Universidad de Deusto
Biblioteca

BARONIO

ANNALES

ECCLESIASTICI

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNALES ECCLESIASTICI.

IHS

A SINGVLA quæque ſæcula, per quæ noſtri, quos elaboramus Annales decurrunt, multiplici mole rerum geſtarum, in vnumq. ſimul cumulum congeſtarum, montes vtique præſeferunt erectos, inq. cacumen vnum coniunctos, ſuper quod vna semper manens & eminens vndique inſpiciatur tamquam excelſa turris, Eccleſia, de qua antiquitus prænuntiatum extat diuinum oraculum: [a] Erit in nouiſſimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium.] Quæ vnica domus coadunatione omnium Gentium creuerit in ciuitatem, eamdemq. Chriſti regni metropolim, quæ ſupra [b] montem poſita, nemini poſſit abſcondi, facta perſpicua omnibus intuentibus, vt non ſit qui non videat, vbi ſit, niſi qui [c] facti rebelles lumini, eam videre nolint: Quot enim annis, tot veluti tumulis eleuatam, quotq. ſæculis, tot montibus exaltatam, & ſuper omnem altitudinem collocatam omnes filij lucis vnam ſemper contemplentur Eccleſiam, eamdemq. amplitudine ſui Catholicam nominatam, ſupernæ lucis radijs illuſtratam; quam filij tenebrarum tantummodo non aſpiciant: de quibus dictum: [d] Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis, turbati ſunt omnes inſipientes corde.] ijdem videlicet, de quibus appoſite Sapientia: [e] Dum perſuaſum habent iniqui, poſſe dominari nationi ſanctæ, vinculis tenebrarum & longæ noctis compediti acent, adeo vt (quod ſubdit) ignis nulla vis poſſit illis lumen præbere, nec ſiderum limpidæ flammæ illuminare illam noctem horrendam; cum & aerem, quem nulla ratione quis poſſit effugere, negent ſe videre.] ita plane, cum veritatem ipſam toto cælo perſpicuam, vti ſole aerem abſque nebularum obice, vel noctis vicißitudine iugiter perfulgentem, minime videant. Quorum cum ſit omnium miſerrima & deplorata conditio; nonniſi vnum ſupereſt eis remedium exhibendum, vt pro ipſis illuminandis immenſa Dei miſericordia iugiter imploretur. Quod ſi non iſtis noſter in ſcribendo labor ſit profuturus; illis tamen, quorum cognoſcendæ veritatis exæſtuat deſiderium, noſtrum ſemper deſudet ingenium, & ſtudium vigilet. In quorum gratiam tomos tomis addentes; ecce modo paramus decimum volumen Annalium. Quos quidem cum ipſo intuitu, tamquam mons arduus, ob multiplicium difficultatum ſcabra, proponitur ſuperandum: ante plane quam pedes, oculos ſurſum leuo [f] ad montes, vnde veniet auxilium mihi: Auxilium meum a Domino, qui fecit cælum & terram. Scandenti itaque montem ipſa primum occurrat, & porrigat dexteram, quæ grauida Verbo [g] montana cum feſtinatione conſcendit Dei Genitrix Virgo Maria. cum ipſa etiam [h] claudus ſaliet ſicut ceruus, & infirmus dicet. Quia [i] fortis ego ſum. Tanto igitur freti auxilio, aggredimur opus, de conſueta nus protectione ſecuri.

a *Iſai. 2.*
b *Matth. 5.*
c *Iob 24.*
d *Pſal. 75.*
e *Sap. 17.*
f *Pſal. 120.*
g *Luc. 1.*
h *Iſai. 35.*
i *Ioel. 3.*

29090
29089
SOCIETATIS IESV BIBLIOTHECA EX DONO BILBAO

Universidad de Deusto
Biblioteca

CHRISTI Redemptoris humani generis annus incipit octingentesimus quadragesimus tertius, Indictione sexta, qua decimum Annalium tomum inchoamus, cum iam superiorem clauserimus gloriosa victoria de hæresi Iconoclastarum accepta, & Orthodoxorum triumpho; cum iam vbique locorum venerandæ imagines fuerint in Ecclesias restitutæ: cum & pulsis hæreticis, pro illis fuerint ordinati Episcopi orthodoxi: in ipsaq. primaria ciuitate Constantinopolitana, electo e throno Ioanne impio Patriarcha, fuerit ordinatus Methodius celebris sanctitate, gloria confessionis illustris, atque doctrina clarus; de quo sæpe superius magna cum laude mentio facta est. At non tulit inuidia tantum Constantinopolitanæ Ecclesiæ decus & ornamentum ex electione viri celeberrimi comparatum; quam vt obscurarent laborauerunt impij, qui e throno fuerant ab Episcopatu deiecti, Ioannes scilicet Patriarcha, eiusq. frater, & alij eiusdem impietatis alumni. Quæ autem perfidi isti in S. Methodium sint machinati, a Ioanne Curopalate sic accipe.

OB ELECTVM METHODIVM INVIDIA TABESCVNT HAERETICI.

Electi (inquit) isti, vt diximus, Ioannes qui fuerat a sede Patriarchatus electus, & eius frater Arsaber Patricius, eiusq. socij, nec sic quidem quieuere, sed adhuc contra sanctas imagines aliquid noui moliri audebant; & quædam impia facinora in homines pios machinabantur. Comenti enim calumniam contra magnum Methodium Constantinopolitanum nuper electum Patriarcham, conabantur eum accusare, qui ab omni culpa vacuus erat, atque ita Orthodoxum cœtum offendere, corrupta quadam muliere multo auro, pollicitationibusque, si sibi tantum consentiret. (parens illa mulier erat Metrophanis, qui postea Smyrnæ præfectus fuit.) Ei igitur persuadent, vt ad Reginam & tutores Imperatoris factum deferat, accusetq. eum secum rem habuisse. Res igitur statim horroris plena a ciuilibus & sacris viris reprehendebatur. Aderant viri pij mœstitiæ ac doloris plenis neque aberant impij, qui existimabant fore, vt quædam minime vulgaris nota Orthodoxorum inureretur Ecclesiæ: aderant sycophantæ superbia elati & gaudentes, quasi statim accusatio promptam habitura esset demonstrationem & certum iudicium.

CALVMNIA IN METHODIVM FABRICATA.

Adducta in medium mulier, quæ docta fuerat, Iudicibus enarrabat. Indignabantur Iudices, & præ ceteris Magister militum Manuel, quod vnius viri opera, Orthodoxorum multitudo periditaretur, & ludibrio esset futura aduersarijs. His omnibus cognitis S. Methodius qui studebat impios de spe deijcere; & pios qua tenebantur, graui animi molestia liberare; neque lapis offensionis volebat esse Ecclesiæ: nihil hominum frequentiam veritus; reiecta veste, in conspectu omnium qui spectatores aderant, pudenda nudat, omni honore & reuerentia reuera dignus. Et illa omnibus conspecta sunt ita morbo quodam consumpta, vt naturalis prorsus essent virtutis expertia. Factum hoc pudore sceleratos perfudit, & calumniatores, & quam maxima lætitia & iucunditate affecit pios viros. Qui ad eum accurrentes, summo cum gaudio salutabant, neque præ ingenti lætitia intelligebant quidnam facerent. Et quidam ex propinquioribus ad eum accedens, interrogabat Patriarcham leni voce, quod se ab eo discere ostendebat cupere, qua ratione ei virilia membra contabuissent.

METHODIVS SE CALVMNIA PVRGAT.

Qui respondens, rem alte a principio exorsus enarrabat. Se olim Romam ad Papam missum propter excitatas sanctissimo Patriarchæ Nicephoro lites; ibiq. commorantem, a dæmone carnis amatore, spiritu fornicationis, molestia affectum. Qui vbi non destitit dies ac noctes se inuitare, & carnalis copulæ sibi cupiditatem inijcere: incensum libidine, iamq. victum se agnoscentem, Petro Apostolorum principi addixisse seipsum, eiq. supplicasse, vt ab corporea hac libidine se liberaret. Quem sibi in somnis visum, nocte dextera manu attigisse pudenda, & incendisse, hæc locutum; ne amplius in posterum voluptatis cupiditatem metueret: & a somno excitatum, non sine vehementi cruciatu inuenisse ita effectum, vt illi conspexerant. Quæ cum dixisset Patriarcha, Manuel haud ferendum ratus improbum illum conatum, decreuit mulierem examinandam, vt indicaret doli machinationem.

A PETRO APOST. METHODIVS LIBERATVS CARNIS INCENDIO.

Statim igitur ipsi intentatus est gladius, & virgæ spinis obsitæ adducebantur, & carnifi-

A carnifices idonei præsto fuere: quibus infelix deterrita, rei veritatem patefecit, & quomodo dolus consutus esset, & fraudem qua decepta esset, obligationem auri, & multas pollicitationes; & eos nominauit, qui hæc patrarant, & totum rei indicauit commentum. Adiecit etiam, si quis domum suam abiret, cum aurum in marsupio reperturum in quadam arca frumenti plena. Statimq. e satellitibus vnus missus est, & aurum adductum, & facinus fuit manifestatum. Ac debitas pœnas sycophantæ persoluissent, nisi impune hoc ipsis crimen dimitti petijsset Patriarcha Methodius, suum Dominum imitatus. Hoc tantum pœnarum & supplicij subirent, vt annis singulis in publica Orthodoxorum celebritate, ab immaculato templo Dei Genitricis, quod est in Blachernis, cum facibus ad sanctæ Sophiæ templum accederent, ibiq. suis auribus perciperent anathema illud. quod vsque ad exitum vitæ ipsorum seruatum B est.] hactenus Curopalates, & alij Græcorum historici

DETEGITVR FRAVS HAERETICORVM.

Vidisti, Lector, omnia hæreticorum machinamenta ad profectum Catholicæ Ecclesiæ prouenisse: ex tanta enim calumnia S. Methodius redditus est illustrior; & dum verenda nudat, reuerendissimus ostensus est ipse, dum cogente necessitate factum reuelat gloriosum, quod hactenus obuolutum silentio tenuisset. Hæretici vero calumniantes ex vbere semente sparsæ calumniæ messuerunt confertos manipulos ignominiæ, annis singulis falce iustitiæ recidendos, & in Ecclesiam Catholicam inferendos, non ad benedictionem promerendam, sed ad anathema magna confusione publice audiendum. vt secundum diuinum oraculum acciderit eis: [a] Qui seminat iniquitatem metet mala: & virga iræ suæ consummabitur.] *a Prou. 22.*

At non illis contigit, quod peccantibus precatur Dauid vt conuertātur: [b] Imple faC cies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.] Siquidem isti, quos eorum malitia excæcauit, maiori obstinatione obdurati, deteriora prioribus scelera addidere: nam audi quid de Ioanne, qui ad pœnitentiam detrusus fuerat in monasterium, idem qui supra Curopalates subijciat: Execrabilis vero Ioannes in quoddam monasterium detrusus, cum in quadam parte conspicatus esset restitutam imaginem Christi Dei, eiusq. Matris, & Angelorum; suo diacono præcepit, vt eo ascendens, venerandarum imaginum oculos effoderet. Quod vbi audiuit pia Regina, zelo diuino incensa, eidem oculos effodi iussit. Verùm hoc factum non est, quod quidam probi & idonei viri interceſſere; sed missis satellitibus, ducentis eum verberibus loris percutiendum curauit.] hucusque de impio Ioanne pseudopatriarcha Curopalates. *b Psal. 82.*

IOANNES IMPIVS IVRE CAEDITVR LORIS.

Quod ad res spectat Occidentales, componendæ ac stabiliendæ pacis causa, rursus D arbitrio Episcoporum inter Reges fratres regnum Francorum diuiditur. Cum enim (vt anno superiori demonstratum est) regnum Lotharij Imp. in pœnam sæpe facti fœderis itidem ab Episcopis inter Carolum & Ludouicum fratres, qui eum bello superauerant, diuisum esset: ipse Lotharius legationibus pacis eosdem sæpe conueniens, supplici petitione, quod amiserat, sibi reddi sollicite postulauit. Cum tandem pij fratres paci totius populi consulentes, noua regni partitione eidem satisfacere voluerunt. Quomodo autem ista transacta inter eos sint, [c] Nithardus qui aderat in exercitu Caroli inter primos, exacte describit, & inter alia ista habet de legatione Lotharij ad fratres missa: Iosephus, Ebenhardus, Egbertus, vna cum ceteris a parte Lotharij ad illos venerunt, dicentes, quod Lotharius cognouisset se in Deum, & in illos deliquisse; nolletq. amplius, vt altercatio inter illos & populum Christianum esE set, si vellent aliquid illi super tertiam partem regni propter nomen Imperatoris, quod illi pater illorum concesserat, & propter dignitatem Imperij, quam auus regno Francorum adiecerat, augere, facerent; sin aliter, tertiam tantummodo partem totius, absque Longobardia, Baioaria, & Aquitania illi concederent, regeretq. quisque illorum, Deo fauente, portionem regni sui, prout melius posset; frueretur alter alterius subsidio ac beneuolentia; conficerent pacem, & leges sibi inuicem subiectas; essetq. inter illos pacta pax perpes. *c Nithard. lib. 4.*

LOTHARIVS SVPPLEX PACEM ROGAT A FRATRIBVS.

Quod cum Ludouicus & Carolus audiuissent, plebiq. vniuersæ placitum esset; in vnum vna cum primoribus coeunt, & quod de talibus acturi essent, gratanti animo conferunt. Aiebant se hoc in exordio dissensionis voluisse, & quamquam peccatis intercedentibus, proficuum esse non posset, sæpe hoc illi mandatum fuisse. In eo tamen omnipotenti Deo gratias referebant, cuius tandem ope adiuti hoc promeruePAX INTER LOTHARIVM IMP. ET REGES FRATRES.

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt, vt frater illorum, qui semper pacem & concordiam spreuerat, Deo largiente, A tum illam petebat. Verumtamen more solito, ad Episcopos, sacerdotesq. rem referunt: vt quocumque diuina auctoritas id vertere vellet, nutu ipsius, libenti animo præsto adessent. Quibus cum vndique, vt pax inter illos fieret, melius videretur, consentiunt, Legatos conuocant, postulata concedunt, &c.] Quomodo autem conuenientibus simul, cuncta sunt iuramento firmata, idem auctor pluribus narrat.

Quæ autem hoc anno, quo facta est partitio regni inter tres fratres, contigisse narrat Hincmarus huius temporis auctor magni nominis, in translatione priori corporis S. Remigij, digna plane sunt, quæ hic describantur[a]. Misericors Deus, qui neminem vult perire, terribilibus semper exemplis significauit, quam grauissimum scelus esset bona Ecclesiarum abripere. Quod autem eiusmodi sacrilegium his maB ximè temporibus plurimum inualuisset, mirifica Deus ostendit suæ indignationis in delinquentes supplicia, quibus alij, quibus inesset mentis ratio, exterrerentur. Hincmarus igitur de his, quæ suo tempore in sua Ecclesia acciderunt, suo stylo ita describit:[b] Quando tres fratres Reges, Lotharius, Ludouicus, & Carolus regnum post patris sui obitum inter se diuiserunt: Episcopium Rhemense quod tenebat Fulco presbyter, Carolus inter homines suos diuisit. Villam Iuliacam Richuuino in beneficium dedit.] Est mentio Richuuini Comitis apud Eginhardum, reperiturq. subscriptus cum alijs Comitibus testamento Caroli Magni. Pergit vero Hincmarus.

[a] *Annal. Fran. à Pith. edit. hoc anno.*

[b] *Hinc. de trãsl. S. Remig.*

DIVINA VLTIO IN OCCVPANTES BONA ECCLES.

Cum autem vxor illius nomine Berta in cubiculo villæ ipsius iaceret, venit ad eam S. Remigius dicens: Non est iste locus tuus ad iacendum; alterius meriti & officij esse debet, qui hanc villam habere, & in hoc cubiculo iacere debet: surge quantocyus, C & hinc abscede. Quod illa paruipendit, putans se visum inane videre. Altera vice venit ad eam S. Remigius, & dixit ei: Cur hinc non abscessisti sicut tibi præcepi? vide ne amplius hic te inueniam. Quod illa vt prius pro nihilo duxit. Tertio vt venit ad eam S. Remigius dixit: Nonne etiam semel & secundo tibi præcepi, vt hinc abscederes? Sed quia contempsisti hinc pergere, aliorum deportatione abscedes: & percussit illam virga, quam tenebat in manu. Quæ, toto corpore in maximum tumorem conuerso, quod vidit, viro suo Richuuino, & alijs quamplurimis dixit, & per aliquantos dies seueriſſime cruciata, vitam finiuit. Cuius corpus vir eius in Ecclesiam S. Remigij deportari, eamq. ibidem sepeliri fecit.] & inferius.

Licet non tam frequenter exerat Deus in pernicioſos vindictam, non tamen vsquequaque inulta nostris temporibus deserit præsumptorum piacula. Nam Blith- D garius quidam nuper mansum de thesauro Ecclesiæ in villa Tenoilo pretio apud Bernardum custodem obtinuit, vnde famulos S. Remigij cum flagellis eiecit. Clamantibus autem eis S. Remigium, vt eos adiuuaret; idem Blithgarius cum irrisione illis respondit: Modo parebit, qualiter vos S. Remigius adiuuabit. Videte quomodo in adiutorium vestrum venit. Et inter hæc verba cum maximo clamore ingemuit; & incredibiliter inflando intumuit; sicq. medius crepuit, & mortuus est, &c.] plura addit in detestationem sceleris, admonens fideles ab huiusmodi peccatis abstinere. Porro qui hæc stylo prosecutus est Hincmarus, nondum erat Episcopus Rhemensis, sed eam Ecclesiam, occupabat Fulco, siue Fulquus presbyter. ipsum vero Hincmarum nonnisi post annum sequentem in eadem Ecclesia contigit creari Episcopum, vt suo loco dicetur. E

GREGORIVS PAPA MORITVR.

Hoc anno Gregorius Papa quartus, cum sedisset annos sexdecim, diem clausit extremum. Hoc quidem anno esse defunctum, veteres Annales Francorum testantur post Anastasium, licet sint qui eius obitum in annum sequentem absque veterum assertione reijciant. Cum autem res ab eo gestas per annos singulos digesserimus, hic ad postremum ad laudem eius tamquam phaleras sepulchrales foras prodimus ornamenta plurima, quæ diuersis Vrbis Ecclesijs contulit, diuersis sui Pontificatus annis, quæ Anastasius eo ordine recensuit, quo descripta reperit in libro rationum expensarum. Quorum cum nonnulla suis locis superius recensuerimus; hic modo sunt describenda, quæ quo certo suæ sedis anno facta sint, ignorantur. atque in primis, quam præ ceteris coluit basilicam sanctæ Mariæ Transtyberim, dictam Callisti, quibus auxerit donis, dicendum est. Anastasius enim hæc habet.

Cumq.

A Cumq. hæc omnia quæ superius intexta leguntur, consummata fuissent atque perfecta a quarto huius intemeratæ Sedis Papa Gregorio, Deo fauente, piger esse nolens, cœpit incunctanter post curam gregum de cultura & melioratione tractare locorum, vt suis temporibus nouæ culturæ forma consolidata esset: quod intercedente apud Dominum principe Apostolorum Petro, iuxta votum sui desiderij factum est. Ideo cum talia proposîti sui animo volueret & cogitaret: repente in memoriam eius recurrerunt, quod iustum non esset, si amplius Ecclesia sanctæ Dei Genitricis, quæ more veterum, nunc vsque Callisti dicitur, sine monachorum officio consisteret, maxime cum in ea signorum non minima frequenter fierent miracula & virtutes diuersæ. Tunc demum diuinitus compunctus corde, & Dei omnipotentis roboratus & fretus iuuamine, iuxta latus prænominatæ basilicæ monasterium a fundamentis staB tuit, & nouis fabricis decorauit. In quo etiam monachos canonicos aggregauit, qui ibi officium facerent, & omnipotenti Deo grates & laudes diebus singulis ac noctibus prosequentes, intimo cordis spiramine decantarent. Qui sicut in præsentiarum cernimus, magno conamine, magnoq. studio Pastor eximius hoc opus valde firmissimum ampliauit. Nam vbi nulla antea erat cultura posita, modo, Deo disponente, pulchra sunt habitacula monachorum. Et loca quæ nuper ab hominibus videbantur vepribus vel immunditijs plena, nunc in eis cellulæ constructæ sunt, in quibus oues Christi cum suis ad laudum officia habitant & dormiunt.

Eo itaque tempore sæpe dictam Ecclesiam, quæ quibusdam per circuitum locis longo senio erat perrupta, quam firmissimis vndique munitionibus restaurauit. Et in ea sanctum fecit præsepium ad similitudinem præsepij sanctæ Dei Genitricis, quæ C appellatur, Maioris: quod scilicet laminis aureis & argenteis decorauit. In quo pro remedio & venia delictorum obtulit dona, imaginem auream habentem historiam Dominæ nostræ cum diuersis pretiosis gemmis hyacinthinis, maioribus tredecim, prasinis decem, albis maioribus numero vigintiocto, * alamandrinis maioribus numero viginti, albis modicis . . . . . in circuitu capitis coronæ diuersis filo paribus. Circellorum paria duo habentia gemmas pretiosas albas numero viginti octo, prasinas hyacinthinas quatuor. Item in æde imaginis murenas prasinas pretiosissimas duas, ex quibus vna habet pendula numero vndecim. Item murenam eriphilem auream habentem gemmas diuersas, albas numero septuaginta tres, & bacciculas triginta tres. aliam murenam in qua pendent gemmæ hyacinthinæ tredecim; digitias aureas nouem pendentes ad filum aureum. Item murenam filatam, D ex qua pendent gemmæ hyacinthinæ quatuordecim cum signo Christi, habentem victicellas duas. & minores tres omnes murenæ pendentes in eis, gabathas aureas habent purissimas, intersatiles, filo pares, & signum Christi pendens in catenulis tribus & lilijs, in quibus legitur:

* f. adamantinis

DONA DEO ET SANCTÆ MARIÆ QVÆ VOCATVR PRÆSEPIS TRANSTYBERIM DOMNVS GREGORIVS PAPA QVARTVS PVRO CORDE OBTVLIT.

Addidit & gabathas tres soxiscas, signum Christi habens historiam in modum leonis capillati cum diuersis operibus purissimi auri, pendens in catenulis quatuor & vncino vno. Item gabatham soxiscam habentem leones quatuor; & diuersas imagines serpentium, & medio stantem pinum, & quatuor leunculos, nodis aureis E pendentes in catenulis tribus & vncino vno. quæ omnia domnus Gregorius Pontifex libenti obtulit animo.] & post multa inferius.

Idem a Deo electus & præclarus Antistes obtulit in Ecclesia beatæ Dei Genitricis semperq. Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quam Callisti & Cornelij vocant, coronas argenteas duas, & per vnamquamque delphinos duodecim, pensantes simul libras duodecim. In dicta basilica fecit canistra argentea quatuor cum inscriptione:

DEI GENITRICI MARIÆ GREGORIVS IV. PAPA. pensantia libras centum tredecim.

Fecit idem venerabilis Papa in eodem sancto loco, intra ambitum ipsius Ecclesiæ operosam & decoram constructionem. Nam prius altare in humili loco situm fuerat, pene in media testudine, circa quod plebs vtriusque sexus conueniens erat, dum Pontifex cum clero cum plebe confuse commixto sacra mysteria faciebat. Sed &

Universidad de Deusto
Biblioteca

sancta corpora beatorum Callisti, Cornelij, & Calepodij in media plaga tumulata, A post tergum populi iacentia non digne honorificabantur. Quod religiosissimus Papa non leuiter tulit, sed solerti, solitoq. studio intima industria operam adhibens, mirificum opus inchoans consummauit. Nam refosso clandestino antro, summa cum reuerentia præfata sancta corpora eleuans, in occidentali plaga eiusdem Ecclesiæ, hoc est in ambitu absidis honorifice collocans, occuluit; circa quæ maximæ molis aggregans aggerem, coopertum magnis lapidibus tribunal erigens decorauit, supraq. Confessionem respicientem ad ortum solis, miri operis cælaturæ ornata compagine coaptauit: siquidem bases altaris (quod miro modo ex argento purissimo comens, in honorem Dei Genitricis semperq. Virginis Mariæ) elatius priore erexit intra consurgentes pulchri operis gradus: atque presbyterium amplo circuitu operis funditus construxit: cui ex septemtrionali plaga lapidibus circumseptum marmo- B reum posuit.

Sed & decorem altari addens, & Matrem Domini merito honorans, fecit ibidem vestem de chrysoclauo cum blatta Byzantina habentem historiam Natiuitatis & Resurrectionis Domini nostri IESV Christi, & desuper imaginem Dei Genitricis Mariæ refouetem imaginem Saluatoris sui. Idem vero a Deo præfectus Pontifex fecit hamas argenteas sex, quæ procedunt per omnes stationes librarum tredecim, scyphos duos pensantes singuli libras decem, gemmiliones octo, pensantes singuli libras duas.] & post multa de alijs Ecclesiarum ornamentis subdit Anastasius ista, postea ibidem ab eodem Pontifice collata. Item in venerabili monasterio sanctæ Dei Genitricis semperq. Virginis Mariæ, & sanctorum Callisti & Cornelij Transtyberim fecit canistra argentea numero sex, quæ pensant simul libras decem & octo, scyphum vnum pen- C santem libras octo, sidonem vnum pensantem libras tres.] Et rursus de eadem: Obtulit in basilica sanctæ Dei Genitricis Mariæ Transtyberim vestem de Tyrio, habentem historiam Dominicæ Natiuitatis & Resurrectionis Domini nostri IESV Christi.] hactenus de rebus collatis in dictam Ecclesiam sanctæ Dei Genitricis Mariæ Transtyberim.

QVAE GREGORIVS IN BASILICA S. PETRI.

Quæ autem idem Pontifex contulerit dona Ecclesiæ S. Petri, idem Anastasius sic narrat: Hæc denique postquam a dicto Pontifice decenter expleta essent, ea quæ in Ecclesia beati Petri Apostoli foris muros, longo iam senio lassata videbantur, ad pristinum statum, cultumq. perduxit. Nam pene totam porticum super Oratorium sanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ, Mediana dicitur, nouiter ex trabibus, ceterisq. lignis ob decorem basilicæ renouauit. Immo & aliam similiter porticum ante valuas D argenteas, nouoq. opere, cultuq. præcipuo perfecit. Nec non in fronte Paradisi iam fatæ Ecclesiæ principale musiuum: nam cuncta quæ a priscis temporibus in eodem pariete erant diruta, velocitate nimia pingere & restaurare decreuit. Renouauit similiter porticum eiusdem basilicæ, quæ super gradus eius esse perspicitur, per quos populo orationis voto præbet ascensum. Fecit etiam iuxta accubitum pro quiete Pontificis, vbi post orationes Matutinales, vel Missarum officia eius valeant membra * repausari, hospitium paruum, sed honeste constructum, picturis decoratum eximijs.] & inferius: Fecit etiam in Oratorio sanctissimi Papæ Gregorij, sito intra Ecclesiam beati Petri Apostoli, columellas argenteas quatuor, habentes libras argenti quadraginta.

* soporari

Post hæc namque omnia ipse venerabilis Pontifex in Curte, quæ cognominatur E Draconis, domum satis dignam, vndique parietibus & solaribus circumdatam, a solo nouiter statuit, in qua tam ipse, quam futuri Pontifices cum omnibus qui eis obsequuntur, quamdiu placuerit, ibidem spatiose immorari valeant. Fecit similiter in Curte alia, quæ Galaria vocatur, domum aliam spatiosam, & longam satis atque præcipuam, ad opus atque vtilitatem Pontificum: vbi quoties opportunum fuerit, cum omnibus qui ei famulantur, amplissime hospitetur.] & de basilica rursum sic habet: Fecit in basilica beati Petri Apostoli vela cum chrysoclauo numero quatuordecim, habentia diuersas historias, Euangeliorum (hoc est Euangelistarum) & passiones beatorum Petri & Pauli, necnon Andreæ Apostoli, quæ dependent inter imagines auro argentoq. fusas in trabe desuper argentata antequam adeas sacram Confessionem, speciosa valde nimis, vsibusq. humanis præcipua.] Rursum vero idem Ana-

A Anastasius: Hic benignus & præclarus Pontifex bonus & verus Pastor considerans Romanorum penuriam, qui vbi molerent triticum ad edendum, nullo modo haberent: diuino fretus auxilio, Formam, quæ Sabbatina vocatur, quæ iam per plurimos annos fracta atque destructa esse videbatur, elato operis studio, sicut prioribus fuerat ædificata temporibus, nouiter fecit instruere, ita vt ad Ecclesiam beati Petri, & ad Ianiculum sicut prius, aquæ affluenter decurrerent.] hæc de his quæ spectant ad basilicam S. Petri. de ædificijs vero in Laterano ab eodem constructis, idem Anastasius ista habet.

Fecit in Patriarchio Lateranensi Triclinium miræ magnitudinis * decoratum cum absíde de musiuo, & alias absides duas dextra, læuaq. positas infra paracellarium varijs historijs depictas.] ac rursum inferius: Itemq. inter cetera bonæ operationis B exempla fecit in Patriarchio Lateranensi pro vtilitate seu vsu Pontificis prope Oratorium sancti Christi martyris Laurentij habitaculum satis idoneum, vbi quies est optima; vt cum clericis idem sanctissimus Pontifex inde digrediens, omnipotenti Deo debitas laudes persolueret; sed & descensum qui paracellarium respicit, per quem antea homines veluti in nocte ascendebant & descendebant, ita nouiter reformauit, vt nulla inde transeundi deinceps, vt antea, obscuritas valeat impedire. A quo videlicet loco vsque ad Oratorium S. Laurentij cuncta quæ erant vetera, restauravit, & alia noua adiecit, in quibus tres caminatus fieri iussit. Renouauit & balneum, quod iuxta paracellarium situm est, a fundamentis per totum, & marmoribus, ceterisq. placibilibus operibus decorauit. Pari modo & in Ecclesia Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, fecit vestem auritextilem, habentem historiam Pal- C marum, & Cœnæ Domini.] & paulo post: Fecit in basilica Saluatoris vestem cum chrysoclauo vnam, habentem in fronte altaris historiam beatissimorum Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ Ioannis: & per altaris circuitum similiter vno corpore cohærentia quasi vela, similiter de chrysoclauo quasdam picturas habentes in modum gryphorum cornua in frontibus picta.] In basilica autem sancti Pauli ista quæ sequuntur.

* deauratum

BASILICAE LATERANENSI QVAE CONTVLIT GREGOR. PAPA.

Idem vero prædictus Præsul obtulit in Ecclesia Doctoris Gentium beati Pauli Apostoli cortinam fundatam pendentem in arcu triumphali, habentem in medio Annuntiationem, & Natiuitatem Domini nostri IESV Christi. Item velum holosericum pendens in tegulari sub imagine argentea, habens historiam Imperatoris. Ibidem & ipse fecit duo alia modica vela fundata, quæ pendent in circuitu altaris fo- D ris, numero sexdecim. Item vela quinque pendentia intus in circuitu altaris, habentia lora vigintiquinque. Item vela quæ pendent in presbyterio numero vigintiquatuor. Vela fundata quæ pendent per arcus maiores numero quadraginta. In Ciborio ipsius Ecclesiæ fecit vela quatuor.] & inferius: Idem a Deo protectus Pontifex in eadem Ecclesia Doctoris Gentium fecit vela de chrysoclauo per arcus presbyterij, habentia historiam beati Pauli Apostoli, & in circuitu listas ex auro numero vigintiseptem.] & de eadem: Obtulit & ibidem vestem de chrysoclauo habentem effigiem Domini nostri, & in eius obsequium a dextris, & a sinistris Angelos & Apostolos miræ magnitudinis & pulchritudinis diuersis lapidibus & margaritis ornatam, pulcherrimeq. contextam.

QVAE BASILICAE S. PAVLI OBTVLIT.

In basilica vero sanctæ Dei Genitricis ad Præsepe ista: Fecit ibi Ciborium de argen- E to purissimo pensans libras quadringentas, & coronas ex auro purissimo pensantes libras decem & semis.] & rursum inferius: Simili modo & in Ecclesia Dei Genitricis semperq. Virginis Mariæ Dominæ nostræ ad Præsepe fecit auro textilem, Natiuitatem, Baptismum, Præsentationem, & Resurrectionem, habentes in capite ipsius historiæ gemmas albas trecentas octogintaunas, hyacinthinas quinquaginta, prasinas vigintiduas, in circuitu adamantinas, habentes nomen domni Gregorij quarti Papæ.

QVAE S. MARIAE AD PRAESEPE.

Quæ autem contulerit dona ceteris diuersisq. Vrbis Ecclesijs, Anastasius ita recenset: Fecit item in Ecclesia beati Christi martyris Georgij munificus Præsul hinc inde porticus: quas etiam ad decorem ipsius basilicæ varijs ornauit picturis. Absidem vero eiusdem Diaconiæ a fundamentis, auxiliante Domino, cum summo studio compsit. Hic Deo amabilis Pontifex dum diligenter cerneret, quod eiusdem venerabilis

QVAE DONA CETERIS VRBIS ECCLESIIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diaconiæ secretarium præ nimia temporis vetustate marcesceret; nouiter fecit,& pro A
eius honore obtulit hæc dona: vestem de fundato vnam, & aliam cum chrysoclauo, habentem imaginem Saluatoris & martyrum Sebastiani, & Georgij; vela de fundato maiora duo, minora decem & octo.] & inferius: Fecit alia vela habentia in circuitu gammadias de octaplo.] ac rursum: Fecit velum Alexandrinum habens duodecim . . . . . Sed & ante ianuas velum lineum plumatum vnum.] & inferius: Simul & in Diaconia beati Christi martyris Georgij fecit coronam de argento cum delphinis duodecim, pensantem libras sex.] De alljs quoque Ecclesijs ista subdit idem Anastasius: Fecit in Ecclesia beatorum martyrum Cosmæ & Damiani vestem de fundato, habentem historiam eorumdem Sanctorum de chrysoclauo.]

Simili modo in Ecclesia S. Abbacyri & Archangeli fecit aliam vestem, habentem in medio historiam depictam de chrysoclauo. In basilica S. Eustachij idipsum. Iti- B
dem in Ecclesia SS. Sergij & Bacchi fecit vestem de fundato. Idipsum in Ecclesia S. Silvestri in monte Soracte.

Pari modo sarta tecta basilicæ S. Hadriani martyris positæ in Via sacra, quæ præ nimia vetustate marcuerant, restaurauit.

Fecit etiam in Ecclesia S. Clementis vestem de fundato cum leonibus cum pericliſi de octaplo. Simili modo in basilica beati Theodori martyris vestem de fundato cum pericliſi vt supra.

Fecit autem in Ecclesia Christi martyris Laurentij, quæ ponitur foris muros, vestem chrysoclauam, habentem historiam Zachæi.

In basilica S. Stephani protomartyris in Cœlio monte fecit vestem de fundato cum gammadijs. Verum etiam in Diaconia B. Dei Genitricis Mariæ in Via lata fecit ve- C
stem de stauraci cum pericliſi de blatti.

Fecit in Diaconia beati Hadriani martyris vestem de fundato. In Ecclesia S. Petri ad Vincula fecit vestem de fundato habentem leones cum gryphis. In basilica S. Martini Confessoris atque Pontificis fecit vestem de fundato, habentem leones cum arboribus. In basilica S. Eusebij martyris fecit vestem de holoserico, habentem aquilas cum pericliſi de quadraplo.

Item in Diaconia beatæ semperq. Virginis in Cosmedin fecit vestem de Tyrio, habentem historiam de Dominica Natiuitate, atque Resurrectione Domini nostri IESV Christi. Et ad honorem & gloriam beatæ virginis Susannæ obtulit eiusdem Ecclesiæ vestem fundatam cum pericliſi de Tyrio. Et in Ecclesia B. Cyriaci diaconi & martyris vestem de fundato, habentem pericliſin de stauraci. Pari modo in Ecclesia beatæ Pu- D
dentianæ virginis vestem de fundato cum pericliſi de quadraplo. Obtulit beato Vitali martyri vestem de fundato, habentem aquilas & pericliſin de quadraplo. Fecit & in Ecclesia beatæ Anastasiæ martyris vestem de fundato, habentem aquilas & pericliſin de chrysoclauo. Obtulit & basilicæ S. Luciæ martyris, quæ est in Orphea, vestem de fundato cum pericliſi de octaplo. In titulo beati Chrysogoni vestem obtulit de Tyrio, habentem historiam Danielis cum pericliſi de stauraci. In titulo Pammachij obtulit vestem de stauraci cum pericliſi de quadraplo.

Fecit & in Ecclesia beatæ Cæciliæ martyris vestem de fundato, habentem aquilas & gryphos cum pericliſi de holoserico. Pari modo in titulo Æmilianæ obtulit vestem de fundato, habentem aquilas & pericliſin de blatta Byzantea. Simul in Ecclesia beati Sixti martyris atque Pontificis fecit vestem de Tyrio, habentem historiam Da- E
nielis cum pericliſi de holoserico. Fecit in basilica S. Balbinæ martyris vestem de fundato cum pericliſi de holoserico. Itemq. in titulo S. Damasi fecit vestem de stauraci, habentem pericliſin de blatta Byzantea. Et in Ecclesia Apostolorum Philippi & Iacobi fecit vestem de fundato. Et in Ecclesia B. Marcelli martyris atque Pontificis fecit vestem de fundato.] & inferius de eadem Ecclesia: Item fecit in basilica beati Marcelli martyris atque Pontificis coronas ex argento tres, pensantes libras . . . . Pari modo in basilica S. Laurentij in Lucina fecit vestem de stauraci.

Item in Ecclesia S. Valentini fecit vestem de fundato cum gammadijs de octaplo.] & post multa: In monasterio S. Sabæ fecit vestem de holoserico cum leonibus, habentem pericliſin de octaplo. In monasterio S. Anastasij martyris eodem modo fecit vestem de stauraci cum pericliſi de quadraplo. In monasterio S. Andreæ quod appellatur

Apellatur In cliuo Scauri, fecit vestem de stauraci cum pericliſi de quadraplo. Sed & in monasterio S. Agathæ martyris, quod est supra Suburram, fecit vestem de holoserico cum pericliſi de octaplo. In monasterio S. Erasmi fecit vestem de stauraci cum pericliſi de octaplo. In monasterio S. Luciæ ad Septem vias, fecit vestem de holoserico cum leonibus, habentem pericliſin de octaplo. In monasterio S. Siluestri fecit vestem de holoserico cum pericliſi de octaplo, ibidemq. fecit vestem de fundato cum gryphis, habentem pericliſin de blatta. In monasterio S. Praxedis fecit vestem de holoserico cum pericliſi de stauraci.] & inferius: Fecit etiam in monasterio beatissimi Christi martyris Laurentij, quod dicitur in Palatinis, caniſtra de argento sex, & cerostrata duo adiuncta, scyphum vnum argenteum & arcus similiter argenteos.] hactenus de his ibi.

B Atque vtinam eius temporis auctor ita diligens fuisset ad res gestas singulas ipsorum Romanorum Pontificum conscribendas, vt in his recensendis se exhibuit solertissimum. Verum & si ista minime prætermitti debuerunt; minimum tamen obtinent locum in historica facultate, respectu aliorum, quæ in moderanda vniuersali Ecclesia vniuersalem omnium Pastorem die noctuq. oportuit laborando iugiter peregisse.

Ad postremum res gestas Gregorij Anastasius ita claudit. Qui beatissimus postquam Sedem Romanam & Apostolicam annos sexdecim glorioſissime rexit, ex hac luce subtractus, ad æternam migrauit requiem. Fecit ordinationes quinque per mensem Martium & Decembrem & Septembrem, quibus creauit Presbyteros . . . . . Diaconos . . . . . Episcopos per diuersa loca centum octogintaquinque. Sepultus est in basilica beati Petri Apostoli.] hactenus Anastasius.

C Postremo autem & inter Gregorij adnumerandum est monumenta, quod fulgens illud temporibus istis Germaniæ sidus Rabanus Maurus Albini Flacci auditor tricenarius, scribere aggressus sanctæ Crucis mysteria atque præconia metrico stylo canenda, egregium opus dedicauit ipsi Gregorio quarto Romano Pontifici, ad quem post alia tum ipsius, tum Albini ad eumdem in liminari pagina scripta epigrammata ista leguntur.

RABANI AD GREGORIVM PAPAM.

Sedis Apostolicæ Princeps, Lux aurea Romæ
Et decus, & doctor plebis, & almus amor:
TV CAPVT ECCLESIAE es, primus Patriarcha per orbem,
Præclarus meritis, & pietate potens:
Sal terræ, mundi lux, atque vrbs inclyta Christi,
D *Perpetuæ præbens lucis iter populo.*
Vestra valet cælum reserare & claudere linguæ
In terra positus clauiger Aethereus.
Tu renouator ades patriæ, spes, rector, honorque,
Dulcis amor cunctis, dignus amore Dei.
Tempora sunt huius vitæ nunc plena periclis;
Bella mouent Gentes, hostis vbique furit.
Vnde opus est valde, tua quod protectio fortis
Succurrat miseris, quos inimicus odit.
Eripe sancte, pijs monitis, precibusque sacratis
E *Commissum tibimet Pastor ab hoste gregem.*
Vt tua laus maneat, merces, & gloria semper,
Cum Christo in cælis regna beata tenens.
Principi Apostolico Petro coniunctus in æuum,
In terris vicem cuius & ipse geris.]

Post hoc aliud mox sequitur carmen de oblatione libri facta Pontifici, in hunc modũ:

RABANVS OFFERT CARMEN DE CRVCE GREG. PAPAE.

Præsul amate Deo Papa Gregorius, oro
Inter oues proprias me miserum vt numeres.
Sisq. tui famuli protector verus: & ipsum
Aeterno Domino restituas precibus.
Qui se totum offert & parua hæc dona ministrat,
Commendans tibimet, seque, suaque simul.
Per te vt alma Crucis laus nunc acceptior extet,

Principi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Principi Apostolico munera missa Petro.
Quæ Christi ad laudem conscripta est tempore prisco,
Ludere dum libuit carmine versifico.
Credo quidem memet per te conquirere posse
Vitam, quam nequeo propria per merita.
Te Deus æternus mundi mitissimus auctor,
Tempore longinquo protegat atque regat.
Vt valeas, sanus vigeas, & prospera captes
Hic, & in æternum regna superna metas.
Te vigilem seruet qui non dormitat in ævum,
Nominis atque tui restituat meritum:
Vt vigilet cautus Pastor Gregorius, adsis
Sancte tuis ouibus. Papa beate vale.] & quod cupis Lector ex Albino de Rabano depromi aliquid, accipe ex intercessione eiusdem de ipso ad eumdem Gregorium Papam epigramma eidem libro præpositum.

ALBINI DE RABANO VERSVS.

Sancte Dei Præsul meritis in sæcula viuens,
Causam quam ferimus suscipe mente pia.
Nempe ego cum fueram custos, humilisq. minister
Istius Ecclesiæ, dogmata sacra legens:
Hunc puerum docui diuini famine verbi
Ethicæ monitis & Sophiæ studijs.
Ipse quidem Francus genere est; atque incola silvæ
Bochoniæ, huc missus discere verba Dei.
Abbas namque suus Fuldensis rector ouilis,
Illum huc direxit ad tua tecta pater,
Quo mecum legeret metris Scholasticus artem,
Scripturam & sacram rite pararet ouans.
Ast vbi sex lustra impleuit, iam scribere tentans,
Ad Christi laudem hunc edidit arte librum,
Qui typicos numeros, tropicas & rite figuras
Indidit, vt dona panderet alma Dei;
Passio quid Christi mundo conferret honoris;
Qualiter antiquum vinceret & chelydrum.] &c. Legimus ipsum egregium opus, cusum anno salutis millesimo quingentesimoprimo industria Iacobi Vimphelindij.

Ceterum etsi Gregorio quarto a Rabano fuerit liber inscriptus, ad Sergium tamen eius successorem missum constat per certos homines. Vnde coniectura ducimur, vt existimemus his vltimis diebus Gregorij ab eo scriptum librum, sed Gregorio morte præuento, ad successorem eius missum fuisse. sed de his satis.

MALA ILLATA PER SARRACENOS.

Porro hic ipse, quo Gregorius Papa ex hac vita decessit, annus fuit Italiæ lugubris, ex ingenti clade a Sarracenis illata vniuersæ Campaniæ atque Samnitibus, cum illi Beneuentum ceperunt, Capuam exusserunt, atque alia mala innumera perpetrarunt. Sunt ista cœpta hoc anno, ad annos viginti in posterum propagata. De tempore facit fidem [a] Nithardus huius temporis scriptor, qui ait Mauros vocatos a Sigenulpho fratre Sigehardi Ducis Beneuentani. Et veteres Annales Francorum a Pithœo editi: Hoc anno (inquiunt) Mauri Beneuentum occupauerunt. Quænam autem fuerit causa Sigenulpho Mauros in auxilium conuocandi, [b] Leo Ostiensis prosequutus res monasterij Cassinensis sic ait: Cum præfatus Sichardus (siue Sigehardus) Princeps Beneuentanorum a suis nequiter fuisset occisus: præfatus Radelchis Thesaurarius ipsius illi in Principem successit. Interea Capuani quibus tunc Landulphus Castaldæus præerat, pro multis nequitijs suis Radelchim valde infensum habebant. Cumq. illum hac de causa metuerent, inito consilio ad Siconulphum, *siue Sigenulphum Principis Siconis filium, fratrem vero germanum Sichardi siue Sigehardi*, qui tunc Tarenti exulabat, se conferunt, eumq. sibi Principem eligunt. Qui tum ijsdem Capuanis cum magna Beneuentanorum manu, quibus idem Radelchis exosus erat, comitatus, Salernum adijt: & contra dictum Radelchim sese modis omnibus instruens, belli initium dedit. Ortus est contra se inuicem dimicandi ardor ac studium, & crebro conserebant prælia. Verum quia (vt ait Veritas [a]) Omne regnum in se diuisum desolabitur. concordiaq. res paruæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur: ab ijs Sarracenorum exercitus contra se diuersis in locis accersiti, totum non modo principatum, verum etiam Italiæ regnum dissensione sua, ferro & igni per annos ferme triginta demoliti sunt. Primus itaque Radelchis in auxilium suum Sarracenos euocat per Pandonem quemdam fidelem suum, qui tunc Barim regebat. Quos dum idem Pando iuxta murum vrbis & oram maris locasset improuidus: illi vt sunt ingenio callidi, intempesta nocte Barim vrbem per loca abdita penetrant; plurimisq. peremptis, prædictum patriæ proditorem marinis fluctibus donant. Is autem Rex Calphon, quos prædictus Radelchis, quia pellere vrbe non poterat, cœpit familiares colere, & ad sui auxilium prouocare. Cumq. illis totam Siconulphi regionem deuastans, Capuam quoque vniuersam redegit in cinerem. At contra Siconulphus ex Hispania Sarracenos accersens, frequentibus prælijs, omnes fere per circuitum præter Sipontum a Radelchis iure vrbes abstulit, Beneuentumq. expugnare cœpit.]

[a] Nithar. lib. 4.

[b] Leo Ostien. Chron. Cass. lib. 1. cap. 27.

Sed quæ tunc damna passum est nobile monasterium Cassinense, idem Leo mox subdit: [b] Septimus iam annus memorati Abbatis Bassacij vertebatur, cum præfatus Siconulphus ad beati Benedicti monasterium veniens, mutui nomine vniuersum fere thesaurum, quem inclytæ memoriæ Reges Carolus & Pipinus frater eius, & Carolomannus, & Ludouicus eiusdem Pipini filij, & alij plurimi Reges & principes religiosi ibidem contulerant, Agarenis tribuendum abstulit. Nam primo quidem tulit in calicibus & patenis, coronis & crucibus, phialis quoque & hamulis, bocis & fibulis auri purissimi libras centum triginta. Saricam itidem * Stericam de silphori cum auro & gemmis. pro quibus promisit se redditurum solidos Siculos decem millia. Vnde cognatus eius Vrsus & Grimoaldus scriptum redditionis monasterio fecerunt. Item secundo trecentas sexagintaquinque argenti libras, & quatuordecim millia solidos aureos signatos. Item duo argentea vasa ponderis librarum triginta, & fundatos duplices octo. Item vasa duo argentea anaglypha inaurata. Tertio, post octo circiter menses tulit in coronis, bazijs, & hamulis garalibus, & cochlearibus argenti libras simul quingentas. Item post menses decem veniens rupit ipsum monasterij vestiarium, & inde tulit solidos mazatos quatuordecim millia. Pro quibus iurauerunt Leo Episcopus, & Petrus, & Landenulphus Castaldæi eius super Euangelia & Crucem & corpus S. Benedicti, quod post quatuor menses pretium illud monasterio restituerent: & cum non haberent vnde redderent, fecerunt hic præceptum de sancto Nazario incanziæ cum omnibus suis. Rursus Lando & Aldemarius Castaldæi exportauerunt solidos prædulatos duo millia. Alias item quando Spoletum perrexit Maio cognatus eius, abstulit item solidos duo millia. Item quando Romam profectus est, venit idem Siconulphus, & tulit coronam auream smaragdinis gemmis mirifice decoratam, quæ patris eiusdem Siconis fuerat, pro tribus millibus solidis. Et ista quidem omnia sacrilegus ille sancto Benedicto auferens, nihil inde vel sibi vel patriæ emolumenti quæsiuit. Ex quo tempore nulla vmquam victoria potitus est.] hucusque Leo, quæ sequenti anno facta esse ipse docet, dum anno septimo dicti Abbatis contigisse tradat, quem eius monasterij præfecturam suscepisse anno Redemptoris octingentesimo trigesimoseptimo, idem auctor affirmat.

[b] Leo Hostien. Chron. Cass. lib. 1. cap. 28.

MONASTERIVM CASSINENSE DONIS REGIIS EXPOLIATVR.

* Stericam

IESV CHRISTI ANNVS 844. SERGII PAP. II. ANNVS 1. LOTHARII IMP. 4. MICHAEL. III. IMP. 3.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus quadragesimusquartus, Indictione septima, quo post Gregorium quartum subrogatus est in locum eius Sergius, quarto Idus Februarij, Ioanne diacono eiecto, qui Sedem occuparat violenter. Hæc quomodo se habuerint, ex Anastasio Bibliothecario huius sæculi scriptore prodemus, qui vitam ipsius Sergij ab incunabulis ita enarrare aggreditur. Sergius secun-

SERGIVS PAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

secundus, natione Romanus ex patre Sergio, sedit annos tres.] hic ad limen subsiste A
Lector. Quos delectat fabulas veris intexere, hunc primum fuisse tradunt Romanum
Pontificem, qui creatus Papa, nomen sibi mutauit; eo quod nomen indecens tanto
sacerdotio visus esset se habere. Sed scias id factum in Sergio tertio, neque id acci-
disse ob turpitudinem nominis, sed reuerentiæ causa: cum enim ille Petrus vocaretur,
indignum putauit eodem se vocari nomine, quo Christus primum eius Sedis Ponti-
ficem, principem Apostolorum ex Simone Petrum nominauerat. Quam autem hæc
vera sint absque dubitatione aliqua, quæ in contrarium opponi possint, opportunius
suo loco dicturi sumus. Hic de secundo Sergio dicendum, qui ex paterno nomine,
vt audisti, a principio Sergius est appellatus.

SERGII PAP. VITA A PVERO VSQVE AD ARCHIPRESBYTERATVM.

Hic (subdit Anastasius) ex illustri familia editus, a matre castis nutrimentis eru-
diri cœptus ingenti cum studio, vt nihil obscenum vel libidinosum ab eo quis audi- B
re vel videre posset: puerilia oblectamenta contemnebat, & verebatur; ita vt in actibus pollere videretur pijs, & moribus claresceret cœpit nobilibus, puris monitis instructus maternis *ingenuus. Igitur mater exultabat quotidie, & omnipotenti Deo gratias referebat alacriter, qui talem sibi superno prolem concessisset auxilio. Duodecimo quidem ætatis suæ anno obijt mater eius, migrauitq. ad Dominum, qui relictus a matre (pater iam olim luce caruerat) morabatur in æde fratrum parentis sui. Eodem tempore primatum gerebat Ecclesiæ Leo tertius benedictus atque præcipuus, qui generositatem huius præclari pueri reminiscens, & parentum nobilitatem recolens, ad suam eum fecit magno cum amore duci præsentiam. & cum adductus fuisset, hilari vultu eum serenaq. fronte contemplari cœpit; & suo supra modum placuit animo. Tunc Præsul eum scholæ Cantorum ad erudiendum communibus tra- C
didit litteris, & vt mellifluis institueretur cantilenæ melodijs. Insignis idem & solertis-
simus puer celeriter omnis litteratioris disciplinæ eruditionem sumpsit ingenio, vt
omnes ipsius præcederet scholæ pueros. His optimus auditis Pontifex, inexplebili re-
plebatur quotidie gaudio pro pueritiæ eius benignæ profectibus: cum & eum acolu-
thum in sancta constituit Romana Ecclesia. Vigesimo autem sui Pontificatus anno
cum decessisset, Romanæ sacerdotium Stephanus suscepit Ecclesiæ, qui eum magno
cordis diligebat affectu, ac protinus illi Subdiaconatus concessit officium. Sed paruo
tempore Episcopatu administrato, defunctus est, & Ecclesiæ gubernacula Paschalis
suscepit, a quo idem iam vir per omnia prudentissimus, vita, eruditione, & mori-
bus adornatus, tituli beati Siluestri Confessoris atque Pontificis presbyter *creatur: *consecratur
qui super omnes misericordia, studio, vigilantia, & omnibus alijs bonis institutio- D
nibus claruit. Paschali vero defuncto, Præsulatus culmen accepit Eugenius, qui
cum in Pontificio tribus durasset annis, Valentinus Sedis ipsius Pontifex consecra-
tur. cuius post casum Ecclesiæ apicem suscepit Gregorius, a quo cum diligentius
prædictus Sergius amaretur, Archipresbyter ab eo in sancta Ecclesia ordinatur. Cum
vero Gregorius annos sexdecim solertissime Dei Ecclesiam gubernasset, ad extrema
ductus occubuit.

SERGII ELECTIO.

Tunc vero cum Cleri proceres & Romanæ Vrbis optimates, vniuersusq. Ecclesiæ
populus pro eligendo Pontifice in vnum coissent, atque alius de alio (vt fieri solet in
talibus) conclamaret: subito per Dei prouidentiam, nutu diuino compuncti, de ante-
fati Sergij Archipresbyteri religione diligentius confabulari cœperunt, vt omnes con-
clamarent, quia dignus esset Pontificatus adipisci regimen. Firmatoq. in eumdem vi- E
rum consilio, vnusquisque ad sua reuersus est.

IOANNES DIACONVS SE INTRVDIT IN PATRIARCHIVM.

Tunc repente Ioannes quidam nomine diaconus eius Ecclesiæ, in tantum amen-
tiæ erupit atque insaniæ, vt persuaso quodam imperito & agresti satis populo, tur-
bulentorum & seditiosorum manu, in Patriarchium per vim, fractis ianuis, cum bel-
licis telis ingrederetur, leges & ordinem traditionum transgressus. Quo facto, om-
nes qui intra Patriarchij mœnia erant, stupore & metu repleti sunt. Igitur cum per
vnius horæ momentum perdurasset ignobilis populi coitio, timore correpta, eo re-
licto, non comparuit. Quibus ita gestis, omnes Quiritum principes dedignati sunt,
& communi consilio vniuersi in basilica beati Martini Confessoris atque Pontificis,
celeri cursu, magnoq. equitatu sunt congregati, & eumdem Archipresbyterum Ser-
gium in omnibus probatissimum virtutibus virum extrahentes de Ecclesia, magno

cum

A cum honore, magna populi comitante caterua, amplisq. resonantibus laudibus, cum
hymnis & canticis spiritualibus in Patriarchium Lateranense perductus & electus est.
Eodem vero die tanta nix in Vrbe effusa est, vt in omnibus candidata cerneretur:
quod multi gaudij * & claritatis dicebant esse indicium.] Sed fallitur mens humana, *eam claritatem
dum ex naturalibus euentis ventura prædicere fallaci diuinatione curiose pertentat: Sergij enim Pontificatus breuis fuit & ærumnosus, vt quæ dicturi sumus ostendent. pergit vero Anastasius.

Prædictum vero Ioannem diaconum de Patriarchio magna cum turpitudine huius
Romanæ Vrbis Principes expulerunt, & arctius in claustra sub cautela trudi præce-
perunt pro ipsius tanta temeritate, & impia & dira præsumptione, quam ipse sæpe-
fatus Ioannes ausus est perpetrare; quem etiam concilio Antistitum suo priuari ho-
B nore, necnon ensibus membratim dilaniari & interimi voluerunt. Sed hoc fieri be- SERGIVS LIBERAT A NECE IOANNEM.
nignissimus ac solertissimus Sergius Præsul prohibuit, non malum pro malo, secun-
dum [a] Apostolum, cuiquam reddere volens. *a Rom. 12.*

Tunc demum, exultantibus omnibus sacerdotibus, proceribus, & optimatibus, CONSECRATVR SERGIVS PAPA.
omnibusq. Ecclesiæ populis, idem sanctissimus vir in Apostolica beati Petri sacratis-
sima Sede ordinatus, consecratusq. est Pontifex. Erat enim origine insignis, fide pu-
rus, prædicatione liberior, Deo humilis, hominibus charus, vultu alacris, mente
alacrior, Ecclesiarum gubernator, plebium cultor, pauperum fautor, viduarum pa-
ter tegmen & consolator, indigentium largitor, dispersorum congregator, & con-
seruator, inanium sæculariumq. rerum contemptor, solius sapientiæ diuitiarum aui-
dus & amator.

C Huius sacratissimæ consecrationis cum ad aures inuictissimi Lotharij Augusti ru- LVDOVICVS HOSTILITER ROMAM PROPERAT.
mor peruenisset Imperatoris, Drogonem videlicet Metensis Ecclesiæ Archiepisco-
pum, cum excellentissimo filio Ludouico suo, magno cum Francorum exercitu Ro-
mam misit, cum quibus etiam Archiepiscopos, pluresq. Episcopos, Abbates, & Co-
mites proficisci præcepit.]

Cur autem missus fuerit Ludouicus a Lothario Imp. Romam, narrat his verbis
Ado [b] Viennensis, huius sæculi scriptor: Lotharius filium suum Ludouicum, quem in *b Ado sub ann.*
Italia Regem fecerat, vt Imperatoris nomen sortiretur, per Drogonem patruum Ro- *841.*
mam misit. Cui Sergius iam tunc Pontifex coronam imposuit, & acclamante vniuer-
so populo, Imperator & Augustus est salutatus.] hæc Ado. Ex quibus redarguas SIGEBERTI IMPVDENTIA REDARGVITVR.
impudentiam schismatici Sigeberti, dum ait missum a Lothario Romam ad confir-
D mandam electionem Sergij Papæ. hæc ipse pro animi libitu in gratiam eius cui in-
hæsit contra Pontificem schismatici Imperatoris. At quid actum est? Stimulis prauorum consiliariorum exagitatus iuuenis, concepit animo subijcere sibi Romam tyrannide. Cuius rei causa secum duxit exercitum; impellebatur ad hæc ipse male consultus ab Episcopis, qui eum sunt comitati, omnes in Romanum Pontificem flagrantes odio. quinam fuerint isti, dicetur inferius. Assectemur modo Anastasium rem
gestam ordine prosequentem, qui subdit ista.

Ipsi vero ex quo in oras Bononiæ ciuitatis teligeris exercitibus sunt ingressi, tan-
tas cædes, tantasq. strages in populos peregerunt, vt qui per vrbes & agros erant, ty-
rannica crudelitate perterriti, relictis proprijs locis, per loca abdita & latebras se ab-
sconderent. Cum vero hæc per omnem locum, singulasq. vrbes, atque vicos &
E agros sæua operarentur nequitia: ad pontem peruenerunt Capellæ, & cum tanta
esset cæli serenitas, vt in toto aere nubes aliqua, aut pluuiæ signum nusquam
videri potuisset: subito atrarum non modica densitas nubium facta est, vt nimbosis
procellis & coruscationibus circumdati, quidam de primatibus Drogonis consilia-
rijs fulminis ictu percussi, interempti sint. Hoc videntes horribile signum, nimio
omnes fracti timore correpti sunt; sed nullatenus mentis ferocitatem deponentes,
atroci voluntate ad Vrbem velociter properabant.

Quorum aduentum antedictus beatissimus Papa Sergius fieri propius cum cogno- SERGIVS PAP. MITTIT QVI OCCVRRANT LVDOVICO.
uisset; in eiusdem excellentissimi Ludouici Regis occursum vniuersos Iudices ad fere
nouem millia ab hac Romana Vrbe direxit: quem cum signis & magnis resonantibus
laudibus susceperunt. Et dum Vrbi pene vnius milliarij spacio appropinquasset, vni-
uersas militiæ scholas, vna cum patronis direxit, dignas nobilissimo Rege laudes

 omnes

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnes canentes, alijsq. doctissimis Græcis imperatorias laudes decantantibus, cum A dulcisonis earum laudum vocibus, ipsum Regem glorifice susceperunt. Obuias illi eius Sanctitas dirigens venerandas Cruces, id est, signa (sicut mos est Imperatorem aut Regem suscipere) ita eum cum ingenti honore suscipi fecit. Ipse vero Ludouicus Rex, qua hora sibi sacratissimas Cruces & signa obuiam aduenisse conspexit: alacris factus, valde lætatus est. Tunc suo vniuerso cum populo omnibus Romanis Iudicibus ac scholis antecedentibus, ad beatum Petrum studuit properare. Quem antedictus almificus Pontifex in gradibus ipsius Apostolicæ aulæ eumdem Regem in ipso die Dominico post Pentecosten, suo cum Clero expectauit.

Coniungente vero eodem Rege, vniuersos. gradus ciusdem sacratissimæ beati Petri Ecclesiæ ascendente, ad prænominatum appropinquauit Pontificem, qui in atrio super gradus, iuxta fores Ecclesiæ, cum vniuerso Clero & populo Romano assiste- B

RECIPITVR LVDOVICVS A SERGIO PAPA.

bat. Tunc mutuo sese complectentes, tenuit idem Ludouicus Rex dexteram antedicti Pontificis. In interius ingressi atrium, ad portas peruenere argenteas. In quo atrio vnus de exercitu a dæmonio arreptus, in conspectu omnium Francorum valde vexatus est.]

Et quidem magna Dei prouidentia, vnius vexatione ijdem qui hostili venerant animo, timore correpti sunt adeo, vt omnes simul fuerint redditi mites, depositam quam conceperant, truculenta ferocia; videntes etiam dæmones, Deo disponente, insurgere vindices pro Ecclesiæ defensione: vt scirent omnino corripiendos diuina vindicta, si quid peccassent in basilicam Principis Apostolorum. At quid tum Sergius Papa consulens periculo quod timebat, egerit, Anastasium audi.

SERGIVS CLAVDI FACIT IANVAS S. PETRI LVDOVICO REGI.

Tunc almificus Præsul claudi faciens omnes ianuas beati Petri, atque serari præ- C cepit, & Regi, sancto Spiritu admonente, sic dixit: Si pura mente, & sincera voluntate, & pro salute Reipublicæ, ac totius orbis, & huius Ecclesiæ huc aduenisti: has mea ingredere ianuas iussione: sin aliter, nec per me, nec per meam iussionem istæ tibi portæ aperientur. Statim illi respondens Rex dixit, quod nullo maligno animo, aliqua prauitate, vel malo ingenio aduenisset. Tunc eodem Præsule præcipiente, appositis manibus, prædictas portas patefecerunt. Et ita in eamdem venerabilem aulam beati Petri ingressi sunt, laudem Deo, & eius excellentiæ decantantes, vniuersus Clerus, & cuncti religiosi Dei famuli, extensa voce acclamantes: Benedictus qui venit in nomine Domini, &c. Sicq. cum eodem Pontifice ipse Rex, simulq. omnes Episcopi, Abbates, & Iudices, & vniuersi Franci qui cum eo aduenerant, ad Confessionem beati Petri appropinquantes; seseq. proni eidem prosternentes, Deo no- D stro omnipotenti, & eidem Apostolorum Principi gratias reddiderunt. Et data a prædicto almo Pontifice super populum oratione, ab Ecclesia pariter omnes egressi sunt.] nulla hic mentio de donis ex more oblatis Principi Apostolorum; vt intelligas eos non religioso, sed hostili animo aduenisse.

At quid post hæc? Qui venerant prædaturi Vrbem, etsi ad horam, Apostolici culminis reuerentia cessissent, ingredi Vrbem vetiti quid egerint, ab Anastasio accipe:

SVBVRBIA VASTATA AB EXERCITV LVDOVICI.

Postea vero continuis diebus sequentibus omnia suburbana pestifera deuastatione compresserunt, agrosque, segetes, atque prata, quasi fulmineus impetus destruxerunt. Dum hæc gerebantur, ipse a Deo protectus Pontifex, a quibusdam audiuit, quod in Vrbem hospitalitatis causa introire voluissent. Sed munitis, clausisq. portis, vt fieret, minime concesit.] Ne autem occasionem præberet Pontifex armatis E exercitibus Vrbem inuadendi, & inflammandi: quod peteretur a Lothario Imperatore, & tunc ab ipso præsente filio Ludouico exigebatur, vt coronaretur, idem sanctissimus Præsul indulsit. Quomodo autem coronatio ista facta sit, ab eodem Anastasio audiemus, qui potuit præsens esse, qui ait.

Dominico vero die sequente, in eadem Principis Apostolorum basilica omnes Archiepiscopi, & cuncti Abbates, & omnes qui cum eo venerant Franci, sunt congregati, omnesq. pariter Romanorum nobiles & præclari. Tunc almificus Pontifex manibus suis ipsum Ludouicum Imperatoris filium, oleo sancto perungens, regali ac pre-

* perfecit,

tiosissima coronauit corona, Regemq. Longobardorum * præfecit, cui regalem tribuens gladium illic eo subcingi iussit. Deinde Missarum celebritate finita, ab Ecclesia omnes cum Rege lætantes regressi sunt.

Deinceps

A Deinceps vero per dies singulos conflictum noui certaminis cum sanctissimo Præsule, omnibus Episcopis, & optimatibus nostris atque proceribus ipse Drogo Archiepiscopus Metensis Ecclesiæ (de quo superius memoriam fecimus) commouebat, tam ipse, quam omnes Archiepiscopi & Episcopi, qui cum eo contra hanc Vniuersalem, & caput cunctarum Ecclesiarum Dei, sine Metropolitani concessione atque vocatione conuenerunt, id est,

Gregorius Archiepiscopus Ecclesiæ Rauennensis.
Angilbertus Archiepiscopus Ecclesiæ Mediolanensis.
Ioseph Episcopus Ecclesiæ Eporediensis.
Northaudus Episcopus Ecclesiæ Vercellensis.
Sigifridus Episcopus Ecclesiæ Regiensis.
B Toringanus Episcopus Ecclesiæ Concordiensis.
Odelbertus Episcopus Ecclesiæ Aquensis.
Ambrosius Episcopus Ecclesiæ Lucensis.
Donatus Episcopus Ecclesiæ Fesulanæ.
Ioannes Episcopus Ecclesiæ Pisensis.
Petrus Episcopus Ecclesiæ Volaterranensis.
Gausprandus Episcopus Ecclesiæ Pistoriensis.
Lancio Episcopus Ecclesiæ Senensis.
Lupus Episcopus Ecclesiæ * Textinæ.
Sigismundus Episcopus Ecclesiæ Aprutinensis.
Ricco Episcopus Ecclesiæ Asculanensis.
C Fratellus Episcopus Ecclesiæ Camerinensis.
Gisus Episcopus Ecclesiæ Firmanæ.
Racipertus Episcopus Ecclesiæ Nucerinensis.
Amadeus Episcopus Ecclesiæ Pinnensis. & ceteri.

Cum quibus etiam Boso Comes.
Adalgisus Comes.
Ioannes Comes.
Vuldo Comes.
Vernardus Comes.
Vuinfridus Comes, &
Marinus Comes, & ceteri pariter contendebant. Sed diuina gratia D inspirante, nec sermones ipsius almi Pontificis, neque prudentiam superare valuerunt: tantaq. ei superna aderat virtus, vt nullo sermone eum concludere, vel constringere potuissent. Sed ab eo superati, pudore operti & confusione discesserunt. Quod videntes, omnem iram atque ferocitatem, quam in mentibus conseruabant, omnino deposuerunt.

His igitur peractis, a prædicto postulauerunt Pontifice, vt omnes primates Romani fidelitatem ipsi Ludouico Regi per sacramentum promitterent. Quod prudentissimus Præsul fieri nequaquam concessit. Sed sic orsus est illis: Quia si vultis Lothario magno Imperatori hoc sacramentum vt faciant, solummodo consentio atque promitto. Nam vt Ludouico eius filio hoc peragatur, nec ego, nec omnis nobilitas Romanorum consentit. Tunc demum in eadem Ecclesia sedentes pariter, E tam beatissimus Pontifex, quam magnus Rex, & omnes Archiepiscopi & Episcopi, stantibus reliquis sacerdotibus, & Romanorum & Francorum optimatibus, fidelitatem Lothario magno Imperatori semper Augusto promiserunt.]

Audisti Lector, Anastasium asserentem, nonnisi de Regno Longobardorum Ludouicum fuisse a Sergio coronatum, cui tamen haud assentiendum facile puto, cum plurium testificationibus constet, eum coronatum fuisse Romæ Imperatorem; quarum illa certior, quæ in sepulchrali titulo posita legitur istis versibus:

Hic vbi firma virum mundo produxerat ætas
Imperij nomen subdita Roma dedit.] testatur id ipsummet [a] Leo Ostiensis. Diplomata præterea afferuntur in [b] testimonium, in quibus annus hic primus Ludouici Imperatoris ponitur.

Ceterum quod Acta Romani Concilij & ipsa quidem legitima, anno septimo Leo-

a *Leo Ostiens. Chron. Cass. lib. 1. cap. 29.*
b *Sigon. de reg. Ital. lib. 1. hoc anno.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis Papæ quarti celebrati, anno Domini octingentesimo quinquagesimo tertio, bis A ponant eum annum Ludouici Imperatoris esse quintum: plane declarant, nonnisi anno secundo Leonis ipsius, nempe anno Domini octingentesimo quadragesimo octauo eumdem Ludouicum coronatum fuisse Romæ Imperatorem, anno secundo Pontificatus eiusdem Leonis quarti.

Porro quod in sepulchrali versu dicitur, *Imperij nomen subdita Roma dedit*.] non cogit vt hoc anno potius factum, quam post annos quatuor id contigisse dicamus. vt hac ex parte verum esse possit quod Anastasius scriptor candidissimus asserit. qui & ista dictis subdit.

Post hæc Ebbo Archiepiscopus Rhemensis, & Bartholomæus . . . . Archiepiscopus, qui pro criminibus suis, priuati honore, ab Ecclesia fuerant expulsi, a sanctissimo Pontifice postulabant, vt eos Ecclesiæ reconciliare dignaretur. Quos idem Præsul nec B communionem inter clericos dignos esse susceipere dicebat; sed inter communem populum communicandi licentiam tantummodo haberent.] Fuerat Ebbo vnus ex illis, qui contra Ludouicum Pium Imp. coniurasse dicebantur. pergit vero Anastasius.

Per idem tempus cum Rex Ludouicus Romæ degeret, Siconulphus Beneuentanorum Princeps, magno cum exercitu Romam venit. Quem cum prædictus Rex honorifice suscepisset: omnia pro quibus venerat, ipsi indicauit. Cui Rex gratanti animo quidquid petierat, tribuit atque concessit. Et cum simul Franci & Longobardi ac Beneuentani congregati fuissent: facta est ingens populi multitudo, ita vt omni ex parte Roma circumdata videretur; quorum multitudine omnia sata deleta sunt. Ipse vero Siconulphus ardenti pectore præcipuum desiderabat videre Pontificem, & ab eo benedictionem accipere. Quem Præsul cum suscepisset, solo prostratus, pre- C tiosos eius pedes humiliter est osculatus, & ab eo benedictione susceptа, ab eius conspectu alacriter, Deo gratias referens, regressus est.

His omnibus finitis, ipse excellentissimus Rex Ludouicus ampla cum lætitia Papiam reuersus est, vbi ab exordio principatus sui incoluit. Tunc vero læti omnes cum coniugibus ac liberis Senatus Populusq. Romanus, tam ingenti peste liberati, & a iugo tyrannicæ immanitatis redempti, sanctissimum Sergium Præsulem velut salutis auctorem ac restitutorem pacis venerabantur. Ille tamen non suæ virtuti rem gestam, sed diuino muneri deputabat.] Liberauit plane Vrbem, dum Regem iuuenem, dominandi cupidum, exercitibus potentem definuit extra Vrbem, & ne ipsi iurarent Romani fidelitatem constantissime restitit: vt plane visum fuerit quasi miraculum a Deo (vt diuinæ [a] Scripturæ verbis vtar) sine armis extitisse victorem, & D
a 1.Reg.14. compressisse iuuenem exercitibus potentem, malorum sacerdotum malis consilijs excitatum. Maiori enim conatu aggredi, & ardentiori prosequi studio, donec perficiat homo laborat, quod semel vt rectum, consilio sacerdotum accepit vt diuinitus allatum oraculum. Pergit rursum Anastasius.

Iam quia linguæ cuncta quæ gesit, per ordinem explicare non prævalent: transeamus ad ea quæ idem Pontifex sanctis locis obtulit, eaq. breuiter enarrare inchoemus. In primo quidem Pontificatus sui exordio, superno amore exardescens, in basilica Saluatoris, quæ Constantiniana vocatur, miræ pulchritudinis opus expleuit: nam ambitus sacri altaris, qui strictim in ea olim fuerat constructus, longiorem proprio digito designans, a fundamentis perfecit, pulchrisq. columnis cum marmoribus desuper in gyro sculptis splendide decorauit. vbi nunc sacra plebs in administratione E sacri large consistit officij. Quo expleto, ipse almificus Pontifex pro decore & ornatu huius præclari operis, in eadem basilica obtulit vela alba holoserica viginti, ornata per circuitum de fundato. Similiter & alia vela de fundato valde optima viginti, ornata de blatti in circuitu. Vbi etiam Confessionem mirificam, Christo cooperante, construxit, & argenteis tabulis auro perfusis fulgide compsit: quam proprijs manibus consecrans, in ea reliquias posuit.

DE SCHALA SANCTA EX-POSITA POPVLIS. Et aliud quidem opus ante fores huius venerandæ Ecclesiæ valde optimũ peregit; quia sacra pridem quæ latebant populis Limina, summo studio omnibus manifesta constituit, cum pulchri decoris arcus ibidem a fundamentis construeret; quos etiam varijs picturis nitide decorauit.] ceterum per sacra Limina intelligi eam, quam vocamus hodie, Portam sanctam, existimamus; nisi potius auctor more suo improprie locutus,

A cutus, Limina pro Scalis vsurparit. Nam antiquitus nonnisi Apostolorum Petri & Pauli Limina culta inueniuntur, quæ & accedentes exosculari consueuerunt, eademq. sacra Limina nuncupata ac frequentata. Scala vero sancta scitur Lateranensem basilicam fuisse illustratam.

Hoc anno, qui & secundus Regni Ranimiri, siue Ramiri, Regis Oueti in Hispania regnantis numeratur, iuxta exactam temporis rationem ab [a] Ambrosio exactis- *a Ambrof. Mor. Chron. Hisp lib. 13. cap. 52. & in Schol. ad S. Euleg.*
sime allatam, qua errores plurium corriguntur, & mendosi codices emendantur, contigit admiranda illa, omnium celeberrima, omni Scriptorum genere celebrata victoria aduersus Sarracenos obtenta diuinitus, cum præcipuus Hispanorum patronus S. Iacobus perspicuus omnibus, vti pollicitus fuit, visus est ante aciem aduersus barbaros impios dimicare. Testantur ista (vt omittam longissimam id asserentium Scri- DE ADMIRANDA VICTORIA ADVERSVS SARRACENOS DEI VIRTVTE PARTA.
B ptorum seriem texere) vetustissima monumenta, nimirum eiusdem Regis diploma, cum pro gratiarum actione, eidem Sancto Hispaniam reddidit vectigalem; sunt & Romanorum Pontificum litteræ, quas citant, ista firmantes. Antiqua innouantur Christi virtute miracula, siue in Machabæorum libris, siue in alijs enarrata, cum pro fidelibus visi sunt cælitus missi milites decertare, fugare hostes, insequi illos, & insignem victoriam suis parere. Quomodo autem tam grandia ista, diuina fieri virtute contigerint, ex Tudensi rem gestam in compendium redigente, sic reddimus.

Cum (inquit) Ramirus regnare cœpisset, miserunt ad eum Sarraceni, vt daret illis annuatim quinquaginta puellas nobiles, quas sibi in matrimonium copularent, & quinquaginta de plebe, vt ad solatium essent illis, sicut olim fecerat Rex C Mauregatus. Rex autem Ramirus cum hæc audisset, iratus est valde propter stu- DENEGATVR SARRACENIS INFAME TRIBVTVM.
prum & sacrilegium puellarum. Et congregato exercitu magno, terram Maurorum hostiliter intrauit, & cuncta quæ in agrestibus villis & agris reperit vsque ad Nazarum, ferro, flammaq. vastauit. Sarraceni vero multitudine valida congregata ei bellum intulerunt in loco, qui vocatur Albella. Exercitus autem regis Ramiri paulatim cœpit terga præbere, vsque dum peruenit ad collem, qui Calbilium vocabatur. Clausit nox obscurissima diem; & ilico omnes Christiani congregati sunt, totam noctem cum lacrymis & orationibus peragentes. Rex autem Ramirus aliquantulum dormire cœpit, & apparens ei Iacobus Apostolus, ait illi: Dominus meus IESVS S. IACOBVS APPARET RAMIRO REGI ET SPONDET VICTORIAM.
Christus alias prouincias alijs fratribus nostris Apostolis distribuens, totam Hispaniam meæ tutelæ deputauit, atque mea muniuit protectione. Posthæc Apostо- D lus manu sua manum Regis astringens, dixit illi: Confortare & esto robustus: ego enim sum Iacobus Apostolus Christi, & venio in auxilium tibi: Et superabis mane auxilio Dei Sarracenorum, a qua obsessus es, hanc innumerabilem multitudinem. multi tamen ex tuis, quibus iam parata est æterna requies supra, in isto prælio coronam meriti susceпturi. Et ne dubites super hoc, videbis me in equo albo deferentem maximum album vexillum. Summo igitur mane, facta peccatorum vestrorum confessione, & accepta corporis & sanguinis Domini communione, armata manu non dubites inuadere castra barbarorum, nomen Domini inuocantes: pro certo enim noueris, eos in ore gladij ruituros. Quibus dictis Apostolus discessit.

Rex autem Ramirus ad se reuersus, vocatis Episcopis, Abbatibus, & Magnatibus, eis retulit visionem. Qui gratias agentes Deo, fecerunt vt sibi fuerat præceptum, E & bellum barbaris intulerunt: beatus autem Iacobus apparuit, sicut promiserat, Christianos animando ad pugnam, & Sarracenos fortiter feriendo. Christiani autem, vt viderunt beatum Iacobum, in Domino roborati, cœperunt magnis vocibus, concidendo gladijs Sarracenos, clamare dicentes: Adiuua nos Deus, & beate Iacobe. Tunc victi Sarraceni fugerunt, & cæsi sunt ex illis fere septuaginta millia, & in castra reuersus est exercitus cum magna gloria.

Rex autem Ramirus cum Episcopis & Abbatibus omnes simul statuerunt ex tunc annuatim perpetuo, tam in terra acquisita, quam in acquirenda, quas sub nomine beati Iacobi Apostoli dignaretur de Sarracenorum manibus liberare, de vno quoque iugo boum singulas mensuras frugis ad modum primitiarum; & de vino similiter clericis in Ecclesia beati Iacobi Apostoli Deo seruientibus concesserunt in perpetuum. Similiter quod Christiani milites in singulis expeditionibus de eo quod a Sar-

Universidad de Deusto
Biblioteca

racenis acquisierint, ad mensuram portionis vnius militis, beato Iacobo conferrent. A Præsentes fuere duo Archiepiscopi, & quatuor Episcopi, cum hæc dona beato Iacobo Apostolo vouerentur, scilicet Dulcitius Cantabriensis Archiepiscopus; Suarius Ouetensis Archiepiscopus, Salomon Asturicensis Episcopus, Rodericus Lucensis Episcopus, & Petrus Tudensis Episcopus. Præsentes quoque erant Ordonius filius Regis Ramiri, & Garsias frater eiusdem Regis, qui ambo Reges dicebantur. Siquidem tantæ benignitatis Ramirus erat, vt fratrem tamquam seipsum diligeret, & participem faceret Regni.

Non apposuerunt vltra Sarraceni a Christianis tributum petere puellarum, quia Rex Ramirus barbaros valida manu expugnabat, auxilio gloriosissimi Iacobi Apostoli roboratus. Inclyta quoque Regina Vraca vxor eius, glorioſe erga Ecclesiam beati Iacobi Apostoli se habuit. quod ex hoc potest aduerti, quod eam multis donis, B auro, argento, gemmis, & cortinis sericis decorauit. Ouetensem quoque Ecclesiam sancti Saluatoris multis insignibus nobiliter ditauit.] hæc Tudensis. reliqua de Rege maxime pio dicturi sumus inferius.

PIETAS REGINAE VRACAE.

Quod vero ad res Francorum pertinet, hoc eodem anno cum inter fratres Reges pax esset, Carolus Aquitaniæ Rex Bernhardum Barcinensem ducem, a patre Ludouico Imp. donatum Septimaniæ Ducatu, cuius causa (vt superiori Annalium tomo fusius dictum est) aduersus patrem Imperatorem filij insurrexere, incautum, nihil huiusmodi cogitantem, occidit. Hoc veteres Annales Francorum a Pithœo editi. Fuit Bernardo huic Vuillelmus filius magni animi iuuenis, qui patris necem vlturus, Sarracenorum Regi inhærens, eius fretus auxilio, omnia quæ potuit cædibus miscuit.

EX NECE BERNHARDI DVCIS MAGNAE SECVTAE SVNT CAEDES.

Est mentio huius apud [a] Nithardum huius temporis auctorem. C

a Nithar. hist. Franc. lib. 3.

Sunt hæc illa infelicia tempora, quorum meminit S. Eulogius Cordubensis martyr in epistola ad Vuiliesindum Pampilonensem Episcopum, atque deplorat. Sed male Scholiastes ad annum Redemptoris octingentesimum vigesimum septimum refert. Nam præter quod certa auctoritate dictorum veterum Annalium Francorum redarguitur; Carolus cædis patrator, de quo est sermo, tunc temporis nonnisi septem annorum erat: natus ipso nimirum anno Domini octingentesimo vigesimo, plane ad ea peragenda erat minus idoneus. Quod vero eiusdem epistolæ prima parte huius temporis calamitates quantæ fuerint enarrantur, simulq. de sua agens peregrinatione statum referat Hispanæ Ecclesiæ sanctorum virorum floribus exornatæ; ratio nobilis exigit argumenti, vt ex ea hic illa nos describamus, quæ ad hæc tempora spectare noscuntur. Erit plane, Lector, vt magnam capias animi voluptatem, cum tempore densarum veprium Mahumetanicæ impietatis videris virescere cedros Dei, & in altum, cælum versus, sublimes extolli; vt tibi libenter & patienter ferendum sit, si rubiginoso stylo auctor pro temporis condicione sit vsus ad aureas litteras exarandas. Porro ipsa epistola post annos septem ab hoc tempore scripta habetur, Era octingentesima octogesima nona, qui est annus Redemptoris octingentesimus quinquagesimus primus, de qua rursum in his quæ spectant ad persecutionem Sarracenorum, cuius in posteriori eius parte texitur historia, suo loco erit agendum. sic enim se habet. D

EPISTOLA S. EVLOGII CORDVBENSIS.

Reuerentissimo ac sanctissimo Dei ministro, domino & patri meo Vuiliesindo Pampilonensis sedis Episcopo Eulogius presbyter salutem.

Olim, beatissime papa, cum dira sæculi fortuna, quæ fratres meos Aluarum & Isidorum a genitali solo abducens, pene in interiores Togatæ Galliæ partes apud HLudouicum Regem Baioariæ exulare fecit; me etiam propter eos diuersas adire regiones, & ignota atque laboriosa itinera subire compelleret: quoniam stipata prædonibus via, & funeroso quondam Vulihelmij tota Gothia perturbata erat incursu, qui aduersus Carolum Regem Francorum eo tempore, auxilio fretus Habdarraghmanis Regis Arabum tyrannidem agens, inuia & inadibilia cuncta reddiderat: ad partes Pampilonenses diuersus, putaram me inde cito migraturum. Sed ipsa iterum quæ Pampilonam & Seburicos limitat Gallia Comata, in excidium prædicti Caroli contumaciores ceruices factionibus Comitis Sancij Sancionis erigens, contra ius præfati Principis veniens, totum illud obsidens iter, immane periculum commeantibus ingerebat. E

A Eo tempore magnam mihi consolationem beatitudo tua in ipsa peregrinatione exhibuit. Et vere summi magistri typum gerens, & in veritate eius præceptis obediens non distulisti hospitio recreare, quem tibi vera charitas IESV Christi commendauerat dicentis: Hospes [a] eram & collegistis me. Ita thesauros meritorum apud Patrem in cælis collocare studens, præbes necessaria destitutis, foues omnia, vniuersa tutaris; adeo vt in illo exilio meo, nihil præter affectuosam peregrinorum fratrum & destitutæ familiæ præsentiam suspirarem. Lugebam ego sæpe: sed tu pater assidue consolabaris mœrentem. Flebam multum, sed tu pia compassione releuabas prostratum. Quandoquidem (iuxta [b] Apostolum) mecum infirmabaris, mecum tristabaris, plangebasq. vbertim cum ego plorarem.

PEREGRINATIO S. EVLOGII.

a Matth. 25.

VVILIESINDI EPISC. PAMPILONENSIS IMMENSA CHARITAS.

b 2. Cor. 11.

Cumq. me vno residere loco, multiplex dolor non sineret, libuit mihi loca visitare Sanctorum, quo deiectum summis mœroribus animum releuarem. Et maxime B libuit adire beati Zachariæ Asceterium, quod situm ad radices montium Pyrenæorum in præfatæ Galliæ portarijs, quibus Aragus flumen oriens, rapido cursu Seburim & Pampilonam irrigans, amni Cantabro infunditur: quod famosissimis in exercitatione regularis disciplinæ studijs decoratum, toto refulgebat occiduo. Sed tu pater iuuas anhelantem, & salutari consultu instruis abeuntem, pioq. fratrum comitatu foues pergentem. Prius autem quo ad eumdem locum accederem, plures apud Legerense monasterium commorans dies, præcipuos in Dei timore viros ibidem manere cognoui. Deinde alia atque alia loca peragrans, tandem diuino munere ad illud quod sæpius desiderabam, perueni cœnobium. Prærat quippe ei tunc Odoarius Abbas summæ sanctitatis, magnæq. scientiæ vir: qui vltra quam referri potest, C nos digne susципiens, omnem erga nos humanitatem exhibuit.

In illo etenim beatæ Congregationis collegio, quod pene centenarium numerum excedebat, veluti sidera cæli, alij quidem sic, ceteri vero sic, diuersis meritorum virtutibus emicabant. Florebat in nonnullis perfecta charitas, quæ foris mittit timorem; plerosque alto culmine extollebat humilitas, qua se vnusquisque iuniore inferiorem reputans, imitatores præceptorum Dei fieri contendebant. Multi etiam cum essent corpore imbecilles, verumtamen magnanimitate subnixi, alacrioribus animis iniunctum exercebant obsequium. Sic quoque in aliquos principatum suum obedientia, quæ omnium virtutum magistra est, vindicans, suos non patiebatur executores degenerare, sed supra vires grandia exercere compellebat, quoscumque suo munere illustrauerat. Operabantur omnes certatim, alter alterum inuitans, contenD debat præcellere. Augebatur inuicem ardor placendi Deo & fratribus, & vnusquisque propriæ artis industriam, ad communem profectum exercitabat. Exercebant alij peregrinorum & hospitum diligentius curam; & quasi declinanti Christo ad hospitia eorum, omnibus aduentantibus obsecundabant. Cum vero tot essent, nullus murmurans, nemo arrogans intererat. Studebant cuncti silentio, totamq. per noctem furtiuis precibus incumbentes, nocturnum chaos peruigili meditatione vincebant; magna se circumspectione vallantes, ne Psalmistæ denotarentur [c] oraculis, qui ait: Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt.

DE MONASTERIO SERASIENSI LAVDES DIGNAE.

c Psal. 75.

Sed quid referre de Sanctorum virtutibus lingua potest mortalis, qui in terris positi, angelice degunt; & qui licet inter homines conuersentur, propositum vero gerunt cæleste? Cum quibus paululum commorans, cum ab eis vellem discedere; omE nes solo proruunt, pro se exorari deposcunt: & cur tam cito a me desererentur, supplici voce conquerebantur. Præstabat quippe tunc mihi clarissimus filius meus Theodemundus diaconus comitatum; qui ab exordio itineris mei vsque ad vltimum inconuulsibiliter contubernio meo cohærens, mecum totius discrimina illius peregrinationis confecit. Regredientibus ergo nobis, præbent sodalitatem Abbas ille venerabilis Odoarius, & Ioannes Præpositus per totum vsque ad vesperum diem, colloquium de diuinis scripturis gerentes; sic quoque ab inuicem datis osculis, discedentes, ad te, Apostole Dei, e vestigio repedauimus, cuius informatione, tanta honoris venerabilitate ab illis patribus excipi meruimus.

RECEDIT S. EVLOGIVS REVERSVRVS PAMPILONAM.

Igitur cum proprium reuisere aruum, piæ matris Elisabeth, seu sororum duarum Nicolæ & Anullonis, iunioriſq. fratris Ioseph vrgerer affectu: cogis vt adhuc rema-

S. EVLOGII MENTIS ANGVSTIAE.

Universidad de Deusto
Biblioteca

neam, nec finis abire mœrentem. Sed vtroque vulnere percussum cor meum tu iam A
mederi non poteras: cui & peregrinatio fratrum, & desolatio domesticorum quotidianum afferebant lamentum. Ista de nostra charitate confisus, rogas vt Cordubam repetens, ipse reliquias tibi sancti martyris Zoili dirigerem, & hoc munere Pampilonenses populos illustrarem. Ilico me satisfacere petitioni tuæ, respondi; & huius rei debitorem me vobis esse in veritate promisi.

Cumq. a vobis egrederer, festinus Cæsaraugustam perueni, causa fratrum meorum, quos vulgi opinio negotiatorum cohortibus interesse, nuper ab interioris Franciæ gremio ibidem descendentibus iactitabat. Deinde vrbi appropinquans, negotiatores quidem reperi, peregrinos autem meos eorum relatione apud Maguntiam nobilissimam Baioariæ ciuitatem exulasse cognoui. Et verum fuisse hoc negotiatorum nuntium, regredientibus, Deo fautore, succedenti tempore, ab interiori Gallia B
fratribus nostris, didicimus. Aliquamdiu vero apud seniorem pontificem, qui tunc rectæ vitæ moribus, eamdem vrbem regebat, demorans: postea Complutum descendi, raptim per Segontiam transiens ciuitatem, in qua tunc præsulatum gerebat vir prudentissimus Sisemundus. Et cum ab Antistite Complutensi Venerio digne susciperer: post quintum diem Toletum reuerti: vbi adhuc vigentem sanctissimum senem

REDIENS S. EVLOGIVS VISITAT S. VVISTREMONIVM EPISC. TOLETANVM.

nostrum, faculam Spiritus sancti, & lucernam totius Hispaniæ Vuistremonium Episcopum comperi, cuius vitæ sanctitas totum orbem illustrans, hactenus honestate morum, celsisq. meritis Catholicum gregem refouet. Multis apud eum diebus egimus, eiusq. angelico contubernio hæsimus.

REVERTITVR CORDVBAM S. EVLOGIVS.

Cumq. in domum me reuocassem, cuncta incolumia reperi, genitricem scilicet, binasq. sorores, & vltimum nostrorum omnium ætate Ioseph, quem sæua Tyranni C
indignatio eo tempore a principatu deiecerat. Suscipit peregrinum suum destituta familia; & quasi e sepulchro suscitatum lætantibus animis gaudet reuisisse post longum tempus domum. Ego vero semper in omni colloquio meo te patrem extollens, semper inter familiares sermocinationes tuam beneficentiam recolens, semper tuæ charitatis affectum corde gestans, mentis vlnis amplector. Et quia intercedente terrarum prolixa capedine, multis ab inuicem disparamur spacijs, obstante quoque alio chaos immane, quo ego Cordubæ positus sub impio Arabum gemam imperio: vos autem Pampilonæ locati, Christicolæ Principis tueri meremini dominio: qui semper inter se vtrique graui conflictu certantes, liberum commeantibus transitum negant: inde est, vel quod non debitum vestræ bonitati dependimus famulatum; vel quod non pio desiderio vestro satisfacimus in transmissione reliquiarum; seu quia D
non quibuscumque tales, tantasq. opes committere duximus ratum.

S. EVLOGIVS MITTIT RELIQVIAS MARTYRVM PAMPILONAM.

Nunc autem quia, Deo dispensante, domnus Galindo Enniconis ad propria remeans, suos reuisere fines exoptat; per ipsum vobis præfati Martyris reliquias destinauimus. Sed & sancti Aciscli, quas a nobis non postulastis, transmisimus; vt vos sponsionis vestræ votum feliciter adimplentes, eorum beatorum memoriæ construendo basilicam, nobis, Deo fautore, propter hanc obedientiam patrocinium illorum occurrat ad veniam, Christo vobis omnia repensante atque donante, quæ in nobis egistis, & quæ erga nos operati estis: quem vestrum in nos olim exhibitum non latet obsequium, & pia remuneratione contriplicatum vobis valet rependere commodum, qui dixit: Qui vos recipit, me recipit: & qui vos spernit, me spernit: & qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet. Et qui recipit iustum E
in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Cuncta tibi, pater, reposita sunt coram Domino: omnia apud illum, quæ pijs laboribus tuis debentur, salua & incolumia perseuerant recipienda a Deo, tempore necessario, cum iustus aduenerit vnicuique reddere pro qualitate laborum, aut præmium, aut supplicium.] hucusque ex sancto Eulogio. Quæ autem sequuntur, ad tempus spectant, quo epistola scripta est. agemus de his quæ subijcit de excitata persecutione Maurorum suo loco.

Ad hunc item annum pertinet quod in superius citatis Francorum Annalibus his verbis traditur post enarratam Bernhardi cædem, & alia ad bellum spectantia: Rabanus quoque Sophista, & sui temporis poeta nulli secundus, librum quem de laude sanctæ Crucis Christi figurarum varietate distinctum difficili & mirando poemate

A mate composuit, per Aserichum & Theodbertum monachos monasterij Fuldensis Sergio Papæ sancto Petro offerendum transmisit.] hæc ibi. Ceterum liber ipse, vt superius dictum est, tempore Gregorij Papæ quarti, & ad Gregorium ipsum scriptus est, cui offerre cum debuisset, ne fieret, aliquod, & vt puto, mortis interceptus impedimentum.

RABANVS MITTIT AD SERGIVM PAP. CARMEN DE S. CRVCE.

Quod spectat ad res Orientales, hoc anno, qui numeratur decimusoctauus ab obitu S. Theodori Studitæ egregij Confessoris, contigit eius corpus transferri Constantinopolim magna celebritate. Ita plane voluit Deus ipsum, qui suo sanguine sæpe fuso viam strauerat ad victoriam aduersus Iconoclastas, illis penitus superatis, magna gloria triumphum ducere in terra etiam, qui anima iam triumpharat in cælo. Debebantur plane congrua conuenientia, vt sacra illa membra toties subiecta B
verberibus, publicis eo modo cumularentur honoribus. Quomodo autem ista se habuerint, Michael Studita ad finem vitæ ipsius ista habet, rem gestam summatim perstringens.

Quoniam sacrum ipsum sanctumq. corpus præcipuo quodam honore affici par erat: post annos decem & octo, cessante iam aduersus Ecclesiam bello, quod postremum Theophilus excitarat: in Regiam vrbem clara & celebri pompa deuehitur, illustri Methodio, piaq. Theodora illud ab insula exportantibus, atque in Studij monasterio collocantibus, in quo & magni Platonis, & beati quoque Iosephi diues arca pariter asseruatur. Quod cum inferretur, diuinus ipse Patriarcha, Clerusq. vniuersus cum ingenti monachorum ac populi multitudine cum facibus, varioq. suffitu extra vrbem obuiam effusi, supinis manibus illud excipientes, saluum, integrum, sa- C
numque, ac miro fragrans odore repererunt, laudemq. Deo omnium Regi referentes, in patrum thorum intulerunt. Illi honor & gloria, cum ingenito ipsius Verbo, & viuifico Spiritu nunc & semper in sæcula sæculorum. Amen.] Sequenti autem anno facta est translatio S. Nicephori Patriarchæ, de qua modo dicturi sumus.

TRANSLATIO CORPORIS S. THEODORI STVDITAE.

D OCTINGENTESIMVS quadragesimusquintus Redemptoris annus, octaua Indictione inchoatur, quo, vt cunctas in eo gestas res ordine temporis reddamus, & quæ primum contigerunt, primo loco narremus: eodem anno, decimatertia Martij, Constantinopoli facta est translatio corporis S. Nicephori Patriarchæ celebris Confessoris, ex loco exilij vbi decesserat. Describit eam qui præsens fuit, & de ea habuit ad populum orationem Theophanes, qui post certamen atque coronam eiusdem Confessoris, de translatione ista subiungit.

Quadriennio post a restitutione scilicet facta sacrarum imaginum, sacratissimus Methodius diuino plane Spiritu impulsus, opportune sapienterq. diuinam Imperatricem Theodoram admonuit, non esse ex Imperij & Reipublicæ dignitate, quod venerandus & inter Patriarchas illustris Nicephorus, qui pro glorioſæ sinceræq. fi- E
dei defensione a sacra sede depulsus in longissimo exilio defunctus erat, negligeretur. Alioquin ingrati animi vitium (inquit) non euitabimus, si post mortem etiam ipsum in exilio tamquam iure damnatum reliquerimus: præsertim cum non ignoremus, eos qui ex genere erant [a] Ioseph in benedictionis parte posuisse, vt ossa patris post quadringentos fere annos ex Aegypto in Chananitidem exportarent. Quod cum ita sit: nos qui sumus pietatis filij, diutius patiemur priuari patris istius præsentia, a quo diuinis documentis enutriti sumus? Hæc quidem omnium quas intuetur sol vrbium præstantissima & regia ciuitas sacri ducis atque pastoris sui reliquias desiderat, quas pie conseruet & colat. Sponsi sui præsentia fruatur rursus ipsius Ecclesia amantissima; & quo viuo iniustissima Imperatoris manu spoliata fuit, mortui corpus, annuente studiosa pastoris Imperatrice, complectatur. Cernis quemadmodum hic populus, qui per te securus in vera religione conquieuit, incredibili studio post mortem etiam spiritualis pastoris vocem eius audire concupiscit. Quod si

METHODIVS CVRAT TRANSLATIONEM S. NICEPHORI.

[a] *Exod.* 13.

taber-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tabernaculum eius tantum ad se relatum aspexerit; se illum ipsum spiritalem recepisse existimabit, & tamquam thesaurum aliquem pretiosissimum recondet & obseruabit. A

IMPERATORES AGVNT VT S. NICEPHORI CORPVS TRANSFERATVR.

His precibus & cohortationibus celerrime & libentissime inclyta annuit Imperatrix. Perspicuum est enim, inquit, hoc apud omnes posteros & mihi & liberis meis honori futurum. Tunc sacer ciuitatis Antistes Methodius cum sacerdotibus & monachis, vniuersoq. populo ad S. Theodori templum accedit, in quo gratia plenæ reliquiæ iacebant; easq. cum veneratione & lacrymis complectens, tamquam Sanctum ipsum viuentem sic allocutus est: O vir beatissime, qui ijsdem laboribus & ærumnis, quibus sanctus Ioannes Chrysostomus, affectus es, sicut eodem religionis studio & dicendi libertate præstabas; quiq. pariter & sede priuatus & mulctatus exilio, & idem triginta annorum spacium extorris tum viuus, tum mortuus transegisti: B nunc te nobis tui amantissimis restitue, atque discedens, ad propria redi; vt te nunc, vt ipsum olim populus tui studiosissimus cum gaudio suscipiat. Tibi iam a Deo alienus Imperator viuenti aduersatus est, & inconsiderate ab Ecclesia te depulit, sed dignas furore suo pœnas dedit, miserandoq. exitu Imperio simul & vita priuatus, audaciæ suæ debita præmia tulit.

METHODIVS AD NICEPHORVM.

Hodie Imperatores Deo propter morum pietatem charissimi, mortuo Ecclesiam reddunt, quam vti filij per Euangelium effecti mecum constituunt non habentem maculam neque rugam, qualem tuis ornatam & confirmatam institutis reliquisti. Aspice & vide congregatos filios qui ex propinquo venerunt, cum reliqui procul tuum ad se reditum expectent: quos tu velut orphanos, noli tua moerentes absentia relinquere. Habeat ciuitas tua loco muneris pretiosissimi tuum beatissimum tabernaculum, quo magis quam Imperij amplitudine ornata glorietur & gaudeat. Hæc voce flebili supplicans sacratissimus Patriarcha Methodius, nocturnum Psalmorum cantum & mysticum sacrificium cum populo Dei perficiens: præclarum e tumulo corpus retexit, quod vndeuiginti annorum spacio integrum omnino purumq. remanserat; & in arca ab ipso compositum, & sacerdotum manibus sublatum cum luminibus & frequenti Psalmorum cantu in nauim ad hoc paratam illatum est. C

PERVENIT AD LOCVM METHODIVS.

Sed cum fretum traiecisset, & ad vrbis litus appropinquasset Dei cura, Michael Imperator iuuenis, & amplissimis dignitatibus præstantes viri, & Patricij, & reliqui ciues læti, facesque manibus tenentes obuiam processerunt, & arcam illam cum fide ac veneratione humeris suis subeuntes, ad magnam vsque gestarunt Ecclesiam, ex qua pontificia dignitate spoliatus eiectus fuerat. Atque inde rursum, assiduis item D diurnis nocturnisq. Psalmorum cantibus vicissim vtentes, & cum omni luminum genere per mediam ipsam vrbem gestantes, in sanctorum Apostolorum templo collocarunt.

SOLEMNIS S. NICEPHORI TRANSLATIO.

Tanta autem erat concurrentis populi virorum & feminarum atque ætatum omnium multitudo, vt numerari non posset. In biuijs enim & porticibus premebantur, & vbique per vim sibi exitum parabant: adeo vt quamuis multæ propter Imperatores & sacerdotes varijs temporibus celebritates extiterint: nulla tamen cum hac conferri queat. Nonnulli etiam in via spiritibus immundis vexati, cum ab alijs comprimerentur, miserandas atque maledicas voces emittebant, quorum e numero quidam ab ipso curati sunt. Populi igitur impetu vix euitato, sanctum eximij Patriarchæ corpus in celeberrimo Apostolorum templo, sacris mysterijs Deo peractis, in sepulchro E recens constructo manibus ipsius Methodij compositum est tertio Idus Martij, quo quidem die in exilium etiam eiectus fuerat, vt vtraque re sit memorabilis.

PRECES THEOPHANIS AD S. NICEPHORVM.

Nunc vero o patrum sanctissime, o sacrorum præconum decus, qui digni facti sumus vt te & terrestrem haberemus tuem, & cælestem apud Deum intercessorem, & ad arcam tuam cum desiderio accedimus, eamq. cum omni veneratione complectentes, has tibi voces offerimus. O sublimium, & arcanorum mysteriorum inspector & contemplator! O diuini aspectus atque splendoris gloria abunde propter mentis puritatem illustrate! O Patriarcharum atque Pontificum societatis particeps, qui & nomine & re simul cum illis victoriæ præconia & præmia, ærumnis & periculis superatis percepisti! suscipe benigne sinceri cordis erga te fidem & affectionem, vicissimq. tuas pro nobis ad Deum puras castasq. preces exhibe; vt Ecclesia sancta in tran-

A in tranquillitate versetur, & fides integra custodiatur. In perpetuum nobis Deum propitium redde, & nos qui iucundissima tua monumenta, qui pulcherrima ad salutem instituta varijs in libris a te relicta perlegimus; in recta dogmatum doctrina firmos, immobilesq. conserua, & in omni temporum varietate constantes, vt omnem reliquam vitam exemplo tuo sancte transigamus, vt Deo chari simus, & quæ iustis promissa sunt bona, consequamur. &c.]

Vix credi potest quot secum bona vexerit restituta antiqua religio Constantinopolim; licet enim femina habenas moderaretur Imperij: summa pax sine bello, atque sine armis parta, Deo fauente, victoria fuit, dum fera gens Bulgarorum & indomita per mulierem fidem consecuta Christianam, colla subdidit pietati. Quomodo autem ista se habuerint, a Ioanne Curopalate sæculi huius scriptore nobili sic accipe, B ab origine narrationem petente: Bogaris (inquit) Bulgarorum Princeps cum audisset mulierem cum tenero adhuc puero Romanis imperare, audacia elatus nuntios ad Reginam misit, per quos minabatur, se fœdera soluturum, & Romanorum fines inuasurum. At Regina nihil humile vel effeminatum cogitans: Et me, inquit, inuenies paratam ad resistendum in acie, Deiq. nutu superiorem; si autem (quod absit) victor ipse fueris; hoc quoque pacto mea erit victoria: viceris enim non virum sed mulierem. Quibus verbis confusus & deterritus quieuit, & pristina fœdera renouauit. Miserunt autem vltro citroque Legatos & Regina & Princeps.

CVM BVLGARIS FIRMATVM FORDVS.

Regina Legatos accepit a quodam Theodoro, Cuphara cognomento, viro idoneo, & administrandæ Reip. vtili, qui tunc in Bulgaria captiuus detinebatur: Princeps vero a sorore sua, quæ in quadam excursione capta, in Regia commorabatur. Hæc C enim iampridem captiua abducta, & Christianorum religione initiata, litterasq. edocta, quo tempore captiua erat, ac nuper liberata non desistebat fratri Christianorum mysteria commendare, & in eius cor fidei semina inijcere, qui tamen ante a Cuphara diuina mysteria fuerat edoctus. Inita autem permutatione, & reddita muliere fratri, restituto item Reginæ Cuphara, quamuis ante Princeps instructus esset, & diuinis imbutus mysterijs; adhuc tamen retinebat infidelitatem, proprio cultui addictus. Verum cum ingens fames Bulgarorum regionem occupasset, omniq. destituerentur auxilio: Princeps ipse Christianorum Deum, vt sibi opem ferret, inuocauit; idq. facere omnem sibi subiectam nationem iussit: impetratoq. remedio, & fame liberati, ad veram religionem se conferunt, & Princeps noua lauacri regeneratione donatur, de nomine Imperatoris Romanorum Michael appellatus ab Episcopo, qui ad eum D missus fuerat, eiq. diuinum lauacrum impertitus est.

BVLGARI AD FIDEM CONVERSI.

Aliud quoque accidit quod Principem ipsum in veræ fidei cultu magis confirmauit. Insatiabiliter iste venationi deditus erat, qua oblectare se studebat, non modo cum venatum se conferret, sed etiam quando otiosus esset domi, idq. per animalium pictas figuras. Constructa noua domo, Methodium quemdam monachum arte pictorem iussit domum illam picturis ornare. Verum quasi diuina quadam prouidentia ductus, non præscripsit definite quænam & qualia pingeret animalia, verum quæcumque ipse vellet, iussit pingere, terribilia tamen essent quæ pingerentur, vt spectantibus terrorem & metum incuterent. Ille autem nihil aliud terribilius noscens secundo Christi aduentu; hunc ibi descripsit. Cumq. iam finita illa esset pictura, conspicatus Princeps ex altera parte iustorum cœtum coronari, ex altera ve- E ro impios puniri, & a pictore percepta picturæ mente, statim propriam eiurat religionem. Imbutusque, vt diximus, a sancto Episcopo diuinis mysterijs, intempesta nocte sacrum percepit baptisma.

EX IMAGINE DIVINI IVDICII QVANTVM PROFECERIT REX BARBARVS.

Cum autem cognouissent nationis præfecti, communem mutatum religionis cultum, in Principem conspirant, eumq. de imperio deijcere student: quos ille parua quam secum habebat manu fudit, fugauitque, præeunte Crucis signo, & inopinata re perculsos, Christianos effecit. Igitur tota natione ad vnum cultum traducta, Reginæ Theodoræ scribit, petens concedi sibi regionem, quod sibi subiecti nimis anguste habitarent, pollicensq. se gentem vnam tantum effecturum, pacemq. fore perpetuam & immutabilem. Regina vero admodum benigne & hilariter eius preces admisit, concessitq. desertam eo tempore regionem, quæ est ab ea parte, quæ ferrea

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferrea vocatur, confinis tunc Romanorum & Bulgarorum, vsque ad Debeltum, A quod Bulgari Zaguram nuncuparunt. Hac igitur ratione omnis Bulgaria ad verum Dei cultum traducta fuit, & Occidens integerrimam & optatissimam pacem est adeptus: & res Occidentis tranquilla firma & stabili pietate administrabantur.] hucusque Curopalates, e quo eadem exscripsit Cedrenus, & alij Græcorum.

Fuerunt ista Bulgarorum ad fidem Christi venientium veluti præludia quædam, cum non omnis gens illa, sed ex ipsa aliquot Christiana sunt imbuti religione. Integra vero messis reseruata fuit Nicolao Romano Pontifici, qui ab Vrbe ad Bulgaros ad fidem conuertendos a latere Legatos misit, eosdemq. ad Gentilium conuersionem Apostolos. de quibus suo loco pluribus agendum erit.

MANICHAEI A THEODORA AB VEXATI MINISTRIS.

His autem tum idem Curopalates, tum reliqui rerum Græcarum scriptores subijciunt eiusdem Theodoræ Imperatricis optimum consilium de Manichæis extirpan- B dis, qui in immensum iam creuissent, adeo vt nonnisi comparato exercitu tentanda res esset. Complures, vt vidimus, prædecessores Imperatores idem fuerant opus aggressi, sed nulli datum, vt Orientis Romanum Imperium ea liberaret peste longe lateq. grassante. Dei autem virtute Theodora confisa rem aggreditur, quam idem qui supra Curopalates describit, a quo reliqui posteriores historici accepere. Sic enim ipse: Exultans athleta rerum successu Regina, de conuersione videlicet Bulgarorum, quasi honestum augere studens, Manichæos in Oriente positos, quos & Paulicianos communis hæresiarcharum lingua appellare consueuerat, ad pietatem & verum cultum reuocare nitebatur. Sin autem id assequi non posset, eos funditus e medio tollere decreuit. quod quidem multis compleuit orbem terrarum calamitatibus. Qui enim missi sunt, vt mandata exequerentur, Leo ex Argyro, & Andronicus Dux & Su- C dalis, non moderate, sed crudeliter vtentes imperio, alios lignis appensos, alios gladio necandos curabant, alios alijs malorum generibus cruciabant, & varijs & diuersis pœnarum omnis generis modis circiter centum hominum millia interfecere, eorum bonis publicatis. Ita vt reliqua multitudo hinc coacta ad rebellandum animum applicauerit, cuius rebellionis hoc fuit initium.

Præfectus erat Orientis Theodotus Melissenus, huic minister erat qui primi mandatoris obibat munus, quidam vir nomine Carbeas, Manichæorum fidei addictus: hic cum parentem suum in crucem actum cognouisset, grauissime id factum ferens, cum alijs quinque millibus eiusdem fidei transfugit ad Ameri Militenes Ameram, & inde ad Armenmunem, a quo multo honore excepti, data & accepta incolumitatis publica fide, haud multo post Romanorum regionem inuadunt. Et quia ho- D minum frequentia abundabant, semper confluentibus qui se per motum occultauerant Manichæi, ad duas vrbes tertiam quoque addidere, quam Theophricen vocarunt, vnde profecti, & cum Ameri Militenes Ameræ præfecto coniuncti, & Alim Tarsi Principe, non desistebant, assidue excurrentes Romanorum regionem diripere. Verum Alim in quamdam Armeniorum regionem cum suo exercitu profectus, funditus interijt. Amer autem intestina seditione laborans, in quam inciderat, quia contra eum collega conspirauerat (hic Scheri vocabatur) suarum rerum satagebat, neque cum alijs pugnandi ei temporis aderat opportunitas, quoad debellato aduersario nactus est securitatem. Tunc enim pactis inducijs, & alioqui nesciens quiescere, cum Carbea se coniunxit, cumq. omnibus copijs Romanos aggreditur. Contra quos exercitum ducit Reginæ frater Petronas Domestici Scholarum imperium E administrans, verbo maiori natu fratri Bardæ conueniens, re autem ab ipso administratum, quod illi non vacaret, quod Imperatoris tutela occuparetur. Iste igitur Petronas dux Thracensium contra Amer & Carbeam in acie sese instruit. Quomodo vero congressus fuerit, & quæ gesserit, suo loco declarabit historia.] hic finis temporis huius in Manichæos excitatæ vexationis. ad verbum eadem Cedrenus habet, reliqua suo erunt loco dicenda.

MANICHAEI SE IVNGVNT CVM SARRACENIS.

CONCILIVM BELLOVACENSE.

Iam vero quæ spectant ad res Occidentalis Ecclesiæ, hoc anno Veris initio celebratum est in Gallia Concilium Bellouacense, vt Ecclesiæ Rhemensi iam annis pluribus destitutæ pastore post depositionem Ebbonis, de quo superiori tomo actum est, consuleretur, cui communi consensu Episcoporum datus est Archiepiscopus Hincmarus,

A rus, de quo hæc omnia Frodoardus huius temporis scriptor in vita ipsius: quam vna cum alijs eiusdem auctoris monumentis in Gallicam linguam translatam edidit.

Nos vero, quod quæsitum Latinum autographum hactenus habere non potuimus, in gratiam Lectoris eadem scripta in Latinum rursum vertenda curauimus per virum fidelissimum æque ac doctissimum Christophorum Obrium Theologum Sorbonicum Romæ degentem, & honestissimo labore Vaticanæ Typographiæ inseruientem: nuper autem magno damno operis cui inuigilabat, hac vita a Deo præreptum. In tertio itaque Frodoardi libro de Ecclesia Rhemensi, de electione & ordinatione Hincmari ista habentur.

Anno Incarnationis Domini octingentesimo quadragesimoquinto, Carolus Caluus conuocauit Synodum Episcoporum sui Regni Bellouaci ciuitatis prouinciæ Rhe- B mensis. In qua inter alia negotia Ecclesiæ & Regni, de Ecclesiæ Rhemensis desolatione agere incepit, quam Fulquus presbyter diu vsurpauerat, & post eum Hotho suus successor; adeo vt longo temporis interuallo sine pastore extitisset. Verum Episcopi recensuerunt, quomodo Ebbonis Episcopi depositionem viderant, & audierant, & super eo negotio auctoritatem sanctorum Patrum in memoriam reducentes, vno ore statuerunt, tum quia eos necessitas cogebat, tum quia partium illorum erat, vt tandem, decennio post Ebbonis depositionem in Ecclesia Rhemensi Episcopus ordinaretur.

HINCMARVS ELECTVS EPISCOPVS RHEMENSIS.

Quare Hincmarus non tantum à Clero & populo vrbis Rhemensis, verum etiam ab Episcopis eiusdem prouinciæ cum consensu Vuenilonis Archiepiscopi Senonensis, & Ercamradi Episcopi Parisiensis, necnon Abbatis & religiosorum S. Dionysij in C Francia, vbi Hincmarus monachus erat, Episcopus electus fuit, cuius electionem Carolus gratissimam habuit. Hoc igitur sic statuto, & scriptis, sigillisq. eorum qui hunc elegerant, confirmato, Ecclesiæ Rhemensis Episcopus ordinatus est. Porro hic ab adolescentia litteris humanioribus eruditus, & in disciplina monastica in monasterio S. Dionysij sub Hilduino Abbate educatus; inde tam propter suorum parentum nobilitatem, quam ingenij sui acumen, in Ludouici Imperatoris, cui familiaris erat, palatium adductus fuit. A quo, & a suo Abbate sub auctoritate Episcoporum exorauit, vt ordo & status monasticus a multis, deprauata quorumdam vita collapsus, in pristinum nitorem & splendorem prædicto in monasterio S Dionysij restitueretur. Et vt facto adimpleret, quod verbo consulebat, ipsemet corpus suum castigando, & in seruitutem redigendo, cum alijs reformationem subire voluit.

D Cum autem temporis progressu suus Abbas Hilduinus Archicapellanus Capellæ Imperatoris, cum multis alijs nobilibus Regni, Imperatoris indignationem incurrisset, & suis Abbatijs spoliatus, in Saxoniam relegatus fuisset: hunc Hincmarus cum licentia & permissione sui proprij Episcopi, & benedictione suorum confratrum monachorum in exilium sequutus est. Verum ob primam familiaritatem, quæ sibi cum Imperatore intercesserat, diuina annuente ope, tanta valuit gratia apud Imperatorem, Principes, & alios nobiles, vt Hilduinus ab exilio reuocatus, in suas Abbatias postliminio redierit. Similiter cum Papa Gregorius huc venisset, & Regnum Franciæ ab ipso Imperatore defecisset: Hilduinus hunc ad se pellicere contra fidem Imperatoris conatus est, sed id ipse præstare noluit. Et post restitutionem Imperatoris totus incubuit in vtilitatem sui Abbatis; pacificus mansit in monasterio suo, vbi tam- E diu reliquiarum Ecclesiæ, & corporum sanctorum Martyrum custos extitit, quamdiu in Regis obsequium vocatus, monasterij Deiparæ Virginis Mariæ, & sancti Germani prouinciam & administrationem, Regis, sui Episcopi, & Hilduini diaconi, sui Abbatis imperio suscepit. Insuper Rex illi quamdam possessionem bonorum & seruorum largitus est postquam fuit consecratus Episcopus, & monasterio sancti Dionysij, in quo militauerat, testamento legauit.] hæc Frodoardus. reliqua vero, quomodo de eius electione ingens est mota quæstio, inferius suis locis dicturi sumus.

NORTHMANNORVM IRRVPTIO IN GALLIAS.

Post hæc autem æstiuo tempore ingenti perturbatione contigit Regnum Caroli exagitari, cum videlicet Northmanni Gallias inuadentes, omnia tam profana quam sacra, cæde, rapina, & incendio miscuere. Huius Northmannorum in Francos func-

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] *Lup. epist.* 31. ſtæ cladis Lupus Abbas Ferrarienſis meminit[a] in epiſtola ad Guenilonem Epiſcopum Senonenſem, alias Vuenilonem, ſiue Vuinilonem dici repertum, in qua & de Britannicis motibus iſta præmittit. Cur autem ſicut conſtituerat dominus noſter Rex ad ſanctum Martinum non acceſſerit, hæc (vt nuntij noſtri retulere) cauſa fuit, quod Britanni ſibi præter ſolitum diffidentes, Regem noſtrum in Britanniam verſus euocauere, vt pars quæ contra Nomenoium ſentiebat, ad eum tuto deficeret.] Erat iſte prior ſeu præfectus Britanniæ, & in tyrannum conuerſus ingenti clade affixit populum illum, & vaſtauit Eccleſias; de quo ſuo loco inferius pluribus. pergit vero Lupus. A

De Pipino, vnde veſtra quæſiuit paternitas, nihil certi in Palatio dicebatur, leuiter tantum fama iactabat, eos qui nuper ab ipſo deſciuiſſent, in concordiam redituros. Quidam vero de Aquitania venientes, Northmannos inter Burdegalam & Santones eruptionem his diebus feciſſe, retulere; & noſtros, id eſt Chriſtianos pedeſtri cum eis prælio congreſſos, & miſerabiliter (niſi quos fuga eripere potuit) peremptos. In quo bello comprehenſum ducem Vaſconum Siguinum, & peremptum etiam, iuramento teſtati ſunt. Quæ res quam vera ſit Domini ſententia oſtendit: Omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur, & diſcordiam amplectentibus, qui fructus maneat, manifeſtat.] hæc ob Pipinum in Aquitania diſcordias miſcentem Lupus. B

DE TEMPORE NORTHMANNORVM GRASSATIONIS.

De his acturi, vſitato more, primum omnium quod ad rationem temporis ſpectat, examinemus. Scimus Aimoini iterata teſtificatione, tam in hiſtoria ſcilicet de geſtis Francorũ, quam in libellis quos de tranſlatione & miraculis S. Germani conſcripſit, hæc in annum referre ſequentem octingenteſimum quadrageſimumſextum. Contra vero, hoc potius anno iſta accidiſſe, veteres Annales Francorum, ab auctore huius temporis ſcripti, teſtantur. Sed & quod Meldenſe Concilium, de quo paulo poſt dicturi ſumus, hoc ipſo anno poſt eam cladem acceptam celebratum idem teſtetur, omnem prorſus amouet dubitationem. His de tempore elucidatis, quæ prius citati Annales breuiter dicant, in medium adducamus. hæc enim habent: Northmanni Regnum Caroli vaſtantes, per Sequanam vſque Pariſios nauigio venerunt; & tam ab ipſo quam ab incolis terræ accepta pecunia copioſa, cum pace diſceſſerunt. In Friſia quoque tribus prælijs conflixerunt, in primo quidem victi, in duobus ſuperiores effecti, magnam hominum multitudinem proſtrauerunt. Caſtellum quoque in Saxonia, quod vocatur Hammaburg depopulati, nec inulti, reuerſi ſunt.] hæc ibi de Northmannis, & Aimoinus plus his iſta ſummatim: [b] Gens Northmannica Galliam irrumpens, Pariſios vſque peruenit, monaſteriumq. beati Germani Pontificis depopulata eſt. Quorum dux Ragenarius nomine, ſub Principe * Borico hanc deuaſtationem peragens, dum ante dictum Principem ſuum ſe iactaret, opulentiſſimum Regnum Caroli acquiſiſſe, & monaſterium almi Germani deuaſtaſſe, & quod ibi maiorem mortui quam viui virtutem haberent, nullumq. ſibi reſtitiſſe præter Germanum ſenem mortuum: continuo virtutem beati viri expertus concidit, ac poſt triduum expirauit; non ſolum ipſe, verum etiam & ceteri raptores & violatores ſancti loci dyſenteriæ morbo perierunt.] hæc ipſe. Porro idem, ſiue alius Aimonius, ſiue Aimonus dictus locupletiorem de omnibus quæ tunc miranda acciderunt, iubente Carolo Rege ſcripſit hiſtoriam, cuius eſt titulus, De tranſlatione & miraculis ſancti Germani Epiſcopi, deſcriptam prius a duobus monachis ſeorſim poſitis, quorum ipſe labores vna coniungens duobus libris digeſſit, omni ſinceritate & veritate, vtpote qui his interfuit, & quæ non vidit a teſtibus fide digniſſimis accepit. Par eſt ergo vt hic ex ea aliqua intexamus, cum niſi prolixitas deterreret, hic integra eadem eſſet hiſtoria deſcribenda. Prætermiſſa igitur duplici eiuſdem auctoris præfatione, ab exordio ipſius hiſtoriæ auſpicamur ita [c] narrationem. C D E

[b] *Aimo. de geſt. Franc. lib. 5. c. 20.* * *al.* Horich.

[c] *Apud Sur. to. 2. die 25. Iulij.*

DE GRASSATIONE NORTHMANNORVM APVD ROTHOMAGVM ET PARISIOS.

Anno Incarnationis Dominicæ octingenteſimo quadrageſimo* ſexto, Regis item præcellentiſſimi Caroli ſexto, cum Regnum Francorum poſt obitum Ludouici Imperatoris varias diuiſum eſſet in partes, & peccata populi creſcerent, ſanguisq. ſanguinem tangeret, Deo permittente, flagitijs quidem exigentibus actum eſt noſtris, vt exteræ nationes e proprijs egrederentur ſedibus, videlicet gens Danorum, qui vulgo Northmanni, id eſt, ſeptemtrionales homines appellabantur, & ſuperbo tumentiq. corde,

* DCCCXLV.

A corde, cum valido nauium apparatu Chriſtianorum fines intrarent. Qui huc, illucq. furentes, atque cum magna ſuperbia cuncta gyrantes, ceperunt vaſtando diuerſas inſulas maris, donec, nemine ſibi reſiſtente, fluuium Sequanæ ingreſſi, Rothomago ſorte incredibili applicarent. Cumq. in eadem ciuitate aliquantiſper demorantes, regionis principes (quod abſque ingenti contritione cordis effari nequimus) ad bellandum pigros timidosq. aduerterent, exeuntes e nauibus longe lateq. diffuſi, cœperunt vtriuſque ſexus multitudinem trucidare, captiuare, villas, monaſteria, Eccleſiasq. depopulando cremare, totamq. ſuæ libidinis immenſitatem cum omni crudelitate in populum Dei debacchando exercere, quouſque ad locum qui vocatur Caroliuenna, ventis velisq. ſuæ malignitati, iuſto Dei iudicio ſecundantibus, vltra ſpem ſecuri nauigando peruenirent.

B Tunc glorioſus Princeps Rex Carolus, quia propter ſubitaneum eorum aſcenſum, ex toto non poterat, conuocata aliqua ſui exercitus parte, venit primum ad monaſterium macarij Dionyſij, vt ſuis orationibus fultus, ſecurius contra Dei ſuosq. pergeret hoſtes. Denique vt acceſſit, paratus non ſolum dimicare, ſed etiam pro fide, proq. defenſione ſanctæ Dei Eccleſiæ laudabiliter mori: eius aduerſarij cognoſcentes aduentum, diuerterunt ad alteram prædicti fluminis ripam, vbi quædam parua tantum pars populi erat. Quibus confeſtim in fugam verſis, in inſula quadam eiuſdem fluuij ad opprobrium Chriſtianorum plus minus centum vndecim captiuos ſudibus ſuſpenderunt, multosq. alios per domos & arbores confixerunt, atque nonnullos per villas, camposq. miſerabili inſecutione trucidantes peremerunt. Ipſoq. ſanctiſſimo Paſchalis feſtiuitatis ſabbato, Pariſios peruenientes, vacuam penitus ipſam vrbem, quondam populoſam, & omnia in circuitu illius monaſteria ſuis habitatoribus deſerta repererunt. Timor ſiquidem & metus vniuerſos inuaſerat, vtpote merito iniquitatis, diuino enudatos auxilio, atque ideo humanæ defenſionis deſtitutos ſolatio. Quis, rogo, non doleret? antequam bellum committeretur, fugatum exercitum, antequam iaceretur ſagitta, confoſſum, ante ſcuti alliſionem ignominioſe ſubactum. Vniuerſorum namque ordo penitus in Eccleſia confuſus, atque a bonitatis ſtudio permutatus, hoc ipſa priuatione boni vſque ad excidij fomitem digna ſatis vltione promeruerat. At pius pater, iuſtus delinquentium ſemper corrector, correctorumq. clemens ſuſceptor, non hoc intulit, vt nos ob innumera delictorum noſtrorum pondera crudelis damnaret, ſed vt per immenſam benignitatis ſuæ largitatem afflictos emendaret.] hæc auctor de vindice ira Dei in populum delinquentem. Pergit vero: Tunc, proh dolor, ſanctiſſimum beati Germani corpus de ſuo effoſſum ſepulchro in poſſeſſionem quamdam eius Eccleſiæ, quæ Cumbrs dicitur, delatum eſt. Sed quæ facundia, quisve ſermo exponere poſſet, qualis dum hæc agerentur, quantusve in eadem Eccleſia extitit luctus? Senes itaque & iuuenes, & pueri flebant & infantes, vtpote nemo ſeſe a lacrymis temperare valens. Similiter & aliorum corpora Sanctorum in eodem pago degentium extumulata, atque per diuerſa ſunt loca deportata, exceptis membris dumtaxat macarij Dionyſij, ſociorumq. eius martyrum: quæ licet a ſuis fuerint extracta ſepulchris, propter tamen Regis præſentiam non ſunt tunc ad alia loca tranſire compulſa. Statuerat quippe, populo videlicet a ſe labente, vt vel iam dicti Martyris monaſterium defenderet, eo quod diuæ memoriæ genitor illius, eum cum eſſet paruulus, eidem Sancto ſpeciali traditione commendaſſet. C D E

CONATVS CAROLI CONTRA NORTHMANNOS.

SANCTORVM CORPORA EXTVMVLATA ET ALIBI OCCVLTATA.

E Hoc interea iuxta narrationis ordinem inſeratur, quod dum ſanctum eius moueretur corpus, cunctipotens Deus dignatus eſt oſtendere. Nam dum in effoſſione ipſius, & quomodo portari deberet, vnanimes intenti eſſemus, cereis pro reuerentia accenſis, caſu accidit, vt vnus quem puer incaute tenebat, e manibus ipſius labens, rueret, totoq. priuatus extingueretur lumine. Quem cum a ſolo idem puer omni velocitate leuaſſet, lumen amiſſum ab altero mutuari cupiens, meritis tanti patroni actum eſt, vt ſtatim in manibus eius cereus extinctus illuminaretur. Quod quidem mirum, nec ab re tamen ducimus, ſi ibidem ignis diuinus reſplenduit, vbi quamuis lugubre, filius venerabatur lucis. Vnde qui aderant vniuerſi, gratias Deo referentes, atque præclara Pontificis merita collaudantes, cœperunt magis magiſq. in pſalmodijs, Deiq. laudibus eſſe deuoti, quouſque opus licet triſte conſummaretur honeſte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVX CARLI-TVS ILLVSTRAT ECCLESIAM.

Nam visio illa, quæ ab aliquibus ipsius monasterij Patribus, eadem nocte, qua beatissimum eius corpus effossum est, antequam aurora subsequens appareret diei, ostensa est, vt non dicatur, omitti debet? Cum ergo ad fluuium Sequanæ sua quæque ad naues ferentes, quidam prima ipsius noctis vigilia perrexissent fratres, indeq. ad monasterium iam remearent: apparuit eis, secumq. etiam comitantibus famulis tam immensus claritatis splendor super eam Ecclesiæ partem, qua eiusdem sanctissimi viri corpus positum erat, vt claritate æquaretur diei, eademq. Ecclesia velut igne suppositio videretur cremari. Qui cum intra se nimium mirarentur, & eorum corda eiusmodi consideratione stupefacta hærerent, visio paulatim deficiens disparuit. Peruenientesq. ad monasterium, sciscitati sunt, si aliquis fratrum ea hora cum lumine super ipsam fuisset Ecclesiam: nemine tamen, qui fuerat, reperto, cognouerunt visionem Angelicam diuina virtute meritis Sancti paratam, qui sua migratura ossa, B piosq. cineres talis sibi claritatis concessa gratia, inuisere curauisset.] & inferius, narratis alijs de visionibus, quæ ante aduentum Northmannorum acciderant, pergit Aimoinus qui præsens erat, reliqua, quæ sunt secuta, referre.

Denique Carloliuennæ loco ipsi Northmannorum populi se victores, seq. superiores esse conspicientes, dum adhuc morarentur, exeuntes e nauibus cellam nostram, quæ contra vel secus eumdem locum posita est, cursu propero festinantes intrauerunt. Vnde miraculum, quod tunc illic factum comperimus, optimum, si narretur, putamus. Namque in eadem cella Ecclesijs Apostoli Petri, almiq. Germani, ignem ter quaterq. supponere nitentes, cum defecissent, eas incendere amborum meritis non valentes, clausstra eiusdem cellæ tandem egressi, horreum quod ibi erat iuxta positum * intrauerunt, ex quo tantus flammarum globus, aeris alta petens, ascendit, quod quasdam arbores vltra etiam iam dictam cellam virentes incenderet, ipsas vero Ecclesias intactas integrasque, vt erant, relinqueret. Cum insuper ventus australis validissime flaret, totumq. fere incendium eamdem in partem proijceret, ilico septemtrionalis e regione spirans intumuit, atque in altius sparsis latus australe mira conuersione reflectens, omnem vim ardoris pariter retorsit. Ita mirabilis Deus, qui per famulos suos secum fulgentes in cælis semper, mira communis pietatis gratia operatur in terris.

ECCLESIAE AB IGNE SERVATAE ILLAESAE.

* incenderunt

Cum igitur sabbato Paschali diffusa nauium classe Parisios, vt supra dictum est, peruenissent: in crastinum cum sol lucifluos emitteret radios, propria totum illustrans lampade mundum, e nauibus prorumpentes, ipsam ciuitatem, vt præmisimus, vicinaq. suburbana absque habitatoribus repererunt. Ingressiq. monasterium beatissimi Germani, Dei fanum, residuumq. Ecclesiæ, quod securitatis damno remanserat, apparatum contaminare, pollutisq. manibus cœperunt destruere. Sed quia Domino miserante, nec ibi virtus defuit eiusdem sanctissimi Patris: minime debet reticeri, quæ tunc illic totius mundi creator, ad laudem sui nominis, gratia ipsius pontificis, ostendere dignatus est miracula: quæ quia nemo nostrum interfuit, penitus ignorabamus; postea autem a fidelibus missis Ludouici Bauariorum Regis, Kobbone videlicet, & alijs, quos ad Principem Northmannorum Horich nomine legationis causa direxerat, ea cognouimus, qui nobis illa fideliter narrauerunt, quemadmodum ipsi attestati sunt coram Horich, qui præsentes ex parte viderunt, atque ex parte ab his qui tunc in ipsa Ecclesia, quando hæc gesta sunt, simul aderant, Christianis audierunt. Nam cum trabes Ecclesiæ miserrimus iste populus (quæ erant abiegnæ, & id- E circo habiles nauigio) incidere tentauisset, tres ex maligno eorum numero ante altaris crepidinem beati Stephani, inualidi totius virtutis robore ruentes ceciderunt, atque confracti incredulas, Deoq. odibiles animas alijs timore perculsis exhalantes, perpetuas descenderunt ad vmbras, vbi edax vermis eorum non morietur, & nimius eorum ignis non extinguetur.

PERCVSSI A DEO SACRILEGI NORTHMANNI.

Cumq. illud Dei templum a trabibus ita cassatum, totumq. simul depopularetur monasterium, accidit vt vnus eorum etiam apud eos nefandissimus, ad Confessionem domini Germani, strictum gladium polluta gestans manu (mira quidem dicentur) deueniret, columnamq. marmoream, quæ ibidem orantibus ad dexteram sita erat, terdecies totius corporis annisu, veluti vapulans hostem, percuteret, ei continuo manus dexteræ, qua columnam ipsam inciderat, virilitas euanuit, vt post primum

DIVINA VLTIO IN SACRILEGVM.

diem

A diem (quemadmodum idem Kobbo vidit, qui & eas incisiones, nobis ignorantibus, præsens ostendit) vsque ad infelicem eius de hac vita decessum, semper immobilis, aridaque, vt fuerat extensa permaneret. manubrium vero ferri ita manui compaginatum inhæserat, vt numquam ab ea aliquo ingenio vel arte, nisi cum cutis parte auelli potuerit. Qui tamdiu nimia vexatione compatientis corporis cruciatus est, donec miserrimam finiret vitam, plenus indignationis & iræ, manibus dæmonum deuectus ad tartaricas sedes cocyti, fœtidumq. locum auerni.

Operæpretium fore credimus, si & illud magnum narretur miraculum: Igitur dum ipsum sanctissimum Oratorium a crudelissima impie violaretur turba: tanta subita nebulæ est densitate repletum, eiusdemq. obsceni violatores diuini iudicij cæcitate percussi, quatenus id metu & tremore nimio pauefacti linquere cupientes, vix B ostia vel fores, per quas intrauerant, inuenire valerent. Sicq. in oberrando diutius fatigati, tandem erumpentes, quantocyus effugerunt; taliq. ab illo die, tantoq. peruasi terrore, quo nec ausi vlterius essent quacumque fœditate ipsam contaminare Ecclesiam. Insuper & ita dysenteriæ morbo exinde (vt est vulgatum) sunt affecti, vt dum quotidie morerentur, nullus ex tanta multitudine se putaret euadere.

NORTHMANNI TENEBRIS OBVOLVTI RECEDVNT.

Interea * stimulati languore, Legationis causam dirigunt ad præcellentissimum Regem Carolum, vt eos cum pace fideles suscipiens, ad propriam, dato Regni tributo, redire permitteret patriam. His ita placitis, Rege quidem nolente, Principibus tamen quibusdam, vt fatebatur, muneribus læsis, Ragenarius dux eorum, cunctiq. Principes ad Regem, qui tunc in monasterio macarij Dionysij residebat, adducuntur, per deos, perq. omnia quibus maxime se protegi & saluari putabant, testan- C tes, numina vel arma, quatenus nequaquam vlterius vel sui Regni, * nisi fortasse auxiliatores intrarent, aut contingerent. Qui ita dimissi, atque pro sui euasione, quam minime sperauerant, gauisi, quo venerant, accepta auri, argentiq. summa imposita, læti redierunt. Sed reuertentes, morbo quo in prædicta Ecclesia percussi fuerant, quotidie deficientes, cruciabantur, cruciatiq. nequissimas miserabiliter animas expirauerunt, nemine quos secum habebant Christianorum huiusmodi plagam sentiente. In quibus omnibus Dei est consideranda potentia, eiusq. pietas amplectenda, qui tam misericorditer saluat innocentes, tamq. terribiliter, Sanctos suos mirificando, punit profanos.] subijcit his auctor de reductione sacrarum sancti Germani reliquiarum ad suam Ecclesiam, atque de facta tunc dæmonum per ipsas expulsione. Cœptam vero de Duce Danorum prosequutus historiam, ista miranda admodum sub- D ijcit.

* stimulato

LANGVORE PERCVSSI RECEDVNT NORTHMANNI.

*

Ragenarius Dux, au ctorq. totius memorati mali, ante præfatum Horich Northmannorum Principem cum ingenti superbia veniens, ostendit ei quod secum hinc asportauerat aurum argentumq. multum, dixitq. quod optatissimam Parisios ciuitatem captam haberet, quodq. mansionem Germani senis, quæ in eadem terra decentissima haberetur, intrasset; insuper & quod omne Caroli Regnum sibi ratione tributi subiugatum haberet. Horich autem dum talia non crederet, iussit iam dictus Ragenarius partem incisæ trabis monasterij diui Germani, seramq. portæ Parisiacæ vrbis ante eum in testimonium adduci. Præterea retulit quam bonam, quamq. fertilem, vti omnibus repletam copijs inuenisset terram, populum vero eam incolentem ad dimicandum pauidum ac timentem. Referebatq. dicens, quod ma- E iorem ibi mortui quam viuentes haberent virtutem, nullumq. sibi inuenerint resistentem, præter Germanum senem mortuum. Hæc cum diceret, tremens ilico ac pauens corruit in terram, atque terrifica cœpit voce clamare, Germanum coram consistere, eumq. se baculo quem manu gestabat, grauiter flagellare.

IN DVCEM NORTHMANNORVM DIVINA VINDICTA.

Quod videntes, Horich videlicet, vniuersiq. sibi astantes, ipseq. Kobbo Ludouici Regis illuc directus Legatus, ex eo quod acciderat, stupore nimio permoti, admirati sunt. Idem vero Ragenarius sic humiliatus, ac repente contritus, aliorum manibus cito sublatus recessit: qui maximis per triduum tormentis ignominiose afflictus, præcepit tandem vnam auream suæ similitudinis statuam fieri, eamdemq. per eumdem Kobbonem Germano seni deferri, spondens se, si euaderet, Christianum deinceps futurum. Sed quia non erat ex ouibus Christi, idcirco quod petebat, obtinere non meruit. Ita prorsus inflatus (quemadmodum nobis idem Kobbo manifestum fecit)

Universidad de Deusto
Biblioteca

ac totus turgidus extitit, vt nec auditus, nec visus, nec odoratus, vel gustus in eius corpore discerni potuerit. Sicq. diffusis ad postremum visceribus, medius crepuit, vitamq. miserrimus inanem finiuit. Statua vero sacris oblationibus indigna, a quibus delegata fuerat, retenta, velut immundissima a mundissimo cordium inspectore refutata remansit.

NORTHMANNORVM RELIQVORVM INTERITVS.

Sed adhuc qualiter qui residui fuerant, ex hac defecerunt vita, prosequendo narremus. Ab eo sane die, quo monasteriũ almi præsulis Germani ingressi sunt, donec pœnaliter cuncti interirent, ita (vt diximus) Kobbone teste, viscerum inflatione percussi sunt, quatenus omnis eorum coetus etiam in patria quotidie moriens periret, præter quos Horich postea iussit occidi. Timens etenim ipse, eiusq. optimates, & populus pariter vniuersus huiusmodi morte pessima damnari; præcepit omnes qui residui erant, exceptis paucis fuga lapsis, quos nec mortis credimus euasisse exitium, decollari; eorumq. capita, veluti satisfaciens morbo, Christiano qui captiuus illic erat populo tradi. Nam ita clades ingrassata, Deo permittente, sæuiebat in plures, vt pene quicumque morbidum tangeret, eodem extemplo attactus morbo & ipse deficeret.

CAPTIVI DIMISSI LIBERI.

Insuper iussit cunctos captiuos, qui Christianitatis vocabulo censerentur, in Regno suo perquiri, eosq. cum libertate & honore, absque alicuius contradictione in suam patriam reuerti. qui etiam hæc & alia vltra quam sunt inserta, dicebant. Nos tamen ea, quæ a videntibus percepimus, tantummodo ponere dispositimus: magnum satis habentes, quod victoriam, quam populi multitudo, communi obstante crimine, ex inimicis habere non potuit, beatus Germanus inclytus meritis, gloriosus miraculis, apud Deum tali donatus triumpho obtinere promeruit.] hæc de yltione diuinitus in hostes immissa Aimoinus, qui & in [a] historia sua, eiusde probrosi & prodigiosi Ragenarij Ducis, & reliquorum dysenteria peremptorum interitu meminit. Pergit hic vero dicere de alijs miraculis in S. Germani Ecclesia editis; cum postea eius venerandũ corpus in locum pristinum est restitutum. Tu ea consulas, vt magis intelligas, quam admirabilis sit Deus in Sanctis suis.

[a] *Aim. lib. 5. cap. 20.*

Quid tu ista audiens Nouator Hagiomache perfide? Negas tu solus quod barbarus Dux, & Gentilis, & hostis Sanctorum, extorquente numine, instar Antiochi, confitetur verbis, & profitetur factis? quod Rex pariter hostis & dæmonum cultor æque dictis testatur & factis, suorumque, quos receperat victores sanguine, expiando delictum, confessus, atque professus est, libertate concessa fidelibus? Negabisne tot præsentibus testibus consignatam, & ab aduersarijs ipsis confirmatam, ab auctore fide integra qui præsens aderat scriptis mandatam, ab omnibus receptam, a nullo in controuersiam reuocatam constantem vndique veritatem? Quid tibi timendum, & de te quid dicendum, nisi quod Dominus olim in Iudæos perfidos dixit occasione necatorum ruina [b] turris Siloe, quod licet minime grauioribus peccatis essent obnoxij quã alij habitantes Hierusalem, ea passi fuerint, in exemplum tamen peccantium positi, vt nisi pœnitentiam agerent, essent similiter perituri: non quod super omnes essent turres ad ipsorum interitum ruituræ, sed quod omnes diuinæ vindictæ absque aliqua dubitatione seruandi essent, nempe gehennæ omnibus supplicijs grauiori.

[b] *Luc. 13.*

At quod testati sunt barbari, & suo experti sunt damno, mortuos viuentibus fortiores, id non solum declaratum est in S. Germano Episcopo Parisiensi, sed etiam in S. Martino Episcopo Turonensi, cum alius dux Regis pariter Northmannorum nomine Hastingus, eodem ferme tempore obsidens expugnare conaretur ciuitatem Turonensem. Rem gestam plane memoria dignam describit Odo Abbas Cluniacensis in libello de translatione S. Martini, ad Fulconem Comitem Andegauensem his verbis.

TVRONENSIS CIVITAS LIBERATA OPE S. MARTINI.

Contigit autem vt Galliæ superioris partibus incensis, Turonum simili eam incendio consumpturus descenderet. Ambasio itaque & vniuersis quæ inter Ligerim & Karum continebantur, in fauillam redactis, Turonum obsidet. Portis igitur custodias admouet, & ne quis tute exeat, magno, studioso. conamine prouidet. Aggeres etiam construit, aspera complanat, & quicquid vrbi capiendæ commodum esset, ordinat. Alieni infortunij rumor delatus conceptæ formidini fomitem submministrat; muros tamen reparant, & turres, & propugnacula resarciunt, & sagittarum grandine præmissa, varios subiungunt assultus. Iam muri crebro quatiuntur ariete, & machi-

A machinarum ictibus cedentes, ruinam suis minantur. Obsessi viribus deficientes, spei penitus solatio destituuntur.

Tandem vero, diuina inspirante gratia, in se reuersi, beati patroni sui Martini corpus pie rapiunt, & ad locum in quo belli violentior impetus erat, deferentes, mortuum pro viuis propugnatorem opponunt. O admirabilem per omnia virum, qui dum adhuc viueret signipotens appellatus, vigorem virtutis astris intulit, defunctus etiam bellipotens triumphatos hostium cuneos sola sui præsentia confecit! Vere mirabilis Deus in Sanctis suis. Sancti siquidem patrocinante suffragio, & obsessis securitas & confidentia redditur, & obsessoribus formido & pauor non modicus immittitur. Fugiunt ergo Dani; fugientes Turonici persequuntur; fugientium pars gladio cadit, pars capta reducitur, & pars fuge subsidio elapsa est, & vsque ad sextum
B lapidem ab vrbe persecuti sunt Danos, triumphatoris sui corpus cum hymnis deferentes cum gloria, per quem sibi triumphus cessit & victoria.

MEMORIA VICTORIAE CONSECRATA.

Vnde & in eiusdem belli triumphalis memoriam, in ipso loco, in quo Sancti constitit corpus, in honorem ipsius fabricata est Ecclesia, quæ propter belli euentum SANCTI MARTINI BELLI sortita est vocabulum.] & paulo post: Ea propter igitur Synodo celebrata, auctoritate Archiepiscopi & ipsorum qui conuenerant statutum est, vt singulis deinceps annis per vniuersam diœcesim subuectionis huius festum, quarta Idus Maij, solemniter celebraretur, quæ nullo alio nomine rectius quam SVBVENTIO censeretur.] hucusque Odo de liberata ciuitate per reliquias sacras sancti Martini. quæ autem posthæc subijcit auctor, inferius suo loco dicentur.

In tot autem tantisq. malis quibus Christianus populus in ijs Galliarum prouincijs
C est afflictus, vna illa consolatio fuit, quod non sicut accidit deploratæ Ierusalem, cum (quod luget [a] Ieremias) Prophetæ non aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent.] sed eius prouinciæ Episcopi dolentes, angustiati, afflicti, conuenientes in vnum, causam illam tantorum malorum aperuerunt, & potissimum eam esse manifestarunt, quod scilicet res Ecclesiasticæ per Reges traderentur laicis hominibus possidendæ, quorum sacrilegiorum causa ira diuina cælitus instar fulminis, per barbaras gentes, eo modo, vt audistis, vibraretur in populum. Sic igitur præstantissimi Patres in tot angustijs constituti, gregis commiserantes, ad diuinam indignationem auertendam, prouocandamq. Dei misericordiam, correcturi eiusmodi prauos fidelium mores, quibus diuina vindicta concitabatur, collegerunt Meldense [b] Concilium; in quo positi primum omnium deplorant iniqua tempora, &
D quod cum alias sæpe conuenissent in vnum, numquam tamen secuta morum correctio fuerit, nec quod expedire videretur Ecclesiæ sanctæ perfecerint.

[a] *Thren. 2.*

MELDENSE CONCILIVM. [b] *Concil. Meld. tom. 3. Concil. edit. Venet.*

Sed audiamus eos, cum in præfatione ista lugent his verbis: Postquã ab ipsis piæ memoriæ Ludouici diui Augusti tẽporibus, Ecclesia diuersis & aduersis cœperat vexationibus fatigari, in qua (vt [c] Propheta longe ante defleuerat) a planta pedis vsque ad verticẽ non erat, immo nec est, desiderabilis sanitas: crebris monitionibus suã, Principum quoque & potentum, ac pauperum, totiusq. Ecclesiæ clamantes necessitatem, vocem correctionis dederunt, si forte ipsa vexatio (vt [d] scriptum est) intellectum daret auditui. Hoc verbis, hoc scriptis, hoc publicis, hoc priuatis suasionibus, hoc specialibus, hoc generalibus egerunt, pro Christo legatione fungentes, petitionibus, hoc est, dicta dominica proponentes, hoc propheticis & Apostolicis oraculis conte-
E stantes, hoc veterum statuta præ oculis demonstrantes: hoc capitulari & petitoria suggestione sæpius & Reipublicæ potentes atque ministros ex diuina insinuatione & voce blanda, & terribiliter (quia ita diuersi rerum euentus exegerant) monuerunt.

[c] *Isai. 1.*

[d] *Isai. 28.*

Et vt de multis quædam ad memoriam reducamus, ita egerunt scriptis, quæ constant; quorum est vnum ex Synodo in pago Andegauensi habita in villa quæ dicitur Lauriacus. Aliud in reuersione glorioſi Regis & domini nostri Caroli & Redonis ciuitate, quod idem inclytus Princeps & ceteri quique tam Ecclesiastici, quam qui ex laicali ordine adfuerunt viri manu propria firmauerunt. Tertium in generali Synodo apud Theodonis villam generaliter actum, & generali constitutione propalatum. Quartum ex conuenientia in prædicto conuentu coeptum, & in Verno palatio perpetratum, sed inuidia ac malitia diaboli, seu ministrorum, nondum Principis & populi auribus prolatum. Inde vero, quia sicut necesse fuerat, diuinis iussionibus non

CONCILIA ANNIS SINGVLIS FRVSTRA CELEBRATA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Ierem. 1.

est sequuta obedientia: dedit Dominus ab Aquilone, vnde (iuxta [a] Prophetam) pandetur omne malum: dignos meritis nostris Apostolos, crudeles scilicet & immanissimos Christianitatis persecutores Northmannos, qui vsque Parisios venientes, quod iussit Dominus, demonstrarentur; quorum actus Domini sacerdotes, vt præuenerant ex ore Domini, sermone sunt etiam subsequuti. Sed & inde Belluacum ciuitatem venientes, quæ ex Domini voluntate cognouerunt, & verbo & scripto nullatenus siluerunt.

DE FLORANT INSTANTIA MALA PATRES.

Tandem autem, grassante iniquitate, atque elongante se optata atque optabili pace, non solum a medio nostri, verum (quod est lugubrius) a finibus nostris perspicientes etiam diuinam misericordiam, quæ potissimum in tribulatione suis fidelibus consuescuerat semper adesse, tot miserorum gemitus, tantasq. lacrymas, & pene intolerabiles, & in hac Regni dumtaxat parte, inauditas afflictiones, & horribiles calamitates, surda (vt dici fas est) aure iusto iudicio præterire: ob hoc iustæ indignationis diuinæ complangendum supplicium, & Ecclesiæ Christi deuoto pectore tractandum negotium, præsulum quoque & sequentis Cleri correctionem, & Regis & Regni salubritatem atque stabilitatem, & populi auctore & fautore Domino, procurandam salutem, venerabiles Episcopi Vuenilo, videlicet Senonicæ sedis Archiepiscopus cum suffraganeis suis, Hincmarus quoque sanctæ Metropolis Ecclesiæ Rhemorum Episcopus cum coepiscopis suis, & Rodulphus Bituricæ ciuitatis Archiepiscopus, ceteris etiam dominis sacerdotibus, Legatis vel scriptis suam præsentiam exhibentibus, in Meldensem Ecclesiam de suis ciuitatibus conuenerunt, ibiq. secundum synodalis ordinis censuram residentes, anno Dominicæ incarnationis octingentesimo quadragesimoquinto, pijq. Regis Caroli succrescentis feliciter sexto, cuius consensu, suo diuino nutu illuc conuentum est decimoquinto Kalendas Iulij, &c.]

Dum autem ijdem, qui in Concilio conuenerunt Episcopi, sacris Canonibus iam consuetudine illapsa peccata emendare conantur, laborantq. deformibus apponere medicamenta vulneribus: primum causam detegunt, cur Deus iratus dederit Regem cum Regno gentibus bellis assiduis affligendum. Quænam fuerint peccata ista, quibus præ ceteris Deus redderetur infensus, ex eorumdem Patrum capitulis hic describemus; quo cautiores alieno periculo fiant, qui principatuum moderantur habenas, discantq. quam magno damno sui, suorumq. Ecclesiastica Deo debita iura peruadunt, cæcaq. dominandi libidine violant sacra septa Angelorum vallata custodia, atque defensa; vt dum in sacra, inconcessa sibi, manus injciunt, barbaros ipsi sentiant veloces vltores, eosdemq. voraces atque feroces, & inexplebiles grassatores, eorum sanguinis cupidissimos. Sed quid opus est nouis eiusmodi testimonijs facinus declamantium, atque detestantium Patrum? Nonne amplissimis tamquam in tabula expressum est notis, & viuis coloribus redditum in prædecessorum Principum rebus gestis, tamquam e sublimi loco clamantibus illud Dauidicum: [b] Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram.] quomodo [c] persequebatur vnus mille, & duo fugarent decem millia? [Quamdiu enim defensores rerum Ecclesiarum & propagatores earum vixere Francorum Reges, vt Pipinus & Carolus Magnus, qui legibus, armis, multoq. sanguine bona Ecclesiastica illibata seruarunt; redditi sunt omnes eorum hostes infirmi, & iugo submissi, propagatum est Regnum, nomenq. Francorum summa gloria toto orbe diffusum. Vbi vero direptione rerum Ecclesiarum aduersus Deum conflatum est bellum; imbelles populi, Reges socordes, & obtusa facta sunt arma; hostes [d] vero eorum in capite, sacerdotes vero gementes: inter quos & qui huic Meldensi Concilio interfuere Francorum Episcopi, has luctuosas emisere voces: [e] Magnopere cauendum est, ne tam manifesta religionis destructio, Regni huius fiat deiolatio, cum manifestissime Scriptura demonstret Ozam morte damnatum, quod Arcam Domini quasi cadentem releuare voluit, quam vel contingere ei illicitum fuit.] Et paulo post acerbius [f] ista deplorantes subijciunt.

QVAE CAVSA MALORVM.

b Psal. 2.
c Deut. 32.
d Thren. 1.
e Conc. Meld. cap. 9.
f Conc. Meld. cap. 10.

Peruentum est siquidem ad nos, quod auditu lugubre, & dictu nefas, actuq. horribile ac nimis triste dignoscitur, quia contra omnem auctoritatem, contra Patrum decreta, & totius Christianæ religionis consuetudinem, in monasterijs regularibus laici in medio sacerdotum & Leuitarum ac ceterorum religiosorum virorum,

DE LAICIS INCONCESSA SIBI ARROGANTIBVS.

rorum, vt domini ac magistri resideant, & velut Abbates de illorum vita & conuersatione decernant, eosq. dijudicent, ac regimina animarum, ac diuina eis secundum regulam non solum sine præsentia, verumetiam sine conscientia Episcopi committant sacraria; & ita præsumptiue doceant, qui noluerunt fieri discipuli veritatis, & saltu inordinato magistri fiant erroris.

Quod quam temerario ausu præsumptum sit, omnis scripturarum demonstrat auctoritas, adeo vt sicut [a] scriptum est, nec in persecutione Dominica sine ministris Pontificum, Resp. ad comprehendendum Dominum, quanto magis ad ordinanda diuina seruitia auderet transmittere.] & inferius: Quod non est aliud, nisi quod [b] Ioannes dicit, cum venerit Antichristus, acturum, & nunc Antichristi videlicet isti multi sunt. & quod Dominus secundum [c] Marcum: Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco quo non debet: qui legit intelligat. Vere enim ista est abominatio desolationis non solum religionis, sed etiam præsentis ac perpetuæ salutis, & non solum subditorum & talium apocryphorum doctorum, verum & Regis, & Regni, atque Regni primorum huic detestabili inordinationi fautorum. Et quod adhuc habetur flebilius, quidam Episcoporum e vicino sedentes, & iuxta [d] Prophetam, Canes muti non volentes latrare, nec opponere [e] murum pro domo Israel: hæc scientes silent, & surda aure pertranseunt. Vnde & zelo diuino succensi, auctoritate Dei, ex quo omnis paternitas secundum Apostolum, & in cælo, & in terra nominatur, decernimus, vt quidquid huiusmodi hactenus actum est, sacerdotali & regali rigore seu dispositione cassetur. &c.]

a Ioan. 18.
b 1. Ioan. 2.
c Marc. 13.
d Isai. 56.
e Ezech. 13.

Et ad hæc pertinet quod subijcitur aduersus Regem manus injcientem in res Ecclesiasticas, vnde ipsius Regni certa ruina immineat; aiunt enim: [f] occasionem etiam & fomitem vnde ordo Ecclesiasticus & canonica forma, atque monastica religio sæpe a superiori tempore, cum minus religiosos Principes habuit, titubauit, & pene collabens deperijt; & iterum cum deuotos & Dei zelo feruentes Principes accipere meruit, resurrectione quadam reuixit, & vigorem recepit, & siti processus tempore ambulauit: quod non sine graui dolore & metu vltionis diuinæ dicimus, in vestri regiminis tempore in destructionem, non ædificationem (sicut Paulus [g] docuerat) accidisse conspicimus.] & inferius in peruasores rerum Ecclesiasticarum: Intercessionem fidelissimarum oblationum deleuerunt, quibus Ecclesiasticarum rerum peruasores inconsulti, & in perniciem sui sine reuerentia abutuntur. quod ita verum esse, vt dicimus, Dominus protestatur [h] dicēs: Peccata populi mei comedunt: peccata enim populi comedunt, qui contra auctoritatem diuinam res Ecclesiasticas indebite peruadunt, & nec intercessionis ope, nec prædicationis cōsilio, vel quocūque diuino auxilio pro peccatis eorum qui ea dederant, laborant, nec pio operi ad quod fides fidelium eas tradiderat, seruire permittunt. De quo periculoso facto, vos Principes Christianissimi venerabiliter admonemus, & deuotissime obsecramus, vt memores salutis vestræ, præsentis scilicet & æternæ; memores etiam largitatis progenitorum vestrorum erga sanctas Ecclesias, propter quam feliciter regnauerunt, & sibi contrarios superauerunt; memores siquidem cum quanta religione etiam ante Christi sanguinem in tempore famis in Aegypto discretione sancti [i] Ioseph apud nefandum Regem Pharaonem terra sacerdotalis extitit, &c.] pluribusq. insinuant, labefactari perdiq. Regna, cum quæ sunt sacerdotum a Regibus peruaduntur. Insuper & alia Patres, quæ decreta antea fuerant pro conseruatione rerum Ecclesiasticarum, in medium adducunt, quæ breuitatis causa recensere prætermittimus.

f Concil. Meld. cap. 13.
g 2. Cor. 13.
h Osee. 4.

DE VSVRPATIS A LAICIS BONIS ECCLESIASTICIS.

i Gen. 47.

Eo autem progressa fuerant mala, vt (quod deterius videri poterat) quæ peregrinæ gentis erant sacræ hospitales domus in Gallia, eædem spoliarentur bonis, quibus alendi erant peregrini. Acciderat enim vt cum frequentissima esset peregrinatio eo tempore ex Anglia potissimum ad Limina Apostolorum: Scotorum nonnulli ad eos excipiendos per eam viam quæ ad Vrbem ducit, constituerint domos hospitales cum redditibus suis. Has vero cum inuasissent impij ministri regij, & redditus earum sibi vendicassent, nec sinerent eas ad vsum, cuius causa fuerant institutæ, patere: in huiusmodi immane scelus declamantes Episcopi ista [k] subiecere.

DE HOSPITALITATE IMPEDITA.

k Concil. Meld. cap. 40.

Admonenda est regia magnitudo de hospitalibus, quæ tempore prædecessorum suorum & ordinata & exculta fuerant, & modo ad nihilum sunt redacta. sed & hospitalia

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpitalia Scotorum, quæ ſancti homines illius gentis in hoc Regno conſtruxerunt, & A
rebus pro ſanctitate ſua acquiſitis ampliauerunt, ab eodem hoſpitalitatis officio fun-
ditus ſunt alienata, & non ſolum ſuperuenientes in eadem hoſpitalia non recipiun-
tur, verum etiam ipſi qui ab infantia in ijſdem locis militauerunt, ex ijſdem eijciun-
tur, & oſtiatim mendicare coguntur] &c. Sunt & alia plura, quæ ijdem Epiſcopi in
Synodo congregati libertate ſacerdotali perperam facta, Regi ingerunt corrigenda,
quæ tu conſulas.

HINCMARI DIGNA SENTENTIA.

Qui enim præ ceteris in ea Synodo ſcientia eminebat Hincmarus Rhemenſis Epi-
ſcopus, ceteros in ſuam trahens ſententiam, non ipſis tantum, ſed poſteris relin-
quens exemplum dixit, in emendatione peccatorum Eccleſiæ filiorum, ab ipſis Re-
gibus inchoandam eſſe correctionem, quæ ſi negligatur, vanus cedat omnis labor
de Eccleſia reformanda ac bonis moribus inſtituenda ſuſceptus: fruſtraq. pariter ten- B
tetur placari numen offenſum, & immiſſa diuinitus damna vitari, niſi primum om-
nium quo delinquunt Principes, corrigeretur. Fuiſſe autem Hincmarum Carolo Re-
gi magna familiaritate coniunctum, & apud eum auctoritate pollentem demonſtrant
litteræ Lupi Abbatis Ferrarienſis ad ipſum ſcriptæ, paulo inferius recitandæ. modo
quæ ſunt reliqua proſequamur.

Ad poſtremum autem ijdem, qui conuenere Patres, monuerũt inter alia Regem, vt
promulgari debeant capitula Eccleſiaſtica a Carolo Magno atque a Ludouico colle-
cta, vtq. ea obſeruari præcipiat, ita decernentes: [a] Vt Capitula Eccleſiaſtica a domi-
no Carolo Magno Imp. nec non a domino Ludouico Pio Auguſto promulgata obni-
xe obſeruari præcipiantur, ſicut & legalia ſeruanda eſſe noſcuntur] hæc Patres.

[a] Conc. Meld. cap. 78.

DE TRIBVS LIBRIS CAPITVLARIVM TRIBVS DATIS PRINCIPIBVS.

Ceterum eadem capitula ab Anſegiſo primum collecta, quatuorq. diſtincta libel- C
lis in lucem iam prodierunt. hoc vero tempore, id exigente, vt audiſti, Concilio, quæ
deerant, collegit Benedictus Leuita, tribusq. alijs libris digeſſit, & Ludouici Imp. re-
gnantibus filijs dedit, Lothario, Ludouico, atque Carolo. Teſtatur id ipſe, cum
præfatur his verbis: Et quæ ille aut inuenire nequiuit, aut inferre fortaſſe noluit, &
illa quæ poſtmodum a fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ & Pipini ac Caroli atque Ludo-
uici didicimus in iam dictis libellis minime eſſe inſerta: pro Dei omnipotentis amore
& ſanctæ Dei Eccleſiæ, & ſeruorum eius, atque totius populi vtilitate fideliter inue-
ſtigare curauimus, & in tribus ſubſequentibus libellis diſtincte cum titulis ſuis coadu-
nare, ac Ludouico, Lothario, atque Carolo nobiliſſimis Regibus, filijs videlicet Ludo-
uici pijſſimi Imp. habenda, & omnium Chriſtianorum fidelibus tradenda ſcribere
non diſtulimus: vt ſcirent qualiter iuxta normam aui, proaui, ac genitoris, ſecundum D
Domini voluntatem, ſicut & illi fecerunt, Clerum & populum ſibi commiſſum, Do-
mino opem ferente, regere mererentur] & in carmine dedicatorio, poſt laudes di-
ctorum trium prædeceſſorum Pipini, Caroli, & Ludouici, hæc ad tres ſucceſſores qui-
bus tres offert libros, de ſui ratione inſtituti habet his verſibus idem auctor:

Nos quibus illa tenent terni quæ iura libelli
Obtulimus ſcripta ſemper habenda tibi.
Quorum norma docet iugiter nos viuere recte,
Et ſtudijs Domino rite placere pijs.
Namque patrant multi funeſtas ſæpe rapinas:
Nonnulli violant templa dicata Deo.
Sunt alij ſcelerum fœdati labe ſuorum,
Fiſtula quos omnes connumerare nequit.
Sed cohibet tales legum cenſura ſacrarum,
Decretisq. vetat iſta patrare pijs.] &c. E

pluribus canens verſibus, harum legum conditores Francorum Reges, dilataſſe, propagaſſe, & ſtabiliſſe Fran-
corum terrenum Regnum, & æternum in cælo pariter conſequutos eſſe. Ceterum non-
niſi poſt annos octo Capitula iſta a Carolo promulgata, eiuſmodi docet inſcriptio.

CAPITVLA EDITA PRO ECCLESIARVM IVRIBVS CONSERVANDIS.

Ex Capitulis quæ Carolus Ludouici Pij filius conſultu fidelium ſuorum in Siluatico
edidit, & miſſis per Regnum ſuum ordinatis, annuntianda obſeruandaq. præcepit,
anno Domini octingenteſimo quinquageſimoquarto.] & quæ ſequuntur de eorum
obſeruatione his verbis: Capitula aui & patris noſtri quæ in præſcriptis commemo-
rauimus, qui ex Miſſis noſtris non habuerint, & eis indiguerint, vt commiſſa per illa

corrigere

A corrigere poſſint, ſicut in eiſdem Capitulis habetur; de ſcrinio noſtro, vel a Cancel-
lario noſtro accipiant, vt rationabiliter & legaliter cuncta corrigant & diſponant.]
Porro dicta omnia Capitula fuiſſe auctoritate Romanorum Pontificum confirmata,
ne putarentur Reges Eccleſiaſticas ſua auctoritate ſancire leges, idem Benedictus col-
lector affirmat: nosq. ſuperiori tomo eadem pluribus teſtimonijs demonſtrauimus.
Addiderunt ad poſtremum Patres octo Capitula, quibus in omnibus conſultum vo-
luerunt per Regem Eccleſiæ iuribus, quæ tu videas. hæc autem ſatis nobis ad inſti-
tutum.

Ceterum editio Canonum eiuſdem Meldenſis Concilij minime hoc anno facta eſt,
ſed ſequenti, dum de ijſdem actum eſt in Concilio Pariſienſi, vt ſuo loco dicetur.

Verum etſi decreta Patrum Meldenſis Concilij haud (vt audiſti) recepta fuere ab
B ipſo Carolo Rege: tamen in gratiam Hincmari, quem plurimum diligebat, re-
cens creati Rhemenſis Epiſcopi, quæ ab illa Eccleſia iam ante fuerant ab ipſo ſub-
lata, quantum tunc opportunum fuit, eidem reſtituenda curauit, ſcripto de his hoc
anno diplomate ad eumdem Hincmarum, quod recitatum a Frodoardo ſic accipe,
qui iſta loco argumenti præmittit: [a] Hincmaro Archiepiſcopo Rhemenſi ordinato, [a] Frodoar. hiſt. Rhem. li. 3 c. 40.
Rex Carolus omnia bona Epiſcopatus Rhemenſis, quæ ſui aulici ſua permiſſione
vſurparant, cum diplomatibus ſub hac forma a ſe conceſsis reddidit.

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis Carolus Dei gratia Francorum Rex.

RESTITVTIO BONORVM RHEM. ECCLESIAE.

Si res quæ pie a noſtris prædeceſſoribus, & a fidelibus Chriſtianis datæ, ſtatutæ,
confirmatæ fuere, confirmemus: ſi pariter noſtra auctoritate regia, res quæ qua-
dam neceſsitate corruptæ fuere, corrigamus, & in melius emendemus: noſtræ ſalu-
C ti prouidemus, & oneri regio Aetna monte grauiori a Deo noſtris humeris impoſi-
to ſatisfacimus. Omnes igitur fideles Dei ſerui & noſtri ſciant, quod hoc noſtro
mandato, & auctoritatis noſtræ edicto in præſentiarum omnia Epiſcopatus Rhe-
menſis bona in integrum reſtituimus, quæ magna quadam neceſsitate coacti, dum
hic ſanctus conuentus paſtore deſtituebatur, in commendam ad tempus noſtris ſub-
ditis contulimus, vt nobis ſeruientes aliquo ſubſidio temporali gauderent: nos, in-
quam, reſtituimus Hincmaro Spiritus ſancti gratia, diſpoſitione diuina, & noſtra
electo & ordinato huiuſce ſanctæ ſedis Archiepiſcopo, nimirum Eſperneum, Iulium,
Cormiacum, Capellam quam Rabanus presbyter poſſidebat, & omnia ſingula
quæq. bona, quæ de hoc Epiſcopatu Richuinus Comes, Odo, Pardulus, Algarda
Abbatiſſa, Robertus, Amalbertus clericus, Altmarus, Ioannes medicus, Rabanus
D paruus nanus, Rathboldus, Goderanus, Hereboldus, Donatus, & Giluinus tenue-
runt, & adhuc tenent. Tunc demum omnia ſiue a clericis, ſiue a laicis occupata,
quæ ad tempus in noſtra ditione, & a nobis dicto Hincmaro commendata fuere. Et
(vt paucis perſtringam) ſancti Remigij teſtamento in præſentia noſtrorum ſubdito-
rum tam clericorum quam laicorum a nobis viſo; hoc noſtro mandato nunc redd-
mus, & in integrum reſtituimus Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Matris Dei, Eccleſiæ ſancti
Remigij, & Archiepiſcopo Hincmaro id omne, quod de hoc Epiſcopatu arripuimus,
cum hunc Fulquus in noſtras manus remiſit, aut alicui ſub forma beneficij dedimus:
vt ſine vlla contradictione, omnibus litteris & conceſsionibus irritis, reuocatis, reſci-
ſis, & annullatis, hac noſtra auctoritate potiatur, & de his diſponere, & eius pari-
ter ſucceſſores, ſicuti de bonis Eccleſiæ in eius vtilitatem oportet diſponere, poſſit.
E Et vt hæc auctoritas noſtra, & hoc noſtrum mandatum quo nihil nos amplius ſimi-
le in poſterum contra hanc Eccleſiam Dei tentaturos pollicemur, noſtros ſucceſſo-
res per omnipotentem filium ſanctæ Mariæ Virginis obnixe rogamus, vt nihil contra
eam aggrediantur; firmum & ſtabile & inuiolatum maneat. Et vt huius notitia
aduerſus ſanctæ Eccleſiæ hoſtes valeat: hac noſtra manu propria ſubſignauimus, &
noſtrum ſigillum apponere fecimus. Datum Andegaui, in villa Auegio, primo Octo-
bris, anno ſexto regnante glorioſiſſimo Rege Carolo, Indictione octaua.] hucuſ-
que diploma.

In eo vero quod datum ponatur octaua Indictione, quæ ſecundum conſuetam
periodum, ipſo menſe Septembri abſoluebatur, ſecundum conſuetudinem nonnul-
lorum factum videtur, vt cum anno Redemptoris a Natali Domini æque Indictio

incipe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

inciperet numerari. Subijciuntur ab eodem Frodoardo duo alia diplomata eiusdem A
Caroli, alterum de persoluendis eidem Ecclesiæ nonis & decimis, datum illud se-
cunda die Septembris, anno Regni octauo Indictione decima: alterum quo idem
Rex Carolus Caluus concesit eidem Ecclesiæ Rhemensi immunitates atque exem-
ptiones, quæ a prædecessoribus fuerant eidem concessæ Ecclesiæ, quæ ibidem de-
scribuntur. Datum ipsum anno eiusdem Regis decimo, Indictione decimatertia,
die vigesimaseptima mensis Maij. Subijcit his idem Frodoardus quæ in restauratio-
nem, & cultum Ecclesiarum ipse Archiepiscopus Hincmarus effecit, & epigramma-
ta, quæ perpetui gratia monumenti ijsdem inscribi fecit, & inter alia venerandæ Dei
Genitricis imagini, filium tenenti in vlnis super altare positæ, cui hoc distichon
consecrauit:

Virgo Maria tenet hominem, Regemque, Deumq. B
Visceribus proprijs natum de famine sancto.] Ex quibus intelligas cultum
sacrarum imaginum, explosо errore illo, quem male seminatum vidimus superiori
tomo, communi vsu retentum & frequentatum. Certum vero horum tempus, præ-
sentem scilicet annum, alterius inscriptionis hi versus ostendunt.

Iam bene completis centenis octies annis
Quadraginta simul quinto voluente sub ipsis.]

Quot insuper eadem Dei Genitricis Ecclesia illis temporibus fuerit illustrata mi-
raculis, idem Frodoardus narrat, describens ex eis aliquot, quæ breuitatis causa re-
linquimus.

INVENTIO ET TRANSLATIO S. MAVRI. Hoc eodem anno inuentum, translatumq. est venerandum corpus S. Mauri Ab-
batis discipuli S. Benedicti, ex quo monachismus eius ordinis in Gallijs mirifice pro- C
pagatus est. Non sine Dei prouidentia his ipsis temporibus monasteriorum funda-
torem Deus voluit apparere, atque miraculis coruscare, cum monastica disciplina
soluta, ipsa iam monasteria laicorum manibus traderentur, vt quasi vindex videretur
exurgere. Rei gestæ historiam Odo scripsit [a], qui hoc sæculo vixit, cunctaq. omni fide
optime testata reliquit. Qui primum quomodo vltus sit idem Sanctus in Gaidul-
phum Rauennatem, qui acceptum a Rege Francorum Fossatense monasterium, ip-
sum, eiectis monachis, solo æquatum ac profanum redditum vsurpauerat, hanc me-
moratu dignam texit historiam.

[a] Extat in Bibl. Vatic. scrip. cod.

DIVINA VLTIO IN OCCVPATOREM ET DESOLATOREM MONASTERII S. MAVRI.

Postquam cuncta, quæ animo conceperat, iuxta Dei permissionem, de eodem
exercuit loco Gaidulphus, conuocatis amicorum atque affinium turmis ad conui-
uium apparatioris prandij: scelerate a se gesta post insatiabilem * lautitiorum edaci- D
tatem ciborum, & meri nimiam potationem, cunctis qui aderant, iactantia, despera-
biliter barathro demersus, referre cœpit: Ne, inquiens, teterrimum genus monacho-
rum per succedentia tempora locum hunc, vanis spebus animatum, repetere, aut
vendicare valeat, cum domorum euersione testamenta sunt ablata prædiorum, qui-
bus se opinari poterant possessiones tantorum recuperaturos fundorum. Necdum
verba compleuerat, cum ecce contra se super mensam, ad quam lasciuiens residebat,
astare vidit venerandi monachum habitus, virum cuius facies igneo resplendebat
aspectu, canicies vero comptissimi dignitate honoris super niuem micans candebat.
Qui ferulam manu gestans, toruisq. aliquantisper respiciens luminibus, cum forti
conamine calce quidem in ventre, ferula autem in capite valide percussit. Qui ilico
amens effectus, atque caput huc illucq. super scapulas crebro iactans, eiulando cla- E
mare cœpit: Maure tu me interficis, Maure tu me interficis. Cumq. hæc & alia cun-
ctis qui aderant audientibus, oculis iam cæcatus, quos capitis percussione amiserat,
frequenter repeteret, Arij mulctatus damnatione, effusis intestinis, infelicem (vt
erat dignus) finiuit vitam, particeps dæmoniorum effectus.] In ipsa mensa, vt Rex
ille potentissimus [b] Babylonis, sententiam damnationis accipiens. a quibus autem au-
ctor ista acceperit, fidem testatam relinquens subijcit, dicens.

[b] Dan. 5.

Hæc ita gesta Germanus monachus nostræ Congregationis, qui a patruo suo ip-
sius loci monacho se ita peracta, sicut hic inserta sunt, frequenter ista audisse con-
firmat, qui de eodem cœnobio cum ceteris fratribus ab ipso peruersæ mentis homi-
ne expulsus, sæpe ad domum patris huius Germani fratris veniens, cuncta ex ordi-
ne referre

A ne referre solitus erat. Astipulantur etiam huic assertioni religiosæ admodum & re-
uerendæ personæ, quæ ab eodem tempore vsque ad nostram perdurantes ætatem eui-
dentissimis ista profitentur indicijs; ex quibus ego etiam duos vidi, quos pro hoc ipso
ad me euocans, atque ab eis cuncta diligenter scisitans, verissima hæc esse, prout ea
ipsi oculis inspexerant, asseruere; addentes etiam hæc, quod post expulsionem loci il-
lius habitatorum, & eiusdem desperabilem scelerati viri percussionem, prædia & villæ,
quorum subsidijs & redditibus locus ille eatenus substiterat, perceptione satis iniusta,
tam a Comite Andegauensi, quam ab alijs quibuscumque præsumptuosæ ac cupidæ
mentis hominibus vsurpatæ sunt atque peruasæ.] adiungit his de restauratione eiusdē
monasterij diuino monitu facta per Rorigonem religiosissimum Comitem, deq. præ-
fectura eiusdem monasterij collata a Carolo filio Ludouici, Gauzlino filio Gauzberti,
B deq. S. Mauri corporis translatione ab ipso facta: cuius rei gestæ testificationem subij-
cit istis verbis.

Susceptа cura pastorali eius loci a Rege sibi iuncta, nobiliter in sancta religione
cœpit excrescere: denique in diuinis cultibus suo tempore nemini secundus emicuit.
Qui qualiter corpus beati Mauri de australi climate altaris beati Martini retro (vt no-
stro sæculo mos est) ad orientalem scilicet eiusdem mensæ transtulerit partem, ipsius
scriptis pleniссime cognosci valet. ita enim prosequitur.

Anno Incarnationis Domini nostri Iesv Christi octingēteſimo quadrageſimo quin-
to, Indictione octaua, feria quinta hebdomadæ nihilominus quintæ, in Quadrageſima,
quarto Idus Martij, translata sunt ossa beatissimi Leuitæ Mauri a famulo Dei Gauzli-
no, alijsq. sacerdotibus in locum in quo nunc venerantur, in arca ferrea cum honore
C recondita. Hac eadem etiam die reliquiæ protomartyris Stephani, quæ a Bertulfo Ab-
bate tempore Clotarij Regis, iuxta prædicti patris nostri Mauri tumulum ob eius ve-
nerationem in *buxide lignea reconditæ fuerant, ita intactæ & absque macula sunt re- * pyxide
pertæ, vt quasi eodem die illic repositæ fuisse viderentur. In qua etiam membranulæ
vetustissimæ portiuncula est inuenta, cuius series diuturna oblitteratione pene deleta
vix perspicacissima elucidari valuit indagine; cuius textum tandem enucleatum hæc
continere repertum est: Hic requiescit corpus B. Mauri monachi & Leuitæ, qui tem-
pore Theodoberti Regis in Galliam venit, & octauodecimo Kalend. Februarij mi-
grauit e sæculo. Beati quoque Petri Apostoli patrocinia ibidem sunt reperta in arcula,
quæ ad caput eius erecta, & arenoso aggere cooperta pro conseruatione eorumdem
(vt opinari potest) decenter fuerāt.] hæc quidem ille. In his vero quæ de patrocinijs ait
D S. Petri ibi inuentis, non alia ea putamus fuisse, quam vela a S. Gregorio brandea appel-
lari solita, siue sanctuaria, quæ ad secundum foramen Confessionis B. Petri Apostо-
lorum principis demissa, tactu eius sepulchri ad curanda mala omnia virtutem ac-
ciperent (vt superius fusе dictum est) ob idq. etiam Apostoli patrocinia dici solita, quæ
ne ob terræ humiditatem defossa iacturam pati possent, arenæ aridæ congestione, vt
audisti, cooperta fuere. sed de his quæ ad præsentem annum spectant, iam satis.

IESV CHRISTI ANNVS 846. SERGII PAP. II. ANNVS 3. LOTHARII IMP. 6. MICHAEL. III. IMP. 5.

E CHRISTI annus octingenteſimus quadrageſimus sextus, Indictione nona, qui
sequitur, extitit Ecclesiæ Romanæ lugubris: siquidem, peccatis ingraueſcenti-
bus, Deus ad indignationem prouocatus impleuit illud Ezechielis: [a] Adducam pessi- a Ezech. 7.
mos de gentibus, & possidebunt sanctuaria eorum.] & quod subijcit: [b] Ecce ego pollua b Ezech. 24.
sanctuarium meum, superbiam imperij vestri, & desiderabile oculorum vestrorum, &
super quo pauet anima vestra.] Nam Sarraceni ex Africa instructa classe venientes, im-
prouiso agmine suburbia trans Tyberim posita deprædati sunt, & ipsas sacrosanctas basilicas principum Apostolorum Petri & Pauli auro, argento, gemmisq. locupletes spoliarunt. Euenit plane iuxta illud Habacuc vaticinium quo dicitur: Admiramini, & obstupescite, quia factum est opus in diebus nostris quod nemo credet, cū narrabitur. [c] Quia ecce ego suscitabo Chaldæos gentem amaram & velocem, ambulantē super la-

SARRACENI DEPRAEDANTVR BASILICAS SS. PETRI ET PAVLI.

c Habac. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

titudinem terræ, vt possideat tabernacula non sua. Horribilis & terribilis est, ex se- A
metipsa iudiciũ,& onus eius egredietur. Leuiores pardis equi eius,& velociores lupis
a Thren. 4. vespertinis.] immo(quod & luget [a] Hieremias) Velociores fuerunt persecutores no-
stri aquilis cæli.] vt quod dictum est de Chaldæis olim,virga furoris Domini ad infli-
gendas plagas delinquentibus filijs; hoc tempore per aliam gentem illa deteriorem
atque crudeliorem expletum sit,cum Sarraceni ad punienda populi Christiani pecca-
ta ex Arabia in Occidentem immissi sunt.

Ceterum non Christiani vt Iudæi, neque basilicæ Principum Apostolorum vt tem-
plum Hierosolymorum, libera potestate traditæ sunt in manus Sarracenorum,
b Hiere. c. 30. neque vt illi, in manus Chaldæorum. de illis siquidem dictum: [b] Plaga inimici
c Psal. 88. percussi te castigatione crudeli.] de istis autem: [c] Visitabo in virga iniquitates eo-
rum, & in verberibus peccata eorum: misericordiam autem meam non dispergam B
PVNITIO CHRISTIANORVM MITIOR QVAM IVDAEORVM. ab eo.] Siquidem non permissi sunt isti Vrbe potiri quam appetebant, nec ipsas Apo-
stolorum basilicas inflammare, vel solo prosternere, aut effodere veneranda corpora
Apostolorum, sacrosq. in ventum dispergere cineres sanctorum Martyrum; intacta
enim ipsa penitus remanserunt, intentis illis prædæ tantummodo, omnium homi-
d Thren. 2. num auaritissimis ac rapacissimis. Misit [d] tunc manum suam hostis ad omnia deside-
rabilia eius,] & (quod sequitur) occidit omne quod pulchrum erat visu in taberna-
culo filiæ Sion, cum effudit Deus quasi ignem indignationem suam:] & dixit percus-
soribus: A sanctuario meo incipite.] Etenim spoliatæ auro fuere quo erant contectæ
Confessiones, eodemq. altaria nudata, omnia ornamẽta direpta,& portæ ipsæ eo quo
opertæ erant argento expoliatæ. Attigit autẽ ista potius quam descripsit Anastasius in
Leone Quarto, Sergij de quo agimus, successore. Vetus Francorum Chronicon edi- C
tum a Pithœo, hoc id factum anno docet paucis istis: His temporibus, anno vide-
licet Redemptoris octingentesimo quadragesimo sexto,Mauri (sic nominat degentes
in Africa Sarracenos) Romam cum exercitu venientes; cum non possent Vrbem ir-
rumpere, Ecclesiam S. Petri vastauerunt.] deprædati scilicet eam, quam ornamen-
BASILICAE AB INCENDIO ET RVINA SERVATAE. tis exutam, reddiderunt plane deformem. Nullum tamen basilicas illas Apostolo-
rum Petri & Pauli extra Vrbem positas incendium passas esse,columnæ omnes a tem-
pore Constantini in basilica Vaticana quadruplici dispositæ ordine, & in basilica san-
cti Pauli a tempore Valentiniani Iunioris adhuc integræ, igne intactæ demonstrant;
secus vero quæ in basilica Lateranensi post multa sæcula ictu fulminis conflagrata
residuæ videntur, clamant quam ex igne sunt passæ iacturam.

Quamuis autem Annales Francorum tradant basilicam tantum Petri principis D
Apostolorum eiusmodi passam esse damnum, Leo tamen Ostiensis atque Anastasius
in Leone idem affirmant de basilica Pauli Apostoli extra Vrbem posita Via Ostien-
si; at cum inter vtramque medius fluat Tyber, haud adeo liberum esse potuit Sarra-
cenis ipsam statim inuadere, vt non aliquod temporis spacium intercurreret,quo eius
e Leo 10. lib. 2. cap. 29. sacra ornamenta portarint in Vrbem inferri. Sed audiamus [e] Leonem ipsum qui Cas-
sinatis monasterij historiam texens, hæc ait: His temporibus,præsidente Sedi Apo-
stolicæ Sergio Secundo, qui Ludouicum Imp. coronauit, ingens Sarracenorum mul-
titudo ex Africa classe Romam deuecta,Ecclesias SS. Apostolorum Petri & Pauli om-
IN CAMPANIAM PROGRESSI SARRACENI. nino deprædati sunt; multis illic interfectis, per Appiam viam iter aggressi ad Fun-
danam ciuitatem peruenerunt: quam cum igne succendissent, cunctosq. illic ciues
partim cepissent, partim interemissent, omniaq. in circuitu vastassent, secus Cai- E
etam applicantes castrametati sunt. Aduersus hos missus a Spoleto Francorum exer-
citus turpiter superatus aufugit, quos Sarraceni persequentes tandem ad loca vicina
monasterio trans flumen quod Carnellum dicitur (antiquitus Liris) applicuerunt;
Ecclesiamq. sancti Andreæ Apostoli igne combusserunt, atque ad cellam S. martyris
Apollinaris peruenientes in loco qui Albianus dicitur: e vestigio ad hoc monasterium
Cassinense videlicet quod fama iamdudum vulgante compererant,quodq. tunc præ-
sentialiter oculis ex eodem loco cernebant, omni annisu properare curabant; tardio-
re tamen hora prohibiti, ibidem tentoria figunt ea intentione vt die huc altero pro-
perantes, cœnobium omne destruerent; & quæq. hic reperissent cuncta diriperent,
omnesq. hic degentes gladio trucidarent. Maxima tunc erat cæli serenitas, tantaq.

prædicti

A prædicti fluuij siccitas, vt pedibus illum quispiam transuadare potuisset. Itaque cum
ad fratrum aures huiusce modi nuntius peruenisset, mortemq. tam subitam tamq.
horrendam sibi imminere conspicerent, maximo timore perterriti,omnes nudis pedi-
bus, cinere aspersi capita, cum Litanijs ad beatum Benedictum conueniunt, orantes
Dei clementiam, vt illorum animas misericorditer suscipere dignaretur, quorum
corpora tam repentinæ morti tradere iudicio suo instituisset.

Tota igitur nocte, fratribus in oratione pernoctantibus, sanctæ memoriæ Abbas
Apollinaris, de quo supra retulimus, reuerentissimo Abbati Bassacio apparens dixit:
Quare fratres ita turbamini, vel cur ita mœstum geritis animum? Cui cum Bassacius
CASSINENSE MONASTERIVM A SARRACENORVM INCVRSV LIBERATVM. diceret, propter mortem, pater, omnium nostrum, quam ante oculos cernimus,
huiusq. loci desolationem, quam præstolamur. Nolite, inquit ille, vltra metuere;
B omnemq. ex animo mœstitiam ac solicitudinem pellite: Benedictus enim pater, ve-
stram a Domino ereptionem obtinuit; ipsumq. vobis venisse in auxilium pro certo
noueritis: vota tantum vestra ac preces ad Dominum ex corde profundite. Nos
enim id vna vobiscum ante conspectum Domini facimus. Et dubitare nolite, vl-
lam vobis, neque huic loco ex infidelium ferocia gignendam esse molestiam. Cum
autem experrectus Abbas hæc omnia fratribus indicasset: vniuersi procidentes in fa-
ciem,cum lacrymis ac singultibus,magnisq. clamoribus cœperunt Deo laudes & gra-
tias reddere, eumq. immensis iubilationum vocibus glorificare atque benedicere, qui
illos beati Benedicti precibus ab imminenti periculo dignaretur eripere; quodq. su-
pererat noctis spacium, in hymnis ac Dei laudibus duxere peruigiles.

Fidelis plane Deus in verbis suis,& sanctus in omnibus operibus suis, qui iusto pol-
C liceri dignatus est dicens [a]: Inuoca me in die tribulationis, eripiam te, & glorifica- a Psal. 49.
bis me. Cum ecce post paululum, cælum, quod diximus, nulla fuscabat nubes, re-
pente nubibus tegitur, coruscant fulgura, tonitrua mugiunt, & adeo vehemens in-
undatio pluuiæ erumpit,vt fluuius quem supra diximus,vltra ripas excrescens,vndiq.
se late diffunderet. Mane igitur Sarraceni surgunt, & ad fluminis appropinquantes
oram, intelligunt cuius vada die præterito pedibus (vt diximus) transire potuissent,
nunc se ripas vix posse contingere. Diligenter itaque nauem aliquam inquirentes,
cum omni transmittendi fluminis spe frustrati essent; dolentes se eam prædam ami-
sisse qua abire onusti cogitabant(vt sunt barbaræ immitisq. naturæ)frementes digitos
sibi cœperunt manusq. præ furore corrodere. Cellas itaque huius cœnobij sanctorum
martyrum Georgij ac Stephani titulis nobiles igne succendentes per duos Leones *sic*
D *dictam viam* Caietam ad sua castra reuersi sunt. Post aliquot dies cum ad propria redire
disponerent, debilitatos ac subneruatos equos omnes dimisere, conscensisq. nauibus
iter in Africam aggrediuntur. Cumq. patriæ proximi vicinos iam intuerentur mon-
tes,& nautico more plausu inter se & gratulatione perstreperent: repente conspi-
ciunt nauiculam quamdam inter suas huc illucq. crebro discurrere duos tantum ho-
mines habentem, quorum vnus pulchra canitie clerici speciem præseferebat, alter
habitu monachus videbatur. A quibus solerter inquisiti, vnde tam hilares, tamq.
festiui remearent, quidve gessissent: Ex Italia se atque ex Roma ipsa redire, ibiq. cæ-
des ingentes, rapinas atque incendia patrasse fatentur: Petri,inquiunt,& Pauli Eccle-
sias vastauimus; ad Benedicti vero prædandum monasterium, quoniam obiectu am-
nis ire nequiuimus, cellas eius trans ripam positas igne succendimus. Cumq. vi-
E cissim & ipsi quærerent, quinam & ipsi essent; huiusmodi ab eis accipiunt respon-
sum: Nos, inquiunt, illi sumus quorum domos diripuisse ac succendisse ita glo-
riamini: verum quinam simus, continuo ex euentu discetis. His dictis, repente
SARRACENORVM NAVFRAGIVM. euanescunt. tantaq. e vestigio procella subsequuta est, vt naues omnes partim se col-
lidentes, partim in montes ac scopulos impulsæ naufragium fecerint, vixq. pauci
euaserint per quos ceteris ista innotescerent. Hoc ordine Petrus Apostolus suas
iniurias vindicauit, & Benedictus suum monasterium liberauit.] hucusque Leo
Ostiensis.

Ita plane & cum olim Vuandali ex Africa pariter parata classe venientes deprædati sunt Vrbem, naufragio redeuntes magna ex parte periere, vt suo loco superius dictum est; cum tamen illi præ reuerentia abstinuerint a deprædatione trium princi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

palium basilicarum : vt non mirum sit, si ipsi tantorum scelerum rei naufragio perierevna cum basilicarum ornamentis furto sublatis. Haud enim passus est Deus, vt aurum, argentum, & gemmæ, quibus sacræ vestiebantur Confessiones, & ornabantur altaria, nefandorum hominum profano vsui manciparentur. Porro de eodem naufragio Sarracenorum meminit Anastasius in Leone Sergij successore.

Hoc eodem anno Francorum Episcopi, qui anno superiori Meldis conuenerant, & complura statuerant Regi in primis, & vniuerso populo Christiano proficua: rursus Parisijs Synodum habuere, vt quæ habentur Acta eius intexta Meldensi Concilio declarant his verbis:

PARISIENSIS SYNODVS.

Quia vero mox post absolutam Synodum, nec admonitionis Episcopalis congruentia varijs euentibus præpedita potuit subsequi, nec admonitionis efficacia promereri: prædicti venerabiles Episcopi vna cum æque venerabili Guntbaldo Rothomagensi Archiepiscopo, ac coepiscopis suis consensu suprascripti gloriosissimi Regis Caroli, anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quadragesimosexto Kalendis Martijs Parisijs conuenerunt, & cœptum diuinum negotium pertractantes, vt ad perfectionem debitam propitiante Christo perduceretur satagere studuerunt.] vbi autem conuenere, præfati sunt ista.

Sicq. per septiformis Spiritus sancti virtutem nos omnes, licet indigni, Christi tamen vicarij, & Apostolorum ipsius successores * omnẽ hominem (ecce iam non modo septies, verum & octies intuitu meriti stabulario repromissi; quod supererogaueris, inquit, cum rediero [a] reddam tibi, conuenientes, vt vel nunc in hac octaua, quæ resurrectionem prætendit, conuentione, a mortuis operibus communiter resurgamus) consilium Dei iuxta Pauli [b] vocem annuntiamus, & mundos nos a sanguine audientium exhibemus: indeq. non obedientibus, quam non optamus, iram, ac indignationem, ac tribulationem, sicut idem sanctus [c] Apostolus docuerat, denuntiamus: omni autem obedienti & operanti bonum, & perseueranti in bono, Christi Dei nostri vice promittimus, quam & exposcimus, gloriam & incorruptionem, & vitam æternam in sæcula sæculorum Amen.] Hæc tunc Patres. Et quidem vt pronuntiauerunt, factum est, vt ira, indignatio, ac tribulatio super Regem & Principes effunderetur, qui constituta a sanctis Episcopis contempserunt, vt declarauerunt euenta.

* omni homini

[a] Luc. 10.

[b] Act. 20.

[c] Rom. 2.

COGITVR PARERE REX NORTHMANNIS QVI NOLVIT EPISCOPIS OBEDIRE.

Sanctis enim Episcoporũ admonitionibus atque decretis magna animositate aduersati sunt in primis ipsi religionis obliti Regni Principes. Quod enim Abbatias & alias res Ecclesiasticas ijdem a Rege Carolo in beneficium accepissent, apud ipsum conquesti, magna importunitate molesti, Patrum decretis aduersantes adegerunt eum, ne cunctos canones in Concilio Meldensi sancitos acciperet; sed vt reiectis alijs, ex ipsis paucos tantum susciendos esse decerneret. At suo ingenti damno auscultauit magis Comitibus suis, quam Dei sacerdotibus. Siquidem factum est vt nouis Northmannorum incursionibus eius Regnum Deus affligi permiserit, atque iniquissimas ab eis propositas subire leges coactus sit ipse, qui a Patribus sancte pieq. statutas recusauit accipere. quando autem acciderint ista, suo loco dicturi sumus. Nunc vero quæ manifestant hæc quæ diximus hic reddamus. Ad finem enim Capitularium librorũ Regum Francorum post quartam Additionem ista sequentibus Capitulis affixa antiquitus inscriptio litteris grandiusculis legitur.

Quæ sequuntur Capitula excerpta sunt a Donno Carolo Donni Ludouici Imperatoris Filio & Principibus eius ex Capitulis, quæ anno octingentesimo quadragesimo sexto ediderant Episcopi in Synodis, Vuenilo scilicet cum suffraganeis suis, Guntbaldus cum suffraganeis suis, Vismarus cum suffraganeis suis, Hincmarus cum suffraganeis suis. Et oblata sunt eidem Principi, sicut ipse iusserat, collecta ad relegendum in Sparnaco villa Rhemensis Ecclesiæ. Et quia factione quorumdam motus est animus ipsius Regis contra Episcopos, dissidentibus Regni sui primoribus ab eorumdem Episcoporum admonitione, & remotis ab eodem Concilio Episcopis, ex omnibus illis Capitulis hæc tantũ obseruanda & complacenda sibi collegerunt, & Episcopis scripto tradiderunt, dicentes: Non amplius de eorum Capitulis acceptasse quam ista, & ista se velle cum Principe obseruare.] hæc sunt quæ sequuntur Capitula

pitula vndeuiginti excerpta ex dicto Meldensi Concilio, quibus perperam facta Principis corrigerentur. quorum causa in se diuinam prouocauit vltionem. Vnde perspicuum est declaratum quam male consulant Politici Regibus, cum Ecclesiastica iura regnandi causa proculcanda proponunt, vt nulla via sit hac magis aperta ad Regni ruinam, quam cum iactura rerum Ecclesiasticarum ipsi male consulitur. At quinam erant isti qui contradicebant, nisi Principes qui sibi Abbatias atque monasteria vendicassent? aduersus quos sunt etiam Lupi Abbatis Ferrariensis querelæ hic recitandæ ex epistolis ab eo tunc ad diuersos, in primis ad Lotharium scriptis, cum sua ipsius Abbatia a quodam Principe ex illis inuasa esset. sed audi [a] eum.

IN POLITICOS IVSTA DECLARATIO.

[a] Lup. ep. 11.

LVPI ABBATIS QVERELAE DE SVA ABBATIA AB HOMINE LAICO SVBREPTA.

Domine præcellentissime Auguste, nos fratres ex cœnobio Ferrariensi, multis & maximis hoc anno pressi angustijs, erubescimus quod toties celsitudinis vestræ maiestatem inquietare compellimur: tamen recordantes quod pro vobis fideliter orauimus & oramus, & promissionem adiutorij vestri tenentes, non desperamus nos impetraturos, quod petimus. Cellam sancti Iudoci quam Magnus Carolus quondam Alcuino ad eleemosynam exhibendam peregrinis commiserat, beatæ memoriæ pater vester nobis ea ratione concessit, sicut edictum illius attestatur, vt quod eleemosynæ superesset, in nostrum vsum cederet. Hanc per surreptionem Rhuodingus a vobis obtinuit, nobisq. legitimam donationem patris vestri repetentibus * in posterum crimen inurit. Vnde petimus, vt inspecto edicto patris vestri, pro reuerentia beati Petri & beatæ Mariæ & Pauli (apud quos communem Dominum pro vobis exoramus) sic hoc negotium terminare dignemini, vt non solum inuasor Cellæ illius in præsenti iuste redarguatur; verum etiam posteris calumniandi nobis occasio auferatur. Nam etsi dominus noster, pater quondam vester hoc nobis munus non concessisset, tam intente pro vobis laborauimus & laboramus, vt si eamdem Cellam aut amplius quid a vestra excellentia peteremus, non esse nobis denegandum vnanimiter confidamus. Ipse autem Deus inspiret prudentiæ vestræ, vt sicut hoc scandalum vestro tempore cœpit, ita etiam per vos firmissimum finem accipiat, vt hoc beneficio & nos & posteri nostri pro vobis & filijs vestris nitamur Deum attentius implorare; vosq. sic tribuat imperare in terris, vt æternum Regnum possideatis in cælis.] hæc ad Lotharium Imp. Lupus cum nondum facta Regni diuisione eam regionem idem Lotharius possideret. Ceterum exauditus Lupus Abbas puto fuisset, vt intrusus ille recederet: sed postea ab alio item sæculari homine rursum inuasa illa Cella fuit, cum sub Regno Caroli ex facta diuisione posita esset.

* f. impôsturæ

Siquidem Odulphus Comes eam sibi dari ab ipso Carolo impetrauit, vt docet idem Lupus in epistola ad Hugonem, vbi hæc verba: Cum [b] mihi quod nec timueram, nec (vt opinor) merueram, contigisset, vt dominus Rex Cellam cœnobij nostri (vnde edictum & ipsius & patris eius domini Ludouici sereniss. Augusti habemus nobis oblatum) Odulpho Comiti daret &c.] ista plane sunt quæ Comites a Regibus impetrare, & ab illis inique tradi (vt vides) consueuerunt, vnius Lupi exemplo satis patefacta. qui quidem quantum laborauerit, vt recuperare posset, litteræ eius tum ad Carolum Regem, tum ad diuersos apud eum potentes missæ docent, ex quibus hic aliquas reddamus memoratu dignas, quibus plenius intelligas malorum omnium quibus his temporibus Regnum Francorum afflictatum est causam. Nam ad Hincmarum Rhemensem Episcopum, qui huic interfuit Synodo, hanc scripsit [c] epistolam.

[b] Lup. ep. 82.

ODVLPHVS COMES A CAROLO IMPETRAT ABBATIAM.

[c] Lup. ep. 12.

Non sum nescius, cum tantis diuinæ gratiæ muneribus abundetis, vltro vos cogitare, apud Principem iuuandi bonos facultatem diuinitus accepisse, vt quod in se non habent in vobis possideant, & remunerandæ vestræ industriæ materiam præbeant. Proinde familiaritatis fiducia moneo, vt dum tempus habetis, vsuram talenti multiplicare curetis, vt instar Solis beneuolentiæ vestræ splendor cunctos irradiet, neque quemquam excipiat, nisi qui superba cæcitate lucem iustitiæ aspernatur. Nobilitatem vestræ generositatis ornat eruditio salutaris, altitudinem officij commendat religio professionis. Hæc vestræ celsitudini non arrogantiæ vitio, sed amicitiæ studio scripsi, vt quoniam in vobis & nobilitas & sapientia conuenerunt, quantum hæc societas valeat etiam nolentibus emineat, qui ipsa quoque lumina Ecclesiæ obscurare contendunt.

LVPI AD HINCMARVM EPIST. PRO ABBATIA RECVPERANDA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Loci nostri factura vobis nota est, vt scilicet Rex Cellam nobis nulla mea culpa A
subtraxit, quam pater eius etiam edicto contulerat. quod cum comperisset, monachi-
cam religionem apud nos durare non posse, nisi facultatum fulciremur augmento.
Itaque ad tantam inopiam deuoluti sumus, vt hoc anno vix duorum mensium fru-
menti sustentaculum habeamus; famuli quorum seruitio carere non possumus, pene
nudi sunt: nec quid his faciamus, habemus. Plerique fratrum nuditatem attritis at-
que scissis vestimentis vitare coguntur: Hospitalitatem paupertate compellimur im-
minuere: & hoc turbulento Reip. tempore his expensis quæ maiores nostri congre-
gauerunt, a Rege clementiam, a communi Domino patientiam flagitamus. Itaque
tædiò necessitatum afflictus, vacationem officij, ad quod à fratribus & electus sum, sub-
inde cogito. Verum ab ea, & sæcularium pernicioſa voracitate & impatientiæ cri-
mine si in tanta perturbatione eosdem fratres relinquam, deducor. Cum enim pro B
viribus, immo vltra vires Regi seruierim, & pro eo semper intente orem, non solum
vt aliquid mediocritati nostri cœnobij conferret non merui, verum etiam hanc no-
tam incurri, vt partem eius optimam sæculari homini traderet non regendam, sed
euertendam. Fecerit hoc mea vilitas: cur tantorum virorum, qui mecum Deo ser-
uiunt, est contempta sanctitas? Vestro admonitu nosse debet, esse inter nos aliquos,
a Psal. 144. de quibus merito Scriptura [a] testetur: Voluntatem timentium se faciet. &: [b] Qui tan-
b Zach. 2. git vos, quasi qui tangit pupillam oculi mei.

OMNIA SINISTRA CAROLO POST QVAM IN RES ECCLESIAE MANVS INIECIT.

Quid ei sæcularis illius excellentia contulit? Numquid ille postea gentem aliquam
barbaram subiugauit? aut hoc sibi dissidens Regnum composuit? At si votum quo,
vobis credo suggerentibus, in Ecclesia beati Dionysij se obligauit, ex integro absque
respectu vllius personæ Deo persoluisset, immo primo consilijs, quæ quæsita & in- C
uenta sunt acquieuisset, iam eum regnare in pace feciſſet ille, de quo sacræ continent
c Prou. 21. litteræ [c]: Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.

Canones eosdem, siue (vt vos vocatis) Capitula meo stylo nunc comprehensa vo-
bis direxi, de quorum æquitate credo ætas posterior iudicabit, & deuotionis meæ non
erit immemor cordium renumq. scrutator. Vos autem interim mihi, quæso, vt qui-
buscumq. similia patientibus, Mardochæi constantiam, Esther pietatem impendite,
vt hostes famulorum Dei vestra diligentia, immo diuina virtute, non vt tempore, cu-
ius mentionem facio, ad suam perniciem, sed ad perpetuam salutem vincantur & op-
primantur. Bene vos valere optamus.] hæc ad Hincmarum Lupus.

Audisti, Lector, quam libere sicut vere testetur, nihil prosperum vspiam cessisse Ca-
rolo ex quo in bona Ecclesiæ manus misit. Sed nec in posterum dexterum quidpiam D
d Lup. ep. 64. euenturum, nisi resipiscеret, protestatur scribens ad Ludouicum Abbatem [d] Regis inti-
mum eodem argumento epistolam, ad cuius finem ista: Admonete igitur eum sui
periculi, vt & sibi, & nobis, alijsq. similiter a se afflictis consulat; nec timeat Domi-
num nostra consolatione placare, quem non timuit acerba oppressione offendere.
Siquidem generalis religiosorum assertio est, præter vindictam vltimam, quæ impen-
deat, numquam eum felicitatis optatæ prosperitatem adepturum, donec reintegret
Ecclesiam quam diuisit, & grauibus ac maturis bonorum, hoc est, timentium Deum
consilijs acquiescat.]

e Lup. ep. 64. Sed resistente adhuc Rege, rursum interpellat ipsum Hincmarum Episcopum Rhe-
mēsis Ecclesiæ, ad quem scribens hæc inter alia [e] habet: Elaborare dignemini, vt se Rex
tāto peccato exuat, & nos tam ingenti penuria liberet; ne tam eum nostra oratio sub- E
leuet, quam afflictio importabilis deprimat. Siquidem vestra suggestione institutus
magnam potest habere opportunitatem, vt quod perperam fecit, immutet; scilicet,
si sæcularibus quibus res Ecclesiasticas impertitus est, enumeret, quæ se ipsum & il-
los post consecuta sint incommoda, nec iratum Deum nisi sua ei restituant, esse pla-
candum.] hæc & alia multa id genus ingerit, ostendens contra propria commoda la-
borare Regem, & pro hostibus suis rem gerere semper, cum res Ecclesiasticas incon-
cessas attingit. Sed quæ ad Carolum ipsum scripserit videamus; sic enim se habet ad
f Lup. ep. 43. eumdem Regem data [f] epistola.

LVPI ABB. AD CAROLVM REGEM EPISTOLA.

Omnipotentis Dei, quæso recordamini, qui gratis dedit vobis vitam, nobilita-
tem, pulchritudinem, potentiam, laudabilemq. prudentiam, & quod maius est om-
nibus, sui cognitionem. At honorate eum in seruis eius, quia ipsi vtpote habenti om-
nia,

A nia, conferre nihil potestis. Polliceri dignatus est ille: [a] Beati misericordes, quoniam a Matth. 5.
ipsi misericordiam consequentur: Estote nobis nimium indigentibus misericordes, vt
pro nobis beatitudinem misericordium ipse vobis restituat.

Plus minusve quadriennium est, ex quo septuagintaduo monachi, quos ad eo-
rum votum, electionemq. mihi commisistis, quive indesinenter vobis in diuersa occu-
patis pro salute ac prosperitate vestra excubant, propter abstractas facultates pa-
tiuntur incredibilem vestimentorum, leguminum, ac piscium indigentiam, & pu-
blica hospitalitas peregrinis, iuxta constitutionem piorum Regum exhibenda, in-
termissa est; famuli monasterij squalore torquentur & frigore, nec possunt subue-
nire miseris, quoniam ab alijs multitudo collecta, mihi relicta est, & copia vnde su-
stentabatur ablata.

B Siquidem intercedente matre vestra serenissima, pater vester Ludouicus Augustus
remedium animæ suæ ad salutem posteritatis supplementum hoc cœnobio nostro
contulerat. Nec tamen cum id haberemus, noxia diffluebamus abundantia, vt in-
delicias incompetenter solueremur, quia quæ Regula concedit, integris facultatibus
monasterij vix poterant procurari: nunc autem longe pauciora consecuti, abstine-
mus inuiti, algemus coacti; pueros, senes, atque infirmos propter inopiam non foue-
mus. in tanta calamitate patri & matri vestræ quotidianas preces, & annuum offi-
cium persoluimus, quasi quod illi contulere, possideamus. Fecerunt enim illi totum
quod potuerunt, & domum suam robustissime firmauerunt.

Tangat itaque vos affectus eorum, per quos esse cœpistis: instaurate illorum ele e-
mosynam, ingenti periculo hactenus intermissam, nec obliuiscamini nostri: etenim vos
C iam eleemosyna indigetis. Tempus est vt Dei timor atque amor vestram compungat
mentem, quia iam peruenit corpus ad virilem ætatem. Nec differatis quæso vlterius
bonum, quod vos velle dicitis: quoniam cum nesciatis quid superuentura pariat
dies: tamen quia nobiscum quotidie ad eius iudicium tenditis, cui verissime dicitur,
Tu [b] redde vnicuique iuxta opera sua: dubitare non potestis. [c] Horribile est autem in- b Matth. 16.
cidere in manus Dei viuentis. Nec vero dicere dignemini, vos non posse. Siquidem, c Hebr. 10.
vt ait Apostolus, [d] Deus non irridetur. Scit ille quantum potestis conferre, qui nonni- d Gal. 6.
si quod iustum est, exigit, nec trepidetis timore, vbi non est timor.

Audete potius benefacere, si in hac vita prospere, & in futura feliciter desideratis
regnare. Cur enim non constanter audeatis immutare, quod nullus, iustum esse,
possit ostendere? Consensu bonorum omnium iustum est quod poscimus, possibile
D regali potentiæ, necessarium nobis, vtile non tam nobis quam vobis: nos enim ex hoc
beneficio temporalem consequemur vsum, vos autem accedentibus alijs bonis, præ-
mium sempiternum.

Flectant igitur pietatem vestram iustissimæ supplicationes, humillimæ preces,
quas maxima extorquet egestas. Et vt nunc perficere dignamini, quod tunc firmis-
sime concessistis, cum vobis Dauidicum illud fixum est, quod locutus sum. Namque
nec aliter decet vestram nobilitatem atque probitatem, quæ omnibus imitabilis esse
debet, nec vero aliter conuenit vestræ saluti ac Reip. paci. Nos autem nec in debito
famulatu reddendo inueniemur segnes, & in placanda vobis, quantum poterimus
diuinitate, curabimus esse feruentes.] hucusque ad Carolum epistola Lupi, ad quem
dedit quoque eiusdem argumenti aliam. Sed & fatigauit alios Regis intimos, viros
E religiosos, & inter alios [e] Marcuuadum Abbatem Pruniacensem, ad quem de his ex- e Lup. ep. 71.
tat [f] epistola, nec destitit quousque tandem ablata restituta sunt, vt ipse pluribus fa- f Lup. ep. 55. & 60.
tetur litteris [g]. at de his hactenus. g Lup. ep. 62. & ep. 88.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno, tertia die Nouembris, magnus S. IOANNICII ANACHORETAE OBITVS
ille & sanctitate celebris, quem suis scriptis adeo laudauit Theodorus Studita, admi-
randis operibus clarus, virtutibus insignis, Ioannicius Anachoreta, de quo sæpe tomo
superiori dictum est, ex hac vita migrauit ad Dominum annos natus centū quindecim,
vtpote, quem eius vitæ Acta sinceriſsime scripta tradunt, anno decimoquarto Leonis
Isauri Imp. in hanc lucem ex vtero materno progressum. Prænoscens autem S. Metho-
dius Patriarcha eius ad Deum transitum breui futurum, conuenit eum, vt eius Acta
docent his verbis: Quinto anno Imperij Michaelis, qui Ecclesiam regebat Constanti-
nopolitanam Methodius, cum magni Ioannicij præsciuisset excessum ad Dominum

Universidad de Deusto
Biblioteca

appropinquare, ad eum venit, & vltimas preces ab eo petijt. Ille autem cum maxi- A
mi fecisset conuenire Methodium, & in longum tempus cum eo produxisset sermo-
nem, & deinde sacro cœtui & recens electo gregi ea quæ ad pietatem opus erant,
suasisset, dicens vt immobiliter & stabiliter permanerent in fide Orthodoxa, neque
euerterentur a profanis vocibus hæreticorum, & inter se conseruarent concordiam;
neque blasphemam ac maledicam linguam mouerent in Pontificem, subiunxit quod
neque multum tempus post suum decessum viueret Methodius. Qua quidem in re
non fuit falsus. tertio autem die postquam hæc dixisset (erat vero tertius Nouembris
dies) Ioannicius, spiritu quidem migrat ad eum quem diligit, deductus a choris An-
gelorum, corpus autem deponitur in loculo. Methodius autem qui clarissime refulsit
inter Patriarchas, ipse quoque octauo mense post illius decessum, excessit ex hac
vita quartodecimo Iunij. B

Quænam sunt ea quæ facta sunt in morte & post mortem admirabilis huius Ioan-
nicij? dissolutorum membrorum confirmationes, homines liberati a malignis spiri-
tibus, si solum ad capsam illius accessissent. Quidni erat Ioannicius ijs rebus vel post
mortem glorificandus, cuius decessum columna ignis significauit ijs qui erant in
monte Olympo?]

Porro dies natalis eius annis singulis vna cum alijs Sanctis in Ecclesia memoran-
dus adscriptus fuit in Ecclesiasticis monumentis, vtpote qui in magna obscuritate
Orientalis Ecclesiæ, densa hæreticorum offusa caligine, vti cæleste sidus enituit, do-
nec illis penitus effugatis, ipse reddita luce, translatus a claritate in claritatem, in
perpetua luce cum Deo regnat in sæcula. At de rebus anni huius hic finis esto.

C

IESV CHRISTI ANNVS 847. LEONIS PAP. IV. ANNVS 1. LOTHARII IMP. 7. MICHAEL. III. IMP. 6.

SERGIVS DE CAVSA HINC-MARI ET EBBONIS SCRIBIT IN GALLIAS.

QVI sequitur annus numeratur octingentesimus quadragesimusseptimus, Indictione decima inchoatus, quo Sergius Papa interpellatus litteris Lotharij Imperatoris commoti admodum aduersus electionem Hincmari Rhemensis Archiepiscopi, Legatos missurus in Gallias ad cogendam Synodum Rhemensem, in qua eadem causa cognosceretur, litteras scripsit ad Carolum Regem, vt Episcopos in eius Regno constitutos ad Synodum Treuirensem venire sineret: sed obice mortis eius- D
dem Sergij Papæ, ad Leonem quartum eius successorem res delata est. Quæ autem
in eadem causa tum temporis transacta sint, Frodoardus [a] in sua quam scripsit histo-
ria Rhemensi hæc habet: Imperator Lotharius contra Carolum fratrem suum odia
& dissidia pro Regno persequens, Hincmarum Caroli fidelissimum post ordinatio-
nem ipsius a Papa Sergio diplomata obtinuit, vt causa & lis depositionis * Ebbonis re-
nouaretur. Quibus Papa ad Carolum scribebat, vt Guntbaldum Episcopum Ro-
thomagensem cum Hincmaro & alijs Episcopis sui Regni, quos ipse Guntbaldus
eligeret, ad Synodum Treuirensem ad Legatos suos mitteret, & ibi rationes & scri-
pta depositionis Ebbonis discuterentur. Verum Legati Papæ Sergij non venerunt,
sicut determinatum fuerat. Idcirco Guntbaldus consensu Regis Caroli cum alijs
Episcopis Synodum indixit, ad quam auctoritate Sergij Papæ Ebbonem epistolis & E
nuntijs vocauit. Qui tamen nec in persona propria, neque per procuratorem, ne-
que per litteras comparuit. Nihilominus Guntbaldus & alij Episcopi, qui tunc erant
Lutetiæ congregati, nimirum Vuenilo Metropolitanus Ecclesiæ Senonensis cum Epi-
scopis suis diœcesanis, Latranus Archiepiscopus Turonensis cum suis suffraganeis,
& Hincmarus cum suis Episcopis prouinciæ Rhemensis ad eum scripserunt, & illi
diœcesi Rhemensi interdixerunt, prohibueruntq. ne in posterum quemquam huius
diœceseos aut litteris, aut verbis, aut tabellarijs solicitaret, vsquequo ipsemet ad eos
veniret, vt ab illis in publica Synodo sententiam definitiuam, iuxta constitutiones
Canonicas & Apostolicas intelligeret. Idcirco ipse Ebbo nullam Synodum, nec Se-
dem Apostolicam interpellauit, nec de Episcopatu Rhemensi, nec de ordine suo con-
questus est. Et postquam Episcopi & Rex suis litteris Leonem Papam de his omni-
bus

[a] *Frodoar. hist. Rhem. li. 3. c. 2.*

* *al.* Ebonis, vel Hebbonis

A bus quæ gesta fuerant, certiorem fecissent, & hic ordinationem Hincmari, qui suam
confessionem fidei Romam miserat, approbasset, eumdemq. pallio donasset: ipse-
met Ebbo adhuc quinque annos, vsque ad annum Incarnationis Domini octingen-
tesimum quinquagesimum primum vixit.] hucusque de his Frodoardus.

Sergius autem Papa vbi sedisset annos tres & mensem vnum, obijt pridie Idus SERGII PAP. OBITVS.
Aprilis. hæc ex Anastasio, a quo etiam quæ post annum primum ab eo collata sunt
diuersis Vrbis Ecclesijs ornamenta, ista produntur: Ipse a Deo protectus præclarus
Pontifex, pro remedio & futura animæ suæ retributione, fecit cameram Præsepij Do-
mini nostri IESV Christi, quod absidi beatæ Dei Genitricis Dominæ nostræ conne- DONATA A SERGIO PAP. DIVERSIS ECCLESIIS.
ctitur, quæ Maior ab omnibus nuncupatur, argenteis tabulis ac deauratis, habenti-
bus historiam Dominicæ Incarnationis, atque Natiuitatis beatæ Dei Genitricis Ma-
B riæ, magnifice atque præcipue, quod nullus prædecessorum Pontificum per tot anno-
rum curriculum ad tantam decoris speciem perducere cogitarat.

Hic vero Præsul cum de omnibus Ecclesijs solicite curam gereret: etiam basilicam
S. Archangeli, quæ in cacumine * Faiani est constituta, latiorem quam pridem fuerat, * Hadriani
a fundamentis perfecit, ac radiatibus picturis luculenter pingi iussit, ac sarta tecta eius
nouiter restaurauit; vbi & obtulit vestes de mizilo quatuor, similiter & vela quatuor.

Idem vero almificus & beatissimus Papa, scholam Cantorum, quæ pridem Or-
phanotrophium vocabatur, & præ nimia vetustate in ruinam posita, atque confracta
videretur, Dei annuente clementia, a fundamentis in meliorem quam olim fuerat sta-
tum nouiter restaurauit. Sed & basilicam B. Romani martyris, quæ non longe ab
Vrbe foris portam Salariam sita est, a fundamentis perfecit, quam etiam tituli SS. Sil-
C uestri & Martini parochiam esse decreuit.

Fecit autem & basilicam sancti Theodori martyris, quæ in Coranis videtur finibus
posita, milliario ab Vrbe trigesimo, quam etiã splendide picturis fulgẽtibus decorauit.

Fecit autem in basilica beati Petri Apostoli vestem de chrysoclauo, habẽtem in me-
dio Saluatoris effigiem, & dextra læuaq. eius omnium sanctorum Apostolorũ rutilan-
tes figuras: quam etiam pretiosissimis gemmis prasinis & hyacinthinis perornauit.

His igitur summo opere consummatis, ipse a Deo protectus beatissimus Papa pia
deuotione solicitus pro desiderabili dilectione sanctorum Siluestri & Martini, Eccle- TITVLVS EQVITII RESTAVRATVR ET ORNATVR A SERGIO PAPA.
siam, quæ sancto eorum nomini fuerat consecrata, quam ab exordio sacerdotij sui,
vsquequo ad Pontificatus culmen deductus est, strenue gubernauit, & quæ per olita-
D na tempora detecta vetustate marcuerat, ruinisq. confracta diutina antiquitate lace-
rata manebat, Dei clementia annuente in meliorem pulchrioremq. statum a funda-
mentis perfecit. Absidem quoque ipsius aureis musiuo perfusam coloribus ingenti
amore depinxit. Et ad honorem omnipotentis Dei eiusdem beatissimi Præsulis cor-
pus cum beatissimo Fabiano atque Stephano & Sotere martyribus & Pontificibus
collocauit. Simulq. Asterij martyris corpus cum sanctissima filia eius, sanctoq. Cy-
riaco & Mauro, Largo & Smaragdo, ac Anastasio & Innocentio Pontificibus, vna
cum sancto Quirino ac Leone Episcopis, pariter Artemio, Nicandro & Crescentia-
no martyribus, cum quibus beata Soteris atque Paulina, necnon Memmia, Iuliana,
& Quirilla, Theopiste & Sophia virginibus atque martyribus, & beata Cyriaca vi-
dua cum alijs multis, quorum nomina soli Deo sunt cognita, eosq. sub sacro altare
dedicans collocauit.

E Verum etsi Sergius cœpit non tamen perfecit, sed inchoatum opus Leo Papa
quartus eius successor absoluit, vt versus sequentes in absside musiuo opere contexti
testantur.

Sergius hanc cœpit Præsul quam cernitis aulam.
Cui moriens nullum potuit conferre decorem,
Sed mox Papa Leo quartus, dum culmina sumpsit
Romanæ Sedis diuino tactus amore
Perfecit solers, melius quam cœpta manebat,
Atque pia totam pictura ornauit honeste,
Cœnobiumq. sacrum statuit monachosq. locauit,
Qui Domino assiduas valeant persoluere laudes:
Talibus vt donis cælestia scandere possit

Regna

Universidad de Deusto
Biblioteca

Regna, quibus Martinus ouans, Siluester & almus A
Præfulgent, gaudentq. simul cum Præsule Christo,
Quorum promeritis hæc templa dicata coruscant.] hæc in hemicyclo absidis: e latere autem dextro in marmorea tabula hæc antiquitus, eo ipso tempore scripta, leguntur.

Temporibus domni Sergij Iunioris Papæ recondita sunt in hoc sacro altari beati Siluestri Præsulis corpora & beati Martini. Item corpora beatissimorum Fabiani atque Stephani cum Sotere mart. ac Pont. simulq. Asterio cum sanctissima filia eius, sanctoq. Cyriaco, Papia, Mauro, Largo, & Smaragdo, & socijs: Sisinio atque Anastasio & Innocentio Pontificibus, vna cum sancto Quirino ac Leone. Pariterq. Artemio, Sisiano, Pollione, Theodoro, Nicandro, Crescentiano martyribus: cumq. beata Sotere atque Paulina, necnon Memmia, Iuliana, & Quirilla, Theophiste, So- B
phia virginibus atque martyribus, & beata Quiriaca vidua, & beata Iusta, cum alijs multis, quorum nomina Deo soli sunt cognita, omnesq. sub sacro altare dedicans collocauit. Hæc Sanctorum corpora translata sunt de cœmeterio Priscillæ via Salaria: statuens omni anno in festiuitatibus eorum indulgentiam trium annorum & trium quadragenarum, omnibus ad ea deuote venientibus.] hucusque vetus monumentum, quo etiam pristinum vsum sacrarum indulgentiarum expressum habes. ad quam laudabilem antiquam formam. S. D. N. Clemens Papa VIII. non sine diuino instinctu effusas nimis indulgentiarum concessiones restringere aggressus est; fiunt enim potius remissiores vasta indulgentiarum laxitate fideles. sed ad Anastasium redeamus, qui ista subijcit.

His igitur magnifice peractis, gratanti animo, menteq. solicita obtulit in eadem C
Ecclesia ista perenniter permanenda, regnum aureum valde pretiosum cum gemmis prasinis & hyacinthinis & albis, quod nuncusque cernitur super altare pendens, habens in medio Crucem de auro purissimo cum gemmis similiter pretiosis. Item obtulit gabathas ex argento purissimo, auroq. perfusas quatuor pendentes ante vestibulum sacri altaris, atque gabathas interstatiles deauratas cum bullis duabus. Obtulit etiam Crucem auream cum gemmis valde optimis duabus, & aliam similiter Crucem de argento, & thymiamatheria aureo superinducto colore tria, patenas de argento purissimo & deauratas duas, colatorium de argento deauratum vnum, quo in sacro vtantur officio, regnum de argento cum tintinnabulis habens in medio Crucem cum columba, aquamanilia de argento tria, sextaria de argento duo, coronas maiores de argento quatuor cum delphinis pensantes libras . . . . . cali- D
ces de argento maiores, pariter & deauratos duos, patenam de argento maiorem auroq. perfusam, habentem in medio effigiem Domini nostri IESV Christi. Cerostrata desuper argentata paria tria, canistra de argento tria, patenam cum calice deaurato vnam, scyphum argenteum vnum pensantem libras . . . . . Obtulit eidem venerandæ basilicæ cantharos de aurichalco duodecim, rugas de aurichalco similiter duodecim. Fecit Ciborium de argento purissimo pensans libras . . . . . sed & Confessionem sacri altaris ornauit tabulis argenteis auro perfusis, vt per sacras eorum intercessiones ætherei Regni gaudia possideret. idemq. obtulit vbi supra imagines de argento auro perfusas tres, habentem vnam effigiem Domini nostri IESV
* *al.* sedentium Christi, alias duas sancti Siluestri & Martini, * sedentes super vestibulum sacri altaris. Ibidemq. obtulit vestem de chrysoclauo habentem historiam Resurrectionis Domi- E
ni nostri IESV Christi cum gemmis prasinis hyacinthinis & albis. Fecit & aliam vestem de fundato valde pretiosam cum chrysoclauo, habentem in medio effigiem Saluatoris Domini nostri IESV Christi & dextra læuaq. sanctorum Siluestri & Martini, similiter cum gemmis prasinis, hyacinthinis & albis. Obtulit similiter cortinas Alexandrinas pretiosissimo opere contextas tres, vela de fundato cum periclisi de blatta ornata in circuitu, quæ pendent per arcus ipsius basilicæ vigintiquatuor. alia de fundato cum periclisi de blatta quindecim, vela alba holoserica quatuor, ex quibus circumdatur altare, vnum ex eis habens in medio Crucem & gammadias de chrysoclauo, & alia ornamenta in circuitu de blatta. Idem vero beatissimus Pon-
MONASTERIVM S. MARTINI. tifex ad latus ipsius basilicæ in laudem Creatoris, nomine & honore beatorum Petri & Pauli Apostolorum, Sergij & Bacchi, sanctorumq. Siluestri & Martini a fundamentis

A mentis construxit, in quo monachorum Deo seruientium congregationem pro quotidianis laudibus in prædicta Ecclesia die noctuq. Dominum Deum nostrum deprecantium constituit.]

His enarratis, hæc apud eumdem subijciuntur de obitu & ordinatione ab eo facta: Hic beatissimus Pontifex postquam Sedem Romanam annis tribus & mense vno glorioßissime rexit, ex hac luce subtractus, in æternam migrauit requiem. Fecit autem ordinationem vnam mense Martij, creauit Presbyteros octo, Diaconos tres, Episcopos per diuersa loca numero vigintitres. Sepultus est in basilica beati Petri Apostoli die duodecima mensis Aprilis.] hactenus apud Anastasium, apud quem multa de Sergio desiderari videntur; siquidem nulla ibi de clade tanta per Sarracenos illata mentio, cum deprædati sunt basilicas Apostolorum: quæ quidem haud
B potuerunt a quouis etiam negligente scriptore prætermitti, cuius cladis tantum est mentio obiter facta apud Anastasium ipsum in Leone, qui Sergio huic successit.

His autem subijciendum putauimus Epitaphium, quod tunc eius sepulchro inscriptum fuit, numquam hactenus cusum, quod in veterum ædificiorum demolitionibus repertum male tamen exscriptum fuit, & inter vetera monumenta bibliothecæ S. Petri reconditum, vt in fine dicetur.

Epitaphium Sergij Papæ Iunioris ex Bibliotheca Basilicæ S. Petri, in cod. operum S. Hieronymi num. xij. SERGII PAP. SEP. EPITAPHIVM.

Sergius en iunior Præsul, & plebis amator
Hoc tegitur tumulo, qui bene pauit oues.
Spes patriæ, mundiq. decus, moderator opimus,
C *Diuinis monitis non fuit ille piger.*
Romanos proceres non tantum famine verbi,
Rebus & humanis nocte, dieq. fouens.
Vtq. Leo sanctus, Damasus quoque Papa benignus
Hic ritum tenuit, instituitq. gregem.
Egentem semper studuit recreare cateruam,
Proq. poli vt caperet cælica regna libens:
Iam iam pro tanto tundamus pectora pugnis
Pastore amisso, viuat vt axe poli.
Nectitur ecce pys Fabiano & compare Xysto
Præsulibus, quorum spiritus astra tenet.] his ista subijciuntur.

D Hoc Epitaphium inuentum fuit in altari B. Xysti, quod est ante Ecclesiam sancti Martini in introitu basilicæ B. Petri iuxta ferratam. Super altare vero arcus ex mirifico musiuo, sicut dicit Paschalis primus Papa in Pontificali post deprædationem cœmeterij Callisti. Et posuit corpus B. Xysti martyris ante corpus B. Petri iuxta ferratam, super quod fecit altare lapidibus ornatum, & super altare arcum ex mirifico musiuo.] hactenus ex dicto codice. atque de Sergio hactenus.

Quo defuncto Sedem non vacasse, sed eadem die qua ille obijt, Leonem suffectum esse, Anastasius tradit, qui de eius vitæ exordio acturus, virtutum eius catalogum primo recensuit istis verbis: Leo natione Romanus ex patre Rodoaldo fuit. Hic adeo Catholicus & Apostolicus vir multæ patientiæ, multæq. germanitatis extitit, largus, pius, innocens, benignus, amator iustitiæ, suæ plebis feruentissimus guber-
E nator, diuinarum quoque scripturarum indeficiens perscrutator, vigilijs & orationibus semper intentus; in cuius etiam beatissimo pectore, iuxta illud quod in sancto Euangelio * legitur, & serpentis astutia, & simplicitas inhabitabat columbæ. Erat enim totius sanctitatis decore repletus, amator religiosorum hominum, Deoq. in omnibus assidue famulantium, nutritor pauperum, & contemptor sui. LEO PAPA SVCCEDIT SERGIO EIVS. Q. VIRTVTES. * *Matth.* 10.

Hic primum a parentibus ob studia litterarum in monasterio beati Martini Confessoris Christi, quod foris muros huius ciuitatis Romanæ iuxta Ecclesiam beati Petri Apostoli situm est, quousque sacras litteras pleniter disceret, sponte concessus est. vbi non solum litteras didicit, verum etiam in studio sanctæ conuersationis non quasi puer tunc erat, sed velut perfectus monachus * abditus mansit. Cuius etiam piæ conuersationis exemplo alij sub eodem monasterio degentes, vita omnipotenti Deo plena deuotione seruiebant; eratq. cum eis quasi vnus ex illis. At quēadmodū ciuitas LEONIS PAP. PRIMORDIA. * *al.* addictus

supra

Universidad de Deusto
Biblioteca

supra montem posita abscondi non potest, sic nec rumor huius sanctissimi viri diu occultus existere potuit. fama illius siue sanctitatis opinio huc illucq. clarius diuulgata est, atque multorum relatione fidelium ad aures pontificales quondam beatissimi patris & Papæ Gregorij festino relatu occurrit. Cui cum tantum fuisset castitatis dignæ conuersationis magisterium enarratum: ilico eum ex monasterio, in quo pie degebat, exire iubens, ad sanctæ matris Ecclesiæ gremium perduxit, atque vt in suo semper seruitio familiariter permaneret, in Lateranensi Patriarchio esse præcepit; Subdiaconum quoque eum ob suæ famam vitæ laudabilis fecit. Qui quamuis locum mutaret, vel ordinem, tamen vitam moresq. suos pluſquam prius in summi Creatoris nostri seruitio regulariter constrinxit, boniſq. multiplicauit operibus. A

Defuncto autem huius sacratissimæ Sedis Papa Gregorio, tunc Sergius Archipresbyter Romanæ Ecclesiæ Præsul effectus, hunc de quo superius nonnulla retulimus, Leonem videlicet beatissimũ Papam presbyterũ consecrauit, eiq. titulum sanctorum Quatuor Coronatorum largitus est. in quo dum bonis polleret moribus, indigentibus necessaria ministraret, peregrinos ac pauperes, minuſq. habentes non solum verbo, verum etiam corporalibus alimonijs refoueret: is qui tunc præerat Sergius Romanæ Sedis Antistes ex præsenti vita subtractus est, sub cuius tempore Ecclesiæ beatorum Apostolorum Petri & Pauli a Sarracenis funditus deprædatæ sunt: Ea igitur calamitate atque miseria omnis Romanorum vigor elanguit atque contritus est ex hoc facto, & vniuersa concio Romanorum ex duobus his casibus atque periculis, videlicet ex repentina morte Pontificis, atque ex deuastatione quæ facta fuerat in Ecclesijs sanctis, cunctisq. finibus Romanorum, fatebatur se nullatenus posse euadere mortis periculum. B

DEPRAEDATIO BASILICARVM.

Cumq. pari deuotione, communiq. consilio vniuersi Romani proceres de futuro cogitarent Pontifice, vt quis esset qui tam sanctum & inuiolabilem locum cum omnipotentis Dei timore regere vel gubernare posset: confestim fama beatissimi Præsulis simul & meritum ab omnibus patefacta sunt, totamq. per Vrbem diffusa. Nondum enim his qui obierat Pontifex ad sepulturam debitam fuerat deportatus: & ecce omnes a nouissimo vsque ad primum vna voce, vnaq. simul concordia Leonem venerabilem presbyterum sibi dari futurum Pontificem flagitabant; & quod nullum alium super se habere vellent Præsulem nisi hunc, de quo crebro dictum est, multis coniurationibus ac vocibus fatebantur. quorum incunctanter omnium corda ad hunc expetendum non aliud nisi amor diuinus, & diuinæ virtutis inflammauit & vniuit clementia. C

ELECTIO LEONIS.

Tunc omnes (vt superius annotatum est) pergentes cum gaudio, multaq. iucunditate & lætitia ad Ecclesiam, in qua degebat, beatorum Quatuor Coronatorum, inde eum coactum & inuitum abstrahentes, cum hymnis laudibusq. præcipuis ad Lateranense Patriarchium perduxerunt. cuius (morem obseruantes antiquum) omnes osculati sunt pedes. Quanta autem in eius Pontificali electione concordia vel vnanimitas fuit, nullus breuiter enarrare hominum potest. D

OSCVLATIO PEDVM EX ANTIQVO VSV.

Quid autem electionis suæ tempore, Apostolorum suffragijs, suisq. sanctis interuenientibus precibus de Sarracenis illis, qui tam nefarium scelus admisere, diuina virtus peregit; hoc inconueniens aut reprehensibile non est, ob futurorum siue timorem siue memoriam, vt præsentibus litteris annotemus. Omnes enim cum vellent, iniquitatis ac deprædationis scelere perpetrato, ad Africanam ex qua venerant regionem reuertere: vasto maris pelago vi ventorum procellarumq. (sicut certa relatione cognouimus) Deo permittente, submersi sunt: antiquum illud Aegyptiorum miraculum ecce nouiter Apostolorum oratio meruit obtinere. E

Romani quoque, vt diximus, noui electione Pontificis congaudentes, cœperunt iterum non mediocriter contristari, eo quod sine Imperiali non audebant auctoritate futurum consecrare Pontificem: periculumq. Romanæ Vrbis maxime metuebant, ne iterum, vt alias, ab hostibus foret obsessa. hoc timore & futuro casu perterriti, quod eum sine permissu Principis Præsulem consecrauerunt, fidem quoque illius * sibi honorem post Deum per omnia & in omnibus conseruantes.] hæc apud Anastasium. *

NIHIL SIBI ARROGENT IMPP. DE ELECTIONE ET CONFIRMATIONE PONTIFICIS.

Ceterum Leo Papa obstitit Lothario & Ludouico Impp. vendicantibus sibi confirmationem Romani Pontificis electi vel qualecumque aliud ius quod sibi ijdem Impp.

A Impp. in eiusdem electione vel consecratione arrogare tentassent. Euicitq. vt ijdem consenserint, ne ea nisi ex canonum præscripto fieri deberet. Extat enim de his eiusmodi decretum eiusdem Pontificis ad eosdem Impp. his verbis.

Leo Quartus Lothario & Ludouico [a] Augustis. Inter nos & vos pacti serie statutum est & confirmatum, quod electio & consecratio futuri Romani Pontificis nonnisi iuste, & canonice fieri debeat.] hæc Leo ad dictos Impp. [a] dist. 63. c. 31.

Sic igitur si quid fuerit siue per populum Romanum metus causa Imperatoribus ijsdem male promissum, vel ab ipsis Augustis pessime vsurpatum, Leonis Papæ ijsdem aduersantis, atque ius Ecclesiasticum defendentis animi robore irritatum fuit, atque sublatum, ijsdem (vt dictum est) ipsi Pontifici consentientibus Augustis.

Vice versa pollicitus est illis Leo Pontifex, seruaturum se illibata iura Imperia-
B lia, simulq. ea quæ a suis prædecessoribus Romanis Pontificibus constituta fuissent. Extat de his professio eiusdem Leonis scribentis ad eosdem verbis istis. [b]

LEO QVAS LEGES IMP. SERVARE PROMITTAT.

De Capitulis vel præceptis Imperialibus vestris, nostrorumq. Pontificum, & prædecessorum irrefragabiliter custodiendis & conseruandis, quantum valuimus, & valemus, Christo propitio, & nunc & in æuũ nos conseruaturos modis omnibus profitemur. Et si fortasse quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit: sciatis eum pro certo mendacem.] sed quomodo intelligendũ sit quod pollicitus est Leo atque eius prædecessores, seruaturos illibata iura Imperialia, a Nicolao Papa qui sedit post Benedictum successorem Leonis, ita declaratum inuenies in epistola ad Michaelem Imp. his verbis: [c] Vt Pontifices pro cultu temporalium tantummodo rerum Imperialibus legi-
C bus vterentur.] Ceterum quod de Capitulis dixit Imperatorum atque Pontificum prædecessorum, non dubium est, intellexisse de Capitularibus libris Regum Francorum per Benedictum diaconum collectis atque pariter promulgatis, vt quæ paulo post dicturi sumus, manifestius declarabunt. Acquieuerunt pariter ijdem Lotharius & Ludouicus Impp. quod cum ipsi dicerentur Romani Imperatores, cogere vellent Romanos alias seruare leges, diuersas ab ijs quibus hactenus vsi essent; acquieuerunt (inquam) agente eodem Leone Pontifice, vt sinerentur Romani suis antiquis legibus vti. Est de his eiusdem Pontificis ad eosdem facta tum postulatio verbis [d] istis: Vestram flagitamus clementiam, vt sicut hactenus Romana lex viguit absque vniuersis procellis, & pro nullius persona hominis reminiscitur esse corrupta: ita nunc suum robur propriumq. vigorem obtineat.] Annuit his Lotharius Imp. cuius de his rescriptum extat inter leges [e] Longobardorum, his verbis conceptum: Volumus vt cunctus po-
D pulus Romanus interrogetur, qua lege vult viuere; & tali lege, quali lege viuere professi sunt, viuant. Illiq. denuntietur, vt hoc vnusquisque tam Iudices quam Duces, vel reliquus populus sciat, quod si offensionem contra eamdem legem fecerint, eidem legi qua profitentur viuere, per dispensationem Pontificis & nostram subiacebunt.] hæc Lotharius Imp. in quibus obserua, primo loco ab eo poni legum vindicem in delinquentes aduersus eas Romanum Pontificem, inde vero Imperatorem. Quod & seruatum hactenus vidimus, nimirum vt tunc a Romanis Pontificibus aduersus Romanos delinquentes vocaretur Imperator, cum Romani contempsissent ipsis Pontificibus obedire, vel aliquot moliti quid essent aduersus eosdem Pontifices.

[b] dist. 10. cap. 9. secundum lect. Isonis. p. 4. cap. 176. & Pan. lib. 2. cap. 149.

[c] dist. 10. cap. 8. Iso p. 4. c. 188.

[d] dist. 10. c. 13. ROMANI ANTIQVIS VIVERE LEGIBVS PERMISSI.

[e] Leg. Longob. lib. 11. tit. 57.

Sed quas seruandas præscripserit Lotharius Imp. leges sibi subdito Italiæ Regno, con-
E stitutio ab eo promulgata ita declarat: [f] Placuit nobis vt Capitula quæ excerpsimus de Capitulari bonæ memoriæ glorioſissimi aui domini nostri Caroli & genitoris nostri Ludouici Imp. inuictissimi his omnibus & fidelibus nostris, & sanctæ Ecclesiæ in Regno Italiæ consistentibus, per legem teneantur & seruentur. Et quicumq. horũ Capitulorum contemptor extiterit, sexaginta solidis componatur.] At quales fuerint istæ leges, ipse qui adhuc extat, liber Capitularium docet: nimirum quæ noscũtur magna ex parte acceptæ ex sacris Concilijs, & decretis Romanorum Pontificũ, atque ex prædecessoribus Imperatoribus illæ dũtaxat quæ essent optimæ, fauerentq. Ecclesiasticæ immunitati. vt non mireris, si eas se Ecclesijs etiam leges præscribere idẽ Lotharius dicat, vtpote quod eædem leges ipsis Capitularibus libris cõtentæ (vt suo loco superius dictũ est pluribus, & ostensum luce clarius) fuerint per Romanos Pontifices comprobatæ.

[f] Leg. Longob. lib. 3. tit. 35.

CAPITVLARIA QVAE OBSERVANDA LOTHARIVS PROPOSVIT.

Porro ad memoriam reuocandum, promulgationem istam Capitularium collectorum per Carolum Magnum & Ludouicum, per Lotharium factam hoc tempore fuis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] Meld. Concil. cap. 78.

se, quod ita iusserint Patres anno superiori collecti ad celebrandum Meldense [a] Concilium, cum illi inter alia statuerunt (vt suo loco etiam dictum est) hæc ipsa: Vt Capitula Ecclesiastica a domino Carolo Magno Imp. necnon a domino Ludouico Pio Augusto promulgata obnixe obseruari præcipiantur, sicut & legalia obseruanda esse noscuntur.] ita ibi Patres. Ex quorum arbitrio pariter (vt dictum est) eadem collecta a Benedicto diacono, atque eisdem tribus Ludouici filijs, Lothario, Ludouico, & Carolo promulganda data fuere, vt pluribus anno superiore demonstrauimus; quinimmo & Leonis ipsius, & eius prædecessoris Sergij, necnon Gregorij Quarti cui successit, ipsa fuisse potissimum confirmata, ipse qui collegit, & Lothario Imp. ac fratribus dedit, ita

[b] Cap. lib. 7. in fine.

testatur, cum perorat his verbis: [b] Maxime (inquit) trium vltimorũ Capitula istorum librorum Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata; quia his cudẽdis maxime Apostolica interfuit legatio: nam eorum nomina præter trium, ideſt Leonis, Sergij, & Gregorij hic non inseruimus, licet ea per singulos conuentus inserta inuenissemus, vitantes legentium, atque scribentium fastidia. Si quis autem plenius nosse voluerit, istorum legat authentica, quibus illa inserta inueniet.] hæc Benedictus. Sed & qui exscripsit, breuitati consulens, satisq. esse Benedicti testimonium id asserentis existimans, prætermisit testimonia Leonis, Sergij, & Gregorij eadem per Legatos suos confirmantium collecta Capitula.

Cum igitur (vt vidisti) Lotharius profiteatur nõ alias se dedisse populis vel Ecclesijs leges quam quæ per Carolum Magnum auum atque Ludouicum eius filium, suũ vero parentem collectæ fuerunt: plane possumus intelligere quod quæ illis contrariæ editæ inuenirentur, non essẽ Lotharij vel eius filij Ludouici, sed schismaticorum (vt superius de alijs factum inuenimus) impostura, cum videlicet tradunt, confirmationem Romani Pontificis sui esse iuris eos asseruisse: cum præter alia Leonis Papæ, quam nuper recitauimus constitutio penitus id explodat.

Quod vero ad Ludouicum spectat, etsi diu, nimirum vsque ad Nicolai Papæ tẽpus, insedit in animo eius libido ista dominandi Romæ, atque eius Ecclesiæ, Clero scilicet ac Pontificibus: tamen diuina miseratione tandem ad se reuersus, sese ijsdem Romanæ Ecclesiæ Pontificibus exhibuit obsequentissimum, vt quæ in electione Nicolai Papæ post decem annos dicturi sumus, ostendent; vt plane appareat, quicquid idem Christianissimus Imperator aliquando delirauerit, id suasione potius prauorum hominum, quam sua sponte fecisse; correxisseq. scelus vbi attentius prospexit in legem

[c] Iac. 1. [d] 1. Pet. 2.

perfectæ [c] libertatis, non amplius habens quasi [d] velamen malitiæ libertatem.

QVAE ABSTVLERE SARRACENI, LEO PAPA ORNAMENTA REFICIENDA CVRAT.

Sed Leonis Papæ anni huius reliquas res gestas prosequamur. Cum enim lugubre spectaculum ob oculos positum intueretur, basilicas Principum Apostolorum manibus sacrilegis Sarracenorum omni ornatu atque decore priuatas, penitusq. expoliatas, omniq. genere contumeliarum affectas, profanatas, atque pollutas: alta ducens ex corde suspiria, cum se sciret ad hoc a Deo electum Pontificem, vt quæ essent dissipata restauraret, atque in omnibus decorem domus Dei sublatum restitueret, atque multiplicaret: in hoc adiecit animum, vt quæ ad ornatum cultumq. earumdem spectarent basilicarum summa diligentia procuraret. Quænam fuerint ista admiratione quidem digna, audies ab Anastasio, qui quam diligentissime, recensens singula, ista scribit.

Iam quia humanus æstimare non sufficit arbiter, nec os referre præualet, quãtæ bonitatis ac pietatis hic beatissimus extiterit Pontifex: redeamus ad ea, quæ fretus amore Sanctorum, Eccleſijs obtulit, & a primo Pontificatus sui exordio enarremus. Hic vero insignis & adeo præclarus Antistes superno amore exardescens, obtulit in basilica beati Petri Apostoli coronam ex argento purissimo, pensantem libras viginti quatuor, gabathas interstatiles duas pensantes libras duas, vela septem, duo quidem de fundato, & alia duo de stauraci, & tria de * Spanisco. obtulit etiam ad splendorem & gloriam ipsius venerandæ basilicæ cortinam Alexandrinam miræ pulchritudinis, habentem historiam pauonum portantium desuper homines, & aliam historiam aquilarum, rotarumq. & auium cum arboribus.] & inferius: Eidẽ basilicæ obtulit butronẽ de argento purissimo cum gabathis argenteis pendẽtibus in catenulis septẽ: fecit & ad illuminationem ipsius basilicæ rete æneum cum canistris argenteis decẽ & septem, & pharum miræ magnitudinis ad splendorem & gloriam sæpius memoratæ basilicæ reparauit. In qua etiam obtulit coronã de argento mundissimo pensantem libras . . . .

* ornamenta diuersa oblata a S. Leone papa Eccl. S. Petri.

Vela

A Vela de fundato, quæ in ambitu sacri altaris pulchriora dependent vigintiquinque.

Item vela leonum habentia historias, quæ ante vestibulũ sacræ Confessionis cernuntur pendere decem, & alia vela de fundato, quæ inter columnas ipsius venerãdæ basilicæ dextra læuaq. coruscant quadraginta sex. Item vela de fundato quæ in arcubus ad ornatum & decorationem presbyterij pendent triginta. Verũ & alia vela de fundato, quæ in diuersis eiusdẽ basilicæ locis idẽ almificus Pontifex constituit pendere decẽ & octo. Et alia quidẽ vela quæ ante ianuas sacræ basilicæ pẽdent quatuor.] & paulo post.

Vt ea quæ ibidem beati Petri Ecclesiæ ab impijs manibus innumerabilia fuerant bona ablata, suo præcipue tempore, libenti voluit pectore omnia nouiter restaurare. Idcirco ad decus & honorem ipsius prædictæ Ecclesiæ fecit coronas ex argento purissimo miro compositas opere duas, pendentes cum catenulis argenteis cum gemmis &

B * aulis deauratis, pensantem vnam libras centum triginta duas, & aliam centum triginta, habentem vnam * clamisterios argenteos subter pendentes triginta septem, & aliam simili modo quadraginta. Et post multa: idem adeo amabilis & prudentissimus Papa fecit in basilica beati Petri Apostoli vela de fundato in circuitu compta de blatta numero quadraginta sex] & inferius: Fecit canistrum interstatile de argento purissimo pensans libras . . . . . item obtulit lucernam bimixem de argento purissimo pensantem libras quadragintaquinque. Itemq. fecit vela quæ pendent inter arcus presbyterij ex auro texta, habentia historiam beati Petri Apostoli numero decem & octo. Et obtulit calices de argento qui resident super circuitu altaris, numero sexdecim pensantes libras . . . . . Verumetiam calicem pendulum cum catenis & delphinis pensantem libras . . . . .

* al. anulis

*

C Idem coangelicus sanctissimus præfatus Præsul post deprædationem Sarracenorum ipsius Ecclesiæ fecit ad corpus beati Petri Apostoli imagines argenteas numero tres, vnam quidem in medio, habentem effigiem Saluatoris Domini nostri IESV Christi cum gemmis in capite per crucem ornatam hyacinthinis & prasinis, aliam positam ad dexteram partem Saluatoris, habentem vultum beati Petri Apostoli & beatæ Petronillæ, & aliam ad læuam partem, habentem vultum beati Andreæ Apostoli, & vultum prædicti Præsulis, pensantes omnes libras centũ quatuor. fecit vbi supra phara ærea quæ sedent super vestibulum sacri altaris numero duodecim.] & post multa.

Peractis, inquit, omnibus atque perfectis operibus, quorum iam sigillatim superius nomina scripta & memorata sunt: confestim idẽ pastor & pater egregius, quamuis vniuersarum proficuam Ecclesiarum Dei curam dignamq. solicitudinem gereret,

D & ad omne opus bonum præ omnibus intentus existeret, ex intimo cordis sui longa trahens suspiria, cum quotidie beatissimi Apostolorum Principis sacratissimum altare cerneret violatum, & ad tantam inhonestatem a Sarracenis perfidis Deoq. contrarijs, siue vilitatem perductum etiam (quod dolentes, mœrentesq. dicimus) ipse vndiq. Christianum populum ad iam fati Principis Apostolorum sacratissima Limina orationis causa conuocauit, qui vota sua perficere pleniter satagebat.

Ideo omnipotentis Dei fretus auxilio, atque consilio & virtute munitus, aureis simulq. argenteis tabulis non solum Confessionem sacram, verumetiam frontem sæpedicti altaris satis decenter & honorifice perornauit, vt præsens per omnia opus ibidem delicatum luce clarius manifestat. Quamobrem venerandi altaris frontem præcipuam tabulis ex auro optimo nouiter exornauit & eam gemmis quamplurimis valde

E optimis * acoretisijs totam circumdedit, & in meliorem quam prius statum, decoremq. perduxit. In quibus scilicet aureis (vt dictum est) tabulis, non solum Redemptoris nostri forma depicta præfulget, verum & eius Resurrectio veneranda, atque Iudicium sacræ & salutiferæ Crucis: Petri quoque, Pauliq. pariter vultus, atque Andreæ in prænominatis tabulis splendent atque coruscant. inter quos sanctissimi Leonis Quarti Præsulis, necnon & spiritualis filij sui domni Imperatoris Lotharij propter futuram memoriam, siue mercedem personæ Deo charæ per cuncta sæcula venerandæ depictæ sunt. Quod denique in tabula opus de smalto ducentas sexdecim auri obrizi pensat libras. Confessionem vero dicti altaris crebris tabulis ex argento cõpactis purissimo, simili modo tota animi deuotione ad antiquum decus & statum reduxit, in quibus Saluatorem in throno sedentem conspicimus pretiosas in capite gemmas habentem, & a dextris illius Cherubim, a læua quoque eius vultus Apostolo-

* CONFESSIONIS ET ALTARIS ORNATVS.

*

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum, ceterorumq. depictos. Immo & rugas sacræ Confessionis fecit ex argento A
constructas, vultus habentes beatissimorum Petri & Pauli, pensantes libras ducentas & octo; fecit & vela ex auro texta compte ornata de blatta, pendentia in circuitu numero vndecim.] & inferius: Fecit cortinam holosericam cum historijs multis claritatis immensæ, ad decorem & gloriam ipsius sacratissimæ basilicæ.] & post multa: Obtulit etiam beatissimus Præsul in Ecclesia beatissimi Principis Apostolorum thuribulum de argento inaurato, Apostolatus legens nomen Donni Leonis Quarti, pensans libras quatuor. Vbi etiam in Oratorio beati Gregorij Confessoris atque Pontificis fecit vestem de fundato cum gammadijs, & Crucem de argento textam.] & inferius post multa ista subijciuntur.

Fecit etiam beatissimus Præsul post deprædationem Sarracenorum in Ecclesia beati Petri Apostoli Crucifixum miræ magnitudinis, constructum de argento pu- B
rissimo, inauratum, ornatum gemmis hyacinthinis, & alijs gemmis albis, pensans libras septuaginta.] & inferius: Obtulit in basilica beati Petri principis Apostolorum post deprædationem factam per gentem Agarenorum arcus de argento mundissimo numero quatuordecim, ex quibus duos posuit a parte dextera atque sinistra in presbyterio miræ magnitudinis, pensantes libras . . . . . Fecit & vestem auro textam, habentem historiam, qualiter beatus Petrus prædicauit sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cum gemmis albis, idest, margaritis, & gemmis prasinis, necnon etiam gemmis hyacinthinis.] & paulo inferius: Necnon in Ecclesia beati Petri Apostoli fecit thuribulum ex auro purissimo gemmis ornatum.] rursum vero inferius: Obtulit in Ecclesia beati Petri Apostoli Crucem ex auro purissimo, diuersis gemmis hyacinthinis, & albis, & smaragdis miræ magnitudinis ornatam, quæ stat a parte G
dextera iuxta altare maius, in qua & renouauit rugas, & deargentauit eas, in qua prædicta Crux continetur, pensans libras vndecim & semis, legens nomen Donni Leonis Quarti.] & inferius.

His denique decentius consummatis atque peractis, post flebilem & iniquam deprædationem Sarracenorum Catholicus & per omnia laudabilis Præsul ad decorem Ecclesiæ principis Apostolorum Petri, fecit miræ magnitudinis ac pulchritudinis super illius venerandum altare Ciborium, cum columnis & lilijs deauratis ex argento purissimo, pensans libras mille sexcentas sex. Sed & super Ciborium fecit coronas quatuor, cum calicibus sexdecim ex auro mundissimo pensantes libras . . . . . & de argento fecit coronas & calices numero quadraginta sex, pensantes libras viginti duas & vncias septem. necnon super columnas ipsius Ciborij ob pulchri- D
tudinem fecit delphinos quatuor, pensantes omnes libras quadraginta duas. fecit & in circuitu altaris vela alba holoserica sigillata numero quatuordecim, habentia listam de fundato] & inferius:

Obtulit in basilica beati Petri Apostoli ante Confessionem sacri altaris a dextris & a sinistris ad decorem ipsius basilicæ Angelos sex ex argento mundissimo, pensantes libras sexagintaquatuor. & super dictum Ciborium fecit oleas quæ pendent in circuitu altaris habentis tabulas quatuor inauratas, necnon & gamadias numero quatuor, vbi & fecit arcus quatuor qui stant in presbyterio ex argento mundissimo, pensantes libras centū] & inferius: Fecit & tres alios arcus cū colūnis & lilijs pensantes libras sexaginta.

Et post multa alijs collata Ecclesijs ista idem Anastasius subijcit: In basilica cælestis clauigeri portas quas destruxerat progenies Sarracena, argentoq. nudauerat, erexit, easq. argenteis tabulis, lucifluis, salutiferisq. historijs sculptas decorauit, & in- E
meliorem speciem quam pridem fuerant, reparauit; vt omnes qui in eamdem basilicam ingredientes veniunt, laudes Deo omnipotenti, suoq. sancto Præsulatui referant, & exposcant, vt ad multa annorum curricula vita sua extendatur, qui tanti fulgoris opere, tantæq. pulchritudinis pondere argenti pensantis libras . . . . . centum septuaginta ornauit.] rursusq. post alia multa de donis eidem collatis basilicæ.

In Ecclesia beati Petri Regni cælorum clauigeri fecit lucernam ex argento purissimo, habentem vnum mixum pensantem libras sexdecim.] & paulo post: Idem vero beatissimus Papa fecit regulas ex argento fusiles cum cancello in ingressu presbyterij ante Confessionem beati Petri Apostoli amatoris sui, quæ pulchro rutilantes decore, præbent hominum mentibus admirationem, quarum duæ pensant

A pensant libras sexcentas quinquaginta duas, aliæ duæ libras quingentas octoginta.] & paulo inferius: Sed quia (vt sæpe diximus) huius sereniſſimi Præsulis animus maximo beatissimi Apostoli Petri Apostolorum principis repletus amore, ipsius summæ Ecclesiæ, cuius diuina dispensante potentia, thronum regebat, multa desiderabat semper ornamenta adijcere. Fecit itaque super altare vestem de chrysoclauo, habentem historiā in medio Saluatoris inter Angelicos vultus fulgentis, Petroq. Apostolo claues Regni cælorum tradentis, & dextera læuaq. glorioſam Petri & Pauli passionem fulgentem. Inter quos ipse Præsul ciuitatem quam fieri iusserat, Petro interuenienti offert depictam, & Crucem auro gemmisq. nitentem. Et in circuitu altaris, & desuper pannos sericos pretiose aquilarum historia textos, quorum duo aurati cernuntur. Obtulit præterea vbi supra vela quatuor cum chrysoclauo, in quibus
B ipse Præsul depictus, imagini Saluatoris inter Angelicos vultus fulgentis ciuitatem quam funditus erexerat, offert.] Et paulo post: beato Petro semper aliquid pretiosum & optimum offerre curabat. nam obtulit ei tres oleas * maioricas admirabilis * tria aulea
pulchritudinis serico textas, coloreq. depictas, quæ videlicet festis diebus in circuitu altaris maioris dependent.] atque hactenus de his quæ hoc anno cœpta vsque ad annum ante vltimum eius Pontificatus perfecta ab eodem oblata sunt dona Ecclesiæ sancti Petri. quæ autem ipso vltimo anno ab eo sunt addita, suo loco dicturi sumus.

De structura autem ædificiorum ipsi basilicæ inhærentium, ista ab Anastasio narrantur ab eo esse iussa perfici ipso sui Pontificatus initio, hoc videlicet anno.

Ipse (inquit Anastasius) summus atque Deo amabilis Papa in exordio sui Ponti- AEDIFICIA RESTAVRATA IN BASILICA S. PETRI.
ficij, cum porticus partis læuæ beati Petri ob vetustatem basilicæ cecidisset, celeri stu-
C dio præclare renouauit. nam & ipsius præcipue Ecclesiæ sarta tecta magnis trabibus perspicaci artificio elaboratis renouauit. Quin etiam porticum quæ sancti Andreæ cohæret Ecclesiæ, cum timeretur casura, in melius nouiter restaurauit. sed & cameram quæ ante portas argenteas iam dictæ aulæ esse conspicitur, renouans decorauit.] Sic igitur plane intelligas minime conflagratam basilicam sancti Petri per Sarracenos, cum nihil de eius restauratione facta ex integro Anastasius tradat, sed tantum quæ vetustate deficerent, per Leonem Pontificem restituta dicat.

Quod vero non sicut in basilicam Petri, Leo Pontifex intulit in basilicam Doctoris Gentium Pauli dona, confirmant quæ dicta sunt superius, nimirum Romanos, dum intenti essent Sarraceni ad deprædationem basilicæ Petri, in Vrbem intulisse quæ erant pretiosa ornamenta basilicæ sancti Pauli, factumq. dispendium tantum-
D modo Ciborij, quod non esset adeo mobile, vt facile transferri posset: quod tantum per Leonem restitutum Anastasius docet his verbis: In Ecclesia beatissimi Pauli Doctoris Gentium post impiam Sarracenorum deuastationem fecit super eius sacratissimum corpus Ciborium miræ pulchritudinis ingenti argenti pondere, cum columnis argenteis comptum, pensans libras nongentas quadraginta sex.] & de eadem basilica superius: Hic insignis & pius Antistes in basilica beati Pauli Apostoli superno fretus amore vespertinas publice a cuncto choro & schola constituit in die Natali eius psallere laudes.] CIBORIVM FACTVM A LEONE PAPA IN BASILICA S. PAVLI.

Hæc etiam sui Pontificatus exordio (addit Anastasius) idem iam sæpefatus so- CONSTITVTIO PRIMA LEONIS PAPAE.
lertissimus Pontifex, secundum antiquam consuetudinem, canonica auctoritate de-
E creuit, atque constituit, vt dum sacra Missarum solemnia in Ecclesia celebrantur, nullus ex laicis in presbyterio stare vel sedere aut ingredi præsumat, sed tantum sacrata plebs, nempe Clerus, quæ in administratione sacri officij constituta est, videatur.] Accidisse ex his possumus intelligere, vt ex profanatione basilicarum facta per Sarracenos ipse vigilantissimus Pontifex Leo ad corrigenda peccata, quæ in eis perpetrata fuissent, quorum causa diuinam indignationem subijssent, eadem loca sancta, summa occurrens celeritate, voluerit esse inaccessa laicis, sicq. primum omnium emendarit in quo haud leuiter diuinum offensum numen esse sciuisset, cum (vt diximus) præter fas sibi laici locum inter clericos vsurpassent. Sed quomodo idem Leo populum noua & inaudita hactenus clade periclitantem, sacris precibus hoc eodem anno liberauerit, accipe: Anastasius enim sic rem gestam prosequitur. SERPENS LETHIFER PER LEONEM PAPAM FVGATVR.

In primo quidem sui Pontificatus anno, iuxta basilicam beatæ Luciæ martyris, quæ in Orphea sita est, in quibusdam tetris abditisq. cauernis diri generis serpens, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

basiliscus Græce, Latine regulus dicitur, ortus est, qui flatu suo ac visione omnes qui A
ad easdem appropinquabāt cauernas celeriter necabat. Ipse vero Pontifex beatissimus
hanc populi necem audiens atque perniciem, ad orationem se conuertit ac litanias, vt
Dominum deprecaretur, quo huiusmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc aguntur,
præclarus ac celeberrimus dies aduenit, in quo beatæ Dei Genitricis semperq. Virgi-
nis Mariæ Assumptio celebraretur: tunc præfatus vniuersalis Pontifex a Patriarchio
cum hymnis & canticis spiritualibus sancta præcedente Icona, ad basilicam sancti
Hadriani martyris, sicut mos est, proprijs pedibus cum omni Clero perrexit. De qua
regressus cum omni Fidelium cœtu ad basilicam beatæ Dei Genitricis Dei & Domini
nostri IESV Christi, quæ Ad præsepe dicitur, cum Dei laudibus magna populi cater-
ua comitante properabat. Qui cum peruenisset ad locum in quo ipse sæuissimus ba-
siliscus tetris, (vt iam superius dictum est) iacebat cauernis: omni Clero & populo B
stare præcepit; atque iuxta easdem cauernas properans, super foramen, vnde spiritus
pestiferi flatus egrediebantur serpentis, intrepidus stetit, & oculos in cælum pariter
tendens & palmas, Christum, qui est super omnia Dominus, profusis lacrymis de-
precatus est, vt ab eodem loco diri serpentis genus sua potentia effugaret. Et data
super populum oratione, Dei laudes ad basilicam quam superius memorauimus,
profectus est exhibere. Ab eodem vero die ipse mortifer basiliscus ita effugatus, &
ab ipsis proiectus est antris, vt vltra in illis locis nulla læsionis eius macula appare-
ret.] hæc de effugato serpente mortifero, qui cum dicatur basiliscus fuisse, mirum
quidem videri debet, cum huiusmodi genus serpentis in Cyrenaica tantū regione na-
sci solitum testetur [a] Plinius, locis arentibus & non humidis, vt esse solent ædificio-
rum fornices in Vrbe, qui ædificiorum amplissimorum ruina sub terram latentes, C
cryptarum similitudinem exprimunt. Sed cum Deus punire vult peccata hominum,
vniuersæ vbique obediunt creaturæ, vt generet quod gignere non consueuit.

[a] Plin. nat. hist. lib. 8. cap. 21. in fine.

Sed sicut in fugando serpente lethifero virtus enituit tanti Pontificis, ita in extin-
guendo incendio patefacta est fides ipsius, potentia Crucis pollens. Rem gestam
hoc pariter anno ita recitat Anastasius: Et aliud miraculum quod ipse almus Ponti-
fex fecit, narrare breuiter inchoemus: In ipsius vero quod memorauimus superius
Pontificij sui exordio, Saxonum vicum validus ignis inuasit, qui flammarum violen-
tia cuncta comburere cœpit validius, vbi populorum multa congregata sunt agmina,
quæ huius incendij flammas volebant extinguere; sed ventorum flatibus altius exten-
debatur ignis in aere, cuncta comburens atque comminuens; ita vt propius ad beati
Petri Apostolorum principis posītas peruenirent Saxonum & Longobardorum do- D
mos, porticum conremans. Quo audito ipse beatissimus Pontifex anxius illuc
celeri cursu profectus est; & vt ob huius tanti ignis impetum se præpararet, Do-
minum deprecari cœpit, vt huius incendij flammas extingueret; & vbi Crucis * pro-
pe frequentauit signacula digitis, amplius ignis extendere flammas non potuit: &
beati virtutem ferre non valens Pontificis, extinctas flammas redegit in cinerem.]
hactenus Anastasius.

AD VICVM SAXONVM INCENDIVM EXCITATVM EXTINGVITVR A LEONE.

* al. propriis

Sed & quæ reliqua sunt rerum gestarum ipsius hoc anno, ex eodem hic reddamus,
sic enim idem auctor enarrat: Hic quoque prædictus Præsul a die qua diuina fretus
potentia, sacram Apostoli Sedem omni benignitate conscendit: mox de priscis & an-
tiquis sacri Palatij vsibus atque ordinibus, qui sub prædecessorum suorum Pontificum
tempore corrupti, atque diuersæ consuetudines fuerant deletæ: vniuersa in meliorem E
statum reducere atque ordinare quam ante fuerant auide conatus est. Nam accubi-
tum, quem domnus Leo bonæ memoriæ Tertius Papa a fundamentis construxerat, &
omnia ornamenta ibi parauerat; quæ præ nimia vetustate & obliuione antecessorum
Pontificum deleta sunt, adeo vt in die Natalis Domini nostri IESV Christi secundum
carnem tam domnus Gregorius, quam domnus Sergius sanctæ recordationis minime
ex more epularentur: idem beatissimus & summus Præsul Leo Quartus cum gaudio
& delectatione omnia ornamenta quæ ibi deleta fuerant nouiter reparauit, & ad sta-
tum pristinum magnifice renocauit. Nec non & Crucem ex auro purissimo gem-
mis ornatam, quā Carolus piæ memoriæ Imp. Francorum ac Romanorum in basilica
Saluatoris Domini nostri IESV Christi, quæ Constantiniana nuncupatur, tempori-
bus domni Leonis sanctæ recordationis Tertij Papæ obtulerat (quæ mos erat, vt in-

CORNACVLVM PER LEONEM PAPAM RESTITVTVM.

CRVX AVREA PER LEONEM PAP. RESTITVTA.

litanijs

A litanijs ante sanctissimum Pontificem ita præcederet, & sic permansit vsque ad tem-
pus sanctæ recordationis domni Paschalis Papæ) sed inde, diabolica suggestione at-
que inuestigatione a malis exorta, eadem a latronibus nocte per furtum sublata est;
& nullus deinceps prædecessorum Pontificum, tam domnus Paschalis, quam dom-
nus Eugenius, siue domnus Valentinus, siue domnus Gregorius, necnon domnus
Sergius recordatus fuit, vt eam restitueret, & ad vsum sanctæ Romanæ Ecclesiæ præ-
pararet: idem præfatus magnificus Præsul fecit eam ex auro purissimo, & miræ mag-
nitudinis, & margaritis & gemmis hyacinthinis & prasinis mirabiliter ornauit, & ad
vsum pristinum sanctæ Dei Romanæ Ecclesiæ mirifice decorauit.] hæc Ana-
stasius.

Ne vero quid prætermittamus de rebus gestis ab eodem Pontifice hoc anno, [a] repe- [a] Script. cod. Bi-
B ritur ab eo scripta epistola ad Prudentium Episcopum Tricasinum de cōsecrando ab blioth. Sirlet. num. 65.
eo monasterio, quod construxerat Ademarus monachus, deq. reliquijs Sanctorum
ab Vrbe missis, monetq. vt sanctæ Trinitati dedicetur in nomine sanctorum Apostō-
lorum Petri & Pauli, atque S. Leonis Papæ.] atque de rebus gestis eiusdem Leonis
Papæ anni huius iam satis.

Hoc eodem anno ad alia mala additum, vt Vrbem excusserit terræmotus, de quo TER RAEMO-
pauca tantum ista Anastasius: Huius beatissimi Pontificis tempore terræmotus in TV CONCVSSA
Vrbe per Indictionem factus est decimam (est hic ipse annus) ita vt elementa con- VRBS ET ALIA
cussa viderentur in omnibus.] Meminit eiusdem terræmotus Leo Ostiensis in Chro- LOCA.
nico Cassinate, quo pariter agitata docet alia loca Italiæ. sed quæ eodem tempore
per Sarracenos illos, quos diximus vocatos a Radelchi tyranno Beneuentum occu-
C passe, in vicina loca illata sunt damna, recenset his verbis [b]. [b] Leo Ost. lib. 1. cap. 30.

Eodem tempore Massar Sarracenorum Dux in auxilium prædicti Radelchis ac-
cersitus, Beneuenti residens, Beneuentanosq. contemnens, eos modis omnibus ve-
hementer afflixit, monasteriumq. sanctæ Mariæ in Cingla deuastauit, Castellum S.
Viti cepit, Telesinamq. ciuitatem in deditionem compulit, & omnia per circuitum
depopulatus est. Qui dum die quadam iuxta beati Benedicti transiret monasterium,
ita mens eius effera continuo cælitus mutata est, vt cum canis eius anserem monaste-
rij cepisset; ipse cum flagello accurrens illum per se ex ore illius extraxerit: atque
ante ianuas monasterij veniens, claudi illas protinus iusserit, ne quis ex suis ingres-
sus aliquam illic vim inferre præsumeret. Sicq. Aquinum pertransiens, omnia per
circuitum vastans, Beneuentum reuersus est. Eo item tempore cum ab Incarnatione
Domini octingentesimus quadragesimus septimus ageretur annus, ingens terræmo-
D tus per omnem Beneuentanam regionem factus est, ita vt Isernia a fundamentis fere
tota corruerit, multusq. ibi populus, & ipse vna eorum pontifex cum eis interierit.
Apud monasterium quoque sancti Vincentij terræmotus idem euertit domos. in
hoc autem monte meritis beati Benedicti nec vnum quidem lapidem de suo mouit
loco.] hæc Leo.

Hoc item anno Moguntiæ Synodus congregata est, eademq. prima dicta sub Ra- SYNODVS MO-
bano, qui hoc anno eiusdem Ecclesiæ, defuncto Orthgario, Episcopus creatus est. GVNTINA.
Nam in veteribus Francorum Annalibus a Pithœo editis ista leguntur: Orthgarius
Maguntiacensis Episcopus vndecimo kal. Maij obijt, in cuius locum ordinatus est
Rabanus quinto kal. Iulij, qui in eodem anno iubente Ludouico Rege, apud Ma-
guntiam Synodum habuit circa kal. Octobris.] hæc ibi.

E Ex quibus redarguas collectorem Conciliorum, dum Concilium istud sub Rabano
habitum, collectum ponit anno Redemptoris octingentesimo trigesimoquarto, cum
nonnisi hoc anno Rabanus sedere cœperit. Rursum vero aliud ibidem ab eodem
Rabano celebratum Concilium ijdem Annales docent, de quo suo loco anno sequenti
dicturi sumus. Quod autem ad præsens anni huius Concilii spectat, quot Episcopi, &
qui fuerint, isti qui conuenerunt, quæ tractauerūt, & quæ per canones seruāda definie-
runt, docet eius Synodalis epistola ad Ludouicum Regem missa cum capitulis ibidem
constitutis. Ex quibus omnibus ea quæ ad institutum spectare dignoscuntur, hic de-
scribemus. Occasio autem huius congregandi Concilij eadem quæ Meldensis Con-
cilij fuisse cognoscitur, quod cum a laicis bona Ecclesiarum, iura pariter & personæ as-
sidue inuaderentur, deq. his frequentes apud Regem querelæ essent, vt his ipse libe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

raret malis Ecclesias, egit vt eiusmodi prouinciale Concilium colligeretur, cui Archiepiscopus Rabanus, vir doctrina valde insignis præesse deberet, quem sciret probitate atque scientia nulli secundum. Præcipua igitur Patrum intentio in hoc Concilio ea fuisse videtur, vt consulerent rebus Ecclesiasticis per laicos mirum in modum diuersis prætextibus proculcatis. Hæc enim fuit potissima illa sanctorum Patrum sæculi huius apud Francorum Reges & Imperatorem perstrepens vbique effusa querela. sed audiamus ipsam Synodalem epistolam, quæ plura nobis insinuat memoria digna. sic incipit [a].

a Extat tom. 3. Concil. Venet. edit.

EPIST. SYNODALIS AD LVDOVICVM REGEM FRANCORVM.

Domino serenissimo & Christianissimo Regi Ludouico, strenuissimo Rectori ac DEFENSORI SANCTÆ DEI ECCLESIÆ, vna cum vxore & prole sua, eiusq. fidelibus vita, salus, & honor, & benedictio cum victoria sine fine mansura.

Dignissimæ reuerentiæ vestræ patefacimus nos humillimi serui vestri, Rabanus videlicet Moguntiacensis Ecclesiæ indignus Archiepiscopus cum Coepiscopis meis, qui ad prædictæ Ecclesiæ diœcesim pertinent, ideſt, Samuele, Egotbaldo, Baturato, Heborne, Gorbartho, Hemmone, Vualtgario, Ansgario, Otgario, Santone, Salomone, & Gebehardo cum reliquis collegis nostris Chorepiscopis, Abbatibus, monachis, presbyteris, & ceteris Ecclesiasticis ordinibus, quia venimus secundum iussionem vestram in ciuitatem Moguntiam; ibiq. pariter adunati post triduanum ieiunium, quod cum litanijs celebrauimus, diuinam suppliciter supplicantes clementiam, quatenus sancta gratia sua conuentum & actionem ipsius Synodi sibi acceptabilem facere dignaretur, & Christiano populo proficientem ad salutem & vitam perpetuam, vobisq. ad æternum honorem & gloriam.

PLVRIMAE MISSAE PRO REGE BICENDAE IN DICTAE.

Vbi etiam decreuimus, vt singulis parochijs per Episcopos & clericos, per Abbates & monachos oratio pro vobis & pro vestra coniuge, simulq. prole nobilissima fieret. Cuius orationis summa est, Missarum tria millia & quingentæ, & psalteriorum mille septingenta: hoc omni deuotione postulantes, vt Deus omnipotens diuturnam vobis sanitatem ac prosperitatem concedat, Regnumq. vestrum stabiliat ab omni hoste defensum in terra, & post huius vitæ terminum in Regno cælesti gloriam vobis simul cum Sanctis suis concedat sempiternam.

Tunc vero considentes in clauſtro S. Albani martyris, secundum morem illum quo priscis temporibus sub Carolo Imp. Hildebaldus & Richolphus cum ceteris Episcopis & Abbatibus illuc conuenientibus fecerunt, cœpimus in Dei nomine communi consensu & voluntate tractare pariter de statu veræ religionis, atque vtilitate & profectu Christianæ plebis. Conuenit inter nos, de nostro communi collegio clericorum & monachorum facere duas turmas, sicut & fecimus: ita vt in vna turma considerent Episcopi, cum quibusdam Notarijs legentes atque perserutantes sanctum Euangelium, necnon Epistolas & Actus Apostolorum, canones quoque, ac diuersa sanctorum Patrum opuscula cum ceteris sacris dogmatibus diligenti studio perquirendo, quibus modis statum Ecclesiæ Dei, & Christianæ plebis profectum sana doctrina & exemplis iustitiæ inconuulsum, largiente Dei gratia, perficere & conseruare possent.

In alia vero turma sederunt Abbates & probati monachi, regulam sancti Benedicti legentes atque tractantes diligenter, qualiter monachorum vitam in meliorem statum atque augmentum cum Dei gratia perducere possent. Et vbicumque per negligentiam atque desidiam rectorum regularis ordo dilapsus fuisset, rursum secundum normam S. Benedicti ad integrum restitueretur.] hactenus de ordinis facta ibi dispositione Rabani opera, qui in ea facultate plurimum noscitur laborasse, quem de Concilijs ipsum conster scripsisse volumen.

Sed audi consuetas Episcoporum in hac Synodali epistola ad Ludouicum querelas: Proh dolor! his temporibus nec sancta loca venerantur, neque ministri Dei condigne honorantur: sed vice versa illi qui honorari debuerunt, flagellantur, spoliantur, atque diuersis calumnijs franguntur. Vnde necessitas magna nos cogit pro hac re ad vos reclamare, & petere, vt sicut apud antecessores vestros Reges atque Imperatores, qui ante vos fuerunt, honorem sancta Dei Ecclesia habuit, & per immunitatem eorum possessiones Ecclesiasticæ inconuulsæ perstiterunt, manentesq. in eis semper

semper illæsi perseuerarunt: ita apud vos modernis tẽporibus incontaminatæ permaneant. Zelo enim Dei oportet vos defendere Ecclesias Christi, &c.] subijciuntq. his exempla tam de Ethnicis quam de Christianis Principibus, qui olim libertati & immunitati Ecclesiasticæ fauentes eidẽ optime consuluissent, quos ipsi imitandos proponunt.

Præmissa igitur loco præfationis eiusmodi ad Ludouicum epistola Synodali, primo loco qui de Fide canon est sancitus recitatur, atque eiusmodi quidem, quo, sic agente diuino Spiritu, præsentium Nouatorum nouatio penitus destruatur, cum delirant multa febri phrenetici ac blaterant, absque operibus nostris ad salutem sufficere fidem. Nam audi quid vertex huius temporis Theologorum Rabanus vna cum collegis Episcopis primo loco, in ipso tamquam superliminari scribi decreuerit.

Initium actionis nostræ de Fide esse decreuimus, quæ bonorum est omnium fundamentum. Et quamuis sine fide, vt dicit Apostolus [a], impossibile sit placere Deo: Fides tamen indigẽt opere, quia [b] fides sine operibus mortua est. Ideo beatus Gregorius: Ille, inquit, vere credit, qui exercet quod credit, &c.] Cum vero diuersis ex causis plures & diuersi in eodem Concilio canones constituti legantur: satis visum est, si ex eis quæ spectant ad immunitatem Ecclesiasticam, cuius causa præcipue (vt dictũ est) eadem Synodus cõgregata fuit, duo isti canones recitentur, quorũ prior sic se habet [c].

a Heb. 11.
b Iac. 2.

Si quis fastu superbiæ elatus domum Dei ducit contemptibilem, & possessiones Deo consecratas, atque ad honorem Dei sub Regiæ immunitatis defensione constitutas inhoneste tractauerit vel infringere præsumpserit: quasi & violator domus Dei, excommunicetur. Decet etiam vt indignationem ipsius domini Regis sentiat, cuius beneuolentiæ contemptor, & constitutionis præuaricator extitit. Nihilominus tamen Rex suæ concessionis immunitatem ab omnibus ditioni suæ subiectis illæsam conseruari præcipiat. Assensum vero non præbeat improbe affirmantibus, non debere esse res Dominicas, id est, Domino dominantium deditas, ita sub defensione Regis, sicut propriæ sunt hereditates. Magisq. aduertat, quia quanto Deus excellentior est homine, tanto præstantior est diuina causa mortalium possessione. Quocirca decipitur quisquis plus in proprijs quam in Dominicis rebus gloriatur. Quarum diuinarum rerum defensor & custos diuinitus statutus diligenti cura non solum eas seruare sed etiam multiplicare debet; magisq. illa quæ diximus præstantiora, quam sua illum defendere oportet, & augmentare. Si quis igitur infanus importunitate improbitatis suæ Regem a recto proposito mutare tentauerit, nullisq. remedijs mitigari posse visus fuerit, licet obsequijs aliquibus transitorijs sit necessarius, abijciendus ab eo, proijciendusq. est, iuxta illud Euangelicum [d]: Si pes, manus, oculusve tuus scandalizet te: erue illa, & proijce abs te.] hæc Patres. & rursus sequenti canone de potestate Episcoporum super laicos his verbis [e].

c Conc. Mogun. cap. 6.

d Matth. 5.

e Conc. Mogun. cap. 7.

Vt Episcopi potestatem habeant res Ecclesiasticas prouidere, regere, & gubernare, atque dispensare secundum canonum auctoritatem volumus. Et vt laici in eorum ministerio obediant Episcopis ad regendas Ecclesias, viduas & orphanos defendendos; & vt obedientes sint ad eorum Christianitatem seruandam: Consentientesque sint Comites & Iudices Præsulibus suis ad iustitias faciendas iuxta præcepta diuinæ legis. Et nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per periurium, aut per præmium diuina lex in aliquo deprauetur.] hæc de his Patres, qui & (quod prætermittendum non est) inter alia etiam illud [f] constituerunt, ne sacratissima Eucharistia denegetur condemnatis per iudicem ad vltimum subeundum supplicium. Sed & aduersus illos sacerdotes, qui confitentibus pro peccatis grauibus leues quosdam & inusitatos imponunt pœnitentiæ modos, consuentes pulluillos, secundum [g] propheticum sermonẽ, sub omni cubito, &c.] canonem statuerunt.

f Eod. Concil. cap. 27.

g Ezech. 19.

Ad postremum autem cur velint ab ipsis statuta confirmari per Regem, ita pandunt: Hæc vero quæ vobis transmissa sunt, petimus vt vestra auctoritate firmentur; vt si quis aduersarius illis existere voluerit, præualere non permittatur. Dei enim cooperatores esse debetis, & adiutores sanctæ eius Ecclesiæ, quatenus religio Christiana incontaminata temporibus Regni vestri vsque in finem seruetur.]

PSEVDOPROPHETISSA MVLTOS SEDVCIT.

Præter hæc etiam spectant ad Concilium Moguntinum ea quæ in ijsdem citatis antiquis Annalibus ita subijciuntur: Eodem anno pseudoprophetissa Moguntiacum venit, quæ Salomonis Episcopi parochiam non minime deturbauerat. Nam certum consum-

Universidad de Deusto
Biblioteca

consummationis sæculi diem, aliaq. perplura Dei solius notitia cognita, quasi diuinitus sibi reuelata, scire se fatebatur; & eodem anno vltimum diem mundi imminere prædicabat. Vnde multi plebeij vtriusque sexus timore perculsi ad eam venientes, munera illi ferebant, seq. orationibus illius commendabant. Et quod grauius est, sacri ordinis viri doctrinas Ecclesiasticas postponentes illam quasi magistram cælitus destinatam sequebantur. Hæc in præsentiam Episcoporum apud S. Albanum deducta, & diligenter de suis assertionibus requisita, presbyterum quemdam sibi ea suggessisse, & se talia quæstus causa narrasse, professa est. Quapropter Synodali iudicio, publicis cæsa flagellis, ministerium prædicationis quod irrationabiliter arripuit, & sibi contra morem Ecclesiasticum vendicare præsumpsit, cum dedecore amisit, suisq. vaticinijs tandem confusa finem imposuit.] hæc Annales. atque de his quæ ad Moguntinam Synodum spectant, iam satis.

ETHELVVLPHI ANGLORVM REGIS PIETAS ERGA ROM. ECCL.

Contigit hoc item anno peregrinatio Etheluulphi siue Athulphi Regis Anglorum Romam ad Limina Apostolorum: Rex enim liberatus Danorum incursionibus, haud multo post Romam voti causa petiuit, vbi a Leone Quarto Pontifice benigne acceptus, fecit Romanæ Ecclesiæ eam quoque insulæ partem, quam Egbertus pater ad Regnum adiunxerat, vectigalem, imitatus Inam, id quod supra commemorauimus; legeq. sanciuit, vt qui ex suis possessionibus triginta denariorum vectigal in singulos annos caperent, aut plures domos haberent, pro eis quas habitarent singuli singulos denarios quotannis Romano Pontifici ad diem festum Apostolorum Petri & Pauli, vel summum ad Vincula Petri soluerent. quam legem quidem, licet falso, Aluredo eius filio assignant. Fuit is annus salutis humanæ octingentesimus quadragesimus septimus. Idem fertur instauasse Romæ scholam quamdam, primo ab Offa Merciorum Rege conditam, & paulo ante eius aduentum in Vrbem incendio fere consumptam. (de quo incendio, vbinam fieri contigerit superius dictum est) Rex autem Etheluulphus moratus est Romæ maiorem anni partem; postea domum reuersus, non modo se clementem Principem, sed optimum parentem omnibus suis præbuit, atque cuncta ad honesti cultum, modestiamq. referebat.] Hæc ex antiquis rerum Angliæ monumentis Polydorus, qui ait etiam auctores fuisse Regi, vt adeo optime vitam instituerit, duos viros sanctitate præclaros, Suitinū qui & Suithunus, & Adelstanum, siue potius Helinstanum. Extat breuiter scripta eius vita, vbi de eodem Rege habetur, quod cum sacris esset ordinibus initiatus, nempe subdiaconatu, patre Egberto sine herede moriente, a Leone Pontifice dispensatum vt vxorem duceret. Suithunus autem qui eum ab infantia enutrierat, post obitum sancti Helinstani Episcopi Vuintonienſis in eius locum successit, miraq. claruit sanctitate. de cuius obitu suo loco dicturi sumus. Scimus tamen eiusdem Regis peregrinationem Romam referri [a] ab alijs anno Domini DCCCLIIII.

a Matth. Vuestmonast. an. 854

Cum iam satis in rebus Occidentalis Ecclesiæ anni huius immorati simus, ad Orientalem inuisendam Ecclesiam transeamus, quæ hoc anno ex obitu S. Methodij Patriarchæ, grauissimo affecta est damno. Ipse siquidem Sanctus quartadecima die Iunij (vt habent Acta superius citata S. Ioannicij Anachoretæ) ex hac vita migrauit, cum sedisset (vt ait Curopalates) annos quatuor, qua die tum apud Græcos, tum apud Latinos relatus habetur in tabulas Ecclesiasticas inter Sanctos annis singulis iugi memoria celebrandus.

S. METHODII PATRIARCHAE CONST. OBITVS.

Nicolaus Papa in [b] epistola ad Michaelem Imp. Methodium antonomastice Magnum appellat, vbi postea dum ipsum Imperatorem redarguit nihil tribuentem Romanæ Ecclesiæ, de hæresibus tunc ab eo in Oriente profligatis, sic de ipso: Fuerunt huiusmodi hæreses in Nicæa secundo conuocata Synodo, & a Magno Methodio deinde subuersæ.] & paulo post: Et rursum quasi non & venerandæ memoriæ Methodius in Græcia persecutione feruente, hic apud beatum Petrum, & apud nos (vbi olim Athanasius, vbi Paulus, vbi plurimi cum illis & præter illos, vbi denique semper Catholicis subuenitur, consequuti sunt requiem) donec apprehenderet campum certaminis, iam satiatus lacte huius matris omnium, sanctæ videlicet Romanæ Ecclesiæ, Catholicum dogma defendere fuerit eruditus. Et quasi non hinc auctoritatem prædicandi sumpserit, nec hic infulis sacerdotalibus ditatus extiterit. Ad extremum, quasi non hinc constantia Petri, & omnia Pauli ad debellandos

b Nicol. epist. 8.

Alandos Iconomachos arma portauerit, id est, loricam iustitiæ, calceatos pedes in præparatione Euangelij pacis, scutum Fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, quod est verbum Dei. Non ergo dicatis, non eguisse vos in causa pietatis Romana Ecclesia, quæ collecta Concilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit; vnde quædam eorum quæ consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt.] hæc de S. Methodio Nicolaus.

Cum autem certum sit ipsum fuisse virum doctissimum, scriptorum eius nulla vidimus monumenta, nisi qui recitatur apud Theodorum canon de non appetendo Ecclesiasticam præfecturam, & quod de eo testatur Anastasius Bibliothecarius in epistola [a] ad Carolum Caluum Imp. ab eo scripram fuisse vitam S. Dionysij Areopagitæ, quam ipse Latinitati donauit. Nam in fine eius epistolæ habet ista: Huius autem, Bnempe Dionysij, passionis textum beatus Methodius, qui a Sede Apostolica Constantinopolim presbyter missus, eiusdem vrbis tenuit Pontificium, & ex tunc inter Sanctos ab omnibus ob suæ confessionis & agonis certamen veraciter veneratur & colitur, edidit, pauca de multis præcedentibus scriptis excerpens.] hæc Anastasius in fine suæ ad Imperatorem epistolæ. quod etiam testatur Hincmarus in epistola ad eumdem Imperatorem data, ipso eius exordio.

a Extat in Areopagiticis in fin. apud Sur. to. 5. die 9. Octob.

De successore autem Methodij ita Curopalates: Vita functo beatissimo Methodio, per sexdecim annos Ecclesiam Constantinopolitanam moderatus fuerat Ignatius Nicephori Imp. ex filia nepos, filius autem Michaelis Imp. qui Regno exciderat: postquam Regno & genitalibus priuatus, eunuchus factus, monasterium ingressus fuerat, & monasterij Satyri præfectus, ad Patriarchatus sedem adducitur.] hæc ipse.

IGNATIVS CREATVR EPISC. CONSTANT.

CNicetas cognomento Dauid, qui scripsit vitam eiusdem Ignatij, testatur prædictum illi fuisse a Theophane præfecto monasterij Syncriani egregij Confessoris, futurum ipsum Patriarcham Constantinopolis. Addit vero, consuluisse Imperatorem & matrem eius hoc tempore sanctum Ioannicium Anachoretam, quis in sede Patriarchali collocandus esset; ipsum vero respondisse, eligendum esse Ignatium. hæc Nicetas pluribus; cuius nobile antiquitatis monumentum, vtpote auctoris qui res gestas sui temporis fidelissime scripsit, hactenus Latinis incognitum ex Græco codice Columnensis Bibliothecæ, quæ Sirleti Cardinalis viri doctissimi fuit, noster Federicus Metius erutum in Latinum vertens, egregio munere nostros locupletauit Annales.

Porro de legitima promotione Ignatij, eiusq. virtutibus, quibus tanto throno dignus videbatur, scripsit Michael Imp. litteras ad Leonem Papam, prout testatur Nicolaus Pontifex in epistola ad eumdem Imperatorem post annos ferme duodecim data, cum a Patriarchatu fuit eiectus, in qua ista primum leguntur: Denique consiDderare libet, quid sibi vult hoc, quod per duodecim fere iam annos regiæ vrbis vestræ innocue sacerdotium agere & sanctis virtutibus pudicitiæ castitatisq. florere dictum Ignatium non solum per vestras innotuistis litteras, sed etiam synodicis vocibus eius sub tempore habitis, magnis honoribus epistolæ vestræ fatentur, quas præ manibus tenemus, commendastis iugiter & extuliſtis, minime eum ad Apostolicam Sedem inuasoris, vel alicuius criminis opinione notantes, nunc inuide damnastis.] & paulo post: Nos quidem de nobilissimo viro Ignatio Patriarcha non tantum hæc, verum & illud comperimus, quod non solum genere claruit, verum etiam a primæuo suæ ætatis per singulos Ecclesiasticos gradus ascendens ex monastica vita, omni EEcclesiastico cœtu consentiente (sicut in apicibus, quos sanctissimo Leoni Præsuli prædecessori nostro destinaueratis comperimus) Episcopatus culmen promeruit.] hæc de his Nicolaus.

IESV CHRISTI ANNVS 848. LEONIS PAP. IV. ANNVS 2. LOTHARII IMP. 8. MICHAEL. III. IMP. 7.

CHRISTI Redemptoris annus octingentesimus quadragesimusoctauus Indictione vndecima inchoatur, quo Leo Papa agens in Pontificatu annum secundum, opus ingens aggreditur, nimirum vt nouam construens ciuitatem, mœnibus ambiret

LEO PP. AGIT DE NOVA ERIGENDA CIVITATE IN VATICANO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bitet basilicam sancti Petri, ne sic, vt antea fuerat, Sarracenorum iugiter pateret in- A cursibus, idq. non sine nutu diuino, vt Anastasius Bibliothecarius narrat his verbis: Dum vniuersa Romanorum nobilitas pro illa deprædatione, quã iamdudum nefandi ac maleuoli Sarraceni intulerunt, in nimia lamentatione consisterent, ne deinceps, nisi Ecclesia beati Petri Apostoli vndique munita citius foret, peiora valuissent committere, idem amabilis Pontifex magnam pro Romanis omnibus cœpit habere angustiam, & quo modo vel ordine ab eorum cordibus tantum potuisset mœrorem siue timorem auferre, anxius cogitare. Cum in his diuturnis curis & angoribus desudaret, Deo reuelante, huiusmodi prorsus consilium sumpsit, vt hoc ipsum suo dilecto & spirituali filio Lothario luce clarius indicaret Augusto, quatenus per illius Deo annuente, adiutorium atque consilium ciuitatem illam ædificaret, quam prædecessor

LEO TERTIVS OPVS INCHOAVERAT.

eius Leo Tertius iuxta Ecclesiam prænominatam Apostoli ædificare cœperat, & B multis in locis fundamenta posuerat, licet post suum transitum a quibusdam ablata fuissent hominibus, ita vt nec altius appareret, vbi post eius inchoationem præfatus missus erat murus. quod si vita comes adesset, desideratum opus, Christo sociante, ad effectum vellet perducere.

IMP. LOTHAR. ET FRATRES REGES FRANCORVM MINISTRANT PECVNIAM PRO NOVA CIVITATE.

Hoc denique pijssimus ac serenissimus Cæsar agnoscens, magna est ilico lætitia & exultatione repletus; roganssq. iam fatum summopere Præsulem, patremq. per omnia spiritualem, vt tanti operis & temporis fabricam sedulo labore perficeret: ad eam ipse vna cum suis fratribus non modicas argenti libras direxit, vt sicut dictum est, tam proficuum opus indeliberatum minime remaneret. Ex quo nuntio satis præoptato Præsul præcipuus vltra modum hilaris est effectus. Cœpit autem ex tunc de prædicto negotio valde esse solicitus; conuocansq. cunctos sanctæ Dei Ecclesiæ fi- C deles, petiuit ab eis consilium, qualiter tantorum murorum cito valuisset fabrica consummari. Tunc omnibus visum est, vt de singulis ciuitatibus, massisq. vniuersis publicis, & monasterijs, per vices suas homines generaliter venire fecisset, sicut & factum est. Quamobrem secundo præsulatus illius anno præfata ciuitas ædificandi sumpsit exordium, & in sexto magnis & admirabilibus omnibus fabricis ciuitas vndique est consummata.] hæc de exordio construendæ ciuitatis Anastasius.

Quando autem fuerit ipsa cum esset iam perfecta, solemni ritu consecrata, suo loco ex eodem auctore dicemus. At quod idem auctor superius dicat id factum duodecima Indictione, dictis non repugnat, siquidem hoc eodem anno ad finem Septembris mensis, vndecima absoluta Indictione, incipit duodecima. Porro augebat metum quod certo nuntio perlatum esset, classem Venetam a Sarracenis penitus exciſam D esse ad sinum Crotoniatem, ita vt ne lembus quidem incolumis euasisset, vt eius ciuitatis Annales produnt. hæc de rebus vrbicis.

CONCILIVM MOGVNTINVM POSTERIVS.

Hoc eodẽ anno secunda Synodus Moguntina sub Rabano Archiepiscopo celebrata est, vt ijdem antiqui a Pithæo editi Francorum Annales testantur his verbis: Circa Kalendas autem Octobris generale placitum Rex Ludouicus habuit apud Moguntiacũ, in quo Legatos fratrum suorum, & Northmannorum, Sclauorumq. suscepit, audiuit, & absoluit. Homines autem Rabani Episcopi aduersus dominum suum conspirantes, publice conuictos cum eo pacificauit. Legatos suos ad fratrem suum Lotharium in Theodonis villa placitum habentem pro Gislaberto, qui eodem anno ad fidem eius venerat, reconciliationis gratia direxit. Gotheſcalcus quoque quidam presbyter de prædestinatione Dei praua sentiens, rationabiliter, vt plurimis visum est, conuictus, E & ad proprium Episcopum Hincmarum Rhemos transmissus est, prius tamen iuramento confirmans, quod in Regnum Ludouici vltra non rediret.] hucusque Annales.

Agit de hac eadem Synodo quoque Trithemius in Chronico Hirsaugiensi, in eo tamen errans, dum ait iussu Lotharij Imp. conuenisse Episcopos, cum id factum per Ludouicum Regem in Regno ipsius non sit dubium: nam nullam Lotharium facultatem habuisse disponendi aliquid in Regno Germaniæ spectante ad Ludouicum, certum est, ait enim: Rabanus Archiepiscopus Moguntinus iussu Lotharij Imp. Synodũ apud Moguntiam Episcoporũ & Abbatum conuocauit anno Domini octingentesimo quadragesimooctauo Kalendis Octobris, Indictione vndecima. & hic error.] nam si conuenerunt Patres ad Kalendas Octobris, iam Indictionem duodecimam inchoatam

A oportuit. sed pergit: In qua hæreticum quemdam * Godscalcum presbyterum condemnauit: & multa ad decorem & vtilitatem Ecclesiasticam constituit. Fuerunt inter alios præsentes ibi celeberrimi viri Episcopi * Hecti Archiepiscopus Treuirensis, Hildeboldus Archiepiscopus Colonienſis, Altfridus Episcopus Hildesheimensis, Haymo Episcopus Halberstatensis, Ludericus Episcopus Bremensis, Lintbertus primus iste Abbas S. Aurelij Hirsaugiensis, Vualdo Abbas Fuldensis, Einhardus Abbas Selgenstetensis, Brunnuuart Abbas Hirsfeldensis, Bertholdus Episcopus * Mediolacensis, Aduẽtitius Abbas Metensis, Radulphus Abbas S. Medardi Suessionensis, postea Bituricensis Archiepiscopus, & alij multi Episcopi, & Abbates, & monachi, inter quos complures erant vita & doctrina famosissimi.] hæc ipse. Ceterum de Gotheſcalco damnato in Concilio Moguntino Sigebertus agit anno sequenti.

*Gotheſcalci

* Hetto

*

B Quod autem spectat ad Gotheſcalcum hæreticum in hoc Concilio condemnatum, vt cuncta quæ ad eum spectant, simul intelligas: hic tibi recitanda sunt, quæ de eo postea Hincmarus Rhemensis Episcopus scripsit ad Nicolaum Papam: quæ quidem epistola extat apud [a] Frodoardum in historia quam scripsit de Ecclesia Rhemensi, in qua hæc post alia.

[a] Frodoar. hiſt. Rhem. lib. 3. c. 13.

DE GOTHESCALCO HINCMARVS AD NICOLAVM PAP.

Guido mihi nuntiauit, quod cum eo de condemnatione & captiuitate Gotheſcalci verba feciſtis. Et quamuis iam alij de eo vos allocuti fuerint: nihilominus Odoni Episcopo quosdam articulos ad vestram sanctitatem deferendos dedi, quos ex doctoribus Catholicis contra impiam opinionem istius hominis pestilentissimi excerpsi; de quibus nihil adhuc mihi respondistis. Quidam tamen Episcopi, ad quos certe hoc factum non spectabat (quia nec charitas, vt manifeste demonstrarunt, eos impellebat, nec etiã C auctoritas) me ex improuiso litteris, quas per hominem laicum miserunt, in conciliabulum (vos prohibetis vocare Synodum) ab his in vrbe Metense a paucis diebus habitum conuocarunt, vt totius huiusce facti rationem redderem. Me inquam importune accersiuerũt, quatuor dies ante ipsum conuentũ, non animaduertentes, quod ego Metis octoginta mille passibus & plus distabam, & Gotheſcalcus plusquã centũ mille.

MORES GOTHESCALCI HAERETICI.

Hanc ob causam nunc vobis pauca aperire desidero, quomodo antequã Episcopus ordinatus fuissem, iste Gotheſcalcus monachus monasterij Ecclesiæ Metropolitanæ Rhemensis dicti Orbei, diœcesis Suessionensis (vt huius Abbas & monachi, cum quibus versabatur testantur) homo animo elatus, quietis impatiens, nouorum verborum cupidus, insatiabili honoris ambitione incensus, proteruus & tumultuosus, vt inani animi ostentatione & falsa quadam nouitate sui nominis famam adipiscereturad- D ptam latius opinionẽ propagaret, & propagatam ab obliuionis iniuria vindicaret, certos articulos omnium falsarum doctrinarum, quas tunc in his partibus huc & illuc dispersas esse nouerat, elegit & collegit, vt istis illecebris & lenocinijs simplicium, deuotorumq. sensus inescaret, & inescatos peruerteret; & magistri nomen vsurpans, discipulos ad se pelliceret, & pellectos seduceret vitæ religiosæ simulatione; & ijs præesset doctrina, qui a veritate auditum auertentes, & ad fabulas se conuertentes, ad sua desideria magistros coaceruant prurientes auribus.] De eodem insuper hæretico idem Hincmarus in epistola ad Hincmarum item dictum Episcopum Laudunensem deq. eius subdola arte in decipiendo, habet ista obseruatione digna: Dum laudari hæretici tamquam de excellenti ingenio cupiunt, quasi noua quædam proferunt, quæ in antiquorum Patrum libris non tenentur, sicq. fit, vt dum videri sapientes E desiderant, miseris suis auditoribus stultitiæ semina spargant. Et quoniam hoc egisse Godescalcus in conuentu Episcopali conuictus fuit: idem Cõcilium (sicut scriptũ est: [b] Qui imponit stulto silentium iras mitigat) silentium ei imposuit: mihi illum ad custodiendum commisit.] hæc ibi, quæ ad præsens Conciliumspectant, Hincmarus. pergit vero cœptam historiam.

[b] Prou. 26.

Idem Godescalcus ordini sacerdotali a Decano Rhemensi initiatus (hæc autẽ promotio constitutionibus Ecclesiasticis reluctabatur) contra suam regulam monasticam suo monasterio egressus est, & disiunctissimas terras peragrauit, vt suæ falsæ doctrinæ virus semper euomeret. Tandem cum in ciuitate Maguntiensi Synodus coacta esset, huic interfuit, & ibi librum sui erroris Archiepiscopo Rabano obtulit. Qui ab omnibus Episcopis Germaniæ damnatus fuit, & cum litteris Synodi ad Ecclesiam metropolitanam Rhemensem missus, cuius tunc gratia Dei habenas moderabar. Episcopi pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uinciæ Galliæ Belgicæ,& aliarum prouinciarum hunc audiunt, & comperientes hunc A hæreticum esse,decernunt, vt in quodam monasterio nostræ diœcesis Rhemensis captiuus detineretur,quia resipiscere noluit,& vt etiã qui seipsum non amabat,alijs non officeret; dico expresse, nostræ diœcesis Rhemensis,quamuis Suessionensis esset. Visum autem est,quod Rhotadus nequibat illi resistere. adde quod verebamur(quia nouitatum auctor est) ne is qui recta & honesta discere noluit, vt ea doceret: colloquijs prauis istum corrumperet, & is eius vestigia sequens, a Catholica Fide deficeret. Quod autem Gothescalcus hoc in monasterio in carcerem coniectus fuit, id factũ est, ne sua praua conuersatione alios inficeret. In eo igitur sequuti sumus S. Pauli doctri-

a Tit. 3. nam,dicentis:[a] Hæreticum hominem post primam & secundam correctionem deuita, sciens quia subuersus est, qui huiusmodi est,& delinquit,cum sit proprio iudicio condemnatus. Verũ & Leo Papa de Eutyche ait: Debebat suam opinionem deserere,quia B videbat sententiam suæ temerariæ stultitiæ auribus Catholicorum distillare, & nõ ita Antistites Ecclesiæ exacerbare, vt damnari meruerit; quam quidem condemnationem nullus poterit rescindere, si in suo peruerso errore persistat. Quod si ad doctrinã Catholicam redire voluisset: fui semper, & adhuc sum paratus, hunc ad communionem Catholicam admittere. sic enim venerabiles Episcopi stabilierunt, sicuti etiam ego illi omnia ad corporis victum necessaria suppeditari facio.

Verum si vestra sapientia Catholica articulos scire velit, quos contra Fidem Ecclesiæ docere videtur, & quos ex vetere hæresi Prædestinatianorum hausit(quæ primum fuit in Africa impugnata,& postea in Francia, eodem tempore,quo hæresis Nestoriana sub Cælestino Papa, tam huius auctoritate, quam cura & vigilantia sancti Prosperi conuicta fuit) vobis ordine exponam non omnes articulos quos tuetur, sed tantum C quosdam eorum, qui tamen maximi momenti sunt.

ERRORES GOTHESCALCI HAERETICI.

Dicit igitur id quod antiqui Prædestinatiani etiã dicebant: Quod sicuti Deus quosdam prædestinauit ad vitam æternam; sic etiam alios ad mortem æternam prædestinauit. Quod Deus non vult omnes homines saluos fieri,sed dumtaxat eos,qui saluantur: nam si hi omnes non saluantur,quos Deus vult saluari: non omne fecit, quod voluit. Quod si velit id quod non potest facere: non est omnipotens, sed infirmus & im-

b Psal. 134. potens: attamen omnipotẽs est,quia fecit omne quod voluit,testante Scriptura:[b] Omnia quæcumque voluit Dominus fecit,in cælo,in terra, in mari, & in omnibus abyssis.

c Esth. 13. item: Cuncta,[c] Domine Rex omnipotens,in ditione tua sunt posita,& non est,qui tuæ possit resistere voluntati: si decreueris saluare nos,ilico liberabimur.

Quod Iesvs Christus Dominus noster & Saluator non fuit crucifixus, neque mor- D tuus est pro redemptione totius mundi,id est pro redemptione & salute omnium hominum,sed tantum pro his qui saluantur. Dicit,licet nõ omnino pari traditione,simili tamen errore, id quod veteres Prædestinatiani dicebant, quando hæc verba S. Petri

d 2. Petr. 2. Apostoli exponit:[d] Negantes Dominum,qui eos redemit: Redemit eos,inquit,Sacramento baptismi,nihilominus nõ passus est mortem Crucis, nec sanguinem effudit pro eis. Verum aperte diuinus Paulus dicit, quod perceptio baptismi vocatur,redemptio-

e Ephes. 4. nis. Et sicut hæc electio, quæ tantum propria & specialis est omnium electorum, & quam crucifixus pius ac misericors Redemptor his tantummodo impertijt, quos redemit, & eripuit, & a præteritis peccatis lauit: sic certe redemit, liberauit, & a delictis præsentibus abluit eos qui nati sunt, & qui nascituri sunt, viuos & mortuos,nimi- E rum omnes electos. & hi recte sunt Mundus, pro quo Dominus passus est: non secus

f Ioan. 6. quam alibi dixit:[f] Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Insuper idem Godescalcus affirmat: Absit velim non solum dicam cogitare,verum etiam semel mussitare, quod serpens antiquus ad se rapere possit vnum eorum, pro cuius redemptione Deo Patri suo Dominus sanguinem suum pretiosum effudit. Amen. & alloquens Deum, dicit: Quare manifestum est,nullum eorum perire, qui sanguine tuæ Crucis redemptus est.

Non minus perniciose quam audacter defendit id quod antiqui Prædestinatiani non dixerunt, quod deitas sanctæ Trinitatis triplex sit.

Multos alios articulos omitto, quos iste & plurimi ex nostris partibus asserunt,qui veritati & integritati nostræ fidei aduersari videntur. Quos cum vestra auctoritas

ab alio

A ab alio intellexerit quam a mea temeritate, attentius perpendet, & quid de his credendum est, cito definiet: necesse autem est, hos resoluere. Et quamuis eorum corda insania, corrupti & deprauati sensus ferueant: tamen propter metum nostri Regis orthodoxi suas impias opiniones euomere non audent; adeo vt his oculis cernamus dictum Psalmistæ adimpleri: Congregans sicut in vtre aquas maris. Nam aqua maris tamquam in vtre siue pelle coaceruatur, qui amara hæreticorum scientia hodie ambitu Regni domini Caroli vestri filij continetur, eo quod sua zizania disseminare verentur. Me etiam calumniantur, & genuino dente rodunt, sed hoc patienter cum Dei auxilio feram, propterea quod breui extremum vitæ diem finiam. Quod si inter filios Dei illis licet, Deo sic sinente, corpus meum affligere: meam patientiam, Deo opitulante, exercebunt. Et vbi de fide male sentientes, se aduersarios exhibe-

B bunt: hoc aliquantulum scientiæ, quod in me est, acuent. Et quamuis me oderint: eos tamen diligam, & sic meam beneuolentiam probabunt.

Sed vt ad Gothescalcum redeamus, si vestra auctoritas ad me scribat, vt hunc carcere liberem: ad vos mittam,vt vosmetipsi huius doctrinam ad vnguem exploretis:aut hunc in manus alterius quem vobis placuerit mihi nominare, deponam. quia sicut scitis quod absolute vnusquisque non potest regulariter ordinari: sic ille qui in custodiam alicuius datus est, & in certum locum detrusus, siue monachus, siue quilibet alius regulariter viuens,sine cognitione & licentia eius ad quem spectat absolui canonice nequit: quicquid vobis lubebit mihi imperare, omnino perficere conabor. Solum a vobis auctoritatem peto,ne mea præsumptione iudicium tot Episcoporum relinque-

C re velle videar. Non enim me delectat, hunc in carcere detentum intueri,quamuis ob suam pertinacem obstinationem has merito pœnas luat, sed eius perfidiam molesto fero, a qua desciscere non vult. Quod si vestræ auctoritati gratum sit, vt alicui custodiendus committatur: prouidete etiam, vt is, cui tradetur, sit Catholicus, & qui in honore & pretio habeat gratuitatem Ecclesiasticam, Scripturamq. calleat: nam Gothescalcus non cessat totos dies integros non solum scripturas,quas ad suam voluntatem trahit repugnantes, verumetiam Doctorum Catholicorum sententias mutilatas, & a suo germano sensu detortas effutire. & eo modo in sui admirationem & æstimationem rapiebat non tantum idiotas & simplices, verum etiam mediocriter doctos,& parum prudentes, qui præseferebant zelum Dei habere, sed non secundum scientiam & discretionem. Præterea non solum appetit videri doctor & magister eorum, qui ipsum docent: verum etiam eos qui cum eo conferunt,suis colloquijs callide intercipere

D contendit. quod si nequit conuincere eos sic dixisse: obstinate iurabit, eos inter loquendum nonnulla protulisse, quæ fortasse non dixerunt, vt verax habeatur,& hi qui illi sese opponunt, mendaces,& suæ propriæ doctrinæ contrarij.] hactenus de Gothescalci erroribus & progressu eius vsque ad Nicolai Papæ tempora, quando eam epistolam ad ipsum Hincmarus scripsit, cui & multum fuit laborandum aduersus eius longe lateq.per Gallias disseminatos errores.porro eius lucubrationes aduersus eumdẽ hæreticum, idem Frodoardus recenset his verbis [a]. ex translatione e lingua Gallica.

a Frod. lib. 3. c. 14.

GOTHESCALCI CONATVS ET ARTES.

SCRIPTA HINCMARI ADVERSVS GOTHESCALCVM HAERETICVM

Hincmarus ad supradictum Nicolaum Papam litteras de suæ confessione fidei, & de Apologia,quam pro Fide Catholica contra errorem Gothescalci struebat, scripsit. Idem plurima alia in lucem edidit, & inter cetera Collectionem sententiarum Orthodoxorum Patrum,ad confutandas blasphemias istius Gothescalci, quam filijs Eccle-

E siæ suæ dedicauit, docens Deitatem diuinæ Trinitatis non debere dici triplicem, cum in summa Trinitate vnitas sit. Item poema eruditissimum Carolo Regi vouit, in quo agitur de gratia & prædestinatione Dei,de Sacramento Corporis & sanguinis Christi, de modo videndi Deum, de origine animæ, & de fide sanctæ Trinitatis. & hoc opus inscripsit Ferculum Salomonis. Ita maximum volumen de prædestinatione Dei & libero arbitrio contra quosdam Episcopos reprehensores suos, & præsertim contra dictum Gothescalcum & Ratranum monachum Corbeiensem collegit & composuit. Item alium pulcherrimum librum contra eumdem Gothescalcum & alios Prædestinatianos nomine Regis exarauit, & suæ maiestati his verbis scripsit: Domino Carolo Regi, &c.] hæc Frodoardus. ex quibus intelligas, diu multumq. decertandum Hincmaro fuisse aduersus bestiam hanc,de qua etiam suis locis inferius dicendum erit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LEO PAPA PRÆMVNIT VRBEM AB INCVRSIONE SARRACENORVM.

OCTINGENTESIMVS quadrageſimusnonus Redemptoris annus Indictione duodecima inchoatur,quo cum in Vrbe innotuiſſet,Sarracenos ex Africa,ingenti comparata claſſe,in Italiam ad Vrbis excidium properare:Leo Romanus Pontifex in magna conſtitutus anguſtia,quæcumque poſſet ad defenſionem Vrbis contulit.Quænam iſta fuerint, Anaſtaſius Bibliothecarius accepit ab huius temporis ſinceriſſimo ſcriptore,ſed non adeo expolito. Qui res geſtas ſic aggreditur:Tunc(inquit)de Romanæ Vrbis ſtatu,& reſtauratione murorum,qui longo iam ſenio ac vetuſtate nimia fracti ac diruti funditus vidébantur,cœpit cum IESV Chriſti Domini tractare conſultu;ne B ſi diu ſub hac negligentia ſiue obliuione conſiſterent:eſſet,Domino permittente,vt facilius ab hoſtibus capi,aut forſan expugnari potuiſſent. Ideo ne hoc in futurum malũ fieret,omnes prænominatæ muros ciuitatis Romanæ, duodecima inſtante Indictione, rénouari,atque ad priorem cultum,decuſq.reduci tota mentis alacritate curauit.Et nõ ſolum muros,quos diximus, celeri fieri agilitate præcepit, ſed & portas,quibus omnis ſæpe clauditur ciuitas,nouo cultu, lignisq. prævalidis ob inimicorum metũ atque terrorem reædificari feſtinantius iuſſit. Quæ denique omnia vt cito fierent,& ad effectũ, decoremq. perducerentur: præfatus vir Apoſtolicus indeſinenter,non ſolum equo reſidens, verum etiam ſuis pedibus proprijs per muros & portas cum ſuis fidelibus diſcurrebat,quatenus in reſtauratione eorum nulla mora, aut dilatio eſſet exorta.

Quapropter,vt antea dictum eſt,inter cetera,maximam de Romana Vrbe curam & C ſolicitudinem venerandus Pontifex gerens, vndiq. ad nouum,melioremq. cultum per cuncta deducens: quindecim ab ipſo ſolo turres, quas funditus dirutas per circuitum Vrbis reperit, nouis fabricis reſtaurari præcepit;quarum denique duas iuxta Portuenſem portam ita prudenter ac ſapiẽter venerabilis Præſul ab ipſa ora Tyberis,id eſt iux-

MVNITIO SVPER TYBERIM.

ta ripam Tyberis fluminis reædificare diſpoſuit, cum nullus prius hominum cogitare vel conſiderare valebat,quia per hunc locum non ſolum naues,verum etiam homines pedibus ingrediebantur. Nunc autem vix vmquam per eam paruæ nauiculæ introire valebunt. Et hoc propter futurum hoſtium Sarracenorum periculum,& ſalutem Romanæ Vrbis factum eſt. Ipſas igitur turres non ſolum lapidibus, ſed etiam ferreis muniris curauit catenis, quatenus, niſi neceſſitas fuiſſet, per eumdem locum nulla valeat nauis pertranſire. quod nouiter opus conſtructum Romanæ Vrbis defenſionem præ- D ſtat. quod videntibus non modicum ſed grande miraculum præſtitit,quanta cum ſapientia & ſubtili prudentia & ſedulitate peractum eſt.]

*Pſal.126.

Quod vero ſatis idem Pontifex ſciret, quod [a] niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra vigilant qui cuſtodiunt eam: inter hæc ad diuinum auxilium per ſanctos Mar-

IN SANCTOS CONIECTA FIDVCIA.

tyres promerendum ſolicitus fuit, in quibus magis confidens quam in copijs militaribus,eos ex cœmeterijs erutos intra Vrbem inuexit ad cuſtodiam ciuitatis. memoria repetens Sanctorum victorias quas ſcripſit Paulus ad Hebræos: [b] Sanctos per fidem viciſſe regna, fortes factos eſſe in bello, caſtra vertiſſe exterorum, & alia quæ ſequuntur. Bibliothecarius igitur ſub hac eadem duodecima Indictione, vbi de reſtauratione murorum narrationem habuit, iſta mox ſubijcit. Ipſe vero a Deo protectus beatiſſimus Pontifex multa corpora Sanctorum, quæ diu occulta iacuerunt, ſummo E ſtudio, ſummoq. cordis affectu ad honorem omnipotentis Dei intra huius Roma-

b Hebr. 11.

CORPORA SS. TRANSLATA IN VRBEM.

næ Vrbis mœnia mirifice congregauit. Nam & corpora Sanctorum Martyrum Quatuor Coronatorum ſolerti cura inquirens reperit. Quorum deſiderabili amore baſilicam, quæ in honorem Sanctorum fuerat Domino conſecrata, quam ipſe antequam ad Pontificij ductus eſt apicem,prudentiſſimo moderamine rexit,quæ per olitana curricula temporum quaſſata vetuſtatis defectu,& penitus confracta diuturnarem, pulchrioremq. ſtatum a fundamentis extruxit, & ad laudem omnipotentis Dei ipſorum ſacratiſſima corpora Claudij,Nicoſtrati,Symphoriani, atque Caſtorij,vna cũ Simplicio,necnon Seuero, Seueriano, Carpophoro,& Victorino,quatuor fratribus:verum etiam Marthæ, Marij, Audifacis, & Abacum, necnon Feliciſſimi, Agapiti, &

Hippo-

A Hippolyti cum ſuis *famulis numero vigintinouem, Aquilina, Priſca, Arſeo,Aquino, Narciſſo,Marcellino,Symmetrio,Candida atque Paulina,Anaſtaſio& Felice,Diogene & Liberali, Feſto,Marcello, Exuperantio, Pudentiana, Benedicto, Felice & Benenato ..... ſub ſacro altare recondidit cum alijs multis,quorum nomina Deo ſunt cognita.] *familijs

Sed & in eo idem Leo pariter admirandus,quod licet ob mœnium inſtaurationem ſumma grauaretur impenſa, & inſtantis belli occaſione ad alendos milites cuſtodes Vrbis plurima pecunia indigeret: tamen nulli pepercit impenſæ in exornandis Sanctorum Eccleſijs,præcipue vero illa quæ fuerat ipſius titulus, in quam tot ſanctorum Martyrum intulerat oſſa. Nam audi, quæ mox his Anaſtaſius ſubdit: Super quod altare eiuſdem Eccleſiæ ad gloriam Creatoris miro opere miræ pulchritudinis fecit Ciborium ex argẽto puriſſimo,aureo ſuperinducto colore, cum gemmis praſinis & hya-

NIHIL PRÆTERMISSVM AD ORNATVM ECCLESIARVM.

B cinthinis,penſans libras trecentas tredecim & ſemis.Inſuper obtulit in eadem Eccleſia vela rubea,quæ pendent in circuitu altaris numero quatuor. ſed & quæ alijs dedit Eccleſijs ſic ſubdit. Itemq. in Oratorio S.Barbaræ, quod conſtructum eſt intra Eccleſiam SS.Quatuor Coronatorum,coronam de argento penſantem libras duodecim; necnon in eodem Oratorio obtulit gabathas de argento decem,penſantes libras . . . Fecit & veſtes de fundato tres, habentes in medio Cruces cum gammadijs, & vela duodecim.

Prædictus vero Pontifex fecit in baſilica B. Stephani Pontificis via Latina, milliario tertio, veſtem de fundato cum Cruce in medio,& vela ſex, vbi ſuperobtulit patenam cum calice modico,penſante libram vnam & ſemis.] Subijcit ea quæ obtulit baſilicæ Apoſtolorum, quæ nos vna cum alijs ornamentis eidem ab ipſo collatis recenſuimus,atque mox addit: Ibi etiam in Oratorio B.Gregorij Confeſſoris atque Pontificis, C fecit veſtem de fundato cum gammadijs & Cruce de argento texta. Similiter in Oratorio beati Paſtoris martyris fecit veſtem pari modo de fundato. Necnon in Oratorio beatæ Dei Genitricis,quæ eſt poſita in Ambone,eodem modo fecit veſtem vnam, & in Oratorio ſanctæ & ſuperexaltatæ Crucis fecit veſtem ſimilem, necnon in Oratorio, quod poſitum eſt ad Fontem, fecit ſimiliter veſtem & vela de quadraplo.] & quo ordine cuncta ſunt facta recenſens, mox ſubijcit iſta.

ALIA DONA COLLATA ECCLESIIS.

Ipſe vero venerabilis & præclarus Pontifex fecit in Eccleſia SS.Quatuor Coronatorum ſuper altare maiori veſtem de fundato cum Cruce in medio & gammadijs,in gyro liſtam de fundato. Vbi ſupra in Oratorio S.Barbaræ ſimiliter veſtem fecit de fundato. Et in Oratorio S. Sixti ſimiliter veſtem fecit vnam. Et in Oratorio S. Nicolai ſimiliter fecit veſtem cum aquila,necnon cortinam habentem Crucem in medio, & in gy-

D ro liſtam de fundato miræ magnitudinis. Similiter in Eccleſia quam fundauerat obtulit patenã ex argento puriſſimo,aureo ſuperinductam colore cum Crucis trophæo, Saluatoriſq. effigie, ſanctæq. Dei Genitricis & SS. Apoſtolorũ, pulchro ſchemate decoratam,penſantem libras ſeptem: ſimiliter & calicem auro perfuſum, Euangeliſtarũ habentem iconam,& Crucem,penſantem libras quatuor; necnon de argento puriſſimo cantharum deauratum, in quo ſignaculum in circuitu expreſſum cernitur Crucis, cum Prophetarum effigijs,beatiſſimiq. Stephani primi martyris icona. Verumtamen & thuribulum ex argento mundiſſimo ..... gabathas ad nitorem ipſius venerandæ baſilicæ deauratas,penſantes pondus duarum & ſemis librarum. His omnibus ita geſtis,ornauit Confeſſionem ſacri altaris cum tabulis argenteis,penſantibus libras nonaginta,& Sanctorum effigijs decorauit. Super quod etiam obtulit regnum de argento

E puriſſimo cum pretioſiſſimis gẽmis,habens in medio Crucem,quod vſque nunc ſuper idem altare pendere conſpicitur. ibi etiam obtulit vela de fundato quadraginta tria. Ipſe vero ſæpius memoratus præclarus Antiſtes ſuperno inflammatus amore obtulit in monaſterio S.Silueſtri,ſanctiq. Benedicti,& S. Scholaſticæ,quod nuncupatur Sub Lacu,veſtes de fundato tres,& vela ſimiliter de fundato ſeptem.] ita quidem ſicut Martyrum,ita & Cõfeſſorum conciliãs ſibi aduerſus Sarracenos auxilium. Nec fefellit eum ſpes; ſiquidem qui confidit in Domino, ſicut mons Sion (vt ſcriptum [a] eſt) non com- *Pſal. 124.
mouebitur in æternum,qui habitat in Hieruſalem: montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi ſui.] quod declararunt euenta.

Anaſtaſius recenſitis,quæ hoc anno ab eodem Pontifice facta ſunt, de his quæ ſpectant ad Sarracenos eiuſmodi mox ſubijcit orationem. Sic igitur quæ inter cetera per ſanctiſſimi Præſulis aſſiduas preces & lacrymas, Domino exaudiente, duodecima iti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dem insistente Indictione, mirabiliter acta, vel gesta sunt, non inutiliter agimus, si ob A
æternam memoriam huic periculæ clarius inferere studeamus, vt quantæ sanctitatis
in hac ærumnosa vita vir iste extiterit, præsentes atque futuri facilius cognoscant.

CONSILIVM SARRACENORVM DE VRBE PRAEDANDA.

Denique post nefandam & lugubrem, omniq. plenam miseria Sarracenorum de-
prædationem, quam in primo Ecclesiarum omniũ capite, sancta scilicet Romana Ec-
clesia, hortatu diabolico peregere: voluerunt iterum ipsi Satanæ filij similia in Roma-
nos fines, & in Ecclesiam beatissimi Apostoli Petri, vt olim damna inferre, & deinde ad
loca vnde fuerant egressi victores remeare. Sed cura & studio summi vigilante Pasto-
ris, minime perficere potuerunt. Tamen vt fideles in Domino amplius, & fideliores
vere existant, & illius signa ac veneranda miracula veteribus similia nouiter emanas-
se non dubitent: a principio nunc recensendum est, quid de eis diuina, eodem tem-
pore, misericordia mirabiliter egerit, quantis miserijs & calamitatibus gens illa meri- B
to protrita dilapsa sit.

Quamobrem pristinum reminiscentes lucrum, & prædam quam fecerant multipli-
catam: iterum peruersorum hominum manu, multisq. cum nauibus ad Vrbem expu-
gnandam, duodecima Indictione vigente, venire crudeliter decreuerunt. Multisq. etiã
diebus in loco qui dicitur Torar ..... iuxta insulam Sardiniam demorati sunt. A
qua digressi ad Romanum Portum, Deo illos non adiuuante, venire conati sunt. Quo-
rum iniquus & nefandus aduentus Romanis non mediocriter terrori fuit. Sed quia
Ecclesiam suam Deus omnipotens semper inuiolatam custodiuit, & custodire non de-
sinit: excitauit inter ceteros omnium Neapolitanorum, Amalphitanorum, Caietano-
rumq. corda, vt vna cum Romanis contra eos insurgere, & dimicare fortiter debuis-
sent. Mox etenim e locis proprijs egressi contra Sarracenos inutiles, ipsi cum suis na- C
uibus coniunxerunt: suumq. repente aduentum beatissimo Leoni Quarto Pontifici
notum fecerunt; & quod ob nullam rem se venisse aliam sunt professi, nisi vt de Paga-
nis, Domino auxiliante, victores existerent.

NEAPOLITANI AMALPHITANI ET CAIETANI CLASSE SVBVENIVNT VRBI.

Tunc demum venerabilis Papa aliquantos ex eis prius ad se Romam venire præce-
pit, volens adeo specialiter scire, si eorum pacificus esset aduentus, vel non, sicuti &
factum est. Inter quos tunc filius Sergij magistri militum, qui erat ordinatus super
exercitum, nomine Cæsarius, aduenit. Quos benigne in palatio Lateranẽsi suscipiens,
causam pro qua aduenerant, inquisiuit. Illi autem ob aliud nõ se venire testati sunt, ni-
si ob hoc quod superius legitur exaratum. Quorum pius Apostolicus credens verbis,
cum magno armatorum procinctu mox in ciuitatem Ostiam properauit, omnesq.
Neapolitanos grandi & eximia deuotione suscepit. Qui vt summum Præsulem cõspe- D
xerunt, pedes eius humi prostrati venerabiliter sunt osculati, gratiasq. omnipotenti
Deo altithrono retulerunt, quia ad se confortandos talem dirigere decreuisset Anti-
stitem. Qui vt meliores de filijs Belial victores existerent, summopere eum deprecati
sunt, vt de suis sacris manibus Corpus Dominicum percipere meruissent. Quibus ore
suo Pontifex Missam in Ecclesia beatæ Aureæ decantauit, atque vniuersi ex illius, vt
dictum est, manibus, communionem sumpserunt. Et antequam hæc fierent, vsque ad
præfatam Ecclesiam cum hymnis & litanijs, cantisq. præcipuis simul cum ipsis
Neapolitanis, Christo adiuuante, profectus est. In qua etiam flexis genibus Altissimum
deprecatus est, quatenus orationibus sanctis ipsos Christianorum hostes in manus re-
sistentium tradere dignaretur. Super quos etiam multis cum lacrymis hanc oratio-
nem obtulit, dicens. E

LEO PAPA AD OSTIA TYBERINA DESCENDIT.

ORATIO QVA LEO BENEDIXIT AVXILIARIBVS COPIIS.

Deus, cuius dextera B. Petrum ambulantem in fluctibus, ne mergeretur erexit, at-
que B. Paulum tertio naufragantem de profundo pelagi liberauit: exaudi nos propi-
tius, & concede, vt amborum meritis horum fidelium vestrorum brachia contra ini-
micos sanctæ tuæ Ecclesiæ dimicantia omnipotenti dextera tua corroborentur, & cõ-
ualescant: vt de percepto triumpho nomen sanctum tuum in cunctis gentibus appa-
reat gloriosum. Per Dominum nostrum IESVM Christum Filium tuum, &c.

Die vero altera, postquam a iam dicta ciuitate venerabilis Præsul reuersus est: ipsi
scelerum socij & participes iuxta litus maris Ostiensis multis cum nauibus apparue-
runt. Contra quos Neapolitani impetum facientes dimicare fortiter voluerunt, & vul-
nerauerunt aliquantos ex illis, & iam inde triumphum accepissent, nisi vnum citius
impedimentum accidisset: nam cum in inuicem attentius dimicarent: subito tam

PVGNA CHRISTIANORVM CVM SARRACENIS.

validus,

A validus, & vehemens excitatus est ventus, qualem quis his temporibus meminisse non valeat. qui vtrorumq. naues confestim diuisit. Naues Sarracenorum veniebant vsque ad oram maris; deinde vento flante, mareq. eleuato procellis dispergebantur; & iterum post aliquantum confractis viribus reuertebantur. Dominus enim omnipotens (vt pro certo credimus) hunc ex thesauro produxit ventum, qui ad nocendum foras minime permitteret illis exire.

Super his nouis mirificisq. miraculis, quæ licet immeritis diuinitas ostendere, ac demonstrare nostris dignata est temporibus, semper collaudanda & glorificanda est veri Dei nostri clementia; qui eos ad locum quem desiderabant tantum permisit aspicere, & tamen ne capere possent, virtutis suæ potentia longius expulit: multosq. postea per intercessiones & merita Apostolorum Petri & Pauli non tantum maris profundus, verumetiam famis & gladius indesinenter extinxit. Ex qui- B SARRACENI DIVERSIS MODIS PERIERE.
bus per quasdam insulas nostras fame laborantes plurimi a nostris hominibus interfecti sunt. Ceteros autem veritatis causa ac testimonij viuos comprehendentes Romam duxerunt. quorum Romani proceres, ne nimis multiplicatus eorum numerus videretur, multos prope Portum nostrum Romanum in ligno suspendi iusserunt. Aliquantos vero nos ferro constrictos viuere iussimus pro hac solummodo causa, vt spem nostram quam in Domino habemus, & eius ineffabilem pietatem, necnon & propriam tyrannidem ipsi scire valerent. Qui post hæc ne otiose & sine angustia apud nos viuerent, aliquando ad murum, quem circa Ecclesiam sancti Petri habebamus incœptum, aliquando per diuersa artificum opera, quicquid necessarium videbatur, per eos onera iubebamus deferri.] hucusque de his Anastasius.

C Mutatio ista dexteræ Excelsi: Dixerat insaniens inimicus, [a] Persequar, comprehen- *a Deut. 15.*
dam, diuidam spolia, implebitur anima mea: Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea: Sed, Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare, submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.] aliquibus residuis ad grauiora supplicia subeunda, vel ad triumphum & gloriam Apostolorum reseruatis. Sic vltus est Deus Sanctos suos, qui, ne quid sibi sumeret homo, quod totum est suum, gloriæ vel honoris, noluit per auxiliares copias confici hostes & plenam obtineri victoriam: ipse eos vento diremit, ac vento tantum pugnauit in hostes, vento dispersit, ventoq. mersit, atque vento fecit esse captiuos. ita ista omnia ille qui imperat vento & mari, qui licet dormiens in nauicula aliquando visus est nostra non curasse discrimina, cum fuit in Sancta sua inualescere inimicum; tamen haud dubium, Petri & aliorum Apostolorum rur-
D sus excitatus clamoribus, vento & mari imperans, retorsit fluctus in hostes.

Non semel enituit potentia Principum Apostolorum in liberanda ab hostibus Vrbe: nam etsi quandoq. delicta ciuium diuinã prouocauerint vltionem, ijsdem vti filijs flagellatis & emendatis, mox Deus in hostes flagra asperiora conuertit, secundum illud Dauidicum: [b] Inimicos eius induam confusione; super ipsum autem efflorebit *b Psal. 131.*
sanctificatio mea.] Magna certe inhæsit istis confusio, cum qui hactenus extiterunt vbique victores orbis, iamq. ante triennium potiti ipsis eorumdem Apostolorum basilicis, elati mente, videbantur aduersus Sanctos ipsos, immo sanctorum Principes fuisse potentes: modo ex ijsdem, alijs absorptis fluctibus, suspendio consumptis alijs, qui residui fuere, loco magni ducerent beneficij, si ad munimentum basilicæ sancti Petri, quam spoliauerant & profanauerant, serui operarij loco infimo inseruiE SARRACENI AD OPVS FABRICAE DAMNATI.
rent ferreis onusti vinculis, iugiter sub neruo gementes. Ita plane vlciscente Deo, secundum Propheticum illud, in hostes suos, qui insiliunt in Ecclesiam suam, semper acciderit: [c] Omnes qui comedent te deuorabuntur; & vniuersi hostes tui in captiui- *c Ierem. 30.*
tatem ducentur, & qui te vastant, vastabuntur, cunctosq. prædatores tuos dabo in prædam.] licet ad tempus ob peccata ipsius visus sit Deus irasci in populum suum.

Sed maiori adhuc ista admiratione recolui de mœnium facta ædificatione per hostes Mahometanæ perfidiæ sectatores, cum diebus nostris, meis conspexi oculis rursus Mahometanos eidem operi, in ædificatione eorumdem murorum ambientium basilicam Vaticanam adscriptos. Cum videlicet obtenta illa ingenti, ac plane admirabili, famosissimaq. aduersus Turcas nauali victoria, captiuos Turcas quos accepit in partem sanctæ memoriæ Pius Quintus Romanus Pontifex, auctor sancti fœderis, ad perficiendum opus munitionis quod inchoauerat eius prædecessor Pius Quartus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

in catena cæmentarijs seruire coegit. Vidi inquam,& ad ista memoriam reuocans, illud Dauidicum exclamaui: [a] Venite & videte opera Dei terribilis in consilijs suis super filios hominum.] Quam admirabili prouidentia sua est operatus (quod stulte Ethnici fatale dixissent) vt ad ædificationem mœnium sancti Petri semper captiuos, ferro vinctos Mahometanos seruientes in cophinis, ob gloriam Apostolici culminis adhibuerit. Vt plane quibusdam velut lineamentis significaret,non ex eorum potentia esse quod regnant, sed propter peccata nostra: nam si nos quod esse deberemus, essemus, secundum Psalmi illud accideret: Si [b] populus meus audisset me, Israel si in vijs meis ambulasset, pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem, & super tribulantes eos misissem manum meam.] cogeretq. dominantes populis seruire nobis, perfidosq. Mahometanos suo experiri iterum damno, quam periculose in petram impingant, qui sibi visi essent, expugnato iam prope vndique orbe,de omni fere gente reuexisse triumphum.

a Psal.65. MAHOMETANI ITERVM INSTAVRARE COACTI MVRIS.

b Psal.80.

Porro de rebus tunc gestis idem Pontifex Leo scripsit epistolam ad Lotharium Imperatorem. non extat ipsa quidem integra,sed tantum ex ea fragmentum huiusmodi apud [c] Gratianum his verbis. Igitur cum sæpe aduersa a Sarracenorum partibus perueniant nuntia: quidam in Romanum Portum Sarracenos clam furtiueq. venturos esse dicebant, pro quo nostrum congregari præcepimus populum, maritimumq. ad litus descendere decreuimus. Et egressi sumus Roma, &c.] hucusque ibi. Cui quidem capiti aliud mox subnectitur istis verbis. [d]

c 23.q.8. c.7.

EX LEONIS EPISTOLA AD LOTH. IMP.

d 23.q.8. c.8.

Scire vos oportet, quod numquam ab aliquibus nostros homines sinimus opprimi; sed si necessitas vlla occurrerit, præsentialiter vindicamus, quia nostri gregis in omnibus vltores esse debemus, & præcipui adiutores.] hæc Leo ad eumdem Imperatorem. Sed & constat aliam dedisse epistolam ad Francorum exercitum, cum strenue eum aduersus Sarracenos pugnare hortatur verbis istis. [e]

e 23.q.8.c.9.

Qui timore ac tremore depositio contra inimicos sanctæ fidei & aduersarios omniũ religionum agere viriliter studete. Nouit enim Omnipotens, si quilibet vestrum morietur,quod pro veritate fidei,& saluatione patriæ, ac defensione Christianorum mortuus est: & ideo ab eo præmium cæleste consequetur.] hæc ibi.atque de his hactenus.

Inter hæc autem fertur,quod Lotharius Imperator agens litteris apud Leonẽ Rom. Pontificem, inter alia ab eo impetrauerit pallium pro Hincmaro Archiepiscopo Rhemensi, & singulari (vt audies) prærogatiua. de his enim ista Frodoardus [f] habet: Hincmarus ob sanctitatem & prudentiam colendus,Imperatoris Lotharij postulatione a Papa Leone Quarto pallium in vsum quotidianum accepit, licet ad eum iam vnum mississet, quo diebus solemnibus sibi præscriptis vteretur. Hanc ob causam idem Leo Hincmarum sua epistola monuit, se nulli vmquam antea Archiepiscopo vsum ordinarium & quotidianum pallij concessisse,nec in posterum vlli vmquam cõcessurum.] hæc Frodoardus. At Nicolaus Papa de his Hincmarum, vt mendaci rescripto vtentem redarguit, vt suo loco dicetur.

PALLIVM AD VSVM QVOTIDIANVM CONCESSVM ECCLESIAE RHEMENSI.

f Frodo. lib.3. cap.9.

Hoc eodem anno, audiens Leo Papa in Britannia minori Nomenoium dirum insurrexisse tyrannum, qui a Carolo Francorum Rege eam curare prouinciam fuerat missus, vastareq. simul humana atque diuina, expellereq. pro animi furore ab Ecclesijs suis Episcopos: litteras ad eum commonitorias scripsit, quæ licet non extent, tamen earum mentio sit in Synodali epistola ex Concilio Turonensi ad eumdem tyrannum tunc missa, cum eadem ex causa dicta Synodus est celebrata.

SYNODVS TVRONENSIS ADVERSVS DVCEM BRITONVM NOMENOIVM.

Hoc enim anno (vt accepimus ex veteribus fragmentis rerum Francorum a Frontone Ducæo ad nos in Vrbem missis) electis a Neomenio,siue potius Nomenoio Duce Britonum Episcopis, Nannatensi, Redonensi, coacta est Synodus a Landrano Archiepiscopo Turonensi & alijs inferius nominandis.

Ante hæc autem de his admonitus Leo Romanus Pontifex, studuit (vt par erat) Apostolicis litteris ad meliorem frugem reducere hominem perditissimum. Sed frustra conatus: etenim eo superbiæ & arrogantiæ elatus iste,eas contemnens, nec accipere quidem voluit. Cuius contemptus Apostolicæ Sedis vindices exurgentes Francorum Episcopi vigintiduo simul conuenientes, ad eumdem tyrannum litteras scribentes,ipsum ob id potissimum acerrime redarguere, excommunicationem comminantes. Extant ipsorum litteræ apud Lupum Ferrarienſem Abbatem memoria dignæ,

gnæ, [a] quæ sic se habent ex ipsorum conuentu scriptæ, vt puto, ab eodem Lupo adhuc monacho, qui inhærebat tunc suo Episcopo Senonensi Guenilono.

a Lup. Ferrar. epist.84.

Landranus Turonum Metropolitanus Episcopus, Dodo Andegauorum, Aldricus Cenomanorum Episcopus, Guenilo Senonum Metropolitanus Episcopus, Heriboldus Antisidori Episcopus, Prudentius Tricassinorum, Agius Aurelianorum, Ercanradus Parisiorum, Hucbertus Meldorum, Elias Carnutum, Herimannus Niuernorum, Hincmarus Rhemorum Metropolitanus, Himmo Nouiomagi, Pardulus Lauduni, Rhotadus Suessionum, Gilmeradus Ambianorum, Erpoinus Siluanecti, Hermenfridus Bellouacorum, Paulus Rothomagi Metropolitanus Episcopus, Saxoboldus Saiorum Episcopus, Freculphus Lexouiorum, Vualfridus Baiocensium Nomenoio Priori gentis Britannicæ salutem quæ est in Christo IESV Domino nostro.

Dominus quidem Deus occulto, iusto tamen iudicio permisit esse te rectorem gentis tuæ. In quo tamen regimine qualem te exhibueris, testis est conscientia tua, & amaræ querimoniæ diuersarum Ecclesiarum, & afflictiones nobilium & ignobilium, diuitum & pauperum, viduarum & orphanorum, quos damnabili cupiditate, & horribili crudelitate vexasti. Sed quia Christianum nomen non penitus abiecisti, & nos ex Apostolica successione debitores sumus omnibus, vt bene agentes ad perseuerantiam exhortemur, delinquentes autem ad pœnitentiam auctoritate diuina prouocemus: vehementissime tuis excessibus condolemus, & a tuo interitu paterna & Episcopali solicitudine te cupimus reuocare. Cupiditate tua vastata est terra Christianorum, templa partim destructa,partim incensa cum Sanctorum ossibus, ceterisq. reliquijs, possessiones Ecclesiarum,quæ fuerunt nota fidelium redemptio animarum, patrimonia pauperum illicite in tuos vsus redacta; hereditates nobilium ablatæ, & maxima multitudo hominum & interfecta, & seueritate oppressa; rapinæ crudelissimæ perpetratæ, adulteria, & corruptiones virginum passim commissæ, Episcopi legitimi sedibus proprijs expulsi,& (vt mitius loquamur) quia dicere nolumus, fures & latrones, mercenarij introducti. Patroni nostri beati Martini quondam diœcesis, ex qua vos esse negare non potestis, violata; omnes postremo Ecclesiastici ordines perturbati, quod nimis dolendo, & compatiendo dicimus.

GRAVISSIMA TYRANNI SCELERA.

Satis hæc ad tuam perditionem sufficiebant, sed ad cumulum malorum auxisti temeritatem, & omnem læsisti Christianitatem, dum Vicarium beati Petri Apostolicum, cui dedit Deus primatum in omni orbe terrarum, sprenisti. Cum enim eum postulasses, vt in libro suo te scriberet, & pro te Dei clementiam exoraret; & ille directis litteris, se id facturum promisisset, si se monentem obedienter audires: non solum nihil eorum quæ mandauerat, fecisti, sed ne litteras quidem ipsas recepisti. Et quia nolebas a malo desinere, timuisti bene monentem audire. In eo igitur læsisti Apostolos, quorum est princeps Petrus; læsisti Episcopos, qui iam cum Deo regnant in cælis, & miraculis coruscant in terris; læsisti & nos, qui etsi non habemus eorum meritum, idem tamen diuina gratia possidemus officium.] Hæc audiant qui litteras Apostolicas retinent, atque earum executionem quouis colorato prætextu eludentes impediunt, quam enormiter peccent; & quam grauiter delinquant,qui quod Patres adeo detestati sunt etiam in tyranno, defendant in pijs Principibus duplo peccantibus: siquidem sciens [b] & non faciens voluntatem domini sui vapulabit multis. pergunt Patres.

QVAM GRAVE SCELVS SIT CONTEMPTVS LITTERARVM ROM. PONT.

b Luc. 12.

Nuper etiam excipiens Lambertum, quem Ecclesia materna pietate ex aliqua parte receperat, ea scilicet condicione, vt se corrigeret, & mala solita perfecte declinaret: fecisti te participem, immo auctorem perturbationis populi Christiani: eum enim amator pacis dominus noster Rex etiam ad suam suasionem remouerat a finibus tuis, & alijs honoribus decorauerat; & nunc eum rebellare conantem, velut in gremium recepisti,& vt in malo proficiat fauere non desinis. Iube afferri libros* tuos, & in eis comminantem Dominum [c] audies: Impio præbes auxilium, & his qui oderunt, amicitia iungeris; & non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, dignos esse morte inuenies. Nec ignoras quod certi fines ab exordio dominationis Francorum fuerint, quos ipsi vendicauerunt sibi, & certi quos perentibus concesserunt Britannis. Quomodo ergo despicis legem Dei, quæ præcepit, ne

DE LAMBERTO REBELLI RECEPTO.

* diuinos

c 2. Paralip. 19.

transgre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

transgrediaris terminos, quos posuerunt patres tui? & terram Francorum iniuste tibi defendere conaris? Nec formidas illud: [a] Maledictus qui transgressus fuerit terminos proximi sui? O quid facturus es in die magni Iudicij, cum tibi reddenda erit ratio de tuis annis, mensibus, horis, momentis! Et hoc erit celeriter. Verum est enim quod iuuenis possit cito mori, sed senex diu non possit viuere. Ante te prolixum fuit, secutum post te quoque Deo certum est quantum durabit. pro hac vita breuissima noli tibi sempiternam miseriam comparare. A

a Deut. 17.

NEC FIDES NEC OPERA PROSVNT BONA SINE OBEDIENTIA SEDIS APOSTOLICAE.

Ne si deponas persuasionem alienorum, oppressiones omnium, societates perditorum, & recipias admonitionem Sedis Apostolicæ, nostræq. vnanimitatis, non tibi prodesset fides, nec quæcumque pietas, aut bona opera. quod Saluator dicit: [b] Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cælorum. Cogita quid mereatur qui scandalizauerit vnum de pusillis: & ita poteris colligere quam ingentem sis perlaturus, nisi resipueris, damnationem, qui partem maximam populi Christiani grauissime perturbasti. Quamobrem monemus te, obsecramus, obtestamurq. tuæ salutis cupidi, pone finem malis tuis: conuertere ad Dominum, cuius nemo nostrum potest effugere iudicium: Fac fructus dignos pœnitentiæ, hoc est, quia granditer deliquisti, granditer bona exerce, vt non solum non torquearis cum diabolo & reprobis in inferno; verum etiam gaudeas cum Deo & electis eius in cælo. Id quoq. tibi pollicemur, quia si te Deo restitueris: apud eum intercessores pro peccatis tuis esse cupimus, & apud pium Principem nostrum, vt tibi, tuæq. posteritati benigne consulat, conabimur obtinere. B

b Matth. 7.

Maximum reatum te contraxisse scimus, quod epistolam Sedis Apostolicæ respuisti, existimans aliqua in ea tibi noxia contineri. Sed quod exemplar eius Venerabilis Papa nobis dignatus est dirigere: notum tibi facimus, nihil in ea contineri quod ad tuam pertineat læsionem. Et propterea parati sumus, si vis, secundo Legatum Sedis memoratæ cum scriptis toti mundo venerandis dirigere. Quod si eum non receperis: nos qui monuimus, excusabiles erimus. Sin autem receperis, & auscultaueris: & Dominum & beatum Petrum propitios, & nos habebis in fide coniunctos, & intercessores proficuos. Si vero nos benigne monentes contempseris: certum tibi sit, numquam tibi futurum locum in cælo, & cito non futurum in terra, quod tua culpa separatus ab Apostolica & nostra societate anathematis vltione, locum habebis (quod auertat Deus) in tartaro. Hæc etiam per tuum ministerium denuntiamus Lamberti hominibus, & quibuslibet gentis tuæ: quod si communicauerint ipsi, & rebellioni eius consenserint, anathemate condemnabuntur, & traditi Satanæ, sine fine peribunt. Conuersos autem recipimus, & in pace Christiana permanere optamus, atque pro eis parati sumus domini nostri Regis clementiam, quantum possumus flectere.] hucusque Synodales litteræ Episcoporum. C

DE LITTERIS APOSTOLICIS RECIPIENDIS.

D

Ceterum cum impio Nomenoio haud diutius fuit agendum, ipso Deo vindice causam citius dirimente, cum impium de medio sustulit exitu repentino anno sequenti, de quo hæc tantum scripta reperimus in Chronico Engolismensi: Anno octingentesimo quinquagesimo, iubente Domino, Nomenoius ab Angelo percussus interit.] hæc ibi.

INTERITVS NOMENOII.

Eodem anno in Anglia occisus asseritur sanctus Vulstranus nepos duorum Regum Merciorum. de cuius sanctitate cælestia non defuere miracula indices. Nam de loco vbi innocenter occisus est, columna lucis vsque ad cælum porrecta omnibus loci illius incolis per dies triginta stabat conspicua.] hæc Matthæus Vuestmonasterienſis hoc anno. Quo pariter ex Vrbe, ab Ecclesia sanctorum martyrum Petri & Marcelli ni eleuatum corpus sanctæ Helenæ Constantini Magni matris, per Theagisum monachum fuisse translatum in Gallias, & in diœcesi Rhemensi collocatum, auctor est Sitrouersia, vbi sepultum fuerit. Veneti insuper illud ab Oriente delatum, possidere se gloriantur, quod & digno cultu prosequuntur. E

OCTINGENTESIMVS quinquagesimus adest Redemptoris annus, decima tertia Indictione inchoata, quo Dei Ecclesia Catholica Martyribus Cordubensibus mirifice illustrari cœpta est, ijsdemq. stylo sancti Eulogij æque martyris nobilitatis. Vbi erat cubile draconum, vbi iniqua erat Sarracenorum Regni sedes, illic flores apparuerunt: sanguine siquidem Martyrum irrigata germinauit, [a] & exultauit lætabunda, & laudans. vt hac ex parte Cordubensis felix Ecclesia præ ceteris orbis Ecclesijs fuerit illustrata, vtpote quæ sola inter inimicos magna constantia vexillum confessionis erexit. Cum enim in Asia, Africa, & Europa dominaretur gens perfida, Christianis infensa, & omnes dura diraq. premerentur seruitute, & religionis cultum graui pensitatione tributi redimerent, iam inueterati inter inimicos, cum his qui oderant pacem videbantur iam esse pacifici; satis sibi esse iudicates, si adire suas possent Ecclesias, & suos qui præessent gregi haberet Episcopos, licet innumera in Christianam religionem quotidie illata paterentur opprobria, audirentq. blasphemias subsannantium infidelium, quæ tamen miseri tolerarent inique: Ast qui nõ venit eiusmodi pacem [b] mittere sed gladium, zelo læsi numinis excitauit corda multorum æstuantium illius ignis incendio, de quo Saluator: Ignem [c] veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur? qui & eius luminis claritate, quæ esset Dei voluntas bona, beneplacens, & perfecta intelligentes secundũ illud Propheticum: De [d] excelso misit ignem ossibus meis & erudiuit me.] atque dicentes: Opprobria [e] exprobrantium tibi ceciderunt super me.] eosdem armatura [f] Dei indutos, galea salutis tectos, fidei scuto munitos, potentes gladio spiritus, aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus pugnaturos eduxit in campum ille ipse qui dixit: [g] Confidite; ego vici mundum.] Quæ quidem præclara certamina consecrari perpetua memoria meruere non ab alio quam ab auctore, qui præsens affuit, & pars magna fuit, sacro Dei ministro, dignissimo sacerdote, atque gloriosissimo martyre S. Eulogio Cordubensi presbytero: qui quidem agones, atque coronæ martyrum a nullo dignius quam a martyrij candidato, martyre designato, promotore Martyrum, testeq. fideli scribi vllatenus potuerunt. A

a Isa. 35.

CORDVBENSIS ECCLESIA NOBILITATA MARTYRIBVS.

b Matt. 10.

c Luc. 12.

d Thren. 1.

e Psal. 68.

f Eph. 6.

g Ioan. 16.

S. EVLOGIVS SCRIPTOR REVM GESTARVM SS. MARTYRVM.

B

C

Quod vero eiusdem Eulogij eo argumento scripti libri iam excusi, vulgati sint; ne singulorum Martyrum Acta describẽdo lectori tædium afferamus, eadem summatim hic describere consultius visum est, cum qui ea integra videre cupit, habeat quem originarium petat fontem. Quando autem singuli passi sint certi temporis nota firmata ab eodem Eulogio ita narrantur. [h]

h Euleg. Mem. Sanct. lib. 2. c. 1.

In nomine Domini. Regnante in perpetuum Domino nostro Iesv Christo anno Incarnationis eius octingẽtesimo quinquagesimo, Era octingentesima octuagesima octaua: Consulatus autem Habdarrahgman vigesimo nono. Cuius temporibus rebus & dignitate gens Arabum in Hispanijs aucta, totam pene Hiberiam diro priuilegio occupauit. Cordubam vero quæ olim Patricia dicebatur, nunc sessione sua vrbem regiam appellatam summo apice extulit, &c.] Subijcit his glorioſam confessionem, consummationemq. martyrij presbyteri Ecclesiæ Cordubensis, Perfecti nomine, qui ceteris ad martyrium viam aperuit, qui primus dolosa arte Sarracenorum inuitus primum, inde libens volensq. certaminis campum ingressus, glorioſum triumphum de perfidia debellata, & Christi gloria prædicata reuexit, multiplici corona dignus qui primum pilum in hostem, cominus pugnaturus iniecit, primusq. vexillum confessionis super mœnia impietatis erexit. bene igitur a Perfecto perfecta opera Dei sunt inchoata. Hic in cœnobio sancti Acisculi monachus ab adolescentia militans, perfectæ vitæ stipendia merens, vbi fraude Arabum ad publicam confessionem adductus, Mahometum pseudoprophetam scita oratione insectatus, & detestatus pariter, Christum Dominũ verum Deum confessus est. cuius rei causa detrusus in carcerem, detentus ibi diutius, fortior spiritu redditus, vehementius in illorum pseudoprophetam inuectus, obtruncatione capitis nobile certamen expleuit quartodecimo Kalendas Maij, feria sexta. Corpus vero a fidelibus curatum, sepultumq. est in Ecclesia sancti Acisculi, martyrem D

PERFECTI PRESBYTERI MARTYRIVM.

E

Universidad de Deusto
Biblioteca

tyrem martyri coniungentibus. Sed quæ secuta sit vltio persecutorem, cuius interitum iam ante prædixerat ipse martyr, ab Eulogio accipe, qui sic ait: Illudq. propheticum diuinitus ore prolatum de proconsule Eunucho Clauiculario Nazar, ita Deo dispensante impletum est, vt carcere adhuc religatus conuinctis prædixerat. Nam priusquam in anno altero profanæ solemnitatis Paschale gaudium perituris occurreret: multis ante diebus Eunuchus idem occubuit. Ignita namque febre intrinsecus viscera eius adusta, & (vt nonnulli ferunt) toxica potione corrupta, ante obitum, dum vrgente corporali necessitate, ad purgandum aluum secretius cubiculum peteret, disco effusa sunt, & interijt, sicuti quidam poeta Christicola Arij finem describens, heroice lusit, dicens. A

Visceribus fusis, vacuus quoque ventre remansit. Sic namq. Dominus vtroq. miraculo militem suum glorificans, magnæ spei solatijs fidelium vota corroborat.] hæc Eulogius. qui & inferius, quantum de consummato Perfecti martyrio vbiq. fama vulgata in cordibus Fidelium ignem accenderit, his verbis reddidit manifestum: Res vero tanti facinoris in sacerdote commissi, multos ocio securæ confessionis per deserta montium, & nemora solitudinum in Dei contemplatione fruētes, ad sponte & publice detestandum & maledicendum sceleratū vatem *Mahometum* exilire coegit, maiorisq. ardoris fomitem moriendi pro iustitia cūctis ministrauit. Et quod ab isto vno infida persecutorum executio primitus violenter extorsit; & quod in hunc callida circumuentione suadendo vlciscitur, postmodum in plurimos vltro se tali discrimini offerentes exhorruit. Adeo namque terrore nimio Ethnicorum vniuersitas in horum progressu concussa est, vt perditionem Reipublicæ, Regniq. sui excidium iam imminere arbitrarentur, ac nostros athletas ab huiusmodi intentionibus inhiberi suppliciter exoraret. B C

[a] *Euleg. Mem. Sanct. lib. 1.*

Hunc secutus est ad certamen [a] Ioannes, qui eadem ex causa ad tribunal iudicis ductus, homo laicus, venalia exposita habens, plurimisq. verberibus publice per ciuitatem flagellari iussus, in arctum detrusus est carcerem, quem Eulogius se inuenisse testatur adhuc plagis cruentum, cum ipse in eumdem postea (vt dicetur) detrusus est carcerem. Qui & in fine: Horum igitur duorum & spontaneus & violentus ad passionem cursus ceteros in vnum eumdemq. consensum dimicandi vltro venire coegit.]

[b] *Ioan. 12.*

Secundum illud Euāgelicum: [b] Si granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, multum fructum affert.] & sic cum putatur vitis, magis vuis abundat. At de Martyribus, quod ad hunc annum pertinet, satis. reliquas autem Martyrum coronas suis locis inferius relegemus.

Sic igitur quæ torpescere, ac tepescere videbatur, quæ inter infidelium vepres erat Ecclesia; mox beneficio persecutorum ita virere, atque florere visa est, ex cæde Martyrum, vt præ ceteris omnibus toto Christiano orbe sparsis Ecclesijs fuerit illustrata, longe lateq. fulgoribus splendens. D

RANIMIRI REGIS OBITVS.

Quod autem ad res Christianorum seorsum in Gallæcia regnantium spectat: hoc ipso anno, Ranimirus Rex successor Alfonsi Casti ex hac vita discessit die prima Februarij, sepultus Oueti, eiusmodi epitaphio inscripto sepulchro.

OBIIT DIVÆ MEMORIÆ RANIMIRVS
REX DIE KAL. FEBRVARII ERA DCCC
LXXXVIII. OBTESTOR VOS OMNES
QVI HAEC LECTVRI ESTIS VT PRO RE-
QVIE ILLIVS ORARE NON DESINATIS.] Ex huius inscriptionis adeo euidenti testimonio (quam qui vidit exscripsit, atque sincere reddidit Ambrosius [c] Morales) erroris manifestissimi arguuntur reliqui omnes rerum Hispanicarum tractatores, qui eiusdem Regis ingressum in Regnum ponunt anno Domini octingentesimo vigesimo tertio, & annis sex & mensibus nouem regnasse [d] tradunt, ex numeris Eræ corruptis, quos per eiusmodi antiquissimam certamque, ac omnibus patentem inscriptionem, oportuisset (vt prudenter fecit Ambrosius) emendasse, cum alioqui semel in tempus illapsus error, secundo mendaciorum germine infeliciter propagetur. Porro Ranimiro successit eodem die Ordonius filius, regnauitq. annis duodecim, vsque scilicet ad annum Redemptoris octingentesimum sexagesimum secundum, vt ex alia item veteri inscriptione idem auctor manifestissime probat. E

[c] *Ambros. Mor. in Schol. ad Eulog. in fine, & hist. lib. 13. cap. 52.*

[d] *Theodor. par. 4. c. 10. & alij cum sequuti.*

ORDONIVS REX IN HISP.

Hoc

NORTHMANNI RECEPTI A CAROLO IN PARTEM REGNI.

A Hoc pariter anno, luctus, & clamor ingens repetitur in Gallijs ex Northmannorum noua facta incursione in Regnum Caroli filij Ludouici Imp. cum ille timore concussus, consilij inops eosdem in Regni consortes assumit, ea Regni parte illis concessa, quæ ab eorum nomine sumpto vocabulo, dicitur Normandia. Habent ista Annales veteres a Pithœo editi, verbis istis: Hoc anno octingentesimo quinquagesimo Northmanni Godefrido duce, per Sequanam ascendentes Regnum Caroli prædantur. Ad quorum expulsionem Lotharius in auxilium vocatus, cum sibi cum hoste pugnandū esse putaret, Carolus clam mutato consilio, Godefridum cum suis in societatem Regni suscepit, & terram eis ad habitandum delegauit. Lotharius vero aduentum suum illi superuacuum videns ad propria est reuersus.]

Vidisti degenerem a maiorum suorum fortitudine Principem Northmanno piratæ
B succumbere, & ab eodem turpiter adeo redimere pacem, Regni consortio? Vnde mala ista? Non aliunde quidem, nisi quod a maiorum pietate & propenso religionis cultu, per quem sibi illi Deum conciliantes, [a] facti sunt aduersus barbaros omnes inuicti, reperiuntur hi fuisse degeneres. Francorum tunc quidem enituit robur, cum in Regibus cultus pietatis excelleret, elanguit, cum defecit, & Ecclesiæ sunt prostitutæ laicis. quorum redditibus non sunt illi roborati vel erecti, sed eneruati, penitusq. depressi. Luxerunt ista, & aperuerunt ea Principibus ipsis reuerendissimi Patres (vt vidimus) in Meldensi Concilio, & ad putridum vulnus opportuna apposuere remedia. Sed recusauit ille ea omnino suscipere. vnde iusto Dei iudicio factum est, vt qui latas a sanctis Patribus leges subire renuit, coactus sit a Northmannis durissima suscipere iura; & qui Ecclesiarum bona laicis tradebat, coactus sit sua largiri Northmannis.

[a] *Deut. 35.*

CVR TOT IN FRANCOS PARTA SVNT MALA.

C Sed sicut nulla est secuta emendatio in Rege, ita nec quieuit Northmannorum flagellum in manu Dei; vt quæ suis locis dicturi sumus ostendent. Etenim in omnibus semper vigens, numquam senescens permanet sententia Achioris [b] differentis cum Holoferne, Quod cum populus peccat in Deum suum, nullo negotio aduersus eum præualeant barbari. Secus vero, si cultor sit religionis atque iustitiæ, nullam esse gentem quæ possit illi resistere.

[b] *Iudit. 5.*

NORTHMANNI CVM IN HISPANIA VICTI ET IN GALLIA VINCVNT.

Vis videre, atque certo discere experimento, pro pietate Regum de barbaris concedi victorias? Sicut cum Carolus bona Ecclesiarum laicis, ipsis sui Regni Comitibus dedit, coactus est sua dare Northmannis; ita contra cum Ramirus Rex in Hispania (vt vidimus) ipsum suum Regnum fecit pensione tributi esse vectigale Ecclesiæ sancti Iacobi, retulit glorioſum triumphum, cum idē inuictum hactenus genus hominum supe
D rauit. De qua tanta victoria breuiter ista Tudensis: Eius tempore Northmannorū classes per septemtrionale mare ad litus Legionis ciuitatis aduenerunt. Gens hæc est crudelissima, & in partibus nostris antea non visa. Quod Rex vbi comperit, aduersus eos cum exercitu suo venit, & multitudinem eorum vicit, & septuaginta naues illorum combussit, atque multis ditatus diuitijs, ad propria incolumis reuersus est.] hæc ipse. eadem & reliqui, vt Rodericus & alij historici tum veteres tum recentiores, qui prosequuti sunt res Hispaniarum. Ex his igitur opportune rursus Dauidicum illud ad Principum aures importunius occinendum: Et nunc [c] Reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.]

[c] *Psal. 2.*

Est hic annus trigesimus ætatis Caroli Regis, qui licet ad virilem ætatem, non tamen eodem pietatis & vitæ morum incremento peruenit. Lupus Abbas Ferrariensis
E cupiēs eum ad meliorē frugem perducere, ad eum scripsit litteras, quas dignas Annalibus existimamus. sic enim se habent, isto titulo prænotatæ: [d] Exhortatio ad Carolum.

[d] *Lup. epist. 64.*

LVPI AD CAROLVM REGEM ADMONITIO EPISTOLARIS.

Vt pacifice, feliciterq. regnetis, obseruanda vobis fideli dilectione collegi. Creatori vestro Deo & Iudici futuro gratias habete semper & agite, qui vos hactenus malis pluribus liberauit, & bonis multiplicibus exornauit: vtq. vobis initium, profectum, atque perseuerantiam in bonis actibus largiatur, quotidianis precibus flagitate. Cum essetis paruuli, loquebamini vt paruuli; sapiebatis vt paruuli: nunc autem ad virilem perducti ætatem, secundum eumdem Apostolum, in quo euidenter Dei spiritus loquebatur, euacuate quæ fuerunt paruuli. scilicet stulta atque inania declinantes, rationabilia præsenti & futuræ saluti profutura sectamini. Quæ agenda sunt, prospicite diligenter, & retractate subtiliter cōmune, *quale consilio cum Dei vestrisq. perfecte fidelibus; quia id diuinum nos instruit eloquium: [e] Qui sibi nequam est, cui bonus erit? Nec vos cuilibet ita subijciatis, vt ad eius arbitrium omnia faciatis: Cur enim

[e] *Eccl. 14.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

regium nomen prætenditis, si regnare nescitis? vt pace cunctorum dixerim, nō expedit vobis & populo, vt aliquem vobis æquetis, nedum præponatis. quoniam Deus qui scit quid sit in homine, præmonet: [a] Ne des potestatem filijs tuis in vita: quia melius est vt illi te deprecentur, quam tu illos. Si filijs hoc non est concedendum, quanto minus alijs? Vicem vos gerere Dei quis ignorat? At ipse dicit: Gloriam [b] meam alteri non dabo. Non admittentur ergo a vobis monitores, quos Baiulos vulgus appellat, ne gloriam vestram ipsi inter se partiantur, & meliorem amorem alienent a vobis.

Imitatione Dei nolite personaliter iudicare, sed in causa eadem diues, mediocris, & pauper eumdem vos sentiant, vt sit quod potentes terreat, & quod mulceat non resistentes. Bene semel gesta numquam nisi in melius mutaueritis, vt fidem vestram atque constantiam cuncti mirentur. Fugite leuitatem, morum maturitatem apprehendite, vt vestra probitas cunctis possit prodesse subiectis. Vitate malorum societatem; quoniam, vt scriptum recolitis, [c] Corrumpunt bonos mores colloquia mala. Amplectamur bonorum collegium, quoniam [d] cum Sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris. Et apud eumdem Regem & Prophetam pulcherrime dicitur: [e] Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. &: Ne metuatis potentes quos ipsi fecistis, & quos cum vultis, extenuare potestis. Ne confidatis [f] in Principibus, in filijs hominum, in quibus non est salus; sed transferte spem vestram ad Deum, qui fecit cælum & terram, [g] qui custodit veritatem in sæculum.

Concipite honestam veritatem, vt quod vos non decet præstare, nemo scienter a vobis audeat postulare. Cogitate multa, nec dicatis omnia: quia vel iuxta diuinam Scripturam: [h] Qui custodit os suum, custodit ab angustijs animam suam. vel iuxta sæcularem litterarum sententiam: Quod occultum velis, nemini dixeris. Quomodo namque poteris ab alio exigere silentium, quod tibi ipsi non præstas? &, Non potest vox emissa reuerti. Communem vtilitatem & opportunitatem omnium charissimam vobis omnes intelligant; & certatim omnes sibi vos præferre contendent. Diuinas, & humanas leges iustas dumtaxat nemo sinatur contemnere, quia malorum impunitas, vitiorum semper peperit incrementum. Humilitas cuncta opera vestra venustet; quia scriptum est: [i] Quid superbit terra & cinis? Et [k] quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Et ipse Redemptor noster admonet: [l] Discite a me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiē animi vestri. Eleemosynis assiduis Deum vobis placate, secundum illud: [m] Miserere animæ tuæ placens Deo; quia, vt sacræ continent litteræ: [n] Eleemosyna a morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Saluator quoque hanc ita commendat: [o] Date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. Glorificate Deum in omnibus; quia ipse testatur: [p] Qui glorificat me, glorificabo eum, & qui contemnunt me, erunt ignobiles. Rex & Propheta eximius sic sibi Deum proponit: [q] Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Hæc studiose custodientes, Deo & bonis quibusque placebitis: rebelles Dei, vt credimus, vobis pugnantibus, comprimetis, atque vincetis: & post Regnum temporale ac laboriosum consequemini sempiternum & vere quietum.] hactenus Lupus ad Carolū, ad quem eodem argumēto hæc rursum libero animo ingerit.

ALIA LVPI AD CAROLVM EPISTOLA.

Explicari facile non potest, quam cupiā, [r] domine mi Rex glorioſe Carole, ego vltimus vester famulus in omnibus vestram prosperitatem & spiritualem & sæcularem: propterea aliquoties & verbis & scriptis vltro me ingessi, vt mea deuotio, opitulante Dei gratia, vestræ prodesset felicitati. Nunc etiam quod vtilissimum vobis & vestro Regno multa meditanti occurrit, paucis aperio. Obseruantia iustitiæ non solum apud Dominum meritum vobis comparat, verum etiam terrenam potestatem confirmat. Bonorum societas perfectam vobis & laudem parit ad exemplum beati Dauid, qui se imitandum proponens ait: [s] Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Segregatio etiam peruersorum æque laudabilis est, vt idem ipse Dauid instituit: [t] Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Quod autem fidissimus quisque debeat esse familiarissimus, illa sententia instituimur: Quæ pestis ad nocendum efficacior esse potest, quam familiaris inimicus?

Quorum consilio Respublica, Domino faciente (de quo dicitur, [u] Fiat pax in virtute tua) possit esse tuta & quieta, sanctæ litteræ his verbis insinuant: [x] Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. Item intelligunt, quod non est sapientia, non est pru-

a Eccli. 30.
b Isa. 42.
c 1. Cor. 15.
d Psal. 17.
e Psal. 100.
f Psal. 145.
g Ibid.
h Psal. 13.
i Eccli. 10.
k Eccli. 3.
l Matth. 11.
m Eccli. 30.
n Tob. 12.
o Luc. 11.
p 1. Reg. 2.
q Psal. 113.
r Lup. epist. 93.
s Psal. 100.
t Ibid.
u Psal. 121.
x Sap. 6.

prudentia, non est consilium contra Dominum. Et in Dauidis consilijs, Ab æquitatis tramite non recedunt. Vnde & eadem consilia ab ipso Domino ad vtiles rediguntur affectus. Alibi etiam satis hinc aperte docemur, vbi legimus: [a] Consilium semper a sapiente require. Sapientem hic intelligimus, quem aut experientia docuit, aut lectio eruditum, aut inspiratio diuina ceteris prætulit magnum aliquid fieri. Quæso recolite memoria illud quod prudentissime dictum est: Antequam incipias consulito: & vbi consulueris mature facto opus est. Sic enim & præcipitatio vitabitur, & nocitura dilatio. Romani orbis terrarum domini quibus consiliarijs vsi sint, hac vna & breui sententia ad vestram nostramq. vtilitatem considerare dignemini: Fidum erat & altum Reipublicæ pectus, curia, silentiq. salubritate munitum & vallatum vndique, cuius limen intrantes, abiecta priuata charitate, publicam induebant. Tales quæso, tales quærite, qui publicam dilectionem, hoc est, totius populi præferunt priuatis commodis, & miserante Domino, motus isti molestissimi conquiescent.

a Tob. 4.

Imperatorum gesta breuissime comprehensa vestræ maiestati offerenda curaui, vt facile in eis inspiciatis quæ vobis imitanda sint, vel cauenda. Maxime autem Traianum & Theodosium suggero contemplandum; quia ex eorum actibus multa validissime poteritis ad imitandum assumere. Ita diutissime regnetis, vt semper Deus regnet in vobis.] hæc Lupus, qui nullam prætermittens Regē iuuandi occasionem, de cauendo iuramento breuiorem ad ipsum hanc etiam scripsit epistolam. [b]

b Lup. epist. 90.

Glorioso Domino, præcellentissimo Regi Carolo integre fidelis Lupus.

DE NON IVRANDO MISSO S. AVG. SERMONE.

Cum a vestra maiestate digrederer, præcepistis, vt impendente Quadragesima, quiddam vobis dirigerem, vnde caperetis fructum aliquem ædificationis. Sermonem itaque beati Augustini, in quo iurandi consuetudinem dissuadet, quamq. sit ferale periurium ostendit, vestræ prudentiæ destinaui, profuturum vobis plurimum credens, si vobis admonentibus, quidam assidue iurare desistant; & quod recte iurauerint, non contemnant. Non adulandi vitio in gratiam vestram dico, sed desiderio salutis eorum qui nobiscum in *cælum inuocant, quicumq. fidem vobis iureiurando firmauerunt, si ab ea saltem latenter deficiunt, iam sibi mortem animæ intulerunt, nec possunt esse filij Dei, qui nolunt esse pacifici. Admoneantur ergo nostra industria sui periculi, & saluberrima institutione tanti Doctoris ad correctionis remedium inuitentur. Misi præterea celsitudini vestræ gemmas, quas dudum opifex noster exsculpendas & poliendas acceperat, quarum formam atque nitorem si approbaueritis, memorato artifici gratulabor. Opto & oro, vt bene semper agatis, & propitio Deo, felici successu diutissime gaudeatis.] hactenus Lupus. qui & pluribus alijs suis epistolis eumdem admonet, ablata Ecclesijs bona reddere, cum & docet, ex quo tempore talia sunt præsumpta in Regno Francorum, omnia pessumdata, hostibus præualentibus. Sic igitur, vt vides, non caruit Carolus monitore si audire voluisset: sed quia secus egit, Regnum Francorum in eiusmodi, quod legitur, discrimen induxit.

*

BOEMI IN FRANCOS OPERA DIABOLI PRAEVALENT

Ceterum præter ea quæ dicta sunt de clade per Northmannos Francis illata, in Regno item suo Ludouicus pugnans aduersus Boemos posteriora retulit. Nam Sigebertus hæc de his summatim in Chronico: Franci a Boemanis graui prælio vincuntur. Cui bello spiritus malignus se præfuisse, per os arreptitij publice protestatus est, & per se, & per socios, spiritus scilicet superbiæ & discordiæ egisse, vt Franci terga verterent.] hæc ipse. At non solum bellum, verum etiam dira fames oppressit hoc anno Francos: nam in superius citatis Annalibus mox ista subijciuntur.

FAMIS INGENS VEXAT GERMANOS.

Eodem anno grauissima fames Germaniæ populos oppressit, maxime circa Rhenum habitantes: nam vnus modius de frumento Moguntiaci vendebatur decem siclis argenti. Morabatur autem eo tempore Rabanus Archiepiscopus in quadam villa parochiæ suæ, cui vocabulum est Vuinzella, & pauperes de diuersis locis venientes susципiens quotidie plusquam trecentos alimento sustentabat, exceptis his qui in præsentia illius vescebantur assidue. Venit autem & mulier quædam pene consumpta inedia cum puerulo paruulo inter ceteros refocillari desiderans; quæ priusquam limen portæ transcenderet, præ nimia imbecillitate corruens, spiritum exhalauit; puer vero mammillam matris mortuæ quasi viuentis de sinu protrahens, & sugere tentans multos intuentes gemere & flere coegit.

Quidam etiam in illis diebus de Grabfelden cum vxore sua & filio tenero in

Universidad de Deusto
Biblioteca

Thuringiam proficiſcens, vt malum inopiæ temperare poſſet, vxorem in itinere in A
quadam ſilua ſic affatus eſt: Nonne, inquit, melius eſt vt puerum iſtum occidamus,
& manducemus carnes eius, quam omnes inedia conſumamur? Illa vero contradi-
cente, ne tantum ſcelus committeret: tandem vrgente fame, filium de brachijs ma-
ternis per vim rapuit; & voluntatem opere compleſſet, niſi Deus illum ſua miſeratio-
ne præueniſſet. Nam ſicut idem poſtea in Thuringia poſitus plurimis retulit, cum
euaginaſſet gladium vt mactaret filium, & in ancipiti poſitus necem diſtuliſſet: vidit
eminus duos lupos ſuper vnam ceruam ſtantes, & lacerantes carnes eius. Statimq;
parcens filio, ad cadauer ceruæ cucurrit: & lupos inde abigens tulit de carnibus præ-
guſtatis, & cum incolumi filio ad vxorem reuerſus eſt. Prius enim quando filium tu-
lerat de manibus matris, paululum ab ea declinauerat, ne illa morientem puerum vi-
deret & audiret.

At illa veniente marito, videns recentes carnes & cruore perfuſas, putabat filium B
occiſum, & cecidit retrorſum pene exanimis. Ille autem accedens conſolatus eſt eam,
& erigens illam, oſtendit puerum viuentem. Tunc illa reſumpto ſpiritu, Deo gra-
tias egit, quia filium ſanum recipere meruit: nec minus ille, quia eum Deus a liberi
interfectione innocuum dignatus eſt conſeruare. ambo tamen carnibus lege prohibi-
tis, neceſſitate coacti ſe recrearunt.] hactenus Annales auctoris huius temporis. me-
minit eiuſdem famis etiam Sigebertus, nec non de Rabani erga pauperes munificētia.

Hoc eodem anno S. Athanaſius Sergij filius creatur Neapolitanus Epiſcopus, qui
Romam veniens a Leone Papa conſecratur Idibus Martijs ante altare S. Gregorij. ita
Petrus diaconus Caſſinenſis, qui ſui temporis florentis Epiſcopi res geſtas conſcripſit,
viri antequam naſceretur, Deo a pia matre dicati, quæ eo quod cultrix eſſet magni C
Athanaſij Epiſcopi Alexandrini, natum voluit Athanaſium nominari.

IESV CHRISTI ANNVS 851. — LEONIS PAP. IV. ANNVS 5. — LOTHARII IMP.11. MICHAEL. III. IMP. 10.

ANNVS ſequitur Redemptoris octingenteſimus quingenteſimus primus, Indi-
ctione decimaquarta, quo Ludouicus Imp. Lotharij Imperatoris filius ad-
uerſus Sarracenos in Italiam veniens, liberat Beneuentum. hæc quidem Ado Vien-
a Ado Oſt. lib. 1. cap. 31. nenſis in Chronico hoc anno, necnon Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinate, [a] qui ait:
Huic ergo Ludouico admodum adoleſcenti ab afflictis varia peſte Longobardis per D
venerabilem Baſſacium Abbatem ſupplicatum eſt, vt ad iſtas ſe conferret partes, eoſq.
ab infidelium vexationibus eripere, ac talibus cladibus finem dignaretur imponere.
LVDOVICVS IMP. LIBERAT BENEVENTANOS A SARRACENIS. quod & factum eſt. Eorum enim ſupplicationibus annuens Ludouicus, Beneuen-
tum venit, eiq. Radelchis, ac Beneuentanis Sarraceni omnes traditi ſunt. Quos om-
nes, ipſo die vigiliarum ſanctæ Pentecoſtes, extra vrbem duci, atque ad vnum iugu-
lari iuſſit. Inter quos Maſſar etiam illorum Dux capite cæſus eſt. Moxq. idem Im-
perator conuocatis Longobardis omnibus, totam prouinciam Beneuentanam inter
Radelchim & Siconulphum æquo iure partitus eſt anno Domini octingenteſimo
quinquageſimo primo. pauciſq. poſt diebus, compoſitis rebus, ad ſua remeauit.]
hæc de his Leo. quo tempore a Francis corpus S. Magni Fundis ciuitate in Campania
ſublatum, Sutrium vſque delatum, diuino monitu Romam reportatur, & in Eccleſia E
S. Michaelis apud Vicum Saxonum collocatur. At alij id ſub Carolo factum aſſerunt
ex veteri inſcriptione. Sed de his alias. Per Lotharium autem Imp. S. Hermetis marty-
ris reliquias in Gallias miſſas, & collocatas apud monaſterium Indam dictum Sige-
bertus hoc anno tradit. Quod ſpectat ad perſecutionem anno ſuperiori in Hiſpania ad-
uerſus Chriſtianos a Sarracenis excitatam, poſt martyrium eorum quos recenſuimus,
tamquam grauioribus vulneribus ex eorum triumphis confoſſus hoſtis, vehementiori
inſurgit ad perdendam omnem Eccleſiam impetu; & quod grauius eſt, vnus ex Epi-
ſcopis aduerſus fideles pro Sarracenis ſurrexit, de quo inferius dicturi ſumus.

Quanta autem iſta fuerit perſecutio, idem qui ſupra S. Eulogius in libello hoc an-
no ſcripto, cuius eſt titulus, Documentum martyriale, ita deſcribit: Licet inuiti, ta-
men pro nomine ſuo ſumus deuincti, & alto ergaſtulorum laqueo delegati. Repleta
ſunt

A ſunt penetralia carceris clericorum cateruis: viduata eſt Eccleſia ſacro Præſulum &
ſacerdotum officio. Horrent diuina tabernacula ſqualidam ſolitudinem: aranea
texit templum, tenent cuncta ſilentium. Confuſi ſunt ſacerdotes & miniſtri altaris,
quia diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum; & deſinentibus in
conuentu hymnis cantionum cæleſtium, reſonant abdita carceris murmure ſancto
Pſalmorum. Non promit cantor diuinum carmen in publico: non vox pſalmiſtæ tin-
nit in choro: non lector concionatur in pulpito: non leuita Euangelizat in populo:
non ſacerdos thus infert altaribus: quia percuſſo paſtore, diſperſionem intulit aduer-
ſarius gregi Catholico: priuata prorſus Eccleſia omni ſacro miniſterio.] Cordubenſis
enim Epiſcopus vna cum vniuerſo clero fuerat detruſus in carcerem.

Sed non hic quieuit furor Sarracenorum ſanguinem fidelium ſitientium, donec
B compluribus ex eis occiſis, abunde ſanguine Martyrum cruentarentur. Quinam au-
tem fuerint iſti, dicamus, ſicq. Cordubenſium Martyrum coronis, qui hoc ipſo anno
egregie martyrium conſummarunt, exornemus Annales. Texuit eas Eulogius rerum
præſens inſpector & ſcriptor ſtylo ſinceriſſimæ veritatis, ita narrationem aggrediēs: [a]
a Euleg. Mem. Sanct. lib. 2. 1. in fine. Sed nos, ſicut huius voluminis præfatio continet, noſtrorum agoniſtarum, ætates,
ortus, temporaq. deciſionis fideli proſequamur ſtylo, vt quod, diuino munere no-
bis, noſtræq. ætati coniunctum eſt, proprijs ſcilicet obtutibus Sanctorum contemplari
agonem: venturis etiam ſæculis pura libelli ſeries innoteſcat: vt noſtri quoq. gaudij
futura generatio particeps fiat, dum mente credula vera eſſe non abnuat, quæ ſibi Ca-
tholicorum mandaſſe induſtria lectitat.] iſta præfatus quo ordine ſinguli paſſi ſint
recitat, ab Iſaac incipiens [b] cuius paſſionis Acta ab ipſo fuſius enarrata, nos vt Anna-
b Euleg. lib. 2. cap. 2. C lium ratio poſtulat, ſummatim collecta reddemus.

Hic quidem Iſaac nomine, genere nobilis, ciuis Cordubenſis, fungens exceptoris
officio, abdicans ſe a ſæculo, monaſticam vitam profeſſus eſt, vbi poſtquam triennium
exegit, ſponte iudicem adijt, deteſtatuſq. impiam Mahometi ſectam, eius ſententia
duci iuſſus, tertio Nonas Iunij, feria quarta, Era octingenteſima octuageſimanona,
hoc ipſo videlicet anno, martyr glorioſus occubuit: cuius corpus igni traditum eſt
vna cum alijs qui idem certamen explentes pari ſunt inſigniti corona, quorum ſunt
cineres in amnem propinquum iniecti. Poſt duos vero dies, nempe Nonis Iunij ip-
ſius Eulogij auditor Sancius [c] eum ad coronam per martyrium eſt conſecutus. Rur-
c Eulog. lib. 2 cap. 3. ſum vero ſex monachi, nempe Petrus ſacerdos, Vualabonſus diaconus, Sabinianus,
Vuiſtremundus, Habentius & Hieremias, poſt duos item dies iudicem Sanctorum
D ædis auidum adeuntes, & profitentes Chriſtianā Fidem cum deteſtatione & execra-
tione Arabicæ ſuperſtitionis, ſtatim decollari ſunt iuſſi ſeptimo Idus Iunij, quorum
corpora affixa ſtipitibus, poſt aliquot dierum ſpacium incendio in cinerem redacta
fuere, qui & in amnem fuit immerſus. Hos quidem in monaſtica ſolitudine, tamquam
in pharetra ſua [d] abſconderat Dominus, futuros aliquando ſagittas acutas in manu
d Ier. 49. potentis, ad faciendam vindictam in nationes & increpationes in populos. Erant pla-
ne in Cordubenſi diœceſi hinc inde plura in ſolitudine monaſteria excitata, tamquam
munitiones [e] fortiſſimæ a facie Idumææ, ſeu tamquam Dauid [f] turres ædificatæ cum
e 1. Mach. 4. propugnaculis, in quibus mille clypei, & omnis armatura fortium eſſet. Ex ipſis enim
f Cant. 4. quique præliaturi pro Chriſto armabantur ad bellum, & promouebantur victores ad
coronas atque triumphum.

E Hos ſecutus eſt Seſinandus [g] diaconus Cordubenſis, qui ſeptimo Kalend. Augu-
g Euleg. lib. 2 cap. 4. 5. ſti, vt per viſum admonitus fuerat, iugulum carnifici præbuit ad martyrium conſum-
mandum, cuius corpus in amnem proiectum cum fuiſſet; eius poſtmodum oſſa re-
perta in S. Aciſcli Eccleſiam ad ſepulturam delata fuere. Inde vero Paulus [h] diaco-
h Euleg. lib. 2. cap. 6. nus eiuſdem Cordubenſis Eccleſiæ idem exantlatus certamen, eamdem promeruit co-
ronam martyrij tertiodecimo Kalend. Auguſti. Octauo autem Kalend. eiuſdem
Theodomirus monachus certaminis campum ingreſſus & coronatus eſt; qui ambo
vno ſunt coniuncti ſepulchro in Eccleſia S. Zoili æque martyris. Vt vero Chriſti glo-
ria præclarior redderetur, non ſtrenui tantum milites ex monaſtica exercitatione vo-
cati ſunt ad certamen, aſſueti aduerſus dæmones dimicare, ſed imbelles ſexu feminæ,
ætateq. debiles, experimento rudes, exhibitæ ſunt ad pugnā a Spiritu etiā tenellæ virgi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes, eædemq. sorores [a] Nunilo & Alodia, progenitæ vero ex patre impio Mahometano, matre vero Christiana, haud tamen admodum pia, quæ diuersis primo tentatæ illecebris, deinde minis acerrimis impetitæ, cum nec illis abducerentur, nec his cederent, demum cæsæ gladio, glorioſam sunt consecutæ palmam martyrij vndecimo Kalend. Nouembris, quarum corpora ab infidelibus occultata, magnis sunt illustrata miraculis, adeo vt etiam erga Mahometanos eas inuocantibus celeri auxilio præsto esse consueuerint.

[a] Eulog. lib. 2. cap. 7.

Has imitata Flora virgo, fratris proditione delata, robore fidei fortis in confessione persistens, primum in capite ita est crudeliter verberata, vt non capillis tantum sed cute nudata, os caluariæ appareret: postea fratri tradita punienda, simulq. custodienda, noctu fugiens, tutas nacta est vsque ad tempus martyrij latebras; tunc cum sorore atque cum compare virgine, Maria nomine, meruit insigniri corona martyrij. Maria enim & ipsa flore virginitatis insignis, monitu & hortatione fratris Martyris incensa ardore martyrij (nescit enim amor subesse legibus) monasterium clam egressa, forum aditura, ac quæsitura pro Christi confessione coronam, diuertens in Ecclesiam, ibi Floram Dei prouidentia inuenit, quam ad palmam consortem habere meruit: ambæ enim simul confessæ, ambæ sunt iussæ duro carcere contineri, vbi diu detentas eas suis scriptis S. Eulogius est consolatus, scribens ad eas librum, quem Documentum martyriale nominauit, quo eas labantes impulsu nequissimorum, roborauit, & reddidit ad subeundum martyrium fortiores. Quæ inde (vt idem inquit Eulogius) ad locum decollationis ductæ sacra signacula vultibus imprimentes, extensis collis, primo Flora, deinde Maria carnificis gladio prosternuntur. quorum veneranda corpora canibus primum exposita, inde in flumen fuere proiecta. Quæ vero sunt repertæ earum venerandæ reliquiæ, in Ecclesia S. Aciscli fuere reconditæ. Accidit autem & illud tunc memoria dignum, quod cum eædem virgines dum detinerentur in carcere, pollicitæ essent reliquis fidelibus eodem carcere clausis liberationem ipsorum impetrare a Domino, vbi consummato martyrio, ad Deum peruenissent: quod fuerant pollicitæ, præstitere. Nam ipsæ cum passæ essent octauo Kalend. Decembris (inquit Eulogius qui cum alijs vinctus erat) nos tertio earumdem Kalendarum compedibus resolutos, ab squalore carceris eruerunt, Era qua supra, hoc ipso videlicet, anno.

Scripsit autem egressus e carcere idem S. Eulogius de earumdem virginum consummato martyrio epistolam ad Aluarum amicum suum, in qua hæc inter alia digna memoria: Ipso autem die, quo glorioſarum relatus est sub confessione nominis Christi interitus, omnes ad orationum arma currentes, horam nonam in Dei laude persoluimus. ac deinceps auctis tripudijs, vespertinum, matutinum, & Missale sacrificium consequenter ad honorem & gloriam nostrarum virginum celebrauimus; cunctiq. nos illarum patrocinio tutandos fouendosq. commisimus. Et quia vniuersorum spes non perfunctorie in earum meritis collocata est: ideo, sicuti cernitis, fauens Christus earum victorijs, & interuenientibus glorioſis *Martyribus* post sextum diem, quo illæ coronatæ sunt, nos vinculo absoluit, & carcerali claustro exemit.] hæc tunc S. Eulogius ad Aluarum, suam obiter transiens, aliorum cõfessiones egregie celebrans. Sed quæ ipse modestiæ causa reliquit obuoluta silentio, idem eius familiaris Aluarus scriptis mandauit: qui de his quæ ad præsentem annum spectant, hæc habet in vita eius, paulo altius narrationem aggressus.

EVLOGIVS ROMAM COGITANS A SVIS DETENTVS.

Quotidie ad cælestia volare cupiens, corporea sarcina grauabatur, in tantum vt Romam ire disponeret, vt adolescentiæ næuos lacrymis, & peregrinationis itinere domaret, immo domitos deleret. Sed ecce omnes hinc inde insistimus, & eum magis corpore quam animo retinemus. Verum dum ista & alia referuntur, tandem Reccafredus Episcopus super Ecclesias & clericos quasi turbo violentus insiluit, omnesq. sacerdotes quos potuit, carcerali vinculo alligauit. Inter quos vt electus aries ducitur, *nempe Eulogius*, & cum Pontifice suo vel alijs sacerdotibus vincitur.]

EVLOGIVS CVM ALIIS SACERDOTIBVS DETRVSVS IN CARCEREM.

Quisnam autem fuerit iste persecutor Episcopus Reccafredus, nec ipse Aluarus, nec Eulogius vsquam vel nomine tenus meminit, neque apud scriptorem aliquem reperire concessum hucusque fuit. non tamen fuisse Cordubensem Episcopum, certum est: nam ipse egregius Confessor vinctus eodem tempore est detentus in carcere

vna

A vna cum alijs Episcopis, sacerdotibus, ceterisq. Ecclesiæ ministris & laicis fortissimis Confessoribus, de quibus omnibus hæc idem S. Eulogius habet in epistola hoc anno data ad Vuiliesindum Pampilonensem Episcopum: Denique beatissime pater nolumus vos ignorare tribulationem nostram, quam his diebus, nostro præpediente * deliquio, sustinemus, vt solito nos propensius orationum clypeo defendentes vestræ intercessionis irrepudiabili merito, quod multum apud Dominum valere confidimus, e profundo tædiorum labyrintho erui mereamur. Etenim anno præsenti, qui est Era octingentesima octuagesimanona, exardescens sæuus aduersus Dei Ecclesiam furor tyrannicus omnia subuertit, cuncta vastauit, vniuersa disperſit, retrudens carcere Episcopos, presbyteros, Abbates, Leuitas, & omnem Clerum, & quoscumque illa tempestate capere potuit, ferro deuinctos, quasi mortuos sæculi subterraneis specubus

* delicto

B immersit. Inter quos ego ille peccator amabilis vester deuinctus sum, &c.] scribebat hæc ipse (vt in fine epistolæ docet) cum Flora & Maria in carcerem detrusæ essent, nouem ante martyrium consummatum diebus: nam data eadem epistola habetur decimoseptimo kalend. Decembris, ipsæ vero passæ octauo kalend. eiusdem.

Dum autem Eulogius sic detineretur in carcere, scripsit (vt dictum est) Documentũ martyriale, sed & eo bene vsus ocio carceris (inquit Aluarus) metricos, quos adhuc nesciebant sapientes Hispaniæ, pedes perfectissime docuit, nobisq. post egressionem suam ostendit. Inde etiam mihi pro libris illis quos ad defensionem Martyrum dederat, epistolam facundo ore dictatam direxit. est eius exordium: Magnificauit Dominus misericordiam suam nobiscum, &c.] Reddita itaque est ex insperato pax Ecclesiæ, redempta ipsa sanguine sanctarum virginum, redditusq. consuetus cultus

C Ecclesiarum, securitasq. fidelibus, atque libertas sacerdotibus. cuius occasione, anno sequenti (vt suo loco dicturi sumus) Cordubæ fuit Concilium celebratum, seu potius conciliabulum, & conuentus malignantium collectus malorum Episcoporum consilio per Regem Arabum, ad expugnandum martyrium, & expungendum Martyres ab Ecclesiæ tabulis.

Hoc eodem anno (vt auctor est Frodoardus [a]) moritur Ebbo olim Rhemensis Archiepiscopus, cuius causa plurima sunt ab Ecclesia Romana ventilata iudicia, non solum dum viueret, sed etiam post obitum, vt dicemus suis locis inferius. Addit idem [b] auctor, eo tempore notum hominem Rhemensis diœcesis Bernoldum nomine, per visum accepisse, ipsum Ebbonem cum alijs nonnullis Episcopis torqueri pœnis Purgatorij, expetijsseq. eos suffragia viuentium, orationes & eleemosynas, præcipue vero

D sacratissimum Missæ sacrificium, quibus exhibitis, ijdem pœnis alleuiati fuerint. Porro visionem istam diuinitus ostensam, vt admirabilem, ita & veram cognitam, ab Hincmaro Rhemensi tunc Archiepiscopo fusius fuisse descriptam idem Frodoardus affirmat.

[a] Frodoar. hist. Rhem. lib. 3. c. 3. in fin.

EBBONIS ARCHIEPIS. RHEMENSIS OBITVS.

[b] Frodoar. ibid.

IESV CHRISTI ANNVS 852. LEONIS PAP. IV. ANNVS 6. LOTHARII IMP. 12. MICHAEL. III. IMP. 11.

OCTINGENTESIMVS quinquagesimus secundus annus Redemptoris, Indictione decimaquinta inchoatur, quo Leo Romanus Pontifex, absoluta quam

E cœperat noua ciuitate, qua includeret basilicam S. Petri Apostolorum principis cum adiacentibus diuersarum gentium Romam peregrinantium hospitalibus habitaculis, eamdem solemni ritu Deo dicauit. Quomodo autem ista se habuerint, ex Anastasio Bibliothecario, qui aderat, enarremus, rei gestæ seriem sic aggrediente: Secundo præsulatus Leonis Papæ anno præfata ciuitas ædificandi sumpsit exordium, & in sexto consecrationis suæ, vtpote magnis, ac mirabilibus fabricis omnis ciuitas vndique consummata est. Cumq. post multos labores atque certamina beatissimi Præsulis totum (vt desiderabat) murorum opus completum fuisset: cœpit omnipotenti Deo multimodas, siue innumeras gratias agere, qui suas quotidianas preces pro noua ædificatione murorum exaudire & adimplere dignatus est. Nam quantam qualemq. curam, vel studium, simulq. solicitudinem pius ac laudabilis pastor, quousque constrüeretur, diebus singulis ac noctibus habuit, nullius hominis lingua breuiter

DEDICATIO NOVAE CIVITATIS A LEONE PAPA FACTA.

G 4 narra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

narrare poteſt. Et quia nihil aliud poſt debita ſacrorum mandatorum officia age- A
bat, præter id, quod ſuperius exaratum eſt: re vera non frigus, neque flatus ventorum, vel pluuia, aut aeris vel grandis, vel modica perturbatio pigrum in eundo de die in diem quolibet modo facere potuit: ſed modo huc, modo illuc per diuerſas murorum fabricas vigil ac ſolicitus diſcurrebat, vt ſuum bonum propoſitum ac deſiderium per Apoſtolorum Petri, & Pauli pia ſuffragia Redemptor noſter omnipotens
* propere * proſpere adimplere decerneret, vt modo omnes conſpicimus.

Tunc demum conſummatis, ſimulq. perfectis, vt crebro retulimus, nouæ ciuitatis vniuerſis operibus, Papa beatiſſimus & per omnia & in omnibus ſemper laudabi-
* al. Leonina lis, vt prædicta ciuitas, quæ a proprio conditoris ſui nomine * Leoniana vocabatur,
LEONINA CIVITAS DICTA. perpetualiter firma ac roborata conſiſteret: iuſſit cum magna animi deuotione, cordisq. lætitia, vt omnes cum eo Epiſcopi pariter & ſacerdotes, immo & Leuitæ & vni- B
uerſi ordines clericorum ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ poſt litanias & pſalterium decantatum, cum hymnis & canticis ſpiritualibus per totum murorum ambitum nudis pedibus, cinerem portantes in capite circuirent, & inter cetera ab Epiſcopis Cardinalibus aquam fieri benedictam præcepit, vt inter orationum officia, aquam ipſam tranſeuntes per murum, ſanctificationis gratia, iactare omnimodis ſtuduiſſent. qui quod ab eo iuſſum fuerat, humiliter peregerunt.

Ipſe autem venerabilis Pontifex ore ſuo tres ſuper eundem murum orationes cum multis lacrymis ac ſuſpirijs dedit, rogans, & petens, vt ſæpedicta ciuitas, & Chriſti
* dedit conſeruaretur in æuum auxilio, & Sanctorum omnium, Angelorumq. præſidio ab vniuerſo inimicorum ſecura & imperterrita perduraret incurſu. Primam itaque orationem ſuper portam, quæ reſpicit ad ſanctum Peregrinum * dixit, cuius princi- C
pium & finis talis eſt.

ORATIO AD PORTAM S. PEREGRINI. Deus qui Apoſtolo tuo Petro collatis clauibus Regni cæleſtis, ligandi atque ſoluendi Pontificium tradidiſti: concede, vt interceſſionis eius auxilio, a peccatorum noſtrorum nexibus liberemur: & hanc ciuitatem, quam te adiuuante fundauimus, fac ab ira tua in perpetuum permanere ſecuram, & de hoſtibus, quorum cauſa conſtructa eſt, nouos & multiplicatos habere triumphos. Per Dominum noſtrum, &c.

Secundam quoque idem pius Papa dedit orationem ſuper poſterulam in loco, vbi mirum in modum Caſtellum præeminet, quod vocatur ſancti Angeli. cuius orationis talis eſt textus.

ORATIO SECVNDA SVPER SECVNDAM PORTAM. Deus, qui ab ipſo Chriſtianitatis exordio hanc ſanctam Catholicam & Apoſtoli- D
cam Romanam Eccleſiam ab hoſtibus cuſtodire & conſeruare dignatus es: iniquitatis noſtræ chirographum propitiatus emunda, & ciuitatem hanc, quam tuo ſancto nomini per Apoſtolorum tuorum Petri & Pauli ſuffragia nouiter dedicauimus: ab omnibus inimicorum inſidijs ſecuram ſemper atque imperterritam manere permitte. Per Dominum noſtrum IESVM Chriſtum, &c.

Tertiam vero orationem cecinit ſuper poſterulam aliam quæ reſpicit ad ſcholam Saxonum, atque ex eorum vocabulo Poſterula Saxonum appellatur. & ipſa oratio tertia hunc ſpecialiter continet modum.

TERTIA ORATIO SVPER TERTIAM PORTAM. Præſta quæſumus omnipotens & miſericors Deus, vt ad te toto corde clamantes, intercedente beato Petro Apoſtolo tuo, pietatis tuæ indulgentiam conſequamur, & pro hac ciuitate, quam ego famulus tuus Leo Quartus Epiſcopus, te auxiliante, nouo opere ædificaui, meoq. nomine Leoninam vocaui: iubeas vt ſemper illæſa permaneat, ac ſecura apud clementiam Maieſtatis tuæ iugiter perſeueret. Per Dominum E
noſtrum IESVM Chriſtum, &c.

In qua ſcilicet ciuitate, iuxta promiſſum ſui deſiderij, quod Deo vouerat, magnam ſiue Romanis, ſiue diuerſis nationibus, vt in ſummæ ſolemnitatis die, rogam diſtribuit. Deinde cum ceteris (vt præfatum eſt) ſacerdotibus & omnibus Romanorum proceribus ad Eccleſiam beati Petri Apoſtoli cum orationibus diuinisq. laudibus tendens, Miſſam pro ſalute populi, & ciuitatis incolumitate, ac ſtabilitate perpetua honorifice decantauit. Fuitq. die illo magna cunctis lætitia, videlicet die ſeDIES DEDICATIONIS XXVII. IVNII. ptimo & vigeſimo menſis Iunij, pridie ſancti Leonis Papæ, & vigilia SS. Apoſtolorum Petri & Pauli. Siquidem ante beatiſſimorum Petri & Pauli vigilias per totam Romanam Vrbem infinita gaudia & exultationes innumeræ celebratæ ſunt.

Vnde

A Vnde magis dignum eſt & conueniens, vt pro tanto Præſule tantoq. paſtore cuncti omnipotentem Dominum toto corde puroq. animo iugiter imploremus (per quē tam admirabile perhoneſtumq. eſt opus, Chriſti ſociante potentia, celeri executione expletum ob ſalutem Chriſtianorum omnium, conſummatumq. cognouimus) noſtris orationibus, quatenus & hic diutiſſime vigeat, & illic cum Sanctis omnibus pro ſuis innumeris certaminibus ac laboribus perpetualiter æterna mereatur præmia poſſidere.] hactenus Anaſtaſius.

Poſt hæc autem ſubijcit de colonia ducta ab eodem Pontifice in ciuitatem Portuenſem, ex habitatoribus inſulæ Corſicæ, qui ob frequentes Sarracenorum incurB CORSICA DEDVCTA COLONIA AD ROM. PORTVM. ſiones coacti fuerant illam Inſulam derelinquere. ſic enim rem geſtam enarrat: Cum mens & animus ſummi Antiſtitis in bonis Deoq. dignis operibus indeficiens
B deſudaret: cœpit de ciuitate Portuenſi maximum habere certamen, vt quo modo vel ordine tam ſuis quam etiam futuris temporibus ab hoſtibus ac ſatanæ filijs ſecura & libera manere potuiſſet. Cumq. diu hoc tacitus in corde ſuo Pontifex haberet conſilium: tunc Pater omnipotens & excelſus, qui ſemper in iuſtis pijsq. cogitationibus fideles ſuos adiuuare non deſinit, Corſorum animos excitauit, qui timore Sarracenorum perterriti a proprijs ſedibus exules exiſtebant; & huc ſiue illuc ſine ſolo proprio vagantes incedebant, vt ad Sedem Romanam, cauſa ſalutis ac refugij venire quantocyus debuiſſent, ſicut & factum eſt.

Venientes vero illi ad ſacratiſſima Apoſtolorum Principis Limina, ter beatiſſimo domino noſtro Leoni Quarto Papæ ilico præſentati ſunt. Qui cum ab eo, eiusq. proceribus prudenter ſatis ſciſcitati fuiſſent, qualis tunc eis imminebat neceſſitas pro
C qua venerant: ipſi autem ſuas neceſſitates, calamitatesq. & anguſtias per ordinem quaſi vno ore coram præfato Pontifice, ſe futuros cunctis diebus in ſuo, ſucceſſorumq. ſuorum Pontificum obſequio ac ſeruitio declararunt. Hoc ſane beneuolus Pontifex agnoſcens, magna eſt ſtatim lætitia & exultatione eleuatus, gratiasq. Deo retulit, qui tales ipſi tranſmiſit homines, qui in prænominata ciuitate in perpetuum habitare potuiſſent. Auditis itaque eorum multis promiſſionibus, Papa prædictus vna cum ſuis optimatibus, clara voce reſpondit: Si quod verbis nobis dixiſtis, opere curaueritis perficere, ſatis loca habemus optima, in quibus habitare poſſitis, ſi tantum nobis, noſtrisq. ſucceſſoribus Pontificibus boni fideles fueritis: nam ciuitas, quam vobis daturi ſumus, valde firma eſt atque munita, quam nos Redemptoris noſtri protegente auxilio nouis portis ac fabricis in locis perneceſſarijs poſitis ad cultum priſti-
D num reuocauimus. In qua ſi, vt diximus, manere cupitis, vineas vobis ac terras, prataq. concedemus, vt nullam poſſitis habere inopiam. Dabimus etiam vobis, vt ex labore veſtro habeatis vos & mulieres veſtræ & filij veſtri vnde viuere pleniſſime valeatis: boues etiam & caballos & animalia cetera, ſicut prædiximus, ſi cuncta bono animo feceritis.

Tunc Corſorum populi talia audientes promiſſa, lætiores effecti ſunt: Miſſosq. a pio Pontifice protinus quæſierunt, qui ciuitatem & loca ſpecialiter demonſtrarent: & ita factum eſt. Placuerunt ipſis quidem omnia, & ſpoponderunt æquanimiter omnes, quod ſi noſter Papa & dominus vniuerſa quæ circuimus fuerit dignatus conferre, cum omni familia & ſupellectili in ſeruitio ſancti Petri & ſuorum ſucceſſorum cum omni auiditate perſeuerabimus. Luſtrata denique ciuitate & poſſeſ-
E ſionibus vniuerſis, ad venerabilem Pontificem cum ijſdem Miſſis reuerſi ſunt. Venientes quidem, vt præmiſſum eſt, ipſiq. læta ac proſpera nuntiantes, & quod Corſi viuere & mori in ijſdem locis omnino fuiſſent profeſſi: vocatis omnibus, vt ipſi ſimiliter, ſecundum Miſſorum aſſertiones vnanimes teſtarentur: Pontificale eis ſecundum quod promiſerat præceptum, & ſereniſſimorum Lotharij & Ludouici noſtrorum Imperatorum, ſuamq. ſimul mercedem, perpetuamq. memoriam præceptum emiſit hoc ſcilicet tenore & placito interpoſito, vt tamdiu firmum maneret ac ſtabile, quouſque ſanctæ Sedis Præſulibus, populoq. Romano in cunctis obedientes ac fideles exiſterent. Et ſi (quod abſit) omnem præcepti ſeriem irrefragabiliter non cuſtodierint: ſancitum eſt vt idem vacuum & inane omnino conſiſteret.

Loca vero quæ eis data ſunt, & a Miſſis Pontificalibus conſignata, tam proprij iuris Eccleſiaſtici, quam venerabilium monaſteriorum, immo & ſingulorum hominum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

num, qui finitimi exiſtebant, in conceſſo eis Pontificali priuilegio ſpecialiter ſcripta A
leguntur.] hæc Anaſtaſius, pleniſſimam commendans tanti Pontificis erga omnes
charitatem. Qui & de inſtauratis aliarum ciuitatũ mœnibus iſta ſubijcit: Hortanæ &
Amerinæ valde antiquarum ciuitatum cum muri & portæ præ nimia vetuſtate ce-
cidiſſent, & funditus deſtituti manerent, in quibus modo fures, modo latrones, pa-
tentibus portis, nullo reſiſtente cuſtode facilius ingrediebantur: ipſe adeo ſolertiſſi-
mus Præſul tantam ciuium prædictarum vrbium cognoſcens incuriam, eaſdem quas
prætitulauimus ciuitates hortatu ſuo ac ſtudio muris nouis, portisq. prioribus mini-
me diſſimilibus ad priſtinum locum, ſtatumque, gratia corroboratus diuina reduxit, vt
ciues a furibus & latronibus, & ab alijs inimicorum inſidijs ſecuri habitarent.] hæc
Anaſtaſius, addens de alijs ornamentis ab eodem Pontifice diuerſis Eccleſijs tunc
oblatis.

B

Ceterum quod paſſi ſunt Corſi ob Sarracenorum infeſtationem, paſſi ſunt etiam
Sardi, qui & Sardiniam inſulam relinquere compulſi, alijs in locis quæſiere ſibi ſedes;
DE VICO SARDORVM. nam idem Anaſtaſius inferius meminit de vico Sardorum diſtante ab Vrbe trigeſimo
milliario, in cuius vici Eccleſia, titulo ſanctæ Mariæ nobilitata, libros quatuor obtulit,
vnum Euangeliorum, alium Regnorum, item Pſalterium, atque alium Sermonum.] Et
de eodem vico Sardorum, ſuperius hæc habet de alijs donis eidem Eccleſiæ S. Mariæ
ab eo collatis: In baſilica (inquit) ſanctæ Dei Genitricis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ
poſita eſt in vico Sardorum, obtulit calicem & patenam de argento deauratam; pha-
rum vnum in quo legitur nomen domini Leonis Quarti, penſans libras quatuor &
vncias quinque.] Inſuper idem Anaſtaſius inferius agens de ſacris donis oblatis
S. MARIA AD VICVM SAXONVM. Eccleſijs meminit de Eccleſia ſanctæ Mariæ ab eo tunc erecta in eadem qua ſupra C
Leonina ciuitate, ad vicum Saxonum, in qua oblata ab eo ornamenta iſta recitat:
In Eccleſia ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, quam ipſe beatiſsimus Pontifex à funda-
mentis ſupra Saxonum vicum nouiter conſtruxit, obtulit veſtes de fundato numero
tres: vela ſimiliter de fundato quatuor.] At de baſilicæ S. Petri his diebus oblatis donis
iſta mox ſubdit.

QVAE OBLATA SVNT BASILICAE S. PETRI. Idem beatiſſimus Pontifex fecit in baſilica beati Petri Apoſtoli cereos de argento,
qui ſtant in presbyterio numero vigintiſeptem, penſantes ſimul libras quadraginta:
nam & trabes in ingreſſu, & in medio presbyterij veſtiuit ex argento puriſſimo, pen-
ſante libras ſexagintaſeptem & vncias tres; coronam ex argento puriſſimam cum ca-
tenulis argenteis quatuor, habentem delphinos quadragintaduos, penſantes ſimul
libras . . . . . Fecit in circuitu altaris beati Petri Apoſtoli vela ſerica de praſino D
quatuor, habentia tabulas de chryſoclauo cum effigie Saluatoris & Apoſtolorum
Petri & Pauli, & ipſius almifici Præſulis, & in medio Cruces & gammadias de chry-
ſoclauo cum orbiculis, in quibus ſunt imagines Apoſtolorum, mira pulchritudine
decoratas, quæ in diebus feſtis ad decorem ibidem ſuſpenduntur. Pari modo fecit
vbi ſupra vela alba holoſerica roſata cum cancellis decorata mirifice, Paſchæ obum-
brantia ſacra; necnon aliam coronam minorem ibi obtulit cum catenulis quatuor &
delphinis decem, habentem lilium & vnconem, penſantem libras . . . . .] & paulo
poſt: Fecit coronam ex auro puriſſimo, inclytis Chriſti & Sanctorum vultibus refulgentem, & Apoſtolorum principis Petri iuxta altare, ſub quo eius ſacratiſſimum cor-
pus requieſcit, cum catenulis aureis, bullis gemmisq. praſinis decoratam, habentem
delphinos ſexaginta, penſantem libras viginti. Fecit & Crucifixum argenteum miro E
opere depictum in eadem Eccleſia in læua introitus parte inter columnas magnas
poſitum ingenti ſplendentem decore, habentem libras ſexagintaduas & dimidiam.]
hactenus de his ibi. reliqua alibi ſuo tempore.

His enarratis inuiſamus Hiſpanias, & in ijs Eccleſiam Cordubenſem ad modicum
ſpacium temporis a Sarracenorum gladio quieſcentẽ, mox vero ſub eamdẽ perſecutio-
nẽ crudelius reuocatã. Diximus anno ſuperiori, perſecutionem Chriſtianorum magis
magisq. inualuiſſe, ſed nece Sanctorum demum quieuiſſe, dimiſſis Epiſcopis & reli-
quis ſacerdotibus, & alijs qui detinebantur in carcere, liberis. Quod autem Epiſcopi &
ſacerdotes, circa finem anni ſuperioris e carcere educerentur, non fuit iſta clementia
nequiſſimi Regis Sarracenorum, ſed dolus; ſiquidem inhærentes ipſi Epiſcopi hoc
ei ſuaſerunt, nimirum, vt curaret Concilium cogi omnium Epiſcoporum Regni ſibi
ſubie-

A ſubiecti, pollicentes fore, vt per Epiſcoporum concilium martyrium vetaretur, ſicq.
non amplius Chriſtiani cohibiti ſynodalibus decretis, auderent ſe palam prodere ad
martyrium.

Verum inter hæc rurſus apparentibus Chriſtianæ Fidei profeſſoribus, eiſdemq. in-
ſectatoribus Mahometanæ perfidiæ, petitis ijſdem ad necem, dilatum fuit aliquan-
tiſper quod in propoſito erat concilium, ſeu conciliabulum potius, ſatanicusq. con-
uentus, quem miniſter ſatanæ indixiſſet. Sic plane cum ora confitentium Dominum
occludere laborant mali illi Epiſcopi: magis aperit illa Deus, & diuinus implet Spiri-
tus organa ſua ad confitendum publice nomen Domini. Nam ex ipſo huius anni prin
cipio, antequam in vnum iuſſu Tyranni cogerentur Epiſcopi, non defuerunt qui ſe
pro Chriſti confeſſione offerrent neci, nec qui cæderent eos truculenti carnifices. Re- ALII MARTYRES CORDVBENSES.
B cenſet enim ſingulos S. Eulogius paſſos hoc anno Martyres, ab exordio ipſius vſque
ad finem.

Nam [a] tertiadecima Ianuarij die paſſi ſunt Gumeſindus Toletanus, & Seruus Dei
monachus. Gumeſindus enim a puero Cordubæ nutritus, & in Eccleſia trium mar- [a] Eulog. in Memor. Sanct. lib. 2. cap. 9.
tyrum Fauſti & Ianuarij & Martialis educatus, demum ruralis Eccleſiæ ſacerdos effe-
ctus, atque vna cum Seruo Dei monacho in ciuitatem veniens, vna cum eo in eadem
Chriſti confeſſione perſiſtens martyrium conſummauit.

Die vero [b] vigeſimaſeptima Iulij necati ſunt ſancti martyres Aurelius & Felix Cor- [b] Idem lib. 2. c. 10.
dubenſes viri coniugati, ſimiliter & earum vxores Sabigotho & Lilioſa, necnon
Georgius Syrus monachus.

Inſuper [c] vigeſima die menſis Auguſti pariter martyrio coronati ſunt Chriſtopho- [c] Idem lib. 2. c. 11.
C rus Cordubenſis, & Leouigildus Eliberitanus, ambo monachi vita ſanctiſſimi.

Quartodecimo [d] vero die menſis Septembris, Emila, & Ieremias Cordubenſes pro [d] Idem lib. 2. c. 12.
Chriſto cæſi, conſecuti ſunt inſignes martyrij coronas.

Die vero ſequenti [e] Rogellus Eliberitanus monachus, itemq. Seruio Deo ex Syria [e] Idem lib. 2. c. 13.
monachus dire excarnificati, martyrium conſummarunt. de quorum omnium coro-
nis S. Eulogius [f] agit in Memoriali Sanctorum pluribus quidem: quem cui libet con- [f] Idem lib. 2. c. 9. 10. 12. 13.
ſulere poteſt: prolixior enim mora Lectori videri poſſet, ſi in ſingulorum certamini-
bus recenſendis immorari vellemus. Iam facti ſunt notiſſimi Martyres vniuerſæ Ec-
cleſiæ Occidentali, vt qui non vnius Cordubenſis Eccleſiæ tabulis reperiantur inſcri-
pti, ſed in Romanæ Eccleſiæ albo ſacro notati. in eius enim Martyrologio exarati,
annis ſingulis, ſingulorum natalibus diebus Lectoris præconio publice recoluntur in
D Eccleſijs vniuerſis Catholicæ communionis.

Cum interea perfidus Sarracenorum Rex quot victorijs Martyrum, tot ſe notis
ignominiæ aſperſum ſentiens, in Chriſtianos magis exacerbatus eſſet: quid ſibi ad-
uerſus eos agendum eſſet, ſuos conſuluit aſſeſſores conſiliarios. De his autem S. Eulo-
gius iſta: [g] Ipſe Rex in furorem maximum concitatus, varia corde præmeditatur, qui- [g] Eulog. ibid. lib. 2. cap. 14.
bus poſſet intentionem Sanctorum reprimere. Sciſcitatur etiam ſapientes, explorat
philoſophos, Regniq. ſui Conſules ſuper hac re percontatur. Qui omnes vnanimiter
in perniciem conſpirantes Fidelium, comprehendi Chriſtianos & vinculari ſub ar-
ctiſſimos carceres decreuerunt. Tunc iam procul dubio enecandi eos difficultas fuit
adempta, ſi quisquam vatis ſui temerarius exprobrator vltra occurreret.] iſta Sarra-
ceni. At quid tunc Chriſtiani, audi quæ ſubijciat.

E Hac nos miſeri opinione comperta, diffugimus, abimus, euagamur, deliteſcimus,
timidoq. diſcurſu & habitu demutato, nocturna ſilentia carpimus; decidente folio
exturbamur, crebro manſiones mutamus, tutiora loca requirimus, ac tremebundi vn-
dequaque dilabimur, mori formidãtes per gladium quandoque morituri per debitũ.
Qui ideo forte martyrium fugimus, non quia timemus mortẽ, quæ quandoque ventu-
ra eſt, ſed quia indigni ſumus martyrio, quod quibuſdam & non omnibus datum eſt.
Qui enim nunc martyrizantur, & martyrizandi ſunt, ab initio mundi præſcripti ſunt,
dicente Apoſtolo: [h] Quos præſciuit & prædeſtinauit conformes fieri imaginis Filij ſui, [h] Rom. 8.
vt ſit ipſe primogenitus in multis fratribus: quos autem prædeſtinauit, hos & vocauit:
& quos vocauit, illos & glorificauit.] hæc de fuga Fidelium habet Eulogius.

Quod autem perſecutio ſe habeat inſtar ignis, qui aurum purgat, comburit au-
tem paleas: qui tales leuitate & ariditate inuenti ſunt pabulum ignis, recedentes a

Fide

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] *Eulog. lib. 2. cap. 15.*

COMPLVRES DEFECERVNT A FIDE.

Fide inhæserunt impijs Sarracenis, de quibus mox ista idem subdit Eulogius [a]: Multi A igitur horreo inutiles Dominico, electi foras de rete Apostolico ab eo qui non vt bonos vasis recondere, sed potius vt stipula inextinguibili meruerunt incendio deputari, nobiscum vel fugere, vel compati, vel etiam delitescere recusantes, pietatem relinquunt, fidem præuaricantur, abdicant religionem, Crucifixum detestantur, sese (proh dolor) impietati tradentes, subunittunt colla dæmonibus, blasphemant, detrahunt, subuertuntq. Christicolas. Plurimi etiam qui pridem nobiscum sano sensu victorias Martyrum prædicabant, constantiam efferebant, laudabant trophæa, extollebant agonem, tam ex sacerdotibus quam ex laicis, sententias mutant, aliter sentiunt, iudicant indiscretos, quos hactenus felicissimos asserebant, pro eo quod ipsi sancti infirmioribus nolentes compati, suæ potius tranquillitatis & pacis commoda, quæ in cælestibus sanguine mercari fidebant, quam nutanti Ecclesiæ inter scopulos B perfidorum consulere studuerunt, quibusdam ex lege sententiolis immutationem oris sui ac linguæ versibilitatem quasi roborare nitentes, non perpendentes, quod nullus tantæ præscriptus militiæ, & cælesti curiæ annumerandus, instante hora vocationis, nexibus retineri posset mortalibus, cum quotidie in scripturis [b] sacris nobiscum perlegant, quod nec vita, nec sæua pericula, nec ipsa etiam mors Sanctos a charitate Domini nostri IESV Christi auellere vmquam præualeant. Illi autem qui ab initio actus non destiterunt infamare Sanctorum, fœdaq. susurratione eorum conati sunt intentionem euertere, bellum quod militibus gloriosis nequiuerunt inferre; in nos crudeliter vertunt, nosq. auctores huius rei existere asserentes, nostro instinctu illa omnia perpetrata fuisse accusant. Adeo vt quidam illius temporis publicæ rei exceptor, præpotens vitijs & diuitijs, solo Christianissimi nomine denotatus, operi- C bus autem Deo & Angelis eius ignotus, a principio certaminibus beatorum infensus, detractor, derogator, & infamator eorum iniquus, tumidus, elatus, superbus, & improbus, quodam die præsenti concilio Episcoporum, multas aduersum me, linguam commouens, exaggerauerit contumelias: anathematizare Sanctos decernit talia meditantes, maledicere imperat, persequi stylo iubet electos; verens infelicissimus omnium, ne iacturam honoris patiatur; qui non solum nullam reuerentiam Sanctis exhibere studuit; verum etiam prædicare siniſtrum esse, quod agunt, in populis præcepit.] hæc Eulogius.

[b] *Rom. 8.*

EXCEPTOR APOSTATA INFESTVS SANCTIS.

CONCILIABVLVM CORDVBENSE.

Quoniam vero de concilio ibidem ab Episcopis celebrato meminit, hoc anno id celebratum esse, æque Scholiastes in Eulogium asserit. Fuit conuentus iste, non in Spiritu sancto legitime Concilium congregatum, sed consilio perfidorum, iussu Re- D gis impij hostis Christianorum collectum. In quo nec quod Deo esset placitum, tractatum vel definitum fuit, sed pseudoepiscoporum vnanimi conspiratione facta cum Principe, vetitum est martyrium, demptusq. est cultus sanctorum Martyrum, erecta perfidia, atque depressa confessio. Vnde Ecclesia Dei vbique confusa, atque delusa apparuit, gementibus vbique Fidelibus, fugientibus, & factis extorribus, ceteris detrusis in carcerem; inter quos Episcopus Cordubensis fuit, qui vnus reperitur nominatus, quod refragatus est Regi & fauentibus illi malis Episcopis.

Hic lugendus est status reliquarum Hispaniæ Ecclesiarum sub Sarracenis constitutarum, cum nonnisi vnus legatur obsistens Episcopus omnibus Coepiscopis, idemq. ductus in carcerem.

EPISCOP. VALDE INDIGNVM DECRETVM.

Quam autem funestum & execrandum ab illis fuerit promulgatum decretum, ab E Eulogio intelliges, dum ista mox subdit de ijsdem Episcopis: Et quamquam metu compulsi, seu Metropolitanorum iudicio, qui ob eamdem causam tunc e diuersis prouincijs a Rege fuerant adunati, aliquid commentaremur, quod in ipsius Tyranni aures perueniret: inhibitum esse martyrium, nec licere cuiquam deinceps ad palæstram professionis discurrere, præmisso Pontificali decreto, ipsæ litteræ nuntiarunt.] hæc cum illi statuerent verborum ambiguorum inuolucro, vti subdit, velare quæ turpiter adeo statuerunt, elaborarunt, adeo vt nonnisi quis acuto intuitu quæ in eorum decreto scripta erant, considerasset, vix fallacem artem intelligere potuisset, cum tamen illud omnibus innotesceret, per eos populum a martyrio reuocari, vt idem Eulogius ibi testatur.

[c] *Eulog. Memor. Sanct. lib. 1.*

Est sane ingens eiusdem querela aduersus [c] sacerdotes sanctis Martyribus detrahentes,

A tes, nec in Martyrum numerum eos recensendos asserentes. Sed audiamus ipsius Eulogij verba: Sunt autem plerique Fidelium, & (heu proh dolor) etiam sacerdotum, temere horum Confessorum gloriam adimere non verentes: qui iubent eos non recipi in catalogo Sanctorum, inusitatum scilicet, atque profanum asserentes huiusmodi martyrium, quippe quos nulla violentia præsidialis fidem suam negare compulit, nec a cultu sanctæ piæq. religionis amouit, sed propria se voluntate discrimini offerentes, ob superbiam suam (ita dicunt) quæ initium est omnis peccati, interempti, suarum parricidæ effecti sunt animarum.] hæc inquã cum tradat non solum dicere sacerdotes, sed & iubere: plane fugillat Episcopos illos, qui Synodo interfuerunt pro compescendo martyrio in gratiam Regis; hæc enim iubere in dedecus Martyrum, sacerdotum simplicium esse non poterat, sed Episcoporum.

PERSECVTORES MARTYRVM EPISCOPI FACTI.

B Erat eorumdem, siue horum similium in sanctos Martyres illa ad derogationem martyrij sparsa calumnia, vt non essent hi inter Martyres computandi, quod miracula vti olim Martyres, non ediderint, neque eorum corpora incorrupta manerent. Porro ad hæc omnia diluenda ipse sanctus Eulogius scripsit egregium commentarium, cuius est titulus, Memoriale Sanctorum, in cuius primo libro ad hæc valide confutanda versatur. Sed & addidit postea, vt suo loco dicetur, Apologeticum ad alias ab eisdem illatas obiectiones confutandas. Surrexit itaque aduersus hæc vnus Eulogius pro Martyrum gloria non solum aduersus impios Sarracenos, sed etiam contra sacerdotes in gratiam Principis Martyres insequentes, & martyrium prohibentes defensor acerrimus, & hortator intrepidus, cum magna ex parte Fideles animo elanguissent; quin etiam vt populus Israel in Aegypto in Moysem, ita C isti in suos duces, Episcopum videlicet & sacerdotes magnopere quererentur, quod eorum causa turbata esset pax ciuitatis, & adeo grauis persecutio esset exorta. Nam audi ipsum Eulogium hæc vbi supra, post illa de concilio enarrata [a] subijcientem.

EVLOGIVS PRO SANCTIS MARTYRIBVS INSVRGIT.

[a] *Eulog. lib. 2. c. 16.*

Denique cum ex omni parte Christianis immineret interitus, ardensq. immani furore comminatio Principis multos electorum errare compelleret: plerique nobis illam exprobrationem Israeliticam, cum se grauius opprimi cernerent, inferebant dicentes: [b] Videat Dominus & iudicet, quoniam fœtere fecistis sudorem nostrum coram hoc Tyranno & seruis eius, & præbuistis eis gladium vt occiderent nos. Crescente enim numero Martyrum, crescebat in maius iracundia Principis, augebaturq. Fidelibus conturbatio, vt pene casus nostri olim Pharaoniticis contra Israel persecutionibus computarentur.] At exurrexit Dominus pro populo suo, acerbius quam D Pharaonem puniens Regem persecutorem. Vt plane innotuerit etiam hostibus, si audire æquiore mente terribile Dei iudicium voluissent, & reliquis Martyrum contemptoribus, placere illi Martyres, in quorum vltionem, tam cito, tam sedulo, tamq. terribilis insurrexisset, clamantibus illis de cælo: [c] Surge Domine in ira tua, exaltare in finibus inimicorum nostrorum.] & illud Apocalypsis: [d] Vindica sanguinem nostrum Deus noster.] sed non, vt illi, acceperunt diuinum responsum vt expectarent modicum, donec impleretur numerus conseruorum suorum: nam sine mora, secundum illud Dauidicum: [e] excitatus est tamquam dormiens Dominus, tamquam potens crapulatus a vino, & percussit inimicum suum. Quomodo autem id acciderit, Eulogium audi, qui mox ista subiungit [f].

QVERELA CHRISTIANORVM IN CONFESSORES.

[b] *Exod. 5.*

[c] *Psal. 7.*

[d] *Apoc. 6.*

[e] *Psal. 77.*

[f] *Eulog. ibid.*

Cumq. tanta coarctati angustia crebrius gemeremus, & latentibus ac vagantibus E nobis, denuo pontifex horribili carcerum specu traderetur, nullusq. nobilium laicorum ingredi fores auderet, futurum in perendie ergastulum metuentes: cœpit Rex alta ædium petere, scanditq. sublime solarium, oppida lustraturus; consestimq. e regione pendentia stipitibus Sanctorum corpora intuetur. Continuo suppositis ignibus, cremari ea præcepit: (quorum cineres, Deo fautore, per loca sancta repositi sunt) Et o admiranda potentia Saluatoris, & stupenda virtus Domini nostri IESV Christi, qui semper quæsitus in tribulatione, astitit, pulsatus aperit, inuocatus exaudit. Nam os illud, quod Sanctos Dei comburi præcepit: repente eadem hora diuinitus obstruitur, lingua vero, Angelo percutiente, repressa, suo hærens palato vltra fari non potuit. Sicq. portantium manibus in stratum reductus, quadam noctis ipsius hora spiritum reddens, priusquam rogus sanctorum cadauerum extingueretur, idem

TERRIBILIS INTERITVS REGIS PERSECVTORIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vita exemptus, æterno clibano deputatus est, relinquens successorem imperij Mahomad primogenitum, hostem Ecclesiæ Dei, & Christianorum maleuolum persecutorem.] hucusque de his Eulogius, quibus adeo patentibus indignationis diuinæ signis illud Psalmographi aptari possit: [a] Si est fructus iusto, vtique est Deus vindicans eos super terram. atque reciproce: Si est Deus vindicans in terra seruos suos, vtique est fructus illis in cælo de consummato in terra martyrio: vt vel hoc vno signo obstruerentur ora loquentium iniqua. A

a Psal. 57.

Quod autem ad tempus pertinet obitus Habdarrahgman Regis Sarracenorum, Scholiastes ad Eulogium initio sequentis anni accidisse ponit. Verum cum ex eodem Eulogio satis perspicue demonstretur, tunc contigisse, cum sanctorum Martyrum corpora suspensa penderent e patibulo; hoc, & non initio sequentis id euenisse dicere opus est: siquidem non ante mensem Iunij sequenti anno ceteri Martyres necati reperiuntur, quorum nec sunt suspensa corpora in patibulis: sed præsenti anno, quo sancti martyres Emila & Ieremias vbi necati gladio sunt, eorum corpora vltra amnem suspensa sunt die decimaquinta Septembris, & sequenti die occisis pariter sanctis martyribus Rogello & Seruio Deo, ipsorum corpora itidem cum alijs suspensa sunt trans flumen in patibulis, quæ simul omnia ita suspensa e summo suæ domus solario Rex aspiciens, iussit incendio tradi, cum adhuc igne vigente, ipse miserando interitu pœnas dedit: nec est quod vel fingi possit, vsque in sequentem annum ea corpora affixa patibulis permansisse. siquidem Christiani studiosissimi colligendi vel minutos cineres, nedum corpora Martyrum; haud dubium eadem opportuna occasione nocturni temporis, & hiemalium densorum imbrium eadem sustulissent; cum insuper nec fieri potuisse videatur, vt tamdiu, in sequentem scilicet annum iam penitus resolutis ex corruptione compagibus corpora potuerint remansisse suspensa. Hæc de tempore Regis obitus, & filij ipsi in solium succedentis, de quo plura anno sequenti. modo ad res Francorum. B C

DE TEMPORE OBITVS REGIS PERSECVTORIS.

Hoc anno contigit secunda translatio sancti Remigij Rhemorum Episcopi, Francorum Apostoli, per Hincmarum eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopum facta, qui eiusdem Sancti recens sepulchrum tunc temporis eiusmodi epitaphio exornauit.

DE TRANSLATIONE ET EPITAPHIO S. REMIGII.

Hic famulus Hincmar Domini sacra membra locauit
Dulcis Remigij, ductus amore pio.
Qui prius est Sanctus, mundo quam matre creatus,
Et magnus dictus cælitus ore Dei.
Bis denos binosq. gerens feliciter annos,
Sorte Dei sumpsit pontificale decus. D
Sexaginta simul bis septem manserat annis
Istius vrbis honor præsul, & orbis amor.
Vitam defunctis reddens, quoque lumina cæcis:
Egerat & viuens plurima mira satis.
Nam domuit fera corda animo pius, ore profusus
Sicambræ gentis regia sceptra sacrans.
Nonaginta quidem sex cum compleuerat annos
Splendida lux, nostras deseruit tenebras.
Idus iam plenas cum Ianus mensis haberet,
Emeritus miles præmia digna capit. E
Idem Hincmarus prius hac in sede sacerdos
Post triginta loco constitit & numero.
Cui sextusdecimus sub hac radiante lucerna
Remigio, Rhemis munia chara dedit.
Annis septenis, quinis ac mensibus egit
Pastoris curam, hæc recolenda patrans.
Octingenteno, quinquagenoq. secundo,
Quo Deus est anno Virgine natus homo.
Tertius & Carolus Regni componeret actus,
October primam cum daret atque diem.

Ac

A *Ac tercentenos octauus tangeret annus,*
Hic iustus Domini, quo petit astra poli.
Tercentum fuerant tres, & deni quatcr anni,
Quo vitæ Francos gurgite lauit ouans.
Ipsius is precibus cælesti in sede locetur,
Quem terris coluit verus amator. Amen.] hactenus Hincmari epitaphium S. Remigij sepulchro inditum, quod habes ad calcem vitæ ipsius ab eodem Hincmaro conscriptæ. apud Frodoardum etiam ab ipso Hincmaro scriptum sequens epigramma legitur, cum agit de hac secunda translatione.

Hoc tibi Remigi fabricauit magne sepulchrum
Hincmarus præsul, ductus amore tuo.
B *Vt requiem tribuat Dominus mihi, sancte precatu*
Et dignis meritis, mi venerande tuis.] his subijcit multiplicia dona ab eodem eidem Sancto collata. ac post statim subijcit ista: Hic denique venerabilis præsul Hincmarus pro suæ sanctitatis ac sapientiæ reuerentia per interuentionem Lotharij Imp. pallium ad quotidianum suscepit vsum a Quarto Leone Papa, a quo iam aliud acceperat, designatis sibi solemnitatibus debite deferendum. quem quotidianum pallij vsum nulli vmquam Archiepiscopo se concessisse, vel deinceps concessurum esse, in epistola ad eum directa testatur.] sed id omnino negat a Leone Papa factum Nicolaus Papa, vt suo loco dicetur. Addit Frodoardus, ab eodem Leone Pontifice diuersorum argumentorum sexies Hincmarum litteras accepisse.

Hoc anno Genaldus Northmannus, qui superioribus annis iram domini sui Horic Danorum Regis fugiens, ad Regem Ludouicum se contulit, ab eo benigne susceptus, & baptizatus, & Fidei sacramentis imbutus est: cum per plures annos honorifice inter Francos haberetur; tandem Principibus Borealium partium & custodibus Danici limitis, quasi lubricæ fidei & molimine proditionis cœpit esse suspectus, vnde & ab eis occisus est.] hæc Annales veteres a Pithœo editi, in quibus hæc de Synodo hoc eodem anno celebrata Moguntiæ dicenda tertia sub Rabano earum, quarum mentio inueniatur. C

Habita est autem Synodus ex voluntate atque præcepto eiusdem sereniſſimi Principis in ciuitate Moguntia metropoli Germaniæ, præsidente Rabano venerabili eiusdem vrbis Archiepiscopo cum omnibus Episcopis, atque Abbatibus Orientalis Franciæ, Baioariæ & Saxoniæ. Et illi quidem de absoluendis quæstionibus tractatum habuerunt.] quænam fuerint istæ, nusquam mentio. Porro has Synodos prouinciales, nõ nisi accepta prius licentia a Romano Pontifice congregari consueuisse, & Reges ab eo impetrare, dictum est superiori Tomo. D

SYNODVS ALIA MOGVNTINA SVB RABANO.

Ad hunc præterea annum spectat, quod [a] Carolus Rex Francorum filios fratris sui Pipini Regis, Pipinum & Carolum Regnum inquietantes cepit, & attonsos detrusit in monasterium.

a Sigebertus hoc anno.

IESV CHRISTI ANNVS 853. LEONIS PAP. IV. ANNVS 7. LOTHARII IMP. 13. MICHAEL. III. IMP. 12.

E SEQVITVR Christi annus octingentesimus quinquagesimustertius, Indictione prima, quo mense Aprilis Suessione in Gallijs Concilium habetur, cui & Carolus Rex voluit esse præsens. Actum est in eo de causa eorum qui ordinati fuerant ab Ebbone Rhemensi Archiepiscopo, qui primum sub Ludouico Imp. sede priuatus, opera Lotharij Imperatoris per Synodum comprouincialium Episcoporum fuerat restitutus, cum & complures in eadem Ecclesia clericos ordinauit. Sed eo opera Caroli abire coacto, Hincmarus in locũ eius fuit Episcopus substitutus. Hic (vt testatur Frodoardus) cum iam anno superiori idẽ Ebbo decessisset, ordinatos ab eo recipere nolens, hãc Synodum celebrandam curauit, in qua eorumdẽ clericorum ab Ebbone ordinatorum damnatio facta est. hæc summa totius rei gestæ, quã a Frodoardo habes fusius enarratã. [b] Porro quod hæc ipsa causa Rhemensium clericorum per annos sexdecim, nempe vsque ad annum Redemptoris octingentesimum sexagesimumnonum ventilata est

CONCILIVM SVESSIONENSE.

b Frodoar. hist. Rhem. lib. 3. c. 11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudicio Apostolicæ Sedis, quodq. insuper hæc ipsa Synodus cassata prorsus & abolita fuerit a Nicolao Papa, ob idq. male inter probatas Synodos in posteriori editione Conciliorum voluminum reperiatur allecta: vt de hac ipsa fusius agatur, & cunctæ res gestæ in ea exacte intelligantur, ob idq. omnes eius actiones hic describantur, operæpretium existimamus. Prima igitur eius Actio sic se habet.

a Extat tom. 3. Concil. edit. Venet. pag. 885.

QVI CONVENERVNT AD CONC. SVESSIONENSE.

Residentibus [a] in Synodo venerabilibus Episcopis, Hincmaro Rhemensi, Vuenilone Senonensi Archiepiscopo, Almarico Turonensi Archiepiscopo, Theodorico Cameracensi Episcopo, Rothado Suessionæ vrbis Episcopo, Lupo Catalaunensi Episcopo, Emmone Nouiomagensi Episcopo, Erpuino Siluanectensi Episcopo, Ermenfrido Beluacensi Episcopo, Pardulo Laudunensi Episcopo, Hilmerado Ambianensi Episcopo, Hucberto Meldensi Episcopo, Aio Aurelianensi Episcopo, Prudentio Tricassinæ ciuitatis Episcopo, Herimanno Niuernensi Episcopo, Iona Augustudunensi Episcopo, Godalsado Cabilonensi Episcopo, Dodone Andegauensi Episcopo, Gutberto Ebroicensi Episcopo, Hildebrando Sagensi Episcopo. Residentibus etiam presbyteris & Abbatibus. Dodone Abbate monasterij S. Sabini, Lupo Abbate monasterij Bethlehem, quod Ferrarias dicitur, Bernardo Abbate ex monasterio S. Benedicti, quod appellatur Floriacus, Odone Abbate ex monasterio Corbeiæ, Erico Abbate ex monasterio Corbionis, & quamplurimis alijs sacerdotibus & Abbatibus, adstantibus diaconibus, adstante quoque reliquorum graduum Clero, residente etiam in cœtu Episcoporum glorioso Rege Carolo, qui in eadem sacra Synodo suam exhibere dignatus est præsentiam apud Suessionis ciuitatem in monasterio S. Medardi Confessoris Christi, quod situm est in suburbio ipsius ciuitatis in Ecclesia quæ est in honorem S. Trinitatis sacrata, anno Incarnationis Domini nostri IESV Christi octingentesimo quinquagesimo tertio, Indictione prima, sexto kalend. Maij.

PRIMA ACTIO CONC. SVESSIONENSIS.

Dum quædam Ecclesiastica & pernecessaria negotia in eadem Synodo ventilarentur & definirentur: venit Sigloardus seruans locum Archidiaconi Rhemensis Ecclesiæ, dixitq. filios eiusdem Rhemensis Ecclesiæ & Hincmari Archiepiscopi stare pro foribus, qui pro sua necessitate in Synodum introduci petebant. Hincmarus Archiepiscopus dixit: Recita illorum nomina, & audiat dominus noster Rex Carolus & sacra Synodus illorum conscripta nomina, & tunc quod iussum fuerit, in nomine Domini fiat. Et recitauit Sigloardus seruans locum Archidiaconi Rhemensis Ecclesiæ hæc nomina: Rodoldus, Gisladus, * Vuilfridus, Fridebertus ex Canonicis ipsius sanctæ matris Ecclesiæ, Sigismundus ex monasterio S. Theodorici, ex monachis autem monasterij S. Remigij Nortuinus, Heinradus, Mauringus, Antheus, Teutlandus, Haconualdus, Radulphus, Vuicbertus. Quibus iussu Synodi & Principis introductis, Hincmarus Archiepiscopus dixit: Quæ est vestra petitio, fratres? Illi autem responderunt: Misericordiam petimus nobis a vestra paternitate impendi de ministratione ordinum Ecclesiasticorum, ad quos a domino Ebbone quondam prouecti, a vestra autem auctoritate suspensi sumus. Hincmarus Archiepiscopus dixit: Legum Ecclesiasticarum consuetudo & auctoritas talis est, vt in causis gestorum semper scripturam requirant, adeo vt qui ad sacrum fontem accedit, suum dare nomen præcipiatur: qui ad summum sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligatur; ordinatus autem a suis ordinatoribus litteras accipere iubeatur: qui etiam ab Ecclesiastica societate quolibet excessu discinditur, libellari scriptione aut recipitur aut deijcitur; sed & qui accusatur vel qui excommunicatur per scripturam, accusari, vel reconciliatus commendari iubetur. & sic in ceteris huiusmodi in tantum scriptura depositur, vt sicut beatus Gregorius in commonitione ad Ioannem Defensorem, ex Romanis legibus sumens scribit: Sententia quæ sine scriptura præfertur, nec nomen sententiæ habere meretur. Quapropter fratres & filij, oportet vos secundum Ecclesiasticam auctoritatem reclamationem vestram libelli serie allegare, eumq. vestris manibus roboratum Synodo sacræ porrigere, vt conuenienter & canonice vobis valeat responderi.

* Vulfadus

Et tunc ipsi fratres libellum conscribentes, eiq. sua nomina subscribentes porrexerunt Hincmaro Archiepiscopo, qui tunc vna cum Vuenilone Archiepiscopo & Amalrico Archiepiscopo sub præsentia glorioſi Regis domini Caroli Synodo præsidebat. Relegens vero Hincmarus Archiep. libellum porrectum & subscripta nomina, cōperit deesse

deesse nomen Vulfadi, quod ante Sigloardus prædictorum recitans nomina, recitarat. Tunc Hincmarus Archiepiscopus audiente sancta Synodo, dixit: Tu frater Sigloarde antea Vulfadi fratris nostri inter præfatorum nomina recitasti, & modo hic illius non vidimus præsentiam, nec nomen libello subscriptum inuenimus. Sigloardus seruans locum Archidiaconi Rhemensis Ecclesiæ respondit: Frater noster Vulfadus, de quo veneratio vestra dicit, hic in monasterio iacet infirmus, & ideo vestris sanctis aspectibus & sacræ Synodo, glorioſoq. Principi suam non potest exhibere præsentiam. Hincmarus Archiepiscopus coram omni Synodo dixit: Tu frater Sigloarde, accipe libellum, & adhibe tecum Liudonem Archidiaconum venerabilis fratris & Coepiscopi nostri Parduli Laudunensis Ecclesiæ, & Isaac diaconum sanctæ Rhemensis Ecclesiæ, & vade ad dictum fratrem Vulfadum, & dic ei ex parte glorioſi Principis nostri ac sacræ Synodi, nostræq. humilitatis voce, vt si in hac causa, quam præsens libellus continet, his fratribus nostris vult participare: huic libello, sicut se habet auctoritas, nomen suum propria manu subscribat, & per suam subscriptionem nobis suam studeat repræsentare personam.

VVLFADVS QVAERITVR.

Tunc Sigloardus seruans locum Archid. Rhem. Eccl. & Liudo Archidiaconus venerabilis Parduli Episcopi Laudun. Eccl. & Isaac diaconus Rhemensis Eccl. vt in ore duorum vel trium testium omne verbum confirmetur, perrexerunt ad dictum fratrem Vulfadum, qui nomen suum libello subscripsit, & Synodo sacræ cum ceteris fratribus voto suo & voce fratrum prædictorum qui ad eum transmissi fuerant, libellum roboratum porrexit. Quem suscipiens Hincmarus Archiepiscopus, & relegens coram Synodo, excelsa voce dixit: Istorum fratrum sententia manifeste me tangit, qui si contra aliquem Coepiscoporum nostrorum clamassent, ad nostræ humilitatis auctoritatem ab eo prouocare debuerant: nunc autem quia de iudicio nostro queruntur: oportet vt in libellari subscriptione ad electos prouocent iudices, quatenus causa illorum debitum & certum finem accipiat. Sic enim scriptum est in Concilio Africano cap. lxiij. Si autem fuerit prouocatum, eligat qui prouocauerit iudices, vt ab illis deinceps nulli liceat prouocare. Item eodem Concilio cap. lxxxix. A iudicibus autem, quos communis consensus elegerit, non liceat prouocare. Item in libro primo capitulorum synodalium domini Caroli Imperatoris cap. xliij. Vt probati a Metropolitano iudices, qui nostram rationem audiant, & consultu ac sententia synodali definiant. vnde relegit, & porrexit hunc libellum idem Hincmarus Archiepiscopus, in quo hæc scripta continebantur.

DE IVDICIBVS ELIGENDIS.

Ego Hincmarus sanctæ Metropolis Ecclesiæ Rhemorum Episcopus in hac dumtaxat causa quæ ventilatur, de his qui se a domino Ebbone post depositionem suam asserunt ordinatos, eligo mihi iudices, quos Canones, Electos appellant, Vuenilonem Senonensem Archiepiscopum, Amalricum Turonensem Archiepiscopum, Pardulum diœceseos nostræ Laudunensem Coepiscopum, seruantem locum in hoc iudicio nostræ auctoritatis, saluo in omnibus primatu Metropolis Rhemorum Ecclesiæ, & manente in suo statu iure, quod cum alijs Metropolitanis mihi in sacris Canonibus est collatum. Salua etiam reuerentia Apostolicæ Sedis, cui in omnibus causis debet reuerentia adhiberi, sicut Innocentius Papa ad Victricium Rothomagensem scribit Episcopum, & sancti etiam Canones præfigere dignoscuntur. Et recedens de suo loco, posuit sedere Coepiscopum suum Pardulum Laudunensem in hoc iudicio, vt præscriptum est, quod seruet locum primatus Metropolis Rhemorum Ecclesiæ. Deinde licet a Metropolitano iudices electi sufficerent secundum canonicam auctoritatem, ne quererentur proclamantes, se illius opprimi auctoritate, dedit eis licentiam, si vellent, eosdem vel alios quoslibet ex consensu suo eligere iudices. Qui elegerunt prænominatos reuerendos viros, & superaddiderunt, sibi velle constitui iudicem Prudentium Tricassinæ ciuitatis Episcopum, quod & præfatus non abnuit Rhemensis Archiepiscopus: & sic missum est scriptum illorum de electione iudicum per præfatos fratres, Sigloardum videlicet seruantem Archidiaconi Rhemensis Ecclesiæ locum, & Liudonem Archidiaconum Laudunensis Ecclesiæ, & Isaac diaconum Rhemensis Ecclesiæ ad Vulfadum eorum consortem, quem iacere in eodem monasterio infirmum prædiximus, vt si eorum consensui in eadem iudicum electione consentiret, propria voce dicere procuraret. A quo ijdem fratres in responsis Synodo retulerunt, quod

LIBELLVS HINCMARI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

præfatæ electioni iudicum vsquequaque idem Vulfadus præberet assensum,eosdemq. A sibi iudices deuote expeteret.

ACTIO II. Et sic prima Actione finita, in primordio Actionis secundæ iudices Synodum iussu Principis, & in conspectu ipsius, scilicet glorioſi Regis domini Caroli,sic sunt voce promptissima allocuti: Fratres & consacerdotes nostri, manifestum est, quia si Ebbo quondam Episcopus in suo statu canonice manens, hos fratres canonice ordinauit, debent vtique ministrare. Si autem iniuste deiectus est, & canonice restitutus, & post suam canonicam restitutionem hos fratres studuit ordinare, sine vlla quæstione debent vtique ministrare. Qua de re Ordinatores fratris & Coepiscopi nostri Hincmari doceant, si iuste & rationabiliter; quia tunc canonice fuerit Ebbo deiectus, & non secundum Ecclesiasticas regulas extitit restitutus,& ante canonicam audientiam ministrare, & istos quasi ordinare præsumpsit, quin etiam vsurpauit: facilis patet B responsio, quia ministrare non debent, nec potuerunt. Tunc surgens Theodoricus Episcopus Ecclesiæ Cameracensis, porrexit in conspectu Principis & Synodi scriptum dicens: Sicut audiui & vidi depositionem canonicam Ebbonis Episcopi, ita vestræ reuerentiæ profiteor voce, & scriptum porrigo, & auctoritate confirmo. Et reuelatum est volumen illud Synodo coram Principe glorioso Carolo a Lupo venerabili presbytero & Abbate in monasterio sancti Petri, quod Bethlehem vel Ferrarias dicitur. in quo volumine continebatur, qualiter idem Ebbo voce propria & iu-

DE CAVSA EBBONIS. dicum * peccatorum suorum videlicet Episcoporum iudicio, Aiulfi scilicet Archiepiscopi, Badaradi Episcopi,Modoini Episcopi,& testificatione testium,Nothonis Archiepisc. ipsius Theodorici quem prædiximus Episcopi, & ipsius libelli subscriptio-

* ne, qui relectus est in Synodo, quem ipse propria manu in conspectu prænominatæ C Synodi subscripserat, & Synodo ipsi porrexerat, pro reatibus & criminibus confessis a ministerio Episcopali alienum se reddens, & quadragintaquatuor Episcoporum sententia, vt a ministerio Episcopali recederet, & sub pœnitentiæ modo Domino seruire studeret, suscipiens, se condemnauit, & condemnatus recessit. In quo etiam volumine continebatur, quia & taliter se Episcopus a ministerio exuens, administratione Episcopali spoliatus manere deberet. Et edoctus est sacris auctoritatibus, qualiter exauctoratus Episcopus restitui deberet. Et quia idem Ebbo restitutus canonice non fuerat. Insuper & ab Apostolica Sede, sicuti in gestis Pontificum coram Principe,Synodo relectum est, a Sergio Papa confirmante deiectionem illius, damnatus extitit, vt in laica tantummodo communione permaneret; sed ministerium Episcopale, quo suo & Episcoporum iudicio fuerat spoliatus,irreuerenter vsur- D pare præsumpsit. Et hoc secunda Actione plenissima auctoritate monstratum, & a cuncta Synodo generaliter definitum est.

ACTIO III. In primordio tertiæ Actionis iudices coram Synodo dixerunt: Nunc quia euidenti ratione, & veneranda auctoritate decretorum Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, *& sacrorum Canonum promulgatione monstratum est, & qualiter canonica & Apo-*stolica auctoritas iubeat vel accusare, vel condemnare, & quia Ebbo canonice fuerat depositus, & non fuerat restitutus, immo & ab Apostolica Sede pristinæ suæ damnationi addictus: volumus vt Ordinatores fratris nostri Hincmari doceant, qualiter

DE ORDINATIONE HINCMARI. idem frater noster Hincmarus canonice fuerit ordinatus. Tunc surgens Rothadus Episcopus Suessionensis ciuitatis, porrexit canonicam auctoritatem, qualiter Metropolitanus Episcopus debeat ordinari, & si de eadem Ecclesia non sumitur, quali- E ter petente eiusdem Ecclesiæ Clero vel populo, a vicina debeat Ecclesia postulari, porrigens etiam canonicas litteras Erchenradi Episcopi Parisenorum Ecclesiæ confirmatas suis, suiq. Archiepiscopi & Coepiscoporum suorum manibus, quas ad petitionem Rhemensis Ecclesiæ,Cleri & plebis idem Hincmaro tribuerat; porrigens nihilominus decretum canonicum Cleri & plebis manibus roboratum, qualiter iam dictũ Hincmarum sibi postularunt Episcopum ordinari. Et his omnibus relectis, docuit, quia canonice cum præsentia & consensu omnium Episcoporum Rhemensis diœceseos eumdem Hincmarum ordinauit Archiepiscopum. Post hæc surgens idem Hincmarus, in conspectu glorioſi Principis & Synodi porrexit & litteras canonicas,quas Canones sacri ordinatum a suis ordinatoribus accipere iubent, diem proferentes & Consulem.

Porre-

A Porrexit etiam epistolam totius Galliæ Episcoporum manibus subscriptam ad Apostolicam Sedem pro confirmatione ipsius ordinationis, quoniam Sedes Apostolica per Sergium Papam, sæpedictum Ebbonem damnauit Episcopum, adeo vt inter laicos communionem tantum habere mereretur, vt diximus. Ostendit etiam ipsi Christianissimo Principi coram sancta Synodo diploma sacrum ipsius venerandi Principis manibus insignitum,ex approbatione suæ ordinationis ad eamdem sanctam & Apostolicam, omnium scilicet Ecclesiarum matrem,Romanam Ecclesiam.

Et sic quarta Actione euidentissimis documentis ostensum, & synodali iudicio de- ACTIO IV.
cretum est, Hincmarum Archiepiscopum canonice a vicina diœcesi ad ipsum canonice electum, & canonice ordinatum & canonice pallio, Apostolicæ Sedis rata ordinatione, perfectum, & in culmine primatus Metropolitana auctoritate vsquequa-
B que & ab omnibus confirmatum. Deinde iudices percontati sunt: quid de his canonica auctoritate æstiment, vel decernant, quos sæpefatus Ebbo post suam depositionem absque vlla legitima restitutione præsumpserat ordinare.

Tunc exurgens Emmo Nouiomagensis Episcopus porrexit rotulam, auctoritatem DE ORDINATIS AB EBBONE.
canonicam & Apostolicam continentem, quod qui ab ipso voluerant,& visi fuerant ordinari in gradus Ecclesiasticos, ab eodem quod idem non habuit, nemo eorum accipere potuit: damnationem vtique quam habuit,per prauam manus impositionem ei dedit; quia qui particeps factus est damnato, quomodo debeat honorem accipere (vt Innocentius Papa dicit) inueniri non potest.

Et sic quinta Actione canonica & Apostolica auctoritate inuentum & decretum ACTIO V.
est a sacratissima Synodo, vt quicquid in ordinationibus Ecclesiasticis idem Ebbo
C post damnationem suam egerat, secundum traditionem Apostolicæ Sedis (vt in gestis Pontificum legitur) præter sacrum Baptisma, quod in nomine S. Trinitatis perfectum est, irritum & vacuum habeatur, & ordinati ab eo in quamcumque terrarum orbis partem profugi vagentur,vel vagati sunt,quia diuinum iudicium effugere nullatenus possunt, Spiritus sancti iudicio Ecclesiasticis gradibus priuati perpetuo habeantur.

Tunc relegens vnus ex prædictis fratribus nomine Fredebertus libellum proclamationis, voce omnium dixit; se ideo ab eodem Ebbone permisisse ordinari, quia viderat suffraganeos Rhemensis Ecclesiæ, Rothadum videlicet Episcopum, Simeonem Episcopum, Erpuinum Episcopum,in metropolim Rhemensem Ecclesiam conuenisse cum litteris domini Lotharij, & eumdem Ebbonem restituisse. Et ostenderunt lit-
D teras, quasi ex nomine Theodorici Episcopi, Rothadi Episcopi, Lupi Episcopi, Emmonis Episcopi, Simeonis Episcopi, Fulcoini Episcopi, Ragnarij Episcopi, Gilde- DE RESTITVTIONE EBBONIS.
manni Episcopi, Erpuini Episcopi manibus confirmatas; quæ manifeste falsissimæ sunt comprobatæ. Tunc surgens Emmo Episcopus, licet ipsi accusatores & criminatores Episcoporum ad accusationem eorum non essent idonei, sicut scriptum est in Concilio Africano cap. xciij: Qui postea quam excommunicatus fuerit,in ipsa adhuc excommunicatione constitutus, siue sit clericus, siue sit laicus, si accusare voluerit, definimus ad accusationem non admitti: tamen ad satisfationem glorioſi Principis & sacræ Synodi porrexit rotulam, quæ & de communicatione eorum, qui cum illo post depositionem Ebbonis Episcopi, & de cuius chartulæ subscriptione euidentissima protulerunt indicia, quibus mendacissima est probata illorum assertio. Sed & de
E baculis & anulis ab illo datis, vnde & in præfata schedula idem frater relegerat, friuola est autumatio, per auctoritatem in omnibus comprobata. Vnde & ijdem fratres, qui felle amaritudinis maiores natu criminati sunt, *coramq. vox muta fore est * quorumq.
iudicata, iuxta canonicam auctoritatem, secundum Concilium Eliberitanum,quod actum est tempore Constantini cũ Missis Apostolicæ Sedis cap.lxxv. Si quis inquiens Episcopum vel presbyterum siue Diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit: nec in fine dandam ei esse communionem. Et quia gradus Ecclesiastici a quibus priuarentur, non habebant: iussi sunt communione priuari.

Et sic sexta Actione finita, decreto iudicum & synodali iudicio, atque consensu ACTIO VI.
Principis Hincmarus Archiepiscopus primatus sui locum recepit, & iudex & præses Synodi effectus super venturis Actionibus cum Archiepiscopis Vuenilone scilicet & Amalrico sensum accommodauit. Tunc de presbytero quodam & monachorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE ORDINATIS AB EPISC. CATALAVN.

Abbate in Altiuillaris monasterio, nomine Halduino, qui ab eodem Ebbone Diaconus fuerat ordinatus, & a Lupo postea venerabili Episcopo Catalaunensi presbyter sine examine fuerat consecratus, commota est quæstio. Vnde surgens Lupus Episcopus porrexit volumen in quo continebatur: Quia Metropolis Rhemorum Ecclesia carebat pastore, iussus est regijs litteris domini Caroli, vt in confectione Chrismatis, & alijs necessitatibus videlicet, vt suæ matri Ecclesiæ pro sua possibilitate in Ecclesiasticis negotijs consulere procuraret. Qua de re cum epistola regia, vt eumdem fratrem nomine Halduinum & presbyterum ordinaret, & Abbatem monachorum in monasterio Altiuillaris sacraret, Archidiaconus Rhemensis Ecclesiæ cum alijs ministris tam Canonicis quam monachis eumdem illi ad ordinandum in gradu Diaconi ad presbyterium obtulit; qui secundum consuetudinem, quam in offerendo ordinandos ex canonica, & monasterijs ipsa Metropolis Ecclesia habebat, ordinandum suscepit, & ad votum præcipientis Principis & offerentium ordinauit. De quo iudicatum est a Synodo secundum sacros Canones, sicut scriptum est: Vt qui presbyteri sine examine per ignorantiam, vel per ordinantium dissimulationem sunt prouecti, cum fuerint cogniti deponantur. Quia quod irreprehensibile est, Catholica defendit Ecclesia. Et ostensum est in eodem Concilio Sardicensi cap. IX. & ex alijs Concilijs ac decretis damnationis scripto secundum canonicam formam eumdem Episcopum nihil de illius ordinatione attigisse: sed qui saltu sine gradu Diaconi ad Sacerdotium prosilierat, in degradationem debitam resilire deberet.

ACTIO VII.

Et hoc negotio septima Actione finito; interrogatum est de his qui sæpedicto Eboni oratione vel oblatione communicauerant: Quoniam scriptum est in Canonibus, vt qui excommunicato communicauerint, omnes ab Ecclesia respui, maximeque eos qui sciebant eum esse deiectum. Vnde surrexit Erpuinus, & porrexit rotulam, canonicam & Apostolicam auctoritatem continentem, qualiter libellari satisfactione sanari valeant & debeant exorbitantes. Vnde & in gestis Pontificum, & in Decretalibus Apostolicis Papæ Leonis, & in libris Epistolarum domini Gregorij, qui dicitur ter est exemplis manifestissimis demonstratum, per quorum doctrinam libellari satisfactione & decreto canonico manibus omnium roborato, in electione canonica venerabilis Archiepiscopi Hincmari omnes Rhemorum Ecclesiæ indita sibi pœnitentia, largita indulgentia, benedictione superessusa, communione sacra tributa, per sæpefatum venerabilem Hincmarum Archiepiscopum operante Domino nostro IESV Christo, purificata esse noscitur & sanata.

PVRGATA NAEVLA ORDINATORVM.

ACTIO VIII.

Et sic octaua Actione finita, benignus ac pius Princeps sæpedictus dominus Carolus Rex gloriosus sacram Synodum, & sæpedictum Hincmarum Episcopum humiliter petit, vt quia præfati fratres Episcopos diœceses Rhemensis Ecclesiæ falsis appetiuere criminibus, quod post depositionem Ebbonis illi communicauerint, & eum irregulariter restituerint, & ob id secundum canonicam auctoritatem communione priuati existerent, quoniam gradus Ecclesiasticos habere non possunt, legum Ecclesiasticarum auctoritate decernente, humanius de illis definientes, vt communionem habere valeant per sacræ Synodi indulgentiam. Quod & pietas sacerdotalis libenter assensit, & misericorditer, pieq. concessit, recognoscentibus ijsdem fratribus & petentibus veniam. Et sic cunctis ex ordine secundum regulam Ecclesiasticam, canonice & diligenter patratis, decretum & iudicatum est a sancta & venerabili Synodo, assentiente & fauente Christianissimo & glorioso Rege domino Carolo hæc omnia gestis inseri, & in conspectu Synodi relegi, & rata omnia iudicata, cum eorum manibus & subscriptione canonica perpetuo inconuulsa & inuiolabiliter permansura firmari.] hucusque Acta Synodi Suessionensis de his quæ spectant ad iudicium clericorum ab Ebbone ordinatorum, & ad factam penitus eiusdem Ebbonis iure deiectionem, & Hincmari ostensam legitimam electionem & consecrationem. Quæ quidem ita se habuere, quousque ad lapidem Lydium, ad iudicium scilicet Apostolicæ Sedis hæc sunt allata, per quod omnia vt a vento fumus, euanuerunt, cum multis ostensa sunt falsitatibus & erroribus esse composita. Leguntur eiusdem Synodi sancita alia capita, siue Canones, & inter alios, ille, quo damnati sunt monachi qui Pipino fugæ auctores fuere.

DE EIS QVI CVM EBBONE COMMVNICASSENT.

Hinc-

A Hincmarus igitur quo minus sciret tale synodale iudicium posse subsistere, eo magis a Leone Romano Pontifice iteratis legationibus illud petijt confirmari. quod sanctissimus Pontifex facere omnino renuit. Ita repulsus nequaquam a cœpto destitit, sed defuncto Leone, ab eius successore Benedicto, in ipso eius Pōtificatus ingressu eiusdem Synodi confirmationem subripuit; sed quod illa non in omnibus, vt ipse volebat, se haberet, nec plene voluntati ipsius satisfaceret (proh nefas) quædam eidem confirmationi a Benedicto per epistolam missæ addidit, quædam vero sustulit. Hæc autem ex litteris Nicolai Pontificis suo loco recitandis euidentiora patebunt: modo vero reddamus hic Benedicti Papæ illam epistolam de confirmatione Concilij Suessionensis conscriptam, quam hic describimus. nacti sumus eam in scripto codice Antonij Augustini in Vaticanam Bibliothecam relato, in qua habes aliqua litteris grandiusculis exa-
B rata, quibus notata scias ea omnia fuisse ab Hincmaro turpiter erasa ex ipsis Benedicti litteris Apostolicis, vt inferius ex litteris Nicolai Papæ cognosces.

CONATVS HINCMARI.

Benedictus Episcopus seruus seruorum Dei reuerentissimo confratri nostro Hincmaro Archiepiscopo Rhemensis Ecclesiæ.

BENEDICTI PAP. EPIST. QVA PROBAT CONCILIVM SVESSIONENSE.

Probabilium sacrorumq. definitiones gestorum audientium mentes exhilarant, faciuntq. alacres; & in tantum mortalium lætitia corda replent, vt in Conditoris omnium exuberent laudes, faciliq. intuitu illarum confirment proficuas intētiones & actus, valido q. & inconuulso propagare fundamine, conamine ingenti procurent. Nostrum quemadmodum Pontificij cor dulcisonis tuæ benignitatis apicibus latius effectum est & hilarius, strenua quos perlegentes inquisitione, nostræ te esse conuentum dilectionis, internis nouimus oculis, diuinisq. prosperitatibus efficacem. Synodi textum
C imminenti ventilantes intuitu, eiusq. Actus, quam Suessionis apud ciuitatem suabeatitudo studuit celebrare diœceſis cum Episcopis tuæ, venerabilibusq. Archiepiscopis, Guenilone scilicet Senonensi, Amalrico Turonensi, alijsq. Episcopis, vt scriptis mihi contulisti, subtili demonstratione pandere procurasti; Quæ ad profectum tantæ noscuntur Ecclesiæ pijs auctoritatibus statuta, sancitaq. reperimus, præcipue in quibus æquiparare te viros illos prospeximus, qui nō terrenis actibus, caduciſq. delectati sunt obseruationibus, infinitoq. Dei zelo accensi Ecclesiastica promulgarunt statuta, & ordines. Hæc cernentes, ad ea quæ cupis, nos nullatenus inclinare ambigimus, tuæ venerationis adimplere cupientes affectum. Et quia vt deuotus fideliſq. in omnibus filius, pro instructione seu confirmatione gestorum ac regularum Ecclesiasticarum, semper ad hanc te Sedem recurrere contemplamus: definitiones
D fraternitatis tuæ & ceterorum Episcoporum, quas in præfata Synodo Apostolicis, canoniciſq. auctoritatibus proprijs digitis roborasti: SI ITA EST NOSTRO QVI SCRIPTIS PRÆSVLATVI INTIMASTI ET GESTORVM SERIE DEMONSTRASTI, RATAS EAS QVIDEM DEFINITIONES APOSTOLICA PROMVLGAMVS FORE AVCTORITATE, semperq. manere statuimus; vt inde quæstio nullis aliquando temporibus oriatur; & aspirantes indebite anhelitus compressi funditus perpetuo maneant, ne amplius vllorum contradicentium aduersitatibus Dei turbetur Ecclesia, sed omnibus erupta, sine pertractationis erroribus, vnita semper in Christo permaneat.

Inter hæc quidem & hoc sancimus, Ne quilibet tuæ diœceseos regulis subiectus Ecclesiæ, te contempto, impune audeat, seu valeat aliena expetere, aut expectare
E iudicia, vt almorum traditionibus Patrum, canonumq. promulgationibus est constitutum (SALVO IN OMNIBVS IVRE APOSTOLICÆ NOSTRÆ SEDIS) ab ipso veluti Christo & sacris est cautum canonibus. Sed cuncti siue in prælatione sint, siue in subditione debita, ordinem ab Ecclesiasticis regulis traditum obseruantes obediant, & studiosius obtemperare procurent. Et hoc promulgamus, atque statuimus, vt te qui eius prouinciæ Primas esse diceris, nullius vmquam infestatione contra canonica Apostolicaq. decreta, siue iudicia Ecclesiastica, tibiq. commissa, aut virtute aut facultate nullari, aut ANTE AVDIENTIAM ROMANI PONTIFICIS a quocumque damnari statuimus. Sed si compellitur, ad hanc appellare sanctam Sedem volueris Apostolici Papæ iudicio reseruari: nostra immo beati Petri auctoritate præcipimus nec alicuius iuri vel iudicio te subijci

EXCE-

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXCEPTA POTESTATE SEDIS ROMANI PONTICIS. Et hoc A volumus, ne quilibet ex prouincia, & diœcesis metropolis tuæ, tibiq. subiectæ, ius, secundum Ecclesiasticas constitutiones Primatis Ecclesiæ tuæ & tibi debitum, quoquomodo per contemptum conuellere, aut tibi vel Ecclesiæ tuæ quamcumque violentiam contra eadem canonica constituta & decreta Romanorum Pontificum pertinaciter inferre præsumat, cum anathematis interpositione, nostra Apostolica & beati Petri Apostolorum Principis auctoritate prohibemus. Optamus fraternitatem tuam in Christo nunc & semper bene valere.] hucusque Benedicti epistola ad Hincmarum, reliquæ vero quæ ad eamdem causam spectant, suo tempore, sub Nicolao Papa dicenda erunt. hæc eadem de Concilio hoc Suessionensi Frodoardus habet, deq. Benedicti Papæ diplomate concesso Hincmaro, & Nicolao Papa eidem aduersante, & Concilium hoc Suessionense penitus abrogante.

Sed & ad dictum Suessionense Concilium hoc anno celebratum spectant, quæ post damnationem clericorum ibidem factam, sunt per Carolũ Regem suasione Episcoporum impleta. Præter illa enim omnia quæ cusa extant, reperimus in scripto codice Antonij Augustini capita quædam, nusquam (quod sciamus) hactenus edita, quæ ex petitione eiusdem Synodi ipse Rex per vniuersum Regnũ suum missis Legatis statuit nota fieri: quibus vna cum cuiuscumque Ecclesiæ Episcopo, quæ essent perperã facta, corrigerent, statumq. rerum Ecclesiarum in statum pristinum vendicarent. Eiusmodi igitur legatione decreta, quæ a Legatis suis seruanda essent, idem Carolus ex petitione Episcoporum istis quæ sequuntur capitibus scripsit, quibus eiusmodi inscriptus titulus habetur. B

CAPITA CAROLI REGIS IN CONC. SVESSIONENSI.

Ista sunt Capitula a domno Carolo in Synodo apud Suessionis ciuitatem, in monasterio S. Medardi facta, anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimo tertio, in mense Aprili. C

Vt Missi nostri per ciuitates & singula monasteria tam Canonicorum quam monachorum siue sanctimonialium vna cum Episcopo parochiæ vniuscuiusque in qua consistunt, cum consilio etiam & consensu ipsius qui monasterium retinet (quem volumus & expresse præcipimus, vt præsens sit) vitam ibi degentium & conuersationem inquirant, & vbi necesse est corrigant, & vbi desunt, congruas officinas construere iubeant; & vbi sunt factæ, & per negligentiam sunt destructæ, instaurari præcipiant; & victum ac potum & vestitum, atque cetera necessaria pro qualitate ac possibilitate loci, & inhabitantium necessitate ordinent. & hospitalitatem superuenientium hospitum & receptionem pauperum ibidem ponant & ordinent: & thesaurum ac vestimenta, seu libros diligenter inbreuient, & breues nobis reportent; inbreuient etiam quid vnusquisque Ecclesiarum prælatus, quando prælationem Ecclesiæ susceperit, ibi inuenerit, & quid modo exinde ibi minus sit, vel quid & quantum sit superadditum. Quid etiam Northmannis per nostram commendationem, siue sine nostra commendatione datum sit, quidve relictum, vel quid a quoquam ibi in eleemosynam datum, numerum etiam Canonicorum & monachorum, siue sanctimonialium vniuscuiusque loci describant, & nobis referant, vt secundum qualitatem & quantitatem loci, cum consilio Episcoporum & fidelium nostrorum, vbi minor numerus fuerit, nostra auctoritate addamus, vbi vero indiscretione prælatorum superfuerit, ad mensuram redigamus. D

Inquirant quoque quot tempore aui nostri Caroli, & domni genitoris nostri Hludouici vnoquoque in loco fuerint, & quot modo sint, & vbi loca a Northmannis, siue a quibuslibet alijs destructa sunt, & penitus annullata, quot ibi nunc propter paucitatem rerum, & deuastationem earumdem constitui vel ordinari possint, vt indecum consensu fidelium nostrorum ordinemus, quid de cetero agendum sit, & qualiter Abbatiarum prælati, & in locis sacris inhabitantes, de his quæ Missi nostri præceperint, obedierint nobis diligentissime & capitulatim referri procurent. E

Vt Missi nostri diligenter inuestigent per singulas parochias simul cum Episcopo, de monasterijs, quæ Dominum timentes in suis proprietatibus ædificauerunt. Et ne ab heredibus eorum diuiderentur, parentibus & prædecessoribus nostris sub immunitatis defensione tradiderunt, & postea in Alodem sunt data, vt describant quæ sint,

& a quo

A & a quo vel a quibus in proprietatem data sint, & nobis renuntiare procurent, vt cum Episcopis & ceteris fidelibus nostris consideremus, quid & qualiter secundum Dei voluntatem, & nostram salutem agere debeamus.

Vt Missi nostri per singulas parochias vna cum Episcopo parochiæ ipsius requirant de capellis & abbatiolis & casis Dei in beneficium datis, qualis cẽsus inde exeat, vt Ecclesia, de qua supra, exinde vestituram habere possit, & nobis renuntient, vt hoc nostra auctoritate commendetur & firmetur, & secundum qualitatem & quantitatem loci clericos & luminaria ibi ordinent & loca instaurari faciant.

Denuntiandum est omnibus, & a Missis nostris ordinandum, vt omnes Ecclesiæ presbyteri sub immunitate & priuilegio & ordinatione, atque dispositione Episcoporum singularum parochiarum, in quibus consistunt, secundum auctoritatem cano-
B nicam & Capitularia domni Caroli Imp. aui nostri, & pij Augusti Hludouici domni & genitoris nostri permaneant.

Vt Missi nostri diligenter inuestigent cum Episcopo & prælatis monasteriorum, & per fideles & strenuos viros in vnaquaque parochia de rebus Ecclesiasticis in Alodem datis, & sicut euidentibus & veris indicijs ac auctoritatibus conspexerint diligenter, a quo & quibus dati sunt, vel quantum exinde percepturi sint, describant, & nobis renuntient.

Vt Missi nostri expresse & cum omni diligentia cum Episcopo & prælatis monasteriorum per singulas parochias requirant de rebus Ecclesiasticis, vnde & nonæ & decimæ solui debent & non soluuntur, & persolui ab eadem res tenentibus faciant. Et si aliqua contradictio, quæ rationabilis videatur, oborta fuerit, describatur. & præ-
C latus ipsius casæ Dei, vnde res esse noscuntur, & ille qui eas detinet, & nonam ac decimam soluere detrectat, simul cum Missis nostris ad nostram iubeantur venire præsentiam, & tunc veritate comperta, & definitione decreta, quod rationabiliter inuenerimus, inde percipiamus. Volumus etiam vt inuestigent Missi nostri, qualiter illi qui eadem res Ecclesiasticas, vnde decimæ dantur, siue non dantur, possident, illas saluas habeant, & in casticijs & siluis custoditis; & si terræ aut mancipia inde perdita sint, vel aliquid huiusmodi, aut si familia oppressa sit contra legem. & omnia per breues renuntient nobis Missi nostri.

Vt Missi nostri per singulas parochias Comitibus, & Reip. ministris ex banno nostro præcipiant, ne malla, vel placita, in exitibus & in atrijs Ecclesiarum, & presbyterorum mansionibus, neque in Dominicis & festiuis diebus tenere præsumant. Sed
D Comes conuenientem locum consideret, & conuenientem stationem ad mallum tenendum constituat. quia nefas est, ibi reos puniri, vbi respectu diuinæ reuerentiæ misericordiam consensu Fidelium & decreto prædecessorum nostrorum consequuntur.

Vt Missi nostri Comitibus & omnibus Reip. ministris firmiter ex verbo nostro denuntient, atque præcipiant, vt a quarta feria ante initium Quadragesimæ, neque in ipsa quarta feria vsque ad octauam Paschæ mallum vel placitum publicum, nisi de concordia & pacificatione discordantium tenere præsumant: similiter etiam quartã feriã ante Natiuitatem Domini vsque ad consecratos dies obseruent, nec non & ieiunijs quatuor temporum, & in rogationibus simili obseruatione eosdem feriatos dies venerari omnimodis studeant.

Vt Missi nostri omnibus per singulas parochias denuntient, quia si Episcopus &
E ministri Episcoporum pro criminibus colonos flagellauerunt cum virgis propter metum aliorum, & vt ipsi criminosi corrigantur cum tali discretione sine vlla occasione indebita, sicut in Synodo collocutum est, vt vel inuiti pœnitentiam corporaliter, & temporaliter agant, ne æternaliter pereant: si seniores ipsorum colonorum indigne tulerint, & aliquam vindictam inde exercere voluerint; aut eosdem colonos ne destringatur, contendere præsumpserint: sciant quia & bannum nostrum component, & simul cum excommunicatione Ecclesiastica nostram armiscaram durissime sustinebunt.

Vt Missi nostri omnibus Reip. ministris denuntient, vt Comites & Reip. ministri simul cum Episcopo vniuscuiusque parochiæ sint, vt ministerijs illorum, quando idem Episcopus suam parochiam circumiret, cum Episcopus eis notum faceret, & quos per excommunicationem Episcopus adducere non potuerit: ipsi regia auctori-

tate

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAESENTATIONES ABROGATAE.

tate & potestate ad pœnitentiam & rationem atque satisfactionem adducant. A

Sciant etiam fideles nostri, quia concessimus in Synodo venerabilibus Episcopis, ne super beneficia Ecclesiastica vel præsentatorias (etiam si Episcopus, aut quilibet monasteriorum prælatus irrationabiliter petierit) præcepta confirmationis nostræ vllo modo faciamus. & ideo ab irrationabili petitione se vnusquisque compescat.

Vt Missi nostri omnibus per illorum Missaticum denuntient, ne commutationes rerum, ac mancipiorum quilibet Prælatus earumdem rerum Ecclesiasticarum sine licentia & consensu nostro facere præsumat, neque mancipia Ecclesiastica quisque nisi ad libertatem commutet, videlicet ne mancipia quæ pro Ge . . . . dabuntur, in Ge . . . . seruitute permaneant, vt Ecclesiasticus homo perpetua libertate fruatur.] hactenus Caroli pro reintegrandis rebus Ecclesiasticis capita.

RVRSVS NORTHMANNI GALLIAM AQVITANICAM INFESTANT.

Rursus autem quod pariter ad Francorum res gestas pertinet (ne quid prætermit- B tamus ad institutum spectans) hic itidem annus Francis calamitosus extitit ijs, qui sub Regno Caroli degentes erant ob iteratas Northmannorum incursiones, quibus etiam loca sacra grauia sunt passa vbique dispendia, incensis ex eis aliquibus. De his in primis hic reddamus, quæ veteres habent Annales sæpe citati a Pithœo in lucem proditi, in quibus ista leguntur: Northmanni per Ligerim fluuium venientes, Turonum Galliæ ciuitatem prædantur, Ecclesiamq. S. Martini Confessoris, nemine resistente, succendunt.] Addit his aliquid amplius Rhegino istis verbis: Repentina irruptione ciuitatem Nannetensem inuadunt: omnia cædibus, incendijs ac rapinis depopulantes, pontificem ciuitatis, ipso die sabbato Paschæ, cum baptismum ex more celebraret, in basilica interficiunt, Clerumq. trucidant; omnemq. in circuitu regionem deuastantes, primum Andegauensem, deinde Turonicam occupant vrbem, ac C velut immanis tempestas cuncta prosternit, ita cuncta consumunt &c.] Porro non solum Rhegino, sed Sigebertus, & Otto Frisingensis hanc cladem Nannetensem referunt ad annum hunc Redemptoris octingentesimum quinquagesimum tertium. Verum a Bertrando [a] Argentræo, Gallico scriptore ex monumentis Abbatiæ S. Sergij Andegauensis ponitur anno quadragesimo tertio post octingentesimum, istis verbis tanti mali occasionem referantibus.

[a] lib. 2. hist. Britton. cap. 12.

* Anno ab Incarnatione Saluatoris DCCCXLIII. ab Vrbe vero condita *DXCV. qui est annus Caroli Trierarchæ tertius, Rainaldus eximius Caroli Dux, genere Aquitanus, Nannetis vrbis Comes, contra Britones multa amicorum, & propinquorum manu collecta, super fluuium Vicenoniam in loco, qui dicitur Meciacus, dimicat. & primo quidem congressu Britones fortiter pressi, terga vertunt: demum Lam- D berto suppetias ferente, adeo persequentibus acriter resistunt, vt ante quos prius fugiebant, fugere compellerent; tantaq. in eos cæde bacchantur, vt ingenti multitudine cum Duce prostrata, copiosas domum manubias reportarint: non modica ob commercium turba seruata. Præfuit autem Britannorum bello Herispogius, patre Nomenoio graui languore detento, habens secum prædictum Lambertum transfugam, qui in Nanneticæ vrbis Comitatum inhians, stragis huius ductor & incentor extitit.] Lambertus hic stipendia fecerat sub Ludouico Pio Imp. cum autem a Carolo Caluo eius filio antelatum sibi Rainaldum in Comitatu Nannetensi, quem ambiebat, ægerrime ferret, Rege deserto ad Nomenoium, Britonum Ducem, transfugit, & cetera gessit, quæ sequuntur: Quibus patratis Lambertus exoptato doni potitur voto non diu. nam exortis vtrimque simultatibus, idem mox vrbe ac regione pellitur. Triginta E tribus autem posthæc elapsis diebus, mense Iunio, Northmannorum ferox natio numerosa classe aduecti; Ligerim fluuium, qui inter nouam Britanniam & vltimos Aquitaniæ fines in occiduum mergitur Oceanum, ingrediuntur. demum dato classibus Zephyro ad vrbem Nanneticã ab impijssimo Lamberto crebro exploratore præcognitam, celeri carbasorum volatu, pariter remorum impulsu contendunt. quam mox nauibus egressi vndique vallant, & sine mora nullo propugnatore capiunt, vastant, diripiunt. alij quippe scalis murum subeunt: alij oppilatum olim adihardus, vir innocens, & omni pietate repletus, Clerus omnis cum monachis, qui ex vicino cœnobio, cuius vocabulum est Antrum, quod antefati amnis ictifero gurgite vndique cingitur; ad vrbem copiosum Ecclesiæ thesaurum habentes confugerant; cumq.

A cumq. reliqua vulgi multitudine, quos vel metus hostis incluserat, vel Præcursoris quæ inerat natiuitas, non solum ex vicinis regionibus & vicis, sed etiam ex procul positis vrbibus attraxerat; cernentes intra mœnia hostem, certatim cuncti ad templum Apostolorum Petri & Pauli, quod in vrbe nobilius & pulchrius erat, vtpote ignari certaminis concurrerunt, obseratisq. ostijs ædis, solum quod supererat cælitus auxilium anxie flagitabant. ac gentiles effractis ostijs, fenestrisq. propulsis templum feraliter irrumpunt: imbellem pariter & inermem multitudinem gladio feriunt: tantaq. crudelitate in Christi sæuiunt gregem, vt præter eos quos siue captiuandi siue distrahendi gratia in naues transtulerunt, omnem multitudinẽ sacerdotum, clericorum, atque laicorum cum prædicto Antistite intra Ecclesiam gladio sternerent: monachorum vero quosdam extra, alios intra Ecclesiam, plerosque autem super ipsam templi B aram instar hostiæ trucidant. reliquos vero noctis crepusculo secum abducunt, classiq. imponunt. Quis (proh dolor) illius diei dolorem explicare? quis explicando a lacrymis valeat temperare, quando mortuarum matrum cruorem pro lacte sugentes pendent ab vbere nati? quando sanctorum sanguine hostili mucrone fuso templi pauimenta madent? altaria sacra innocentium cruore oblita fluunt? Posthæc erutis omnibus opibus, cum gregibus captiuorum vtriusque ordinis & ætatis ad naues remeant: ad quorum postmodum redemptionem plurimum a cladis superstitibus collatum est. Quibus peractis, cœnobium insularum, de quibus supra meminimus, natalitio Apostolorum Petri & Pauli scaphis adeunt, vastant, incendunt, quos ex tũc præter intestinos, vsque in præsentem antedicti Regis annum, nullo propugnatore, vtpote studijs in diuersa, immo peruerse tendentibus, terra mariq. externos ho- C stes assidue patimur.] hæc de clade Nannetensis ciuitatis & Ecclesiæ ibi positæ. iam de Turonensi agamus. Dei quidẽ providentia factum est, vt antequam Turonensis ciuitas ab ijsdem barbaris inuaderetur, & basilica incendio traderetur: quod in ea asseruabatur sancti Martini corpus, inde sublatum ab eiusdem Ecclesiæ clericis transferretur Antisidorum.

DE TRANSLATIONE SANCTI MARTINI ODDONIS NARRATIO.

Quomodo autem eiusmodi translatio facta fuerit, posteris temporibus venerabilis Oddo Cluniacensis Abbas descripsit, dignum memoria monumentum, dum rem gestã his prosecutus est verbis: Elapsis post illata ab Hastingo incendia tribus lustris, successit eiusdem gentis & simili sorte a finibus suis exulans Rollio, vir armis strenuus, sed circa Christianæ professionis homines inhumanus, peditum multitudine, equestris ordinis copia, milite multiplici stipatus ex Flandrensibus, Northmannis, & D Britonibus, in martio congressu sæpenumero confecto exercitatis, eorum ciuitates & opida, nec non & Ecclesias in fauillam redigens, innumeras hominum strages dedit. Cenomanis postmodum obsessis, exercitus sui præcursores Turonum vsque transmisit, vt vrbe pessumdata, auri & argenti affluentem copiam, & cetera eius bona diriperent, & illius incolas vinculatos secum adducentes captiuarent.

EVERSVM MONASTERIVM ET OCCISI MONACHI.

Dei autem prouidente clementia, tanta Kari & Ligeri excreuit inundantia, vt sui vnione pelagus vnum efficerent, ac a ciuitatis accessu non minima sui altitudine cuneos hostiles arcerent. Verum maiore monasterio, quod non longe a Turonis erat, funditus euerso, centum viginti monachos, *bis binis minus gladio ibidem percussi sunt, præter Abbatem & viginti quatuor alios, qui in cauer- E nis terræ latitantes euaserunt. Abbatem tamen e latebris extractum, tormentis & cruciatibus ab eo exigunt, vt thesauros Ecclesiæ prodat, & monachos, qui in cauernis latebras fouebant, in medium adducat. Vir autem Domini Hebernus Abbas licet varia & multiplici tormentorum violentia arctaretur, nec thesauros declarauit, nec filios in latebris se occultantes reuelauit. Qui adhuc reseruati sunt, vt patroni corpus inter alienos persequerentur. Ita quidem contigit: nemo enim illorum residuus fuit, quem non Martinus Ecclesiæ præficeret regimini, & sublimaret dignitate.

* plus minus

Recedentibus Danis, postquam ciuibus, tumore fluuiali depresso, libera discurrendi reddita est facultas, auditum maioris monasterij infortunium & euersio, necnon & Abbatis cruciatus & pœnæ, & monachorum pretiosa mors & passio, vni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sio, vniuersorum, & maxime sancti Martini Canonicorum gaudia obnubilans, lacry- A
mosa subministrauit suspiria, & doloris immodici copiosam materiam propinauit.

LVCTVS DE EVERSO MONASTERIO ET OCCISIS MONACHIS.

Mœstitiæ igitur & mœroris pallio amicti, vultu lugubri assumpto & ornato, sicut moris est compatientium dolere cum dolentibus, flere cum flentibus, dolentes & flentes ad memoratum accedunt locum, & doloris intrinseci, tumore singultuoso perstillantibus foras lachrymis aliquantisper imminutis, viginti quatuor monachos, qui in cauernarum latebris morabantur extrahunt, & Abbatem vna cum ipsis cum debito honore & reuerentia ad suam secum deducunt Ecclesiam. In omnibus vero eos pie curantes, delegerunt ipsis domum Ecclesiæ valuis inhærentem, a qua in Ecclesiam reciprocus ingressus & regressus secretior haberetur.

TVRONIS DIMOVETVR CORPVS SANCTI MARTINI.

Sex vero mensibus emensis, comperto Canonici, quod Rollio Cenomanis captis, Turonum captum ire disponeret: communicato cum conciuibus suis consilio, pre- B
tiosam margaritam, & singularem thesaurum, sanctissimi videlicet Martini corpus, Aurelianos vsque transmittunt. Huius latores & custodes extiterunt Hebernus maioris monasterij Abbas sæpe dictus cum viginti quatuor monachis suis, & duodecim Canonici, qui Deo & Christi Confessori Martino die ac nocte deseruirent: comitatui eorum indesinenter inhærentibus duodecim Castri Nouiburgensis, qui cum suis seruitoribus pie deseruientes, eis necessaria prouiderent. Famæ vero postmodum præcurrentis relatu edocti, quod Dani ad Galliæ superiora processissent: cum thesauro suo ad sanctum transmeant Benedictum. Paucis vero elapsis diebus, fama peruigili rursus pronuntiante, quod iam Rollio Aurelianos aduenisset: sanctarum baiuli reliquiarum Clabeianum venerunt. tempore autem permodico ibidem commorati, metu iterum inualescente, cum thesauro illo incomparabili Antisidorum vsque pro- C
cedunt.

Episcopus vero fama præambula præmonitus & tota ciuitas obuiam ruunt, & tantum hospitem cum honore non indebito deducunt, & in Ecclesia beati Ger-

ADVENTV MARTINI MIRACVLA EDITA.

mani eum secus eius feretrum Martini non imparis corpus sancti reponunt. Per merita igitur beati Martini virtutes ibidem innumeræ & miracula fiunt: cæci siquidem visum, claudi gressum, febricitantes sanitatem, aridi sospitatem, leprosi mundationem, paralytici membrorum reintegrationem recipiunt. Fama vero, quæ nihil clam agere consueuit, per vniuersas regiones sanitatum gratias diuulgante, tanta illuc indies infirmantium multitudo confluebat, vt ex numeri innumera æstimatione regio cuilibet exercitui assimilata videretur. Et quia ciuitas tantæ insufficiens multitudini vniuersos capere non poterat, per circumiacentes vicos hospitandi gratia dif- D
fundebantur. Omnibus pro voto per merita beati Martini Antistitis salus optata reddebatur. In familiæ vero eiusdem pontificis vsum vniuersa infirmantium transibat oblatio.

INGENS OBLATIONVM CVMVLVS S. MARTINI.

Tantus autem oblatæ pecuniæ excreuit cumulus, vt munerum quantitas excedens Antisidorensibus clericis inuidiæ fomitem ministraret: vnde cupiditatis & inuidiæ stimulo perurgente, sancti Martini ministros taliter alloquuntur: Quoniam tam a nostro quam a vestro pontifice virtutes & miracula indifferenter fiunt; æquum est, vt si quid vtilitatis inde prouenerit, vtrisque in commune partiatur. Quibus euidenti ratione satisfacientes illi, postulatæ ius communionis in hunc modum dissoluunt, dicentes: Antequam Martinus noster huc veniret, vestro hic perendinante Germano, nullorum mentio miraculorum erat: in aduentu autem nostri Antistitis, pijs eius id E
obtinentibus meritis, signorum frequentia euidens exhibetur, & ex impensæ per eum salutis respectu eiusmodi nobis beneficia proueniunt. Vt autem ex animo vestro omnis super hoc dubietatis scrupulus excludatur: leprosus hic qui præ oculis est, in medio, si placet, præsulum sanandus inferatur; si vero a Martini latere leprosi latus positum conualuerit, & Germani lateri eiusdem latus adiunctum in lepra perstiterit: virtutis auctori Martino miraculum adscribatur. Sin autem e conuerso a Martini latere leprosi pars posita non curetur, & Germano pars inhærens sanetur; ad Germani merita patefacta virtus & miraculum transferatur.

EXPERIMENTO COGNITVM S. MARTINI ESSE MIRACVLA.

Acquieuerunt vtrique, & prolata iudicij sententia ab omnibus approbatur. In argumentum igitur agnoscendæ veritatis, in medio præsulum leprosus ponitur. Decursa

A cursa igitur nocte illa in vigilijs & laudibus, mane illucescente, conuenientibus vtrisque partibus, medietas hominis a Martini parte posita sana & incolumis reperitur; pars autem altera, occulto Dei iudicio, sananda differtur. Vt autem per miraculum euidentius fides certior clariorq. eluceret, leprosa pars iterum sananda versus Martinum vertitur, & mane facto sub oculis omnium, homo totus ex integro alteratus in salutem inuenitur. Sopita igitur mutualis hæc contentio, & Martini cultoribus ex tunc & deinceps infirmantium vniuersa cessit in pace oblatio. O admirandæ vrbanitatis Germanum pontificem, qui cum tanti meriti esset, vt mortuos suscitarit: in domo sua hospiti suo tantum detulit honorem, vt in signorum exhibitione eo se videri vellet inferiorem!] ita plane inter vita functos pontifices, viuentes autem incælo, Canonum antiquorum adhuc obseruantia illa viguit, vt peregrino Episcopo
B deferat, qui recipit eum hospitio loci præsul. Subijcit his idem qui supra Oddo deeiusdem sancti Martini in suam Ecclesiam reductione, de qua suo loco dicturi sumus. Sed quæ sunt anni huius reliqua prosequamur.

Prope finem anni huius, nempe decimaquinta Nouembris (vt ex Leonis Papæ litteris inferius recitandis apparet) ab ipso Pontifice Leone Synodus indicta est Romæ celebranda, ad quam non nisi die octaua mensis Decembris conuenisse Patres inueniuntur. Porro eadem, Vniuersalis, in eius Actis ex litteris eiusdem Leonis Papæ no- CONCILIVM GENERALE ROMAE.
minata reperitur, ad quam & tres Legati ab Imp. Lothario atque Ludouico missi sunt. De ista in primis Anastasius, qui his temporibus floruit, hæc breuiter habet: Inter hæc vero quæ superius dicta sunt, cœpit crebro nominatus sanctissimus Præsul de singulis Ecclesiarum rectoribus, videlicet Episcopis, presbyteris, diaconibus, at-
C que omni Christianorum militia curam, solicitudinemq. habere præcipuam. Volens itaque, sicuti & factum est, ex priscis auctoritatibus, nouam, Christo iuuante, normam proponere, qualiter vnusquisque eorum vitam castam & sobriam duceret, & Deo, cui semper irreprehensibiliter famulatum debemus impendere, in omnibus complacere: Tunc demum sancti Spiritus gratia reuelante, vna cum consilio serenissimorum Lotharij & Ludouici Impp. (anno siquidem Imperij eorum quinto, *Ludouici videlicet*, & trigesimo septimo, *Lotharij scilicet ex quo cum patre imperare cæpit*, mense Decembri, die octauo, Indictione secunda) sanctam & venerandam in Ecclesia beati Petri Apostoli Synodum congregauit. In qua tam ipse Catholicus & Apostolicus vir, quamq. alij cum eo sexaginta & septem Episcopi resedere. Ex quibus quatuor Episcopi ab Imperatoribus destinati, Ioseph Eporediensis, Notingus Brixiensis, Pe-
D trus Spoletinus, & alius Petrus Aretinus. Inter quos etiam Paulus diaconus sanctæ Rauennatis Ecclesiæ residens vicem tenuit Ioannis Archiepiscopi sui, absque presbyteris, & diaconibus sanctæ matris Ecclesiæ.] hæc de congregato Concilio. Quæ autem per Synodum gesta sint idem breuiter sic enarrat.

Et tunc coram omnibus quadraginta & duo Capitula, quæ profecto ad salutem, & lucrum omnium Christianorum hominum pertinere noscuntur, per diaconos sanctæ & vniuersalis Sedis Apostolicæ legi præcepit. Quæ etiam Capitula, vt in futurum ab omnibus illibata seruentur, post cetera decreta Pontificum in sanctis Canonibus iussit adscribi: quatenus omnes Episcopi huius auctoritatis exemplum ante oculos habeant, vt suos melius possint instruere & erudire subiectos.

In hac denique post cetera Synodo Anastasius presbyter Cardinalis tituli beati DE ANASTASIO PRESB. CARD. DEPOSITO IN CONCILIO.
E Marcelli ab omnibus canonice est depositus, eo quod parochiam suam per annos quinque contra Canonum instituta deseruit, & in alienis vsque hodie demoratur. Qui neque ad duo pro eo congregata Concilia venire volens, neque per Apostolicas epistolas, neque per tres vocatus Episcopos, Nicolaum videlicet, Petronacium, & Ioannem: ideo merito vno consensu, secundum quod de talibus, sacris continetur Canonibus, eum sancta Synodus deposuit, & sacerdotali honore priuauit, anno, mense, die, & Indictione superius annotata.] hæc Anastasius summatim cuncta perstringens.

Extant ipsi Canones numero quadragintaduo, quorum triginta septem recitati sunt ex Synodo item Romæ habita sub Eugenio Papa, additis tamen ab ipso Leone nonnullis: trigesimus autē octauus ex Synodo Romæ habita sub Zacharia; reliqui vero ipsius

Universidad de Deusto
Biblioteca

Leonis integri, quorum nonnullos in corpus Canonum Gratianus & alij collectores redegerunt. Est vero hic recitandus ille, qui contra impedientes electionem summi Pontificis ita statutus reperitur apud Gratianum his verbis.[a]

[a] Dist. 79. cap. 6. Si quis.

Si quis ex sacerdotibus, seu primatibus, nobilibus, seu cuncto Clero sanctæ Romanæ Ecclesiæ electioni Romani Pontificis contradicere præsumpserit, sicut in Concilio Bonifacij & Stephani Papæ legitur statutum, anathema sit.]

Reperiuntur autem omnes Canones in pluribus antiquis codicibus manuscriptis, ex quorum emendatiori exemplari, quod ab Antonio Augustino ex Hispania Romam missum est, hic describenda putamus dumtaxat Acta illa, quæ vltimo loco posita, alijs rebus absolutis, continent damnationem ipsius Anastasij presbyteri Cardinalis, memoratu digna. Hic enim ambitionis percitus œstro, incensusq. libidine summi Pontificatus per Imperatorem illum obtinendi, aditum sibi parans (vt exitus declarauit) deserens Vrbem, conuolauit ad ipsum Imperatorem, vbi omnia comminiscens, illi suadet, vt manum injciat in electionem Romani Pontificis. Ista cum non laterent Leonem Papam, eum reuocare in Vrbem diligenti studio laborauit; sed cum omnino ille renueret, eo Pontifex adactus est, vt eum percelleret censuris Ecclesiasticis, graduq. deponeret; sed quomodo ista singula se habuerint, ex Actis accipe quæ sequuntur.

ACTA IN CAVSA ANASTASII PRESB. CARDINALIS.

Theodorus Notarius ac Scriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ legit.

Imperantibus dominis pijssimis, perpetuis Augustis, Lothario a Deo coronato, pacifico & magno Imperatore, anno trigesimoseptimo, sed & Hludouico a Deo coronato eius filio nouo Imperatore, anno quinto, mense Decembrio, die octaua, Indictione secunda, in ciuitate noua, cuius vocabulum, * Leoniana est, intra Ecclesiam, vbi corpus beatissimi Petri Apostolorum principis conditum est.

* al. Leonina

Leo Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus Missis sacratissimorum Imperatorum filiorum nostrorum Ioseph Eporediensis Ecclesiæ Antistiti, seu Petro Spoletinæ, itemq. Petro Aretinæ Ecclesiæ Episcopo, ac Notingo Episcopo Brixiensi, vniuersæq. sanctæ Synodo hic pariter congregatæ.

Quod bene ac pleniter nobiscum simul fratres charissimi scitis, nunc iterum dilectioni vestræ cognitum esse volumus, quoniam instigante ac suadente diabolo, Anastasius presbyter Cardinis nostri, quem nos in titulo beati Marcelli martyris atque Pontificis ordinauimus, contra statuta Patrum propriam Ecclesiam deserens, ecce iam per quinquennij tempus in alienis parochijs, idest, Aquileiensibus velut ouis errans, degere ac temere inhabitare præsumpsit. Quem etiam auctoritate suffulti canonica, Apostolicis litteris per tertiam & quartam vicem vocauimus. At vbi redire distulit, congregatis Episcoporum concilijs, cum eum non potuissemus videre, vel habere specialem præsentiam: communi eum decreto sancta communione priuauimus. Volentes siquidem per huius excommunicationis censuram ad gremium sanctæ a quo discesserat, matris Ecclesiæ personam reducere, iuxta illud decimumsextum sancti magni Concilij Nicæni capitulum, in quo omnis necessitas presbyteris a propria Ecclesia discedentibus imponi præcipitur ac promulgatur. Sed Apostolica monita, sanctiq. Concilij pro nihilo ducens, erroris irretitus caligine, redire nullatenus voluit.

Postmodum vero Rauennæ nobis cum pijssimo, inuictoq. domino Hludouico Imperatore spirituali filio nostro degentibus, eius clementiam exorauimus, vt eumdem presbyterum ad nos, suamq. Ecclesiam reuerti iuberet. Quod omni alacritate nostro repromisit perficere Pontificio, diem constituens, atque denuntians, in quo eum remeare sanciret. Missos etiam maiestatis suæ nobiscum reliquit, Notingum Brixiensem, & Adelgisum illustrem Comitem, qui reuertentem illum nostro conspectui præsentarent. Quos expectantibus illic nobis ad diem statutum & vltra, prædictus presbyter non aduenit. At ijdem Missi illum nobis repræsentare non posse professi sunt. Post transactum autem placitum, dum eum mandatis nostris temere renitentem conspexerimus, ita vt neque iussis Apostolicis obedire voluisset, neque sanctionis venerandi Concilij obseruatorem se, a quo sancta communione priuatus existeret, exhibuisset, & plurimos sua læsione pestifera maculasset: quin & domini Lotharij præstantissimi Im-

A mi Imperatoris decreto redire iubenti, pertinaciæ suæ intemperantia restitisset: Ne vlterius suo exemplo Ecclesiasticus ordo confunderetur, & Christianitatis religio profanaretur: anathematis eum vinculo cum sacerdotum nostrorum consensu nodauimus. Ibi etiam præsto fuerunt idem dictus Notingus Brixiensis Episcopus, & Aldegisus illustris Comes, prædicti Missi domini Hludouici serenissimi Imperatoris.

His ita peractis Rauenna remeantes, aduenimus Romam; ipseq. iam fatus presbyter cum Missis Imperialibus * præuentus est Clusium. Ad quem tres venerabiles Episcopos nostros cum vocationis litteris destinauimus, Nicolaum videlicet, Petronacium, & Ioannem, monentes eum tam per se quam per epistolas, quas ei per eosdem mandauimus, vt die quintodecimo mensis Nouembris huius secundæ Indictionis ad generalem Synodum absque omni dilatione vel mora occurrere debuisset. Ille autem, B vt semper ita & nunc, in sua inquietudine atque audacia perseuerans, venire (vt omnes modo nobiscum cernitis) distulit atque contempsit. Nos post tantas vocationes, tantosq. labores, quos vna vobiscum pro eo * tribuimus: quid aliud nunc facere vel agere possumus, nisi vt Canonum promulgationem, vt illius indisciplinatamentem, vobiscum venerabilibus Imperialibus Missis; charissimis in Christo fratribus nostris, necnon cum ceteris Episcopis atque presbyteris, ac Synodo residentibus, atque stantibus diaconibus, atque reliquo Clero, in eum communiter inferamus, quæ de talibus in tertio Antiocheni Concilij capitulo luce clarius continetur?

* al. peruectum

* tulimus

At omnes Episcopi in sancta Synodo residentes dixerunt: Vestræ sanctitati si placet, veniant in medium venerabiles Episcopi, per quos eum vestris Apostolicis litteris accersiri decreuistis. Ilico surrexere, Nicolaus videlicet, Petronacius, & Ioannes C Episcopi, & coram omnibus voce clara dixerunt: Nos secundum iussionem beatissimi Præsulis nostri præsentialiter verbis & litteris eum vocauimus; quarum exemplaria, en (vt cernitis) in manibus: & si vobis placet legantur. Sancta Synodus dixit: legantur. Tunc relectæ sunt per Theodorum Notarium & Scriniarium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in quibus continebatur ita.

Leo Episcopus seruus seruorum Dei Anastasio excommunicato.

DECRETVM PONTIFICIS IN ANASTASII CONDEMNATIONEM.

Cum spiritualibus te nostris procreatum visceribus noscimus: tua deceptione quotidie ingemiscimus, qui sinu matris tuæ progressus, erroris irretitus caligine, alienis parochijs vel regionibus immorari contra præcepta Patrum, Canonumq. sanctionem non dubitas. Reuertere igitur, salutisq. incedere summopere callem procura; ne vana spes decipiat, caducæq. adulationes subuertant, sed e terrenis mentem actibus D erigere ad ea quæ superna, infinitaq. permanent, inquiescibili intuitu anhela. Memento quia salutem tuæ cupimus animæ, corporisq. videre. Et ne te diabolicæ insidiæ concludant, omnipotentis Dei semper clementiam exoramus. Præterea Apostolicis tibi præcipimus litteris iam quinquennij tempus huc & illuc latitando velut anguis discurrenti, ad Concilium, quod quintodecimo congregaturi sumus die Nouembris, expectatæ futuræ secundæ huius Indictionis, præsentare te, omni occasione deposita, procures, vt causam tuam cum venerabili cœtu sanctæ valeamus congregationis subtili ventilare intuitu, & humanius tuam conuersationem tractare. Si autem neglexeris quod præcipimus: ampliori te vinculo innodamus. Nam e multis modis te reprehendimus ac reprehensibilem iudicamus, quia ad duo pro te congregata Concilia occurrere distulisti, sicut hi præsentes Nicolaus, Petronacius, atque Ioan E nes venerabiles Episcopi nostri, per quos te nunc auctoritate canonica iussimus euocari, ore proprio indicabunt. Si autem constituto tempore ad prædictum Concilium venire neglexeris: sub excommunicatione & anathemate, modis omnibus, decernimus te esse mansurum.

Sancta Synodus, Interea (dixit) requiratur, sæpedictus Anastasius presbyter excommunicatus, vtrum venerit, an non. Requisitus minime est inuentus. Tunc sanctissimus Papa Imperialibus superius iam dictis Missis dixit: Cur nobis, sanctoq. Concilio secundum Imperialem epistolam, iam dictum non præsentatis presbyterum? Ipsi autem affirmantes dixerunt: Nos eum secundum præceptionem domini magniq. Imperatoris reducere, vobisq. præsentare maluimus, sed minime illum inuenire potuimus. Mox autem omnibus Episcopis ipse insignis ac beatissimus Præsul dixit: Quid vobis de his videtur? Vniuersus Episcoporum cœtus respondit: Imperia-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis (si vobis placet) epistola relegatur. Et cum relecta fuisset, in ea inter cetera repertum est ita: Vestræ denique *serenitatis industria cognoscat de Anastasio presbytero, cur ad vos non peruenerit, nostro satis animo displicuisse: quem nunc per clarissimos Missos nostros, Ioseph videlicet Reuerendissimum Episcopum, atque dilecti filij nostri Hludouici Archicapellanum, necnon & Petrum sanctæ Sedis Spoletinæ venerabilem Episcopum, & Aldegisum illustrem Comitem nostrum præsentialiter vobis mittimus: quidquid canonice & secundum Deum super illum vestra deliberauerit sententia, nihil contradicentes, tantum solicite cauere, ac prudenter tractare curate, ne hoc facto diuina voluntas offendatur in aliquo. A

Tunc venerabilis & præcipuus Præsul omnibus residentibus Episcopis & presbyteris, stantibusq. diaconibus, & cuncto Clero dixit: O beatissimi fratres, quid vestra beatitudo de crebro dicto presbytero, qui tanta ac talia, & tam enormiter contra Patrum regulas atque statuta peregit? Mox omnes Episcopi vnanimiter dixere: Quid aliud arbitrari aut proferre valemus, nisi vt sancti Patres, qui Antiocheno Concilio residentes tertio capitulo promulgarunt, & inuiolabiliter statuerunt? *his verbis*. B

Si quis presbyter parochiam propriam deserens ad aliam properauit: deinde omnino demigrans, in alia parochia per multa tempora nititur immorari: vlterius ibidem non ministret; maxime si vocanti suo Episcopo, regredi ad propriam parochiam & commorari, obedire contempserit. Quod si in hac indisciplinatione perdurat: a ministerio modis omnibus amoueatur; ita vt nequaquam locum restitutionis inueniat. Quam promulgationem in eum (si vobis placet) presbyterum inferimus, & proprijs manibus roboramus. C

SENTENTIA VLTIMA IN ANASTASIVM PRESB. CARD.

Præsul summus respondit: Placet. Tunc eleuans se ipse præclarus Pontifex de sede sua, ait: Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum tituli sancti Marcelli, qui propriam parochiam relinquens, in aliena per multa tempora nititur immorari, a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus, ita vt locum restitutionis nequaquam inueniat. Si quis autem contra hanc definitionem nostram quocumque tempore agere præsumpserit, aut eum restituere in sacro officio tentauerit: sit ei a sanctis Patribus & a nobis omnibus anathema.

Post hæc omnes Episcopi in eadem Synodo residentes vnanimes dixerunt: Et nos sic iudicamus, sicq. irrefragabiliter statuimus. Et subscripsere Episcopi numero sexaginta septem. *Et primo loco sic Leo Papa*.

Leo sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ quartus, Episcopus, in hac excommunicatione & anathemate siue depositione Anastasij presbyteri tituli sancti Marcelli a me facta sicut superius legitur, manu propria subscripsi. D

Hlotharius Imperator subscripsit.
Paulus Subdiaconus vicem gerens Ioannis Archiepiscopi Rauennatis.
Ioseph Episcopus Eporediensis.
Petrus Spoletanæ.
Petrus Aretinæ.
Notingus Brixiensis.
Leo Balneoregis.
Ioannes Belitrensis.
Adrianus Ferentinatæ.
Ioannes Sutriensis.
Agatho Tudertinæ.
Nicolaus Anagninæ.
Petrus Gabinensis.
Andreas Ausimanæ.
Ioannes Furconiæ.
Dominicus Fulginensis.
Megistus Ostiensis.
Maio Priuernatæ.
Stephanus Narniensis.
Rascipertus Nucerinensis.
Rodoaldus Portuensis.
Cancio Senensis.
Leo Siluæcandidæ.
Georgius Polymarsiensis.
Dominicus Centumcellensis.
Alipertus Fundensis.
Colo Reatinæ.
Arnolphus Vualuensis. E
Albinus Amerinæ.
Benedictus Nepesinæ.
Rodericus Castellanæ.
Theodorus * Maturanensis. * *al.* Marturanensis
Ioannes Tuscanensis.
Tamimundus Suanensis.
Iordanes Tarracinensis.
Sergius Vmanensis.
Adrianus Cerensis.
Petronacius Albanensis.
Ioannes Fanensis.

Ragu-

A Ragubel Pisaurensis.
Ioannes presbyter vicem tenens Benedicti Episcopi Perusinensis.
Talarius Minturnensis.
Samuel Senogalliæ.
Artualdus * Verolanæ.
Aymo diaconus vicem gerens Anastasij Episcopi Esinatæ.
Vrsus Archidiaconus vicem gerens Petri Episcopi Theatinens.
Ioannes Falaritanæ.
B Dominicus Gallienſis.
Andreas Callienſis.
Bonipertus Signinæ.
Leo Alatrinæ.
Iordanes Castrensis.
Ioannes Forosemproniat.
Odalpertus Populonienſis.
Constantinus Vrbinat.
Ioannes Eugubinæ.
Sergius Sabinensis.
Andreas Aleranæ.
Ibo Assisiensis. *Berobanæ
Anastasius e Tribus tabern.
Vrsus Tiburtinæ.
Petrus Vrbeuetanæ.
Tuderisius Marsensis.
Crescentius Tribensis:
Leo presb. vicem agens Stephani Episcopi Montefeltranæ.
Rampertus presbyter vicem agens Ieremiæ Episcopi Patrienſis.
Vualderanus presbyter vicem gerens Vuenderandi Episcopi Asculanæ.

Subscriptio presbyterorum.

Romanus Archipresbyter tit. S. Pudentianæ.
Sergius presbyter tit. S. Clementis.
Leo S. Cæciliæ.
C Zacharias S. Chrysogoni.
Benedictus S. Callisti.
Leo S. Laurentij.
Paulus S. Balbinæ.
Leo S. Cyriaci.
Hadrianus S. Marci.
Georgius S. Anastasiæ.
Romanus SS. Ioannis & Pauli.
Quirinus S. Eusebij.
Iouinianus S. Sabinæ.
Hadrianus S. Vitalis.
Georgius S. Laurentij.
Ioannes S. Chrysogoni.
Leo SS. Quatuor Coronatorum.
Martinus S. Marcelli.
Ioannes S. Priscæ.

Subscriptio diaconorum.

Ioannes Archidiaconus.
Ioannes diaconus.
Nicolaus diaconus.
Benedictus diaconus.
Benedictus diaconus.] Post hæc autem ista in codice sequebantur, quæ gestarum rerum compendium historicum continent istis verbis tunc scriptum. D

In hac quidem sancta ac [a] venerabili Synodo, Domini solaciante gratia, nobiliter celebrata, post vniuersas Episcoporum, sacerdotumque, vel clericorum, atque omnium Christianorum hominum pias vel salutiferas admonitiones & exhortationes, depositus est iuste atque canonice Anastasius presbyter tituli S. Marcelli, eo quod contra auctoritatem canonicam, propriam parochiam deseruit per annos scilicet quinque, & in alienis adhuc vsque hodie demoratur; & vocatus, atque excommunicatus, & ad vltimum anathematizatus, sicut de eo in hac ipsa Synodo pleniter scriptum est, ad congregata duo Episcoporum Concilia * F. S. R. I. A. L. T. ante xxiij. A. L. item, ante peruenire non voluit. Ideo tam a summo Pontifice quam ab vniuersis Episcopis tunc in Synodo residentibus, ob suam stultam audaciam (vt prædiximus) est depositus, & sacerdotali honore priuatus, anno denique, mense, die, & Indictione, vt supra.] hactenus ibi, finemq. hunc accepit ipsum sub Leone Papa Concilium. At vero ceruicosus iste licet anathematis confossus iaculis, tantum abfuit, vt se ad pœnitentiam salutarem humiliando demiserit, vt expectato Leonis Pontificis obitu (qui contigit post sequentem annum) perditissimorum factione potens insilierit in Pontificiam Sedem. sed de his suo loco agendum erit. Modo quæ sunt anni huius reliqua prosequamur. E

[a] De cleric. non resid. c. ex gestis.

* ita vet. Cod.

Ad Cordubensem Ecclesiam dira persecutione agitatam, parturientemq. Martyres conuertamus orationem. Defuncto horribili casu anno superiori (vt suo loco dictum est) Habdarraghman Sarracenorum Rege persecutore, eiusq. filio Mahomad successore relicto, acerbior sub nouo Rege persecutio excitatur, de qua ista S. Eulogius: [b] Adepto Mahomad patris imperio, confestim in promptum odium contra nos pro-

[b] Eulog. Memor. Sanct. lib. 3. cap. 1. 2. 3. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PERSECVTIO SARRACENORVM IN ECCLESIAM CORDVBENSEM.

rumpens, ipso die quo fascibus infulatus solium regnaturus conscendit, Christianos omnes palatio abdicans, indignos aulæ principali ministerio promulgauit. Quos iterum post, non longo interuallo sub tributario censu præscribens, plures præmio regali priuauit, qui dudum militaribus vescebantur annonis. Et quia scriptum est: [a] Secundum iudicem populi, sic & ministri eius: ipsis per idem tempus gubernacula vrbis committit, qui consimili zelo controuersiæ aduersum Dei populum laborantes, eum vbique affligerent, euerterent, & opprimerent, vt non solum vatem suum nullatenus infamari præsumerent, verum etiam terroribus compulsi abominabilem confiterentur culturam. Sic quoque mœror importabilis & persecutio truculenta vndique nobis obuians, plerosque præuaricationis laqueo immergebat.

a Eccli. 10.

APOSTATANT A FIDE MVLTI INTER QVOS EXCEPTOR.

Multi autem sua se sponte a Christo diuertentes, adhærebant iniquis, sectamq. diaboli summo colebant affectu, sicuti ille spurius & Sanctorum benedictione indignus, de quo in libro secundo meminimus, egit, qui sæcularis reuerentiæ pompam rebus præponens cælestibus, inauditaq. libidine pro Deo officium venerans, post, bisseno mense, quo Sanctos anathematizari decreuerat, nosq. fœdis conuicijs impetierat, honore deiectus est. gratia itaque disertudinis linguæ Arabicæ, qua nimirum præditus erat, solus e Christianis a Consulibus in officio Exceptoris detentus, post aliquos menses & palatio & ministerio est abdicatus. Quod factum non leuiter ferens cum se deiectum aspiceret, priuatumq. tanta dignitate altius suspiraret: præstantius Deo mori, quam non viuere sæculo eligens: continuo Fidem sanctæ Trinitatis spernens, cedit sectæ peruersitatis, & nequaquam se Christianum vult vltra videri. Quapropter in deteriora conuersus, qui nusquam simplicia meditatus fuerat, exul Christianis effectus, adunatus gentilibus, crebroq. discursu illud gentilitatis delubrum, quasi vnus e ministris diaboli frequenter ingreditur, expulsus de templo Domini, quod dum adhuc fidelis existeret, sera ac pigra visitatione incoluit. Scriptum est enim: [b] Non habitabit in medio domus meæ faciens superbiam, & qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Idem vero post negationem, illiciendi existens, foret alijs in præuaricationis scandalum, qui causa gloriæ temporalis sibi fuerat laqueus.

b Psal. 100.

Interea cum sæpius contra Dei cateruam sæua Principis conspiratio insolescceret, affligeretq. vbique Christicolas, & nec sic omnes generali dilapsu, vt fidebat, ad ritum suum proruerent: iubet Ecclesias nuper structas diruere, & quidquid nouo cultu in antiquis basilicis splendebat, fueratq. temporibus Arabum rudi formatione adiectum, elidere. Qua occasione satrapæ tenebrarum inde capta, etiam ea templorum culmina subruunt, quæ a tempore pacis, studio & industria Patrum erecta, pene trecentorum a diebus conditionis suæ numerum excedebant annorum.

ECCLESIARVM DEMOLITIO.

* rebellionum

Et quia vndique * dibellionum insurgentia bella magnam ei molestiam inferebant: nam libere in cunctis Hispaniæ vrbibus, quas vigore potestatis, & egregij potentia intellectus, largoq. munere præmiorum pater suus acquirendo domauerat, & obsederat: hic priuilegium dominandi gerebat. præsertim cum & ex aliquibus locis cæsum & fugatum exercitum suum cernens vbique imminui, vbiq. se gemeret in deteriora conuerti: idcirco contra nos diu meditatum in futurum differebat perditionis interitum, tardoq. ac pigro impetu Ecclesiarum operabatur ruinas: nam nullos credo Christianorum, nisi ista difficultatis obstarent repagula, secum pateretur morari. Quinimmo, vt iam alibi præmissum est, si commodam regnandi haberet licentiam, Iudæos etiam a se repelli compelleret, quo solius gentis suæ comitatu vallatus, his præesse solummodo mereretur, cum quibus inextricabilia æterni barathri lueret tormenta, nec alterius diuersitate religionis vnitas damnabilis culturæ scinderetur. Ex qua Deo vocante, & per splendentia Fidei sanctæ mysteria compungente, plures admodum recedentes, & pietati adhærentes, mortemq. * specie firmiori propter Christum excipientes, idem ingemiscebat; præter eos qui nimia carnis impediti formidine ardua cordis contritione Christo Regi sub chlamyde adhuc militant.

* spe

Cumq. Ecclesiam Dei flammis inuidiæ inurēdo, interno cogitamine corrosus tabesceret, & suorum pacem affectaret, hæc & huiusmodi contra nos exercere disponeret: in nullo tamen diuinam dispēsationem humana procacitas præualet immutare; quæ

eum

A eum cunctis odibilem, vniuersis exosum, omnibusq. execrabilem reddens, etiam domestico & (vt ferunt) pellicum suarū odio & maledicto impetitur. Verū (vt scriptum est) [a] Rex iustus erigit terrā; vir autem auarus destruit eam: hic idem inauditis cupiditatū fascibus ardens, militum annonas demutilat, tribunorum coarctat donaria, lunaremq. præmiorum discursum imminuit. Et cum sibi vilia admodum, & pene exigua a vicinioribus locis reddi vectigalia cerneret, quia videlicet, si culpa vulgi is ad sceptrum (Deo dispensante) admotus est: tamen eius meritorum improbitate vrbes ac nationes in stimulum recalcitrationis inductæ, non ad integrum tributis prouinciarum eum perfrui patiuntur: ideo in nos arma districtionis conuertens, & vt lutum plateārum dominij planctu contribulat, quorumdam Christianorum eius optioni fauente nequitia (si tamen Christiani & non magis operarij iniquitatis appellandi sint) qui

a Pron. 29.

B vt priuilegium chirographa exigendi obtineant, sortem Domini, Fideliumq. conuentum suo vadimonio vel crimine a Rege mercantes, importabili census onere colla aggrauant miserorum, quotidie plebem Domini * pessimantes; illa proculdubio plectendi in futurum sententia, quæ talium condemnans excessus, ait: [b] Et qui pessimant plebem tuam, inueniant perditionem. Quibus vtique secundum Veritatis edictum: [c] Felicius erat grauatis molarum pondere * collibus profundo mergi, quam tanto pusillanimes perturbari scandalo, aut tantam vim gregi paruo inferre, cui Patri dare Regnum complacuit. In quorum conspectu Deus non est, & a quorum intuitu iudicia Dei sublata sunt. Semper inuidi, semper iniqui, vbique malitiosi, in alterutrum iracundi, in aliorum euersione pacifici, in confœderationibus infidi, in conspirationibus conciti, in circumuentione versuti, in apparatu noxietatis aptissi-

* pessumdantes

b Eccles. 36.

c Matt. 18.

* collis

C mi: pro se inuicem disparati, ad perdendum ceteros adunati, ad decipiendum excitati, ad miserendum pigri: in incessu tumidi, in assertione superbi, in promissione dubij, in datione auari, in largitione parci, in acceptione auidi: id promittentes quod dari nequeat, id conferentes quod frui non liceat. Qui non dormiūt nisi male fecerint, & consurgere ad iniquitatē festinant: qui lætantur cum male fecerint, & exultāt in rebus pessimis: & cum se Christianos esse pronuntient, Christum quotidie in membris eius crucifigunt, Iudæ proditoris documenta sectātes, qui præceptorē venaliter distrahendo, pecunias crucifigens, sibi quidem laqueum perditionis effodit, mundo autē libertatem debitam contulit. Hi vero se eidem incorporantes, cum redemptos eius crudeli accusatione affligūt & (quod nō sine graui cordis mei vulnere profero) quos tueri debuerāt, quia sumus inuicem membra Christi, eum (proh dolor) negare compellunt.

D His interea imminentibus malis, & eiusmodi ærumnis Ecclesia vapulante, ferunt ob hoc Regem ingenti crapulatum lætitia, ampliora Fidelibus scandala irrogaturum se promittere, & vt alibi taxatum est, dira incursatione, molestiaq. contriturum, si commodum regnandi succeſſum diutius obtineret; adeo vt plerique procerum olim decedentium Martyrum subsannantes constantiam, nobis referrent: Quo nunc abijt illa vestrorum virtus agonistarum? quo aufugit magnanimitas? qua absorpta temeritas deliteſcit? vbi se eneruata fortitudo abduxit? qui dudum concitis gressibus certatim ad expugnandum dogmatisten nostrum occurrentes, debita vltione perempti sunt, nunc adsint, nunc veniant, modo properent, si diuinitus inspirati illud in veritate conseruent certamen.

EXPROBRATIO CONTRA MARTYRES.

d Eulog. Mem. Sanct. lib. 3. c. 7.

DE FANDILA MARTYRE.

E Dum ergo in nos [d] huiuscemodi irrisionibus insultarent, & hoc deludio nostram pene consummatam cladibus fatigarent miseriam: adolescens quidam Fandila, ephœbus, aspectu decorus, honestate vitæ probabilis, sanctus & timoratus presbyter, inter has cædes, sæuaq. discrimina, ostium, aditumq. primus exercendi martyrium sub huius tyranni priuilegio patefecit. Hic itaque ex vrbe Accitana progenitus, Cordubam discendi gratia veniens, totam pene pubertatem ibidem sub pædagogi traditione peragens, confestim vt adolescentiam adijt, monastica oblectatus conuersatione, ilico monachis se Deo iugiter militaturus admiscuit, qui aliquibus locis peragratis ac demutatis, in quibus ardens deuota mens requiescere non poterat, vltimo se in Tabanense cœnobium contulit. Ibi aliquamdiu sub regulari disciplina vel regimine Abbatis Martini demorās, perfectius in timore Domini claruit. Et quoniā summæ humilitatis magnæq. obediētiæ erat, idcirco gratia sanctitatis, qua cælitus refulgebat, diu implorantibus ac rogantibus monachis cœnobij sancti Saluatoris, quod haud procul

a ciui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ciuitate Cordubæ in parte Septemtrionis ad radicem Mellaris pinaculi situm est, ad officium sacerdotale prælectus inuite, & (vt ita dixerim) violenter, instantia vel præiudicio Abbatis sui sanctum ministerium suscipit; & nihilominus ieiuniorum, vigiliarum, orationumq. solito propensius labores adaugens, ambulabat [a] de virtute in virtutem, visurus Dominum in Sion, scalis meritorum euectus. Cuius venerabilem vitam, cunctisq. necessario imitabilem conuersationem, cum affatim digno laudum præconio eorumdem fratrum, atque fororum, quibus præerat relatione pandatur, eo tamen magnificentius declaratur, quo florentissimam iuuentutem animo robustiore transgrediens, gladio martyriali non cunctatus fuerit subdere.

[a] Psal. 83.

Igitur comitante ipsum perfectione timoris Domini, cum omnia terrena despiciens mentem cælo suspenderet, cuperetq. dissolui melius, & cum Christo manere, quam rebus adhærere caducis: quodam die obfirmato vultu iudici adstans, prædicat Euangelium, impudicum exprobrat vatem, cœtumq. noxiæ combinatum culturæ pædoribus (nisi resipiscens pietatis fidem apprehendat,) vltricibus luiturum pœnarum incendijs protestatur. Hinc carcere trusus, & vinculis coarctatus, latronum mansionibus alligatur, principali postmodum sententia decollandus. Quod factum iudex regio intimari auditui non differens, accenditur igne furoris immensi, & quodam hebetatus horrore miratur stupidus, quæ esset illa victrix audacia, quæ tantæ gloriæ non expauerit Regem, tamq. sublime vanitate & superbia caput, atque vt se putabat, super omnia excellens talibus non reuerentiæ ausibus propulsaret. Quamobrem eodem momento sub voce terribili Episcopum, *Cordubensem scilicet*, comprehendi decernit; sed ipse fugæ præuentus remedio, saluatur. Nam * ferunt iam tunc eum, nulla intercedente dilatione, punire decreuerat. Iusserat etiam omnes Christianos generali sententia perdere, feminasq publico distractu dispergere, præter eos qui spreta religione ad cultum suum diuerterent. Et nisi hoc edictum consultu satrapum quassaretur: qui pro eo quod nullus sapiens, nemo vrbanus, nullusq. procerum Christianorum huiuscemodi rem perpetrasset: idcirco non debere vniuersos perimere asserebant, quos non præit personalis dux ad prælium. & hinc credo iam funditus Christianismum nostrum partim gladio, partim præuaricatione extingueret. Fortissimum vero athletam gladio interficiens, patibulo vltra amnem suspendi præcepit.

ANASTASII MARTYRIVM.

Quem sequens alio die Anastasius presbyter, qui ab ineunte ætate apud basilicam S. Aciscli Cordubensis disciplinis & litteris eruditus, vsque ad plenam iuuentutem ibidem in diaconatus officio degens, post, monastica vita, qua dudum fuerat, spreto ministerio, oblectatus, in * cenibus egerat, demum sacerdotio applicatur. Concito gressu palatium petens, adstat Consulibus, hostemq. Fidei veridicis assertionum stimulis feriens, gladio confestim abscissus, suspenditur.

FELICIS MARTYRIVM.

Cum quo & Felix monachus ex opido Complutensi progenitus natione Getulus, & quadam occasione in Asturias deuolutus, vbi & Fidem Catholicam & religionem monasticam didicit, eadem die, hac professione desciscus affigitur.

DIGNAE VIRGINIS MARTYRIVM.

Cumq. dies illa maximum cursus sui explens metabulum, iam pene in horam nonam diuergeret, virgo quædam adolescẽtula merito & nomine Digna ex collegio venerabilis Elisabeth, cuius rationem liber secundus edisserit, Deo reuelante & confortante, ad palmam processit. Paulo namque ante martyrium suum assistere sibi per somnium videt puellam habitu & specie percomptam Angelico, rosas ac lilia manu gestantem. Quam cum de nomine, causaq. sui exploraret aduentus: Ego sum, inquit, Agatha olim propter Christum diris attrita supplicijs, & nunc veni partem tibi purpurei muneris huius conferre: Accipe libens donarium, & viriliter age in Domino: nam reliquias rosarum & liliorum quas in manibus seruo, post te ex hoc loco datura sum migraturis. Tali denique virgo sacratissima visu ac munere illustrata, cum e dextera colloquentis rosam susciperet, auris admixta cælestibus, ab oculis intuentis eleuabatur. Hæc autem puella, cum pro summa humilitate atque obedientia inter conuirginales vltimam se iudicaret, essetq. incomparabili apparatu obsecundatrix, numquam tamen appellari se Dignam patiebatur, dicebatq. cum lacrymis: Nolite me Dignam vocare sed magis Indignam, quia cuius meriti sum, etiam nomine debeo insigniri.

Et cum a die reuelationis suæ amore compuncta martyrij, tacito cogitamine, quibus

bus ad id posset indicijs aspirare, sæpius ruminare cœpisset: fit affatim lætior horum instructa martyrio, quo quasi his præcedentibus, hæc firmiori gressu succederet ad coronam. Ideoq. apertis silenter cœnobij claustris, cum iam beatos pendere comperisset Martyres: concito gradu iudicem petens: Cur fratres suos, præcones iustitiæ trucidauerit, assertione intrepida percontatur. An quia (inquit) Dei cultores existimus, sanctamq. fideliter colimus Trinitatem, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, vnum & verum Deum fatentes, & omne quod ab hac credulitate dissentit, non solum negamus, verum etiam detestamur, maledicimus, & confundimus, idcirco confodimur? Hæc & his similia sancto & immaculato ore differente puella; nihil cunctatus arbiter lictoribus decollandam committit, qui mox delicatis inferunt iugulum collis. Nec mora, consternatis corruens membris equuleo deorsum versa suspenditur, ceterisq. trans flumen adsciscitur. Hoc namque ordine hi tres vocati, Anastasius scilicet presbyter, Felix monachus, & Digna virgo beata eodem die dispariter ceciderunt, decimooctauo kalend. Iulij, Era octingentesima nonagesima prima.] qua præsens Christi annus signatur. pergit Eulogius [a].

[a] Eulog. Mem. Sanct. lib. 3. c. 9. 10.

Denique hos sequens Benildis femina ætate iam prouecta, &, vt ferunt, non mediocriter timorata, sub professione ceterorum occubuit decimoseptimo kalend. Iulij, Era qua supra. Quorum cadauera post aliquot dies ingenti concremata incendio, ad vltimum fluuij proiectu dispersa sunt.] his enarratis, S. Eulogius de S. Columba virgine Cordubensi & martyre prolixiorem subnectit historiam, cuius vbi originem & in monasterio educationem, exactamq. monasticæ vitæ obseruantiam, qua sibi ad martyrium viam aperuit, enarrauit, (quæ breuitatis causa præterimus) memoria digna de martyrio consummato subijcit ista.

BENILDAE ATQVE COLVMBAE VIRGINVM MARTYRIVM.

Hinc iam ardentius in amore Christi succensa, concitis ad eum gressibus, cui fideliter seruierat, anhelans peruenire, quibusdam etiam reuelationibus ad id frequenter impulsa, quodam die, irrupto latibulo, reseratis tacite foribus, in forum digrediens, licet incognita viarum vrbis existeret, prouido tamen exploratu, quo iudex moraretur addiscit. Ibi cum peruenisset, eiusq. adstaret obtutibus, dat professionem Catholicæ Fidei, profert Euangelicam veritatem, iniquum dogma retundit, auctoremq. magni esse sceleris talia præsumentem annuntians; ipsum denuo arbitrum, quare se talibus sacrilegijs combinaret, blandis admodum verbis hortatur. Cuius speciem, verbaq. miratus, ilico eam in palatium ducens, satrapum concilio repræsentat. Ibi adhuc profitetur, prædicat, admonet omnes, suæ potius debere saluti consulere, quam vanis insistere deceptionibus, quibus eam transuertere conabantur. Dicebat etiam, non talem habet Christus sponsam, quæ immutari de pristina compactione arrharum eius præualeat. nam quis ditior illo est, vt vos me copijs rerum credatis illicere? Quis pulchrior eo est, cuius speciei forma præ filijs hominum claret, vt vos me nuptu terreno arbitremini oblectandam? Quis cultus vel secta Euangelicæ fidei veritate sanctior est? quæ per totum orbem Apostolorum vocibus promulgata, æternæ spei credentibus præmium repromittens, omne prophetisinũ quod ab illa dissentit, anathema esse in veritate non dubium est. Quamobrem, relicta vanitate, verum Euangelij ducem requirite, quo melius filij lucis, quam genimina tenebrarum, mortisq. soboles appellemini. Ille etenim dixit: [b] Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, &, Omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum.

[b] Ioan. 8.

Igitur cum fortissimam virginis constantiam Consules vniuersi aduerterent, & neque immutari posse talibus imbutam oraculis cernerent, neque hortatum assertionis eius ferre valerent: continuo ante fores palatij eam trucidari præcipiunt. Quam cum summa reuerentia foro constituentes, non se prius decollari permisit, quam præmio lictorem virgo sacratissima honoraret. Sicq. pronior ceruicem inclinans, in lapsu iuguli delicatum corpus sternitur. Nec mora, vt erat lineis indutum cadauer sportæ immissum alueo proijci principes mandauerunt (nec sicut cetera occisorum cadauera, aut pro foribus neglexerunt, aut equuleo suspenderunt) decimoquinto kalend. Octobris, Era octingentesima nonagesimaprima. Quod post sextum diem illæsum & integrum quorumdam solertia monachorum diuinitus nobis allatum est, dignoq. officio in basilica sanctæ Eulaliæ virginis & martyris, quæ in vico Fragellas, constituta est, honorabilem meruit sepulturam.

Cete-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ceterum tu sacratissima virgo, quæ vtiliter Ecclesiam Catholicam & viuens conuersationis exemplo, & moriens celso meritorum instituis patrocinio, esto memor cultoris tui, erue me laqueis mundi, abstrahe perturbationibus sæculi, & confer post mortem requiem Paradisi, per Dominum nostrum IESVM Christum, &c.] quæ autem post biduum coronata pariter martyrio fuit Pomposa virgo, ab eodem Eulogio plurimum celebratur, cuiusq. vitæ institutio, atque felix exitus ita enarratur. A

POMPOSAE VIRG. MARTYRIVM.

Igitur [a] cum ad multorum notitiam ipso die rumor consummati martyrij prædictæ virginis peruenisset; & non solum totam ciuitatem, verum etiam viciniora loca inserperet: virgo quædam venerabilis nomine Pomposa ex cœnobio S. Saluatoris, quod ad radicem Pinnæ Mellariæ constitutum est, quo dudum se cum parentibus, fratribus, & cognatis Christo militatura contulerat: ex quo antea beatissimus Fandila eiusdem loci sacerdos olim descenderat: mox vt illud martyrium a dicentibus comperit, alio die cita occurrit. B

a *Euleg. Mem. Sanct. lib. 3. cap. 11.*

Hæc namque virgo beata parentum & propinquorum sanctam conuersationem, quam gerebant in Corduba (ex qua erant progeniti) cernens, confestim auida mente tali se voto assignans, cum his simul mundum spernit, labentia deserit, integritatem promittit, mansuraq. perenniter toto nititur conatu appetere. Quapropter parentes quia ab antiquitus congestos in illa celsiori rupe apum industria fauos, qui vsque hodie permanent, maiores nostri viderunt, Pinna Mellaria vocatus est. Ibidem autem illum suorum conuentum pulchriorem gratia sanctitatis floruisse; & quæ vltimum per ætatem gradum tenebat, fit ceteris excellentiori culmine innocentiæ ac simplicitatis merito sublimata. Tantoq. in scripturarum meditatione fortissima permanebat, vt si fieri posset, non diebus, non noctibus a lectione vacaret, nisi quarumdam ingruentium tempestatum impediretur procellis. Si quid forte ad suam exaggeratum sentiret iniuriam: illa quæ maste humilitatis gratia prominebat, cuncta patienti animo sustinebat. Instabat vigilijs, ieiunijs, & orationibus crebrius incubabat, quique de eius sanctitate, referente nobis famulo Christi Felice monacho, eiusdem cœnobij Abbate cognouimus, quæ obtentu euitandi fastidium relinquentes, ad illud, quod ea me sine dubio cælo præmisit, quam propere festinamus. C

Cum enim summæ sanctimoniæ studium gereret, seruiretq. Deo fideliter: mox vt beatæ Columbæ martyrium comperit, ilico interius igne conflagrata martyrij fit admodum lætior tali nuntio recreata: & quibus ad id posset pertingere passibus, tacito & singulari cogitamine ruminat. Et o miram vocationem Domini, & supernæ dispositionis aditum patefactum, quo nullus prædestinatus martyrio, martyrij gloria defraudatur: quo nemo cœtui Sanctorum adscriptus, humana potest illaqueatione teneri. Ferunt namque, quod multo satis ante hoc tempus hæc virgo ad martyrium conuolasset, nisi quibusdam suorum impediretur repagulis, qui eam causa sæuientium persecutionum, alta seruabant custodia. Sed quid in se potest habere custodiæ condicio miserabilis: quando, sicut scriptum est: [b] Nisi Dominus custodierit, in vanum vigilant qui humaniter se quippiam custodire arbitrantur. D

b *Psal. 126.*

Etenim ipsa superueniente nocte, consummata in Dei laudibus nocturna vigilia, vnus e fratribus suis, ceteris quiescendi gratia regredientibus ad cubile, quasi diuinitus moneretur, & certe non sine prouidentia Domini, arrepta claue, portam monasterij inconsuetus aperuit, minimoq. tantummodo clauo superposito *retrusit. Ad quam illa silenter accedens, & clam ostium reserans, vadit per tenebras noctis cælesti lumine illustrata; totumq. illud iter vasta horridum solitudine ante lucis crepusculum transiens, clarescente mane, vrbem ingreditur, sesecq. obtutibus iudicis præsentari non differt. Ad quem sanctæ Fidei rationem proponens, vatemq. impudicum simplici exhortatione confundens; confestim ille gladio trucidandam decernit: sicq. ante fores palatij constituta, exempto capite consternatur, decimotertio kalend. Octobris, Era octingentesima nonagesimaprima. Cuius cadauer in flumen proijcientes, quorumdam mercenariorum studio in quadam fouea, congesto desuper multo E

* reclusit

A multo puluere tumulatur. Ex quo iterum, Christo fauente, post dies pene viginti industria quorumdam monachorum inde abstractum, ad prædictum beatæ virginis Eulaliæ sanctuarium reportantes, digno ibidem sacerdotum & religiosorum ministerio ad pedes S. Columbæ humatum est. Quod nihilominus diuina credimus dispensatione peractum, vt quæ se in vita sua tanta charitate dilexerant, morte etiam ac sepultura indiuisæ manerent, regnante Domino nostro IESV Christo in sæcula sæculorum.] hactenus Eulogius de huius anni Martyribus Cordubæ coronatis. atque præsentis anni rerum gestarum finis.

Quod autem, secundum [a] Apostolum, non sapientibus tantum, sed etiam insipientibus debitores sumus, illis tenemur veritatem elucidare, quam cupiunt; istis mendacia confutare, quæ fouent. in hos autem vbique locorum clamitat Sapientia: [b] Vsque B quo imprudentes odibunt scientiam?] cum licet toto cælo videant, manu contrectent, adhuc tamen fateri veritatem detrectent; vt de illis iure sit dictum: [c] Si cõtuderis stultum in pila, quasi ptisanas, feriente desuper pilo; non auferetur ab eo stultitia eius.] de Nouatoribus dico: sed nec de omnibus: sunt siquidem ex ijs, qui cum errent, percupidi tamen sint veritatis inuestigandæ, & recto rationis ductu ad ipsam anhelãtes peruenire laborant. de quibus nõ desperandũ, sed omni studio succurrendũ. Sed quorsum hæc modo? audi. Hoc ipso anno ab auctore, qui post ducẽtos & triginta annos vixit ac scripsit Marianus Scotus, ponitur primo falsissime obitus Leonis Papæ, stultissime vero ei subrogata mulier asseritur, Ioanna nomine, quæ sederit annos duos, mẽses quinque, & dies quatuor. Quoniam autem nullus penitus ante eum inuentus est auctor, qui de eiusmodi portento meminerit, quod sui deformitate vniuersum orbem ad spectaculum prouocasset, & ad detestationem impulisset: hoc maius portentum videri potest, tale monstrum ducentorum & triginta annorum curriculo potuisse latere, ignorari, atque penitus sepultum iacuisse silentio, quã quod tale quid aliquando esse potuerit. C

a *Rom. 1.*

b *Prouer. 1.*

c *Prouer. 27.*

INANIS FABVLA DE PAPISSA PENITVS CONFVTATA.

Quod vero nonnisi ab hoc auctore (quod non esset eius rei assertor antiquior) qui postea eadem conscripsere, deduxisse originem potuerunt: hic primo de ipso, quo tempore vixerit, paucis agendum. Natus (vt ipse testatur) anno Christi millesimo vigesimo octauo, sæculum reliquit anno quinquagesimotertio post millesimũ, quinquagesimonono autem Fuldæ includitur vsque ad decennium, postea Moguntiæ eodem vitæ genere perseuerans vsque ad obitum inclusus permansit: testatur ipse hæc omnia. Peruenisse vero vsque ad annum millesimum octogesimumsextũ, quo obijt, Dodichindus Abbas, qui ad eius Chronicon appendicem addidit, constanter affirmat. Erant ea ipsa D tempora quibus Marianus scribebat, cum Henricus III. Imp. (vt ipse narrat) schismate cum suis ab Ecclesia Catholica desciuerat; cum & promulgato a Gregorio Papa Septimo aduersus clericos concubinarios decreto, complures ex illis (vt ait) delegerint expelli potius ab Ecclesia, quam concubinas expellere. Hæc adeo diligenti studio de certitudine temporis oportuit ipso quæstionis ingressu testata relinquere, quod nulla sit vis potentior ad redarguendos errores, & falsitates, ipsa temporis ratione.

PRIMVS AVCTOR FABVLAE DE FEMINA PAPA.

Quamobrem his considerandum adiũgimus, quod quando ista scribebat Marianus, iam de femina ordinata in sede Constantinopolitana Patriarcha fama ferretur. Testatur id quidem sua [d] epistola Leo Nonus Romanus Pontifex scribens ad Michaele Patriarchã Constantinopolitanum, atque Leonem Acridanum Romanã Ecclesiam maledictis proscindentes, vbi aduersus eos hæc inter alia: Absit autem, vt velimus credere, quod publica fama non dubitat asserere, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, E vt eunuchos contra primum sancti Nicæni Concilij capitulum passim promouendo, feminam in sede Pontificum suorum sublimasset aliquando. Hoc tam abominabile scelus, detestabileq. facinus, etsi enormitas ipsius vel horror, fraternaq. beneuolẽtia nõ permittit nos credere: considerata tamen incuria vestra erga sanctorum cẽsuram Canonum, quia eunuchos & aliqua ex parte corporis imminutos non solum ad clericatum, sed Pontificatum etiam indifferenter ac solemniter adhuc promoueris: fieri potuisse pensamus.] hæc Leo, scribens ista (vt in epistola ipse testatur) annos post mille & fere viginti a passione Christi, a Natiuitate vero millesimo quinquagesimotertio inchoato, eodem ipso anno, quo Marianus Scotus primus scriptor fabulæ (vt diximus testificatione ipsius) sæculum reliquit, & quinquagesimosexto ex Scotia in Germaniam veniens, Coloniæ (vt tradit ipse) factus est monachus. Quo tempore

d *Leo IX. epist. 1. cap. 23.*

LEO NONVS QVID IN CONSTANTINOP. EPISC. DE FEMINA CREATA PONTIFICE.

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVOD DE ECCLESIA CONST. DICTVM DE ROMANA CREDITVM.

(vt audisti ex Leonis epistola) publica fama percrebuit, feminam in sede Pontificum sublimatam aliquando Constantinopoli. Porro ea quæ ita erant fama vulgata de Ecclesia Constantinopolitana, conuersa in Romanam Ecclesiam a schismaticis eam odio prosequentibus & calumnijs proscindentibus, atque ita, vt accepit ipse eam fabulam Marianus, eodem tempore scripserit, quis non intelligat?

Quod autem, inquit idem qui supra Leo, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, vt eunuchos passim promouerent, de Ignatio atque Photio ambo eunuchis primũ contigit, postea de Polyeucto. Sed & quod subijcit, feminam in sede Pontificum Constantinopoli sublimatam aliquando: fortasse id fama vulgatum, quod Michael Imperator, licet per ludum, vnum e cinædis suis fecerit Constantinopolitanum Patriarcham, qui cum alijs cinædis Episcopis pariter nominatis obiret sacra, aliaq. exerceret Pontificia munera, sacris, ex more, vestimentis vtens. Qui quidem ludus haud semel, vt B comœdia est repræsentatus in scena, sed ad multum temporis spacium perdurauit: quo etiam ipsam delusit Imperatricem, vt narrat Curopalates, nosq. anno sequenti dicemus. Accidere fortasse potuit, vt quo Michael abuteretur vt femina, & species illa feminea appareret induta Pontificalibus ornamentis, spargeretur in vulgus, feminam creatam esse Pontificem, vt sic fama illa de femina creata Episcopo Constantinopoli, aliquam saltem speciem habuerit veritatis. Quæ igitur eo tempore facta esse probantur, per transennam velut, lucem aliquam inferunt, qua veri amans prudensq. Lector possit propinquam inspicere veritatem. Audisti de tempore quo scripsit Marianus: modo audi ex ipso totidem verbis, quæ de his eodem hoc anno scripserit.

Anno (inquit) octingentesimo quinquagesimotertio Leo Papa obijt Kalend. Au- C gusti. Huic successit Ioanna mulier annis duobus, mensibus quinque, diebus quatuor.] hæc in codice impresso Heroldi opera, qui mala fide locum hunc cum alijs multis corrupit: nam in scripto codice, ex quo prodijt prima editio, ita legitur: Ioan-
INCREMENTVM FABVLAE. nes, qui, vt asseritur, fuit mulier.] sed vtcumque legatur, nullam ex quauis lectione commentum fidem acquirit. Post Marianum autem elapsis triginta ferme annis, Sigebertus & ipse schismaticus, in sua Chronographia eamdem describens fabulam, nulla aliqua firma vtitur testificatione, sed incerta fama tantum ferri quod scribit, asserit. Post hæc factum est, vt plures alij eadem suis ipsorum, quas scripserunt, historijs intexuerint, alijq. alia addiderint, vt mendacia vires sumerent, adeoq. vt pij etiam viri res maiorum prosecuti, quæ de his inuenerint, absque delectu descripserint. Sic plane accidit, vt in alijs pluribus fabula fidē sibi conciliauerit; vel apud imperitos, D quorum in crimine insciti a sit, & nimia simplicitas arguatur; vel apud prauos, qui vt muscæ quærant vlcus, ex quo sanie satiarentur, inuentoq. semel, antea cædi quam inde diuelli patiantur.

Felix historiæ cursus, si absque obice fabularum sincera tantum ferri veritate daretur, quæ vbi semel, vt zizania inter triticum seminata, fixis radicibus, tritici mentita
QVOD FABVLAE MVLTAE IN HISTORIAM TRANSIERVNT. specie altiori culmo consurgunt, sicut triticum messoris æqua falce metantur, & cum frumento in horrea recondantur, & mixta tritico, tritici iam nomine decorata, atque æquo pretio, eademq. mensura cum tritico venundentur; ita fabularum abolito nomine, receptæ semel transeant in historiam, vt opus sit magno cribrario, qui magno labore a veris falsa, & fabulas segreget ab historijs. non desunt de his exempla. Nam fabula de collapso Romæ pacis templo tempore Christi ortus, quod nondum fuerat E ædificatum, semel asserta, multiplicium haud vulgarium fuit scriptorum auctoritate firmata. De anima Traiani precibus S. Gregorij ab inferis reuocata commentum semel creditum etiam disertissimos habuit assertores, immo etiam defensores. Nonne hactenus fabula illa, vt historia lecta est de Cyriaco Papa Roma Coloniã comitante S. Vrsulam cum virginibus vndecim millibus; cum tamen nec per somnium quidem eius nominis Pontifex sederit in Sede Petri? De septem Dormientibus somno tentis annos prope ducentos quid dicam, tam a Græcis in Oriente, quam a Latinis in Occidente historiam lectam atque receptam? De Siluestro Papa Secundo, quod per Magiam Pontificatum adeptus fuerit, atque dilaceratus in obitu a diabolo? De obitu Hadriani per muscam illato quid addam? De fabularum officina Turpini: quot iam ex eis in historiam transierunt, & fidem sibi plenissimam conciliarunt? Taceo de plurimis alijs,

A alijs, quæ vel a nobis superioribus tomis sunt confutatæ, vel erunt inferius confutandæ.

Modo versemur in ista, quæ quidem inanitate, vel leuitate, sicut & falsitate alias omnes superat, in qua quidem refellenda haud diutius detinebimur. Siquidem viri doctissimi, veriq. amantissimi ante me summa cum laude in his versati præripuere labores, & inter alios nouissime Papyrius Maso in Gallijs vir quidem præstans ingenio, & pietate, in volumine suo, quod scripsit de Vrbis Episcopis, vt ventus fumum, euanescere totam in auras fabulam fecit. Sed præ ceteris commendandus, qui magno pietatis zelo succensus, veritatis singulari amore flagrans, exæstuansq. eius elucidandæ immenso mentis ardore, locupletius ista pertactans, singula quæque curiosius peruestigans, nihil indiscussum relinquens, fama nobilis Florimun-
B dus de Remundo, regius Consiliarius in Parlamento Burdugalensi, vir cum primis illustris ac pius, & doctrina insignis, cuius lucubrationes de Antichristo aduersus Nouatores magnopere celebrantur, commentarium edidit eodem argumento, cuius est inscriptio. *Error popularis de Ioanna pseudopontifice, dicta Papissa*, quo sic confecit monstrum istud scriptorum leuitate formatum, & Nouatorum industria phaleratum, vt eos pudeat quæ scripserint vel somniasse. nam post talem editam scriptionem inuentus est nullus inter omnes Nouatores rubore suffusos, ac mente confusos, qui refractario stylo, ipsorum more, sit ausus eam firma, solidaq. veritate constantem appetere. Quam nos sicut opportunam, ita dignam æstimaremus, quæ hic nostris Annalibus intexeretur, vt opus Phrygium elegantissime elaboratum, nisi prolixitas impediret. Est præ manibus liber, quem sicut Gallico, ita cuperem Latino
C sermone conscriptum nostratibus edi. Pro instituto autem, vt rem quam breuiter potest fieri pertractemus, in eo in primis nostra versetur oratio, vt quam apertissime demonstretur omnino falsa esse inanis fabula, ineptumq. commentum omni penitus vacuum veritate, immo etiam (quod maius est, magisq. mirandum) omni penitus verisimilitudine destitutum, vt procul absit vel persuaderi posse, quod nec fingi aliqua ratione possit.

DE MENTITA PAPISSA NVDATVM COMMENTVM ET CONFVTATVM.

Sed in ipso limine controuersiæ rideas inane studium pugnacium Nouatorum aerem verberãtium, dum anxio & infatigabili animo eam fabulam suadere conantur, vt ex eo continuatam hactenus successionem Romanorum Pontificum iam esse succisam & interruptam ostendant. sed frustra. Quid enim? Fingamus esse, quod numquam fuit, eam electam esse feminam in Pontificem. Numquid Pontifex illa
D fuerit? Nemo adeo imprudens & vecors erit, qui affirmet, resistentibus legibus omnibus, potuisse feminam, re vera, quorumuis suffragijs accedentibus, esse Pontificem Maximum, immo nec minoris ordinis clericatu initiatam. Qua ratione qui primus eius fabulæ scriptor extitit Marianus, eam minime inter Romanos Pontifices numerauit, dum qui ante Leonem Quartum vixit, Sergium numerat centesimum primum, Leonem successorem centesimumsecundum, Benedictum, illa absque numeri nota prætermissa, legitimum Leonis successorem centesimumtertium ponit, & sic deinceps reliquos suo ordine subijcit. Qua certissima ratione nihil præterea ex ea ter miseri Nouatores, qui veram asserunt fabulam, lucri capiunt, nisi vt dici possit, duobus illis annis & mensibus, Sedem Pontificiam legitimo vacuam fuisse pastore, non tamen ob eam causam successionem a Christo per Petrum in posteros continuatam fuisse
E succisam: nam & alias accidit, vt maiori etiam temporis spacio Sedes Pontificia, dilata per discordias eligentium electione, vacarit, nec tamen successionem desijsse; quis vmquam ausus est dicere, quod nec dici potuit, sed tantum esse dilatam, nullo vero modo sublatam. Vides igitur omne penitus euanescere quod ex re inani inane captant lucrum vanissimi Nouatores.

INANIS NOVATORVM CONATVS.

Sed quod polliciti sumus, totam illam narrationem de femina Papa non solum fabulam falsam omnino esse, immo nec extitisse, atque non veritate tantũ, sed verisimilitudine etiam omni carere, apertissime demonstrare: rem ipsam summatim potius attingentes, quam fusiore sermone (quod iam dignissime, sicut & locupletissime factum diximus) pertractantes: falsam ipsam esse in primis arguimus ex certa temporis ratione. Quomodo Marianus Scotus primus auctor fabulæ (cum ipso enim tamquam cum duce qui reliquos antecedit agendum est, vt eo mendacij conuicto, reliqui si-

DE FEMINA FABVLA FALSA REDARGVITVR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mul victi cedant) quomodo inquam hoc anno ingressum ponit feminæ post Leonis A
obitum, si adhuc Leo ipse viuebat, qui & vitam adhuc ad duos annos etiam propagauit? Cuinam de his magis credendum quam Anastasio Bibliothecario, qui hoc viuebat tempore, atque præsens omnibus vt testatur, ea ipsa scribebat, Leonemq. Pontificem annos octo, menses tres, & dies quinque sedisse tradit? Quo etiam teste fabula de femina eidem substituta falsissima redarguitur, dum ab ipso, Leoni non ipsa, sed Benedictus statim ponitur substitutus Pontifex post dies sex. Anastasio ista vidienti, atque testanti, nullus vmquam contradixit eius sæculi scriptor, nec sequentis auctor aliquis, neque eius, quod post secutum est tertium sæculum, vsque ad Marianum primum auctorem confictæ fabellæ.

Rursum vero silentium ipsum tanti temporis, de re tanta, tot emergentibus tantum nefas declamandi occasionibus, plusquam mille dixeris iuratos testes ad cer- B
tam exploratamq. fidem faciendam de fabulæ vanitate & falsitate. Certe quidem tam amici, facinus horrendum detestando, querendo, dolendo, quam hostes, improperando, detrahendo, subsannando centies proclamassent. Etenim quomodo id exprobrare præterijssent Romanæ hostes Ecclesiæ, qui præcesserunt, qui si vel fingere potuissent quod nec componi posse cognoscerent, magno sane pretio redemissent, vt quauis captata & arrepta occasione Romanæ Ecclesiæ notam inurerent. Photiusne pseudoepiscopus, Romanorum Pontificum implacabilis hostis, quorum decretis paulopost (vt suo loco dicemus) sede fuit expulsus, tacuisset istud immane scelus, qui longe leuiora in Romanam Ecclesiam obijcit? Quiq. inter alia sede censeretur indignus, quod esset eunuchus: tacuisset dicere ipse, quod etiam femina thronum Romanæ Ecclesiæ conscendisset? Sed & Michael qui hoc tempore Orientale mode- C
rabatur Imperium, & eiusdem Photij stimulis in eamdem Romanam Ecclesiam concitatus, omne genus conuiciorum in eam contumelioſus valde coniecit: tacuissetne modestiæ causa adeo probrosa obijcere, & portentosa cantare? Quod de Photio diximus & Michaele, qui hoc viuebant tempore, & sub Nicolao Pontifice, qui post Benedictum huius Leonis successorem Romanam administrare cœpit Ecclesiam, de reliquis schismaticis Patriarchis, & de alijs ab Ecclesia Romana diuisis schismate Impessissimi Romanæ Ecclesiæ perduelles, & in eam iugiter instar grandinis spicula maledictionum intorserint: quomodo nullus vmquam eorum in præsentem vsque diem adeo impudendum scelus obiecit, cum præsertim ijdem Romanorum Pontificum acerbissimis (vt par erat agere cum obstinatis animo) reprehensionibus exagitati fuissent? D

Sed vt ad Leonem nonum, de quo supra plura sunt dicta & recitata, redeamus: Quomodo in hostes ea de femina euecta in Patriarcham ipse obijcere ausus esset, si maiori infamia, atque turpiori dedecore id fuisset in Romana Ecclesia perpetratum? Quatifice, fama perlatum: si verum fuisset, feminam in Apostolicum thronum acceptam, atque in eodem puerum peperisse? At certe si vel leuissimus rumusculus per calumniam de his sparsus esset, vtique is ab eo fuisset antea diluendus, quam vt fama perlatum facinus eiusdem generis obiecisset. Prætermittimus numerare numerosam multitudinem post Leonem schismaticorum Orientalium Episcoporum, qui cum aduersus Romanam Ecclesiam non epistolas tantum, sed libros etiam conscripserint, quæcumque, licet minima, animo hostili venantes, & per calumniam etiingentes, ac E
mentientes, numquam tale quidpiam (etiam cum apud Latinos id iactari cœpisset, & magis magisq. scriptis ipsorum peruulgatum fuisset) in eamdē Romanam Ecclesiam vel scriptis vel verbis obijcere ausi sunt. De historicis vero Græcorum, qui ab hoc tempore vixerunt, nec vnus quidem repertus est, qui vtcumque quauis occasione eius probrosi facti meminerit, quamuis ex eis non defuerint plures in Romanam Ecclesiam parum æqui, vtpote ab ea schismate scissi, qui nequaquam ipsi modestiæ causa pepercerint, sed quauis occasione eam semper calumnioſe perstrinxerint. quamuis enim apud vnum dumtaxat Græcorum historicorum nouissimum, [a] Laonicum Chalcocondylam Latinum redditum eiusmodi fabula reperitur esse descripta, nō tamen ab auctore ipso posita scias, sed ab impostore Clausero interprete fraudulenter appositā, vt ostendit euidenter, qui imposturam egregie detegit Florimundus. Quāuis

& si ipse

EX INIMICORVM SILENTIO ELICITVR VERITATIS ASSERTIO.

DEFORME MENDACIVM NEC AB HOSTIBVS CREDITVM ET OBIECTVM.

a Laon. Chalc. de reb. Turc. lib. 6.

A & si ipse auctor Laonicus ista a Latinis quibusdam accepta scripsisset, haud magnifaciendus esset recentissimus scriptor, qui vixit anno millesimo quadringentesimo sexagesimo.

Sed ad Latinos, qui post multa sæcula de eadem fabula scripserunt, conuertamus orationem. Quis crederet, quod eorumdem assertionibus quibus fabulam astruunt, magis ea destruatur, & arguatur falsitatis? Ita quidem secundum Dauidicum illud: [a] Mentita est iniquitas sibi.] Prætermittimus hic de singulis agere, singulosq. re- *a Psal. 26.*
fellere: præstitit enim id egregie Florimundus, quem maiori ocio Lector consulat; nobis satis, ex ipsis ostendere fabulæ assertoribus simul omnibus, in omnibus detegi atque conuinci eiusmodi mendacium, & refelli commentum. Cum enim sanctus Euangelista [b] Iudæos vult redarguere falsitatis: ex testimoniorum inconuenientia id *b Marc. 14.*
B demonstrat, cum dicit: Multi enim testimonium falsum dicebant aduersus eum: & conuenientia testimonia non erant.]

Nos eadem via regia gradientes, breui compendio perstringemus, quam absurde fabulæ assertores inter se varia diuersaq. scribentes, alter alterum destruat, & magis confutet quam defendat: vt plane rursum Deus in fabricatores tanti mendacij, illud ipsum quod olim videatur esse loquutus: [c] Venite descendamus & confundamus *c Genes. 11.*
linguam eorum, vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui.] ita plane in his factum inuenies: nam audi in primis quanta inter eos confusio in confictæ feminæ nomine. Alij enim ipsam Ioannam nominatam antea Agnetem dixere, quæ ab alio reperitur appellata Gilberta; rursum vero ab alio Isabella, ab alio autem Margarita; Tuttam insuper aliquis, aliquis vero Dorotheā nominauit, præterquā quod alij Ger- C
manam, alij dixere Anglicanam. Rursus quanta diuersitas in nomine, quod confinxerunt Pontificis, vel leuiter crediderunt Papissæ Ioannæ? nam alij eam vocant Ioannem septimum, alij octauum, alij vero nonum, cum tamen fuerint ijdem legitimi Ecclesiæ Romanæ Pontifices, Ioannes septimus, octauus, & nonus. ita laborant miserrimi Nouatores, vt inueniant locum, in quo imaginarium monstrum collocent, quod nullum tempus admittit, quantumlibet diuersis temporibus, auctores diuersi ponere sint frustra conati, dum alij hoc anno octingentesimo quinquagesimotertio, alij anno sequenti, alij anno octingentesimo quinquagesimoseptimo, octauo alij, quidam nongentesimo quarto, præter eos qui ponunt eam post Martinum primum anno Redemptoris sexcentesimo quinquagesimotertio. alij post Ioannem quintum anno Christi sexcentesimo octogesimosexto. Sed vnde, qui post Marianum primum
D auctorem ista scripsere, ab eo recedentes, ista sibi tam diuersa finxere? Nullus citatur auctor, vel scriptus codex anonymus a quopiam nominatur, vt aliquo saltem, licet mentito colore, quod non verum, facerent verisimile.

Sed & in sedis tēpore quanta inter eos diuersitas & repugnantia? dum alij eā sedisse tradūt anno vno & mense vno & diebus quatuor, alij annis duobus, totidemq. mensibus & diebus quatuor, alij duobus annis cum dimidio; duobus tantū annis alij, alij vero quatuor tantum mensibus. Sed quanta insuper diuersitas in eiusdem fabulæ narratione? Qui singulorum recenset de ea verba doctissimus Florimundus, nec vnum quidem reperiri demonstrat qui consentiat alteri; immo omnes inter seipsos dissentire, contradicere sibi inuicem, vt nulla penitus historia sit, de nomine, loco, tempore, & rebus quæ narrantur adeo mendax, adeo inconstans, & varia, diuersa, & omni penitus
E verisimilitudine carens. Doctas fabulas, aliquis forte vel animo leuis, vel scientia imperitus, deceptus accipiet; prudens autem, vel doctus secus: hinc tibi Petrus Apostolus: [d] Non enim doctas fabulas secuti, &c.] Indoctas autem, omni ex parte menda- *d 2. Pet. 1.*
ces, insulsas, ineptas, vanas, varias, friuolas, sibi contradicentes, se inuicem dissoluentes, nulla etiam verisimilitudine subsistentes, vel saltem mentito veritatis fuco nitentes quis accipiet? Sunt plane deterioris generis istæ illis, quas S. Apostolus Paulus scribens ad Timotheum, cauendas admonuit, dicens: [e] Ineptas autem & aniles fabulas *e 1. Tim. 4.*
deuita.] nam vanæ tantum illæ atque leues; istæ vero subdolæ etiam & virulentæ, calumnioſæ & contumelioſæ, leuiter fusæ, leuius creditæ, mendaciter dictæ, perfide assertæ, procaciter defensæ, obstinate retentæ a Nouatoribus illis, de quibus vaticinatus sanctus Apostolus ait: [f] A veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem *f 2. Tim. 4.*
conuertentur.]

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod autem primus, præcipuusq. fabulæ huius auctor Marianus Scotus eam hoc A
ipso anno (vt vidimus) accidisse testetur: vt de omnibus germana veritas habeatur,
ad scriptores huius ipsius sæculi, istiusmet temporis, horumq. ipsorum annorum
conuertamus orationem, qui scriptis suis eadem tempora illustrarunt: vt non a lon-
ge petitis auctoribus, sed ab ipsis qui viderunt & interfuerunt, successionem veram,
sinceramque, absque obice certam, exploratamq. habeas Romanorum Pontificum,
& nullus alicui veritatis cupido dubitandi locus supersit. Post Anastasium, cuius te-
stificatio satis superq. sufficiens esse posset, auctoris integræ famæ, & certæ scientiæ,
qui his omnibus præsens fuit, suffragantur eiusdem temporis plures diuersorum scri-
ptorum epistolæ, quæ præ ceteris scriptionum antiquarum generibus, maiorem (vt
alias diximus) vindicent sibi fidem, vt quæ tempora illa absque nubilo priuati studij,
vt res se haberent, sincero candore ob oculos ponant. Inter quos qui hoc vixit tempo- B
re, & Romam venit his Leonis Papæ temporibus, Lupus Abbas Ferrariensis natione,
[a] Lup. ep. 103. Gallus, sub diœcesi Senonensi, de quo sæpe superius, scribens epistolam [a] ad Benedictũ
Papam, quam suo loco reddituri sumus, vocat eum successorem Leonis, ac plane nul-
lum inter Leonem & Benedictum interfuisse Pontificem, satis euidenter ostendit:
idemq. cum suis epistolis, diuersis in locis deploret sui temporis Ecclesiæ miserum
statum; certe si quod tam nefandum scelus accidisset, dicere minime omisisset, sed
implacabili luctu vir zelo plenus planxisset.

Nicolaus Papa, qui post annos quinque Benedicto successit successori Leonis, in-
[b] Nicol. ep. 8. 9. duabus [b] suis epistolis ad Michaelem Imp. conscriptis tertio repetit proximos prædecessores suos Romanos Pontifices, Leonem & Benedictum, nullo alio medio inter eos
legitimus Pontifex non fuisset. Nam cum ipse de Ignatio agens Patriarcha Constan- C
[c] Nicol. epist. 1. & 5. tinopolitano, numeret eius sedis annos duodecim [c] vsque ad violentam eius depositionem factam sui Pontificatus tempore: plane declarat, nullum alium interfuisse
Pontificem inter Leonem & Benedictum: alioquin si in medio sedisset femina annis
duobus & mensibus quinque, totidem anni adiungendi essent sedi ipsius Ignatij. sed
& extat cusa epistola Nicolai Papæ Rom. edita numero quadragesimasexta ad Epi-
scopos qui conuenere ad Suessionense Concilium in causa Hincmari Rhemensis Epi-
scopi, in qua pariter qui immediate successerit Leoni, ponitur & asseritur absque con-
trouersia Benedictus: vt de his dubitandi nullus penitus locus remaneat. Insuper ha-
bentur & Acta Tullensis Synodi paulo post celebratæ, de qua dicendum inferius; in-
quibus pariter absque aliquo interstitio vel intercalatione mox post Leonem subro- D
gatus æque ponitur Benedictus. vt his non acquiescere, omnino insanire sit. Præterea
si ea fabula vera fuisset, vt Romæ hoc tempore sederit femina, cui in electione ipse Ni-
colaus tunc Cardinalis suffragium oportuerit contulisse: qua fronte Photium redar-
guere potuisset (quod sæpissime facit) eo nomine, quod cum esset laicus, ordinari se
Episcopum passus esset, cum & Imperatorem ipsum pariter ea de causa acerrima re-
prehensione perstringat, quod id agere præsumpsisset? ista quidem declamat quinde-
cim epistolis Nicolaus, tamquam quindecim fortissimis inuectiuis.

Quis ista considerans, & manu tangens, locum aliquem vel per somnium fabulæ
dabit? Clarum plane est, luceq. multiplici diuersorum scriptorum perspicue satis præ-
sens sæculum fulgens, vt non solum res maximi momenti non potuerint latuisse, sed
minimæ etiam perenni inueniantur memoria consignatæ. Nam præter Græcos atque E
Latinos historicos, plurimæ epistolæ Photij, Nicolai, & Ioannis octaui Romanorum
Pontificum, Lupi, & Hincmari, & aliorum, necnon diuersorum Acta Conciliorum
tempora ista reddunt reuera luce meridiana splendentia: vt nihil sit quod res tanta
potuerit aliqua caligine obscuritatis obuolui, vt quod in orbis theatro in ipsa Vrbe
fuerit tamquam in scena ludicrum, repræsentatum facinus mirandum & insuetum,
non ab omnibus cognitum fuerit & declamatum. Quæ autem occasio intercesserit
potuerit, vt de Ioanne octauo ista scripta fuerint, & a nonnullis credita, suo loco ad fi-
nem eius Pontificatus dicturi sumus.

Hoc eodem anno moritur Aymo Episcopus Halberstatensis scientia clarus, cuius
adhuc extant complura scriptorum monumenta ab alijs dinumerata.

IESV

ANNVS Christi octingentesimus quinquagesimusquartus Indictione secũda notatur, quo Leo Romanus Pontifex anno sui Pontificatus octauo Centumcellen- LEO PAPA NOVAM CIVITATEM AEDIFICAT CENTVMCELLENSIBVS.
sem ciuitatem diu ante a Sarracenis captam, & solo æquatam restituendam curauit,
alio tamen loco munitiori diuinitus ei per visum ostenso. Quomodo autem ista se
habuerint, Anastasius Bibliothecarius in Leone ita scribit: Post pulchra ac laudabi-
lia diuersarum Ecclesiarum opuscula, quæ Præsul munificus tota animi deuotione
peregit: ne Christianus populus Centumcellẽsis Castri amplius ab inuadentibus ho-
B stibus Sarracenis deperiret, sicut fieri solebat, effecit. Nam per annos quadraginta ip-
sa ciuitas muris diruta, & habitatore proprio destituta manebat, moreq. bestiarum,
relictis sedibus proprijs ob timorem Sarracenorum, vsque iam factum fuerat, vt per
opaca siluarum, montesq. incognitos sua domicilia populus, qui ab eis relictus fue-
rat, aberraret: in quibus etiam præ timore inimicorum, diebus ac noctibus, nec so-
porem oculis, nec vllam iuxta humanam consuetudinem quietem vel modicam habens manebat.

Cumq. tam pius ac laudabilis Præsul de illorum grauamine & intolerabili nimis
angustia, vltra modum & plusquam credi potest quotidie condoleret, multis cum
lacrymis, infinitisq. orationibus Dominum rerum omnium conditorem deprecaba-
tur assidue, vt ei dono gratiæ suæ dignaretur ostendere, quo in loco pro salute & li-
C bertate omnis crebro dicti Christiani populi Centumcellensis ciuitas mutari potuis-
set. Ad quæ ipse profectus loca, quæ ei affinitate erant coniuncta, diligenti cura &
studio peruidit atque conspexit. Sed vbi locus videbatur idoneus ad vrbem ædifican
dam, aquæ egestate & penuria laborabant, quæ hominibus semper satis est necessa-
ria. Peragratis igitur omnibus, vt prædiximus, locis; peruenit tandem, diuina fa-
uente clementia, ad locum optimum valdeq. munitum, super quo suus maxime est
animus dilatatus, quia & aquarum copiam ad populum confortandum, & ceteras
vtilitates humanas, aquimolasq. molendas pleniter subministrabat.

Tamen quo modo vel ordine hoc ei diuina ostendit clementia, dignum est ad me-
moriam reuocare, ad laudem venerandi Pontificis, vt omnis populus credat verac-
ter & cognoscat, quod diuino consilio & consultu opus diu exquisitum perfectum
D est. Nocte denique quadam dum in lectulo proprio iuxta morem præclarus iaceret PER VISVM ADMONETVR DE LOCO CIVITATIS LEO PAPA.
Antistes, & de diuinis ex solito operibus cogitaret, ad præuisum & ordinatum iam
locum, qui duodecimo a Centumcellensi vrbe milliario distat, in somnis perductus
est, & loca singula cuidam Petro Magistro militum, quasi per corporalem præsen-
tiam in ipsa reuelatione per ordinem demonstrauit, vbi Ecclesias, & vbi portas ex
Pontificali adiutorio fundare & construere debuisset. Et quia præ loci angustia non
ibidem nisi duæ portæ instruendæ erant: in ipsa arcana reuelatione digitis proprijs
annotauit. Mane autem facto, pro somnio quod viderat, magna cœpit habere certa-
mina. Et prænominatum Petrum ad suam ilico fecit venire præsentiam. Cui quid-
quid in somnis viderat, retulit. Multosq. in argento mancusos præbuit, vt conduc-
to populo, cum eo ad vicem Centumcellensis vrbis, ciuitatem perficere debuis-
E set. Deo quidem auspice, ita nunc omnia ædificata nitescunt, sicut in somnio Papa
laudabilis manu propria designauit, cui ex nomine proprio, Leopolim, nomen LEOPOLIS CIVITAS NOMINATA.
imposuit.

Ad quam, postquam ædificare cœperant, videndam & considerandam fabricam
cum fidelium suorum multitudine ouanter accessit: visis denique portis & Eccle sijs,
in ipsis specialiter locis, sicut monstrauerat: vt suum, Christo protegente, deside-
rium impletum vidit, omnipotenti Deo gratias retulit infinitas, qui ei talem osten-
dere locum dignatus est, in quo & populus saluus existeret, & aquæ abundantiam
ministraret, & etiam lapides & arenam ibi tribueret, qualiter sine labore operariorum
nouiter extructa fabrica augmentum percipere potuisset. Gauisis ex ijs omnibus,
vrbem Leopolim sæpedictus Pontifex, litanijs & orationibus pedibus proprijs circui- LEOPOLIS DEDICATIO.
uit, & tribus orationibus in nomine Trinitatis perpetualiter consecrauit, ac Missarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt solitus erat, officium rite persoluens, aquam benedictam per muros iactari præcepit, & non modicam proprijs manibus iecit. Præ amoris vero magnitudine vniuerso populo rogam distribuit; commendans omnipotenti Domino populum & ciuitatem diuinitus demonstratam, ne vmquam ab hostibus capiatur aut inuadatur. His omnibus perpetratis, ad Sedem suam cum ingenti lætitia & alacritate reuersus est, octauo scilicet mense, Christo auxiliante, dieq. supradicti mensis decimoquinto, omnis murorum ambitus completus atque perfectus est, anno Præsulatus eius octauo, Indictione secunda. A

DONA COLLATA IN ECCLESIAS NOVAE CIVITATIS.

Nam & in Ecclesijs quas ibidem fecit multa dona obtulit: in Ecclesia videlicet sancti Petri gabathas ex argento fusiles maiores, minoresq. septem, pensantes simul libras sexdecim,& vnciam vnam; cantharum exauratum vnum; baucas exauratas tres; fibulatoria maiora & minora quinque; crucem ex argento deauratam vnam cum gemma vna, item aliam crucem de auro habentem in medio monocassim, & aliam crucem ex argento habentem gemmas quadraginta, thuribulum argenteum exauratum, dextram saxisam vnam, coronas aureas duodecim, & . . . . . camelorum oua duo. Atque fecit in eadem Ecclesia iam dictæ ciuitatis vestes sericas duas,ex quibus vna habet in medio tabulam de chrysoclauo,habentem in medio crucem & orbicula quatuor cum gammadijs, & vela de fundato decem & octo, crucifixum ex argento purissimo pensantem libras septem. B

Nec non in Ecclesia sancti Leonis vbi supra, obtulit patenam exauratam vnam, calicem de argento vnum, vestes duas, vnam quidem de fundato ornatam in circuitu de spanochisto,habentem in medio rotam de chrysoclauo, & gammadias, & aliam de spanochisto. Similiter & codices canonicorum librorum septem, historiarum, Salomonis, Antiphonarium, Psalterium, Sacramentarium,gestorum etiam sermonem, sed & Euangeliorum cum tabulis argenteis.] hucusque de donis in Ecclesias Leopolitanæ ciuitatis collatis Anastasius. C

Eodem anno Cordubæ in Hispania, perseuerante persecutione Sarracenorũ,Abundius presbyter martyrium consummauit quinto Idus Iulij, quo in sacras tabulas relatus est. Meminit ipsius sanctus [a] Eulogius in Memoriali Sanctorum.

a Eulog. Mem. sanct. lib. 3. c. 12.

BELLO CIVILI DANI CONSVMVNTVR.

Quod ad res Danorum pertinet, habet hæc vetus Chronicon a Pithœo editum:Ciuile bellum exortum inter Horic Danorum Regem & filium fratris Guduym, qui Regno pulsus piraticam exercebat, vniuersoq. populo factione diuiso parte altera Regi, altera nepoti studente, miserabili modo conciderunt, de regia stirpe non nisi puerulo remanente. Ita Domino sanctorum virorum suorum iniurias vlciscente, & aduersarijs digna factis retribuente. D

CONCILIVM CONST. IN QVO DAMNATVS GREGOR. EPISC. SYRACVSANVS.

Quod ad res pertinet Orientis,eodem anno octingentesimo quinquagesimoquarto, secunda Indictione,ab Ignatio Patriarcha celebratum est Concilium Constantinopolitanum, in quo depositus est Gregorius Episcopus Syracusanus, ita tamen vt assensus Leonis Romani Pontificis requireretur.Celebrata enim Synodo,& lata in eum sententia,Legati missi sunt ad Leonem Papam,vt eius assensu facta depositio rata haberetur. Leo autem confirmare distulit, donec pars altera audiretur. Interea vero Leo obijt, & ad successorem (quod contigit anno sequenti) eadem causa delata est. Habet ista Nicolaus Papa in epistola [b] ad Michaelem Imp. in qua hæc breuiter: Iudicate ergo, mansuetissime Imperator, cui potius obediendum est, Deo an hominibus. Iudicate cui potius resistendum sit, potestati quam in Petro Omnipotens ordinauit, an ordinationi Gregorij Syracusani. Cui dicendum, Væ homini illi per quem in Ecclesiam Christi tot scandala venerunt: quiq. olim (sicut ipsi scitis) a fratre & comministro nostro Ignatio, & a Synodo quæ sub eo erat, depositus est. Et vt Apostolica Sedes in eius damnatione consentiret, ab ipso consacerdote nostro postulata est, sed decessores mei beatæ memoriæ Leo ac Benedictus Sedis Apostolicæ moderamina seruantes, noluerunt sic vnam partem audire, vt aliæ parti nihil penitus reseruarent: vnius quippe mediator non est. Quamobrem interim depositio ipsius a Sede Apostolica non suscepta, remansit infirma. Cumq. idem Gregorius per Legatum suæ partis Zachariam nomine, Sedem agnouisset Apostolicã in sua depositione nullatenus consensisse, non gratias egit, nec a cœptis in iam dictum fratrem nostrum Ignatium sæuientibus contumelijs conquieuit, sed benignitate Dei, & patientia Sedis E

b Nicol. epist. 9.

A dis Apostolicæ in superbiam abutens, in ipsum videlicet Ignatium Patriarcham suum rediuiua iacula impietatis irreuerenter exacuit &c.]

Magnæ tragœdiæ hic initium. Ex hac enim damnatione Gregorij Syracusani dirum conflatum est schisma. Ipse siquidem (vt suo loco fusius dicturi sumus) arrepta occasione se in Ignatium Patriarcham vleiscendi, malis artibus operatus est, vt ille e Sede Constantinopolitana deponeretur, atque in locum eius Photius Eunuchus ex laico intruderetur, cuius rei causa innumera subsequuta sunt mala. Quod autem ad præsentes anni huius res gestas pertinet, audisti synodalia Acta, sententias Patriarcharum, iudicia Episcopalia indiguisse confirmatione primæ Sedis Pontificis. Quod autem Sicilia insula sub iuribus adhuc esset Orientis Imperatoris, quamuis occupata esset a Sarracenis, primas causas vendicauerat sibi Constantinopolitanus Episcopus; ita tamen, vt sua Acta confirmatione indigere Apostolicæ Sedis non ignoraret. Quid autem egerit successor Leonis Benedictus Papa cum ad eum, defuncto Leone causa delata est, suo loco dicturi sumus. B

ORIGO NOVI SCHISMATIS GRAECORVM.

Quod autem ad ipsum Michaelem Imperatorem pertinet, hoc ipsum plane tempus, quo postquam excessit ex ephœbis, quos tutores habuit fastidiens, & matrem Imperij curatricem, aduersatricem vero suis deprauatis moribus auersatus, liberas habenas Imperij cupiens moderari, Theoctistum & Manuelem tutores amouit, illo opera Bardæ auunculi occiso, isto postea morbo e vita sublato; sequenti vero anno matrem detrusit in monasterium, vt suo loco dicturi sumus. Erant infelicissimo iuueni ad omne malum illectores & assentatores scelestissimus pædagogus & Bardæ frater Theodoræ Augustæ Imperij cupidissimus. Duobus istis tamquam omnium scelerum biga vectus Imperator, redditus est temporibus istis nouus Nero, illo non inferior aurigandi arte, nec libidine impar,sed prodigalitate persimilis,atque sæuitia proximus. Fusius de his omnibus agit Curopalates, ex quo ista dumtaxat,quæ sacra attingunt, hic reddamus: ait post alia probrosi hominis enarrata facinora: [a] Hæc igitur (inquit) omnia homini odium conciliabant, omniumq. in ipsum iram merito concitabant. & quod pessimum est, Cinædorum ipsum comitantium societas, & ad omne turpe facinus paratorum. Quos ille in honore habens & colens, diuinis vero illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpiterq. & impure cogebat res diuinas peragere,castissimaq. mysteria, istorum principem Gryllum nomine, Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas; se quoque vnum e sacerdotibus fieri voluit, qui Ptæsul Coloniæ appellabatur. Cumq. oporteret eos canere, mysteriaq. perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodammodo & leui voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atque in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorum hymnorum voces edere consueuerunt; habebantq. vasa inaurata, & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, ijs qui sumerent, porrigebant, ad hunc modum sacrosancta & impolluta mysteria irridentes. C D

MICHAELIS MORES CORRVPTISSIMI.

a Ioan. Curop. in Mich.

DE GRYLLO CINAEDO IN PATRIARCHAM.

Accidit olim vt improbus iste cœtus, cinædorum scilicet, quo repræsentabatur Patriarcha cum Episcopis,in via occurreret beato Ignatio Patriarchæ cum sacro Clero & supplicationibus procedenti. Quo Gryllus conspecto, turpiter simul & impudenter nihil cedens, remissa testudine, cum suis sodalibus vehementioribus plausibus vsus, sanctos illos maledictis & turpibus probris lacessebat. Iste impudentissimus Imperator matrem quoque suam Theodoram in palatio adhuc degentem accersiuit, vt a Patriarcha (nam istum esse beatum Ignatium finxerat) benedictionem acciperet. Vt igitur honestissima mulier summa religione exijt, seq. in terram prostrauit, benedictionem petens, nihil omnino suspicata; quippe cum interim Gryllus os occultaret: surgens ille oppedit, crepitum scilicet ventris emittit, verbaq. proprio ore digna protulit. Ipsa vero grauiter & iniquo animo factum illud ferens, execrationibus filium insectabatur, ipsumq. propediem diuina prouidentia destitutum iri, quasi Propheta, vaticinata est.] hæc de Imperatoris turpitudine, atque religionis contemptu. Quomodo autem Theodoram Augustam matrem ipsum redarguentem Imperio exuit, dicemus anno sequenti. E

THEODORA AVGVSTA DEPVLSA A FILIO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SYNODVS VALENTINA IN GALLIA. *a Extat tom. 3. Conc. edit. Ven.*

SEQVITVR Christi Redemptoris annus octingentesimus quinquagesimusquintus, Indictione tertia consignatus, cuius exordio, nempe sexto Idus Ianuarij celebratur in Gallia Synodus Valentina, [a] vt eius declarat præfatio his verbis: Regnante Domino nostro IESV Christo, anno octingentesimo quinquagesimoquinto, gloriosissimo Lothario Imp. decimoquinto, Indictione tertia, mensis Ianuarij, sexto filij eiusdem, apud Valentinam vrbem &c.] cui interfuerunt trium Metropolitanarum sedium Episcopi, Lugdunensis, Viennensis, & Arelatensis, omnes numero quatuordecim. Metropolitanarum sedium Episcopi hi fuerunt, Remigius Lugdunensis, Egilmarus Viennensis, Rothlandus Arelatensis, collaborante cum eis Obbone Episcopo Gratianopolitano.] Sed error in titulo, dum sub Benedicto Papa successore Leonis collocatur; nam etsi hoc anno moritur Leo, & succedit Benedictus; tamen sub Leone celebratum oportuit, qui mense Iulij ex hac vita migrauit. Occasio autem huius congregandi Episcoporum conuentus, præcipua illa fuit, quod Scoti quidam vagi homines, quorum princeps Gothescalcus de prædestinatione & præscientia Dei, de gratia & libero arbitrio prauas opiniones in vulgus spargere laborabãt, ex quibus Catholica doctrina corrumperetur. His occurrentes Episcopi, in nouitatem vltores exurgentes, nihil præterea in Ecclesiam inducendum censuerunt, quam quod sanctissimi Patres, Doctores Ecclesiæ fideles omni sinceritate docuissent in Africa olim in Concilio Carthaginensi, in Gallijs in Concilio Arausicano, quibus esset in his omnibus inhærendum, nempe bonos non nisi per gratiam Dei saluari, malos per suam damnari iniquitatem. Nec ipsos malos (vt dicebant ipsi) ideo perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia esse noluerunt. Gothescalcum enim illum, de quo superius dictum est in secundo Concilio Moguntino sub Rabano, fuisse horum errorum auctorem, & magistrum discipulorum, satis superius suo loco demonstratum est. Porro quod ad hanc Synodum spectat, Hincmarus in epistola ad Carolum Caluum aduersus errores Gothescalci eius meminit, cuius nomine se accepisse testatur capitula quædam, vt quid de his sentiret ipse secundum Ecclesiam Catholicam, responderet, quod & fecit, damnans scripto libro eiusdem hæretici de prædestinatione renouatos errores. Posthæc autem in eadem Synodo ad corrigenda mala, quæ per laicos Ecclesijs inferrentur, conuersi sunt Patres, ac in primis ne qui nominarentur a Regibus Episcopi, ita indiscussi reciperentur, sed de doctrina atque moribus diligentissimum haberetur examen. Vetuerunt insuper ne vtraque pars litigantium iurare simul compelleretur, cum esset necesse alteram periurare. Sed & qui creuerat graui animarum damno in populo Francorum abusus, vt causæ sæpius duello dirimerentur, ne inolitum scelus alterius patraretur, canonica censura, dignaq. cohibuere seueritate, hæc statuentes.

SCOTORVM ERRORES CONFVTATI.

Statuimus iuxta antiquum Ecclesiasticæ obseruationis morem, vt quicumque tam iniqua & Christianæ paci inimica pugna alterum occiderit, seu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequissimus & latro cruentus ab Ecclesia & omnium Fidelium cœtu separatus ad agendam pœnitentiam modis omnibus compellatur. Ille vero qui occisus fuerit, tamquam sui homicida & propriæ mortis spontaneus apperitor a Dominicæ oblationis commemoratione alienus, nec cadauer eius iuxta sanctorum Canonum decretum, cum Psalmis vel orationibus ad sepulturam deducatur. Suscitia Christianissimi Imp. pietas sacerdotali omnium nostrum supplicatione implo-randa est, vt tantum malum a populo Fidelium suis publicis sanctionibus amoueat-tu consulas, ex quibus præsentia deplorés tempora, cum Ecclesiæ Principum nimia licentia grauissime afflictantur, & per eius magistratus grauia pati compelluntur. Canones omnes numerantur vigintitres ab ijsdem constituti.

DVELLVM EXERCENTES QVA POENA DIGNI HABITI.

b Extat tom. 3. Conc. edit. Venet.

Eodem anno mense Februario Ticini [b] Concilium celebratur ab Episcopis Cisalpinis Ludouici Imperatoris monitu, vt eiusdem Imperatoris sanctionis exordio his verbis declaratur: In nomine Dei omnipotentis, anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimoquinto, Indictione tertia (*ita iure restituitur corruptus textus, pro decimatertia*) mense Februario, die mensis eiusdem quarto.

CONCILIVM TICINENSE.

Cum dominus magnificentissimus Ludouicus Augustus apud Ticinensem ciuitatem in Augustali aula resideret, tractaturus de statu sanctæ matris Ecclesiæ, & pace diuina dispositione commissi sibi Imperij, ac generali totius populi salute præsentibus optimatibus suis, dixit: Crebro vestram fidelitatem retro actis temporibus commonuimus, vt secundum normam Christianæ religionis viuere vnusquisque nostrum fidelium satageret, & suos a rapina compesceret. Attamen quia hactenus indiligenter actum est, amodo omni conamine omnes studere volumus, quo penitus a nostro Regno rapina eliminetur, & pauperum voces vsque nunc Domini Sabaoth aures pulsantes querimonijs, incipiant suo Creatori laudes rependere pro vbique pace & quiete concessa nobis a gentibus.

Statuimus autem vt Ecclesiæ Dei per totius Regni nostri fundatæ terminos sub nostræ immunitatis tuitione secure cum rebus & familijs permaneant, ceu prædecessorum nostrorum pijssimorum Augustorum temporibus fuisse probantur, earumq. Rectores proprijs vtantur priuilegijs; & monachi per sua cœnobia regularem teneant ordinem; similiter & Clerus omnis proprio fungatur ministerio, nemine molestante nostri terroris formidine &c.] probe quidem ista, sed an ipse ista præstiterit ergapræcipuam omnium Romanam Ecclesiam, qui suis priuilegijs gaudere se velle ostendit parœchias omnes; quæ dicturi sumus inferius in electione Benedicti Pontificis significabunt.

Porro ista omnia rogatione Episcoporum, qui Concilio Ticinensi interfuerunt, Ludouicus rescripsit. Cum Episcopi quæ vellent in Ecclesia ordinari atque disponi, non vt olim consueuere maiores, ipsi sacerdotali auctoritate per Canones constituerent, sed ea per capita digesta mitterent in palatium probanda ab Imperatore; quod & factum videmus in nuper nominato Concilio Valentino. Ista temporum calamitate ferente prodiere, vt Principes prædatorie, vt latrones in siluis, in Ecclesias sibi ius iniuste vendicarent, in earumdemq. personas dominium tyrannice exercerent.

LVDOVICVS IMP. ROMAM VENIT.

Sed quæ causa exorta sit, vt post hæc, eodem isto anno viuẽte adhuc Leone Romano Pontifice, idem Ludouicus Romam se concito gradu conferret, iam dicamus ex Anastasio, qui interfuit. ait enim circa finem vitæ ab ipso scriptæ Leonis IIII. Pontificis: Quidam Daniel Magister militum iniquitatis ac stultitiæ mole cæcatus, ad serenissimi domni Ludouici Imperatoris vestigia properauit, eiq multa falsa & inutilia verba, quæ credi nullo modo possent, super Gratianum eminentissimum Magistrum militum & Romani Palatij egregium Superinstam & Consiliarium dicere non dubitauit: Nam constanter eum accusabat falsitate ob inuidiam, dicens Imperatori de Gratiano Romanæ vrbis Superinsta: Quem erga vos fidelem esse creditis, mihi soli in domo sua, nimium super Francos murmurans, dixit secrete: Quia Franci nobis nihil boni faciunt, vel adiutorium præbent, sed magis quæ nostra sunt violenter tollunt; quare non aduocamus Græcos, cum eis fœdus pacis componentes, & Francorum Regem & gentem de nostro Regno & dominatione expellimus? Quo audito, mox prædictus Imperator immenso furore incensus, sine litteris etiam ad Romanum directis Pontificem & Senatum, Romam venire velociter procurauit. Quem tamen venientem domnus Leo Papa honorifice (sicut mos est) super gradus maiores beati Petri Apostoli residens suscepit, & mellifluis prædicationis verbis placare cœpit.

CAVSA GRATIANI CALVMNIOSE ACCVSATI.

Quadam vero die, ipso Imperatore cum sanctissimo Leone Pontifice, omnibus Romanis proceribus pariter & optimis Francis in domo, quam beatæ memoriæ Leo Tertius Papa iuxta Ecclesiam beati Petri Apostoli fecerat, sedentibus, de prædicta accusatione placitum habuit. Tunc Daniel iniqua fronte armatus, falsaq. cogitatione imbutus dixit coram omnibus: Iste Gratianus habuit mecum consilium hanc Romanam terram de * vestra tollere potestate, & Græcis tradere illam. Cui statim non solum Gratianus, verumetiam omnes Romani coram Imperatore dixere. Mentiris, nullo modo est verum quod dicis. Cognoscens autem Imperator & omnis Romanorum Francorumq. nobilitas prædictum Danielem tale crimen per falsitatem & inuidiam contra Gratianum dixisse: ilico idem clementissimus Imp. nolens contra instituta veterum Augustorum peragere Romanorum, eos secundum Romanam legem

* nostra

Universidad de Deusto
Biblioteca

gem instituit iudicare. Quo iudicio ipse Daniel multorum verbis reprehensus, ore proprio manifestauit se falsum testimonium super eum dixisse: ideo iam dicto Gratiano ante omnes est traditus, vt quidquid de eo facere vellet, potestatem haberet; sed eum iam traditum Danielem Imperator a Gratiano multa & humili supplicatione petiuit; quem ille statim plenaria ipsi reddita gratia, libenter concessit, & sic de mortis est periculo liberatus. A

LEONIS IV. PAPAE OBITVS.

His vero peractis, Imperator abijt, & sanctissimus domnus Leo IV. Papa non post multos dies obdormiuit in Domino XVI. Kal. Augusti, sepultus vero est in Ecclesia B. Petri. Fecit autem ordinationes duas, vnam in mense Decembris, & aliam per mensem Martij, creauit presbyteros decem & octo, diacones octo, Episcopos per diuersa loca sexagintatres.] hæc omnia Anastasius, qui numerat eiusdem Leonis Papæ annos octo, menses tres, & dies quinque. Relatus est autem inter Sanctos, scriptus in tabulis Ecclesiasticis, [a] anniuersaria memoria celebrandus. Sed quæ præter hæc ab eodem Anastasio de Leone scripta sunt videamus. Cultũ enim Sanctorum eũ magno studio prosecutum pluribus ostendit; quo in laborioso Pontificatu conciliauit sibi per Sanctorum intercessionem ad magna præstanda diuinum auxilium, quo munitus quæcumque ardua licet aggressus est, felicissime consummauit. Præter illa autem quæ superius dicta sunt, collata ab eodem Pontifice in diuersas Ecclesias sacra dona, quæ in eodem argumento versatus Anastasius addit, sic accipe. B

[a] *Martyrolog. Rom. die 17. Iulij.*

CVLTVS SS. MARTYRVM LEONIS PONTIFICIS.

Hic vero sanctissimus Papa sanctorum Martyrum sepulchra deuota mente ardentiq. pectore assidue visitabat; quos vigilijs sacrisq. orationibus pro cuncto Orthodoxæ Fidei populo exorabat. Die quadam cum ad sepulchrum beati Laurentij martyris peruenisset, & more solito orationem expleret, diligentius inquirere cœpit, ac dicere: Quanti quotidianas hic monachi Deo omnipotenti referunt laudes? Tunc omnes qui aderant, beato Pontifici retulerunt, quod a quibusdam Pontificibus duo monasteria ibidem fuissent constructa, sed pro magna paupertate & inopia in desolationem redacta sint. mox autem idem almificus Pontifex superno nutu compunctus, monasterij quod nũc vocatur sancti Stephani & Cassiani, restaurans muneribus & diuitijs locum plenissime ornauit. In quo etiam sancta conuersatione plures instituit monachos Græcos genere, qui Deo omnipotenti, eidemq. Martyri, diu noctuq. laudes persoluerent.] Sed & quæ dona in diuersas alias Ecclesias, præter illa quæ superius suis locis alia occasione sunt recensita, contulerit, eodem ordine quo ab ipso Anastasio pro ratione temporis quo sunt facta memorantur, diuersis locis posita sic accipe. C

Obtulit in basilica quatuor Coronatorum, in qua sacerdotij sui solertissime functus est officio, canistra de argento purissimo tria pensantia libras . . . . Aquamanile similiter de argento mundissimo par vnum, cantharum, & thymiatherium vnũ pensans libras . . . . . Vela de fundato ad nitorem arcuum ipsius Ecclesiæ duodecim. Item vela serica vigintiquatuor. Fecit & vestem holosericam habentem periclisin dechrysoclauo, & aliam vestem albam cum rosis habentem rotas septem, & in medio tabulam cum chrysoclauo cum effigie hominis gerentis in capite gemmas prasinas quinque. Item vestem albam de chrysoclauo cum rotis sex. Fecit etiam in iam dicta basilica in honorem altaris vela habentia cruces & gammadias de chrysoclauo & gemmis & bullis aureis trigintatribus. velum acu pictum habens hominis effigiem sedentis super pauonem; vela tria habentia historiã sanctæ Dei Genitricis Mariæ; alia vela fundata quatuordecim, & vestes de blatti duas. & inferius: In basilica sanctorum Quatuor Coronatorum fecit vestem de chrysoclauo, habentem historiam Resurrectionis Domini nostri IESV Christi atque effigies prædictorum Martyrum & ipsius almifici Præsulis.] & post multa sæpius enarrata: Fecit idem egregius Pontifex in monasterio sancti Martini, quod beati Petri basilicæ cohæret, ad laudem & gloriam ipsius beati Martini miræ pulchritudinis vestem, habentem historiam supra memorati Martini iacentis in lecto, cum effigie Saluatoris Domini nostri IESV Christi: simul & effigie sanctæ Agathæ ad pedes habentis effigiem ipsius almi Pontificis, habentem gemmas hyacinthinas decem & septem. Item in eodem Oratorio fecit vela quatuor, & vnum habens rotas de chrysoclauo tres. Fecit & in basilica sanctorum Quatuor Coronatorum vestem de fundato, habentem historiam ipsorum Sanctorum & effigiem ipsius magni Præsulis, habentem gemmas duodecim. D E

Idem

Idem beatissimus Præsul fecit in Ecclesia beati Siluestri Confessoris atque Pontificis quæ est in monte Soracte, vestem de fundato, habentem * angelos quatuor duos quidem de fundato, duos de tigrin.] & inferius. A * angulos

Idem beatissimus Papa omnia Sanctorum quæ destructa fuerant loca reædificare magnopere cupiebat: Nam & monasterium Corsarum iuxta basilicam beati Sixti martyris atque Pontificis situm, quondam malorum hominum operibus desolatum, & ad sæcularem habitationem perductum, pro salute ac futura retributione animæ suæ perfectius restaurauit; in quo etiam ancillarum Dei congregationem muniuit ad persoluendas Deo omnipotenti laudes, muneribus perornauit, & diuitijs auxit: & omnia sacris præceptis quæ fuerant ablata restaurans, suis sanctis digitis plenius confirmauit.] At de munere prædicationis ista interserit.

Hic sæpius memoratus beatissimus Papa prædicationis suæ alloquio multos ad cognitionem veritatis perduxit, & salutiferas omnibus operationes demonstrauit.] addit his insuper: Octauam Assumptionis beatæ Dei Genitricis diem, quam minime Roma antea colebat, vigilijs sacris, matutinisq. cum omni Clero pernoctans laudibus in basilica eiusdem semper Virginis Dominæ nostræ, quæ foris muros iuxta basilicam beati Laurentij martyris sita est, celebrare præcepit; in qua etiam magna populi multitudo conuenit, nouæ festiuitatis cupiens celebrare solemnitatem. Hoc ipse magnanimus cum videret Antistes, omnibus qui aderant huic celebritati plenius argenteos erogauit. Nec non fecit ibidem vela quadraginta quinque, & intra ipsius Ecclesiæ Oratorium, quod vocatur Barbaræ, fecit vestem de fundato. In Oratorio sancti Nicolai fecit vestem de fundato: & in Oratorio sanctæ Eugeniæ item fecit vestem de fundato. Item in Ecclesia sancti Stephani foris muros iuxta Ecclesiam sancti Laurentij, fecit vestem de fundato.] & infra: In Oratorio beati Leonis martyris fecit vestem de fundato. idem in monasterio sanctæ Mariæ Dominæ nostræ posito iuxta monasterium, quod dicitur Corsarum, vestem fecit de fundato, idem in Oratorio sancti Anastasij. B C

Item Crucem, quæ (vt mos est antiquus) ferebatur a subdiaconibus ante equum Põtificum, Deo adiuuante, in auro & argento & gemmis melius renouauit. Obtulit Ecclesiæ beatæ Nymphæ martyris quæ est in ciuitate Portuense, vestem de fundato. Similiter fecit in Ecclesia sanctorum Cosmæ & Damiani in Silua candida. Intra basilicam beati Petri fecit Oratorium miræ pulchritudinis pulchris marmoribus circũdatum, & absidem cum musiuo ornauit, in quo recondidit corpus venerabile beati Leonis Confessoris atque Pontificis, & desuper construxit altare & Ciborium deauratum eũ Cruce.] Infra post multa: In monasterio sancti Cæsarij in Palatio fecit vestẽ de fundato & vela quatuor. & in monasterio sanctæ Agathæ extra portam sancti Pancratij fecit vestem de fundato & vela octo. & in Oratorio quod dicitur Pauli Papæ, obtulit vestem de fundato aquilarum, habentem imagines cum Cruce de chrysoclauo & gammadijs. idem in Oratorio sanctorum Processi & Martiniani, obtulit vestem cum rotis, aquilis, & Cruce de chrysoclauo cum gammadijs. & in monasterio sancti Hadriani similiter.] & inferius. Obtulit Ecclesiæ sancti Stephani protomartyris vestem auro textam cum gemmis hyacinthinis. Et in Ecclesia sancti Laurentij foris muros vestem de serico mundo cum aquilis, habentem depictum martyriũ prædicti martyris cum imagine Pontificis ipsius. D

In Ecclesia sanctorum Quatuor Coronatorum imagines de argento tres, in vna habentem vultum Saluatoris, duas alias habentes vultus Claudij & Nicostrati, pensantes libras quinquagintaduas & semis. & in eadem Ecclesia obtulit coronam de argento pensantem libras vigintiquinque. & in pergula eiusdem Ecclesiæ quæ est ante altare maius, suspendit lilium de argento, habens mala de crystallo & ramunculum: fecit etiam ibi canistra de argento septem pensantia libras duodecim. E

Fecit idem mitissimus Pontifex in æde propria monasterium ancillarum Dei in honorem SS. Symmitrij, & Cæsarij, cui & bona largitus est, patenam & calicem de argento exauratũ, habentem diuersas gemmas, necnon & thymiamatheria & canthara, & canistra de argento mundissimo & gabathas saxiscas, & vestes de fundato tres, & regnum ex auro purissimo cum gemmis prasinis & hyacinthinis, quod pendet super altare pensans libras . . . . . & basilicæ sanctæ Dei Genitricis extra muros prope

Universidad de Deusto
Biblioteca

S. Laurentium obtulit vestem de fundato, habentem in medio tabulam exauratam A
cum effigie Natiuitatis Domini nostri IESV Christi, & ipsius almi Pontificis. & in
ipsa Ecclesia sancti Laurentij thuribulum argenteum cum operculo suo exauratum,
habens catenulas suas per gyrum pendentes lib. septem.] & inferius.

Obtulit idem Præsul in Ecclesia sancti Cæsarij in ciuitate Tarracina vestem de fundato, habentem in medio crucem & gammadias & periclisin de blatti, legentem nomen domni Leonis Quarti Papæ, & vela de fundato qũinque, & vestem de quadraplo, habentem in medio crucem de chrysoclauo cum nomine eiusdem Leonis. Fecit similiter in ciuitate Blerana in Ecclesia sancti Sinzigij, vbi obtulit vestem de fundato, habentem tabulas de chrysoclauo cum effigie Saluatoris & sancti Sinzigij, & ipsius Præsulis, & vela de fundato quatuor. & in Ecclesia sanctorum Quatuor Coronatorum obtulit ceroſtrata ex argento purissimo pensantia libras quinque & vncias B
sex, & gabathas ex argento numero quatuor. & in Ecclesia sancti Laurentij foris muros vela de fundato vigintiseptem. Et in Ecclesia sancti Clementis Papæ & martyris regnum quod pendet super altare, ex auro, habens in medio crucem cum gemmis vitreis.

Obtulit in Ecclesia sancti Hippolyti martyris in insula Portuensi quæ nuncupatur Arcis, vestem de fundato, habentem gammadias ex argento textas, & vela de fundato quatuor. Et in Ecclesia sanctæ Dei Genitricis Mariæ quæ ponitur in ciuitate, quæ vocatur Anagnia, obtulit vestem de fundato cum gammadijs auro textis, & vela de fundato quatuor.] hæc & alia Anastasius.

Sed ne quid intactum prætermittamus de rebus gestis tanti Pontificis: plura sunt quidem, quæ quoniam quoto anno eius Pontificatus acciderint, minime potuimus C
reperire, ad finem vitæ eius ex more collocanda seruauimus, nimirum legationes ex diuersis locis ad ipsum perlatas, ex Gallia & ex Britannia. Quæ ex Gallia missa est,

LEGATIO LVPI FERRARIENSIS.

ea functus Lupus Abbas Ferrariensis, de quo sæpe pluraq. superius. Testatur id ipse sua epistola ad huius successorem Benedictum Papam, [a] verbis his. Tempore de-

a *Lup. epist.* 103

cessoris vestri beatæ memoriæ Leonis functus legatione Romæ, cui auctore Deo præsidetis, & ab eodem Antistite exceptus benigne atque tractatus &c.] meminit ipse

b *Lup. epist.* 66. & 67.

eiusdem legationis in epistola ad Reginfridum Episcopũ pro permutatione [b] facienda in suo transitu monetæ Italicæ. Quæ autem causa legationis fuerit præter visitationem Liminum Apostolorum, nihil reperitur scriptis proditum, quæ generatim habet

c *Lup. epist.* 68.

in epistola ad Marcuadum Abbatem verbis istis conscripta [c].

Charissimo ac desideratissimo Patri Marcuado Lupus plurimam salutem. D

Orationis gratia & quarumdam Ecclesiasticarum studio causarum, quas Deo volente, reuersus cum vos videro, paternitati vestræ aperiam, Romam proficiscor. Et quoniam in efficiendis rebus, Apostolici notitia indigebo: ea vero sine munerum interceſſione iniri commode non potest: velut ad paternum, immo ad maternum gremium ad vos confugio, supplicans, vt sicut numquam mihi vlla necessitate defuistis, ita nunc adesse dignemini, mihique, si vllo modo potestis, per præsentes nuntios duo saga Veneti coloris, & totidem lintea, quæ Germanice, Glizza, vocantur, dirigatis, quæ illi comperi esse charissima. Horum si fuerit vobis integritas ardua, nequidquam videbitur nobis ipsa medietas contemnenda: nam sæculari eruditione docti sumus, vt sperantes minora, maiora poscamus. Ac ne ingenio nostro latiorem defuisse materiã suspicemini, si equo tolutario, vel quolibet alio fortissimo nostrũ iter subleuaueritis, plu- E
rimum nobis collatum esse ducemus. Sane nihil me obtinere moleste præferam, si communicatis his litteris cum communi filio Eigile, risum vterque vestrum tenuerit. Cupio vos valere feliciter meiq. benigne memoriam gerere.] hucusque ad Marcuadum Lupus. Præstitit ipse Marcuadus quod Lupus petierat, & abundanter, vt ipse testatur alia ad ipsum reddita post epistola: nam & pueros addidit externæ linguæ peri-

d *Lup. epist.* 70.

tos. Vidisti ex recitata [d] Lupi epistola veterem morem, non adire solitos Legatos summum Pontificem absque muneribus, tamquam eulogijs, vt vidimus superius de sancto Bonifacio martyre Episcopo Moguntino, hisce xenijs Romanos Pontifices frequentante; erant ista munuscula, vt vidisti, quæ symbolum charitatis exprimerent in dante, & in accipiente non arguerent auaritiam. Quod autem ad legationem pertinet Britannorum Episcoporum, prouincia illa, vt vidimus, diu exagita-

LEGATIO BRITANNORVM EPISCOPORVM.

ta tyran-

A ta tyrãnide Nomenoij impij hominis atque sacrilegi, Ecclesiæ illi expositæ grauissime afflictatæ fuerunt; illo autem Dei vindicta perempto, respirare paululum concessum est. Quamobrem coeuntes Episcopi, synodali conuentu inter alia ad Sedem Apostolicam legationem decreuere, vt de nonnullis illam consulerent. Quænam autem ista fuerint, epistola eiusdem Leonis Pontificis ad eos reddita docet, [a] quæ sic se habet.

a *Epist. Leon. ad Britan. tom. 2. epist. Decret. in fin.*

Leo omnibus reuerendissimis & sanctissimis confratribus Britannicæ gentis Episcopis.

Quanto studio, quantaq. solertia gregem vobis in Domino commissum pascitis, diuinisq. fouetis edulijs, nobis directa scripta reserarunt. Vnde non modica exultatione congratulor, & tantarum ambiguitatum indagatione lætificatus, a timore negligentiæ, qui me illius regionis in infimis deprimebat; quasi a graui languore releB uatus, * & vtpote sanus, licet omni salute captus, magis animo sospes surrexi, quam corpore. Quia cum quòrumdam laicorum in Ecclesiasticis cognoueram curam præpollere, & studioso animo illorum respondere vigilantijs cogerer; nihil aliud vos qui diuinis negotijs & Ecclesiasticis sorte venistis, quam crederem dormitare: Nunc diuina gratia hi confratres nostri, videlicet talium, & tales Ecclesiarum præsules ad nos perducti & cogniti, magis securus nunc duro quam antea.

LEONIS PAP. EPIST. AD CONSVLT. BRITAN.

* locus obscurus

Legationem denique communem omnium Episcoporum reuerendissimorum nobis propositam relegentes, requiritis de [b] his, qui turpissimo lucro columbas in templo Domini vendere non pertimescunt, & sua facta improba temeritate Simonis hæreseos coniungentes: vtrum possint in ordine pœnitentiam agere, aut tantummodo extra ordinem & sacerdotalem fieri gradum. Quod nos qui adeo conuictis, & ijs qui

b *1. q. 7. cap. 5. Requiritis.*

C tam detestabile nefas (quod iam in multis est damnatum Concilijs) peregisse cognoscuntur, nulla possumus pœnitentia subuenire, & tot spiritualibus Patribus obuiare, sed in illorum Patrum me sententia conuenire certum sit; ita tamen vt omnia in Concilijs fiant Episcoporum. Nam [c] nullam damnationem Episcoporum esse vmquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum (quæ fit per duodecim Episcopos) aut certe probata sententia per septuaginta duos idoneos testes, qui tales sint, qui & accusare possint, & prius ad sacra Christi quatuor Euangelia sacramenta præstent, quod nil falsum depromant, sicut nobis beatus Siluester tradidit, & Romana sancta videtur tenere Ecclesia. Et si inter eos, quos damnandos esse dixerint homines, fuerit Episcopus, qui suam causam in præsentia Romanæ Sedis Episcopi petierit audiri: nullus super illum definitiuam dare sententiam præsumat, sed eum

c *2. q. 4. c. vit.*

D omnino audiri decernimus. De cetero quod nobis apicibus vestris factum est clarum; quid vel qualiter de ipsis capitulis interrogatis debeam respondere; vnde precibus vestris annuere curauimus, & sigillatim quid agendum sit: siue ex posito a sanctis Patribus, siue more antiquitus tradito curauimus demonstrare.

Primo quidem capitulo dictũ, cui Ecclesiasticus ordo pertineat. Quod Episcopis & clericis ordinatis pertinere non dubiũ est (quod vos ignorare minime credimus) ab ipsis Apostolicis viris cognoscetis. Et cum in sacris Ecclesijs ab Episcopis promulgatæ sint regulæ & receptæ: quis extra Episcopos promulgatores canonicarum quiuerit esse sententiarum?

Capitulo secundo. [d] Regenda vero est vnaquæque parochia sub prouisione ac tui-

d *10. q. 1. c. 4.*

E tione Episcopi per sacerdotes & ceteros clericos, quos ipse cum Dei timore prouiderit, cui iure pertinere videtur, & circumire, vt sibi necessarium visum fuerit, vel Ecclesiastica vtilitate cogente.

Capitulo tertio. [e] De Eulogijs ad sacra deferendis Concilia, nihil inuenimus a maioribus terminatum, sed sicut vnicuique presbytero placuerit. Nam si constitutum fuerit illo in tempore benedictiones afferri, forsan minus libenter ad Synodos occurrent, & magis venire * detrectent, quæ vt arbitror non sunt rationabiliter quærendæ, nec vltro delatæ sunt respuendæ.

e *1. Dist. 18. c. 8. de Euleg.*

* detrectabunt

Capite quarto. De expetentia autem diuinationum vel maleficiorum scriptum quidem in sacris habemus Canonibus (vt ipsa verba ponamus) ita: Qui diuinationes expetunt, & more Gentilium sequuntur, aut in domos suas istiusmodi homines introducunt exquirendi aliquid arte malefica, aut expiandi causa, sub regula quinquennij iaceant. Vnde ad illorum similitudinem sortes, quibus vos cuncta in vestris

Universidad de Deusto
Biblioteca

discriminatis iudicijs, nihil aliud quam quod illi Patres damnauerunt, diuinationes & maleficium esse decernimus. A

Capitulo quinto. Vt definitum est a Patribus, nullus de propria cognatione sibi audeat copulare, alioqui anathema sit. Vnde beati iunioris Gregorij decreta sunt tenenda.] hucusque ex epistola Leonis ad consultationes Britannorum Episcoporum. hæc ex scripto codice & edita epistola ad Britannos, de qua aliqua apud diuersos Canonū collectores reperiuntur, quæ his coniungimus, atque in primis quæ sequuntur.[a]

a Dist. 20. c. 1. Pal. p. 3. tit 20. Anf lib. 3. c. vlt. Iud. p. 4. c 72. Pan. lib. 2. cap. 113.

De libellis & commentarijs aliorum non conuenit aliquem iudicare, & sanctorum Conciliorum Canones relinquere, vel Decretalium regulas, ideſt, quæ habentur apud nos simul cum Canonibus. Quibus in omnibus Ecclesiasticis vtimur iudicijs sunt canones * Apostolorum, Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsarienſium, Gangrenſium, Antiochenſium, Laodicenſium, Constantinopolitanorum, Ephesiorum, Chalcedonenſium, Sardicenſium, Africanenſium, Carthaginenſium, & cum illis regulæ Præsulum Romanorum, Siluestri, Siricij, Innocentij, Zosimi, Cælestini, Leonis, Gelasij, Hilarij, Symmachi, Hormisdæ, Simplicij, & Gregorij Iunioris. Isti omnino sunt & per quos iudicant Episcopi, & per quos simul Episcopi iudicantur & clerici. Nam si tale emerserit vel contigerit inusitatum negotium, quod minime posset per ipsos definiri: tunc si illorum, quorum meministis, dicta, Hieronymi, Augustini, Isidori, ac ceterorum similium sanctorum Doctorum reperta fuerint, magnanimiter sunt retinenda, ac promulganda, vel ad Apostolicam Sedem referenda de talibus. Quam ob causam luculentius, & magna voce pronuntiare non timeo; quia qui illa quæ diximus sanctorum Patrum statuta, quæ apud nos Canonum nomine prætitulantur (siue sit ille Episcopus, siue clericus, siue laicus) non indifferenter recipere conuincitur: nec Catholicam, nec Apostolicam Sedem, nec sancta quatuor Euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum suum retinere, vel credere probatur.] hæc ibi. ex quibus vides, hactenus non vsu receptas epistolas illas, quæ ante Siluestrum diuersorum feruntur Romanorum Pontificum, ab Isidoro collectas. B C

** qui dicuntur*

b 7. q. 1. c. 10. Non furem.

Extat & eiusdem Pontificis epistolæ fragmentum ad Ducem Britanniæ Vernonem apud Gratianum his verbis.[b] Non furem, non latronem, qualem Gillandum *(alias Gistardum)* esse sentimus in Nannetica sede: qui viuentis, quod non licuit, locum non timuit vsurpare, pro cuiuscumque muneris donis vltra debes defensare.

Habet autem idem peruetus codex aliam breuiorem Leonis Papæ epistolam ad Prudentium Episcopum de monasterio erigendo. est mentio huius Episcopi in Concilio Suessionensi, de quo superius mentio facta est, & apud Lupum Ferrariensem in epistola nonagesimanona, immo extat epistola ad ipsum scripta, quæ est ordine sexagesimatertia. D

Leo Episcopus seruus seruorum Dei reuerendissimo & sanctissimo Prudentio Tricassinæ Episcopo salutem.

Cognoscat prudentia sanctitatis tuæ, qualiter hic religiosus Adremarus monachus cum monachis suis, cum summa deuotione ad laudem & gloriam sanctæ Trinitatis, & remedium animæ suæ, suorumq. omnium, in honorem beati Petri Apostolorū principis, seu & sancti Leonis eiusdem Vicarij Papæ monasterium desiderat consecrare, & situm ac structurā eius sancti cœnobij in rebus iuris dicti beati Petri Apostoli, quæ eius vere sunt, fundare ac cōstruere. Quæ res prædictæ Guidoni * generosissimo Comiti per præceptum Pontificale donatæ sunt. Quam ob causam iubemus, ac hortamur sanctitatem tuam, vt quando ab illius monasterij prædictis monachis fueris cum humilitate postulatus, illuc accedere debeas, & locum quem vobis significauerit, ipsas illic reliquias supranominatorum Sanctorum, quas a nobis accepit, eo tenore & conditione recondas atque consacres, vt semper ac perpetualiter sub iure ac potestate sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ iam fatum monasterium consistat atque permaneat. Sanctitatem tuam omnipotens Deus incolumem custodiat, frater. Bene vale.] E

** a Guidone Comite*

EX EPIST. LEONIS AD CAROLVM.

c 16. q. 7. c. 6.

De illa autem, quam idem Leo Papa IV. ad Carolum Francorū Regem epistolam scripsit, accipe quod recitat Gratianus[c] fragmētum: Si fortassis (quod non credimus) apud vos inutiles iudicamur: Ecclesia tamē cui permittente Domino præsumus, non inutilis, sed caput, principiumq. omniū, merito simul ab omnibus vocatur.] & ex eodem infra idē:[d] Contra sanctorū Patrum cēsuras videtur existere, si sæcularis vel laicus presby-

d 16. q. 7. c. 29.

A presbyteros ab Ecclesijs, in quibus tempore ordinationis eorum nominati, vel introducti fuerint, videtur expellere. Si vero fundatores Ecclesiarum ad inopiam vergere cœperunt, vt ab ijsdem Ecclesijs temporalis vitæ suffragia percipiant.]

Et ex alia eiusdem Leonis epistola ad Ebruinum & Adelfridum Episcopos fragmentum aliud ab eodem Gratiano pariter recitatum habetur,[a] quod incipit: Quia Præsulatus nostri (quod bene nostis) magisterium non solum de sacerdotum, verum etiam de sæcularium vtilitatibus debet esse solicitum, propterea &c.] De eodem Leone illud insuper proditum ab antiquis, quod cum Egbertus Rex Anglorum fine successore Rege defunctus esset, Apostolica auctoritate dispensauit, vt Adulphus siue Alidulphus eius filius iam subdiaconus ordinatus vxorem ducere posset. testatur hæc Gothelinus Morinensis in vita sancti Suuithuni Episcopi Vuintonienſis[b].

a Dist. 1. q. 4. c. 5.

b apud Sur. to. 4. die 2. Iulij.

B Ad calcem vero ne tanti Pontificis tantum pereat monumentum, adiungenda hic homilia eiusdem Patris sanctissimi, quā per prouincias ad Episcopos misit, vt ab ipsis recitaretur cunctis sibi subditis presbyteris animarum curam gerentibus, quo cunctis innotesceret, quæ essent sui muneris, & ad salutem consequendam quæ agere deberēt. Reperimus eam in Vaticana Bibliotheca, hac videlicet inscriptione notatam.

Leonis Quarti Romani Pontificis sermo. Ex Vatic. Bibliot. cod. qui inscribitur liber Censuum.

Leo Quartus Romanus Pontifex homiliam conscripsit, quam quisque Episcoporum in Synodis diœcesanis recitaret ad clericos; qua edocerentur Ecclesiastica officia. Reperi eam apud Anselmum Lucensem Episcopum suorum temporum celeberrimum Theologum. est huiusmodi.

HOMILIA I. LEONIS IV. AB EPISCOPIS RECITANDA SVEDITIS.

Fratres, presbyteri, & sacerdotes Domini, cooperatores mihi estis ordinis. Nos quidem quamuis indigni, locum Aaron tenemus; vos autem Eleazari & Ithamar. C Nos vice duodecim Apostolorum fungimur; vos ad formam septuaginta discipulorum estis. Nos vero pastores vestri sumus; vos autem pastores animarum vobis commissarum. Nos de vobis rationem reddituri sumus Pastori nostro IESV Christo; vos de plebibus vobis commendatis. Et ideo, charissimi, videte periculum * vestrum, admonemus, & obsecramus, sicut alibi scriptum inuenimus, fraternitatem vestram, vt de communi salute vestra cogitantes, attentius audiatis admonitionem nostram; & quæ vobis suggerimus, memoriæ commendetis, & opere exercere studeatis.

** al.* nostrum

In primis admonemus, firmiterq. præcipimus, vt vita & conuersatio vestra irreprehensibilis sit, scilicet vt cella & habitatio vestra sit iuxta Ecclesiam, & in ea feminas non habeatis. Omni nocte ad nocturnas horas surgite, cursum vestrum horis certis decantate: Missarum celebrationes deuote peragite, Corpus & sanguinem Domi- D ni cum timore & reuerentia sumite. Vasa sacra proprijs manibus abluite & extergite. Nullus Missam cantet solus, nullus ante solis ortum, nisi in Natiuitate Domini. Nullus cantet eam nisi ieiunus. Nullus canter qui non communicet. Nullus cantet sine lumine, sine amictu, sine alba, stola, * fanone, & casula. vestimenta nitida sint, & ad nullos alios vsus sint. Nullus in alba, qua in suo vsu vtitur, præsumat Missas cantare. Nullus in ligneo, plumbeo, aut vitreo calice audeat Missam agere. Nulla femina ad altare Domini accedat, & calicem Domini contingat. Corporale mundissimum sit, Altare sit coopertum mundissimis linteis; super altare nihil ponatur nisi capsæ cum reliquijs Sanctorum, aut forte quatuor sancta Dei Euangelia, aut pyxis cum corpore Domini ad viaticum pro infirmis, cetera in nitido loco recondantur: Missale plenarium, & Lectionarium, & Antiphonarium vnaquæque Ecclesia habeat. E Locus in secretario aut iuxta altare sit præparatus, vbi aqua effundi possit, quando vasa sacra abluuntur, & ibi linteum nitidum cum aqua dependeat, vt ibi sacerdos manus lauet post communionem. Ecclesiæ sint coopertæ bene & cameratæ, & atrium sit semper mundatum.

** felonio*

Nullus extra Ecclesiam per domos, aut in locis non consecratis Missas cantet sine licentia sui Episcopi. Omnis presbyter clericum habeat scholarem, qui Epistolam vel Lectionem legat, & ad Missam respondeat, cum quo & Psalmos cantet. Nullus cum calcaribus vel cultellis Missam cantet, quia indecens & contra regulas Ecclesiæ est. Calicem & Oblatam recta cruce signate, ideſt non in circulo & * variatione digitorum, vt plurimi faciunt, sed districtis duobus digitis & pollice intus recluso, per quos Trinitas annuitur. Istud signum ✠ recte facere studete: non enim aliter quidquam potestis benedicere.

** al.* varicatione

Universidad de Deusto
Biblioteca

Infirmos visitate, & vt sua rationabiliter disponant, admonete; deinde reconciliate, & iuxta Apostolum, oleo sancto inungite, & propria manu communicate, & nullus præsumat communionem laico aut feminæ tradere ad deferendum infirmo. Nullus vestrum pro baptizandis infantibus, aut infirmis reconciliandis, aut mortuis sepeliendis præmium, aut munus exigat. Videte ne per negligentiam vestram vllus infans absque baptismo moriatur. Nullus vestrum sit ebriosus, nullus sit litigiosus, quia seruum Dei non decet litigare. Nullus vestrum arma ferat in seditione, quia arma vestra spiritualia debent esse. A

Nullus canum aut auium iocis inseruiat. Nullus in tabernis bibat. Vnusquisque vestrum (quantum ei datur & in se est) aliquid de sacro Euangelio, vel de Epistolis Apostolorum die Dominico vel festis diebus plebi suæ annuntiet. Vnusquisque presbyter officium suum recte addiscat; qui autem est illitteratus, ab officio suspendatur, nisi emendet. Verbum Domini & non fabulas inanes ex corde vestro debetis populo annuntiare & prædicare. Curam pauperum peregrinorum & orphanorum habete, & ad prandiola vestra eos inuitate. Estote hospitales, vt a vobis alij bonum sumant exemplum. B

Omni die Dominica ante Missam aquam benedicite, vnde populus aspergatur; Et ad hoc proprium vas habete. Sacra vasa & vestimenta sacerdotalia nolite pignori dare. Nullus vestrum minus digne pœnitentem cuiuscumque rei gratia ad reconciliationem adducat, & ei testimonium reconciliationis ferat. Nullus vestrum vsuras exigat, vt conductor fœneratorum existat. Res & facultates quas post ordinationem vestram acquiritis, sciatis ad Ecclesiam matrem pertinere. Nullus sine licentia Episcopi per potestatem sæcularem Ecclesiam acquirat. Nullus presbyter sub potestate laicorum minister aut Castaldio fiat. Nullus per pecuniam Ecclesiam alterius supplantet. Nullus Ecclesiam, ad quam intitulatus est, dimittat, & ad aliam quæstus gratia sine licentia Episcopi migret. Nullus plures Ecclesias teneat sine adiutorio aliorum presbyterorum. Nullatenus vna Ecclesia inter plures diuidatur. Nullus alterius parochianum, nisi in itinere, si ibi placitum fuerit, ad Missam recipiat. Nullus in alterius parochia absque proprij presbyteri voluntate vel rogatus Missas cantet. Nullus decimam ad alium pertinentem recipiat. Nullus pœnitentem inuitet carnem manducare, & bibere vinum, nisi pro eo ad præsens eleemosynam faciat. C

Nullus baptizare præsumat nisi in vigilijs Paschæ & Pentecostes, nisi pro periculo mortis. Nullus clericus vel laicus in Ecclesia loqui audeat; tantum oret, maxime infra diuinum officium. In Sabbato Paschæ, extincto veteri, nouus ignis benedicatur, & per populum diuidatur, & aqua benedicta similiter. Vnusquisque fontes lapideos habeat, & si lapideos habere non possit, vas saltem aliquod ad hoc paratum, in quo nihil aliud fiat, habeat. Attendite vt omnibus parochianis vestris Symbolum Apostolorum, & Orationem Dominicam insinuetis. Vigilias Apostolorum, & ieiunium Quatuor temporum, & Rogationum, & Litanias maiores plebibus vestris omni studio obseruandas insinuate. Quarta feria ante Quadragesimam, plebem ad peccatorum confessionem inuitate, & iuxta qualitatem delicti pœnitentiam iniungite non ex corde vestro, sed sicut in Pœnitentiali scriptum est. Ab illa quarta feria vsque in diem Resurrectionis Domini nullus manducet carnem vel sanguinem. Quatuor temporibus in anno, id est, in Natiuitate Domini, in Cœna Domini, Paschæ & Pentecoste, omnes Fideles ad communionem Corporis & sanguinis Domini accedere admonete. certis diebus & temporibus coniugatos abstinere ab vxoribus exhortamini. D E

Eulogias post Missas in diebus festis plebi distribuite. Nullus vestrū induatur vestibus laicalibus. Nullus rem aut possessionem, aut mancipium Ecclesiæ vendere, aut commutare, aut quocumque titulo alienare absque licentia Episcopi præsumat. Die Dominica & alijs diebus festis absque opere seruili a vespere vsque ad vesperum celebrare facite. Cantus & choros mulierum in Ecclesia vel in atrio Ecclesiæ prohibete: carmina diabolica, quæ nocturnis horis super mortuos vulgus facere solet, & cachinnos quos exercet, sub contestatione Dei omnipotentis vitate. Cum excommunicatis nolite communicare. Nullus præsumat illis Missas cantare; sed & hoc ipsum

sum plebibus annuntiate. Ad nuptias nisi forte ad eas benedicendas, nullus vestrum eat. Omnibus plebibus denuntiate, vt nullus vxorem accipiat, nisi publice celebratis nuptijs. Raptum omni modo prohibete; & vt nullus ad proximam sanguinis accedat, firmiter prohibete, & ne alterius sponsam quis ducat contradicite. Porcarios, pecuarios, & alios pastores, diebus Dominicis ad Missam venire admonete; & vt filijs suis Orationem Dominicam & Symbolum insinuent, vel per alios insinuari faciant. Chrisma semper sit sub sera & sigillo propter quosdam infideles. Volumus autem fratres carissimi, quatenus quæ nostra percepistis traditione, quantum humana patitur infirmitas, bonis studeatis operibus adimplere, præstante Domino nostro IESV Christo, qui cum Patre, &c.] hæc ibi, eiusdem Pontificis peruigilis curæ pastoralis nobile documentum. Non est prætereundum, quod eodem anno, dum adhuc ipse Leo Papa superstes esset, Ethelulphus Rex occidentalium Saxonum in Anglia Romam veniens, summo honore ab eodem Leone Pontifice exceptus est: eo autem defuncto, quem duxit secum Aelfridum filium suum ab eo coronari obtinuit. Cuius rei causa, qui in Anglia remansit primogenitus ab eo defecit, sed, Deo iuuante, cum pater redijt, res ab eo sunt compositæ. hæc pluribus Matthæus Vuestmonasterienſis, qui & recitat donationem eiusdem Regis factam Ecclesiæ Anglicanæ sui Regni anno superiori, antequam Romam se contulerit, quæ sic se habet. A B

Regnante in perpetuum Domino nostro IESV Christo. In nostris temporibus bellorum incendia, & direptiones opum nostrarum & vastantium crudelissimas hostium barbarorum, paganarumq. gentium multiplices tribulationes affligentium vsque ad internecionem cernimus tempora incumbere periculosa. Quamobrem ego Ethelulphus Rex occidentalium Saxonum cum consilio Episcoporum & Principum meorum, concilium salubre, atque vniforme remedium affirmaui, vt aliquam portionem terræ meæ Deo & beatæ Mariæ, & omnibus Sanctis iure perpetuo possidendam concedam, decimam scilicet partem terræ meæ, vt sit tuta muneribus, & libera ab omnibus seruitijs sæcularibus, necnon regalibus tributis maioribus & minoribus, siue taxationibus, quas nos *Miteredden* appellamus. Sitq. omnium rerum libera pro remissione* animarum, & peccatorum meorum ad seruiendum soli Deo sine expeditione, & pontis constructione, arcis munitione, vt eo diligentius pro nobis preces ad Deum sine cessatione fundant, quo eorum seruitutem in aliquo leuigamus. Placuit autem Episcopis Ecclesiæ Schireburnensis Alstano, & Vuintonienſis Suuithuno cum suis Abbatibus & Dei seruis, viris scilicet & feminis religiosis, quibus supradicta collata sunt beneficia, consilia inire, vt omnes fratres & sorores, omni hebdomada, die Mercurij, hoc est *wodnesday* in vnaquaque Ecclesia cantent Psalmos quinquaginta. & vnusquisque presbyter duas Missas, vnam pro Rege, & aliam pro Ducibus eius, in hunc modum consentientibus pro salute & refrigerio delictorum* suorum. Postquam autem defuncti fuerimus, pro Rege defuncto singulariter, & pro Ducibus communiter. Et hoc sit firmum Constitutum omnibus diebus Christianitatis, sicut libertas constituta est, quamdiu Fides crescit in gente Anglorum. C D

Scripta est autem hæc donationis charta anno Gratiæ octingentesimo quinquagesimoquinto, Indictione* quarta, quinto Nonas Nouembris, in vrbe Vuentana, ante magnus altare beati Petri Apostoli.] His ita gestis subdit auctor: Rex magnificus occidentalium Saxonum Ethelulphus cum honore maximo Romam profectus duxit secum Aelfridum filium suum iuniorem, quem ceteris omnibus plus dilexit, vt a Papa Leone moribus pariter & religione informaretur ibidem. Vbi cum anno integro Rex cum filio suo demoratus fuisset, fecit filium suum ibi a Papa in Regem coronari, atque post dies paucos ad patriam rediens, duxit Iuditham Caroli Regis Francorum filiam secum in Angliam sibi matrimonio copulatam, &c.] E

Rursum vero sub eodem Leone Romano Pontifice constat quemdam Vualbertum nobilissimum* Saxonem, Christiana pietate feruentissimum Romam iuisse religionis gratia, atque petijsse ab eodem Leone summo Pontifice corpus S. Alexandri martyris, qui fuit vnus ex filijs sanctæ Felicitatis; accepisseq. ab eo atque in Saxoniam deportasse, illicq. in collegio a patre suo Vuigberto inchoato collocasse, digneq. coluisse, habent scriptores rerum Saxonum.

* sanimæ meæ
* f. nostrorum
* tertia,
a Sax. Metrop. Crant. lib. 2. c. 27. & alij. CORPVS S. ALEX. MART. TRANSLATVM IN SAXONIAM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic demum recitanda sunt, quæ tempore eiusdē Leonis Papæ Quarti Ioannes Diaconus valde miranda contigisse tradit in monasterio S. Gregorij ad Cliuum Scauri. sic enim se habent: [a] Leonis Quarti Pontificis tempore, eū Megistus Ostiensis Episcopus & Apostolicæ Sedis Bibliothecarius, eidē monasterio præesset, Ioannes presbyter eiusdem Præpositus cum quadam femina turpiter viuens, vehementissimo podagræ dolore correptus est. Qui medicorum manu cauteriatus, per exustionis vulnus calcem cœpit effundere, quam restringere nullis artibus prævalens, in tantam desperationem perductus est, vt áb omni illius feminæ visitatione desisteret: & illa sibi alterum sub eodem facinore copularet. Sed post annum presbyter ad pristinam sanitatem reuertens (quamquam propositum sibi fuisset, vt vlterius nullam contingeret) ad eam tamen, misso nuntio, futuro die Dominico se redire professus est. Quo recepto, vbi suo desiderio votum quoque mulierculæ conuenire gauisus est, ad balnea processit. Vnde reuertens, tantum lætitiæ potionibus & cantionibus se dissoluit, vt subrepente somno, interesse nocturnis cum fratribus numquam potuisset officijs.

Eadem nocte cuidam presbytero & monacho beatus Gregorius in somnis apparens, ait: Surge & dic Præposito, vt pœnitentiam agens, peculium suum quod congregare non puduit, pro peccato conscientiæ suæ dispergat, quia die tertia funditus extinguetur e vita. Quod Præpositus vehementer vt audiuit, expauit; & quia mandato Gregorij incredulus esse non poterat, pœnitentiam cœpit, cunctaq. sua sanus distribuens, tanto febris ardore correptus est, vt a diluculo diei tertij vsque ad horam tertiam ingenti fragore præ incendio linguam ab ore proijciens, vltimum flatum protraheret. Quem presbyteri tam duriter laborare videntes, deputatis illic monachis, qui cum psalmodijs eius exitum commendarent, ipsi pro eo studuere omnipotenti Domino solemnes hostias immolare. Sed monachi psalmodiam deserentes, non timuerunt inter se morienti fratri detrahere. Cum ecce presbyteri a Missarum solemnijs circa horam septimam remeantes, Ioannem presbyterum, quem incredibiliter cum morte luctantem reliquerant, lenius se habere mirati sunt, eumq. nominatim clamare cœperunt. Mox ille oculos subridendo concutiens: Parcat, inquit, mihi Dominus, fratres: Quare me solicitare voluistis, qui ab ipso huius diei principio vsque nunc coram Christo* præsidenti multis millibus Angelorum, cum diabolo ad iudicium steti, & adiuuantibus me sanctis Andrea & Gregorio, cunctis eius obiectionibus bene respondi? Sciatis autem quia monasterij sextarium, modium, libram, consuetudinem eleemosynarum, & luminum, omnemq. mensuram curiosissime Christo quærenti vsque ad scabellum pedum eius portaui. Sed de vna obiectione, fateor, conuictus erubui, de qua me nimium, sicut vidistis, laborando vexaui, & me adhuc liberare non potui.

Cumq. fratres de ea requirerēt, ait: Non audeo dicere, quia quando vos me clamastis, & a sancto Gregorio redire iussus sum, vt vobis etiam de mensuris & consuetudinibus monasterij ponerem rationem, diabolus conquestus est, putans quod me pater Gregorius ad pœnitentiam remisisset. Quapropter beatum Gregorium vadem dedi, ne commotam calumniam cuilibet reuelarem. Illis magis imminentibus, & se pro eo deprecaturos Dominum promittentibus, vt causam fratribus reuelaret: defunctorum quorumdam domos & viuentium merita proferebat, dicens: Iste dignus, iste indignus est. Rursus interrogatus, ad monachos qui pridem secum remanserant, conuersus est, dicens: Omnia in quibus mihi detraxistis, fratres, audiui, quamquam respondere nequiuerim, & impedimentum mihi non modicum generastis, quia tam a vobis quam a diabolo sub vno tempore accusatus, nesciebam cui calumniæ primi communi, & nolite de eo iudicare, qui ad tam districti Iudicis cum criminatore suo iudicium vadit.

His expleris, cunctos iubet abscedere; solum presbyterum, qui sibi mortem prænuntiarat, secum tenens. Qui solus remanere paueſcens, alterum secum tenuit, hortatus vt causam pro qua conflixerat, saltem sibi pandere non timeret. At ille vehementer ingemuit, & conuerso ad parietem capite, clamabat, dicens: O Andreas, o Andreas, hoc anno pereas, qui me prauo consilio ad periculum compulisti.] erat illa iusta causa, cuius iudicio arctabatur, vt satisfacere accusatori non posset, vt pœnas æternas

[a] Ioan. Diac. in vit. S. Greg. lib. 4. cap. 86.

* f præsentibus

æternas posset euadere, vt proxime auditurus eris. Ita Deo disponente, vt iudicio suo moneret viuentes, quam seuere Deus iudicet in exitu vniuscuiusque. Pergit vero Ioannes: E vestigio Zacharias medicus, qui anno præterito ad suos videlicet Sarracenos apostatando reuersus est, affuit; tactisq. temporibus, iurare cœpit, presbyterum ex eadem valetudine minime moriturum. Quem languidus vt audiuit, cum ingenti animaduersione repulit, dicens: Fratres iam omne corpus meum est mortuum, in extremis faucibus spiritum permissum retineo, continuo moriturus. tantum psallite vt reuideam Angelos quos videbam, & innuens vobis ostendam. Quibus orantibus totus cœpit tremere, pallescere, sursum desideranter aspicere. Cum subito spiritus aduentare conspiciens, reuolutis terribiliter oculis, monachis innuit, & abscessit; eosq. tanto terrore perculsos dimisit, vt multis noctibus ibi iacere timuerint.

Eodem die, sicut postea deprehensum est, eodemq. momento quando presbyter moriens Andreæ periculum fuerat imprecatus, idem Andreas fundi Barbiliani positi scilicet in via Ostiensi, conductor in lectulum decidit, in quo per multum temporis continuo languore correptus, ita totus emarcuit, vt omne corpus eius particulatim videretur dissolui. Cumq. defluentibus carnibus consumi posset, mori autem non posset; vxorq. fœtorem vulnerum, viriq. cruciatus iam sustinere non poterat, intellexit tanti languoris incommoda sine diuinæ vltionis sententia hunc nullatenus incurrisse. Quem flendo curauit inquirere, vt quoniam a moriente Præposito frustra vocari non poterat, quid cum ipso commiserat, vt monachis reuelaret; si forte Dominus eius confessionem recipiens, eum a tantis cruciatibus liberaret. At ille cognoscens malum quod fecerat latere non posse, monasterij monachos conuocari rogauit, eisq. confessus est, cum eodem Præposito quasdam monasterij chartulas rapuisse, ac receptis pretijs extraneis tradidisse, seq. certum existere, quia pro hoc flagitio mori non posset quousque hoc coram omnibus reuelaret. Quod videlicet verum fuisse, rei euentus euidenter ostendit: nam mox vt tantum facinus cunctis innotuit, is qui dudum mori volens non poterat, inter verba suæ confessionis spiritum efflauit. Quem idcirco omnipotens Deus diu cruciari voluit, mori autem donec reatum suum confiteretur, non posse permisit, vt exemplo sui cruciatus ostenderet, quid consumptores rerum Gregorij de semetipsis vbique sperare debuissent.

Ipsius quoque Pontificis tempore eiusdem patris monasterio Anastasius præfuit, vir quidem castitate conspicuus, & sui monasterij cautissimus exequutor. Qui cum sæuientis inopiæ tempus agnosceret; ne monachis fortassis necessitas incumberet, quadraginta pauperum quos beatus Gregorius pasci semel in anno decreuerat, refectionem subduxit. Quod impune se fecisse perpendens, etiam duodecim pauperum totidem denarios, qui die depositionis beati Gregorij pro commemoratione ab eo quondam inuitatorum, quorum tertiusdecimus Angelum se esse professus est, consuetudinaliter pascebantur, penitus intercepit. Cum eiusdem Quadragesimæ tempore beatus Gregorius eidem presbytero cui supra, & monacho in somnis apparuit, dicens: Vade & dic œconomo: Quia adminuit consuetudinē quam ego constitui, Dominus quoque eius dies diminuit. Quod œconomus vt audiuit, primo quidem contremuit, postea vero tanto minus credidit; quanto longius vitam suam cognoscebat extendi.

Et ecce sub ipsis Albis Paschalibus, in Oratorio S. Seuerini cum fratribus vespertinis assistens officijs, ardere parietem vidit, quem fratribus extinguere imperauit. Quibus hunc vinolentum credentibus, ipse tandem ferulam quam tenebat proijciēs, manusq. per parietem circumducens, conabatur foris flammas extinguere, quas constabat intima eiusdem depascere. Deinde tandem ad hospitium rediens, tāto febris ardore succensus est, vt peruenire ad diem septimum nullatenus potuisset. Quia ergo dum consuluisse putauit se monachis, pauperibus nocuisse non timuit, ac per hoc quo se placare posse Gregorium credidit, prorsus offendit, frustra flammas parietis extinguere voluit, qui tenacitatis suæ flammas extinguere recusauit.] subijcit de infestatione dæmonis in eodem loco multifariam a Deo permissa, quo habitantes in eodem monasterio, vel saltem timore coerciti, vitia propulsarent, atque virtutibus operam darent. Iam vero de Leonis successore agamus.

Leone defuncto absque mora in locum eius subrogatur consensu omnium Benedictus

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTVS III. PAPA CREATVR.

ctus patria Romanus, Petri filius, ex presbytero tituli Callisti. Verum mox factione A
prauorum, qui vsi sunt ad flagitium opera Legatorum Imperatoris, intruditur Anastasius olim presbyter tituli S. Marcelli excommunicatus; verum resistente magna constantia Romano Clero, Populoq. Anastasio schismatico renitente, eijcitur, atque in suam Sedem idem Benedictus restituitur. Hæc summa rerum, quæ fusius ab Anastasio qui aderat narrantur. Fuit iste pessimus conatus Imperatoris Ludouici, qui videns in electione Pontificis nullam haberi rationem Imperatoris, in odium Romani Cleri liberis suffragijs eligentis Pontificem; studuit prouehere in Sedem Apostolicam hominem illum perditissimum, qui diu multumq. ista molitus fuerat. Sed omnis conatus Imperatoris irritus penitus redditus est. Quomodo autem ista cuncta gesta sint, audiamus ab ipso Anastasio, qui sic exorditur ab eiusdem Benedicti ad Subdiaconatum promotione.

Erat autem sapiens verbo, & doctrina præclarus, sobrius conuersatione, loquela pacificus, cunctis compatiens, omnibusq. obediens. Denique benignissimus cum intueretur Papa Gregorius eum peritum doctrinis, atque proficuum: in sancta illum constituit Romana Ecclesia Subdiaconum. In quo quidem ordine plura inuenit actionis sacræ certamina. tamen carnem vicit, & mundi principem, & omnia eius argumenta nequissima. Vbi vero Gregorius Præsul migrauit ad Dominum, Sergius gubernacula Romanæ suscepit Antistes Ecclesiæ. Eoq. defuncto Leo Sedem Papa susceppit, oppido qui illum pro felicissimis eius actibus diligens, superno compulsus nutu, Callisti cum titulo, ingenti presbyterum consecrauit honore. cuius virtutis magnitudo in tantum longe lateq. resulsit, atque perfloruit, vt in omnibus beatissimus meritis & opere haberetur. Euidenter autem in*eo diuina permanere sapientia cognoscebatur: quare largifluis purisq. eius omnes fouebat affectibus, & luce clarius perornabat, caduciq. & transitorij mundi delectabilia respuebat. Ieiunijs erat validus, orationi assiduus persistebat, peruigilq. quotidie diuinis laudibus immorabatur.

PROGRESSVS BENEDICTI.

Leo quidem vbi ex hac luce subtractus Præsul occubuit: mox simul omnis Clerus istius Romanæ a Deo protectæ Sedis, vniuersiq. proceres, cunctusq. Senatus atque populus, Domini clementiam congregati sunt exorare, vt beatissimum illis omnibus dignaretur demonstrare Pastorem, Apostolatus qui culmen regere valuisset tranquille. Diuinitus igitur & æthereo tunc lumine inflammati vno consensu, vnoq. eum conamine, qui tantis pollebat sacris operibus, Pontificem promulgauerunt eligere. Illico vero alacri vniuersi studio, plebs & populi cœtus ad Callisti titulum properantes, Domino illum omnipotenti (vt solitus fuerat) inuenerunt fundentem oratio- D
nem. Surgens autem, & populi densissima cernens agmina, quod erat recognouit & mente concepit. Interea multis cum lacrymis genua flectens, flebili voce omnes deprecabatur, taliter dicens: Non me a mea deducatis Ecclesia, rogo, quia tanti culminis non sufficio onus sustinere, nec baiulare grauamen. Illi vero nullatenus acquieuerunt, sed viribus cunctis ex eodem titulo abstrahentes, cum hymnis & canticis spiritualibus ampla exultatione & ineffabili gaudio in Patriarchium Lateranense perducentes, Pontificali solio (vt mos est Pontificum, canaq. consuetudo demonstrat) posuerunt. Lætatur propterea Vrbs, exultat Ecclesia, congaudent senes, omnesq. diuinas modulantur virgines laudes, ditantur pauperes, locupletantur inopes, consolantur afflicti, consurgunt debiles, infirmi sanantur, celeriq. pede concurrunt: quæ extensa in eis tristitia fuerat contemplabatur excussa, & tranquillitas florigera vide- E
batur erecta.

His ita peractis, Clerus & cuncti proceres decretum componentes, proprijs manibus roborauere, & vt consuetudo prisca exposcit, inuictissimis Lothario ac Ludouico videlicet Anagninæ Antistes Ecclesiæ, atque Mercurius Magister militum, Arsenio
COLLVSIO LEGATORVM. Eugubij obuiantes Episcopo ad inuicem confabulari cœperunt. Qui callidis eos serdeclinare electi. Cum quibus etiam consilium studuit confirmare, vt depositum, Pontificatus infula perornarent. Euntes itaque, Ludouico benignissimo Cæsari decretum dantes, duplici, quam in mentibus gerebant, intentione Romam reuersi sunt.

Aduen-

A Aduentumq. Missorum nuntiantes Imperialium, epistolas eidem insigni obtulere electo, quibus Augusti continebantur responsa. Qui & omni Clero, ac Reipublicæ cœtibus, diris machinationibus consilium quod (vt retulimus) cum Eugubino Episcopo Arsenio statuerant, adimplere cupientes, dicebant: Omnes obuiam Imperialibus simul nobiscum exire studete Legatis, quatenus Augusti iussionibus obedientes existere valeatis.

Post aliquot quoque dies, ipsi, quos pronuntiauere, Missi Hortam, quæ quadra- MACHINATIO SCHISMATICORVM.
ginta milliaria Roma distat, properauere. Ex quibus in eam Adelbertus, Bernardusq. ingressi Comites, eidem olim damnato, cogente Arsenio Episcopo, se coniunxere presbytero nomine Anastasio (qui in sancta Synodo, præsidente Leone sanctæ
B memoriæ Præsule, rite secundum sacrorum promulgationes Canonum excommunicatus, depositus, & anathemate vinctus fuerat) non habentes Dominum præ oculis, ipsius præcepta confundere, vt tyranni truculenti cupientes, meditabantur qualiter eumdem eiectum, anathematizatumq. Anastasium Apostolico culmine subleuarent, contra traditiones, omniumq. sanctiones Pontificum, virorumq. almorum. Missi quoque, quos iam supra meminimus, qui Imperatori nostrum quidem decretum benignissime de electione Benedicti porrexerant, id est, Nicolaus Episcopus, & Mercurius Magister militum, obuiam quasi Imperatoris Legatis profecti sunt, Hortamq. properantes vrbe, fidelitatis sacramentum quod fecerant almifico Benedicto, paruipendentes, obliuiscentesq. electi, se damnato coniunxere depositoq. presbytero. Hac sub occasione multi recedentes ab Vrbe, similiter peregere, cogitantes consilium iuxta illud Prophetæ[a] elogium, quod non potuere stabilire. *a Psal. 20.*

C Vrbe quidem exeuntes ab Horta iuxta basilicam beati Leutij martyris peruenere QVI CONFLVXERVNT AD HAERETICOS.
insultantes, taliumq. gloriantes hominum fauore atque virtute. Cum quibus Rodualdus Portuensis Episcopus, Tudertinæq. vrbis Agatho Antistes aderant, qui etiam Romana discesserant Vrbe, eideq. anathematizato tetra irretiti caligine se iunxerant, obscurati sensu mentis & animæ. Hoc ipse Dei famulus audiens Benedictus electus, Gregorium, Maionemq. venerabiles, prudentesq. & omni scientia plenos Episcopos ipsis Imperialibus Missis cum aliquibus litteris studuit destinare. Qui eos apprehendentes, arcte, anathematizato monente presbytero, vinxerunt, & custodibus tradiderunt; quod ne barbaræ quidem in Legatos nationes perficere audent. Postmodum autem sæpius dictus Christi minister Benedictus electus Hadrianum insignem Secundicerium sanctæ Sedis Apostolicæ illis, atque Gregorium Ducem obuiam di-
D rexit.

Altera autem die motionem fingentes, omni Clero, cunctoq. Senatui, & vniuerso populo mandauere, vt obuiam illis trans * Moluium pontem Imperatoris iussionibus irent. Tunc omnes dolum nescientes Romani neque fallaciam, acquieuerunt: Moluiumq. trans pontem Vrbe egressi vnanimiter perrexerunt, properantibusq. ad Martyris iam fati basilicam, ipsis de quibus iam supra meminimus Legatis, eidemq. deposito, anathematizatoq. presbytero ipsi Clerus atque Romana plebs, ac proceres obuiauerunt pariter, cum quibus Neronis equitantes per campum, Vrbis iam mœnibus propinquabāt: Hadrianum quoque insigne Secundicerium, de quo supra retulimus, vallatum custodibus deducebant. sed hoc infelicis depositi præsumptio agebat presbyteri, qui viribus Cæsaris Leoninam cum ipsis ingrediens vrbem Legatis: Apo- * Moluiū pro Miluio sæpe.
E stolorum Principis, quam non debuerat introire basilicam, eamq. Dei paruipendens iudicium, audacter inuasit, tantaq. ac talia infausta operationis mala peregit, IMMANIA SCELERA ANASTASII SCISMATICI.
qualia nec Sarracena in ea perficere manus præsumpsit, vel ausa est. Imagines enim confregit, igneq. cremauit; & Synodum quam super Sanctuarij ianuas beatæ memoriæ Leo Papa pingere iusserat, destruxit: denique IESV Christi eiusq. semper Virginis Genitricis iconam bipenne (quod non debuerat) ad ima deiecit. Pro quo detestabili opere Orthodoxæ cuncti cultores Fidei lacrymas fundentes ingemiscebant, & tristitia replebantur & mœrore.] opus illud aureum & argenteum a Leone prædecessore magna fuerat impensa constructum, eidemq. sacræ basilicæ (vt dictum est superius) vna cum alijs donis oblatum. pergit Anastasius.

His ita peractis, hostili virtute ipse presbyter depositus Romam ingreditur, celeriterq. in Lateranense Patriarchium properauit cum suis iniquissimis sequacibus, & sæ-

culari

Universidad de Deusto
Biblioteca

SCHISMATICVS INTRVDITVR IN SOLIVM PONTIFICIVM.

culari potentia, multisq. telorum generibus ianuas eius aperiens, tyrannus veluti A cementus ianuam sic introiuit, solioq. quod nec manibus debuerat contrectare, resedit. Et cuidam Balneoregis Episcopo, Romanus qui vocitatur nomine tantum, non opere, qui ferinis obumbratus moribus cerneretur, præcepit vt beatissimum Benedictum, quem omnis Romana (vt prætulimus) plebs elegerat, Pontificali in quo residebat, eijceret solio: qui etiam vestimenta Pontificalia quibus indutus erat, vt barbarus, tulit atque expoliauit, multisq. eum iniurijs verberibusq. repleuit. Tunc ipse depositus presbyter Anastasius eumdem benignissimum Benedictum electum non humana sed Dei virtute custodibus acribus, qui eum constringerent, tradere studuit, Ioanni scilicet, Hadrianoq. dudum presbyteris, qui a Leone præside pro illorum criminibus damnati fuerant atque depositi ex omni sacerdotali officio.

POPVLI ROMANI LYCTVS OB INTRVSIONEM SCHISMATICI.

Mox vniuersa Vrbs vlulatu, amplisq. repleta est fletibus, & graui mœrore quas- B sata iacebat. Ilicoq. quidem omnes Episcopi, Clerusq. ac Dei populus Sancta Sanctorum ingressi tundentes pectora sua, profusis lacrymis inter vestibulum & altare prostrati iacebant, Dei orantes maiestatem vt e tanta erroris caligine sua eos victrice dextera liberaret. Septimæ tunc feriæ cursus peragebatur. Altera quidem die prædicti Episcopi cum vniuerso Clero ac populo in Æmilianæ titulo conuenere. In quem etiam Augusti sæpius dicti Legati frementes, magnaq. tumentes superbia peruenere: & impetu facto, absidem in qua Episcopi psallentes residebant cum Clero, leones veluti ferocissimi conscenderunt, erectisq. baculis eos conabantur elidere, ensibusq. punire, dicentes: Acquiescite, & vestro consensu Anastasius Pontificali culmini subrogetur.

Illi vero sancto repleti Spiritu affirmantes dixerunt: Numquam in depositum & C anathemate a sancto Præsule, beataq. Synodo vinctum consentimus, sed modis omnibus abijcimus a ceteris & segregamus. Ipsi denique furibundi verberibus eos, tormentisq. dicebant velle punire. Sed beatissimi omnes Antistites, & qui cum ipsis aderant, terrores vel minas paruipendentes eorum, immobiles perstiterunt. Quorum constantiam iam dicti Franci cernentes, ab eis ira discesserunt repleti, & in quoddam cubiculum ipsius basilicæ sunt ingressi, diuersa consilia meditantes, in quod etiam Ostiæ, Albaniq. Antistites coactos introduxerunt; quos molliori sermone, blandisq. reducere adulationibus decertabant. & postmodum asperis promissionibus circumdabant. quibus etiam stridula voce dicebant: Nullatenus vitam possidere poteritis, sed capitali subiacetis sententiæ, nisi Anastasio gratiam consecrationis dederitis. Illi autem antea se morti tradi proferebant, membratimq. lacerari, quam depositio, ana- D themate damnato consecrationis tribuere benedictionem. Arguebant autem eosdem Missos, & vniuersas demonstrabant sacræ Scripturæ responsiones, quatenus nullatenus eum depositum ordine quo poscebant restituere valuissent. Protinus vero secretius lingua eorum confabulantes, furor qui inter eos exuberabat, minuitur, mentibusq. eorum videbatur expulsus.

EPISCOPI CARDINALES ET ALII RESISTVNT CONSTANTER LEGATIS.

LEGATI ACQVIESCVNT BENEDICTI ELECTIONI.

Tertia vero feria lucescente, omnes Episcopi cum Clero & populo in basilica Saluatoris, quæ Constantiniana dicitur, congregati sunt. in qua omnis plebs ac populi multitudo extensa voce clamabant: Benedictum beatissimum Papam volumus, ipsumq. desideramus. Quod iam præfati audientes Legati mirabantur. Videntes itaque quia ad Anastasium Christianitas, amorq. nullo concordiæ flectebatur ingenio: in quodam Patriarchij cubiculo Episcopos conuocauere & alios sacerdotes cum E Clero. cum quibus amplum agitare studuerunt conflictum. Sed eorumdem Missotis cogitatio contemplaretur contrita atque confusa. Hoc cernentes, venerabilibus Legati dixerunt Episcopis: Accipite vestrum electum, & in quam vultis basilicam eum deducite. Et modo Anastasium, quem depositum dicitis, ab hoc Patriarchio eijcimus. Tresq. per dies ieiunium cum orationibus celebremus, & postmodum, quid superna clementia demonstrauerit, impleatur.

ANASTASIVS PSEVDOPAPA TVRPITER EIICITVR.

Almifici vero Episcopi clamauerunt: Eijciatur a nostra præsentia inuasor atque depositus Anastasius, & ab hoc expellatur Patriarchio: & tunc facimus quod hortamini. Ilico prædictus Anastasius magna cum turpitudine de Patriarchio eiectus & expulsus est; vt omnes multimodas Orthodoxæ Fidei cultores Domino nostro IESV Christo

A Christo persoluerent grates. Episcopi quidem cum vniuerso Clero ac populo beatissimum accipientes Benedictum antea eiectum ex basilica, in qua Clerici commorantur, deduxere, in qua cum custodibus a sæuissimo fuerat Anastasio collocatus. Qui cum omni alacritate atque exultatione cum ipso in basilicam Saluatoris, quæ Constantiniana dicitur, descendere. De qua exeuntes, eum super equum, super quem Leo Præsul sedere consueuerat, posuere. quem etiam magna populi præcedente caterua, in basilicam Dei Genitricis, quæ ad Præsepe dicitur, deduxerunt. In qua ieiunijs & orationibus tribus diebus ac noctibus vacantes, Maiestatem Domini multis cum lacrymis exorabant. Expletoq. ieiunio, omnes qui presbytero Anastasio anathematizato, depositoq. se coniunxerant, diuino compuncti nutu, Deiq. inflammati feruore, in iam fatam basilicam, in qua beatissimus (vt prætulimus) Bene-
B dictus residebat electus, vnanimes conuenere. Et procidentes, vestigia ipsius oscu- QVI RECESSERANT A BENEDICTO AD IPSVM REDEVNT.
lari cœperunt, & dicebant: Errauimus, & lubrico a te pede discessimus. Sed Pastor velut sanctissimus ouium suscipe agmina per nemus errantia; fessoq. sinu agniculos collige, tuisq. obumbra sub alis. Protinus ipse a Deo protectus Benedictus extensis brachijs, pura mente, cordeq. benigno, omnes amplecti sitiebat, & osculis perornabat, quibus etiam & dicebat: Gaudete dilectissimi, & magis exultate, quia Ecclesiam quæ scissa fuerat, Christus sua virtute vnire dignatus est.

Hæc dicens, & his similia prædicans, etiam ipsi Imperiales itidem conuenere Legati, qui salubribus verbis ac mollioribus secretius cum eodem electo confabulabantur. Subito vna omnes Episcopi, vniuersusq. Clerus, & innumera Romani populi multitudo ex eadem eum deducentes basilica, cum hymnis & canticis spiritualibus
C in Patriarchium Lateranense introduxerunt, & in Pontificali solio, de quo eiectus BENEDICTVS PAPA RESTITVITVR IN SOLIVM PONTIFICIVM.
fuerat, posuere. Denique vniuersa congratulabatur Ecclesia, & omnis populus amplis vocibus exultabat. Præterea Dominico die diluculo in basilicam beati Petri Apostoli ab Episcopis, Clero, & proceribus deductus est. Et in conspectu omnium, Imperialibus Missis cernentibus, in Apostolica Sede, vt mos est, & antiqua traditio dictat, consecratus, ordinatusq. est Pontifex. Portuensis vero Episcopus prohibitus ab Ecclesia, orationem quam debuerat super eum nullatenus dixit, quod anathematizato se coniunxerat, ac in periurij voraginem ceciderat atque manebat. Sacrisq. tunc Missarum solemnijs celebratis, in Patriarchium Lateranense Pontifex ordinatus reuersus est.

Erat enim mitissimus, & omnibus sacris decoratus operibus, vultu pulcher, &
D mente clarus, dulcis verbo, & doctrina beneuolus. Et quia cuncta non sufficimus per ordinem enarrare, ad ea quæ diuersis Sanctorum obtulit locis, calamum extendere studeamus. In primo quidem sui Pontificatus exordio, superno exardescens amore, in basilica Saluatoris, quæ Constantiniana dicitur, ipsius Redemptoris Domini nostri IESV Christi miræ pulchritudinis ex argento purissimo, auroq. perfusam fecit iconam, leonem, draconemq. pedibus conculcantem, pensantem libras *sexdecim & semis. Sed & in basilica sanctæ Dei Genitricis semperq. Virginis Do- * LXVI.
minæ nostræ, quæ ad Præsepe nuncupatur, obtulit coronam auream pretiosissimam, pensantem libras quatuor. In qua basilica Baptisterium, quod dissectum per multa tempora manserat, celeri studio, futuram sperans retributionem, restaurauit, & ad pristinum statum perducere procurauit.

E In basilica vero beati Petri Apostoli ex argento mundissimo auroq. fusum can- DONA A BENED. PAPA COLLATA DIVERSIS VRBIS ECCLESIIS.
tharum interfatilem, in quo thus mittitur obtulit; vbi etiam candelabra septem cum coronis ex argento purissimo obtulit, aureo nitentia colore. Nam & in basilica Doctoris Gentium beati Pauli Apostoli sepulchrum, quod a Sarracenis destructum fuerat perornauit argento, pensante libras centum tres. Etiam in basilica sanctæ Mariæ trans Tyberim obtulit vestem in circuitu ornatam de holoserico, habentem in medio Crucem de chrysoclauo.

Fecit autem in basilica Dei Genitricis, quæ vocatur Antiqua, quam a fundamentis Leo Papa extruxerat iuxta Viam sacram, vela de fundato cum periclisi de blatti numero tredecim. Quin etiam in basilica sancti Laurentij martyris sita foris muros ciuitatis, obtulit aureas claues, atque concessit . . . . .] hactenus

Universidad de Deusto
Biblioteca

LOTHARIVS IMP. FACTVS MONACHVS MORITVR.

nus Anastasius de rebus gestis Benedicti Pontificis hoc anno, reliqua suis locis. A

Eodem anno (vt Regino, & alij veteres tradunt) Imperator Lotharius relicto Imperio, atque Regno diuiso, Ludouico Italiam, Lothario Regnum quod in Francia possidebat, præterquam prouinciam, quam Carolo tradidit, dedit, ceterisq. rebus cunctis bene dispositis, abdicans se ab omnibus humanis curis, Pruniacense ingressus est monasterium, vbi coma deposita habitans, sanctæ religionis accepto habitu, fit monachus. Demum eodem anno quarta Kalend. Octobris spiritum Deo reddidit, siue (vt alij tradunt) sexto Kalend. eiusdem. Laudatus inuenitur a Rabano in libro de anima, & ab Angelomo in præfatione in Cantica.

THEODORA AVGVSTA ABDICARE SE COACTA DETRVSA IN MONASTERIVM.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno Michael Imperator vt liberas in omnibus malis agendis habenas Imperij possideret, sublatis e medio viris probis relictis sibi a patre tutoribus, matrem suam Theodoram Augustam sanctissimam fe- B minam, cum annos quatuordecim cum ipsa imperasset, detrusit in monasterium, vbi & viuendi finem accepit. Plurima enim cum intercessissent, quibus ipsa Theodora Augusta tum filium Michaelem, tum Bardam Patricium fratrem omnium illorum scelerum architectum seuere reprehendisset, ijdem illam de medio tollere consilium inierunt, quod & perfecerunt in hunc modum: Cum autem (inquit Curopalates) consueuisset Theodora Regina conferre se ad sacrum templum Dei Genitricis quod est in Blachernis, tum diuini cultus causa, tum vt cum filiabus lauaretur: vbi eam cognouit Imperator illuc aduentasse, eiusq. consanguineus Bardas, misso Petrona, quem fratrem ipsius fuisse demonstrauimus: eam detondent, & monacham cum filiabus esse iubent; eisq. tum Cariani palatia definiunt, ademptisq. quas habebant diuitijs, eas priuato non regio more viuere statuerunt. C

Verum Theodora haud multo post e vita decessit, cuius cadauer Basilius qui postea imperauit, & filias ad Mammæ monasterium, quod Gastria vocatur, vt ibi degerent, misit. Fuere Reginæ isti Theodoræ fratres duo, id est, Bardas dolorum consultor, & Petronas, filiæ tres Sophia, Maria, Irene, quarum Sophia Constantino Baluzico, qui ad magistratus honorem peruenerat, collocata fuit, Irene vero Sergio Patricio fratri Photij, qui postmodum ad Patriarchatus sedem ascendit, & Maria Arsaberæ Magistro viro forti, qui ea tempestate plurimum poterat. Omnes hæ honesta & decora facie, summaq. virtute præditæ. Theodora vita functa huiusce modi prolem reliquit, omnisq. rerum administratio ad vnum Bardam delata est.] hæc Curopalates, quæ hoc anno contigisse, cum Michael decimumquartum annum ageret in Imperio, certum est: nam & idem auctor affirmat, eumdem Mi- D
[a] Nicol. ep. 14. chaelem annos quatuordecim cum matre regnasse, solum autem decem. Porro Theodoram ipsam diutius post hæc fuisse superstitem, litteræ [a] Nicolai Papæ, datæ ad eam anno Redemptoris octingentesimo sexagesimosexto, demonstrant, de quibus suo loco agemus, eritq. ibi de eadem Theodora iterum mentio.

Hoc eodem anno, perseuerante in Hispania persecutione Sarracenorum, Amator Tuccitanus, Petrus, & Ludouicus genere Cordubenses, cum munus prædicationis suscepissent Fidei Christi causa, perempti sunt pridie Kalend. Maias. Hos sequutus
[b] Eulog. Mem. Sanct. lib. 3. cap. 13. & 14. ad coronam Vuitesindus ea ætate clarus. agit de his sanctus Eulogius [b] in Memoriali Sanctorum.

IESV CHRISTI ANNVS 856. BENEDICTI PAP. III. ANNVS 2. LVDOVICI II. IMP. 1. MICHAEL. III. IMP. 15. E

TYBERIS INVNDATIO SVB PAPA BENED. III.

OCTINGENTESIMVS quinquagesimussextus voluitur annus Indictione quarta signatus, cuius quinta die mensis Ianuarij Tyber excrescens Vrbem alluuione vexauit. res lugubris ab Anastasio in Benedicto ita describitur: In mense igitur quinto consecrationis huius Pontificis, id est, mense Ianuarij, die sexta, fluuius qui appellatur Tyber, alueum suum egressus est, & per campestria se dedit. Intumuit ita inundatione aquarum multarum, & ingressus per posterulam quæ vocatur sanctæ

A ctæ Agathæ, in Vrbem Romanam hora diei tertia ascendit, & inter cetera aliquibus locis ingressus est in Ecclesiam beati Siluestri, ita vt ex gradibus, quibus ascenditur in basilicam beati Dionysij, præ multitudine aquarum vnus qui superior erat, remaneret super aquas, & exinde expandit se super plateam quæ vocatur Viæ latæ, & ingressus est in basilicam sanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ ibidem est. & tantum intumuit aqua, vt etiam portæ ipsius Ecclesiæ non viderentur præ multitudine aquarum. Et inde ascendit per plateas & vicos vsque ad Cliuum Argentarium, & exinde remigrans ingressus est per porticum, quæ est posita ante Ecclesiam sancti Marci in mense supradicto die sexta, quæ est Apparitio Domini nostri IESV Christi secundum carnem, id est, Theophania. Inde impetum faciens cœpit decurrere in cloacam, quæ est iuxta monasterium sancti Siluestri & sancti Laurentij
B martyris, quod vocatur Pallacini. Et ab ipso die cœpit paulatim aqua diminui, & fluuius post multa damna facta in suum alueum reuersus est. Nam domos euertit, agros desertauit euellens segetes, & eradicans arbusta.] hæc Anastasius.

PESTIS POST TYBERIS INVNDATIONEM.

Ceterum Tyberis inundationem secuta est pestis, qua fluxione guttur obstructum, citam mortem inferret. meminit pestis huius (hocq. nomine vocat) Ioannes Diaconus temporis huius scriptor, ad finem rerum gestarum sancti Gregorij Papæ ita scribens, dum agit de signis & prodigijs, quæ fieri contigerunt in monasterio eiusdem S. Gregorij ad Cliuum Scauri: Benedicti (inquit) quoque Pontificis tempore, Lucido Ficuleno Episcopo eidem monasterio præeminente, cum pestilentia faucium multitudo quotidie maxima deperiret: idem monachus, *Ioannes scilicet spiritu prophetiæ imbutus* venit ad mortem. Cui desperanti beatus Gregorius in somnis apparuit,
C dicens: Vis sanus fieri? At ille se velle, respondit. Et beatus Gregorius: Si mihi (inquit) promiseris quæ tibi dixero, fore dicturum; scito te esse sanandum: sin vero, citius moriturum.] Erat vir Dei humilis corde, & quod a Deo fuerat donum prophetiæ consecutus celare studebat, vt etsi ventura sciret, non diceret. hac de causa sub vitæ periculo compellat eum sanctus Gregorius. pergit auctor. Cumq. ille se dicturum tota certitudine promitteret, audiuit: Ito denuntians Sabæ, Ioanni, Benedicto, Martino, Palumbo, & Antonio monachis, Laurentio coco, Gemmoso Carpentario, Accepto pistori, Andreæ, Romano, & Leoni laicis, quoniam a crastino incipientes, omnes dietim se moriendo subsequentur. DE PROXIMO MORITVRIS VATICINIVM.

Post quorum decessum denuntia, Lucidum Episcopum, qui tenet id monasterium, die septima moriturum. His dictis monachum oscitare præcipiens, duos di-
D gitos in fauces coniecit, vulnusq. discutiens, vt excrearet, iniunxit. Ille tussiens partem coagulati sanguinis, in morem lapidis, reuera proiecit: & ab ipsis pene mortis ianuis liberatus, eadem nocte, contra spem omnium matutinalibus hymnis interfuit, & mirantibus fratribus, sanitatis suæ modum innotuit: quos, quando, & qualiter ex monasterij familia morituros præuiderit, indicauit. De sola interim Episcopi morte dubitando conticuit. Et e vestigio in cunctorum morti deputatorum auribus volans fama discurrit. Et dum ex relatione monachi se morituros certa die cognoscerent, dispositis suis reculis, ita se in morte secuti sunt, sicut fuerant in somno nominati.

Cumq. presbyter & monachus Lucido Episcopo tam durum nuntium reuelare timeret, tacere autem penitus non auderet; monasterio se tandem proripuit, & in do-
E mum Episcopi non longe a flumine Tyberi, e regione videlicet iuxta basilicam sanctorum Cyri & Ioannis positam, somnium nuntiaturus accessit. Quem scilicet vbi cum Pontifice in palatio prandere cognouit: expectans redeuntem sacerdotalibus vestimentis indutum, colore fulgidum, valetudine quoque sanissimum salutare curauit. Cui Episcopus ait: Iam nunc in tota Vrbe pro diuino haberis, quia de his, quos morituros pronuntiasti, solus vnus remansit. At ille: Vtinam sicut & ille quem viuere putas, defunctus est, sic ipse qui hunc sequi prædictus est, exiliret. Cumq. Episcopus de eo tota curiositate requireret, & monachus dicere palpitaret: tandem vbi die sexto se moriturum cognouit, expalluit, atque contremuit; resumptisq. viribus contra monachum frenduit, quem redire volentem retinuit: interiora cubiculi peruagus penetrauit, paulatim sibi fauces dolere præsentit; deinde tacto pul- DE OBITV LVCIDI EPISCOPI FICVLENI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit, mox febris signa cognouit, monacho credidit, domum suam disposuit, ad mona- A
sterium cui præerat, eisdem redimitus, quibus a Patriarchio reuersus fuerat, venit. Secunda feria, cunctis tam subitam conuersionem mirantibus, monachicum habitum suscepit; & paulatim, ingrauescente morbo, sextæ feriæ diluculo obdormiuit. Et denuo suscitatus, apparuisse sibi sanctum Andream Apostolum, seq. circa horam tertiam vocandum esse, sibiq. præceptum perhibuit, vt quia suæ mortis expectatione suspensi monachi S. Fabiani munia solita celebrare non poterant, mox corpus suum sepulturæ traderent; acceptisq. a se cereis, ac thymiamatibus, ad peragenda solemnia festinarent. Hora itaque tertia Episcopus lætus defungitur, vt in ipsa vultus eius lætitia, conuersio ipsius Deo fuisse placabilis, cunctis videntibus monstraretur.

DE INSANO REDDITO SANITATI.

Eodem tempore germanus cuiusdam monachi mentis insaniam passus est, ita vt humana commercia fugiens, multo tempore peruagus per cryptas solitarias & cœno- B
sa monumenta discurreret. Cuius insaniæ frater nimium condolens, quotidie S. Gregorium profusis lacrymis precabatur, vt sibi fratrem sospitem reddere dignaretur. Itaque cum nocte quadam post huiusmodi fletus quiesceret, B. Gregorius apparuit ei, dicens: Videns lacrymas tuas suscepi orationem tuam. Et ecce germanum tuum tibi hodie reducam sanum. Et hoc tibi signum, quia statim vt dies illuxerit, iussu Pontificis presbyter qui hic inclusus est, extrahetur. Qui surgens matutinali tempore fratribus indicauit. Forte tunc idem presbyter Campanus de loco qui Claustrum, non longe a Tarracina, vocatur, a suis accusatoribus iam contemptus, a cunctis quoque suis fuerat in obliuionem ductus, cum nullum propinquum, nullum in Vrbe cognitum habere potuisset, qui de eo Pontifici suggessisset; & monachi quidem pro eo satagerent, sed perficiendi aditum non haberent: Pontifex diuinitus recordatus eiusdem, diluculo hunc C
ab ergastulo iussit extrahi, liberumq. dimitti. Nec multo post monachi frater ita sanus reuersus est, vt videretur hactenus in eiusdem Patris monasterio tanto fidelius deseruisse, quanto se illius adminiculo meminit ad sanitatem pristinam remeasse.] hucusque Ioannes Diaconus. Iam reliqua quæ anni huius sunt prosequamur.

MICHAELIS IMP. LEGATIO AD BENEDICT. PAP.

Eodem anno Michael Imperator, secundum antiquam consuetudinem, cum accepisset nouum Romæ creatum esse Pontificem, legationem ad eum misit cum muneribus, de quibus meminit Anastasius verbis istis: Huius Benedicti Papæ temporibus Michael Imp. filius Theophili Imp. Constantinopolitanæ vrbis ob amorem, Apostolorum misit ad B. Petrum Apostolum dona per Lazarum monachũ & pictoriæ artis nimis eruditum, genere vero Chazarum, id est, Euangelium auro purissimo tectum cum diuersis lapidibus pretiosis, calicem similiter ex auro & lapidibus circumdatum, reti- D
cula pendentia ex gemmis albis pretiosissima pulchritudine decorata, vela duo de holoserico cum Crucibus de holoserico, & lista de chrysoclauo, parua coopertoria ipsius calicis sicut mos Græcorum est. Similiter & vestem de purpura Imperiali vnam super altare maius, ex omni parte cum historia habente cancellos & rosas, de chrysoclauo magnæ pulchritudinis decoratam. etiam & velum de stauraci vnum cum Cruce de chrysoclauo, & litteris ex auro Græcis.] hæc Anastasius, qui & mox ista subdit de Rege Lazorum, siue (vt habet alia lectio) Saxorum.

* Saxorum

REX LAZORVM ROMAM VENIT.

Ijs temporibus Rex * Lazorum nomine . . . . . causa orationis veniens relictis omnibus suis rebus, Regnum proprium dimisit, & Romam properans ad Limina Apostolorum Petri & Pauli cum multitudine populi, obtulit dona beato Petro Apo- E
stolo, coronam ex auro purissimo pensantem libras quatuor, baucas ex auro purissimo duas pensantes libras . . . . . spatham cum auro purissimo ligatam. Item imagines duas minores ex auro purissimo, gabathas saxiscas de argento exauratas quatuor, saracam de holoserico cum chrysoclauo, vela minora de fundato duo. Idem Rex dedit rogam in Ecclesia beati Petri Apostoli Episcopis, presbyteris, & diaconibus, & vniuerso Clero & Optimatibus ex auro, populo autem minutum argentum. Postmodum vero finita oratione, reuersus est ad proprium Regnũ suum, & post paucos dies vitam finiuit, & perrexit ad Dominum.] hæc apud Anastasium. licet diuersa sit lectio in Rege Lazorum, siue Saxorum: tamen Saxonum Regi Ludouico filio Ludouici Pij tribui hæc non possunt, qui nec inuenitur sub Benedicto Romam venisse, nec sub eodem defunctus esse: fortasse autem accidit vt Michaelis Imp. Legato se coniunxerit

A iunxerit Rex Lazorum, & ex remotissimis regionibus trans mare Caspium pietatis ergo peregrinationem consuetam ad Limina Apostolorum susceperit. Quo etiam tempore & ipse Patriarcha Constantinopolitanus Ignatius mittens ex more ad nouum Pontificem legationem, dedit & Legatis Acta synodalia, quibus probaretur legitime facta Gregorij Syracusani depositio. Nam cum de lata in eum sententia antea (vt vidimus) scripsisset ad Leonem prædecessorem Pontificem, vt ab eo confirmaretur, & ipse detrectasset, quod de ea causa reddi certior cuperet, & audire Gregorium: Leone ipso vita functo, cum eius successore Benedicto hoc ipsum Ignatius egit. Qui cognitis cunctis quæ spectarent ad causam, depositionem ipsius Gregorij tunc præsentis confirmauit, dignumq. iudicauit qui a munere sacerdotali esset extorris. Hæc omnia nota fiunt ex litteris Nicolai Papæ, Benedicti ipsius successoris; qui in B
epistola [a] ad Photium scripta, cui narrationem gestarum rerum intexuit, & in alia ad Episcopos Orientalis Ecclesiæ [b] manifeste testatur, Gregorium Syracusanum ab Apostolica Sede conuictum atque excommunicatum fuisse; eumdemq. promisisse haud quidquam moliturum aduersus Ignatium Patriarcham, quod tamen minime præstitit, sed reuersus multa mala aduersus eum machinari non cessauit, quousque eum violenter congregato conciliabulo, e sede deponendũ curauit. Sed de his suo loco pluribus agendum erit sub Nicolao Benedicti successore. hæc de rebus Orientalibus.

BENEDICTVS PAPA GREG. SYRACVSANI DAMNATIONEM CONFIRMAT.

[a] *Nicol. epist. 6.*
[b] *Idem epist. 10.*

Contigit eodem tempore, eumdem Romanum Pontificem Benedictum litteras consultorias accipere a Lupo magni nominis Abbate Ferrariensi, diœcesis Senonensis, quæ adhuc extant, & dignæ sunt, quæ integræ Annalibus intexantur. sic enim se habent [c].

[c] *Lup. ep. 103.*

C Domino præcellentissimo, & omnibus Christianis vnice singulariterq. venerando vniuersali Papæ Benedicto vltimus Abbatum Lupus ex monasterio Galliæ, quod vocatur Bethlehem siue Ferrariæ, præsentem prosperitatem & futuram beatitudinem.

LVPI CONSVLTATIO AD BENEDICTVM PAPAM.

Tempore decessoris vestri beatæ memoriæ Leonis, functus legatione Romæ, cui auctore Deo, præsidetis, & ab eodem Antistite exceptus benigne atque tractatus, postquam vos non esse inferiores religione fama declarauit, nec tantum potestatis beatissimi Petri participes, verum etiam humilitatis, quam in allocutione [d] Cornelij vulgauit, heredes, vera morum vestrorum expensio certa ratione perdocuit: ausus sum tantillus cognitioni vestræ sublimitatis me scriptis ingerere; meamq. exiguitatem & fratrum meorum monachorum vnanimitatem eximietati vestræ committere, vt in vestris sanctis orationibus mereamur a Deo & in præsenti consolationem, & in futura D
communionem salutis feliciter consequi.

[d] *Act. 10.*

Fratres præterea & compresbyteros nostros Adulphum & Acaricum, qui spontaneam peregrinationem pro nomine Domini susceperunt, & quamquam laboriosissime, ad Memoriam beatissimorum Apostolorum, ceterorumq. Sanctorum tandem aliquando peruenerunt, specialiter vestræ mansuetudini commendamus, vt eos pietate competenti fouere dignemini, & consuetudinibus Ecclesiasticis, quæ variæ in diuersis locis tenentur, diligenter instruere; vt per eos ad nos, & ad ceteros quosque talia pie quærentes institutio Romana perueniat. Siquidem in quibuscumque ad religionem & honestatem pertinentibus ambiguitatem creat varietas, vt optima quæque eniteant, illuc solicita inuestigatione credimus currendum, vnde vbique Fidei manauit exordium.

E Ceterum quia parentes thesaurizare debent filijs, vt Doctor Gentium [e] manifestat, nosq. vobis obsequentissimi filij esse cupimus. commentarios beati Hieronymi in Ieremiam post sextum librum vsque ad finem prædicti prophetæ, per eosdem fratres nostros mitti deposcimus in codice reuerendæ veritatis vestræ sanctitatis. Si id obtinuerimus, postquam celeriter exscriptus fuerit, sine dubio remittemus. Nam in nostris regionibus nusquam vllus post sextum commentarium potuit inueniri. & optamus in vobis recuperare quicquid paruitati nostræ deesse sentimus. Petimus etiam Tullium de Oratore, & duodecim libros Institutionum Oratoriarum Quintiliani, qui vno, nec ingenti volumine continentur, quorum vtriusque auctorum partes habemus, verum plenitudinem per vos desideramus obtinere. pari intentione commentum in Terentium flagitamus. Quæ auctorum opera si vestra li-

[e] *2. Cor. 12.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

beralitas nobis largita fuerit, Deo annuente, cum commemorato S. Hieronymi codice A
fideliter omnino restituenda curabimus. Sanctitatem vestram ad totius Ecclesiæ vtilitatem diuina clementia diuturnis temporibus conseruare dignetur.] hucusque ad Benedictum Pontificem Lupus.

Quod ad reliqua status rerum Francorum spectat: erat plane hoc tempore miseran dus atque lugubris sub Carolo Caluo; nam vndique ebulliebant factiones, subditorũq. rebelliones: excrescente enim vndique sceleratorum audacia, increbrescebant vbique furta, deprædationes, grassationes, & cædes, omneq. violentæ turpitudinis genus.

SYNODVS APVD CARISSIACVM.

Ad quæ omnia euellenda idem Carolus, hoc ipso anno, habuit Synodum in villa, Carissiacum nominata, ex qua eiusdem Regis scripta est ad suos admonitio siue exhortatio ista, quam numquam hactenus (quod sciamus) editam, ex codice Antonij Augustini, licet mendoso admodum [a], hic tibi cudendam curauimus. B

[a] Ex scrip. cod. Anton. August. pag. 20. vsque 22.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Carolus Dei gratia Rex illustris Episcopis & dilectis, ac fidelibus Missis illustribus, Comitibus nostris illustribus salutem.

Notum sit fidelitati vestræ, quia decimoquinto Kalend. Martij, secundum sacram auctoritatem Synodum venerabilium Episcoporum, ac conuentum fidelium nostrorum apud Carissiacum fecimus conuenire. Cum quibus inter cetera Ecclesiastica vtilitatis ac Regni necessitatis negotia considerauimus, qualiter rapinæ, & delationes, quæ partim occasione superirruentium paganorum, partim mobilitate quorumdam fidelium nostrorum in Regno nostro, per eos etiam qui Ecclesiam Dei defendere & tueri, & Regni soliditatem & quietem debuerant prouidere, grassantur: aliquo modo, annuente Domino, sedari valeant & amoueri. C

Quorum consultu decreuimus, vt quia peccata, quæ in suo initio, vt sunt, magni ponderis æstimantur, pernicioso processu ipso etiam exitiabili supra * ius mentibus loquantur, & quasi insensibiles: ac si quando resipiscere moliuntur, cassibus suis obligent, vt si resurgere velint, non possint. Antequam censura Ecclesiastica, ac legales sententiæ huiusmodi prædatores terribiliter & damnabiliter feriant, Episcopi quique in suis parochijs, & Missi in illorum Missaticis, Comitesq. in eorum Comitatibus pariter placita teneant, quo omnes Reipublicæ ministri & Vassi Dominici, omnesq. quicumque vel quorumcumque homines in ijsdem parochijs & Comitatibus, sine vlla personarum acceptione & excusatione, aut dilatione conueniant. & Episcopi illius parochiæ breuiter annotatas sententias de eiusmodi causa, Euangelicæ videlicet & Apostolicæ & propheticæ auctoritatis, necnon & decreta Apostoli- D
ca atque canonica omnibus relegant, & aperto sermone cunctis, quale, quantumq. peccatum sit, & qualem, quantamq. pœnitentiam, & quam immanem, seueriſſimamq. vindictam exposcat, cum alijs debitis & necessarijs atque vtilibus prædicationibus innotescere curent.

* Locus corruptus.

Missi quoque legales sententias, sicut eas cognitas habent, annotent, & prædecessorum nostrorum Regum atque Imperatorum, nostraq Capitula de hac causa in vnum collecta omnibus nota fiant. Et Episcopi Dei & Apostoli auctoritate tales deprædationes omnibus interdicant, & Missi & Comites nostri cunctis ex regio nostro banno prohibere firmiter studeant, & cognoscant omnes quia si abhinc in ante in Regno nostro talia facere aliquis præsumpserit, secundum diuinas sententias specialiter excipiet sententiam, & secundum leges ac Capitula regia emen- E
dari cogetur, & secundum iudicium fidelium nostrorum condignam vindictam susciepiet.

Et si talis persona fuerit, vt Episcopi & Missi nostri ac Comites in illorum ministerijs quod prauum actum fuerit potuerint emendare, secundum præfixa monita illud emendare studeant, aut per fideiussores ad nostram præsentiam venire faciant. Si autem aliquis, quiscumque inobediens extiterit, cum summa festinatione nobis notum facere curent, vt quanto citius ad nostram præsentiam illum venire iubeamus, & dignam vltionem, secundum iudicium fidelium nostrorum sustineat. Et si (quod absit) talis emerserit, qui Dei timorem postponat, & Ecclesiasticam auctoritatem contemnat, ac regiam potestatem refugiat: sciat, quiscumque

A cumque ille fuerit, quia & secundum canonicam auctoritatem ab omnium Christianorum cœtu, & sanctæ Ecclesiæ consortio, & in cælo & in terra alienus efficietur, & regali potestate atque omnium Regni fidelium vnanimitate, sicut Dei & Ecclesiæ inimicus & Regni deuastator persequetur, vsque dum a Regno exterminetur.

Et si aliquis Comes fuerit qui hoc in suo Comitatu fecerit, aut ibi talia increscere permiserit, & ipse illa non emendet, aut nota nobis non fecerit, vt nostra auctoritas talia corrigat: sciat quia talem sententiam inde sustinebit, sicut tempore antecessorum nostrorum consuetudo fuit. Et si aliqui itinerantes deprædationes & rapinas per Regnum nostrum fecerint, & Episcopi seu Missi & Comites hoc emendare non potuerint; quam citius possint, nobis notum facere curent; vt iubeamus ipsos deprædatores per eamdem viam cum Misso nostro redire, & illa omnia, quæ alij egerunt,
B legaliter emendare, & talem armiscaram sicut a nobis iussum fuerit, aut iudicium, sicut cum fidelibus nostris considerauerimus, sustinere. Si autem dilecti fratris nostri, ac nepotum nostrorum homines fuerint, qui talia egerint, & hoc nobis innotescat, vt illis nota faciamus. Et illi suos homines, sicut illis melius visum fuerit, de talibus castigare procurent, sicut & nos nostros homines castigare volumus. Si in illorum Regnis indecentia, & aliqua noxa (quod absit) facere præsumpserint: admonendi sunt qui aliena rapere contendunt, vt solicite audiant, quod veniens in iudicio Dominus dicat: [a] Esuriui & non dedistis mihi manducare &c. quibus dicit: Discedite a me male- a Matth. 25.
dicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Hinc ergo colligendum est, quanta damnatione plectendi sint qui aliena rapiunt, si tanta animaduersione feriuntur qui sua indiscrete tenuerunt. Perpendant quo eos obliget reatu
C res capta, si tali subijcit pœnæ non tradita. perpendant quo demeretur iniustitia illata, si tanta percussione digna est pietas non impensa.

Audiant raptores qui multiplicant non sua vsquequaque, & aggrauant contra se densum [b] lutum! Densum lutum contra se aggrauare, est terrena lucra cum pondere b Habac. 2.
peccati cumulare.

Audiant quid Christus dicat: [c] Quid prodest homini si totum mundum lucretur, c Matt. 16.
animæ vero suæ detrimentum patiatur: idest, quid prodest homini si totum quod est extra se congregat, & hoc solum quod ipse est damnat.

Audiant illi qui rapiunt in hoc sæculo: deficient autẽ & in sæculo dimittent; sed secum ad iudicium causas rapinæ, idest, damnationem secum ferent: vt alibi scriptũ est.

Audiant quia propheta Isaias dicit: [d] Rapina pauperis in domo vestra, & causa d Isai. 3.
D viduæ non ingreditur ad eos, & lacryma viduæ vsque ad maxillam descendit; & Dominus non delectabitur in illis.

Audiant quia in cuius domo rapina est, siue in domo corporis, siue in domo mansionis, non habitat in illa domo Spiritus sanctus, sed spiritus malignus. Et si accedit ad communionem corporis & sanguinis Christi ante dignam satisfactionem, non mũdatur per illam communionem a peccato, sed plenius, sicut Iudas quando in cœna plenus rapina & iniquitate communicare præsumpsit de manu Christi, possidetur a diabolo, vnde & suspensus crepuit medius. Ad quem causa viduæ non ingreditur, nec ipse si digne non satisfecerit, in cælestem Ecclesiam intrare valebit.

Audiant raptores quid iterum Propheta dicat: [e] Qui prædaris, nonne & ipse præ- e Isai. 33.
daberis? Videlicet quia ille qui prædatur res pauperum & Ecclesiarum ac seruorum
E Dei, deprædatur a diabolo, & præda illius fit.

Audiant quid sanctus Apostolus dicat, per quem locutus est Christus, & qui raptus fuit vsque ad tertium cælum, & qui raptus fuit in paradisum, & audiuit talia secreta verba, quæ non licebat hominibus loqui: [f] ait namque: Quia neque rapa- f 1. Cor. 6.
ces, neque homicidæ neque adulteri Regnum Dei possidebunt. Ille intendat quale quantumq. peccatum est rapina, quam cum adulterio & homicidio sanctus comparauit Apostolus. Item ipse dicat: [g] Si quis fornicator aut adulter aut rapax aut g Ibidem.
homicida est, cum huiusmodi nec cibum sumere Christi discipulo, id est, Christiano licet ante satisfactionem, id est, correctionem, ac emendationem, & dignam pœnitentiam.

Audiant quod sanctus Ioannes Apostolus electus & dilectus Christi, qui in cœna

Universidad de Deusto
Biblioteca

supra pectus eius recubuit, talem hominem salutare vetat, dicens: [a] Nec Aue dixeris, A
a 2. Ioan. nec in domum receperis.

b 24.q.3.c.21. Audiant quid in Toletano [b] Concilio sancti Episcopi, qui in cælo & cum Deo regnant, & in terris miraculis coruscant, de totius mundi partibus congregati decreuerunt: Si quis de potentibus clericum aut quemlibet pauperem, aut religiosum expoliauerit: & mandauerit ad ipsum Episcopus vt eum audiat, & si contempserit; inuicem mox scripta percurrant per omnes prouinciæ Episcopos, quoscumque adire potuerint, vt excommunicatus habeatur, donec audiat, & reddat aliena. ecce de pauperum raptoribus.

c 12.q.2.c.6. Audiant raptores & prædones rerum Ecclesiasticarum quod sanctus [c] Anacletus Papa ab ipso Petro Apostolo presbyter ordinatus cum totius mundi sacerdotibus iudicauit; dicit namque: Qui abstulerit aliquid patri vel matri homicidæ particeps est: B
Pater noster sine dubio Deus est qui nos creauit, mater vero nostra Ecclesia, quæ nos in baptismo regenerauit: Ergo qui Christi pecunias & Ecclesiæ rapit, vel fraudat, homicida est, vtq. homicida ante conspectum iusti Iudicis deputabitur. Qui rapit pecuniam proximi sui iniquitatem operatur: qui autem pecuniam vel res Ecclesiæ
d 17.q.4.c.18. abstulerit, sacrilegium facit, & vt sacrilegus iudicandus est. Item sanctus [d] Vrbanus Papa & martyr: Res & facultates Ecclesiæ oblationes appellantur, quia Domino offeruntur, & vota sunt Fidelium & pretia peccatorum, & patrimonia pauperum. Si quis illa rapuerit, reus est damnationis Ananiæ & Sapphiræ, & oportet huiusmodi
e 17.q.4.c.5. tradi Satanæ, vt spiritus saluus sit in die Domini. Item sanctus Lucius [e] Papa: Retizatos Apostolica auctoritate pellimus & damnamus, atque sacrilegos esse iudica- C
mus; & non solum eos sed etiam omnes consentientes; quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui facientibus consentiunt. par enim pœna agentes & consentientes comprehendit.

Et sanctus Augustinus in sermone Euangelij sancti Ioannis ita dicit: Fur sacrilegus loculorum sacrorum & Dominicorum est Iudas; & qui aliquid de Ecclesia furatur, & rapit, Iudæ perdito comparatur. Item in sacris Canonibus sancto Spiritu dictatis, & Christi sanguine confirmatis scriptum est: Si quis oblationes Ecclesiæ extra Ecclesiam accipere & dare voluerit præter conscientiam Episcopi & eius, cui huiusmodi officia commissa sunt, nec cum eius voluerit agere consilio, anathema sit. Episcopus autem omnibus dicere debet, quid anathema sit; & ne desperent, ostendere debet, quamdiu duret anathema, id est, quamdiu quisque errorem non corrigit, & digna D
satisfactione non emendat, vt reconciliationem & indulgentiam valeat promereri. Si quis vero ante satisfactionem & reconciliationis indulgentiam in peccatis suis perseuerans, mortuus fuerit: iam anathema perpetuum illi erit & peccatum ad
f 1. Ioan. 5. mortem, pro quo non dicit [f] Apostolus vt oretur. Sed & plura si necesse fuerit Episcopus quisque colligere & dicere procurabit.] hucusque Caroli ad Episcopos exhortatio. Qui & Capitula nonnulla ad populos sibi subditos misit ad conciliandos ipsos, cum illi his non acquiescentes deteriora adderent, nempe vt defectionem pararent. est autem eorumdem eiusmodi inscriptio.

g ex script. cod. Ant. Aug. B. pag. 17. DE CAPITVLIS REGIS CAROLI AD FACTIOSOS. Hæc quæ sequuntur Capitula, misit Rex Carolus ad Francos & [g] Aquitanos, qui ab eo defciuerant, anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimosexto, Nonis Iulij de Palatio Carisiaco per fideles Missos suos Alardum Abbatē, Rodulphū, E
Rithuinum, Adalgarum, & Berengariū.] quæ nos quod minus spectent ad Ecclesiasticos Annales, ad vitandā prolixitatem hic describere prætermittimus. Sunt hæc plane illa tempora, quorum mentio est in epistola Lupi Abbatis Ferrariēsis, de qua supra, his
h Lup. epist. 104 verbis: [h] In Regno Caroli Regis nostri, nouis exortis rebus, impune latrocinia committuntur; & nihil securius atque constantius quam rapinarū violentia frequentatur. Talis igitur est commeantium quærenda societas, quorum numero atque virtute improborum factio euitetur, aut si necesse fuerit, repellatur.] & in vltima epistola scripta ad Guenilonem Archiepiscopum Senonensem eodem argumento, deplorans tempus
i Lup. epist. 126 hoc infelicissimum, ait: [i] Vnanimis tantum vobis in omnibus supplicabo, & ad idem agendum fratres meos hortabor, vt Deus inspiret vobis consilium, quo generaliter

pro

A pro omnibus Christianis, ne peccatum iniustitiæ, quæ nos iam miseros fecit, in damnationem trahat sempiternam. In diebus pontificatus vestri ad tantam libertatem vitia proruperunt, vt vindicata impunitate, *apertis quibusque, nec Deus, nec Rex, *spretis
nec Episcopus timeatur. Quid moramini? Quid vltra expectatis? Aut Deus vestra industria & auctoritate ad æquitatem reducet res humanas, aut hæc malorum incrementa post inauditas contumelias, pene omnes, qui pauci remanserunt, opprimet. Innocentes videtis, quia secundum beatum Isaiam: [a] qui recedit a malo prædæ patuit. Nec tutus quisquam contra violentiam raptorum est, nisi qui viribus præualet, aut in eorum concessit collegium.] hæc Lupus. Reperitur apud eumdem inter epistolas suas vna ex illis admonitionibus, quas (vt audisti in Caroli Regis nuper recitata admonitione,) idem Rex per Episcopos singulos in sua parochia ad populum
B sibi subditum scribi præcepit, vt abstineat a peccatis, præcipue vero a factionibus atque deprædationibus; sic enim se habet titulus. a Isai. 59.

ADMONITIO [b].] scripta vt puto ab ipso Lupo pro Episcopo Senonensi, sub cuius paroecia ipse erat. sequitur ipsa. b Lup. epist 160 AD MONITIO EPISCOPALIS AD SVOS.

Diuersis malis afflicti, causas eorumdem malorum debemus cognoscere, & cognitas, auxiliante Dei misericordia, euitare. Causam prosperitatis & aduersitatis Spiritus sanctus aperte demonstrat his verbis: Iustitia [c] eleuat gentem, miseros facit po- c Prou. 13.
pulos peccatum; peccatum quo miseri efficimur, hoc esse credibile est, quod cum simus fide Christiani, sempiternæ felicitati præponimus temporalem, & illam nisi resipiscamus, perdemus, & hanc quæ quantulacumque posset esse, si recti esse vellemus, non apprehendemus. Quia ergo vindicta Dei & in hac vita temporaliter inci-
C pit, & vsque ad alteram quæ finem non habet, nisi conuersio subueniat, pertendit; & hic sæpe bonos bona temporalia comitantur; alibi autem eosdem bonos æterna bona coronant, siue prælatos, siue subditos: omnes deponamus excusationes, & cum sibi vnusquisque sit conscius, in quibus maxime Deum offendit, communiter eum & obedienter audiamus monentem: Redite [d] præuaricatores ad cor. Itaque [e] lauami- d Isai. 46. e Isai. 1.
ni, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere peruerse, discite benefacere: vt per pœnitentiæ salutarem cursum perueniamus ad indulgentiæ tutissimum portum. Ita enim valebimus non solum effugere mala præsentia, verum etiam bona sperare ventura. Dediscamus sola carnalia appetere: De consequendis spiritualibus aliquando cogitemus, vt & nostræ cupiditates temperentur, & modum aliquem teneant.

D Veniat nobis in memoriam celer eorum transitus, quos in dignitatibus vidimus: nec obliuiscamur quod eos quotidie sequimur. Ad mortem enim sine intermissione properamus. Repetamus mores quibus hoc Regnum creuit, & viguit. Nullæ sint factiones, nullæ conspirationes inter nos, qui Patrem inuocamus Dominum, quibus dicunt Pontifices, Pax vobis, & pro quibus omnes orant concorditer sacerdotes: Da propitius pacem in diebus nostris, &; Pax Domini sit semper vobiscum. Et quibus pol-
liceri dignatur: [f] Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Illa comminatio eius nō f Matth. 5.
videatur nobis contemptibilis: [g] Væ illi, per quem scandalum venit. Ne forte (quod g Matth. 18.
ipse auertat) [h] sola vexatio det aliquando intellectum auditui. vt infelici experimen- h Isai. 28.
to quod nunc non credimus, aut nos nescire fingimus, in tormentis positi sentiamus.

Prædas & rapinas conuersationi Christianæ nimis cōtrarias, & a Regno Dei miser-
E rimos excludentes, penitus deponamus. contra hos enim sic sermo Apostoli fremit: Neque [i] rapaces Regnum Dei possidebunt. Pro Dei timore atque amore lucra propria i 1. Cor. 6.
intermittamus, bono communi & publico certatim & vnanimiter consulamus. Vt dum tranquillitatem Fidelibus præstare nitimur, & vires resistendi infidelibus recuperemus; & ab eo qui est omnipotens, vtriusque pacis idem, & qualis nunc esse potest, & illius consummatæ, quæ solis electis dabitur, gaudia consequamur. Illud autem neminem nostrum fugiat, quibusque doctissimis vsque ad nostram ætatem probatum & creditum; quia per discordiam res maximæ dilabuntur: ne forte dum cupimus nostra securius tenere, vel ad maiora capienda felicius conscendere; iusto Dei iudicio, ruina nos Regni, quam nostris dissensionibus præparamus, inuoluat, & in perniciem animæ & corporis pertrahat.] hactenus sermo ex sententia Caroli scriptus ad populum, ab Episcopo autem nuntiandus. Porro aduersus malum ingruens laborandum fuit

etiam

etiam ipsi Romano Pontifici Benedicto. Etenim cum huiuscemodi deprædationibus A
inter alios daret quoque operam Hubertus subdiaconus, Bosonis filius, re perlata
ad Benedictum Papam, aduersus eum Apostolicas litteras dedit ad præsules omnes
sub Caroli Regno constitutos, per quos eædem ipsi innotescerent, quæ sic se habent.[a]

[a] Ex cod. Ant. Mog. consuet.

Benedictus Episcopus seruus seruorum Dei omnibus reuerendissimis, & sanctissimis Archiepiscopis, cunctisq. Episcopis in Caroli glorioſi Regis Regno morantibus.

Bonorum semper innouamur auditu, & actibus hilarescimus Deum diligentium
animo superna* pollentium, quos beatitudo sublimat, diuinoq. connectit consortio,
& poli perducit ad climata: atrocitatibus autem, actibusq. malorum lamentamus,
quorum sceleribus conuersatio circumdatur, & plena malis eorum operatio manet:
quorum in cunctis cursus est detestabilis, perseuerantia* sæua, infelixq. opinio. Qui-
bus Hubertum clericum quondam Bosonis filium relatione similem esse cognoui- B
mus, qui tantis squaloribus irretitus, mentem ad superna non subleuans, eorum
perennis particeps esse nolit. Multorum vero ingemiscentium clamoribus hominum
horrificisq. assertionibus plura infelicis suæ audaciæ mala, diraſq. perpetrationes no-
stri Præsulatus didicere Legati. Qualiter olim sacrorum fuit coniunctus numero cle-
ricorum a Deo, vt in diuinis celebrandis mysterijs, more subdiaconorum, sacras Le-
ctiones, conscendens ambonem, populis nuntiaret: Nunc autem (quod lacry-
mantes referimus) iniquorum, sceleratissimorumq. hominum conuersationibus so-
ciatus infaustæ vitæ iniquus, & multis piaculis criminibusq. plenus, ad periclitatio-
nem suæ, quo non debuerat, animæ, iniquo* certamine tendit, & cruenta tyrannide
perseuerat. Et hoc multis narrantibus audiere, quod cum scenicis mulieribus quoti-
die degere non dubitat, quæ animas perdunt, corpora sauciant, ad imaq. deducunt. C
Et quia aggregatione multorum hominum sibi noxiorum coniuncta, multa in
plebem Domini, pretiosa quam passione e faucibus nequissimi eripuit Leonis, atque
redemit, homicidia, & innumera adulteria, turpesq. formicationes, ac deprædatio-
nes illicitas & insustentabiles perpetrare non cessat: sed & pluribus item affirmanti-
bus didicere, quod monasterium sancti glorioſiq. Mauritij martyris Apostolicis pri-
uilegijs munitum tanta ferocitate peruasit, vt nullus iam priscæ religionis in eo or-
do seruetur: (nam illa quæ Deo ibidem famulantibus ex opibus ipsius ministraban-
tur, nunc meretricibus, canibus, atque auibus, nequissimis nec non hominibus
sua largiuntur præceptione:) Idq. monasterium ab Ecclesia findens, annonas quas
possidere videatur Antistes, sacrorum Canonum, Patrumq. violans sanctiones inde-
center possidere non dubitet: Et quia monasterium in commemoratione beati Petri D
Apostoli, Luxouij constitutum, cuius claustri aditus mulieribus numquam patuit:
hostili modo ingressus, cum illicitis mulieribus per aliquot dies commorari non
trepidarit: Quædam etiam mulier, quæ causa pudicitiæ proprio se viro dissociauit,
Deoq. se vouit atque dedicare promisit, & postmodum diaboli iaculo terebrata atque
percussa, a monasterio fugiens, cuidam adultero iuncta, suæ se defensioni submisit po-
stremo Archiepiscoporum, Episcoporumq. quæsita cœtu minime est præsentata, qui
vna cum defensoribus suis eam ab Ecclesiastica communione expulere. quam hacte-
nus vsque diuinum non timens iudicium sua defensione retinere non cessat. Pa-
cem quam inter Ludouicum muniuimus Cæsarem semperq. Augustum suosq. glo-
riosos germanos, sua miserrima cupiditate, ad multorum Christianorum necem at-
que periculum scindere (vt audiuimus) non dubitauit. Hæc & multa horum simi- E
lia de eo audientes, profusis lacrymis condolemus, ne suæ fragilitatis in his eum finis
contingat, erebiq. voragini addicatur. Propterea volumus & Apostolica sacra præ-
cipimus auctoritate & industria, vt omni postposita excusatione, ablatoq. ingenio,
post triginta dierum curricula vbi hæc illi fuerit præsentata epistola, iter inchoare nõ
pigeat, Romamq. celeri studio properare festinet, vt præsentialiter videre valeamus
atque cognoscere, si taliter circa eum hic quæ dicuntur existant, vt spirituali abluere
[a] al. collyrio censura curemus, sauciataq. membra cælestis reformare medicinæ* collegio valeamus. Cupimus enim ipsum tantis erutum esse delictis, & supernæ patriæ sacris moni-
tis perficere ciuem. Si autem venire neglexerit, ad nostramq. Apostolicam Sedem se-
cundum præceptionem pergere noluerit: Scire vos volumus, quia mox illũ ab Eccle-
siastica communione expellimus, ita vt nec vobiscum, nec cum alijs Christianæ cul-
toribus

A toribus Fidei consortium habeat, & a Dominico corpore & sanguine eum facimus alienum. Optamus beatitudinem vestram in Christo bene valere.] hæc Benedictus.

Hoc eodem anno (habet vetus Chronicon a Pithœo editum) mense Februario, quarta die mensis defunctus est Rabanus Archiepiscopus Moguntiacensis Ecclesiæ, habens in Episcopatu annos nouem, mensem vnũ, & dies quatuor. Cui successit Karolus magis ex voluntate Regis & Consiliariorum eius, quam ex consensu & electione Cleri & populi.] hæc ibi. extat epitaphium de vita ipsius in sepulchro inscriptum, a Trithemio autem descriptum his versibus. RABANI EPISC. MOGVNT. OBITVS.

Lector honeste meam si vis cognoscere vitam
Tempore mortali, discere sic poteris.
Vrbe quidem hac genitus sum, ac sacro fonte renatus, RABANI EPITAPHIVM.
B *In Fulda post hæc dogma sacrum didici.*
Qua monachus factus, Seniorum iussa sequebar,
Norma mihi vitæ Regula sancta fuit.
Sed licet incaute hanc, nec fixe semper haberem:
Cella tamen mihimet mansio grata fuit.
Ast vbi iam plures transissent temporis anni,
Conuenere viri vertere facta loci.
Me abstraxere domo inualidum, Regiq. tulere,
Poscentes fungi præsulis officio.
In quo nec meritum vitæ, nec dogma repertum est,
Nec pastoris opus iure beneplacitum.
C *Promptus erat animus, sed tardans debile corpus.*
Feci quod poteram; quodq. Deus dederat.
Nunc rogo te ex tumulo, frater dilecte, iuuando
Commendes Christo me vt precibus Domino.
Iudicis æterni me vt gratia saluet in æuum,
Non meritum aspiciens, sed pietatis opus.
Raban nempe mihi nomen. & lectio dulcis
Diuinæ legis semper vbiq. fuit.
Cui Deus omnipotens tribuas cælestia regna,
Et veram requiem semper in arce poli.] hactenus Rabani epitaphium.

Verum dum Trithemius eum defunctum dicit anno superiori, Indictione tertia, a ci-
D tato Chronico scriptoris eius temporis erroris arguitur. Emicuit plane Rabanus vt fulgentissimum sidus, cuius quæ extant scripta tamquam lucis radij excellentiam demonstrant auctoris, vt & ijsdem illustrata Germania glorietur suum haud adeo imparem magnis habuisse Doctorem. de quo idem qui supra Trithemius tradit, ipsum præter opuscula tam carmine, quam soluta oratione conscripta, Scripturam sanctam a principio vsque ad finem omnem feliciter explanasse, virum plane omni litterarum genere egregie excultum, triumq. linguarum Hebraicæ, Græcæ atque Latinæ peritũ. RABANVS DOCTOR INSIGNIS.

Eodem anno [a] Corduba in Hispania ciuitas nouis est illustrata Martyribus, vigente adhuc aduersus Christianos persecutione Sarracenorum. Passi siquidem sunt Helias presbyter, Paulus & Isidorus monachi decimoquinto Kal. Maias. Quarto vero Kal. Iulias Argimirus monachus æque glorioso martyrio coronatus est. Decimoquarto
E autem Kal. Augusti Aurea virgo clarissima, quo debilior in certamine priori succubuit, eo fortior in posteriori agone certans, victrix insigniorem martyrij coronam promeruit. quorum omnium digna certamina S. Eulogius martyrij candidatus, consors Martyrum scripsit. [a] Eulog. lib. 3. c. 11. 16. 17. MARTYRES CORDVBENSES

IESV CHRISTI ANNVS 857. | BENEDICTI PAP. III. ANNVS 3. | LVDOVICI II. IMP. 2. MICHAEL. III. IMP. 16.

QVI sequitur annus octingentesimus quinquagesimus septimus Indictione quinta notatur, quo (vt habent veteres Annales Francorum) celebratum est Concilium Maguntinum a Carolo Rabani successore, de quo hæc ibi: Habita est, hoc anno CONCILIVM MAGVNTINVM.

anno scilicet, Synodus apud Moguntiacum circa Kal. Octobris, præsidente Carolo Archiepiscopo, vbi inter alia ventilata est causa de iure Ecclesiastico. Præsentata est epistola Guntharij Colonien sis Episcopum directa, in qua legebatur, contigisse Coloniæ decimoseptimo Kal. Octobris terribilem valde tempestatem, populo cuncto præ nimio horrore in basilicam sancti Petri confugiente, & signis Ecclesiæ concrepantibus, vnanimiter Dei misericordiam implorante, subito fulmen informe ignei draconis instar basilicam scidisse, ac penetrasse, atque ex omni illa multitudine tres homines, diuersis quidem locis, sed vno ictu in mortem deiecisse, presbyterum scilicet iuxta altare sancti Petri, diaconum ad altare sancti Dionysij, laicum autem ad altare sanctæ Mariæ: alios etiam numero sex eodem impetu ita prostrauisse, vt elati semiuiui vix conualescerent. Feruntur & alia his temporibus Treuiris contigisse, quæ ideo scribere distuli, quia de eis certum nuntium non habui.] hæc de his auctor huius temporis. Porro ipsum Moguntinum Concilium excidit.

PRODIGIA IN ECCLESIA COLONIENSI.

Eodem anno Cordubæ in Hispania, sæuiente adhuc persecutione Sarracenorum in Christianos, tertio Idus Martias Rudericus & Salomon martyrium summa gloria consummarunt. de quibus sanctus Eulogius agit in Apologetico. Absoluerat autem ipse tres libros Memorialis Sanctorum, antequam ijdem Martyres certamen inirent: nam de his nulla in eo commentario mentio habetur, quem absoluit vna cum rebus gestis sanctorum Martyrum, qui sunt passi anno octingentesimo quinquagesimosexto. Sed accidit vt dum recentium Martyrum certamen historice describere iam tentaret, nonnullorum in Martyres obloquentium strepitu motus, coactus fuerit (vt ipse fatetur) historiam in Apologeticum commutare, vt oblatrantibus, canum instar, sanctis Martyribus responderet. Tota in eo diaboli vis est demonstrata, vt qui annis singulis illustrari sanguine Martyrum Christi Ecclesiam ægre ferret, ore ministrorum suorum illud in vulgus spargeret, hos omnes gladio cæsos nequaquam dignos qui in numerum Martyrũ referrentur; nempe quod non sicut antiqui Martyres a cultoribus idolorum occiderentur, sed ab ijs qui vnum Deum colerent, & vti Christiani idola detestarentur; quod etiam non vt olim antiqui Martyres, isti dum paterentur miraculis coruscarent: quodq. etiam non vt illi, quos recepit Ecclesia Martyres, diuersis tormentorum generibus cruciarentur, sed ictu gladij cito certamen absoluerent.

QVANDO S. EVLOGIVS SCRIPSIT APOLOGETICVM.

Fuerunt igitur ista primum ab Eulogio potentissime confutanda; ne horum occasione tepescceret incensus in cordibus credentium ardor Fidei, & fortitudo langueseceret Confessorum. Præstitit id quidem ipse egregie, vt cuique peruidere facile est, qui & in posteriori eiusdem Apologetici parte prosecutus est dictorum martyrum Ruderici & Salomonis glorioſum certamen publice exantlatum, & Dei nutu factam inuentionem & ecclesiasticum funus illis exhibitum, in quo & diuina virtus enituit insignis miraculi ostensione, dum post viginti dierum spacium mersa flumine sacra membra reperta, non solum incorrupta remanserint, sed etiam suauissimum spirarent odorem: adeo vt non scriptis Eulogij tantum, sed re ipsa patuerit in recentioribus Martyribus non defuisse diuina miracula, nec nece Martyrum ob sæuitiam persecutorum in Christianis fidei refriguisse calorem, sed magis accensum, vt non latibula quærerent, sed ipsos cæsos gladio Martyres publice colerent, & publico funere sepelirent. Testatur ista sanctus Eulogius, qui & de se ipso in primis ista, vbi gladio ijdem cæsi sunt Martyres: Ego interim peccator Eulogius, qui gesta Beatorum meo elucubranda stylo dudum decreueram: cum rumor consummatæ passionis eorum vbique discurreret: expletis Missarum solemnijs, ipsorum inuisenda corpora, quadam vegetatus audacia adij: ac propius quam cetera spectantium turba accedere non veritus sum. & testis est Redemptor meus, qui hoc commentarium discussurus est, quia non mentior, quod tanta decoris pulchritudine decisa illa cadauera fulgebant, vt crederes, si a quoquam scisciterentur, protinus locutura. Nonnulli etiam e turba Gentilium venientes sumebant lapillos fluminis, qui cruore Martyrum erant aspersi, & lymphis abluentes, proijciebant in pelago, ne Christianis in emolumentum exisserent Lipsanorum, nescientes quod nihil obesset, ab his partem adimere, quibus totam decreuerat Dominus * passionem donare &c.] agit post hæc de ipsa etiam inuentione corporum, & celebri sepultura, Episcopi, & Cleri totius exhibita ministerio.

* possessionem

Sed

Sed & quo modo eodem hoc anno sæuierit barbarica gens etiam in lapides ipsos atque parietes, hæc ibidem habet sanctus Eulogius: Per idem ergo tempus grauiter in nos præsidialis grassabatur insania, ita vt nonnullas apud Cordubam olim Patriciã, nunc autem florentissimam Regni Arabici vrbem basilicarum turres euerteret, templorum arces dirueret, & excelsa pinnaculorum prosterneret, quæ signorum gestamina erant ad conuentum canonicum quotidie Christicolis innuendum.] hæc Eulogius, reliqua apud ipsum quæras. Quomodo autem post sequentem annum ipse, quod diutius concupierat, vt martyrio frueretur, est consecutus, suo loco dicturi sumus.

Hoc anno pariter habitus est conuentus apud sanctum Quintinum, in quo Carolus Caluus sicut cum fratre Ludouico pacem concordiamq. tenuit inoffensam, ita cum nepotibus fratruelibus Lotharij filijs custodire velle professus est, statutis ea de re quibusdam capitibus, quibus eiusmodi inscriptio præposita legitur.

Annuntiatio Caroli & nepotis sui Lotharij apud sanctum Quintinum Kalend. Martij anno octingentesimo quinquagesimoseptimo Incarnationis Dominicæ. Volumus vos scire quod fecit insimul noster conuentus.

Postquam Dominus nostrum Seniorem vocauit de isto sæculo &c.] continet hæc omnia scriptus codex Antonij Augustini in Vaticanam bibliothecam illatus.

Hoc anno contigit obitus Regis occidentalium Saxonum in Anglia religiosissimi Etheluulphi, qui condidit testamentum, in quo inter alia pia legata, hæc annuatim deferri iussit ad basilicas Apostolorum, quæ ita recitantur a Matthæo Vuestmonasterienſi: Romam autem singulis annis trecentas denariorum mancusas portari præcepit, qui taliter diuiderentur ibidem, centum mancusas scilicet in honorem sancti Petri Apostolorum principis, specialiter ad emendum oleum, quo implerentur omnia luminaria Ecclesiæ Apostolicæ in vespera Paschæ, & tantundem in gallicantu. & centum ibidem mancusas in honorem sancti Pauli ijsdem de causis. Centum præterea mancusas Vniuersali Papæ præcepit exhiberi ad suas eleemosynas ampliandas.] hæc ipse & alia de alijs legatis testamento relictis, & de eius obitu post testamentum hoc anno secuto.

OBITVS ETHELVVLPRI REGIS ANGLORVM.

IESV CHRISTI ANNVS 858.	NICOLAI PAP. ANNVS 1.	LVDOVICI II. IMP. 3. MICHAEL. III. IMP. 17.

OCTINGENTESIMVS quinquagesimusoctauus annus Redemptoris adest sexta Indictione signatus, quo Benedictus Papa moritur die decimasexta Februarij, cum sedisset secundum Anastasium annos duos, menses sex, dies decem, cuius obitus tempus ex eo etiam sic deducitur: Cum dicat menses quinque intercurrisse ab eius consecratione vsque ad sextam Ianuarij; vtique demonstratur ipsum consecratum fuisse anno superiori, die sexta mensis Augusti; cumq. idem tribuat Sedi ipsius (vt dictum est) annos duos, menses sex, & dies decem, vtique peruenisse tantum oportuit ad decimamsextam Februarij anni huius. Quod autem alij consecrationis eius tempus, ex quo incipiunt anni Pontificatus numerari, reijciunt ad tertium Kalend. Octobris, vnde acceperint non inuenimus, cum prorsus his quæ ex Anastasio huius temporis scriptore recitauimus, aduersentur.

BENEDICTI PAP. OBITVS.

Antequam autem ad successoris creationem veniamus, quæ ab eodem Benedicto Romano Pontifice, incerto tamen anno, facta inueniuntur, hic ex more simul describamus. Anastasius relegens ornamenta ab eo diuersis donata Ecclesijs, ita singula quæque describit: In Ecclesia Dei Genitricis semperq. Virginis Mariæ Dominæ nostræ donauit vestem in altare maiori de chrysoclauo, habentẽ historiã Assumptionis eiusdem Dei Genitricis. Obtulit etiã in monasterio sancti Christi martyris Anastasij, quod vocatur Aquæ Saluiæ gabatham saxiscam ex argento purissimo pẽsantem libras tres.

Nec non & in basilica beatæ Dei Genitricis, quæ olim Antiqua, vocabatur, nunc autẽ sita est iuxta Viam sacram, fecit vestem de chrysoclauo, habentem historiam Natiuitatis Domini nostri IESV Christi secundum carnem.

Similiter in monasterio beati Martini fecit canistra duo ex argento purissimo pensantia libras quatuor & semis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Idem venerabilis Pontifex fecit in Ecclesia beati Cypriani martyris, quæ ponitur A
via Ostiensi, vestem de fundato cum griphis.

Et in titulo beati Chrysogoni martyris fecit calices ex argento purissimo quinque, pensantes simul libras vndecim & vncias sex.

In titulo Callisti fecit hamam vnam ex argento purissimo, pensantem libras vndecim: ibidem fecit gabathas quatuor pensantes libras nouem & semis, similiter canistra nouem pensantia simul libras vndecim. Fecit & Euangelium argento auroq. perfusum pensans libras quindecim. Item ibi fecit canistrum vnum & arcum cum duabus gammadijs ex argento purissimo, pensantibus simul libras quadraginta. Et in Ecclesia beatæ Balbinæ martyris obtulit Euangelium ex argento purissimo.

Verum etiam in basilica Doctoris mundi beati Pauli Apostoli fecit vestem de chrysoclauo miræ magnitudinis & pulchritudinis.

Et in Ecclesia beati Petri principis Apostolorum nutritoris sui præ nimio amore ad B
cooperiendum vmbilicum Confessionis fecit operculum ex auro purissimo pensans libras tres.

Et in monasterio Sanctorum Christi martyrum Sergij & Bacchi, qui appellantur Callinici, fecit calices de argento purissimo duos, & patenam vnam, colatorium vnum, cantharum vnum, thymiamaterium vnum, pensantia simul libras quatuordecim.

Item Apostolorum Principi poliq. Ianitori obtulit miræ pulchritudinis vestem ex auro textam miroq. decore fulgentem, habentem historiam Annũtiationis & Hippopanti & IESV Christi in medio Doctorum disputantis.

Fecit & in basilica Pauli Apostoli regnum de auro purissimo spanocliston, quod C
pendet assidue super idem altare, pensans libras duas & vnciam vnam.

Obtulit & in eadem basilica cantharum de argento mundissimum, pensans libram vnam & vncias nouem.

Item cruces argenteas septem, quæ per olitana tempora per omnes catholicas Ecclesias procedebant, nimia vetustate confractas nouiter restaurauit & in pristinum statum erexit, pensantes simul libras quinquaginta vnam & semis.

Nec non in basilica beati martyris Sebastiani in loco qui dicitur Frascata, obtulit vestem de fundato habentem in medio crucem cum gammadijs de quadraplo.

Item in basilica Pauli Apostoli obtulit vestem rubram Rodinam cum chrysoclauo.

Et in titulo beati Cyriaci martyris obtulit vestem de fundato vnam, & in basilica beati Petri Apostoli nutritori suo obtulit pharum ex argento miræ magnitudinis pen- D
sans libras . . . . .

In Ecclesia beati Laurentij foris muros fecit vestem de fundato cum chrysoclauo mira pulchritudine decoratam.

Sarta tecta Ecclesiæ beati Petri Apostoli nutritoris sui, ideſt, nauem maiorem, & aliam nauem quæ supra corpus eius est, magnis trabibus impositis numero septem perspicaci artificio eleuatis renouauit.

In titulo beati Cyriaci martyris obtulit Euangelium vnum ex argento purissimo in laudem & gloriam ipsius Ecclesiæ.

His peractis restaurauit absidem maiorem Ecclesiæ sanctæ Mariæ Dei Genitricis Transtyberim positæ, fenestras vitreas coloribus decorauit, & pictura ex musiuo ornauit; nec non porticum, baptisterium cum secretario omnia in omnibus sarta te- E
cta renouauit.

Cœmeterium beati Marci Confessoris atque Pontificis quod est foris portam Appiam, in ruinis iam positum renouauit.

Nec non in Ecclesia beatorum Petri & Marcellini martyrum tectum iam ob vetustatem vicinum ruinæ restaurauit.

In basilica sæpius dicti Doctoris mundi beati Pauli Apostoli idem sanctissimus Benedictus Præsul pulcherrimi decoris obtulit vestem factam miro opere, totam gemmis albis & rubris & bullis aureis cõclusam, etiam auropetias in se habentem smaltitas, videlicet maiorem numero XXI. & alias pariter minores, necnon amingdolas aureas numero vndecim, & gemmas e chrysoclauo pendentes numero decẽ, quam super sacrosanctum altare ad honorem Apostoli offerens, pendere iussit assidue. Itemq. ibi ob-

A ibi obtulit volumen, in quo erant Epistolæ Pauli & aliorum Apostolorum, & Prophetarum Lectiones, quæ a subdiaconibus leguntur per cunctas Ecclesiarum stationes more solito sursum in ambone: quod raptum & perditum a sancta Ecclesia fuisse prospiciens, magna ac vehementi solicitudine tale dignum volumen reparare studuit, in quo & Græcas & Latinas lectiones, quas die Sabbato sancto Paschæ simul & sancta Pentecoste subdiaconi legere soliti sunt, scriptis adiungere præcepit, miræq. operationis tabulis argenteis decenter adornans sanctæ Ecclesiæ Romanæ libenter obtulit.] & inferius.

In basilica Regni cælorum clauigeri & nutritoris sui pharum cantharum argenteum stans in quatuor pedibus, a Sarracenis olim ablatum, in quo ad decus ipsius basilicæ in diebus festis & Dominicis lucernæ simul & cerei ponuntur iuxta lectorium,
B mirifico opere fecit ac renouauit, pensans libras . . . . .] & de constitutis ab ipso sic.

Hic constituit, vt cum Episcopus vel presbyter aut diaconus moritur, Pontifex vna cum omnibus Episcopis & presbyteris & diaconibus, necnon & reliquis clericis ad eius sepeliendum corpus, & commendandum Deo animam conueniret. Similiter etiam ipsi facerent, cum Pontifex ab hac luce migrasset. Quod non solum docuit, sed & fecit. Cuius iustitiam sequens successor eius in causa pietatis eius sicut & in ceteris, tamquam heres deuotissimus imitatus est.] ita quidem vbi defunctus est Benedictus, (vt testatur Anastasius in Nicolao) diaconorum humeris delatus est ad sepulturam, inter quos fuit ipse Nicolaus diaconus, qui & ei successit in Pontificatu. Ad postremum de eo: Hic fecit ordinationem vnam per mensem Decembrem, creans presC byteros sex, diaconum vnum, Episcopos per diuersa loca sexaginta sex: sepultus vero est in basilica beati Petri Apostoli.] CONSTITVTIO BENEDICTI PAPAE.

Quantum autem temporis vacarit sedes, apud Anastasium non legitur, sed de successore tantum ista habentur: Nicolaus natione Romanus ex patre Theodoro Regionario, Benedicto succesſit. Huius insignes beatissimi actus omnibus a primordio pueritiæ suæ fulserunt, sanctisq. moribus claruerunt: tanta enim sacrorum comptus erat pulchritudine operum, vt nihil ludi, nihilq. (vt pueri solent) inhonesti eum delectaret. Vacabat autem patientiæ atque sobrietati, flagrans humilitate, puritateq. præcipua. Pater vero eius cum liberalium fuisset amator artium, & nobilissimo polleret stemmate, castis eum alimentis, almificisq. ritibus imbuens, litterarum studijs optime nati mentem perornabat, ita vt nulla sacrarum species remaneret disciplinarum, NICOLAI PVERITIA ET EDVCATIO.

D quam internis conceptam visceribus suæ cognitioni * traductam non haberet. Crescit igitur membris, crescit & sapientia, clarus modestia, spiritu, & scientia decoratus. Probabilium * nempe morum quoscumque viros conspiceret, illis concitus inhærere studebat, illisq. congratulabatur * opinione. * traditam * namque * opime

Cumq. cum prudentissimo patre ad quemdam beatissimum virum accederet, qui sancti Spiritus illustratione plura Fidelibus prædicabat; amplo eum asserebat culmine ascensurum: decoris enim animi magnitudinem intuens, mẽtis sensit acumine coruscare: eiusq. hortatu ad clericatus perductus est ordinem, vt quod diuino præsenserat nutu, futuris temporibus impleretur. Sergius porro Præsul cum summæ actionis culmen eum conscendisse audiret: parentum eum deducens ab ædibus in Patriarchio collocauit, & in subdiaconatus per benedictionis gratiam constituit gradu. In quo DE NICOLAO PRAEDICTIO.

E mirificis obseruationibus degens, cælesti fruebatur * ardore. * odore

Sergio vero Papa ab hac corruptibili vita subtracto, Romanæ Ecclesiæ gubernacula Præsul Leo susce pit: qui tantæ sæpissime videns perseuerantiæ fructus, ingenti illum diaconum consecrauit dilectione. In hoc quippe ordine eo ministrante, tanta illi desuper concessa fuit gratia, vt summæ actionis a cunctis cerneretur perfectionibus rutilare. Amabatur autem a Clero, a nobilibus laudabatur, a plebe magnifice habebatur. Leone Papa defuncto, Benedictus miræ beatitudinis vir & sanctissimus Pontifex in supremo prospectu Romanæ præponitur Sedis, suæq. NICOLAVS PONTIFICIBVS GRATVS ET VTILIS.

ministrationi coniunxit, ita vt per nullum horæ momentum sine illo esse delectaretur. Quidquid Ecclesiasticarum rerum vtilitatibus intuebatur congruere, cum eo communicans, definitioni ipsius tradebat, prudentissimas contemplans illius * arbitrij opes, sensusq. virtute clarescere: vtriusque enim obseruantia semper vtiliora suo moderamine * faciebat. * arbitrandi * conamine

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad extrema tandem vitæ Benedictus perductus, pretiosæ mortis calicem sumpsit: A
suisq. eum humeris, cum adhuc diaconus esset, cum alijs diaconibus gestans, proprijs manibus tumulo collocauit, dilectionis præmium pendens, quam erga eum habebat, & amoris integritatem.

Eo autem tempore inuictissimus Ludouicus Cæsar Roma discesserat: qui cum Benedicti transitum cognouisset, condolens, concitus reuersus est ad eam Vrbem. Romani quippe tanto pastore amisso, mœstissimo gemitu lacrymas effundebant. Cumq. Clerus, proceres, & optimatum genus congregarentur: ieiunijs, & orationibus, atque vigilijs insistebant, incessabili Dominum conamine obsecrantes, vt qualem amiserant, talem illis dignaretur ostendere virum, quem Pontificatus culmine sublemarent. Hæc vero dum gererentur, in basilicam beati Dionysij Confessoris atque pontificis cum vniuerso populo conuenerunt. In quo per aliquod spacium * confe- B

NICOLAVS CREATVR PONTIFEX.

* confabulantes

rentes: fidereo accensi fulgore, vnanimes Nicolaum Apostolicæ Sedis Præsulem esse suaserunt; & celeri gressu ad principis Apostolorum Petri continuo aulam properauere, in qua ipse fugiens latitabat. Dicebat enim indignum se esse tanti reginis gubernacula suscipere. Impetum vero qui aderant facientes, viribus illum de eadem basilica abstrahentes, sacris acclamationibus in Patriarchium Lateranense introduxerunt, Apostolicoq. solio imposuerunt. Postmodum vero nobilissimorum cœtibus, cunctoq. etiam populo in basilicam beati Petri Apostoli deductus, Cæsare præsente, consecratus est, Apostolicaq. sublimatus in Sede, factus est Pontifex, & Missarum solemnia supra sacratissimum corpus Apostoli beatifice celebrauit. Qui densis optimatum populiq. agminibus cum hymnis & canticis spiritualibus in Patriarchium iterum Lateranense perductus est. Coronatur denique, Vrbs exultat, C
Clerus lætatur, Senatus, & populi plenitudo magnifice gratulatur, octauo Kalend. Maij.

Tertio consecrationis eius die cum Augusto conuescens, sapienti famine resplendebat, charitateq. plenus epulabatur in Christo: finitoq. conuiuij apparatu consurgit, Cæsaremq. spiritualem & veluti charissimum deosculatus filium, immenso circumdedit amore. His ita gestis serenissimus Imperator ab Vrbe discessit; sedemq. in loco qui dicitur, Quintus, collocauit. Beatissimus autem Præsul hoc audiens, dilectionis eius compulsus plenitudine atque amoris, ad eumdem locum cum proceribus & optimatibus properauit. Quem cum vidisset excellentissimus Augustus, obuius in aduentum eius occurrit, frenumq. Cæsareis suis manibus apprehendens, pedestris more, quantum sagittæ iactus extenditur, equũ traxit. Cum quo Imperiale ingressus tentorium, salubribus ad inuicem fruebantur colloquijs, mensisq. epulis perornatis, spirituali alacritate cibum pariter sumpserunt. Cibis vero & mensis remotis, serenissimus Cæsar beato Præsuli plura contulit dona. Quibus susceptis equum conscendens, conabatur reuerti. Augustus eius amore fretus Imperialis equi superascendens cathedram, ouanti cum eo incedebat animi voluptate. Ad quemdam quidem cum peruenissent spaciosissimum itineris locum, Imperator equo descendit, equumq. Pontificis iterum (vt memorauimus supra) traxit, dulcissimisq. osculis ad inuicem propinquantes, latiflue gratulati sunt. Cæsar vero ad tentorium remeans, cœptum arripuit iter: Præsul autem nobilissimorum cœtibus quibus prosecutus fuerat septus Romam ingressus, almifica est comitatione magnificatus.] hæc Anastasius de humilibus obsequijs, quibus Imperator Ludouicus prosecutus est Nicolaum E
Pontificem. vt plane loco miraculi habendum fuerit, vt qui ab eius Imperij exordio fastu tumens sese aduersus Romanos Pontifices proteruum & contumeliosum exhibuisset, quiq. haud pridem aduersus Benedictum electum Pontificem euexisset per Legatos suos excommunicatum atque depositum hominem sceleratissimum Anastasium Antipapam; modo ex leone agnus redditus, & ex truculento dracone mansueta columba, non solũ se nõ immiscuerit liberæ Cleri electioni Romani Pontificis, nec aliquo prætextu turbarit eam; sed ab eis electum Pontificem magnopere sit veneratus, & tot tantisq. fuerit obsequijs prosequutus. Vt plane in tali Christi, tantoq. Petri successoris triumpho, illud fuerit faustis vocibus acclamatum: Hæc mutatio [a] dexteræ Excelsi.] vt plura atque maiora opera sint exhibita, quam prophetico fuerint [b] sermone prædicta: Adorabunt vestigia pedum tuorum, qui detrahebant tibi.] Isaiæ hoc fuerat va-

LVDOVICI IMP. HVMILLIMA OBSEQVIA ERGA ROM. PONT.

a Psal. 76.
b Isai. 60.

rat vaticinium de Ecclesia Gentium. At parua visa sunt Christianissimo Imperatori, vniuersalis Ecclesiæ Christi Vicario, successoriq. Petri ista præstare; sed se eius vector iumento, ipsum freno ducens, humillimum exhibuit famulum. Diuinæ sapientiæ lusus [a] est iste in orbe terrarum, vt sublimes deorsum humiliet, humiles vero eleuet in sublime, & seruis seruorum faciat seruire dominos dominorum. A

a Prou. 8.

Hoc ipso anno Nicolaus Papa sui Pontificatus exordio, nempe mense Maio, vniuit Ecclesiam Bremensem cum Hamburgensi, cui summa cum laude præerat sanctus Ansgarius. de his enim hæc apud Adamum antiquum chronographum istis [b] verbis habentur: Interea quæstio magna surrexit in Regno Francorum de Bremensi Episcopatu, ad inuidiam sancti Ansgarij conflata. Ea contentio dire per Regnum graui & ancipiti dissensione profligata, multis partium studijs collidebatur. Tandem or- B
thodoxus Cæs. Ludouicus compositis hinc inde contradicentium voluntatibus, præcipue Guntharij Colonienſis Archiepiscopi, cuius suffraganea prius erat Brema, super his Romam direxit ad sanctissimum Nicolaum Papam. Ille quod Ecclesiastica necessitas persuasit, & quod Patrum concilijs rationabiliter fieri posse comprobatum est, facile consensit. Ergo Bremensem & *Hamburgensem Episcopatum auctoritate Apostolica copulari, & deinceps sanxit pro vno haberi. Cuius rei priuilegia diligenter asseruantur in Bremensi Ecclesia: quibus etiam additum est, quod idem Papa Nicolaus tam ipsum Ansgarium, quam successores eius Legatos & Vicarios Apostolicæ Sedis constituit in omnibus gentibus Danorum, Sueonum, & Slauorum. quod & antea Gregorius Papa concessit. Igitur Bremensis & Hamburgensis parochiæ adunatio facta est vltimo tempore sancti Ansgarij. Vitæ annum non ponit, præ- C
ceptum autem Regis ponit annum xxj. Priuilegium Papæ notat annum Domini DCCCLVIII. qui est ab ordinatione Archiepiscopi xxix.] hæc ipse.

BREMENSIS ECCLESIAE VNIO CVM HAMBVRGEN.

b Adam chron. lib. 1. c. 27.

* al. Hamaburgensem

Sane hic annus inchoatur vigesimusquartus Regni Ludouici a tempore, quo facta est a patre Ludouico Imp. diuisio Regni anno octingentesimo trigesimooctauo, vt vetus Chronicon a Pithœo editum habet. Cui concordat chronographia anni Domini in priuilegio descripti, octingentesimi quinquagesimi octaui. Ex quibus corrigas apud Crantzium notam numeri Indictionis ad finem priuilegij positæ, duodecimæ. Nam si ex ipsius & aliorum sententia septem annos post vnionem superuixit Ansgarius, qui & mortuus æque ab omnibus affirmatur anno octingentesimo sexagesimo quarto; vtique non nisi hoc anno iam factam esse oportuit a Nicolao Pontifice vnionem. Extant [c] ipsæ litteræ Apostolicæ Nicolai, quarum est exordium. Quisquis Do- D
minum.] in quibus de Gregorij Papæ Quarti litteris mentio habetur istis verbis: Annuente, ac solemnia Sedis Apostolicæ priuilegia præbente prædecessore nostro beatæ memoriæ Papa Gregorio, cuius etiam auctoritate in supradicto Nordalbingorum populo sedes constituta est Archiepiscopalis in castello superius memorato Hammeburg, & in eadem quoque sede Archiepiscopus, accepto a Sede Apostolica pallio, primus est ordinatus Ansgarius. Cui a prætato Pontifice delegata est cura seminandi verbum Dei, & animas lucrandi Deo. Cuius delegationis & auctoritatis & pallij acceptionis pagina nobis est a præfato filio nostro Ludouico Rege per iam dictum Salomonem sanctissimum Episcopum destinata, iuxta morem sanctæ Romanæ Ecclesiæ ebullata; per cuius paginæ tenorem hæc ita fuisse comperimus, sicut pietas nobis præfati Regis per fidelem virum Salomonem scilicet Episcopum intimauit. Vn- E
de nos vestigia tanti Pontificis & prædecessoris nostri Gregorij sequentes, omnemq. ibi statutam prouidentiam Deo dignam agnoscentes, magnorum Principum votum, Ludouici videlicet diuæ recordationis Augusti, & æquiuoci eius filij excellentissimi Regis, tam huius Apostolicæ auctoritatis præcepto, quam etiam pallij datione, more prædecessorum nostrorum, roborare decreuimus, quatenus tanta fundatus auctoritate prænominatus Ansgarius primus Nordalbingorum Archiepiscopus, & post ipsum successores eius lucrandis plebibus insistentes aduersus tentamenta diaboli validiores existant, ipsumq. filium nostrum iam dictum Ansgarium in omnibus circumquaque gentibus Sueonum siue Danorum, nec non etiam Slauorum, vel etiam vbicumque illis in partibus constitutis diuina pietas ostium aperuerit, publicam euangelizare tribuimus auctoritatem, ipsamq. sedem Nordalbingorum Hamaburg dictã, in honorem sancti Saluatoris atque intemeratæ Genitricis semper Virginis Mariæ

c apud Crant. Sax. lib. 1. c. 32.

Universidad de Deusto
Biblioteca

consecratam Archiepiscopalem esse decernimus &c.] in fine autem: Scriptum per manum Zachariæ notarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Maio, Indictione duodecima. Bene valete. Data pridie Kalend. Iunij per manus Tiberij primicerij sanctæ Sedis Apostolicæ &c.] A

AVCTORIS ADMONITIO.

Videant itaque & considerent modo Dani, Sueones, & alij circumpositi populi vnde acceperint Euangelium, nempe a Sede Apostolica per Gregorium atque Nicolaum sanctissimos Pontifices Ansgario traditum, & quanta benedictione in animarum prouentum, & operatione virtutum in ostensione signorum? Quod bene plantatum & cælitus irrigatum, proh scelus, Nouatores suffoderunt temporibus nostris. Quis Ansgario sanctior, vel sapientior, aut miraculorum editione sublimior suasit hoc vobis, vel a quo missus, & quibus est notis eius pseudoapostolatus expressus? Videant & confundantur [a] zelantes populi.] B

a Isai. 26.

Res præclare gestas Ansgarij scriptis mandauit æque sanctus eius successor Rembertus, qui de vita eius librum conscripsit, sed magna iactura deperditum querimur. Ex eo tantum illa sunt nobis nota, quæ idem qui supra Adam suo Chronico [b] intexuit, vbi post acceptum a Sede Apostolica per Nicolaum Antistitem priuilegium, subijcit miranda ista de cæde Danorum, qui tunc restiterunt Euangelij prædicationi: Tanta cæde mactati vtrimq. sunt Dani, vt vulgus omne caderet, de stirpe autem regia nemo omnino remaneret præter vnum puerum nomine Hericum. Iste mox, vt Danorum Regnum susceptit, ingenito furore super Christicolas efferatus, sacerdotes Dei expulit & Ecclesias claudi præcepit. Ad quem sanctus Dei Confessor Ansgarius venire non trepidauit. Comitante gratia diuina, crudelem tyrannum sic placatum reddidit, vt Christianitatem ipse susciperet, suisq. omnibus, vt Christiani fierent, per edictum mandarit, & insuper in alio portu Regni apud Ripam extruxerit Ecclesiam in Dania secundam. Et his Ecclesiastico ordine compositis beatus Pater noster Ecclesiam illam Remberto commendauit presbytero, & reuersus est ad Hamaburg, vbi de venditione Christianorum Nordalbingos correxit. Inde Fresos adiens, castigauit eos pro labore Dominici diei; pertinacius vero agentes igne cælesti multauit. Et alia quæ antiquis miraculis non imparia leguntur in vita eius.

b Ad lib. 1. c. 28. 29. 30.

ANSGARII APOSTOLATVS INSIGNIS.

C

Et quoniam totum studium eius erat pro salute animarum; si quando a prædicatione Gentilium foris liber erat, domi congregationum suarum curam egit. quarum primam, quæ ab Hamaburg olim barbarica incursione depulsa est, ipse (vt prædiximus) ad Ramsolas transtulit. secundam in Bremis habuit sanctorum virorum, qui habitu quidem vsi canonico, regula viuebant monastica vsque ad nostri fere temporis ætatem. Tertiam sanctarum virginum congregationem in Luximon adunauit, vbi deuota Christi matrona totum patrimonium suum offerens cælesti sponso, magnum chorum castitatis suo ducatu nutriuit. Ad curam autem pauperum & susceptionem peregrinorum multis locis hospitalia præparauit. Vnum autem quod præcipuum habuit Bremæ, vbi per se ipsum quotidie veniens, infirmis non erubuit ministrare, quorum plurimos dicitur verbo vel tactu sanasse. Ipse transtulit corpus sancti Vuillehadi in matricem Ecclesiam beati Petri Apostoli ab illo australi Oratorio, quo deportatum est a Vuillerico. Et tunc facta sunt miracula, quæ per merita sancti Vuillehadi populo ostensa sunt ab anno Domini octingentesimo sexagesimoprimo, qui est ab ordinatione Episcopi trigesimus. Ipse enim qui transtulit, & vitam & miracula eius singulis libris comprehendit. Siq. temporum seriem diligenter computemus, ipsum est tempus, quo in Saxoniam translatio sancti Alexandri contigit. In qua illud mirabile videtur, Confessorem nostrum cum aduena Martyre certasse, quis eorum videretur esse maior, & in gratia sanitatum populis acceptior. Eginhardus in gestis Saxonum hæc dulci calamo prosequitur.] hæc ibi. D E

LEGATIO AD LVDOVICVM REGEM GERMANIAE ADVERSVS CAROLVM.

Hoc eodem anno perseuerante infelicissimo statu Galliarum, de quo superius dictum in litteris Caroli Regis, cum omnia prædonibus, factiosisq. hominibus plena essent, nullusq. locus legibus Ecclesiasticis vel ciuilibus esset, scelerata licentia sibi omnia vindicante; Edelhartus Abbas & Otho Comes venerunt in Germaniam ad Ludouicum Regē, postulantes, vt populo periclitanti & in angustia posito subueniret: quod nisi celeriter fieret, & hac tanta spe liberationis priuarentur, a paganis cum periculo Christianitatis quærere deberent, quæ a legitimis & orthodoxis dominis inuenire non

A non possent. Tyrannidem enim Caroli horum omnium causam se diutius ferre non posse testati sunt, &c.] hæc totidem ferme verbis vetus Francorum Chronicon ab auctore huius temporis scriptum, a Pithœo autem editum. Vbi pariter insinuatur, quod Ludouicus diu anceps quid agere deberet: tandem suorum consilio venerit in Regnum Caroli fratris, vt tot malis mederi posset. Primumq. omnium non armis experiendum aduersus germanum ducens, sed pietate; conuocat concilium Episcoporum ad octauum Kalend. Decembris hoc eodem anno celebrandum. Qui igitur in Regno Caroli erant Episcopi, suspectum habentes Ludouici aduentum, timentes ne occasione optimi regiminis disponendi, meditaretur tyrannidem: venire ad Synodum indictam detrectarunt, iustasq. excusationes prætexentes, seorsum conuenerunt, atque ad eum scripserunt epistolam, seu potius admonitionem ad Regem, tantis Epi-
B scopis dignam, qua de pluribus ad eum spectantibus sacerdotali auctoritate monuerunt. Hanc numquam hactenus cusam hic tibi reddendam putauimus ex scripto codice Antonij Augustini: complura enim habet scitu digna, quæ statum tum Regni, tum Ecclesiæ Francorum temporis huius insinuent, & qualiter cum Regibus agere Episcopi debeant, exacte demonstrent. Epistolæ autem eiusmodi inscriptio præposita legitur.

Hæc quæ sequuntur Capitula miserunt Episcopi prouinciarum Rhemensis & Rothomagensis a Carissiaco palatio, quo conuenerant, per Vuenilonem Rothomagensem Archiepiscopum, & Exchanraum Catalaunensem Episcopum Hludouico Regi in Attiniaco palatio consistenti.

EPIST. EPISCOPORVM REGNI CAROLI AD LVDOVICVM REGEM GERMANIAE.

Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimooctauo, in mense
C Nouembris, domno Hludouico Regi glorioso Episcopi Rhemorum diœceseos atque Rothomagensis, qui adesse potuimus.

Litteras admonitionis vestræ quique nostrum habuimus, quibus iussistis vt vobis octauo Kalend. Decembris Rhemis occurreremus, quatenus ibi nobiscum, & cum ceteris fidelibus vestris de restauratione sanctæ Ecclesiæ, de statu & salute populi Christiani tractaretis. Sed nos ad placitum illud occurrere non potuimus, & propter incommoditatem & breuitatem temporis, & propter inconuenientiam loci, & (quod est lugubrius) propter compassionem tumultus exorti: sed & diuinis legibus, quas & vos obseruaturos cum fratribus nostris, nobis denuntiastis, cautum esse dignoscitur: quia sicut nec Archiepiscopi sine Episcopis, ita nec Coepiscopi sine Archiepiscoporum litteris nos valuimus de conuentu habere *sermonem*. Quapropter
D nouerit vestra sublimitas, quia mandatum vestrum nostra non contempsit humilitas. Sed (sicut longe est ante nos dictum) qui iubet impossibile, facit se contemptibilem.

EXCVSATIO EPISCOPORVM.

Sed & tractatum de restauratione sanctæ Ecclesiæ & statu & salute populi Christiani, quod nunc vos nobiscum habere velle dicitis: iustius, & rationabilius illud haberi potuisset, si nostris, quin potius diuinis consilijs & obseruationibus atque obtestationibus superno respectu obtemperare voluissetis, quia non nostra scripsimus, mandauimus, diximus, sed quæ dictante charitate, quæ Deus est, in litteris sacris inuenimus, & quæ naturæ insita recognoscimus. Ceterum quæ contra illa quæ scripsimus, mandauimus, diximus, acta sunt, vel aguntur: naturalis legis morbus & vitium etiam animis sapientibus esse dignoscitur. Qua de re prudens quisque respiciat
E & sapiat, quam granditer Deus offenditur, quando in sic grandibus & apertis non ignoranter peccatur. Vnde scriptum est: [a] Descendant in infernum viuentes, id est, labantur in peccatum scientes: quæ diuina permissione merito mundi patientis propter communia peccata nostra, pastorum scilicet & gregum, propter delicta Regis eueniunt, sicut scriptum est: [b] Immissiones per angelos malos, viam fecit Dominus semitæ iræ suæ. Tamen sicut Dominus protestatur, non erit sine vltione vindictæ; nec ipsa virga furoris Domini. Sic legimus, sic audiuimus, sic vidimus, & pro certo sic cito videbimus. quoniam licet peccatores simus, sed pœnitentes, & in diuina clementia fortiter confidentes, ministerium sacrum, operante Spiritu sancto, suscepimus, sine quo sacra non ministramus. nam nobis dictum a Veritate veraciter scimus: [c] Non vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.

a Psal. 54.

b Psal. 77.

c Matt. 10.

Et licet dominatio vestra melius nouerit, de quibus scriptis, mandatis, & dictis dicamus:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apud Lupum epi 69. Hildegarius Meldorum. Aeneas Parisiorum. 98.

camus: tamen non ab re est, si etiam & nos illa ad memoriam vestram reducamus. A Primo quidem quod per Hildegarium venerabilē Episcopum scriptis & dictis: secundo per Æneam Parisiorum Episcopum litteris & verbis: deinde per Hincmarum Rhemensem, & Vuenilonem Rothomagensem Archiepiscopos, item per eosdem cum alijs, quos ipsi vocastis, ea quæ saluti fuerint congrua, sufficienter audiatis, quando, sicut & ante, petiuimus, vt frater vester & omnes fideles illius, ante vestram, fideliumq. vestrorum præsentiam in rationes loco & tempore congruo venissemus, & quæ male gesta fuerunt, vestro consilio & auxilio cum Dei adiutorio fuerint emendata. Pro quibus omnibus non obaudientibus valde timemus quod dicitur: [a] Si sermonem meum seruauerunt & vestrum seruabunt, & reliqua quæ Dominus comminatur. Et si illa non sunt exaudita, putari potest quod nec ista, quæ vos dicitis apud nos velle quærere & audire, exaudientur. Videturq. quibusdam, vt sicut [b] Dominus B quando quæsiuit ficus in ficulnea, cui maledixit, cum non esset, teste Euangelio, tempus ficorum, aliud voluerit significare: ita & in hoc citato & incongruo conuentu, remota dominationis vestræ sinceritate, de qua nihil contra puritatem volumus autumari, haud alia quædam possunt intelligi. Et quia beatus [c] Petrus omnem monet Episcopum, vt paratus sit ad satisfactionem omni petenti se rationem, quæ nunc videmus, pro tempore damus fideliter dominationi vestræ consilia.

CVR VOCATI EPISCOPI A REGE.

a Ioan. 15.

b Matt. 21.

c 1. Petr. 3.

Primo quidem in ipsa radice cordis aduentum vestrum in hoc Regnum inspicite, & coram oculis Domini, cui secundum [d] Psalmistam, cogitatio hominis confitetur, statera æquitatis ponderate, & quidquid hortatores & consiliarij ac laudatores vestri vobis dicāt, ad cor reducite; & quidquid ad commendationem aduentus vestri inuenire & dicere poteritis, vestram conscientiam interrogate; & si talia sustinere vultis, qualia facitis, iudicate. & illam horam qua certi estis, quia nullo modo poteritis C effugere, quando anima vestra de corpore exierit, ante mentis oculos ponite; quando totum mundum, & omnem potestatem, & omnes diuitias, & ipsum corpus derelinquet, & sine adiutorio vxoris, ac filiorum, & sine solatio & comitatu Drudorum atque Vassorum nuda ac desolata exibit; & quidquid cogitauit, & ordinare disposuit infectum dimittet, sicut dicit Scriptura: [e] In die illa peribunt omnes cogitationes illorum, & videbit omnia peccata sua & sentiet, videns diabolos se constringentes & coarctantes, quidquid contra charitatem & fidem debitam cogitauit, parabolauit, & fecit in isto sæculo, & per dignos pœnitentiæ fructus non emendauit, ante oculos semper habebit, & effugere volet, & non valebit. Nam certum est, quia ad omnes homines, quando egrediuntur e corpore, veniunt diaboli, & ad iustos, & ad peccatores, sed & ad ipsum Christum venit, in quo suum nihil inuenit, sicut scriptum est: D [f] Venit princeps huius mundi, & in me non habet quidquam. Et crede nobis veraciter Rex vtinam semper bone & Christiane, nec longe est, sed satis & plusquam speratur præpropera inest illa hora: propterea non te seducant ista, quæ vides.

REGI MORTIS TEMPVS OB OCVLOS PONVNT EPISCOPI.

d Psal. 75.

e Psal. 145.

f Ioan. 14.

In tempore quippe patris vestri vidimus per aliquos incœpta & facta, quæ in tempore isto, per istos qui ista conficiunt, videmus fieri, & per alios videbantur complerī. Et quando tibi aduenier hora exitus tui, sicut rident nunc quando per te obtinent quæ volunt; in hora voluntatis suæ sic ridebunt in hora exitus tui, & quærent quomodo per alium teneant, quæ per te obtinuerunt. Quod & fieri potest, vt quidam etiam pereant in tempore suo. Sed & illi nisi dignam pœnitentiam egerint, miserabiliter ad illam horam venient exitus sui, sicut venerunt & illi, qui defecerunt a patre E tuo cum fratre tuo. Nam vt illi ordinantes seditiones in paternam reuerentiam, sic & isti vos excitantes in fraternam dilectionem, nomen pacis, & statum Ecclesiæ, & salutem & vnitatem populi obtendere studuerunt: sed latebat sub melle venenum. Et cōpletum est in illis Psalmistæ dictum: [g] Qui loquebantur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum, & quæ sequuntur. Et receperunt illi in sæculo isto quæ nota sunt, sicut & receperunt in sæculo altero, quæ in Iudicio plenius cognoscentur. Quorum isti intuentes exitum, timere debuerant actionem. Quid facient si illos respexerit Dominus, qui respicit humiles, & custodit paruulos? Et sic pestilente flagellato sapientior erit paruulus, vt scriptum [h] est, & sapiet: Quia non repellet Dominus plebem suam, nec obliuiscetur in finem: quoniam propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam, [i] dicit Dominus. Alioquin sicut tunc illis dixit, ita &

MINISTRI REGVM QVAE RVNT TANTVM QVAE SVA SVNT.

g Psal. 84.

h Prou. 19.

i Psal. 11.

A ita & nunc dicit Dominus istis: [a] Tacui, numquid semper tacebo? quasi parturiens clamabo: [b] Nondum venit hora mea, sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi, nunc autem [c] abscondita sunt ab oculis tuis: quia venient dies in te. Roga tibi, quæsumus, in tali loco, vbi bene possis intendere, afferri homiliam S. Gregorij, legere in lectione Euangelij, quæ incipit: [d] Videns IESVS ciuitatem, fleuit super illam.

a Isai. 42.

b Luc. 22.

c Luc. 19.

d S. Greg. hom. in Euang. 39.

Precamur vos, domine, vt diem ante mentis oculos habeatis, quando cum omnibus hominibus animam vestram proprium corpus recipiet, & venietis ante faciem æterni Iudicis in conspectu omnium Angelorum & hominum. In qua die (sicut dicit sanctus [e] Paulus) iudicabit Dominus vnumquemque non per aliud testimonium, sed occulta vniuscuiusque per cogitationes accusantes, aut etiam quando recipiet vnusB quisque proprij corporis prout gesserit, siue bonum siue malum. Et non despicientur tunc nostra verba, quæ scripsimus, ab eis, qui nunc illa contemnunt: quando sine dubio replicata erunt in testimonium in ipso tremendo Iudicio. & nullus illorum te tunc adiuuabit, qui nec seipsum adiuuare sufficiet, quando ibunt qui talia agunt (qualia audimus & sentimus, atque dolemus si in talibus perseuerauerint) in ignem æternum, & iusti qui iniusta patiuntur, in vitam æternam.

IVDICIVM VENTVRVM OB OCVLOS REGIS PONVNT EPISCOPI.

e Hebr. 10.

Qui tanta & talia crudelia & abominanda fieri per parochias quas pertransitis, audiuimus, & quædam sentimus, & quædam sentire retinemus (& illis qui persenserunt & sentiunt dolemus) quæ calamitatem & miseriam quam a paganis patimur, superant, quoniam a Christianis in Christianos, a parentibus in parentes, a Rege Christiano in Regem Christianum, a fratre in fratrem contra omnes leges diuinas & humanas C aguntur. Contra quos clamat Ecclesia a paganis afflicta: [f] Et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Et nos omnes cunctiq. patientes [g] sustinuimus pacem & non venit. quæsiuimus bona, & ecce turbatio.

MALA AB EXERCITV LVDOVICI PATRATA.

f Psal. 17.

g Ierem. 19.

Propterea talia cohibete, compescite, & sedate: quoniam palatium vestrum debet esse sacrum, & non sacrilegum. palatium enim Regis sacrum dicitur, propter rationabiles homines inhabitantes, & non propter parietes insensibiles, siue macerias; & Rex a regendo dicitur, vt se sub Deo, & bonos cum Deo puritate cordis, veritate oris, firmitate stabilitatis regat, & prauos a prauitate corrigat, & in rectitudine dirigat: & si quæ male facta sunt, emendare venistis; peiora quæ vidimus a Christianis in Christianos fieri, ingerere non debetis. Illam charitatem quam Christus per Paulum docuit, monstrare debetis. ait enim: [h] Charitas non est ambitiosa, non agit perperam, D non quærit quæ sua sunt, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati, quæ est de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta, quæ operatur per dilectionem, non per potestatem, vel indebitam cupiditatem: sine qua charitate etiam si quis tradiderit corpus suum ita vt ardeat, nihil illi prodest, quoniam omnibus Dominus in signum dedit, vt sciant, si quisque est Christianus, aut si intrabunt in Regnum Dei. An non dicit: In hoc cognoscent homines quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem? Namque in primordio Fidei, Discipuli, appellabantur, nunc Christiani dicuntur. & ipsa est vestis nuptialis, quam qui non habuerit, e nuptijs cælestis conuiuij in futuro iudicio eijcietur in tenebras exteriores, & in ignem æternum, vbi fletus & stridor dentium. Ipsa charitas vos contra paganos accendat; & qui tunc moti non sunt ad pietatem, vt nobiscum irent contra eos, qui de isto Regno amplos habeE bant & habent honores (quod si facerent & zelo recto accensi vnanimiter vellent, expelli aut disperdi pagani, adiuuante Domino, poterant) vel nunc quacumque intentione a dominatu illorum per vestram ordinationem sancta liberetur Ecclesia, & Regnum quod contra eos redimetur, a tributo indebito eripiatur. Sed & qui fugiunt a facie paganorum, cum in illas partes venerint, in quibus degitis, refugium tranquillum inueniant, & non talem deprædationem, vt nec incolæ viuere, nec fugientibus solatium possint præbere; quia nunc, peccatis nostris exigentibus, completur quod olim dictum est per Prophetam: [i] Qui fugerit a facie furoris, irruet in vrsum, & cum intrauerit domum, & innixus fuerit super parietem, mordebit eum coluber: & cum fugerit arma ferrea, irruet in arcum æreum. sic omni ex parte miseri afflictionem inueniunt.

QVALE REGIS PALATIVM ESSE DEBEAT.

h 1. Cor. 8.

MALA QVAE PATIANTVR SVBDITI.

i Amos 5.

Et si Ecclesiam Dei, sicut nobis scripsistis, quæritis restaurare; debita Episcopis, & sibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

TAM PERSONAE QVAM RES ECCLESIARVM A REGIBVS CVSTODIENDAE.

sibi commissis Ecclesijs priuilegia intemerata, sicut diuinitus constituta sunt, custodite, præcepta, immunitates, & honorem earum, sicut auus vester conseruauit, conseruare curate. Et quæ frater vester, *dominus Carolus scilicet*, qui & paterna donatione & vobiscum cum vestris vestrorumq. fidelium cum suis firmitatibus Regni partem accepit, pro cultu & honore Ecclesiarum egit, similiter conseruate, & rectores & pastores Ecclesiarum, vt Patres & Christi vicarios colite, sicut Scriptura sancta præcepit, dicens: [a] Sacerdotes Dei sanctifica, & magnatibus humilia caput tuum, eorumq. spiritualia consilia obaudite. & item: [b] Interroga sacerdotes meos legem meam, & dicent tibi. & Dominus per Malachiam prophetam: [c] Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est. Eosq. tempore incongruo & inopportuno nolite inquietare, sed liceat eis ministerium sacrum ad quod ordinati sunt, in populi salutem peragere, sibiq. domestica cura subiectos nolite concutere, & non sinatis dehonestare, siue opprimere. Vt presbyteris honor congruus & iura debita, quæ Canones & Capitula aui & proaui vestri statuerunt, conseruentur, satagite. Vt Episcopi quietam libertatem suas parochias circumeundi & prædicandi, ac confirmandi, atque corrigendi habeant, ordinate. Vt Missus Reipublicæ, id est, minister Comitis cum ipsis, si iusserint, eat, qui liberos homines incestuosos, si per admonitionem presbyterorum venire ad Episcopum noluerint, eos ad Episcopi placitum venire faciat, commandate. Vt si Episcopus pro quacumque necessitate Ecclesiastica ad vos direxerit, ad quem suus Missus veniat, per quem rationabiliter petierit, obtineat in palatio vestro, sicut Comes palatij est in causis Reipublicæ, ministeria. Congruum constitutum habete, vt temporibus a sacris regulis constitutis comprouinciales Synodos cum Episcopis, & speciales cum presbyteris habere qui possint, annuite.

a *Eccli.* 4.
b *Agg.* 2.
c *Malac.* 2.

QVID CVRARE DEBEANT REGII MINISTRI.

REGEM INSVRGERE DEBERE ADVERSVS INVASORES RERVM ECCL.

Res & facultates Ecclesiasticas, quæ sunt vota Fidelium, pretia peccatorum, stipendia ancillarum & seruorum Dei, deprædari, & ab Ecclesijs discindi, nolite sustinere; sed fortiter, vt Rex Christianus & Ecclesiæ alumnus, resistite, & defendite. De quibus consecratis Deo rebus, quod habent liberi homines Ecclesijs seruientes per dispositionem rectorum ipsarum Ecclesiarum, ideo constituerunt Apostolorum successores hoc ordinari, vt quia creuerunt Fidelium vota, & increbuerunt infidelium mala, augeretur per dispensationem Ecclesiasticam Regni militia ad resistendum malorum nequitiæ, quatenus ipsi defensionem Ecclesiæ haberent & pacem, & Christianitas obtineret tranquillitatem. Quapropter sicut illæ res & facultates, de quibus viuunt clerici, ita vt illi sub conseruatione immunitatis sunt, de quibus debent militare vasalli, & pari tuitione a regia potestate in Ecclesiarum vsibus debent muniri.

DE CAROLO MARTELLO EXEMPLVM ADDVCITVR.

Quia vero Carolus Princeps Pipini Regis pater, qui primus inter omnes Francorum Reges ac Principes res Ecclesiarum ab eis separauit atque diuisit: pro hoc solo maxime est æternaliter perditus. Nam sanctus Eucherius Aurelianensium Episcopus, qui in monasterio sancti Trudonis requiescit, in oratione positus, ad alterum est sæculum raptus, & inter cetera, quæ sibi, Domino ostendente, conspexit, vidit illum in inferiori inferno torqueri: cui interroganti ab Angelo eius ductore responsum est, quia Sanctorum iudicatione, qui in futuro Iudicio cum Domino iudicabunt, quorumcumque res abstulit & diuisit, ante illud iudicium anima & corpore sempiternis pœnis est deputatus, & recepit simul cum suis peccatis pœnas propter peccata omnium, qui res suas & facultates in honore & amore Domini ad Sanctorum loca in luminaribus diuini cultus, & alimonijs seruorum Christi ac pauperum, pro animarum suarum redemptione tradiderunt. Qui in se reuersus, sanctum Bonifacium, & Fulradum Abbatem monasterij S. Dionysij, & summum Capellanum Regis Pipini ad se vocauit; eisq. talia dicens, in signum dedit, vt ad sepulchrum illius irent, & si corpus eius ibidem non reperissent, ea quæ dicebat, vera esse concrederent. Ipsi autem pergentes ad prædictum monasterium, vbi corpus ipsius Caroli humatum fuerat, sepulchrumq. illius aperientes, visus est subito exijsse draco, & totum illud sepulchrum interius inuentum est denigratum, ac si fuisset exustum. Nos autem illos vidimus, qui ad nostram vsque ætatem durauerunt, & nobis viua voce veraciter sunt testati, quæ audierunt, & viderunt.

Quod

A Quod cognoscens filius eius Pipinus, Synodum apud Liptinas congregari fecit, cui præfuit cum sancto Bonifacio Legatus Apostolicæ Sedis Gregorius nomine. Nam & Synodum ipsam habemus, & quantumcumque de rebus Ecclesiasticis, quas pater suus abstulerat, potuit, Ecclesijs reddi procurauit. Et quoniam omnes res Ecclesijs, a quibus ablatæ erant, restituere propter concertationem, quam cum Vuaifario Aquitanorum Principe habebat, non prævaluit: precarias fieri ab Episcopis exinde petijt, & nonas ac decimas ad restaurationes tectorum, & de vnaquaque casata duodecim denarios ad Ecclesiam, vnde res erant beneficiatæ (sicut in libro Capitulorum Regum habetur) dari constituit, vsque dum ipsæ res ad Ecclesiam reuenirent. Vnde & dominus Carolus Imp. adhuc in regio nomine cõstitutus edictum fecit, vt nec ipse, nec filij eius, neque successores huiusmodi res agere attentarent, quod manu propria firB mauit, cuius plenitudinem habemus, & de quo capitulum excerptum, in libro [a] Capitulorum eius quicumque librum illum habet, & legere voluerit, inuenire valebit. Hanc etiam relationem & in Scripturis habemus, & quidam nostrum etiam viua voce domnum Hludouicum Imp. patrem vestrum referre audiuerunt. Sed & sacri Canones Spiritu sancto dictante, eos qui facultates Ecclesiasticas diripiunt, & res Ecclesiasticas indebite sibi vsurpant, Iudæ traditori Christi similes computant. Et Sancti qui cum Deo in cælo regnant, & in terris miraculis coruscant, diuino iudicio tamquam necatores pauperum ab Ecclesiæ liminibus & cælestis Regni secludunt. De quibus sacrilegis in prophetico Psalmo dictum est: [b] Qui dixerunt, hereditate possideamus sanctuarium Dei: Deus meus pone illos vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti, & ignis qui comburit siluam, & sicut flamma comburens montes, ita C persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos: imple facies eorum ignominia.

PIPINI PIETAS COMMENDATA.

a *Lib. 1. c. 83. & lib. 3. c. 58. quia cum.*

b *Psal.* 82.

Monasteria etiam religiosa atque præcipua canonicorum & monachorum atque sanctimonialium habitacula, quæ ab antiquo tempore parentes vestri sub religioso habitu constituerunt, & in eis rectores & rectrices fuerunt, & quando parentes vestri primatum Regni tenuerunt, & etiam quando sanctus Remigius Francos ad Fidem, cooperante Domino, conuertit, & cum Regem ipsorum baptizauit, & frater vester dominus noster, innuente partim fragilitate, partim aliorum callida suggestione, etiam & animarum necessitate, quia dicebant petitores, nisi eis illa sacra loca donaret, ab eo deficerent, & ipse aliquando per vos, sicut nunc paret, aliquando per fratrem vestrum Regno destitutus, ab eis penderet; talibus (sicut scitis) personis commisit: debito priuilegio restituite. Nam idem frater vester & diuina inspiratione, & sacerdotali redarguD tione, & etiam ab Apostolica Sede admonitus, ex aliqua parte quæ peregit, correxit: quæ autem incorrecta erant, quomodo emendare posset, gemebundus quærebat.

QVA OCCASIONE SINT DATA LAICIS MONASTERIA.

Absit autem vt vos qui pro restauratione sanctæ Ecclesiæ huc venistis, aut illa quæ ipse emendauit, deterioretis, & sicut ille offendit, & vos offendatis: aut quod ipse necdum emendare potuit, inemendatum sinatis. qui sæpe (sicut & nos testes sumus) fratres vestros de talibus monuistis, & in omni annuntiatione quam communiter faciebatis, promptissime inde disputabatis, sicut & secus Theodonis villam, in loco, qui Iuliacum dicitur, capitula quæ habemus, cũ vestris fratribus acceptastis, & in chirographo apud Marsnam manu propria confirmastis; contra quod si forte aliquis egit, non propterea vos immunes eritis, si illud, quod teste Domino pepigistis & confirmaE stis, obseruare (quod absit) non studueritis. Neminem quippe adiuuat, qui aliena mala reprehendit, nisi & ipse illa caueat. Quod demonstrat Paulus dicens: [c] Putas o homo quod tu euades iudicium Dei, qui eadem agis, quæ iudicas?

QVID REX PRAESTARE DEBEAT PRO REBVS ECCLESIAE.

c *Rom.* 2.

Rectoribus etiam monasteriorum, quibus monasteria committitis, firmiter & obnixe præcipite, vt secundum ordinem & habitum & sexum, quo inhabitantes constituti sunt, solicite & solerter prævideant, vt secundum ordinem debitum, serui & ancillæ Domini viuant, & necessaria stipendia in victu & vestitu & ceteris quibuscumque habeant, & domos ac seruitores habeant, prout competit, sicut religiosi & habitus & conuersationis Rectores eius prouideant; susceptionem etiam hospitum ac pauperum nullo modo negligant; quin & inconuenientes personæ, & res tales quæ religioni non congruunt, in monasteria non introducantur, non dicimus, quoniam religiosi Rectores prouidentiam & curam debitam inde sumere debere non ignoramus. Hospitalia

pere-

Universidad de Deusto
Biblioteca

peregrinorum, sicut sunt Scotorum, ac quæ tempore anteceſſorum veſtrorum Regum A
conſtructa & conſtituta fuerunt, vt ad hoc, ad quod deputata ſunt, teneantur, & Rectoribus Deum timentibus ordinentur, cuſtodiantur, ne diſſipentur, obtinete.

Sed & Rectoribus monaſteriorum, & xenodochiorum, id eſt, hoſpitalium præcipite vt ſicut canonica docet auctoritas, & capitula aui & patris veſtri præcipiunt, Epiſcopis proprijs ſint ſubiecta, & monaſteria & hoſpitalia ſibi commiſſa ipſorum regant conſilio. Quoniam Epiſcopi paternam ſolicitudinem eis ſecundum miniſterium illorum ſtudebunt impendere. Et quia ſæpe vnicuique in omni ordine competentem legem & iuſtitiam vna cum fratribus veſtris frequenti annuntiatione perdonaſtis, Eccleſiaſtici & religioſi habitus viri & feminæ atque peregrini & pauperes, in quibus Chriſtus ſpecialiter ſuſcipitur, perdonationem veſtram ſibi ſentiant ſemper adeſſe. B

REX A SEIPSO INCIPIAT BONVM REGIMEN.

Et quia de ſtatu & ſalute populi Chriſtiani, ſicut nobis ſcripſiſtis, vultis quærere: primo a vobis ipſis incipite, qui alios debetis corrigere, ſicut ſcriptum eſt: [a] Medice cura teipſum. & munda debet eſſe manus a ſordibus, quæ alienas ſordes curat detergere: & quæ in alijs debetis corrigere, nemo in vobis iuſte valeat reprehendere. Super quanto ſiti eſtis in Regni culmine, tanto moribus ſeruire debetis, & ſicut lucerna ſuper candelabrum poſita in domo, bonitatis exempla monſtrare: quia omnium oculi in vos debent intendere: quos ſi malo exemplo deſtruxeritis, qui per vos & a vobis in bonum debuerant ædificari, ſub tantis ſine dubio in futuro ſæculo pœnis vos neceſſe eſt torqueri.

a Luc. 4.

VT REX AD DEVM SEMPER INTENDAT.

Præterea oportet vt qui Rex eſtis, & Dominus appellamini, in illum ſemper ſuſpenſo corde ſuſpiciatis; a quo videlicet Rege Regum & Domino dominorum nomen Regis & domini mutuatis. Vt ſicut ille diſponit orbem terræ in æquitate: & ad hoc (ſicut in libro Sapientiæ [b] dicitur) conſtituit hominem, vt ipſe ſimiliter faciat: imitamini illum, ſi vultis regnare cum illo. Quia qui dicit ſe [c] in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare, qui dicit: [d] Eſtote perfecti, ſicut Pater veſter cæleſtis perfectus eſt. Et ſi dixeritis, quonam modo poſſum eſſe perfectus, cum alia Scriptura dicat: [e] Si quis in verbo non offendit, ille perfectus eſt vir: non cadit a perfectione, qui non peccat malitiæ cupiditate. Septies [f] enim cadit in die iuſtus, & conſurgit, impij autem corruunt in malum. Et [g] iuſtus cum ceciderit non collidetur, quia Dominus ſupponit manum ſuam. Qualitercumque vero quis peccet, cupiditatis voluntate aut fragilitatis neceſſitate, nemo illi melius prævalet indicare vt conſcientia ſua, quæ non poteſt latere oculis inſpectoris ſui. Propterea ita oportet vos viuere, iudicare, & agere etiam in occulto, quaſi ſitis ſemper in publico: quia ſi de vobis irreprehenſibilia iudicabit, ſæpe etiam illa quæ vobis & in vobis laudauerit apud alios, de vobis reprehenſibilia iudicabit. C D

b Sap. 7.
c 1. Ioan. 2.
d Matth. 5.
e Iac. 3.
f Prou. 24.
g Pſal. 36.

QVAE REX VITARE DEBEAT.

Sic autem, vt dicimus, adiuuante Domino, viuere, iudicare, & agere prævalebitis, ſi vos non ſtimulauerit amor priuatus; ſi vos non inflammauerit cupiditas gloriæ, diuitiarum, poſſeſſionum, & potentatus; ſi non plus crediderit alienæ linguæ, quam propriæ conſcientiæ; ſi vos non roſerit tinea adulationis; ſi vos non arſerit liuor alienæ felicitatis; ſi vos non vexauerit neglectus animæ & amor carnis; ſi crediderit Regem Chriſtum non pro ſe, id eſt, non pro ſua neceſſitate mortuum, ſed pro nobis, vt viueremus qui mortui eramus; & vos plus ſtudeatis alijs viuere in ſalutis ſuæ vtilitatibus quam vobis ipſis in proprijs voluntatibus; ſi ſcientes, vos eſſe morituros, & vos credideritis de factis proprijs rationem Domino reddituros, & quæ digne receperitis, ſine fine & commutatione aliqua habituros. E

DOMVS REGIA QVALITER DISPONENDA.

Domum veſtram domeſticam ſic nutrite, regite, & diſponite, vt quando Regni populus ad vos conuenerit, in vobis, & in domeſticis veſtris videant qualiter ſe atque domum cum quanta humilitate atque caſtitate, quam ſobrie, quam iuſte, quam pie nutrire diſponere debeant, & gubernare. Quia ſicut quidam ſapiens dixit: ſecundum mores domini erit familia cuſtodita. Et ideo domus Regis ſchola dicitur & diſciplina, quia non ſcholaſtici, id eſt, diſciplinati & bene correcti ſunt ſicut alij, ſed potius ipſa ſchola, quæ interpretatur diſciplina, id eſt, correctio dicitur, quæ alios habitu, inceſſu, verbo, & totius bonitatis continentia corrigat. Et vos ſi caput illius non bene infixi in Domino virtutum, inimici forte fueritis: & vos cadetis, & quia vobis

pendent,

A pendent, labentur. Quapropter ſicut Dominus ſub poteſtate conſtitutos, ex tentatorum occaſione, docuit reddere quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo; ita & vos qui ſub Deo eſtis, & ſuper homines eſtis, reddite quæ ſunt Dei Deo, & ſicut Cæſar æquus, quæ ſubditorum ſunt, ſubditis reddite.

QVAE REX PIVS PRAESTARE DEBEAT.

Reddite Deo puram & immaculatam fidem, & ſinceriſſimum cultum in ſacerdotibus, in Eccleſiarum priuilegijs, in ſacris locis, in Eccleſiaſticis & religioſis viris ac feminis, in defenſione Eccleſiæ & Chriſtianitatis, in æquitate & iuſtitia populi Chriſtiani, in ſubleuatione & tranquillitate & conſolatione omnium indigentium, ſicut præmiſimus; reddite illi quotidianum penſum in quotidiana oratione, in iuſtis & aſſiduis eleemoſynis. Offerte illi deuotionem veſtram in ſacris oblationibus & lacrymis, ſecundum multitudinem ac magnitudinem quotidianorum peccatorum profuſis: reddite ſubditis iudicium cum miſericordia, iuſtitiam cum æquitate: ſtudete exaltare humiles, & debellare atque humiliare ſuperbos: ſtudete a bonis plus diligi quam timeri: curate vt mali ſi non propter Deum, vel ſaltem propter timorem veſtrum malum agere metuant: non plus apud vos lingua doloſa, manus plena, obſequium indebitum valeat quam veritas, æquitas, & ſinceritas, ſcientes ſcriptum: [a] Qui excutit manum ſuam ab omni munere, iſte in excelſis habitabit; vnde conſequenter intelligi debet, & non aliud: munus enim eſt a lingua fauor, munus a manu donatio, munus ab obſequio indebita ſubiectio. B

a Iſai. 33.

MINISTRI REGIS QVALES ELIGENDI.

Conſtituite miniſtros palatij, qui Deum cognoſcant, ament, & metuant, qui maximam curam gerant, quatenus quicumque mœſtuoſi palatium adierint, & per quos perrexerint, patrem & conſolatorem mirantes gaudendo vos videre, occurrant, non qualiter dicere nolumus, gemendo, & maledicendo refugiant. Conſtituite Comites & miniſtros Reip. qui non diligant munera, qui odiant auaritiam, qui deteſtentur ſuperbiam, qui non opprimant neque dehoneſtent pagenſes, qui meſſes & vineas & prata & ſiluas eorum nequaquam deuaſtent, qui illorum pecora, vel fuſcinchas, vel quæcumque illorum ſunt, non prædentur atque diripiant, ac per violentiam & mala ingenia quæ illorum ſunt, nullo modo auferant. Qui Epiſcoporum ſuorum conſilio quæ Dei ſunt, & Chriſtianitati conueniunt, faciant: qui placita non pro acquiſitione lucri teneant, ſed vt caſæ Dei, viduæ & pupilli, ac populus iuſtitiam habeant, & plus litigantes ad concordiam ſalua iuſtitia, reuocare ſtudeant, quam committere vt ipſi inde aliquod lucrum poſſint habere; quos ſi pacificare non potuerint, tunc ſicut rectũ eſt, iuſtum iudicium decerni cum magna ſolicitudine faciant, ſcientes ſcriptum eſſe: C

[b] Indicabo tibi homo quid ſit bonum, id eſt, facere iudicium & iuſtitiam & ſolicitum ambulare cum Deo tuo; id eſt, vt quod illi placet & tibi placeat, & facias; quod illi diſplicet, tibi diſpliceat & non facias: quod ſi fragilitatem feceris, non contumaciter vel pertinaciter in tuo malo facto perſeueres, ſed ſtatim pedem ſicut a ferro calido reuoca, & in viam voluntatis Domini tui dirige. & ſicut ſcriptum eſt: [c] Quia ſunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, & ducunt ad interitum: fac ſicut Scriptura tibi præcipit: [d] Quicumque es, homo, interroga de via bona, & ambula per eam. quia ſi creditur Euangelio, [e] ampla via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi vadunt per illam; & arcta & anguſta via eſt quæ ducit ad vitam, & pauci inueniunt eam. propterea quicumque es, homo, audi Prophetam, & ora cum Propheta: [f] Legem pone mihi Domine viam iuſtificationum tuarum, & exquiram eam ſemper. &: [g] Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum. &: [h] Viam iniquitatis amoue a me, & de lege tua miſerere mei. Quia ſicut Ieremias propheta dicit: [i] Non eſt hominis via eius, nec viri eſt vt ambulet & dirigat greſſus ſuos, ſed a Domino diriguntur greſſus viri, & viam eius volet. Ipſi Comites ſimiliter quantum potuerint, ſimiles ſibi timentes Deum, & iuſtitiam diligentes per ſe miniſtros conſtituant: quia ſicut ſeniores ſuos benignos & affabiles pagenſibus ſuis viderint; & ipſi pro modulo ſuo illos imitari in omni bonitate & iuſtitia certent. D E

b Mich. 6.
c Prou. 16.
d Ierem. 16.
e Matth. 7.
f Pſal. 26.
g Pſal. 118.
h Ibid.
i Ier. 10.

POTENTES HVMILIANDI ET EPISCOPIS SVBIICIENDI.

Homines etiam & potentes ſæculi, qui inter illas ſeditiones legis iugum & iuſtitiam æquitatis refugiunt, & talia & tanta fecerunt, pro quibus Eccleſiaſticam & ſpecialem excommunicationem meruerunt: ad legis & iuſtitiæ tramitem reuocate; & vt ad nos Epiſcopos humiliter, ſicut eis neceſſe eſt, veniant, iubete, vel cogite;

Universidad de Deusto
Biblioteca

& vt Eccleſiæ in quâ peccauerunt, aut cum debita ac neceſſaria humilitate ſatisfaciãt, aut humiliter & veraciter ſe excuſent, qualiter abſolui a Domino per miniſterium Epiſcopale valeant, ſuadete, atque regia poteſtate præcipite. Et ſi forte vos, vel quicumque alij de eorum ſocietatis & de coniunctionis communicatione infecti, & condemnati ſunt: pœnitentiam quiſcumque ſe recognoſcendo faciat, quia teſte ſacra auctoritate: non poterit abſolui a ſuis, qui peccatis damnabiliter grauatur externis: ſicut orans Deum ſanctus propheta Dauid demonſtrat, dicens: [a] Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce ſeruo tuo.

a *Pſal.* 18.

IVDICES VILLARVM QVALES CONSTITVENDI.

Iudices denique villarum conſtituite, qui non ſint cupidi, qui non diligant auariti-am, & vſuras nec ipſi faciant, nec pecunias regias vel ſuas ad vſuras dent, neque a ſuis ſubditis vſuras fieri ſinant. Quæ omnia per vos ſuper omnes miniſtros veſtros ordine exigant, neque per angarias in tempore congruo illos affligant, neque per dolos, aut mala ingenia, ſiue inconuenientes precationes colonos condemnent, quia ſi per tales & alias huiuſmodi affectiones pondus argenti vel auri habueritis in arca; maius & grauius pondus erit peccati quod habebitis in conſcientia veſtra & anima. Ædificent villas veſtras moderatis caſtellis, vt & honeſtas neceſſaria ſit, & familia non grauetur. Laborent & excolant terras & vineas in tempore cum debita ſolicitudine: ſoluant & diſpenſent laborata cum fideli diſcretione: faciant nutrimenta congrua & neceſſaria: cuſtodiant ſiluas, paſtionem defendant, & excolant prata, vnde habeant pabula, quatenus non ſit vobis neceſſe per quaſcumque occaſiones quorumcumque hortatibus circumire loca Epiſcoporum, Abbatum, Abbatiſſarum, vel Comitum, & maiores quam ratio poſtulat paratas exquirere, & pauperes Eccleſiaſticos & fideliũ veſtrorum manſuarios in caricaturis & paraueredis contra debitum exigendis grauare, & peccatum de facultatibus indebite conſumptis in animam veſtram congerere.

Neque a Comitibus vel fidelibus veſtris plus ſtudeatis quam lex & conſuetudo fuit tempore patris veſtri de hoc quod de Francis acciperent, exquirere: quin potius habeatis vnde ſufficienter & honeſte cum domeſtica Corte veſtra poſſitis viuere, & legationes palatium veſtrum adeuntes recipere: & ſicut ſcriptum eſt, [b] vnde poſſitis de iuſtis laboribus neceſſitatem patientibus tribuere; quia Rex & largus debet eſſe, & non quod largiatur, *dona ſcilicet accipiat*, de iniuſtitia vel iniquitate debet conquirere. Iudices vero villarum colonos diſtinguant, vt non Eccleſiaſticos homines vel Francos pauperiores aut alienos ſeruos propter priuilegium regium opprimant, aut ſiluas vel quæcumque aliorum ſunt in ſua vicinitate deuaſtent: quia Rex iuſtus, qui iuſtitiam debet diligere, miniſtros & colonos impios & iniquos non debet habere, ſed omnibus in ſe & in ſuis debet imitationem debitam demonſtrare: quia ſi ipſe Deum dilexerit, omnes boni diligent eum: & ſi ipſe Deum timuerit, omnes mali timebunt illum, & Rex atque ſui miniſtri per amorem Dei bonum faciant, & omnes bona facere doceant, vt per timorem Dei mala fugiant, & omnes in illis mala fugere diſcant. Miſſos etiam tales per Regnum conſtituite, qui ſciant qualiter Comites & ceteri miniſtri Reip. iuſtitiam & iudicium populo faciant; qui ſicut Comitibus præponuntur, & in ſcientia & in iuſtitia ac veritate eis præemineant.

b *Epheſ.* 4.

REX MAGIS DARE QVAM ACCIPERE DEBET.

EXCVSATIO EPISCOPORVM.

Hæc, quia litteris veſtris ſignificaſtis, quod nobiſcum de reſtauratione ſanctæ Eccleſiæ, & de ſtatu & ſalute populi Chriſtiani tractare velletis, dominationi veſtræ ſcripto pandere curauimus, quia & pro inclementia aeris, & propter inconuenientiam temporis, & propter imminentem diem Domini noſtri Natalis venire ad præſentiam veſtram nequiuimus. Operamini vos interim iſta, quæ cum fidelibus veſtris ſine noſtra corporali præſentia operari valetis. Et cum tempus congruum & ſacris Canonibus deſignatum aduenerit, quando & pro paganorum infeſtatione, & propter exorti tumultus ac deprædationum atque rapinarum miſerrimam nimis confuſionem nobis licuerit cum dominis ac fratribus & prouincialibus Archiepiſcopis & Coepiſcopis Synodum, faciente Domino, celebrare, quæ his ſunt reſidua, cum eis ſicuti cum magiſtris & patribus tractare, & veſtræ dominationi debitum conſilium dare ſtudebimus. Et ſi Deus ſoliditatem & ſalutem Eccleſiæ atque Regni in manu veſtra adunare, & proſperare decreuerit: quæ cum Archiepiſcopis & Coepiſcopis noſtris plus congruere diuinis diſpoſitionibus viderimus,

agere

A agere ſub famulatu recti regiminis veſtri ſtudebimus. Potens eſt enim Deus minus bonum initium, in perfecte bonum commutare proceſſum, cui noſcitur eſſe poſſibile, quod impoſſibile ſolent homines iudicare. Si enim ſapientia veſtra dignum iudicat loqui & tractare cum vicino Rege, eiusq. fidelibus, ſuadente & de iſta parte Regni domino noſtro, fratre videlicet veſtro: multo magis oportet vos expectare tempus canonicum, vt cum fratribus, & comprouincialibus Archiepiſcopis & Epiſcopis loquamur, quia generalis cauſa imminet totius Ciſalpinæ Galliæ; maxime autem nobis neceſſe eſt loqui cum illis Archiepiſcopis & Epiſcopis, qui conſenſu & voluntate populi Regni illius, dominum noſtrum fratrem veſtrum vnxerunt in Regem ſacro chriſmate, diuina traditione, quemq. ſancta Sedes Apoſtolica mater noſtra litteris Apoſtolicis vt Regem honorare ſtuduit & confirmare.

B Legite libros Regum, & inuenietis quanta reuerentia reprobatum & abiectum a Domino Saul ducere dignum duxit ſanctus Samuel, cuius locum in Eccleſia nos licet indigni tenemus; & attendite quam magnipendat ſanctus Dauid in locum illius electus & vnctus a Domino, mittere manum in chriſtum Domini, cum Saul non ſolum ex alia progenie, ſed ex alia tribu eſſet, & illum electum & ſe electum a Domino cognoſcebat, & nihil infirmitatis Sauli Dauid fecerat, ſed primum adiutorium & deuotam ſeruitutem ei impendebat, & neque bello auferre, neque ingenti dolo illi Regnum ſubripere attentauit. Et cum multos ad hoc ſuaſores & conſiliarios habuiſſet, nulli aurem vt hoc moliretur, accommodauit, quamuis multas perſecutiones & morti proximas ab eo ſæpiſsime ſuſtinuerit. Inſuper bene ſcitis, quid de illo iuſſerit, qui licet mendaciter, pro illius tamen gratia acquirenda ſe ma-
C num miſiſſe in chriſtum, id eſt, vnctum Domini, nuntiauit. Nam ſi eſt aliquis, qui hæc ignorat, nos ei dicimus, quia gladio eum interfici iuſsit. Sic & qui infideliter & contumaciter in vnctum qualemcumque Domini manum mittit, Dominum chriſtorum Chriſtum contemnit, & in anima proculdubio ſpiritalis gladij animaduerſione perit.

REGES QVAMVIS MALI TAMEN REVERENDI.

Hæc dicimus, non vt exaggerationes contra dominationem veſtram incongruas exquiramus, ſed vt euidentius pro qualitate noſtri miniſterij, quid, excepta debita fide & beneficentia, nobis in fratre veſtro reuerendum ſit, demonſtremus. Talem nempe vos debemus & volumus credere, vt nec vos Regni augmentum cum animæ veſtræ detrimento velitis habere, & neque nos cum tali dedecore ad adiutorium Eccleſiaſtici regiminis & gubernationis recipere, vt ſine ſacerdotio ſimus, quo priuati
D erimus, ſi contra Deum & rationis auctoritatem nos Eccleſiasq. noſtras vobis ſtuduerimus committere. Eccleſiæ ſiquidem nobis a Deo commiſſæ non talia ſunt beneficia, vt eiuſmodi Reges, & pro libito ſuo inconſulte illas poſsint dare vel tollere; quoniam omnia quæ Eccleſiæ ſunt, Deo conſecrata ſunt. Vnde qui Eccleſiæ aliquid fraudat, aut tollit, ſacrilegium ſecundum ſanctam Scripturam facere noſcitur. Et nos Epiſcopi Domino conſecrati, non ſumus eiuſmodi homines ſæculares, vt vaſſallatico debeamus nos cuilibet commendare; ſed ad defenſionem & adiutorium gubernationis in Eccleſiaſtico regimine, Eccleſiasq. noſtras committere; aut iuratio-
E nis ſacramentum, quod nos Euangelica, & Apoſtolica, atque Canonica auctoritas vetat, debeamus quoquomodo facere: manui enim chriſmate ſancto perunctæ, quæ de pane & vino aqua mixto per orationem & Crucis ſignum conficit corpus & Chriſti ſanguinis Sacramentum, abominabile eſt quicquid ante ordinationem fecerat, vt poſt ordinationem Epiſcopatus, ſæculare tangat vllo modo ſacramentum. Et linguæ Epiſcopi, quæ facta eſt per Dei gratiam clauis cæli, nefarium eſt, vt ſicut ſæcularis quilibet, ſuper ſacra iuret in nomine Domini, & Sanctorum inuocatione, niſi forte (quod abſit) contra eum ſcandalum acciderit Eccleſiæ ſuæ, & inde ſic temperanter agat, ſicut Domino docente, conſtituerunt Rectores Eccleſiæ ſynodali concilio. Et ſi quando ſacramenta ab Epiſcopis exacta aut facta fuerint contra Deum, & Eccleſiaſticas regulas, quæ Spiritu ſancto dictatæ, & Chriſti ſanguine ſunt confirmatæ, irrita ſanctæ Scripturæ paginis declarantur, & exigentes, atque facientes medicamento exinde ſalutaris pœnitentiæ indigent.

NIHIL SIBI IVRIS VENDICENT REGES IN ECCLESIAS.

NVLLVM IVRAMENTVM EPISCOPI REGIBVS PRÆSTARE DEBENT.

Propterea expectate, domine, patienter, ſicut Princeps Chriſtianus & Eccleſiæ filius,

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius, & honorate Ecclesiæ sanctæ Rectores, vt vos honoret qui nobis dixit: [a] Qui vos audit, me audit. & qui vos spernit, me spernit. &: [b] Honorantes me, honorabo, & qui contemnunt me erunt ignobiles. &: [c] Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. & in Psalmo: [d] Nolite tangere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. &: [e] Qui maligna agunt, exterminabuntur; sustinentes autem Dominum, ipsi hereditabunt terram, hoc est Regnum Dei. Et cum venerit tempus & locus (sicut superius diximus) loquemur cum nostris confratribus, & sicut Domini iustis dispositionibus viderimus, sine dubio faciemus. Et non est rationabilis causa, quæ contra hoc quod petimus, vos debeat stimulare, quia non sumus huiusmodi homines, vt cum cognouerimus voluntatem Domini, velimus aut debeamus quoquo modo resultare, rixas & dissensiones, seu seditiones, quas vulgus, vuerras, *modo guerras*, nominat, debeamus commouere, & conserere, & tenere, quos Dominus pacis prædicatores & sectatores voluit ordinare, & peccata nostra, & nobis commissi etiam totius populi constituit plangere & curare, & bellum cum vitijs, pacem cum fratribus iussit habere. Nos equidem pacem, & quietem, non rixas & bellum optamus & quærimus: quia, sicut dixit [f] Apostolus, non sunt nobis carnalia arma, sed spiritualia, potentia Deo, qui sumus [g] calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, induti loricam iustitiæ, & galea salutis tecti, accincti lumbos in veritate, habentes scutum Fidei, & gladium Spiritus sancti: [h] quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. Et non militamus terreno Regi, sed cælesti, pro salute & nostra & terreni Regis & totius populi nobis commissi. Quorum officium est, nulli nocere, contra neminem infideliter agere, omnibus autem velle prodesse.

EPISCOPORVM EST PACI CONSVLERE.

MALOS CONSILIARIOS CAVEANT REGES.

Tandem domine noster Rex, contra Deum & contra animam vestram non audiatis illos qui dixerint (si forte vobis dixerint) non tibi curæ sit Rex, quæ tibi referant illi fellones atque ignobiles: hoc fac quod tibi diximus; quoniam cum nostris, & non cum istorum parentibus tenuerunt parentes tui Regnum. Nos autem obsecramus dominationem vestram, attendite potius (si Christianus Rex estis, sicut &, Deo gratias, estis, & in illum creditis, & per illum regnare vultis, per quem, sicut scriptum est, [i] per me Reges regnant, cuius est Regnum, immo orbis terræ & plenitudo eius) quia idem Deus in carne veniens, qui solus Rex fieri potuit & sacerdos, & in cælum ascendens, suum Regnum, id est, Ecclesiam inter Pontificalem auctoritatem & regiam potestatem gubernandam disposuit, non elegerit ad hoc diuites & nobiles, sed pauperes & piscatores, & sicut scriptum [k] est, ignobilia & contemptibilia mundi elegit, vt confundat fortia. Et fieri potest, vt tales vobis ista dicant (si forte minus necessario Deum timentes vobis dixerint) cum quorum parentibus diabolus, qui secundum [l] Scripturam, est Rex super omnes filios superbiæ, Regnum Christi (quod est Ecclesia) conturbauerit, & nunc eos in regno suo, id est, in inferno retineat, & secum in sæcula retinebit: pro certo autem sciatis, quia cum nostris parentibus, id est, cum Apostolis Christus Rex Regum Regnum suum, id est, Ecclesiam conquisiuit, ampliauit, & erexit: & per nos & nobiscum (vtinam non ad iudicium vestrum dicamus) eamdem Ecclesiam, id est, Regnum suum quotidie acquirit, auget, & gubernat idem Dominus IESVS Christus, sicut dictum est a Domino Ecclesiæ per Prophetam: [m] Pro patribus nati sunt tibi filij, id est, pro Apostolis creauit tibi Episcopos, qui te regant, & doceant. Cum qua Ecclesia nobis a Deo commissa, Rex Christiane ac domine, sicut litteris vestris iussistis, ieiunijs ac orationibus & litanijs Dominum, summum gubernatorem in naui sanctæ Ecclesiæ fluctuante in hoc mare, id est, sæculo naufragoso, peccatis nostris communibus dormientem, pulsare & excitare, & pro vobis deprecari studebimus, vt quanto citius pro sua ineffabili dignitate euigilet, & imperet ventis ac mari, id est, tentationibus diabolicis, & inquietudinibus sæcularium hominum, vt redeat quantumcumque tranquillitas, gratia & misericordia eiusdem Domini nostri IESV Christi, cui est, & sit potestas & honor & gloria & imperium in sæcula sæculorum. Amen.] hucusque Episcoporum epistola ad Ludouicum.

[a] *Luc.* 10.
[b] 1. *Reg.* 2.
[c] *Zach.* 2.
[d] *Psal.* 104.
[e] *Psal.* 36.
[f] 2. *Cor.* 10.
[g] *Ephes.* 6.
[h] *Ibid.*
[i] *Prou.* 8.
[k] 1. *Cor.* 1.
[l] *Iob* 41.
[m] *Psal.* 44.

At

A At non quieuit Ludouicus Germaniæ Rex, sed quo minus licuisse sibi vidit rem agere cum Episcopis, se ad arma conuertit, atque aduersus Carolum venit cum exercitu valido satis, qui tunc in expeditione aduersus Northmannos ad ripam Ligeri fluminis erat. Cum vero ipse Carolus se longe imparem viribus esse fratri cognosceret, cum paucis clam a suis se copijs subduxit, quæ ita sine Rege relictæ, defecerunt ad Ludouicum. Cumq. ad res componendas Ludouicus adijceret animum, dimissis suis, illic hiemare parauit: sed interim importune renuntiata rebellione Sorabica, coactus est ad propria reuerti; sicq. Carolus vt prius, ex insperato, Regni habenas liberas nactus est. hæc omnia idem vetus Francorum Chronicon.

LVDOVICVS SVMMA REVM POTITVS COGITVR REDIRE IN GERMANIAM.

Interea vero ipse Carolus rebus consulturus, Legatos misit in Italiam, tum ad Ludouicum nepotem Imperatorem, tum ad Nicolaum Romanum Pontificem, expostu-
B lans cum vtroque de Ludouico fratre, qui non læsus, cum exercitu validissimo Regnum suum esset aggressus. Non defuit officio Imperator, sed & Nicolaus præstitit quod patris & pastoris est: qui ambo datis ad Ludouicum Regem Germaniæ litteris, eum admonuerunt ne quid in Regnum alienum præsumeret, abstineretq. a cœptis, & (vt decet Christianos Principes) charitatis vinculo iuncti, & pacis nexibus vincti, quæ iusta, quæ sancta, Deoq. grata, populisq. vtilia, meditarentur. His acceptis litteris Ludouicus, legauit ad Ludouicum nepotem Imperatorem, & ad Nicolaum Romanum Pontificem Othonem Fuldensem Abbatem, qui apud vtrumque suam rectam in omnibus intentionem notam faceret, litteris Apologeticis se purgans apud vtrumque. Porro huiusmodi legatio per Fuldensem Abbatem mitti contigit anno sequenti, vt vetus sæpe citatum Chronicon docet. Sed antequam ad ea veniamus, iam mo-
C do quæ reliqua sunt anni huius rerum gestarum Nicolai Papæ videamus, indeq. ad res Orientalis Ecclesiæ orationem conuertemus. Quæ enim hoc anno ipso sui Pontificatus exordio Nicolaus Papa diuersis Vrbis Ecclesijs dona contulit, Anastasius, qui res ab eo gestas singulas ordine temporum est prosequutus, hæc ait.

QVERELA CAROLI AD PONTIFICEM ET IMP. ADVERSVS LVDOVICVM FRATREM.

Hic beatissimus Præsul diuina inspiratione repletus in Diaconia sanctæ Dei Genitricis Dominæ nostræ, quæ vocatur Cosmedin, fecit vestem holoserică vnam de stauraci habentem leones maiores duos; fecit velum rotatum album vnum ornatum in circuitu de Tyrio miræ magnitudinis. Obtulit item in dicta Diaconia gabatham saxiscam de argento purissimo deauratam, quæ pensat libras duas & vncias quatuor. Fecit autem in basilica Saluatoris, quæ Cæsarea dicta (nomen sumptum a Constantino) Cruces de argento purissimo, quæ pendent ante Sacramentum substantiæ carnis
D eiusdem Domini nostri IESV Christi, in quibus ad laudem ipsius festis diebus cereus ardere solitus, pensantes libras quatuor & semis. Et in basilica quoque semper Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ vocatur ad Præsepe, fecit cantharum de argento fusilem, pensantem libras octo & vncias quatuor. Idem a Deo protectus & beatissimus Pontifex superno fauore plenus, obtulit in basilica B. Petri nutritoris sui gabatham de auro puro pretiosis gemmis ornatam, pensantem libras tres & vncias octo. Item fecit in Confessione ipsius sanctissimæ basilicæ * iugulum de auro mundissimo, pensans libras * duas. Similiter vero in dicta Ecclesia fecit Cruces de argento mundissimo numero sex, pensantes libras tredecim & vncias quinque. Item & in basilica Doctoris Gentiũ B. Pauli Apostoli fecit Cruces ex argento purissimo, quæ pensant libras quatuor. Item & in basilica S. Laurentij martyris, quæ est sita foris muros, fecit Cruces duas de argen-
E to purissimo, quæ pensant libras quatuor.

OBLATIONES NICOLAI PAPAE AD DIVERSAS ECCLESIAS.

Primo quidem Pontificatus sui anno, cum aurea quædam ipsius beatitudini pretiosissimis compta gemmis corona perducta est librarum habens pondera octo & vncias quatuor, ad Dei gloriam supra sacratissimum eius altare basilicæ aureis catenulis ingenti exaltauit amore. Verum etiam in dicta Ecclesia B. Petri Apostoli nutritoris sui obtulit gabathas ex argento purissimo numero octo, quæ pensant simul libras duodecim & semis. Item fecit in monasterio SS. Stephani & Siluestri, quod nouiter fundauit sanctæ recordationis domnus Paulus quondam Papa in Ecclesia quæ vocatur sancti Dionysij, vela quatuor de stauraci.] hactenus de oblationibus primi eius anni, reliquæ suis describentur locis pro temporis ratione.

Ad postremum autem quæ in huius anni fine, in Orientali Ecclesia luctuosa valde contigere, hic vltimo loco narremus. Hoc namque anno, cum Ignatius Con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

IGNATII PATRIARCHAE CONST. DEPOSITIO.

stantinopolitanus Patriarcha vndecimum sedis annum expleſſet, atque duodecimum A ageret, factione Bardæ Patricij, penes quem ſumma erat adminiſtrationis Imperij, e throno inique deponitur, tyranniceq. in carcerem horrendum detruditur, atque Photius eunuchus ex laico indigne ſuffi citur, conſecraturq. die Natalis Domini, & per ſæcularem potentiam retinetur. hic initium magnæ tragœdiæ haud vno vel altero actu finitæ, quæ ad multorum annorum curricula propagata, & ſub pluribus Romanis Pontificibus ducta, cuncta gemitibus repleuit atque doloribus. Præceſſiſſe autem concilium, quo ab iniquis & excommunicatis Epiſcopis ipſe ſanctus depoſitus eſt

a Nicol. ep. 5. Ignatius, teſtatur [a] Nicolaus Papa in prima epiſtola ab ipſo ſcripta ad Imperatorem, quod & teſtificatione eiuſdem Imperatoris litterarum conſtat. Quin etiam ante concilium celebratum, nimijs aduerſariorum fatigatum anguſtijs atque preſſuris, ipſum Ignatium ſponte deſeruiſſe thronum, & Eccleſiam reliquiſſe, declarant pri- B mæ litteræ Nicolai Papæ ad Michaelem Imp. ſuo loco inferius recitandæ. Sed videamus quæ de his ſcripſere veteres Græcorum hiſtorici. Ioannes enim Curopalates antiquus hiſtoricus rem geſtam ſic aggreditur.

IGNATIVS OB EXCOMMVNICATVM BARDAM GRAVISSIMA PASSVS.

Hic Ignatius ſanctiſsimus Patriarcha Bardæ propter vxoris inſontis repudium, & cum cognata ſibi ſponſa conſuetudinem, Eccleſiam interdixit; ſiquidem diuinos Canones non curabat. Cui poſtquam multum ſupplicans Bardas, vt eum ſibi placaret, veniam impetrare non potuit: omnino deſperata re, ad iniuriam & vltionem animum adijcit, eumq. ex Eccleſia expellendum curat. Nicetas, qui res geſtas Ignatij, vitam eius ſcribens, proſecutus eſt, tradit ſæpe ab Ignatio redargutum Bardam ob eam-

CVR E THRONO DEPOSITVS IGNATIVS.

dem turpitudinem cum cognata. Verum ille non declinans a ſcelere, vbi die Epiphaniæ anni huius in Eccleſiam ſe conferret, Euchariſtiæ ſumendæ cauſa, reiecit C eum Ignatius a communione corporis ſacri, cuius rei cauſa in eum Bardas inſanijt, furitque. in inuidiam & odium præterea Ignatius ductus eſt, quod non paruiſſet Imperatori, cum ei præcepit, vt matrem Theodoram in monacham inuitam tonderet: nam facinus indignum deteſtatus, illud perpetrare noluit. Acceſsit ad hæc præterea, quod Bardas accuſauit eumdem Ignatium, quod contra Imperatorem Gebum quemdam ſeduxiſſet. Erat Gebus iſte ſtupidus homo & mente non valde ſibi conſtans, qui paucis diebus ante Dyrrachio venerat, habitu quidem Eccleſiaſtico indutus. hic cum ſe filium Theodoræ Imperatricis ex alio viro diceret: ei plerique ex populo quaſi regnaturo inhærebant; tunc autem in inſula, Acuta, dicta, pro cautela tenebatur cuſtoditus. hæc erant quæ in virum ſanctiſſimum objiciebantur, a Niceta recitata, qui mox ſubdit, his de cauſis ipſum relegatum fuiſſe in inſu- D

RELEGATVR IN INSVLAM IGNATIVS.

lam, cui erat nomen Terebinthus, vbi poſt tres dies rogatus eſt ab Epiſcopis ad hoc miſsis, renuntiare ſedi Patriarchali, dareq. libellum renuntiationis: quod impetrare nullo modo potuerunt. Sed ijdem iterum rem tentantes, ad hoc ipſum miſerunt Patricios & magiſtratus cum Epiſcopis, vt libellum renuntiationis ab ipſo acciperent, quod facere omnimode recuſauit, quamuis multis minis ab illis tentatus eſſet. Comminationes autem ad effectum eſſe perductas, Curopalates tradit, hæc ſubijciens: Et poſt multas atque incredibiles vexationes & cruciatus, ad extremum in Copronymi ſepulchro includitur, impoſitis ipſi grauibus crudeliſſimisq. cuſtodibus. Et profecto deceſſiſſet e vita ſanctiſſimus hic vir præ grauiſſima vexatione, ſummoq. dolore, niſi pius ac religioſus quidam vir, cum quibuſdam de cauſis neceſſarijs inde abijſſent cuſtodes, e ſepulchro eum eduxiſſet, & conuenientem illi curam præſtitiſ- E ſet. Quem & poſt magnam vexationem in Mitylenem relegat. Sed & alij complures Epiſcopi ſimilia his atque adeo peiora pertulere, eo quod ijs quæ fierent non aſſentiebantur; neque ſe alium recipere velle Patriarcham (quodcumque accideret) exclamabant. Attamen poſtmodum cedentes alij minis, alij pollicitationibus, Bardæ voluntati obſequuntur, cum virtute & gloria pecuniæ cupiditatem & defectionem permutãtes.

PHOTIVS IGNATIO SVBROGATVR.

Bardas autem Photium virum ob ſapientiam clarum, cum primus a ſecretis tunc eſſet, Patriarcham deligit. & vbi aduenere etiam Papæ Legati contra Iconomachos miſſi, eiſdem quoque ſuadent, vt ſuæ voluntati conſentiant. Quare in SS. Apoſtolorum templo, coacto concilio, publico interdicto condemnant Ignatiũ ab exilio accerſitum.] hæc de his Curopalates, & totidem ferme verbis Cedrenus, & alij recentiores omnes. Verum non hoc anno cuncta hæc accidere, & quod vltimo loco de Legatis

Apo-

A Apoſtolicæ Sedis dicit, id quando contigit, ſuo loco dicetur. Hæc autem mixtim & confuſe a Græcis Hiſtoricis citatis de Ignatij exauctoratione quam diximus, & Photij ſubrogatione narrata, ſuo ordine quo ſunt geſta, deſcribuntur a Niceta in Ignatij vita diſtincte ſatis. De Photio autem in primis agens, qualis eſſet, & cuius ordinis

PHOTIVS QVI QVALIS QVE FVERIT.

ante Patriarchatum, enarrat, nimirum nobilitate inſignem, Protoſparharium dignitate, munere a ſecretis Imperatori inſeruiſſe, diuitijs pollentem, ſcientijs ſæcularibus diſertiſſimum, antiquis etiam hac ex parte comparandum, ſacrarum vero litterarum expertem, ſed qui ſero licet, vbi eum inuaſit libido ſpiritalis præfecturæ, eas non qua decet animi ſummiſſione aggreſſus, nullo vſus magiſtro, magiſtrum qui docere alios poſſet, ſtatim profeſſus eſt, homo gloriæ appetentiſſimus, ſexq. diebus ex laico transformatus in Patriarcham, nimirum (vt inquit ipſe Niceras) prima die B ex laico monachus, ſecunda efficitur Anagnoſtes, tertio ſubdiaconus, quarto diaconus, quinto presbyter, ſexto denique Patriarcha, ſedem patriarchalem conſcendens, alta voce populo pacem annuntiauit, nihil pace dignum cogitans.

CONATVS GREGORII EPISC. SYRACVSANI.

Erat autem eius initiationis Gregorius ille Syracuſanus excommunicatus, atque e throno iam ante depoſitus miniſter & in omnibus auctor, Ignatij perduellis: quod enim facinoroſum hominem multis diffamatũ criminibus Conſtantinopoli exiſtentẽ Ignatius ſuæ ordinationi noluerit eſſe præſentem, ab eo tempore expertus eſt eum inimicum, & aduerſarium, vtpote qui tunc eo accedẽs, ceras in quibus ordinatio Ignatij ſcripta erat, e manibus abijciens, in Ignatij conuerſus contumelias, non paſtorem, ſed lupum ordinari, coram omnibus impudens exclamauit. In eodem odio perſeuerans, ſui ſimiles ſibi iungens, Petrum Sardorum Epiſcopum, cognomento Miſerum, & Eu- C lapium Apameæ, ijs vſus eſt in Photij initiatione comminiſtris. Quod igitur vndecim annis quibus Ignatius ſedit, magno labore machinatus eſt, hoc tempore eſt conatus explere, ipſo die Natalis Domini, quo Photius ab eo eſt conſecratus. Iſta Nicetas. qui pergit dicere, poſt duos menſes, nempe anno ſequenti, diram perſecutionem a Photio excitatam aduerſus Metropolitanos Epiſcopos omnes, qui perſtantes in Ignatij communione, chirographum obedientiæ Photio non obtuliſſent petitum: inſuper eumdem Photium inſimulaſſe Ignatium apud Imperatorem, quod exul in Imperium res nouas moliretur, eiuſq. rei cauſa miſſos iudices quæſtionem diram de Ignatij familiaribus habuiſſe, & cũ nihil reperiſſent, tunc vinctum ipſum Ignatium inde abducentes, ad Sacram inſulam ex Terebinthi inſula tranſtuliſſe, vbi eum in Caprarum ſtabulo concluſerunt; inde vero deduxerunt ad loca, Promethi dicta, vbi Leo ille, ſa- D crarum largitionum domeſticus, Ignatij maxillam pugnis appetens, duos ex illa excuſſit molares dentes. Poſtea vero compedibus ferreis eum vincientes in anguſto carcere concluſerunt. Hæcq. omnia agebantur, vt ab eo libellum renuntiationis ſedis extorquere poſſent. Inde tranſtulerunt ita vinctum ad Numera; imminente vero Auguſti menſe, nauiculæ imponentes deduxerunt in inſulam Mitylenem. amicos vero eius affectos verberibus, proſcriptoſq. in diuerſa loca exules miſerunt. Tunc & Baſilio Chartophylaci propter eius in dicendo libertatem lingua amputata. Hæc omnia Nicetas pluribus, quæ cœpta hoc anno in ſequentem, vt audiſti, ſunt propagata, ſuoq. ordine quo geſta ſunt, recenſita ab ipſo, qui horum ſpectator erat.

QVAE PASSVS S. IGNATIVS.

Porro iſta etiam ſynodalia Acta proclamarunt: nam in primis quæ paſſus eſt Ignatius, & quæ illi cohærentes Epiſcopi, libellus Epiſcoporum, qui oblatus eſt ſacroſan- E ctæ Oecumenicæ octauæ Synodo, in Actione ſecũda recitatus, hæc poſt alia cõtra Photium continet: Nonne dentes eius radicitus euulſit, faciens eum facie percuti? Nonne pedes eius ferreis vinculis muniuit? Nõne eum cũ lapſis & fugitiuis ſeruis in fœtoribus & ſordibus damnauit, vt moreretur, tempore non paruo? Nonne denudans eum veſtimentis, quæ induebat, vel prima paruula tunica, huius crura ſcidit, & in ſepulchro, quod in modum rogi factum eſt, illum deluſum collocari fecit, lampadum quæ ibi ardebant, aquam profundendo, ne dum ſiti cruciaretur, vel ex illa aqua ad ſe refocillandum potare poſſet? Nonne hunc erectum ſtare facientes, abſtulerunt illi virgam, quam tenens in manibus ea fulciebatur, ſenectutis ſuæ imbecillitatem conſolando? Nonne ſine cibo & potu multos eum dies tranſigere fecerunt? Nonne exulem illum fecit, vbi fiunt frequentes incurſus Barbarorum, & rapiuntur homines, qui in illis locis habitant, & gladij efficiuntur impendium? Sed quæ ab eo ſuſtinuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

tantæ multitudinis sunt, vt dinumerare, in vanum laborare sit: neque enim sermo A
valebit hæc enarrare. & tum quis erat qui talia sustinebat? Imperatorum filius,& Imperatorum nepos: ipse Ignatius,qui Angelicam vitam subiens,habitu monasticæ conuersationis indutus est, qui Deo placabilis,& Angelis reuerendus, & dæmonibus metuendus apparuit.] Hucusque de his quæ sanctus Ignatius passus est ante & post intrusionem Photij, anno sequenti. quæ autem in alios minoris condicionis Episcopos idem Photius sceleratissimus perpetrarit, ijdem Episcopi in plena Synodo Oecumenica ita deplorarunt.

QVAE PASSI EPISCOPI IGNATIO INHAERENTES.

Ex his quot exiguitatem nostram seueritatibus submiserit, etsi dicere non possumus, vos colligere & nosse valetis. Si enim talibus summis sacerdotibus,scilicet Papæ Nicolao, ac studiosissimo Patriarchæ Ignatio, talia operatus est: nobis vtique humilibus mentis munditia qualia fecerit, non ignoratis. Multi enim ex nobis cum in- B
fidelibus gentibus in Prætorio mulctati sunt, fameq. & siti seu ceteris miserijs afflicti, ad secandum marmora pro lignis damnati sunt. Alij autem pro eo vt aut lignis ferirentur, spatha percutiebantur,his qui feriebant non vt sacerdotes, neque vt homines carnem ferentes, sed vt inanimata corpora percutientibus. Illud vero, quos calcibus submittebant,& huic pœnæ subiectis viscera euellebant, vt leue tormentum habebant. Id præterea quot monilibus ferreis afficiebat, & catenis vinciebat, fœnum post multos dies in escam præbens, humanitatem multam esse putabat. Quot autem in tenebris & vmbra mortis, in fœtoribus mortiferis includebant; nec tegebant cum facerent, sed gloriantes, & cachinantes magna voce, nescientibus cum feritate atque iactantia loquebantur ludentes: & rogati vt talibus misericordiam præberent, magis insaniebant & deterius causabantur. Alios etiam in extremitates orbis, in alienige- C
narum loca fecit * exiliare. His atrocitatibus submissi nos, & in summum Sacerdotem nostrum, & viros qui cum illo perseuerabant, peiora his committi videntes, afflicti & fatigati sumus, tam in alijs fieri aspicientes, quam ipsi talia patientes &c.]

* al. exulare

Audisti carnificinam ad destruendam Ecclesiam ab eunucho paratam, vt merito comparari possit persecutio ista quibusuis alijs,siue a schismaticis,vel ab hæreticis,aut etiam a Gentilibus aduersus Ecclesiam excitatis. sed illis eo ista deterior,quod immanissimus persecutor præcipuam verbis præseferret sanctitatem, & quo minus probe factis caruit, eo magis verbis scriptisq. seipsum commendans, iustus sanctusque, to-

PHOTIVS DETERIOR OMNIBVS PERSECVTORIBVS.

tusq. Apostolicus affectauerit apparere,vt ex litteris eius inferius recitandis intelliges. Mea quidem sententia nullus deterior persecutor ita prostrauit orientalem Ecclesiam ac Photius, vtpote qui præter ista insuper manibus pedibusq. conatus sit eam a com- D
municatione Ecclesiæ Romanæ diuellere, cuius damna in dies grauiora in hanc vsque horam experiantur infelices Orientales. Hæc autem hoc anno cœpta, in sequentem sunt propagata: Vt enim ista omnia certitudine temporum consignata relinquamus: hæc de Ignatio in ordinem redacto, & subrogato Photio,hoc ipso anno facta esse,quo vndecimus expletur annus sedis Ignatij,& inchoatus est duodecimus per plures menses, tum testificatione Nicetæ constat, tum etiam ex Nicolai Papæ epistolis ita colligitur, quod cum sæpe testetur, ipsum Ignatium throno priuatum, cum iam duo-

SCHISMA IN ECCLESIA CONSTANTINOP.

decim prope annis in eo sedisset, huncq. duodecimum annum sedis eius sit numerare ab obitu S. Methodij, cui successit anno Redemptoris octingentesimo quadragesimoseptimo, mense Iunij: hoc ipso vtique anno Ignatium sedere desijsse, & Photium sedem inuasisse certum est. reliqua inferius. E

IESV CHRISTI ANNVS 859. NICOLAI PAP. ANNVS 2. LVDOVICI II. IMP. 4. MICHAEL. III. IMP. 18.

ANno Redemptoris octingentesimo quinquagesimonono, septima Indictione, vndecima mensis Martij, magnus ille promotor Martyrum, Christi præco, de-

S. EVLOGII MARTYRIVM.

bellator Mahometanæ impietatis, Dei sacerdos S. Eulogius,designatus olim Toletanus Antistes, presbyter vero existēs Ecclesiæ Cordubēsis,de impietate diu oppugnata triumphans,martyrio coronatus migrat in cælum,addita ad palmā Leocritia, Mahometanæ

A metanæ gentis sobole,sed in Christo renata,& prædicatione eiusdem Eulogij enutrita, atque ad martyrium roborata. Quomodo autē ista se habuerint,ab Aluaro eius temporis rerum gestarum sinceriſſimo Scriptore accipiamus, qui in Eulogij vita hæc habet,vbi incipit ab eius vinculis historiam recitare: Nam eo die nescio cuius instinctu, quorumve insidijs & proditione locus Præsidi latibuli indicatur, & a militibus ad hoc missis ex improuiso omnis illa eorū habitatio circumdatur. Actumq. est,vt electus & prædestinatus Martyr præsentialiter adfuisset. In cuius præsentia iam dictā *Leocritiam* virginē educentes,eumq. vna pariter cōprehendentes,verberantes, multisq. contumelijs affligentes,iniquo Præsidi & scelerato iudici præsentarunt.Quē mox iudex per flagella occidere cogitans,truculento vultu & impatienti animo,vehemēti furore accensus, furiosis verbis interrogat; virginemq. cur domo retinuerit minitando, disquirit.

B Cui libentissime & patientissime,more loquutionis suæ splendide rei veritatem hoc ordine pandit: Præses, ordo nobis prædicationis iniunctus est, & nostræ hoc fidei conuenit, vt disquirentibus a nobis lumen Fidei porrigamus, nulliq. ad vitæ itinera properanti, quæ sancta sunt, denegemus. Hoc sacerdotibus competit, hoc religio vera deposcit, hoc etiam Christus Dominus noster nos docuit, vt quisquis sitiens Fidei haurire flumina voluerit, in duplo potum inueniat, quem quæsiuit.

Et quoniam hæc virgo Fidei sanctæ regulam a nobis inquirere visa est: necessarium extitit, vt illi nostra eo se libentius applicaret intentio, quo eius in amplius incenderetur affectio: nec decuit talia desiderantem reijcere, præsertim illi qui ad hoc Christi electus est munere: vnde & vt posse mihi extitit, illustraui & docui,& Fidem Christi viam Regni esse cælestis exposui. quomodo & tibi, si me disquirendum putasses, li-
C bentissime facerem. Tunc Præses turbido vultu virgas inducere iussit, eum minitans flagellis perimere.Cui sanctus dixit: Quid istis virgis exercere cupis? Animam(inquit) tuam per has educere volo. Gladium, ait, acue & compone, pro quo animam a vinculo corporis expeditam ei reddas, qui dedit: nam flagellis membra dissecare non æstimes. Et mox clara inuectione & sufficienti eloquio, falsitatem Vatis sui & legis imporperans, & prædicationis verbum ingeminans, sub omni velocitate palatium ducitur, & ad Regis Consiliarios vsque pertrahitur. Vbi vnus ex ipsis illi familiarissime notus, compatiendo insiluit.

Si stulti, inquit, & idiotæ in hanc mortis deflendam ruinam deuecti sunt: tu sapientiæ decore præcinctus, & vitæ moribus illustratus, quæ te dementia huic mortifero casui, oblitterato naturali vitæ amore, committere compulit? Audi me, obsecro,&
D ne præcipiti casu corruas, rogo. Dic tantum verbo in hora huius tuæ necessitatis, & postea tua, vbi vbi potueris, vtere fide. Promittimus te nusquam inquirendum. Cui beatissimus Martyr subridens: O, inquit, si scire potuisses, quanta Fidei nostræ cultoribus maneant reposita; aut si possem quod meo retineo, tuo committere pectori: tunc iam non me a proposito reuocare conareris, sed libentius te ab hoc mundiali honore amouere cogitares: & cœpit eis Euangelij æterni verbum porrigere, & prædicationem Regni constanti libertate infundere.

Qui illico, cum nolentes audire, gladio iubent transfigi. Cumq. duceretur, vnus ex eunuchis Regis alapa cum percussit; cui ille alteram faciem præparans; obsecro, inquit, vt hanc iterum verberando priori coæques: quam cum secundo feriret: ille-
patiens & mitis iterum priorem parauit. Sed impetu militum ad locum occisionis
E deducitur. Vbi genua in oratione curuans & manus ad cælos extendens, signoq. Crucis totum se muniens, paucis verbis intra se orans, ceruicem mucroni extendit, & celeri ictu, mundum contemnens,vitam inuenit. Compleuit martyrium suum quinto Idus Martij, die sabbato, hora nona.

Et o felicem & admirabilem nostro sæculo virum, qui & præmisit in multis sui operis fructum, & reliquit in virgine se sequendum. Secum victoriæ vexillum manibus eleuans, & manipulum laboris sui pro se Domino libans, oblationem puram & pacificas hostias offerens,& in se quæ alios docuerat, Christo rerum Domino repræsentans. Mox vero vt proiectum est cadauer e loco eminentiori in ductum aluei, columba miro candore niuescens, videntibus omnibus, secans aera pennis,super corpus Martyris aligerans sedit. quam omnes missilibus petris hinc inde abigere conantes,& nihilominus consistentem repellere non valentes, manibus voluerunt cominus effu-

gare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gare. Sed illa in circuitu corporis non volans, sed saliens, super turrim corpori im- A
minentem propius resedit, & ad corpus beatissimi viri vultum conuertit.

Nec silendum est miraculum, quod ad laudem sui nominis Christus est super corpus Martyris operatus. Etenim vnus Astigitanæ ciuitatis incola, dum inter ceteros palatinum lunatim mansionis seruitium ageret, ibiq. cursum suum vigilijs expediret, nocte aquam potare desiderans surrexit, & ad prominẽtem canalis ductum, qui supra illa loca producitur, peruenit. Vbi vidit desuper, super corpus eius, quod deorsum iacebat, sacerdotes miro candore niuentes, luminaria coruscantia retinentes, & psallentium more Psalmos gnauiter recitantes. Qua visione perterritus, ad mansionis locum magis fugiens, quam rediens, repedauit, & socio omnia renuntians, cum eo iterum ad locum reuertere voluit, sed iam secundo cernere illud non valuit. Cuius beatissimi caput alio die curiositas Christianorum redemit, corporis vero reliquias B
tertio die collegit, & sub vmbra beatissimi martyris Zoili tumulauit.

Beatissima vero virgo Leocritia multis oblectationibus delinita, multisq. promissionibus impulsata: tandem diuino munere soliditate fidei roborata, quarta post eius martyrium die extitit decollata, ac in flumine Betis proiecta. Sed aquis nec submergi potuit nec celari: erecto enim corpore pergens, mirum omnibus visum præbuit, & sic a Christianis educta, in basilica S. Genesij martyris, quæ sita est ad locum, Tertios, extitit tumulata.] Hactenus de sanctis Martyribus, quibus Cordubensis Ecclesia est mirifice illustrata. Nam cum toto ferme orbe terrarum dominarentur impij Mahometani, nullo alio loco (quod sciatur,) nisi Cordubæ ita enituit frequens in perferendo martyrio Christiana constantia, reliquis alibi non audentibus aduersus Sarracenorum obloqui impietatem, satis habentibus, si inter illos Christianos esse liceret. C

DE LEGATIONE EPISCOPORVM AD LVDOVICVM REGEM GERM.

Quod ad res Francorum spectat, hoc eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ perterritus litteris Episcoporum eum redarguẽtium, quas anno superiori missas recitauimus, ab eorumdem Legatis expetijt, vt venirẽt, & quæ pacis essent tractarent, & quid-quid ea de re ipse peccasset, absoluerent; se autem esse paratum, omnem quamuis duram subire condicionem potius quam a Deo excidere, & ab Ecclesia fieri per reatum extorrem. Quamobrem ijdem Episcopi, qui litteras scripserant, minime officio defuere, sed nobilem ad eum ornauerunt legationem Vuormatiam, vbi erat; immo & ex eis aliqui eiusdem susceperе onus legationis. Cuius quod extat ad ipsos Legatos datum tunc Commonitorium (ita vocabant Legatis insinuata præcepta) hic tibi reddemus, ne adeo digna, nisi edantur, pereant monumenta antiquitatis. sic enim se habent ex antiquis codicibus [a] accepta. D

[a] *Ex vet. man. scr. cod. Marc. Ant. Mureti & alio Ant. Aug.*

COMMONITORIVM DATVM LEGATIS EPISCOPIS.

Dilectis in Christo fratribus & consacerdotibus nostris, Legatis videlicet diuinæ pacis ac nostræ vnanimitatis Hincmaro, Gunthario, Vueniloni Archiepiscopis, & venerabilibus Coepiscopis nostris Herluino, Hildegaro, Aduento, Hebboni, Hincmaro, Erchanrao, Episcopi quorum nomina subter habentur adscripta. Qui fauente Domino, & annuentibus glorioſis Principibus nostris Carolo & Lothario in Mediomatricum ciuitatem anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimo nono Indictione septima quinto Kalend. *Iunij synodali decreto conuenimus.

[*] *al.* Iulij

Nota, & (proh dolor) nimis est discordia, atque calamitatis pernicies, quæ factione quorumdam seditioſorum hominum nuper inter fratres Reges nostros Hludouicum & Carolum accidit. Vnde talia & tanta in Ecclesia nobis ad regendum diuina dignatione commissa, & in hoc Regno perperam sunt admissa, vt ipso etiam auditu horri- E
antiquo hoste, durauerit; quam exitialis & mortifera existet, ipsi scitis. Qua de re
[b] 2. *Cor.* 3. memores, quid veritas missis prædicatoribus iusserit, & diuinus Paulus dicit: [b] Legafratres charissimi Legati Dei amatæ pacis: quoniam exinde iam vos ad glorioſos Prin
cipes nostros Carolum & Lotharium Episcopali auctoritate, nõ minus ad Dominum
[c] *Luc.* 10. Hludouicum Regem glorioſum, mediante Domino, ordinauimus, sicut Saluator [c] dicit: In quamcumque domum intraueritis primum dicite: Pax huic domui, & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos reuertetur, qua aut erit quisque prædestinatus ad vitam, & cæleste verbum sequetur, quod audiet: aut si nullus audire voluerit, ipse prædicator sine fructu non fuerit.

Post

A Post prædictam vero & postulatam pacem legatio vestræ paternitatis huiusmodi erit condicionis, vt idem Rex nobis, & vtinam Deo semper amabilis, admissorum indulgentiam consequatur; videlicet si sese de omnibus quæ cum malitioſorum hominum persuasione atque seductione in parochijs nostris, fratrumq. nostrorum perpetrata sunt, veraciter recognouerit. sicut scriptum est: [a] Iuxta est Dominus ijs qui tri- *a Psal.* 33.
bulato sunt corde. & [b] Sacrificium Deo spiritus contribulatus, quoniam cor con- *b Psal.* 50.
tritum & humiliatum Deus non despiciet. Et sicut hi qui ficte Deũ quærunt, minime
inueniunt; ita [c] prope est Deus omnibus inuocantibus eum in veritate. Et si post ve- *c Psal.* 144.
ram recognitionem, [*] pariter confessus fuerit: quia dicit Scriptura: [d] Qui abscondit sce- [*] *al.* puriter
lera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam con- *d Prou.* 28.
sequetur. Et si [e] confiteamur peccata nostra; fidelis est & iustus vt remittat nobis pec- *e* 1. *Ioan.* 1.
B cata nostra, ac emundet nos ab omni iniquitate.

Post puram autem confessionem si promiserit quæ male gesta sunt per dignos pœnitentiæ fructus, præueniente, adiuuante, & subsequente diuina gratia, se pro viribus emendaturum; quia scriptum est: [f] Facite fructus dignos pœnitentiæ, vt tanto maio- *f Luc.* 3.
ra quærat bonorum quisque lucra, quanto grauiora sibi intulit damna per culpam. Quoniam & illi beati, [g] quorum tecta sunt peccata; & vt scriptum est, quia peccauit *g Psal.* 31.
& populum peccare fecit: tanta sint bona, quæ tanta operiant mala. Deinde si sponderit, ad pacem & concordiam præsentialiter & in toto corde & ore, quanto citius rationabiliter & possibiliter atque conuenienter ex communi consensu fieri poterit, etiam præsentia corporis ad pacem & concordiam cum fratre suo Carolo se rediturum, & in pace & charitate Deo placita cum præfatis Principibus nostris Carolo
C atque Lothario, si ipsi eamdem pacem & concordiam erga eum seruauerint, permansurum: & inse peccantibus debita ita dimiserit, sicut sua debita a Deo sibi cupit dimitti: quia itidem Scriptura dicit: [h] Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, *h Hebr.* 12.
sine qua nemo videbit Deum, & mala cuncta bonis sequentibus deleantur. Tantum est discordiæ malum, quæ nisi extincta funditus fuerit, bonum nullum sequi, Euangelio teste, permittat. [i] Et charitas est quæ operit multitudinem peccatorum, sine *i* 1. *Petr.* 4.
qua etiam si quis corpus [k] suum tradat ad ignem, nihil ei nisi ad damnationis iudiciũ *k* 1. *Cor.* 13.
proderit. Et Dominus dicit: [l] Si non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec Pater *l Matt.* 6.
vester cælestis dimittet vobis peccata vestra.

Post hæc si promiserit, quod iam vlterius tale vel simile schisma in hac sancta Dei Ecclesia atque in ista Christianitate non iteret. Nam scriptum est: [m] Qui baptizatur *m* 1. *Cor.* 15.
D a mortuo, & iterum tangit illum, quid proficit lauatio eius? Baptizatur quippe a mortuo, qui mundatur fletibus a peccato; sed post baptismum mortuum tangit, qui culpas post lacrymas repetit. Et iterum: [n] Canis reuersus ad vomitum suum, sus *n* 2. *Petr.* 2.
lota in volutabro luti: Quia qui peccatum post pœnitentiam repetit, quasi in lutosa aqua sus, semetipsum voluit, vitæ munditiam subtrahit, ipsas etiam lacrymas ante Dei oculos sordidas facit.

Tunc demum promittat se ab illorum perditorum hominum tuitione, atque fauore, per quos tam grauiter Deum offendit, disiungere. Et qui quasi ad eius fidem, sed potius infideliter ad eum venerunt: ad rectam rationem in proximo placito ante fratrem suum Carolum & nepotem suum Lotharium, sicut Deo teste, apud Marsnam propriamanu firmauerit, venire si potuerit, faciat: & quæcumque illorum recta
E ratio significauerit, digne honore suo fruatur. Et qui per rectam rationem ante seniorem suum iustificari non potuerit, rationabilem misericordiam illi obtineat. De illo vero quem recta ratio & iustum iudicium condemnauerit, & Rex Christianus cum Rege Regum Christo condemnet, & alienæ perditioni se non commisculet; quia, vt Paulus dicit: [o] Non solum qui faciunt, sed etiam qui male facientibus consentiunt, *o Rom.* 1.
digni sunt morte. Vnde sanctus Innocentius dicit, quia non multum interest inter committentis animum & consentientis fauorem. Addo amplius: plerumque dediscit errare, cui nemo consentit. Et iterum sanctus Paulus [p] cum talibus hominibus nec *p* 1. *Cor.* 5.
cibum sumere permittit. Et sanctus Dauid dum totum se ad fœdera pacis internæ constringeret, testatur quod cum malis concordiam non teneret, dicens: [q] Nonne *q Psal.* 138.
qui te oderant Domine, oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam? perfecto odio oderam illos, inimici facti sunt mihi. Inimicos enim Dei perfecto odio odisse est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

est, ad quod facti sunt, diligere, & quod faciunt, increpare. Mores prauorum premere, est vitæ prodesse. Hinc Phinees peccantem ciuem coeuntem cum Madianitide A
a Num. 25. [a] perculit, & iram Dei ipse iratus placauit. Et Iosaphat, qui tot de anteacta vita præconijs attollitur, de Achab Regis amicitijs pene periturus inculpatur, cui a Domino
b 2. Par. 19. per Prophetam dicitur: [b] Impio præbes auxiliū, & ijs qui oderunt Dominum amicitia iungeris. & idcirco iram quidem Domini merebaris; sed bona opera inuēta sunt in te. Hinc sacri Canones promulgati a Spiritu sancto dicunt, vt hi qui post excōmunicationem vel interdictum cum excommunicatis communicauerint, condemnati habeantur. Et sanctus Cyprianus Regis ministerium esse dicit, impios de terra perdere, homicidas, periuros, adulteros, veneficos, sacrilegos non sinere viuere. Et in libro Re-
c 3. Reg. 20. gum scriptum est, dicente Domino per Prophetam: [c] Qui dimiserit reum morte dignum, erit anima sua pro anima illius, & populus suus pro populo illius. Et quam B
d 1. Reg. 15. noxia sit indebita erga iniquos misericordia, monstratur in opere Saul ac [d] Samuelis, quoniam cui Saul pepercit offendens Dominum, Samuel propheta in frusta conscidit. Nam sicut quisque in se peccantibus debet propter Deū dimittere, ita in peccantes

QVAE REX IN DELINQVENTES PRAESTARE DEBEAT.

in Deum, & Ecclesiam conculcantes, & Regni peruasores, & Christianitatis depopulatores, & pacis perturbatores & patriæ proditores debet minister Domini Rex debitam vindictam propter Deum exercere. Quapropter sciat Rex nobis amabilis, quia sicut infirmus * lauari non potest qui a medico coquitur, quamdiu ferrum ignitum in illius tenetur corpore: ita & nemo sanari potest a peccato, quamdiu ei qui in peccato manet, scienter & libenter communicauerit.

* locus corruptus

Tandem si se promiserit adiutorem & cooperatorem Dei pro viribus de cetero & rationabiliter futurum, qualiter Ecclesia Dei quæ in suo Regno, ac Regnis nostrorum C
Principum vna est, sicut & vnum Sacerdotium, secundum qualitatem periculosi temporis in vnoquoque ordine restituatur, & sacerdotes Dei debita priuilegia, & Ecclesiasticum vigorem obtineant, & populus iustitiam habeat & pacem: congregatis vobis & nostro, immo diuino Spiritu, qui est remissio omnium peccatorum, per Ecclesiasticam Apostolicæ auctoritatis potestatem, illi peccata in nostris parochijs per illum & ab illo commissa, Ecclesiastica pietate & canonico more dimittite, eiq. indulgentiam postulanti donate; atque illum sacræ cōmunioni, qua se ipse priuauerat, excommunicatis communicans, restituite. Et licet multorum annorum secundum præfixos a sacris Canonibus gradus pœnitentiæ hæc perpetrata facinora indigerent: tamen confisi de Dei misericordia, apud quem non sic acceptatur mensura temporis, vt doloris, neć abstinentia ciborum sicut mortificatio vitiorum: non præiudicantes D
Patrum sententijs, quæ de huiusmodi decreuerunt; sed potius sequentes eorum humaniorem definitionem hæc scribimus. Ait sancta Synodus Africana: Pœnitentibus secundum differentiam peccatorum Episcopi arbitrio pœnitentiæ tempora discernantur. & sanctus Leo Apostolicæ Sedis Pontifex: His, inquit, qui in tempore necessitatis & in periculi vrgentis instantia præsidium pœnitentiæ & mox reconciliationis implorant: nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiæ Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem
e Ezc. 33. nullas patitur veniæ moras vera confessio, dicente Dei Spiritu per [e] Prophetam: Cum
f Isai. 43. conuersus ingemuerit, tūc saluus erit. & alibi: [f] Dic iniquitates tuas prior, vt iustificeris:
g Psal. 129. item propheta Dauid inquit: [g] Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. In dispensandis itaque donis non debemus esse difficiles, nec se accu- E
santium gemitus lacrymasq. negligere; cum ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam, dicente Apostolo:
h 2. Tim. 2. [h] Ne forte det illis Deus pœnitentiam, vt resipiscant a diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Et sanctus Gregorius in homilia dicit: Veniat foras mortuus, ideſt, confiteatur peccator; venientem vero foras soluant discipuli; vt pastores Ecclesiæ ei pœnam debeant admouere, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit.

His perpetratis, fratres charissimi (sicut diximus) iam dictum Regem nobis amabilem si ita contemperatum diuinæ voluntati & sacræ auctoritati inueneritis, secundum ministerium vobis a Deo traditum cum nostra vnanimitate absoluite. Sin alias, vos nullo modo cum eo quem absoluere non poteritis, ligare nolite: quoniam nec coram Deo, nec in Synodo nos in eo auctores habebitis. Si agere aliter (quod absit)

præ-

A præsumpseritis, vos & in Synodo & coram Deo pro facto irrito dabitis rationem. Et si ipse (quod Deus longe faciat) ea quæ egit, vnde illum nunc commonere vos mittimus, reiteraverit: omnia & ante diuinos oculos, & ante Ecclesiastica iudicia rediuiuo vulnere curanda & amputanda nouerit reuenire. Si quid contra sanctam auctoritatem præsumptum, & subreptum, siue extortum fuerit: non solum in diuinis examinationibus, verū nec in diuinis legibus quidpiam prævalebit. Et non sit de cetero immemor idem Rex gloriosus, quod dicit S. Gregorius: Sciendum est (inquiens) quia quisquis illicita nulla commisit; huic iure conceditur, vt licitis vtatur; sicq. pietatis opera faciat, vt tamen si noluerit, ea quæ mundi sunt, non relinquat. Quilibet vero tanto a se licita debet abscindere, quanto se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus esse boni operis debet ei qui minus, & ei qui amplius deliquit, aut ei qui
B in nullis, & ei qui in quibuslibet facinoribus recidit; sed tanto quisque maiora quærat bonorum operum lucra per pœnitentiam, quanto grauiora sibi intulit damna per culpam. Vnde a vobis nostra, quin potius Dei voce commoneatur, vt sic studeat præteritorum pœnitens, & imminentia atque futura cauens, Deo militare in Regno terreno, quatenus mereatur conregnare Christo in Regno cælesti.] hucusque Episcoporum ad Legatos admonitio. Sequitur in codice eorumdem Legatorum de ijs quæ apud eumdem Regem gesta ab eis essent, scripta relatio istis verbis.

RELATIO EPISCOPORVM LEGATORVM.

De indulgentia sua nobis Hludouicus Rex pridie Nonas Iunij in Vuormatia dixit: Volo vos precari, vt si in aliquo vestros animos offendi, vt hoc mihi perdonetis; vt in antea securi vobiscum loqui possimus. Ad hæc Hincmarus, qui primus in ordine in sinistra parte illius stetit, prædicens: Ista causa cito ad effectum peruenire potest, quia
C quod nos offerimus, hoc vos petitis. Et monente Grimoaldo & Theodorico Episcopis, iterum Hincmarus dixit: Nihil contra me feciſtis, vnde rancorem in mente contra vos teneam: quia si facerem, ad altare, vt Domino sacrificarem, accedere non auderem. Iterum monentibus ijsdem Grimoaldo & Theodorico ac Salomone, dicente ipso Theodorico: Hæc verba facite, sicut Senior noster precatur, parcite illi. Respondit ipse Hincmarus hæc eadem verba: Quod in me, ideſt, in meā persona offendistis, & peperci, & parco. De hoc autem quod in Ecclesia mihi commissa, & in populo male est factum, voluntarie vobis dono consilium, & secundum Deum præsto auxilium, vt inde salui sitis, si vobis placet.

Et præfati viri responderunt: Certe bene dixit. & ceteri fratres nostri in hæc verba & senserunt & prosequuti sunt. Tanta & talis indulgentia illi largita fuit, & non
D altera, neque amplius. De scripto autem quod confirmatum nobis est traditum, nec ipsi quidem quæsiuimus, nec nos illi aliquid diximus, quoniā necdum cum illo ex huiusmodi in ratione eramus. Ipse autem prius hæc & alia nos egisse suggessit quod non egimus. Ex hoc materiam sumens, quod Gunthārius illi familiariter vt eum instrueret, & ad satisfactionem prouocaret, scriptum relegit, ita inquiens: Vos mihi transmisistis vestram epistolam, cum capitulis vos venistis, cum causa facta: nos non sumus hic nisi duo vel tres, qui sine alijs huc exiliuimus. In illas causas intrare non possumus, antequam cum nostris Episcopis inde tractemus, quia, Deo gratias, nihil sine consilio eorum feci, vt postea inde respondeam. Nos autem expectabamus, vt consilium a nobis de sua salute oblatum ipse quæreret; & tunc ei secundum illud scriptum donaremus consilium. Ipse autem de suo gradu respondit, quod in illud scriptum non
E intraret, antequam cum Episcopis consideraret. Et sic quidquid in generali causa Ecclesiæ & populi egit, penes illum remansit.] hucusque relatio.

Ceterum annuisse apparet & in eo Episcopis Legatis, vt ad mutuum colloquium conueniret cum Carolo atque Lothario. testatur id quidem vetus Pithœi sæpe citatum Chronicon, in quo ista consentientia ijs quæ dicta sunt, leguntur his verbis: Anno octingentesimo quinquagesimonono, Ludouicus Rex quasi inchoante verno tempore, de Gallijs rediens, Vuormatiam venit. Cum frequentibus Legatorum suorum discursibus fratris ac nepotis sui animos sibi recōciliare studeret, eorumq. responsa per internuntios reciproca relatione susciperet: tandem condicto tempore singuli cū æquo numero Principum suorum ex aduersa parte nominatim expressorum iuxta Aternacū Castellum, in quadam insula Rheni fluminis nauigio vecti cōuenerunt, reliquo singulorum comitatu super litus ex vtraque parte fluminis consistente. Vbi cum diu varia

Universidad de Deusto
Biblioteca

& anceps actarum simul & agendarum rerum agitata esset disputatio, condicto placito autumni tempore iuxta Basalam communiter habēdo, singuli cum suis ad propria reuersi sunt. Ludouicus tamen eis, qui priori anno a Carolo deficientes sui effecti sunt, honores quos prius habuerant, impetrare non potuit: res enim dilata est in futuro placito definienda.] hucusque Chronicon. Ceterum istiusmodi placitum dilatum est vsque in sequentem annum, quando rursum ijdem Principes conuenientes, inter se inuicem conciliati sunt. quomodo autem ea tractata fuerint, suo loco dicturi sumus. A

Fuit autem curæ Carolo Caluo & nepoti Lothario Regi, vt ex omnibus sibi subiectis prouincijs Galliarum hoc anno celebraretur apud Tullum Concilium, ad quod conuenerunt Episcopi ex duodecim prouincijs, appellatumq. est ab ipsis Cōcilium generale. cuius cogendi cum multæ causæ præcesserint, proditio Vuenilonis Archiepiscopi Senonensis, qui defecerat a Carolo ad Ludouicum, potissima fuit, aduersus quem Carolus ipse Rex libellum Synodo obtulit, vt eius Acta declarant, hactenus nusquā edita. B

Porro ante omnia, ex more, quæ ad Fidem Catholicā spectabant, in hac Synodo pertractata fuerunt. nam primum omnium agente Remigio Archiepiscopo Lugdunensi, capitula quædam, haud pridem scripta in conuentu Lingonensi, oblata sunt legenda Synodo; quæ vbi lecta, iussa sunt eadem deponi apud ipsam sanctam Synodum. Quibus auditis mirum in modum commoti sunt Episcopi orthodoxi, videntes innouatā in eis hæresim Prædestinatianorum; paratiq. cum essent publice reclamare, cohibiti sunt a Remigio, asserente, vt quæ essent Catholicæ Fidei proferrent ipsi. Sed & Carolus Rex idipsum iniunxit Hincmaro, qui meminit huius Synodi hoc anno celebratæ in epistola nuncupatoria ad tres libros ab eo editos cōtra errores Gothescalci hæretici Prædestinatiani. Aitq. in hac Synodo oblata a Remigio Archiepiscopo Lugdunensi capita quædam de erroribus Gothescalci Carolo Regi, ipsum vero dedisse illa Hincmaro, vt responderet, quod egregie præstitit tribus libris eo argumento conscriptis. Sic igitur in tribus Concilijs aduersus eumdem hæreticum tractatum esse apparet, nempe Moguntino, Valentino, atque Tullensi. Habentur apud [a] Frodoardum in Rhemensis historiæ libro tertio duæ epistolæ Hincmari ad Carolum Regem scriptæ eodem argumento de erroribus Gothescalci, eædemq. nuncupatoriæ præfixæ libris, quibus eiusdem hæretici confutauit errores: tu eas legere poteris. hic autem recitari prætermissæ sunt ob nimiam earum prolixitatem. C

[a] *Frod. lib. 3. c. 15. & 16.*

TVLLENSE VNIVERSALE CONC.

Quæ autem præter hæc pertractata fuerint in ipso Tullensi Concilio, ex Actis eiusdem, quod numquam ea hactenus cusa sciamus, quæ nobis tria exemplaria suppeditarunt, hic prodemus in lucem, quibus eiusmodi præposita inscriptio legitur. [b] D

[b] *Cod. Ans. Aug. h. 1.*

Hæc ventilata, definita, atque obtenta sunt in Synodo duodecim prouinciarū: quæ habita est anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quinquagesimonono, Indictione septima, in territorio Tullensi', sub Principibus Carolo, Lothario, & itē Carolo.

Vt charitas fraterna & concordia pacis reformetur inter fratres Principes scilicet ac glorioſos Reges nostros Ludouicum ac Carolum.

1 Qualiter schisma, quod ortum est nuper in Ecclesia, ad vnitatem benignitatis valeat redintegrari, status Ecclesiæ pene collapsus restitui, & pax & iustitia in populo Christiano valeat procurari; & qui a fidelitate debita defecerunt, iudicio & iustitia namine ad salubriorem conuerti.

2 Episcopi namque secundum illorum ministerium ac sacram auctoritatē vniti sint, & mutuo consilio atque auxilio Reges, Regumq. primores, atque populum sibi commissum in Domino regant, & corrigant; & nemo se solatio mutuo subtrahat, sed synodales conuentus secundū iussionem canonicam frequentare procurēt, quatenus ordo Ecclesiasticus, qui quasi oblitteratus iam fuerat (quoniam Synodi propter discordiam Regum frequentari non poterant) Episcopali collatione ad necessarium ac debitum statum reduci præualeat. vnde etiam consensum apud Reges expetitū obtinuerunt. E

3 Reges nihilominus ac Principes nostri Carolus, Lotharius, atque item Carolus ad Dei voluntatem, atque sanctæ Ecclesiæ statum, suamq. salutem & populi subleuationem, gratias Deo vniti & in eadem salutari vnitate firmati sint.

4 Peruentum est ante conuentum Episcoporum, quemdam diaconum, cui Tortoldus nomen est, Episcopalem dignitatem in vrbe Baiocensium occupasse, & pollicita-

A licitationibus atque minis solicitare multos, ac perturbare. Vnde definiuit sancta Synodus, vt Vuenilo Senonum Archiepiscopus, cuius diaconus fuit, adiunctis secum tribus alijs, memoratum diaconum euocatum audiant, & secundum auctoritatem canonicam de eo definiant. Si autem refugerit eorum cognitionem, annitente principali potestate, venire ad audientiam compellatur. Quod si hanc quoque declinauerit, anathemate feriatur.

5 De quodam etiam subdiacono Anscario, qui viuo & incolumi Episcopo, ciuitatis Lingonum sedem peruasit, simili est sententia definitum. Sed interuenientibus Legatis eiusdem subdiaconi, humanior est prolata sententia. Videlicet vt sacramento confirmet, se numquam talia huiusmodi præsumptione facturum, cuius sacramenti tenorem huic capitulo subnectere dignum existimauimus.

B Ego Anscarius subdiaconus confiteor coram Domino, & sanctis Angelis eius, reuerentiæ sanctæ paternitatis vestræ, contra Dei voluntatem, & contra canonica statuta temere me fecisse in Isaac venerabilem pontificem, vsurpando sedem Ecclesiæ sanctæ sibi commissæ Lingonicæ, & solicitando clericos & vassallos eius, omnemq. familiam. Atque ideo pro tantæ præsumptionis excessu, per sacri ministerij vestri vobis largitam a Domino potestatē veniam mihi pœnitenti largiri suppliciter deprecor. Deinceps vero nec in eumdem Antistitem, nec in alium quemlibet, nec in illa, nec in alia Ecclesia huiusmodi præsumptionem facere tentabo. Et neque illi, aut alicui suorum clericorum aut laicorum in aliqua re impedimentum faciam pro hac causa: quia me grauiter deliquisse confiteor. Nec insidias eis vllius inquietudinis parabo, neque per me, neque per aliquem meorum propinquorum, neque per quemcumque hoC minem; sed adiutor pro viribus, & intelligentia ipsi, suisq. ero, prout sibi placuerit. Et qui sibi pro hoc ipso inimici sunt: quos ipse voluerit, si potuero, colligare eidem procurabo. Sic me Deus adiuuet, & istæ sanctæ Sanctorum reliquiæ.

6 Statuit etiam S. Synodus, vt numquam ad eamdem Lingonensem Ecclesiam, siue ad Lanuacensem, quam iam pridem pari modo afflixerat, debeat adspirare. Et si ita, vt præmisimus, iussis Episcopalibus obedire refugerit: sententiam superius diacono datam incurrat.

7 Deinde glorioſus Rex domnus Carolus sacræ Synodo libellum appellationis, electorumq. iudicium inter se & Vuenilonem Senonum Archiepiscopum, qui ab eo defecerat, & damnationis diploma porrexit. Vnde secundum sacram auctoritatem & induciæ, & dierum prolatio per Episcopos, & synodicas litteras præfato Archiepi-
D scopo est intimata, atque concessa secundum regulas diuinitus promulgatas.

8 Mota est etiam quæstio de Attone Virdunensium Episcopo, quod oblatione regulari (vnde petitio ibidem est præsentata) in monasterio S. Germani Antisiodorensium extiterit, & contra regulas Ecclesiasticas inde discedens, minus prouise quam sacra auctoritas doceat, ad ordinem Episcopalem peruenerit. Vnde etiam definitum est dari sibi commeatus veniendi ad aliam Synodum, sicut sacra sanxit auctoritas.

9 Ad Episcopos siquidem Britonum qui se contra auctoritatem a Metropoli sua moliuntur discindere, Synodus litteras secundum auctoritatem sacram direxit, quatenus ad suā Metropolim redeant, eiq. debito iure se subdant; nec a canonica & Episcopali congregatione se segregent. Excommunicatis etiam, sicut sacræ decernunt regulæ Britones communicantes, ipsi se sacra communione non priuent.

E 10 Ad memoratos quoque excommunicatos sancta Synodus litteras direxit, eisq. vsque ad futuram proximam Synodum corrigendi spacium tribuit, monens Ecclesiastica pietate, vt conuertantur & viuant. Quia nisi se correxerint ad futuram Synodum, generali vnanimitate anathemate terribili ferientur.

11 Relicta sunt denique in eadem Synodo quædam capitula, super quibus quorumdam fratrum sensus dissentire probantur. Vnde conuenit inter Episcopos, vt Deo faciente, pace & tranquillitate impetrata, simul conueniant, & prolatis sanctarum Scripturarum, atque Catholicorum Doctorum sententijs, quæ saniora sunt, concordi vnanimitate sequantur.

12 Tandem postulauit humiliter Synodus generalis, se ad terram vsque prosternens ante Carolum Regem, & Rodulphum Biturigum Archiepiscopum obsecrans & adiurans per Crucem & Christi sanguinem, vt priuilegium monasterij S. Benedicti, quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

annuente Rege præfato firmauerat ; quodq. idem Rodulphus ſubſcripſerat, inconuulſum ſeruare ſtuderent. Quod ſi Abbas negligens, & ſacris regulis inconueniens per directos Miſſos inuentus fuerit : ab eadem paternitate remoueatur, & alius qui dignus repertus fuerit, ſubſtituatur, & priuilegij regularis auctoritas in eodem monaſterio quacumque occaſione non deſtituatur.

13 Hæc de præcipuis in eadem ſacra Synodo fuere ſtatuta. ceterum ſpecialia de quibuſque parochijs, pro vt viſum fuit, ſecundum Eccleſiaſticam auctoritatem definita, & Epiſcopis in proprijs parochijs ſunt ad exequendum commiſſa.

PIA CONVENTIO INTER EPISCOPOS ATQVE ABBATES IN COMMVNICATIONE PRECVM.

14 Placuit omnibus (vt creditur) inſtinctu diuino, qui ad vniuerſale Concilium in Viciniam Tullenſium confluxerunt ; quoniam calamitatum tædio laborabant, quo inuenirent aliquid, vbi conſolationis gratia reſpirarent. Statuerunt itaque vt pro ſe inuicem omnes dum adiuuerent, preces in eiuſmodi frequentarent, ſcilicet vt ſinguli pro cunctis per ſingulas hebdomadas feria quarta Miſſam celebrarent. Poſt vocationem autem cuiuſlibet eorum, ſuperſtites obtineant, vt pro eo qui deceſſerit in ſedibus ſteriorum ſiue villarum totidem Vigiliæ dependantur. a presbyteris autem monaciſſim pijs currentibus litteris innoteſcat. Præſentes etiam Abbates in tam profutubus in Synodo geſtis. Quibus plura, memoria quidem digna, annexa leguntur. In primis vero libellus Caroli Calui aduerſus Vuenilonem Senonenſem Archiepiſcopum ſanctæ Synodo oblatus (vt ſuperius dictum eſt in Actis) in quo plura, quæ ad huius temporis res geſtas pertinent, continentur. ſic enim ſe habet eius inſcriptio. C

septenæ Miſſæ, totidemq. Vigiliæ Domini perſoluantur. a presbyteris autem monaſept

bitur) proclamatorius aduersus rebellem & proditorem Vuenilonem, distinctus capitibus quatuordecim. A

VVENILONIS NOMEN INFAME REDDITVM.

Porro Vuenilo iste tanta ob perpetratum scelus ignominiæ labe aspersus est, vt vbique locorum Vuenilo publice proditor acclamaretur; quin etiam infame adeo fuit redditum nomen eius, vt nomine Vuenilonis proditores insignes nominari solerent. In quo illud aduertendum, quod quem in his Actis Conciliorum Vuenilonem appellatum legimus, apud Lupum Ferrariensem, cuius multæ extant epistolæ ad eum scriptæ, non Vuenilo, sed Guenilo semper scriptus reperitur, vulgo Ganelo, quod nomen vsurpatum inuenitur in Turpini fabulis. Vnde scias, auctorem illum post ista tempora vixisse, vbi iam Ganelonis nomen ex auctore Guenilone mutatum, insignibus proditoribus commune redditum erat. Sequor igitur non inuitus de Guenilone, siue Ganelone Papirij Masonis iudicium, quo Turpini seu Tilpini (vt ait) nomine vulgatus libellus fabulosus iure contemnitur. Sed ad eiusdem Acta redeamus. B

Vbi sanctissimi Patres Cõcilio præsidentes libellum illum porrectum a Carolo acceperunt, iudicium aduersus accusatum Vuenilonem, seu Guenilonem auspicaturi, eum litteris synodalibus ad Concilium ad dicendum causam, ex sacrorum præscripto Canonum vocauere, quæ sic se habent.

EPISTOLA SYNODALIS AD VVENILONEM SENONENSEM ARCHIEPISC.

Dilecto ac venerabili Vueniloni Senonum Metropolitano.

Remigius Lugdunensis Metropolitanus Episcopus.
Rodulphus Biturigum Metropolitanus Episcopus.
Guntharius Agrippinensium Metropolitanus Episcopus.
Ardoicus Vesontionum Metropolitanus Episcopus.
Hincmarus Rhemorum Metropolitanus Episcopus.
Teutgandus Treuirorum Metropolitanus Episcopus.
Vuenilo Rothomagensis Metropolitanus Episcopus.
Erardus Turonum Metropolitanus Episcopus.
Himmo Nouiomagorum Episcopus.
Ionas Heduorum Episcopus.
Vngerus Traiectensis Episcopus.
Ebbo Gratianopolitanus Episcopus.
Fredebertus Basiliensis Episcopus.
Arnulphus Tullensis Episcopus.
Rhotadus Suessionum Episcopus.
Ermenfridus Bellouacensis Episcopus.
Aduentius Metensis Episcopus.
Abbo Antisiodorensis Episcopus.
Aeneas Parisiensis Episcopus. C
Ratoldus Argentarius Episcopus
Erpuinus Siluanectensis Episcopus.
Gilibertus Carnotensis Episcopus.
Guntbertus Ebroicensis Episcopus.
Ratbertus Valentinensis Episcopus.
Franco Tungrensis Episcopus.
Aius Aurelianorum Episcopus.
Hildegarius Meldensis Episcopus.
Hincmarus Laudunensis Episcopus.
Rotbertus Cenomanensis Episcopus.
Erloinus Constantiæ Episcopus. D
Abbo Maurogensis Episcopus.
Hildebrandus Lagiensis Episcopus.
Aicardus Luxouiensis Episcopus.
Vualtbertus Abriuentensis Episcopus.
Godelsadus Cabillonensis Episcopus.
Isaac Lingonensis Episcopus.
Erchembertus Baiocensis Episcopus.
Gilmeradus Ambianensis Episcopus.

Et multi alij qui ad vniuersale Concilium in suburbano Tullensi conuenerunt, in Domino salutem.

DE IVDICIBVS IN CAVSA VVENILONIS ELECTI.

De instauratione pacis, totiusq. statusEcclesiastici redintegratione, conferentibus nobis, gloriosus Rex Dominus noster Carolus decimooctauo Kalend. Iul. submisse vnanimitatem nostram adijt, implorans, vt quæ a vobis vehementer indebite E passus esset, cognosceremus, & maculam nostri ordinis iusto iudicio tergeremus &c.] Enumerant singula accusationum capita, in recitato Caroli libello posita, quibus recensitis, hæc in epistola subijciũtur de iudicibus a S. Synodo delectis; qui causam cognoscerent & iudicarent: Elegit autem terminandæ querelæ iudices me Remigium Lugdunensem, & Vuenilonem Rothomagensem, & Erardum Turonum, & Rodulphum Biturigum Episcopos, ceteris nostrum iudicium sua sponte approbaturis. Proinde, frater charissime, a tempore quo litteras has acceperis, post diem tricesimum quocumque euocatus fueris, ita canonice instructus occurreris, vt defensionis tempore

A pore ac loco accepto, si conscientiæ (quod plurimum optamus) confidis, suffragante veritate, probabiliter obiecta dissoluas. Sin autem in defensione defeceris, sententias a maioribus institutas accipias, &c.] subijciuntur diuersorum Conciliorum antiqui Canones de accusationibus Episcoporum editi.

Post hæc sancta Synodus cupiens congregare dispersos, synodalem epistolam aliam scripsit ad Episcopos Britanniæ, qui schismate se diuiserant a suo Metropolitano, quæ sic se habet.

SYNODALIS EPISTOLA AD BRITANNIAE EPISC. SCHISMATICOS.

Synodus vniuersalis collecta ex Gallia & Germania in suburbio Tullensi, villa Saponarias, Remigius Lugdunensium, Vuenilo Rothomagensium, Erardus Turonum, Rodulphus Biturigum, Hincmarus Rhemorum, Guntharius Agrippinensium, Ardoicus Vesontionum, Metropolitani Episcopi, cum multis alijs Episcopis, Fastiniano, B Vuarnario, Garnobrio, Felice, in Domino salutem.

Quo plua emergunt in populo Dei noxia & Episcopali diligentia recidenda, ad hoc plures & frequentius necesse est conuenire Pontifices, ne ministerij sacerdotalis nomen frustra comprobentur gerere. Hac intentione confluximus ad memoratum locum, vt fida collocutione, quid nobis in tantis periculis & tribulationibus agendum, solicite quæreremus, & sancto Spiritu demonstrante, inueniremus. Ad hanc collocutionem vos præsertim euocatos non concurrisse, molestius tulimus. Decuerat enim, vt quorum vnum est officium, par studium probaretur. Sacris instructi Canonibus non ignoramus, Metropolitano vestro, charissimo fratri nostro Erardo, competentem reuerentiam vos debere, ita vt præter eius præsentiam & consensum nullus in regione vestra canonice possit ordinari Episcopus; nec vos generale aliquid C sine eius assensu posse sancire. De qua reuerentia salubriter a vobis, & agente vestro Metropolitano impendenda, nostro nomine plura & Reuerendissimi Papæ Leonis, & successoris eius Benedicti scripta docuerunt, & refragantibus Apostolica auctoritate dignam excommunicationis protulerunt sententiam. Monet etiam nos, quod his, quos vester Metropolitanus cum alijs Episcopis propter diuersa crimina excommunicauit, indifferenter vos communicare comperit. In Canonibus autem diuinitus institutis socij excommunicatorum eorumdem sententia feriuntur.

Proinde monemus sanctam, nobisq. amandam fraternitatem vestram, vt ab his excessibus vlterius temperetis, & vestra instantia, opitulante Dei gratia, gentem vestram ad olim traditam disciplinam, ac totius Ecclesiasticæ religionis obseruantiam inuitetis, & vnanimiter & constanter absque dilatione reducatis. Siquidem etiam il-D lis obseruandum est, ne damnatorum illicita societate certam sententiam damnationis incurrant. Quæ autem a nobis diligentiore tractatu reperta & decreta sunt, venerabilis Episcopi Erardi relatione discetis. Verum si (quod non optamus) ab eiusdem Metropolitani solicitudine vlterius resilieritis, & nostris ex charitate manantibus exhortationibus vos constiterit reluctari: ministerij necessitate canonicam in vos cogimur proferre sententiam. Bene valete, & orate pro nobis.] Posthæc ijsdem litteris hanc addiderunt appendicem.

QVAE SALOMONI REFERENDA ESSENT.

Placuit vniuersali Concilio, vt Salomoni, qui Britannorum tenet regionem, suggeratis, vt quæ pro eius salute mandamus, obedienter audiat, si Deum vult habere propitium, & nostræ vnanimitatis tenere consortium.

Vt permittat totius Britanniæ Episcopis debitam reuerentiã Metropolitano deferre.

E Vt consideret quanto animæ suæ periculo Britannorum dominationem inuaserit, cum domino nostro Regi Carolo fidelitatem prius iurauerit.

Vt recordetur gentem Britannorũ Francis ab initio fuisse subiectã, & statutũ dependisse tributum. ac per hoc diligẽter ad nuper omissam reuerti debeat consuetudinem.

Vt proprietates a parentibus relictas, vel quolibet modo rationabiliter acquisitas, iustos possessores habere permittat. Nisi enim se ab hac audacia & impietate retraxerit, & diuina pœnitudine deleuerit, quod deliquit: nostræ auctoritatis affectu vobis admonentibus, cito ei Deus vsurpatam auferet potestatem, & debitam inferet vltionem.

Pro diuersis criminibus excommunicatos ne recipiat, suadete, ostendentes diuino iudicio, si id præsumpserit, pari eum vindicta constringi.] hæc ad Salomonem referenda sancta Synodus.

Hæc autem haud modici momenti, vtpote ventilata iudicio etiam Apostolicæ Se-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dis per plura annorum centenaria, vt plenius assequaris, Lector, hic tibi res ipsa, ab A ouo (vt aiunt) est repetenda, eademq. ad vmbilicum vsque perducenda, quam maxima licuit breuitate.

Dolus ciuitas in ea Britanniæ minoris ora sita est, quæ Northmannos contingit, Macloiensi, siue, vt olim vocabant, Alethensi finitima. Primum in illa Episcopum sedisse B. Samsonem, omnes consentiunt. quem narrant Britonicarum rerum scriptores, cum ex Anglia profugus in eam oram venisset, munusq. pontificium in Dolensi Ecclesia exercere cœpisset, pallium ac reliqua Archiepiscoporum insignia, quæ Eboraci gesserat (ibi enim Archiepiscopum antea fuisse volunt) retinuisse. inde porro factum, vt eius quoque successores pro Archiepiscopis se gerentes ijsdem vsi sint. quorum etiam ex numero Bestoualdum a Seuerino, lunemenum ab Hadriano primo pallium obtinuisse contendunt: quod tamen vt incertum, suspectæq. fidei refellitur in B epistola Innocentij Tertij, de qua mox dicendum est.

Quare verisimilius alij Archiepiscopi nomen a Dolensibus Antistitibus vsurpatum negant ante Nomenoium Principem Britannorum. Hunc enim sub annum Christi octingentesimum quinquagesimum, cum proprium sibi, excusso Francorum iugo, Regnum constituisset, Alethensi, Briocensi, Trecorensi, ceterisq. adeo, qui in eius ditione forent, Episcopis, Dolensem Metropolitani iure præposuisse, Britannis, vt in eadem est epistola, volentibus nouum Archiepiscopum, sicut nouum Regem creauerant, suscitare, cum ante id tempus omnes Britanniæ Episcopi, Archiepiscopo Turonensi, tamquam Lugdunensis tertiæ Metropolitano paruissent. Vt vt sit, constat certe post hæc primum tempora natam, agitatamq. de pallio & Archiepiscopatus iure controuersiam fuisse inter Turonensem, & Dolensem Episcopos, quæ post va- C rias multorum Pontificum decisiones, sub iudice adhuc erat temporibus [a] Innocentij, quoad illam ipse summo tandem iudicio & sententia definiuit anno Christi millesimo centesimo nonagesimonono.

a Innoc. iij. lib. 1. Reg. ep. 168. & lib. 2. ep. 79.

Primum ergo, id ipsum est, quod Landranus Turonensis, & ceteri Episcopi in suis ad Nomenoium litteris, quæ apud [b] Lupum Abbatem leguntur, voluerunt, cum ab eo B. Martini diœcesin, ex qua se ac suos esse negare non poterat, violatam fuisse queſti sunt. Leo autem & Benedictus Pontifices, de reuerentia Turonensi a Britonum Episcopis impendenda litteras dederunt, quarum fit mentio in Synodo Tullensi. Et quamuis [c] Baldricus Archiepiscopus Dolensis, qui Paschalis II. ætate vixit, scripsitq. inter alia historiam Ecclesiæ suæ Dolensis, auctor sit in pacis fœdere, quod a Carolo Caluo ictum est cum Herispeo filio & successore Nomenoij, inter eos con- D uenisse, vt Dolenses in posterum Archiepiscopi titulo ac prærogatiua gauderēt: Salomonis tamen, qui Herispeo successit, tēpore hoc ipso anno Synodus [d] duodecim prouinciarū in suburbio Tullensi coacta dictas litteras iterum dedit ad [e] Fastinianū, Vuarnarium, Garnobrium, & Felicem Britonum Episcopos, quibus docet eos Erardo Turonensi, vt Metropolitano suo reuerentiam debere; monetq. vt Salomoni, qui Britannorum tenebat regionem, suggerant, ne reuerentiam hanc impediat. de qua etiam Nomenoij ducis tempore a Leone Papa & successore eius Benedicto scriptum fuerat; vt iam dictum est. Nicolaus [e] item Papa Salomoni eidem binis litteris scribens, idem asseruit ex antiquis monumentis; & Festiniano Dolensi Antistiti per litteras vemonem, in quibus pallium Festiniano se mittere significat; & pallium illi ab Hadria- E no concessum asserit idem Baldricus. Ceterum litteras illas, quatenus de pallio agunt, a Petro [f] quodam, Dolensis Episcopi clerico, falsatas fuisse, deprehensum est Gregorij VII. temporibus in Synodo Santonensi.

b Lupus Ferrar. ep. 84.

c Citatur a recentioribus histor. Britonum.

d Edit. Pithœi inter xij. coætan.

e f. Festinianū

e Epist. Innoc. iij. lib. 2. 79.

f Epist. Innoc. iij. eadem.

Ioannes [g] VIII. anno salutis octingentesimo septuagesimooctauo epistolam Maheronensis Archiepiscopi, cui secundum antiquam consuetudinem subditi semper fuerint, iurisdictione & obedientia se subducerent, præcipitq. vt eidem pareant. [h] Idem præterea Salomoni Regi de causa Episcoporum, qui depositi fuerāt, rescribens, ostendit Britannos in regione sua Metropolitanum numquā olim habuisse, sed Turonensis Archiepiscopi suffraganeos omnes fuisse. Delata lis [i] fuerat ad Leonem IX. qui cum Dolēsem pseudoarchiepiscopum cum suis ad Synodum Rhemensem, de ea responsurum

g Edit. Rom. ep. 124.

h 3. q. 6. Hæc quippe.

i Innoc. iij. ep. 79.

A rum venire iussisset, cum parere detrectasset, illum, omnesq. adhærentes Episcopos excommunicauit.

Gregorius [a] vero VII. cum Iuonem Romæ in Archiepiscopum Dolensem consecraret, anno Domini millesimo septuagesimosexto, condicionem adiecit, vt cum Rodulpho Turonensi Sedi Apostolicæ se sisteret, ad decidendam eius de negata sibi subiectione querimoniam. Postea [b] anno salutis millesimo septuagesimonono, synodaliter causa cognita, definiuit, penes Turonensem ius videri: summam, tamen decisionem reiecit ad Synodum Santonensem, præsidente Legato Apostolico, qui simpliciter pronuntiauit, omnes Britanniæ Episcopos Turonensi obedientiam debere, vt est in eadem epistola Innocentij.

a Lib. 4. ep. 4. 5 13. & 17.

b Greg. vij. lib. 7. ep. 15. omnibus Episcopis Britanniæ.

Idem sancitum est, redintegrata causæ cognitione, ab [c] Vrbano II. deinde a Lucio B II. cuius sententiam confirmarunt Eugenius & Anastasius successores. idemq. ab Alexandro III. non obscure iudicatum. Anno autem millesimo centesimo nonagesimonono (vt superius dictum est) denique Innocentius III. retractato iudicio, omnibus, quæ ab vtraque parte a prima origine producta fuerant, recognitis & examinatis, auctoritate item Apostolica sanxit, vt Dolensis Ecclesia cum suis Turonensi perpetuo suffragetur. Qua de re prolixa extat [d] epistola ipsius Innocentij, quæ superiora ferme omnia Pontificum rescripta, & alia multa ad hanc quæstionem spectantia commemorat, omnem in posterum de ea re disceptationem interdicens; adeoq. hic finis videtur fuisse ancipitis, diuturnæq. inter Episcopos controuersiæ. Sed iam quæ sint reliqua Tullensis Synodi videamus.

c Ep. Innoc. iij. lib. 2. 79.

d Innoc. Regist. lib. 2. ep. 79.

Præter recitatam epistolam synodalem ad Episcopos Britanniæ. extat ibidem C alia synodalis epistola tunc pariter a Patribus scripta ad seditiosos, factiosorumq. principes, quorum effreni licentia omnes prouinciæ turbarentur, quæ sic se habet.

SYNODALIS EPIST. AD FACTIOSOS.

Vniuersalis Synodus ex diuersis partibus in nomine Domini ad vicinum locum Tullensi vrbi, qui dicitur Saponarias, congregata.

Vtinam bonis filijs Rotberto, Odoni, Heriueo, Truardo, Ingelboldo, Fortmundo, item Heriueo, Magenardo, Cadelori, & ceteris in nostra societate coniunctis salutarem conuersionem.

Propter dissensiones & diuersas contentiones, quæ in nostris regionibus exortæ sunt, longum tempus est, quod voluimus venire in vnum, & dolorem nostrum ostendere, quod propter vestram omnium peruersitatem talem vindictam ponit Deus, D qualis non est audita ante nos, postquam Deus sua gratia potestatem dedit Regibus & genti Francorum. Ipse Deus nos in vnum ad hoc adduxit, vt vel flagellati diuersis tribulationibus recogitemus peccata nostra, & nos primum conuertamus ad ipsum, & alios ad eum nostra prædicatione & exemplo adducamus. & oramus omnes cum gemitu & nimio dolore, & quibus possumus cum lacrymis, vt respiciat nos vltimos seruos suos, ad se volentes redire, & dignetur nobis præstare, vt quod alijs prædicamus, ipsi quoque faciamus. Quia sic dicit ipse Saluator noster: [e] Non omnis e Matth. 7. qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in Regnum cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in Regnum cælorum. Hæc est nostra intentio.

Vos nolite attendere quod reprehensibiles sumus, sed quod ministri Dei sumus. E In his quæ bene vobis dicimus, audite Dominum præcipientem: Quæ dicunt, facite. In his quæ male facimus, audite iterum ipsum præcipientem: [f] Quæ faciunt, facere nolite. Doctrina enim Dei a nobis indignis bene vobis annuntiata, si obedieritis, proderit vobis, quasi ex beato Petro principe Apostolorum eam audieritis, & erit vobis saluatio. Nobis autem, si non obseruauerimus, quod alijs præcipimus, erit damnatio. In commune deseruimus cultum Dei. Quidam ex nobis mandata Dei, & minas, & promissiones cognoscimus, sed non timemus, neque amamus. Quidam neque cognoscere dignamur; & vtrique sumus in magno periculo, nisi conuertamur, antequam moriamur. Mors nostra incerta est cuique nostrum, & certa est vindicta Dei, & in proximo, nisi conuersio & pœnitentia nobis subuenerit. Propterea nos humiliamus (licet tales omnes non simus) vt vos nobiscum ad Deum attrahamus.

f Matth. 23.

Fratres

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Matt. 24. Fratres audite, & intelligite quid Deus dicat omnibus suis Fidelibus: [a] Vigilate, A
quia nescitis diem neque horam. Quod propterea dixit, vt suspectam semper habeamus mortem, quam effugere nō valemus, & ad eam vincendam semper præparemur,
b Matt. 6. quam scimus nulli esse præcognitam, & omnibus aduenturam. Peccata nostra quotidiana sunt, vnde quotidie dicimus: [b] Dimitte nobis debita nostra, sed non debent esse mortifera, id est, criminalia. de quibus dicitur per Prophetam: Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. & per Apostolum Paulum: Quoniam qui talia agūt, Regnum Dei non consequentur.

Fratres, & filij, audite nos nunc pie monentes, vt in iudicio Dei, quando non erit pœnitentiæ locus auditis, (quod ipse Dominus auertat) nō audiatis iuste & veraciter accusantes. Primo cognoscite, quia in discordia estis, & discordia tam grande malum est, quod oblatio quæ solet alia peccata delere, non recipitur a Deo, donec discordia B
deponatur, & ad bonum concordiæ redeatur. Hoc vobis notum est ex Euangelio: Etiā sapientes mundi intellexerunt & bene docuerunt, quia paruæ res per concordiam crescunt, & maximæ per discordiam corruunt. Quod verum esse, probatur in nobis, qui Regnum Francorum, cum in concordia esset, magnum vidimus, & nunc cum est in discordia, iam pene nullum videmus. Charissimi videte, ne de tanto malo vos sitis
c Matt. 18. capita, vt pro eo cogamini debita sustinere tormenta. Deus dicit in Euangelio: [c] Quisquis scandalizat vnum ex pusillis, melius erat ei, vt alligata mola, mergeretur in profundum maris. Vos qui scandalizatis innumerabilem multitudinem, in quanto & in quam incomparabili estis periculo & iudicio Dei, qui alios inquietatis & opprimitis? In præsenti vita non habetis quietem, nec vllam securitatem: in futuro autem habebitis ineuitabilem damnationem. C

Quæritis quæ sit illa damnatio? Ignis est æternus, quo omnes impij punientur;
d Matt. 25. sic enim dicit Deus se dicturum impijs: [d] Ite in ignem. & non stetit ita, vt finiret sententiam, sed addidit, æternum. Vt quem non terret tanti supplicij atrocitas, mittat eum in pauorem numquam finienda supplicij perpetuitas. Per Isaiam prophetam
e Isai. 66. de impijs Deus dixit: [e] Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguef Eccli. 7. tur. Et per aliam Scripturam: [f] Vindicta carnis impij ignis & vermis. Anima impiorum (credite nobis auctoritatem diuinam vobis explanantibus) patietur vermem, id est, morsum infructuosæ pœnitentiæ, & corpus impiorum ad augmentum tormenti patietur vermis corporalis morsum, & ignem ipsum corpus semper succendentem, & numquam finientem.

Attendite actus vestros. Nulla lege viuitis, nec illa quam homines ad conseruan- D
dam præsentem pacem præfixerunt, nec illa quam ad tenendam præsentem iustitiam & ad promerendam cælestem gloriam diuinæ litteræ docuerunt. Omnes abs-
g 1. Cor. 5. que reuerentia rapinam facitis. Et Apostolus Paulus dixit: [g] Quia rapaces Regnum
h Luc. 16. Dei non possidebunt. Et [h] diues purpuratus non propterea ardet in inferno, quod Saluator eum referat aliena rapuisse, sed misericorditer propria indigenti non tribuisse. Vnde existimate, quanta pœna cruciabitur, qui aliena diripit, si ad inferni ignem damnatur, qui petenti propria denegauit. Plurimi vestrum abiecto timore Dei, templa violant, vasa Dei, & in diuersis speciebus thesaurum auferunt, & deposita, id est, commendata propter paganorum incursionem ab alijs Ecclesijs in suos vsus transferunt, & sacrilegium iam publice & sine timore committunt. Possessiones Ecclesiæ, id est, villas, quæ datæ sunt Deo, ab his qui ante vos Christiani fuerunt propter re- E
demptionem animarum, & propter templorum Dei instaurationem; & eorum victum & vestimentum, qui sine cessatione laudes Deo persoluunt; & propter stipendium pauperum, &, si opus esset, redemptionem captiuorum, vos Deo ausertis; &
i Psal. 23. quia statim non vindicat, quasi cum securitate possidetis. Domini [i] est terra & plenitudo eius. Et quicumque Deo aliquid obtulit, nihil ei dedit, nisi quod ab eo accepit. Vt tamen sciamus eum nostram deuotionem non fastidire, quasi nostrum accipit, quod ipse dedit. Sic enim dignatur promittere se dicturum pietatem impendentibus
k Matt. 25. proximis: [k] Hospes fui, & suscepistis me: Nudus & operuistis me: Esuriui, & dedistis mihi manducare: Sitiui, & dedistis mihi bibere; quasi ea ex suo largiantur, qui hæc manifeste diuino munere perceperunt.

Tam nefarium scelus, quo præsentibus & futuris nocetis, iam vindicaret, quia iustus

A stus est, nisi esset & patiens. Sed vtinam omnes talia agentes eius patientia ad pœnitentiam adducat, quia in præsenti tempore secundum Apostolum Paulum: [a] Patien- a Rom. 2.
tia Dei ad pœnitentiam nos inuitat. Sed si in his & similibus facinoribus perduraue-
rimus: quanto nunc est mitior patientia, tanto erit durior postea inflexibilis vindicta. Dei vox est: [b] Tacui, numquid semper tacebo? id est, in hac vita quiesco, in al- b Isai. 42.
tera vindicabo. Vindictam illaturus, quid est dicturus? Audisti me præcepisse: [c] Non c Exod. 20.
concupisces rem proximi tui. Rem proximi vestri si concupistis, quia non ausi estis, aliquando non abstuliſtis; mea non solum concupistis, sed ad meum contemptum audacissime vobis vindicastis, & plus timuistis seruum quam Dominum. Ergo meus contemptus, & vestra, quæ radix est omnium malorum, cupiditas vos mergit in tartarum. Non permittat Deus, vt hæc audiatis in futuro, sed potius audiatis in præ-
B senti, nobis dicentibus, auribus vestris, Deum dicentem in cordibus vestris: [d] Conuer- d Isai. 45.
timini ad me, & salui eritis.

Plurimi vestrum fornicationes & adulteria sine timore diuino, & sine humana verecundia faciunt. Audi Apostolum Paulum dicentem: [e] Fornicatores & adulteros e Hebr. 13.
iudicabit Deus, id est, damnabit. Audiant etiam eumdem dicentem: [f] Horrendum, f Hebr. 10.
id est, tremendum est, incidere in manus Dei viuentis. homicidia crudelissime exercent, & creaturam dissipant, quæ facta est ad imaginem Dei, ad eius iniuriam qui creauit. Sancti Dei, qui ante nos Ecclesiam rexerunt, eos qui voluntarium homicidium fecerunt, pœnitentiam quamdiu viuerent, facere statuerunt; & vt numquam acciperent sanctam communionem nisi in fine pro viatico decreuerunt. De vno homicidio hoc ab illis est confirmatum: nobis quid faciendum est, quibus nuntiatur, multos
C a singulis trucidatos?

Incendiarij Christianorum villas incendunt; & plurimorum damnis atque mortibus faciunt se dignos incendio sempiterno. Episcopos ad matrem Ecclesiam reuocantes non auditis, ministros eorum affligitis, monachos & sanctimoniales penuria opprimitis, agricolas quorum labore viuitis, fame torquetis. A Deo & bonis hominibus his & alijs inauditis sceleribus vos separatis: sed videte, cui vos iungatis. Deus
dicit: [g] Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Si pacifici estis: filij Dei estis & g Matt. 5.
eritis. si pacifici non estis, manifestum est, quia nec filij Dei estis. Saluator dicit: [h] Qui b Ioan. 7.
est ex Deo, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Si aure corporis verba Dei auditis, & aure mentis percipitis vt opere compleatis, ex Deo estis. Ex Deo autem non estis, si ista negligitis. Absit, vt inter eos numeremini, qui-
D bus ipse Dominus dicit: [i] Vos ex patre diabolo estis. Deus sibi obedientibus dabit i Ioan. 8.
seipsum, vt intelligatur, & habeatur, & sit gaudium sempiternum in Regno cælorum. Diabolus sibi obedientibus hoc præstabit, vt cum eo mergantur in ignem æternum.

Charissimi, dum tempus est, fugite seductorem, & sequimini Saluatorem. Sitis illius qui vos fecit, non illius qui vos decepit. Dominus dicit: [k] Quid prodest homini k Matt. 16.
si vniuersum mundum lucretur, seipsum autem perdat, & detrimentum sui faciat? quod propterea dicit, quia nihil prodest homini, sed multum nocet, si acquirat totum mundum, & perdat seipsum. Quod sine offensione Dei habere non possumus, vt Dei amatores habere nolimus. Ista quæ in hoc sæculo videntur, secundum auctoritatem diuinæ [l] Scripturæ, temporalia sunt. Quæ autem non videntur, æterna. Ne l 2. Cor. 4.
E peccemus in superfluo: dilectione temporalium ne amittamus beatitudinem æternorum. Vnicuique nostrum Deus dicit: [m] In omnibus operibus tuis memorare nouis- m Eccli. 7.
sima tua, & in æternum non peccabis. Si imparati fuerimus ab his quæ illicite amamus, inuiti abstrahemur, & quæ suauia nobis sunt, erunt asperrima. Nihil proderit pompa sæculi, nihil adiuuabunt propinqui, nec vlli carnales amici. Et magna peccata quæ non deleuerimus per pœnitentiam, compellent nos sustinere æternam vindictam. Paterna pietate minas Dei, & promissiones vobis proponimus, vt ab omnibus vitijs, quæ pacem præsentem, & futuram gloriam tollunt, cum festinatione recedatis, & ad Deum ex toto corde conuersi, faciatis opera bona, quibus spem salutis habere possitis.

Pro criminibus quæ superius exposita sunt, vos excommunicatos a quibusdam Episcopis comperimus; sed pijs intercedentibus, damus spacium, vt ad nostram

piam

Universidad de Deusto
Biblioteca

piam admonitionem deponatis mortiferam societatem & peccatorum consuetudinem, ne forte si in vestra contumacia perstiteritis, cogamur vos anathemate generali contra nostram voluntatem, propter ministerij necessitatem ferire. Explicit.] hæc Patres, nihil prætermittentes, vt miseri errantes, & in errorem ducentes, conuerterentur ad pœnitentiam. A

In eadem quoque Synodo statuti sunt Canones sexdecim, ex quibus septem priores mutuati noscuntur ex Concilio Valentino, reliqui superadditi, inter quos saluberrime institutos ille hic a nobis est recensendus, qui de scholis litterarum instituendis est conditus, cum necdum impletum esset, quod haud pridem in Concilio [a] Valentino de eadem re fuerat institutum. ipse autem Canon sic se habet [b].

[a] *Conc. Valent. cap. 18.*
[b] *Ex eod. Ant. Mureti B. 1. can. 10.*

DE SCHOLIS LITTERARVM INSTITVENDIS IN GALLIA.

Vt scholæ sanctarum Scripturarum, & humanæ quoque litteraturæ, vnde annis præcedentibus per religiosorum Imperatorum studiũ magna illuminatio Ecclesiæ, & eruditionis vtilitas processit, deprecandi sunt pij Principes nostri, & omnes fratres & Coepiscopi nostri instantissime commonendi, vt vbicumque omnipotens Deus idoneos ad docendum, id est, fideliter & veraciter intelligentes donare dignatur, constituantur vbique scholæ publicæ, vt vtriusque eruditionis, & diuinæ videlicet & humanæ in Ecclesia Dei fructus valeat accrescere. Quia (quod nimis dolendum est, & pernicioſum maxime) diuinæ Scripturæ verax & fidelis intelligentia iam ita dilabitur, vt vix iam eius extrema vestigia reperiantur. Et idcirco ingenti cura & summo studio remedium procurandum est.] hæc Canon, quo cum prædecessorum commendetur in ea re studium Imperatorum; Lotharium Augustum post Carolum & Ludouicum bene meritum fuisse de viris doctis, testatur Angelomus in præfatione in commentarium tunc a se editum in Cantica Canticorum. B

SCHOLAE IN ORIENTE PARITER RESTITVTAE PER BARDAM.

Porro eodem ferme tempore contigit bonarum litterarum scholas aperiri Constantinopoli opera Bardæ tunc Cæsaris, de quo ita Ioannes Curopalates: Solus Bardas omnia moderabatur, & omnia sustinebat, & crebro ab Imperatore honores consequebatur, peruenitq. ad Cæsaris quoque honorem & gloriam, Michaele nihil de rebus publicis curante, quam theatra & certamina equorum, & (quod deterrimum est) non cupiebat solum esse spectator, sed etiam ipse aurigare, omnibus ludibrio & risui esse, & ille in his versabatur. Bardas autem omnia ad Remp. spectantia obibat, & de Imperio cogitabat, quomodo ipsum opportuno tempore sibi adsciscceret. Externæ quoque sapientiæ rationem habuit, quæ iam pridem effluxerat, & ad nihil prorsus reciderat, Imperatorum principum rusticitate ac ruditate, definitis vnicuique scholæ doctrinæ scholis alijs quidem vbicumque contigerat, supernæ vero philosophiæ in ipsa Regia, in Magnaura: atque ita ex eo tempore doctrinæ reflorescere cœperunt. Hoc opus pulcherrimum, & celeberrimum haud potuit alias maculas, quibus infectus erat Bardas, abstergere. Philosophiæ igitur dux & magister erat Leo ille magnus philosophus ex fratre nepos Ioannis Patriarchæ, qui etiam Thessalonicæ thronum consecutus est, & paulo ante eiectis Iconomachis, ipse quoque eiectus fuerat.] hæc Curopalates, subijciens magnam penuriam fuisse doctorum hominum, vt opus fuerit eos hinc inde in angulis latentes, & paupertate egentes summa quærere diligentia, vt plane compertissimum sit, nullum eo tempore extitisse vestigium Athenarum scholarum, in quibus fabulantur indocti imaginariam feminam illam Ioannam philosophiam didicisse. Subijcit idem Curopalates de eodem Leone vnico in Oriente philosopho ista: Grammaticam asserebat se Leo & Poeticam Constantinopoli didicisse, reliquas vero doctrinas cum in insula Andro commoraretur. Ibi enim cum studioso quodam homine Michaele Psello versatus, & ab eo perceptis elementis atque rationibus quibusdam & principijs, quando non quantum voluit comprehendit, obibat monasteria, &c.] C

LEO PHILOSOPHVS.

DE PSELLO ET METAPHRASTE.

Ex his pariter habes, Lector, quo tempore vixerit Psellus, qui fuit magister Leonis philosophi: ex quo pariter addisces quo tempore vixerit Metaphrastes, in cuius laudem Psellus ipse orationem habuit, qua ostendit haud pridem esse defunctum, dum [c] ait de eius obitu audisse eos qui viderunt eius ad Deum transitum. Sunt hæc eius verba: Non enim eum veluti abscissum aut diuisum fuisse dicunt ij qui viderunt, sed videbatur veluti a quodam vinculo liberari, & hilari nutu se extendere ad ducentes Angelos, & quodammodo seipsum tradebat illorum manibus, vt cito emigraret de corpo- D

[c] *Apud Sur. die 27. Nouemb.*

A corpore.] hæc Psellus. Ceterum quod inter vitas Sanctorum positas in tomis ab ipso collectis reperiãtur aliqui Sancti, qui post hæc vixerunt tempora, id factũ aliena putamus opera, qui suis diebus & mensibus allegerũt Sanctos singulos, qui postea vixerũt, ne viderentur extra classem vagari; sicut & de eo monendum putamus esse Lectorem, sæpe accidere in vitis Sanctorum, vt scriptores earum illis vixisse temporibus declarentur; vt sit necesse errore labi, si quis eum esse putauerit Metaphrastẽ, & eum illo vixisse tempore dixerit, cum scire debeat vitas Sanctorum non fuisse, vt plurimũ, a Metaphraste conscriptas, sed collectas tantum, ordineq. per singulos menses dispositas. ex tempore igitur Psselli melius intelliges tempora Metaphrastis. quod & si plures Psellos fuisse dixeris: isto nullo celebriorem, nec antiquiorem inuenimus.

Quod autem occasione scholarum a Francis ad Græcos se conuertit oratio: iam mi-
B serrimum statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ anno superiori ob oculos positum prosequamur. Dictum autem est in fine anni præcedentis, quomodo S. Ignatius Bardæ Patricij factione e throno depositus fuit, & in locum eius Photius subrogatus. Sed nec hic finis impositus malis: nam postquam idem Ignatius plurimis afflictus est pœnis, vt abdicationis ab ipso libellũ extorquerent: cuius rei causa ipsa Ecclesia Constantinopolitana schismate scissa fuit: ipse Photius (vt ait Anastasius Bibliothecarius in præfatione historica ad Octauam Synodum) vidẽs quamplurimos adhuc stare pro Ignatio, persuasit Imperatori, ministerio Bardæ, vt congregaret concilium sibi adhærentium Episcoporum, quo eumdem Ignatiũ damnaret, vt hac arte Episcopos atque populum ab Ignatij affectione diuelleret. De isto conciliabulo & conuenticulo satanæ agens Ni-
C cetas in Ignatio, hæc ait: Dum vero Mytilene Ignatius exul ageret, Photius congregata sua iniquorum caterua in sacro templo glorioſorum Apostolorum, priuatione promulgat aduersus Ignatium absentem, necnon illum anathemate damnat: ipse scilicet accusator factus & iudex, & quoscũque videbat huic animo suo, & iniquæ huic actioni adhærentes, & rebus quæ fiebant subscribentes, inter præcipuos amicos & charos comministros habebat: qui vero huic iudicio inique habito se obijcientes, hæc approbare nolebant; hos prætorio & carceribus varijs modis puniendos tradebat.

CONCILIABVLVM ADVERSVS IGNATIVM.

Cum igitur multi murmurarent, & hæc iniusta acta Photij reprehenderent, quinimmo a proprijs operibus, necnon a suamet conscientia redargueretur: consilium inijt Photius, prauum magis quam sapiens: non enim bono malum, sed malo malum sanare cogitat, quin potius maiori maius addere: quemadmodum enim qui viam virtutis conscendunt, per bona opera tamquam per scalas ad Deum ascendunt; ita illi qui re-
D ctam viam dimiserunt, per mala opera iniquitatis patri accedunt, & malum malo addentes, non desinunt, quousque in malorum operum profundum seipsos præcipites dent. Init itaque consilium Photius Legatos mittendi ad antiquam Romam, & a Nicolao Papa Legatos petere, occasione videlicet, vt Ecclesiam corrigeret, necnõ vt illos, qui hæresim Iconomachorum tuerentur, a Christiano nomine omnino rescinderet; reuera autem id curabat, vt Romanorũ manu & auctoritate firmiorem redderet Ignatij depositionem. Mittit igitur Theophilum Episcopum Amorij, & Samuelem Episcopum *Chonorum sub Laodicea existentem, quem deinde Archiepiscopali honore decorauit, & alios duos. Per hos etiam falsa scribere ad summum Pontificem non veretur. Scribit enim Ignatium propter senium, & infirmitatem, & corporis imbecillitatem Ecclesiæ renuntiasse præfecturam, & ab illa secessisse, & in quamdam insulã profectum in monasterio manere cum omni honore & cultu & obsequio tum ab Imperatoribus, tum etiam ab vniuersa ciuitate habitum.] hucusque Nicetas rerũ inspector de
E conciliabulo & legatione Photij ad Nicolaum Pontificem. Porro Photius etiam suasit Imperatori, vt & ipse eadem ex causa ad eumdem Papam legationem mitteret, vt omnia facilius impetraret. quod & Imperator fecit, vt ipse Nicolaus [a] testatur in epistola ad vniuersos Fideles sanctæ Ecclesiæ verbis istis.

LEGATIONIS PHOTII CAVSA QVAE FVERIT.

*al. Chomarum

[a] *Nicol. ep. 4.*

Quod igitur generali notitia extat vniuersæ plebi Dei vulgatum, minime vestræ sanctitati habetur incognitum, qualiter præterito iam tempore sanctæ Constantinopolitanæ vrbis Ecclesiæ Clerus, immo Græcorum inclytus Imperator cum Christianissima plebe suæ ditioni subiecta, pro quibusdam præuaricationibus in eadem Ecclesia pullulatis, ac varijs dissensionibus in eodem populo super Photio inuasore, & Ignatio Patriarcha nequiter obortis, Legatos proprios ad hanc sanctam & om-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nium Ecclesiarum matrem miserunt Ecclesiam, discretissima videlicet postulatione consulentes, qui definitionis calculus super huiuscemodi præuaricationibus nostro iudicio deberetur imponi; sancta scilicet ac salubri discretione perducti, ab hac principali Ecclesia, quam veraciter intelligunt a Christo Saluatore percepisse sui principatus priuilegia, non immerito ob ædificationem religionis, & recuperationem pacis atque concordiæ sub canonica definitione sibi dari poscentes iudicia.] hæc de his ibi. A

Quod autem eadem legatione sua petijsset Imperator ab ipso Romano Pōtifice Legatos mitti a latere ad sedandum conflatum schisma, idem Nicolaus in Encyclica ad omnes Patriarchas & Episcopos declarat his [a] verbis, rem gestam ab exordio breuiter repetens: Postquam quidam inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati more Iudæorum contra pastorem proprium insurrexerunt, & Patriarcham suum, cōministrum videlicet nostrum Ignatium sanctissimum præfatæ vrbis Antistitem ab Ecclesia ipsa, cui iure præsidebat, tyrannice proiecerunt: Photium quemdam ex foro ac sæculari militia & habitu, atque a palatinis ædibus eductum ac subito consecratum eidem contra sacros Canones Ecclesiæ præfecerunt. Tunc cœpit scandalum & schisma in iam dicta vrbe, & in adiacentibus sibi ciuitatibus non modicum oboriri, alijs quidem Photij promotionem defendentibus, alijs autem hanc, tamquam inconuicto, & superstite Ignatio, factam merito detestantibus. Tunc, inito consilio, Imp. Michael, qui & ipse Bardæ Patricij versutijs suasus Photij parti fauebat, ad Apostolatum nostrum Legatis cum epistolis destinatis, accusationes quasdam aduersus Ignatium deferētibus, pessiparent.] hæc de missa ab Oriente legatione Nicolaus. B

[a] *Nicol. ep. 1.*

MITTITVR LEGATIO AB ORIENTE AD NICOLAVM ROM. PONT.

Magnam hic considera, Lector, vim atque potentiam veritatis. Licet Imperiali nisus potentia Photius, & Episcoporum consultu, ex congregato ad eam rem perficiendam concilio, ab ipso Imperatore, Barda operante, in patriarchalem eleuatus sit thronum; quod tamen sciretur omnis conatus Imperatoris esse irritus, nisi Ignatius e sede depositus, auctoritate Papæ priuatus esset, & ipse Photius, quem euexisset Imperator in sedem, manu Romani Pontificis firmaretur: iudiciū vel inuitus cogitur implorare Apostolicæ Sedis. Sed & licet verisimili coniectura existimare potuisset, quæ a se tyrannice præter ius fasq. essent in Ignatium perpetrata, minime probanda fore ab eadem Apostolica Sede, a qua sciretur haud pridem excōmunicatus Gregorius Syracusanus Antistes in eumdem Ignatium insurgens esse damnatus: nihilominus, cogente veritate, contineri non potuit (licet sciret in discrimen adduci existimationē ipsius Imperatoriæ maiestatis, si a Romano Pontifice rescinderētur quæ ab ipso essent pro Photio in Ignatium pertractata) quin ad sedandum schisma Sedis Apostolicæ iudicium appellaret, ad quod impetrandum legationem decerneret ad ipsum Nicolaum Romanum Pontificem, Barda non repugnante, nec ipsomet contradicente, quod sciret omnino infirma, & penitus inualida esse, quæ Romanæ Sedis auctoritate carerent. Tantum ergo etiam apud nequissimos homines veritas sibi vendicat potestatis. Sed quid cæca malitia meditatur? Quid iniquitas arte fraudulenta molitur? Vt omnino quod peteret de legatione mittenda a Pōtifice obtineret: aliam quoque (quod tradit Anastasius) prætexit Photius simulatam occasionem, nempe causam sacrarum imaginum, nimirum vt sua auctoritate Pontifex pullulantem rursus errorem euelleret. C

APOSTOLICAE SEDIS AVCTORITAS AB ADVERSARIIS COGNITA.

Quinam vero hac functi sint legatione, quæve munera per eos miserit Imperator ad Nicolaum Papam, ab Anastasio ea cuncta oculis spectante sic accipe: His tēporibus Michael filius Theophili Imp. Constantinopolitanæ vrbis Imperator, ob amorē Apostolorum misit ad B. Petrum Apostolum dona per Episcopos, quorum hæc sunt nomina, Methodius Metropolitanus, & Samuel Episcopus, & alij duo qui depositi fuerāt ab honore Episcopatus, Zacharias & Theophilus, & alius Imperialis minister laicus, nomine Arsa Protospatharius: misit scilicet patenam ex auro purissimo cum diuersis lapidibus pretiosis, albis, prasinis, & hyacinthinis. Similiter calicem de auro & lapidibus ornatum in circuitu pendētibus per fila aurea & * repidis duabus in typo pauonū. & scutum aureum ex diuersis lapidibus pretiosis hyacinthinis & albis, quod pensat simul libras .... Similiter misit vestem de chrysoclauo cum gemmis albis, habentē historiā Saluatoris, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum cū arbustis & rosis, & litteris legentibus nomen Imperatoris miræ, magnitudinis & pulchritudinis; & alia multa dona D E

LEGATI AB IMP. MISSI ET MVNERA OBLATA.

* repidis

ta dona porrigentes, legationis verba sibi iuncta protulere. Præfatus Græcorum Imperator inuenta pro imaginum depositoribus occasione, Missos Apostolicæ Sedis per præfatos Legatos Cōstantinopolim dirigi postulauit, intentans scilicet causam Ignatij Patriarchæ, & Photij Cōstantinopolitanæ Ecclesiæ peruasoris, cupiens hinc eumdem sanctum virum Ignatium iudicio Sedis Apostolicæ callide per inuidiā (vt postmodum patuit) condemnari.] hæc de legatione & muneribus Imperatoris Anastasius. A

Meminit rursum huius legationis Nicolaus [a] Papa in epistola ad Orientales Episcopos sub Constantinopolitana Ecclesia consistentibus, his verbis: Dum quod hinc a nobis fieri deberet, vel qualiter tanti rumoris certitudinem nosse possemus, incessanter & anxie cogitaremus: ecce repente cum epistola regia quidam Episcoporum, quorum vnus erat Gangrensiū Metropolitanus, cum Arsa viro glorioso Spathario, Augustalē ferentes legationem ad Sedem Apostolicam peruenerunt, accusationem in scriptis aduersus iam fatum consacerdotem nostrū Ignatium, & in verbis excusationes pro Photio deferentes, & vt a Sede Apostolica Missos daremus, &c.] Quatuor Episcopos Romam ad Nicolaum vna cum Arsa missos esse, habet libellus Episcoporū apud Actionem secūdam Octauæ Synodi, quorum Episcopatuum nomina recitantur ab Anastasio Bibliothecario in notis ad eamdem Synodum appositis. sunt hæc: Methodius Metropolitanus Gangrensium, Samuel Chomarum Episcopus, Theophilus * Iacenti, & Zacharias Tauromeniæ, qui omnes Legati Episcopi Photij litteras detulerunt ad Nicolaum. Qui eos audiuit in basilica S. Mariæ, ad Præsepe nuncupata, non tamen ad cōmunicationem cum reliquis Episcopis admisit, licet ad audientiam recepisset eos per satisfactionem libelli & iuramenti. Hæc habēt Acta Octauæ Synodi, testificatione Matrini Apostolicæ Sedis diaconi in Actione quarta. Sed videamus ipsas Photij litteras dolo plenas, mendacijs refertas, quas cum alijs plurimis inuenimus in Columnensi bibliotheca, quæ fuit Cardinalis Sirleti, easq. in Latinum reddendas curauimus a docto ac pio viro mei amantissimo Petro Morino Parisiensi, quæ sic se habent. B C

[a] *Nicol. ep. 16.*

* *al.* Zacynthi

In omnibus sanctissimo, sacratissimo, reuerendissimo comministro Nicolao Papæ senioris Romæ Photius Episcopus Constantinopoleos nouæ Romæ.

PHOTII EPIST. AD NICOLAVM PAP.

Cum mihi Pontificatus magnitudo in mentem venit, cumq. cogito longe hominis vilitatem ab ea quæ illi inest, perfectione abesse, ac mearum virium imbecillitatem metior, subitq. animum sublimitatis talis dignitatis mecum enutrita cōsideratio, quæ faciebat, vt eos admirarer, & obstupescerem quotquot vmquam sæculi nostri, ne dicam superiorum ætatum, tremendum Pontificatus iugum susceperunt, cū homines essent, carniq. & sanguini deuincti, periculose aggrederentur incorporeorū Cherubim opera peragere: Cum hæc ex animo & curiosius perscrutor, & quo in statu alios videns perturbabar, eodem me nunc captum intueor: dici non potest, quibus doloribus incessar, quoq. mœrore detineri perseuerem. Quamuis enim hæc mihi cogitatio & cura fuerit, a puero simul augescens & comitans, liberum ab huius vitæ negotijs ac tumultibus quiete, ac res meas contuentem perseuerare (nam oportet me, qui ad sanctitatem vestram scribere incœpi, verum dicere) regiarum dignitatum administrationes deorsum trahentes voluntatem, ad alia conuertere cogebant. Verum me numquam incessit fiducia, quæ faceret, vt mihi esset tolerabile Pontificatus honorem subire. Erat enim mihi perpetuo venerabilis & tremendus, præsertim recordanti principis Apostolorū Petri, qui quidem cum multa argumenta in Dominum nostrum IESVM Christum verum Deum nostrum ostendisset, ac multum vndique specimen dilectionis in eum dedisset: quasi coronidem rerum præclare ab eo gestarum & peractarum pascendi ministerium dignatione magistri suscepit. Et vero seruo scio concredi talentū, eumq. propter metum dominicæ seueritatis occultantem, nec vnde sibi quod creditum erat, excidens diriperetur, ac propterea talentum ei qui dederat multiplicatum non reddidit, rationem ab eo reposci, eumq. ignis ac gehennæ condemnationem subire. D E

Verum cur hæc a me scribuntur, & gliscit dolor, & molestia intenditur, & turbatio inuestigatur? Nam memoria rerum anxiarum malum acrius efficit, ac subleuari non sinit * mœrorem. At enim hanc ob causam eorum quæ acciderunt tragœdia quasi in scena acta est, vt vestris orationibus, nescio quomodo creditum nobis gregem pulchre videtes agi & gubernari, officientem nobis difficultatis nubem discutiamus, & inertiæ caliginem effugiamus. Nouit enim, notiit gubernatori secundo vento nauis currens, ac

* inertiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

PHOTIVS ECCLESIAM MENTITVR ET ADVLATVR.

egregie gubernaculis recta lætitiam afferre,& Ecclesiæ cœtus pietate,virtutibusq. exuberans præfectum & pastorem afficere voluptate, & efficere, vt incertæ mentis, inopiæq. consilij nebulam abstergat. A

Nuper itaque cum is,cui ante nos sacerdotio fungi obtigerat,eo honore abijsset: nescio quomodo impulsi magna me vi aggrediuntur,& qui censebantur in Clero,& Episcoporum Metropolitanorum conuentus, & ante hos, cumq. ijs pietate præstans Christumq. diligens Imperator, in omnes quidem benignus & æquus & humanus (quid enim? verum dicendum non est?) nec quemquam eorum qui ante ipsum imperarunt æquitate parem habens; mihi vero tum inhumanus quidem visus ac violentus, admodumq. formidandus. Is enim vna cum commemorato sacerdotum cœtu nihil remittebat de vi & impressione mihi facienda, sed quamobrem me dimissurus non esset, excusatione vtebatur consentientis sacerdotum voluntatis & studij; seq. B etiam si vellet, non posse postulatum meum perficere. Ad sacerdotes autem ac ceterum Clerum (magnus enim numerus conuenerat) ne obsecrationis quidem meæ verba clare perueniebant; si quibus vero ea incidebant, non recipiebant; cum hoc vnum & meditati essent, & dicere instituissent, me omnino vel nolentem hoc præfecturæ onus susципere oportere.

Postquam vero omnes mihi viæ precum verbis faciendarum obstructæ sunt; prosiliebant lacrymæ, ac desperationis caligo cum omnia interiora confusione implesset,& in ipsos vsque oculos irrupisset,in riuum mutabatur. Nam cogitatio(desperata semel salute verbis consequenda) naturam ipsam ad supplicationem & lacrymas excitabat; his sperans auxilium & opem nancisci se posse, quamuis voluntate ac proposito suo deciderit. Nec enim sic remiserunt se,qui vim faciebant; quoad contra voluntatem C meam, illorum vero ex sententia res perfecta est. Sic in medijs de cetero tumultibus, ijs iudicijs, quæ scit qui nouit omnia, toleranter dego. sed satis querens, tempestiuum est dicere prouerbium.

PHOTII CATHOLICAE FIDEI PROFESSIO.

Quoniam vero omnium optima est Fidei communio,maximaq. omnium causa veræ dilectionis: vt id cum vestra sanctitate purum & insolubile vinculum faciamus: censuimus nostram, vestramq. fidem breuiter tamquam in columna scribendam. Inde orationes vestras feruidius, promptiusq. attrahentes, nostrumq. in vos affectum explicantes.

Credo igitur in vnum Deum, perfectum, & perfectionis efficientem Patrem, & Filium,& Spiritum sanctum, non diuidens personarum distinctione etiam naturam (diuidat enim Arij diuisio) sed in identitate naturæ personarum differentiam credo. Tol- D latur enim pariter & Sabellij contractio. Trinitatem sanctissimam,omnium opificem, omnipotentem, ipsam sibimet simul existentem sine principio, vt omne temporale principium excedentem,& initio carentem, principij autem & causæ rationem in Patre implente: sic enim & super temporalem cogitationem pari honore Trinitas stabilitur; & eiusdem substantiæ cum Patre,ex quo hic quidem sine fluxione & ineffabiliter genitus est, hic vero procedit theologice,hymnis celebrabitur. Trinitatem sanctissimam,supersubstantialem substantiam,hoc quidem,quod omnem substantiam Deo decenter supergreditur; hoc vero quod inde omnibus entibus participatio est essendi super omne bonum bonitatem,hoc quidem quod fons bonitatis,hoc vero quod bonis illinc est, quod bona sunt. hoc nobis est (vt in breuibus) Theologiæ nostræ inculpabilis disciplina.

Filium vero & Verbum Dei & Patris in vltimis diebus ex semper Virgine & supergloriosa Domina nostra Deipara processisse cum carne animata anima intelligenti & rationali, id est, perfectum hominem assumpsisse veritate, non phantasia: non personaliter, neque aliquem in singulis proprio ac determinato charactere circumfinitum, sed totum hominem, quem in sua hypostasi indiuiduum subsistere fecit, vt genus humanum saluaret. Seruatas etiam in eodem & vno Christo naturas diuinitatis & humanitatis,vnitas quidem vnione secundum hypostasim, sed non confusas substantias alterificatione; vnam quidem hypostasin, duas vero naturas; & vtrique earum propriam tribuo voluntatem.Duas enim voluntates in Christo non minutas,quia & duæ operationes: eumdem passibilem & impassibilem; corruptibilem & incorruptibilem: circumscriptibilem & incircumscriptibilem: alia approprians diuinitati, alia humani-

A humanitati attribuens: crucifixum voluntarie pro nobis. Et qui nobis præbuit honorabilem & venerandam Crucem, destructionis mortis causam: sepultum eumdem ac in mortuis connumeratum. Qui tertio die iuxta ipsius deiloquam vocem a mortuis resurrexit: quiq. visus est discipulis, & cum illis edendo ac bibendo, omnem ambiguitatem ac phantasiæ opinionem ab eis summouit. Deinde & ascendit vna cum assumpta,siue cum animata anima intelligenti & rationali ipsius propria carne. Et iterum pariter venturus est ad iudicandum viuos & mortuos. Sic enim dicit diuina Scriptura: Veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

Sic sentiens & confitens incommutabiliter eam Fidem, quæ in Catholica & Apostolica Ecclesia stabilitur & prædicatur, sanctas & œcumenicas septem Synodos recipio. Primam quidem, vtpote quæ Arium, & eos qui cum eo sentiebant, vna cum B eorum abominanda creaturæ adoratione disrupit ac euertit. Secundam vero, quæ læsæ mentis Macedonium ab Ecclesiastica communione exterminauit, & abscidit, qui pari atque Arius insania laborabat: In creaturis enim hic quoque sanctissimum, & omnium opificem ponens Spiritum, creaturam adorare non erubescebat. Verum enimuero & tertiam, quæ deposuit impium Nestorium, ac euertit innouatam ab eo Deo exosam superstitionem: hic enim indiuise,& secundum hypostasin vnitum Deo Verbo totalem hominem audacter & dementer a diuina Verbi abstrahens hypostasi, in propria eum hypostasi esse,monstrose dicebat & imaginabatur. ac idcirco nudum hominem eum qui carne apparuerat, Filium & Verbum Dei somnians,consequenter hic infelix appellare sanctissimam Dei Genitricem Deiparā proprie abnegauit. Quartam autem, vt quæ Eutychen, dystychen, id est, infelicem ac sceleſtum Dioscorum C elisit,atque anathematizauit vna cum eorum imaginatiua dementia, eorumq. omni caterua. Domini enim carnem non esse nobis consubstantialem,delire asserebant, sed ex duabus quidem naturis vnionem factam esse, in vnam vero naturam post vnitionem consumptam fuisse neutrius conseruantem proprietates, nec diuinæ, nec vero humanæ. Quintam etiam, quæ excidit ac penitus extinxit ea quæ in perniciem auctorum suorum suscitabantur, scelerata dogmata, & partus impij Nestorij, qui regiæ vrbis sine Deo pontifex fuerat, & Theodori,qui Mopsuestiæ, magis etiam sine Deo, Episcopatum gesserat; tum eos, tum omnes, qui eadem qua illi vana sententia ægrotabant; quin etiam & quæ dilacerauit & demessuit Origenem, Didymum, Euagrium, qui ratione cum Gentilibus congruente ac insipiente sentētia in vltimum profundum Deo aduersariæ persuasionis inciderunt. Cum enim gradus & inferiores se- D des Deitatis confinxissent, & animarum præexistentias, ac effluxus & decidentias respectionis earum ad Deum in seipsis cōstituentes, easq. in diuersa & multiformia corpora transuasantes,& transmutantes;& finem suppliciorum,ac dæmonum restitutionem,e ventre (sicut dicitur) eructātes,libero & aperto,nullis claustris,ore fabulati sunt, & commenta sua consuerunt. Sed & sextam, vt quæ abiecit ac demolita est * Honorium,& Sergium,& Macarium,monstruosi homines sermonis ac dementes,vnaq. cum ipsis eos qui eamdem impietatem ad se duxerunt & expresserunt, cumq. alienis eorū & absurdis commentis: vnam enim voluntatem,& vnam operationem Christo Deo nostro,qui ex duabus inconuersis naturis est,male miseri adscribebant. Præterea & eā, quæ Nicææ iterum facta est,sacram & magnam Synodum, quæ Iconomachos, id est, imaginum oppugnatores,ac propterea Christomachos, id est,Christum oppugnātes, E & Sanctorum obtrectatores, vt purgamenta eliminauit ac deiecit. Cum ijs autem & detestandam æque Manichæicam eorum hæresim: Domini enim nostri Iesv Christi consubstantiale nobis sanctum corpus pingere in imagine abominabantur: pingi non posse, & incircumscriptum esse debacchando asseuerantes, ac ideo nobis consubstantiale non esse, insano more concludentes. Has igitur sanctas & œcumenicas Synodos recipio, anathematizans quos anathematizauerunt, & amplectens & magnificans, quos laudibus celebrarunt.

* *Falso accusatus Honorius; nec sine dolo potuit præterminisse Pyrrhum & Paulum Constantinopolitanos Patriarchas hæreseos auctores & propugnatores. De Honorio consule quæ dicta sunt vltimo Annal. tomo.*

Hæc est Fidei meæ, & eorum quæ ad ipsam pertinent,& circa eam subsistunt, confessio,& in ea spes; nec mihi vero soli, sed & omnibus quibus meditatum est pie viuere,quibusq. diuinus amor innatus est puram & sinceram Christianorum sententiam retinendi. Hanc igitur in scriptis Fidei confessionem statuentes,& vestræ sacratissimæ sanctitati res nostras vt in tabula exprimentes,& sermone commemorātes; quod sæpe

Universidad de Deusto
Biblioteca

petiuimus, indigemus orationibus vestris, vt Deum propitiũ ac benignum in his quæ A
gerimus, inueniamus: omnem vero scandalorum radicem, & petram offensionis ex
Ecclesiastico ordine sublatam intueamur, ac bene pasci subditos, nec multitudine no-
strorum delictorum, illorum in bono profectum ita retardari, vt inde nobis multiplex
peccatum adscribatur; sed ego quidem ipsis faciam & dicam in doctrina quæ oportet;
ij vero obedienter & tractabiliter ad suam ipsorum salutem ducantur, & Christo om-
nium capiti inhærenter coagmententur, eius humanitate & benignitate, cui gloria &
imperium cum Patre, & sancto Spiritu, vitæ principi & consubstantiali Trinitati, nunc
& semper & in sæcula sæculorum. Amen.] hactenus Photij litteræ, diuersæ tamen ab
illis, quarum argumentum ex Niceta audisti superius.

PHOTII DOLOSAE ARTES.

Porro his litteris fraudulentus Photius primum omnium communicationem Apo-
stolicæ Sedis suffurari conatus, Ignatij abrogationem, & suæ sedis stabilimentum mo- B
litus est. At quæ Romæ in his decernendis acta sint, & quæ ad Photium & ad Im-
peratorem Nicolaus rescripserit, dicetur anno sequenti, quo litteræ ab eo datæ in-
ueniuntur.

IESV CHRISTI ANNVS 860. NICOLAI PAP. ANNVS 3. LVDOVICI II. IMP. 5 MICHAEL. III. IMP. 19.

CHRISTI Redemptoris annus sequitur octingentesimus sexagesimus, Indictione
octaua, quo post missam legationẽ tam ab ipso Patriarcha intruso Photio, quam C
etiã a Michaele Imperatore (vt vidisti) anno superiori, simulq. a pseudosynodo contra
Ignatium habita Constantinopoli: auditis Legatis, lectisq. litteris, in conuentu Patrum
ad hoc ipsum conuocatorum, rebus cunctis quam diligentissime examinatis, commu-
ni omnium sententia, petita legatio decernitur Constantinopolim ad causam ipsam
peruestigandam, non autem dirimendam. Sic igitur Nicolaus rerum gestarum peni-
tus ignarus, ex petitione ipsorum decernens legationem Constantinopolim, delegit
Legatos duos Episcopos, Rodoaldum Portuensis Ecclesiæ, & Zachariã ciuitatis Ana-
gniæ, vt de causa inter Photium & Ignatium inquirerent, & referrent ad ipsum Nico-
laum Pontificem: quibus & dedit ad Photium perbreues istas litteras [a]; quas vna cum
alijs eiusdem Pontificis litteris, facta cum diuersis exemplaribus diligenti collatione,
quantum licuit, emendatas edimus; sic enim se habent. D

LEGATIO MISSA A NICOLAO PAPA CONSTANTINOPOLIM.

a Nicol. epist. 3. tom. 3. epist. Rom. Pont.

NICOLAI PRIMAE LITTERAE AD PHOTIVM.

Omnis vtilitas & profectus animarum Catholica Fide munitur, & dilectione Euan-
gelij tuetur: quæ omnes intra se concluſos saluat, extra se positos, suos nõ existimat.
Vnde dilectionis vestræ scriptis apicibus, lætificati sumus, quia vos Catholicum in eis
cognouimus. Nam ibi prudentiæ vestræ vtilitatem intelleximus; ideoq. multas gra-
tias Deo omnipotenti retulimus, quia vestrum scire de Catholico fonte manare, ex-
perti sumus. Sed rectum vos ordinem minime continuisse, doluimus, eo quod non
per gradus Ecclesiæ * ductus ad tantũ honorem de laicali habitu vos prosiluistis, cum
oporteret vestram prudentiam ita canonice vixisse in clericali ordine, vt nihil extra
canonica instituta agentes, tempore congruo, atque assensu legitimo constituereris
Ecclesiæ pastor. Vos itaque hoc prætermittentes, contra statuta Patrum egisse, mani-
festum extitit. Nam Sardicense Concilium per omnia tantæ temeritatis præsumptio- E
nem vetuit: pariter & sanctorum Pontificum Romanæ Sedis Cælestini Doctoris egre-
gij, Leonis sanctissimi, cuius laus in quarta Synodo clara fuit, seu Gelasij doctrina &
meritis æque beatissimi, horum videlicet instituta hoc prohibuerunt, vt talis ordinatio
fieri non præsumeretur. Quapropter vestræ consecrationi consentire nullo modo pos-
sumus, donec nostri, qui a nobis Constantinopolim sunt directi, reuertantur, qualiter
per eos cognoscamus vestræ obseruationis actus, & Ecclesiasticæ vtilitatis constan-
tiam, & quo studio circa Catholicæ Fidei defensionem vosmet exerceatis. Et tunc
si dignum fuerit, vt tantæ sedis præsulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna
dilectione amplectemur. Mense Septembri, die vigesimaquinta, Indictione nona.]
tunc inchoante. Hæc scribens ad Photium Nicolaus, in mandatis dedit Legatis, ne
vllo pacto cum Photio communicarent, antequam id ipse Pontifex decreuisset, vt

* al. ducti

testatur

A testatur ipse Nicolaus in epistola [a] ad omnes Christi Fideles, quam, Encyclicam, no-
minare consueuit, vbi ait: Photij vero consecrationem non solum minime admitten-
dam esse decreuimus, verum etiam ipsis Legatis nostris, ne cum illo nisi quasi cum
laico vsque ad notitiam nostram communicarent, frequenti & omnimoda iussione
præcepimus: solum scilicet ijsdem de venerabilibus Domini nostri IESV Christi,
eiusq. Genitricis semper Virginis Mariæ ac Sanctorum ipsius imaginibus, quidquid
quæstio afferret, iuste ac pie definire licentiam dantes.] Sic igitur hæc inueniuntur
Legatis data in mandatis, vt causam inter Ignatium & Photium cognoscerent tan-
tum, non definirent: Et cum Photio ipso, vt Episcopo, non communicarent; quæ-
stionem vero de sacris imaginibus exortam, sæpius iudicatam, iterum definirent.

a Nicol. ep. 1. tom. 3.

QVAE DATA LEGATIS IN MANDATIS.

Dedit autem idem Nicolaus [b] Papa ijsdem Legatis litteras ad Michaelem Impera-
B torem Apostolico throno dignas, quæ sic se habent.

b Nicol. epist. 2. to 3. edit. Rom. collatione facta cum alijs exemp.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Michaeli glorioso Impera-
tori Græcorum.

NICOLAI PAPAE EPIST. AD MICH. IMP.

Principatum diuinæ potestatis, quem omnium Conditor electis suis Apostolis lar-
gitus est, super solidam fidem Apostolorum principis, Petri videlicet soliditatem con-
stituens, eius egregiam immo primam sedem deliberauit. Nam voce dominica ipsi
dictum fuerat: [c] Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: &
portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Petrus denique a firmitate petræ, quæ
Christus est, structuram vniuersalis Ecclesiæ inconcussam & fidei robore solidatam
ita precibus suis munire non cessat, vt errantium vesaniam rectæ fidei norma refor-
mare festinet: necnon intrepide eam consocians eos * remunire procuret, quatenus
C portæ inferi, malignorum vbique spirituum suggestiones, atque hæreticorum impe-
tus non præualeant eiusdem Ecclesiæ vnitatem infringere.

c Matt. 16.

* al. reunire

Quapropter Deo omnipotenti multiplices referimus grates, qui vestro pectori hoc
infundere dignatus est, vt fautores Ecclesiæ Dei effecti, concordiæ ipsius desideretis
fauere, ne quauis rubigine erroris consumatur pulchritudo fidei, & frangatur intel-
lectus Apostolicæ eruditionis. Ad eius etenim (sicut ipsi scitis) integritatem obser-
uationis multoties conuentus factus fuit sanctorum Patrum, a quibus & deliberа-
tum ac obseruatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romaniq. Pontificis con-
sensu, nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Igitur a vobis Constanti-
nopoli congregatum Concilium (vt vestris apicibus nostris intimatum est auribus)
huius tenoris seriem paruipendens, ab institutis prædictis manum considerationis suæ
D reflectere non trepidauit: adeo vt Ignatium supra iam nominatæ vrbis Patriarcham
sine Romani consultu Pontificis ibidem cœtus conueniens proprio * priuasset honore.
Quod quantum sit reprehensione dignum, testes illi, qui ei oppositi sunt, manifestant;
quia tales, quos in epistola vestra legimus, canonica institutio prohibet, & inuidiose
datos manifeste claret, quoniam nec ipse proprio ore manifestauit (vt directionis ve-
stræ asserunt litteræ) illa quæ ei obijciebantur, neque accusatores illius secundum sa-
crorum Canonum instituta probauerunt.

APOSTOLICAE SEDIS SVPREMA AVCTORITAS.

* al. priuarit

Ceterum his etiam sic iniuste peractis, ad detestabiliora inconsiderationis suæ vo-
tum supradictam populi cateruam dirigendo, de laicorum habitu qui ei præesset,
delegit pastorem. o quam præsumptuosa temeritas! ille præponitur ouili diuino, qui
nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere vitam suam, per gra-
E dus Ecclesiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit vitam alienam subito electus?
&c.] ad hæc autem demonstranda ipse Pontifex citat diuinam Scripturam, Concilio-
rum Canones, Pontificum Romanorum decreta, & inter illa, quod Hadrianus Papa
indulgens tandem ob necessitatem temporis, vt Tarasius ex laico ordinaretur Con-
stantinopolitanus Antistes, prohibuerit omnino ne ab ea Ecclesia id amplius tenta-
retur. His decursis ad causam Ignatij deueniens, quid esset agendum insinuat, vbi ait.

DECLARAT NICOLAVS LAICVM ESSE FACTVM EPISCOPVM.

Et vt in omnibus rectus ordo seruari queat, volumus, o clemens Auguste, vt Igna-
tius, quem sedis supradictæ gubernacula propria spontaneaq. voluntate deseruisse, &
totius plebis concilio congregato depositum esse, vestris apicibus nobis intimare cu-
rastis, in conspectum veniat nostrorum Missorum, & vniuersi Concilij, vestris quidem
Imperialibus institutis, quatenus perquiratur, quamobrem spreuerit traditam sibi
plebem, & instituta antecessorum nostrorum sanctorum Pontificum, Leonis videlicet

Universidad de Deusto
Biblioteca

Papæ atque Benedicti paruipendendo contempserit, vt ad hoc agendum subtili exa- A
mine a nostræ iussionis Legatis depositionis eius censura perquiratur: quatenus in-
quirentes inuenire queant, vtrum canonicus tenor in eadem obseruatus fuerit, vel
non, vt manifestum existat. Ac deinde cum nostro Præsulatui significatum fuerit, quid
IGNATII QVID AGENDVM STATVIT. de eo agendum sit, Apostolica sanctione definiemus; vt vestra Ecclesia quæ tantis
quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcussa permaneat.] hæc
de causa Ignatij Nicolaus, de quo cum dicat, recedendo e sede contempsisse institu-
ta Leonis & Benedicti Romanorum Pontificum prædecessorum, ad ea alludit quæ di-
cta sunt, nimirum quod cum accusatus esset a Gregorio Syracusano Episcopo apud
eosdem Pontifices, illi eum sedere iussissent. Post hæc ingerit, quæ expeti videbatur
solida constansq. doctrina de cultu sacrarum imaginum, præclare ostendens inter alia
numquam in Testamento veteri nisi in imaginibus cultum fuisse Deum, cum non vt B
est, sed in diuersis assumptis formis semper apparuerit seruis suis. Quod autem de
his superiori tomo actum sit pluribus, describere ea omnia prætermittimus: illam
tantum quam ad finem habet epistolæ, querelam reddituri, qua expostulat de iuribus
& bonis alijs Romanæ Ecclesiæ a Græcorum Imperatoribus iniuste detentis. quænam
autem ista fuerint, accipe quæ de his sic scribat.

IVRA ROMANAE ECCLESIAE AB ORIENTALIBVS OCCVPATA. Oportet enim vestrum Imperiale decus, quod in omnibus Ecclesiasticis vtilitatibus vigere audiuimus, vt antiquum morem, quem nostra Ecclesia habuit, vestris temporibus restaurare dignemini, quatenus circa vicem, quam nostra Sedes per Episcopos
vestris in partibus constitutos habuit, videlicet Thessalonicensem, qui Romanæ Sedis
vicem per Epirum veterem, Epirum nouum, atque Illyricum, Macedoniam, Thessa-
liam, Achaiam, Daciam Ripensem, Daciam mediterraneam, Mysiam, Dardaniam C
& * Prævalim, beato Petro Apostolorum principi contradicere nullus præsumat, quæ
antecessorum nostrorum temporibus, sancti Damasi, Syricij, Innocentij, Bonifacij,
Cælestini, Sixti, Leonis, Hilarij, Simplicij, Felicis, atque Hormisdæ sanctorum Pon-
tificum sacris dispositionibus regebatur. Quorum denique institutiones, ab eis illis
in partibus destinatas, per Missos nostros, vt rei veritatem cognoscere queatis, vestræ
Augustali potentiæ dirigere curauimus.] hæc de his Nicolaus, quæ vt facilius inno-
tescant, in memoriam reuocanda essent, quæ sæpe superius in superioribus Annalium
tomis sunt dicta, & Actis œcumenicorum Conciliorum ingesta, Romanum Pontifi-
cem, quamuis sicut Vrbis (vt sæpe demonstratum est) ita & totius sit orbis Episcopus,
speciales tamē quasdam prouincias, easdemq. superius nominatas, vti peculiares suas,
per Vicarium regere consueuisse, ijsq. præfici moris erat Archiepiscopum Thessalo- D
nicæ ab eodem Romano Pontifice ordinandum. Accidit vero vt suasione schismati-
corum Patriarcharum orientales Imperatores spoliauerint istis Romanam Eccle-
siam, sed maiore ipsorum damno. siquidem vleiscente numine, immissi sunt in orien-
tale Imperium (vt vidimus) Sarraceni, qui latissimis prouincijs, ijsdemq. non pau-
cis orientale Imperium minuere, rebus in dies in deterius prolabentibus, donec Im-
perij totius sub Turcarum dira tyrannide est facta cum Græcorum seruitute iactura.

DE PATRIMONIIS ECCLESIAE ROMANAE SVBLATIS. Sed & de sublatis per eosdem bonis eidem Romanæ Ecclesiæ ista subijcit idem
Pontifex Nicolaus: Præterea Calabritanum Patrimonium & Siculum, quæq. nostræ
Ecclesiæ concessa fuerunt, & ea possidendo obtinuit, & disponendo per familiares
suos regere studuit, concessionibus reddantur: quoniam irrationale est, vt Ecclesia-
stica possessio, vnde luminaria & concinnationes Ecclesiæ Dei fieri debent, terrena E
quauis potestate subtrahatur, sed domui Dei restituta meritum redditoris multipli-
cet, & suscipientis votum spiritalis desiderij lucris exerceatur. Inter ista & superius
dicta volumus, vt consecratio Syracusano Archiepiscopo nostra a Sede impendatur,
vt traditio ab Apostolis instituta nullatenus vestris temporibus violetur.] Hæc de or-
dinatione Syracusani Archiepiscopi ideirco, quod depositio ab Apostolica Sede (vt
dictum est) Gregorio, in locum eius alius suffectus, vel sufficiendus esset.

COMMENDATIO LEGATORVM. Ad postremum vero Legatos commendans, finem imponit epistolæ. ait enim: De-
stinauimus autem vestræ serenitati reuerendissimos & sanctissimos Episcopos Rodo-
ecclesiæ, fungentes legatione Apostolatus nostri, quos vt honorifice suscipiatis, vestram
amplitudinem deprecamur. Quibus etiam frequens colloquium tribuatis: & eis

quæ

A quæ de Ecclesiastico statu irreprehensibiliter dixerint, credere non ambigatis. Et cum
in conuentu Ecclesiæ sederint pro Ecclesiasticis definitionibus, nihil a vobis aut ab alijs
alicuius contrarietatis impetum sentiant. Et cum fas illis fuerit reuertendi, vestros
* coniungite Missos, & tales qui in dromonibus congruis eos Romam incolumes, fa- * concedite
uente Deo, Apostolorum precibus studeant referre: quatenus pro omnibus vestris
bonis deuotionibus gratias Deo omnipotenti Patri atque eius vnigenito Filio Domi-
no nostro IESV Christo, & Spiritui sancto deuotius agere valeamus, cui est honor,
& gloria in sæcula sæculorum. Amen. Data mense Septembri die vigesimaquinta, Indi-
ctione nona.] Quod ad alterum Legatorum Zachariam Anagninum Episcopum spe-
ctat, fuisse hunc præfectum monasterio S. Gregorij in Cliuo Scauri, tradit Ioannes Dia-
conus in vita sancti Gregorij Papæ ad finem, vbi sæpe de eo. sed reliqua prosequamur.

B His datis litteris a Nicolao, Legati profecti sunt Constantinopolim hoc quidem
anno, sed minus digne suscepti, nec libere loqui permissi. Vbi enim innotuit Con-
stantinopoli, non esse receptam a Romano Pontifice depositionem Ignatij, nec pro-
batam Photij promotionem, immo & denegatum cum illo habere communionem:
eiusdem Photij arbitrio cuncta sunt immutata atque infenso animo pertractata.
Est de his querela eiusdem Pontificis Nicolai in litteris ad eumdem Photium po-
stea scriptis, [a] vbi de Legatis Roma missis hæc verba: De Missis siquidem nostris, [a] Nicol. ep. 6.
quos petitos in seruitio beati Petri principis Apostolorum pro vtilitate sanctæ Con-
stantinopolitanæ Ecclesiæ contra depositores imaginum, vel alias necessitates in-
gruentes, necnon pro causa solummodo depositionis sæpefati viri Ignatij inquirenda,
in illas partes direximus, silendum non est, quod cum eis (sicut dicunt) per centum
C dierum spacium, omnium nisi suorum personis loquendi facultas fuisset denegata; vt
Apostolicæ Sedis Missi non digne suscepti sunt, neque vt decuerat, retenti. Quod
non pro alia gestum putamus re, nisi vt inquirendi locum de depositione præfati viri
non inuenirent.] hæc de Legatorum aduentu & Imperatoris illiberalitate Nicolaus.
Quæ autem post hæc sunt sequuta, anno sequenti, suo loco dicenda erunt.

Hic in limine controuersiæ, ipsoq. ingressu turbarum, monitum volumus Lectorem,
omnes Imperatoris conatus reprehensione dignos in Nicolaum Pontificem, non tam
ipsi adscribendos esse, quam perfido Bardæ (vt Græci consentiunt historici) atque
schismatico Photio. Hi vero duo vnum eumq. funem trahebant, & quidem validissi-
me, vtpote potentissimi ex propinquitate affinitatis cum Imperatore. Erat enim Bar- BARDAS ET PHOTIVS POTENTISSIMI.
das (vt dictum est) Frater Theodoræ Augustæ matris Imperatoris, cuius & neptis
D Irene vna ex tribus filiabus eiusdem Theodoræ Augustæ nupta erat Sergio Patricio
Photij germano, vt Ioannes Curopalates testatur, & alij post eum. Quæ igitur isti
non auderent, qui & ipsum Imperium viderentur habere subiectum? eum eius ha-
benis refusis in Bardam, ipse Imperator tantum quadrigis intentus publice agitan-
dis in Circo, ab ijs dimoueri nollet, etiam si omne simul periret Imperium: cuius
rei haud dubium tunc signum edidit, cum (vt docet Curopalates) nuntiato per si- MICHAEL SOCORS ET VOLVPTVOSVS.
gnum factum Sarracenorum aduentu a Protonotario, cum esset in curru ipse Impera-
tor agitans equos, colore indutus veneto, pro Venetorum parte solicitus, toruo ac
terribili aspectu eum intuitus: Et quomodo ausus es, o sceleratum caput, inquit, de
istiusmodi rebus me alloqui in hoc necessario ludo occupatū, neque aliud quicquam
curantem, quam videre medij finistram partem conuersam, pro qua re omne mihi
E certamen est institutum? adeo erat demens & mente captus.] hæc Curopalates de
Imperatore, alia plura subdens de indecoro, quo abuteretur Imperatoria maiestate,
vt hac saltem ex parte præseris sæculum ingemuerit iuniorem peperisse Neronem, au-
rigandi tantummodo peritum Imperatorem, licet alijs vitijs inferior haberetur, cum
tamen illis non omnino careret.

Nam quod ad sæuitiam pertinet, audi quæ idem prodat Curopalates post recensita
alia eiusdem Augusti enormia facta: Michael Imp. cum se vino ingurgitare consue-
uisset: quo tempore ebrius erat, absurda multa fieri imperabat: alij enim aures am-
putari, alij nares, alij caput: quæ fieri Basilius vetabat.] Sic igitur voluptuosissimus
homo, vel nihil curaret omnino regimen Imperij, vel tumulentus quæcumque ageret,
male ageret. Hic erat status miserandus orientalis Imperij, satis ad infelicitatem fi ra-
tum ebriosum habuisset Imperatorem, secūdum illud sacrorum prouerbiorum: [b] Nolv [b] Prov. 31.

Regibus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Regibus, o Lamuel, noli Regibus dare vinum, ne forte bibant, & obliuiscantur iudi- A
ciorum, & mutent causam filiorum pauperis.] ex quibus intelligas, quid ex tali Im-
peratore possis sperare de causa Ignatij innocentissimi Patriarchæ, vrgentibus eum
& cornibus sæcularis potentiæ ventilantibus Barda simul & Photio; pariterq. cogno-
scas quibus cum bestijs fuerit Nicolao Papæ certandum, cum ea quæ Petro per visum
ostensa sunt cælitus demissa in linteo animalia immunda atque ferocia, ipse sibi ad-
uersantia coactus sit pati. Sed confisus in eo, qui dixit [a] Petro: Occide & manduca,
nihil timuit aduersus eiusmodi truculenta monstra pro defensione iustitiæ inire certa-
men. Qualenam autem fuerit & quem progressum habuerit, & finem sit consecutum,
quod cœptum vidisti bellum, quæ inferius singulis dicentur annis ostendent: iam ve-
ro ad res occidentalis Ecclesiæ conuertamus orationem.

[a] Act. 10.

Hoc eodem anno sancita tandem fuit mutua concordia inter quinque Francorum B
Reges Carolum & Ludouicum fratres, nepotesq. ipsorum Lotharium, Ludouicum,
& Carolum, de qua vetus Chronicon a Pithœo editum habet hoc anno ista: Ludo-
uicus & Rex Carolus frater eius, neposq. eorum Lotharius cum primatibus suis in
SYNODVS CONFLVENTANA. Confluento castello conuenientes, pacem inter se & fidelitatem mutuam singuli iu-
ramento confirmauerunt, cuius sacramenti series huiusmodi fuit: Amodo & quam-
diu vixero, istum fratrem meum Carolum, & nepotes meos Ludouicum & Lotha-
rium atque Carolum, ad Dei voluntatem & sanctæ Ecclesiæ statum & honorem at-
que defensionem, & ad nostram communem salutem & honorem, & ad populi Chri
stiani nobis commissi saluamentum & pacem, & ad legis & iustitiæ & rectæ rationis
conseruationem (quantum mihi Dominus scire & posse donauerit, & ipsi me obau-
dierint) vero consilio, & secundum quod mihi rationabiliter & salubriter possibile C
fuerit, recipiens, sincero auxilio adiutor ero ad Regnum illorum continendum, & nec
* In script. cod. habet forconsiliabo in vita, nec in membris, neque in Regno illorum eos* fors consiliabo in hoc vt ipsi erga
* In script. cod. hæc amplius: sic me Deus adiuuet & ista sancta reliquia me similem promissionem faciant, & conseruent.*] hactenus ibi. Verum eiusdem
conuentus extant publica Acta apud nos in scripto codice Antonij Augustini ex ve-
teri Mureti exemplari descripto his verbis, de collecto conuentu primum sic posita.

Hæc sunt nomina Episcoporum qui anno Incarnationis Dominicæ octingentesi-
mo sexagesimo, Nonis Iunij, in Secretario basilicæ S. Castoris considerauerunt cum
nobilibus laicis firmitatem, quam gloriosissimi Reges nostri Ludouicus, Carolus, at-
que Lotharius inter se fecerunt octauo Idus Iunij in eodem monasterio, & qui hæc
capitula ab omnibus obseruanda acceptarunt. Hincmarus, Iuntherius, Alefridus,
Salomon, Aduentius, Atto, Theudericus, Leutbertus, Gedebardus, Christianus, D
Vulfadus Abbas, Vuitgarius Abbas. Hæc nomina laicorum. Conradus, Euerardus,
*Archangarius Vicarnarius, * Exstangarius, Arnulphus, Berengarius, Luitharius, Luthardus, Hun-
friardus, Adalbertus, Leuthulphus, Hernodulphus, Adalardus, Luitfridus, Gisleber-
tus, Huto, Matfridus, Boso, Rithuenus, Bernoldus, Burchardus, Hessi, Arnustus,
Hynodulphus, Ratbotus, item Chuanradus, Sigeri, Harmainus, Vuigricus, Atto,
Christianus, Herimannus, Sigardus.] post recensita nomina sequitur mutuo præsti-
tum iuramentum, ex Chronico recensitum. post vero ista sunt sancita capitula pa-
cis initæ.

CAPITA SYNODI CONFLVENTANÆ. Vt omnium præteritorum malorum, & contrarietatum & supplantationum, at-
que malarum machinationum, atque molitionum, seu nocumentorum inuicem acto-
rum abolitio ita inter nos & apud nos fiat, & a nostris cordibus penitus auellatur E
cum omni malitia & rancore, & nec in memoriam ad retribuendum dumtaxat ma-
li, vel contrarietatis, atque exprobrationis, seu improperij de cetero exinde quidquam
veniat.

Vt tanta inter nos, Domino cooperante, veræ charitatis benignitas ab hinc in ante
semper manet de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta, sine dolo, & simu-
latione vt nemo suo fratri suum Regnum, aut suos fideles, & quod ad salutem, siue
prosperitatem ac honorem Regum pertinet, discupiat, aut forconsiliet, aut per oc-
cultos susurrones libenter composita mendacia, seu detractiones acceptet.

Vt vnusquisque fideliter suum fratrem, vbicumque necessitas illi fuerit, & ipse
potuerit, aut per se, aut per filium, aut per fideles suos & consilio & auxilio adiuuet,
vt Regnum fidele, prosperitatem, atque honorem regium debite valeat obtinere; &
veraciter

A veraciter vnusquisque erga alterum certatim demonstret, quia in fratris sui aduersi-
tate, si sic venerit, fraterno modo contristetur, & in prosperitate illius lætetur, & ta-
lem fidem sicut inter nos modo ab hinc in ante conseruaturos confirmatum habe-
mus, sic vnusquisque infantibus fratris sui, si obierit, qui superfuerit, conseruabit.

Et quia per vagos & tyrannica consuetudine irruentes homines pax & tranquilli-
tas Regni perturbari solet: volumus, vt si ad quemcumque nostrum talis venerit, vt in
his quæ egit, rationem ac iustitiam subterfugere non possit: nemo ex nobis illum ad
aliud recipiat & retineat, nisi vt ad rectam rationem & debitam emendationem per-
ducatur. Et si rationem rectam subterfugerit: omnes in commune in cuius Regnum
venit, illum persequantur, donec ad rationem perducatur, aut de Regno deleatur. Si-
militer de eo agendum est, qui pro aliquo capitulo & publico crimine, a quolibet
B Episcopo corripitur, & excommunicatur, aut de excommunicatione crimen faciens,
Regnum, & Regis regimen mutat, ne debitam pœnitentiam suscipiat, vt susceptam
legitime peragat; interdum etiam incestam propinquam suam, aut sanctimonialem,
& raptam, siue adulteram, quam illic ei non licebat habere, fugiens secum duxit:
hic talis cum Episcopus, ad cuius curam pertinebit, nobis notum fecerit, diligenter
perquiratur, ne morandi & latitandi locum in Regno alicuius nostrum inueniat, &
Dei ac nostros fideles suo morbo inficiat, sed a nobis & ministris Reip. constringatur,
vt & simul cum diabolica præda, quam secum duxit, ad Episcopum suum redeat, &
de quocumque crimine publico pœnitentiam vt susceptam legitime peragat, com-
pellatur.

Vt nemo Episcoporum hominem peccantem ab Ecclesia Christiana alienet, donec
C illum secundum Euangelicum præceptum, vt ad emendationem & pœnitentiam re-
deat, commonitum habeat. Qui peccans si commonitus inobediens & incorrigibilis
permanserit, & ad emendationem redire noluerit, regiam & Reip. potestatem per
se ipsos, & per ministros suos adeant, vt constringatur, & ad emendationem & pœni-
tentiam peccator redeat. Qui etiam si ita ad correctionem perduci nequiuerit, tunc
secundum leges Ecclesiasticas, medicinali separatione communionis Ecclesiasticæ se-
gregetur.] ita censuerunt Patres qui huic Synodo interfuerunt, quod multi essent
Episcopi ad excommunicandum potius, quam ad peccatorum correctionem procu-
randam procliues. pergit.

Vt illis hominibus, qui in talibus perturbationibus (sicut in his præteritis annis ac-
cidit) in Deum & in sanctam Ecclesiã atque in eos peccauerunt, si ex veritate recogno-
D scentes veniam petierint, & deinceps nobis veraciter fideles esse voluerint & in Re-
gnis nostris pacifici & quieti, & legibus ac iustitiæ obedientes extiterint, rationabilis
misericordia impendatur, non solum in indulgentia commissorum, & in concessione
proprietatum; verum etiam & in largitione honorum secundum nostram rationabi-
lem possibilitatem.

Vt de rapinis ac deprædationibus, & de conspirationibus, ac seditionibus, & de ra-
ptis feminarum, sicut Ecclesiasticæ & Christianæ leges, atque progenitorum Capitu-
la continent, ita in omnibus & ab omnibus conseruentur.

Vt alia etiam Capitula eorumdem progenitorum nostrorum de sanctæ Ecclesiæ
honore & immunitate ac conseruatione, & de Regis etiam honore, & populi nobis
commissi lege & iustitia in omnibus & ab omnibus conseruentur.

E Vt nostri fideles vnusquisque in suo ordine & statu veraciter sint de nobis securi,
quia nullum ab hinc in ante contra legem, iustitiam, & auctoritatem, ac iustam ra-
tionem aut damnabimus, aut dehonorabimus, aut opprimemus, & indebitis machi-
nationibus affligemus, sed illorum scilicet veraciter nobis fidelium communi consilio,
secundum Dei voluntatem, & commune saluamentum, ad restitutionem sanctæ Dei
Ecclesiæ, & ad statum Regni, & ad honorem regium, atque pacem populi commis-
si pertinenti assensum præbebimus in hoc, vt non illi solum non sint nobis contra-
dicentes & resistentes ad ista consequenda, verum etiam sic sint nobis fideles & obe-
dientes, ac veri adiutores atque cooperatores vero consilio atque sincero auxilio ad
ista peragenda quæ præmisimus, sicut per rectum in suo ordine ac statu suo Principi
& seniori esse debent.

Vt sic simul & coniuncti & nos fratres & nepos noster ad inuicem & nos cum fide-
libus

Universidad de Deusto
Biblioteca

libus noſtris,& fideles noſtri nobiſcum & omnes ſimul cum Deo nos coniungamus,& A
vt nobis ſit propitius, illi pro deuoto munere offeramus, & vnuſquique omnium noſtrum abſque ſua propria excuſatione & iuſtificatione recognoſcamus, in quibus aut ſigillatim, aut communiter, aut contra illius mandata, & decreta ſuorum Sanctorum fecimus, aut conſenſimus in ordine Eccleſiaſtico & ſtatu Regni, & per ſingula in medium illa producamus; & nemo noſtrum ſuo aut amico aut propinquo & confœderato; immo nec ſibi ipſi ſæculariter parcat, vt ſpiritualiter & ſalubriter parcere poſſit. quoniam ſicut præmiſimus in præcedenti capitulo, vero conſilio & ſincero auxilio illa in commune certatim emendari totis viribus procuremus, quantocyus rationabiliter poterimus.

Et ſi aliquis de ſubditis in quocumque ordine & ſtatu de hac conuenientia exierit, aut ſe retraxerit, & huic communi decreto contradixerit: ſeniores cum veraciter B
fidelibus ſuis hanc ſecundum Dei voluntatem & legem & iuſtam rationem,velit, nolit ille qui diuino conſilio & decreto, & huic conuenientiæ reſiſtens & contradicens fuerit, exequantur. Et ſi aliquis de ſenioribus de hac conuenientia exierit, aut ſe retraxerit,& huic communi decreto (quod abſit) contradixerit: complurium ſeniorum noſtrorum concilio, & Epiſcoporum iudicio,ac communi conſenſu,qualiter de eo qui debite admonitus, incorrigibilis perſeuerauit, agendum ſit, fauente Domino, decerniatur, & vt obnixius ſuprafcripta Capitula a nobis, auxiliante Domino, inuiolabiliter firmauimus.] poſt hæc ſequuntur in eodem codice iſta.

Annuntiationes domni Ludouici Regis apud Confluentem, lingua Theothiſca.

Vos ſcitis quid in iſto Regno euenit. Et ideo huc conuenimus, vt de Dei volun- C
tate, & ſanctæ eius Eccleſiæ ſtatu, & de noſtra, ac veſtra communi ſalute & honore, & de pace populi Chriſtiani cum Dei adiutorio, & fidelium noſtrorum conſilio tractaremus. Et miſimus hoc ſuper Epiſcopos & ceteros fideles noſtros, vt illi hoc inuenirent, qualiter nos ad hæc quæ diximus,exequenda adunaremus. Et volumus, vt ſciatis, quia ſicut illi inuenerunt, & ſcripto nobis nuntiauerunt, ad inuicem adunati
* ſumus ſicut fratres * per rectum eſſe debent, & vos ſimul cum iſto nepote noſtro, & ille nobiſcum, & etiam ſuos fratres & nepotes noſtros in hac adunationis firmitate nobiſcum recepimus, ita tamen vt ſi ipſi hanc firmitatem erga nos fecerint & obſeruauerint.

Et ſciatis quia non volumus, vt vllus inter nos ab hinc in ante alia verba portet niſi talia, quæ Deo ſint placita, & ad noſtram communem ſalutem, & ad noſtrum ho- D
norem pertineant;vt ſic ſimus ſicut fratres inuicem,& patrui cum nepotibus,& nepotes cum patruis eſſe debent. Et ſi aliquis fuerit,qui hoc facere tentauerit,perducatur in medium ad rationem, & taliter inde caſtigetur,vt nemo alius ſimiliter agere tentet.

Volumus vt Eccleſiæ & Caſæ Dei, & Epiſcopi, & Dei homines, clerici, & monachi, & nonnæ talem mandeburdem & honorem habeant, ſicut tempore noſtrorum anteceſſorum habuerunt.

Et volumus vt vos & ceteri homines fideles noſtri talem legem & rectitudinem & tale ſaluamentum in Regnis noſtris habeatis, ſicut anteceſſores veſtri tempore anteceſſorum noſtrorum habuerunt, & iuſtitia & lex omnibus conſeruetur, & pauperes homines talem defenſionem habeant, ſicut tempore anteceſſorum noſtrorum lex & conſuetudo fuit, & ſicut fideles noſtri communiter conſenſerunt, & ſcripto nobis de- E
monſtrauerunt, & nos cum illorum conſilio conſentimus, & communiter volumus. Et ſi aliquis hoc perturbare voluerit, a nullo noſtrum recipiatur, niſi ad rectam rationem, aut rationabilem indulgentiæ conceſſionem deducatur.

Sed de iſtis rapinis & deprædationibus, quas iam quaſi pro lege multi per conſuetudinem tenent, ab hoc die & deinceps de Dei banno, & noſtro bannimus, vt nemo hoc amplius præſumat, ſed vnuſquiſque intra patriam cum pace & ſine oppreſſione pauperum & circummanentium conſiſtat, & in hoſtem, & ad placitum, ſeu ad Cur-
* tem veniens de ſuo * Scuuarintæs, & de domo ſua moueat,vt cum pace venire, & nobiſcum ſtare, & ad domum ſuam redire poſſit. Et qui hoc tranſgreſſus fuerit, ſicut tempore anteceſſorum noſtrorum fuit, & in illorum Capitulis continetur, volumus, vt hoc in illis tranſgreſſionibus emendetur.

Simili-

A Similiter & de conſpirationibus & de raptis feminarum tam viduarum, quam puellarum atque nonnarum bannimus ex Dei & noſtro verbo, vt nullus hoc in noſtris * regulis agere præſumat, & ſi quis hoc præſumpſerit, ſecundum legem, & ſicut in Capitularibus progenitorum noſtrorum continetur, ſic hoc emendare cogatur. * al. Regnis

Hæc eadem Carolus Romana lingua pronuntiauit, & maxima parte lingua Theothiſca recapitulauit,

Poſt hæc Domnus Ludouicus ad Domnum Carolum fratrem ſuum lingua Romana dixit: Hoc ſi vobis placet, veſtrum verbum habere volo de illis hominibus, qui ad meam fidem venerunt: & Domnus Carolus excelſiore voce lingua Romana dixit:

B Illis hominibus, qui contra me fecerunt, & ſicut ſcitis, ad meum fratrem venerunt, propter Deum, & propter illius amorem, & pro illius gratia totum perdono quod contra me nimis fecerunt, alodes de hæreditate & de * conquiſima, & quod de donatione noſtri Senioris habuerunt; excepto illo quod de mea donatione venit, illis concedo, ſi mihi firmitatem fecerint, quod in Regno meo pacifici ſint, & ſic viuant ſicut Chriſtiani in Chriſtiano Regno viuere debent. In hoc ſi frater meus meis fidelibus, qui contra illum nihilo minus fecerunt, & me quando opus fuit, adiuuerint, ſimiliter illorum alodes quos in Regno illius habent, conceſſerit: ſed & de illis alodibus, quos de mea donatione habuerunt, & etiam de honoribus, ſicut cum illo melius conſiderabo, illis qui ad me retornabunt, voluntarie faciam.

C Et Domnus Lotharius lingua Theothiſca in ſupra annuntiatis capitulis ſe conſentire dixit, & ſe obſeruaturum illa promiſit. Et tunc Domnus Carolus iterum lingua Romana de pace commonuit, vt cum Dei gratia ſani & ſalui irent, & vt eos ſanos reuideret orauit, & annuntiationi finem impoſuit.] Hucuſque Acta in conuentu ad Confluentem habito. Sequitur in eodem codice edictum Caroli Calui ad ſuos ſubditos datum vbi redijt ad propria, quo cuncta in eo conuentu ſtatuta propoſuit obſeruanda. accedit poſtea ſeries legum Regum Francorum ex Capitularibus ſæpe citatis, contra varie delinquentes atque pacem publicam perturbantes, quæ ſubditis ſunt propoſitæ vt ſeruarentur.

Ceterum Carolum non ſtetiſſe pactis conuentis, immo de inuaſione cogitaſſe alienorum, querelæ Ludouici fratris eius & Lotharij nepotis ad Nicolaum Pontificem
D docent. Regnandi cupido cui parcit? quæ cum ſemel hominis mentem occupat, in furorem conuertit,vt nulla Dei, vel hominum, nec propriæ ſalutis habita ratione, eo feratur præceps in malum. Tanta autem & inopinata eius mutatione perculſi ijdem Reges,ad quem confugiant, neminem habent, præter Patrem omnium Romanum Pontificem,quem interpellant his litteris hactenus numquam editis, quæ ſic ſe habet.

VIVVM EXEMPLAR SVBIECTIONIS REGVM ERGA S. A.

Domino vere beatiſſimo ac ſanctiſſimo totiusq. ſanctæ Dei Eccleſiæ roſeo pij Regis Chriſti ſanguine acquiſitæ Pontifici & vniuerſali Papæ Nicolao, Hludouicus Magnus, & Lotharius diuina præueniente gratia, Reges,in Principe paſtorum Chriſto ſempiternam ſummæ felicitatis pacem & gloriam.

Nullus mortalium ſanctiſſimi Apoſtolatus veſtri ſoſpitatem largius audire, & vberius videre deſiderat, quam noſtra vnanimis affectio; & ſicut ſpiritales ac deuotiſſimi
E filij almifluam paternitatem veſtram toto cordis affectu amplexamur. Nos vero diuina largiente clementia ſani & incolumes vigemus, & pro nobis omnipotentis Dei victrici dextera pugnante, ſopitis per omnia in Regnis noſtris paganorum infeſtationibus, in veſtris obſequijs, & vtilitatibus paratiſſimi exiſtere deſideramus. Porro Chriſtus Dominus noſter, qui regium, & pontificale nomen ſolus ſibi vindicauit, quiq. ſanctæ matris Eccleſiæ fundamentum principis Apoſtolorum Petri fide, & nomine locauit, ſua nos gratuita bonitate reſpiciens veſtri Apoſtolatus apicem in omnibus mundi partibus ſalubriter profuturum prælegit, & vti dignum erat, almifluo virtutum diademate decorauit, cui generalem ſui gregis commiſit ſolicitudinem. Quippe iam periculoſis temporibus, in quos,vt ait Apoſtolus, fines ſæculorum deuenerunt,* ſanctæ ſanctitatis Pontifex diuina dignatione largitus, vt ea quæ * tantæ verbis docet, religioſiſſimis exemplis proſequatur. Vnde nos modis omnibus con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gaudemus, & spiritali iucunditate lætamur, immo mente, & corpore vestræ sanA ctæ paternitati nos humiliter committimus, vestrisq. sanctissimis precibus, apud illum qui Pontifex est in æternum, commendabiles fieri suppliciter obsecramus. Postquam enim de vestro pio studio, & vigilantissima pastorali cura semel aliquid hausimus, nostrum multipliciter flagrat desiderium, vt si Deus omnipotens nostris votis annuerit, quem absentem mente veneramur, aliquando quidem præsentem diuina largitione dulciter amplexemur, atque Christianissimorum Principum more, ad vestra sacra vestigia prouoluti, de vestro desiderio recreari mereamur.

DE PACE TVRBATA RELATIO.

Et quidem ad notitiam Deo digni Pontificatus vestri perferendum decreuimus, qualiter olim his præteritis annis per totius humani generis inimicum suosq. ministros, operarios videlicet iniquitatis, nequissimos Christianos, quædam simultas in Regnis nostris orta fuit. Vnde sanctæ matris Ecclesiæ filij innumeras pertulerunt caB lamitates, deprædationes, vastationes, multipliceſq. incommoditates. Sed hoc plurimum detestantibus Episcopis, monentibusq. Dei ac nostris fidelibus, nos & Carolus maior, ac primates Regnorum nostrorum pariter conuenimus, & de statu sanctæ Dei Ecclesiæ, atque seruanda inter nos pace, & Regnis, lege, ac iustitia mutuo firmauimus. Immo hoc publice denuntiauimus, quod si aliquis pseudochristianus contra has saluberrimas pacis condiciones, siniſtrum aliquid, & tantæ paci contrarium moliretur, ab omnibus insecutus, aut ad emendationem veniret, aut certe illi nullum euadendi pateret latibulum.

Sed reuera, quod non optabamus, & non sine tristitia scribimus, diabolus inmembris suis sæuiens, præscripta pacis indicia peruertere nititur, & per eos, qui incorrigibiles sunt, ac denuntiati fuerant, eliminandi cum sint infideles, loco fideC lium a quodam adoptati, rediuiuam inter nos, proh dolor, discordiæ pestem seminant. Vnde fit, & verisimile cernitur, quod Carolus maior, eorum instinctu fideles nostros hinc inde solicitat, vt sub prætextu, & occasione potestatis indebitæ quædam non referenda præiudicans in Regno alteri a Deo concesso, præcipitanter aspiret. cum Apostolus dicat; non est enim potestas nisi a Deo. Si enim huiusmodi lamentabilis cessasset ambitio, & venena pullulantis inuidiæ, saltem Apostolico antidoto mederentur, pura mente * disponimus sanctorum Apostolorum Limina, vestramq. desiderantissimam ac sanctissimam paternitatem humiliter, & reuerenter visitare. Præsertim, cum puguante pro nobis, vt diximus, Christo, ex omnibus nostræ ditionis finibus, paganorum infestatio viriliter sit repulsa, & nostri desiderij votum sola intercipiat pseudochristianorum D discordia.

*disponebamus

INVITATVR NICOLAVS IN GALLIAM.

Oporteret præterea vestræ auctoritatis iubar propter generalem solicitudinem nostros inuisere fines, vt quos nulla pacis fœdera, nulla mouent fraternæ charitatis viscera, nulla nectunt consanguinitatis lineamenta, Apostolica inuectio ad censuram Ecclesiasticam venire compellat. Et quidem sanctissimi prædecessores vestri per suam præsentiam, ac pium laborem, plurima correxerunt; immo per Legatos, ac litteras absentes corpore, sed Spiritu sancto præsentes innumera, quæ in abruptum peruersitatis lapsa fuerant, reuocantes, ad rectum iustitiæ tramitem reduxerunt. Decetero, si aliquis Regum, quod absit, vel forte aliqua contumax persona, vestræ beatitudinis admonitionem paruipendere præsumpserit, latere non poterit, dicente veritate: [a] Vnaquæque arbor de fructu suo cognoscitur. Nos ergo proprijs limitiE bus, ac terminis contenti, illi sanctæ Sedi Apostolorum Principis, & vestræ ab omnibus reuerendæ auctoritati, humilem subiectionem vnanimes modis omnibus obseruare decernimus, eiq. collatam diuinitus immunitatem salubriter tueri præoptamus. Igitur quasi ad vestra sacra vestigia prouoluti, propter amorem Dei, & reuerentiam beati Petri multipliciter precamur, vt ex nostra vnanimitate nihil siniſtrum, nihilq. falsidicum credere dignetur vestra sancta paternitas. Sed sicut per Gudfridum fidelem nostrum atque illustrissimum Comitem vobis dudum significauimus, ita apud vos pariter, ac veraciter teneantur, quousque auxiliante Deo, aut per nos ipsos, aut per strenuos Legatos nostros, viua voce vestræ magnitudini satisfacere procuremus, & de incertis certum reddere valeamus. Omnipotens Deus tanti Pontificis sanctissimum apicem ad cõsolationem sanctæ matris Ecclesiæ, ac filiorum eius, nostramq.

a Matth. 7.

A nostramq. perpetuam pacem, diu incolumem custodiat, pro nobis apud pium Iudicem feliciter interpellando. Amen.

Embolimen Episcoporum.

Embolim. Pro paruissimo temporis articulo, Episcopi præsentes, epistolam dominorum nostrorum gloriosissimorum Regum nostris litteris persequi non potuimus. Vnde etiam actum est, quod non iuxta morem antiquum in tuncardo conscripta cernitur, sed in membranis. Assidua tamen orationum vota vestro sanctissimo Apostolatui humiliter intimamus, quæ vt credimus in conspectu cuncta videntis oblata nos vobis commendabiles reddent, in vestris sanctissimis precibus multipliciter confidentes. Porro humiliter petimus, vt vestros apices remittendo, multimodas gratiarum actiones referatis domino Hludouico maiori, quod tam indefessus operator existit pro pace sanctæ Dei Ecclesiæ, & salute populi Christiani: nisi enim ille
B tam ineluctabiliter, ac fideliter istis in partibus laboraret, iam pene ista Christianitas periclitata fuisset.

Dominum etiam Hlotharium Regem vestra pia solicitudo corroborare, & confortare dignetur, quia fidissimus defensor est sanctæ Dei Ecclesiæ contra paganorum infestationem, nec alicubi, protegente Christo, in suo Regno sancta mater Ecclesia de paganis aliquod dispendium patitur.

TYBERIS INVNDATIO DVPLEX.

Non prætereundum, quod ad finem vergente præsenti anno sexagesimo post octingentesimum, in fine scilicet Octobris mensis, Roma passa est Tyberis alluuionem: quæ ab Anastasio ita describitur in Nicolao: Huius præclari Pontificis tempore, idest, mense Octobris, die trigesima, Indictione nona fluuius qui appellatur Tyberis, alueum suum egressus est, & se per campestria dedit, & cum intumuit inundatione
C aquarum multarum, ingressus est per posterulam, quæ appellatur sanctæ Agathæ, in Vrbem Romam hora diei secunda, transcẽdensq. in aliquibus locis ingressus est in Ecclesiam sancti Laurentij, quæ vocatur, Lucinæ. Inde se extendit, & ingressus est in monasterium sancti Siluestri, ita vt ex gradibus qui ascendunt in basilicam beati Dionysij, præ multitudine aquarum, ne vnus quidem videretur, excepto eo, qui superior erat. Et exinde se extendit per plateam, quæ vocatur Via lata, & ingressus est in basilicam sanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ ibidem est, tantumq. intumuit aqua, vt etiam portæ ipsius Ecclesiæ non viderentur præ multitudine aquarum; & inde ascendit per plateas & vicos vsque ad Cliuum Argentarium. Et exinde redundans ingressus est per porticum, quæ est posita ante Ecclesiam sancti Marci. Inde impetum faciens, cœpit decurrere in cloacam quæ est iuxta monasterium sancti Laurentij marD tyris, quod vocatur Pallacini. Ab ipso die cœpit deinceps aqua paulatim minui, & fluuius, multo damno facto, in suum alueum reuersus est: nam muros & domos euertit, & agros desertauit, euellens segetes, & eradicans arbusta.

ALIA TYBERIS INVNDATIO.

Simili modo in mense Decembris, die vigesimaseptima, natali sancti Ioannis Euangelistæ, Indictione supra scripta egressus alia vice Tyberis alueum suum omnia fecit vt supra.] his subijcit ornamenta Ecclesiarum, & ædificia quæ eodem tempore idem Nicolaus Pontifex fecit, nempe in monasterio S. Valentini Interamnæ, vestem de fundato, habentem historiam leonum, & in circuitu * muzinum, & restaurauit Formam aquæ, quæ vocatur * Auia, ex qua aqua per Centenarium decurrebat in Vrbem. Fecit & in Ecclesia sanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ vocatur Cosmedin, hospitium ad vtilitatem Pontificum; vbi ipse cum omnibus qui ei famulantur, hospitaretur. Ob-
E tulit & vela per arcus presbyterij Ecclesiæ sancti Petri Apostoli, habentia figuras leonum numero quadraginta, & catenam ex argento mundissimo, pensantem libras quatuor. Et in Oratorio sanctæ Crucis intra Ecclesiam sancti Petri fecit gabatham de argento pensantem libras duas; In basilica vero Doctoris Gentium beati Pauli Apostoli fecit candelabrum argenteum, pensans libras duodecim & vncias sex. Et in titulo beati Eusebij Confessoris Christi fecit super Ciborium Crucem pensantem libras quatuor.] ista Anastasius hoc anno.

*al. musiuum

* Accia

OBLATIONES ET AEDIFICIA NICOLAI PAPAE.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SEQVITVR Christi annus octingentesimus, sexagesimusprimus, nona Indictione notatus, quo celebratum est Constantinopoli conciliabulum schismaticorum, in eoq. iterum conclamata est damnatio Ignatij sanctissimi Patriarchæ, Photij vero intrusio confirmata. Fuit plane numerosum admodum idem concilium, adeo vt gloriaretur Michael Imp. impleſſe numerum Patrum qui interfuerunt magno Nicæno Concilio, nempe trecentorum decem & octo. Testatur id quidem Nicolaus Papa in epistola hoc anno reddita ad Michaelem his verbis: Igitur quia ad instar Nicæni venerandi cœtum Concilij vestrum, qui in depositione Ignatij Patriarchæ affuistis, totidē numerari fere dicitis, miramur. Et quid prodesse consideramus eius numeri collegium posse, vbi ipsius sententiæ præuaricantur, cuius & numerus imitatur? Quod non laudemagis quam reprehensione dignum ducimus, quia omnino magis peccatis est cumulus, vbi multiplex fuerit agmen præuaricatorum.] Ita plane Photius comparatus, vt quo minus veritate polleret, iustæq. causæ confideret, eo magis numero & vi regia præualeret. Qui cum Synodum conuocandā curauit, procurauit, vt per Imperatorem accirentur Legati Apostolicæ Sedis, fingens id esse necesse ob causam cultus imaginum, vt sic latrocinium suum velamento posset magnæ Synodi honestare. Nominauit autem ipse hanc synodum ob numerositatem suam & præsentiam Legatorum Romani Pontificis Oecumenicam. ita apud Theodorum Balsamonem eam appellatam inuenies, dum eam interpretatur. Ceterum ipse Nicolaus Papa synodum hanc nec nomen Synodi habere voluit, in qua omnia, vt in silua per latrones, per vim & metum sunt acta, vim facientibus ministris Imperatoris Legatis Apostolicæ Sedis, vt depositioni Ignatij assentirentur. Quinimmo idem Pontifex conuentum hunc satanæ, Latrocinalem Synodum appellare consueuit, idq. multiplici nomine. primo quidem ob illa, quæ in ea Ignatius passus est; deinde quia Legati Apostolicæ Sedis minas & terrores perpessi sunt, & litteræ Apostolicæ falsatæ a Photio in synodo illa sunt recitatæ.

a Nicol. epist. 5. CONCILIABVLVM SCHISMATICORVM DICTVM A B IPSIS OECVMENICVM.

De his singulis vt agamus, primum omnium quæ sanctus Ignatius passus sit, videamus. Nicetas res ab eo gestas prosequutus, vbi de exilij eius Mitylenem atque ad Terebinthum, & in alia loca ablegatione tractauit, hæc postea, reddens opportune singula singulis temporibus subijcit.

Interea vero reuertitur ab exilio athleta Ignatius, sex menses Mitylene commoratus; reuertitur autem eorum consilio qui rerum potiebantur: ad Terebinthum insulam constitutus, non ad honorem, quin potius ad dedecus; neque ad quietem & solatium, sed ad maius tormentum & dolorem. Quæ enim inimicus mala aduersus eum patrauit, & quot tormenta Ignatio intulit, Nicetas regij exercitus Drungarius, Orycipibus, quis sermone complere posset? quis singula posset edicere? deportationes videlicet, iniurias, damna & verbera, & quæcumque impuris manibus canis ille aduersus Ignatium fuerit machinatus. accessit & alia sancto viro calamitas: Eo enim tempore immanissimum Scytharum genus per Euxinum mare progressi ad Anguadiacentes peruenerunt. vasa omnia & vtensilia prædantes, & omnes homines interficientes; Patriarchæ etiam Ignatij monasterium barbarico more inuaserunt, magnum impetu & furore omnem quam inuenerunt supellectilem auferentes; viginti aumembratim conciderunt. Quas cum ipse miserias accepisset, vnam in ore vocem hanc habebat: Dominus *b* dedit, Dominus abstulit, vt Domino placuit, ita factum est; & quæ sequuntur, Deo gratias agendo, & orationibus sine intermissione ad Deum intendens, eius iudicium & auxilium implorabat, & vanam omnium salutem censebat quæ ab his proficiscitur qui dominari videntur.

QVAE INSVPER IN SVIS PASSVS IGNATIVS.

b Iob. 1.

Illi vero quando acceperunt Ignatium tot calamitatibus circumdatum, tantum abest,

A abest, vt eius miserijs mœrerent, & illum solarentur, vt potius mœroris sui occasionem duxerint, quod non ipse etiam manu barbarica fuerit captus, & cum suis familiaribus non sit interemptus; non magis gaudentes pro ijs qui fuerant interfecti, quam mœrore affecti pro salute Ignatij. nec mirum. Anima enim omnis a charitate segregata & odio plena & tamquam igne odij absumpta vnum tantum habet suæ passionis solatium, interitum videlicet & perniciem eius, quem odio prosequitur. Nec multum temporis interceſſit, & iterum conciliabula, iterum Principum & pontificum aduersus innocentem Ignatium concilia & conuenticula. Ipse quidem ita se habebat, vt machinationes, quæ contra ipsum struebantur, obseruaret.

VOCATVR AD SYNODVM S. IGNATIVS.

Photius vero suam Ecclesiam vel potius synagogam, cum eos qui illuc venerant Legatos accepisset, sacrum Apostolorum templum occupat: aderant etiam Imperatores, aderant & omnes Principes, & tota fere vrbs ibi aderat. Cum igitur conuenissent, primum quidem Bahanem Præpositum, Augurium, Cucumerum videlicet nuncupatum & alios quosdam Romanos abiectos homines ad Ignatium mittunt apocrisarios. Qui cum accessissent, aiunt illi: Magna & sacra Synodus te vocat ad se: Veni quamprimum responsurus ad ea quæ iuste & iniuste tibi obijciuntur. Tunc beatus Ignatius: Dicite, inquit, rogo vos, quomodo veniam, vt Episcopus, vel sacerdos, vel famulus? Hi vero dixerunt, se nescire quid ad hæc respondere deberent. Sed audi: Nunc discedentes, ad eos qui nos miserunt, reuertemur, & certum responsum afferemus. Crastina itaque die ijdem accedentes dicunt: Legati antiquæ Romæ Rodoaldus & Zacharias per nos indignos hæc significant tibi, vt ad sanctam & generalem Synodum incunctanter venias, vt tua tibi dictat conscientia.

B

C Quam primum igitur ille pontificalibus indumentis ornatus cum Episcopis & sacerdotibus, & magno numero monachorum & sæcularium hominum discessit, pedestris incedens. Cum vero appropinquaret templo sancti Gregorij Theologi, vbi Crux in marmorea columna in media via publica erecta est: Ioannes Patricius cognomento Coxes illi obuiam fit, inquiens, quod ab Imperatore missus fuerat illi comminando, quod nisi consueto habitu monastico procederet, mortis illi pœna imminebat. Quod cum Ignatius fecisset, illi reuertentes concilio retulerunt. Et iam aderant septuagintaduo falsi testes, quos multo antea paratos habebant, homines videlicet impios & gregarios omnes, quibus præerat Leo ille Patricius, Creticus nuncupatus, necnon Theodotachius etiam ipse Patricius, cui pro periurio mercedem proposuerunt Magistri dignitatem: cum quibus & alios ex omni genere hominum, præsertim pau-

TESTES CONTRA S. IGNATIVM QVOT ET QVALES.

D perrimos cum collegissent, quin etiam ex ijs qui Anabaptistæ nuncupantur, & ex omni ordine (vt breuiter dicam) turpissimos quosque & sordidissimos dignitatum pollicitationibus conduxerunt, singulos adducentes, vt iureiurando affirmarent, quod Ignatius ille videlicet, qui duodecim paulo minus annis Ecclesiæ præerat, nullo rite eligendi ordine consecratus, Ecclesiam occupauerat.

Quid igitur insani istorum iudices, & viri in quorum manibus iniquitates, & dextera eorum repleta est muneribus, fecerunt? Isti vtique sententiam hanc contra Ignatium promulgarunt, & tricesimum Canonem Apostolorum legerunt, qui ait: Si quis Episcopus mundanorum Principum fauore vsus, per eos Ecclesiam obtinuerit, depo-

ACCVSATIO ET SENTENTIA CONTRA IGNATIVM.

natur. Quod vero sequitur eiusdem capitis, quod scilicet etiam omnes qui cum illo communicant, sint deponendi, malitiose & dolose præterierunt. Oportebat autem

E omnino, si Apostolicam legem obseruare niterentur, non ex parte quidem, sed perfecte illam obseruare. Et si vera esset accusatio aduersus Ignatium, quemadmodum ipse, ita alij omnes qui ab eo fuerant ordinati, & cum ipso communicauerant, erant deponendi. & ita in operibus manuum suarum peccatores aperte deprehendebantur, illud tantum iniquissime cogitantes, vt quem ipsi persequebantur, lædere possent, quod vero reliquum erat Canonis, quoniam ipsos eidem pœnæ subijciebat, silentio prætereunt; quod iam Patriarcha ipse, illis tunc tacentibus satis congrue proclamauit. O iniquitatem! O stultitiam! Quis enim ignorat, quod Ignatius omnium Episcoporum calculis, simul etiam & tota Ecclesia approbante, canonice & legitime fuit ordinatus; ipse vero Photius Bardæ illius, & mundanorum Principum fauore vsus & auxilio illegitime potius & tyrannice, quam Ecclesiastico more sedem occupat? Sed non cognouerunt, neque intellexerunt illi qui in tenebris auaritiæ & ambi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionis ambulant, quod ijs comprehenderentur laqueis, quos ipsi alijs tendunt.] hæc A
de accusatione Photij in Ignatium Nicetas. Anastasius vero Bibliothecarius in præ-
fatione historica ad Octauam Synodum addit, insimulatum quoque fuisse Ignatium,
quod in S. Methodium prædecessorem suum contumeliosus fuisset. Quod ipse osten-
dit fuisse falsissimum, cum potius Ignatius S. Methodium summis laudibus celebras-
set, & memoriam illius sicut aliorum sanctorum Patriarcharum in sacris mysterijs
agere consueesceret, necnon etiam anniuersarium diem obitus eius solemni ritu cele-
brare soleret. pergit vero Nicetas narrare exauctorationem Ignatij tum factam rur-
sus in conuentu illo satanico.

Post multam igitur verborum contentionem & moras, secundum nullam iustitiæ
legem, sed sola potentia furiose vtentes, exuunt Ignatium vestibus quas habebat, la-
ceris & sordidis illum induentes pontificalibus indumentis. quibus deinde versa vice B
expoliant. Erat autem subdiaconus quidam mente insanus & vita profanus, qua-
propter Ignatius Patriarcha illum antea de gradu clericali deiecerat: hic primus auferens Ignatio superhumerale, & reliqua indumenta pontificia clamabat, vt moris est,

IGNATII IN SYNODO FACTA DEGRADATIO.

INDIGNVS. Zacharias autem & Rodoaldus, & alij quidam profani eadem mitentes voces, iniquæ illi sententiæ simul subscripserunt.] hic finis damnationis Ignatij in latrocinali illa synodo factæ. quæ autem hæc sequuta sint, suo loco inferius rerum gestarum seruato temporis ordine dicturi sumus. satis modo hæc de damnatione sanctissimi Patriarchæ, ex Niceta eius temporis scriptore, non antea Latinis cognito, deprompsisse. Iam videamus quæ de Legatis scripta sint Apostolicæ Sedis.

LEGATI NICOLAI PAPAE QVAE PASSI. a Nicol. epist. 9.

Præter illa quæ passos diximus cum Constantinopolim peruenerunt, cum cen- C
tum dies fuerint custoditi, ne quis ad eos accederet, neque ipsi ad alios; Nicolaus Papa in epistola ad Michaelem Imp. hæc addit: [a] Peruenientes igitur isti Missi nostri Constantinopolim, minis Imperij tui (sicut ipsi postea nonnumquam fatebantur) deterriti, & horrendis terroribus impulsi, spretis monitis nostris, contemptis & epistolis sibi a nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicut postea claruit, in contrarium verterunt omnia quæ sibi fuerant imperata.] hæc ipse. Inter alia autem terricula illud non leue fuit, quod missi sunt aliqui nomine Imperatoris significare ijsdem Legatis Apostolicæ Sedis, quod nisi in omnibus obsequerentur voluntati eius, fore vt in exilium longe longius ablegarentur, vbi sic ageretur cum ipsis, vt fame coacti suos cogerentur manducare pediculos.] habentur ista in

b Nicol. epist. 6. alia epistola ad Photium a Nicolao [b] Pontifice data. Ceterum aliquamdiu restitisse Legatos, ne damnaretur Ignatius, testatur idem Pontifex Nicolaus, qui illis in man- D
datis dederat, vt non consentirent depositioni Ignatij, nec probarent promotionem Photij. hæc sunt tunc in Latrocinali conuentu tyrannice acta: ita namque & non alio nomine & iure quidem merito ob manifestam tyrannidem inimicorum Episcoporũ, qui tunc interfuerunt, idem Nicolaus Papa in epistola pariter ad Michaelem [c] Imp. data, synodum hanc Latrocinalem appellat, vtpote quod nihil in ea nisi per minas atque terrores confectum sit, nec quidquam secundum ordinem sacrorum Canonum. Nam (vt sæpe queritur Nicolaus) a schismaticis atque damnatis Episcopis est eadem synodus celebrata, a quibus quid boni sperari potuit, præsidente illis Photio inuasore?

LATROCINALIS IVRE DICTA SYNODVS CONVENTVS ISTE.

c Nicol. epist. 8.

De his enim in epistola ad Michaelem data, quæ incipit: Proposueramus quidem &c.] hæc habet: Illi qui tunc conuenerunt contra iam dictum venerabilem virum, aut suspecti, & ab hinc & nudiustertius inimici eius erant, aut excommunicati, aut E
depositi, aut subiecti ipsius Photij, aut certe inferioris dignitatis extiterunt, quorum omnium nullus personam legitimorum iudicum habere sine dubio poterat.] & inferius aliquot ex ipsis qui primum locum tenere videbantur, nominat dicens: Quis de considentibus ibidem non de prædictis extitit hæreticis atque schismaticis? Nonne Gregorius Syracusanus millies condemnatus? Nonne Eulampius, Petrus, item Petrus qui pro nefandis actibus suis & ore confessis, depositionem, deinde anathema inciderunt, & alij quos enumerare longissimum est? Ecce quales inter ceteros erant qui contra præfatam regulam centum quinquaginta Patrum, os contra venerandum patrem suum aperire non sunt veriti. Et cum essent ligati ligare, & cum essent mortui & in suis penetralibus iam fœtidi, virum per totum mundum redolentem mortificare conati sunt, & malæ opinionis nidore aspergere tentauerunt.] Et post multa de

Episco-

A Episcopis Photio tantum subiectis ita: Hic autem (vt de Patriarchis omittamus) nec vnius Episcopus ciuitatulæ, aut quilibet ignotæ personæ aduersus tantum pontificem sententiæ extitit promulgator, qui non de suffraganeis & subiectis eius fuerit.] Sed ea quoque ex parte Latrocinalis dicta est synodus illa, quod (vt queritur proterea Nicolaus in iudicio sacerdotum) contra Canones ipse Imperator eidem voluit interesse. nam subijcit scribens ad eumdem Imperatorẽ: Congregastis concilium aduersus eum, & ad Imperij vestri nutum cuncti sunt famulati minores. Et ad votum sæcularium (vt cum pace vestra dicamus) de solio Imperiali descendentes, cathedram præsularem, vt ita fateamur, ascendistis, & pro desiderio hostium eius, Augustalium obliti sceptrorum, quemdam Regem [a] Israel imitantes, aduersus illum sacerdotalis ministerij a 2. Paral. 26.
arripuistis officium. præsertim cum Imperium vestrum suis publicæ rei quotidianis
B administrationibus debeat esse contentum. Dicite quæsumus, vbinam legistis, Imperatores antecessores vestros in synodalibus conuentibus interfuisse, nisi forsitan in quibus de Fide tractatum est, quæ vniuersalis est, quæ communis est, quæ non solum ad clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet Christianos? Vos autem non solum Synodo in causa sacerdotis collectæ interfuistis: verum etiam numerosa sæcularium millia ad videndum eius opprobrium aggregastis, cum magis debueratis in hoc imitari Constantinum pium Augustum, de quo scriptum est: Quia si vidissem aliquem eorum qui religioso circumamicti sunt habitu turpitudinem aliquam operantem, chlamydem meã explicuissem, & cooperuissem eum, ne videretur a quoquam. Sed in viro hoc omnia obliuioni traduntur. fit plausus de Domini sacerdote scurris & histrionibus. Heu quomodo obscuratum est aurum (libet cum Ieremia [b] cla- b Thren. 4.
C mare) mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum? Deinde vero contra ritum Ecclesiasticum, contraq. venerandas leges, de Imperialibus ædibus, & cui imperari potest, ad falsum testimonium dicendum adhibetur, fiunt suspecti iudices, & mercenarij & lupi custodes, &c.] hæc Nicolaus ad Imp.

IMPERATORES QVIBVS INTERESSE NON DEBEANT SYNODIS.

Sed aliud accipe latrocinium, ex quo etiam Latrocinalis synodus dici meruit. Nam DE FALSATIS A PHOTIO APOSTOLICAE SEDIS LITTERIS.
coacta synodo, intromissis Legatis, oblatis ab eis litteris Apostolicæ Sedis, ex illis aliqua non sunt recitata, & illa quæ sunt lecta, ab ipsis antea fuere falsata. id testatur idẽ Nicolaus in epistola ad eumdẽ Michaelem Imp. nouissime scripta, cuius est exordium: [c] Quanto sunt maiora beneficia Dei, &c.] vbi hæc ploratu digna habet: Quia supe- c Nicol. epist. 9.
rius de falsatæ epistolæ per iam dictos tunc Rodoaldum & Zachariam Episcopos ad te directæ scriptura memoriam fecimus: restat vt partim loca, in quibus falsata est,
D quantum inspectis exemplaribus Græcis, quæ nobis per Leonem a secretis misisti, nosse tribuitur, aperiamus. Asserentes primitus, quomodo non ordo legitimus, nec a sanctis Patribus vsitatus in lectione ipsius epistolæ fuerit obseruatus. Quandoquidem eadem epistola non solum de sacris imaginibus, verumetiam de audiendo fratre & Coepiscopo nostro Ignatio sententiam Sedis Apostolicæ continebat. Et vos eam in causa quidem Ignatij consacerdotis nostri, quæ prius ventilata est, nescimus cuius vsi consilio, silentio contexistis: solum hanc postea, quando pro veneratione sacrarum imaginum Synodus collecta est, demonstrantes. quamuis in ijs quæ ibidem ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiantur; & per omnia talis a vobis effecta, vt aut nihil aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri Ignatij dispositisse causa videamur. Sed vere non sic in Synodis pro suo
E tempore collectis: non sic actum fuisse, nonnullorum gesta Conciliorũ demonstrant. In illis enim Apostolicæ Sedis scripta non sub occultationis modio tegebantur; sed vt omnibus qui in domo erant Dei lucerent, in propatulo ponebantur. Et vt si qua turpitudo vel macula in Fidei pulchritudine a quolibet tentaretur induci, facile patesceret, ac si specula, in omnibus habebantur, & quasi quædam rectitudinis formula qua imprimi ceteri possent, posita colebantur.]

LOCA EPIST. NICOLAI FALSATA. d Nicol. epist. 9.

Inferius vero in eadem ad Imperatorem epistola loca quædam maioris momenti recensetur in eadem sua epistola deprauata, atque in primis quod diceretur in epistola Nicolai ad Michaelem [d] prima: Si quidem cum nos inter alia commemorassemus, quod multoties conuentus factus fuerit sanctorum Patrum, a quibus & deliberatum ac obseruatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romaniq. Pontificis consensu nullius insurgentis deliberationis terminus daretur.]

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vos (inquit Nicolaus) erasistis *absque*, & interposuistis *cum*] & alia addita, quibus, A
vt ait, significaretur, ita deliberatum fuisse a sanctis Patribus, *vt cum Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ vestræ consensu omnis rei finis debeat omnino proferri.* Cum hoc, inquit, fieri nulla ratione valeat, nullo prorsus exemplo gestum pateſcat, præsertim cum hæc Apostolica semper Sedes in sana doctrina perstiterit, vestra vero Ecclesia, quantum ad præsulatum pertinet, infirmante capite, sæpe languerit, ac per hoc ista quiuerit adsciscere quouis modo consensum, cuius pessimum execrabatur non immerito sensum.]

Locus huic proximus turpiter deprauatus ostenditur, qui dum Nicolaus inuehitur in eos, qui Ignatium sine consultu Romani Pontificis priuassent honore, & cetera huiusmodi, ab illis in contrarium mutatus esset. Nam Nicolaus ad eumdem Michaelem: Vos hoc commutastis dicentes, *quod id prius a vobis fieri non debuisse*, nos scripsis- B
semus, tamquam vel nos postea id fieri censuissemus, &c.]

IN QVANTIS DECVRTATA EPIST. NICOLAI.

Quæ insuper post hæc sequebantur in eadem epistola in detestationem Photij, versibus plusquam centum exarata, omnia queritur fuisse suppressa. Nam audi ipsum Nicolaum: Post hæc autem quidquid de iam fati fratris & comministri nostri Ignatij tyrannica expulsione; quidquid de inconsiderata & inuidiæ plena in eum prolata sententia: quidquid de violatis paternis definitionibus; quidquid de Photij scripseramus irregulari promotione, saltu quodam astutiæ transcendentes, etiam sanctorum Patrum instituta, quæ sancti Spiritus afflatu sunt edita, ne ad concilij peruenirent notitiam, contexistis, & veluti in quodam silentij sudario ligata, dum diuinitus attributa talenta fuerint, abscondistis.] vsque ad illa verba: In conspectu Missorum nostrorum, &c.] C

Qui vero tot & tanta sustulerunt, vel ne legerentur contexerunt, ad finem vnam addentes illi periodum, contraria penitus ijs quæ Legatis dederat Pontifex in mandatis, videri voluerunt ipsum statuisse. nam ait: Nouissimus epistolæ locus, in quo nos quidem Legatos nostros commendantes, amplitudinem tuam deprecati fueramus, de
tionibus, nihil a vobis, vel ab alijs alicuius cõtrarietatis impetũ sentiant. Vos vero pro-
* al. depositio- *enim quæ huiusmodi sunt* *dispositionis, & statuta sint & definita*. Hoc præcepto vestra vti-
nis nam Deo placens sagacitas innuere volens, quæcumque a Legatis nostris statuta fuerunt, & definita, nos statuisse & definisse per omnia dignoscamur, qui tamen scriptus versiculus nec a nobis prodijt, nec eis præter quod ad sacras imagines pertinet, & id D
quoque irreprehensibiliter definiendum, siue scripto, siue verbo terminare quidquam vel deliberare præcepimus. Ita esse quæ diximus superius a nobis annotatis sententijs, testificantibus exemplaribus eiusdem epistolæ nostræ, &c.] paulo post autem hæc de reliquis: Cetera vero quæ supersunt, per Legatos nostros, quos ad diuinitus protectum Imperium tuum ecce direximus, inspectis immutilatis exemplaribus, quæ illis tranquillitati tuæ demonstranda tradidimus, facillime potes agnoscere.] & de auctoribus sceleris ista subinfert.

Et siquidem per vestratum aliquem tantum nefas patratum est (quoniam apud Græcos sicuti nonnulla diuersi temporis scripta testantur, familiaris est ista temeritas) miramur, & modis omnibus obstupescimus, si regius excellentiæ tuæ honor, qui iudicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incuruari, cum ad hoc magis diuinitus or- E
dinatus sit, vt deprauata corrigat, & falsata pristinæ veritatis honestati restituat. Aut enim iusta fuerunt, quæ misimus, sicq. consequenter oportuit ea seruari: aut si iusta putata non sunt; in quo iusta non fuerint, per aliud saltem scriptum exponi, vel nobis referri, & summa ratione debuerant patenter ostendi. In nullo tamen horum oportuit ea vel Ecclesiam, quæ apud vos est, cognitione priuare, vel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Porro si tuæ mansuetudinis post posita notitia, hoc immane sacrilegium gestum est: nihilominus immensa admiratione ducimur, & quia tantum Imperium illudi potuit, & tantam fraudem perferre, iure dolemus. Denique sacrilegium non immerito commisisse dicendus est, qui scripta pietatis Fidelium, atque pij Principis notioni vel subducit, vel a sui veritate submouens, velamento præstigiorum suorum obnubilat. Verumtamen nos quomodocumque falsitati vel de-

praua-

A prauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione, & fidelia eius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permissu qui hæc, vel authenticam ipsam scripsere, supereſſe noscuntur.] hactenus de falsatis Apostolicis litteris Nicolaus ad Michaelem Imp. Quis doli tantam fabricam intuens, non consideret Photium architectum? manum scorpij non intelligat, & diaboli comministrum artificem non sentiat ea omnia eumdem Photium operatum? Proh scelus! hæccine Synodus Nicænæ magnæ numero Episcoporum composita, & ab ipso Oecumenicæ titulo prænotata? in qua nec vestigium quidem ostendi potest legitimi in Spiritu sancto congregati conuentus. Nam præter hæc tam patentia arte diaboli concinnata: nec in ipsa quidem prosecutione causæ aliquis a iure statutus est ordo seruatus, qui in alijs quibuscumque causis, siue sacris, siue profanis legibus est præscriptus, vt vidisti
B in his quæ ex Niceta sunt recitata.

Siquidem vt idem Nicolaus testatur, ipse Ignatius absque interrogatione damnatus est. nam audi eius verba: [a] Ante omnem interrogationem idem Antistes pulsus *a Nic. ead. ep. 8.*
Ecclesia. Verum etiam postea in damnatione ipsius (sicut gesta illius Latrocinalis synodi, quæ nobis per Leonem illustrem a secretis misistis indicant) quod numquam, ni fallimur, vel aliquando fuit actum, primi & ante omnes scripseritis in Episcopum.] hæc Nicolaus ad Imperatorem, eum redarguens quod in damnando Ignatium contra Ecclesiæ morem præcesserit ipsius sententia Imperatoris; idq. tyrannice, ne quis esset, qui contraria sentiendo ipsi contradicere videretur.

Præterea non Imperatoris tantum atque Bardæ in ea synodo est demonstrata tyrannis, sed Photij ipsius innotuit manifeste crudelitas in persecutione Episcoporum, QVAE PHOTIVS IN IGNATIVM INIVSTE DAMNATVM.
C qui iustitiæ studiosi fauissent Ignatio. Nec his exsatiata est eunuchi insulati crudelitas, quæ rursum in Ignatium sede priuatum, humili loco iacentem inglorium insiliens, diris eum tormentis exagitare perseuerauit. Nam audi quæ de his scribit Nicolaus Papa in sententia aduersus Photium ipsum Romæ in Concilio promulgata: Postremo (inquit) Episcopos, qui ei tamquam adultero & peruasori communicare noluerunt, exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum subrogare locis non timuit. Et vsque hodie Ecclesiam Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinit, ita vt & fratrem & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat, sed & omnes quotquot pro veritate & Fide cum eodem persistere comprehenderit, quibus præualet modis perdere imprætermisse moliatur.] Cuius crudeli animo cum summa potentia
D non deesset, quam acerbe sit persecutus Catholicos, vix dicere quisquam sufficiet. Ex quibus complures captasse fugam, extorresq. ob eius tyrannidem factos Romam tamquam ad portum confugisse, idem Nicolaus affirmat.

Sic igitur multiplici nomine, iure, meritoq. synodus ista Latrocinalis meruit (vt sæpius dictum est) appellari. Porro quæ hic modo statuta sunt, postea (vt suo loco apparebit) repetita fuerunt in alio Photij conciliabulo, quod Octauum Concilium œcumenicum appellauit.

Huius autem cum duæ fuerint Actiones, quarum altera habita est pro cultu sanctarũ imaginum, altera vero in causa Ignatij, eadem Synodus duplex dicta reperitur. Meminit de ambabus Nicolaus [b] in epistola ad Orientales: id quoque præsefert titulus duorũ *b Nicol. ep. 10.*
eiusdem pseudosynodi canonum apud Theodorum Balsamonem his verbis præfixus:
E Canones editi a sancta & magna Constantinopolitana Synodo prima & secunda, quæ DE SECVNDA SYNODO.
congregata est in venerabili templo sanctorum & benedictorum Apostolorum.] hæc ibi: vbi Theodorus explicat, cur oportuit eos iterum conuenire, ob dogmatum diuersitatem. nam in secunda tractatum est de cultu sacrarum imaginum. Sed quæ nouitas ista? cur duplicem Synodum appellauit, & non potius more maiorum, duplicem vnius Synodi Actionem, cum eodem in loco, eodem anno ab ijsdem Episcopis Actiones ambæ fuerint celebratæ?

At quid ad postremum Photius ipse? Meditatus est opus, quod Nomocanon appellari voluit, continens collectionem sacrorum Canonum, & sanctorum Patrum responsiones, attexuitq. post septimæ Synodi Canones, alios numero decem & septem diuersorum argumentorum huiusmodi pseudosynodi canones, vltimoq. loco illum de *c Can. 17. Syn. Const. sub Photio.*
promotione laicorũ, cuius reus erat, his verbis [c] conceptus ab ipso Canonũ peruersore.

In om-

Universidad de Deusto
Biblioteca

CANON SANCITVS NE LAICI ORDINENTVR EPISCOPI.

In omnibus boni Ecclesiastici ordinis curam gerentes, hoc quoque definire necessarium duximus, vt nullus deinceps laicus, vel monachus repente ad Episcopalem A altitudinem eueheretur. sed in Ecclesiasticis gradibus primum examinatus, sic Episcopalis dignitatis ordinationem susciperet. Etsi enim hucusque quidam ex monachis & laicis, exigente necessitate, Episcopali honore statim digni facti sunt, qui & virtute excellenti fuere, & suam Ecclesiam in altum extulere: id tamen quod raro euenit, Ecclesiæ legem statuentes, decernimus vt deinceps minime fiat, nisi is qui rite ordinatur, per gradus sacerdotales processerit, in vnoquoque ordine tempus prædestinatum adimplens.] ista Photius post vulneratas facto suo antiquas Ecclesiasticas leges, ne vlterius fiat, clamoribus Legatorum & Catholicorum Episcoporum id detestantium coactus, emplastrum opponi patiens vulneri, quod ipse tyrannice intulit. Meminit huius Canonis Photius in epistola sua hoc anno ad Nicolaum Pontificem B data, cum se excusat non innotuisse sibi aliquem Canonem de non promouendis laicis ad Episcopatum, meminitq. & alterius ibidem sancti Canonis aduersus schismaticos, qui sic se habet[a].

a cap.15. Cõc. Const. sub Photio.

ALII CANONES LATROCINALIS SYNODI.

Quæ de presbyteris & Episcopis & Metropolitanis constituta sunt, multo magis etiam in Patriarchis conueniunt. Quamobrem si quis presbyter vel Episcopus vel Metropolitanus a sui Patriarchæ communione recedere ausus fuerit, & nomen eius, non vt in diuini mysterij celebratione constitutum est & ordinatum, referat; sed ante synodale decretum, & perfectam eius condemnationem schisma fecerit: statuit sancta Synodus eum esse ab omni sacerdotio alienum, si in hoc solum deliquisse conuictus fuerit. Et hæc quidem constituta & obsignata sunt de ijs qui aliquorum criminum prætextu a proprijs præsulibus recedunt, & schisma faciunt, & Ecclesiæ vnio- C nem conuellunt.] ista quidem Photius, quo ob conflatum schisma eos qui cum ipso communicare nollent, quod non legitimus esset Episcopus, insequi quouis digno prætextu posset. Cum alioqui censendi reuera essent schismatici, qui cum Ignatio non communicarent legitimo Patriarcha, quocum communicare sciretur Romanus Pontifex Nicolaus. Quamobrem contra schismaticos lex sancita in ipsummet Photium, & eos qui eum reciperent, esset iure vertenda. Sed & alia statuit, quibus suum labantem & corruentem penitus firmare posset Episcopatum, vt cuique recte acuteq. intuëti facile est peruidere. Sed de Latrocinali, quã appellat Nicolaus synodo, hactenus.

QVAE POST CONCILIABVLVM PASSVS IGNATIVS.

Iam ad Ignatium redeamus. Quæ autem in eum post ipsius exauctorationem impij aduersarij perpetrauerint, Nicetas sic pergit, inchoatam prosequens de ipso orationem. Quid vero ille Photius? num veritus est homines vel iustitiam? Deum iudi- D cium diligentem timuit? & eius iram auertere studuit? Nihil minus, sed potius inuidiam inuidiæ, & malum malo addere contendebat, omni studio & arte, non solum illum interimere, verumetiam quod peius, tamquam morte dignum e medio tollere curans. Tunc igitur cum depositum essent, & eiecissent eum, inhumanissimis & impijssimis hominibus eum puniendum tradiderunt, quousque manu propria suæ depositioni subscriberet & confirmaret. Aderant autem qui ita illum affligebant, & molestijs afficiebant, vt duabus septimanis carcere detentum inedia omnino confecerint. Quinimmo illum attollentes, & eius pedibus graues lapides alligantes, & valde inhumane eum percutientes, conterebant. Qui vero hæc & alia plura aduersus illum beatum contumeliose gerebant, verbis & gestis illum subsannantes, erant iniquitatis filij (vt ita dicam) & malum semen, insanus ille Theodorus, & Ioannes Gortynæ, & E Theoduli Nicolaus, qui Scatolaspis dicebatur. Post tormenta autem quæ isti intulerunt Christi Confessori Ignatio, post minas, post vincula, quæ venerabilibus illis pedibus adhibuerunt, post verbera, & postquam ad modum Crucis super marmora in faciem illum extenderunt per totam noctem, atque deinde vinculis deuinxerunt, & super pauimentum lanceis pupugerunt & contriuerunt, & terram eius sanguine maledecerunt; post hæc omnia vix spirantem Ignatium insanus ille Theodorus vi acceSIGNVM CRVCIS SVBSCRIPTIONIS EXTORQVETVR. pta manu eius & pagina, Crucem in illa, quasi pro eo loco subscriptionis signauit: quam afferens tradidit Photio. Hic vero accepto illo Crucis signo, ex seipso deinde ita subscripsit: Ignatius indignus Constantinopolitanus confiteor me ingressum esse sine calculis, non canonice videlicet electum, & his annis non sancte me gessisse sed tyrannice.

Hac

A Hac subscriptione missa Imperatori, dimittitur beatus Ignatius ab illa custodia, qui maternam domum rediens, ibi parum a multis laboribus respirabat. Inimicus vero Photius non quiescebat dolos corde machinari, & mala aduersus innocentem illum meditari. Suggerit igitur Principibus, vt iterum ad Apostolorum Ecclesiam illum deducant, & cogant lecta prius sua depositione, super ambonem seipsum anathematizare. Postea vero (o consilium atrox! o impietatem!) oculos illi eruere, & manum insano quodam furore illi abscindere cogitabant. Ita odium illos profunde obcæcauerat, vt iustitiæ Dei nullus apud illos timor, sed diaboli inuidia illis tantum cordi esset. Ipsum sanctæ Pentecostes festum peragebatur; & ecce militum armatorum manus, domum in qua detinebatur Ignatius, ex tempore circumdat. Sanctus igitur ille, cum mala quæ sibi imminebant, cerneret, & eorum insaniam, vt fratrem suum
B interimerent, nosset: consilium inijt contrarium temporis iniquitati, sua vero prudentia, & eo qui eum ducebat, spiritu dignum. Et quodnam est hoc consilium? seipsum IGNATII SVB MENTITO HABITV FVGA. immutat, & laicalem famulorum indutus habitum, & duas sportas ex vno pendentes ligno proprijs humeris sustollens, instar alicuius baiulantis aufugit, custodes media nocte latens.

Festinabat autem vna cum suo discipulo Cypriano versus Sabaiticam regionem iter peragens, corde autem præ metu tremens, lacrymis madefactus, & nimis tristis & mœstus currebat, vt Dauid ille fugiens a facie Saul. Diuina vero prouidentia huic noctu ambulanti obuiam fit vir quidam facie satis decora, & barba & coma recte ornatus, qui & alba induebatur veste, & equo etiam vehebatur albo, & iter tenebat quasi ad Blachernas. Ignotus autem vir ille, cum nec lumen vsquam adesset, nec aperte
C illum videre posset, tamen quisquis ille fuerit, diuino Spiritu motus, inquit: Deus & sanctissima Dei Genitrix te ab omni periculo, sanctissime pater, & tuos custodiat. Hoc verbum quasi bonum omen desuper sibi adueniens, beatus ille Ignatius suscipiés, alacrius procedebat; & cum habitu illo seruili & paupere omnes latuisset, & in nauiculam conscendisset, ad Principis & Proconesii insulas non solum, verumetiam Propontidis insulas omnes nauigat, aliam ex alia mutans, & in solitudine errans, & montibus & speluncis, atque foraminibus terræ latens, Apostolorum more (vt ita dicam) afflictus & male habitus viuendi rationem quærebat per homines Christi dilectos mendicando.

Photius vero spe frustratus, omnia monasteria, & omnem ciuitatem inquirebat sicubi inuenire posset Ignatium tamquam facem a conspectu ignis auulsam. dum igi-
D tur nihil eorum quæ volebat perficere potuisset, Imperiali mandato grauem illum Orypham destinat, vt cum sex cursoribus insulas omnes & maritimam regionem percurrat. Et sicubi Ignatium capere contigerit, quam primum occidant, quasi totius Imperij perturbatorem & euersorem.] sed quæ postea contigerunt, cum nutu Dei eum habitu mutato latentem, quamuis aliquando proxime accedentes, inuenire minime potuissent, reuersi præda vacui Constantinopolim, idem Nicetas sic subdit.

Mensis Augustus instabat, & tremoribus magnis Constantinopolitana ciuitas con- TERRAEMOTVS EXAGITAT CONST. cutiebatur, & cum omnis domus agitaretur, omnes timor mortis occupabat, clamantes vnam esse terræmotus huius causam, vnum peccatum & impietatem quæ aduer-
E sus Patriarcham Ignatium exercebatur. Quadraginta vero diebus cum durasset terræmotus ita eorum sæuitiam repressit, vt Principes, Michael scilicet & Bardas, iurauerint, quod neque ipse sacer vir Ignatius exul, neque ij apud quos latebat, si manifestaretur, malo vlli forent obnoxij, sed illi liceat absque molestia ad suum reuerti monasterium. Hæc igitur cum audisset Christi athleta Ignatius, seipsum manifestat quam primum Patricio illi Petronio, qui cum Imperatoris auunculus esset ex matre, torquem ipsam Imperatoris cum attulisset, obsidis instar, præbuit Patriarchæ. Hic vero eam collo suspendens, & ad Bardam illum delatus stetit. Cui ille: Cur, inquit, instar fugitiui cuiusdam ad aliam ex alia regione percurrens peregrinaris? Hic vero REDIT IGNATIVS AD SVVM MONASTERIVM. inquit: Christus Rex & Saluator noster præcepit, vt si vos persecuti fuerint, ex hac ciuitate fugite in aliam. Ille itaque victus virtute illius viri illæsum & immunem præcepit in suo manere monasterio, & ita terræmotus quieuit.] hucusque de Ignatio, quæ contigerunt hoc anno, Nicetas.

Hic

Universidad de Deusto
Biblioteca

THEOGNOSTI LIBELLVS AD NICOL. PAP.

Hic modo subijciendus est libellus Ignatij nomine ante fugã eius scriptus a Theognosto, delatusq. ab eodem Romam, & oblatus Nicolao Papæ nomine pariter eiusdem Ignatij Patriarchæ, quo deplorans mala quæ a Photio passus est, appellat eiusdem Pontificis iudicium. Extat in eodem antiquo codice Columnensi post encomium Pselli in sanctum Ignatium, positum ad finem vitæ ipsius a Niceta conscriptæ. est eiusdem libelli hæc inscriptio. A

Libellus qui continet omnia magni Ignatij gesta, missus ad Nicolaum Papam Romanum, scriptus a Theognosto monacho & Archimandrita antiquæ Romæ ex Exarcho Constantinopolitano, nomine Ignatij Patriarchæ.

Ignatius tyrannidem passus, & multis tentationibus agitatus, necnon qui mecum sunt, & horum temporum iniquitatem experti didicerunt, decem Metropolitæ & alij qui adsunt Episcopi, & Præpositorum, & presbyterorum, & aliorum monachorum B infinitus numerus domino nostro sanctissimo & beatissimo Præsidi & Patriarchæ omnium sedium & Principis Apostolorum successori & Vniuersali Papæ, & sanctissimis eius Episcopis & vniuersæ doctissimæ Romanorum Ecclesiæ in Domino salutem.

a Ier. 9. QVAE PASSVS S. IGNATIVS.

Quis dabit capiti meo aquam (vt ait [a] Scriptura) & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo ea quæ mihi contigerunt mala, & persequentium me barbaram immanitatem? In frigore enim, & nuditate, & fame, & omnibus alijs malis instar furiarum me exagitarunt, quindecim quidem diebus in frigidissimo loco, & tempore brumali, secreta videlicet apud ipsos parte clausum detinuerunt & vinctum, rebus necessarijs & omni consolatione priuatum, præsertim cum graui morbo iam detinerer, immaniter nihilominus me trahentes, etiam membra omnia mihi fustibus comminuerunt. Qua vero de causa hæc mihi contigerunt? ecce iam aperio. Fuit mihi C paucis ante diebus magna concertatio cum auunculo Imperatoris, cui nomen Bardas, qui hæc omnia aduersum me tyrannice procurauit. Hunc Bardam frequenter ego sancti Spiritus sermonibus percutiebam; qui me contra comminationibus & calumnijs percutere nitebatur. Nostræ vero concertationis huius causa fuit Herodianum peccatum & incestus. Cumq. Bardas resipiscere minus vellet, illum ab Ecclesia eieci. Imperator hoc audito, aliquando precibus mecum agebat, aliquando grauissimis minis, nisi auunculum suum recipere voluissem. Consilio praterea Bardæ Imperator eo adducitur, vt voluerit matrem & sorores e Regia eijcere. & propterea mihi præcepit, vt ipsas tonderem: quod ego facere recusaui, cum mulieres illæ nullo pacto se tonderi permitterent.

MALORVM ORIGO NARRATVR.

Hac igitur de causa ab Ecclesia electus fui, vapulaui etiam, & exilio mulctatus fui, D & vinctus & clausus ante vestrorum iudicum aduentum, ij etiam qui nobiscum sunt, eadem passi sunt mala. De quibus omnibus cum litteris vos edocuissemus, quas presbytero Laurentio & duobus Stephanis, alteri videlicet Subdiacono, alteri sæculari, Episcoporum Legatorum famulis tradidimus, quos & iuramento obstrinximus, vt vestræ sanctitati illas traderent: nihil horum factum est.

Cum vero nobis mandatum fuit, vt coram tribunali illo nos constitueremus, clamauimus, appellantes sanctitatem vestram, vt ab ea iudicaremur. Sed nullus erat, qui nos audiret. Iterum vocati petijmus ab eis, vt nobis dicerent, quomodo accedere ad eos deberemus, vt monachi & condemnati, vel vt iudicandi? & mihi responderunt, vt eo pacto accederemus, vt digni sumus; quapropter sacris induti vestibus processimus ad Concilium vel potius conciliabulum. Cumq. non procul essemus, quos E misisset tyrannus, in ipsa via publica sacris vestibus me spoliant. Cum vero ad templum compulsi sumus; mittuntur ad nos præfati tres famuli Legatorum, Laurentius, & duo Stephani, & dixerunt mihi: Quanam de causa cum damnatus sis, Ignati, tot de causis, & depositus, sacris vestibus indui non dubitasti? Auellentes igitur me vi ab his qui mecum erant, solum stiterunt Imperatori, qui statim contumelijs me onerat. Ego vero cum dixissem, quod contumeliæ sunt mitiores tormentis, paululum mitior factus est, & mihi præcepit, vt ligneo scamno sederem. & interea colloquio habito, petij vt mihi liceret salutare Rodoaldum & Zachariam tuos Legatos. Quare mihi concessa, illos salutaui. Interrogaui etiam de causa illorum aduentus: Qui dixerunt: Legati sumus Papæ Nicolai, & missi sumus, vt res tuas iudicemus. Iterum interrogaui: an litteras haberent sanctitatis tuæ. Qui responderunt, non habere, quo-

A quoniam non veniebant ad Patriarcham, sed ad eum qui a propria Synodo iam fuerat damnatus, & parati erant ea facere quæ Canones præcipiunt. Ad hæc ego: Adulterum igitur Photium primũ e medio tollite: si vero hoc facere non potestis, nec iudices eritis. Ipsi autem iterum responderunt: Ita vult ille, Imperatorem videlicet indicantes.

Post hæc qui circa Imperatorem erant, venerunt vt consolarentur me, hortantes vt resignarem Patriarchatui, idq. tum blandis verbis, tum comminationibus facere nitebantur: sed nullo pacto vt id facerem, adducere potuerunt. Quapropter ad Metropolitas se conuerterunt, alios alijs de causis calumniantes, vt quod ipsi ratam habuerint resignationem meam, & quomodo iterum peterent me in Patriarchã? Quibus responsum dederunt Metropolitæ, quod cum duo mala fuissent proposita, Imperatoris videlicet indignatio, & populi tumultus, leuius elegimus tunc temporis. Sed vos qui aflB stitis Imperatori, restituite Patriarchæ Ignatio sedem suam, & de nobis nulla vos angat cura. Sed interea iterum qui circa Imperatorem erant, ad comminationes conuertebantur, aperte petentes a me spontaneam abdicationẽ, vt ita adulter Photius absque metu Ecclesiam occuparet. Cũ vero id facere omnino repugnarem, ita dies illa transijt, & concilium dissolutum. Et hoc idem multis diebus faciebant. Cum autem quæ ipsi voluerunt, non sunt assecuti, ad aliud technæ genus conuertuntur. Et cũ mississent prædictos Legatorum ministros, vocant me ad concilium. Ego vero dixi quod illuc non accederem: Neque enim videram iudices illos, Legatos scilicet, aliquid iuxta Ecclesiasticas regulas facere, cum adulterũ & intrusum Photium ab Ecclesia non eijcerent, sed potius cum illo comedebant, & cuius munera iam diu acceperant: (nã apud * Rhædetum vrbẽ illis obuiam missæ sunt vestes sacræ multæ:) quapropter tales iudices nullo C pacto ego accipio, sed ad Papam me adducite, & inde iudicium libenter accipio. Hæc eadem qui mecum erant, alta voce clamarunt. Proinde præfatas epistolas, vt nobis legerent petimus: canonicæ enim demonstrationes & decreta in ipsis inferebantur Innocentij Papæ pro S. Ioanne Chrysostomo, quod videlicet non oporteret Ioannem ad iudicium vocari, antequam ipse ad suam restitueretur sedem. Canon etiam Sardicensis quartus hæc habet: Quod si quis Episcopus depositus fuerit, & dixerit se iterum habere quæ dicere possit ad sui defensionem, non antea in eius sede constituatur alius Episcopus, quam Episcopus Romanæ Ecclesiæ hac de re aliquid decernat. alia etiam multa his similia in epistolis scripta leguntur; quæ te rogamus, vt quæras, o præsidum reuerendissime, & fratrum tuorum studiosissime, ac tu illa legas.

Cum igitur adhuc instarent, quærentes vt nos ad illos accederemus; hoc illis nos reD sponsum dedimus. Vt videmini, fratres mei, neque Canones legistis, neque regulam Ecclesiasticã scitis. hæc est regula: Vt Episcopus qui a Synodo vocatur, per duos Episcopos vocetur, & hoc bis, & ter fiat: vos vero ab altero quidem diacono, altero vero sæculari me vocari vultis. Nos igitur talia responsimus. At illi in medium attulerunt testes, qui dicebant, se paratos esse iurare, quod ego non rite præpositus & electus fui, neque legitime ordinatus. Ad quæ ego iterum respondi: Quinam sunt isti? Et quisnam ipsis fidem adhibebit? & quisnam Canon præcipit, vt Imperator testes adducat? Si igitur ego non sum Episcopus, neque mœchus & adulter Photius: omnes vos indignarum manuum mearum creaturæ estis. Si ex Ecclesia esset mœchus Photius, annuissem fortasse libenter. Nunc vero quomodo alienum ab Ecclesia pastorem illum constituam Christi ouium? Multa quidem sunt, quæ illi sunt impedimento. Vnum QVAE CONTRA PHOTII ORDINATIONEM ALLATA ESSENT. E quidem quod ex ijs est, qui excommunicati sunt & anathematizati, neque hoc solum a nobis passi sunt, vt excõmunicatione & anathemate damnarẽtur, & ab alijs sedibus Patriarchalibus, verumetiam a vestra potestate; damnati videlicet propter scelestũ illum Zachariam, ita vt non haberent facultatem neque sacrum facere, neque cõmunicare, neque alios ordinare; qui nihilominus omnia ea confecerunt antequam absoluerentur. Alterum vero impedimentum, quod sæcularis ordinis erat, & ordinatus est pastor Photius, antequam ouis esset. Præterea quoniam ab anathemate damnato ac depositio fuit ordinatus, necnon quando Metropolitas adduxit, vt sibi adhærerent, petierunt illi ab eo proprium chirographum de me, quod scripsit, adhibito etiam iuramento, se nihil videlicet facturum contra me tamquam eorum patrem. Neque iã quadraginta transierunt dies ab eius ordinatione, quando publice me deposuit, & anathemate damnauit licet absentem. Fregerunt præterea digitos Archiepiscopi Cyzici Photij

Universidad de Deusto
Biblioteca

mandato, & abripuit ab eo Photius exẽplum proprij chirographi, ac eumdem ipſum A
præterea depoſuit,& alios quidem malis & minis adducebat, vt chirographum quod
ſcripſerunt conculcarent, alios vero muneribus lucratus eſt. Tyrannus vero nihil re-
ſpondens ad ea quæ dixeram, venit vt introducerentur illi qui parati erant iurare,
quod non rite & legitime ordinatus fui. Ego vero coram præſentibus Epiſcopis alta
voce dixi: O Patres,accipite vnam mei humilis petitionem, & venite ad nos.

Cum igitur me ſolum accepiſſent & iudices Legati, & tyranni, & ab alijs me ſegre-
gaſſent,iterum rogabant me de his rebus,de quibus antea rogauerant, vt reſignarem
ſcilicet. Cum nihil profeciſſent,ad minas iterum conuertebantur. Deinde reliquerunt
Epiſcopos carnifices illi,qui mecum erant,& receſſerunt.& Epiſcopi iterum ea tracta-
re aggreſſi ſunt. Ego vero dicebam,quod oportet eos diſcere res meas, & tunc petere a
me quæ petunt. & a quonam poſſiint diſcere,præterquam a me ſolo? alius enim nemo B
audet ex tanto numero præpoſitorum & pontificum & laicorum ita libere & ingenue
loqui. Viderunt enim illi Metropolitam Ancyræ veritatem clamantem & dicentem in
Concilio; & quomodo barbarus homicida enſis vagina caput eius percuſſit, & ſan-
guine eius veſtes cruentauit, & quot alia mala præterea alijs fecit. Hæc ego dixi. Et
eum illi poſtridie conueniſſent venire ad me, ſegregati ſumus ab inuicem in diuerſas
domos. Poſt decem vero dies tribunali & conciliabulo Caiphæ tractum me ſtiterunt,
& eos qui falſum teſtimonium dicebant, quod videlicet nec rite nec legitime electus
fui,adduxerunt. Et quot plagas tunc mihi inflixerunt,quid opus eſt dicere? ſeptem
enim diebus cum me ſatis ſuperq. male tractaſſent, ſine cibo, ſine ſomno, ſine quiete
perdurare coegerunt.

Hæc breuibus tibi manifeſtaui. Tu vero ſanctiſſime domine, oſtende in me viſcera C
[a] 2.Cor.11. miſericordiæ,& iuxta illum magnum Paulum dic etiam: Quis infirmatur,& ego non
infirmor? In mentem reuoca prædeceſſores tuos Patriarchas,Fabianum inquam,Iuliũ,
Innocentium,Leonem,& (vt breuiter dicam) omnes qui pro veritate aduerſus iniuſti-
tiam viriliter ſe geſſerũt; & hos imitare,& ad vindictam noſtri, qui tot iniuſta paſſi ſu-
mus,exurge.....] cetera deſunt. Porro Theognoſtus iſte, qui hunc deferebat libel-
lum,ſerius Romam venit quam Legati redeuntes in Vrbem, & legatio ab Imperatore
miſſa ad Nicolaum Papam peruenit; adeo vt non potuerit niſi ſero de veritate rerum
geſtarum Nicolaus Pontifex certior reddi,Legatis ipſis omnia mendacijs obuoluenti-
bus. Meminit autem eorumdem Legatorum reuerſionis Nicolaus Papa in epiſtola ad
[b] Nicol. ep. 10. Orientales iſtis verbis:[b] Miſſi,inquit,præterea noſtri tandem reuerſi,nihil aliud renun-
DE REDITV LEGATORVM ROMAM. tiauere,niſi depoſitum Ignatium,& Photium in ſede Conſtantinopolitana firmatum. D
Poſt duos vero dies Legatus a nobis Imperialis nomine Leo a ſecretis ſuſceptus, duo
volumina obtulit,quorũ vnum depoſitionis Ignatij geſta continebat, alterum vero de
ſanctis imaginibus habebat Acta. Per quæ videlicet cognouimus, quia nec Imperator
epiſtolam noſtrã,qua fratrem & Coepiſcopum noſtrum ad ſolam audientiã ante con-
ſpectum Miſſorũ noſtrorum accerſiri decreueramus in depoſitione ipſius conſacerdo-
tis noſtri,quæ prius ſicut putabatur facta,oſtendit: nec ijdem Miſſi noſtri parilem eius
ac per omnia conſimilem,quam eis in Epiſcoporum conuentu recitare iuſſeramus,de-
monſtrare curauerunt. Sed nec quantũ in eiſdem voluminibus in Latinum ſermonem
ex Græco tranſlatis reperitur, ordo legitimus & a ſanctis Patribus vſitatus in lectione
ipſius epiſtolæ extitit obſeruatus: quamuis ex his,quæ in cõuentu,qui poſterius pro ſa-
cris imaginibus collectus eſt,ex ea lecta ſunt,nõnulla addita,multa mutata, plura ſub- E
tracta reperiantur; & per omnia talis effecta ſit,vt aut nihil,aut parum aliquid nos per
eum de crebro dicti comminiſtri noſtri Ignatij diſpoſuiſſe cauſa videremur: Quidquid
enim de ipſius receſſu vel præiudicio,quidquid de ſententia non a Romano Pontifice
ſecundum morem in eum prolata, quidquid de violatis paternis definitionibus, quid-
quid de Photij ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodã calliditatis tranſcen-
dentes, etiam ſanctorum Patrum inſtituta, quæ ſancti Spiritus afflatu ſunt edita; ne
ad Concilij peruenirent notitiam, more ſuo, falſidici tranſcenderunt, & cum diuini-
tus tributa talenta fuerint, velut in quodam ſudario ligata, ſub terra penitus abſcon-
derunt. Quo comperto, moleſte tulimus; & quid ſine miniſtris noſtris actum fuerit,
confeſtim intelleximus, qui talia cum Miſſis noſtris perpetraſſe,patenter agnouimus.
Aut enim iuſta fuerunt quæ iuſſimus,ſicq. cõſequenter oportuit ea ſeruari: aut ſi iuſta
putata

A putata non ſunt;in quo iuſta non fuerunt, per aliud ſaltẽ ſcriptũ exponi & nobis referri,& ſumma ratione debuerunt pariter oſtẽdi. In nullo tamen horũ oportuit ea vel Eccleſiã, quæ apud vos eſt,cognitione priuari,vel aliqua falſitatis deprauatione fraudari.

Detulit præterea idem Leo Imperialis Legatus Auguſtales litteras,deprecãtes,quatenus in depoſitione Ignatij,& in confirmatione Photij cõſenſum præberemus & ſubſcriberemus. At nos,diuina docente gratia,dum idem adeſſet Miſſus,conuocata tota, quæ apud nos eſt,Eccleſia,decreuimus & ſtatuimus atque profeſſi ſumus coram ipſo, & coram ſancta Eccleſia, ſicuti & nunc per eamdem, ac per vos profitemur corã vniuerſali ſancta Chriſti Eccleſia, pro deiectione Ignatij, vel conſecratione Photij numquam miſiſſe,neque miſſuros eſſe, & in depoſitione Ignatij, & promotione Photij nũquam conſenſiſſe, numquam conſenſuros eſſe. Ex his ſæpius dictis & palam renuntiaB tis,atque Apoſtolatus noſtri epiſtolis taliter inſertis,& eidem Leoni a ſecretis tam Imperatori quam Photio ad deferendum datis, hunc a nobis remiſimus.

Igitur cum hæc gerebantur, nondum Rodoaldus & Zacharias Epiſcopi, quos(vt præmiſſum eſt) Conſtantinopolim miſeramus, confeſſione propria vel ſynodali examine conuicti erant, aut patenter oſtenſi, quod ipſi depoſuiſſent Ignatium, vel communicaſſent adultero Photio; quamuis hoc & illa concilia quæ imminentibus illis Conſtantinopoli celebrata ſunt, videlicet tam id quod aduerſus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro ſacris imaginibus collectum eſt, patenter innuerint, & Imperialis epiſtola clare denuntiauerit, atque præfatus Leo a ſecretis regius Legatus ijs negantibus in facie ſæpiſsime atque conſtantiſſime coram nobis & primoribus Eccleſiæ noſtræ iam dixerit.

C Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam venientium, quinimmo perſecutiones a fautoribus Photij commotas fugientium ſenſim eoſdem cœpit Epiſcopos, muneribus fuiſſe corruptos, diffamare: & quod communicaſſent Photio & depoſuiſſent Ignatium,diuulgare. Quo audito,&c.] pergit dicere de congregato aduerſus Legatos concilio. Sed antequam de eo agamus,de litteris per Leonem Legatum Imperatoris ad Nicolaum Papam Romam allatis dicendum eſt.

Conſtat quidem (vt modo vidimus) perlatas fuiſſe litteras Michaelis Imp. ad Nicolaum Pontificem,easq. eius argumenti fuiſſe, vt cum de rebus geſtis Conſtantinopoli eum certiorem redderent, preces continerent eiuſdem pro confirmatione Photij promotionis,& depoſitionis Ignatij. At non extant illæ, ſed ex reſponſione eiuſdem Pontificis, quales fuerint,perſpicue dignoſcuntur. Attulit inſuper ad eumdem Nicolaum
DE LITTERIS MISSIS AD NICOLAVM PAP. AB IMP. ET PHOTIO.
D Papam litteras ab ipſo intruſo Photio, & quidẽ eiuſmodi, vt miretur,ſi quis eas legat, hominem perſecutorem Catholicorum,inuaſorem alienæ ſedis,ſpirantem vndique furorem,tã copioſe, tamq. ornate loqui de mutua charitate. plane dixerit alterũ Saulem prophetantem inter prophetas,qui tamen haſta ſtudeat confodere innocentem. Extãt ipſæ quidem in ſuperius citato codice Columnenſi, quas ab eodem viro diſerto Petro Morino Latinitati traditas ſumus hic tibi integras deſcripturi, de quibus eſt vt mireris hominis ſicut ingentem vafriciem, ita in dicendo facundiam, vtpote qui in ſcribendis litteris apprime verſatus eſſet, cum antea fuiſſet a ſecretis eidem Imperatori. ſic autem ſe habent.

In omnibus ſanctiſsimo, ſacratiſſimo fratri & comminiſtro Nicolao Papæ ſenioris Romæ Photius Epiſcopus Conſtantinopoleos nouæ Romæ.

E Charitate vere nihil venerabilius eſſe,nec pretioſius,& communibus ſententijs confeſſum eſt,& ſacris eloquijs teſtatum. Per eam enim ſeparata coniunguntur, & pacificantur pugnantia,& iuncta, domeſticaq. magis conſociantur,ſeditionibus,contentionibusq. aditum non præbentia. Ipſa enim non cogitat malum, ſed omnia ſuffert,omnia ſperat,omnia ſuſtinet; nec vmquam(iuxta bonum [a] Paulum)excidit. Ipſa & famulos qui offenderunt,dominis reconciliat, naturæ eumdem honorem ad defenſionem [a] 2. Cor. 13.
lapſus opponens. Ipſa & dominorum ſæuientem furorem leniter ferre miniſtros edocet,fortunæ imparilitatem conſolans ex eorum qui eadem patiuntur ſimilitudine. Et patrum in filios iracundiam mitigat atque exhilarat; & muſsitationem filiorũ in parentes, ſine dolore accipere hortatur, naturalem habitum & affectum mutuũ armans contra eam diſiunctionem quæ a natura abhorret: & amicis rixã incidentem facile repellit,vt communes ſales æque ac naturam reuereãtur adhortans: & eos qui in eadem

Universidad de Deusto
Biblioteca

de Deo, rebusq. diuinis sententia sunt, quamuis sint locorum interuallo disiuncti, & oculis inter se numquam viderint, coniungit & sententijs conglutinat, & veros facit amicos; ac si forte alteruter ad incusationes inconsiderantius venerit, casui illi medetur, omniaq. redintegrat, firmum coniunctionis vinculum conseruans. A

CAPTAT BENEVOLENTIAM.

Hæc & nostræ mediocritati persuasit, nō grauiter obiurgationes ferre, quæ a vestra paterna sanctitate iaculorum instar emissæ sunt; ac fecit, vt arbitrarer, perturbati animi hos fœtus non esse; nec mentis offensionum & inimicitiarum cupidæ verba; sed potius affectus veri ac nihil fingentis, & Ecclesiasticum ordinem subtiliter examinātis, atque ad summum accurata diligentia ducere nitentis. Nam si propter summam benignitatem non concedit malum vt malum cogitare: quomodo sinet, malum esse, pronuntiare? ea enim ratio benignitatem esse nouit, quæ eousque progreditur, vt eos etiam qui dolorem dant, beneficio afficiat. Quoniam vero nihil prohibet, quominus & fratres cum fratribus, & cum patribus filij in vero dicendo libertatem obtineant (nihil enim amicius veritate) licet & nobis libero sermone vti ac scribere non contradicendi studio, sed defendendi voluntate. B

ELICIT COMMISERATIONEM.

Oportuisse nempe vestram in virtute perfectionem, ante alia omnia considerantem inuitos nos ad hoc iugum tractos esse, non increpare, sed misereri, nec despicere sed cōdolere. Misericordia enim & humanitas ijs quibus affertur vis, debetur, non obiurgatio aut contemptus. Vim enim subijmus: quantam autem, Deus, cui omnia etiam occulta aperta sunt, ipse simul scit. inuiti detenti sumus: in custodia æque ac fontes habiti: custodijs obseruabamur: suffragiū de nobis, nobis renuentibus, latum: creati sumus flentes, querentes, ipsi nosmetipsos ferientes, & afflictantes. sciunt hæc omnes: non enim in angulo facta sunt; at impressionis & (vt ita dicam) obtrectationis magnitudo historiā ad omnes pertulit. Quid igitur oportet in eos, qui multa grauia & acerba passi sunt, inuehi, obiurgare, conuicijs appetere potius quam misereri, & pro viribus cōsolari? Decidi e vita pacem habente; decidi a tranquillitate dulci & placida; decidi de gloria (si tamen quibusdam mundanæ gloriæ amor est) excidi e chara quiete, e pura illa & iucundissima cum ijs qui mihi proximi erant, consuetudine, e conuersatione doloris experte & doli & reprehensionis. Nemo erat qui me incusaret, nec alium quemquā ego accusaui vel aduenarum vel indigenarum, nec vero hominum minus familiarium, nedum amicorum. Non ego sic vmquam dedi alicui dolorem, vt contumeliam in nos exspueret: nisi forte velit quis susceptā pro pietate pericula intueri: nec quisquam in me ita peccauit, vt vsque ad contumeliam in ipsum lingua laberetur. Adeo erant omnes erga nos benigni: nostra vero ratio, quæ fuerit, illi, quamuis taceam, clamant. Me amici magis diligebant quam consanguineos suos: at vero cognatis meis existimabar & cognatorum charissimus, & cognatus omnium amantissimus. C D

DEFLET PRISTINAM FELICITATEM.

Fama vero studij erga me proximorum meorum, ignotos quoque ad diuinū amorem trahebat, & ad amicitiæ vinculum: nec eos fortasse laudum de me habitarum vmquam pœnitebit. At hæc quomodo sine lacrymis commemorari possunt? Nam domi manentem grata voluptatum complectebatur oblectatio, cum discētium laborem intuerer, studium interrogantium, alloquentium exercitationem; quibus rebus informatur sententia, ne facillime possit decipi: eorum præterea, quorum mens scholis Mathematicis exacuebatur, vel qui Logicis methodis verum inuestigabant, vel quorum sensus diuinis eloquijs ad pietatem dirigebatur: qui aliorum omnium laborum est fructus: talis enim chorus, domus meæ chorus erat. E

Ad regiam rursus aulam sæpe adeunti præsto erant prosequentium vota, hortatione morarer: nam præterea qui satisfacere animo meo omnes vellent, hic honor mihi habebatur eximius, vt voluntatem haberem, modum in Regia commorandi. Redeunti rursus ante portas stans chorus ille sapiens occurrebat: quibus propter virtutis præstantiam maior quam ceteris fiducia concessa erat: alij contenti erant salutem dixisse: alij ostendisse tantum expectationem suam. Atque hoc in orbem fiebat, nec occultis consilijs prohibitum, nec inuidia intermissum.

Ecquis nam tali vita summotus libens mutationem, ac fine lamentis ferat? His omnibus excidi. super his ingemiscebam. Hæc cum abstraherentur, fontes lacrymarum profluebant, ac doloris caligo circumfundebatur. Sciebam enim cum nondum essem expertus, multiplicem huius sedis turbationem & solicitudinem. sciebam fasti-

A fastidium & contumaciam promiscuæ turbæ, lites inter ipsos, inuidiam, seditiones, mutuos impetus, contumeliam in præfectos, & mussitationem, si quando quibus egent, qui petunt, non adipiscuntur, & quando ad horum voluntatem illi se non conformant, nec accommodant: despicientiam rursus & contemptum cum ad postulatum adduxerint, & detraxerint ad voluntatem suam. non enim in voluntaria gratia, sed in violento iussu deputant optati sui euentum. ac vulgus potestatem nactum imperij in eum qui rerum potitur, tum sibi, tum rectori perniciem creat. Nauis etenim facile mergetur, cum nautæ gubernatore depulso, simul omnes gubernant. Et exercitus funditus interibit, cum eorum quisque nulli Duci obtemperans, sibi aduersus alterum officium Ducis arrogat. Cur autem quis singula prosequatur? Nam sæpe necesse est, perfectum colorem oris sui in tristitiam mutare, cum non ita afficiatur
B animus: ac rursus interdum, animo dolente lætum præbere os: & irasci nonnumquam cum iratus non sit: & subridere dum angitur: talis enim scena eorum est, qui multitudinis præfecturam suscipere adiudicati sunt. Antea vero qualis est? amicus amicis non grauis: qualis affectio est, talis species.

Nunc autem est, vbi acerbe necesse est increpare amicos, & propter mandatum cognatos spernere; & peccantibus apparere grauem. Inuidia vndique, licentia diuturnitate temporis confirmata. Quid me oportet cetera commemorare? qualia perpetior insectans Simonem? quales quotidie tentationes sustineo, mundanam licentiam sermonis a sacro conuentu prohibens, & contemptum potiorum rerum, & diligentiā vanarum? hæc prouidebam, & animus mordebatur. nec vero meæ est opis, hæc conuellere. fugiebam suffragium, deprecabar creationem, præfecturam ingemiscebam.
C verum declinari non potuit quod erat præfinitum.

Sed cur hæc scribo & scripsi prius? ac siquidem credita sunt; nunc iniuriam accipio, a misericordia desertus. Sin ijs non est creditum, rursum afficior iniuria, qui vera scribam nec fidem faciam. sic vndique miser sum. A quibus sperabam doloris nacturum me subleuationem, inde increpor: a quibus exhortationem & consolationem, inde ad dolorem dolor adiungitur. Te non oportebat, inquiunt, affici iniuria: hoc dicito ijs qui intulerunt. Non oportuit tibi afferri vim. Egregia sane lex. sed qui obiurgandi? nonne qui vim fecerunt? misericordia quinam digni? nonne ij qui vim subierunt? at si quis eos sinit, a quibus est illata vis sincrepat autem eum qui vim passus est: sperabam tuæ iustitiæ posse me in eum iudicium implorare. At Canones, inquit, violati sunt, quod ad pontificatus fastigium e laicorum ordine ascendisti. Sed quis violauit?
D is qui vim irrogauit, an qui per vim & inuitus attractus est? sed resistere oportuit. Quousque? restiti enim, & plusquam oportuit. Quod si sic non prouidissem infestorum ventorum procellas sæuiores fore, restitissem etiam vsque ad ipsam mortem. Quales autem Canones hi, quorum asseritur præuaricatio? quos ad hunc vsque diem Constātinopolitanorum Ecclesia non accepit. Illorum dicitur transgressio, quorum tradita est custodia: quæ vero tradita non sunt, ea non custodita, transgressionis non inferunt crimen.

Satis erant quæ iam exposui, ac multo etiam plura quam conueniebat. Nec enim ad hæc adductus sum vt me iusta defensione commendarem. Quomodo enim aliter esse posset, cum optabile mihi esset omnimodis hac procella liberari, & hoc leuari onere? sic ergo sedis appetens sum, sic vehementer eam retineo. Nō enim a principio quiE dem oneri thronus fuit, progressu vero temporis expetitus est: sed quemadmodum ingressus sum inuitus, sic inuitus sedeo. Quod autem initio mihi vis facta sit, cum ex alijs, tum ex hoc demonstratur, quod a principio vsque adhuc velim cedere hac sede. At si mihi grata scribenda erunt; non oportuit benigna, ceteroqui & laudabilia scribi: Accepimus, lætamur, & gratias agimus sapientissimo Deo, qui Ecclesiam gubernat. Hoc vero ex laicorum ordine, laudabile non est: idcirco ambigui adhuc sumus, & perfectū assensum in Apocrisariorum nostrorum reditum distulimus. Verum scribi debuit: omnino non assentimur, non probamus, non accipimus, nec vero vmquam accipiemus: qui accurrit, qui præsulatum nundinatus est, qui non est iustis suffragijs factus: in omnibus improbum: Abi hac sede, & de pastoris munere. Qui ita scripsisset: mihi scripsisset iucūda, quamuis falsa pleraque. An vero oportebat, qui in ingressu affectus erat iniuria, in egressu itidem iniuriam accipere? & qui aliena proteruia inuitus ad hæc inciderat:

Universidad de Deusto
Biblioteca

derat: magis etiam præcise ac proterue expelli? Qui sic affectus est, quiq. hæc cogitat, A
nō valde curat, nec laborat de calumnijs propulsandis, quarum hæc potestas sola est,
vt ei thronus adimatur. Satis ergo, vt dixi, hæc fuerant.

At quoniam propter nos nobiscum qui ante nos fuere, sancti ac beati Patres periclitantur in calumniam & crimen venire, vt Nicephorus & Tarasius: (nam hi quoque ex ordine laico ad pontificatus fastigium peruenerunt, qui memoriæ nostræ clarissima lumina, pietatisq. egregij præcones, veritatem & vita & verbis cōfirmarunt:) existimatui quæ restant, orationi oportere adiungi; dum ostendo beatos illos viros crimen omne vincere, & calumniam omnem superare. Quod si ne alij quidem hos in crimen vocare audent, quod autem e laicis ad pontificatum ascenderint, in offensione & scandalo ponunt: reprehendunt sane quos nec reprehendunt: nam hi quoque laici sunt producti; quos rursum in honore habent & admiratione, eorum non fugiunt vituperationē. B
At hi, Tarasius & Nicephorus in sæculi vita astrorum instar collucentes, in sacerdotū ordinem allecti contra regulam & formam Ecclesiasticam Ecclesiæ præfuerunt. Absit a me, vt hanc emittam vocem, aut alium hæc dicentem audiam. Hi enim regularū accurati fuere custodes, propugnatores pietatis, impietatis accusatores, orbis terræ lumina, ex diuinis eloquijs verbum obtinentes vitæ. Quod vero regulas, quas non norunt non seruarunt: nemo eos iure reprehendere potest. Sed quod eorum quæ accepere, custodes fuerunt, idcirco a Deo glorificati sunt. Nam ea quæ tradita sunt, conseruare, stabilis est mentis, ac nouitatis studium repudiantis. At de ijs quæ non acceperis, legem, vsu non hortante, ferre, aut custodiam inducere præproperum studium est animi res nouas molientis, atque errabundi. Propria enim quisque mensura ac regula cōtinetur & dirigitur. Multi Canones alijs traditi sunt, alijs ne noti quidem sunt. Qui accipit & C
violat, dignus qui in iudicium inducatur: qui vero nō nouit, nec recipit, quo modo obnoxius est? Multæ quoque leges ab ijs quibus impositæ erant, custoditæ sunt, ac demōstrarunt Dei famulos eos esse, qui custodierunt: qui vero non acceperunt, ideoq. animum ad ea non aduerterunt, nihilominus Deo amabiles esse cogniti sunt.

Atque in manibus sunt exempla. Abrahā circumcisus, incircumcisus Melchisedech, qui ad similitudinē Filij Dei, & principium ortus sui & finē habuit incognitum. Enimuero Abrahæ custodiam circumcisionis probans Deus, nusquam apparet ipsi Melchisedech transgressionis inferens exprobrationem. Nec vero quisquam hunc legis violatæ vmquā accusabit, aut illum, quod facinus circumcisionis ausus sit. qui eos insimulare velit, redarguetur. Atque prognatis ex Abraham, qui eam legem in sinum acceperat suum, mortis pœna proposita erat, si quis transgressus esset, quæ nō ab hominibus modo inferebatur, sed etiam vehementi ipsorum Angelorum interminatione. Et cum in D
eo Abraham & Melchisedech dissiderent, gratam in communem Dominum mentem ac pietatem & consimilem inter se cultum seruabant. Ex quibus neutri ab altero vituperatio impingebatur; sed in potissimis rebus constantissima inter eos, & in rerum nouarum studio aliena societas non sinebat ceterarum rerū discrimen curiosius intueri. Nam reuera communia omnibus sunt, quæ omnes custodire necesse est, & ante alia quæ de Fide habemus, vbi vel paulum declinare, est mortifero se piaculo obstringere. Quædam proprie alios consequuntur, quorum prætermissio eis mulctam affert, quibus illa tenenda data sunt: qui vero non acceperunt, hi propterea quod non obseruauerint, minime condemnātur. Et quæ œcumenicis & communibus præcepta sunt suffragijs, conuenit ab omnibus custodiri: quæ vero Patrum aliquis exposuit, auctoralis E
definiuit Synodus, eorum qui seruant, non efficit superstitiosam mentem: qui autem non acceperunt, ea præterire sine periculo possunt. Sic tonderi alijs patrium est, alijs synodica etiam definitione abijciendum.

† Videtur obscure orare, vt misericordi indulgentia & dispositione Sedis Apostolicæ Episcopi nomen obtineat & dignitatem, cum sortiretur Ignatius restitutum iri. Sic Concilium Ephesinū de Eutychio ad sacram quæ est in Pamphylia Synodum Sidæ collectam: Sida quidem Pamphyliæ est Metropolis. vel (qđ non minus verisimile est) ex eo orat, ne restitueretur Ignatius, sed tantum sit contentus nomine Episcopi frui dum viueret. sic astutus homo, quod maxime velit, haud admodū se curare demōstrat.

Bonis enim verbis hæc dici oportebat, vt & nos diximus. Quod si eum Canonem, qui in † Sida, proposuissemus: graues atque importuni fuissemus. ita præter vnum, alia Sabbata obseruare, nobis reprehensione non caret, alijs vero plura vno ieiunantur, ac traditio putat se effugere vituperationem, quæ consuetudine Canonem peruicit, eoq. potior fuit. Legitimis nuptijs presbyter Romæ vxori coniunctus non inuenitur: nos vero eos qui vnico coniugio vitæ suæ moderati sunt, edocti sumus in presbyteri gradum efferre, eosq. qui hoc in discrimine ponunt, ac se secernunt, ne ab his Domini corporis participationē capiant, vndique excludimus, eodem loco ducentes eos qui

A qui legem aut fornicationis sanciunt, aut nuptiarum tollunt. Item si quis apud nos presbyterij consecrationem præteriens, Episcopi honore diaconum effecerit, vtpote qui maxime deliquerit, condemnatur: quibusdam vero pari ducitur loco, e presbytero prouehere Episcopum, & e diacono, medium transilientibus ordinem, ad Episcopi abripere dignitatem. Et quidem inter hæc quantum interest? Aliæ enim in vnoquoque ordine & gradu orationes, aliæ ceremoniæ, alia item ministeria, aliæ & obseruationes temporum & morum probationes. Verum quod quis in legis loco non accepit, eius non obseruati defensionem hanc objciens, quod non receperit: ab eo ratio nulla poscetur. Sin quis apud nos conuinceretur hoc fecisse, nemo ei vllam veniæ guttam instillauerit: minorum enim legum inulta violatio, tritiores homines ad
B maiorum contemptum facit. Alijs semel factis monachis esus carnium non execrantibus, sed se exercentibus vsque interdicitur: ab alijs vero non diu hoc obseruatur. Ego & hominum audiui sermonem veritatem magno in honore habentium, cum nempe occasione eius qui Alexandrinorum Ecclesiæ præsul futurus erat, hanc rationem subire cogi: quod ex aliquo ijs in locis casu constitutum est: se numquam ab esu carnium abstinere. At apud nos monachi habitum nemo vmquam in clerici commutarit: nonnulli autem, cum voluerint monachum ad Episcopi fastigium attollere, eum orbiculariter tondentes, priorem habitum immutant. Ita, vbi nulla est præuaricatio Fidei, nec communis & Catholici decreti euersio; cum alijs apud alios mores & leges custodiantur; nec custodes iniuste agere, nec eos qui non acceperunt, contra legem facere, is qui recte iudicare norit, definiat.

Et vero quod a nobis in crimine ponitur, si cum nonnullis quæ admemorata sunt,
C conferatur, recti & veri existimationem habebit: & alia quidem nefariorum & execrabilium loco ducuntur, hoc vero laudi est, & putatur esse pulcherrimum, hoc vsque adhuc & factum esse, & fieri, libera voce, & sententia, & vultu prædicatur. Quomodo enim non summis laudibus quis efferatur, quod nondum sacerdotum ordinem assecutus, ita vitam suam moderatus est, vt & alijs, quibus sacerdotium obtigit, & ab omni reliquo cœtu ad pontificatum alijs præferatur? Quædam vero ne ab ijs quidem qui delinquunt (quod quidem sciam) quod fiunt, laudantur ob summam fortasse absurditatem, aut nescio quid dicam, ijs qui fecerunt, inficiationem veritati anteponentibus. Quis enim Sabbatissare, qui in Christianis censeatur, etiam si millies his succumbat, non eiuret? Quis se coniugium execrari legitimum, nisi quis impiorum ac sine Deo hominum sententiam opifici proponat, & ei hypostasi, quæ inde per
D bonitatem extitit? Quis autem Dominicorum & paternorum, & synodalium decretorum (ne sigillatim dicam) non reuereatur confiteri, se moliri contemptum? Ex laicis sane eum qui sacrum vitæ genus susceperit, ad pontificatum promoueri, valde consequens esse diuinis Patribus, non verbis pronuntiatum, sed re ipsa gestum, magnæ vtilitatis sponsæ Christi Ecclesiæ causa, in pluribus demonstratum est.

Ad hæc, aspice, si vis, & ministeriorum varietates quæ in orationibus, quæ in inuocationibus, in ordine & consequentia, in temporis diuturnitate & breuitate, in multitudine & paucitate. Et quidem in ijs (o miraculum) communis panis in corpus Christi mutatur, & commune vinum sanguis eius fit, qui eum in redemptionem nobis de proprio latere cum aqua effudit. & horum discrimē ac varietas vniformem, Deificamq. Spiritus gratiam multipliciter, & inuariabiliter susci pi ab ijs propter quæ
E hæc geruntur, non prohibuit. Quin etiam testes apud nos & regulis nostris ad tres numeramus: qui si ceteroqui vitio careant, satis sunt ad fidem veritati faciendam, quamuis in Episcopi crimen adscisca ntur: apud alios vero nisi testium numerus superet septuaginta quasi populum, qui accusatur, quantumuis in re ipsa fuerit deprehensus, omni crimine liber absoluitur. Satis quæ dicta sunt esse duco hominibus æquis, quiq. non malint, quam intelligere, redargui. Quid autem figura capillorum, ac temporis prorogatio ad sacerdotium suscipiendum potest? mores enim hominem ante sacerdotij figuram dignum ostendunt, tametsi nondum quis ei manum imponat, nondum didicit preces. Multi vero, quos mores fugiunt, habitu venerandi, in habitu consistunt: Etenim capillorum resecatio signum est conuersationis a mortuis operibus puræ. Et qui ita est, quamuis signi tuba nondum insonet, vitam eius prædicans puram, hic in nihilo mihi eo inferior virtute est, qui signum gerit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Atque hæc dicemus non nos ipſos commendantes. abſit. æque enim nos a moribus A
atque ab habitu abfuimus, tantumq. abeſt, vt hæc de me ipſo dicam, vt verius, ſi qui
nos velint riſu ac dicterijs inceſſere, poſſint magis ex moribus ſacerdotio dignis, quam
ex figura in nos inſurgere. Non igitur pro nobis hæc, ſed pro ijs quos ante diximus,
ſcribuntur. Patribus enim male audientibus pro ijs non decertare metuo: nam tace-
re cum defendendi poteſtas ſit, & comœdijs inceſſere, non multum diſtat: a parrici-
dij vero crimine ipſa quoque natura abhorret. Non igitur Taraſius aut Nicephorus
in crimen adducendi, qui vitam throno etiam ante habitum præbuerant dignam.
Neque Ambroſius male audiet, quinimmo Latinis (ſat ſcio) incutiet pudorem: niſi for-
te alius exoriretur Ambroſius, Latinitatis decus, quiq. Latino ſermone multa, eaq.
vtiliſſima ſcripſit. Nec vero Nectarius in reprehenſionem incidet, cui Synodus vni-
uerſalis confirmauit Epiſcopi dignitatem; cuiq. ſi quis obtrectare conatur, non eum, B
ſed Synodum potius in ius vocat. Et quidem eorum vterque non e laico ſolum ad
Epiſcopatus progreſſus eſt conſummationem, ſed cum nondum eſſent initiati, ſimul
& baptiſmatis munus ad pontificalem gratiam meruerunt. Quod ſi horum neutrum
quiſquam ad reddendam rationem accerſere audet, etiam valde confidens, non Ta-
raſium quidem noſtrum proauunculum, nec Nicephorum illius & generis & ſedis &
morum dignum ſucceſſorem. Prætermitto in præſens & Theologi parentem Grego-
rium, & Cæſareæ Thalaſſium, & pontificum vitam reliquorum, qui conſimili ordi-
ne & ritu ſuſcepto præſulatu Eccleſiarum, omni vituperatione & calumnia caruerunt.

DE SANCITIS CANONIBVS AFFERT RATIONEM.

Atque hæc pro quibus dici conueniebat, dicta ſint. De nobis autem vnum dictum
eſt, ac dicetur. Inuiti huc adducti ſumus: vſque adhuc retinemur, & ſedemus. De-
monſtrantes autem nos obtemperare paternæ veſtræ charitati, aperteq. oſtendentes, C
non contentionis cauſa hæc dicta eſſe, ſed beatorum noſtrorum Patrum purgationis:
aſſenſi ſumus vt [a] ſynodice promulgaretur, ne poſthac ad Epiſcopatus ſublimitatem
confeſtim extollerentur, qui e laicis vel monachis crearentur, niſi per ſacros deinceps
gradus procederent. Nam vbi offenſionis morbus Patribus exoritur, niſi forte medi-
cina lædat (quandoquidem nonnullos vitio ſuo offendi ſumus edocti, cum ſponte
propter inuidiam cæcutiunt) parati ſumus occaſionem tollere offenſionis & ſcandali,
facillimamq. præbere, ſublato eo quod turbabat, ægritudinis curam. Quamobrem
de rebus præteritis conſilium accipere, & poſtulare vt ea quæ apud vos eſt, regula
teneat, Patribus erat contumeliam admetiri, & ab ijs qui nihil deliquiſſent, pœnas
expetere. In poſterum vero id concedere, & permittere multorum iudicio, nec Patri-
bus contumeliam affert, nec cuiquam pœnam iniuſtam, ac ne damnum quidē irrogat. D
Quæ enim conſtituta ſunt, cuſtodire oportet; & patribus filios ius faſq. eſt obedire.

[a] *Can.* 17 repetitus in Octaua Synodo Photiana inferiui ſub Ioan. Papa Octauo habita.

Idcirco alterum quidem non accepimus, ſed repulimus, & alijs vt repellerent, ſua-
ſimus, atque ſuadebimus: alterum vero & adſciuimus, & ſynodaliter egimus. at-
que vtinam pridem Conſtantinopolitana Eccleſia regulam hanc ſeruaſſet. Sic enim
fortaſſe intolerabilis violentiæ, & influentium in me opprimentiumq. incommodo-

MVNVS EPISCOPORVM.

rum turbam effugiſſem. Verum alijs quidem ob ſalutem & curarum liberationem
regula ea ſcripta eſt: mihi vero crebri laborum, ægritudinumq. influxus quæ libera-
tio, quæve ratio & via inueniri poterit? Quod inſtabiles ſtabilire oporteat, ignaros
edocere, ineruditos erudire, & ratione ac ſermone eos aggredi, qui ægre conuertun-
tur, & flagris proteruos reprimere, ignauos excitare, auaris perſuadere pecuniarum
deſpicientiam, atque pauperum amorem; refrenare ambitioſos, itaq. aſſuefacere, E
vt honorem expetant qui honorabiliorem, diuinioremq. animam efficiat; ſuperbos
deorſum trahere, eoſq. ad modeſtiam hortari, & ad modice de ſe ſentiendum; impu-
ros ac libidinoſos & fornicarios comprimere, & ad temperantiam conformare; pro-
hibere iniurias, homineſq. ad iuſte agendum adducere; lenire & manſuefacere ira-
cundos, puſillanimes conſolari; ac ne cetera ſigillatim enumerem, conſuetis paſ-
ſionibus & improbitate & nequitia quæ tum animas in ſeruitutem redigunt, tum cor-
pora ſordidant, ſtudere vel inuitos eos liberare qui ijs tenentur, eoſq. Chriſto veros
famulos offerre. Et qua ratione quiſquam cui tot, tantarumq. rerum cura ſit impo-

HAERESES QVAE VIGERENT ADHVC IN ORIENTE.

ſita, non ademptionem magis quam adminiſtrationem huius Principatus requirat?
In circuitu rurſus impij: Alij imaginem Chriſti conſpuentes, & ipſi Chriſto in-
ea obtrectantes: Alij naturas in eo confundentes, aut abnegantes, & alij nouæ na-

turæ

A turæ inductione priores exterminantes, & Quartam Synodum innumerabilibus male-
dictis inceſſentes, aduerſum quos nobis bellum excitatum & multo tempore ge-
ſtum, multos in obedientiam Chriſti captiuauit. Ecquis mihi det, vt omnes capti-
uos videam? Vulpes rurſus ex latibulis ſuis prodeunt, eosq. qui multis ſimpliciores
ſunt & praue faciles, per fraudem, vt pullos deuorant. Schiſmaticas dico vulpes,
quarum abſcondita eſt malitia, multo ijs infeſtior, qui aperte inſidiantur. Nam in-
gredientes in domos, iuxta diuinum [a] Apoſtolum, decipiunt mulierculas oneratas [a] 2. Tim. 3.
peccatis, quæſtum ſibi eſſe ducentes ingluuiei & vanæ gloriæ, & ceteræ omnis volu-
ptatis atque impuræ libidinis, artificioſam in ſanctam Eccleſiam inſurrectionem.

Solent enim, vt plurimum, vulgi mores propter infirmitatem & inſtabilitatem men-
tis, nouitatibus, nouiſq. factionibus magis ſtudere, quam bonis inſtitutis niti. quorum
B omnium quamuis audaciæ & contumeliæ flamma extincta ſit, ſynodico [b] decreto pa- [b] Can. 15. Oct. Synod. ſub Phot.
ternæ veſtræ religionis, ſententia in eos ſua per venerabiles Vicarios ſuos opitulantis:
attamen fumus eos adhuc mordet & angit, qui gregi accommodate præeſſe volunt,
ac exiguum eorum, qui paſcuntur, peccatum, magnum ſuum damnum eſſe ducunt.
Ac fortaſſe his Canonibus conſtitutis, quibus integra Romanorum Eccleſia conſerua-
ta eſt, inſanis ſchiſmatibus non diuiſa, diſſipabitur fumus & caligo diſcutietur, ac
nobis mœroris præbebitur conſolatio. Non enim tantum Canon præfatus iuxta ex-
hortationem veſtram cuſtodiri iuſſus eſt; ſed & alij, veſtris Vicarijs aſſentientibus,
ſunt traditi, quorum vis & robur, & multam Eccleſiæ pacem afferet, & debitum
honorem gloriamq. ijs dabit, qui dudum quidem acceperunt, nunc vero impertiue-
runt. Nec vlla regularum a beatiſſima in Deo paternitate veſtra definitarum quin
C ſanciretur prætermiſſa eſſet, niſi quædam Imperatoria refragatio pluſquam voluntas
noſtra pollens, de reliquis non ſanciendis interceſſiſſet. Idcirco vna cum venerabilibus
Vicarijs in rem eſſe arbitrati, non, dum omnes Canones expetuntur, ſummam rei amit-
tere, complures obtinendo, reliquorum damnum in præſens ſubijmus. Optimum
enim eſt quidem eorum quæ quis expetat, nullo excidere: at deſperantis eſt, nec ſa-
tis ſanæ mentis, cum plura dantur de ijs quæ non dantur, nimis eſſe curioſum, ac de
his contendentem, omnibus ſeipſum priuare. Ideoq. eos, de quibus ſententiæ conſo-
næ dictæ ſunt, ſynodaliter expoſuimus, vnaq. in litteris cum ijs quæ a nobis prius ex-
poſita fuerant, ſubiecimus.

De ijs vero, * qui ordinationes ex ſe, & arbitrio ſuo pridem accipiunt, nobiſcum * hos Græci αὐτοχειροτονήτους
communicarunt ſanctitatis veſtræ Vicarij; oportere eos reuerti, & ad propriam recur-
D rere eam, quæ prius fuit, matrem. Verum ſi quod volebamus in noſtra fuiſſet pote- DE ORDINATIS AB IGNATIO.
ſtate ſitum, nec negotium cum Imperio diuiſum fuiſſet, dicenda cauſa non eſſet, ſed
ipſa res, quæ cauſæ dictione ac omni defenſione eſt potior, eſſet exhibita. Quoniam
vero Eccleſiaſtica & maxime iura quæ de regionibus ſunt & finibus, ſolent cum Reip.
poteſtate ac adminiſtratione mutari: veſtræ religionis æquitas, noſtram ad conce-
dendum aſſenſionem probans, id non obtinuiſſe, Reipublicæ adminiſtrationis, non
noſtrum putet eſſe crimen. Ego enim non modo, quæ pridem in aliorum ditione
erant, cum iure & amica parte ſtudeo reddere; ſed etiam ſi quorumdam ex ijs quæ
antea huic ſedi dicata erant, aliquis viribus pollens procurationem depoſceret, pa-
ratus eram petenti potius cedere, quam plura retinere. Nam qui mihi aliquid eo-
rum quæ non habeam addit, is plus imponit oneris; curam enim & ſolicitudinem a DOLOSA PHOTII EXHIBITIO.
E me poſtulat: qui vero eorum, quæ mihi erant, aliquid in ſe transfert, gratiam a me init;
leuius enim mihi præfecturæ pondus facit. Quod ſi, qui mea cum charitate accepit,
ei gratiam habeo; ei qui propria quærit, quomodo non dabit quis lætus, ſi modo ne-
mo impediat? tanto præſertim Patri, quiq. hoc per tales, & per Deo amabiles opti-
moſq. viros poſtulauit. Hi enim re vera veſtræ paternæ perfectionis Vicarij pruden- COMMENDATIO LEGATORVM.
tia & virtute & multa rerum experientia fulgent, nec propria conuerſatione minus
quam Chriſti diſcipuli eum qui miſit honorant. Quibus complura eorum quæ dici
ac ſcribi debuerant, expoſuimus, cum perſuaſum nobis eſſet, & dicere eos poſſe quæ
vera eſſent, ac multo magis quam alios dignos eſſe quibus fides haberetur.

Ac volueram quidem nihil de nobis ſcribere, cum præſertim paterna veſtra religio-
ſitas non per litteras, ſed per proprios Vicarios ſe certiorē fieri oportere decreuiſſet. At
ne principio, nihil velle ſcribere, negligentia exiſtimaretur: ideo per excurſum res no-

ſtras

Universidad de Deusto
Biblioteca

stras exposuimus; cum multa sint, ac multum ocium requirentia, quæ prætermissa A
sunt. Cum autem Dei cultores Vicarij complura ipsi viderint atque audierint, pos-
sunt aperte docere, si prudentia vestra, magno prædita ingenio, velit percontari.

Quod autem dici oportet, ac pene me effugit, hoc cum addidero, finem faciam. Canonum custodia a quouis bono debetur: magis vero ab ijs qui diuinæ prouidentiæ dignatione alios regunt; omnium sane maxime, quibus in horum numero primatus obtigit: quanto enim alijs præstant, tanto diligentiores legum custodes debent esse: nam celerius illorum delictum vtpote in sublimitate positorum omnibus nuntiatur. atque inde alios oportebit ad virtutem reduci, vel ad vitia retrahi ac pessumdari. Quare vestra debet amabilis beatitudo Ecclesiasticam disciplinam ac modestiam in omnibus curæ habens, & canonicam tenens rectitudinem, eos qui sine commendaticijs litteris ad Romanam Ecclesiam hinc proficiscuntur, non temere ac fortuito recipere, B
nec sinere hospitalitatis specie odij fraterni iaci semina. Nam quotidie ad vestram paternam sanctitatem eos, qui velint, adire, & pretiosis eius frui vestigijs, hoc mihi valde amabile est, ac multis alijs rebus anteponendum: at sine nostra scientia, & absque commendaticijs litteris peregrinationes nullo ordine suscipi: id nec nobis, nec Canonibus, nec vero vestro integerrimo iudicio est acceptabile. Omitto enim alia quæ euenire solent ijs qui hinc discedunt, iter ac peregrinationes non iuxta Canonem habentibus, pugnas, seditiones, rixas, contentiones, calumnias, insidias, insurrectiones. Sed quod nunc videtur, ac fit, dicam. Cum enim hic nonnulli per impuram nequitiam vitam contaminarint ac sordidarint: sit vero expectatio, de ijs criminum pœnas expetitum iri: specioſa nuncupatione fugitiui fiunt, orationis ac voti nomen fugæ suæ indentes, ac turpe flagitium appellatione proba contegentes. Quorum C
alij aliena coniugia perfoderunt, alij furti damnati sunt, aut vinolentiæ se propinarunt, aut lasciuiæ, libidini, & intemperantiæ seruierunt; alij vero tenuiorum hominum percussores & homicidæ deprehensi sunt; alij alijs passionibus immunditiæ se immerserunt. Qui cum in se ipsos ius emitti, vt diximus, persentiscunt: simul omnia miscentes & conturbantes, flagitiorum ac facinorum suorum pœnas fuga amoliuntur, nec obiurgationibus castigati, nec supplicijs curati, nec se a lapsu erigentes; sed sibi atque alijs vsque pernicioſi. Ex quibus ei qui velit passionibus delicias facere, lata exitij porta subaperitur. Habent enim pœnæ effugium, Romam sub orationis obtentu proficisci. Quorum male artificioſa molimina considerans, vestrum passiones interficies & Deo gratissimum caput, inutilem ijs & vanum & sine effectu ostendat dolum, & voluntatem multa nequiter machinantem, & varie consuentem, eos qui sine commen D
daticijs litteris aduenium, diligenter illuc redigens, vnde male, ac nullo ordine effugerunt. Sic enim & illorum salus procurabitur, & regularis modestia & ordo custodietur, & firmabitur amor fraternus, & communis solicitudo omnibus ad salutem animæ & corporis impendetur.] hucusque Photij epistola ad Nicolaum Pontificem data per Legatos redeuntes in Vrbem.

NE RECIPIANTVR ROMAE PROFVGI AB ORIENTE.

In qua quidem quam ipse summus artifex contexendi dolos, eosq. inuolucro verborum ornandi fuerit, egregium plane specimen edidit. Nam quod ad postremum hoc, quod adeo exaggerat, pertinet, non præstari dolet ab ipso Nicolao Romano Pontifice custodiam Canonum, cum absque litteris commendaticijs obnoxios diuersis criminibus recipiat fugitiuos Constantinopoli Romã venientes, colorato prætextu, vt ait, pietatis, causa orationis, visitandi sacra Limina Apostolorũ: Sciendũ quod erant hi, qui cõ- E
municare nolebãt cum ipso schismatico Patriarcha Photio sedis alienæ inuasore, quiq. cum diram illic persecutionem paterentur (vt idem suis litteris Nicolaus Papa testatur) e persecutoris manibus dilabentes, Romam se conferebant; per quos Nicolaus didicit, quæ perperam facta essent Constantinopoli a Legatis Apostolicæ Sedis, cum illi cuncta negassent. Quis ergo commendaticias requirat litteras a schismatico præsule, ab intruso & incubatore Ecclesiæ alienæ? sed omittimus hic reliqua omnia redarguere, quæ violator sacrarum legum in sui excusationem accumulat. satis ad redargutionem, & increpationẽ reddita ad ipsum epistola Nicolai, vnum illud breuitate constringens: hac sua Apologia Photium omnes expleſſe numeros Phariſæorũ, quos Dominus in Euangelio [a] acriter increpat, quod mundent quæ foris sunt, & illa omittant, quæ sunt grauissima crimina. cum totus sit in excusatione, & commendatione

a Matth. 23.

datione sui, quod inuitus sit coactus sedere ex laico in sede Episcopali, nullum prorsus verbum faciens quod sanctissimus Ignatius sit eiectus, & ipse per excommunicatos suffectus. sed præterijt ista ipse, cum, licet eloquens, quomodo excusaret, non haberet.

Quæ vero post hæc sequuta sunt, vbi Nicolaus Papa has litteras a Photio, & alias ab Imperatore per Leonem Legatum accepit, iam enarremus. De his enim idem Pontifex in epistola ad Ignatium [a] data habet ista: Dum apud nos idem Leo Imperatorius Missus adesset: cõuocata tota quæ apud nos est Ecclesia, professi sumus corã ipso, sicut & profitemur, pro deiectione vestra & confirmatione Photij numquam misisse, numquam missuros esse: & in depositione vestra, vel promotione Photij numquam consensisse, numquam consensuros esse. Et hæc sæpius dicta & palam annuntiata, atque
B in Apostolatus nostri epistolis taliter inserta tam excellentissimo Imp. Michaeli quã Photio destinatis præfato Leoni a secretis decretis deferenda tradidimus.] Hæc Nicolaus, qui vbi dicit id factum ab Ecclesia coram ipso Leone, per Ecclesiam significari collectionem omnium Cardinalium, per sacrum Consistorium, aliæ eiusdem Nicolai litteræ docent; idemq. esse apud eum, Ecclesiam colligere, quod olim (vt est apud S. Cyprianum) colligere presbyterium, ac modo apud nos, Consistorium conuocare, cum & proximi assistentes interessent Episcopi. Quæ autem rescripserit Nicolaus ad Imperatorem & Photium, per eumdem Leonem Legatum, dicetur anno sequenti, quo illæ sunt datæ litteræ.

a Nicol. ep. 13.

Hoc pariter anno sexagesimoprimo supra octingentesimum, celebrata habetur Synodus Lateranensis in causa Ioannis Episcopi Rauennatis, licet alij in annum sequen-
C tem reijciant: sed huic anno monumenta Rauennatis Ecclesiæ consentiunt. [b] Memi-
nit & huius Synodi Petrus Diaconus Cassinensis huius temporis scriptor in rebus gestis S. Athanasij Neapolitani Episcopi, aitq. ipsum a Nicolao Pontifice ad hanc Synodum specialibus litteris vocatum fuisse, tertioq. loco sedisse, iniunctumq. ei ab eodem Nicolao Pontifice, vt legeret cautiones quasdam ab eodem Ioanne Rauennate contextas. Præter illa quæ apud Burchardum in libris Decretorũ extant tribus actionibus Acta distincta, eadem narratione altius repetita ab Anastasio Bibliothecario, qui interfuisse potuit, ità narrantur: [c] Interea multi Rauennatum, qui a Ioanne eiusdem vrbis Archiepiscopo in rebus & iuris sui proprietatibus incommoda sustinebant, ad hunc beatissimum Papam, vt a tantis oppressionibus eruerentur, veniebant. Quorum pie clamores audiens, ipsum Legatis suis, & litteris sæpius Archiepiscopum,
D quatenus talibus cederet actibus, commonuit. Sed ille mente confusa, monita pij Patris contemnens, peiora prioribus addere minime contemnebat. Quanto autem benigna inspectio summi Præsulis illum vt resipisceret admonebat, eo magis ad deteriora se diuertebat, & super iniquitatem iniquitatem addere non desinebat. Nam quosdam temere excommunicabat, quosdam autem a visitatione Sedis Apostolicæ auertebat; & quorumdam res sine legali iudicio occupabat; necnon & sanctæ Romanæ Ecclesiæ plurima prædia auferebat: Missos illius spernebat, & gloriam beati Petri Apostoli, quantum in se erat, euacuabat: præcepta etiam iuris sancti Petri, si apud quoscumque inueniebat, frangebat, & ad ius sancti Apollinaris transferebat. Nam presbyteros & diaconos non solum sibi subiectos, sed etiam per Aemiliam constitutos ad Apostolicam Sedem pertinentes sine canonico iudicio deponebat, & alios car-
E ceri, alios autem fœtidis ergastulis retrudi faciebat: alios crimen quod non fecerant, confiteri cogebat. Constituta præterea Ecclesiastica absque Sedis Apostolicæ consensu deprimebat. Et vocatus a summo Pontifice Romam, se ad Synodum non debere occurrere iactitabat. Nec mirum cum postea ista fecerit, qui cautiones & indiculos, quæ solita sunt ab Archiepiscopis Rauennatibus in Scrinio fieri initio consecrationis suæ, more Felicis decessoris sui falsauit; & quædam barbara scripta, quædam vero falsa composuit.

b Hier. Rub. hister. Rauen. post. edit. hoc anno.

c Anast. in Nicol. Papa.

CONCILIVM ROMANVM IN CAVSA IOANNIS EPISCOPI RAVENNATIS

Eodem tempore Papa prædictus ter ad Synodum suis litteris eum vocauit, & ille venire contemnens, a sancta Synodo communione priuatus est. Deinde Papiam pergens, Imperatoris auribus Ludouici Cæsaris molestiam intulit; solamenq. mundanum quæsiuit. Tunc largiente ei Augusto Legatos præcipuos, cum illis superbiæ repletus tumore, Romam peruenit: sed Pontifex almus, quia contra sacrorum Ca-

nonum

Universidad de Deusto
Biblioteca

nonum regulas excommunicato ipſi Legati communicauerunt, benigne eos redar- A
guit. Illis autem quæ egerunt deflentibus: eidem Archiepiſcopo a Domino conſeruandus Papa mittebat, vt in Kalendis Nouembribus ad Synodum, a qua fuerat excommunicatus, accurreret, plenamq. ſatisfactionem oſtenderet; necnon & tantis præuaricationibus finem imponeret. Ille autem noluit, ſed retrorſum abiens receſſit.

Et ecce Aemilienſes & Senatores vrbis Rauennæ venere cum innumero populo ad veſtigia Præſulis huius beati Romani cum lacrymis properantes, rogabant, vt ad imitationem Domini noſtri IESV Chriſti, pro recuperatione eorum, non dedignaretur proficiſci Rauennam, qualiter inſpectis omnibus, ad ſummam eam perduceret libertatem. Itaque per ſemetipſum beatiſſimus Papa Rauennam proficiſcens, cum de eius aduentu Ioannes Archiepiſcopus cognouiſſet: vſque Papiam continuo ad Imperatoris aures denuo moleſtandas iter arripuit. Tamen Præſul optimus omnibus B
Rauennenſibus, Aemilienſibus, & Pentapolitanis, res quas Ioanne Archiepiſcopo & Gregorio fratre eius rapientibus, amiſerant, clementer reſtituit ex præceptionis ſuæ decreto, quod tradidit & confirmauit. Præfato autem Archiepiſcopo, vt prædictum eſt, perueniente Papiam; conciues eiuſdem vrbis vna cum Luithardo Epiſcopo ſuo conſecrato cum audiſſent, quod a ſummo Pontifice excommunicatus idem eſſet Archiepiſcopus: in tanta ſe cuſtodiæ circumſpectione dediderunt, vt nec in ſuis domibus eum reciperent, nec hominibus eius paterentur aliquid venundari, ne per tale commercium ſaltem locutionis eorum viderentur eſſe participes, ac per hoc excommunicationis notam incurrerent. potius autem cum de aſſiſtentibus ipſius Archiepiſcopi aliquos per plateas incedentes vidiſſent, clamabant: iſti de illis excommunicatis ſunt: non licet nobis cum illis miſceri. C

Tunc videns ſe idem Archiepiſcopus voluntatis ſuæ non poſſe per hoc machinamenta perficere: idem ſe ab Imperatore adiuuari popoſcit. Cui ad hæc per internuntium Auguſtus dixit: Vadat, & faſtu elationis depoſito, tanto humiliet ſe Pontifici, cui & nos, & omnis Eccleſiæ generalitas inclinatur, & obedientiæ & ſubiectioni colla ſubmittat: quia qui cupit aliter, minime conſequi poterit. Cumq. Archiepiſcopus hæc audiſſet: anxiari cœpit, & iterum importunis precibus Legatos Imperatoris expetens Romam peruenit. quo contra beatiſſimus Papa hæc cognoſcens, omnem illius arrogantiam tamquam aranearum telam deſpiciens, in qua prius ſententia fuerat, perſeuerauit atque immobilis fuit. Tamen eiſdem Auguſtalibus Miſſis Papa ſanctiſſimus, cum magna manſuetudine agens, huiuſcemodi locutus eſt: Si dilectus filius noſter Domnus Imperator iſtius Ioannis Archiepiſcopi actus & bene mores co- D
gnoſceret: ipſe non ſolum pro illo nos minime flagitaret, ſed etiam vt ſe corrigeret, ad nos etiam eum, ipſo nolente, dirigeret.

Tunc ſicut ipſe egregius Papa decreuerat, multis in vnum Epiſcopis prouinciarum conuenientibus, eidem Archiepiſcopo deſtinauit, vt coram veniens, de ſe pleniſſimam ſatisfactionem oſtenderet, & quæ præuaricatus fuerat, ſatius emendaret.

Quod Archiepiſcopus per ter audiens, & ſe a nemine adiuuari poſſe conſpiciens, in anguſtiæ lamenta & nimiæ tribulationis ſe contulit intus, & quos poterat cum lacrymis implorabat dicens: miſeremini mei peto, miſeremini mei, & clementiam ſummi Præſulis, vt mei miſereatur, expoſcite. Quod nonnulli videntes & audientes, ſummo referebant Antiſtiti, & reſponſionis illius, quas lamentabili voce dabat ſuggeſtiones, ad liquidum exponebant. Tunc compatientiſſimus Papa Dominum, qui E
mortem non vult peccatoris, imitatus, miſericordia motus, præfatum Archiepiſcopum ad humilitatis viam tandem conuerſum ſuſcipere decreuit.

Tunc ille confeſtim, apprehenſa charta repromiſſionis, & iuramenti ſui, ſcripturas, quas tempore conſecrationis ſuæ imperfectis, confuſiſq. (vt in eis videbatur) repleuerat dictionibus, propria manu ſcribens iuxta conſuetudinem anteceſſorum ſuorum compoſuit. Et domum, quæ dicitur Leoniana, in qua beatiſſimus Præſul cum Epiſcopis, presbyteris, proceribus, & optimatibus, multis adſtantibus reſidebat, conſcendit, prædictaſq. ſcripturas quas fecerat ſuper viuificam Crucē Domini noſtri IESV Chriſti atque ſandalia eius, & ſuper ſacrum quatuor Euangeliorum codicem poſuit, & has manu tenens, innumeris qui conuenerant audientibus, clara voce ſponte iuraſuit, ſe omnibus diebus vitæ ſuæ obſeruando integriter tenere atque perficere ſicut in-

ipſis

A ipſis * ſanctis reſponſionis continebatur atque legebatur ſcripturis. quas etiam in con- * al. ſuis
ſpectu omnium ore proprio legit, ſummoq. Præſuli tradidit.

His ita peractis, ipſe inſignis & præcipuus Pontifex in baſilicam Saluatoris, quæ Conſtantiniana dicitur, cum omnibus Epiſcopis, & cuncto Clero, altero die deſcendit: vbi a ſummo Pontifice iuſſus prænotatus Archiepiſcopus affuit, & de crimine hæreſeos, quo imputabatur, ſe expurgauit. Quem communioni ipſe Papa reſtituit, & vt ſacrarum Miſſarum ſolemnia celebraret, licentiam ei benignus indulſit.

Sequenti vero die, præſidente eodem ſummo & vniuerſali Papa, in eadem domo Leoniana, & iuxta morem reſidente ſanctiſſimo ſacerdotum & Coepiſcoporum collegio, affuit idem Archiepiſcopus, & iuſſu ſummi Præſulis reſedit. Tunc Aemilienſes aſtitere Epiſcopi, dantes querimoniam in libellis ſuper eumdem Ioannem Ar-
B chiepiſcopum, dicentes, ſe multa præiudicia & ſuperimpoſita ab ipſo Archiepiſcopo ſuſtinere. Nam nonnulli Rauennates & Aemilienſes eadem fatebantur, ſicut in geſtis quæ in Bibliotheca iacent, quiſquis inueſtigauerit, poterit reperire. Quæ audiens a Deo protectus Pontifex vna cum ſancta Synodo, contra Eccleſiaſticæ regulæ normam talia eſſe prædixit, & vt omnes iſtæ tranſgreſſiones corrigerentur, acclamante ſancta Synodo, ita debere fieri, dulci affatu ſtatuit: Ne ſibi principaliter grex commiſſus Dominicus per deſidiam lupinis lacerandus morſibus relinqueretur. Verumtamen, o Ioannes Archiepiſcope, inquit, vt cuncta quæ dicuntur, ſpeciali poſſint correctione amodo facilius corrigi: præcipimus tibi, vt remota omni excuſatione, præter grauem corporis moleſtiam, quæ te venire omnino prohibeat, ſemel in ſingulis ad Sedem Apoſtolicam properare ſtudeas annis, niſi forte remorandi licentiam
C ab Apoſtolica Sede percipias.

Item ſancimus, vt Epiſcopos per Aemiliam non conſecres, niſi poſt electionem Ducis, Cleri, & populi, per epiſtolam Apoſtolicæ Sedis Præſulis acceperis eos conſecrandi licentiam. Ipſos autem Epiſcopos, quotieſcumque ad Apoſtolicam Sedem accedere voluerint, nequaquam prohibeas. ſed & nullam dationem, quam ſacri Canones non præcipiunt, ab eis aliquando exigas.

Præcipimus etiam, vt ipſos Epiſcopos, illam malam conſuetudinem, quæ a quibuſdam Triceſimalis dicitur, nullo modo Rauennati exhibere aut * exercere compellas * exſoluere
Eccleſiæ. Nec vllum morem, qui contra Epiſcoporum priuilegium ſit, ab eis exigere quoquo modo tentes. Nihilominus præcipimus tibi, vt numquam res cuiuſcumque perſonæ, qualicumque ingenio vel chartula exquiſitas & poſſeſſas olim, modo
D occupes, aut titulum ſuperimponas, donec in præſentia Apoſtolica, vel Miſſi eius aut veſtrorum Rauennæ, legali ordine illos in iudicio conuincas.

Cumq. hoc a beatiſſimo Papa obſeruandum Archiepiſcopo Ioanni fuiſſet iniunctum, ac imperatum: ſurrexit ſancta Synodus, & tribus vicibus acclamauit. Rectum iudicium ſummi Præſulis. Iuſta definitio paſtoris totius Eccleſiæ. Salubris conſtitutio Chriſti Diſcipuli. Omnibus placet. omnes eadem dicimus: omnes eadem ſapimus: omnes eadem iudicamus.

Tunc tam eodem Archiepiſcopo, quam omni ſancta Synodo ſacri verbi pabulo refectis, dulciſſimiq. ſaporis a beatiſſimo Præſule nectare ſatiatis: vnuſquiſque ad propria, licentia accepta Pontificis, exiuit.] hucuſque de cauſa dicti Ioannis Archiepiſcopi Rauennatis Anaſtaſius. Qui his ſubijcit diuerſa ornamenta ab eodem Nicolao ORNAMENTA OBLATA DIVERSIS ECCLES. A NICOLAO PAPA.
E diuerſis donata Eccleſijs, videlicet Calicem de argento puriſſimo Eccleſiæ ſanctæ Mariæ in Coſmedin, penſantem libras quinque, & vncias duas. In titulo Veſtinæ expreſſæ figuræ beati Vitalis martyris fecit iconam argenteam, penſantem libras quatuor & ſemis. In baſilica beati martyris Anaſtaſij in circuitu altaris vela quatuor cum periclisi de blatti. In baſilica beati Petri Apoſtoli, in Oratorio ſancti Gregorij Papæ fecit veſtes de fundato per circuitū ornatas de holoſerico. Et in Eccleſia Doctoris Gentium beati Pauli Apoſtoli fecit veſtem auro textam miræ pulchritudinis, in circuitu gemmas habentem hyacinthinas, albas, & praſinas, ſimul & carbunculos lapides, ſimul & duo vela auro texta cum gemmis. ſimiliter ſanctæ Dei Genitricis ſemper Virginis Mariæ, quæ primitus Antiqua vocabatur, nunc autem Noua, quam Domnus Leo Papa Quartus a fundamentis conſtruxerat, ſed picturis minime eam decorarat, idem beatus ſimul Præſul pulchris & varijs fecit depingi coloribus, augens decorem, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

pluribus corde puro ornauit speciebus.] hæc de rebus anni huius Anastasius. A

ALFONSVS MAGNVS REGNAT IN HISPANIA.

Eodem anno Redemptoris octingentesimo sexagesimoprimo, vita functo Ordonio Gallæciæ in Hispania Rege, eius filius Alfonsus, siue Aldefonsus cognomento Magnus successit, quem hoc anno regnare cœpisse, vetus inscriptio docet, suo loco inferius recitanda. potens armis, & religione potentior, Magni est cognomentum duplici iure, tum pietate, tum bellica fortitudine consecutus: qui sui Regni exordio inter cetera opera pietatis, thesauros, [a] quos pater suus sibi reliquerat, pauperibus & Ecclesijs erogauit, Ecclesiamq. sancti Iacobi, quæ terrea erat, quadratis lapidibus erigens & columnis fulciens, reddidit augustissimam, aliasq. multas Ecclesias fabricauit. His iactis ad bene instituendum regimen fundamentis, multis victorijs aduersus impios Arabes est illustratus, quas, qui fusius res Hispanas sunt prosecuti, describunt. dicendum rursus de eo inferius opportuno loco ac tempore. hic modo finis anni. B

[a] *Roderic. Tolet. lib. 4. c. 16.*

IESV CHRISTI ANNVS 862. NICOLAI PAP. ANNVS 5. LVDOVICI II. IMP. 7. MICHAEL. III. IMP. 21.

INCENDIVM TEMPLI S. SOPHIAE ET TERRAEMOTVS.

ANNVS Redemptoris octingentesimus sexagesimussecundus, decima Indictione notatus incipit, quo incendio conflagrauit Constantinopoli basilica S. Sophiæ, atque Ascensionis Domini die rursus magno terræmotu ciuitas Constantinopolitana concussa est, hæcq. omnia in vltionem scelerum ibidem ad summum culmen excrescentium. De incendio primum agens Nicetas hæc habet: Eodem etiam tempore incendium magnum templo sanctæ Sophiæ fieri contigit: Dici autem nullo pacto potest, quot damna vicinis attulerit. Nihil tamen horum ad pœnitentiam agebat eos, qui impie se gerere decreuerant. Quodnam autem ingens, præter alia recensita, Constantinopoli tunc vigeret iam antea cœptum, cum imperaret cum filio Theodora, neque vmquam correctum scelus in contemptum sacrorum, idem Nicetas paulo inferius sic enarrat: Michael Imp. iuuenilibus concupiscentijs tota mente corruptus, ludibrio habebat res sacras, ludibrium videlicet ipse factus omnis incontinentiæ & peccati, necnon peccatorum patris diaboli. Etenim sordidissimos quosdam homunciones & profanissimos & scurras cum delegisset a Spiritu sancto alienos, sicut e cõtra aduersario spiritu plenos, agens ipse Imperator, sacerdotes & Pontifices sine vlla religione & reuerentia ordinauit. inter quos Theophilum quemdam Protospatharium hominem ridiculum & histrionem, & omnium impurorum impurissimum quasi Patriarcham illis præponendo nominauit, risum sibi ipsi & cachinnum impurum execrabilis Imperator comparando, & risu dignus propter ea, quæ ab ipso patiebatur sancta Dei Ecclesia, & Dei nomen blasphemabatur inter Gentes. C D

SACRORVM DERISVS PER IMP. INTRODVCTVS.

Ita vero gaudebat hac sua insania & gloriabatur Imperator, vt neque eum puderet hæc publice dicere, quod mihi quidem Patriarcha est Theophilus, Photius vero Bardæ, Christianis vero Ignatius. eo scilicet dementiæ & impietatis adductus est. Prædictus itaque Theophilus helluo ita publice in aula regia comam gerens, suis nefandis omnibus impuritatibus & scurrilitatibus sacra mysteria, imitatione quadam deludendo, repræsentabat, quod ne impijssimi quidem Gētilium agere ausi sunt. Photius vero dum hæc ante eius oculos turpiter gererentur, non reprehendit rem adeo absurdã, neque huic impietati refragatus est, neque paruam, neque magnam vocem edidit, dum res sacras tanta contumelia affici cerneret. Nec mirum quidem: mercenarius enim erat, non pastor: quapropter nulla de perditis ouibus illi cura erat, sed ad duo tantũ eius mens dirigebatur: alterũ quidē vt per omnia illis qui imperare videbantur, gratificaretur, vt ita Patriarchalem dignitatem stabiliorem sibi redderet: alterum vero, quomodo etiam vita ipsa, si fieri posset, priuaret Ignatium. Quod autem hæc reuera sint, nec verba inania, res ipsa clamat. Quis enim audiens apparatum illum, non agnouit quamprimum Photij mentem interficiendi Ignatij? E

PHOTIVS CANIS MYTVS.

Vna enim die hospes quidam, eo vsque omnibus ignotus, monastico habitu indutus, Eustratius nomine, patriarchalem domum ex tempore ingrediens, binas fictas litteras in conspectu omnium attulit, quas sapientissimus ille Photius (vt deinde apertum omnibus fuit) dolose formauerat; alteras quidem ex persona Ignatij ad Nicolaum

A colaum Papam, quibus illum docebat fusius de nouitatibus, quæ contra ipsum gestæ fuerant, & de iniquitate Imperatoris; quas litteras, vt iste dicebat, cum Papa ipse nec intueri voluisset, inde illas iterum reportabat: alteras ad Photium ipsum a Nicolao Papa, Apologiæ vim habentes, pro contentione, quæ inter eos interea orta erat, in posterum pacem & communionem quasi firmantes. Has cum ille Photius turbarum magister accepisset, quam primum Imperatori & Bardæ contra innocentem Ignatium ostendit, & illos aduersus eum irritat, hæc addens: Ignatius nequiter se habet aduersus vestrum Imperium, & cum extraneis vos accusat, & calumniatur, & iniustos nuncupat: quapropter iustum esset, vt nec viuere permitteretur, dum talia aduersus serenitatem vestram meditatur; horum vero esse apertam demonstrationem, litteræ ipsæ docent, quibus nihil nos quidem offendit, sed adiuuit potius, cum B satis superq. Papa sciuerit veritatem, & pacem, & vnionem nobiscum confirmarit. Non puto autem iustum esse, vt vestrum Imperium ita ab ipso vituperetur. hæc quidem sycophanta ille Photius. Quamprimum vero custodes & carcer Ignatio accusato & innocenti præparantur: magna etiam fit inquisitio, an hæc ita se habeant. in medium igitur tabellarius ille adducitur, & ab eo petebatur, vt indicaret, a quonam accepisset litteras ad Papam. Hic vero cum primum dixisset, quod Cyprianus ille Ignatij socius & litteras & viaticum sufficiens illi dedisset: qui per mensem quæsitus, vt illum ostenderet, quisnam scilicet Cyprianus esset, nec vmquam inuenisset, quem non cognouerat: tandem deprehensus fuit tabellarius, quod neque Cyprianum, neque alium hominem Ignatij cognouisset. Cum itaque hoc pacto fraus ipsa deprehensa fuisset, grauissimis verberibus tabellarius a Barda mulctatus fuit, quem C cum sæpius Photius liberare contendisset, minus potuit. Hac iniquitate aperta iam facta, nullus erat, quin odio prosequeretur horum malorum auctorem Photium.] hæc Nicetas, qui pergit dicere de terræmotu, quem tunc Constantinopoli hoc anno contigisse diximus. ait enim.

DE FALSIS LITTERIS A PHOTIO COMMENTIS.

IGNATIVS RVRSVS IN CARCEREM DETRVDITVR.

Præterea Ascensionis Dominicæ festiuitas agebatur, & vespere terræmotus sequutus est omnium qui vmquam fuerunt, maximus, qui totam sequentem noctem duratuit. vox etiam & sonus inarticulatus e terra & mari emittebatur, qui cordibus hominum metum & horrorem inijciebat, præsertim cum Iustini columna e genibus concisa decidisset. Tunc etiam Basilius ille Cretæ antea Episcopus, sed propter Agarenorum incursionem Thessalonicam translatus, ausus est adire Michaelem Imp. & illum simul admonere, eum orans, vt abstineat a sacris muneribus, & ab illa turpi & im- D pia sacrarum rerum imitatione, & scurrili ministerio; hinc enim ille affirmabat, irritari Dei furorem. Ille vero monitionibus huiusmodi grauiter offensus, validis pugnis verberando illius faciem, seni illi dentes radicitus excussit; necnon terga ita flagris onerauit, vt parum abfuerit quin mortuus fuerit. Hæc autem non curabat mercenarius Photius, quin ipse gaudebat ijs quæ fiebant: & vna cum mimis frequentius conueniens, & conuiuans, neque ab illorum exercitio & contemptu procul aberat.] hæc quidem, quæ breuiter perstringit Nicetas de Photio mimis huiusmodi inhærente, esse verissima, Acta probant (vt dicemus suo loco) Octauæ œcumenicæ Synodi, vbi sæpe clamatur Photius mimorum eiusmodi res sacras eludentium Patriarcha. vt intelligas hominem omni ex parte turpissimum, eneruatum penitus, roboris virilis eunuchum, totum effeminatum & emollitum, in istiusmodi E sacrilegos ludos cum Imperatore pariter defluxisse, illi in istis etiam quod probe faceret, turpiter adulatum.

BASILIVS EPISC. THESSALONICAE QVAE PASSVS A MICHAELE IMP.

FAVET TVRPITVDINI PHOTIVS.

Sed quæ perfidus post hæc in eumdem sanctum Patriarcham Ignatium sit molitus, ab eodem Niceta sic accipe: ait enim: Cura autem illi hæc in primis erat, vt contra Ignatium aliquid moliretur: & lætabatur contra ipsum quidquam audire. Et si quid conuiciantem aliquem videret, & vanam aduersus Ignatium calumniam proferentem, hunc sibi tamquam amicum fidelem conciliabat, & magna cum lætitia audiebat: Nihil enim adeo oblectat animam odio male affectam, vt murmuratio aduersus eos, quos odio habemus. Semper igitur Patriarchæ Ignatij amicos & familiares, quibus poterat, muneribus, & dignitatibus suffurando, & sibi conciliando, per eos inuestigabat, si quid aduersus iusti illius Ignatij animam patrare posset. Horum

Universidad de Deusto
Biblioteca

a 2. Tim. 4.

IGNATII FAMVLI IN DOMINVM PRODITIO.

vnus ille fuit Ignatius itidem nomine, ſancti diſcipulus, qui iuxta Demam [a] illum antiquum, cum ſæculum præſentem in primis dilexiſſet, Photio adhæſit, & dominus primum conſtituitur monaſteriorum, quæ ſunt in Propontide, deinde Metropolita Hierapoleos a Photio efficitur. Hic pro dignitate accepta hanc illi reddidit gratiam: O Domine, inquit, quomodo mirabilis illa te latuit Ignatij abſurditas, & ſine correctione neglecta fuit? In media enim inſula quæ Plata, ideſt, lata dicitur, templum quadraginta Martyrum conſtructum erat, & ibi Dei Genitricis Oratorium, cuius altare antea Scythæ inſulam depopulantes, humi ſtrauerunt; Ignatius vero hoc denuo erexit.] Erat iſta illius accuſatio, quaſi Ignatius exauctoratus, abſque licentia petita a Photio, qui Patriarcham agebat, altare auſus eſſet erigere. pergit auctor.

NOVA ACCVSATIO IN IGNATIVM.

Quid igitur ille? num hanc rem quaſi paruam, & nihil abſurdi in ſe habentem ratus ſilentio præterijt? Nequaquam, ſed potius Principibus ipſis, quaſi magnam rem & grauem detulit; & ſuæ Eccleſiæ cum rem geſtam ab Ignatio communicaſſet, Amphilochium Cyzici, & Theodorum Patarorum Metropolitas, necnon Pantaleonem Senatorem cognomento Bophron, ad dictam inſulam cum deſtinaſſet, profanorum hominum manibus ſacram illam aram deturbauit: præcepit ijs etiam, vt aliam prope litus maris erigerent.] hæc Nicetas, acerrima apoſtrophe & inuectiua perſtringens beſtiam illam femineo vultu virum agentem, atque ſacerdotali ſpecie perſtrepentem. ſed ſatis ſuis factis ipſe proſcinditur abſque alicuius linguæ mucrone ad omne malum comparatus homo, lues poſtrema orientalis Eccleſiæ.

Cum autem ſic ſederet Photius, tale quid inſuetum accidit, quod loco prodigij habitum eſt, narratq. ita Nicetas: Cum enim nondum hæc quidem ab Orthodoxis fuiſſet congregata Synodus, Octaua ſcilicet œcumenica, eademq. legitima, nec ſpes quidem vlla foret: bubali quidam cum per mediam vrbem agerentur, repentino quodam motu incitati huc atque illuc diſſipantur. Vnus vero ex ipſis verſus magnam Eccleſiam recto curſu incitatus intra ſacrum templum ingreſſus, vſque ad ambonem progreſſus eſt. Erat autem hora diei nona, & hoc non bonum nuntium apud illos fuit, qui hæc talia iudicare norunt.] Hæc Nicetas, interpretatus ipſe bubalos Photianos male exceptos (vt ait) in Eccleſiam. Sed concinne magis ipſi aptatur Photio, bruti inſtar bubali eam Eccleſiam inuadenti & occupanti, niſi quod longe minor iſta eſt comparatio, quã vt exprimat omne malum, quod ex Photij inuaſione paſſa eſt illa infelix Eccleſia: qui primum ventilans eam atque proſcindens ſuperbiæ cornibus, & diſcindens, ſaniorem partem Ignatium amplectentem, atque communicatione Catholica Romanæ Eccleſiæ inhærentem perdidit atque diſperdit; deteriorem vero, atque funeſtiorem ſchiſmate a Catholica vnione diuiſam fouens & colens, ſic roborare conatus eſt, vt non ſolum ſibi, ſuiſq. æternæ vitæ diſpendium ſimul intulerit, ſed in ſucceſſores propagans, perpetui iecerit ſemina ſchiſmatis, quod altis radicibus fixum, numquam amplius eſſet in poſterum euellendum: adeo vt quod effecit terræmotus hoc anno concutiens omnem illam Eccleſiam, quod incendium eam abſumens, id ipſum perpetuo peragendum ibi reliquerit: adeo vt licet defecerit ipſe, non tamen ceſſauerint commotiones excitatæ ſemel ab ipſo, nec incendium, Aetnæ inſtar, flammarum globos iugiter vomens, vmquam finem acceperit. nam etſi ad modicum temporis ſpacium ſit aliquando intermiſſum, rurſum tamquam vi repreſſum vehementiori erumpere impetu & grauiori damno viſum eſt cuncta depaſcere, ita vt voracibus flammis cuncta iam appareant eſſe conſumpta in cineremq. redacta.

QVANTA MALA AB VNO PHOTIO.

NICOLAI PAPAE CERTAMEN ADVERSVS IMP.

Sed quid inter hæc Romæ? laborat indefeſſe vindex iuſtitiæ Nicolaus, exactor obſeruantiæ Canonum vigilat, atque defenſor innocentium, vt eos de manu potentium liberet, fortiter agit. Apoſtolica in eo conſtantia vigens aduerſus conatus omnes Michaelis Imperatoris aſſurgit, inſurgitq. in omnia quæ eius voluntate atque potentia aduerſus Patriarcham ſanctum Ignatium per ſceleſtiſſimum Photium facta eſſent, qui illius ſedem eijciens tyrannice ſuam erexit. Quam male munitam Imperatoria auctoritate, & inaniter roboratam numeroſo Concilio inſtar Nicænæ Synodi œcumenicæ, vti peſtilentiæ cathedram ſui infirmitate nutantem atque labantem Nicolaus eiecit, thronum vero Ignatio ſtatuit, ac ſtabiliuit. Hic tu lector, tanti certaminis ſpectator aſſiſte, cui victoria cedat, dum quod Imperator ædificat, Pontifex deſtruit, quod

quod ille erigit, iſte diſijcit, & quod diſſipat ille, reparat iſte. Sed abſorpti [a] ſunt enim iuncti petræ iudices eorum,] petræ vtique illi de qua dictum: [b] Super quem ceciderit petra conteret eum.] Hic tu de fine ſecurus, & de certaminis exitu certus, interim quæ ſunt geſta, ſic accipe.

a Pſal. 140.
b Matt. 21.

LEO IMPERATORIS LEGATVS AB VRBE DIMISSVS.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa dimiſit Leonem Legatum Imperatoris; qui cum in Vrbe hiemaſſet, iam veris tempore aduentante, ſoluit Conſtantinopolim verſus. Decima quidem Indictione ſe dediſſe litteras eidem Nicolaus ipſe teſtatur, [c] ſed & litteræ ipſæ ſignificant, quæ datæ in fine leguntur decimaoctaua menſis Martij decima Indictione. Extant enim ipſæ litteræ a Nicolao Papa redditæ ad Imperatorem, [d] & aliæ ſeorſum ad Photium, [e] necnon aliæ ad vniuerſos [f] Chriſtifideles, vt vniuerſæ Eccleſiæ, quæ inique in ſanctum Ignatium geſta eſſent, nota fierent; quo ſcirent omnes quibuſcum ſibi communicandum, & quorum cauenda communio. datæ omnes hoc (vt dictum eſt) anno, die decimaoctaua vel nona menſis Martij, decima currente Indictione. Ex quibus ne nimia prolixitate fatigem Lectorem, ſatis ſi vna ex ipſis, nempe reddita Photio Nicolai epiſtola hic deſcribatur, cum ſi quis alias cupit, cuſas habeat, quas legat: & ad hiſtoriam ſatis, ſi Nicolai ponatur epiſtola, qua reſpondet ad prolixam Photij ſuperius recitatam epiſtolam: quas ſi conferas ſimul, illam pollere aſſeres eloquentia ſeu potius verboſitate; hanc autem niti tantummodo veritate, vt decet Romanæ Eccleſiæ maieſtatem, non aliunde petere ornamenta: quæ ſatis ex diuinitus impertito ſibi decore, ſatis ex ipſa veritate niteſcit. ſic enim ſe habet.

c Nicol. ep. 70.
d Nicol. ep. 5.
e Nicol. ep. 6.
f Nicol. ep. 4.

NICOLAI PAP. SECVNDA EPISTOLA AD PHOTIVM.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei prudentiſſimo viro Photio.] ita inſcriptio, vti laico homini, nulloq. ſacro initiato legitime ordine, quamuis ſe gereret Conſtantinopolitanum Patriarcham.

Poſtquam beato Petro principi Apoſtolorum Dominus ac Redemptor noſter Ieſvs Chriſtus ex vtero Virginis pro noſtra redemptione, vt erat verus Deus ante ſæcula, verus homo in fine ſæculorum apparere dignatus eſt, ligandi atque ſoluendi in cælo & in terra poteſtatem tribuit, & ianuas Regni cæleſtis reſerandas conceſſit, ſuprà ſoliditatem fidei ſuam ſanctam dignatus eſt ſtabilire Eccleſiam, ſecundum illius veridicam vocem dicentis: [g] Amen dico tibi: tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues Regni cælorum: Et quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis. Ad quam promiſſionem ſanctæ Apoſtolicæ inſtitutionis cæmento cœperunt huius fundamenta ex pretioſis ſuccreſcere lapidibus, & annuente diuina clementia, per ſtudium ſtructorum & Apoſtolicæ auctoritatis ſolicitudinem vſque ad culmen inſolubiliter perducta, perpetualiter manſura ſine ſiniſtræ auræ impulſu conſiſtere. Cuius primatum, (ſicut omnibus Orthodoxis manifeſtum eſt viris, & in ſuperioribus præmodicum declaratum eſt) beatus Petrus princeps Apoſtolorum & ianitor Regni cæleſtis merito promeruit. Poſt quem & huius Vicarij ſinceriſſime Deo famulantes, carentes nebularum denſitatibus, quæ recto ab itinere impedire aſſolent, dignius perceperunt, & in cura regiminis, quam pro Dominicis ouibus ſuſceperant, ſolicite permanſerunt. inter quos & noſtram paruitatem omnipotens Dei miſericordia connumerare dignata eſt. pro quibus tantum conſiſtimus pauidi, quantum conſideramus in æterno examine pro omnibus & præ omnibus, qui Chriſti cenſentur nomine, rationem reddituros.

g Matth. 16.

Et quia vniuerſitas credentium ab hac ſancta Romana Eccleſia, quæ caput omnium eſt Eccleſiarum, doctrinam exquirit, integritatem Fidei depoſcit, criminum ſolutionem qui digni ſunt, & gratia Dei redempti, exorant: oportet nos, quibus commiſſa eſt, ſolicitos eſſe, & ad ſpeculationem Dominici gregis tantum feruentius anhelare, quantum hunc auidi lupi ad dilaniandum hinc inde patenti ore exquirũt, quod & audiendo cognouimus & experiendo comprobamus. Et quos per corporalem ob longinqua terrarum ſpacia, aut tumentes marinos fluctus, nequimus viſitare præſentiam, ſaltem ſeries apicum quaſi viua voce declarent, vt nec a nobis ſilentij exquiratur culpa, nec audituris de ignorantia excuſandi tribuatur facultas: quia & illud a nobis cauendum eſt, quod per Prophetam dicitur: [h] Canes muti non valentes latrare: Naim & Apoſtolus ait: [i] Inſta opportune, importune. Conſtat enim ſanctam Romanam Eccleſiam per B. Petrum principem Apoſtolorum, qui Dominico ore primatum Eccleſia-

h Iſai. 56.
i 2. Tim. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum ſuſcipere promeruit, omnium Eccleſiarum caput eſſe; & ab eâ rectitudinem atque ordinem in cunctis vtilitatibus, & Eccleſiaſticis inſtitutionibus, quas ſecundum canonicas & ſynodicas, ſanctorumq. Patrum ſanctiones inuiolabiliter atque irrefragabiliter retineret, exquirere ac ſectari. Et ideo conſequens eſt, vt quod ab huius Sedis rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione, proprias tantum ſequendo voluntates, remoueatur, ſed firmius atque inconcuſſe teneatur. A

Nam in hoc, quo noſter Apoſtolatus veſtram prudentiam commonuit, quia ex laicali ordine ſine canonica approbatione ad Patriarchatus dignitatem ſubito tranſcendere contra Patrum promulgationem non recuſaſtis, ſed temere atque impudenter ad tãti honoris culmẽ accedere præſumpſiſtis: aſſumpſiſtis vobis quaſi a ſanctiſſimo viro Nectario occaſionem, quem ſancta Secunda Synodus non ob aliud ad ſacerdotalem B eligere atque ordinare ex laicali ordine voluit dignitatem, niſi quia magnæ neceſſitatis contritione anxiabatur, eo quod in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia nullus clericorum inueniri poterat, qui peſſimæ hæreſis nimboſa caligine non fuerit impeditus. Et ob id ne diu iam dicta Eccleſia ſub deſtitutione paſtoris quaſi viduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum & defenſorem atque gubernatorem Eccleſiarum ad Eccleſiaſticam curam & dignitatem ſacerdotalem iam dicta Secunda Synodus elegit, ſed vt hoc iterum fieret, non confirmauit, neque ſanxit, aut inſtituit. Et ideo, licet contra Patrum atque canonicas inſtitutiones, quod per neceſſitatis fieri euentus comprobatur, non in auctoritate tenendum eſt, ſed ne iterum talis proueniat neceſſitas, magis magiſq. cauendum: quia omne quod ab alijs reprehendi poterit, conuenientius ac decentius videtur exiſtere, ſi antequam fomes reprehenſionis accreſcat, emendationis cura ſuccedat. C

De Taraſij ſiquidem promotione, qui ſimiliter ex laicali cœtu ad Patriarchatus extemplo culmẽ promotus eſt, quam & vos quaſi in auctoritatem veſtræ defenſionis aſſumere vultis; ſi ſanctam, quæ a pud vos tempore ſanctiſſimi viri Domni Hadriani Papæ celebrata eſt, Synodum diligentius ſcrutati fueritis, atque attentius intenderitis, inuenietis, quid in ea idem ſanctiſſimus vir conſultus decreuerit. Et quod dum eius conſecrationis reprehenderet actus, & mœrorem ſe pro tam præſumptiua factione nimium ſuſtinere profiteretur (dicit enim: Quod niſi in erigendis imaginibus feruentius contra illarum depoſitores atque conculcatores, vt verus miles Chriſti reſiſteres, neſtram dilectionem ſuſciperemus) quæ tantum declaratur inordinate promota, quantum comprobatur contra Apoſtolica decreta enormiter præſumpta. D

Beatiſſimum quoque Ambroſium clariſſimam & ſplendidiſſimam lucernam Eccleſiæ, qui ex catechumeno diuino præſagio ad Epiſcopalem per continuos gradus promotus eſt dignitatem, cur nobis pro veſtro turamine opponitis, & ad veſtram illicitam promotionem antefertis, qui non inſtinctu hominum, ſed diuina vocatione per miraculorum prodigia electus eſt? Nam cum in infantiæ cunis ſub nutricis cura dormiens ſolicite verteretur: aperto ecce ore, examen apum ſubito affuit, quod faciem eius & ora compleuit, ita vt ingrediendi & egrediendi vices frequentaret. quod pater cum matre vel filia deambulans, ne abijceretur ab ancilla, quæ curam nutriendi infantem ſuſceperat, prohibebat: ſolicita enim erat, ne infanti nocerent. Expectabat tamen patrio affectu, quo fine illud miraculum clauderetur. At illæ poſt E aliquamdiu volitantes, in tantam aeris altitudinem ſubleuatæ ſunt, vt humanis oculis minime viderentur. Quo facto territus pater ait: ſi vixerit infantulus iſte, aliquid magni erit. Poſthæc vero adultus puer, liberalibus artibus imbutus, Mediolanum perrexit, vbi Auxentius Arianorum Epiſcopus cathedram non regendam ſed dilanian dam tenebat Epiſcopalem. Quo defuncto, cũ ad electionem Epiſcopi popularis fieret in Eccleſia conglobatio: ecce quidam infans acclamabat, dicẽs, Ambroſium Epiſcopũ. ad quam vocem & omnis illa conuentio ſimiliter acclamabat Ambroſium Epiſcopũ. quod non humanis id fieri credendum eſt voluntatibus, ſed diuinis, ad ſaluationem & ereptionem Fidelium de aduerſarij noſtri faucibus, qui tamquam leo rugiens quærit quem deuoret, inſpirationibus. Qui dum ſe multis voluiſſet occultare argumentis, & a tanto honore delitescere; tandem ſuperatus ad ſacerdotalem ab omni populo & Clero

Clero diuinitus eſt dignitatem electus, & e catechumeno per ſingulos gradus Eccleſiaſticos proficiſcens, octauo die ab omni Catholicorum, diuina annuente clementia, conſenſu eſt conſecratus Epiſcopus. Attendat igitur prudentiæ veſtræ dilectio, & intimo cordis proſpiciat oculo, ſi debentur ea quæ per miraculorum ſigna Fidelibus proueniũt, his æquari quæ proprio tantum libitu ad dignitatis gloriam percipiendam peraguntur; & ſic ad auctoritatis veſtræ excuſationem præfatos aſſumite viros. Ecce propter neceſſitatem & inopiam clericorum aſſumitur Nectarius: ecce propter Eccleſiaſtica dogmata & hæreticorum expugnationem, qui venerandas deponere imagines præſumpſerunt, Taraſius: ecce per miraculorum ſigna Ambroſius ad regendas Eccleſias promoti ſunt. A

De vobis autem, quibus perplures auctoritates Conciliorũ, atque decreta ſanctiſſimorum Pontificum reſiſtunt, quid aliud eſt ſentiendum, niſi inopinatam a vobis conſuetudinem adoleuiſſe credendum, & ſecundum ſanctorum Patrum ſententiam non ſolum quia ex laicali ordine contra canonicas auctoritates ad regendam Conſtantinopolitanam Eccleſiam ſubito tranſuolaſtis: ſed etiam quia viuente viro & incolumi perſiſtente, videlicet religioſiſſimo Ignatio Patriarcha, cathedram illius, ſcilicet Conſtantinopolitanam Eccleſiam, vt mœchus, ſurripuiſtis, & inuadere præſumpſiſtis, poſtponentes illud quod ſcriptum eſt: [a] Quod tibi non vis fieri, alij ne feceris: & ideo veſtræ conſecrationi, æquitatis libramina tenentes, aſſenſum præbere, quia enormiter & contra ſanctorum Patrum inſtitutiones peracta eſt, minime præſumimus. B *a Matt. 7.*

Quod vero dicitis, neque Sardicenſe Concilium, neque Decretalia vos habere ſanctorum Pontificum, vel recipere: non facile nobis credendi facultas tribuitur: maxime cum Sardicenſe Concilium, quod penes vos in veſtris regionibus actum eſt, omnis Eccleſia recipit: qua ratione conuenerat, vt hoc ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia abijceret, & vt dignum eſt, non retineret? Decretalia autem quæ a ſanctis Pontificibus primæ Sedis Romanæ Eccleſiæ ſunt inſtituta, cuius auctoritate atque ſanctione omnes Synodi & ſancta Concilia roborantur, & ſtabilitatem ſumunt, cur vos non habere, vel obſeruare dicitis, niſi quia veſtræ ordinationi contradicunt, & ex laico ad culmen Patriarchatus tranſuolare reſiſtunt? contra illud Apoſtolicum: [b] Nemini cito manum impoſueris. Quod ſi ea non habetis, de neglectu atque iniuria eſtis arguendi: ſi habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi. C *OMNES SYNODI AVCTORITATE ROM. ECCL. FIRMANTVR.* *b 1. Tim. 5.*

Quod violenter vos ad ſacerdotalem dignitatem promoros aſſeueratis atque proteſtamini, veſtræ conſecrationis tempore: non ita eſſe declaratur, qui poſtquam in Patriarchatus throno ſtabiliti eſtis, non vt pater in filios blandum, ſed vt immitem in depoſitione Archiepiſcoporum & Epiſcoporum per ſeueritatem vos demonſtraſtis, & in damnatione innocentis Ignatij, quem vos vt depoſitum habetis, immoderate exarſiſtis. In cuius depoſitione, niſi prius veraciſſime illius cognouerimus tranſgreſſionem vel culpam, inter depoſitos illum non numeramus, neque damnamus. quia valde cauendum eſt, ne ſine cauſa innocens damnetur. Et ſicut illum in priſtino honore manſurum, ſi ei damnationis crimina non comprobantur, ſancta Romana retinet Eccleſia; ſic vos qui incaute & contra paternas traditiones promoti eſtis: in Patriarchatus ordine non recipit, neque ante iuſtam damnationem Ignatij Patriarchæ in ordine ſacerdotali vos manere conſentit. Quod non ideo veſtra arbitretur dilectio, contra vos inuidiæ cauſa, aut exoſos vos habendo, nos agere, atque incongrue contra veſtram ordinationem exardeſcere; ſed ducti zelo paternæ traditionis, volentes ſanctam Conſtantinopolitanam Eccleſiam, quæ pro ſui ſtabilitate atque firmitate, cenſura ſanctorum Patrum, ad hanc ſanctam Romanam Eccleſiam ſolito more percurrit, ſine macula, ſine reprehenſione, aut aliqua tranſgreſſione illæſam conſiſtere, & ea quæ Eccleſiaſticis regulis obuiant, reſecare. & maxime hoc quod omni auctoritate canonica reuincitur, & tali conſecrationi contraitur, quod iam per longam conſuetudinem quaſi regulariter actum defenditis, omnimodis amputare. A qua, quia vos ſicut nos diligimus, per increpationem paterni affectus prouidentiam veſtram proculdubio volumus reuocare, imitantes Apoſtolum dicentem: [c] Filium quem diligit pater, flagellando caſtigat & corripit. D E *c Hebr. 12.*

De conſuetudinibus quidem, quas nobis opponere viſi eſtis, ſcribentes per diuerſas Eccleſias diuerſas eſſe conſuetudines, ſi illis canonica nõ obſiſtit auctoritas, pro qua eis

Universidad de Deusto
Biblioteca

obuiare debeamus, nisi iudicamus vel eis resistimus: tamen cauere volumus, ne hæc A
vestra consuetudo, quæ omnium sanctorum Patrum promulgatione conuincitur, vt
ex laico nō subito ordinetur Episcopus, vires accipiat, aut in vestra Ecclesia magis pul-
lulet, operam dare minime cessamus: quam etiam nostra Apostolica tantum abigit
censura, quantum hanc temere recognoscit præsumptam.

De Missis siquidem nostris, quos petitos in seruitiō beati Petri principis Apostolo-
rum pro vtilitate sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ contra depositiones imagi-
num, vel alias necessitates ingruentes, necnon & pro causa solummodo depositionis
sæpefati viri Ignatij inquirenda illas in partes direximus, silendum non est: qui, cum
eis, sicut dicunt, per centum dierum spacium, omnium nisi suorum alloquendi facul-
tas fuisset denegata, vt Apostolicæ Sedis Missi non digne susceptí sunt, atque vt de-
cuerat retenti. Quod non pro alia gestum putamus re, nisi vt inquirendi locum de B
depositione præfati viri non inuenirent: quia ceu in Apostolica nostra infertum fuit
epistola (quæ nescimus cuius illusione, sicut in Synodo a nobis missa reperimus, frau-
data extitit) non illius promotionem, aut ingressionem, sed tantummodo deposi-
tionis exitum per nostros audire vel cognoscere (sicut nunc volumus) Missos vole-
bamus. Quibus secundum horum relationem, longa exilia, & diuturnas pediculo-
rum comestiones, si in tali intentione persisterent, quibusdam nuntiantibus, quod
illis a nobis iniunctum fuit, clam vobis cum sequacibus vestris resistentibus, perficere
minime potuerunt, aut depositionem iam dicti Ignatij vtrum iusta vel iniusta fuerit,
inuenire valuerunt. qua cognita, secundum sui modum canonica atque Apostolica
cum eo censura extenderetur. Data mense Martio die decimaoctaua, Indictione deci-
ma.] ista Nicolaus ad Photium. C

[a] *Nicol. epist. 5.* Scripsit & (sicut diximus) per eumdem Leonem [a] ad Imperatorem, incipit epistō-
la: Serenissimi Imperij vestri gloria, &c.] aliam autem, quam ad vniuersam Ecclesiam
[b] *Epist. 4.* misit Encyclicam epistolam, sic exorditur: [b] Quod igitur generali notitia extat vni-
uersæ plebi Dei vulgatum, &c.] in qua ad finem has speciatim habet ad Patriarchas
& alios Episcopos Apostolicas iussiones.

QVID IVBEAT OMNIBVS PATRIARCHIS ET EPISCOPIS NICOL. PAP.

Igitur, dilectissimi fratres, sanctitati vestræ, qui Catholicas Alexandrinorum, An-
tiochenorum, vel Hierosolymorum gubernatis Ecclesias, seu cunctis Orientalibus
Metropolitis atque Episcopis luce clarius, expressiusq. significamus, quoniam Sedes
Apostolica nullo pacto venerabilem Ignatium Patriarcham dignitatis propriæ nuda-
ri priuilegio tam improuide patitur: sed magis repulso a sanctæ Catholicæ & Apostō-
licæ sacro Ecclesiæ viscere peruasore coniugis (vt ita dixerimus) viri viuentis, scele- D
stissimo videlicet Photio, sanctissimum Patriarcham Ignatium in sui sacerdotij digni-
tate manere, sicut olim, statuit, iterum quoque canonico & legali examine iudicat
& decernit. Et vt vos huius Sedis priuilegium seruantes rite, pari religione Catholi-
ci, pari etiam nobiscum super venerabilis Ignatij Patriarchæ sacerdotij recuperatione
& Photij peruasoris expulsione eadem sentiatis, Apostolica auctoritate vobis iniungi-
mus atque iubemus. Et vt huius præsulatus nostri paginam in cunctis parochijs ve-
stris ad omnium faciatis notitiam peruenire; atque de hac re, iuxta Apostolicæ Sedis
definitionem prædicari curetis alijs, ipsiq. similiter incommutabiliter teneatis; pater-
no amore præcipimus.] Data habetur epistola eodem anno, & mense, die tamen de-
cimanona eiusdem mensis Martij, eadem decima Indictione. Missas litteras per
eumdem Leonem Legatum Imp. ad ipsum Imperatorem, testatur idem Nicolaus in E
[c] *Nicol. ep. 70.* alia epistola ad Michaelem & Basilium [c] Impp.

SYNODVS ADVERSVS THEOPASCHITAS HAERETICOS.

Hoc anno ab eodē Nicolao Papa Synodus Romæ habita est, in qua occasione quo-
rumdā Orientalium damnata est Theopaschitarū hæresis iterum pullulans, aduersus
quam duo capitula seu Canones statuti sunt. de hac Synodo idem Nicolaus ait: [d] In-
[d] *Nicol. ep. 7.* super autem quid in alia Synodo a nobis olim collecta decreuerimus aduersus eos, qui
Diuinitatem Domini nostri IESV Christi cum Valentino, Marco, Apollinari & Eu-
tyche sectatoribus eorum contra primum pastorem & Apostolum, qui Christum car-
ne passum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdam regionibus vestris prædicare
dicuntur, subter annexis capitulis declaratur.] quæ sunt.

Veraciter quidem credendum est, & omnimodis profitendum, quia Redemptor
noster & Dominus noster IESVS Christus Deus & Dei Filius passionem Crucis
tantum-

A tantummodo secundum carnem sustinuit, Deitate autem impassibilis mansit, vt
Apostolica docet auctoritas, & sanctorum Patrum lucidissima doctrina ostendit.

Hi autem, qui aiunt, quia Redemptor noster & Dominus IESVS Christus Deus
& Dei Filius passionem Crucis secundum Deitatem sustinuit (quod impium est, &
Catholicis mentibus execrabile) anathema sit.] hæc ibi. Sed & de hoc Concilio, &
alio paulopost collecto post acceptas litteras Orientalium per Leonem, hæc alibi
idem [a] Nicolaus: Deinde bis facto Concilio, & lectis profanis gestis, quæ prædictus [a] *Nicol. ep. 70.*
Leo a secretis detulerat, &c.]

Ita quidem frequentia erant sub Nicolao Papa Concilia, quod ingruerent vndique
magni momenti negotia, non ab Oriente solum, sed etiam ab Occidente, vt proxime
dicturi sumus; idemq. sanctissimus Pontifex, quantumlibet doctus & sapiens, nihil
B tamen inconsultis fratribus agere consueuit, probe sciens, quod vbi congregari contī-
git conuentus Patrum, promissione Domini, inter eos assistat Deus, dicente ipso:
[b] Vbi congregati fuerint duo vel tres in nomine meo, ego in medio eorum sum.] se- [b] *Matt. 18.*
cundum illud Dauidicum: [c] Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos [c] *Psal. 81.*
dijudicat.] Sed quæ nubes multiplicium negotiorum ex Gallijs vno tempore sese in
Vrbem infuderit, & ad Apostolicum thronum peruenerit, vnde aduersus Reges fue-
rit Ecclesiasticis censuris agendum, & vsque dum idem Pontifex vixit, plurimum la-
borandum, iam dicamus.

Hoc eodem anno nouæ tragœdiæ paratur argumentum a Lothario Francorum
Rege, dum iuuenili ardore concupiscentiæ fræna laxans, amore exæstuans Vualdra-
dæ, quam a pueritia consuetudine puerili iunctus amauit, vt eam acciperet in vxō-
C rem, in animum induxit. Quomodo autem id perficere posset, cum suis Episcopis con-
silium captare cœpit. Quod enim leges Ecclesiasticæ eiusmodi facinori vehementer
obstarent, eo quod Theutpergæ Reginæ legitimo matrimonio iunctus esset: quomō-
do id dissolueret, cum suis agere quam studiosissime non cessabat. Regi volenti assen-
tatores assurgunt, cui & assurgere iura cogunt, atque in Regis sententiam renitentia
licet torquent. Quid actum? ex Regis arbitrio, consilio vero suorum Episcoporum
Aquisgrani indicitur Synodus, fingitur casus, componitur stropha, Concilium cogi-
tur Episcoporum, quot præsules, tot Philippo Demosthenes: nullus tamen (quod In-
gendum ob temporis huius boni penuriam) Ioannes inuentus, qui Regem errantem
corripiat, & alios in errorem trahentem arguat. canes muti effecti omnes, non valen-
tes latrare, immo conspirantes cum lupo, eiusq. voracitati fauentes, facti sunt & ipsi
D simul lupi rapaces. de quibus appositē apud Ieremiam: [d] Sacerdotes non dixerunt, [d] *Ierem. 2.*
vbi est Dominus: & tenentes legem nescierunt me, & Prophetæ præuaricati sunt in
me: prophetauerunt in Baal, & idola secuti sunt.] Quid autem actum sit in hac Sy-
nodo, quæ hic subijciuntur capita docent, haud hactenus edita, accepta autem ex
scripto codice peruetusto Treuirensi ad nos vna cum alijs ad hæc spectantibus egre-
gijs monumentis missa a P. Christophoro Brouerio Societatis IESV professore,
cui mecum bene precentur omnes Ecclesiasticæ antiquitatis studiosi. sic enim se
habent.

[e] DCCCLXII. CAP. I. AQVISGRANENSIS SYNODI ACTA.

Anno * DCCCLXI. Indictione decima, die tertia Kalendarum Maiarum ex voca-
tione domini Hlotharij glorioſissimi Regis, Archiepiscopi, eorumq. Coepiscopi Aquis
conuenerunt, videlicet Guntharius Agrippinensis Archiepiscopus, & sacri palatij Ar-
E chicapellanus, necnon & Theutgaudus Treuirensis Archiepiscopus, Aduentius Me-
diomatricorum Episcopus, Atto Viridunensis Episcopus, Arnulphus Tullensis Epi-
scopus, Franco Tungrensis Episcopus, Vngarius Episcopus, Ratholdus Argentorien-
sis Episcopus, vt diuina auxiliante clementia, pro vtilitate ac necessitate sanctæ ma-
tris Ecclesiæ, apud memoratum serenissimum Principem, fideliter ac salubriter pa-
storali prouisione interuenirent. Vnde nostris iam periculosis temporibus, saltem
sero pastoralis tuba insonare prophetica admonitione debuerat, vbi dicitur: [e] Clama [e] *Isai. 58.*
ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. Ergo multipliciter, & fideliter malefidis
Dei discrimina, & senescentis mundi pericula replicantes, non sine graui gemitu no-
stro, Christianissimo Principi ad memoriam reduximus, vt non immemor vocationis
suæ, quod nomine censetur, opere compleat, vt Rex Regum Christus, qui sui nomi-
nis vicem illi contulit in terris, dispensationis sibi creditæ dignam remunerationem
reddat

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddat in cælis. Ad hæc ille, ſicut verus Dei cultor, noſtræ puriter, ac veraciter annuit A
vnanimitati per omnia irrefragabiliter promittens noſtris ſe obedire velle conſilijs, & rationabilibus obtemperare monitis. Et vt ita dixerimus, vltra quam credi poteſt, ita nobiſcum ſuum benigniſſimum informauit affectū, vt proculdubio pateret, quod ſuum cor illius amplexatur dextera, in cuius manu corda ſunt Regum.

CAP. II. Interea de his, quæ ad ſtatum ſanctæ Dei Eccleſiæ, & vtilitatem Regni, atque ſalutem populi ſibi commiſſi pertinent, ſalubribus reſponſis, & ſpiritalibus conſilijs, noſtram conſolatus eſt vnanimitatem, ſe in omnibus paratiſſimum eſſe affirmans, vt verus adiutor, atque indefeſſus auxiliator noſtri ordinis, & totius ſanctæ religionis exiſtat.

CAP. III. Poſt hæc humiliter, ac deuote paſtorale conſilium requiſiuit, libellum proclamationis, & ſuæ ſummæ neceſſitatis in manibus noſtrorum fratrum imponens, vbi ſatis B
lugubriter diuinum, & paſtorale conſilium expetijt; ſuæq. imbecillitatis cauſas querulosis vocibus retractauit, qualiter in quadam femina Theutperga nomine, factioſis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus, immo non mediocriter repetebat, quod iudicio Epiſcoporum diſcidij ſententiam pertuliſſet. Quam, ſi idonea fuiſſet coniugali thoro, & peſtifera inceſtus pollutione fœdata non eſſet, & viuæ vocis confeſſione publice condemnata, ſponte retineret. Porro ſe incontinentē eſſe profeſſus eſt, & ſine coniugali copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non poſſe aſſeruit, proculdubio replicans, quod illi Theutpergam inceſtuoſam diximus, & ab omni concubina abſtinere præcepimus, & quod illi perdifficile eſt in iuuenili ætate taliter permanere. Hinc vero teſtis affuit Theutgaudus Archiepiſcopus, quod iuxta diuinum, atque ſuum conſilium, ſi aliquid in adhibita ſibi concubina deliquit, Eccleſiaſtico me- C
dicamine adiutus, ſecretis iugibus, qui hoc lacrymis, & vigilijs, ac ſpiritalis continentiæ macerationibus, inſuper eleemoſynarum largitionibus ſalubriter deleuit. Et vt
† niſi error ſit in numero, quæ tū caput deeſt. de multis pauca dicamus, ſi læta caro illum traxit ad culpam, afflicta, vt credimus, reduxit ad veniam. †

CAP. V. Igitur paſtoralis regiſminis cura, ac diuinorum eloquiorum documenta, noſtrorum fratrum animos ſolicitare cœperunt, quid nobis agendum, quidve tractandum eſſet, atque pro huiuſmodi querula proclamatione rationabiliter definiendum, illudq. ante omnia formidantes, ne forte, quod abſit, poſt dignam ſatisfactionem, & ſaluberrimam reconciliationem fragilitatis noxam tantus Princeps incurreret, reuerſus ad vomitum, & quaſi ſus in volutabro luti, illicitos aliquoties repeteret amplexus.

CAP. VI. Inde actum eſt, quod pia fratrum ſolicitudo retractare decreuit, qualiter Eccleſiaſti- D
cæ auctoritatis cenſuram in præſcripta femina Theutperga, ſua publica confeſſione exigente, compleuit.

CAP. VII. Allato quoque diuerſorum Conciliorum volumine, ex Concilio * Hilardenſi capitulum quartum recitari fecimus, vbi ita ſcribitur: De his qui ſe inceſti pollutione commaculant, placuit, vt quouſque in ipſo deteſtando & illicito carnis connubio perſiſtunt, vſque ad Miſſam tantum catechumenorum in Eccleſia admittantur; cum quibus etiam, nec cibum ſumere vlli Chriſtianorum, ſicut Apoſtolus iuſſit, oportet.
* Ilerdenſi

CAP. VIII. Hinc quoque ſancti Ambroſij in expoſitione Epiſtolæ beati Pauli Apoſtoli ad Corinthios, capite trigeſimotertio hos alloqui, qui matrimonio iuncti ſunt ore Domi-
Non eſt S. Ambroſii expoſitio in Epiſt. Pauli. nico vxorem a viro non diſcedere, quod ſi diſceſſerit, manere innuptam. Hoc Apo- E
ſtoli conſilium eſt, vt ſi diſceſſerit propter malam conuerſationem viri, iam innupta maneat; quod ſi continere ſe non poteſt, quia pugnare non vult contra carnem, ſuo viro reconcilietur. Non enim permittitur mulieri, vt nubat, ſi virum ſuum cauſa fornicationis dimiſerit, aut apoſtaſiæ, aut illicita impellente laſciuia. Vir vſum quærat vxoris, quia inferior omnino non hac lege vtitur, qua potior. Si tamen apoſtata vir, non vſum quærat vxoris inuertere; non alteri poteſt nubere mulier, nec reuerti cauſa cauſa fornicationis. Et ideo non ſubiecit, ſicut de muliere dicens, quod ſi diſceſſerit enim ea lege conſtringitur vir, ſicut mulier. Caput enim mulieris vir eſt. Nam ceteris, inquit, ego dico, non Dominus; hoc dixit vt oſtendat, quid proprio ore Dominus

A nus iuſſit, & quid huius auctoritate conceſſit: quia & per iſtum Dominus loquitur, qui ait: [a] An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Chriſtus? a 2. Cor. 13.

Ex Concilio Agathenſi cap. lxij. de inceſtis coniunctionibus, nihil prorſus veniæ reſeruemus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanauerint. Inceſtos vero nullo coniugij nomine deputandos, quos etiam deſignare, funeſtum eſt; ibiq. poſt aliqua ita ſcribitur: Sane quibus coniunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris coniugij libertatem. CAP. IX.

De cetero his atque huiuſmodi canonicis ſanctionibus, & ſancti Patris Ambroſij oraculis liquido perſpectis, credimus, non illam fuiſſe idoneam, aut legitimam coniugem, neque a Deo præparatam vxorem, quæ publica (vt dictum eſt) confeſſione, inceſtuoſo fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioſo Principi noCAP. X.
B ſtro, pro ſua in diuino cultu deuotiſsima affectione, atque victorioſiſſima Regni tuitione, cui non ſolum nos, verumetiam canonica auctoritas inceſtuoſum coniugium interdicit: legitimum atque idoneum coniugium a Deo illi conceſſum non denegemus, iuxta indulgentiā dicentis Apoſtoli: [b] Melius eſt nubere quam vri.] hactenus Acta b 1. Cor. 7.
Synodi Aquiſgranenſis.

Præter hæc autem, ad corroborandam Lotharij Regis cauſam, eſt nouum excogitatum commentum ab vno Epiſcoporum, qui eidem Synodo interfuit, Aduentio nomine, qui oblato libello longam texuit fabulam, qua probare conatus eſt, Vualdradam pellicem Lotharij, ei coniunctam matrimonio iam a tenera ætate ab eius patre Lothario Auguſto, Theutpergam vero poſtea ipſi inuito Regi minis fuiſſe coniunctam. Ac proinde non ipſam, ſed Vualdradam legitimam eſſe dicendam coniugem ipſius
C Regis. extat ipſe libellus Aduentij iunctus dictæ Synodo Aquiſgranenſi in eodem codice Treuirenſi, ex quo deſcribens idem Brouerius, prætermiſſo longiſſimo exordio de Regum atque ſacerdotum auctoritate, iſta dumtaxat, quæ ad rem de qua agitur ſpectare putauit, inde exſcripſit. quæ ſic ſe habent.

NARRATIO ADVENTII EPISCOPI. Auguſtus diuæ recordationis Hlotharius per electionem populi Regni Romanorum creatus eſt Imperator, arcemq. Regni Francorum regens, inter reliquias geſtorum ſuorum deliberationis filio ſuo domino Hlothario virginem nobilem, nomine Vualdradam, ſub nomine diuinæ Fidei tradidit, vt eam in Dei Fide, & ſua, futuro tempore cuſtodiret, & obtineret. Et vt hæc copula iuſta eſſe pateſceret, in prætitulatione dotis, centum manſos glorioſiſſimo puerulo tradidit: qui necdum ſuæ libertatis erat, licet futurus heres patri; ſed ſub tutoribus, & actoribus manebat, ſicuti de
D talibus loquitur Apoſtolus, dicens: [c] Quanto tempore heres paruulus eſt, nihil differt c Gal. 4.
a ſeruo, cum ſit Dominus omnium, ſed ſub tutoribus, & actoribus eſt, vſque ad præfinitum tempus a patre. Verum quamdiu prædictus Imperator Regni Francorum ſublimitatem obtinuit, præfatus puerulus datæ ſibi puellæ paterno munere inhæſit; quod non in angulo patratū fuit, quia veritas non habet angulos, ſed in publico pontificum, & optimatum ſpectaculo, ſicut pædagogi eius teſtantur, etiam & auunculus eius Leutfridus. Domino Imperatore Hlothario migrante, in ipſis diebus paterni luctus, * Hucbertus Acefala cum ſuis complicibus, ſororem ſuam nomine Theutpergam * Hubertus Acephale
domino Regi Hlothario clariſſimo adoleſcentulo adduxit, & fraudulenter eam ſibi ſociauit, minans Regis eſſe periculum de ſtatu Regni ſui, ſi ſuis non faueret hortamentis. Acquieuit Rex, licet nolens, ſicut ipſe teſtatus eſt.

E Fama peſſimæ turpitudinis Theutpergam ſequitur, & de inceſtuoſo concubitu fratris ſui Hucberti rea acclamatur, affertur ſchedula confeſſionis, vbi ſponte confeſſa legitur, iudicio Conſulum damnatur, miſericordia præſulum ſaluatur, fugam capeſſit. Huius facti notitiam, per illuſtres viros pijſſimus Rex dominus Hlotharius Romam mittit, & cauſas rei pandere ſtatuit. Beatiſſimus Papa Nicolaus ratione comperta delicioſos Miſſos Rodoaldum ſcilicet Portuenſem, Ioannem * Fidiculēſem in Franciam * al. Ficodenſem
mittit, & in vrbe Metica, generale Concilium celebrare decernit. Vbi præſentiam ſuam glorioſiſſimus Rex Hlotharius, cum vniuerſo primatum ſuorum nobiliumq. conſiliatorum comitatu oſtendens, in ſancta Synodo reſedit, ibi cauſas ſuæ actionis in conſpectu Legatorum Romanæ Sedis expoſuit, quomodo in Fide Dei genitor ſuus excellentiſſimæ memoriæ dominus Hlotharius perpetuus Auguſtus, & virginem prænobilem manu propria tradiderit, & reliqua quæ ſupra enumerauimus. Quod vero

Theut-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Theutperga reatus sui culpam publice confessa fuerit, in prædicto Concilio, quod A Metis ciuitate patratum est, senatores vniuersi Regni Francorũ perficere se acclamauerint. In quibus prudentia tam temporalis, quam spiritalis refulget, quorum patres, proaui, & ataui Romanorum consilij maturitate rexerunt Imperium, quorum stirpem, tempore Augustorum dominiHludouici Imperatoris, & magnificentissimi Hlotharij semper titulo Consulatus exornatam intuitus sum. Horum specialem consilij prærogatiuam nequaquam abijciendam vniuersitas populi acclamauit: quippe cum nec criminum eis damnositas obijciebatur, sed probitatum ingenuitas laudibus efferebatur. Quapropter quia passim plurimi varie de his opinantur, & multiplicia definitionum genera ponunt, quo affectu super his tractauerim, ac senserim, reuerentiæ fidelium elucidari curabo. Quando Imperator pijssimus filio suo æquiuoco, puellam nobilitate carnis insignitam dedit, nondum eram Episcopali onere prægrauatus, nec B his interfui actibus. Theutperga cum introducta fuit, & secundum coniugium patratum est, nisi auditu penitus ignoraui. His rebus ita excursis, expetitus a Clero, & electus a plebe, Episcopus canonice consecratus in his factis taliter sensi: Christianissimus Imperator in Fide Christi, & sua, virginem filio dedit. Fides Dei scortum non donat, sed repudiat, dicens: [a] Non mœchaberis. Et Psalmista: [b] Perdes omnes, qui fornicantur abs te. Paulus qui Fide Dei præcinctus erat clamat, hoc [c] inquiens: Scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hereditatem in Regno Christi, & Dei, qui portans stigma IESV in corpore suo, hoc est, vexillum Fidei, non fouet adulteros, sed cuspide sacri faminis terebrat, dicens: [d] Neque adulteri Regnum Dei possidebunt. Dominus, qui fidelis est, & dat sancta Dauid fidelia, & orthodoxo Imperatori Hlothario non abstulit potesta- C tem coniungendi filium suum cum quacumque puella decreuisset, in Euangelio dicit: [e] Qui dimissa vxore, alteram duxerit, mœchatur. Vnde oportet, vt hæc audientes, pio, & deuoto studio paternos Canones audiant, ac seruent, quia terminos Patrum numquam transgredi oportet. Nam sacri Canones paterno munere mulierem datam culpa carere proclamant. Imperator, qui culturæ diuinæ deditus erat, fornicationis detestabili facinore filium vti non permisit Hlotharium Regem, cuius professio, & omnium senatorum talis extitit, de copula Vualdradæ, quod eam genitor in Fide Dei sibi dederat.

a Exod. 20.
b Psal. 72.
c Ephes. 5.
d 1. Cor. 6.
e Matth. 19.

De Theutperga vero, quod sceleris sui malum de horrendo *impudendi fratris amplexu confessa, & comprobata fuerit, similiter omnino protestati sunt, quæ non pauidis a nobis minis territa est, nec amœnis confota blanditijs. Ipse autem secundum D Apostolum faciẽs, vbi dicit: [f] Si fieri potest, cum omnibus hominibus pacem habete, & Consulum nobilium voces audiens, sicut supra per succedentia tempora exemplis annotauimus, quod audita & approbata sunt senatorum consilia, in omnibus subscriptionibus, & definitionibus nostris hoc modo censuimus, vt si Theutperga confessa prædictum fuisset reatum, regia societate indignam esse censui. Et si Vualdrada in Fide Dei munere patris iuncta esset Regi, Fidem Dei non ausus fui blasphemare, ne forte perfoderet me Scriptura verbi iaculo dicens: [g] Blasphemos ne patiaris viuere. Apostolus [h] licẽtiam dat, vt vnusquisque in suo sensu abundet.] hucusque libellus Aduentij, vnius ex illis, qui postea comperta fraude, meruere a Nicolao Romano Pontifice excommunicari; verum non vt alij, nempe Colonensis & Treuirensis, obstinatione obduruit, sed peccati pœnitens, seipsum accusans, & veniam petens, obtinuit il- E lam ab eodem Nicolao Pontifice, vt suo loco dicemus. Porro Guntharium Coloniensem Archiepiscopum atque Archicapellanum pariter eiusdem Regis, deceptum ab ipso Lothario fuisse promissione illa, quod si dissolueret connubium cum Theutperga, fore vt eius neptem acciperet in vxorem, vana hac spe elatum in suam sententiam adduxisse Theutgaudum Archiepiscopum Treuirensem, testatur Regino, eamdem breuiter prosecutus historiam.

*f. impudici
f Rom. 12.
g Leuit. 24.
h Rom. 14.

Sed his auditis, quæ in approbationem coniugij falso asserti Vualdradæ, quæve in reiectionẽ legitimi coniugij Theutpergæ ad Legatos Metim ad Synodũ missos Nicolaus Papa scripserit, suo loco dicetur. Iam enim in sui defensionem Lotharius Rex, de his omnibus, quæ audisti ex Aduentij libello, Nicolaum Pontificem per commonitorium certiorem reddendum curauit.

His

A His autem & alijs nouis motibus contigit exagitari Gallias, quibus non ipsos tantum Francorum Reges nonnihil oportuit commoueri, sed etiam ipsum Nicolaum Romanum Pontificem; quem alij vt primarium Christiani orbis iudicem, interpellarunt; alij autem ad veniam impetrandam, pulsantes fores Ecclesiæ, adiuere. In primis autem querelæ multorum aduersus Lotharium Regem Caroli Calui nepotem Romam ad Nicolaum Pontificem perlatæ sunt, quod nulla habita ratione diuini vel humani iuris, contemptis etiam sancitis nuper inter ipsos Francorum Reges de seruanda concordia legibus, idem Lotharius in suo Regno nefarios homines diuersorum criminum reos reciperet contra litteras Pontificias, cum ijdem iam denuntiati essent ab Ecclesia alieni. Ad hæc autem emendanda primum omnium euigilauit studium eiusdem Romani Pontificis Nicolai, cuius videretur esse læsa B nonnihil auctoritas, cum contra eius mandata litteris Apostolicis significata, idem Lotharius deliquisset; sicq. datis denuo litteris, iussit in Gallijs haberi conuentum, ad quem ipsi vna simul Francorum Reges conuenirent cum suis Episcopis. Cum igitur ea de re allatæ sunt Sedis Apostolicæ litteræ, ab ijsdem Regibus conuentus indictus est in Gallia celebrandus, in villa Sablonarias dicta, tertio Nonas No- CONCILIVM AD SABLONARIAS. uembris, ad quam conuenerunt tres Francorum Reges, Ludouicus & Carolus fratres, & Lotharius nepos, simulq. consiliarij Episcopi, Abbates, & ex laicis Comites, & alij viri clarissimi numero fere ducenti. Quæ autem ibidem fuerint pertractata, hic in primis summatim sunt referenda.

Acciderat enim, vt cum nobilissima natalibus femina, nomine Engeltrudis, sed moribus ignominiosissima, nulla suæ famæ habita ratione, atque animæ contempta C salute, dimissis penitus honestatis habenis, se totam effrenato animo furenti, cæcæq. libidini tradidisset: eius impetu eo prolapsa infelix est, vt nullo parentis inter Francos primarij habito respectu, (hic erat Mattefridus Comes) contemptoq. Bosone Comite, cui iuncta erat vinculis coniugalibus, œstro impudentiæ percita, & furore agitata infamis concupiscentiæ, recedens a viro suo, alienis inhæreret, hinc inde per Gallias, tamquam scenica aliqua, & perditissima moribus, vulgaris femina errabunda vagans, iam (quod dici nefas) septennium in eiusmodi infamissimo vitæ genere perseuerans, insumpsisset. Cum non defuerit omne studium viri sui ad reuocandam eam ad meliorem frugem, pollicitus etiam veniam, si resipisceret, sed & vitæ spopondit securitatem, si ad iugalem thorum, quem fœdauerat, pœnitens redire vellet. Verum oblita illa penitus suæ salutis, & honestatis, virum contemnens, D in Regno Lotharij Regis, accepta ab eo ibi manendi licentia, in eadem semel male cœpta obscena vita perseuerauit. Cum interea idem vir eius Boso Comes, ne quid intentatum omitteret, quo vxoris saluti & honestati consuleret, Romam se contulit ad Nicolaum Romanum Pontificem, Apostolicam omnibus reuerendam interpellans auctoritatem, & querelas ingessit aduersus Lotharium Regem, quod suam coniugem in viri contemptum in suo Regno concesserit habitare. effecitque, vt idem Pontifex excommunicationis litteras in eam ad Francorum Episcopos daret, si in peccato obstinata persistens, reuerti ad virum paratum eam recipere, recusaret. alias rursum idem dedit Apostolicas litteras ad Francorum Reges, quibus eosdem commoneret, vt apud Lotharium agerent, ne detineret, sed procul a Regno suo eiusmodi nobile scortum abijceret; quo sic illa repulsa, reiecta ab omnibus, E cogeretur redire vnde male egressa fuerat domum viri. scripsit & ad Lotharium ipsum idem Pontifex Nicolaus, monens & terrens censuris Ecclesiæ, nisi in omnibus Apostolicæ Sedis mandatis obsequens esset. Scripsit de his & ad Carolum Regem hanc nunc primum editam ex scripto codice Parisijs missam a Fabro epistolam.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, Carolo glorioso Regi, spiritali filio nostro.

Vestram regiam dignitatem condecet de pietatis fonte iustitiæ discretionem haurire. Nemo itaque iustius operari debet, quam cui commissa videtur legum ordinabilitas. Ecce etenim Reges Regibus *suadere solent. Sed conuenit, vt in his quæ * fauere ratio docet iustitiæ, inuicem alternent: quæ *autem improbitas, vicaria vice se subtrahere non cessent. Vnde vestram exhortamur regiam magnitudinem, vti corri- * locus subobscurus

Universidad de Deusto
Biblioteca

gatis Hlotharium Regem nepotem vestrum, ne tantum piaculum permittat manere in Regno suo: hoc est, non consentiat fugitiuam vxorem Bosonis Comitis tamdiu remanere vt non reddatur viro suo, remissa quidem negligentia quam ei fecit. Ceterum vos etiam monere volumus, vt si in vestro Regno contigerit deuenire, similiter peragatis. Quoniam iussimus omnibus Archiepiscopis, seu Episcopis Regni vestri, vt eam, indulta sibi culpa, si noluerit reuerti ad supradictum virum suum, excommunicent a corpore & sanguine Domini nostri IESV Christi, & societate omnium Fidelium; quoniam condecet, vt in Regno vestro tantum malum non oriatur, & si ortum fuerit, citius extinguatur. Adeo vt omnes consentientes malo ipsius, supradicta excommunicatione * nodamus. Optamus excellentiam vestram in Christo bene valere.] Scripsit eodem argumento alias plures, quæ desiderantur epistolæ.

* nectamus

IVDITH VIDVA RAPTA.

His accessit, quod Balduinus quidam nobilis, vassallus tamen Caroli Calui, eius filiam viduam, Iudith nomine, rapuit, vt eam in vxorem haberet; qui & in Lotharij Regno pariter securus degébat.

His igitur de causis, donec corrigerentur errata, ipse Carolus se ab eius amicitia segregauit. Sciens autem hæc Ludouicus Rex, vt eos conciliaret simul, admodum laborauit: cuius rei gratia, istum quem diximus conuentum cogi curauit, in quo promittente Lothario se secundum diuinas leges ex Caroli sententia cuncta esse impleturum, pax est feliciter consequuta. Extant harum omnium rerum gestarum Acta, quæ ex vetere scripto codice hic depromimus. in quibus ista in primis summatim descripta leguntur [a], quæ in eodem sunt gesta conuentu.

[a] *Cod. Ant. August. ex co. Mar. Ant. Muret. descript. pag. 56.*

Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo sexagesimosecundo, quando Ludouicus Carolo mandauit, vt cum eo simul & Lotharium reciperet, & ad osculum atque colloquium; misit Carolus per eum & per Alefridum, atque per Salomonem, & per Aduentium, & per Ottonem Episcopos Lothario hæc quæ sequuntur capitula, dicens: quia pro his causis ei non auderet communicare, nisi ita perficeretur, sicut ibidem scriptum est. Renuntiantibus autem ex parte Lotharij, Ludouico, & præfatis Episcopis, Carolo, & Hincmaro, itemq. Hincmaro, & Odoni, atque Christiano Episcopis, quod ita velle se, & se facturum esse professus fuerat Lotharius; sub hac conuenientia receperunt eum ad osculum atque colloquium Carolus & Episcopi qui cum eo fuerunt.] hæc summa rerum. sed audi primum scriptam a Carolo ad Ludouicum fratrem denuntiationem, seu aduersus Lotharium contestationem. sic enim se habet.

* Confluentes

Posteaquam proxime apud * Confluentem nos inuicem mutua indulgentia, annuente Deo, communi fidelium nostrorum consilio reconciliauimus, & sacramento de obseruanda inter nos pace, & de præstando in alterutrum adiutorio nos confirmauimus, & capitula a communibus fidelibus nostris dictata, & nobis relecta nos obseruaturos promisimus: & publice communibus fidelibus nostris annuntiauimus: vobis, vnice & charissime frater, reputare non volo, vt illa quæ inuicem nobis promisimus, hactenus erga me obseruata non habeam. Quod si quis fuerit paratus inde nobis certam reddere rationem, & dignam facere satisfactionem; qualiter autem ea quæ mihi promisit, erga me ille obseruata habeat, non solum ego, sed & plures alij sciunt. Sed & sicut nobis tunc ibi conuenit, vt tempore statuto ad locum condictum cum primoribus Regnorum nostrorū conueniremus, vt ibi quæque in Regnis nostris emendatione digna & necessaria erant, & in sancta Dei Ecclesia, & in nostro ac populi saluamento tractaremus. Et nos erga fideles nostros, & fideles nostri erga nos emendaremus, & obseruanda de cetero statueremus, & semel & secundo ad hæc exequenda paratus fui, & ad hoc etiam nunc conueni, sicut sæpe mihi per communes fideles nostros mandastis. Pro quibus autem causis, cum præfato nepote nostro antea colloqui non volui, quam vobiscum inde accipere consilium: quædam volo hic designare, quædam vero postea congruo loco, & in conuenienti modo innotescere.

Quando altera vice pro ijs quæ dixi tractantes ad Tussiacum veni, apportauit mihi & Episcopis Regni nostri Boso ex parte domni Apostolici epistolas quasdā nepoti nostro, & Episcopis Regni sui mittendas, quas illi secundum mandatum domini Papæ transmisimus: quasdam autem nobis legendas & obseruandas, quarum & hic textum habemus. in quibus inuenimus nos increpatos, cur fornicarios in Regno nostro immorari permitteremus. Et non solum ipsam feminam, sed omnes fauentes facinori eius corpore & sanguine Christi excommunicatos, vsque dum ipsa mulier ad virū suum rediret. Et scimus, sicut sanctus dicit Gregorius, quoniam qui resecanda si potest, non corrigit, ipse illa committit: Nos autem audiuimus prædictam feminam in Regno nepotis nostri commorari. Et hanc sententiam postea non audiuimus immutatam. Et qui grauamur nostris, timemus alienis etiam communicare peccatis, communicando excommunicatis. Filiam nostram Iudith viduam secundum leges diuinas & mundanas sub tuitione Ecclesiastica, & regionum de Burge constitutam Balduinus sibi furatus est in vxorem: quem post legale iudicium Episcopi Regni nostri excommunicauerunt secundum sacros Canones, & definitionem sancti Gregorij Papæ, qui dicit: Si quis viduam furatus fuerit in vxorem, ipse & consentientes ei anathema sint. Quæ & verbis & litteris nos & Episcopi Regni nostri nepoti nostro Lothario innotuimus; nos etiam, sicut scitis, consilio & concessu fidelium nostrorum communiter confirmauimus, vt nemo nostrum huiusmodi hominem in Regno suo recipiat, neque immorari permittat, sed ad rectam rationem reddendam, & ad pœnitentiam agendam, sicut statutum est, illum redire cogat. Qualiter autem nepos noster Lotharius, non solum erga nos & consanguinitatem, verum etiam contra Deum, & sacram auctoritatem, & communem Christianitatem indegerit*, spero quia vos non latet, quod est plurimis cognitum, & sanctus Paulus, per quem locutus est Christus, dicit: [a] Non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus, digni sunt morte.

[a] *Rom. 1.*

Nota est vobis causa de vxore nepotis nostri Lotharij: vnde a nobis & ab Episcopis Regni nostri, & ab alijs Episcopis, præsentibus nobis, quæsiuit consilium, & audiuit, sed secundum illud consilium exinde non fecit. Scimus etiam quia ad domnum Apostolicum pro hoc transmisit, & ab illo exinde epistolas recepit. Negare quoque non volumus, nos scire, quod domnus Apostolicus & illi, & quibusdam Episcopis exinde mandauit. Et scimus quod negare non possumus, neque volumus, quoniam non debemus, quia domni Apostolici * commendatio ab Euangelica veritate, & ab Apostolica atque canonica auctoritate in nullo discordat, & secundum mandatum illius de hoc facto executum non audiuimus, nec videmus. Illa etiam sancta & prima in toto orbe terrarum Sedes per diuinum Paulum, cælestem scilicet tubam, qui ad tertium cælum, & ad paradisum raptus, hoc quod ab ipso Domino didicit, nobis & omnibus Christianis semper in omni mundo clamat: [b] Cum huiusmodi nec cibum sumere: & per B. Ioannem Apostolum, qui de æterno & viuo Christi pectoris fonte in cœna, quādo sacramenta Redemptionis nostræ sunt celebrata & tradita, super eo recumbens, hausit, quod redemptis omnibus propinauit, manifestissime eadē Sedes Apostolica interdicit, huiusmodi hominem non debere quemquam in domum suam recipere, [c] nec Aue ei dicere: quia qui dixerit ei, Aue, communicat operibus eius malignis. Et per B. Gregorium Papam in homilijs Ezechielis dicit: quia sicut ille qui Fide a Deo recedit, apostata est; ita ille qui a Deo recedit opere, sine dubio apostata est: quoniam sicut dicit Apostolus: [d] Fides sine operibus mortua est. & item sicut alius dicit Apostolus: [e] Sunt qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Et ipse Dominus dicit desemel, de secundo, de tertio legaliter commonito & non correcto, sit [f] vobis sicut Gentilis & publicis criminibus implicatus: cum quo & Apostolica & canonica auctoritas, nec cibum sumere (vt præmisimus) nobis concedit. Propterea vnice & carissime frater, a nobismetipsis accipite, & mihi consilium date, & ipsi nepoti nostro viæ salutis & honoris date consiliū, & præstate auxilium, quia & ego & hoc quantū mihi Dominus scire & posse donauerit, sum paratus simul vobiscum agere, si voluerit ipse recipere.

* condemnatio

[b] *1. Cor. 5.*
[c] *2. Ioan.*
[d] *Iac. 2.*
[e] *Tit. 1.*
[f] *Matt. 18.*

Quod autem consilium ego cum Episcopis & ceteris fidelibus nostris solicitus, & pro natura communi, vestra scilicet & mea, sed & pro ipsius nepotis salute, honore, & pro communi fidelium nostrorum indemnitate, & saluatione nunc proxime, & in Synodo & in placito nostro accepi vobiscum, nullum bonum negare, sed omne bonum meum paratus sum participare: dico si placet, & si ita vobis bene visum fuerit, accipiamus

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus illum communiter; & si melius vobis per rationem & auctoritatem diuinam & humanam nostræ saluationi & Christianitati congruentem ostendéritis: paratus sum illud cum omni deuotione accipere, & vobiscum Deo cooperante, & communi fidelium nostrorum consilio & auxilio adminiculante, libentissime sequi & exequi: quia scriptum est: (dicente bono Rege [a], qui tamen deliquit vt homo, recognouit se vt felix) Ex voluntate mea confitebor illi. Profiteatur idem nepos noster coram nobis & coram Episcopis qui nobiscum fuerint, & remandet nobis per vos & per illos, quia vult secundum domni Apostolici & Episcopale, immo diuinum consilium, ad placitum conuenire cum Episcopis & fidelibus atque amicis Dei & nostris ac suis; quoniam hæc causa generalis est omnibus Christianis, & aut causam ostendere, quia secundum legem diuinam & humanam Christianis congruam hoc factum de vxore sua habeat executum; aut secundum Dei consilium, & legem Christiano Regi conuenientem hoc, & illa duo quæ præmisimus, emendare velit, & debeat: & paratus sum cum tali charitate & honorabilitate illum recipere, sicut Christianus Rex Christianum Regem, & sicut diligens patruus dilectum nepotem debet recipere, & in illius amicitia, ad illius saluationem & honorem, si ita fecerit, permanere.

[a] Psal. 27.

Et constituatur tempus congruum, & locus opportunus, quando simul pacifice cõueniamus, & hanc causam sicut de nobisipsis (quia sicut dicit [b] Scriptura os nostrũ & caro nostra est) ad communem nostram & fidelium nostrorum saluationem & honorem diffamamus; ne qui fidelibus nostris, & omnibus Christianis in bono exemplar esse debemus, perditionis exemplum demus; & qui omnium malorũ correctores esse debemus, caput malorum, quod absit, fiamus. Sed & ea, quæ vt prædiximus, ad Confluentes promisimus nos tractaturos, & obseruanda constituturos, tractemus & statuamus. Et qui vndique propter peccata nostra, & malum discordiæ quod in Regnis nostris manet percutimur, placato Deo, misericordiæ illius solatium consequi mereamur. Et non sit nepoti nostro hoc agere in mente sua durum, quia scriptum est: [c] Qui mentis est duræ corruet in malum. Sed timeat Deum, & compescat istud scandalum, quod tam grande in ista Christianitate sine vlla necessitate est generatum & propagatum, cum per rationem & auctoritatem potuisset ad debitum effectum perduci, quod multis hominibus videtur sine plena ratione & auctoritate debita executum. Et quia scriptum est: [d] Beatus homo qui semper est pauidus. & Dominus dicit: [e] Diligentes me diligo: pro amore & timore Dei honoret se, & suam Christianitatem, & suum nomen regium; & exuat se, & nos omnes ab ista calumnia, quæ illum sequitur, & per illum, & propter illum nos propinquos illius: & honoret inde Deum, sciens Dominum dicere: [f] Honorantes me honorificabo, & qui contemnunt me, erunt ignobiles. Et si noluerit, faciat quod iudicauerit faciendum.

[b] Genes. 2.
[c] Prou. 25.
[d] Prou. 28.
[e] Prou. 8.
[f] 1. Reg. 2.

Ego in vestra amicitia & debita fraternitate persistere, & omni debito obsequio illam promereri cupiens, qui non quæro quæ sunt illius, sed illum: si eum salubriter habere non possum: me a Deo pro illius amicitia tollere nolo; nec ad malum alicui auxilium præstare volo; quia legimus in Scripturis, Dominum dixisse cuidam Regi: [g] Impio præbes auxilium, & ijs qui oderunt me amicitia iungeris; idcirco iram Domini merebaris quidem. & sicut ibidem in reliquo scriptum est: Et item legimus, quia de quacumque impietate quicumque impius conuersus [h] fuerit, & ex corde se conuerti velle dixerit: iam non inter impios computatur: sed a pijs pie recipi debet, & salubriter potest, dicente Scriptura: [i] Conuerte impios, & non erunt; non quia non erunt in essentia, sed non erunt in impietatis culpa. Hæc autem dicimus, non vt neciam, potem nostrum numero impiorum computari cupiamus, quem piorum numero sociari, a Domino exoptamus.] hucusque Caroli denuntiatio seu contestatio. In codice autem subijciuntur de rebus gestis in dicto conuentu, denuntiationes trium Regum, Ludouici, Caroli atque Lotharij, de conseruanda inter se mutua pace atque concordia, beneq. consulendo rebus publicis, in omnibus iustitiam ministrando: quæ breuitatis causa hic prætermittimus recitare. Vbi autem auditæ illæ in eo conuentu fuere, vt euulgarentur, sunt retentæ, ob illa quæ in eis de Lotharij crimine scripta erant. in fine vero Actorum ista leguntur, quibus tempus eiusdem conuentus ita consignatum habetur.

[g] 2. Par. 19.
[h] Ezech. 3.
[i] Prou. 22.

Quoniam istas, quæ præcedunt denuntiationes, Ludouicus & Lotharius cum illorum sequacibus, postquam coram omnibus qui affuerunt trium Regum consiliarijs fere ducentis, tam Episcopis quam Abbatibus & laicis relectas penitus reiecerunt, ne populo legerentur, vt causa Lotharij penitus taceretur: hanc, quæ sequitur, annuntiationem domnus Carolus istis ipsis verbis iam vesperi annuntiauit apud Sablonarias anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo sexagesimosecundo, Indictione vndecima, tertio Nonas Nouembris, ab ipsa casa vbi relictæ sunt præcedentes annuntiationes, in quam pauci alij intrauerunt, quam qui antea fuerunt: quoniam fere plena de ipsis erat. sic: Cum ego verbis & scriptis per fratrem meum & per Episcopos nepoti meo mandaui, & illi de sua parte mihi renuntiauerunt, sic illi amicus esse, & illum saluare volo, sicut auunculus per rectum, nepotem saluare debet; & sicut ille nepos per rectum, auunculum suum saluare debet, me & meos saluauerit.] hactenus Acta conuentus ad Sablonarias.

Ita res verbis transacta, pollicente Lothario se præstiturum quod iuste fuerit iudicatum. Qui tamẽ vt eluderet Carolum, Romanum Pontificem appellauit Nicolaum, interpellans ac rogans, vt Synodum in Gallijs celebrandam indiceret, ad quam Legatos mitteret, qui vna cum Episcopis causam suam cognoscerent ac iudicarent, fiduciam habens in Treuirensi & Colonienſi Archiepiscopis, quos iam in suas partes pertraxisset. Visa est Lotharij petitio sancta, sed non æque sancto proposito, vt exitus declarauit, verum (quod diximus) vt ita eluderet Carolum Regem, paratum in eum vlcisci, postea vero ipsum etiam Nicolaum deciperet.

LOTHARIVS APPELLAT APOST. SEDEM, ET PETIT MITTI LEGATOS.

Scripserunt etiam tunc ad eumdem Nicolaum Pontificem Episcopi Galliarum sub Regno eiusdem Lotharij constituti, cum ea de causa profecti sunt Romam Theutgaudus & Atto Episcopi. epistola autem sic habet, accepta ex sæpe dicto codice Treuirensi.

Domino vere sanctissimo ac beatissimo totiusq. sanctæ matris Ecclesiæ pij Regis Christi sanguine acquisitæ Pontifici, & vniuersali Papæ Nicolao, Archiepiscopi, & Coepiscopi in Regno domini ac glorioſissimi Regis Hlotharij consistentes in Christo pastorum principe, fidelia orationum vota summæq. felicitatis, & pacis gaudium.

EPISTOLA AB EPISCOPIS REGNI LOTHARII AD NICOL. PAP.

Apostolicis documentis, & Pontificalibus decretis multipliciter informamur, vt vestri sanctissimi Apostolatus apicem, Principis Apostolorum Fide, & nomine consecratum, quoties sancta Ecclesia aliqua nouitate pulsatur, humiliter adeamus: ibiq. veri consilij saluberrima instituta sinceriter hauriamus, vbi mitis magister Christus, & summum caput nostrum fundamentum Ecclesiæ posuit. Et quia omnipotens Deus nostris iam periculosis temporibus, misericorditer nobis nostræ auctoritatis iubar faustissimis diuinæ sapientiæ floribus, & sanctissimis virtutum studijs insignitum præuidit, illum laudamus, qui præstitit, eiusq. clementiam votis imploramus assiduis, vt talem, ac tantum patrem nobis incolumem custodiat temporibus diuturnis. Quippe si temporum opportunitas arrideret, vestræ sanctitati multum desideraremus nostram vnanimem exhibere præsentiam; sed hoc ne fiat, malefidis Dei fluctuosa tempestas intercipit, ac multiplex rerũ varietas impedire nõ cessat. Ille tamen, [a] qui duobus mœstis in via apparuit, amplitudinem vestræ charitatis * illo dilatare dignabitur, vt tãdem aliquando de vestra desiderabili præsentia consolemur. Enimuero, nec verbis fari, nec iustæ æstimationis poterit compendio ponderari, quanta diuinæ legis instituta, quantaue diu optatæ pacis incrementa a suo paulatim recto tramite exorbitantia, restaurari poterant, si vestræ dignationis visitatione frui mereremur.

[a] Luc. 24.
* f. ita

Reuera totius humani generis inimicus zizaniorũ sator, tanto amplius ouile Christi lupina rapacitate circuire non cessat, quanto citius Sanctorum gloriam appropinquare considerat; eoq. largius venena suæ perfidiæ spargere satagit, quo abundare iniquitatem, & multorum charitatem refrigescere serpentino astu intelligit. Hinc est, quod virulenta, ac nefaria vitiorum germina, olim diuina animaduersione subuersa, immo lethæo, ac flammiuomo barathro iusto Dei iudicio deputata, quasi rediuiuis radicibus, heu, heu frondescunt in frutice. Porro quod nos non sine graui mœrore describimus, funesta vulnera diuinis oraculis, atque Apostolico antidoto in cæca gentilitate salu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

briter procurata, iam male fœtentia ad veſtras iterum redeunt manus; impleturq. illud propheticum: [a] Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata. Sed vnde modo pauca ſcripſimus, per fratres noſtros Theutgaudum Treuirenſis Eccleſiæ venerabilẽ Archiepiſcopũ, atque Attonem Coepiſcopum latius exponere procurabimus. Per illos ergo veſtræ celſitudini pura & viua voce, verbis, ac ſcriptis fideliter, ac veraciter ſignificare deſideramus, de quibus veſtram ſanctitatem conſulendã noſtra decreuit vnanimitas. A

[a] Ier. 51.

De cetero præuios noſtræ humilitatis apices veſtris ſacris optatibus perferendos direximus, qui a quorumdam relatione comperimus, quod veritatis æmuli, noſtriq. ſenioris domini Hlotharij euidentiſſimi inimici, admodum aduerſari velint in cauſa vxoris ſuæ, & hoc argumento falſitatis non modicas ordiri ſatagunt ſimultates; ſuosq. Legatos ad veſtram ſanctam dignoſcentiam mittere non verentur, & noſtram nondum definitam ſententiam ſiniſtra interpretatione peruertere conantur. Præſertim cum noſtra vnanimitas de vxore noſtri Principis (ſi forte vxor dici debeat, quæ ſe germano inceſtu maculauerat) nihil aliud hactenus determinauerit, niſi quod perſpecto ſuæ confeſſionis libello publice confitenti remedio pœnitentiæ ſubuenire decreuimus. Inter hæc illa fuga lapſa: Vnde humiliter petimus, vt veſtræ paternitatis, veræq. charitatis anchoram ſolido figatis in litore, nullaq. mendoſi flatus impulſione veritatis & iuſtitiæ libra vacillet, ſed * fidiſſimus almifluentis factus, præſcriptos Legatos domini ac ſenioris noſtri Hlotharij glorioſi Principis, & dilecti filij veſtri præſtoletur, vt fucata mendacia nullis ſe gaudeant delituiſſe latibulis. Oramus ſanctiſſimam paternitatem veſtram ſummo Pontificatus apice cælitus ſublimatam ad cuſtodiam gregis Dei feliciter vigere, ac proſperato temporum curſu æternam nanciſci remunerationem multum venerande ſemperq. deſiderande pater. AMEN.] B C

* Nicol. ep. 17. t. 3. epiſt. Rom. Pontif. collatione facta cum duobus aliis exẽplaribus manuſcr.

His acceptis Nicolaus Pontifex litteris, ad Lotharium in primis iſta reſcripſit [b].

[b] Nicol. ep. 17. t. 3. epiſt. Rom. Pontif. collatione facta cum duobus aliis exẽplaribus manuſcr.

EPIST. NICOLAI PAP. AD LOTHARIVM REGEM.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Lothario Regi.

Regalis excellentia veſtra nuper Apoſtolatui noſtro direxit, vt pro perficienda Synodo Miſſos e latere noſtro dirigere dignaremur. Quod nos ante litterarum veſtrarum preces, & poſtmodum facere ardenti deſiderio cogitauimus. Sed quia multis ſanctarum Dei Eccleſiarum vtilitatibus hactenus fuimus occupati, tam celeriter (vt volebamus) eos deſtinare nequiuimus. Nunc autem, Domino noſtro IESV Chriſto fauente, Legatos ſanctæ noſtræ, cui, Deo auctore, deſeruimus Eccleſiæ, duos reuerendiſſimos & ſanctiſſimos Epiſcopos Rodoaldum ſanctæ Portuenſis Eccleſiæ, & Ioannem ſanctæ Ficodenſis Eccleſiæ, delicioſos noſtros, quorum aduentu atque præſentia, Dei ſacerdotum Synodus congregetur, tranſmittimus; ſicut noſtris vobis iampridem direximus litteris, quibus magnitudini veſtræ intimatum eſt, binos Epiſcopos de Regno Ludouici patrui veſtri, & Caroli Regis veſtri fratris ad ipſam Synodum conuenire debere. Nunc autem volumus, atque litteris noſtris directis iubemus, ſimiliter duos de Regno Caroli Regis glorioſi patrui veſtri ibidem ſine aliqua ambiguitate adeſſe. Quas ſane litteras nobilitati veſtræ dirigentes, petimus vt eas Carolo Regi de præſenti per veſtrum fidelem hominem tranſmittatis, quatenus & duo Regni iſtius Epiſcopi, vt diximus, ad prædictam Synodum, quæ auxiliante Domino congreganda eſt, cum noſtris pariter Legatis valeant conuenire. Quos ſane Apoſtolatus noſtri Legatos excellentia veſtra digno honore ſuſcipiat, & familiaritatis eius locum concedat, vt Domino auxiliante, cum ad nos fuerint reuerſi, dignã nobis de parte veſtra nũtiantes, maximas Deo gratias referre, & Apoſtolicæ vos benedictionis munere ditare poſsimus, congaudentes ſane in veſtræ humilitatis deuotione Fidei. Dextera vos ſupernæ maieſtatis illæſos conſeruare per tempora longa dignetur. Datum nono Kal. Decembris, Indictione vndecima.] quo pariter die & anno datæ leguntur eiuſdem Pontificis litteræ eodem argumẽto ad Carolum Regem ſcriptæ, quæ ſic incipiunt: [c] Sedes hæc ſancta atque pontificia, &c.] & aliæ ad Ludouicũ Imp. quarum eſt exordium: [d] Auguſtæ ſerenitatis magnitudinis veſtræ, &c.] quæ, quod cuſtarum cognitionẽ quæ ſunt poſitæ, & modo ponentur, ſufficere poſſe videantur. Dedit alias ad Epiſcopos, qui ad eamdem Synodum ſe conferre deberent, quæ ſic ſe habent [e]. D E

LEGATI MITTVNTVR A NICOLAO PAPA.

[c] Nicol. ep. 18.
[d] Ibidem.
[e] Nicol. ep. 22.

Nico-

A Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis per Galliam & Germaniam conſtitutis.

NICOLAI EPISTOLA AD GALLOS ET GERMANOS EPISC. DE SYNODO METENSI.

Incognitum vobis eſſe non credimus, qualiter pro duabus feminis Lotharius Rex Eccleſiæ Dei faciem illiciti connubij næuo aſperſit, vel qualiter vna repulſa idem Rex alteram ſibi ſceleratiſſime copulauit. Quarum prior Theutperga nomine pro ſui repudio acriter dolens, per emiſſam legationẽ ſuper hoc negotio Sedis noſtræ expetiuit iudicium. Ex qua re quia vnius partis cauſam ſine alterius iudicare, canonice fore minime duximus: ſtatuimus fraternitatem veſtram Meti collectam pariter cum Legatis noſtris eiuſdem Lotharij cauſam audire, & canonice communi ſententia definire. Itaque iuxta ſtatutum noſtrum cum duos illas in partes fratres noſtros deſtinaremus Epiſcopos: accidit ad noſtram notitiam peruenire, quod Lotharius legitima & prima repulſa muliere, ſecundam ſibi adſciuerit coniugem, neque Sedis noſtræ petitũ, ac promiſſum iudicium expectans, neque canonico iudicio vſpiam ſuccumbens. Qua ex re quid aliud datur intelligi, niſi quia vbi plurimorum iudicium præuenit, ibi ſuo iudicio præuaricatorem ſe iudicauit? Et ideo vniuerſaliter hanc fraternitati veſtræ Apoſtolicæ auctoritatis epiſtolam deſtinauimus, vt Chriſtianæ religionis zelo accenſi pariter cum Miſſis noſtris Metim proficiſcamini, illucq. Lotharium conuocantes audiatis, & in eum canonicum iudicium proferatis. Quod ſi venire diſtulerit, & a præſentia ſe ſynodali, præſentibus Legatis noſtris, ſubduxerit, & ad pœnitentiam & ſatisfactionem repedare minime curauerit, ita vt præſentialiter ad Synodum coram Miſſis noſtris ſatisfacturus, & a ſcelere receſſurus occurrat: illum de cetero excommunicatum reddemus, & quamdiu in hoc permanſerit, a totius Eccleſiæ conſortio faciemus * exortem. hæc ad dictos Epiſcopos Nicolaus. B C

* al. extorrem

Dedit inſuper idem Pontifex iiſdem Legatis aliam epiſtolam ad ipſam Synodum, vbi conueniſſet, legendam coram omnibus, quæ eo quod ipſius Nicolai de rebus in ea agendis mentem declaret, hic eam deſcribendam putauimus. ſic ſe habet. [a]

[a] Nicol. ep. 23.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, omnibus reuerendiſſimis & ſanctiſſimis Archiepiſcopis confratribus noſtris, & Epiſcopis in Concilio reſidentibus.

NICOL. PAPAE EPISTOLA AD SYNODVM METENSEM.

Reuerentiæ ſacerdotali tunc debitus honor impenditur, cum eos in omnibus, quæ ab illis ſub æquitatis libramine geri debentur, trutinam miſericordiæ cum lance rectitudinis tenere conſpicimus; & tenendo, nullius fauore retenti, aut quomodocumque terroribus permoti, vel etiam numeratis pecunijs, aut honorum amplitudinibus a tramite iuſtitiæ quoquo modo inclinati permutantur; ſed quantum eis erga proximos in diſcutiendo curare conceditur, tantum his ſine perſonarum acceptione ad ſui cuſtodiam pauor cum zelo rectitudinis proculdubio adhiberi debet, ne immemores illius Apoſtolicæ ſententiæ videantur, dicentis: [b] Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum laborem. Nam cum inter multarum Eccleſiaſticarum rerum, quæ ad ſalutem & Fidei ſoliditatem populi Dei pertinere videntur, noſter Apoſtolicus animus cauſas extenderetur: de quarumdam feminarum controuerſia, Theutpergæ ſcilicet atque Vualdradæ, admodum, ſicut quorumdam referentium, quia paſtoralis nos cura ad audiendum commoneat, relatio intentos reddidit; & ne aliquo violentiæ morbo per deſidiam grex fatigetur Dominicus, ad medelam recuperandæ ſanitatis ardore charitatis feruentius inuitauit. D

[b] 1. Cor. 3.

Prædicta quippe Theutperga multis vicibus Sedem Apoſtolicã lacrymoſis litteris ſtuduit appellare, in quibus affatu flebili puram ſe quo accuſatur crimine, inquit, atque inſontem. Ad quod negotium, & iudicij diſcretionem, ſicut iam veſtram fraternitatem nuper per Apoſtolicos apices commonere decreuimus, Apoſtolico vos hortamine adeſſe volumus: quatenus a Pontificij latere venientibus Miſſis, ſynodicam illic celebrationem, Apoſtolica fulti auctoritate, cum fraternitate veſtra præſidentibus adunare debeatis; & vna cum eis vigilantius ſine doloſitatis macula, vel fomento inuidiæ, aut odij nutrimento, quæ poſſunt homines a via veritatis peruertere, & a calle rectitudinis, proh dolor, declinare, ſemper Deum præ oculis habentes, perſonas Principum & terrores qui ad tempus inſurgunt, & in tempore finiuntur, contemnentes, quid in his iuſtius, quidve veracius cum fatis noſtris Miſſis inuenire valueritis, horum conſenſu definire & ſtatuere proculdubio ſtudeatis. Cauentes hoc, quod per Prophetam dicitur: [c] Væ his qui dicunt bonum malum, & malum bonum, qui ponunt E

[c] Iſai. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunt tenebras lucem, & lucem tenebras, & dicunt dulce amarum, & amarum dulce. A
Nam & Euangelica, inter cetera quæ nos ad bene viuendum instruit, sententia admonet, dicens: [a] Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Psalmista [b] quoque ait: Si vere iustitiam loquimini, recte iudicate filij hominum. Igitur cum multa sint, quibus vestram fraternitatem non obliuionis aut ignorantiæ causa de vobis iudicantes, sed charitatis studium amplectentes, commonere possimus; hæc ideo sufficere credimus, quia ad plura vos & Euangelicæ, atque Apostolicæ, Prophetic æq. lectionis dogmata in talibus memoria transcendere non dubitamus. Tantum est, vt cum æquitatis iustitia in præsenti examinatione sine aliquo dolo vel inuidiæ macula (sicut præfati sumus) quia Deo præsenti assistitis, proximorum causas cum iam Missis nostris ita iuste & irreprehensibiliter cum Dei timore definire satagatis, vt illorum in omnibus vestræq. sanctitatis consensus atque iudicium æquitate fulgere B
videatur. Nam si vos, vel illos in aliquam partem pro cuiuscumque fauore a canonicis & sanctorum Patrum institutionibus (quod non optamus) declinare perspexerimus, arguere non dubitamus. Si vero aliarum Ecclesiasticarum vtilitatum in eodem Concilio res acciderint, digno examine pertractantes cum Dei timore definire satagite. Si autem aliqua in eo fuerit contentio orta, in qua definitiones ponere nequiueritis fortasse, censuram nostro eam iudicio reseruare sancimus.

Statuimus etiam, vt cuncta, quæ in eodem Concilio peracta fuerint ac definita, nostro Apostolatui gestorum serie incunctanter significetis: vt si ea iustitiæ pulchritudine, probabiliq. sanctione definita perspexerimus, Deo omnipotenti gratias referamus. Si vero iniustitiæ (quod nolumus) & contrarietatis fuerint acta intentione: ea renouari summopere iubeamus. Missos quidem nostri Pontificij (vt in prima epistola vestræ dilectioni significauimus) pro quibusdam Ecclesiasticis vtilitatibus, quibus C
fuimus occupati, destinare ante nequiuimus. En Christo iuuante, strenuitatis pollentes, scientia atque doctrina reuerentissimos nunc dirigere Missos decreuimus, Rodoaldum scilicet, atque Ioannem Episcopos delicioso atque consiliarios nostros, qui prædictum cum vestra sanctitate Concilium, vt prætulimus, studeant celebrare. Omnipotens Deus, qui vos sacri regiminis culmine perornauit, vestræ beatitudinis corda rectitudinis & iustitiæ claritate repleat atque decoret, vt in omnibus vestris actibus æquitatis videamini plenitudine rutilare. Data Nono Kal. Decembris. Indictione vndecima.] Dedit igitur sanctissimus Pontifex has omnes, de Concilio cogendo, ad Reges & Episcopos litteras. Quid autem actum sit, suo loco, sequenti anno dicturi sumus.

Dedit eisdem Legatis Nicolaus Papa litteras alias ad Carolum Caluum pro Balduino, qui (vt superius dictum est) eius filiam Iudith rapuit, vt sibi assumeret in vxo- D
BALDVINVS AD NICOLAVM PAP. rem. Hic enim gemens & dolens Romam ad Nicolaum Pontificem se contulit, interpellans eum, vt suis precibus conciliaret sibi Carolum, quem iusta causa infensissimum pateretur, antequam desperatione victus, cogeretur confugere ad Northmannos. Præstitit Nicolaus misericordis patris officium, prodigi filij peccatis suis in deterius prolabentis commiseratus, easq. quas diximus litteras per Legatos ad Carolum
c Nicol. ep. 2. Regem scripsit. [c] Incipiunt litteræ: Beato ac pretioso Christi Dei nostri cruore &c.] in quibus hæc de causa ipsius: Ad beatissima sanctorum Apostolorum principum Petri & Pauli nostrumq. Pontificium Balduinus vassallus vester ardenti animo accedere studuit. Qui vestram se habere indignationem, eo quod Iudith filiam vestram illum præ ceteris diligentem sine vestræ voluntatis consensu in coniugium elegerit, eamq. E
volentem acceperit, ore proprio retulit.] hæc ad ipsum: ad Reginam autem Iudithæ matrem eodem argumento per eosdem quoque Legatos scribens, ab eo raptam
d Nicol. ep. 21. affirmat. est epistola breuis, dignaq. memoria, quæ sic se habet. [d]

NICOL. EPIST. AD HERMENTRVDAM REGINAM DE BALDVINO. Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, Hermentrudæ Reginæ.

Fidelium vniuersitas gentium ex varijs mundi partibus, cuiusque sint ordinis vel ætatis, si qua forte criminis noxa vel seniorum suorum formidine detinentur, ad hanc sanctam omnium terrarum matrem Ecclesiam Romanam, vt salutare percipiant remedium, recurrunt; & ab ea non solum animæ, sed & corporis saluationem (vt omnibus patet) humili prece suscipere precantur. Quibus multis diuinitus fulta auctoritatibus, & sanctorum Patrum roborata documentis, materno amore solamina subministrat, & fugenda vbera consolationis compatiendo inferre minime recusat. Et quia

A quia hic Balduinus, qui charissimam filiam vestram contra diuinarum legum sanctiones rapuit, de his se esse recognouit: Liminibus sanctorum Apostolorum lacrymosis & mœstis precibus lugubriter se obtulit; vt pro tanto crimine Apostolicam opē acciperet, nostroq. Apostolatui nihilominus flendo se præsentare quæsiuit. Cuius cū lamentabilem, & tanto scelere plenam cognouissemus petitionem, ad mentem redijt, quod per Prophetam Dominus dicit: [a] Misericordiam volo, & non sacrificium: a Ose. 6.
misereri fuimus, & hos vestræ in Christo dilectæ industriæ Apostolicæ solicitudinis apices fieri statuimus, Missosq. etiam Rodoaldum & Ioannem reuerentissimos & sanctissimos Episcopos, delicioso nostros pro eo vestræ charitati direximus, per quos obnixius deprecamur, vt prædictus Balduinus, qui vestram per Apostolorum intercessiones desiderat beneficentiam obtinere; pro Dei amore gratiam percipere
B valeat, & de sui affectione nostri Præsulatus oraculis consolationem resumat, quatenus vt qui se per infelicem culpam a norma æquitatis declinasse non ambigit, medelam Apostolorum agnoscat, & apud vestrum Seniorem venialem, nobis iuuantibus, vigorem obtineat. Dextera vos supernæ protegat Maiestatis, & ab omnibus semper aduersitatibus, maculisq. custodire dignetur. Data octauo Kalend. Decembris, Indictione vndecima.] hactenus Nicolai ad Reginā epistola. Porro quod ad hanc ipsam eiusdem Balduini causam spectat, de eadem rursus inferius suis locis dicendum erit.

Hæc omnia (vt dictum est) idem Nicolaus Pontifex, per Legatos hoc anno in Gallias missos Rodoaldum atque Ioannē Episcopos agebat; quibus & de rebus per ipsos gerē- COMMONITORIVM LEGATIS DATVM.
dis mandata dedit, quæ seruare in omnibus & transgredi nullo modo deberent, quod genus scriptionis antiquitas Ecclesiastica, Commonitorium appellare consueuit. non
C extat illud quidem sicut & reliqua monumenta, eo quod mala fide occultatum fuisset illud nec patefactum, ne ipsius Romani Pontificis quæ esset in rebus gerendis sententia innotesceret. Quæ autem contineret, idem [b] Nicolaus in litteris scriptis ad Con- b Nicol. ep. 82.
cilium Siluanectense declarat: nimirum vt si Lotharius Rex monitis Apostolicis non prope finem.
acquiesceret, Vualdradam dimittens, excommunicatione omnino plectendus esset vna cum omnibus, qui ipsi fauerent. Quæ omnia significanda forent antea ipsi Lothario. Quin etiam post datum eis dictū commonitorium ipse Nicolaus iterum ipsis ea quæ illo continebantur, vt quam exactissime custodirent, in memoriam reuocauit, & ne quid ab ipsis prætermitteretur valde solicitus, perbreuem hanc ad ipsos scripsit epistolam, quam cum alijs eiusdem Pontificis litteris acceptam Parisijs ex bibliotheca Nicolai Fabri mihi amicitia coniunctissimi, hic suo loco cudendam putauimus. sic
D enim se habet.

Reuerentissimis & sanctissimis Rodoaldo & Ioanni Episcopis.

Quemadmodum sanctæ Romanæ Ecclesiæ fideles estis, & Apostolicæ Sedis columnæ existitis, ita custodientes omnia secundum priorem præceptionem nostram peragere festinate, & Metis Apostolica auctoritate Synodo euocata, nostra iussa perficite. Quod si Synodus Episcoporum se illuc minime collegerit, aut Hlotharius venire distulerit; tunc vos ad eum pergere studete, & nostra iussa atque instituta declarate. Et deinde, cum pro causa Balduini ad Carolum perrexeritis, eidem glorioso Regi epistolas synodicas, & has, quas nunc vobis dirigimus, pariter cum commonitorio præsentibus cunctis ostendite: Et non solum ei, sed & omnibus Episcopis, & vniuersis fidelibus hoc notum facientes, palam legere & denuntiare studete. Præterea
E scitote, a nobis vestræ sanctitati duas dirigi epistolas, vice ablatarum, vnam Carolo Regi, secundam vero vxori. Episcopis autem Galliæ & Germaniæ alteram cum hac ipsa ad vos destinata mandamus.] hactenus ad Legatos Nicolaus.

Addidit autem huic posteriori commonitorio ad Legatos alia plura secundum ea quæ superius per Aduētium narrata vidimus de prætextibus, quibus Vualdradæ mœchiam in matrimonium transferre satagerent Lotharij defensores Episcopi, & e contra matrimonium legitimum Theutpergæ improbare curarent. Ipse autem Nicolaus de his omnibus eosdem missos a se Legatos ad Metense Concilium Rodoaldum atque Ioannem Episcopos quam citius admonendos putauit, ista scribens, quæ ab [c] c Iuo. p. 8. cap. 334.
Iuone recitantur atque etiam [d] Gratiano his verbis. d 31. q. 2. cap. Lotharius.

Idem Nicolaus Rodoaldo Portuensi & Ioanni *Ficolensi Episcopis in Cōmonitorio. * Ficodensi

Lotharius Rex profitetur Vualdradam se a patre accepisse, & sororem postmodum admi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

admisisse Huberti. Vbi primum diligenti inuestigatione inquirite,& si eumdem glo- A
riosum Regem prædictam Vualdradam præmissis dotibus coram testibus secundum
legem & ritum, quo nuptiæ celebrari solent, per omnia inueneritis accepisse, & pu-
blica manifestatione eadem Vualdrada in matrimonium ipsius admissa est: restat vt
perscrutemini, cur illa repudiata sit, vel filia Bosonis admissa. Sed quia idem glorio-
sus Rex metu Theutpergam admisisse se dicit: Vos illud Euangelicum recolite, quo
a Matth. 10. Dominus: [a] Nolite, inquit, timere eos qui corpus occidunt. & iterum ait: [b] Quid pro-
b Ibid. 16. dest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?
In quibus Dominicis sententijs considerandum est, quod si occisores corporum timen
di non sunt, contra iustitiam hominem impellentes, & lucrum totius mundi non
prosit homini, anima perdita: quanto minus metu vnius hominis, tantus Rex debuit
contra diuinum præceptum in immane præcipitium mergi? In hoc certe se magis re- B
prehensibilem ostendit, in quo amori mundi amorem Dei postposuit. Vbi nihil vo-
bis aliud præcipimus, manifestatione sua eodem Rege conuicto, nisi vt secundum ca-
nonicam auctoritatem, nostra vice freti, causam illius definiatis. Sin vero minime
probatum fuerit, Vualdradam vxorem fuisse legitimam, neque nuptijs secundum
morem celebratis, per benedictionem scilicet sacerdotis filio nostro Lothario extitisse
coniunctam: suggerite illi, vt non molestè ferat legitimam sibi, si ipsa innocens appa-
ruerit, reconciliari vxorem; nec in hoc carnis voci obtemperet, sed potius diuinis præ-
ceptis obediens pudeat eum, immo pertimescat in luxuriæ stercore putrefieri, & vo-
luntatem propriam sequendo, ante tribunal Christi districtam ponere rationem.

Præterea vos scire volo quia præfata Theutperga Apostolicam Sedem bis & ter ap-
pellauit, & se a præfato Rege glorioso, questa est, iniuste fuisse deiectam, & vi coa- C
ctam, falsum contra se composuisse piaculum. Nam eo tempore ad Apostolicam Se-
dem libellum appellationis suæ misit, in quo non quidem adhuc confessam, sed vt
contra se falsum diceret crimen, cogi sese, innotuit. Insuper subiungens: Quod si
amplius compulsa fuero: scitote, non veritate sed timore mortis, & euadendi studio
(quia aliter non possum) quod voluerint, dicam: vos autem memores estote mei hæc
vobis insinuantis. Vnde præcipimus vobis, vt cum eadem Theutperga ad condictam
Synodum, sicut statuimus, aduenerit, causam eius diligenti examinatione tractetis.
Et si ei obijcitur, quod illa crimen se aliquod admisisse confessa fuisset, & contra illa
violentiam se pertulisse proclamauerit; vel si inimicos sibi iudices fuisse testata fuerit:
tunc illud renouetis iudicium, secundum æquitatis normam, vt iniustitiæ mole non
opprimatur.] hactenus Nicolaus ad Legatos. D

Quomodo autem ista omnia nihilominus ab ipsis fuerint prætermissa, & ijdem Le-
gati in transuersum acti, seducti a quibusdam Episcopis Lothario Regi fauentibus, an-
no sequenti suo loco dicturi sumus. de his modo satis.

Quid autem cum ista pararentur pro Concilio Metis habendo, secreto scripserit
Aduentius Episcopus, de quo superius, ex eius epistola accipe, accepta ex sæpe dic-
to codice Treuirensi.

ADVENTIVS THEVTGAVDO METROP. Reuerentissimo ac sanctissimo nobis per omnia desiderando Patri Theutgaudo Ad-
uentius deuotus filius, & assiduus orator, summæ felicitatis pacem, & gloriam.

Præsentes apices, per Deum, & propter Deum humiliter precamur, vt nullus alius
mortalium videat, sed Vulcanus edax perspectos consumat. Vestræ antiquæ graui-
tatis, & maturum consilium, ac vice fidei anchoram prudentiæ tutelam figat in sa- E
* fundamento pientiæ * firmamento, ne aliquid nostro seniori sinistrum, vel dextrum isto tempore
nuntietis, quousque in Purificatione sanctæ Mariæ, sicut pro certo vocati sunt omnes
nostri confratres, Metis conueniant: quia pro certo scitis, quod noster Senior modis
omnibus deliberatum habet, vt illorum communi consilio, quidquid illis secundum
Deum melius visum fuerit, in omnibus se paratissimum esse promittat, aut eorum
monitis, atque consilijs parens, nihil vlterius aliter agat. Quapropter oportet vos,
dilectissime pater, modo caute agere, ne, quod absit, aliqua vana spe a via Dei, &
Euangelicis, atque Apostolicis documentis deuiando, laqueum incurrat Auerni. Cer-
ti enim esse potestis, quia si nostra culpa, aut aliqua vana fiducia modo errauerit, il-
c Ezech. 3. lud implebitur [c] Propheticum, sanguinem ipsius de manu tua requiram. Ista quip-
pe ideo scribimus, quia Vualtharium nostri Senioris fidelem hodie excepimus de pa-

latio

A latio remeantem, qui nobis prædictam deliberationem in sua fide, ex parte nostri Se-
nioris, ita vt prædiximus, affirmauit, immo multoties deprecatus est, vt propter amo-
rem Domini, ista vobis significaremus, modisq. omnibus consuleremus, ne ex vestra
parte, vel vestra viua voce aliquid tale audiat, vnde a sua salute vacillet. Aptius enim
nobis cernitur simulari infirmitas, quam vt præparatam a Deo medicinam languens
stomachus reijciat. Bene vos valere optamus dilectissime Pater.] Hæc ipse cum rem
serio agit.

Eodem anno, sexto Nonas Iulij ex hac vita migrauit vir omni genere virtutum
ornatus, a Deo multis miraculis illustratus sanctus Suuithunus Episcopus Vuintonien-
sis in Anglia, cuius res præclare gestæ scriptæ extant a Gothzelino * Morinensi. *a Apud Sur. die 2. Iulij tom. 4.*

B IESV CHRISTI ANNVS 863. NICOLAI PAP. ANNVS 6. LVDOVICI II. IMP. 8. MICHAEL. III. IMP. 22.

CHristi Redemptoris annus octingentesimus sexagesimustertius, Indictione
vndecima incipit, cuius exordio, summa hieme celebratum est Romæ Conci- ROMANVM CONCILIVM IN CAVSA LEGATORVM PRAEVARICATORVM.
lium; cœptum ipsum quidem in basilica Vaticana, consummatum autem in basi-
lica Constantiniana. huius autem celebrandæ Synodi inde manauit occasio, quod, cũ
tandem certis nuntijs Romam perlatis, & ipsius Ignatij scriptis per Theognostum
(quæ superius sunt recitata) ad Nicolaum Pontificem datis, ad liquidum cognita,
C exploratag. in omnibus haberetur præuaricatio Apostolicæ Sedis Legatorum Ro-
doaldi atque Zachariæ Constantinopolim ante annum missorum: vt in eos vindi-
caret zelus Apostolicus insurrexit. Haud enim eiusmodi scelus erat, vt dissimulari
aliquo modo posset, cum multipliciter ab eis peccatum esset, quod limites mandatorũ
pontificiorum transgressi essent, inconcessa tentassent, innocentem Ignatium cõdem-
nantes, & nefandissimum inuasorem in sede firmantes, ipsiq. Nicolao Pontifici men-
tientes, omniaq. fraudibus inuoluentes, ne Papa veritatem aliquando rei gestæ con-
sequi posset. Quamobrem tanto iudicio dignum parans tribunal, assessorum multi-
plicium corona cingendum: Concilium conuocat plurimorum Antistitum ex diuer-
sis Italiæ prouincijs vocatorum. In eo autem quæ sint gesta, sic accipe ex eiusdem
Pontificis litteris.

D Tunc [b] conuocato multarum prouincialium occidentalium regionum sanctissimo- *b Nicol. epist. 7.*
rum Episcoporum cœtu, & collecta sancta Synodo in Ecclesia Dei, vbi beatus Petrus
Apostolorum Princeps corpore floret, & virtutibus emicat: deinde propter frigidio-
rem locum in Ecclesia sancti Saluatoris, quæ ab auctore vocatur Constantiniana, &
quæ prima in toto terrarum orbe constructa est: ibiq. recitatis omnibus scripturis de
Græco sermone in Latinum conuersis, tam videlicet nefanda synodo, quæ Constan-
tinopoli per Photium celebrata, quæ per fatum Leonem Legatum Michaelis Impe-
ratoris Romam missum (de quo superius dictum) Apostolicæ Sedi delata est, quam RES GESTAE IN ROM. CONCILIO.
etiam Imperialibus epistolis, in quibus omnibus depositio Ignatij continebatur. Et
deductus in medium Zacharias Episcopus (quia Rodoaldus propter absentiam ha-
beri ad præsens non poterat) & discussus & diligenter examinatus, inuentus est, in-
E depositione Ignatij, & communione Photij omnino culpabilis. In quo idem Zacha-
rias tunc Episcopus, nunc autem honore & communione priuatus, se obnoxium re-
cognoscens, proprio ore, ac proprio scripto, se Constantinopolim a Sede Apostolica
directum esse, & quæ sibi a nobis agenda fuerant iuncta neglexisse, ac quæ fuerant
prohibita peregisse, confessus est, Ignatium scilicet sine iussione Apostolicæ Sedis de-
ponendo, & Photio contra nostri Apostolatus præceptionem communicando.

Tunc decernente nobiscum sancta Synodo, depositionis & excommunicationis suæ
sententiam præfatus Zacharias accipiens, in foueam quam alij præparauit, incidit:
alterius, id est, Rodoaldi, examinatione propter absentiam vsque ad aliam Synodum
protelata.] de rebus autem in eadem Synodo gestis subijcit mox ista capitula, quo-
rum titulus. Quæ autem in eadem venerabili & sancta Synodo, vnanimiter & con-
stanter de fratre & consacerdote nostro Ignatio Patriarcha, vel de inuasore & vsurpa-

tore

Universidad de Deusto
Biblioteca

tore Eccleſiæ ipſius Photio, atque fautoribus eius, necnon & de ſacris imaginibus ſta- A
tuimus & promulgauimus, hæc ſunt.

CAP. I. SENTENTIA CONTRA PHOTIVM.

Photius qui ex ſchiſmaticorum, & ſe a ſanctæ communionis participatione auertentium parte eſſe dignoſcitur; & ex ſæculari adminiſtratione, atque militia, & ex foro ſubito tonſuratus a Gregorio Syracuſano dudum Epiſcopo in Synodo damnato, & ab Apoſtolica Sede conuicto Epiſcopus ordinatus eſt; & viuente ac ſuperſtite conſacerdote noſtro Ignatio ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha, ſedem ipſius inuaſit, & ſponſam, quam a Chriſto ſponſo immaculatam cuſtodiendam velut amicus ſponſi perceperat, non per oſtium, quod Chriſtus eſt, ſed aliunde ex aduerſo in ouile Dominicum more furis atque latronis ingrediens, ac ſic violentus, rapax & ſceleratus adulter, irrupit: deinde cum damnatis & anathematizatis, atque cum ijs, qui ne ſacerdotale officium ante audientiam præſumerent, a prædeceſſore meo beatæ me- B
moriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie & indifferenter communicans, & conuerſans, contra fidem promiſſam, contraq. ſuam profeſſionem, qua pollicitus eſt, ſe aduerſus iam fatum Patriarcham nullum ſiniſtrum conſilium eſſe facturum, congregauit Concilium, & vna cum ſequacibus ſuis depoſitis & damnatis, excommunicatis & anathematizatis, & alijs ſine ſedibus, atque cum his a quibus vel ille irregulariter & illicite prouectus fuerat, vel quos ipſe temere & indebite prouexerat, contra eumdem fratrem & comminiſtrum noſtrum Ignatium depoſitionem facere, & anathema dicere auſus eſt. Deinde Apoſtolicæ Sedis Miſſos, quos pro cauſa ſanctarum imaginum, & pro inquirenda & nobis renuntianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendum modum promotionis huius neophyti deſtinaueramus, quibus potuit argumentis a noſtris mandatis auertere, more Acatij quondam Conſtantino- C
politani hæretici Patriarchæ præſumpſit. Et ad proceſſionem, quæ cum paribus ſuis habebatur (ſicuti eorum profeſſione patefactum eſt, & ſancto Spiritu reuelante, ſanctæ Synodo, quæ a vobis collecta eſt, claruit) ad damnatorum & ſchiſmaticorum communionem, contempta legatione, quæ vel Gentilium more ſeruari debuit, pertraxit; & in illuſionem beati Petri Apoſtoli, a cuius Sede profecti fuerunt, non ſolum inefficaces redire fecit, ſed etiam impugnatores omnium quæ fuerant mandata monſtrauit. Poſtremo Epiſcopos, qui ei tamquam adultero & peruaſori communicare noluerunt, exilio relegauit. Et ſui ſceleris complices in eorum ſubrogare locum non timuit, & vſque hodie Eccleſiam Dei diuerſis perſecutionibus impugnare non deſinit, ita vt fratrem & Coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctiſſimum Patriarcham inauditis pœnis & hoſtilibus tormentis afficere non quieſcat; & omnes quotquot pro D
veritate & fide cum eo perſiſtere comprehenderit, quibus præualet modis perdere imprætermiſſe moliatur. Hæc & his ſimilia contra Euangelica, Apoſtolica, Prophetica, atque canonica inſtituta afferens: ſit Dei omnipotentis, & beatorum Apoſtolorum principum Petri & Pauli, & omnium ſimul Sanctorum, atque venerandorum + ſex vniuerſalium Conciliorum auctoritate, necnon & Spiritus ſancti per nos iudicio, omni ſacerdotali honore & nomine alienus, & omni clericatus officio prorſus exutus. Ita vt ſi poſt notitiam huius ſanctionis, quam diuina inſpiratione depromptam eſſe credimus, cum vnanimitate & concordia ſanctæ Synodi proculdubio promulgatam, tentauerit in Conſtantinopolitano throno præſidere, aut ſæpefatũ venerabilem Coepiſcopũ noſtrum Ignatiũ, quo minus Eccleſiã ſibi commiſſam ſine quauis inquietudine regere poſſit, impedierit; vel ſi vlterius auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio, more E
ſacerdotis, contingere; iuxta præcedentem conſuetudinem, nullo modo liceat ei communionis ſpem aut locum habere ſatisfactionis; ſed anathematis vinculis innodatus vna cum communicatoribus ſuis atque fautoribus perpetuo, Dei, poſt noſtram mediocritatem, iudicio ac ſententia ſacrum corpus & ſanguinem Domini noſtri IESV Chriſti, non niſi vicino mortis periculo omnino percipiat. Vt hæc vnuſquiſque diſcens, nequaquam de cetero temeraria præſumptione ex laico ſubito in Dominicis caſtris ex inſperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore, ante ducatum præſtare velit, quam tyronis conſummet officium, & ante tentet docere, quam diſcere, ſicut in eadem Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpe præſumptum eſſe comperimus, & rurſum contemptis clericis, quorum, vtpote in tam magna vrbe, copioſa multitudo eſt, quiq. ab ipſis (vt dixerimus) cunabulis imprætermiſſo labore,

† Cur tam Nicolaus hic, quam eius ſucceſſor Hadrianus in epiſtola ad Carolum Regem ſex tantum œcumenicas Synodos nominet, infe-rius ab auctore alia occaſione dicatur.

A bore, in Eccleſia Chriſti deſudant, & indeſinentia Domino ſeruitutis obſequia exhibent, is qui deforis eſt, alterius ouilis Chriſti repente principatum arripiat, & nitatur quos eſſe ſuos non recognoſcit, diſcerpere, & grex Dominicus incipiat eum extraneum & improuiſum omnino contemnere, præſertim cum perſpiciat, nihil ſibi ſtipendia profeciſſe meritorum, & alienum ſuorum cernat conſumere fructus laborum.] hæc in Photium lata ſententia.

In qua cum audiſti, nonniſi ſex œcumenicas Synodos prædicari, omiſſa Septima, Nicæna ſecunda dicta, cuius tamen decreta recepta in vniuerſa Eccleſia eſſent vſui: vnde id acciderit, accipe. atque illud primum: In reliquis omnibus Eccleſijs patriarchalibus Orientis, Conſtantinopolitana excepta Eccleſia, ſex tantum œcumenicas Synodos in publicis confeſſionibus & profeſſionibus nominari conſueuiſſe, ſicut in B
decreto Synodali nuper recitato factum legimus: teſtatur ſane id ipſe Photius in Encyclica epiſtola ad omnes patriarchales Orientis ſedes data, hoc ipſo anno inferius ſuo loco recitanda, cum hoc ipſum ille conatus apud eos eſt, vt non ſex tantum, vt Nicolaus feciſſe viſus eſt, ſed ſeptem æqua probatione, titulo œcumenico Synodos prædicarent. Sic igitur quod hic vides Nicolaum feciſſe, a ceteris antiquis patriarchalibus ſedibus factitatum, teſtificatione etiam aduerſantis Photij, certum, atque exploratum habetur. Cuius rei cauſa, ſicut de patriarchalibus illis ſedibus ea aſſeritur, quod eius Synodi Acta (vt ibi habet Photius) ad eas non peruenerint: ſimilem cauſam de Romana Eccleſia accidiſſe, Anaſtaſius Bibliothecarius affirmare videtur, nimirum quod ea quæ eiuſdem Synodi extarent Romæ Acta, ita ex Græco male reddita haberẽtur, vt probata licet & confirmata ab Hadriano & ſucceſſoribus eadem C Synodus eſſet: poſteri tamen non eodem præconio, nempe titulo œcumenico, fuerint eamdem proſecuti, quouſque fidelioribus adhibitis exemplaribus, eadem ex puriſſimis fontibus Latinitati daretur: quod præſtitit ipſe Anaſtaſius Bibliothecarius, vt idẽ præfando demonſtrat. Sic igitur Nicolaus, dum tacuit, iudicium ſuſpẽdit ſuum, ex dicta cauſa; numquam tamen negauit œcumenicam eſſe dicendam. Ceterum in deteriorem partem accipiens rem hanc calumniator Photius, eidem Nicolao (vt videbis) negotium faceſſit, quod non niſi ſex tantum reciperet Synodos œcumenicas, cum tamen eam Nicolaus ſemper ab Eccleſia Romana receptam atque ſeruatam, vniuerſaliq. Eccleſiæ ſeruandam eſſe propoſitam, ſuis redditis litteris edocuerit, vt ſuo loco plenius apparebit. ſed ad Synodum.

CVR SEX ET NON SEPTEM SYNODOS OECVM. NICOLAVS NVMERARIT.

Placuit ſanctæ Synodo, in Gregorium Syracuſanum antea depoſitum Epiſcopum D
D malorum horum omnium auctorem iterare ſententiam, his verbis.

CAP. II. DAMNATIO GREGORII SYRACVSANI.

Gregorium ſane, qui Syracuſanæ Eccleſiæ irregulariter atque Deo contempto præeſt, eo quod & ipſe ex parte ſchiſmaticorum ſit: & poſtquam a Synodo Epiſcopatus officio priuatus, & a deceſſore meo ſanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus eſt, & Photium laicum ſubito conſecrare in Epiſcopum non formidauit, & de ſacro miniſterio auſus eſt multa contingere: iuxta præcedentem conſuetudinem ſancimus, & iuxta canonicam deliberationem Apoſtolica auctoritate definimus ac ſtatuimus, omni ſacerdotali carere atque priuatum fore miniſterio: ita vt nullo modo liceat ei in qualibet Synodo reſtitutionis ſpem aut locum habere ſatisfactionis. Quod ſi de reliquo præſumpſerit in ſacro officio, more ſacerdotis, quouis tempore miniſtrare, anathema ſit. Sed & ſi contra fratrem & Coepiſcopum noſtrum Ignatium turbas exci- E
E tauerit, vel ab eius communione fideles auerterit, anathema ſit. Et omnes communicantes ei ab Eccleſia eijciantur, ſed & ipſi anathema ſint.

CAP. III.

Eos vero quos Photius neophytus & Conſtantinopolitanæ Sedis inuaſor in quolibet Eccleſiaſtico ordine prouexit; quoniam manifeſtum eſt, eos in omnibus conſecrationis ſuæ prauitatibus conſenſiſſe, atque ei poſt inuaſionem communicaſſe: omni clericali officio priuamus, & Apoſtolica atque canonica auctoritate & ſynodali decreto eos penitus ſequeſtramus.] his damnatis, ſancta Synodus ad reſtitutionem Ignatij ſe conuertit, cuius cauſa eiuſmodi decretum conſcripſit.

CAP. IV. RESTITVTIO S. IGNATII PATRIARCHAE.

Reuerentiſſimum & ſanctiſſimum fratrem Coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham, qui primo quidem Imperialis violentiæ terrore, proprio throno priuatus eſt, & poſtea a Photio adultero præuaricatore ac peruaſore ſedis Conſtantinopolitanæ, & ab eius complicibus excommuni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

catis videlicet & anathematizatis atque damnatis,& sine Episcopalibus sedibus, & a A
decessore meo sanctæ recordationis Benedicto Papa obligatis hominibus anathematizatus est; & postremo ab Apostolicæ Sedis Misso contra nostram præceptionem, vt sanctæ Synodo Spiritus sanctus reuelauit, & dudum Zacharias Episcopus, qui vnus de ijsdem duobus Legatis extitit, propria confessione manifestauit, insulis est sacerdotalibus despoliatus: auctoritate summi Iudicis Domini nostri IESV Christi, promulgamus, sancimus, atque decernimus, vmquam nec fuisse nec esse depositum vel anathematizatum, tamquam qui ab Imperiali potentia sit absque vlla canonica auctoritate pulsus Ecclesia, & tamquam qui ab alligatis nullo possit haberi vinculo colligatus, & ab eis qui nullã eum iudicandi potestatem, vel ab Apostolica Sede auctoritatem habuerint, vt nullum sui honoris discrimen pati debuerit. Et ideo illum, id est,eumdem fratrem & consacerdotem nostrum Ignatium Patriarcham, omni vincu- B
lo anathematis ab eo remoto, per potestatem diuina voce in beatissimo Petro collatam, & per auctoritates sacrorum Canonum & Decretalium constitutionum, more sanctorum Patrum prolatarum, pristino honori, pristinæq. dignitati & sedi, pristino gradui & Patriarchio,ac pristinis & pontificalibus insulis atque officijs restituimus, statuimus, & confirmamus. Ita vt quicumque post notitiam huius Apostolicæ atque synodicæ sanctionis, quo minus omnia quæ præmisimus,insignia Pontificatus recipiat, eum impedierit, & non in omnibus huic decreto obedierit, vel se ab eius communione separauerit, vel vlterius contra eum aliquod iudicium perferre tentauerit, absque Sedis dumtaxat Apostolicæ præmisso consensu: Siquidem clericus fuerit, ab omni clericatus officio coram Deo & hominibus sit alienus,atque perenni pœna, tamquam qui magistrum prodiderit, cum Iuda traditore constringatur: & nisi a C
praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat condemnatus. Si vero laicus extiterit ille (quisquis est) huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem & omnem pristinam dumtaxat dignitatem recipere non permiserit; vel si post receptam priorem sedem denuo illum impellere, & a Patriarchio expellere tentauerit, vel personæ ipsius seu sacerdotali honori aliquam molestiam sine primæ huius Sedis consensu intulerit: omni benedictione paterna priuetur,& maledictione Cham
a *Genes. 9.* patris Chanaam, [a] qui verecundiam patris sui videns non cooperuit sed irrisit, multetur, & cum parricidis æterna pœna, Domino iudicante, percellatur, & nexibus anathematis nonnisi resipiscens penitus eruatur.] hæc de restitutione Ignatij Patriarchæ sancta Synodus. quæ ad restitutionem aliorum Episcoporum per Photium damnatorum deueniens ista constituit. D

CAP. V. Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui per iniustam deiectionem fratris & Coepiscopi nostri Ignatij, vel in exilio relegati, vel ministerio & gradu inuidiose priuati sunt: statuimus, vt exilio dissoluto, proprias sedes atque gradus recipiant. Quod si quisquam huic decreto nostro contraire præsumpserit, & vt sedes vel gradus resumant impedierit, quousque non obtemperauerit, anathema sit. Sane si qui ex eis ab alijs criminantur, decernimus eos antea sedes quidem & proprios gradus recipere; iudicari autem nisi a Sede Romana non patimur. Sed si quæ præter regulam forte egisse dicuntur; nostro eos decreto iudicandos reseruari statuimus, iuxta quod & sacri præcipiunt Canones.] hactenus de iudicio personarum. Post hæc autem ad dogmata sacra transiens hæc de venerando cultu sacrarum imaginum sancta Synodus omnium consensu decreuit. E

CAP. VI. ADVERSVS ICONOCLASTAS. Quod oportet nos maiorum nostrorum statuta immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus sanctorum Patrum semper dogmata venerari: definimus de sacris venerandis imaginibus Domini nostri IESV Christi, eiusq. semper Virginis Genitricis Mariæ, omniumq. Sanctorum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, quas Ecclesia sancta in vniuerso orbe diffusa antiquitus accepit: quæq. Sedis Apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt ac statuerunt, illibata persistere atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem & sequaces ipsius, qui eas frangendas atque calcandas esse, ore polluto asseuerant, quamdiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctissimorum Pontificum Romanorum decreta & aliorum Catholicorum Patrum instituta non sapuerint: sancimus eos a Christo, & ab Ecclesia Catholica atque Apostolica esse anathema.] hucusque huius

A ius sanctæ Synodi decreta, quæ hoc anno habita esse (licet Acta ipsa anno careant atque die) ex eo colligitur, quod facta noscuntur, cum absens esset Rodoaldus legatione fungens in Gallia, & hiemis tempore; nec ad aliud tempus referri possunt.

Quæ autem hæc sint sequuta, ita Nicolaus [a] edocet: Reuerso autem Leone a secretis Constantinopolim, Michael Imperator comperiens per epistolam nostram,quam per ipsum transmisimus, quod nec depositionem Ignatij, nec promotionem Photij suscepissemus: mox quemdam Legatum suum Michaelem Protospatharium cum epistola iniurijs plena ad nos direxit: & vt sententiam nostram ad votum ipsius commutaremus, vehementer hortatus est. At nos iniurias quidem nostras non curantes, licet circa Ecclesiæ iniurias non tacuissemus, scripsimus epistolam nostram,& hãc Indictione quartadecima prædicto Imperatori per iam nominatum Michaelem Proto-
B spatharium Legatũ suum direximus, tam videlicet a nostra Ecclesia falsas obiectiones repellere cupientes,quam ipsum Imperatorem cum sequacibus suis super hoc negotio ad rectum iustitiæ perducere tramite anhelantes.] at de illa epistola suo loco dicendũ.

a *Nicol. ep. 70.* SECVNDA LEGATIO MICH. IMP. AD NIC. PAP.

Quæ autem perpetrata sunt a Photio, vbi audiuit se damnatum a Romano Pontifice, sic accipe ab Anastasio Bibliothecario in præfatione historica ad Octauam Synodum, cum hæc ait: Cuius Romani Papæ censuræ Photio minime parente; sacratus Fidelium catalogus magis inflammatur, & ab eius se communione cateruatim sequestrat, horrescens quod nec a tanta Sede perculsus corrigi consenserit, quippe cum durior silice etiam verbera dura impudenti fronte contempserit. Quod Photius molestissime ferens, acriter indignatur.] & paulo post, quid in illos sit machinatus,subdit his verbis.

C Alios quidem priuatione bonorum & dignitatum, alios vero proscriptione facultatum damnat: hos exilio longo & carceribus relegat, illos tormentis diuersis afficit, atque (vt breuiter omnia comprehendantur) nulla professio, sexus, vel ætas, ab eo impunita deseritur, nisi consors suæ communionis inuenta: adeo vt communionem eius declinantium nonnullos, quibusdam exceptis, qui contemplationi operam dantes, clausi habebantur, abstraxerit, alios vero in monte Olympo eremiticam vitam ducentes fugauerit, eorumq. tuguria seu speluncas igne perdiderit: quemdam autem sibi communicare renuentem etiam viuum ex inferiori parte vsque ad dimidium corporis sepelierit.

PHOTIVS PERSEQVITVR CATHOLICOS.

Et quod horribilius est, conciliabulum, præsidente Michaele,collegit. Falsos ho-
D mines quasi Vicarios orientalium sedium format, accusatores muneribus armat, & mendacijs instruit, testes eos adsciscit, quos & accusatores opponit, iudices nonnumquam & in accusati personam admittit. Excessus quosdam quasi Prælati summi Pontificis fingit,eiq. impingit; & sicut putabat,damnatione simul & anathemate punit. Cunctis qui aderant, exceptis perpaucis & his fautoribus impietatis,clamantibus non esse iustum in summum & primum Pontificem, & præcipue ab inferiori quolibet sententiam proferri, cum id nec Canon quisquam admittat, nec aliqua Ecclesiæ consuetudo fieri doceat. Verum iste falsarius falsorum excessuum aduersus insontem, absentem, & inuictum, mendacem codicem compilat. Mille circiter Antistitum subscriptiones falsas interserit, sibi nemine prorsus consentiente vel conscribente ex illa numerosa Episcoporum multitudine, nisi vno & viginti præsulibus. Vnde
E iam profusius sancti habitus viri eum fugiunt & quasi squalorem quemdam declinãt; alterum Dioscorum hunc appellantes & præcursorem Antichristi,immo ipsum Antichristum existimantes,quem scilicet,hominem peccati,filium perditionis Apostolus [b] appellasset,qui profecto extolleretur super omne quod dicitur Deus,aut quod colitur.

PHOTIVS ALIVD CONCILIABVLVM COLLIGIT SCHISMATICORVM.

QVID IN ROM. PONTIFICEM INSANVS AVDET.

b *2. Thes. 2.*

Ceterum constituit & aliam technam hic peruersorum dogmatum cultor, & persuadet Imperatori, præcipere, neminem testamentum facere, vel per alterius, nisi per Photij manus suas eleemosynas erogare. Quod non ob aliud adinuenit inuentor, nisi vt dum acciperet & erogaret substãtias diuitum,proprias animis curiosis erogasse putaretur; ac per hoc a cunctis quasi dapsilis & munificus amaretur; simul etiam vt saltem per hoc omnes ei coacti communicarent, quandoquidem conspicerent, nec ipsos se animarum suarum remedia posse,nisi per manus eius saltem in ipso mortis articulo positos operari. Præterea & aliud iniquitatis suæ retiaculum, quo mentes simplicium caperet texens; quotquot ad exteriorem ab eo disciplinam instruendi ve-

PHOTII SVBDOLAE ARTES.

 niebant,

Universidad de Deusto
Biblioteca

niebant, proprio scripto spondere cogebat, se secũdum fidem Photij de cetero creditu- A
ros, quasi duæ fides essent, vna scilicet Christi, altera Photij. & hoc nihilominus callide
molitus, vt communioni suæ quosque, vel quomodocumque laqueis irretiret, & es-
set impossibile, se vmquam euelli, quem nimirum constaret, tot fixis hærere radicibus,
dum his nec aliam fidem nisi quam ipse teneret, habere quoquo modo licuisset. quod
maximum scandalum mortalibus excitauit, dicentibus: Itane Photius si hæresiarches
fuerit, debent filij nostri aut Fidei Catholicæ desertores esse, aut esse iuramenti vel sui
chirographi trãsgressores? Erant enim inter eos nonnulli clarissimis oriundi natalibus.

PHOTII DE DVABVS ANIMABVS ERROR.

Nam & ante annos aliquot idem Photius duarum vnumquemque hominem ani-
marum consistere prædicabat. Qui cum a Constantino Philosopho magnæ sancti-
tatis, viro fortissimo, eius amico increpatus fuisset, dicente: Cur tantum errorem
in populum spargens, tot animas interfecisti? respondit: Non studio quemquam B
lædendi talia, inquit, proposui, sed probandi quid Patriarcha Ignatius ageret, si
suo tempore quælibet hæresis per syllogismos philosophorum exorta patesceret,
qui scilicet viros exterioris sapientiæ repulisset. Verum ignoraui me sub huius fo-
mite propositionis tot animas fore læsurum. Ad quod ille: O sapientiam mundi quæ
infatuatur & destruitur! Iactasti sagittas in multitudinem copiosæ turbæ, & ignorasti
quemlibet ex his omnibus vulnerandum? Certe omnibus liquet, quia sicut oculi
quamtumlibet sint aperti, si semel quid palearum intra iacuerit, videre vltra non pos-
sunt: ita oculi sapientiæ tuæ quantumlibet sunt magni & patuli, auaritiæ tamen & in-
uidiæ fumo penitus obcæcati, tramitem iustitiæ videre non possunt, ac per id verum
est quod neminem ictu tuo putasti esse lædendum, cum sis obcæcatum sensum prædi-
ctis aduersus Patriarcham passionibus habens, nec quid miseris præuideris.] hæc C
Anastasius.

At quid præter hæc accidit? Cum Photius in eos quod sibi aduersarentur, adeo
ferus atque crudelis esset: mitis tamen voluit videri, atque benignus, & qui apud
magistratus potius pro illis intercederet, quam supplicium daret. nam audi epistо-
lam ab ipso ad Bardam eumdem cum ipso funẽ trahentem. accepimus eam vna cum
alijs ex bibliotheca Sfortiana, in Latinum a Petro Morino nostro translatam, quæ sic
se habet.

Photius, Bardæ, Patricio & Curopalatæ.

Sciebam equidem, vel antequam experirer, indignum esse me Pontificali gradu &
pastorali munere. Ideoq. cum ducerer ac traherer, renitebar, ac ægerrime ferebam.
Atque vtinam me mors antequam comprehenderer ac circumuenirer, vel potius an- D
te illam intolerabilem vim, rapuisset. Non enim tot tantorumq. malorum fluctus mi-
serrimam animam quotidie inundantes opprimerent; quorum spes & expectatio
(facile enim natura hominum impendentes prospicit difficultates, cum præsertim
in eas infesta vis ingruit) tum me valde perturbabat. Itaque perculsus & acerbo dolo-
re confectus flebam, deprecabar, omnia potius faciebam, quam ijs qui eligebant, ac
vim afferebant, assentiebar, transire a me poculum multarum, variarumq. curarum
& tentationum exoptans. Nunc vero ipsæ me res docent, meamq. arguunt indignи-
tatem; nec iam metus expectationis est, sed dolor fixus in præcordijs & gemitus, &
in præsentibus malis inopia consilij summæq. difficultates.

Cum enim sacerdotes, qualescumque tamen sint, vnius casu affligi video, verbera-
ri, proscribi, duci in carcerem, ijsq. linguam præcidi (ignosce Domine peccatis no- E
stris) quomodo non præ me beatos iudicabo mortuos? Quomodo non onus hoc im-
positum existimabo ad redarguenda peccata mea? Homo egens, ab omni ope auxi-
lioq. desertus, cuiq. ne mens quidem sana & integra est (quæ res misericordiam potius
quam indignationem mouent) tot simul mala perpessus est, venditus est, cæsus, in car-
cerem inclusus, ac ei (quod inconsolabile est) abscissa lingua, idq. cum sacerdotio
præditus esset. pro quo sæpe precatus sum; pro quo sæpe oraui, pro quo sæpe vanus
ego verba feci, quasi nihil paterer. quippe viderunt, sciunt; si vero obliti sunt, Deus
non est oblitus. Quæ spes incertis rebus supereſt, cum in certis, ijsq. quæ sub oculis
positæ sunt, adeo nihil proficio, adeo illudor? Quomodo pro peccatis populi ac no-
stris deprecans exorabo & placabo, cum vos pro vno precatus, ita decidi, ita repul-
sus sum? Hæc scripsi sanguine lacrymarum. In te vno situm est, vt aut primam aut

A postremam hanc epistolam accipias. Ego enim coram Deo dico. Si hoc decretum
est, in rationabilibus supplicationibus ac precibus meis, repellere nos ac dimittere:
Si nulla neque misero mihi consolatio erit & exhortatio, nec scribam, nec vllo modo
molestus ero: sed quiescam, meipsum considerans, resq. meas lamentans. Nam si
vna cum ijs, quæ quotidie in nos conflantur, tentationibus & incommodis, miseram
quoque perdidero animam, omnium hominum sum miserrimus.] hucusque Pho-
tius. qui sane cum aduersus lupum gregem dominicum inuadentem ita mansuete
egit & placide, plane se lupi consortem, non pastorem abigentem baculo lupum
ostendit, lupus & ipse ingressus in ouile ouium non nisi [a] vt furetur & mactet, circum- *a Ioan. 10.*
datus tamen ad decipiendum simplices indumentis ouinis: ex fructibus eius, qualis
reuera esset, optime cognitus. At de eodem Photio alia occasione rursus inferius agen-
B dum erit.

Hoc eodem anno (vt Anastasius est auctor) Ludouicus Imp. Romam ad basilicam
Apostolorum dignas Christiano Imperatore misit oblationes. at quænam fuerint,
non refert.

METENSIS SYNODVS DICTA PROSTIBVLVM.

Hoc namque anno, quæ fuit indicta anno superiori (vt vidimus) habita est Meten
sis Synodus in causa repudij Theutpergæ Reginæ a Lothario Rege facti. De quo pri-
mum quæ a Reginone scripta habentur, in medium adducamus. sic enim ait: Quid
plura? facta sunt omnia quæ huic commento videbantur esse necessaria. Concilium
Metis conuocant. Reginam quasi canonice euocatam in medio statuunt, testes pro-
ducunt vna cum scriptis, quæ valde grauia crimina imponebant. inter alia protesta-
ti sunt, quod eadem* Theoperga confessa fuisset, semetipsam fratris germani incestuo- THEVTPERGA DAMNATA.
C so concubitu esse pollutam. Continuo statuta Patrum de incestuosis recitantur. Et *al. Theutper-ga
non solum a legitimo viro separatur, verum etiam omni copula maritali inhibetur.
Pœnitentia iuxta modum culpæ indicitur. Et tali nefaria machinatione diu exopta-
ta Regis voluntas adimpletur. Non multo post interiecto tempore, iterum conuen-
tum synodalem Aquisgrani coadunant. Vbi Rex libellum suæ proclamationis obtu- SYNODVS AQVISGRANI HABITA.
lit, vbi continebatur, qualiter in quadam femina Theoperga nomine factiosis perfi-
dorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immo non mediocriter repetiuit,
quod iudicio Episcoporum discidij sententiam pertulisset. Quæ si idonea esset coniu-
gali thoro, & pestifera incestus pollutione fœdata non fuisset, nec viuæ vocis confes-
sione publice condemnata, sponte eam retineret. Porro se incontinentem ipse pro-
fessus est, & sine copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non posse. Allatis itaque di-
D uersorum Conciliorum voluminibus, multa de incestuosis replicata sunt. Quibus
recitatis, hanc definitiuam sententiam protulerunt. Credimus illam non fuisse ido- SENTENTIA PRO VVALDRADA.
neam ac legitimam coniugem, neque a Deo præparatam esse vxorem, quæ publica
confessione incestuoso fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioso
Principi nostro, pro sua in diuino cultu deuotissima assertione, ac victoriosissima Re-
gni tuitione; cui non solum nos, verumetiam canonica auctoritas interdixit incestuo-
sum coniugium, legitimum matrimonium a Deo illi concessum non denegamus, iux-
ta indulgentiam dicentis Apostoli: [b] Melius est nubere quam vri. His ita patratis, *b 1. Cor. 7.*
Vualdrada in publicum procedit, stipata obsequentiũ multitudine: omnisq. regia aula
resultat, Vualdradam Reginam esse. Jhæc absque Legatis Apostolicæ Sedis, qui postea
aduenerũt, quos diximus, Rodoaldus atque Ioannes, de quibus ita paulo post Regino.

LEGATI APOST. SED. A VRO CORRVPTI.

E In Franciam venientes, pecunia corrupti, magis fauerunt iniquitati quam æqui-
tati. Tandem ad Regem peruenientes, cum ei declarassent legationis suæ causas,
tale responsum ab eo acceperunt: Se nihil aliud egisse, nisi quod Episcopi ipsius Re-
gni in generali Synodo sibi agendum præmonstrassent. Dederunt autem ijdem Le-
gati consilium Regi, vt illos Episcopos qui illi Synodo præfuerunt, ad Sedem Apo-
stolicam destinaret, qui verbis ac scriptis vniuersali Papæ satisfacerent. Legati im-
mensis ditati opibus Romam regressi sunt: nuntiaueruntq. Præsuli, quæ in Gallijs
viderant, & audierant, adijcientes, se nullum sapientem Episcopum in Regno Lo-
tharij inuenisse, qui ad liquidum canonicis esset institutus disciplinis.] hæc omnia
Regino, sed male anno octingentesimo sexagesimoquinto: nam hæc quidem, (quod
in primis ad tempus spectat) hoc anno habita esse, ipsius Synodi quæ reperiuntur
Acta significant, nempe coactam esse Metensem Synodum hoc anno mense Iunij, Indi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctione vndecima. Sicut & Synodum Aquisgranensem antea celebratam ostendimus. A
Sed quæ hæc secuta sint, rem gestam compendio tractans habet vetus Chronicó Francorum ab auctore huius temporis scriptum, a Pithœo in lucem proditum verbis istis.

TEMPVS ET ACTA SYN. MET.

Hoc anno octingentesimo sexagesimotertio, in Regno quoque Lotharij, pro eo quod dimissa vxore legitima, alteram duxit, Synodus in Metis congregata est omnium Episcoporum eius præter Hungarium Traiectensem, quem ægritudo detinuit. Aderant & Missi Nicolai Romani Pontificis ob eamdem causam diligenter inuestigandam directi. In quo negotio ventilato Rex factum suum propter quod arguebatur, consilio & auctoritate Episcoporum se fecisse testatus est. Quod illi non inficiantes, quasdam assertiones rationum verisimilium, quibus gestæ rei qualitatem munire nisi sunt, opposuerunt, easq. litteris comprehensas, vt Legati Apostolici suggesserunt, per Gunthariũm Agrippinæ Coloniæ, & Theutgaudum Treuirensem Galliæ Belgiæ Archiepiscopos Apostolicæ Sedis Pontifici probandas transmiserunt. Qui conuocato Romanæ Sedis Episcoporum Concilio, & Metensem anathematizauit Synodum, & ad se missos Episcopos deposuit, & communione priuauit, iuste quidem & canonice vt scriptis suis ipse testatur; iniuste vero, sicut illi scriptis & assertionibus firmare conantur. Propterea partis vtriusque scriptorum seriem his Annalibus inserendam esse iudicaui, discernendæ rei veritatem lectoris arbitrio relinquens.] B

CERTA ACTA METENS. SYNODI.

At in dubium reuocanda non sunt, quæ Synodus iudicauit, & Episcopi qui interfuerunt veniam petentes confessi errorem suum, iuste iudicatum a Romano Pontifice demonstrarunt. Sed & terribili tandem vindicta (vt ostendemus) Deus eos insecutus, quam grauiter peccassent, satis perspicue omnibus notum fecit. Anastasius bibliothecarius in Nicolao Papa de his agens, addit eiusmodi delicti Archiepiscoporum complicem fuisse Haganonem Bergomensem Episcopum vna cum alijs Episcopis, qui Lothario Regi auctores fuerant dimittendæ Theutpergæ & in coniugium sumendæ Vualdradæ; sed & dissoluerunt sententiam latam in Engeltrudem, quæ per septem annos reliquerat virum Bosonem Comitem. At præstat antequam vlterius progrediamur, audiamus ista ab Anastasio qui præsens in Vrbe erat, qui cuncta gesta breuiter narrans hæc ait: Ecce superna dirigente clementia idem Theutgaudus & Guntharius Archiepiscopi Romanam Ecclesiam adeuntes, vestigijs huius Præsulis se sacris præsentari petierunt. Quibus benigne a Præsule præstantissimo susceptis, libellum ei obtulerunt dicentes, se nihil, vel plus vel minus egisse, nisi vt libellus ipse cantabat. Quo diligentissime scrutato, non pauca in eo reperta sunt profani & multis inauditi sermonis turpitudinem habentia, quæ Episcopalem excedentia ordinem, ipsos sicut phreneticos ligarent Archiepiscopos. Denique conuocata Synodo in Lateranensi postea palatio sub Apostolis, inuenti sunt ijdem (vt dictum est) Archiepiscopi, vnde damnationis notam incurrerent, præcipue vero quia auctores se tanti diuortij fuisse clamabant; & sententiam, quam in Engeltrudem vxorem Bosonis, quæ eumdem virum suum Bosonem per septenne tempus reliquerat (vtq. excommunicata etiam, & a summæ Sedis Pio Papa ligata, & anathematizata extiterat, & ad eum reuerti curauerat) communicantes, & conuersantes, cum ea item loquentes, dissoluisse se non negabant, sed altisone publicabant, & epistolam Pij Pontificis (sicut in illis ab ipsis male compositis gestis in scrinio huius Sedis repositis declaratur) ad libitum falsauere. &c.] reliqua inferius suo loco. Eadem habet Regino, qui addit eosdem damnatos Archiepiscopos ab Vrbe recedentes, profectos Beneuentum ad Ludouicum Imp. qui tunc ibi erat, acuisseq. in blasphemias linguas suas, eorumq. Gunthariũm auctorem malorum omnium, spreta sententia lata summi Pontificis, non abstinuisse a vetito & interdicto ministerio sacerdotali. Theutgaudum autem abstinuisse narrat. Sed hæc postea. modo reddamus hic epistolam Nicolai Papæ ex ipsa Romana Synodo tunc habita, quæ continet eius Acta, a citato Francorum Annalium auctore ita descriptam. C D E

SYNODVS ROMANA.

NICOLAI PAP. EPISTOLA AD GERMANIÆ EPISCOPOS.

Nicolaus seruus seruorum Dei reuerentissimis ac sanctissimis fratribus nostris Archiepiscopis in Regno Ludouici Regis Germaniæ constitutis.

Scelus quod Lotharius Rex (si tamen Rex veraciter dici possit, qui nullo salubri regimine corporis appetitus refrenauit: sed lubrica eneruatione magis ipsius illicitis motibus cedit) * Theutperga scilicet & Vualdrada commisit, omnibus manifestũ est.

* desunt aliqua

Sed

A Sed & dudũ Episcopos * Theogaudum & Guntharium in tali facto eum habuisse tutores & fautores, pene totus nobis orbis vndique ad Limina seu Sedem Apostolicam confluens referebat, absentibus quoque id scribentibus Apostolatui. Quod nos tanto credere renuimus, quanto de Episcopis tale quid audire nullatenus sperabamus, donec ipsi Romam tempore Concilij venientes, coram nobis & sancta Synodo tales inuenti sunt, quales fuerant a multis sæpe prædicati, ita vt scriptura, quam suis stipulauerant manibus, quamq. volebant vt nostro roboraremus chirographo, caperentur, & dum muscipulam innocentibus apponere satagerent, insidijs suis illaqueati sunt ipsi. Sicq. completum est, Deo auctore, quod in Prouerbijs legitur: [a] Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Siquidem ipsi [b] obligati sunt, & ceciderunt; nos vero qui in hoc flagitium falso cecidisse dicebamur, fauente Domino, cum iustitiæ propu-
B gnatoribus surreximus & erecti sumus. Igitur decernente nobiscum sancta Synodo in præsentia depositi, & ab officio sacerdotali excommunicati, atque a regimine Episcopatus alienati indubitanter existunt. Vnde nostra fraternitas Canonum normam custodiens, & decretorum sanctiones obseruans cauet, ne eos quos nos abiecimus, * recipere in sacerdotum catalogo quis præsumat. Depositionis autem sententia, quam in prædictos Theutgaudum & Guntharium protulimus, cum ceteris capitulis quæ sancto Concilio nobiscum sanciente promulgauimus, inferius annexa monstratur.] incipiunt Capitula seu decreta Romanæ Synodi.

* Theutgaudũ

[a] Prou. 1.
[b] Psal. 19.

* retinere

De Synodo in Metensium vrbe a Theutgaudo & Gunthario Archiepiscopis congregata penitus abolenda.

CAP. I. ABOLETVR SYNODVS METENSIS.

Synodum, quæ nuper, id est, sub pijssimo Imperatore Ludouico per Indictionem vn-
C decimam mense Iunio in Metensium vrbe ab Episcopis, qui nostrum præuenerant iudicium, collecta est; quiq. Apostolicæ Sedis instituta temere violarunt, ex tunc & nunc & in æternum iudicamus esse cassatam; & cum Ephesino latrocinio reputatam, Apostolica auctoritate in perpetuum esse sancimus damnandam, nec vocari Synodũ, sed tamquam adulteris fauentem, Prostibulum appellari decernimus.

Depositio Theutgaudi & Guntharij Archiepiscoporum.

CAP. II. SENTENTIA CONTRA GVNTHARIVM ET THEVTGAVDVM ARCHIEPISCOPOS.

Theutgaudum Treuirensem primatem Belgicæ prouinciæ, & Gunthariũm Agrippinæ Coloniæ Episcopos, nunc coram nobis & sancta Synodo sub Gestorum insinuatione, qualiter causam Lotharij Regis, & duarum mulierum eius, Theutpergæ scilicet & Vualdradæ se recognouerint & iudicauerint, scriptum super hoc proprijs roboratum manibus offerentes; nihilq. se plus vel minus, aut aliter egisse, ore proprio,
D multis coram positis affirmantes. Sententiam quã a Sede Apostolica in * Ingeltrudem vxorem * Busonis sanctissimus frater noster Mediolanẽsis Archiepiscopus Tudo & ceteri Episcopi nostri petierant emittendam, & nos diuino succensi zelo sub anathematis obtestatione canonice protuleramus, publice viua voce se violasse confitentes, in quibus omnibus inuenimus eos Apostolicas atque canonicas sanctiones in pluribus excessisse, & æquitatis normam nequiter temerasse: omni iudicamus sacerdotij officio permanere penitus alienos Spiritus sancti iudicio, & beati Petri per nos auctoritate omni Episcopali exutos regimine consistere definientes. Quod si iuxta præcedentem consuetudinem tamquam Episcopi ausi fuerint aliquid de sacro ministerio contingere, nullo modo liceat eis nec in alia Synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Sed communicantes eis omnes abijci ab Ecclesia, & maxime si postea-
E quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdem communicare tentauerint.

* Engeltrudem
* Bosonis

De ceteris Episcopis.

CAP. III. QVID IN RELIQVOS EPISCOPOS DECRETVM.

Ceteri autem Episcopi, qui complices horum, Theutgaudi scilicet & Guntharij, vel sectatores esse feruntur; si cum his coniuncti seditionem, coniurationes, & conspirationes fecerint: Vel si a capite, id est, a Sede beati Petri illis hærendo dissenserint: pari cum eisdem ratione teneantur astricti. Quod si cum Sede Apostolica, vnde eos principium Episcopatus sumpsisse manifestum est, sapere de cetero per semetipsos, vel missos ad nos Legatos suos cum scriptis suis professi extiterint: nouerint sibi a nobis veniam non negandam, nec amissionem honorum suorum pro retroactis præsumptionibus aut subscriptionibus, quas pro insanis fecerunt gestis, per nos vllo modo formidandam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. IIII. De Engeltrude.

A

*al. Bosone

*

*al. fautoribus

IN ENGELTRVDEM ITERATA SENTENTIA.

Engeltrudem filiam quondam Mattefridi Comitis, quæ a *Bossone proprio viro relicto, ecce iam per septem circiter annos hac atque illac vagabunda *nuper cum *factoribus suis regulariter anathematizauimus: sed propter contumaciam iterato anathematis vinculo duximus innodandam. Sit igitur a Patre,& Filio,& Spiritu sancto vno & vero Deo,ab omnibus sanctis Patribus,& ab vniuersa Dei Catholica & Apostolica Ecclesia, & a nobis penitus anathema,cum omnibus complicibus, & communicatoribus, atque auxiliatoribus suis, ita vt sicut iam decreuimus, si quis ei communicare vel fauere in aliquo præsumpserit, siquidem clericus fuerit, in eodem vinculo constrictus, officium clericatus amittat: monachi vero & laici si inobedientes decreto præsenti fuerint, similiter anathematizentur. Sane si eadem mulier ad virum suum reuersa fuerit, vel ad Apostolicam beati Petri Sedem properans:veniam ei post B dignam satisfactionem proculdubio non negabimus. Verumtamen sub priori vinculo anathematis, quo illam prius & nunc obligauimus, interim constricta permaneat. Si quis autem eidem Engeltrudi ad Apostolicam B. Petri Sedem Romam properanti vel occurrenti nescius communicauerit, aut sciens opem in veniendo præstiterit, nullo pro hoc vinculo teneatur innexus.

CAP. V. De sententijs, antiquis interdictis Sedis Apostolicæ.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro Catholica Fide, pro Ecclesiastica disciplina, pro correctione Fidelium, pro emendatione sceleratorũ, vel interdictione imminentium vel futurorum malorum a Sedis Apostolicæ Præsule salubriter promulgata contempserit,anathema sit.] hactenus decreta in Romano Cõcilio. damnatio autem Rodoaldi & Ioannis Legatorum dilata est in ipsorum aduentum. C Sciens enim ipse Rodoaldus Apostolicæ Sedis sententia damnatum fuisse Zachariam Episcopum Anagninum collegam suum, atque ab Episcopatu depositum, male sibi conscius, & noui criminis perpetratione paues cens, vt alter Caim, vagus & profugus fuit super terram. Quando autem & ipse eamdem sententiam damnationis exceperit, suo loco dicturi sumus.

QVID DAMNATI EPISCOPI POST CONCILIVM.

Guntharius autem & Theutgaudus vbi damnationis sententiam acceperunt, vehementi agitati furore, exeuntes ab Vrbe ad Ludouicum Imp. Beneuentum (vt dictum est)perrexere, quem innumeris calumnijs in Nicolaum iactatis, in eum magnopere commouere; qui & cum ei suis litteris persuadere non posset, vt eos absolutos redderet suis Ecclesijs: in Vrbem ipse cum suis se contulit, & indignas Catholico Imperatore aduersus Nicolaum exercuit contentiones: quem cum adamante duriorem D esset expertus, re infecta, reuersus est Beneuentum. Hæc Rempertus in historia,quam sæpe citauimus, Longobardorum M. S. Qui & testatur (vt suo loco dicturi sumus) ob iniurias in Nicolaum illatas, iusto Dei iudicio factum, vt idem Augustus in manus inciderit aduersariorum suorum. sed hæc postea.

Perditissimi autem Episcopi illi duo,cum desperatam restitutionem viderent, schismaticis adhæserunt, quos scirent infensissimo esse odio in Nicolaum, nempe Photio eiusq. sectarijs. Ad Photium enim miserunt epistolam hanc,quam ad Nicolaum ab ipsis scriptam ex Synodo confinxerunt,calumnijs,mendacijs,atque blasphemijs refertã, spiritu plane satanico elaboratam, quæ ab eodem veteris Chronici auctore a Pithœo editi sic recitatur.

Nicolao Pontifici Guntharius atque Theutgaudus.

E

CAP. I. EPIST. SCHISMATICORVM AVDAX NIMIS ET CALVMNIOSA.

*

Patres Episcopi & fratres Coepiscopi ad te nos direxerunt, & nos sponte iuimus consulere videlicet, expleta generali legatione, tuum magisterium super his specialiter, quæ pariter, prout nobis visum fuit, & *adijcientibus notum esse potuit, iudicauimus, auctoritates, rationesque, quas secuti fuimus, scriptis ostendentes, vt tua sapientia, perscrutatis omnibus quid inde sentires, & quid velles, nobis paterno demonstrares affectu, nosq. fraterna charitate procurares, & si melius illud tua sanctirectius & probabilius esset, libenter amplecti.

CAP. II. Sed nos per tres hebdomadas tuum expectantes responsum, nihil certitudinis, nihilq. doctrinæ nobis expressisti. Tantum quodam die in publico dixisti, nos excusabiles apparere & innocentes iuxta assertiones nostri libelli.

Ad

A Ad vltimum autem nos euocati ad tuam præsentiam deducti sumus, nihil aduersi- CAP. III.
tatis suspicantes. Ibiq. obseratis ostijs, facta more latrocinali conspiratione, ex clericis & laicis turba collecta & permixta, nos violenter inter tantos opprimere studuisti, longa scilicet intercapedine a nostris, a clericis & laicis separatos, atque sine Synodo, atque sine canonico examine, nullo accusante, nullo testificante, nullaq. disputationis discretione dirimente, vel auctoritate, vel probatione conuincente,absque nostri oris confessione, absentibus alijs Metropolitanis, & diœcesanis, & Episcopis,& compatribus nostris,extra omnium omnino consensum, tui solius arbitrio & tyrannico furore nosmet damnare voluisti: subito quadam tibi chartula & improuise porrecta, lectoris officium assumens, assistente lateri tuo Anastasio olim presbytero ambitus damnato & deposito & anathematizato, cuius scelerato ministerio tuus præci-
B pitatur furor.

Ergo tuam prauam sententiam a zelo rectitudinis alienam, iniustam, & irrationa- CAP. IIII.
bilem, canonicis legibus contrariam, nequaquam recipimus, immo cum omni ritu fraterno quasi nefas atque maledictum frustra prolatum contemnimus, atque abijcimus,tibiq. anathematizatorum & religionis sacræ abiectorum & contemptorum fautori & communicatori reuera communicare nolumus,contenti totius Ecclesiæ cõmunione & fraterna societate, quam tu arroganter, te superexaltans, despicis, teq. ab ea elationis tumore indignum faciens, segregas.

Igitur ex tuæ leuitatis temeritate propria tibimet sententia anathematis plagã infli- CAP. V.
xisti,exclamans: Qui præcepta Apostolica non seruat,anathema sit:quæ multipliciter violare & violasse dignosceris,diuinas leges simul & sacros Canones calcans,& quan-
C tum in te est, euacuans, prædecessorum tuorum Pontificum vestigia sequi nolens. Nunc ergo qui fraudulentiam tuam & calliditatem experti sumus, indignationem quoque tumidumq. potentatum agnoscimus: nihil tibi, tuæq. superbiæ cedimus, qua nos ad vota nostrorum, quibus fauces inimicorum obruere festinabas, sentientes nos non tuos esse, vt retractas, & extollis, clericos, quos vt fratres & Coepiscopos recognoscere, si elatio permitteret, debueras. Et hæc tibi nostri ordinis non inscij, nimium tua improbitate compulsi respondemus, non quasi ad illatam nobis contumeliam prouocati, sed contra tuam iniquitatem Ecclesiastico zelo accensi,nec nostræ vilitatis personam attendentes, sed omnem nostri ordinis vniuersitatem,cui vim inferre conaris, præ oculis habentes.] hucusque epistola schismaticorum, qui mox (vt dictũ est)schismaticis illis se cõiunxerunt,qui erãt sub dominio Orientis Imperatoris,Photij
D redditi communicatores, ad quem scribentes,has confictas ex Synodo litteras misere.

Audisti non dico Archiepiscopos, immo nec homines, sed ipsum satanam suorum EXECRANDVM SCELVS SCHISMATICORVM.
seruorum ore loquentem. Sane quidem, etsi complures insurrexere in Ecclesiam Dei, Gentiles, Iudæi, hæretici, atque schismatici, & rabido ore prosciderunt Romanæ Sedis Antistites,nullorum tamen(quod recorder)litteræ extant in Romanum Pontificẽ ita refractariæ, contumelioſæ,blasphemæ,mendaces,& arrogantes. Ista euomuit furor, ista vibrauit iacula iracundia, & superbiæ tumor in tantam erupit saniem Deo hominibusq. graue olentem. Meminit harum litterarum Anastasius Bibliothecarius, earumq. auctores non solum nominatos Archiepiscopos fuisse tradit, sed Haganonẽ Bergomensem Episcopum. ita, sicut in conflatorio vnitur plumbũ plumbo, mali malis associati in Nicolaum calumniarum & blasphemiarum spicula conuerterunt. nam
E de his hæc Anastasius, qui aderat.

His, inquit,in Romana Synodo ita peractis vna cum dicto Haganone Episcopo,qui CONSORTES SCHISMATIS.
(sicut quidam Episcoporum eidem coangelico Præsuli scribebant) ob sermones imperitos, qui in prænominatis profanis gestis a Theutgaudo ac Gunthario oblatis sonabant, Heliud nominatus est, eo quod ipse Hagano auctor illorum fuerit, & talia cum ijsdem Archiepiscopis inconuenientibus mendacibusq. loquelis composuerit, Ioanne de cuius superius memoria textus loquitur, adscito Archiepiscopo Rauennate cum Gregorio germano fratre illius, qui multarum præuaricationum, iuramenti quod præstiterunt, obliti obnoxij habebantur. Ijdem depositi pœnitentiæ lamenta non quærentes,& tantum facinus,quod in vxorem Lotharij Regis gesserant, adhuc non condolentes, cum eisdem,Haganone scilicet & Ioanne Rauennate Archiepiscopo,& Gregorio fratre eius, contra Sedem Romanam, immo specialiter contra-

sum-

Universidad de Deusto
Biblioteca

summum Pontificem & populum illi subditum, a Domino IESV Christo per beatum Petrum Apostolum Regni cælorum clauigerum, multa nefanda, multa contraria, multaq. sacrilega & Christianitatis modum excedentia palam & clam fraudulenter atque procaciter operari cœpere, ita vt eorum nequitiæ montes transirent & maria, & in cælum os suum ponentes, populum Domini crudeliter discerperent, & innocentes animas viperea factione deijcerent. Et quibus non sufficiebant mala præterita, noua & inaudita alia deteriora prioribus, diabolo suadente, agere non recusabant. Quia & quod sigillatim vtrisque prohibitum & synodice secundum qualitatem sceleris interdictum fuerat, audacter contingere præsumpserunt, & quæ nunc intentando memini, Deo contempto, heu, proh dolor, peregerunt.] hæc Anastasius. A

PHOTIVS INDICIT SYNODVM CONTRA NICOL. PAP.

Ita quidem mens perditorũ furore percita dictam epistolam misit ad Photiũ, & per ipsum ad alias orientales Ecclesias. Hac igitur, quam multo pretio redemisset, arrepta B Photius occasione, mox scripsit ad Patriarcham Alexandrinum epistolam de cogenda aduersus Nicolaum Papam, & Latinam Ecclesiã Synodo œcumenica: ea quidem epistola integra habetur in peruetusto codice, carie pene consumpto bibliothecæ Vallicellanæ in Vrbe; eadem vero in codice Collegij Græcorum Romæ existentis habetur carens fine, decurtata illis, quibus agitur de legatione Episcoporum Latinorum aduersus Nicolaum Pontificẽ, eademq. nomine Sisinnij Patriarchæ Constantinopolitani; ea nimirum ratione, quod Sisinnius ipsa vsus, ea abstulit, quæ tũc ad rem minime spectare viderentur de accusationibus Latinorum quorumdam Episcoporum aduersus Nicolaum Pontificem. Ceterũ Photij & non Sisinnij epistolam esse, quæ in ea tractantur de Bulgaris & Ruthenis ad Fidem conuersis, perspicua luce demõstrant. Vtroque autem inspecto codice, summa diligentia eamdem in Latinum vertit Federicus Metius, C qui in his perquirendis plurimum laborauit. sic se habet eius inscriptio.

EPIST. CIRCVLARIS PHOTII.

Encyclica siue circularis epistola ad patriarchales sedes Orientis, Alexandriæ videlicet & aliarum sedium, &c.

Photius miseratione diuina Archiepiscopus Constantinopoleos nouæ Romæ, & œcumenicus Patriarcha.

Humani generis hostis nondum videtur nostris malis satis contentus, neque fraudibus & inuentionibus suis finem imposuisse, quas ab initio contra nos struere studuit. Sexcentis enim dolis & versutijs ante Domini nostri in carne aduentum homines seduxit, ad absurda & iniqua opera illos deducendo, quibus tyrannidem suam aduersus eos magna vi obtinuit: infinitis præterea artibus & obsequijs supplantare & attrahere illos non destitit, qui sibi obsequuntur. Hinc orti sunt Simones & Marcio- D nes, Montani etiam & Manetes; hinc varia & multiformis hæresum pugna aduersus Deum increbuit. Hinc Arius & Macedonius & Nestorius, Eutyches & Dioscorus, & reliqua impietatis caterua, aduersus quos sanctæ & œcumenicæ septem Synodi sunt congregatæ: sacrorum etiam & diuinorum virorum cœtus alij alibi conuenerunt, malos stolones illos gladio spiritus radicitus euellentes, & Ecclesiæ segetem puram germinare facientes. Quibus procul abiectis & silentio & obliuione iam traditis, bona spes & magna pijs & religiosis viris oriebatur, numquam amplius nouarum impietatum futuros alios inuentores; dum in omnibus, quæ malus dæmon, suo more, efficere tentauerat, eius consilijs contrarium euenerit: neque eorum qui synodice damnati sunt, futuros vmquam aliquos propugnatores & defensores, euersione scilicet & malo illorum edoctos, qui malorum priorum auctores fuerunt, vt nullo pacto amplius E ad eorum imitationem alij adducerentur. Et ijs quidem spebus pia & religiosa hominum mens acquieuit in hac præcipue religiosa vrbe, in qua multa quidem feliciter gesta sunt diuina ope, quæ vix sperabamus. Multæ etiam linguæ & nationes, deposita & abiecta priore impietate, communem omnium Creatorem & auctorem nobiscum laudare sunt edoctæ, quasi ab alto & sublimi quodam loco orthodoxiæ fontes hac regia vrbe illis præbente, ac puras pietatis aquas in fines orbis terræ largiente, & instar fluuiorum animas dogmatibus irrigante, quæ antea superstitionis flamma iam diu arefactæ & infructuosæ redditæ, doctrinæ pluuiam tandem cum accepissent, Christo fruges iam afferunt in bonam frugem conuersæ.

Illi enim qui Armeniam incolunt, Iacobitarum impio errore detenti, aduersus veritatis prædicationem audacter antea se obijciebant: ex quo vero numerosa illa & sancta

A sancta Patrum nostrorum Chalcedone congregata est Synodus, vestris precibus nobis opem ferentibus, veterem illum errorem deponere potuerunt, & Christianam religionem pure amplecti & orthodoxe venerari. Armeniorum gens, inquam, & plaga Eutychetem & Seuerum & Dioscorum damnando, Petros etiam illos, *Mogum scilicet & Gnapheum*, qui aduersus pietatem petras mittebant & iaciebant, Iulianum quoque Halicarnassensem, & vniuersam illam multiformem deformitatem, instar Catholicæ Ecclesiæ damnat & reprobat, & vinculis anathematis insolubilibus illos subijcit.

Bulgarorum præterea gens barbara, & Christo antea inimica, ad tantam conuersa est mansuetudinem & Dei cognitionem, vt reiectis dæmonum & maiorum suorum impijs sacris & superstitionibus, & abrenuntiata illa dæmonum adoratione, ad B veram Christianam Fidem, præter omnium opinionem mirabiliter sit conuersa. Sed, o iniquum & inuidum facinus & impium consilium! Cum enim istarum rerum narratio & fama, bonorum nuntiorum esset argumentum & occasio: ad mœstitiam nihilominus e vestigio transmutatur lætitia ipsa, gaudio in dolorem & lacrymas conuerso. Gens enim illa cum vix duos annos rectam Christianorum religionem veneraretur, viri quidam impij, & quorum commercium est vitandum (& quonam nomine pius aliquis dicere illos posset?) viri, inquam, e tenebris emergentes, occidentalis enim plagæ fuerunt genimina (hei mihi? quomodo reliqua narrare potero?) isti quidem aduersus gentem illam, Bulgarorum videlicet, nuper ad pietatem informatam, quasi tonitruum quoddam vel terræmotus, vel grandinis impetus, vel potius (vt magis proprie loquamur) singularis [a] ferus, irruentes, vineam Domini dilectam, & nuper C plantatam pedibus & dentibus conuersationis videlicet prauæ, malis moribus & dogmatum corruptela, quod ad eorum audaciam pertinet, deprædantes depasti sunt. A rectis enim & puris dogmatibus & Christianorum immaculata Fide euellere malis artibus & corrumpere illos procurarunt.

IN ROMANOS STYLVM CONVERTIT.

a *Psal. 79.*

Et primum quidem ad Sabbatorum ieiunium ipsos impie transtulerunt. Solet autem vel quælibet parua traditionum præuaricatio, ad vniuersi dogmatis contumeliam & contemptum conuerti. Primam præterea Quadragesimæ hebdomadam ab alio Quadragesimæ ieiunio intercidentes, in lactis potationem, & casei comestionem, & aliarum rerum huiusmodi ingluuiem protraxerunt. Hic illi viam transgressionum aperientes & dilatantes, a recta & regia via alios auerterunt. Sacerdotes etiam legitimis nuptijs honestatos, isti quidẽ qui multas virgines absque viris mulieres ostendũt, D & matres filios alentes, quorum patres videre non licet, hi, inquam, effecerunt, vt Dei vere sacerdotes odio haberentur & vitarentur, malæ messis semina in seipsis disseminantes, & animas quæ nuper germinare cœperant pietatis semen, zizaniorum superseminatione profanantes. Quin etiam illos, qui a presbyteris Chrismate vncti fuerant, iterum chrismare ipsi non horruerunt, Episcopos seipsos iactitantes, & presbyterorum Chrisma inutile esse, & fruſtra ab illis confici, portentose docentes. Num reperitur aliquis qui talem vmquam auribus acceperit insipientiam, quam isti mente capti audere non dubitarunt? Illos videlicet, qui semel tincti sunt Chrismate, iterum chrismantes, & Christianorum excelsa & diuina mysteria & sacramenta in magnas nugas, & derisum magnum conuertentes. Sed inquiunt illorum sapientes & docti, vel potius reuera omnino indocti, & a rebus sacris alieni & imperiti: non licet E sacerdotibus eos, qui sacro baptismate initiantur & decorantur, Chrismate sanctificare: solis enim Pontificibus hoc datum est. Sed dicant mihi illi, vnde venit hæc lex? & quisnam huius legis conditor? Quive ex Apostolis vel Patribus, vel Synodis id docuit? Vel vbi & quando congregata est huiusmodi Synodus, & quorumnam calculis confirmata? Non licet sacerdoti eos qui baptizantur, Chrismate confirmare? igitur neque baptizare omnino licet sacerdoti, neque sacrum conficere. Ne vero (licet tu nolis) dimidiatus sit sacerdos, sed integer, neque ad Clerum non sacrum sit reiectus, conficit quidem sacerdos Christi Domini corpus & sanguinem, & eos qui iam sunt initiati sanctificat per ipsa Sacramenta: quomodo vero non itidem sanctificabit, Chrismate vngens qui baptismate initiantur & perficiuntur? Sacerdos baptizat, baptizandum perficiens: quomodo igitur illius puritati, cuius ipse est auctor, custodiam & confirmationem auferes a sacerdote? neque ministrum illum esse permittes tanti doni?

HAEC IN LATINOS PHOTIVS CALVMNIOSE.

DETEGITVR MAGNA PHOTII IGNORANTIA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

doni? neque in baptizato aliquid sacerdotem perficere asseris? ea videlicet de causa, A
vt tuus sacerdos vanis nominibus te exornans, te solum principem, te Episcopum
ostendat in sella collocatum.

Sed neque hoc tantum impie agendum illi decreuerunt, verum etiam si quæ est
malorum summa & apex, ad hunc deducti sunt. Præter enim absurditates, quas supra
recensuimus; sacrum etiam & sanctum Symbolum, quod ab omnibus synodicis &
DE SYMBOLO AVCTO QVERELA. œcumenicis calculis irrefragabilem vim habet & auctoritatem, spurijs & falsis qui-
busdam disceptationibus, & alienis rationibus, & audaciæ quodam excessu adulte-
rare non dubitarunt. O mali dæmonis artes! Spiritum sanctum non ex Patre solum,
sed etiam ex Filio procedere, nouiter docentes. Quis vmquam talem vocem ab ijs, qui
alias impie sunt locuti, prolatam audiuit? Quisnam obliquus serpens eorum cordi-
bus hoc instillauit, & iniecit? Quis omnino eorum, qui inter Christianos agunt, ferre B
posset, in sancta Trinitate duo introducta principia & causas, Filij quidem & Spiri-
tus sancti Patrem causam asserendo, Spiritus vero sancti iterum Filium esse causam,
& item in duos Deitatis fontes vnitatē Dei diuidendo?] Sequebantur hic in veteri co-
dice argumenta, quibus Photius nisus est impugnare Latinorum sententiam de pro-
cessione Spiritus sancti a Filio sicut a Patre, quæ omisimus, quoniam eadem repetita
habentur in alia eiusdem Photij epistola, quæ inferius suo loco ponetur, cum de illis
vberius pertractabitur. Tribuuntur autem illa Photio etiam in codice Columnensi:
sed & Etherianus, qui illa valide cōfutat, Photij & non Sisinnij esse dicit. pergit autem:
Hanc impietatem Episcopi illi tenebrarum (Episcopos siquidem seipsos nuncupabant
& iactitabant) cū alijs etiam impijs rebus in Bulgarorum gente disseminarunt. Quorū
fama cum primum ad nostras peruenit aures, medijs visceribus nostris læthale vulnus C
accepimus, non secus ac si quis suorum viscerum filios oculis suis cerneret a serpen-
tibus & feris dilaniatos & discerptos. Cum enim tot dolores & labores & sudores
pro illorum regeneratione & perfectione impenderimus: quod eorum nunc interi-
tum & perditionem videamus, intolerabilem dolorem nobis & calamitatem affert.
RVRSVM IN ROMANOS AD BVLGAROS MISSOS. Fleuimus enim amare hoc illatum malum, sicut magna lætitia fuimus affecti, cum
vidimus illos ab antiquo errore liberatos. Sed eos quidem fleuimus, & adhuc flemus,
& quousque ab huiusmodi errore & lapsu illi reuocentur, non dabimus oculis no-
stris somnum, neque palpebris nostris dormitationem, donec pro virili ad Domini
gregem eos reuocemus. Nouos autem istos apostasiæ præcursores, & aduersarij fa-
mulos & ministros, & sexcentorum interituum obnoxios, communes & publicos
prædones, & qui teneram illam & nuper ad religionem compactam gentem, tot & D
tantis discerptionibus dissiparunt, hos inquam deceptores & Dei hostes diuina sen-
tentia synodice condemnauimus: non illam quidem nuper aduersus eos decernentes,
sed iam a Synodis & Apostolicis Canonibus & regulis præscriptam sentētiam aduer-
sus eos significantes, & omnibus notam facientes. Solent enim homines non ita præ-
teritis pœnis emendari, sicut præsentibus corrigi, & præteritorum existit confirma-
tio præsentium consensio.

Quapropter istos in suo vario & versipelli permanentes errore, ab omni Christia-
norum grege & consortio alienos & extorres illos fecimus, Sanctorum enim Apo-
stolorū sexagesimus & quartus Canon illos qui in Sabbato ieiunant, ita percutiens, ait:
Si quis clericus fuerit inuentus, qui Dominica die vel Sabbato ieiunauerit, &c. Nec-
non sanctæ & œcumenicæ sextæ Synodi quinquagesimus quintus Canon ita decer- E
nit: Quoniam didicimus eos qui in Romanorum vrbe existunt, in sancto Quadrage-
simæ ieiunio Sabbato ieiunare propter ordinem ab Ecclesia traditum: placuit sanctæ
Synodo, vt etiam in Romanorum Ecclesia inconcusse Canon ille seruetur, qui dicit:
Si quis clericus inuentus fuerit sancta Dominica ieiunare vel Sabbato, præter vnum &
solum Sabbatum, deponatur; si vero laicus, excommunicetur. Quin & quartus Ca-
RVRSVM DE SABBATI IEIVNIO ET CAELIBATV CLERICORVM. non Gangrensis Synodi de illis qui nuptias abhorrent & stomachantur, hæc inquit:
Si quis decreuerit a sacerdote coniugato non oportere oblationes suscipere, ipso fa-
crum faciente, sit anathema. Eamdem sententiam similiter profert aduersus eosdem
sexta Synodus, hoc pacto decernens: Quoniam in Romanorum Ecclesia traditum
esse accepimus Canonis loco, eos, qui diaconi vel sacerdotij ordinationem obtinere
debent, profiteri, quod non amplius cum suis vxoribus iungentur: nos itaque anti-
quo

A quo inhærentes Canoni Apostolicæ puritatis & regulæ sacrorum virorum, legitimas
nuptias ex nunc confirmari volumus & ratas haberi, nullo pacto illorum cum suis
vxoribus coniunctionem dirimentes, neque illos mutua conuersatione decenti tem-
pore priuantes: quapropter siquis inuentus fuerit dignus vt diaconus vel subdiaconus
ordinetur, iste nullo pacto prohibeatur ad huiusmodi gradum ascendere propter vxo-
rem, neque ordinationis tempore ab illo petatur profiteri, vt a legitima cum pro-
pria vxore conuersatione abstineat, ne hoc pacto cogamur nuptias vituperare, quæ
sunt a Deo lege sancitæ, & eius præsentia benedictæ, & Euangelij vox clamat aperte:
[a] Quod Deus coniunxit, homo non separet. Cum etiam Apostolus [b] doceat, veneran- *a Matt. 19.*
das esse in omnibus nuptias & cubile immaculatū, & apertis etiam verbis asserat: [c] Li- *b Heb. 13.*
gatus es vxori, noli quærere solutionem: si quis igitur ausus fuerit aduersus Apostoli- *c 1. Cor. 7.*
B cos Canones aliquem sacris ordinibus initiatum, presbyterum inquam, vel diaconum
vel subdiaconum priuare conuersatione & communione suæ legitimæ vxoris, depo-
natur. similiter siquis presbyter vel diaconus suam vxorem religionis prætextu eiece-
rit, excommunicetur. Si vero perstiterit, deponatur. Solutio vero primæ hebdomadis
Quadragesimæ, & noua vnctio illorū qui baptizati sunt, & chrismate tincti, neque Ca-
nonum auctoritate opus esse arbitror, vt illa damnetur, cum vel ipsa sola rei narratio
omnem impietatis excessum superet; nec non quæ aduersus Spiritum sanctum, vel po-
tius aduersus totam sanctam Trinitatem blasphemia, qua maior nulla esse potest, li-
cet nihil aliud esset eorum quæ dicta sunt, satis erit illa sola ipsos sexcentos subijcere
anathematibus.

Harum rerum notitiam & cognitionem iuxta veterem Ecclesiæ morem vestræ in-
C Domino fraternitati insinuare, iustum duximus; vosq. hortamur, & precamur, vt prō-
pti commilitones nobis sitis ad tollenda impia ista & Deo inimica capitula, & ne re-
linquatis Patrum ordinem, quem nobis maiores nostri suis actionibus & exemplo
seruandum tradiderunt: sed magna cum celeritate & alacritate aliquos vestros Le-
gatos mittatis, qui vestras vices gerentes, pietate & religione & sacerdotio, doctri-
na etiam & vita perfulgeant, vt hanc recens exortam impietatis istius gangrænam
serpentem e medio Ecclesiæ tollamus, & eos qui insane tantum malum seminare
ausi sunt, & inter nuper compactam & nuper institutam Bulgarorum gentem intro-
duxerunt, cum ipsismet radicibus euellamus, & communi omnium sententia in illum
ignem conijciamus, quem maledictos expectare, Domini pronuntiant [d] eloquia. *d Matt. 25.*

Ita enim impietate procul ablegata, & pietate confirmata, bonam spem habemus
D fore, vt ad traditam sibi Fidem conuertatur Bulgarorum gens nuper Christo ini-
tiata, & nuper illuminata. Non enim sola gens ista a priore sua impietate ad Chri-
sti Fidem conuersa est; verum etiam quod apud multos sæpenumero est dictita-
tum, gens illa, quæ crudelitate ac cædibus omnes superat, qui Ruteni dicuntur, DE RVTENIS AD FIDEM CONVERSIS.
quiq. infinitos populos sibi subiecerunt, & propterea multum elati aduersus Ro-
manum Imperium manus iniecerunt, nihilominus etiam isti puram & immacu-
latam Christianorum religionem, deposita sua illa Ethnica & impia superstitio-
ne, quam antea sequebantur, nostram Fidem susceperunt: subditorum loco &
clientum humane nobiscum se habentes, pro illa sua priore aduersus nos depræda-
tione, & pro magna illa sua audacia, ita eos Fidei desiderium & zelus accendit, vt
iterum Paulus clamare videatur: [e] Benedictus Deus in sæcula. Episcopum enim & *e Rom. 1.*
E pastorem receperunt, & Christianorum sacra magno studio & diligentia veneran-
tur. Cum igitur isti clementis Dei gratia, qui vult omnes homines saluos fieri, &
ad veritatis agnitionem venire, omissis antiquis suis vanis opinionibus, hoc pacto
perspicuam & claram Christianorum Fidem iam susceperint: si fraternitas vestra
nobiscum prompto animo assurgat & cooperetur ad excidendos & comburendos hu-
iusmodi stolones: confidimus in Domino IESV Christo vero Deo nostro, quod eius
lex etiam atque etiam augebitur, & illud adimplebitur: Quod noscent me omnes a
paruo vsque ad magnum ipsorum. &: [f] In omnem terram exiuit sonus Apostolicæ do- *f Rom. 10.*
ctrinæ, & in fines orbis terræ verba eorum. Oportet igitur eos qui a vobis mittentur, &
vestræ sacræ & venerandæ personæ vices sustinebunt, vt vestra etiam perfulgeant au-
ctoritate, quam vos in Spiritu sancto obtinuistis, & de his capitibus & de alijs simili-
bus ex auctoritate vestræ Apostolicæ Sedis absque vllo impedimento loqui valeant

Universidad de Deusto
Biblioteca

& tractare.] Habet quæ sequuntur codex Vallicellanus, quæ desiderantur in codice Collegij Græcorum, ea ratione quam diximus superius.

DE OCCIDENTALIVM SCHISMATICORVM EPISTOLA.

Ex partibus enim Italiæ synodica quædam epistola ad nos allata est, sexcenta continens mala & delicta, quæ aduersus proprium ipsorum Episcopũ, illi qui Italiam incolunt conqueruntur, sexcentas etiam obtestationes cum magna iræ Dei comminatione nobis adhibent, ne ipsos prætermittamus ita misere perditos; & tanta & adeo graui tyrannide oppressos: sacerdotales præterea leges, & omnes Ecclesiasticas regulas conculcatas narrant. Quæ iam diu quidem a monachis & presbyteris inde aufugientibus ad omnium aures deuenerunt: inter quos Basilius fuit & Zosimus & Metrophanes, & cum ipsis alij multi, qui huiusmodi tyrannidem deplorabant, & ad Ecclesiarum defensionem nos vocabant multis cum lacrymis. Nunc vero (vt superius dixi) diuersæ litteræ diuersorum inde venerunt huiusmodi tragœdiæ, & sexcentorum malorum plenæ; quarum exempla, iuxta eorum preces & obtestationes (ad vniuersas enim patriarchales sedes illas dari cum horrendis obtestationibus nos rogarunt, vt ipsæmet litteræ cum legentur, manifestum vobis facient) his nostris litteris adiecimus, vt de his rebus etiam sancta vniuersali Synodo in Domino congregata, quæ placuerint Deo, communi sententia cõfirmentur, & magna pax Ecclesiæ Christi restituatur. Nec enim solũ vestram beatitudinem ad hoc aduocamus, verum etiã alias patriarchales & Apostolicas sedes, ex quibus quidẽ alij iam adsunt, alij vero breui affuturi expectantur.

Ne igitur vestra in Domino fraternitas, aliqua temporis procrastinatione ceteros fratres supra quam par est, tempus terere faciat, cum noueritis quod si quid propter vestri absentiam (quod non deceret) vitiosum sequeretur & mutilatum, nullus alius præterquam vos ipsi huius rei contra vosipsos damnationem effeceritis: id etiam his litteris adhibendum duximus, vt sanctam & œcumenicam Septimam Synodum alijs sex & generalibus Synodis aggregare & connumerare vniuersæ nostræ Ecclesiæ plenitudini tradatur & manifestetur. Famæ enim & rumor quidam ad nos peruenit, quod nullæ Ecclesiæ earum, quæ vestræ Apostolicæ subijciuntur sedi, vsque ad sextam generalem Synodum annumerantes, Septimam præter eas non agnoscunt, licet ea quæ in ipsa sunt decreta, magnam habeant venerationem. Ipsam vero Septimam Synodum in Ecclesia publicare instar aliarum generalium Synodorum nondum nouerunt, quamuis in omnibus æqualem illi dignitatem tribuant. Ipsa etenim Septima Synodus maximam impietatem e medio sustulit. Cui Synodo præfuerunt & simul decreuerunt nonnulli ex quatuor patriarchalibus sedibus. Affuit siquidem (vt patet) ex vestra Apostolica sede Alexandrina Thomas presbyter, & eius socij, ex Hierosolymitana sede etiam & Antiochena Ioannes & illorum socij, & ab antiqua Roma Petrus religiosissimus primus presbyter & alter Petrus presbyter monachus & Præpositus venerabilis monasterij S. Sabæ, quod est in Vrbe Roma. Qui cum omnes simul conuenissent vna cũ nostro magno patruo sanctissimo & beatissimo viro Tarasio Archiepiscopo Constantinopolitano, magna illa & generalis Septima Synodus fuit cõgregata, Iconomachorum impietatem vt deleret & conculcaret. Cuius Acta fortasse non ita facile fuit vt ad vos perferrentur, cum barbara & alienigena Arabum gens regionem istam vestram occupasset. Qua de causa multi etiam illorum qui illic degunt, eius Acta licet honori & venerationi habeant, nihilominus quod Septimæ sint Synodi (vt ipsi affirmant) ignorant.

DE SEPTIMA SYNODO.

Oportet igitur hanc etiam Septimam Synodum (vt diximus) magnam quidem & sanctam & generalem, & vna cum alijs sex Synodis, quæ ipsam præcesserunt, simul promulgare, & prædicare. Hoc enim nisi fiat, primum quidem est magna iniuria afficere Christi Ecclesiam, si tantam Synodum neglexerint, & tantæ portionis coniunctionem & connexionem ab Ecclesia auulserint & dissoluerint. Deinde vero quoniam Iconomachorum, quorum impietas nihilo minor est alijs, certo scio impietatem non abhorrere, aperire est illorum ora, vt scilicet dicant, non generali Synodo suam impietatem damnatam fuisse, sed vnius tantum sedis patriarchalis iudicio & sententia seipsos damnatos pœnas dare. Ne igitur occasionem habeant huiusmodi portenta effutiendi, hac de causa non solum synodicis litteris, sed etiam vniuersis Ecclesiasticis historijs & quæstionibus septimam Synodum connumerare oportet, & alijs sex generalibus Synodis illam aggregare, & Septimam post eas statuere. Hæc vos quidem

dem rogamus, & vt fratres decet, fratres hortamur, ea qua par est charitate. Christus vero verus Deus noster primus & magnus Pontifex, qui sponte sua seipsum pro nobis pulchram obtulit victimam, & suum sanguinem pro nobis pretium persoluit, largiatur quidem vestro Pontificali capiti adiacentes barbaras gentes superare. Largiatur etiam vitæ cursum tranquillum & quietum peragere, & cælestem hereditatem cum ineffabili gaudio & lætitia obtinere, vbi est omnium exultantium habitatio, & a qua procul absunt dolor & suspiria & mœstitia in ipso Christo vero Deo nostro, cui gloria & potentia in sæcula. Amen.] hucusque Photij epistola. Verum quæ occasione calumniarum occidentalium schismaticorum in Nicolaum Papam ad Photium missarum hic recitata est, non hoc anno ad Patriarchas, sed post triennium esse data cognoscitur, nempe vt ex ea apparet, post irrogatum sacrilege in eum ab eodem Photio anathema, de quo suo loco dicemus. Quoniam autem ipso ferme epistolæ exordio mentio habetur de Armenis ex erroribus hæreticorum ad pietatem redditis: hic opportune ex sancto Nicone, qui fuerint Armenorum errores, adducendi sunt in medium. sic enim ait[a].

[a] *Vide in Bibl. Margar. tom. 3.*

ARMENORVM ERRORES.

Quæ ab Armenis præter rationem fiunt & creduntur, hæc sunt: Dicunt diuinam naturam esse patibilem, & in Arphtadocitarum hæresim inducti, Trinitatem patidicunt. Hoc autem etsi non audent aperte dicere, ijs tamen quæ faciunt hoc declarant. Tres enim Cruces coniungentes, & vni ligno tamquam iugo affigentes, nominant hoc, Sancta Trinitas. Adijciunt autem sancto atque adeo sanctissimo hymno illud: Qui crucifixus es pro nobis, Petri Fullonis rabiem sequentes, & nobis quidem asserunt, se de Filio hoc adijcere: ipsi autem, Deum esse patibilem, aperte sentiunt. Existimant quoque Spiritum esse Patre & Filio minorem, vnde & paulo ante dictarum Crucium mediam minorem statuunt, in Spiritus typum hanc esse reuelantes. Iidem & duarum Christi naturarum vnione, confusionem decernunt. In pane quoque mystico vtuntur azymis, & in sanctum calicem aquam non immittunt.] Porro alia ratione quam Latini azymo isti pane in sacrificio vtebantur, nempe quod Iudaizarent, vt ex alijs inferius dicendis apparet. pergit Nicon.

Et quinto mensis Ianuarij vespere festum Euangelismi celebrant, tum aliã quoque huius festi consequentiam facientes, tum etiam conueniens Euangelium legentes: mane autem Christi Natalem celebrant, & in diuino sacrificio sancta Theophania. An autem eo Euangelismi die, venerabilissimum Saluatoris nostri Natalem fuisse existimantes hoc festum celebrent, incertum. Manifestum autem est, quod non sicut nos, carnem Domini in Dei Matris vtero formatam esse existimant. Quomodo enim fieri posset, vt infans vno die perfectus, completusq. nasceretur? & innumerabiles absurditates ex eo deducuntur. Sin autem existimant post duodecim menses, anno in eumdem reuerso, editum esse partum: non tam magis humanam natiuitatem, quam ab equis & asinis similem introducunt: hæc enim animalia post annum pariunt. In festo autem sanctorum Theophaniorum non oratione, non Euangelio, non hymno, non aliarum scripturarum lectione vtuntur, sed Crucem tantum in aquam immergẽtes, hoc sibi sufficere existimant. Circumcisionem autẽ octo diebus post Theophaniam celebrantes, falluntur, nescientes quod prius circumcisus, deinde baptizatus est.

Deinde cum magnus Gregorius, qui fuit magnæ Armeniæ Episcopus, cauisset, Armeniæ Episcopum a nullo esse alio ordinandũ, quam ab illius temporis Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopo, vbi ipse quoque ordinatus est, & horrendæ execrationes & anathema in eos sit intentatum qui aliter faciunt: hæc quidem illi transgrediuntur, a Syriæ autem Amerano vniuersalis eorum Episcopus ordinatur. Si autem negant magnum Gregorium hæc constituisse, ostendant nobis eius ad filios constitutiones, & os eis obturabitur. Sin autem adhuc dubitauerint: dicant, si possint, cum in eos sententiam anathematis protulimus, quid ab eis factum nouimus. Quando enim vniuersalis eorum Episcopus non ordinatur ex Canonibus: quomodo qui ab eo ordinantur, fide digni habebuntur?

Porro autem a sacris quoque Euangelijs abstulerunt vocem quæ dicit: Et factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis in terram descendentis: hoc esse imbecillitatis existimantes, non diuinæ maiestatis. sed etiã historiam, quæ nos docet, quod mulier ad IESVM tamquam adultera adducta est, cum is autem dixisset: Qui non peccauit, lapidẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

in eam proijciat, receſſerunt omnes, nec a Chriſto condemnata eſt, reijciunt; hanc audi- A
tionē multis eſſe pernicioſam dicentes. Comedunt autem & in Sabbatis & in Dominicis ſanctæ Quadrageſimæ oua, caſeum, & butyrum, & in primis eorum vniuerſalis Epiſcopus, & eſt apud eos Canon qui dicit: Si quis butyrum, caſeum, & ouū, vino & oleo non æquialere exiſtimet, ſit anathema. Septimana quoque τῆς τυροφάγου carne veſcuntur, ieiunantes ſeptimana quæ eſt ante κρεῶν intenſis ieiunijs, præter panem & aquam nihil aliud guſtantes. Vocant autem hanc ſeptimanam Artziburtzia: neſciunt tamen quid ſibi velit vis huius nominis. Sed nonnulli quidem dicunt fuiſſe hoc cuiuſdam Sergij ieiunium, nonnulli vero Niniuitarum, aliqui vero Adami, quando ex paradiſo deliciarum eiectus eſt. Et hinc ſine ratione ieiunare conuincuntur.

Quidam autem dicunt, & videtur verum eſſe quod ab eis dicitur, fuiſſe quemdam apud eos Epiſcopum, qui vtebatur catulo cui erat cognomen Artziburtzes (id au- B
tem præcurſor, ſeu præceſſor Latine interpretatur) præcedebat enim Epiſcopum in vrbem vel vicum ingreſſurum: quo mortuo ſeptem dierum ieiunium ab Epiſcopo cōſtitutum eſt in memoriam luctus qui fuit propter canem. Sacrum autem celebrantes, non ſolum capiti tegmen non detrahunt, ſed etiam capiti cucullam adijciunt, licet diuinus [a] Paulus aperte exclamet, detectos eſſe debere in oratione.

a 1. Cor. 11.

Venerabiles autem imagines non adorant, ſed quod magis eſt, eorum vniuerſalis Epiſcopus cum reliquis eos qui adorant, anathemate percutit. Nec Crucem adorant, niſi clauum in eam immiſerint, & ipſam etiam baptizauerint: poſtquam autem clauo fixa & baptizata Crux fuerit, & alterum duorum lignorum diuiſum & relictū fuerit, rectum ſcilicet vel tranſuerſum, id ſolum quod relictum eſt, adorant. Sed & omnia fere quæ ſunt abolita legalia, adhuc peragunt. Agnum enim magno Domi- C
nico ſacrificant, & limina inungunt, & eius oſſa comburentes, ſeruant cinerem cum ſanguine in ſignum expiationis: & velum ante altare ſtatuunt, & tintinnabula ipſi & altari appendunt. Quin etiam pro mortuis, ouium & boum ſacrificia peragunt, nec defunctum aliter ſeruandum exiſtimant, niſi tertijs & nonis & quadrageſimis eius diebus, eiuſmodi ſacrificia peracta fuerint. Antequam autem huiuſmodi ſacrificia peragantur, ſal benedicentes, dant beſtijs in nutrimentum, & ſuper earum etiam capita dicunt quaſdam orationes, & eas mactant. Nominant autem hæc ſacrificia, Natalitia. Siqui autem aliquid horum negant: eum qui hoc facit, anathematizant.] hucuſque Nicon de Armenorum erroribus, quos ad Catholicam Fidem eſſe conuerſos vane Photius gloriatur. Quando autem id acciderit, & cuius opera, ſuo loco dicetur.

Iam vero ad Epiſcopos conciliabuli Sueſſionenſis redeamus, omnes anathemate D
DE LAPSIS EPISCOPIS IN MET. CONCILIO. a Sede Apoſtolica obligatos: quorum præcipui aliorum ductores & ſeductores Theutgaudus atque Guntharius, cum haud leue bellum (vt vidiſti) in ipſum Nicolaum Pontificem concitaſſent, alter eorum, nempe Theutgaudus, ad ſe reuerſus, magna inſtantia pulſauit diu fores Romanæ Eccleſiæ, vt ab ea reciperetur. Sed quod ſicut nemini vere pœnitenti obſerantur eædem ad veniam peccatorum conſequendam; ita ad reſtitutionem honoris priſtini in atrocioribus facinoribus reſerari minime conſueuerunt: hoc ipſe petens, reiectus foras mœrens manſit ſemper extorris, dum idem Nicolaus Pontifex vixit. Alter vero maiori in dies auerſione a ſacris non ceſſans, obſtinatior perſeuerauit. Reliqui vero condemnati Epiſcopi, quorum non erat tanta culpa, libellos ſupplices de his quæ in Sueſſionenſi conciliabulo peccaſſent, eidem Pontifici Nicolao offerentes, ſunt veniam conſecuti, quibuſdam acceptis ab Apoſto- E
lica Sede condicionibus. Id autem in primis præſtitiſſe Aduentium Metenſem Epiſcopum, litteræ ab ipſo ad eumdem Pontificem tunc eodem argumento conſcriptæ ſignificant, quas obliuione diu ſepultas, nuper induſtria noſtri amantiſſimi Brouerij ſuppeditauit ex vetuſtiſſimo codice Treuirenſi. ſic enim ſe habent.

Glorioſiſſimo Dominici gregis paſtori, domino & beatiſſimo Nicolao, ſummo & vniuerſali Papæ, Aduentius humilis Metenſium ſedis Epiſcopus nunc & in æternum valere.

PVRGATIO ADVENTII, ET VENIAE POSTVLATIO. Chriſtus Dominus Deus proprij ſanguinis pretio acquiſito gregi ſolita pietate proſpiciens, vobis ſummi ſacerdotij contulit dignitatem, cui inter plurima ſpiritualium virtutum ornamenta, quibus ſanctam Matrem Eccleſiam inimitabili ſanctitate condecoratis, ſacra etiam priſcæ auctoritatis dogmata affatim reſplendent, quo

A quo Chriſtiana plebs efficaciſſimo tanti patris exemplo feliciter imbuta, vitiorum monſtra deuitare, & auxiliante Deo, æterna poterit præmia comprehendere: immo Eccleſiaſtici ordinis diſciplina veſtris temporibus inuiolabilis permanere. Vnde mea paruitas omneſq. diuina dignatione mihi crediti multipliciter congaudentes magnas omnipotenti Deo gratias referimus, deuotis precibus implorantes, vt Deus omnipotens veſtri Pontificatus apicem diu incolumem cuſtodire dignetur, ad conſolationem ſanctæ ſuæ Eccleſiæ, omniumq. Fidelium animarum. Quippe cum inter ſæuiſſimas paganorum preſſuras, denſiſſimasq. peruerſorum Chriſtianorum ſimultates occuparemur, & per capita humilitatis noſtræ Dominici ouilis ſolicitudinem gerere optaremus, decreta excellentiſſimi Apoſtolatus veſtri nobis directa ſunt, ſuper quibus reſponſa dignitati maieſtatis veſtræ feſtinantiſſime currens
B præſentialiter dare viua voce deſiderarem, niſi longæua ſenectus me grauidum redderet, & indeficiens corporis ægritudo frequenter atque inopinate ſpiritum exhalare cogeret. Magnum enim, & quaſi totius meriti gaudium obtinerem, ſi ad Limina Apoſtolorum, veſtramq. deſiderabilem, & præeminentiſſimā præſentiam, virium imbecillitas me ire ſineret. Sed quia podagrici dolores & veterani mei artus optata denegant, omnipotenti Deo & S. Petro, atque incōparabili clementiæ veſtræ magnitudinis, meæ paruitatis quantitatem committo, qui vices Dei tenetis, & in reuerentiſſima ſummi Principis cathedra, verus Apoſtolus reſidetis, vt veſtris foueat ſolaminibus. Si enim fallaciter, quaſi fautor vitiorum in conſpectu veſtræ manſuetudinis diffamatus exiſto, ſi non corpore, mente tamen ad veſtra ſacra veſtigia prouolutus, humiliter peto, vt excuſationis meæ cauſas nullo mendacij fuco obnubilatas, paternæ pietatis affectu reci-
C pere non dedignemini, quas capitulatim miſericordiæ veſtræ pandere ſtudui.

In catalogo ſacerdotum nequaquam recipio Theutgaudum quondam Archiepi- CAP. I.
ſcopum, qui depoſitionis ſuæ ſententiam a vobis prolatam hactenus patienter ferens, iuxta præcedentem conſuetudinem, nihil omnino de ſacro miniſterio contingere præſumpſit, ſed quaſi mitiſſimus vir incaute ſe proprio ſermone lapſum, atque alterius pertinaciſſima obſtinatione deceptum fatetur, & per humilitatis & obedientiæ viam incedens, a veſtra pia largitate locum ſatisfactionis præſtolatur.

Guntharium quondam ſacri Palatij Archicapellanum, in Epiſcoporum numero nō CAP. II.
ſuſcipio, neque ei, vel fautoribus ſuis communicare præſumo, quoniam vetito vſus eſt officio, & Apoſtolicam floccipendere excommunicationem non metuit.

Cauſam pijſſimi Regis Hlotharij in præſentia veſtrorum *Legatorū* præfati quondam CAP. III.
D primates Eccleſiarū, cum alijs Archiepiſcopis, eorumq. Coepiſcopis, de duabus vxoribus in noſtra vrbe ventilantes, & magiſtratus noſtri principatū obtinentes, quid de iam dicti noſtri Principis querela decreuerint, veſtram nō latet ſanctitatem. Ego igitur, teſte Deo cum Angelis & Archangelis, arbitratus ſum puriter vera manere, quæ plurimorum Cōſulum aſtipulatione effabantur. Interea decernentibus tunc temporis præſcriptis Archiepiſcopis, eorūq. Coepiſcopis, ſolus ego, qui eſſem meritis & ordinatione nouiſſimus, qui magiſtrorum auctoritatibus & iudicijs reſiſterem? & ne forte in aliquo contra decretum Leonis Papæ offenderem *verebar*, qui titulo xxxij. ita ſcribit: Igitur ſecūdum ſanctorum Patrū Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia cōſecratos, Metropolitanos ſingularū prouinciarum Epiſcopos ius traditæ ſibi antiquæ dignitatis intemeratū habere decernimus. Si enim a regulis præſtitutis vlla aut licen-
E tia, aut præſumptione diſceſſerunt, ego penitus neſciebā. Vnde & in Antiocheno Concilio cap. ix. ita ſcribitur: Per ſingulas regiones Epiſcopos conuenit noſſe Metropolitanum Epiſcopum ſolicitudinem totius prouinciæ gerere: propter quod ad Metropolim omnes vndique, qui negotia videntur habere, concurrant, & cetera. Sola quippe plurimorum relatione de iam dicta querela, quæ in primordijs geſta ſit, aure, non oculo percepi, quia Epiſcopus nō eram, ſed in excubijs templi beati †Stephani Protomartyris occupatus, nouiſſime in Regno domini Hlotharij Senioris mei expetitus a Clero, & electus a plebe, paſtoralis officij curam, Deus nouit, & non vltra ambiens, ſed canonice inuitatus excepi. Et multo amplius, ſi fieri poteſt, verbis Archicapellani, ac ceterorum Patrum, qui interfuerunt credulus extiti, quam mihimetipſi; & ſi forte in aliquo ſimpliciter egi, reſtat vt ad magiſtrum veritatis recurram. Nunc ergo pro-

† Eſt illa hodiē. Cathedralis Metenſiū, ſeu Mediomatricum Eccleſia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferat singularis sapientia vestra normam in hoc facto, & ecce paratus sum obsecun- A
dare edictis vestræ auctoritatis, veluti Deo, in cuius persona cuncta profertis. Ve-
stro enim sancto, ac salubri consilio vsus, iugo me obedientiæ humiliter submitto.
Nam quamuis quorumdam leuitate contra me tumultum detractionis sentiam, nisi
de simplicitate nullus me in hac re accusare potest. fidenter enim dico: [a] Ecce in cæ-
a Iob 16. lo testis meus, & conscius meus in excelsis. Vnde Vas electionis dicit: [b] Gloria no-
b 2. Cor. 1. stra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Hic enim beatus Gregorius Papa in
epistola Theoctistæ Patriciæ directa, ita scribit: In omnibus, inquit, quod de nobis ex-
tra dicitur, recurrere ad arcana mentis debemus. Et si omnes vituperent, liber est, quem
conscientia non accusat.

CAP. IIII. Si decretum vestræ auctoritatis iudicio sancti Spiritus ab omni pastoralis officij re-
gimine præfatos Metropolitas exutos definiuit, propter excessus sanctionum, & ab- B
* al. Engeltru- solutionem anathematis a Sede Apostolica emissi super * Ingeltrudem Bosonis vxo-
dem rem: sciatis verissime, quia in eius absolutione nequaquam particeps extiti; & post-
quam illam vera relatione infausto adulterij genere sauciatam audiui, semper qua-
si mortiferum venenum abominatus sum. Communionem vero cum excommu-
nicatis nullatenus habere vniuersos moneo, si sacris vti ausi fuerint, sicut Capi-
tulum Antiocheni quartum ostendit, quod communicantes eis ab Ecclesia abijci
iubet.

CAP. V. Sectatorem damnatorum, ac seditiosum, vel coniurationis, aut conspirationis
reum me penitus esse denego: fauentibusq. *quibuscumque* nequaquam assentire fateor,
sed cum capite, id est, sancta & venerabili Sede beati Petri, cui claues Regni cælo-
rum misit, in qua etiam petra Christus Rex æternus sanctam ædificauit Ecclesiam, C
contra quam portæ inferi non prævalebunt, canonice in omnibus me fauere pro-
fiteor.

CAP. VI. Porro sanctitas vestræ paternitatis inuiolabiliter censuit, nullo modo pauendam
honorum amissionem, pro temeritatibus, & subscriptionibus; atque indulgentiam
non esse denegandam, si vobiscum sapere, nostrumq. per nosmetipsos, aut per Le-
gatos nostros assensum cum scriptis offerre studeremus. Nouerit præcellentiæ ve-
stræ sanctitas munificentissima, quod Legatus noster, qui iam vobis fatam profes-
sionem ostenderet, & multiplicibus verbis enuclearet, ideo tardauit, quia ceteros
confratres nostros huc illucq. de diuersis partibus aduocans, vobiscum sentire vna-
nimiter, & sapere hortatus sum. Eorumq. omnium generaliter vnanimitate com-
perta, quasi præconem Legati nostri in ipso margine præsentis vitæ constitutus, ve- D
stræ sanctæ paternitati præmisi, præsentem videlicet litterarum portitorem. Ni-
hil in me ambiguum, nihilq. damnabile remanere patior, cui viam omnis carnis ar-
ripere, proprij corporis resolutio pollicetur. sed in omnipotentis Dei misericordiam
valde confido, quod mihi peccatori spacium huius calamitosæ vitæ concedere de-
beat, quousque digna satisfactione purgatus, vestræ paternæ pietatis gratiam pe-
tenti redditam intelligam, meq. receptum in vestro Deo digno consortio congra-
tuler. Credimus enim, quod fauente Deo, & Apostolorum omnium Principe,
qui in eleemosynis & ieiunijs & furtiuis orationibus spiritaliter occupati estis, om-
nibus viribus diuina dispositione præuidere debeatis, ne pro falsidica deceptione
viuentia in Christi corpore membra moriantur. Igitur si meis lacrymosis precibus
vestra misericordia in aliquo flectitur, per sanctam & indiuiduam Trinitatem hu- E
militer deprecor, vt per latorem præsentium litterarum, si amplius esse non po-
test, saltem de vestra sancta manu in naufragio vitæ constitutus, illud recipere me-
rear, quod mitis magister vester Christus, quibusdam discipulis hæsitantibus ia-
nuis * diuisis apparens, imprecatus est, dicens: PAX VOBIS. Excellentiam san-
* clausis ctitatis vestræ assiduis votis & precibus diu incolumem vigere humiliter exora-
mus.] hæc Aduentius. pro quo etiam Carolus Rex Francorum scripsit litteras
commendaticias, quas ex eodem codice Treuirensi hic describemus. sic enim se
habent.

Sanctissimo ac reuerentissimo Patri Nicolao Catholicæ & Apostolicæ Sedis summo
Pontifici & vniuersali Papæ, Karolus gratia Dei Rex & spiritalis filius vester.

Quia

CAROLVS FRANC. REX COMMENDAT. ADVENTIVM.

A Quia sicut deuotio nostra erga sanctam Sedem Apostolicam omniumq. Ecclesia-
rum Matrem atque Magistram, & erga sancti Apostolatus vestri honorem in istis cis-
alpinis regionibus longe, lateq. gratias Deo, cognoscitur; ita & colendæ cum sum-
mi amoris veneratione paternitatis vestræ benignitas, erga filialem nostram dilectio-
nem non solum nostris beneuolis, sed & æmulis auctore Deo certis indicijs, veluti
sanctitatem vestram scilicet religionis culmen decet, innotuit. Aduentius Metensium
venerabilis Episcopus hunc fratrem nomine Bettonem nobis fidelem, vt credimus,
in monasterio Regni nostri ab infantia regulariter educatum, & nostra munificentia,
sicut inter nos conuenit, sibi concessum, ad nos misit, petens a nobis vestræ aman-
tissimæ Paternitati pro eo litteras mitti, quas profuturas, & non modice sibi apud au-
ctoritatem vestram credidit suffragari. Mandauit etiam mihi, quod professionem
B suam, subreptionum præteritarum correctionem, & futurarum cautelam continen-
tem, sicut regulæ sanctæ præcipiunt, manu sua subscripta, vestro Apostolatui per
hunc fratrem vellet dirigere, quatenus & excessuum veniam, & Apostolicæ Sedis
communionem, & vestri Apostolici vigoris gratiam, valeat obtinere.

DROGO METENSIS EPISCOPVS.

Vnde quoniam venerandus, & amantissimus patruus noster Drogo, qui licet in Re-
gno fratris nostri Hlotharij quondam Imperatoris post obitum domni & patris nostri
degisset, eo quod sedes in partem Regni ipsius deuenerat, nobis tamē vnice dulcissima
dilectione, & obnixa fidelitate coniunctissimus fuit; eumdem venerabilem Aduentiū
nutriuit, & domestica familiaritate habuit, & ipse Aduentius nobis fidelis & amicus
existit, ac si vestigia sanctissimæ paternitatis vestræ deosculantes, cum omni deuotio-
ne deposcimus, vt nostra petitione, sicut credit, apud auctoritatem vestram se sentiat
METENSIS ECCLESIAE DIGNITAS, ET PRAEROGATIVA.
C adiuuari, ne ipse, & sedes eius in illo, modo quolibet, quod absit, dehonoretur; quæ po-
stulatione aui nostri diuæ memoriæ Karoli Imperatoris honorari ab Apostolica Sede
meruit, vt * Engilramus prædecessor istius, summus capellanus eius, & Apocrisiarius
Apostolicæ Sedis in istis regionibus aliquamdiu fieret, & postea deprecatione sanctæ
recordationis, Pij Augusti, domni, & genitoris nostri, excellenti genio a Sede Apostoli-
ca in præfato patruo nostro Drogone venerando Episcopo fuerat honorata, & vna
cum prædicto ministerio, & Imperatoris & Apostolicæ Sedis, etiā vsu pallij potiretur.

* Angilramus Quē Paul. Diac. lib. 6. c. 20. edit. rec. nimis elate vocat Archiepiscopum ob ista, credo priuilegia.

Nam etsi hic vir venerabilis Aduentius, aut principis sui, aut magistrorum su-
perstitione actus, aut fauore, ac consensu plurimorum attractus, vel alio quolibet
modo subreptus, vel interceptus in aliquo minus quam debuerat, prouidus extī-
tit: (quoniam, vt Augustinus dicit: Amat Deus confitentibus parcere, & eos qui se-
D metipsos iudicant, non iudicare; cessatq. diuina vindicta, si conuersio præcurrat
humana:) vestri Apostolatus mitissima & præstabilis cunctis conuersis benignitas, in
eo sententiam prædecessoris sui Leonis sequetur, qua dicit: Sedis inquiens Apostoli-
cæ moderatio hanc temperantiam seruat, vt & seuerius agat cum obduratis, & ve-
niam cupiat præstare correctis; quatenus venia concedatur, si error aboletur. Peti-
mus siquidem, vt istum non modo suum, verum & nostrum Legatum Bettonem re-
ligiosum monachum, & litterarum scientia boniq. ingenij capacitate, Dei gratia, &
sedulo studio imbutum, benigne & familiariter recipiatis, quo ea quæ sibi iniuncta
sunt, mansuetudini vestri Apostolatus domestica suggestione valeat enarrare. Deus
omnipotens orantem pro nobis sanctitatem vestram æuo longiore conseruare in vo-
luntate sua dignetur, sanctissime & reuerentissime pater in Domino.] His Nicolaus
E acceptis supplicibus litteris, Aduentio per Theutericum eius Legatum, quem post
Bettonem miserat, ista rescripsit.

NICOL. PAP. EPISTOLA AD ADVENTIVM.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo & sanctissimo Aduentio
Episcopo Metensi.

Excusationis tuæ litteras per Theutericum religiosum presbyterum tuum suscipiē-
tes, quoniam his te in extremitate vitæ positum indicasti, mœror nos continuo ingens
obtinuit. Sed professio tua, qua te in nullo a Sede Apostolica dissentire manifestas,
quamq. nobis a te minus, quam ab alijs sperabamus offerendam, inter mœstitiam
merito lætitiam miscuit. Quoniam licet de exteriori homine, cum ipsius priuamur
fraterno solatio, doleamus; de interiori tamen, quem extinctum putabamus, nunc
vero per gratiam Dei viuificatum audimus, incomparabiliter exultamus. Quamuis
autem probabilem tua videatur habere excusatio rationem, teq. innocentem com-

Universidad de Deusto
Biblioteca

probetur ostendere, sufficeret tamen etiam, si qua præteritorum noxa tenereris ex- A
cessuum, satisfactio, quam in articulo mortis, sicut ipse fateris positus, litteris datis
Apostolatui nostro, vt decreueramus, ostendis. Cuius rei testis est latro, qui in Cru-
ce pendens, in ipso momento mortis iam iamq. constitutus, confessus est, &: Hodie
[a] Isai. 30. ex LXX. Interp. mecum eris in paradiso, a IESV audire promeruit. Et Propheta subitaneam gemen-
tis salutem demonstrans, [a] Cum conuersus, inquit, ingemueris, tunc saluus eris. Ve-
rumtamen potens est Deus misericorditer operari, vt qui excusationes tuas & obe-
dientiæ promissa susципientes, de immortali vita tua per id fiduciam sumpsimus, per-
cipiamus etiam in hoc temporali cursu, longæuitate diuinitus tibi concessa, vnde &
verbi Dei fructibus multipliciter perfruamur, ac per hoc in Domino gloriemur. Quid
autem mirum, si Guntharius dudum Archiepiscopus Apostolicam floccipendere sen-
tentiam non metuit, qui diuina præcepta toties paruipendisse conuincitur? Claret B
vero, & cunctis manifeste datur intelligi, etiam si nulla alia prauitatis suæ præcessis-
sent indicia, qualis ante pœnam extitit, qui se post pœnam talem exhibuit; & quam
debite percussionem promeruit, qui etiam post vnde magis percuti debeat, minime
admittere recusauit. Eo igitur suadente, nunc Apostolicis institutis inobediens effe-
[b] 1. Petr. 5. ctus est, quo nuper cælestibus oraculis semper obuiasse repertus est, antiquo videli-
cet aduersario, qui sicut leo rugiens, iuxta primum [b] Apostolum, circuit, quærens quem
deuoret.

SACERDOTES CVM REGIBVS QVOMODO SE HABERE DEBEANT.

Illud vero quod dicitis, Regibus & Principibus vos esse subiectos, eo quod dicat
[c] 1. Petr. 2. [c] Apostolus, siue Regi tamquam præcellenti: placet. Verumtamen videte, vtrum Re-
ges isti & Principes, quibus vos subiectos esse dicitis, veraciter Reges & Principes sint.
Videte si primum se bene regunt, deinde subditum populum. Nam qui sibi nequam C
est, cui alij bonus erit? Videte si iure principantur: alioquin potius tyranni credendi
sunt, quam Reges habendi, quibus magis resistere, & ex aduerso ascendere, quam
subdi debemus. Alioquin, si talibus subditi & non prælati fuerimus: nos nece sse est
eorum vitijs faueamus. Ergo Regi quasi præcellenti virtutibus scilicet & non vitijs
subditi estote, sed sicut Apostolus ait, propter Deum, & non contra Deum.

PRIVILEGIA SEDIS APOST. SVPER OMNIA.

Superfluum autem iudico, quod in conuentu Episcoporum Capitula sancti Leonis
Papæ ac Antiocheni Concilij quidam, vt asseris, legerint. Quoniam si sanctus vir Me-
tropolitanos singularum prouinciarũ Episcopos ius traditæ sibi antiquitus dignitatis
intemeratum habere decreuit; priuilegia tamen huius Sedis non abstulit, & huic diui-
nitus iura concessa non minuit. Quia sicut ipse scribit ad Anastasium Thessalonicen-
sem, ac per eum ad omnes, inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit D
quædam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est,
vt ceteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, &
magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vendicarent, sed essent in sin-
gulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus,
quidam in maioribus vrbibus cõstituti, solicitudinem eius susciperent ampliorem; per
quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura confluaret, & nihil a suo capite
dissideret. Itidem ipse alibi, vt de componendis atque compositis relatio sibi plena
mittatur, præcipit. Rursus si fatetur Antiochenum Concilium; per singulas regiones
conuenit nosse Metropolitanum Episcopum solicitudinem totius prouinciæ gerere,
quid præiudicat Sedi Apostolicæ solicitudinem habenti non solum vnius prouinciæ,
sed & totius Ecclesiæ? Cum idem Concilium magis Metropolitas coerceat, refrenet, E
& arctet, dum eos non amplius, quam suarum prouinciarum dicat solicitudinem ge-
rere. Quorum enim quis solicitudinem gerit, & iudicium prætendere necesse est, vt
Beatus Papa Innocentius ad Maximum Antiochenum scribens: Quorum enim, in-
quit, & maxime expectat cura præcipue tuum debent mereri iudicium. Ergo quia
totius nos Ecclesiæ maxima cura præstolatur, nostrum præcipue debet Ecclesia tota
proculdubio iudicium promereri.

Sed tandem ad propositum redeamus, & votis tuis, quantum possumus, Deo præ-
stante, misericorditer annuamus. Itaque si Theutgaudum dudum Episcopum, sicut
profiteris, in catalogo Episcoporum non recipis, quousque de eo humanius tractemus;
* ministerium Et si Guntharium * mysterium sibi vetitum vsurpantem, non solum inter Episcopos
non susceperis, sed nec ipsi, nec fautoribus eius communicaueris, & Regi in scelere-

per-

A permanenti Episcopaliter contradixeris, & secundum vires in nullo a Constitutis &
sententijs ab Apostolicæ Sedis Præsule prolatis deuiaueris, sed de cetero pro Fide Ca-
tholica, & correctione Fidelium, ac pro conseruandis * Pontificis Sedis Apostolicæ * Pontificijs
priuilegijs nobiscum senseris, nobiscum pro viribus decertaueris, fratres quosque &
proximos tuos nobiscum sapere hortatus fueris: Deus omnipotens intercessione
Apostolorum principum Petri ac Pauli vincula omnium peccatorum absoluat, &
quidquid humanitus, quod in oculis Maiestatis eius displicuit, egisti, tibi miseratus in-
dulgeat, & benedictionis suæ gratia replens ad beatitudinem visionis suæ perducat.]
hactenus Nicolai epistola, post quam extant redditæ Aduentij litteræ ad eumdem Ni-
colaum pro gratiarum actione de venia impetrata, quas suo loco reddemus.

Sed quid inter hæc accidit? Cum in alijs prouincijs Galliarum, quæ Carolo subia-
B cerent, innotuisset, quid statutum esset in Metensi Concilio, nempe ex Lotharij senten-
tia cuncta esse transacta, Legatosq. Apostolicæ Sedis omnia comprobasse; existiman-
tes quidquid Legati fecissent, ex Nicolai qui eos miserat, voluntate confectum esse:
scripserunt ad ipsum Pontificem litteras amarissimas, easdemq. synodales ex Silua-
nectensi Concilio, quod collegerant, quibus eum rogauerunt mutare sententiam, &
generale Concilium conuocare. Quibus acceptis litteris Nicolaus [a] respondit, sibi non [a] Nicol. ep. 32. in fine.
esse opus mutare sententiam cum semper aduersus Lotharium sensisset, litterisq. si-
gnificasset, Legatis suis missis in Gallias datis, quarum exemplar ad eos mitteret;
nempe sensisse, vt Lotharius nisi pareret, ejciendo Vualdradam pellicem, alienus
fieret a communione totius Ecclesiæ Catholicæ vna cum fautoribus suis. Quæ sua
constantissima, nec aliquando mutanda sententia, vt per ipsos vniuerso populo in-
C notesceret, sic admonuit eos, dicens: Ne vero simplices, quod adulteris aliquando
cesserimus, falso nos opinentur: non incongrue nostri super hoc animi votum om-
nibus fratribus & Coepiscopis nostris intimate, & concionando in Ecclesijs vestris
publice cunctis ad liquidum subditis exponite.] hæc Nicolaus.

Hoc eodem anno, mense Aprilis, Hincmarus surripuit a Nicolao Papa confirma-
tionem Concilij Suessionensis ante decennium celebrati, itemq. confirmationem
priuilegiorum Rhemensis Ecclesiæ, cum idem Pontifex Nicolaus dolum nescius, ipsi
annuens ad ipsum ista rescripsit. [b] [b] Ex codice S. Mariæ super Mi nernam in Vr- be epist. Nicol. 38.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo ac sanctissimo confratri
nostro Hincmaro Rhemorum Archiepiscopo.

NICOL. PAP. AD HINCM. DE CONF. CONCIL. SVESS. ET PRIVILEG. ECCL. RHEM.

Pastoralis solicitudinis cura constringimur, & loci sublimitate, qua nos superna
D prouidentia totius domus suæ generalitati præposuit, prouocamur, vt Apostolatus
nostri apex in ea tamquam lapis positus angularis ad imitationem ipsius, Fidelibus
quidem & humilibus tutissimum & firmissimum refugium, quo cuncti frangantur
tumentes hostium fluctus, exhibeat: his autem qui offendunt verbo, nec credentes in
quo positi sunt, sit lapis iste offensionis & petra scandali. Proinde quia dilectio tua
sequens instituta maiorum, ea quæ possunt aliquam recipere quæstionem, ad nos qua-
si ad caput & ad apicem Episcopatus referre studuit: quod nos libenter accepimus,
quia hinc dilectionem tuam memorem Canonum comprobamus: Synodum illam,
quæ a te & ceteris venerabilibus Archiepiscopis atque Episcopis in vrbe Suessionum
anno Incarnationis Dominicæ DCCCLIII. Indictione prima, quinto Kal. Maij fuerat
celebrata, & a decessore nostro beatæ memoriæ Benedicto Papa est confirmata; sicut
E idem sanctæ recordationis Pontifex illam confirmauit, ita & nos eam confirmatam,
& irrefragabilem, perpetuoq. mansuram, Apostolica auctoritate decernimus, SALVO TAMEN ROMANÆ SEDIS IN OMNIBVS IVSSV ATQVE IVDICIO.

Præterea quidem & hoc sancimus, ne quilibet extremorum Durocortorum prouin
ciæ, regionis Belgicæ regulariter subiectus Ecclesiæ, te contempto, vel potius habita
Coepiscoporum ipsius diœceseos prouinciali Synodo, impune audeat seu valeat alie-
na expetere, aut expectare iudicia, aut alienas cõntra Canones ordinationes susci-
pere, vel ad alias prouincias irregulariter conuolare; sed ita vt Nicænorum & ceteror-
um Conciliorum canonicis definitionibus est promulgatum, & beatorum Siricij, In-
nocentij, Zosimi, Cælestini, Bonifacij, Leonis, Hilarij, Gelasij, Gregorij, ac ceteror-
um Romanæ Sedis Pontificum constitutionibus est decretum, SALVO IN OM-
NIBVS NOSTRÆ APOSTOLICÆ SEDIS IVRE VELVTI AB

IPSO

Universidad de Deusto
Biblioteca

IPSO CHRISTO ET SACRIS EST CAVTVM CANONIBVS, cuncti siue in prælatione, siue in subiectione debita ordinem ab Ecclesiasticis regulis traditum obseruantes, Metropolitanæ tuæ auctoritati honeste aut canonice præcipienti obediant.

Et hoc promulgamus atque Apostolica auctoritate statuimus, vt te, quem Primatem ipsius prouinciæ sanctæ memoriæ Præsules, prædecessores nostri, Leo scilicet in largitione vsus pallij, & Benedictus priuilegio suæ corroborationis, & vt antecessores eorum tuos prædecessores canonica auctoritate, & antiqua consuetudine pro Metropoli Ecclesiæ Rhemensis genio confirmauerunt, & nos primatu beati Petri Dei voce præcepto pariter confirmamus: nullius vmquam infestatio contra canonica, Apostolicaq. decreta siue iudicia opprimat, aut ab Ecclesia tibi commissa, virtute vel facultate nudare, aut ante audientiam Romani Pontificis; quia nec regulæ hoc permittunt Ecclesiasticæ, iudicare te, vel condemnare præsumat. Quod & si temerarius quisquam forte præsumpserit, nullius excommunicationis, vel obligationis, seu cõdemnationis sententia sine decreto Romani Pontificis tenearis astrictus. Sed si a quocumque vel vndecumque fueris compellatus, vt debeas iudicari, Apostolici Papæ iudicio te reseruamus, nostra, immo beati Petri Apostoli auctoritate decernimus, nec alterius cuiuscumque viri vel iudicio te subijci excepta potestate Sedis Romani Pontificis, nec ad alterius primatis prouinciæ Synodum, nisi ex communi placito posse conuocari, mandamus. ITA TAMEN SI IN NVLLO NEGOTIO APOSTOLICÆ SEDIS ROMANÆ IVSSIONIBVS INVENTVS FVERIS INOBEDIENS.

Et hoc constituimus, ne quælibet prouincia Metropolitæ, tibiq. subiecta ius secundum Ecclesiasticas constitutiones primatus Ecclesiæ tuæ, & tibi debitum, & secundum sacros Canones & decreta Romanorum Pontificum ex antiqua consuetudine traditum ac constitutum quoquo modo per contemptum conuellere, aut prouinciam diuidere, aut tibi vel Ecclesiæ tuæ quacumque violentia contra eadem canonica Constituta & decreta Romanorum Pontificum pertinaciter inferre præsumat.

Quæ omnia suprascripta violari a quoquam, cum anathematis interpositione, beatorum Apostolorum Principis auctoritate, & nostra Apostolica sententia prohibemus. Eo dumtaxat tenore & condicione hæc per huius præcepti decretiq. paginam tibi omnibus vitæ tuæ diebus habenda concedimus, ad tuæq. securitatis quietudinem ac decorem valere disponimus, si tam in præsenti, quam semper, dum tamen in vita tua superstes extiteris, in nullo ab Apostolicæ Sedis præceptionibus quoquo modo discrepueris. Quod si a sanctæ Romanæ Ecclesiæ constitutis, vel ab eius Præsulum iussionibus quolibet tempore inuentus fueris segregatus, eorumq. siue per epistolam, siue per verba mandatis obedire neglexeris: huius priuilegij atque præcepti tenor nullius momenti penitus iudicetur; & cuncta quæ in eo continentur, irrita in perpetuum atque inania prorsus existant.

QVIBVS EX CAVSIS PRIVILEGIVM AMITTATVR.

Si quis autem temerario ausu, magna, paruaue persona contra hoc nostrum Apostolicum decretum agere præsumpserit: sciat se anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum, & cum omnibus impijs æterni incendij supplicio cõdemnatum. At vero qui obseruator extiterit præcepti huius, gratiam atque misericordiam, vitamq. æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Zachariæ Notarij Regionarij & Scriniarij S. R. E. In mense Aprili Indictione vndecima. Bene valete.

Data quarto Kal. Maij per manus Tiberij Primicerij sanctæ Sedis Apostolicæ. Imperante pijssimo Domino Imperatore Augusto Hludouico a Deo coronato magno pacifico Imp. anno XIIII. Indict. XI.]

His acceptis ab Ecclesia Romana per Nicolaum Pontificẽ priuilegijs, obtentaq. confirmatione (vt audisti) Concilij Suessionẽsis, Hincmarus iam opere perficere aggreditur, quod conceperat aduersus Rhotaldũ Episcopum Suessionensem, cuius causa Silcelebratum hoc anno mense Iunij, Indictione vndecima, in Regno Caroli Calui, in quo idem Rhotaldus Suessionẽsis Episcopus deponitur; & quamtumlibet Sedem Apostolicam appellarit, non est auditus, sed in monasterium detrusus, alio in eius locum Episcopo subrogato. Cum & ab ipsa Synodo missa est legatio per Odonem Bellouacorum

CONCILIVM SILVANECTENSE.

A rum Episcopum ad Apostolicam Sedem, qua peteret per Nicolaum Pontificem confirmari, quæ ab Episcopis in eadem Synodo acta essent. Quo tempore ad eamdem Apostolicam Sedem missus est libellus supplex querelarũ Rhotaldi ipsius, de his quæ iniuste ab eadem Synodo passus esset. Insuper & aliæ a vicinis compluribus, tyrannicum factum detestantibus additæ sunt ad eumdem Pontificem querimoniæ pro Rhotaldo. Hæc omnia, & in ijs potissimum, quæ ad tempus spectant, perspicue demonstrant ipsius Nicolai Papæ litteræ ad eamdem Synodum redditæ. [a] Vt autem totius rei gestæ seriem cognoscamus, est hic reddendus libellus Rhotaldi ad Sedem Apostolicã appellantis, qui sic se habet. [b]

[a] *Nicol. ep. 32.*

[b] *inter epistolas Nicol. post 37.*

LIBELLVS APPELLATIONIS AD SEDEM APOST.

Domino meo sanctissimo atque reuerendissimo Nicolao summo Pontifici & vniuersali Papæ.

B Ego Rhotaldus peccator Suessionensis Ecclesiæ, Sedem appellans Apostolicã, irregulariter Episcopatu priuatus calamitatum mearum suggero lugubrem historiam; ante omnia quæ passus sum retexens, quod impossibile forsitan erat, & nimis fastidiosa narratio tuis, pijssime Præsul, auribus importuna videretur. Venerabilis igitur Metropolitanus Hincmarus sanctæ Rhemensis Ecclesiæ Antistes, quibusdam occasionibus exortis, acri circa me infestatione certans, diu multis ac varijs laboribus meã vexabat exiguitatem. Ego autem quantum poteram, illum tolerans: in his ei nequaquam pro suo libitu acquiescere volui, quæ sacris perpendebam auctoritatibus esse contraria. Dumq. ad Synodum iussu glorioli Regis Caroli pro vtilitate sanctæ Dei Ecclesiæ conuocatam Episcopi conuenissemus, & ipse quasi omnium dominus præsidens ac prævalens, sententiam in me damnationis violenter ac præcipitanter iacula-

C ri acceleraret: hinc ego Apostolicam Sedem & Apostolicum Præsulem vniuersalis Ecclesiæ summum prouisorem appellare maturaui.

Cumq. mihi hoc denegare non præsumeret, sancta Synodo decernente, ægre tamen euictus præbebat assensum, dinumerans hos dies, vltra quos omnino non retardarem iter. Inde ego festinato cursu ad nostram ciuitatem reuersus, de instanti itinere moras non patiebar, quam lætus si ad Apostolorum Limina contendere meruissem, vt ad domini mei tanti Pontificis & pijssimi patris omnium ad se confugientium tutissimi defensoris ac protectoris sacram peruenirem præsentiam. Cumq. iam e vicino pacti itineris immineret egressus, litteras domino meo Regi & meo Archiepiscopo dirigere curaui, nostram illis Ecclesiam committens, multumq. postulans, vt iuxta suum vtriusque officium eam dirigere procurarent, donec de me excellentissimus

D Romanæ Vrbis Præsul finem determinaret legitimum. misi & litteras ad illum olim presbyterum, pro cuius ego regulari depositione (nam in stupro fuerat deprehensus & abscissus) a meo iudicabar Metropolitano, vt & ipse mecum huc ad tuam, domine Papa, audientiam examinandus adueniret, quarum exemplaria præ manibus habeo, & si vobis placet, Apostolatui vestro offeram.

Alia quoque Capitula conscripta cuidam nostro confratri & Coepiscopo transmisi sub eodem temporis articulo per easdem manus deferens, quæ vt præmissum est, memorato Regi & Antistiti destinaueram. In quibus sane Capitulis mea talis postulatio continebatur, alijs Episcopis, qui meam damnationem participare nolebant, insinuanda, vt ipsi parati essent sicut fraternitatis amatores & sectatores charitatis, iuxta beatissimi Apostoli sanctionem, meam defendere & tueri salutem. Sed ille meus

E vnanimis frater, cui hanc mei curam committebam, tunc absens fuit.

Hincmarus autem continuo causam persensit. Adhuc dominus Rex, & idem meus Prælatus in eodem loco manebant, vbi sub vna eademq. meæ paruitatis epistola, & illa Capitula (vti relatum est) perscrutabantur. Moxq. Hincmarus ipse Archiepiscopus scriptorum portitorem diligenter iussit inquiri, cur illis non ostenderet apices, quos sigillatim detulerat. Qui confiteri compulsus, respondendo subiunxit: quia ille inquiens ad quem mihi crediti sunt perferendi, non hic modo apparet. Nec cessauit ille, donec persuaso Rege, subito quasi collecta Synodo ex ipsis qui supererant Episcopis, presbyterum introduci fecit inuitum, ipsum videlicet litterarum latorem.

Cœperunt hinc & inde in medio positum mouere, pulsare, & perurgere, sicut hoc callide per insidias argumentatum erat, vt litteras, quas Rhotaldus per eum suo ad Synodum Metropolitano decreuerat, citius præsentaret: Neque ad Synodum missus sum,

ait,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ait, nec a Rhotaldo Episcopo, cuius nec ego sum clericus, litteras accepi, Hincmaro A
reddendas. Cumq. nullo modo presbyter ipsa vellet Capitula prodere, iubente tamen
Rege, coactus reddidit. Moxq. Hincmarus Regem postulauit, vt Trasulphum Ab-
batem ad me dirigeret. Qui ad nostram ciuitatem celerrime perueniens, me iam pa-
ratum, vt nostrum iter arriperem, inuenit. Tunc ipse Abbas in atrio Ecclesiæ assistens,
publica voce in verbo Regis & Hincmari Archiepiscopi auctoritate prohibere cura-
uit, vt nullus omnino ab ipsa ciuitate mecum aggredi iter vellet, ac ire volentem Ro-
mam me prosequeretur. Nequaquam ita faciam ego subintuli; sed sicut primum
Romanum appellaui Pontificem, ita depositus, Deo auxiliante, minime differam.

Hinc mirabar & stupebam, quid sibi vellet talis immutatio, aut cur me a meo iti-
nere retardarent. Sed prius per aliquot dies fama vulgabat, quod Hincmarus Archi-
episcopus dicere volebat, quasi ego aliqua Capitula scribens, renouari mihi iudi- B
cium petieram. quod certe falsissimum est, cum nec illa Capitula ad eum direxi,
neque de aliquo tali iudicio ibi mentionem egi, nec electorum iudicium secundum
sacros Canones, aut nomina, aut certe numerum expressi. Testor Dominum crea-
torem omnium, quia nec in cogitatione mihi subrepsit, vt appellationem huius emi-
nentissimæ Sedis ad aliam aliquo modo rationem diuerterem. Proh dolor! ablata est
migrandi facultas, & circumseptus custodia, in eadem sum ciuitate retentus. Ac-
celeratur itaque de conuocanda Synodo, qua in suburbio nostræ ciuitatis congregata,
Rex inclytus a Concilio est inuitatus. Tunc tres Hincmarus Archiepiscopus Episco-
pos ad me misit, mandans ad Synodum ipsam vt sine mora venirem. Quibus ego
respondi, quod non mihi ita liceret, neque ego hoc vllatenus auderem, vt in præiu-
diciũ sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum Matris, eiusq. excellentissimi Re- C
ctoris circa posito cuicumque præbeam aliquo modo assensum: ad illam summam au-
ctoritatem sine intermissione appello, cui nullus potest contradicere, quæ a Domino
IESV Christo per beatum Petrum Apostolum tantum meruit principatum. Iudicium
ergo illius, ad quam proclamaui, expeto, nec alibi, nisi Romæ iudicari consentio,
quia præposterus ordo est, inferiorem superiori anteferri.

His auditis, qui missi fuerant, Synodo renuntiauerunt. Iterum secundo & tertio
me continuatim inuitantes, in eadem inuenerunt ratione persistere. Nouissime vero
industriose persuadebant, suam offerentes fidem, nihil me incõmodi perpessurum, aut
saltem domino Regi in proximo loco Synodi locuturus occurrerem. Quod etiam mi-
hi nostri fratres, Ecclesiæ nostræ filij iam suadere cœperunt, vt pio Principi meæ par-
uitatis præberem præsentiam. Annui ego, & ad locũ quo me ducebant transiui, sacer- D
dotalibus vestitus indumentis, secundum Euangeliũ, *Marci scilicet*, & lignũ sanctæ Cru-
cis circa mea pectora gerens. Cumq. me in quoddam diuersorium pro foribus Syno-
di a nostris omnibus separatum introduxissent: obnixis precibus postulaui per Leudo-
nem diaconum, vt dominus Rex locum mihi indulgeret secum loquendi. Qui mox
pro sua pietate ad me indignum venire dignatus est; meq. benigne audiuit, sed exau-
dire non est permissus. Nam cum illum valde suppliciter, anxieq. rogarem, vt mihi
Romam eundi libertatem, sicut ipse concesserat, non tolleret, sanctamq. Apostolicam
Sedem in suis priuilegijs honoraret, respondit: hoc ad meum specialiter Metropoli-
tanum, sanctumq. pertinere conuentum: se tantum sacris Episcoporum monitis ac
dispositionibus humiliter obediturum profitebatur. Et ilico recedens, in Synodum E
abijt, ibiq. resedit.

Rursus tres Episcopos consequẽter ad me miserunt, qui multum fortiter, ad Syno-
dum vt introirẽ, hortabantur: meq. impellebant nunc blandiendo, nunc minando me
subuertere volentes. Sed ego toto annisu, iuxta votorum meorum primam intentionẽ
perseuerare contendi. Porro cum me perspicerẽt suis nolle studijs acquiescere, obsera-
tis ostijs in eadem sum cella inclusus, neque egredi omnino poteram, donec de me
peccatore, sicut quibusdam tunc placuit, definirent. Meus etenim Archiepiscopus
voluntatis suæ propositum, quantum poterat, implere curauit, factusq. est grauis
meus ipse accusator, ipse testis, ipse iudex. Et sicut me absentem prout voluit, cul-
pabat, sic & temere iudicare nec timuit, nec detrectauit. Sed inter alia quæ mihi men-
daciter obijciebat, hoc vnum specialiter ingessit, quod presbyterum, cuius supra feci
mentionem, iniuste deposuissem: quod procul dubio falsum est, vt multi idonei testes
& Episco-

A & Episcoporum & ceterorum clericorum siue laicorum & nouerunt & noscunt. quem
tamen ipse iam tribus annis transactis absque meo consensu, seu consultu, in suam
receperat communionem, eiq. sacerdotali officio, quo cum triginta Episcoporum
iudicio legaliter priuatus erat, citra Canonum statuta fungi præcepit. Illum vero
presbyterum, quem in locum damnati per tres etiam circiter annos substitutum ha-
bebam, per violentiam, me ignorante, sibi fecit adduci. nam cum in Dominicorum
die ipse presbyter paratus esset in Ecclesia Missarum solemnia populo celebrare: iussu
Archiepiscopi repente ibi homines affuerunt, qui presbyterum extra basilicam dolo-
se educentes, subito rapuerunt, & infatigabili cursu citius ad eius præsentiam perdu-
xerunt, quem ipse mox excommunicatum in carcerem detrudi iussit, illumq. depo-
situm, genitalibus truncatum in meæ paroeciæ Ecclesia restituit. Hinc quoque mihi
B contumaciæ & obstinationis imputabat reatum, quoniam sibi in talibus inobediens
existerem; hoc a me exigere volens, vt non quasi confrater & Coepiscopus, sed vt
proprius clericus ad sua vota famularer: similiterq. propter indebitam appellatio-
nem ad Apostolicam Sedem suis obtemperare precibus contemnerem, immo quod
ego non opinabar, canonicis institutionibus contrairet.

Hæc autem & alia pari modo falsa adscribebat, quæ diuina fauente gratia, & mi-
sericordia opitulante, quasi fauilla ad nihilum redigentur, & quasi fumus euane-
scent, te quidem domine clementissime & coangelice Papa cum Apostolorum meri-
tis cooperante & suffragante. Non enim me ipsum a multis meis excuso peccatis,
aut de bonis iustifico, cum sciam quam innumera de me dici possint non bona. Ve-
rumtamen illa quæ malitiose ad meam video damnationem esse reperta, Deo teste
C & iudice, qui iudicaturus est viuos & mortuos, non vera esse pronuntio. Denique
sæpe fatus Archiepiscopus meus in Concilio eodem tamquam Imperator trium- QVAE IN
phans, & tamquam summus Ecclesiæ Pontifex decernens, subiugata suo poten- HINCMARVM.
tatui, & oppressa fratrum humilitate, iam mihi intrepide, & vt reor, impie iudicium
depositionis emisit, paruipendens quod vlli vlterius esset inde rationem redditurus;
& quasi hoc nulli debens, & in se ipso confidens. & illud satis innotuit quando me,
quia ipsum solum offenderam, nullius posse alterius subleuari auxilio demonstrare
conabatur; totumq. mihi noceret, quod aliud sperabam petebamq. præsidium.

Et ecce tres Episcopi, quos Hincmarus huiusmodi simplicitatis esse nouerat, sen-
tentia excommunicationis, immo conspirationis ab ipso meo damnatore accepta,
ad me violenter inclusum properabant; & sicut illis iniunctum fuerat, lacrymosis su-
D spirijs mihi propinabant. Mox ego in terram prouolutus orabam, & adiurabam per
nomen æterni Dei, vt ab isto iudicio cessarent; mihiq. vt assidue petebam, Romam
proficiscendi licentiam non abnuerent. Tunc e vestigio tamquam in latronem, mo-
re satellitum, homines in me manus coniecerunt, meq. rapaciter ad carceralem du-
xere custodiam. Quantis postea sim affectus iniurijs, ac per diuersa loca distractus,
quanto fuerim labore fatigatus; tædetq. me, pudetq. referre. Ad hoc namque co-
arctare me satagebant, interdum aliquos honores, ideſt vnam Abbatiam repromitten-
tes atque spondentes; tantum vt in meam damnationem ego subscriberem.

Interea ordinatur Episcopus in cathedra viuentis: quamuis ne vmquam post ap-
pellationem Romani Pontificis hoc fiat, sacri Canones euidenter vetare noscuntur.
Neque enim, sancte Pater, tua mandata per Apostolicas epistolas debita reuerentia,
E moreq. solemni siue auditu congruo fuerunt obseruata. Denique requirere dignetur
vestra sancta * Pastoris solicitudo atque diligentia, quale mihi immerito testimonium * al. pastoralis
nostra perhibuit Ecclesia, quando vestris venerabilibus Legatis Rodoaldo atque
Ioanni obuia fuit turba ciuitatis nostræ ac circumiacentis regionis; & quid ab eis ex-
petere magnis clamoribus, multisq. precibus circa suum pastorem satagebant, licet
a Hilmerado Episcopo meo condiœcesano magnis minis atque percussionibus ad-
modum prohiberentur, Regis atque Archiepiscopi mei interdictione denuntiata, ne
omnino aliquid huiusmodi clamare præsumerent.

Et nunc ego omnium Episcoporum minimus (qui tamen apud quosdam non Epi-
scopus, sed iuxta paternitatis vestræ beatitudinem, Episcopus vocor) in Domino
valde confidens, ad præcellentiam vestri Præsulatus, pijssime domine, confugere
elegi, & de magnificentissima bonitate vestra auxilium sperans, ad sanctorum Apo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

stolorum sacratissima Limina opem suffragaminis impetraturus, decenter accessi. A
Ecce iam per dimidium annum ante ianuam Apostolicæ pietatis pulsans assisto, rationem de omnibus, quæ mihi falso & iniuste sunt obiecta, reddere paratus. nullus est qui in præsenti aliquam aduersus me vocem proferat accusationis. Et quoniam ante vestram dignationem neque me falsum exhibere, neque negotij mei causas exponere, vel preces meas, vt decuerat, scio perorare: restat vt ipsi de me secundum sapientiam cælitus vobis donatam misericorditer, quod cœpistis, perficiatis; ne sciactent temeratores propter meam vilitatem & indignitatem Apostolica iura & canonica præualuisse infirmare statuta.] hucusque Rhotaldi appellationis libellus oblatus eius nomine Romano Pontifici Nicolao, cum ipse Romam venire minime potuisset, qui detineretur in carcere, sed eum misisset, per quem Sedem Apostolicam iugi perseuerantia appellaret. B

Ceterum ipse Rhotaldus posthæc fuit in exilium missus, atque detrusus in monasterium, vt litteræ [a] Nicolai Papæ ad Hincmarum datæ significant: cum alioqui idem Rhotaldus valde bonus esset senex, emeritæ militiæ miles, in Ecclesiæ castris magna semper cum laude versatus, vt idem [b] Nicolaus Papa testatur. Quamobrem Hincmarus magnam sibi ex eiusmodi iniquo iudicio notam infamiæ irrogauit, maiorem vero, cum diu multumque, nempe ad triennium vsque (tot enim annis eiusmodi controuersia viguit) refractarius obstitit ipsi [c] Nicolao Romano Pontifici, sed & maximam inde contraxit labem, dum in eumdem secum trahebat errorem Carolum Regem, & alios, si licuisset, Episcopos, licet apologetica se Hincmarus excusauit, quam recitat Frodoardus, de qua nos agemus inferius suo loco.

a Nicol. ep. 29.

b Ibidem.

c Idem 32.

HINCMARVS MVLTIPLICIBVS SE MACVLIS ASPERSIT.

Sed, quomodo his tandem omnibus superatis, Nicolaus subleuauerit oppressos, C
erexerit eiectos, reuocarit dispersos, & summo cum honore hominem iustum vna cum iustitia postliminio Apostolica auctoritate restituerit, triumpharit vero de resistentibus veritati Regibus & Archiepiscopis: iam dicturi sumus, rerum gestarum serie ad rationem temporis accommodata, quam prosequamur.

Vbi igitur iudicium Siluanectensis Synodi per missam inde synodalem epistolam per Odonem Bellouacorum Episcopum ad Nicolaum Pontificem pro eius confirmatione innotuisset, & idem qui supra libellus appellationis Rhotaldi Suessionensis Episcopi eidem redditus esset, accepissetq. pariter per eumdem Legatum litteras ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, & alias seorsum a Carolo Rege fauente eidem iudicio synodali: collecto Romanæ Ecclesiæ presbyterio, atque vicinis Episcopis, adhibita diligenti totius causæ consultatione, quod consentiens esse sacris Ecclesiæ regulis no- D
uit, ad eamdem Synodum Siluanectensem rescripsit epistolam quæ incipit: [d] Scriptis dilectæ fraternitatis vestræ susceptis &c.] Par esset ipsam integram hic reddere, nisi nimia prolixitate timerē lectorem tædio afficere, qui si eam cupit, cusam cū alijs pluribus eiusdem Pontificis litteris habet: satis sit, eas quæ hactenus non sunt editæ, recitare.

d Nic. ep. 32. DE NICOLAI EPIST. AD CONC. SILVANECTENSE.

Porro quod ad præsentem de qua agitur Rhotaldi causam pertinet, negat in primis Nicolaus, se ab ipsis in Concilio definita posse, repugnantibus sacris legibus, confirmare, quibus cogatur & penitus eadem irritare, atque cassa omnino reddere. Redarguit vero quod appellantem Rhotaldum Apostolicam Sedem, suam appellationem ipsum prosequi non permiserint, sed eum retruserint in monasterium. Excusationem vero eorum, qua prætexuissent Rhotaldi appellationi non fuisse deferendum, eo quod aduersarentur ei leges Imperiales, reijcit omnino ex sacris regulis, Pontificijsq. E
decretis, quibus caueretur, non vtendum sæcularibus legibus & Imperatorijs sanctionibus, cum illis leges Ecclesiasticæ contradicunt. Magis vero redarguit, eo quod præter ius omne fasq. appellatione pendente, alium in sedem Rhotaldi appellantis intruserint contra sacrorum omnium sancita Canonum.

PRIMA MONITIO NIC. PAP. AD EPISCOPOS SYNODI SILVAN.

Significat insuper ijsdem litteris Nicolaus, se iam ante eas litteras commonuisse per epistolam eorum Metropolitanum antistitem Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt post eam acceptam spacio triginta dierum Rhotaldum sede depositum gradui pristino restitueret, vel ipsum Romam mitteret cum suo Legato, si ipse Hincmarus venire non posset, vt Apostolicæ Sedis iudicio tota causa illa iuste definiretur. Quorum si neutrum ageret, tam ipse, quam ceteri Episcopi, qui Rhotaldi iniustæ depositioni consensissent, a Missarum celebratione censerentur esse suspensi.

Fuit

A Fuit i[a] Nicolai prima ad Episcopos eius Synodi facta monitio. Cui per hanc ad eamdem Synodum redditam epistolam adiecit secundam admonitionem, qua iuberentur omnes eumdem Rhotaldum ab exilio soluere, Romamq. dirigere vna cum tribus ab ipsis mittendis Episcopis vel eorumdem Vicarijs, ad experiendum Sedis Apostolicæ in eadem causa iudicium: adijciens eamdem, si contemnerent obedire; pœnam, qua prohiberentur Missæ sacrificium Deo offerre, triginta dierum pariter spacium ea cuncta implendi præfiniens; comminatus pariter, nisi parerent Apostolicæ Sedi, fore vt per eam Concilium cogeretur, in quo ipsi ea pati condemnarentur, quæ irrogassent in virum innocentem supplicia, dispendium sedis, & alia; ipsum vero Rhotaldum in locum pristinum collocandum, istaq. omnia dirimenda ex sacrarum legum præscripto. hæc de his quæ ad causam Rhotaldi spectare noscuntur. Ad

SECVNDA AD EOSDEM ADMONITIO.

B eamdem vero Synodum scripsit per eiusdem Synodi Legatum in Gallias redeuntem Odonem Episcopum, cui & alias seorsum ad Hincmarum ipsorum Archiepiscopum litteras dedit, quæ pariter extant: [a] est earum exordium: Beatitudinis tuæ lectis apicibus, &c.]

a Nicol. ep. 28.

Scribens igitur ad Hincmarum, vehementer se dolere significat, quod adeo suæ ipsius existimationi contraria facta multiplicet, cum primo inconsulta Apostolica Sede damnet Episcopum: secundo eumdem appellantem proficisci Romam non sinat: & tertio quod post appellationem, qua pendente nihil debeat innouari, in eius locum alium Episcopum ordinarit. Reijcit eum petentem suæ Ecclesiæ priuilegia conseruari, qui opere Sedis Apostolicæ studeat priuilegia infirmare. Monet postremo, hanc secundam esse de restituendo Rhotaldo monitionem, cui si non pareat, fore C
post tertiam, vt de sui damnatione eiusdem sanctæ Sedis cogatur experiri iudicium. Porro prima epistola, qua & continebatur prima monitio, perperam secundo loco in codice posita legitur, quæ incipit: [b] Sanctitatem vestram, quam semper in virtutum exercitijs conuersantem comperimus, &c.] scripsit & tunc ad Carolum Regem, significans quæ de restituendo Rhotaldo & Romam mittendo Hincmaro suis litteris dederit in mandatis. est epistolæ ad Carolum hoc principium: [c] Nunc laudanda est frequens conuersatio, &c.]

b Nicol. ep. 29.

c Nicol. ep. 32.

Secunda autem monitio de restituendo Rothaldo per Odonem Legatum Concilij missa, hoc pariter anno contigisse cognoscitur, quando & alijs litteris[d] eosdem congregatos in Concilio Episcopos redarguit, quod collegissent Concilium illud sine Apostolicæ Sedis præcepto, quod nulli fas esse demonstrat, quodq. etiam cauillis ni- D
terentur appellationem ad Sedem Apostolicam obscurare, dum fingerent rursum post appellationem imploraſſe illorum auxilium: ita subdoli homines male interpretati sunt, quod legimus in libello Rhotaldi, ipsum antequam venturus Romam proficisceretur, quibusdam Episcopis qui Synodo interfuerant, commendasse res suas, quasi ad ipsorum prouocasset iudicium, cum experiuit auxilium. Quod autem & istæ per Odonem datæ hoc anno fuerint, ex eo possumus certius intelligere, quod eas Hincmarus accepisse [e] scribitur octauo kal. Iulij.

d Nicol. ep. 38. DE TEMPORE SECVNDAE MONITIONIS ET TERTIAE.

e Nicol. ep. 41.

At quid post hæc contigerit, vbi litteræ Romani Pontificis per Odonem ad Synodum, ad Hincmarum, Carolum atque Rhotaldum peruenerunt: ex epistola eiusdem Nicolai Pontificis post biennium ad Carolum data possumus intelligere. ait enim: [f] Huius contumaciæ nullus auctor nisi Hincmarus Rhemorum Episcopus ex- *f Nicol. ep. 40.*
E tat.] & paulo post eadem pagina loquens de epistola missa pro restitutione Rhotaldi ad ipsum Hincmarum ista subijcit: Hanc frater Hincmarus quid dicam audire, cum videre illam, more Dioscori velatus, neglexerit?] Et rursus inferius eadem pagina agens de litteris illis Nicolaus per eumdem Odonem missis ad Synodum ista ait: Denuo frater noster Hincmarus in contumelia nostra versatus, non solum non obedire nobis delegit, verum etiam epistolam nostram, quam ad eum & ad Episcopos, qui in depositione Rhotaldi sibi consenserant, miseramus, apud se per quatuor menses retinens, quæ de Rhotaldo decreuimus, etiam inter hæc diuersis alijs pro eadem hac causa nostris epistolis per nonnullos directis crebro contemptis agere recusauit.] alijs enim litteris Nicolaus tertiam adiecit admonitionem: sed & quartam; verum ista anno sequenti, de qua suo loco erit agendum, cunctaq. suis erunt reddenda temporibus.

HINCMARI SVPERBA NIMIS CONTVMACIA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic autem primum considerans Hincmari miserandum casum, atque ruinam admirans & obstupescens, illud cogor exclamare funestum: O liuor omnium virtutum exitium, atque vitiorum cunctorum auctor atque nutritor! Hincmarus iste qui hactenus ab adolescentia sua visus est florere scientia & sapientia in omnibus Concilijs, præ ceteris spectatus ab omnibus, cultus a Regibus super omnes huius sæculi viros, existimatione præcellens: vbi semel sui oblitus, fraterno infectus est odio, omnis in eo mox pulchritudo ex virtutibus florens emarcuit, & exsiccata penitus excidit, atque omnem simul deformitatem superinduxit, adeo vt nihil eo turpius excogitari potuerit. Quid enim adeo monstruosum, atque portentosum esse possit in mundo, quam in præpositum sibi a Deo caput intumescere, erigere male & ad malum extorta superbiæ cornua, ac ventilare contemptu, quem summopere multiplici nomine colere atque venerari debuisset summum in Ecclesia Catholica positum verticem ac sacræ religionis Antistitem? In ista tandem erupit damna octo annorum spacio natum, concretum, auctumq. odium aduersus fratrem Coepiscopumq. Rhotaldum; nullum enim magis quam Hincmarum Nicolaus Papa fugillat litteris suis Encyclicis ad vniuersam Ecclesiam datis, dum ait: [a] Quidam Gallorum Episcopi zeli & inuidiæ facibus accensi (quia mors, sicut scriptum est, [b] per inuidiam introiuit in orbem terrarum) huic fratri nostro Rhotaldo venerabili viro insultantes, & per octo circiter annos quemadmodum illum proprio priuarent Episcopatu, iudicio meditati sunt, &c.] Sed quod in immensum flamma succensa vento furoris impulsa in quæque vicina transilijt: in Nicolaum Pontificem ipsi Rhotaldo defensione iusta coniunctum Hincmari indignatio feruens exarsit: sed in ipsum incensorem (vt in fornace contigit [c] Babylonis) flamma succensa conuertitur, Nicolaum vero splendore magis illustrat.

HINCMARI MISERANDVS STATVS DESCRIBITVR.

[a] *Nicol. ep. 39.*
[b] *Sap. 2.*
[c] *Dan. 3.*

Hunc autem quis non miretur tot tantisq. fluctibus pene obrutum, clauum tamen summa prudentia & animi immota tranquillitate & mente intrepida moderantem? vtpote qui fide pollens probe sciret, in eadem esse naui Christum, qui cum vult fluctibus & ventis imperat, nec patitur vllatenus ipsam periclitari nauiculam, in qua licet dormire videatur, vigilare corde fidelis homo non dubitet. Ecce in Oriente schismaticus Photius conflans implacabile schisma, vniuersas in suam sententiam (vt vidisti) sedes patriarchales aduersus ipsum Romanum Pontificem adducit. In Ecclesijs vero trans montes positis quos fluctus excitarint Colonensis & Treuirensis atque Rhemensis præcipui illarum prouinciarum Episcopi, proxime vidimus, atque mirati sumus. Perspeximus etiam enormiter, publiceq. peccantes Reges, ijsdemq. male conniuentes Episcopos, vt deficientibus propemodum omnibus, vni pro omnibus Nicolao fuerit aduersus Reges & Episcopos insurgendum, & effrenatæ licentiæ Regum se opponere obicem, & eneruatæ Episcoporum ignauiæ defluenti obijcere sacerdotalem constantiam. Cum tamen (quod deterius videri potuit) interea tam in Oriente quam in Occidente ipsos suos passus fuerit Legatos e latere proditores, præuaricatores & desertores. ita vt externo & domestico bello vexatus, vndique ærumnis exagitatus, ab Imperatoribus, Regibus, & Episcopis, in Oriente & Occidente, domi, foriſq. turbatus, iure illud Ieremiæ exclamare potuerit: [d] Væ mihi mater mea, quare genuisti me, virum iræ, virum discordiæ in vniuersa terra?] Sed qui dixit [e] Apostolis: Confidite quia ego vici mundum;] eamdem de diuino auxilio certam securitatem, quo cuncta aduersantia superaret, in eius animum iugiter instillans, ad omnia fortiter patienda firmiter roborauit.

NICOLAI PAPAE SPECTATA IN TENTATIONIBVS VIRTVS.

[d] *Ierem. 15.*
[e] *Ioan. 26.*

Qui probe sciens ex sancti Ambrosij sententia, pauperes milites Ecclesiæ esse: ex ijs validum hoc tempore sibi exercitum comparauit, quibus ingruentes vndique hostes superare valeret. At quomodo ista facta sint, Anastasius post recitata quæ superius dicta sunt ita narrat, reddens singula temporibus suis: Hic * etenim Christi amicus omnium nomina claudorum, cæcorum, atque ex toto debilium in Vrbe Roma consistentium scripta apud se retinens, quotidianum illis victum ministrare curiosecurabat. Nam reliquis pauperibus gressum & vires habentibus huiuscemodi vt vilissim eos pasceret, sapientem reperit modum, scilicet bullas suo nomine titu quanti tertia, vel ceteris alijs ferijs prandere debuissent, per signum bullarum facilius

NICOLAVS OMNES IN VRBE POSITOS PASCIT PAVPERES.

* *al.* interim

noſceretur. Et in illis quidem bullis, quæ eis datæ sunt, qui prima feria refici debeant, fecit per singulas duos nodos, & sic per omnes vsque in Sabbatum, vt quot feriæ essent, tot essent nodi per singulas bullas, includens in eis * nuscas, vbi nodi fiebant, quatenus nullus pauper haberetur in Vrbe, qui vel vno die de sanctis eleemosynis non esset refectus.] hæc de pauperum stipe, siue stipendio Ecclesiæ Christi militum Anastasius, qui præsens his cunctis aderat omnium quæ fiebant rerum inspector atque fideliſſimus scriptor. quiq. mox his ista subijcit: Interea Carolus Rex S. Apostolo Petro obtulit puriſſimo auro & gemmis constructam vestem, habentem gemmas prasinas hyacinthinas & albas. Sanctiſſimus autem & fulgidiſſimus Pontifex dolens populum tot oppressum calamitatibus: Dominum tantummodo innumeris inuocabat precibus, & infinitis laudabat præconijs, non tamen Ecclesiarum curam relinquens, sed potius in tribulatione & temporali tentatione decenter adaugens &c.] hucusque Anastasius. Sed quæ rerum gestarum anni huius sunt reliqua videamus.

*

Postquam autem Legatus Synodi Siluanectensis Odo Episcopus dimissus est in Gallias cum litteris Nicolai Pontificis ad diuersos, accepit idem Pontifex a Carolo Caluo Rege litteras, quibus inter alia indigno animo se tulisse significauit, quod Balduinum eius filiæ raptorem profugum Romæ recepisset, atque pro illo preces pariter (vt vidimus) commendaticijs litteris ad ipsum Carolum & Reginam Hermentrudē adhibuisset: quod videlicet homo nefarius indignus esset, cui Papa parceret. Similis querela fuit Synodi iam memoratæ [a] Siluanectensis. Rescripsit autem ad Regem & ad Synodum Nicolaus, procul abesse, vt ipse absoluerit anathemate quo ligatus erat, Balduinum, immo facinus detestatus, ipsum acerrime redarguerit, postulantem vero subsidium Apostolorum abijcere non licuerit, idq. exemplo prædecessorum: nam in fine epistolæ ista habet ad Carolum: Non plane immemor, quod ante aliquot annos quidam, qui huiusmodi noxam incurrerat, memoratam etiam Sedem adijsset, & cæleſtis clauigeri eiusdem Vicarij interuentu apud piæ memoriæ Imperatorem Lotharium, non * prodita coniuge, pleniſſimam indulgentiam simul & gratiam percepisset. Nulli * præterea Regum graue videri debet (quod tamen cum pace vestra dixerimus) conseruo debitum censum denariorum dimittere, qui fortasse a summo Regum & Domino dominorum decem [b] millia talentorum sibi relaxari desiderat.] hactenus de Balduini causa Nicolaus. eodem modo & ijsdem ferme verbis Synodo satisfecit.

NICOLAVS PRO BALDVINO.

[a] *Nicol. ep. 30. & 52.*
* *al.* reddita
* *propterea*
[b] *Matth. 18.*

Porro ipsum Balduinum tandem a Carolo receptum fuisse in gratiam, eiusdem Nicolai [c] litteræ ad eumdem Carolum Regem redditæ docent, quibus ipsi Pontifex eo nomine gratias agit. Quod & Hincmari epistola ad Nicolaum Papam, quæ recitatur a Frodoardo, [d] plenius ostendit, vbi Hincmarus hæc habet: Interim Balduinus & Iuditha leges ciuiles quas elegerant obseruarunt. Similiter Rex noster filius vester huic adesse noluit, sed Reipublicæ ministros & officiarios misit, & vt vobis pollicitus fuerat, hos inter se matrimonium contrahere iuxta leges humanas permisit, & Balduinum maximis honoribus affecit, vt postulaueratis.] hæc Hincmarus.

[c] *Nicol. ep. 52.*

BALDVINVS RECEPTVS.

[d] *Frod. hist. Rhet mens. c. 21.*

Nicolaus vero eadem epistola ad Rhotaldi causam conuersus, de Hincmaro apud eumdem Principē questus est, & quā constanter velit ipse, integra illibataq. seruari Sedis Apostolicæ priuilegia, eidem Carolo Regi his verbis significat: Quæ tanta priuilegia, *Apostolicæ Sedis videlicet*, vsque ad mortem, ope freti diuina, prædecessorum meorum vestigia sequendo, cassari taliter minime patiemur. Sed & vos, chariſſimi, vt ea quibus potestis cultibus veneremini, summopere incitamus. Nam quomodo putatis, si oportunitas exegerit, vt vestro Regno, vestris iussibus, vestri Regni Ecclesijs aliquod præstetimus solatium, aut contra aduersarios protectionis clypeum conferamus, si * quanti in Regni vestri partibus est, quoniam illa omnino scindi non possunt, ea vos aliquatenus minorari sinatis, quibus vsi patres vestri omne suarum dignitatum incrementum, ommemq. gloriam perceperunt?] alludens plane Nicolaus ad Pipinum & Carolum Magnum, quorum alter regia dignitate, Imperio alter fuisset auctus ex Sedis Apostolicæ priuilegijs: ac proinde subijcit ista: Priuilegia namque Romanæ Ecclesiæ, totius sunt Christi (vt ita dicamus) remedia Ecclesiæ Catholicæ. Priuilegia, inquam, Petri arma sunt contra omnes impetus prauitatum, & munimenta atque documenta Domini

PRIVILEGIA ROM. ECCL. VNIVERSO CHRISTIANO ORBI PROVIDA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacerdotum, & omnium prorsus, qui in sublimitate consistunt; immo cunctorum qui ab ijsdem potestatibus diuersis afficiuntur incommodis.] hæc & alia Nicolaus, qui ad finem epistolæ eidem Carolo gratulatur de victoria aduersus Northmannos Dei auxilio consecuta. Præliabatur Carolus aduersus Northmannos per suum Comitem Ruodbertum, quem præ eccellentia & multiplicitate rerum in bellis fortiter gestarum huius temporis auctor, qui Francorum scripsit Annales, a Pithœo editus, Iudæ comparat Machabæo.

NORTHMANNI SVPERATI PER CAROLI DVCEM.

Hoc eodem anno idem Nicolaus Pontifex amplissimum priuilegium contulit monasterio Corbeiæ, quod inter eius [a] epistolas Romæ cusas extat; idq. cum ad hoc Romã venisset Odo Episcopus Bellouacensis, qui a Carolo Rege missus impetrauit pariter ab eodẽ [b] Nicolao Papa priuilegium exemptionis monasterio S. Carilephi in eiusdem Regni Caroli constituto pago Cenomanensi. Fauerat ante hæc Nicolaus Rotberto Episcopo Cenomanensi aduersus eosdem monachos ab eius obedientia subducere se conantes, vt indicant tres eiusdem Nicolai breues epistolæ, quas vna cum nonnullis alijs eiusdem Pontificis a Nicolao Fabro Parisiensi viro præstantissimo acceptas, ne excidant, hic cudendas, & perpetuitati consecrandas curauimus. sic enim se habent.

[a] Nicol. ep. 24.

[b] Nicol. ep. 62.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, cunctæ congregationi monasterij sancti Karilephi.

Fidelium relatione comperimus, quod modum proprium transgredi cupientes, a iure Cenomanicæ vrbis, in cuius diœceesi moramini, vos subtrahere conamini: & sicut nostri Apostolatus arbitratu cognoscimus, ad vestri interitus perditionem, in propria voluntate viuendo, animos eleuare videmini. Qua de re, salutem vestrarum desiderantes animarum, auctoritate Apostolica a talibus vos reuocare studuimus. Expressius iubemus, vt non vos proprius libitus ducat, quo animus erigi præualeat: sed ad principalem vestram Ecclesiam, videlicet Cenomanicam, solito more recurrite; eiusq. Episcopo obsecundantes, & illam, qua nomine dicimini, vitam implere satagite, & vestri ordinis ministerium prudenter assumite cum sanctitate. Quod si ista vestrarum arcana* non penetrauerint; tunc in conspectu sanctissimorum Episcoporum, qui a Rotberto Cenomanico præsule conuocati fuerint, causam edicere procurate, vt quo res ducitur plenius digeratur. Nam si illic inter prædictum Cenomanicum Episcopum atque vos regulare iudicium datum non fuerit, tunc incunctanter præcipimus, vt ex vobis tres eligantur, qui cum sæpefato Episcopo, vel eius Legato in nostram Apostolicam veniant præsentiam, vt omni repulsa occasione nostro examini huius rei gratia appareat, atque canonico calculo finem accipiat. Optamus vos in Christo bene valere.] Ac rursum de ijsdem scribit ad Episcopos in Regno Caroli constitutos, his verbis.

VT OBEDIANT EPISCOPO MONACHI.

*f. mentium

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, omnibus reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris, Archiepiscopis & Episcopis in Regno Karoli glorioſi Regis commorantibus.

Dignum est', vt qui sacerdotali reuerentia decorantur, secundum sanctorum Patrum censuram, æqui moderaminis lance sic cuncta studeant trutinare; quatenus gregum sibi a Domino creditorum septa munire non desinant, & debitam curam adhibere nequaquam postponant: ne forte cum segnitia cœperit aboleri, incentori aditus relinquatur, per quem pestifero more in ouile Dominicum ingrediens, oues Dominicas discerpere, ac morsu ferino incipiat lacerare. Quod vtique de vobis, fratres, minime dici volumus; quin potius commonemus, vt tantæ solicitudinis operam ad cunctorum subiectorum profectum assumere studeatis: quantum illud audire cupitis, quod Dominus se confitentibus misericorditer repromisit: [c] Euge, inquiens, serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Idcirco sanctitati vestræ compertum esse volumus, qualiter a pridem Cenomanicæ vrbis iuri, eiusq. præsulis subditum fuerit; & iuxta canonica instituta, qui eius diœceseos curæ præerat, ipsius etiam sub regimine eiusdem monasterij congregatio degebat. Sed nunc, vt nostris intonuit auribus, monachi ipsius, regulari

[c] Matth. 25.

regulari auctoritate contempta, zelum paternæ traditionis non ducunt, & modum seruare non cupiunt; cum quod non licet, proprio libitu viuere quærunt; & parochiam, in cuius diœceesi consistunt, ius non tenuisse fatentur. Quapropter Apostolicæ auctoritatis apicibus omnium vestrorum reuerentiam commonere decreuimus, vt rectitudinis, atque æquæ iustitiæ intercurrente libramine, Dominum præ oculis habentes, hoc extra institutionem sanctorum Patrum fieri non sinatis. Hoc considerantes, atque tenentes, Cenomanicam plebem non patiamini per iudicium sustinere, atque quæ eius sunt inconuenienti calculo discernere ac pertractare, quatenus & vestræ fraternitatis ordo non violetur, & ipsius Ecclesiæ præsul sua amittere nequaquam cogatur. Igitur si ab eodem Cenomanico præsule ex vobis, qui huiusce modi quæstionem discutiant, iudices electi fuerint, & illa electio in vnum conuenerit, tunc si illuc contentionis finis, aliqua emergente difficultate, dirigi non poterit; iubemus, vt vtraque pars in nostram specialem veniat præsentiam, vt litis intentio legali coram nostro pontificio sententia ventiletur, declaretur, atque luce clarius finiatur. Omnipotens Dominus mentes & corda vestra ad bene agendum semper inclinet, vt bonis operibus inhærendo æquitatis atque æquæ iustitiæ culmine videamini sublimari.] idem de his ipsis ad Hincmarum Rhemensem Episcopum sic cum eo expostulans.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo & sanctissimo confratri nostro Hincmaro Rhemorum Archiepiscopo.

Relatu quorumdam audiuimus, quod tua fraternitas contra Rotbertum Cenomanicæ vrbis Episcopum, pro eo quod monasterium sancti Karilephi ad ius Ecclesiæ sibi commissæ vendicare velit, non parum sit indignata: ita vt animum dilectissimi filij nostri Karoli glorioſi Regis aduersus eum commouerit, & in Synodo, quæ modo dicitur a sanctitate tua colligi, fertur, quod nescio quas insidias, quasi ex alia ratione, illi nitamini præparare, lædere eum magnopere gestientes: quod de tanto viro indignum credere iudicauimus. Denique si Rotbertus Episcopus petit, quod petere debet, impetret; si vero, quod non debet, postulat, numquam obtineat: verumtamen ob id nil sustineat omnino læsionis. quod tua, frater carissime, studeat sanctitas summopere præcauere; ne, quod non credimus, iniuste, vel obtentu æquitatis, idem Antistes a tua lædatur in aliquo reuerentia: sed si crimen illi objcitur, sic de eo examinatio præueniat, vt iudicium in illum ex nostræ auctoritatis libramine subsequatur. Nam cum vos suspectos habere videatur, indecorum, immo temerarium, vt a vestra sanctitate aliquid patiatur discriminis: sed & deuotissimi filij nostri Karoli pij Regis animum vestra beatitudo circa iam fatum Episcopum placabilem ac mitem reddere nostra vice procuret: quatenus furore deposito, dum Domino auctore, mentem suam ad* nos adhuc obediendum, & circa sæpe designatum Episcopum benigne regere studuerit, quod vere Rex sit omnibus palam detur intelligi, & cunctis manifeste ipsius pietas innotescat. Optamus fraternitatem tuam in Christo bene valere.] eiusdem sunt argumenti duæ aliæ [a] epistolæ, quæ cusæ extant, altera ad Carolum Regem, ad Rotbertum Episcopum Cenomanensem altera. At de rebus gestis anni huius hic finis.

*f. nobis ad hoc

[a] Nicol. ep. 60. 61.

IESV CHRISTI ANNVS 864. NICOLAI PAP. ANNVS 7. LVDOVICI II. IMP. 9. MICHAEL. III. IMP. 23.

SEQVITVR Christi annus octingentesimus sexagesimusquartus, duodecima Indictione inchoatus, quo Nicolaus Pontifex collecta Romæ Synodo aduersus Rodoaldum Portuensem Episcopum, in Oriente primum, inde in Gallijs legatione functum, & vbique præuaricatorem inuentum, vocatum sæpe, refugientem semper, tandem absentem ab Episcopatu deposuit, atque excommunicatione mulctauit. Porro iudicium huiusmodi cœptum post mensem a sententia quam in Synodo eius collega Zacharias excepit, vt Nicolaus ipse [b] testatur, ad multum temporis spacium est productum. Quomodo autem ista se habuerint, ex ipso Nicolao in epistola ad Orientales egregie describente audiamus, qui ait [c].

DE RODOALDI LEGATI CONDEMNATIONE.

[b] Nicol. ep. 13.

[c] Idem epist. 7.

Igitur rediens Rodoaldus a Gallijs, vbi non minorem quam in Constantinopolitana vrbe

Universidad de Deusto
Biblioteca

na vrbe personam gesserat, & collegam suum Zachariam videlicet tale quid pertulisse cognoscens; quin potius conscientia propria stimulatus expauit. Quod nos intuentes, ne quid formidaret, illum admodum sumus hortati, subiungentes dumtaxat examen Synodi, nihil in illum nos esse moturos: sed neque ei sine culpa prolata fore aliquid aduersi laturos. Sed quia [a] fugit impius nemine persequente, dum nihil mali & sufficientibus nostris frueretur bonis, ante tempus Synodi, ante sui purgationem, Ecclesiam & parochiam propriam deserens, ad alias diœceses, examen vtique subterfugiendo se contulit. In quibus diutius eo commorante, Apostolico moderamine freti, canonicam quam merebatur super eum censurã inferre distulimus, ne videlicet ad vindictam faciles videremur esse vel præcipites. Quamobrem destinatis in diuersa loca epistolis, id est, vbi solus illum rumor habitare fatebatur, Missis nostris, videlicet sanctissimis Episcopis, * raptum eum duximus conuocari. Sed ille diuersas tenebras penetrando, vtpote filius noctis & tenebrarum, qui opera lucis & diei semper refugiens, causam suam ad manifestationem iustitiæ solis deduci formidabat, quousque * voluit, nobis obedire despexit.

[a] *Prou.* 28.

RODOALDI LATEBRAE.

* *al.* repertum

* *al.* potuit,

At vbi non reperit tutum suæ tergiuersationis latibulum: tandem aliquando Romam redire ausus est. Et cum nos inter furentium aduersariorum linguas & manus apud beatum Petrum Apostolum degeremus, ipse insperatus super nos hostis inter hostes irrupit: &, vt nunc claret, iterum discessurus, fraudulenter accessit. Quo tamen corpore non mente reuerso, & Synodi tempore propter imminentes hostium oppressiones dilato, rumore crebrescente diffamatur, quod Rodoaldus denuo fugam arripere meditaretur. Quo audito, quia non poteramus sub tam horrendo næuo Ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huiusmodi deserere, quo minus illum a falsa suspicione redderemus exortem, nec poteramus personam in tantis præuaricationibus diffamatam, & tam scelerum rore aspersam sine satisfactione in communionem nostram admittere: coram multis fratribus & Episcopis, coramq. plurimis filijs sanctæ huius Ecclesiæ admonuimus eum, quatenus, sicut prius, nullam in partem sine nostra licentia Romana discederet Vrbe: sed in ea residens sine timore suis licenter vtens, & amicos & homines suos libere possidens, tempus Synodi, qua purgandus esset, intrepidus expectaret; sciens profecto nihil se iniustum ante vel post, præter examen synodicum fore passurum, sed in iustitia, quam haberet, esse mansurum. Insuper etiam sciret, si quoquam a Romana sine licentia nostra discesserit Vrbe: quia tunc esset depositus & excommunicatus.

QVOMODO ROMAM VENIT RODOALDVS.

Sed spretis satisfactionibus nostris atque sententijs in se prolatis, immo spretis tantorum Patrum constitutionibus, sine licentia nostra propriam Ecclesiam despolians, & lupinis dentibus oues sibi creditas discerpens, ad alias diœceses imminentem Synodum fugiens discessit. Et quia hæc & alia multa obiecta non diluit, vera esse quæ de illo dicebantur, modis omnibus examen subterfugiendo, firmauit. Quapropter conuocata sanctissimorum Episcoporum numerosa & venerabili Synodo, in superius memorata Ecclesia Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum principum, & omnium simul Sanctorum, quorum regulas & decreta multipliciter violauit, necnon & nostri Apostolatus iudicio depositum eum, & a corpore & sanguine Christi excommunicauimus: sanctorum scilicet statuta Patrum sequentes, & præcipue sancti Felicis exemplum, qui Vitalem & Miserum Episcopos deposuit & excommunicauit, eo quod huic apostasiæ in Constantinopolitana vrbe olim par omnino piaculum perpetrauerant.

RVRSVM FVGIT RODOALDVS.

SENTENTIA IN RODOALD.

Quod si prædictus Rodoaldus dudum Episcopus, nunc autem depositus & excommunicatus de cetero cum anathematizato Photio inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ mixtus aliquando, & Ignatio fratri & Coepiscopo nostro infestus esset, & Ecclesiam Dei amplius conturbasset. vel si de damnatione sua querimoniam fecisset, anathematizatus foret, ac per hoc ab omni Christianorum cœtu separatus & alienatus, donec nostræ sententiæ sponte se submitteret collegio. Est igitur Rodoaldus nunc depositus & excommunicatus, & si Photio communicauerit, anathematizatus: quem vobis fratres carissimi ideo intimamus, vt scire valeatis cum quibus communicamus, & quos a nostra Apostolica & Catholica communione repellimus, quatenus per hoc secundum sacras regulas, & præcipue iuxta Nicænum Concilium, qui ab alijs abijciuntur,

A ciuntur, ab alijs non recipiantur. Porrigentes ergo Ecclesiæ Dei manus, quos a nobis abijcimus, a vobis repellite, & quos suscipimus, suscipite: quatenus vno animo, vno ore glorificetur Deus & Pater per IESVM Christum in vnitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. Amen.] hactenus de Rodoaldi damnatione, quam rursus eadem occasione idem Nicolaus in alia [a] causa pariter narrat.

[a] *Nicol. ep.* 10.

Quod vero ad causam Lotharij Regis de dimissa vxore legitima & pellice in coniugium accepta spectat, vt eam Nicolaus Pontifex synodali iudicio definiret, scripsit in fine anni huius in Gallias ad Episcopos Regni Caroli atque Lotharij, vt in sequentem annum Romam ad Synodum se conferrent. Verum quod Apostolicum in ea Synodo timeretur iudicium, tergiuersationes & excusationes sunt a Regibus interpositæ, quibus excusabant Episcopos, quod ad Synodum venire nõ possent: quod indigne tu-

NICOLAVS FRVSTRA PARAT SYNODVM IN CAVSA LOTHARII.

B lit ipse Pontifex, vt apparet ex epistola ad ipsos reddita anno sequenti post Synodum Romæ habitam, cum Arsenium Legatum misit in Gallias, quibus & redarguit, quod quisque eorum in excusationem afferebat, quod non possent conuenire ad Synodum Episcopi, eo quod ob incursus Northmannorum maior pars eorum in expeditione aduersus eos esset, sic dicens: [b] Reprehensibile denique valde esse constat, quod subintulisti, dicendo, maiorem partem Episcoporum die noctuq. cum alijs fidelibus tuis contra piratas maritimos inuigilare, ob idq. Episcopi impediantur venire. Cum militum Christi sit Christo seruire, militum vero sæculi sæculo, sicut scriptum est: [c] Nemo militans Deo, implicet se negotijs sæcularibus. Quod si sæculi milites sæculari militiæ studeant: quid ad Episcopos & milites Christi, nisi vt vacent orationi? &c.]

[b] *Nic. ep.* 27.

[c] 2. *Tim.* 2.

C Sed & ipsi Episcopi diuersas causas prætexentes, litteras excusatorias scripsere ad Nicolaum Pontificem.

Inter alios qui se excusauerunt, fuit Aduentius Metensis Episcopus, cuius hæ litteræ eo argumento conscriptæ ad Nicolaum Pontificem extant in codice Treuirensi sæpe citato.

Glorioſissimo Dominici gregis pastori, omniumq. Ecclesiarum Dei in toto orbe terrarum consistentium magistro Nicolao summo Pontifici & vniuersali Papæ, Aduentius humilis Metensium sedis Episcopus, nunc & in æternum feliciter valere.

Apices sanctissimi Apostolatus vestri nostræ paruitati nuper directi omni thesauro pretiosiores, omni melle extitere dulciores, & vt ita dicamus, iam senio fessis, ac multimoda infirmitate grauatis visceribus, saluberrimum propinauere antidotum. Reuera, quia nostris iam periculosis temporibus, diuina clementia Christianæ plebi so-

D lita pietate prospiciens vestri Pontificatus excellentissimum apicem tam benignum piumque, immo in omnibus prudentissime circumspectũ in fundamento sanctæ Matris Ecclesiæ collocare dignata est, ineffabiliter congaudemus, omnesq. generaliter in auribus æterni Iudicis assiduas fundimus preces, vt vobis multiplices in cælis reddat mercedes, quod non solum postulanti excessuum veniam, & in ipso margine præsentis vitæ constituto absolutionis, ac benedictionis optata remedia, sed etiam pene periclitanti Ecclesiæ nostræ tamquam fidissimus remex sanctissimi & Deo digni Apostolatus vestri priuilegium perpetuo munimine porrigere decreuistis. Quid nos paruuli, sed in Christo deuoti filij vestræ sanctæ solicitudini retribuere poterimus pro tam immensis muneribus, si non sufficiunt preces, & vota? saltem vita comite directi nostræ quantitatis Legati humilem & fidelem acceptabit affectionem. de cetero ex-

E cellentissimi Pontificatus vestri litteras de manibus sereniſſimorum Regum Hludouici maioris, & Caroli isto tempore suscepimus, directas omnibus Archiepiscopis, eorumq. Coepiscopis in Regno glorioſi Regis Hlotharij constitutis, vbi aut Archiepiscopos singularum prouinciarum, aut binos illorum suffraganeos XIV. kalendas Iunij Romam ad vestram sanctam Synodum euocastis. Nos vero spiritali & reuerendæ præceptioni vestræ modis omnibus parere desiderantes, veluti Deo, in cuius vice & nomine cuncta peragitis, ad nostram recurrimus possibilitatem, & proprij corporis imbecillitatem.

Quippe, teste rerum omnium Conditore, vires humilis quasi obedientia pollicetur, importuna denegat ægritudo. Quapropter religiosum presbyterum nostrum Theutericum nomine sub peregrino habitu in illius fide vobis direximus, [d] qui duobus * euidentibus in via apparuit, & peregrinus ab ipsis appellatus est: qui si votum nostrum,

[d] *Luc.* 24. * in Emaus euntibus

& iter

Universidad de Deusto
Biblioteca

& iter suum prospere direxerit, his impolitis apicibus vestra Deo amabilis excellentia A
liquido cognoscet, quod nostra paruitas a diuinis documentis, & Apostolicis decretis, atque canonicis & paternis regulis, Deo auctore & præduce, exorbitare nullatenus compelletur. Igitur, quia iuxta Apostolum nouissima hora est, & antiquus hostis in membris suis acrius sæuit, quasi ad sacra vestigia prouoluti humiliter petimus, ne in derogatione ac læsione ordinis nostri almiflui Apostolatus vestri aurem vlli accommodare dignemini; vt viuentia, ac fideliter agonizantia in Christi corpore membra vestris se gaudeant foueri solaminibus, immo nutantia sacrosanctis per omnia roborentur edictis. Omnipotens Deus sanctissimi ac præcellentissimi Apostolatus vestri apicem nobis diu incolumem ad consolationem sanctæ Matris Ecclesiæ, & omnium fidelium animarum conseruare dignetur. Amen.] Sunt tunc scriptæ aliæ eodem argumento a Ratholdo Episcopo Argentinensi eodem argumento, quæ (vt hic B
subijciuntur) in dicto codice Treuirensi decurtatæ leguntur.

Domino vere sanctissimo ac beatissimo Nicolao summo Pontifici & vniuersali Papæ, Ratholdus sanctæ Argentorien sis Ecclesiæ, quæ vulgo Strasburga appellatur humilis Episcopus, pia orationum vota assiduasq. preces.

Igitur quibusdam expeditionibus regalis Imperij occupatus, immo obsessionibus paganorum, nec minus peruersorum Christianorum simultatibus prægrauatus, meæ excusationis causas, iuxta decreta Deo digni Apostolatus vestri, per Legatum meum vestræ mansuetudini antea dirigere non potui, & teste rerum omnium Conditore, nulla temeritate, nullaq. arrogantia retardante actum est, sed sola impossibilitate, etiam dicta importabili occupatione dimissum. Quocirca si non corpore præsens, mente tamen, quasi ad vestra sacra vestigia prouolutus, indulgentiam peto, ob illius C
amorem, qui sero confitenti latroni paradisum promisit, & qui per Prophetam clamat: Cum ingemueris saluus eris.] hucusque in codice.

Inter hæc vero bene conscij Reges Francorum Ludouicus & Carolus, non propterea a cœptis celebrandæ Synodi Nicolaum Pontificem destiturum, etiam si Galliarum Episcopi ad illam non venirent, in qua accidere potuisset, vt idem Pontifex Lotharium Regem excommunicaret: ad hoc anteuertendum, omnia quæ possent remedia excogitarunt, atque primum quidem illud, vt Lotharius sponderet, se Romam ad ipsum Pontificem fore profecturum. Insuper ipsos Reges rursum conuenturos esse Lotharium, suasurosq. ea quæ ipsius saluti conducerent. Scripsere ista ipsi Reges ad Nicolaum, vt apparet ex reddita ad ipsos eiusdē Nicolai epistola missa anno sequen-
[a] *Nicol. ep. 27.* ti, cum Arsenium Legatum a latere in Gallias misit, in qua ista leguntur[a]. D

Dicitis enim vos præfatum commonuisse Lotharium, sicut in commonitorio nobis a vobis directo legere præualuissemus. Et eumdē sæpe vobis mandasse asseueratis, quod Romam pergere velit, & per nostram dispositionem de causa sui coniugij facere. Sed his dictis opus non accommodatis, quia sæpius de directione commonitorij mentione facta, idem commonitorium abfuit, & nobis frustratis, nequaquam compa-
[*] *f.* examen ruit. Quod si habuissemus [*] certamen nostrum, super his cognoscceremus: sed cum illud defuerit, nescimus si labor vester fructuosus fuit. Ipse quidem Lotharius nobis, vt vobis, per Imperiales Legatos mandauit, quod Romam vellet venire; cui interdiximus, & omnino interdicimus, vt iter talis, qualis nunc est, non arripiat, eo quod sancta Romana Ecclesia talem respuat & contemnat, & in hoc perseueret, quod late in toto diffusum est orbe.] & paulo inferius de commonitione per eos iteranda ista E
habet.

Verumtamen quoniam circa Missam S. Ioannis, de quo diximus, Lotharium dispositum habetis denuo commonere: non moleste tulimus. Forsan omnipotens Deus cor eius ad sibi placita inclinare dignabitur, & de præuaricatore tandem faciet conuertendo dilectum, &c.] isti fuerunt illorum conatus, quibus Nicolaum a ferenda sententia in Lotharium distinerent.

Quæ autem præcedere debeant, antequam se Romam Lotharius conferat ad accipiendam pœnitentiam, ijsdem litteris Nicolaus insinuat, dicens, primum recipiendam esse Theutpergam, eamq. tutam sacramento reddendam: inde vero si quid cōtra eam habeat, iuramento purgatio fiat, & sic a Sede Apostolica ex eius discretione iudicij pœnitentiam accepturum. hæc in causa Lotharij.

Erat

A Erat cordi Nicolao etiam causa Rhotaldi Suessionensis Episcopi, anno superiori (vt audisti) depositi ab Episcopatu opera Hincmari in Concilio Siluanectensi, qui Romam libellum appellationis ad Nicolaum ipsum miserat, ad quem, eius causam prosequuturus ad finem vsque, idem Nicolaus, de rebus hactenus gestis eum consolans, hanc breuem scripsit epistolam, quæ sic se habet[a].

NICOLAVS PROSEQVITVR CAVSAM ROTHALDI EPISCOPI SVESS.

[a] *Cod. S. Mariæ super Minerv. Rom. Nicol. epi. 29.*

Nicolaus seruus seruorum Dei, reuerendissimo ac sanctissimo [*] Rotardo.

[*] *al.* Rhotaldo siue Rhotado

Cognoscat experientia tua, frater charissime, de tuis tribulationibus multum Apostolatum nostrum doluisse, immo dolere. Sed credimus Dei misericordiam tibi proxime affuturam, quæ te & sicut Danielem educat de lacu leonum, & sicut prodigum filium prima induat stola. Quæ autē de te primum Carolo glorioso Regi atque Hincmaro miserimus, nosse te credimus. Nunc autem Metropolitani & ceteri Episcopi,
B qui contra te sententiam protulere, nobis multa sub gestorum serie de te, vel contra te intimauere, & vt rata essent quæ de te promulgauerunt, nostro flagitauerunt consensu roborari. Sed nos hæc agere distulimus, immo vt reuocaretur Concilium, & iuxta canonicam normam causam tuam in nostro iudicio terminaremus, præcepimus eis, vt te de monasterio educerent, & S. Petri Memoriæ pariter aut ipsi, aut vicarij ipsorum tecum venientes honorifice præsentarent. Quod si post lectam a nobis sibi missam epistolam intra triginta dierum spacium nostram non curassent constitutionem perficere: post triginta dies a Missarum solemnijs celebrandis (quæ eis fortiter interdiximus) penitus cessarent, quousque nostris definitionibus perfectam obedientiam demonstrarent. Vnde, frater charissime, quia causam tuam sine examine dimittere non possumus, ne præiudicium districtioni Ecclesiasticæ facere videremur; rursumq.
C quoniam sine præsentia nostra, ne forte iniuste lædaris, in aliorum iudicio causam tuam discuti ac definiri dubitamus: stude quantum potes, vt cum tibi Rex & Episcopi, quemadmodum statuimus, licentiam dederint Romam properandi: mox vtcumque venire non differas. Quoniam si huc tibi veniendi non tribuerint facultatem: tunc idipsum nobis indicare studeto. Verum quantum audes, quibus potes, & quo modo potes Apostolicam Sedem appellare, & hanc audire velle, manifestare non cesses, si tamen te iniuste læsum nosti, & bonam te habere causam per Dei gratiam arbitraris; quoniam nos diuina clementia solatiante, nullatenus te in finem obliuioni tradi, vita comite, patiemur. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. Data quarto kalendas Maias. Ind. xij.]

At quid post hæc? Multum fuit eidem Nicolao cum eisdem Episcopis Caroli Re-
D gis fauore pollentibus concertandum, vixq. tandem coacti paruere. Hoc siquidem anno Episcopi illi qui interfuerant Concilio Siluanectensi obedientes præceptis ipsius Nicolai Pontificis soluerunt vinculis ipsum Rhotaldum Episcopum Suessionensem, ab ipsis antea depositum, quem & commendarunt cuidam Episcopo eius familiari, deq. ea re litteras scripserunt ad Romanum Pontificem tum Hincmarus tum idem Carolus Rex Francorum, cognomento Caluus, dederuntq. eas Guidoni diacono Romam ea de causa misso. Constant hæc quidem ex Nicolai ipsius litteris hoc anno datis ad Rhotaldum e carcere liberatum, [b] quibus & eum monuit, vt si causæ iustæ confideret, ad eam Romæ dicendam accurreret, alioqui si diffideret, aduersarijs cederet, nec se vel alios frustra fatigaret. Porro tam Carolus quam Hincmarus suis sunt polliciti litteris Nicolao se missuros Rhotaldum Romam, vt ex dictis Nicolai ad eum datis
E litteris constat. Verum tantum abest vt id præstiterint, vt Hincmarus eum sæpe iter parantem retinuerit, nec eum siuerit proficisci, adeo vt opus fuerit ipsi Nicolao peremptorium terminum Romæ eum sistendi præscribere ad kalendas Maias anni huius, vt demonstrant litteræ ipsius Nicolai [c] redditæ ad Hincmarum.

ROTHALDVS DIMISSVS SED VENIRE ROMAM IMPEDITVS.

[b] *Nicol. ep. 34.*

[c] *Nicol. ep. 37.*

Sed primū agamus de Caroli Regis litteris: illis enim ipse significauit, infenso se in Rhotaldū animo esse, rogauitq. ob id ipsum Pontificem, ne eius susciperet patrociniū. quo etiā argumento & Caroli coniunx Regina Hermentrudis ad eumdem Pontificem litteras dedit, rogans pariter vt in ea causa Regi consentiens esse deberet. Reddidit autem ad vtrumque litteras Nicolaus, ad Carolum scilicet, quibus cum eius commendet humilitatē, rogat in primis vt indignationem aduersus Rhotaldum animo conceptā diuq. nutritam abijciat, atque erga eum se placatum exhibeat, profecturoq. Romam cum necessarijs subsidijs comitetur. est epistolæ huius exordium: [d] Cum nos tantæ hu-

[d] *Nicol. ep. 35.*

milita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

militatis, &c.] quam autem ad Reginam scripsit, breuior ipsa sic se habet[a]. A

[a] Nicol. ep. 36.

NICOLAI EPI ST. AD REGINAM HERMENTRVDEM DE RHOTALDO.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilectæ Hermentrudi gloriosæ Reginæ. Litteras dilectionis vestræ, filia charissima, vt glorioſum Regem Carolum virum vestrum, nostrum autem dilectum filium, in causa Rothaldi Episcopi exaudiamus, nos hortantes: ecce nunc secundo susscepimus. Pro qua re, mihi crede, multum anxiamur, multumq. vndique coarctamur; quoniam nec nos possumus vobis, vt nobiscum de illo vnum sentiatis, idipsumq. velitis, suadere; nec rursum causa talis est, quod sine offensione Dei valeamus * vtcumque postponere. Verum, filia (vt cum charitate vestra dicam) si oporteat obedire Deo magis quam hominibus, ipsa potius iudica. Nos autem causam Rothaldi in virtute Dei non patiemur, vita comite, indiscussam relinqui, præterquam si ante idem venerabilis vir pristino fuerit honori & dignitati redditus, quando coram nostra speciali præsentia discernenda causa ipsius fuerit præ- B sentata. Quis, rogo, in toto orbe Regni vestri læsus aut lædendus clamaret vmquam ad sublimitatem vestram, cuius vos vocem postponeretis, & non magis vltione districta ipsius iniurias vindicaretis: & nos quodammodo hortari videmini, vt vocem [b] sanguinis fratris nostri non exaudiamus? Aut quomodo obturabimus aures ad clamores illius, cum vehementer paueamus, ne nostra ob hoc fiat oratio execrabilis, clamemusq. (sicut scriptum est) & non exaudiamur? Certe pro solicitudine quam circa Ecclesiam Domini retinemus vniuersam, & pro speciali, quam circa cunctos fratres nostros principaliter habemus, etsi numquam vocasset eam, a nobis summa diligentia quæri, & competenti debuerat studio adiuuari.

*f. vtrumque

[b] Gen. 4.

IN GRATIAM REGVM NON LABEFACTANDA ECCL. ROMANAE PRIVILEGIA.

Quod autem scripsistis, quia si exaudiamus filium nostrum, non detrimentum, sed augmentum priuilegijs Ecclesiæ nostræ generetur: nos certissime credimus, quia C priuilegia sanctæ Romanæ Ecclesiæ nullum possunt sustinere detrimentum; nec plantatio quam cælestis Pater plantauit, eradicari; nec fundamenta quæ summus posuit Architectus, queant quibuslibet & quantislibet fluctuationibus amoueri. Verumtamen, charissima filia, magnum manet periculum tam eos qui sua desidia ea minui aliquo modo sinunt, quam eos qui sua præsumptione illa violare contendunt. De exaudiendo vero, & non exaudiendo filio nostro Carolo coniuge vestro per Guidonem venerabilem idoneam vobis (vt remur) misimus rationem. Verum nos quidquid admonendo, vel hortando, vel etiam increpando mittimus ad eius & dilectorum illius salutem, atque ad Regni ipsius incolumitatem proficere non dubitamus, immo, Deo auctore, omnino confidimus. Incolumem serenitatem vestram diuina conseruet Maiestas.] hæc ad Reginam Nicolaus, a nobis hic descripta, & in exemplum sunt D posita, quomodo pro Episcopis aduersus Reges constantes & inflexibiles debeant stare Pontifices, cum iustitia eosdem comitetur.

Sed videamus quæ hoc eodē anno idem Pōtifex Nicolaus scripserit ad ipsum Hincmarum Rhemensem Episcopum horum omnium malorum auctorem, cum sistendi Rothaldum Romæ ad certam diem, terminum statuit peremptorium. Incipit epistola: [c] Ad fraternitatem tuam.] & paulopost: Miramur præterea, & æquanimiter ferre non possumus, cur Apostolica nostra monita iam totiens pro confratre nostro Rhotaldo Episcopo vilipendens, spernere non recuses: de quo non solum ter, sed & quater charitati tuæ, vt * recuperaretur, direximus; & ad vltimum statuimus, vt aut honori pristino redderetur, aut kalendis Maij, istius duodecimæ Indictionis Apostolatui nostro cum Legatis tuis repræsentaretur. Quod non tantum fieri renuisti, sed E etiam cum ipse venire vellet, iterq. iam cœptum haberet, non est permissus: sed potius coactus retro reuersus est. In quo datur intelligi, vt fraternitas tua ad hunc casum promptus existere possit, quando & Apostolica præceptio ad iniuriam beati Petri Apostoli illis in partibus non obseruatur, & a te spernitur & violatur. Si vero erga Apostolicā charitatem nostram beneuolentia tua haberetur: saltem cur in veniendo idem Rhotaldus fuerit impeditus, nobis significasses. Recognosce ergo atque considera, quia bene agere minime probaris, cum constet, Domino annuente, prædictam Rhotaldi causam in finem indiscussam nequaquā dimittere, sed pro viribus, eo quod ad Sedem Apostolicam appellauerit, ad veri examinis producere nos velle æquitatē. Tu vero frater charissime, omnem inobedientiam depone; & tam per te, quam per filium nostrum Carolum glorioſum Regem eumdem Episcopum, quem a nobis exaudien-

[c] Nicol. ep. 37.

* al. reciperetur

HINCMARI PERTINACIA ITERVM REDARGVTA.

audiendum venire iubemus, iterumq. præcipimus, ad Apostolicā B. Petri Sedem, cuius mēbra esse probamini, cū Missis tuis quantocyus dirigere studeas, si tuam charitatē in integritate firmissimæ petræ desideras collocare, vbi Christus domū suā fundauit, &c.]

His Hincmarus acceptis litteris & arctatus iussionibus Apostolicis, ex parte paruit, ex parte vero adhuc perstitit inobediens. mala mens interdum vi flecti, sed dirigi omnino non potest. Etenim siuit Rothaldum Episcopum liberum venire Romam, sed noluit ex præcepto Pontificis suos Legatos mittere, qui aduersus eum causam prosequi possent. Porro aduentum Rothaldi Romam contigisse hoc eodem anno mense Iunio, inde certum ducimus argumentum, quod Nicolaus in ijs quas scripsit mense Ianuarij anni sequentis, octo numerat menses ab aduentu ipsius in Vrbem.

DE RESTITVTIONE ROTHALDI EPISCOPI.

Cum vero iam octo menses agerentur, ex quo Rothaldus Romam veniens expecta- B ret accusatores, nec aliquis esset omnino qui pro Hincmaro & vniuerso illo Concilio quod eum deposuerat, prosecuturus causam præsens adesset, Nicolaus Pontifex haud diutius passus est, contumacia aduersariorum traduci Romanæ Ecclesiæ maiestatem: quamobrem ex sacrorum præscripto Canonum ad Rothaldi restitutionem iudicium præparauit. Quomodo autem id exorsus sit, atque prosequutus fuerit vsque ad finē, ex Anastasio Bibliothecario audiamus, qui præsens aderat, ait enim: Veniente Rothaldo huc Romanam, secundū mandatum beati Papæ, ad Vrbem, & per * nouem circiter menses hic cōmorante, numquam penitus ex accusantium parte quispiam affuit, qui coram summo Præsule cum eodem Rothaldo contenderet, aut illum accusaret. Tunc in die Vigiliarum Natiuitatis Domini nostri IESV Christi, quo secundum olitanam cōsuetudinem huius Apostolicæ Sedis Præsul cum Clero & populo in basilica Dei Genitricis Ad præsepe Missarū officia celebrare cōsueuit: istuc conueniens cū omnibus Papa C benignus, fecit in ambone publice de Rothaldo sermonem, significans qualiter Sedem Apostolicam appellans depositus fuerit, & in conspectu suo nullus per tot menses accusationi occurrerit. Denique consentiente sibi Episcoporum, presbyterorū, & diaconorum, omniumq. conuentu, decreuit, vt dignus esset idem Rothaldus indui sacerdotalibus indumentis, qui a nemine per tot menses accusabatur, & ad Sedis Apostolicæ iudiciū proclamabat, ne honore suo priuaretur. Ibi vestitus est Episcopali Rothaldus indumento, omni tempore se pollicens suis infestatoribus respōsurum.] hactenus de anni huius rebus gestis in causa Rothaldi Anastasius. Quomodo autē post hæc conuocata Synodo plenior facta sit restitutio anno sequēti, ex eodē auctore, suo loco dicetur.

* al. VIII.

Sed iam videamus quæ Lotharius Rex litteris Nicolai Papæ exagitatus ad Pontifi- D cē ipsum rescripserit: licuit eas habere ex codice Treuirensi, quæ ab eo tēpore quo sunt datæ, nusquam editæ, nusquā visæ iacuere carie situq. consumptæ. quæ sic se habent.

PVRGATORIA QVA MEMBRA TIM RESPONDET NICOLAI LITTERIS.

Sanctissimo & perbeatissimo summo Pontifici & vniuersali Papæ Nicolao Hlotharius diuina præueniente clementia Rex, & deuotus filius, ac semel prælibatæ filiationis feruentissimus ac fidelissimus persecutor, summæ felicitatis, & præsentis prosperitatis pacem & gloriam.

Deferente mansuetudinis nostræ Legato vestræ sanctitatis apices, dudum excepimus, quos vti dignū erat cum omni reuerentia gratantes relegimus, & quasi monita spiritalis patris dulciter atque inhiāter hausimus. Sed quod in prima fronte significastis perfectæ correctionis, atque propositæ salutis nostræ per nostras litteras vos indicia præstolasse, per quæ certissime scire potuissetis nullū valere in mente vestra remanere de retento inter nos sinistræ suspicionis fuco vestigium, & vt e medio remoto, E quod ipsam suspicionē gignebat, nil supereſſet, quod vobis in posterū laborem, aut nostræ animæ detrimentū generare quoquo modo potuisset. Ad hæc nobis respōdere sufficiat, quod omnem sinistrā suspicionem funditus nos remouere semper parati fuimus, cū nostram præsentiā pene in omnibus nostræ serenitatis apicibus, vestro desiderabili conspectui directis præsentandā, & veraciter examinandam obtulimus. Et quāuis nullus prædecessorū nostrorum, vt recolimus, pro talibus, de quibus nos irremediabiliter calumniamur, tam longinquū expetierit iudicium: nos humiliter ac patienter propter amorem Dei, & reuerentiā Apostolorum Principis, longam sufferentiā, iuxta quod ipse docuit, habere decreuimus: qualiter autē vitare possimus sinistræ suspicionis, & falsæ opinionis næuū maligna nostrorum æmulorum cupiditate inuentum, penitus ignoramus. Præsertim cū suspicio sit semper incerta, & veridico testimonio egeat quo certitudinis nomen obtineat. quippe in vestra præsentia, vt prætulimus, nostrā mansuetudinē

CVRAM APOSTOLICAM CEV SVSPICIOSAM AMOLITVR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

exhibere parati fuimus,ſperantes veriori experientia probandum potius,quã de incer- A
tis aut dubijs iudicandũ. Sed vt ſequentia apicum demonſtrant, ſi nutu veſtro quandoq. ad Limina Apoſtolica profecti fuerimus,vos nolle,ſicut ipſi poſtulauimus,vt inimici noſtri nobiſcũ veniant, ne forte greſſus noſtri eorum aſtutijs improuide ſupplantentur.Et quod ſunt inuiſibiles,& non tã corporibus quam animabus inſidiari conantur. Quod enim de inuiſibilibus & incorporeis inimicis vobis interpretari placuit,hoc totũ nos de corporalibus æmulis intelleximus, qui inſtinctu diaboli, auidiſſima cupiditate illecti noſtrã apud vos non ceſſant lædere manſuetudinem.Et quidẽ de inuiſibilibus hoſtibus Dei omnipotentis triũphus eſt imprecandus,& bonorum hominũ ſupplices preces expetendæ. Nam prudentiſſima ſanxit antiquitas,vt accuſatus,& accuſator electorũ iudicum aſpectibus præſententur,quia digna ratione colligitur numquã perfecte abſentis accuſari perſonam. Quod vero veſtra pia paternitas innuit, quia pro- B
cedente tempore operatione diabolica morbum regium non minui, ſed creſcere comperiens erga curationem illius deſes inueniri noluit,veſtræ ſanctæ circumſpectionis,& cælitus vobis cõmiſſæ ſolicitudinis affectum prudenter eructant. Sed nos illo auxiliante, qui venit quærere & ſaluũ facere quod perierat,pro viribus quidquid in nobis curandum inuenerimus,ſalubri conſilio,& ſacerdotali antidoto mederi procurabimus.

PROFITETVR PONTIFICIAE MAIESTATIS TERRORE M FERRE SE NON POSSE.

Denique almifluo Apoſtolatui veſtro dudum ſcripſimus, quod quaſi de paradiſiaco ſacratiſſimi veſtri pectoris fonte ſalutis noſtræ pocula haurire deſideramus. Sed vt vere fateamur,non modice purũ in veſtra fidelitate noſtri cordis intuitum,& humanæ condicionis aciẽ obnubilat,quod fulgureo veſtri Pontificij iubare nos non ſolũ illuſtrari,verum etiam crebro terreri placuit. Vnde attonita noſtra manſuetudo,vix tanti fulminis radios ferre valuit,noſtræ tamen ſalutis monita auidiſsime excepit,atque abun- C
dantiſſime amplexata eſt. Recolat,oro,veſtra Deo digna paternitas vaticiniũ Prophetæ clamantis: [a] Calamũ quaſſatum non conteret,& linum fumigans nõ extinguet.Igitur ſcripta beatitudinis veſtræ multiplicia,& vt credimus,Spiritu Dei condita relegentes, de theſauro veri patrisfamilias, noua, & vetera vberrime proceſſiſſe perſentimus; quæ & zelo Dei feruent,& curã animarum modis omnibus redolent; vbi inſertum dignoſcitur: Miſſos autem noſtros, fili, quomodo tractauiſti, aut quomodo in aduentu ipſorum B.Petri reuerentiã,a cuius Sede profecti fuerant,præ oculis habuiſti, quandoquidem priores tuæ fauere intentioni diuerſis argumentis feciſti,vt iniunctæ ſibi legationis non executores,ſed impugnatores inuenti ſint, & non bene tractati ſint, qui inpræuaricationis barathrũ ſunt demerſi. Ad hæc nos fatemur,quia Miſſos veſtræ paternitatis priores,atque poſteriorẽ,ſi non per omnia vt debuimus, pro opportunitate ta- D
men tẽporis,quantum potuimus,benigne tractari decreuimus; quod in præuaricationis barathrum ſint demerſi,nos ignoramus. Ordinem quippe rei,de qua agebatur,illis per omnia abundantiſſime,& veraciter replicantes, & ad liquidum exponentes, regij apicis culmen vltra modum prædeceſſorum noſtrorũ humiliter ac benigne ſubmiſimus,& propter reuerentiam SS Apoſtolorum,veſtræq. Sedis ſanctæ auctoritatem,iuſſis illorum paruimus,immo veſtris ſtuduimus obtemperare edictis. Illi autẽ, neſcimus quo pacto, noſtræ calumniæ terminũ dilatare potius ad diſpendium atque detrimentum Regni noſtri decreuerunt,quã audito veritatis teſtimonio aurẽ aliquoties accommodare. Admodum quippe noſtram Remp.toties repetita perturbat calumnia, & dũ nos fines Regni noſtri paganorum agmina, pugnante pro nobis Chriſti dextera, conterendo dilatare debueramus, crebrius fit, quod Chriſtiana religio pro minori & mi- E
nus vtili negotio, maxima atque importabilia diſpendia patiatur.

QVERELAE NICOLAI PAPAE REPETVNTVR.

VELPAM TRANSFERT AD ACTORES DISSIMVLATA CAVSA.

De noſtris igitur accuſatoribus,& inimicis luculenter reſcribentes,qui penes vos famã noſtrã acriter & mendoſe læſere, ſuper malignos ſpiritus interpretari libuit, quorũ caput [b] Accuſator fratrũ appellatur.Sed huius capitis membra,teſtante Scriptura,omnes credimus eſſe iniquos,mortali adhuc carne circũdatos. Etſi iniquorũ caput creatorem omnium aggredi tentando nõ metuit: mirandũ non eſt ſi noſtra fragilitas eumdẽ cũ membris ſuis infeſtũ patitur inimicũ & hoſtem.Veſtræ ſiquidẽ ſanctiſſimæ pollicitationis gratiſſimũ atque chariſſimum nobis munus extitit, quod nullum regiæ dignitatis & nominis cõſimilem præferre,aut præponere noſtræ manſuetudini decernatis,niſi illũ in cuius manu ſunt omnes poteſtates,& omnia iura Regnorum, & germanum noſtrũ Auguſtiſſimũ Imperatorem.Pro quibus omnibus in obſequio reuerendæ Sedis veſtræ alacriores ac fideliores eſſe omnimodis deſideramus. Porro illi, qui eſt Rex Regũ, & Domi-

a Iſai.41.

b Apoc.12.

A & Dominus dominantium, & princeps paſtorum omnium, noſtræ regiæ dignitatis iudicium ſpecialiter committimus,in cuius manu ſunt,& nos & tempora noſtra,& nõ eſt poteſtas niſi ab ipſo. Veſtram vero Deo dignam paternitatem, atque angelicam ſanctimoniam,more prædeceſſorum noſtrorum Catholicorum Principum modis omnibus veneramur,in omnibus diligimus,& per omnia exaltare & ſublimare parati ſumus.] hæc ad Nicolaum Lotharius ex eodem codice Treuirenſi.

Cumq. hoc eodem anno,qui Romæ damnati fuerant anno ſuperiori Theutgaudus & Guntharius, in Gallias peruenisſent, & audiſſet in Concilio, ore Pontificis Romæ ambos damnatos eſſe,Guntharium ſcilicet Colonienſem,& Theutgaudum Treuirenſem Archiepiſcopos,fungentes ſuo nomine legatione,ægro animo tulit,reſcribensq. ad ipſum Nicolaum Pontificem,queritur,quod Carolo Regi aduerſario ſuo, ſuiq. Regni
B cupido nimis aures præſtet,& fidem adhibeat. Addit ad poſtremum de Theutgaudo, quod obediens ipſi Pontifici, numquam auſus ſit Miſſam celebrare: pro quo veniam petit. Ipſæ autem Lotharij litteræ hoc argumento conſcriptæ ſic ſe habent ex codice Treuirenſi depromptæ, hactenus numquam editæ.

Domino vere beatiſſimo & ſanctiſſimo totius ſanctæ Dei Eccleſiæ ſummo Pontifici, & vniuerſali Papæ Nicolao,Hlotharius diuina præueniente clementia Rex ſummæ felicitatis, ac præſentis proſperitatis . . . . & gloriam.

STVDIVM HLOTHARII ERGA S. A.

Poſtquam nobis diuina dignatio ſua gratuita clementia Regni gubernacula commiſit,more prædeceſſorum noſtrorũ Chriſtianiſſimorum Regũ,ſemper & in omnibus ſublimandam B.Petri Apoſtolorum principis Sedem,vt dignum eſt, reuerenter dilexi-
C mus,atque inſtanter,quantum in nobis, illam exaltare parati ſumus, deq. veſtro tamquã ſummo ſpiritalis patris regimine,ſemper ſalubria haurire cupientes,veritatis voce vobis dictum recolimus:[a] Petre amas me,paſce oues meas. Et per Prophetã: [b] Ego paſcam oues meas,dicit Dominus Deus;quod perierat requiram, & quod abiectum fuerat,reducam,& quod confractum erat alligabo,& quod infirmũ conſolidabo. Admodum quippe deſideramus citius vobis noſtrã exhibere præſentiam, vt illud veriori experiẽtia implere poſſitis,quod idem Propheta poſt pauca ſubintulit: Et iudicabo illas in iudicio,& iuſtitia. Reuera ſereniſſimum,ac deuotiſſimum circa piam paternitatem EXPOSTVLATORIA.
veſtrã,noſtræ mentis affectum,acriter obnubilat,quod æmulorum noſtrorum falſidicis vocibus nimiũ creduli, vltra quam nobis neceſſe eſſet,in noſtra derogatione ſanctiſſimi Apoſtolatus veſtri aurem accommodatis; præſertim cum noſtra manſuetudo promptiſſima ſit omni deroganti vera & iuſta ratione reſiſtere, quod & Legati* noſtri nu- * veſtri
D per in his partibus directi vobis intimare poterant, ſi vellent, quia nos data noſtris accuſatoribus firmitate, aditum veniendi conceſſimus, & rationabilem ſatisfactionem tamquã in veſtra præſentia ex veſtro latere directis,explere parati fuimus, nihil noſtræ regiæ dignitati fauentes, ſed quaſi vnus ex vilioribus perſonis, ſacerdotalibus monitis parentes. Hoc totum noſtri æmuli ſiniſtra interpretatione intelligentes, exarſerunt in cõcupiſcentia Regni,nobis diuina dignatione iure hereditario conceſſi: non attendentes Scripturam dicentem: [c] Domini eſt Regnum,& cuicumque voluerit dabit illud:ne- *c Dan.2.*
que Apoſtolum dicentem: [d] Non eſt poteſtas niſi a Deo.Illius ergo victrici dextera pro *d Rom.13.*
nobis, vti credimus,pugnante qui nouit & diripientem,& eum qui diripitur, paruipẽdimus eorum fucatas ſimultates,ſolummodo vt veſtri Pontificatus anchora in ſolidiſſimo ſanctæ Matris Eccleſiæ fundamento fixa,nobis humiliter petentibus concedere
E dignetur,quod in mandatis digito Dei ſcriptis legitur: [e] Iuſte iudica proximo tuo. *e Leuit.19.*

THEVTGAVDI ET GVNTHARII EXCOMMVNICATIONEM DEPLORAT.

Porro nos in vltimis pene Regni noſtri finibus commorantes,& erga infeſtationem paganorum laborioſas excubias ſeruantes diſcurrentium relatione cõperimus,Theutgaudum Treuirenſem,& Guntharium Agrippinenſem a veſtra auctoritate excõmunicatos,atque oris proprij teſtimonio canonice damnatos:quod nos non ſine graui mœrore haurientes, decreuimus longanimiter ac patienter ferre nũtiata,& vt olim in pluribus actum eſt, reſtitutionis ſpem habere, & pie refricatis, ac retractatis omnibus locum rationabilis miſericordiæ a veſtra largitate præſtolari. Interea accidit nobis noſſe, quod Guntharius Miſſarum ſolemnia antequam ad nos perueniret, celebrare non me- GVNTHARII TEMERITAS ACCVSATVR.
tuit, & iuxta præcedentem conſuetudinem, Epiſcopale chriſma conficere, & Spiritum paracletum tradere præſumpſit, quod nos ſatis ægre tulimus, & vt hoc non fieret tamquam mortiferum venenum modis omnibus abominamur. Illo autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad nos veniente, eius Missam audire noluimus, nec in aliquo illi communicare A
ratum duximus, & iuxta Veritatis vocem, quasi scandalizantem oculum a nobis * inhærere maculam disponimus; quousque sanctissimi Apostolatus vestri finitiuam
sententiam de illo rescire valeamus. Epistolam quoque a vestra sanctitate Episcopis diœceseos directam illi transmisimus, vt ibidem canonicas, atque Apostolicas sanctiones liquido cognoscens, videat quid in posterum illi agendum sit.

* inhibere

TREVTGAVDI COMMENDATIO.

De cetero veraciter ac sinceriter vestra paternitas nouerit, quod Theutgaudus simplicissimus atque innocentissimus vir, vestram humiliter ferens censurã, in nullo de sacro ministerio contingere præsumpsit, magis eligẽs dehonorationem præsentialiter in oculis hominum pati, quam per inobedientiam ab illius membris secerni, qui caput est humilium, suisq. discipulis ait: [a] Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Ipse enim, qui superbis resistit, & gratiam præstat humilibus, poterit illũ, si innocens est, de supernis misericorditer respicere. Enimuero Legatis nostris Theutgaudo, & Gũthario nihil tale * aliquid in sua legatione fari præcepimus, vnde damnationis notam incurrerent. Sed nec de Engiltrude vxore Bosonis aliquod præiudicium ferre debemus, aut volumus; quam nos comperto, quod anathematis vinculo esset innodata, Gunthario, quia non in sua parochia erat, commendauimus, monentes, vt de illa suum ministerium faceret, immo illam ex omnibus Regni nostri finibus eliminandam censuimus. Legati enim vestri illam postmodũ requirentes, atque in medio statuentes, nos ignoramus quem finem causæ ipsius imposuerint. Episcopi vero diœceseos Treuirensis Metropolis, & Agrippinæ Coloniæ, nec complices damnatorum, nec fautores vitiorum, nec in aliquo Apostolicorum decretorum contemptores, vel canonicorum dogmatum violatores esse probabuntur, sed sanæ atque Catholicæ Fidei, ac veri Dei cultores. Igitur propter Deum, sanctam & indiuiduã Trinitatem humiliter petimus, vt facile criminosos ad causationem nostrã nullatenus admittatis: neque, vt Apostolus docet, omni spiritui credatis, sed probate si ex Deo sit, quia parati sumus, si ratio dictauerit, per nosmetipsos polire, quod æmulorũ inuidia fingit * accidia. Omnipotens Deus sanctissimũ Præsulatus vestri apicẽ æquitatis lance moderatũ diu incolumem custodiat. Amen.] hæc Lotharius, vbi in Gallias Theutgaudus ad Lotharium est reuersus, qui legatione functus fuerat pro eo Romæ ad Nicolaũ.

a *Matt.* 11.

B

*

SVFFRAGANEOS PVRGAT TREVIR. ET COLONIAE METROPOL.

C

*

In veteri autem Chronico rerum Francorũ a Pithœo edito de Gunthario hoc anno ista leguntur: Gunthárius Coloniæ ciuitatis Episcopus pœnitentia ductus, quod cõtra domnum Apostolicum iniustæ rationis contentionem inchoauerat: reconciliationis suæ & emendationis gratia, Romam profectus, in præsentiam domni Apostolici venit, D
sed veniam minime consecutus est.] illam videlicet per quam peteret restitui ad Episcopatum, e quo sententia synodali depositus fuit; indignum iudicans Nicolaus Papa, vt tot facinorum reus homo, vix dignus qui pœnitens laica cõmunione impertiri deberet, etiam pristinum consequeretur, a quo iustissime fuerat deiectus, honorem.

Inter tot autẽ naufragia Episcoporum, & dissensiones eorum magna enituit fides erga Apostolicã Sedem Archiepiscopi Arelatensis. Reperitur enim, quod hoc eodem anno Rotlandus Archiepiscopus Arelatensis memor antiquorum temporum, quibus ante omnes Galliarũ Episcopos Archiepiscopi Arelatensis speciali prærogatiua ab Apostolica Sede honore decoratus esset, cũ illi in primis vices suas Romani Pontifices credere consueuerint, & plerisque aliis præ ceteris priuilegijs insignire (quod & superioribus Tomis sparsim est demonstratum) prædecessorum suorum inhærere vestigijs satius iudicauit, quam ferri aliorum Francorum Episcoporum priuatis studijs in diuersa. Sicq. scribens ad ipsum Nicolaum Pontificem laudat in primis quæ ab ipso decreta essent aduersus sacrorum Canonum contemptores, pollicens se inhæsurũ semper sanctæ Apostolicæ Sedis decretis. ad quem Nicolaus istam hactenus numquam editam rescripsit epistolam acceptam ex codice Antonij Augustini superius sæpe citato.

D

Nicolaus Episcopus Rotlando Archiepiscopo Arelatensi.

Suscepti sanctitatis tuæ litteris, totis humilitatis dono refertis, cunctarumq. virtutũ floribus redimitis; multiplices gratiarum cultus omnium bonorũ auctori rependimus; tuamq. a multis retro temporibus erga Sedem Apostolicã agnitam deuotionem plurimum commendamus, atque vt in hoc salubri proposito perseueres, fraternitatem tuam obnixius adhortamur. Sincerum sanctæ conuersationis pedem, quo tendere debeas

A beas perspicacius cognoscere poteris, & superuenientia prauorum iacula præuidere & declinare liberius, reuelante Domino, præualebis, si in Apostolicæ Sedis petra, more maiorum, præsidium tuum locaueris, eiusq. Fidei doctrinis vel decretis arctius inhærere contenderis: quam ille sua sacrauit sessione, quem Dominus eius Christus Ecclesijs suis voluit primum & speciale retinere fastigium, quin & cælestis atrij delegit summũ constituere ianitorem. quod iam beatitudinem tuam strenue persequentem, debitis attollimus omnino præconijs non solum in hoc, verum etiam in eo, quod Apostolatũ nostrum ad perseuerantiam cohortaris. In quo enim tam manifeste nostrarum sanctionum & decretorum ostendere te poteris esse custodem, quam in eo quod & nostram quoque soliditatem supra firmam petram fundatam, vt in his perseueret, studiosius animare procuras?

B Quod autem deprecatur tua fraternitas, vt scrutemur quales prædecessores nostri circa prædecessores tuos antiquitus fuerint; & postulas vt liceat tibi rescripto cognoscere, vtrũ fidenter crebro litteris vel Legatis nos audeas frequentare, & quæque congruentia temporibus opportunis suggerere: sciat beatitudo tua, nos bene cognoscere, quòd prædecessores mei inter alia honoris beneficia prædecessores tuos adeo dilexerint, vt eis vices suas in illis partibus retinere consenserint, quemadmodũ Quinta refert sancta & vniuersalis Synodus. Tu vero si promissa tuæ dilectionis perfeceris, & nobis cõsentiendo, contra prauos quosque vel circa molestos nobis hærere contenderis, & a decretis nostris deuiare refugeris: noueris te deinde Apostolatus nostri clypeo protegendum, & charitatis ac pietatis brachijs, modis omnibus complectendum; sanctam quoque Ecclesiam diuinitus tibi creditam nostra solicitudine & vigilantia, auctore
C Deo, per amplius & perfectius augmentandam. Mittere autem nobis Legatos vel litteras tanto libere debetis, quanto charitas, qua circa sanctitatem tuam flagramus, (quam latum mandatum Psalmographus nuncupat) intra sinum amplitudinis suæ omnes recipit, omnes fouet, & protegit proximos suos; quia iuxta [a] Apostolum Paulum benigna est, & omnia suffert. Verum a charitate tua vnum hoc necessario postulamus, scilicet vt cum aliquem ad Apostolicam Sedem miseris, studeat eum tua monere fraternitas, quatenus in redeundo non vsquequaque festinus appareat; eo quod omnium Ecclesiarum Dei (sicut ipse nosti) cura constringimur. & cum vndique ad Sedem Apostolicam multi diuersa quærentes confluant: efficimur tardi ad singulos, dum volumus benignitatem & dapsilitatem spargere per diuersos. Illud autem valde placuit, vnde etiam immenso tripudio exultauimus, scilicet, quoniam ab Apo-
D stolatu nostro scisciatari quid tua sanctitas sequi debuisset, prudẽtissime decreuisti. Verum quamuis multa sint quæ tibi mittere possemus: interim tamen quæ in alia nostri Apostolatus epistola beatitudini tuæ intimamus, solum tuæ solertiæ sint peruigili cura sectanda, præcipuoq. studio peragenda. si quid deest circa nos, circa Sedem B. Petri, non est aliud signum deuotionis tuæ quam polliceris, nisi obtemperantia & consummatio decretorum & definitionum nostrarum, qui licet indigni, per abundantiam tamen gratiæ, ipsius Vicarij sumus. Dat. mense Maij, die xij. Indict. xij.] hæc Nicolaus.

a 1. Cor. 13.

Iam vero quod simus in fine anni huius, quæ fuerint diuersis Ecclesijs ab eodem Põtifice sacra dona oblata, & in Ecclesiarum restaurationes collata, & alia ad cultum diuinum spectantia ab eodem exhibita his ipsis temporibus ex Anastasio hic reddamus.

STRVCTVRAE SACRORVM LOCORVM A NICOLAO FACTAE.

Renouauit (inquit) in basilica Dei Genitricis Mariæ quæ dicitur Cosmedin, Secreta-
E rium; ibiq. pulchri decoris fecit triclinium cum caminatis ad honorem & decorem eius. Pari modo iuxta idem Secretarium porticum renouans, illic cõstruxit atque ædificauit Oratorium in honorem S. Nicolai, & plura dona ibi contulit almus Pontifex. Renouauit etiam ipse pastor benignus cœmeterium S. Felicis martyris in via Portuensis necnon & cœmeterium eadem via ad Vrsum Pileatum, vbi corpora SS. martyrum Abdon & Sennen requieuerunt, iam in ruinis positum, pulchro ac miro restaurauit honore. Via autem Appia in cœmeterio S. Christi martyris Sebastiani in Catacumba, vbi Apostolorum corpora iacuere, quod multis annis ruerat, meliori illud fabrica renouans, monasterium fecit, & monachos sub Abbatis regimine, vndecumque potuit aggregauit, victuiq. necessaria dari, & stipendia ministrari præcepit.

Huius igitur tempore cum multi ad sanctitatis eius nomen accurrerent: quidam de Anglorum gente Romã venere. Qui in Oratorio B. Gregorij Papæ & Confessoris Chri

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti intra sacram Pontificis Apostolorum ædem constructo vnam tabulam argenteam A
posuere habentem libras..... Prædictus itidem clementissimus Pontifex in Ecclesia
cælestis Regni clauigeri beatissimi Petri Apostoli vela numero quinque de fundato,
quæ ad decorem ipsius basilicæ sursum in trabibus intra tantæ ædis vestibulum appē-
duntur ornata in circuitu holoserico optimo fecit, & pro æternæ vitæ contulit palma.

CONSVLTATIONES FREQVENTES AD NICOLAVM PAPAM.

Huius beatissimi temporibus Præsulis tot tantæq. diuersarum prouinciarum, cognita
luce clarius doctrina præclari dogmatis eius, ad Sedem Apostolicam consultationes
directæ sunt, quantas numquam penitus reminiscitur a priscis temporibus peruenisse.
Qui præfatus Pōtifex sacri verbi pabulo vbertim singulos reficiebat, tradens eis præce-
pta, iuraq. mystica, beatificis illos institutis satiabat, docebat, & ad propria benedictos
& eruditos remittebat. Tamen quidquid quoquo modo perperā fieri cognoscebat, ar-
guebat, super aliquos Dei tantū respectu corrigere illud malens, grauibus lamentis & B
orationibus infinitis rogabat, vt Dominus omnipotens per suā clementiam tale quid
tamquam non esset, bonis ac præcipuis immutaret exemplis.

SARDI COHIBENTVR AB INCESTIS NVPTIIS.

Sicuti veniente de insula Sardiniæ relatione (quod etiam per domesticos suos gene-
re Sardos cognouit) huiusce modi verbis ei relatum fuit, quod iudices ipsius Insulæ cū
populo gubernationibus suis subiecto cum proximis ac sanguinis sui propinquis ince-
stas & illicitas contrallerent copulas, velut temporibus domni Gregorij IV. Papæ fa-
cere consueuerant. Tunc mellifluos & præuaricantibus, a sancto Spiritu doctus, terri-
biles suæ prædicationis, quæ in vniuerso micabat orbe, componens apices, Missos etiā
strenuos, Paulum Populoniensem Episcopum, & Saxum venerabilem monasterij Ioā-
nis & Pauli Abbatem accersens, misit illuc, vt eamdem gentem Sardorum a tanto re-
uocarent errore. Quibus euntibus, valde quosdam ex ijs aduersus disciplinæ moni- C
ta reperere contendentes. Verumtamen secundum præceptionis summi Præsulis au-
ctoritatem Sardos excommunicauere & anathematizauere; adiuuere quousque
malum incestarum effugerent copularum, pœnitentiæ medicamina requirentes, sicut
in epistolis, quas ijdem Legati in Sardiniam deportarunt, regesto ipsius Præsulis con-
tinetur insertis. Et sic Romam post affluentes prædicationes datas reuersi sunt.] huc-
usque Anastasius, subijciens quæ vltimo loco anni huius in causa Rothaldi Romæ
sunt facta, a nobis antea enarrata.

IESV CHRISTI ANNVS 865. NICOLAI PAP. ANNVS 8. LVDOVICI II. IMP. 10. MICHAEL. III. IMP. 24. D

RHOTALDI PLENIOR RESTITVTIO.

CHRISTI Redemptoris annus agitur octingentesimus sexagesimusquintus Indi-
ctione decimatertia; quo mense Februarij Romæ Synodus celebratur, in qua, lata
sententia, inter alia Rhotaldus Suessionensis Episcopus in suam Ecclesiam post mul-
tos labores feliciter restituitur. Quomodo autē ista se habuerint, ab Anastasio, qui ade-
rat, audiamus; ipse enim post illa quæ in Vigilijs Natalis diei Domini transacta fuisse
in Ecclesia S. Mariæ Ad præsepe tradit, quando videlicet iussus est indui sacerdotali-
bus indumentis, subijcit ista: Rursum expectatis aliquantis diebus, scilicet vsque ad
diem natalitium sanctæ virginis Agnetis, qui est duodecimo kalend. Febr. & nec sic
quisquam affuit aduersus Rhotaldum iam restitutum Episcopum aliquid altercans: E
conueniente beatissimo Præsule cum omnibus in basilicam ipsius virginis foris muros
Vrbis via Numentana, idem Rhotaldus Episcopus excusationis & promissionis suæ,
qua pollicitus fuit, se omni tempore suis accusatoribus responsurum, libellum summo
Pontifici tradidit. Qui coram cunctis audientibus iussu est Præsulis recitatus, vbi etiā
restitutionis eius forma relecta est. Et post omnium consensum in Ecclesia sanctæ
Constantiæ iuxta eamdem sanctæ virginis basilicam decreto beatissimi huius Præsu-
lis sæpedictus Rhotaldus iam restitutus Episcopus Missarum solemnia solemniter ce-
lebrauit.

SYNODVS IN VATICANO.

Sequenti vero die, congregata in domo quæ nuncupatur Leoniana, denuo Synodo,
excusatoq. ipso (sicut in libellis ab eo recognitis, duobusq. quaternionibus insertis at-
que diuerso tempore missis & oblatis, in archiuo huius Sedis repositis continetur)
Rhotal-

A Rhotaldo, ne talia sacerdotes & maxime Sedem Apostolicam appellantes vltra di-
scrimina paterentur, sicut prænotatum, est, in gradum pristinum restitutus, & ad
propriam sedem cum Apostolicis sanctionibus remissus, quatenus vestitus Episco-
palibus insulis, si prouocatus fuerit de cetero, suis accusatoribus coram Sedis Apo-
stolicæ Præsule responderet. Cum quo quippe sanctissimus & a Deo conseruandus
Præsul, tam pro restitutione illius, quam pro abolenda Regis Lotharij copula, pro pa-
ce etiam & concordia Regum Galliarum conseruanda, Arsenium Episcopum huius ARSENII LE-
almæ Vrbis Apocrisarium & Missum illuc destinauit, quatenus reformata pace, sanctæ GATIO IN
eos Ecclesiæ finibus sine refragatione coniungeret: & quædam necessaria in Galliarū GALLIAS.
Ecclesia ex Apostolica traditione statuta perageret.] hucusque Anastasius. quæ au-
tem inferius subijcit, suo loco dicentur. Porro ipse Nicolaus in epistola ad Episco-
B pos Galliarum nominat Arsenium hunc Legatum, Hortensem Episcopum [a] vbique a Nicol. ep. 26.
laudatum.

In primis autem Romæ voluit Pontifex promulgatam sententiam pro restitutio-
ne Rhotaldi his publicis innotescere Apostolicæ Sedis litteris hac ipsa inscriptio-
ne notatis. [b] b Nicol. ep. 39.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei sanctæ Catholicæ Ecclesiæ Romanæ om-
nibus Episcopis presbyteris & diaconibus & cunctæ in Christo generalitati Roma-
næ plebis.

Notum sit dilectioni vestræ, fratres mei & filij charissimi, quod quidam Gallorum PVBLICATIO
Episcopi zeli & inuidiæ diaboli facibus accensi (quia mors, sicut scriptum est, [c] per SENTENTIAE
inuidiam diaboli introiuit in orbem terrarum) huic fratri nostro Rhotaldo venerabi- RESTITVTIO-
C li viro insultantes, & per octo circiter annos, quemadmodum illum proprio priua- NIS RHOTAL
rent Episcopatu iudicio, meditati sunt. Sed cum diutissime laborantes, nihil * di- DI EPISC.
scriminis potuissent super eum inducere: nouissime mundanis potestatibus vsi, de- c Sap. 2.
positionis sententiam in eumdem, Sedem Apostolicam appellantem * immanissime * al. criminis
protulerunt, & in minutionem & abominationem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, immo * al. inanissime
beati Petri Apostolorum principis gradu proprio pulsum carcerali custodiæ manci-
parunt. Vnde istū clamantem vt se adducerent, & ad nostrum illud iudiciū, ad quod
ante depositionem & postea imprætermisse prouocauerat, cum suis Vicarijs, qui il-
lum, si valerent, accusatione digna appeterent, destinarent: plurimis epistolis eisdem
Episcopis iussimus & hortati sumus. Sed ecce dilectissimi (sicut ipsi scitis) sex * men- * al. octo mens.
sibus iam præsente Rhotaldo Romæ apud nos manente: & nobis accusatores vel Vi-
D carios eorum præstolantibus, nullus qui hunc accusaret, adesse videtur. In quo fra- d Bonif. ep. 2.
tres quid aliud datur intelligi, nisi quod S. Papa dicit Bonifacius: [d] Quia sicut qui est
innocens, vt absoluatur quærit; ita iudicium nocens subterfugit? Verum nos, Deo
auctore, beatorumq. principis Apostolorum Petri Apostoli fulti suffragio, decessō-
rum quoque nostrorum secuti vestigia, priuilegia Sedis Apostolicæ, quæ illi male
fregisse probantur, recuperare studentes, iam fatum virum, præsentem videlicet Rho-
taldum pristino gradui, pristinis officijs, ac pristino Episcopatui restituimus, & per
omnia eum talem reddimus, qualem illum fuisse constat ante excommunicationis &
depositionis sententiam in eum prolatam, vel quando Sedem Apostolicam appella-
bat, & canonice prouocabat.] hucusque publica Nicolai denuntiatio Romæ facta.

Absoluto Romæ Rhotaldo, ab ipso Nicolao plures pro ipso in Gallias litteræ scri-
E ptæ, vt reciperetur; inter alias autem famosissima est illa epistola, quam dedit ad
Episcopos Galliarum, qui questi fuerant, quod causæ Episcoporum iudicandæ in
Synodis per Coepiscopos, aduocarentur ad Apostolicam Sedem; necnon etiam suis
litteris in dubium reuocassent, num epistolæ illæ Romanorum antiquiorum Pontifi-
cum, quæ non essent insertæ in corpore Canonum, sed ab Isidoro Mercatore in colle-
ctione sua descriptæ, essent in auctoritatem sicut ceteræ accipiendæ.

Hæc autem vt planius fiant, primum quid per Canonum codicem, siue Canonum
corpus intelligi consueuit antiquitus, est declarandum, & de Isidori collectione di-
cendum quando ipsa Ecclesijs innotuerit.

Quod ad primū pertinet, certū est, quod quæ antiquior est facta Collectio epistolarū CORPVS CA-
decretaliū Romanorum Pontificum atque Canonum diuersorum Conciliorum, id sibi NONVM QVOD
nomē vendicasse, vt eiusmodi volumen, liber siue codex Canonum aut corpus Canonū OLIM FVERIT.

Universidad de Deusto
Biblioteca

diceretur, aucta accessione aliarum qui postea vixerunt Romanorum Pontificum A
epistolarum, & aliorum quæ postea sunt celebrata Canonum Conciliorum. Quæ autem antiquior & vberior apparuit Collectio epistolarum Romanorum Pontificum & Canonum diuersorum Conciliorum, fuit Cresconij, de qua suo loco superius dictum est, quæ aucta multorum Canonum & epistolarum accessione, in nomẽ illud transijt, vt liber Canonum seu corpus Canonum diceretur. Cumq. plures aliæ compilatæ fuerint Canonum Collectiones: quæ ceteris opulentior edita est ab Isidoro cognomento Mercatore, continens epistolas antiquorum Romanorum Pontificum incipiens a Clemẽte, longe recentior fuit, testante id Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, vtpote quæ non ante Carolum Magnum ab Hispania in Gallias fuisset delata per Riculfum Archiepiscopum Moguntinum. Sic enim ait in epistola ad Hincmarum [a] Laudunensem Episcopum: Sicut de libro collectarum epistolarum ab Isidoro, quem de Hispania al- B
latum Riculfus Moguntinus Episcopus in huiusmodi, sicut & in capitulis regijs studiosus obtinuit, & istas regiones ex illo repleri fecit. In cuius præfatione Isidorus dicit de Canonibus Apostolorum &c.] Qui autem ex dictis epistolis ab Isidoro primum editis collegit Capitula, eaq. intulit in libros Capitulares Regum Francorum, fuit Benedictus Leuita, qui id de se ipso testatur in præfatione quinti libri eorumdem Capitularium, qui scripsit (vt vidimus) tempore filiorum Ludouici Pij Imperatoris Ludouici, Lotharij, atque Caroli, vbi ait: Hæc vero Capitula, quæ in subsequentibus tribus libellis coadunare studuimus, in diuersis locis & in diuersis schedulis, sicut in diuersis Synodis & placitis generalibus edita erant, sparsim inuenimus, maxime autem in sanctæ Moguntiacensis metropolis Ecclesiæ Scrinio a Riculfo eiusdem sanctæ Sedis Metropolitano recondita.] merces illas nimirum (vt audisti ab Hincmaro) Isidori C
Mercatoris, per eumdem Riculfum primum illatas in Gallias ex Hispania. ne quis calumniari possit, ab Ecclesia Romana aliquid huiusmodi commentum esse.

ISIDORVS MERCATOR QVANDO VIXIT ET SCRIPSIT.

[a] *Hinc. epist. ad Hinem. Laud. Epist. c. 24. ex cod. man. scr.*

Porro eumdem Riculfum Moguntinum Episcopum vixisse temporibus Caroli Magni, eiusdem temporis complura monumenta certam fidem faciunt, atque in primis testamentum eiusdem Caroli Magni, cui inter alios idem Riculfus subscriptus inuenitur, idemq. interfuisse inuenitur Concilio Moguntino cui præfuit, habito anno salutis octingentesimo decimotertio, item Vuormatiensi, cuius & mentio habetur in libro septimo [b] Capitularium, vbi pro Riculfo, errore scriptoris, Triculfus nominatus legitur Archiepiscopus Moguntinus. successit hic S. Lullo anno Domini septingentesimo octogesimosexto, vt antiqui notant Annales atque Hermannus Contractus, idemq. tertius numeratus a S. Bonifacio eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopo & D
martyre. Cum igitur ante Riculfum Isidori Collectionem non nouerint Galliæ Hispanijs proximæ, minusq. Italia: coniectura est, Isidorum illum haud pridem vixisse atque scripsisse, eamq. ita primum vulgatam esse per Riculfum qui attulit, inde per Benedictum qui intulit in libros Capitulares, & demum per Hincmarum Iuniorem Episcopum Laudunensem nouissimum vsque ad hæc tempora Collectorem, quem Hincmarus Rhemensis, qui emunctas magis nares habuit, in multis redarguit, sugillans eam, qua vsus est, Isidori Collectionem, cuius rei causa accusatus est. Nam de eo Frodoardus in historia Rhemensi capite decimosexto in fine hæc habet: Deinde quod Pontificum Romanorum epistolas decretales contemnebat accusatus: contra professus & protestatus est, se cum maximo honore has admittere, tenere & approbare.] hac scilicet occasione ea ipsum inustum nota apparet, quod se Isidori E
eam Collectionem minime in omnibus probare significasset.

[b] *lib. 7. c. 205.*

ISIDORI COLLECTIO VVLGATA IN GALLIIS.

Sed & ab ipsa quidẽ consulto visus est abstinuisse Nicolaus Papa, quippe cum in his controuersijs frequens esset, in quibus de appellatione ad Sedem Apostolicã ageretur, & ex illis epistolis multiplicia suppeterent eadẽq. fortissima testimonia sanctissimorũ Pontificũ, eorumdemq. martyrum, quorum summa auctoritas in Ecclesia esse posset: abstinuit tamen ab illis penitus, quas saltẽ dubias intellexisse, non dubium sit, illis tantum vsus, de quibus numquam in Ecclesia Dei fuerat dubitatum, quod illis aduẽticijs & recens inuentis non egeret Ecclesia, cum eadẽ aliunde ex germanis, sinceris, omninq legitimis, securis, certisq. Romanorum Pontificum epistolis abundãter accipere licuisset. Sed & ipse Benedictus Leuita, etsi (vt audisti ab Hincmaro, & ipsemet testatus est in suorum præfatione librorum) ex eadem Isidori collectione accepit multa tamen

ISIDORI COLLECTIO AB ANTIQVIS NON ADEO PROBATA.

bene

A bene conscius, auctoritatem illarum epistolarum haud adeo constantem, sed nutare admodum, numquam aliquem illarum citauit auctorem, vt fecit in reliquis, quarum fides constans esset, Romanorum Pontificum epistolis, Innocentij, Leonis, Gelasij, Symmachi atque Gregorij, citans ac nominans earum auctores: sed & magna cautela, quod sciret ex eis accepta haud adeo haberi firma, curauit (vt ipse in fine testatur) eadem auctoritate Apostolica confirmari. Qui autem primus excerpta ex eis decreta cum titulo edidit Romanorum Pontificum, quorum nomine censerentur, fuit quem diximus, Hincmarus Laudunensis Episcopus, vt apparet ex epistola seu libro contra ipsum scripto ab Hincmaro Rhemensi, qui eam Laudunensis lucubrationem accipiens, non sine stomachatione legit, quam & in pluribus arguit. Laudunensem vero secuti sunt alij, vt qui sequenti sæculo scripsit Burchardus, & post ipsum
B alij, qui nomina ipsorum Romanorum Pontificum singulis capitibus præfixerunt, quod & omnium nouissimus æque præstitit Gratianus.

COLLECTIO ISIDORI VT MINVS SINCERA NOTATA.

At vero ex multis eas reddi suspectas epistolas, quæ dicta sunt secundo Annalium tomo, dum de illis singulis mentio facta est, satis est demonstratum, simulq. ostensum, illis non indigere S. Romanam Ecclesiam, vt si falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur iuribus & priuilegijs, cum etsi illis careat, ex legitimis germanisq. aliorum Pontificum Romanorum epistolis decretalibus satis superq. corroborata consistat. Ceterum quod excerpta ex illis capita a Benedicto Leuita primum, vt Canonibus consentientia probata essent, vt ipse testatur, auctoritate Romanorum Pontificum, quod & a posterioribus factum est collectoribus: eadem vsu potius recipi cõtigerunt, quam constanti ipsarum firmitate. Verum quod his temporibus, cum recẽs haberetur earum
C editio, nec perfecte in omnibus cognitæ essent nondum admota lucerna Cleãthis, ea ex parte tantum eas recipiendas negarent, quod extra corpus Canonum, suo seorsum volumine positæ haberentur: hanc obiectionem ipsorum magni posse esse momenti Nicolaus considerans, dum reliquæ omnes Romanorum Pontificum extra positæ decretales abolerentur vna ista sententia: rescripsit ad eos epistolam decretalem magni ponderis, quam hic describendam magnitudo exigit argumenti, sic enim se habet.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerendissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis apud Gallias constitutis.

Quamuis singularum Ecclesiarum, quæ propter diuersitatem terrarum multæ esse dicuntur (cum vna sit & vnica sponso suo, sicut ipse in Canticis Canticorum dicit: [a] Vna est columba mea. & per Psalmistã: [b] Erue de manu canis vnicam meam) Pastor
D & Episcopus & Pontifex Dominus noster IESVS Christus, qui hanc creauit, & redemit; existat, ita vt illa veraciter ac principaliter ista sit omnia (iuxta quod Fidelibus per primum Apostolum dicitur: [c] Conuersi estis nunc ad pastorem & Episcopum animarum vestrarum: & iuxta quod egregius prædicator de ea loquens: [d] Talis, inquit decebat, vt nobis esset Pontifex:) subiturus tamen cælos, hanc Apostolis commendauit, ac per eos, tamquam hereditario iure, successoribus eorum, nobis scilicet, quos Pastores & Episcopos ac Pontifices super ipsam constituit, eius prouidentiæ curam indulsit. quatenus pro patribus nati filijs & pro eis constituti principes in omnem terram imitatores eorum essemus, sicut & ipsius Christi. Verum & inter beatissimos Apostolos (sicut & ille magnus Leo scribit) in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis; & cum omnium par esset deuotio, vni tamen datum est, vt
E ceteris præmineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio. Et magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vendicarent, sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia. & rursus quidam in maioribus vrbibus constituti solicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil vmquam a capite suo discederet.

[a] *Cant. 2.*
[b] *Psal. 12.*
[c] *1. Petr. 2.*
[d] *Heb. 7.*

DISPOSITIO ECCLESIAE FACTA PER CHRISTVM.

Quod si quidam ex vobis vllo interiori comprehendissent obtutu: numquam Rhotaldum Episcopum Suessionicæ vrbis sine consensu nostro depositum fuissent, deprædarentur, & in exilium pulsum, monasteriali custodia manciparent. Nam quomodo non omnes vobis omnia vendicatis, qui iudicia Episcoporum, quæ merito inter maiora numerantur negotia, vestræ deliberationi tribuistis? An modicum vobis esse videtur fratres & Coepiscopos vestros, præter Apostolicæ Sedis consensum, depositioni subijcere?

CAVSA EPISCOPORVM SPECTAT AD ROM. ECCLESIAM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ijcere? Quod si damnationes Episcoporum non inter maiora negotia dinumeratis; A
quorum iam causas inter maiora computatis negotia? Quid, rogo, de presbyteris, vel de inferioris gradus clericis agetur, quorum apud nos quoque causa, Chalcedonensis Concilij regulis (cum ratio exigit) audiri iubetur? Si Episcopos tanta facilitate deponitis: quomodo, rogo, per vos, quorum vel in singulis prouincijs habetur prima sententia, vel qui in maioribus vrbibus constituti solicitudinem susci pitis ampliorem: ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura confluit, qui de maioribus deponendis Episcopis, nihil ad eius notitiam deferre curatis? An Episcopi de vniuersali Ecclesia non sunt, vt de illis damnandis per vos aliquid ad vnam sancti Petri Sedem deferri non curetur? Vel quomodo nil vsquam a suo capite dissidet, cum de iudicandis præcipuis membris Ecclesiæ, ideſt Episcopis, a capite, ideſt Sede Apostolica dissentitis? An Sedes Apostolica caput non est? B

Frustra ergo (vt multa præteream) Concilium Sardicense ad Iulium Episcopum inter cetera dixit: Optimum & valde congruentissimum esse videtur, si ad Caput, id-est ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque prouincijs referant sacerdotes, & te, Sedem Petri, Caput appellatam, cui de singulis prouincijs Domini referre sacerdotes debent. E contra vos adeo hanc despicitis, vt ad eam nihil de maioribus Ecclesiæ negotijs referre curetis; atque Episcopum, inconsulta & contempta illa, deponere præsumatis, & præcipue Sedem Apostolicam appellantem. Nimis namque absurdum est quod dicitis, Rhotaldum, qui ad iudicium Sedis Apostolicæ prouocauit, iterum mutata voce, vestra iudicia postulasse. Quod etiamsi ita fuisset, a vestra fuerat fraternitate corrigendus; & quia a maiori ad minoris auctoritatis prouocasset iudicium, emendandus. licet certis non patere possit vllis indicijs, a nostro illum ad ve- C
stra cucurrisse iudicia, quē constat in ipso articulo contra se proferendæ sententiæ, Sedem Apostolicam appellasse; & quod se ab illa iudicari posceret, coram omnibus exclamasse. Aequum non foret, si ad nostra se iudicia conuertisset, quamuis etsi Sedem Apostolicam nullatenus appellasset, contra tot tamen & tanta vos decretalia efferri statuta, & Episcopum, inconsultis nobis, deponere nullo modo debuistis. Quod tamen vos (vt seruata vobiscum medullitus charitate dicam) postposuisse dolemus, & diuersorum Sedis Apostolicæ Præsulum decreta in hoc vos contempsisse negotio, non immerito reprehendimus.

MAIORA IVDICIA AD SEDEM APOST. DEFERENDA.

Absit enim, vt cuiuscumque vsque ad vltimum vitæ suæ diem qui in Fide Catholica perseuerauerit, vel decretalia constituta, vel de Ecclesiastica disciplina quælibet exposita, debito cultu & cum summa discretione non amplectamur opuscula, quæ dum- D
taxat & antiquitus S. Romana Ecclesia conseruans, vobis quoque custodienda mandauit, & penes se in suis archiuis & vetustis rite monumentis recondita veneratur. Absit vt scripta eorum quoquo modo paruipendenda ducamus, quorum videmus, Deo auctore, sanctam Ecclesiam aut roseo cruore floridam, aut rorifluis sudoribus & salu-
bribus eloquijs adornatam. Si enim ipsorum decreto ceterorum opuscula tractatorum approbantur, vel reprobantur; ita vt quod Sedes Apostolica probat hodie, teneatur acceptum; & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto potius quæ ipsa pro Catholica Fide, & profanis dogmatibus repellendis, pro varijs & multifarijs necessitatibus, & Fidelium moribus diuerso tempore scripsit; omni debentur honore præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus, discretione, vel dispensatione magistra, reuerenter assumi? E

ECCL. ROMANA PROBAT ET REPROBAT.

Quamquam quidam vestrum scripserint, haud illa Decretalia priscorum Pontificum in toto codicis Canonum corpore contineri descripta: cum ipsi vbi suæ intentioni hæc suffragari suspiciunt, illis indifferenter vtantur; & solum nunc ad imminutionem potestatis Sedis Apostolicæ, & ad suorum augmentum priuilegiorum minus accepta esse perhibeant. Nam nonnulla eorum scripta penes nos habentur, quæ non solum quorumcumque Romanorum Pontificum, verum etiam priorū decreta in suis re nos, vt in sui status incolumitate persistant, elaborare non cessamus, quanto vniuersæ Ecclesiæ profuisse, prodesse, & profutura semper esse probantur. Dignum ergo est, vbi vniuersæ fabricæ moles innititur: ibi firmum, validumq. habeatur in omnibus fundamentum. Porro si ideo non esse decretales epistolas priscorum Pontificum

A cum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice Canonum non habentur adscriptæ: ergo nec Gregorij sancti, nec vllius alterius, qui ante vel post ipsum fuit, est aliquid institutum vel scriptum recipiendum, eo quod in codice Canonum non habeatur adscriptum: ergo doctrinam eorum & sanctiones de codicibus suis eradant; vt quid vel membranas occupant, postquam non habentur acceptæ?

Sed quare multum immoremur, cum nec ipsas diuinas Scripturas noui & veteris Testamenti iam recipimus, si ista duxerimus dicenda? etiam neutrum horum in codice Ecclesiasticorum Canonum habetur insertum. Sed respondsuri sunt isti, qui non ad obediendum potius, quam ad resistendum semper parati sunt, dicentes, quod inter Canones inueniatur capitulum sancti Papæ Innocentij, cuius auctoritate doceatur, a nobis vtrumque Testamentum iam esse recipiendum, quamquam in ipsis primi-
B tiuis Canonibus nullum eorum contineatur ex toto insertum. Quibus ad hæc asserendum est: Quoniam si vetus, nouumq. Testamentum recipienda sunt, non quod codici Canonum ex toto habeantur annexa, sed quod de his recipiendis sancti Papæ Innocentij prolata videtur esse sententia: restat nimirum quod decretales epistolæ Romanorum Pontificum sint recipiendæ, etiam si non Canonum codici compaginatæ, quoniam inter ipsos Canones, vnum beati Leonis capitulum constat esse permixtum, quo ita omnia decretalia constituta Sedis Apostolicæ custodiri mandantur, vt si quis in illa commiserit, nouerit sibi veniam negari. Ait enim capitulo quinto suorum Decretalium: Ne quid vero sit, quod prætermissum a nobis forte credatur: omnia decretalia constituta, tam beatæ recordationis Innocentij, quam omnium decessorum nostrorum, quæ de Ecclesiasticis ordinibus & Canonum promulgata sunt disci-
C plinis, ita vestræ dilectioni custodiri mandamus, vt si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. Dicendo vero omnia decretalia constituta, nullum de decretalibus constitutis prætermisit, quod non mandauerit esse custodiendum. Et rursus asserendo omnium decessorum nostrorum, nullum Pontificum Romanorum qui ante se fuerit, excepit, cuius ita non præceperit decretalia constituta ab omnibus custodiri, vt si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. Itaque nihil interest, vtrum sint omnia decretalia Sedis Apostolicæ constituta inter Canones Conciliorum immixta, cum omnia in vno corpore compaginari non possint, & illa eis intersint, quæ firmitatem his quæ desunt, & vigorem suum assignent: præsertim cum synodalia gesta, itemq. ipsi Canones instituti in codice Canonum non habeantur, sed a nobis omni cultu debito venerantur.

DECRETALES EPIST. AEQVE OMNES SVSCIPIENDAE.

D Consonat autem huic beatissimo Papæ Leoni sanctus & facundissimus in Decretis suis Papa Gelasius, ita inquiens: Decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diuersis temporibus ab Vrbe Roma pro diuersorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter susciendas. In quo notandum, quia non dixit: Decretales epistolas quæ inter Canones habentur, nec tantum quas moderni Pontifices ediderunt, sed quas beatissimi Papæ diuersis temporibus ab Vrbe Roma dederunt. Dictis autem diuersis temporibus, etiam illa tempora vir sanctus comprehendit, quæ crebrescentibus paganorum persecutionibus ad Sedem Apostolicam deferri causas Episcoporum difficillime permittebant.] Ex his vides Lector perspicue satis, Nicolaum de illis loqui epistolis Romanorum Pontificum, quas Isidori Collectio continet, Clementis scilicet & aliorum, qui tempore persecutionis Romanæ Ecclesiæ præfuerunt vsque ad Silue-
E strum Papam, quas non ob eam causam esse reijciendas optime docet, quod non sint cum alijs scriptæ in corpore Canonum. Ceterum nec illis adeo egere Romanam Ecclesiam ostensurus, ex receptis in corpore Canonum epistolis Romanorum Pontificum testimonium petit ad probandum, quod nititur, nimirum grauiores causas iudicio Apostolicæ Sedis definiendas esse. nam audi quæ his subijciat.

His ita, diuina fauente gratia prælibatis, ostendamus nullam differentiam esse inter ea Decreta, quæ in codice Canonum habentur Sedis Apostolicæ Præsulum, & ea quæ præ multitudine vix per singula voluminum corpora reperiuntur, cum omnia & omnium decessorum suorum decretalia constituta, atque decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diuersis temporibus ab Vrbe Roma dederunt, venerabiliter esse susciendas & custodiendas, eximios Præsules, Leonem simul & Gelasium mandasse Probauimus. Quamuis & hoc, quod sæpe commemoratus beatus Leo Apostolicæ Sedis

Universidad de Deusto
Biblioteca

dis Antistes ad Anastasium Thessalonicensem Archiepiscopum scribit, quorumdam A
*al. feriat, vestrorum præsumptionem potentissime *feriam, & quod talia negotia nobis inconsultis definire minime debeatis, manifeste denuntiat, ait enim: Nam cum maiora negotia & difficiliores causarum exitus liberum tibi esset, sub nostræ sententiæ expectatione suspendere, nec ratio tibi, nec necessitas fuit in id quod mensuram tuam excederet . . . . . Præsertim (inquit) cum
*al. consulta etiam si tale aliquid mereretur: expectandum tibi fuerit, quid ad tua *concilia rescriberetur. & paulo post: Sed etiam si quid graue intolerandumq. committeret, nostra erat expectanda censura, vt nihil ipse prius decerneres, quam quid placeret, agnoscerес. Quod nos quoque de Rothaldo vobis non irrationabilius dicere possumus, quia dum octo fere annos ventilaueritis, nec ratio vobis, nec necessitas fuit, id
CAVSAE EPISCOPORVM QVALES. quod mensuram vestram excederet, iudicandi. Sed etiam si quid graue, intoleran- B
dumq. committeret, nostra erat expectanda censura, vt nihil prius decerneretis, quam quod nobis placeret, agnoscеretis.

Sed dicitis: Iudicia Episcoporum non esse maiora negotia, nec difficiliores causarum exitus iudicamus. Qui quanto gradus sunt præcipui & in Ecclesia Christi sublimiores, tanto cum de horum statu vel casu agitur, maiora negotia & difficiliores causarum exitus agitari vel haberi creduntur. Ipsi quippe primi in Ecclesia; ipsi arundinem tenentes metantur sanctam Hierusalem; ipsi fabricæ Dei præsunt; ipsi speculatores ciuitatis Dei sunt; ipsi arietes; ipsi pastores gregis Dominici; ipsi columnæ domus summi Regis existunt. An maiora negotia causas inferiorum clericorum esse conijcitis, vt horum causas nobis, & Episcoporum vobis negotia tribuatis? Quamuis & inferioris gradus clericorum causas apud nos, cum tempus vel res exegerit, esse finien- C
f. ex diuersis das, & diuersa proculdubio colligamus. sicut beatus Papa dicit Innocentius: Si quæ autem causæ vel contentiones inter clericos tam superioris ordinis quam inferioris etiam fuerint exortæ, vt secundum Synodum Nicænam, congregatis eiusdem prouinciæ Episcopis, iurgium terminetur, nec alicui liceat (sine præiudicio tamen Romanæ Ecclesiæ) relictis his sacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei Ecclesiam nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias.

An maiora negotia Metropolitanorum tantum esse fatemini? Sed audite rursus, quod de Episcopis sanctus asseueret Leo: Quibus, inquiens, etsi dignitas communis est, ordo tamen generalis est: & re vera vnus de septem Ecclesiæ gradibus est, Metro-
a 1. Tim. 3. politanorum scilicet & reliquorum Episcoporum ordo. & quod dicit [a] Apostolus: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, non video minus Metropolitanis quam D
ceteris Episcopis conuenire, nisi forte Episcopatu se priuet quisquis Metropolitanorũ, ad se hoc Apostoli dictum non æstimet pertinere. Vnde nos non minoris numeri, nec alterius famæ accusatores testes vel iudices quærimus in negotijs Episcoporum, quam exigimus in causis Metropolitanorum: vnde tam illorum quam istorum negotiorum nobis exitus reseruari merito volumus, & iure decreuimus.

Totius enim Ecclesiæ, Deo auctore, generaliter solicitudinem gerimus, & omnium vtique, qui Ecclesiam faciunt, cura constringimur, atque omnium quorũ nos maxima cura expectat, nostrum præcipue debent promereri iudicium, sicut Innocentius ad Maximum scribens Antiochenum, non scilicet solum Metropolitanorum, sed & omnium omnino sacerdotum, quinimmo vniuersorum, qui se de ouibus principaliter diuinitus Petro commendatis esse non nesciunt: idest non solum cunctorum qui de illorum E
b Luc. 22. numero sunt, de quibus Dominus Principi Apostolorum dixit: [b] Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos: sed etiam qui de his piscibus sunt, qui intra rete, quod ab ipso ad litus trahi specialiter iussum, esse se recognoscunt.

Adhuc tamen perturbari propter contentiosos libet. Quænam iudicia, vel quorum esse maiora negotia prædicatis, si Episcoporum causas non inter præcipua computatis negotia? An laicorum, & vulgarium populorum iudicia inter maiora negotia ponitis, quos pene quotidie cum vestris & sine vestris epistolis discutiendos & iudicandos suscepimus, & discussos, vel iudicatos, vel absolutos dimittimus? Denique aut sæcularium iudicia inter maiora, & Episcoporum inter minora negotia collocabitis; & vobis Episcoporum, & nobis laicorum iudicia reseruabitis. Aut certe si Episcoporum iudicia sunt maiora negotia, iuxta Leonem, licitum vobis esse debuit,

hæc

A hæc sub nostræ sententiæ expectatione suspendere. Aut si persona iudicandi tale aliquid mereretur, expectandum vobis fuerat, quid ad vestra consulta rescriberem. Absurdum est enim, vt laicos quosque & minimos qui sunt in Ecclesijs vestris nostro iudicio mittatis iudicandos, & addatis quotidiano labori, & Episcoporum qui præcipua Ecclesiæ membra sunt, vestræ subdatis deliberationis arbitrio.

His vero tandem omissis, Deo duce, scitote nos, quod temeritate magistra, perperam a vobis commissum est; & quod inconsultis nobis in Rothaldo fratre & Coepiscopo nostro præsumptuose perpetrastis, etiam si numquam Sedem Apostolicam appellasset, contra Dei auctoritatem & beatissimorum Petri & Pauli principum Apostolorum, seu omnium decessorum meorum, necnon & sanctorum trecẽtorum decem & octo Patrum, qui apud Nicæam sub Constantino pio Principe conuenerunt, penitus
B euacuantes & in irritum ducentes, præfatum Rothaldum pristino gradui, pristinæ dignitati, pristino reddidisse prorsus honori; ita vt diuina mysteria conficiendi priorem facultatem adeptus, omniq. sacerdotali restitutus officio, sine cuiuslibet contradictione propriæ receptæ prosit Ecclesiæ, a qua inconsultis nobis expulsus est.

Denique cum ante biennium scriptis & verbis instanter egissemus, vt idem Rothaldus aut propriæ redderetur Ecclesiæ, aut certe Romam cum Vicarijs vestris & ipsius accusatoribus eũ ad examinandum & iudicandũ nobis destinaretis, & nihil apud vos impetrare potuissemus, dummodo hoc modo illud ad excusandas excusationes impeccatis obijceretis: tandem aliquando, Deo inspirante, & Nicænæ nobis Synodi decreto suffragante, quo inter cetera præcipitur, vt suis priuilegijs seruentur Ecclesijs: ratum duximus iam fatum Rothaldum, memores scilicet priuilegiorum Apostolicæ Se-
C dis, vinculis quibus illum ne vteretur officio, nec suæ præesset Ecclesiæ colligastis, quia nos non censuimus, absoluendum. Neque enim tam stolidus, tamve poterit traditionis terminatæ deuius inueniri, qui ceteris Ecclesijs priuilegia seruari, & solæ Romanæ Ecclesiæ adimi debere perhibeat, quæ omniũ Ecclesiarum magistra mater & caput est.

Si quis autem tacita sorte, non audet aperta assertione fateri Romanæ huiusce modi Ecclesiæ priuilegia non fuisse, quibus Sedes Apostolica aliorum ligatorum præsulum nexus facultatem habuerit dissoluendi; præter quod prisca rerum probatione, & nonnullarum recitatione scripturarum conuincitur: testis est beatus Gelasius, quem idcirco ad testimonium super his perhibendum produximus, quia hunc non solum vita & doctrina plurimum commendat, verum etiã rem de qua agitur, in paucis astruit & ostendit, nobis videlicet breui sermone propinans, quod de multorum voluminum fon- CONVELLI NON POSSVNT PRIVILEGIA ROM. ECCL.
D tibus hausit. Scribens enim Episcopis per Dardaniam constitutis inter cetera: Nec plane (ait) tacemus, quod cuncta per mundum nouit Ecclesia, quam quorumlibet sententijs ligatorum Pontificum Sedes Petri Apostoli ius habet resoluendi, vtpote quæ de omni Ecclesia fas habeat iudicandi. Itẽ idem ad Episcopos Orientales: Post quingẽtos (inquit) annos constituta Christi eos velle subuertere, cũ triginta annorũ lex hominum nõ possit abrumpi, quis ferat? Sanctũ Athanasium ideo non damnatũ a Synodo Orientis, quia Sedes ista non consenserit, vel sanctum Ioannem Constantinopolitanum, sanctum Flauianum. Si ergo hac non consentiente sola, ij damnati a Synodo Orientis, nõ potuerunt esse damnati: consequens est etiam, quod qui eadem sola damnante, sine Synodo damnatus fuerit, damnatus sit. In quo inter cetera notandũ est, quia si hos qui post quingentos annos statuta Christi tentabant subuertere, tanta vir sanctus increpa-
E tione redarguit, cum triginta annorũ lex hominum non possit abrumpi: quãto magis exprobrandi sunt, qui ea etiam post octingẽtos & eo amplius annos nituntur euellere?

Quæ vero statuta Christi dixerit, inferius declarauit, cum sola Sede Apostolica non consentiente, neminem posse damnari, & ea sola consentiente, qui damnatus fuerit, damnatum haberi, exposuit. Statuta itaque Christi dixit, post quingentos annos subuertere, quia iam quinquies centum circiter anni præterierant, quando venerabilis Papa dicit, Sedem Apostolicã hæc statuta Christi promeruisse. Priuilegia enim sua a Christo Ecclesia Romana per Petrum consecuta est. & ipsa sunt statuta Christi, quæ quidõ tunc post quingentos, nunc post octingentos annos eximanire conantur. Ecclesiæ in- A CHRISTO DATA PRIVILEGIA RICHI ECCL.
quam Romanæ adeo sunt antiqua & vetera priuilegia, vt Nicæna Synodus (sicut Bonifacius Præsul Apostolicus Episcopis per Thessaliam constitutis scribens ait) non aliquid super eam ausus est constituere, cum videret nihil supra meritum suũ posse con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fiteri: omnia denique huic nouerat Domini sermone concessa. si omnia, ergo & Epi- A
scoporum iudicia. Perhibente autem B. Bonifacio, quod Nicæna Synodus super eam
(haud dubium quin Romanam Ecclesiam) nō ausa sit aliqua constituere, cum videret
nihil supra meritū suum posse confiteri: omnia denique huic nouerat Domini sermo-
ne concessa: Et obiurgante S. Gelasio eos, qui constituta Christi volebant subuertere,
cum priuilegia Romanæ Sedis molirebantur infringere: manifeste datur intelligi, eadē
esse constituta Christi, quæ sunt omnia illa, quæ huic Ecclesiæ Synodus Nicæna nouerat Domini sermone concessa. A tempore quippe, quo Synodus Nicæna fuerat cōsum
mata, nondū quingenti vsque ad Gelasium anni transierant, vt de Nicænæ Synodi sta-
tutis tantus vir dixisse videatur, eos post quingētos annos statuta Christi velle subuer-
tere. Restat ergo vt illius temporis mentionē fecerit, a quo quingentorū circiter anno-
rum curricula vsque ad se deuoluta poterant comprehendi. Christus enim priuilegia B
constituta in Petro disposita vel firmata Romanæ contulit Ecclesiæ, super quam ni-
hil Synodus quælibet ausa est merito constituere, cum sciat illi Domini sermone con-
cessa. Dispensationem quippe Redemptionis humani generis ante tempora sæcula-
ria Dominus omnipotens penes se ordinatam custodiens, tempore carnis ostendens,
ascensurus ad cælos in Apostoli Petri, per quem & Apostolatus & Episcopatus sum-
psit exordium, confessione, curaq. præcipua collocauit, qui tunc per se, & deinceps
per suæ solicitudinis heredes circa humanum genus, quæ sibi Dominus commenda-
uit, non destitit exhibere. Hæc enim ille & successores eius ex tunc agere non omit-
tunt, modo verbis, modo decretorum suorum epistolis ab Vrbe Roma diuersis tem-
poribus datis, commissarum sibi ouium prouidentiam principaliter exercentes.

Itaque Rothaldum Episcopum, de quo hactenus nostris contempsistis obedire C
mandatis, tandem a nobis, immo a Deo, pristino gradui restitutum benigne susci-
pite. quia ille Euangelicus filius rediens non solum suscipi meruit, sed & dignus pa-
ternis complexibus inuenitur, & annulum fidei recepit, sed & stola circumdatur: per
quam quid aliud quam sacerdotij declarantur insignia? Nec probabilis extitit apud
patrem senior filius, quod inuiderit recepto, nec tantum meriti habuit apud patrem
perseuerando, quantum noxæ contraxit, non recipiendo germanum. Ergo suscipite
illum vt fratrem, suscipite inquam illum vt mea viscera. Solicitos autem vos pro sa-
lute libenter audio. Contra caput etiam si faciendum est, non libenter admitto. Cui
manus porrigenda est, vobiscum porrigo. Cui porrigo, mecum porrigite. si cui au-
a 2. Cor. 2. tem aliquid donastis, & ego. Nam & ego si quid donaui propter vos in [a] persona
Christi, vt non possideamur a satana: non enim ignoramus versutias eius, qui super D
discessione lætatur. Apostoli vero declaratæ benignitatis verba sunt. sic & ea viri bea-
tissimi, Sedis Apostolicæ Præsules Innocentius & Bonifacius sapientissime replicarūt.

Porro quisquis contra hoc nostri Apostolatus decretum post notitiam eius se offe-
rens, sæpefato Rothaldo Episcopo ad recipiendam & regendam Suessionicæ vrbis
Ecclesiam aliquod palam vel occulte præparauerit offendiculum, vel si personæ ip-
sius quoquo modo insidiatus extiterit; quinimmo si quis vestrum ad Ecclesiam reci-
piendam illi tamquam frater fratri adiutorium non præstiterit, vtpote qui videt fra-
trem suum necessitatem habere, & claudit viscera sua ab eo, & velut is in quo chari-
tas Dei non manet: ab ipsa charitate, quæ Deus est, & a corpore & sanguine Christi, &
a nobis qui membra illius sumus, habeatur omnimodis alienus. Porro ne iustitiam
tegere nostræ tantum videamus voluntatis arbitrio, ac per hoc æstimemur canonicis E
legibus contraire: sancimus atque decernimus, quatenus sæpedictus Rothaldus ve-
nerabilis Episcopus paratus sit omni regulariter poscenti de se (quia Deo propitio
nulli parti fauere volumus citra iustitiam) coram Sedis Apostolicæ Præsule reddere
rationem ita dumtaxat, vt secundum maiorum definitiones, ante omnia quæ prius
possederat, integro iure recipiat, adeo vt talis sit in omnibus, qualis ante senten-
tiam contra se prolatam fuisse dignoscitur. Sicq. demum Ecclesia recepta, & Epi-
scopatu libera securitate possesso, proximis & amissis rebus, & ipsis resumptis vi-
ribus, vestitus quoque & spiritalibus armis tectus accusatoribus respondeat suis.
& vnde impetitur, plenissima studeat hos qui foris antequam intus sunt, satisfa-
b Nicol. ep. 40. ctione certificare.] hactenus decretalis Nicolai epistola [b] ad Gallicarum Episcopos
pro restitutione Rothaldi, quem recedentem ab Vrbe pluribus alijs voluit, Apo-
stoli-

A stolicis litteris abire munitum, in primisq. ad Regem Carolum scripsit epistolam,
qua vbi maxime est detestatus Hincmari persecutoris contumaciam atque super-
biam, de legitime facta Rothaldi restitutione eum reddidit certiorem, atque demum
vt faueat ipsi ad suam Ecclesiam reuertenti primum rogat, monet, ac nisi faciat excom
municationem comminatur, sicq. rem aggreditur, alludens ad vestem missam paulo
ante ad Ecclesiam S. Petri gemmis ornatam: Si enim, inquit, [a] millia gemmarum & pre- a Nicol. ep. 40.
tiosarum specierum beato Petro daretis; nec illi tam accepta, nec vobis, quam si nobis MONET NIC. PAPA REGEM VT FAVEAT ROTHALDO.
super hoc obediatis, profutura existerent: nimirum cum illius sit, hominum salutem
exquirere, non cumulos thesaurorum coaceruare. Fauete tandem quæsumus nobis
pro crebro dicto viro toties adeuntibus, vt Ecclesiam sibi commissam recipiendi per
vos non impedimentum sed præsidium prorsus inueniat. Ne quæso dicatur de vobis
B procedente tempore, quod nunc de Theodorico scripto profertur, qui ante patrimo-
nij vel Ecclesiarum, quas amiserat, receptionem, Papam Symmachum, vtpote Ar-
rianus & sceleratissimus Rex cum impugnatoribus suis in disceptationem confligere
iussit: cum potestati eius omnia quæ per suggestiones inimicorum suorum amiserat,
reddenda ab honorabilium Italorum Episcoporum Concilio iussa fuissent, & legali-
ter prius statui pristino redditus, tunc veniret ad causam; & si ita recte videretur, ac-
cusantium propositionibus responderet. Cuius rei documento, & alijs nonnullis de-
cretis & exemplis imbuti, idipsum de Rothaldo Episcopo nos quoque decreuimus.

Quapropter obsecramus & obtestamur, vt pijs nostris monitis non prauorum ho-
minum suasionibus pareatis. Scientes quia si pessimo Regi (quod absit) vos æquipa-
rantes, super hoc nobis negotio concordantes obaudire renuitis: vos procul dubio de
C charitate & memoria nostra deletis. Quoniam ita Dei & Apostolorum auctoritate
decreuimus & statuimus, vt quicumque sæpe memorato Rothaldo Episcopo ad re-
cipiendam Ecclesiam sibi commissam, vel ad Episcopale ministerium peragendum
aliquatenus impedimento fuerit, donec requiescat, & ad illi resistendum conatus de-
ponat: a sacrosanctis mysterijs & ab Ecclesiæ fieret ingressu remotus, atque ab omni
Fidelium sequestratus communione.

Præterea vestram nosse volumus experientiam, nostris auribus fuisse, multis refe-
rentibus, intimatum, quod diuersæ res & nonnulla prædia sanctæ Suessionicæ Eccle-
siæ iuri competentia ab inuasore ibidem consecrato extiterint pro libitu disposita & in
beneficium data, vel etiam, eo iusto Dei iudicio decedente, ab eccellentia vestra
quibusdam hominibus æque in beneficio collocata. Quamobrem etiam & in hoc di-
D lectionem vestram hortamur atque precamur, vt eadem prædia, & ipsas res quæcum-
que & vbicumque sint, iam fatæ Ecclesiæ restitui pia vestra præcipiat eminentia, &
vt cuncta iuri eius reddantur, vestra satagat eccellentia: ita vt secundum sacrorum
Canonum sanctiones, in potestate Episcopi res omnes Ecclesiæ consistant; & ille se-
cundum timorem Dei quibus voluerit, & quomodo voluerit dispenset: quod tam ve-
stræ pietatis pro amore Dei & Apostolorum Principis ac nostro fieri satagat industria.
Scientes profecto, quia qui his rebus frui voluerit, & eas præfatæ Ecclesiæ reddere forte
distulerit: nos hunc ab Ecclesiæ finibus anathematis nexibus reddimus irretitum, & sa-
crosanctis mysterijs sequestratum, veluti profanum eliminamus, & quasi rapacē & im-
pium a contubernio Fidelium procul dubio abijcimus.] hactenus Nicolaus ad Carolū.

Scripsit tunc pariter ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum epistolam acer-
E rimis obiurgationibus plenam, quæ incipit: [b] Si coram tuæ prudentiæ oculis vllus b epist. 41.
esset paternorum Canonum vel Apostolicæ Sedis respectus, numquam Rothaldum
&c.] in qua hanc habet in fine monitionem: Tandem aliquando vnum e duobus,
quod vult fraternitas tua, sibi a nobis optione proposita eligat, quia vtrumque Ca-
nonicum est, vtrumque ad Sedis Apostolicæ pertinet priuilegium, videlicet, aut quæ
de sæpefato fratre & Coepiscopo nostro Rothaldo disposuimus adimplens, in nullo
refragatrix, sed executrix inueniatur; aut certe Romam coram nobis seu sancta Ro-
mana Ecclesia cum ipso conflictum sumptura & pro hoc altercatura properare sine
dilatione maturet. Ita dumtaxat, vt prius ipse Rothaldus cunctis ablatis, sicut sta-
tuimus, recuperatis honoribus, & vires longo labore fessas priori valetudine redditas
resumens diutius possideat, & suis omnibus perfruatur: Quod si neutrum sine procu-
rata mora fortassis agere voluerit, & resultare his quæ de illo statuimus solito more vl-

Universidad de Deusto
Biblioteca

terius curauerit, ab omni sit sacerdotali dignitate, Dei per nos iudicio & auctoritate Sedis Apostolicæ decreto, sequestratus; ita vt numquam locum satisfactionis, aut ordinis restitutionem opperiaris.] hæc ad Hincmarum Nicolaus. A

[a] Nicol. ep.43. Tunc scripsit idem Pontifex ad ipsam Suessionensem Ecclesiam, ad quam legitimum suum restituit absolutum Episcopum. est litterarum initium: [a] Sicut piorum parentum est, &c.] quibus iunxit & sacrum diploma restitutionis eiusdem Rothaldi ad ipsum tempore absolutionis datum. nam in fine habet ista: Scripta per manum Petri Notarij Regionarij & Scriniarij S. R. E. mense Ianuarij Indictione xiij.

CAROLI REG. QVERELA DE ROTHALDO. Interea autem alias litteras dedit ad ipsum Nicolaũ Pontificẽ, antequam Rothaldus peruenisset in Gallias, Rex Carolus, nonnihil de Rothaldo conquestus, quod excubijs pastoralibus prorsus extitisset inutilis. sed ipsum talia iactantẽ cohibuit Nicolaus, vbi

[b] Nicol. ep.27. in fine. ad eum rescribens hæc ait: [b] Ad extremum, quod silere non possumus, quinimmo super dictis vestris obstupescimus de Suessionica scilicet Ecclesia, de qua fili mi Carole quod loquimini per os alterius loquimini, *hæc scilicet*: Quia etiam per triginta circiter annos ab infructuosa ficulnea Rothaldo inutiliter occupatur. Miramur cur tantus Rex suasorijs verbis cedit, & non magis nobis qualiter de Rothaldo obediat, procurare, vt eccellentissima gloria vestra cum exultatione fructificet & cum gaudio manipulos colligat. Tamen qualiter de illo sublimitatem vestram oporteat facere, alijs litteris nostris liquidius cognoscere valebitis. Quibus cognitis, credimus, vt quod petimus, obtineamus, & quod decreuimus ratum coram oculis Dei & coram nobis esse videatur. Apud nos namque idem Rothaldus fructuosa ficulnea manet: tamen post renouatum iudicium eius si fructuosa est, patenter declarabitur, habitis omnibus secundum quod de illo statuimus. Hanc autem epistolam igitur more solito scribi non fecimus, quia Legatus vester sustinere non poterat, & ob festa Paschalia Scriniarios nostros, eo quod debitis vacabant occupationibus habere, vt debuimus, non valuimus.] Hæc Nicolaus significans a se esse scriptã epistolam datam ad Carolum ipsis Paschalibus festis, cum nondum Rothaldus cum Arsenio venisset in Gallias. B

CAROLVM REDARGVIT NICOLAVS.

FRANCO EPISCOPVS A NICOLAO VENIAM PETIT. At post hæc nihil amplius scriptum esse reperitur contra Rothaldum, quin potius acquieuisse, veniamq. pro delicto Episcopos exorasse a Nicolao Papa, inter quos Franco Episcopus magni nominis eius temporis vir, vnus ex his qui interfuerant Concilio Siluanectensi, reatum suum per litteras confessus, quod non contradixit Episcopis iniuste causam Rothaldi iudicantibus. ad quem extat reddita epistola Nicolai, qua

[c] Nicol. ep.45. se ei confitenti remittere peccatum significat.[c] eadem epistola data decimo quinto kalend. Octobris Indictione decimaquarta hoc anno iam a mense Septembri inchoata. Acquieuisse penitus iudicio Nicolai Papæ Hincmarum, ipsemet testatur in epistola ad Hincmarum Iuniorem Episcopum Laudunensem, ex qua ista recitat Frodoardus: C D

[d] Frod.hist.Rhemens.lib.3,c.21 [d] Quod dicis te audire obloqui de iudicio domini Nicolai Papæ: si de me dicis, mendacium dicis: Nam quod ille de Rothado seu de Vulfado iudicauit, non contradixi, sed sicut ipse præcepit, obedire curaui, &c.]

Sic igitur tandem, sero licet, obtinuit, quod conatus fuerat Nicolaus, scilicet integram restitutionem Rothaldi: nam per eumdem Arsenium Legatum a latere (vt audiuisti) hoc anno missum in suam Ecclesiam nullo obice fuit plenissime restitutus, quam & tenuit summa pace, iam antea per mortem intruso e medio sublato. Hicq. finis iudicij in causa Rothaldi. E

DE HINCMARI EPISTOLA APOLOGETICA. At vero ne videamur in tanta controuersia agitata inter tot insignes personas, nempe Archiepiscopos, Episcopos & Regem ipsum cum Romano Pontifice in causa Rothaldi, ab altera parte propendere, eidemq. magis fauere (quod longe longius ab historicorum munere esse debet) tenemur hic ex debito, quæ in sui excusationẽ Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus ad ipsum scripserit, attexere, quo cuiusque partis ob Lectoris oculos posita iura maneant. In quo quidẽ non possum nõ mirari eiusdẽ Hincmari, si quæ obijcit vera non sunt, adeo in mentiendo promptã audaciã; vel si vera sunt, sic. tam iustam (vt scriptis præfefert) aduersus Rothaldũ causam foueret: cur adeo refugerit iudiciũ Apostolicæ Sedis, toties (vt vidisti) interpellatus litteris eiusdem Pontifi cis: cum vel per nuntium saltem ea obsignata Episcoporũ vel aliorũ testimonio ad iudiciũ tanto tẽpore Romæ ventilatũ mittere, toties requisitus, impigre debuisset. Verũ quæ

A quæ ab ipso in Rothaldum grauiora suis ad Nicolaũ Papam litteris inseruntur, eo magis mendacij suspecta reddũtur, quod ex ijs quæ dicta sunt, appareat in dicto sæpius synodali conuentu contra eumdem Rothaldum, in quo omnia communi conspiratione iudicum & accusatorum aduersus eum sunt actitata, de illis, quæ primo loco ponenda erant, nulla vel leuis saltem ab accusatoribus mentio facta est, vt inter alia quæ ipse in hac sua habet epistola de sacris vasis suæ Ecclesiæ per ipsum dolo malo sublatis, ac distractis, de quibus nullam in tota causa a quoquam delatam querelam audiuimus. Sed iam præstat audire ipsam ad Nicolaum epistolam Apologeticam in qua inuenies cõplura obseruatione dignissima, præcipue vero de cultu exhibendo erga Apostolicam Sedem. titulus autem ipsius epistolæ sic se habet.

Domino vnice singulariterq. suspiciendo Patrum Patri, & summa veneratione ho-
B norando reuerendissimo Papæ Nicolao Hincmarus, nomine non merito Rhemorum Episcopus, ac plebis Dei famulus.] epistola sic incipit.

Epistola vestræ sanctitatis per Odonem Episcopum, &c.] primum enim agit de causa Ecclesiæ Cenomanensis cur diutius viduata pastore manserit; deinde subiungit quæ in causa Balduini essent acta; quorum nomine etiam idem Hincmarus fuerat ab eodẽ Pontifice redargutus. tandem vero ad causam Rothaldi descendit. Descripsit cuncta hæc Frodoardus erga suum Hincmarum propensior, nunc primum ex autographo Rhemensi descripto codice Latine edita, quæ sic se habent.

DE CAVSA ROTHADI SVESSION. EPISC. Denique [a] ad epistolam vestræ auctoritatis, ad quam me misistis obedienter audien-
C dam, generaliter omnibus Episcopis Regni domini nostri Caroli Regis glorioſi pro Rothadi causa per Odonem Episcopum transmissam, sicut litteris exiguitati meæ directis sanctitas vestra præcepit, conueni. & simul cum eisdem venerabilibus Episcopis quantum in me fuit, mox antequam Synodus solueretur, vestram iussionem de eodem Rothado, ne aliqua mora vestræ præceptionis implendæ, aut de superuentione paganorum, aut de alia qualibet causa interueniret, adimplere curaui, sicut & Legati D. Regis, ac nostri, & litteræ pleniter vestræ notum facient sanctitati. Sed quoniam causa interueniente, quam vobis ipsi Legati referent, statim vt præcepimus datis litteris & designatis nostris Vicarijs, ad vestram præsentiam cum eodem Rothado ire non potuerunt, & ob id diutius quam voluissemus immorati fuerunt: interea Leudo Legatus domini nostri Regis a vestra rediens sanctitate pridie kalend. Decembris, vestras Apostolicas litteras domino Regi nostro filio vestro in ciuitate Antisiodoro detulit. Et quia filius eius atque æquiuocus Karolus, qui patris ani-
D mum in quibusdam offenderat, & ob id ad eius præsentiam quorumdam suggestione aliquantulum venire distulerat, patrem Legatis suis petijt, vt meam paruitatem cum alijs quibusdam suis fidelibus pro eo ad ipsius vestigia deducendo transmitteret, quatenus nostro interuentu patrem placabiliorem inuenire valeret, exiguitatem humilitatis meæ dominus Rex illuc in suum venire seruitium iusserat. Qui mox vt veni, mihi litteras vestras legendas donauit, in quibus licet pro sua dignatione sublimitas vestra humilitatem meam sine vlla meriti prærogatiua benigne tractauerit, & a mea insipientia sapientia vestra scripto supra id quod scio atque intelligo, non tamen absque subinducto * tauerno laudari dedignata non fuerit: tantum in eis videor mihi * al. cauterio videre vobis multiloquium meum increscere. Vnde dignetur sanctitas vestra dignanter suscipere, quod beatus Augustinus de suo multiloquio Domino dominorum au-
E dacter non dubitauit dicere, cum se inde apud eum voluit excusabilem reddere inter alia scribens: Loqui multum, non est nimium, si tamen est necessarium.

Qua de re, sanctissime domine & Pater reuerendissime, æquanimiter sustinete modicum quid insipientiæ meæ, sed & supportate me, si adhuc quædam de Rothadi causa vobis iam sufficienter notissima quasi reperens scribo, cum quo quia vobis placet, cui cuncta bona placent, mittimus Vicarios nostros, non vt accusatores ad confligendum, sed vt a Rothado atque a vicinis nostris, qui causam pleniter ac veraciter aut nesciunt, aut scire nolunt accusati, quod nos in contemptum Sedis Apostolicæ appellantem Rhotadum secundum Sardicenses Canones Sedem Apostolicã retinuerimus, sed eum quia ad electorũ iudicium de certis capitulis prouocauit, iuxtq; Carthaginenses & Africanenses Canones, ac decreta beati Gregorij regulariter iudicauimus vestræ summæ auctoritati humiliter intimandũ. Absit enim a nobis, vt priuilegium primæ &

[a] Frodoard. li. 3. cap.12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſummæ Sedis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontificis pro ſic paruo pendamus, vt con- A
trouerſias & iurgia tam ſuperioris quam inferioris ordinis, quæ Nicæni & ceteri ſacrorum Conciliorum Canones, & Innocentij atque aliorum ſanctæ Romanæ Sedis Pontificum decreta, in Synodis prouincialibus ac Metropolitanis præcipiunt terminari, ad veſtram ſummam auctoritatẽ fatigandam ducamus. At ſi forte de Epiſcopis cauſa nata fuerit, vnde certa & expreſſa in ſacris regulis non habemus iudicia, & ob id in prouinciali vel in comprouinciali nequeat examine definiri, ad diuinum oraculum, ideſt, ad Apoſtolicam Sedem nobis inde eſt recurrendum. Si etiam de maioribus cauſis a prouinciali Epiſcopo ad electorum iudicium non fuerit prouocatum, & in aliqua cauſa idem Epiſcopus fuerit iudicatus, ideſt, a gradu ſuo in comprouinciali Synodo deiectus, & putat ſe bonam cauſam habere, & appellauerit qui deiectus eſt, & confugerit ad Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ, & voluerit ſe audiri ſi iuſtum putauerit vt B
renouetur examen, ſcribendum eſt ab his qui cauſam examinarant, poſt iudicium Epiſcopale eidem ſummo Pontifici, & ad illius diſpoſitionem ſecundum ſeptimum Sardicenſis Concilij capitulum renouabitur examen. Nam de Metropolitano per ſacras regulas conſtituto, qui ex antiqua conſuetudine ab Apoſtolica Sede pallium accipit, ſicut Leo ad Anaſtaſium, quod & Nicænum Concilium innuit, & ceteri Romanæ Sedis Pontifices in decretis ſuis ex ſacris Canonibus monſtrant, ipſius Pontificis etiã ante iudicium eſt ſententia præſtolanda.

[a] *Ezech. 40.* Hic enim eſt, qui ſecundum Ezechielem prophetã moratur in [a] Gazophylacio, quod reſpicit viam meridianam, excubãs in cuſtodijs templi. Et nos Metropolitani ad comparationem illius ſumus qui in miniſterio altaris, quod eſt ante faciem templi, in quo carnes incenduntur, ſeruimus, & controuerſias carnalium in Synodis prouincialibus C
laborantes dirimimus, & de maioribus ac maiorum cauſis ad examen ſummæ Sedis Pontificis poſt iudicium referre curamus: homines enim ſub poteſtate illius, ſub nobis commilitones habemus, & dicimus huic vade, & vadit, & alij veni & venit. Quoniam vt dicit Leo: Et inter beatiſſimos Apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quædam diſcretio poteſtatis, & cum omnium par eſſet electio, vni tamen datum eſt vt ceteris præmineret, de qua forma Epiſcoporum orta eſt diſtinctio, & magna ordinatione prouiſum ne omnes ſibi omnia vendicarent, ſed eſſent in ſingulis prouincijs ſinguli, quorum inter fratres prima haberetur ſententia, & per quos ad vnam Petri Sedem vniuerſalis Eccleſiæ cura * conſtrueret, & nihil vſquam a ſuo capite diſſideret. qui ergo ſcit quibuſdam ſe præpoſitũ eſſe, non moleſte ferre debet aliquem ſibi eſſe prælatũ, ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat. quam Rothadus a ſuis exigere D
magis quam ſacris regulis ſategit dependere: cum etiam ſancti Angeli in cælo leguntur ſuis potioribus obedire, & ideo ad hoc peruenit vt deijci promeruerit. quẽ per plures annos & beneficijs impenſis, & monitis atque obſecrationibus per me & per Coepiſcopos, ac per quoſcumque familiares potui, ad obediendum ſacris regulis commoneri curaui. Multoties etiam & per litteras Metropolitanas, & ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate minas ei inculcare curaui, & ex electione Catholicorum quam grauiter offendebat ei oſtendere ſtudui: ad quæ reſpondebat, quia nihil aliud facere ſciebam, niſi ei meos libellos tota die oſtendere. Vnde a multis & a frequentiſſimis redargutus fui, cur incorrigibilem & miniſterio ſacro inutilem, tam diu ſcienter, contra Dei voluntatem & ſacram auctoritatem portarem.

ECCLESIASTICA HIERARCHIA BENE DISPOSITA.

* *al.* confluereret

Ego vero, quamuis ſæpiſſime & Regem & Coepiſcopos & vicinos ſuos, & etiam E
me multo ſæpius quaſi ex ſtudio ad iracundiam vocare ſatageret, licet non poſſet, ſciens periculoſiſſimam eſſe in ſacerdote perturbatam & præcipitem iram, præcipitemq. proferre ſentẽtiam & perſequutionum ſupplere ſæuitiam, diſſimilitudines morum, contumacias inobedientium, & malignarum tela linguarum, diu illum non ſine timore de periculo animarum ſibi commiſſarum portaui, & cum amplius portare non debui, ad plurimorum Epiſcoporum concilium, vt & eos audiret, deduxi; quo petitionem vt ei ſatisfacerem, & vel ſic erubeſceret, & a cœpta ſe ſtultitia reuocaret, iudicio me diuinxi, velut iam veſtræ ſanctitati plenius alijs litteris intimaui, & replicare me pro veſtræ auctoritatis ſatisfactione cogit neceſſitas, vt cognoſcatis, quoniam nihil in eum egi animo inimico, ſed zelo diuino quantum in conſcientia mea proſpicere

A cere valeam. Sed & domino Regi ac Epiſcopis Regni eius, & quamplurimis tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus viris hæc ſunt nota quæ dico. Poſt depoſitionem illius obtinui vt vnam Abbatiam valde bonã ei dominus Rex & Epiſcopi conſentirent, & omnes nos illi, ſicut patri de noſtris impendijs ſeruiremus, quatenus qui in delicijs vitam ſemper duxerat, non frangeretur, tantum vt ſeditioſus & moleſtus Eccleſiæ cui præfuerat eſſe non decertaret. Cui primum quidem acquieuit, ſed vt dicunt, qui hoc ſcire ſe teſtantur, quidam Epiſcoporum Regni Lotharij zelo amaro contra nos ducti, quia eorum conſilijs de Vualdrada non acquieuimus, & etiam aliqui de Germania, vt quidam dicunt, ad Ludouici ſui Regis ſuaſionem, quoniam cum eo non feci, ſicut Rothaldus, in fratris ſui de Regno expulſione, perſuaſerunt eidem Rothaldo, vt non ſe a ſeditione mouenda contineret, & ipſi apud vos obtinerent, vt reſtitueretur. Nunc
B autem, ſicut iuſſiſtis, ad veſtram præſentiam & diſpoſitionem illum perduci, apud dominum noſtrum Regem filium veſtrum obtinuimus, credentes quia quod Domino inde placabilius erit, cordi veſtro inſpirare dignabitur.

De quo quia benigniſſima dignatio veſtra mihi ſeruo veſtro per Leudonem dignata eſt ſcribere, vt iuncto mihi integro collegio fratrum, ſecundum modum ibidem deſcriptum veſtra Apoſtolica fretus cenſura ſtuderem illum priſtino redintegrare decenter officio: ſciat reuerendiſſima & amantiſſime colenda dulciſſima paternitas veſtra hæc me agere nequiuiſſe pro his quæ continentur in ſubditis, videlicet, quia cum litteris ad veſtram auctoritatem deferendis idem Rothadus iam commiſſus erat ijs qui ad veſtram præſentiam illum deducerent, & mihi non erat poſſibile integrum fratrum collegium conuocare, quoniam, vt ſupra ſcripſi, a diœceſi noſtra longius eram
C remotus in filij veſtri ſeruitio, & quoniam ſine illorum iudicio, qui in eius depoſitione fuerant, & quibus inde ſcripſiſtis, reſtitui regulariter non valebat, & Epiſcopi aliarum prouinciarum per meam conuocationem in multis occupati congregari non poterant. Sed & Coepiſcopi Rhemorum prouinciæ ab ipſa Synodo, in qua epiſtolam ſanctitatis veſtræ audiuimus, cauſa reſiſtendi Northmannis ad ſuas ſedes feſtinare maturauerunt. Pauci etiam numero Epiſcopi qui mecum in filij veſtri Regis noſtri erant obſequio, cum eis benignitatis veſtræ commendationem de Rothaldo relegi, reſponderunt, non ſe ſcire talem vitam atque intelligentiam taleq. ſtudium ſacri miniſterij in eo fuiſſe, vt in hoc ſe miſcere auderent, præſertim cum is, qui antea aliquam reuerentiam de deiectione ſua habebat, & ſemper inobediens & ſacris regulis, & regiæ dignitati, & Metropolitano priuilegio fuerat, nunc effrænatus ad multorum
D malum exemplum, & plurimorum beneuolentium ſcandalum deſeruire, & negligentius atque perniciоſius viuere, voluntatibus ſuis ſeruiens, cum libertate deberet.

De eo autem quod benignitas animi veſtri penſans, non belluinum ſed humanum hominis animum, ſcripſit, dicens: Fortaſſe cognoſcet delictum ſuum, & ſua ſponte in iudicio quo iudicatus eſt, perſeuerare deliget; quod ſi fecerit, apud Regem Carolum, dilectiſſimum videlicet filium veſtrum agendum eſt vt liberalitate ſua eidem congrua beneficia, quibus ſufficienter cum ſuis ſuſtentari, atque honorifice degere poſſit, benignæ mentis largiatur effectu: ſciat dignatio veſtra non illum eſſe huiuſmodi temperantiæ: nam ab eo quod cœpit numquam potuit reuocari. Quæ etiam ego famulus veſtræ dominationis meditatus cum corde meo, & conferens cum fideliſſimo filio veſtro domino meo Rege glorioſo in hac cauſa prouidi, veſtræ ſapientiſ-
E ſimæ auctoritati ſcribere dignum duxi, quia licet fretus veſtræ auctoritatis litteris per Leudonem meæ exiguitati directis, quarum mentionem feciſtis in epiſtola, quam filio veſtro domino Regi noſtro miſiſtis, quaſq. illi relegi, apud eum obtinere poſſem, vt miſſis ſuis qui Rothadum ad veſtram deducendum præſentiam ſuſceperunt, mandaret, quatenus ab arripiendo Romam itinere expectarent, donec opportunum tempus Epiſcopos regionum noſtrarum conuocandi adueniret. Quia non erat ratio, vt alijs notificaretur, cur Rothadi tranſmiſſio tardaretur, antequam Epiſcopis veſtræ auctoritatis epiſtola legeretur; poterat fieri vt qui me diuina clementia, & ſua benignitate & amoris deuotione colunt, & aliquid æſtimant eſſe, cum nihil ſim, cognoſcentes meo obtentu id accidiſſe, in me ſcandalum paterentur, quaſi contemni aut negligi facerem veſtram commendationem, qui inter conſtitutos a vobis dies in epiſtola per Odonem Epiſcopum miſſa ad obediendũ veſtram accelerare facerem, quan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum potui, iussionem. Et si quando in vnum conuenirent, Episcopos, qui sciunt, & me A
vna cum eis scire norunt Rothadi negligentem vitam, & diutinam in sacro ministerio inutilitatem, de eius restitutione alloquerer, omnes me exsufflarent, & amentem prædicarent, si etiam Rothado, vt se concrederet, quod non super salutis intuitu faceret, beneficia nos impetraturos promitteremus.

Quoniam omnes pene in istis prouincijs sciunt, quia secundum Carthaginenses & Africanos Canones, & Decreta beati Gregorij, electorum se commisit iudicio, & amplius quam quingenti interfuerunt diuersi ordinis viri, videntes quando calix aureus cum gemmis a caupone & tabernaria per Missium Regis de illius pignore sumptus, ac delatus fuit in Synodum, & scientes coronas argenteas a Iudæo cui illas dederat sumptas, & facultates Ecclesiasticas ab eo suppressas, & latenter commendatas, indeq. receptas & Ecclesiæ redditas, & vascula argentea quæ non pauci ponde- B
ris a longo tempore in Ecclesia pependerunt. sed & alia, quæ sui decessores ac prædecessores ceteriq. Fideles pro remedio animæ suæ eidem Ecclesiæ obtulerunt, ab eo sine consensu Metropolitani ac Coepiscoporum, ac presbyterorum, ac diaconorum suæ Ecclesiæ pro libitu suo donata, cum etiam beatus Gregorius multoties in epistolis suis ex sacris Canonibus scribat: Quæcumque Episcopus post ordinationem Episcopatus acquisierit, omnia esse Ecclesiæ, in qua extiterit ordinatus. Vnde constat, quia nec ipse sine œconomo & conscientia clericorum illa debeat dispensare. Sed & omnes vrbis incolæ ac populi, qui cum Rege ac Episcopis ad Synodum conuenerunt, & vt reuera ad spectaculum currentes, eum viderunt vsque ad ostium Synodi venientem, & inde vt maniaticum redeuntem, quiq. sciunt quantam benignitatem Regis & fratrum spernens, qualiter de certis capitulis, vnde sacri Canones ex- C
pressa decreuerunt iudicia iudicatus, lacrymantibus Rege & Episcopis, durior saxo recessit, putarent nos, qui eum secundum sacros Canones, sicut eos intelleximus, iudicauimus, & postea vt ipsi præcipiunt Canones, pro eo Episcopum vestrum qui eiusdem iudicio interfuit prius iudicium vestrum de eo referre, & nunc illum ipsum cum litteris nostris atque Vicarijs, sicut iussistis, ad Apostolicam Sedem, quæ paternos Canones seruandos confirmat, & confirmatos, ac obseruandos sua obseruatione demonstrat, dirigere procurauimus, de vestræ auctoritatis iustitia, & æquitatis libramine dubitare, & ideo vt se concrederet, * iocarium ei promittere, sicq. nos vt insanos merito denotarent, cum etiam si fieri posset, quod ab illa & prima Sede sancta, ac summo Apostolatu vestro fiendum non creditur, vt talis a vobis cognitus, restitutus in ordine nominetur, nulla de cetero nobis conscientia de sibi a vobis commissis animabus esset periculum. D

Et cum omnes in istis regionibus sciant, quoniam negligens & contemptor sacrorum Canonum, & quamdiu, quamq. patienter atque benigne fuerit toleratus, & a quam inuitis, quia se corrigere noluit, secundum sacras regulas, sicut eas intelleximus, fuerit iudicatus, nullam habere possemus verecundiam de restitutione illius, si foret facta a vestri summi Pontificatus potestate; quia omnes senes cum iunioribus scimus nostras Ecclesias subditas esse Romanæ Ecclesiæ, & nos Episcopos in primatu B. Petri subiectos esse Romano Pontifici, & ob id salua Fide, quæ in illa Ecclesia semper viguit, & Domino cooperante florebit, nobis est vestræ Apostolicæ auctoritati
a Luc. 2. obediendum. Nobis quippe cum alijs quibusque scriptum est; [a] quia Iesus erat subdi-
b Hebr. 13. tus parentibus suis. nobisq. item scriptum est: [b] Obedite præpositis vestris, & subiacete E
c 1. Cor. 11. eis, & nihil per contentionem, neque per inanem gloriam. &: [c] Si quis vult contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Propterea locutus cum fidelissimo filio vestro domino meo Rege glorioso illi replicaui, quod sæpe inculcaui; quodq. libentissime accepit & adimplere cupit; quia sicut Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum & vniuersi qui habitant in eo, & ipsius est Regnum, & cui voluerit dabit illud. ita ipse super fundamentum Apostolicæ petræ suam fundauit Ecclesiam, quam & ante passionem, & post Resurrectionem suam speciali cura & singulari priuilegio beato Petro, & in illo suis commisit Vicarijs. Cu-
d Ioan. 13. ius Sedem, suæq. Sedis Pontificem qui honorat, illum honorat qui dixit: [d] Qui acci-
e 1. Reg. 2. pit si quem misero, me accipit, & ab ipso honorabitur, dicente: [e] Honorantes me honorificabo, & qui contemnunt me erunt ignobiles.

Idcir-

A Idcirco quia multi sciunt qualiter se * Rothadi reclamatio habeat, & quidam inde aliter dicunt, & omnes generaliter sciunt, quoniam vestra auctoritas illum cum nostris Vicarijs ad suum præcepit destinari iudicium: dignum & iustum est, vt quemcũque Episcopum Romanus Pontifex ad se Romam venire mandauerit, si infirmitas vel grauior quæcumque necessitas vel impossibilitas, sicut sacri præfigunt Canones, eum non detinuerit, ad illum venire studeat; multo magis etiam is, quem pro tali querela ad se quocumque modo clamantem, præsentiæ suæ iudicat exhibendum. Et quicumque viderit vel audierit, quod Rex & Episcopi Apostolicæ Sedis summum Pontificem prompte obaudiunt & honorant promptius, & humilius eis sui subiecti obedient. Nam vt beatus Gregorius dicit: Sicut languente capite subiecta membra incassum vigent, ita gloria & honore coronato, id est, honorificato ac decorato capite, subiecta
B membra eius honore atque decore fulgebunt. & Rothado in nullo melius poterat satisfieri, quam si ad vestram præsentiam pergeret, & ei tantum subscriptionibus Episcoporum, qui Deo & vobis mentiri nolunt, & allegationibus tot Vicariorum eorumdem Episcoporum, fuerit illum bonam causam nequaquam habere ostensum. Quamobrem sibi ipsi & non nobis reputare debebit, quia sine bona causa se & multos alios fatigauit. Vnde illum vestra discretissima pietas, quæ compassionem proximo, & * rectitudinem deberi vitijs nouit, suis Apostolicis litteris sufficiẽter præmonuit. Quiq. inter alias socordias eius duritiæ esse dignoscitur, vt cũ multoties sine vllo respectu timoris vel amoris diuini, & absque vlla humana verecundia, per tot annos, & in tantis causis toties sacris Canonibus, & decretis sanctæ Sedis Romanæ Pontificum, & suæ Metropolis priuilegio a synodalibus iudicijs resultauerit, & per tantos annos atque
C a tantis pertoleratus, a sua stultitia se reuocare contempserit, a Rege & Episcopis multipliciter obsecratus, in hoc adduci non potuit, vt sacris Canonibus & decretis sanctæ Sedis Romanæ Pontificum, secundum suæ Metropolis priuilegia de cetero se obediturum subscriberet, quoniam sine horum obseruatione nemo nostrum potest esse Episcopus, & sic pace fraterna in omnibus frueretur.

* al. Rothaldi

* al. reprehensionem

Postea autem sua sponte in libello suæ professionis, per quem ad lectorum iudicium prouocauit, hæc se obseruasse impudenter professus, qui scientibus cunctis mendaciter Synodo misit, & sic ad iudicium prouocauit, quæ se seruaturum ne iudicaretur subscribere derrectauit. quod ideo, sicut postea nobis dixerunt, qui ab ipso audierunt, subscribere noluit, quod & nos præcepimus ne vinceretur. Sed si in misericordia Rex, & Episcopi permaneremus sententia Romam iret, antequam vinceretur. Et quando illuc
D veniret, his per vestram iussionem, cum a vobis foret nobis nolentibus absolutus, subscriberet; non intelligens immo intelligere non valens (excæcauit enim eum malitia sua) vestram auctoritatem sapientissime intelligere. Quare Dominus de cælo alloquens Paulum, & dicenti, [a] quid me iubes Domine facere? non omnia quæ agenda illi erant exposuit, sed ad Ananiam, a quo agenda auditurus & accepturus erat, illum direxit. sic & [b] Angelus Cornelium, postquam illum exauditum esse denuntiauit, ad Petri doctrinam atque obedientiam misit, quem licet ante Baptismum, sancto, vt ita dicamus, baptizatum Spiritu, beatus Petrus illius baptismate qui baptizat in Spiritu sancto, & in quo credentium corda fide purificantur, baptizari præcepit. Vnde facta quæstione contra eum etiam a minoribus suis, tamen Fidelibus, cur ad Gentes intrauerit: idem Apostolorum Princeps summorum gratia donorum repletus, & in-
E numerabilium miraculorum potestate suffultus, querelæ non ex potestate sed ex ratione respondit, causamq. per ordinem ea mansuetudine exposuit, qua humilitate prædicto Cornelio se adorare volenti dixit: Vide ne feceris, nam & ego ipse homo sum sicut & tu. Si enim in querela Fidelium, vt Gregorius dicit, aliquid de sua potestate diceret, profecto doctor mansuetudinis non fuisset. Humili ergo eos ratione placauit, atque in causa reprehensionis suæ humiliter rationem reddidit, & iam testes adhibuit, dicens: Venerunt autem mecum & sex fratres isti. Cuius humilem auctoritatem & mansuetissimam potestatem, & rectissimam prædicationem dicentis, [c] non dominantes in Clero, sed forma facti gregis; sequutus beatus Gelasius in Decretis suis ad omnes Episcopos de institutis Ecclesiasticis dicit: Cumq. nobis contra salutarium reuerentiam regularum cupiamus temere nil licere, & cum Sedes Apostolica super his omnibus, fauente Domino, quæ paternis Canonibus sunt præfixa, pio deuotoq.

a Act. 5.

b Act. 10.

c 1. Pet. 5.

studeat

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtudeat tenere propoſito: ſatis indignum eſt quemquam vel Pontificum vel ordinum A
ſubſequentium hanc obſeruantiam refutare, quam beati Petri Sedem videat & ſequi
& docere. Satisq. conueniens ſit, vt corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſeruatione con-
cordet, quam illic vigere conſpiciet, vbi Dominus Eccleſiæ totius poſuit princi-
patum.

a Gal. 1. De Barnaba quoque & Saulo dicamus (veraciter [a] Paulus Apoſtolus nō ab homine,
neque per hominem, ſed per IESVM Chriſtum, & Deum Patrem) qui poſtquam diu-
tius fruiti ſunt Apoſtolorum conſortio, non ipſis Apoſtolis, ſed iuxta fidem ſacræ hi-
b Act. 13. ſtoriæ miniſtrantibus [b] Domino Prophetis & Doctoribus, qui erant Antiochiæ, dixit
Spiritus ſanctus: Separate mihi Barnabam & Saulum in opus miniſterij ad quod aſ-
ſumpſi eos. Tunc ieiunantes & orantes imponentesq. eis manus dimiſerunt illos. Et
ipſi quidem miſſi a Spiritu ſancto obierunt vocati Apoſtoli, & in ſequenti anno, id eſt, B
decimoquarto poſt paſſionem Domini (licet qui operatus eſt Petro in Apoſtolatum
Circumciſionis, operatus ſit & Paulo inter Gentes tantum) iuxta conditū Iacobi, Ce-
phæ, & Ioannis Gentium magiſterium vna cū Barnaba Paulus accepit. Idem quoque
c 2. Cor. 5. Paulus apud [c] Corinthios negligentibus rectoribus de inceſtuoſo ſcripſit: Congregatis
vobis, & meo ſpiritu cū virtute Domini noſtri IESV Chriſti tradidi huiuſmodi in interi-
tum carnis ſatanæ, vt ſpiritus eius ſaluus ſit in die Domini: ipſi enim Corinthiorum re-
ctores illū tradiderunt in interitum carnis ſatanæ, & Paulus cognito eius opere ſua au-
ctoritate cum illis, & completa eius pœnitentia, ipſi eum reſtituerunt, & Paulus ſua
d 2. Cor. 2. auctoritate cū illis. Cui, [d] inquiens, aliquid donaſtis & ego: nam & ego ſi quid donaui
propter vos in perſona Chriſti. Hinc beatus Gregorius: A bono, inquit, veſtro nō diſſen-
tio, meum ſit quod ipſi feciſtis, cui velut ſi dicere præſumamus, quare ita caute cū di- C
ſcipulis te copulas? Quare vel te diſcipulorū, vel illos tuis actionibus tam ſolicita men-
te confirmas? vt non circumueniamur, inquit, a ſatana. Non enim ignoramus cogita-
tiones eius: id eſt, ne hoc quod bene mens inchoat, ipſe in malitiæ finem vertat. & In-
nocentius: Nec ad Corinthios Apoſtoli eſt declarata benignitas, vt in vno ſpiritu ductā
& reductam ſententiam boni ſemper indifferenter ſequantur. Et Leo ex Apoſtolo: Ne-
mo quod ſuum eſt quærat, ſed quod alterius, & vnuſquiſque proximo ſuo placeat in
bonum ad ædificationem. non enim poterit vnitatis noſtræ firma eſſe compago, niſi
nos ad inſeparabilem ſoliditatem vinculum charitatis aſtrinxerit, quoniam ſicut in
vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum
habent; ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alterius membra.
Connexio totius corporis vnam ſanitatem, vnam pulchritudinem facit. Et hæc quæ- D
dam annexio totius corporis vnanimitatem requirit, ſed præcipue exigit concordiam
ſacerdotum.

Quibus etſi ordo generalis eſt, non tamen cōmunis eſt dignitas omnibus, hæc autem
ſeruata altiori intelligentia circa ſupradictos ſunt acta, & a prædictis docta, vt cogno-
ſcatur qualiter iuniores potioribus debeant obedire, & potiores minoribus prouidere,
& ordo a Deo diſpoſitus valeat in omnibus & ab omnibus conſeruari. Vnde ſummus
e 1. Petr. 4. Eccleſiæ paſtor docet: [e] Si quis miniſtrat tamquam ex virtute quam adminiſtrat Deus,
vt in omnibus honorificetur Deus, qui ſeruis ſuis commiſit negotia ſua, & vnicuique
f 1. Cor. 12. ſecundum propriam virtutem, ſicut & de Spiritu ſancto ſcriptum eſt, [f] quod dona di-
uidit ſingulis prout vult. Et hinc iuxta Sardicenſe Concilium ſummus primæ & ſan-
ctæ Sedis Romanæ Pontifex pro examinis renouatione ad ſe reclamantis & confu- E
gientis cum ſua clamatione deiecti prouincialis Epiſcopi non ſtatim ſingulariter pri-
uilegio auctoritatis ſuæ reſtituit, ſed remittere debet eum ad prouinciam, vbi cauſa pa-
trata fuerat, & in qua iuxta Carthaginenſes Canones & iura legis Romanæ, cauſa po-
teſt diligenter inquiri, & quo non ſit difficile teſtes producere, veritas inueniri, aut fi-
nitimis Epiſcopis dignetur ſcribere, aut e latere ſuo mittere, qui habētes eius auctoritate-
tem, præſentes cum Epiſcopis iudicent, & diligenter cauſam inquiſitam definiant: aut
dignetur credere Epiſcopos ſufficere, vt negotio terminum poſſint imponere. Et In-
nocentius, ſi quæ cauſæ vel contentiones inter clericos, tam ſuperioris ordinis, quam
etiam inferioris fuerint exortæ, congregatis ſecundum Synodum Nicænam eiuſdem
prouinciæ Epiſcopis iurgium præcepit terminari. Et Bonifacius de Maximo ſcribit, vt
ad prouinciam venire cogatur, & illic ſe conſtituto præſentare iudicio, & quidquid

de illo

A de illo duxerint prouinciæ Epiſcopi decernendum, cum ad eum relatum foret, ſcribit
Metropolitani ſui vnaquæque prouincia in omnibus rebus ordinationem ſemper ex-
pectet, ſicut ſcriptum eſt in Nicæno Concilio, vt ſicut apud Alexandriam & Vrbem
Romæ Epiſcopo paraliſmos eſt, ſimiliter & apud Antiochiam ceterasq. prouincias
ſuis ſeruentur priuilegia Eccleſijs. Vnde bene placuit annis ſingulis per vnamquam-
que prouinciam bis in anno Concilia celebrari, vt communiter omnibus ſimul Epi-
ſcopis congregatis, prouinciæ diſcutiantur huiuſmodi quæſtiones.

Et hoc dico non (quod abſit) præiudicans ſummæ Sedis Apoſtolicæ & ſancti Apo-
ſtolatus veſtri poteſtatem in aliquo, cui in omnibus ſum, ſicut rectum eſt, obedire pa-
ratus, ſed quia ſummæ auctoritati veſtræ obſequium præſtare me puto, cum ea quæ
ſentio, aut ad probationem, aut ad correctionem, humiliter ſapientiæ magiſterij veſtri
B pando, & Rothadi mores vobis intimare procuro, ne mea negligentia, qui eos noui,
vos lateant, quatenus certius quod vobis placuerit, de illo veſtra auctoritas decerne-
re valeat. Quem ſi nunc in depoſitionem iudicum noſtrum manere decreuerit: ſumus
certi de benignitate & modeſtia ac pietate filij veſtri domini noſtri Regis Caroli, quo-
niam quidquid de illo prædicto filio veſtro præceperitis, & rationabiliter poterit ad-
implere, ſine vlla retractatione obediet; ſed & Coepiſcopi noſtri de Eccleſiarum ſua-
rum ſtipendijs abundantiſſime illi impendent: mea etiam exiguitas, ſicut numquam
ad retributionem mali propter contemptus & contumelias mihi ab illo illatas proue-
nire volui, ita quidquid benignitatis potero, libentiſſime, abundantius etiam quam
vmquam fecerim, impendere procurabo. Si vero ſine vlla ſatisfactione tam diutini
contemptus ſacrorum Canonum, & Sedis Apoſtolicæ decretorum, ac ſuæ Metropo-
C lis priuilegij, atque ſynodalium iudiciorum, quibus nec obedire, nec ſe obediturum
de cetero profiteri, vel ſubſcribere voluit, & abſque profeſſione vel ſubſcriptione ſuæ
correctionis & obedientiæ coram fratribus ſuis, quorum multoties regularia ſpreue-
rat monita, cum inde pluraliter in Leonis & Gregorij epiſtolis legatur: ſi etiam (vt illa
prætereamus, quæ ob ſacerdotij verecundiam, & opprobrium ſæcularium ſequentes
Africanum Concilium, nec ad nominationem in Synodum perduci permiſimus) paru-
ipenſis & ſine aliqua correctione dimiſſis eis capitulis, auctoritati veſtræ ſub fidei
adſtipulatione directis, pro quibus fuerat iudicatus ab Epiſcopis, ad quorum iudiciū
prouocauerat, ſecundum expreſſa ſacrorum Canonum, & Apoſtolicæ Sedis decreta,
Cæleſtino dicente: Quæ enim a nobis res digna ſeruabitur, ſi decretalium norma con-
ſtitutorum pro aliquorum libitu licentia populis præmiſſa frangatur? mox veſtri om-
D nium Eccleſiarum Pontificis cunctorumq. Epiſcoporum patris atque magiſtri, regu-
lare iudicium ferre conuenit: æquo animo feram.

Credo tamen, diligentiſſimam diſcretionem veſtram noſſe proteruiam, contem-
ptum, ac contumaciam ſubiectorum erga prælatos ſuos, & libertatem impune delin-
quendi contra Canones ſacros, quæ his in noſtris regionibus poterunt, vt quibuſdam
videtur, noxias vires accipere; præſertim cum ſapientiſſimæ auctoritati veſtræ con-
ſtet eſſe notiſſimum, demonſtrare Sardicenſe Concilium in ſeptimo ſuo capitulo, qua-
liter deiecti & ad ſe clamantis Epiſcopi reſtitutionis, vel in depoſitione permanſio-
nis executio cum indemnitate ſimpliciter iudicantium, ab Apoſtolica Sede debeat ce-
lebrari. quod & Innocentius & Bonifacius: verum Leo in Decretis & Gregorius eui-
dentius in epiſtolis ſuis ea demonſtrant, Carthaginenſis Concilij, immo Apoſto-
E licæ Sedis, quæ in ſuis eidem præſedit Vicarijs decreta ſequentes, videlicet, vt a qui-
buſcumque iudicibus Eccleſiaſticis ad alios iudices, vbi eſt maior auctoritas, fuerit
prouocatum, non eis obſit, quorum fuit ſoluta ſententia, ſi conuinci non poterunt,
vel inimico animo iudicaſſe, vel aliqua cupiditate vel gratia deprauati. Vnde nobis
& conſcientia teſtimonium perhibet, & omnibus qui interfuerunt, notum factum
fuiſſe dignoſcitur, quoniam illum ſeruare, quam iudicare maluimus, ſi pro ſacrorum
Canonum neglectu eorū iudicio, per quos Spiritu ſancto inſpirante promulgati ſunt,
cum eo quod corrigere nequibamus, damnari pariter non timeremus. Et idcirco nul-
lo inimico animo, nulla cupiditate aut gratia deprauati, flentes illius incorrigibilem
ſocordiam, & irreuocabilem pertinaciam regularia in eum iudicia exequuti ſumus,
quæ ab eo ſuſpendere diutius non præſumpſimus. Veſtra etiam ſapiens & ſumma au-
ctoritas in decernendo attendet Apoſtolum [a] docentem, quia quorumdā peccata ma- a 1. Tim. 5.

nifeſta

Universidad de Deusto
Biblioteca

nifesta sunt præcedentia ad iudicium,quorumdam autem & subsequuntur. quæ sicut A
exponit B.Ambrosius, ac si posita in bilance in iudicio sunt examinanda, vtrum bona
opera amplius pensando remuneranda præcedant, & mala facta minima misericor-
diter dimittenda demonstrent; an malefacta amplius pensando præcedant, vt me-
reantur damnationis iudicium, & bona paucula suffocent, quia & nos pro modulo
nostro non solum in vtilitatem, verum & noxitatem in Rothado cum factis suis pen-
sauimus,& velut [a] ficulneam infructuosam terram rationalem inutiliter diutius occu-
pantem, & etiam post plura tempora pluresq. admonitiones quasi cophinos pingue-
dinis sibi appositos non recipientem,sed sterilem permanentem, non sine dolore cor-
dis succidendam prouidimus.

[a] Luc.13.

Et cum hæc ita se habeant, absque dubitatione confido, quia illud quod in prædi-
cto Concilij Carthaginensis capitulo sine vlla interpolatione subsequitur, decretum B
vestri moderaminis nequaquam præteriet. Sane, inquit, si ex consensu partium elec-
ti fuerint iudices etiam a pauciore numero quam constitutum est, non liceat prouo-
care: qui numerus constitutus in duodecimo superiori capitulo demonstratus & con-
sensu partium expetitus in dijudicatione Rothadi constat fuisse completus. Quo-
rum etsi iudicium pro quacumque causa forte rationabiliore & adhuc nobis incognita
vestræ summæ auctoritati,quã multa nobis occulta non transeunt placuerit refragari:
quia meum est, mea vobis obediendo committere,& nõ iudicia vestra discutere,susti-
nebo,& contra vestrã regularem restitutionem, si forte in agendo ea visa fuerit, in qua
vestra disponet auctoritas, qualiter idem vt solet victor & voti compos, quæ sunt Epi-
scopi,de reliquo faciat,non recalcitrabo: ducens pro magno si a diutinis & multis mo-
lestijs quas ab illo,& pro illo passus sum, iam tandem aliquando valeam respirare,& C
numquam mihi cõtingat vlterius contra illius inquietudines inutiliter laborare. Et ex
hoc non solum ab Ecclesiasticis personis, verum & multo magis etiam a sæcularibus
nostra iudicia contemnuntur, & pro nihilo ducuntur, dicentibus eis, & ad medium
deuocantibus illa quæ mihi vestra auctoritate non sunt adscribenda, vt non animum
vestræ dulcedinis in aliquo moueam, quod summopere cauere desidero, si qui in pro-
uincia vestra,quorum querela illo restituto ad vos valeat peruenire,de maioribus cau-
sis de cetero quædam commiserint, sicut de quibusdam rebus frequentius quam in
istis retroactis temporibus committantur? Ne a Domino damner silentio,eos commo-
nere studebo,& si corrigere se voluerint, congaudebo: sin autem, eos ad vestrum iu-
dicium prouocabo. qui si ire voluerint vestra sancta sapientia, quid inde melius vide-
rit,decernere procurabit. si autem ire noluerint,facient quod sibi vtile iudicauerint,me D
vtinam hinc a diuina damnatione sententia S. Ambrosij liberet,qua dicit: Si, inquiens,
quis potestatem non habet,quem scit reum, abijcere, aut probare non valet, immunis
est;sicq. vt puto,quia in multis occupatus,& itineris longitudine,atque in soliditate ob-
strictus de omnibus antequam insolentium querela ad vos perueniat, ad Apostolicam
Sedem referre non valeo, infirmitate grauatus, & gratias Deo,termino iã vicinus,po-
tero præcauere,ne a quocũque sanctitatis vestræ animus erga me moueatur,vt aliqua
[b] Matt.16. Rom.2. mihi excommunicatio intentetur. Et licet nouerim iuxta [b] Euangelium & Apostolum
redditurum Dominum vnicuique secundum opera eius, testimonium reddente illis
conscientia inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiam defendentium in
die qua iudicabit occulta hominum. & vt Leo dixit: Si quid per seruitutem nostram,
videlicet sacerdotalem, bono ordine & gratulando impletur affectu, non ambigamus E
per Spiritum sanctum nobis fuisse donatum, & quod secus fuit ratum esse non pote-
rit, modis omnibus quantum ipse donauerit, a quo omne donum est perfectum,
prouidere studebo, ne a communione Sedis Apostolicæ, quod absit, quolibet modo
extorrem me vltimus dies qui mihi incertus est, & subito venire potest, inueniat.
Erit enim quamuis tardius, quam necesse sit,quoniam ego grauis peccator graui car-
cere corporis diu inclusus teneor merito in multis afflictus, prouidentissimo Domino
prouidente, & tempus & persona in Rhemorum Ecclesia, quando & in qua ab Apo-
stolica auctoritate priuilegium integratum sibi ex antiqua consuetudine collatum &
conseruatum habebitur, quæ numquam excepto Romano Pontifice primatum ha-
buit, nisi quamdiu electo sine vllo crimine ab ea suo pontifice Rigoberto, violentia ty-
ranni Milonis tempore Caroli principis pastore vacans, Bonifacio Apostolicæ Sedis

Lega-

A Legato aliquamdiu sicut & Treuirensis Ecclesia commissa fuit, inter quas Rhemen-
sem scilicet & Treuirensem Ecclesias (has enim duas tantum prouincias Belgica re-
gio habet) hæc semper distinctio fuit, sicut in Ecclesiasticis monimentis inuenimus, &
vetustissimã consuetudinem semper obtinuisse comperimus, vt eisdem Episcopis non
loci sed dignitate ordinis prior secundum sacras regulas haberetur qui foret in quali-
bet istarum Ecclesiarum Metropoli antea ordinatus.

Mihi vero necesse erit me taliter agere, ne toties auctoritatis vestræ epistolas ex-
communicationes intentantes, & obiurgationes,quas raro & magna necessitate fien-
das in Apostolicorum virorum litteris legimus, ferentes de reliquo accipiam, sicut
istis temporibus peccatis meis merentibus,frequenter accepi. quod si sanctitati vestræ
placuerit,non vobis opus agere in postmodum erit, donec Apostolica vestra iussio me
B inobedientem in aliquo contra regulas sacras per contemptum, quod absit, inuenerit.
Qui enim,quare in Euangelio Dominus Centurionis fidem dicentis: [a] Dic verbo & sa- [a] Matth.8.
nabitur puer meus,intelligit: considerat quam operatoriũ sit Episcopi, immo sicut in
[b] Paulo in se loquentis Christi, quãto magis Pontificis Apostolicæ Sedis,& quam obe- [b] 2.Cor.13.
dienda sit ipsius præceptio etiam sine vlla admirationis adiectione cognoscit, quod &
sciẽtibus & nescientibus intimare,sapientibus & insipientibus debitores,debemus Epi-
scopi, quibus, si de reliquo verba iniquorum præualuerunt aduersum nos,sicut [c] lecti- [c] Psal.64.
tant proferentes, non erit necesse de prouincialibus Synodis, in quibus hactenus labo-
rauimus,magnopere laborare, quippe quoniam erit & lex & spes sibi quisque.Quod
quidem vestra humilitati nostræ scripsit sublimitas, primo vos commotos esse ad Ro-
thadi causam inquirendam, cura qua pro vniuersis fratribus vestris constringimini:
C cum debita reuerentia gratanter accepi, intelligens quia in numero fratrum nos qua-
lescumque Metropolitani computari debemus. Ea propter sic vestræ discretioni
prouidendum est, vt Metropolitani a subiectis Episcopis non irregulariter contem-
nantur. Deinde (quod perspectissime scripsistis) secundo;quoniam Sedem Apostoli-
cam Rothadus noscitur appellasse, & ne videamini Ecclesiæ vestræ priuilegiorum
detrimenta diebus vestris æquanimiter tolerare; & hoc nihilominus a nobis & ab om-
nibus est rectissime suscipiendum, & solertissime conseruandum. Quod & ego pro
modulo meo seruandum esse volui & volo, & fauente Domino,in hac deuotione ma-
nebo, sciens priuilegium Metropolitanæ Sedis Rhemorum, cui me diuina dignatio
seruire disposuit, in summo priuilegio sanctæ Sedis Romanæ manere, & priuilegium
esse Sedis Romanæ, si sua auctoritate priuilegium sibi subiectæ sedis fecerit vigere, &
D studuerit confirmare.

De eo vero quod tertio loco ad medium deuocastis, scribere aliud nihil præsumpsi,
nisi quia causa Rothadi a causis illorum, de quibus scripsistis, est pene in cunctis dis-
similis. De eo quod tandem Apostolica vestra benignitas indignitati meæ scribere
est dignata, vt hæc vobiscum cogitem, & quod de Rothado decernitis approbem, &
non ad mei iniuriam id vos egisse aliquantulum autumem: quantum valeo totis me-
dullis cordis cum omni supplicatione & debita ac submissa humilitate immensas gra-
tiarum actiones sancto Apostolatui vestro rependo, cum omni sinceritate animi re-
scribens, quia sicut mihi scribere dignati estis, ita per omnia credo. Et quia priuile-
gium vestri summi Pontificatus, vt condecet, & omnes desideramus tam dicatum
habemus, quod nemo nostrum contradixerat in deductione Rothadi, sicut præcepi-
E stis ad vestram præsentiam,vt prædonare dignati estis,videre desidero, & visurum me
esse confido. quia non aliud, nisi vt sibi monstraui,quod regulæ sacræ præcipiunt, &
mihi petendum, & vobis concedendum postulo, videlicet, vt sic Rothado ab auctо-
ritate vestra compassio exhibeatur,vt vigor Ecclesiasticus non dissoluatur, & sic vigor
Ecclesiasticus conseruetur, vt debita misericordia & necessaria sufficientia ei non de-
negetur,quatenus nec ipsius exempla ad excedendum alij prouocentur, ne quibus in
istis regionibus longius ab Apostolica Sede remotis censuræ Ecclesiasticæ moderatio
est commissa, hinc, quod absit, conspiciant,vnde aut negligentia aut dissolutione te-
pescant, vt terminos quos statuerunt Patres transgrediendi materiam se sumere pos-
se dicant, quod sicut intelligimus nos hactenus seruasse putamus. Vos videbitis
quid inde facto melius erit, & vobis in iudicio vestro videndum est quid Deus ve-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lit, quoniam iniusta esse non poterunt diuina iudicia, quæ a soliditate confessionis A Apostolicæ petræ, aduersus quam portæ inferi, id est, suggestiones vel operationes prauæ non prævalebunt, dictante iustitia proferentur. Epistolam quam mihi auctoritas vestra cum obtestatione præcepit Rothado dirigere, dominus noster Rex filius vester, mox vt ad eum venit, per Abbatem suum Rothado direxit.

Rodulphus quoque eiusdem filij vestri domini nostri Regis auunculus, tertio idem nunc elapsi mensis Decembris a Ludouico Germaniæ Rege reuertens, cum valde vesperi a Corte Regis nostri ad mansiones nostras super fluuium Ligerim secus confinium Regni Aquitaniæ festinaret, misit ad me hominem suum nomine Rodulphum, mandans quia præfatus Rex Ludouicus quemdam hominem Rothadi cum epistolis vestræ sanctitatis manu & fidei suæ commisit, quatenus ita ad præsentiam domini nostri Regis Caroli cum eisdem Episcopis eum perduceret, vt nullum ma- B lum ei inferret, & apud dominum nostrum Regem idem homo accusatus, quod fraudatus sit res & thesaurum Ecclesiæ, & post periurium inde commissum fugalapsus ad Ludouicum Regem perrexit. Vnde idem Rodulphus petijt vt ego illum inde apud dominum nostrum Regem adiuuarem, vt quoniam prædictum hominem in suam fidem acceperat, nullum malum haberet. Cui respondi vt teneret ipsum hominem secum, ne interim vllum malum pateretur, donec ad Cortem redirem, & quantum possem illum inde adiuuare curarem. Ipsum autem hominem nec tunc nec postea vidi, nec quo abscesserit cum epistolis audiui. quæ idcirco sanctitati vestræ scribere studui, vt si aliquis maleuolorum nostrorum more suo vobis quiddam sinistri ex hoc suggerere voluerit, quid inde verum sit cognoscatis, & erga me vestrum animum non moueatis. C

Rationem denique quam reddidi coram electis iudicibus, de quibus per libellum prouocationis fueram a Rothado impetitus, ipsi venerabiles Episcopi vestræ auctoritati transmittunt. De gestis vero a Rothado post excommunicationem suam in prouinciali Synodo compilatis, quæ per vicinos nostros ad vos in derogatione vestra audiuimus, Episcopi Rhemorum prouinciæ per communes Legatos nostros vestræ sanctitati, quæ sciunt, intimare curarunt. Item post aliquanta de promotione ipsius domini Hincmari ad Episcopatum, quæ iam superius partim prænotata, non curauimus hic iteranda. Denique præfato Ebbone defuncto, Ecclesia, sed & parochia nostra secundum consuetudinem quam ex antiquo habuit, etiam de his qui in Episcopatu vsque ad obitum in eadem Ecclesia non permanserunt, ipsius nomen inter sacrosancta mysteria in Episcoporum catalogo recitare pietatis gratia cœpit, & hacte- D nus facit. quod ego ne scandalizarem deuotos quasi inuidens saluti fraternæ, maxime autem quiescentis in Domino animæ, qui non pro exorbitatione a Catholicæ Fidei sanitate anathematizatus, sed sua conscientia stimulante primum a seipso, & postea a Synodo, sed & Apostolica Sede damnatus extitit, prohibere sine Apostolicæ Sedis auctoritate nequaquam præsumpsi, dicente beato Cælestino Papa: quia nefas est hæc pati religiosas animas, quarum afflictione quia membra nostra sunt, nos quoque conuenit macerari. Nunc autem in epistolis sanctitatis vestræ, quas Eugeluinus diaconus nobis attulit, inuenimus vt Theutgaudum & Gunthariun in catalogo Episcoporum non recipiamus, id & Antiochenum Concilio, vt præmissimus, melius ipsi scitis: de eo qui post damnationem iuxta præcedentem consuetudinem Episcopale præsumit ministerium, quod Ebbonem fecisse non dubium est: E rescribere mihi dignetur Apostolica auctoritas vestra, vtrum eumdem Ebbonem inter Episcopos in sacris Dyptichis in Ecclesia nostra nominare permittam, an ne de cetero in Episcoporum catalogo nominetur prohibere debeam, quatenus vestra auctoritate fultus, quid in nostra Ecclesia inde sit obseruandum, sine ambiguitate, decernentibus vobis demonstrem.] hactenus ex Hincmari epistola nonnihil ex mendis obscura Frodoardus. Reliqua autem quæ subijcit, non spectant ad causam Rothaldi.

Sed ad legationem Arsenij per Nicolaum Pontificem in Gallias adornatam iam redeamus. Dedit eidem Legato litteras ad Carolum & Ludouicum Reges, expostu-
a *Nicol. ep. 27. to. 3. Rom. edit.* lans, quod vocatos ad Synodum Episcopos continuisset. Extant ipsæ Pontificis litteræ [a] cusæ. Insuper eidem Legato addidit litteras ad Episcopos in Regno Caroli constitutos

A stitutos, redarguens eos nomine negligentiæ, quod segnes se haberent in commonendo Lothario. Epistola sic se habet ex codice Treuirensi accepta.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis in Regno Hlotharij Regis Ecclesiam Dei gubernantibus.

Sæpe, fratres charissimi, Apostolatus nostri pro causa, si tamen causa * dictanda erit, * dicenda
Regis Hlotharij, sed vtinam Regis, solicitudine cognouistis. Quippe & frequentia su- NICOLAI PAP. MONITORIA AD EPISCOper hoc negotio scripta nostra vidistis; & in fautoribus ipsius tantum flagitium nos iã POS.
vindicasse manifestissime nostis. Sed proh dolor, nobis irremotis laboribus desudantibus, vos licet scripto nobiscum sentire tenereq. profiteamini, vtrũ tamen laboretis nec ne iam apud virum fatum, & si labor vester aliquid penes illũ proficiat, vel cuius culpa,
B si non proficit, impediatur, nihil nobis omnino significastis. Quamobrem datur intelligi huiusmodi taciturnitate ideo vos vsos, quoniam quidpiam vtilitatis, quod intimare valeatis, penitus non habetis. Quapropter obsecro vos per aduentum Domini nostri Iesv Christi, ante cuius conspectum, vel pro legitimis certaminibus coronam, vel pro desidia, quod absit, pœnam percipietis: vt tandem aliquando recogitetis ministerium, quod accepistis; proijciatis desidiam, pellatis a vobis seruilem amorem, resumatis Episcopalem libertatem, corripiatis speculatorum, & pastorum officium, & precando, obsecrando, suadendo, modo caduca huius mundi prospere exponendo, modo in æternum mansura gaudia prædicando, iam nominatum Regem frequentius adeatis, & tã ex auctoritate Dei, quam etiam ex nostri Apostolatus iniũcta vobis præceptione, quousque si non obedierit, hanc quam nunc habet is, adulteram mulierem proijciens, finiC tiuam permansoriamq. demus super eam sententiam; & exhortari eum, & admonere, * omni torpore ac metu repulso curetis, & segnitia, vel tædio depositio, quibus hactenus * omnino
eratis depressi, hunc constanter arguere, & decenter corripere studeatis, prænuntiãtes pariter, & quæ illi ventura sunt, immo iam imminent, videlicet, qui post nostrum, ac sanctæ Ecclesiæ in ipsum prolatam manifestam sententiam nulla cum eo eritis cõmunione potituri. Nam vt e diuerso colligitur, nostræ communionis cum mœcha sibi sociata, & fautoribus suis, ipse iam dudum factus est exors, quod in epistola, & commonitorio, Rodoaldo tunc Episcopo, & Ioanni dederamus Episcopo legatione fungentibus in eumdem ipsum Hlotharium liquido poterit inueniri. Ergo fratres estote vt fortissimi milites, vt peruigiles pastores, & venientem lupum a longe inspicite, ac perituro imminentem gladiũ enuntiate. Eruite hunc virum, qui ducitur ad mortem, qui tra-
D hitur ad interitum, liberare ne cessetis. Clamate, quasi tuba exaltate voces vestras, & annuntiate illi scelera sua, quibus peccat, & peccare facit Israel. Quod si ille [a] nõ audie- *a Ezech. 3.*
rit, ipse in iniquitate sua morietur, sanguis eius super caput eius erit, vos autem animas vestras * liberabitis, tantũ vt memores semper illius sententiæ sitis, quam vobis ex Apo- * liberastis
stolo memoriæ commendandam, nunc Apostolatus noster * diffloratam annotat. Si * defloratam
quis, inquit [b], non obedierit verbo nostro per epistolam, hunc notate, vt non cõmiscea- *b 2. Thess. 3.*
mini cũ eo. Porro hæc & cetera, quæ huic paginæ inseruimus, Arsenio sanctissimo Episcopo Apocrisario & Misso Apostolicæ Sedis, Consiliario nostro, vobiscum secundum voluntatem Dei exequenda commisimus: cui & benignitatem vestram monstrare, & dignam reuerentiam pro amore beati Petri Apostoli, a cuius Sede profectus est, exhibere satagite. Optamus fraternitatem, seu sanctitatem vestram in Christo bene vale-
E re.] hactenus Nicolaus.

His & alijs acceptis Arsenius Legatus a Nicolao Pontifice litteris, est profectus in Galliam, vbi humanissime, atque honorificentissime exceptus est ab Episcopis Frãcis in Regno Lotharij cõstitutis, vt apparet ex litteris Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaum Papam scribentis pro gratiarum actione de venia quam poposcerat impetrata. Extant ipsæ litteræ in superius sæpe citato codice Treuirensi, ex quo, ne pereant, hic eas describendas esse putauimus, quæ sic se habent.

Sanctissimo ac perbeatissimo atque Angelico domino Nicolao summo Pontifici & NICOLAI PONTIFICIS EXIMIVM ET VERISSIMVM ELOGIVM.
vniuersali Papæ Aduentius humilis Metensium sedis Episcopus, nunc & in æternum feliciter valere.

Apices sanctissimi Apostolatus vestri nostræ paruitati nuper directi præclara dispensationis Ecclesiasticæ dogmata affatim propinantes fulgido, ac viuido mentis fœ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

* declarant

nore, principem pastorũ vos diligere *deducant,& curam pascendarum ouium inelu- A
ctabiliter gerere testantur,quippe corpus Christi, quod est Ecclesia,per illũ, & ipso sa-
a Ioan. 21. lubriter exornare satagitis,qui vobis in Petro loquitur: a Si diligis me pasce oues meas.
Reuera quia erga commissum gregem perspicacibus excubare vigilijs non negligitis,
manifestum est, quod claritas superni luminis peruigilem circumfulget pastorem:
immo æthereo angelicæ visionis, vt credimus, blandimento solatiatur. Quocirca nos
cum cælico agmine gloriam in excelsis Deo canimus, & de vestra sancta, piaq. solici-
tudine modis omnibus gloriamur. Ex quo enim Redemptor omnium carneo velamine tectus mundo resplenduit, sancta Mater Ecclesia, probis Doctoribus semper indi-
b 2.Tim. 3. guit,sed iuxta quod Vas electionis euidenter declarat: b Nouissimis diebus instant tẽ-
c Ioſ. 6. pora periculosa,quibus vestri Deo digni Apostolatus tuba c muros Iericho circumiens
elationem mundi,eiusq. cassanda molimina prosternere non cessat. Oportebat itaque B
vestri Pontificatus excellentissimum apicem benignum piumque, & in omnibus pru-
dentissime circumspectum in Sede beati Petri collocari, vt omnis Christiana plebs,diuina clementia procurante, de tanto patrono ineffabiliter congaudeat, & omnium Ecclesiarum Dei status vestris salubribus consilijs,& auxilijs sulciatur. Igitur nostra paruitas, omnesq. generaliter nobis subiecti in auribus æterni Iudicis assiduas fundimus preces,vt vobis multiplices in cælis reddat mercedes,quod non solum postulanti excessuum veniam,& in ipso margine præsentis vitæ constituto,absolutionis,ac benedictionis optata remedia, sed etiam pene periclitanti Ecclesiæ nostræ, tamquam fidissimus remex,eminentissimi Apostolatus vestri priuilegium,perpetuo munimine porrigere decreuistis. Quid nos paruuli, sed in Christo deuoti, ac fidelissimi obsecutores vestræ sanctæ solicitudini retribuere poterimus pro tam immensis muneribus? Credi- C
mus enim quod in oculis diuinæ Maiestatis sufficiunt assiduæ preces & vota fidelia; vita vero comite, directi nostræ quantitatis Legati humilem & fidelem acceptare poterunt affectionem.

Porro acriter & multipliciter vestræ sanctitatis apices de taciturnitate, & desidia nos reprehendunt, pro causa videlicet Senioris nostri glorioſi Regis Hlotharij, quod nullatenus ageret vestra dignatio, si gestæ rei series & ordo,quantum in nobis est, luculenta relatione pateret. Reminiscatur,oro,vestra clementia,quod apologiarum nostrarum litteræ,vestris sanctissimis optatibus perlatæ breuiter exposuere,nostram paruitatem initio istius negotij nullatenus interfuisse. Sed hoc idem in excubijs beati Stephani commorantẽ aure non oculo percepisse,neque vt putatur,postquam erroris caligo detersa est,nos aliquando siluimus, sed Euangelica atque Apostolica documenta D
in auribus prædicti Principis fidenter exposuimus, & iuxta vocem Prophetæ speculãtis more periculum nuntiauimus,atque animam nostrã liberauimus. Sed omnipotens Deus suo occulto iudicio vestræ dignitatis prærogatiuam speciali,vt ita dicamus, dono insigniuit,vt mortale vulnus,quod pene totũ Ecclesiæ corpus infecerat, præcellentissimi Apostolatus vestri antidoto mederetur. Vt enim pij certaminis vestri laborem, sanctissimorum præcessorum vestrorum more ad copiosam perduceretis victoriã, Arsenium reuerentissimum ac sanctissimum Episcopum Apocrisarium,atque fidelissimũ Cõsiliarium a vestro sancto latere Legatum excepimus,& quasi Angelum Dei gratanter, atque inhianter amplexati fuimus, ac pro parte desiderabilis visionis vestræ illo vti decreuimus. Extitit enim nobis ex candelabro Pontificatus vestri lucerna ardens & lucens, illumq. in diuinis cultibus atque necessarijs Ecclesiæ negotijs probũ cooperatorem,ac feruentissimum vestræ legationis * excusatorem esse gauisi sumus. Excussit E
enim manus suas ab omni munere, & vt de sacrato vestri pectoris fonte potauerat, nobis omnibus æquitatis & iustitiæ exempla propinauit. Vnde actum est,quod postposita personarũ acceptione diu dilatatas cõiugij simultates radicitus amputauit, & legitimi matrimonij iura deliberatiuo tramite salubriter reformauit. O vtinã Rodoaldus quondã Legatus vester,sicut iste,decertasset,& nobis per omnia vestra mandata denudasset!

ARSENII IN GALLIAM AD VENTVS HONORIFICVS.

* executorem

RODOALDI CVLPA.

* quidam

Non enim * quondã ex nobis tantæ derogationis notam incurrerent, si vestra monita ex omni parte in nostram præsentiam peruenissent. Quid plura? circa vndecimam horam laborantes operarij in vinea Domini a iusto patrefamilias denarium percipiunt. Enimuero quam laboriosum, quamve difficile fuerit nobis sæpedicto negotio finem imponere, sanctissimus, ac fidelis Legatus vester sub gestorum serie, &

viua

A viua voce vestris almifluis auribus abundanter exponere poterit. Qui neque ad dexteram, neque ad sinistram declinans commissam sibi legationem sinceriter expleuit. Igitur quia iuxta a Apostolum,nouissima hora est, & antiquus hostis in membris suis acrius sæuit, quasi ad vestra sacra vestigia prouoluti humiliter petimus, ne in derogatione ac læsione nostri ordinis, melliflui Apostolatus vestri aurem vlli accommodare dignemini, vt viuentia, ac fideliter agonizantia Christi membra vestris se gaudeant foueri solaminibus, immo nutantia sacrosanctis per omnia roborentur edictis. Denique nostræ paruitatis Legatum vestræ dignationi dirigimus religiosum videlicet presbyterum,& monasterij nostri Abbatem Regimarum nomine,quem vt benigne suscipere dignemini,humiliter petimus, & paruulã benedictionem S.Stephani Metensis Ecclesiæ,quam nimio vestro amore succensi dirigimus, ea affectione susciptatis, qua
B mittitur. Ne enim nostri impoliti apices in aliquo fastidium generarent,aut forte modum epistolæ excederent,nostræ petitionis causas, si pietas vestra dignatur, iam dicto filio nostro vobis significandas commisimus, cui credere poterit vestra excellentia, si nostris precibus flectitur. Omnipotens Deus sanctissimi ac præcellentissimi Apostolatus vestri apicem nobis diu incolumem conseruare dignetur, ad consolationem sanctæ Matris Ecclesiæ,& omnium fidelium animarum. Amen.]

a 1.Ioan.2.

Qui igitur in Gallias peruenit Arsenius,egregie functus est munere suo:nam magnopere hoc nomine laudatur a Reginone: De eiusdem autẽ Arsenij legatione hæc habet tẽporis huius auctor in Annalibus a Pithœo editis: Anno octingentesimo sexagesimoquinto Arsenius Episcopus Nicolai Papæ Legatus ob pacem & concordiam inter Ludouicum & Carolũ fratrem eius,necnon Lotharium nepotem eorum renouandam at-
C que constituendam missus est in Franciã.Qui apud villam regiam Franconofurt,mense Iunio,a Ludouico Rege honorifice susceptus, & muneribus magnificis honoratus, condictoq. inter eos placito de supradicta conuentione apud Agrippinam Coloniam * habituro, ad Carolum Regem in Galliam pergit. Illic quoque mirifice a Rege susceptus, regalibusq. donis sublimatus, propter dictum placitum Agrippinam (vt diximus) Coloniam venit, ibiq. obuiam ei duo fratres Ludouicus videlicet & Carolus, absente Lothario nepote eorum, ad condictum placitum conuenerunt, multisq. ibidem causis bene dispositis cum pace reuertitur Romam.] sed hæc postea. Nam vt idem auctor subijcit, Theutpergam Reginam a Lothario dimissam, sicut a Nicolao Pontifice iniunctum fuerat, eidem restituens, Vualdradam concubinam eius in Italiam duci præcepit. & vt ipse Lotharius Theutpergam Reginam quemadmodum
D Rex, legitime sibi coniunctam deinceps tractaret, duodecim ex optimatibus eiusdem Regis iuramento firmare coegit.] hæc ibi. sed audiamus de his Reginonem, qui ait.

RES GESTAE PER ARSENIVM LEGATVM IN GALLIIS.

* al. habendo

Perueniens in Gallias Arsenius, tanta potestate & auctoritate vsus est, ac si idem summus Præsul adueniſſet. Conuocatoq. conuentu Episcoporum, Lotharium Regem alloquitur, vt vnum e duobus eligat: aut propriæ reconcilietur vxori, abdicato Vualdradæ pellicis consortio; aut protinus anathematis gladio feriatur ipse, omnesq. ei in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus vel constrictus, vellet, nollet, Theutpergam Reginam in matrimonium recepit, interposito iusiurandi sacramento, se illam ita in reliquo habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam vxorem esse tenendam, nec eam a se separaret, nec ipsa viuente, aliam
E super eam induceret. Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei & sancti Petri, & verbo domini Apostolici Romam ire iubet, vt pro se rationem reddere studeat.

Engeltrudam vxorem quondam Bosonis Comitis a Sede Apostolica excommunicatam esse, omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritum, & Vuangerum suum vassallum in Gallias secuta fuerat. quam excommunicationem cum omnibus qui aderant Episcopis renouauit: Post hæc eadem Engeltruda prædicta Arsenio in Vuormatia ciuitate se repræsentauit, in quo loco præfatus Episcopus Ludouico Regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi sacramentum in hunc modum continens.

ENGELTRVDIS IVRAMENTVM.

Ego Engeltrudis filia quondam Mattefridi Comitis, quæ fui vxor Bosonis Comitis, vobis domino Arsenio Episcopo Misso & Apocrisario summæ sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Sedis, & per vos domino meo Nicolao summo Pontifici & vni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersali Papæ iuro,immo per Patrem & Filium & Spiritum sanctũ,& per quatuor Chri A
sti Dei Euangelia,quæ ore oſculor,& manibus proprijs tango,quia amodo relinquam illam malitiam,quam in prænominato Boſone viro meo exercui,& vt ouis quæ perdita fuit, ad ſanctam Catholicam ſub eadem obligatione, qua dominus Nicolaus ſummus Pontifex & vniuerſalis Papa me obligauit, reuertar Eccleſiam. Et in Italico Regno, aut vobiſcum, aut ante vos, quoquomodo prouideritis, ibo; & quidquid dominus Apoſtolicus iuſſerit & terminauerit, adimplebo, & perficere non recuſabo.

Sed tam horribile iuſiurandum non adimpleuit: ſiquidem vſque ad Danubij fluenta cum eodem Arſenio perrexit: ibiq. ad quempiam conſanguineum pro caballorum adminiculo ire condixit, & ad Auguſtam ciuitatem ad eumdem Miſſum ſe reuerſuram pollicita eſt. Tali occaſione greſſum torquens ex Alemannia, in Franciam repedauit. Quod cum ſupradictus Arſenius cognouiſſet, epiſtolam miſit omnibus B
Archiepiſcopis & Epiſcopis, atque omnibus ſanctæ Eccleſiæ Fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neuſtriæ commorantibus, obteſtans omnes per auctoritatem Dei omnipotentis, & beatorum principum Petri & Pauli, ac domini Pontificis & vniuerſalis Papæ, vt nullus eam intra parochiam reciperet, ſed eam funditus ab omnibus Eccleſijs ſuis prædicarent excommunicatam, & ab omni Chriſtianorum communione ſequeſtratam, inſuper & anathematis vinculo innodatam, & inter impias & ſceleroſas damnatam, donec de peſtiferis factionibus ſuis, atque perpetrato periurio ante domini Apoſtolici præſentiam dignam acciperet pœnitentiam. his peractis Arſenius Romam reuerſus eſt.] hucuſque ex Reginone.

Porro Arſenius vt audiuit Engeltrudem fuga eluſiſſe Apoſtolicam Sedem, aduerſus eam has ad omnes Epiſcopos ſcripſit litteras commonitorias,quas ex codice Treuirenſi acceptas in lucem edimus, ſic ſe habent. C

Arſenius diuino nutu Epiſcopus Miſſus & Apocriſarius ſummæ ſanctæ Catholicæ atque Apoſtolicæ Sedis, & beatorum Apoſtolorum principum Petri & Pauli vltimus famulus, & Legatus domini Nicolai Pontificis & vniuerſalis Papæ, omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis, atque omnibus ſanctæ Eccleſiæ Dei Fidelibus, Galliæ, Germaniæ, ac Neuſtriæ commorantibus.

COMMONITORIVM DE ENGELTRVDIS PERIVRIO ET FVGA.

Fraternitatis veſtræ omnium dilectionis iam cognouiſſe credimus induſtriam,qualia & quanta nefandiſſima ſcelera Engeltrudis quondam Boſonis Comitis mulier perpetraſſet, & qualiter per huiuſmodi dominus Nicolaus ſummus Pontifex & vniuerſalis Papa eam excommunicauit,ac a Chriſtianorum conſortio ſeparauit; etiam inſuper quouſque dum de peractis malis veram egiſſet pœnitentiam,anathematis eam vincu- D
lo innodauit.Sed cum nos a beatorum principum Apoſtolorum,ſcilicet Petri & Pauli fuiſſemus egreſſi Liminibus, & ab eius vtique ſanctimonio directi fratrum pro pace Regumq. concordia ac Galliarum intra properaſſemus in finibus, ſicut & de ceteris curam agentes, prædictam etiam Engeltrudem ad ſanctæ Matris voluimus conuocare Eccleſiæ ſinum: ſed ipſa in ſua feritate permanens, nequaquam eam ad præfatæ ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium conuocare valuimus. Vnde tam in Regno Caroli glorioſi Regis, quam in Hlotharij excommunicationem, atque anathematizationem domni Apoſtolici omnibus de ea declarare ſtuduimus.Sed cum ad Hludouici glorioſi Regis præſentiam apud Vuormatiam reuerteremur: tum demũ pone nos greſſus eſt mouere conata.Sed poſtquam iureiurando coniurauerit quod ante nos,vel nobiſcum pariter Romam venire deberet, & ſecundum domni Apoſtolici præceptionem de E
peractis malis pœnitentiam ageret, ſecundum huius orationis textum promittens.

ENGELTRVDAE IVRAMENTVM.

Iurans ergo Engeltruda filia quondam Mattefridi Comitis, quæ fuit vxor Boſonis Comitis, nobis domino Arſenio Epiſcopo Miſſo & Apocriſario ſummæ ſanctæ Catholicæ atque Apoſtolicæ Sedis, & per nos domino meo Nicolao ſummo Pontifici & vniuerſali Papæ, per Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, & hæc ſancta quatuor Chriſti Dei Euangelia, quæ ore oſculor & manibus proprijs tango, quia amodo relinquam illam malitiam, quam in prænominato Boſone viro meo exercui,& vt ouis, quæ fuit perdita, ad ſanctam atque Apoſtolicam, ſub eadem obligatione, qua dominus Nicolaus ſummus Pontifex & vniuerſalis Papa me obligauit, reuertar Eccleſiam: & in Italico Regno, aut vobiſcum pariter, aut ante vos, quomodo prouideritis ibo, & quidquid dominus Apoſtolicus decreuerit, iuſſerit, vel termi-

A terminauerit, adimplebo, ac perficere non recuſabo. Deinde nobiſcum, vſque ad Danubij tranſitum veniens, ibiq. ad quempiam conſanguineum caballorum adminiculo ire condixit, & ad Auguſtam ad nos ciuitatem ad prædicti negotij perfectionem redire pollicebatur. Sed his omnibus relictis, non timuit tentare Spiritum ſanctum. & diabolo inſtigante, in periurij laqueum eſt ingreſſa, & a noſtræ ſalubritatis prædicatione pedem retorſit, & a tramite veritatis diſceſſit. Inde obteſtamur, & per auctoritatem Dei omnipotentis & beatorum principum Petri & Pauli,& domini Nicolai ſummi Pontificis & vniuerſalis Papæ, vt nullus veſtrum eam in ſua parochia recipiat, ſed eam funditus in omnibus Eccleſijs veſtris prædicate excommunicatam, & ab omni communione Chriſtianorum ſequeſtratam & extraneã; inſuper & anathematis vinculo innodatam, & inter impias & ſceleroſas manus dam-
B natam, donec de ſceleroſis factionibus ſuis atque præfato periurio ante domini Apoſtolici præſentiam veram accipiat pœnitentiam. Et ſi aliqua falſidica ſcripta, vel etiam verba forte noſtræ abſolutionis protulerit, ei nullatenus credite. Flagitamus charitatem veſtram, vt cum ab vno fuerit perfecta patre, antequam aliquis eius pellaciſſimæ morbo contaminetur, ad alterum iſtam dirigat epiſtolam.] Hæc Arſenius Legatus.

Non prætereundum, quod eidem Arſenio in mandatis datum fuerit ab eodem Nicolao Romano Pontifice, vt initum fœdus & confirmatam iuramento pacem inter Francorum Reges,quam firmius poſſet ſtabiliret, cuius rei perficiẽdæ cauſa idem Nicolaus ad ipſos Reges ſeniores iuniorum patruos Carolum & Ludouicum litteras dedit,quæ extant in editione Romana tomo tertio epiſtolarum Romanorum Pontificũ
C numero vigeſimoquinto, vbi ex titulo leguntur miſſæ Carolo, in codice autem Treuirenſi miſſæ inſcribuntur Ludouico. Sed quod ad vtrumque miſſa eadem epiſtola videatur, titulus vterque verus: Nam cum filios, & non filium nominet ad quos ſcribit, non ad vnum ipſorum, ſed ad vtrumque eadem epiſtola ſcripta eſſe cognoſcitur. Ipſo enim epiſtolæ exordio hæc leguntur: Initium locutionis meæ quam ad vos nunc habeo, * chariſſime, ecce cum Apoſtolo Paulo ſumit exordium, & vox mea vox illius eſt, dicens: [a] Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis.] & inferius: Concipite itaque filij pacem, & parturite iuſtitiam.] & poſt aliqua: Igitur memores filij dilecti eſtote, &c.] & quod ad negotium ſpectat: Liceat (inquit) dilectiſſimo filio noſtro, veſtro autem nepoti a Deo conſeruandum Imperium ſuum cum Regno proprij germani quieta poſſidere tranquillitate, &c.] In fine autem; vt
D Arſenium Legatum audiant,admonet. eſt autem ad eos eiuſmodi ipſius Pontificis ad pacem conſeruandam digna exhortatio.

* al. chariſſimi

a Gal. 4.

DE PACE INTER REGES FRANCORVM SERVANDA.

Fœdus quod ad alterutrum pepigiſtis *(quod fieri contigit anno ſuperiori vt in nuper citatis Annalibus continetur)* inuiolabili maneat apud vos veritate repoſtum, & immaculate vigeat veſtra ſublimitas, inſignia fidei cunctis circumquaque nationibus repræſentans. Parcite gladio, humanum fundere ſanguinem formidoloſius exhorreſcite: ceſſet ira,ſedentur odia, ſopiantur iurgia, & omnis ex vobis ſimultas radicitus extirpetur. Quiſque veſtrum ſua ſit ſorte contentus, & funiculo hereditatis diuinitus ſibi collato pacifice perfruatur, aliena iura non inuadens, non ſubtrahens, non conturbans; liceat dilectiſſimo filio noſtro,veſtro autem nepoti a Deo conſeruandum Imperium ſuum,cum Regno proprij germani quieta poſſidere tranquillitate,& ſtatui eius
E ſumma * ſe charitate conſulere, & gubernacula ditione debita moderari ad ſalutem videlicet ac defenſionem populi Chriſtiani, & ad ſanctæ matris ſuæ Romanæ ſcilicet inſignis Eccleſiæ libertatem & ſublimitatem. Non autem in vobis vanæ gloriæ typus, non ſupercilij faſtus, non alterius vſurpandi terminos ambitio, ſed iuſtitia, charitas & concordia regnet, ac ſummum pax inter vos teneat omnino faſtigium, &c.]

* al. ſecuritate

Eodem quoque modo ſcripſit ad Epiſcopos ſub Regno eiuſdem Caroli conſtitutos, quas communes fuiſſe putamus ad ipſos in Ludouici Regno degentes Antiſtites. eſt earum principium: [b] Studium noſtrum ſemper fuit,&c.] vbi inter alia: Vitia (inquit) nobiſcum expugnate, virtutum chariſmata prædicate, diſcordiam deſtruite, vnanimitatem ædificate, odia extirpate, charitatem plantate, rixas diſſipate, pacem euangelizate, haud talem (quod abſit) vnanimitatem vel pacem, quali Iudæorum vſa eſt in Domini Saluatoris nece conſpirans factioſa caterua,

b Nicol. ep. 26.

vel Herodes & Pilatus ex inimicis eodem tempore pepigere. Sed talem qualem audiere pastores cælestem militiam in Natiuitate Saluatoris nostri canere: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, &c.] inferius de conseruando Ludouici Imperio illæso istam memoria dignam breuem habet exhortationem.

DE CONSERVANDO IMPERIO ILLESO MONITIO APOST. SEDIS.

Permittatur ergo præclaro Imperatori quietam ducere vitam atque tranquillam, & patruis suis nullam præsumptionem monstrantibus, machæræ vsum quamprimũ a Petri principis Apostolorum Vicario contra infideles accepit, non cogatur in Christi Fideles conuertere. Liceat inquam ei per hereditaria Regna sibi iure deriuata & Apostolicæ Sedis auctoritate firmata, & summi Pontificis manu capiti superimposito diademate augustissime decorata cum suis fidelibus pie ac iustissime gubernare. Sinatur omnino a Deo protectum Imperium suum, quod cum benedictione & sacratissimi olei inunctione, Sedis Apostolicæ Præsule ministrante percepit, ad exaltationem & quietem huius sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ licenter ac rectissime moderari. Alioquin quisquis contra huius nostræ salutiferæ commonitionis paginam agere fortasse præsumpserit, & aduersus iam fatum filium nostrum Augustum referre tentauerit: nouerit sibi in Deum omnipotentem, cuius imperium terminum nescit, refragaturum, & Apostolatum nostrum vix competens * sibi ministerium, reluctaturum, &c.] Porro has scriptas fuisse etiam ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos, docet sequens epistola [a] ad Carolum & Ludouicum conscripta, in ipsius exordio. At de Arsenij Legatione litterisq. a Nicolao Pontifice scriptis satis.

[a] *Nicol. ep. 27.*

Porro magis componendæ pacis causa inter Reges Francorum & Ludouicum Imperatorem, quam inter ipsos Reges eiusmodi legatio missa videri potest. Siquidem Reges ipsi (vt dictum est) fœdus inierunt anno superiori, quod & firmauerunt hoc ipso anno kalend. Martijs in Villa Turissiaco, vbi sex leguntur statuta capitula. est autem eius conuentus eiusmodi exordium ex sæpe citato scripto codice.

CONVENTVS TVRISIACVS.

Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo sexagesimoquinto, kal. Martij hæc quæ sequuntur Ludouicus & Carolus Reges in Turissiaco Villa populo denuntiarunt.] vbi de mutuo amore, concordia & pace multa, vltimum caput ad crimen Lotharij spectans sic se habet.

Vos scitis qualiter nepos noster Lotharius per suam iuuentutem, & per leuium hominum consensum & hortamentum, & etiam per eorum fauorem, qui illum saluare debuerant fecit & facit contra illam legem, quam [b] Deus primo in paradiso primis hominibus dedit, & quam in Euangelio [c] per præsentiam carnis cum hominibus habitans renouauit & confirmauit, quæ ad omnes homines pertinet, qui secundum Deum legitime vtuntur coniugio. Vnde & vniuersalis Ecclesia Dei pulsatur, & sacerdotes sunt dehonorati, & populus Christianus sicut mali morbi contagio est maculatus. Propterea quod Deus dixit: diliges [d] proximum tuum sicut teipsum, & sicut scriptum est: ipse [e] os nostrum & caro nostra est, & populus & Christianitas vnus est: considerauimus vt ad illum Missos nostros mitteremus, & ei tale consilium mandaremus, qualiter ipse coram Deo saluus, & corã sæculo honoratus esse valeat, & Ecclesia & Regnum, quod illi ad saluationem commissum est, solidum esse possit, & populus Dei saluus sit, & legem & iustitiam & pacem & tranquillitatem habeat. Quia etiam ipse suos Missos ad nos transmisit quasi consilium quærens: per nostros Missos, vt Deus vbi nobis mandauit, quantum nobis Dominus dederit, ei verum & sincerum consilium remandamus, & talem voluntatem nostram esse erga eum sicut nos, dicere illi per eosdem Missos nostros mandamus.] hactenus ibi.

[b] *Gen. 2.*
[c] *Matt. 19.*
[d] *Matt. 5.*
[e] *Gen. 29.*

AD LOTHARIVM REGEM MONITIO.

Eodem pariter anno, vt ex Anastasio edocemur, idem Pontifex Nicolaus vendicauit Seufredum Placentinum Episcopum a diaconi sui persecutione. Rem gestam sic describit: Seufredum Placentinæ sedis Antistitem, a sede propria cuiusdam Pauli diaconi perfidia pulsum, per Legatos suos idem Papa sedi suæ restituit, & eumdem diaconum, qui sedem illam proprio rectore superstite præsumpsit inuadere, competenti cum suis sequacibus increpatione corripuit. pro cuius etiam infausta temerariaq. præsumptione penitus amputanda, sanctitatis studio iussit, & pro pace Dei Ecclesiæ ipsi iam fato præcepit diacono, vt nec tale quodcumque tentaret peragere, nec eamdem sedem Placentinam, siue viueret Seufredus siue moreretur Episcopus, præsumeret repetere vel recipere.] hæc de causa Episcopi Placentini.

SEVFREDVS EPISC. PLACENTINVS SVAE SEDI RESTITVITVR

Subijcit

A Subijcit de ædificijs eodem anno Romæ constructis in vsum pauperum, excubantium ad Limina Apostolorum, aitque: Idem omnium insignis atque præclarus Pontifex, pietate magistra, miserias & necessitates præuidens, cunctis clementer compatiendo egenis, celeri subueniebat intuitu, & ad imitationem Domini nostri IESV Christi, qui ad redimendum humanum genus e sublimi descendit ad infima, pro populo labores sustinebat ingentes: quapropter claudorum atque cæcorum, necnon & diuersis pœnis affectorum in porticu beati Petri Apostoli iacentium ad ora Tyberini fluminis ad situm auferendum non posse gressus tendere conspiciens, & diuersarum gentium, quæ vndique pro sceleribus Apostolica Limina proprijs expetebant, vtilitatem diuinitus attendens, minime corpori suo parcens, iussit Formam aquæductus, quæ multis ante temporibus ruerat, & ob hoc ad beatum Petrum Apostolum aqua non du-
B cebatur, in meliorem quam fuerat conamine plurimo reuocari statum. Ita vt non solum hominibus profuerit debilibus, sed etiam omnibus Ecclesiã beati Principis Apostolorum adeuntibus præcipuum opus extiterit, sicut & hactenus in decorem Leonianæ vrbis luculenter conspicitur & habetur.

FORMA AQVAE SABBATINAE REPARATA IN VSVM PAVPERVM.

Nihilominus Ostiensem vrbem, quam diuæ memoriæ Gregorius, ne gens iniqua Saracenorum populum Domini in circuitu caperet, aut interimeret, ad salutem multorum construxerat, in ruinis iacentem superna tactus inspiratione, fortiore firmioreq. fabrica reædificari iste sanctissimus Præsul iussit & in melius restaurauit, portisq. etiã & turribus fortissimis muniens, promptos ad bella homines collocauit, ita vt nullatenus alienæ gentis incursio de cetero illi posset dominari, & * conciuibus eius damna in aliquo, nisi (quod absit) per desidiam operari.] hucusque de rebus gestis anni huius
C Anastasius. Iam ad res orientales conuertamus orationem.

OSTIENSI CIVITAS RESTAVRATA ET MVNI

* *al.* conuicinis

Hoc pariter anno Michael Imperator Michaelem Protospatharium Romam misit Legatum ad Nicolaum Pontificem. Fuit legatio ista non ex more honorifica, dignaq. eo qui mitteret, & ad quem mitteretur, Romano Pontifice: sed illiberalis, barbarica, proterua ac contumelioſa, scribente per eam ipso Imperatore litteras ad Nicolaum Papam refertas iurgijs & iniurijs, detrectationibus atque blasphemijs, quam haud dubium Photius ille, qui ei muneri inseruiuit, (fuerat enim ipsi a secretis) iam perduellis, ob schisma Nicolai Pontificis, scripsisse cognoscitur: haud enim Imperator totus in circis eius erat doctrinæ atque peritiæ, vt ita tot tantaq. contexere maledicta sciret. Ita quidem etiam est opinatus idem Pontifex Nicolaus, vt nomine Imperatoris, non ab Imperatore eas dixerit esse conscriptas. In epistola enim ab ip-
D so ad eumdem Imperatorem vltimo loco missa [a] hæc ait: Præterea non omittendum esse credimus nos commemorare, præterito anno, per Indictionem videlicet tertiam decimam epistolam sub nomine vestro conscriptam per Michaelem Protospathariũ susceпisse, quæ tantis erat verbis contumelioſis, immo blasphemis respersa, vt scriptor eius non nisi in gutture colubri calamum tinxisse putetur, & dictatoris labia, pro dictionibus venena fudisse videantur, vt si cuiuspiam simpliciorum cor penetrent, (nõ enim hæc aures prudentium suscipiunt) continuo necent, nec mirum: tanto enim facilius, quanto mors animæ magis quam corporis per illum virulentum hauſtum admittitur.] hæc ibi Nicolaus de litteris, & tempore quo sunt scriptæ, tertiadecima scilicet Indictione, hoc videlicet anno.

[a] *Nicol. ep. 9.*

LEGATIO IMP. MICH. PER MICHAELEM PROTOSPATHARIVM.

QVALES LITTERAE SCRIPTAE AD NICOLAVM.

At quid miraris talia a tali prodijsse (si ipse scripsit) Imperatore, quem Græci [b] om-
E nium perditissimum, vita solutissimum, Neroni atque Sardanapali similem, iugiter temulentum, & reipsa cum Mænadibus Bacchi orgia celebrantem, affirmant? qui iratus quid nisi fœtidum ex adeo corrupta anima potuit exhalasse? nam qualis repletio, talis esse solet eructatio. Huic si addas versutissimi hominis malitiæ faces, inquale erumpet incendium? Incendebat istam Photius suis incitamentis vitiorum fornacem, & ipse maiori flamma intus incensus. Memoria tenes Lector ante biennium, anno videlicet Redemptoris octingentesimo sexagesimotertio, Nicolaum Pontificem Romæ habita Synodo Photium intrusum in ordinem redegisse, atque Ignatium ab eo de sede proiectum in cathedram restituisse, deq. his per Leonem Legatum Imperatoris tum ad ipsum Photium, tum ad Imperatorem & Episcopos Orientis multiplices dedisse litteras. His itaque, velut tot iaculis furens confossa bestia, rabie rotans dentes, venenum spumans, quibus valet viribus appetit percussorem, sicq. in Nicolaum

[b] *Constant. Manasses in Annalibus.*

ipsum

Universidad de Deusto
Biblioteca

IMPROBI SED VANI CONATVS PHOTII.

ipsum totus inuehitur: primumq. (quod audisti) in ipsum encyclicas ad Orientis Patriarchas alioſq. omnes Episcopos litteras scribens, impijs contumelijs atque calumnijs confarcinatas, armans omnes in eum, omnes ad vniuersale Concilium prouocauit. At his non contentus, aduersarijs scriptis nisus est aggredi Nicolaum. Et quod sciret, in Ecclesia Catholica pro nihilo duci schismaticorum atque hæreticorũ in Romanã Ecclesiam cõsuetas fundi blasphemias: ne ipsa hac in parte infirma nutarent, nomine vtitur Imperatoris, velut balista, arcuve fortis, debilis ipse, sine virtute, secundũ illud Dauidicum: [a] Exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum rem amaram, vt sagittent in ocultis immaculatum, subito sagittabunt eum & nõ timebunt: firmauerunt sibi sermonem nequam. sed debilem nesciebat esse arcum, nulliusq. roboris neque vsus, cuius neruum eneruat mollissima vita, vitiaq. velut tinea rodens consumunt. Quis rogo contumeliæ loco ducat, quidquid velut alter Nero, Imper. auriga dicat, & iugiter ebrius vomat, & omni ex parte turpissimus turpiter ex abundantia cordis effutiat (in ore enim fatuorum [b] cor illorum) & qui arreptitius velut, pessimi dæmonis obsidentis Photium ore loquatur? Vnde æque etiam secundum illud Psalmi contigerit: [c] Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum, & infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.] nimirum quod ex ijs Romana Ecclesia nihil læsa sit, nullumq. damnum Nicolaus acceperit. in ipsos vero retortæ tamquam ex arcu æreo, ferreæ fiant, quibus confodiantur, emissæ sagittæ.

a Psal. 63.

b Eccles. 21.

c Psal. 63.

DE TEMPORE DATAE EPIST. IMP.

Non extant ipsæ quidem blasphemæ Michaelis Imperatoris litteræ ad Nicolaum, nam synodalis sententiæ publico decreto fuisse traditas igni, quæ sumus dicturi, significant. Hoc autem anno (vt dictum est) eas datas fuisse, decimatertia Indictione, eiusdem Nicolai epistola anno sequenti ad eumdem scripta Imperatorem, & alia ad Episcopos data ostendunt. [d] Rescripsisse vero Nicolaum hoc item anno, iam stante hieme, ijsdem datis litteris [e] declaratur, & eo tempore cum idem sanctissimus Pontifex ægrotaret, ipso interea Legato Michaele Protospathario proterue agente, vt nõ expectata bona valetudine Nicolai, egressus ab Vrbe absque litteris in Ostiam profectus ciuitatem, ibi expectaret tempus opportunum nauigandi. Cum ipse Pontifex ne absque litteris suis reuerteretur, eam Constantinopolim scripsit ægrotans epistolã, & licet valde prolixam, breuior ab ipso est iudicata, respectu eorum omnium quæ scribenda fuissent, si omnibus ab Imperatore contumelioſe conscriptis respondere per singula voluisset. Cum tamen ipse Christiana imbutus sapientia, quæ in sui iniuriam scripta essent, omnino contempsit, ad ea sola respondens, quæ aduersus Romanam Ecclesiam & sanctos Patres ab eo temere fuissent procaciterq. iactata.

d Nicol. ep. 8.

e Nicol. ep. 10.

Equidem Deo plenus summus sacerdos, vti amantissimus pater, benigne admodum, placideq. atque modeste egit absque amaro illo zelo & contentione, quam subministrat illa quæ non de sursum est sapientia [f] terrena, animalis & diabolica: præterq. innumeras per eum illatas blasphemias, secundum quod monet Apostolus Petrus, [g] cuius gubernabat Ecclesiam: Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed e contrario benedicentes, quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hereditate possideatis:] sic tantum respondet quantum satisfaciat, Sapiente ita præcipiente: [h] Responde stulto secundum stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.] nam audi ipsum Nicolaum ita sua epistola exordientem, & primum glorioso titulo honestantem blasphemum Imperatorem.

f Iac. 3.

g 1. Pet. 3.

h Prou. 26.

NICOL. EPIST. AD MICHAELEM IMP.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, pijssimo & dilectissimo filio, superatori gentium atque trãquillissimo Imperatori Michaeli a Deo protecto semper Augusto.] ita quidem nihil minuens in titulo Imperatoriæ maiestatis, quod tamen penitus scit deesse in eius vita sceleribus omnibus mancipata. sed attende cum incipit: [i]

i Nicol. ep. 8.

Proposueramus quidem antequam Michael gloriosus Protospatharius Legatus vester Romam veniens, epistolam nobis claritatis vestræ detulisset, talia vobis scripta per Missos nostros, quæ iam & parata erant, transmittere, qualia gratissimus filius a suscipere. At vero præfato viro perueniente, epistolamq. nobis vestræ gloriæ, quæ nostra, & organum nostrum in vocem flentium. Quoniam [l] expectauimus tamquã de bona vite vuas, suscepimus autem labruscas; itaque mutauimus stylum; & ostenso vul-

k Iob 30.

l Isai. 5.

A so vulneri congrua præuidimus adhibere medicamenta. Igitur ad potentiam vestram inspirante Domino, scripturi, nostræq. mentis affectus industriæ vestræ reseraturi, necnon & pro sancta Ecclesia Catholica & Apostolica (cuius nos præcipua cura & quotidiana secundum Apostolum doctrina constringit) apud vos interuenturi, & epistolæ vestræ assertionibus, prout Dominus posse & nosse dederit, responsuri: nihil opportunius, nihil aptius, nihil profecto salubrius arbitramur (licet vos a conuicijs inchoassetis) quam præ omnibus flagitare suppliciter eum [a] per quem Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, & in cuius manu corda sunt Regum, & ex quo regnat omnis qui pie regnat, & imperat omnis qui eidem Regi Regum, & Domino dominantium non repugnat, Dominum videlicet nostrum IESVM Christum, cui omnis rationabilis creatura ministrat, nimirum cui & insensibiles venti & mare imB peranti obediunt; quatenus & labia nostra ad annuntiandum laudem suam aperiens, dilatatum quoque os nostrum pastu doctrinæ salutaris adimpleat; & quæ per nostri Apostolatus officium auribus vestris exterius dicimus, per se quoque nutu suæ inspirationis interius mentibus vestris inspiret; quia incassum terra cordis vomere nostræ linguæ proscinditur, nisi cælestis roris aspersione intrinsecus infundatur. [b] Deus est enim qui incrementum dat, & qui docet hominem scientiam. Putas Imperator, non benefacimus, quod ab iniurijs scribentes inchoaueritis, nos ab orationibus; vos a conuicijs in nos, immo contra primam & magistram Ecclesiarum omnium loquentes exordium feceritis, nos in laudibus & in nomine Domini, ad potentiam vestram sermonem habituri os aperuerimus?

a Prou. 21.

b 1. Cor. 3. Psal. 93.

Vidimus enim gigantem [c] Allophylum contra puerum & citharœdum nostrum C Dauid furore plenum, & blasphemias eructantem primo impetu populo Dei terrorem non modicum intulisse. sed expecta paululum, & ecce videbis in nomine Domini percussum, & a iam dicto hymnidico, & laudes & Psalmos ac orationes Domini Maiestati humiliter effundente gladio suo prostratum. Et quidem nos iniurias nobis specialiter irrogatas, & maxime pro iustitia laborantibus & a iustitiæ impugnatoribus ingestas libenter ferimus. Discipuli enim sumus illius de quo Apostolorum Princeps ait: [d] Qui cum malediceretur, non maledicebat. & cum pateretur non comminabatur. De talibus enim veritas loquitur: Si [e] patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? & rursum eos, qui propter nomen illius persecutiones & maledicta toleraturi erant, beatos esse pronuntiat dicens: [f] Beati estis cũ maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersus vos mentientes propter me. Vbi ergo, teste conscientia, Deus in causa est, ibi omnino beatitudo speranda; & vbi mendacium sæuit, ibi conuicia nulla timenda. Sicut ergo nos propter Deum etiam a non vera dicentibus iniurias nobis illatas æquanimiter ferimus, ita quoque oportet pietatem vestram sacerdotibus, quales cumque sint, propter eum cui deseruiunt, reuerentiam potius quam iniurias exhibere, &c.] pluribus enim agens, inculcat, quam graue scelus, & sacrilegium ingens in vniuersa diuina Scriptura monstretur esse, de sacerdotibus Dei male mereri. Quod igitur prolixior sit epistola, quãplurimis resecatis, ne Lectori fastidio simus, ea tantũ describemus, quæ magis necessaria, & ad institutum congruentia esse noscuntur, cũ præsertim epistola ipsa tertio cusa reperiatur in Collectione Conciliorũ Coloniæ atque Venetijs, Romæ iterum prælo credita.

c 1. Reg. 17.

CONTEMNENDAE PROPTER CHRISTVM INIVRIAE.

d 1. Petr. 2.

e Matth. 10.

f Matth. 5.

Post nonnulla ergo quam sapientissime ista subijcit: Non ergo quales sint sacerdoE tes Domini, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere præuidendum. Nec in Vicarijs beati Petri Apostoli vobis est attendendum qui sint, sed quid pro correctione Ecclesiarum, quid pro salute vestra satagant. Neque enim illos inferiores dicetis Scribis & Pharisæis sedentibus super cathedram Moysi, de quibus Dominus præcepit, dicens: [g] Quæcumque dixerint vobis, facite & obseruate; secundum opera vero eorum nolite facere. Ergo Imperator, considera, si illos dixit audiendos qui super cathedram Moysi sedebant: quanto potius his qui super cathedram Petri residentesse existimetis obaudiendum? Et si illorum non opera, sed dicta facere & obseruare iubet; quanto potius horum, quicumque sint ipsi, dicta & monita custodienda sunt & amplectenda? &c.] cum autem proprias in se illatas contumelias patienter se ferre testetur; in his quæ spectant ad læsam Ecclesiam, quo sit animo, ita declarat: Verumtamen quæ ad Ecclesiæ Romanæ iniuriam, quæ ad ipsius priuilegiorum immutatio-

QVALESCVMQVE SINT SACERDOTES AVDIENDI.

g Matth. 13.

NON FERENDA IN ECCLESIAM ILLATA MALEDICTA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tationem, quæ ad Sedis Apostolicæ Præsulum derogationem scripsistis: quanta pos- A
sumus constantia retundemus; & nullis terroribus, nec vllis detractionibus vestris re-
pressi, quanta possumus virtute destruere vtpote veritatis inimica studebimus.]

Sicq. aggreditur Pontifex confutare quod in primis scripsisset, a tempore sextæ Synodi nullum orientalium Imperatorum communicatorias litteras ad Romanos Pontifices dedisse, nisi ipsum qui tali honore immeritos affecisset. Quam enim id falsum sit, pluribus docet, cum tamen si verum esset, illorum potius dedecus & opprobrium arguendum fuisset, quod per tot annorum curricula perseuerauerint hæretici Imperatores. Cum tamen quamdiu perseuerauerunt Catholici, eos Apostolicæ Sedi addictissimos fuisse, pluribus declarat exemplis.

LONGE ABEST VT IMPERATOR IVSSERE POSSIT ROM. PONTIFICI.

Eam vero fortius retundit audaciam, qua se antea iussisse suis litteris ipsi Romano Pontifici gloriatur. Quod longe (inquit) abest a piorum Imperatorum affectu: quo B
rum sicut locum tenetis, vtinam ita & pietatem sectemini. quod longe, inquam, est a Principibus, Sedis Apostolicæ reuerentiam obseruantibus.] manifestat vero patentem veritatem pluribus eius prædecessorum exemplis, quorum nullus imperioso sit eo vsus verbo, iubemus, sed potius rogamus, vel petimus humili reuerentia. Vnum vero Mauritium inter Catholicos Imperatores, qui semel eo vsus est verbo, iubemus, in exemplum seueritissimæ a Deo immissæ vindictæ positum fuisse diximus: recitatis vero Orthodoxorum Imperatorum exemplis, his ita verbis Nicolaus furentem, & quid effutiat nescientem compellat Imperatorem.

O Imperator, saltem nunc cognoscatis, quam a piorum Imperatorum pietate in-
hac re differatis, & quam vox vestra ab eorum discrepet diuinitus inspirata modestia! Illi quippe, petimus, inuitamus, ac rogamus; ecce sparsim ad Sedis Apostolicæ Præ- C
sules, sed pari pietate clamant: Vos autem quasi non mansuetudinis & reuerentiæ, sed solius Imperij eorum heredes effecti, & in causa pietatis illos imitari nolentes, præcepisse, iussisse, ac imperasse, vt quosdam subiectorum nostrorum ad vos mitteremus, asseritis, & hoc ipsum vos egisse, nescimus cuius instigationibus fascinati & obliuioni traditi dicitis. Porro factum a vobis nulla recordatione recolimus: nusquam enim nobis tale quid iussisse vos, nisi fallimur, hactenus reminiscimur; nusquā vos ad tantum circa Sedem beati Petri Apostolorum principis irreuerentiam deuenisse cognoscimus. Reuoluentes enim epistolam, quam tunc per venerabiles Episcopos & Arsam virum gloriosum Spatharium miseratis, nihil iussisse vos nobis, sed potius obseruasse atque rogasse vos omnino reperimus. In quo datur intelligi, cum nunc aliter perhibeatis, aut vos oblitos eorum fuisse quæ antea miseratis, aut certe pœni- D
tuisse super his quæ humiliter petieueratis.] hæc de his ipse.

Qui nec prætermisit illud redarguere in litteris Imperatoris, quo ipse magnopere Latinæ linguæ detraxerat, ait enim: In tantā vero furoris abundantiam prorupistis, vt linguæ Latinæ iniuriam irrogaretis, hanc in epistola vestra barbaram & Scythicā appellantes, &c.] quod ex imperitia prouenire demonstrans, ait paulo post. Iam vero si ideo linguam Latinam barbaram dicitis, quoniam illam non intelligitis: vos consi-
derate, quia ridiculum est, vos appellari Romanorum Imperatores, & tamen linguā non nosse Romanam. Ad extremum autem, si iam sæpe nominatam linguam ideo barbaram nuncupatis, quoniam a translatoribus in Græcam dictionem mutata, barbarismos generat: non linguæ Latinæ, sed culpa est, vt opinamur, interpretum, qui quando necesse est, non sensum e sensu, sed violenter verbum reddere conantur e ver- E
bo, &c.] Sed & ex sacro vsu eius in Ecclesia Constātinopolitana vana & insana ipsum Imperatorem loqui conuincit. nam subdit: Ecce quotidie, immo vero in præcipuis festiuitatibus inter Græcam linguam, veluti quiddam pretiosum, hanc quam barbaram & Scythicam linguam appellatis, miscentes: quasi minus decori vestro facitis, si hac etiam bene ac ex toto intellectu in vestris obsequijs ac officijs non vtamini.] & paulo post: Adhuc si pleniter illam execramini; etiam ab Ecclesijs vestris remouere satagite. Istius enim dictione linguæ Constantinopolitana Ecclesia lectionem Apostolicam & Euangelicam in Stationibus fertur primitus recitare; sicq. demum Græco sermone propter Græcos vtique ipsas lectiones pronuntiare. Sed quia tantum hæc impietas Ecclesiæ Constantinopolitanæ hactenus defuisse putatur: vt tota ibidem nequitia suppleatur, hoc restat a vobis solummodo perficiendum.

LINGVAE LATINAE DETRAHENS IMP. REDARGVITVR.

Quod

A Quod insuper cognitus ab eo fuisset primatus Ecclesiæ Romanæ per tot ante missas legationes in causa depositionis Ignatij: iam pœnitens, suis his postremis id egit litteris, vt negaret se misisse, quasi maius iudicium interpellaret, sed ob exortam de imaginibus quæstionem: Hanc tergiuersationem facile fuit Nicolao Papæ conuincere & redarguere falsitatis ex ipsius litteris Romā missis. Ostendit insuper primū de Ignatio iudicium in collecta ab eo Synodo Constantinopoli habitū omni ex parte fuisse inualidum, ob idq. dolo quæsitū per Legatos Apostolicæ Sedis iudiciū, vt quod corrueret, sua stabilire posset auctoritate. Ostenditq. pluribus illud multipliciter inefficax omnino fuisse, idq. ex sacris Ecclesiæ regulis in Oecumenicis Concilijs stabilitis, atque vsu rerum plurimis exemplis semper & vbique recepto, quibus primatus Romani Pontificis in causis præsertim Episcoporum semper innotuit.

CONCILIVM CONTRA IGNATIVM NVLLIVS ESSE ROBORIS.

B Et in his quæ spectant ad Constantinopolitanam Ecclesiam post multa subijcit ista: Ceterum vt calamum ad Constantinopolitanos præsules specialiter extendamus; aut numquam omnino, aut certe vix horum aliquis sine consensu Romani Pontificis reperitur electus, qui tamen hactenus inter depositos annumeretur, & non ab hæreticis, vel tyrannis pulsus, aut interemptus commemoretur. Denique vt ex his paucos commemoremus, nonne Maximus, postquam multum a Damaso Papa (sicut eius ad diuersos epistolæ missæ indicant) laboratum est, Constantinopoli pulsus est? nonne Nestorius? nonne Acacius? nonne Anthimus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Sedis Apostolicæ discurrentibus consultationibus ac decretis electi sunt? Cur ergo cum ita sit, in solo Ignatio Petri memoriam despicere ac obliuioni tradere studuistis? nisi quia pro voto cuncta facere voluistis, constituentes Synodum Ephesinæ Secundæ crudelitate

DE EPISC. CONST. EIECTIS.

C consimilem. Quamuis ibi Alexandrinus erat, qui cum ceteris sibi consociatis Compatriarchis aduersus S. Flauianum agebat: hic vero (vt de Patriarchis omittamus) nec vnius Episcopus ciuitatulæ aut quilibet ignotæ personæ aduersus tantum Pontificem extitit sententiæ promulgator, qui non de Suffraganeis & subiectis eius fuerit.] his & alijs multipliciter redarguit celebratum aduersus Ignatium ab ipsis conciliabulum, de quo satis suo loco superius dictum est. Deinde vero deridens falsum prætextum Imperatoris asserentis non ob causam depositionis Ignatij, sed ob quæstionem de sacris imaginibus excitatam vocatos esse ab Apostolica Sede Legatos, arguit eum mendacij.

Sed quod plurima adhuc confutanda remanebant, cur non singula redarguerit, triplicem affert causam his verbis: Ad reliqua vero, quæ ex eadem epistola vestra pluri-
ma ex parte remanebant, rescribere his pro causis omisimus, quoniam tanta nos Pater
D cælestis secundum beneplacitum suum ægrotatione quasi filios suos corripuit, vt non solum quæ ad respondēdum propositionibus vestris idonea esse perspeximus, valeremus exponere, verum etiam eadem ipsa, qualiter dictarentur, nulli ægritudine nimia pressi, quiuerimus edicere. Et quia Legatus vester tanta est impatientia vsus, vt antequam nos ex validissima infirmitate respirare aliquantulum cognouisset, nullam moram passus, mox etiam nobis inconsultis Vrbe, quam vos quidem inueteratam, sed Honorius pius Imperator æternam vocat, discesserit; ob nihil aliud, nisi quia tempus hiemis imminebat, & periculum sui vel militum vestrorum qui secum erant, vehementissime formidabat. apud quem vix obtinere potuimus, vt saltem dum hæc scriberentur (quoniam ad Vrbem reuerti nullo modo voluit) in Ostia positus expectaret. Tertio quia cum eadem, quæ superfuerunt in ipsa epistola, ad quæ nihil respondimus, sed po-
E tius philosophando contempsimus, plena essent omni prauitate atque blasphemia, & contra ipsam dispositionem Dei, qua Ecclesiæ, Sedisq. Romanæ priuilegia cunctarum Ecclesiarum priuilegijs sua ineffabili prouidentia prætulit, venena diffunderent: non vestra esse verba (sicut prædiximus) quæ tam perperam sonabant, credidimus, ac pro hoc his, quæ in ambiguum venerant, non potuimus tamquam indubitatis responsa vel apologetica scripta remittere.

CVR AD CVNCTA NON RESPONDEAT NICOLAVS.

Verumtamen si vestra fuerunt verba, quæ in despectum B. Petri Apostolorum principis, immo Dei, cuius ordinationi resistitis, sunt scripta, & quasi detrahētia priuilegijs huius sacratissimæ Ecclesiæ missa sunt: fateor non vos studiose sacras regulas, non venerandarum Synodorū Actiones, non piorum Impp. leges, nō veraces probabilium virorum historias lectitasse, quas tam conati estis in derogationem Ecclesiæ tantæ inutiliter, ac incompetēter atque incongrue memorare. Sed rogamus omnipotentē Deū, vt qui suæ cognitionis vobis reserauit mysterium, tribuat quoque nosse ad plenū suas

ARGVITVR IN SCITIAE IMP. QVI NEGLIGIT ECCL. ROM. PRIVILEGIA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dispositiones,quibus sanctæ Ecclesiæ moderatur arcanum,& quæ sint, vel quanta, & A
qualia priuilegia Ecclesiæ Romanæ, & ex quo ceperint exordiũ, & quis eius summæ
auctoritatis auctor existat,vobis clementer aperiat. Quod si a nobis quæritis scire, vt-
pote a ministris Christi & dispensatoribus mysteriorũ eius, vobis euidentius ostende-
mus. Si vero nosse paruipenditis, & solum contra priuilegia Ecclesiæ Romanæ nisus
vestros erigitis: cauete ne super vos conuertantur. Durũ quippe est vobis contra im-
petum fluminis reluctari; durumq. est contra stimulum calcitrare.] taciteq. sic com-
minatur tum excommunicationem, tum etiam priuationem Imperij, qua Gregorius
(vt vidimus superiori tomo) ex priuilegio Apostolicæ Sedis spoliauit Leonem Isauri-
cum contemptorem eiusdem Apostolicæ Sedis Imperio occidentali. subdit vero.

Porro si nos non audieritis: restat vt sitis vos necessario, quales Dominus noster
a *Matth.* 18. IESVS Christus hos haberi præcepit, qui Ecclesiam Dei audire contempserint. Præ- B
sertim cum Ecclesiæ Romanæ priuilegia Christi ore [a] in beato Petro firmata,in Eccle-
sia ipsa disposita, antiquitus obseruata,& a sanctis vniuersalibus Synodis celebrata,at-
que a cuncta Ecclesia iugiter venerata, nullatenus possint minui, nullatenus infrin-
gi,nullatenus commutari. Quoniam fundamentum quod Deus posuit,humanus non
valet amouere conatus; & quod Deus statuit,firmum, validumq. consistit. Illeq. po-
tissimum peccat,qui Dei ordinationi resistere tentat. Priuilegia, inquam, istius Sedis
PRIVILEGIA ECCLES. ROM. AETERNA A DEO. vel Ecclesiæ perpetua sunt; diuinitus radicata atque plantata sunt: infringi possunt,
transferri non possunt: trahi possunt, euelli non possunt. Quæ ante Imperium vestrũ
fuerunt,& permanent (Deo gratias) hactenus illibata, manebuntq. post vos; & quo-
usque Christianum nomen prædicatum fuerit, illa subsistere non cessabunt immuti-
lata. Illa igitur priuilegia huic sanctæ Ecclesiæ a Christo donata, a Synodis non do- C
nata, sed iam solummodo celebrata,& venerata: per quæ non tam honor,quam onus
nobis incumbit (licet ipsum honorem non meritis nostris, sed ordinatione gratiæ
Dei per beatum Petrum & in beato Petro simus adepti) nos cogunt,nos compellunt,
omnem habere solicitudinem Ecclesiarum Dei, &c.] pluribus de his agens ostendit,
non Romanam tantum, sed Antiochenam,atque Alexandrinam opera Petri fundatas
Ecclesias, & tum illarum, tum etiam totius Christiani orbis, tamquam vnius ouilis a
Christo Petro crediti, Petri successori curam incumbere ipsi Romano Pontifici.

Quod autem idem Imperator mitti ab Vrbe ad se petierit Theognostum Ignatij
comministrum & alios quosdam monachos tamquam reos maiestatis: ad hoc respõ-
det ista Nicolaus: Porro scripsit nobis Imperium vestrum,vt Theognostũ, qui a fratre
& Coepiscopo nostro Ignatio super quasdam prouincias Exarchatus pondus accepis- D
se dignoscitur, necnon & alios monachos sibi,tamquam vestræ Augustalis iniuriato-
NEGAT NIC. PAPA MITTENDOS QVOS IMP. POSTVLAT. res Excellentiæ,destinemus.In quo cũ tamen ipsi iniuriatores vestri non fuerunt: quid
aliud nisi in quanta pœna & quibus tormentis subijciantur hi,qui ex parte Ignatij, &
apud vos in ditione vestra consistunt, liquidius agnoscamus? Quando hi non vtique
ad epulas, non ad infulas alicuius honoris percipiendas profecto quæruntur, sed po-
tius ad puniendum, quos forte nec vidistis, nec cuius moris sint, penitus agnouistis.
Denique quidam eorum ab ineunte ætate Romæ diuinis obsequijs famulati sunt; &
non iustum credimus huiusmodi tormentis fore subdendos. Theognostum autem
non de vobis sinistra, sed potius grata prædicare testamur; quamobrem ergo eum
quæratis, ignoramus; nisi forte quia illinc fugatus, hic apud nos requiem, quemad-
modum innumeri Christiani, aliquantulum reperit. E

MVLTITVDO EX OMNIBVS GENTIBVS ROMAM VENIENTIVM. Siquidem tanta millia hominum protectioni ac intercessioni beati Apostolorum
b *Act.* 10. principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium, sese quotidie conferunt, &
vsque ad finem vitæ suæ apud eius Limina semet mansura proponunt, vt præter illud
quo vas e cælo submissum,in quo cunctorum ostensa sunt eidem beato [b] Petro horum
omnium rectori animantium genera, Catholicam signat Ecclesiam: ipsa sola Roma-
norum Vrbs,apud quam ipsius Apostoli corporalis præsentia sedule veneratur,ipsius
vasis cunctas dignoscatur in se continere vniuersorum animalium, quæ homines intel-
liguntur spiritualiter, nationes. Suscepit ergo & continet Romana Ecclesia, quod
Deus vniuersalem Ecclesiam suscipere ac continere præcepit. Decentissimum quip-
pe est atque conuenientissimum,vt apud se Petrus,quod ipsi specialiter ostensum at-
que præceptum est,exhibeat, sicq. demum quod in generali Ecclesia facilius creden-
dum sit, innuat. Sane intuendum est, quia & hoc vas, in quo omnia genera erant
animan-

A animantium,Petro specialiter ostensum est; & vt ea mactaret, & manducaret, illi soli
iussum est; & post resurrectionem [a] vt rete plenum diuersis piscibus ad litus traheret,a [a] *Ioan.* 21.
Domino ipsi proprie soli præceptum est. Ipsum enim,cuius nos,licet immeriti, vicem
susceptimus,principaliter & specialiter vniuersalis Ecclesiæ curam diuinitus accepisse,
etiam nobis tacentibus,credimus quod vestra sapientia iam animaduertat. Putasne
ergo Imperator,iustum esse,vt tradamus aliquẽ eorum, quos nunc cõmemorauimus,
Principibus,quorũ aulas,dignitates,honores,& beneficia contẽpserunt,quorũ fortiter
indignationes,aut persecutiones sustinuerunt? Nolumus enim,Deo auctore, nec Iudæ
proditori similes inueniri,nec paganorum excedere profecto nequitiam: ipsi enim ni-
hil tale agere penitus patiuntur,quale vos perpetrare hortamini nos. Denique cũ qui-
dam antecessorum vestrorum quemdam venerabilem virum ab Agarenorũ Principe
B multis oblatis muneribus,sibi mitti popposcerit,non solum minime impetrauit, verum
etiam,vt fertur,ab eo quẽ quærebat,pudorem conferentia scripta recepit.Quãuis,Deo
gratias,& per principalem beatorum Apostolorũ Petri & Pauli, de qua supra partim
expositimus,potestatem & ius habeamus,non solum monachos, verum etiam quoslibet
clericos de quacumque diœcesi,cum necesse fuerit,ad nos conuocare atque Eccle-
siasticis exigentibus opportunitatibus inuitare. hoc quidem nostrum. Vestrum autem
IMPERATORES NVLLVM IVS HABENT IN MONACHOS. & piorum Imperatorum non est vllum penitus quærendi monachos ministerium,nisi
ad miserendum,& orationes eorum submisse poscendum.Quod si forsitan opinamini,
Theognostum apud nos Photio detrahere,Ignatiumq. iugiter commendare: scitote
veraciter,quia nihil ipse de vtroque loquitur,nisi quod in propatulo est,quod mundus
dicit,quod omnis Ecclesia clamat,quod ipsi per innumeros homines Romam ab Ale-
C xandria, ab Hierosolymis, a Constantinopoli, a confinibus eius, ab Olympo monte,
atque a ceteris mundi partibus aduentantes agnouimus; ad extremum quoque quod
nos per Missos vestros & diuersa scripta patenter intelleximus, &c.]

Quod autem demum suis litteris Imperator ad minas conuersus, excidium Vrbis NICOL. PAPA CONTEMNIT MINAS IMP. fuerat comminatus,nisi ipsi pareret Nicolaus,ad hæc ista animo respondit intrepido:
Postremo,nisi correxerimus consiliũ nostrum,videlicet vt illud iuxta consilium vestrũ
dirigamus,vel si non effecti similes vobis,sicut ipsi caput, ita nos quoque membra tra-
damus; interminationibus crebris deterrere nos & minitari videmini, tamquam sitis
patriæ & Vrbi nostræ vltimũ excidiũ illaturi:Quæ nos,Christo propitio atque custode
(de quo scriptum est:[b] Nisi Dominus custodierit ciuitatem,frustra vigilant qui custo- [b] *Psal.* 126.
diunt eã)sicut hactenus non timuimus,nec modo timemus,credẽtes super muros eius
D Angelorum custodiam, immo vero scientes, quod Saluator positus sit in ea murus &
antemurale,idest Apostolorũ munimentũ intercessionũ. Neque enim nõ legimus, aut
obliti sumus minarũ [c] Sennacherib Regis Assyriorum,& seruorũ Dei contra vrbẽ Hie- [c] 4. *Reg.* 19.
rusalẽ & populũ eius,quæ non minores,nec pauciores minis vestris fuerunt. Et rursum
miserationũ Domini recordamur,& qualiter centũ octogintaquinque millia hominũ
de castris Assyriorũ interierint;& vrbs cũ habitantibus suis euaserit,in mẽte recolimus,
& gratias agimus,& spem sumimus,ac fiducialiter de domo Domini,si virtutẽ ipse do
nauerit,cultũ Baal amouere curabimus,quoniã ipse est nũc qui tunc,ipse & in sæcula.

Ergo ne velit minari puluis & vermis. Scriptum est: [d] Quid superbit terra & cinis? [d] *Eccl.* 10.
Ne velit * ampulla in aquis inflari, quia post pauxillum, & ecce non est. Quid glo- * bulla
INSVLTAT IN IMP. VANE COMMINANTEM. riatur in militia qui potens est in iniquitate? Quid facturus est? occisurus est (verbi
E gratia dicamus) hominem? (quoniam amplius non habet quid faciat) & hoc vnus
fungus facit malus. O Imperator in hoccine redacta est malitia hominis in iniquitate
potentis, vt fungo malo comparetur? Heu quam inutilem potentem, heu superua-
cue gloriantem! Porro vestra potens virtus in Domino potius glorietur, in bonitate
laudetur, in iustitia exaltetur: non minas nobis, non terrores velit incutere. Nescitis
enim (secundum [e] Salomonem) quid superuentura pariat dies, & iuxta Psalmogra- [e] *Prou.* 17.
phum: [f] Dominus dissipat cõsilia Gentium,reprobat autem cogitationes populorum, [f] *Psal.* 32.
& reprobat consilia Principum.] ita plane accidit,cum qui occidere minatur, occidi-
tur ipse a suis post annum sequentem. pergit: Præsertim cum inter nos & vos non
modica sit intercapedo, quæ quotidie populos non pauxillas vobis iniurias immo di-
scrimina inferentes producit, & de his vos conueniat potius quam de nobis vlcisci:nos
enim apici gloriæ vestræ non damna, non conuicia, non prorsus vllas (quod absit)

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniurias irrogauimus. Verumtamen quamdiu subsistemus,ministerium nostrum honorificabimus. Antecessorum vestigia nostrorum sectabimur,Ecclesiarum cunctarum solicitudinẽ baiulabimus in eo,qui nos confortabit Domino Deo nostro IESV Christo. A

EX PROBRAT IGNAVIAM LEO.

Quid sæuiunt homines? Quid mali fecimus nos? Certe non Cretam inuasimus, non Siciliam exterminauimus: non innumeras Græcis subiectas prouincias obtinuimus: postremo non Ecclesias Sanctorum, interfectis numerosis hominibus, ac suburbana Constantinopoleos,& quæ muris eius pene contigua incendimus. At vero de istis nulla sit vltio,qui pagani sunt, qui alterius fidei sunt, qui inimici Christi sunt: qui veritatis ministris iugiter aduersantur.] ita Nicolaus eiusdem Imperatoris sugillans ignauiam, quam æque Græcorum historici omnes sunt detestati. Pergit vero: Et nobis qui Dei gratia Christiani sumus, qui ex parentibus Christianis extitimus atque Catholicis,qui vnius eiusdẽq. fidei dogmata credimus: qui serui vestri vocamur: qui veritatis cultores, quantum possumus esse desideramus, minæ tuæ tenduntur, terrores promittuntur,etiam nonnullæ molestiæ irrogantur. Non est iste ordo laudabilis: non est ista commutatio imitabilis,vt qui innumera mala ingerunt, impuniti euadant; & qui nihil mali gesserunt, pro his talia recipiant: & qui Christum blasphemant dimittantur;& qui Christum celebrant,huiusmodi minis subijciantur. Sed habemus ad quẽ respiciamus nos,habemus in quo nos consolemur. Fecerunt enim hoc & Iudæi, [a] latronem dimittentes & Saluatorem tenentes: occisorem iustificantes,& viuificatorem condemnantes: Barabbam liberantes,& Christum morti subdentes.] B

[a] *Matth.17.*

His ita derisis,Pontifex ad causam Ignatij conuertit iterũ stylum,liberaliter offert,licet non teneretur,iterare causam iam ab Apostolica Sede iudicatã,liberaliter,inquam, concedit ac præcipit idipsum iterari Romæ iudiciũ,vt tam Ignatius quã Photius se eo ad causam dicendam conferrẽt. Quod si ipsi venire nequeãt,id per Vicarios mãdat impleri: nã subdit. Porro si venire illi per se nequeunt: primo quidem ipsi cuius rei causa venire non valent,nobis per satisfactorias litteras indicent. Deinde veniant de his qui cum Syracusano Gregorio sunt quotquot voluerint,vices ceterorũ tenentes,qui ipsius sunt partis. Mittantur etiam de parte Ignatij Archiepiscopi quidam,Antonius Cyzici, Basilius Thessalonicæ, Constantinus Larissæ,Theodorus Syracusanorũ,Metrophanes Smyrnæ,& Paulus Episcopus Ponti Heracleæ; Egumeni autem Niceta Chrysopoleos, Nicolaus Studij,Dositheus Osij Dij,atque Lazarus presbyter & monachus,qui dicitur Cazaris. Qui nisi fuerint missi,suspectos vos reddetis,quia hos,in quibus certificari possimus,a nostris obtutibus subtrahere studiose curatis. Et ideo neminem ceterarũ partiũ admittemus,nisi forte quos ex latere vestro destinatos esse,veraciter valeamus cognoscere. Quibus ex vtraque parte conuenientibus,& corã nostra præsentia ac fratrum & Coepiscoporum nostrorũ auditis,quid quæstionis inter vtrãque partẽ emerserit,facilius agnoscamus,& canonice definiamus,&c.] rursum vero post multa in cõmendationẽ iustitiæ ab Apostolica Sede ministrandæ locutus,ad eumdẽ rursus conuertit sermonem,optans reddere mitem,quem ex litteris nouerat furore commotum dicens: C D

INDVLGET VT IVDICATA CAVSA IGNATII ITERVM IVDICETVR ROMAE.

Nolite indignari,nolite aduersus nos frustra causari, nolite peruersorum hominum verba libenter audire,sed potius nos audite. Nolite minas prætendere: quoniam nec illas (Domino protegente) metuimus,nec per has præcepta vestra, nisi diuinis fuerint iussis ornata,faciemus. Parati autem sumus propter veritatem sanguinem nostrum effundere, siquidem plebem diuinitus nobis commissam nec vobis nec vlli vestrum propitio Christo,trademus. Vestrum autem est considerare,vtrum quod *meditamini habetote. Et quid Imperatores qui persecuti sunt Ecclesiam Dei & maxime Ecclesiam Romanam,ideſt Nero,Diocletianus,Constantius, Anastasius,& ceteri moris eorum pertulerint, & vbi modo sint, attendite diligenter, & quantum sit in Ecclesia Dei execrabilis fama eorum,& nomen detestabile,sapienter aduertite. Quanta autem Dei cultorum Augustorum qui Ecclesiam Dei exaltauerunt, & præcipue Romanam,Constantini & Constantis, Theodosij quoque maioris & Valentiniani & ceterorum laus in vniuersa Ecclesia polleat, & eorum præconia vbique personent, & nomen eorum inter sacra mysteria imprætermisse commemoretur, attentius & sedule recordamini; sicq. nos audire illos imitantes satagite. Patres enim vestri per gratiam Christi sumus, & vos tamquam charissimos diligimus filios, nec possumus vobis nisi viam veritatis ostendere: terrenam gloriam vestram augeri diuinitus exoptamus. Sed quid peccamus, si cælestem ac æternam vos capessere nihilominus exoramus? E

* al. minamini

ADMONITIO AB EXEMPLIS.

Quapropter attendat clementia vestra,quantus fuerat erga Sedis Apostolicæ reuerentiã antecessorum vestrorum piorum Imperatorũ,& præcipue quos longe superius memorauimus, amor & studiũ, qualiter eam diuersis priuilegijs extulerint, donis ditauerint,beneficijs ampliauerint. Qualiter illam litteris honorauerint, eius votis annuerint,instituta perficienda mandauerint,orationes petiuerint,fidem sectandam decreuerint. Qualiter etiam legibus suis pro adunandis ei Ecclesijs promulgauerint,pro colligendis Concilijs ac proferendis sententijs non imperauerint,sed precati & hortati solum extiterint; & quæ illi decreuerunt,ipsi consenserint, & quæ illi damnauerunt ipsi respuerint. Sic ergo fili charissime, sic & tua sublimitas non ex parte ingratorum & inobedientium filiorum existens (quod absit) sed inter ceteros Dei cultores Augustos imitator,quæ decreuimus de Constantinopolitana Ecclesia,obedienter attendat, &c.] Post nonnulla autem: Et si cunctis, inquit, generaliter sacerdotibus diuina tractantibus Fidelium conuenit corda submitti: quanto potius Sedis illius Pontifici consensus est adhibendus,quem cunctæ Ecclesiæ generalis iugiter pietas celebrauit? Vnde clementia vestra euidenter aduertit, numquam quouis penitus humano consilio eluare se quemquã posse contra illius priuilegium, vel confessionem,quem Christi vox prætulit vniuersis, quem Ecclesia veneranda confessa semper est, & habet deuota primatem. Impelli non valent humanis præsumptionibus, quæ diuino sunt iudicio constituta.] Et post multa id genus inculcata, clausa tandem epistola, eidem eiusmodi contestationem affixit, quod timeret ne, sicut aliæ,ab interprete vel alio falsaretur. A B C

QVAM IMMANE SCELVS ROM. PONTIFICI NON OBEDIRE.

Quisquis hanc epistolam nostram Constantinopoli legerit, & Augustissimo filio nostro Michaeli quidquam ex ijs quæ scripta sunt occultauerit, ne locum apud illum possit inuenire sufficientem, anathema sit. Quisquis etiam interpretatus eam fuerit, & ex ea quidquam mutauerit, vel subtraxerit, vel addiderit, præter illud quod idioma Græcæ dictionis exigit,vel interpretantis scientia intelligendi non tribuit, anathema sit.] Ita sanctissimus Pontifex, quod experimento didicisset, falsatas fuisse missas ante has litteras in Orientem, vt suo loco fusius est demonstratum. At non satis fuit eidem sancto Pontifici contrarijs litteris confutasse blasphemas litteras Imperatoris, sed iudicauit eas omnino dignas incendio; idq. ipsi Imperatori faciendum præcepit, quod si negligeret,id Romæ solemni ritu a se faciendum esse denuntiat. Sed audiamus ipsum, qui in litteris anno [a] sequenti per suos Legatos ad Imperatorem missis hæc habet post multa in detestationem earumdem litterarum inculcata. D

CONTESTATIO APPOSITA LITTERIS APOSTOLICIS.

[a] *Nicol. ep.9.*

Denique opinati sumus, & nunc nihilominus opinamur, quod pietas vestra tandem aliquando resipiscat, & de Ecclesiæ Constantinopolitanæ restaurando statu, nobis salubria suadentibus acquiescat; sicq. demum omnia scripta, quæ male sunt compilata non solum aduersum nos & hanc sanctam Ecclesiam, verum etiam contra fratrem nostrum & comministrum Ignatium,coram vniuersa Imperij sui multitudine igni tradenda decernat. Alioquin iam cunctis Ecclesiæ Fidelibus quæ foret Apostolicæ Sedis auctoritas, vel quæ fabricatoribus mendacij, seu inuentoribus peruersorum dogmatum immineret vltio, profecto pateſceret. Impossibile est enim (quamquam nostras nos speciales iniurias curare floccipendamus) vt tantorum ac talium sanctorum Patrum & propugnatorum Catholicæ Ecclesiæ, ac destructorum diuersarum hæresum,atque defensorum Orthodoxæ Fidei blasphemias æquanimiter sustineamus, vel etiam tantæ Sedis, siue tam excellentis Ecclesiæ Romanæ, cui Deo deseruimus auctore, contumelias perferamus. E

IGNI TRADENDA SCRIPTA IMP.

Verum quamuis & de nobis humiliter sentiamus,nec tamen, conscientia dictante, vera esse quæ vos de nobis perhibetis, asseueramus, sed vt diximus, ea postponentes, illa potius quæ IESV Christi sunt, inuestigamus. Et si male congesta aduersus eius famulos, aduersus eius ordinationes, aduersus eius dispositiones, stabilita priuilegia reperiuntur,nulla patientia toleramus; verum etiam conflatoribus tantæ peruersitatis dignam vicissitudinem reddere necessario meditamur:nimirum ne hos quis impunitos intuens,aut nunc,aut futuro tempore deinceps talia præsumat præstigia falsitatis componere, vel commenta blasphemiarum huiusmodi figmentis contradicere. Quapropter Imperator sublimissime,diligenter propter Dominum inquirentes atque scrutan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes, si vestra illam non fuisse præceptione tam cænosam inueneritis confectam, immo A
toxicatis syllabis infectam epistolam (vt interim de tot præstigia texentium pœna taceamus) quam illi vobis zelo veritatis flagrantibus inuoluere: conuenit saltem huius socia accepta, & palam cūctis igne succensa per Augustales vestros tam nobis quā omnibus, ad quorum notitiam peruenit, destinatos apices competenti satisfactione, a tam peruerso sensu, & tam profanis adinuentionibus, quod a sensu vestro non fuerit commentis tradita, vos exhibere prorsus immunes. Iam vero si vobis in multis huiusmodi solicitudinibus occupatis surreptum est, vt talia scribere mandaretis: ne pigeat clementiam vestram hoc etiam ipsum humiliter confiteri, & legibus vestris, vt huiusmodi scripta nullius habeantur momenti, decernere; ita vt penes quem reperta fuerint, impunito non euadente, ipsius quoque sæpe memoratæ & semper execrandæ epistolæ vel exemplaris eius apices (intemeratis pro reuerentia manentibus sacris B
dictionibus) flammeo dedantur igni voranda; vt a siniſtræ opinionis næuo, quem ex blasphemijs scriptis incurreretis, cauere valeatis: & ingrati filij circa Matrem vestrā, ex qua imperandi fastigium vos & patres vestri ordine cælitus dispositio, percepistis, nullatenus appareatis.

NIC. PVBLICAM DAMNATIONEM BLASPHEMAE EPIST. COMMINATVR.

Sin autem, scitote quoniam postquam in hac vos pertinacia persistere finetenus velle comperimus: primum quidem congregatis cunctarum occidentalium regionū ciæ, seu crudelissimæ derogationis Sanctorum vel paternarum traditionum, ab omni Christiana compage remotos, Apostolica freti auctoritate diris anathematis vinculis innodabimus: necnon & Patrum & prædecessorum meorum secuti vestigia, qui sociati sunt etiam numerosorum Concilia nequiter celebrata cassare pontificū, si qua so- C
cia sunt crebro dictæ vel exemplaria fortassis epistolæ; quin potius non solum hæc, sed & omnia scripta, quæ vel aduersus fratrem & Coepiscopum nostrum Ignatium inipta sunt, perenni damnationi mandabimus. Deinde vero decernentibus nobiscum & simul considerantibus ijsdem sanctissimis fratribus & Coepiscopis nostris, ipsam epistolam in stipite, videntibus cunctis, suspensam, vasto supposito foco, ad vitupe- rium vestrum coram omnibus nationibus, quæ penes Memoriam sancti Petri multiscat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Nam tot & talia blasphemiarum com
* al. commiuisse menta, quin potius veracium litterarū deprauationes audisse & tacuisse, *cohibuisse est.

Quamobrem, venerabilis Imperator, valde mihi, sicut ipse comprehendere poteris, D
cauendum est, ne si nos præstigiosorum figmentis minus celeriter obuiauerimus, tanquam vera recognita, vel comprobata hæc admisisse, fallaciter apud stolidos æstimemur. Nec possumus in Ecclesia Dei dissimulādo tam spurca relinquere germina, quæ antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut numquam exorta, aut certe si vndecūque vel quomodocumque exorta sunt: eorū iudicij ligone, antequā proficerent, radicitus extirpata sunt. Destruite ergo vos & dissipate illa; alioquin a nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda modo quem prædiximus, ante noscite. Quamuis antequam nos ista vobis scriberemus, quæ nunc sublimitatem vestram hortamur, hoc vos facturos esse putaremus. Sed quia quod putatū, nullum effectum hactenus habuit: idcirco nos salutem vestram illæsam manere volentes, vt hoc nunc saltē agatis, affectu paterno monemus. Alioquin, vt iam præfati sumus, sic Deo fauente, E
de cetero vigilabimus, & studijs quibus possumus, insistemus, vt inter exanimes cōpu tentur, qui auctoritatē Petri non senserint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint. Ita vt nec ista, quæ pernicioſe compilata sunt defendere, sed nec his similia scripto tradere, vel in mente voluere quis vlterius audeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei resistunt, quæ Euangelicis vocibus contradicunt, quæ sanctorum Patrum definitionibus obuiant, quæ synodicis constitutionibus aduersantur, quæ si sic dimittantur, innumera possunt Fidelibus auxilia Petri quærentibus inferre dispendia, incolumia sine discrimine vestro valemus deserere, & existimationi nostræ, vel nunc vel post decessum nostrum tantum (quod absit) nedum ad destructionem simplicium, & mutilationem Sedis Apostolicæ priuilegiorum relinquere.] hæc de damnatione & concremationē Imperialium litterarum Nicolaus, qui si in Imperatorem ita

decla-

A declamat, quæ vociferatus esset in perditissimos sæculi huius homunciones, vilissimos balatrones, longe funestiora & audaciora tentantes, atque execrabiliora scribentes? Vincuntur a suis successoribus omnes hæretici, secundum illud Apostoli: [a] Mali autem homines & seductores proficient in pœnis, errantes & in errorem mittentes.] quos vel ex hoc puduisse debet (si tamen locum in perfrictis frontibus & obduratis animis pudor inuenire posset) talem Imperatorem, quem Græci omnes (ne Latinos dicam) conclamant omnium scelestissimum, habere aduersus Romanam Ecclesiam, quem sequuntur auctorem, taliumq. blasphemiarum primum promulgatorem, quem si quis Dei afflatum spiritu dixerit, iunget vbique (horrendum dictu) Belial Christo. quod nullo modo, teste [b] Apostolo, effici potest. Cum igitur ex quo principium erroris traxerint, appareat manifestum; cuius spiritus sint miseri
B facti participes, potest æque cognosci. Sic itaque princeps dæmoniorū per principem sæculi aduersus Principem Apostolorum bellum mouit; sed qui ipsi dixit: [c] Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebūt aduersus eam:] & illum contriuit (vt cito visurus eris) & eius Sedem reddidit clariorē.

[a] 2. Tim. 3.
[b] 2. Cor. 6.
[c] Matt. 16.

Eodem anno corpora sanctorum Eusebij & Pontiani in Gallias fuisse translata, Nicolao annuente, tradit Sigebertus in Chronico.

Ad hunc quoque annum referunt scriptores prosequuti res Venetas, ærea instrumenta, quæ campanas dicimus, vsui esse cœpisse Græcis, missis ipsis a Duce Venetiarum Vrso Patriciaco ad Michaelem Imperatorem.

Hoc eodem anno magnus ille Danorum & Sueonum Apostolus S. Ansgarius ex hac vita feliciter ad cælum migrat: de eo enim ista habet vetus historicus Adam: S. ANSGARII OBITVS.

C [d] Interea beatus Ansgarius captiuos redimendo, tribulatos refouendo, erudiendo domesticos, barbaris euangelizando, foris Apostolus, intus monachus, numquam legitur ociosus, nec solum erga suos, verum etiam alienos, quomodo viuerent, solicitus: Episcopos etiam tam voce quam litteris, vt vigilarent super Dominicum gregē, hos arguit, illos obsecrauit. at vero Regibus Romanorum pro sua legatione, Regibus Danorum pro Christiana Fide crebro mandauit. extant epistolæ eius plures huiusmodi. Vnam vero quam scribit omnibus Episcopis de legatione sua, quam ab Ebbone orsam asserit, ita claudit: Deprecor, inquit, vt apud Deum intercedatis, quatenus hæc legatio crescere & fructificare mereatur in Domino. Iam enim, Deo propitio, & apud Danos & apud Sueones fundata est Ecclesia Christi, & sacerdotes absque prohibitione proprio funguntur officio. Omnipotens Deus faciat vos omnes huius operis pia
D beneuolentia participes, & in cælesti gloria Christi coheredes. Superuixit autem post illam plenariam Hamaburg & Bremæ copulationem annos septem, sedit annos omnes trigintaquatuor. cuius depositio summa veneratione colitur tertio Nonas Februarij: obijt anno Domini octingentesimo sexagesimoquinto, Indictione decimatertia, qui est Ludouici II. xxvj. Sepultus est in basilica S. Petri ante altare sanctæ Genitricis Mariæ.

[d] Adam hist. lib. 1. cap. 31.

Eadem die qua ipse cōmendatus est, Rimbertus diaconus eius a Clero simul & populo electus est. Qui etiam vitam sancti Patris veridico sermone describens, more B. Ioannis, quasi de alio scribens, innuit se fidelissimum eius discipulū testimonium perhibere sanctitati, quam cognouerat in viro Dei. hunc librum ille ad fratres cœnobij direxit nouæ Corbeiæ, beatificans illos, quod talem miserint, & nobis gratulans quod
E talem suscipere meruimus pastorem, &c. De successore subijcit, ipsum pallio donatum a Nicolao Romano Pontifice, cuius & vita extat [e].

S. RIMBERTVS SVCCESSOR ANSGARII ET SCRIPTOR VITAE.

[e] Apud Sur. die 4. Februar.

IESV CHRISTI ANNVS 866. NICOLAI PAP. ANNVS 9. LVDOVICI II. IMP.11. MICHAEL. III. IMP.25.

QVI sequitur annus octingentesimus sexagesimus sextus, Indictione decimaquarta incipit, quo nouo populo, & Rege nouo Romana augetur & illustratur Ecclesia. Quæ enim semper contrarijs magis consueuerit dilatari, secundū quod ait Dauid: [f] In tribulatione dilatasti mihi.] eo tempore, quo superbo schismate ab eo diuiditur, & in eam armatur perfidus Michael Imperator, alter Michael (o miraculum!)

[f] Psal. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BVLGARORVM LEGATIO ROMAM MISSA.

Rex Bulgarorum, dato nomine Christo, gremium Matris requirens Ecclesiæ, vt illi A
inhæresçat, eiusq. foueatur sinu, honorificentissimam legationem hoc ipso anno mit-
tit ad Nicolaum Pontificem. Sicq. dum spernitur ab Imperatore Petri Sedes, à Rege
quæritur illa, ipso Imperatore cum Ecclesia Constantinopolitana despecto; cumq.
negant Græci, barbari confitentur: resiliunt illi, consulunt isti, atque collaudant, &
benedicunt: cum illi sacrilego ore blasphemant: dumq. refugiunt illi, isti confugiunt.
Quomodo autẽ ista se habuerint, quæ breuiter recitat Anastasius Bibliothecarius, qui
aderat, audiamus. Interea, inquit, meritis Beatissimi huius in orbe prorsus exuberanti-
bus, operante potentia summi Dei, qui quotidie per famulos suos signa & mirabilia
magna facit, Rex Bulgarorum Michael Christianitatis & Fidei sanctæ doctrinã agno-
scens, meruit baptizari. & qui prius creaturæ seruiens, sæuiebat crudelitate; huius
temporibus Creatori colla submittens, ampla cœpit religione fulgere, & magna vsus B
est pietate. Tunc ad Catholicum & verum Præsulem Orthodoxum Legatos suos,
mense Augusto, Indictione decimaquarta destinauit, donaq. non parua tam e suis lo-
cis, quam aliunde summo Pontifici contulit, suggerens eius Apostolatui, quid se face-
re salubrius oporteret, & quid erga reliquum Bulgaricum adhuc Baptismo sacro ca-
rentem populum, vt Fidei sacramenta perciperet, agi deberet.

Quod beatissimus audiens Papa, magna repletus lætitia, laudes Christo reddidit
amplas; & cum omni sibi diuinitus commissa Ecclesia gratulans, infinita præconia
Domino nostro, qui nouissimis his temporibus tantum fecit miraculum, deuota men-
* voce te supplici *voto persoluit. Porro Legatis ijsdem iam nomine Michaelis Bulgarici
Regis a sancto Papa receptis, honorifice apud se eos retinuit. Et interim Sedis Apo-
DVAE LEGATIONES DECERNVNTVR A NICOLAO PAPA. stolicæ Missos, Paulum scilicet Populoniensem & Formosum Portuensem magnæ san- C
ctitatis Episcopos statuens, hosq. monitis mellifluis, atque doctrinis instruens ad præ-
dicandum ad gentem illam ire decreuit. Cum quibus, quoniam per Bulgaricum
Regnum iter vsque Constantinopolim terratenus tenditur; vt quidquid de sancta
Constantinopolitana Ecclesia (licet iam per Orientem hoc idem ipsum Papa semel &
bis Apostolicis litteris diuulgatum habuerit) apud se decretum existeret, eidem per
suos Legatos Ecclesiæ notum faceret, Donatum Episcopum Ostiensem, Leonemq.
presbyterum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, necnon Marinum sanctæ Sedis Apostolicæ
diaconum, Missos idoneos æque direxit, vt illi Bulgariæ populum ad Fidem conuer-
terent; & isti quid vel qualiter de eadem Constantinopolitana deliberatum habuisset
Ecclesia, modis omnibus nuntiarent. Quod in nomine Domini cum adiutorio sancti
Petri factum est.] hæc Anastasius de duplici legatione, eodem tempore, eademq. via D
ad duos Principes seorsum missa. Meminit horum Nicolaus in litteris, quas scripsit ad
Hincmarum Rhemensem Episcopum.

Antequã autem ista decerneretur legatio ad Imp. immo nec de ipsa aliqua mentio
esset, mente tamen voluebat Pontifex eamdem legationẽ mittere Constantinopolim,
vt perditũ Imperatorem ad meliorem statũ conuertere posset: licet enim ex eius blas-
phemis litteris cõtemni atque derelinqui meruerit: attamen quod pater est (vt Dauid
a 2. Reg. 18. [a] Absalonem filiũ rebellem & execrabilem) deplorat filium, & quærit eum: quamob-
rem ad tantã deliberandam legationem, adhibere voluit etiam cõsilium vicinorũ Epi-
scoporum, in quibus decernendis, ecce tũc opportune Romæ apparuit ea, quam dixi-
b Nicol. ep. 70. mus, legatio Bulgarorum. Narrat, inquã, ista Nicolaus ipse in epistola [b] ad Hincmarũ
CONCILIVM ROMAE CELEBRATVM. his verbis: Sed vt plenius hæc tam ipsi Imperatori quã alijs Fidelibus intimari potuis- E
sent: cõuocatis quibusdam e vicinis locis fratribus & Coepiscopis nostris, de his quod
nobis canonice visum est, prædecessorum nostrorum secuti vestigia, decreuimus, quod
etiam sanctitati vestræ post modicum, Deo fauente, plenius intimare disponimus: quo
rite, sicut arbitramur, ordinato, quærere cœpimus opportunitatem, qua freti Missos
Apostolicæ Sedis etiam adhuc Cõstantinopolim cum exhortatorijs epistolis destina-
remus: qui & pro salute ipsorum competentibus eos monitis ædificarent, & quæ fue-
rit de illis Apostolicæ Sedis prolata sententia, manifeste denuntiarent, iuxta quod &
magna Synodus Nicæna de his qui abijciuntur sanxisse dignoscitur. Videbatur enim
nobis iter nauale satis difficile, & propter eorumdem Græcorum expertas insidias
valde cauendum. Cum in his itaque anxietatibus vndique coarctaremur, & ingen-
tibus premeremur angustijs: ecce subito Legati iam fati Regis Bulgarorum nobis ad-
esse

esse nuntiantur. Vnde quis est qui dicere possit, quanto gaudio, vel quanta exulta- A
tione simus repleti, eo quod & salubrem eorum conuersionem per diuitias bonita-
tis Dei cognouimus, & quia illos doctrinam B. Petri Apostoli, & Sedis eius expetisse
comperimus. Qui licet longe positi corpore, nobis tamen facti Fide præsentes. Sed
& quia per eorum Regnum facilem & terrenum Missis nostris ad terram Græcorum
accessum patere perspeximus. Ordinatis igitur tam quæ Bulgarorum gentis congrua
Fidei rudimentis agnoscimus, quam quæ Constantinopolim mittere disposueramus:
Missos quoque nostros cum Legatis iam nominati Regis per ipsius transituros regio-
nem direximus.] hæc Nicolaus de duabus legationibus vna simul cum Legatis Bul-
garorum missis.

Quod ad Christianitatem Bulgarorum spectat, ex ijs quæ superius dicta sunt, li-
B quet, iam pridem esse nonnullos ex ipsis consuetudine Christianorum, abdicata
Gentilitate & idolorum cultu, Christianos effectos, cuius rei causa accidit, vt ob diuer-
sitatem religionis, non ciuili tantum sed domestico bello ijdem Bulgari inter se inui-
cem altercarentur, Gentilibus in Christianos tumultuantibus, & Christianis cultores
idolorum arguentibus, acciderit q. illis secundum illud [a] Propheticum, cum Dominus a Isai. 19.
descendens in Ægyptum eius simulacra confregit: Concurrere faciam Ægyptios ad-
uersus Ægyptios, & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicum suum,
ciuitas aduersus ciuitatem, Regnum aduersus Regnum, & dirumpetur spiritus
Ægypti in viscera bus suis.] atque proxime accidisset, vt cum Rex coegisset baptizari
omnes Gentiles, illi aduersus Regem rebellantes, in ipsum & Christianos omnes ar-
ma mouissent, fuissetq. aduersus eos certãdum magno discrimine, vt apparet ex Nico-
C lai Papæ litteris ad ipsorum consultationes respondentis, his verbis: [b] Igitur referen- b Nicol. resp. ad
tes qualiter diuina clementia Christianam religionem perceperitis; qualiterq. popu- consult. Bulgar.
lum vestrum baptizari omnem feceritis, qualiter autem illi postquam baptizati fue- cap. 17.
re insurrexerint vnanimiter cum magna ferocitate contra vos, dicentes: Non bonam
vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere, & Regem alium constituere.
Et qualiter vos, diuina cooperante potentia, aduersus eos præparati, a maximo vs-
que ad modicum superaueritis, & manibus vestris detentos habueritis, qualiterq.
omnes primates eorum atque maiores cum omni prole sua gladijs fuerint perempti;
mediocres vero, seu minores nihil mali pertulerint. De his nosse desideratis qui vita
priuati sunt, vtrum ex illis peccatum habeatis, &c.]

Ex alijs eorumdem consultationibus pariter intelligitur, subdolos quosdam ope-
D rarios ad eos ex Græcis, siue Armenis aduenisse, & inter alios, Græcum, qui se finxe- c Nicol. resp. ad
rat sacerdotem. Nam Nicolaus ad illos: [c] Præterea indicastis, quod quidam Græcus consult. Bulg. c.
mentiens, fateretur se presbyterum esse cum non esset, ac per hoc plurimos in vestra 14.
patria baptizaret. Cum ergo vos inspiratione Dei cognouissetis, quod non esset pres-
byter, iudicaueritis, vt amitteret aures & nares, & acerrimis verberibus cæderetur,
& ex vestra patria pelleretur, &c.] licet autem barbari & rudes adhuc, tamen nonnul-
la mentiri Græcos fuerunt odorati, vt inter alia illud de chrismate iugiter manante, d Nicol. ead. ep.
de quo consuluerunt ipsum Nicolaum Papam, ad quos ipse: [d] Græcos dicere perhi- cap. 94.
betis, quod in illorum patria chrisma & oriatur, & ab illis per totum mundum tribua-
tur, & ideo nosse desideratis si verum sit. sed iam credimus quod vestra solertia, quod
verum non sit, animaduertat.] docuisse præterea illos eosdem Bulgaros nonnulla su-
E perstitiosa, ex eorum consultationibus, atque Nicolai responsionibus intelligitur.
Quod vero permixti Græcis Armeni non vnam eamdemq. fidem illis annuntiarent,
cum vnum sit Euangelium & vna veritas; optantes illi quidem de fontibus Saluatoris
aquam haurire puram: ab Ecclesia primaria Petri Sede, Romano Pontifice, eam ac-
cipere deliberantes, eam quam diximus legationem instituere, vt ex Nicolai ipsius re-
sponsionibus apparet, vbi ait [e]. e Nicol. resp. ad
consult. Bulg. c.
Postremo deprecamini nos suppliciter, vt vobis quemadmodum ceteris gentibus, 100.
veram & perfectam Christianitatem non habentem maculam, aut rugam largiamur,
asserentes quod in patriam vestram multi ex diuersis locis Christiani aduenerint, qui
prout voluntas eorum existit, multa & varia loquuntur, id est, Græci & Armeni, &
ex ceteris locis.] Sed & illud petierunt, vt Patriarcha illis ordinaretur. Verum Nico- f Nicol. ead. ep.
laus non annuit, sed respondit: [f] Requisistis si liceat in vobis Patriarcham ordinari. cap. 72.

Sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed de hoc nihil definitiue respondere possumus, priusquam Legati nostri, quos vobiscum mittimus, reuersi fuerint, vt nobis quæ inter vos multitudo sit, & vnanimitas Christianorum renuntiet. Nam interim Episcopum habetote: & cum incremento diuinæ gratiæ, Christianitas ibi fuerit dilatata, & Episcopi per singulas Ecclesias ordinati: tunc eligendus est inter vos vnus, qui si non Patriarcha, certe Archiepiscopus appellandus sit, ad quem omnes concurrant, &c.] Porro ipsos necdum habuisse Episcopum, illumq. fore ordinandum suo tempore ab ipso Romano Pontifice, eiusdem

a Nicol.ead.ep. cap.106. Nicolai responsiones significare videntur in fine, cum ait: [a] Verumtamen in his omnibus aderit misericordia Dei Missis nostris, & futuro Episcopo vestro, qui vos instruant, & quid agere debeatis, abundanter erudiant.] & inferius: Cum autem Episcopum, Deo concedente, ad Præsulatus nostri ministerium habueritis, ille vos docebit omnia quæ ad officium suum pertinent, & si quæ sunt, quæ non capiet, ab Apostolicæ Sedis auctoritate suscipiet.]

MVLTORVM BONORVM NICOLAVS BVLGARIS AVCTOR.

Sic igitur centum & sex responsionibus Nicolaus Pontifex totidem ipsorum consultationibus satisfecit, vna epistola ad eos scripta Legatis data, vna cum pluribus libris, qui necessarij esse viderentur ad imbuendam illam Ecclesiam sacris dogmatibus, irrigandamq. nouam plantationem iugiter verbis Dei. Primus etiam fuit illis auctor Nicolaus[b], vt qui hactenus in bello pro insigne essent vsi equina cauda, ijdem sanctæ Crucis vexillo, vt olim Constantinus, pro insigne in exercitu vterentur. Sed & docuit quomodo se ad bellum pararent: ipsis enim ista rogantibus, respondit hæc saluberri-

b Nicol ead.ep. cap.33.

c Ibid.cap.35. ma Nicolaus: [c] Refertis quod soliti fueritis quando ad prælium progrediebamini, dies & horas obseruare, & incantationes & ioca, & carmina, & nonnulla auguria exercere: & instrui desideratis, quid nunc vobis agendum sit. De quo nos necessario non

* al. Præter vos instrueremus, nisi super hoc nos diuinitus instructos contueremur. * Super diuinũ enim fundamentum nos ædificare quidquam non possumus. Igitur cum ad prælium proficisci disponitis, quod ipsi commemorastis, agere in Dei nomine non omittite: id est, ad Ecclesias ire, orationes peragere, peccantibus indulgere, Missarum solemnijs interesse, oblationes offerre, confessionem delictorum sacerdotibus facere, reconciliationem & communionem percipere, carceres aperire, vincula dissoluere, seruos & præcipue contractos & debiles atque captiuos libertate donare, ac indigentibus eleemosynas erogare.] hæc quæ spectant ad legationem ad Bulgaros destinatam.

Iam dicemus de ea, quam idem Pontifex ornauit ad Michaelem Imperatorem Constantinopolim. Dedit enim nominatis Legatis in primis litteras ad ipsum Mi-

d Nicol. ep.9. chaelem Imperatorem, quarum est exordium: [d] Quanto maiora sunt beneficia Dei, &c.] quibus monet in primis Christianæ humilitatis esse debere cultorem, vtpote

DE LEGATIONE MISSA AD IMP. Principibus necessariæ. Ob idq. monet vt Legatos audiat, & litteras legat. subijcit his querelas de Ecclesia Constantinopolitana sub ipsius Imperio pessumdata, cui mederi & auxilio præsto esse, Pontificis Romani præcipue muneris sit. Repetit sæpe suis litteris inculcatq. causam Ignatij, quam multipliciter in ea peccatum sit, insinuat, docetq. ex sacris Ecclesiæ legibus: ob idq. Gregorium Syracusanum sententia Romani Pontificis e gradu depositum, nequaquam potuisse restitui per sententiam Imperatoris, vel alicuius alterius hominis. Monet post hæc latius prosecutus de comburendis litteris blasphemis anno superiori ab ipso conscriptis: vtq. Ignatium, Photiumq. Romam mittat ad iudicium integrandum. Quod vero memoria retineret quam male habiti fuissent Legati superiori legatione missi Constantinopolim, quos præter innumeras contumelias coegerint præuaricatores effici: enixis precibus eosdem commendat, saluberrimaque, simulq. terribili admonitione claudit epistolam, quæ hic tibi non reticenda sed recitanda putauimus, atque primum quæ de Legatis habet, his verbis.

His igitur, inspirante Deo, ita vestræ serenitatis auribus intimatis, sciat a Domino redimitum Imperium vestrum, Missos sibi a Præsulatu nostro, Deo auctore, destinatos, Donatum videlicet reuerendissimum & sanctissimum sanctæ Ecclesiæ Ostiensis Episcopum, & religiosos ac venerabiles sanctæ Romanæ Ecclesiæ Leonem tituli sancti Christi martyris Laurentij, qui appellatur Damasi, presbyterum, atque Marinum Apostolicæ nostræ Sedis diaconum. quos benigne clementia vestra susciens, vtpote Christianæ religionis cultrix, in omnibus pie tractet, & intactos quamdiu vos penes moran-

A morantur, & indemnes prorsus manere decernat. Quin & aditum, simulq. locum, quæ iniuncta sunt sibi, vobis licenter exponendi, congruum eis & sufficientem impertiri dignetur. Sicq. demum quibus Deus annuerit & cordi vestro impertiuerit, ordinatis, illæsos ad nos protinus eos absque qualibet impediente molestia redire sinat. Sed quoniam in Dei omnipotentis seruitio diriguntur: per ipsius terribile nomen (quod est sancta Trinitas inseparabilis) & per horrendum diuinum Iudicium, in quo ante pauendum Christi tribunal adstabimus, & strictam reddituri sumus pro meritis rationem, vos adiuramus, & totis præcordijs obsecramus, vt eisdem Missis nostris apud vos positis, nullam læsionem, vel cum reuerti inde voluerint, nullum obstaculum inferatis, neque inferri per alium quemlibet permittatis; quin potius a cunctis insidiatorum molitionibus eos intrepidos & securos reddatis. Quatenus illis ad nos, &

B si vestram vobis salutem suadere possunt, efficacibus redeuntibus, cunctis gentibus pateat, quantum Deum coronatorem vestrum, pro cuius Ecclesiæ pace atque correctione legationis perfuncti sunt, honoretis, & quantum reuerentiam Principum Apostolorum, a quorum Sede profecti sunt, præ oculis habeatis. Siquidem nos, o tranquillissime Imperator, illos non ad Synodum celebrandam, non ad lites & contentiones excitandas direximus: (scimus enim, quod docente [a] Apostolo, seruum Domini non *a 2.Tim.2.*
oporteat litigare:) sed hoc totum est, pro quo misimus, videlicet vt seruata Apostolicæ Sedis reuerentia, restaurationem Ecclesia Constantinopolitana status sui recipiat, & pax & vnanimitas sanctis Ecclesijs & Imperio vestro reddatur, atque perpetuis, Deo propitio, temporibus custodiatur, necnon & nomen vestrum diutinis ac

C prosperis crescat successibus. & quemadmodum piorum præcedentium Augustorum miris hic post funus præconijs attollatur, & in cælis æterni Regni beatitudine perfruatur.

Alioquin secundum Apostolum, [b] Verbum Dei non est alligatum. qui rursum *b Ibid.*
ait: [c] Viuus enim est Dei sermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & *c Hebr.4.*
pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque & medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis. Quo vsi, nec inobedientes, nec aduersantes Ecclesiæ Dei, nec molestiam inferentes famulis eius, dimittere quoquo modo poterimus impunitos. Qui habet aures audiendi audiat.] & post nonnulla: Vnde pietatem vestram obsecramus, & coram Deo & Angelis eius contestamur, PIA HORTATIO.
vt obediatis nobis, & nos in hac vita potius audire curetis, hortantes atque rogantes, quam beatum Petrum cælestis Regni clauigerum in futuro sentiatis accusantem at-

D que damnantem. Nam si nobis non obedieritis, ipse contemnitur, cuius vices gestamus, & auctoritate clamamus. Porro si illum contemnitis, ipsi iam considerate, quid de vobis erit, vel quam in terribili Iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta sublimitate positi, per exemplum vestrum cunctis subiectis vestris vltimi exitus præcipitium demonstretis; non solum autem in præsenti tempore, verumetiam in futuro, Imperatoribus videlicet, & cunctis mundi Principibus, necnon & omnibus omnino Fidelibus.

Exhorrescite igitur tot hominum exemplo vestro pietatem destruere: Formidate tantarum animarum operari periculum. Pertimescite Fidelibus ad salutem tendentibus tantam perniciem præparare, & pro his omnibus coram districto Iudice sine quibuslibet excusationis ambagibus de omnibus rationem omnimodam dare: quoniam quot exemplo vestro ad talia fuerint deuoluti, de tot animarum dispendio eri-

E tis prorsus obnoxij, & tot proculdubio (quod non optamus) pœnas luetis, quot noxiæ actionis vestræ forma in inobediẽtiæ chaos demergetis. Quæ omnia, pietate vestra nobis obediente, auertat Dominus. Nam ista nos pro salute vestra prosequimur & exigimus. Vnde ne irascaris, si te tantum diligimus, vt temporale Regnum quod assecutus es, te velimus habere perenne; & qui imperas nunc hominibus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, vitam percipias & gloriam æternam. Data Idus Nouembris Indictione decimaquinta.] hæc Nicolaus: qui nõ sine prophetico spiritu illud protulisse videtur: qui cras moriturus es: nam antequam annus pleno orbe transcurrisset, miser occisus est, vt pluribus suo loco dicturi sumus. Porro ex die datæ epistolæ, vltimo anni huius tempore profectionem Legatorum contigisse, æque possumus intelligere.

Dedit eisdem Legatis epistolam ad omnes Episcopos Constantinopolitanæ subiectos Ecclesiæ, ciusdemq. Clerum, cuius est exordium: [d] Ea quæ nuper apud Constanti- *d Nicol.ep.10.*

nopolim

Universidad de Deusto
Biblioteca

nopolim gesta sunt,&c.] continet anacephalæosin rerum gestarum in causa Ignatij, A deq. concremandis litteris blasphemis ab Imperatore conscriptis, quod si fieri detrectetur, excommunicationem comminatur. Adiecit idem Pontifex alias litteras ad
a Nicol. ep. 11. Photium omnium malorum auctorem, quæ sic incipiunt: [a] Innumerabilium reperiris præuaricationum obnoxius,&c.]quas enumerat:cumq. superius eas sæpius recensitas habeamus, easdem rursum repetere,superfluum visum est. Ad resipiscendum rursum hortatur, quod nisi faciat, perpetuo sciret se absque vlla restitutionis spe anathematis vinculo innodatum vna cum suis fautoribus,atque ad mortem vsque expertem partici-
b Nicol. ep. 12. pationis corporis & sanguinis Christi. Scribit & ad Bardam iam Cæsarem creatum. est exordiū epistolæ: [b] Postquam Dei omnipotentis in te cœperunt dona miris successibus abundare, &c.] vbi agens de dignitate qua auctus erat,subijcit hæc mystice: Posuit quippe te in Ecclesia sua sicut cedrum, vt sub vmbra tua refugium cruciati & pro- B tectionem inueniant desolati,ac diuersis fatigationibus lacerati.] mystice,inquam,ce-
c Psal. 36. drū vocat,prophetice alludens ad illud propheticum:[c] Vidi impium superexaltatum & eleuatum sicut cedrū Libani transiui & ecce non erat.]quā autem verè hac ex parte cedro fuerit cito ruituræ comparatus, quæ sequentis anni exordio dicturi sumus, edocent. Cœperūt autem hoc anno,quæ mox idem Nicolaus subijcit,dicens:Post hæc auditum audiuimus in Constantinopolitana vrbe dissensiones,contentiones, clamores,cōiurationes, conspirationes, factiones, animositates, simultates, & cetera incommoda, seu discrimina.] quænam autem fuerint ista, eodem loco patebit.

Redarguit insuper eum vt malorum omnium(vti erat)auctorem,cū inferius hæc ad eum: Sed quia horum omnium auctor existere,fama diuulgante, diceris: intolerabili cruciatu mentis afficimur, & doloribus vndique coangustamur.]sed ad pœnitentiam C eū prouocans post nonnulla hominem perditum ita compellat: Sed reuertere fili mi, reuertere pijssime Cæsar,reuertere,quia Dominus noster misericors est,& te reuertentem extensis benignitatis brachijs clementer amplectetur. & non est tantum indignatus pro læsione, quam Ecclesiæ illius operatus es, quantum lætabitur, si quem læsisti aduersus Ecclesiam, adiuuare contenderis. Porrigat igitur pietas tua Constantinopolitanæ Ecclesiæ manum, nec patiatur amplius suo iam destitutam rectore subsistere, & mœrentem ac lugentem incedere. Commendat demum Legatos,plurimum detestatus quæ in priores Legatos contra ius Gentium fuissent nefarie perpetrata. Felix Bardas si Nicolaum amantissimum patrem clamantem audisset. sed quia despexit, quam citius paratam cælitus diram vindictam excepit.

Scripsit pariter Nicolaus per eosdem Legatos ad Ignatium legitimum Patriarchā, D cui condolens de cunctis rebus hactenus gestis, de sua causa reddidit certiorem. inci-
d Nicol. ep. 13. pit epistola: [d] Dici non potest, charissime frater, quantis mœroribus, &c.] hortatur demum, vt qua cœperat animi fortitudine perseueret. Data eodem ipso die Idus Nouembris Indictione eadem.

Nec prætermisit idem Pontifex scribere ad decus illud & ornamentum sanctarum feminarum, matrem Imperatoris adhuc superstitem, & in fornace tribulationis diu excoctam atque probatam, aurum purissimum redditam, ab Imperio a filio pulsam, ca optime meritam,vnicum in Oriente exemplum egregiæ sanctitatis; ad hanc ipsam, inquam, idem sanctissimus Ecclesiæ Catholicæ pastor Nicolaus litteras dedit, quas velut nobile epitaphium tantæ mulieris digna memoria consecratum hic describe- E
e Nicol. ep. 14. mus. sic enim se habent [e].

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei dilectissimæ filiæ Imperatori quondam terreno, nunc autem spiritualiter cælesti coniunctæ.

NICOLAI PAPÆ EPIST. AD THEODORAM AVG.

Virtutes vestras, quibus præditæ antecedentium vos Augustarum nulli diebus istis apparuistis secundæ, quibus etiam & præcipue in causa pietatis earum nemini estis inferiores inuentæ, subtiliter atque solicite recolentes, Deo cunctipotenti, cuius munere hæc percepistis, grates immensas referre, & eius sancto nomini benedicere non cessamus, atque piorum studiorum vestrorum præconia pro imitatione audientium inter Fidelium colloquia iugiter enarramus. Tu quippe etiam Principe marito tuo contra leges Ecclesiæ sentiente, superstite, sana sapere, & recta defendere non formidasti. Tu,inquam,in Orthodoxa religione perseuerans,vnicum filium tuum non terreni

A reni patris sed supercælestis iter aggredi docuisti. Quis aūtem morum insignia, quis correctionum tuarum facta fortia narrare sufficiat? Cum enim sola principabaris,Domino cooperante, non solum ab hoste visibili, verum etiam, nullo mare infirmior,Ecclesiam Domini ab hoste inuisibili, hoc est ab errore rexisti. Senserunt in te hæretici virile pectus, & mirantes insuperabile robur, quod semina fueris, ambiguum habuērunt. Cur hoc, nisi quia Sedis Apostolicæ dogmata sequebaris, & Constantinopolitani monita pontificis, cui Romana Ecclesia communicabat,amplectabaris? Sic enim deuoti filij paternum venerantur affectum; & in nullo prorsus ingrati circa parentes suos consentiunt inueniri.

Sed inimici quid agunt? apprehendunt, eijciunt. Et quid plura? omnino dehonestati subijciunt. Sed exempla patientiæ, quibus ista contemnere,& illa quæ sunt æter-
B ni Imperij docearis appetere,o Christianissima filia,satis abundant. Nam legifer Moyses [a] & Aaron sanctus Domini murmur & duras contumelias atque seditionem patie- *a Exod.30.*
bātur ab ijs,quos velut filios Moyses in sinu portabat,& adeo diligebat,vt Domino volenti eos perdere,& facere eum in gentem magnā,diceret:Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro quem scripsisti. Sic beatus [b] Samuel ab his, quibus multa præsti- *b 1.Reg. 8.*
terat beneficia, de principatu propellitur. Sic propheta [c] Zacharias ab eo cui pater *c 2.Par. 24.*
suus Regnum vendicauerat, & ipse viam salutis ostendebat, lapidibus impetitur. Sed quid per hominum genus diutius immoremur, quando ipse mediator Dei & hominum Dominus noster IESVS Christus ab his, quibus cæcos illuminauit, languidos plurimos pristinæ sanitati restituit, mortuos excitauit, probra, sputa,flagella,& mortem Crucis sustinuit?

C Deuenimus, heu, in ea quæ beatus Apostolus prædixit periculosa tempora Paulus eum scriberet: [d] Et in nouissimis temporibus stabunt tempora periculosa,& erunt ho- *d 2.Tim. 3.*
mines seipsos amantes, cupidi (& vbi interposuit) parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione. Immo deuenimus in eos lugendos & deplorandos dies,in quibus (proh dolor) iuxta quod Dominus in Euangelio dicit: [e] Tradet frater fratrem *e Marc. 13.*
in mortem, & insurgent filij in parentes. Sed hæc facientes & sæuientes hostes quid agunt? dum cupiunt obesse,prosunt; & cum lædere moliuntur,plurimum * præstant: * al. prosunt
priuant tyrannice Regno temporali, sed donant licet nolendo, Imperium sempiternum: auferunt terrenam gloriam, sed conferunt cælestem beatitudinem. Commutatur eorum argumentum iniquitatis in instrumenta salutis & pietatis.Quoniam quantumlibet sæuiant æmuli, quantumlibet hostes insaniant: diligentibus tamen Deum
D omnia cooperantur in bonum, nimirum quia non est sapientia, non est scientia, non est consilium contra Dominum. Ergo carissima filia, confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius, & in aduersitatibus vnicum Domini solum adite refugium,statuentes etiam pedes vestros in petra, super quam Dominus principaliter construere delegit Ecclesiam;& ab eius communionis soliditate, sicut nec hactenus, ita quoque vsque in finem,nullis procellæ alienamini flatibus.Nos vero qui eiusdem immeriti Vicarij sumus,tam circa statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, quamq. circa recuperationem fratris,& Coepiscopi nostri Ignatij,iuxta ministerium nobis creditum, segnes inueniri vel desides nullo pacto confidite. Quomodo autem erga vos,vel erga dilectas filias vestras agatur; vel forte quid cordi est,per præsentes Missos nostros, quibus vos suffragari in opportunitatibus petimus: fida mente nobis, & indubitabili conscientia,
E quæsumus intimate. Dat. Idibus Nouemb. Indictione decimaquinta.] hactenus Nicolaus Pontifex ad Theodoram.

Porro hanc haud diutius post hæc fuisse superstitem, Græci historici docent; post obitum autem relatam inter Sanctos,Græcum Menologium Basilij Imp. ostendit, vbi vndecima Februarij eius dies natalis celebratur hoc elogio:

Theodoræ Imperatricis, quæ rectam Fidem reddidit,memoria. THEODORA AVGVSTA INTER SANCTOS RELATA.

Beata Theodora Imperatrix Theophili fuit Iconomachi coniux,ipsa autem Catholica. Ille quidem S. Methodium Patriarcham relegauit, & pro illo creauit Ioannem hæreticum, qui sanctas combussit imagines. Illi autem tunc non licebat eas publice adorare, sed in cubiculo habens eas occultas, nocte surgebat & adorabat, petens a Deo vt Orthodoxis misericordiam exhiberet. Filium vero genuit Michaelem,quem

Universidad de Deusto
Biblioteca

rectam Fidem docuit. Post viri transitum, statim sanctum Methodium reuocauit, A
& sacram Synodum congregandam curauit, in qua sunt sacræ imagines restitutæ. Deinde ab Imperio iecta, in monasterio vna cum filiabus posita, ibi in Domino quieuit.] hæc dicta die.

Porro eius imaginem, simulq. Theclæ & Michaelis pueri filiorum eius aureo expressam numisinate, ex musæo Lælij Pasqualini hic tibi reddimus. Digna quidem eius imago vt immortalitati consecretur, quæ fuit sanctarum imaginum fortissima propugnatrix, potentissima restitutrix, atque tenacissima conseruatrix.

B

Quod rursus ad legationem, de qua agimus, pertinet: dedit eisdem Legatis Nico- C
laus litteras ad Michaelis coniugem Eudoxiam Augustam, cui iustam Ignatij cauiustitiæ dilectione decentius, &c.] dedit & alias eodem argumento ad Senatores, quæ
a Nicol. ep. 15. sam commendauit. extant ipsæ, estq. earum exordium: [a] Nihil in regia sublimitate
b Nicol. ep. 10. incipit: [b] Fidelium relatione, &c.]

Hoc eodem anno Ludouicus Imperator ingenti comparato exercitu, aduersus Sar-
EXPEDITIO LVDOVICI IMP. IN SARRACENOS. racenos, Campanos & Samnites infestantes, hortante Nicolao Romano Pontifice, venit. De his hæc in primis Regino habet: Per idem tempus gens Sarracenorum in Beneuentum ex Africa veniens, vniuersam pene regionem illam inuaserunt, cædibus, rapinis & incendijs omnia depopulantes. Contra quos Ludouicus Imperator exercitum contrahit. Et veritus ne forte aduersus innumerabilem hominum multitudinem vires Regni non sufficerent, ad fratrem in Galliam Legatos mittit, omnino ex- D
posens, vt ad præfatæ gentis vires extenuandas, audaciamq. refrenandam, sibi cum Dei auxilio, virtuteq. Francorum opitularetur. Qui nihil cunctatus exercitum cum ingenti industria vndequaque contrahit: fratriq. quanta potuit celeritate in adiutorium venit, vbi plurima bella gesta sunt non solum fortiter, sed etiam feliciter, Deo opem ferente.] hæc Regino. sed aduentus Lotharij ad Ludouicum contigit
c Leo Ost. lib. 1. cap. 37. 38. anno sequenti: Ludouici vero hoc anno octingentesimo sexagesimosexto. Nam audi [c] Leonem Ostiensem hæc sigillatim magna diligentia prosequentem, qui non ex Africa tunc, sed ex Apulia, quam antea occuparant venisse tradit, referensq. ingentia mala ab ipsis perpetrata, & inter alia incensionem nobilissimi monasterij sancti Vincentij ad fontes Vulturni positi, hæc de aduentu Ludouici Imperatoris.

Longobardi igitur videntes se pro suis iniquitatibus a Deo flagellatos, afflicti, ac E
magna demum necessitate compulsi, tertio iam Legatos in Franciam ad prædictum Ludouicum mittunt, orantes votis omnibus, vt iterum venire, eosq. ac patriam a nefandissima Sarracenorum gente dignaretur eripere. Tunc Ludouicus Rex generale edictum per omnes Regni sui partes dirigens, vt nullus omnino ab hac se expeditione subtraheret, anno Domini octingentesimo sexagesimosexto immensum coegit exercitum, simulq. cū domna Angelberta Augusta coniuge sua iter arripiens, per Soram Beneuenti fines ingreditur. Ac mense Iunio peruenit ad monasteriū huius sanctissimi patris Benedicti quod deorsum est, vbi a venerabili patre Berthario, cunctis illi monachis occurrentibus, maximo cum honore susceptus est. Die altera, montem adoraturus

A raturus ascendit, ibidemq. magna itidem cum honorificentia acceptus a fratribus est. Cumq. cœnobium omne perlustrans, decentissime constructum esse laudasset, præceptum confirmationis totius monasterij (sicut sui prædecessores Reges ante iam fecerant beato Benedicto) confecit, & regalibus ibidem collatis muneribus, fratribus se multum commendans, de monte descendit.

Post hæc inde digressus, Capuam petijt, quam tribus obsessam mensibus cœpit, eamq. maxima ex parte deleuit. Demum apud vallem Candidam castrametatus, non multo post intrauit Beneuentum. Congregato autem apud Luceriam Apuliæ ciuitatem omni exercitu suo, cum Sarracenis repente congreditur. A quibus primo certamine superatus: demum ex his, opitulante Deo, victoriam insignem adeptus, omnibus eorum potitus est castris. Inde Barim contendens, quatuor illam annis obsedit. Ma-
B teram interim munitissimam illorum vrbem capiens, igni, ferroq. vastauit. Post hæc venit Venusiam, ibiq. ac Canusij, præsidio militum potitus, Barim vndique expugnare cœpit, redijtq. Beneuētum.] vbi Bertharius Abbas donationem suscepit ab eodem Imperatore quorumdam fundorum seu villarum. quo opere pietatis aditus patefactus a Deo est vincendi perfidos hostes obsessos. nam subdit paulopost Leo: Cum autem Sarraceni intra Barim obsessi, vltra nequaquam subsisterent: misso Imperator exercitu & ciuitatem & Seodam *principem Sarracenorum* cum suis omnibus cepit, eosq. ferro trucidari ad vnum iussit.] hic impius Sarracenus (vt idem Leo superius tradit) depræ-
datis Ecclesijs & monasterijs, in calicibus sacris dari sibi potum præcepit, & thuribulis ad diuinū vsum paratis adoleri. prosequitur ceteras res ab eodem Imp. gestas idem auctor, atque demum de eo, quod cum ferme annum integrum Cassini commoratus
C esset, corpus S. Germani Episcopi (de quo suo loco multa superius) inde sublatum in Galliam detulit. Sed de Ludouici Imp. expeditione hactenus.

Quod autem ad Nicolai Pontificis partes pertinet, litteris suis hortatū esse Francorum exercitum, ex fragmento illarum, quod recitat Gratianus, possumus intelligere, quod sic se habet: [a] Omniū vestrum nosse volumus charitatem, quoniā quisquis (quod *a 23. q. 5. cap. omnium.* non optantes dicimus) in hoc belli certamine mortuus fuerit, Regna illi cælestia minime negabuntur.] hæc quidem vera esse, reuelatū etiam constat cuidam Abbati Casæmarij tempore S. Bernardi, vt ex eius epistola apparet, quæ inter eiusdem S. Bernardi epistolas continetur. Porro non aduersus Sarracenos tantum præliandum, sed etiam malos Christianos bona Ecclesiæ occupantes: nam ad Episcopos Galliarum scripsisse reperitur his verbis: [b] Quin etiam præfato fratri nostro, filijsq. Treuirensis Ecclesiæ, il- *b 15. q. 6. c. 2. §. Quin etiam.*
D liusq. defensoribus hæc in mandatis damus, vt spirituali simul & materiali gladio tā- ARMIS DVPLICIBVS RES ECCLESIAE VINDICANDAE.
diu malignos illos, eorumq. fautores insequātur, quousque cum integritate possessiones, vel quæcumque res Ecclesiasticæ hoc facto, vel quocūque pacto distractæ, seu direptæ sunt reuocentur.] Verum ista fieri non debere per sacros ministros, qui Deo & non sæculo militare debent, idem ad Carolum Francorum Regem scripsit [c]. Qui igitur *c 23. q. 8. cap. reprehensibile.*
hoc anno Romam venit Ludouicus Imperator, in Apuliam, vt audisti, transiens, quadriennium moratum est in Barensi obsidione, vt testatur [d] Leo Ostiensis ex monu- *d Leo Ost. lib. 1. cap. 28.*
mentis Cassinatibus. Quæ autem hæc sequuta sint, dicentur inferius suo loco.

Eodem anno cum Vualdrada Lotharij Regis concubina visa esset elusisse Apostolicam Sedem, vtpote quæ pollicita fuerat Romam se conferre expiationis causa delicti, & ingressa in Italiam, retro in Gallias remeasset, quamuis coacta in Italiam redijsset: d
E vbi nulla signa pœnitentiæ ostendisset, sed tam ipsa quam etiam Lotharius traducere videri possent Romanam Ecclesiam, cuius præcepta, quæ perficere promisissent, hactenus ludificassent: ipse Nicolaus Pontifex non amplius differendum ratus, eam- VVALDRADA EXCOMMVNICATA A NICOLAO PAP.
dem, conuocata Ecclesia, publice excommunicat, hoc eodem anno quarto Nonas Februarij. De qua sententia in ipsam lata, voluit per suas litteras Apostolicas reddi certiores omnes Galliarum Episcopos. Epistola ipsa ex codice Treuirensi accepta hic describenda totidem verbis sic se habet.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei reuerentissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis per Italiam, Germaniam, * Nustriam, & Gallias consti- * Niustriā, vel Neustriam
tutis.

Decreueramus quidem circa Vualdradam mœcham, & pertinaciter in impœni-

ACCVSATIO VVALDRADAE ET LOTHARII NON SATISFACIENTIS. Recitatur ista epistola a Regino in chron.

tentia permanentem, vindictæ modum minus districte, quam misericorditer tempe- A
rare, & iuxta quod merebatur, non ita pro tanto scelere sententiam in eam iustæ puni-
tionis proferre, nisi obstinato animo perenniter in mœchiæ volutabro permanere pro-
posuisset, & nullis sacris monitis, nullis nostris, seu vestris tam crebris exhortationi-
bus, se paratam * existere; quia tamen non sua voluntate factum sit: * Deo, qui cor
considerat, & Fidelibus eius per omnia manet certissimum, cum sua sponte hacte-
nus si potuisset, immo perpetuo in tanto flagitio permansisset, nisi nostra super
hoc abolendo fuisset cum virtute summi opificis incessabilis diligentia, & * socij eius,
proh nefas, scilicet secum admittentis quomodocumque inclinatior extitisset obe-
dientia. Patet profecto ita esse quæ dicimus, cum hactenus culpam suam necdum
cognouerit, nec confessa sit, iuxta quod scriptum est: Dic tu iniquitates tuas vt iu-
stificeris: nec missa nobis, qui causam ipsius exequendam cœpimus, lamenta- B
tionum legatione veniam postulauerit, præmisso * quæ pœnitentiæ remedio con-
gruam meruerit indulgentiam, Salomone dicente: [a] Qui celat delicta non dirigetur;
qui autem confessus fuerit, & dimiserit ea misericordiam consequetur. Postremo
cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & Sedis beati Petri suffragia requiren-
da, quatenus iuxta quod statutum fuerat, nos de eius negotio Deo placita consi-
deratione definiremus: postea retro est conuersa post satanam, & in prouinciam,
vt principaretur in ea, iter reflexit; licet industria Legati nostri, ad Italiam denuo
reuocata sit, & quasi nihil fuerit operata, vnde in Christi sit Ecclesia non modicum
scandalum generatum, gloriam mundi sectatur, reiq. publicæ dominatur, ac quod
est grauius, etiam pijs locis atque religiosis personis præesse dignoscitur, & a
Theutpergæ Reginæ cœpta interitus meditatione, sicut nonnulli testantur, minime C
cessat, dum ea nimirum loca repetere affectat, in quibus facilis ipsius ad Regem Hlo-
tharium, & eiusdem Regis ad eam esse possit accessus.

* quod

[a] Prou. 17.

Et vt breuiter cuncta complectar, de die in diem qualiter ad pristinas voluptates
redeat, varijs argumentis exquirit. Verumtamen, vt cum egregio [b] Apostolo sum-
matim dicamus, quod contra eam, contraq. eius similes sæpius replicandum est,
quia secundum duritiam suam, & cor impœnitens, thesaurizat sibi iram in die
iræ: idcirco nos eam, quousque de factis suis Ecclesiæ Christi nobisq. præcipue,
qui eius principaliter curam gerimus, quiq. causam ipsius exequi, ac inuestigare
cœpimus, satisfecerit: donec etiam omnem a se sinistram suspicionem, consilium
nostrum suscipiens, adimat, a pretiosi corporis & sanguinis Domini perceptione,
atque ab omnimodo sanctæ Ecclesiæ consortio sancti Spiritus, beatorumq. Apo- D
stolorum Petri & Pauli iudicio, & nostræ mediocritatis auctoritate fecimus cum
vniuersis complicibus & communicatoribus fautoribusq. suis prorsus extorrem.
Hanc autem sententiam quarto Nonas Februarias a nobis promulgatam memi-
nimus, eamq. scripto vobis destinauimus. Sed quia ignoramus vtrum ad ve-
stram notitiam peruenerit: idcirco reuerentiæ vestræ iterato illam pandere procu-
rauimus.

[b] Rom. 2.

Nam dum adhuc negotium pendet, & cœptum bonum perfectionem non ha-
bet, immo dum diuersis indicijs datur intelligi, quod anhelitus prauorum ad priora
nequitiæ semper intendat, procurare magnopere necesse est, ne nouissimus error, no-
nientem lupum a longe non cernimus. Frustra enim Episcopi, id est superinspecto- E
res vocamur, si futurum exitum per antecedentia signa minime contemplamur; præ-
cipue cum iam quod videmus, experti simus, & futurarum certitudinem præteri-
tarum gignat exhibitio rerum. Vnde saltem de Theutpergæ Reginæ illatis quoti-
dianis insidijs vestra charitas doleat, & etiam cum Dominici corporis membro,
totius mentis affectu compatiatur; & ne labor noster inanis constituatur, spiri-
talia nobiscum vestra fraternitas aduersus iam fatam mœcham, & communicato-
res eius arma sustollat, & in parochia sua, vbi plebem Dominicam gubernat,
vel vbi eam fore contigerit, excommunicatam hanc, fautoresq. suos, viua voce,
subsistere, donec nostro speciali iudicio digne se pœnitentiæ submittat, publice
hæc audacter asseueret. Porro si cuiusquam fortassis adinuentionis interrionisq.

fuerit

A fuerit dicere, quod non solum illa mulier, sed & Hlotharius Rex in hoc deliquis-
set, ideoq. simili pœnitentia deberet arctari; vtrum instruendo se, an exprobran-
do nobis talia loquatur, licet nulli iactanter hæc proferenti nobis necesse sit re-
spondere, congruit tamen, vt a cuius auctoritate sanctio ista digreditur, in eius præ-
rogatiuæ affluentia, quisquis ille est, huius rei solutionem quærat, eo quod aucto-
ritas Apostolica ad quam vniuersarum cura confluit Ecclesiarum, idonea, quibus
omnibus consulat, moderamina satis habeat, per quæ & indoctos quosque disci-
plina salutis instruat, & exprobratoribus dispensatorie modum dignæ discretionis
imponat.

Interim vero quisquis vestrum huius sanctionis epistolam susceperit, ad ceteros
Episcopos Metropolitanos destinare summopere studeat; & exemplaria eius per
B vicinas regiones dispergat, & talem se in omnibus his exhibeat, vt alterius zelo Phi-
nees iram Domini mitigantis, non in defensione scorti, sed in vltione stupri se fer-
uere cunctis ostendat. Optamus fraternitatem vestram in Christo, nunc & semper
bene valere. Data Id. Iun. Indictione decimaquarta.] Scripsit rursus ad Episco-
pos Regni Lotharij eodem argumento anno sequenti mense Ianuarij Indictione de-
cimaquinta, quæ quoniam cusæ habentur, hic describere prætermittimus. est titu-
lus, Ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos [a].

[a] Nicol. ep. 40. to. 3. epist. Rom. Pont.

Lotharius autem vt hæc accepit, ad placandum Nicolaum Pontificem curauit
vt Aduentius Metensis Episcopus, in excusationem ipsius, de his quæ in eum obij-
ciebantur ab ipso Nicolao, ad eum litteras scriberet quam efficacissimas, quas ha-
ctenus conseruatas cum alijs ad eamdem causam spectantibus in Ecclesia Treuirensi
C hic reddimus. sic enim se habent.

Sanctissimo & perbeatissimo atque angelico domino Nicolao summo Pontifici
ac vniuersali Papæ Aduentius humilis Metensium Sedis Episcopus assiduas preces &
fidelia vota.

ADVENTII PRO LOTHARIO AD NIC. PAP. EPIST.

Apices eminentissimi Apostolatus vestri Nonis Iunij inter acerrimos meæ ægritu-
dinis dolores gratanter accepi, quibus pro nimietate meæ infirmitatis respondere
hucusque non valui. Ecce enim iam biennium pene expletur, quod a vernali tem-
pore vsque in autumnum lectulo teneor, & alternante tempore, tantis podagræ do-
loribus affligor, vt vix in die surgere valeam, & ministrorum * comminiculo Missarum
solemnia celebrare, moxq. compellor, gemitu interrumpente, decumbere. Meus
quippe dolor aliquando lentus, aliquando nimius, nec recedit enim nisi ad horam,
D nec interficit. Sit ergo illi laus & gloria, qui iuste corripit, & clementer ignoscit. Pro
illius ergo amore humiliter obsecro, vt me peccatorem vestris almifluis precibus re-
leuare dignemini, & pro saluberrimo medicamine consolationis litteras, & compas-
sionis indicia remittere non grauemini, quia vestra luculenta & angelica facundia
meæ imbecillitati dulcissimum saporem medullitus infundit, & in sui amorem ine-
luctabiliter rapit.

* f. adminiculo

Non immerito quippe negligentibus & desidiosis amarum sonat, quod scribi-
tis, atque obedientibus & studiosis suaue sapit, quod agitis; & quidem mediante
mense Iulio, paululum mea paruitas de infirmitate conualescens, ex proprio Cle-
ro & filijs Ecclesiæ strenuos Legatos ad vestram desiderabilem præsentiam dest-
nare decreueram, sed nostrum desiderium hostilis expeditio & Reipublicæ perne-
E cessaria exactio ilico intercepit. Vnde & inter densissimas acies & laboriosas cu-
stodias paganorum non mediocriter vallati, paululum respirauimus, quia pugnante
pro nobis diuina clementia, immo nostri victoriosissimi Principis confidentissimo
certamine, ac suorum fidelium pio studio, multitudo non modica paganorum ceci-
dit in ore gladij, & ceteri fuga lapsi diuina misericordia agente, ita delituere, vt nullus
eorum viuens in nostris finibus reperiri posset.

NORTHMANNORVM IRRVPTIO REPRESSA.

Nos tamen inter ista, vix vnum cursorem, religiosum videlicet presbyterum Theo-
doricum nomine, compendioso itinere cum prosecutione præsentium litterarum
ad vestram dirigere potuimus clementiam; præsertim cum in desiderantissimo vo-
to habeamus tales Legatos dirigere, qui vti decet summum Pontificem, multiplices
replicent mercedes, quod tam pie, ac misericorditer nobis & Ecclesiæ nostræ per-
petuum munimen porrigere decreuistis. Et mihi in ipso margine præsentis vitæ con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtituto nullis exigentibus meritis, abſolutionis ac benedictionis optata remedia A
contuliſtis, more ſcilicet veri Samaritani. Igitur Archiepiſcopos & Epiſcopos ſcripta beatitudinis veſtræ acriter ac multipliciter reprehendunt, pro cauſa videlicet Senioris noſtri glorioſi Regis Hlotharij, ibiq. præclara diſpenſationis Eccleſiaſticæ dogmata admodum propinantes fulgido viuidoq. mentis robore, principem paſtorum vos diligere declaratis, & curam paſcendarum ouium lucidiſſime gerere teſtamini; quippe corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia, per illum & ipſo ſalubriter exornare ſatagitis, & reuera erga commiſſum gregem perſpicacibus excubare vigilijs non negligitis. Vnde manifeſtum eſt, quod claritas ſuperni luminis peruigilem circumfulget paſtorem, immo, vt credimus, æthereo angelicæ conſolationis blandimento ſolatiatur. Quocirca nos cum cælico agmine Gloriam in excelſis Deo canimus, & de veſtra ſancta piaq. ſolicitudine modis omnibus cõgratulamur, quippe qui eiſdem apiB
cibus de excõunicatione Vualdradæ multipliciter intimaſtis, pro eo ſcilicet quia impœnitens permanere proponens a vobis ſalutis ſuæ remedium ad Limina ſanctorum Apoſtolorum veniendo, vt ſtatutum fuerat, minime poſtulauerit. Eamdemq. veſtræ ſanctitatis epiſtolam, & excommunicationis tenorem, vt oſtendere & manifeſtare ſtuderemus, auctorabiliter præcepiſtis.

Interea per inſeparabilem ſanctam Trinitatem nos omnes pariter obſecrantes terribiliter monuiſtis, vt litteris noſtris ſine mora per Legatos noſtros idoneos directis, vobis veraciter indicemus, ſi ſecundum iuramentum præſtitum coram Miſſo veſtro, noſter Senior cum Theutperga conuerſetur, & ſi ita illam tractet, quemadmodũ Rex legitime ſibi coniunctam debet tractare Reginam. Et qui ſint illi, qui adulteris, vobiſcum ſentientes nullum conſentiunt præſtare fauorem. Hæc itaque veſtræ beatitu- C
dinis inſtituta zelo Dei accenſa quia ſancta ſunt ac ſalubria, reuerenter hauſimus; & lacrymoſo mentis oculo contemplamur: in his plurimum conſiderantes veſtræ ſan-
* ſanctiſſimum ctiſſimæ auctoritatis robuſtiſſimum onus, quod *fautiſſimum ferentibus præmium largiter, & bene certantibus repoſitam iuſtitiæ coronam a iuſto Iudice reddendam pollicetur. Nobis igitur paruulis, & peccatorum ſpinis coopertis erit petra refugium, & in Chriſti Fide ſaluabimur. Nos enim tamquam homines faciem ſolummodo intuemur, & de pia conuerſione ac probo ſtudio, ſimulq. emendatiori vita in omnibus congaudemus, aſſiduis votis exorando, vt de fonte totius bonitatis origines & germina virtutum irrigentur, & vſque ad maturos boni operis fructus aptis perueniant incrementis. Verum noſter Senior Hlotharius glorioſiſſimus Rex ſaluberrimam & continuam beatiſſimi Apoſtolatus veſtri admonitionem humiliter at- D
que obedienter excipiens, iuxta decretum excellentiæ veſtræ, poſtquam reuerentiſſimus Legatus veſter Arſenius Epiſcopus & Apocriſarius veſtræ ſanctæ Sedis a noſtris finibus remeauit, nullum omnino acceſſum ad Vualdradam habuit, ſicut multorum fatetur *aſſertio*, & multorum teſtimonium adſtipulatur; & vt nos veriori experientia inueſtigare valuimus, in nullo prorſus colloquio per tactum, vel viſum illa frui voluit, veſtris per omnia de illa obediens decretis: memoratamq. Vualdradam protinus ipſis in partibus iuxta veſtram præceptionem per internuntios item agere iuſſit, & modis omnibus ſatisfactionis, & ſalutis ſuæ remedia a veſtra pia ſolicitudine ſtudioſiſſime ac continue quærere præcepit.

Igitur Theutpergam Reginam noſter Senior ad præſens ita tractare cernitur, ſicut Rex coniunctam ſibi debet tractare Reginam, videlicet ad diuinum officium E
* regia pariter honorifice comitantem, & in menſa *Regina ſimul conuiuentem, atque vt relatio innuit, coniugalis habitus debitum ſoluere hilariter prætendit. Mea quippe paruitas illum in familiari ſoliloquio adiens, ac fidelitatis debitum ſoluens, iuxta homi-nis valentiam, nihil in illo contra veſtræ auctoritatis decreta ſiniſtrum inuenire potui, ſed pollicetur omnimodis pacifice & humiliter ad veſtram ſe iturum præſentiam, ac deinceps veſtris ſanctis conſilijs ac monitis per omnia parere velle. Qui ſunt autem illi, qui vobiſcum ſentientes, adulteris nullum conſentiunt præſtare fauorem, ſolus ille nouit, qui cordis rimatur arcana. Immo ſancta Mater Eccleſia, quia probi doctores ſunt & veri ſpeculatores, cum principe paſtorum Chriſto euidenter iuſtificat, & omni laude dignis æternæ beatitudinis præmia promittit.

Itaque vnuſquiſque noſtrum, ſiue ſit excuſabilis, ſiue inexcuſabilis, pro ſe rationem

reddat,

A reddat, quia iuxta veſtræ ſanctitatis decretum, qui illi agere, & intimare poſtpoſuerit, quæ iuſſiſtis, ipſe ſe obnoxium & fautorem adulterorum palam oſtendet. Omnes enim Epiſcopali ordine conſtituti omnem iniquitatis viam odio habere cupimus, & continuis votis, vt in bonis creſcant, fideliter exoramus. Meam vero * quan- * al. tenuitatem
titatem vobiſcum canonice ſemper, & in omnibus ſentientẽ multis fateor exceſſibus prægrauatam, ac in Eccleſiaſtica ſolicitudine minus quam neceſſe eſſet, idoneam; & vt ita dicam, ærumnoſæ atque calamitoſæ vitæ diſcrimina minus valide ferre valentem, ab omni tamen huius reprehenſionis contagione, teſte rerum omnium Conditore, profiteor immunem. Neque enim, vt putatur, poſtquam huius latebroſi erroris caligo deterſa eſt, * ammodum ſilui, ſed Euangelica, atque Apoſtolica documenta * admodum
fideliter expoſui, & iuxta vocem [a] Prophetæ, ſpeculantis more periculum nuntiaui. [a] Ezech. 33.
B Sed omnipotens Deus ſuo occulto iudicio veſtræ dignitatis prærogatiuam ſpeciali dono inſigniuit, vt virus, quod pene totum Eccleſiæ corpus infecerat, præcellentiſſimi Apoſtolatus veſtri antidoto mederetur, veſtraq. Deo digni Apoſtolatus tuba, muros [b] Iericho circumiens, & arcam Dei robuſtiſſime ferens elationem mundi eiuſq. caſ- [b] Iob 6.
ſanda molimina increpitando proſterneret.

Porro tamquam vero ac pio medico omniumq. Eccleſiarum Dei in toto orbe terrarum conſiſtentium magiſtro meæ imbecillitatis tædium veraciter & humiliter pandere ſatius arbitror, obſecrando, & ſubmiſſe petendo, vt me in membris Chriſti vltimum, vobiſcum tamen in vinea Chriſti fideliter laborantem, nullatenus vmquam ſuſpectũ habere dignemini vel fautorem vitiorum, ſed vobiſcũ confidenter agonizantem futurum arbitremini, nec placeat iam veſtræ angelicæ ſerenitati nos omnes æqualiter cul-
C pari, qui aut in conſpectu cuncta cernentis, vere fatear, auxiliante paſtorum Principe, ab huiuſmodi nefario næuo me excuſabilem reddere nullatenus paruipendo: & niſi vilis litterarum gerulus veſtro Deo digno Apoſtolatui ſanctiſq. obturibus videretur abiectior, quocumque modo eligitis, poterit probare quod ſcribimus. Illum enim, vt prætulimus, non ex voto, neque induſtria, ſed ſola hoſtili expeditione cogente direximus, quem remiſſioribus veſtri eminentiſſimi apicis pennis non dedignetur veſtra pia paternitas benigne reſpicere, & eius breuiſſima verba in momento audire propter illius amorem, qui leproſos non dedignatus eſt tangere. Omnipotens Deus tantum tamq. clarum nimiumq. deſideratiſſimum Pontificem nobis diu conſeruare dignetur incolumem. Amen.] hæc Aduentius in excuſationem Regis & Epiſcoporum.

D Sed & quod minaces valde ad ipſum Lotharium Nicolaus Papa litteras ſcripſerat, quibus & Regni iacturam fuerat interminatus: ipſe ad eum ſummiſſas admodum & officij plenas litteras reddidit, quibus cum ſe in primis excuſet, Cancellarium Regni ad ipſum dirigit, qui præſens ei de omnibus ſatisfaciat. Epiſtola autem ipſa Lotharij ex eodem codice Treuirenſi accepta ſic ſe habet.

Sanctiſſimo & perbeatiſſimo ſummo Pontifici & vniuerſali Papæ Nicolao, Hlotharius diuina præueniente clementia Rex, ſummæ felicitatis & præſentis proſperitatis pacem & gloriam.

Poſtquam nobis gratuita miſericordia Dei Regni gubernaculum commiſit, more LOTHARII EPIST. APOLOGETICA AD NICOL.
prædeceſſorum noſtrorum, Chriſtianiſſimorum videlicet Principum, ſemper & in omnibus ſublimandam beati Petri Apoſtolorum principis Sedem, veſtriq. Pontificij
E Deo dignum apicem, vt dignum eſt, reuerenter dileximus, atque inſtanter illam exaltare, quantum in nobis, paratiſſimi fuimus; & de veſtro tamquam ſpiritalis patris regimine ſpiritalia ac ſalubria inhianter audire deſiderauimus: immo quaſi de paradiſiaco fonte, vitæ pocula in poſterum haurire parati ſumus, quippe puram noſtræ mentis aciem, quaſi ad æthereum iubar, & totius ſanctæ Dei Eccleſiæ Pharum ad cuſtodiã gregis Chriſti in eminentiſſimo apice conſtitutum confidenter & humiliter direximus. Sed quod non modice plangimus, veſtræ piæ paternitatis circumſpecta ſolicitudo vltra quam nobis neceſſe eſſet, æmulorum vocibus credula, paternas increpationes nuperrime, & inopinate excepimus. Reuera quia meliora ſunt vulnera diligentis quam oſcula inimici, quidquid nobis a veſtra pia paternitate dirigitur, vltra quam credi poteſt, omni melle dulcius, omni theſauro charius in palato noſtræ mentis dulciter ſaporatur, & in arca noſtri pectoris reuerenter amplexamur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Denique Principem pastorum vos diligere declaratis,& veram pascendarum ouium A
e Ioan. 21. Christi curam gerere testamini, qui vobis in Petro loquitur e: Si diligis me,pasce oues meas. Libenter enim vestra pia monita audimus,& quia Deo placita sunt,nostræq. saluti congrua, desideranter amplectimur: Multo magis cupientes vestro documento instrui,& ad meliora prouehi,quam iuxta æmulorum diffamationem in prauitate delectari: quod lucidissime claruit, cum coram vestro Legato, vestris parendo iussis,humiliter colla submisimus; confidentes apud vestram paternitatem esse susceptos,cum semper optemus ad vestram dilectionem pertingere, ac deuotis obsequijs ad vestram gratiã propinquare. Siquidem magno desiderio accendimur, ad beatorum Apostolorum Limina & ad vestram charissimam paternitatem nostram præsentiam exhibere; sed variæ incommoditates nostram deuotionem hactenus prohibuerunt; sperantes nimiumq. volentes, hoc citius Domino donante, implere. B

Interea prudentissima sanxit antiquitas, & sanctorum Patrum Spiritu Dei conditæ regulæ euidentissime testantur, quod accusatoris & accusati voces veraciter audiri debeant, vt sub introducto veritatis testimonio,nocens & innocens iusto iudicio examinentur. Quapropter quamuis nõ corpore,spiritu tamen præsentes,solo tenus ad vestra sacra vestigia prouoluti humiliter precamur, vt accusatores nostros, qui non auribus, auidissima cupiditate illecti non cessant,ex diuina & vestra auctoritate accernon erit difficile vestræ auctoritati, in tanto temporis interuallo accusatores ad radignamini, & secundum sapientiam vobis cælitus collatam,de incertis ac dubijs lon- C
ganimiter iusti Iudicis patientiam imitamini.

Interim ergo humiliter vestræ paternitati ac bonæ fidei nos committimus, vt nul-
* curabitis lo modo dubitetis, quoniam quidquid nobis mandare * curastis, pro viribus annuentis, præueniente misericordia Dei. Nam si fallaces & inui di aliquo modo vobis aliquam mendosis suspicionibus acquiescatis, quia nos,sicut scribimus, credibilibus ac certis indicijs approbabimus. Vnde, siquidem vos per idoneos Legatos certificabimus, mittentes illos ex nostro generali Concilio, quod vna cum Episcopis ac reliquis fidelibus nostris, mediante Iulio mense celebrabimus. Nam vti anteces sores nostri sanctissimorum prædecessorum vestrorum monitis obedierunt; ita nos etiam coram D
excellentia Apostolatus vestri nos humiliare, atque in omnibus vestris paternis monitis absentibus, seu præsentibus promptissimo parere cupimus animo. quod olim secundum vestram voluntatem coram Legatis vestris egimus. Perpendite itaque quod nullus coæqualium nostrorum vestræ paternitatis vmquam diligentius atque honorificentius tractauerit Missos, quam nos fecimus, dumq. spiritus nostros vegetauerit artus, Deo propitio,faciemus.

Quamobrem cernuo lumine vestram affatim deposcimus paternitatem, vt dum nos vobis Missisq. vestris, vt ita dicamus, maioribus, seu minoribus, per omnia, su-
consimilem super nos extollere,aut terræ præponere vestræ libeat paternitati; ne for-
METVENS REGNI IACTVRAM SVBORSCVRAS IACTAT MINAS. te ipsi talem contra nos moliri velint causam, quam tolerare non valentes, pro regio E
munimine,inter nos aliquod scandalum euenire possit. Nam si vestra paternitas ali-
quid nobis nuntiare decreuerit, Legatos aut certe litteras mittere placeat; præsertim
PONT. ROM. SE SVBDITVM PROFITETVR HLOTHARIVS. cum numquam vestræ beatitudinis iussa despexerimus; sed modis omnibus veneramur, amplectimur, atque diligimus: nulli prorsus homini subiecti esse volentes nisi Deo & sancto Petro, ac ceteris Sanctis, vestræq. paternitatis culmini, mi pater & docmine,in quo, vt prætulimus, post Deum & Sanctos eius nostræ salutis spes multipliciter manet: quodcumque significaueritis, aut per vestros, aut per nostros Legatos,
* locus obscurus seu per litteras, pro amore Dei & Apostolica reuerentia libenter obedire volumus propter vos,* nisi quantum, & ipsi nobis. Scimus nimirum qua intentione, nec latere poterit quorumdam inuidia, atque potestas contra nos desudat, omnia argumenta occasionesq. inquirens accusandi, atque nocendi. Sed absit a mea Christianitate, vt

talis

A talis sit nostra intentio,tam praua conscientia, & iniqua studia, sicut a talibus mendose narratur, quia licet me peccatorem esse recognoscam,tamen pravæ voluntatis fore non permittet bonitas omnipotentis Dei,de cuius misericordia & auxilio nequaquam diffido. Præterea quicumque vobis hoc dixit quod ego,postquam Arsenius a nobis separatus est,cum Vualdrada in aliquo loco conuersatus fuerim,aut postquam ab Italia reuersa est, vllum mutuum accessum, tactum, vel visum inter nos habuerimus,penitus mendacium est.

Sed vt experiatur paternitas vestra velle in omnibus nos vestræ obsequi voluntati, hoc ipsum pro vestro beneplacito præsens Legatus noster Grimlandus nomine, ac dilectus Cancellarius regiæ dignitatis coram vobis approbare poterit. Agat igitur vestra sanctitas circa nos, vt credimus cum omni benignitate ac moderatione, vt non
B nobis aliquando improperare vllus possit,quod vobis nostrum negotium cum tanta fiducia semper commisimus. Optamus sanctissimi Apostolatus vestri sublimissimũ apicem semper & in omnibus vigere feliciter.] hactenus Lotharius,quem in omnibus suis epistolis,cum de falsis accusatoribus queritur, certum est intelligere Carolum Caluum patruum suum, quem inhiare vniuersi Francorum Regni monarchiæ, pluribus euidentioribus signis ostenderat; quod & post mortem ipsius Lotharij re ipsa omnibus patefecit.

Cum vero Episcopi,qui in eiusdem Lotharij Regno essent, id persentiscerent, & vane sperare Carolum in populi & Episcoporum defectione scirent; quam essent animo constanti erga suum Regem, datis litteris ad Episcopos in Regno Caroli constitutos, significarunt. Epistola autem illorum ex codice Treuirensi accepta sic se habet.

C Sanctissimis ac venerabilibus in Christo fratribus & Coepiscopis in Regno præstan- EPISTOLA EPISCOPORVM LOTHARIENSIS REGNI.
tissimi Principis Karoli habitantibus, vnanime Episcoporum Concilium in Regno glorioси Regis Hlotharij degentium, copiosam in Saluatoris nostri gratia felicitatem, atque perpetuam salutem.

Nouit vestra veneranda fraternitas, quod annis nuper præteritis, crebrescentibus in hoc Regno tam intrinsecus, quam extrinsecus discordiarum tumultibus, omnis status nostræ Reipublicæ, & omnis pax & securitas pene in ruinam fuerit sublapsa: Vbique luctus & calamitates; vbique dispendia, & vastationes, homicidia quoque & incendia atque innumerabiles scelerum facies inoleuerunt, propter dissensiones,& iniustissimas ambitiones, propter quosdam in populo susurrones, malorumq. inuentores, facibus cupiditatis atque inuidiæ stimulis exardescentes. Sed instantibus piæ
D deuotionis atque ad Dominum precibus, & condolentibus orationum gemitibus, misertus est plebis suæ Dominus, ac tenebras afflictionis conuertit in claritatem exoptatæ vtcumque serenitatis. Quid ergo retribuemus Domino pro tantæ misericordiæ beneficio, nisi condignas gratiarum actiones, ipsius inæstimabilem deprecantes clementiam, vt pacem & concordiam, quam in populo suo quantulumcumque florere concessit, arescere non sinat, quatenus electum sibi populum per pacem transitoriã ad æternæ pacis gaudia perducat? Etenim inimici pacis & impugnatores Christianæ concordiæ ac securitatis orandum est, vt a laqueis diaboli resipiscant, & viam pacis cognoscant ac firmiter teneant.

Audiuimus enim quod quidam in his partibus vestro Principi nitantur persuadere, vt Regis nostri Regnum quolibet modo acquirat, ipsumq. nostrum Principem
E quasi despectum, & a suo populo derelictum patrio Regno expellat. Sic & de vestro domino Rege Carolo perfidi & maligni homines voluerunt, confingentes, quod etiã ipsi Episcopi eum deserere, ac Regno expellere voluissent: sed mentita est vox vana sibi. Nam ille Princeps eximius ab Omnipotente subleuatus, & a fidelibus adiutus, non solum Regnum non amisit, sed & suos inimicos iudicio Dei repulsos, & confusione plenos inde effugauit.

Porro fatemur, quia nostro Regi fideles sumus,& esse cupimus, cui videlicet fidem de manu patris in Regem excepto constanter promisimus. Qui nimirum sicuti causa fragilitatis ac iuuentutis errauit, quod suæ ætatis hominibus frequenter accidit: hoc totum meliori consilio, vt confidimus emendare concupiscit, quem nos quoque proculdubio salubriter correctum atque directum magis optamus retinere, & habere Principem, quam amittere, vel deserere. Et si forte sunt aliqui fraude, & infi-

delita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

delitate, siue cupiditate decepti, qui suo Seniori cogitent, vel machinentur mala: vobis tamen non conuenit iugum ducere cum infidelibus. Numquid igitur pro nihilo sunt ducenda illa statuta, pacta, & iuramenta, inter ipsos Reges toties confirmata? absit, absit, vt coram Deo & Sanctis eius atque coram omni Ecclesia Catholica tantum offendamus, vt angelis satanæ tale gaudium faciamus. Non ergo iura fidei, atque Christiani sacramenti erga nostrum Seniorem & Regem frangere possumus, ne cum mundo æterna supplicia persoluamus. Præsertim cum ipse Rex adolescentia, mobilitate, & astutia hominum aliquando seductus, nunc autem ad meliora conuersus, se totum, Domino præstante, Episcopalibus decretis, ac salubribus monitis, bonorumq. consilijs aptare festinet. Vnde nos omnes in diuina misericordia spem propter tantæ deuotionis auspicium habentes, ac firmissime scientes, quod potens sit in ipso iuuene implere qui operatus est bene velle: vestræ sanctitatis reuerentiam vnanimiter admonemus, atque cõcorditer obsecramus, quatenus notetis & corrigatis eos cum omni auctoritate, qui scandala & discordiarum semina in Dei moliuntur populo. Mementote, domini fratres, quomodo parati fuimus aliquando vna vobiscum ire contra omnia pericula, & mox facere quidquid vos voluisse tis inchoare.

A

B

Nolumus itaque vestram latere præstantiam, quia quisquis incentor malorum, quisquis seminator discordiarum, quisquis Ecclesiasticæ concordiæ disruptor fuerit, quisquis denique hanc tantulam pacem in his partibus Regni Domini pietate hactenus conseruatam perturbare tentauerit: horrendi anathematis ignominiæ subiacebit, & induetur sicut diploide confusione, & dies eius abbreuiabuntur, atque æternum væ non euadet, nisi cito digna satisfactione semet emendauerit. Bonum nobis videtur, desiderantissimi fratres, vt hæc omnia nullatenus abscondamus, neque sileamus, sed inseparabili, atque ineluctabili sacerdotali auctoritate, qua ligandi, atque soluendi potestatem a summo sacerdote Christo Domino percepimus, freti, anticipemus iniquam quorumdam intentionem, malisq. votis, ac prauis studijs tota virtute resistamus. Ita vt in his omnibus *aliud reperiant in nobis, aut sentiant homines, quam cor vnum & animam vnam; quatenus mala, quæ cogitant tanto minus iniqui homines se posse implere cognoscant, quanto nos in nullo illicito sibi fauere perspexerint. Proh dolor! cur infelix hominum audacia, quia statim non punitur, semet contra Omnipotentis dispositiones & ordinationes extollit: nec recogitat, quoniam ab ipso, & per ipsum, & in ipso est omnis potestas in cælo & in terra, cuius præscita & præfinita destinata nullus mortalium, nec etiam totus mundus immutare potest? Et nunc charissimi, nos omnes vnanimiter atque deuotissime pro pace Ecclesiastica, & Regum nostrorum inuiolabili concordia, summopere Altissimi clementiam imploremus, ne clarissimi Principes malignantium consilijs decipiantur; ne quod absit, a mutua societate ac dilectione, siue consanguinitatis iure exorbitent, indeq. ineffabilia mala longe lateque, immo vbique proueniant; sed miserante Deo de illorum pacifica concordia, & quæ sunt noxia euanescant, & omnia profutura succedant. Quod ipse præstare dignetur, qui in Trinitate vnus & omnipotens Deus viuit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.]

C

D

* nihil aliud

Hoc eodem anno Nicolaus Papa indicit Concilium Suessionense in Gallijs celebrãdum decimoquinto kal. Septembris, cuius rei gratia has litteras dedit ad Henricum Turonensem Archiepiscopum [a].

[a] *Ex biblioth. Fab. Paris.*

E

DE CLERICIS AB HINCMARO DEPOSITIS.

Nicolaus Episcopus seruus seruorũ Dei, reuerẽtissimo & sanctissimo cõfratri nostro Henrico Turonẽsi Archiepiscopo, seu omnibus venerabilibus Episcopis diœceseos tuæ.

Quorumdam a partibus Galliarum ad Limina vel Sedem confluentium Apostolicam relationem didicimus, fratrem nostrum Hincmarum Rhemensem Archiepiscopũ quosdam clericos, qui de consecratione fuerant Ebbonis præcessoris sui, proprijs gradibus pepulisse. Quorum deiectionem audientes, quia etiamsi nullo speciali priuilegio ad hanc curandam principaliter incitaremur, oppressis tamen subuenire, & ad exemplum Dominicũ elisos erigere & compeditos soluere nos oportet: operæpretiũ duximus in Archiuis sanctissimæ Romanæ, cui Deo auctore deseruimus, Ecclesiæ studiosius quærere, & si scripto forte memoria quælibet apud nos siue de illis, siue de ordinatione ipsorum recondita, diligenter inuestigare; quod & fecimus. Siquidem ex his quibusdam, Domino reuelante, repertis, nihilominus etiam *esse illud, quod nobis

* f. exemplum

A nobis ipse misit frater Coepiscopus noster Hincmarus, videlicet in quo præsignati clerici degradati sunt, Acta relegimus; sed his omnibus, id est tam illis monumentis, quæ penes nos habentur, quam ijs quæ idem Antistes nobis destinauit, rite collectis, enucleateq. recensitis, nondum liquido patet, eosdem clericos regulariter gradu proprio caruisse; verum nos nec hos interim iustificamus, nec pro hoc quempiam condemnamus, nec facile vocem ipsorum spernimus, nec reuerentiam iam dicti fratris improuide reprehendimus. Illud quidem, ne obturare aures ad clamores pauperum, id-est humilium dignoscamur: hoc vero, ne de incognitis immature iudicare quidpiam videamur. Proinde necessario epistolæ nostræ salubribus eumdem communem fratrem nostrum hortati sumus affatibus, vti commemoratos viros, Vulfadum scilicet, collegasq. ipsius, clementi animo & tranquilla studeret magnanimitate vocare: de-

B positaq. omni funditus animositate, de restitutione ipsorum secum fraterne tractare, atque misericorditer consummare contenderet. Laudabilius quippe iudicauimus, ac coram Domino acceptius esse credidimus, si respectu diuinitatis interrogata conscientia, solus illorum restaurationem sine quauis ipse refragatione benignus admitteret; quam si prius renitens, decocta tamen iustitia * tum vltus hanc postea sequeretur.

* f. inuitus

Iam vero si hunc flecti ad hos munda conscientia non permittit, præcipimus vos vna cum ceteris Archiepiscopis & Episcopis Galliarum & Neustriæ, quibus tamen possibilitas est, in idipsum cum prædicto fratre & Coepiscopo nostro Hincmaro & suffraganeis eius apud Suessonicam vrbem pariter conuenire; ad quorum venerandũ conuentum Vulfadum quoque cum iam præsignatis paribus suis * vos astare procul dubio volumus. Siquidem omnibus tam ipsi crebro nominato * visitati reliquis Ar-

CONCILIVM SVESSIONE INDICITVR.

* f. vobis
* f. Hincmaro, & * f. iubentes

C chiepiscopis & Episcopis, Vulfado & socijs eius . . . . . hoc * iubente litteras destinauimus, vbi canonice per ordinem cuncta quæ in eis gesta sunt examinantes & subtilius inuestigantes; si de illorum reformatione iustum quid vel pium censueritis, sine contradictione perficite, & eos in suis ordinibus restituite. Præterea si disceptantibus & fortassis alia atque alia decernentibus vobis, præfati deiecti Sedem Apostolicam appellauerint, & eius speciali se iudicio damnari vel absolui petierint, præcipimus vt si sæpedictus frater & Episcopus noster Hincmarus, vel Vulfadus aut socij eius, ad nos per se venire non possint, Vicarios suos ad hoc negotium ventilandum & finiendum mox post consummatum Concilium xv. kal. Sept. præsentis xiiij. Indictionis, auctoritate nostra collectum, eorum præsentaturos nobis personas, nullam penitus excusationem prætendentes, vtrique ad Sedem beati Petri transmittant. In quo ne forte

D siniſtra cogitatio subrepat, dicens eosdem remotos * dandos vllam iam vocem proclamationis habere, pro eo quod anni metas tempus deiectionis eorum excesserit; sciendum nil tale in Canonibus, vbi de appellationibus ad Romanum Præsulem legitur, penitus inueniri. Alias autem & istos forsitan ante annum prouocasse * durebit.

* f. clericos nullam
* f. clarebit

Denique sicut exempla penes nos inuenta sanctissimæ memoriæ Quarti Papæ Leonis innuunt, Sedem Apostolicam eos appellasse, iam nos incunctanter agnouimus: quamuis longe inter se diuersa sint omnimoda depositio, de qua nunc agitur, & suspensa excommunicatio, cuius vocem prompte vtique clamantem, & humiliter perentem post annum exaudiendam quædam regula statuit. Sed ad hæc crebro dictus Antistes dicturus est, Sedis Apostolicæ se priuilegia, confirmantia quod ipsius statuta statuerint habere. bene & argute. Sed si penes illum sunt exemplaria, quæ apud nos

E * se iactant fideliter reseruantur, & ea diligenter relegerit; profecto reperiet, quia summa firmitasq. ipsorum in Apostolicæ Sedis reseruata sit arbitrio potestatis. Nimirũ quæ sic aliena iura custodit, vt sua non minuat; sic honorem debitum dat, vt suum non tribuat alienis; sicq. dilectionem eius texit ab hoste, vt ipse hanc flagitantium * exhiberi nequeas nullus ad hostis. nam & arma illi a nobis collata ita volumus pro eo sint valida, vt potius pro nobis vbi necesse est, non contra nos firmitatem obtineant. Siquidem etiam ab eo priuilegiorum Apostolicæ Sedis decreto non habito, quæ sanctitas eius statuit, nos violanda non ducimus, nisi forsan sacris legibus inueniantur aduersa. Porro scitote nos fratri & Coepiscopo nostro Remigio Lugdunensi Antistiti præcepisse, vt si restitutioni præfatorum Coepiscopus noster Hincmarus contraire solius auctoritatis ausu veretur ad conculcandum statutum sententia nostra iam designatum Concilium epistolas nostras sibi delatas . . . . . in Concilio

* f. intacta vel, sicut iactat *

PRIVILEGIA ALIIS DATA OBESSE NON DEBENT DANTI R. E.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lio . . . . . sicut venerari . . . . . videbuntur robo- A
rari . . . . . Indict. xiiij. Posthæc Nicolaus ad omnes Episcopos, qui ad ipsam Synodum Suessione celebrandam conuenissent, aliam dedit epistolam, qua cuncta quæ per Hincmarum aduersus Rhemenses clericos gesta essent in superiori Concilio itidem Suessione celebrato, de quo superius dictum est, confutans eum, & conuincens multipliciter iniqua, falsaq. fuisse, dissoluit. Epistola quidem magni momenti est qua Concilium confirmatum destruitur, quæ sic se habet.

a Nicol. ep. 46. tom. 3. epist. Roman. Pontif.

Nicolaus [a] Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, qui per gratiam Dei & decretum nostrum apud Suessonicam vrbem conuenere.

Reuerentissimum fratrem & Coepiscopum nostrum Egilonem de vestro sacro Collegio ad Apostolicam peruenientem Sedem magna cum exultatione suscepimus, & B
de agnita per eum omniũ vestrum status incolumitate lætiores effecti, Auctori grates immensas rependimus; illud præcipue bonum ac iucundum arbitrantes, quoniam vos fratres sicut corpore ita & mente in vnum cohabitasse comperimus, & in deiectorum fratrum releuatione cor vnum & vnam animam cum spiritu nostro possedisse cognouimus. Spiritus quippe sancti præsentiam testatur congregatio sacerdotum, & in medio sui Dominum habere monstrant, qui in ipsius nomine conueniunt in idipsum. Nos enim clamorem eorumdem spernere clericorum nulla ratio sinit, sed ad vociferationes eorum ad Sedem Apostolicam etiam sub decessoribus meis frequenter emissas, aures obturare paterna charitas non permittit. Portamus quippe onera omnium, qui grauantur, quinimmo hæc portat in nobis beatus Apostolus Petrus, qui nos in omnibus (vt confidimus) administrationis suæ protegit ac tuetur heredes. C

MVLTIPLICITER ERRATVM IN CONCILIO SVESSIONEN. SVPERIORE.

Accedit vt etiam, Deo reuelante, Acta Concilij, quod auctore fratre & Coepiscopo nostro Hincmaro præfatos viros segregasse dignoscitur, ab eodem venerabili Antistite nobis dudum transmissa cum Actionibus pro Rothaldo venerabili Episcopo venirent in manus, in quibus quanta reprehensionum inueniatur congeries, si voluerimus exhibere per singula, facilius chartæ quam verba deficient. Ibi namque falsitas in ipso mox Actionum inuenitur principio. An non falsitas, cum sponte peruenisse dicti illi ad Ecclesiæ ianuas pro sua necessitate scribuntur, qui venisse probantur inuiti? præcipue cum Vulfadus ibidem non fuerit, cuius nomen inter petentium nomina falaciter extitit recitatum? Ibi ante tempus examinis iam iudicatum, & ante legitimũ iudicium condemnatum fuisse dignoscitur. Ibi ante audientiam & ante certum numerum collectorum Episcoporum presbyteri, diaconiq. priuationi ministeriorum D
suorum subduntur. Ibi Metropolitanus Antistes modo sua iura deponit, modo resumit, modo subesse Synodo, modo præesse, modo quasi accusatus, modo accusator, modo iudex accedit, & pro libitu proprio, vicibus alternantibus, cuncta disponens more cuiusdã Chamæleontis, non semper vnius eiusdemq. coloris apparet. Ibi inquã nolentes proclamare coguntur, & tamquam accusatores libellum proclamationis porrigere compelluntur, licet tenorem libelli iuxta morem Gestis frater noster Hincmarus non inseruerit, cum eisdem nonnulla minus etiã necessaria probetur inseruisse. Ibi absens & vt illic habetur, ægrotus additur, & dolor super dolorem apponitur, dũ absens Vulfadus libello quasi præsens adscribitur, & in lecto iacens, numquamq. reclamans, societatem habere cum præsentibus reclamatoribus falso prætenditur. In quo considerandum, quia si leges Dei etiam de rebus pecuniarijs quæ extra nos sunt, E
ægrotum respondere non cogunt: quanto minus a Domini sacerdotibus infirmus quilibet compelli ad querimoniam debuit de negotio, quod in eumdem ipsum conflari dignoscebatur, & quod hunc ad depositionis casum impellere probabatur? quo dolore in hac vita maior vbi quæso est? Et vt strictim pene omnia complectamur, ibi sopam, & qui Prælati iudicio temere non restiterunt, sed humiliter colla supposuere, neu tamquam hæretici incidere; & qui misericordiam petiuere, nec iustum iudicium percipere meruere.

Sed quid mirum, si textus & finis eiusdem Concilij accepti non sunt, quando in no- *b Coloss. 3.*
mine Domini, iuxta morem, inchoatum non est? nam cum Apostolo, [b] Omne quod-

cum-

A cumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini IESV faciendo præcipiente, ritus Ecclesiasticus in colligendis Concilijs id obseruet, & in hoc dumtaxat, abdito permittente diuino iudicio, fuerit prætermissum; constat procul dubio, non eos in nomine Domini congregatos extitisse, ac per hoc eum minime in sui medio habuisse, qui tale Concilium, immo conuenticula sua de sanguinibus, contra Psalmistã, [a] congregauere, & quoddam animal imitati, non nisi extinctis proprijs filijs, posse subsistere, putauere.

INVOCATIO NOMINIS DEI NECESSARIA IN CONCILIIS

a Psal. 15.

Iam vero si idem Concilium ab Apostolica Sede fuisse prætenditur approbatum, quemadmodum id versuta fuerit cauillatione ab Apostolica Sede perceptum, fraternitati vestræ breuiter intimamus. Denique frater & Coepiscopus noster Hincmarus de memoratis clericis, Vulfado scilicet & collegis ipsius, quod sibi visum est, con-
B summato, mox prædecessori meo beatæ recordationis Leoni Præsuli non semel litteras misit, quatenus idem Concilium approbans, auctoritate Apostolica roboraret. Quod ille non solum minime annuit, verum etiam agere solicite renuit, dicens: Idcirco se petitiones eius pro confirmanda Synodo, in qua depositi præfati viri fuerant, suspendisse, eo quod per aliquos ex ijs Episcopis qui in Synodo resederant, vt dubitatio foret radicitus euulsa, statuta eiusdem Synodi destinare debuisset, præcipue cum ibidem Legati Sedis Apostolicæ præsentes non fuerint. Postremo loco, eo quod si ij quos ille auctoritate Synodi affirmabat depositos, per proprias litteras ad Sedem Apostolicam appellauerint, & vellent sua Apostolica audiri præsentia, & tunc si culpabiles inuenirentur, non renuerent canonicam sustinere censuram.

LEO RECVSAT PROBARE CONCILIVM SVESSION.

Sed venerabilis Hincmarus, sciens vtique Concilium illud (vt supra ostensum est)
C reprehensionibus non paucis respersum, Acta quidem illius per neminem Episcoporum qui his interfuerunt, destinauit: vt tamen firmaretur, denuo precibus agere non cessauit; sed deiectorum iterato clamore crebrescente clericorum; nec sic quod petebatur, laudabilis Præsul indulsit. Præcepit autem per alteram suæ sanctionis epistolam, vt idem frater Hincmarus ad Concilium cum illis occurreret; ad quod suum ipse Legatum, Petrum videlicet Episcopum Spoletanum a latere suo direxerat, ad renouandum scilicet iudicium vice sua, & congregatis rursum Episcopis ad depositorum reclamantium, auxiliante Domino, trutinandum ac sopiendum negotium. Ita vt si ijsdem deiectis clericis contigisset, vt in ipsa debuissent depositione persistere, & obedire renuissent, Sedemq. Apostolicam iterum expetissent, ne Sedis Apostolicæ dissolueretur priuilegium, illis ad eam veniendi non negaretur licentia; cu m
D quibus præcepit vt frater Hincmarus vel Missus eius veniret, quatenus cum fratribus suis Episcopis æquum de his iudicium conferre potuisset; & vtraque parte conueniente, causas eorum eadem Sedes sancta canonice definiret. Verum ille qui prius Episcopum, Legatum videlicet Concilij sui Sedis Apostolicæ visioni subtrâxerat, etiam suã audientiæ ab eo designatæ præsentiam subducens, probauit de se illa quæ dicta sunt, videlicet quod tale Concilium statuerit, quale superius strictim monstratũ est.

A LEONE PETRVS LEGATVS MITTITVR.

Interea eo voti effectu frustrato, Apostolicæ Sedis Pontifex Leo, qui fratris Hincmari proposita nouerat, ab hac luce subtractus est. Cumq. sanctæ memoriæ Benedictus vir Apostolicus ei successisset in ordinem Pontificatus: rursus reuerendus Hincmarus arma præparat & idem summo Præsuli tamquam suarum inexperto versutiarum latenter surripit, & in ipso consecrationis eius principio suadet, vt Con-
E cilium quidem ad votum vnius hominis congregatum firmaret. Non tamen ei vllo modo surripi, aut suaderi potuit, vt a iustæ definitionis & discretissimæ moderationis tramite vel aliquantulum declinaret. Verumtamen sicut videre est, & ipsi iam forsitan agnouistis, ita per quoddam priuilegium concessum illius Concilij roborauit institutum, vt auctoritatis summam Sedi Apostolicæ reseruaret. Et vt vobis iam scripsimus, ita tribuit honorem alteri, vt sibi quod tribuerat, non demeret. Vnde actum est, vt quod male petitum fuerat, Spiritu docente Dei, bene sapiens Præsul concederet, & nihil proficeret humana surreptio, vbi pectus tanti Pontificis diuina replebat infusio, nec obesset cuiusdam suasio, vbi Antistitis sancti prudens obuiauit & prudentissima moderatio: dum in ipso priuilegio tenorem præmisit, quod sic decretum est ab eo manenda inconuulsa quæ petebantur, si ita essent per omnia quæ de illa Synodo a fratre nostro Hincmaro ferebantur. Interposuit enim in eo ancipi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem sententiam dicens: SI ITA EST, NOSTROQVE, VT SCRIPTIS A
PRAESVLATVI INTIMASTI ET GESTORVM SERIE DEMONSTRASTI RATAS EASDEM QVIDEM DEFINITIONES APOSTOLICA PROMVLGAMVS FORE AVCTORITATE. licet ipse huiius tenoris circumstantiam de collati priuilegij textu excipiens, & nostræ visioni subduxerit, & aliorum notiom subtraxerit, interserens insuper quæ idem summus Pontifex aut numquam aut aliter sanxerat. Ipse namque de memoratis definitionibus dixit: RATAS EASDEM APOSTOLICA PROMVLGAMVS FORE AVCTORITATE SEMPERQ. MANERE STATVIMVS, & sequentia quæ ipse quidem aliter posuit. Frater vero Hincmarus quædam addens,

LITTERAE BENEDICTI PAPAE AB HINCMARO CORRVPTAE.

plura subtrahens vel commutans, aliter persecutus est.

Sed adhuc & in alio mira fratris Hincmari rursus accedit astutia, & soli proprio vo- B
to fauens se immiscet prudentia. Denique cum Apostolicæ & reuerendæ memoriæ decessor noster Papa Benedictus ei priuilegium, de quo nunc diximus, contulisset: ita quæ in eo continentur, firmauit, vt suspendens sententiam his iungeret, Et vt per omnia Sedi Apostolicæ sua priuilegia (sicut iam fati sumus) & auctoritatis propria iura, quæ in hoc & nos quoque secuti sumus, inuiolabilia reseruaret: interponens præterea nodos anathematis in eos, quibus prohibendum censuit, ne quilibet contra eadem canonica constituta & decreta Pontificum Romanorum pertinaciter obuiasset, ideſt ne quis contra illa quæ fratri nostro Hincmaro concesserat, vel quæ Sedi propriæ

IN QVIBVS ALIIS HINCMARVS DELIQVERIT.

reseruauerat, agere tentauisset. Sed ille quæ horum suo libitui fauere conspexit, omniũ notitiæ patefecit: quæ autem Sedi sunt Apostolicæ reseruata iura, cunctorum notioni subduxit. Testantur hæc exemplaria eiusdem priuilegij, quæ ab eo sunt ad Se- C
dem Apostolicam diuerso tempore missa. Quantum vero talis scriptorum deprauatio ac mutilatio noceat, ipsi iam potestis aduertere, qui in Concilio videntes quædam ipsius constituti, sicuti vestro relatu didicimus, quædam vero non videntes, cœptum circa oppressos pium laborem deterriti minus perfectum deseruisse nunc dignoscere-mini, nisi nostris instructi monitis, & nostris itidem confortati litteris inueniremini.

Miserat enim sæpe memoratus Antistes egregiæ recordationis decessori meo per scripta sua, quod ijdem clerici ad vicinos Episcopos prouocauerint, contra se libellum proclamationis dederint, iudices ipsi sibi elegerint, & cetera quæ longum est numerare significans. At ille diuinitus inspiratus ei rescribens: SI, inquit, ITA EST NOSTROQ. VT SCRIPTIS PRAESVLATVI INTIMASTI ET GESTORVM SERIE DEMONSTRASTI (quod frater D
Hincmarus de textu penitus erasit) RATAS EASDEM (subauditur definitiones) APOSTOLICA PROMVLGAMVS (non in omnibus vt ipse addidit) FORE AVCTORITATE SEMPERQ. MANERE STATVIMVS: Deinde subiunctum est, quod ipse longe aliter mutauit scribens: VT INDE QVAESTIO NVLLIS ALIQVANDO TEMPORIBVS ORIATVR. Nunc autem cum ita non fuisse, tam a nobis, quam a sancto Concilio vestro extiterit comprobatum quod suggesserat: merito in irritum ductum est, quod contra deiectos non simpliciter impetrauerat. Sed ad propositum redeamus.

Igitur tandem aliquando clericis sæpe memoratis, qui semper ad Apostolicam Se-

NICOL. IVSTE EVSVENIT PETENTIBVS AVXILIVM SEDIS APOST.

dem appellauere, etiam nobis litteris suis pro deiectione sua querimoniam exponenti- E
bus: non fuit dissimulandi, non fuit tacendi libertas, quibus maior cunctis Christianæ religionis zelus incumbit. Ac ideo primum quidẽ fratri & Coepiscopo nostro Hincmaro misimus, vti commemoratos, Vulfadum scilicet collegasq. ipsius clemẽti animo studeret ad se reuocare, deposita omni funditus animositate de restitutione ipsorum, sancte, iusteq. tractaret, ac misericorditer consummare contẽderet. alioquin ad Concilium vobiscũ, quibus & nos quoque pro hoc ipso scripsimus, simul occurreret; quatenus omnes in vnũ conuenientes, causas eorumdem clericorũ examinaretis, & non aliqua emergente disceptatione, Deo præ oculis habito, definiretis. Si vero quælibet inter partes disceptatio peruenirет ad Sedẽ Apostolicam, nostrum speciale iudiciũ personæ vices tenentes vtriusque lateris conuenirẽt. Quo Dei gratia *iuuamine peracto, suscepi-

* f. iuuante

mus nunc litteras cõplectendæ dilectionis omniũ vestrum, manifestissime significãtes, crebro memoratos clericos totius cõsona voce Concilij dignos graduũ suorũ receptione pro-

A ne pronuntiatos. Vbi nulla (sicut ijsdem litteris vestris reperimus) disceptatio prouenit, nulla, sicut præfatum fuerat, * varietas, atque alia defendentium accidit: nullus accusator, nullus condemnator repertus est, sed cunctorum vna eademq. sententia, atque in restitutione ipsorum definitio claruit, ijsdem innoxijs a cunctorum vnanimitate modis omnibus approbatis. Quamquam vos non egeritis solemniter, minime, secundum quod decreueramus, Sedi Apostolicæ plena relatione Actionum seriem referantes, adeo vt propemodum ipsius vestri Concilij Gestis incognitis, ad definiendum quid de sæpedictorum clericorum statu pene retraheremur, nisi labor prædecessorum nostrorum apud nos in rerum gestarum scripturis inuentus, nos ad hoc tandem perficiendum animasset.

* veritas

Debuistis enim quidquid de Ebbonis deiectione, relegatione, horum clericorum- IN QVIBVS DEPSCERINT EPISCOPI IN SYNODO SVESSION. II.
B promotione, & ipsius Ebbonis iterata repulsione, ad aliamq. Ecclesiam migratione, vel vndecumque ibi quidpiam ventilatum est, nobis scripto vnanimiter, plenarie, ac fideliter intimare. Non solum autem nobis intimare, verum etiam monumentis insertum ad pleniorem penes nos notitiam & certitudinem reseruare. Sed quia hoc negligentia prætermissum est, saltem nunc omni diligentia procurate, vt quæcumque super hac re scripta tam a nobis prius & nunc, quam a vobis edita reperiuntur; & quid hinc Coepiscopus Hincmarus, & illinc clerici deiecti, Sedi Apostolicæ suggesserint atque retulerint, in volumen vnum ordine quo missa sunt, redigantur, & Apostolicæ Sedi (vt competens est) vobis eorum exemplaribus reseruatis, summo studio dirigantur. Quod cum diligenter actum fuerit, tunc profecto plene scire possumus, cuncta-
C vos in Concilio strenue peregisse; & quod hactenus omissum est, hoc ordine, & Christo iuuante, recuperabitur. Demum vero volumus vos esse solicitos, vt si de cetero tale quid forte contigerit euenire, pro quo conuentum in regionibus vestris fieri sacerdotum præcipiamus: hoc inter cetera nulli penitus obliuioni tradatis, sed post omnia id agere, maiorum more, studiosissime satagatis.

Arridet tamen huic vnanimitatis nostræ sententiæ atque definitioni etiam fratris & Coepiscopi nostri Hincmari professio: quia non solum eosdem fratres & antea se minime ab officio suspendisse, vel iudicasse, aut e gradibus eiecisse, siue in repulsione ipsorum subscripsisse; verum etiam & nunc ad Synodum, sicut nos præcepimus, conuenisse, & his quæ de restitutione illorum ceteri Antistites consentire, paratissime annuisse, & obtemperare curare testetur, cuius etiam nomen in epistola synodica (sicut vestra relatio indicat) vna cum nominibus vestris, qui simul conuenisse digno-
D scimini, pariter adscriptum inuentum est. Illud tamen videre libuit, quod idem An- IN HINCMARVM NEGANTEM SE CLERICOS RHEMENSES AB OFFICIO SVSPENDISSE.
tistes crebro memoratos clericos ab officio se minime suspendisse vel iudicasse, aut a gradibus eiecisse fateretur, præsertim cum hæc non veritate fulta multis esse probantur indicijs, quæ superius summatim tetigimus, & nunc ea vel plura commemorare studio breuitatis omittimus. Nam si ille eos etiam ante omnem audientiam & adhuc cum ad se non accusantes sed misericordiam postulantes accesserint, ab officio suspendit: quid est quod in Actis Concilij sui, quæ ipse ad Sedem Apostolicam misit, ab eo suspensi ab officio non fuisse memorantur? Quibus cũ tacens nihil ipse responderit, quid aliud nisi vera eos prosecutos, silentio suo tribuit patenter intelligi? Et e diuerso, illi super quo querelas suas crebro dicto sanctæ memoriæ Leoni Papæ mittebant? Vel quem, nisi eum suum impulsorem a gradibus proprijs & infestum sibi, quem circa se
E veluti patrem benignum debebant cognoscere, frequenti relatione pandebant? Postremo nisi ille in deiectione ipsorum subscripsit, immo nisi totius depositionis seriem ipse scripsit: quid quod & in subinde memorato priuilegio, quod sibi ab Apostolica Sede roborari petijt, beatæ memoriæ decessor meus ad eum loquens, quod ipse definitiones illas in Synodo cum ceteris Episcopis collectas, iuxta relationem vtique suã proprijs digitis roborauerit, manifestat? Quod si dicit numquam se in illa Synodo scripsisse: ergo nec decessor noster aliquam ei Synodum priuilegio suo firmauit; quippe cum ipse eam, quam auctoritate Apostolica stabiliuit, proprijs digitis ipsius roboratam fuisse commemoret.

Igitur fratres charissimi, nos in prædictorum clericorum restitutione gradus, omnibus hactenus argumentis recollectis, & omnium vestrum hortatu generali incitante consensu, omnimodam conniuentiam præbere potuisse, agnoscite. Sed quoniam

Universidad de Deusto
Biblioteca

RESTITVVNTVR CLERICI.

non secundum decretum nostrum eorum examinatio mera & perfecta discussio pro- A
uenit, nec promotio, nec abiectio ipsorum in synodali conuentu, qualis fuerit, liquido reperta est, nec Apostolicæ Sedi sufficienti relatu monstrata: idcirco paululum a consummanda restitutione ipsorum interim deliberantium consensum nostrum coercere, necessarium duximus. Verum quia in decernendo & in iudicando, quod canonice deliberatum est, ac in restituendis sæpedictis clericis, atque in omnibus, Deo præduce, sicut decuit, & ordo popposcit, nostra præcessit auctoritas: conueniens & honestum est iuxta postulationem vestram, vt nostræ firmationis perfecta sequatur integritas, eo dumtaxat ordine, vt frequentius intimati clerici, qui euidentissime irregulariter ab officio graduum suorum suspensi fuisse noscũtur, & hinc Sedem Apostolicam sæpissime prouocasse nonnullis indicijs comprobantur: ante omnia pristinis gradibus & officijs reformati consistant; ita vt prioribus redditi gradibus & ordi- B
nibus, & quodammodo suis omnibus reuestiti, vires aduersus impetentes se integras habeant. non enim inermis cum armato rite conflictum inire poterit.

VT HINCMARVS PROBET EOS IVSTE DEIECTOS.

Quibus videlicet gradibus ac officijs fruẽtibus eis, & Coepiscopo nostro Hincmaro licentia sit inter totius huius capedinẽ anni supradictos exhibere clericos ab ordinibus suis canonice fuisse deiectos; ita vt quidquid habet calumniarum persequendi & exequendi, sibi sit omnino facultas. Quod si totius huius anni circuitu dilapso contra eos nullam iustam apud Sedem Apostolicam querimoniã composuerit: nec illos appetere de quocunque vel cuiuscumque reatu, vel excessu seu damnatione studuerit: ipsis quidem deinceps in suis ordinibus permanentibus, nos profecto nulli torpori dabimus operam, nec vllo pacto a summa cessabimus diligentia, donec aut ipse nunc illos iniuste comprobet restitutos, aut iuste per se quondam ostendat remotos. Alioquin nos subsequenter exhibere proculdubio conuenit, non solum sæpefatos clericos præiudicialiter absque canone ab officio sequestratos, verum etiam ordinatorem eorum, *Ebbonem scilicet*, inconuenienter ac sine consequentia Ecclesiastica, regimine præsulari priuatum, quod plane præter eum nullus, vt remur, omnino dubitat, nullus profecto non prædicat; quandoquidem & nobis ita claret, quantum autumare possumus, quemadmodum ijs qui illo tempore præsto fuisse memorantur.] Porro de eodem Ebbone Adam antiquus Chronographus hæc habet: Alijs hoc criminantibus, alijs recte factum astruentibus, veritatem nos in medio relinquimus; præsertim cum a sancto patre nostro Ansgario ea dilectione, quam ab initio secum habuit, vsque ad finem habitus fuerit.] hæc Adam. pergit Nicolaus.

EBBONIS CAVSA IVSTA OMNIBVS COGNITA. C

Illud tamen, charissimi, prætereundum inter cetera fore non duximus, quod (quan- D
tum relationis vestræ series innuit) minus caute quam sanximus, regularia Constituti nostri executi estis edicta. Nos quippe etsi appellantium Sedem Apostolicam clericorum, & ad iudicium eius prouocantium causam, propter amouendum a vobis prolixioris laborem itineris, illic audiri, vel etiam definiri statuimus: non tamen quemquam eorum promouendum vel ad eminentiorem ordinem prouehendum indubitamus, quemadmodum nunc factum esse vestro fauore per scripta vestra didicimus. Miramur insuper & quærimus quænam sit illa summa rei quam vos nostræ auctoritati reseruasse prætenditis: at hanc inuenire non possumus. Quam enim nobis summam reseruastis negotij, cuius adeo finem perducere maturastis, vt nobis inconpristino gradui reformandos, nostræ auctoritatis eguistis: ad promouendum, respon- E
sum nostrum nequaquam præstolari duxistis? Quantumcumque autem filius noster Carolus Rex id a nobis exigat, sed nos vestram charitatem & honorificentiã, quos iam tus per vos patefieret, consensum in hoc præbituros, semper ei rescripsimus. quod fratres saltem ad * vicem minime custodientes, laudo vos, in hoc non laudo.

DE IISDEM CLERICIS AD ALTIOREM GRADVM PROVECTIS.

SERGIVS CVRE PVLERIT EBBONEM.

Porro si quispiam Sedem Apostolicam per Sergium sanctæ memoriæ Papam, Ebbonem quondam Archiepiscopum indignum clericali communione, sanxisse perhibet: nouerit quia talem Sedes Apostolica debuit Ebbonem, donec synodali eius examine causa discuteretur, habere, qualem ab alijs habitum non ignorabat. Statutum quippe in magna & veneranda Nicæna Synodo legerat, vt de his qui communione priuantur, seu ex Clero seu ex laico ordine Episcopis, per vnamquam-

quamque prouinciam sententia regularis obtineret, vt ij qui abijciuntur, ab alijs A
non recipiantur; requiratur autem ne pusillanimitate aut contemptione, aut aliquolibet vitio examinatio vel dijudicatio proueniret: Apostolica Sedes nihil agere debuit, nisi quod egit, videlicet, vt ab alijs abiectum, ipsa nequaquam indiscusse susciperet. Præcipue cum prædictus Ebbo non quasi pro depositione sua queritans, & legitime restitui volens, examine præcedente, Sedem Apostolicam appellauerit, sed (vt codex Episcopalis indicat) a contumacibus suasus, & his * vinctus repente, & reconciliari, ab ea pallio decorari quærens, & quasi Episcopus inter Episcopos, nulla causæ suæ discussione præueniente, communicari poscens, ad eamdem summam Sedem accesserit; a qua iam reprobatus, ab alijs merito debuit reprobari, donec supplex ab ea sese canonice posceret adiuuari. Nam constat (vt sanctus B
Papa scribit Gelasius) vniuscuiusque Synodi constitutum, quod vniuersalis Ecclesiæ probauit assensus, nullam magis exequi sedem, præ ceteris oportere, quam primam, quæ & vnamquamque Synodum & sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu: quod beatus Petrus Apostolus Domini voce præceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper & retinet. Verumtamen qualiscumque fuerit, vel quæcumque pertulerit Ebbo a se ordinatis, qui nihil præter humilitatem & obedientiam exhibuere, nullum prorsus intulit offendiculum: quoniam & beatissimus Leo [a] ad Mauros scribens, ita de quodam Maximo præcepit dicens: Maximum quoque licet reprehensibiliter ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & a spiritu schismaticæ prauitatis alienus est, ab Episcopali, quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate. Et Anastasius eius- C
dem Apostolicæ Sedis Præsul, quod mali bona ministrando sibi tantummodo noceant, nec Ecclesiæ Sacramenta commaculent, ad Anastasium Principem scribens, euidentissima ratione demonstrat. Optamus sanctam fraternitatem vestram in Christo nunc & semper valere. Dat. viij. Idus Decemb. Indictione quintadecima.] est annus Redemptoris octingentesimus sexagesimus sextus.

* f. iunctus

[a] Leo epist. 91.

Rescripsit idem Pontifex ad Hincmari [b] litteras eodem argumento, immo totidem ferme verbis, quibus conceptæ sunt recitatæ modo ad Synodum litteræ, addens interdum aliqua in detestationem perpetratæ falsitatis in deprauandis Apostolicis missis a Benedicto Pontifice litteris, quarum exemplar haberetur Romæ vna cũ alijs eiusdem Pontificis monumentis in Archiuis optime custoditis, vt cum post alia, ait: Nam cum nobis, quos nosti, vtique prisco Ecclesiæ Romanæ more in Regestis exemplaria scriptorum, quæ a Sede dantur Apostolica reseruare; & quos conijcere potuisti, D
cum tempore decessoris nostri darentur, ea etiam præsentialiter intuitos esse, sic mutilatum & deprauatum idem institutum mittere non formidaueris, quamdeprauatum & defraudatum nullam huius experientiam habentibus ad subuersionem vim patientium forsitan exhibuisti. Quam profecto rem magnopere, frater charissime, fugere debuisti, veritus videlicet, si aduersus sæpedictum tibi collatum priuilegium, vel contra principale Sedis Apostolicæ ius agere videreris, saltem ne in aliquo ipse falsarius (quod * absit a sacerdotali verecundia) reperireris.] & post alia multa, quæ breuitatis causa prætermittimus, ista quæ maximi noscuntur esse momenti, de causa Ebbonis inferius habet: Dum ipse cum ceteris fratribus & Coepiscopis tuis in synodica epistola, quam ad Sedem Apostolicam communiter misistis, Ebbonem solam- E
iram Principis in sua qualicumque dicta damnatione incurrisse profitearis.] & paulo post: Per talem enim confessionem, quam Ebbo fecisse prætenditur, nemo canonicæ damnationi subijcitur. quod si tu taces, nos silere non possumus, & quod omnes iniustum fatentur, ipse iustum, quantislibet vtaris argumentis, probare non poteris.] & post alia queritur quod missa ab eo epistola, ne conuinceretur ex proprijs scriptis, solito sigillo caruerit, atque tandem in fine redarguit eum, quod pallio vteretur vltra præscriptos dies.] hæc Nicolaus & alia, dum acerrima inuectiua Hincmarum proscindit. ipse autem Hincmarus sequenti anno ad eumdem Nicolaum apologeticam epistolam reddidit quam suo loco ponemus.

* al. absit

[b] Nicol. ep. 47.

In hac eadem Synodo Suessionensi lecta est epistola Nicolai Papæ de excommunicatione Guntharij & Theutgaudi Archiepiscoporum, quod constat ex præposita eidem huiusmodi inscriptione his verbis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo & sanctissimo confratri A
nostro Rodulpho Bituricensi Archiepiscopo, seu omnibus venerabilibus fratribus nostris Episcopis diœceseos tuæ.

Nuper, fratres charissimi, vobis scripta, quibus damnationem Theutgaudi & Guntharij dudum Archiepiscoporum vestræ notam fecimus sanctitati, transmisimus; sed vtrum ad vos vsque perlata sint penitus ignoramus. Quapropter quæ habentur in subditis vobis mittenda decreuimus: vt quæ sit Apostolica censura, & quam iuste in fautores adulterorum commota nostra fuerit auctoritas, experientiam vestram non lateat; quatenus cum Apostolica Sede de his zelo zelati pro domo Domini sentiatis: quos etiam ante nostram sententiam damnatione dignos nullo modo dubitaueratis. Ipsi quippe more pseudoprophetarum, de quibus scriptum est, quod viderint & prophetauerint falsa terreno Regi, & post concupiscentias suas eunti fauere studentes, B
contempserunt cælestem Regem, ante cuius oculos omne versutiarum patet argumentum: & quasi aranearum tela, omnis callida dissipatur astutia.

Insuper ad maiorem suæ cumulum damnationis, Ingeltrudam vxorem Bosonis, quæ relicto viro proprio, cum adultero adultera, in eorum diœcesibus commorabatur, non solum ad virum suum minime repedare fecerunt, vel ab omni Christianitatis nomine, vinculis illam anathematis innodandã sequestrauerunt; iuxta quod a sanctæ memoriæ decessore nostro Benedicto Papa, & a nobis per multa fuerant iam tempora monitis & terroribus conuenti; verum etiam a nobis cum suis complicibus & fautoribus iam anathematizatæ adeo post sibi intimatam sententiam, in ipsam a nobis prolatam, fauere consenserunt; vt in suis illam diœcesibus degere, & Ecclesias intrare, & cum Fidelibus in locutione, & cibo, ac potu communicare permiserint. Immo vt C
ipsi coram nobis, & sancta Synodo sunt professi, licentiam ei, copiamq. taliter conuersandi tribuerint, & cõtra ipsos Nicænos Canones, quam nos abiecimus, ipsi receperint. Quæ nimirũ omnia constat illis fuisse prohibita, sicut ad præfatos nostra indicat super hac re missa præceptio. Itane, fratres, debuit tam immane sine vindicta exilire flagitium, & debuit Apostolica Sedes, solicitudinem habens omnium Ecclesiarum, tanti auctores piaculi ad subuersionem Fidelium immunes deserere? Et vbi erit, quod
a Ioan. 21. primus eius sessor tertio a legislatore summo audiuit, [a] pasce oues meas; si tanta desimus discerpi? cum licet indigni pro patribus nati filij, vicem eius agentes, Dei sumus gratia constituti in domo ipsius principes super omnem terram.

Igitur quia vnum damnatorum, Guntharium scilicet, crebrescens fama diuulgat D
Imperatoris & Regum auribus contra statuta canonica molestiam inferre, & quorumdam fratrum corda fallacibus & suasorijs decipere verbis, & contra id quod aduersus se actum est, velle impudenti fronte consurgere: nos ei, quia ita est ab Apostolatu nostro, & a sancta Sede definitum, nullo modo communicabimus: quin potius ab omni eum communione Fidelium cum participibus & fautoribus suis, Dei auctoritate iudicauimus penitus esse alienum. Oportet erga fraternitatem vestram summopere præcauere, attentius fore solicitam, ne forte quod absit, homini hærentes peruerso, ab illa petra decidatis, super quam verus Architectus totius domus suæ voluit fundamenta construere, & auctorem prauitatis sequentes, amittatis communionem ipsius, a quo & Episcopatus & Apostolatus sumpsit initium; per quem etiã
vos per gratiam Dei non solum Episcopi, verum & Christiani estis effecti. Capiti er- E
go religionis, id est sanctæ Apostolicæ Sedi hærete: caput autem serpentis, prauæ videlicet suggestionis, antequam cor penetret, in prima fronte conterite.

Cepimus enim vobis, dilectissimi, vulpes, sicut quidam nos fratrum nostrorum hortatus est, quæ demoliebantur in vineis: videte ne vos dormientes reperiat, & pro depasta vinea sua is, qui in ea vos custodes posuit, desidiam vestram iratus percutiat. Quam
AVCTORITAS ROM. PONT. IN OMNES. rogo validitatem vestra poterunt habere iudicia, si nostra quomodolibet infirmantur, de quibus nec retractari licet? vel quod robur consilia vestra obtinere valebũt, si suam perdiderit Sedes Apostolica firmitatem, sine cuius consensu nulla Concilia vel acceptа esse leguntur? aut legite sacros Canones, & synodalia gesta reuoluite & videte, quod Sedi Apostolicæ non solum quoslibet Metropolitanos, quorum causa eidem est Sedi semper seruanda; verum etiam Patriarchas, moris fuisse, pro emergentium qua-

A qualitate damnasse, vel etiam absoluisse, iusq. semper & fas habuisse de omnibus sacerdotibus iudicare, vtpote cui facultas est in tota Christi Ecclesia lege speciali prærogatiua ponere ac decreta statuere, atque sententias promulgare. Quod vestra reuerentia non nos existimet, quia nostra dicimus, in hoc quidquam præter veritatem dicere, cum Dei potius quam nostra sint, beati Petri meritis Romanæ Sedi collata; & arbitremur, quæ nos hic asserimus, etiam vos nullatenus ignorare, & quæ in præsenti pagina scribimus, vos affatim in Archiuis vestris recondita possidere.

His ita prælibatis, stylum nostræ prosecutionis ad fraternitatem vestram reflectimus, quam vtique nisi tanto amoris cultu diligeremus, nequaquam tanto affectu ad declinandum a prauis, ad sectandam æquitatem incitaremus. Vnde sub diuinæ Maiestatis vos intuitu conuenimus, & coram sanctis Angelis & beatis Apostolis eius me-
B rito interdicimus & attestamur, vt sinceritatem communionis vestræ, nulla præfatorum, Theutgaudi scilicet & Guntharij, vel fauentium illis, contagione polluatis: nec societate ipsorum vel eis communicantium vestram innocentiam corrumpatis: Si tamen nostræ communionis & charitatis participes, sicut nuncusque, inueniri per gratiam Dei desideratis; vel si ipsi resultare, vel minime acquiescere his quæ a nobis cõtra se promulgata sunt, forte præsumpserint: alioqui scitote vos ab Apostolicæ Sedis communione, gratia & pace perpetua nostræ auctoritatis sententia sequestrandos: immo quod illi experti sunt, sicut olim decreuimus, vos quoque fore, quod non optamus, penitus incursuros. Verum vt vnum vos nobiscum sapere & velle liquidius ostendatis; hortamur quatenus binos de collegio sacerdotali vestræ sanctitatis Legatos, omnium vestrorum vices agentes, circa kalendas Nouembris ad Apostolicam Sedem de-
C stinare curetis, quo temeratorum, semelq. damnatorum, & totius mali auctorum recidiua radicitus amputata præsumptione, sanctæ Ecclesiæ ex se bonitas generetur, & diuinæ Trinitati debita laus, & gratiarũ actionum sempiterna gloria referatur. Finis.]

His omnibus & alijs in Synodo absolutis, scripta est ab Episcopis synodalis epistola ad Nicolaum Romanum Pontificem, qua eum de rebus in Synodo gestis certiorem reddiderunt. sic enim se habet nimia vetustate ipso sui initio nonnihil exesa atque mendosa.

Reuerendissimo & sanctissimo domino patri ac Papæ Nicolao Synodus Suessone habita iussu & auctoritate sanctissimi Apostolatus vestri æternæ felicitatis beatitudinem in Christo.

Conuenimus siquidem vt sacratissimis vestræ paternitatis apicibus nobis iniunctũ
D est, xv. kalendarum Septembrium, xiiij Indictionis Remigius Lugdunensis, Irocharius Burdegalensis, Erardus Turonensis, Vuenilo Rothomagensis, Hegilo Senonensis Archiepiscopi, cum diœcesanis consacerdotibus ad . . . . . vbi etiam confrater & Coepiscopus Hincmarus cum suis suffraga . . . . . monitis . . . . . sanctitatis nostræ vnanimitati exhibuit pre . . . . . Vulfadus & collegæ ipsius, ad idem iuxta Apostolatus vestri inst . . . . . Interea Luitbertum Mogontiacensis Ecclesiæ . . . . . largitate palliatum pro sanctitatis eius reuerentia & sapientia . . . . . interuentu glorioßissimi filij vestri eadẽ Synodo nobis associari expetiuimus . . . . . humilitatis nostræ famulatus: vestræ pietatis institutis in causa præscripti fratris, collegarumq. eius submisse, fideliterq. intenderet; comperimus fratrem & consacerdo-
E tem nostrum Hincmarum, quem salubribus hortari dignati estis affatibus, vti memoratos viros clementi animo, & tranquilla studeret ad se magnanimitate vocare; depositaq. omni funditus animositate de restitutione ipsorum fraterne tractare, atque misericorditer consummare contenderet, non procaciter renisum, sed neque animositate in maleuolentiam declinasse, quin paternitatis vestræ pijs consilijs effectum præpropere exhibere maturaret; sed quoniam, vt illius ore loquamur, ipse nec suæ sedis auctoritate, nec comprouincialium suorum solummodo societate, iuxta Nicænos & Antiochenos Canones eos suspendit ac iudicauit: sed neque deposuit, nec cum iudicibus eorum subscripsit, quos constat a Synodo quinque prouinciarum Suessionum habita. Cuius vos acta relegisse, & qualiter præsignati clerici degradati fuerint, reperisse, nobis aperire dignati estis, ne scilicet a pauciori numero eorum inconsiderata & minus debito prouida fieret restitutio, pro tempore distulisse. & iuxta largitionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nostræ decretum sacræ Synodi professus est se præstolatum esse præsentiam. Ita ad A
hoc illum prius flecti munda non permisit conscientia, quoniam quod tantorum
virorum statuerat vnanimitas, temere exinaniret vnius sedis auctoritas.

* f. libramine De illorum autem fratrum reformatione, procedente pietatis vestræ *libet nomine, quo oppressis misericorditer subuenire, afflictis opem ferre, & innocentes absoluere, solito & indefectiuo consuestis opere, postposita quantum ex nobis est totius austeritatis & seueritatis censura, deiectioni illorum fratrum vobiscum compatientes, quos vt vestri Apostolatus litteræ ad gloriosissimum Seniorem nostrum Regem Karolum, vestrum peculiarem filium directæ, intimauere, non mediocriter moribus & scientia pollere, & proficuos Ecclesiæ Christi nouimus esse, congregato & deuotissime coadunato vobiscum nostro spiritu, quod pium iustumq. sentitis, sentimus, quod
* f. in omnibus decernitis exequimur, & quod deliberaueritis, eorum * nominibus congratulantes re- B
* stitutioni efficaciter nos amplectendum fatemur. Et quia de recuperatione eorum a vestræ sapientiæ medela sumpsit exordium, oportet omnino * omnium fore dare totius fidem negotij summam præstantiæ consummari decretis. Pium namque & iustum videtur, vt quos propria importunitas ad subreptionem . . . . . nitatis vestræ efficacia, & nostra mediocritate prosequente ad famulandum . . . . . in pristinum statum releuando reformet atque restituat. & quos non procacia obreptionis, sed obedientia inculpabiliter in adeptionem sacrorum graduum, iuxta sinceriſſimum sagacitatis vestræ intellectum adduxit, necesse est per misericordiam Domini præferentiæ vestræ studijs resarciri, atque visceribus sanctæ Matris Ecclesiæ ordinabiliter reduniri. Præterea præceptionibus . . . . . æquo operam dantes, si quid nobis de præsignatis fratribus apex sanctitudinis vestræ edocuit contradictione C
perficere eos qui in suis ordinibus restituere maturaremus, nisi priuilegium sanctæ Romanæ Sedis per reuerendum cõfratrem Hincmarum Archiepiscopum nostræ vnitati prolatis . . . . quam de ipsis viris quidam statuunt debita reuerentia exhiberetur: quorum summa perfecta & integra firmitas vt * daret, & iustum est, in Apostolicæ Sedis reseruata est arbitrio potestatis. Nobis enim in horum fratrum deiectione, non quidem disceptantibus, nec alia atque alia decernentibus, sed vnum, idemq. sentientibus, ne imperfectio pro inobedientia deputetur, oramus: sed vt quondam Ioab
a 2. Reg. 12. obsidens vrbem Nabath, Dauid Regi fidissimo, ne cum a me,[a] inquit, vastata & capta fuerit, vobis & non nomini meo adscribatur victoria. Ita & nobis in præsentis rei negotio decertantibus, & quædam differentibus, non tamen terminantibus, solummodo magisteriali vestro culmini eorum assignetur restitutio, attribuatur reformatio, adscri- D
baturq. redintegratio.

Præuio ergo, vt in omnibus competit, excellentiæ vestræ decreto, quod in ipsis & de ipsis depositis fratribus agendũ consideremus exemplis præcedentium atque maiorum institutis edocti, quod etiam copiosius, multoq. luminosius celsitudini vestræ claret, industriæ vestræ sinceriſſimæ paternitati submissæ humilitatis obsequijs, humiliter intimare curauimus, Papa, inquit, Innocentius, quod de quibusdam obseruatio prior durior posteriore interueniente misericordia inclinatior est; & S. Leo: quia sicut quædam sunt quæ nulla possunt ratione conuelli; ita multa quæ aut pro consideratione aptari, aut pro necessitate rerum oporteat temperari. mirabiliter instituens de virtute omnium matre atque nutrice discretione ad condimentum agendarum quarumdam definitionẽ in vtilitatem Ecclesiasticorũ monumentorum. Et Gela- E
sius: Priscis, inquit, pro sui reuerentia manentibus constitutis, quæ vbi nulla tum
* f. perurget rerum tum temporum * perugu & angustia, regulariter conuenit custodiri, hoc proculdubio qui in Ecclesiasticarum narratur altitudine dignitatum, & in cuius virtute bonis operibus corda ponenda sunt, gradibus vtique distributis; cunctis Dominus noster & rector populis prædicandi & Christianis, vbi nemo sibimet aliquid æstimet imminutum; cũ e diuinitus data cuiusque gradus perfectione nil deperit; & conuenienter retinendo quod cælesti dispensatione collatum est, pariter nobis & cognoscibilem dominum fieri, & tribuit esse rectorem. Nam etsi cuidam . . . . temporum quantitate moribus aggregati & strenuitate pensatur . . . . . posito continetur. quod per relata fuerat apte curandum dummodo illa . . . . . dissimulata subripiant, quorũ quod liber messe claruerit merito deriuantibus infulis, reprobabilem conuincat esse,

perso-

A persõnam. Et si illa nonnumquam sinenda sunt, quæ si ceterarum constet integritas sola nocere non valeant: illa tamen magnopere præcauenda, quæ recipi sine manifesta decoloratione non possunt. Et Africanum Concilium de virginum velatione retractans, ita manere constitutionem prioris Concilij, vbi nulla perurgeat necessitas decreti, vt non obsit posteriori Concilio certis pro causis ea quæ constituta fuerant immutanti, nec posterius Concilium priori obuiet, vbi nulla illud perurgeat necessitas immutare.

Sed & de Donatistis decreuit, vt consentientibus fratribus & Coepiscopis, maxime autem Apostolica Sede, a quibus inde fuerat definitum, quatenus sciendum vniuscuiusque Episcopi Catholici voluntatem atque consilium qui in eodem loco gubernat Ecclesiam, si hoc paci Christianæ prodesse visum fuerit, in suis honoribus
B suscipiantur, sicut prioribus, eiusdemq. diuisionis temporibus factum esse manifestum est. quod multarum & pene omnium Africanarum Ecclesiarum, quibus talis error exortus est, exempla testantur. Sed illud maneat circa eos qui sic transire volunt ad Catholicam, vt nulla per eos vnitati compensatio procuretur; per quos autem vel omnimodo perfici vel adiuuari manifestis fraternarum animarum lucris Catholica vnitas locis quibus degunt visa fuerit; non eis obsit quod contra honores eorum, quamuis salus nulli intercluſa sit, in transmarino Concilio constitutum est. Vnde manentibus statutis atque regularum Apostolicæ Sedis præiudicio, & iudicantium vllo crimine quos * mensurum non solum auctoritas Carthaginensis Concilij abominatio defendit, si eorum fuerit soluta sententia qui conuinci non possunt vel inimico iudicasse, aut aliqua cupiditate, aut gratia deprauati. Verum & idem Concilium & An-
C tiochenum atque decreta Sedis Romanæ Pontificum, Innocentij, Zosimi, atque Leonis eos commendant, per quæ sua confirmauere iudicia, quæ fratres & Coepiscopi nostri in Suessonica Synodo de Rhemensis Ecclesiæ filijs ab Ebbone post depositionẽ suam ordinatis censura Ecclesiasticæ seueritatis iudicauere. Manente etiam vt oportet & necesse est auctoritate priuilegij domini bene . . . . sensionis decreto, si tamen vobis placet, cui bona cuncta placent, vt . . . . . auctoritate vestræ sinceritatis præduce immutetur sententia, sciendum . . . . . & mystica Synodus Nicæna in epistola fratribus per Ægyptum & Libyam & Pentapolim constitutis directa, de ordinatis a Meletio Episcopo damnato decreuit: videlicet vt mystica ordinatione firmati haberent honorem & ministerium, & proueheretur quilibet eorum in honorem Epi-
D scopi in Ecclesia defuncti, si visus foret dignus & cum populus elegisset, cum consensu Alexandrini Episcopi, sub cuius cura præfatæ regiones degebant: ita & isti pro vestræ liberalissimæ ac pijssimæ auctoritatis sanctione in ordinibus suis recipiantur, & si Episcopos hic locus atque ratio postulauerit, quilibet eorum in locum cuiusque defuncti Episcopi, si populus eum elegerit, & dignus inuentus fuerit, auctore Domino, regulariter prouehatur.

His denique reuerenter explicitis, defensione nostræ vnanimitatis erga præscriptos fratres antistitio vestro reseruata pro Ecclesiastico vigore ab omnibus immobiliter conseruando. quamuis prouidendum ne hac, quod absit, occasione alij quicumque auctoritatem in sacris ordinibus ministrandi vsurpent, qui aut pœnitentiam non acceperunt, aut contra regulam assumpserunt, vel qui regulariter amiserunt: quamquam si hoc impune fuerit licitum, omnis ordo & vigor Ecclesiasticus non tantum
E nutabit, quantum pœnitentia confundetur. Postremo supereminens sublimitatis vestræ sapientia hæc & alia, quæ intellectus nostri exiguitas non valet attingere, perspicaci indagatione contemplabitur, multoq. solicitius prouidebit cauenda, nobisq. significabit sequenda: vt & præsentibus medelam, & futuris dignanter impendat custodiam. Apostolatus vestri decus præpollentissimum, ad Ecclesiæ sanctæ sublimitatem & pacem optamus vbique pollere, & perpetua stabilitate ad suffragij nostri munimen atque tutelam vigere. Data anno Incarnationis Domini nostri IESV Christi DCCCLXVI. anno, regnante glorioſissimo Rege Karolo XXVII. VIII. kalend. Septembris. hæc sunt nomina Episcoporum qui præsenti interfuere Concilio:

Remigius Lugdunensis Archiepiscopus, Irocharius Burd. Arch. Herardus Turon. Archiep. Guenilo Rot. Archiep. Herilo Senon. Archiep. Luitbertus Mogont. Archiep. Hincmarus Rhemens. Archiep. Luido Eduorum Episcopus. Isaac Lingon. Episcopus.

Bernar-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bernardus Matiſcon. Epiſcopus. . . . . Reudolenſis Episcopus. Helias Engoliſm. A
* Arctardus Episcopus. Rotbertus Cenom. Episcopus. * . . . . Nannatenſis Episcopus. Hildebrandus Sag. Episcopus. Ercambertus Baiocaſ. Episcopus. . . . . Conſtantien. Episcopus. Bilduinus Ebroiacen. Episcopus. Agius Aurelian. Episcopus. Hildegarius Met. Episcopus. Æneas Pariſienſ. Episcopus. Gislebertus Carnot. Episcopus. Dideric us Tricaſſ. Episcopus. Abbo Niuern. Episcopus. Rothadus Sueſſ. Episcopus. Herpuinus Siluanect. Episcopus. Item Hincmarus Laudunenſis Episcopus. Himfridus Morrimen. Episcopus. Ercanraus Catalaun. Episcopus. Odo Bellouac. Episcopus. Remelinus Nouiom. Episcopus. Ioannes Camer. Episcopus. Sigo Aruern. Episcopus. Harduicus Vellaun. Episcopus. Aldo Lemou. Episcopus.]

Scripſit item ex eadem Synodo priuatas tamen litteras ad eumdem Nicolaum Pontificem ipſe Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, quæ ſic ſe habent. B

Domino ſanctiſſimo & reuerentiſſimo Patrum patri Nicolao, primæ ac ſummæ Sedis Apoſtolicæ & vniuerſalis Eccleſiæ Papæ, Hincmarus Rhemorum Episcopus, & veſtræ ſanctiſſimæ paternitatis deuotiſſimus famulus.

HINCMARI EPIST. AD NICOL. Decimoquinto kalend. Septemb. XIIII. Indictionis, ſecundum veſtram Apoſtolicam iuſſionem ad Sueſſonum ciuitatem, cum fratribus ac Coepiſcopis Rhemenſis prouinciæ Archiepiſcopis & Episcopis, illuc ex mandato veſtro conuenientibus, occurrere feſtinaui. quo etiam dilectum fratrem noſtrum Vulfadum venire commonui. Eos etiam fratres noſtros de ipſius collegio, qui ſub noſtra cura degunt, mecum adduxi. quos, ſicut mihi ſcribere dignati eſtis, iuſtum quid vel pium ſentiens, ſine retractatione in ſuis ordinibus, conſenſu ac iudicio Coepiſcoporum Rhemenſis prouinciæ reſtituere maturarem, ſi illos ab ijſdem gradibus cum eorum tantum iudicio deieciſſem. C

Sed quoniam Synodi Epiſcoporum quinque prouinciarum, quorum meo conſenſu expetierunt iudicium, definitione fuere deiecti: & ſicut melius ſapientia veſtra nouit, ſacri Canones vſque ad ſimilem excommunicationis vindictam decernunt, vt ab alijs deiecti ab alijs recipiantur, minime autem reſtituantur; ſed aut eorumdem, aut maioris Concilij Epiſcoporum definitiones ac iudicia præſtolentur, aliorum opus in illorum reſtitutione nullatenus vſurpare præſumpſi, quos meo arbitrio ab officio non ſuſpendi: & in præfata Synodo quinque prouinciarum, non tantum non iudicaui vel deieci, verum nec cum iudicibus eorum ſubſcripſi. Quia mihi commiſſæ Eccleſiæ filij, finitimos Epiſcopos, iuxta Canones Sardicenſes, pro cauſa ſua interpellarunt: & Africæ prouinciæ Canones, huiuſmodi vicinos Epiſcopos audire, & inter eos D ac proprium Epiſcopum adhibitos ab eis Epiſcopos iubent querimoniam definire. Vnde humiliter obſecro, ne pro inobedientia mihi reputetis, quoniam eos non ſtatim reſtitui; qui ad Synodum, ſicut præcepiſtis, hoc ſolo meo auſu agere veritus, obedienter occurri, & his quæ fratres & Coepiſcopi noſtri, veſtræ ſanctiſſimæ paternitatis deuotiſſimi filij, veſtra fulti auctoritate, de illorum reſtitutione decreuerunt, ſecundum quod myſtica Nicæna Synodus ſcribens ad diœceſim Eccleſiæ Alexandrinæ, de ordinatis a Meletio damnato Epiſcopo, clementi conſilio ſtatuit; videlicet, vt myſtica ordinatione firmati, haberent honorem & miniſterium, & proueheretur quilibet eorum in honorem Epiſcopi in Eccleſia defuncti, ſi viſus foret dignus, & eum populus condecernente quodammodo ſimilia Africano Concilio de Donatiſtis, quæ non vo- E bis vt incognita ingeruntur, ſed vt notiſſima inculcantur, ſacrorum Canonum & Sedis Apoſtolicæ manentibus conſtitutis, paratiſſime annuere, & ſolicitus ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis, obtẽperare curaui, reſeruato per omnia ſententiæ ac iuris priuilegio eiuſdem Apoſtolicæ Sedis, & ſalua definitione ac confirmatione expectatæ veſtræ diſcretionis atque auctoritatis. Et quia, Synodo per hunc venerabilem Archiepiſcopum Egilonem, qui interfuit actionibus, dirigente epiſtolam omniũ noſtrum qui adeſſe potuimus, cum ipſo loquentem voce . . . . . quoniam ſi eis manum porrigitis, vobiſcum pariter porrigemus, Vulfado & eius collegis, pro diſceptatione diuerſa iudicantium, in eadem Synodo omnibus conſonanter idipſum ſentientibus, Sedem Apoſtolicam non fuit neceſſarium appellare: idcirco huiuſmodi Legatum, qui meam vobis repræſentans perſonam, cuiuſcumque diuerſa ſentientis allegationibus,

quæ

A quæ modo nullæ ſunt, reſponderet, & veſtram exinde definitionem referret, omiſi dirigere; quia quæ verbis & ſcriptis mihi per iſtum religioſum Archiepiſcopum exinde ſequenda atque tenenda mandaueritis, pro ſcire & poſſe, obedire & conſeruare curabo, ſicut hactenus ea quæ inde fuerant ſtatuta & confirmata ſeruaui.

Nec cauſa inobedientiæ. Miſſum meæ ſubditionis cum hoc venerando Archiepiſcopo omiſi tranſmittere: ſed quia ſic intellexi in litteris veſtræ auctoritatis contineri, Tunc ſolum, vt verbis earum vtar, ſi diſceptantibus, vel fortaſſis alia atque alia decernentibus nobis, præfati deiecti Sedem appellauerint Apoſtolicam, & eius ſpeciali ſe iudicio damnari vel abſolui petierint: ſi ego, vel ſi Vulfadus, aut ſocij eius, ad vos venire per nos non poſſemus: Vicarios noſtros ad hoc negotium ventilandum & finiendum mox poſt conſummatum Concilium xv. Kal. Septemb. præſentis xiiij. Indictio- B nis, auctoritate veſtra collectum, noſtras præſentaturos vobis perſonas, nullam penitus excuſationem prætendentes, vtrique ad Sedem beati Petri mitteremus.

Vnde ſupplico, vt merear ſcripto hinc veſtram definitionem reſpicere, quam paratus ſum, vt oportet, obnixius obſeruare. Geſtorum autem ſeriem, de omnibus quæ in Concilio relata, examinata, atque reperta ſunt, quæ ſicut veneranda decreta ſtatuunt, diſcretioni veſtræ dirigi præcepiſtis, vt quæ ſalubria videbuntur, corroborentur; Si forte aliqua ſuperſunt epiſtolæ ſynodali, quæ debeant explanari: hic venerandus ac religioſus ſanctitatis veſtræ deuotiſſimus filius, & vnanimis frater ac conſacerdos noſter Egilo Archiepiſcopus, plena, fideliq. relatione Apoſtolicæ auctoritati veſtræ poterit patefacere: & ſicut ea viſu & auditu comperit, ac Epiſcopaliter contulit, intimare. Sed & de præfatis fratribus noſtris, Rhemorum Eccleſiæ filijs, ab Ebbone poſt de- C poſitionem ſuam ordinatis, qui inter canonicos & monachos, vrbanos & parochianos, vna cum Vulfado, apud nos non ſunt amplius quam nouem, de quibus ſanctiſſima veſtra paternitas mihi ſcripſit; vt cum deiectionis ſuæ cauſam venire ad examen optauerint; nullam ex his quilibet indignationem meam ſuſtineat, nullum ad cœpta peragenda per ſuggeſtionem meam patiatur incommodum, qualiter me antea, & poſtea erga eos egiſſe in Synodo fratres & Coepiſcopi noſtri, vna cum eo repererint, ſufficienter dignationi veſtræ prævalet enarrare. Quorum ſalubrem ac ſingularem ſtatum & cupiui, & cupio, & quæſiui, & quæro: & quorum deiectioni condolui, & ſtatui eorum congaudeo. De Theutperga etiam Regina, vnde ſublimitati veſtræ ab humilitate mea mandari rogaſtis: quia Hlotharium, vel ipſam Theutpergam, poſtquam Arſenius venerandus Epiſcopus, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Apocriſarius ab D Attiniaco palatio domini Karoli Regis glorioſi perrexit, non vidi; certæ ſalubritatis rationem vobis mandare non valeo. Et alia manu.

Dominus omnipotens ſanctitatem veſtram ad doctrinam, & correctionem ſanctæ ſuæ Eccleſiæ in ſuo apto ſeruitio per annorum multa curricula conſeruare dignetur, domine ſanctiſſime, & reuerentiſſime patrum pater in Domino.]

Scripſit tunc pariter ad eumdem Pontificem Nicolaum Carolus Rex, extantq. ipſæ litteræ hac inſcriptione notatæ, quas vna cum alijs nuſquam editas accepimus Pariſijs ex monumentis Bibliothecæ Nicolai Fabri, ſic ſe habent.

Epiſtola regia ad domnum Apoſtolicum.

Sanctæ paternitatis veſtræ reuerenter excepimus apices, quibus nobis clamores & CAROLI REGIS EPIST. AD NICOL. gemitus depoſitorum ab Hincmaro honorando præſule, Vulfadi ſcilicet, ſociorumq. E eius, aures veſtræ dignationis penetraſſe aperuiſtis. quin etiam noſtram filiolitatem, vt eumdem venerandum Antiſtitem ad hoc hortaremur, & admonere pro Domini amore curaremus, ſummopere hortari decreuiſtis; agentes vt eumdem, ad obtemperandum præcellentiæ veſtræ, ſolertia noſtra decertaret flectere; ſin autem, ſolicite prævenire, ne quibuſlibet argumentis, in non obediendo vobis, nos inclinare valeret. Egimus itaque ſummo ſtudio, ſecundum paternitatis veſtræ rogatum, & reuerenter memoratum Antiſtitem eodem de negotio alloquentes, ſicut deuotum in reliquis, ita etiam quoque paratiſſimum in hoc ipſo ad obediendum vobis & nobis comperimus. ita vt non ſolum reſiſtere, ſed etiam primus parere Apoſtolatus veſtri promptiſſime præceptionibus feſtinaret. Quare autem de reſtitutione memoratorum virorum veſtram ad eum denuntiationem cum ſuffraganeis ſuis non perfecerit, a Synodo præceptione noſtra ſuper ipſo negotio Sueſſiones congregata, deſtinata epiſtola euiden-

Universidad de Deusto
Biblioteca

euidentius declarabit. Quod enim de tuitione eorum sanctitudo vestra quæsiuit, & A
nobis filio vestro significauit, si necesse fore apparuisset, magnopere effecissemus. Sed
fauente Deo idem, de quo agimus, pontifex, benigne statutum vestrum excipiens, vt
affectuosus pater cum alijs aggregatis venerabilibus Episcopis, eorum causam mitis-
sima deliberatione definijt, libentissime mansuetudinis vestræ obediens omnimodis
epistolaribus affatibus: & quos voto pietatis excellentiæ vestræ perspecto, tranquillo,
pacifico, atque benigno, vsque ad præsentiam eiusmodi Synodi, vt euidenter com-
perimus, tractauit animo, in cunctis deinceps, fretus vestri moderaminis consilio,
præscriptos fratres fulcire, pioq. solaciari non destitit auxilio. Quod iam consequen-
ter cum reliquis consacerdotibus omnino explere acceleraret, nisi iuxta priuilegium
decessoris vestri domini Benedicti, ac vestram summam vobis reseruandam cœpti de
restitutione docerent . . . . . sæpedictus Antistes altitudini vestræ deuotissimus, B
& Apostolico constitutionis vestræ decreto, & nostro etiam . . . . . tui omni-
modis gratantissime paruit, nec in aliquo renuere tentauit nostra supplici petitione
ampliorem . . . . munificentiam apud vos se percepisse gratuletur: proindeq. vo-
bis sese acceptiorem omnino persentiat.

Post hæc, quia fratrem illum Vulfadum, de quo agitur, vestræ sanctitatis apices ex-
ponunt, moribus & scientia penes nos augere comperimus, Bituricensem Ecclesiam,
latus vestri determinatione distulimus, commendare sibi eamdem Ecclesiam cum
rebus sibi pertinentibus accelerauimus: scilicet vt in destructione rerum non tantum
sæuiens valeret quorumlibet prauorum instantia, quærentium diripere non sua, &
vastare crudeliter aliena. Quare vti in eodem loco illius valere & vigere queat stu- C
diositas, citius reuerentia paternitatis vestræ, quid sancto animo vestro de eo, cete-
risq. sederit, aperire dignetur: efficiatq. sublimitas vestra festinatius de ipso quod pro
eo ad vos sæpius nostra poposcit supplex expetitio, domine beatissime, & admodum
desideratissime.]

His acceptis litteris Nicolaus, rescripsit ad Carolum ipsum Regem epistolam, *a Nicol. ep. 52. Rom. edit.*
quæ cusa extat [a], quam tu (si libet) consulas. Adiecit alias ad restitutos clericos his
verbis.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus clericis, Vulfado scilicet
Archiepiscopo, & ceteris qui cum eo dudum depositi, nunc vero decreto Sedis Apo-
stolicæ, ac synodali promulgatione restituti, Deo auctore, consistunt.

Diuinæ miserationis plenitudinem neminem velle perire, nec de sacrato numero D
gregis sui casu quolibet decidere, nullus qui diuitias bonitatis eius considerarit igno-
rat, cum etiam proprio filio non pepercerit, sed pro nobis omnibus tradiderit illum:
cuius ouis quæ perierat, pietatis humeris reportatur ad gregem: cuiusq. clementiæ
viscera nos quoque pro modulo nostro sectantes, non passi sumus voces vestras diu
contemnere, nec super contritionem ac gemitum vestrum compassionis aures ob-
Episcopis, nullius æquitatis censura pertulistis, sine iteratæ ventilationis examine
striæ, vel Germaniæ Synodum celebrari, & causam vestram in eodem venerando Con-
cilio examinari, & aliqua emersa disceptatione, * denuo præ oculis habito, definiri. *f. Domino*
continentes Episcoporum, vos innoxios cunctorum vnanimitate comprobatos, & to- E
tius consona voce Concilij, dignos graduum vestrorum receptione pronuntiatos, ma-
nifestissime referentes: vbi nulla disceptatio, nulla varietas alia atque alia defenden-
dicti fratris & Coepiscopi nostri Hincmari consensu, vna, eademq. sententia, atque
in restitutione vestra per omnium consonantiam similis pronuntiata definitio claruit.
Propterea & nos quoque in restitutione vestra & receptione graduum vestrorū con-
niuentiam prohibuisse cognoscite, & congratulari vobis pro statu nostro, quemadmo-
dum de abiectione condoluimus, proculdubio credite.

Igitur quoniam in decernendo & in iudicando, quod canonice deliberatum est, &
in restituendis vobis, Domino præduce, sicut decuit, & ordo poposcit, nostra præ-
cessit

A cessit auctoritas; conueniens ac honestum est, vt nostræ firmitatis perfecta subsequa-
tur * . . . . . Gaudemus, & vobis vt & iam fassi sumus, congratulamur, & quæ *f. confirmatio*
decreta sunt super fratris nostri recuperatione, omnipotentis Dei, & beatorum
Apostolorum principum Petri & Pauli, atque per eos nostræ mediocritatis auctori-
tate roborauimus. & vt secundum beneplacitum Domini, iugi stabilitate faciente,
maneant, libenter oramus. Præterea volumus & hortamur vt tales de cetero in
omnibus vos exhibeatis, vt in nullo ingrati circa beneficia Domini vobis collata
reperiamini. Proinde misericordiæ ipsius gratias agentes, & * quamquam vos in- *
finem non deserunt, semper in mentem reducite, humilitatem præ oculis semper ha- HORTATIO AD CLERICOS RESTITVTOS.
bentes, & cor vestrum ad meditandum quæ æterna sunt, infatigabiliter erigentes:
ante omnia vero solicite præcauentes, ne memores vestrarum sitis iniuriarum; ne-
B que succenseatis aduersus eos, qui has vobis intulisse probantur. Fratri autem &
Coepiscopo nostro Hincmaro debitam humilitatem & competentem reuerentiam
exhibete; nec sit vobis aliquo tempore licentia contra eum, pro eo quod ab eo fue-
ritis ab officio suspensi, querimoniam componendi, vel sinistram vicissitudinem re-
tribuendi. Quamquam nos in erectione vestra nullius ruinam quæsiuimus, nec sic
vnam partem stabilire voluimus, vt partis alterius dignitatis vel iuris detrimenta
fieri pateremur. Fruimini ergo huius nostræ præceptionis decreto, & hoc pro ve-
stro munimine, ac graduum stabilimento contra omnes calumniatores vestros vti-
mini: vobisq. semper existat facultas, in opportunitatibus ad Sedem Apostolicam
prouocare; & eius iudicium secundum Canones præstolari. Nolumus tamen vos
C ignorare, fratri & Coepiscopo nostro Hincmaro dedisse inducias, vt intra spacium
anni huius licentiam habeat contra vos de deiectione vestra, si velit, apud nos negotium exequendi: quod idcirco dicimus, vt solicitos vos reddamus, & qualiter, si ne-
cesse fuerit, ei resistatis, ante præsciatis, vt * eius talis vllus iustitiæ nostræ reparare va- *
leatis. Opramus in Christo vos bene valere. Data octauo idus Decembris Indict. xv.]
At de rebus anni huius spectantibus ad Synodum Suessionensem iam satis, reliqua
vero anno sequenti.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa, cum audisset Aquitanicas Ecclesias in Gallia
diram adhuc pati persecutionem a Ducibus eam prouinciam tyrannice occupanti-
bus, ad eos litteras scribit, admonens eos vt ab huiusmodi sacrilegis facinoribus ces-
sent, sed & ablata restituant, immo & quæ a Regibus in beneficium acceperunt
Ecclesiastica bona (quod non licet) reddere debeant. epistola autem sic se habet.

D Dilectis omnibus nobilibus atque primoribus ceu cunctis Aquitaniæ habitato- NICOLAI PAPAE EPIST. AD AQVITANOS.
ribus.

Solicitudinis, quam pro vniuersis Ecclesijs Dominicis sustinemus, necessitas nos
compellit de omnium Fidelium statu impigram gerere prouidentiam. Quapropter
de vobis etiam solertem curam circumferentes, audiuimus quosdam vestrorum (quod
non optabamus) ita contra Dominum efferri, vt Ecclesias eius & diuersa pia loca de-
prædari non timeant, & res eis pertinentes distrahere non recusent. Quæ res valde
nos contristauit, & vltra quam dici possit . . . . . in * nostra mœstitiam genera- *f. animæ*
uit. Et ideo, filij charissimi, curæ nobis fuit, vt his vos nostri Pōtificatus hortaremur af-
fatibus, vt saluti vestræ prouidentes, solerter a tanta crudelitate cessetis: quinimmo
quæ violenter, aut quoquo modo sine lege tulistis, reddentes, tantum * corrigere cure- *f. scelus, vel sacrilegium*
E tis. Nam quamuis Domini sit terra & plenitudo eius, illæ tamen res, quæ a pijs Prin-
cipibus atque Fidelibus quibusque hominibus, sacratis locis collatæ sunt, specialiter
esse Domini sine cunctatione creduntur, dum diuinis cultibus dicatæ, ac Domino fa-
mulantium vsibus existere deputatæ cernuntur. Vnde in Dominum proculdubio com-
mittunt, & ipsi præiudicium inferre probantur, quicumque has vsurpare, & sibi
non legitime vindicare non metuunt. Nimirum qui cum a pijs quibusque locis res
auferunt, Domino militantium stipendia subtrahunt; & dum subsidium diuino cul-
tui iugiter famulantibus adimunt, laudes Dominicas quodammodo ab ipsis homi-
num faucibus abstrahunt.

Quamobrem vos rogamus, & obtestamur, vt ab ista tyrannide remoti, sua singulis
Domino sacratis locis sine dilatione reddatis: ita vt nihil ex his apud vos retineatis, ni-
si quæ forte propria voluntate rectorum quorumdam sacrorum locorum legaliter

Universidad de Deusto
Biblioteca

acquisistis, ita vt etiam illa sub omni integritate restituatis, quæ simplicitate vel desidia faciente rectorum venerabilium locorum de alijs, quæ sunt semper in vsu & iure perenni sacratis locis collata, vos constat ordine non bono tulisse, & hactenus contra Domini leges illa possidere probamini. Similiter autem & de his hortamur a vobis fieri, quæ Reges quomodocumque a sanctis locis aliquo tempore abstulerunt, & vobis in beneficium contulerunt, quod iustum non fuit, nec est; & quisquis hæc sibi vindicat, Dominum inde sine dubio habebit iudicem & vltorem. Quod si qualescumque rapaces & violenti nisi corrigant, si non humano nunc, certe quandoque diuino iudicio districtissime punientur: qua putatis pœna mulctandi sunt, qui contra Dominum ipsum magna mala perpetrare, manifestissime comprobantur? Denique non

* *f.* auferebant. . . . . huc ad moderni, non solum minime a pijs & Domino dicatis locis * . . . . . verum etiam ex suis proprijs innumera conferebant. adeo vt . . . . . sancta loca eo cum suis partibus cum Domini auxilio dedicatissimi, & eorum . . . . . ampliata, quos si in largitionibus imitari non vultis, saltem quæ Domini sunt . . . . . violenter auferre nolite. Si enim de palatio Regis aliquid . . . . . valet regaliter impunitus: quanto minus ab ædibus Domini, qui est Rex Regum & Dominus dominantium, ea quæ ipsius sunt violenter vsurpat, eius valet . . . . . non subsequente correctione iudicium, siue pœna poterit exilire . . . . . Itaque quoniam horrendum est incidere in manus Domini viuentis, admonemus vos & hortamur, & tamquam diuina præsentia protestamur, vt res Ecclesiarum, quas iniuste retinetis, eisdem sanctis locis sine percunctatione & mora reddatis. & deinceps nec eas, nec alias a pijs locis surripere præsumatis. Si quis autem vestrum nos audire contempserit, & quæ salubriter suadere vobis nitimur, obedienter perficere, ac sine dilationis studio minime obseruare curauerit: omnipotentis Dei & beatorum Apostolorum, præcipue Petri & Pauli auctoritate, quos in nobis contemnit, simul per eos & nostræ mediocritatis sententia venerandi corporis & pretiosi sanguinis Domini nostri IESV Christi communione penitus priuatus existat; si autem resipuerit, & his, quæ per huius epistolæ textum dicimus obedire studuerit, & communionem Christi mysteriorum, & benedictionis gratiam, & salutem consequatur æternam. Iubeo vos in Christo bene valere. Data mense Decembrio Indictione XV.

Ad postremum autem quæ reperta sunt inter Nicolai epistolas a Nicolao Fabro Parisijs missas vetera monumenta de facta electione Redonensis Episcopi, & decreto eius tunc confecto, & alijs ad eam spectantibus, quamuis corrupta nonnihil & corrosa inuenta sint, hic nihilominus (vt se habent) describenda putauimus, quo modus in electione seruatus hoc tempore, innotescat. sunt huiusmodi.

Litteræ quas ab ordinatoribus . . . . .] quibus ista sunt postea præmissa.

Anno Incarnationis IESV Christi Domini nostri DCCCLXVI. Indictione decimaquarta, anno potentissimi Regis Caroli XXVII. iij. kalend. Octobris in parochia Turonensi ordinauimus, & ad pontificalem sedem Redonensis Ecclesiæ consecrauimus Electrannium, electione atque decreto Cleri & plebis eiusdem Ecclesiæ.

Nos in Dei nomine Antistites Herardus Turonicæ Metropolis, Actardus Nannetensis, atque Rotbertus Cenomanensis, cum consensu & litteris ceterorum diœcesanorum habito, apicibus præmoniti iam dicti glorioſi Regis Karoli, huiusmodi statuto & paternæ commonitionis decreto, ipsi viro allato vt canonicis sanctionibus quantum diuina suffragauerit pietas libenter obtemperet, & ab illicitis ordinationibus vt pestem Simoniacæ hæresis deuitet, abstineat; Concilia quoque sacris præfixa Canonibus certis sibi designata temporibus celebrare procuret, atque matri suæ trum regulas, nihil nisi quæ ad propriam pertinent Ecclesiam, extra eius consensum pertentet. Hæc ergo aliaq. ad institutionem & informationem fidelis viri fratris & filij nostri Electrannij die præfixo, verbo pariter & stylo promulgantes, pontificali hunc infula adornantes, sacraq. benedictione more sanctissimæ Ecclesiæ dictantes, & baculo decorantes, sanctissimæ Redonensi Ecclesiæ pontificali eum ordine præfecimus, & paterne cathedrali solio sublimantes, confratrem, consacerdo-

A cerdotem & conparticipem in regimine & gubernaculo Ecclesiæ sanctissimæ nobis ex integro in Dei nomine effecimus. manuum quoque * adnotationibus confirmamus. * *f.* admotionibus

DECRETVM CLERI ET PLEBIS. Vniuersalis Ecclesiæ sacrosanctis Patribus, præcipueq. illius diœcesis præsulibus Ecclesia illa, vnanimitas scilicet totius Cleri & plebis submissæ deuotionis obsequium in Domino.

Ad aures vestræ beatitudinis peruenisse iam nouimus excessum primi patris & pa- DECRETVM ELECTIONIS.
storis nostri . . . . & qualiter Ecclesia sibi credita præstantissimo pastore sic viduata plurimis terrarum finibus manifestum esse comperimus. Et ideo lacrymabiliter preces vnanimis supplicationis vestræ paternitati mittimus, vt nobis in substituendo pastore morem Patrũ & pastorum beatorum Pontificum imitantes, paternum nobis ferre au-
B xilium . . . . . humiliter poscentibus . . . . . tum moribus & scien . . . . . auctoratum comperimus illum glorioſis . . . . . decubante eiusq. seruitus immorantem nobis expetiuimus . . . . . postulauimus habendum, & per Domini misericordiam quæsiuimus . . . . . Et quum diuina miserante clementia in eiusdem postulationis deuo . . . . . beneuolum atque concordem prænominatum nostræ humanitati effecit Regem, iuxta hoc quod Scriptura testatur, dicendo,[a] Cor Regis in *a Prou.21.*
manu Domini est, quocumque voluerit verter illud, totius Ecclesiæ Cleri scilicet, plebisq. in eiusdem præclarissimi viri electione . . . . . est deuotio vnus idemq. assensus, in nullo dissimilis acclamatio, sed sicut nobis vnus est Dominus, vna Fides, vnũq. Baptisma; ita & nobis omnibus in supradicti electione, pontificalisq. ordinis consecratione atque substitutione, vnum est per omnia velle, & nullum extraneum appete-
C re: quin totius Ecclesiæ voce præsenti decreto concorditer & consonanter Ecclesia * mando virum memoratum, non simplici sed multiplici sermone cordis & corporis deuotione nobis pastorem eligere, eumq. idoneum, quantum nostræ fragilitati nosse conceditur, tanto pontificio esse; sicut voce fatemur, ita omnium nostrorum subscriptionibus deuotissime roboramus, & communi annotationis decreto Domini misericordia præduce diuturnitate temporum nobis pastorem habendum eligimus & optamus: more quoque canonico sub Gestorum serie confirmamus. *

Exemplar quod de parochia ad parochiam conuenit transmitti.

Specialis gratiæ . . . . . redimito consacerdoti egregio illius nomine solo non merito Episcopus illius perennem in Domino felicitatem.

D Magistra omnium charitas ita in omnibus omnia possidet, vt & in singulis singula, & in omnibus contineat vniuersa, Apostolo ita dicente: [b] Omnibus omnia factus sum, *b 1.Cor.9.*
vt omnes lucrifaciam. itemque: [c] Non quæro quod mihi vtile est, sed quod multis vt *c 1.Cor.10.*
salui fiant. Propter inuiolabilem igitur compagem eiusdem certum est regulis sanctissimorum Patrum esse statutum, ne quis de ciuitate ad ciuitatem, aut parochia ad parochiam transeat: & propter vnitatem eiusdem sanctissimæ charitatis, quæ non in . . . . . diffunditur, nec quærit quæ sua sunt, sed quæ multorum . . . . . eiusdem sacris statuitur regulis, vt serie litterarum commendemur, quicumque necessitate aut vtilitate huiusmodi inconsitum decurrere . . . . . dilectionis tenore seruato mittimus beatitudinis nostræ pariter fratre nostro . . . . . præsentem fratrem illum dictum in gremio nobis Ecclesiæ diuinitus traditæ
E . . . . . : . . poris aliquotiens in monitum. quin etiam ad . . . . . officio sublimatum; quem quia sanctissimæ Ecclesiæ vtilem filium atque perspicuum . . . . . egregie quoque perspeximus fructuosum sanctitatis nostræ, ceterorumq. fratrum . . . . . aspicimus, benigne poscimus suscipiendum tractandum in omnibus atque fauendum . . . . . clementia ad superioris ordinis vocare delegerit officia. Vbicumque eum Cleri aut plebis consensus, canonico comitante decreto, vocauerit, coadunato nostræ humilitatis . . . . . ipsum libere in eo & de eo quæcumque iure canonico exequenda sunt, agere procuretis, & efficaciter nostris postulatis annuentibus, petitionibusq. suffragantibus, efficere decertetis. Vt autem gesta sanctissimæ paternitatis vestræ erga eumdem fratrem immota esse valeant per succedentia tempora, manu pontificij nostri eisdem apicibus annotanda subiungimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

A

PROFESSIO FIDEI ORDINANDI.

Interea Fidei professio nulla certior, rectiorq. potest proferri quam Nicænæ Synodi competens & consonans, & in nullo a veritate excedens; quæ hic sub breuitate perstringitur.

Credo in * Dominum Patrem omnipotentem, omnium visibilium & inuisibilium factorem, & in vnum IESVM Christum Dominum & Deum nostrum, natum ex Patre, * Dominum ex Domino, lumen de lumine, omnipotentē de omnipotente, immensum de immenso, inuisibilem de inuisibili, eiusdemq. vnigenitum, ex substantia Dei Patris homousion, id est eiusdem cum Patre substantiæ, per quem omnia facta sunt quæ in cælo & in terra subsistunt . . . . . plenitudine temporum humanos misericors errores, pariterq. propitiatus saluti, descēdit de sinu Patris, incarnatus, homo factus est, passus & sepultus est, ac die tertia resurrexit, quadragesimo die ad cælos ascendit: Inde venturus est iudicare viuos & mortuos, vt reddat vnicuique secundum opus eius. Credo & in Spiritum sanctum illuminatorem & viuificatorem omnium, ex Deo Patre & Filio æqualiter procedentem; per cuius gratiæ donum in Ecclesiæ sanctæ Catholicæ & Apostolicæ baptismate tribuitur remissio peccatorum: Credo Sanctorum communionem, & vere carnis resurrectionem, vitam quoque cum Angelicis spiritibus & Sanctis omnibus æternam confiteor. Amen.] hactenus ibi. Iamq. ad annum sequentem transeamus.

* Dcum

* Deū de Deo

B

IESV CHRISTI ANNVS 867. NICOLAI PAP. ANNVS 10. LVDOVICI II. IMP.12. MICHAEL. III. IMP.26.

C

ANNVS Redemptoris sequitur octingentesimus sexagesimusseptimus, Indictione decimaquinta, quo Legati duplicis legationis in Orientem decreti in fine anni superioris a Nicolao Pontifice in Romano Cōcilio, peruenerunt in Bulgariam. Quā autem benigne, quamq. grato animo, ea quæ ad Bulgaros missa est legatio, susceptafuerit, primum omnium ex Anastasio videamus, qui ait: Porro a prænominato Rege Bulgarorum Apostolici Missi pia mente, carissimaq. deuotione susceptī, cœpere salutaribus edocere populum monitis, & a minimo vsque ad maximum sacro fonte, Dei gratia, abluere, omnemq. ritum Christianæ Fidei (sicut a sanctissimo Papa instructi fuerant) & consuetudinem Bulgaris tradiderunt.

LEGATIO AD BVLGAROS DIGNE EXCEPTA.

Gloriosus autem Rex Fidei tanta cœpit flagrare monitis huius pij Patris constantia, vt omnes a suo Regno pellens alienigenas, præfatorum Apostolicorum solummodo prædicatione vsus Missorū, pascuis vitæ æternæ iugiter refici, pia mente decreuerit: vnūq. ex eis Formosum vita & moribus Episcopū, sibi dari Archiepiscopū expetierit.]

D

Vides Lector, quod & memoria retine, qualis, quantusve fuerit Formosus iste, quem postea (vt auditurus eris) viuentem & mortuum vis tyrannica exagitauit. pergit Anastasius: Tunc iterum idem Rex Legatos suos Romam direxit, & inter alia, beatissimo Papæ idipsum suggerens, ab eius sanctitate pro institutione gentis illius presbyteros postulauit. Ipse vero talibus Papa compertis, valde gauisus est, & infinitas Deo laudes rependens, non paucos numero coram se probauit presbyteros, & quos dignos reperit, prædicationis gratia in Bulgariam direxit, cum quibus Dominicum Triuensem, & Grimoaldum Polymartiensem Episcopos destinauit. Vt quia Formosum ipsum plebem dimittere sibi creditam non oportebat Episcopum: ex his presbyteris ad Archiepiscopatus dignitatem, qui dignus inueniretur, in nomine Domini tandem eligeretur, & Sedi consecrandus Apostolicæ mitteretur.

E

Inter hæc idem statuit beatissimus Papa, solertissimusq. vitiorum corrector & Dei cultor, vt penetrantibus ipsam Bulgariam Episcopis, Paulus, cuius superius mentionē fecimus, Populoniensis, ipseq. Grimoaldus Episcopi in Bulgaria quidquid ad diuinum ministeriū pro institutione gentis illius pertineret, efficerent. Et sæpius dictus Formosus & Dominicus venerabiles Episcopi iterum Constantinopolim pro schismate ibi exorto proficiscerentur.] sed ista postea, licet effectum non sint consecuta. hæc de his quæ spectant ad legationem ad Bulgaros missam.

At quid contigerit alijs Legatis Apostolicæ Sedis cū his simul missis Cōstantinopolim

A lim per Bulgariam, idem Anastasius ita narrat: Sed præfatis Paulo & Formoso Episcopis in Bulgaria morantibus, Donatus reuerendus Episcopus, Leoq. presbyter, & Marinus Apostolicæ Sedis diaconus, dum Constantinopolim ire vellent: ecce inter fines Bulgariæ Constantinopolitanorumque, quemdam Theodorum Marcam illam custodientem inuenere, qui eos vltra non dimisit abire. Quin potius innumeris eos denotans iniurijs, adeo tantæ Sedis Legatis abusus est, vt etiam equorum in quibus sedebant, capita percuteret, diceretque: Imperator noster vos necessarios sane nō habet. Sed idem Imperator Legatis Regis Bulgariæ ita fertur dixisse: Nisi per Bulgariam Missi Sedis Apostolicæ venissent: nec faciem meam, nec Romam diebus vitæ suæ viderent. Illi vero per quadraginta dies illic residentes, vt cognouere, quia hoc Imperator Græcorum fieri iusserat, terga vertere, & Romam hæc eadem nuntiantes, coacti

LEGATI AP.S. RETENTI IVSSV MICHAEL. IMP.

B reuersi sunt.] hæc Anastasius.

Porro de non admissis Apostolicæ Sedis Legatis & male habitis, prolixior est narratio ipsius Nicolai Papæ in epistola ad Hincmarum scripta & alios Episcopos in Regno Caroli constitutos, data hoc anno ab eodem, cum occasione Trecensis Synodi, ab ea & ab Hincmaro missæ sunt synodales epistolæ ad eumdem Pontificem Nicolaum. de quibus dicturi, primum de ipsa Trecensi Synodo hoc anno iussu eiusdem Nicolai conuocata dicendum.

Celebrata est, inquā, præsens Synodus auctoritate Nicolai Papæ, occasione Suessionensis Concilij anno superiori, eiusdem Pontificis iussu, vt vidimus, habiti: adeo, vt hæc ipsa Synodus quodāmodo haberi possit tamquam appendix ad illam, cum in eadem

TRECENSIS SYNODVS HABETVR.

C causa versati sint Patres, de ordinatione clericorum Rhemensium facta ab Ebbone, cū est in eam Ecclesiam restitutus, cuius occasione iussum est ab origine Ebbonis ipsius causam repetere: quod & congregati Trecis Episcopi egregie præstitere. Extant primū litteræ Episcoporum in Regno Caroli & Lotharij constitutorum ad Episcopos in Ludouici Regno manentes, quibus eos ad hāc inuitant Synodum, quas egregias quidem nondum editas, ex codice Treuirensi acceptas, quibus infelix præsentis temporis status aperitur, hic describemus. sic enim se habent.

Reuerentissimis atque sanctissimis fratribus omnibus Archiepiscopis & Coepiscopis in Regno domini & glorioſi Regis Hludouici consistentibus, deuotissimi fratres omnes Archiepiscopi, & Coepiscopi ex Regnis dominorum & gloriosissimorum Regum Karoli, atque Hlotharij summæ felicitatis gaudium, pacem, & sempiternam in Deo vero beatitudinem.

D Claret vestræ prudentiæ, quod periculosorum temporum series iam iamq. illo tendere cernitur, vt sancta Mater Ecclesia in suis rebus, & ordinibus non modica patiatur discrimina. quam acerba vero scandala, & quam detestabilia schismata in his Regnis, & sanctis Dei Ecclesijs magis magisq. crebrescant (quod lugubre dicendum est) cuncti pene sanctæ Matris Ecclesiæ filij acriter sentiunt. Hinc fieri videmus Ecclesiarum de-

QVALIS EARVM STATVS.

prædationes, suarumq. rerum rapacissimas mutilationes, pontificū quoque dehonorationes, optimorum conculcationem, subiectorumq. importabiles oppressiones, spoliationes, orbationes, captiuitates, & ceteras intolerabiles ærumnas: * potest omnia mala, quæ nobis pro nostris peccatis ab impijs inferuntur paganis. Vnde nos, desideratissimi fratres, grauiter condolentes, hos lacrymabiles vestræ sanctitati direximus apices, humiliter petendo, vt nobis in tantis miseriarum gurgitibus constitutis, veræ charitatis, piæq. compassionis auxilium ferre nō dedigneminī, implentes illud Apostoli dictum: * Si patitur vnum membrum, compatiantur necesse est omnia membra.

* præter. vel post &

E

a 1. Cor. 12.

Et quia vnum corpus sanctæ Ecclesiæ per orbem diffusæ ab vno pastorū principe regitur, omniū quoque membrorum debet communi ac salubri prouisione tueri. Quippe sancta & inuiolabilis Apostolicæ dignitatis antiquitas a Christo Domino nostro in Fide fundata totā Ecclesiæ successionē salubribus & felicibus instituit documentis; inter quæ decenter inseruit, bis in anno Cōcilia celebrari, vt sacræ religionis & canonicæ auctoritatis norma, sanctissimorum præsulum Concilijs, & Christianissimorum Principū sanctionibus roborata, in nullo a suæ rectitudinis statu interpolata varietate rerū exorbitaret. Et quia hoc idem rarius celebratur, non modice persentit Ecclesia. Reuera malignorum persecutio admodum sæuiens Ecclesiastica negotia perturbare non cessat. Et ne ad suæ rectitudinis tramitē vllo pacto redire queat, ipsos quoque ministros Chri-

SYNODORVM NECESSITAS ET VTILITAS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti ab inuicem dirimere satagit. Quid itaque inter hæc agẽdum est, dilectissimi fratres? A
aut quo nos vertere oportet? quemq. inuocabimus nisi cælorum Principem? quoniã
a Psal. 144. ipse[a] prope est omnibus inuocantibus se in veritate. Ipsum suppliciter obsecramus, vt
corda quorumlibet schismaticorũ ad meliora conuertat, & suas iustitias in eis ostendat, ne nauis Ecclesiæ procellosis turbinibus fiat submersa: populusq. Christianus, immo Ecclesiasticus ordo fiat confusus. Ob quam rem multũ, desiderantissimi fratres, ob illius amorem, cuius spiritu totum corpus Ecclesiæ sanctificatur & regitur, vestræ sanctitatis solertiam ad generalem Synodum inuitamus; de generali sanctæ Ecclesiæ vtilitate, officio, & feruido studio tractaturi. Quod quidem non temere ac præsumptuose expetimus, sed potius cum consultu & consensu nostrorum glorioſissimorum Principum Karoli & Hlotharij. Vnde illi feruentissimo zelo pietatis accensi, petitionibus
* Mediomatricorum ADVENTIVS LEGATVS. Episcoporum, iuxta canonicam institutionem salubriter acquieuerunt; immo dilectũ B
fratrem nostrum Aduentium sanctæ * mediæ matri . . . . Ecclesiæ Episcopum Hludouicũ Regem, inter cetera legationis verba interpellare sanxerunt, vt & suæ maiestatis consensus vestram sanctitatem ad iam dictum Concilium venire permittat. Credimus enim, quod Christus Deus noster, in cuius manu corda sunt Regum, eiusdẽ Principis cor ad suam & nostram, omniumq. Fidelium communem, saluberrimamq. vtilitatem vertere debeat, suæq. serenitatis consensus, vestram sanctitatem ad statuenda & releuanda Ecclesiastica negotia, in eadem Synodo dirigere non abnuet.

Porro circa diem ix. kalend. Maiarum eamdem Synodum, in loco qui vocatur, Trecas, celebrare disponit nostra in cõmune omnis Ecclesia. Ergo agat vestra sancta vnanimitas, & ad Concilium diuina, vt credimus, dispositione coadunandũ, citissime confluat, concurrentibus etiam nobis: & instanter, ac perseueranter de credita nobis pasto- C
rali cura, auxiliante pastorum principe, decertemus, & si necesse fuerit vsque ad mortem agonizemus. Multum equidem prævalebit sancta & concors Episcoporũ coadunatio, quæ cælos diuidit, & aperit, animas ligat, & soluit; quod & præteritis temporibus, multis claruit vicibus. Etenim synodalibus conuentibus, atque decretis totus orbis perfidia, paganorum quoque infestatione factus est immunis & pacatissimus. Multi quippe Reges & Principes synodalibus decretis colla subdiderunt. Igitur per illustriũ Pontificum instituta multi infideles ab erroribus sunt erepti, & ad viam veritatis atque canonicæ disciplinæ dignoscentiam trãsducti, & ad æternæ pacis gaudia sunt sublimati. Cur ergo nos charissimi & Christo deuoti milites, in nostro agone torpescimus? quare non æmulatores legis, præcedentiumq. Patrum, vt illorum comparticipes gloriæ ef- D
b Ier. 48. ficiamur? Si enim prophetica tuba terribiliter clamat: [b] Maledictus vir, qui prohibuerit gladium suum a sanguine: vt quid nostra vox & auctoritas, immo pia vnanimitas, ac zeli ardor tepescit, quorum numerositas salus erit Ecclesiæ?

Confidimus enim in Domino, quia si in vnũ conglobata fuerit nostra sincera fraternitas, multiplex Ecclesiæ Dei propagabitur vtilitas: adiuuante Domino nostro IESV
c Matt. 28. Christo, qui suis Fidelibus promisit, dicens: [c] Ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vs-
d Ioan. 16. que ad cõsummationem sæculi. Quos etiã inter pressuras constitutos spiritali armauit antidoto dicens: [d] Confidite, quia ego vici mundum. Verum humiliter contestamur vestram sanctitatem, per Viuentem in sæcula sæculorũ, vt huius epistolæ verba ex affectu veræ charitatis procedentia benigne a vestra sanctitate suscipiantur, & per Legatos ve- E
stros in manibus omnium Archiepiscoporum & Coepiscoporũ fideliter imponantur. Omnipotens Deus desiderabilem sanctitatem vestram virtutum floribus multipliciter insignitã, ad exaltationem sanctæ Dei Ecclesiæ consolari, semperq. exaltare dignetur. Amen.] hactenus de indictione Trecensis Synodi litteræ, in quibus miserandum statũ Ecclesiæ Gallicanæ suis coloribus tãquam in tabula expressam imaginem es intuitus.

Celebrata est quidẽ illa ix. kal. Nouemb. vt apparet ex synodalibus litteris, quæ scriptæ sunt ad Nicolaum Romanum Pontificem, quæ defuncto illo, redditæ sunt eius successori Hadriano, vt ex eius litteris ad ipsum rescriptis cõstat: eas autem a nostro Fabro acceptas totas historicas hic tibi reddimus, hactenus numquã cusas. sic enim se habent.

SYNODALIS EPIST. CONC. TRECENSIS. Reuerẽtissimo & sanctissimo domino patri ac vniuersali Papæ Nicolao, Episcopi qui præterito anno per gratiam Dei, & decretũ vestrũ, apud Suessonicam vrbem cum aliis qui tunc nequiuerunt adesse, ix. kal. Nou. prima Indictione apud Trecas conuenimus.

Seriem

A Seriem rerum gestarum de Ebbonis quondam Rhemorum Archiepiscopi deiectione, sed & de ipsius restitutione; necnon & de fratris Vulfadi ac collegarum eius promotione, etiam dicti Ebbonis quondam iterata repulsione, ad aliamq. Ecclesiam migratione, vnde a nobis inuestigari, & vobis remandari iussistis; quia his nemo nostrum in ordine Episcopali interfuit, nisi frater Rothadus; sicut ex Regum & Episcoporum monumentis, atque relationibus eorum, qui interfuerunt, & scriptis suis posteris reliquerunt, breuiter collegimus; vestræ sanctissimæ paternitati & præcellentissimæ auctoritati transmittimus, quæ antea colligere, & auctoritati vestræ dirigere necessariũ non putauimus. atque ideo ampliora scribere sagacitati vestræ supersedimus.

Nobis tamen in deiectorum fratrum, de quibus scripsistis, restitutione, non quidem disceptantibus, nec alia atque alia decernentibus, sed vnum idemq. secundum
B traditionem maiorum, quam discretioni vestræ intimare curauimus, sentientibus, quos non procacia obnoxios fecit, sed obedientia inculpabiles in adeptionem sacrorum graduum, iuxta sinceriſſimum sapientiæ vestræ intellectum induxit, sine contradictione in suis ordinibus restituere maturaremus, nisi priuilegijs sanctæ Romanæ Sedis per reuerendum confratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum nostræ vnanimitati prolatis, quæ de ipsis viris quædam statuerunt, debita reuerentia exhiberetur. Quorum summa, perfecta & integra firmitas, vt claruit, & iustum est, in Apostolicæ Sedis reseruata erat arbitrio potestatis. Quorumq. priuilegiorum authenticas chartas, cum saluis sigillis & incorruptis scripturis, idem confrater & consacerdos noster non ad vllam controuersiam, sed ad debitam reuerentiam Sedi Apostolicæ, vt dignum est, exhibendam ostendit, cum gestis Episcoporum, quorum vos Acta releC gisse, & qualiter præsignati clerici degradati fuerint, reperisse, nobis aperire dignati estis. Nobis quoque in eiusdem rei negotio decertantibus & quædam deflorantibus, non tamen terminantibus, eo vsque causam perduximus, vt solummodo magisterialiter vestro culmini eorum assignaretur restitutio, attribueretur reformatio, adscriberetur redintegratio. Vnde postea vnanimitas nostra in quamcumque partem proterue non declinauit, etsi quidam ineuitabili necessitate in aliquo eorum secus quam scripsimus peragere maturarent. Vrgente quoque deuotissimi filij vestri domini nostri pro Regni totius dissidio regali iussione, egimus siquidem, prout potuimus, in succincta collectione de gestis rerum & Episcoporum, ex causa Ebbonis, & vt præcepistis, & vt præsignauimus, vestræ auctoritati transmittimus.

EBBONIS CAVSA REPETITA. Iusto Deo iudice permittente, & inuidia diaboli operante, olim recolendæ memo-
D riæ Ludouici Pij Augusti filij, factione maleuolorum hominum, sine consilio atque consensu Papæ Gregorij, quem Hlotharius, sub obtentu pacificandi eos cum patre, Roma promouerat, & secum vsque *Melisatium pagum perduxit, patrem Imperio pepulerunt, & sub custodia vsque ad Suessionis vrbẽ perduci fecerunt; & vt populo credibile posset fieri, quod merito fuerat a Regno expulsus, in eum quædam crimina conficta fuerunt, pro quibus prætextu publicæ pœnitentiæ ab Ecclesiæ liminibus eum excludi, quorumdam Episcoporum iudicio, Ebbone, vt dicebatur, in hoc præcipue satagente, obtinuerunt; vsque dum Hlotharius territus conuentu plurimorum fidelium eiusdem Imperatoris, fuga lapsus patrem suum adhuc ab ingressu Ecclesiæ sequestratum dimisit, & abscedente illo, qui affuerunt Episcopi, Imperatorem in Ecclesia sancti Dionysij reconciliauerunt, & Ecclesiasticæ communioni restituerunt.

* in Elisatium

E Quod Ebbo audiens, pondere perpetratæ in Imperatorem actionis, quæ illi maxime reputabatur, exterritus, relicta sua prouincia in alteram prouinciam fugam arripuit: vbi aliquamdiu delitescendo se occulere posse putauit, vsquequo euentu videret, quid sibi salubrius agere posset: quod Imperatorem latere non potuit; & fama vulgante, quod contrarias Imperatori partes sequi disponeret; per Rothadum Coepiscopum suum, & per Ercanradum, in cuius Ecclesia latitabat, sed & per alios suos fideles eum ad se Imperator sub custodia deduci præcepit: quem in monasterio sancti Bonifacij vsque ad tempus Synodi seruari præcepit: ad quem anno Incarnationis Domini DCCCXXXV. omnes, qui conuenerant, Episcopi sigillatim libellos de restitutione Imperatoris communi consilio atque consensu ediderunt, quos in corpus vnius voluminis nobis ostensi congestos proprijs manibus subscripserunt, cum quibus & Ebbo libellum manu sua Archiepiscopali auctoritate subscriptum edidit, in quo pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fessus fuit, quidquid in ipsius Imperatoris dehonoratione atque Regni priuatione A contumelioſe gestum fuerat, nec canonice, nec iuste factum fuisse. Ceterorum etiam Episcoporum, qui ad eumdem conuentum confluxerant, libelli, de obiectis criminibus in Imperatorem, compilati non tacent.

Et post datos libellos venientes Episcopi cum Imperatore & quamplurimis eius proceribus atque fidelibus in vrbem Metensium, in basilica sancti Stephani, inter alia quæ tunc ibi fuere acta, Ebbo publice tam pro Imperatoris placanda offensa, quam pro gratia eius recuperanda, & sua iniuria remouenda, quædam minus caute, pro sui tamen ereptione in Imperatoris iustificatione, & in sua denotatione pronuntiauit, Indeq. ad Theodonis palatium cum quibus perrexerat, Imperatore regresso, in Episcoporum Synodo Ebbo præsens ab Imperatore præsente est accusatus, quod eum falso fuerat criminatus, & eisdem falsis criminibus impetitum a Regno deiecerat, ar- B misq. ab eo ablatis, nec confessum, nec conuictum, contra regulas Ecclesiasticas ab Ecclesiæ aditu ac Christianorum societate eliminauerat. In quo molestissimum in se sentiens dominum Imperatorem, petijt Ebbo secessum, quatenus sine præsentia Imperatoris liceret ei in Synodo Episcoporum suam agere causam. Quod obtinens, conuocauit ad se quosdam Episcopos, & eorum vsus consilio, vt & ipse opprobrium vel periculum imminens de impetitis, vel de impetendis declinaret, & sacerdotalis dignitas insultationem sæcularium deuitaret; libellum temperantiæ, iuxta decreta Leonis Papæ, sicut tunc cautius inuenire potuerunt, dictauit, & scribi coram se fecit, ac propria manu subscripsit, eumdemq. propria ac iudicum suorum vocibus professione attestatum, Synodo in abdicationem sui sponte porrexit. Post cuius libelli recitationem & Episcoporum, quibus secretius confessus fuerat, responsionem, omnium C denuntiatione actum est, vt a pontificali cessaret ministerio. Cuius libelli exemplar Papæ Leoni missum, auditu didicimus.

Sed & vestræ auctoritati in altera schedula, cum his quæ eidem libello superaddiderunt Episcopi, dirigimus; quæ qualiter regulis sacris conueniant, vestra trutinabit clarissima sapientia. Sicq. sine reclamatione manifesta, in Cisalpinis regionibus idem Ebbo per diuersa monasteria commendatione Imperatoris degit vsque ad annum Incarnationis Dominicæ DCCCXL. & vsque ad obitum ipsius Imperatoris, qui eo-

EBBONIS RESTITVTIO.

dem anno xij. kalend. Iul. contigit. Defuncto autem eodem Imperatore, Hlotharius ab Italia in Franciam venit, cui ad Vormaciã ciuitatem Ebbo, deducente Bosone Abbate, cui commendatus ad custodiendum fuerat, occurrit; eiq. Hlotharius post aliquot dies per edictum Imperiale, quod in altera schedula vobis mittimus, sedem & D diœcesim, consentientibus & cooperantibus non paucis Episcopis, sicut ibidem est scriptum, restituit. Karolo denique a Hlothario Sequanam transmisso, Ebbo Rhemorum Ecclesiam recepit & tenuit; atque Episcopale ministerium, suffraganeis Ecclesiæ Rhemorum Episcopis præsentibus ac conniuentibus agere cœpit.

Et hos fratres de quibus agitur, Vulfadum videlicet & collegas tempore canonico ordinauit; qui, sicut profitentur, de excommunicatione & restitutione illius tunc aliud nescierunt, nisi quoniam in Ecclesia Rhemensi eum ab Episcopis, sicut ipse dicebat, regulariter restitutũ, nullo contradicente solemniter sacrum officium & pacifice per annum circiter celebrare viderent. Et non se ad sacros ordines prouehendos importune ingesserunt, sed acclamatione & attestatione ipsius Ecclesiæ, vt ordinarentur obedierunt; & hoc modo, vt diximus, per illud temporis spacium, Ebbo Rhemensem E Ecclesiam tenuit, donec Karolus resumptis viribus & copijs Sequanam transmeauit, & in Belgicam regionem iterum reuersus fuit. quod audiens Ebbo, relicta Rhemensi Ecclesia, ad Hlotharium secessit, & in eius familiaribus obsequijs, vario euentu accedente inter illum & fratres eius, mansit: & in Cisalpinis regionibus Abbatiam sancti Reclami, sed & Abbatiam sancti Columbani in Italia apud eum obtinuit: vbi rerum proprietatem pretio comparauit; & per idẽ tempus ipsius Imperatoris diuersas legationes in diuersas partes peregit, vsque dum anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo quadragesimoquarto vna cum Drogone Metensium Episcopo sub Sergio Papa Romam adijt. Quorum siquidem aduentum molestè Sergius Papa accipiens, quid in eum intulerit, sufficienter epistola sancti Apostolatus vestri nobis missa docuit.

Demum Roma reuersus quodam processu temporum legationem in Græciam a Hlotha-

A Hlothario sibi iuunctam susceptt, quam exequi detrectauit. Idcirco idem, ab eodem Imperatore Abbatijs ablatis, & a se data suprascripta proprietate Hirmingardi Imperatrici, Hludouici largitione Regis Germaniæ, in prouincia Moguntina & regione Saxoniæ, non longe a vicinitate finium Northmannorum, quibus a Paschali Papa prædicator fuerat destinatus, Episcopium Hildesheim vacans obtinuit. Vbi etiam auctoritate cuiusdam priuilegij nobis ostensi a beato Gregorio Papa sibi collati, conniuente supra memorata sua restitutione, ministerium pontificale finetenus exercuit. Huius quippe exemplar vobis in alia schedula mittimus, quo continetur, in transmigratione alterius parochiæ vt Episcopali & prædicationis licenter fungeretur officio.

Anno autem Incarnationis Dominicæ DCCCXLV. Karolus Synodum Episcoporum Regni sui apud * Beluuagum ciuitatem prouinciæ Rhemensis conuocauit: * Bellouacum
B vbi inter cetera Ecclesiæ ac Regni negotia necessaria de Rhemensi Ecclesia, quæ Folcone Abbate, siue presbytero illam diu tenente, & Notbone eidem in eadem succedente, sicut Hlotharius Imperator in epistola Leoni Papæ, postquam cum fratre suo redijt in concordiam, directa demonstrat: & Ebbone, vt præmisimus, ad aliam Ecclesiam transmigrato, tanto tempore pastore vacabat, cum eis tractare cœpit paterna auctoritate Damasi Papæ de Episcopis in statu suo manentibus, & contra regulas transmigrantibus, sed & [a] Africani Concilij, quod missis Episcopis quibusdam [*] resultantibus, Ecclesiæ diutino tempore pro fuga Equitij destitutæ iussit ordinari Episcopum, vnanimi consensu, necessitate cogente, & ratione atque auctoritate suadente, decreuerunt; vt iam post decennium, quam idem Ebbo amotus fuerat, in Rhemensi Ecclesia ordinaretur Episcopus. Vnde a Clero & plebe ipsius Metropolis, sed
C & ab Episcopis eiusdem prouinciæ petitus, sicut petitio eorumdem manibus subscripta declarat, & ab Archiepiscopo tunc suo Senonensi & proprio Episcopo Parisiorũ; necnon etiam Episcopis Senonensis prouinciæ, cum consensu Abbatis sui & fratrum monasterij, in quo degebat, fauente etiam domino Karolo Rege glorioso Episcopis Rhemensis prouinciæ, & Clero ac plebi ipsius Metropolis, per canonicas litteras ipsorum subscriptas manibus, quas patenter nobis ostendit, frater Hincmarus est traditus. Sicq. de proprio ipsius Ecclesiæ Clero effectus, cum decreto canonico eligentium manibus roborato iudicio Metropolitanorum, & eorum qui circum circa fuerunt, secundum Laodicense Concilium, præsentia & vnanimi consensu omnium suffraganeorum ipsius Metropolis: astante quoque Metropolitano suo, qui eum consensu Coepiscoporum suorum illis tradiderat, omnibus acclamantibus, nullo resul-
D tante, aut obdicente, canonice & iuxta decreta Sedis Romanæ Pontificum, veluti litteræ nobis ostensæ, quas Africanum Concilium ordinatum ab ordinatoribus suis iubet accipere, monstrant; in ea est ordinatus. Qui iuxta sanctionem Carthaginensis Concilij, quam & auctoritas vestra Apostolicis litteris suis inseruit, quamq. sanctus Gregorius in epistola ad Galliarum Episcopos approbauit, mentis & corporis ad obediendum Episcopis & ordinatoribus suis colla suppossuit.

Emenso autem anno post ordinationem eius, Hlotharius Imperator pro contentione Regni, quam erga fratrem suum dominum Karolum habebat, cuius obsequijs præfatus Hincmarus fideliter adhærebat, erga eum commotus; epistolas a Sergio Papa exegit, pro refricando iudicio de Ebbonis abiectione, quasi discordia esset in Rhemensi Ecclesia pro eius ordinatione. vnde idem Papa domino Karolo, sed & Guntboldo
E Archiepiscopo, & eidem Hincmaro litteras misit, vt cum post diem sanctæ Resurrectionis Missos suos in seruitium Imperatoris mitteret, Treuirim cum Episcopis ad hanc discordiam sopiendam conuenire studerent. Qui expectati eiusdem Missi vsque ad condictum terminum (vt ab Episcopis illius temporis comperimus) minime venerunt, sicut in litteris continetur Hlotharij Imperatoris & Karoli Regis, & Episcoporum Cisalpinarum regionum, quas sanctæ memoriæ prædecessori vestro Leoni directas didicimus, & in Scrinio sanctæ Romanæ Ecclesiæ reseruari credimus.

Hæc sicut vestra iussit auctoritas, quæ de Ebbonis quondam Archiepiscopi, quæ ante triginta & tres circiter annos extitit, abiectione, & post de ipsius restitutione, nec non & de fratris Vulfadi ac collegarum eius promotione, etiam dicti Ebbonis iterata repulsione, ad aliamq. Ecclesiam migratione, in eorum qui iam nos ad Dominum præcessere scriptis; verum & illorum qui interfuerunt veridicis, vt putamus, relationibus

[a] Conc. Afric. can. 45.
[*] Hipponensium Diarrhetorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

nibus comperimus: subiungentes quædam de electione & ordinatione reuerendi fratris & Coepiscopi nostri Hincmari vestræ auctoritati destinauimus. Scripta quoque, quæ huc a vestra auctoritate directa, & vestræ sanctitati remissa relegimus, ordine quo missa, vel remissa fuerunt, secundum vestram iussionem in volumine isto congessimus: Et si forte alia ex hoc negotio aut a vobis, aut ad vos missa fuerunt, nos tamen non legimus. quæ etiam frater & consacerdos noster Hincmarus nobis vestræ auctoritati mittenda porrexit, secundum quod præcepistis, dicentes inter alia, quæcumque super hac re scripta a nobis prius, & numquam a vobis edita reperiuntur; & quid hinc Coepiscopus Hincmarus, & illi deiecti clerici Sedi Apostolicæ suggesserint, atque retulerint, in volumen vnum, ordine quo missa sunt, redigantur, & Apostolicæ Sedi vt competens est, vobis eorum exemplaribus reseruatis summo studio dirigantur, his subiuncta dirigimus. B

His itaque pro quantitate intelligentiæ nostræ decursis, summissæ deuotionis obsequio vestri Apostolatus exoramus magnificam beatitudinem; vt sapientissima indagine consideratis vtriusque partis relatis, more beatissimorum prædecessorum vestrorum, quæ de statu sacri pontificalis ordinis ab eis statuta, & imprænaricabili auctoritate firmata sunt, & immota de cetero maneant, mucrone Apostolico quorumcumque Metropolitanorum temeraria præsumptione suppressa; quin etiam reliquorum Episcoporum quorumcumque, seu quantorumcumque audaci conniuentia penitus summota, priuilegia & decreta seruari innouata constitutione decernatis; ita vt nec vestris, nec futuris temporibus, præter consultum Romani Pontificis, de gradu suo quilibet Episcoporum deijciatur: sicut eorumdem sanctorum antecessorũ vestrorum multiplicibus decretis & numerosis priuilegijs stabilitum modis mirificis C extat: videlicet ne aliqua varietate & vilitate summus ordo diaboli administratione nutare aut irregulariter labefactari sinatur.

Domine beatissime & omni orbi Papa celebrande, vestram denique inter hæc sanctissimam & præstantissimam paternitatem, cum omni supplicationis deuotione petimus, vt consulentes laboribus & afflictionibus nostris assiduis, & Ecclesiarum commissarum nobis, fratris & consacerdotis nostri Vulfadi ordinationem, cuius restituere & condecorare dignemini: & his omnibus quæstionibus paterna benignitate, incumbente vobis solicitudine totius vniuersalis Ecclesiæ, terminum perneccssarium ponere deliberetis. Sacri culminis vestri Apostolatus prosperitatem ad honorem & tutamentum sanctæ suæ Ecclesiæ, Christus IESVS diutius conseruare dignetur. D

Hæc sunt nomina Episcoporum, qui huic Trecasinæ Synodo interfuerunt.

Hincmarus Rhemorum Episcopus.	Hincmarus Laudunensis Episcopus.
Herardus Turonum Episcopus.	Gislibertus Carnutensis Episcopus.
Guenilo Rothomagensis Episcopus.	Ercanraus Catalaunensis Episcopus.
Frotharius Burdigalensis Episcopus.	Ercanbertus Baiocensis Episcopus.
* Bellouac. Hegilo Senonensis Episcopus.	Ado * Belgiuacensis Episcopus.
Vulfadus Bituricensis Episcopus.	Folcritus Trecasinensis Episcopus.
Rothadus Suessonum Episcopus.	Liudo Augustodunensis Episcopus.
Actardus Namnetis Episcopus.	Ioannes Cameracensis Episcopus.
Hildegarius Meldensis Episcopus.	Hilduinus Ebroicensis Episcopus.
Aeneas Parisiensis Episcopus.	Abbo Niuernensis Episcopus. E

Ceterorum Metropolitanorum Episcoporum sigillis hoc volumen præstantiæ vestræ directum supersigillari nobis est visum. Data iiij. Non. Nouembris Indictione prima.]

At nõ ista tantum, quæ spectabant ad Ebbonẽ Rhemensem olim Episcopũ acta sunt, occasione restitutionis Rhemensium clericorum factæ anno superiori in Cõcilio Suessionensi, sed alia addita sunt, quæ pertinebant ad Hincmarum ipsum Rhemensem Archiepiscopum, Caroli Regis, cuius gratiam demeruerat & in se odium concitarat, opera exagitatum, vt apparet ex Frodoardo; ex quo pariter intelliges eiusdem Regis ius Hincmari, hoc eodem anno, ad Nicolaum Romanum Pontificem missam. Ar quæ ab eo de rebus Rhemensis Ecclesiæ sunt scripta, sic se habent.

Anno

A Anno Incarnationis Domini octingentesimo sexagesimoseptimo, Synodus prouinciarum Rhemensis, Rothomagensis, Turonensis, Senonensis, Burdigalensis, & Bituricensis in vrbe Trecensi coacta fuit. Vbi quidam Episcopi (vt vsu venit) in gratiã Regis Caroli Vulfado fauentes, insidias & factiones Hincmaro moliri cœperunt, in præiudicium veritatis & auctoritatis sanctorum Canonum. Verum Hincmarus se ratione & auctoritate defendit; & suffragiorum pluralitate conclusum fuit, ordinem capitulorum controuersorum vna epistola contentorum per Actardum venerabilem Episcopum Nannetensem Romam mittendum esse. Et huius epistolæ tenor similis fuit tenori illius, quam idem Hincmarus mense Iulio præcedente Romam ad eumdem Nicolaum Papam per suos clericos peregrinorum more ob metum insidiarum aduersariorum indutos miserat. Actardus igitur hanc epistolam deferendi a Syno-
B do factam, & Archiepiscoporum, qui huic interfuerunt, sigillis obsignatam suscipiens prouinciam, quibusdam Episcopis comitatus ad Carolum reuersus est, qui ita iusserat.

Sed Carolus, qui fidelitatem & labores, quos per multos annos Hincmarus pro honore & corona illius passus fuerat, obliuioni dederat, hanc epistolam ab Actardo si- CAROLVS REX VIOLAT LITTERAS SYNODALES.
bi tradi imperauit, & sigilla Archiepiscoporum lacerans, id quod in ipsa Synodo tractatum fuerat, legit. Et quia Hincmarus in ea non fuerat, vt prætendebat, confutatus & condemnatus: alias nomine suo litteras contra Hincmarum Nicolao Papæ dictare fecit, quas suo sigillo obsignauit, & per eumdem Actardum cum epistola Synodi Romam transmisit.

Cum autem clerici Hincmari mense Augusto Romam appulissent, Papam Nicolaum iam moribundum, & controuersijs Michaelis & Basilij Imperatorum Græco-
C rum & Episcoporum orientalium audiendis & refellendis penitus occupatum inuenerunt, quare ibi vsque ad mensem Octobrem sequentem commorati sunt. Nicolaus Papa gratissimum habuit, id quod ad eum Hincmarus scripserat. Et huic notum fecit, quod in omnibus sibi satisfecerat. Similiter suis diplomatibus eidem Hincmaro & alijs Episcopis & Archiepiscopis Regni Caroli significauit, quomodo supradicti Imperatores Græcorum, & Episcopi orientales sanctam Ecclesiam Romanam, aut potius totam Ecclesiam Latinam calumniantur, &c.] Subijcit capita illa ab eis obiecta, quæ in dicta epistola Nicolai ad Hincmarum tunc data proxime lecturus eris.

Sed antea necesse est, vt ipsam Hincmari apologeticam epistolam hoc anno per suos clericos (vt audisti) ad ipsum Nicolaum missam mense Iulij, datam mense Augusti legas, quam Dei beneficio adhuc integram repertam ab eodem Fabro acceptam,
D & nunc primum editam accipe.

Domino sanctissimo & reuerentissimo patrum patri, Nicolao primæ ac summæ HINCMARI EPIST. APOLOGET. AD NICOL.
Sedis Apostolicæ & vniuersali Papæ, Hincmarus Episcopus & vestræ sanctissimæ paternitatis deuotissimus famulus.

Litteras sanctissimæ paternitatis, & præcellentissimæ auctoritatis vestræ, xiiij. kal. Iunij. * In quibus scilicet litteris generaliter ad Episcopos, qui in Synodo, vestra au- * f. accepi
ctoritate congregata apud Suessones præterito anno fuerunt, * tantas & tales incre- * f. directis
pationes indignitati meæ a dignitate vestra illatas inueni, sicut peccata mea merentur, quibus ad omnia respondere, & humilitati meæ præsumptuosum, & sublimitati vestræ constat incongruum. Præsertim cum post multa pusillitatem meam refouentes mihi scribere dignati fueritis, dicentes: Hæc ne nos arbitreris ad discrimen
E quodlibet tuæ sanctitatis vel dignitatis exaggerasse, cum meliora esse vulnera diligentis, quam fraudulenta odientis oscula non nescias.

Ceterum quoniam propter multas & maximas, ac pene continuas infestationes paganorum atque falsorum Christianorum, quas patimur continue, laborantibus antea Episcopis regionum nostrarum in vnum conuenire non licuit, vt nobis vestræ sanctitatis epistola communiter missa relegeretur: & sicut iussistis quæcumque super hac re, de qua agitur, scripta iam a vobis prius, & nunc, quam a nobis edita reperiuntur: & quid inde humilitas mea, & illi deiecti clerici Sedi Apostolicæ suggesserimus, vel retulerimus, in volumen vnum, ordine quo missa sunt, redigerentur, & Apostolicæ Sedi, vt competens est, eorum nobis exemplaribus reseruatis, summo studio dirigerentur: nunc in aliqua Regni parte aliquantulum de paganorum infestatione respirantes, sed aliarum anxietatum gemitibus laborantes, & ad-

huc

Universidad de Deusto
Biblioteca

huc grauiora, quæ imminent, metuentes, & fratres ac Coepiſcopi noſtri, deuotiſſimi filij veſtri, quæ iuſſiſtis, videlicet de Ebbonis deiectione, & de ipſius reſtitutione, ac fratris Vulfadi ac collegarum eius promotione, & de præfata Ebbonis iterata repulſione, atque ad aliam Eccleſiam migratione; ſed & quæ de ordinatione mea compererunt, exequi fideli ſtudio procurant: & humilis meą ſeruitus, de quibus indignitati meæ veſtra ſcripſit dignatio, omni humilitate & puritate conſcripta, his quæ auctoritati veſtræ collecta dirigunt, ſubiungenda & ſuggerenda, atque perferenda ſecundum veſtram præceptionem eis porrexit. A

De dilecto ſcilicet fratre noſtro Vulfado, & eius collegis, de quibus mihi ſumma dignitatis veſtræ auctoritas, quod ſibi placuit ſcripſit, nihil aliud ſanctitati veſtræ ſcribere præſumo, niſi quod increpationes veſtras non negligenter ſed diligenter ſuſcipio, & præceptiones obedienter obaudio: Et quia illis ſufficere debet præſtabilis auctoritatis veſtræ benignitas, & mihi abundanter ſufficiet, ſi ſatisfactionem humilitatis meæ ſuſcipientes, credere dignati fueritis, me vobis ſimpliciter ac veraciter inde ſcripſiſſe. Nam ſecundum ordinatorum meorum præceptionem, qui in Ebbonis deiectione fuerunt; & mihi necdum duobus exactis menſibus poſt ordinationem meam, in Synodo apud Meldas ciuitatem habita præceperunt, eatenus ignoranti, quod Ebbo poſt deiectionem ſuam aliquos in Rhemenſi Eccleſia ordinauerit, vt eis mecum vſque ad diligentiorem tractatum miniſtrare non permitterem egi; & hoc ipſum eiſdem fratribus, decernente Carthaginenſi Concilio, vt ordinatis Epiſcopis vel clericis prius ab ordinatoribus ſuis placita Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contra ſtatuta Concilij feciſſe pœniteant; per Pardulum tunc diaconum Rhemenſis Eccleſiæ, qui interfuit Synodo, mandauerunt. Ab eadem autem Synodo Pardulus mecum Rhemis reuerſus eiſdem fratribus, qui nobiſcum erant, & de quibus agebatur, hoc quod mihi præceperunt Epiſcopi, retulit. & vt non in gradibus, quos ab Ebbone poſt depoſitionem ſuam acceperant, miniſtrarent, vſque ad diligentiorem tractatum obſeruarent, præcepit. ipſe quippe Vulfadus mecum non erat. ſed poſt plures euolutos menſes, ſi rite remetior, antequam fere anni ſpacium compleretur, de alia prouincia ad me veniens cum benignitate eſt & cum liberalitate ſuceptus, & honorabiliter habitus, vſquequo domino noſtro Regi Karolo, ipſo petente, illum commendaui. B C

Defuncto autem Ebbone, anno Incarnationis Dominicæ DCCCLI. Indictione xiiij. xiij. kal. April. quia præfati fratres noſtri ab eo ordinati, qui mecum erant, poſt annos circiter * octo ſuæ ab officio ſuſpenſionis, anno ſcilicet Incarnationis Dominicæ DCCCLIII. me petierunt, eiſdem fratribus ad Synodum ire permiſi. Et his qui indiguerunt, ſubſidium neceſſarium, vt ad ipſum Concilium ſine difficultate ire poſſent, miniſtrari præcepi. vbi eos non iudicaui, neque deieci; nec etiam cum iudicibus eorum ſubſcripſi, ſicut norunt qui interfuerunt, & ipſa Epiſcopalia Geſta quæ authentica cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum, qui eis ſubſcripſerunt, ſine mea ſubſcriptione præterito anno in Synodo veſtra auctoritate apud Sueſſiones habita oſtendi, demonſtrant. Et quoniam Canones poſteriores anterioribus iubent deferre, præcipientibus eiſdem Epiſcopis cum eorum litteris, quarum exemplar habemus, & quas in Romano Scrinio inueniri poſſe exiſtimo, cum meis pro eorum petitione litteris, & cum alijs petitionibus meis, ad Sedem Apoſtolicam domino Leoni Papæ pro confirmandis eorum Geſtis, quæ non ſcripſi, me direxiſſe non denego: in quibus Geſtis veram præfatorum fratrum perſecutionem aduerſum me ſilentio non firmaui. Vnde ex communi conſenſu ſecundum Canones, ſicut eos intelleximus, iudices poſtulaui: quorum ſententiam ſequendam vidi, vſquequo maioris auctoritatis aliter exinde definitionem acciperem. Recepta autem domini Papæ Leonis excuſatoria epiſtola, cur eadem Geſta non confirmauerit, dices? Inter cetera cauſas, pro quibus hoc vſque ad tempus ſuſpendimus, caritati veſtræ dicemus. *duos D E

REGIS TYRANNIS IN EPISCOPOS.

Prima igitur hæc eſt, quia ſicut ab Epiſcopis prænominata Synodus vtiliter ventilata ſiue ſopita eſt: ita per aliquos ex eis, vt dubitatio foret radicitus euulſa, ſtatuta veſtræ Synodi deſtinare debuiſtis, neſciens quia nos Metropolitani in iſtis regionibus non habemus poteſtatem, vt ſine conſenſu vel iuſſione Regis aut nos ipſi ire, aut Coepiſcopos noſtros quoquam longius poſſimus dirigere. Subiunxit autem idem Pontifex

A tifex in ſuis Apoſtolicis litteris dicens: Alia autem iuxta votum veſtri deſiderij id nos perficere minime permiſit, eo quod Legati Sedis Apoſtolicæ præſentes ibidem non fuerunt, neque Imperialis epiſtola nobis talis eſt præſentata, quæ hoc quod expetendum miſiſtis, ſpecialiter indicare potuiſſet. Quarta ſcilicet cauſa hæc eſt: quia hi, quos depoſitos charitas veſtra auctoritate Synodi fore affirmat, per proprias litteras Sedem Apoſtolicam * appellati ſunt; & volunt iterum noſtra ſe Apoſtolica audiri præſentia. & tunc ſi culpabiles inuenti fuerint, non ſe abnuunt canonicam ſuſtinere cenſuram. Et poſtquam has litteras domini Papæ Leonis accepi, ſicut mihi innotuit dominus Hlotharius, petente quodam Epiſcopo Regni ſui, qui adhuc viuit, per Petrum Aretinum Epiſcopum, præfato domino Papæ mandauit, vt Geſta Epiſcoporum de eiſdem clericis non firmaret. * appellarunt

B Quæ cum ad Fratres & Coepiſcopos noſtros retuli, rogantibus eis apud Hlotharium Imperatorem, epiſtolam exinde, ipſo ex animo largiente, per Miſſos meos obtinui, vbi inter cetera ita ſcriptum habetur: Sed ad noſtras petitiones exequendas & obtinendas, Petrum venerabilem & dilectiſſimum nobis Spoletianum Epiſcopum, viua voce, noſtra vice executorem inſtruximus; & alium Petrum venerabilem æque & amantiſſimum Epiſcopum Aretinum litteris commonuimus, & alios fideles veſtros atque noſtros ſimiliter inde monuimus, & reliqua: ſicq. cum iſta epiſtola, & cum legatione Imperatoris, per præfatum venerabilem Epiſcopum Miſſos meos cum litteris, quarum exemplar habeo, de petitione Epiſcoporum, & de alijs meis petitionibus Romā direxi: quibus in via nuntius venit de obitu Papæ Leonis. Peruenientes autem Romam cum fratris litteris, & interuenientibus prædictis Epiſcopis, dominus nomine C & gratia Benedictus, mihi quod noſtis priuilegium inde direxit. Synodum autem pro ſæpedictis clericis aut a Petro Spoletiano, aut ab alio aliquo in iſtis regionibus, nec fama, nec veritate, ex Apoſtolica auctoritate congregatam, congregari iuſſam, ſicut & per alios in iſtis partibus reſcire poteſtis, numquam audiui, niſi illam, quæ anno præterito veſtræ auctoritatis iuſſione extitit congregata; in qua eorum reſtitutioni ſecundum traditionem maiorum paratiſſime annui, quam, poſteaquam litteras veſtræ auctoritatis inde ſuſcepi, ſalubrem ac regularem cupiui. Et idcirco ab ipſis, qui eos deſtituerunt, vel non a minori numero vna cum meo conſenſu eos reſtitui peroptaui.

Et propterea inde vſque ad Synodum expectaui, & plenius a Sede Apoſtolica veſtra auctoritate firmandam cupiui; cuius arbitrio poteſtatis reſeruata erat ſumma firmitas priuilegiorum Apoſtolicæ Sedis. ſicut & veſtræ epiſtolæ nobis directæ continent, & D in epiſtola ſynodali, cuius exemplar habemus, ſanctæ auctoritati veſtræ directa communi conſenſu ſcripſimus. in qua nullam mentionem de quacumque Ebbonis deiectione habuimus. Sed & litteris meæ exiguitatis ſimplici mente inſerui, inter cetera dicens. quia Synodo per hunc venerabilem Archiepiſcopum Egilonem, qui interfuit Actionibus, dirigente epiſtolam omnium, qui adeſſe potuimus cum ipſo voce loquentem; quoniam ſi eis manum porrigitis, vobiſcum pariter porrigimus. Item poſt aliquanta: Quæ verbis & ſcriptis mihi per iſtum religioſum Archiepiſcopum exinde ſequenda atque tenenda mandaueritis, pro ſcire & poſſe obedire & conſeruare curabo. Quam epiſtolam idcirco, vt veraciter vobis confitear, ſigillatam non miſi, quia Synodus epiſtolam a ſe directam non ſigillauit: ducens incongruum, vt cum Archiepiſcopus de ipſa Synodo, qui eidem, veſtris ad eam vocatus Apoſtolicis litteris, interE fuit, ad vos mittebatur, quaſi incredulo epiſtola ſigillata committeretur, & quod Synodus non egit, ego agere, ne ſcandalum cuiquam generarem, non præſumpſi.

Sanctitas igitur veſtra charitate, quæ omnia credit, repleta veraciter mihi credat; quia ſimpliciter & abſque vllo dolo in reſtitutione prædictorum fratrum, poſtquam veſtram diſpoſitionem inde reſciui, ex beneuola mente conſenſi; & ſimpliciter ac ſine vllo dolo ſcripſi, quæ veſtræ ſanctitati tranſmiſi. A quo conſenſu modo quolibet poſtea non diuerti, niſi veluti in præfatis litteris vobis ſcripſi, dicens; reſeruato per omnia ſententiæ ac iuris priuilegio Apoſtolicæ Sedis, & ſalua definitione ac confirmatione expectatiſſimæ diſcretionis atque auctoritatis. Nunc autem ſuſcepta definitione de illorum reſtitutione, quam veſtra, ſicut decuit, & ordo popoſcit, ſumma auctoritas præceſſit, & ſubſequente ſynodali conſenſu, veſtra perfectio firmatione corroborauit: numquam vel nuſquam exinde querimoniam contra quemcumque

Universidad de Deusto
Biblioteca

molior, vel dispono, permitto, vel cupio habere, remouere, excitare, siue conferre: nec meditatus sum, ex quo litteras super his vestræ benignitatis accepi, a consensu in Synodo contra ipsius definitionem & vestram confirmationem aliquid remouere ex tunc in postmodum vsque in sempiternum. A

Quia enim nullo crimine proprio denotati, nescientes Ebbonem damnatum, credentes videlicet eum canonice restitutum, non importune ad ordinationem, sicut ipsi dicunt, & non est qui contradicat, se ingesserunt, sed electi & vocati obedierunt, iubente Apostolo, [a] vt idipsum dicamus omnes: & ad idipsum ex hac causa dicendū, quid testimonijs ex prædecessorum vestrorum decretis a vestra auctoritate positis dicatur, conuenientius non occurrit. sicut secundum excellentiam sapientiæ vestræ domino Regi Karolo scripsistis, si nollent obedire volenti eos ad maiorem gradum prouehere, omnes illos veluti procaciter renitentes reprehenderent, & tamquam contumaces circa sacros Canones damnarentur, veluti in epistola Episcopis, qui per gratiam Domini & decretum vestrum apud Suessionis vrbem conuenerunt, directa intimastis; qualiscumque fuerit, quæcumque pertulerit Ebbo, a se ordinatis, qui nihil præter humilitatem & obedientiam exhibuerunt, nullum prorsus intulit offendiculum; quoniam & beatissimus Leo ad Mauros scribens, ita de quodam Maximo præcepit dicens: Maximum quoque, licet reprehensibiliter ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & schismaticæ prauitatis alienus est, ab Episcopali, quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate. & Anastasius eiusdem Apostolicæ Sedis Præsul, quod mali bona ministrando sibi tantummodo noceant, nec Ecclesiæ sacramenta commaculent, ad Anastasium Principem scribens euidentissima ratione demonstrat. Cui sane pio sensui, sicut in eorum decretis cum additamento condicionum legimus (vt alter libellum Fidei Sedi Apostolicæ dirigat; alterius vero, quia reæ est sibi tantum & non alijs personæ nocentis, nomen specialiter in Ecclesia taceatur) iuxta quemdam modum non inconuenienter coaptari posse videtur, quod Augustinus scripsit; de cuius sensu ac verbis Anastasius Papa in præfata epistola hinc quædam assumpsit. B C

[a] 1. Cor. 1.

Si quem forte, inquit, [b] coegerit extrema necessitas, vbi Catholicum, per quem accipiat, non inuenerit; & in animo pace Catholica custodita, per aliquem extra vnitatem Catholicam positum acceperit, quod erat in ipsa Catholica vnitate accepturus, si statim etiam de hac vita migrauerit, non eum nisi Catholicum deputamus: si autem fuerit a corporali morte liberatus, cum se Catholicæ congregationi etiam præsentia corporali reddiderit, vnde numquam corde discesserat, non solum non improbamus, quod fecit, sed etiam securissime, verissimeq. laudamus; quia præsentem Deum credidit cordi suo, vbi vnitatem seruabat. D

[b] Lib. 1. de bapt. contra Donat. c. 2.

Exemplar denique priuilegij sanctæ memoriæ Benedicti, sine vlla mutilatione, vel adiectione, seu immutatione, per venerabilem fratrem & Coepiscopum nostrum Odonem sanctissimæ paternitati vestræ transmisi. de quo & in epistola a me per illum vobis directa, inter alia, si placet, potestis relegere, vbi scriptum habetur: Mitterem, inquā, ipsam authenticam priuilegij chartam, quam beatæ recordationis prædecessor vester dominus Benedictus mihi sua auctoritate direxit. sed timui ne mihi inde aliquid sinistri in via contingeret; & solatio, quod inde aduersus insurgentium impetus habeo, fierē destitutus. Vestra vero dignatio in Scrinio sanctæ Romanæ Ecclesiæ ex more exemplar illius potest requirere, & vtrum ita se habeat, euidenter agnoscere, in quo si vestræ sanctitati placet, necesse est nobis, vt quædam superaddatis, quæ hic frater ac filius noster, iuxta quod necessitates nostras cognoscit, vestræ suggeret sanctitati. Quia sicut sanctus Augustinus dicit, Necesse est vt ad noua morborum genera noua quærantur medicamentorum experimenta. Sed & de Synodo apud Suessiones habita, de qua factione cuiusdam clerici nostri, qui a nobis negligentijs suis territus aufugerat, quiddam ibi sub quadam dubitatione est positum, hic frater ac filius noster vobis rei veritatem potest narrare, qui eidem Synodo interfuit, & adhuc in nomine Abbatis subscripsit. E

Hæc sunt verba mea in epistola sanctæ paternitati vestræ directa: nam si inde, quod ibi est positum, SI ITA EST, erasissem, superflue, quod quiddam ibi sub quadā dubitatione esset positum, scriberem; & si aliquid ibi adderem, mutarem, vel demerem, vt in Scri-

in Scrinio S.R.E. exemplar illius requireretis, & vtrum ita se haberet, agnosceretis, scribere non auderem. Ceterum si quocumque modo, quacumque occasione, a quocumque aliter ad vos delatum fuerit; tamen ego per præfatum venerabilem Episcopum nostrum, sicut se habet, exemplar ipsius priuilegij vobis direxi; quod si vobis non fuerit tædium reseruato in Romano Scrinio illud quod per eum misi conferre, verum inuenietis. Sed & illum ipsum priuilegij tomum, & non exemplar Synodo vestra auctoritate congregatæ, cum priuilegio vestræ sanctitatis, ostendi; & incorruptas scripturas atque sigilla monstraui: & ex integro coram filio vestro domino Rege Karolo, audientibus omnibus Episcopis, & qui Synodo interfuerunt, relegi feci. Vnde in epistola Synodi vestræ auctoritati directa, scriptum inter cetera habetur ad locum: In suis ordinibus restituere maturaremus quinque prædictos fratres, nisi priuilegijs sanctæ Romanæ Sedis, per reuerendum confratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum nostræ vnanimitati prolatis, quæ de ipsis viris quædam statuerunt, debita reuerentia exhiberetur: quorum summa perfecta & integra firmitas, vt claret, & iustum est, in Apostolicæ Sedis reseruata est arbitrio potestatis. Quod Synodus Episcoporum vobis non scriberet, si integra priuilegia eis non ostendissem. A B

De eo quod benignissima & sanctissima paternitas vestra mihi est dignata scribere (sicut præmisi, & in vestra sanctitate ac pijssima paternitate confido) vt non arbitrarer ad discrimen quodlibet, quæ mihi mandata sunt, exaggerasse, cum meliora esse vulnera diligentis, quam fraudulenta odientis oscula non nesciam, sed ne adeo in priuilegiorum meorum defensionem, vel elationem, immoderatius erigar, vt Apostolicæ Sedis iura quodammodo temere tetigisse videar: veraciter fateor, hoc numquam in cor meum ascendit, qui semper & Apostolicæ Sedi, & eius rectoribus, postquam me nosse potui, pro meo scire & posse, fidelis & deuotus & humilis, & subiectus extiti, sum, & adiuuante Domino permanebo. Priuilegia autem Sedis Apostolicæ non ideo petij, vt mihi non sufficeret quod sacri Canones & decreta Sedis Romanæ Pontificum cuique metropoli sedi concedunt; & nec alia, vel amplius, quam Ecclesiæ Rhemorum collatum est ex antiquo, mihi largiri specialiter petij, neque appeto; sed quia non solum diœcesis, verum & parochia mea inter duo Regna, sub duobus Regibus habetur diuisa; & res mihi commissæ Ecclesiæ sub multorum Principum potestate coniacere videntur, de quibus aut parum, aut nihil vtilitatis Ecclesia nostra potest habere; quia veteres constitutiones quasi iam pro vili habentur apud quosdam: his nouis decretis carnales & animales homines territi, quiddam reuerentius contra Ecclesiam indignitati meæ commissam agerent. De quibus priuilegijs, quorum defensionem mihi non arrogo, sed nec de alijs quibuscumque est vnde inflari valeam, vel efferri, qui si iustus fuero, [a] non leuabo caput, saturatus afflictione & miseria. C D

[a] Iob. 10.

Postremo de pallio a mea præsumptione non certis temporibus & iuxta morem alijs Metropolitanis definitis vso; inde vestræ sanctitatis auribus intimatum esse, indignitati meæ scripsistis: auctoritati vestræ veraciter fateor, quod & in istis regionibus per alios, si vobis placuerit rescire valebitis, quia nisi in die Natalis Dominici, & in Resurrectionis eius, vix in toto anno eodem pallio vtor; quoniam de illorum numero peccatis meis exigētibus factus sum, de quibus scriptum est, Impedimenta sæculi fecerunt eos miseros. Raro in decretis festiuitatibus, quo pallio vti Metropolitanis conceditur, in sede mea, propter multas occupationes & necessitates Ecclesiæ & Regni, esse mihi permittitur. Et nisi quando in eadem sede sum, in decretis festiuitatibus, non solum non toties sicut mihi concessum est, verum vix aut numquam eodē pallio vtor. Pro cuius vsu apud Sedem Apostolicam nil petij, nisi sicut decessores ac prædecessores mei eo vti & in Episcopi ordinatione solebant: non enim vsum pallij esse meæ dignitatis puto, sed genij sedis metropolis esse cognosco: dicente magno Leone Papa: Quoniam etsi diuersa nonnumquam sunt merita præsulum, tamen iura permanent sedium: & cum multi sint sancti Episcopi, qui eodem pallio non vtuntur, non nescio, quia si sine virtutibus, quas, exponente beato Gregorio, pallium signat, pallio vtor, etsi excellentiorem ceteris Rhemorum prouinciæ sedibus Metropolitarū sedem pallij vsus demonstrat in oculis hominum, non tamen maiorē me facit in oculis Domini. Et veraciter confiteor sanctæ vestræ paternitati, quia si Episcopus ordinatus non essem, non solum pallij vsum non quærerem (quoniam scio sine ordinatione E

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epiſcopali, fide recta & operibus bonis per Dei gratiam vitam æternam me potius ac A
quirere in iſto ſæculo) ſed cognoſcens illud, ſicut modo cognoſco, Epiſcopalem ordinem non ſubirem, ſi vitare valerem; ſed & nunc iam, quia inulte non valet deſeri, nec ocia periculo careant nec labores: ſufficit mihi anima mea pro ſpolio. Ego enim
a 2. Tim. 4. multis afflictus infirmitatibus, & ætate grauatus, ac iniurijs fatigatus [a] iam delibor, & tempus meæ reſolutionis inſtat.

Quapropter licet alius ab amicis meis Ciſalpinis in partibus Romanis (vt a multis iactatur) confingar: ad aliud me oportet tendere, & de alijs cogitare, quam alicui pompæ ac oſtentationi, minime autem in Eccleſiaſtico miniſterio ex vſu pallij applaudere, aut modo quolibet inſeruire. Hæc autem, de quibus clariſſimæ ſanctitati & famoſiſſimæ ſapientiæ veſtræ ſcripſi, non ad vllam controuerſiam vel contumacem reſultationem (quod abſit) protuli; ſed animatus veridica ſententiæ veſtræ, im- B
mo diuina auctoritate, quam mihi ſcribere dignati fuiſtis, dicentes, Quia veritas liberet, mendacium vero perdat, humiliter veritatis narrationem ſuggeſſi.

Tandem meæ ſeruituti a veſtra dignatione remandari depoſco de fratribus noſtris, Rhemenſis Eccleſiæ filijs, auctoritate veſtra in ſuis ordinibus reſtitutis, quoniam venerandus Archiepiſcopus Egilo ex veſtra auctoritate eis præcepit, vt in ſuis gradibus miniſtrarent, & ad altiores aſcendere non præſumerent; vtrum debeam eos ad altiores gradus prouehere, ſi confratres ac comminiſtri noſtri illos elegerint: quoniam eorum animos mea incuria lædere nolo: & ne contra veſtram iuſſionem ac diſpoſitionem agam, modis omnibus deuitare cupio, qui Apoſtolicæ Sedis decretis in omnibus parere deſidero. Dominus omnipotens ſanctitatem veſtram, ad doctrinam & correctionem ſanctæ ſuæ Eccleſiæ, in ſuo apto ſeruitio, per annorum multa curricula C
conſeruare dignetur, domine ſanctiſſime & reuerentiſſime Patrum pater in Domino.] hactenus Hincmari ad Nicolaum epiſtola, quem accepiſſe Hincmari excuſationem Frodoardus affirmat.

Noua enim ab Orientalibus in Latinos (vt audiſti) excitata prælia, ab alijs leuioribus deſiſtere Nicolaum Pontificem ſuaſerunt. Qui ad Francos Epiſcopos, præcipue vero ad Hincmarum ceteris doctrina præſtantem ſcripſit epiſtolam, totam plane hiſtoricã, quæ cuncta hactenus tranſacta cum Orientalibus in cauſa Photij inuaſoris ordine temporis narrat, & demum quæ tunc ab Imperatoribus, Photio agente, in Latinos omnes odio immenſo eſſent illata, recenſet. Quæ quidem epiſtola dimidiata tantum habetur edita in Romana editione vltimo loco inter reliquas Nicolai epiſtolas: nos vero quæ deſunt vſque ad finem a Nicolao Fabro Pariſijs accepta hic tibi reddemus. ſic ſe habet. D
b Nicol. ep. 70. Nicolaus [b] Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, reuerentiſſimis & ſanctiſſimis Hincmaro & ceteris fratribus noſtris Archiepiſcopis & Epiſcopis in Regno Caroli glorioſi Regis Eccleſias conſtitutas regentibus.

Omnium nos portare onera qui grauantur, immo hæc in nobis portare beatiſſimum Petrum, qui nos adminiſtrationis ſuæ protegit ac tuetur heredes, fraternitas veſtra liquido nouit. Verumtamen inter alia quæ nos immenſis laboribus inſerunt, illa nos præcipue commouere videntur, quæ nobis, immo vniuerſæ occiduæ parti a Græcorũ Imperatoribus Michaele & Baſilio, & ab ijs qui ſibi parent, nequiter ingeruntur. Hi enim odio & inuidia contra nos inflammati, quæ inferius annotabimus, nobis quaſi crimina hæreſeos impingere moliuntur. Odio quidem, quia Photij adulteri & inuaſoris Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, atque neophyti a depoſitis & anathematizatis factam promotionem non approbauerimus, fratris ſcilicet & comminiſtri Ignatij eiuſdem Eccleſiæ Patriarchæ deiectionem, vtpote a ſubiectis, & ab Imperiali potentia factam nullo ſuſcipientes aſſenſu. Inuidia vero, quia Regem Bulgarorum Michaelem nomine cum gente ſua, Chriſti Fide ſuſcepta, a Sede beati Petri inſtituto- E
res & doctrinam expetijſſe, audierunt. Volentes quippe & nimium anhelantes, eoſdem Bulgaros a beati Petri ſubiectione ſubducere, ſuoq. Imperio ſub prætextu Chriſtianæ religionis callide ſubiugare, talia de ſancta Romana Eccleſia non habente maculam neque rugam, aut aliquid huiuſmodi prædicant, quatenus illi, vtpote adhuc in Fide rudes, hæc audientes, nos quaſi noxios, & diuerſarum hæreſeon ſqualore reſperſos vitent, deiectent, atque penitus deſerant.

Denique cum clamor maiorum, qui in Conſtantinopolitana Eccleſia tum per eoſdem

A dem Principes, tum per eos qui illi ſiue metu, ſiue affectu ad votum parent, multiplicatus & conſummatus eſſet, noſtriſq. auribus increſcèns, immenſum cordi dolorem incuteret, etiam ipſis petentibus & obnixe precantibus, ad hæc inquirenda & nobis referenda, Miſſos noſtros Rodoaldum ſcilicet & Zachariam tunc Epiſcopos, Conſtantinopolim deſtinauimus. Qui illuc peruenientes, Patriarcham Ignatium damnando, & Photium communione ſua firmando, contra edictum noſtrum factioni conſenſere Græcorum. Cum autem patrato nefario ſcelere, Romam reuerſi fuiſſent, miſſus eſt etiam ab Imperatore Michaele cum ipſis ad nos prius Legatus nomine Leo a ſecretis. Quorum aduentu cognoſcentes, tam ipſum Ignatium iniuſte depoſitum, quam Photium mœchum irregulariter in ſede Conſtantinopolitana firmatum, moleſtiſſime tulimus, ſcribenteſq. noſtram ſummæ auctoritatis epiſtolam eidem
B Leoni a ſecretis Imperatori per Indictionem decimam hanc deferendam contulimus, per quã videlicet nos nec illam damnationem, nec talem promotionem, vtpote vtramque inique patratam admiſſuros fore prædiximus, & ratione competenti firmauimus.

Deinde bis facto Concilio, & lectis profanis Geſtis, quæ prædictus Leo a ſecretis detulerat: vbi præfatæ depoſitionis fratris & Coepiſcopi noſtri Ignatij tenor continebatur; inuenti ſunt ijdem Miſſi noſtri tam in damnatione Ignatij, quam in communione Photij omnino culpabiles. Vnde nos Eccleſiam noſtram ſine omni volentes macula (ſicut ſemper) ſubſiſtere, ne videlicet in ea, illis impunitis remanentibus, vel tenuis ſubſannandi oriretur occaſio, aut nos eorum prauitati conſenſiſſe videremur: vtrumque damnauimus, & excommunicationi ſubmiſimus; damnationem vero Ignatij & promotionem Photij penitus reſpuimus & condemnauimus. Reuerſo autem
C Leone a ſecretis Conſtantinopolim, Michael Imperator comperiens per epiſtolam noſtram, quam per ipſum tranſmiſimus, quod nec depoſitionem Ignatij, nec promotionem Photij ſuſcepiſſemus: mox quemdam Legatum, nomine Michaelem Protoſpatharium cũ epiſtola iniurijs plena ad nos direxit, & vt ſententiam noſtram ad votum ipſius commutaremus, vehementer hortatus eſt.

At nos iniurias quidem noſtras non curantes, licet circa Eccleſiæ iniurias non tacuiſſemus: ſcripſimus epiſtolam noſtram, & hanc per Indictionem quartamdecimã prædicto Imperatori per iam nominatum Michaelem Protoſpatharium Legatum ſuũ direximus, tam videlicet a noſtra Eccleſia falſas obiectiones repellere cupientes, quam ipſum Imperatorem cum ſequacibus ſuis ſuper hoc negotio ad rectum iuſtitiæ perducere tramitem anhelantes. Sed vt plenius hæc tam ipſi Imperatori, quam alijs Fi-
D delibus intimari potuiſſent, conuocatis quibuſdam e vicinis locis fratribus & Coepiſcopis noſtris, de his quod nobis canonice viſum eſt, prædeceſſorum noſtrorum ſecuti veſtigia, decreuimus & ordinauimus, quod etiam ſanctitati veſtræ poſt modicum, Deo fauente, plenius intimare diſponimus. Quo rite, ſicut arbitramur, ordinato, quærere cœpimus opportunitatem, qua freti, Miſſos Apoſtolicæ Sedis etiam adhuc Conſtantinopolim cum exhortatorijs epiſtolis deſtinaremus, qui & pro ſalute ipſorum competentibus eos monitis ædificarent, & quæ fuerit de illis Apoſtolicæ Sedis prolata ſententia, manifeſte denuntiarent, iuxta quod & magna Synodus Nicæna de his qui abijciuntur, ſanxiſſe dignoſcitur.

Videbatur enim nobis iter nauale ſatis difficile, & propter eorumdem Græcorum expertas inſidias valde cauendum. Cum in his itaque anxietatibus vndique co-
E arctaremur, & ingentibus premeremur anguſtijs: ecce ſubito Legati iam fati Regis Bulgarorum nobis adeſſe nuntiantur. Vnde quis eſt, qui dicere poſſit, quanto gaudio & quanta exultatione ſimus repleti, eo quod & ſalubrem eorum conuerſionem per diuitias bonitatis * eius cognouimus; & quia illos doctrinam beati Petri Apo- * f. Dei
ſtoli, Sedisq. eius exquiſiſſe comperimus, qui licet longe poſiti corpore, nobis tamen facti ſunt fide præſentes; ſed & quia per eorum Regnum facilem ac terrenum Miſſis noſtris ad terram Græcorum acceſſum patere perſpeximus.

Ordinatis igitur tam quæ Bulgarorum gentis congruere fidei rudimentis agnouimus: quam quæ Conſtantinopolim mittere diſpoſueramus, Miſſos quoque noſtros cum Legatis iam nominati Regis per ipſius tranſituros regionem direximus. Quos Imperatores Græcorum non ſolum recipere minime conſenſere, verum etiam ve[illegible]menter auerſati Bulgaros, animos commouere, eo quod per ſuam eos terram tranſire

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVAE IMPERATORES CALVMNIOSE IN LATINOS.

sire permiserint, nihil aliud proculdubio innuentes, nisi quod eos, si per sibi subiectas A regiones transissent, illis periculis traderent, quibus prædictæ vrbis hæretici Principes sæpe Sedis Apostolicæ Legatos pro causa Fidei, vel correctionis Ecclesiasticæ destinatos tradidisse leguntur.

Præterea cum Bulgarorum Rege demorantibus, & ad vrbem Constantinopolitanam ijsdem nostris accedere Missis conantibus: ijdem Imperatores epistolam suam ipsi Regi Bulgarorum transmisere: quam ille accipiens, nobis per Legatos nostros deferri deuota mente decreuit. Accipientibus itaque nobis, & perscrutantibus tandem cum alijs scriptis epistolam, non hanc sæpe memorati Principes dictantes, nisi in lacu blasphemiæ tinxisse calamum, & luto erroris vsi pro atramento fuisse, proculdubio potuere. Conantur enim tam nostram specialiter, quam omnem generaliter, quæ lingua Latina vtitur, Ecclesiam reprehendere, quòd ieiunamus in Sabbatis. Quod B Spiritum sanctum non ex Patre procedere fateamur.] Apud Frodoardum, qui ista recenset, ita legitur. Quod Spiritum sanctum a Patre & Filio procedere, dicimus.] pergit Nicolaus.

Dicunt præterea, nos abominari nuptias, quia presbyteros sortiri coniuges prohibemus. Et insimulare tentant, quoniam eosdem presbyteros chrismate linire baptizatorum frontes prohibemus. Quod chrisma nos ex aqua fluminis conficere, fallaciter arbitrantur. Reprehendere nihilo minus moliuntur, quod octo hebdomadibus ante Pascha a carnium, & septem hebdomadibus a casei & ouorum esu, more suo, non cessamus. Mentiuntur quoque nos, sicuti per alia ipsorum scripta indicatur, agnũ in Pascha more Iudæorum super altare cum Dominico corpore benedicere & offerre. Quin & reprehendere satagunt, quod penes nos clerici barbas suas radere non abnuunt. Et C quia diaconus, non sumpto presbyteratus officio, apud nos Episcopus ordinatur, cum ipsi etiam illum, quem Patriarcham suum nominant, a laico subito tonsuratum ac monachum factum saltu ad Episcopatus apicem Imperiali fauore & brachio proueherе (vt ipsi putant) minime formidarint. Et adhuc (quod est grauius) a Missis nostris contra omnem regulam & præter omnem consuetudinem libellum fidei, si se ab illis recipi vellent, exigere moliebantur, in quo tam ista capitula, quam ea tenentes anathematizarent. Necnon & epistolas canonicas ab eo, quem suum Oecumenicum Patriarcham appellant, dandas improbe requirebant.

GALLOS EPISCOPOS HORTATVR CONTRA GRAECOS.

His igitur (explosis ceteris curis) vos fratres summopere conuenit desudare. & quia communia hæc sunt opprobria, quæ vniuersali Ecclesiæ in ea dumtaxat parte, quæ Latina vti dignoscitur lingua (sicut prætulimus) ingeruntur: communiter omnes qui D diuino sacerdotio illustrati videmini, decertare debetis, quo paternæ traditiones tantæ derogationi non pateant. sed quæ praui quique consueta contemptione tam mentientes, quam errantes maculare gestiunt: manu communi defensionis ab omni næuo blasphemiæ funditus eruantur. Ridiculum est enim, & satis abominabile dedecus, vt temporibus nostris, vel falso insimulari sanctam Dei Ecclesiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitus a patribus nostris suscepimus, pro libitu semper errantium infringi patiamur.

Quapropter necesse est, vt eorum conatibus resistamus, & falsis illorum iaculis veritatis clypeum opponamus. Quod nos quidem, opitulante superna potentia, prout valemus, agere non omittemus. Nec cum opportunitas cælitus datur, contra illos pro Ecclesia Christi tacebimus, sed magnopere conuenit, vt & vestra quoque fraternitas morem sequuta maiorum, concertans nobiscum, & vnanimiter collaborans in- E talibus inueniatur. Siquidem (nisi mente recessit) numquam Hesperiæ regiones, vt de alijs mundi plagis interim taceamus, a Sede beati Petri in huiusmodi quæstionibus dissonantes inuentæ sunt. Vnde vnusquisque vestrum, qui Metropolitana iura sortitus est, iunctis sibi fratribus & Coepiscopis suis, qui sub se sunt, de his diligentem curam suscipiat; & quid inuidis eorum detractionibus opponi necesse sit, rimari studeat, & inuenire summopere gestiat, atque inuentum nobis ocyus transmittere minime paruipendat; quatenus id nos quoque aduersus eorum væsaniam cum ceteris assertionibus nostris deinde mittere valeamus. Non enim in nobis tum inuisibilis hostis sic concordiam. . . . .] hucusque in editione Romana,[a] reliqua autem quæ desunt, ex codice Fabri (vti superius dictum est) supplentur ab vltimo versu ita correcto.

[a] epist. 70.

Nihil

A Nihil enim in nobis tam visibilis quam inuisibilis hostis, sicut concordiam, exhorrescit. Ideo mutua studia nostra prouocemus, & contra communes hostes non quasi hac vel illac palantes, sed tamquam castrorum acies ordinati reperiamur: sicq. fit vt dum nos vestram vnanimitatem ad communem incitamus conflictum, & vos nostris certaminibus interestis; vt & nos vestram sanctimoniam debito mentis affectu diligere fraterneq. venerari cernamur, & vos in nullo a capite, id est, a Sede Petri dissidere noscamini. Quanto autem liuore, quantaq. væcordia iam designati Græcorum Principes eorumq. satellites aduersus nos, pro eo quod suis nõluimus parere illicitis animositatibus, animati sint, in eo manifeste datur intelligi, quod aut falsa sunt, quæ nobis impingere moliuntur; aut certe iam a prisco tempore, sine cuiusquam contradictione in Ecclesia Romana, immo in tota occidentali parte hactenus custo-
B dita. & cum floruerint etiam apud ipsos magni Doctores Ecclesiæ, nullus tamen eorum de his reprehensionem fecit, nisi hi, qui non zelo iustitiæ feruidi, sed zelo inuidiæ perculsi, Ecclesiæ lacerare traditiones anhelant, præcipue cum de ieiunio Sabbati tempore sancti Siluestri Confessoris Christi sit satis discussum, & disputatum: atque vt celebraretur per omnia definitum, nullusq. post hæc ausu temerario contra illud statutum venire, aut saltem mutire præsumpserit: cum potius e diuerso Sedis Apostolicæ institutio, & Ecclesiæ Romanæ sequens obseruantia eiusdem salutiferi constituti executrix fuisse hucusque reperiatur.

Præterea de processione Spiritus sancti quis nesciat illustres viros & præcipue Latinos nonnulla scripsisse, quorum fulti auctoritatibus istorum oppido sane respondere possemus insaniæ, si vel illis nos reprehendendi, vel nobis eis contentiosa fauce-
C gannientibus rationem reddendi consuetudo quælibet extitisset? Sed quid mirum si hoc isti prætendunt, cum etiam glorientur atque perhibeant, quando de Romana Vrbe Imperatores Constantinopolim sunt translati, tunc & primatum Romanæ Sedis ad Constantinopolitanam Ecclesiam transmigrasse, & cum dignitatibus regijs etiam Ecclesiæ Romanæ priuilegia translata fuisse? ita vt eiusdem inuasor Ecclesiæ Photius etiam ipse se in scriptis suis Archiepiscopum atque vniuersalem Patriarcham appellet.

Videte ergo fratres, si hæc Ecclesiæ Christi non præiudicent, videte si tolerabilia valeant æstimari; considerate si debeant illi Ecclesiæ Romanæ huiusmodi derogationes vel detractiones ingerere, cum ipsa ex quo cœpit Christiana religio dilatari, quæ semel in Petro patrono ac institutore susceperit immutilata tenuerit, & incorrupta per
D alia climata mundi docuerit, nec apparuerit quisquã per tot saltem *seculorum* curricula, qui eius traditionibus derogauerit, aut obuiare præsumpserit; licet, vt prætulimus, in Ecclesia crebro magni Doctores effulserint: nec visa sit vmquam Ecclesia (vt non dicã Constantinopolitanam, quæ longe post instituta est) cuius hæc doctrinam vel auctoritatem secuta sit, cum ipsa potius alias Ecclesias instituerit, atque nonnullas traditiones contulerit; adeo vt quemadmodum Bonifacius Sedis Apostolicæ Præsul testatur, institutio vniuersalis nascentis Ecclesiæ, de beati Petri sumpserit honore principium, in quo regimen eius & summa consistit.

Perpendite ergo fratres, si hæc vtilia sint Ecclesiæ Dei; si hæc congrua videantur eius ordinationibus: perpendite rogo, si Sedis Apostolicæ Missos a visione sua excludere, vel eos aut epistolas nostras spernere debuerint, & vbi sit aliquando gestum, quæ-
E so, memorare contendite: alioquin contra tantum laborare contemptum, nobiscum tota virtute curate. Nam si huiusmodi mos in Ecclesia Christi fuerit exortus, videlicet vt Legati seu litteræ singularum Ecclesiarum vel personarum ab his quibus mittuntur, minime suscipiantur: quis locus restet saluti nos penitus ignoramus; præsertim cum per Legatorum & epistolarum destinatarum interuentionem, ad fidem nonnullos conuersos, & ab errore multos reuocatos, & ad pacem ceteraſq. correctiones plurimos vel redijsse vel accessisse noscamus. Et certe si hoc licitum esse posset, nullus profecto nobis tranquilliorem vitam ducere valuisset. Nimirum quos quotidiana vndique veniens, annuente Christo, frequentia, non modice reddit solicitos, nec paucis constituit subinde sudoribus fatigatos.

Perpendite nihilo minus, si a Legatis nostris libellus exigi debuit, aut quæ huic exempla præcesserint, cum nec scripto insertum, nec memoriæ commendatum tale-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quid inueniri credatur. Numquid nos alicuius nouitatis inuentores extitimus? numquid alia nisi quæ ad salutem ipsorum & ad communem Ecclesiæ statum pertinebant transmisimus? Numquid nos hæretici aliquando fuimus? Nam licet nos peccatores quidem esse non denegemus: quorumlibet tamen errorum fæce pollutos, Deo gratias, minime recognoscimus, quemadmodum illi qui numquam sine schismate, numquam prorsus ab errore reperiuntur extranei. Libellos autem nos ab illis & exigere & suscipere, non autem illos a nostris requirere solere, cõsuetudo hucusque custodita demonstrat. Cum enim Christi munere, propter primatum Ecclesiæ Romanæ in beato Petro concessum nemini sit de Sedis Apostolicæ iudicio iudicare, aut illius sententiam retractare permissum: constat nimirum eos ab his nullum ius possidere libellos exigendi, quos habere fas iudicandi, nullo habetur Canone, nullo probatur exemplo. Potiorum enim est ab inferioribus, non inferiorum a potioribus violenter exigere ra- B
*commendaticias
tionem, aut extortam elicere satisfactionem. *Commendatiuas autem epistolas (etiam si tale quid antiqua consuetudo fieri a nobis efflagitasset) dandas Photio nullo modo mitteremus: quippe quem non ceterarum nostrarum communione in Ecclesia Constantinopolitana stabiliendum, sed nostræ sententiæ iam mucrone perculsum, ab ea penitus decreueramus tamquam adulterum propellendum. Verum pro his, & his similibus causis canonice discutiendis, & rite definiendis, tam vestram, quam aliorum fratrum & Coepiscoporum nostrorum reuerendam ad nos conuenire vellemus præsentiam, nisi vos diuersæ mundi calamitates & quotidianæ pressuræ id gerere vetuissent. Sed quæ nobiscum ageretis præsentes, hortamur agite saltem absentes, qui ta- a Psal. 118.
men dum intra sinum charitatis, quam latum mandatum a Psalmista nuncupat, vos circumplectentes semper intuemur quasi præsentes, terrarum profecto spacijs num- C
quam potestis haberi visibus nostris absentes.

Verumtamen huc veniendo non recusetis laborem arripere, nec iussa terreni Principis, nec vlla impedimenta sæculi pium studium vestrum a communi hac Ecclesiastici negotij meditatione, seu necessaria solicitudine cohibere quoquo modo valeant; alioqui vestram ad nos fraternitatem conuocandi, & pariter de huiuscemodi quæstionibus tractandi nobis erit omnino necessitas, vt videlicet iuxta pristinam consuetudinem nobiscum in idipsum apud sanctum Petrum conuenientes, communes Ecclesiæ contumelias repellamus, qui commune sacerdotij culmen in Christi Ecclesia singuli secundum suorum qualitatem priuilegiorum promeruisse dignoscimur; præcipue cum non solum propter huiusmodi generalis Ecclesiæ negotium, sed etiam pro specialis huius Sedis exorta causa prædecessores vestri vna cum prædecessoribus no- D
stris hic soliti sint non immerito conuenire. Nam mirandum quamobrem ijdem Imperatores ita sæuiant, ita commoueantur, ita in conuicia nostra prorumpant, cum si bene gesserunt, eos non nobis comminari, sed de bono gratias auctori referre, & in sese ipsis gloriam habere, & Missos vel legationem nostram non respuere, sed vtpote suis bene gestis congratulantes libenter admittere, & nobis congrua responsa dirigere, profecto decuerit. Si vero male operati sunt, vt quid non corrigi potius & meliorari satagunt, sed indignanter anhelant, & in tot contumelias aduersus ordinationes Dei & Ecclesiæ traditiones insiliunt? quamuis non tam indignati, quam deterriti fuisse videantur; conscientia namque remordente intellexerunt, pro iudicanda canonice sui obligatione nos illas in partes misisse: quamobrem huiuscemodi consilio vsi sunt, quo videlicet Legati nostri nullatenus admitterentur, scilicet ne per illos vel de recu- E
perato fratre & Coepiscopo nostro Ignatio, vel de damnato Photio inuasore Sedis Apostolicæ sententia penitus sint diffamati; nec rursus ijdem tamquam fautores tantæ peruersitatis, ac per hoc obligati manifestius quod essent excommunicati sciri eorum attestatione, aut scriptorum nostrorum serie . . . . . potuisset. Vnde quis non videat eos idcirco de nobis illa derogationum verba depromere, vt suæ quoque prauitatis acta possent contegere; & ideo velle nostra suis præstigijs obfuscare, vt sua valeant tenebrarum opera longe lateq. clarificare.

Nam qui stylus sufficiat exarare, quanta & qualia, priusquam Missi nostri illuc directi fuissent, vel etiam post reuersionem eorum tam per Legatos quam per litteras suas, vt de nostris specialiter omittamus, de beati Petri principis Apostolorum laudibus, de Sede eius vel Ecclesiæ Romanæ priuilegijs nobis præconia destinarint?

A narint? Cum autem eosdem Apostolicæ Sedis Missos in suam nequitiam traduxissent, & instar quarumdam prostitutarum libidines suas ipsis cohibentibus expleuissent, primo quidem conati sunt nos iteratis laudibus efferentes, & versutis blandisq. lenocinijs adeuntes, ad suos inflectere pessimos actus, vt his a se perpetratis nostro consensu firmitatem tribueremus, supra modum hortati sunt & deprecati. At vbi nos inspiratione diuina, quæ acta sunt perperam commissa fuisse comperientes, ea non solum, iustitia magistra, vt iam diximus, non approbauimus, sed & damnauimus: protinus illi, versa sententia, plectrum linguæ in derogationes & blasphemias acuerunt, & tamquam suimet obliti, contraria his quæ primitus prosecuti fuerant, tractauerunt. Et quia, Deo auctore, de nobis quid specialiter impeterent, non inuenerunt: traditionibus paternis diuinis testimonijs roboratis detrahere curauerunt, & quod agere ma-
B iores eorum minime præsumpserunt, isti etiam quæ antiquitas Romana suscepit, cum numerosis hanc sequentibus Ecclesijs generaliter accusare & blasphemare ore polluto minime timuerunt. Quin & priuilegijs Apostolicæ Sedis, quorum valitudine sua quoque roborari poposcerant, quia suis malignitatibus non fauimus, conuiciari & derogare vice tergiuersatoria multifarie studuerunt.

Porro autem quia nos Apostolicæ Sedis auctoritatem, Deo gratias, non ignorantes, hactenus quodammodo singulariter eorum prauitatem, nullo solatio vestro, more prisco muniti, constantia summa repressimus, actus suos illi nonnisi nobis displicere, nonnisi nos execrari, fallaciter arbitrantur. Quamobrem fieri potest, vt hæc sua venenosa graminis semina per alias mundi partes dispergant, & simpliciorum, piorũq. Fidelium corda suis illicitis vocibus incuruent, adeo vt, sicut ipsi gloriantur, ad Ale-
C xandrinum & Hierosolymitanum Patriarchas iam miserint, eos videlicet, vt in deiectione Ignatij Patriarchæ, & in promotione inuasoris Photij sibi consentiant, adhortantes. in quo non nos eorum concordiam fortasse contra statuta seu traditiones Apostolicæ Sedis improuide conglutinatam, Deo adiuuante, pauemus: sed ne suasionibus illectos prauorum, eos ad suum ipsorum discrimen contingat ab æquitate decidere, condolemus. sunt quippe diris & continuis Agarenorum pressuris attriti, ac per hoc euenire valet, vt vel decepti, vel pro sui releuatione sibi plurima tribuere spondentibus Constantinopolitanis Principibus, quod & gementes dicimus, assentire cogantur.

Quapropter venerabilis industria vestra talem se de cetero exhibeat, necesse est, vt sole clarius hanc a Sede Petri in nullo dissidere, quin potius cum illa in cunctis senti-
D re ijdem hostes cognoscant, ita vt Præsulatui nostro scripta diuinitus inspirata sapientia vestra, reprehendendo, & forti prorsus inuectione feriendo tantam eorumdem Imperatorum væsaniam, mittat, quæ nos suscipientes rursus ea cum alijs assertionibus nostris ad ipsorum quoque dementiam confutandam mittere valeamus. Ita vt cum vnum pariter, idemq. nos hostes sentire cognouerint, nec iniurias a se nobis illatas vlcisci solummodo, nos affectare, mendaciter adstruant, nimirum cum aduersus se monomachiam aggredi quodammodo nos intuentur. Et per hoc quod sint & alij Christi dilectores, & eorum peruersitates odientes, liquido comprehendant, & ora loquentium iniqua penitus obstruantur, ita vt, Christo duce, vna mente & ore ac brachio quasi strenui propugnatores, phalanges hostium premere ac debellare communi studio reperiamur, eorumq. pernicioſam factionem, ipso auxiliante, concerta-
E tione funditus interrupisse comperiamur, & tam inuentores mendaciorum, quam fabricatores peruersorum dogmatum paternis definitionibus ac veracium assertionum clypeis in nomine Domini nostri IESV Christi . . . . . triumphare ac superare per omnia dignoscamur. Optamus fraternitatem vestram nunc & semper bene valere.

Tua vero, frater Hincmare, pietas cum hanc epistolam legerit, maxime curet, vt ad alios Archiepiscopos, qui in Regno filij nostri Karoli glorioſi Regis consistunt, defe- *Hac vsque ad finem recitat Frodoardus in hist. Rhemens. cap. 15.*
ratur, ac id summopere agere studeat, & vt de his singuli in diœcesibus suis vna cum suffraganeis suis, in cuiuscumque Regno sint constituti, conuenienter tractare, & no-
bis quæ euenerint, suggerere curent, eos incitare non negligat. Ita vt eorum omnium quæ præsentis epistolæ circumstantia continet, tu & strenuus executor illis existas, & apud nos verax & prudens scriptorum tuorum serie relator inueniaris. Dat. decim. kal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

kal. Nou. Indictione prima.] a qua die vsque ad ipsius Nicolai obitum viginti & vnus A dies numerantur, vt superius dictum est: vt plane possit intelligi haud diu post, ipsum sanctissimum Pontificem in ægritudinem eam incidisse, ex qua, magno totius Ecclesiæ damno e vita sublatus est. Nam Frodoardus in historia Ecclesiæ Rhemensis, inquit: Hincmarus hanc accepit epistolam, quam multis astantibus Episcopis ante Regem legit, qui tunc in suo palatio Corbenio erat. & iuxta mandatum Nicolai Papæ, hanc ad alios Archiepiscopos citissime deferri curauit. Interim Nicolaus Papa decimotertio die mensis Decembris e viuis excessit, &c.]

Sed quid pro Latinis aduersus Græcos in Gallijs fuerit elaboratum, ex eodem Frodoardo aliqua ex parte consequi possumus, qui dum relegit epistolas ab Hincmaro conscriptas, hæc habet: Item de responsionibus ad obiecta Græcorum, quæ Odo Bellouacensis Episcopus colligens descripserat, & domino Hincmaro miserat. Vnde B gratias Deo Rex egit, quia seipsum instructum sensit ab eis, quos vno spiritu potatos inuenit, & quid de his videatur sibi simul conferendum esse significat.] & inferius de ijsdem: Subiungit quoque de libello ipsius Odonis contra obiectiones Græcorum, quædam se in eo memorans annotasse, quæ retractanda, & corrigenda forent.] hæc ipse. ex quibus intelligas tum Odonem Bellouacensem, tum Hincmarum Rhemensem aduersus easdem Græcorum obiectiones plurimum laborasse. porro eas lucubrationes nescimus editas.

At ne penitus relinquamus intacta decem illa capita, quæ a Græcis obiecta Nicolaus ipse testatur: ea hic obiter, breuiterq. saltem attingamus, atque in primis.

REFELLVNTVR BREVITER GRAECORVM CALVMNIAE.

1 Quod ad Sabbati ieiunium, vetus fuit ista inter Latinos atque Græcos controuersia ab ipso ferme exordio nascentis Ecclesiæ, post obitum videlicet Apostolorum. C tu vero consulas quæ fusius primo tomo Annalium scripta sunt.

2 Quod Spiritum sanctum a Patre procedere negarit omnino Latina Ecclesia, apertissimum mendacium est. Quod autem dixerit a Patre & Filio procedere, sinceriss ima veritas est, a maioribus omnibus, a Damaso incipiendo, Romanis Pontificibus & alijs asserta.

3 Quod custodiens in sacris ordinibus cælibatum Occidentalis Ecclesia damnet nuptias, manifesta calumnia est. Nam clericorum cælibatum antiquissimum fuisse in Ecclesia tam Occidentali quam Orientali, a temporibus Apostolorum seruatum, suo loco superius euidentissime demonstratum est; ac pariter declaratum quam desipuerint Græci a tempore sextæ Synodi, commenticijs appositis canonibus coniugium sacrorum ministrorum admittentes. D

4 Quod alicubi concessum presbyteris, vt baptizatorum frontes liniant chrismate, ex magna causa sit dispensatum: in contrarium plane esse vsum, ostenditur.

5 Quod vtatur Ecclesia Occidentis aqua pro chrismate, omnium testificatione est manifesta calumnia.

6 Quod in Quadragesima caseo vel ouis omnes Occidentales vtantur Ecclesiæ, calumnia est, cum in Italia numquam in vsu fuerit; trans montes tamen id ex magna causa alicubi apparet esse concessum. Sed in his diuersarum Ecclesiarum tam in Orientе quam in Occidente absque scrupulo læsæ Catholicæ Fidei, diuersas fuisse consuetudines, ex antiquis Theologis superius est fusius disputatum.

7 Quod super altare vna cum corpore Christi offeratur agnus, tempore Paschatis, est manifesta calumnia. E

8 Quod clerici Occidentales barbas radant, ridenda potius quam confutanda schismaticorum insania, de quo pristino vsu ab exordio Ecclesiæ nascentis Romæ recepto, suo loco superius pluribus est pertractatum.

9 Quod diaconi non susceptо presbyteratu transeant ad Episcopatum: calumniam esse, Canones Occidentalis Ecclesiæ manifestant.

10 Quod libellus Fidei exigeretur ab illis a Legatis Apostolicæ Sedis: quod cum numquam antea vsurpatum sit, pro monstro haberi debet, sicut vt ab eorum Patriarcha ad Christifideles decretales scriberentur epistolæ.] hæc obiter.

Porro de hac epistola Nicolai fit mentio in antiquis Francorum Annalibus a Pithœo editis: deq. alia eodem tempore scripta de condemnatis ab Apostolica Sede Gunthario & Theutgaudo Episcopis, ea occasione, quo ad suas sedes idem Pontifex eo

Aeo restituere noluisset. hæc enim ibi leguntur: Nicolaus Papa Romanus Episcopis Germaniæ duas destinauit epistolas, vnam de factionibus Græcorum, alteram de Theutgaudi & Guntharij Episcoporum depositione, in qua refert eos septem capitalia crimina commisisse, & ad pristinæ dignitatis restitutionem nequaquam recipere posse commemorat.] hæc ibi. Exigebat autem ista ab ipso Nicolao necessitas, vt quia suis litteris vsque in Orientem missis duo illi damnati Episcopi iniuste conquesti essent in Nicolaum, iniuste se ab eo esse damnatos: oportuit vt per ipsum vniuerso innotesceret orbi, sententiam in eos latam fuisse iustissimam, ostendens quot, quantorumq. criminum ijdem auctores fuissent.

Demum quod ad Photij criminationes in Ecclesiam Romanam obiectas pertinet, non prætermittendum, quod eunuchus corrodens dente canino quæcumque ob- B uia posset, contra Romanam Ecclesiam rationem barbarum obiecit ipse eunuchus glaber, non aliud responsum accepturus, quam quod Demonaxis in Luciano: Perridiculum, inquiens, hoc mihi visum est, si tu a barba philosophantes iudicandos esse existimas, ipse barbam non habens.]

Quid Momus iste prætermisit, vt in Occidentalem Ecclesiam quauis occasione inueheretur? ad hoc venundatus, vt alter [a] Achab, vt faceret malum, primus auctor, vt [a] 3. Reg. 21. dum scissionem ab Ecclesia Romana procurat, pessumdaret, & in præceps ageret Cõstantinopolitanam Ecclesiam. Ipse siquidem primus, qui, quod nullus prædecessorum quantumlibet cerebrosus, etiam si hæreticus fuerit, eidem Romanæ Ecclesiæ infensissimus, ausus est facere, eamdem Ecclesiam, immo omnes Occidentales hæresis nomine fugillare, quod assererent Spiritum sanctum a Patre Filioq. procedere.

C Non enim recens ista per Romanos Pontifices suis epistolis innotuerunt in Oriente, sed ante quingentos annos reperiuntur annuntiata litteris primum Damasi Papæ, qui vires dedit (quod dictum est suo loco superius) vt Constantinopolitanum Concilium sub Nectario, Oecumenicum diceretur, per quod Spiritus sancti est defensa Diuinitas, & per Symbolum prædicata. Id quidem ipse habet in Anathematismis appositis ad epistolam datam ad Paulinum Antiochenum Episcopum a [b] Theodo- [b] Theod. hist. lib. 5. c. 11. reto dolo malo falsatam, vt qui contra Cyrillum Alexandrinum negauit Spiritum sanctum a Filio etiam procedere. Porro legitima lectio eorum scriptorum Damasi, posita habetur in omnium antiquissima Crescioniana Collectione alibi superius [c] recitata his verbis: Spiritus sanctus non est Patris tantummodo, aut Filij tantummodo [c] Tom. 6. Ann. ann. D. 447. Spiritus. Scriptum est enim: [d] Si quis dilexerit mundum, non est Spiritus Patris in il- [d] 1. Ioan. 2. D lo. Item scriptum est: [e] Qui autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius. No- [e] Rom. 8. minato itaque Patre & Filio, intelligitur Spiritus sanctus, de quo Filius in Euangelio dicit: [f] Quia Spiritus sanctus a Patre procedit. &: [g] De meo accipiet, & annuntiabit vo- [f] Ioan. 15. bis.] hæc Damasi apud Crescionium purissima atque simplicissima lectio, per quam [g] Ioan. 16. Spiritum sanctum a Patre Filioq. procedere, ex necessaria assumptione, deductum est. Sed & locum Damasi e Græcorum fontibus, quos reperit limpidissimos, nec impostorum pede turbatos citat Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus his verbis: [h] Damasus sanctissimus Romæ Præses, qui tempore secundæ Synodi Constanti- [h] Gennad. pro Conc. Flor. Sect. 7. nopolitanæ vixit, in confessione Catholicæ Fidei, quam Papa huc misit ad Paulinum Antiochiæ Episcopum, hæc habet: Credimus in vnum verum Deum, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, factorem visibilium & inuisibilium, per quem omnia crea- E ta sunt in cælo & in terra, hunc vnum Deum, & hanc vnam esse diuini nominis Trinitatem, Patrem, qui Filius non est, sed habet Filium qui non est vtique Pater, Filium qui non est Pater, sed Filius Dei natura est. Spiritum vero paraclitum neque Patrem esse, neque Filium, SED EX PATRE PROCEDENTEM ET FILIO.] Subijcit his idem Gennadius testimonia Leonis Papæ atque Hormisdæ eadem affirmãtium, & aliorum qui libere ea scripsisse ad Orientales reperiuntur, diuersis quidē temporibus, cũ nec ab aliquo eorum licet in Romanam Ecclesiam infensissimo adeo contradictum est, vt sit ausus vel Romano Pontifici, vel alicui Occidentalium id profitenti, & constanter asseueranti impingere crimen hæresis, & meditatus fuerit ea de causa a Romana Ecclesia scissionem. Immo boni consulere, & in saniorem sensum interpretari cõsueuerunt id quod de eadem Spiritus sancti processione a Patre, Filioq. a Romano Pontifice assertum alicubi inuenissent, vt feciss e constat sanctum Maximũ

DAMASVS DOGMATIS ASSERTOR.

virum

Universidad de Deusto
Biblioteca

virum doctissimum, & ob defensionem Catholicæ Fidei martyrem, qui claruit tempore S. Martini Papæ & martyris, anno Redemptoris sexcentesimo quinquagesimo sub Heraclio Constante Imp. cuius de ea re sententias grauissimas in epistola ad Marinum conscripta, qui pugnant aduersus Græcos, citare consueuere vna cum alijs sanctissimis antiquis Græcorum Patribus, qui idipsum de processione Spiritus sancti a Patre & Filio professi esse inueniuntur, quorum catalogum expressum habes in Concilio Florentino, & in alijs pluribus Theologis, qui eodem argumento scripsere commentarios pro Latinis aduersus Græcos, quorum est numerus pene infinitus, vt eos singulos recensere sit onerosum atque superfluum. A

DE GRAECORVM IN LATINOS OBIECTIONIBVS.

Quod autem ad Maximum spectat, & eius locum citari consuetum in epistola ad Marinum (vt rem quam diligenter agamus) sciendum, quod duæ eodem titulo reperiuntur eius epistolæ, quarum altera ad Marinum presbyterum, altera ad Marinum diaconum, ambæ dogmaticæ, quorum tria vetustissima inueniuntur Romæ exemplaria, in Collegio Græcorum vnum, aliud in Columnensi bibliotheca, atque tertium in Vaticana emendatius. In ea igitur quæ scripta est ad Marinum diaconum epistola, inter alia quæ ibi tractantur dogmatica, recensentur querelæ Græcorum aduersus Romanam Ecclesiam, quarum altera erat, quod Romanus Pontifex scripsisset, Spiritum sanctum a Patre Filioq. procedere; altera qua calumniabantur Græci eumdem dixisse Christum in quantum hominem non caruisse originali peccato. ex illa enim id ipsi eliciebant sententia, quod Christum dixisset (vt maiores nostri) secundum Diuinitatem consubstantialem Patri, secundum humanitatem consubstantialem nobis. Sed petiti Romani, statim omnem ea de re declarantes vocem, abstulere calumniam. Ait ergo Maximus in dicta epistola ad Marinum diaconum, a Metio nostro modo scientiæ ac pietatis ergo a S. D. N. Clemente VIII. creato Episcopo Thermutarum apud Samnites ciuitatis Latinitati tradita. B C

QVID LATINI DE PROCESS. SPIRITVS SANCTI.

De litteris vero sanctissimi Papæ, qui nunc Ecclesiam regit, non in tot capitibus, quot vos scribitis, illi qui regiam incolunt vrbem, *Constantinopolim scilicet*, eas suscepерunt, sed duobus tantum, quorum alterum est Theologicum, quod videlicet dicat sanctissimus Papa, Spiritum sanctum etiam a Filio procedere; alterum vero de diuina Incarnatione, quod scilicet scripserit idem sanctissimus Papa, Christum Dominum quatenus homo est, ab originali peccato non esse immunem.] eliciebant ista illi ex dicta voce adeo absolute prolata, non quod ista dixisset Pontifex, vt ex inferius dicendis apparet. Respondet Maximus de his quæ pro defensione dictorum Romani afferrent, dicens: Et quod ad primum quidem, attulerunt Romani auctoritates suorum Patrum sibi suffragantes, necnon Cyrillum Alexandrinum in sacris illis commentarijs, quæ in Euangelistam Ioannem conscripsit, quibus nullo pacto Spiritus sancti Filium esse causam, seipsos affirmare ostenderunt. Vnam enim nouerunt Filij & Spiritus sancti esse causam Patrem videlicet, Filij quidem generatione, Spiritus vero sancti spiratione, sed vt per ipsum Filium procedere dicentes Spiritum sanctum, declarant etiam, vt hoc pacto essentiæ connexionem & identitatem & immutabilitatem indicarent.] ne scilicet duo esse principia asserere viderentur. pergit Maximus. D

EXPLODITVR TVRPIS CALVMNIA GRAECORVM IN LATINOS.

Quod ad secundum vero, nulla opus est apologia vel excusatione. Quænam enim in huiusmodi rebus potest oriri dubitatio etiam illis, qui pro ingenij sui peruersitate occasionem dubitandi quærere in omnibus consueuerunt? Rem tamen disertis verbis declarauerunt, dicentes, Christum Dominum nullo pacto peccatum habuisse, neque mente quidem, qua videtur Adamus primum deliquisse; neque alicuius mali actionem vel operationem ex mente per corpus procedentem omnino in Christo Domino vmquam fuisse. Et isti quidem, *Romani videlicet*, hæc inquiunt de illis quæ sine causa ipsis obijciuntur. Illi vero, *regiæ scilicet vrbis*, de ijs quibus iustissime ipsi accusantur, nullam hucusque excusationem attulerunt, &c.] In fine vero qui cupit amicum saluum, vt inconuulse Ecclesiæ Romanæ iunctus persistat: verbis his persuadet, quam elegantissime ista subijciens. E

ROMANAE ECCLESIAE DIGNA PRAECONIA.

Omnes termini terræ, & quicumque vbique terrarum Christum Dominum pura mente & Orthodoxa Fide confitentur, quasi ad solem æterni luminis, ad sanctissimam Romanorum Ecclesiam, & eius confessionem & Fidem intenti respiciunt, ex ipsa rutilantem splendorem recipientes spiritualium & sanctorum dogmatum, quemadmodum

dum sex illæ sanctæ Synodi sacræ, & a Deo dilectæ disertis verbis & magna cum religione exposuerunt, apertissime pronuntiantes Fidei Symbolū. Ab initio enim aduentus Incarnati Verbi vniuersæ vbique terrarum Christianorum Ecclesiæ a sancta Romanorum Ecclesia originem habuerunt, & fundamentum solum & maximum, contra quod nullo pacto portæ inferi prævalebūt, iuxta ipsiusmet [a] Saluatoris nostri promissionem, vt habeat scilicet claues Orthodoxæ in ipsum Fidei & confessionis, & aperiat illis qui ad ipsam Romanam Ecclesiam cum pietate accedunt, veram & realem & solam pietatem quærentes. Et claudat e contra & obstruat omne os hæreticum, quod loquitur iniquitatem in cælum, &c.] hæc Maximus philosophus Christianus, Theologus sua ætate præcipuus, mitissimus corde, humillimus mente, vt sua ipsius scripta actaq. testantur, atque martyrij titulo insuper egregie insignitus. A

[a] *Matt.* 16.

At cū locus Maximi in Florentino Cōcilio Oecumenico citaretur, & Græci schismatici tanti viri præfocati auctoritate, respirare non possent, eo diuertere necessitas eos cōpulit, vt negarint eam epistolam esse Maximi, quam non Latini codices, sed Græci, ijdemq. plures eadem sententia absque vlla penitus discrepantia cōtinerent. Verum cū negare non possent Maximi esse epistolam, ijdem conuerterunt in Latinos dicta Maximi, quod negassent Filium esse causam processionis Spiritus sancti, cum Bessarion pro Latinis certamen susceperit, & sententiam Maximi egregie declarauit in ea quam tunc pro vnione habuit orationem. Sed hæc a nobis ea de causa sunt allata, non vt de quæstione hic disputemus, magis autem vt ostenderemus, neminem ante Photium vertisse probro Apostolicæ Sedi, vt adscriberet loco hæresis, si quando ea de processione Spiritus sancti a Patre & Filio suis litteris sunt professi, sed vel se recepisse illa, silentio demōstrarint, vel in bonum sensum illa diducerent, & excusarent; vel si non reciperent, non tamen vt hæresim condemnauerint, seq. ea de causa ab Ecclesia Romana abscideriint. B ANTIQVITAS DOGMATIS. C

PHOTIVS AVCTOR SCHISMATIS.

Primus infelix Photius (ista sit illi loco gloriæ columna ignominia sculpta) primus inquam extitit auctor, vt eius prætextu se ab Ecclesia Romana seiungi, ac penitus segregari professus sit, a qua se non recipi sciret ob sedis alienæ inuasionem, & alia innumera scelera perpetrata: vt erubescant eius in schismate sectatores tali auctore, quem (vt audisti) crimina immanissima dedecorarunt. Qui vbi semel id profiteri scriptis litteris cœpit: quæ reliqua fuerunt, erigendo sibi cathedram contra cathedram, angelum apostatam imitatus, par solium, immo altius contra sanctam Apostolicam Sedem sibi constituendū putauit; vt non solum illud vsurparit quod Romanæ Ecclesiæ est solius, vt Oecumenicus diceretur, sed & a Legatis Sedis Apostolicæ Fidei professionē exigeret, & epistolas ipse canonicas scriberet, quod spectat tantū ad Romanū Pontificem. Apostatantis primum angeli superbia est, & blasphemia in Deum pariter, dū institutum diuinitus in Ecclesia, & seruatum semper in hoc tempus Hierarchicum ordinem eunuchus inuasor alienæ sedis, atque falsarius (vt est demonstratum) auertere ausus sit atque subuertere, homo, sententia Nicolai [b], innumerabilium repertus præuaricationum obnoxius, Imperatorū tantum auxilio fretus. Ita quidem Principes terræ, potentes iniquitate, aduersus Romanam Ecclesiam cum Photio insanierunt. D

[b] *Nicol. ep.* 11.

IRA DEI ADVERSVS SCHISMATICOS PRINCIPES.

At quid? Qui expectauit & dissimulauit peccata hominum propter pœnitentiam, atque diu siluit patiens; iā exurgit indignans, arguit in furore, percutit in ira sua Deus ipse (vt Propheta [c] ait) æmulator & vlciscens Dominus, vlciscens Dominus & habens furorem, vlciscēs Dominus in hostes suos, & irascens ipse inimicis suis.] Siluit & expectauit: sed [d] vbi a nuntijs pacis ab eis nō receptis puluis excussus est de ipsorū pedibus in testimonium contra illos: sicut olim percussus per Moysem [e] puluis Aegypti in eladem conuersus est Pharaonis: ita excussus de ipsorū pedibus puluis, cōuersus est in Regū interitum. Sic Deus præiudicio iudicium declarauit, Quod non recipientibus (vt dixit) pacis nuntios, tolerabilius [f] esset terræ Sodomorū, & Gomorrhæorum in die iudicij. Et qui in remunerando incipit a [g] nouissimo: in puniendo ecce exorditur a primo. E

[c] *Nahum.* 1.
[d] *Matt.* 10.
[e] *Exod.* 8.
[f] *Matt.* 10.
[g] *Matt.* 20.

Meminisse debet, quæ superius dicta sunt, nimirum malorum omniū primū auctorē Bardam Cæsarem Theodoræ Augustæ fratrem fuisse, dū sanctissimum virum Ignatiū Patriarcham sentiens suis sceleribus aduersarium, eum e throno submouendū curauit, Photiūq. subrogandum in locū eius. In hunc ergo primum dignū fuit, ab irato numine iacula vibrari vindictæ: Michaelē vero Imp. haud diu post eadem experiri. Sed quomodo id acciderit, ex Græcis historicis, eorumq. antiquiori Ioanne Curopalate dicamus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PETRVM APOST. VLTOREM EXPERIVNTVR SCHISMATICI PRINCIPES.

Atque primum quod ad tempus spectat,in hunc vsque annum Bardam creatum iã A Cæsarem vixisse, litteræ Nicolai Papæ ad eũ scriptæ in fine anni superioris ostendunt. Quod autem non ob aliud quam ob iniurias illatas(vt audisti)in Apostolicam Sedem, successoremq. principis Apostolorũ Petri meruerint Bardas atque Michael Impp. diuinitus missam,eamq. durissimam subire vindictam: haud obscuris fuit manifestatum indicijs, nec alicui alteri quam ipsi Bardæ, ne reuocari posset in dubium, quod de se ipse, & contra seipsum confessus esset. Audi igitur ex multis testibus primo Curopalatem: Signa,inquit primũ,Bardæ interitum portendentia hæc fuere, crinitarum stellarum exortus, somniorũ portentosa visio. Siquidem sibi visus est in somnis iste,ad magnum templum cum Michaele Imp. accedere, quasi panegyris celebraretur. Vt igitur eo peruenere, & vltra sacrum templum processere, existimabat se videre quosdam albis vestibus indutos præeuntes, qui ipsum ducebant ad cancellos altaris, nihilq. B aliud conspexit quam in throno Patriarchæ sedentem quemdam senem, quem Petrum esse arbitratus est principem Apostolorum,ad cuius pedes abiectus beatus Ignatius volutabatur, malorum quæ sustinuerat, vltionem requirens. Illum vero vni eorum qui aderant, gladium dedisse, dixisseq. hoc: Deo inuisum (ita Bardam Cæsarem appellantem) in siniſtro loco constitutum frustatim concide, impiumq. filium (hoc nomine Michaelem Imperatorem indicantem) numera in ijs qui sunt in dextera parte, sed simile supplicium sume, & somnium ita se habuit. An vero euenerint quæ visa sunt, in sequentibus declarabimus.] hucusque Curopalates, eadem Cedrenus & Glicas Græci auctores. Sed omnibus his præferendus est Nicetas, qui res gestas ab Ignatio scriptis est prosequutus, vtpote qui hoc ipso tempore vixit, & quæ præ oculis habuit scripsit, & quomodo ista patefacta sunt indicat, vt tanta res omni genere C probationum & testium consignetur. Accedat igitur Nicetas, & vt res gesta est, recenseat, addatq. ab alijs prætermissa. Ipse quidem tamquam de re seria,magniq. momenti,nec casui,vel somniorum leuitati tribuenda,sed quæ diuinæ prouidentiæ adscribi debeat agens, ista suæ narrationi præmittit, sic exordiens.

Ego vero non silentio præteribo Bardæ Cæsaris insomnium. Licet enim horum plurima ex diuersis cogitationibus & exercitijs ortũ habent;multa tamen etiam a dæmonibus ingeruntur dormientibus; sed & ab Angelis diuino nutu aliquando immittuntur,præcipue vero Principibus & Imperatoribus, licet pietate vacent. Spiritus enim prophetiæ,vel vt illis ipsis,vel eorum subditis aliquam afferat vtilitatem, operari non desinit,quemadmodum in [a] Pharaone, & [b] Nabuchodonosor didicimus. Ita & Bardas iste Cæsar Philotheum illum aliquando Logothetam & amicum satis fidum ad se D accitum *similis valde perturbato homini & anhelanti videbatur;&, O Philothee, inquit,visionem vidi,quæ mihi omnia contriuit ossa,& omnes neruos mihi dissoluit. Videbar enim hac nocte,ac si processio fieret,ad magnam Ecclesiam vna cum Imperatore ingredi,& in omnibus fenestris tum superioribus, tum inferioribus imagines videre Archangelorum versus tabernaculum respicientes. Et cum prope ambonem essemus; duo,quasi cubicularij,mihi visi sunt, quorum alter cum Imperatorem vinctum accepisset & dextrorsum traheret,extra conuentum eijciebat, quasi reum & damnatũ. Alter vero eodem pacto siniſtrorsum me expellebat. Et cum statim circumcirca respicerem:video in adytis sedentem virum quendã senem in omnibus similem imagini principis Apostolorum Petri,cui astabant duo terribiles viri,qui præpositorum vices gerere videbantur. Video etiam ad genua senis sedentis Ignatiũ procumbentem, & multis E lacrymis ita circumfusum,vt etiam ille miseratione motus ingemuerit. Ignatius vero clamabat: Clauiger Regni cælorum, & Petra in qua Christus Deus suam firmauit Ecclesiam; si nosti,quod iniuria affectus sim,consolare senectutem meã multa mala passam. Ille vero ad Ignatiũ: Ostende,inquit,eum qui te iniuria affecit, & Deus faciet vna cũ tentatione prouentum. Et conuersus Ignatius dextera manu me ostendit,inquiens: Hic me maxime omniũ offendit,& necdũ iniurijs me afficere desinit. Ille igitur qui in throno erat,nutu significauit ei qui a dextris astabat,& valde paruo gladio euaginato, dixit, vt ab omnibus audiri posset: Assume Bardã istum execrandũ,& extra ante atriũ Ecclesiæ illũ membratim concide quamprimum. Itaq. tractus ego ad necem,vidi præterea,quod manũ vibrans aduersus Imperatorẽ dixit illi:Impie fili expecta parum per: Et ita meipsum mẽbratim concisum deinde instar hepatis vidi.] hucusque de terribili visione

a Genes.41.
b Dan.2.
**f. alloquens*

S.PETRVS VLTOR IN BARDAM.

A visione Nicetas,subijcit vero ista:Hæc quidem Cæsar perterritus simul & plorans narrabat.Cui ille:Parce, inquit, domine illi seni miserrimo,& Dei tribunal ante oculos habens,neque iuste,neque iniuste quidquam mali illi facias.] At non ita stultus, qui memoria tenens, Ignatium contra se suis precibus iram Dei concitare,& clamare vindictam, ne id faceret, auertere eum a precibus hoc modo conatur, & ne quid moliatur noui contra Imperium,custodiri præcepit. Quæ omnia Nicetas sic narrare pergit.

QVID DENVM IN S. IGNATIVM BARDAS.

Ille autem nec ita voluit intelligere,vt benefaceret,obliuioni potius terribilem illam comminationem tradens,festinabat suas iniquitates adimplere, vt desuper sibi ipsi iustam Dei iram prouocaret. Quamprimũ enim ipso Quadragesimæ principio Leonem illum,Pitademen nuncupatum,Photij affinem cum militibus ad Insulam mittit, quibus præcepit,vt ita Ignatium obseruarent,vt nullo pacto ei liceret neque sacrum face-
B re,neque aliquem ad illum ingredi, nec egredi permitterent. Tribus autem mensibus hæc custodia circa illum seruabatur. quibus peractis, insomnij secuta est executio,] nempe Bardæ obtruncatio, quæ a Curopalate sic describitur.

EXPEDITIO IN CRETAM INSVLAM.

Nuper contra Cretenses Bardas omnibus copijs cum Michaele Imp.instructus erat. Cumq. ad Dei Genitricis templum viatorum accessisset, ingressus est cum facibus vt Syntacterium (est genus quoddam precũ)absolueret. Vbi igitur adytis appropinquauit,repẽte ab ipsius humeris dilapsa chlamys,effecit vt iste grauiora pericula persentiret. Et pridie quam ab vrbe profecturus esset, siue per se, siue futuro rei euentu impulsus,coactis in vnum amicis,conuiuioq. exceptis,vt suæ amicitiæ memores essent, petebat: & legata tamquã e vita iam iam discessurus, præbuit. Postquam igitur ad Cretam profecti sunt,& regionem Thracensium inuasere, & occupato quodam loco, qui To-
C pos dicebatur,eius ministri contentione, studioq. adhibito castra posuere. Hic nescio quo modo,siue cõsulto,siue inscitia,Imperatoris tentoria locauerunt in loco plano, & in supereminente colle Cæsaris tabernaculum tetendere. Quod vt lucrum eam occasionem rati qui Michaeli addicti pro eo propugnabant, Cæsari factum obijciebant, & contra ipsum consilia excitabant. Attamen illos perturbabat & segniores ad incœpta facienda reddebat Cæsaris potentior vis,cuius filius Antigonus Domestici Scholarum imperium obtinebat, reliquiq. duces ipsi obtemperabant, & Sabbatius Logotheta Dromi eius gener ob filiam quam duxerat vxorem, sine vlla controuersia ei fauere credebatur.

BARDAE CAESARIS MISERANDVS INTERITVS.

Verum Sabbatius ab Imperatore deceptus,imprudens soceri necem patrauit, quippe cui & non alij signum cædis cõmissum fuit. Nuper enim exierat cognitis causis, &
D signum necis dedit, Cruce in ore suo impressa. Verumtamen coniurati distulere,cum præsentes cernerent Cæsaris sodales. Quod veritus Michael,ne aliqua ratione deprehensus,in seipsum gladium attraheret,per fidelem quemdam pollicitationibus homines confidere iubebat. Et periculũ certe euitasset & propulsasset Cæsar ob coniuratos metu perculsos atque perterritos,nisi Basilius,qui mox Imperator fuit,quiq. præfectus regij cubiculi tunc erat,ad facinus sese accinxisset. Hic enim metum abijcere coniuratos persuadens, ad rem confirmabat. Igitur homines gladijs strictis in se confertim inuadentes Bardas conspicatus,sibi moriendum sensit,seq. ad Imperatoris pedes abiecit. Verum ipsum inde abstractum frustratim concidunt. Deinde genitalia ipsius membra hastæ appensa per exercitum traducunt.Ingens autem turba concitata est,quæ Imperatori periculũ intentaret. Quam quidem vigilantissimus præfectus Constantinus cũ
E multis in medium confestim accurrens, sedauit, cũ laudibus Imperatorem celebrans, iusta nece occisum Bardam pronuntiasset. Atque ita Bardas perijt. Et hac ratione illa contra Cretenses susceptа prouincia dissoluta est.] hactenus de nece Bardæ,quẽ nuper suis litteris Nicolaus iure(vt vidimus)exaltatæ cedro mox cædendæ comparauit,vt secundum illud Dauidicum accideret illi: [a] Vidi impium superexaltatum & eleuatũ sicut cedros Libani,transiui & ecce non erat.]& quod de impio pariter dictum est: [b] Videbunt oculi eius interfectionem suam,& de furore Omnipotentis bibet.]eueniret ipsi.

a Psal. 36.
b Iob 21.

TEMPVS NECIS BARDAE CAESARIS.

Quod ad tempus necis Bardæ Cæsaris, error irrepsit in Curopalaten, dum hæc facta dicat decimaquarta Indictione, cum hoc accidisse anno decimaquinta Indictione, & non antea, ex epistolis Nicolai datis anno superiori ad eos possumus intelligere, & ex ijs quæ Nicetas in Ignatio scribit. Cum insuper idem Curopalates asserat, occisum Bardam prima die mensis Aprilis, aduersari Nicetas nonnihil videtur, cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

numeret tres menſes ab exordio Quadrageſimæ vſque ad necem Bardæ. A

Sed quas poſt obitum Bardæ Photius res nouas ſit aggreſſus, audiamus Nicetam ipſum, qui hæc de his habet, ſuam ſic proſecutus hiſtoriam: Cum enim Michael Imp. in Cretam cum exercitu properaret,& Bardas ipſe vna cum illo iſſet vſque ad eum locum qui Hortorum dicitur, ibi extremas dedit pœnas, occaſione quidem quod Imperatori inſidias ſtrueret,diuina iuſtitia ipſum oppreſſit, vt enſibus miſer mẽbratim concideretur,& ita turpem mortem nanciſceretur,vt ab ipſo Photio ſui amantiſſimo conuicijs laceſſeretur.Hic enim cũ magnis beneficijs ab illo fuiſſet affectus, & patriarchalem dignitatẽ adeptus,magno dum viueret illi erat honori,& quaſi protector vitæ ſuæ omni laude celebrabatur.Cum vero mortuus fuit,palinodiam cecinit,& hunc tamquã ſexcẽtis peccatis obnoxium, & diris deuouendum,taliq. morte dignum prædicabat.

PRO TEMPORE MVTATVR PHOTIVS.

Ita magnus ille ſophiſta Photius pro tempore & rerũ occaſione mutabatur, pro Principum voluntate ſe vertens. B Qui enim defectu Fidei a diuina voluntate & conſilio procul abeſt, & in hominibus ſpem ſuam collocat, quoniam fragili fundamento ſua mente nititur, infidus erga omnes, & parum ſecurus eſſe deprehenditur, dum illis qui exaltantur adhæret & adulatur; contra vero eos qui deſpiciuntur, maledictis inſequitur, & vnum tantum ineat, vt potentibus placeat, ne eorum potentiæ infenſus,a ſuo ſtatu cadat.

Tunc igitur Imperator ad regiam vrbem quamprimum reuertitur. & cũ eſſet Pentecoſte,Baſilium Patricium & excubitorem ſtemmate ornans, Imperatorem illũ proclamat. Photius vero verſutus multa aduerſus Nicolaum Papam doloſe ſcribens, cum

PHOTIVS CONCILIABVLVM CONGREGAT.

nihil aliud aduerſus eum efficere poſſet,perſuadet Michaeli Imp.multis rationibus Synodum congregare, & Nicolaum damnare,atque omnes qui cum illo cõmunicarent, C vt hoc pacto pro ea damnatione, quam Nicolaus aduerſus eum miſerat, vices redderet. Congregatis igitur generoſus ille Photius omnibus ſuis Epiſcopis, & quibuſdam ſordidis homuncionibus & turpibus, necnon quaſi Legatis quibuſdam Patriarcharũ Orientalium in medium adductis, & facta pſeudoſynodo,Nicolaum Papam,nulla ratione,anathemate (vt ipſe putabat) damnauit.

TENTAT PHOTIVS OCCIDENTALES IMPP. CONTRA NICOL. PAPAM.

Magnis etiam muneribus præcipue Regem Franciæ Doliechum (ſic Græci Ludouicũ appellant) & Engilbernam eius vxorem ſibi propitios reddẽs,eos Imperatores in vrbe Conſtantinopolitana ſe proclamaturum pollicebatur, ſi ipſi opem ferrent in hac re adeo abſurda & iniuſta,vt ſanctum illum virum Nicolaum ab Eccleſia vi eijcerent.] talia pollicitus eſt Photius, nominaturum ſe eos Imperatores Conſtantinopoli, eo quod Imperatores Orientales non reciperent Occidentales vocari Imperatores. per- D git Nicetas: Qui cũ hoc illis polliceretur, verbo citius inſanus Photius omnia fruſtra tentabat.Hinc ſubſcriptiones fiebant,& clamores,canonicorum hominum,& politicorum,necnon Metropolitarum omnia erant plena, & omnia ijs quæ in ſcena fiunt, turpiora & magis deridenda. quæ enim illi a puero inſita erat mentis elatio,ad ſuperbiã & inſaniam maximam illum euexerat,& abſque timore & verecundia hæc audere nõ dubitabat. Hæc igitur manu Zachariæ Surdi illius tale quid machinatur (hic autem ab ipſo Photio Chalcedonenſis Metropolita fuerat conſeeratus) necnon Theodorus, qui e Caria Laodiceam fuerat tranſlatus,illi præſto fuit.Per hos Photius iniuſta & iniqua ſua quæque in pſeudoſynodo habita ad Italiam mittit.

Interea inſito illo odio aduerſus Ignatiũ Photius agebatur, & eius familiares quoſcumque potuerat ſuffurando, & varia ſpe dignitatum alliciendo, per eos innocentis E Ignatij calcaneum obſeruabat. Longe autem in ſua ſpe aberrabat; omni enim calumnia ſuperior erat beatus ille, & propterea operibus manuum ſuarum iniqua agere

PHOTII DIVERSI CONATVS.

Photius deprehendebatur. Qui cum reuera magis tutum Imperium futurum, & eſſe longius duraturum diceret, aliquando coram Michaele aduerſus Baſilium calumnias ſtruebat, aliquando vero contra,hoc pacto amborum gratiam aucupando,qui amborum amicitiam ſimulando,non in veritate eos colebat; at arbitratus quod alter illorũ Imperatorum cum Imperio ſolus remaneret,eum ſibi familiaritate par eſſet deuincere. Hæc autem non ſatis placebant Baſilio. Detecta enim illius prauitate,licet philoſophum, doctum ſcilicet & ſapientem virum eumdem Photium ipſe Imperator exiſtimaret, tamen habebat odio.] hucuſque Nicetas.

At quid tandem hoc eodem anno blaſphemo contigerit Imperatori, iam videamus.

Qui

A Qui vna cum Barda Cæſare ab Apoſtolorũ principe Petro (cuius Sedem Apoſtolicam & ſedentem in ea Nicolaum blaſphemijs circumſperſerat) in throno ſedente ſententiam mortis acceperat, eodem anno,vindice ira Dei, eam ipſam experiri compellitur. Quomodo autem id acciderit, idem Curopalates ſic narrat.

Reuerſo Byzantium Imperatore,hæc ipſa res ad Imperium Baſilium perduxit. Nã Michael nulla legitima ſuſcepta prole, cum ſolus Remp. adminiſtrare non poſſet, ipſum ſibi filium adoptatum Magiſtri militum dignitate exornandum curauit. Et pau- BASILIVS CREATVR IMPERATOR. lo poſt ipſi in magno templo diadema impoſuit.] quod contigiſſe inferius tradit, die vigeſimaſexta Maij,ſed male,Indictione decimaquarta,vt patet ex ijs quæ ſuperius dicta ſunt. pergit vero Curopalates: Hic Imperij compos factus, Imperatorem Michaelem conabatur quam longiſſime a prauis & execrandis facinoribus abducere; ſed non B intelligebat, ipſum ſibi hac ratione necem moliri. Siquidem non ferens Michael obiurgationes, ac de medio Baſilium tollere cogitans, quaſi ſuæ eſſet voluntati impedimento: Baſilicinum quemdam regij dromonis remigem in medium adductum purpuram induit, eiq. diadema imponit. Cumq. eum manu duxiſſet in Senatum, talia verba exorſus eſt: Iam pridem oportebat,amici, virum hunc ad illuſtria Imperij ornamenta perduci potius quam Baſilium,cuius nunc me pœnitet. Adeſt enim ei primum forma digna Imperio, deinde cognata corona,omniaq. dignitati conueniunt. Hoc factum eſt. Atque hæc oratio principium & cauſa fuit, cur ille funditus periret.

Aliud præterea euenit. Nam cũ Michael ſe vino ingurgitare conſueuiſſet,quo tem- MICHAEL IMP. OCCIDITVR A BASILIO. pore ebrius erat,abſurda multa fieri imperabat:alij enim aures amputari,alij nares,alij caput: quæ fieri Baſilius vetabat,non tã alijs quam ſibi ipſi metuens. Vt igitur ipſum C ſibi obſtare Michael nouit, contra ipſum tales molitur inſidias. Cuidam præcepit, vt haſtam iaciat, verbo contra feram, ſed re contra Baſilium. idq. planum factum eſt. Nam moriturus is qui iuſſus fuerat id facere,rem confeſſus fuit. Iecit igitur hic haſtã, ſed aberrauit, atque Baſilius ſeruatus eſt. Seruatus autem ſtuduit potius aliquid committere quam ipſe pati. & ita Michael occiditur ad palatia diui Mamantis, anno ſexmilleſimo ſeptuageſimotertio, hora noctis tertia.] hucuſque Curopalates. Sed quomodo necatus ſit Zonaras ita rem narrat.

Baſilius de inferenda nece Michaeli conſilio cum alijs communicato: cum denuo Michael vino in cœna obrutus torperet, manuq. ductus in cubiculum Regiæ, quæ eſt ad diui Mamantis,ſomno profundiſſimo oppreſſus iaceret: egreſſus primum clauſtra cubiculi Imperatorij confregit, ne fores a cubicularijs claudi poſſent, deinde cum con- D iuratis aduenit. Iis autem qui ante cubiculum excubabant, pauci adeo, percuſſores aditu prohibere conantibus, orto tumultu Imperator experrectus, quidam cum ſtric- QVOMODO OCCISVS. cto gladio ingreſſus manus ſuſtulit, quibus illi ambabus reſectis, ad ceteros redijt. At Michael cum ex vino titubans, ebrietate impediente, fugere non poſſet, miſerabiliter eiulans iacebat. In quem alius quidam ex Baſilianis adhuc viuere conſpicatus inſilijt, enſemq. ita in eius pectus adegit, vt ventre etiam traiecto, inteſtina elaberentur.] hæc Zonaras. Ita plane impletum quod præoſtenſum fuerat, vlciſcente Petro Apoſtolorum coryphæo in blaſphemum Imperatorem;factumq. eſt,quod Iſaias propheta alia occaſione prædixerat: [a] Cum feceris Domine iudicia tua in terra,iuſtitiam diſcent *a Iſai.26.* habitatores orbis.] & ſecundum illud Dauidicum: [b] Cognoſcetur Dominus iudicia *b Pſal. 9.* faciens.] & impletum quod dixit in Euangelio: [c] At non faciet Deus vindictam ele- *c Luc. 18.* E ctorum ſuorum, clamantium ad ſe die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.] Quis enim iſta conſiderans, pariter non intelligat, vigilare Dominum ſuper Eccleſiam ſuam, & manifeſtis indicijs declarare, quæ ſit illa quam ſibi deſponſauit Chriſtus non habentem maculam neque rugã?

Sed de Michaele ſatis, niſi quod de eo omnes æque illud produnt,quod quãuis vitã duxerit diſſolutam,non tamen prorſus nihil laudabile egerit. Nã obtulit magno templo poculum, quod Diſcopoterium dicitur, & polycandyla prioribus plurima præſtantiora.His addas oblationes ſacrorum donorum Romam miſſas ad baſilicam S.Petri, cum mentis ſanioris eſſet, vt ſuo loco ſuperius dictum eſt. Ceterum non laudi, ſed vitio adſcriptum,& prodigalitati non liberalitati tributum, quod pro aurigarum filijs, quos in ſacro baptiſmate ſuſcipere conſueuit, Fiſcum exhauſerit, tribuens ſingulis auri libras centum, octoginta, vel ad minus quinquaginta, vt patet ex Curopalate, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius tempore hoc laude dignum accidisse tradit, quod omnes Græcorum historici A
æque affirmant. ait enim ipse: Loca vero intra Euxinum Pontum, omnemq. ipsius
maritimam regionem exercitus * Rhos prædabatur ac percurrebat. Sunt autem Rhos
gens Scythica ad Arctoum Taurũ habitans, effera & agrestis, ipsiq. Constantinopoli
graue intentauit periculum. Sed tamen haud multo post diuinam experti irã domum
rediere. Quorum legatio Constantinopolim cum venisset, petijt, & supplicauit, vt sa-
crum sibi baptisma impertiretur, quod impetratum est.] hæc Curopalates. eademq.
Zonaras, Cedrenus & alij, at de his alibi. Sed ad Basilium transeuntes reliqua videa-
mus, quæ Nicetas in Ignatio hoc anno, ab Imperatore Basilio acta narrat. ait enim.

* al. Rhosolanorũ, vel Rossorum

RVSSI AD FIDEM CONVERSI.

Interea paulo post Michael a B. Mamante martyre interficitur (*id ea de causa quod in eius domo Michael est occisus*) pro sua insania & nequitia iustas luens pœnas, cũ quindecim
annos, & menses octo vna cũ matre regnasset, nouẽ vero solus expletis atque decimo B
inchoato, & multa mala aduersus Ecclesiam cum patrasset, tandem moritur. Erat ini-
tium primæ Indictionis vigesimaquarta mensis Septembris, cum Basilius ad palatiũ
euectus, Imperator proclamatur. Qui quamprimum misit Chalcedonem, vt Zacha-
riam & socios reuocaret ab ineundo itinere,] ne scilicet Romam irent, quo a Photio
& pseudosynodo destinati erant ad Nicolaum Romanum Pontificem, ad eius anathe-
ma perferendum; sic Deus interceßit, vt hæc tam nefanda Romæ nec audirentur qui-
dem. pergit Nicetas per singulos dies, quæ sunt tunc temporis gesta ita recensens.

BASILIVS SOLVS IMPERANS QVID PRO ECCLESIA CONTRA PHOTIVM.

Postera, inquit, die a nece Michaelis post sui acclamationem, Photium a patriar-
chali deijcit sede, & illum in monasterium quoddam nuncupatum * Humbra depor-
tari præcepit.]O iudicia Dei, vt [a] Dauid testatur, vera & iustificata in semetipsa, & qui-
dem dulciora super mel & fauũ! Qui enim ante paucos dies pro tribunali sedens Pho- C
tius tyrannus, ausus fuit tamquam Iupiter tonans (vt loquar more Gentium) fulmi-
ne iaculari omnium sublimissimam arcem Ecclesiæ Dei, inferre inquam anathema in
ipsum Ecclesiæ Hierarcham Romanum Pontificem Nicolaum: deponitur ipse a thro-
no, quem potentia sæculari iam antea inuasisset, & relegatur in monasteriũ. sed quid
diebus sequentibus actum sit, videamus. Postridie Eliam illustrissimum regij exerci-
tus Drungarium, vna cum regio dromone, *naui scilicet Imperatoria*, ad sanctissimum
mittit Patriarcham Ignatium, vt ipsum ab Insula ad vrbem cum debito honore redu-
cendum curaret. & interea in patria domo, quæ dicitur Magnaura, illum statuit.

[a] *Psal.* 18.

PHOTIVS RELEGATVR IGNATIVS RESTITVITVR.

Vt vero omnis iniquitas, quæ contra sanctum illum Ignatium fuerat perpetrata,
manifestior fieret, Deus qui [b] comprehendit sapientes in astutia eorũ, & consilia prauorum dissipat, in Basilij Imp. animum consilium ingerit, vt mittat ad Photiũ, & om- D
nia scripta, quæ a Patriarchio discedens acceperat, absque vlla temporis mora vt mit-
teret, ei præciperet. Ille vero iureiurando affirmabat, licet falso, nihil tale se inde acce-
pisse propter festinationem recedendi. Dũ vero hæc a Photio Præposito Bahanæ dice-
rentur, ipsius Photij famuli magna cum festinatione septem saccos scripturarum ple-
nos plumbeo sigillo signatos ad Calamonem illi propinquum locũ transtulerunt, oc-
cultandi causa. Quod cum famuli Præpositi vidissent, & ab eorũ manibus illos abstu-
lissent, ad Imperatorem attulerunt. Quibus apertis, inueniunt duos libros auro & ar-
gento deforis bracteatos, & serico tectos, intus vero litteris valde pulchris & ornatis
descriptos. Quorum alter continebat septem Actiones synodicas, quæ numquam ex-
titerunt, nec actæ sunt, aduersus Ignatium, sed tantum diabolico consilio frustra sunt
machinatæ. & singularum Actionũ huiusmodi initio hæc quæ sequuntur depicta ha- E
bebantur, opera videlicet Syracusani illius Gregorij cognomento Asbestæ: erat enim
bonus ille vir pingendi peritus, puto pro additamento suorum malorum. Et depictus
ibi erat Ignatius. O rabiem intolerabilem! o insaniam omnem excessum superantem!

[b] 1. *Cor.* 3.

SCRIPTA A PHOTIO SVBLATA.

In prima quidem Actione Ignatium depinxit, qui trahebatur & vapulabat. Su-
pra vero illius caput ita scripsit, DIABOLVS. Non horruisti blasphemiæ exces-
sum? Sed ne miremini. Si enim [c] patremfamilias Beelzebub vocauit, quid facere de-
bebat familiaribus eius?

QVAE DEPICTA IN CODICE SYNODALI.

[c] *Matt.* 10.

In secunda iterum Actione Ignatium depinxerat sputis conspurcatum, magna vi
tractum, cuius inscriptio talis erat: PRINCIPIVM PECCATI.

In tertia vero Actione eumdem Ignatium exauctoratum pinxerat, & eius inscriptio
hæc erat: FILIVS INIQVITATIS.

In

A In quarta itidem Actione eumdem Ignatium anathemate, atque exilio damnatum posuit, & inscriptio erat: SIMON MAGVS.

In principio deinde quintæ Actionis vinculis Ignatium circumdatum pinxerat, & vinctum, cuius erat inscriptio: EXTOLLENS SE SVPER OMNE QVOD DICITVR DEVS.

In sexta vero Actione depinxit Ignatium damnationi traditum, & eius inscriptio: ABOMINATIO DESOLATIONIS.

In septima tandem & extrema Actione depinxit Ignatium protractum, vt illi caput amputaretur, & eius inscriptio talis: ANTICHRISTVS.

Hæc quidem ego, ingenue fateor, ore proferre vereor, & in memoriam reuocare. & hac de causa silentio omnino præterijssem, nisi viderem eos qui talia patrarunt, &
B eorum domesticos non solum ea non occultare, sed potius illis gloriari, quinimmo, sanctitatis nomen Photio tribuere. Verax est ille qui dixit: [a] Impius quando venerit in profundum malorum, contemnit.] hucusque Nicetas. [a] *Prou.* 18.

Vidisti, Lector, antiquum inuentum diaboli, vt infamissimis istiusmodi stigmatibus delusi, ludibrio exponerent sanctos viros, Dei amicos, iustitiæ cultores, sacros Dei ministros. Attamen licet visus sit in profundum venisse Photius peccatorum: haud tamen infimum illum attigit locum, quo ruentes peruenerunt miserrimi nostri temporis Nouatores. Siquidem Photius, licet in eiusce modi imaginibus conatus sit infamare nomen Ignatij: haud tamen ausus est talia pro arbitrio fingere & pingere de summo Pontifice Nicolao, quamuis hoste infensissimo, & quem furore percitus non fuerit veritus excommunicare, reueritus in eo pontificiam maiestatem: Contra vero
C leuissimi & sordidissimi Nouatores eiusce modi imaginibus Romanos Pontifices pingere, & dehonestare inscriptionibus in contumeliam Romanæ Ecclesiæ his temporibus consueuerint, nec solum pingere, sed cudere, ære conflare, alijsve modis repræsentare mille ignominiæ notis expressos, pro arbitrio quorumlibet perditissimorum homuncionum qui vanissime putent, illos sic posse credi, vt fingunt, & insanis inuentis inferri præiudicium veritati, ita laruis istis seducentes simplices & vecordes. De his enim illud occinendum Dauidicum: [b] Velut somnium surgentium Domine in ciuitate tua imagines ipsorum ad nihilum rediges.] Stat vero, stabitq. in æternum imago illa, quam Christus verborum suorum notis indelebilibus reliquit expressam in Petra, qua cernitur super Christi cathedram sedens Petrus, vel loco Petri successor Petri eiusmodi elogio inscripta diuinitus: [c] TV ES PETRVS, ET SVPER HANC D PETRAM AEDIFICABO ECCLESIAM MEAM, ET PORTAE INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM.] sed ad Nicetam redeamus, qui pergit.

NOVATORES AVDACISSIMI OMNIVM HAERETICORVM.

[b] *Psal.* 72.

[c] *Matth.* 16.

Aduenit tamen Photio dedecus, & additæ sunt contumeliæ. Iurauerunt cum timore Domini, & gloria potentiæ illius, illi omnes, qui Actionum illarum impiarum scriptis dum legerentur interfuerunt, quinquaginta duo apertissima & omnibus perspicua falsa Capitula scripta fuisse, impio quodam potius & insano consilio contra beatum illum Ignatium prolata. Et singulorum capitum in fine reliquerat spacium versus vnius non scriptum. Idq. ea de causa, vt si quem aliquando inueniret sui similem, & laqueo dignum, muneribus & dignitatibus illum decipere posset, & haberet locum, in quo illi mendacio posset subscribere. hæc quidem habebat alter librorum
E diaboli.

FALSA SCRIPTA PHOTII.

Alter vero synodica Acta aduersus Nicolaum Papam Romanum, omnem videlicet calumniam, & absurdam blasphemiam ad condemnationem sancti illius viri, & anathematismum impie & praue conflatum, dignum potius ipso & operibus eius a dæmone suggestis. Hæc autem omnia audax ille Syracusanus Gregorius ad amussim cum descripsisset, Zachariæ & Theodoro prædictis præbuit Photius, multis cum encomijs & magnificis muneribus ad Regem Franciæ, vt Papam Nicolaum tamquam throno depositum eijceret. Alios vero duos apud se detinuit. Hos igitur quatuor libros cum accepisset Imperator, & Senatui atque Ecclesiæ cum manifestasset: ita Photij totam machinam & pessimam conscientiam vniuersæ Reipublicæ manifestam reddidit. Omnes homines cum hoc viderent, stupore perterriti sunt, non solum pro sophistæ illius Photij praua mente & garrulitate, verum etiam pro excessu longanimi-

QVAE SCRIPSIT PHOTIVS IN NICOL.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatis & patientiæ Dei. Sed hos quidem libros deinde cum attulissent in Synodum, & A
in conspectu etiam ipsius artificis Photij, exprobrassent, tandem igni tradiderunt.]
Sed hæc postea, tempore Octauæ Oecumenicæ Synodi, vt suo loco patebit.

IN SVVM THRONVM IGNATIVS RESTITVTVS.

Quod vero ad Ignatij restitutionem spectat, ista Nicetas subijcit: Tunc vero Impera-
tor Basilius Patriarcham Ignatium cum ad se aduocasset, & multis laudibus eum ex-
ornasset (dies enim Dominicus erat & vigesimatertia Nouembris) vt quo tempore pri-
mum eiectus fuit, & postquam Dei auxilio & bonitate nouem totos annos perfectum
certamen pro virtute certauit, eodem tempore restitueretur Ecclesiæ, voluit. Et ita lu-
cerna lucidior accensa quam antea super candelabrum collocatur, & pastor agnouit
oues suas, & a suis ouibus apertius agnoscitur. Cum igitur vniuersa ciuitas exultaret
pro eius ascensu, atque illum deduceret & sequeretur cum exultatione: ipse quidem
per Sanctum puteum (*ita locus nominatus*) ad superiorem partem ascendit. Dum vero in- B
grederetur per dexteram portam magnæ Ecclesiæ, illi obuiam fit vniuersus Patriciorũ
ordo, illum venerans & cum honore suscipiens. Et in fine, vt moris est, sacrum conficie
batur. Dignum autem est, ne quod in introitu contigit, omittamus. Alij enim asta-
bant, alij vero venerabantur: Sacerdos autem cum sacrum faceret in adytis clama-
uit: Gratias agamus Domino. Et populus continuo respondit: Dignum & iustum
est. Et ita sacer ille Ignatius, cum prospero euentu sedem suam recepisset, & Eccle-
siæ gubernacula suscepisset, suspendit a sacris non solum Photium, & ab illo ordinatos,
verum etiam omnes qui cum eo communicauerant.] hucusque Nicetas, quæ autem
subijcit de legatione missa Romam ad Nicolaum Pontificem, contigerunt anno se-
quenti, agemus de ea suo loco.

BASILIVS IMPERAT SOLVS.

Extincto itaque Michaele Imperatore, Basilius ab eo antea in collegã assumptus so- C
lus imperat. Fuit Macedo, genere ignobili, licet ex Arsacidarum antiqua stirpe proge-
nitum adulantes alij prodiderint. Huic Michael concubinam suam Eudociam in-
matrimonium collocauit. Photius vero Imperialem coronam solemni ritu, cum Mi-
chael iuberet, eius capiti imposuerat. Quæ autem ad Imperium de eo vaticinia præ-
cesserunt auctores Græci narrant. Sed quæ cum solus imperare cœpit, primum ipsi
[a] *Luitp. lib. 1. cap. 1.* contigerunt, sic accipe a [a] Luitprando Ticinensi: Paruo, inquit, transacto tempore,
ratoris, cuius hic necis extiterat auctor, dexteram tenens, eumq. ita conueniens: Vt
quid interfecisti Regem, hoc est, dominum tuum Imperatorem? Expergefactus ita-
que, tanti se reum nouit esse reatus; moxq. ad se rediens, quid super hoc faceret, co-
gitabat. D

Confortatus itaque hac Domini nostri IESV Christi per Prophetam salubri & ve-
re acceptabili promissione: In quacumque die peccator ingemuerit, saluus erit: cum
lacrymis & gemitibus se peccatorem, se reum, se sanguinis innocentis effusorem esse
confitebatur. Bono autem accepto consilio, amicos sibi de mammona iniquitatis ef-
fecit, vt quos hic temporalibus subsidijs consolaretur, eorum precibus ab æterno ge-
BASILII POENITENTIA DE OCCISO MICHAELE.
hennæ incendio liberaretur. Fabricauit autem pretioso & mirabili opere iuxta pala-
tium, Orientem versus, Ecclesiam quam νέαν, idest Nouam, vocant in honorem sum-
mi & cælestis militiæ Principis Archangeli Michaelis, qui Græce, ἀρχιστράτηγος, appel-
latur.] hæc Luitprandus. subijcit Zonaras: Basilius die festo magnam Ecclesiam in-
gressus, vt incruentæ victimæ particeps esset, a Photio Patriarcha est prohibitus, eũ
homicidam appellante: ob quam causam iratus, indicto Concilio, Photium Eccle- E
sia eiecit, quasi sanctus Ignatius contra leges a Barda Cæsare sede pontificia deiectus
esset.] hæc Zonaras schismaticus fauens schismatico nouam & inauditam fingẽs cau-
sam Photij eiectionis. Non enim probatur quod ait expulsum Photium quod homi-
cidij Imperatorem redarguisset, sed potius quod a Nicolao Pontifice iam tertio dam-
natus esset. Ita scriptæ epistolæ Pontificiæ, ita Acta Synodi Octauæ, ita Nicetas ac de-
nique ceteri omnes testantur veteres Græcorum historici; vt de his nulla possit oriri
dubitatio. Zonaras enim longe post ista tempora vixit: & ipse schismaticus, Photio
fauit auctori schismatis, laudans eum, & occultans crimina ipsius toto cælo patentia.
Verior namque de his erit historia, quæ proditur ex epistolis.

Sic igitur a Deo electus Basilius Imperator, simulac extincto Michaele, liberas est
nactus habenas Imperij, vtpote ad hoc diuinitus institutus, vt humiles exaltet, depri-
matq.

A matq. superbos: mox, vt audisti, in deiectionem inuasoris alienæ sedis Photij, & restitu
tione sanctissimi a Deo instituti Patriarchæ Ignatij omnem adhibuit diligentiã; atque
erutis, quas schismatici obruerãt, litteris Nicolai Romani Pontificis, ijsdemq. cognitis,
ex earum præscripto confestim S. Ignatium in suum pristinum restituit thronum, &
Photium impudentem cessare præcepit. Ita summa Dei prouidentia factum, vt ad-
uersantibus, vt vidisti, schismaticis Imperator succederet, qui sedulo executioni spon-
te mandaret, quæ Romanus Pontifex sua sententia statuisset; qui etiam statim de his
ipsis litteras dedit ad eumdem Nicolaum Pontificem, cuius hoc totum esse muneris
sciret. Quod vero eædem litteræ missæ primum an eidem Pontifici redditæ essent,
dubitasset: rursum eodem argumento alias addidit, datas hoc anno, vndecima die
mensis Decembris, quæ Dei beneficio integræ hactenus seruatæ leguntur in Actione
B tertia Octauæ Oecumenicæ Synodi, atque sic se habent.[a]

[a] *Extat tom. 3. epist. Decret. Pontif. pag. 271*

In nomine Patris & Filij & sancti Spiritus vnius & solius & veri Dei, Basilius fide-
lis Imperator Romanorum Nicolao sanctissimo Papæ, & spirituali patri nostro.

BASILII EPIST. AD NICOL. ROM. PONT.

Qualiter se habet nostræ mentis voluntas super Ecclesiasticis negotijs nostris, o diui-
num & sacrum, atque instar Aaron, reuerendum caput, in priori epistola innotui-
mus. Nescientes autem si sanctis vestris & secundum Moysem Deo gratissimis sit
posita palmis (multæ namque in longinquo itinere impedientes accidunt causæ)
necessarium cõspeximus, primum quæ in eadem continebantur epistola, in bre-
ui commemorare, & nunc quæ defuerunt supplere. Habebat itaque, in quibus malis
Ecclesiam nostram, quando Imperij diuinis orationibus vestris gubernacula susce pi-
mus, inuenerimus male iacentem, insanabiliter languentem, legitimo Rectore denu-
C datam, tyrannide detentam, alieni pastoris seruituti subiectam, omnia instar ancillæ
patientem, magis quam more Reginæ quidquam gerentem. Hæc sunt quæ illa si-
gnificabat epistola.

Et quædam a nobis agenda fore, visa sunt; quædam vero paternæ sanctitati vestræ
penitus relinquenda. Verum nobis nihil amplius debere fieri visum est, nisi vt Pho-
tius quidem a sede remoueretur, & secum quiescere hortaremur; quippe qui multa
contra veritatem, & contra sacrorum Pontificum verticem commouit: in tantum
enim rabies illius profecit. At vero Ignatius sanctissimus & spiritualis pater noster, DE IGNATIO RESTITVTO.
qui clare iniurias & tyrannidem pertulit, secundum iudicium & iustificationem, quæ
in diuersis epistolis vestris inuenta est (quamquam per easdem litteras vix nunc om-
nibus manifestum constituimus: sic enim ipsæ litteræ obrutæ, vt nullatenus quibus-
D dam ostensæ fuerint ab his qui ante nos principatum tenuerunt) per æquam & iustam
veritatem ad proprium thronum reuocaretur.

Reliquis autem finem imponendum, immo vero & hæc eadem approbandum, at-
que horum sequentia terminandum, spirituali sanctitati vestræ dimisimus. Videli-
cet de his sacerdotibus qui ex vtraque parte peccauerunt, & ante a sanctissimo Pa-
triarcha Ignatio consecrati secundum scripturæ suæ confessionem, in veritate mini-
me permanserunt: quamquam qui a Photio viro impudenti manus impositionem su- CONSVLIT DE HIS QVI PHOTIO ADHAESERVNT.
sceperunt, necnon & de his summis sacerdotibus, & sacerdotibus atque Abbatibus,
qui diuersimode scripserunt: quorum quidem alij vi vel tyrannide; alij vero simpli-
citate & leuitate; quidam vero seductione & versutijs; quidam vero muneribus & ho-
noribus diuersimode decepti sunt. pauci vero superiores laqueo illius prorsus effecti
E sunt, immo vero dicendum est, quia pene omnes sacrati tam priores quam posterio-
res qui sub nobis sunt, male, & non, vt oportebat, tractati sunt. De quibus decretum
& iudicium mittere paternam sanctitatem vestram, præscribentes poposcimus, &
nunc expetimus. Addentes huic epistolæ pro his qui ceciderunt, benignissimam po-
stulationem, & maxime de his qui pœnitentiæ locum requirunt, & ad legitimum
summum sacerdotem recurrunt. quatenus non Ecclesiæ nostræ summis sacerdotibus,
& sacerdotibus qui sub omni regimine nostro consistunt, commune occurrat nau-
fragium, propemodum vniuersis illis de falsis & impotabilibus gustantibus iniqui-
tatis reumatibus.

Super his itaque postulamus compatientissimum sacerdotium tuum, vt manum
porrigat humanitatis, & eorum dispenset salutem, qui proprium dumtaxat peccatũ
Pronuntiant, & veniam accipere de eo qui male ac iniquiter ab ipsis molestatus est,

a sum-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a summo sanctissimo sacerdote deposcunt: eos enim qui permanent in malitia, & no- A
lunt aduersitatis semitã repedare, nullus modus vel ratio a condemnatione liberabit.

Vt autem manifesta etiam his, qui ex sorte sunt Photij, vestra diuina & Apostolica fiat sententia: tam de sanctissimo patre nostro & Patriarcha Ignatio, quam de miserrimo Photio destinati sunt ab amabili Christo Imperio nostro ad paternam sanctitatem vestram ab vtraque parte Apocrisarij. A sanctissimo quidem Patriarcha Ignatio
DE LEGATIS MISSIS AD NICOL. ROM. PONT. Ioannes Metropolita Sylei, a Photio vero Petrus Metropolita Sardis. cum quibus a diuinitus munito Imperio nostro missus est Basilius Spatharius. Quos volumus vt paterna sanctitas vestra suscipiat, & in conspectu Episcoporum, qui ex vtraque parte directi sunt, quæ videbuntur sanctitati tuæ, Ecclesiasticis legibus atque Canonibus de summis sacerdotibus, & sacerdotibus sanciat. Cum hisq. mittat nobis reuerendissimos Apocrisarios, vt certificetur expressius & purius sanctissima Ecclesia nostra, cu- B
ius voluntatis sanctitas tua super vtrisque consistat. Ita pater spiritualis, & diuinitus honorande summe Pontifex, accelera pro Ecclesiæ nostræ correctione & cõflictu contra iustitiam, atque veritatis satisfactionem, multam nobis congeriem bonorum donare, idest vnitatem mundam, compagem spiritualem ab omni contentione & schismate liberam, Ecclesiam in Christo vnam, & ouile vni obsecundans pastori, cuius tu minister ac immolator existis verissimus. Saluto sanctum & desiderabile mihi caput quasi labijs per litteras. Vale. Missa est mense Decembrio, die [Undecimo.] hactenus Basilij Imp. ad Nicolaum Papam epistola.

Recitantur in eadem Octaua Synodo etiam litteræ viri sanctissimi Ignatij Patriarchæ per eosdem Legatos ad eumdem Nicolaum Pontificem datæ, quas ob dignitatem argumenti atque personæ hic tibi pariter describendas, congruum esse putaui- C
mus. sic enim se habent. [a]

[a] *Octau. Synod. Act. 3.*

Domino honorabili, dilecto fratri & comministro Nicolao sanctissimo senioris Ro-
IGNATII LITTERAE AD NICOL. PAPAM. mæ, Ignatius misericordia Dei Archiepiscopus Constantinopoleos nouæ Romæ.

Eorum vulnerum atque liuorum, qui in membris hominum consistunt multos medicos protulit ars, hanc quidem passionem alio accipiente, & alteram altero, & per experientiam amputante, & medicante: eorum vero quæ in membris sunt Christi &
VNVS MEDICVS VNIVERSALIS IN ECCLESIA PAPA Dei Saluatoris omnium nostrum Capitis & Sponsi Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, vnum & singularem præcellentem, atque Catholicissimum medicum ipse princeps summus, & fortissimus sermo, & ordinator & curator, & solus ex toto magi-
[b] *Matth. 16.* ster Dominus omnium produxit, videlicet tuam fraternitatem & paternam almitatem. Propter quæ dicit Petro magno & summo Apostolorum: [b] Tu es Petrus, & su- D
per hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. & iterum: Tibi dabo claues Regni cælorum, & quæcumque ligaueris super terram, erunt ligata & in cælis, & quodcumque solueris super terram, solutum erit & in cælis. Tales enim beatas voces non secundum quamdam vtique sortem Apostolorum Principi solum circumscripsit & destinauit, sed per eum ad omnes qui post illum, secundum ipsum efficiendi erant summi pastores, & diuinissimi sacriq. Pontifices, seniori Romæ transmisit. Et ideo ab olim & prisco tempore in exortis hæresibus & præuaricationibus eradicatores & interemptores malorum zizaniorum, & tabefactorum & penitus insanabiliter ægrotantium membrorum multoties facti sunt eorum qui sanctitatem, & summam paternitatem tuam illic præcesserunt, successores scilicet Principis Apostolorum, & illius zelum in fide quæ secundum Christũ est imitantes; & E
nunc nostris temporibus beatitudo tua digne tractauit datam sibi a Christo potestatẽ.

QVID DE PHOTIO IGNATIVS. Et quemadmodum quis peritus belli & optimus Prætor, sanctissime & amantissime frater noster, omnibus potentiorem & omnia vincentem veritatem, tamquam quædam valde fortia & inexpugnabilia proponens arma, huius æmulum deiecisti, & cum Christo & per Christum mundum vicisti & eum qui diuina furatus est, & dispoliauit aliena, & per fenestram in atrium ouium more latronis intrauit, & præ-
datus est animas multorum, deinde etiam se arroganter extulit, & ceruices erexit contra Dominum omnipotentem, & in tantum iactanter elatus est, vt conuentum sine subsistentia, & sine persona fingeret contra irreprehensibile & diuinissimum & sacrum Pontificium tuum, quemadmodum fabula hippocentauros & tragelaphos: quod etiam ad Principem latenter misit. Huiusmodi ergo non sanctum operatorem

atque

A atque omni opere malo repletum, videlicet eum qui secundum antiphrasεos tropum Photius nominatur, opere manus Pontificalis & Apostolicæ potestatis tuæ a communi Ecclesiæ resecasti corpore, & summo te Petro æquiparans, tamquam nouum Ananiam sententia potentium verborum tuorum occidisti, & priuatione spiritualis vitæ, vt alterum Simonem per anathema morti transmisisti; & nos qui iniuriam passi sumus, sicut iustissimus, & fratrum amantissimus iuste iustificasti, & Ecclesiæ, quæ apud nos est, & proprio throno, propter quæ sategisti atque scripsisti, vtpote Apostolicæ & summæ potestatis susceptor, digne ac rationabiliter restituisti, & fluctum qui hic inerat dissipasti, & tranquillitatem Ecclesijs contulisti.

A Deo quippe prouectus & a Christo dilectissimus & mansuetissimus & iustissimus noster Imperator voto & cõsilio & decreto & iudicio tuæ sanctitatis, fauens olim, etiã
B nũc alacriter obediens, vt filius vester proprius ac fidelissimus, vtrique quæ digna sunt exhibuit, & multa tribulatione fessam nostram senectutem, adhuc etiam omnes qui pro iustitia Dei multas & varias tribulationes sustinuerunt, Imperialissima prudentia vsus, animauit & consolatus est. Pro quibus omnibus gratificas laudes atque voces referentes, super omnia Deo & tuæ beatitudini misimus debite Ioannem reuerendissimum & sanctissimum Metropolitanum Sylei, virum Dei cultorem, & diuino intellectu repletum, qui etiam per totos nouem annos pro verbo veritatis cum nobis ipsis persecutionem, & mala cetera passus est, & Petrum Deo amantissimum Episcopum Troadæ, qui eadem & ipse passus est, & pariter decertauit, cum regali homine rationem simul vobis posituros pro nobis, & quæ epistolæ desunt, viua voce adimpleturos & manifestaturos, qualem & quantam dilectionem habeat effectu humilitas nostra
C circa fraternam sanctitatem vestram, simul autem & de ceteris Ecclesiasticis ordinibus accepturos quæ Deo placeant, & vestro intellectui & sapientiæ & potestati distinctiones & dispositiones.

Duplex est enim sacerdotalis catalogi consecratio: nam quidam a nobis hanc susceperunt, quidam vero ab iniquo & interfectore Photio. Multi quidem de nostra consecratione, gratia Dei confortati, restiterunt ei fortissime, per nullum modum in inhonorantiam & contumeliam nostram, & in eam quam putant depositionem communicantes, sed & multas & varias tribulationes & angustias & dira exilia & custo-
CONSVLTATIO DE LAPSIS. dias perpetientes: quos præcipue suscipiens & tua beatitudo, scio quod supremis extollat honoribus, vt certatores veraciter pietatis. Plures autem propria chirographa transgressi sunt & ceciderunt, & pro temporis & vtilitatis suæ causa in omnibus Pho-
D tij temeritatibus & malignis actibus ab initio vsque ad finem sectatores, & communicatores & cooperatores effecti sunt, frequenter contra nos subscribentes, licet non voluntarie, sed vim & tyrannidem passi. Sunt autem apud eos qui contra veritatem postea in rabiem versi, & quemadmodum quadam satanæ operatione furentes, validissimam etiam contra nos ostenderunt insaniam. Primum igitur de huiusmodi imploramus dari dispositionem. Deinde de his qui ab illo manus impositionem ceperunt, & secundum ea etiam ipsi similiter per omnia frustra nequiter egerunt. Insuper de presbyteris, qui ex nostra consecratione consistentes, semel ei communicauerunt, vel fortasse bis & ter ex arcta angustia, non tamen subscripserunt iniustitiæ chirographo; & rursus recesserunt, & vsque in præsens voluntarie vacant. Adhuc etiam de his qui cum communione etiam subscriptionem gesserunt: mox autem ocium com-
E plexi sunt. Et super eos etiam de his qui manus quidem impositionem a Photio & voluntarie & non voluntarie susceperunt, reueriti tamen, sacerdotio prorsus nullo functi sunt.

Porro manus impositionem ab eo accepit Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopus reuerentissimus & perseuerantissimus Paulus post concilium vanitatis, quod contra humilitatem nostram tenuit prius. In secunda vero Synodo reproborum, vt dicit Propheta, viriliter valde propugnans ob veritatem & triumphans & diuulgans eorũ interfectricem mentem, & nullo tempore vel modo contra humilitatem nostram subscribens, sed ob idipsum multa passus, & multimodas necessitates sustinens, alio quodam meliori scilicet affectu dignus habebitur a fraternitate vestra.

Hæc igitur sunt capitula, pro quibus exposcimus solutionem & ordinationem inscriptis mitti humilitati nostræ, insuper autem, & Vicarios vestræ beatitudinis Episco-

pos

Universidad de Deusto
Biblioteca

pos dignos & rationabiles, vt cum eis bene & rationabiliter disponanus Ecclesiam A
quæ apud nos est, quam prouidentia Dei per intercessionem summi Petri, & instantiam & intercessionem vestram recepimus; & accipiant negotia finem vtilem, & congruentissimum ad gloriam Dei & vestræ fraternitatis, Christiq. imitatricis beatissimæ paternitatis.] hucusque Ignatij Patriarchæ epistola ad Nicolaum Pontificem data vt superior, vndecima Nouembris, & quidem biduum ante obitum Nicolai, qui (vt inferius dicetur) hoc anno ex hac vita migrauit Idibus Nouembris, sicq. redditæ sunt successori ipsius, quæ ad Nicolaum scriptæ fuere, vt Octauæ Synodi Acta declarant, in quibus eædem recitatæ, & asseruatæ vt panegyris se habent, quibus ab Imperatore maxime pio & Patriarcha sanctissimo laudes tanti Pontificis celebrantur.

THEVTPERGA REGINA A LOTHARIO MALE HABETVR.

Sed quæ aliæ eiusdem Nicolai fuerint res gestæ anni huius ante obitum videamus: B
Cum Theutperga Regina inuisa Lothario, ab eoq. pessime habita, imminentem sibi mortem timeret: quam citam ab eo profectionem curabat, quã tamen absque auctoritate Nicolai Papæ, qui eam redire præceperat, non est ausa tentare. Colore igitur Romam proficiscendi, ab eo recedendi occasionem honestam captans Legatos præmittit ad Nicolaum cum litteris, quibus ab eo Romam veniendi licentiam postulauit, sed ex Lotharij viri sui, immo infestissimi hostis consilio, quin potius minantis iussione cedere regiæ dignitati, in quam introduceretur Vualdrada tamquam legitima Lotharij coniux. Quæ audiens Nicolaus, omnia hæc ipsam a Lothario coactam scri-
a Nicol. ep. 48. psisse cognoscens, hæc ad eã rescripsit redditis ad ipsam litteris: [a] Quis ignorat hæc te C
multis pressuris subactam deponere, & innumeris malis attritam proferre, cum etiam (vt prædiximus) omnes religiosi & clari Galliarum & Germaniæ viri hæc ita se habere, frequenti relatione testentur? adeo vt te nobis hæc scripturam fore, multo antetempus cognouerimus. Sed his omissis hortamur, ac vehementer admonemus, vt vt ipsa tibimet manus non inferas, nec mortis fomitem generes.

Melius quippe tibi est, vt veritatem loquentem alius te occidat, quam tu te ipsam mendacium dicens interimas. Sta igitur intrepida atque constans, & mortem quam quoquo modo semel experiri debes, præcipue pro veritate sustinere non paueas.] Monet postremo ne occasione Romam veniendi a viro discedat, recepturo post eius discessum Vualdradam, & ipsam in via vitæ discrimen subituram. Hæc Nicolaus ad eam hoc anno Indictione decimaquinta, nono kal. Februarij. Sed & scribens ad Lo-
b Nicol. ep. 51. tharium [b] æque prohibuit ne ipsa Romam veniret. D

c Nicol. ep. 49. NICOL. PAPA SOLICITVS PRO THEVTPERGA. Sequenti vero die, nempe octauo kal. Februarias idem Pontifex [c] litteras dedit ad omnes Episcopos sub Regno Lotharij constitutos, quos redarguit, quod rerum temporalium amittendi timore, segnes fuerint hactenus in corrigendo Lothario, de quibus anno superiori dictum est. Eadem porro die & Indictione [d] ad Carolum Regem Francorum Lotharij patruum scripsit, dolens quod Lothario conniueat de abijciendaatque perdenda Regina Theutperga a Rege adulterij rea constituta, damnãs consilium de iudicio per monomachiam definiendo, rogat vt eam a periculo liberans mortis apud se recipiat.
d Nicol. ep. 50.

Direxit (inquit Regino) eodem tempore etiam Lothario Regi idem reuerendissi-
e Nicol. ep. 51. mus Pontifex epistolam ita incipientem: [e] Audito reuerente Misso nostro, correctio- E
nis tuæ (vt ita dicamus) initio, &c.] integra extat inter ceteras Romæ cusas epistolas Nicolai, quam tu consulas.

In primis autem ipsum Lotharium Regem redarguit, quod Theutpergam varie vexasset, compulissetq. iurare, non ipsam, sed Vualdradam legitimam ipsius vxorem esse; inanem ostendens eiusmodi adinuentionem, cum sententia Sedis Apostolicæ definitum esset, eam esse legitimam ipsius vxorem. Abstrahitq. eum ab omni spe ducendi pellicem in vxorem, cum nec defuncta vxore, id ipsi licere, leges Ecclesiæ doceant. Vualdradam excommunicatam ipsi denuntiat, cuius consortio ne eiusdem pœnæ fiat particeps admonet. sed & eadem sententia ipsum fore plectendum, nisi pareat, comminatur. His datis litteris, quibus comminatio excommunicationis missa est, magnus timor inuasit omnes Francorum Episcopos, ne Rex ab eodem Pontifice excommunicationis sententia plecteretur, cuius rei gratia tunc Aduentius Metensis Episco-

pus,

A pus, has ad Coepiscopum Hattonem litteras dedit, quas acceptas e codice Treuirensi hic recitamus, sic se habent.

CONSILIVM SVGGERIT HLOTHARIVM AD POENITENTIAM REVOCANDI.

Reuerentissimo ac dilectissimo Fratri & Coepiscopo Hattoni, Aduentius humilis plebis Dei famulus, in Domino IESV Christo sempiternæ felicitatis gloriam.

De duabus partibus nobis scire euenit, idest ex Regno Caroli, & ex Regno Hludouici maioris, quod dominus Nicolaus Apostolicus præfixam, atque immutabilem sententiam in suis scriptis directam habeat in istis partibus super causam domini ac Senioris nostri Hlotharij Regis; ita videlicet, vt si in vigilia Purificationis sanctæ Mariæ Vualdradam non dimiserit, a liminaribus Ecclesiæ debeat esse exclusus. Vnde nos, quasi mortali angustia vallati, & nimio tædio affecti, vestræ charæ fraternitati hos lacrymosos direximus apices, propter Deum precando, & propter illam fi-
B dem, quam illi debetis, vt nullo modo omittatis, nisi statim, & absque vlla mora in suam præsentiam venire studeatis, eiq. imminens periculum, quasi verus speculator, per omnia exponatis, dicendo, quomodo nullas illi moras prætendit, aut saluationis, aut forte, quod absit, damnationis sententia. Nos vero saluberrimum putamus esse consilium, & ex diuino adiutorio, modis omnibus accelerandum, vt noster Senior festinato itinere, duos dies ante festiuitatem sanctæ Mariæ in * Floriking, aut * Florikingen,
in alio loco, vbicumque voluerit, si amplius non potest, saltem tres Episcopos habeat, quos sua dominatio elegerit, & in illorum præsentia, secrete de retroactis culpis in conspectu Episcoporum humiliter veniam petat, & inter lacrymosa suspiria emendationem promittat in posterum.

His itaque gestis, videtur mihi vtile consilium, vt in præsentia eorumdem Episco-
C porum accepta indulgentia, Deo dignam sponsionem faciat, quod in antea de suo coniugio legitimo, cum suorum fidelium, in illorum scilicet, qui illi puriter fideles sunt, consilio atque auxilio, debeat iterari. Sicque, vt mihi videtur, absque omni periculo animæ suæ, & a Deo sibi concessi Regni minoratione, Ecclesiam sancti Arnulphi liber ac securus, in Purificatione sanctæ Mariæ, eamdem sanctam festiuitatem celebraturus, introeat. Alioquin se ipsum, & nos omnes, qui illi secundum Deum, & secundum sæculum fideles sumus, ad irrecuperabilem perditionem, vt verisimile cernitur, perducet. De publico enim adulterio nullatenus erit illi formidandum, cum Dominus per Prophetam clamet: Cum ingemuerit peccator, saluus erit, non reiterans vias suas. Hi ergo apices sub sigillo confessionis mittuntur, ita videlicet, vt propter Deum vobis sit, ne vllus mortalium præter vos, & nostrum Senio-
D rem, si voluerit, vllatenus videat. Ergo agat vestra fraternitas, ne dilectissimus atque amantissimus dominus noster, & nos cum illo infeliciter pereamus. Oramus dilectam fraternitatem vestram valere feliciter.] hæc Aduentius Metensis Episcopus.

Verum aliud consilium Lotharius inijt, quo excommunicationem comminatam effugeret, nempe vt suum ad Nicolaum Romam aduentum litteris præmissis eidem nuntiaret, interimq. Episcoporum ad eumdem legationem decerneret, vt sic eum spe bona ludificaret, scripsitq. blandas ad ipsum litteras has, quibus & auxilium contra Sarracenos, si opus sit, pollicetur. sunt & ipsæ acceptæ ex codice Treuirensi, quæ sic se habent.

Domino vere sanctissimo ac beatissimo, totiusq. Dei Ecclesiæ roseo pij Regis Chri-
E sti sanguine acquisitæ summo Pontifici & vniuersali Papæ Nicolao, Hlotharius diuina propitiante clementia Rex ac deuotissimus filius vester, sempiternam cum gaudio, prosperitatis, & felicitatis gloriam, fideleq. seruitium.

STVDIVM PRAESERTIM A. ADEVNDI.

Rex Regum & princeps Pastorum Christus, qui sacerdotalem, & regiam dignitatem in ministerio nostræ redemptionis in se ipso vniuit, quiq. sui ouilis curam beato Petro Apostolorum principi tuendam commisit, ille nos salubribus edictis instituit, vt Apostolatus vestri sacratissimum apicem diuinitus in fundamento Ecclesiæ sublimatum fideliter diligamus, & humiliter veneremur. Hinc est, quod nostræ mansuetudinis affectus, circa vestram celsitudinem veræ charitatis igne inflammatur, & a multis iam retro diebus, nos ad vestram præsentiam desiderabiliter inuitare non cessat. Quapropter hos vestræ eminentissimæ paternitati direximus apices, vt de vestra optabili sospitate celerius rescire possimus, quæ omnium gemmarum ni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tore pretiosior, omniq. thesauro chârior nostro amplexatur in corpore. Et quia A nos hoc idem de vestra sanitate incunctanter credimus, satius vobis intimandum decreuimus, quod diuina opitulante clementia, nostra mansuetudo optime viget, fideliumq. nostrorum generalitas in necessarijs Reipub. negotijs, opitulante Christo, salubribus proficit incrementis, immo prosperitatis successum ab ipso bonorum omnium largitore profuturum humiliter ac fideliter præstolantur. Regnum quoque nobis diuina pietate commissum, ab omni paganorum infestatione, aliorumq. inimicorum deprædatione, dextera omnipotentis Dei pro nobis pugnante, & auxiliantibus meritis beati Petri Apostoli, vestrisq. precibus almifluis suffragantibus, hactenus cum omni integritate tutum manere cognoscite.

Porro vestræ sanctitatis nouerit pia paternitas, quod isto tempore feruentissimum desiderium habemus causa orationis Apostolorum Limina visitare, vestramq. diu B desideratam faciem cernere, & sacra dulciter amplexari vestigia; & iam secundo, ac tertio nostri itineris apparatum sub certa deliberatione repetitum habemus, quod in voto manet implere desiderantes. Verum si aliqua, quod absit, periculosorum temporum varietas votum nostrum interceperit, Legatos nostros * Gutfridum dilectissimum auunculum nostrum, & Vualtarium fidelem nostrum, necnon & Theutgaudum venerabilem Archiepiscopum, atque * Attonem Coepiscopum ad vestram præsentiam destinare procurabimus, vt per illos liquido cognoscat vestra celsitudo, quam fideles vobis per omnia existimus, nos & fideles nostri, & quam fideliter vestris salubribus consilijs, & spiritualibus monitis parere desideramus. Reuera sicut spiritalis ac deuotissimus filius reuerentissimo patri, atque vniuersali Papæ debet, quippe nos & venerabiles Episcopi atque fideles nostri, si non corpore, corde ta- C men ad vestra sacra vestigia prouoluti, humiliter petimus, vt si aliquis inimicorum nostrorum ex nostra parte, quiddam sinistrum mendoso falsitatis elogio vestris sanctissimis auribus significare præsumpserit, quasi serpentinum virus, Apostolica abominetur auctoritas. Et quidem nostri Episcopi veritatis discipuli, magistri erroris esse non possunt, qui Orthodoxi Patris Catholicæ & Apostolicæ Fidei veri probabuntur esse cultores.

* Luitfridum

* Hattonem, puta Viridunēsis Ecclesiæ

ECCLESIAE ROMANAE ADVERSVS PAGANOS AVXILIVM OFFERT

Inter ista vero ratum esse duximus inserendum, quod si aliqua incursio paganorum fines beati Petri vobis cælitus commissos adire tentauerit, aut forte terminos augustissimi Imperatoris atque amantissimi germani nostri Hludouici, prout nuperrima atque infausta relatione comperimus, irrumpere præsumpserit, illud nobis absque vlla dilatione ocyus significari deposcimus, quia quolibet postposito rerum temporalium damno, atque paruipenso perituri discrimine Regni pro amore, & timore Dei, & beatorum Apostolorum, Sanctorumq. omnium reuerentia, simulq. vestra sanctissima paternitate, quam præ omnibus mortalibus diligere, ac venerari decreuimus, nos ac fideles nostros morti, ac periculo tradere parati sumus, scientes esse scriptum: Timere non debemus mortem, quæ sine dubio perducit ad vitam. D

Igitur quibus valemus votis, Domini misericordiam imploramus, vt nostram mansuetudinem vestræ excellentissimæ almitati tandem repræsentet incolumem, quatenus verior experientia Apostolatus vestri puriter cognoscat, vtrum prolata a veritatis fonte emanauerint. Omnipotens Deus nostri memorem summum vestri sanctissimi Pontificatus apicem prosperis successibus feliciter insignitum ad custodiam gregis conseruare, & exaltare dignetur, glorioſissime, ac præstantissime Pater.]hæc ipse. At Nicolaus prohibuit eius Romam aduentum, quem sciret non ad pœnitentiam, sed ad dilationem prætendi. Vetus fuit Lotharij artificium, vt cum siue a patruis Regibus, siue a Romano Pontifice arctaretur ab adultera omnino recedere, ille se Romam velle proficisci, & de sua causa agere coram Pontifice affirmaret. testatur id a Nicol. ep. 27. Nicolai epistola [a] ante legationem Arsenij data. Sic igitur ab eo sæpe deceptus, ne Romam veniat interdicit; cum & interim non cessaret alia via ipsius omnibus modis pro- b Nicol. ep. 53. curare salutem, scribens de his ad Ludouicum [b] Regem Germaniæ de eius emendatione procuranda. E

Occasio etiam prætexendi Romam aduentus & illa præcessit, quod eodem anno Carolus & Ludouicus fratres simul, Nicolai Papæ monitu conuenientes, solicite de Lotharij nepotis sui nondum resipiscentis scandalo consulentes decreuere, vt ipse Ca-

rolus

A rolus patruus ad eum adiuncto sibi Episcopo proficisci deberet, quo eum coram efficacius hortari posset, vt in omnibus parere deberet monitis Apostolicæ Sedis. Cum igitur ad eum Carolus cum Episcopo peruenisset, & quæ sibi & fratri in optatis esset aperuisset: ille quidem ex more promissionibus multis, facturum se quæcumque Pontifex iuberet, eidem satisfaciens, Romam ad eum venturum esse promisit. De quibus omnibus per suum Legatum Ludouicus ipsum Romanum Pontificem Nicolaum reddidit certiorem. Qui his acceptis, ad eumdem Ludouicum litteras [a] reddidit hoc anno quarto kalend. Nouembris, prima Indictione inchoata, quibus significauit eludere solere Lotharium Apostolicam Sedem promissionibus suis, vtpote cum multa promittat, nihil præstet, sed pollicitis contraria agat, vtpote qui legitimam coniugem Theutpergam immenso odio persequens pessime habeat; Vualdradam vero Ti- B cino, quo peruenerat, reuocasset in Gallias, cuius & nutu cuncta perageret. Ob idque, quod scilicet inobediens esset Apostolicæ Sedi, ne Romam veniat, omnino prohibuerit. Nam in ea epistola ad Ludouicum hæc inter alia habet.

CAROLVS ET LVDOVICVS PRO LIBERANDO LOTHARIO COEVNT.

[a] Nicol. ep. 55

Adhuc ad nos se properare velle demonstrat, cum ne id sine nostra licentia præsumeret, nos ei sæpe districtius iniunxerimus & prohibuerimus. Verum quamobrem Lotharius Romam proficisci gestiat, miramur, si vestram latere potuit prudentiam. Itaque impleat prius quæ præmisimus; totius occasionis vel sinistræ suspicionis fomitem a se procul abijciat, immo vero a nostris mentibus amputet: & tunc si ei sit huc veniendum, a nobis est solicite prouidendum. Siquidem etiam si cuncta, quæ nos ei supra memorauimus iniunxisse, penitus adimpleta potuisset ostendere: nec sic ei contra interdictum nostrum iter Romam fuerat properandum; quanto minus nunc, C quando toties a nobis admonitus, nihil de eis consummasse conuincitur. Igitur dilectio vestra illum nunc venire Romam prohibeat: alioquin, mihi credite, si contra propositum nostrum forte præsumpserit: minime ea qua cupit honestate vel hic susciptetur, vel hinc profecto regredietur, &c.] hæc & alia plura Nicolaus de Lothario, questus etiam quod in sede Treuirensi & Colonienſi, e quibus exciderant Guntharius & Theutgaudus, nullum alium patiatur ordinari Episcopū, spem habens illos in easdem Ecclesias fore restituendos, pro quibus & frustra itidem Rex Ludouicus [b] rogasset, scripsit ista Nicolaus ad Ludouicum hoc eodem anno tertio kalend. Nouembris, prima iam Indictione inchoata. Pridie vero kalend. scripsit ad Episcopos sub Ludouici Regno constitutos quos nimium solicitos pro restitutione eorumdem damnatorum Episcoporum redarguit, totamq. rerum gestarum seriem pandit, D ostendens eos omnino restitutione indignos, indignumq. Apostolica Sede, vt sententiam semel magna deliberatione prolatam, contra consuetudinem mutet. Nam inter alia: Cesset itaque, inquit, vestræ fraternitatis nos super hoc pulsare solertia, & quod fieri non potest, tandem aliquando desinat. Nam Sedis Apostolicæ sententia tanta semper consilij moderatione concipitur, tanta patientiæ maturitate decoquitur, tantaq. postmodum deliberationis grauitate profertur, vt retractatione non egeat, vel immutari necessarium ducat, &c.] sed quem finem tandem tragœdia ista habuerit, dicemus anno sequenti, modo autem quæ sunt reliqua eiusdem Regis rerum gestarum anni huius prosequamur.

[b] Nicol. ep. 56.

SENTENTIAE SEDIS APOST. QVALES.

At non hic finis Lotharij Regis iniquitatum, sed hoc eodem anno, enormia aliis prioribus peccata coniunxit, auferens bona Helletrudis filiæ Lotharij Imp. viduæ relic- E tæ Berengarij Comitis, quæ talia passa ad pauperum patronum, viduarumq. protectorem Nicolaum Pontificem confugit. qui pro ipsa ad Carolum Regem litteras dedit, vt apud Lotharium intercederet, ageretq. vt ablata restituat. Porro has ab eo esse datas litteras, hoc vltimo Nicolai tempore, cum pro excommunicato ipse Lotharius haberetur, ex ijsdem apparet, quas numquam adhuc editas, hic describendas esse, ne pereant, existimamus, sic enim se habent [c].

PROHIBET NICOL. VENIRE LOTHARIVM ROMAM

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Karolo glorioso Regi.

[c] Ex cod. bibl. S. Mariæ supra Minerv.

Litteris scilicet suis, de Helletrude Berengarij Comitis quondam relicta, nobis pernotuit, Hlotharij videlicet Regis pressuris annihilatam, eiusdemq. præiudicia fore perpessam. Apostolatui nostro hæc * atque alia suggessit, quo eidem Hlothario Apo- * f. itaque stolicis exinde mitteremus litteris monita, & vobis, dilectissime fili, fratriq. vestro Hludouico excellentissimo Regi, nostram dirigeremus epistolam; quatenus vobis succurrenti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rentibus atque fouentibus, ipsa proculdubio vidua ad perfectam de suis rebus per- A
ueniret iustitiam: quoniam non solum prædia a genitore suo Hlothario Imperatore
per testamentum largita sustulit, sed etiam proprietates eius a parentibus suis sibi,
præfatæ Helletrudi, dimissas colludiose surripuit, eisdemq. sanctæ Dei Ecclesiæ infi-
deles Northmannos paganos beneficiali more sane donauit. Nos vero iam dicto
Hlothario nepoti vestro Apostolicas litteras mittere nequiuimus: quia pro nefa-
* f. illicitis rijs & *incertis negotijs ab illo abolendis, plane vobis auditis, excommunicatum
habemus.

Sed excellentiæ vestræ ineffabili dilectione colendæ, poscendo, dilectissime fili,
dirigimus, vt pro reuerentia Apostolorum Principum, ad quos quasi refugium fa-
ciens, rogauit ipsa scriptis iustitiam, & pro eo quod iure agnationis, siue maioris
natu vos a talibus illum decet coercere illicitis, super his per vestrum Missum, aut epi- B
stolam, tam ex nostra sanctione iubendo, quam ex vestra parte rogando, seu legum
* al. studeatis. auctoritate monendo, iam sæpedicto Regi mittere *studetote. Et si vos forte vna cum
fratre vestro Hludouico glorioso Rege coniuncti, eumdem nepotem vestrum quæ-
que pro causa sororis suæ, vt credimus, fueritis allocuturi quæ sumus affati, vt hu-
ius crebro fatæ viduæ Helletrudis causam tam de proprijs, quam de beneficijs, per
testamentum a iam dicto Hlothario Augusto quondam concessis, nulla officien-
te occasionis ratione, vsque ad finem perducatis, vt cum Deo fauente, a priore næ-
uo fuerit correctus illius feminæ causa, hæc restituat, & vt ne adijciat iniquitatem su-
per iniquitatem in Regno suo, sed faciat iustitiam suam abundare. quoniam qui-
dem Regum examina decet omnibus subuenire, præcipue viduis, quarum Iudex
Christus est. C

Itaque huius instar epistolæ epistolam de hac causa nunc, ceu vobis, aut secus,
Hludouico fratri vestro *immo direximus. Dolemus oppido, pro talibus, eminen-
tissime Rex, prædia Christifidelium quoquo modo tollentibus, & Christi Regis
infidelibus beneficiali more donantibus. Interea rogamus vt quidquid perfectionis
consultu super his vestra perfecerit excellentia, scriptis per singula Apostolatui no-
stro non dedignetur vestra intimare regalis magnitudo. Excellentiam vestram nunc
& semper bene valere optamus in Christo.] hucusque Nicolai epistola de Lotharij
delictis, atque de rebus hoc anno ad eum spectantibus iam satis.

Ad postremum autem non prætermittendum, ex antiquo vsu perseuerasse, vt pro
grauioribus delictis expiandis Fideles ad Romanum Pontificem se conferrent: quod
sub Nicolao Pontifice dum frequentatur, inter alios infelix pater trium filiorum ne- D
cator accurrit, de quo ad suum Episcopum ista Pastor omnium scripsit.

a Ex Biblior. Nicol. Fabri Pa vis. Nicolaus [a] Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo & sanctissimo Ronolar-
do Episcopo.

EPISTOLA POENITENTIALIS NICOL. PAP. Dominici gregis curam cælesti dogmate plenam ita conuenit Episcopis obseruа-
re, quatenus pro suscepti ouilis neglectu aliquod periculum non incurrant. Vndi-
que etenim venientes admodum plurimi, suorum façinorum proditores, quantum
dolorem inferant pectori nostro, plus singultu reminiscimur, quam calamo scribi
queat. Inter quos videlicet istum Cumarum ad Apostolorum Limina festinasse co-
gnoscite; & pœnitentiæ modum, pro perpetrato trium filiorum homicidio sibi im-
positum manifestasse. Quorum quædam temperauimus, eo quod suffragia Apostо-
lorum Principis, nutritoris nostri, postulare deuote festinauit. Nam eumdem ad E
beati Archangeli oraculum ire volentem, instantia temporis reuocauit: atque con-
stitutionis sibi impositæ modum continentem epistolam vestræ sanctitati deferen-
dam Apostolica solicitudo transmisit. In ea igitur, hoc est in ista, ita statutum est; vt
triennio ante fores Ecclesiæ pro peccatis suis oraturus consistat; & deinde inter audi-
tores permaneat quadriennio; vt septem annorum curricula absque communione
Dominici corporis & sanguinis ducat: ita quidem, vt in omnibus diebus vitæ suæ
carnem non manducet; & in isto septennio vinum non sumat, nisi diebus Domini-
cis, & festiuitatum: ab inde quinquennio tribus diebus per septimanam a vino ab-
stineat; vt duodecim annis quantitas pœnitentiæ extendatur. Liceat itaque illi vxo-
rem propriam non deserere, ne forte incidat in adulterium, & pro occasione vnius
delicti, præcipitetur fragilitate carnis in peius. Concessimus etenim ei calceatum ad

vos

A vos peruenire: ac deinde triennio discalciatum ire debere; & vestimentis secundum
quantitatem temporis, & aeris temperiem indui, atque lacte perfrui.

Ceterum vero ita actus ipsius discernentes, per omnia considerate atque disponi-
te, quatenus & Euangelica misericordia in illo agnoscatur, & canonica auctoritas
conseruetur. attamen permittimus eum caseum sumere, atque possessionem suam
habere; & post septimum annum, vsque ad diem mortis perseueret in iam dicta pœ-
nitentia, atque arma, nisi contra paganos, non ferat. optamus sanctitatem vestram
in Christo bene valere.] hactenus Nicolaus. relata sunt ista ab Iuone [a] in suum librum a Iuo. par. 10.
Decretorum. c. 33.

Hoc eodem anno, qui vltimus Nicolai numeratur, contigit per SS. viros Cyrillum
atque Methodium Orientales monachos deferri Chersona Romam corpus sancti Cle- CORPVS S. CLE
B mentis Papæ, de quo ex Leone [b] Ostiense in primis ista narrantur. MENTIS ROMAM DELATVM.

Leo Episcopus Ostiensis tradit, quod tempore Michaelis Imp. Constantinopolita- b apud Catal.
ni quidam Philippus sacerdos Chersonam veniens, de his quæ narrantur in historia SS. lib. 10. c. 92.
S. Clementis, de maris aperitione habitatores interrogauit. Qui nihil de hoc scire
professi sunt, eo quod aduenæ magis quam indigenæ erant. Siquidem miraculum
illud iamdudum ob habitantium culpam cessauerat, & ab incursu barbarorum tem-
plum illud destructum erat, & arca cum corpore marinis fluctibus obruta. Tunc as-
sumpto Episcopo Georgiæ ciuitatis cum Clero & populo accesserunt ad Insulam, in
qua putabant esse Martyris corpus. Vbi diuina reuelatione fodientes corpus inuene-
runt, & anchoram cum qua fuerat in mare proiectum. Quod Chersonam reportan-
tes, ibidem sepelierunt. Tempore vero Nicolai Papæ Primi, corpus ipsum a S. Cyril-
C lo Slauorum Episcopo inde sublatum, & Romam delatum, atque in Ecclesia eius no-
mine fabricata reconditum est, vbi requiescit, miraculis clarens.] hactenus ex Leo-
ne Ostiense. Porro Cyrillus atque Methodius manserunt Romæ vsque ad creationem
Hadriani Nicolai successoris, a quo ambo missi sunt ad prædicandum Euangelium
Slauis, quorum linguam didicerant, de quorum Apostolatu ab Hadriano collato
meminit Ioannes Papa Octauus in suis epistolis, de quibus inferius, suo loco agen-
dum erit. Porro ista de translatione corporis sancti Clementis Romam, deq. eo-
rumdem Apostolatu plures sunt assertores, & testantur ista etiam Ecclesiastica mo-
numenta, nempe Romanum Martyrologium, vbi in Notis alios id asserentes citaui-
mus auctores.

Interea vero dum ista Romæ geruntur Constantinopoli, vt dictū est, cuncta mutari
D contigit, de quibus Anastasius hæc summatim recenset ante obitū ipsius Nicolai Pōti-
ficis. Dum hæc (inquit) agerentur, Dei iudicio, Michaelem Imp. Græcorum vltio digna
percutit & nefanda cæde perimit: Imperante autem Basilio Constantinopoli, quo-
niam voluit Dominus ipsius sancti Pontificis iuges labores, quos pro sancta Constan-
tinopolitana passus fuit Ecclesia, cum fine boni operis consummare; sicut fama se
habet, Photius neophytus & inuasor vt mœchus pellitur; & iuxta decretum Sedis
Apostolicæ Patriarcha Ignatius redditur throno. Neque enim hic diuinorum execu- NICOL. VIR-
tor operum pijssimus & Catholicus Papa, quæ sua sunt, sed ea quæ Dei sunt, primo TVTES.
loco posuit, & quæsiuit, & cum adiutorio S. Petri bella Domini summo dispensatio-
nis libramine spiritualiter præliari curauit. Prælatos siquidem quosque, ne subditos
læderent, magna prouisione moderans, vt pater commonuit; & vt subiecti prælatis
E subessent, iuxta vniuscuiusque priuilegia pastoraliter quoque decreuit. Cuius qui stu-
dium vult agnoscere, in epistolis suis, quas bene libratas per mundi partes direxit,
luce clarius inuenire valebit.] ita quidem ex his, quæ cusæ habentur numero septua-
ginta, [c] iudicare licet, & alijs, quas hinc inde summo labore collegimus, atque fragmen- c tom. 3. epist.
tis, quæ apud Gratianum, siue apud alios Canonum & Decretorum veteres Collectores Rom. Pont. Ro-
descripta reperiūtur, quæ simul in collectione [d] Conciliorum per titulos viginti dispo- man. edit.
sita, edita habes. pergit vero Anastasius quæ sunt reliqua vsque ad eius obitum di- d tom. 2. Cons.
cens. Animam suam in manibus suis posuit, qui nulla nisi cælestia cogitabat: qui ieiu- vet. edit. Col. &
nijs, vigilijs & orationibus nocte ac die vacans, nec requiem corpori, nec membra Venet. tom. 3.
dabat sopori. Nam si cuncta, quæ Christi gratia plenus, virtutibus atque fide san-
ctitatis opera gessit, & moribus, vitaq. docuit, & impleuit, chartis inserere volumus:
prius fortasse membrana quam sermo deficiet. Tamen antequam ad finem vitæ il-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lius stylum conuertamus, primum ea quæ sanctis locis obtulit, reddamus.] A

Sed antequam ista ac reliqua de Nicolao, quæ spectant ad eius munificentiam de donis collatis diuersis Ecclesijs, agamus: non prætermittendum errare eos, qui putarunt, [a] adiectionem illam Symbolo inditam, FILIOQ. esse primum in Ecclesia Romana ab ipso Nicolao Pontifice factam, id ex epistola Photij elicientes, nimirum: quod ad Nicolaum inter alios Photius scripsit aduersus eos qui diceret Spiritum sanctum sicut a Patre, ita etiam a Filio procedere. Quod igitur tunc regebat Ecclesiam Nicolaus, creditus est ipse auctor, vt quatuor illæ syllabæ Symbolo intexerentur. At hi ab eodem ipso Photio redarguuntur erroris, dum in epistola inferius recitanda post Ioannem Papam Octauum scripta, ipse testetur a nemine Romanorum Pontificum vsque ad illa tempora aliquid additum Symbolo. Cum ergo ab eodem Photio contrarium asserente corrigantur hi, nihil est, vt ad hæc confutanda diutius immoremur. B
Nicolaus igitur etsi eadem cum suis prædecessoribus sentiret de Spiritus sancti processione, a Patre Filioq. manante: nequidquam tamen id Symbolo Fidei adiectum voluit, quod sciret a Leone Tertio prædecessore Pontifice id recusatum Legatis Caroli Magni Imperatoris. Qua autem vrgente occasione id postea factum oportuit, suo loco dicetur.

[a] *De his agit Pithœus in libello his controuers. de proces. Spir. sanct.*

ORNAMENTA ECCLESIIS NOVISSIME COLLATA.

Sed redeamus ad Anastasium, de Nicolao ista subijcientem: Hic igitur egregius Papa ob amorem principis Apostolorũ Petri Apostoli nutritoris sui fecit in basilica eius pannos tam scilicet de stauraci quam de fundato vel alijs pulchris varijsq. coloribus numero quatuor. Qui trabes maiores in presbyteriũ respicientes omnes in gyro compleuit, luculenter ornans, decusq. augens, tres miræ magnitudinis. Vbi etiam, quod nullus post deuastationem Sarracenorum agere nisus est, arcum fecit argenteum, & C
meliorem quam olim fuerat, super excelsiorem trabem, quæ est ante Ciborium, in medio posuit pensantem libras . . . . . & tres imagines argenteas, in quarum vna figuram Domini Saluatoris, in duabus vero Angelorum sculpsit effigies, ac illis nouem libras auri deaurans superposuit. Earum vna pensat libras octoginta, alia septuaginta, tertia similiter libras septuaginta. Fecitq. Crucem auratam vnam, pretiosis gemmis ornatam, pensantem libras . . . . . & in summitate eiusdem arcus locauit. Vbi pro amplitudine decoris eius, atque speciminis appendit coronam auream vnam, Cruces argenteas duas, calices argenteos duos, * Staupos argenteos duos. Porro in purpureis marmoribus, quæ ante corpus beati Petri Apostoli regulas argenti retinent, duas Cruces argenteas offerens posuit pensantes libras . . . . .

* *f.* scyphos

In Patriarchio siquidem Lateranensi domum pulcherrimam nimisq. decoram fieri iussit, & Oratorium sanctæ Dei Genitricis illic construens, vestes, & competentes ornatus pro æternæ vitæ amore ipse beatissimus Pontifex obtulit. multaq. loca Sanctorum casu ad ima delata renouauit, & diuersis Ecclesijs diuersa contulit, & commoda luculenter adauxit. In Ciborio Constantinianæ basilicæ quatuor pannos de fundato obtulit, sicut & in Ciborio S. Petri fecit. Et in Ecclesia Doctoris Gentium similiter fecit. Et in Ecclesia Dei Genitricis Ad præsepe. Et in Ecclesia S. Laurentij foris muros quatuor pariter pannos pro Ciborio obtulit. D

Huius itidem beati Pontificis temporibus tanta vbertas & victualium copia extitit, vt omnem memoriam famis decessoris sui factæ diebus hæc obliuioni traderet abundantia. Hic fecit ordinationem vnam per mensem Martij, creauit presbyteros septẽ, diaconos quatuor, Episcopos per diuersa loca numero sexaginta quinque. Postquã autem Sedem Apostolicam victoriosissime vt verus Dei athleta catholice & principaliter rexit, ex hac luce, Idibus Nouembris, Indictione prima, migrauit ad Dominum. Porro quid dicam, cum non solum eius exitum diuersæ hominum nationes plena ratione vtentes, verum etiam, quantum ad intemperiem aeris, ipsa mundi elementa diu fleuerunt & in tristitia permanserunt? Quo defuncto, corpus eius sepultum est ante fores basilicæ sancti Petri Apostoli.] impleuit in Sede annos nouem menses sex, dies viginti. ita secundum Anastasium, res ab eo præclare gestas prosequentem, temporis huius auctorem. Ceterum quod ad diem obitus spectat, apud Frodoardum [b] (nisi sit error in codice) obijsse Nicolaus ponitur Idibus Decembris, latissimus si quis alius Romanorum Pontificum. nam audi Reginonis elogium litteris plane aureis exarandum. E

OBITVS NICOL. PAPAE ET TEMPVS SEDIS.

[b] *Frod. hist. Rhemens. c. 15.*

Post

A Post beatum Gregorium vsque in præsens, nullus Præsul in Romana vrbe pontificali honore sublimatus Nicolao videtur æquiparandus. Regibus & tyrannis imperauit, eiiq. ac si dominus orbis terrarum auctoritate præfuit. Episcopis & sacerdotibus religiosis, ac Domini mandata obseruantibus humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit. Irreligiosis & a recto tramite exorbitantibus terribilis atque austeritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias, Deo suscitante, nostris temporibus surrexisse, & si non corpore, tamen spiritu & virtute.] hæc Regino.

NICOLAI PAPAE DIGNVM PRAECONIVM

Porro Ioannes Diaconus [a] huius temporis scriptor, ipsum Nicolaum in cælum receptum in gloria Sanctorum vna cum sancto Gregorio apparentem per visum, est testis. Quem & successor eius Hadrianus summis est laudibus prosequutus, eumq. nouum Eliam, nouum Phineem, suis litteris datis ad Orientales, nuncupauit, & quibus
B alijs potuit laudibus exornauit, vt suo loco dicetur. Eius sepulchrum ante fores Vaticanæ basilicæ positum, eiusmodi fuit epitaphio insignitum, quod male Nicolao Secundo in aliquo exemplari deprauato tribuitur: Primo enim & non Secundo emendatior codex inscriptum retinet, quod hic tibi scribendum curauimus, licet longe impar sit musa meritis tanti viri.

[a] *Ioan Diac. in vita S. Gregorij lib. 4. in fine.*

Conditur hoc antro sacra substantia carnis
Præsulis egregij Nicolai, dogmate sancto
Qui fulsit cunctis, mundumq. repleuit & Vrbem.
Intactis nituit membris, castoq. pudore.
Quæ docuit verbis, actuq. peregit opime.
Sidereæ plenus mansit doctusq. Sophiæ
C *Calorum claris quæ seruat Regna triumphis*
Vt regnet solys procerum per sæcula natus.]

Post obitum Nicolai vsque ad successoris ipsius Hadriani confecrationem mensis interuenisse reperitur auctoritate Anastasij Bibliothecarij: etenim Idibus Nouembris Nicolaus mortuus asseritur, Hadrianus consecratus decimonono kalen. Ianuarij ponitur. de cuius electione hæc ipse, quem Collectorem potius quam scriptorem vitarum præteritorum Pontificum Romanorum affirmamus.

HADRIANVS SVCCESSIT NICOLAO.

Hadrianus natione Romanus ex patre Talaro, postea Episcopo, regionis tertiæ, sedit annos quinque. Hic ex proximitatis genealogia beatæ recordationis Stephani IV. & Sergij iunioris Pontificum descendens, dum miris polleret actibus, a venerandæ memoriæ Gregorio Quarto Apostolicæ Sedis Præsule Subdiaconi sortitus est ministeriũ.
D Deinde vero in Lateranense Patriarchiũ familiariter assumptus, laudabiliter conuersatus, ad regendum titulum sancti Marci Confessoris Christi, atque Pontificis presbyter ordinatus, tam inculpabiliter degit, tam viriliter ministrauit, vt non tantum sicut factus presbyter, sed sicut futurus Pontifex, reuerenter ab omnibus coleretur. siquidem in eo erat in Christo, eiusq. Genitrice (apud cuius Præsepe iugibus orationibus incumbebat) tanta fiducia, vt benefaciens non deficeret; nec quidquam discriminis, cuncta quæ habere poterat largiens, incurrere formidaret.

PRIMORDIA HADRIANI.

Nam cum die quadam inter conpresbyteros suos a sanctissimo Papa Sergio consuetudinaliter denarijs quadraginta perceptis, domus suæ portas reuertens ingredi vellet, ac præ multitudine peregrinorum, quæ ibi fiducialiter solito more, velut ad horreum commune confluxerat, omnino nequiret: misericordia motus Equestri suo
E retulit, nil sine tantis fratribus in tantillis denarijs sibi esse commune. Cumq. ille neque tertiæ parti pauperum singulos denarios posse sufficere intulisset: Virtute, inquiens, Christi qui de quinque panibus, & duobus piscibus quinque millia hominum satiauit, non singulis singulos, sed ternos singulis denarios erogabo. Hæc dicens, forinsecus portæ subsidens, ac de manu Equestris sui suscipiens, peregrinis cunctis egredientibus ternos sigillatim denarios erogauit. In qua redundatione cum miraretur Equester non solum non defeciisse denarios, quinimmo fuisse super: liberalis presbyter qui supererant, domum se recipiens, multitudini familiæ suæ ternos nihilominus personatim nummos largitus est. At cum sex identidem supereressent: Vides, inquit, quam largus, & quam suauis sit omnipotentissimus Dominus, qui quadragenariam quantitatem nummorum & fratribus nostris per ternos distribuit, & mihi ternos, & tibi ternos æqua sorte seruauit?

HADRIANI LIBERALITATIS INGENS EXEMPLVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Erat præterea tantæ hospitalitatis & largitatis, vt non immerito beato Iob in his A
valeat comparari. Non despiciebat inter eundum eum qui non haberet indumentum,
sed de suis ouium [a] calefaciebat velleribus: nec buccellam quidem suam solus, nam
hanc cum pupillis & egenis comedebat, quippe qui oculus esse cæco, & pes proba-
batur existere claudo. Et vt scriptis virtutum eius multiplicitas referatur: pater erat
pauperum, & cordis viduæ consolator. Ostium eius viatoribus patebat, nec clausa erat
domus ipsius quidpiam postulantibus. Adeo vt ab omni clericali gradu, ab omni
senatorio, & populari concordissimo cœtu, sicut post mortem Quarti Papæ Leonis,
ita post obitum Tertij Benedicti Pontificis subire summum Pontificium, nisi ipse di-
uersis argumentis & exquisitis excusationibus verecunde subterfugeret, cogeretur.

Sed dum Apostolicæ memoriæ sanctissimus Papa Nicolaus rebus excessisset huma-
nis, & iste in præsens tertio quintum & vigesimum annum transigeret, omnes Vrbis B
Romanæ conciues, simul & hi, quos extrinsecus tunc adesse contigerat, tam paupe-
res quam diuites, tam clericalis ordo, quam cunctum populi vulgus, omnis scilicet
ætatis, professionis, & sexus, contemptis omnibus eius excusationibus, Hadrianum
desiderant, Hadrianum dari sibi Præsulem ac pastorem exoptant. Nullusq. in totius
Vrbis amplissimo spacio repertus est, nisi vel se, vel suum quemque prouehi voluisset,
qui non Hadrianum prouehi ad hoc culmen medullitus exoptaret. Proceres vero, li-
cet solito in duas partes viderentur esse diuisi, vna tamen mente, pariq. circa hunc
flagrabant ardore: quoniam causam diuisionis eorum nec nisi nimius in tantum vi-
rum faciebat charitatis affectus, dum sic alterutra pars sibi præferri gestiret, vt si hunc
altera pars deligeret, pars altera penitus dubitaret, nec erat vlla parti alteri retinendi
voluntas, nisi quia opinabatur eam sua in alium vota dirigere. C

Præsertim cum multi monachorum, plerique religiosorum sacerdotum, ac fide-
lium laicorum, cælitus emissis visionibus, a multo iam tempore Hadrianum futurum
Pontificem non solum non dubitarent, verumetiam apertis vocibus proclamarent.
Inter quos, quidam Hadrianum in Sede Apostolica pallio humeris obducto reclina-
tum viderat: alij cum Apostolicis infulis Missas celebrare: nonnulli more Apostolico
in basilica Lateranensi bis aureos erogare: plerique in equo, cuius sessione sanctissi-
mus Papa Nicolaus ad sanctum Petrum pergens, vsus fuerat, eum cum pontificali
pallio impositum præcedentibus * exiomaticis, & subsequentibus reliquis turbis, in
Vrbem redire, Patriarchiũq. subire conspexerant. Verum vbi micantibus indicijs hunc
eumdem vtraque pars deligere claruit: tanta in eum vnitas & animorum & corporũ
fuit, vt vnum in eis erga eumdem dominum sacerdotem cor & vnus spiritus inesse D
omnibus videretur, ita vt lapis angularis (salua reuerentia IESV Christi Domini no-
stri) quodammodo possit vocari, quoniam per ostensiones, immo prouectionem suam
soluens inimicitias cordium fecit vtraque vnum.

Collectis igitur omnibus tam Episcopis cum vniuerso Clero, quam primoribus Vr-
bis cum [b] obsecũdantibus sibi populis, ab Ecclesia sanctæ Dei Genitricis semperq. Vir-
ginis Mariæ, quæ appellatur Ad præsepe, rapitur, trahitur, & ad Lateranense Patriar-
tum Missi Principis molestе tulere, indignati scilicet, quod dum præsentes essent, non
fuerunt inuitati, nec optatæ a se futuri Præsulis electioni interesse meruerunt. Qui ac-
omissum hoc fuerit, ne videlicet Legatis Principum in electione Romanorum Præsu- E
lum expectandi mos per huiusmodi fomitem inolesceret: omnem indignationem
medullitus sedauerunt, & ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt.

Cumq. Patriarchium Lateranense ascenderent atque descenderent: tantis clamori-
bus vniuersæ plebis, vt sibi diu desideratus vir ad consecrandum duceretur clamantis,
obsessi sunt, vt nullus eorum loquentis secum collegæ sui verba posset audire. Erant
enim singuli circa consecrandum Pontificem tanta dilectionis efficacia possessi, vt
tale non vidisse, neque visuros esse existimarent. Denique omnes hunc certatim
coram eisdem Legatis rapere, ac anxie nitebantur portare, nisi blanditijs Senatorum
& conuicijs aliquantulum sedarentur. Quorum omnium vnanimitatis desiderium
audiens Ludouicus Christianissimus Imperator, cognoscens etiam qualiter in eo de-
cretum suis subscriptionibus roborauerunt, valde gauisus est, & vt tantus Dei famu-
lus,

[a] Iob 31.

CONCORDIA ANIMORVM IN ELECTIONE HADRIANI.

AETAS HADRIANI ANN. LXXV.

PRAEDICTIONES DE PONTIFICATV HADRIANI.

[b] Dist. 63. c. 29. & addit.

CVR LEGATI IMP. NON VOCATI AD ELECT. ROMANI PONT.

LVDOVICI ERGA ROMANAM ECCLESIAM BENIGNITAS.

A lus, cunctisq. gentibus, videlicet tam Romanis quam diuersis aduenis desideratus, vt
Christianæ plebi præficeretur, medullitus exoptauit, & mox Imperialem scribens
epistolam, cunctos Romanos quod dignum tanto prælegissent officio Præsulem
collaudauit. Per quam videlicet & innotuit, nulli quidpiam præmij fore pro conse-
cratione ipsius quoquo modo pollicendum, cum ipse ad hanc non suorum suggestio-
ne, sed Romanorum potius vnanimitate commotus cuperet peruenire: maxime cum
reddi quæ ablata fuerant, non auferré ab Ecclesia Romana vel diripere quidpiam, sc
diceret anhelare.

Itaque Sabbato peractis rite orationibus, vigilijs, & eleemosynis, Dominico secun-
dum morem idem venerabilis sacerdos ab vniuersitate ad Ecclesiam S. Petri Apostо- CONSECRATIO HADRIANI.
lorum principis ductus nonodecimo kalendarum Ianuariarum Indictione prima, an-
B no præfati Augusti decimonono, *ex quo cœpit regnare cum patre*, per Episcopos reueren-
tissimos, scilicet Petrum * Gauensem, Leonem Siluæ Candidæ, deinde tertio loco Do- * Cauensem
natum Ostiensem, quia Episcopus Albanensis obierat, Formosus vero Portuensis a
beatissimo Papa Nicolao ad prædicationem & instructionem Bulgarorum destinatus
extiterat, benedictionem summi Pontificis, ad consolationem videlicet multorum
sanctæ Dei Ecclesiæ filiorum, qui factiosorum tyrannide liberius solito sæuiente, inter
vnius decessionem & alterius subst itutionem Pontificis, diuersis agebantur exilijs, va-
rijsq. afficiebantur incommodis, susc ipere meruit in nomine Domini.

Siquidem ad celebritatem Missæ ipsius tam incredibilis extitit multitudo, vt certa- EXCOMMVNI-
tim de manu eius omnibus communicare nitentibus, Theutgaudus Treuirorum Ar- GATI COMMV
chiepiscopus, & Zacharias Anagninus Episcopus, qui a domno Nicolao sacerdotio NICANT.
C denudati, etiam communione caruerant, simulq. Anastasius, qui dudum a Leone, Be-
nedictoq. Pontificibus presbyterio denudatus, inter laicos communicare solitus erat,
Ecclesiasticam communionem sub congrua satisfactione receperunt.

Igitur mox ad Patriarchium Lateranense reuersus est, consuetudinemq. diuerso- CONSVETVDO
rum xeniorum hinc inde confluentium, retentis solum quæ vsibus Missarum suffice- DE XENIIS
rent, de reliquis pretia capientem exclusit, dicens: non esse pium, quod gratis accepi- VENDENDIS
mus, pretio venundare, & chariores habere rationabilibus fratribus irrationabiles nũ- ABROGATVR.
mos, pro quibus Christi pretiosus effusus est cruor; sed paruipendantur, obsecro, hæc
pudenda pretiorum commercia. Et vt quod gratis accepimus, gratis etiam iuxta præ-
ceptum Domini, largiamur, oblationes Christi cum eius hospitibus & inopibus par-
tiamur, propter quos has nobis tribui diuinitus scimus.]

D Inter tot læta, atque felicia, tristia admodum atque luctuosa admixta sunt, quæ DVX SPOLETI
apud eumdem Anastasium ita descripta leguntur: Lampertus Vuitonis filius Dux NVS INVADIT
Spoletanus tempore consecrationis huius venerandi Pontificis, Romanam Vrbem VRBEM ET DE
præter consuetudinem sicut tyrannus intrauit, non rebellantem, sicut victor, satellitи- PRAEDATVR.
bus suis ad prædandam distribuit: maiorum domos multis muneribus vendidit: nullis
monasterijs, Ecclesijs nullis pepercit, quinimmo nobilissimi generis puellas tam in-
tra Vrbem, quam extra suis satellitibus indifferenter diripiendas concessit. Propter
quæ apud Augustos pijssimos Romanorum querimonijs prægrauatus, Ducatum
perdidit, iram Principum & inuidiam pene cunctorum Gallorum, tamquam re vera
Sedis Apostolicæ hostis adiudicatus incurrit. Mox Pontifex tanta tyrannide libera-
tus Histaldum, Vualterium, Gilpianum, Odonem & Theupertum cum cunctis alijs
E raptoribus & prædonibus, quousque raptus redderent, sibiq. legaliter satisfacerent,
omni Ecclesiastica communione priuauit. Sed Theupertus quæ rapuerat haud diffi-
culter reddere studuit; Histaldus vero vir Deo deuotus, belloq. fortissimus ad Præsu-
lem se percutientem tota humilitate conuersus est, eius gratiam, secundum omnem
Romanorum libitum satisfacturus, accipiens; spem quoque recuperandæ communio-
nis frequenter accepit, quam nimirum recipere non valeret, nisi coniurationem Lam-
pertorum postea conscius cum viris excommunicatis ac rebellibus fugiens Beneuen-
tum petere maluisset.] hæc de his ibi.

Vbi autem innotuisset in Gallijs obitus Nicolai, Lotharius Rex mox has litteras ad
eius successorem Hadrianum scripsit, rogans vt quod a Nicolao obtinere nõ potuit, ab
eo impetraret suum Romam aduentum. Recitantur a Reginone ipsæ litteræ Hadria-
ni, sed ex parte tantum: verum eas integras accipe ex codice Treuirensi his verbis.

San-

Universidad de Deusto
Biblioteca

LOTHARII REGIS EPIST. AD HADRIANVM.

Sanctissimo & perbeatissimo Hadriano summo Pontifici & vniuersali Papæ, Hlotharius diuina præueniente clementia Rex, æternæ beatitudinis & præsentis prosperitatis pacem & gloriam. A

Infausta relatio, & in ambiguo hactenus manens, vt ita dicamus, acriter nostræ serenitatis transuerberauit aures intimando, quod beatæ memoriæ domnus Nicolaus vniuersalis Papa ab hac lacrymarum valle, vocante Christo, decesserit, cum Sanctis, vt credimus, inæstimabiliter coronandus. Vnde nostræ mansuetudinis affectio admodum ingemiscens, gemino dolore concutitur, videlicet quod Mater omnium Ecclesiarum Dei, sancta, & Apostolica Ecclesia, tali ac tanto caruit Patre, atque in cælesti Hierusalem lucerna ardens & lucens nostris periculosis temporibus a tenebrosis matifice doleat, & omnis ordo Ecclesiasticus de prudentissimo ac sanctissimo Papa ingemiscat. Reuera nos potius deflemus, qui causas nostræ calumniæ insolentes, & fraudulentas æmulorum nostrorum querimonias, tam benigno Patri æquitatis, & iustitiæ lance ponderandas ac determinandas ad tempus & in parte commisimus. Sed quod lugubriter replicamus, plus apud sanctitatem illius valuere nostrorum inimicorum insidiæ & simulatæ deceptiones, quam nostra simplex & pura defensio; quippe patienter atque æquanimiter vltra sufferentiam omnium prædecessorum nostrorum, nostram regiam dignitatem, ac diuinitus attributam potestatem reuerentiæ illius, immo potius Apostolorum Principis, humiliter submisimus, & vltra quam credi posset, suis paternis monitis fidenter paruimus, ac Missorum suorum varia & multiplicia hortamenta sectando propter amorem Dei, & reuerentiam Sanctorum, in aliquibus a nostro regio themate, secus quam oporteret in parte exorbitauimus. Igitur C
auxilium *ponimus*. Sed nescimus quibus suggestionibus, aut certe superfluis promissionibus actum est, quod insperata dilatio, multiplices peperit simultates; atque ob hoc nostra Respublica non modicam vsquequaque pertulit læsionem. Nos autem litteris & verbis indesinenter proclamantes, & diuersis legationibus eadem repetentes, humiliter postulauimus, vt nos & accusatores nostri iuxta diuinas & humanas leges, sui Pontificij audientiam mereremur, vt ratio docet, nostram præsentiam exhibendo. Sed toties repulsi etiam tandem multipliciter coacti, iudicium, ac refugium nostrum,
a *Psal.* 103. in illa collocauimus petra, de qua Psalmista confidens aiebat: [a] Montes excelsi ceruis, petra refugium erinacijs.

Porro illud potissimum nostræ mentis aciem obnubilauit, quod nos ab ipsa sancta D
Sede repellimur, quorum progenitores & ataui illam sanctam Matrem Ecclesiam, diuino auxilio pie ac fideliter patrocinantes protexere. Et quidem vltra quam fari
b *Isai.* 54. possit, congratulamur, quod Bulgaros, & alia paganorum feritas ad Limina sanctorum Apostolorum inuitatur, immo quod sancta Ecclesia, iuxta vaticinium [b] Prophetæ, dilatat locum tentorij sui, & longos facit funiculos suos, ac pelles tabernaculorum suorum extendit. Sed non modice contristamur, quod tam crebro illuc anhelando audientia prædecessoris vestri potiri non valuimus. Sed his omissis, ad nostræ mentis propositum, & vestri Deo digni Apostolatus excellentiam redeamus, & vti dignum est, Gloriam in excelsis Deo resonemus, qui roseo proprij sanguinis pretio acquisito gregi misericordissima dignatione prospiciens, vestri Pontificij iubar, sua electione in Sede sanctæ Matris Ecclesiæ collocauit, ad nostram & totius Christianæ plebis sa- E
lutem.

Et quia omnipotens Deus princeps pastorum, in illa sancta Sede, vestri Pontificatus apicem sublimauit, nostræ serenitatis salubre auxilium, ad defensionem, statum, atque honorem Pontificatus vestri, more prædecessorum nostrorum, in omnibus exhibere parati sumus. Et teste rerum omnium conditore, nullus Catholicorum Regum, nullus Christianorum Principum deuotior vestræ sanctitati, & promptior ve-
a *al.* quantitas strę vtilitati esse desiderat, quam nostra * exiguitas. Nam si tempus arriserit, & aure æmulorum nostrorum, membrorum, videlicet satanæ, enormiter emersere, vestrum multipliciter desideramus conspectum, & vestris Deo dignis animari colloquijs, atque melliflua benedictione potiri. Denique almifluam paternitatem vestram humliter

Aliter precamur, vt nullum regiæ dignitatis, & nominis nobis consimilem præferre quoquo modo, aut præponere nostræ mansuetudini decernatis, neque etiam apices beatitudinis vestræ nobis porrigendos, per aliquem dirigere placeat, nisi, aut per nostrum Legatum, aut certe per vestrum a vestro sancto latere destinatum, vel per nuntium augustissimi germani nostri Hludouici Imperatoris: quia, vt vere fateamur, non modica simultas hactenus istis in partibus per huiusmodi factum orta noscitur, & nisi in posterum caute præuisum fuerit, quoddam poterit generare discrimen.

Interea modis omnibus obsecramus, vt de vestra optabili prosperitate litteris vestris celsitudinem nostram certam reddentes, charæ filiationis munus nobis impertiri dignemini, & vestris almifluis precibus nostram apud Dominum commendabilem atque veniabilem exhibeatis serenitatem, quatenus tanti Patris pijs precibus sustulti, B creditum nobis regimen, Christo opitulante, gubernare valeamus. Omnipotens Deus vestri Pontificij splendifluum iubar, atque angelicam sanctimoniam diu nobis incolumem conseruare dignetur. Amen.]

Porro Hadrianus ad eum primo scribens, has dedit litteras commonitorias, quas a Fabro cum alijs accepimus, quæ nunc primum editæ sic se habent.

Quia beato Petro Apostolorum principi Dominus noster oues suas, totam videlicet Ecclesiam pretioso iam sanguine suo redemptam, post passionis vincula, post clauorum vulnera, & Crucis ludibria, atque Resurrectionis gloriam tertio commendat, dicens: [a] Pasce oues meas, pasce agnos meos: nos vice vtique Apostolatus illius, Domino in omnibus cooperante, fungentes, in virga æquitatis & iustitiæ, in longanimitate benignæ humilitatis & patientiæ, gregem Domini pabulo spiritalis vitæ pascen- a *Ioan.* 21.
C dum, & cura solerti custodiendum, diuina suscepimus voluntate. Nos nostri Apostolatus septiformis Spiritus gratia,* plenum pro Regni tui stabilitate, felicitateq. perpetua, sempiterna nempe vera animæ salute, qua nunc & in æternum beate securiterq. fruaris, o inclyte Rex Lothari, viribus indefessis aperientes, excellentiam tuam paterno monemus affectu, & iure Apostolico exhortamur, quatenus malorum hominum consilijs relictis, & mortiferis persuasionibus omnimodo spretis, aurem cordis tui cælesti sane clauigero beato Petro in nobis loquenti aperias, omniq. animositate, & inclyta mundi dilectione procul abiecta, ea quæ iustitiæ ac rectitudini maxime congruunt prædicantes, toto desiderio audias, euidentiq. proficias deuoto affectu, quia non auditores, sed factores legis Deus fore iustos approbat. Vnde Sedis Apostolicæ salubrem admonitionem & correctionem, venerabili sinceraq. mente suscipe-
D re stude.

Duo igitur a te carnis deuicto illecebra dudum commissa videntur illicita, quæ ab antecessore nostro piæ memoriæ Papa Nicolao censura fuerant emendata canonica. Vnum videlicet nefarium Theutpergæ legitimæ vxoris coniugis tuæ diuortium: alterum vero sceleſtissimum Vualdradæ mœchæ concubitum. quod nō solum lex omnis diuina reprobat, condemnat, & fieri omnimodis vetat, sed etiam mundana prohibent iura: de quibus nos iterum rescribere nullatenus studeremus, nisi vos a iustitiæ tramite per incentiuum carnis proculdubio deuiasse, bonumq. coniunctionis legitimæ vinculum dissoluisse, & ad illicitum ac pristinum stuprum incongruis reuerti vellе occasionibus agnoscceremus. Theutperga itaque illustrissima Regina coniux ve-
E stra, sanctorum Apostolorum Petri & Pauli ad Limina veniens, menteq. deuota orationis desiderium complens, nostram faciem contemplari, causasq. suæ necessitatis nobis ore proprio exponere quæsiuit. Quæ cum a nobis pro amore Dei & vestro, & ab omni nostra Ecclesia honorifice sicut oportebat, suscepta fuisset: dixit se propter quamdam corporis sui infirmitatem, & quia non legitimo vobis antea fuerat coniuncta connubio, a vestro velle separari consortio, & ob amorem Dei, sæculi dignitatem & gloriam abijcere, ac sub leui iugo Christi ceruicem cordis submittere. Quibus profecto auditis, & Domino auxiliante diligenter consideratis, non modico fuimus turbati stupore, quod se pro talibus a vobis quæreret separare, cum scriptum sit, dicente Domino: A Deo iungitur mulier viro: & iterum: [b] Quod Deus iunxit homo non sepa- b *Gen.* 1.
ret. Et cum ipsa, sicut dixit Apostolus, sui corporis non habeat potestatem, sed vos, cui Domini est volũtate legitimo matrimonio regaliq. thoro coniuncta, cui sane, quãuis cum vestræ voluntatis consẽsu atque licentia, hoc supplici nimis prece deposceret,

Universidad de Deusto
Biblioteca

sceeret, nostrum in tali voluntatis suæ desiderio consensum nullo modo præbuimus. A Licentiam vero illi reuertendi ad magnitudinis vestræ consortium, iuraq. matrimonij regalia illibata custodiendi præcepimus.

Super his autem, quibus se a vobis quærit disiungere, tam repente sine multorum fratrum nostrorum consilio, & ingenti examine, finitiuam nunc proferre sententiam, aut consensus nostri immaturam dare licentiam iure distulimus. Deo autem nobis salutis opem vitamq. præbente, tam pro his, quam etiam pro alijs Ecclesiasticis causis Synodum facientes, & talia subtili examine indagantes, vt secundum Dominum salui esse possitis, idonea satis intentione deliberabimus coram Deo Saluatore nostro, atque finiemus. Propter quod excellentiam tuam Apostolicis monemus alloquijs & hortamur in Domino, ne aurem nobilitatis tuæ consilijs impiorum & veritati repugnantium verbis inclines; sed potius Dominicis & Apostolicis præbens gratanter præ- B ceptis, tandem Theutpergam nobilissimam Reginam coniugem tuam dilectionis amore, in coniugale consortium lætus recipias, & pro amore Dei & sancti Petri & nostro simul, honore digno eam retinere sicuti corporis proprij membrum dilectum procures. Quod si ob itineris longitudinem & asperitatem, vel aliquam carnis incommoditatem, ad vos vsque ipsa peruenire distulerit, elegeritve in aliquo proprietatis suæ loco sibi vtili magis consistere, interim donec Synodus vt prædiximus fiat, salua & incolumis sub vestra regali tuitione atque defensione secura permaneat: habeatq. in potestate sua ipsas Abbatias, quas ei dare ipse ore proprio promisisti, de quarum sumptibus atque reditibus necessaria possit habere stipendia, dignaq. subsidia: sin vero quilibet vestrum ei aliquam fuerit molitus contrarietatem inferre, aut periculose præsumpserit nocere: sciat se a nobis perpetui anathematis vinculo esse proculdubio in- C nodandum, & ab omni Christianorum consortio separandum. Te autem, si talibus consensum præbueris omnimodis excommunicandum.] hæc Hadrianus.

Scripsit etiam Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt cum Lothario ageret, vt ab omni se culpæ suspicione liberaret; quod Hincmarus egregie præstitit. Litterarum enim Hincmari ad Lotharium cum meminit Frodoardus hæc ait: [a] Idem venerabilis Hincmarus & ad Lotharium Galliæ Regem scribit, qui se, relicta propria vxore, cuidam feminæ copulauerat, dans ei consilium & admonens, vt eam a præsentia sua omnimode remoueret, significans, se domini Hadriani Papæ litteras & mandata super hæc suscepisse, & vt idem Rex in hac causa ipsius Papæ præcepta conseruet, suggerere curet.] & paulo inferius de litteris ab Hincmaro ad Hadrianum Pontificem missis hæc habet: Scripsit etiam quædam ad Hadrianum Papam, qui D Romanus Pontifex nonnulla ei dirigere se scripta commemorat, cui etiam mittens epistolam suam per Actardum Nannetensem Episcopum laudibus plenam, delegauit, vt eius vice in istis partibus super Lotharij causa fungeretur, quatenus, quod inde Nicolaus Papa decreuerat, seruaretur.]

a Frod. lib. 3. cap. 20.

Fuit præterea curæ hoc primo eius Episcopatus ingressu cetera promouere negotia quæ inchoauerat Nicolaus, & inter alia monere Francos de obiectionibus a Græcis in Latinos conscriptis, de his (vt ille fecerat) scribens ad Francorum Episcopos. ait enim hæc Frodoardus: [b] Item idem Hincmarus cũ alijs Rhemẽsis diœcesis Episcopis scripsit de Græcorum adinuentionibus, quas contra canonicas statuere regulas conabantur, pro quibus tam ad ipsum, quam ad ceteros huius Regni Archiepiscopos dominus Hadrianus Papa litteras dederat. Insuper & alia sæpenumero pro diuersis negotijs ad E eum scripta direxit.] Idem rursus Hadrianus, vt mentiri conuincerentur, qui dicerent, se rescindere quæ a Nicolao Papa gesta essent, rursus ad Hincmarum scripsit, significans se prædecessorum vestigijs insistere, eaq. sectari, quæ ab eis statuta fuissent. nam audi quæ Frodoardus inferius de his ait: Dominus Hadrianus, ei, *nempe Hincmaro*, suæ auctoritatis litteras miserat, quibus significauit, se certamina, quæ Sedes Apostolica per antecessores suos Benedictum & Nicolaum in hac causa certauerat, sequi, monens eum, vt quod super hoc negotio gestum sit, nullatenus eneruari consentiat, intimans qualiter excommunicata fuerat Vualdrada.] Cum igitur inflexibilem Hadriani animum sicut & prædecessoris Nicolai Lotharius cognouisset: eum decipere in suum damnum simulatione decreuit, cuius rei gratia ad Vrbem aduentum adornat, deq. his antea (vt audisti) eumdem Hadrianum Pontificem reddidit certiorem.

b Ibidem.

Quid

A Quid autem Hadrianus Pontifex cum ista accepisset, ad ipsum Lotharium rescripserit, Regino his verbis significat, cum de his agit: Ad hæc suprascriptus Papa rescripsit, Sedem S. Petri semper paratam esse dignam satisfactionem recipere; nec quod diuinæ, humanæq. leges iuste decernunt, vmquam repulisse. Itaque si immunem ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oportere adire, vt expetitam benedictionem perciperet. Si culpam autem recognosceret: nihilominus absque hæsitatione venire festinaret, condigna pœnitentiæ remedia suscepturus.] hæc de responsione Hadriani Pontificis Regino, haud tamen in his sequuti vestigia prædecessoris, qui (vt vidimus) ab accessu ad Vrbem vetauerat Regem, nugis atque fallacijs traducentem Romanæ Ecclesiæ maiestatem, ob id indignum ratus, qui reciperetur ab ea, nisi antea eiusdem Sedis Apostolicæ iussis obtemperasset. Cuius rei B causa, atque etiam quod excommunicatos a Nicolao Episcopos non recipiendos ad communionem vsque ad horam mortis, pariter (vt vidimus) recepisset, magnam sibi Hadrianus concitauit inuidiam bonorum omnium, maxime vero Orientalium Romæ degentium; ex omnibus enim sedibus Patriarchalibus erant illic delecti viri sanctissimi, Apocrisarij fungentes munere, præter innumeram multitudinem eorum, qui causa Photij Constantinopoli fugerant, in Vrbe degentes extorres, omnesq. mirifici cultores nominis Nicolai, cuius egregias virtutes, & admiranda facinora proxime contemplati fuissent. Vnde accidit vt ijdem animo ab Hadriano magnopere essent abalienati, non sine periculo futuri schismatis. Quantum vero eidem Hadriano fuerit laborandum, vt hos sibi conciliaret, atque in officio contineret, dicturi sumus suo loco, anno sequenti.

IN HADRIANVM CONFLATA INVIDIA.

C

IESV CHRISTI ANNVS 868. HADRIANI PAP. II. ANNVS 1. LVDOVICI II. IMP. 13. BASIL. MACED. IMP. 2.

ANNVS incipit Redemptoris octingentesimus sexagesimusoctauus Indictione prima, quo [a] Basilius Imperator filium suum Constantinum in Imperio collegam assumit. Ex hoc enim tempore pater & filius simul inscribuntur Imperatores, sed patris, quod præcedat annum, Imperiũ. Quo pariter anno Hadrianus Papa bene cœpta a prædecessore suo Nicolao prosequenda curauit, atque primum designatam ab eo legationem ad Bulgaros institutam dimisit, de quibus hæc apud Anastasium: E D vestigio etiam Dominicum & Grimoaldum Episcopos, quos decessor suus sanctæ recordationis Papa Nicolaus in Bulgarorum patriam ire præceperat, & a se in ipso articulo sui discessus absoluerat, quiq. videntes tanti Patris obitum ire distulerant: eadem fungentes legatione direxit, & quasdam epistolarum, quas ille mittendas delegarat, vt se eiusdem voluntatis & studij fore ostenderet, suo nomine titulari præcipiens, in quantum tempestas fluctuosi temporis permittebat, pijssimi Patris votum pius hæres expleuit.

a Octaua Synod. Act. 8. in princip.

LEGATIO AD BVLGAROS.

His ab Vrbe dimissis, continuo exules, Gaudericum videlicet Velitrensem, Stephanum Nepesinum Episcopos, & Ioannem cognomento Simonidem, quos procacissima falsitas sereniss imo Augusto incusans, domo, patriaq. proscripserat, ab Augusta mansuetudine multis epistolarum documentis requirere studuit, dicens: Se bonum E Ecclesiæ pastorem videri non posse, nisi oues, quas fideles sanctæ Ecclesiæ infidelis vir per suam surreptionem proscripserat, recepisset. Qua religiosa suggestione lætificatus Augustus vna cum Christianissima coniuge, non solum eos, propter quos summus Põtifex miserat, honorifice ad Vrbem remisit; verumetiam quoscumque priuata simultate tamquam reos Imperatoriæ maiestatis in ergastulis quibuslibet truserat, vt reuerterentur, præcepit.

HADRIANVS DICTVS NICOLAITANVS.

Itemque vt in omnibus intelligeretur, velle se vestigijs prædecessoris insistere: absoluit, inquit, post hæc summus Pontifex basilicam Nicolaitanã, quam sanctissimus Papa Nicolaus a fundamentis adeo luculenter cum tribus aquæductibus fabrefactis extruxerat, vt omnes Lateranenses basilicas, sui pulchritudine superaret, & iuxta notam prædecessoris sui picturis varijs decorauit. Cuius ipse conuersationis exempla sic solertissime sequebatur, vt ab hostibus sancti Nicolai, qui in omnibus eius Acta pe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitus infringere nitebantur, Nicolaitanus & scriberetur & publice diceretur.] verum A
inconstans vulgus his contraria iactare tunc cœpit, cum scilicet (subdit Anastasius)
hostium nonnullos parturientes iniustitiam, conceptum dolorem effusuros esse cognoscens, penes se veluti zizania inter frumenta vsque ad maturitatis tempus dispensatorie retinebat, rumore fallaciter exurgente, creditus est, quia omnia decessoris sui Acta, quæ ille zelo diuino sanxerat, hostes vero eius ad proprios libitus infamabãt, voluisset infringere.] huiusmodi autem spargendi rumoris ea occasio visa est præcessisse, quod mox Theutgaudum a Nicolao excommunicatum, nec restitutum, licet sæpe (vt vidimus) pulsasset fores Ecclesiæ, Hadrianus communionis manu sua participem effecisset, quodq. Lothario Regi (vt diximus) aduentum in Vrbem, quem Nicolaus denegauit, aperuisset. His accessit, quod intercedente apud eumdem Hadrianum Ludouico Imp. idem Pontifex Vualdradam pœnitentiam simulantem absoluendam cu- B
rauit, ad quam ex codice Nicolai Fabri has accipe datas ab Hadriano Põtifice litteras.

Nemo plane dubitat, nullum facinus esse, quod Ecclesia data sibi diuinitus potestate, ab eo desistentibus non possit absoluere, & pœnitentibus relaxare, cui dicitur: [a] Quæcumque dimiseritis super terram, dimissa erunt & in cælis: & quæcumque solueritis super terram, soluta erunt & in cælis. In quibuscumque omnia sunt, quantacumque & qualiacumque sint. quod etiam in sententia tua rationabiliter obseruandum est, qua licet fueris obligata, quia tamen sicut multorum, sed præcipue dilectissimi filij nostri Hludouici clementissimi Augusti, cui fides in omnibus adhibenda est, relatione didicimus, a næuo, quo tenebaris obstricta resipuisse diceris, & ab obstinatione, qua videbaris annexa discessisse narraris: pietatis tibi viscera noueris Apostolicæ Sedis aperta, & tam vinculis anathematis & excommunicationis exutam, quam cunc- C
torum Christianorum, Dei, & beatorum primorum Apostolorum auctoritate, societati redditam, atque communione te gaudere reductam, ita vt deinceps Ecclesiam ingrediendi & orandi, conuiuandique, seu cum ceteris Christianis loquendi sit tibi, auctore Deo, data licentia, præfati dumtaxat Regis societati propter antiqui hostis versutias, nullo pacto penitus adhærendi. Quod tamen beneficium, quamquam hoc moderatio flagitasset Ecclesiastica, quæ sicut incorrectis inflexibilis, ita correctis semper debet esse flexibilis, instantiam precum, & incomparabilem dilectionem desiderabilis & spiritualis filij nostri iam memorati, & iugiter memorandi Augusti, tam tibi celeriter impetrasse cognosce. Cuius scilicet postulatio, sicut nonnisi iusta creditur, ita quoquo modo postponenda non ducitur.

[a] *Matt.* 18.

DE RESTITVTIONE VVALDRADAE HADRIANI EPISTOLA.

ADMONITIO AD VVALDRADAM.

Verum tu sic te de cetero stude munire, vt donum solutionis, quod in terra percipe- D
re cerneris, in cælo Deo auctore, veraciter capere mereari: nam si te corã humanis oculis absoluendam exhibes, & coram Dei cõspectibus obligata consistis, nec nodo cares, nec veniam impetras. Quinimmo & pro simulatione potiori nexu ligaberis. Etenim diuino fertur oracullo, [b] quia homo videt in faciem, Deus autem cor intuetur. Ergo ne delecteris in infimis, sed superna cordis intuere semper obtutibus: caduca sunt quæ cernuntur, [c] quæ vero non videntur, æterna consistunt. Noli rogo pro terrenis cælestia, pro visibilibus gaudijs perdere gaudia, quæ quidem nec cogitari sufficiunt. Nullus tibi blãdiatur: qui enim te beatificant, ipsi te decipiunt. Denique quantiscumque velamini- E
tet: nec poterit omnino diutius nubilo serenæ defensionis obduci. Quod faciente Deo, cui numquã tortitudo quælibet aliquo modo placuit, sed nec placere quoquo modo poterit, solicitudine, radios suos vt solis candor extendet.] hæc ad Vualdradam Hadrianus, qui & de eadem ad Episcopos in Regno Ludouici positos has dedit litteras. [d]

[b] 1. *Reg.* 17.

[c] 2. *Cor.* 4.

[d] *Ex Nicol. Fabr. Biblioth. vt supra.*

Hadrianus Episcopus seruus seruorũ Dei reuerendissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis in Regno Hludouici glorioſi Regis cõstitutis.

DE POENITENTIA ET ABSOLVTIONE VVALDR. EPISTOLA.

Sicut obstinatis & incorrigibilibus debetur vindicta; ita a conuersis atque correctis amouenda est vltio, & adhibenda curatio. Quapropter nos Vualdradæ, quæ multorum, vt refertur, attestatione, a pristinis & illicitis affectibus ad salutiferum correctionis iter conuersa est, remedia miserationis Apostolicæ Sedis exhibere consensisse, illamq. vinculo excommunicationis vel anathematis auctoritate Dei & Principum Apostolorum absoluisse cognoscite: ita vt deinceps Domini Ecclesiam ingrediendi & orandi,

A orandi, conuiuandique, seu cum ceteris Christianis loquendi, sit ei, auctore Deo, concessa licentia. Cui Vualdradæ videlicet competentia monita destinauimus, & quæ conueniebant, litteris inculcanda præuidimus, quarum scilicet litterarum textum sibi vestra fraternitas exhiberi summopere postulet. Et quoniam ita conuenit, a vobis exigendum & agnoscendum decernimus: quatenus per hoc scire valeat vestra sanctitas Apostolicæ Sedis austeritatis & mansuetudinis, remissionis & refrænationis indicia, & moderantissimæ discretionis prorsus insignia. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere. Data prid. Id. Febr. Indict. prima.]

Quod autem ista contra Nicolai instituta ab Hadriano facta visa sunt multis, quid ex his acciderit, Anastasius Bibliothecarius subijcit verbis istis: Vnde accidit, vt omnium Occidentalium regionum Episcopi solemnes ac honorificas litteras emittentes,
B religiosam eius memoriam, vtpote Orthodoxæ & veræ philosophiæ Pontificis excolendam, summo Pontifici iugiter inculcarent. A cuius videlicet sanctissimi Hadriani Papæ collegio, cum per dies aliquot quidam Græcorum & aliarum gentium seruorum Dei per id tempus Romæ morantium se clanculo suspendissent: sexta feria Septuagesimæ idem summus Antistes eos secundum consuetudinem, refectionis gratia, solito plures numero conuocauit. Quorum omnium manibus per semet humiliter aquam fudit, cibos apposuit, pocula ministrauit. Et quod nullum Pontificum ante se fecisse nouerat, vt eos promptiores ad prandium redderet, cum illis discubuit. Et canticis spiritualibus ibi per totum spacium iugiter concrepantium Deum laudans, dum surrexit ab epulis, in faciem suam coram omnibus procidit, dicens: Rogo vos & suppliciter obsecro, patres, fratres, & filij, vt fundatis Domino pro sancta Catho-
C lica Ecclesia preces: oretis pro Christianissimo filio nostro Ludouico Imp. Augusto, vt ei Dominus omnipotens ad nostram perpetuam pacem Sarracenorum subditam faciat nationem. Oretis etiam pro me fragili & imbecilli, vt det mihi Christus virtutem tantam Ecclesiæ suæ multitudinem in sanctitate & iustitia rectitandi, qui commisit B. Petro Apostolo cunctos regere quos redemit, quatenus qui curarum sæcularium puluere caligans, plerumq. spiritualia minus luculenter intueor, vestra mihi oratio, quæ tanto purior, quanto ab inquinamentis sæculi remotior extat, diuinitus suffragetur.

HADRIANVS CORAM ORIENTALIBVS SE PVRGAT.

Cumq. illi pro se magis illum oportere preces fundere clamitarent, qui tanto acceptior apud Dominum haberetur, quanto solus pro omnibus in labore feruẽtior: interna miseratione commotus, cum lacrymis ait: Quia pro valde bonis orare, gratiarum actiones Domino persoluere est: peto vt dominum patrem, decessoremq. meum san-
D ctissimum & Orthodoxum Papam Nicolaum in vestris orationibus cõmunem habentes, grates Domino referatis, qui eum, Ecclesiam suam miseratus, elegit, & ad excludendum mundi tumidissimos strepitus, sicut os suæ protectionis armauit, & gladio spiritualis potentiæ roborauit. Quo audito cuncti famuli Domini, videlicet Hierosolymitani, Antiocheni, Alexandrini, ac Constantinopolitani, quorum aliqui legationibus mundi Principum fungebantur, diuino stupore attoniti, in vocem clarissimã prorupere, dicentes: Deo gratias, Deo gratias, te talem Ecclesiæ suæ præficiendũ disponenti, qui nosci, tui patris & decessoris reuerentiã præ oculis * possidens, gregem Do-
E minicum in virga & baculo pascere, testamentumq. Patrum non conuellere, sed implere. Deo gratias, Deo gratias, qui in Sede sui Apostoli non posuit apostaticum Papã. Qui domus suæ fundamenta posuit non super arenam, sed super firmissimam petram. Qui te succedere fecit sanctissimo Papæ Nicolao, non ab eius decretis abscedere. Eia, cesset inuidia, mendax fama recedat. Domno nostro Hadriano a Deo decreto summo Pontifici & vniuersali Papæ vita. dictum est ter.

CVM PLAVSV RECIPITVR HADRIANI DE NICOLAO TESTIFICATIO.

* *al.* ponens

Cumq. manu silentium innuisset summus Præsul, intonuit, dicens: Reuerentissimo, sanctissimo, & Orthodoxo domno Nicolao a Deo decreto summo Pontifici & vniuersali Papæ sempiterna memoria. dictum est ter. Nouo Eliæ vita perennis, & immarcescibilis gloria. dictum est ter. Nouo Phinees æterni sacerdotij infulas merenti salus æterna. dictum est ter. Sequacibus eius pax & gratia. dictum est ter.] hucusque ibi. Ita sanctissimus Pontifex satisfaciendũ Orientalibus Orthodoxis existimauit de falsa opinione, quam falsa pariter relatione cõceperant de irritandis ab eo rebus gestis Nicolai prædecessoris. tanti ponderis esse iudicans, prædecessoris memoriã integrã conseruare.

ACCLAMATIONES DE NICOLAO PAPA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod autem verbis est pollicitus Hadrianus, ipsa re præstitit, litterisq. professus A
est, quas hoc anno, quarto Nonas Februarij rescripsit ad Synodum Trecensem, ex
qua legatio Romam missa fuit vna cum litteris ad Nicolaum Papam. Cum enim Le-
gati Episcopi Nicolaum Pontificem defunctum inuenissent, easdem litteras reddide-
runt eius successori Hadriano. qui his acceptis, has, quas subijcimus, reddidit ad Syno-
dum litteras. Accepimus eas & alias eiusdem Hadriani epistolas hactenus numquam
editas opportune Parisijs missas a nostro Nicolao Fabro, cui hoc nomine iugis in char-
tis nostris gratiarum actio perseueret. sic enim se habent.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei, sanctæ & in Christo diligendæ Synodo
apud Trecas collectæ.

HADRIANI PAP. EPIST. AD SYNOD. TRECENSEM.

Legationis vestræ scripta beatæ memoriæ decessori meo Papæ Nicolao missa, nos
iam in Sede illius diuina dignatione locati suscepimus, promptissimamq. obedientiã B
vestram, quam in colligendis gestis, secundum definitionem prænominati sanctissimi
Præsulis exhibuistis, laudauimus. Et licet ad seriem rerum gestarum luce clarius agno-
scendam non sufficiant quæ tam de Ebbonis deiectione, quam de his, quæ postmo-
dum acta vnanimitas vestra descripsit, & nonnulla relationi vestræ desint, eorum-
quæ super his gesta sunt, quæq. iam memoratus & semper memorandus Pontifex
Apostolicæ Sedi voluit ex integro referari: pium tamen laborem vestræ sanctitatis &
studium, non solum laudabile, sed & longe lateq. prædicabile iudicaui. Innocentiã
quippe iam nunc fratris & Coepiscopi nostri Vulfadi & collegarum eius, quam qui-
dam emergens casus per non breuis temporis intercapedinem obumbrauerat, retra-
ctatione & refricatione vestræ, sacratæ & Apostolicæ Sedis auctoritate frequenter adu-
natæ, solertiæ, ecce Deo gratias, venit ad lucem, & iustitiæ suæ radios ad omnium om- C
nino certitudinem foras quasi solis splendor extendit.

Ideoq. nos vestrum iudicium ac vestram sententiam, quam Apostolicæ Sedis cen-
sura, sicut exegit ordo præcessit, approbamus, admittimus & corroboramus, atque
postulationi vestræ, cui quidquam negari difficillimum est annuentes, ad pleniorem
PALLIVM CONCEDIT VVLFADO BITVRIC. EPISCOPO. confirmationem vsum pallij iã dicto fratri nostro Vulfado Bituricensi Antistiti, secun-
dum priorem consuetudinem ad genium & decus Ecclesiæ sibi commissæ, & instru-
ctionem ipsius concedimus. Quod etiam sæpe memoratus decessor noster iamdudum
libenter annueret, si quæ nunc misistis ipse reciperet, vel si is qui hoc suscipere cona-
batur, a Bituricensi missus probaretur Ecclesia. Sed quod ille non egit, ecce nos agi-
mus. Quin potius quod ille perficere deliberauerat, nos ecce Deo auctore suppleui-
mus. Non quippe est diuersitas operis, vbi est vna eademq. concordia voluntatis: D
præsertim cum debeamus ei in labore succedere, cui successimus in honore. Nimirum
4 Psal. 44. qui sumus, vt Psalmista canit: [a] Pro patribus nati filij, & constituti, quamuis longe
meritis impares, super omnem vniuersalis sanctæ Ecclesiæ terram.

Precamur autem & obsecramus in Domino, vt sicut nos vnanimis fraternitatis
vestræ precibus annuimus, & assensum de cetero non solum in hoc, sed & in omnibus
præbere disponimus; ita quoque vos meis nunc votis satisfacere procurantes, crebro
dictum Apostolicæ recordationis Papam Nicolaum in codicibus vel diptychis Ec-
clesiarum vestrarum scribi, & nomen eius inter sacra Missarum solemnia impræter-
NICOLAI PAP. CONSECRANDA MEMORIA. missè recitari faciatis. Ita vt alijs quoque fratribus, & dioeceseon vestrarum sacerdo-
tibus idipsum agere præcipiatis. Nihilominus vero suadere vestræ dilectioni cura-
mus & admonemus, vt tam Græcis Principibus, quam omnibus omnino clericali E
fungentibus ordine, contra personam vel acta, seu decreta ipsius agere vel decerne-
re quidquam tentantibus, tam verbo quam scripto viriliter obuietis, ac validissime
resistatis. Scientes præterea quia quæcumque hic aduersus eius personam, vel de-
creta gererentur, me his numquam præbiturum fore consensum. Nec ei, a quibus-
cumque vel quomodocumque fiant, meum interesse mentis, vel definitionis aut
dispositionis affectum. Quamquam si quilibet Apostolicæ Sedis misericordiam hu-
limus inflexibiles apparere. Tantum ne huiusmodi homines sic innocentiam suam
asserere studeant, vt in accusationem tanti Pontificis, maximeq. in Dei iudicio collo-
cati, quoquo modo prorumpere audeant, præcipue cum illum, dum aduixit, nemo
impetere

A impetere præsumpserit, vel eum de iniusto iudicio arguere, vel tenuiter ausus extiterit. Nisi forte hunc quis humiliter . . . . . cui illæsa satisfactione nondum curata iure remittere non consensit . . . . . .

Estote igitur circa hæc vigiles, estote fortes, & ista omnibus vel vltra Alpes constitutis Episcopis nuntiantes, vt & ipsi quoque super his soliciti & intenti propugnatoribus, sint salutaribus monitis incitati. Quoniam si Sedis Apostolicæ Præsul, vel ipsius decreta detestationi, vel abdicationi habentur, nullius vestrum vel nostrum vltra institutum firmum aut stabile permanere valebit. Quin potius & dogmatibus, quæ de sancta & indiuidua Trinitate a Præsulibus Sedis Apostolicæ promulgantur, nonnulla possent fieri detrimenta, si præcedentium quorumque, & maxime primæ Sedis Pontificum statuta, vel vlli (quod dici nefas est) quin & ipso
B auditu prorsus horrendum, a subsequentibus quibusque, immo & inferioribus abolitioni cuidam, vel damnationi subijciantur, vel impiæ temeritatis ausu saltem soli derogationi prodantur. Sanctam fraternitatem vestram optamus nunc & semper in Christo bene valere. Data iiij. Non. Febr. Indictione prima.] hæc ad Synodum. Decem autem interlapsis diebus, idem Hadrianus litteras has ad Ludouicum Germaniæ Regem scripsit, pridie Idus Februarias, quibus eum ad pacem hortatur, commendans plurimum Ludouici Imperatoris pietatem & bellicum robur in Sarracenis debellandis. monetq. ne quid, quod ad eiusdem Ludouici Imp. Regnum spectet, contingere audeat. sic enim se habent.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Hludouico glorioso HADRIANI EPIST. AD LVDOV. GERM. REG.
C Regi.

Inter exordia diuinitus ordinati, licet in indigno ministro, Pontificatus mei pacis studium præ ceteris virtutibus prædicandi, suadendiq. mihi necessitas non inconuenienter incumbit. Nimirum cum etiam in ipsius Dominicæ Natiuitatis principio cælestis exercitus militiæ visæ sint, quæ clamarent, [a] Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vbi profecto solerter intuendum est, quia sicut tunc pastores, qui super gregem suum præ ceteris vigilauerunt, tanti tripudij videre præ ceteris gaudia meruerunt: ita nos nunc proculdubio cælestium bonorum lætitiam adipisci merebimur, si super oues Dominicas solicite vigilemus, ne videlicet has vel per insidias odij seu discordiæ vorax lupus inuadat, nec per cupiditatem auidus ille leo deglutiat, qui docente [b] Apostolorum Principe, circuit quærens quem de- b 1. Pet. 5.
uoret. ideoq. fili charissime, oportune importune suadeo, admoneo, & instanter ad-
D hortor, vt pacis & dilectionis vinculum, quæ maior est omnibus virtutibus & holocaustomatibus insolubiliter . . . . . & in inuicem obseruare gloria tua contendat, & inter subiectos medullitus custodiri semper admoneat: in hoc enim Regni vestri status poterit incolumis . . . . . manere, & vos neminem concutientes, a nullo concuti dignoscamini.

Præterea nolumus ignorare celsitudinem tuam, dilectissimum & spiritualem filium nostrum Hludouicum æquissimum, & a Deo protectum Imperatorem, non aduer- LAVDES LVDOVICI IMP.
sus sanctæ religionis filios *pugnare*, siue contra Fidei Christianæ domesticos, sed aduersus filios Belial, & aduersus Christi nominis inimicos, pro Ecclesiæ sanctæ, & præcipue nostra securitate, proq. Fidelium liberatione multorum, qui pene iam finetenus apud Samnium periclitabantur; ita vt etiam fines nostros infestantes iam
E iamq. Sarracenos inuaderet, egressus a summo sublimitatis proprio solio, & a pacatissimæ quietis suæ fundamine, nec corpori parcit nec æstibus, nec algoribus, nec denique vllis euentibus cedit, sed omnia incommoda, omnia discrimina pro Christi nomine tolerans, nihil est quod pro Christianorum eruptione recuset arripere: nihil est quod pro Fidelium quiete ac pace declinet assumere. Denique non modicam Ecclesiæ sanctæ quietem per eum diuina iam pietas operata est, nec modice paganorum vires fortitudine superna prostratæ sunt. Siquidem sæpius eosdem tamquam mures de cauernis suis egressos, ad sua latibula terga vertere compulit, & brachia contra nostros exerta potenti virtute resoluit. Quin & nobis omnibus qui longe sumus, & qui prope, magnæ securitatis præsidium condonauit, dum scilicet nonnullos eorum prostrauit, nonnullos etiam ab eorum superstitioso ritu conuertens, Christi Fidei & veræ religionis itinera sectari perdocuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qua de re ratum ducimus vestram commonere magnopere celsitudinem, quo non A
vestris motibus, non aliorum suggestionibus incitati, quidquam quæ illius sunt, concutere præsumatis. Non solum autem quæ illius sunt, verumetiam quæ fratris ipsius, Hlotharij videlicet glorioſi Regis consistunt, nullo commouere patiamini prorsus instinctu. Qui enim tangit ea quæ fratris eius sunt, ille quæ ipsius sunt, tangit; & qui illum liuore victus commouet, hunc proculdubio commouere dignoscitur. Quamobrem suademus, & dilectionem vestram his apicibus cohortamur, vt iniquis suasionibus non cedatis, nec siniſtra machinantibus aures accommodetis. Sed vnusquisque vestrum suo iure contentus, quæ alterius sunt vsurpare non tentet, nec inuadere quocumque modo nitatur, quod inuasum non modicum potest inuasori generare sine dubitatione discrimen. Prouideat ergo prudentia vestra ne iam fato desiderabilissimo filio nostro semper Augusto causam Dei exequenti, & hereditatem B
Domini vindicanti, ac ipsius bella prælianti quodlibet offendiculum præparetur
. . . . . sanctæ Dei Ecclesiæ quauis ex parte impediatur, vel profectus Fidelium
excludatur: sed potius tela vestra paganorum acies paueant, & iacula vestra, hi qui
a *Ephes. 6.* sine Deo sunt, acuta reperiant. Quin penitus secundum[a] Apostolum non sit vobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, id est homines, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. Alioquin manum Apostolicæ Sedis cum eodem pijssimo Principe fortiter esse cognoscite, & arma nostra illi munimina validissima, conferentia summo agoni, Deo nobis concertante, & beatorum Principum Apostolorum intercessione cooperante præparata sine cunctatione prænoscite. Optamus gloriam vestram nunc & semper in Christo bene valere dilectissime fili. Data prid. Idus Febr. Indictione C
prima.] Ita Hadrianus inter Christianos Principes arbiter, & custos pacis.

His quoque diebus Hadrianus commendatum litteris duarum Synodorum Trecensis & Suessionensis Actardum Nannetensis Ecclesiæ Episcopum a Northmannis sua spoliatum Ecclesia, & a Britannis eadem pessumdata, multa perpessum, virum pietate insignem & doctrina eminentem, cum Romam veniſſet, digne excepit, eumq. vt haberet vnde viueret, prouidit, atque etiam pallio exornauit. de quo multa præconia habet in litteris scriptis ad Synodum Suessionensem, quæ ex codice sumpta Nicolai Fabri, hic describuntur.

HADRIANI PAPA EPIST. AD EPISCOPOS GALL.

Reuerendissimis & sanctissimis confratribus & Coepiscopis nostris, qui præterito anno apud Suessonicam vrbem conuenerunt.

Inter cetera quæ Apostolicæ Sedis auctoritate in idipsum conuenientes de fratre D
iam & Coepiscopo nostro Vulfado & collegis ipsius præterito anno synodice definistis, & iam Apostolicæ Sedi causam venerabilis fratris nostri * Hactardi Nanneticæ quondam vrbis Episcopi, seu tribulationes exposuistis: simul etiam hunc mirifice commendantes, quo illi a tanta Sede subueniretur, vnanimiter ac magnopere postulastis. Quorum relationem siue suggestionem tanto gratanter tantoq. libentius nos iam Deo auctore illius Sedis, licet immerito, moderamine potiti suscepimus, quanto hanc ex fraternæ dilectionis affectu prodijsse luce clarius intelleximus. Præcipue cum ei vobiscum præcessorum meorum Leonis scilicet & Nicolai sanctissimorum Præsulum recensita scripta non paruipendendum perhibeant testimonium. Igitur illi omnium qui in Concilio Trecasino inuenti sunt legatione fungenti, & instantius pro hoc satagenti, pallium fratri & Coepiscopo nostro Vulfado sanctæ Bituricen- E
sis Ecclesiæ, sicuti iam per alia scripta significauimus, deferendum commisimus.

* Actardi

Sed quia idem reuerendus Antistes, vt vestra relatio manifestat, a propria Ecclesia diutino iam tempore paganorum persecutione propulsus, hac illacq. peregre proficiscitur, huc atque illuc multis iam fessus ærumnis vagabundus incedens, valde dolemus, & ei fraterna vincti charitate compatimur, maxime cum
b 1. *Ioan.* 3. Apostolice dictum sit:[b] Qui viderit fratrem suum necessitatem habere & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Illud sane præcipue flentes, te, maximum dispendium hominibus generetur, dum scilicet vtilitas quæ per hunc Ecclesiæ Christi prouenire poterat, tantis iam temporibus excludatur. Qua de re secuti prædecessorum Patrum instituta & Apostolicæ Sedis exempla Pontificum, præcipueq.

A cipueq. beati Papæ Gregorij, qui circa huiusmodi quæ nos nunc erga præfatum Antistitem, Deo fauente statuimus, sæpe statuisse dignoscitur: decernimus hunc sanctissimum crebro dictum fratrem nostrum & Coepiscopum Actardum Ecclesiæ, quæ forte suo fuerit viduata rectore, penitus incardinari, quatenus in ea constitutus, & officia Episcopalia quæ per impositionem manus accepit exerceat, & pastorale ministerium solemniter agens, oues Dominicas sapientiæ sibi diuinitus attributæ sale cõdiat, & lucrum Deo ac conditori suo sine quolibet impedimento reportet. Si tamen eius Ecclesia, vt ipsius & Metropolitani proprij, ac multorum Antistitum, necnon litterarũ vestrarũ circumstantia innuit, funditus diruta, & per nonnulla curricula iam in solitudinem redacta esse dignoscitur, paganis videlicet non solum transitũ, sed & iam stationem ibidẽ faciẽtibus, ac per hoc depopulatis vndique locis habitatore carentibus, subB latis etiam a Britonibus sibi quæ remanserant rebus, nec ei minorem quam sua fuerat, dari voluimus. Cum, licet hoc ipse minime postuler, ne videlicet alicuius ambitionis fama notetur, etiam si se Metropolis fortassis obtulerit, conueniat consequi potiorem:
* nimirum qui inter cetera virtutum suarum insignia barbarorũ rabiem sæpe perpessus, Christumq. confessus, iam nunc Deo iure dicere debeat: [a] Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. *a Psal. 93.*

Pro cuius rei obtinẽdo prorsus effectu, dilecto filio nostro Karolo glorioso Regi preces direximus, & ecce * vrla vnanimem charitatem, quo pietatis huius operis fauorem & studium curetis, indeficiens præstare, præsentibus hortamur affatibus. Et vt nostram vultis erga vos in opportunitatibus esse beneuolentiam; ita vestra erga hunc fratrem, cui manum porrigimus, nobiscumq. manum porrigentium, donec quod
C decreuimus effectum capiat, promptissima patescat industria. Siquidem & nos illius multiplici miseriæ & diutinæ peregrinationi atque continuo mœrori compatientes, decus illi pallij solo miserationis affectu contulimus, quod non aliter illi nec cuilibet absque Metropolitis concederemus, nisi multoties hunc exilio male vincula passum etiam ad capitalem sententiam frequenter tractum fuisse comperissemus, & nisi hoc ipse suis tantis arctatus detrimentis, quin potius meritis, pro celerrimæ consolationis solatio meruisset: vt scilicet habeat pro exilio & catena pallij ornamenta. nam de * Ec- * non ad Eccle
clesiæ cui cardinandus est perpetuum institutum, sed ad suum specialem certiq. tem- siæ cui incar-
poris vsum. Siquidem indignum ducimus, quemquam ad Apostolicam Sedem, vbi dinandus est
semper Catholicis subuenitur, accedere tribulatum, & non ex quauis parte consola- perpetuum
tum recedere. Debet enim nostra compatiendi abundantia aliorum suppleri inopia,
D quo valeat esse mœrens cum mœrentibus & cum gaudentibus gaudens, & consolatus iam queat Deo auctore consolari eos qui in omni pressura sunt, per IESVM Christum Dominum nostrum.] Datam putamus septima Martij hac Indictione prima, vt sequens pro eodem ad Carolum Regem, eodem argumento conscripta, a quo pro ipso litteras commendaticias acceperat. cum & confirmationem Actorum synodalium contra Ebbonem Rhemensem olim Episcopum postulasset. Hadriani igitur ad Carolum epistola sic se habet ab eodem Nicolao Fabro accepta.

Dilecto filio Karolo glorioso Regi.

Actardus venerabilis quondam Nanneticæ vrbis Episcopus ad Apostolica perueniens Limina vestræ celsitudinis epistolam detulit, quam quidem vos sanctæ memoriæ decessori meo Papæ Nicolao destinastis, sed nos iam vice illius in Apostolica Sede
E dignatione ac miseratione diuinæ magnitudinis ordinati suscepimus. Vnde quæ ab illo * fragilitata sunt, nos pro viribus indigni licet heredes supplere, & opitulante Christo forte tamquam non ingrati filij paternum debitum persoluere maturauimus. Quamdiu enim merita beati Petri Apostoli Deo cui omnia viuunt, non moriuntur: nequaquam fidei suæ vel solicitudinis heredes deficient, nec deerunt prorsus qui regulam, quam circa Dominũ feruentissimæ charitatis ostendit, pro quantitate virium, proq. capacitate diuinitus collati doni sequantur. Ipse namque quidquid ab indignis ministris negligenter agitur, supplet; ipse locum quem olim delibatione proprij corporis Domino consecrauit quiscumque vel qualiscumque Vicarius extet, suæ tantum claritatis lumine hodieq. indeficienter illustrat. Cui etsi desunt merita successoris, sed adsunt beneficia decessoris, ac primi Sedis eiusdem sessoris. * flagitata PETRI MERITA FLVVNT IN SVCCESSORES QVOSCVMQVE.

Itaque de Ebbonis quondam Rhemensis Archiepiscopi qualiscumque restitutionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

negotio benignitatis vestræ litteris satis edocti, obediẽtiam & studiũ, quod hinc iuxta A
definitionem Apostolicæ Sedis exhibuistis, approbauimus, & auctori a quo cuncta bona procedunt, immensas gratiarum actiones persoluimus. Verum illa si essent quæ Apostolica Sedes de Ebbone ad liquidum inuenire satagebat, restituendis a fratre & Coepiscopo nostro Hincmaro olim deiectis clericis possent aliquid generare discriminis. At vero cum nec idem Ebbo erroris alicuius defensioni, quo hæreticus quis efficitur, dederit operam, nec iam memorati clerici aliud in hoc nisi humilitatem & obedientiam exhibuerint, illa quæ de Ebbone dici possunt, quia vt opinamur, nihil ad vtilitatem proficiunt, iam iamq. silentio contegantur. Maxime cum & ipse & omnes Episcopi præter Rothaldum, qui causæ illius notitiam habuere, decesserint, & præ longitudine temporis ad liquidum sine dubio, quæ tunc acta super hoc sunt negotio, sciri non possint: atque de his qui ad Dominum migrauerunt, nobis facere iudicia non B
liceat. cum enim in manu iudicij Dei consistant, si humanis definitionibus quidquam de his tribuatur, non solum præsumptionis, sed & damnationis est prorsus indicium. Ille quippe Ebbo suo iam Domino aut stat, aut cecidit. Quod si stat, quis hunc conetur deijcere: si vero ceciderit, quis nitatur erigere? Nisi forte is qui sua iudicia diuino iudicio præponere * impietate meritate deliberat. Relinquantur huiusmodi Dei cunctarum intentionum scrutatoris iudicio: nimirum qui secundum [a] Apostolum est constitutus Iudex a Deo viuorum & mortuorum; quique iuxta fidei vestræ stabile fundamentum iudicaturus est viuos & mortuos.

* impia temeritate
[a] *Actor.* 10.

Præterea non modicas gratias vestræ benignitati referimus, quoniam prolatis restituendis clericis, quibus Apostolicam Sedem manum porrigere sensit, ipsa quoque ad laudem Dei & reuerentiam Principum Apostolorum, necnon & honorem Sedis C
ipsorum manum porrigere alacri studio procurauit. Quamobrem postulantibus iam vobis vt primus eorum Vulfadus scilicet frater & Coepiscopus noster pallij vsu more * successorum suorum nostræ auctoritatis largitione decorari potuisset, merito condescensionis aures accommodauimus. Et quoniam in restituendis his cum Sedis Apostolicæ studijs concordastis & concertastis, ad percipiendum quoque quod deerat vestram flocci pendere dilectionem satis inconueniens duximus. Quin memores nihilominus pietatis vestræ grates rependimus, quoniam tanta compassionis viscera circa prædictum fratrem nostrum & Coepiscopum Actardum, sicut ex relatione ipsius, & ex epistolæ vestræ pio affectu datur intelligi, exhibere contenditis; vt dolorũ & ærumnarum ipsius maximam partem vos gestare luce clarius innotescat.

VVLFADO PALLIVM CONCESSVM.
* prædecessorum

Verum nos votis excellentiæ vestræ consonantes, non ducimus tantum virum & D
Ecclesiæ Christi perneccssarium debere inuolui miserijs, vel tantis grauari, cum sit etiã ætatis maturitate maceratus, in commodis præsertim, cum & scientia non contemnenda polleat, & hunc vestri Regni Ecclesiarum præsulum relatio non paruipendenda commendet. Qua de re si eius Ecclesia, vt ipsius & Metropolitani proprij ac multorum Antistitum, necnon & litterarum vestrarum circumstantia innuit, funditus diruta, & per nonnulla curricula iam in solitudinem redacta esse dignoscitur, paganis videlicet non solum transitum, sed etiam stationem ibidem facientibus, ac per hoc depopulatis vndique locis habitatore carentibus; sublatis etiam a Britonibus si quæ remanserant rebus, aliam vacantem dumtaxat concedendam decreuimus. Cuius decreti necessario instituto libenter . . . . . more solito præbete pro Christi dilectione fauorem. Nec ei minorem, quam sua fuerat, dari voluimus, cum licet hoc ipse mi- E
nime postulet, ne videlicet alicuius ambitionis fama notetur, conueniet consequi. . . . . Nimirum qui inter cetera virtutum suarum insignia barbarorum rabiem sæpe perpessus, Christum confiteri non solum coram hominibus, verum etiam coram paganis & infidelibus non erubuit. Ei ergo cuiuscumque sint numeri merito possunt oues Christi committi, qui ipsum Christum etiam inter gladios & vincula diuersaq. pericula prædicare non renuit. Vnde & nos illius multiplici miseriæ & diutinæ peregrinationi atque continuo mœrori compatientes, decus illi pallij, solo miserationis affectu contulimus, quod non aliter illi nec cuilibet absque Metropolitis concederemus, nisi multoties hunc exilia, mare, vincula passum, etiam ad capitalem sententiam frequenter tractum fuisse comperissemus; & nisi hoc ipse suis tantis ac talibus detrimentis, quin potius meritis pro celerrimæ consolationis solatio meruisset, vt scilicet

licet habeat pro exilio & catena pallij ornamenta, non ad Ecclesiæ, cui incardinandus A
est, perpetuum institutum, sed ad suum specialem certiq. temporis vsum.

Potiatur igitur tanti decoris ornatu, qui inter sacerdotum insulas præcipuum tenere locum dignoscitur, quatenus etiam per hoc insigne vestra excellens admoneatur industria, & huius sacrati muneris reuerentia pium cor vestrum solicitius ac salubrius vrgeatur, quo tantarũ virtutum quoque fauore, vacantis etiam si se Metropolis obtulerit Ecclesiæ moderamina consequatur, ad excludenda videlicet cuncta contra se iniecta obstacula, & peragenda diuinitus sibi collata Episcopalia ministeria. Siquidem indignum ducimus, quemquam ad Apostolicam Sedem, vbi semper Catholicis subuenitur, tribulatum accedere, & non consolatum recedere; præsertim cum quem- BENIGNITAS HADRIANI PAPAE.
dam Romanorum Principum etiam a fide Christi extraneum non debere quempiam B
ab Imperatore tristem discedere perhibuisse quædam fateantur historiæ: debet enim nostra compatiẽdo abundantia aliorum suppleri inopia, quo valeat esse mœrens cum mœrentibus, & cum gaudentibus gaudens, & non in scabellum [a] pedum, in personarum acceptione . . . . Sed consolatur quæ ad * iam Deo auctore consolari eos qui in omni pressura sunt, per IESVM Christum Dominum nostrum. Optamus gloriã vestrã nunc & semper in Christo bene valere dilectissime fili. Dat. VII. Mart. Indict. prima.] Quo pariter tempore, nempe pridie eius diei, idẽ Hadrianus Papa de eodẽ Actardo, sed prius de causa Lotharij ad Hincmarum Rhemẽsem Archiepiscopũ ita scripsit.

[a] *Iac.* 2.
*

Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Hincmaro Archiepiscopo Rhemẽsi. AD HINCMARVM HADRIANVS. * VT

Licet frequens sanctitatis tuæ fama, quæ numquam nisi cum laude semper existit, te nobis dudum fecerit manifestum: tamen * ad virtutum probabiliumq. morum C
tuorum prædicamenta liquidius agnoscremus, fratrum nostrorum videlicet Arsenij venerabilis Apocrisarij Sedis nostræ, quin & Actardi sanctissimorum præsulum, necnon & dilectissimi filij mei sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarij fecit Anastasij multis præconijs plena, delectabilisq. relatio.

Qua de re sic animam meam tuæ dilectionis ardorem concepisse cognosce, tamquam si millies mutuis frueremur alloquijs. Habeto ergo nostræ repromissionis pignus, & in nobis, vt in nostris antecessoribus, fiducia tota prorsus innitere. Propterea sanctitas tua bene nouit, quanta Sedes habuerit Apostolica in causa Hlotharij Regis certamina, & per Præsules suos Benedictum scilicet & Nicolaum, quot hinc labores assumpserit. Vnde nos habentes eumdem spiritum, quem & ijdem Patres nostri habuisse probati sunt, eadem hinc qui sequimur, & decernimus. Quamobrem tuæ fra- D
ternitatis industriam specialiter admonemus, vti quod super hoc olim negotio gessisti studium, nullatenus eneruari consentias. Sed vice nostra fretus coram Regibus & præsidibus de testimonijs Domini loqui non cesses, ita vt quod auctore Deo destructum est, nullis dolose reædificari machinantium valeat argumentis. In quo videlicet pietatis opere, quia de Regibus idem dilectus filius noster Karolus, de sacerdotibus vero tu potissimum Sedi Apostolicæ sedule laboranti concurristis, & concertastis: tuam proprie cohortamur insignem solertiam, quo & ipsa prauis viriliter obuiet, & prædictum pijssimum Regem, vti consummet bonum quod inchoauerat, indesinenter commoneat: quatenus & variarum virtutum vestrarum tunica vsque [b] ad talos b *Exod.* 28.
pertingat, & sacrificium boni vestri operis Deo cum cauda [c] oblatum holocaustum ef- c *Leu.* 3.
fici mereatur: necnon & illud de vobis dicatur, quod de Iob sancto, dum a diuinis non E
cessaret obsequijs, scriptis asseritur: videlicet vbi non legitur quod sic fecit Iob per aliquot dies, sed sic faciebat [d] Iob cunctis diebus. Nam & [e] sancta animalia non post se, d *Iob.* 1.
sed ante se gradi visa sunt cum incederent. e *Ezech.* 1.

Porro Actardum venerabilem Episcopum fraternæ charitatis vlnis amplectere, & in opportunitatibus pro beatorum Principum Apostolorum amore semper auxiliare memento. Verum non hæc ideo dicimus, quasi te ille sibi compassum & misericors fuisse non prædicet, sed vt quod tunc vsque proxime fecisti charitatis intuitu, nunc etiam primorum perficias Apostolorum, ad quorum Limina festinauit, ac præsidium postulauit dilectionis affectu. Insta igitur opportune, importune, & quia propria caret, apud dilectissimum iam fatum filium nostrum excellentissimum Regem Karolum nostra vice impetrare studeto; vti suo quoque fauore vacans ei Episcopalis, etiã si se Metropolis obtulerit, Ecclesia tribuatur. Fortis enim Domini bos ipse, auctore Deo

consi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Pro. 14.

consistit, & ideo segetes ei ad trituram proculdubio committi debent. Nam scriptum est,[a] vbi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo boum. Optamus fraternitatem tuam nunc & semper in Christo bene valere. Dat. viij. Idus Martij Indictione prima.] eadem quoque die sic ad Archiepiscopum Turonensem pro eodem.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei Erardo Archiepiscopo Turonico.

Miserias & diras calamitates Actardi communis fratris & Coepiscopi, non est exponendi tuæ reuerentiæ vlla necessitas. quippe cum ipsa vtpote in his socia & pene semper contigua, earum liquidius nobis experientiam habeat; vt sicuti de sanctimonia sua credendum est, immo vt ipso Antistite referente comperimus, eius continuis ærumnis non modice compassa sit & miserta. Verum quia nostris sæpe & apud dilectionem tuam litteris adiuuari, & Apostolorum Principum, quorum præsidia tanto labore tantoq. studio requisiuit, amoris intuitu sibi quamdam proprie voluit consolationem conferri: charitatem tuam his hortamur & deprecamur apicibus, vt inter alia beneficiorum tuorum sibi collatorum insignia, monasteriolum ille, quod olim in dioecesi tua tenuisse dignoscitur, tua nunc consequatur, ob amorem iam memoratorum Apostolorum, largiente beneuolentia; quatenus qui suis valde destitutus esse comperitur: hic saltem alicuius sustentationis adipisci queat suæ vitæ subsidium; quod te negaturum profecto non credimus, si quam sit a fratre frater adiuuandus intenta mente consideres; si quam sit indignum, vt quod a benignitate tua intuitu tantorum Apostolorum dilectionis deposcitur, petitor minime consequatur solerti, sicut decet, perpendet industria.

De his vero, quæ de Ecclesiæ tuæ vel dioeceseos priuilegijs idem venerabilis Actardus præcipue suggessit, Salomoni Duci & populo Britannorum sufficienter descriptis, quod etiam in exemplari, quod secum idem Antistes deferet, experientia tua quibit agnoscere, nihilq. quod contra rationem postulabunt, si fortassis ad nos eorum aliqui venerint, agnoueris eos a nobis, opitulante Domino, fore penitus adepturos. Optamus fraternitatem tuam in Christo bene valere. Dat. viij. Idus Martij Indictione prima.] Sequitur in eodem codice priuilegium eidem Actardo concessum, cum pallium tribuit, quod sic se habet.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei, reuerentissimo ac sanctissimo Actardo sanctæ Ecclesiæ Nanneticæ diebus vitæ tuæ tantummodo.

Si secundum diuinæ pietatis viscera circa neminem consistit reprehensibilis quantacumque miseratio; quanto potius erga illos exhibenda est totius charitatis affectio, qui circa diuinum cultum irreprehensibiles apparentes, diuersarum dein tentationum exercitia pertulerunt, nec tamen in tentationibus, Christo propitio, defecerunt? Qua de re benedicimus Deo Patri Domini nostri IESV Christi, Deo scilicet totius

b 2. Cor. 1. consolationis, [b] qui cõsolatur nos in omni tribulatione nostra, vt possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt. Tibiq. frater Actarde, qui dira fatigatus & diuturna captiuitatis miseria quassatus, nec inter cuneos barbarorum, nec inter enses infidelium defecisti; quin etiam Dei prouidentia mirabiliter erutus & liberatus, circumquaque peregrinando, procul a propria Ecclesia, procul a notis & proximis; propter eorumdem rabiem barbarorum, & continuam Britonum oppressionem, quibus heu nimium vicinus esse nosceris, & pene peius ab eis, quam a piratis insecutionem pateris, curriculis iam multis incedis: decus pallij pro Dei solius amore, quem inter furentium paganorum manus & gladios confessus es, præuidimus concedendum: quo videlicet pallio, cum fueris auctore Deo nostroq. decreto aliquem vacantem adeptus Episcopatum, scias a nobis te eidem stabiliter incardinatum, vel si contigerit forsan in proprio, certis valeas vti temporibus. Quod non aliter tibi nec cuilibet absque Metropolitis concederemus, nisi multoties exilia, mare, vincula passo, etiam ad capitalem sententiam frequenter tracto, teste tuo Metropolitano, qui id nobis litteris innotuit, & tibi spem in sede propria nõ superesse significauit, hoc tua * acellerrimæ consolationis solatia tanta exigerent detrimenta, quin potius merita. Vt videlicet habeas pro exilio & catena, pallij ornamenta, non in tua Ecclesia perenne decretum, sed ad tuum, certo tempore, vitæq. præsentis specialiter vsum.

Vtere igitur, annuente Deo, pallio a nobis tibi solo miserationis & consolationis affectu collato: & nisi Sedis Apostolicæ Præsulibus ingratus extiteris, prænotato tenore

nore illius dum vixeris ornare decore. Quod tamen fraternitati tuæ ad Missarũ solemnia tantum celebranda concedimus: In die dumtaxat sanctæ & venerãdæ Domini nostri IESV Christi Resurrectionis ac Natiuitatis seu Ascensionis Domini, & in Assumptione beatæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ, seu in natalitijs beatissimorum Apostolorum, siue in natiuitate sancti Ioannis Baptistæ, necnon & natali sancti Christi Confessoris Martini die, pariterq. in solemnitatis Ecclesiæ tuæ die, verum etiam & in ordinationis tuæ natalitio concedimus die, sicuti a beatissimo prædecessore nostro Gregorio huius Apostolicæ Sedis Præsule sancitum est. In secretario vero inducre tua fraternitas pallium debeat, & ita ad Missarum solemnia proficisci, & nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare; ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam quæ licere poterant amittantur.

Si quid autem de rebus Nanneticæ dioeceseos tam a depopulatione nefandæ gentis Northmannicæ, quam a Britannorum subreptione remansit, ad tuam decernimus pertinere solicitudinẽ. porro censemus, Apostolicæq. institutionis auctoritate definimus, vt nullus Metropolitanorum Antistitum, vel ceterorum Episcoporum in controuersia criminis, si Sedem appellaueris Apostolicam, vel eius speciali expetieris audiri vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre non nostro præmisso decreto iudicium, sed Apostolicæ Sedis tantum reseruetis examinandus vel iudicandus incunctanter arbitrio. Cuius videlicet decreto vel largitate vacanti Ecclesiæ incardinatus ac palliatus esse dignosceris. Scriptum per manum Zachariæ notarij, regionarij & scriniarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Februario, Indictione prima. Bene vale. v. kal. Mart. per manus Anastasij Bibliothecarij sanctæ summæ Sedis Apostolicæ, imp. domino pijssimo PP. Augusto Hludouico magno Imp. anno nonodecimo, & post Consulatum eius Anno xviij. Indictione prima.] ita numerans a tempore quo cum patre, vt dictum est suo regnare cœpit. Quod ad hanc Actardi legationem spectat, non prætermittendum quod eidem recedenti ab Vrbe Actardo Anastasius Bibliothecarius dedit litteras ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, simulq. sacra pignora, benedictionis nomine; quibus acceptis Hincmarus reddidit ei litteras, misitq. munuscula, sicq. mutuis his inter se certantes officijs, arcto simul sunt inter se amicitiæ vinculo colligati. De his enim agit [a] Frodoardus, qui relegens Hincmari epistolas, hæc inter alia habet. Scripsit, inquit, Anastasio venerabili Abbati & Bibliothecario sanctæ Romanæ Ecclesiæ, gratiarum referens actiones pro benedictionibus sanctissimis ab eo sibi per Actardum Episcopum directis, suas eidem quoque Abbati mittens munerum benedictiones, quædam etiam opuscula * suo labore confecta ipsi delegans. Necnon pro beneficijs sibi ab eo collatis, & vt suggestionem suam domino Papæ acceptabilem faciat, scripsit; & de memoria benedictionis, quam dirigebat. Et Gregorio scripsit eiusdem Romanæ Ecclesiæ Nomenclatori & Apocrisario, asserens, quod præfatus Anastasius multa bonitatis insignia sibi suis litteris intimauerit, & quod magnam fiduciam in ipsius habere posset amicitia, sinceriter mandauerit, vnde & petit, vt idem Gregorius inter fideles amicos suos se tenere dignetur.] hæc Frodoardus. Porro Anastasium apud Hadrianum Papam iam ante pro ipso Hincmaro egisse, eidemq. ipsum plurimum commendasse, conciliasseq. amicitiam, litteræ nuper recitatæ ipsius Hadriani ad Hincmarum satis ostendunt.

ANASTASII CVM HINCMARO NECESSITVDO.

a Frodoard. lib. 3. c. 23.

* summo

Inter hæc autem vbi innotuit Constantinopoli, Hadrianum subrogatum in locum Nicolai Papæ defuncti, idem Imperator Basilius ad eum legationem adornat, mittitq. Euthymium Spatharium Legatum ad ipsum iam creatum Pontificem: cum tamen & illa legatio pariter decreta anno superiori a Basilio Imp. ad Nicolaum Papam, hoc anno peruenit ad eumdẽ Hadrianum, de qua ista apud Anastasium, a nece Bardæ & Michaelis rem breuiter recensentem: His compositis, postquam Michael Græcorũ Imp. Bardam Cæsarem Photij fautorem suum, sicut perhibent, interitum machinantẽ peremit, Basilium sibi adoptans, Imperatorem constituit. Cumq. nobilis Imperator Basilius a Catholicis tamquam qui eis semper fauerit, summo studio coleretur, Michael a spadonibus suis, dubium an Basilij voluntate peremptus est, moxq. Basilius rerum potitus primo quidem non se fuisse conscium necis Michaelis, vt fertur, omnibus satisfecit. Tum vero secundum Romanæ Ecclesiæ constitutum peruasorem Photium depulit, & Ignatium Patriarcham, populo annitente, Patriarchio restituit.

LEGATIO BASILII IMP. AD HADRIANVM.

Acex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ac ex vtraque parte, Ignatij scilicet Patriarchæ, Photijq. neophyti Legatos Romam A
per suum Spatharium Basilium nomine, destinauit, qui præsente summo Antistite
alternatim confligerent, & iustitia suffragante, aut iustificarent Photium, aut per-
petuo condemnarent. Sed diuino iudicio disertissimam partem Photij pelagus sor-
buit, & simplicissimam partem Ignatij cum Legato Imperiali saluam seruauit.] hæc
Anastasius, qui in præfatione historica in Octauam Synodum de his agens, mersio-
nemq. nauis hominum Photij recensens, hæc ait: Sed Petrus Metropolita Sardensis,
qui contra Ignatium vna cum socijs a Photio mittebatur, licet noua naui, & quam
ipse sibi elegerat, veheretur, naufragium simul & mortis periculum pertulit; & qui
nauem Christi, hoc est Ecclesiam sciderat, nauis suæ scissionem non inconuenienter
incurrit.] idem in Hadriano, hæc quæ sequuntur: Nullusq. ex Photij neophyti par-
METHODIVS EXCOMMVNICATVR. te nisi monachulus, Methodius nomine solus euasit. qui postmodum neque Photium B
pro cuius parte venerat, neque Ignatium contra quem, neque vniuersalis Ecclesiæ ad
quam venerat, iura suscipiens, tertio conuentus, tertio perfidiæ denotatus, semel ana-
thematizatus abscessit.

At vero Basilius Legatus Imperatoris, & Ioannes Metropolita Cæsareæ Cappado-
ciæ, qui Nicolao fuerant destinati, huic sanctissimo Hadriano Papæ cum Episco-
pis & proceribus in Secretario sanctæ Mariæ Maioris iuxta morem sanctæ Sedis Apo-
stolicæ residenti se satis humiliter præsentarunt; dona & epistolas obtulerunt. Qui-
[a] *al.* certamine inuamine bus susceptis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cuius [a] conamine Constantinopolitana Ec-
clesia de schismate purgata surrexerat, multiplices gratias retulere. At post innume-
ra laudum præconia concordi voce dixere: Deuotissimus vester filius Imperator Ba-
silius, & Patriarcha munere vestro restitutus Ignatius, dum Ecclesia Constantino- C
SCRIPTA PHOTII AD HADRIANVM PERLATA. politana per interuentum vestrum inuasorem Photium pepulissent: in archiuo eius li-
brum summa falsitate congestum contra ingenium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sanctis-
simiq. Papæ Nicolai reperere: quem bullatum, quasi vere contagium, a sua vrbe pe-
nitus pepulere, vobisq. vtpote summo capiti, cui Christus cælo terraq. soluendi at-
que ligandi potestatem tribuit, remisere. Quem precamur suscipientes rimamini, &
fraudulentiam, quam insontibus Constantinopolitanis noster versipellis Photius in-
ferre potuit, ex eo quod in hanc sanctam Romanam Ecclesiam non habentem macu-
lam neque rugam, aut aliquid huiuscemodi, audacem linguam exacuit, prorsus ad-
uertite. Et quid Ecclesiæ Dei de hoc latrocinio sit sentiendum, quod sub nomine
Concilij furtim ab eo confictum est, palam omnibus promulgate.

CVM DETESTATIONE ACCIPITVR VOLVMEN PHOTII. Vtrarumque partium consensu electus Pontifex annuens respondit: Contra Sedem D
Apostolicam, Pontificemq. ipsius quam Photius vocem non habuit, sententiam for-
te præcipitare potuit, iudicium vero librare non potuit, qui a Sede Apostolica bis iu-
dicatus, bisq. damnatus est. Et quia vires suas Photius transcendens, in sanctissimum
Pontificem nostrum Nicolaum falsa garrire non timuit: [a] os suum nimirum in cælum
posuit, & linguam suam, vt in terram pertransiret, exeruit. Ideoq. conciliabuli ip-
sius librum perscrutandum admittimus, vt auctor illius & fabricator mendacij & in-
uentor peruersorum dogmatum tertio iudicetur.

[a] *Psal.* 72.

EXHIBITIO CONCILIABVLI PHOTII A LEGATIS FACTA. Egressus Metropolita librum exhibuit, & in terram præcipitauit, imprecatorie il-
li dicens: Tu maledictus Constantinopoli, sis Romæ iterum maledictus. Te minister
diaboli Photius, nouus Simon, mendacij compilator aptauit. Te minister Christi Ni-
colaus, nouus Petrus, veritatis amator attriuit. Et Spatharius calce suo, ensecq. librum E
percutiens, nihilominus ait: Credo quod in hoc opusculo diabolus habitat, quia per
os complicis sui Photij ea quæ per se dicere nequit, eructat: Nam & subscriptionem
Basilij nostri Imperatoris post subscriptionem Michaelis, quem ebriosissimum scribe-
re noctu suasit, falsissime continet, quam eius non esse, restitutio Ignatij declarauit,
& satisfactio nostra (si vobis placuerit) iureiurando firmabit. Neque enim vnius sem-
per Catholici Basilij nomen non potuit falso suis feralibus commentis inserere, qui
mutato charactere potuit multorum absentium Episcoporum nomina cum paucis
complicibus suis describere; quorum videlicet Episcoporum vniuersitas tam immu-
EXCVSATIO BASILII IMP. DE SVBSCRIPTIONE. nis est huius inscriptionis, quam tenoris ignara. Siquidem nullus Constantinopoli-
tanorum quando illud conciliabulum collectum fuisset, quia re vera non fuit, agno-
uit. Sed quia Constantinopolim comprouinciales, veluti regiam ciuitatem pro di-
uersis

A uersis negotijs, instar istius Vrbis ascendunt: peruicacissimus Photius mendacium
suum veritatis medicamento (sicut ei a primæuo fuerat institutum) liniuit, dum in
locum quorumdam schismaticorum Episcoporum ciues quidem aliquorum illorum,
sed transfugas (vt fama vulgatum est) muneribus excæcatos subscribere fecit. Inde
est quod subscriptionum istius videntur diuersi characteres, & quidam eorum acu-
tiori penna, quidam grossa, nonnulli vero decrepitum simulantes grossiori manu
membranam inquinantes describunt; vt videlicet fraude præsentium simplicitati ab-
sentium illudatur; & illud credat facilius vniuersitas esse verissimum, quod dissimi-
libus litteris fecerit falsitas esse diuersum. At vos ilico subscriptionum multitudi-
nem, librum referantes, videbitis, fraudem vero, nisi Constantinopolim (vt omnis
illa Ecclesia deprecatur) miseritis, minime cognoscetis.

B Tunc summus Pontifex vtriusque linguæ peritis librum scrutandum per aliquot
dierum spaciũ decreuit, & omnia quæ in eo continerentur corã Synodo fideliter propa
lare. Qui vbi strenue perscrutatus est venerabilis Pontifex, annitēte omni senatorio, po-
pulariq. conuentu, apud sanctissimum Petrum Apostolum, in defensionem suæ Ec-
clesiæ, decessorisq. sui sacrum Concilium conuocauit. Et primum quidem per Le-
gatos Constantinopoleos rei veritate luculenter audita, decessoris sui huiusmodi lit-
teras relegens, siniſtram ipsius famam purgauit. Deinde Photium cum suo concilia-
bulo, complicibusq. suis tertio anathemate percutit. Ad extremum vero ceteroru
subscriptionibus sententijs roboratis, pro foribus graduum nefandi dogmatis li-
brum, cunctorum pedibus conculcatum exussit. Quem nimirum rogus vt fomen-
tum quoddam ignis & cepit, & pene antequam semiustum credi potuisset, cum ma-
C gno fœtore, piceoq. odore consumpsit. & cum forte focus inundatione pluuiæ natu-
raliter debuisset extingui, ad pluuiam quasi ad olei guttas flamma conualuit, & in
laudes Dei, sanctissimiq. Papæ Nicolai, simulq. Hadriani summi Pontificis miracu-
li stupor tam Latinorum quam Græcorum corda resoluit.] Addit idem Anastasius
in præfatione historica ad Octauam Synodum, pariter in hac Synodo iussum, vt quod
factum est Romæ de inflammatione scriptorum Photij, pariter Constantinopoli fieri
deberet, si quæ ibi exemplaria reperiri possent.

CONCILIVM IN CAVSA PHOTII VOLVMINIS.

Sic igitur quod faciendum Michaeli Imperatori Nicolaus ante præceperat, vt scri-
ptæ ab eo blasphemiæ in Apostolicam Sedem igni darentur, cum ille facere contem-
pssisset, Deus voluit vt per eius successorem Basilium eædem missæ Romam publice
synodali iudicio, magna sua gloria, Sedisq. Apostolicæ honore, laudeq. eiusdem Pon-
D tificis Nicolai, cælo testante, populo acclamante, orbe Christiano gaudente perfi-
ceretur. In Photij enim illo volumine insertas fuisse illas blasphemas Michaelis epi-
stolas quis poterit dubitare? Quod igitur ipse mentitas subscriptiones in Romanam
Ecclesiam, eiusq. Pontificem tanto studio, tantaq. fraude, vt vidisti, mendicare co-
natus est: blasphema illa quoque scripta Imperatoris eodem argumẽto in sua officina
confiar: minime prætermisisse credendus. in his autem peragendis, præsens insum-
ptus est annus. Quomodo autem retenti hieme Legati a Basilio Imp. & ab Ignatio Pa-
triarcha missi, sequenti anno vna cum Apostolicæ Sedis Legatis Constantinopolim
dimissi sint, suo loco dicturi sumus.

MICHAELIS IMP. LITTERAE SIMVL INCENSAE.

Porro eodem hoc anno, antequam ista conficerentur, occasione redeuntis Con-
stantinopolim Theognosti olim Exarchi, inde ob pietatem extorris, Romæ ad septen
E nium vsque incolæ, Hadrianus Pontifex litteras ad Basilium Imp. dedit, quæ inte-
xtæ Actis Octauæ Synodi, hic vt loco proprio sunt recitandæ. sic enim se habent. [a]

[a] *Act. Synod. Act. 7.*

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei, dilectissimo filio & Christianissimo
Imperatori Basilio a Deo protecto semper Augusto.

HADRIANI EPIST. AD BASILIVM IMP.

Quoniam, tranquillissime Imperator, audisti vocem Dei per Apostolicæ Sedis of-
ficium tibi delatam, & honorasti eximios eius Apostolos, & restituisti Ecclesiæ Con-
stantinopolitanæ throno proprium Pastorem, repellens adulterum: benedictus sis ab
omnipotente Deo, & videas subiectionem inimicorum, & temporis longitudinem,
ac in solio tuo de lumbis tuis heredem, ac in futuro vitam perpetuam, si tamen ab
his quæ bene cœpisti, non discesseris, sed vsque ad finem in eis perseueraueris, o spiri-
tualis & dilectissime fili; licet vobis quolibet modo agentibus, a decretis sanctæ me-
moriæ præcipui decessoris mei Papæ Nicolai, quæ de Photij depositione & recupera-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione Ignatij fratris & consacerdotis nostri promulgauit, numquam quoquo modo A discedamus. Tanto enim volumus illius decretis concordare, quanto ipse cum hæc ageret, diuinis præceptis concordare studebat. Nam & hoc necessarium est, vt custodiens prædecessorum meorum decreta, doceam post decessum meum & mea quoque ab his, qui post me fuerint, nullo modo violanda.

Postquam autem cognoscimus, quod misericors Deus Imperium vestrum simul & affectum ad hoc erexerit, vt dispersa congreget, & quæ ceciderant erigat, & contrita resolidet: fiducialiter possumus (Deo gratias) deposcere, vt hi qui abiecti sunt, ab Imperio vestro recipiantur, & hi qui dispersi, congregentur. Quapropter prudentissimum virum Theognostum honorabilissimum Exarchum vestræ fiducia remittentes commendamus, qui legatione tam pro fratre & comministro nostro Ignatio, quam pro ceteris contribulatis functus, per septennium apud Principis Apostolorum B Limina, & peregrinus & incola vixit, & eorum Confessionibus memoriam vestram assidue commendauit; & a die aduentus sui vsque ad præsens pietatis vestræ præconia enarrare, & Ecclesiæ manifestare vulnera, & eorum medelam exigere non destitit. Nunc vero quoniam iste vnus ex illis est, qui postquam lupus factus est pastor, continuo dispersi, & a vobis pie omnia regentibus iterum congregati sunt, reuocetur & ipse petimus, & in mandra Fidelium omnium a clementia vestra locetur, & inter lætantes pios filios paterno affectu post longæ captiuitatis reuersionem connumerari mereatur, & ob amorem Dei & protectorum vestrorum Principum Apostolorum honorem, a quorum regimine proficiscitur, mansuetudinis vestræ auxilia sentiat, & post turbationem, serenitatem, post tempestatem, tranquillitatem, post multa aduersa, optatæ prosperitatis affectum; quatenus qui per patronorum vestrorum intercessiones, Principum videlicet Apostolorum Sedem remittitur, & quorum Principatum C pro Ecclesia vestra quæ valde fluctuat, die ac nocte interpellare per multa curricula non cessauit: a misericorde Deo, quem in famulis eius honoratis, & hic vobis felicitas continua, & inimicorum subiectio, & in futuro æterna gloria & infinita præmia, insuper & Regnum cæleste cum sempiterna vita præstetur. Optamus Imperium vestrum a Christo & nunc & semper valere, o spiritualis & dilecte fili. Data kal. Augusti, Indictione prima.] hæc ad Imp. Hadrianus.

DE THEOGNOSTO EXARCHO.

Quod autem (vt vidimus) rumore sparso eumdem Hadrianum Acta Nicolai Papæ cassa redditurum, & Ignatius Patriarcha subtiterat, nec ex more litteras ad ipsum miserat: hac de causa ad eum Hadrianus ipse rescribens, illum eo nomine repre-
a Ex Act. 7. Oct. Synod. hendit. litteræ sic se habent.[a] D

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei honorabilissimo fratri & consacerdoti nostro Ignatio sanctissimo Patriarchæ Constantinopolitano.

HADRIANI EPIST. AD IGNATIVM.

Conuenerat sanctitatem tuam, licet nos ad sui adiutorium primum minime prouocauerit, saltem nunc super restitutione sua, quæ facta dicitur, lætificare nos anhelans, proprias nobis litteras destinare. Verum licet hoc minus studuerit agere, saltem gratiam diuinæ miserationis, quæ in te mirabiliter operata est, non taceres: Secretum enim Regis (secundum quod ab Angelo Tobiæ [b] dicitur) celare bonum est; opera vero Dei enarrare mirificum. Verumtamen consolatur nos conscientia, quæ non tantum nos, quantum Apostolicæ memoriæ decessorem meum beatissimum Papam Nicolaum non tam pro te, quam pro charitatis custodia decertasse testa-
b Tob. 12. tur. [c] Si enim qui diligunt nos, tantum dilexerimus, quam mercedem habebimus? E
c Matth. 5. d 1. Ioan. 3. At quoniam frater noster es, si viderimus [d] te necessitatem habere, & clauserimus viscera nostra a te, quomodo charitas Dei manet in nobis? Igitur scito, quia in his, quæ decessor meus sanctæ memoriæ Papa Nicolaus pro persona tua & his qui tecum in tribulationibus non defecerunt, insuper & pro Ecclesia Constantinopolitana plurimum laborans, statuit & definiuit: & nos similiter manemus & permanebimus; & sicut ipse ad horam mortis suæ vsque tam pro te, quam pro his qui tecum sunt, in præfata Ecclesia nequidquam cessauit procurans; ita & nos auctore Deo, vsque ad finem in opere pietatis huius nulli torpori dabimus operam. Debemus enim ipsius sequi laborem, cui gratia Dei successimus in honore.

COMMENDAT THEOGNOSTVM.

Præterea communem filium Theognostum reuerendissimum Exarchum & dilectum nobis, ecce ad vos transmisimus. Qui ex persequentibus æmulatoribus tuis illinc

A line nudus saluatus, quin & mutato habitu vix huc pertingens, vitam lucratus est; deinde apud Memorias Apostolorum per septem ferme annorum curricula, vt hospes & aduena demoratus non tantum propriam miseriam, quantum sanctitatis tuæ pressuram, & Constantinopolitanæ Ecclesiæ calamitates pene incessanter deflebat; ita vt non solum ante iam dictum decessorem meum, sed & me postea nocte & die indeficienter erigere, & pro statu tantæ Ecclesiæ & erectione, nostra crebris suasionum stimulis latera percutere, & quemadmodum Angelus quondam: [a] Surge Petre, accipe a Act. 12. fortitudinem ad saluandas gentes, per singulos dies nobis dicere non cessaret, quousque auditum, Deo præstante, suscepit, quod ardenter semper in pectore baiulabat. Qua de re, frater dilectissime, sanctitati tuæ hunc commendantes, rogamus & deprecamur, quatenus circa se sentiat beneficij tui propositum; & sicut vestræ factus est
B communicator passionis, ita sit & consolationis: etenim dignus est operarius mercede sua. Non autem solum vt familiaris noster factus, sed vt a Sede Principis Apostolorū susceptus, hic debet ob amorem eius non qualemcūque in conspectu sanctitatis vestræ gratiam inuenire. At vero si ad Apostolicam Sedem quosdam mittere disposueris: hunc specialiter volumus præ ceteris mitti, vt de prosperitate tua, quemadmodum & optamus, gratificari, & dispositionem & ordinem & causam Ecclesiæ Constantinopolitanæ, secundum diligentiam, quam de omnibus nos Ecclesiasticis negotijs certissime scire velle cognoscit, Apostolatui nostro referre maturet.

COMMENDAT EVTHYMIVM.

Commendamus autem sanctitati vestræ Euthymium glorioſissimum Spatharium, qui Romam Imperialem ferens legationem, primus nobis & Ecclesiæ nostræ de fraternitate vestra annuntiauit, & diuinam circa te misericordiam, & sanctitatis tuæ re-
C cuperationem innotescens, omnes gratulabundos effecit. Pro quo rogamus, vt & iste sentiat in opportunitate præsidium vestrum, & effectu amoris nostri protectionis vestræ solamina consequatur. Optamus tuam sanctitatem & nunc & semper bene valere, dilectissime frater & comminister. Data kalend. Augusti Indictione prima.] hæc Hadrianus.

PHOTIVS AVDACIOR DEPRESSVS CONSVRGIT.

At quid inter hæc Photius ita (vt audisti) humi depressus? Amicorum infidam fidem accusat, queritur, lamentatur, tamquam si iniuste pateretur vt innocens, & non de alieno sed de suo esset throno depositus: lingua non hæret, calamo non parcit, vtroque pollens, vtroque procax. Inter alia autem reperitur questus esse de Ioanne Patricio Sacellario, cuius tunc apud Imperatorem Basilium summa erat gratia cum potentia. ad hunc ista ipse Laconice, sed salibus Atticis aspersa simul scripsit.

D Photius Ioanni Patricio & Sacellario.

PHOTII AD IOANNEM PATRICIVM EPIST.

Velim quidem mihi adiungere amicum, a quo nec vllum assequar superborum & excelsorum beneficiorum; nec mihi timeam, nequando aduersans, tamquam ventus ea simul abstrahat, quæ amissurum me; ne in somnis quidem putaueram. Vnde igitur ad hanc decidi voluntatem? Facta tua, qui aliquando diligebas, huc nos adduxerunt.] hæc ad eum Photius. Quam quidem epistolam vna cum alijs pluribus acceptam ex Sfortiana Bibliotheca Petrus Morinus in Latinum vertit.

His autem acceptis a Photio litteris Ioannes Patricius, hominis admiratus audaciam, frontemq. perfrictam, dum alteri tribueret quod sua ipsius culpa accideret, vt sede pelleretur, quam inuadens diu mala fide vt fur & latro possederat: amariores ad eum litteras reddidit, quibus eius fugillauit audaciam, ac repressit superbiam at-
E que temeritatem, quod cum esset eunuchus, ausus esset sedem alterius inuadere & possidere. quæ sic se habent.

Ioannes Patricius Sacellarius Angariorum Photio.

IOANNIS PATRICII AD PHOTIVM EPIST.

Attidi quidam te comparant, gallum vocantes Græcorum sophistæ. Nostri vero sapientes in Gynecæo te clausum collocant, eunuchum te esse non ignorantes, & hoc nomine appellantes. Vnde igitur tu, neglectis [b] vtriusque generis legibus, ad Ecclesiæ Dei sacramenta prosilijsti, sursum atque deorsum omnia euertens, vt tuam corruptam & infructuosam & inutilem condicionem in Ecclesiam Christi fecundissimam, & multorum filiorum matrem intrudere contenderis? Sed certo scio, quod inferis ipsis & inferorum portis per ea quæ perperam agis, turpiorem & inuerecundiorem te ipsum demonstrasti. Quod vero tu imbellis: nos & qui nobiscum est numerus & sanctus chorus, tuo licet malo & graui dolore, te confundemus & arguemus,

b Deut. 23. Ex his arguitur Photius eius generis eunuchus fuisse, qui prohiberetur fieri Episcopus, de quo in dicta Canone Nicæni Concilij agitur. Concil. Nican. can. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiam si tecum sumas opificem illum omnium malorum cum suis inferorum portis, A quarum vna es tu fortasse, dum totum videlicet os tuum & linguam, vocemq. tuam ipsi es largitus; vniuersam tamen eius cohortem ignauam & imbecillem contra suã Ecclesiam Christus ipse, qui veritas est, demonstrabit. Quousque igitur non desistes turpiter agere, & in cælum insaniæ tuæ sagittas cum magna amentia iaculari? Quibus rebus vel dæmonijs ipsis tuis socijs risum moues. Contra vero, Sanctis pro tuo interitu mœstitiam præbes, & tuum genus nunc longe magis quam antea exosum & execrandum tua reddis prauitate.] hucusque ipsius Ioannis Patricij ad Photium epistola a Federico Metio Episcopo Thermularum Latinitati donata, quam nescio quomodo inuerso titulo cusam videbis inter alias Photij epistolas vna cum ipsius Bibliotheca, nempe vt a Photio data habeatur Ioanni Patricio, cum ex argumento ipsius & persona Photij eunuchi non ab ipso, sed ad ipsum ab eodem Ioanne fuisse scri- B ptam, nemo iure poterit dubitare.

At quid ipse his stimulis cruentatus? num quieuit? minime gentium. Sed licet sciret durum esse contra stimulum calcitrare, non destitit tamen, aculeatas reddens litteras, quibus inurens ipsi notam arreptæ tyrannidis, cum Basilio Imperatori studuisset; atque eius ruinam pariter vaticinans, ita breuiter sed acute admodum scripsit.

Photius Ioanni Patricio & Sacellario.

RVRSVS PHOTIVS AD IOANNEM PATRIC.

Admodum pulchre quidem ac intelligenter se habere videtur vetus prouerbium: In arborem, quæ vocatur tyrannis, multos ascendisse, neminem vero descendisse, sed inde corruisse omnes. Quod si ita est: quid tibi places, & exultas? Qui ne quidem in eius ramis, grauis omnibus, arrogans ac tumens, sed in folijs insipienter veheris.] hæc ad Ioannem Patricium & Sacellarium Photius, quam quidem epistolam pariter ex Bibliotheca Sfortiana vna cum alijs acceptam Morinus conuertit in Latinum. C

LOTHARII REGIS ROMAM ADVENTVS.

At modo de Photio nobis satis, ad ipsum iterum reuersuris anno sequenti. Contigit hoc anno, mense Iulij, Lotharij Francorum Regis aduentus in Vrbem, antea (vt vidimus anno superiori) suis litteris ab Hadriano Pontifice impetratus. quæ autem transacta sint inter ipsum & Hadrianum, Regino ita describit: Lotharius Romam profectus est. Quo cum peruenisset, ab Hadriano Pontifice honorifice susceptus est. Qui ab eodem Pontifice scisitatus, si monita pij Patris domini Nicolai cum omni vigilantia hactenus obseruata haberet, & præstitum iuramentum inuiolato fœdere custoditum? Qui ab illo deceptus, qui in veritate non stetit, qui non solum mendax est, sed etiam pater omnis mendacij, respondit, se ita omnia obseruasse, ac si diuinitus sibi essent imperata. Cumq. proceres & optimates qui cum eo venerant, ea- D dem testificarentur, nec vlla opposita persona inueniretur, qui aduersus regiam auctoritatem legitimum auderet controuersiæ inire certamen: vniuersalis Papa talia prosequitur: Si vestræ testificationis verbis veritas suffragatur: cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo, fili charissime, vt ad Confessionem sancti Petri accedas. Ibi Deo propitio hostiam salutarem pro tua non tam corporis quam animæ incolumitate immolabimus; ex qua nobiscum te participare oportet, vt per hanc participationem membris Christi, vnde abscissus esse videbaris, merearis incorporari.

CONTESTATIO HADRIANI PAPAE AD LOTHARIVM.

Finitis igitur Missarum solemnibus, inuitat summus Pontifex eumdem Regem ad mensam Christi; acceptoq. in manibus corpore & sanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoscis a prohibito atque interdicto tibi a Nicolao adulterij E scelere, & hoc fixa mente statutum habes, vt numquam diebus vitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ dudum a te repudiatæ miscearis nefario concubitu: fiducialiter accede, & Sacramentum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe. Sin autem tua cõscientia te accusat, teq. lethali vulnere sauciatum proclamat, aut iterum redire, mente disponis in mœchiæ volutabrum: nequaquam sumere præsumas, ne forte ad iudicium & condemnationem tibi adueniat, quod Fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia.

Qui mente captus, obduratus & obcæcatus, absque retractatione communionem corporis & sanguinis Domini de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illam sen
a Hebr. 10. tentiã, quæ dicit: [a] Horribile est incidere in manus Dei viuentis: [b] Qui enim manducat,
b 1. Cor. 11. & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Deinde conuersus idem Præsul ad se-

A ad sequaces & fautores Regis, vnicuique communionem obtulit in hæc verba: Si domino & Regi tuo Lothario in obiecto adulterij crimine fauorem non præstitisti, neque consensum tribuisti, & Vualdradæ & alijs ab hac Sede Apostolica excommunicatis non communicasti: corpus & sanguis Domini nostri IESV Christi prosit tibi in vitam æternam. Igitur quisquis se læsum sciens, ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus ab hac luce subtractus est antequam subsequentis anni rediret principium: perpauci qui se a communione subtraxerunt, vix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus, morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clausit extremum sexto Idus Augusti. Tanta autem strages in præfati Regis populo facta est, vt non peste perijsse, sed hostili gladio corruisse virtus & nobilitas totius Regni videre- B tur, quæ eo tempore tantæ fecunditatis erat, vt in morem densarum segetum pullulans, veluti quoddam examen Imperij fines impleuerit.] hucusque tragœdia Lotharij Regis infelicissimi a Reginone recitata, sed male anno sequenti, errore ponens obitum Nicolai anno præsenti. Subdit vero, eodem quoque tempore contigisse in Italia obitum Theutgaudi Episcopi Treuirensis, de quo nos superius, & Guntharij Colonienſis Episcopi a Nicolao anathemate condemnatorum. De obitu & sepultura Lotharij, paulo dilucidius habet Aimoinus hæc paucis [a] verba: Lotha- a Aim. lib. 5. c. 21. rius autem Roma lætus promouens, vsque Lucam ciuitatem venit, vbi febre corripitur, grassante clade in suos, quos sub oculis suis coaceruatim mori conspiciebat; sed iudicium Dei intelligere nolens, vsque Placentiam octauo Idus Augusti peruenit, ibiq. Dominica die superdiurnans circa horam nonam inopinato exanimis pene ef- C fectus est, & obmutescens, in crastinum hora diei secunda moritur, & a paucis suorum, qui a clade remanserant, in quodam monasteriolo secus ipsam ciuitatem terræ mandatur.] hæc ipse, qui subijcit de thesauro erogato pro anima ipsius.

Hic ecce finis Deum mendacijs eludentium, Sedemq. Apostolicam fraudibus traducentium Principum, vt plane acciderit illis secundum illud: [b] Vidi eos qui operan- b Iob. 4. tur iniquitatem, & seminant dolos, & metunt eos, flante Deo perijsse, & spiritu iræ eius consumptos.] Ita de Rege ipso, & Principibus ministris ipsi pariter adulantibus, vltore numine, pœnas dantibus: etenim secundum illud Prouerbiorum sacrorum euenerat: [c] Princeps qui libenter audit verba mendacij, omnes ministros habet c Prou. 29. impios.]

VLTIO DIVINA SECVTA DELYSORES.

Quod autem audisti, hoc anno inter alios, quos diuina vindicta tetigit, defun- D ctum in Italia Theutgaudum Treuirensem Archiepiscopum: audi quæso, quæ de ipso scripserit Ioannes Diaconus huius temporis auctor, qui præsens cuncta perspexit: [d] Alio quoque, inquit, tempore, Theutgaudus quondam Treuirensis Episcopus, d Ioan. Diac. Vit. S. Greg. lib. 4. c. 94. qui cũ Gunthario Agrippinæ Coloniæ Episcopo a reuerendæ memoriæ Nicolao fuerat sacerdotali priuatus officio, liberalitate Hadriani Pontificis in eodem monasterio sancti Gregorij ad Cliuum Scauri mansionem suscepit. Cui beatus Gregorius in somnis apparens, maximum terrorem, quo de suo monasterio egrederetur, incussit. Ille perpendens, visum fuisse phantasticum, oratione facta, rursum dormire cœpit, cui Gregorius Pontificali habitu redimitus apparens: Nonne (inquit) dixi tibi, vt a monasterio meo, quod in rebus proprijs per inuocationem sancti Andreæ Apostoli Domino dedicaui, recederes, quia diuersorium fieri nullo modo licuisset? Cumq. Theut- E gaudus hospitandi ibi licentiam suscepisse se a Pontifice respondisset: Gregorius ait: Et tu qui petisti, & ille qui dedit, vtrique contra Deum fecistis, cuius vindictam citius incurres.

THEVTGAVDVS EIICITVR A S. GREGORIO.

Euigilans Theutgaudus, intremuit, & facta oratione, sopori se reddere voluit, cum repente venientium sonitum audiens, vehementer expauit, seq. dormire simulauit. Appropinquans ergo Gregorius, sanctum Andream Apostolum per dexteram tenens, præcepit subdiacono qui se præibat cum lumine, dicens: Corripe illum. Qui dum correptus in lectulo clausis oculis resedisset, Gregorius ait: Aspice in nos. Intuitus in eos Theutgaudus, magis intremuit; eumq. sibi taliter comminantem audiuit: Quia secundo commonitus, verbis oris mei credere noluisti, & me tua inobedientia adeo prouocasti, vt hunc Apostolum Dei huc fatigare studuerim: scito cognoscens, quia nisi hodie ab hoc monasterio meo recesseris, futura hebdomada

Universidad de Deusto
Biblioteca

THEVTGAVDVS VNA CVM SVIS MORITVR.

cum tuis omnibus vita priuaberis. Si vero receſſeris, ab hac quidem momentanea ſententia liberaberis; ſed neque tu, neque aliquis hic tecum degentium ſuam patriam reuidebit. Mox Theutgaudus lectulo ſe proripuit, & primo ſuis, deinde monaſterij monachis, poſtremo quibuſcumque potuit, ſommum reuelauit. Et quia aliud hoſpitium citius a Pontifice impetrare non potuit, apud Sabinos concedens, eodem anno cum ſuis omnibus vita priuatus eſt.] hucuſque Ioannes Diaconus de fine Theutgaudi, cui etſi Hadrianus ignouit, Deus non ita; quem diuturnæ contumaciæ voluit hic pœnam luiſſe.

Idem autem Hadrianus Pontifex, audita morte Lotharij fratris Ludouici Imp. neA quæ ipſi Ludouico legitimo ſucceſſori deberetur hereditas, ab alijs inuaderetur, nempe a Carolo vel Ludouico Regibus eius patruis, ſcripſit epiſtolam ad Principes in Regno Lotharij conſtitutos, hortans eos fideles eſſe debere Ludouico Imperatori, B cui ex legitima ſucceſſione Regnum competat, quæ ſic ſe habet a Fabro vna cum alijs accepta.

Hadrianus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei omnibus primatibus & glorioſis Comitibus conſiſtentibus in Regno domini Hlotharij quondam magni Imperatoris & genitoris domini Hludouici Imperatoris.

Perfectæ proculdubio charitatis eſt bonum, ſecundū Apoſtolum, gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus. Vnde quia Hlotharius quondam Rex veſter diuina de hoc ſæculo iuſſione migrauit: vos de obitu ipſius valde triſtes effectos & lugubri doloris ingentis amaritudine vtpote viros fideles repletos eſſe, cognoſcimus; carnaliq. affectu eius nunc tranſitum flere. noſter non minus Apoſtolicus animus vobis compatiens & condolens, non ſolum pro actione illius Regni atque ſalute, ſed etiam C pro præſenti conſolatione veſtra, pro pace, concordia & vnitate, quam vos ex toto corde ſequi & fideli omnino deuotione complecti, ceu Chriſti membra nullam habentia maculam, quæ inſtantem aut futuram mortis perniciem vobis poſſit inferre, incunctanter oportet, flebilibus Dominum precibus precati ſumus, & quotidie ſuppliciter exoramus, vt & illi qui carnali obijt condicione, vitam perpetuam, & vobis miſericordiæ largitate conſolationis, pacis, & vnanimitatis affectum & deſiderium inſpirare, donareq. dignetur. Quoniam ipſe eſt qui nos paterno amore virga iuſtitiæ corripit, ac purgationis mœrore affligit, & ipſe nos in omni tribulatione noſtra clementer conſolari dignatur; vt poſſimus ſuſtinere, numquamq. deficere.

Quamobrem filij chariſſimi Apoſtolicæ Sedis magiſterio plurimum debentes nos qui per ſupernam gratiam Apoſtolorum Principis fungimur vice, omniumq. Eccle-D ſiarum Dei curam & ſolicitudinem nobis a Domino præ ceteris delegatam habentes, antequam antiquus noſter aduerſarius mentes veſtras occultis & impijs nequitiæ ſuæ verſutijs corrumpat & morbo inſanabili ſauciet, armis præcincti diuinis occurrere, ſalubribuſq. vos informare præceptis debemus: quibus humiliter obedientes, ſicut omnes qui ab initio Deo placuerunt, ſalui eſſe poſſitis, dicente Domino in Euan-
a Ioan. 14. gelio: a Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & Pater meus diliget eum; & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Quapropter charitatem veſtram, chariſſimi in Domino filij, Apoſtolica tuba monemus, & cæleſti magiſterio exoramus, vt pro Regni ſtabilitate vos nunc in ea fide mentiſq. ſinceritate generaliter omnes ſatagatis conſiſtere circa dilectiſſimum ac ſpiritalem filium noſtrum dom-num Hludouicum Imperatorem Auguſtum, quam circa diuæ memoriæ quondam E Hlotharium Imperatorem patrem illius mundo pectore conſeruaſtis, vt nullus mormonituq. ſalubri poſſit, modis aut argumentis quibuſlibet reuocare, vel a via veritatis in obliquum deflectere, nec vllius præcepta magis quam beati Petri Apoſtoli, per os noſtrum prolata, vobiſq. vtiliora iucundis percipere auribus ſtudeatis. Quoniam ipſi & paterno & hereditario iure ſecundum legem & rationem hoc Regnum debetur, & per paternæ hereditatis ſucceſſionem ſummopere pertinet: quippe cum eum præfatus genitor illius quondam Imperator conſtituerit Imperatorem, Regniq. totius heredem præ ceteris ſublimauerit natis, ſicut Iſaac quondam Iacob
b Gen. 27. filio ſuo benedicens, dominum b illum Eſau conſtituit; ita & huic ceteris prælato totum omnino eſt a patre conceſſum Imperium. Quin ipſe adhuc viuens, Imperiali voluit

A voluit & conſenſit vna vobiſcum ab Apoſtolica Sede diademate coronari, ſceptroq. potiri ſine dubio Auguſtali permiſit. Ideoq. nobilitatem veſtram monemus & obteſtamur in Domino, vt nullatenus ab eodem vos ſpiritali filio noſtro Auguſto, quibuſlibet promiſſionibus vel minis alicuius ſeparare, diuidereq. tentetis: ſed illi quamdiu ſuperna vixerit voluntate, in omnibus veluti proprio Seniori, proprio Imperatori, iuſtoq. heredi Regni obedire, fidemq. illæſam more ſolito conſeruare, ſtudioq. ſagaci ſemper attendite, vt Dei omnipotentis & ſancti Petri gratiam noſtramq. plenariam habere mereamini benedictionem, & Apoſtolicæ communionis conſortium.

Nam quem ex vobis contraria tentare nitentem, atque Apoſtolicæ Sedis moni- EXCOMMVNICATIONEM MINATVR HADR. PAP.
tis in contemptum beati Petri Apoſtoli cæleſtis Regni clauigeri ſpretis, ad aliam ſe
B partem conferre cognouerimus: velut infidelem & Eccleſiaſticæ paci & ſaluti contrarium a noſtri Apoſtolatus communione non ſolum alienum habebimus, ſed etiam anathematis vinculo, iure, meritoq. alligare omnino curabimus: & nos ſecundum Apoſtolicæ priuilegium dignitatis & poteſtatis, ipſum excellentiſſimum ac ſpiritualem filium noſtrum dominum Hludouicum Imperatorem Auguſtum, Regni huius prouinciæ, ſcilicet Galliæ totius Regem dominum & Imperatorem, ſicuti iam olim a Deo præordinatum eſſe conſtat, & ab anteceſſoribus noſtris ſacris Pontificibus ſtatutum multis videtur indicijs, habemus, & quouſque ſupererit ipſe, eum habere ſtudebimus. Quod ſane Regnum ſi tyrannus aliquis contra diuinam & Apoſtolicam voluntatem inuadere præſumpſerit: Apoſtolicæ ſine mora ſuſtinebit vltionis cenſuram. Optamus nobilitatem veſtram vnanimi deuotione conſiſtere, & in inſolubili
C charitatis vinculo manere coniunctos.] hucuſque litteræ Hadriani Pontificis ad Regni proceres, qui inobedientes Pontifici deſciuerunt a Ludouico Imp. legitimo ſui fratris ſucceſſore, & adhæſerunt Carolo Caluo eiuſdem Lotharij defuncti Regis patruo; cuius rei cauſa plurimum fuit ipſi Pontifici declamandum aduerſus eiuſdem Regni Lotharij inuaſores, vt ex eiuſdem Hadriani Papæ litteris apparet, quæ datæ habentur anno ſequenti, quas ſuo loco pro integra veritate hiſtoriæ conſequenda, inferius recitabimus.

IESV CHRISTI ANNVS 869. HADRIANI PAP. II. ANNVS 2. LVDOVICI II. IMP. 14. BASIL. MACED. IMP. 3.

D

SEQVITVR Chriſti Redemptoris annus octingenteſimus ſexageſimusnonus Indictione ſecunda inchoatus, quo Hadrianus Papa ad celebrandam Synodum Oecumenicam Legatos Conſtantinopolim mittit. De his enim hæc apud Anaſtaſium in Hadriano: Poſt hæc cum epiſtolis deceſſoris ſui, ſicut ab eo fuerant ordinati, Donatum Epiſcopum Oſtienſem, & Marinum diaconum Conſtantinopolim deſtinauit: quibus eiuſdem epiſtolas ſuo tantum nomine titulatas, ſed & commonitorium dedit; his autem & Stephanū Nepeſinum Epiſcopum ſociauit, eisq. præcepit, vt omne ſcandalum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſolerter ſopirent. & ſegregatis a Methodio & Ignatio ſub ſatisfactione libelli, quem de ſcrinio ſuſceperant, proprias Eccleſias redderent. Photianis vero ſub eadem & ſtrictiori ſatisfactione communicarent quidem, LEGATIO A PAPA MISSA CONST.
E ſed ſacerdotium vſque ad recidiuam Apoſtolicæ Sedis ſententiam, manente ſanctiſſimi Nicolai Papæ iudicio, protelarent.] ſed reddamus hic appoſite epiſtolam Hadriani Pontificis ad Baſiliū Imp. de cogenda Synodo per eoſdem Legatos miſſam ex Actis eiuſdem Synodi Octauæ a acceptam, quæ ſic ſe habet.

a Synod. Oct. Act. 1.

Hadrianus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Deo amabili & pijſſimo Imperatori Baſilio Auguſto Chriſtianiſſimo & deſiderabiliſſimo filio.

Legationis excellentiæ tuæ præſtantiſſimos gerulos ad anteceſſorem meum Apo- EPIST. HADRIANI AD BASIL. IMP. PRO SYNODO.
ſtolicæ recordationis Papam Nicolaum deſtinatos, nos licet indigni ſuſcepimus, innumerasq. laudes, & gratiarum actiones tota mente, totaq. prorſus intentione Deo perſoluimus. Nimirum qui facit magna & b inſcrutabilia, quorum non eſt numerus; b Iob. 9.
quiq. omnia iura Regnorum, omniumq. continens poteſtatem, his tuum diebus ſuſcitauit cælitus protectum Imperium, per quod Apoſtolica Sedes, ipſo auctore, cœptū

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro Ecclesia Constantinopolitana pietatis opus consummaret, & eius iam iamq. remouens funditus casum, instauraret tandem aliquando gratulabunda, qui male ceciderat, statum, & mercenario, quinimmo lupo rapace non parcente gregi penitus sequestrato, rectorem ei redderet proprium, & pastorem reformaret legitimum. Igitur, o quam vobis est illa laudabilis, & ab omnibus veneranda; quam, inquam, est Sedes Apostolica laudabilis, & merito a cunctis mortalibus efferenda, quæ semper Catholicis subuenire consueuit; quæ semper gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus non cessauit! A

COMMENDATIO RERVM GESTARVM A BASILIO IMP.

Sed & tu, felix Imperator, & multis præconijs dignus, qui verborum semina diuinorum, non vt ager petris, aut spinis, aut vepribus occupatus, sed vt terra bona, corde bono suscipiens fructum multiplicem attulisti, & quasi verus Ecclesiastes, mox perceptis habenis Imperij, Ecclesiæ paci consulere magis quam ad ceteras res humanas attendere procurasti, ac per id alter quodammodo Salomon, id est, Pacificus, temporibus nostris apparuisti; audisti quippe verba Dei Patris tui, & non dimisisti legem Matris tuæ. Adeo vt quæ decessori tuo pro ea suggerebantur, ipse feceris. Et quia, secundum [a] Scripturam, nemo est qui possit corrigere, quem Deus despexerit: eo incorrecto diuina permissione deficiente, ipse correctiones eiusdem Ecclesiæ operari satagis. Intellexisti enim, vt litteræ tuæ mansuetudinis innuunt, quibus vulneribus sauciata, te cælitus consecuto Imperium, quæ apud vos est, manebat Ecclesia, & quod hæc Sedes huiusce modi mederi posset vulneribus, magistris Fidei nostræ scrutatis, liquido didicisti, atque ideo hæc curare cupiens, Apostolicæ Sedis decreti remedium saniſſime requisisti, cuius nimirum medicamentis Ecclesia Constantinopolitana, sæpe præsulibus eius languentibus, infirmata pristinam sospitatem vigoremq. resumpsit. Nam quibusdam ipsorum nonnumquam errantibus, quibusdam vero imminentis persecutionis iniuriam sustinentibus hæc semper subuenire non destitit, illis scilicet tramitem directionis ostendens, istis pietatis manum semper extendens. B C

[a] *Eccl.* 7.

PROBANTVR RES GESTAE AB IMP.

Itaque, fili charissime, venerabilis semper Auguste, noueris quidquid erga sanctissimum fratrem & Coepiscopum nostrum Ignatium, vel circa schismaticum Photiū, diuinitus inspiratum, & iustitiæ zeli succensum te litteris intimas peregisse: nobis & vniuersæ Occidentalium Ecclesiæ per omnia placuisse, præsertim cum nihil egeris, præter quod Apostolica Sedes cum totius Hesperiæ præsulibus iam dudum agendum decreuit, & nulla mora interueniente, perficiendo mandauit. Quæ videlicet cum his omnibus propter id cælitus protecto Imperio tuo grates multifarias reddunt, & humillimæ obedientiæ tuæ præconia laudibus eximijs* indagare non desinunt. Porro de sacerdotibus, vel ceteris, qui contra pacem Ecclesiæ facientes, vnitatem eius scindere præsumpserunt, & in fratrem & Coepiscopum nostrum multifariam commisisse probantur, super quibus etiam decretum ab Apostolica Sede clementia tua more priscorum Principum postulat: sciat dilectio tua, quia sicut diuerso modo deliquisse referuntur, ita diuersis eos definitionibus subijci non inconuenienter oportere, perpendimus. Quorum tamen differentias Apostolicæ Sedis Legatis, vna cum fratre & comministro nostro Ignatio conuenientibus, quemadmodum nobis desuper datum est, moderandas commisimus. D

* *al.* inclamare

Verum quia pietas tua cum Ecclesiastica misericordia nos circa illos ad id quod humanius est, exhortatur: nolumus ignorare, quoniam vltra quam dici possit, hinc fateor, mœrore comprimimur, immensoq. dolore constringimur; eos nimirum non solum beatæ memoriæ decessoris mei Papæ Nicolai, quibus & ipse subscripsi, iustis sanctionibus creberrime percellentibus, verum etiam sanctorum Patrum regulis seuerissime, seu quodammodo peremptorie punientibus. Verumtamen propter pacem facilius obtinendam, propterq. tantam multitudinem, si tamen resipuerint, misericorditer liberandam (vt cum sancto Gelasio Papa dicamus) necessaria rerum dispensatione constringimur, & Apostolicæ Sedis moderamine conuenimur, sic. Canonum paternorum decreta librare, & retropræsulum, decessorumq. nostrorum præcepta metiri, vt quæ præsentium necessitas temporum restaurandis Ecclesijs relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus; quod & nos æqua possumus pro lucrandis fratribus ratione prosequi, & temporum necessitati consulendo penitus imitari: Photij dumtaxat ordinationem ab huius moderamine E

NECESSARIA DISPENSATIO.

mine pietatis interim prorsus excipientes, eamq. passim, & præter examen nullatenus admittentes. Dicit enim altisona Ecclesiæ tuba, sanctus videlicet Sedis Apostolicæ Papa Leo (cuius sententiam quidquid vbique Catholicum est, velut cæleste miratur, celebrat, & veneratur oraculum) Cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod non doceatur fuisse collatum? Neque enim inter Photium mœchum & Maximum Cynicum a Synodo secunda damnatum, vel inter ordinationes huius & illius distinctionis aliquid esse conijcimus. Atque ideo pari fine constringi debere videtur, qui par habuisse cum eo principium, modis omnibus comprobatur. Sic quidem, & iuxta quod præfatus magniloquus Pontifex vniuersis per Cæsarienſem Mauritaniam constitutis Episcopis scribit: Difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. & infra: Non in cuiuspiam persona ergo prætermittendum est, inquit, quod institutis generalibus continetur, nec putandus honor ille legitimus, qui fuerit contra diuinæ legis præcepta collatus. Et certe fidelissimus & prudentissimus vir Basilius Imperialis Spatharius, preces vestras nobis pro his in perceptis ordinibus recipiendis multiplices detulit; & adeo constans & continuus penes nos in precibus perstitit, vt si non legitime recipi posse quodammodo viderentur, ipsius (vt ita dicamus) insolentia victi, recipiendos esse profecto statueremus. Verum & circa hos post reuersionem Missorum nostrorum, postq. rerum gestarum nobis expositas differentias, & indagatas liquidius personarum, culparum, & prouectionum qualitates atque distantias, si quid miserationis impertiendum, docente Deo, apud quem omnia possibilia sunt, nobis fuerit reseratum: non erimus penitus inflexibiles; nimirum qui semper ad omne bonum cupimus existere suasibiles. A B C

LEONIS MAGNI DICTA LAVS.

PHOTIVS MAXIMO CYNICO ET DIOSCORO COMPARATVS.

Volumus ergo per vestræ pietatis industriam, illic numerosum celebrari Concilium, cui nostri quoque Missi præsidentes, & culparum, personarumq. differentias liquido cognoscentes, iuxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretiones exerceant. In quo videlicet sacrato cœtu execrando vanitates concilij, quod aduersus Sedis huius actum est prorsus iniuriam, cuncta decernimus exemplaria prorsus a possessoribus suis ablata, in medium q. delata, contemplantibus cunctis, igne cremari: nec superesse apud quemlibet ex his omnibus saltem iota vnum, vel vnum apicem, nisi forte quis totius clericatus, immo totius nominis Christiani dignitate, anathemate perculsus, carere voluerit. Non enim nos tam detestandum collegium nisi Ariminensi sub Constantio, vel Ephesino a Dioscoro congregato Latrocinio comparandum decernimus. Accendatur igitur circa protectorum tuorum reuerentiam beatorum videlicet Apostolorum Principum, fili charissime, tuæ zelus pietatis, & tantorum ficta commenta præstigiorum remanere nullo modo penes aliquem patiatur: sed si quisquam hæc defendere, vel occultare, sibiq. in posterum seruare tentauerit: tua publicis legibus promulget multiplex sapiētia, quid huiusmodi persona post Imperiale debeat edictum redargutionis incurrere, vel quantum conueniat si non correctionis, saltem* correctionis incidere. quatenus per hoc pura conscientia cum Psalmista de cetero canere valeas: [a] Odiui congregationes malignorum, & cum impijs non sedebo: lauabo inter innocentes manus meas, &c. D

DE CONGREGANDO CONCILIO ET COMBVRENDIS PHOTII SCRIPTIS.

* Locus deprauatus.

[a] *Psal.* 25.

Insuper, exhortamur, & salubri suadere studio procuramus Imperatoriæ instantiæ vestræ annexa sententiarum capitula, vt quæ synodice in Ecclesia Dei, vbi sanctum corpus Apostolorum Petri principis requiescit, pro abominandis profanis concilijs Constantinopoli a Photio, tam aduersus Sedis Apostolicæ reuerentiam, quam contra fratris & comministri mei Ignatij pontificium congregatis communi consonantia promulgauimus, apud vos in Synodo cunctorum subscriptione roborentur, & in singularum archiuis Ecclesiarum prouide recondantur. E

VT DECRETA AB APOST. SEDE SVBSCRIPTIONE EPISCOPORVM ROBORENTVR.

Porro diuinitus protectum Imperium tuum precamur, vt Basilium, Petrum, Zosimum, & alterum Basilium, qui scelerum suorum conscij, & cupiditatis ardore succensi, propositum deseruerunt, & sine commendaticijs litteris Constantinopolim properauerunt, ad nos per præsentes Apostolicæ Sedis Missos remittat, quatenus dum professionem & loca, quæ propter Deum primitus elegerunt repetierint, & tibi cæleste præconium conferatur, & illis suarum lucrum animarum, diuinitate propitia, concedatur. alias autem si sanctorum Patrum regulæ calcari minimum vel contemni tentantur,

DE MONACHIS ROMA PROFECTIS SINE LICENTIA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tantur, eos impune profecto nullus penes se retinere prorsus audebit. Apud nos quidem a rudimentis ablactati, & sanctæ sunt conuersationis habitum consequuti, quin & in monasterijs nostris officium presbyteratus adepti. Interim tamen eos, quod sunt excommunicati, donec ad nos redierint, tamquam sacrorum violatores Canonum, cognoscere volumus. A

HORTATVR IMP. AD PERSEVERANTIAM.

His ita prælibatis, obsecramus diuinitus redimitum tranquillitatis tuæ caput, inceptæ pietatis opere circa fratrem & consacerdotem meum Ignatium persistere, atque a decretis Apostolicæ Sedis in nullo quoquo modo deuiare, sed promulgationibus eius arctius hærens, a proposito noli recedere; & quousque vnitas fiat Ecclesiæ, nulli studeas quæsumus desidiæ cedere: nemini quippe profuit vmquam, bonum cœpisse, & minime consummasse. Quamobrem vt Regnum, quod temporaliter assecutus es, perenniter adipiscaris, coronamq. pro corruptibili capias incorruptam: hoc pietatis opus perficere satage, perfectumq. coram summo agonotheta Christo repræsentare decerta. B

COMMENDANTVR LEGATI APOST. SEDIS.

Postremo dilectos fratres meos, Donatum scilicet sanctæ Ecclesiæ Ostiensis, & Stephanum sanctæ Nepesinæ Ecclesiæ reuerendissimos & sanctissimos Episcopos, atque filium meum Marinum Apostolicæ Sedis diaconum, consiliarios nostros tuæ commendantes pietati, precamur, vt eos ob amorem præcipuorum Apostolorum Petri & Pauli, a quorum Sede mittuntur, benigne suscipias, & tamquam nobismetipsis aures credulitatis accommodes, familiaritatis videlicet tuæ fiduciam illis impendens, & præfatos in eis eximios intercessores tuos Apostolos reuerenter attendens. Quos vt celeriter ad nos remittas, obnixe deposcimus. Cupimus enim tam de sanctæ Ecclesiæ reintegrato statu, quam de incolumitatis tuæ concesso diuinitus dono semper in Domino gratulari, ac per hoc hortamur & deprecamur, vt apud vos nullam eos moram sustinere faciatis, sed tuæ benignitatis solatio freti, velociter de omnibus quæ illic secundum Deum geruntur, nos aduentu suo constituant lætiores. C

Commendamus etiam clementiæ tuæ tam reuerendissimum & sanctissimum fratrem nostrum Ioannem Metropolitanū Sylei, qui a fratre & Coepiscopo nostro Ignatio ad Sedem Apostolicam directus est, quam etiam glorioſum & spectabilem virum Basilium Imperialem Spatharium, qui cum eo a Deo conseruando tranquillitatis tuæ Imperio destinatus est: qui tanta postquam illinc profecti sunt, offendicula (vt didicimus) pertulerunt, vt properantes nullum pene periculorum, quæ Paulus in Epistolis suis dinumerat, euasisse videantur. Quapropter dignis sunt vicissitudinibus a pietate vestra remunerandi, qui pro Ecclesia Christi, proq. iniuncta sibi a pietate tua legationis consummatione tot & talia subire promptissime consenserunt. D

DE MERSIONE LEGATI A PHOTIO MISSI.

Alterum vero nominatum in scriptis tuis Metropolitam, Domino dispensante, non vidimus: quia enim, sicut iste a reuerendo Patriarcha Ignatio, ita seorsum ille a Photio tyranno mittebatur, volens Deus ostendere non in duo Ecclesiam suam fore scindendam (quod videlicet malum Ieroboam quondam in Israel [a] Rex impius egit) nolens etiam nos auctoris huiusmodi schismatis nec ipsam quoque visionem percipere: antequam ad nos perueniret, iusto iudicio suo, pelagus cooperuit eum. Et qui populum Dei diuiserat, diuisa est super eum aqua, deuenitq. in profundum quasi lapis.

[a] 3. Reg. 11.

EXCVSATIO DE MORA LEGATORVM.

Verum si forte mouetur a Deo redimitum Imperium vestrum, quia præfati Legati penes nos diutissime morati sunt: precamur, & obnixe flagitamus, non eis imputetur. nimirum qui vt dimitterentur, non horis, non momentis, non denique clamantes, atque pulsantes vllis interuallis parcere consentiebant; sed instantibus, & irremotis laboribus, & solicitudinibus omnium Ecclesiarum Dei, quas secundum [b] Apostolum circumferimus, adscribatur. Non enim requies vlla nobis, non otium fuit a die peruentionis eorum, tunc videlicet Ecclesiæ, quæ apud vos est, causam tractantibus; nunc aliarum quoque partium mundi negotia * more perpeti disponentibus. Præsertim cum ad hanc solam controuersiam, qua pro Ecclesiæ Constantinopolitanæ commotione petimur, digne modificandā, licet prolixum fuerit ipsum tempus, non sufficere crederetur re vera, quam interius & omni diligentia nos oportebat examinare, ac eorum quoque qui longe sunt fratrum & Coepiscoporum nostrorū super hoc consensus, immo consilia præstolari: Salus enim, teste [c] Salomone, vbi multa consilia. E

[b] 2. Cor. 6.

* al. motu

[c] Prouer. 11.

Non

Non enim in aliquem horum hinc indignetur vestra tranquillitas, quos non propriæ voluntatis impediuit aliqua tarditas: sed multiplex prohibuit numerosarum Ecclesiarum per industriam nostram subleuandarum properare necessitas. Pijssimum Imperium vestrum gratia superna custodiat, eiq. omnium infideliū gentium ferocitates ad exultationem sanctæ Ecclesiæ, potenti virtute substernat.] hactenus Hadriani Papæ ad Basilium Imp. epistola. cui licet non inhæreat mensis & dies quibus data est, tamen ex eiusdem Pontificis epistola eisdem Legatis tunc data ad Ignatium Patriarcham, quæ scripta habetur quarto Idus Iunij Indictione secunda, vtique eadem ipsam scriptam esse die, possumus intelligere. Verum eam ad Ignatium ab eodem Pontifice datam hic breuitatis causa scribere prætermittimus, habetur intexta & ipsa Actis ipsius [a] Octauæ Synodi, estq. eius exordium. Nec scriptura pandere, nec profecto lingua sufficit enarrare.] est eiusdem argumenti qua nuper recitata, scripta ad Basilium Imperatorem. A B

[a] Oct. Synod. Act. 3.

Acceptis ergo ab Hadriano Pontifice litteris Legati, ab Vrbe egressi, cum Legatis Imp. & Ignatij Patriarchæ proficiscuntur Cōstantinopolim. quomodo autem excepti sint, quæ apud Anastasium leguntur, ostendunt, quæ hic describenda sunt. ait auctor: Itaque multorū anfractuū laboriosos circuitus penetrantes, tandem Christo præduce, Thessalonicam veniunt, in quam Basilius Imp. Eustachium Spatharium Candidatum cum suæ salutationis officio sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legatis obuiam destinauit. Qui eos admodum honorifice per contingentia itineris loca ducens Syllambriam, posuit, vbi a Sisinnio Imperiali Protospathario, & Theognosto Patriarchali Egumeno, qui Romæ apud sanctissimum Papam Nicolaum pro restituendo Ignatio sedulus intercessor extiterat, cum quadraginta equis de stabulo Imperiali, & totius mensæ argenteo apparatu, officialibus qui sibi ad omne libitum famularentur excepti, ad Castrū Rotundum, in quo est Ecclesia miræ magnitudinis, sancti Ioannis Euangelistæ nomine Deo dicata, fauore Augustali Sabbato manſionem suscipiunt. Et Dominica, quæ quintadecima dies Septembris erat, per Indictionem tertiam, *mensis initio, more Græcorum, inchoatam*, singulos equos cum sellis aureis deuotione Imperatoria capientes, obuiatis omnibus scholis, videlicet Spathariorum, Candidatorum, Stratorum, Mandatorum, ceterorumq. palatinorum ordinum cum omnibus clericorum planetatis ordinibus ad portam Auream veniunt: ibi a Paulo librorum custode, & Ioseph vasorum custode, simulq. Basilio Sacellario Ecclesiasticis induti vestibus salutati cum Syncellis Patriarchæ Constantinopoleos solemniter procedunt. Omnis populus cum cereis & lampadibus prosequitur, sicq. ad Irenes palatium descendentes, in domo quæ dicitur Magnaura, a Ioanne a Secretis Spatharioq. Candidato, & Strategio Spatharioq. Candidato, qui subministrationis gratia fuerant deputati, laudabiliter suscipiuntur: per quos Imperialia mandata suscipiunt deuotissime proculdubio suggesta, ne forte molestē ducerent, quod Imperiali natalitio imminente, in crastinum suscipi non valerent. C D

QVOMODO LEGATI SEDIS APOSTOLICAE EXCEPTI.

Quo feliciter celebrato, misit Imperator in occursum ipsorum omnes ordines palatinos. Quibus præcedentibus ante Imperatorem in chrysotriclinio ipsis continuo assurgentem salutabundi conueniunt, Apostolicas epistolas Imperatori offerunt. Quas Imperator per semetipsum suscipiens, osculatur. De statu Romanæ Ecclesiæ, salute domni Hadriani summi Pontificis, deq. omni clericorum, Senatorumq. ordine ordinabiliter perscrutatur, Legatosq. amabiliter osculatus, Ignatio Patriarchæ iussionem Apostolicam perlaturos absoluit. E

BASILIVS VENERATVR LITTERAS APOSTOLICAS.

Cum vero sequenti die ad Imperatorem redeunt, taliter Imperator eos alloquitur: Sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ per ambitionem peruicacissimi Photij diuersis schismaticorum fluctibus laceratæ, sancta omnium Ecclesiarum Dei Mater Ecclesia Romana, sanctissimi domni & vniuersalis Papæ Nicolai, sicut in eis litteris, quarum auctoritate præsens Pater noster Ignatius, qui violenter fuerat a Photianis expulsus, sedi propriæ nuper, iuuante Domino, restitutus est, poterit luculenter intelligi, fida prouisione consuluit. Quapropter nos cum omnibus Orientalibus Patriarchis, Metropolitis atque Episcopis, censuram sanctæ Matris nostræ Romanæ Ecclesiæ per biennium præstolantes, propter Dominum petimus, vt Dei negotium viriliter peragatur, & tandem aliquando auctoritate vestri sacri Collegij tam pestiferæ Photianæ tergiuersa-

QVID IMP. AD LEGATOS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersationis scandala pellantur, quatenus vnitas & tranquillitas optata diutius, iuxta A decretum sanctissimi Papæ Nicolai restaurentur.

MVNVS LEGATORVM.

Legati sanctæ Sedis Apostolicæ responderunt: Et nos ideo venimus, ideo missi sumus. Sed neminem Orientalium vestrorum (vt nostra Synodo statutum est) suscipere possumus, nisi oblato libello, cuius formam de scrinio sanctæ Sedis Apostolicæ sumpsimus, nobis fuerit satisfactum.

Imperator & Patriarcha dixere: Quia nouum hoc & inauditum de libello proferendo asseritis; necesse est, vt tenoris illius formam videamus. Nec mora libelli forma prolata est, & de Latino in Græcum conuersa omnium notitiæ declaratur.] reliqua autem quæ sequuntur ad Synodi Acta pertinent. Sic igitur, cum ita benigne & honorifice Legati Apostolicæ Sedis excepti fuissent, quæ spectare viderentur Synodum curauere, quam non ante mensem Octobris inchoare potuerunt. extant eius B Acta diligenter excepta, quæ hic a nobis non per singula quæque verba sunt describenda, sed summatim reddenda. In primis legitur ei præfixa præfatio, qua infelix Photius iure perstringitur, dū arbor infructuosa falce Apostolica succidenda vocatur, necnon simulator, hypocrita, raptor, lupus, grassator, quiq. demum per antiphrasim Photius nominetur, non secus ac princeps tenebrarum Lucifer appellatur pessimus omnium dæmon; commendatur etiam zelus Nicolai Pontificis aduersus eum, cuius rei causa alter Elias sit nominatus. Eiusmodi igitur præfatione præmissa, in ipsa Synodo celebranda, in primis, more maiorum tempus ita describitur, diuino implorato primum auxilio.

QVID PRAEFATIO OCTAVAE SYNODI CONTINEAT.

ACTIO I. DE TEMPORE LOCO ET PERSONIS SYNODI.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Anno tertio Consulatus amicorum Christi & pijssimorum Imperatorum nostrorū C Basilij & Constantini perpetuorum Augustorum Indictione tertia, mense Octobris, die quinta, feria quarta, præpositis pretiosis & viuificis lignis *sanctæ Crucis*, & intemeratis salutis nostræ Euangelijs in dextris partibus catechumenorum nominatissimi templi sanctæ Sophiæ.] hæc quæ ad tempus atque locum Synodi celebratæ. Quod autem ad personas, præter nominatos Apostolicæ Sedis Legatos & Ignatium Patriarcham, recensentur interfuisse qui tenerent locum Patriarcharum, Antiochiæ & Hierosolymorum, pariter Imperator vna cum pluribus Patricijs viris clarissimis. Quibus considentibus, ingredi iussi sunt Episcopi qui numquam desciuerunt ab Ignatio glorioso Confessores eius causa multa perpessi, omnes numero duodecim & non amplius. Ex quibus plane considerare licet magnum atque miserandum Orientalis Ecclesiæ naufragium, in qua ij tantum sint inuenti perstantes fortes in fide D legitimi Patriarchæ Ignatij, ceteris Photij execranda communione pollutis: cum tamen annumeratis ijs qui recantantes palinodiam Synodo subscripserunt, in fine recensentur interfuisse huic Synodo centum & duo Episcopi. ita Nicetas. Iussi igitur hi sedere, laudati primum; & vbi omnes ordine consedissent, iussa est legi eiusdem Imperatoris Basilij exhortatio ad Synodum, qua monuit eos omnes, quæ recta sunt iudicare, quod nominatum Epanagnosticum est.

His peractis rogati sunt Apostolicæ Sedis Legati, mandatum eius a quo missi essent, ostendere. Tunc ad hæc ipsi: Hoc nos non inuenimus in vniuersali Synodo fa- E ctum, vt Vicarij senioris Romæ a quolibet perpendantur, vtrum talem existimationem habeant.] tunc Bahanes famosissimus Patricius & Præpositus (gerebat hic in Synodo munus iudicis cognitoris) dixit: Et nos non propter inhonorantiam Apostolici throni hoc dicimus, sed quia anteriores vestri ascendentes Missi Rodoaldus & Zacharias deceperunt nos, alia in mandatis habentes, & alia facientes. Quibus persuasi Legati, obtulerunt legendas Hadriani Papæ litteras ad Imperatorem datas, quibus quæ Legatis ipsis mandata essent, continerentur. quæ primum Latino sermone, vti scriptæ erant, lectæ sunt a Marino diacono Sedis Apostolicæ vno ex Legatis, quæ a regio interprete translatæ Græce auditæ sunt legi. quibus lectis & ab Ignatio Patriarcha & reliquis Episcopis Deo pro tanto beneficio per Romanum Pontificem impertito, gratiæ redditæ sunt. Post hæc ab Apostolicæ Sedis Legatis iussæ sunt legi Legatorum Patriarchalium sedium Orientis litteræ, quas ab ipsarum Patriarchis accepissent. Pro Patriarcha Antiocheno (quod sedes illa vacaret) satisfecit qui aderat Elias Tyri Episcopus, tenens locum Patriarchæ, sede vacante. Venerunt hi ante ferme biennium,

MANDATVM HAVD SOLITI OST ENDERE LEGATI APOST. SEDIS.

A nium, vt in Actione quinta inferius enarratur. Lectæ vero sunt litteræ Theodosij Hierosolymorum Patriarchæ ad Patriarcham Constantinopolitanum redditæ, quarum est exordium: Honorabilissimis & cultu dignissimis litteris, &c.] ex quibus quædam quæ pertinent ad præsentem statum eius Ecclesiæ intelligendum, hic describenda sunt.

Significatur enim ex illis, Hierosolymorum Ecclesiam sub Sarracenorū iugo positā hoc tempore pace frui, non sine tamen trepidatione, ne aliqua leui occasione ab hoste Christianæ religionis arrepta perturbaretur. De pace autem docet his verbis: Nosti autem vtique, sanctissime, causam ob quam neque scribere neque mittere potuimus ad vos, ne forte fieremus penes potestatem quæ nos tenet, existimationis malæ vel suspicionis. Etenim multam beneuolentiam & compassionem ostendunt in- B nos, licentiam nobis præbentes ædificandi Ecclesias nostras, & tenendi sine prohibitione mores nostros, iuste agentes, & in nullo nobis iniuriam vel violentiam inferentes.] Et paulo post, quo prætextu vel colore miserit Legatos ad Synodum ita declarat: Nosti autem vtique, sanctissime, quia multa temeritate & ausu hos transmisimus præcipitanter & audacter ad ereptionem quasi quorumdam Sarracenorum apud vos in custodia consistentium. Precamur igitur & rogamus, vt loquaris ad aures a Deo coronati pijssimi domini nostri, quod donet nobis quotquot voluerit magnifica eius dominatio Sarracenos, ad satisfactionem nostrorum, & insuspectam repræsentationem meorum, quinimmo & salutem nostram, & tegmen omnium nostrum. Si enim tam ab Imperiali, quam a vestra prouidentia non fuerit hoc taliter ordinatum, pauor non modicus erit in omnimodam perditionem nostram, cum C opportunitatem inuenerint.] Sed quæ idem ad eumdem Ignatium munera mittat, ex eadem eius epistola sic accipe.

STATVS ECCLESIAE HIEROSOLYMORVM.

Interea sperans penes sacratissimam & solertissimam affectionem tuam impetrare quæ cordi sunt: poderem & superhumerale cum mitra, pontificalem stolam sancti Iacobi Apostoli & fratris Domini primi Archiepiscoporum, *Hierosolymorum scilicet*, qua antecessores mei Patriarchæ circumamicti, semper in Sancta Sanctorum ingrediebantur sacerdotio fungentes, videlicet sanctam memoriam Vitæ, *Resurrectionis scilicet*, & sanctum coluere, qua & ego indutus sum eamdem gerens, tuo desiderabili & honorando mihi capiti, ex amore & dilectionis copia transmisi, quatenus sanctificatione, ac tactu sanctorum locorum, vtpote dignus perfruaris. Simul autem & sa- D crum vas Cymiliorum sanctæ Resurrectionis, craterem argenteum cum imaginibus interfatilem transmisi.] hæc munera missa sunt per Eliam Syncellum Legatum, vna cum Thoma Archiepiscopo Tyri.

MVNERA MISSA A PATRIARCHA HIEROS. AD IGNATIVM.

Post hæc autem iussus est a Legatis Apostolicæ Sedis legi libellus, cui subscribere tenerentur, qui ex schismaticis recipi in Ecclesiam vellent, & Hadriano Papæ, aut loco ipsius Legatis offerrent, in quo cum totus ferme cardo huius versetur Synodi, hic eum describendum putauimus, sic enim se habet.

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Imperantibus dominis pijssimis & perpetuis Augustis Basilio & Constantino eius filio a Deo coronatis pacificis magnis Impp. anno tertio, mense Octobrio, Indictione tertia.

LIBELLVS OBLATVS SYNODO A LEGATIS APOST. SEDIS PRO RECIP. LAPSIS.

Prima salus est rectæ Fidei regulam custodire. Deinde a Constitutis Dei & Patrum nullatenus deuiare. Vnum quippe horum ad Fidem pertinet, alterum ad opus bo- E num. sicut enim scriptum est: [a] Sine Fide impossibile est placere Deo. sic rursum legitur: Fides sine operibus mortua est. Et quia non potest Domini nostri IESV Christi prætermitti sententia dicentis: [b] Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in Sede Apostolica immaculata est semper Catholica seruata religio, & sancta celebrata doctrina. Ab huius ergo Fide atque doctrina separari minime cupientes, & Patrum, & præcipue sanctorum Sedis Apostolicæ Præsulum sequentes in omnibus Constituta: anathematizamus omnes hæreses simul cum Iconomachis: anathematizamus etiam Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Romanorum sacra decreta repente de curiali administratione, sæculariq. militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha, in Cōstantinopolitana est peruasorie, immo tyrannice a quibusdā schismaticis vel anathematizatis, atque depositis institutus Ecclesia, donec Sedis Apostolicæ san

a Heb. 11.

b Matt. 16.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctioni inobediens perseuerans, eius sententiam tam de se, quam de Patriarcha nostro A
Ignatio spreuerit, & conciliabuli acta, quod se auctore contra Sedis Apostolicæ reuerentiam congregatum est, anathematizare distulerit.

Sequimur autem sanctam Synodum & amplectimur, quam beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipse, domine coangelice summe Pontifex Hadriane subscripsisti, ante sacratissimum Petri Apostolorum eximij corpus celebrauit. Simul & quam tu ibi super ipsum nuper egisti, & omnia quæ in his statuta sunt secundum decreti vestri moderationem, venerabiliter conseruabimus, recipientes quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, & præcipue iam dictum Photium & Gregorium Syracusanum, parricidas videlicet, qui contra spiritalem patrem suum linguas exerere minime formidarunt; itaque perseuerantes in schismate sequaces eorum, nec non & qui in illorum communionis societate permanserint, communionis omnes B
gratia cum ipsis dignos, si tamen vobis obedierint, iudicantes. Etenim quorum sequis communioni miscuit, ipsorum similem meruit in iustificatione vel damnatione sententiam. Synagogas vero malignantium, immo speluncam latronum, & conuenticula sanguinum, & fabricatorum mendacij, atque inuentorum peruersorum dogmatum, quæ sub Michaele Imperatore bis contra beatissimum Patriarcham Ignatium, & semel aduersus Sedis Apostolicæ principatū factiose conspirauerunt, insolubilibus anathematis nexibus innodamus, & defendentes ea, vel ipsa gesta ipsorum celantes, & non potius si hæc inuenerint concremantes, & anathematizantes, vsque ad satisfactionem & obedientiam, dignos eadem anathematis sententia iudicamus.

Porro de venerabilissimo Ignatio Patriarcha nostro, & de his qui ex parte ipsius C
sunt, quod auctoritas Apostolicæ Sedis vestræ decreuit, tota mente sequimur, & religiosa deuotione veneramur, atque pro nosse & posse nostro pia intentione ac spiritali conflictu defendimus. Quoniam, sicut prædiximus, sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & obseruantes eius omnia constituta, speramus vt in vna communione, quam Sedes Apostolica prædicat, esse mereamur, in qua est integra & vera Christianæ religionis sodalitas, promittentes etiam sequestratos a communione Ecclesiæ Catholicæ, id est, non consentientes Sedi Apostolicæ eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Hanc autem professionem meam ego ille Episcopus sanctæ illius Ecclesiæ manu propria scripsi, & tibi sanctissimo ac ter beato & coangelico domino summo Pontifici & vniuersali Papæ Hadriano per Legatos tuos Donatum videlicet & Stephanum sanctissimos Episcopos atque Marinum sanctæ Catho- D
licæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ diaconum obtuli mense illo, die illo, Indictione quota. *Subscriptio.* Ego ille Episcopus sanctæ illius Ecclesiæ huic professionis meæ libello facto a me beatissimo Hadriano summo Pontifici & vniuersali Papæ subscripsi, & testes qui subscriberent rogaui.] Sequebatur in Codice & subscriptio formata pro testibus, omniaq. a Legatis tradita Græce scripta, vt quid profiterētur, planius intelligerēt.

Porro non ignorandum, libellum istum non ab Hadriano Pontifice primum, sed ab eius prædecessore Nicolao factum & missum Constantinopolim in remedium lapsorum: sed quoniam tunc sedente Photio, non fuit admissus, modo fuit Roma ab Hadriano iterum missus. At vero non solum Episcopi, sed & reliqui sacerdotes & clerici & monachi per chirographum & subscriptionem huiusmodi recepti sunt, vt Anastasius Bibliothecarius qui interfuit, in margine posuit in Latina a se elaborata eius- E
dem Octauæ Synodi versione.

DE LEGITIME FACTA DAMNATIONE PHOTII.

Lecto libello, & rogata de eo Synodi totius sententia, omnium vna voce ipse laudatus atque probatus est. Lectaq. est definitio Legatorum Antiochenæ & Hierosolymitanæ Ecclesiarum ante Legatorum Apostolicæ Sedis aduentum habita Constantinopoli, cum morantes diu venire ab Vrbe Legatos haud diutius expectare haberent in animo, cum iā (vt Anastasius ait) annum integrum illic morati essent, & discessionem pararent. Porro eorum definitio non alia fuit, nisi vt in omnibus obediretur Nicolai Papæ decretis. Quibus omnibus a plena Synodo comprobatis; ab eodem Patricio Bahane rogatio facta est, vt edissererēt Apostolicæ Sedis Legati, quomodo Nicolaus Papa absentem Photium condemnasset. Satisfecerunt Legati, recensentesq. res gestas ab expulsione Ignatij vsque ad Romanū Concilium, omnia recte, riteq. & auctoritate legitima

facta

A facta esse monstrarunt. Pariterq. rogati Legati sedium Patriarchalium, cur venientes Constantinopolim, Photium non conuenerint, sed vt execrabilem habuerint: responderunt & probauerunt, quod numquam ab vlla Patriarchalium sedium Orientalium eum receptum certo scirent, sed & damnatum a Romano Pontifice. Ex quorum responsione redargutum est falsitatis ipsum conciliabulum Photij aduersus Romanū Pontificem Nicolaum, cui mentitus fuit interfuisse, & subscripsisse Legatos sedium Patriarchalium Orientis. His absolutis, secutæ sunt acclamationes in Synodis fieri consuetæ, & primæ Actioni finis impositus est.

Die septima eiusdem mensis Octobris itidem Indictionis tertiæ ijdem qui supra ACTIO II.
Patres, ijsdem sacris ritibus ad locum Synodi conuenere, vbi auditi sunt pro foribus stare quamplurimi Episcopi, qui olim vel a sancto Methodio vel ab Ignatio ordina-
B ti, lapsi desciuissent ab eodem Ignatio secuti Photium alienæ sedis inuasorem: iussi sunt ingredi, & legi ab eis oblatus libellus, in quo, ipso ferme exordio, ista de Photio dolentes se subdole supplantatos: Erat, aiunt, vir alia quidem loquens, & alia cogitans, PHOTII MORES QVALES.
& operam dans mendacio, semper proponebat bona, deueniebat autem ad mala, & erat potens ad superandum, & decipiendum, vt non sit factus talis nec fiet vllus hominum. Vnde cum talis esset supplantauit nos, &c.] innumera alia addentes in detestationem diabolo similis hominis. dicentes pariter ab eodem Photio mendaciter assertum, sedes Patriarchales cum ipso sentire in depositione Ignatij Patriarchæ. sicut etiam cum in Nicolaum Papam iaculatus esset anathema, mentitus est, sedes Patriarchales ab ipso stare: sed & quod in eos, qui ipsius mendacium detexerunt, haud mediocrem exercuerit crudelitatem, flagris, exilijs, proscriptionibus, atque
C carceribus, alijsq. pœnis superius suo loco & tempore recensitis eos subijciens.

Quibus auditis, & interrogatis, an libellos oblatos ab Ecclesia Romana Synodo offerri vellent, libenter consenserunt. Impositiq. sunt illi super lignum sanctæ Crucis & sancta Dei quatuor Euangelia, vnde sumentes illi & eorum Patriarchæ Ignatio offerentes: ab illo ex consensu Synodi superhumeralibus ipsis impositis, recepti sunt in Ecclesiam. Simili modo qui post hos ad pœnitentiam sequuti sunt presbyteri, & diaconi, pariter eodem modo ab Ignatio Patriarcha Ecclesiæ reconciliati sunt, redditis eis orarijs, tamquam insignibus. Post hos vltimo loco subdiaconi etiam pœnitentes recepti sunt: omnes (vt continet eorum libellus) rogantes admitti per intercessionem sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ, & sanctorum Apostolorum, & sanctissimi ac beatissimi Papæ Nicolai. ita plane mox post obitum Orientales coluerunt eum
D vt Sanctum cum Sanctis a Deo receptum in cælum.

Qui omnes ita a sancta Synodo simul iudicati sunt venia digni, vt tamen aliquam deberent subire ob lapsum pœnam, in hunc modum ab ipsa præscriptam.

Sit remedium & salutem animæ ferens ac valde discretū Epitimium, *nempe pœna Ecclesiastica ita dicta sacerdotum videlicet*: si quidē carnibus vescuntur, abstinere a carne, caseo PŒNITENTIA LAPSORVM.
& ouo. Hi vero qui carnes nō comedunt, abstinere a caseo, ouo, & piscibus quarta feria, & parasceue, legumina & holera comedere cum oleo & pauco vino, facereq. genuflexiones quinquaginta per singulos dies, & dicere Kyrie eleison centies, & Domine peccaui centies, & Domine ignosce mihi peccatori centies: recensereq. sextum Psalmum, & trigesimumseptimum. Hæc tibi mando custodire vsque ad Christi Natiuitatem. Non autem habeas potestatem ministrandi nec agendi quoquo modo, quæ sacerdo-
E tum sunt. Et tunc in Natalitijs magni Dei & Saluatoris nostri IESV Christi recipies sacerdotium tuum, & mecum eris sacerdotio fungens, & ministrans immortali æterno Deo.] ista est Epitimiorum forma, qua perlecta, consuetis acclamationibus finis impositus est secundæ Actioni.

Tertia Actio habita legitur vndecima mensis Octobris, ijs, qui supra, præsentibus, & ACTIO III.
præmissis sacris ritibus inchoata. Vbi cum alij lapsi Episcopi, immo Archiepiscopi noluissent libellum a Romano Pontifice missum ad satisfactionem suscipere: a Synodo non sunt recepti: fuerunt hi Theodulus Metropolitanus Ancyræ, & Nicephorus Metropolitanus Nicææ ingenio refractario. Post hæc vero iussione Apostolicæ Sedis Legatorum iussæ sunt legi epistolæ Basilij Imp. & Ignatij Patriarchæ vltima ad Nicolaum Pontificem, necnon Hadriani Romani Pontificis ad Ignatium. quibus lectis, & collaudatis, secutis consuetis acclamationibus, finis Actioni huic impositus est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ACTIO IIII. Conuenerunt rursus Patres ad eumdem sacrum consessum decimatertia eiusdem A
mensis Octobris, cum duo ex parte Photij pseudoepiscopi Zacharias atque Theophilus intromissi sunt, vterque ex illis quatuor, qui vna cum Barsa Legato Michaelis Imp. legatione functi sunt nomine Photij ad Nicolaum Romanum Pontificem. Hi enim cũ mendaciter iactarent, tum ipsos tum Photium a Nicolao Papa receptos, vt audirentur a Synodo; Senatores qui aderant expetierunt, vt etiam Photius ipse si vellet audiri deberet: repugnantibus autem Apostolicæ Sedis Legatis, vtpote quod sententia Romanorum Pontificum condemnati audiri iterum non deberent: ex indulgentia tamen iussi sunt in Synodum ingredi, & vltimo loco stare. Qui cum ab ipsis Legatis, præcipue vero a Marino diacono, qui præsens fuit, auditi sunt dicere a Nicolao Pontifice Photium receptum: redarguti manifesti mendacij, litteris insuper Nicolai ijdem conuicti sunt, cum patefactum est, Photium numquam a Nicolao receptum, B sed sæpius condemnatum. Quibus lectis, & Legatis Patriarchalium Ecclesiarum interrogatis, an ab illis Photius fuerit aliquando receptus: negantibus illis omnino; foras missi sunt illi cum dedecore mendaciorum opifices pseudoepiscopi Theophilus & Zacharias. Tunc & Metrophanes Smyrnensis Archiepiscopus coram omnibus testatus est, se ea de causa seductum a Photio, quod ille scelestus assereret, receptum se a Romano Pontifice & omnibus Patriarchis. Sed quo prætextu isti se cum Nicolao Pontifice communicasse iactarent, in fine Actionis eiusdem redditur manifestum: nimirum quod Romanæ esse Ecclesiæ consuetudinis dicerent, nullum peregrinum Episcopum permitti in sancti Petri basilicam introire, nisi Fidei libello prius oblato: cum hoc ipsi fecissent, satisfactum putarunt, vt dici possent communicasse cum Nicolao Pontifice. Immo & cum alium dedissent libellum, quo declararent, atque iurarent, sequuturos se Apostolicæ Sedis iudicium: nec sic (vt suo loco audisti superius) admissi sunt cum alijs Episcopis ad communionem, eo quod ab eo missi essent, qui thronum inuasisset alienum. Peractis his, finis impositus est cum acclamationibus ex more, quartæ Actioni. C

ACTIO V. Post hæc autem decimanona eius mensis Octobris, eadem tertia Indictione, rursum ex instituto coeunt Patres ritu solemni, cum Photius ipse præcepto Imperatoris, iussus est inuitus accedere. Quem vt laicum, per laicos vocari voluerunt Apostolicæ Sedis Legati, non per Episcopos. Quibus Photius se inuitum, est conteſtatus, adduci, & silentium seruaturum, illud Dauidicum male vsurpans: [a] Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea: Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator aduersum me.] Ad quem S. Synodus hæc scriptis denuntiari mandauit ingredi detrectãtem: Quia opera tenebrarum habens in temetipso, formidasti sanctam & vniuersalem Synodum, quæ in lumine veritatis est congregata, ne manifestareris diuulgatus per eam, quemadmodum sanctum perhibet Euangelium: [b] Quia omnis qui praua agit, odit lucem, vt non arguantur opera eius. Sed scriptum est: [c] In chamo & fræno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. D

PHOTIVS VOCATVS AD SYNODVM.

a Psal. 38.

b Ioan. 3.

c Psal. 31.

Quibus auditis Photius, rursus vim conteſtatus, est introductus, & in medio cõstitutus, iussuq. S.R.E. Legatorũ interrogatus, si suscipiat constituta SS. Patrum? Non respondit. Et a Legatis ipsis quæsitus, si reciperet constituta Romanorum Pontificum; nec verbum vllũ respondit: sed vt ille, qui sine veste nuptiali inter alios conuiuas inuentus cõpellatus obmutuit, præ confusione conticuit, vafreq. verba repressit. Etenim si ea recipere dixisset, quibus se sciret esse damnatum, contra seipsum manifeste sententiam E
PHOTIVS IN SYNODVM INTRODVCTVS. promulgasset. Sed cum affirmare in damnum suum nõ acquieuit, tamen nec ausus est negare, & ea se non recipere profiteri, quod probrosum adeo sciret sibi fore, & ab alijs detestandum. Sed vafer ille, Christi imitationem prætexens, ea ausus est velare turpitudinem suam de affectato silentio, affirmans se Christi exemplo tacere, cum iudicaretur. Sic infelix vel silentio, vel compositis & comparatis ex diuina Scriptura verbis Synodum se eludere posse existimauit, elusus ipse atque confusus, cum ibi contra se recitatas audiuit epistolas Nicolai, cuius voluntate se Patriarchatum consecutum esse, mentitus fuerat, sicut de communicatione aliarum sedium Patriarchalium falso olim fuerat gloriatus, testimonio eorumdem sedium Legatorum ibi in Synodo redargutus, numquam ab eis fuisse receptus. Cum igitur sic vndique conuictus ille & condemnatus haberetur, tempus tamen ad resipiscendum a Synodo benigne

A benigne impertitum est, sed ipse recusauit accipere. Quo foras iecto, absoluta est cum solitis acclamationibus Actio quinta.

ACTIO VI. Sexta vero celebrata est vigesimaquinta mensis Octobris, cui interesse voluit Imperator, atque primum perorauit in ea Metrophanes Metropolitanus Episcopus Smyrnæ, cuius absoluta oratione, Legati Apostolici ab Imperatore petierunt non retractari, sed executioni mandari quæ contra Photium tyrannum definita fuissent. relectæ sunt litteræ Nicolai damnationem Photij continentes; idemq. asseruerunt duarum Patriarchalium sedium Legati, iterum coram Imperatore testantes, numquam ab ipsis Photium fuisse receptum. Admissis autem in Synodum Episcopis qui erant ex parte Photij, auditis litteris Nicolai & alijs propositis contra Photium a ceteris Patriarchis, interrogans Imperator Episcopos Photij si acquiescerent adeo manifesto atque toto cæB lo patenti iudicio totius orbis Ecclesiæ comprobato: negantibus illis, atque petentibus licere sibi defendere Photium: ex eis vnus Zacharias nomine Chalcedonensis Episcopus prolixa oratione, sed vacua ratione conatus est Photij damnati sæpius causam tueri, in qua vbi putaret quod cardo totius controuersiæ moueretur, probare in primis conatus est, iustam fuisse Ignatij depositionem, vt quoquo modo post eum potuisset Photius subrogari: sed nequidquam hostis inuenit, quod in Ignatium effutiret. Porro eidem satisfecit, respondens omnibus, & redarguens singula ab eo proposita vana argumenta Metrophanes Metropolitanus Episcopus Smyrnæ. Cum vero nec sic ille cederet veritati, nec monitioni acquiesceret Imperatoris, exprobrante eo adhuc ipsis Photij Episcopis, eos, sicut ipsum, ex laicis & curialibus ab eo ordinatos, ex Patricijs videlicet, Protospatharijs, Spatharijs & Stabularijs esse creatos Episcopos: illis C vero nihilominus resistentibus, & abutentibus tanta Imperatoris clementia: Legati Apostolicæ Sedis, represserunt hominem iam excõmunicatum in Synodo loqui præsumentem, hoc nec ipsi, nec eius similibus excommunicatis licere, post sententiam latam; sed tantum oblatum si velint accipere libellum ab Ecclesia Romana, & sic veniã petere. Negantibus omnino ipsis, Imperator eos hortatus est ad pœnitentiam, benignitate prouocans ad resipiscentiam, qua oratione inter alia multa perpetua digna memoria, habuit exhortationem istam aureis exarandam litteris ad perditissimos illos pseudoepiscopos Photianos.

EXHORTATIO BASILII IMP. AD PHOTIANOS.

Vos quoque qui curatione indigetis, ac medela opus habetis, pretiosa membra Christi, etsi nescio quomodo a malo dæmone detenti, a capite separati estis: Vitis vera, quæ propter contentionem importunam, immo vero iniustam in amaritudinem D conuersa es: Amici & proximi nostri, etsi propter odium irrationabile ex aduerso appropinquantes & stantes, ac vnitatem respuentes. Suscipite admonitionis sermonem (non autem confundor dicere) etiam deprecationis. In id enim nos adduxit misericordia, quam circa vos habemus. Scrutamini intima conscientiæ vestræ, & inuenietis vos male ab Ecclesia esse disiunctos. Nouissima hora est, & Iudex pro foribus est, fratres: ne præoccupemur ab eius Ecclesia sequestrati, & longe ab illius gloria proijciamur. Nihil turpe ducamus passionem manifestare, & vulnus ostendere, ac locum pœnitentiæ & medicinæ requirere, atque intra atrium saluantium fieri; ne confusionem, obedientiam arbitrando, confusionis æternæ sumamus experimentum. Qualis autem hæc est confusio, fratres, procidere Deo & veniam expetere? Deo enim procidunt qui Ecclesiæ & spiritalibus istis Patribus procidunt. Confu- E sio quidem re vera est & maximus pudor, immo vero in Deum dimicatio, nolle vnumquemque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Christum, & lucrari & se, & multos.

MIRA IMP. HVMILITAS.

Si autem omnino hoc confusionem arbitramini: Ego, cui Imperij superposita est corona, forma vobis efficiar huius optimæ humilitatis: Ego qui imperitus & insipiens sum, bonum initium ero vestrum, qui sapientes estis & scientia clari: Ego qui in peccatis volutatus sum, primus vobis typus fiam, qui mundi estis, & virtuti operam datis. Ego primus memet super pauimentum proijcio, purpuram & diadema paruipendens: ascendite ad genas meas, & super oculos meos incedite, nec reputetis magnum, Imperatoris calcare scapulas: nec reuereamini pedibus tangere verticem, cui superimponitur a Deo donata corona: omnia pati promptum habeo, & agere promptius, quæ vobis quidem confusionem, mihi autem gloriam, & ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ximam claritatem conferre videntur. Neque enim in hoc curam gero gloriæ meæ, A
tantum vt videam communionem, vnitatem, & vnam Ecclesiarum festiuitatem,
tantum ne animæ detrimentum patiar, & gaudeat super me ille omnium inimicus
diabolus, captiuum sumens. quod mihi desiderandum est, tantum spei meæ lam-
pas insperate non extinguatur, per quam festinabam communi illustrari lætitia si-
mul & gaudio.

Nescio quod erat satagendum & efficiendum & non feci; vel quos proponendos
admonitionis & deprecationis sermones, & non proposui. Vos de cetero videbitis.
Innocens enim sum a perditione vestra. Si vero & ad magnum & horrendum illud
Iudicium futuræ diei vos remittitis, quasi pro vobis rationem daturos: noscite quia
bene noui, quia nullus vobis iustitiæ sermo siue hic adest, siue illic aderit, nisi quan-
tum in hac controuersia inuentum extiterit. Verum si vultis ante illud Iudicium, B
conscientiæ vestræ interrogare iudicium: discetis amplius nihil quam quod ab Impe-
rio nostro dicitur. Deponite igitur contentiones, fratres, & resumite amorem frater-
nitatis: fugite dissensionem, & vnitatem amplectimini: odium auertite, & dilectio-
nem in sinum recipite: state cum probabilibus & capiti compaginamini. Recipite per
* idem quod obedientiam * parentiam diuinæ cõmunionis gratiam. & nihil ob sæcularia sitis soliciti. Sunt enim
apud compatientissimum Imperium nostrum susceptionum modi diuersi, per quos
consolabimur, & incessanter quæ secundum sæculum vobis opportuna fuerint, facie-
mus. Rursus multimode decertabimus, obsecrantes, rogantes, & omne ingenium
commouentes ad spiritales Patres nostros & Patriarchas, vt dispensent quid eorum
quæ insunt animo vestro; tantum ne temere contra salutem vestram agatis.

Non enim est tempus ad pœnitentiam & receptionem acceptius. qui namque C
hodie ligare & soluere Ecclesiæ negotia possunt, præsto sunt. Dimittite importune
tempus explorare, & rerum immutationem expectare, quæ etsi fiet aliquando, ni-
hil vobis conferet. Etenim etsi alia tempus immutauerit, hoc commouere non pote-
rit. Nam si actio vnius viri vestri nil rationabile habens, cum tota erronea esset, tan-
tum æstum operata est, vt hunc vix ac difficile dissoluere quiuerimus: actionem dic
mihi, & iudicium quatuor Patriarchalium sedium quis dissoluere poterit? Ad
quem enim confugietis, solutionem obligamenti petentes? Ad Romanum Præsu-
lem? sed finetenus vos condemnauit. Ad Antiochenum? sed consentaneus Roma-
no, & consonus factus est. Ad Hierosolymitanum, vel Alexandrinum? sed & illi ve-
stræ damnationi consenserunt. At si & thronum aliquando Constantinopolitanum
ille qui cuncta violat, vobis commiserit, & per vosmetipsos conuenire volueritis, quis D
vos sequetur?]

Hic velim antequam vlterius progrediamur, Lector obserues, & memoriæ mandes,
quod ait Imperator, non nisi per eum qui cuncta violat, prauũ intelligens dæmonem,
accidere posse, vt Photius iterum Constantinopolitanum thronum accipiat: vt cum
id factum suo loco cognoueris, operatorem intelligas. Etenim secundum illud Pro-
a Prov. 16. uerbiorum: [a] Diuinatio in labijs Regis, in iudicio non errabit os eius.] hæc ab Imperatore futura nescientes, prophetice esse dicta declararunt euenta. pergit Imperator.

Vel quomodo aperire oculos & aspicere quempiam potueritis, impugnati ab om-
nibus sacerdotibus & Patriarchalibus sedibus? Ne ergo, fratres, ipsi vos tempus sa-
lutis vestræ despicientes, perdatis: neque enim talem inuenietis aliquando. Sed
importunas contentiones & obstinationes deferentes, communi medelæ occurrite, & E
medicinæ remedium sumite, ac adhærete spiritali capiti vestro, & Ecclesiæ Dei cõmu-
nicatores estote, vt ex crimine exuamini, & Deum propitium habeatis, & Ecclesiam
lætificetis, Imperiumq. nostrum exultare, & spiritualiter festiuitatem celebrare facia-
tis, atque Rempublicam vniuersam gaudio magno ac tripudio repleatis, atque in
communi omnes benedicamus Domino gloriæ nostræ, & Principi pacis, & auctori
dispersa congreganti & bene coaptanti, intercessionibus sanctissimæ dominæ nostræ
Dei Genitricis, Dominum videntium Angelorum, & omnium Sanctorũ. Amen.] huc-
usque Imperatoris ad schismaticos exhortatio. quo nomine collaudatus est ab vni-
uersa Synodo & magna admiratione accepta eius erga lapsos pietas & misericordia.
b Psal. 57. At quid illi ad quos sermo, schismatici? Nihil præterea, nisi (quod est in [b] Psal-
mo) sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incan-
tantium

A tantium & venefici incantantis sapienter,] eorum malitia petrea, immo ferrea frangi non potuit malleo verbi Dei, Imperatoris licet manu susceptο. Qui nec vinci eorumdem pertinacia passus, adhuc decem dies ad resipiscendum ipsis dari voluit. Quibus peractis, finem accepit Actio sexta, acclamante, vt alias sæpe factum, Concilio vniuerso.

Rursus autem conuenere Patres ac simul Imperator cum magistratibus vndetrige- ACTIO SEPTIMA.
simα die Octobris ad præscriptum Synodi locum, decem diebus elapsis Photio ad re-
sipiscendum datis, cum iterum Photius intromitti ad iudicium synodale iubetur:
Cum (inquiunt Acta) introductus esset Photius baculo innixus, & cum eo Gregorius
dudum Syracusanus: Marinus Deo amicissimus Vicarius dixit: Tollite baculum de
manu eius: signum est enim dignitatis pastoralis, quod hic habere nullatenus debet,
B quia lupus est & non pastor.] eo dempto, iubetur ab ipsis Apostolicæ Sedis Legatis ITERVM PRO-
rogari Photius, si pœniteat & paratus sit offerre libellum. Cum ille peruicax Legatos TIVS INTRO-
ipsos potius pœnitere debere respondit; quare maxime est redargutus a Legatis dua- DVCITVR.
rum sedium Patriarchalium. Posthæc autem intromissi sunt Episcopi partis Photij,
rogatiq. de libello pœnitentiæ dando, magis obstinati quam vmquam antea sunt re-
perti, adeo vt Imperator his eos verbis statuit compellandos: Dicite vnde estis? De
cælo estis? an de terra in qua nos degimus? Et ostendite ab hac hora: Quis siue hære-
sis mota est, siue schisma emersit in qualibet parte, & sensit aliquis extra quatuor Pa-
triarchia, & saluatus est? & audio vos hodie. Quatuor Patriarchia, immo vero quinque
condemnatione condemnant vos. Quid vobis videtur ad hæc? est qui adiuuet vos?
dicite.] At illi stulte prouocantes ad Canones, Synodi iudiciũ conati sunt subterfugere.
C Tunc Apostolicæ Sedis Legati repetitum a Romano Pontifice Nicolao iudicium
recitari voluerunt, quo secundo eumdem Photium condemnauit, missum Con-
stantinopolim per epistolam ad Archiepiscopos & Episcopos & Clerum Constan-
tinopolitanæ Ecclesiæ, quæ incipit: Ea quæ nuper Constantinopoli gesta sunt,
&c.] postea vero iussi sunt legi epistolæ Hadriani superius recitatæ, quibus confir-
mat ipsius Nicolai prædecessoris contra Photium Acta. Inde vero recitatæ sunt res
gestæ in Concilio Romano sub eodem Pontifice Hadriano, in quo nouissimum Photij
conciliabulum contra Nicolaum Pontificem damnatum est igni comburendum, si-
militer & Photius & omnes qui subscripserunt. erant Acta illa tribus distincta alloc-
utionibus Hadriani ad idem Concilium habitis. Inde vero lecta est a Niceta Archidia-
cono Legatorum Sedis Apostolicæ admonitio ad Synodum contra Photium eiusq.
D participes, petens vt contra Photium eiusq. sectarios executioni mandentur. postea
vero secuta est declamatio Ignatij Patriarchæ ad Synodum facta contra eumdẽ Pho-
tium, Dei beneficia facta in se recolendo, cum post tot passiones & perturbationes
Deus respexerit sua misericordia in ipsum. sic enim est exorsus: Fratres & filij dile-
cti, rogo vos ego humilis Pontifex vester considerare & conspicere, completum es-
se maxime nunc eloquium Scripturæ, [a] quod habet: Aspicite ad antiquas generatio- *a Eccl. 2.*
nes, & videte, Quis credidit Domino & confusus est? Vel quis permansit in timore il-
lius & despexit eum?] & post nonnulla conuersus ad Photium: Ecce, inquit, [b] ho- *b Psal. 51.*
mo qui non posuit Deum adiutorem suum, sed sperauit in multitudine diuitiarum
suarum, & prævaluit in vanitate sua, &c.] absoluta autem huiusmodi cum gratia-
rum actione proclamatione, per Stephanum Archidiaconum in fine huius Actionis
E eiusmodi anathematismi in Photium astantem sunt recitati, & (vt addit Anastasius
in notis) ex Romano Concilio sub Hadriano.

Photio Curiali & Inuasori Anathema. Photio sæculari & forensi Anathema. Pho- ANATHEMA-
tio neophyto & tyranno Anathema. Photio schismatico & damnato Anathema. TISMI CON-
Photio mœcho & parricidæ Anathema. Fabricatori mendaciorum Anathema. In- TRA PHO-
uentori peruersorum dogmatum Anathema. Photio nouo Maximo Cynico Anathe- TIVM ET
ma. Nouo Dioscoro Anathema. Nouo Iudæ Anathema. Omnibus sequacibus & ALIOS.
fautoribus eius Anathema. Gregorio dudum Episcopo Syracusano Anathema. Eu-
lapio depositο & schismatico Anathema.

Hæc sequutæ sunt acclamationes plenissimæ dictæ Imperatori, Imperatrici, Ro-
manis Pontificibus Nicolao & Hadriano. Nicolao in hæc verba. Nicolai beatissimi
Papæ Romani æterna memoria. Noui Phinees æterna memoria. Noui Danielis æter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

na memoria. Noui Martini æterna memoria.] & Hadriano eius successori sic acclamatum: Hadriano sanctissimo Papæ Romano multi anni. Interemptori noui Simonis multos annos. Percutienti nouum mendacem Ananiã multos annos.] sed & Ignatio acclamatum & Legatis Apostolicæ Sedis atque ceterarum sedium Patriarchis. A

Notat in margine Anastasius in Græco codice eiusdem Synodi Græce scriptos Iambos hos reperiri.

Photius qui pridem insuperabilem Petram
Fraudibus malignis conturbauit insipienter,
Pellitur nunc vt atrocissima fera
A thalamo casto & venerabilibus templis.
Satanæ pessimo miserrimisq. tenebris
Bene præmissus & passus digne B
A iudicibus recte sentientibus atque sanctis,
Doctissimo videlicet Nicolao
Hadrianoq. diuino Papa Romano
Et Ignatio martyrium passo
Et tribus reliquis sedibus Orientis
Orthodoxis & sapientibus valde.]

Hic non prætermittendum, quod habet Nicetas in vita Ignatij, Episcopos subscribentes damnationi Photij, in maiorem hominis detestationem (quod factum legimus in damnatione Pyrrhi pseudopatriarchæ Monothelitæ) intinxisse calamum in sacrum sanguinem Christi: ait enim. Subscribunt autem huiusmodi damnationi non simplici atramento facto chirographo, sed horrendum dictu (vt ab his qui id norunt, accepi) ipso videlicet Saluatoris sanguine calamum tingentes ita damnarunt Photium.] hæc Nicetas: verum nihil de his in Actis, quæ integra extant. C

Collecta est post hæc rursum Synodus, quinta Nouembris, eadem tertia Indictione ijs ritibus quibus antea, præsente etiam Imperatore, qui rogationem proposuit de incendendis chirographis omnibus, quæ ab omni hominum genere Photius extorsisset, simulq. omnibus eiusdem scriptis contra Nicolaum voluminibus: cui assentientibus Apostolicæ Sedis Legatis & alijs omnibus: Tunc (habent Acta) iubente Basilio Christi amico & magno Imp. positum est in medio Synodi vas æneum plenum igne, & delati sunt in marsupio a Theophylacto reuerendissimo diacono & Referendario omnes tomi chirographorum, qui exacti sunt a Photio ab omni sacro catalogo & omni ordine clericorum tam magnæ Ecclesiæ, quam earum quæ foris sunt, quamq. etiam in magnis & paruis & omnibus senatoriæ dignitatis, & cunctis alijs tam illustribus, quamq. ignobilibus, atque his qui in omni arte ac disciplina & diuerso studio esse videbantur, vsque ad pellarios & pisces vendentes, & lignarios & acus facientes. Insuper & libri qui ficte conscripti sunt contra beatissimum Nicolaum Papam, & Gestorum relationes ac Synodi, quæ contra sanctissimum Patriarcham Ignatium factæ sunt a Photio. Et accipiens Georgius reuerendissimus Orphanotrophus singulos libellos & tomos, tribuit hominibus vtrorumque scriniorum Vicariorum, qui miserunt omnia in ignem & cremata sunt, & redacta in nihilum. D

OCTAVA ACTIO.

COMBVSTA SCRIPTA PHOTII.

Post hæc autem introducti in Synodum Petrus & Basilius, quos Photius finxerat in suo conciliabulo attulisse libellos ab Vrbe Roma aduersus Nicolaum Pontificem, qui interrogati, negauerunt omnino. Sed & falsarius ille qui in eode conciliabulo suppo- E
suerat Leontium quemdam subscribentem tamquam Apocrisarium Patriarchæ Alexandrini: introductus iste in mediũ, & negauit omnino se fuisse Apocrisarium vel subscripsisse, sed tantum ab eodem Patriarcha litteras accepisse ad Imp. His detectis Photij subdolis impostoris, a Legatis Apostolicæ Sedis iussus est legi Canon Concilij Romani sub Martino Papa aduersus huiusmodi impostores, vt non recipiantur ad pœnitentiam nisi in fine vitæ.

ICONOMACHI AVDITI IN SYNODO.

His absolutis, introducti sunt Iconomachi, quorum caput Theodorus, Christinus dictus, qui negauit se colere imagines sacras. & quod non inueniretur esse Christi præceptum: Responsum est, esse præceptum Christi intelligendum, quod ab vniuersa Catholica Ecclesia est definitum. Illo autem in impietate perseuerante, duo alij Iconomachi, Nicetas clericus & Theophilus laicus pœnitentes ad Ecclesiam redie-

A rediere: quos Imperator ad osculum susceptit. Et prolatis in Iconomachos anathematismis, repetitisq. iterum ijsdem in Photium, collaudato ex more acclamationibus Imperatore, & vniuersa Synodo, finis impositus est octauæ Actioni, eidemq. vltimæ anni huius dicta die quinta Nouembris: reliquæ autem duæ aliæ Actiones sequenti anno sunt celebratæ, quæ ne discrimine temporis, ab alijs diuisæ in volumine remanerent, cum eædem omnes sint vnius eiusdem Concilij Actiones, hic eas superioribus iungere, conueniens magis & opportunum visum est.

NONA ACTIO OCTAVAE SYNODI.

Sequenti igitur anno Redemptoris octingentesimo septuagesimo duodecima mensis Februarij, in constitutum locum, in quo aliæ habitæ sunt eiusdem Concilij superiores Actiones, conuenere Patres. Vbi cæremonijs consueto ritu præmissis, ad rerum gerendarum tractationem deuenientes, primum omnium in sanctam Synodum in-
B troire iussus est Legatus qui nuper aduenerat missus a Patriarcha Alexãdrino Michaele. Qui autem functus est legatione Ioseph nomine, Archidiaconus erat eius Ecclesiæ, qui vbi in sanctam Synodum ingressus est, suæ legationis protulit legẽdas litteras, quibus probe cognitis, inuentus est re vera esse Legatus. Idemq. percognitis, quæ in Synodo octo Actionibus acta essent, omnia rata habuit & confirmauit.

FALSI TESTES CONFESSI POENITENTIAM SVSCIPIVNT.

Post hæc introductis falsis testibus, qui suasione Photij, & compulsione Michaelis Imperatoris contra Ignatium falsum dixerant testimonium, primus fuit Theodorus Protospatharius, qui auditus est, inde Leo Consul, & post hos alij nobiles magistratus, qui Michaelis Imp. iussu confessi sunt contra Ignatium falsa iurasse; quorum hæc nomina, Eustachius regius Spatharius candidatus, Constantinus regius Spatharius, Basilius regius Mandator, Photius Spatharius & factus Chartularius militaris Logothe-
C sij, Paulus regius Scriba, Christophorus regius Spatharius & Secundus vulgi Prasinorum, Anastasius dudum diaconus, Marianus Vestitor & factus Epoptes, Constantinus Chartularius, Arsabir regius Candidatus functus prima legatione a Michaele ad Nicolaum Pontificem, & Constantinus regius Protospatharius: omnes hi iurati testes falsi contra Ignatium, vt iure deponi videretur, coram plena Synodo confessi sunt, & pœnitentiam a Legatis Sedis Apostolicæ & vniuersa Synodo acceperunt, quæ ab ijsdem ita decreta fuit, ibidemq. descripta verbis istis.

SENTENTIA LEGATORVM IN FALSOS TESTES.

Definimus & promulgamus hos per septem annos Epitimium habere: esse illos duobus annis extra Ecclesiam, & alijs duobus intra Ecclesiam audire diuinas Scripturas vsque ad catechumenos, non tamen vllo modo communicare, sed abstinere a carnibus & vino quatuor annis præter Dominicos dies & Dominicas festiuitates, & alijs
D tribus annis stare cum Fidelibus, & mereri diuinam communionem in solis Dominicis solemnitatibus cũ eleemosynis, orationibus, atque ieiunijs, ita vt tribus diebus hebdomadæ, secunda videlicet quarta & sexta feria abstineant a carnibus & vino.] Qui accipientes eiusmodi iustissimam, vti fatebantur, constitutam pœnitentiam; perierũt vt ob diuturnitatem temporis facultatem concederent Ignatio Patriarchæ dispensandi, moderandi scilicet, pro causa. Qui annuentes concesserunt eidem Patriarchæ super oues suas pro rationis arbitrio dispensare. Quod autem alij plures ordinis senatorij eiusdem criminis falsi iuramenti rei essent, sed non adessent, in aliam Actionem eorum cognitio est dilata.

QVID IN IVSORES REBVM SACRARVM.

Post hæc autem suggestum est ab Apostolicæ Sedis Legatis sanctæ Synodo de sa-
E cerdotij illusoribus laicis, qui in vrbe Constantinopolitana sacerdotalibus indumentis progredi consueuissent, & sacra facere tempore Michaelis Imp. etiam cum Photius Patriarchã ageret, quorum tres ad Synodum sunt perducti, videlicet Marinus Spatharius candidatus, Basilius Spatharius, & Gregorius Spatharius. Qui interrogati confessi sunt, eos id fecisse Imperatore iubente, mittenteq. ad eos stolam sacerdotalem ob ludum, nõ ad ipsos solum, sed alios plures Spatharios, indutos sacerdotalibus vestibus sacris, vno ex illis Patriarchæ formam exprimente, & orationem super ceteros dante, & sacra miscente. Qui ad pœnitentiam reseruati sunt, dandam illis in futura Sessione.

PHOTII INFAMIAE TITVLI.

Porrò inter alia crimini inuenitur datum Photio, quod ista sciens, non abstulerit, ob id q. Compatriarcham mimi appellauerunt eum, cum alijs infamiæ titulis in Synodo hac eadem Actione a Patribus conclamatis, qui in notis Anastasij sic reperiuntur expressi: Photium scissionibus mundum replentem, duas vero fides impie habentem, animas autem duas mortalium dicentem, & Imperium multipliciter inci-

Universidad de Deusto
Biblioteca

incidentem, & Patriarcham primarium deponentem, alienumq. thronum inuadentem, mœchiam rursus omnibus exprimentem, ignobilemq. populum aduocantem, subscribere inuitos minitantem, Compatriarcham mimi existentem, pauperum clericorum & orphanorum res consumentem, & insontes punientem, Fideliumq. fidem in maledictionem exponentem, & Nicolai fidem proijcientem, & * Sacharium in vicis inuenientem, huius vero socios ex semitis congregantem, & scandalum omnibus excitantem: inimicum Dei dixerimus impie agentem.] hæc apud Anastasium in fine Actionis huius de Photio a Patribus conclamata. A

DE FALSIS LEGATIS.

Antequam autem hæc ipsa Actio absolueretur, iussi sunt Synodum ingredi falsi Vicarij seu Legati, quibus Photius contra Nicolaum Pontificem vsus est: fuerunt hi Leontius, Georgius, & Sergius, quorum Leontius a Photio confictus est esse Legatus missus a Patriarcha Alexandrino, Georgius & Sergius simulati esse missi Vicarij a Patriarcha Antiocheno. Qui palam falsitatem sunt confessi, admirante & detestante S. Synodo eiusdem Photij multiplicem & immensam iniquitatem, finisq. est impositus Actioni. B

Inter hæc autem antequam Synodus absolueretur, peruenit Constantinopolim legatio missa a Ludouico Imperatore Occidentalis orbis pro coniugio ineundo inter eius filiam atque Basilij primogenitum. Functi sunt hac legatione Anastasius Bibliothecarius Apostolicæ Sedis, Suppo Comes consobrinus Augustæ, & Euerardus præpositus mensæ ipsius Imp. habet horum nomina idem ipse Anastasius notata in exordio decimæ Actionis; qui & meminit legationis huius in præfatione ad Octauam Synodum istis verbis: Igitur cum hæc celebraretur venerabilis Synodus, accidit me famulum vestrum (*Ioannem Papam alloquitur*) missum ab Ludouico pijssimo Imperatore cum duobus alijs viris insignibus interesse ferentem legationem ab Apostolicis meritis decorato præsulatu vestro causa nuptialis commercij, quod efficiendum ex filio Imperatoris Basilij & genita præfati Dei cultoris, augeri ab vtraque parte sperabatur simul & putabatur. In tam enim pio negotio, & quod ad vtriusque Imperij vnitatem, immo totius Christi Ecclesiæ libertatem pertinere proculdubio credebatur, præcipue summi Pontificis nostri quærebatur assensus. Dei ergo nutu actũ est, vt tanti negotij cum loci seruatoribus Apostolicæ Sedis, Legatis ipsis, & ipse fine gauderem, & inueniens fructum, cum exultatione portarem manipulos, qui per septennium pro eo indefesse laboraueram, & per totum orbem verborum semina, sedulo scribendo, sparseram.] hæc idcirco Anastasius, quod in fine venit Oecumenici Concilij, & interfuit vltimæ huius Synodi Actioni. Meminit huius legationis [a] Aimoinus in gestis Francorum, aitq. Basilium elassem ante hæc direxisse in Adriaticum mare opem laturam Ludouico Imp. in Apulia aduersus Sarracenos bellum gerenti. C

LEGATIO A LVDOVICO IMP. AD BASILIVM AVG.

[a] *Aimo. lib. 5. c. 22.*

D

LEGATIO BVLGARORVM CONSTANTINOPOLIM.

Quo etiam tempore ex Vrbe reuerso Petro Legato Regis Bulgarorum absque petitionis effectu: decernit idem Rex Legatos Constantinopolim, qui (vt habet Anastasius in historica sua præfatione ad Octauam Synodum) admissi sunt in Synodo considere vna cum Legatis nominatis Ludouici Imperatoris. Quid autem absoluta Synodo inter Legatos Pontificis & Græcos præsentibus Patriarchalium sedium Legatis actum sit in Bulgarorum causa, inferius dicemus hoc eodem anno post absolutam Octauam Synodum.

DECIMA ET VLTIMA ACTIO.

Cœpta est autem decima & vltima eiusdem Octauæ Synodi Actio, die vltima Februarij, feria tertia, in qua præter nominatos sæpius ibidem magistratus, præsentes fuerunt Legati Ludouici Imperatoris, & qui a Bulgarorum Rege missi fuerant, quorum nomina idem qui interfuit Anastasius in notis seu scholijs ad dictam Synodũ a se additis, ita recensет: Hic similiter consederunt in dextera parte gloriosissimi Principes & Apocrisarij perspicui Ludouici Imperatoris Italorum atque Francorum, videlicet Anastasius Deo amabilis Bibliothecarius Romæ, Suppo primus Cõtofanariorum, & consobrinus vxoris eius, & Euerardus præpositus mensæ ipsius; similiter gloriosissimi iudices Michaelis sublimissimi Principis Bulgariæ, Stasiszereo, Nesundicus, Vagartus, Iluesrannatabam, Prastit, Zisunas, Campsis, & Alexius Sampsihunol.] Quod autem in vita Hadriani nominatur Petrus eiusdem Regis Bulgarorum Legatus missus Constantinopolim, vel seorsum ab his missus est, vel vnus ex ijs qui Bulgarico nomine scripti leguntur. E

Quod autem pertinet ad res hac Actione gestas, primum omnium iussi sunt legi Cano-

A Canones a Patribus constituti omnes numero viginti septem; quibus in primis Constantinopolitanæ Ecclesiæ opportunitatibus cõsultum est; nimirum de perpetuo conseruandis quæ a sanctissimis Romanis Pontificibus pro Ignatio contra [a] Photium definita essent. Vt [b] cultus sacrarum imaginum firmus consisteret. Vt [c] quæ collata sunt Photio, & ipse in alios contulit sacra ministeria, nullius sint efficaciæ. Ne [d] quis laicus in Episcopalem prouehatur dignitatem, nisi in ordine Lectoratus annum vnum, duos in Subdiaconatu, in Diaconatu tres, in Presbyteratu autem quatuor annos exegerit. Vt [e] cunctæ res gestæ per Photium, potissimum in Nicolaum Romanum Pontificem nullius sint roboris. Ne [f] sacras imagines anathematizati pingere audeant. Ne [g] chirographa ab Episcopis exigantur, nisi ex more tempore consecrationis; hac enim arte Photius suam roborauit tyrannidem. Vt [h] extorta per Photium huiusmodi B chirographa nullius sint roboris. Itemq. ne [i] quis ante sententiam separetur a communione proprij Patriarchæ. Anathematizati etiam ibi [k] sunt omnes cum Photio credentes duas in vno corpore esse animas.

[a] *Can. 8. Synod.* [b] *c. 3.* [c] *c. 4.* [d] *c. 5.* [e] *c. 6.* [f] *c. 7.* [g] *c. 8.* [h] *c. 9.* [i] *c. 10.* [k] *c. 11.*

Statutum est etiam istud admodum Ecclesiæ Dei proficuum, ne fauore Principum eligantur Episcopi: Sunt ista Canonis verba. [l]

[l] *c. 12.*

REGES NON SE IMMISCEANT ELECTIONIBVS EPISCOPORVM.

Apostolicis & synodicis Canonibus promotiones & consecrationes Episcoporum, ex potentatu & præceptione Principum factas penitus interdicentibus concordantes, definimus & sententiam nos quoque proferimus, vt si quis Episcopus per versutiam vel tyrannidem Principum huiusmodi dignitatis consecrationem susceperit, deponatur omnimodis: vtpote qui non ex voluntate Dei, & ritu ac decreto Ecclesiastico, sed ex voluntate carnalis sensus, & ex hominibus, & per homines Dei donum possi- C dere voluit, vel consensit.]

Vt [m] non nisi qui in eadem Ecclesia militarunt, ad maiores gradus promoueantur, & non alij aliunde petiti.

[m] *c. 13.*

REPREHENDVNTVR EPISCOPI ADVLANTES PRINCIPIBVS.

Ne [n] promoti ad Episcopatum indecentia obsequia exhibeant magistratibus, nimirum ne obuiam prodeant procul ab Ecclesijs suis: non se demittant ab equis vel mulis, vel procidant & adorent eos; nec intrent ad Principes hora prandij, vbi indebita persoluant obsequia. Sed veneratione digni habeantur, & qui libere errantes Principes valeant redarguere.

[n] *c. 14.*

Vetantur omnes decimoquinto Canone alienare Cymilia Ecclesiæ, ornamenta scilicet, possessiones vendere vel dare in emphyteusim.

Decimosexto Canone vehementer prohibetur sacrilegus ille vsus a Michaele Imp. D introductus, quo laici lusus causa sacra indumenta gestarent sacerdotum, de quo sæpe superius, grauissimis pœnis eius criminis reos afficientes.

NE INTERSINT REGES SYNODIS NISI OECVMENICIS.

Decimusseptimus sancitur Canon, quo Patriarcharum iura in conuocandis Metropolitanis illibata seruari vult; execratur q. S. Synodus omnes dicentes, inualidas esse Synodos, quibus non interfit persona Principis, monens, vt non intersint nisi Concilijs Oecumenicis Principes. Sunt hæc Canonis verba: Illud autem tamquam perosum quibusdam ab auibus nostris repulimus, quod a quibusdam imperitis dicitur, non posse Synodum absque principali præsentia celebrari. Cum nusquam sacri Canones conuenire sæculares Principes in Concilijs sanxerunt. Vnde nec interfuisse illos Synodis, exceptis Concilijs vniuersalibus, inuenimus. Neque enim fas est sæculares Principes spectatores fieri rerum, quæ sacerdotibus Dei nonnumquam eueniunt.]

IVDICARE ROMANAM ECCLESIAM NVLLI LICEAT SYNODO.

Inde [p] statutum, vt priuilegia Ecclesiarum conseruentur. Vtque visitationes Ec- E clesiarum absque omni auaritiæ suspicione [q] peragantur. Itidem [r] ne sibi ius dicat Episcopus in rebus Ecclesiasticis.

[o] *c. 18.* [p] *c. 19.* [q] *c. 20.*

Vigesimus primus autem sancitus est Canon de exhibendo honore & reuerentia omnibus Patriarchis, præcipue vero Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici. De quo specialim ista: Neminem debere conscriptiones contra sanctissimum Papam senioris Romæ, ac verba complicare atque componere, sub occasione quasi diffamatorum quorundam criminum, quod nuper Photius fecit, & ante Dioscorus. Quisquis autem tanta iactantia & audacia vsus fuerit, vt secundum Photium vel Dioscorum in scriptis vel sine scriptis iniurias quasdam contra Sedem Petri principis Apostolorum moueat: æqualem & eamdem quam illi condemnationem recipiat.] & paulo post de eodem Romano Episcopo hæc: Porro si Synodus vniuersalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

rit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quæuis ambiguitas & controuersia: oportet venerabiliter & cum conuenienti reuerentia de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, * aut profectum facere; non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pontifices.] sed & qui sequitur Canon vigesimus secundus Dei Ecclesiæ proficuus multum cessit, qui sic se habet. [a]

PRINCIPES NON SE IMMISCEANT PROMOT. EPISC.

Promotiones & consecrationes Episcoporum concordans prioribus Concilijs electione ac decreto Episcoporum collegij fieri sancta hæc & vniuersalis Synodus definiuit, & statuit, atque iure promulgat, neminem laicorum Principum vel potentum semet inserere electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ aut cuiuslibet Episcopi, &c.] idq. sub anathemate prohibetur. Insuper statutum, [b] a rebus & personis & sacris actionibus alienæ diœcesis quemlibet abstinere debere. Item [c] illud, ne Archiepiscopi per alios suas Ecclesias curent Episcopos suffraganeos. Ne qui [d] hactenus adhærentes Photio Episcopi consecrati a Methodio siue Ignatio, etiam si resipiscant, spem vllam habeant restitutionis Episcopatus. Insuper [e] vt beneficium appellationis ad maiores sedes sit cuique clerico liberum. Vltimo [f] vero loco definitum, ne Episcopi pallio vtantur nisi loco & tempore congruo, & ne monachi ad Episcopatum assumpti monasticum habitum deponant.

a dist. 63. cap. 1.2.
b c. 23.
c c. 24.
d c. 25.
e c. 26.
f c. 27.

His statutis & comprobatis, facta commemoratione septem aliorum Oecumenicorum Conciliorum præcedentium, & confirmatione ipsorum adhibita, damnatisq. hæresibus omnibus, & quæ in aliquibus locis, ijsdem temporibus, Manichæorum vigerent de phantastica & non vera carne Domini nostri IESV Christi, & his affinibus, Iconomachis, simulq. repetitis cum detestatione Photij impijs facinoribus, eodemq. cum fautoribus suis anathemati tradito, finis Synodo felicissimus omnium consensu est impositus, Basilio Imperatore nouissime consensum omnium explorante: quem secutæ sunt exclamationes consuetæ, & anathema in Photium & eius socios iteratum. Lectaq. demum Imperatoris gratiarum actio cum exhortatione ad Episcopos vt gregem Dei curent. Et inter alia, vt saltem diebus Dominicis ministrent illi verbum Dei, & errantes omnes reuocent ab errore.

BASILII AD LAICOS ADMONITIO DIGNA CHRISTIANO IMP.

Ad laicos autem idem Basilius habuit admonitionem istam in plena Synodo, digná Imperatore maxime pio, quam ob dignitatem argumenti & maiestatem eius illa tractantis, hic ad Synodi finem attexere æquum existimauimus. sic enim se habet.

De vobis autem laicis tam qui in dignitatibus, quã qui absolute conuersamini quid amplius dicam, quam quia nullo modo nobis licet de Ecclesiasticis causis sermonem mouere, neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & vniuersali Synodo aduersari? Hoc enim inuestigare & quærere, Patriarcharum, Pontificum & sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt, qui sanctificandi, qui soluendi & ligandi potestatem habent, qui Ecclesiasticas & cælestes adepti sunt claues: non nostrum, qui pasci debemus, qui sanctificari, hoc est benedici, qui ligari vel a ligamento solui egemus. Quantæcumque enim religionis & sapientiæ laicus existat, ouis vocari non desinet. Rursumq. quantumcumque Episcopus sit * reuerentia plenus, & nudus omni virtute, doctrinæ Antistes est, & veritatis verbũ recte prædicauerit; pastoris nominationis & dignitatis damna non patitur. Quæ ergo nobis ratio est in ordine ouium constitutis, pastores verborum subtilitate discutiendi, & ea quæ super nos sunt quærendi & ambiendi? oportet nos cum timore & fide sincera hos audire, & a facie eorum vereri; cum quæ nostri ordinis sunt, requirere.

* al. irreuerentia

Nunc autem (vt videmus) adeo multos malitia in insaniam accendit, vt obliuiscentes proprij ordinis, & quod pedes sint, minime cogitantes, legem ponere velint ocuiis, non vt natura se habet, sed vt ipsi cupiunt, & singuli ad accusandum quidem maiores existunt semper promptissimi, ad corrigendum autem quid eorum in quibus accusantur & criminantur, pigerrimi.] hæc ad laicos; quod nimirum Bardas Patricius & Michael Imp. immiscendo se Ecclesiasticis negotijs, Ecclesiam Orientalem in maximum discrimen adduxerint. pergit. Sed moneo & hortor omnes, qui tales sunt, vt maledictum, & alternum odium auertentes, & iudicare iudices desinentes, attendant sibi, & secundum diuinam voluntatem conuersari contendant. Nam non quiescet supernum iudicium, sed contra diffidentes diuinus furor stillabit, & vltionem iustam

A iustam opere ostendet. Oramus autem super omnia sanctum Deum, omnes melioratos & secundum beneplacentem sibi voluntatem clarescentes, non solum a diuina ira intentatos mansuros, sed & æterna bona consecuturos orationibus & intercessionibus sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis & omnium Sanctorum, & precibus & obsecrationibus sanctæ huius & vniuersalis Synodi. Amen.]

SVBSCRIPTIO IMPP. ET SOCIORVM.

Post hæc autem cum subscribenda Synodus esset, iubentibus Apostolicæ Sedis Legatis, vt primo loco subscriberent Basilius & filij Imperatores: non acquieuit ipse; sed vt ipsis in aliquo satisfaceret, post subscriptionem omnium Legatorum cunctarum Patriarchalium sedium subscriptionem suam apposuit ante reliquos Episcopos cum additamento signi sanctissimæ Crucis, quod etiam & Episcopi omnes ex more fecere, vt quæ suo loco inferius dicturi sumus ostendent. Ipsi vero tunc subscripserunt
B Imperatores litteris phœniceis ex cinnabrio ex more. Erat quidem magistratus in Imperio, cui cura Caniculi, cuius mentio fit in Synodi Actis, Christophori scilicet præpositi Caniculi qui dictus Proto a secretis. porro vocem, Caniculi, exponit Anastasius in scholijs ad Octauam Synodum, atramentum, siue potius rubramentum, ex quo Imperatores litteras phœniceas exararent subscribendo. Qui autem post Imperatores subscripti numerãtur Episcopi, non nisi centum & vnus sunt. vbi Anastasius hæc notat in margine: Non te, inquit, scandalizet subscribentium paucitas, quia dum Photius diu tyrannidem exercuisset, & pene omnes a pijs decessoribus suis sacratos deposuisset, & in loca eorum fautores suos tantummodo prouexisset, quorum nullus in hac Synodo receptus est: isti soli ex priorum Patriarcharum consecratione superstites sunt inuenti. Verum quotquot sub Nicolao & Hadriano sanctissimis Pontificibus Episco-

DE PAVCITATE EPISCOPORVM CAVSA ASSERITVR.

C pi fuerunt, huic Synodo consenserunt, licet hæc paucitas illi gregi, pro sui iustitia comparetur, cui [a] Dominus dicit: Nolite timere pusillus grex, &c.] hæc ipse qui interfuit Anastasius.

a Luc. 12.

Ita plane sancta quæ in Spiritu sancto congregata est Synodus, pura atque sincera, non affectans numerosam Episcoporum subscriptionem, vt Photius, qui quæ voluit & quot voluit apposuit suis conuenticulis mentita nomina Episcoporum, prout superius demonstratum est. Porro hæc de eadem Synodo Anastasius habet in historica præfatione ad Octauam Synodum scripta ad Ioannem Papam: Nuncupanda est, inquit, sine vlla contradictione, SYNODVS VNIVERSALIS OCTAVA, vt & appellatio, quam cum alijs Concilijs sortita est, non celetur, & nomen proprium, quod singulariter possidet, non veletur.] hæc ipse.

SYNODVS VNIVERSALIS OCTAVA.

D Sic igitur Synodus ista, Octaua ordine, Oecumenica iure dicta, & vt Oecumenica comprobata inter alias Oecumenicas est annumerata, adeo vt in Fidei professionibus fieri ex more solitis, sicut aliæ septem superiores ista etiam poneretur, Octaua cognominata, quam Orthodoxi omnes profiteri deberent. Immo (vt omittamus de reliquis dicere Fidei professionem emittere consuetis) illud constat, quod etiam ipsi Romani Pontifices in eorum ordinatione profitebantur vna cum alijs Synodis Oecumenicis, hanc quoque dictam Octauam Constantinopolitanam Oecumenicam se recipere, vt patet ex solemni Fidei professione ab eis recitari solita cum in Pontificem electi essent iam consecrandi, quæ sic se habet. [b]

b Ex cod. Anst. Augustini m. s. A. ex Diurno, vt asserit accepta libro.

PROFESSIO PONTIFICIA.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Amen. Ego N. sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus vel Presbyter aut Episcopus Cardinalis electus, vt fiam per Dei gratiam
E huius sanctæ Apostolicæ Sedis humilis minister, profiteor tibi beate Petre Apostolorũ princeps, cui claues Regni cælestis ad ligandum atque soluendum in cælo & in terra Creator & Redemptor Dominus noster tradidit, inquiens: Quæcumque ligaueris super terram, erunt ligata & in cælis; & quæcumque solueris super terram, erunt soluta & in cælis: sanctæq. tuæ Ecclesiæ, quam hodie tuo præsidio regendam suscipio, quod quamdiu in hac misera vita constitutus fuero, ipsam non deseram, non relinquam, non abnegabo, non abdicabo aliquatenus, nec ex quacumque causa, cuiuscumque metus, vel periculi occasione dimittam; nec me segregabo ab ipsa, sed veræ Fidei rectitudinem, quam Christo auctore tradente per beatissimum tuum Coapostolum Paulum, & per discipulos successores vestros vsque ad * sanguinem custodi-

* al. animam

Universidad de Deusto
Biblioteca

re, tam de sanctæ & indiuiduæ Trinitatis mysterio, quæ vnus est Deus, quam de dispensatione, quæ secundum carnem facta est vnigeniti Filij Dei Domini nostri IESV Christi. Et de ceteris Ecclesiæ dogmatibus sicut in vniuersalibus Concilijs & Constitutionibus Apostolicorum Pontificum, probatissimorumq. Ecclesiæ Doctorum scriptis sunt commendata, ideſt quæ ad rectitudinem nostræ vestræq. [a] Orthodoxæ Fidei a te traditionem recipiunt, conseruare, sanctaq. octo vniuersalia Concilia, ideſt Nicænum, Constantinopolitanum, & Ephesinum Primum, Chalcedonense, Quintum quoque, & Sextum item Constantinopolitana, & Septimum item Nicænum, Octauum quoque item Constantinopolitanum vsque ad vnum apicem immutilate seruare, & pari honore & veneratione digna habere: Et quæ prædicauerunt, & statuerunt, omnimode sequi prædicare: Quæq. condemnauerunt, condemnare ore & corde.

[a] Dist. 16. c. 8.

Diligentius autem & viuacius quamdiu vixero, omnia decreta canonica prædecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, quæcumque ipsi synodaliter statuerunt, & probata sunt, confirmare, & indiminuta seruare, & sicut ab eis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire: Quæq. vel quoscumque condemnauerunt, vel abdicauerunt, simili sententia condemnare, vel abdicare. Disciplinam & ritum Ecclesiæ sicut inuenimus a sanctis prædecessoribus meis canonice traditum, quamdiu vita in istis comes fuerit, illibate custodire, & indiminutas res Ecclesiæ conseruare, neque alienare seu in feudum, censum, vel emphyteusim dare quomodolibet ex quacumque causa; & vt indiminutæ custodiantur, operam dare. Nihil de traditione, quam a probatissimis prædecessoribus meis canonice traditam & seruatam reperi, diminuere vel mutare, aut aliquam nouitatem admittere; sed feruenter, vt eorum vere discipulus & sequipeda totis mentis meæ conatibus quæ tradita canonice comperio, seruare & venerari. Si qua vero emerserint contra canonicam disciplinã, communicatione filiorum meorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cum quorum consilio, directione & rememoratione ministerium meum geram & peragam, emẽdare, aut patienter (excepta Fidei & Christianæ religionis graui offensione) tua & beatissimi tui Coapostoli Pauli procurante intercessione, tolerare, sacrosq. Canones & sacrorum Pontificum Constituta, vt diuina & cælestia mandata, Deo auxiliante, custodire. vtpote Deo & tibi sciens me redditurum de omnibus quæ profiteor, & quamdiu vixero, egero, vel obliuiscar, districtam in diuino iudicio rationem. Cuius sanctissimæ Sedi diuina dignatione, te patrocinante, præsideo, & vicem intercessionibus tuis adimpleo. Eris autem mihi in illa terribili die hæc conanti, & diligenter seruare curanti propitius. Adiutorium quoque vt præbeas, obsecro in hac corruptibili vita constituto, vt irreprehensibilis appaream ante conspectum Iudicis omnium Domini nostri IESV Christi, dum terribiliter de commissis aduenerit iudicare, vt faciat me dexteræ Patris participem, & inter Fideles discipulos & successores tuos esse consortem. Hanc autem professionem meam per Notarium & Scriniarium sanctæ Romanæ Ecclesiæ me iubente scriptam, propria manu subscripsi, & tibi Apostole Petre & Apostolorum omnium Principi pura mente & deuota conscientia super sanctum corpus tuum, & altare tuum sinceriter offero. Actum, &c.] hactenus professio Pontificia.

Quod audisti, Lector, Octo Synodos Oecumenicas recipi ab omnibus Romanæ Ecclesiæ thronum conscensuris, ipsamq. Octauam Synodum Oecumenicam, Constantinopolitanam dici, nec aliam quam hanc quæ sub Hadriano Secundo est celebrata: hinc valde miramur, cur Concilium Florentinum, Octaua Synodus Oecumenica dicta & inscripta in ipsius Actis typis excusis habeatur. Pace dictum sit Iuliani Cardinalis, qui in disputatione habita cum Marco Ephesino Sessione sexta Ferrariæ, eidem nimis visus est indulgere ista dicenti de Octaua hac, de qua agimus Synodo, cum ea carens Iulianus & a Græcis eamdem petens Ephesinus hæc attulit in excusationem: [b] Concilium illud inter generalia connumerandum non est, quandoquidem non modo non susceptum, verum etiam antiquatum fuisse constat. Ioannis enim & Hadriani summorum Pontificum tempore conuocatum fuit, ac Photium Constantinopolitanum Antistitem condemnauit. Is deinde Ioannes aliud Concilium habuit, quod item appellauit Octauum, quod Acta ipsius Concilij, quod vos Octauum fuisse di-

[b] Concil. Flor. Act. 6. in prine. MARCI EPHESINI MENSVBDOLA.

A se dicitis, improbauit, Photiumq. restituit. In quo plane Concilio inter alia fuerat decretum, vt hæc eadem Symboli additio tolleretur, quod vos non ignorare putamus. Si quidem igitur ipsius Concilij Acta reprobata videntur: non est congruum rationi, vt de his aliqua mentio fiat, cum alterum Octauum Concilium sequi potius deberemus. Propterea tempore ex eo in Constantinopolitana Ecclesia hucusque solet ita celebrari: Quæcumque in sanctos Patriarchas Ignatium & Photiũ scripta vel dicta sunt, anathema sunto.] hucusque Marcus Ephesius veteratoria arte Latinos exuens tanto Concilio Oecumenico, ipsa inquã Octaua Synodo solemni ritu sub Hadriano Pontifice Constantinopoli celebrata, turpiter mentiens quidem & multipliciter, vt ex ijs quæ superius sunt dicta, & quæ suo loco in Ioanne Papa dicentur, quilibet facile poterit intelligere. Procul enim abest, vt Octaua Synodus sub Hadriano abrogata B fuerit a Ioanne Romano Pontifice: longeq. longius a vero discrepat, vt Ioannes Synodum Photianam damnantem Octauam eamdem legitimam esse & Oecumenicam Synodum comprobarit: falsum quod ait, quod Oecumenica eadem Octaua Synodus sub Ioanne etiam Pontifice fuerit congregata, quam inchoatam & absolutam vidimus sub Hadriano. Rursum quas citat litteras Ioannis contra Octauam Synodum, eas falsatas fuisse a Photio, ex testificatione eiusdem Ioannis litterarum luce meridiana clarius suo loco demonstratur, vt de his nulli prorsus possit esse aliqua dubitatio.

MENDACIA MARCI EPHESII.

Præterea non fuit iuris ac potestatis Ecclesiæ Constantinopolitanæ anathemati tradere quæcumque transacta sunt inter Ignatium Patriarchã atque Photium, cum ea publica fuerint, & quæ pro Ignatio contra Photium facta sint, eadem auctoritate Romanorum Pontificum habita, atque comprobata fuisse noscantur. Ad postremum cum C ambos Ignatium atque Photium nominet Patriarchas atque Sanctos: eum necessario mentitum oportuit in alterutro, cum de Patriarchatu pugnantibus inuicem vsque ad mortem, plane dicendum est, quod si legitimus Patriarcha fuit dum vixit Ignatius, Photius tunc temporis esse non potuerit. Sed & si Sanctus fuit Ignatius, quem iure meritoq. tam Orientalis quam Occidentalis Ecclesia inter Sanctos allegit: necesse est dicere, vt eius persecutor acerbissimus Photius in anathemate diem claudens extremũ, Sanctus neutiquam dici possit, sed maledictus, reprobus inter damnatos & excommunicatos annumerandus. Tanta ista cum potuisset atque debuisset in plena Synodo contra Marcum respondendo Iulianus afferre, & insultantem Græcum, retundens mendacia veritate, perstringere & cohibere, & loquacem elinguem reddere, procacemq. reprimere: ista omnia prætermittens, puto ignoratione rerum gestarum, ista D tantum Marco, omnibusq. simul Græcis respondit: Hoc autem metu vos libero, præstantissimi Patres: nam nihil de ipso Concilio, Octauo scilicet recitabitur. sed quoniam in eo volumine nonnulla Sexti, Septimiq. Concilij Acta sunt scripta: idcirco ea videre vellemus: nam de Octauo Concilio nobis curæ non est.] hactenus Iulianus, atque ea Actione de Octaua Synodo posthac silentium.

MARCVS EPHESIVS REDARGVITVR.

Sic ipse quasi per transitum (vt dici solet) rem agens, cuncta quæ obijcienda erant in Marcum, omittens, ad præcipuam quæstionem, cuius causa Synodus illa fuerat conuocata, se contulit. Ceterum res tanta, ipsa Octaua Oecumenica Synodus, mea sententia minime sic fuerat relinquenda Ephesij dicacitate prostrata, attrita mendacijs atque penitus condemnata. cum alioqui non leuioris fuerit culpæ, caruisse tunc ibi Latinos in tanto Patrum conuẽtu ipsa legitima Octaua æque Oecumenica Synodo, quã Græce E scriptam, & Latinitati a se donatam Anastasius Bibliothecarius in S. R. E. Archiuũ intulisset, & iam ex autographo descripta complura exemplaria essent in diuersis Bibliothecis recondita, vt opus non esset a Græcis schismaticis illa petere, vel negatam ita relinquere indefensam, cum Iulianus vna simul telum & clypeũ visus sit abiecisse tanta iactura Catholicæ Ecclesiæ, quæ iam per ipsum non stetit, quin dispendium passa sit Synodi Octauæ Oecumenicæ, eiusdemq. germanæ atque legitimæ. At in sequenti Sessione, quod Iulianus inconsiderate prodegerat, Andreas Colossensis Episcopus vir doctissimus æque ac maxime pius restituit, qui omnino negauit per Ioannem Octauum abolitam esse Octauam Synodum Oecumenicam sub Hadriano Secundo Romano Pontifice habitam.

IVLIANI INCVRIA IN RETANTA.

Cum autem hoc statu de Octaua Synodo, Oecumenica comprobata, & numquam

Universidad de Deusto
Biblioteca

REDARGVITVR APPOSITVS TITVLVS CONCILIO FLORENTINO.

rescissa monstrata Acta illa Concilij Florentini remansissent; magna interpretis temeritate & audacia sicut & imperitia factum est (fuit is Abrahamus Cretensis) vt eidem Concilio Florentino inditum illud sit nomen, vt Octaua Synodus nominetur; cum id factum decreto ipsius Synodi dici non possit, sicut nec debuit; cum nulla ratio subsit, vt illa dici queat Octaua, cum locum in ordine numeri vendicante sibi hac ipsa legitima Octaua eademq. Oecumenica celebrata sub Hadriano, dicta iure Constantinopolitana Octaua, quam (vt audisti) vna cum alijs Oecumenicis profiteri solerent omnes electi Romani Pontifices consecrandi: vt antiquata nullo modo dici possit, quæ per singulos successores Romanos Pontifices solemni ritu, professione Fidei innouaretur. Cum igitur nec in Florentinæ Synodi decretis, vel Actis, nec in Eugenij Papæ diplomatibus de ipsa datis, Concilium illud Octauum vt dicatur, cautum aliquo modo inueniatur, interpretis Abrahami explodenda omnino, penitusq. temeritas est, qui eidem Octauæ Synodi nomen perperam indidit: cum alioqui; etsi hæc de qua agimus Octaua Synodus (quod dicere sacrilegium est) fuisset abolita: adhuc tamen nec Florentino Concilio illa nota numeri competit, vt dicatur Octauum, cum plures aliæ ante ipsum celebratæ inueniantur Synodi Oecumenicæ. Aboleatur igitur (iterum clamo) aboleatur omnino nomenclatura mendax a Cretense mendacè præsumpta, Latinis tradita, & inconsiderate descripta, cusaq. oscitantia Collectoris. Sed iam quæ absolutam Synodum sint secuta, videamus.

EPISTOLAE EX SYNODO SCRIPTAE.

Post Synodum quasi appendix positæ sunt epistolæ ex Synodo vel ob Synodum ab alijs tunc datæ, de quibus ista Anastasius in præfatione historica ad eamdem Octauam Synodum: Sane epistolæ tam Synodi quam Patriarchæ Ignatij & Imperatorum ad Romanum Pontificem missæ, quæ in codicis Actionum ipsius Synodi calce habentur insertæ, reuerenti sunt cultu recipiendæ: nam a totius Synodi consensu, dum adhuc ageretur, decretæ sunt & expositæ.] hæc ipse. Est autem omnium prima Encyclica ad omnes Christifideles, cuius est exordium: Exultate Deo adiutori nostro, Iubilate Deo Iacob, &c.] qua cunctæ in Synodo res gestæ narrantur. Alia item ex Synodo scripta epistola ad Hadrianum Romanum Pontificem, quæ incipit: Opportunũ est cum sapientissimo Salomone nunc & nos clamare, &c.] qua commendatur Hadriani studium in Synodo Oecumenica colligenda. Ad finem vero, vt eam confirmet, his verbis exorat: Igitur libenter, oppido, & gratanter, imitatrice Dei sanctitate vestra omnium nostrum conuentum & vniuersalis huius atque Catholicæ Synodi consensum ac consonantiam recipiente, prædica eam magis ac magis, veluti propriam, & solicitius confirma coangelicis præceptionibus & admonitionibus vestris, vt per sapientissimum magisterium vestrum etiam alijs vniuersis Ecclesijs personet & suscipiatur veritatis verbum & iustitiæ decretum. Ora pro nobis, sanctissime: Christus te custodiat ad consolationem nostram & statum Ecclesiarum in longitudinem dierum.] eædemq. missæ sunt ad alios Patriarchas. Duæ reliquæ in eodem codice, quæ sequuntur, post discessionem Legatorum datæ reperiuntur, agemus de illis inferius suo loco.

AIMOINI ERROR CONFVTATVR.

Porro de Octaua Synodo accipe delirium [a] Aimoini ita dicentis, dum de ipsa paucis agit: In qua Synodo de imaginibus adorandis aliter quam Orthodoxi Doctores ante definierant, statuerunt, & quædam pro fauore Romani Pontificis, qui eorum votis de imaginibus adorandis annuit, & quædam contra antiquos Canones, & contra ipsam suam Synodum constituerunt, sicut qui eamdem Synodum legerit, patenter inueniet.] hæc ipse. Ex quibus plane qualis ipse fuerit, cuiusve dogmatis, manifestatur, nempe ex Gallis illis vnus, qui negabant cultum sanctarum imaginum, de quibus & Anastasius in præfatione ad eamdem Octauam Synodum meminit, quos nos superiori tomo abunde satis confutauimus. Porro in hac Octaua Synodo nihil præterea de cultu sacrarum imaginum esse decretum, quam quod in pluribus Romanis Concilijs & in Oecumenico Nicæno secundo statutum fuerat, certum est. Sed quid post hæc?

Quod autem vbi vetus æmulatio semel in corde hominum radices fixit, pax licet bene plantata, difficillime coalescat: ad turbanda quæ bene composita sunt, pacis hostis diabolus quæcumque valuit fomenta vndique ad incendium comparauit. Vetus

[a] *Aim. lib. 5. c. 28.*

tus æmulatio Orientis Imperatoris in Occidentis Imperatorem concepta, semper aucta, numquam euulsa, eo progressa est, vt eius gloriam nec pati posset audire, prout subsequens narratio declarabit de his quæ acciderunt ante factam subscriptionem, quæ Actis synodalibus inserta non sunt. Nimirum quod cum petitum esset, vt oblata ab Anastasio Legato epistola Hadriani in Synodo legeretur, inuenti sunt in ea esse corrasi versus illi, in quibus Ludouici Imperatoris laudes prædicabantur. Quapropter (inquit idem Anastasius in Hadriano) epistolam Sedis Apostolicæ fraudulenter corrosam summis clamoribus conquerebantur Legati Apostolicæ Sedis, fatentes se nullo modo synodalibus actionibus subscripturos, nisi totius epistolæ integritas Gestis synodicis iungeretur. Hoc modo Romanis certantibus, Græcis vero non esse in Synodo de laude Imperatoris, sed de solius Dei tractandum, altisone respondentibus, nomenq. Imperiale nostro Cæsari penitus inuidentibus, ad hoc vsque peruentum est, vt interposita condicione voluntatis Apostolicæ, definitis sententijs minus finite subscriberent: Ita legentes: Ego ille vicem agens domini mei Hadriani summi Pontificis & vniuersalis Papæ omnia quæ superius leguntur, huic sanctæ & vniuersali Synodo præsidens vsque ad voluntatem eiusdem eximij Præsulis promulgaui, & manu propria subscripsi.] ita quidem ad finem Actionis decimæ tres Legati Apostolici reperiuntur eidem Octauæ Synodo subscripsisse. Ex qua pariter Græcorum illiberali actione creduntur turbata, quo minus cœpta fœdera nuptiarum vlterius progrederentur, immo turbarentur omnino. Laudanda prudentia Legatorum, qui eo modo & paci publicæ ex synodali illo conuentu formandæ consuluerunt, & bene æstimationi Romani Pontificis prospexerunt. hæc inquam antequam Synodus absolueretur. Postquam autem est absoluta, quæ sunt oborta scandala ex Græcorum versutia, diligenter attende.

LAVDES OCCIDENTALIS IMP. ORIENTALES NON ADMITTVNT.

Post diem tertium (inquit idem auctor Anastasius in vita Hadriani) quo sacratissima Synodus in suis subscriptionibus omnino in codice consummata, redactaq. ad omnem elegantiam in Ecclesia sanctæ Sophiæ fuerat: ab Imperatore in domo quadam Vicarij Patriarcharum, videlicet Apostolicæ Sedis, Alexandrini, Antiocheni, & Hierosolymitani, simulq. Patriarcha Ignatius, vbi cum aliquibus residebat, conuocati, sedere iubentur, quo eas, quas Princeps Bulgarorum ei litteras cum donis per Petrum aliosq. direxerat, audirent. Quorum legationem, Imperatore potissimum annuente, suscipiunt. Sicq. post salutationem Petrus Bulgarorum Legatus exorditur. Domnus Michael Princeps Bulgarorum audiens quod pro vtilitate sanctæ Dei Ecclesiæ ex diuersis partibus auctoritate Sedis Apostolicæ conueneritis, gratanter accepit: vobisq. qui ex Sede Apostolica missi estis, quia in vestro transitu vestris eum litteris visitare dignati estis, multiplices gratias agit. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Nos quia vos filios sanctæ Romanæ Ecclesiæ nouimus, insalutatos præterire neque debuimus neque voluimus, quos nimirum sancta Sedes Apostolica, vt propria membra complectitur. Bulgarorum Legati dixerunt: Vsque hodie pagani fuimus; & nuper ad gratiam Christianitatis accessimus: ideoq. ne in aliquo errare videamur, cui Ecclesiæ subdi debemus, a vobis qui vices summorum Patriarcharum geritis, nosse desideramus.

LEGATIO REGIS BVLGARORVM CORAM LEGATIS AVDITA.

Legati Ecclesiæ Romanæ responderunt: Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui per te, o Petre, tuus Senior & beato Apostolorũ principi Petro cum omni gentis suæ populo se tradidit, a cuius successore, videlicet egregio Papa Nicolao & præcepta viuendi, & Episcopos & presbyteros suscipere meruit: vos pertinuisse & pertinere debere, etiam in eo monstratis, quod postulatos nostros sacerdotes & suscepistis, & deuotione cõgrua retinetis. Bulgarorum Legati dixerunt: A sancta Romana Ecclesia sacerdotes nos petiisse, suscepisse, hactenusq. habere nos confitemur, & eis in omnibus obedire decernimus. Verum vtrum Romanæ an Constantinopolitanæ Ecclesiæ rationabiliter subdi debeamus, cum his Patriarcharum Vicarijs definite. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Propter quæ sancta Sedes Apostolica cum Orientalibus definienda mandauerat, Domino iuuante, finiuimus. Causa autem vestra non secus quam iam definita est definienda. Quia nihil in mandatis accepimus, nihil vel definimus, vel in præiudicium sanctæ Romanæ Ecclesiæ definiendum censemus. Quinim-

CONTENTIO EXCITATA DE DIOECESI BVLGARORVM

Universidad de Deusto
Biblioteca

mo quia omnis vestra patria nostris sacerdotibus vbiq. plena est: nulli vos nisi sanctæ A
Romanæ Ecclesiæ pertinere debere, definitiua sententia, quantum ex nobis est, promulgamus.

VICARII ORIENTALIVM SEDIVM LABORANT PRO GRAECIS CONTRA SEDEM APOST.

Vicarij Orientalium Patriarcharum Bulgaris dixerunt: Quando vos illam patriam cepistis, cuius potestati subdita erat? Et vtrum Latinos an Græcos sacerdotes habuit, dicite. Legati Bulgarorum dixerunt: Nos illam patriam a Græcorum potestate armis euicimus, in qua non Latinos, sed Græcos sacerdotes reperimus. Vicarij Orientalium responderunt: Si Græcos sacerdotes ibi reperistis: manifestum est, quia ex ordinatione Constantinopoleos illa patria fuit. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Sicut Bulgariæ nobis diuerso modo pertinere ordinationem nos dicentes, mendacium non loquimur: ita nimirum eamdem Bulgariam ex Græcorum Regno fuisse, numquam negamus. Sed intueri vos decet, quia aliud ordinant iura se- B
dium, aliud patiuntur diuisiones Regnorum. Nos de diuisione Regnorum non agimus, sed de iure sedium loquimur. Vicarij Orientalium Patriarcharum dixerunt: Illud quod vobis diuerso modo Bulgariam pertinere dicitis, addiscere volumus. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Sedes Apostolica iuxta quod in Decretalibus sanctissimorum Romanorum Præsulum doceri poteritis, vtramque Epirum, nouam videlicet, veteremque, totamq. Thessaliam & Dardaniam, in qua & Dardania ciuitas hodie demonstratur, cuius nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinauit & obtinuit. Ac per hoc ordinationem, quam tunc paganorum Bulgarorum irruptione amiserat, non a Constantinopolitana Ecclesia, vt modo fingitur, abstulit, sed ab ijs factis modo Christianis recepit. Secundo modo, quia Bulgari, qui iure gentili sibi patriam subiugantes, ecce per quot annos C
retinent, quod ceperunt, Sedis Apostolicæ semet (vt superius diximus) patrocinio, ordinationiq. specialiter committentes, nobis debent, nec immerito subijci, quos vltronea voluntate magistros elegerunt. Tertio modo quia eosdem Bulgaros sancta Sedes Apostolica iussu quondam sanctissimi Papæ domini Nicolai, tam per aliquos nostrum qui hic sumus, illic multas Ecclesias dedicantes, sacerdotes creauimus, quam per Paulum, Dominicum, Leopardum ac Formosum venerabiles Episcopos, sed & Grimoaldum Coepiscopum nostrum, quem hactenus isti Bulgari cum multis nostris sacerdotibus, in conspectu nostro habere fassi sunt: a diuersis erroribus ad Catholicæ Fidei veritatem, multo sudore, Christi gratia præduce transferens, ecce vltra triennium tenuit & tenet, ordinat & disponit. Ideoq. consequens non est, vt sine conscientia Romani Pontificis Ecclesia Romana, de quibus præsentialiter vestita cernitur, spo- D
lietur.

RECVSATVR LEGATORVM ORIENT. PRAESVMPTVM IVDICIVM.

Vicarij Orientalium Patriarcharum dixerunt: At quem istorum modorum modo dispensare velitis, edicite. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Sancta Sedes Apostolica vos quia re vera inferiores estis, super sua causa iudices nec elegit, nec per nos elegit, vtpote quæ in omni Ecclesia sola specialiter fas habeat iudicandi: sed neque nobis de hac causa sententiam proferre commisit. Quapropter & quod ab ea faciendum non suscepimus, eius cognitionis iudicio, quæ librorum multiplicitate ad defensionem sui multa proferre prævalet, ex integro reseruamus; a qua omnis vestra sententia tanta facilitate respuitur, quanta leuitate profertur.

Vicarij Orientalium Patriarcharum dixerunt: Satis indecens est, vt vobis, qui Græcorum Imperium detrectantes, Francorum fœderibus inhæretis, in Regno nostri E
Principis ordinandi iura seruentur. Quapropter Bulgarorum patriam, quã ex Græcorum potestate dudum fuisse, & Græcos sacerdotes habuisse comperimus: sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, a qua per paganismum recesserat, nunc per Christianismum restitui iudicamus.

PRAECIPITATA NVLLO IVRE SENTENTIA. LEGATI SED. APOST. REIICIVNT LEGATORVM ORIENTALIVM SENTENTIAM.

Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ reclamantes dixerunt: Sententiam, quam non electi, neque admissi, sine timore, seu gratia, vel quidquid illud est modo præcipitastis, potius quam protulistis: auctoritate Spiritus sancti vsque ad definitionem sanctæ Sedis Apostolicæ omnino rescindimus, ita vt nullo modo vel nomen habere sententiæ mereatur. Teq. reum Patriarcham Ignatium auctoritate sanctorum Apostolorum Principum, coram Deo suisq. Angelis omnibus præsentibus contestamur, vt secun-

A secundum hanc epistolam sanctissimi restitutoris tui domni Hadriani summi Pontificis, quam tibi ecce offerimus, industria tua, ab omni Bulgariæ ordinatione immunem te, nullum tuorum illuc mittendo, custodias; ne sancta Sedes Apostolica, quæ tibi tua restituit, per te sua perdere videatur. quin potius si (quod non credimus) iustam te habere querimoniam æstimas; sanctæ Romanæ Ecclesiæ restitutrici tuæ solemniter suggerere non omittas. Tunc Patriarcha Ignatius Apostolicam epistolam suscipiens, licet IGNATII PATRIARCHAE EXCVSATIO.
magnopere admonitus eã legere distulisset, respondit: Absit a me, vt ego his præsumptionibus contra decorem Sedis Apostolicæ implicer: qui nec iuueniliter ago, vt mihi subripi valeat; nec ita seniliter deliro, vt quod in alijs reprehendere debeo, ipse committam. Hoc fine collocutio illa finita est. Sed Imperialis commotio licet spem fronte simularet, argumentum suscepit.] hæc in rebus gestis Hadriani Anasta-
B sius qui aderat.

Accesserunt ad ista, quod Græca calliditate, ex improuiso ita conuenti Apostolicæ Sedis Legati, carentes interprete, coacti sint vti eo tunc vno tantum qui aderat interprete Imperatoris, qui vt voluit, & quæ voluit Legatis Orientalium sedium, vel Bulgariæ Regi interpretabatur. Est de his iusta querela ipsius Anastasij Bibliothecarij, qui (vt dictum est) tunc aderat cum alijs Legatis Ludouici Imperatoris pro nuptijs contrahendis. Ipse igitur in sæpe citata historica præfatione ad Octauam Synodum ista ait post multa de Bulgarorum conuersione ad Fidem per Apostolicæ Sedis Legatos, de admirabili studio Regis Bulgarorum erga Romanam Ecclesiam: In tantum autem pietas venerat Principis, & abundabat circa beatum Petrum veneratione affectus, vt quadam die manu propria capillos suos apprehenderet, & contem- BVLGARORVM REG. STVDIVM ERGA SED. APOST.
C plantibus cunctis se Romanis Missis tradiderit, dicens: Omnes primates & cuncti populi * Vulgarum terræ cognoscant, ab hodierno die me seruum fore post Deum beati * al. Bulgarorũ
Petri & eius Vicarij.] At superius, cum de Longobardis est actum, dictum est summæ Fidei pignus fuisse inter barbaros illos, suos capillos mittere, cuius rei hic certum vides exemplum. pergit Anastasius.

Quæ Græci de die in diem audientes, inuident, & tantæ gloriæ auidi, vt eum possent a Romana Sede auertere, diuersa requirunt ingenia, munera post munera numerosa mittentes, & sophistica ei argumenta creberrime proponentes. At ille vt columna mansit immobilis, donec eorumdem Græcorum fraude deciperetur, scribentium INVIDIA GRAECORVM BVLGARI A ROMANIS DISIVNGI TENTATI.
ei atque dicentium, quod de patria illa, vel vtrum Romano, an Constantinopolitano
D Pontifici subdi debeat, inter Vicarios Romanos, Patriarchamq. Ignatium Constantinopoli disceptatio fuisset canonice ventilata; & conuictis Romanis Orientis sedium Lociconseruatores iudicauerint Vulgarum dicœcesim illi vrbi fore subijciendam, cui ante aduentum Vulgarum subdebatur; cum alia sit in mundanis negotijs, alia in Ecclesiasticis dispositio iuris. Et quamuis regio illa antea fuerit Græcis subdita: nullum tamen in ea sibi ius vendicare legitime poterant, quã armis olim amissam, per tot tempora bellando recipere non valuerunt. Quamuis & prius quam Græcis fuisset subdita, Romanos hanc possedisse pateſcat, nec illam Græci, vt supra monstratum est, tenuisse memorentur, nisi dum sceptris * Romanicis potirentur. Quamquam etsi huic * Romanis
Græci Principes regioni, quantum ad Remp. attinet, dominati sint: non tamen præiudicasse possunt Dei Ecclesiæ iuri, quæ quantumlibet illi cum diuersis nationibus
E conflictantes, siue victi, siue victores extiterint, non nouit nisi charitatem & pacem. Vnde quidam magistrorum eius exclamat: Qui videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus neque Ecclesia Dei. Licet hoc ipsum si Lociseruatores Orientis decreuerint, nullis certis probetur indicijs.

Quamuis enim Romani Lociseruatores & Vulgarum Missi cum Imperatore seu Patriarcha, necnon Orientis Lociseruatoribus conuenissent: his tamen omnibus in ARTE SVBDOLA VNI INTERPRETI CAVSA COMMISSA BVLGARICA.
vno conclaui positis, nulli deforis venienti patebat aditus, nisi cum vel Imperator, vel Patriarcha forsitan permisisset. Vnde factum est, vt quidquid Romani affererent, nec Orientis Lociseruatores, nec Vulgares intelligerent. Et rursus quidquid Orientales Legati dicerent, nec Romani Lociseruatores, nec Vulgarum Missi cognoscerent, dum videlicet nullus adesset, nisi vnus Imperatoris interpres, qui nec Romanorum nec Orientalium Lociseruatorum voces aliter audebat edere, nisi vt iam Imperator ad subuersionem Vulgarum quoddam scriptum Græcis verbis & litteris exaratum con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tineret: quasi Lociseruatores Orientis inter Lociseruatores Romanos & Patriarcham Ignatium arbitri existentes, iudicauerint Vulgarum patriam, quæ in Illyrico constituta est, diœcesi Constantinopolitanæ subijciendam, cum ab olim in vtraque Epiro, Dardania, Dacia, Thessalia, & ceteris in Illyrico sitis prouincijs semper Sedis Apostolicæ dispositio facta clareat, sicut diuersæ historiæ, vel Pontificum Romanorum, & a Damaso Papa per easdem prouincias missæ testantur epistolæ, & has Græcorum Principibus sola ira fauentibus sibi, Constantinopolitanis præsulibus, causa dumtaxat, quam superius annotauimus, extortas ab Apostolica Sede, subegerint. Super quibus recipiendis ideo Apostolica Sedes nullam reperitur fecisse querelam, quoniam mox has (vt prædictum est) sæpe memorata Vulgarum natio adit, & sibi iure potestatis omnia vendicat. At vbi religio redit, confestim & diœceseos fas Sedi propriæ reformatur.

NVLLVM ESSE POTVIT IN BVLGARICA CAVSA IVDICIVM.

Hæc cum Romani & his similia Lociseruatores summatim Græcorum locutiones aduertentes assererent, etiam hoc prosecuti sunt, dicentes: Omnibus liquet, neque nos neque Lociseruatores Orientalium sedium causa vindicandarum quarumlibet diœcesum veniendi Constantinopolim inuitatos, sed controuersiam, pro qua disponenda & definienda, vel ab ipsis Imperatoribus expetiti, vel a Præsulibus nostris destinati sumus, Deo auctore, sane dissoluimus, & propria singuli subscriptione signauimus. Super diœcesi autem Illyrici, quam Sedes Apostolica iure prisco, & in præsentiarum sibi a possessoribus eius reddito, nunc quieta retentione possidet, & regulariter vtitur, eadem principalis Sedes neque pulsata est, neque vt pro ea mitteret altercandum vllo modo prouocata; sed neque vos personas Aduocatorũ vel Assessorum eius assumimus: neque quid illa, si adesset, responderet obiectis agnoscimus: quippe qui nihil hinc ab ea in mandatis accepimus, ac per hoc disceptare non iussi, quidquam non possumus. Verum nec Lociseruatores Orientis iudicum se personas assumpturos in controuersijs, in quibus ab vtraque non sunt parte iudices appellati vel electi, conijcimus, præsertim cum Apostolus prohibeat: [a] Mediator, inquiens, vnius non est: & sacri Canones non quorumcumque, sed electorum iudicum sententiam minime spernendam edoceant: & quidam probabilium Patrum dicat: Iustus mediator non est, qui sic vnam partem audit, vt alteri parti nihil reseruet.] hæc Anastasius, qui cur in præfatione ad Octauam Synodum ista intexuerit, sui instituti afferens rationem, mox subijcit.

a Gal. 3.

Hæc itaque diximus, intentos reddere studiosos curantes, ne forte processu temporis quidquam de subijcienda Constantinopolitanæ diœcesi Vulgarum terra, statutum vel definitum ab Vniuersali & Octaua putent Synodo, vel Actionum illius codici a Græcis hinc aliquid adijci præsumatur. Nam familiaris est illis ista præsumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium: siquidem in secunda Synodo contra statuta magnæ Nicænæ Synodi, & sanctorum decreta Præsulum Romanorum, Alexandrinæ priuilegia sedis Constantinopolitano contulerit pontifici. Et quædam penes illos reperiantur capitula regularum, quæ illi quidem dicunt Tertiæ existere Synodi, cum apud Latinos nec in vetustissimis inueniantur editionibus. In Quartæ quoque Synodi quibusdã codicibus, quoddam de priuilegijs Cõstantinopoleos ostendunt capitulum, quod inter Canones eiusdem Synodi ab vniuersa Ecclesia veneratos, nec Latinitas nec alia lingua sub sole recipere comprobatur; quodq. licet ab Anatolio & Imperatore, vel fautoribus eorum post omnia Gesta Synodi & prolatos Canones, in absentia Romanorum Lociseruatorum clam depromptum extiterit: mox ibi ipsum ab ijsdem Lociseruatoribus est repulsum, & a Sede Apostolica, quæ vt eadem Synodus fieret sola decreuit, solaq. ius habuit eos recipiendi, quos synodica decreta perculerunt, non solum non admisit, verumetiam continuo respuit; quodq. Anatolius vel Imperator, quia vt firmaretur a Sede Apostolica, cui tunc Magnus præsidebat Leo, impetrare non potuit, in eius positum potestate confessus est. Nihilominus & alia ostendunt regularum numerosa & præsumptuosa satis capitula priscæ traditioni pene omnia valde contraria, quæ a Sexta, perhibent falso, Synodo promulgata; cum Sexta Synodus nullam protulerit præter Fidei regulam: sed quas eius asseuerant regulas, longe post Sextam Synodum ab ipsis constat esse penes se, priuatimq. depromptas. Porro in Septimæ Synodi codice (quia sæpe contra Canones Constantinopoli & Neo-

PECVLIARE GRAECIS ESSE FALSARE SYNODOS.

& Neophyti Antistites prouehuntur, & eo tempore Tarasius ex laicis Patriarcha fuerat ordinatus) ita epistolam beatæ recordationis Papæ Hadriani existimant transcribendam, vt nihil in ea ex his, quæ ad prædictum Præsulem, vel contra Neophytos idem sanctissimus Pontifex scripserat, vel scriptum, vel translatum Græce reperiatur. Sic igitur, sic Græci accepta occasione celebratorum Vniuersalium Conciliorum, frequenter egisse clarescunt, & nunc minuendo, nunc addendo, vel mutando, nunc in absentia sociorum, nunc in absconditio angulorum, nunc extra Synodum, nunc post Synodum astutia sua, immo fraude communibus sanctionibus abutuntur, & ad suos libitus cuncta quæ sibi visa fuerant, etiam violenter inflectunt.

Itaque quidquid in Latino Actionum Octauæ Synodi codice reperitur, ab omni est fuco falsitatis extraneum. Quidquid vero amplius, siue de diœcesi Vulgarica, siue aliunde in Græco eiusdem Synodi codice forsitan inuenietur: totum est mendacij venenis infectum. Denique disceptatio, quam coram Imperatore, Vicarijs, & Vulgaribus tantum super Vulgarum terra supra fuisse significauimus actam: post Synodum consummatam, Canonesq. viginti prolatos, atque septem tantum Capitulis terminum Fidei depromptum, & omnia hæc in quinque codicibus scripta, siue compacta, & omnium subscriptionibus roborata, sed & ipsos codices plumbea bulla munitos, atque sigillatim Lociseruatoribus traditos Patriarchalibus sedibus deferendos, effecta est. Ne ergo Græcorum sueta astutia, quin potius dolositas etiam circa præsentem Synodum agat: hæc me admonendi causa dixisse sufficiat. Ceterum bene noui, quod iuxta Prouerbiatorem: [a] Frustra iactetur rete ante oculos venatorum. Vnde quisquis sapientiæ ac prudentiæ pennis ad alta sustollitur, omnes insidiarum muscipulas, quæ a Græcis in infimis tendi poterint, alto contemplationis saltu transcendet.] hucusque Anastasius, qui (vt ipse in sua præfatione superius testatur) eadem ex Græco in Latinum versione Octauæ Synodi a se elaborata dum esset hoc anno Constantinopoli (ita bene merens de Vniuersali Ecclesia) sua plane diligentia nobis ipsam Synodum sinceram, in nullo corruptam seruauit.

LATINA VERSIO SINCERA.

a Prou. 1.

Quæ insuper in eadem præfatione de sui instituti ratione in translatione a se facta habeat, accipe: Interpretans igitur hanc sanctam Synodum verbum e verbo, quantum idioma Latinum permisit excerpsi: nonnumquam vero, manente sensu, compunctionem Græcam in Latinam necessario commutaui: rara præterea interpreti doctiori enucleanda seruaui: quædam etiam sicut mihi nota erant, nimirum qui tam Romæ, quam Byzantij positus in cunctis his solicite laboraui, scholijs in marginibus codicis exarata annotaui, vel etiam, sicut mihi visum est, explanaui. Sane & hoc notandum, quia quædam Scripturarum, quæ super his a Sede Apostolica Constantinopolim missæ sunt, deficientibus vrbis eiusdem interpretibus, nõ ex toto recte translata in Græcitatem inueni, quorum ipse nonnulla, & quantum angustia illic morandi permisit temporis, emendaui, partim vero, vt reperi, hactenus incorrecta reliqui, &c.] hæc de studio Anastasij, dum esset Constantinopoli. Vidimus in Columnensi bibliotheca ipsius Anastasij membraneum codicem autographum versionis Octauæ Synodi cum ipsius scholijs in margine affixis, quæ non sine magnõ labore legi possunt, ob nimiam codicis vetustatem, habitum ex monasterio Auellanæ, cui præfuit Petrus Damiani, cum eremum coluit, eodemq. vsi sumus.

RATIO ANASTASII IN INTERPRETATIONE SERVATA.

Audisti iam quæ Græcorum inuidia contra Romanam Ecclesiam ab Imp. Basilio sunt pertentata, non absque immensa ingratitudinis nota, duas nimirum dolosas captiones, alteram in abradendo ab epistolis Hadriani Papæ laudes Ludouici Imp. alteram in abripiendo e diœcesi Romanæ Ecclesiæ gentem Bulgarorũ. Attende adhuc tertiam turpiorem nequitiam eiusdem dolosa arte pariter fabricatam. Hanc primum accipe ab eodẽ Anastasio, qui res gestas Hadriani Papæ conscripsit hoc ipso tempore: His, inquit, expletis, quidam Græcorũ Imperatorem conueniunt, Constantinopolitanam Ecclesiam per oblatos libellos in potestatem Romanam redactam flebiliter conqueruntur; & dubietate subscriptionum, omnia quæ in Synodo decreta fuerant, reuoluenda, cunctaq. recidiuis erroribus confundenda fatentur. Et nisi libellos reciperent, libertatem pristinam se non posse recipere fingunt. Ilico quidam libellorum a custodibus (quoniam excellentiorum Episcoporum libellos Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ futurorum præscij prorsus occuluerant) defraudantur. At pro hoc incredibiliter conster-

DE LIBELLIS POENITENTIVM SVBLATIS AB IMP. BASILIO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

consternati ipsi Legati Apostolicæ Sedis, Supponis Archiministri & Anastasij diser- A
tissimi, sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarij fidelissimi auxilijs innituntur. Quibus, diuerso modo non sine magno labore, periculis imminentibus, libellos quidem vix tandem recipiunt. Sed Imperatoris iram pro nimia suæ districtione fidei vehementer incurrunt.] hæc ibi Anastasius Bibliothecarius, qui tunc (vt dictum est sæpe) causa legationis nuptiarum Constantinopoli his omnibus præsens interfuit: & in trãslatione eiusdem Octauæ Synodi a se celebrata, inter nonnulla quæ in suo volumine in margine posuit, vel declarationis obscurarum vocum causa, vel historicæ veritatis illustrandæ quam descripsit (quæ habet nuper citatus vetustissimus codex Columnensis, qui fuit dignæ memoriæ Cardinalis Sirleti) vbi in prima Actione libellus a Legatis Sedis Apostolicæ legendus proditur, hæc in margine annotauit, quæ plurimum conferunt ad veritatem historicam consequendam. B

Notandum est (inquit) & memoriæ commendandum, quoniam libelli huius tenorem beatæ recordationis Nicolaus Papa exposuit. Sed quia tunc a prævaricatoribus
DE LIBELLIS OBLATIS. non est admissus; rursus ab Hadriano Papa, mutato nomine Pontificis, Constantinopolim est transmissus, secundum cuius formam omnes Archiepiscopi & Metropolitani & ceteri Episcopi Constantinopolitanæ diœceseos, necnon etiam omnes clerici, vel in honorem, vel in communionem consequendam, chirographum Sedi Apostolicæ Græce scriptum fecere, & tam propriæ manus scripto, quam testium a se rogatorum testimonio & subscriptione roborauere, nomina & tempus signantes, quo singuli chirographum suum scribebant, & Sedis Apostolicæ Legatis porrigebant, ita vt nullus Antistitum vel reliquorum clericorum fuerit conuentu receptus, qui non secundum exemplar huius codicilli chirographum scripsit, & Missis Sedis Apostolicæ, C
Ecclesiæ Romanæ nomine deferendum porrexit.

Verum postquam omnes chirographa sua fecerunt, & testibus roborata tradiderunt: surrexerunt quidam eorum, & ad sanctissimum Patriarcham Ignatium atque ad Basilium pium Imperatorem accedentes, secreto dixerunt, non bene factum fuisse, quod Ecclesiam Constantinopolitanam tanta subiectione Romanæ subdi Ecclesiæ
CVSTODES FVRANTVR OBLATOS LIBELLOS. permiserint; ita vt hanc ei tamquam dominæ ancillam tradiderint. Quibus verbis Imperator commotus, iussit primoribus, qui Vicariorum Apostolicæ Sedis obsequio deputati erant, vt cum illi ad aliquam Ecclesiam cum suis pergerent, ipsi mansionem eorum ingressi, chirographa illa latenter auferrent. Nam eos palam scandalizare, penitus recusabat. Cum ergo Vicarij, Donatus scilicet, & Stephanus Episcopi, atque Marinus diaconus ad collocutionẽ Patriarchæ perrexissent: custodes fures facti, pene- D
trantes domũ, quamdam partem clanculo ex numerosis illis chirographis abstulere. Quo illi reuersi cõperto, taliter inter alia Imperatori loquentes, dixere: Nos quidem Romã ob amissa chirographa redire nõ audebimus: tu tamẽ inchoatæ pro Ecclesiæ statu pietatis nihil omnino mercedis lucraberis.] hæc illi. pergit Anastasius, hæc de se dicẽs.

Nos autem qui pro causa nuptialis contractus inter vtrumque Imperatorem effi-
ANASTASIVS LABORAT PRO RECVPERANDIS LIBELLIS. ciendi aderamus, his ei verbis dicta transmisimus: Non decet Imperatoriam potestatem, aut ea facere quæ destruenda sunt, vel destruere quæ non destruenda consistunt. Cum ergo consensu tuo chirographa facta fuerint; si male consensisti, palam pœnitentiam age; & quod fecisti, non clam, sed palam destrue. Iam vero si bene fecisti, cõsentiendo vt Sedi Apostolicæ pro futura cautela fierent ab Episcopis chirographa: quamobrem ea, pœnitens, de bono * sublata Regi consentis? Iam vero si fateris, quod E
non voto tuo factum fuerit, vt auferrentur chirographa: respondemus: Tum liquido patebit, voto tuo non fuisse tantum piaculum commissum, cum hos distringens, quos Vicarijs pro custodia dedisti, quæ ablata sunt, eos reddere iure coegeris. Neque enim alij debent restituere, vel corrigere si quid Vicarij perdiderunt, vel si quid siniſtri perpessi sunt, nisi illi, qui hos cum suis omnibus ad custodiendum reuerenter, & saluandũ

* idem quod incunctanter * insegniter Imperatoria pietate receperunt.

IMP. RESTITVIT LIBELLOS ABLATOS At vero Imperator, his auditis, accersiuit Vicarios, & eis omnia chirographa reddidit, ita vt nec vnum saltem deesse putaretur, dicens: Ego quidem vt magistram Ecclesiasticorum negotiorum Sedem Apostolicam per meos Legatos adij, & ideo vestram præsentiam præstolatus sum, vt vestro decreto & solertia Ecclesia nostra remedia sanitatis reciperet, & nos non nostris motibus, sed vestræ sententiæ pareremus.

Ergo

A Ergo chirographa quæ a nostris sacerdotibus ac cunctis clericis salubriter exegistis, recipite, & spiritali Patri nostro sanctissimo Papæ repræsentate. Ita vt siquis eorum per abrupta vitiorum, vel deuia prauitatum solito incedere more tentauerit: his quodammodo ab eis refrænetur, & talibus loris ad rectum iustitiæ tramitem reuocetur.

Quo facto, Vicarij gauisi, libellos acceptos caute nobis deferendos tradiderunt, qui videlicet, vt remeandi ad patriam iter arripuisse reperti sumus, quia Dyrrachio nauigio venimus Sipontum, deinde terreno itinere Beneuentum, post hæc Romam eosdem libellos portantes: Missi vero Sedis Apostolicæ Dyrrachio simili modo nauim ingressi, Anconam petebant. Sed in Sclauenorum piratas incurrentes, omnia quæ possidere vi- LEGATI IN PIRATAS INCVRRVNT.
debantur, penitus amiserunt, simul & codicem Actionum præsentis Synodi. Verum
B ego qui Romanæ Bibliothecæ curam gerebam, studium habui a Constantinopoli mecum ipsius Synodi codicem deferendi, delatumq. summo Pontifici repræsentaui. Ac per hoc factum est, vt Sedes Apostolica, Deo auctore, codicem Synodi per nos susciperet, & libellos Missis quidem a nobis redditos, sed per nos saluatos haberet, quos nimirum si Missi penes se retinuissent, vt codicem Synodi & cetera scripta, hos proculdubio perdidissent.] hucusque Anastasius.

Quando autem Legati Constantinopoli discesserint etsi haud liquet, tamen temporis eorum aduentus Romam habita ratione, nonnisi autumno inde recessisse, intelligere possumus. De tempore enim peruentionis Romam hæc in vita Hadriani, siue ab ipso Anastasio, siue ab alio scripta leguntur: Post dies aliquot nauigantes, in Slauorum deducti manus, proh dolor, inciderunt. Bonis omnibus, ac authentico, in quo subscriptiones omnium fuerũt, denudati sunt; ipsiq. capite plexi essent, nisi ab his
C qui ex illis aufugerant, timeretur: tandem Apostolicis, Imperialibusq. litteris ab exilio liberati, vndecimo kalendarum Ianuariarum die, Indictione quarta Romam reuersi, omnia quæ superius diximus, coram summo Pontifice & proceribus retulere, nihil aliud scripturarum, quam librum Actionis Ignatij, & libellos quos a Slauis receperant, ceu & reliquos libellos, quos Supponis Archiministri Imp. & Anastasij prudentissimi Bibliothecarij sanctæ Sedis Apostolicæ huius præscientiæ solicitudine saluos, & exemplar amissæ Synodi, quod sibi scribendum impetrauerat, Ecclesia Romana susceperit.] hæc de his ibi. Ceterum in Hadriani Papæ epistola ad Basilium Imperatorem data anno sequenti, nequaquam ex litteris Imperatoris, sed diuino tantum auxilio liberatos Legatos asseritur. Immo non sine magna Imperatoris culpa in tantum discrimen incurrisse Legatos, idem Hadrianus significat. reddemus eas suo loco, an-
D no sequenti.

Sic igitur huiusmodi periclitatio Legatorum quartum numeratur scelus & immane piaculũ hoc eodem anno patratum post restitutionem Patriarchæ Ignatij, & redditã SVMMA IMPERATORIS DEPLORATVR INGRATITVDO.
pacem Ecclesiæ Orientis tanto labore partam. Talem vicem rependit ingratissimus Imp. Basilius, in Deum infidelis existens, atque in Sedem Apostolicam seruili animo, ac penitus illiberali, ne dixerim (quod etiam iure dici potuit) inimico; cum pro debitis, omnibus legibus, gratiarum actionibus, & obsequijs beneficiorum, oblitus cito, citus & concitatus ad malum, talia tantaq. nefanda Apostolicæ Sedi persoluerit, quæ adeo de vniuerso eius Imperio bene meruerit, atque periclitanti illi Ecclesiæ optime consuluerit, vt plane cum omne superauerit barbaricum scelus ingratum facinus, sit exclamandum cuique compoti rationis: * Obstupescite cæli super hoc,] & erubescite * Ierem. 2.
E omnes mente sana, & ratione pollentes, vt compos rationis id potuerit humana creatura committere! adeo vt hac ex parte Hadriano Pontifici magis fuerit laudandus Michael prædecessor, quam eius successor Basilius Imperator, cum & deteriora mala pati coacti sint Apostolicæ Sedis Legati Romam victores remeantes, quam qui cum damnatione Photij Constantinopolim missi sunt.

Porro & Græci historici Basilium Imp. ingratissimum conclamant ex alio eiusmodi facto ipsius. Ait enim Zonaras: Cum venatum exisset, in ceruum incidit inusitatæ EXEMPLVM HOMINIS INGRATISSIMI.
magnitudine, elata in altum cornua gestantem, quem persequendo assecutus, cum stricto gladio percussurus esset, bellua se defendit, & ramo vno cornuum zonæ Imperatoris infixo, illum sublimem fert cornibus suspensum, ac forsan ita perijsset, nisi a quodam ense dissecta zona fuisset ereptus. Cui mercedem salutis suæ præclaram reddidit ille capitis obtruncationem, speciosa causa quæsita, quod ensem contra Impe-

ratorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ratorem strinxisset, nec reputauit, pro Imperatore potius strinxisse, & remuneratio- A
ne, magnisq. præmijs esse dignum.] hæc Zonaras ad fugillandam summam Imperatoris ingratitudinem.

Ad postremum autem, ne quid ad Synodum Octauam hanc spectans relinquamus intactum, sciendum præterea est, quod eadem sancta Synodus triplices aduersarios, vbi consummata est sensit infestos, Photianos in primis, & Catholicos duplicis generis, quorum alteri dicerent, seuere nimis cum lapsis actum esse, exigendo ab eis chirographum, atque seueram nimis pœnitentiam iniungendo; alteri his omnino contrarij, qui indignantes assererent, indulgentem nimis fuisse Synodum, recipiendo lapsos Episcopos cum honoribus ac dignitatibus quas ante lapsum habuerant, idq. cedere in ruinam Ecclesiæ, eiusq. maximum detrimentum, eo quod in eam ingredi permissi essent lupi vice pastorum. Inter alios qui de his conquesti sunt, fuit Nicetas il- B
le, qui res a sancto Ignatio Patriarcha Constantinopolitano gestas conscripsit. vt apparet ex ijsdem eius scriptis in fine. Sed vetus ista fuit altercatio in Ecclesia Dei, & vt plurimum vicit pars illa, quæ visa est ad misericordiam esse procliuior.] Hactenus de rebus ad Synodum Octauam spectantibus, quæ (vt superius dictum est) hoc anno cœpta, in sequentem sunt propagata.

VNDE COEPTA RVINA GRAECORVM.

Ex quibus certe habes, quod vehementer admireris, quorsum aduersum Romanam Ecclesiam progressus sit Græcorum furor, haud dico schismaticorum, sed Orthodoxorum gloriæ Latinorum inuidentium. Quod si ista[a] fiunt in viridi ligno, in arido quid fiet? Vt non mireris Lector, si maledictio per Isaiam in synagogam prædicta, etiã iusto Dei iudicio reciderit super nobilem illam Græcorum Ecclesiam, de qua etiam

a Luc.23.

b Isai.5.

apposite illud: [b] Quid est, quod potui facere vineæ meæ, & non feci?] & in pœnam C
id quod subijcitur: Ecce nunc ostendam vobis quid faciam vineæ meæ. Auferam sepem eius, & erit in direptionem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem. Et ponam eam desertam, & non putabitur, & non fodietur, & ascendent vepres & spinæ, & nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem.] Mentiar, nisi hæc ipsa sit præsens ipsorum Ecclesiæ facies, quæ ab oculis intuentium excutiant lacrymas præ commiseratione eiusdem, qui si ad tantorum malorum originem contemplandam altius attollant oculos, vnde tanta ruina principiũ duxerit, aperta luce perspicient. Etenim iuxta Euangelicum illud: [c] Si lumen quod in te est, tenebræ sunt: ipsæ tenebræ quales erunt? Si, inquam, ipsorum Orthodoxi, & ab Ecclesia Latina beneficijs iugiter affecti, adeo ab Ecclesia Romana auersi sunt cogniti: quales in ipsam essent futuri schismatici?

c Matt.6.

D

Ecce ipsa vere Oecumenica, eademq. pura, sincera, atque legitima Octaua Synodus, Græcorum Orthodoxorum precibus, litteris, legationibus a Romano Pontifice petita, rogata, atque tandem obtenta; celebrata ipsa, laudata, prædicata, accepta, subscripta, & (vt vidisti) feliciter sicut fideliter absoluta, & laudabiliter consummata, atque perfecta; sed ipsorum (vt intellexisti) nequitia statim in discrimen adducta, periclitari cœpit, iam tantum passa naufragiũ, vt ab ijsdem Græcis penitus euanuerit, adeo vt ignorent omnino etiam quæ vere fuerit Octaua Synodus Oecumenica, cuius loco, spuriam illam, sacrilegamq. a Photio celebratam octauam & œcumenicam nominent, ac venerentur, & laudent, atque vt quid sacrosanctum custodiant: vt videas ex his, quæ sit spes curationis eorum, qui accipiant venenum loco medicamenti, & ipsam medicinam existiment esse venenum. vt illis conueniat propheticum illud oraculum: [d] Væ E
qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum dulce & dulce amarum: Væ qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.] Quibus & dicendum, vt deuijs: [e] Interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea.] Quæ, inquam, vera sit atque legitima Octaua Synodus, & eam, vtpote celebratam coram S. Ignatio Constantinopolitano Patriarcha (quem & iure Sanctum colitis, & nos vobiscum veneramur eumdem) cognoscite, recipite, & custodite; quam vero scitis octauam sub Photio celebratam, falso œcumenicam nominatam, rescissam, anathemate condemnatam, abijcite, & execramini: nam secundum Euangelicum illud: [f] Numquid colligunt ex spinis vuas, aut de tribulis ficus?] minime gentium. sed de pseudosynodo illa habita per Photium, & falso œcumenica dicta, suo loco inferius dicendum erit. simulq.

PSEVDOSYNODVM PHOTII LOCO OECVMENICAE OCTAVAE ACCEPERVNT GRAECI.

d Isai.5.

e Ierem.6.

f Matt.7.

monen-

A monendum de Latino Collectore Canonum, qui ex reiecta pseudosynodo sententiam quamdam descripsit. Iam vero ad ea quæ anni huius rerum gestarum sunt reliqua, conuertamus orationem.

REDITVS LEGATORVM E BVLGARIA ROMAM.

Hoc anno Legati Apostolicæ Sedis missi ad Bulgarorum conuersionem Romã reuersi sunt, & cũ ijs legatio ab eorũ Rege missa est ad Romanum Pontificẽ. Quomodo ista se habuerint, quæ sunt apud Anastasium in Hadriano sic accipias. Superiore tempore Formosus & Paulus Populonienses venerabiles Episcopi, qui cum ceteris, iussu sanctissimi Papæ Nicolai, cauta prædicationis destinati fuerant remeantes; de Christianissimo Bulgarorum, & eorum omnimoda subiectione, qua specialiter S.R.E. deuotissime colla submiserant, Sedem Apostolicam recrearunt: & Michaelis Bulgarici Regis Legatum, PETRI LEGATIO A REGE BVLGARORVM AD HADRIANVM PAP.

B Petrum nomine, summo Pontifici præsentarunt. Qui Legatus cum donis regalibus regias quoque litteras obtulit, summum Præsulem summopere deprecantes, vt aut Marinum sibi bene compertum diaconum, Archiepiscopum consecratum remitteret, aut aliquem ex Cardinalibus presbyteris dumtaxat suæ Ecclesiæ, virum sapientem, probatum, atque Archiepiscopatu dignissimum Bulgaris eligendum dirigeret: quẽ post approbationem eorumdem, denuo remeantẽ Archiepiscopali ministerio sublimaret. Sed Marino Constantinopolitanum Missaticum deuotissime (vt diximus) * obtinente, sortito summus Pontifex Siluestrum quemdam subdiaconum Bulgaris eligendum direxit, quem cum Leopardo Anconitano misit & Dominicum † Treuirensem Episcopũ. Cum illi essent litteris pro Marino Archiepiscopo ordinando, aut Formoso Portuensi Episcopo remittendo importunissime deprecantes, quem remittentibus Bulgaris, magna sub velocitate Papa receperat. Quibus inter nonnulla rescripsit, vt quemcumque

* *al.* obeunte

† Triuentẽsem

BVLGARORVM PETITIONES NON AVDITAE.

C nominatim deuotio regalis exprimeret, eum sine dubio Pontificalis prouisio Bulgaris Archiepiscopum commodaret, Marino exceptis atque Formoso.] Cum autem nec de remeando in Bulgariam Formoso Portuensi Episcopo, nec Marinum quem petierat, Rex obtinere potuisset: Petrus post longas moras reuersus est in Bulgariam. Quæ vero hæc sequuta sint, dicentur suo loco anno sequenti.

Eodem anno cum Carolus senior cognomento Caluus Rex Francorum occupasset Lotharij nepotis iam defuncti Regnum, expostulante Ludouico Imp. frequentibusq. legationibus apud fratrẽ agente, interpellanteq. Sedis Apostolicæ auctoritatẽ: ab Hadriano Pontifice decernitur ad eumdem Carolum legatio, de qua ista apud Aimoinũ:

[a] Carolus Legatos Hadriani Papæ Paulum & Leonem Episcopos suscepit cum epistolis missis sibi & præsulibus ac Regni primoribus in his Galliarum partium regionibus

a Aim. lib. 5. cap.24.

D consistentibus, in quibus continebatur, vt Regnum quondam Lotharij, quod Ludouico Imp. spirituali filio eius hereditario iure debebatur, & quod ad eum post mortem ipsius Lotharij redijt, vel homines in eo degentes mortalium nullus inuaderet, nullus commoueret, nullus ad se conaretur inflectere. Quod siquis præsumeret, non solum per suæ auctoritatis ministerium infirmaretur, verumetiam vinculis anathematis obligatus, nomine Christianitatis priuatus, cum diabolo omnino locaretur; & siquis de Episcopis tam nefariæ temeritatis auctorem vel tacendo fugeret, vel non resistendo consentiret, non iam pastoris, sed mercenarij nomine se nouerit fore censendũ: & quia non pertineret ad eum quidquam de ouibus, nec pertineret ad eum consequenter de pastoralibus dignitatibus. Cum quibus Episcopis & nuntius Ludouici Imp. venit, nomine Boderardus, de his nihilominus satagens.] hæc de legatione Apostolica Aimoi-

HADRIANI PAP. LEGATIO ET COMMINATIO AD CAROLVM.

E nus. Quas vero per Legatos litteras allatas tradit, præter illas ad Carolum Regem datas nobis incognitas, reliquas vna cum pluribus alijs Hadriani Papæ litteris Parisijs a nostro Nicolao Fabro opportune missis, hic tibi describendas curauimus. sic enim se habent.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei omnibus gloriosis Ducibus, Comitibus, & ceteris primoribus in Regno Karoli excellentissimi Regis constitutis.

HADRIANI PAP. EPIST. AD PRINCIPES REGNI.

Omnes quidem virtutes Christi cultoribus sectandæ sunt, sed nulla vtilius quam pax cum dilectione mutua inter omnes, & maxime inter sublimiores personas custoditur & colitur. Quanto enim quis sublimior, tantum ad mores suos quosque trahendum constat esse facilior. Ideoq. his præsentibus opportune ac importune moneo, suadeo, & exhortor apicibus, quo pacis bonum in omnes, sed præcipue inter sublimiores mundi Principes ædificare & construere satagatis. In hoc enim dilecti filij mei Regis vestri Regnum totum poterit incolume permanere, si neminem ille concutiens, a

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVDOVICI IMP. LAVDATA VIRTVS.

nullo concutiatur. Non autem ignorare vos credo, qualiter desiderabilissimus & A
spiritalis filius meus Hludouicus pijssimus & a Deo protectus Imperator, non vt
quidam aduersus sanctæ religionis filios, non contra Fidei Christianæ domesticos,
sed aduersus filios Belial, aduersus Christi nominis inimicos, præcipue pro nostra
securitate, proq. multorum liberatione Fidelium, qui finetenus apud Samnium, &
circumquaque regiones iam iamq. periclitabantur, ita vt etiam fines nostros infe-
statio propemodum Sarracenorum inuaderet, egressus a summo sublimitatis pro-
priæ solio, & a pacatissimo requiei suæ fundamine, non corpori parcat, non æsti-
bus, non algoribus, non denique vllis euentibus cedat; sed omnia incommoda, om-
nia discrimina pro Christi nomine tolerans, nihil est quod pro Christianorum
exemptione recuset arripere; nihil est quod pro Fidelium quiete ac pace declinet
assumere. B

Denique non modicam Ecclesiæ sanctæ quietem per eum diuina pietas operata est;
nec modice paganorum vires fortitudine superna prostratæ sunt: siquidem sæpius
hostes tamquam mures cauernis suis egressos ad sua latibula terga vertere compulit,
& brachia contra nostros exerta potenti virtute dissoluit. Quin & nobis omnibus
qui longe fuimus, & qui prope, magnæ securitatis præsidia contulit, dum scilicet non-
nullos eorum prostrauit, nonnullos etiam ab eorum superstitione conuertens, Chri-
DE REGNO INIVSTE PERVASO. sti Fidei & veræ religionis itinera sectari perdocuit. Quæ de re ratum ducimus, vestram
cõmonere dilectionem, quo præfato glorioso Regi vestro, & filijs eius suggerere sata-
gat, & prudenti consilio suadere contendat; quatenus nec suis motibus, nec aliorũ sua-
sionibus impulsus, quidquã quæ tanti Principis, & tam pij Augusti sunt, inuadere vel
solicitare consentiat, eorum videlicet, quæ cum sint in Regno gloriosæ memoriæ Hlo- C
tharij quondam Regis germani sui, ad se, suffragantibus cunctis legibus, non tam pro
fraterna successione, quam pro paterna dispositione hereditario iure pertinere proban
tur. Qui enim concutit fines & solicitat homines qui sub moderamine quondam iam
nominati Regis erant, illa quæ Dei sunt, & Ecclesiæ vtilitati conueniunt, concutit;
& qui hunc auaritia victus commouet, magnum proculdubio Ecclesiæ dispergit aug-
mentum.

Iniquum præterea est, quod fratres sibi mutuo pro integra inter se ac nepotes suos
custodienda parte Regnorum, quam singuli distincta sorte perceperant, iuramentis
..... spoponderant, impia præuaricatione violetur, vel cuiusquam cupidinis fo-
mite temeretur: cum potius pio conueniat affectu fratrem fratri, ac patruos nepoti-
bus, totius præsidium conferre iuuaminis, & secundum promissam inuicem iuramen- D
to fidem, omnis auxilium præstare solatij: præcipue iam fatum inclytum Regem ve-
strum, qui hunc nepotem suum magnum scilicet Augustum, de patris proprij dex-
tra, cum omnibus quæ ad eum pertinere viderentur, ad fouendum roborandumq.
ADMONITIO ET COMMINATIO. pro viribus veluti secundus pater accepisse dignoscitur. Iniquitas autem & instar sa-
crilegij est, vt qui se vltro pro salute Fidelium, & maxime pro S. R. E. Matris suæ de-
fensione tot periculis offert, a cœpto pietatis, alicuius factione stimulatus recedat opere,
atque ad patriam coactus vindicandam procedat hereditatem. Verum quisquis
suo vitio tam sancto labori cupiditatis æstibus accensus, aliquod impedimentum præ-
stiterit, condignam profecto Apostolica Sede sanciente luet cum suis fautoribus vltio-
nem. Vnde si quisquam vestrum huius diabolicæ ambitionis auctorem sectatus fue-
rit, vel ei quoquo modo in rapinis cõcupiscenti fauorem contulerit, anathematis vin- E
culis innodabitur; ac pro hoc a Regno Domini separatus, cum impiorum omnium
capite, quod est diabolus, merito deputabitur.

Attendat ergo Rex prudẽtissimus, vestris quoque probabilibus consilijs adhortetur,
ne iniquorum suasionibus credat, nec siniſtra machinantibus aures accommodet, sed
proprio iure contentus, quæ sua non sunt, vsurpare non tentet, nec inuadere quocũque
modo nitatur, quod inuasum non modicum potest inuasori generare detrimentum.
Ne itaque iam memorato dilectissimo filio meo domino semper Augusto causam Dei
exequenti, & hereditatẽ Domini vindicanti, ac ipsius bella prælianti, quodlibet offen-
diculũ præparet, quo sanctæ Dei Ecclesiæ quauis ex parte impediatur vtilitas, vel pro-
fectus Fidelium excludatur: alioquin manũ Apostolicæ Sedis cũ eodem pijssimo Prin-
cipe fortiter esse cõperiat, & arma nostra illi munimina validissima cõferentia, summo
Agonotheta nobiscũ certante, & BB. Principum Apostolorum intercessione cooperan-
te &

A te & præparante, sine cunctatione prænoscat. Hos præterea Missos Apostolicæ nostræ
Sedis Paulum & Leonem venerabiles Episcopos, dilectos cõsiliarios nostros, quos pro
pace & concordia sanctæ Dei Ecclesiæ illuc destinauimus: ob reuerentiam principum
Apostolorũ Petri & Pauli benigne suscipite, & ea quæ vobis pro vtilitate Fidei atque
religionis dixerint, percipientes, ad effectum perducere festinate. Optamus gloriam
vestram in Christo bene valere. Data Non. Septemb. Indict. iij.] ita si a mensis Se-
ptembris exordio inchoetur indictio, alioqui loco Indictionis tertiæ, secũda ponenda,
vt apparet ex Actis Comitialibus paulopost reddendis. Quæ autem ad Episcopos eo-
dem argumento, eademq. die sunt scriptæ, sic se habent.

EPIST. HADRIANI PAP. AD EPISC. Hadrianus Episcopus seruus seruorũ Dei reuerentissimis & sanctissimis fratribus &
Coepiscopis nostris in Regno Karoli glorioſi Regis Ecclesiã Domini gubernantibus.
B Inter exordia Pontificatus mei, pacis studiũ præ ceteris virtutibus prædicandi sua-
dendiq. arripuisse memini. Quippe qui nouerim quod in Dominicæ Natiuitatis prin-
cipio cælestis militiæ visus sit exercitus, qui clamauit: [a] Gloria in excelsis Deo, & in ter- a Luc. 2.
ra pax hominibus bonæ voluntatis. Vbi profecto solerter attendendum est, quia sicut
tunc pastores, qui supra gregem suũ * præ ceteris gaudia meruerunt: ita nos qui Pasto- * deest f. vigi-
res dicimur, tunc cælestium bonorum lætitiam adipisci merebimur; si super oues Do- labant
minicas solicite vigilemus: ne videlicet has, vel per insidias odij seu discordiæ vorax lu-
pus inuadat, vel pro cupiditate auidus ille leo deglutiat, qui, vt Princeps [b] Apostolo- b 1. Petr. 5.
rum scribit: Rugiens circuit quærens quem deuoret. Ideoq. fratres chari, nunc etiam
idipsum repeto, idipsum opportune vel importune prorsus efflagito. Quamobrem vt
pacis seu dilectionis vinculum, quæ maior est omnibus virtutibus & holocaustomati-
C bus, vestra quoque sanctitas insolubiliter inter omnes, sed præcipue inter sublimiores
personas obseruari doceat, indesinenter adhortor. Quapropter illud a vobis exigo, vt
soliciti existentes, si quos senseritis velle filij nostri Regis vestri Karoli fortassis
animos ad inuadendum Regnum, quod defuncto quondam inclyto Rege Hlothario
ad dominum desiderãtissimum filium nostrum pijssimum Imperatorem redijt, iureq.
hereditario illi debetur, nequiter * ducitare: vos qui spirituales estis, horũ carnales vo- * f. suscitare
ces, quin potius & ipsum excellentissimum Regem ac filios eius, tamquam veri Epi-
scopi a tanto cõpescere piaculo studeatis. Quinimmo ad fauorem & opem eius hunc
inflammantes hortemini, vt qui sicut eum in fide sua tamquam alter pater suscepit,
ita foueat, & hunc vt proprium genitum amplectatur.

LABORANS PRO ECCLESIA PRINCEPS IVVANDVS. Iniquum enim & instar sacrilegij est, vt qui se vltro pro salute Fidelium, & maxime
D sanctæ Romanæ Ecclesiæ Matris scilicet omnium Dei Ecclesiarũ defensione tot mor-
tis casibus offert, alicuius factione stimulatus, a cœpto pietatis recedat opere, atque ad
patriam vindicandam procedat hereditatem. Non enim debet paternam hereditа-
tem ille dimittere, qui, Deo gratias, non ignorat [c] Naboth Iezrahelitam pro sola pater- c 3. Reg. 21.
na vinea, etiam contra Regem impium defendenda vsque ad mortem lapidum per-
uenisse. Verum si & labor alicuius ambitione impediatur, quoniam paternum deseri
patrimonium surripientibus non oportet, per quem quid tale contigerit, vna cum fau-
toribus & sectatoribus suis dignam paremq. animaduersionem exsoluet. At si quis ve-
strũ tam nefariæ temeritatis auctorem, vel tacendo fugerit, vel nõ resistendo consense-
rit: non iam pastoris sed mercenarij nomine se nouerit fore censendum, & quia iam nõ
pertinebit ad eũ de quibus, non pertinebit consequenter de pastoralibus dignitatibus.
E Hos præterea Missos Apostolicæ nostræ Sedis Paulũ & Leonem venerabiles Episco-
pos, dilectos consiliarios nostros, quos pro pace & concordia sanctæ Dei Ecclesiæ illuc
destinauimus, ob reuerentiam principum Apostolorum Petri & Pauli benigne suscipite;
& ea quæ vobis pro vtilitatibus Christianæ Fidei atque religionis dixerint, aure cor-
dis percipientes, ad effectum ducere festinate. Optamus sanctam fraternitatem vestrã
in Christo bene valere. Dat. Non. Septemb. * Indict. iij.] hæc Hadrianus, qui de his * Indict. ij.
etiam ad Ludouicum Germaniæ Regem scripsit, vt abstineret a Regno, ad Ludoui-
cum Imperatorem spectante. Æque enim vt Carolus, ita & Ludouicus in suspicio-
nem venerat affectatæ Lotharij hereditatis, vt inter eos certamine foret decernendum
qui Lotharij Regnum inuasurus esset. Hos autem Legatos haud honorifice a Caro-
lo fuisse susceptos, suis litteris post hæc datis queritur Hadrianus. Sed antequam hi
peruenissent ad Carolum, immo paucos post dies, cum superius recitatæ datæ sunt lit-
teræ, idem Carolus, collecto Metensi Concilio, pridie Idus Septembris Indict. ij. decer-

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAEDATORIA METENSIS SYNODVS PRO CAROLO.

nentibus, Episcopis Regni Lotharij coronam accepit. Quæ Synodus Prædatoria dici A
iure meruit: hoc enim digna nomine, quæ Regnum abstulit a legitimo successore, & Carolo tyrannice dedit. Cuius quidem Acta ex codice Antonij Augustini, vbi extant, hic tibi exscribenda curauimus, quæ sic se habent.

Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo sexagesimonono, Indictione secunda, pridie Idus Septembris, Metis ciuitate in Ecclesia S. Stephani martyris, hæc quæ sequuntur Capitula Aduentius Episcopus ipsius ciuitatis, coram Rege & Episcopis qui affuerunt, populo & scriptis & verbo publice denuntiauit.

DENVNTIATIO EPISC. METENSIS.

Vos scitis & multis in pluribus Regnis esse cognitum, quantos & quales euentus tempore Senioris nostri, quem hactenus habuimus, pro causis notissimis communiter sustinuimus, & quãto dolore, quantaq. angustia de illius infausta morte nuper cordibus perculsi simus. Vnde vnicum refugium, & singulariter salubre consilium, Rege & Prin- B
cipe nostro destituti & desolati, nobis omnibus esse considerauimus, vt ieiunijs & orationibus ad eum nos cõuertamus, qui est adiutor in opportunitatibus, & in tribulatione, & cuius est consilium, ac cuius est Regnum, & (vt [a] scriptum est) cui voluerit, dabit
a Dan. 4.
illud, & in cuius manu corda sunt Regũ, & facit vnanimes habitare in domo, [b] soluens
b Ephes. 2.
medium parietem, & faciens vtraque vnum, deprecantes ipsius misericordiam, vt donet nobis Regem ac Principem secũdum cor suum, qui in iudicio & iustitia nos in omni ordine & professione regeret & saluaret atque defenderet iuxta voluntatem eius, & corda omnium nostrorum vnanimiter in eum inclinaret atque vniret, quem ipse ad salutem atque profectum nostrum præscitum & electum atque prædestinatum habet secundum misericordiam suam.

Quia denique voluntatem Dei (qui [c] voluntatem timentiũ se facit, & deprecationes C
c Psal. 144.
eorum exaudit in corde) vnanimitate nostra videmus, hunc Regni huius heredem esse legitimum, cui nos sponte cõmisimus, videlicet præsentem Regem ac Principem nostrum Carolum, vt nobis præsit, & prosit, videtur nobis, si vobis placet, vt sicut nos post illius verba vobis manifestauimus, signo certissimo demonstremus, quia illum a Deo electum & nobis datum Principem credimus, & eidem largitori Deo ex suis beneficijs non simus ingrati, sed gratiarum actiones illi referentes oremus, qualiter & eum ad salutem & defensionem sanctæ suæ Ecclesiæ, atque ad auxilium & profectum omnium nostrum cũ salute & pace & tranquillitate nobis conseruet diutius; & nos fideli deuotione illi obsequentes atque optata saluatione fruentes, sub illius administratione in suo gubernet seruitio. Et si illi placet, dignum ipsi, & necessarium nobis esse videtur, vt ex eius ore audiamus, quod a Christianissimo Rege, fideli & vnanimi in seruitio il- D
lius populo vnicuique in ordine suo conuenit audire, ac deuota mente suscipiatur.] hæc Aduentius. pergunt Acta.

DENVNTIATIO CAROLI REGIS.

Post hæc Rex Carolus hæc quæ sequuntur, per se in eadem Ecclesia cunctis qui affuerunt, denuntiauit: Quia sicut isti venerabiles Episcopi vnius ex ipsis voce dixerunt, & certis indicijs ex vestra vnanimitate demonstrarunt, & vos acclamastis, me Dei electione ad vestram saluationem & profectum, atque Regnum & gubernationem huc aduenisse: sciatis me honorem & cultum Dei atque sanctarum Ecclesiarum, Domino adiuuante, conseruare, & vnumquemque vestrum, secundum sui ordinis dignitatem & personam, iuxta meum scire & posse, honorare, & saluare, & honoratum & saluatum tenere velle, & vnicuique in suo ordine, secundum sibi competentes leges tã Ecclesiasticas, quam mundanas, legem & iustitiam conseruare, in hoc vt honor regius & pote- E
stas & debita obedientia atque adiutorium ad Regnum mihi a Deo datum continendum & defensandum ab vnoquoque vestrum, secundum suum ordinem & dignitatem atque possibilitatem mihi exhibeatur, sicut vestri antecessores fideliter & iuste & rationabiliter meis antecessoribus exhibuerunt.

Et post hæc Hincmarus Rhemorum Episcopus hæc quæ sequuntur Capitula, iubente & postulante Aduentio ipsius ciuitatis Episcopo, & ceteris Episcopis Treuirorum prouinciæ, Attone scilicet Viridunensis Ecclesiæ Episcopo, & Arnulpho Tullensis ciuitatis Episcopo, Franco Tungrensis ciuitatis Episcopo, cõniuentibus prouinciæ Rhemorum Episcopis, coram Episcopis, Rege, cunctis qui affuerunt in eadem Ecclesia publice denuntiauit.

DENVNTIATIO HINCMARI.

Ne alicui forte videatur, incongrue & præsumptuose me, ac prouinciæ nostræ venerabiles Coepiscopos facere, quoniã de altera prouincia ordinationi & causis huius prouinciæ

A uinciæ nos immiscemus: sciat nos contra Canones sacros nõ agere, quoniam Rhemensis & Treuirensis Ecclesia in hac regione Belgica cum istis Ecclesijs sorores & cõprouinciales habentur, sicut auctoritas Ecclesiastica, & antiquissima demonstrat consuetudo, ac per hoc vnanimi consensu, & synodalia iudicia exercere, & quæ a sanctis Patribus constituta sunt, debent concorditer custodiri, hac priuilegij constitutione seruata, qui prior de Rhemensi & Treuirensi Episcopo fuerit ordinatus, prior etiam habeatur. Et lex diuinitus inspirata præcipit, dicens: [a] Si transiens per messem amici tui, [*] colligẽs a Leuit. 25.
* f. colligas
spicas, manu confricabis ad manducandum, falcem non mittas, vel falce non metas. Messis est populus, vt Dominus demonstrat in Euãgelio, dicens: [b] Messis quidem mul- b Matt. 9.
ta, operarij autem pauci, rogate Dominum messis, vt mittat operarios in messem suã, quia vos pro nobis Episcopis debetis orare, vt vobis digna possimus loqui. Messis au-
B tem amici est populus in prouincia alteri Metropolitano commissa. Vnde vos hortando, quasi manu operis confricando, ad Dei voluntatem & vestram salutem in corpus vnitatis Ecclesiæ valemus & debemus traijcere. In parochianos autem prouinciarum alijs Metropolitanis commissarum falcem iudicij non mittimus, quia nec est vnde, nec nostrum esse consideramus.

Est & alia causa, quia isti venerabiles domini & confratres nostri prouinciæ istius Episcopi non habentes Metropolitanum Episcopum, exiguitatem nostram sic in suis, sicut & in specialibus nostris causis nos fraterna charitate iubent & commonent agere. Est ita, domni fratres? Et responderunt Episcopi: Ita est.

Præterea quia dominus Episcopus & frater noster Aduentius nobis ex sua & ceterorum suorum ac nostrorum fratrum & venerabilium Episcoporum voce dixit: In hoc
C etiam animaduertere potestis, voluntatem Dei esse, vt præsens dominus & Rex noster, qui in parte Regni, quam hactenus tenet & tenuit, & nobis & Ecclesijs nostris, & populo sibi cõmisso vtiliter præest & præfuit, & salubriter prodest & profuit: inde ad hunc locum, Domino ducente, peruenerit, quo etiam vos eius inspiratione cõfluxistis, & ipsi vos sponte commendastis, cuius instinctu animata omnia in Arcam hoc significantem Ecclesiæ vnitatem, nullo cogente, conuenerunt: quia sanctæ memoriæ pater suus dominus Hludouicus Pius Imp. Augustus ex progenie Hludouici Regis Francorum inclyti per B. Remigij Francorum Apostoli Catholicam prædicationem cũ integra gente conuersi, & cũ tribus Francorũ millibus, exceptis paruulis & mulieribus, vigilia S. Paschæ NOVA CORONATIO CAROLI CALVI.
in Rhemensi Metropoli baptizati, & cælitus sumpto chrismate, vnde & adhuc habemus, peruncti, & in Regem cõsecratus per B. Arnulphũ, a cuius carne, id est Ludouicus
D pius Augustus originẽ duxit carnis, & a Stephano Papa Romano ante S. Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ altare Rhemis in Imperatorẽ est coronatus. Et demũ factione quorumdã terreno Imperio destitutus, in prædictã Regni partem vnanimitate Episcoporum & fidelis populi ante sepulchrũ S. Dionysij eximij martyris Ecclesiæ sanctæ est redditus, & in hac domo, ante hoc altare protomartyris Stephani (cuius nomen interpretatũ resonat Coronatus) per Domini sacerdotes, acclamatione fidelis populi, sicut vidimus, qui affuimus, corona Regni est Imperio restitutus. Et quia (vt in historijs sacris legimus) Reges quando Regna obtinuerunt, singulorũ Regnorũ sibi diademata imposuerunt: nõ incongruũ videtur istis venerabilibus Episcopis, si vestræ vnanimitati placet, vt in obedientia Regni, vnde vos ad illum sponte conueniistis, & ei vos commen
E dastis, sacerdotali ministerio ante altare hoc coronetur, & sacra vnctione Domino cõsecretur. Quod si vobis placet, proprijs vocibus consonate.

Et in hoc conclamantibus omnibus, dixit idem Episcopus: Agamus ergo vnanimiter Deo gratias, decantantes, TE DEVM LAVDAMVS.] hucusque in codice Acta Metensia in coronatione Caroli de Regno Lotharij. Vnctio secundum consuetum sacrum ritum est secuta hæc quæ dicta sunt.

His absolutis idem Carolus ad placandum Romanum Pontificem Hadrianũ Legatos in Vrbem decernit cum oblationibus ad basilicam sancti Petri, in quibus inerat operimentum auro textum, & duæ coronæ aureæ gemmis ornatæ pro duobus, quæ possidebat Regnis. hæc testatur Aimoinus [c]. Porro oblationes has haud putamus ab c Aim. lib. 4. c. 24.
Hadriano esse susceptas, cum de his in litteris postea ad Carolum ab ipso datis nulla sit mentio, quæ alias præteriri minime consueuit. Sic igitur præter ius fasq. expoliantes Episcopi legitima hereditate Ludouicum Imp. Regnum Lotharij eius fratris

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] *Isai. 28.* tradiderunt Carolo Caluo, quibus merito illud aptatum oraculum: [a] Sacerdotes & prophetæ nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt a vino, nescierunt Videntem, ignorauerunt iudicium.] Quid autem post hæc Hadrianus, auditis his, fecerit, sequenti anno dicturi sumus. A

Inter hæc autem Ludouicus Germaniæ Rex, cum ista præsumpsit Carolus, ægrotabat, sed & ex insperato conualuit. Quomodo autem id acciderit, ex antiquis Annalibus a Pithœo editis accipe.

QVAE LVDOVICVS AEGROTANS. Dum hæc in diuersis locis gerebantur, Ludouicus Rex apud Ratisbonam Baioariæ ciuitatem graui detinebatur infirmitate, ita vt medici illum sanitatem posse recuperare desperarent. Quapropter omne aurum & argentum quod in thesauris illius inueniri potuit, in diuersa monasteriorum loca distribuit, & pauperibus erogauit. Vnde & a cælesti medico, cui se, suaq. commendauit, curari promeruit. Carolus B vero, comperta Ludouici fratris sui infirmitate, Regnum Lotharij inuasit, & secundum libitum suum disposuit, &c.] Sed quomodo timore eiusdem Ludouici, vbi conualuisse audiuit, eum in partem eiusdem Regni admisit, suo loco, anno sequenti dicturi sumus.

Hoc eodem anno scripsit Salomon Rex Britanniæ litteras Hadriano Papæ, pallium petens pro Festiniano Antistite Dolensi, necnon reliquias pro monasterio quod ædificabat. quas idem Argentræus cum Hadriani responso recitat his verbis [b]. *b Hist. Brit. lib. 2. cap. 27.*

Domino ac beatissimo Apostolicæ Sedis Romanæ Hadriano, Salomon Britonum Rex flexis genibus, inclinatoq. capite in Christo fideliter pacis diuturnitatem.

EPIST. SALOM. REGIS BRIT. AD HADRIAN. Mundi termino appropinquante, ruinisq. crebrescentibus, cum certa signa plurimis manifesta videantur, Romam vouimus ire causa orationis, necnon etiam petitio- C nis nostræ gratia, quia præterito tempore beatæ memoriæ prædecessor vester Nicolaus pallium Episcopo Dolensi Festiniano amouit, quod idcirco nobis dare distulit, quia nos nostrum nomini eius præposueramus ignoranter, & litteras absque sigilli nostri impressione, minus etiam idoneo Legato transmiseramus. Sed cum iã totius Britanniæ voluntatem probare curauimus, omnes abnuerunt, nolentes nos adire orationẽ Apostolorum Petri & Pauli, ceterorumq. Fidelium pro eo quod pagani intrinsecus iniuste vastant omnes terminos nostræ potestatis. Et ideo considerans meorum peccaminum grauitatem, & reminiscens bonitatem Dei, precor omnipotentiam vestræ dignitatis, vt hoc munusculum placide * si persona supradictorum Apostolorum dignetur aspicere, ** considéret*

MVNERA REGIS SALOM. AD HADRIANVM PAP. hanc statuam auream vestræ magnitudinis, tam in altitudine, quam in latitudine cum lapidibus diuersi generis, & mulum cum sella & camo & fræno valentem, & triginta D camisias, & triginta drapas laneas varijs coloribus tinctas, cum triginta ceruinis pellibus, & triginta pallia pedalia ad opus domesticorum vestrorum, trecentos quoque solidos denariorum quotannis deinceps persoluendos, quatenus dignitas a prædecessoribus vestris antecessoribus nostris impensa, nobis nostrisq. successoribus auctoritate vestra confirmetur in sæcula. Hæc omnia vestræ dignitati vilia putantes, mementote viduæ pauperculæ [c] in templo Domini duos denarios offerẽtis, & interim innotescere vestræ largifluæ almitati per has litteras, per hos geminos nuntios, hoc est, Harennam Episcopum, & Felicem Archidiaconum, ceterosq. fideles nostros qui in nostra sunt præsentia, voluimus, quod vnum ædificem monasterium, quod adhuc in honorem alicuius Sancti non est dedicatum. Quocirca sublimitatem vestræ dignitatis precamur, vt reliquias, quas a vobis & plurimis iam probatas (auxiliante Deo) digne possidetis, & E quibus nostra Insula melius in Christo fauente possit illuminari, nobis cum his Legatis transmittere dignemini.] hactenus epistola Salomonis Regis, ad quem Hadrianus Papa ista rescripsit, mittens ad eum brachium S. Leonis Papæ Tertij, diuinitus, præmissis precibus ac ieiunijs, impetratum. *c Luc. 21.*

Dilectissimo filio, amantissimoq. Salomoni Regi Britonum cum omnibus suis fidelibus, Hadrianus gratia Dei Papa perennem salutem.

HADRIANI AD SALOM. REG. EPIST. Sublimitas vestræ potestatis intelligat, nos veraciter per inducias septem dierum a Deo postulasse condignum vestræ magnificentiæ responsum: transactis autem septem diebus, nobisq. omnibus Romanis in oratione & ieiunio perdurantibus, visum est mihi tribusq. Cardinalibus meis, Spiritu sancto reuelante, vt de corpore beati Leonis Papæ vobis transmitterem, quia grande munus est. Igitur notum sit vobis

A sit vobis, fili charissime, & omnibus Christianis illic habitantibus, quod nos cum nostrorum auctoritate brachium supradicti Leonis Papæ ad illum, & adiutorium ad defensionem vestræ regionis charitatiue dirigamus. Pro certo enim per illum probauimus multa fecisse miracula, vt fides vestra magis ac magis in illo accrescat. Ipse est sanctissimus Leo, qui per inuidiam Romanorum, oculis, linguaq. priuatus, gratia Dei cooperante fuit mirabiliter restauratus, quatenus septempliciter eis oculis clarius videret, & eadem lingua verbum Dei eloquentius prædicaret. Et ideo auctoritas Romana in hoc de Deo præsumit, vt a Ligeri fluuio vsque ad Occidentalem plagam, quos aut ætas, aut sexus, aut persona nõ impedit, tribus vicibus reliquias illius in anno frequentent: & inde votum Romam eundi, quoad vixerint, nostro libitu & auctoritate adimpleant. [*] Pallium quoque quod fratri & Coepiscopo nostro Festiniano po- ** hunc locum falsatum esse, habes apud Innoc. Pap. iij. lib. 2. epist. 79.*

B stulastis, cum suo priuilegio vestræ dirigimus charitati. Valete in Christo fideles Britanniæ habitatores.]

Cum autem grassantibus in dies magis per Britanniam Northmannis, Salomon Britonum Rex Connoyoni Abbati Redonensi, eiusq. monachis refugij locum concessisset in aula sua iuxta Plelanum, ibidem monasterium in eorum gratiam condidit in honorem Saluatoris. De cuius fundatione extant litteræ hoc anno datæ, quæ ab [a] Argentræo ita describuntur. *a Arg. histor. Brit. lib. 2. c. 27.*

In nomine Domini Amen. Salomon Dei gratia totius Britanniæ, magnæq. partis Galliæ Princeps.

SALOMONIS REGIS LITTERAE DE MONAST. Notum sit cunctis Britanniæ tam Episcopis quam sacerdotibus, ceterisq. nobilissimis ducibus, fortissimisq. militibus omnibus nostræ ditioni subditis, quomodo vene- C rabilis Richardus Abbas, cum aliquibus suis monachis, omnium tamen ceterorum monachorum petitionem deferens, nostram adierit præsentiam in monasterio meo, quod est in Plelan, vbi ego antea vnam aulam habui; sed infestantibus Northmannis, Connoyon Abbas cum precatu monachorum suorum sibi locum refugij ante Northmannos, suisq. monachis postulans, nos, venerabilemq. coniugem nostram Guihenerec adiens petijt. quibus assensum præbentes, non solum supradictam aulam eis tradidimus, sed etiam in eodem loco monasterium non ignobile ex nostro, in honorem sancti Saluatoris, ad refugium supradictis monachis pro hereditate cælesti, & redemptione animarum nostrarum, necnon & nostræ prolis, parentumq. nostrorum tranquillissima stabilitate construere iussimus. quem etiam locum monasterium Salomonis vocari voluimus. In quo etiam reuerendissimus Abbas Connoyon sepul- D tus iacet, & venerabilis coniux nostra Guihenerec honorifice sepulta quiescit. in quo etiam ego (si pijssima Dei clementia concedere dignata fuerit) corpus meum sepeliendum cum consilio Britanniæ nobilium, tam sacerdotum, quam laicorum deuoui. necnon ad augmentum felicitatis & pacis totius Britanniæ munus adeo maximum nobis transmissum præteritis temporibus sanctissimum feci collocari Maxentium, &c.]

Hucusque [b] Argentræus, addens, reliquam partem litterarum continere enumera- *b Hist. Brit. lib. 2. c. 27.*

E tionem variarum oblationum, quas eidem monasterio attribuebat. Datas autem fuisse anno DCCCLXIX. & Salomonis manu subnotatas, itemq. Riualonis & Guegonis eius filiorum, Rathini Episcopi Alethensis, Pasteneteni & Branni filiorum Nomenoij aliorumq. procerum. Monasterium hoc in Redonensis monasterij iure fuisse scribit: hodie vero non extare.

IESV CHRISTI ANNVS 870. HADRIANI PAP. II. ANNVS 3. LVDOVICI II. IMP. 15. BASIL. MACED. IMP. 4.

OCTINGENTESIMVS septuagesimus sequitur annus, tertia Indictione inchoatus, quo intercurrentibus nuntijs, intentatis a Ludouico Germaniæ Rege minis, Carolus timore perculsus, accipit in partem Regni Francorum, quod sibi iniuste post mortem Lotharij vendicauerat, eumdem Ludouicum fratrem suum. Extant huius diuisionis Acta inter vtrumque confecta in sæpe citato codice Antonij Augustini, quæ prolixitatis nimiæ vitandæ causa hic describere prætermittimus. est illorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

exordium. Anno Incarnationis Christi Domini nostri octingentesimo septuagesimo, Indictione tertia, pridie Idus Martij, anno trigesimosecundo Caroli glorioſi Regis Aquiſgrani palatio hæ pactiones inter ipſum & Ludouicum, &c.] A

Cum autem Hadrianus Papa audiſſet a Carolo Caluo conniuentia Epiſcoporum penitus vſurpatum Regnum Lotharij prædefuncti, debitum multiplici iure Ludouico Imperatori: illudq. diuiſum cum Ludouico fratre: ad vendicandum audax & inſolens facinus, nouam in Gallias decernit legationem, tam ad ipſum Carolum, quam etiam ad eius germanum Ludouicum Germaniæ Regem. qui autem hac functi ſunt legatione, fuerunt tres Epiſcopi & presbyter vnus Cardinalis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quibus tam ad Reges quam ad Epiſcopos & Regni Principes litteras dedit, quas nos his diebus opportune acceptas Pariſijs, miſſas a noſtro intimo familiari Nicolao Fabro, hic deſcribendas curauimus, ex quibus inſpiciat ipſam, quam præ ceteris Lector candidus diligit veritatem, ſic enim ſe habent. B

Hadrianus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilecto filio Karolo glorioſo Regi.

v videtur deeſſe principium. HADRIANI EPIST. AD CAROLVM REGEM.

* Sacrorum itaque dogmatum euidentiſſimis documentis, & Apoſtolicis informamur exemplis, vt mitius agere debeamus cum mitibus, & ſeuerius per iuſtitiam delinquentes corripiamus. Sed neque nos Deo placere poſſumus, ſi paſtoris vicem ſuſcipientes, non ouium paſtoris, ſed mercenarij latibula præſtolamur: & veniente lupo fugimus, ne ſolatium conferamus. Super quibus illud cauere debemus, quod Dominus per Prophetam loquitur dicens: [a] Canes muti non valentes latrare. & rurſum: [b] Væ paſtoribus, inquit, paſcebant ſemetipſos & reliqua. Quod ſi cunctis paſtoribus Dominici gregis Dominus pro ſe *deſidiæ generaliter dicit: tanto magis nos illam ſententiam formidare debemus, quanto præ omnibus & pro omnibus non ſolum honoris, ſed etiam oneris in humeris noſtris pondera quoque geſtamus. An non pro te, Rex, rationem ponere coram Domino compellemur: ſicut illud interim ſileamus, quod Miſſos Apoſtolicæ Sedis more regali recipere contempſiſti: factum tuum non reprehendemus, & ſpiritali zelo redarguere deſiſtemus, quando contra diuinam ſanctorumq. Patrum auctoritatem, atque contra propriæ fidei ſponſionem, qua iureiurando pollicitus es, ne aliena, & præcipue fratrum tuorum Regna concupiſceres aut inuaderes, Regnum quondam Hlotharij Imperatoris, quod ſpiritali filio noſtro domino Hludouico Auguſto filio eius iuxta diuinas & humanas leges debetur, præſumpſiſti inuadere, & in reatum periurij incidere non formidaſti? Numquid a mente excedit, quod veſtra veſtrorumq. iuramenta Sedi Apoſtolicæ deſtinata diſcuſſimus, roborauimus, & in archiuo noſtro hodie illa recondita retinemus? Quod ſi nec iſta tibi ſufficiunt, tunc ad maioris reprehenſionis tuæ cumulum tuis te ſpecialibus ſententijs conuenimus. Et vt ad cor tuum redeas, ex oris tui profeſſionibus * ducertamus. C D

* aduertamus

Quando igitur Hludouici fratris tui filij ſuperatis viribus Regnum prodidiſtis, numquid non epiſtolam, quam habemus præ manibus, Sedi Apoſtolicæ direxiſti; in qua inter cetera confeſſus fuiſti dicens: Cum fratribus noſtris poſt Fontanicum bellum in vnum conuenimus, & inter nos diuiſione Regnorum facta, pacem fecimus, & iurando iurauimus, quod nemo noſtrum Regni alterius * meas inuaderet? nunc autem Regno * meo iuramentis ſumptis inuaſo atque ſublato, miſereatur noſter Apoſtolatus, & ne nomen Chriſti blaſphemetur in gentibus, ſine vindicante facinus *non relinquatur? Ecce qualiter aliena tibi concupiſcere minime competit. Ecce tibi oſtenſum eſt, quod iuramenta publice facta contempta ſunt; poſtremo ad fortioris tuæ reprehenſionis indicium aliquantis permonſtratum eſt, quod & te impunitum dimittere non debemus. Qui quod alij facere precabaris, nunc in ſimili opere tibi facere iuſto nos oportet iudicio, & te de tuis actibus increpare, præcipue, cum apertius demonſtrares, quod labijs tantum & non corde deuotum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ (veluti in epiſtolis ad deceſſores noſtros & nobis a te directis continetur) te iactitares exiſtere filium, & nunc adeo deuotio fidei tuæ caſſata eſt, vt iam quia conuenientibus reſponſis Miſſos noſtros ante minime dimiſiſti, nobisq. reſcribere callide omiſiſti, Miſſos tuos vel epiſtolas, quas remiſſurum indicaſti, hactenus ad contemptum Apoſtolicæ Sedis non direxiſti. Quod ſi quis alius tale tibi dedit conſilium, fidem circa te minime veram ſeruauit. Si autem in hoc tuo tantum conſilio vſus es, minus regalis excellentia quam debuit fecit. E

* f. metas
* a me
* num

De pa-

A De pacis vero & concordiæ vnitate, cuius nos inter pijſſimum Cæſarem & te mediatores eſſe debere ſuggeſſeras, libentiſſime ſuſcepimus & agere cœpimus. Sed illi contra hoſtes Chriſtiani nominis dimicanti, pro liberatione populi Dei multis laboribus inſiſtenti, & bella Domini præliando Sarracenorum multitudinem ſuperanti vt pax fieret, cedere noluiſti; quin potius non vt pacis amator, ſed vt ſcandali concitator, etiam & tyrannidis manifeſtiſſimus executor, pacis tempus non es præſtolatus; quia poſtquam hæc illi callide mandare curaſti, domini Imperatoris Regnum magis ac magis inuaſiſti, ſolicitaſti, ordinaſti, & homines ipſius Regni ad tuam fidelitatem iurare feciſti. Cui talia facere pertimeſceres, niſi ipſe tantis laboribus ad perpetuam pacem ſanctæ Eccleſiæ diu noctuq. pro Chriſti amore fidenter hæreret. Qui a cœptis bonis, in quibus illi te ſolamina oportebat conferre magis quam Chriſtianum populum contra fidem debitam perſequi, manum & opus non ſubtrahens, dubium non eſt, quod omnipotentem Dominum ad hæc peragenda ſibi propitium faciet, & de hoſtibus Chriſtiani nominis triumphum cito percipiet. B

LVDOVICVS IMP. LAVDATVR.

Sed his ſincere prolatis, quoniam, vt prædiximus, ſicut omnium pondera in humeris noſtris geſtamus; ita omnium actus præuidere debemus, ne pro humanis fauoribus nos hæc dicere quis exiſtimet. ſi forte acciderit, vt Principes noſtri, quibus a te peruaſum Regnum iure debetur, ſibi illatas iniurias non vendicarent: nos vſque ad veſtram emendationem, quia omnes ſaluare volumus, periuria illa atque inuaſionum tyrannides impunitas nullo pacto dimitteremus; quia non ambitione Regni, ſed iuſtitia commouemur; & non terrarum ſpacia quærimus, ſed ex debito, vitijs ac prauitatibus cuiuſcumque reſiſtere vigilamus.

MVNVS ROM. PONTIFICIS.

C Igitur vt interim pro paucis gloriam tuam conueniamus: monemus, & auctoritate Apoſtolica modis quibus poſſumus ſpiritaliter ſuademus, paternoq. affectu præcipimus, vt iam tertio monitus, te ab inuaſione Regni ſpiritalis filij noſtri Chriſtianiſſimi Principis ſubtrahas & compeſcas, aliena non concupiſcas; & quæ tibi non vis fieri, illi non facias. Noli iuſtiſſimis competentibuſq. tibi rebus iniuſte captas tyrannice ſociare, ne & iuſte poſſeſſas amittas, & iniuſte peruaſas, iuſto Dei iudicio, te ambiſſe pœniteat. Nos etenim, quoniam ſaluum te conſiſtere cupimus, & vt anima corporeq. felici ſucceſſu polleas, anhelamus: niſi ſaltem nunc noſtris alijs ſic ſalubribus parueris monitis, & vt prius inobediens noſtræ ſpiritali cenſuræ cõſtiteris; nullo pacto nulloq. prætermittemus ingenio, quo minus, Deo iuuante, noſmetipſi partes illas petamus, & quod noſtri eſt miniſterij, penitus peragamus.

QVID HADR. PAPA IVBEAT REGI.

D Poſtremo magnopere commonemus, vt hos Apoſtolatus noſtri præcipuos Miſſos, Ioannem videlicet atque Petrum & Vuibbodum & Ioannem reuerendos Epiſcopos, necnon & Petrum religioſum presbyterum cardinis noſtri dilectumq. familiarem noſtrum pro Principum Apoſtolorum ab omnibus præferenda reuerentia & amore, benigne ſuſcipias, & vtpote a tanta Sede digreſſos, honorifice receptos colas. Ipſis enim quæ pagina reticuit, tibi dicenda iniunximus; & ideo quidquid verbotenus expoſuerint, ſine ſcrupulo prorſus admitte, & vt efficaces ad nos reuerti valeant, omnimodis vigila. Optamus gloriam tuam in Chriſto nunc & ſemper bene valere. Dat. v. kal. Iulij, Indictione tertia.] hæc ad Carolum Regem Hadrianus, qui eodem quoque argumento ſcripſit per eoſdem Legatos ad Epiſcopos in eius Regno conſtitutos, atque alias inſuper dedit litteras ad eiuſdem Regni proceres.

COMMENDAT LEGATOS.

E Quod autem ad nomina Legatorum pertinet, hic conſiderandum, quod [a] Aimoinus, cum & ipſe pariter quatuor Legatos miſſos dicat, nominat itidẽ Ioannes duos & Petrũ Epiſcopos, & Petrum presbyterum Cardinalem, Vuicbodum autem ſiue Vuibbodum Epiſcopum dicit fuiſſe, Legatum Ludouici Imperatoris: ſed plane redarguitur erroris ex epiſtolis Hadriani tam recitata quam duabus ſequentibus, quarum prior ad optimates Regni ſcripta ſic ſe habet.

[a] *Aim. lib. 5. cap. 26.*

Hadrianus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei omnibus reuerentiſſimis & ſanctiſſimis confratribus noſtris Archiepiſcopis & Epiſcopis in Regno Caroli glorioſi Regis conſiſtentibus.

HADR. EPIST. PRO IISDEM AD EPISCOPOS.

Nuper Apoſtolatus noſtri Miſſis atque epiſtolis reuerentiam veſtram ſalutiferis exhortationibus, vt vobiſmetipſis conſuleretis, monuimus, & iuxta quod vos oportuit paternitatis affectu non immerito corripuimus; ſed tantum Apoſtolica monita contempſi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tempsistis, quantum nec nostris epistolis respondistis, nec Regem vestrum Karolum graue facinus incurrentem proculdubio doluistis. An non graue scelus incurrit, quando, sicut multi vestrum nouerunt, sui oblitus, iusiurandum quod olim cum fratribus suis pepigit, quo nemo illorum Regnum fratris alterius inuaderet vel vsurparet, vt euidentissime patet, factum est: Regnum quondam Hlotharij Imperatoris quod iure diuo Imperatori domino Hludouico filio eius semper Augusto debetur, spretis iuramentis inuasit, & periurij incidit crimen? Vnde valde miramur, obstupescimus, & dolemus, vt si vos fidem illi promisistis, quare vosmetipsos perditis, & non eum, modo suggerendo, modo illud aut illud opponendo, vt resipiscat circumuenitis: quin potius vobis, consentiendo, & illi, tam detestabilia faciendo (quod vestri non fecere parentes) gehennam paratis? præfatus siquidem Imperator terrena Regna non ambiens, pro liberatione populi Dei multis laboribus fatigatus, triumphales in Sarracenorum ceruices potius manus, quam in eum Regnum suum tollentem extendit. B

QVID EPISCOPI FACERE DEBEANT.

Redite ergo ad vos, dilectissimi, & vt olim fœdera inter Seniorē vestrum fratresq. illius cum iuramentis habita, sed modo corrupta reformentur, sine cessationibus laborate. Commonete iugiter illum iuxta vestrum ministerium, & vt Episcopalis in vobis non refrigescat charitas, prouidete. & si eum saluum consistere vultis, vt Regni iura ad se non pertinentia desistat inuadere, opportune, importune insistite. Aliena non concupiscat, aliena non rapiat, & quod sibi non vult fieri alij prorsus non faciat. Reminiscatur Scripturæ dicentis: [a] Non concupisces rem proximi tui. & rursum: [b] Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis: Nos enim non tantum Regnum cuique augmentando, * quam iustitiam requirendo, ista persequimur. Et ne quis pro temporali Regnum perdat æternum, non indebite contestamur. C Quod si & nunc his salubribus nostris exhortationibus atque monitionibus tam iamfatus Rex, quam vos parere contempseritis: scitote quia ducti paterno affectu, feruentissimoq. zelo iustitiæ, statim Christo opifice, partes illas penetrabimus, & in contemptores dignam dabimus vltionem.

a *Exod.* 20. *Deut.* 5.
b *Matt.* 7.
* *al.* quantum

Postremo magnopere commonemus, vt hos Apostolatus nostri præcipuos Missos Ioannem videlicet atque Petrum seu Vuibbodum & Ioannem reuerendos Episcopos, necnon & Petrum religiosum presbyterum cardinis nostri dilectumq. nostrum familiarem pro Principum Apostolorum ab omnibus præferenda reuerentia & amore benigne suscipiatis, & vtpote a tanta Sede digressos honorifice receptos colatis: ipsis enim quæ pagina reticuit, vobis dicenda iniunximus; & ideo quidquid verbotenus exposuerint, sine scrupulo prorsus admittite, & vt efficaces ad nos reuerti valeant, omnimodis vigilate. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere. Dat. v. kal. Iulij, Indictione tertia.] hæc ad Episcopos Hadrianus, qui ad proceres Regni eiusdem Caroli itidem, sed totidem verbis scripsit epistolam. D

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei omnibus optimatibus Regni Karoli glorioſi Regis.

Nuper Apostolatus nostri Missis atque epistolis reuerentiam vestram salutiferis exhortationibus vt vobismetipsis consuleretis monuimus. & iuxta quod vos oportuit paternitatis affectu non immerito corripuimus. Sed tantum Apostolica monita contempsistis, quantum nec nostris epistolis respondistis, nec Regem vestrum Karolum graue facinus incurrentem proculdubio doluistis. An non graue scelus incurrit, quando sicut multi vestri nouerunt, sui oblitus, iusiurandum quod olim cum fratribus suis pepigit, quo nemo illorum Regnum fratris alterius inuaderet, vel vsurparet; & vt euidentissime patefactum est Regnum quondam Hlotharij Imperatoris, quod iure diuo Imperatori domino Hludouico filio eius semper Augusto debetur, spretis iuramentis inuasit, & periurij incidit crimen? vnde valde miramur, obstupescimus & dolemus, vt si vos fidem illi promisistis, quare vosmetipsos perditis, & non eum, modo suggerendo, modo illud aut illud opponendo vt resipiscat circumuenitis. Quin potius vobis, consentiendo, & illi, tam detestabilia faciendo (quod vestri non fecere parentes) gehennam paratis? Præfatus siquidem Imperator terrena Regna non ambiens, pro liberatione populi Dei multis laboribus fatigatus, triumphales in Sarracenorum ceruices potius manus, quam in eum Regnum suum tollentem extendit. E

Redite ergo ad vos dilectissimi, & vt olim inter Seniorem vestrum, fratresq. illius cum

A cum iuramentis habita, sed modo corrupta reformentur, sine cessationibus laborate. Et si eum saluum consistere vultis, vt Regni iura ad se non pertinentia desistat inuadere, opportune importune insistite. Aliena non concupiscat, aliena non rapiat, & quod sibi non vult fieri, alij prorsus non faciat. reminiscatur Scripturæ dicentis, [a] Non concupisces rem proximi tui. & rursum: [b] Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, eadem vos facite illis. Non enim tantum Regnum cuicumque augmentando, quam iustitiam requirendo, ista persequimur. Et ne quis pro temporali Regnum perdat æternum, non indebite contestamur. Quod si & nunc his salubribus nostris exhortationibus atque monitionibus, tam iam fatus Rex; quam vos parere contempseritis: scitote quia ducti paterno affectu, feruentissimoq. zelo iustitiæ, statim Christo opifice, partes illas penetrabimus, & in contemptores dignam dabimus vl-
B tionem. Postremo magnopere commonemus, vt hos Apostolatus nostri præcipuos Missos, Ioannem videlicet &c. ad finem vsque in præcedenti epistola. Dat. v. kal. Iulij Indictione tertia.] ita ad optimates Hadrianus, qui eadem quoque die scripsit de ijsdem ad Ludouicum Germaniæ Regem, laudans cum plurimum, quod se abstinuisset a Regno Lotharij, conquerens aduersus Carolum, qui illud inuadendo, sit tyrannus effectus. epistola autem sic se habet.

a *Exod.* 10.
b *Matt.* 7.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Hludouico glorioso Regi.

HADR. EPIST. AD GERM. REGEM LVD.

Sicut sæpe per Missos & epistolas vestras comperimus, de exaltatione Matris vestræ Romanæ Ecclesiæ iucundamini, & cum charissimo filio nostro domino Hludouico Augusto omnem concordiam, omnemq. pacis dilectionem & fidei possidetis, & insolubiliter quemadmodum idem serenissimus Imperator nobis innotuit, vos retinere
C multis coram positis profitemini. Vnde gloriolæ vestræ serenitati nonnullas grates referimus, & vt in cœptis bonis perseueretis, Apostolicis affatibus, fili charissime, incitamus: quoniam scriptum est, [c] Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Sed & laudanda plane vestra constantia, quæ sui non immemor fidem promissam merito custodiuit: Et velut frater vester Karolus, alterius Regni iura Hlotharij quondam scilicet Imperatoris, quæ iuxta diuinas atque humanas leges eidem pijssimo Imperatori filio eius debentur, nec inuasit, nec concupiuit. Pro quibus scilicet iniquissimis actibus, quos idem Karolus Deo contempto peregit, & pro iuramentis quæ corrumpere non trepidauit, valde obstupescimus & miramur. Quia & illorum quos deuiare cognoscimus, tantum animarum pericula gemimus & dolemus, quantum pro omnibus illis, qui nos suo gregi præesse dignatus est, rationes ponere proculdubio compellemur.

c *Marc.* 10.

D Verumtamen Missos nostri Apostolatus, cum eiusdem spiritalis filij nostri Augusti Legatis tam ad vos quam ad eundem Karolum, sicut nos nuper facere proposuimus, ecce direximus: quos benigne ac honorifice pro amore Apostolorum susciptentes, omnes vtilitates & opportuna in opere præsenti negotia cum eis tractetis: quatenus his peractis, sicut vos nos & sæpe dictus Augustus speramus, ijdem Missi salui atque illæsi per vestrum adiutorium ad prædictum Regem, duce Deo, perueniant, & regredi valeant. Iam vero si idem Rex ab inuasione illa cessauerit, & suæ tyrannidi cesserit, ecce bene. Sin autem, scitote, quia per nos illuc iter veniendo accelerabimus, & velut in contemptorem Dei ac Apostolicarum monitionum vltionem debitam inferemus, ne nobis imputetur si ille impunitus remanserit: & si se a prauis actibus periurus scilicet ac concupiscentijs alijsq. nefandis sceleribus non correxerit; venturus iudex eū
E de manibus nostris requirat, & pro desidia merito reprehendat. Miramur præterea gloriam vestram in præficiendo Episcopo Agrippinæ Coloniæ, tam indiscrete præbuisse consensum: cum euidentissime scires, quod Apostolicæ Sedis iudicio atque consensu ibidem debuerit ordinari Antistes, cuius censura nuper fuerat eadem Ecclesia suo priuata rectore. Et quidem quod post iudicium Sedis Apostolicæ factum est, dure susceptimus: sed quod tua super hoc deuotio, quam circa nos habere probaris, omnimodis * latuit, durius æstimamus. Præcipue quia Guntharij dudum Archiepiscopi causam, antequam in locum illius substitueretur Episcopus, nos iterum audituros, & vocem eius admissuros fore spopondimus. Præfatam quippe ordinationem nec confirmamus, nec ratam habere decernimus, quousque ille qui ordinatus est, nostræ exhibeatur præsentiæ, & vtraque pars coram nobis discussa conuentus synodalis perpendatur audientia.] Porro quod hic audis, Guntharium adhuc fuisse super-

DE COLONIENSI ELECTO EPISCOPO.

* tacuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

superstitem; habes in quo arguas [a] Reginonem qui dixit eum mortuum esse in Italia, eodem tempore atque eodem morbo, quo Lotharius Rex & alij proceres defuncti sunt, vt suo loco superius dictum est. Pergit vero Hadrianus.

[a] Regin. chron. anno 869.

Postremo magnopere commonemus, vt omnes Apostolatus nostri præcipuos Missos, Ioannem videlicet atque Petrum seu Vuibbodum & Ioannem reuerendos Episcopos, necnon & Petrum religiosum presbyterum cardinis nostri, dilectumq. nostrum familiarem pro Principum Apostolorum ab omnibus præferenda reuerentia & amore benigne suscipiatis: vtpote a sancta Sede digressos honorifice receptos colatis: ipsis enim quæ pagina reticuit, vobis dicenda iniunximus. Et ideo quidquid verbotenus exposuerint, sine scrupulo prorsus admittite, & vt efficaces ad nos reuerti valeant omnimodis vigilate. Optamus gloriam tuam in Christo nunc & semper bene valere. Dat. v. kal. Iulij Indictione tertia.] hæc ad Regem Ludouicum Hadrianus, qui B ciusdem quoque argumenti litteras dedit ad Episcopos in Regno ipsius constitutos, hortans eos constanter agere, vindicesq. profiteri iustitiæ, & non facere, sicut fecerunt Episcopi illi qui sub Caroli Regno posiri, ipsi turpiter cõtiuere. sunt huiusmodi.

HADR. EPIST. AD EPISCOPOS REGNI LVDOVICI.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei omnibus reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis in Regno Hludouici glorioſi Regis constitutis salutem.

Gratias agimus Deo omnipotenti pro vobis, quod, sicut fidelium relatione comperimus, inter serenissimum Principem nostrum dominum Hludouicum Augustum & gloriosum Regem æquiuocum eius & patruum, Seniorem scilicet vestrum, firma charitas & pax perpetua maneat; vtpote fidei custodes inuigilatis, & vt fœdera inter eos habita inconuulsa consistant, suadere curatis. Quocirca, dilectissimi, nostris vos C Apostolicis monitis exhortamur, vt in hoc semper perseueretis, & idipsum ei suadere puro pectore studeatis. Tam est enim ille inuictus Augustus beneuolus, quantum erga omnes probatur esse pijssimus. State ergo in fide, viriliter agite, & Deo odibilium facta declinate, quia non decet vos fidem vestram corrumpere, sicut illos qui Karolo Regi Seniori suo pro humano fauore consenserunt, vt Regnum ipsius Principis vestri peruaderet, & periurij noxam incurrerer: pro quibus vos merito collaudamus, & vt in cœptis perseueretis, paternitatis affectu præcipimus, quia qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

Postremo magnopere commonemus, vt hos Apostolatus nostri præcipuos Missos, videlicet Ioannem atque Petrum seu Vuibbodum & Ioannem reuerendos Episcopos, necnon & Petrum religiosum presbyterum cardinis nostri dilectumq. nostrum fami- D liarem pro Principum Apostolorum ab omnibus præferenda reuerẽtia & amore benigne susciptiatis, & vtpote a tanta Sede digressos honorifice receptos colatis: ipsis enim quæ pagina reticuit, vobis dicenda iniunximus. Et ideo quidquid verbotenus exposuerint sine scrupulo prorsus admittite, & vt efficaces ad nos reuerti valeant omnimodis vigilate. Optamus sanctitatem vestram bene valere. Dat. v. kal. Iulij Indict. iij.]

Præter has autem alias rursus dedisse litteras reperitur Hadrianus ad Episcopos in Regno Caroli constitutos, quos graui comminatione exagitauit, illud inculcans, vt si Carolus Sedi Apostolicæ obtemperare recusaret: ipsi se ab eius communione seiungerent, si vellent cum Apostolica Sede communicare, alioqui vt indignos respuendos. hæc & alia Pontifex, quæ in redditis ad eum Hincmari litteris reperiũtur, quas amaro animo scripsit, vt ex ipsis accipies, cũ eas proxime auditurus eris. Apparet enim, quod E qui resistendi Regi, immo tyranno sacerdotali constantia caruere, vt canes rictus & latratus dentesq. in corripiẽtem eos & prouocantem in lupum, pastorem primariũ conuertere. De his quidem apposite a Propheta [b] dictum: Væ qui consuunt puluillos sub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas.] vtpote qui adulantes Principibus, ad voluntatem eorũ iura omnia tam humana quam diuina disponunt. Nullus inter eos Ieremias, [c] ad quem a Domino: Constitui te super Reges & Principes: nullus Ioannes [d] Baptista, qui vitæ dispendio arguebat Herodem. Nullus prorsus qui diceret Carolo: Non licet tibi alienam inuadere hereditatem, quod nec humanæ, nec diuinæ leges fieri sinunt. Non licet tibi contra abs tefactam atque iuratam Regnorum diuisionem præsumere quidquam, nec absque sacrilegij reatu concessum. Iura ipsa Regum Francorum antiquitus inuiolabiliter conserua-

EPISCOPORVM SVGILLATA SOCORDIA.

[b] Ezech. 13.

[c] Ierem. 1.

[d] Matth. 14.

A seruata in te conclamant; populumq. tuum æque declamant, Regnum Francorum non ex electione, sed ex successione deberi, quod ex sancti Gregorij testificatione ijdẽ Principes in sacris sæpe sunt professi Comitijs. Immo ipse Carolus Caluus in libello declamatorio contra Guenilonem Archiepiscopum Senonensem, ipso eius exordio id ex sancti Gregorij prædicat & magna ingerit auctoritate, nempe Regnum Francorum ex successione, non ex electione deberi, vt plane ex verbis suis conuincatur tyrannus esse Carolus, dum aliena inuasit illicite.

Quod etsi licuisset, nec tamen ita absque magno consilio atque deliberatione agendum fuisset, secundum sententiam illam eiusdem magni Gregorij [a] ad Childebertum Francorum Regem ita suis litteris inculcatam: Tunc enim vere Regi Regum, ideſt omnipotenti Domino amplius placebit, si potestatem suam restringens, minus sibi licere crediderit, quam potest.] & quod ad Theodoricum & Theodobertum Francorum Reges sic idem sanctissimus pater inculcat: Summum (inquiens) [b] in Regibus bonum est iustitiam colere, ac sua cuique iura seruare. Ergo summum malum iustitiæ limites transgredi, & quod iure non licet, tyrannice vendicare. Et quod ad Brunichildem Reginam: Si vultis (inquit) [c] nihil iniuste perdere; summopere studete de iniustitia nihil habere.] & rursum: Cum [d] scriptum sit: Iustitia eleuat gentem, miseros autem facit peccatum: tunc Regnum stabiliri creditur, cum culpa, quæ cognoscitur, ciius emendatur.] præterierunt ista doctos Episcopos. Perijt tunc plane lex a sacerdote, consilium a sapiente, & sermo a Propheta. [e] Vbi tu Hincmare, qui ceteris scientia præstare putabaris, vt homines bruta animalia antecellunt? Passus anginam Demosthenis, aduersus Regem elinguis, in summum Pontificem qui corripuit eum, sty- C lum acuens, ad eum ea scripsisti, quæ Politici huius temporis manus tuas exosculantes in suo descripsere libello de Iuribus & prærogatiuis Regum ac Regni Franciæ, tempore belli ciuilis haud pridem conscripto, cum ista præmittunt. Quid consilij ceperint proceres Franciæ, cum Hadrianus Carolo Caluo Regi sub excommunicationis pœna præcepisset, vt Regnum Lotharij, Ludouico eius filio possidendum relinqueret, apparet ex Hincmari epistola responsoria, &c.] Post hæc epistola hoc modo. "

[a] Greg. lib. 5. epist. 6.

[b] Greg. lib. 7. epist. 120.

[c] Greg. lib. 9. epist. 57.

[d] Greg. lib. 7. epist. 64.

[e] Ierem. 16.

Domino sanctissimo & reuerendissimo Patri Patrum Hadriano primariæ Sedis Apostolicæ ac vniuersalis Ecclesiæ Papæ Hincmarus nomine non merito Rhemorum Episcopus, ac plebis Dei famulus.

HINCMARI RVRENTIS EPIST. AD HADRIANVM.

De hoc quod scripsistis, vt si ipse Rex Carolus in obstinationis suæ perfidia post meam conuentionem persistere maluerit, quam iuxta vestra monita resipiscere, ab D illius me communione & consortio sequestrem, & secundum [f] Apostolum nec Aue ei dicam, & si vestræ communionis volo esse particeps, præsentiam eius modis omnibus deuitem: cum magno cordis dolore ac gemitu dico, quoniam & Ecclesiastici & sæcularis ordinis viri, qui de diuersis Regni partibus Rhemis plurimi conuenerunt, quos mandatum vestrum ibidem mihi delatum, quia non debuit, latere non potuit, exiguitati meæ, qui quantum sciui & potui, semper Apostolicæ Sedis priuilegium extuli, improperando dixerunt, & dicunt: Numquam huiusmodi præceptionem ab illa Sede vlli prædecessorum meorum missam fuisse, cum inter Reges sacramentis etiam confœderatos, sed & inter patrem & filios, ac inter fratres prælia & seditiones eorum temporibus fuisse noscantur, &c.

[f] Ioan. 2.

Nec etiam ab hæreticorum vel schismaticorum siue tyrannorum Imperatorum ac E Regum, quales fuerunt Constantius Arianus, ac apostata Iulianus, & Maximus tyrannus, præsentia & salutatione, siue collocutione, Sedis Apostolicæ Pontifices, vel alij magnæ auctoritatis atque sanctitatis Episcopi, cum locus & ratio ac causa exegit, se subtraxisse leguntur, &c. Et dicunt sæcularem scripturam dicere, Quia omne Regnum sæculi huius bellis quæritur, victorijs propagatur, & non Apostolicis vel Episcoporum excommunicationibus obtinetur: & scripturam diuinam proponunt dicere: [g] Quia Domini est Regnum, & cui voluerit dat illud ministerio Angelorum & hominum. Quibus cum verba B. Iacobi [h] Apostoli opponimus dicentis, Vnde bella & lites inter vos? &c. Et cum potestatem a Christo sancto Petro primo Apostolorum, & in eo suis successoribus datam, sed & Apostolis & ceteris Episcopis Pontificium ligandi & soluendi collatum insinuare volumus, respondent: Et vos ergo solis orationibus vestris Regnum contra Northmannos & alios impetentes defendite, & nostram de-

[g] Dan. 2.

[h] Iac. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fensionem nolite quærere; & si vultis ad defensionem habere nostrum auxilium, sicut A
volumus de vestris orationibus habere adiutorium, nolite quærere nostrum dispendium. Et petite dominum Apostolicũ, & quia Rex & Episcopus simul esse non potest, & sui antecessores Ecclesiasticum ordinem, quod suum est, & nõ Rempublicam, quod Regum est, disposuerunt. Non præcipiat nobis habere Regem, qui nos in sic longinquis adiuuare non possit contra subitaneos & frequentes paganorum impetus. & nos Francos non iubeat seruire, cui nolumus seruire: quia istud iugum sui antecessores nostris antecessoribus non imposuerunt, & nos illud portare non possumus, quia scriptum esse in sanctis libris audimus, vt pro libertate & hereditate nostra vsque ad mortem certare debeamus. Et si aliquis Episcopus aliquem Christianum contra legem excommunicat, sibi potestatem ligandi tollit. & nulli vitam æternam potest tollere, si sua peccata illi eam non tollunt. Et non conuenit vlli Episcopo dicere, vt Christia- B
num, qui non est incorrigibilis, non propter propria crimina, sed pro terreno Regno alicui tollendo vel acquirendo, nomine Christianitatis debeat priuare & cum diabolo collocare, quem Christus sua morte & suo sanguine de potestate diaboli venit redimere, & Christianos pro fratribus suis animas docuit ponere.

Propterea si dominus Apostolicus venit pacem quærere, sic pacem quærat, vt rixam non moueat; quia nos non credemus, vt aliter ad Regnum Dei peruenire non possimus, si illum, quem sic commendat, terrenum Regem non habuerimus. Et alia de iuramentis & periurijs & de tyrannide de quibus scripsistis: vobis dicunt, Quia vestræ auctoritati mandare nobis conuenit. Sed & alias comminationes in vos sunt iaculati, quas adhuc nolo proferre: quasq. scio, si Dominus illis permiserit, vt iam in deliberatione, ita sine retractatione comminantes in opere monstrare curabunt. Et vt C
mihi experimento videtur propter meam interdictionem, vel propter linguæ humanæ gladium, nisi aliud eis obstiterit, Rex noster vel Regni eius primores non dimittent, vt quod cœperunt, quantum potuerint, non exequantur.] hactenus ex Hincmari epistola Politicus nomen suum reticens: qui ista vt gustui suo dulcissima lambit.

Porro versutus Hincmarus ex ore alieno ista se depromere simulat, quæ sponte asserere tam absurda nõ ausus esset. Sed vtique pœna dignus, qui alterutro modo delinquit, vel dum sua quæ essent, alijs tribuit; vel si aliena essent, ab alijs male assurta, atque furore deprompta non redarguit, vt muneris sui erat, sed scripsit ea, vtpote inter omnes primatum agentes tamquam sapientium dicta, sic plane se ea probasse significans. In quibus quotupliciter sit peccatum, quilibet prudens ac pius intelligit, vt non sit opus hic singula demonstrare. Sed quod (vt dictum est) eadem Hincmari epi- D
stola sit a Politicis in argumentum assumpta, & in auctoritatem adducta ad suos ipsorum confirmandos errores: patere Lector, vt vel cursim hic saltem eam relegens, errores qui in ipsa sunt, signatos, damnatosq. relinquam.

Quod autem durum admodum & asperum atque inusitatum asseruere, quod scripserit ad Hincmarum Hadrianus, vt se a Rege separent, qui non pareat Apostolicæ Sedis iussis: Primum videndum si hoc facere potuit vel debuit Hadrianus de Rege præcipere, vt exors esset Catholicæ communionis. Certe quidem in nullo pernicius vult Apostolus assurgere vltores Episcopos, quam cum per inobedientiam quod iu-
a 2. Cor. 10. betur impleri contemnitur. Nam ad Corinthios: a In promptu (inquit) habentes triplici admonitione, atque duplici legatione antea ipsum Carolum Regem præmo- E
trouersiã, an in Reges ius dicere possit Pontifex; nisi qui inter Christi oues non numerandos esse Principes, amens dixerit. Quod si Principes ijdem sint Christi oues: de ijs dictum Petro vt de ceteris: Pasce oues meas.] At pascere non conuincitur, qui morbosam ouem ab alijs, cum sit opus, non segreget ad salutem. Sed dicis: Quod si potuit, non tamen adhuc debuit. Immo necessitas multiplex id ab ipso inuito licet extorsit: siquidem vrgebat actor, Ludouicus Imperator legitimus heres Lotharij fratris, cuius Regnum Carolus inuasisset. Exigebat hoc ipsum ab eo ignauia illorum Episcoporum, qui in Caroli erant Regno, quorum cum munus esset, rogare, monere, præcipere & redarguere Regem inuasorem publice peccantem: tantum abest, vt ista præstiterint, vt etiam ad ruinam properantem calcaribus agitarint. At cum omnes defecerint, vt

ab in-

A ab interitu reuocarent præcipitem Regem, nonne debuit ex aduerso consurgere Hadrianus, vt ipsi esset saluti, dum ne peccaret, esset impedimento?

Quod si fecit, quod facere potuit, atque debuit: quid questi sunt de eodem Pontifice dicentes, numquam huiusmodi præceptionem vlli prædecessorum Rhemensium Antistitum ab aliquo Romanorum Pontificum esse missam aduersus Francorum Reges? Sed non vni Rhemensis Ecclesiæ præsuli tantum, verũ omnibus Galliarum Episcopis, nec aduersus legitimos Reges, sed aduersus tyrannos siue Gallias, siue Britanniã inuadentes id sæpe factum, quæ sunt superius dicta, declarant. At certe ea ex parte, qua alienum Regnum inuadit Carolus, non legitimus Rex, sed iure tyrannus (vt eum sæpe suis litteris Hadrianus appellat) dicendus fuit. At si non omnes tyrannos, hæreticos, siue schismaticos Imperatores superius nominatos, perculerunt Romani Pon- B
tifices anathemate, & litteras conscripsere, vt omnes eorum communionem vitarent; id facere õpus non fuit, quia sponte id agerent Orthodoxi omnes Episcopi. Quis enim inuentus Orthodoxorum qui communicaret cum Constantio vel Iuliano vel alio manifeste hæretico Imperatore? Quod etsi non omnes rei Principes, quot tamen Imperatores a Romanis Pontificibus sunt sententia excommunicationis affecti (cum ius id ab eis exegit) deq. his non ad vnum Rhemensem Episcopum, sed ad omnes vbique terrarum constitutas Ecclesias litteræ Apostolicæ datæ sunt?

At quam perperam illam (vt aiunt) ex sæcularibus libris depromptam sententiam vsurpare sunt ausi Episcopi illi, immo Hincmarus ipsorum nomine, qua dicitur, Omne Regnum bellis quæritur, victorijs propagatur, & non Apostolicis vel Episcoporum excommunicationibus obtinetur?] oblitus Hincmarus (sic furor dementat hominem, C
vt ob oculos posita non consideret) ipsum Romanum Imperium non nisi excommunicatione hæreticorum Imperatorum Orientalium, opera Romanorum Pontificum, esse translatum in Francos, & apud eos eorumdem concessione Pontificum propagatum in hanc diem ad posteros, immo ipsum Regnum Francorum non nisi ministerio Romani Pontificis e familia Clodouæi translatum in Carolinos, cuius germen idem esset Carolus Caluus filius Ludouici cognomento Pij filij Caroli Magni. Videant igitur, quomodo cuncta sic tribuant armis, vt nihil deferant Pontificiæ potestati æque ingrati sicut rudes Episcopi & sui ordinis contemptores.

Et quid illud, Quod dominus Apostolicus Rex & Episcopus esse non potest, vt antecessores ordinem Ecclesiasticum & non Rempublicam gubernarunt, non præcipiat habere Regem, &c.] Quid hoc? nisi liceat Regibus impune, quod volunt contra Dei D
legem agere, nullo sacerdote existente vindice regalium delictorum? Si hoc dicitis, nec in Ecclesia estis: Si conceditis, Reges ratione saltem delicti subijci sacerdotibus: quid nugamini, dicentes, non Reipublicæ curam, sed ordinis Ecclesiastici administrationem spectare ad Romanum Pontificem; quasi tyrannum, hæreticum, schismaticum non possit ipse Ecclesiastica censura notare, & si opus sit, ab Ecclesia pellere?

Illud insuper quam præter rem? Si aliquis Episcopus aliquem Christianum contra legem excommunicat, sibi potestatem ligandi tollit.] ergo e contrario (subijcio ego) Si secundum legem excommunicat, benefacit. At quid tam secundum naturale, diuinum, atque humanum ius esse potest, quam conseruare, quod suum est vnicuique? Ius vetus Francorum statuit, quod vsus pariter comprobauit, ex successione deberi Regnum, cui si religionem adijcias sacramenti: quid hoc possit inueniri stabilius E
atque constantius? vt non nisi tyrannus debeat conclamari, qui diuinum simul cum humano ius impugnet atque conculcet. Sed vbi inuenitur, vt iniuste agens Episcopus, mox iudiciali potestate nudetur?

Quod insuper pacis perturbatorem Hadrianum Pontificem dicant: conuertant (si audent) eamdem in Redemptorem calumniam, quod non venit pacem mittere, sed gladium; & quod non pacem quam mundus dat, e cælo descendens in terram secum tulerit, sed illam, qua filios iræ, inimicos reddit filios Dei, secundum quam Hadrianus legationes misit, litteras scripsit, vt pacem haberent, & abundantius haberent, atque Deo conciliarentur, qui ex rapina alienorum bonorum essent Deo redditi inimici.

Ad postremum autem quod ratione carentes ad minas conuersi, omnem exuant reuerentiam plane factis sicut & dictis, cuius sint ipsi discipuli, Christine, qui suis hu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

militatem atque mansuetudinem, an diaboli qui apostasiam, omnemq. superbiam suis insinuet, potest intelligi. Vt plane Carolo lugubre illud elogium Ieremiæ fuerit occinendum: [a] Prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent: Viderunt tibi assumptiones falsas & eiectiones.] Porro Carolum ægro animo tulisse reprehensionem Pontificis, atque re infecta Legatos dimisisse, testatur [b] Aimoinus hoc anno.

a Thren. 2.

b Aimoin. lib. 5. c. 26. 27.

Quod rursum spectat ad eandem legationem per Hadrianum Pontificem ad Carolum Caluum missam: tradit idem ipse huius temporis scriptor Aimoinus, per eosdem Sedis Apostolicæ Legatos factum, vt idem Carolus Rex Francorum filium suum Carolomannum, quem detinebat in vinculis, liberaret. Extant autem adhuc tres eiusdem Hadriani Papæ epistolæ datæ, tum ad ipsum Carolum Regem, tum ad eius Comites, & aliæ ad Episcopos eius Regni, hactenus numquam visæ, acceptæ autem ex superius citato codice Treuirensi. Quæ autem ad Carolum Regem scripta est epistola sic se habet.

HADRIANVS PAP. PRO CAROLOMANNO AGIT CVM PATRE.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei Karolo Regi.

Inter cetera excessuum tuorum, quibus aliena vsurpando inuasisse crederis, illud quoque nihilominus obijcitur, quod etiam bestiarum feritatem excedens, contra propria viscera, idest contra Carolomannum genitum tuum sæuire minime verearis, ita vt more strutionis, quod ex libro beati [c] Iob discimus, obdureris ad filium tuum, quasi non sit tuus, eum videlicet non solum paterna gratia & beneficijs priuans, verum etiam Regni finibus eliminans; atque quod impium est, vt excommunioni submittatur, affectans. Verum quia idem Carolomannus Sedem Apostolicam Legatis suis tamquam quibusdam pedum suorum passibus adijt, & per proprias litteras nos appellat, quin potius interpellat: primo quidem ab huiusce modi conatum tuum intentu, auctoritate Apostolica refrænamus; deinde vero ne aduersus [d] Apostolum ad iracundiam prouoces filium tuum, salubriter exhortamur. Atque ideo & gratiam ei tuam, sicut conuenit, redde; & illum, vt reuera propriium filium paternis affectibus suscipe: necnon & pristinis beneficijs ac honoribus restituere satage, donec saltem Apostolatus nostri Missi ad te veniant; & saluo debito vtriusque vestrum honore, quidquid de illo salubrius inuentum fuerit, competenti executione ac dispensatione ordinetur ac disponatur. Ergo ne adijcias peccatum super peccatum, sed & de pristinis inuasionis & auaritiæ prauitatibus deprecare, & correctionis ostensa perfectione, veniam Ecclesiasticam recipere totis medullis exopta; & ne finetenus pereas, vsquequaque decerta; quatenus per hoc finis prauitatum, finis animaduersionis efficiatur, & præstante Deo, cum termino culpæ, terminus accedat & pœnæ. Dat. III. Idus Iulij, Indictione quarta.] ista Hadrianus ad Carolum Regem pro filio Carolomanno, pro quo hæc breuiter etiam ad Comites in eius Regno constitutos.

c Iob. 30. & Greg. ibid.

d Ephes. 6.

HADRIANVS AD COMITES PRO CAROLOMANNO.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei omnibus gloriosis Comitibus & ceteris fidelibus in Regno Karoli, & in Regno quondam Hlotharij Regum constitutis.

Auditui nostro sonuit, quod Carolus Rex etiam belluarum furorem transcendens, contra propria viscera, idest contra Carolomannum filium suum sæuierit; hunc videlicet non modo paterna gratia & beneficijs priuans, verum etiam Regni sui metis eliminans; quin etiam conetur aduersum illum exercitum congregare, & vos omnes aduersus eum totis nisibus destinare. Vnde quia per huiusmodi contentionem atque conflictum, sæpe sanguinis effusio contigit: prouidendum summopere ducimus, ne tale, proh nefas, nostro proueniat tempore, ac per hoc nomen Domini blasphemetur in Gentibus. Ideoq. pacem, & non bella volentes; nam Psalmista [e] Domino dicit, dissipa gentes quæ bella volunt: ea quæ pacis sunt, inter genitorem & genitum si potestis, constituite: porro si non potestis, saltem bellis cedite, prælia dissipate. Alioquin quisquis vestrum contra Carolomannum castra mouerit, arma sustulerit, vel læsionis exercitia præparauerit, ac per id vt effundatur Fidelium sanguis construxerit: non solum excommunicationis nexibus innodabitur, verum etiam vinculis anathematis obligatus in gehenna cum diabolo deputabitur. Optamus vos in Christo bene valere. Dat. III. Id. Iul. Indictione quarta.] Hæc ad Comites Hadrianus, quæ autem ad Episcopos datæ sunt litteræ, sic se habent.

e Psal. 67.

HADR. AD EPISCOPOS PRO CAROLOMANNO.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei reuerentissimis & sanctissimis confratribus

tribus nostris Archiepiscopis in Regno Karoli, & in Regno quondam Hlotharij Regum Ecclesiam Domini gubernantibus.

Præsulatus nostri auribus intimatum est, Karolum Regem Carolomannum filium suum gratia sua priuatum, post multa dira simul & dura crudeliter irrogata, beneficijs & ab ipsis quoque Regni sui metis eliminasse; quinimmo vt vos etiam in eum excommunicationis spicula iaceretis, sanctimoniæ vestræ nihilominus suasisse. In quo quid aliud intelligi datur, si rei se ita veritas habet, nisi quod resti delictorum, quam multipliciter extendendo contexuit, adhuc istud quoque impietatis genus velit adijcere, & sese talibus iniquitatum captum funiculis & constrictum gestiat irretire? Vnde nimirum valde dolemus; & ei affectu spiritali compatimur; & quamuis exteriorem circa illum pacem soluamus, interiorem tamen integram conseruamus: nam & ideo illum percutimus, vt sanemus. Flagella idcirco extrinsecus adhibemus, vt intrinsecus vulnera delictorum curemus: verbera namque corrigentis sunt, non pœnæ damnantis. Verum quia idem Carolomannus nos Missis suis, quasi quorumdam pedum suorum gressibus adijt, & per syllabas proprias Apostolicam Sedem appellat, quin potius interpellat: decernimus nullam vos in eum excommunicationis iaculaturos omnino sententiam; quousque videlicet nos, qui sacerdotum Domini matura volumus esse iudicia, vniuersa quæ gesta sunt veraciter agnoscamus. Alioqui inualidam Apostolicæ pondere auctoritatis futuram, contraq. reuerentiam vestram potius non immerito sæuituram.

NE QVID EPISCOPI IN CAROLOMANNVM.

Satius autem & sine dubitatione præstantius est, ne Karolus proprium filium spernat, ne domesticos seminis sui despiciat, ne iura propinquitatis solito more corrumpat, ne pacis & charitatis fœdera violet, ne caduca mansuris anteferat, ne temporalia æternis præponat. Præterea præfatus Carolomannus insontem se circa patrem, multipliciter asserit. Verum vt nos non astruendo, sed ratiocinando, quæ animaduertimus fateamur: quid mirum si Carolus præcepta Dei, præfixos metis suis terminos transferendo, aliena inuadendo, contemnens, ex suis reperit qui eius voluptatibus contrairet, & de lumbis suis procederet, qui ipsius motibus resultaret? cum non ignoremus, protoplastum contra Dominum se per inobedientiam erigentem, & vetita contingentem, non solum exteriora quæque rebellantia cognouisse; verum etiam in semetipso quæ sibi obsisterent inuenisse. quod tamen non dicimus, quasi Carolomannum rebellem circa patrem fatentes, aut contumacem genitum erga genitorem fore docentes; sed quid sacro iustoq. diuino iudicio fieri possit considerantes, & vt hæc Rex Carolus solerter attendat, salubriter admonentes. De quibus omnibus scitote nos ipsi Regi Carolo scripta nostra misisse, & exhortatoria Pontificatus nostri direxisse. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere. Dat. III. Idus Iul. Indict. iij.] hactenus Hadrianus de causa Carolomanni, qui inuitus attonderi, clericalemq. vitam profiteri coactus, resiliens, a patre pulsus, beneficijsq. priuatus, & Episcoporum sententia condemnatus, Sedem appellans Apostolicam, litteris Hadriani per Legatos est liberatus, atque ita dum vixit Hadrianus, res se habuerunt. Verum post Hadriani obitum in eum Carolus pater acrius sæuijt, nec destitit, quousque eum luminibus excæcans orbauit, vt Frodoardus, Aimoinus, alijq. scriptores omnes affirmant.

CAROLVM DIGNA PATI.

Reperitur autem hoc item anno Carolus ipse (quod Politicorum est in decretis, vt quo magis Princeps exercet tyrannidem, eo magis religionis culturam affectet) scribi sibi feciſſe aureis litteris libellum precum selectarum, quas quotidiano vsu recitaret, quæ quidem magnam redolent pietatem. extat ipse nuper editus, in quo temporis etiam nota his versibus scripta legitur.

Bis quadringenti volitant & septuaginta
Anni, quo Deus est Virgine natus homo.
Terdenis annis Carolus regnabat & vno,
Cum codex actus illius Imperio.] est autem titulus iste.

DE LIBELLO PRECVM CAROLI REGIS.

Incipit liber orationum, quem Karolus pijssimus Rex Hludouici Cæsaris filius colligere, atque sibi Manualem scribere iussit.] sicq. exorditur a precibus matutinis: Hoc orandum est cum de lecto vestro surrexeritis: IESV Christe Fili Dei viui in nomine tuo leuo manus meas, &c.] iam cusus extat Ingolstadij anno salutis M D L XXXIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ista ipse laudanda quidem, sed reprehensione plane digna reliqua hoc eodem anno A
ab ipso tractata.

Tantum enim abest, vt Carolus litteris acquieuerit Hadriani Papæ, vt potius ijsdem fuerit refragatus ad hoc opus vsus consueto ministro Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, qui ad hæc prouincialem Synodum indixit, commotus in Hincmarum Laudunensem Episcopum, qui pro litteris Apostolicis agens, nullo modo consentire voluisset excommunicationi ab eo contra Carolomannum illatæ: quo nomine idem Hincmarus Rhemensis ad eum increpatorias litteras dedit, quarum meminit [a] Frodoardus, dum ait: Item scripsit ad eumdem Hincmarum Laudunensem pro excommunicatione Carolomanni, dum ipse obedire nolebat, eum sæpe commonens, vt contumaciam mentis suæ deponeret, & ad obaudiēdum sibi, ceu iam coram multis testibus professus fuerat in alia Synodo, cui subscripserat, se inclinaret.] hæc summa- B
tim de Hincmari litteris ad Hincmarum Laudunensem Frodoardus. Qui paulo inferius de alijs eiusdem litteris ad eumdem datis meminit, quibus eum ad Synodum vocat proxime celebrandam, in qua (vt ait) Hadriani Papæ mandata tractanda essent. At quænam ista Synodus? Vtique illa quæ aduersus eumdem Hincmarum Laudunensem tunc fuisse congregata cognoscitur, eo quod Laudunensis Hincmarus pro Sedis Apostolicæ litteris agens, nec Regis nec sui Rhemensis Archiepiscopi, cui subiectus erat, visus est aliquam habuisse rationem. Contumax atque peruicax est existimatus, qui non in gratiam Regis, vt reliqui, cuncta faceret, sed magis pro litteris Apostolicis contra Regem pugnaret, cuius rei causa iussus est vtreus in Synodo causam agere.

Hoc namque anno habita est Synodus immo grassatio in Attiniaco villa, loco sub C
Regno Caroli constituto, cui prætuerunt Remigius Lugdunensis, Ardouicus Vesontiensis, Bertulfus Treuirensis Archiepiscopi, vna cum subiectis Episcopis & alijs Rhemensis prouinciæ. In hac Synodo ipse Archiepiscopus Hincmarus accusatorem egit aduersus nepotem suum, quem iam antea ipse consecrauerat Episcopum Laudunensem. Exæstuabat enim odium Hincmari Rhemensis in nepotem, eo quod (vt dictum est) iunior Hincmarus aduersus ipsum iura Sedis Apostolicæ attenuare conantem (vt patet ex ijs quæ superius dicta sunt diuersis in locis) contraria scripta collegisset, quibus eiusdem Sedis iura corroborare niteretur. traxit ad hanc causam senior Hincmarus Carolum Caluum aduersus Laudunensem Hincmarum, quasi apud Romanum Pontificem eum accusasset, ad quem absque eius licentia aduersus ipsum scripta misisset, contra fidelitatis iuramentum, quod eidem Regi iam antea præstitisset. D

Astitit huic Synodo Hincmarus iunior vt reus, immo vt condemnatus, vt qui in itinere captus fuisset ab hostibus, & spoliatus, & ad eamdem Synodum ita perductus. testatur id ipse in libello declamatorio oblato Ioanni Papæ Octauo in Trecensi Concilio habito anno Redemptoris octingentesimo octogesimooctauo, vt suo loco patebit, vbi & ostendit omnia acta esse tyrannice, dum præter illa quæ dicta sunt, cum oblatus esset ab eodem Hincmaro iuniore libellus huic Synodo, idem non est permissus legi, immo nec suscipi. Cum ipse accusationibus Hincmari senioris, & Caroli Regis potentia ita præstrictus, vt suam causam agere non liceret, iam spoliatus, nec auditus, Sedem Apostolicam appellauit; sed appellationi non delatum, quamuis eam vim patiens coram Synodo humi prostratus dari sibi defensionis locum expetierit, ipsa gemente Synodo, sed tam a Rege quam ab Archiepiscopo aduersus eum auerso vul- E
tu pertracta, protestante tamen, aditum ipsi ad Sedem Apostolicam non denegandū.

Sic igitur Hincmarus Laudunensis priuatur Episcopatu penitus, eijciturq. in exilium; vbi ferreis detentus est vinculis & custoditus, atque demum (quod omnem superat crudelitatem) vt spes omnis ipsi adimeretur in sedē suam iterum remeandi, eumdē oculis euulsis eius hostes excæcarunt. Hæc omnia coram plena Synodo, præsente Ioan Pontifice, ex eius libello sunt lecta, vbi ab eodem meruit Pontifice in suum thronum quamuis cæcus restitui, & etiam alijs honoris insignibus decorari, vt suo loco dicetur.

Sed (quod non omittendum) præcessit Synodum hanc, quam hoc anno diximus celebratam, alius Episcoporum viginti conuentus Vuermeriæ habitus, in quo actum de excommunicatione ab Hincmaro Laudunensi illata in Northmannum, qui bona Ecclesiastica accepisset a Carolo Rege in beneficium. cuius causa condemnatus, ab

corum

[a] *Frod. lib. 3. c. 21.*

VNVS HINCMARVS LAVDVN. EPISC. PRO PAPAE LITTERIS AGIT.

LATROCINALIS SYNODVS CONTRA HINCMARVM LAVDVN.

IN HINCMARVM LAVDVN. TYRANNICE ACTVM.

DAMNATVS QVAE PASSVS HINC. LAVDVN.

SYNODVS VVERMERIAE HABITA.

A eorum iniusta sententia idem Laudunensis appellauit Hadrianum Romanum Pontificem: cui nec delatum fuit, reclamante Synodo, id contra Canones fieri. sed prosequente ipso litteris apud Romanum Pontificem causam suam, & Hadriano Papa pro ipso rescribente, & nihil operante, sed magis odium Regis & Hincmari senioris in ipsum iuniorem Hincmarum concitāte, vt in eum hoc anno dicta Latrocinalis synodus cogeretur, præbuit occasionem.

Cum interea ad excusandas (vt ait [a] Psalmus Dauidicus) excusationes in peccatis, Hincmarus ipse Rhemensis Archiepiscopus aduersus Laudunensem prolixam scripsit epistolam [b] apologeticam, quam dixeris potius inuectiuam orationem: insuper & Synodi huius pro arbitrio Acta conscripsit, in quibus & accusationes in eum prolatæ intextæ sunt, nimirum quod nō esset obediens suo Metropolitano, quodq. ob priuatas B
iniurias suas omnes Laudunenses excommunicasset, & sacros ministros omnes a sacris ministerijs, sacramentorumq. exhibitione etiam suspendisset.

Quod autem appellans Hincmarus Sedem Apostolicam non auditus esset, cōmotus est vehementer Hadrianus Papa, qui iussit, scribens ad Hincmarum seniorem, vt Laudunensem Episcopum cum tribus alijs Episcopis Romam mitteret. Sed nec in his quidem illi paruit, sicut nec obediuit, cum præcepit, vt Northmannum bona Ecclesiæ occupantem, accepta a Rege in beneficium, nisi redderet, excommunicaret. Acceptis autem Hadriani Papæ litteris, excusauit se Rhemensis Hincmarus, rescribens ad Hadrianum, quod nō prohibuerit appellationem ad Apostolicam Sedem, & Romam profectionem; sed & alias nectens friuolas causas ad alias accusationes quibus impetebatur, Apostolicæ Sedis iudiciū eludendo vitauit, donec Hadrianus ipse ex hac vita sublatus C
est, vindex acerrimus contemptæ Apostolicæ Sedis auctoritatis. Qui eodem argumento in ipsum Regem pergraues litteras dedit, increpans quod appellantem Laudunensem, ad Apostolicam Sedem venire iussum retinuisset, & alia quibus eum acerrime vt tyrannice agentem corripuit, vt patet ex epistola Caroli ad eum reddita, cui satisfactum superius ex ijs quæ ad redarguendā Hincmari Rhemensis audaciam dicta sunt. At de his modo satis, reliqua autem inferius in Concilio Trecensi dicenda.

Hoc eodem anno Coloniæ Synodus acta est, Ludouico Rege agente, sexto kalendas Octobris, in qua præter complura ad Ecclesiasticam disciplinam spectātia pertractata, insuper ab ijsdem qui conuenerunt Episcopis dedicata est ibidem Ecclesia S. Petri. hæc pluribus in veteri Francorum Chronico a Pithœo nuper edito.

Ac demum anno huic coronidem imponamus, coronas ipsas sanctarum virginum D
ex martyrio forti, constantiq. animo cōparatas; de quibus hæc sunt quæ ex antiquioribus Annalibus in lucem prodidit Matthæus Vuestmonasterienſis, qui rem gestam sic enarrat: Anno gratiæ octingentesimo septuagesimo applicuerunt in Scotiam Danorum innumera multitudo, quorum duces fuerunt Hinguar & Stubba, diræ peruersitatis homines, & fortitudinis inauditæ. Qui totius fines Angliæ in exterminium adducere conantes, pueros & senes quosque sibi obuios iugulabant, matronas, sanctimoniales, seu virgines ludibrio tradendas mandabant. Cumq. per omnes Regnorum fines tanta tyrannorum immanitas disseminata fuisset: Ebba sancta Collinghammensis cœnobij Abbatissa, metuens ne & ipsa, cui solicitudo regiminis & cura pastoralis cōmissa fuerat, cum sibi subiectis virginibus ludibrio traderetur paganorum, vt pudicitiam amitterent & virginitatem: conuocatis sororibus ad Capitulum vniuersis, in- E
hanc vocem prorupit, dicens: Aduenerunt nuper ad partes nostras pagani nequissimi & totius humanitatis ignari, qui loca regionis huius singula perlustrantes, nec sexui muliebri, nec paruulorum quidem parcentes ætati, Ecclesias, & personas Ecclesiasticas destruunt, feminas sanctimoniales prostituūt, & obuia quæque sibi conterendo consumunt. Itaque si consilijs meis acquiescere decreueritis, spem certam de clementia diuina concipio, quod & barbarorum rabiem effugere valebimus, & perpetuæ virginitatis pudicitiam custodire. Cui cum vniuersa virginum congregatio certis promissionibus spopondisset, sese maternis in omnibus velle obtemperare præceptis: illa admirandæ animositatis Abbatissa, palam cunctis sororibus exemplum castitatis præbens, non solum sanctimonialibus illis proficuum, verumetiam omnibus & successuris virginibus æternaliter amplectendum: arrepta nouacula nasum proprium cum labro superiori ad dentes vsque præcidens, horrendum de se spectaculum

[a] *Psal. 140.*

[b] *Recitat eam Frod. lib. 3. cap. 21.*

SYNODVS COLONIENSIS.

ADMIRANDVM SACRARVM VIRGG. FACTVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

astantibus præbuit vniuersis. Quod factum memorabile cum congregatio tota vi- A dens admiraretur: simili de se opere a singulis perpetrato, materia sunt vestigia consecutæ.

Et his ita gestis, cum manè crastinum illuxisset, peruenerunt tyranni nequissimi, vt feminas sanctas Deo deuotas ludibrio traderent, simul & ipsum monasterium spoliatum ignibus concremarent. Sed conspicientes Abbatissam illam & sorores singulas tam enormiter mutilatas, cum festinatione recesserunt de loco illo; dum lõgum nimis sibi videretur, vel ibidem etiam per breue temporis spacium demorari. Sed inde recedentes, præceperunt satellitibus suis nefandis, vt iniecto igne, monasterium cum omnibus officinis, & ipsis sanctimonialibus concremarent. Sicq. executione completa a ministris iniquitatis, sancta Abbatissa & omnes cum illa virgines sanctissimæ ad martyrij gloriam peruenerunt.] hucusque de his auctor, qui his subijcit diram stragem B monasteriorum aliorum & Ecclesiarum omnium ab ijsdem crudeliter diuersis in locis sibi obuijs perpetratam.

MARTYRIVM CONSVMMATVM SS. VIRGINVM.

PRO SS. VIRGINIBVS DEFENSIO.

Erit fortasse audaculus quispiam, qui sanctas virgines Christianæ fortitudinis exemplum incomparabile inter Martyres receptas, & cultu Martyrum ab Ecclesia celebratas audeat sugillare, quod cum nemo sit dominus membrorum suorum, ipsæ de illis adeo prodigæ fuerint. Cui modo sat illud, dijudicari ab Ecclesia quando quid diuini sit impetu Spiritus, vel humana tantum audacia. Quæ non has tantum recensuit inter Martyres, quæ membris suis, virginitatis saluandæ causa non pepercere, sed alias quæ siue præcipitio, siue aquarum vorticibus, siue etiam ignibus dedere corpus, pudicitiæ seruandæ gratia; quas vno consensu, tam Occidentalis quam Orientalis Ecclesia colit Martyres, & sanctissimi vtriusque orbis Patres defendunt & C prædicant. Vox illa apud S. Ambrosium adhuc clamans auditur S. Pelagiæ virginis Antiochenæ eadem necessitate constrictæ, vt virginitatis dispendium pateretur: [a] Moriamur scilicet, vel si nolunt licere, moriamur. Deus remedio non offenditur, & facinus fides abluit.] Fecit illa quod dixit, & sorores idipsum facere persuasit. Prætermittimus relegere singulas in diuersis totius orbis Ecclesijs, quæ simili animi fortitudine, similiq. facto conciliauerunt sibi coronam martyrij. Sed cum vix paucas spicas ex diuersis colligere liceat: ex fertili tamen agro Martyrum ipsa nobili, fœcunda Martyribus Ecclesia Anglicana amplam messem in tanto examine es nactus sanctarum virginum; quæ tunc instar apum monasterij alueari contentæ, iam cælo cum sponso duplici insignitæ corona lætantur.

a Ambros. de virg. lib. 3.

S. EADMVNDI REGIS MARTYRIVM.

Eodem anno, eadem quoque persecutione vrgente, eorumdem Danorum sæuitia D contigit crudelissima affici nece S. Eadmundum Angliæ Regem, eademq. illustrari corona martyrij miraculorum multiplicium fulgore nitente. de quo præter alia multa ijsdem Annalibus prædicata, habentur hæc de martyrio: Sanctus quoque Eadmundus cum se ab hostibus vndique vallatum cognosceret, de consilio Humberti Helmhamensis Episcopi confugit ad Ecclesiam, vt se membrum Christi ostenderet. Et armis temporalibus proiectis, cælestia induit, humiliter Patrem & Filium cum Spiritu sancto deprecans, vt sibi in passione constantiam largiretur. Igitur a ministris iniquitatis clementissimus Rex Eadmundus ab Ecclesia truculenter extrahitur, loris dirissimis coarctatus. Et sicut Christus ante Pilatum præsidem, ita ducitur Eadmundus ante Quo iubente, ad arborem quamdam, quæ non multum aberat, ligatus, diutissime fla- E gellatur, multisq. modis illuditur: sed inuictus athleta Christi Eadmundus inter flagella semper Christum inuocando flebilibus vocibus, tortores suos compulit in furorem, & ad ipsum tunc arcubus, quasi ad signum ludendo, totum corpus eius telis cõfodiunt & sagittis. Nec erat locus in corpore Martyris vacuus, cui nouum posset imprimi vulnus. Nam sicut ericius in cute densis armatur spinis, ita corpus inuicti Regis spiculis conficitur sagittarum. Cum nec sic Hinguar carnifex truculentus sanctum martyrem Eadmundum a Fide Christi & confessione Trinitatis potuit separare, vt suis iniquis persuasionibus præberet assensum: protinus lictori mandat, vt ense cruento Martyris caput præcidat. At lictor Sanctum de stipite truculenter auulsum, inter verba orationis & confessionis Christi nominis vnico ictu ipsum decapitando, xij. kalendas Decembris, gratissimum Deo holocaustum igne passionis examinatum cum

palma

A palma victoriæ & corona iustitiæ transmisit ad cælum.] & paulo inferius.

Passus est autem cum sanctissimo Rege Eadmundo Humbertus Helmhamensis Antistes, qui Regem eumdem in Regni fastigium sublimauerat, & constantia inuicti Regis ad martyrium animatus, cum ipso est Regni cælestis possessor effectus.] subijcit his de admiranda capitis Regis inuentione & miraculis, quæ tunc fieri contigerunt, atque demum exacta temporis chronologia rem tantam sic testatam reliquit: Passus est autem Rex & martyr Eadmundus anno gratiæ octingentesimo septuagesimo, Regni vero sui anno decimosexto, duodecimo kalendarum Decembrium, feria secunda, Indictione * vj. luna existente vigesimasecunda.] Hic finis rerum Occidentalium anni huius.

MARTYRIVM HVMBERTI EPISCOPI.

* Indict. IV.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ, præter illa quæ ad Octauam Synodũ spectare visa sunt, anno superiori recitata, ne quæ essent vnius Synodi partitio importuna succideret: hoc eodem anno Metrophanes, qui insigni orthodoxia spectatus, & cuius summa est laus in singulis Octauæ Synodi Actionibus, quiq. ceteris Orientis Episcopis præstare videretur, doctrina atque virtutibus, rogatus a Manuele Patricio & Tabellariorum præfecto, vt totius causæ Photij res gestas historia breui conscriberet: annuit libenter, quod & præstitit diligenter: breuitate cuncta perstringens, summaq. fide prosequens, quod conatus est feliciter cõsecutus vna epistola, quam numquam hactenus Latinam visam, a nostro Metio fido interprete primum Latinam redditam, hic tibi ex eodem citato sæpius Græco codice, suo opportuno loco cudendam putauimus Anacephaleosin rerum gestarum, in qua vno aspicias intuitu plurium annorum rerum gestarum seriem, sed & ab alijs prætermissa inuenias diligenter expressa. B C sic enim se habet [a].

a In cod. post Oct. Synod.

Metrophanes Metropolitanus Smyrnæ Emmanueli Patricio Tabellariorum præfecto.

METROPHANIS EPISTOLA HISTORICA DE REBVS PHOTII.

Cum tuæ dilectioni, magnificentissime vir, nihil comparandum iudicemus, ideo tuæ annuentes petitioni, hæc scribimus, ab initio vsque ad finem legibus & Canonibus damnatum Photium existere. Primum quidem, quod cum adhuc laicus esset, fuit excommunicatus. Deinde quod propter varias & diuersas suas iniquitates sibi metuens, adductus est, vt a singulis Episcopis & magistratibus, suis ipsorum manibus scripta chirographa pro sui defensione habenda curaret. Adde quod schismatis & auctor fuit. De his vero qui schismatis sunt auctores, quæcumque Canones dicunt, ipse videris. Tot igitur Ecclesiasticis legibus aperte excommunicatus & anathemati obnoxius est Photius.] hæc sunt Photij antequam ipsam Constantinopolitanam sedem inuaserit: quæ autem postea sunt secuta sic subdit, incipiens ab Ignatij Patriarchæ ab eo facta electione, cum ipse eius sedem inuasit. D

Cum vero ita res se haberet, adhuc superstite Ignatio, tamquam adulter, Ecclesiam Constantinopolitanam inuasit, quamuis Episcoporum suffragijs non fuisset electus iuxta Ecclesiæ Canones & statuta, sed ab eo qui Imperij particeps erat (Bardas hic dicebatur) adiutus.

Quapropter Episcopi communi omnium sententia cum Photium excommunicassent: tres alios elegerunt, & multis diebus in hac electione & sententia perstiterunt. Deinde vero omnes fere paulatim defecerunt, exceptis quinque, inter quos ipse fui.] hæc eo tempore cum deposito Ignatio seipsum Photius in sedem intrusit, cum hi tantum quinque, ceteris ad eum deficientibus, eidem fortiter restitissent. pergit Metrophanes. Atque cum primum vidimus vniuersam Episcoporum multitudinem corruptam, operæpretium fore duximus, nostra etiam manuscripta assensione Photium nostræ Christi Ecclesiæ filium declarare, & sanctissimi eius præsulis Ignatij socium & collegam, vt hoc pacto Bardæ edicta nullo modo refragari deprehenderentur. Edixerat enim ille, vt nostræ Christi Ecclesiæ Patriarcham constitueremus, licet coram nobis sua scripserit manu, se Ignatium ab omni culpa immunem Patriarcham existimare; nec vmquam aduersus illum aliquid se dicturum. Siquis vero dicat, Photium fuisse admissum Patriarchæ collegam: admissus certe fuit Photius a nobis tamen inuitis, vi quidem, atque eius qui imperabat imperio. Qui paulopost quod sua manu chirographum scripserat ipse etiam deleuit, & Ignatium deposuit, quando coram vniuerso Episcoporum cœtu Constantinopolitanæ prouinciæ ipse anathemate fuit damnatus, &

E

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus, & depositus, & segregatus a Patre & Filio & Spiritu sancto declaratus.] Ista facta A sunt cum Photius non admitteret Ignatium in throno collegam, excogitatum tale remedium ob pacem Ecclesiæ. pergit.

Cum vero omnes Episcopi ita conuenissent, & simul decreuissent, ac seipsos anathemate obstrinxissent, siquis aliquando Photium esse Patriarcham fateretur, & propterea quadraginta diebus in sancta beatæ Irenes Ecclesia essent congregati: Photius Bardæ prædicti auxilio nixus, Synodum in Ecclesia sanctorum Apostolorum congregat, & iterum Ignatium deponit, & anathemate damnat. Quo etiam tempore nos eius iniquitatem coram arguimus, & hac de causa in illo conciliabulo iniquissimam depositionem nos itidem passi sumus, & in fœtidissimum carcerem apud Numeros multis diebus fuimus conjecti atque detrusi. Nobiscum etiam fuit ipse Patriarcha Ignatius ferreis vinculis deuinctus & custoditus, & alij præterea multi in Prætorij carcere, B qui deinde illinc educti, in exilium missi sunt. Patriarcha quidem Mitylenem, reliqui vero alij alio.

Photius interea separatim ad beatissimum Papam Nicolaum quatuor Metropolitas Romam misit, & per eos illi omnia significauit, quæ ad Ignatij damnationem faciebant. Diuinus autem ille Pontifex, quamuis nullam nostrarum partium accepisset excusationem & defensionem, cum nobis per aduersarios id facere minime licuisset: congregata nihilominus Occidentalium Episcoporum Synodo, ex istiusmet Photij litteris illum reprobauit, & condemnauit, laicum & sæcularem hominem ipsum appellando. Quo etiam tempore Zachariam & Rodoaldum Episcopos misit, vt Cõstantinopolitanæ Ecclesiæ res & negotia visitarent; & primum quidem Photium deponerent, deinde vero Ignatium Patriarcham restituerent; & siquis esset qui illum C accusaret, audirent quæ ipsi objicerentur, & illa Pontifici significarent. At illi cum Constantinopolim venissent, & epistolas Imperatori & Photio dedissent, octo mensibus instare & ingerere non destiterunt, vt ea quæ sibi fuerant mandata, peragerent. Quod cum illi facere minus potuissent, sed potius muneribus corrupti fuissent: nullo habito iudicio, inique Patriarcham Ignatium deposuerunt, & Photium confirmauerunt aduersus Ignatium, Photio ipso eam accusationem producente, quod absque suffragijs videlicet esset electus, quæ contra Photium potius conueniebat, cum sola Principum manu & imperio, in eum gradum acceptus esset, nullis Episcoporum suffragijs, quin potius præter eorum sententiam; quod non poterat, nisi falso dici de Ignatio. Hos autem Legatos Romam reuersos Nicolaus sanctissimus deposuit, cum diligenter, & per se sciuisset, quæcumque illi præter suam fecissent sententiam, & Sy- D nodo non parua congregata, Photium anathemate damnauit, non solum quia synodicam suam sententiam & decretum fuerat transgressus, quod ipse sponte sua receperat, verumetiam quia Legatos deceperat.

Cum vero Photius adhuc in sua prauitate permaneret, didicit quod Legati Papæ cum in Bulgariam venissent, sacrum ipsius Photij chrismatis vnguẽtum reprobarunt, & omnes eos qui præerant, quive subijciebantur in Bulgarorum regione, iterum sacro vnxerunt vnguento. Furore quodam percitus propterea Photius œcumenicam synodum finxit & composuit, & duos Imperatores qui tunc rerum potiebantur, Michaelem scilicet & Basilium nostrum erronee & simulate Synodo præsidere cõstituit; Legatos etiam trium Orientalium sedium Patriarchalium, & vniuersam Senatorum multitudinem, & prouinciæ Episcopos, & accusatores instituit, qui querelas propo- E nerent, & res male gestas a Papa Nicolao prædicarent, & deplorarent; atque vt synodale iudicium promulgaretur, expoſcerent. Testes adhibuit, qui accusationes & querelas confirmarent: ipse vero Photius quasi partes Nicolai tuendas susciperet, & beneuolentiam quamdam erga Papam simularet, & quod videlicet non oporteret abpræsulum qui astabant sibi refragantium aduersus Papam: quibus tandem quasi victus Photius querelas admisit, & quæstionem ac iudicium introduxit, & Papam ipsum pro sexcentis falsis criminibus postremo condemnat, illumq. vna cum ipsis qui cum eo communicabant, anathemate damnat, subscriptiones simulans eorum omnium qui ibi iuxta suum ingenium fuerant congregati, duorum scilicet Imperatorum, & Legatorum trium Orientalium Patriarcharum, & omnium Senatorum, monasteriorumq.

A riorumq. Præpositorum & clericorum. Cum ita igitur simulasset & finxisset propriias omnium subscriptiones, Imperatorem Doliechum & Ingelbergam Augustam * Ludouicum celebrauit, & summis laudibus exornauit in sua simulata Synodo epistolam etiam ad * Engelbergam Ingelberam scripsit encomijs refertam, dignam videlicet ipsam fuisse, vt ab Oecumenico Synodo instar Pulcheriæ illius Augustæ (vt ipse putabat) proclamaretur, & præconio celebraretur. Rogabat etiam, quod tandem effecit, vt suo marito Doliecho insideret, vt Nicolaum Papam Roma pelleret, tamquam ab Oecumenica & vniuersali synodo depositum, cuius exemplar ad illam cum muneribus etiam misit.

Deus autem zelotes præuidens Basilio nostro a Deo custodito Imperium est largitus, qui tale facinus interturbauit, & missum exemplar illius synodi in Aureo triclinio coram omnibus posuit. Quod cum vidissent vniuersi, sunt perterriti, tum Ec- B clesiastici, tum sæculares omnes, & Photio publico interdixerunt edicto. Omnes enim affirmarunt se nihil eorum scire quæ scripta fuerunt. Hoc exemplar ad Hadrianum Papam Imperator Basilius misit. Quod cum ille vidisset, cum Occidentalibus Episcopis Concilium congregat, & quanam damnatione dignus foret Photius pro huiusmodi figmentis, quærit, qui damnationem & depositionem hoc pacto præripuerat. Cum ergo Episcopi congregati aliquid noui excogitare vellent, nec illud facile inuenirent: priorem condemnationem confirmandam decreuerunt, mandantes præterea Photium nullo pacto amplius Christianum fore dicendum. & Legatos ad Imperatorem super ijs Pontifex misit. Imperator autem Basilius hos conuocauit, dum in Ecclesia celeberrima sanctæ Sophiæ præsiderent vna cum alijs Legatis trium Orientalium sedium Patriarchalium, & ita Synodum vere Oecumenicam fecerunt, & C Octauam illam nuncupauerunt. In qua cum Photius sæpius fuisset accersitus, & eius socij, vt si quid ad sui defensionem haberent, in medium afferrent: cum primum animaduerterunt eos nihil dicere: edicto publico Photio interdixerunt, ne Christianus amplius diceretur. Qui igitur a quinque Synodis iustis de causis & pro multis iniquitatibus fuit condemnatus, & diabolo per anathema traditus: dignumne illum vmquam iudicares, vt Christianus vllo pacto diceretur? vel vt sacer Deo foret dicatus, ne dum supremum obtineret sacerdotium?

Primum enim depositus fuit, & anathemate damnatus ab Episcopis Constantinopolitanæ prouinciæ, quando suum chirographum violauit & irritum fecit. Secundo a Romana Synodo cum ad Papam Nicolaum ipse scripsit. Tertio cum Rodoaldus & Zacharias Roma sunt reuersi, quo etiam tempore ipsi fuerunt depositi. Quarto a D Synodo ab Hadriano Papa Romæ congregato. Et quinto ab Oecumenica Synodo Octaua Constantinopoli habita. Hæc itaque magnificentissime & sapientissime vir in animi tui ærario depone ad tui custodiam & cautelam, vel potius portionem & sortem, & cum Photio nulla tibi sit, vllo pacto, communio.] hucusque Metrophanes. antequam autem quæ sunt reliqua Photij prosequamur, de Ignatio hæc dicenda.

QVOTIES DAMNATVS PHOTIVS.

Ad huius etiam anni res gestas pertinet, quod Ignatius Patriarcha auxilio Basilij Imp. vna cum Legatis Bulgarorum, misit in eam prouinciam, tamquam ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ diœcesim pertinentem, creatum a se Episcopum vna cum alijs clericis, quem nominatum fuisse Theophylactum affirmant. Verum Theophylactus ille Archiepiscopus Bulgarorum, cuius extant in sacrum Euangelium lucubrationes & alia scriptorum monumenta, longe post hæc tempora claruit, tribus nimi- E rum ab hoc sæculis euolutis sub Commenorum & Ducarum familiæ Imperatoribus, vt quæ apud nos extant eius epistolæ plures docent.

BVLGARIS DATVR PRIMVS EPISCOPVS A GRAECIS.

Sed iam ad damnatum Photium redeamus: quem tantum abest, vt enormis sceleris pœnituerit, vt potius se ad maledicta cõuerterit, ipsam sacrosanctam Synodum Oecumenicam, a qua iustissimam sententiam damnationis acceperat, blasphemijs incessendo, vt apparet ex breui ista ipsius epistola ad vnum ex suis Episcopis scripta.

PHOTIVS DAMNATVS NON ACQVIESCIT.

Photius Michaeli Metropolitæ Mitylenes.

Quemadmodum discipulos Domini dum Iudæorum conciliabulum Christo exosum e sua synagoga eiecit, ipsos eo magis Præceptori suo & Domino iunxit, & chariorem illis effecit: ita etiam nunc isti Iudæorum imitatores, qui nos Apostolorum æmulos e synagoga eiecerunt sua; nos quidem diuinis illis Apostolis diuini Verbi spectatoribus magis coniunxerunt & applicuerunt. Malorum enim communio & consortium

Universidad de Deusto
Biblioteca

tium perſpicaciorem reddidit & arctiorem tum vitæ, tum fidei coniunctionem: illi vero contra ſeipſos ab Apoſtolorum doctrina, & a noſtra recta fide, quinimmo a Chriſtianorum nomine & conuerſatione ſuam ipſorum ſortem miſere & perdite omnino ſegregarunt, & ſe vna cum Iudæis præcipites dederunt, quos ſunt imitati quod ad Chriſti vocem & interitum pertinet.] hactenus epiſtola a Metio in Latinum conuerſa.

IMPERATOR MITTIT PHOTIVM IN EXILIVM.

Conſilium autem illud, & quidem rectum fuit Imperatoris, obſtinatiſſimum hominem a communi ciuium conſortio longe longius ablegare, quod viderit ipſum pollentem eloquio plurimum poſſe obeſſe tranquillo Reipublicæ ſtatui.

Quamobrem totus ad partes Photij minuendas Imperator incumbit: ipſum quidem in exilium damnat, eiuſdemq. affines, amicos laceſſit, ab eo facta ſcinduntur: deportantur in exilium & alij complures; quin etiam conſecratæ ab eo Eccleſiæ profanantur & diruuntur, ſeruiq. eius atque ſectarij ad quæſtiones vocantur, & alia id genus aduerſus eos committuntur, quæ idem ipſe breui epiſtola ad Michaelem Protoſpatharium data enumerat, quæ ſic ſe habet.

Photius Michaeli Protoſpathario.

PHOTII EXVLANTIS QVERELAE.

Corpus morbis, animus paſſionibus, tota vita obtrectationibus hominum afflicta, defluit. Amicorum incommoda ſolicitant, ſeruorum cruciatus, plagæ, captiuitates, conſanguinei grauibus minis diſtracti, rerum neceſſariarum priuationes, direptiones librorum, vaſtationes ſacrarum ædium, quas propitiatorium ſcimus, item pſallentium, legentium, in omnibus diuinis miniſtrantium. In omnes domus acerbæ ſententiæ & decreta, ne quiſquam appropinquet, vt ad nos veniat. Quid commemorem quotidianas quæſtiones, ac diſceptationes & iudicia & damnationes, vbi nec vllus teſtis, nec iudex, nec accuſator quidem non ſolum in nos, ſed etiam in amicos & cognatos & famulos, in omnes denique in quos irruit meditatio, ſtudiumq. & excogitatio in perniciem noſtram? Quod ſi defecerunt ſcrutantes ſcrutinio, hoc nec illorum ſententiæ eſt, nec noſtræ virtutis, ſed profundæ & excelſæ humanitatis Dei, ex qua ſola pendemus, & in qua ſalo huius vitæ iactamur, tot tantiſq. obruti fluctibus pro cognatis, pro amicis, pro famulis, pro pſallentibus; pro omni conſolatione humana. Quid? Milites, & cuſtodia, & Tribuni, & vicarij, & cohortes militares circumſident. Quomodo igitur anima tot malorum falcibus dirempta e corpore non erupit, & fugit? Hoc & nos in conſilij inopiam anxietatemq. redigit.] hactenus ad Michaelem epiſtola vna ex illis quas ab Aloiſio digno Epiſcopo Bellunenſi Græce ſcriptas accepimus, quas Petrus Morinus noſter Latinitate donauit. Tunc idem Photius & ad Taraſium fratrem his verbis.

Calamitatis vigor nunc eſt, ac malum gliſcit, nec vllum eſt præter Deum ac illam ſpem, ſolatium. Inſidiæ vero, & minæ & terrores leuiora oſtendunt, quæ antea experti ſumus. Quis horum finis? mors fortaſſe, quam ipſi in nos parturiunt, vel eos ab vleiſcendo ac puniendo, vel nos ab ærumnis abducens.] hucuſque Photij malis obruti ad fratrem epiſtola. Eodemq. argumento ita æque breuiter ad Ioannem Epiſcopum Heracleæ eadem cauſa pariter condemnati.

Lamentaris tuas res, quod ignores noſtras. Quod ſi ea quæ perpetimur, ſcires, quæque certamina quotidie ſubimus: deſineres puto tuas enumerare ac deplorare calamitates. Nam & ingentes tonitruum ſonos, poſtquam auribus maiores fragores inciderint, ſine moleſtia, magis quam ante ferre aſſueuimus. Quid igitur facere oportet, niſi toleranter cum his quæ acciderint conflictari? accurate ſcientes, ſicut quidem diuinæ ſacræq. litteræ teſtificantur, quod hæc vita non eſt brauiorum ac præmiorum, ſed certaminum, laborum, luctarum, honores & coronas & fruitionem illic quærere conſueuit: illic (niſi hoc dicere magnum eſt) Dei benignitate inueniemus.] hæc ad Epiſcopum Heracleæ Photius, qui nec adeo patienter ſuorum querelas audiens, inuidus etiam alienæ quietis, litteris ſuis perſtringit illos, qui eo perturbato tempore receſſiſſent in ſolitudinem, inertes & inutiles eos ſugillans, vt qui laborantibus nullo ſint adiumento. ſed audi eas.

Photius Arſenio monacho & quietam vitam agenti.

Quid ſcribam? euanuit oratio, euanuit hominum virtus, euanuit etiam in Deum fiducia, & virorum illorum deſerta eſt iam vita, & inopia laborat, qui ſupernam prouidentiam

A dentiam ad hæc quæ in terris aguntur proſpicienda alliciant. Euanuit tandem iuſtitia. ſed quomodo id dicere valeam? Nollem enim hoc ipſum affirmare, quod ipſa dormit iniquitas. Etenim valde tumet, & legum neque diuinarum, nec humanarum vlla eſt ratio. Homines vero qui veterem illam virtutem ſectantur, quoſcumque vel vincula vel carceres non detinent, vel exilia, vel deportationes, in montibus ſeipſos abdentes, quaſi prætextu quodam hac communi calamitate vtentes, ipſi quidem longiſſime ab huius mundi tempeſtatibus abſunt, & nullum eorum, qui in ipſo naufragium patiuntur, & vndis mergũtur, curam habent. Nec enim manus ſuas ad Deum erigunt, vt ipſum placent, nec illud vna cum Moſe loquuntur: [a] Aut dimitte eis hanc noxam, & quæ ſequuntur voces mirabilis charitatis & fiducia plenæ; neque ſolutionem malorum intolerabilium, quibus ipſorum cogna- a Exod. 32.
B ti opprimuntur, a Deo poſtulant. Si autem ego mentior cum hæc affirmo: veſtrum erit me arguere, ſicut meum adduci vt credam, & libenter errorem meum fatear, dummodo æterna ſequatur lætitia.] hactenus Photij epiſtola a Metio Latinitati tradita.

Si iſta in ſuos, in eos, inquam, qui adhuc ab eius partibus ſtarent: quæ putas in eos locutum, qui ab ipſo defeciſſent? Extat adhuc perbreuis ipſius epiſtola ad Archiepiſcopum Cæſareæ Paulum, cum iam ipſum Photium deſeruiſſet, quæ ſic ſe habet.

Photius Paulo quondam Archiepiſcopo Cæſareæ in apoſtaſiam lapſo.

Arcadiam a me petis, diceret aliquis qui prouerbijs & dicterijs delectatur, & valde merito. Ego vero tibi dabo non ea quæ ex curru, vt fertur prouerbio, neque
C illud Scytharum dictum; ſed potius quæ veritas dicere conſueuit. Quod ſcilicet, malus fuiſti amicis, & diuini dogmatis proditor, & tuæ confeſſionis hoſtis. Deinde quæris: Quanam de cauſa pij homines te vt impium auerſentur, neque communi & conſueta ſalutatione te dignum ducant. Oh qualem te (vt par eſt) dicam? Metuunt non immerito, vel per ſalutationem tuis prauis operibus homines tecum communicare.] hæc eius animi odio turgentis indicia. Ex quibus eiuſdem perditiſſimi atque deploratiſsimi hominis ſtatum conſidera omnium deterrimum, vtpote a pœnitentia, per quam offenſum numen conciliatur, remotiſſimum; ſiquidem vbi non eſt cognitio culpæ, ibi & pœnitentia deſperatur. vt qui non ſolum non diceret, Non peccaui, ſed pati propter iuſtitiam, vt Confeſſor, gloriaretur nefandus homo, quinquies, vt audiſti, excommunicatione mulctatus. Qui & eo veſaniæ PROTIVS PRORSVS IMPOENITENS.
D deuenit, vt Eccleſiam Dei dira perſecutione vexatam diceret, dum ipſe cum collegis improbis ab Eccleſia arceretur. Nam accipe quæ ad Gregorium illum Syracuſanum Eccleſiæ peſtem olim Epiſcopum, iam ante a Benedicto Papa, deinde a Nicolao excommunicatum & depoſitum, atque ab Hadriano, & Octaua Synodo anathemate iterato percuſſum, ingenti temeritate conſcripſerit. ſic enim ſe habet epiſtola.

Quæ ad conſummationem Eccleſiæ Dei, veſtra ſacerdotalis agit ſanctitas, in his mediocritas noſtra iampridem atque ab initio vobiſcum ſentit. Itaque non indigetis de his aſſidua commonefactione, maxime vero nunc cum clarius quauis voce & perfectius nos inuicem de rebus noſtris edocent, inq. vnam eamdemq. adducunt ſententiam, tum communis ob Chriſtum perſecutio, tum communia atque PRO ECCLESIA PATI SE SIMVLAT PHOTIVS.
E inaudita, & omnibus ſæculis inenarrabilia mala, in quibus decertare propter Dominicorum mandatorum conſeruationem & cuſtodiam nobis præcipitur. Intende igitur, & proſpere procede, manus imponens & ſacra perficiens, gregem Chriſti augens ac multiplicans, veneranda templa extruens & conſecrans, præſertim his temporibus, in quibus & ſacerdotes & ſacerdotium ex parte quidem illorum terinfidelium conticuit, atque ex hominibus ſublatum eſt. Solitudo & vaſtitas Romanam Rempublicam occupat pro ſuperiore ordinis pulchritudine. Res Chriſtianorum a fundamentis ipſis euerſæ ſunt. Quibus quis alius Ieremias digne ingemiſcat? quis ſuis lamentationibus poſsit tantæ ſolitudinis tragicæ explicare & oſtendere magnitudinem? Sed hæc quidem etiam tacendo clamant. Tu vero mihi alioqui vale, & pro noſtra mediocritate ora.] hæc Photius dicens

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eccleſiam redactam in ſolitudinem, eo quod omnes ſuæ partis Epiſcopi, plurimi numero, ceſſare ſint iuſſi. A

TERRAEMOTVS CONVVLTIT VRBEM CONSTANTINOPOL.

Sed quid accidit? Cum poſt ipſius exilium contigerit ciuitatem Conſtantinopolitanam graui concuti terræmotu: inde ipſe aucupatus eſt occaſionem, qua de ſuo exilio gratias Deo agat, quaſi ob id eum permiſerit Deus exulare, vt ſicut innocens Loth ſubtractus ab Angelo ab incendio Sodomæ, ipſe a ruina ſubduceretur periclitantis ciuitatis. nam audi quæ ad Gregorium diaconum & Chartularium ſcribat.

Si qua laudum, ſi qua gratiarum actio, iam ego ex tota anima dedico Deo, quod me talibus temporibus, hominibus præeſſe non conceſſit, nec oculis cladem incomparabilem & inceſſabilem videre, vbi ſepulchrum eſt pro ciuitate Conſtantini ſolium, lamentatio vero pro pſalmodia non ſolum domos, ſed etiam Eccleſias tenet: B illis quidem totis ad ſolum vſque euerſis ſpectaculum miſerabile, & ad enarrandum fide maius; his vero ex magna parte dirutis; vt nullam vim & caſum maiorem ſuperare potuerint; vtq. ipſa etiam terra intolerabili motu & quaſſatione in multas partes crepuerit, & omnes a ſæculo ciuitatis clades magnitudine malorum vicerit. Non enim meos caſus tantum intueor, vt eos mea cura & ſolicitudo reſpicit. Cum vero trepidare neceſſe erat, ob quæ ab alijs peccabatur, ac ob illorum calamitates amarius ingemiſcere ac timere, ne quando ob communia ſcelera & flagitia, commune cum alijs ſupplicium, cum ipſis videremur præeſſe, vna perferre damnaremur, quibus omnibus non humana quidem, vt exiſtimarunt, conſilia, ſed Deus gratia & humanitate ſua nos liberauit.] hactenus ad Gregorium diaconum. reliqua autem de Photio anno ſequenti. C

Quod adhuc inſuper ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno in Theophaniæ celebritate per Ignatium Patriarcham Baſilius alium filium ſuum minorem natu, Leonem nomine, Imperatorem coronari voluit. Teſtatur id qui præſens aderat Anaſtaſius Bibliothecarius in ſuis Notis ad Octauam Synodum. his conſentientia teſtatur Curopalates in Baſilio; idemq. addit, tertium Baſilij filium nomine Alexandrum a patre creatum fuiſſe Cæſarem, quartum vero natu minimum dictum Stephanum Deo dicatum eſſe, mancipatumq. diuinis officijs; quatuor vero filias in monaſterio conſecratas Deo virgines claruiſſe pietate. Porro tam patris, quam duorum filiorum Auguſtorum imaginibus cuſum numiſma rudi Minerua, Græcolatinis characteribus corruptiſſime fuſum, nominibus eorum expreſſis, hic tibi reddimus. D

E

LEGATIO PETRI SICVLI AD MANICHAEOS.

Eodem anno, quo Leo acceſſit collega patri ac fratri in Imperio, Petrus Siculus (vt ipſe de ſe ſcribit in ſæpius citato libello) ad permutandos captiuos functus eſt legatione in Tibricam regionem, ad Manichæos, qui iam Armeniam & partem minoris Aſiæ occuparant, Chriſtianamq. religionem penitus labefactarant. Cuius rei occaſione ipſe de eorumdem Manichæorum progreſſibus hiſtoriam ſcripſit, in cuius fine perorans hæc habet: Tibricam peruenimus regalis obſequij cauſa eo miſſi ad permutandos captiuos magiſtratus, &c.] Scribit autem librum ad Archiepiſcopum Bulgariæ, cum accepiſſet eoſdem Manichæos adornare miſſionem in Bulgariam, vt gentem illam ſubuerterent.

Rur-

A Rurſum quod ad res ſpectat Orientis, audi quæ hoc eodem anno de veneranda Dei Genitricis imagine tranſlata Damaſcum ſcribat Arnoldus Abbas Lubecenſis, qui vidit, cũ peregrinatus eſt in Palæſtinã. ait enim: Item a Damaſco ad tria millia eſt locus quidã in montibus ſitus, qui Saidanaida vocatur, & a Chriſtianis inhabitatur. Et eſt ibi Eccleſia in rure ſita, & in honore glorioſæ Virginis dedicata, in qua moniales virgines duodecim & monachi octo aſſidue Deo ſeruiunt & B. Virgini. In qua Eccleſia vidi tabulã ligneam ad menſuram vnius vlnæ longam, & latam admodum dimidiæ vlnæ retro altare in muro Sanctuarij in feneſtra poſitam, & ferro laqueatim cancellatim firmatam. In qua tabula effigies beatæ Virginis aliquando depicta fuit, ſed nunc (quod dictu mirabile eſt) pictura ſuper lignum eſt incarnata, & oleum odoriferum ſuper odorem balſami inceſſanter ex ea manat. De quo oleo multi Chriſtiani, Sarraceni, & Iudæi de diuerſis languoribus ſæpe liberantur. & nota quod oleum illud numquam imminuitur, quantumcumque inde accipiatur. Nec prædicta tabula a quoquam tangi audetur, videri autem omnibus hominibus conceditur, Oleum vero illud a Chriſtiano religioſe conſeruatur, augmentatur, & cum pro quocumque cum deuotione & fide ſincera ſumptum fuerit, pro honore ſanctæ Virginis, * commiſſiſq. ſolemnitatibus, indubitanter impetrabitur. Ad hunc locum in Aſſumptione & dieB glorioſæ Natiuitatis ſuæ omnes Sarraceni illius prouinciæ vna cum Chriſtianis cauſa orandi confluunt. Et Sarraceni cæremonialia illic ſua offerunt cum maxima deuotione. Nota quod hæc tabula primo Conſtantinopoli facta, & depicta fuit. Tunc temporis quædam Abbatiſſa ſupradicti loci cauſa orationis Hieruſalem deſcenderat, & impetrata tabula a Patriarcha Hieroſolymitano, eam ſecum ad Eccleſiam C ſibi commiſſam tranſportauit. Fuit autem hoc Incarnationis anno octingenteſimo ſeptuageſimo, ſed poſtea per multa tempora cœpit oleum ſacrum ex ea manare.] hucuſque auctor. atque de rebus anni huius iam ſatis.

DE IMAGINE DEI GENITRICIS MARIAE.

ANNVS ſequitur Redemptoris octingenteſimus ſeptuageſimus primus, quarta Indictione notatus, quo Ignatius Patriarcha, & Baſilius Imperator mittunt D Romam ad Hadrianum Pontificem Theognoſtum Abbatem, petentes vt quæ in Synodo remanſerant indefinita, definiat, atque etiam poſtulantes ab eo diſpenſari in his quæ in Octaua Synodo ſtatuta fuerant, de non recipiendis promotis a Photio, vel qui ſubſcripſiſſent Photij pſeudoſynodo contra Nicolaum Papam factæ. Cogit veritas etiam aduerſantes, vt cognoſcatur in omnibus Eccleſiæ Romanæ primatus. Quod enim optime ſcirent omnes, in ſancitis ſacris Canonibus diſpenſare, tantum eſſe muneris primæ Sedis: ad eam recurrunt pro diſpenſatione Patriarchæ & Imperatoris. Legendæ ſunt litteræ vtriuſque, Ignatij ſcilicet atque Baſilij, quibus videas cultum eidem Sedi ab illis impenſum, atque primum Ignatij, quæ ſic ſe habent.[a]

LEGATIO AD ROM. PONTIF. PRO DISPENSATIONE.

Per omnia ſanctiſſimo & ſacratiſſimo fratri & comminiſtro Hadriano beatiſſimo E Papæ ſenioris Romæ Ignatius a Deo miſericordiam conſecutus Archiepiſcopus Conſtantinopoleos nouæ Romæ in Domino ſalutem.

Lapis[b] qui de monte abſciſſus eſt ſine manibus, percuſſitq. imaginem illam magnam, Imperium Regnorum omnium ſuper pedes teſteos ac ferreos, & ventilauit ea vt puluerem ab * area æſtiua, & factus eſt in montem magnum, & repleuit vniuerſam terram propria magnitudine & gloria, Chriſtus videlicet, qui eſt ſolus infinitæ potentiæ Dominus Deus noſter, & olim quidem illuſtrem & perſpicuam operatus eſt magnam veſtram ciuitatem Romam per eos ſanctos lapides, qui ab Oriente ad eam deuoluti ſunt, Petrum aio & Paulum eximiam & principalem Apoſtolorum ſummitatem: ſed nihilominus & noſtris temporibus, quin potius & illuſtriorem & clariorem demonſtrauit per eos, quibus in generatione noſtra pontificalia guberna-

[a] *In fine Oct. Synodi.*

[b] *Dan. 2.*

EPIST. IGNATII AD HADR. PRO DISPENSATIONIBVS.

* aura

cula eis commissa sunt, sanctos & pretiosos reuera lapides, Nicolaum videlicet beatis- A
simum, & fraternam sanctitatem tuam. Qui quodammodo a quodam sublimi loco
contra iniustitiæ & mendacij machinamenta demissi & deuoluti vsque ad vrbem no-
stram per sapientissimas epistolas vestras & sanctiones; sed & sanctissimos & Deo
amicissimos Lociseruatores, contriuistis omnes machinas & munimina aduersantium
veritati. Et nunc pacificam constitutionem agentes per miserationem & gratiã eius,
qui vere Princeps pacis & pacificus est Christus Deus noster, & per diligentiam ve-
stram & excitationem, gratias agimus omnium bonorum auctori & misericordissimo
Domino ac Saluatori & Redemptori vniuersorum, qui sanctam Catholicam & Apo-
stolicam Ecclesiam dispensauit, & caput se huius nominare dignatus est, & membra
corporis eius vos & nos in vno spiritu compaginata & conuenientia per operationem
sancti Spiritus & alternam consonantiam & conspiramentum exhibuit. B

Quinimmo & beatitudini sanctitatis vestræ gratificas voce debite commendamus,
exorantes semper ad eum qui est super omnia Dominus, quo sanctitatem vestram
cælestibus & proprijs laboribus & certaminibus dignis & congruis recompenset vicis-
situdinibus, quippe qui solus est dator & largitor magnarum & non decentium retri-
THEOGNO- STVS ABBAS MITTITVR ROMAM. butionum. Verumtamen & nostra humilitas memor charitatis vestræ & amabilis
quem circa nos habet affectus, & ad hoc ipsum & voluntatem & meditationem habẽs
inuenit procurantem vt mitteretur in viam quæ est ad magni nominis Romã oratio-
nis causa intimum filium nostrum Abbatem Fõtis, & Scenopherlaca magnæ Eccleſiæ
domnum Theognostum. Et idcirco magis studuimus adimplere desiderium nostrũ.
quem & mittimus cum præsenti epistola nostra visitaturum & salutaturum & adora-
turum fraternam sanctitatem vestram, nuntiaturum etiam & a Christo donatam no- C
bis incolumitatem in hac vita multis passionibus & tribulationibus plena. quemad-
modum ipse voluit & iudicauit, qui omnia sapienter & congruenter dispensat, & ante
omnia pijssimorum & Christi amicorum, ac a Deo gubernatorum, ac diuinitus muni-
torum Imperatorum nostrorum prosperitatem & trophæa, & in melius de die in diem
rerum Romani Imperij translationem; vt & vos gaudentibus nobis congratulemini,
per mutuam vnius corporis membrorum coaffectionem, & compassionem, & iterum
Dei boni gratia & cooperatione ad mediocritatem nostram maturius remeaturum, &
bona nuntia amabilissimæ vitæ vestræ allaturum ad Ecclesiam nostram: vt & in hac
parte collætemur vobis, & eum qui solus est inuestigabilis Dominus & sapientissimus
substantiarum factor & continuus procurator vniuersorũ glorificemus & magnifice-
mus, qui magis & magis roborer sanctitatem tuam & conseruet vtrimque immacula- D
tam atque illæsam ad Ecclesiasticorum negotiorum personarumq. profectum & vti-
litatem & gloriam Omnitenentis & Dei principalis benignitatis eius.

ROGATVR PA PA DECLARA- RE RELICTA DVBIA IN OCT. SYNODO. Quod autem sanctissimis Vicarijs paternæ sanctitatis vestræ adhuc præsentibus pe-
nitus perfectum non est, neque finem accepit: rogamus nunc terminari & disponi per-
fecte & integre scribi ad humilitatem nostram de his Lectoribus qui tonsi sunt a Photij
manus impositione, qui cum sint pene innumerabilis multitudinis in vniuersis regio-
nibus & ciuitatibus: Ecclesiæ postulant ex necessitate illorum fieri sacerdotalem pro-
uectum. Vt cognoscamus etiam & super hac re vestram voluntatem atque decretum
certissime & manifestissime, vtrũ sint digni promoueri ad maiores sacerdotij gradus,
an non sint. Dubium enim tantum hoc dimiserunt. Et adhuc postulamus etiam de
intimo filio nostro & fortissimo veritatis agonista Paulo videlicet Chartophylace, vt E
si est possibile, cum dispensationis aliqua ratione recipiat dignitatem Episcopatus,
quemadmodum & antea in litteris nostris efflagitauimus.

ROGATVR PA PA DISPENSA RE SVPER DE- CRETA AB OCT. SYNODO. Deinde quoque super Theodoro qui a nobis quidem consecratus est Metropolita
Cariæ: multum enim laborauit & afflictus est ab initio iniustæ & iniquæ deiectionis
nostræ: in nouissimis vero cum misero Photio conueniens propter eius immensa tor-
menta, quæ sibi resistentibus inferebat, consensit & vsque ad vltimum ipsius diem;
repœnitens nihilominus, rursus corde contrito & spiritu humilitatis veniam expe-
tiuit: prohibuerunt eum sacerdotio fungi quoquo modo sanctissimi Vicarij almita-
tis vestræ, eo quod subscripserit, vt fatebantur, in eam, quæ facta est ab infelicissimo
Photio quasi depositio beatissimi & optimi Patris nostri Nicolai decessoris sanctitatis

A tatis tuæ. Hæc sunt de quibus rogamus sanctitatem vestram, vt si possibile sit, vta-
tur verbo dispensationis & misericordiæ in his, cum alia omnia optimum & commo-
dum finem ac dispositionem susceperint.

Ceterum dona nobis sanctas & cum Deo loquentes orationes tuas, sanctissime & MVNERA MISSA. imitator Dei, frater noster. Doneris nobis per multa annorum curricula vtrimque
incolumis. Indicia vero magnæ & charæ dilectionis nostræ misimus sanctitati tuæ ista,
Græcolatinum Euangelium diligentissime correctum, Orarium deauratum, Casulam
optimam, theriacam probatissimam.] hæc Ignatius ad Hadrianum.

Porro tanta hæc quæ ab Hadriano peterentur, voluit Ignatius & Imperatoris litte-
ris postulari, quæ sic se habent [a]. [a] Extant in fine Oct. Synod.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti vnius & solius veri Dei nostri, Basilius,
B Constantinus, & Leo fideles in Domino Imperatores Romanorum Hadriano sanctiss-
simo Papæ Romano spiritali patri nostro.

Indeficientem habentes in mente nostra memoriam beatitudinis vestræ, diui- EPIST. BASILII ET FILIORVM IMPP. AD HADRIANVM PAPAM.
namq. legem naturæ hominum coniunctam honorantes pro viribus, quæ patribus
spiritualibus vicissitudine iusta cultum veneretionis exsoluere iubet filios, semper
de incolumitate vestra cognoscere volumus; & diuinum nobis & sacrum caput,
quoniam non possumus carnalibus, saltem spiritualibus labijs per affatum litterа-
rum amplecti. debemus autem & propter propositas causas, & propter amorem
eius qui circa nos est, qui zelo vnitatis conspersus, ostendit quidem quanta sit sua
erga Dominum pietas, quantaq. circa iustitiam diligentia, & quanta erga frater-
nam dilectionem flagrantia. Quoniam vero & litterarum gerulum expeditum ad
C peregrinam profectionem, & magnanimum ad malorum tolerantiam consecuti su-
mus, idipsum optabile habentem Principi Apostolorum ante promissum causa red-
dendi votum, eumdemq. vestræ paternæ sanctitati commendamus, super hoc quo-
que multum tranquillitatem vestram rogantes. Idem autem hic Theognostus, quem
& vos bene nostis, Deo amabilis Egumenus semper laudabilis Dei Matris Pigis, *id
est*, *Fontis*, & vasorum custos magnæ Ecclesiæ. Per ipsum ergo quæ nostri desiderij
sunt opportune adimplere conspeximus, implorantes coangelicam sanctimoniam
vestram in primis quidem de habitu vestro, qui secundum Dominum est; deinde
etiam de amabilium Deo Apocrisariorum eius & Vicariorum prospero itinere, litte-
ris per eum significari nobis celerius. Iam enim tempus habemus non modicum expe-
ctantes, & nescimus euidenter tarditatis causam; sed etsi hactenus deesse claruerint,
D saltem sero hoc nobis agnitum fiat.]

Vide Lector, quam astute Imperator se simulet nescire, quod toto orbe oportuit esse BASILII VERSVTIA DETEGITVR. decantatum, Legatos Sedis Apostolicæ a piratis captos & spoliatos, cum ea fieri con-
tigerint apud regiones sub eius Imperio constitutas. negare solent, quæ omnes sciunt,
latrones, ne cogantur fateri quod soli sciunt: multi enim elapsi fuere menses a tempo-
re quo ea contigere Legatis vsque ad harum litterarum scriptionem, vt ex redditis ad
eum litteris Hadriani possumus intelligere. pergit vero.

Spiritalis autem pater noster & magnæ ciuitatis nostræ Patriarcha postulauit a no-
bis, scribere sanctitati tuæ de his lectoribus qui a Photio promoti sunt, multis & innu-
merabilibus existentibus eis in diuersis prouincijs; insuper autem & de Paulo reue-
rentissimo Bibliothecario verbo & vita perfulgido, ac Theodoro Metropolita, quia
E & ipse nimis est Ecclesiæ vtilis; quatenus dispensatio fiat a sanctitate vestra super ip-
sis, quibusdam quidem ad ascensus maiores sacrorum graduum, quibusdam vero ad
receptionem sedium suarum, ad hoc rogantibus Dei imitatricem virtutem tuam. Ho-
rum quidem multitudinem, huius vero labores & pro veritate sudores, illius autem
culpæ reprehensionem, & quod ex canonica manus impositione promotus, & pro
his Imperium nostrũ flagitat pietatem tuam dispensandum aliquid hinc humanius.
Bene vale mihi amantissime pater. Bene vale memor Imperij nostri in Deo acceptis
precibus tuis, quæ sunt ad Dominum. *Legimus*.

Transmisimus autem sanctitati vestræ gratia commemorationis Imperij nostri, DONA MISSA AB IMP. BAS. & dilectionis, quam circa illam habemus, quæ per species deferuntur: Vestimenta
diaspra tria, Esophorin dicitrinum cancellatum vnum, Chasdium Orobeum vnum
Cazzulin dirodinum habens ornaturam auream & vellus prasinum, * Vilarnipinninũ *

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro casula facienda vnum, vsin rubeum aerem habentem vnum, vsin album vnum, A mulchumat vnum, planetilia castanea duo.] Ad hæc autem Hadrianus ista rescripsit.

HADRIANI RESPONSIO AD IMP.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei dilectissimis ac spiritualibus filijs Basilio, Constantino, & Leoni pijssimis & tranquillissimis Imperatoribus.

Lectis excellentis Imperij vestri litteris, dilectionis vestræ qua circa nos flagratis, indicia & pietatis solita studia non tam cognouimus, quam recognouimus. Vnde gratiarum multimodas actiones summæ diuinitati referimus, & multiplices laudes eius concinere non cessamus, ob id maxime, quia circa religionis cultum accensi, postpositis ceteris sæcularibus curis, ante omnia Ecclesiæ paci consuluistis, & quia Sedis Apostolicæ decreta sana, priscaq. lege super exortis controuersijs exquisiuistis, & in colligendo magno sanctoq. collegio pium studium ac desiderium absoluistis, in B quo abdicato prauitatis auctore, definitio rectæ Fidei & Catholicæ & paternæ traditionis, atque iura Ecclesiæ perpetuis sæculis profutura, & satis idonea fixa sunt, & firmata. In quo etiam illud mirabilius & laudabilius sublimitatis vestræ prædicatur insigne, quod non iudicum vel assessorum, sed consciorum tantum & obsecundatorum persona vsi fuisse dignoscimini, ita vt per humilitatis arcem ad culmen virtutum peruenire delegeritis potius, quam Imperialis altitudinis fastu ad inanis gloriæ ima dilabi consenseritis.

Præterea nostri habitus qualitas, quam scire se velle benignitas vestra pio designat affectu: ita se habet, vt superna prouidentia quæ cuncta creauit, & continua prouisione gubernat, expedire nobis prospicit, & quod expedierit, consulte dispensat. Apocrisarios quoque nostros, super quorum nihilo minus reuersione scripsistis, C licet sero, post multa tamen pericula, deprædationes, atque propriorum hominum trucidationem, nudos tandem recepimus, non cuiuslibet hominis fretos auxilio, sed Dei solius præditos adminiculo. Vnde audientes hæc, vniuersi gemunt; & quia isti pertulerunt, quæ sub nullo piorum Principum quemquam Sedis Apostolicæ Missum pertulisse recolunt: omnes stupefacti mirantur, fitq. continui clamoris ab Ecclesia nostra murmur, quod ita dispositionis vestræ constitutio improuide prodire potuerit, vt barbarorum gladios, nullo Imperij vestri fulti præsidio, miseranter inciderint; præsertim cum hos, quos ab Apostolica Sede toto desiderio postulaueratis, & ab ipsis Apostolorum Principum tectis per Legatos vestros saluos acceperatis, saluos rursus, dispositis rite propter quæ missi fuerant, ad propria remittere, summa diligentia procurata, debueritis, exemplo saltem prouocati Mi- D chaelis decedentis Imperatoris, qui quos ab Apostolica Sede susipere meruit, idoneo sociato præmio, vt nostræ illæsi præsentarentur Ecclesiæ, solerti cura satagit.] hæc Hadriani iusta querela in Basilium Imperatorem, cuius impari merito Michael deploratissimus, vt audisti, meruit commendari. at vero subinfert aliam æque iustam querelam his verbis.

DE LEGATIS SVGILLAT IMPERATOREM.

IN IGNATIVM QVERELA.

Est præterea & aliud, quod prima pietatis vestræ opera, vel circa Sedis Apostolicæ prioris benignitatis indicia contra spem nostram decoloraſſe conuincitur, immo funditus destruxisse probatur: videlicet quia fauore vestro frater & Coepiscopus noster Ignatius Vulgarum regioni consecrare præsumpsit Antistitem. Vnde mirati summus, & quod a pia intentione vestra retrouersi sitis, admodum obstupuimus. Verumtamen saltem nunc iam dictum reuerentissimum præsulem ab illius E regionis dispositione salubribus monitis quæsumus coercete: alioquin nec ipse canonicam effugiet vltionem; nec hi, qui præsulatus, vel alterius officij sibi nomen illic vsurpant, cum excommunicatione, qua iam tenentur astricti, etiam proprij gradus iactura carebunt.

Porro de tribus Capitulis, super quibus præfato postulante sanctissimo fratre & Coepiscopo nostro Ignatio diuinitus protectum Imperium vestrum nos deprecatum esse dignoscitur: nil possumus ab eo quod iam constitutum est, ordinare diuersum, vel disponere, maxime de Photij consecratione aliquantisper auersum, nisi forte nos quibusdam ex vtraque parte in præsentia nostra repertis, scire contigerit, quæ hucusque nescimus, vel discere quæcumque penitus ignoramus. Non enim [a] est in nobis, Est, & Non, sed & si quæ [b] destruximus, eadem reædificaueri-

a 2. Cor. 1.
b Gal. 2.

mus:

A mus: præuaricatores nos legis esse constituemus. Satis enim nota sunt, quæ cum suo auctore destruximus, vel quæ construenda mandauimus. Ab illis quippe sacratissimis constitutis, quæ vel Apostolicæ memoriæ decessor noster Papa Nicolaus antea salubriter sanxit, vel nos postea dispensatorie protulimus: nulla ratione vel mutatione discedemus, aut ad dextram vel sinistram quoquo modo declinabimus. Quæ videlicet tota iamdudum probauit Ecclesia & immutilata seruanda: nuper gestum vniuersale Concilium statuit.

Neque enim nobis moris est, vt pro libitu proprio paternis sanctionibus abutamur, quemadmodum quibusdam, qui apud vos summa rerum Ecclesiasticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorum statuta, vel etiam Apostolicæ Sedis decreta proferunt, cum vel alios lædere vel se iuuare concupiscunt. & hæc tunc sub silentio B tegunt, quando fortasse contra se vel pro alijs proponerentur, si nostra, more priorum, æquitas in vestræ vrbis præsules maiorum regulis obuiantes, commoueri seuerius voluisset. Quamuis multa instantia & certamen viri prudentissimi & religiosissimi Egumeni ac vasorum sacrorum custodis Theognosti, qui de pietatis vestræ virtutibus, & probabilium morum insignibus, & trophæorum triumphis atque beneficiorum vestrorum pie sibi præstitorum multitudine nos plurimum relatione sua lætificauit, & qualiter diebus vestris, superno brachio atque studio & solertia vestra Christianitas prosperetur, enarrans multimodas laudes sanctæ Trinitati reddendas, & gratias, alacriores exhibuit ad postulata diuinitus muniendo Imperio vestro concedenda nos supra modum efflagitauerit, & vltra quam dici possit, solito & prisco more ac pro Ecclesiasticis vtilitatibus frequenter impenso, crebris suggestionibus instigarit: Super C quibus tamen propter iam designatam causam nec annuere possumus, nec quidquam præter quod iam euangelizatum est, vllo modo definire. Deus autem omnipotens, per quem Reges regnant, & in cuius manu omnium iura Regnorum consistunt, Imperium vestrum ad Ecclesiæ suæ sanctæ pacificam constitutionem, & populi Christiani perpetuam libertatem magis ac magis corroboret, eiusq. potentatus plantis cunctarum infidelium nationum ceruices inflectat, dilectissime ac desiderabilissime fili. Data quarto Idus Nouembris, Indictione quinta.] Ad hanc epistolam quæ in margine tunc annotauit Anastasius Bibliothecarius, non omittenda sunt. sic enim se habent.

Quæritur cur Sedes Apostolica eos, qui a Photio damnato in diuersis sunt Ecclesiæ gradibus instituti, sine recuperatione deposuerit: cum ab Ebbone damnato sacratos, & post astantibus Episcopis, depositos instaurari decreuerit? Sciendum est quia Pho- D tius tamquam neophytus & adulter, qui & scilicet viuentis Ecclesiam inuaserit, & ab excommunicatis atque depositis Episcopis fuerit ordinatus, numquam *fuisse Episco- *al. sit pus dictus & promulgatus. Sed nec hi ab eo manus impositionem acceperunt, comparatus videlicet Maximo Cynico, ipso & ordinatis ab eo a secunda Synodo cum ordinatore repulsis. Ebbo autem Rhemensis Episcopus licet postea sit depositus, quandoque tamen Episcopus fuit, quemadmodum & Acacius, de cuius ordinatione Papa statuit Anastasius, vt scilicet, quos post damnationem ordinauit Acacius, nulla portio læsionis attigerit. Denique si pater meus adulter est, & ego ex adulterio nascor, profecto vt illegitimus ex hereditate repellor, quod tamen non paterer, si pater meus probaretur veraciter homicida.] hæc Anastasius. Sed prolixiorem requirerent ista tractationem, at nos alio pergimus.

E Quod autem spectat ad victoriam, cuius in sua epistola meminit Hadrianus contra barbaros obtentam a Basilio Imp. agit de ea Curopalates, aitq. Chrysochirum depopulatorem Imperij coercitum, expugnatis nonnullis eius oppidis, totaq. Theophricæ regione vastata, Samosataq. ex improuiso capta, & Curticio Armenorum duce in fidē recepto, alijsq. trans Euphratē expugnatis munitionibus, tentata Melitine in Armenia, cum expeditione Imperatorem reuersum Constantinopolim, triumphum egisse, atque de manu Ignatij victricibus coronis auctum esse.

Quod autem pertinet ad Bulgarorum causam, de qua iustam audisti querelam Hadriani Pontificis in litteris ad Basilium Imperatorem, de his ad Hadrianum scripsisse aliam epistolam Ignatium Patriarcham, declarat responsio ipsius Hadriani ad eum, ex qua in Græco codice Octauæ Synodi inuenta hæc excerpta accepimus. HADRIANVS IGNATIVM DE SVLGARIS.

Scripsisti (vt illa tua multa alia omittamus) vt presbyteri nostri e Bulgarorū regione

Universidad de Deusto
Biblioteca

magno cum dedecore & contumelia eijcerentur, & Episcopi cum non parua ignominia, nulla dignitatis habita ratione, inde expellerentur. Et hæc quidem scribere ausus es, licet nullum hac de re coram nobis iudicium habitum sit. Neque enim super hoc, vt ius diceremus, fuimus accersiti. Sin autem dixeris priores nos Constantinopolitanæ diœceseos presbyteros in prædicta regione rem sacram facere prohibuisse: non inficias imus. Erant enim ex eorum numero, qui cum Photio communicauerant, atque eius socij: qui non solum ne sacerdotum munus exercerent in prædicta regione Bulgarorum interdiximus, verum etiam nunc iterum interdicimus. Oportebat igitur, vt rationi congruum erat, cum hæc scires, vt nihil tale in regione Bulgarorum patrares. Didicimus præterea vos alia multa sanctorum Patrum statutis contraria permittere: illud vero præcipue, quod nuper nonnullos laicos ex tempore diaconos ordinastis; quod quidem & nobis & antiquis Patribus, quinimmo Oecumenicæ etiã Synodo nuper congregatæ aduersatur, neque ignoratis quod Photij lapsus hinc ortũ habuit.] hactenus ex dicta Hadriani ad Ignatium epistola valde amara.

GRIMOALDI REDITVS A BVLGARIS.

Quod spectat ad eosdẽ Bulgaros, Grimoaldus Episcopus, cuius superius mentio facta est, qui missus fuerat prædicare Euangelium Bulgaris, rediens Romã absque licentia summi Pontificis, ad suam excusationem libellum porrexit, excusans quod fuisset a Græcis expulsus, qui (vt illi mentiebantur) ex lata sententia in Synodo Oecumenica, suam ipsorum assererent eam esse diœcesim atque prouinciam. Ita plane, vt Anastasius præuidit atque præmonuit, factum est; vt quod accidisset post Synodum tumultuaria illa furtiua collatione, tamquam Synodi iudicium Oecumenicæ Græci male vsurparent. Ceterum Grimoaldus licet plura in suæ reuersionis excusationem in medium adduxisset, culpam tamen vitare non potuit, cum & ea ex parte infamia notatus est, quod ex Bulgaria ditissimus reuersus esset. hæc in vita Hadriani Pontificis Anastasius.

Inter hæc autem Photius in exilio quo damnatus fuerat constitutus, litteras scribit ad Imp. suas deplorans miserias, vt eum ad commiserationem inducat. ita versipellis se miserrimum ostendit, vt commotum in se Imperatoris animum demulceat. At quam artificiose, audi epistolam ab Aloisio Lolino Episcopo Bellunensi acceptam, & ex Græco a Petro Morino translatam in Latinam linguam in hunc modum.

Pijssimo & magno Imperatori Basilio.

PHOTIVS SCRIBIT AD BASILIVM IMP.

Audi humanissime Imperator. Non obijcio nunc veterem amicitiam, nec tremendum iusiurandum, & pacta, non conuentionem, non impositionem manuum ad Imperium: non quod ad nostras manus accedens tremenda & purissima participasti mysteria: non vinculum, quo nos egregij filij adoptio astrinxit. Nihil horum dico; sed communia hominum tibi prætendo iura. Omnes enim & Barbari & Græci quos morte damnant, eos educunt e vita; quos autem viuere sinunt, non cogunt fame & quampluribus alijs malis emori. Nos vero vitam viuimus morte acerbiorem. Captiui facti sumus, & omnibus priuati, cognatis, ministris, familiaribus, omni denique humano cultu. Et quidem diuinus Paulus cum in vinculis circumduceretur, amicorũ & necessariorum officijs frui non prohibebatur; & cum ad mortem duceretur, humanam a paganis Christi hostibus consequebatur mansuetudinem. At fortasse longum tempus, si non sacerdotes Dei, at certe aliquos fontes talia passos demonstrat.

Etiam libris priuati sumus: nouum hoc & inopinatum, ac noua in nos excogitata pœna. Vt quid fiat? Vt ne audiamus verbum Domini. Non accidat in Regno tuo hanc execrationem impleri: Quia erit in diebus illis fames panis, & fames audiendi verbum Domini. Cur enim adempti nobis libri sunt? Si enim iniuriam facimus, plures oportebat dari, & quidem addi etiam docentes, vt legendo magis iuuaremur, & redarguti corrigeremur. Si vero in nullo iniurij sumus, cur iniuriam accipimus? Nemo hoc Orthodoxorum, ne ab ijs quidem qui alia sentirent passus est. Athanasius multis certaminibus clarus, solo sæpe & ab hæreticis & a paganis expulsus est, sed nemo eum librorum amissione damnauit. Admirabilis Eustathius pares insidias ab Arianis sontibus pertulit; verum non ab eo, vt a nobis ablati sunt libri. Paulus Confessor, Ioannes Chrysostomus, Flauianus diuinus vir, alijq. innumerabiles: quid enim oportet eos enumerare, quos cælorum liber descriptus habet? Sed cur commemoro Orthodoxos, sanctosq. Episcopos? Eusebium, Theognin, cumq. his alios homines hæreticos,

a Amos 8.

cos, quos Magnus Constantinus exules propter ipsorum impietatem & sententiæ inconstantiam fecit; at nec bonis suis eos exuit, nec libris mulctauit. Pudebat enim a litteris eos & a ratione arcere, quos quia contra rationem egissent, exilio damnarat. Nestorius impius in exilium mittitur, & Dioscorus & Petrus infelix, Seuerus, multiq. alij: at nemo eorum librorum captiuitatem pertulit. Sed cur dico vetera? Leonem impium multi eorum qui etiam superstites sunt, sciunt, belluarum magis quam hominis naturam exhibuisse.

Hic vero magnum illum virum ac vere victorem Nicephorum cum e solio expelleret, nullo modo exulem librorum suorum fecit, at ne fame quidem necauit, quomodo nos interimimur, & illi quidem non minus egregij athletæ mortem optabant, quã Imperij sui in quo impie agebat, diuturnam propagationem, attamen nomen homicidæ ne haberet, cauebat. nec vero carnes ministrorum illius latronum ac proditorum more discerpsit, quamuis impius ceteroqui esset, crudelitatemq. spiraret: non cognatorum congressu prohibuit, non bonorum damnum irrogauit: reuerebatur enim Christianismum, & crudelitatem paganorum certo more exercebat: Nam illi perimebant Martyres, nec tamen prohibebant, quo minus domesticorum ac necessariorum officijs atque opibus iuuarentur. Non ille psalmodias interscidit, sed & multorum monachorum cœtum, qui solatio esset, concedebat. Non ædes sacras templaq. Dei ab eo consecrata euertit. pudebat enim eum, vt existimabat, cum hominem offenderet, Deo opera dicata labefactare.

At in nos, hei mihi, noua omnia, tragœdiamq. exuperantia. Captiui sumus, amicorum solitudo est, & consanguineorum & ministrorum psallentium monachorum. pro amicis vero, pro consanguineis, pro monachis, pro psallentibus, pro omnibus denique custodiæ militum, & militaribus cohortibus addicti sumus. Sacræ Dei ædes dirutæ sunt, lacerata pauperum corpora, expulsa, eorumq. bona publicata tamquam hostium manubiæ. Quamobrem? Vt nos cruciemur, & abnegemur. & valde quidẽ acerbe fuimus anxij. Nostrorum enim propitiatio peccatorum, ipsi eorumq. curatores Deo dicati erant. At videre oportebat, ne quando Deus qui sic mulctabatur, nobis magis condoleret; siquidem ipse res pauperum pro proprijs habet. Et corporum sane pœnas leges Romanorum in eos excogitarunt qui in maleficio deprehensi sunt ad animorum expurgationem: pœnas autem animæ & insidias ne auditu quidem adhuc accepimus ab vllis hominibus exerceri, tametsi nunc id experiendo discimus. Nam aperte hoc librorum demptio facit, & redemptionis peccatorum euersio: illud enim contemplationis obtutum extinguit & corrumpit; hoc vero præstantissimam omniũ actionem detrahit & soluit. Quis a sæculo audiuit, in animas humanas bellum ab hominibus excogitari? Non enim satis ad omnem hauriendam iram corporis supplicia, exilium, & captiuitas, & fames & custodia, & quotidie illata mors, quæ in eo tantũ homini parcit, quod dolorũ non adimit sensum, qui acerbissimus est mortis aculeus & cruciatus intolerabilis, vt & mortis subeamus vim, & ipsa morte ærumnarum liberatio non sit: quod vt in tanto malo solum est morientium solatium.

Si tua te conscientia purgat & crimine liberat: adde in nos alia, si quid forte prætermissum est; sin condemnat, noli illam damnationem expectare, cum erit pœnitentia inutilis. Ego sane nouas fortasse has preces tibi adhibeo, sed ob res maxime nouas. His, Imperator, malis statue finem, quomodo vis. Vel nos celeriter e vita non cum multa hac & inenarrabili maceratione educens, vel molestiarum inexuperabilem magnitudinem reprimens. Memento eamdem nos gerere carnem & Reges & priuatos, eiusdemq. naturæ communione iungi. Memento eumdem nos habere Dominum, & plasmatorem & communem Iudicem. Cur æquitatem tuam, mala nobis infligendo, redarguis? Cur benignitati tuæ nobis obtrectando, crimen infers? Cur autem humanitatem ira in nos atque acerbitate in simulationem & speciem mansuetudinis detrahis? Non petimus thronos & gloriam, non felicitatem & voluptates; sed ea petimus, quæ & vinctis præbentur, quæ nec captiui non impetrant, quæ etiam barbari, humanitate ducti, vinctis concedunt. Nam eo redactæ sunt res meæ, vt talia ab Imperatore postulem orto e Romanorum humanissimo genere. Quid igitur peto? Ne vitam grauiorem morte viuam, aut vt citius corpore liberer. Exoret te tua natura: reuerere communes hominum leges: reuerere Imperij Romani iura communia;

Universidad de Deusto
Biblioteca

munia; nec patere inuitam induci narrationem nouam, Imperatorem nempe, qui A
æquitatem & humanitatem profiteatur, qui Episcopum amicum fecerit; & liberorum suorum vna secum parentem, a quo & ipse & Regina vnctione Regni vncti sunt ac dignitatem induerunt, a quo valde dilectus est, quicum tremendam iusiurandi fidem sanxit, quem peramare ac diligere, omnibus ostenderat: eumdem exilio & amara fame a se damnatum, & innumeris alijs malis consumptum, pro ipso orante morti demisisse.] hactenus Photij epistola ad Basilium Imp. quem quidem cum primum ars, tum fecit necessitas eloquentem. licet magis necessaria ad persuadendum ea oratio parte caruerit, quam exhibere non potuit, nimirum vt demonstraret se pati innocentem; cum alioqui talia tantaq. admissa potuissent esse piacula, quibus eæ, quas pateretur, leuiores videri poterant esse pœnæ. Sic igitur cum de innocentia præmissa sit excusatio nulla, nullius esse roboris fecit orationem, quæ in reliquis succincta fortiB
bus enthymematibus audere posset appetere Imperatorem. Ad quem rursus scripsit, sed breuiorem epistolam hanc post recitatas de barbaris victorias consecutas.

ALIA PHOTII AD IMP. EPISTOLA.

Putabam sane, dum Regnum vestrum confirmatur & augetur, multas me ei gratias de beneficio in nos collato esse acturum pro me, pro amicis, pro cognatis, pro familiaribus, pro omnibus demum; quæ causa nostra faciens, nullam gratificandi satietatem habuisses. Nam nos adducebat sincerus in te ac verus affectus, & sæpius repetiti iusiurandi, promissionumq. constantia, quæ vel nobis inuitis, ipse tamen non desinebas ad omnes exhibere. Nunc vero eo rediere spes nostræ, vt quamuis sero, gratias tamen Regno tuo agamus: Quamobrem quod latronum & facinorosorum supplicia, quibus conflictamur & consumimur, ad moderatiorem speciē statuere aggressus sis: vide tamen, amice (quamuis nolis) Rex, conatum persuadendi hominibus C
non solum nihil ad suadendum Deo conferre, sed etiam in contrarium redire; eorumque, quæ hic licenter geruntur, magis illic iustitiam Dei omnia contuentem esse vindicem.] hæc ad Basilium Imp.

BAHANEM PHOTIVS INVERPELLAT AMICVM.

Cum autem frustra pulsare se nosset animum Imperatoris, aliam viam ingreditur, vt scriberet ad Bahanē Patricium, Proconsulem atque Præpositum, virum primarium apud Imperatorem, cuius est mentio, & operatio in Octaua Oecumenica Synodo, vtpote qui definienda proponeret, rogaretq. Patrum sententiam. Ad hunc enim scribens ea sciebat innotescenda Imperatori & patefacienda omnibus ordinibus magistratuum, quorum se animis per commiserationem insinuaret. Sciebat hominem sibi occulte amicum nullam iuuandi prætermissurum occasionem. Ad quem ægrotans, & maiora fingens pericula veris, hanc breuem epistolam scripsit querelarum plenam. D

Fuit olim Romanis, sed & Græcis (quid enim dicere oportet Christianis?) cum inimicissimis nedum cum bene meritis terminus ac modus statutus male agendi. Nouit & gens barbara non prætergredi suppliciorum leges; ac multas ferarum, aiunt, quasi vereri ac reprimere se aduersus eos, qui in extremis iacent, nec ferinum ingeniū ostendere. Nos vero, o viri alijs quidem factis vestris humanissimi, & ex ægritudine iacemus, & medicum morbus requirit, & dies iam triginta morbo protelati sunt, ac sæpe orarunt vos multi, vt medico aditus concederetur. At vero, o naturam hominum, o Romanorum leges, & Christianorum nomen, vbi terrarum estis? nemo vos exorauit: Ac nos quidem barbaros, vos autem feris similes existimare, nondum persuademus nobis. Vestrum est autem qui in nos humiles, has finem omnem modumq. superantes, nouasq. sub sole pœnas excogitastis, considerare quam appellationem E
pro eo vt Christiani & Romani & Græci & Barbari & feræ nominemini, factis vestris congruenter inueniatis. Nos vero si morbo vinci contigerit, clarius scilicet in vos statuemus trophæum, nostram violentam mortem relinquentes omnium scelerum memoriæ crudelitatis vestræ, tamquam in columna incisam, quam nulla vmquam delebit obliuio.] hæc ad Bahanē, seu potius per Bahanem ad Imperatorem & omnes, sed numquam quid simile siue ab Apostolis, quorum gloriam affectabat, siue ab Apostolicis viris dictum vel factum aliquando reperitur, vt tædio vitæ de inferendo sibi manus, consilium inierint, ne dum dixerint vel fecerint. Quanta autem ipsi cū homine isto primario intercesserit necessitudo, sed secreta, alia Photij ad eum data declarat epistola in hunc modum.

BAHANES OCCVLTVS PHOTII AMICVS.

Fuit aliquando occultus amicus Ioseph ab Arimathia nobilis Decurio nocturnusq. discipulus Domini ac Dei mei; postea autem vincula timoris abijciens, feruidior, confidentiorq. ijs factus est qui aperte amarent: corpusq. Dominicum per contumeliam opprobriumq. pendens de ligno deposuit, ac pro copijs suis curare non neglexit. Quousque igitur noctu tu ipse nos diliges? nec lucis dieiq. factus filius in voce erumpes dignam Ioseph fiducia? deponesq. non de ligno corpus, sed e mille incommodis, atque miserijs & calamitatibus, acerbaq. & quotidiana eripies morte? Quod si sæculi amor & affectus non sinit: frustra ad perfugium & exemplum Ioseph excogitatus est ac profertur.] hactenus epistola. At plane vigilabat iste pro Photio, expectans opportunam occasionem, quam nactam semel per mortem Ignatij, quantum illi profuerit, declararunt euenta, de quibus suo loco dicturi sumus.

Rursum vero versutissimus homo, ne in tanto rerum suarum naufragio, aliquis ex
B suis quos sibi tanto labore coniunxerat, a se descisens, ad aduersarios se transferret, encyclicam ad omnes Episcopos suos epistolam scripsit, in qua miro artificio dum vnū labantem firmiter statuendum proponit, omnibus ne fluctuent, opportunum medicamentum apponit, & dum vnum seuere corripit vacillantem, solicitos reliquos reddit, ne vel leuiter nutent: dumq. etiam benigne sinum pandere paternæ pietatis affectat, illud plane agit, vt si quis diuelleretur ab ipso, ad reuocandum eum paratæ inuenirentur illecebræ. Inuenies ista artificio miro contexta, si cuncta exacte perlegeris, miraberisq. hominem ad fallendum aptissime præ ceteris comparatum. Dictio duriuscula, quæ videatur interdum esse concisa non vitio codicis, sed animi deprauati, affectantis eam orationem, quæ solet progredi ab homine ingenti cordis dolore mirum in modum exulcerato. Accepimus hanc epistolam vna cum alijs pluribus ab
C Aloisio Episcopo Bellunensi rerum Græcarum in primis erudito, quam Latinitate magna ex parte donauit Mauritius Bressius Gallus vir doctissimus, & quæ dimisit proficiscens ab Vrbe, Petrus Morinus eadem felicitate digne absoluit, quæ sic se habet.

DE PHOTII ENCYCLICA AD SVOS EPISCOPOS.

Photius ab exilio ad Episcopos.

Miror quo pacto tam velociter (quisquis ille est qui naturæ nostræ est oblitus, nam ne nomine quidem illum velim coarguere, ne si proteruius quidem insultet. Ita enim vsu venire video, vt plerique dum sepositā personā coarguuntur, facilius admoneantur, quam adhortationes, si nominatim compellantur, ferant) verum quomodo tam cito nos ex memoria abiecit, vt tantæ nos dementiæ, & diuinarum legū contemptus insimulet. Qua re adductus adeo aduersus mediocritatem nostram insurgit. Quinpotius quis eum tam repente ad tantam celsitudinem extulit, vt ne hiscentes quidem,
D tamen audiat? Cumq. ne in talem quidem cogitationem homines veniant, is ex domestica phantasia, quasi quadam specula, corda intuens & peragrans, illa deprehendat, quorum ne sibi quidem sunt conscij. Visusq. est humanarum rerum peritior, quam spiritus in eis inhabitans. Ipse Paulus talium virorum prouentum fore desperans, ne æqualem quidem cognitionem reliquit alijs. Verum qui fit vt multa dementia, atque adeo Ecclesiæ vniuersæ proditione aspergamur, & latarum legum contemptū? Quid a nobis auditum? quid cogitatum? quid cuiquam nuntiatum? Nec enim quod contumeliam verbis suis non expressit, ideo leuius se quiddam de nobis prædicasse, quam qui talia in nos conuiciantur, existimet ac reputet. Non enim dictiones animi sensa grauiora efficiunt: sed potius amaritudo cogitationis, dictiones asperas & intolerabiles reddit.

QVERELAE PHOTII ADVERSVS DETRACTORES.

E Cum autem dictiones cogitationibus sunt consentientes, & cogitationis grauitas cum asperitate dictionis concurrit: quid interest, eisdem verbis exprimas, an eamdem vim habentibus, eamdem cogitationem repræsentes? At siquidem is malorum tempestatem qua circumfundimur intuens, & acerbitatum copiam qua vndique cingimur & premimur, a mente nos discessisse putauit: rem quidem cogitauit & meditatus est, quæ in hominem potest cadere: Nam quid quisquam aliud pro eo queat dicere? Vexationum enim excessus, insaniam & abalienationem mentis, vt plurimū, afflictis afferunt. Licet plus in nos iuris diabolo quam in diuinum Iob, hic sententia sua tribuat; siquidem imperium in illius animam non est nactus; at ille dominium animæ nostræ in illum transtulit. Nam qui nos pariter & perperam agere, & mere insanire perhibeat: aperte indicat, se ita de nobis sensisse & constituisse. Quamquam si in hanc de nobis suspicionem incidit, atque id ad reliqui conuicij laudem inuenit, vt

QVOD INSANIA ADSCRIPTA PHOTIO.

mittam

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittam in præsentia, quam sapiens & speciosa sit eiusmodi defensio, non debuit in- A
nos impetum facere, nec casum nostrum profectarum a se contumeliarum additione
grauiorem reddere, sed potius consolatione quadam, & sermonibus oblectantibus
acerbitatem lenire, & conari pro virili alleuationem quamdam comminisci. At exa-
sperare & insultare, & calamitates exprobrare, hominis est vicini sui mala ludibrio ha-
bentis, non pariter mœrentis nec similiter commoti, quiq. non amici partes præstet,
sed inimicorum maleficentiam.

SVA INTVENDA EXPONIT MALA.

Ego vero . . . . . quod fæcem omnis suæ improbitatis aduersus nos exhauserunt,
amicis orbantes, a cognatis disiungentes, a vobis ipsis, quod ex omnibus meis malis est
grauissimum, ante resecantes & separantes, famulis destituentes, in seruitutē redigen-
tes, custodes & custodum præfectos apponentes, quo minus liceat volentibus deflere
& lamentari propria incommoda, neve vlla alicunde obrepat nobis cuiusquam mi- B
sericordia, non verbo, non re, id agentes vt sexcenta mortis genera nostris ceruicibus
immineant, nos, hei mihi, diuinorum oraculorum & cuiuslibet alius boni fame circ-
cumcingentes, nec cessantes me totum simul multis malis circumdare. Et omnes
sensus nostros sibi vendicantes, & aduersus omnes se instruentes, nouas machinas in-
quemque commenti sunt. Velox enim est ad malitiam, Dei & humanitatis abalienatio. & oculos quidem obturarunt. Nam quid aliud esse dixeris neminem omnino ho-
minem cernere, neque libros posse euoluere, eum præsertim cui magnum & primum
est solatium lectio? Eis siquidem omnibus suffragijs interdixerunt nobis. Auditum
quoque occluserunt. Nec enim vocem amicorum, ac ne inimicorum quidem (nam
quid dicam legentiū?) auribus percipere patiuntur. Quin quantum in ipsis situm est,
ne Deo quidem canentes, neque hymnis gratias agentes, audimus. C

Non enim ne quempiam quidem, vel ad breue tempus, neque eorum quemquam
qui modice canunt (o crudelitatem barbarorum animum excedentem!) exaudire si-
uerunt. Sed pro clericis, pro monachis, pro psallentibus, pro legentibus, & dictata
excipientibus, pro amicis & familiaribus, quæ vt plurimum aduersis rebus alleuatio-
nem afferre solent; denique pro omnibus, militum custodijs, & turmis militaribus
traditi sumus. Ecquid attinet sigillatim dicere, & vibices memoria refricare? Atque
illi quidem omnes sensus nostros, sexcenta commenti mala, intercluserunt. Ne ip-
sam quidem animam nostram, quoad eius facere potuerunt, carere cruciatibus passi
sunt. Rem ex omnibus quas Deus detestatur scelestissimam & crudelissimam, domum
Dei deturbantes, mendicos mancos & mutilos, quos ad nostrorum peccatorum ex-
piationem præstituimus, ex proprio lare & requie expellentes, eorumq. facultates D
veluti hostium spolia diuidētes. Famulorum quoque earnes neruis conciderunt adeo,
vt toto corpore, vehementi verberum impetu fissuras impresserint, vt aurum & ar-
gentum a nobis reconditum, quod miseri nec per somnium quidem viderunt, indica-
rent. Quamquam ipsi qui de eis pœnas sumebant, certius quam alij nouerant, nos
alieno fuisse semper a pecunia animo. Nec vero illi tam sunt auari, quam nos harum
rerum contemptus, nihili vmquam ea æstimare, nedum seponere edocuit. Sed quod
sol oriens aspiciebat, (sæpe autem necessitas vexantium, vel ipsum virtutis Doctorem
Paulum in huiusmodi verba cogebat prorumpere) id diei maximeq. noctis tempus
efferebat & exonerabat. Quæ cum non minus quam quisquam omnium haberent co-
gnita, excarnificabant, & cædebant flagris, non quo aliquid eorum, quæ se finge-
bant quærere, inuenirent (nisi in eo insaniunt, quod studeant inuenire ea quæ nus- E
quam esse sciunt) sed vt nos eo pacto vrerent, nec vllam maleficij rationem, quam no-
bis adhibeant, prætermitterent. Sed hæc & multo plura iam dictis satanam aut ne-
scio quid aliud a nobis expetisse, nosq. his circumfundi non negem.

QVAE IN PHOTIVM A SVIS DICERENTVR.

Quod autem tanta vexatio nos de mente dimouerit, & diuinorum mandatorum
contemptores reddiderit, & communes proditores effecerit: nescio cur quisquam
hæc nobis in crimine ponens, non fateri debeat, se vehementius in nos spirare, quam
apertos hostes. Quod si quis hæc audiens, erubescit & abnuit, & neget se vmquam
tale quidquam in nos dixisse, nec cogitasse quidem (consueuit enim peccatum iusti
sermonis confutatione palam factum, turpius quam antea apparere, ita vt ne ipsi
quidem qui peperit, genuinum videatur, sed tamquam adulterinum cernatur & auer-
sandum, præsertim cum conscientia aculeo, quem plastes per quam sapienter naturæ
indidit,

A indidit, ad ea quæ geri debent dispicienda excitetur.) Si ergo has ob res nullius illo-
rum ne in mentem quidem venisse affirmet, sed, vt verisimile est, eos qui vmquam
talia ausi sunt, in malam rem & horrendas imprecationes ablegat, per ipsam amici-
tiam quærite ex ipso, quid intersit iam dicta de nobis prædicare, & dicere nos stare ab
hostibus, & intermedios inter amicos & inimicos. Ac tum non distinguimus (o in-
tentata nobis ludibria!) Christi amicos ab hostibus. Eo namque recidit, quod volunt
nos annumerare cum ijs qui pro Christo patiuntur, vnaq. eos qui nobis pariter ac Chri-
sto bellum indixerunt. Qui sanguinem ipsius testamenti pollutum rati, altaria Do-
mini profanauerunt, & sanctum Chrisma, vel potius sanctissimum Spiritum, per quē
Chrisma, subsannauerunt. Interrogate igitur denuo, vos oro, quid hæc ab illis diffe-
rant, nisi improbitatis excessu? Ac siquidem hæc illis leuiora esse ostenderit, me qui-
B dem reuera nugari existimatote; illum autem sexcentis encomijs dignum ducite. At-
qui non illud contendebat, nos a se leuiore ceteris affectos fuisse iniuria, nec se alijs
excessum contumeliæ reliquisse, sed nihil quod ad reprehensionem nostram spectaret
locutum liberius. Nihilominus si minora esse ostenderit ea quæ ab ipso in me profe-
cta sunt, nolite ei denegare encomia. Quod si nihil ostenderit, sicuti neque ostendet
is, illum quidem vt taceat, admonete. Infortunia autem mea ex eo æstimate, quod
inimicorum insidias, amicorum insultus & maledicta excipiunt.

IN DETRACTO REM ARGVMENTA.

Nam quomodo qui talia dicit vel cogitat qualia nos dicere & sentire egregius ille
amicus confinxit, non summe est amens, & communis Ecclesiæ vniuersæ proditor?
contemptor etiam & contumeliosus in paternas traditiones, ac sexcenta alia quæ in
illis sunt comprehensa, mendacium, fallacia, impiæ ac infideles cogitationes, & ipsarū
C cum seipsis dissensio, & alia insuper multiplex prauitas. Num præclaris coloribus
bellus ille pictor effigiem nostram delineauit, quo se nihil mali de nobis dixisse asseue-
rat? Sed si quidem hæc sunt simplicitatis, [a] Estote prudentes vt serpentes, & simpli- a Matth. 10.
ces vt columbæ: pareamus Domino vociferanti, [b] Nisi conuersi fueritis, & efficiamini b Ibid. 18.
sicuti paruuli non intrabitis in Regnum cælorum. Maxime cum sciatis quod eiusmodi
supplicium [c] maneat eum, qui vnum quempiam ex minoribus fratribus scandalizat. c Ibid.
Quod si ab eo qui vnum scandalizat pœna implacabiliter repetitur, qui totam Eccle-
siam quatit & euertit, ei ipsi cogitandum relinquo, quantorum se malorum reum
efficiat. Quibus faxit Christus nos omnes manu sua protegens, ne quisquam sit ob-
noxius. Sed illud quomodo sine dolore & absque lacrymis feram? Si quidem, inquit,
quos non decet excipere excipiat, metu futuri supplicij, vel inuiti præsentem pieta-
D tem tuebimur.

De Deo autem, vir optime, de fide, de ijs quæ ibi exercentur iudicijs, de conscien-
tia, sed & de veritate, de consilij firmitate, de his verbum nullum, sed obliuio. Om-
nia Charybdis absorbuit. Ego vero censuissem, contrarium ipsi & sentiendum fuisse
& dicendum. Quod si eos qui admittendi non sunt admiserit, vniuersi simul alta &
contenta voce exclamabimus: Nec cuiquam parcatur, non paterno desiderio, in
quo gloriamur: non debitæ obseruantiæ, quam parentibus tribuere semper edocti su-
mus: neque cuiusquam reuerentiæ, quam erga ipsum conseruauimus. Verum hæc
omnia procul a nobis, vt dixi, amandantes, vociferabimur: O homo, quid rerum agis?
quo ferris? quid nescius hostibus teipsum tradis? quid certamina nostra in nugas ef-
fers? quid piorum cœtum dedecoras? quid inimicorum spiritus extollis? Speraſſem
E ipsum his potius in rebus studium suum positurum, si quid me labi persentiret, quam
ea quibus ludentium animos imitatur, gesturum.

RVRSVM IN SVOS QVERELAS.

Sed & illud quoque sperabam, si quis vmquam ex hostibus has ipsius voces apud
ipsum ausus esset effutire, futurum vt sexcentis eum lapidibus insectaretur, impostō-
rem & mendacem & id genus conuicia ei exprobrans. Nemo enim vel eorum qui in
fidem se iniuriosius gerunt, sustinuerit tolerare eos qui nequidquam nos despiciunt.
Maxime cum illud accedat, quod eius qui lenis & pacificus est, simus discipuli. Quan-
doquidem ipsemet qui cetera ferebat leniter, nec vindicabat, eos qui [d] paternam do- d Ioan. 2.
mum, mercatum stulte ausi essent facere, vehementer obiurgatos expulit. eosq. qui in
sanctum Spiritum linguam acuerant, duplex interminatus supplicium, igne quidem
hic & gladio & fame ciuitatem vna cum ipsis hominibus vltus est: nec futuras sub-
terfugituros pœnas, dum præsentes multa percitus ira inflixit, confirmauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Verum ego tali spe meipsum, vt patet, in famem alebam. Quis autem nos Archiepiscopales ascendisse thronos, & auctoritatem quidquid visum esset agendi consecutos ei indicauit? Eiusmodi enim voces & quæstiones, si omnino cuiquam proponendæ sunt, iis proponi debent, qui iam splendide & conspicue habenas Imperij in manus sumpserunt, & pro publico tribunali sedent. Cum quidem ij qui deliquerunt, genibus aduoluuntur, & terram multis rigant lacrymis, multaq. ad excitandam misericordiam afferunt. Qui autem vsque ad finem pro virtute & veritate decertauerunt, splendidis ornati coronis sedent, & iudicum ordinem sortiuntur. quorum quidam ad eorum qui eadem constant natura commiserationem vergunt, alij nihil æquitati & canonicæ auctoritati anteferunt: sed quasi iustitiæ oculis, omnia ad rationem & naturam æqui exigunt & componunt. Tum igitur, tum, si fas vmquam opportunum est talia proponere, iisq. quibus id munus obtigit; nunc autem minime, neque ijs qui fame & siti & custodijs & infinitis vexationibus torquentur, & in capitis discrimen adducuntur. Illis enim assignatur iudicij & absolutionis sermo, & tempus illud non præsens. At o vir belle & bone, si excipiendi non sunt, qui fit vt non te pudeat cum illis censeri? cumq. coronatus apparere possis, annumeris mancipijs, & per somnium aliorum humanitatem cogites, cum superæ nobilitatis & libertatis nudum & proditorem teipsum constitueris?

PERITAT IN IISDEM QVERELLE IN SVOS.

Quod si non turpe ducebas cum ijs te coniungere: scito te ab ijs stare animo, quorum facta repudias, & illum gregem honorare, cui lupos pro pastoribus præesse dicis. Adde, si vis, eum magis foues, quam plerique qui ex eo sunt. Siquidem nonnulli ex ijs, quamuis corpore in eo versentur, conscientia ipsis dissidente omnino sententijs vacillant. Tu vero antequam corpore copuleris, cogitationibus & mente studes copulari. Quod ergo abest illi copulæ, ignauia est, non pietas: pudor, non consiliū, & institutum. Quis ergo est qui admittit, qui ne per somnium quidem fuit admissurus? Quod adhuc ad eos non deflexerit, metui acceptū refert, & cum hostibus dedecorari, modo ne posterius pœnas luat, potius ducit, quam cum domesticis semper admirationi esse. Si non oportet excipere, qui cum exceperit, non videtur potius seipsum vna cum ijs perditum iuisse, quam quos non fas est admisisse? Non enim verba potiores præstant actiones, sed verba factis commendantur. Et si quis prædones aut vrbium proditores videat detestationi & execrationi esse omnibus, deinde ipse qui sehactenus purum ab eorum scelere præstiterit, in phantasia agitet, dicatq. ei qui legum est arbiter: Si quidem eos qui de medio tollendi sunt, incastigatos abire pateris, quid vetat, quin statim præder, & fiam proditor, vt veniam consequar? Sin autem pœnas ab ijs repetis, earum metu illos non imitabor.

Si ergo in medium prodiens talia dicat, quis non eum insaniæ & imbecillitatis consilij & sexcentorum aliorum condemnauerit? An autem illum quidem quilibet sanæ mentis condemnabit? Si quis autem prociuitatis proditoribus, proditores fidei, pro prædonibus corporum, prædones diuinarum legum, in medium adducat, deindeeasdem voces vociferetur, num eamdem, aut etiam grauiorem sententiam a prudentibus ablaturum existimabimus? Præter antedicta, si ad præscriptum Ecclesiasticarū legum actiones dirigunt, quid tibi intempestiuis quæstionibus opus est, & ratiocinationibus luctari ac præfocari, ac non potius primo quoque tempore ad eorum partes te conferens, tarditatis veniam poscis? Sin nefandorum operum administros esse compertum habes, quid curiose inquiris, vtrum dent hic pœnas an non? † nam si dederint, melius se habebunt, supplicio a peccato expurgati: Si non dederint, hoc eos miseriores efficiet, quod acerbius illic euenturum sit iudicium. Itaque si cui horum duorum optio proponatur, ille minus malum optauerit, suæq. studuerit vtilitati, non qui hic effugerit pœnas, sed qui præsentibus persolutis, illas mitigarit: quandoquidem ægrotum, non quem medicorum manus & sectiones & vstiones malo liberant, sed quem videmus medicamina artis non admittere, iam penitus desperamus, ac in extremis malis scimus versari.

† hucusque Bressius transtulit, quem contigit ab V rhe recedere antequam qui decerant manerentur sermones y reliqua vsque ad finem Mense Nouembri.

Quid vero quis ea, quæ sequuntur, ratione enumeret? Hæc efficient, vt leuius, quæ accidunt, feramus: hæc solatio nobis erunt: hic nos recreare ac reficere, o amice & frater, studuisti. non enim grauioribus verbis desisto, neque ei quod meditatum est, domnia: sed quod adhuc confectum non est, cum spe correctionis vocabula partior. Si sal in-

sal infatuatum fuerit, dicit [a] Dominus, in quo salietur? Si ab amicis talia proficiscuntur, a fratribus, a filijs, a meis membris, a meis visceribus, ab ijs quos plurimi facio, propter quos etiam in carne adesse, quam migrare & cum Christo esse, præopto propter quos dilanior ac laceror, & lacrymæ meæ panis mihi sunt; si igitur talia ipsorum: quæ qualiaq. aliorum expectare oportet? Sed nihil mirum. diuinum enim Paulum noui solum in vinculis derelictum. In prima mea, ait, [b] defensione nemo mihi affuit. &, Lucas est mecum solus. Non enim omnium est tolerantia & patientia. Ideirco Dominus cum dixisset tribulationes & tentationes, in quibus decertaturi erant qui credidissent in eum, subiunxit: [c] Qui autem sustinuerit vsque in finem, hic saluus erit. Scio & prophetam Dauid solitudinem deplorantem; & hanc vt supplicationis suæ commendationem Deo proponentem, [d] Quoniam diminutæ sunt veritates a filijs hominum. Et quid hunc aut illum dico? Scio meum Dominum ac Deum, cum comprehensus esset, ac in carcerem duceretur, solum relictum. Et relicto eo, inquit, [e] omnes fugerunt. Quid igitur mirum, si & nunc & nos homines miserabiles, quibus nec conceditur aerem liberum ducere, qui habitamus carcerem, ac mille mortes quotidie expectamus, omni bona spe præcisa, aliquis cogitauit deserere? atque vtinam tantum deserere. non enim intolerabile esset: nam non a nobis tales descisc unt, sed, nomine nostro, ab Ecclesiastico se, & recto sensu, pro quo vsque adhuc sexcenta pati non recusarunt, excindunt & abdicant: quod, omnium maxime, animum percutit & consumit: membra nempe videre, quibus concorporei & comparticipes sumus, a Christo capite abstracta ad interitum. Verumtamen intolerabile hoc malum ferendum esset ob commemorata exempla. quod autem defectionis causam nobis adscribere artificiose nituntur, ciusq. fallaciæ & fraudis nullum dum sit repertum exemplum: quonam modo, quis licet in omnibus tolerandis sit exercitus, perferre queat?

a *Matth.* 5. RVRSVM QVERELA DE SVIS QVOS DEMVLCET.

b 1. *Tim.* 4.

c *Marc.* 13.

d *Psal.* 11.

e *Matth.* 26.

MALE AFFECTAT CATHOLICVM NOMEN.

Egregia vero a te habeo præmia mei in te diuini & paterni amoris, & spiritalis illius mirificiq. ac tremendi partus, in quo genitus es lumen orbis terræ, vt in mystico Ecclesiæ thalamo, vitæ locum & rationem teneres. hæc suffero per amabilem nostram ac diuinam prudentiam erga eum, qui heri ac nuper nos apud se excipiebat, ac epulum præbebat, quiq. propria voluntate præsidium nostrum nostramq. rerum suarum procurationem nitebatur habere, dedecoris ac peccatorum suorum videlicet perfugium atque integumentum: tametsi secus, quam agebat ac moliebatur conuersa res est. nam relatio criminis in alterum, si præsertim artificium locum non inueniat recessus ac latebræ, in vehementiorem verti solet conscientiæ damnationem, & ab intus ineuitabilem redargutionem manifesto affert. Cur enim aliunde quærebas auxilium, figuramq. tibi, ac prætextum defensionis arte parabas, si conscientiam non habebas intus acerbam voluntatis tuæ accusatricem? quid autem per te non agis, quod aliunde capessere studes? Quod si lex epistolarum ac subscribentis manus tum decepta non impediret; diligentius ac pluribus verbis ostenderem nostrum dolorem, quibusq. ab illo rebus læsus sim.

EXPROBRAT BENEFICIA.

Sed quomodo claram professionem suam, quam inspectante Deo & Angelis, & omnibus hominibus, Regibus, Principibus, subditis fiducialiter egit, valde non reueretur? nec Ecclesiæ gloriationem, quam illa in omni tempore & commemoratione ferre poterat? ac ferat sane, superna corroborante manu, perpetuoq. glorietur. Quomodo vero per se & quidem solum decreuit aduersarium oblectare, cuiq. suo voluit communem & admirabilem Ecclesiæ claudicare statum? nouum enim quiddam ac inopinatum astutus & facinorosus serpens mundo ostendere glorianter conatus est. sed magis nouam rem magisq. præter opinionem, diuinumq. re vera opus, naturæ nostræ plasmator ac opifex contra instituit. ille enim homines nefarios, quiq. nullo numero sunt, sacerdotali pridem dignitate nudatos, & ab Ecclesiasticis cœtibus, quas ob causas nec fas est nobis dicere, expulsos, bis mortuos, eradicatos iuxta [f] Apostolicam de ijs pronuntiationem, maculas ac momos, audaces, arrogantes: hos subintrans ac propriæ nequitiæ officinam statuens, per eos omnem euertere ac occupare Ecclesiam insolenter aggressus est.

f *Iud.*

At hic, nempe Christus, vtpote qui facit mirabilia solus, & in tribulationibus dilatat inuocantes se, ac tum maxime ostendit prouidentiæ suæ ineffabilem sapientiam,

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum vndique difficultas & grauitas circumuenit, adeo ipsam conciliatam ac perfectam vereq. in ipso fundatam ostendit, vt non solum parem ac respondentem malitiæ suæ improbus dæmon plagam acciperet, sed etiam multo grauiora & molestiora ab eo exigerentur supplicia. Nonne enim maxima & insanabilis diabolo plaga est, quod in tanta procella, tamq. magna perturbatione non paruus, non magnus, non parum insignis vrbis pontifex, non insignem celebritatem habentis, non sermone idiota, non vtrimque armatus, & cum vbertate mentis coniunctum habens linguæ flumen, non in vita clarus, non in dogmatum subtilitate conspicuus, nemo denique vsquam cum tempore mutatus est, neque casuum vehementiæ cessit? omnes plane chorum pietatis secuti sunt? Quis auditione antiqua, nedum recenti spe hoc priusquam gereretur accepit? omni laqueo nequam dæmonis, omnibus insidijs & artificijs, & vi superiores extitere. Mihi vero hæc iucundum est apud vos maxime commemorare, qui magna pars tanti miraculi fuistis. quandoquidem nihil iucundius commilitonibus, quamuis ceteroqui in doloribus sint, quam de his quæ in bellis præclare gesserunt, conferre sermones.

NEC VNVS QVIDEM EX SECTARIIS PHOTIVS AB EO ORDINATIS DEFECIT.

VSVRPAT NOMEN DIABOLI LOCO CHRISTI ET CHRISTI LOCO DIABOLI.

Verum, sicut dicebam, aduersarius omnes deuorare ac suæ versutiæ facere materiam inflatus nitebatur ac fremebat: Sanctus autem Ecclesiæ cœtus tantopere eius machinas & consilia subsannauit ac derisit, Christo capite suo Imperatore ac duce, vt exinde captiuos potius aliquos duxerint, & veritati conciliauerint, quam vt quisquam fuerit egregij sui ordinis desertor. Itaque si quis optionem diabolo dedisset, vtrum vellet talia inuenire vasa qualia nunc est nactus, quæ possent vniuersam eius efficientiam capere, deinde Ecclesiam tam fortiter cum eo stabiliterq. pugnantem opponi, hæc vt vasa figuli cum ipso opifice confringentem, an horum neutrum experiri: multo maluisset talia vasa feliciter reperire, & ex ijs lætitiam somniare, neque Ecclesiam videre adeo robustam ac vigentem, & in media eius viscera opportunum adeo, acerbumq. vulnus inferentem, præclarumq. statuentem de omni eius potentia trophæum.

NVT ANTEM ADMONET.

Quod quidem, si nihil aliud, oportebat eum qui nunc (nec enim scio, quomodo cum minore molestia dicam) nimiũ commotus est reuereri, nec victoriæ coronas modo non conari e propria non detrahere fronte. Quid enim? licet non egit, quæ meditatus est; at fecit dubitatione sua, vt flos gratiæ marcesceret. at meditatio quidem mentem arguit; diuina vero gratia, quam de nobis prouidentiam habet, etiam nunc ostendit, consilium ad rem peruenire non sinens.

EXHORTATIO AD LABANTEM DISCIPVLVM.

Verum posthac huiusmodi, o fili, ne vel mediteris. Iam enim, iam reprehensiones omittam, quibus viscera mea vsque adhuc iugiter percutiens ac vulnerans cum angore turbabam. quamquam enim necessaria medicamenta sunt, & sectiones; laborum tamen & dolorum compassio medicinæ leges & disciplinæ, correctionesq. vincit. Quare compatiendi tyrannida iam non ferens, illis omnibus prætermissis, ac vt præsenti circumfusus: Fili mi casti partus, membrum meum? Quonam reuocor? Cur hæc refrico? cur rem studeo instaurare? Vbi mihi de te gloriatio? Vbi spes meæ, vel potius cum spebus facta ipsa? Vides tristitiam hanc & mœrorem, siue etiam lacrymas? cura tui horum causa est, & labores propter te susceptis; ipsa viscera tangit dolor: ipsam vitam. Et vero si vita mea tibi curæ est (nondum autem mihi ratio vlla persuadet, non esse curæ) nihil tale, nec simile amplius in consilium tibi veniat, neque in meditationem: Beatus enim vir qui in consilio quidem eorum non abijt; nec quod deteriores alij sint, nobis multum tribuimus, sed si quibus inferiores esse arguamur, erubescimus; quandoquidem egregius miles, non cum deserti ordinis damnatus non est, nec quod in fugitiuis non numeratur, clarus videtur & conspicuus; sed quando commilitonibus superiorem se in prælijs præbuerit, ac hostes vicerit; tum dignus est qui coronas accipiat. Etiam obsecro & obtestor, ostende finem principio dignum, dignum præteritis certaminibus. O quantorum est gemituum & lacrymarum, in mari, medijsq. ventis ac tempestate secundum cursum tenere: ad ipsum vero portum demergi? & prælio vincere hostes, deinde ipsis cedere trophæo? in stadio certamen cum laude perferre, tum ad coronas emolliri?

Vos certe, o virtutis amatores, & pietatis præcones & defensores veritatis, vt in ceteris omnibus ita præsentis decoris nacturus eram solatium, non tantum quod so-

leat

A leat dolor, cum amicis aperitur, diffundi quodammodo sermonibus, ac veluti euaporari, sed magis propterea quod magnas spes habeam, vestris sapientibus & egregijs hortationibus corroboratum iri hominem; penitusq. serpentis repulso susurro, consilia vlterius auditurum non esse quæ rectam rationem oppugnant, & ad dubitationem inclinant, quæ causa sit cadendi; verum ad priorem rediturum integritatem, & inconcussum ac stabilem in firma & solida confessionis petra conseruatum iri. sed hæc hactenus.

APOSTROPHE AD RELIQVOS SVOS EPISCOPOS.

Si qua vero [a] consolatio in Christo (cum sancto Paulo vobis, ac per vos omnibus acclamamus) si quod solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis: implete gaudium meum, vt quemadmodum vsque adhuc, sic semper idem sentiatis, in vno spiritu & vnanimes collaborantes veritatis prædicationi, vt in nullo

a *Philip.2.*

TRANSFIGVRAT SE PHOTIVS IN APOSTOLVM.

B terreamini ab aduersarijs. [b] Quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis, & hoc a Deo, quia vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed etiam vt pro illo patiamini. Atque hæc scribo, non quod sermonibus meis vobis opus sit, sed cupiens communicare vobiscum vbi quidem tempus postulat, ipsis factis & laboribus, sed præterea & verbis. Vos enim (vt cum [c] Theologo dicam Ioanne) vnctionem habetis a sancto Spiritu, & vnctio quam accepistis, in vobis manet, & non necesse habetis, vt aliquis doceat vos. sed sicut eadem vnctio docet nos, & sicut docuit vos, manete in eo. vt cum apparuerit Filius Dei, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius.

b *Philip.1.*

c *1. Ioan.2.*

Pacis autem largitor & Rex, vitæ nostræ causa, quiq. eam continet, cuius insolubilibus dilectionis vinculis vna deuincti sumus, primus & magnus Pontifex, qui e non

C populo populum suum nos proprio sanguine fecit; nec simpliciter populum, sed etiã dilectum, & gentem sanctam, & regale sacerdotium, quiq. fecit filios & coheredes, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio: ipse vsque ad finem inculpabiles vos custodiat, coniungens in vinculo pacis & charitatis, stabiliens in firmo ac immoto pietatis sensu, vnam & eamdem meditationem habẽtes, vnum dicentes & spectantes, in omnibus ad brauium tendentes supernæ vocationis, vbi primogenitorum Ecclesia, vbi chori Martyrum, vbi Patriarcharum tabernacula, in quibus non est mendacium quod veritati anteponatur, non contentio, non tyrannis; in quibus alta tranquillitas & pulchritudo veritatis immensa, quæ nulla arte obtegatur, in quibus pax omnis & concordia & beatorum illorum spectaculorum visio & participatio & fruitio, pro qua præsentes persecutiones & captiuitates, propter quam mille

D incommoda & quotidianas mortes cum gratiarum actione, lætiq. perferimus. Pro Regibus autem orare, Paulus [d] quidem præcipit, ac Petrus [e] discipulorum vertex, sed & ante hos ipse cõmunis [f] Dominus ex mirabili & inopinato thesauro censum soluens Cæsari, opere & verbo priuilegia tribuere edocuit: idcirco in mysticis nostris sacrificijs preces pro Regibus offerimus: quas sane & pro Christum amantibus Regibus nostris offerre iustum est, & Deo gratum ac acceptum, & nobis conuenientissimum.] hic finis epistolæ Photij ad suos Episcopos ipsi insolubili fœdere iunctos.

d *1.Tim.2.*
e *1.Petr.2.*
f *Matth.12.*

PHOTIVS OMNES SVOS IN SCHISMATE CONFIRMATOS TENVIT.

Ita plane sua incredibili effecit arte, ac diligentia operatus est, vt suos omnes sedibus spoliatos, innumeraq. alia mala passos cõtinuerit in officio ipse licet exul & in carcere constitutus, plurimis miserijs pressus. quod magna admiratione dignum fuit, cum numquam id alicui acciderit hæresiarchæ, vel schismatum auctori; qui omnes Orien-

E tis Episcopi, centum exceptis, ordinatis illis siue a Methodio, siue ab Ignatio, nec amore sedium in gratiam Imperatorum id expetentium recesserint a seductore, nec victi potentia veritatis per Concilium etiam Oecumenicum demonstratæ, redierint ad Catholicam vnitatem, relicto eo atque penitus exploso homine, quo nullus pene inueniri deterior alius posset, pluribus ac manifestioribus criminibus inuolutus. tanta erat illi vis in dicendo atque ad decipiendum fallaciæ. Sunt & aliæ plures ad hæc spectantes eius epistolæ, vt illa ad Zachariam Chalcedonensem Episcopum, qui in Octaua Synodo pro Photio stetit, cuius est exordium: Si meum ignoro Zachariam, mei ipsius sum oblitus, &c.] quam hic reddere prætermitto, ne fastidio sim Lectori, sed vnam breuem hic recitabo, qua ostenditur quo in Occidentales omnes ipse flagraret odio, quæ ad Marcum Siculum ita scripta legitur.

Homines in Occidente degentes, cum vbique terrarum impietas polleret, omniaq.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PHOTII ODIVM ADVERSVS OCCIDENTALES OMNES.

occuparet, Saturnum & Venerem & Proserpinam solos dixisse deos, historijs est tra- A
ditum. Nec vero laborum tolerantem Herculem, nec Vulcanum arte inclytum, nec
facundum Mercurium, vel alium quemque eorum, quos fabulæ vtilium & bonarum
rerum præsides & inspectores posuerunt, vel diuino honore affecisse, vel accepisse, vel
aram iustitiæ statuisse, vel temperantiæ, aut vllius virtutis, quam in his oris humanũ
genus vt gentilẽ celebrabat, & venerabatur superstitione imbutum: quia soli volupta-
ti & ventri & rebus venereis semper illi homines dediti fuere. Nam & eos quos cole-
bant, factis conciliabant, coeuntes inter se & complectentes, & cibos & delicias & vo-
luptates varias comparantes, quæ sibi illinc, ratione sua affluebant. Nihil igitur mi-
rum, si tu quoque ab Occidente genus trahens, nihil temperantiæ affine potes aut di-
cere, aut facere. Magno enim studio & laboribus, & meditatione quæ a consuetudi-
ne & patria sunt, vix tandem mutari solent.] hæc ad Marcum, quibus sicut sibi me- B
dullitus insitum odium in Occidentales patefecit, ita mendacijs pluribus quam ver-
bis contextam epistolam quislibet gentilium historiarum peritus coarguet, quiq. ad-
uersus Gentes Patrum antiquorum apologias tum Græcorum tum Latinorum percur
rerit. sed in puerilibus his non immorandum. De Photio hactenus, non conuenien-
dus a nobis, nisi post mortem Ignatij, vbi magno totius Catholicæ Ecclesiæ damno,
in thronum quo est sæpe priuatus, rursum euehitur.

[a] *Aim. lib. 5. cap. 28.*

Quod ad res Occidentales pertinet, hoc eodem anno (inquit [a] Aimoinus) Ludo-
uicus Imperator in Vigilia Pentecostes Romam apud sanctum Petrum venit, & postri-
die coronatus ab Hadriano Papa post celebrata Missarum solemnia, vna cum eo ad La
teranense Palatium cum pompa equitando, coronatus perrexit. Et exercitu collecto,
LVDOVIC. IMP. CORONATVR REX FRANC. LOTHARII SVCCESSOR FRATRIS. Roma iterum in partes Beneuentanas perrexit.] hæc ipse. Sed quid (dices) corona- C
tio ista Imperatoris, qui iam antea coronatus fuerat? non ob aliam causam, nisi quod
ista coronatione declarabatur Rex Francorum, legitimus Lotharij Regis eius germa-
ni defuncti successor, cuius Regni (vt vidimus) Hincmarus vna cum Episcopis Meten-
sis Synodi Carolum seniorem Caluum cognomento Regem coronauerat.

Postquam autem Ludouicus Imperator Romæ Regni coronam accepit, & inde re-
cedens, iterum in partes Beneuentanas perrexit, vna cum ipso profecta est Engel-
berga Augusta, quæ plusquam mulier sibi arrogans, exercitui fuit exosa: cumq. ce-
pisset Barim ciuitatem, quam vt ait Leo Ostiensis, annis quatuor obsidione constrin-
xerat, Basilius Imperator ad eum Ioannem Patricium Legatum misit cum litteris in-
crepatorijs quod nomen vsurparet Imperatoris.

LEGATIO BASILII IMP. AD LVDOVICVM AVG.

Iam enim ante annum e litteris Hadriani Pontificis per Legatos allatis Constanti- D
nopolim, nomen Imperatoris Ludouico impertitum abradi iusserat idem Basilius Im-
perator, reclamantibus Apostolicæ Sedis Legatis: ex quo tempore eiusdem nominis
causa conflatum est Basilij odium cum inuidia aduersus Ludouicum Occidentalis or-
bis Imperatorem, adeo vt ad ipsum ea de causa præsentem miserit legationem, qua
ipsum exhortatus est, vt abstineret a nomine Basilei, eodem argumento dans ad
eum litteras.

Quibus acceptis, Ludouicus ad eumdem Basilium Autprandum Legatum decer-
nit, cui ad eumdem Imperatorem grauem satis acremq. dedit epistolam apologe-
ticam: quam optatam, Dei beneficio, contigit reperiri in scripto codice historiæ
Longobardorum Beneuentanorum Principum ab Eremperto conscriptæ, quem do-
no accepimus a viro erudito Antonio de Aquino Episcopo Sarnensi. Contigit au- E
tem postea eumdem reperiri auctorem in Columnensi Bibliotheca numero 70. ex quo
correximus nonnulla quæ in eo deprauata inuenimus. In gratiam igitur studioso-
rum antiquitatis hic eam ipsam integram reddere dignum putauimus, cum præser-
tim pleraque contineat, quæ descriptis ab alijs temporis huius rebus gestis lucem af-
ferre possint, & ab illis prætermissa palam facere. grato igitur auidoq. animo accipien
da sunt, quæ nunc in lucem emergunt iamdiu obliuione sepulta monumenta Impe-
ratorum, licet, vt assolet, nonnihil temporis edacitate corrosa.

EPIST. APOLOGETICA LVDOVIC. IMP. AD BASILIVM IMP.

In nomine Domini nostri IESV Christi Dei æterni, Ludouicus diuina ordinante
prouidentia, Imperator Augustus Romanorum dilectissimo spiritualiq. fratri nostro
Basilio gloriosissimo ac pijssimo æque Imperatori nouæ Romæ.

Probabile quidem & laudabile constat, aliquem fratrem fratris monitis, quasi qui-
busdam

A busdam flatibus ad ignem charitatis accendi: probabilius autem est, sic ipsius vltro-
neæ voluntatis ad hoc motibus inflammari; sed probabilissimum est, quandocumque
viam quemquam virtutis arripere, & magis magisq. miris successibus in sublime
proficere. Nam ille semper miles a duce magis diligitur, qui post veniens, hostium
vires fortiter premit, quam is qui maturius quidem accessit, sed forte aut nihil aut
certe modicum gesit. Secundum quam regulam diuinitus stabilitum Imperium
nostrum, ex die qua cœpit erga fraternitatem tuam dilectionis radicem in corde suo
plantare, multiplices fructus exhibere non destitit, non minus quæ vestra tamquam
quæ nostra sunt, procurans, & vendicans. Quamuis quæ circa Missos nostros in
causa familiaritatis & benignitatis te gloriaris egisse: nos prius erga Ioannem famo-
sissimum Patricium gessisse patescat; quem reuera non sicut amicum, vel quemad-
B modum fratris, id est, Imperij tui hominem, sed quasi consanguineum nostrum, &
tamquam excellentiæ tuæ sobolem tractauimus & dileximus: nec hunc penes nos po-
situm aut tarditas vmquam temporis, aut intima locorum a penetralibus nostris fe-
cere extorrem.

Ceterum spiritualem fraternitatem tuam miramur, tot sermonum ambages con-
tentiosius aduersus Apostolum prætendentem, qui dicit: [a] Si quis vult contentiosus [a] 1. Cor. 11.
esse: nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei, cum Imperij digni-
tas apud Deum non in vocabili voce, sed in culmine pietatis glorioſa consistat; nec
nobis quid appellatu mirandum, sed quid sumus, prouidendum. Verum quia de Im-
peratorio nomine multa nobis scripsisti: cogimur & nos quoque ad scripta tua quæ-
dam rescribere, ne si vsquequaque super hoc siluerimus, non vt contentionem vitan-
C tes, sed quasi ratione conuicti, siluisse ab insipientibus videamur.

Indicat itaque dilectio tua, se maledictum [b] legis pauescere, & idcirco terminos [b] Deut. 19.
æternos transferre, & veterum Imperatorum formas commutare, ac præter canoni-
ca & paterna præcepta conuersari, renuat & recuset. Et tamen qui sunt illi, vel vbi,
aut vnde fuerunt prolati termini æterni, vel veteres formæ, aut illa canonica & pater-
na præcepta, minus aperte declarat: nisi forte super Imperatoris nomen velit hæc
cuncta sentiri. Verum apud nos multa lecta sunt, multa quidem indefesse leguntur; DE NOMINE IMPERATORIS VSVRPATO QVERELA BASILII.
numquam tamen inuenimus terminos positos, aut formas, aut præcepta prolata, ne-
minem appellandum Basilea, nisi eum, quem in vrbe Constantinopoli Imperij tenere
gubernacula contigisset, cum gentium singularum monumentis interim postpositis,
sacræ nobis affluenter historiæ monstrent, plurimos fuisse Basileos nuncupatos, & nõ
D solum electos quosque, quales fuere Melchisedech & Dauid, verumetiam reprobos,
quales primores Assyriorum, Aegyptiorum, Moabitarum & ceterarum nationum,
quas enumerare longum est, extitisse probantur.

Ergo cum ita sit, frustra causandum ducit prudentia tua, alios præter se Basileos
appellandos, nisi forte radendos ducat totius codices mundi, in quibus pene cun-
ctarum gentium Principes a priscis temporibus & deinceps Basilei inueniuntur scri- NON PASSVS EST BASILIVS ALIOS PRAETER SE DICI BASILEOS.
pti. Et certe, vt de Latinis codicibus interim taceamus: si Græcos, & nouiter editos
reuoluas codices, inuenies proculdubio plurimos tali nomine vocitatos, & non so-
lum Græcorum, sed & Persarum, Epirotarum, Indorum, Bithynienſium, Parthorũ,
Armeniorum, Sarracenorum, Aethiopum, Vuandalorum, & Gothorum, & aliarum
gentium Prælatos Basileorum appellatione veneratos. Intuere igitur, frater, & con-
E sidera, quod multi fuerunt, qui Basilei diuersis temporibus, & in diuersis locis & na-
tionibus nuncupati sunt, vel hactenus nuncupentur: & noli vel nobis, quod dicimur,
inuidere, vel tibi singulariter vsurpare quod non solum nobiscum, sed & cum pluri-
bus Præpositis aliarum gentium possides. Graue namque vitium est singularis di-
gnitatis fastigium, quod qui in principio ambierit, quid ei, ambiendo talia contige-
rit, commemorare nolumus, ne fraternitas tua, commemoratum ad iniuriam
suam existimet.

Dicis autem, quod quatuor Patriarchales sedes, vnum Imperium inter sacra my-
steria memorari, a Deiferis Apostolis vsque nunc traditum habeant; moxq. hortaris, DE PATRIARCHIS ASSERTIO BASILII REPELLITVR.
vt persuadeamus eis, quod nos Imperatorem appellent. quod tamen nec ratio dictat,
nec est opus. Primo quidem quia nobis non congruit, alios quomodo nos vocent,
instruere; deinde vero, quia nobis etiam minime suadentibus, tam Patriarchas singu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

IVRE DICITVR IMP. QVI EST CORONATVS A PAPA.

los, quam ceteros homines qui sub cælo sunt, excepta fraternitate tua, tam honoratos quamq. priuatos, tali nos nominis appellare cognomine, quoties eorum accepimus epistolas & litteras inuenimus. Præsertim cum & ipsi patrui nostri glorioſi Reges absque inuidia Imperatorem nos vocitent, & Imperatorem esse proculdubio fatentur, non profecto ad ætatem, qua nobis maiores sunt, attendentes, sed ad vnctionem & sacrationem, qua per summi Pontificis manus impositionem diuinitus sumus ad hoc culmen prouecti, & ad Romani principatus Imperium, quo superno nutu potimur, aspicientes. Porro si vnum Imperium Patriarchæ inter sacrosancta sacrificia memorant, laudandi sunt, non vtique inconuenienter agentes. Vnum est enim Imperium Patris & Filij & Spiritus sancti, cuius pars est Ecclesia constituta in terris, quam tamen Deus nec per te solum, nec per me tantum gubernari disposuit, nisi quia tanta sumus ad inuicem charitate connexi, vt non iam diuisi, sed vnum existere videamur.

Non autem credimus, sanctissimos Patriarchas sic tui mentionem facere, vt aliorum quoque Principum (vt omittamus nostram) mentionem prætereant, cum pro huiusmodi etiam [a] Apostolus orare iusserit, cum persequerentur Ecclesiam, vt securam & tranquillam vitam agerent cum omni pietate, præsertim cum eos etiam pro impijs orare non diffidamus sub quorum ditione consistunt, sicut Iudææ quoque populus in Babyloniam ductus, pro Rege Babyloniæ per Ieremiam [b] iubetur orare, nam in illorum pace etiam populi constituit pacem.

a 1. Tim. 2.

b Baruch. 1.

IMPERIVM FRANCORVM ETSI NOVVM TAMEN LEGITIMVM.

Illud autem mirari merito possumus, quod sublimitas tua ad nouam & recentiorem appellationem aspirare nos autumat: cum quantum ad lineam generis pertinet, non sit nouum vel recens, quod iam ab auo nostro non vsurpante, vt perhibes, sed Dei nutu, & Ecclesiæ iudicio, summiq. Pontificis per impositionem & vnctionem manus obtinuit, sicut in codicibus tuis inuenire facile poteris. Verum quid mirum, si nouum sit, cum omne vetus a nouo principium habeat, & non nouum a veteri. Et certe cum primi Romani Principes imperare cœperunt, nouum fuit, sed de die in diem deuenit in vetustatem. Non ergo quæcumque nouitas in culpa est, scilicet irreprehensibilis nouitas. Vnde & Apostolus cum dilecto filio scriberet, non ait: [c] Vocum nouitates deuita, sed profanas vocum nouitates deuita. Sane antiquam esse Imperij nostri dignitatem, nullus ambigit, qui vel nos successores antiquorum Imperatorum esse non nescit, vel diuinæ pietatis diuitias non ignorat: nam quid mirum si in fine temporis palam exhibuit, quod ante tempora in abdito consilio suo prædestinauit?

c 1. Tim. 6.

DE TITVLIS PRINCIPVM DIVERSARVM GENTIVM.

Sed nec hoc admiratione caret, quod asseris, Principem Arabum Protosymbolum dici, cum in voluminibus nostris nihil tale reperiatur, & vestri codices modo Architon, modo Regem, vel alio quolibet vocabulo nuncupent. Verum nos omnibus litteris Scripturas sanctas præferimus, quæ per [d] Dauid non Protosymbolos sed Reges Arabum & Saba perspicue confitentur. Chaganum vero non Prælatum Auarum, non Cazarorum, aut Northmannorum nuncupari reperimus, neque Principem Bulgarum, sed Regem vel dominum Bulgarum: quæ omnia idcirco dicimus, vt quam aliter se habeant quæ scripsisti, legens in Græcis voluminibus, ipse cognoscas. quos nimirum suis cognominibus acquiescere perhibes, nec tamen propria ipsorum cognomina recolis. Verum idcirco ab ijs & ab omnibus Basilei debitum vocabulum adimis, vt hoc tibi soli non tam proprie quam violenter inflectas.

d Psal. 71.

REDARGVITVR BASILIVS MENDACII APERTISSIMI.

Illud autem ridere libuit, quod de Imperatoris nomine dixisti, neque paternum esse, neque genti conuenire. Quomodo enim paternum non est, quod iam in auo nostro paternum fuit? Quomodo autem genti non conuenit, cum sciamus (vt de ceteris breuitatis causa taceamus) ex Hispanorum, Isaurorum, & Cazarorum gente Imperatores Romanos effectos? Neque enim veraciter asseuerabis nationes has gente Francorum aut religione aut virtutibus clariores, & tamen admittere non renuis Imperatores, & eos prædicare non despicis. Porro de eo quod dicis, non in tota nos Francia imperare: Accipe frater breue responsum. In tota nempe imperamus Francia, quia nos proculdubio retinemus, quod illi retinent, cum quibus vna caro & sanguis sumus, & vnus per Dominum spiritus.

Præterea mirari se dilecta fraternitas tua significat, quod non Francorum sed Romanorum Imperator appellemur; sed scire te conuenit, quia nisi Romanorum Imperator

rator essemus, vtique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen & dignitatem assumpsimus, apud quos profecto primo tantæ culmen sublimitatis & appellationis effulsit, quorumq. gentem & Vrbem diuinitus gubernandam, & Matrem omnium Ecclesiarum Dei defendendam atque sublimandam suscepimus, ex qua & regnandi prius, & postmodum imperandi auctoritatem prosapiæ nostræ seminarium sumpsit. Nam Francorum Principes, primo Reges, deinde vero Imperatores dicti sunt, ij dumtaxat qui a Romano Pontifice ad hoc oleo sancto perfusi sunt, in qua etiam Carolus Magnus abauus noster vnctione eiusmodi per summum Pontificem delibutus, primus ex gente & genealogia nostra, pietate in eo abundante, & Imperator dictus, & christus Domini factus est. præsertim cum tales sæpe ad Imperium sunt adsciti, qui nulla diuina operatione per Pontificum ministerium, propositi solum a Senatu & populo, nihil horum curantibus, Imperatoria dignitate potiti sunt; nonnulli vero nec sic, sed tantum a militibus sunt clamati, & in Imperio stabiliti sunt, ita vt etiam eorum quidam a feminis, quidam autem aut hoc, aut alio modo ad Imperij Romani sceptra promoti sunt.

LEGITIME DEI IMP. ROM. FRANCOS ET MVNVS EORVM.

Porro si calumniaris Romanum Pontificem, quod gesserit: calumniari poteris & Samuel, quod spreto Saule, quem ipse vnxerat, Dauid in Regem vngere non renuerit. Verum super hoc si est qui summo Pontifici saltem vnum faciat * muttum: congruo profecto illius non carebit responso. Sed interim si paginas reuoluas Græcorum Annalium, vtique discriminatos ab alienis, per quos nequaquã defensi: & si quæ a vestratibus Pontifices Romani pertulerũt, perscruteris: profecto inuenies vnde illos iuste non valeas redarguere. Verum hæc illi, quæ extrinsecus agebantur facile paruipenderunt, nisi & intrinsecus quæ per diuersas hæreses perimere conantium molimina deprehenderunt. Vnde merito apostatis desertis (quæ enim [a] communicatio Christi cum Belial?) adhæserunt genti adhærenti Deo, & ipsius Regni fructus facienti: quoniam non est personarum acceptor Deus, sed (vt eximius Apostolorum [b] innuit) in omni gente qui timet Deum, acceptus est illi. Ergo cum ita sit, cur nos satagis reprehendere, quoniam ex Francis oriundi Romani moderamur habenas Imperij, cum in omni gente qui timet Dominum, acceptus est illi? Et certe Theodosius maior & filij Arcadius & Honorius, & Theodosius minor Arcadij filius ex Hispanis ad Imperij Romani culmen assumpti sunt, & non inuenimus quod aliqui clamauerint, vel reprehenderint Theodosium, quod non Romanus sed Hispanus exisseret, vel restiterint vel prohibuerint filios eius in locum patris & honores succedere, quemadmodum (vt cum tua pace dicamus) nunc tua conari videtur diligenda fraternitas & sustinenda dilectio, quasi gens Francorum non pertineat ad hereditatem, de qua Pater ad Filium loquitur: [c] Postula (inquiens) a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, &c. & alibi: [d] Glorificantes me glorificabo. & alia innumerabilia.

IVS CONSTITVENDI IMP. A ROM. PONT. LEGITIME VENDICATVM.

a 2. Cor. 6.

b Act. 10.

c Psal. 2.

d 1. Reg. 2.

Ergo frater charissime, desine in hoc contentiosius agere, desine adulatoribus quibuscumque aures tuæ puritatis inflectere. Denique gens Francorum iustos & fecundissimos Domino attulit fructus, non solum cito credendo, verumetiam nonnullos alios salutifere conuertendo. Verum vobis a Domino iure prædictum est: [e] Auferetur a vobis Regnum, & dabitur genti facienti fructus eius. Sicut ergo potuit Deus de lapidibus suscitare filios Abrahæ: ita potuit de Francorum duritia Romani suscitare successores Imperij. & sicut, si Christi sumus, secundum [f] Apostolum, Abrahæ semen existimus: ita si sumus Christi, omnia possumus per gratiam ipsius, quæ possunt illi, qui euidenter existunt Christi. Et sicut nos per Fidem Christi Abrahæ semen existimus, & Iudæi per perfidiam Abrahæ filij esse desierunt: ita quoque nos propter bonã opinionem, id est orthodoxiam, regimen Imperij Romani suscepimus, Græci vero propter cacodoxiam, videlicet, malam opinionem, Romanorum Imperatores existere cessauerunt. deserentes scilicet non solum vrbem & sedem Imperij, sed & gentem Romanam, & ipsam quoque linguam penitus amittentes, atque ad aliam vrbem, sedem, gentem, & linguam per omnia transmigrantes.

OB HAERESIM ABLATVM IMPERIVM.

e Matt. 21.

f Gal. 3.

SVBLATO PER FIDO IVRE SVBROGATVS FIDELIS.

Sed ne, frater desiderabilis, tristitia cor tuum repleat, audi sequentia: [g] Quia non repulit Deus plebem suam quam præsciuit. Dic ergo, numquid sic offenderunt, vt caderent? Absit. sed illorum delictum honor noster, & diminutio ipsorum plenitudo nostra effecta est. Cum enim fracti sunt rami, nos inserti sumus in illis, cum oleastri

g Rom. 11.

quidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidem amodo fuissemus,& socij radicum & pinguedinum oliuæ sumus effecti. Dicimus ergo: Fracti sunt rami,vt nos inseramur.& bene.Non enim nisi propter credulitatem non rectam fracti sunt. nos autem Fide stamus.Qui habet aures audiendi,audiat. A

VOLVISSET BASILIVS VT AB IPSO TITVLVM IMP. LVDOVICVS ACCIPERET.

Sed dicis: Quod esset tempus secundum quod fraternitati nostræ promiseris, quando & hac potiremur appellatione,si Deus ad finem ea quæ consiliati sumus,perducere voluisset: Equidem de consilio quod asseris, quæ diximus, hæc ipsa & nunc dicimus: non enim est in nobis,Est, & Non, & a verbo nostro neque ad dexterã,neque ad siniſtram diuertimus, sed in ipso immoti persistimus: appellationem autem illam sicut hactenus nec nos nec patres nostri per carnem & sanguinem possedisse dignoscimur,ita quoque de cetero non immerito possidere contendimus. Per patres etenim nos, non per filios consueuimus honorari, & apud nos gloria non a filijs ad patrem, sed a patribus in filios deriuatur. Quod enim nos a Patre luminum, a quo omne datum optimum,& omne donum perfectum sumpsimus: neque a filio,neque per hominem aut ab hominibus accipere volumus. B

* Riga, pro Rege

RIGA PRO REGE VSVRPATVM A BASILIO.

Postremo scito,quia qui* Riga quemque appellat.quid dicat,nec ipse nouit. Siquidem etiam si linguis omnibus, more Apostolorum, immo Angelorum loquaris; cuius linguæ sit, Riga, vel cui dignitati sonus ille barbarus congruit, quod Rex dicitur, interpretari non poteris. Nihil enim forte ad idioma propriæ linguæ tractum,Riga, Regem significare monstraueris. Quod si ita est, quia non iam barbarum sed Latinum est: oportet vt cum ad manus vestras peruenerit,in linguam vestram fideli translatione vertatur. quod si factum fuerit, quid aliud nisi hoc nomine Basileus interpretabitur? quod non solum veteris, sed & noui Testamenti omnes interpretes attestantur. Vnde si in alienis personis hoc detestaris vocabulum: stude ex omnibus tam Latinis libris quam Græcis, siue Regis, siue βασιλῆος nomen eradere. C

DEFENDENS VIRTVTEM FRANCORVM SVGILLAT IGNAVIAM GRAECORVM.

His igitur super hoc ita prælibatis, obstupescimus in ijs quæ serenitas tua prosequitur, dicens, suis, id est Græcis, Barim ex parte sua debellantibus,& elidere decertantibus, nostros vel solum intuitos, vel prandijs dissolutos nullum auxilium præstitisse: hancq. ideo ciuitatem minime capi potuisse; cum nostri siue intuendo tantum, siue prandendo, siue aliud quid agendo Barim tamen licet perpauci, & finetenus impugnasse, & ope diuina cepisse noscantur. Vestri autem sicut bruchi multitudine apparentes, & sicut locustæ primum impetum dantes, eo ipso quo conatum suum in prima fronte monstrauerunt,pusillanimitate superati, protinus infirmati sunt;& more locustarum repente quidem fallierunt,sed confestim fatigati, quasi a nisibus volandi deciderunt, ac per hoc neque intuendo, neque prandendo, neque bellando, quibuslibet insignibus triumphi monstratis, motu subitaneo & clandestino recesserunt,& inefficaces, nonnulli e contra, Christianis solummodo captiuatis, ad propria repedarunt. Ergo, frater, noli de cetero Francos ridere, quia etiam inter mortis vicina student & prandia & omnia charitatis indicia proximis exhibere, & tamen a proposito non lentescere: quoniam, secundum [a] Apostolum, sciunt abundare & penuriam pati, & saturari & esurire. & (vt compendio dicamus) omnia possunt in eo, qui illos confortat. D

4 Philip.4.

DE PAVCITATE FRANCORVM EXCVSAT.

De paucitate vero, quid miraris si pauci fuerunt, & tamen multa lucra detulerunt? Præterea, qua de re pauci fuerunt nostri, pridem patefecimus dilectioni tuæ. Sed quoniam nos super hoc pulsasti: denuo nostrum fume responsum. Cum enim diu demorante stolo fraternitatis tuæ,& illius iam minime præstolaremur aduentum,& in anno ipso de obsidione Bari nihil omnino fieri putaremus: omnes ad sua redire permiseramus, his solum retentis, quos ad prohibitionem recipiendorum alimentorum sufficere credebamus. & hoc est quod stolus insperatus apparens, nonnisi paucos nostros inuenerunt. Verumtamen isti pauci, & adhuc pauciores quibusdam horum diuerso languore grauatis, effecti, antequam Baris caperetur, tres Ammiredas, qui totam Calabriam depopulabantur, & numerosam multitudinem Sarracenorum prostrauerunt, & magnam vestratibus salutem diuino beneficio contulerunt. Quare non solum Calabritanorum Ismaelitarum ingens ex tunc facta est diminutio, sed & Barensium potentatu omnimodo dissoluto, ac per id ad capiendum facilis adinuentio. cuius facti trophæa vestros credimus tuo Imperio retulisse, & opera Dei quæ taceri non debent, mirabiliter enatrasse. E

Ceterum

Ceterum fraternitatis tuæ dilectionem rogamus, nullam Nicetæ Patricio molestiã irrogare, pro eo quod nostrum tam insolenter offenderit animum:nam licet adeo proteruus & contumax in nostrum fuerit Imperium, vt Fidelium quoque nostrorum numerosa multitudo in eum seueriore mente commoueretur, nisi a nobis causa tui honoris pariter & amoris præuenta compesceretur:tamen malum pro malo retribuere non tulimus,nec debemus.Et idcirco deposcimus,si quid minarũ super ipsum potestatis tuæ fortassis imminet,celeri benignitatis tuæ manu pro nostro remoueatur amore. A

DE NICETA PATRICIO QVI FOEDERATOS SPOLIAVIT.

Non autem tales Apocrisarios Apostolicæ Sedis esse, vel professio docet, vel eruditio dictat, vel conuersatio anteacta demonstrat, quales illos scripta prædicant, quæ nobis fraternitas tua direxit: electos enim & approbatos eos tam spiritualis Pater noster summus Pontifex, quam Ecclesia per diuturna tempora scientes, & Ecclesiasticæ correctionis negotia strenue peragentes, ad preces sublimis a Deo seruandi Imperij tui, illos direxisse noscuntur. Vnde & decuerat excellentiam tuam ita munitos eos remittere, vt in nullos vel piratarum, vel aliorum prauorum incursus inciderent. Graue namque contra te super hoc tam spiritualis Patris nostri Apostolici Papæ, quam totius Ecclesiæ Romanæ murmur accenditur, eo quod illos a Sede Apostolica tam desiderabiliter expetieris, sed tam improuida dispensatione remiseris. B

IVSTE REDARGVIT BASIL. DE LEGATIS MISSIS NON CVSTODITIS.

Et Nicetas quidem Patricius, Hadriatici froti seruator,cũ classibus destinatus,acceptа quasi per huiusmodi rem occasione, multas prædas ab ipsis Sclauinis abstulit, & quibusdam castris direptis, eorum homines captiuos abduxit, nec tamen quæ præfati venerabiles Apocrisarij perdiderunt, hactenus restituta sunt. Sane spiritalem tuam nolumus ignorare fraternitatem, super castra nostra destructa, tot populis Sclauoniæ nostræ in captiuitate sine qualibet parcitate subtractis; supraquam dici potest animum nostrum commotum. Non enim congrue gestum est, vt ijsdem Sclauinis nostris cum nauibus suis apud Baritii in procinctu communis vtilitatis consistentibus, & nihil sibi aduersi aliunde imminere putantibus, tam impie domus suæ quæque diriperentur; sibi q. contingerent,quæ si prænoscerent, nequaquam prorsus incurrerent. Qua de re desiderabilem dilectionem tuam hortamur, & admonemus, vt mox id corrigere iubeat, & ipsos captiuos ad propria cum suis redüci præcipiat, si charitatis vinculum numquam inter nos fore cupiat dissoluendum. Nullus mortalium hactenus Imperium vestrum talia commisisse recolit, ac per hoc nisi correctionem iussio tua præueniat: iustæ seueritatis nostræ proxima vltio proculdubio subsequetur; nec potest remanere penitus impunitum, quod in contemptum nostrum tanta temeritate constat fuisse patratum. C

IVSTA QVERELA LVDOV. DE SCLAVINIS DEPRAEDATIS A NICETA.

Nihilominus etiam te existimare scimus, obstupuisse nos talia de Missis nostris audientes,qualia tuæ nobis dulcedinis litteræ intimarũt, adeo quippe illos inordinate significans ambulasse, vt semper euaginato gladio deportato, non solum iumenta sed & homines interficerent. Quæ res si ita se habuit,mansuetudini nostræ valde displicet, & vt ad cattitudinem perducatur,vehementer exoptat. Verum & ipsi diligenter a nobis inquisiti, tale quid egisse, modis omnibus negauerunt. Et quia non est qui illos in faciem arguat, non est profecto eis neque conuictis neque confessis iustæ correctionis aliquid ingerendum. Verum nos illos nec ita educauimus, nec ita docuimus, vt ad talia, qualia perhibes,laberentur, & ideo de illis quidquam eorum credere, non facile iudicamus. Ceterum indecorum sonuit, quod fraternitas tua perhibuit, dicens, non gladijs, sed dentibus nostros dilaniandos esse,nisi causa timoris tui minime coercerentur, cum si non essent in Imperio tuo, nihil tale sibi prætenderent. Sed nec in Regno tuo positi, quidquam horum penitus formidarent, quinimmo nec tanti numeri viros & adhuc alios totidem, Deo gratias, expauescerent. D

QVERELA BASILII DE MILITIBVS LVDOVICI.

Postremo de Neapoli nobis in Christo fraternitas tua monuit, quasi miserimus populum nostrum ad incidendas arbores, & messes igne cremandas, & hanc ditioni nostræ subdendam. Cum licet ab olim nostra fuerit, & parentibus nostris pijs Imperatoribus tributa persoluerit: verum nos ab eius ciuibus præter solitas functiones nihil exegimus nisi salutem ipsorum, videlicet vt desererent contagia perfidorum, & plebem desisterent insequi Christianorum: nam infidelibus arma, & alimenta, & cetera subsidia tribuentes, per totius Imperij nostri litora eos ducunt, & cum ipsis toties B. Petri Apostolorum principis fines furtim deprædari conantur;ita vt facta videatur E

QVERELA LVDOV. DE NEAPOLITANIS FAVENTIBVS SARRACENIS.

Neapo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE S. ATHANASIO EPISCOPO NEAP. EXPVLSO.

Neapolis Panormus, vel Africa *sedes Sarracenorum*. Cumq. nostri quique Sarracenos insequuntur: ipsi vt possint euadere, Neapolim fugiunt. Quibus non est necessarium Panormum repetere, sed Neapolim fugientes, ibidemq. quousque peruiderint latitantes, rursus improuiso ad certamina redeunt. Super quibus sæpe illos monuimus: sed ex admonitione peiores effecti sunt, adeo vt Episcopum proprium, quoniam eos vt vitarent consortia malignorum monitabat: ex vrbe proijcerent, illustres ac proceres ciuitatis compedibus obsignarent. Ergo si societatem non dissoluerint infidelium, (secundum Apostolum qui præcepit, dicens: [a] Nolite iugum ducere cum infidelibus) & Episcopum proprium & pastorem non receperint: portionem eorum ponemus cũ ijs, quorum libenter amplexi sunt vnionem, & vna lance appendemus vtrosque: quoniam non solum qui faciunt talia, sed qui consentiunt facientibus, dignos morte iudicat memoratus insignis [b] Apostolus, præsertim cum vnanimiter arma contra Christianos ferant, & dimicent, & si quos Fidelium capere possunt, Sarracenorum manibus tradant, cum ipsis ad bella vno impetu procedentes.]

[a] 2. Cor. 6.

[b] Rom. 1.

Hæc omnia quæ iustissime, sicut verissime ab Imperatore Ludouico in Neapolitanam ciuitatem inferuntur, scias Lector, non culpa ciuium accidisse pietate præstantium, sed Sergij tyranni ipsis dominantis, cuius persecutione S. Athanasius eorum Episcopus ipsa pulsus est ciuitate. Porro hæc tibi certiora fient ex ijs quæ anno sequenti dicentur. pergit Ludouicus.

DE MITTENDA CLASSE AD IMPEDIENDOS SARRACENOS.

De cetero, frater charissime, noueris, cum virtute summi Opificis nostri exercitum nostrum ordine prænotato, Bari triumphis nostris submissa, Sarracenos Tarenti pariter & Calabriæ mox mirabiliter humiliasse, simul & cõminuisse; ac hos celeriter, duce Deo, penitus contriturũ, si a mari prohibiti fuerint escarum admittere copias, vel etiam classibus a Panormo vel Africa susципere multitudines. Quapropter spiritalis fraternitas tua, quia per totum * nostrorum cunei populorum in vtrisque locis vix aut numquam studeat, necesse est sufficientem stolum destinare, qui illos ab accipiendis alimentis a mari coerceat; & si plurimas contigerit (sicut sæpe nuntiatur) pessimæ gentis aduenire cateruas: facilius illis resistere, diuino munitus brachio, valeat. Nam iste * Stratigus Georgius licet solerter inuigilet, & strenue pro suo posse decertet, non tamen sufficit obuiare, si plures inimicorum naues ex parte qualibet apparerent, non videlicet nisi pauca prorsus [a] Chelandia possidens. Et quia nonnulli Sarracenorum Panormi latrunculi cum sagenis, solatio & refugio iam memoratorum Neapolitanorum freti, per Tyrrhenum mare debacchantur: oportet vt ad hos capiendos, tuæ fraternitatis stolus sine dilatione mittatur. Isti sunt qui cum Calabritanis Sarracenis indefessa stipendia præbent, & ijs qui Panormi sunt, auxilia quotidiana ministrant. Vnde si capiantur sagenæ, maxima ex parte Sarraceni, tam Panormi quam Calabriæ constringentur.

* corruptus locus

* Magister militum

[a] nauigij genus

CONSILIVM LVDOVICI DE RECVPERANDA SICILIA.

Nos enim Calabria, Deo auctore, expugnata, Siciliam dispositimus, secundum commune placitum, libertati restituere, quod tantum erit vtrumque facilius, quantum illi, diuina dextra captis nauibus & latrunculis, fuerint amplius & celerius infirmati. Nulla ergo tarditas, nulla mora, frater charissime, in mittendo stolo proueniat, ne vel per escarum a mari receptarum abundantiam, vel per aduentantium Agarenarum classium numerositatem horum vires non infirmentur, sed roborentur: & sic roborentur, vt postea difficilius infirmentur, sed & frustra nostræ per siccum indefesse certamen arripient, si sic ipsi per æquora fuerint aliqua stipendia, vel copiosam multitudinem consequuti.

DE LEGATO MISSO.

Postremo, misimus desiderabili fraternitati tuæ Autprandum fidelem & familiarem hominem nostrum, qui quædam quæ huic desunt epistolæ, viua voce tuo Deo tuendo Imperio referabit, qui a diligenda nobis in Christo fraternitate tua susceptus benigne, non, exceptis octo diebus, quæsumus vllo modo retardetur, sed celerius ad nos, quia ita conuenit nulla impediente mora, Christo propitio, remittatur.] hucusque ex dicto codice epistola Ludouici ad Basilium Imp. cetera autem quæ hæc sunt sequuta, suis locis inferius dicenda erunt.

LEGATIO PER ACTARDVM SECVNDO MISSA.

Hoc eodem anno celebrata Synodo Duziacensi in Gallia, ab ipsa missa est legatio ad Hadrianum Romanum Pontificem. Qui hac functus est legatione, fuit Actardus Romæ ab Hadriano ordinatus Archiepiscopus Turonensis, antea Nannetensis; hæcq. cum,

A fuit secunda legatio ipsius: nam prima fuit, cum missijs antea (vt vidimus) vltimo tempore Nicolai Papæ, & ipso defuncto iam inuento, est auditus ab Hadriano. Huius autem decernendæ legationis occasio ea præcessisse videtur, quod Hincmarus Laudunensis Episcopus maiestatis accusatus, & aliorum criminum reus damnatus in Synodo, Sedem Apostolicam appellasset. Cum etiam Carolum Regem in se vehementer commotum, vt placaret (vt ait [a] Aimoinus) professionem emisit fidelitatis, atque obedientiam suo Metropolitano præstandam. de ipso enim hæc ait: Interea post de multis impetitus, præcipue autem de insubiectione & inobedientia erga suum [b] Archiepiscopum Hincmarus Laudunensis Episcopus; vt se ab impetitis expediret, in Synodo Episcoporum decem prouinciarum libellum propria manu subscriptum porrexit, hæc continentem.

[a] Aim. lib. 5. cap. 24. in fin.

[b] Regem Carolum

B Ego Hincmarus Ecclesiæ Laudunensis Episcopus amodo & deinceps domino Seniori meo Carolo Regi sic fidelis & obediens secundum ministerium meum ero, sicut homo suo Seniori, & Episcopus, per rectum, suo Regi esse debet, ac priuilegio Hincmari Metropolitani Rhemorum Ecclesiæ, secundum sacros Canones & decreta Sedis Apostolicæ ex sacris Canonibus promulgata, pro scire, & posse, me obediturum profiteor. & subscripsit.] hucusque Aimoinus. Facta sunt hæc in Synodo Duziacensi in Rhemensi prouincia congregata. Sed quoniam nec ista satis fuere ipsi, ne damnaretur ab Episcopis, hac de causa Sedem Apostolicam appellauit, quam ne adiret, tum Rex, tum Episcopi, a quibus damnatus fuerat, aliquamdiu impedimento fuere. Quæ cum Hadrianus audisset, cum Rege, & Episcopis studiose litteris egit, vt sineretur idem Hincmarus Romam se conferre; qua etiam pendente causa (vt dictum C est) idem Rex Carolus Legatum Romam misit Actardum ad Hadrianum Pontificem.

IVRAMENTVM HINCMARI LAVD. EPISCOPI.

Porro hanc legationem reuera esse diuersam a priori, ne quid dubites, illud certum reddit, quod illa contigit anno Domini octingentesimo sexagesimoseptimo: hæc autem hoc anno, vt ex eiusdem Hadriani litteris mox recitandis intelliges, quæ datæ habentur hoc anno, septimo kalendas Ianuarij, Indictione quinta inchoata. & licet inuentæ sint magna ex parte decurtatæ, tamen satis proficuæ, dum temporis notam nobis conseruant integram, qua veritas innotescat. sic enim se habent.

DVAE LEGATIONES ACTARDI EPISC.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, qui apud Duziacensem Rhemensis prouinciæ Synodum conuenerunt.

EPIST. AD EPISC. SYNODI DVZIACENSIS.

D Charitatis vestræ litteras per Actardum venerabilem Coepiscopum, & glorioſi Regis Karoli Legatum susцepimus. Ac quid de ea ad suggestionem & deprecationem nostram ageretis, non solum in eis, verum & per ipsum cognouimus. Egistis enim vt decebat, ostendentes in ipso veræ fraternitatis seruorem, & in nobis Ecclesiæ, cui licet indigni, Vicarij tamen dignissimi Principis Apostolorum præsidemus, debitum cum reuerentia † Apostolico semper desideratis consortio. Generalitatem vestram in Christo bene valere. Dat. vij. kal. Ian. Indictione v.] hæc quod ad notam temporis spectat, satis.

† In V. C. abs. sunt est solum.

Quod autem ad eiusdem epistolæ argumentum pertinet, ex sequentibus litteris, quas idem Pontifex scripsit ad Carolum Caluum, illud intelligemus: nam sic se habuit. Primum, quod cum illis suis litteris nonnihil exulcerasset Carolum Regem, E eumdem modo his lenire studeat; & qui vlceribus vini acrimoniam ad abstergendam putredinem adhibuisset, modo olei lenitate eadem palpando curaret, ne existimari posset odij atque inimicitiarum intuitu ea scripsisse in eum, quæ scripsit, sed potius paterno amore continere filium sub iustitiæ disciplina voluisse. Subijcit de ordinatione Legati, quem miserat, Actardi in Archiepiscopum Turonensem. Secreto deinde post obitum Ludouici Imperatoris ipsi pollicetur Imperium. atque demum agit de causa Hincmari Episcopi Laudunensis iam condemnati, & Sedem Apostolicam appellantis iuste prosequenda Romæ, quo ipse venire debeat. sed audi ipsam ad Carolum epistolam Hadriani Pontificis.

ARGVMENTVM EPIST. AD DVZIACEN. SYN. EPISC. MISSAE.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei dilectissimo filio & glorioſissimo Karolo Regi coniugiq. salutem in Christo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CORRIPIT MVRMVRANTEM REGEM.

Litteras vestræ nobilitatis per venerabilem filium & fratrem nostrum Actardum Episcopum suscepimus. In quibus multa reclamatoria, resultatoria, & tumultuosa perspeximus, aliter quam optaueramus murmurantia. Regnum Dei nullus murmurans accipit, nec murmurare potuit accipiens: [a] Audiens enim sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Nos vero licet indigni, tamen sumus illius Vicarij, cui commisit Deus Ecclesiam suam, dans ei potestatem ligandi atque soluendi. Et qualescumque simus, illius primi sessoris meritis, quamdiu merita eius in cælis non moriuntur, quod operandum est in Ecclesia sibi commissa, ab ipso repletur. & quidem quia quasi tumores & læsiones vestras palpitare sensimus, has oleo consolationis per mel dulcissimæ charitatis, & sanctæ dilectionis vnguentum fouere, lenire, & ad integritatis sanitatem perducere, medicamento, quo valemus, optamus.

[a] Prouerb. 1.

[b] Cum nouimus omne donum optimum, & omne datum perfectum de sursum esse descendens a Patre luminum; proculdubio donum sapientiæ diligimus in te diuinitus collatum: prædicatur enim de te, longe lateq. diffunditur, quod sis sapiens & Domini timens. Scriptum est enim: [c] Principium sapientiæ timor Domini. Narratur etiam quod sis iustus, quod congruit regiæ potestati, cunctisq. iudicibus diuina prædicante Sapientia: [d] Diligite iustitiam qui iudicatis terram. Annuntiatur etiam a pluribus probis, promaxime a comministro & fratre verbotenus nostro vestroq. fratrum nostrorum Regni vestri Duziacensis Synodi Archiepiscoporum & Episcoporum Legato Archiepiscopo iam a nobis constituto Turonensi Actardo, quod sis amator, exaltator, & illustrator specialis in orbe terrarum, & promaxime Ecclesiarum Dei, ita vt nullus sit Episcopatus, nullumq. monasterium in Regno tuo, quod non auxeris rebus proprijs, & restitueris suis perplurimum: optaresq. feruenter & desiderares hanc Principis Apostolorum primam Sedem exaltare, honorare, multisq. muneribus Vicarium eius, & Clerum sibi commissum ditare, & ab omnibus hostibus prout posse & tempus dictauerit, defensare, Dominumq. totis visceribus in hoc glorificare, monente Propheta ex persona Domini: [e] Qui glorificant me, gloriabor in eis. Quocirca sapientia præcellentem cum timore Dei, & diligentem iustitiam, & glorificantem Dominum quis non diligat? quis non ambiat? quis non desideret? quis non optet reuera sicut Regem præcellentem, sicut iustitiam moderantem, sicut Deum glorificantem? in veritate credite nobis, quia tales virtutes sic diligo in vobis, sicut animam meam. Scriptum est enim: [f] Diliges proximum tuum sicut teipsum. & talem intelligo proximum, quem constat talibus virtutibus repletum; & a die illa qua vobis per præfatum fratrem nostrum mandaui fideles orationes, & certissimas amicitias, numquam aliorsum declinaui.

[b] Iacob. 1.

VIRTVTES CAROLI RECENSET.

[c] Eccli. 1.

[d] Sap. 1.

[e] 1. Reg. 2.

[f] Matth. 5.

Et si quædam litteræ delatæ vobis sint aliter se habentes in superficie: vel subreptæ, vel a nostris, nobis infirmantibus, extortæ, vel a qualibet persona confictæ, durius aut acrius mordaciter sonantes, id tantum nobis fixum semper mansit in mente, quod vobis significauimus deuote. Nec alienum iudicauimus, iudicamus, & iudicabimus, a nostra . . . . . mentis deuotione, quem diligimus tota animi intentione, iudicantes dignum laude, Propheta monente: [g] Rectos decet laudare. Quem profecto speramus, si nobis superstes fuerit, nostris omnibus propinquis & amicis manum porrigere consolationis: indolem & fidem eius cernentes in affinitatem propinquorum nostri decessoris. Namque solet sæpe vterque parens in prolem opprobria vel maledicta congerere, quam optat sine crimine & læsione manere. Cui simile solet sæpe doctoribus & prædicatoribus contingere. Quapropter non ad sonum, sed oportet ad votum respicere.

EXCVSATIO HADRIANI PAPAE.

AFFECTVS PROPINQVORVM.

[g] Psal. 32.

Præfatum vestrum denique Legatum, sicut significastis, & Synodus & plebs expostulauit, & Turonicus Clerus, iam constituimus Cardinalem Metropolitanum & Archiepiscopum Turonicæ prouinciæ, per ferulam, pistacium, & anulum. necnon per nostræ auctoritatis litterale decretum, sic tamen, vt Nanneticæ Ecclesiæ cui fuerat destinatus, in eo quod remansit, quia destructa habetur, iura potestatemve nullo modo subtrahamus: Interponentes pastoralis vigoris censuram, vt si quan-

QVA LEGE ACTARDVS EPISC. TVRONENSIS.

quandocumque vel quiscumque alium, ipso superstite, in præfata Metropoli, & in ista vel in earum pertinentijs locare tentauerit, aut ordinare præsumpserit, anathematis iaculo feriatur. Sane post eius decessum electio canonica & ordinatio a suffraganeis Episcopis eiusdem Metropoleos Turonicæ canonice celebretur ex more. Vt si Nanneticæ contigerit Ecclesiæ ad priorem redire statum, nihil officiat ei hæc necessitatis vnitio, quam exegit paganorum vastatio, quo minus proprium valeat habere pontificem. Sed vidimus eum valde tristem propter persecutionem paganorum.

Et cum omnes sint pene res ipsius Ecclesiæ depopulatæ, precamur largissimam munificentiam & charitatem vestram, ob amorem Dei, & sancti Petri, nostramq. deprecationem, & hoc sit in memoriale perpetuum, quod concesseritis nobis hoc donum, vt non patiamini tantum locum pessum iri & in desolationem, præsertim cum fuerit ex antiquo Metropolis, & meritis gloriosissimi Confessoris Christi Martini honorabilis semperq. venerabilis, & intra Gallicanas eadem secunda vel tertia prouincias Turonensis, & multis quæ ab ea distractæ sunt ditata villis, possessionibus, & Abbatijs. & cum aliæ quæ sub ea sunt ciuitates, iam sint pene destructæ, harum matrem tantum & Metropolim ne patiamini destrui, desolari, & dehonorari vestro in tempore. quin potius studete eam de rebus vestris proprijs, vel procul ab ea positis, vel tutis a paganis ditare, continere, & extollere. Quia tunc ea vobis in æternum confirmatis, cum quæ Ecclesiarum Dei obsequijs condonatis, seruatis omnibus sua iura Metropolitanis. Nostis enim quia omne monasterium in potestate Episcopi consistere debet, iuxta canonicam auctoritatem, & quia hoc est transgressum, ideo plurima monasteria habentur destructa, sicuti monasterium sancti Medardi Turonis, in quo iacent Episcoporum primi Turonensium Lidorius & Gatianus, sicut & monasterium maius, sicut etiam alia in eadem ciuitate monasteria, quæ forsitan per Episcopale ministerium & vestrum sapientissimum consilium & largissimum donum poterunt redire ad priorem statum.

Debent etiam vicinioris Ecclesiæ cuiuslibet parœciæ in potestate consistere præsulis; sicut moris est Ecclesijs plurimis. Res etiam, quæ de eadem Ecclesia noscuntur fuisse olim abstractæ, precamur vos eidem restituere, & sicut precati iam sumus, ad præsens de vestris rebus proprijs per præceptum vestrum eam ditare, construere, & vobis in æternum propriam facere, vt non vocetur vt antiquitus Carolodunum vlterius, sed *Karoli donum in perpetuum. Igitur ergo integra fide & sincera mente deuotaq. voluntate, vt sermo sit secretior & litteræ clandestinæ, nulliq. nisi fidissimis publicandæ, vobis confitemur deuouendo, & notescimus affirmando, salua fidelitate Imperatoris nostri, quia si superstes ei fuerit vestra nobilitas, vita nobis comite, si dederit nobis quislibet multorum modiorum auri cumulum, numquam acquiescemus, exposcemus, aut sponte suscipiemus alium in Regnum & Imperium Romanum, nisi teipsum. Quem, quia prædicaris sapientia & iustitia, religione & virtute, nobilitate & forma, videlicet, prudentia, temperantia, fortitudine atque pietate refertus, si contigerit te Imperatorem nostrum viuendo supergredi optamus omnis Clerus, & plebs, & nobilitas totius orbis & Vrbis non solum ducem & Regem, Patricium & Imperatorem, sed in præsenti *Ecclesiæ defensorem, & in æterna cum omnibus Sanctis participem fore.

*al. Carolo dunum

SECRETO POLLICETVR IMPERIVM.

* deest f. vita

De pontifice Laudunensi Hincmaro a præsulibus decem prouinciarum deposito & a Metropolitano suo venerabili fratre Hincmaro Archiepiscopo, reseruato per omnia huius primæ Sedis priuilegij iudicio: cumulata in synodalibus litteris & præfati Metropolitani & vestris, necnon in libello reclamationis Cleri & plebis Laudunensis, seu in libello continenti seriem gestorum Synodi, tanta turpia, tanta dictu nefanda, tantaq. execranda & auctorem suum damnanda referuntur, vt incredibilia ab ignorantibus videantur. Sed de his nihil audemus iudicare, quod possit Nicæno Concilio & quinque ceterorum Conciliorum regulis, vel decretis nostrorum antecessorum obuiare. At de his quod præfati Canones & decreta decernunt, ipsiq. cum ipsis vna vobiscum congregati cum nostro spiritu, similiter decerni-

CAVSA HINCMARI LAVD. EPISCOPI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus, & quod statuunt statuimus, & quod iudicant iudicamus. Nec in vllo de- A
uiantes a tenore canonico, seruantes omnibus sua iura Metropolitanis: & (vt verbis loquamur beati Papæ Leonis, aliter enim, inquit, nobis commissos regere non possumus, nisi hos qui sunt perditores & perditi persequamur) zelo Dominicæ Fidei, & a sanis mentibus, ne pestis hæc latius diuulgetur, seueritate qua possumus abscindamus, & quæ male pullulasse noscuntur, radicitus euellantur, & messem Dominicam nulla zizania corrumpant. Ita enim fructum vberem, quæ sunt sincera præstabunt, si ea quæ natam segetem enecare consueuerunt, diligentius amputentur.

Sed quia non satis idonea videntur, & matura nostris & huic sanctæ Sedi condigna, donec ad hanc sanctissimam & Apostolicam quam appellauit Sedem, spacium habeat veniendi: ideo veniat, & ostensis sibi litteris quas nobis misistis, & libello B
continenti secreta Synodi, libellulo etiam Cleri & plebis Laudunensis proclamationem continenti; si adhuc iustam putauerit habere proclamationem, asserens se iniuste damnatum: tunc electis iudicibus non tamen eo prius in gradu restituto, aut ex latere nostro directis Legatis cum auctoritate nostra refricentur, quæ gesta sunt, & negotia in qua orta sunt prouincia canonice terminentur. Quod si venire detrectauerit, clareat quod idem ipse dederit locum damnationis in semetipsum. Nec facer ordo differendo moram patiatur vel detrimentum. Qualiter autem aut
* f. interim quomodo vel quando veniat, vel adducatur, seu *interdum custodiatur, præfato confratri nostro communi Legato Actardo Archiepiscopo vrbis in mandatis, & alia clandestina commisimus manifestanda. Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli intercessione, nostraq. supplicatione, & pro ordine nobis a Deo collato benedictionem C
mereamini vitæ præsentis prosperitatem, regiam & Imperialem dignitatem, nostram & bonorum omnium communionem & societatem, peccatorum omnium remissionem, & æternæ vitæ gloriosissimam resurrectionis felicitatem. Amen.] hæc ad Carolum Regem.

Scripsit idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum de eadem causa Hincmari Episcopi Laudunensis, qui de ipso ad eumdem Pontificem litteras dederat, cui etiam procurationem eiusdem Ecclesiæ Laudunensis committit, donec ipsa Hincmari causa fuerit penitus absoluta. Litteræ ipsæ ad Hincmarum Rhemensem sic se habent missæ Parisijs.

HADR. PAP. AD HINCM. RHEM. ARCHIEPISC. EPISTOLA.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Hincmaro Archiepiscopo Rhemensi. D

Illustrem Hincmarum Laudunensem Episcopum desiderio visendorum sanctorum Apostolorum Liminum anhelantem, & libenter amplectimur, & aduentum illius non solum non differimus, verumetiam ne vltra kalendas Augusti stare audeat, grauitate Apostolica, scientes illum tali voto spiritaliter posse proficere, prohibemus. Huic ergo in veniendo, sicut auctoritas Apostolica, sic faueat & Episcopalis humanitas: quatenus Episcopatus eius omni careat per vestram solicitudinem detrimento, dum prædiorum suorum peruerse a Northmanno possessorum, liberalitate vestra, per intercessionem nostram fuerit potitus augmento. Quapropter & Northmannum scito auctoritate Apostolica continuo ab Ecclesiastica communione, nisi præsentialiter se omnibus Laudunensis Ecclesiæ rebus exuerit, per tui oris officium repellendum, & venerabilem virum Hincmarum Episcopum, si proposito Romam E
veniendi abusus, quod bene vouit reddere non studuerit, transgressoris iudicio, quod Deus auerterit, puniendum. Quicumque igitur a tempore, quo Romam venire cœperit, vsque in id quo, Christo duce, ad propria remeauerit, in quibuslibet rebus illius Ecclesiæ quodlibet operatus fuerit detrimentum: quoniam Episcopatum eius sanctitati tuæ specialiter post Regem seruandum committimus, tamdiu se nouerit Sacramento corporis & sanguinis Domini fore priuandum, quamdiu sanctæ Laudunensi Ecclesiæ, & tibi, ipsiusq. pontifici, legitime, immo canonice fuerit satisfactum. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere.] hæc Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum. sed & ad Carolum Regem eodem argumento has quæ sequuntur litteras dedit, quæ sic se habent.

Hadria-

A Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Carolo excellentissimo Regi. HADRIANVS AD CAROLVM.

Illustrem Hincmarum Laudunensem Episcopum, desiderio visendorum sanctorum Apostolorum Liminum anhelantem, & libenter amplectimur, & aduentum illius non solum non differimus, verumetiam ne vltra kalendas Augusti stare audeat, grauitate Apostolica, scientes illum tali voto spiritaliter posse proficere, prohibemus. Huic ergo in veniendo sicut auctoritas Apostolica, sic faueat & humanitas regia: quatenus Episcopatus eius omni careat, per vestram solicitudinem, detrimento; dum prædiorum suorum peruerse a Northmanno possessorum liberalitate vestra per intercessionem nostram fuerit *pretium augmento; sicut enim gaudemus, cum serenitatem * al. potitus
tuam, erga statum Ecclesiasticum more prædecessorum Principum liberalem, tam litteris audimus quam vocibus; sic nimirum cum eam in aliquo distrahentem
B extra consuetudinem suam comperimus, tota cordis valitudine contristamur. Quapropter & Northmannum scito auctoritate Apostolica continuo ab Ecclesiastica communione, nisi se præsentialiter omnibus Laudunensis Ecclesiæ rebus exuerit, repellendum, & venerabilem virum Hincmarum Episcopum, si proposito Romam veniendi abusus, quod bene vouit, reddere non studuerit, transgressoris iudicio quod Deus auerterit, puniendum.

Quicumque igitur a tempore quo Romam venire cœperit, vsque in id quo Christo duce ad propria remeauerit, in quibuslibet rebus illius Ecclesiæ, quodlibet operatus fuerit detrimentum (quoniam Episcopatum eius gloriæ vestræ specialiter seruandum committimus) tam diu se nouerit Sacramento corporis & sanguinis Domini fore priuandum, quamdiu sanctæ Laudunensi Ecclesiæ, & vobis ipsiusq. pontifi-
C ci legitime imo canonice fuerit satisfactum. Optamus regiam excellentiam vestram sanctæ Sedis Apostolicæ scita consuetudinaliter obseruantem in Christo semper vale-re.] hæc Hadrianus.

Ceterum longe abfuit, vt dimitteretur Laudunensis Hincmarus venire Romam, qui hoc tempore querelarum libellum [a] obtulit per clericum suum Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, cum interea se subduxisset a Synodo a qua damnatus est. habetur ip- [a] Apud Frod. hist. Rhem. lib. 3. cap. 21.
se intextus in epistola ab ipso Hincmaro Rhemensi aduersum eum dato, de quo superius: porro antequam libellum ponat, his verbis eum ita compellat: Tu ante hanc definitionem contra sacros Canones, & sine vlla necessitate vel ratione fuga lapsus, regularem definitionem expectare contempsisti. Itemq. post aliqua de Canonibus & de electorum iudicio (vt prædixi) caute & inhoneste fuga lapsus abscedens, pittaciolum ir-
D rationabiliter confectum & manu tua subscriptum, ac præfatæ professioni vsquequaque contrarium, per Ermenoldum diaconum tuum sexto nonas Iulij. * iij. Indictione * al. iv.
mihi misisti. quod ita se habet.

Reuerendissimo Rhemorum Archiepiscopo Hincmaro sanctæ Laudunensis Ecclesiæ Hincmarus Domino miserante Episcopus debitam in Domino deuotionem.

Scitis quia ab vniuersali sanctæ Romanæ Ecclesiæ Papa *quoque nostro & magistro * Hadriano bis vocatus existo. Et vos ipsi in quaternionibus mihi, vobis in Attiniaco palatio coram Archiepiscopis & Episcopis qui affuerunt datis, quod ad eamdem Sedem venire vocatus detrectem, me reprehendistis *si vitio scriptoris prædetractem, * Locus corru-ptus
quid est dissimulem vel differam, detractem, quod valde tractem non ab re accipi po-
E test inter cataxatum non fuit. Vnde vos nunc pro amore Dei omnipotentis, & reuerentia S. Petri exposco, sicut in eadem Synodo, & in eodem Attiniaco palatio a vobis conuocata, quod impetrare non valui, expostulaui. Ac iam etiam per integrum efflagitaui annũ, & præcipue in Synodo apud Vuermeriæ palatium olim ab *homo habita; obsecrando declamaui. Et nunc quoque obsecro, & idem declamo, vt & hactenus * egi, quod vestra Archiepiscopali auctoritate apud domini nostri Regis glorioſissimi Caroli clementiã obtineatis, quatenus domini & vniuersalis Papæ præceptis, ac institutionibus Ecclesiasticis, mihi (vt omnibus expedit) velut ei, qui de omni Ecclesia fas habet iudicandi, liceat obedire; videlicet, vt ad Limina Apostolorũ Petri scilicet & Pauli, merear, vt deuoui, & ab eodem insuper vocatus sum, penetrare. Alioquin me vobis abhinc, vt Archiepiscopo Episcopus obtemperare debet, canonice sciatis obsequi non posse. Quia, vt decernit B. Papa Gelasius, nesciunt quid loquũtur, qui decretis S. Romanæ Sedis Præsulum quasi Canones opponunt, quibus contraire, contra Canones est

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſos ſe erigere. Iſte Gelaſius Papa venerabilis & ſanctus omnes decretales epiſtolas venerabiliter ſanxit ſuſcipiendas. & qui nec eas venerabiliter ſuſcipit, licet ad * Thomam caput inclinet, & eis non obedit, ſed potius Petro obuians, manus inferens (quod ſine periculo agi non poteſt) reſpuit, vtpote qui de ſe iudicari non proſpicit. Nam velimus, nolimus, aut eis parebimus, aut eorum iudicio percellemur, quorum neminem quippe reprobare valemus. De Archiepiſcopis autem Remigio, & Arduico, quod mihi per Zeteltandum diaconum mandaſtis, priuilegio ſanctæ Romanæ Eccleſiæ non præiudicat: ſed quod eis eadem ſancta Sedes de me voluit ac diſpoſuit committere, commiſit. Vos vero quod veſtrum eſt agite. In Domino IESV Chriſto bene valete.

* Romam

Ego Hincmarus ſanctæ Laudunenſis Eccleſiæ Epiſcopus ſponte ſubſcripſi.] At hæc Rhemenſis Hincmarus cuncta pro arbitrio voluens, non modo non audiuit, ſed redarguit, vt qui omnia ſubterfugij cauſa ingereret, prout ipſe eadem pluribus inculcat epiſtola.

HINCM. LAVD. DEFENSOR IVRIVM ROM. ECCLESIAE.

Plane conſtat (quod ſæpe ſuperius dictum eſt) ſtetiſſe ipſum Laudunenſem aduerſus Rhemenſem pro cuſtodia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ pontificiorum decretorum, quorum contemptorem & præuaricatorem fuiſſe ipſum Hincmarum ſeniorem ſæpe redarguit, atque ſcriptis pariter declamauit: qui tantam ſibi notam inuri dolens, eadem epiſtola in ipſum & ad ipſum ſcripta hæc habet: Poſt alia multa ſuper dolorem vulnerum meorum addens, dicis (ſicut in ſcriptis tuis peruerſis inuenio) quia Apoſtolicæ Sedis poteſtati derogo. Vnde nemo ſanum ſapiens tibi vmquam credidit, vel credet, quoniam & ipſa ſcripta, quæ ad Apoſtolicam Sedem ſæpe miſi, & illa quæ tibi reſultanti ſæpe tranſmiſi, te reuincent, & in iſto ſæculo & in futuro Iudicio. Non enim de me verum eſſe, valebis vmquam vel vſquam probare quod dicis: ab his, inquiens, a quibus pro Apoſtolicæ Sedis priuilegijs, quæ Chriſti ſunt, vſque ad mortem fas erat decertare, prædicatur & docetur, in his quæ eadem Sedes ſtatuit,* vel dum reſpuendum probari.] & inferius poſt illatas in eum criminationes.

*

HINCM. RHEMEN. PERVERSOR IVRIVM ROM. ECCLESIAE.

Ego decretales epiſtolas Sedis Apoſtolicæ diuerſis temporibus pro diuerſarum partium conſolatione ab eiuſdem Sedis Pontificibus datas & venerabiliter ſuſcipio, & venerabiliter ſuſcipiendas dico & ſcribo, & ſacros ſanctorum Conciliorum Canones cum decretis Sedis Apoſtolicæ ex ijſdem ſacris Canonibus promulgatis, & recipiendos & cuſtodiendos & ſeruandos, ſicut ſupra oſtendi, profiteor, & cetera quæ ſuperius.] Ita quidem verbis captioſis atque ſcriptis Hincmarus Rhemenſis, factis autem ſecus, vt cuncta quæ ſuperius in omnibus cauſis, quas cum Sede Apoſtolica habuit, ſatis aperte demonſtrant, & quæ in hac ipſa cauſa Laudunenſis Epiſcopi geſta ſunt, indicant, quam proſequamur.

HADR. QVAE PRAECIPIAT CAROLO.

Inter hæc autem dum iſta de cauſa Hincmari tractarentur, nec ipſe veniret, vt debuit, Romam, proſequuturus cauſam ſuam apud Apoſtolicam Sedem, quam appellauerat: videns Hadrianus eum detineri artibus aduerſariorum, ne ſe conferendi ad Vrbem facultatem haberet: acriores litteras de his ad Carolum Regem ſcripſit, quibus inter alia eidem Regi præcepit, vt eumdem Hincmarum Romam mittat. Has ab Hadriano miſſas litteras accipiens Carolus, in deteriorem partem interpretatus eam Pontificis in præcipiendo Regi dicendi libertatem, cum Rege Apoſtolica fungentis auctoritate: amariſſimas ad eum litteras reddidit, quibus integris cum nos careamus, hic reddemus quæ ex eis a Politico auctore ſunt deſcripta in libello paucos ante annos edito de iure Regum Regniq. Francorum. Ita plane Politici more ſuo, ſi quæ interdum ab exæſtuante ira Rege ſcripta reperiuntur in Romanos Pontifices, eadem tamquam ſelectiſſimas gemmas colligunt, quibus contexunt, vt ſibi videtur, coronam pretioſiſſimam Regis reliquas vero omnes poſthabentes, & nullius pretij exiſtimantes epiſtolas Regum & Imperatorum Francorum innumeras, quibus ſtudium, pietas, reuerentia, obſequium, omneq. demum genus officij erga Apoſtolicam Sedem, ipſoſq. Romanos Pontifices inſinuantur, & ampliſſimis nobis expreſſa, perpetuis teſtata monumentis, hactenus integra remanſerunt. Cum alioqui pro vna vel altera illarū, quas (vt ex eis apparet) mens turbata, vt Agamemnon apud Homerum cum Chryſeidem reddi contra omnium ſententiam recuſaret, obſtrepens magis quam loquens, effutijt potius quam dictauit, ſexcentæ extent animo tranquillo, moderato, pacifico, ad pieta-

POLITICI HAERET. ABVSI LITTERIS CAROLI.

pietatem compoſito, atque ad veritatem æquata mente conſcriptæ tum ab ipſis Francorum Regibus & Imperatoribus, tum ab alijs Orthodoxis religionis Chriſtianæ Principibus ſubmiſſo animo iuſſa ſemper Sedis Apoſtolicæ capeſſentibus, eademq. pro viribus exſoluentibus, vel ſi non poſſent, ſeſe quam modeſtiſſime excuſantibus. Sed audi rugitus leonis (ita quidem [a] Paræmiaſtes Regis iram & leonis rugitum exæquans) in Hadrianum Romanum Pontificem inclamantis, quod ipſi ſit auſus iubere; quo plane facto ſeſe neſciens, a filiatione Eccleſiæ ſanctæ diſcidit. Non enim dicendus eſt filius, qui parenti ſe negat eſſe ſubiectum, nec ab illo vult imperari: nam audi quid de filijs dictum ſit: [b] Conſerua fili præcepta patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ: liga ea in corde tuo iugiter, & circumda gutturi tuo; cum ambulaueris, gradiantur tecum, & cum dormieris cuſtodiant te, & cum euigilaueris, loquere cum eis: quia mandatum lucerna eſt, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ.] Vide quanti ſint facienda præcepta patris ſecundum carnem? quanto magis eius qui ſecundum ſpiritum? ſed Caroli attende reſilientis, & contra iubentem patrem obnitentis verba.

a Prouer. 20.

b Prouer. 6.

Sanctiſſimo ac reuerendiſſimo patri Hadriano ſummo Pontifici & Papæ, Carolus Dei gratia Rex & ſpiritualis filius veſter.

CAROLI REG. AD HADR. PAP. CONTVMAX EPIST.

Scriptum eſt etiam in præfatis litteris, nobis ex nomine veſtro directis de Hincmaro, hoc modo: Volumus & auctoritate Apoſtolica iubemus ipſum Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum veſtra fretum potentia ad Limina Sanctorum, noſtramq. venire clementiam, &c. Quæ relegentes, contra morem deceſſorum ac prædeceſſorum veſtrorum hoc dictum inuenimus vmbroſum ſæculi typhum inducere in Eccleſiam, quæ lucem ſimplicitatis & humilitatis, diem Domini videre deſiderantibus, præfert. Quia humano animo facile ſubripi poteſt, quod ex deliberatione conueniat immutari. Sed valde mirati ſumus, vbi hoc dictator epiſtolæ nobis per Actardum Epiſcopum delatæ ſcriptum inuenerit eſſe Apoſtolica auctoritate præcipiendum, vt Rex, corrector iniquorum & diſtrictor reorum, ac ſecundum leges Eccleſiaſticas atque mundanas, vltor criminum, reum legaliter ac regulariter pro exceſſibus ſuis damnatum, ſua fretum potentia Romam dirigat, &c. Vnde ſicut vobis reſcripſimus, & nunc iterum vobis ſcribere non piguit, ſed exigente cauſa neceſſarium eſt: quia Reges Francorum ex regio genere nati, non Epiſcoporum Vicedomini, ſed terræ domini hactenus fuimus computati: & vt Leo ac Romana Synodus ſcripſit, Reges & Imperatores, quos terris diuina potentia præcepit præeſſe, ius diſtinguendorum negotiorum Epiſcopis ſanctis iuxta diualia conſtituta permiſerunt, non autem Epiſcoporum villici extiterunt. Et ſanctus Auguſtinus dicit, per iura Regum poſſidentur poſſeſſiones; non autem per Epiſcopale imperium Reges villici fiunt actoreſq. Epiſcoporum. & Dominus, [c] Quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo reddi præcipit, qui etiam cenſum Regi reddidit; & Apoſtolus ſeruiri Regibus voluit, honorari & non conculcari Reges. Regem, inquit, [d] honorificate. & iterum [e] Omnis inquiens, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Reddite ergo omnibus debita. & paulo ſuperius: [f] Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter iram, ſed & propter conſcientiam.

c Matth. 22.

d 1. Petr. 2.

e Rom. 13.

f Ibid.

PROVOCAT AD EPIST. PRAEDECESSORVM.

Et ſi reuolueritis Regeſta deceſſorum ac prædeceſſorum veſtrorum: talia mandata, ſicut habentur in litteris ex nomine veſtro nobis directis, deceſſores noſtros a deceſſoribus veſtris accepiſſe, nullatenus inuenietis, &c. Quis igitur hanc inuerſam legem infernus euomuit? Quis tartarus de ſuis abditis & tenebroſis cuniculis eructauit? contra quam ſacris litteris oſtenſa nobis eſt via, quam ſequamur appoſita formæ, cui imprimimur, &c. Tandem quia vos non legiſſe vel audiſſe collegimus, ex litteris ab Actardo Epiſcopo nobis delatis, quæ antea per illum paternitati veſtræ direximus, iterato ſcribimus ea, quæ tunc ſcripſeramus, deprecantes vos in omnipotentis Dei honore, & ſanctorum Apoſtolorum veneratione, vt tales inhonorationis noſtræ epiſtolas, taliaq. mandata, ſicut hactenus ex nemine veſtro ſuſcepimus: nobis & Regni noſtri Epiſcopis ac primoribus de cetero non mandetis. Et non compellatis nos mandata & epiſtolas veſtras inhonorandas contemnere, & Miſſos veſtros dehonorare.] hucuſque exſcripſit Politicus ex epiſtola Caroli.

At licet iracundia perciti Principis verba conſideranda non ſint, vtpote (quod accidere conſueuit) quod quæ dixerit, mox dixiſſe pœniteat: tamen quod iſta Politici tamquam ſerio dicta, atque veluti regia quadam auctoritate ſancita accipiant, & exſcri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

scribant, atque promulgent tamquam diuinum cælitus acceptum oraculum: cogimur A
hic (paucis tamen agendo) quæ sunt a Carolo scripta examinare, an veritate subsistant, vel potius vti conflata mendacijs euanescant. Scripserat Hadrianus mittendũ Romam Hincmarum ad Sedem quam appellauerat Apostolicam, his vsus verbis: Volumus & auctoritate Apostolica iubemus, ipsum Hincmarum Laudunensem Episcopum vestra fretum potentia ad Limina Sanctorum, nostramq. venire clementiam.]

Ceterum etsi verba non sonent, hoc præceptum Regi, sed Hincmaro, tamen bene est interpretatus sibi præceptum, secundum ea quæ habet Nicolaus Papa in epistola vigesimaseptima ad eumdem Carolum Regem & Ludouicum fratrem eius: quanã tamẽ ratione dicere potuit, inusitatum esse, & contra morẽ prædecessorum Romanorum Pontificum, quod ipse Hadrianus vsurpauerit, vt Regi auctoritate Apostolica præcipiendum putauerit, cum Reges Francorum (vt ait) non sint Vicedomini Episcopo- B
rum?] Sed iracundia ipsum reddidit omnino immemorem. cum (vt taceamus alia complura antiquiorum exempla) ipse proximus (quis credat ista?) prædecessor Ha-
a Nicol. epist. 30. tom. 3. epist. Rom. Pont. driani Nicolaus [a] ad ipsummet Carolum scribens, inter alia, his in pari causa vsus verbis inuenitur: Tamquam deuoto filio præcipiendo, fideliter mandamus, vt dictum Rothaldum vestro adiutum solatio ad nos vsque misericorditer dirigatis, &c.] par est causa, cum & iste Rothaldus (vt suo loco dictum est) Sedem Apostolicam appellasset, eadem Papæ iussio, eidemq. Regi facta, vt Rex curet Episcopum reum appellantem Pontificem Romam mittendum, & cum sit eadem præceptio Pontificia, illa expressior quod Pontifex illic expressius præcipiat Regi de Rothaldo, hic autem secus, vt ex dictis verbis apparet. Vides igitur quam Rex ista dicendo, suarum rerum immemor delirarit, dum furens dixit ista, multa quoque alia inania ad rem nullo pa- C
cto spectantia coaceruans. Idem plane iussionis genus habes in alia eiusdem Nicolai
b Nicol. ep. 17. [b] epistola de mittendis duobus Episcopis ad Metense Concilium ad eumdem Carolum Regem scripta. Cum enim ita litteris ad Reges datis præciperentur venire Episcopi, idem erat, ac si ipsis Regibus iuberetur, vt eos sinerent proficisci, secun-
c Nicol. ep. 27. dum aliam eiusdem Nicolai epistolam [c] datam ad eosdem Carolum & Ludouicum Reges.

Ceterum si (vt profitetur Carolus ipsa suæ epistolæ inscriptione) filius erat spiritualis summi Pontificis: cur quæ sunt filiorum erga parentes non persoluit officia? Esto nimis austerus in præcipiendo fuerit Hadrianus, haud tamen adhuc eius præcepta
d Prouer. 3. fuerant contemnenda, nec iurgijs infectanda. nam audi quid [d] Sapiens, cum id acciderit, filios moneat: Fili suscipe senectam patris tui, & non contristes eum in vita il- D
lius; & si defecerit sensu, veniam da, & ne spernas eum in virtute tua.] At quam diuersa & plane contraria ab isto Carolo Caluo, qui ista dicens, nec capillum habuit in ca-
e Dist. 19. c. 3. pite rationis, senserit Carolus [e] Magnus, sapientia, scientia, prudentia, pietate, (& vt vno verbo dicam) virtutibus omnibus eumdem Carolum quam longissime antecellens, ex eius verbis sic accipe: In memoriam (inquit) beati Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, vt quæ nobis sacerdotalis Mater est & dignitatis, esse debeat Ecclesiasticæ magistra rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas, vt licet vix ferendum ab illa sancta Sede imponatur iugum: tamen feramus, & pia deuotione toleremus.] hæc Magnus ille toto orbe conspicuus, ore omnium laudatissimus, celeberrimus Carolus, cui dumtaxat male precentur ijdem qui supra hæretici dicti Politici hostes Ecclesiasticæ potestatis. At quid ad ista deliramenta E
Hadrianus? secundum illud symbolum Pythagoricum: Ne fodias ignem gladio.] &
f Prouer. 15. iuxta [f] Sapientem: Responsio mollis frangit iram.] ad eumdem Regem ita rescripsit.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Karolo glorioso Regi.

Laudabilis charitatis & sapiẽtiæ pudicæ ac pacificæ vigore atque decore magnitudinem excellentiæ vestræ, o charissime in Domino fili, longe lateq. florere nitido splendore audimus; sed quia litteris vestris Apostolicæ correptionis apices membratim retexendo aduersum paternitatem nostram quoddam indebitæ reprehẽsionis murmur, & tumultuosorũ nobis clamorem misistis, nec sane patienter pontificij nostri monita & correptiones audisse comperimus; liquido patet, vos adhuc perfectæ aliquid charitatis minus dumtaxat habere: de illa enim dicit Apostolus: Charitas patiens est, benigna est, non inflatur, non irritatur, non agit perperam, omnia suffert, omnia sustinet.

A net. Omnia igitur quæ vobis a Sede Apostolica castissima vtique Matre vestra, cui per Dei gratiam præsidemus, directa sunt, velut aliquo sedulo negotio exigente, mittuntur, auribus patefactis audire, alacri mente percipere, animoq. grato amplecti, sicut filius charissimus, & patris verba dilecti non ex voto male optantis, sed ex radice meræ procedentia charitatis humili semper debetis intentione recipere, quæ sicut Salomon ait: [a] Quasi stimuli & sicut claui in altum defixi esse videntur, quod cul- *a Eccl. 12.*
pas delinquentium nesciant palpare, sed pungere. Vnde quoniam te virum perfectum & per omnia Deo placentem habere cupimus, ceu prudens pater, qui charissimum filium suum etiam non delinquentem, nequando securus existens flagitijs se audacter commisceat illicitis, flagellis sæpe affligere non desistit, quia nec propter amorẽ carnis disciplinali parcendum esse virgæ, a Sapientia [b] monemur. Hinc etiam de ip- *b Prou. 13.*
B so Deo nostro, quem cœtus omnium Fidelium Patrem quotidie vocat, legimus scriptum: [c] Quem diligit Dominus, castigat & corripit, flagellat autem omnem filium *c Hebr. 12.*
quem recipit. Quapropter scire vos decet, quia Deo permittente iusto vtique quamuis alto & secreto consilio suo, pro vestra salute talia vestræ serenitati a Sede Apostolica sæpius monita venire videntur. Ideo magis omnipotenti Domino immensas gratias agere, nobisq. deinde paternæ laudis gratanter debetis præbere obsequium, & non reprehensionis vel murmurationis mordicæ verba dirigere. Nam nos nullius zelo liuoris, nullius subdolæ calliditatis dolo, vel etiam fauore alicuius transitoriæ laudis, charissimam vestræ nobilitatis & magnitudinis prudentiam & dilectionem modo affabiliter monere, modo autem pro regiæ potestatis gloria, vobis quoties necessaria temporis res vel proximi deposcit necessitas, humilis precator assistere; aliquando
C vero verbis seuerioribus fideliter corripere, vt Christi gratia in melius semper proficiatis, studemus.

Igitur nos in depositione illius quamdiu viuimus nullatenus consentiemus, nisi ad nostrã ipso veniente præsentiam, causa eius depositionis nostro fuerit examine diligenter inquisita atque finita. Quibus nimirũ admoniti, aliter in præsenti de prædicto Hincmaro, nisi eum Romam veniendi, vobis mandare distulimus. Actardum denique venerabilem Antistitem Legatum † vestrum, de quo & nos olim vobis mandauimus, † *hæc repetita ex alia epistola vsque ad finem.*
& vos vestris apicibus nostræ clementiæ direxistis, sicut & Synodus expostulauit, plebs & Turonicus Clerus concorditer elegit, iam constituimus per nostræ Apostolicæ auctoritatis decretum Cardinalem Metropolitanum & Archiepiscopum Turonicæ prouinciæ; sic tamen vt Nanneticæ Ecclesiæ, cui fuerat destinatus, in eo quod re-
D mansit, & destructa habetur, iura potestasve nullo modo subtrahatur: interponentes pastoralis vigoris censuram, vt si quandocumque vel quiscumque alium ipso superstite in præfata Metropoli & in ista vel in earum pertinentijs locare tentauerit, aut ordinare præsumpserit, Ecclesiasticæ communionis consortio careat.

Sane post eius decessum electio canonica & ordinatio a suffraganeis Episcopis eiusdem Metropoleos Turonicæ canonice celebretur ex more; & si Nanneticæ contigerit Ecclesiæ ad priorem redire statum, nihil officiat ei hæc necessitatis vnitio, quo minus proprium valeat habere pontificem. sed vidimus eum valde tristissimum propter persecutionem paganorum; & cum omnes sint pene res ipsius Ecclesiæ depopulatæ, precamur largissimam munificentiam & charitatem vestram, ob amorem Dei & sancti Petri, nostramq. deprecationem, & hoc sit in memoriale perpetuum, quod concesse-
E ritis nobis hoc donum, vt non patiamini tantum locum pessum iri, & in desolationem, præsertim cum fuerit ex antiquo Metropolis, & meritis glorioſissimi Confessoris Christi Martini honorabilis semperq. venerabilis, & inter Gallicanas eadem vel secunda vel tertia prouincias Turonensis, & multis quæ ab ea distractæ sunt ditata villis possessionibus & Abbatijs, & cum aliæ quæ sub ea sunt ciuitate iam sint pene destructæ, harum matrem tantum & Metropolim ne patiamini destrui, desolari, & dehonorari vestro in tempore. quin potius studete eam de rebus vestris proprijs vel procul ab ea positis, ditare, continere & extollere. Quia tunc ea vobis in æternum confirmatis, cum quæ Ecclesiarum Dei obsequijs cõdonatis, reseruatis omnibus sua iura Metropolitanis. Nostis enim quia omne monasterium in potestate Episcopi consistere debet iuxta canonicam auctoritatem; & quia hoc est transgressum, ideo plurima monasteria habentur destructa, sicuti monasterium sancti Medardi Turonis, in quo iacent

Episco-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Episcoporum primi Turonensium Lidorius & Gatianus, sicut etiam in eadem ciuitate A
monasteria, quæ forsitan per Episcopale ministerium, & vestrum sapientissimum consilium & largissimum donum poterunt redire ad priorem statum. Debent etiam vicinioris Ecclesiæ cuiuslibet parochiæ in potestate cõsistere præsulis, sicut moris est Ecclesijs plurimis. Res etiam, quæ de eadem Ecclesia noscuntur fuisse & olim sunt abstractæ, precamur vos eidem restituere, & sicut precati iam sumus ad præsens de vestris rebus proprijs, per præceptum vestrum eam ditare, construere, & vobis in æternum propriam facere, vt non vocetur, vt antiquitus Cæsarodunum vlterius, sed Karoli * donum in perpetuum. Omnipotens Dominus serenitatis vestræ regalem excellentiam saluam in omnibus, atque in * cælestium in sui super amore conseruare dignetur.] hæc ad Carolum Hadrianus, ad quem etiam perbreuis hæc, quæ sequitur, loco vltimo posita, nulla temporis nota signata, ab eodem Pontifice ad eumdem Carolũ B
scripta reperitur.

* al. Carolodunum

*

VLTIMA EPISTOLA HADR. AD CAROLVM.

Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei, Karolo glorioso Regi.

Quod præsentem presbyterum Herlefridum potestate sui præsulis, plusquam canonica veritate perculsum ad Sedem Apostolicam vtpote caput omnium Ecclesiarum venire passi estis, bene quidem fecistis; sed nunc melius faceretis, si quod in ciuili Concilio apud suum Episcopum perperam gestum est, in prouinciali Synodo apud vos rationabiliter, & apud fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur. Quapropter Apostolica dilectione gloriam vestram hortamur, vt aut præsentialiter huic Herlefrido presbytero suam Ecclesiam cum omnibus suis, vsque ad tempus prouincialis Synodi libere possessuro, pro tempore, quod sacri Canones definiere, solemniter reddere faciatis; aut Erpuinum Episcopum suum Legatum nobis, C
qui hæc plenius veriusq. renuntiet, præsentialiter mittere cogatis: quatenus dum luce clarius cuncta nouerimus, sciamus in quem Apostolicæ animaduersionis sententiam proferamus. Deus vos incolumes custodiat dilectissime fili.] Hicq. finis epistolarũ Hadriani Parisijs a Nicolao Fabro ad nos missarum, quas singulas suis locis pro temporum ratione reddidimus. porro ipse Hadrianus anno sequenti ex hac vita migrauit.

EXEMPLVM CONSTANTIS FIDEI.

Res autem Ecclesiæ Anglicanæ dignum exemplum Regis maxime pij Annalibus exhibent: dum enim hoc anno Danorum exercitus vniuersam Orientalem Angliam deuastasset, ad Occidentalem conuersus, aduersantem sibi Aethelredum Regem inuenit, de quo hæc inter alia: Erat Rex Aethelredus in tentorio Missam audiens, vbi cũ sæpe a suis inuitaretur ad certamen: constanter affirmauit, se non recessurum priusquam presbyter Missam compleuisset. Quæ fides Christiani Regis multum sibi pro- D
fuit die illa, victo scilicet aduersario, hoste potentissimo.] hæc de ipso. Post victos autem hostes hoc eodem anno defuncto successit eius frater Alfredus, qui (vt dictum est superius) Romam veniens tempore Leonis Papæ Quarti, ab eodem fuerat coronatus, cuius præclaras res gestas ex antiquis Annalibus Matthæus Vuestmonasterien sis est prosecutus.

IESV CHRISTI ANNVS 872. HADRIANI PAP. II. ANNVS 5. LVDOVICI II. IMP. 17. BASIL. MACED. IMP. 6.

E

HADRIANO PAP. MORTVO CREATVR IOANNES VIII.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus septuagesimus secundus, Indictione quinta, qua Hadrianus Papa cum sedisset annos quatuor & menses decem, diesq. decem & septem moritur. Kal. Nouembris. res ab eo gestæ descriptæ ab Anastasio fine carent. vacauit autem sedes eius vsque ad decimum nonum kalend. Ianuar. qua die in eius locum suffectum fuisse Ioannem Archidiaconum, Aimoinus [a] huius temporis scriptor affirmat.

a Aim. lib. 5. cap. 29. in fine.

BASILIVS IMP. QVAE MOLITVS IN LVDOVICVM.

Quo pariter anno, quo mortuo Hadriano, est subrogatus Ioannes, Basilius Imp. nonnihil offensus Ludouici litteris anno superiori ad eum missis, aduersus illum commotus, ad dolos conuertitur, atque Adelgisum Ducem Beneuentanum ad defectionem solicitat, qui ciuitatibus Ludouico subiectis, vt ab eo recedentes, ad Græcos deficerent persuasit. cum tamen ipse dolos quos texebat occultans, se ipsi fidelem amicum

A cum exhibens, venientem ipsum Ludouicum Beneuentum amice excipiens, de ipso prodendo consilium inijt. Cum interea Ludouicus pro Capua recuperanda, quam occupauerant Græci solicitus, illuc exercitum ducit; quem vt ciues placatum rederent, ipsi obuiam tamquam nuntium pacis miserunt corpus sancti Germani ipsorum Episcopi. cuius occursu mitior factus, ciues expulsis Græcis, recepit in gratiam, & sic reuersus est Beneuentum. Hæc omnia pluribus Regino, & alij temporis huius Scriptores, sed male Regino anno superiori, quo perperam ponit obitum Hadriani, Ioannisq. creationem. Quod autem ad corpus sancti Germani spectat, a Ludouico acceptum ac retentum secum, redeunte in Galliam deportatum affirmant.

CORPVS S. GERMANI LEGATVS PACIS.

At non hic finis insidiarum: suasit Adelgisus Imperatori Beneuentum redeunti exercitum iam fatigatum nimis ad tempus dimittere. Quo facto, inito consilio cum
B Duce Sarracenorum * Seodam, quem Imperator Barim cum caperet, per deditionem acceperat, Imperatorem aggredi, vinculis alligare, vel si resisteret, palatium concremare deliberat. Res accidit ex sententia, & resistente Ludouico nonnihil & iam ad incendendum palatium proditores conuersi, eo adegerunt Imperatorem, vt se ipsum ipsis dediderit, a quibus est detrusus in carcerem, nec inde exemptus, donec fortissimis sit iuramentis pollicitus seruare quæ ipsi pacta firmanda obtulerunt proditores. hæc pluribus Regino, Leo Ostiensis & alij, diffusius vero Herembertus huius temporis scriptor, qui & hæc de causa, cur ista fieri permiserit Deus, addit.

* al. Sangdam

LVDOVICVS IMP. CAPTVS DETRVSVS IN CARCEREM.

Cur autem iam dicto Augusto supradictum opprobrium, Domino permittente, Beneuentani inferre quiuerunt; de multis duo inferam. Primo quia veniens quodam tempore Romam, vt duos Episcopos condemnatos ad pristinam reduceret di-
C gnitatem, nempe Guntharium atq. Theutgaudum, & nollet ei consentire Nicolaus Papa vir Deo plenus: secundum antiquum morem ei obuiam venit cum candidato sacerdotali agmine. At ille spreto timore Dei, fustibus Clerum cædi fecit. Cruces vero, omniaq. sancta ministeria pedibus calcari; Romaq. pene milliari spacio deprædata est, Vicariumq. beati Petri quasi vile mancipium ab officio sui ministerij, nisi Dominus restitisset, priuare voluit. Secundo quia capta Bari, Seodam omnium hominum flagitiosissimum non iuxta voluntatem Domini protinus, vt dignum erat, crudeliter interfici fecerit, oblitus videlicet quod Samuel coram Saule de [a] Agag pinguissimo Rege Amalechitarum egerit, quomodo in frusta discerpi eum fecerit, quemadmodum etiam quidam Propheta Samariæ Regi de quodam scelerato dixit: [b] Quia dimisisti virum morte dignum, erit anima tua pro anima illius.] hæc Herempertus, ob-
D seruatione quidem digna. Quid post hæc Ludouicus egerit, dicetur anno sequenti.

a 1. *Reg.* 15.

b 3. *Reg.* 20.

Hoc item anno quo mortuus est Hadrianus Papa, pariter ex hac vita migrauit, sed ante ipsum, S. Athanasius Episcopus Neapolitanus, ita testante Petro diacono Cassinẽsi, qui hoc item tempore vixit, resq. ab eo præclare gestas cõscripsit. tradit enim ipsum hoc anno decessisse Idibus Iulij, Indictione quinta, cum a temporibus Nicolai Papæ diram persecutionem passus esset a Sergio nepote suo Magistro militum, eodemq. Duce Neapolitano. Cum enim ex hac vita migrasset ipsius Athanasij frater Gregorius tunc Neapoli summa rerum potiens, præfectura illa deuoluta est ad dictum eius filium Sergium: qui commonitorem patruum non ferens, eum a sede expulit, & ad obitum vsque persecutus est. sed audiamus Petrum ista ita describentem a temporibus Nicolai Papæ, cum persecutionem pati cœpit. ait enim.

S. ATHANASII EPISC. NEAP. OBITVS.

E Defuncto Gregorio germano suo, cœpit vir sanctus, Dei patrisq. zelo nepotem suũ spiritualiter, & non mundane diligere; & vt in omnibus se aptissimum præberet, sedula admonitione exhortari. Cuius monitionem vxor illius grauiter ferens, virum suum cœpit diabolica decipere locutione, vt si vellet monarchiam solus obtinere, non solum huic vllam exhiberet obedientiam, verum etiam hunc e latere suo, aut procul eliminaret, aut omnino perderet. in qua deceptionis fraude nequissima Iezabel calliditatis perduelles sibi conscios reperit, qui more burdonum aut mulorum nati sunt, vt conceptum semel virus, prout decreuerat posset auribus propinare & pectori inserere coniugis sui. quod & factum est: nam ad hoc vsque perductus est, tam vi cupiditatis, quam linguæ viperææ assidua suasione illectus, vt seruum Dei custodiæ traderet: erat namque vir ille mobilis vt arundo, quæ omni vento mouetur, & auidus incupiditate, & in nullo patri similis. Hic viros malitiæ suæ conscios in domo sua clam

S. ATHANASII RES GESTAE TEMPORE PERSECVTIONIS.

recon-

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAPITVR S. ATHANASIVS A SERGIO NEPOTE.

recondidit cum gladijs & fustibus,& virum Dei subdole,quasi ad consilium adscitum, A
ceterosq. germanos illius fraude tenuit, Deum nihilominus paruipendens,patris monita pro nihilo ducens,viriq. Dei sanctitatem abdicans;&,prout conuenerat, circumuenit eos præstigijs suis, vt Iudas proditor iustissimum Dominum.

Reuerendissimum autem Dei famulum,cum omnes metuerent vel fimbrias indumentorum contingere: ab vno Dei aduersario, eiusq. satellite irreuerenter captum, Episcopalibus indumentis exutum, ceu vile mancipium, clericorum adempto solatio, custodiæ arctiori deligari fecit. Quo peracto commota est tota ciuitas, atque aerem miserrimis verberat vocibus hoc modo inclamitans: Vbi miseris nobis tam crudele prouenit facinus? Virum iustum & pium cur oportuit talia pati? Quis enim ad eum æger, aut egens, aut captiuus vmquam aduenit, & inauxiliatus abscessit? Inter hæc Græca, Latinaq. pars sacerdotalis & monachica turba, præcipue Antonius vir satis B
idoneus & prouectæ ætatis monachorum Abbas diutinis ieiunijs & ægritudine corporis iam defectus, alienis erectus manibus cum vniuerso Clero ad Prætorium aduenit, itaque exorsus est: Dic miser omnium contemptor, quid est hoc quod fecisti? Hoc ergo pro infando scelere noueris non solummodo te periturum,cunctumq. genus tuũ, sed etiam tota vrbs quæ Athanasij adhuc oratione gubernata est, sine dubio desolabitur, pastore decedente. Redde (etiam clerici inquiunt) pastorem nostrum, qui nos spirituali ac carnali protectione tuetur: si enim hunc retinere tentaueris, tibi extemplo veniet perditio.

Quibus auditis, mœrens Dux effectus, primo quidem vt regulus venenatus in eos sibilis irruit: Deinde ait: Ite nunc ad propria, & post decreta respondebo vobis. Venientes igitur ad eum secundo & tertio similia illi dixere. Tunc vniuersi flentes re- C
NEAPOLITANI LABORANT PRO SVO EPISCOPO.
gressi dicebant ad alterutrum: Omnium altaria diuinorum templorum exuamus, inferamusq. Dei inimico anathema perpetuum, quod numquam expietur. Cernens autem ille erga se huiusmodi conspirationem, consilio habito cum sequacibus suis, misit & accersiuit præfatum virum, & S. Saluatoris Abbatem cum clericis & monachis, ac pietate simulata, sub die octauo soluit virum Dei; veniamq. ab eo, licet ficte, petens dimisit eum, fratribus eius retentis. sed Deus iustus qui vnicuique reddet secundum opus suum hic vel in futuro,hunc iustissime perculit: nam eo loco vbi virum Dei retrusit, non multum post captus est sicuti malefactor.] immo & oculis orbatus est, & mortuus, vt suo loco dicetur. pergit Petrus.

Dimisso nãque eo,facta est talis lætitia in vrbe tota, qualis solet fieri in charis mortuis ad vitam reductis. Hanc videns ille lætitiam,pœnituit quod eum dimisit: tamen D
posuit vbique insidias clam, ne quis ad eum ingredi aut egredi auderet. tunc lamentabatur hinc inde grex Dominicus: viduæ & pupilli lamentabantur, quia præco obmutuerat & tuba Euangelica non audiebatur. Hæc vir Deo plenus videns,flebat amarissime magis illius ruinam, vt Saulis Samuel, quam contumeliam ab eo illatam. &
S. ATHANASIVS SPONTE RECEDIT NEAPOLI.
Dauid mitissimum imitans, eius rabiem dum sedare non posset multis deprecationibus, ab eo digressus est, thesaurumq. Ecclesiæ signatum anulo suo reliquit, & titulũ ibi posuit;hæc continentem: Anathema sit, qui fecerit vel iusserit absque mea præsentia vel iussione hanc ianuam aperire, vel aliquid hic contingere. sicq. in insulam dictam Saluatoris abscessit. Mox ille insanus, ac rem prout gesta erat audiuit, Dei famulo mandauit, dicens: Si vult, vt non eum persequar, reiecto candidatorum regimine,monachicum indumentum assumat, mihiq. Ecclesiam ad ordinandum sponte E
relinquat, clericos vero quos secum detulit, ilico remittat. Ad quem vir Dei dixit: Sponsam, quam Deo donante, suscepi, nulli viuenti viuens, volensq. relinquam; nec ordinandi licentiam, me superstite, alicui dabo. monachi schema, illo viuente, non accipiam: scortum est enim, primam relinquendo coniugem, alteri sociari: Eos autem qui me charitatis causa sequuti sunt,non tradam,nec reijciam. Vnum autẽ ab illo peto,vt liceat mihi in tuto loco manere,quousque Dominus duritiam cordis emolliat.
LVDOVICVS IMPERATOR PRO ATHANASIO AGIT.
Talia dum Duci relata fuissent, Neapolitanorum ille & Sarracenorum exercitum congregans, sanctum pontificem in iam dicta Insula per nouem dies expugnauit. Ludouicus Imp. hæc audiens,Marinum præfectum Amalphitanum cum viginti sagenis (genus erat nauium) ad Saluatoris insulam dirigens, sanctum virum inde abstrahi, sibiq. deferri mandauit. Hæc videntes Neapolitani exierunt super eos vna cum Sarracenis

A racenis nãualiter, persecutiq. sunt eumdem procul ab vrbe. sed Deus qui subuertit Pharaonem, confregit & illorum tunc superbiam, & in fugam conuersi sunt,Sarracenis captis ibidem & occisis. Sicq. sanctus vir Beneuentum Imperatori delatus, in maxima est honorificentia habitus. Magister vero militum Sergius nolens sanctum virum illæsum recessisse, effracto gazophylacio Episcopi vniuersum thesaurum Ecclesiæ auferri, sibiq. exportari mandauit. tunc distrahebantur Cymilia & res Ecclesiarũ, & iniquis quibantur. Sacerdotes Dei contemptui erant in tantum, vt etiam ex ipsis fustigati & tonsurati, nudi per plateas traherentur,Ecclesiæ Dei quæ a religiosis prius tenebantur, custodibus distribuebantur, qui contempta religiositate, domum Dei muneribus mercabantur. & erat luctus inenarrabilis & fletus immensus.

Hæc dum ad Hadriani Papæ notitiam deuenissent, direxit vnam epistolam antefa- HADR. PAP. QVID PRO ATHANASIO IN NEAPOL.
B to iudici,& aliam Clero & populo Neapolitano, mandans vt suum pontificem omnino reciperent; sin autem,anathematis vinculo innodarentur. Qui iussionem Apostolicam pro nihilo computantes, nec pontificem recipere, nec excommunicationem seruare voluerunt. Post hæc Anastasius Sedis Apostolicæ Bibliothecarius vna cum Cæsario Abbate ex parte Apostolici & Imperatoris Neapolim venientes, eamdem ciuitatem anathemate innodauere.

Vir autem Domini tristis & lugẽs & vagus dum pergeret huc & illuc: bestialis illa Dalila eum persequi non desinebat, submittens filios Belial,qui sanctum virum Romæ constitutum veneno interficerent. sed ille qui non dormit, neque dormitat, custodiuit famulum suum ab omni periculo,indeq. vir sanctus recedens,Surrentum peruenit.

Quadam vero die, dum in eadem vrbe cum Stephano fratre suo Episcopo resi- C
C deret, cœpit subito flere amarissime: cumq. diu subsisteret, eiusq. lacrymas non videret finiri, quænam causa existeret tanti luctus, Stephanus frater exquisiuit. Cui ilico respondit vir Dei: Ecce misera Neapolis sub anathematis vinculo iacet obligata ab vniuersali & summo Pontifice, & a mea paruitate. si vtrisque nobis(quod humanum est) finis morte aduenerit: quid erit de ea? (quod ei factum est sicut prædixit: nam eodem anno ambo obiere:) Vadam, inquit, Romam, & rogabo summum Pontificem, ATHANASIVS AD HADRIANVM PAPAM PRO SVIS.
vt soluat eam ab excommunicatione. Quod, vt dixit, per Dominicum Episcopum ab Hadriano Papa missum, opere adimpleuit. Post hæc vir sanctus ab Hadriano Papa Vale faciens, ad Ludouicum Imp. tunc in Sabinis remorantem profectus, & ab eo cum ingenti honore susceptus, & cum eo Romam regressus, hortatu iam dicti Apo-
D stolici cum Imperatore ad Sarracenos expugnandos, & sedi suæ restituendus profe- D
ctus ad ciuitatem Nerulanam deuenit, in qua tertio kal. Iulij celebrauit diem Apostolorum. Peracta Missa, cœpit febribus anhelare, & perfractus ab eadem infirmitate Deo dignus & clarus Athanasius, e carnea subtractus est fæce, & suo Creatori nouissimum reddidit spiritum in Oratorio sancti Quirici, quod bissenis millibus a monaste- S. ATHANASII VBI OBITVS ET SEPVLTVRA.
rio sancti Benedicti in Cassino distat; Idibus Iulij, Indictione quinta, regnante Basilio Imp. Constantinopolitano. præfatus autem venerabilis vir ante Episcopatum vixit decem & † octo, in Episcopatu sedit annos viginti duos, & in angustijs huius sæculi fuit mensibus viginti cum vno. inde portatus est ad montem Cassinum flentibus omnibus, sed exultantibus Angelis. Quem suscipiens omnis sancta congregatio illius monasterij,digne & decentissime sanctissimum eius corpus condidere in Ecclesia beati Principis Apostolorum, quæ ab Arechisio Rege constructa est, & iungitur basilicæ
E sancti Benedicti; vbi exuberant multa mirabilia per eum ad laudẽ Domini nostri IESV E
Christi vsque in præsentẽ diem.] hæc Petrus,qui pergit dicere de cæco tunc ad sepulchrum eius illuminato. Eo autẽ defuncto, impius Sergius fratrem suum pariter Athanasium nominatum in locum eius ordinandum curauit: sed quanta mala vice versa ab isto Athanasio iuniore ipse passus sit,qui seniorem sanctum Athanasium adeo acerbissime prosecutus est, inferius suo loco dicturi sumus.

Quam autem pulchra facies esset Neapolitanæ Ecclesiæ, antequam contigerit hoc tempore Sergij labefactam esse tyrannide, ex eodem Petro diacono possumus intelligere, qui in eadem de rebus Athanasij tractatione, ista præfatus est de ipsa Neapolitana Ecclesia, atque in primis de ciuitate ipsa.

Ita præpotens & amœna ciuitas est in structuræ scilicet munitionibus, sic in suburbio, & Christicolarum interius degentium religione vigens, vt in Hesperia post Ro-

† ita illorum temporum Canonũ contemptus fuerat, & corrupta Ecclesiastica disciplina, vt si fieri potuisset.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE NEAPOLITANA CIVITATE DIGNA PRAECONIA.

manam Vrbem nulli reperiatur esse inferior. Eadem ita frequentissimis Ecclesijs ac A
præclaris antiquæ scilicet & vetustissimæ structuræ adytis, necnon & monasterijs virorum & puellarum referta retinetur, vt horum continuis precibus nocturnis, diurnisq. adiuta victrix consistat & tuta. Nam & interdum binas præsulum gestat sedes ad instar duorum testamentorum, qui eam gubernant & regunt, vt capite reguntur artus diuersi.] ita enim quod duplex populus contineretur in ea, nempe Latinus & Græcus, qui seorsum suas quisque sub capite tamen vno peragerẽt sacros ritus. pergit vero.

PRIMORDIA ECCL. NEAP.

Reperiuntur plane in ea templa prisco constituta ædificio, quoniam non solum a Constantino pijssimo Principe Augustorum Christianissimo, sed plures ante annos Christiana inibi religio floruit. siquidem beatissimus Petrus Apostolorum princeps Asprem sanctissimum inibi ordinauit Episcopum. Nam & beati illius Agrippini Ecclesia hactenus demonstratur, qui quintus a supradicto Asprem ordinatus est Epi- B
scopus, quiq. & patronus & defensor est istius ciuitatis. Beatissimumq. Ianuarium Christi martyrem postea Neapolitæ meruerunt habere tutorem. quibus anniten tibus, prædicta vrbs, Deo fauente, tuta remansit, manebitq. in æternum. quoniã quasi duas fortissimas bases, duoq. candelabra splendentia gloriatur se habere supradictos Patres, duabus quasi alis, idest duorum Sanctorum fisa precibus.

In qua laici simul cum clericis assidue Græce, Latineq. communi prece psallunt Deo, debitumq. persoluunt iugiter officium. in qua etiam indigenæ & inquilini non circumeundo domos in peregrinorum habitu stipem publice expetunt, sed quo loco commorantur, omnia necessaria quæ desiderantur, abundantissime percipiunt. & iu-

NEAPOLITANAE CIVITATIS DIGNA LAVDE PIETAS.

xta præceptum Dominicum præfatæ vrbis accolæ potius Lazaros quæritant, vt exhibeant largius affluentiusq. quibus indigent. Idcirco a multis crebro oppugnata genti- C
bus, & prius a Vuandalis, postremo a Longobardis indesinenter oppressa per annos ferme ducentos, inuiolata perstitit, & inuicta ab omni hostium contusione remansit. QVONIAM CIVITAS HAEC CIVITAS MISERICORDIAE EST ET PIETATIS HINC INDE VALLATA OMNI BONITATE. quæ ergo meruit tot talesq. habere patronos apud Deum in exorando, merito huiusmodi debuit protectione tutari, vt in bonis exuberet operibus, & a cunctis existat aduersarijs illæsa.] ita Petrus; qui plane verax & fidelis testis comprobatur ciuium pietatis, quæ in heredes propagata, & a posteris ciuibus in hanc vsque diẽ latioribus diffusa spacijs largioriq. cumulata prouentu, multiplicatis charitatis operibus erga pauperes eximio fulgore nitescit: adeo vt non solum pristinum illum gloriosum conseruet pietatis titulum, sed aucta magnis accessionibus pauperum omnis generis hospitalium domorum cum decoro cultu Ecclesiarum, mirum in modum ea ciuitas in orbe Christiano resplendeat. pergit vero Petrus. D

Quid ergo de structuris diuersis diuersa conamur astruere, vel de priscorum in ea ciuitate Sanctorũ copia ex prædicta prodeuntium vrbe narrare tentamus, quorum conuersatio est in cælis? quandoquidem nostris nuper temporibus sanctissimus Athanasius eius vrbis præsul in cunctis pijs operibus charus extitit Deo, vt eius non immerito iustorum actis vita æquiparetur beata &c.] Quantã autem accessionem eadẽ Ecclesia acceperit etiam in exteriori cultu ab ipso Athanasio, idem Petrus inferius sic describit.

Hic itaque zelo fretus diuino constituit sacerdotes hebdomadarios in Ecclesia Domini Saluatoris, quæ Stephania vocatur, qui in ea continuis diebus publicam Mis-

FLORENS NEAPOLITANA ECCLESIA SVB ATHANASIO.

sam celebrarent, sicut mos est Romanæ Ecclesiæ, in qua etiam ad eorum sumptus necessarios rerum distribuit opes. In Ecclesijs quoque beati Andreæ Apostoli, & proto- E
martyris Stephani custodes delegauit, vbi res obtulit ad luminarium * continuationes & ipsius custodis sumptus. Ecclesiæ vero S. Restitutæ, quæ a Constantino Imp. condita est, connexuit vtrosque Ioannes Baptistam & Euangelistam, & custodem cum officialibus clericis ordinauit, resq. illi ad præsidium eorum largitus est. fecit etiam xenodochium ad peregrinorum susceptionem, super gradus atrij Ecclesiastici, cui nonnulla etiam contulit prædia. in insula Saluatoris vocabulo cognominata, quæ a Neapoli vix duodecim distat stadijs, quamquam multis retro annis a monachis in-

* concinnationes

* al. voluntarie

colis consistentibus in proprijs a singulis *voluntate incoleretur, illuc frequenter properans, crebra exhortatione illos admonens, vnum super illos vice pastoris in cœnobio degentem Abbatem constituit, qui eos sub regulari districtione foueret, ad quorum quotidianos sumptus Ecclesiam beatæ Luciæ martyris in perpetuum cessit haben

dam

A dam cum omnibus rebus suis. In Ecclesia quoque sanctissimi ac beatissimi martyris Ianuarij, quæ iuxta memoratæ vrbis mœnia condita, Magna a ciuibus nuncupatur, vbi vnus ante tantum martyrem sacerdos excubabat: in obsequium ipse monasterium instituit, illicq. religiosæ vitæ virum singularem fratrem ordinauit, qui cum collato sibi grege incessanter Deo iuge laudis officium persolueret, &c.] pergit dicere de eleemosynis diuersi generis, ab eodem in diuersos erogari solitis. sed hic iam satis de his.

LEGATIO BASILII IMP. AD LVDOVICVM GERM. REGEM

Eodem pariter anno missa est legatio a Basilio Imp. ad Ludouicum Germaniæ Regem honorifica satis, de qua hæc in antiquo Chronico a Pithœo edito: Dicto anno mense Ianuario circa Epiphaniam, Basilij Græcorum Imp. Legati cum muneribus & epistolis ad Ludouicum Regem Ratisbonam venerunt, atque ei inter cetera xenia crystallum miræ magnitudinis auro gemmisq. pretiosis ornatum cum parte non modica
B salutiferæ Crucis obtulerunt. qui honorifice susceptι, & congrua responsione accepta, redierunt ad sua.] hæc ibi.

IESV CHRISTI ANNVS 873. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 1. LVDOVICI II. IMP. 18. BASIL. MACED. IMP. 7.

CONCILIVM ROMANVM IN CAVSA LVDOVIC. IMP.

ANNVS Redemptoris octingentesimus septuagesimustertius, Indictione sexta sequitur, quo Ludouicus Imp. Romam venit (inquit Regino) ibiq. conuentum celebrans coram summo Pontifice, multa super Adelgisi tyrannide conquestus est. Tunc a Senatu Romanorum idem Adelgisus tyrannus atque hostis Reip. est declara-
C tus: bellum etiam & aduersus eum decernitur. Ioannes Papa Imperatorem a iuramento, quo se obligarat, auctoritate Dei, & sancti Petri absoluit, affirmans nihil obesse, quod ad mortis periculum euadendum coactus fecerat, nec sacramentum esse dicendum, quod contra salutem Reip. quamuis cum multis execrationibus fuerit prolatum. His adhortationibus Principis animus ad rediuiua certamina prouocatur: tamen ne a suis periurus diceretur, nequaquam ipse contra tyrannum procedit, sed Reginam cum exercitu dirigit. Adelgisus certis indicijs colligens bellum aduersum se summis viribus parari, hostemq. se ac tyrannum esse denuntiatum, suæ nequitiæ conscius, metu perterritus, & spem vitæ in fuga ponens, in Corsicam insulam secessit, ibiq. ad tempus latuit.] hæc Regino, sed male anno superiore, inde errore captus, quod Ioannem Papam (vt dictum est) ante biennium creatum putauit, quem anni
D superioris initio suffectum diximus in locum Hadriani. sed hæc non ante hunc annum contigisse potuerunt: nam [a] Leo Ostiensis testatur, quod postquam exiuit, vndecim circa menses constiterit Berolis. Aimoinus [b] tradit, Ioannem Pontificem compatrem Adelgisi ipsum Ludouico id optanti reconciliasse, idq. factum hoc anno.

[a] Leo Ost. lib. 1. c. 38.
[b] Aim. lib. 5. c. 30. in fine.

Eodem anno idem Pontifex petitum pallium misit ad recens creatum Episcopum Colonienſem Vuilibertum, addiditq. has litteras: Ioannes Papa Vuiliberto Agrippinensi Episcopo. Pallij namque vsus inter cetera tantæ virtutis est, vt postquam collatum fuerit, cui confertur, omnem de retroactis excessibus calumniam adimat: non quod crimina purget, sed quod tanta debeat esse circumspectio conferentis, vt non nisi his carenti tantum munus conferre pertentet. Vnde imperfectus est, cui tantum donum aufertur, nec potest esse firmus siue perfectus, qui huius sacri non fue-
E rit adiumenti collatione firmus & integer. Ac per hoc neminem profecto poterit stabilire, vel alicuius dignitatis dono statuere, qui huius religiosi habitus munere defraudatus, ad tantæ perfectionis priuilegium peruenire non meruit, &c.] hactenus ibi.

FORMOSI ET IADERICI LEGATIO.

Hoc pariter anno, ab eodem Ioanne Pontifice missa est legatio ad Ludouicum Regem, qua dissolueret quæ iuramento firmata erant de Regni Lotharij diuisione facta cum Carolo. qui functi sunt legatione, fuere Formosus Episcopus Portuensis, & *Gau- * al. Iadericus
dericus Episcopus Velitrensis. cuius hæc supersunt monumenta in eodem quo supra scripto codice Antonij Augustini. Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo septuagesimotertio, Indictione quinta, Idibus Septembris in Placito generali apud Gandulphi Villam, cum Ludouicus sacramenta superius scripta disrupisset, & æquiuoco suo itidem Ludouico Imp. se coniunxisset & sacramenta, quæ superius scripta sunt ferri iussisset, Engilberga Regina & Legatis Sedis Apostolicæ, Formoso scilicet & *Gau- * al. Iaderico

Universidad de Deusto
Biblioteca

derico præsentibus, hac tempestate vrgente, Episcopi omnes ex Regno glorioſi Regis Caroli hanc professionem infrascriptam fecerunt, & omnes laici hoc sacramentũ similiter infrascriptum fecerunt. A

Professio Episcoporum.

Quantum sciero & potuero, adiuuante Domino, consilio & auxilio, secundum meum ministerium, fidelis vobis adiutor ero, vt Regnum quod vobis Deus donauit, vel donauerit, ad ipsius voluntatem & sanctæ Ecclesiæ, & debitum honorem regium vestrum, fideliumq. vestrorum saluationem continere, habere & obtinere possitis.

Sacramentum laicorum.

Quantum sciero & potuero, adiuuante Domino, consilio & auxilio fidelis vobis adiutor ero, vt Regnum quod habetis, ad Dei voluntatem & sanctæ Ecclesiæ, & vestrum honorem atque ad vestram saluationem continere possitis. & quod Deus vobis B adhuc concesserit acquirere, contra omnes homines defendere valeatis.] Porro hæc edita postea noui in Annalibus a Pithœo editis. De eiusmodi Engilbergæ aduentu ad

a Aim. lib. 5. c. 28. Ludouicum, & cessione ab eo facta partis Regni Lotharij meminit etiam Aimoinus.[a]

In eodem codice subijciebantur ista de conuentu a Carolo facto apud Carisiacum, in quo renouauit capitula omnia antea promulgata aduersus latrones & grassatores quos & bannitos vocabant. Sunt hæc illa tempora, quibus Carolomannus filius Caroli congregata prædonum manu Gallias infestabat, qui sequenti anno captus, a patre (vt dictum est) excæcari meruit. de conuentu autem ista ibi.

Anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo septuagesimotertio, Regni vero domini Caroli XXXIII. Indictione sexta, hæc capitula quæ sequuntur ab eodem Rege statuta sunt in Placito generali apud Carisiacum omnium cum voluntate & C consensu & a præfato Rege & ab omnibus qui præsentes fuerunt, confirmata, &c.]

FRANCOFORDIENSIS CONVENTVS. Eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ conuentum habuit Episcoporum ac Comitum Francofordiæ, vbi septimo kal. Februarias, nouum quiddam & inexpectatum accidit, quo omnes qui aderant vehementer sunt perturbati, cum scilicet Carolum eius filiũ natu minimũ a malo dæmone inuadi contigit. res gesta ita in antiquis Francorum Annalibus enarratur: Cum Ludouicus septimo kal. Februarias curiam introisset, in præsentia illius & optimatum suorum, Episcoporum videlicet & Comitum, malignus spiritus Carolum filium eius minimum inuasit, & grauiter vexauit: ita vt a sex viris fortissimis vix teneri potuisset. Et satis iuste. qui enim Regem a Deo electum & ordinatum decipere voluit, ipse deceptus est: & qui patri suo insidiose laqueos tendere consiliatus est, ipse in laqueos diaboli incidit, quatenus ex ipsa vexa- D tione diabolica disceret, non esse consilium contra Deum. Rex autem & omnes qui cum illo erant vehementer contristati lacrymas fuderunt. Cumq. duceretur ad Ecclesiam, vt Episcopi pro eius sanitate Domino supplicarent: nunc exili, nunc grandi voce clamitans, morsum se tenentibus aperto ore minabatur.

Conuersus igitur Rex ad æquiuocum suum, nempe Ludouicum filium, ait: Videsne, o fili, cuius dominio vos mancipatis tuq. fraterq. tuus, quando aduersum me aliquid siniſtri machinari cogitatis? modo intelligere poteris, si antea noluisti, quod

b Matth. 10. iuxta veritatis sententiam, nihil [b] opertum, quod non reueletur. Confitere ergo peccata tua, & age pœnitentiam, & Deum humiliter postula, vt te relaxet: Ego etiam quantum in me est, indulgentiam tibi tribuo. Idem vero Carolus post sedatam infestationem diaboli, viua voce multis audientibus retulit, se toties aduersæ potestati tra- E

c Aim. lib. 5. c. 30. ditum, quoties contra Regem conspirationem inisset.] hæc ibi. Agit de ijsdem [c] Aimoinus, quomodo in eum ingressus sit diabolus narrans.

IESV CHRISTI ANNVS 874. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 2. LVDOVICI II. IMP. 19. BASIL. MACED. IMP. 8.

IOANNES PAPA VERONAM PETIT. SEQVITVR octingentesimus septuagesimusquartus Redemptoris annus, Indictione septima, quo Ioannes Papa & Ludouicus Imp. Veronam profecti sunt, vbi expectatus est Ludouicus Germaniæ Rex, atque simul colloquuti sunt. hæc veteres Francorum

A rum Annales.[a] quæ autem ab eis tractata sint, vbiq. silentium. Narratur ibidem visio facta diuinitus eidem Ludouico Regi verbis istis: Diebus Quadragesimæ, cum negotijs sæcularium rerum dispositis, orationi vacaret, vidit quadam nocte in somnis genitorem suum Ludouicum Imp. in angustijs constitutum, qui eum hoc modo Latino affatus est sermone: Adiuro te per Dominum nostrum IESVM Christum, vt me eripias ab his tormentis, in quibus detineor, vt tandem aliquando vitam possim habere æternam. Hac ergo visione perterritus, epistolas per cuncta Regni sui monasteria destinauit, obnixe postulans, vt pro anima in tormentis posita, *post annos triginta & amplius ab obitu ipsius*, suis apud Deum precibus interuenirent. Vnde datur intelligi, quod quãuis memoratus Imperator multa laudabilia & Deo placita fecisset, plurima tamen legi Dei contraria in Regno suo fieri permisit. Si enim (vt cetera omittam) hæresi Ni-

B colaitarum firmiter & viriliter restitisset, & monita Gabrielis Archangeli (*de quibus dictum superiori tomo*) quæ Einardus Abbas duodecim capitulis comprehensa ei obtulit legenda, obseruare curasset, forsitan talia non pateretur. sed quia (vt scriptum est) Deus nullum peccatum remittit impunitum, & iuxta [b] Apostolum, Non solum qui faciunt, *b Rom. 1.* sed qui consentiunt facientibus, digni sunt morte: merito pœnas luere visus est, qui dum potuit, sibi commissorum errata vel admonitus corrigere noluit.] hæc auctor sui temporis rerum scriptor.

Eodem anno cum magnus ex Africa aduenientium exercitus Sarracenorum Salernum ciuitatem sub Guaiferio Principe vallasset, diuq. eadem obsidio perdurasset, cũq. eorum Princeps nomine * Abdila Ecclesiam sanctorum martyrum Fortunati, Caij, & Anthes sibi in habitaculum delegisset, & magno eorumdem sanctorum Martyrum C improperio omne genus impudicitiæ super altare eiusdem Ecclesiæ, vbi stratum pararat, exercere soleret: accidit vt dum illic reluctantem opprimere virginem conaretur, repente sacrilegum vltio diuina perculerit, trabe e tecto delapsa super eum, qua illæsa penitus virgine, sceleſtissimus & impurissimus Arabs extinctus est: in cuius locum Sarraceni alium subrogarunt Regem Abimelech Eunuchum. Ad miraculi euidentiam declarandam accessit, quod trabs illa procul ab altaris perpendiculo distans, nonnisi diuina potentia potuit in sacrilegum Sarracenum, altare profanantem immitti. hæc in rebus gestis Longobardorum Principum Beneuentanorum apud Herempertum in codice scripto leguntur, ex quibus alia ad Ecclesiasticos Annales spectantia magno habito delectu deprompsimus. Salernitani tandem Dei beneficio, ab ea longa obsidione sunt liberati a Ludouici Imp. exercitu, ijsdem Sarracenis iterũ profligatis.

D Hoc anno Dani rursus inuadentes Angliam, Beorredus Rex Merciorum post multa prælia tandem coactus cedere Regno, Romam venit, vbi moritur, atque sepelitur in schola Anglorum; Regina vero eum secuta moritur Ticini. hæc Ingulphus & alij veteres res Anglorum prosecuti. Commendat pietatem Regis diploma donationis ab eo factæ tunc monasterio Chroyland ex his quæ in eo præfatur, & claudit orationem. sic enim eius exordio: Beorredus largiente Dei gratia Rex Merciorum omnibus prouincijs & populis earum vniuersam Merciam inhabitantibus, & Fidem Catholicam conseruantibus salutem sempiternam in Domino nostro IESV Christo. Quoniam peccatis nostris exigentibus, manum Domini super nos extensam quotidie cum virga ferrea cernimus nostris ceruicibus imminere: necessarium nobis & salubre arbitror, pijs sanctæ Matris Ecclesiæ precibus, eleemosynarumq. liberis largitionibus Dominũ E placatum reddere, & dignis deuotionibus eius gratiam in nostris necessitatibus auxiliariam implorare: Ideo, &c.] post recensita cuncta quæ donat, vltimo loco ita subscribit: Ego Beorredus Rex Merciorum intimo affectu animi, totisq. præcordijs gratias exsoluo speciales omni exercitui meo, maxime tamen viris Ecclesiasticis, Episcopis & Abbatibus, alijs etiam inferioris status & dignitatis, qui, licet pijssimæ memoriæ Rex quondam Etheluulphus pater meus per sacratissimam chartam suam ab omni expeditione militari vos liberos reddiderit, & ab omni seruitio sæculari penitus absolutos: digniſſima tamen miseratione super oppressiones Christianæ plebis, Ecclesiarumq. ac monasteriorum destructiones luctuosas benignissime compassi, contra nefandissimos paganos in exercitum Domini prompti & spontanei conueniſtis, vt tamquam Martyres, Christi cultus sanguine vestro augeatur, & barbarorum superstitiosa crudelitas effugetur.] hæc & alia Rex maxime pius.

a Annal. Franc. a Pithœo editi hoc anno.

DE ANIMA LVDOVIC. PII IMP. ADHVC POENIS PVRGATORII DETENTA.

REX SARRACENORVM DAT POENAS SCELERIS. * Agdila

BEORREDI REGIS PIETAS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tunc contigit, vt amplissimum illud monasterium Croyland ab ijsdem Danis siue Northmannis inuasum destrueretur, necarentur vero monachi: Cum (vt idem inquit auctor) induentes se sacris vestimentis tam Abbas quam ceteri omnes, & in choro coadunati regulares horas officij diuini, posteaq. Dauidicum psalterium ex integro persoluunt, deinde magnam Missam ipse dominus Abbas celebrabat, ministrabantq. frater Elfretus diaconus, frater Sauinus subdiaconus, & fratres Ogelredus & Vulricus pueri ceroferarij. Cumq. completa Missa Abbas & ministri sui prædicti sacris mysterijs communicassent; irrumpentibus Ecclesiam paganis venerabilis Abbas super sanctum altare per manum crudelissimi Regis Oschetuli, verus martyr & Christi hostia immolatur, ministri circumstantes omnes per barbaros capitibus detruncati, &c.] pluribus agit auctor de strage monachorum, & proculcatione sacrorum, monasterijq. destructione, necatorumq. combustione. A B

OBITVS LVDOVICI IMP.

REDEMPTORIS annus octingentesimus septuagesimusquintus Indictione octaua sequitur, quo mense Augusto, Ludouicus Imp. moritur, cuius corpus Mediolanum translatum est, atque sepultum in basilica sancti Ambrosij, vbi & epitaphiũ eius sepulchro inscriptum legitur in hunc modum.

D. P. M.
HIC. CVBAT. AETERNI. HLVDOVICVS. CAESAR. HONORIS. C
AEQVIPARAT. CVIVS. NVLLA. THALIA. DECVS.
NAM. NE. PRIMA. DIES. REGNO. SOLIOQVE. VACARET.
HESPERIAE. GENITO. SCEPTRA. RELIQVIT. AVVS.
QVAM. SIC. PACIFICO. SIC. FORTI. PECTORE. REXIT.
VT. PVERVM. BREVITAS. VINCERET. ACTA. SENEM.
EPITAPHIVM LVD. II. IMP. INGENIVM. MIRER. NE. FIDEM. CVLTVS. VE. SACRORVM:
AMBIGO. VIRTVTIS. AN. PIETATIS. OPVS.
HIC. VBI. FIRMA. VIRVM. MVNDO. PRODVXERAT. AETAS.
IMPERII. NOMEN. SVBDITA. ROMA! DEDIT.
ET. SARACENORVM. CREBRAS. PERPESSA. SECVRES.
LIBERE. TRANQVILLAM. VEXIT. VT. ANTE. TOGAM. D
CAESAR. ERAT. CAELO. POPVLVS. NON. CAESARE. DIGNVS.
COMPOSVERE. BREVI. STAMINA. FATA. DIES.
NVNC. OBITVM. LVGES. INFELIX. ROMA. PATRONI.
OMNE. SIMVL. LATIVM. GALLIA. TOTA. DEHINC.
PARCITE. NAM. VIVVS. MERVIT. HAEC. PRAEMIA. GAVDET.
SPIRITVS. IN. CAELIS. CORPORIS. EXTAT. HONOS.]

Hoc epitaphium, sed præclarius de eo Reginonis elogium, vbi ait: Fuit iste Princeps pius & misericors, iustitiæ deditus, simplicitate purus, Ecclesiarum defensor, orphanorum & pupillorum Pater, eleemosynarum largus largitor, seruorum Dei humilis seruitor, vt iustitia eius maneret in sæculum sæculi, & cornu eius exaltaretur in gloria.] hæc Regino. E

Quæ autem sub Ludouico Secundo de conuersione Slauorum narrat [a] Helmoldus, nullo certo eiusdẽ apposito anno, hic in fine sunt describenda, sed fortasse ipse dum Ludouicum Secundũ nominat, nõ Imperatorem intelligere voluit, sed Regem Germaniæ Ludouicum Caroli Crassi fratrẽ. quidquid sit, de Slauorũ cõuersione hæc in Annalibus habet: Tradit etiã veterum antiqua relatio, quod temporibus Ludouici Secundi, egressi fuerint de Corbeia monachi sanctitate insignes, qui Slauorum salutẽ sitientes, impenderunt seipsos ad subeunda pericula & mortes pro legatione verbi Dei. Peragratisq. multis Slauorum prouincijs, peruenerunt ad eos, qui dicuntur Rani, siue Rugiani, & habitant in corde maris. ibi fomes est erroris & sedes Idololatriæ. Prædicantes itaque verbũ Dei cum omni fiducia, omnem illam Insulam lucrati sunt, vbi etiam Oratoriũ fundauerunt

[a] *Helmol. lib. 1. c.6. & lib.2. c.12.*

DE CONVERSIONE SLAVORVM.

A runt in honorem Domini ac Saluatoris nostri IESV Christi, & in commemorationem S. Viti, qui est patronus Corbeiæ. Postquam autem, permittente Deo, mutatis rebus, Rani a Fide defecerunt: statim pulsis sacerdotibus atque Christicolis, religionem verterunt in superstitionem. Nam sanctum Vitum, quem nos martyrem ac seruum Christi confitemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteponentes Creatori. Nec est aliqua barbaries sub cælo quæ Christicolas & sacerdotes magis exhorreat. Solo nomine S. Viti gloriantur, cui etiam templum ac simulacrum amplissimo cultu dedicauerunt, illi primatum deitatis specialiter attribuentes. De omnibus quoque prouincijs Sclauorum illic responsa petuntur, & sacrificiorum exhibentur annuæ solutiones. Sed nec mercatoribus qui forte ad illas sedes appulerint, patet vlla facultas vendendi vel emendi, nisi prius de mercibus suis deo ipsorum pretiosa quæque libaue- S. VITI CVLTVS.
B rint, & tunc demum mercimonia foro publicantur. Flaminem suum non minus quam Regem venerantur. Ab eo ergo tempore, quo primo Fidei renuntiauerunt, hæc superstitio apud Ranos perseuerat vsque in hodiernum diem.] hæc Helmoldus. qui his subijcit [a] de conuersione Slauorum sub Ottone Magno facta, deq. Episcopatibus quinque erectis, post Magdeburgensem, deq. Episcopatu Aldenburg, cui primus Marco est datus Episcopus, qui populos Obotritorum ad Fidem Christi conuersos, baptizauit tempore eiusdem Ottonis Primi. sed de his suo loco inferius dicendum erit. hic modo de his quæ sub Ludouico Secundo gesta dicuntur. cuius obitum quæ sequuta sint hæc accipe ex antiquis Francorum Annalibus. [a] *Helmol lib. 1. cap. 12.*

Hoc vbi Carolus, *senior scilicet, cognomento Caluus*, Galliæ tyrannus comperisset, ilico Regnum Italiæ inuasit, & omnes thesauros quos inuenire potuit, vnca manu collegit. CAROLVS CALVVS INVADIT ITALIAM.
C Vnde Ludouicus Rex iratus Carolomannum cũ exercitu per Baioariam destinauit in Italiam, ipse vero iuncto æquiuoco suo Ludouico cum manu valida Regnum Caroli ingressus est, vt eum de Italia exire compelleret. Exercitus autem qui Regem sequebatur versus ad prædam, cuncta quæ inuenit diripuit atque vastauit. Carolus vero audito Carolomanni aduentu in Italiam, primo Clausis Alpium se defendere nititur, sed nihil profecit. Carolomannus enim loca accessu difficilia cum suis præoccupauit. Ille vero dum negotium ferro decernendum timuisset (est enim lepore timidior) ad calliditatem solitam conuertitur. Nam aurum & argentum, gemmasq. pretiosas infinitæ multitudinis Carolomanno obtulit, vt eum sibi placaret, & a paterna fidelitate segregare potuisset, iurauitq. se de Italia cito exiturum, & Ludouici fratris sui iudicio illud Regnum disponendum seruaturum, si Carolomannus inde discederet.
D Quo inde discedente, & promissionibus illius credente: ille quæcumque pollicitus est, mentitur, & quanta potuit velocitate Romam profectus est, omnemq. Senatum Populi Romani more Iugurthino corrupit, sibiq. associauit, ita vt etiam Ioannes Papa votis eius annuens, corona capiti eius imposita eum Imperatorem & Augustum appellari præcepisset.] hæc sui temporis rerum scriptor anonymus. CORONATVR IMP. CAROLVS CALVVS A IOAN. PAP.

Interea qui misit duos filios suos Ludouicum & Carolomannum, aduersus fratrem Carolum Caluum Italiam inuadentem Ludouicus Germaniæ Rex cum exercitu descendit in Gallias, easq. deuastans Attiniacum vsque peruenit, vt [b] Aimoinus temporis huius auctor testatur. Quo quidem anno Hincmarus Rhemensis Episcopus, solicitus pro Regno Caroli, ad auertendum eiusmodi flagellum epistolam scripsit ad subiectos sibi Episcopos, quæ extat in codice bibliothecæ Cathedralis Spirensis [b] *Aim. hist. Fr. & cor. lib. 5. c. 32.*
E Ecclesiæ. est numero quinta inter nouem Hincmari descriptas ibi epistolas. eius initium:

Hincmarus Episcopus & plebis Dei famulus dilectis fratribus & venerabilibus Episcopis Rhemorum diœceseos. De communi anxietate nostra, de qua exiguitatem meam dilectio vestra consuluit, &c.]

Porro eius huiusmodi est argumentum: Cum Ludouico Secundo Imperatore mortuo, Ludouicus Germaniæ Rex vellet inuadere Franciam, Hincmarus suadet Episcopis suis suffraganeis, vt confugiant ad arma spiritualia, orationum, ieiuniorum, & ceterorum bonorum operum, & in fide proprij Regis Caroli Calui, licet absentis, fortiter persistant, nec oues suas deserant, Regesq. libere de suis erratis moneant, & si parere nolint, excommunicent. Quod eos posse facere, multis sanctorum Patrum exemplis probat.] hæc est summa epistolæ plane longissimæ. At non inanes fuisse preces LVDOVICVS INVADIT GALLIAS.

declararunt euenta. nam Ludouicus vbi Natalem Domini celebrauit Attiniaci, vt idem qui supra Aimoinus testatur, in Germaniam redijt. A

ENGILBERGA AVGVSTA FIT MONIALIS.

Interea vero Engilberga Augusta, viro destituta, ingressa est monasterium monialium Brixiæ professionem, ibiq. religionis habitum sumpsit, ad quam [a] Ioannes Papa epistolam scripsit consolatoriam de Imperatoris obitu, cuius vice Christum ipsum sponsum per monasticam professionem accepisset. aliam [b] vero eius causa ad Carolum filium Ludouici Germaniæ Regis, qui eius thesaurum, quem sustentationis suæ causa in eodem monasterio conseruasset, manu violenta diripuisset, monens eum, quod nisi intra spacium sexaginta dierum restituisset, excommunicatus existeret. Ipsa vero Augusta solicita valde fuit, vt pro viri anima Ioannes Papa rogaret Deum, quod Pontifex se iugiter facere testatur, cum ait: [c] Quia multum deuotione & meritis, * alacritate dominum Seniorem diuæ memoriæ Ludouicum quondam Christianissimum Imp. spiritalem filium nostrum dilexi: nullatenus prætermittimus eius memoriam in sacris orationibus nostris apud Dominum quotidie facere, & quamdiu vixerimus facturos esse scitote.] & alia ad ipsam item epistola: [d] Quia, inquit, intimasti Pontificio nostro anniuersalem magnæ recordationis domni Ludouici Imp. fieri, & vt pro eo proprias orationes celebraremus rogasti: gaudemus, & impigre suo pro merito modis omnibus faciemus.] Quod autem ad coronam Imperij Romæ acceptam pertinet, sic habeto.

a Ioan. Papa ep. 43.
b Idem ep. 42.
c Idem ep. 26.
* al. ac charitate
d Idem ep. 91.
B

LEGATIO A IOAN. PAP. MISSA AD CAROLVM REG.

Defuncto Ludouico Imp. mox vt id Ioannes Pontifex Romanus accepit, decernit honorificam legationem ad Carolum Regem Francorum. Delecti sunt ad hoc quatuor Episcopi, nempe Iadericus Velitrensis, Formosus Portuensis, Ioannes Alatrinus, & Ansegisus Senonensis, qui inuitare deberent ipsum Regem Romam ad Limina Apostolorum, quo coronaretur Imperator. paruit Carolus, Romamq. se contulit. Quando id acciderit, sic accipe ab Aimoino huius temporis scriptore: [e] Carolus Romam, inuitante Papa Ioanne, perrexit, & decimosexto kal. Ianuarij ab eo cum magna gloria in Ecclesia S. Petri susceptus est, anno octingentesimo septuagesimosexto in die Natiuitatis Domini. idem Carolus beato Petro multa & pretiosa munera offerens in Imperatorem est vnctus & coronatus, ac Imperator Romanorum est appellatus.] hæc Aimoinus, qui annos Christi a die Natali ipsius numerans, non a kalendis Ianuarij, id factũ dicit anno octingentesimo septuagesimosexto. cuius coronationis Acta recitata in Concilio Ticinensi, anno sequenti, suo loco describentur. Porro hæc Ioannis legatio ad Carolum in Gallias missa longe diuersa est ab ea, quæ anno sequenti ad Concilium Pontigonense delata est, quam tamen simul confundit vetus historicus Odorannus monachus Senonensis in Annalibus, cum hæc habet. C

e Aim. lib. 5. c. 31.

D

SYNODVS PONTIGONENSIS.

Sancta Synodus, quæ in nomine Domini vocatione domini Ioannis terbeatissimi ac vniuersalis Papæ, & iussione domini Caroli perpetui Augusti congregata est in loco, qui vocatur Pontigonis, anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo septuagesimosexto, Indictione ix. Regni præfati inuictissimi Imperatoris trigesimoseptimo, Imperij autẽ primo, decimosexto kal. Augusti, hæc Capitula quæ subter annexa sunt cõstituit.

Caput primum. Obeunte Ludouico, qui Imperij Romani iura regebat, domnus Ioãnes terbeatissimus Papa per Iadericum Velitrensem, Formosum Portuensem, Ioannem Alatrinum, necnon per Ansegisum Senonensem venerabiles Episcopos, domnum Carolum tunc Regem, ad Limina Sanctorum Apostolorum inuitauit, eumq. Ecclesiæ ipsius defensorem, auctoremq. elegit, Imperialiq. diademate coronauit, eum solum præ cunctis specialiter eligens, qui Romani Imperij sceptra teneret. Cuius sacris institutionibus pro debito parentes, quod ipse confirmauit, pari consensu omnes confirmauimus. E

Caput secundum. Sicut dominus Ioannes Papa sanxit, conueniente & consentiente & concedente domino ac glorioſissimo Carolo Imp. semper Augusto, Ansegisum venerabilem Episcopum Senonum suam vicem tenere, & primatum ei Galliæ & Germaniæ contulit in euocanda Synodo, & definiendo canonice, si quælibet insurrexerint necessaria: & nos vnanimiter omni deuotione laudamus. Et vt ita ipse primatum teneat Galliæ & Germaniæ decernimus, & sancimus, cunctiq. successores eius in propria vrbe.] hactenus Odorannus.

De quo monemus Lectorem, excerpsisse Odorannum ex Cõcilio Pontigonensi, quæ spectant

A spectant ad historiam, prætermisisse reliqua. Ceterum non eo quo refert ordine res gestæ sunt, vt prius contigerit celebrari Concilium Pontigonense, inde vero secutam Caroli coronationem, nam secus accidit. primo videlicet coronatum Romæ præsenti anno, Natali Domini die Carolum Imp. sequenti vero anno celebratum esse ipsum Pontigonense Concilium; dictamq. legationem missam ad Carolum a Ioanne Papa, vt eum vocaret in Vrbem, non autem celebrandi dicti Concilij causa. Nam, vt Acta docent eiusdem Pontigonensis Concilij, quæ apud Aimoinum extant, aliam & ab hac omnino diuersam fuisse legationem ad dictum Concilium a Ioanne missam apparet. atque idem Concilium post coronationem Caroli habitum esse, ipsa Acta significant.

B

IESV CHRISTI ANNVS 876. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 4. CAROLI II. IMP. 1. BASIL. MACED. IMP. 10.

SEQVITVR Christi annus octingentesimus septuagesimussextus, Indictione nona, quo Ticini Concilium celebratur a Ioanne Papa, in quo Imperium collatum Carolo Caluo Romæ, anno superiori die Natalis Domini confirmatur. De cuius creationis tempore, qui annum inchoant numerare ab Incarnatione Domini, vel a die Natiuitatis eiusdem, coronatum Carolum tradunt Romæ hoc anno octingentesimo septuagesimosexto: qui vero a præcedentibus kalendis Ianuarijs, id factum superiori anno in fine ipsius affirmant. Sed nulla in tempore discrepantia esse potest, cum omnes id factum tradant die Natali Domini, Indictione nona, quæ incepit superiori anno, mense Septembri. Dei beneficio factum est, vt eiusdem Caroli coronationis Acta extent, ex quibus in Imperatoribus initiandis, qui solerent ritus seruari ab ipsis Romanis Pontificibus, possimus addiscere, & refellatur eorum temeritas qui dicere ausi sunt, in Imperatorum coronationibus nihil præterea, nisi solum sacerdotale in ipso vngendo & coronando ministerium exhibere Romanum Pontificem consueuisse. Extãt, inquam Acta ipsa coronationis Caroli in Imperatorem, recitata in Concilio Ticinensi hoc anno, ex quibus isti mendacij arguantur, ipsaq. prodita ex Petri Pithœi bibliotheca, & edita cum veteribus Francorum [a] Annalibus, necnon abunde a Papirio Massone viro quidem diserto in suis Annalibus recitata. edita autem a Pithœo, sic se habent. C

DE TEMPORE CORONATIONIS CAROLI CALVI IMP.

a Post Annal. Franc. a Pith. Parisijs editos pag. 391.

D Gesta qualiter domnus Carolus filius Ludouici Imp. fuit factus Imperator Romæ tempore Ioannis Apostolici, anno Incarnationis Domini octingentesimo septuagesimosexto, Indictione * x.

ACTA CORONATIONIS CAROLI CALVI IMP.

Sermo domini Apostolici Ioannis in Synodo Episcoporum.

Omnibus generationibus, immo cunctis mortalibus liquet, qualiter omnipotens & Creator vniuersorum Deus, in Ecclesiæ suæ parte, quæ gemebunda peregrinatur in terris, per generationes & generationes electos suos velut in cælorum ambitu sidera noua produxerit, vt quodammodo in eiusdem Ecclesiæ cælo fixa, diuino lumine radiantia mœrentium animos illustrarent, depulsis terræ mœstitiæ tenebris, & diuersarum anguſtiarum dissipata caligine. Inter quas tantum clarissimum sidus diebus nostris ecce nobis Carolum Christianissimum Principem, superna prouidentia præ- E scitum a se, & præelectum ante mundi constitutionem, & prædestinatum, nonnisi copiosissima miseratione circa nostram salutem mota, secundum placitum suum, iuxta quod congruum erat in isto periculoso tempore, tribuit, nepotem videlicet illius Caroli, qui Remp. prœlijs auxit, victorijs dilatauit, sapientia decorauit. Qui cum omnes Ecclesias sublimasset, semper hoc ei erat in voto, semper in desiderio (sicut in Gestis quæ de eo scripta sunt, legitur) vt sanctam Romanam Ecclesiam in antiquum statum & ordinem reformaret. Vnde & hanc multis honoribus extulit, multis munificentijs & liberalitatibus ampliauit, adeo vt amissas olim vrbes ei restituisset, & ex Regni quoque sui parte alias non modicas contulisset.

* ix. ita in fine.

TICINENSIS SYN. IN QVA IOAN. PAP. CONFIRMAT CAROL. IMP.

CAROLI MAGNI LAVDES.

Sed pauca dicta sunt, nisi quæ circa religionis incrementum gessit magna, sublimia memorentur. religionis quippe statum inter diuersorum errorum & prauitatum vepres incultum inuentum sacris litteris eruditum, diuina pariter & humana scientia per-

ornauit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ornauit, erroribus expurgauit, * al. rectis ratis dogmatibus saginauit, atque intra breuissimum A
tempus ita industrio pietatis studio egit, vt nouus quodammodo videretur mundus, magnis luminaribus venustatus, & varijs vernantibus floribus adornatus.

LVDOVICI PII LAVDES. Cuius filius diuæ scilicet recordationis Ludouicus Max. Imperator, pater huius a
* al. patrium Deo electi Principis Caroli semper Augusti, * patrum solium adeo religiose imitatus, pietate laudabiliter æmulatus est, vt & paterna diuini cultus vota, & erga Prælatum principalis Ecclesiæ liberalitatis insignia pius natus æquipararet, & roboraret. Sed & vberioribus beneficijs, & dapsilibus munificentijs, vt heres gratissimus ampliauit.

CAROLI CALVI LAVDES NIMIAE. Verum iste huius præfulgidus filius, Carolus videlicet, de quo nobis sermo est, se-
renissimus & tranquillissimus Imperator, qui nobis (vt prætulimus) in quos fines sæculorum deuenerunt, quiq. caliginosi temporis ex quadam parte tetras ærumnas & miserias sustinebamus, tamquam splendidissimum astrum ab arce polorum illuxit, B
non solum monumenta progenitorum, bonitatem electæ radicis ferens in ramo, alacriter æquiparauit: verumetiam omne prorsus auitum studium vicit, & vniuersum paternũ certamen in causa religionis atque iustitiæ superauit, Ecclesias videlicet Domini diuersis opibus ditans, sacerdotes eius honorans, hos ad vtramque philosophiam informans, illos ad virtutes sectandas adhortans, viros peritos amplectens, religiosos venerans, inopes recreans, & ad omne bonum penitus subsequutus, & omne malum medullitus detestatus.

Quapropter & vos, charissimi fratres, tot & tãtarum dilectionum eius atque virtu-
tum audientes insignia, & laudabilium longe lateq. diffusa morum eius intuentes in-
dicia, pietatis illius affectus experti frequentissime, ac multifarie viscera, non immerito intelleximus istum esse proculdubio, qui a Deo constitutus est saluator mundi, C
a Genes. 41. multo profecto præstantius ac decentius ita vocatus, quam a Ioseph, qui pene solam terram saluauit Ægypti. Vnde & ab vniuersa sancta Romana plebe voce illius Annæ sanctæ personam gestantis Ecclesiæ sterilis & fœcundæ, prophetico quodammodo
b 1. Reg. 2. spiritu temulento quotidie clamabatur: b Dominus dabit Imperium Regi suo, & sub-
c Psal. 85. limabit cornu christi sui. & iterum cum Dauid * orat Rege pariter & propheta: c Da,
* al. orabat inquiens, potestatem siue Imperium puero tuo, & saluum fac filium ancillæ tuæ, sanctæ videlicet Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ.

IOAN. PAP. ELIGIT ET CONFIRMAT IMP. Vnde nos tantis indicijs diuinitus incumbentibus, luce clarius agnitis, superni se-
creti consilium manifeste cognouimus. Et quia pridem Apostolicæ memoriæ decessori nostro Papæ Nicolao idipsum iam inspiratione diuina reuelatum fuisse comperimus: ELEGIMVS MERITO ET APPROBAVIMVS vno cum annisu D
& voto omnium fratrum & Coepiscoporum nostrorum, atque aliorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ ministrorum, ampliq. Senatus, totiusq. Romani Populi, gentisq. togatæ, & secundum priscam consuetudinem, solemniter ad Imperij Romani sceptra proueximus, & Augustali nomine decorauimus, vngentes eum oleo extrinsecus, vt interioris quoque Spiritus sancti vnctionis monstraremus virtutem, qua vnxit eum Dominus Deus suus præ consortibus suis, christum hunc oleo lætitiæ delibutum extrinsecus faciens, & Principem populi sui constituens ad imitationem scilicet veri Regis Christi filij Domini nostri, ita vt quod ipse possidet per naturam, iste consequeretur per gratiam.

CAROLI MODESTIA COMMENDATA. Deinde non hic perpetuus Augustus ad tanta fastigia se velut improbus intulit, nõ
tamquam importunus, fraude aliqua vel praua machinatione, aut inhianti ambitio- E
ne ad Imperialem apicem aspirauit. absit. Neque enim sibi honorem præsumptuose assumpsit, vt Imperator fieret; sed tamquam desideratus & optatus, postulatus a nobis, & a Deo vocatus, & honorificatus ad defendendam religionem, & Christi vtique seruos tuendos humiliter, atque obedienter accesit operaturus & roboraturus in Imperio summam pacem & tranquillitatem, & in Ecclesia Dei iustitiam & exaltationem. Nisi enim talem eius cognouissemus intentionem: numquam animus noster fieret tam promptus ad ipsius promotionem, & hoc per sacerdotum Dei manus, & ministrorum eius officium, sicut Dauid & Salomon, & nonnulli alij Christiani, quos
d Psal. 104. nimirum non esse tangendos, Spiritus sanctus per d Psalmorum cantica protestatur.

Quapropter, fratres charissimi, vnanimes, idipsum sentientes, benedicamus Domino, & totis cordis ac corporis vocibus collaudemus, qui secundum quod pollicitus est,

A est, spernentes spreuit, & glorificantem se glorificauit, quiq. hunc tantum nobis, talemq. tribuit, per quem mœrentium consolatio & paganorum contritio, & Christianorum proculdubio speretur cita redemptio: summamq. Maiestatem eius, & pietatem votis continuis obsecremus, vt confirmet hoc in eo, immo in nobis per eum quod operatus est in eo a templo a sancto suo, quod est in superna Hierusalem. a Psal. 67.

Nosq. quod iam in Romana Ecclesia, quæ est magistra & mater & caput Ecclesiarũ, auctore Domino, famulatus nostri ministerio gestimus, preces benedictionis fundẽtes, & coronam imponentes sceptri, & diadema Imperij: etiam hic in sancta ac generali fraternitatis vestræ Synodo, ad quam, Domino duce, pro innumeris necessitatibus & vtilitatibus sanctæ Ecclesiæ Synodi conuenisse dignoscimur: iterato cordis affectibus, & oris vocibus, & manus subscriptionibus roboremus, nec sint (quod absit) in nobis
B schismata, quæ Apostolus medullitus execratur, nec animorum alicuius diuisionis & diuersitatis dissensio.] hucusque Ioannes Pontifex in Synodo perorauit.

In qua quidem post laudes Caroli effusas nimis (nõ enim facile patiuntur encomia frænum, quin diffluant in hyperboles) habes, Lector, ex factis ipsis expressam, quam tantopere impugnare conati sunt Nouatores Romani Pontificis auctoritatem & potestatem in creandis Imperatoribus, vt non nudum exhibeant ministerium in ipsis vngendis & coronandis, sicut facere solent Patriarchæ Constantinopolitani in coronatione Orientalium Imperatorum. Nam audisti ex eius verbis, ab ipso Ioanne Papa di- ROM. PONT. ESSE ELIGERE ET COMPROBARE IMP.
uino instinctu electum Carolum ad Imperium gubernandum, & approbatum, pro-
uectumq. ad tam sublimem dignitatem, & Augustali nomine decoratum (sunt hæc
C omnia totidem verba eius, quibus suum significat ministerium) postea demum vnctum & coronatum. sic enim arbitrio Papæ est collatum Imperium. Si res vero iure successionis agenda fuisset, non Carolus, sed Ludouicus eius frater maior natu erat præferendus: sed quod id in arbitrio sit eligentis Pontificis, non iure hereditario succedentis, exclusus est Ludouicus, & electus est Carolus; vt patet ex his quæ sunt recitata, iam edita, haud pridem a Pithœo e latebris antiquitatum eruta vetera Actorum monumenta: quæ si Nouatores refractarij cognouissent, haud fortasse procaciter adeo aduersus veritatem patentem omnibus, declaratam exemplis adeo manifestis insultassent. Sed faxit Deus, vt vel sero saltem sapiant Phryges isti. sed reliqua eorumdem Gestorum Pontificalium prosequamur. subijciuntur ista:

Responsio Episcoporum.

Ecce beatissime ac Apostolice domine Papa Ioannes, clarius videmus mentem SYNODI AD PAPAM RESPONSIO.
D apicis vestri gratia sancti Spiritus illustratam, qui profecto quos repleuerit, ardentes pariter & eloquentes facit. Nisi enim ipse cor vestrum irradians tetigisset, nec ad tantæ dilectionis erga nos flagrantiam accenderet, nec ad tot mellifluos & salutares affectus, quibus nos pie & sancte instruitis, proculdubio moueretur. Spiritalem autem filium vestrum dominum Carolum Imperatorem, Christianissimum & mansuetissimũ Principem tanto iure cupimus & desideramus Augustalia Romani sceptri gubernacula inconcussa & immutilata, immo augmentata & ampliata finetenus retinere; quanto liquidius non per hominem, neque ab homine sublimatum, & ad tantum culmen potestatis euectum, superna gratia reuelante, cognouimus, quæ nimirum cordi attentissimi Apostolatus vestri interius inspirauit, vt non vos prius eligeret, sed contra vos eum & eligeretis & diligeretis.

E Sed & nos, o domine & coangelice Papa, vestigia vestra sectantes, & salubria mo- CONSENSVS SYNODI.
nita recipientes, quem amatis, amamus, quem dilexistis diligimus, quem elegistis eligimus, & quod in eo auctore omnium bonorum Domino, siue diuina benedictione, siue sacra vnctione, siue coronæ Imperialis impositione gessistis, viscerabili affectu sequimur, & celebri laude prosequimur, & digna honorificentia veneramur, atque totis sensus nostri nisibus ita permanere atque pollere semper optamus. Sed & si necessitas fortasse exegerit, totis officij nostri conatibus aduersus aliter sentientium molimina resistere satagemus. Cum enim secundum b Apostolum, non sit potestas, b Rom. 13.
nisi a Deo, & hæc præcipue, quæ tam pio collata est: haud dubium quin Domini ordinationi resistat, qui isti ordinationi, quæ nobis ministrantibus, cælitus facta est, obstinata mente resistit. Apostolico quippe culmini, docente sancto Bonifacio Papa, nemo vmquam obices manus intulit, nisi qui de se voluit iudicari. Durum autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

autem [a] contra stimulum calcitrare, & [b] aduersus impetus fluminis conari. A

[a] Act. 9.
[b] Eccli. 4.

Item summus Pontifex.

ITERATA EVS FRAGIA.

Quia igitur, fratres charissimi, inspiratio diuina omnium nostrum corda in vnum sensum, & in eumdem deliberationis finem direxit, vt scilicet vnum sentiamus, & vnũ dicamus omnes, & non sint in nobis schismata: quæ in præfato pijssimo & tranquillissimo Imperatore spirituali filio nostro Carolo, auctore Domino, siue preces benedictionis super caput eius infundendo, siue sacræ vnctionis oleo celsum ipsius verticem contingendo, siue coronam Imperij conferendo gessimus; sententiæ prolatione (si vnanimi generalitati vestræ videtur) & per manuum subscriptionem etiam in præsenti ac venerabili Synodo, sicut iam hortati sumus, iterato promulgemus & roboremus.

Sancta Synodus respondit.

Placet, & valde placet in omnibus vestra sereniſsima sectari vestigia; neque fas est vt B a culmine Apostolatus vestri in aliquo dissentiamus, quem videlicet ipse Christus Dominus noster omnium nostrum ad vicem suam in terris esse voluit caput.

Tunc surgens summus Pontifex sententiam protulit, dicens.

CONFIRMATA ELECTIO IMP.

Pijssimi ac sereniſsimi spiritalis filij nostri Caroli magni & pacifici Imperatoris ad Imperialia sceptra electionem & promotionem ante mundi quidem ordinem diuinitus ordinatam, nuper autem, id est præterita nona Indictione per ministerium nostræ mediocritatis exhibitam, annuente Domino, ex tunc & nunc & in perpetuum firmam & stabilem decernimus permansuram.

Responderunt omnes: Placet, Placet.

ANATHEMA IN ADVERSANTES.

Item, siquis tantæ rei diuinitus actæ proculdubio institutionem, superbia, aut auaritia, vel certe aliquo ambitionis instinctu perturbare; aut violare tentauerit: cuiuscumque sit ordinis, dignitatis, aut professionis, tamquam Domini inimicus & ordinationi eius tyrannide sæua resistens, & Ecclesiæ Dei hostis; totiusq. pacis & Christianitatis dissipator, anathemate vsque ad satisfactionem teneatur omni tempore annexus. *Responderunt*, Fiat, Fiat. C

Item summus Pontifex.

Patratores & incitatores pessimi huius consilij, qui profecto cum ministri sint diaboli, sua quærunt, non quæ IESV Christi, & in Imperium subintroducere simultates & discordiam moliuntur, ac fraudulentia immittere schisma ad confundendam Ecclesiæ vnitatem, Regniq. cõgruum statum & ordinem Reiq. publicæ vtilitatem & tranquillitatem conãtur: si deinceps in talibus inuenti fuerint, & si quidem Ecclesiastici viri extiterint, tamquam viri schismatici, vtq. a capite dissidentes, omnimodis deponantur. D Laici vero & monachi perpetuo anathemate feriantur. *Responderunt omnes:* Fiat, Fiat, Fiat. * *Subscripsit ergo dominus Papa, & cum eo Episcopi qui affuerunt.*

*Inuenſque apud Pisinum in Ann. in Pithœi editione, quæ sequuntur addita reperiuntur acclamationes.

QVAE POLLICENTVR EPISCOPI IMPERATORI.

Gloriosissimo & a Deo coronato magno & pacifico Imperatori, domino nostro Carolo perpetuo Augusto, nos quidem omnes Episcopi, Abbates, Comites, & reliqui qui nobiscum conuenerunt Italici Regni optimates, quorum nomina generaliter subter habentur inserta, perpetuam optamus prosperitatem & pacem.

Iam quia diuina pietas vos beatorum principum Apostolorum Petri & Pauli interuentione per Vicarium ipsorum, dominum videlicet Ioannem summum Pontificem & vniuersalem Papam, spiritualemq. patrem nostrum, ad profectum S. Dei Ecclesiæ, nostrorumq. omnium inuitauit, & ad Imperiale culmen sancti Spiritus iudicio prouexit: nos vnanimiter vos Protectorem, dominum, & Defensorem nostrum elegimus, E cui & gaudenter toto cordis affectu subdi gaudemus, & omnia quæ ad profectum totius S. Dei Ecclesiæ, nostrorumq. omnium salutem decernetis, & sancietis totis viribus annuente Christo, concordi mente & prompta voluntate obseruare promittimus.

Anspertus sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscripsi.
Ioannes sanctæ Aretinæ Ecclesiæ humilis Episcopus subscripsi.
Ioannes Episcopus sanctæ Ticinensis Ecclesiæ subscripsi.
Benedictus Cremonensis Episcopus subscripsi.
Theudulphus Terdonensis Episcopus subscripsi.
Azo Eporediensis Episcopus subscripsi.
Gerardus exiguus in exigua Laudensi Ecclesia Episcopus subscripsi.
Hililumus Astensis Episcopus subscripsi.

Ratbor-

A Ratbornus sedis Augustanæ Episcopus subscripsi.
Leodoinus Mutinensis Episcopus subscripsi.
Hildradus Albensis Episcopus subscripsi.
Bodo humilis sanctæ Aquensis Ecclesiæ Episcopus subscripsi.
Sabbatinus Ienuensis Ecclesiæ Episcopus subscripsi.
Filbertus Comensis Episcopus.
Adelardus seruus seruorum Dei Veronensis Episcopus subscripsi.
Ego Paulus sanctæ Ecclesiæ Placentiæ Episcopus subscripsi.
Ego Andreas sanctæ Florentinæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.
Raginerius Abbas subscripsi.
Signũ Bosonis inclyti Ducis & sacri Palatij Archiministri, atq. Imperialis Missi.
B Signum Richardi Comitis. Signum Harsingi Comitis.
Signum Vualfridi Comitis. Signum Bodradi Comitis Palatij.
Signum Luitfridi Comitis. Signum Cuniberti Comitis.
Signum Alberici Comitis. Signum Bernardi Comitis.
Signum Supponis Comitis. Signum Airbolei Comitis.

Quæ sequuntur, spectant ad conuentum Ticinensem, vbi hæc sunt recitata & firmata. Acta sunt hæc in palatio Ticinensi anno Domini octingentesimo septuagesimo* septimo, Regni domini Caroli Imp. Ludouici Aug. piæ memoriæ filij in Francia xxxvj. Imperij primo, Indict. ix.] hucusque Acta. de quibus hæc Aimoinus huius temporis scriptor, post mentionem de coronatione Romæ facta: Nonis Ian. Carolus Roma exiēs Papiam redijt, vbi & placitum suum habuit, &c.] vt scias hæc pertinere ad annũ præsen- * vj.
C tem. Citantur autem ab Anselmo Lucensi [a] eadem Acta, & ex eis recitatur fragmentũ. [a] Anſel. Lucēſ. de poteſt. & primat. Rom. Eccl. cap. 82.

At secundum illud Prouerbiorum: [b] Hereditas ad quam festinatur in principio, in nouissimo benedictione carebit,] haud prædecessoris in hoc videtur Ioãnes secutus esse vestigia: siquidem Hadrianus Papa eumdem Carolum inuadentem Regnum Lotharij nepotis defuncti, quod spectabat ad eius germanum Ludouicum Imp. iteratis monitionibus & comminationibus, atque Ecclesiasticis censuris exagitauit. Ioannes vero eumdem Carolum pœna dignũ, Regnoq. (vt vidisti) priuãdum, auxit Imperio: neruos (vt apparet) Apostolici vigoris dimittens, nulla (quod sciatur) de cõmisso delicto adhibita satisfactione canonica. Ita plane hæc omnia malesuada prudentia carnis operata esse videtur. dum nimirum fauerit Carolo magis quã Ludouico fratri Ioannes, ab hoc magis vt propinquiore expectans aduersos ingruentes Sarracenos auxiliũ, siue alijs de
D causis quæ nos latent. cũ tamen (vt exitus declarauit) Ecclesiæ Romanæ inutilem creauerit Imperatorem. Ex hoc tempore male cœptum est, vt cũ, præter antiquorum morem, non insisterent ita tenaci firmoq. animo successores (exceptis ijs quæ spectant ad Fidem) prædecessorum vestigijs, innumera ex his parta sint mala, quæ videbis. [b] Prou. 20.

Post hæc autem vt etiam ab Episcopis Gallicanis eadem omnia firmarentur, Pontigonense in Gallijs Concilium est celebratum. de quo ista apud Aimoinum leguntur de ipso Carolo Imperatore: [c] Accersens Legatos Apostolici Ioannem Tuscanen- [c] Aim. lib. 5. c. 32. 33.
sem & Ioannem Aretinum, atque Ansegisum Senonensem, illorum consilio medio, futuro mense Iulij generalem Synodum auctoritate Apostolica, & sanctione sua apud Pontigonem indixit, quo per Rhemos & Catalaunos ciuitates peruenit.] & paulo- SYNODVS GENERALIS PONTIGONENSIS IN GALLIIS.
post: Vndecimo kalend. Iulij Indictione nona, Episcopis & ceteris quibusq. clericis
E vestibus Ecclesiasticis indutis, e domo ac sedilibus pallijs protensis, atque in gremio Synodi & prospectu Imperialis sedis, lectorio superpositis sacrosanctis Euãgelijs, venit dominus Imp. Carolus in vestitu deaurato, habitu Francisco cum Legatis Apostolicæ Sedis ad Synodũ. Et cantoribus Antiphonam: Exaudi nos Domine, cũ versibus & Gloria Patri cantantibus, post Kyrie eleison, & data oratione a Ioanne Tuscanensi Episcopo, resedit dominus Imp. in Synodo. Et legit Ioãnes Tuscanensis Episcopus epistolas a domino Apostolico missas. Cũ quibus & legit epistolã de primatu Ansegisi Senonẽsis Episcopi, vt quoties vtilitas Ecclesiastica dictauerit, siue in euocanda Synodo, siue in alijs negotijs exercendis per Gallias & Germanias, Apostolica vice fruatur, & decreta Sedis Apostolicæ per ipsũ Episcopis manifesta efficiãtur; & rursum quæ gesta fuerint, eius relatione si necesse fuerit Apostolicæ Sedi pandantur; & maiora negotia & difficiliora quæque suggestione ipsius a Sede Apostolica disponẽda, & enucleãda sequãtur.

Petentibus autem Episcopis, vt eis permitteretur ipsam legere epistolã, quibus erat

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRIMA SESSIO.

directa, non acquieuit Imperator, sed responsum quæsiuit ab eis, quid de his iussis Apostolicis responderent. Quorum responsio talis fuit, vt seruato singulis Metropolitanis iure priuilegij secundum sacros Canones, & iuxta decreta Sedis Romanæ Pontificum ex ijsdem sacris Canonibus promulgata, domini Ioannis Papæ Apostolicis iussionibus obedirent. Et cum Imperator & Legati Apostolici satagerent, vt absolute Archiepiscopi responderent, se obedituros de primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit: aliud, nisi quod prædictum est, respõsum ab eis extorquere non potuerunt, excepto quod Prothasius Burdegalensis Episcopus, quoniam a Burdegala ad Pictauos, indeq. ad Bituricum fauore Principis contra regulas se contulit, per adulationem respondit, quod Imperatori placere cognouit. Tunc motus Imp. dixit, quod dominus Apostolicus ei suas vices commisit in Synodo, & quod ijsdem præcepit, ipse exequi studeret. & accepit ipsam epistolam inuolutam vna cum Ioanne Tuscanensi & Ioãne Aretino, & dedit illam Ansegiso. & iussit sellam plectilem poni ante omnes Episcopos Cisalpini Regni sui iuxta Ioannem Tuscanensem, qui ad dexteram illius sedebat. Et præcepit Ansegiso vt supergrederetur omnes ante se ordinatos, & sederet in eadem sella, Rhemorũ Archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus, hoc factum sacris regulis obuiare. Imperator autem in sententia sua permansit. Et petentibus Episcopis, vt liceret eis saltem exemplar sibi de epistola directa sumere: nec hoc vllo modo impetrauere. & sic soluta est Synodus in die illa.

SESSIO II. Decimo kalend. præfati mensis iterum conuenerunt Episcopi, in quo conuentu lectæ sunt epistolæ a domino Apostolico missæ; & lecta est electio domini Imperatoris, ab Episcopis & ceteris Italici Regni firmata; sed & capitula quæ in palatio Ticinensi constituit, ab omnibus confirmari fecit, quæ & Episcopis Cisalpinis confirmare præcepit. Et sic soluta est Synodus in die illa.

SESSIO III. Quinto Non. Iul. cõuenerunt Episcopi sine Imp. & habitæ sunt cõtentiones de presbyteris ex diuersis parochijs clamãtibus ad Legatos Apostolici. & sic soluta est in hac die.

SESSIO IIII. Quarto Nonas eiusdem mensis iterum conuenerunt Episcopi. & Imp. in Synodo residens audiuit Oratores fratris sui Ludouici Regis, Vuillibertum Archiepiscopum Coloniæ, & Adalardum & Menigardum Comites, per quos petijt partem de Regno Ludouici Imp. filij Lotharij fratris eorum, sicut ei competeret ex hereditate, & illi firmatũ erat sacramento. Et legit Ioannes Tuscanensis epistolam a Ioanne Papa Episcopis Regni Ludouici directam, & dedit exemplar Vuilliberto Archiepiscopo, vt deferret illud præfatis Episcopis. & sic soluta est præfata Synodus in illa die.

SESSIO V. Sexto Idus Iulij conuenerunt Episcopi, & circa horam nonam venerunt Legati domini Apostolici, Leo Episcopus & Apocrisarius ac nepos Apostolici, atque Petrus Forosempronensis Episcopus, deferentes epistolas Imperatori & Imperatrici, & salutationes Apostolici ad Episcopos, & sic soluta est Synodus in die illa.] Huius autem nouæ mittendæ legationis Ioanni Papæ quæ fuerit causa, cum hæc ab auctore silentio obuoluatur, ex eiusdem Pontificis epistolis inspicitur, nimirum vt concessa a prædecessoribus Francorum Principibus Romanæ Ecclesiæ, ab ipso nouo Imp. confirmarentur: quod se obtinuisse testatur in epistola [a] ad Gandulphum Episcopum Capuanum. Missos etiam eosdem pro necessitate Romanæ Ecclesiæ quam pateretur ab ingruentibus Sarracenis & rebellibus Christianis, idem tradit in [b] epistola ad Bosonem Comitem, & alia ad eosdem Legatos data.

[a] *Ioan. ep. 9.*

[b] *Idem ep. 6. 7.*

SESSIO VI. Sexto, *alias quinto*, Idus Iulij conuenientibus Episcopis, lecta est epistola Apostolici de damnatione Formosi Episcopi, Gregorij & consentientium eis. & præsentata sunt Imperatori ab Apostolico missa dona, inter quæ fuere præcipua, sceptrum & baculus aureus. Sed & Imperatrici dona sunt ab eo missa, pallia & armillæ cum gemmis. & sic soluta est Synodus in die illa.] Quod spectat ad damnationem Formosi Episcopi Portuensis, cur damnatus sit, nescimus: persecutionem enim ipsum esse passum, quæ inferius dicentur, ostendent. Constat autem quod huic sessioni interesse noluerunt

FORMOSI EPISCOPI PORTVENSIS DAMNATIO.

SESSIO VII. Pridie idus Iulij conuenerunt Episcopi; & misit Imperator Vicarios Apostolici increpare durius Archiepiscopos & Episcopos, qui pridie non venerunt, sicut præcepit. Illis autem canonice rationabilem reddentibus rationem, sopita est increpatio. Et lecta est a Ioanne Tuscanensi iterum epistola, iubente Imperatore, pro primatu Ansegisi. Et quæsita est ab Episcopis denuo inde responsio, & respondentibus singulis Archiepiscopis

A piscopis, quod veluti sui antecessores illius antecessoribus regulariter obedierunt: ita ijs decretis vellent obedire. Tunc facilius illorum est admissa responsio, quam fuerat in Imperatoris præsentia. Et sic iterum post multas contentiones de presbyteris diuersarum parochiarum reclamãtibus ad Legatos Apostolici, lecta est reclamatio Frotharij Burdegalensis Archiepiscopi, quia non poterat consistere propter infestationem paganorum in ciuitate sua: vt liceret ei Bituricensem Metropolim occupare. Cuius petitionibus vnanimitas Episcoporũ nullatenus acquieuit.] hic finem habuit præsentis dici Actio. Verum quod Episcopi Francorũ Frotharío concedere noluerunt, concessit postea Ioannes Papa, vt ipsius plures epistolæ eodem argumento datæ declarant.

[a] *Ioan. Pap. ep. 8. 13. 14. & 17.*

Iubentibus Legatis Apostolicis, vt decimoseptimo kal. Augusti cõuenirent Episcopi mane, circa horam nonã venit Imperator, Græcanico more paratus & coronatus, de- SESSIO VIII.

B ducentibus eum Apostolicæ Sedis Legatis more Romano vestitis ad Episcõpos Ecclesiasticis vestimentis indutos; & ceteris secundum modum primæ horæ diei, quando inchoata est Synodus, præparatis, vt prius cantata Antiphona: Exaudi nos Domine, cum versibus & Gloria, post Kyrie eleison, data oratione a Leone Episcopo, resederunt omnes. Et legit Ioannes Aretinus Episcopus quamdam schedulam ratione & auctoritate carentem. Post quam, legit Odo Belgiuacorum Episcopus quædam capitula a Legatis Apostolicis, & ab Ansegiso & eodem Odone sine conscientia Synodi dictata, inter se dissona, & nullam vtilitatem habentia, verum & ratione & auctoritate carentia, & ideo hic non habentur subiuncta. Iterum mota est interrogatio de Ansegisi primatu, & post multas ab Imperatore & Legatis Apostolicis contra Episcopos querimonias habitas: tantum in nouissimo, quantũ in principio Synodi exinde Ansegisus obtinuit.]

C Quamuis sit passus præ ceteris aduersarium Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, de quo ista habet Frodoardus. Respondet etiam ad Capitula quædam Regni Francorum Episcopis a Ioanne Papa transmissa de priuilegijs sedium per capitula septem; quoniam idem Papa nisus fuerat Ansegisum Senonensem Episcopum primatẽ constituere, vt Apostolica vice per Gallias & Germanias frueretur, cui conatui venerabilis hic præsul Hincmarus efficaciter obstitit.] hæc Frodoardus. Sed quæ sunt reliqua huius Synodi prosequamur.

Post hæc autem perrexit Petrus Episcopus Forosempronij, & Ioannes Tuscanensis ad cubiculum Imperatoris, & adduxerunt Imperatricem Rachildem coronatam in Synodum. Et stante illa iuxta Imperatorem, surrexerunt omnes, & stantes quique in gradu suo, inceperunt laudes Leo Episcopus & Ioannes Tuscanensis Episcopus. Et

D post laudes actas in dominum Apostolicum, & dominum Imperatorem & Imperatricem & ceteros iuxta morem, data oratione a Leone Grauinensi Episcopo, soluta est Synodus. Postea Imperator Legatos muneratos Apostolicos Leonẽ & Petrũ remisit Romam, & cum eis Ansegisum Senonensem Episcopum, & Aldagarium Augustodunensem Episcopum.] hucusque Synodi res gestæ. paulopost [b] autem hæc.

[b] *Ann. lib. 5. c. 34.*

Quinto kal. Sept. misit Legatos Apostolici Ioannem itemq. Ioannem, & Odonem Episcopum cum alijs nuntijs ad fratrem suum Ludouicum & filios eius ac Episcopos, atque primores Regni sui. Quibus missis, in via Imperatori Carisiaci nuntiatum est præfatum Ludouicum Regem in Franconofurd palatio v. kal. Septemb. obijsse, & iiij. kal. eiusdem mensis in monasterio S. Nazarij sepultum fuisse, &c.] LVDOVICI REGIS GERM. OBITVS.

At quæ sunt ista sequuta? Qui enim non ad id cuius gratia electus est Imperator, ad

E defendendum videlicet Christianum populũ ab inuadentibus aduersarijs, sed Imperio vsus est in tyrannidem: expertus est numen infensum, Deumq. vindicem sensit. Siquidem vbi fratris audiuit obitum Carolus, ad inuadendum relictum filijs ab eo Regnum, ingenti exercitu comparato, addixit animum; verum Deo vleiscente a Ludouico filio Ludouici crebris legationibus pacem rogante, nec obtinente, victus, fugatusq. magna cũ ignominia fuit, posteris factus exemplum, quã sint inualidæ atque prorsus inutiles armatæ copiæ, & bene instructæ, ferrata agmina quã infirma, in quibus non inuenit sua signa iustitia. Audi miranda. Vix parente sepulto, Ludouicus filius cogitur imparatus ad bellum formidolosum progredi, e trabea funerali ad militarem campum festinus accurrere, sed inuitus, atque detrectans, præmittens frustra Legatos pacis, atque remittens: cum ad Deum exercituum magna fide conuersus, quod petijt impetrauit. Quæ omnia Aimoinus eiusdem scriptor temporis sic narrat. CAROLVS IMP. ADVERSVS LVDOVICVM MITTIT EXERCITVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVDOVICVS OMNIA PRO PACE TENTAT.

Tunc ipſe (inquit) ac Comites eius ieiunijs ac litanijs miſericordiam Domini peticA runt, irridentibus eos illis qui erant cum Imperatore.] ſed quid inſuper? Fide pollens magis quam copijs militaribus iuuenis, inconceſſa tentat, ſecurus de diuina potentia, & certus de eiuſdem protectione iuſtitiæ: præſumit quoque conſcientia ſincera miracula. Vt enim ipſum aduerſantem Imperatorẽ tyrannũ iniuſtitiam omnino proſequi, & Deum perſequi, palã oſtendat: horrendum huiuſcemodi ob oculos eius ſpectaculũ ponit: Decem (idem ſubdit auctor) homines cum aqua calida, & decem cum ferro calido, & decem cum aqua frigida ad iudicium miſit coram eis qui cum illo erant, petentibus omnibus, vt Deus in illo iudicio declararet, ſi per ius & æquum ille habere debeat portionem de Regno, quam pater ſuus illi dimiſit ex ea parte quam cum Carolo fratre ſuo per conſenſionem illius & per ſacramentum accepit. Qui omnes illæſi reperti ſunt.] Iam & paulo ante ad Ioannem Pontificem Romanum idem Ludouicus B ſcripſerat, expetens de ſuis iuribus iudicium Apoſtolicæ Sedis, prout litteræ eiuſdem Pontificis ad eum [a] redditæ docent.

[a] *Ioan. ep. 2.*

MIRACVLIS PATEFACTA IVSTITIA LVDOVICI.

Quid amplius? cum nullum prætermiſiſſet officium, quod ad pacem conciliandam conſideraret eſſe proficuum; coactus tandem armis decernere, longe viribus impar, vicit Imperatorem, iam ſolum turpi fuga lapſum ſuæ conſulentem ſaluti. coacta fugere quoque Imperatrix ipſa Racheldis, in fuga ita eſt timore concuſſa, vt proiecciſſe ex vtero fœtum potius, quam peperiſſe dici poſſit infantem haud diu futurum ſuperſtitem. O humanarum rerum inconſtantiam, & duram rerum viciſſitudinem! Quæ paucos ante dies Imperatorio ornatu in Synodo viſa eſt omnibus admiranda: modo fugiens, nec tugurio contegi potuit ad pariendum. Sed audi quæ veteres citari conſueti recitent Francorum Annales.

C

CAROLVS IMPERATOR DIVINITVS EVPERATVS.

In hoc, inquiunt, certamine contra Carolum proculdubio cælitus dimicatum eſt. Nam ſicut captiui inde adducti narrare ſolebant: Apparente Ludouico, & his qui cum eo erant, tantus timor omnem exercitum Caroli inuaſit, vt prius ſe victos putarent, quam ad pugnam venirent. Et quod maioris eſt admirationis, equorum latera quibus inſidebant, calcaribus tundebant & cruentabant, & illi quaſi ad ſtipitem ligati immobiles permanebant. Armis quoque ſuis pugnabant, ſed paucos vulnerabant: acies enim armorum quaſi retuſæ eſſent, neminem penitus lædebant. Hæc octauo Idus Octobris contra nouellum Sennacherib geſta ſunt, vt qui prius propter mentis elationem Deũ cognoſcere noluit: modo victus & confuſus intelligat, quod non in multitudine exercitus victoria belli, ſed de cælo fortitudo eſt, & aliquando auaritiæ & ſuperbiæ finem imponat.] hæc ibi. atque de his hactenus.

D

DE IOANNIS PAP. EPIST.

Sed quæ ſunt anni huius reliqua proſequamur. Multæ ſunt Pontificiæ actiones, quæ ex epiſtolis Ioannis Papæ ad diuerſos hoc anno datis colligi poſſunt: quæ autem ab eius Pontificatus exordio vſque ad menſem Septembris anni huius datæ ſunt excideruntſreliquæ vero, nempe quæ ab exordio decimæ Indictionis datæ reperiuntur ex Regiſtro ipſius proditæ in lucem ſunt: quæ enim antiquitus ſcriptæ habentur in Vaticana bibliotheca, iam Romæ cuſæ habentur, vt non ſit opus de ſingulis agere, ſed ex eis aliqua tantum quæ ad temporis huius hiſtoriam pertinent; Annalibus iungere, temporis ratione ſeruata.

Qui dimiſſi fuerunt ab eodem Carolo Imp. Apoſtolicæ Sedis Legati ex Synodo Põtigonenſi Leo atque Petrus Epiſcopi, a Boſone Comite in via apud Ticinũ retenti ſunt.

[b] *Ioan. ep. 7.*

cuius rei gratia, idem qui miſerat eos Ioannes Papa ad eum ſcribens [b] redarguit, & cõ- E

[c] *Idem ep. 6.*

minatur niſi dimittat eos. Reprehendit & Legatos ipſos quod minis hominum tenerentur. nam hæc inter alia habet: [c] Præcipimus vobis auctoritate Dei ac Domini noſtri IESV Chriſti, vt memores antiquorum S. Eccleſiæ Legatorum, qui nullis minis, nullis terroribus, nullisq. mortibus a ſuis legationibus diſceſſerunt, præſentialiter auctoritate huius epiſtolæ initium ad nos reuertendi facere ſtudeatis. Sed ſi permiſſi fueritis, ſtatim ad nos reuertimini. Si vero aliquis vos impedierit: violentiam quam patimini, vt cunctis Chriſticolis valeat propalari, nobis continuo reuelare ſtudete: quatenus in eo quod contra morem gentium Apoſtolicæ Sedis legatio, ecce ſecundo naufragium paſſa eſt, citiſſimũ conſilium, confortante nos Domino, præparemus.] hæc Ioannes.

LEGATI A P. SEDIS DIMISSI LIBERI.

[d] *Idem ep. 9. 15*

[e] *Idem ep. 23.*

Verum Legatos ipſos dimiſſos fuiſſe liberos, peruenisſeq. Romam incolumes, aliæ [d] eiuſdem Pontificis litteræ docent; quibus pariter redditur [e] manifeſtum ab eodẽ Imp. Carolo

A Carolo miſſos Romam Legatos Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem, & Aldagarium Epiſcopum Auguſtodunenſem, cuius legationis meminit etiam [a] Aimoinus.

[a] *Aim. lib. 5. c. 33. in fin.*

SARRACENI INFESTANT REGIONES VRBI PROXIMAS.

Erat autem, his diebus, Romanæ Vrbis & adiacentium prouinciarum ſtatus infelix ob Sarracenorum infeſtationem, quã in pluribus hoc anno [b] datis epiſtolis idem Ioannes Papa deplorat, præcipue vero cum de his ſcribit ad Carolum Imp. epiſtolam, quanõ ſolum queritur de Sarracenorum, ſed & de Marchionum infeſtationibus; quæ omnia, vt facilius aſſequaris, hic tibi ipſam totidem verbis reddimus. ſic ſe habet [c].

[b] *Ioan. ep. 1. 6. 7. & alijs.*

[c] *Idem ep. 21.*

Ioannes Epiſcopus Carolo Imperatori.

IOAN. PAP. EP. AD CAROL. IMPER. PRO AVXILIO CONTRA SARR.

Quanta & qualia per impiam gentem patiamur Sarracenorum, quid dicam? quæ ſcribere quilibet ſtylus non ſufficit, cum omnia ligna ſiluarum ſi vertantur in linguas, narrare non valeant: quorum quia ex his quædam veſtra iam didicit excellentia: præB diſpoſuit exercitum ſuum ad hæc remouenda cum valida manu dirigere. Quo nos audito, mox eleuatis manibus, Dominum collaudauimus, eiuſq. clementiam, pio Imperio veſtro lætantes, protinus exorauimus. Sed quanto, fili chariſſime, lætati ſumus in his quæ dicta ſunt nobis; tanto, heu, triſtati & ramaricati, quia quæ dicta ſunt, rerum non ſunt effectibus conſummata. Reuerſi quippe ſunt, vt audiuimus, & ſolis paganis gaudium, nobis autem nonniſi tribulationem inenarrabilem reliquerunt. Et ecce, proh dolor, inimicis Crucis Chriſti gratulantibus, ſolus Fidelium cœtus magna amaritudine conſumitur. Chriſtianorum ſanguis effunditur, deuotus Deo populus continua ſtrage vaſtatur. Nam qui euadit ignem vel gladium, præda efficitur, captiuus trahitur, & exul perpetuus conſtituitur. En ciuitates, caſtra, villæ deſtitutæ habitatoribus perierunt. Et Epiſcopi hacillacq. diſperſi, ſola illis Apo-
C ſtolorum Principis Limina derelicta ſunt in refugium, cum Epiſcopia eorum in ferarum ſint redacta cubilia; & ipſis vagis & ſine tectis inuentis, non iam eis liceat prædicare, ſed mendicare.

Ecce, chariſſime, peruenit gladius vſque ad animam. Ecce dies, in qua clamamus: [d] Beatæ ſteriles, quæ non genuerunt. Ecce illa periculoſa tempora Pauli voce [e] prædicta. Libet ergo cum Ieremia clamare: [f] Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, vt plangam tantam & talem miſeriam, tale ac tantum excidium patriæ? Sedet in triſtitia, quin potius in ruina domina Gentium, Regina vrbium, mater Eccleſiarum, conſolatio triſtium, portus periclitantium. Ecce, inquam [g], reuera dies tribulationis & anguſtiæ, dies calamitatis & miſeriæ. præterito quippe anno ſeminauimus. quid eſt? ſed non collegimus. hoc vero anno quia non
D ſeminauimus, nec eſt recolligendi fiducia.

[d] *Luc. 23.*

[e] *2. Tim. 3.*

[f] *Ierem. 9.*

[g] *Soph. 1.*

MARCHIONES CHRISTIANI SARRACENIS COMPARATI.

Quid de paganis dicimus, cum Chriſtiani nil melius operentur? Quidam videlicet ex confinibus & vicinijs noſtris, quos Marchiones ſolito nuncupatis . . . . . nam (vt prophetice [h] dicamus) reſiduum locuſtæ comedit bruchus. Et quidem Sarracenis incredulis, qui ſunt filij ancillæ, forte relinquitur; ab illis qui per fidem liberæ deberent exiſtere filij, vſque ad terram depaſcimur. Quid enim illi faciunt, & iſti peiora non faciunt? illi terram, iſti * cum Petro nihil ex ciuitatibus vel ex rure dimittunt: illi excidunt gladio, iſti ablatis omnibus fame trucidant: illi in captiuitatem ducunt, iſti in ſeruitutem redigunt. Et cum quæritur quis aduerſus hoſtes dimicet, inueniuntur nulli, cum ſcilicet eorum oppreſſione retenti, ad mandatum noſtrum recurrere nulli prorſus inueniantur. Sed cum vndique anguſtiati clamamus, non eſt qui audiat, non eſt
E qui adiuuet, non eſt qui ſaluum faciat, niſi tu fili chariſſime & Imperator clementiſſime, qui poſt Deum factus es nobis in refugium & ſolatium & auxilium.

[h] *Ioel. 1.*

* quæ Petri

Quocirca totis præcordijs, totisq. commoti viſceribus, cum Epiſcopis & presbyteris ac proceribus, totisq. plebis nobis olim commiſſæ reliquijs deprecamur. Iube tandem aperiri aures, audire gemitum & ſingultus omnium noſtrum, porrigere manũ, & præſtare opem patriæ periclitanti, ciuitati inter multas miſerias & ærumnas iacenti; & huic Eccleſiæ Matri veſtræ, a qua non ſolum regnandi, ſed & in Dominum vnũ & verum credendi exordium percepiſtis; quæ in vltimo, ſpreto magno & bono fratre, *Ludouico videlicet*, vos amore Dei, gratuita voluntate tamquam alterum Regem Dauid elegit, & præelegit, atque ad Imperialia ſceptra prouexit.

Cogitate itaque, Dei cultor ſemper Auguſte, a Propheta præmonite: [i] Si hæc humiliatur, ad cuius confugietis auxiliũ? vel vbi relinquetis gloriã veſtrã? perpendite quia ſi

[i] *Iſai. 10.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

DAMNA ROM. ECCL. ROM. IMP. ESSE COMMVNIA.

hæc humiliatur, non solũ gloria Imperij vestri periclitabitur, sed & ipsa profecto Christianæ religionis cultura maxima ex parte peribit. Et idcirco talia scientes, nolite quæso iam differre. Nolite de die in diem inducijs non profuturis abuti. Cum Prouerbiatore clamo: [a] Ne dicatis amico vestro, Vade, & reuertere: cras enim dabo tibi. & alias: [b] Quod potest, inquit, manus tua facere: instanter operare, &c. Nescitis namque (vt cum venia vestra dicam) quid superuentura pariat dies. Ita ergo, fili charissime, de hac Ecclesia, necnon & patria velociter & prudenter excogitate & ordinate, vt saltem ipsæ paucissimæ reliquiæ saluæ sint, quæ remanserunt; quæq. quotidie & cateruatim gladio & præda dispereunt. Occurrite strenue, subuenite celeriter, & manu consolationis vestræ ab oculis nostris tandem abstergite lacrymas, quatenus super illis & præsentialiter, Deo propitio, gaudeatis, & in futuro frequenti ac laudabili relicta fama superstite, cum Christo perpetes in cælestibus imperetis. Data decimoseptimo kal. Decembris Indictione X.] hæc ad Carolum Ioannes in fine anni huius.

a Prou. 3.
b Eccles. 9.

Sed & ad eius coniugem Rachildem [c] Augustam eodem pariter argumento epistolam scripsit, cui (vt tibi narratur) hanc prouinciam ipse commiserat Imperator. Sed hæc omnia frustra. clade enim recenti adhuc dolens, magis ipsi sua quam aliena vulnera curæ fuerunt. alias enim sed frustra de his fuit ad ipsum sæpe scribendum, vt ex ijs quæ sequenti anno dicturi sumus, liquido apparebit.

c Ioan. ep. 26.

Quinam autem fuerint Principes illi Christiani, de quibus queritur: ex alijs eius epistolis, quibus quos fideles, quos vero infideles Principes sit expertus, idem Pontifex declarat, apparet: [d] illis enim laudat fidelitatẽ Guaiferij Principis Salernitani, & eius fratris Pulcharij Præfecti Amalphitani; detestatus vero est perfidiã Sergij [e] Ducis Neapolitani & [f] Adelgisi Ducis Beneuentani; hi enim cum Sarracenis fœdus inierunt. a quo vt abstineat, monet eumdem Guaiferium Principem Salernitanum, ad quem hæc inter alia: Interim autem state in fide, viriliter omnes agite, & confortetur cor vestrum, non in Sultan (qui satan congruentius dicitur) sed sperantes in Domino; ita vt omnes a paganorum consortio subducatis, & vos ad pacem in inuicem & concordiam vniatis in Christo IESV Domino nostro, &c.] hæc ad dictum Principem hoc anno in fine ipsius, nempe XV. kal. Ian. His autem pariter perturbationibus factum, vt quod idem Pontifex indixerat celebrandum in fine anni Concilium Romæ, non fuerit prosequutus. cuius argumenti ad diuersos Episcopos extant eiusdem Pontificis datæ litteræ.

d Idem ep. 3. & 28.
e Idem ep. 5.
f Idem ep. 28.

QVI FIDELES QVIVE INFIDELES ECCLESIAE ROM. PRINCIPES.

Hoc eodem anno Anastasius Bibliothecarius [g] vitã S. Dionysij Areopagitæ à S. Methodio scriptam, a se autem in Latinum translatam, misit ad Carolum Caluum Imp. Non extat vita ipsa, sed tantum nuncupatoria ad ipsum Carolum data epistola, in cuius fine ita signat datæ epistolæ tempus. Actum mense Iunio, Indictione nona, anno Pontificatus viri beatissimi Ioannis Octaui Papæ quarto, Imperij vero domini clementissimi Caroli semper Augusti primo.] hæc ibi. Sed & Ericus monachus Antisiodorensis scriptos a se libros de vita S. Germani ad eumdem Carolum iam Imperatorem creatum mittens in epistola nuncupatoria ad ipsum data de diligenti studio eiusdem Imperatoris in reparandis iam collapsis studijs bonarum litterarum, hæc habet laude dignissima.

g Apud Sur. to. 5. die 3. Oct. in fin. Areopag.

ANAST. BIBL. MITTIT VITAM DIONYSII AD CAROL. IMP.

Multa sunt tuæ monumenta clementiæ, multa symbola pietatis: illud maxime tibi æternam parat memoriam, quod famosissimi aui tui Caroli studium erga immortales disciplinas non modo ex æquo repræsentas, verumetiam incomparabili feruore transcendis, dum quod ille sopitis eduxit cineribus, tu fomento multiplici, tum beneficiorum, tum auctoritatis vsquequaque prouehis. Ne enim nostra inertia, quæ sua sponte complectitur cæcitatem, velum sibi excusationis de ignorantia obduceret, neve de præceptorum inopia merito causaretur: id tibi singulare studium effecisti, vt sicubi terrarum magistri florerent artium, quarum principalem operam philosophia pollicetur, hos ad publicam eruditionem vndecumque tua celsitudo conduceret, comitas attraheret, dapsilitas prouocaret. Luget hoc Græcia nouis inuidiæ aculeis lacessita, quam sui quõdam incolæ cum Asianis opibus aspernabantur, tua potius magnanimitate delectati, studijs allecti, liberaliter confisi. Dolet, inquam, se olim singulariter mirabilem, & mirabiliter singularẽ a suis destitui. Dolet certe sua illa priuilegia (quod nũquam hactenus verita est) ad climata nostra transferri. Quid Hiberniam memorẽ contempto pelagi discrimine pene totam cum grege philosophorum ad litora nostra migrantem?

CAROL. IMP. OPTIME MERITVS DE BONIS LITTERIS.

A grantem? quorum quisquis peritior est, vltro sibi indicit exilium, vt Salomoni sapientissimo famuletur ad votum.

Itaque, Cæsar inuictissime, pene est, vt vniuersus orbis in te statuat controuersias, nouis aduersum te declamationibus inuehatur: qui dum te, tuosq. ornamentis sapientiæ illustrare contendis, cunctarum fere gentium scholas & studia sustulisti. sublatis enim præceptoribus, confine & consequens est, facile omnium ingenia congelasse. Ita namque spretis ceteris, in eam mundi partem, quam tua potestas complectitur, vniuersa optimarum artium studia confluxerunt, vt verisimile habeam, iam dudum eas humanæ inertiæ perosas terris penitus excessisse, nisi tuæ integritatis amplitudine tenerentur, in qua etiam vnicum suæ professionis culmen ac fastigium mirabiliter collocarunt. Hinc est, quod cum sit perantiqua sententia, Silent leges inter arma: hæ tamen tam belli quam pacis tempore apud te plurimum semper obtineãt dignitatis, ita vt merito vocitetur schola, Palatium, cuius apex non minus scholaribus quam militaribus consuescit quotidie disciplinis. Quidquid igitur litteræ possunt, quidquid assequuntur ingenia, tibi debent.] ista Ericus, de quo in libro de illustribus Ecclesiasticis scriptoribus Sigebertus: Ericus monachus vitam Germani Antisiodorensis Episcopi stylo metrico sex libris luculenter descripsit.] Subijcit & de Milone: Milo monachus S. Amandi scientia litterarum clarus scripsit metrico stylo ad Carolum Regem librum de sobrietate.] subnectit item & de Hubaldo monacho S. Amandi, quem inter alias lucubrationes scripsisse testatur ad eumdem Imperatorem Carolum Caluum librum trecentorum versuum in laudem Caluorum. Sic igitur omnes huius temporis scriptores Carolum hunc habuere pro Mœcenate, ipse vero de viris doctis & bonis litteris in omnibus optime meritus. sed rebus anni præsentis hic finis.

VNDIQVE VIRI DOCTI IN GALLIAS AD CAROLVM CONFLVVNT.

IESV CHRISTI ANNVS 877. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 5. CAROLI II. IMP. 2. BASIL. MACED. IMP. 11.

ANNVS sequitur Redemptoris octingentesimus septuagesimus septimus, Indictione decima inchoatus, quo Sarracenis vrgentibus in dies magis, rursus Ioannes Pontifex suis litteris clamans vrget Carolum Imp. auxilium ferre Vrbi periclitanti. Extant eius tunc datæ atque iteratæ eadem de re [a] litteræ ad Imperatorem, necnon ad [b] Imperatricem, & ad omnes Francorum [c] Episcopos sub ditione eiusdem Principis constitutos. secundus hic numeratur ab ipso Ioanne belli Sarracenorum annus in epistola ad [d] Lambertum Comitem. quod est difficilius redditum ob fœdera quæ inierunt cum Sarracenis Neapolitani, Amalphitani atque Beneuentani, alijq. finitimi populi, cuius rei gratia fuit mittenda legatio ab eodem Ioanne Pontifice Caietam ad huiusmodi fœdera dissoluenda. functi sunt hac legatione præcipui Romanæ Ecclesiæ Cardinales Episcopi, nempe Vualbertus Portuensis & Eugenius Ostiensis. Constant hæc ex eiusdem Ioannis [e] epistola ad Landulphum Capuanum Episcopum. Suasione autem Docibilis & Ioannis Græcorum Imperatoris ministrorum eiusmodi fuit a Pontifice missa legatio, vt adeo eiusdem Papæ litteræ datæ significãt. [f] Vt autem res optatum consequeretur effectum, idem Pontifex ad Pulcharium Amalphitanum Præfectũ litteras [g] dedit, necnon ad Landulphum [h] Capuanum Episcopum. Sed & scripsit ad [i] Sergium ipsum Ducem, seu Magistrum militiæ, Neapolitanam ciuitatem moderantem comminatorias litteras, nisi contractum cum Sarracenis fœdus dissoluat.

a Ioan. ep. 30.
b Idem ep. 31.
c Idem ep. 32.
d Idem ep. 35.

VRGETVR ROM. ECCL. INFESTATIONE SARRACENORVM ET MALORVM CHRISTIANORVM.

e Idem ep. 36.
f Idem ep. 38.
g Idem. ep. 39.
h Idem. ep. 36.
i Idem. ep. 40.

De his etiam ipsos monuit [k] Neapolitanos per ipsorum Episcopum Athanasium, vt resipiscerent ab errore, cuius causa excommunicationis nexibus fuerant ab eodem Pontifice obligati. scripsit & de his ad [l] Aionem Beneuentanum Episcopum. At non satis misisse Legatos, sed & ipse se Traiectum oppidum haud longe a Caieta positum venturum fore pollicetur, si spes aliqua esset, vt Dux Neapolitanus Sergius parere vellet Pontifici salubria suadenti. Sunt de his [m] scriptæ litteræ ab ipso Pontifice ad Landulphum Capuanum Episcopum, & aliæ [n] ad Pulchariũ Præfectum Amalphitanum, necnon aliæ ad Guaiferium Principem Salernitanum.

k Idem. ep. 41.
l Idem. ep. 45.

SERGIVS DVX NEAP. HOSTIS ROM. ECCL.

m Idem. ep. 50.
n Idem. ep. 51. 52.

Quid tandem? Cum Sergius Dux obstinatus permaneret, fratrem suum Athanasium Neapolitanum Episcopũ est expertus vltorem, de quo ista breuiter Leo [o] Ostien-

o Leo Oft. lib. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ATHANASIVS EPISC. NEAP. QVID IN SERGIVM.

sis: Sergius vero Neapolitanus Dux cum ab eis, nempe Sarracenis, se alienare nollet, A ab Apostolico excommunicatus est. Ac non multo post, vindice Deo, ab Athanasio Episcopo germano suo captus atque cæcatus Romam translatus est.] hæc Leo, quo nomine ab eodem Ioanne Pontifice mirifice laudatus est epistola tunc ad eum scripta, quæ sic se habet.[a]

a Ioan. ep. 66.

Reuerendissimo & sanctissimo Athanasio Episcopo sanctæ Ecclesiæ Neapolitanæ confratri nostro Ioannes, &c.

Innumeras gratiarum actiones vestræ Deo dilectæ agimus almitati, digniſq. Apostolico vos ore laudibus præ ceteris merito collaudamus. Quoniam secundum Domini

b Matth. 5. [b] vocem dicentis: Si oculus tuus, vel manus tua scandalizat te: erue eũ, & proijce a te: Fratrẽ tuum erga Ecclesiam Dei impie agentem; & circa Dominum non recto itinere gradientem, velut secundum Holophernem Sancta Christi Dei nostri ausu temerario B impugnantem, & hereditatem patriam more sacrilego persequentem, tanti honoris regimine indignum iudicans, vltionis diuinæ percutere iaculo studuisti, nec pepercisti carni tuæ propter Dominum dicentem:

c Matth. 10. [c] Qui diligit patrem, aut matrem, aut fratrem, plusquam me, non est me dignus. In quo nimirum vos Deo per omnia dignos fore cognoscimus; quia membrum corporis sui multo contagio fœtens, libenter abscindere, proculq. abijcere sanctitas tua fideli deuotione curauit. Et quia nunc vsque viris sæcularibus secundum se, non secundum Deum in vrbe Neapolitana principantibus, multa scandala & perturbationes multas, homicidia & oculorum erutiones, intra eam & foris peragentibus, dignum Deo de his iuste iudicante, peractum est, vt iniqua iam cesset dominatio, finem haberet peccatum, & consurgeret vir de domo Domini, qui timorem Dei præ oculis habens, regat populum Christi in omni iustitia C & sanctitate, in omni veritate & mansuetudine, vt pastor idoneus, non velut mercenarius deserat & disperdat. Et ideo ad ea quæ vestræ dignitati vel honori congrua & necessaria sunt: perpetua nihilominus stabilitate confirmamus, tantum ampliori nunc studio curaq. multiplici pro defensione sanctæ Dei Ecclesiæ tibi commissæ stare ac desudare, quatenus salua, securaq. consistat, vt procures, his nostris Apostolicis

* genus nummorum huius temporis prudentiam vestram exhortamur apicibus. Nos namq. alijs omnibus *mancosis datis, mille quadringentos vobis dare debemus, quos vestræ dilectioni, aut initio Quadragesimæ aut in die sanctæ Resurrectionis vobis proculdubio dirigemus.

Porro hunc Petrum venerabilem diaconum vestrum, quia eum vestræ Ecclesiæ & ciuitati Neapolitanæ in omnibus fidelem esse cognoscimus, vobis in omnibus commendamus, vt pro nostro eum amore benigne semper retinere dignemini. Data, vt D supra, mense Nouembri, Indictione vndecima.] Ita quidem Pontifex indecens Episcopo factum, Moysis exemplo laudauit, qui Leuitas a cæde fratrum & filiorum suo-

d Exod. 32. rum reuertentes laudauit dicens: [d] Consecraſtis manus vestras hodie Domino, vnusquisque in filio & fratre suo, vt detur vobis benedictio.] Quantumlibet enim debeat esse Christi sacerdotium incruentum, cuius est & sacrificium incruentum, & Episcopi

e 1. Tim. 3. Tit. 1. percussores esse non debere ab [e] Apostolo admonentur: tamen qui spiritu oris sui interfecit Ananiam [f] & Sapphiram Petrus, ista tunc scribere docuit successorem: atque pro-

f Act. 5. bare ab alio iuste factum, quod ipsum scirent, impellente spiritu perpetrasse. Zelus purgat facinus, quo exæstus Dominus Redemptor noster mitis & humilis corde, percussor est factus; & Petrus eodem exæstuans occisor cuasit; eodemq. ardens Paulus excæcator. Zelus igitur non aufert nec polluit sacerdotium, sed (quod prædicatur in E

g Num. 15. Psal. 105. Eccli. 45. [g] Phinee) reddit illud perpetuum & illustrius.

Quod itidem pertinet ad Ioannem Pontificem: scripsit tunc etiam populo Neapo-

h Ioan. ep. 67. litano [h] laudans eum, quod Athanasio tamquam iustissime operanti cooperati & ipsi fuerint, monens omnes vt eidem Athanasio parerent, quem iudicem elegissent. Porro ijsdem litteris Ioãnes declamat, fuisse Sergium, qui grassatus in loca Vrbi finitima, mala innumera admisisset, atque Neapolitanis ipsis damna grauissima intulisset, hominẽ peccati, Dei inimicũ, populi sui tyrannũ atque Romanæ Ecclesiæ perduellem. scripsit

i Idem ep. 69. tunc etiam ad [i] Landulphum Capuanum Episcopum, vt consentiat eidem Athanasio publicæ pacis vindici. At de tyranno Romanam Ecclesiam, necnon Neapolitanam infestante satis.

k Idem ep. 59. Porro Ioãnes Papa (vt ipse testatur in [k] epistola ad Archiepiscopũ Rauennatensem) vt pro-

A vt proposuerat profectus est Traiectum oppidum non longe a Caieta, ad dissoluendum fœdus, quod Neapolitani cum Sarracenis inierant. Ex quo facto, vt testatur, nonnihil quietis est partum regionibus illis.

Quod autem ad ipsos pertinet Sarracenos, quod eorum esset adeo aucta potentia, vt in Romanũ agrum palantes excurrerent, & Aniene transmisso, Sabinos essent depopulati, proximusq. iam ex eis immineret Vrbi interitus: hinc Ioannes Pontifex ad Christianos Principes clamat, litteris excitat, petens auxilium, Legatosq. misit ea de causa ad Carolum Imp. Petrum Episcopum Forosempronij, & Petrum Episcopum Senogallij, quibus & litteras dedit, quæ sic se habent.[a]

a Ioan. ep. 30.

Ioannes Episcopus Carolo Imperatori.

Cũ in Ecclesiasticis curis instantia nos quotidiana constringeret, & hinc inde populi

B nobis commissi continuus dolor, qui cuncta nostra interiora perculit, perturbaret: illud (vt ita dixerim) inter alia fleuimus, quod nunc vsque tam per terram quam & nauigio ad vos nostrum Missum dirigere summo desiderauimus studio, vt nobis vestrã prosperitatem desiderantibus & anxie sitientibus, renuntiarentur citissime sanitates, sed omnino nequiuimus.] ægrotasse enim hoc anno Carolum & conualuisse,

b Aimoinus affirmat. pergit Pontifex. b Aim. lib. 5. c. 24.

Hinc fateor, fili charissime, tanta per vtrumque impedimenta timuimus, quantum & per paganos & iniquos Christianos sine respectu Domini timoris generari mala, quæ ætas nostra non meminit, deploramus. Tanta enim sunt, vt intra mœnia Vrbis reliquiæ populi innumera paupertate affectæ consistant, & omnibus forinsecus deuastatis, ac in solitudinem redactis, nihil iam restet nisi (quod auertat Deus) ipsius Vr-

C bis excidium.

IOAN. PAP. IMPLORAT AVXILIVM CAROLI IMP.

Sed & quantum nos Leo venerabilis Episcopus Apocrisarius & Missus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, communisq. fidelis a vestro seruitio rediens, de hoc quod nobis retulit, post se vestrum exercitum contra Agarenos esse mittendum, lætificauerat; tantum hucusque eumdem nobis expectantibus, quod consecuti non sumus, validior mœror, & inæstimabilis angustia contristauit. Quia tota Campania ab ipsis Deo odibilibus Sarracenis funditus deuastata, iam fluuium qui a Tiburtina vrbe Romam decurrit, furtim transeunt, & tam Sabinos, quam sibi adiacentia loca prædantur: Sanctorum quoque basilicas & altaria destruxerunt, sacerdotes & sanctimoniales, alios quidem captiuos duxerunt, alios autem variis mortibus necauerunt, & omnem Chri-

D sti sanguine redemptum populum in circuitu deleuerunt. Et quid dicam? aut quid loquar? cum peruenerit gladius vsque ad animam, & sanguis omnium de terra clamet ad Deum?

Ergo, præcellentissime Cæsarum, iam iam nostræ calamitati succurrite; iam populi nostri miserias releuate; iam vestræ potentiæ manum porrigite, & hanc terram, cuius vobis necessitates ab ipso vestræ vocationis initio notas fecimus, liberate; ne si perdita fuerit, vestrum vilescat Imperium, & toti Christianitati nascatur dispendiũ. Reminiscimini igitur propter Deum, reminiscimini, quia multa spe & fiducia freti, diuinitus & humanitus ad Imperij gubernacula promerenda, pro vobis certamina sumpsimus, nulliq. labori pepercimus: ideoq. vicem nobis rependite, vt spes & labor noster non sit inanis in Domino. Quia cum hæc fuerit semper apud vos summa nostræ petitionis, si amplius nobis auxilium vestrum subtraxeritis, in desperationem la-

E psi deficiemus; & forsitan ad aliud consilium, resumptis aliquantulum viribus, necessario transcendemus. Non enim, sicut vos forsitan æstimatis, mediocre malum tota nostra Ecclesia patitur, nec minimis status Reip. damnis afficitur, sed alia Sarracenorum incursibus, alia autem Christianorum sunt ita exterminata & deuastata tyrannide, vt non nostra sint quæ nostra fuerunt, quin potius solo nomine illis vtamur, & vel ad defensionem patriæ, vel ad aliquam vtilitatem nostræ Ecclesiæ quorumlibet solatia numquam inueniamus; præcipue autem multi, quos vestra non ignorat maiestas, non solum nobis nulla solatia conferunt; verumetiam quidquid residuum est a paganis, imprætermisse subtrahunt, & omnem nostram dispositionem in territorio Romano calcant, adeo vt nec victualia, nec vlla quadrupedia in omnibus locis nostris remaneant, nec vllum, qui nobis compatiatur, vel nostros singultus aut gemitus doleat, oculi nostri aspiciant.

Sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed quia tanto Imperatori pauca sufficiunt, & ex istis iam, fili charissime, quæ nos A
præ gemitu & afflictione cordis loqui non possumus, vniuersa alia cognoscetis: quasi humi prostrati, vestram magnificentiam deprecamur, & per futurum Iudicium adiurantes, cum tota nostra Ecclesia vestro diuinitus protecto Imperio totis viris suggerimus, votisq. supplicibus preces multas effundimus, vt contritæ, & omni humano solatio destitutæ sanctæ Matris vestræ Romanæ Ecclesiæ defensionem, debitamq. tuitionem, cunctis remotis occasionibus, cunctisq. omissis dilationibus, omnimodis præbeatis. Quia cum iam iuxta præcipitium consistamus, nisi manus vestræ defensionis & necessarijs nobis (sicut præmisimus, immo sæpius exorauimus) quantocyus subuenire studueritis, spem viuendi per Christianos sublata, aut ipsis paganis subijciemur, aut (quod auertat diuina potentia) ab eorum multitudine victi ad omnem Christianitatis interitum crudeli nece peribimus. Ac per hoc Christi nomen in gentibus blasphemabitur, & vestræ opinionis anteacta studia obliuioni trademus. B

Huius rei gratia (sicut supra meminimus) opportunum adiutorium conferentes, nobis vestrum exercitum ad hostilem expeditionem promptissimum destinate, aliosq. Deum per omnia diligentes Missos, qui vitiorum flammas iustitiæ tramite vsi compescant, nimia celeritate dirigite: quatenus qui innumeris tribulationibus quatimur, ac æstuamus, & pro populi nobis commissi miserijs cruciamur: vestris consolationibus refecti lætemur; & per vos tranquillitate percepta, optatam libertatem (sicut decet) per tam benignum Imperatorem consequi mereamur. Postremo sublimitatem vestram deposcimus, vt latores præsentium Petrum scilicet & Petrum venerabiles Episcopos, Missos Apostolicæ Sedis, nostrosq. dilectos, iuxta morem benigne ac pacifice suscipere non dedignemini: & ea quæ pijs vestris auditibus pro vtilitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ in conspectu vestro retulerint, ad congruum ac opportunum effectum C
peruenire, pro sanctis Apostolis vestris intercessoribus apud Deum, celeriter studeatis. Dat. quarto Idus Februarias, Indictione decima.] hæc ad Carolum Imperatorẽ.

Adhuc insuper & post dies tres, nempe Idibus Februarijs alias eodẽ argumento litteras [a] dedit, mittens ad eumdẽ palmas virides benedictas, cum tamen Dominica Palmarum, qua in Ecclesia ex antiquo instituto benedici consueuerunt, non esset. Earum mittendarũ ratio ista ab ipso describitur ita: Inter cetera, quæ vera crescente religione, ab olim Ecclesiastica facta vestræ pietati duximus intimanda, virentium palmarũ ecce brauium mittimus, quod Apostolus non omnes qui currunt, sed vnum propter vnitatem legitime certantium accipere protestatur.] & inferius: hodieq. manui vestræ speciali voto & prærogatiua plenam benedictione palmam, sicut cernitis, destinamus D
aduersus visibiles hostes & inuisibiles triumphum: optantes enim vos de cunctis aduersarijs triumphare, nihil aptius vobis quam ramos palmarum duximus offerendum, &c.] pluribusq. pariter inculcans mala quæ vrgeant, & pericula quæ immineant, rogat celeriter auxilium mitti.

[a] *Ioan. ep. 32.* PALMAE MISSAE A IOAN. PAP. CAROLO IMP.

[b] *Ioan. ep. 31.* [c] *Idem ep. 33.* Scripsit pariter per eosdem Legatos ad Rachildem [b] Imperatricem, vt Imperatorem hortetur subuenire Vrbi periclitanti. Dedit pariter litteras [c] ijsdem Legatis ad omnes Archiepiscopos & Episcopos in Imperio Caroli constitutos, quibus vbi ingentia mala quibus opprimerentur Romani narrasset, hæc ab eis impleri admonet: Condolentes autem nobis & compatientes accedatis ad Christianissimum filium nostrum: & consilium Domini ab eo non abscondatis, suggerentes & exhortantes, vt perpendat quis & quam terribilis sit ille, qui hunc ante sæcula huic præfuturum regioni prædestinauerit, & quam districte ab eo exacturus sit quod commisit, qui scilicet tam pre- E
tiosi sanguinis fusione quod credidit, emit. Meminerit etiam quia & nos illum præceteris propinquis & æmulis eius amauimus, elegimus & prætulimus, vnde & eum aduersus omnes hostes Ecclesiæ, non solum defensorem, sed & patronum & aduocatum nostrum existere proposuimus, vt quod ei nos apud Deum esse satagimus, ipse inter homines pro nobis fieri non detrectet, præcipue vt accelerans nobis subueniat, & sine mora contra perfidos paganos & infideles succurrat, &c.] Hæc omnia mense Februarij, quo Romæ ab eodem Pontifice Synodus habita est, in qua inter alia confirmata sunt, Acta in Synodo anni superioris de Imperio Caroli, & quæ gesta essent apud Pontigonem, cuius Acta Aldagaricus Episcopus ad Carolum detulit. ista omnia [d] Aimoinus.

[d] *Aim. lib. 5. cap. 35.*

Rursum

A Rursum vero cum expectatum auxilium non adesset, ad eumdem Imperatorem litteras scripsit [a] octauo kal. Iunij, quibus eadem refricans quæ iugiter paterentur mala, timerenturq. grauiora, enixius subueniri quanto citius rogat. [a] *Ioan. ep. 54.*

Sed quid per Apostolicæ Sedis Legatos actum sit cum Imperatore Carolo, videamus. Aimoinus [b] huius temporis scriptor sic enarrat: Carolus igitur Imp. Compendij, vbi Quadragesimam peregerat, Pascha Domini celebrauit, & Legatos Apostolici Ioannis Petrum Episcopum Forosempronij, & Petrum Episcopum Senogalliæ suscepit, per quos tam verbis quam litteris Apostolicus Ioannes eum vocauit, quatenus sicut promiserat, sanctam Romanam Ecclesiam a paganis quibus infestabatur, eriperet atque defenderet. Kalendis igitur Maij Episcopos Rhemensis prouinciæ, sed & aliarum prouinciarum Compendium conuocauit; & Ecclesiam, quam in eodem B
Oratorio construxerat, cum multo apparatu in sua & Legatorum Apostolicæ Sedis præsentia ab ijsdem Episcopis consecrari fecit. Inde Placitum generale, kal. Iunij, habuit, vbi per capitula, qualiter Regnum Franciæ filius suus Ludouicus cum fidelibus eius & Regni primoribus regeret, vsque dum Roma rediret, ordinauit, & quomodo tributum de parte Regni Franciæ, quam ante mortem Lotharij habuit, sed & de Burgundia exigeretur dispositum.] impositum pariter fuit tributum clericis omnibus & Ecclesijs, Legatis haud dubium consentientibus, immo & procurantibus (vt par est credere) quo periclitanti omnium Matri sanctæ Romanæ Ecclesiæ ab omnibus, præcipue vero ab Ecclesiasticis personis subueniretur. pro subueniendo enim Romanæ Ecclesiæ periclitanti illud exigi tributum, aduentus Legatorum, & conuentus synodalis coactus, & ipse qui instabat Romam versus militaris procinctus ostendunt.

[b] *Aim. lib. 5. cap. 35.*

CONCILIVM COMPENDIÆ HABITVM.

C Quomodo vero proficiscenti Carolo in Italiam, Ioannes Papa ipsi obuiam progressus sit, sic inferius idem auctor recensет: Nuntiauit etiã inter alia idem Adalgarius Imperatori, qui Synodum habitã Romæ mense Febr. detulit Imperatori, quoniã Ioannes Papa obuiam illi Papiam veniret. Quapropter præmisit Odracum secundi scrinij Notarium, Goirannum Comitem & Pipinum atque Heribertum ad procurãda ipsius Papæ seruitia. Ipse vero festinato perrexit ire ad eum, quem obuium habuit apud Vercellas ciuitatem; & recepto eo cum honore maximo, perrexit simul vsque Papiam. Vbi eis nuntiatum est non incerta relatione, Carolomannum Ludouici fratris sui filium cum maxima multitudine bellatorum super eos venire. Quapropter relinquentes Papiam venerunt Tordonam, & consecrata Rachilde a Papa Ioanne Imperatrice: mox retrorsum fugam arripuit cum thesauro versus Moriennam. Imperator autem D
aliquamdiu vna cum Papa Ioanne in eisdem locis immorans, expectauit primores Regni sui Hugonem Abbatem, Bosonem, Bernardum Aruernum Comitem, itemq. Bernardum Gothiæ Marchionem, quos secum ire iusserat. At hi vna cum alijs Regni primoribus, exceptis paucis Episcopis, aduersus eum conspirantes coniurauerunt. & comperies eos non venturos: vbiq. audierunt ipse & Papa Ioannes appropinquare Carolomannum, Imperator post Rachildem fugam arripuit, & Papa Ioannes versus Romam concite festinauit. per quem Carolus Imperator imaginem Saluatoris in Cruce fixam ex auro multi ponderis fabrefactam & gemmis pretiosis ornatam sancto Petro direxit.]

DONVM CAROLI IMP.

Sed quid operatus est Deus? mirandum quidem, immittens pauorem in eum qui infesto agmine in Italiam descendebat, vt absque aduersante milite fuerit in fugam E
actus. nam audi quod subijcit idem auctor: Carolomannus vero mendaci nuntio audies, quod Imperator & Papa Ioannes super eum cum multitudine maxima bellatorũ venirent: & ipse fugam arripuit per viam qua venerat, & sic Deus more misericordiæ suæ conuentum illum dissoluit.] hæc ipse. Vbi autem Ioannes Papa Romam venit, non modicam præsuram accepit a Lamberto Comite, qui nomine Imperatoris veniẽs opem ferre Romanæ Ecclesiæ, obsides Romanorũ procerũ filios ab ipso Pontifice petijt; qui negauit omnino, asserens non esse moris Romanos obsides dare. Extat de his [c] epistola eiusdem Ioannis Papæ ad eumdem Lambertum Comitem. vbi hæc in principio: Remeantibus nobis, Deo præduce, Romam, conuocauimus totam Ecclesiam. & illud quod nobis de obsidibus Romanorum procerum dandis edixeras, in conspectu Fidelium sanctæ Dei Ecclesiæ necessario contulimus. Sed heu quid dicam? cum tantum totam eamdem Ecclesiam contra nos incitauerimus, ac si pro melle eam

CAROLOMANNI REG. FVGA INOPINATA.

[c] *Ioan. ep. 61.*

felle

Universidad de Deusto
Biblioteca

selle potasse videremur. Romanorum filios sub isto cælo non legitur fuisse obsides datos, quanto minus istorum qui fidelitatem Augustalem & mente custodiunt, & opere, Deo iuuante, perficiunt? &c.] Excusat pariter id non esse ex mente Imperatoris, qui de dandis his obsidibus secum cum præsens esset, nec verbum fecisset. Sed quid inter hæc inexpectatum accidit? Ostendit plane Deus Ioanni Pontifici, quod vana salus hominis, in quem sperabat.

MORITVR CAROLVS IMP. FILIVS SVCCEDIT LVDOVICVS BALBVS. *a Aim. lib. 5. c. 35. in fine.*

Nam eodem anno, pridie Nonas Octobris, Carolus Imp. veneno potatus a Sedechia medico Hebræo moritur in loco Barios dicto, sepultus autem Vercellis in Ecclesia sancti Eusebij. Post septennium vero translatus Parisios, conditus est apud sanctũ Dionysium. hæc pluribus [a] Aimoinus. Successit in Imperium eius filius Ludouicus cognomento Balbus, quod impeditus lingua esset. Ad hunc patri succedentem Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus, qui eum in Regem vnxerat, de rebus bene disponendis litteras dedit, de quibus ista [b] Frodoardus: Item (inquit) post obitum eiusdem Caroli Imperatoris scripsit ad eumdem Ludouicum eius filium de ordinandis Regni principijs, proponens ei exempla prædecessorum suorum, & instruens eum per capitula de iusto Regni regimine, & honore sanctæ Dei Ecclesiæ, ceterisq. sibi ac Regno necessarijs rebus. Item de quibusdam præsumptionibus corrigendis, & temperanda censura correctionis & alijs commoditatibus. Item ne quidquam contra canonicas moliretur regulas, nec alicui hoc Episcoporum præciperet, ne sententiam diuinam incurreret.] & inferius: Item ad Ludouicum scripsit de consilio a se petito, quale sit vtile Regi consilium, & qualiter debeat agere iudicium & iustitiam, & quid hæc boni conferant obseruata, quidve mali neglecta irrogare soleant, &c.] In eius autem consecratione cum conuenissent Episcopi, eumdem Regem duabus vxoribus implicitum diremerunt, & ad meliorem frugem restituerunt. de his enim ad Ludouicum Germaniæ Regem eius patruum scripsisse Hincmarum, idem Frodoardus ita subijcit: Itẽ Hincmarus scripsit qualiter egerint Episcopi erga Ludouicum filiũ Caroli, quando eum Regẽ consecrauit: qui ista aliter audierat. Itẽ de duabus vxoribus ipsius Ludouici Regis qualiter actũ fuerit, &c.] hæc de his quæ spectãt ad Caroli successorẽ Ludouicũ.

In Spirensi autem codice, quo nouem Hincmari continentur epistolæ selectæ, quæ prima ordine ponitur, eiusdem est argumenti scripta ad ipsum Ludouicum Balbum, cum solus Regni habenas moderandas suscepit, est eius exordium.

ADMONITIO HINCMARI AD LVDOVIC.

Domino Ludouico Regi glorioso sit semper salus & vita. Dominatio vestra mandauit, vt ad vos destinarem &c.] Summa vero epistolæ hæc est. Hincmarus senex a nouo Rege Franciæ Ludouico Balbo rogatus, vt consilium suum de adeunda pacifica Regni possessione communicaret, respondit, id ex concordibus bonorum Consiliariorum pendere sententijs. Quare hortatur eum, vt conuentum generalem primorũ Regni indicat, & sex capita præscribit, de quibus in illo tractari possit. Tum modica suggerit, quibus semel decreta executioni mandentur, nempe si per preces diuinum auxilium imploret, si contritione, confessione & operum satisfactione Deum iratum sibi conciliet, & contra carnem suam, Dei & Ecclesiæ hostes bellum suscipiat.] Tunc ab eodem illa scripta esse videtur longissima epistola, in eodem codice tertia ordine posita. cuius est initium.

Hincmarus Episcopus ac plebis Dei famulus. Pro ætatis & sacri ordinis antiquitate posteriores tempore boni & sapientes viri rogatis exiguitatem meam, &c.] Scripta est ad Episcopos Franciæ pro noui regis institutione. est eius argumentum.

Primo docet mundum duplici potestate regi, Pontificia & regali: Episcoporum & Regum & omnium qui alijs præsunt officium esse, Canones & leges non ignorare, iustitiam colere, iudices constituere qui auaritiam oderint & iustitiam diligant. Deinde ex beati Adelhardi Abbatis Corbeiensis Caroli Magni propinqui & Cõsiliarij libello copiose exponit, quis ordo & modus in palatio regio & toto Regno administrando olim fuerit vsurpatus. Tum omnia officia palatij describit. Hinc declarat, quibus rebus Regnorum pax conseruata fuerit, nempe binis annuis Comitijs & eorum Consiliariorum delectu, qui nihil Deo, suæ saluti, Regis & Regni incolumitati anteponerent. ista Hincmarus.

Relicta vero Caroli Rachildis Augusta, obitu viri reddita libera, abusa est licentia viduali, quæ viuente Carolo, strictioribus pietatis vinculis tenebatur. Inter alia autem illud

illud indecorum atque impium perpetrauit, vt Abbatissam regularem monasterij Oriuacensis eiecerit, & accepta pecunia, eidem neophytam quamdam præficiendam curarit. quod tantum nefas vt corrigeret, Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus suis litteris admonuit, quarum meminit [a] Frodoardus, & ex eis ista quæ subijcimus recitat, dicens: Rechildi Reginæ scripsit, significans, quod cum quondam Laudunensis parochia Episcopo vacans, in sua specialiter erat prouidentia, sit male factum de eleemosyna Hermentrudis Reginæ per quemdam præpositum Oriuiaci monasterij. postea vero huic Rechildi per Vuaifridum presbyterum contra sacras leges male sit obeditum, vt regularis Abbatissa de ipso eijceretur monasterio. Ostendit autem ex auctoritate sacra, quantum inde Regina periculum habeat, & quia miserat ad eam, qui moneret illam hoc euadere malum. Illa vero non solum non emendauerit, sed malo peius superaddiderit, contra diuinam auctoritatem, neophytam scilicet irreligiosam .... promouendo ad regimen propter res terrenas acceptas ab illa. Annectens, qualiter Hedenulpho Episcopo in Laudunensi Ecclesia ordinato, monuerit illũ, vt suggereret Regi Carolo tam pernicioſum factum dissoluere, & se atque Reginam a tanto discrimine liberare. Sed quia quod monuerat, ad effectum perduci non viderat: ipse præfatum Regem inde commonuerit; sed ille ne Reginam contristaret, quod male factum sciebat, non correxerit. Reducit etiam ad memoriam, qualiter præfatus Rex, petente Hermentrude Regina, de rebus tunc suis per consiliũ Parduli † Laudunẽsis Episcopi priuilegium ad idem Oriuiacum monasterium a se dictari; & a ceteris Episcopis formari rogauerit, & ipse Rex confirmauerit: Hic autem Præsul iussioni regiæ obediens, non suis verbis illud priuilegiũ composuerit, sed sicut beatus Gregorius Papa de quodam monasterio a quadam Regina ædificato, ipsa petente dictauerat: & ipse quoque dictauerit, vel transtulerit: repetens maledictionis interminationem, quam domnus idem Gregorius contra præsumptorem illius monasterij iaculatus sit. Adijciensq. quod illa, quamdiu in hac præsumptione, vel malefacto permanserit, quotiescumque corpus & sanguinem Domini accipere præsumeret; iudicium idest damnationem sibi acciperet. Obsecratq. monens illam, vt non sensus ipsius, aut alicuius suggestio eam decipiat, sed de remedio animæ Regis, & de redemptione suæ cogitet, & quod male actum est, corrigere festinet. Illud etiam quod audierat illam perpetrasse, scilicet, quia præfatum priuilegium & præceptum regale ab ipso monasterio abstulerat. quantum malum fecerit, pandit; & hoc ideo vt se corrigat, ne damnationem incurrat. Et quia si res se haberet, vt audierat, & mancipia a præmissa muliere neophyta acceperat pro committendo regimine monasterij: simoniacam hæresim incurrerit; & quod quamdiu eidem hæresi quisque fauerit, in corpore vnitatis Ecclesiæ Catholicæ esse nequibit coram oculis Domini: monens vt legat Capitula regulæ S. Benedicti de ordinatione Abbatis vel Abbatissæ, & inueniet quam grauiter pro hac ordinatione in Spiritum sanctum, a quo ipsa est regula promulgata, peccauerit. Ex diuinis institutionibus propalans, quantum periculum, malũq. tam ipsa Regina, quam emptrix illa subierit. petens, vt quod ex debito ministerij sui cum gemitu scribit, pro salute ipsius & remedio animæ Regis, benigne suscipiat; & quia ex magna fidelitate hæc scribere curauerit, agnoscat.] hæc ex dicta epistola Frodoardus.

[a] *Frod. hist. Rhemens. li. 3. c. 25*

RECHILDEM AVG. HINCMARVS MONET.

† *fuit iste Episcopus Laudun. ante Hincmarum, vt apparet ex Frodoardo.*

Porro Rechildem ipsam non tantum ista non correxisse mala quæ perpetrasset, sed addidisse alia plurima, ex litteris successoris Hincmari, Fulconis viri laudatissimi Rhemensis Archiepiscopi possumus intelligere, de quibus idem Frodoardus [b] agens, subijcit ista: Rechildem Reginam vel Imperatricem litteris commonens atque redarguens, dolore multo se fatetur esse correptum pro fama non bona, quæ ad ipsum de vita vel actibus eiusdẽ Reginæ peruenerat. quod scilicet esset ibi diabolus, vbi fuisset illa, magis quam Deus; cum forent circa illam, quæ contra salutem militãt animæ, idest, iræ, rixæ, dissensiones, incendia, homicidia, luxuriæ, rapinæ quoque pauperum, peruasiones Ecclesiarum: de quibus omnibus debita solicitudine & pastorali diligentia commonet eã, vt transferat se de tantis malis ad fructum æternæ salutis, præponens ei quadrigarium & quadrigam virtutum, quã assumens & ascendere nitens apprehendat ea, quæ sunt sapientiæ atque sanctimoniæ ac felicitatis æternæ. Velamen quoque Christi quod assumpserat viduitatis, incorruptum seruare studeret, vt illud inuiolatum repræsentare posset, nec properare velit ad inferos, vt inueniat inæstimabile malum multarum,

FVLCO ITEM RECHILDEM MONET. [b] *Frod. hist. Rhemens. lib. 4. c. 5.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

quas ei propalare nititur miseriarum: perpendat si est amica Dei vel soror, quod si non A
est, sine intermissione det operam vt esse possit, & si non candore virginitatis, studio
tamen continentiæ salutaris recte credendo, Deum ac proximum diligendo, pietatis
opera faciendo, sobrie & iuste & pie viuendo. Attendat vt vitam corrigat, donec ho-
die nominatur, ne incidat in laqueum confusionis æternæ, dum non cogitat quam ve-
lociter præsens hodie transeat. Parcat animæ suæ, & attendat vt Deo proxima fiat, &
habeat columbæ simplicitatem & innocentiam, vt audire mereatur a Christo, cum
exierit a corpore, Hiems transijt & recessit, columba mea veni, mecumq. requiesce se-
dens in dextera Patris mei. Multum se ideo loqui asserit, quod de ipsius salute plu-
rimum solicitus sit, optans vt vere fiat Regina ornando virtutibus viduitatem suam,
præ oculis habens diem mortis vel resurrectionis suæ, audiatq. Apostolum dicen-
a 1. Cor. 15. tem: [a] Euigilate iusti, & nolite peccare. Det tamen Deo suo gloriam, & operetur B
salutem. Diuertat a malo, & faciat bonum; oratq. exoptans vt correptio sua & emen-
datio necessaria salutisq. compunctio tangat cor eius, vt tandem aliquando resipi-
scat a diaboli laqueis, gratia quoque Dei resuscitet eam de sepulchris vitiorum, &c.
Febricitantem quoque in malis, faciat eam firmam & stabilem Deus fixamq. in bonis,
vt hic & in æterna vita possit gaudere cum Sanctis: Quod si consilium nostrum, inquit,
audieritis, tales vobis erimus, quales esse debemus in omni fidelitate, & reuerentia, at-
que debito seruitio, & quod his omnibus maius est; erit vobis Deus propitius, sicut
optamus & oramus. Alioquin volumus vt sciatis re vera, quod pro vobis nolumus in-
currere offensionem Dei, sed secundum ministerium nostrum faciemus de vobis, quod
canonica nobis iubet auctoritas, quod quam inuiti faciemus, Deus testis est; non
b Rom. 11. enim possumus discedere ab Apostolo qui dicit: [b] Quamdiu Apostolus sum Gentium, C
ministerium meum honorificabo, &: Dei adiutores sumus, &: Deus est qui operatur in
nobis: &: An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus? Vnde precor
eum in conscientia mea, vt adhæreant cordi vestro verba mea, & ipse qui per me
loquitur, hæc in auribus vestris per seipsum loquatur in corde vestro. Deus omnipo-
tens ad vota vestra mittat manum suam de alto, & liberet vos de cœnulento huius
sæculi profundo.] hactenus ex Fulconis Rhemēsis Archiepiscopi litteris Frodoardus.

SYNODVS I N NEVSTRIA.

Agitur interea in Neustria Synodus, vbi inter alia Ludouici Imp. qui nuper Carolo
patri successerat, Legati querelas exposuerunt aduersus Hugonem Lotharij defuncti
Regis filium nothum. Hic audita morte Caroli Calui Imp. qui Lotharij patris Regnū
inuaserat, collecta factiosorum hominum multitudine, eiusdem Ludouici Regnum
magnopere infestabat, quem ipse Ludouicus primum detulit ad Episcopos, quibus D
in ea Synodo Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus præsidebat; qui ad ipsum Hu-
c Frod. hist. Rhe mens. lib. 3. c. 18 gonem litteras comminatorias scripsit, quarum meminit [c] Frodoardus dum recen-
set eiusdem Hincmari epistolas scriptas ad Ludouicum Caroli filium dicens: Item ad
eum scripsit, qualiter commonuerit ex præcepto Regis ipsius Hugonem Lotharij Re-
gis filium super malefactis quæ agebat, & de hominibus suis aduersus Regem cum
d Ibid. c. 25. hostili apparatu dirigendis.] & inferius, vbi [d] idem Frodoardus relegit eiusdem Hinc-
mari epistolas datas ad viros illustres, meminit earumdem Hincmari litterarum,
atque earum summarium ita recenset.

HVGO F. LOTHARII CONTRA LVDOVICVM.

Hugoni etiam filio Lotharij Regis scripsit, significans, se amicos & familiares ha-
buisse patrem, & auum ipsius Lotharium Imperatorem, & quia salutem ipsius opta-
bat: idcirco quod audierat de periculo eius, causa dilectionis ei notum faciebat; mul- E
tos scilicet prædones conspirasse & conspirare secum, ipsoq. principe & auctore innu-
meras & horrendas fieri deprædationes, aliaq. multa perpetrari, quæ omnia in ca-
put ipsius redundarent. Ostendens quam horrendum sit pro tantis sceleribus perpe-
tuas pœnas mereri, demonstrans hæc eadem peruenisse ad Synodum Episcoporum
in Neustria gestam; insuper etiam quod Regni moliretur inuasionem: sibiq. mandatū
a præfato conuentu, vt ad eum litteras mitteret, atque commoneret (iuxta quod le-
ges præcipiunt) a tantis malis resipiscere; ipsosq. malefactores a se disiungere, & a se-
ditione, ac Regni peruasione se cohibere. Si vero ipsius commonitionem, & manda-
ta Synodi obaudire non vellet: tam suæ diœceseos, quam de vicinis prouincijs Epi-
scoporum Synodum conuocaret, & synodali Episcoporum sententia eum, suosq. com-
plices atque fautores excommunicaret.

Postea

A Postea vero ij omnes Episcopi eamdem excommunicationem Romano Pontifici, &
omnibus Episcopis & Principibus per circumiacentia Regna notam facerent. Vnde
monet eum tamquam filium, vt recogitet in quanto periculo sit, proponens ei diui-
narum sententias auctoritatum, vt periculum suum recognoscere possit, hortansq. ac
monens, vt nulli adulatori credat ad peruasionem Regni aggrediendam, inferens vt
attendat, quid profuerit patruis eius, vt contra legem Dei Regni peruasionem ince-
perint. & quod Pater eius pro labore, quo contra voluntatem Dei laborauerat, & vi-
tam perdiderit & Regnum. Adijciens, quid leges de peruasoribus Regni præcipiant.
Subiungens etiam quod Rex eidem promiserit, & ex parte ostenderit, eum se velle
honoribus ampliare, & honoratum habere, si culpa ipsius non fuerit. Admonens
etiam, vt non auscultet huiusmodi prauorum hominum hortamenta, neque imite-
B tur malignantes qui florent ad tempus, & cito sicut fœnum arescent, sed obaudiat
Scripturam [a] sanctam, veridice dicentem: Expecta Dominum & custodi viam eius, a Psal. 36.
&c. Subnectens quoque vt sibi de his certam & veram responsionem remandet.]
hucusque Frodoardus totidem verbis ex Hincmari ad Hugonem epistola scripta qui-
dem hoc ipso tempore Ludouici filij Caroli Calui, non huius Ludouici filij, vt ex ijs
quæ superius dicta sunt patet. Quæ autem hæc sint sequuta, & quomodo, idem
Hugo in malo perseuerans, in deterius prolapsus, in Concilio Trecensi, cui præfuit Io-
annes Octauus Papa, meruit excommunicari: suo loco dicturi sumus.

ROM. ECCL. COGITVR SOLVERE TRIBVTVM SARRACENIS.

Iam vero ad res vrbanas conuertamus orationem. Ioannes Pontifex, vbi se desti-
tutum vidit, in quo sperabat auxilio Imperatoris, reliquos vero Principes pateretur
infensos, ob id quod tantopere eidem Carolo studuisset: quo se liberaret ab ingruen-
C tibus Sarracenis iam iam Vrbem inuasuris, nullam aliam viam inuenit, nisi vt annui
pensitatione tributi eos quiescere faceret. Ita quidem in summum dedecus Christia-
norum Principum annuo censu fuit a Sarracenis redimenda quies. id enim testatur
Ioannes ipse in epistola [b] ad Carolomannum, dum queritur, post Sarracenos sedatos, b Ioan. ep. 29.
a Christianis Principibus Romanam Ecclesiam pati pressurā; hæcq. ait: Sed heu proh
dolor! fesso mihi paganorum persecutione ac gladio, atque exactione census viginti
quinque millium in argento mancusorum annualiter: prædictæ Matri vestræ additus
ciuilis mucro angustiæ est, &c.] eo siquidem præsidio Caroli destitutus Pontifex, adeo
fatigatus est ab ingruentibus Romæ ciuilibus bellis, a Lamberto Comite Spoletino
enutritis, vt ab Vrbe proficisci in Galliam cogitarit; prout ex litteris ad eum [c] scriptis c Idem ep. 68.
affirmat, quod nonnisi anno sequenti impleuit, vt suo loco dicturi sumus.

D Scribit enim in animo habere conuenire Carolomannum, qui ad eum de obitu Im-
peratoris litteras [d] scripserat, quibus significarat se Romam venturum, & de Roma- d Idem ep. 63.
na Ecclesia optime fore meriturum. ita ille allicere conatus Pontificem ad eius in Im-
peratorem coronationem. Petenti autem legatos ab Apostolica Sede mittendos re-
spondet Ioannes, ab ipso prius capitula conscribenda de his quæ Sedi Apostolicæ pro-
mitteret impensurum, petens interea redditus miitti, quos Romana Ecclesia possidet
in Baioaria. hæc Ioannes hoc anno mense Nouembri, Indictione vndecima inchoata.

LAMBERTVS COMES ADVERSARIVS IOAN. PAP.

Porro quod ad Lambertum Comitem spectat, susceperat iste patrocinium eorum,
qui Romæ ab ipso Pontifice damnati essent, inter quos Formosus erat Portuensis Epi-
scopus; cuius rei causa ab illis ipse Romam assiduis precibus vocabatur a quo, vt di-
uerteret ipsum Pontifex, Gaudericum & Zachariam misit Episcopos, quibus ad eum
E comminatorias litteras [e] dedit: addidit vero [f] alias, cum ab ipso iam inter aduersarios e Ioan. ep. 72.
militante, titulis haud summo Pontifice dignis ipse Pontifex appellaretur. quæ autem f Idem ep. 73.
hæc sequuta sint dicemus anno sequenti.

Indixerat hoc anno idem Ioannes Papa generale Concilium omnium Italiæ Epi-
scoporum celebrandum Rauennæ mense Iulio, eaq. ratione ad diuersos Episcopos
scripsit, nec non etiam ad [g] Ducem Venetorum Vrsum nomine, tum temporis erga g Idem. ep. 53. 56. 57. 58. 59. 60.
Sedem Apostolicam, cuius legationem respuerat, parum æquum. Verum ingruen-
tes nouæ perturbationum causæ, ne quod Pontifex aggredi cœperat, consummaret, h Idem. ep. 55. 56.
impedimento fuerunt.

IOAN. PAP. REGEM ANGLORVM ADMONET.

Eodem anno mense Nouembri idem Ioannes Papa occasione consultationis Eadre-
di Anglorum Archiepiscopi litteras scripsit [h] ad Anglorum Regem, monens eum imi-
tari pios prædecessores Reges, & colere Episcopos Dei ministros. Ad ipsum [i] vero i Ioan. ep. 63.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Archiepiscopum cum scribit, hæc inter alia ingerit: Nos autem pro instantis tempo- A
a Ezech. 13. ris necessitate hortamur & monemus fraternitatem vestram, vt omni sæculi timore postposito, sicut idoneus Dei minister, opponas a te murum pro domo Domini, & zelo illius accensus non solum Regi, sed omnibus in ea peruerse aliquid agere volentibus, strenue resistere non prætermittas, &c.]

BASIL. IMP. AGIT PRO PACE ECCL. CONST. APVD IOAN. PAPAM.

Inter hæc vero Basilius Imp. iteratis litteris ab eodem Ioanne Pontifice petijt mitti Legatos Constantinopolim, vt Ecclesiam illam schismate scissam componerent; qui enim ex parte Photij erant, nullatenus (vt vidimus) communicare volentes cum Ignatio Patriarcha, quod essent numero plurimi, turbas vndique concitabant, Ignatio aduersus eosdem obnitente, simulq. (vt accidere solet) in diuersa Senatum scindente & populum, adeo vt Ecclesiæ illius facies appareret admodum fœda; nec esset vnde remediũ ad tanta vulnera sananda comparari posset, nisi vnde alias sæpe vtiliter accepissent, a Romana videlicet Ecclesia, ad quam denuo clamare ingratos filios, ipsa necessitas compellebat. Quomodo autem his acceptis litteris Ioannes Papa Constantinopolim petitam legationem mittit, suo loco opportune dicetur. B

IESV CHRISTI ANNVS 878. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 6. LVDOVICI III. IMP. 1. BASIL. MACED. IMP. 12.

LEGATIO CONSTANTINOPOLIM MISSA.

OCTINGENTESIMVS septuagesimusoctauus annus salutis humanæ, Indictione vndecima notatus incipit, quo Ioannes Papa decernit legationem ad visitandam Ecclesiam Constantinopolitanam diro schismate scissam. delecti sunt ad hanc C
obeundam legationem Paulus Episcopus Anconitanus, & Eugenius Episcopus Ostiensis, vt eiusdem Pontificis datæ litteræ indicant; quibus & manifestum redditur, iniunctam ijsdem fuisse Legatis visitationem Bulgariæ Regis, vbi Constantinopolitanam Ecclesiam visitassent. hæc omnia ex litteris eiusdem Pontificis hoc anno decimasexb Ioan. ep. 80. ta Aprilis ad Basilium Imp. datis, quæ sic se habent. b

Dilectissimo nobis & desiderabili filio Basilio Christianissimo & trãquillissimo Imp.
c 2. Cor. 1. EPIST. IOAN. PAP. AD BASILIVM IMP. Benedictus c Deus & Pater Domini nostri IESV Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui miseratus & consolatus est nos in præsenti sæculo nequam, visitans & redemptionem faciens, tam pium, tamq. benignum Imperij vestri cornu salutis erigendo in domo d Dauid, Christi videlicet pueri sui. Vos
d Luc. 2.
e 2. Cor. 12. enim, fili charissime, minus Imperatoria dignitate, secundum Apostolum e qui ait: D
Aemulamini charismata meliora, contenti, etiam Angelorum estis ministerium imitati, dum pacem in terra bonæ voluntatis hominibus exoptatis, & beatos per id, ac cælum vos visuros luce clarius demonstratis. Vtraque siquidem epistola vestra Pontificio nostro missa, huius vos flagrare desiderio, patenter insinuat; & hanc vos ad statum Ecclesiæ, vnde prauorum dissensione repulsa est, inhianter velle reducere, indicio euidenti demonstrat. A Deo quippe prouectum Imperium vestrum, quod eo auctore, iustitia & triumphis ornatis, minus nimirum validum, minusq. glorioſum putatis, nisi etiam summa concordare pace seu concordia satagatis.

Nos autem, dilectissime, audientes Constantinopolitanam Ecclesiam dissensionis adhuc scandalo fluctuare, nonnulloſq. religionis habitus viros hac, illacq. dispersos atque deiectos ignominiose tractari, merito ingemiscimus, & multa mœstitia fatigaE
mur. Præcipue pacem sentimus illic continua contentione turbatã, quam per multos Sedis Apostolicæ labores iam credebamus ædificatam; & sacratos quosdam diuersas iniurias passos discimus, quos ab omni oppressionis face sperabamus ereptos. Portamus quippe omnium onera qui grauantur, immo portat hæc in nobis amator vester beatus Petrus Apostolus, qui nos in omnibus solicitudinis suæ protegit ac tuetur he-
f Ierem. 1. redes. Sed quia & professionis nostræ officio cum Ieremia f nihilominus dicitur: Ecce constitui te hodie super gentes & super Regna, vt euellas & destruas, & dissipes & plantes; etiamq. vestra pietas ab Apostolatu nostro pro hoc ipso personas postulat: Ecce strenuos a latere nostro viros dirigimus, qui si qua illic inter hæc diligenti studio deprehendant, his radicitus, secundum Dei mandatum euulsis, destructis, dispersis & dissipatis, pacem & vnitatem & charitatem congruenter ædificent & plan-

A plantent. Nam quomodo habere poterunt charitatem, qui diuidunt vnitatem?

Nos autem pro Christo a legatione proculdubio fungimur, cum paci Ecclesiæ stu- a 2. Cor. 5.
dium impendere procuramus. Quia vero Deo amabiles viros, quos nominatim litteris expetitis, quibusdam incommodis impeditos destinare nequiuimus: misimus Paulum & Eugenium sanctissimos & venerandos Episcopos, dilectosq. Consiliarios nostros, quorum nobis & fides probata, & scientia manifesta est. Quibus scripto dedimus in mandatis, vt omnibus simultatibus sopitis atque sedatis, quæ ad pacem sunt, sanctorum magistra regula Patrum toto conamine construant; & omni contentione sublata, iustitiæ tribuant, Deo propitio, palmam. hoc dumtaxat ad laudem Dei agentes, & ad præconiorum vestrorum cumulum, sicut vos agere de die in diem decet, addentes. Verumtamen ignorare pium Imperium vestrum nolumus, nos Apo-
B stolicæ Sedis præcepisse Legatis, vt causa † tantum visitationis glorioſum eiusdem prouinciæ Bulgariæ Principem adeant, & de optata memoria ei Apostolorum, vt condecet, expletis officijs persalutationis, edicant. Ideoq. rogamus vt aditu eis, annitentibus vobis, concesso, talem illis industrium virum . . . . . qui eos vsque ad prædictum Principem saluos ducat & reducat, facta in scriptis de ea minime vsurpanda * professione. Optamus vos per multos annos in Christo bene valere, & de barbaris iugiter hostibus triumphare, spiritualis & desiderabilis & Christianissime fili semper Auguste. Data Indictione vndecima, vt supra, decimasexta mensis Aprilis.

† putantur hæc addita ab aliquo schismatico; nam vt ex iis quæ dicuntur inferius patet, Legatis præcepit, vt rei illius prouinciæ bene disponerent & ordinarent.

* al. possessione

Dedit insuper alias Imperatori eiusdem argumẽti litteras per eosdem Legatos. b Sed b Ioan. ep. 81.
& scripsit acres nimis litteras ad Ignatium Patriarcham ob occupatam ab eo diœcesim Bulgariæ Romanæ Ecclesiæ immediate subiectam, quæ sic se habent. c c Idem. ep. 78.

C Reuerendissimo confratri nostro Ignatio Patriarchæ Constantinopolitano.

IOAN. PAP. EPISTOLA AD IGNATIVM EPISC. CONSTANTINOP.

Secundo iam Sedis Apostolicæ litteris probaris admonitus, & per Missos eius contestatorijs conuentus hortatibus, vt tu Constantinopolitanæ diœceseos quos per eiusdem primæ Sedis auctoritatem & fauorem, annuente Deo, receperas, rite conuentus vltra præfixos tibi ex Canonibus limites præsumptionis pedem non tenderes, nec antiquos terminos, quos posuerunt patres tui, aliqua vsurpatione transferres. Nullus autẽ ignorat regionem Bulgarum a sanctæ memoriæ Damaso Papa, & deinceps vsque ad paganorum eruptionem a Sedis Apostolicæ Præsulibus, quantum ad Ecclesiasticæ prouisionis priuilegium attinet, moderatam. præsertim cum hoc nonnulla scripta, sed præcipue diuersorum Romanorum Pontificum res gestæ, quæ in Archiuis antiquitus nostræ seruantur Ecclesiæ, clarius attestentur. De his autem quæ bellica cla-
D des & grauissimi hostilitatis incursus intulisse noscuntur, nihil præstantius sentiendũ est, quam quod clarissima Ecclesiæ tuba, sanctus videlicet Leo nostræ Sedis Antistes edocuit & decreuit cum ait: d Adhibenda quidem curatio est, vt vulnera quæ aduer- d Leo ep. 85.
sione hostilitatis illata sunt, religionis maxime ratione sanentur. quo statu rerum, auxiliante Domino, in meliora conuerso, &c. iterum dicit: Remotis malis, quæ hostilitas intulit, vnicuique id quod legitime habuit, reformetur. omniq. studio procurandum est, vt recipiat vnusquisque quod proprium est. & rursus: Quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio reformetur.

Sed hæc, reuerendissime frater, omnia clausis oculis relegistis sanctorumq. Patrum decreta calcaneo temerario conculcasti, & multiplicium tibi beneficiorum Sedis Apo-
E stolicæ præstitorum oblitus, contra eamdem sanctam Sedem benefactricem videlicet tuam erectus es, priscam diœcesim illius in regione Bulgarica constituram illicita peruasione surripiens, & in alienam messem contra diuinas leges immittere falcem non renuens. Vnde merito post primam & secundam commonitionem a nostræ te debueramus communionis contubernio sequestrare, in promptu habentes secundum Apostolum, e omnem vlcisci inobedientiam, qui etiam dicit: f Si quis non obedit verbo no- e 2. Cor. 10.
stro per epistolam, hunc notate, vt non commisceamini cum eo. Sed quia Sedis f 2. Thess. 3.
Apostolicæ moderatione vtentes, spiritu lenitatis potius quam seueritatis erga correptionis tuæ flagramus affectum: ecce tertio canonice per Missos & syllabas commonemus, & hortamur, & protestamur, vt nullam omnino moram perpessa, strenuos viros in regionem Bulgarum dirigat, qui per totam patriam peragrantes, quoscumque illic repererint qui a te vel a subiectis tibi consecrationis munus accepisse dicuntur, sine quauis dilatione reducant, ita vt intra triginta dierum spacium, nullus Episcopus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

nullus omnino clericus, qui tuæ ordinationis, immo inordinationis sunt, intra omnes Bulgarum fines inueniantur. A

Non enim patimur eos, quos ibidem tu illicite constituisti, quos & ab Apostolica esse iam Sede huius rei gratia constat excõmunicatos, errore suæ præuaricationis corda nouorum Domini famulorum inficere, quos videlicet, in fide institutionis manu plantauimus, & aqua salutaris fontis doctrinarum rigauimus, atque horum auctori Deo ad incrementum spiritus dandum, vt sit ipse in omnibus primatum tenens, obtulimus. Porro si intra triginta interualla dierum omnes, quos vel tu, vel Episcopi tui consecrasse in aliquo gradu putantur Ecclesiæ, a totius regionis Bulgaricæ terminis non eduxeris, & temetipsum ab omni Ecclesiastico illius iure diœceseos non subduxeris: tamdiu sancto corpore, & pretioso sanguine Domini nostri IESV Christi post duos menses, a die numerandos, qua huius epistolæ tomum acceperis, esto priuatus, B quamdiu his obstinatus decretis nostris minime obedientiæ colla submiseris. Iamvero si pertinaciter in hac indisciplinatione atque peruasione permanseris, & Episcopos & quotquot illic vel illi, vel tu consecrasse videris, foras illinc minus expuleris: omnipotentis Dei iudicio atque beatorum Apostolorum Principum auctoritate, nostræq. mediocritatis sententia, omni Patriarchatus esto dignitate, quam fauore nostro acceperas, alienus & exors, nullo penitus summi sacerdotij priuilegio præditus vel potitus. Data mense Aprilis Indictione vndecima. missa per Paulum & Eugenium Episcopos.] hæc ipse.

TERMINVS XXX. DIERVM PRAESCRIBITVR IGNATIO

[a] Ioan. ep. 75. 77. Scripsit adhuc & binas [a] epistolas ad Michaelem Regem Bulgarorum, quibus hortatur vt ad Romanam Ecclesiam, quæ eos in Christo genuit, reuertatur, quas breuitati (quantum fas est) consulentes, hic describere prætermittimus: qui enim cupit eas, C cito inueniet, vbi legat: nam vna cum alijs Ioannis epistolis extant cusæ. Scripsit & [b] Idem ep. 76. ad [b] Petrum Comitem, vt hoc ipsum Regi Bulgarorum persuadeat. Sed & eisdem Legatis litteras dedit ad Episcopos omnes & clericos Græcos qui tunc erant in Bulgaria, vt inde intra triginta dierum spacium recederent, alioquin careant ministerij sacri vsu quo fuerant initiati.

DEPRESSIO IGNATII EXALTATIO PHOTII. Vix credi potest quantum eiusmodi depressio Ignatij Patriarchæ per Ioannem Pontificem facta extulerit perditissimum Photium; qui vbi ista resciuit, omnẽ mouit lapidem vt reuocaretur Constãtinopolim, & oblata bene vteretur occasione eiusdẽ Ignatij rursum eijciendi, seq. ipsum in sedem, e qua fuerat electus, restituendi. Quid autem inauditum excogitarit fraudulenta & callida arte homo dolosus, vt hoc expleret, inferius eodem anno suo loco dicturi sumus. Homo callidus & veterator consuetudi- D ne litterarum aliquam cum Anastasio Bibliothecario Romanæ Sedis contraxit familiaritatem, quem apud Ioannem Pontificem plurimum posse sciret. Sunt eius rei indices vnæ litteræ, eædemq. perbreues, sed secretorum nuntiæ ab ipso Photio ad eundem Anastasium scriptæ his verbis.

PHOTII AD ANASTASIVM BIBLIOTHECARIVM. EPISTOLA. Photius Anastasio presbytero & Bibliothecario Romæ.

A sacra quidem (vt est in prouerbio) instituta res est. At serius quam oportuit. Nec vero consilium reprehendo. Video autem tempus præterijsse. Quod mihi videtur non ineleganter ænigmate significari: occasionem nempe a fronte intonsam esse, pone vero caluam. Si quis enim tempori defuerit, exclusus, quamuis occasionem innumeris persequatur artibus, adipisci non potest. sed bene est, quod mens & voluntas tua, vel sero, misericors fuit. Amicorum enim est, non vtilitate gratiam metiri, sed proposito & beneuolentia.] hæc Photius ad Anastasium, magna (vt apparet) intercedente inter eos ex amicitiæ vsu fiducia; quæ in damnato sæpius & multipliciter homine non potuit esse absque suspicione inhærentis Anastasio culpæ. Quæ enim hæc secuta sunt de Photij restitutione iam desperata, nonnisi malum aliquid suspicandi ingerunt argumentum. At quæ illa fuerint, dicentur suo loco in fine anni huius:

LAMBERTVS DVX SPOLETI ET ADELBERTVS INVADVNT VRBEM. Amodo autem prosequar eiusdem Ioannis angustias, quibus dire pressus, est coactus ab Vrbe progredi, & in Gallias se conferre. quomodo ista se habuerint, accipe primum ex sæpe citatis veteribus Francorum Annalibus ab auctore temporis huius scriptis, quæ sic se habent. * Lantbertus Vuitonis filius, & Albertus Bonifacij filius Romam cum manu valida ingressi sunt: & Ioanne Pontifice sub custodia retento; optimates Romanorum fidelitatem Carolomanno sacramento firmare coegerunt.

runt. Quibus inde discedentibus, idem Pontifex domum sancti Petri ingressus, omnes thesauros quos ibi reperit ad Lateranos transtulit, & Altare sancti Petri cilicio cooperuit, & cuncta ostia eiusdem Ecclesiæ clausit. nullumq. ibi officium ad Dei cultum pertinens per plures dies celebratum est. & quod nefas est, omnibus vndique illuc causa orationis venientibus negabatur introitus, erantq. ibi omnia confusa. Memoratus autem Põtifex conscensis nauibus, per marẽ Tyrrhenum Regnum Caroli intrauit, ibiq. per totum fere moratus est annum.] hæc ibi. Sed ex multis pauca, pauciscq. narrata, quæ pluribus Ioannis ipsius epistolis descripta habentur. Scripsit de his primum ad *Arispertum [a] Mediolanensem Archiepiscopum, sed breuiter. Scripsit & ad Archiepiscopum Rauennatem Ioannem his verbis [b].

*al. Ansperto
[a] Ioan. ep. 82.
[b] Idem ep. 84.

Reuerendissimo & sanctissimo Ioanni Archiepiscopo Rauennati fratri nostro.

IOAN. PAP. EPIST. AD IOAN. RAVEN. DE LAMBERTO.

B Vnanimitatis vestræ fraternitatem ignorare non patimur, quæ & qualia his retro diebus a Lamberto Spoletano Comite mala, & multiplices passi sumus iniurias, quales nullus antecessorum nostrorum Pontificum a quoquam Deum colente sustinuisse recolitur. Igitur omne pene territorium sancti Petri, suis tyrannice deuastantibus hominibus, cum immensa populi multitudine Romam venit. Nos autem illum quasi dilectum amicum apud beatum Petrum Apostolorum principem honorifice recepimus. Sed ipse quasi ouili pelle indutus, solita repletus nequitia, munereq. corruptus ingenti, contra nos insurgere non dubitauit. Nam portas ciuitatis Romanæ violenter, immo fraudulenter cepit, totamq. Vrbem Romam, ac per dies plurimos per homines suos ita arctius retinere fecit, vt nec proceres Romanorum, nec Episcopi, nec sacerdotes, neque etiam familiares nostri ad nos nisi magna supplicatione exeundi fa- C cultatem haberent. Cibaria etiam nostra nobis venire instantissime prohibebant. Venerabiles item Episcopos, presbyteros, atque diaconos, & religiosos monachos cum hymnis & canticis spiritualibus, sacrisq. litanijs ad Ecclesiam Principis Apostolorum venientes, heu, proh dolor, more paganorum conturbauerunt, & fustibus cædentes, nequiter disperserunt, non sinentes illos *exire, debitumq. Deo sacrificium offerre. Inimicos quoque atque infideles sanctæ Romanæ Ecclesiæ & nostros, quos vna cum vestro consensu & subscriptione bis aut tertio excommunicatos, damnatosq. habemus, super nos temere conduxit, eosq. in Vrbẽ Romam sine nostra voluntate immisit. *f. eo ire

His itaque nos præiudicijs & iniurijs multiplicibus grauati, cum tota Sede Apostolica tristes adeo per multos dies extitimus, vt nequaquam nobis aliud agere, nisi flere liceret. Nam ipsis diebus nec vestis fuit super altare sancti Petri, nec aliquod ibi nocturnum aut diurnum officium ex more celebratum. Nunc etiam minatur nobis pe- D iora inferre, nisi eius obtemperemus humiliter voluntati. Vnde sanctitatem vestram pio paternæ dilectionis affectu coniunctam hortamur, vt pro tantis afflictionibus & miserijs capiti nostro illatis, ex totis præcordijs vestris nobiscum pariter condoleatis, & contra euidentissimum & immanem inimicum nostrum consurgere toto annisu studeatis. Nos namque illius non valentes sustinere tantas insidias, quia per terram ire nequimus, per marinum iter, Deo propitio, in Franciam proficisci debemus, glorioſos scilicet Reges deprecaturi, vt Ecclesiam sancti Petri, & ciuitatem Romanam totius mundi caput & dominam a tantis oppressionibus & calamitatibus liberent, saluam & quietam sinant manere, potentiq. manu ab hostium, quas patimur, insidijs tueantur. Nec nos illuc ituros, nisi pro communi salute, proculdubio credite. Sed E sicut veridico multorum relatu didicimus, cum nos de Vrbe Roma fuerimus egressi, cœptumq. iter egerimus: audiuimus eumdem Lambertum satellites suos velle colligere, Romamq. rursus expugnaturum adire. Nos vero hoc scientes, anathematis sententiam in eum, & in omnes sequaces eius, si contra Vrbem Romam & Ecclesiam Romanam aliquam rursus veniens contrarietatem vel molestiam, aut perturbationem inferre, quolibet modo præsumpserit, in Ecclesia beati Pauli Doctoris Gentium protulimus. Et idcirco nullus vestrum eius iniquis operibus faueat, quin potius libere arguat, si Apostolicæ Sedis vultis semper fulciri auxilio. Quapropter hæc omnia vt vestris suffraganeis cognita faciatis, incunctanter hortamur sanctimoniam vestram, quatenus ipsi qui membra Corporis Christi existunt, vobiscum pariter pro Apostolicæ Sedis exaltatione studeant desudare.] Data vbi supra quarto kal. Maij Indictione vndecima. At vltus est Deus in filio, quod impie peccauit sacrilegus pater.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scripsit & de his pariter [a] ad Berengarium Comitem ex regia stirpe oriundum; vbi præcipue queritur, quod ab Vrbe Romana, quam S. Petro Imperatores tradidissent, esset exclusus, rogãs vt ea cũcta Carolomanno nota faciat, cuius voluntate se ille impius cuncta fecisse iactasset. Scripsit etiam de his [b] ad Angelbergam Augustã Deo dicatam; sed & hæc eadem nota esse voluit [c] Ludouico Balbo filio nuper defuncti Caroli Calui Imp. cũ iam (vt ait) insulas Imperij suscepisset ab Ecclesia Romana: Dum vero lugubre factum recenset, habuisse tradit Lambertum cõplicem in scelere Adelbertũ Marchionem, coegisseq. iurare fideles Ecclesiæ non obedire ipsi Pontifici, sed ipsi tantum, misisseq. legationem ad Sarracenos Tarentum vna cum muneribus, vt ab eis copias, cum vellet, aduersus Romanam Ecclesiam paratas haberet. Addit de sua quam deliberasset profectione in Gallias, pro auxilio implorando. Ad finem vero epistolæ ponit quomodo eum augeat dignitate Consiliarij Apostolicæ Sedis, qua pariter dignitate donatus fuerat Carolus Imperator pater eius. sic enim ait claudens epistolam: Te quoque, fili charissime, auctoritate sancti Spiritus Dei nostri, ad vicem genitoris vestri domni Caroli perpetui Imp. Augusti, a secretis constituo meum Consiliarium, qui, vt dici solet, pars animæ meæ fuit.]

Reddidit insuper [d] certiorem de his omnibus Ludouicum Baioariæ Regem filium Ludouici fratris Caroli Calui. Sed & alias tunc pariter dedit [e] litteras, in itinere cum esset, & iam Genuam peruenisset, ad ipsum Carolomannum, ex cuius voluntate grassator Lambertus ea cuncta fecisse gloriaretur, hortans eum se conferre ad Synodum, quam Trecis in Gallia celebraturus esset. Sed & ad Carolum eius germanum eodem quoque argumento litteras scripsit [f].

Porro recedentem ab Vrbe Ioannem Papam, pretiosissimas secum tulisse reliquias, testatur [g] Aimoinus, & cum Formoso Episcopo Portuensi captiuo ducto, nauem conscendisse, Arelatemq. peruenisse die Pentecostes tradit: immo ante. nam die Ascensionis se Arelate Missam celebrasse testatur in epistola [h] ad Branimirum Principem, qui tunc a Papa benedictus fuit. ibi etiam inuento Bosone Comite Arelatensi genero Angelbergæ Imperatricis vna cum eius filia Hermengarda, cum eo de subleuãda Romana Ecclesia consilium inijt. deq. his scripsit ipse ad eamdem [i] Angelbergam Augustã. Ibi vero cum esset, concessit pallium Rostagno [k] Archiepiscopo Arelatensi; redarguit vero errorem quẽ reperit, quod ante pallij susceptionem consecrationem facerent Episcoporum Archiepiscopi Galliarum, quem & emendandum curauit.

QVAE IOAN. PAPA VBI ARELATEM PERVENIT.

Ad hæc eumdem Arelatensem Archiepiscopum, cui pallium tribuit, Legatum suum in Gallijs esse voluit. deq. his litteras [l] dedit ad omnes Galliarum Episcopos, significans simoniacam hæresim, quæ vigeret in Gallijs, se per eumdem extirpari mandare. Solebat in eo itinere Pontifex ante monere Episcopos, vt hospitium pararent, per quorum diœcesim esset transiturus, vt ex litteris datis ad [m] Lingonienſem Episcopum patet. Cabillone autem cum hospitaretur, a latrunculis quibusdam male habitus est, dum ab eis nocturno silentio iumenta abacta sunt, quos, nisi intra tres dies ablata restituerent, excommunicatos voluit. Idem Pontifex similiter & quemdam alium tunc excommunicauit [n], qui scutellam argenteam S. Petri furatus esset. Quo pariter tempore dum esset in via, ad Episcopos Galliæ & Germaniæ litteras dedit, quibus ad generalem Synodum Trecis celebrandam omnes iuberentur adesse.

TRECENSIS SYNODVS GENERALIS.

Conuenerunt igitur Episcopi Trecis constituta die mensis Augusti. Verũ Ludouicus Rex Francorum non potuit tunc accedere ob infirmitatem corporis, qua grauiter vexatus est. sed vt Aimoinus [o] affirmat, ad kal. Septembris affuit. Interea (idem subdit) Ioannes Papa generalem Synodum cum Episcopis Galliarum & Belgicarum prouinciarum agens, qualiter Lambertum & Adalbertum, Formosum quoque & Gregorium Nomenclatorem & complices illorum Romæ excommunicauerit, relegi fecit in Synodo, & consensum Episcoporum in eadem excommunicatione quæsiuit. Vnde qui affuerunt Episcopi petierunt, vt sicut ipse excommunicationem quam fecerat, per scripturæ lectionem recitari fecit in Synodo; ita & eis concederet, vt per scripturam illi suam consensionem proferrent. & concedente ita fieri Papa Ioanne, in crastinum Episcopi hoc quod sequitur diploma Papæ in Synodo porrexerunt.

Domine sanctissime ac reuerendissime Pater Patrum Ioannes Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, sanctæ videlicet Romanæ primæ Sedis Papa, nos filij, famuli, ac discipuli vestræ auctoritatis Galliarum & Belgicarum Episcopi, his quæ super vulnera dolorum vestrorum maligni homines ac ministri diaboli addentes ad sanctam Matrem nostram ac magistram omnium Ecclesiarum commiserunt, compatimur, & dolori vestro conflentes condolemus, atque iudiciũ vestræ auctoritatis (quod priuilegio beati Petri, & Sedis Apostolicæ in eos & complices eorum iuxta sacros Canones, spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, ac secundum eiusdem sanctæ Romanæ Sedis Pontificum prædecessorum vestrorum Decreta protulistis) voto, voce, & vnanimitate nostra, atque auctoritate sancti Spiritus, cuius gratia in Episcopali ordine sumus congregati, gladio Spiritus sancti (quod est verbũ Dei) eos interimentes persequimur, scilicet quos, sicut prædiximus, excommunicastis, excommunicatos tenemus: quos ab Ecclesia abiecistis, abijcimus: quos anathematizastis, anathematizatos esse iudicamus: & quos regulariter satisfacientes vestra auctoritas & Apostolica Sedes receperit, recipiemus.

EXCOMMVNICATIO CONTRA HOSTES ROM. ECCLES. CONFIRMATA

Sed vt in sacra historia de plaga [a] Aegyptiaca digne a Deo illata legimus, quod non erat domus in qua non iaceret mortuus, & non erat qui alium consolaretur, quoniam in domo sua vnusquisque quod lugeret, habebat: nos in nostris quoque Ecclesijs lugenda lugemus, & ideo vestra auctoritate nobis subueniri, cum omni mentis humilitate deposcimus, petentes, vt promulgetis capitulum vestræ auctoritatis, qualiter nos erga Ecclesiarum nostrarum peruasores agere debeamus: vt censura Apostolicæ Sedis muniti, robustiores ac promptiores, Domino opem ferente, contra peruersos Ecclesiasticarum rerum ac facultatum raptores ac vastatores, sacriq. ministerij Episcopalis contemptores, nos successoresq. nostri persistere concordi sententia valeamus: vt iuxta [b] egregij prædicatoris vocem, & vestræ auctoritatis promulgationem, traditi satanæ, spiritu salui fiant in die Domini nostri Iesv Christi.]ista tunc ille. Addit auctor quod diploma Ioannes Papa suæ excõmunicationi adscribi fecit, & manu sua confirmans, ab omnibus Episcopis in Synodo subscribi fecit.] hæc apud Aimoinum ex actis Trecensis Synodi. quæ quidem cum minime integra reperiantur, sunt hinc inde per fragmenta quærenda. Inter Ioannis Papæ epistolas post centesimamdecimamquartam, hæc ex eadem Synodo perita leguntur, quibus idem Papa est Synodũ allocutus his verbis: Vos confratres & Coepiscopos meos volo vnanimiter in defensione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam constat caput esse omnium Ecclesiarum, conuenire, donec, Deo auxiliante, in Sedem beati Petri Apostolorum principis reuertamur, cum omnium hominum vestrorum armata bellico apparatu manu, & hoc non differendo, sed sub omni celeritate & certitudine sponsionis. Hic mihi, quæso, absque vlla dilatione continuo date responsum.] sequitur post hæc eiusdem Pontificis allocutio ad Ludouicum Regem præsentem in hunc modum.

EXCOMMVNICATIO ADVERSVS GALLICANAS ECCLESIAS INFESTANTES.

PETIT PAPA AB EPISCOPIS AVXILIVM CONTRA INIMICOS ECCL.

Vos, charissime fili Ludouice glorioſe Rex, precor, in defensionem, liberationem, atque exaltationem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut prædecessores vestri fecerunt, & vobis sub obtestatione facere mandauerunt: sine procrastinatione & vlla dilatione succurrite: quia ministri Dei estis, vindices in ira in his qui male agunt, & non sine causa gladium portatis, ne forte (quod absit) illa vos & Regnum vestrum culpa contingat, quæ quosdam veteres Reges inimicis & infidelibus Dei parcentes quondam, damnabiliter strinxit. Vel si aliud placet: præsentialiter in isto loco date (per Deum & per beatum Petrum vos coniuro) sine mora responsum.] hæc ibi. Quid ad hæc omnia Episcopi, quid Ludouicus responderit, non inuenitur. Certum tamen est, annuisse votis Pontificis. Nam cum ipse Ludouicus ob corporis imbecillitatem ex recenti morbo contractam ducere in Vrbem ipsum Pontificem non valeret, Bosonem Comitem cum ipso voluit proficisci.

IOAN. PETIT A LVDOVICO AVXILIVM.

Præter hæc autem auditas esse ab eodem Pontifice priuatorũ causas constat, & inter alias lugubrem querelam Hincmari Episcopi Laudunensis aduersus Hincmarũ Rhemensem Archiepiscopum, cuius hominis audaciam iam sub Nicolao Papa sæpe superius audiuimus retusam, & ab Hadriano Pontifice redargutã. Hic miser Hincmarus, cæcus licet in Synodum duci voluit; atque vbi venit, eiusmodi libellum obtulit Ioanni summo Pontifici, qui inter eiusdem cusas epistolas, post centesimam vndecimam positus legitur sic, Dei beneficio conseruatus, quo innotesceret tantæ tragœdiæ vera historia, Hincmari litteris obscuratæ, dum eumdem Laudunensem acerbissimis exagi-

HINCM. LAVD. EPISC. CAVSA.

a Ioan. ep. 85.
b Idem ep. 86.
c Idem ep. 87.
d Idem ep. 88.
e Idem ep. 89.
f Idem ep. 90.
g Aim. lib. 5. c. 37.
h Ioan. ep. 184.
i Idem ep. 92.
k Idẽ ep. 93. 94.
l Idem ep. 95.
m Idem ep. 96.
n Idem ep. 97.
o Aim. lib. 5. c. 37.
a Exod. 12.
b 1. Cor. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

exagitat inuectiuis, virũ pium, atque aduersus eũ iura Romanæ Ecclesiæ defendentem. A

Reclamatio & proclamatio Hincmari, qui quondam præerat Ecclesiæ Laudunensi.] hic libelli titulus, sequitur ipse:

Domine & summe Pater Patrum, & rector Pontificum Ioannes nomine & meritis vocate.

Audi vocem proclamationis meæ, & exaudi vocem deprecationis meæ, compassus causæ calamitatis meæ. A Rhemorum Archiepiscopo ad Synodum sum vocatus ad * Dutiacum villam, quam constituit hebdomada prima mensis Augusti. Et monuit me de certis causis paratum esse ibidem, vt responderem. Ad quam cum festinassem, violentia hostili in medio itinere segregatus sum ab ouibus meis, priuatus sum, & spoliatus omnibus rebus meis, perductus sum ab ijsdem hostibus vsque ad præfatam villam. In qua cum consisterem, iam stabat Rex Carolus ante ipsum Archiepiscopum meum, tenens in manu scripturam, reputans me esse periurum, quia Romã sine sua voluntate miserim, & imputans quod eum accusauerim. Atque idem Archiepiscopus me respondere iussit. Cui ego respondi: pro his de quibus me admonuerat, in eadem Synodo esse paratum vt responderem. Paratus eram scriptis respondere, quæ scripta præ manibus tenui. Sed ipse non permisit, vt Synodus scripta mea susciperet; quia sibi dari iubebat. sed ego suspecto dare nolebam.

* Attiniacum

LIBELLVS PROCLAMATORIVS HINCM. LAVD. EPISC.

B

De clerico autem meo nomine Berthario, quem subito requisiuit, sed requisitus non affuit: respondi, quia ipsi homines mecum veniebant, qui eum comprobaturi essent, si eis venisse licuisset. Sed idem Archiepiscopus de his nihil me postea appellauit. sed ad accusationem Regis me respondere iterum atque iterum præcipiebat. Cui ego reclamaui, quia non docebat canonica auctoritas, nudatum & suis rebus spoliatum, insuper & ab hostibus detentum respondere vllatenus debere. Sed & addidi, quia non solum suspectum, sed manifeste illum infestum habebamus. Vnde & Apostolicam Sedem appellaui pro amore Dei & honore S. Petri tam de ipsa accusatione Regis, quam de præiudicio, quod ab ipso patiebar Archiepiscopo. Legi manibus tenens auctoritates Iulij Papæ & Felicis Papæ, videlicet ea quæ ipsi in eis præfigunt de appellationibus Episcoporum: quæ mihi seruari, appellando Sedem Apostolicam, prostrato corpore expetij. Sed nihil horum mea petitio obtinuit. sed neque litteræ Apostolicæ, quas mihi præsentialiter dederat (quoniam me vocabant, vt procrastinando non differrem venire, si status mei iacturam sustinere non vellem) quidquam præualuerunt.

C

Iudicium præfatus Archiepiscopus super me imposuit, vt ab Episcopali remouendus essem officio. Sed alij gemebant, flebantque, inter quos nullum merebar pati inimicum. scripta quidem ab eodem Archiepiscopo, ipsis impositа manibus tenentes, sed ore proferre nolentes; inuiti vix verba singultiebant; aditum tamen ad Sedem Apostolicam minime sperantes mihi posse denegari. Vnde saluo per omnia Sedis Apostolicæ iudicio, ipsi finem * lectionis terminauere. Post hæc transmissus sum in exilium, in quo per duos annos sanus, sed aliquanto tempore ferro vinctus, custoditus sum. Duobus annis ferme peractis, insuper cæcatus sum, & vsque modo retentus. Ad vos & ad vestræ pijssimæ serenitatis præsentiam, mox vt venire dimissus potui, protinus accessi. Nunc autem vestram clementiam suppliciter exoro, a vestra summa paternitate parari de me æquitatis iudicium, cui secundum canonicam institutionem, & Decreta Romanorum Pontificum reseruatus, & reseruandus sum, & fueram. Quod ob amorem Dei & venerationem sancti Petri apud vestræ paternitatis pietatem obtinere efflagito, tum pro multitudine miseriæ meæ, tum pro magnitudine pietatis vestræ, quæ accendatur clementissimi Redemptoris amore, qui me proprio acquisiuit sanguine, & qualemcumque sancto suo sacrauit munere.] hucusque proclamatio Hincmari iunioris.

D

* al. Actionis

E

Porro Archiepiscopum Rhemensem illum, qui in libello nominatus non est, Hincmarum fuisse certum est, eiusq. patruum, sed hostem implacabilem, qui ad hæc etiam tempora superstes erat, & ad hanc ipsam vocatus est Synodum litteris [a] ipsius Ioannis Romani Pontificis. sed vbi venit, & contra se ista prolata audiuit, tum verbis, tum scriptis se excusare studuit.

[a] Ioan. ep. 101.

Audito libello Hincmari miserandi Episcopi, ipse a Ioanne Papa in suum pristinum gradum

A gradum restitutus est, ita testatur Ado in fine Chronici sui. Aimoinus ex Actis eiusdem Synodi hæc insuper addit: [a] Post excommunicationem Hugonis Lotharij filij & Limmonis & complicum eorum, vim facientibus quibusdam Episcopis & consentiente Rege, dixit Ioannes Papa, vt Hedenulphus sua auctoritate ordinatus Episcopus sedem suam teneret, & Episcopale ministerium ageret; & Hincmarus si vellet, Missam cantaret, & partem de rebus Episcopij Laudunensis haberet. Et cum Hedenulphus apud eumdem Papam peteret, vt eum ab illa sede absolueret, dicens se esse infirmum, & velle intrare monasterium, obtinere non potuit: sed præceptum est illi ab eo, consentiente Rege atque Episcopis Hincmari fautoribus, vt sedem suam teneret, & Episcopale ministerium ageret. Qui fautores Hincmari audientes quod Papa Ioannes dixerit, vt si vellet Hincmarus cæcus, Missam cantaret, & Rex consenserit, vt partem

[a] Aim. lib. 5. cap. 37.

HINCMARVS LAVD. HONORATVS A IOAN. PAP.

B de Episcopio Laudunensi haberet: insperate aliarum prouinciarum Episcopi, sed & aliarum regionum Metropolitani sine præceptione Papæ Hincmarum vestimentis sacerdotalibus indutum, in præsentiam ipsius Papæ adduxerunt; indeq. sublatum, cantantes in Ecclesiam illum adduxerunt, & signum benedictionis super populum dari fecerunt. sicq. Synodus illa soluta est.]

Admiranda plane diuina iudicia, vt nõ derelinquat sperantes in se! Ecce tibi Hincmarus Laudunensis, cum sæpe appellasset Apostolicã Sedem, nec vmquam, vt vidisti, dimissus esset vt eam adire posset, immo tentus, & in carcerem detrusus, catena vinctus, atque etiam crudeliter excæcatus: disponit diuina prouidentia, vt, qui numquam adire potuit Romanum Pontificem: ipse Romanus Pontifex ex Italia in Gallias ad eũ accedat, audiat, & honoret. Vt plane illud Dauidicũ fuerit decantandum: [b] Patientia

MIRA DEI IVDICIA IN HINCMARO PATEFACTA.

b Psal. 9.

C pauperis non peribit in finem.] cum eiectus & obliuioni traditus homo, summo honore afficeretur ab ipso Romano Pontifice, vniuersaq. Synodo, atque Rege. Et secundum illud Zachariæ de Iesu sacerdote magno, cui aduersabatur satan, cum ei dictum: [c] Increpet te Deus qui elegit Hierusalem: numquid non iste est torris erutus de igne? Auferte vestimenta sordida ab eo, & ponite cidarim mundam super caput eius.] Ita plane quiddam simile est diuinitus ostensum in Hincmaro, vt excæcatus homo, sede priuatus, iussu eius qui aderat Romani Pontificis sacrificium incruentum iuberetur offerre, & manibus Episcoporum sacerdotalibus indueretur indumentis, introducereturq. in Sancta Sanctorum, vnde vniuerso populo benediceret.

c Zach. 3.

Quo putas ista inspexisse animo Hincmarum Rhemensem Archiepiscopũ qui aderat, quiq. declamatorio illo libello publice in Synodo recitato fuerat mirum in modũ

D exagitatus? Cum præsertim quidquid peccasset in Apostolicam Sedem, ipsumq. Romanum Pontificem, iam in plena Synodo coram omnibus patefactum, atque publice deploratum esset. Sed qui potens calamo erat, defensionem suam scriptis prodidit de eo potissimum, quod diceretur non recipere decretales epistolas Romanorum Pontificum. de quo ista Frodoardus [d].

HINCMARVS RHEM. SCRIPSIT PRO SE APOLOGIAM.

d Frodoar. hist. Rhem. lib. 3. c. 21.

Scripsit, inquit, & Apologeticum contra obtrectatores suos, qui calumniabantur eum diuersis detractionum appetitionibus, scilicet apud Ioannem Papam, quod nollet auctoritatem recipere Decretorum Pontificum Sedis Romanæ. Atque tunc in Synodo Tricassina, & postea hoc Apologetico respondit, refellens calumniatores suos; & se Decretalia Pontificum Romanorum a sanctis Concilijs recepta & approbata recipere & sequi, discrete, prout sunt sequenda, depromens.] & superius in epistola contra Hincmarum Laudunensem, dum profitetur, se recipere epistolas decretales

E Romanorum Pontificum, hæc in eamdem sententiam subijcit: Eas susciendas dico & scribo, & sacros sanctorum Conciliorum Canones cum Decretis Apostolicæ Sedis ex eisdem sacris Canonibus promulgatis & recipiendos & custodiendos & seruandos, sicut supra ostendi, profiteor.]

HINCMARI RHEM. PROFESSIO SVBDOLA.

At tu hic hominis intuere fallaciam, hic attende versutiam: dum enim se Decreta Rom. Pontificum recipere profitetur, pariter diffitetur, cum videlicet restringit ad ea quæ de illis recepta esse noscerentur a Concilijs & promulgata per Canones. In quo sane quod toto cælo erret, iam superius redargutus ab Hincmaro Laudunense, in libello ab ipso oblato Synodo: cum Decreta Romanorum Pontificum inueniantur Concilia comprobasse vel reprobasse, non autem eadem Conciliorum auctoritate & comprobatione indiguisse. pergit Frodoardus ex eodem Hincmari Rhemensis Apologetico.

De

Universidad de Deusto
Biblioteca

De Hincmari quoque Laudunensis depositione vel restitutione, qualiter actum A
sit, manifestans: de hoc etiam vnde calumniatus fuerat a quibusdam apud eumdem
Ioannem Papam, quasi diceret, non ipsum maioris dignitatis esse Papam, quam ipse
esset. De ordinatione quoque Hedenulphi in locum Hincmari in Episcopatu Laudu-
nensi, & confirmatione Papæ ipsius ordinationis, item de Carolomanno & alijs qui-
busdam rebus, de quibus eum veritas excusabilem reddidit. Quibusdam quoque ca-
lumniantibus licet respondere posset, asserit se noluisse, ne contemptui vitia videre-
tur addidisse, gloriosius esse ducens, tacendo fugere, quam respondendo superare,
ne gloriam suam quæsisse putaretur.] hæc Frodoardus, qui eadem de Apologia Hinc-
mari Rhemensis inferius habet in fine scilicet libri tertij [a].

a Frod. lib. 3. cap. 27.

Porro qui his aduersatus fuerat Hincmarus Laudunensis, ipsum Rhemensem reddi-
dit sibi hostem infensissimum; sed eo nomine conciliauit sibi summam immortalemq. B
gloriam atque laudem, quod pro Romanæ Ecclesiæ priuilegijs, potissimum vero pro
auctoritate decretalium epistolarum aduersus Hincmarum Rhemensem, qui eas enor
miter sauciasset, nulla habita ratione eius quæ cum ipso consanguinitas intercedebat,
strenue laborauit; cuius rei causa, vt vidisti, plurima passus est, cum ex ea ratione in-
se etiam Imperatorem Carolum prouocasset. Porro de earumdem decretalium epi-
stolarum auctoritate, etiam earum quæ extra corpus Canonum vagarentur, habes
aduersus eumdem Hincmarum superius recitatam egregiam epistolam Nicolai Ro-
mani Pontificis.

Quod insuper ad eumdem Hincmarum spectat, duæ extare dicuntur ad eumdem
Ioannem Pontificem spectantes epistolæ, suo altera, altera vero Caroli Calui Imp.
nomine, nam ex stylo esse Hincmari non dubitatur. habet eas codex Cathedralis Ec- C
clesiæ Spirensis, in quo nouem, sed prolixæ valdè habentur epistolæ, quarum sum-
maria tantum accepimus, quæ suis locis pro ratione temporis collocata reddemus.

Quæ vero ad hæc de quibus agitur spectat, & ibi primum ordine ponitur sex-
ta, sic incipit ad Episcopos Rhemensis diœcesis scripta. Domini sanctissimi ac re-
uerendissimi Patris nostri Apostolici Papæ Ioannis Decreta ex sacris Canonibus
promulgata, sicut & sancti decessores ac prædecessores sui, &c.] est eius argumen-
QVAE DE PONTIFICVM DECRETIS HINCMARVS MALE SENSERIT. tum. Hincmarus vt Episcopus Metropolitanus indicat suffraganeis Episcopis se,
suosq. capitula ex sacris Canonibus collecta a Ioanne Octauo Papa ad Episcopos
Franciæ missa reuerenter susscipere, sed ea condicione, vt Metropolitanis sua anti-
qua iura, vt Ecclesijs vetera priuilegia salua & inconcussa permaneant. idq. pro-
bat primo quia in Nicæna Synodo, alijsq. ita cautum. Secundo quia multi Ro- D
mani Pontifices docuere, vetera Synodorum statuta non esse conuellenda. Tertio,
quia dum Papæ in remotis regionibus alijs vices suas commisere, vt beato Remigio
Rhemensi Episcopo in Gallijs, sancto Bonifacio Archiepiscopo Moguntino in Ger-
mania: semper commisere, saluo iure Metropolitani. Vnde qui aliena iura inuola-
runt, etiam anathematis fulmine a Pontificibus summis icti sunt. Concludit deni-
que, nihilominus a Metropolitana sede appellari posse ad Apostolicam. ab hac vero
ad aliam nullam, quippe cui & Reges parere debeant.] hæc ex sexta epistola, quæ
fertur esse longissima. Ex qua quidem illa perspicue intueris quæ ex eiusdem epistо-
lis nuper a Frodoardo sunt recitata, nimirum sic accipienda esse Decreta Romano-
rum Pontificum, si ex Canonibus sibi vendicent auctoritatem, immo quod & absur-
dius est, si non sint aduersantia priuilegijs collatis Ecclesijs, perinde ac si qui ea con- E
tulit Romanus Pontifex, eadem ex causa reuocare non possit, & suadente ratione,
non liceat ei diuersa a sancitis Canonibus constituere, ipsosq. Canones superponere
Pontificiæ poreſtati, cum tamen omnem illi vim acceperint ab Apostolica Sede, a qua
ijdem possint, poscente causa, & ratione suadente mutari, & priuilegia pari ratione
auferri, minui & augeri, vt factum sæpe probatur.

Epistola autem Caroli Imperatoris ab Hincmaro scripta, quæ vltimo loco reperi-
tur in Spirensi codice collocata, ad eumdem Ioannem Octauum Pontificem data sic
incipit: Sanctissimo ac reuerendissimo Patri Ioanni summo Pontifici & vniuersali
Papæ Carolus gratia Dei Imperator Augustus, & spiritualis filius vester. Ante-
quam prouinciæ Transalpinæ propter seditiones & bella frequentia progenitorum
nostrorum temporibus sacrarum legum, &c.] cuius hoc est argumentum.

Caro-

A Carolus Caluus primo queritur, quod quæ de criminosis sacerdotibus a Carolo Ma-
gno statuta, & ab Eugenio II. & Leone IV. Pontificibus Romanis renouata sunt, nō ob-
seruentur. Secundo subijcit iudicio Ioannis Papæ VIII. quæ dicturus est de honore Epi-
scopis deferendo, & de appellationibus. Tertio, merito Episcopis etiā a se honorem suū
deferendū; & si lapsi fuerint, a comprouincialibus Episcopis & Metropolitano causam
eorum tractandā: negotia siquidem vbi orta sunt, finiēda esse secundū Canones. Quod
si ab eorum iudicio appellatum fuerit ad Papam: tum secundum eosdem Canones Pa-
pam debere, cognita vtrimque causa, vel approbare Episcoporum iudicium vel reno-
uare; si enim secus fiat, facile in tanta locorum distantia posse fraudem in informatio-
ne obrepere. Quarto docet clericos nostros accusandos apud Episcopum, sic tamen vt
ab illo possint appellare ad Episcoporum finitimorum Synodum prouincialem. Deni-
B que hortatur Papam vt secum tueri conetur veram Canonum obseruationem, cura-
req. ne Episcopi aliquem facile excommunicent.] hæc ex dicta epistola. sed quorsum
ista: causæ superius sub Nicolao & Hadriano ventilatæ significant. At iam quæ pau-
ca reliqua sunt Trecensis Synodi videamus.

Qui summatim ea est prosecutus simplici puraq. tractatione Aimoinus, ista his ad-
dit, nimirum in ipsa Synodo, septimo Idus Septembris, coronatum fuisse Ludouicum
Imp. ab eodem Ioanne Pontifice. Præterea quod idem Pontifex adoptauit sibi in filiū
Bosonem Principem, de quo supra, cuius adoptionis rationē reddit in epistola tūc scri-
pta ad [a] Carolum Regem, vbi postquam redarguit eum, quod ad Synodum vocatus *a Ioan. ep. 119.*
non accesserit, hæc addit: Cuius consilio, *nempe Ludouici Imp.* atque hortatu, Bosonem BOSO PRINCEPS ADOPTATVS A IOAN. PAP.
glorioſum Principem per adoptionis gratiam filium meum effeci, vt ille in mundanis
C discursibus, nos libere in his quæ ad Deum pertinent, vacare valeamus.] hæc ipse. qui
& in litteris ad eumdem Ludouicū postea [b] scriptis testatur, se ab eodem Bosone fuis- *b Idem ep. 125.*
se in reditu Romam versus Ticinum vsque perductum, quo nomine eidē gratias agit.

Papiæ vero cum idem Pontifex esset, ingens valde illi Ecclesiæ contulit priuilegium: PRIVILEGIVM ECCLESIAE TICINENSIS,
nempe vt quotiescumque Ticinensis Episcopus vocaret ad Synodum Archiepiscopos
Mediolanensem & Rauennatem, cum suffraganeis, venire omnino deberent. Extat de
his epistola ipsius Ioannis ad dictos Archiepiscopos data [c]: quod non crederem nisi *c Idem ep. 139.*
legissem. Ibidem Synodum indixit ibi celebrandam IV. kal. Decemb. cum Episcopis
Longobardiæ, vt ex ipsis litteris constat [d]. *d Idem ep. 142.*

Scribens tunc etiam ad Episcopos sub Ludouici Regis Regno constitutis, indulgen-
tiam concedit omnibus quos pro defensione sanctæ Dei Ecclesiæ in bello occidi con-
D tigerit, quarum hæc est forma litterarum [e]. *e Idem ep. 144.*

Omnibus reuerendissimis ac sanctissimis venerabilibus Coepiscopis per totum Re-
gnum charissimi filij mei Ludouici Regis.

Quia veneranda fraternitas vestra modesta interrogatione scisscitans quæsiuit: vtrū INDVLGENTIA CONCESSA PRO VIVIS ATQVE DEFVNCTIS.
qui pro defensione S. Dei Ecclesiæ, & pro statu Christianæ religionis & Reip. in bello
nuper ceciderunt, aut de reliquo pro ea re casuri sunt, indulgentiā possint consequi de-
lictorū: Audenter Christi Dei nostri pietate respondemus: quoniā illi qui cum pietate
Catholicæ religionis in belli certamine cadunt, requies eos æternæ vitæ suscipiet, cōtra
paganos atque infideles strenue dimicantes, eo quod Dominus per Prophetam digna-
tus est dicere: [f] Peccator quacumque hora conuersus fuerit, omniū iniquitatum illius *f Ezech. 18.*
non recordabor amplius. Et venerabilis ille Latro [g] in vna confessionis voce de Cruce *g Luc. 23.*
E meruit paradisum. Manasses [h] quoque impurissimus quondam Rex captus, carceriq. *h 2. Paral. 33.*
arctissimo relegatus, ibi pœnitentiā agens cum perfectione indulgentiæ etiam Regni
pristini, propter Domini misericordiam, quæ immensa est circa genus humanum,
adeptus est solium. Nostra præfatos mediocritate, intercessione B. Petri Apostoli, cuius
potestas ligandi atque soluendi est in cælo & in terra: quantum fas est, absoluimus; pre-
cibusq. illos Domino commendamus. Optamus fraternitatem vestram in Christo be-
ne valere.] hæc Ioannes de indulgentia tam pro viuis quam pro defunctis.

Ad hunc vsque annum, quo (vt audisti) celebratum est Trecense Concilium, Ado Ar- DE ADONE ARCHIEP. VIENNENSI.
chiepiscopus Viennensis perduxit quod scripsit Chronicon, vir cum primis tum scien-
tia tum etiam sanctitate clarus, cuius natalis dies inter Sanctos recensitus habetur, xvj.
mensis Decemb. Extat ex eius lucubrationibus insigne monumētum illud, quo res ge-
stas SS. Martyrum nouo Martyrologio ceteris fusius est prosequutus: inscribitur, Mar-
tyrologium Adonis. Frodoardus dum relegit scriptas epistolas ab Hincmaro Rhe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mensi Archiepiscopo ad diuersos,de ea quam ab ipso scriptã tradit ad eumdem Ado- A
nem, ita summarium eius collegit: Hincmarus Adoni Viennensi Archiepiscopo scribit inter cetera pro epistola beati Auiti ad sanctum Remigium scripta, quam quidam Rothfridus monachus ei dixerat,se apud eumdem Adonem legisse. Sed & si quæ præterea dẽ S.Remigio reperire valeret: ei super aurum & topazium pretiosa & amabilia mitteret.] hæc Frodoardus. At in rebus Gallicanis iam diutius immorati, ad res Orientalis Ecclesiæ transeamus, cum magna in Constantinopolitana Ecclesia contigit innouatio.

PHOTIVS MEDITATVR SOLVTIONEM EXILII.

Quod igitur ad res pertinet Orientis: eodem anno magno totius Ecclesiæ damno, Photius malis artibus parat sibi reditum, atque reuersus Constantinopolitanam sedem inuadit. Quomodo autem ista adeo deformia se habuerint, sic accipe: Videns veterator ille inter Ioannem Pontificem & Ignatiũ occasione diœceseos Bulgarorũ ob- B
ortas dissensiones,& iã ea de causa eumdem Pontificem ipsi Ignatio infensum redditũ: omnẽ mouit lapidem,si quomodo efficere posset,vt ab Imp.solutus exilio reuocaretur Constantinopolim.Quod vt consequi posset,versipellis homo rẽ excogitat,quam cum audieris,magna admiratione afficieris.Describit ista,qui res Ignatij volumine prosecutus est auctor eiusdẽ temporis Nicetas,superius sæpe citatus,qui rẽ gestã sic exorditur.

CONSILIVM PHOTII FRAVDVLENTVM.

Quid igitur ille,qui dicitur Photius? Num sententiã in se latam,vt iustam recipiens, abstinuit a calumnijs & turbis,vel sub potenti manu Dei humiliatus abstinuit, & desiuit diuinam iram sibi concitare, vel omnino a suis maleficijs recessit, & modestior & æquior pro illa dãnatione factus est? nequaquam. sed potius totis illis decem exilij sui annis, sexcenta aduersus S.Ignatiũ mala cõcitauit. Cũ vero vndequaque tutum illum & irreprehensibilem videret,Imperatoris gratiã sibi conciliare procurat;& cum omne C
consilium, & omnem rationem & omnes neruos ad hoc tetendisset: tandem inuenit viam, qua simplicitatem,vel potius leuitatem Imperatoris caperet . . . . . vt facilem, & qualem eius animæ conueniens erat.Nomina videlicet singulorum scrutatus, Basilij inquam Imp. & Eudociæ eius vxoris & filiorum, Constantini scilicet, Leonis & Alexandri ac Stephani; & singulorum primas accipiens litteras, & componens eas, hinc fraudis occasionem suscipit. Historiam enim & genealogiam hinc format & fingit eam, quæ neque est, neque vmquam fuit.

INSIGNIS IMPOSTVRA PHOTII.

Tiridatem illum magnum Armeniorum Regem, qui tempore magni illius Gregorij martyris fuit,constituit historiæ primũ auctorem & originem. Ex illo videlicet Tiridate genealogiam nominibus quibus voluit confarcinans,aliã ex alijs fictam deducit historiam. Quando vero ad patrem Basilij peruenit, hunc scripsit natiuitate talẽ, qua- D
lis Basilius fuit,& eius nomen Beclas finxit fuisse,quem felicissimum & annosissimum hic Photius omnium eorum qui hucusque regnauerunt,futurum auguratur.Sexcentis etiam mendacijs, quibus delectari nouit auditores, historiam illam cum replesset, vetustissimis quidem membranis, characteribus etiam Alexandrinis pro virili imitatis, talia scribit,& antiquissimis papyris ab antiquissimo libro detractis,omnia hæc obuoluit,ac deinde in magna palatij bibliotheca illa deponit.] hæc de impostura Photij. habet hæc etiam Constantinus Manasses Græcus historicus, elucidatq. ipse compositam a Photio ex primis litteris vocem Beclas, sic.

B	Basilius Imp.	B
E	Eudocia Augusta.	E
C	Constantinus filius.	K
L	Leo filius.	Λ
A	Alexander filius.	A
S	Stephanus filius.	Σ

E

] pergit vero Nicetas. Qui vero in his omnibus fidelis minister Photio erat,& hanc fraudem simul struebat, Theophanes ille fuit, qui tunc temporis clericus regius erat, & apud Imperatorem sapientiæ nomine satis præstans habitus;ac deinde Cæsareæ Cappadociæ Episcopus factus, hoc videlicet præmiũ suæ artis adeptus. Cum enim accepisset fictum librum illum,& in bibliotheca(vt diximus)deposuisset; deinde tempus opportunum nactus,illum ostendit Imperatori,tamquam omnium librorum mirabilissimum & secretissimum,quem fingit se non solum

PHOTIVS MALIS ARTIBVS REVOCATVR CONST.

non intelligere,sed nec alium quempiam præter solum Photium.

Quamprimum itaque mittitur ad Photium,fingit autem ille,se non posse alteri dicere arcanum, nisi illi pro quo scriptus est liber, videlicet Imperatori. Quid igitur? hac facili-

A facilitate vel leuitate superatur Imperator, deponit odium, & illi conciliatur. Potuit enim bonum aliquod prænuntiatum, licet falsum, sic lenire & demulcere,& totam sibi deuincire Imperatoris animam superbam & gloriæ cupidam. Hæc origo amicitiæ Photij cũ Basilio Imp. hæc Ecclesiasticæ pacis perditio, & prioris confusionis innouatio.Hinc frequenter in palatio erat fraudulentus ille, suffurando Principis beneuolentiam, & totum sibi illum deuinciendo verborum lenocinijs,& morum artibus. Accessit & alia quamprimum amicitiæ occasio.Theodorum illum habitu tantum Abbatẽ, omnium astutorum astutissimum, & omnium malorum pessimum, Santabarenum- inquam nostis omnes: hunc nescio quomodo Photius nactus, virũ quasi sanctum & prudentissimum & perspicacissimum (licet nihil tale esset: vnde enim hoc?) mantica vero vel potius magica, & insomniorum dæmoniaca scientia præditum ad Imperato-
B rem ducit, & torquem illi cum fecisset, per eum Patriarchæ insidias struit & machinatur; & illum a Patriarchali sede eijcere molitur, & sui restitutionem procurat.

Quoniam vero animaduertit, hoc satis difficile esse, aperte a sancto Ignatio in sacerdotio recipi, omnem mouit lapidem. Ignatius Canonibus & regulis Ecclesiasticis PHOTIVS NON RECIPITVR AB IGNATIO.
inhærendo, licet multis molestijs fuerit propterea affectus: nullo pacto illum recepit, nec aditum præbuit lupo aduersus gregem, ne ipse implicatus per seipsum, & suis statutis aduersus, merito suo priuaretur honore. Illum enim qui a Synodo canonice- fuerat damnatus non solum prouinciali, sed etiam generali, quinimmo quod neque- ab initio legitime dignitatem pontificiam fuerat adeptus, sed potius repudiatum & eiectum,impossibile affirmabat absque maiore Synodo ipsum innocentem declarare. Sed ille nulla habita ratione neque Canonis neque legis,sibi sacerdotium vsurpauit, &
C iam in palatio manens, in loco qui dicitur Magnaura, Exarchos constituebat,& ordinationes habebat, & quæ neque erant ad Ecclesiæ honorem, sed ad contumeliam & Patriarchæ afflictionem,& interitum animæ suæ,impie impijssimus ille faciebat. ita- Imperatoris lenitatem despiciebat, & omnia quæ ad Imperatoris gratiam aucupandam faciebant, simulando suam insitam prauitatem & iniquitatem magis quam- antea patefaciebat.] hæc de his Nicetas. Erant autem tunc Legati Sedis Apostolicæ Constantinopoli Paulus Episcopus Anconitanus, & Eugenius Episcopus Ostiensis, quos rogans sæpe Photius vt cum ipso communicarent:recusauerunt illi dicentes,hoc in mandatis a Ioanne Papa non habuisse; vtapparet ex litteris anno sequenti a Ioanne ad Photium datis, suo loco inferius recitandis.

Sed dum hæc agerentur Constantinopoli, contigit ex optato Photij, luctuosus
D bonis omnibus Ignatij Patriarchæ obitus, ex quo liberior patuit illi ad sedem regres- S. IGNATII OBITVS.
sus. Porro mortem Ignatij procuratam fuisse a Photio, testati sunt suis litteris Orientales Episcopi Stylliani & collegæ in epistola scripta ad Stephanum Papam, suo loco inferius recitandam. Quod autem spectat ad Ignatij obitum,in primis(vt temporis certa ratio habeatur) eodem Niceta auctore liquet, ipsum hoc anno, qui decimus numeratur eius sedis, a tẽpore quo ab Oecumenica Synodo est restitutus, ex hac vita migrasse ipso die,quo etiam cõmemoratio agitur in Orientali Ecclesia S. Iacobi Apostoli fratris Domini nuncupati, qui est xxiij. mensis Octobris, quo pariter die cum eodem Iacobo Græci celebrant eiusdem Ignatij ex hac vita migrationem in Menologijs.

De ipsius S. Ignatij obitu ex eodem auctore Niceta acturi,primũ ille amouendus est scrupulus,quo offendi quisque facile poterit,qui audierit recitatã superius Ioannis Pa-
E pæ epistolam ad ipsum Ignatium datam,qua nimis perstringit ipsum,& a cõmunione Catholica segregat, nisi intra triginta dierũ spaciũ reuocet ab eo ordinatos Episcopos Bulgariæ.Quãuis autem ista ab Ignatio impleta minime inueniantur:cõstat tamen eũ- PRO IGNATIO APOLOGIA.
dem semper vsque ad obitum, & post obitum in Catholica Romanæ Ecclesiæ commu nione fuisse retentũ;quod eiusdem Pontificis Ioannis plures epistolæ ad diuersos datæ post eiusdem Ignatij obitum docent. vt iam de his nulla penitus dubitatio oriri possit. Neque est quod quis ob litem hanc Ignatiũ animo fuisse in Apostolicã Sedem infenso existimet,vel ingrato,cũ quæ iuris essent suæ Ecclesiæ defendere, iuramento teneretur obstrictus,etiam æternæ vitæ dispendio: non enim aliena retinere, sed sua possidere ex possessione prædecessorum ipse iustum putauit;cui haud dubium sponte cessisset, si id facere sibi licuisse credidisset. Probatum vas igne erat ipse, excoctumq. fornace omni rubigine carens. At vero nullum penitus contraxisse vmquam vel leuem puluerem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipsum S.Ignatium ex hac vel alia causa, dici non patitur humana condicio, quo Sanctorum neminem caruisse, Dei Genitrice excepta, æque fatentur omnes. A

IGNATIO SACRIFICANTI QVAE CONTIGERVNT.

Sed de obitu ipsius agentes, primũ quæ præcesserunt admiranda ostensa diuinitus signa dicamus. Nicetas sic narrat: Cum Dei amore & spiritus feruore sacram oblationem in altari offerebat, vt in ipsomet altari sacro aperta Spiritus sancti assistentiæ argumenta cernerentur: videbatur diuinus & sacer ille panis totus alteratus, totus instar cælestis carbonis factus gratia cælestis ignis micans. Visa est etiam aliquando sancta Crux, quæ super altare sacrum sita est, concitata & eleuata; & dum sacer panis exaltaretur, frequenter paulatim moueri eadem Crux videbatur, sancti videlicet Spiritus obumbrationem hoc pacto significans. Die vero Paschatis præcipue, ita vehementer Crux ipsa commota est, vt omnes sacerdotes & Pontifices, præsertim aliarum Patriarchalium sedium, ob miraculum hoc perterriti, magna voce clarificauerint Deum multo tempore.] & inferius. B

IGNATII FELIX AD DEVM TRANSITVS.

Dignum est, inquit, ne prætereamus modum obitus eius. Iacebat quidem Sanctus extremum agens spiritum, & ipse iam iuxta magnum illum terminum, a cælestibus choris expectatus, & iam vocis instrumenta illi defecerant, & vitalis virtus extincta, & iam omnia membra demortua erant, & animæ aderat iam excessus: & ecce Diaconus iuxta Ecclesiæ regulam, dum medium esset noctis, magna voce clamans dixit illud: BENEDIC DOMINE. & beatus ille os suum cum manu signo Crucis signasset, & veneranda labia sua cum parum mouisset voce summissa, quæ vix audiri ab illis potuit qui astabant, interrogauit, Cuius Sancti hodie fit commemoratio? illi vero aiunt: Iacobi fratris Domini, amici tui, o domine. Tunc beatus ad illos: Domini mei (inquit magna cum deuotione) Valete igitur. Deinde inquit: C Benedictus Deus noster, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. & vna cum hoc hymno discessit e vita. & sic cum oratione vitam terminauit.

Quamprimum igitur eius domestici curant necessaria, & Pontificalibus illum induunt, & sacrum superhumerale fratris Domini super eum collocant, quod paucis annis ante Hierosolymis sibi missum tanto habebat honore & veneratione, non secus ac si videret in eo ipsummet S.Iacobum magnum Apostolum, & primum Pontificem. & eodem tempore quo fit eius Sancti commemoratio, beatus excessit ex hac vita. Vigesima enim tertia Octobris ad Dominum euolauit, magnum videlicet argumentum familiaritatis qua vtebatur cum fratre Domini. Et ita venerandum illud corpus & sanctum quo par erat honore sepultum deponitur in sepultura lignea, & in templo magnæ Dei Sapientiæ primo depositum, decenti funerali pompa honoratur. Adeo D enim creuit eius veneratio in populis, vt panes qui super scamnum in quo iacebat positi fuerant, pro reliquijs sumerent, & vestem quæ desuper posita erat, sexcentis diuisam particulis, pro sanctificatione inter se Fideles diuiderent. Cum igitur vix corpus e manu eorum, qui illud tenebant, sublatum esset, ad magnum templum magni martyris Menæ delatum, & ibi parumper depositi loco manet, & solitos habet hymnos & psalmodias. Vbi etiam duæ mulieres malis spiritibus obsessæ, & grauiter afflictæ, vt primum sacrum tumulum tetigerunt, coram omni populo sanæ redditæ sunt, & sanitatem adeptæ magna voce Dominum laudant.

FVNVS S. IGNATII.

SEPVLTVRA S. IGNATII.

Dum vero hinc deponeretur thesaurus inæstimabilis eius reliquiarum in naui ad hoc destinata, & mare vehementi vento turbaretur, vndis elatis & inaccessum mare primum erat videre factum miraculum Dominicum; inuisibiliter enim a magno illo Patriarcha Ignatio vnda compressa, mare in tranquillitatem conuersum est, & vndis pacatis, sancti famuli cum serenitate mare transuadabant, Deum glorificantes. Et cum ad sacrum & pulcherrimum templum Archangeli Michaelis eius structorem, & illius veneratorem Ignatium attulissent, in dextera parte, in marmoreo tumulo, vt par erat, deposuerunt, medicinam videlicet omnium malorum, & malorum spiritũ auersorem, & (vt breuiter dicam) malorũ omnium corporis & animæ liberatorem illis qui illuc accedunt.] & inferius post eius decantatas laudes, hæc de tẽpore vitæ atque magnus Ignatius, licet omnes anni quibus præfuit, fuerint triginta & amplius, & iam ageret LXX. annum, in pace ad magnum illum sacerdotem Christum translatus est. E

Quot

MIRACVLA MVLTIPLICIA PER IGNATIVM POST OBITVM FACTA.

A Quot autem & quantis miraculis Dominus, qui in illo glorificatur, decorauerit Ignatium, & nunc decorare non desinit, historia esset opus, nec est præsentis temporis hoc enarrare. Nec ijs solum qui prope sacrum sepulchrum accedunt fiunt miracula, sed apud exteros, & eos qui extremam terram incolunt, cum eius nomen inuocant, illis apparet diuinus ille Pater. Et huius rei testis nobis verax Dicellæ Dux, qui hoc iureiurando affirmat, quod cum aciem struere deberet ad pugnam apud Dicellam cum Agarenis, & multo metu teneretur, & magnum Ignatium sibi fautorem feruenter inuocasset: Vidi, inquit, apertis oculis eum in aere, quasi super album sedentem equum, & me hortantem, vt ad dexteram partem ducerem exercitum, & quamprimum gloriam Dei me visurum mihi pollicentem. Quod cum fecit Præfectus militum, cui nomen Silices, hostes magna vi deuicit. Omitto dicere quot renum morB bo absumptos, & feruenter ipsum inuocantes; quot lepra & elephantia laborantes ipsum deprecantes sanauerit, & cæcos illuminauerit, &c.]

QVO PRAETEXTV SEPVLCHRVM IGNATII VIOLARE MANDATVR.

Sed vnum tantum miraculum in memoriam reuocantes, quod post illius mortem contigit, huic orationi adiungamus. Quomodo enim, inquit, silentio præteribimus miraculum illud Lydi Sacellarij? Qui suggestione Photij impudentis, monasterium ingressus, vt omnes qui in sancto eius sepulchro preces effundebant, vt suis ægestatibus opem ferret, verberibus & iurgijs pelleret: & hoc cum fecisset, addidit malum malo, & præcepit, vt prope sacrum sepulchrum effodiatur, & profunde terra euertatur, ea videlicet occasione, eo quod eo in loco a Patriarcha multum aurum alias fuerat occultatum; reuera autem, vt hoc dedecus impingeret venerandis illis reliquijs: ita inuidia illum omnino occupauerat, insanam videlicet eius animam, C vt ne post mortem quidem illum quiescere sineret. Sed vna cum impio illo mandato, impium etiam ira a Deo immissa adorta est, non ferente in hoc loco Dei longanimitate, sed velociter merito inferente vindictam. Quamprimum igitur vehementer clamans superbus ille ac si interficeretur, sursum ac deorsum proprio sanguine instar fluuij ex ore manante cruentatus, & elatus alienis humeris, quasi voce carens, quatuor diebus ita tormentatus efflauit animam.] hucusque de miraculis Nicetas. qui & post alia pleraque ad Photij res gestas post sanctissimi viri obitum enarrandas se confert, hæc dicens.

PHOTIVS ITERVM THRONVM INVADIT.

Nondum enim tertius dies depositionis sancti illius Ignatij erat, cum iam Patriarchalem occupat sedem, & antiquam illam, latronum instar, & tyrannicam assumit mentem, & rabiem aduersus Ignatium innouat, & omnes eius familiares carceriD bus, exilijs, & plagis, & calamitatibus intolerabilibus affligit, & omnes qui eius assensui refragabantur tamquam non canonice nec legitime factos, sexcentis artibus opprimit, alios quidem muneribus & dignitatibus & sedium translationibus, vt secum communicarent adducens, alios vero calumniando, & multis modis turpia opera alijs adscribens, & acriter conuicians primo. si quis ipsorum secum communicare nollet: deinde ventis illa ferenda omnia quamprimum promittebat, & comminister illi fiebat hodie, qui heri sacrilegus erat, & sacerdos magnus ex tempore & venerandus erat, qui antea profanus & adulter fuerat etiam iureiurando publicatus. Quos vero aduersus suam communionem videbat valide insurgentes (insurgebant vero fere omnes quicumque veram Fidem Christianam tuebantur aduersus eum, quod a sancta vniuersali Synodo canonice fuerat anathematizatus & depoE situs; grauissimum enim & pernicioſissimum facinus existimabant fore cum illo communicare & vnum effici corpus, qui millies venerandam Christi Crucem conculcauerat, & coegerat omnes conculcare per suorum chirographorum abrogationem) horum quidem quotquot non poterat carceribus & plagis persuadere, crudelissimo omnium hominum & sæuissimo committebat cognato. Leo erat iste, qui Catacallos dicebatur, excubiarum vigiliæ Drungarius, ab ipso ad hanc elatus dignitatem. Qui pro illa dignitate vices rependens, in omnes eos qui ab illo mittebantur (vt vnico verbo eius iniquitatem declarem) eadem immanitate vtebatur, qua Licinius aduersus Sanctos illorum temporum. Et multos quidem interemit, quousque ad finem pro veritate pugnare eos fortiter inuenit. Multos etiam qui tormentorum grauitate vincebantur, tamquam munera ad Photium remittebat.

Quis dicere facile posset illorum temporum iniquitatem? Quis obliqui serpen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

SEDIVM TRANSLATIONES FREQVENTES PER PHOTIVM.

tis illius insidias ac technas enarrare? Multos dolosus ille dolosa lingua calumniando, & quasi pro criminibus accusando vexabat; deinde si adducerentur, & cum ipso cõmunicarent, iterum versa vice illos fouebat, & ad maiores sedes aliquando transferebat, & iterum contra, si quis vt suis rebus curam adhiberet, abstineret ab eius communione, iterum hunc deponebat; & iterum recipiebat, si ille assentiretur, & annueret; tanto desiderio & auiditate ferebatur omnes sacros Canones, & omnes sacras regulas præ sua dominandi cupiditate & insania confundere & violare. A

OMNIA IGNATII EVERTIT PHOTIVS.

Ante autem omnia nititur Patriarchæ Ignatij ordinationem euertere, & omnes qui ab ipso fuerant depositi, in Ecclesijs e contra collocare. Quoniam vero hæc non placebant Imperatori: videte quæso quid agere audebat. iterum consecrare eos qui a sancto Ignatio fuerant ordinati, non dubitabat. Quoniam vero hoc etiam absurdissimum videbatur & execrandum; neque propterea eius iniquitas defecit, sed pallia & oraria cum eruisset, & quæcumque sunt signa sacerdotalium rerum perfectionis, & super his secreto domi orationes dicens (si tamen has dicere orationes licet & non potius blasphemias) ita singulis hæc honoris causa munera largiebatur, vt in immensum peccatum fieret, vbique iusiurandum, vbique chirographorum allatio in ordinationibus, in dignitatibus, in depositionibus: in omnibus in quibus ipse aliquid beneficij conferre putabat, vbique propriam gloriam captabat, & nouitatibus gaudebat; neque per Deum, neque per eius summam prouidentiam res suas firmare credebat, vel expectabat, sed potius suis malis artibus confirmare & stabilire curabat; cum vniuersam hoc pacto vexaret Ecclesiam, & omnem animam scandalo affligeret, & nomen Christi blasphemari, eius malis artibus efficeret. B C

PHOTIVS THEODORVM MITTIT AD IOAN. PAP.

Et postquam sedem Patriarchalem iterum occupauit, Theodorum illum, quem ipse dum in exilio sederet, Pathmorum Metropolitam constituerat, quem iam pridem eius familiares, Aphantopoleos Episcopum nuncupabant, id est, ciuitatis inuisibilis, quæ nusquam appareret: hunc inquam Theodorum ad Ioannem Papam Apocrisarium mittit, scribens quod inuitus, & magna vi ab Ecclesia & a Republica coactus, sedem Patriarchalem iterum susceperit. Vt vero mendacium hoc magis confirmaret, per Petrum quemdam arcanorum scriptorem, qui deinde pro suarum fraudum mercede Sardensium Ecclesiam accepit, omnium Metropolitarum sigilla suffuratur; necnon ipsos ignaros adducit vt libello subscriberent, hac occasione illos decipiens, quod hæc fierent pro scripta cuiusdam agri emptione. Ita fraude & astutia ille præstabat. D

SANTABARENVS INTIMVS PHOTII.

Quomodo vero res Euphemiani illius silentio prætereamus? Hic erat Euchaitarum Episcopus: quoniam vero Episcopatum illum Santabarenus tamquam vicinus concupiscebat: hunc quidem vi ab illo recedere cogit, & Santabarenum loco illius ibi ordinari & præfici Episcopum, necnon Episcopatus, qui propinquis Metropolitis subditi & suffraganei erant, quoscumque Santabarenus volebat, omnes Photius Metropolitis aufert, & Santabareno concedit. Neque ista tantum faciebat, sed apud se illum collocans, Protothronum & primatem illum appellabat.

Nicephorum etiam Nicææ Metropolitam existentem coegit, vt resignando Episcopatum, orphanorum alumnus fieret. Amphilochium autem Cyzici Episcopum Nicæam transfert; & illo statim mortuo, eius loco Gregorium Syracusanum ibi constituit, qui etiam paulopost defunctus est: quem talibus encomijs celebrauit, ac si eam vitam egisset, vt cum magnis illis Patribus comparari posset, nulla alia de causa, nisi quia contra sanctum Ignatium vsque ad finem instar cotis linguam acuebat. E

DEI VINDICTA IN IMP.

Propter hæc & alia longe absurdiora ira Dei descendit super filios perditionis, & statim quidem Basilio Imperatori mortuus est Constantinus optimus filius & primogenitus, quem audax ille Photius, vt patri rem gratam faceret, a seipso ordinans monasterijs & Ecclesijs præfecit, vt hominibus placeret. Statim etiam Syracusana magna ciuitas penitus deleta est, & omnes insulæ, & ciuitates deprædantur vsque hodie ab hostibus, cum nullæ preces Deum placent eorum qui sacerdotes esse videntur & non sunt; sed sicut scriptum est: [a] Facti sumus sicut oues, quibus non est pastor. iniquitas enim cum longo tempore durauerit, & multis exemplis firmata

[a] *Matth. 9.*

A mata & stabilita fuerit, iam pro lege habetur impijs, qui leges minus norunt; & mores illegitimi in naturam quodammodo conuersi sunt contemptoribus, vt totam Dei iram in se trahant. Sed singulas narrare nouitates, iniquitates etiam ipsius Photij principis hypocritarum & hostium Crucis, & omnium deinceps successorum eius & sociorum ambitiosorum, historia esset opus & non præsenti oratione.

NICETAS NON COMMVNICAT PHOTIANIS.

Nos vero infinitam Dei longanimitatem & patientiam infinitam laudantes, oramus vt eruamur ab illorum portione, qui scandala & schismata pessimis eorum desiderijs operantur, & consortes nos fieri sortis Sanctorum, qui per fidem & charitatem Dei, & humilitatem & mansuetudinem Regnum cælorum sunt assecuti, & sancta sacerdotia ab eo qui super omnes Sanctos est, precibus sacratissimæ & immaculatæ Dei Genitricis & electorum sacrorum Angelorum, & gloriosorum Apostolorum, & B victorum illustrium Martyrum sacris & acceptabilibus precibus, præsertim vero sancti Patris nostri Ignatij Archiepiscopi Constantinopolitani, noui re vera Confessoris & Deum ferentis in Christo IESV Domino nostro, cui honor & gloria & adoratio vna cum Patre principio carente & viuificante Spiritu, nunc & semper, & in sæcula sæculorum Amen.] hucusque Nicetas, qui cum de conciliabulo a Photio habito Constantinopoli anno sequenti (quod œcumenicum appellauit) verbum nullum habeat, facile mihi persuadeo, hoc eodem anno ab ipso ista fuisse conscripta: nam quomodo prosequutus res Photij post obitum Ignatij, tanta ista Orienti & Occidenti notissima, tamq. enormia, quibus & Octaua Synodus damnata esset, prætermitti potuerunt, vt eius non saltem meminisset si post hæc illa scripsisset?

Quod spectat ad obitum Imp. Constantini filij primogeniti Basilij, sequenti anno eũ C decessisse, ex his quæ suo loco dicentur, possumus intelligere. Hac primus omnium affligi pœna debuit Photij restitutor, & ad Patriarchalem sedem promotor Basilius Imp. qui in magna Synodo ipse dixerat, in sexta eius Actione. Nonnisi opera eius qui cuncta violat, nempe diaboli fieri posse, vt Photius iterum Constantinopolitanam Sedẽ esset consecuturus. De excisis autem Syracusis quarum mentio facta est, hæc ex Curopalate Cedrenus: Interim Agareni oppugnationi instãtes Syracusis potiuntur, magnaq. cæde edita, qui superfuerant captiuis adductis, vrbem diruunt & Ecclesias eius incẽdio perdunt. Ita vrbs ea hactenus fama celebris, & quæ multa barbarorũ profligauerat bella, exiguo temporis spacio perijt. porro excidiũ Syracusanum Hadrianus, qui cum classe a Basilio Imp. in auxilium mittebatur, sed nimis remoratus, hoc modo cognouit. Locus est in Peloponneso ab opacitate sijuæ qua est consitus, Helos appellatus, eo loco vbi D Romanæ naues in statione erant. Quadã nocte audiere pastores dæmonum ibi degentium vocem inter se colloquentium, & pridie captas, excisasq. Syracusas narrantium. Is sermo ab alijs ad alios peruagatus, tandem etiam ad Hadrianum pertingit. Isq. ad se vocatis pastoribus & examinatis, deprehendit rumorem ad se perlatum ipsorum verbis confirmari. Vtq. suis etiam auribus fidem rei probaret, perductus ad eum locum a pastoribus, dæmonesq. eorum opera percontatus, captas iam esse Syracusas audiuit. Quam ex eo indicio animi contraxerat ægritudinem, eo leniebat, atque se consolabatur, quod fallacium dæmonum verbis fidem non adhibendam sentiret; diẽ tamen ab eis indicatum notauit. Decimo post die, qui a Syracusarum exitio fugã euaserant, nuntij eius calamitatis venerunt. Hadrianus nihil iam dubitans ea de re, statim cum classe Constantinopolim redijt; supplexq. in magnum templum confu- E git, neque tamen omnino ipsum ea suspicatio liberauit, sed auulsus templo, solum exilij causa vertere coactus est.] hæc ex Curopalate.

SYRACVSANVM EXCIDIVM.

Talibus ergo auspicijs Photius rursus in sedem intrusus est: factumq. hoc modo, vt Gregorius Syracusanus Episcopus omnium malorum origo illa tandem careret sede, e qua sæpe iudicio Romanorum Pontificum & Octauæ Synodi priuatus erat: sed fauore Imperatoris diutius retinens illam, opera Sarracenorum ea priuatus est, qui (vt audisti) a Photio Nicæam translatus statim perijt. Quomodo autem his Constantinopoli gestis, Imperator Legatos misit ad Ioannem Romanum Pontificem, dicemus suo loco anno sequenti.

Sed antequã claudamus præsentis anni periodum, Catholici [a] Regis Adefonsi Magni in Gallæcia regnantis prodamus egregium pietatis monumentum. Ipse enim vnicum Hispaniarum præsidium, Arabum terror, ad euitandos improuisos Northman-

[a] *Ex Ambros. Moral. chron. hisp. lib. 15. c. 9.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

norum incursus, Oueti munitionem cõstruxit, vbi in Ecclesia sancti Saluatoris transla- A
tas Toleto & ex alijs Hispaniarum Ecclesijs venerandas Sanctorum reliquias, loco tutissimo asseruari voluit. In cuius Ecclesiæ ingressu eiusmodi inscriptio vitiosa Latinitate (vt tempora illa ferebant) dictata sic legitur.

In nomine Domini Dei & Saluatoris nostri IESV Christi, siue omnium eius D. G. eius gloriosæ sanctæ Mariæ Virginis, bissenisq. Apostolis, ceterisq. sanctis Martyribus; ob cuius honorem templum ædificatum est, in hunc locum Oueto a quondã religioso Adefonso Principe. Ab eius namque discessu vsque nũc quartus ex illius prosapia in Regno succedens consimili nomine Adefonsus Princeps diuæ quidem memoriæ Ordonij Regis filius hanc ædificari sanxit munitionem cum cõiuge Scemena, duobusq. pignore natis ad tuitionem muniminis thesauri aulæ huius sanctæ Ecclesiæ resi-
* al. indemnem dendum * indepnem. Cauentes, quod absit, dum nauale gentilitas piratu solent exer- B
citu properare, ne videatur aliquid deperire, hoc opus a nobis offertum eidem Ecclesiæ perenni sit iure concessum.] ita ibi.

In qua pariter Ecclesia idem religiosissimus Princeps aureã Crucem gemmis ornatam miræ magnitudinis & pulchritudinis hoc ipso anno dono obtulit, ita vt vides eadem forma Crucis inscriptione notata, qua & oblationis eius pariter tempus habes exaratum, vt leges.

C

Suscepũ placide manet hoc in honore Dei
famulus Christi Adefonsus Princeps & Scemena Regina.

D

Quisquis auferre hæc donaria nostra præsumpserit, ful-
mine diuino intereat ipse.

Hoc opus perfectum est. concessum est sancto Saluatori Oue-
tẽsis sedis. hoc signo tuetur pius, hoc signo vincitur inimicus.

Et operatum est in Castello Gauzon anno Re-
gni nostri xvii. Discurrente Era DCCCXVI.

E

Hic autem (quod monet Ambrosius) illud intelligendum, non numerari Adefonsi Magni annos Regni ab obitu patris, sed a tempore, quo ab Ordonio parente eius ante quinquennium regio fuit honore & nomine insignitus. cum alioqui post hæc in diplomatibus a tempore parentis obitus inueniantur eius sæpe numerati anni.

Hoc pariter anno Gitro Rex Danorum, qui Angliam fere vniuersam sibi subiecerat,
* Matt. Vuestmonast. Flor. hist. hoc anno. ab Aelfredo Rege * qui profugus latuit in Aethelingeie insula, superatus, fit Christianus,

A nus, mutatoq. nomine Aethelstanus vocatus. Mira in Aelfredo effulsit diuina gratia, GITRONIS REGIS DAN. CONVERSIO AD FIDEM.
qui post varios casus bellorũ pluriũ, coactus tandem hoc anno in vltimis finibus Occidentalium Anglorũ in dicta insula delitescere, illic viri sanctissimi Neothi nomine solitariam vitam agentis admonitione ad meliorem frugem redditus, ab eodem de restitutione in Regnum responsum accepit, quod & per visum S. Luthbertus in somnis significauit, quibus cõfisus oraculis paucos quos potuit colligens, ex improuiso Gitronem quem diximus Danorum Regem adoriens post cædem militum in munitionem se recipere coegit, vbi obsessus non aliter eum liberum passus est egredi, quam promissa Christianitate, fuerit perpetua pax sancita. Rex vero Aelfredus Magnus merito nuncupatus, recuperans Regnum ab infidelibus occupatum, Angliam ab hostibus liberauit. hæc autem pluribus veteres, qui * Anglorum sunt historiam prosequuti at- * Vuilel. lib. 2. c. 4. & Ingul. hist. Angl.
B que ab eodem Rege res præclare gestas conscripsere. peruenit iste ad annum Salutis nongentesimum relicto filio Aeduardo, qui Angliæ monarchiam est consecutus.

Per Aelfredum istum reflorescere cœpit collapsa Ecclesia Anglicana, viris doctis in Angliam accersitis, & libris compluribus ex Romana bibliotheca descriptis, vt ijdẽ qui supra testantur auctores. Insuper & pio Regi curæ fuisse tradũt, vt dialogos S. Gregorij in Anglorum linguã verteret Herefridus Episcopus Vuigornienſis. Inter doctos viros e Gallijs per Legatos petitos hi præcipui nominantur, Grimbaldus monachus, qui & inter Sanctos annumeratur, Ioannes monachus & Asserus qui scripsit Annales Britanniæ, alter Ioannes natione Scotus e Gallijs pariter vbi manebat apud Carolum Regẽ, (agitatus magnopere a Gallis, præsertim vero a Floro ob errores quosdam assertos ab ipso in libro quem scripsit de Naturæ diuisione) in Angliam ad eumdem se contulit
C Regem. vbi Melduni magister docuit. Eumdem [b] Ioannem apud Nicolaum Papam [b] Reger. Annal. p. 1. an. 880.
male audisse, ex eius epistola ad Carolum demonstratur, ex qua ista promuntur: Relatum est Apostolatui nostro quod opus beati Dionysij Areopagitæ, quod de diuinis nominibus, vel cælestibus ordinibus Græco descripsit eloquio, quidam vir Ioannes Scotus genere nuper in Latinum transtulerit. Quod iuxta morem nobis mitti, & nostro iudicio debuit approbari; præsertim cum idem Ioannes licet multæ scientiæ esse prædicetur: olim non sane sapere a quibusdam frequenti rumore dicatur.] hæc ibi.

IESV CHRISTI ANNVS 879. IOANNIS PAP. VIII. ANNVS 7. BASIL. MACED. IMP. ANNVS 13.

D

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus septuagesimusnonus, Indictione duodecima consignatus, quo quarto Idus Aprilis, die Parasceues iam vesperi moritur Ludouicus Imperator, qui reliquit post se filios duos ex Ansgarde priori coniuge, idest Ludouicum & Carolomannum, ex posteriori Adeleide nomine genuit Carolum posthumũ cognomẽto Simplicem. Ad horum autẽ singulos Reges Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus de Regno optime disponendo scripsit epistolas, de quibus agens [c] Frodoardus hæc summatim ex eis. Item (inquit) scripsit ad hunc Ludouicum [c] Frod. hist. Rhemens. lib. 3. c. 18
solum de consilio a se petito, quale sit vtile Regi consilium, & qualiter debeat agere
E iudicium & iustitiam; & quid hæc boni conferant obseruata, quidve mali neglecta irrogare soleant, &c. Item ad Regem Carolomannum adolescentem, & ad Episcopos admonitionem de disponendo regali ministerio, per capitula, & aliam admonitionem ad eumdem Regem similiter per capitula scripsit scilicet.] hæc Frodoardus. sed ad Ioannem Pontificem veniamus.

OBITVS LVDOVICI IMP.

Cum Ludouici obitum accepisset Ioannes Papa, Synodum Romæ indicit [d] celebran- [d] Aim. lib. 5. c. 39.
dam mense Maij, ad quam dum vocat Anspertum Mediolanensem Archiepiscopum,
hæc inter [e] alia habet. Quia Carolomannus corporis, sicut audiuimus, incommodi- [e] Ioan. ep. 155.
tate grauatus, Regnum retinere iam nequit: de noui Regis *electione*, vt omnes pariter consideremus, vos prædicto adesse tempore, *nempe ad kalendas Maias* valide oportet. & ideo antea nullum absque nostro consensu Regem debetis recipere. Nam ipse qui a nobis est ordinandus in Imperium, a nobis primum atque potissimum debet esse vocatus atque electus, &c.] Cum vero Pontificis animus erga Carolum, Crassum cognomento

Universidad de Deusto
Biblioteca

mento dictum, propensior esset, eum vt Romam Legatos mittat, atque demum ipse veniat hortatur: [a] fuit iste filius Ludouici fratris Caroli Calui. huic primo collatum est Regnum Longobardiæ, inde vero Romam veniens, in die Natalis Domini coronatus est Imperator, sed post biennium, vt idem qui supra Aimoinus affirmat. [b] Porro [c] Anspertum vocatum ad eam Synodum cum venire noluisset, idem Pōtifex excommunicauit quousque Romam veniat ad aliam Synodum celebrandam mense [d] Octobris. Interea autem de persona Caroli eligenda in Imperatorem Ioannes Papa adhuc nutans & fluctuans, de eius germano Ludouico assumendo agere cœpit; scripsitq. de his ad eum [e] litteras. At tandem ad Carolum eligendum (vt dictum est) Pontificis deliberatio firmata est, vi cogente, cum ipse armatus irruperit in Italiam, vt suo loco dicendum erit. Fuit ergo vsque ad coronationem Caroli biennio interregnum & amplius.

a *Ioan. ep. 160. 172.*
b *Aim. lib. 5. c. 40.*
c *Ioan. ep. 177. 181.*
d *Idem ep. 182*
e *Idem ep. 197*

LEGATOS MITTIT BASILIVS IMP. AD IOAN. PAPAM.

Eiusdem quoque anni initio decernitur legatio a Basilio Imp. ad Ioannem Papam pro Photio, quam cum mense Aprilis ad Campanum litus appulisse, ipse Pontifex scisset; vt secure inde Romam venire posset, scripsit ad Principem Capuanum [f] Pandenulphum. Porro eius legationis ea petitio erat Imperatoris, vt Photium in communionem reciperet, eiusq. ad Ecclesiam reditum & Patriarchatum sua auctoritate firmaret. declarant hæc [g] litteræ eiusdem Pontificis redditæ hoc anno ad eum mense Augusti. Aduenit etiam legatio Patriarchæ Hierosolymitani tribus monachis credita vna cum litteris eiusdem idipsum ab eodem Pontifice expetentis. Sed & cum ijsdem Legatis affuit Photij quoque legatio per Theodorum Episcopum cognomento Santabarenum hominē versipellē ad fallendum aptissimū, de quo superiori dictum est anno.

f *Ioan. ep. 168. 169.*
g *Idem ep. 170.*

CAVSAE QVIBVS PERMOTVS EST IOANNES FAVERE PHOTIO.

Quod autem non (vt par erat) pro Photio agentes causam Legati reiecti fuerint a Ioanne Pontifice, sed benigne recepti, & præter omnium spem, quæ pro eo peterent, impetrarint, causæ plures interceserunt. Iam enim cum Græcorum Imperium ita in Italia potens effectum ipse videret, cum Beneuentani atque Capuani a Francis (vt Curopalates testatur) defecissent ad Imperatorem: ei contradicere periculosum admodum iudicauit, his præsertim temporibus, cum Romana Ecclesia non solum barbarico gladio, sed Christiano vicinorum Comitum vexaretur. His accedebat, quod idem Basilius Imperator in spem eum erexerat, fore vt sua classe liberaret ipsa Campaniæ, Latijq. litora & Etruriæ a Sarracenorum incursionibus. Addebatur ad hæc insuper, quod multa alia idē Imperator ipsi Papæ promitteret, maxime vero Bulgarorum Ecclesiam sub Romana diœcesi reuocandam, quod vehementer Ioannes optabat, & frequentioribus litteris expetebat. His omnibus accedebat, quod prætexebatur bonum pacis, & scissarum vnio Ecclesiarum, quæ ob reiectum Photium, velut iugi terræmotu, tot annis, & cū eis totus Oriens quassaretur. cessaturū ipsum omnino, si Sedis Apostolicæ auctoritate Photius sedere concederetur; sin minus, grauiora prioribus instare pericula, impendere mala nullo penitus curanda remedio. His iungebatur, quod mendaci relatione decepit Basilius Imp. eumdē Ioannem Pontificē, dum litteris testatus est, restitutionem Photij exoptare & petere magna instantia eos qui essent aduersæ partis, ordinatos scilicet ab Ignatio atque eius prædecessore Methodio, quod tamen falsum erat. hæc sunt quæ permouere Pontificem potuerunt, vt quod nullus fecerat prædecessorum, ipse omnium maxima admiratione tentare ausus fuerit atque perficere. suadente istud prudētia carnis inimica Deo & Ecclesiæ semper aduersa.

IOAN. PAP. OB RESTITVTVM PHOTIVM VALDE CVLPABILIS HABITVS.

Hæc, inquam, Orthodoxorum omnium commouere animum vehementer, tamquam indignum facinus Romano Pontifice, penes quem plus valeret, & maioris esset ponderis gratia Imperatoris, quam sanctissimorum prædecessorum scriptis obfirmata, & iuramentis stabilita de Photio numquam recipiendo sententia; cui & ipse Ioannes cum esset Archidiaconus coram vniuersa Ecclesia consenserat, & magna assertione iuramenti religione firmauerat, atque subscripserat. Accedebat a d scandalum, quod nihil penitus fecisset Photius, cuius causa quoquo modo restitui mereretur, neque vel leuissimum edidisset pœnitentiæ signum; immo multa deteriora prioribus facinora perpetrasset, quorum causa arctioribus esset anathematis vinculis innodandus, & grauioribus supplicijs puniendus. Vtpote qui reuersus Constantinopolim, mox præter fas, iusq. contra statuta Patrum, in contemptum Oecumenicæ Synodi, cuius fuerat damnatus sententia, & aliorum Conciliorum & Romanorum Pontificū decretis

A decretis publice editis, ausus esset cathedram erigere contra cathedram, & sacra facere adhuc excommunicatus, & conferre sacros ordines ipse omnibus destitutus, sedens loco Ecclesiæ in Palatio Magnaura aduersus Ignatium legitimum Patriarcham. Quo etiam defuncto insiliret statim, vt prædo in silua, in eius cathedram, & in Ecclesia exerceret carnificinam in omnes qui Catholicæ essent communionis. Quod igitur Ioannes Papa loco supplicij persoluerit præmia sceleristissimo viro magnam existimationi suæ, & cathedræ pontificiæ notam inusserit. Hinc puto factum (si quæ tamen veritatis vel saltem species mendacij apertissimi esse potuit) quod ob nimiam Ioannis animi facilitatem & mollitudinem, abiecta penitus omni virilitate, fractus animo, sacerdotalis constantiæ expers, atque robore eneruatus, nō Papa vt Nicolaus & Hadrianus, sed papissa fuerit contumeliæ loco dictus; vtpote quod qui nec resistere sciret eunu-
B cho, quiq. vinceretur a semiuiro, non vir, sed esset femina potius nuncupandus; & sic nomen contumeliæ transierit posteris rerum inscijs in veritatis opinionem, atque ita a compluribus decantatum fuerit, Ioannem Octauum Papam fuisse feminam; sicq. iactata vulgo inuenerit eo modo locum fabula. Eiusmodi plane scommatibus proscindi sæpe solere leuioribus de causis Romanos Pontifices a maledicis & ociosis, quis Romæ versatus ignorat? Certe quidem non maledicos tantum, sed & sapientes atque prudentes prouocasse aduersum se Ioannem Pontificem, quæ dicentur inferius, demonstrabunt, iam in eum omnibus redditis infensissimis, quod vna legatione prodegerit tot tantosq. bene insumptos labores, haustosq. sudores sanctissimorum Pontificum Nicolai & Hadriani prædecessorum.

VNDE IOAN. OCTAVVS POTVIT DICI FEMINA.

Quanta autem mala eiusmodi factum Ioannis sequuta sint, nemo puto numerare
C facile poterit; vtpote quod quæ tunc cœpta in hanc vsque diem infeliciter eadem perseuerent. Quæ enim non ausus sit impius, vbi sensit non habere, vt antea, aduersantem Pontificem, sed fauentem? Parum illi fuit, eius fauore sedere securum, nisi etiam curasset perdere, a quo fuerat restitutus, Romanum Pontificem: quibus autem consilijs, & quibus artibus, scies postea, modo autem rerum gestarum seriem prosequamur. Ceterum etsi visus est successoribus Pontificibus Ioannes culpabilis, cum Photium restituerit; haud tamen illorum reus est criminum, quibus ab eodem Photio aspergitur in Synodo ab ipso Constantinopoli vna cum Legatis Apostolicis habita, quam & nuncupauit Octauam. Erit plane, vt mireris, Lector, cum oculis videris & manu tetigeris perditissimi hominis impostura & fraudes, portentosa mendacia & monstruosas falsitates, quibus miscuit omnes Ioannis epistolas. Appello hic, Lector,
D patientiam tuam, quo de maximi momenti rebus agatur; cum impostura aperiendæ causa opus sit duplices Ioannis Papæ hic litteras reddere, conferreq. simul, nimirum quas ipse Romæ scripsit, easdemq. diuersas redditas, vtpote a Photio deprauatas, atque falsatas, sicq. in ipsius Synodo lectas Constantinopoli, vt vtrarumque facta collatione, perspicuo ipsa falsitas demonstretur, libereturq. Ioannes calumnijs, quibus falsarij hominis opera infamatur. Sic igitur Ioannis hic reddentes epistolam, ponemus in margine quæ falsarius ille in Græca sua translatione vel abstulit vel mutauit, vt tu ipse cognosces, cum ipsam ab eo in Græcum translatam, & iterum in Latinum conuersam inferius leges. atque primum omnium quod ad epistolam pertinet scriptā ad Basilium & filios Impp. Ioannes vbi ab Imperatore legationem accepit, has ad eum litteras reddidit. [a]

PHOTII OPERA IOANNES PAPA INFAMATVR.

a *Ioan. ep. 199*

E Dilectissimis ac excellentissimis spiritualibus filijs nostris Basilio, Constantino, & Alexandro glorioſissimis Impp. semper Augustis.

IOAN. PAP. EPIST. AD BASILIVM ET FILIOS IMP.

Inter claras sapientiæ & mansuetudinis vestræ laudes, o Christianissimi Principes, aliquando cum puriore luce summæ deuotionis longe lateq. resplendet, quod amore fidei, quod charitatis studio, disciplinis Ecclesiasticis edocti, Romanæ Sedi reuerentiam more prædecessorum vestrorum pijssimorum Imperatorum conseruatis, & eius cuncta subijcitis † auctoritati. ad cuius auctorem, hoc est Apostolorum omnium Principem, Domino loquente, præceptum est: [b] Pasce oues meas. quam esse vere omnium Ecclesiarum Dei caput, & beatorum Patrum præcipuæ regulæ, & Orthodoxorum Principum statuta declarant, & pietatis vestræ reuerendissimi apices attestantur. Nihil est enim, quod lumine clariore præfulgeat, quam pia deuotio & recta fides in Principe. Et quia Pontificij nostri reuerentiam hoc ardore mentis, hoc religio-

† *illa de auctoritate Romanæ Ecclesiæ Photius in sua translatione non posuit.*
b *Ioan. 21.*

nis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis ſtudio luculenter veſtris mellifluis litteris exornatis: id nos ratione, ſeu temporis A
neceſſitate inſpecta, cum Sedis Apoſtolicæ nobis commiſſæ conſenſu & voluntate perficere iure Apoſtolico decet.

Igitur petiſtis a nobis, quatenus Sede Apoſtolica ſua pandente viſcera pietatis, Photium reuerendiſſimum in Patriarchatus honore, in ſummi ſacerdotij dignitate reciperemus, noſtræq. communionis participem faceremus, ne Eccleſiam Dei tanto iam tempore perturbatam pateremur amplius manere diuiſam, ſcandaloq. commotam. Nos itaque ſerenitatis veſtræ preces congrua ratione admittentes, quia † Ignatium piæ memoriæ Patriarcham de præſenti vita iam migraſſe cognoſcimus: temporis ratione perſpecta, hoc modo decernimus ad veniam pertinere, quod nuper de ipſo Photio, licet ipſe abſque conſultu Sedis noſtræ officium ſibi interdictum † vſurpauerit, geſtum conſtat fuiſſe. B

† nomen Ignatij ſuffulit Photius dicta fecerat.

NECESSITATIS TEMPORE LOCVM HABET DISPENSATIO.

† statuit haec in contrarium sensum Photius, vt vim ius sum ſo recipiſſetur ſedem ab Imp. dicat. a Gelaſ. ep. 6.

Nos ſtatutis Apoſtolicis non præiudicantes, nec beatorum Patrum regulas reſoluentes, quin potius earum auctoritatibus freti, qui Nicæni Concilij capitulo ſecundo apertiſſime dicunt: Quoniam plura ante per neceſſitatem, aut alias cogentibus hominibus, aduerſus Eccleſiaſticam facta ſunt regulam. Hinc & [a] Gelaſius Papa dicit: quod vbi nulla perurget neceſſitas, conſtituta Patrum inuiolata ſeruentur. Et ſanctus Leo eodem ſpiritu præcipit, omittendum eſſe & inculpabile iudicandum, quod neceſſitas intulit. Inde & Felix Præſul, deceſſor noſter in ſua decretali epiſtola voce conſona dicit, aliter tractandam eſſe neceſſitatis rationem, & aliter voluntatis. Inde ſanctum Concilium apud Africam geſtum capitulo trigeſimoquinto iubet, vt clerici Donatiſtarum in Eccleſia, propter Eccleſiæ pacē & vtilitatem, ſi correcto conſilio ad Catholicam vnitatem tranſire voluerint, ſi hoc paci Chriſtianæ prodeſſe viſum fuerit, in ſuis C
honoribus ſuſcipiantur; non vt Concilium quod in tranſmarinis partibus de hac re factum eſt, diſſoluatur, in quo videlicet Concilio ſtatutum eſt, vt ordinati in parte Donati, ſi ad Catholicam partem tranſire voluerint, non ſuſcipiantur in honoribus ſuis. de hoc etiam beatus Papa [b] Innocentius dicit capitulo quinquageſimoprimo, Quod ij qui a Bonoſo hæretico ordinati ſunt, propterea ſint recepti, ne ſcandalum remaneret Eccleſiæ.

b Inn. ep. 27.

Nunc itaque alijs Patriarchis, Alexandrino videlicet & Antiocheno & Hieroſolymitano, atque omnibus Archiepiſcopis, Metropolitis, Epiſcopis & ſacerdotibus, cunctoq. Clero Conſtantinopolitanæ ſedis, qui de ordinatione beati Methodij & Ignatij reuerendiſſimorum Patriarcharum exiſtunt, vna voluntate, pariq. voto conſentientibus, eumdem † Photium ſatisfaciendo, miſericordiam coram Synodo ſecundum D
conſuetudinem poſtulantem, in vera dilectione fratrem, in Pontificali officio commiſtrum, atque coram Synodo miſericordiam quærendo, in paſtorali magiſterio conſacerdotem, pro Eccleſia Dei pace & vtilitate, amodo, Chriſto fauente, recipimus & habemus.

† omnia ista delevit Photius de vetusta coram Synodo petenda.

RESTITVITVR PHOTIVS

Quia & vos Chriſtianiſſimi Imperatores Auguſti, qui ſanctæ Reipublicæ clementiſſimo affectu gubernatis Imperium, pro Chriſto [c] fungi legatione videmini, dum
pro pace rogatis Eccleſiæ; & nos † quibus, ſecundum [d] Apoſtolum, omnium Eccleſiarum Dei ſolicitudo incumbit, controuerſiam aliquam in Eccleſia Dei amplius remanere nolentes: hunc ipſum Patriarcham cum omnibus ſiue Epiſcopis, ſiue presbyteris, ſiue ceteris clericis & omnibus laicis, in quos diuini iudicij fuerat cenſura prolata, ab omni Eccleſiaſticæ ſanctionis vinculo abſoluimus, ſanctæq. Conſtantinopoli- E
tanæ Eccleſiæ iudicamus recipere ſedem, Dominiciq. gregis eſſe paſtorem, illa ſcilicet poteſtate fulti, quam Eccleſia toto orbe diffuſa credit nobis in ipſo Apoſtolorum Principe a Chriſto Deo noſtro eſſe conceſſam, eodem Saluatore beato Petro Apoſtolo præ ceteris ſpecialiter delegante: [e] Tibi dabo claues Regni cælorum, & quæcumque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cælis: & quæcumque ſolueris ſuper terram erunt ſoluta & in cælis. Sicut enim ex his verbis nihil conſtat exceptum: ſic per Apoſtolicæ diſpenſationis officium & totum poſſumus proculdubio generaliter alligare, & totum conſequenter abſoluere; præcipue cum ex hoc magis præberi cunctis oporteat miſerationis exemplum.

c 2. Cor. 5.
d 2. Cor. 11.

† omnia ista a Photio sunt praetermissa vsque ad sequens caput.

AVCTORITAS DISPENSANDI PLENA PONTIFICIS.

e Matt. 16.

Nam & Legati Sedis Apoſtolicæ ab Anteceſſore noſtro Hadriano videlicet almifico Præſule Conſtantinopolim directi, Synodi ibidem peractæ vſque ad voluntatem ſui

A ſui Pontificis vigilanti ſtudio ſubſcripſerunt . . . . . nec ab Apoſtolico manere: qui a Sede beati Petri cælestis Regni clauigeri poteſtatem habet, ligata quælibet Pontificum congrua æſtimatione abſoluere. Quippe cum conſtet multos iam Patriarchas, hoc eſt Athanaſium & Cyrillum Alexandrinos, Flauianum & Ioannem Conſtantinopolitanos, Polychronium Hieroſolymitanum ſynodice damnatos, per Apoſtolicæ Sedis poſtmodum abſolutionem reſtitutos incunctanter fuiſſe.

eadem lacuna in veteri scripto codice.

Eo tamen tenore iſta ſtatuentes, Apoſtolica dumtaxat auctoritate & ſanctorum Patrum venerabilibus inſtitutis decernimus, vt poſt huius Patriarchæ obitum, nullus de laicis vel curialibus in Patriarchatus eligatur & conſecretur honore, niſi de Cardinalibus presbyteris & diaconibus Conſtantinopolitanæ ſedis, ſecundum ſacros Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia conſecratos; quia nec præpro-
B pere contra Canones Eccleſiaſticos, decretaq. maiorum cito quilibet Lector, cito Acoluthus, cito Diaconus, cito Sacerdos vel Epiſcopus fiat. qui in minoribus officijs ſic diu perdurent, & vota eorum pariter & obſequium comprobetur, vt per tempora a maioribus inſtituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus, ad ſummum ſacerdotium poſtmodum veniant. Quoniam non eſt ſubito præripiendum vel vſurpandum, quod diu vita probata meretur accipere. Nam ſi in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus prouidenter curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum; quanto magis elaborandum eſt, vt in electione eius qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non ſit in capite, & inde fiet, vt omnis Eccleſiaſtica diſciplina reſoluatur, omnis ordo turbetur. Et ideo hoc, quod nos modo pro Eccleſiaſtica vni-
C tate & pace, quam Chriſtus Dominus noſter nobis dedit habendam, vtcumque patimur eſſe veniale, inultum poſtmodum eſſe non poterit.

NE AMPLIVS LAICVS ORDINETVR EPISCOPVS CONSTANTINOP.

Hoc etiam modo iſta excellentiæ veſtræ precibus moti, fieri iubemus, ſi ipſe Patriarcha Bulgarorum diœceſim, quam piæ memoriæ Nicolaus præceſſor noſter, Michaele ipſorum Rege petente, Apoſtolicis doctrinis docuit, & per venerabiles Epiſcopos ſuos lauit vnda baptiſmatis, omniq. Eccleſiaſtica regula & diſciplina, prout oportebat inſtruxit; amodo ſuo iuri vendicare, vel remittere nullo modo præſumpſerit, nec aliquam cuiuſque honoris ibidem ordinationem fecerit . . . . . ibidem ſunt illicite ordinati Epiſcopi vel ſacerdotes . . . . . Archiepiſcopo vel Epiſcopis qui ibidem videntur exiſtere . . . . . ſacrum pallium quod inter ſacra Miſſarum ſolemnia vti, Pontificibus ſolitum eſt, ipſe Patriarcha mittere præſumpſerit.

DE BVLGARIS SVB DIOECESI ROM. ECCLES. REVOCANDIS.

D Porro pro tantis perturbationibus, quibus Eccleſia veſtra longo iam tempore maneret turbata, veſtræ Auguſtali pietati obnixe ſuggerimus, vt Conſtantinopolitanum Patriarcham digno honore venerantes, quaſi patrem ſpiritualem, vtpote inter vos & Deum adiutorem præcipuum, diuina vobis, per quæ ad Regnum peruenietis æternum ſedule annuntiantem, pio ſemper affectu colatis, & (vt condecet) in omnibus honoretis; quia pro temporali, quem illi exhibetis, honore, vos & hic temporalem magnificentiam habebitis, & in æternum multiplicem proculdubio recipietis ab illo, nempe, qui glorificantes ſe glorificare [a] teſtatur. Nec eorum verba falſo prolata, qui ſcandalorum zizania ſuper conſpicuam ſegetem Domini ſeminare non ceſſant, veſtra Imperialis dignetur audire maieſtas, nec pro talium ſuſurrationibus hominum, qui ſemper ſtudent ſcindere vnitatem Dei, veſtem Domini, Eccleſiam Chriſti, quiq.
E linguis ſuis ſemper [b] doloſe agere non ceſſant, venenum aſpidum portantes ſub labijs ſuis, animum clementiæ veſtræ aduerſus eum aliquatenus commoueatis, & ſummum ſacerdotem veſtrum Dei prouidentia in Eccleſiæ Chriſti regimine conſtitutum ſic facile exhonoretis, quod nimirum ſancto veſtro Imperio valde inhoneſtum & indecens eſſe videtur.

COMMENDAT IMPERATORI PHOTIVM NIMIS.

a 1. Reg. 2.
b Pſal. 13.

Præterea mandamus etiam vt omnes Epiſcopos & ſacerdotes, & cuiuſcumque ordinis clericos, qui de conſecratione Ignatij bonæ memoriæ Patriarchæ conſiſtunt, ſiue in ipſa regia vrbe manentes, ſiue alicubi extra, longe ſeu prope retruſos, clementi animo ad gremium & vnitatem ſanctæ Eccleſiæ reuocetis, & vlnis extenſis paterno affectu recipiatis & amplectamini, propriasq. vnicuique illorum iubeatis reddere ſedes: vt ſicut vna eſt Fides, vnum in nobis Baptiſma, & omnes vnum ſumus in Chriſto; ita & iſti qui ad vnitatem & ſocietatem Eccleſiæ Dei & corporis Chriſti redierint,

DE RECIPIENDIS HIS QVI AB IGNATIO FVERVNT ORDINATI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& idipsum dicentes, perfectiq. existentes in eodem sensu, in eadem scientia, vnus grex A
efficiantur, & vnus pastor; nec audeant amplius dicere: Ego quidem [a] sum Cephæ,
ego Pauli, ego Apollo, sed vnius Christi veri Dei nostri, qui est pax nostra & fecit
vtraque vnum, vniensq. cælestia cum terrenis pacificare dignatus est. Qui idcir-
co pro peccatis nostris mortuus [b] est, vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in
vnum. Nec enim poterit vnitatis eorum firma esse compago, nisi eos ad insuperabi-
lem soliditatem vinculis charitatis astrinxerit. quatenus, Deo fauente, absque om-
ni perturbatione, vobis regnantibus, salui & securi persistentes, pro salute vestra &
pro statu Reipublicæ, iugibus semper votis Dominum valeant deprecari.

EXCOMMVNICANTVR QVI CVM PHOTIO COMMVNICARE NOLVNT.

Quod si forte quidam extiterint cum eodem Patriarcha communicare nolentes:
admoneantur secundo & tertio, vt sanctæ Ecclesiæ se vnire procurent. Quod si ac-
quiescere noluerint, in sua pertinacia manere volentes: sacra eos communione, his B
præsentibus Missis nostris vna cum Synodo, iussimus priuari, quousque ad suum re-
deant Patriarcham, & ad sanctæ Ecclesiæ vnitatem, cum præcipue ipsi Episcopi a no-
bis sint canonice excommunicati. Et ideo si eos in consortium suum receperit, ali-
quamve cum eis communionem habuerit: simili modo eumdem Patriarcham cum
ipsis Episcopis Ecclesiastica communione iudicamus esse priuatum. Data mense
Augusti die decimasexta, Indictione duodecima. *Missa per Petrum presbyterum.*] hucusque in codice Vaticano charactere Longobardo exarato, his ferme temporibus scripto, atque iam haud pridem cuso, sed mendose nonnihil.

Summa plane Dei prouidentia factum est, vt eiusmodi Ioannis Octaui Papæ litteræ in nostrum vsque tempus in eius Regesto, siue vt dicunt vulgo, Registro integræ seruarentur, nec sicut aliorum plurium Pontificum epistolæ perderentur: vt ex his etiam, C
sicut ex Nicolai & Hadriani epistolis Photius millies posset redargui impostura, & fal-
sitatis conuinci. Ad vsitatam impostor artem redijt falsandi litteras Romanorum
Pontificum, & fingere noua scripta: nam præter ea quæ plus satis de ipso dicta sunt
sub Nicolao & Hadriano Pontificibus, & in Synodo vniuersali sunt proclamata, no-
uæ rursus ab impostore prodiere falsitates; vt plane acciderit de his Ioannis Papæ lit-
teris, quod de suis ab eodem Photio falsatis, Nicolaus in [c] epistola ad Michaelem Im-
peratorem exclamat, cum ait: Ex his, inquit, quæ ibidem ex ea lecta sunt, nonnul-
la addita, multa mutata, plura subtracta reperiuntur, & per omnia talis a vobis effe-
cta est, vt aut nihil aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri
Ignatij dispositisse causa videamur.] hæc tunc Nicolaus, quæ etiam nunc ab ipso Ioan-
ne repetenda essent, si viuens videre potuisset, vt Nicolaus, quomodo suas missas D
Constantinopolim litteras Photius addendo, minuendo, atque mutando male, pes-
simeq. habuisset.

CONSILIVM PHOTII.

Sed quorsum hæc ipse? dices. Voluit scelestus quasi ex Ioannis Papæ litteris non
solum suam restitutionem firmam, róboratamq. monstrare; sed & falsatis illis, pro-
bare etiam auctoritate eiusdem Pontificis Octauam Synodum Oecumenicam esse
damnatam; probatam vero recentem ab ipso aduersus eam Constantinopoli celebra-
tam, Octauamq. pariter nominatam in abolitionem legitimæ Octauæ Oecumenicæ
sub Hadriano Pontifice celebratæ. Ex quo grande malum illud euenit, vt pro ger-
mana Octaua, a Græcis maxime, accepta sit Synodus Photiana; vt factum inter alios
a Zonara est videre, qui in sua Canonum collectione & interpretatione posuit loco
Octauæ Oecumenicæ Synodum Photianam sacrilegam, quam ipsam & Theodorus E
Balsamo vniuersalem appellat, cuius & tres Canones recitat. sic & reliqua Græcorum
schismaticorum colluuies. Tu igitur, Lector, hic (amabo te) sede arbiter veritatis,
atque ex litteris Ioannis Papæ in Græcũ a Photio redditis & recitatis in secunda Actio-
ne suæ pseudosynodi, reuocatis vero ad Latinitatem a Federico Metio origine Græco,
sed pietate Catholico atque Fide Latino, modo ob virtutum atque doctrinæ præstan-
tiam creato Thermularum Episcopo, veteratoris malas artes intellige. Extat ipsa
integra Photiana pseudosynodus Græce in scripto codice bibliothecæ Columnensis,
quæ fuit Cardinalis Sirleti nota numeri quadragesimiprimi, in quo sub Actione secun-
da eadem epistola Ioannis Papæ recitatur ad Imperatorem scripta, adeo mutata,
vt vix quis cognoscat eamdem esse Ioannis, quam nuper recitatam audisti. sic enim
se habet.

Ioan-

[a] 1. Cor. 1.

[b] Ioan. 11.

[c] Nicol. ep. 9.

A Ioannes seruus seruorum Dei, serenissimis dilectis filijs nostris spiritualibus & Deo
charis Basilio, Leoni, & Alexandro victricibus Imperatoribus, triumphatoribus &
æternis Augustis.] Cur autem in titulo Ioannis epistolæ non insit Constantini nomen,
id accidit quod, sicut ex Niceta dictum est, mortuus inter hæc fuerit Constantinus ipse
Augustus primogenitus Basilij Imperatoris.

Puritas † & splendor vestræ rectæ fidei & sapientia & morũ probitas & benignitas
perspecta, o Christianissimi & maximi Imperatores Romanorum, luminum instar in
medio terræ micantes vsque ad omnes fines, ad quos vniuersus orbis, extenduntur &
splendent: non enim sola recta fide præstantes, in alijs rebus vos oscitanter habetis,
sed potius super vestram irreprehensibilem fidem superædificatis non lignum aut
herbam aut arundinem, sed pretiosos lapides aurum & argentum, & vt breuiter di-
B cam, omnia alacri studio perficitis, quibus cognoscitis Deo rem gratam facere. Ni-
hil vero Deo gratius esse dignoscitur, quam vt vniuersæ eius Ecclesiæ quascumque
sol respicit, recta fide & mutua inter se dilectione & charitate viuentes, illi singulis
diebus gratias agant. Quapropter hanc vnionem etiam in vestra Dei Ecclesia con-
spici & vigere vos percupientes, Romanam sanctam Ecclesiam per vestros Legatos,
& sacras litteras adiutricem assumpsistis, pro certo habentes, eam vobis futuram
præsto ad id quod optastis. Neque vos primi id agere cœpistis, vt hanc rem excogitaretis, sed vestigijs prædecessorum vestrorum inhærentes; in quanam schola,
quærere est etiam dignum. a principe videlicet Apostolorum Petro, quem Dominus
omnium Ecclesiarum caput constituit, inquiens [a] illi: Pasce oues meas, necnon a sa- [a] Ioan. 21.
C cris & Orthodoxis sanctorum Patrum decretis atque doctrinis, quemadmodum sacræ
& piæ vestræ litteræ testantur. id vero proptera facitis, quo magis vestræ fidei firmitas
celebrata eluceat, & erga Deum dilectio sincera & efficax patefiat.

Nihil enim aliud aptius & dignius contingere potest illis qui in maximis dignitatibus & principatibus sunt constituti, quam rectæ Fidei splendore, & Dei dilectione præstare contendere; & curare vt omnes, qui cum eadem Fide Deũ venerantur, dilectionis etiam vinculo vniantur, & constringantur. Quapropter vestris litteris obsequentes nos & mellifluis verbis deliniti, ignis instar accensi, cum vniuersa nostra sanctissima Romanorum Ecclesia, vnanimes & concordes surreximus ad ea omnia quæ a vobis scripta sunt, prompto & alacri animo peragenda.

Scripsistis nobis, noster dilecte fili, vt nostra Apostolica viscera misericorditer aperiremus, & omnes quotquot fuerint, qui in vestra Ecclesia vel proprijs chirogra-
D phis, vel alio quouis pacto præuaricati sunt, & canonicis censuris obnoxij sunt effecti, reciperemus, & pacis & vnionis curam haberemus. Quin etiam ante omnia Photium religiosissimum Episcopum nostræ communionis heredem & participem, & comministrum facientes ad magnum Episcopatus culmen, & dignitatem Patriarchalem iterum constitueremus, ne Ecclesia Dei multo tempore schismatum Deo exosorum, & malorum scandalorum fluctibus agitata permaneat.

Nos vero vestræ serenitatis preces accipiẽtes, vt rationales & iustas & Deo acceptas, & tempus iam præsto esse, quod antea quærebamus, & inuenire, Deum precabamur; rationi etiam congruum censentes, Ecclesiam Dei tranquillam reddere: misimus propterea † Legatos qui vestram perficerent voluntatem. Et licet pietas vestra
Photio vim inferendo nos præuenit, in illo restituendo videlicet, antequam nostri Le-
E gati istuc venissent: hæc tamen nos supplemus non auctoritate nostra (licet hoc etiam facere possimus) sed Apostolicis constitutionibus & sanctorum Patrum decretis horum demonstrationem afferentes.

Neque Ecclesiæ regulas iam diu traditas soluentes, sed eas in quibuscumque (dum horũ nimis exacta & immutabilis obseruãtia seruatur) diuellit & destruit totam compagem corporis Ecclesiæ, ad quod conducit trahentes, ab ipsamet Ecclesia edocti. Secundus enim Canon Nicænæ Synodi hæc habet: Quoniã frequenter vel a necessitate, vel alio quouis pacto coguntur homines Ecclesiasticos Canones transgredi: & quæ sequuntur. necnon Papa Gelasius de se ipso inquit: quod vbi vis non apponitur, sanctorum Patrum statuta inconcussa maneant. Similiter etiam sanctissimus Papa Leo in eodem spiritu præcipit, dicens: Vbi vis non præcedit, immobilia permaneant san-

† ferme totum principium a Photio immutatũ, quod enim visum sit exile præconium Imperatoris, voluit illud gloriosius prædicari.

† addidit ipse Photius, & mutauit in contrarium sensum, quæ de ipso habebantur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctorum Patrum ſtatuta; vbi vero neceſſitas & vis reperitur, ibi ad id quod conuenit A
Eccleſijs Dei, ille qui poteſtatem habet diſpenſet. Ex neceſſitate enim, iuxta diuinum Apoſtolum, etiam legis fit mutatio. Felix præterea Papa conſona etiam dicit: De hoc enim oportet animaduertere, vt vbi neceſſitas contigerit, ſæpenumero etiam conſtitutiones Patrum tranſgredi licet. Sancta etiam Synodus Carthaginenſis ait trigeſimoquinto capite: Mandamus vt Donatiſtarum clerici iterum ad Eccleſias reuertantur, licet etiam a Synodo fuerint damnati: Synodus etiam Synodum abrogaſſe reperitur propter vnionem Eccleſiæ & concordiam. Et Innocentius Papa ait: Iſti a Bonoſo ordinati hæretico recipiantur, ne iterum ſcandala in Eccleſia Dei oriantur.

Neque ſolum iſtis, licet tales eſſent, vt ex illis fuiſſent vt hæretici damnati, Apoſtolica tamen Sedes Eccleſiæ pacis curam gerens manus adiutrices porrexit; verum B
etiam Orthodoxis Epiſcopis & Patriarchis ad ipſam confugientibus (ſicut nunc religioſiſſimus Photius) & auxilium implorantibus opem tulit. Noſtis omnino magnum Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum & Cyrillum & Polychronium Hieroſolymorum, Ioannem quem dilectio veſtra Chryſoſtomum appellat, Flauianum etiam Conſtantinopolitanum. hos enim a Synodis damnatos & reprobatos, cum ad ſanctam Romanam Eccleſiam confugiſſent, Apoſtolica Sedes hæc noſtra confirmauit, & ad priorem dignitatem reſtituit. Si igitur qui ex Donatiſtis, & ex Bonoſo ordinationem acceperunt, & ab Eccleſiæ Catholicæ limitibus fuerunt electi a Synodo numeroſa, iterum ab alia Synodo recipiuntur, & in ſacerdotum numero collocantur, vt Eccleſia Dei indiuulſa, & a ſchiſmatibus integra & libera permaneat (nihil enim oculis Dei magis execrandum & abominabile conſpicitur, quam is qui ſchiſ- C
matum auctor in Eccleſijs extiterit; & nihil iucundius vel charius eius bonitati, quam Eccleſiam ſuam integritatem, perfectum erga Deum amorem, & erga proximum dilectionem conſeruare) multo magis viros Orthodoxæ Fidei illuſtres, & vitæ grauitate & rerum peritia celebres, non oportet illos contemni, † obnoxios pœnitentiæ iugo grauari, ſed ad priorem dignitatem reſtituere.

† ex ſe hæc addit Photius.

† multa hic a Photio prætermiſſa nonnantur, quibus Sedis Apoſtolicæ auctoritas prædicatur, & Hadriani prædecſſoris legatio memoratur.

Cum enim † ſemel Apoſtolica hæc Sedes claues accepiſſet Regni cælorum a primo & magno Pontifice IESV Chriſto per principem Apoſtolorum Petrum, cum illi dixiſſet: [a] Tibi dabo claues Regni cælorum, & quæcumque ligaueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis: & quæcumque ſolueris ſuper terram, erunt ligata & in cælis, habet facultatem omnes ligandi atque ſoluendi, & iuxta prophetam [b] Ieremiam, euellendi & plantandi: hac de cauſa nos auctoritate vſi principis Apoſtolorum Petri cum D
vniuerſa Eccleſia, † affirmamus vobis, & per vos etiam ſanctiſſimis fratribus & comminiſtris noſtris Patriarchis, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano & reliquis Epiſcopis & ſacerdotibus, & vniuerſæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, nos conuenire & conſentire vobis, vel potius Deo in omnibus quæ a nobis vos petiſtis: Et primum quidem nos recipere Photium admirabiliſſimum & religioſiſſimum Archiepiſcopum & Patriarcham fratrem noſtrum, & comminiſtrum noſtrum, & communionis cum ſancta Romanorum Eccleſia conſortem & participem, & heredem, non ſolum propter alias virtutes quibus ille præſtat, verum etiam propter ſcandala e medio tollenda, & pacem Dei, & dilectionem ad inuicem inter nos firmandam. Recipite etiam ipſum vos certo & firmo animo, & charitate & fide, omne iniquitatis & malitiæ venenum, & duplicitatem & ambiguitatem de cordibus veſtris auellentes, ſicut E
ipſum recepit Romana Eccleſia.

a Matt. 16.
b Ierem. 1.

† hæc omnia addita a Photio impoſture.

† additamentū item eſt impoſtoris totum quod ſequitur.

Didicimus † enim fere ab omnibus qui huc veniunt ex illis qui iſtic verſantur, Photium omnibus prærogatiuis præſtare coram Deo non ſolum ſapientia & prudentia circa res diuinas & humanas, verum etiam circa omnes virtutes morales, & curam diuinorum præceptorum, tamquam irreprehenſibilem operarium celebrari. Neque iuſtum duximus, talem virum ocioſum & inutilem permanere, ſed in altum in veſtra Eccleſia iterum elatum, & lucentem conſueta ſibi & Deo dilecta opera exercere, tum erga ſacerdotes, tum etiam erga Epiſcopos. quapropter eumdem reſumens ſermonem, vobis dicimus, ſuſcipite virum iſtum abſque vlla dubitatione.

Nec

A Nec † aliquis pro ſui excuſatione adducat iniuſtas Synodos aduerſus ipſum habitas, neque (vt multi ſtupidiores opinantur) decreta prædeceſſorum noſtrorum beatorum Pontificum, Nicolai videlicet & Hadriani aduerſus Photium lata accuſet: non enim recepta fuerunt ab ipſis quæ contra ſanctiſſimum Photium geſta fuerunt. Nullus per chirographa veſtra occaſionem ſumat ad ſchiſmata fouenda cum illo & ad inuicem: Omnia enim iam ſedata ſunt, & abrogata, omnia quæ contra Photium geſta ſunt, irrita, & nulla, per nos minimos in manibus Principis Apoſtolorum repoſita ſunt, & per eum in humeros IESV Chriſti Agni Dei qui tollit peccatum mundi.

† ſunt iſtæ Photij ad dilatandā contra Synodos in ipſum celebratas.

Recipite † igitur ipſum apertis vlnis, fratrem videlicet noſtrum & comminiſtrum. Recipite Epiſcopum Dei & irreprehenſibilem. Recipite Patriarcham veſtræ Eccleſiæ. Confirmate erga illum dilectionem, fidem, & cum obſeruantia obedientiam, B & per hunc erga ſanctam Romanam Eccleſiam eamdem confirmate. Qui enim illum non recipit, nec ea quæ a nobis & ſancta Romanorum Eccleſia de illo decreta ſunt, recipit; nec is aduerſus nos bellum ſuſcipit, ſed aduerſus ſanctum Petrum Apoſtolum, vel potius aduerſus Chriſtum ipſum Filium Dei, qui ita honorauit & glorificauit Apoſtolum ſuum, vt ipſe ab eo haberet facultatem ligandi atque ſoluendi.

† eiuſdem falſarij ſunt hæc verba ſuppoſita.

Hoc † etiam rogamus pietatem veſtram, vt in memoriam reuocetis, ex quo tempore ſcandala & ſchiſmata in veſtram Eccleſiam ingreſſa ſunt, & eam integritatem corruperunt, horum malorum nullam aliam fuiſſe cauſam, niſi quod vos Imperatores admiſiſtis blaſphemias & calumnias aduerſus pontifices & Patriarchas veſtros, ac reliquos Dei ſacerdotes; necnon quod vos paruipendiſtis dilectionem & fidem & ho- C
norem & obſeruantiam erga illos. Rogamus itaque diuinam potentiam veſtram, vt ex nunc aures obturetis Imperij veſtri a Deo electi calumnijs & obtrectationibus aduerſus pontifices, quas praui illi homines & malis ſolum gaudentes, vobis ſuggerere ſolent; & eos tamquam piacula & abominationes, iniquas verborum illorum ſagittas repellere velitis, Patriarchas autem veſtros in honore habere, & quaſi proprios patres exiſtimare, & tamquam Dei & hominum mediatores venerari: ipſi enim vigilant pro animabus veſtris, & quæ pro ſalute veſtra faciunt, vobis a Deo ſemper deprecantur. Necnon, vt par eſt, pro ijs, quibus vos Deum offendiſtis errantes, ſacrificia ipſi offerunt, vt vobis Deum placent, beneuolum illum vobis reddentes. Neque id ſolum, verum etiam pro tranquillitate & duratione potentiæ veſtræ, & pro victoria aduerſus hoſtes obtinenda Deum noſtrum miſericordem orant. Doctores etiam & D
magiſtri vobis exiſtunt, dum vos admonent, vt ea faciatis, quibus Regnum cælorum acquiratis.

† adiunxit ex omnia iſta quæ ſub hoc capite continētur ad ſecuritatem ſui Patriarchatus falſitatis architectus Photius.

Præterea vos præ alijs diligere noſcuntur; non enim adulatorum amicitiam ſectari ſciunt vobiſcum, & adulatorum inſtar vos diligere, ſed potius charitatem, quam ipſos docuit Chriſtus IESVS per ſanctos Apoſtolos ſuos. Non oportet igitur veſtros Patriarchas a vobis contemni, tum propter ea omnia quæ prædiximus, tum etiam, vt iuxta Domini præceptum illos diligatis. Nec vos lateat, quod ſi hoc feceritis, non ſolum honores illorum conſequemini, quos vos honoratis & colitis, ſed illum potius qui eorum manibus in altari miniſtratur, videlicet Chriſtum, qui pro peccatis omnium Deo offertur: qui enim illos honorat, Deum honorat; & qui illos auerſatur & reſpuit, Deum ipſum reſpuit. Falſas itaque detractiones & obtrectationes, per quas ziza- E
nia & ſchiſmata & ſcandala in Eccleſia Dei oriuntur, & diuidunt inconſutilem Chriſti veſtem, tamquam venenum aſpidum, veſtrum Imperium vitet. Et potius ſanctiſſimo Photio fratri & comminiſtro noſtro opem ferat in omnibus quæ ad Eccleſiæ bonum regimen faciunt.

Eos † etiam qui ipſum non quo par eſt, honore habent, argue, vt corrigantur: ſæpe enim quos Dei timor, & erga diuina religio & pietas non correxit: Imperatorum & Principum indignatio in eos irruens modeſtiores reddit. Idq. ſi feceris, Regnum tibi cælorum comparare certo ſcito, & ſempiternam Imperij tui durationem & pacis confirmationem. Si vero id minus feceritis, pro certo habeatis, quod numquam ſchiſmata deerunt in Eccleſia Conſtantinopolitana.

† conſuit & iſta Photius ſui cauſa.

† ſunt ex Ioannis epiſtola, licet haberāt aliqua verba a Photio addita, vt illud, poſt obitum ſanctiſſimi Photij, &c.

De † hoc etiam legem condere, tuum Imperium a Deo cuſtoditum monemus, vt poſt obitum ſanctiſſimi Photij comminiſtri & fratris noſtri nullus e ſæculari ordine

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad pontificalem dignitatem eligatur & ordinetur, sed potius ex presbyteris Cardinalibus, ex ijs videlicet, qui Catholicæ Ecclesiæ sunt adscripti, vel ex eius diaconis, vel alijs sacerdotibus, qui existunt sub sede Constantinopolitana, iuxta sacros Canones, vt ne contra Ecclesiasticam regulam & sanctorum Patrum Canones res vestræ peragantur. Procedere autem hunc volumus per singulos gradus Ecclesiæ satis probatum, † primũ Lectorem, deinde Acoluthum, postea Diaconum, deinde Presbyterum & tandem Episcopum, si tamen bonum habuerit testimonium de se, de pietate, & scientia; quoniam dum in inferioribus gradibus aliquod temporis spacium immoratur, eius virtus & probitas agnoscitur, & hoc pacto oportet vestros Patriarchas progredi, non extempore præoccupare singulos gradus, vt in domo Domini nihil inueniatur incompositum & inordinatum. Qui enim supra omnes gradus collocatur, irreprehensibilis in omnibus oportet reperiatur.

† Cum prætermissos Gretii Ostiarium & Exorcistam a Latinis omissos inter primos quatuor ordines annumerator, sitat a Græcis correptum locum.

† sunt addita ista a Photio quæ hoc capite continentur.

Nec † quia nos vestræ Ecclesiæ paci & quieti consulentes, Photium religiosissimum fratrem nostrum recepimus, sicut & Papa Hadrianus Tarasium eius auunculum, hoc iam vobis pro consuetudine & regula vsurpetur: quæ enim raro bona sunt non possunt lex fieri multis, & pro lege sumi. A Domino enim nostro IESV Christo edocti, etiam nos viscera misericordiæ recipientes, condonauimus vobis repetitionem vestram tum de Photio, tum de alijs sacerdotibus ex altera ordinatione existentibus indultum concessimus. Quicumque vero in futurum ausus fuerit id iterum committere, pœnitentia ex Canone a nobis absque vlla remissione, & damnatio illi irrogabitur.

† sunt Ioannis, sed nonnulla miscent Photiani.

Rogamus † etiam hoc pietatem vestram, vt neque frater & comminister noster Photius sanctissimus, nec alius quispiam successorum eius in futurum in Bulgaria ordinationes habeat, neque proprijs manibus, neque per pallium illuc missum, neque per defensorem prædictam prouinciam Bulgarorum vt propriam ministret. In alieno enim solo non decet alios ædificare. Prædecessor enim noster Nicolaus felicis recordationis precibus Principis Bulgariæ Michaelis Apostolicis doctrinis gentem illam eduauit, & per religiosos suos Episcopos omnes Ecclesiasticas regulas & Canones, & quæcumque ad Christianam religionem pertinent cum illis tradidisset, eos perfecit: licet nonnulli audacter surripuerint nobis prædictam prouinciam, quæ ad eos non attinebat; ordinationes etiam & consecrationes Ecclesiarum, & omnia quæcumque facere minus oportebat, peregerint. Quapropter præter prædicta, & hoc etiam vobis notum facimus, vt si aliquando Episcopos ibi degentes contra nos aliquid delinquere deprehendemus, & canonicis pœnis illos subijciemus; non habeant vos, ad quos confugiant, sed potius vos inueniant in hoc nobis concordes, nec dissentientes.

† deleuit impostor vocem, Mandamus, & nomen Ignatij, & posuit, Oramus, &c.

† Oramus præterea Imperium vestrum Christo dilectum, vt congregetis Episcopos & presbyteros cuiuscumque ordinis Ecclesiastici & ciuilis qui a nobis dissentire videntur, vbicumque fuerint intra terminos vestros, eosq. ad vos ducendos curetis, & moneatis, vt ipsi vniantur Ecclesiæ Dei, & Photio sanctissimo Patriarchæ fratri & comministro nostro nobis vnito. Proprias pontificales & sacras vestes, gradus etiam vnum Baptisma, vna Fides, ita & nos ipsi vnum simus etiam in Christo, & per vestram doctrinam vnum pariter nobiscum sint, & in Ecclesiæ Dei perfectione coordinati & coniuncti, nobiscum in Christi sanctissimum corpus; vt in eadem mente & in eadem voluntate permanentes, Deum omnium glorificemus. Nec aliquis in posterum
a 1. Cor. 1. dicat: [a] Ego quidem sum Cephæ, ego vero Pauli; sed vt omnes hoc dicamus, quod Christi sumus crucifixi & mortui pro nobis, qui per suam passionem quæ in terris sunt, & quæ in cælis, inuicem conciliauit; & nos Deo coniunxit & Patri per se ipsum, & mutua dilectione & communione. Si vero a vobis eos aduocatos monentes & hortantes & orantes, ad vnionem Ecclesiæ conuenire vobiscum semel & iterum & sæpius obedire illi noluerint, neque nostris litteris obtemperare & suammet lucrari salutem, sed in priori sua pertinacia & temeritate permanserint: istiusmodi homines præcipimus ab immaculati corporis & sanguinis Domini nostri IESV Christi perceptione alienos fore, quousque vniantur sanctæ Dei Ecclesiæ & Photio sanctissimo Patriarchæ fratri & comministro nostro. Et postea hoc peracto quæ sequuntur iustam illorum damna-

A damnationem, in his litteris non scripsimus, ne amplius prorogaretur oratio præter modum, sed in commonitorio conscripsimus religiosissimi Petri presbyteri & Cardinalis nostri Legati, vna cum Eugenio & Paulo religiosissimis Episcopis, vt cum ipsis præsidens in Synodo vna cum sanctissimo Photio fratre & comministro nostro, Dei oculum qui omnia videt, & semper vigilat, ante suos oculos habentes & incuitabilem diuinam iustitiam, & suam conscientiam immaculatam & inculpatam conseruantes, omnes res Constantinopolitanæ Ecclesiæ, & quæcumque indigent correctione, & quæ, vt par est, declinare debent, vt id quod melius est & conducibilius Dei Ecclesiæ peragatur. Cælestis Imperator piam potentiam tuam custodiat.] hucusque ex Photiana versione Ioannis Papæ epistola.

Vidisti impostura, Lector, veritatis amator & cultor, & execratus es proculdubio,
B quas in profano etiam homine, ne dum sacerdote, Episcopo & Patriarcha, sed & in ethnico, omnisq. diuinæ & humanæ legis experte barbaro non improbare non possis, totq. falsitates admixtas litteris non priuati alicuius & ignoti hominis, sed ab Apostolica Sede ex Episcoporũ Concilio datis, nec ad vilem aliquem terræ filiũ, sed ad ipsum Orientis Imperatorem, nec ociose vel leuiter de rebus nullius momenti conscriptis, sed quæ maximi omnium ponderis essent; vt merito tanti auctorem sceleris improbare, & execrari, ipsumq. facinus abominari, atque horrere tamquã funestum aliquid ab imis inferis proditum a principe tenebrarum per filium tenebrarum nominetenus lucis Angelũ mentientem Photium, omnino debeas. Sed his adhuc detestabiliora videbis, cum modo reddemus eiusdem Ioannis Papæ epistolã ad Photium ipsum datam, eamdemq. ab eodem Photio in Græcũ translatam; atque collatione habita cum autographo, quæ
C molitus sit impius, æque cognoscès. Eidem namque Legato Petro presbytero Cardinali Constantinopolim profecturo vna cum nominatis Episcopis Ioannes Papa ad Photium has litteras [a] dedit.

DETESTANDVM VNDE IMMENSVM FACINVS PHOTII.

a Ioan. ep. 201.

Experientia tuæ prudentiæ litteris Pontificio nostro delatis, satis vbertim comperta, altitonantem Dominum, pijssimas ei grates agentes, laudauimus, qui postulatus dat omnibus sapientiam, & in domo faciens vnanimes habitare, saluat omnes in se sperantes, & protegit se in veritate quærentes, quiq. neque probos, reos, neque facit pios, tyrannos: tamen iuste iudicans, beatis quibuslibet æterna præmia, & infelicibus, reseruato interim pœnitudinis tempore, nisi resipuerint, æterna confert supplicia. Prædictis quoque litteris præconia nostra legentes, affectum tuum cognouimus, & quam sis nunc erga nos deuotus, satis euidenter reperimus: verum in quo
D nostra merita non suffragantur, Deo dimittimus; & in quo nos humanis laudibus quicumque mortalium eleuare conantur, fragilitatem naturæ nostræ cum summa formidine, eodem Deo præ oculis habito, contemplamur. Scimus enim (ipso [b] dicente) quia qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

IOAN. PAP. EPIST. AD PHOTIVM.

b Matt. 23.

Quod dicitur autem, sanctam Constantinopolitanam Ecclesiam in te conuenire, teq. priuatam sedem recipere; Missos vero nostros tecum minime consecrare: de adunatione omnium Deo gratias agimus; sed Missis nostris ideo de hoc mandatum non dedimus, quia nil certitudinis, qualiter ipsa sedes haberet, antea comprobauimus. Nunc vero, sicut de pace & adunatione ipsius Ecclesiæ valde gaudemus; ita & de dissensione nolentium acquiescere contristamur, quia Salomone testante [c], quasi peccatum ariolandi est repugnare, & sicut genus idololatriæ nolle acquiescere.

c 1. Reg. 15.

E Verum † super receptione priuatæ sedis nos debuimus antea consuli. Tamen quia obeunte fratre & Coepiscopo nostro Ignatio, te Constantinopolitano throno præsidere audiuimus: tantum vt pax augeatur, & iurgia cessent, multimodas Deo gratias agimus. Tu autem omnium mentes demulcens, omnes paternis vlnis amplectere, omnes dispersos congregare non desinas, omnes colligere solicite stude; quia sicut sanctus Papa Leo Magnus scribit, Sedis Apostolicæ (inquiens) moderatio hanc temperantiam seruat, vt seuerius agat cum obduratis, & veniam cupiat præstare correctis.

† illa de consulenda Sede Apost. Photius detruncauit in sua translatione.

Et cum non sit reprehensibilis erga correctum quantacumque miseratio: si satisfaciens coram Synodo † misericordiam secundum consuetudinem postulaueris, ac si euidenti correctione veteris, & peritiæ non obliuiscens, nullius damna moliaris, quin potius auxilia eorum, qui tibi non velle consentire dicuntur, studiose dissolueris, cosq.

† hæc de misericordia quærenda coram Synodo adstulit Photius, sibi & aliis infensus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

suis Eccleſijs & honoribus reſtitueris; & ſi (quia ſpiritualis filius noſter Baſilius Chriſtianiſſimus Imperator apud nos pro te multis precibus interuenit) omnes vno voto, vno conſenſu & vna concordia in tua reſtitutione conuenerint: veniam pro pace ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ tibi concedimus, communionem quoque & gradum, coram † Synodo miſericordiam quærendo, nihilominus reddimus, & vt ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præeſſe debeas, conſentimus; ita tamen vt deinceps delaicis in eadem Eccleſia Epiſcopus contra ſanctorum Patrum ſtatuta nullatenus ordinetur: & omnis illa mala conſuetudo abinde penitus amputetur, iuxta capitulum, quod ſuper hac re in venerabili Synodo, tempore ſcilicet deceſſoris noſtri Hadriani iunioris Papæ Conſtantinopoli habita, eſt congruentiſſime promulgatum.

† hoc datum vere ipſorum detrectant Photiani.

Reliqua vero, quæ litteræ tuæ a nobis fore cenſenda, expectant: dato commonitorio noſtris Legatis, Petro venerabili presbytero Cardinali noſtro, deliciosiſq. Conſiliarijs noſtris quædam ſcriptis, quædam autem verbis iniunximus, qui iuxta cenſuram noſtri Apoſtolatus inſtructi de omnibus, cuncta (Deo præ oculis habito) contemplantes, & admittenda vbi fas eſt, admittere ſtudeant, & corrigenda ſub æquitatis libramine corrigant.

† hos de Bulgarica diœceſi detruncauit Photius omnino.

Præterea ſicut veſtra pars ſuum velle conatur accipere, ita & † nos diœceſim noſtram Bulgariam, quam Apoſtolicæ recordationis ſanctiſſimiq. domini Papæ Nicolai certamine Sedes Apoſtolica recepit, ac Hadriani æque beatiſſimi Præſulis tempore poſſederat, ſumma nobis celeritate reſtitui volumus. & de cetero omnem ordinationem Eccleſiaſticam ab Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ præſulibus in eadem diœceſi Bulgarica, auctoritate Apoſtolica computamus; ipſos autem ordinatos ibidem Epiſcopos, & omnes alios inferioris ordinis clericos, vt inde ſe ſubtrahant, & ab inuaſione Bulgaricæ noſtræ diœceſis ſe omnino compeſcant, decertare procures. Quibus ſi tu aut pallium dederis, aut quamcumque illis ordinationem feceris, vel donec nobis obediant, cum eis communicaueris, pari excommunicatione cum eis teneberis annexus.] hæc ad Photium Ioannes.

Porro ille ſciens quanta ineſſet in Apoſtolicis litteris auctoritas; lecturus cum eſſet eas in Synodo, ad perſuadenda quæ vellet, addidit & abſtulit pro arbitrio quæ ſibi ſunt viſa. Quænam autem iſta fuerint, ex recitatione ipſius epiſtolæ ex ſecunda eiuſdem Actione depromptæ, Latinitatiq. abeodem Metio redditæ, ſatis intelliges. ſic enim ſe habet.

Ioannes Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Photio ſanctiſſimo fratri & comminiſtro Patriarchæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ.

Sapientiam & prudentiam fraternitatis tuæ in tuis litteris cum perſpexerimus, inſtar † tonitrui cælitus miſſi ex Deo reſonantem & omnes terminos terræ ſuo ſtrepitu replentem, pias Deo gratias & excelſas laudes retulimus, qui omnibus petentibus iuxta eorum petitionem largitur ſapientiam, & qui habitat in concordiæ domo, & fouet & protegit omnes qui in veritate ſpem ſuam in ipſum collocant: quiq. nec malos in finem reijcit, neque bonos vt in tyrannidem aliquam incidant, ſupra eorum vires permittit; ſed potius iuſtitiæ æqualitate, ac iudiciorum æquilibrio omnes res humanas dirigit, & feliciter ducit. Et beatus ille qui alacri animo, præſenti tempore per pœnitentiam lapſos erigit: in cælis enim iſte theſauros ſibi theſaurizat; hic etenim in hac felicitate permanens, fruetur ſempiternis futuris bonis, cum reuelabitur futura gloria. Tuas itaque prædictas humaniſſimas litteras cum accepiſſemus, & laudes nimias quibus nos exornas, & qua animi alacritate erga nos te habes, agnouimus, & quomodo pie & ſane te geris. Licet laudes quas nobis tribuis, longe a nobis abſint. cum enim mortalem & mutabilem naturam nacti ſimus, non ſunt laudes ſatis tutæ. & magno timore afficimur illius videlicet qui omnia videt & omnia proſpicit, tum occulta tum aperta, ne aliquo pacto aliter ab hominibus nos habiti, aliter in conſpectu Dei reperiamur, & pro veris laudibus & optata gloria perpetuum dedecus lucremur. Sed hæc permittamus interea Deo, qui nouit omnia, & quem nihil noſtrum latet. Nouimus enim ipſum dicere: Qui ſe exaltat, humiliabitur.

† Photius veriſpellis ſtolidus in laude ſua quod in Dei laudem Ioannes dixerat de Abſtinentia Deo.

† tam hic Photius quod de prima ſede, nempe quam in Magnaura erexerat vinum ignato.

Scripſiſti nobis; quod ſanctiſſima Dei Conſtantinopolitana Eccleſia in te recipiendo, concors & vnanimis facta eſt. Et quod † Sedem recepiſti, quæ tua erat, & qua fueras orbatus. his de rebus, de Eccleſia videlicet & de tua reſtitutione, qua es ad propriam

priam ſedem reſtitutus, Deo ex corde, & pro virili gratias agimus. Habebant etiam litteræ pietatis tuæ quod noſtri Legati noſuerunt quamprimum tibi comminiſtrare. Et hoc factum dicimus, quia nondum illis permiſeramus, vt ea facerent, quæ præceperamus. Si enim mandatum noſtrum habuiſſent, nulla ipſis fuiſſet dubitatio, nec alicuius mœſtitiæ cauſam pietati tuæ præbuiſſent. Nec nos ſatis certi eramus de fraternitate tua, quod ad tuam ſedem te Deus reſtituiſſet, & iam ipſam obtinuiſſes: ſi enim hoc reſciuiſſemus, miſiſſemus proculdubio (vt par erat) gratulaturi tibi pro tuæ ſedis receptione. † Ne igitur interea iniquo feras animo: quod enim antea defuit, iam ex ſuperabundantia completum eſt.

† aliqua addit & detrahit aliqua quæ ſuperius voluimus de conſolenda Apoſtolicæ Sedis alys.

Didicimus præterea, quod ſunt inter vos nonnulli ſchiſmatici, qui non quieſcunt, ſed in vanum laborant, & certamen diabolicum certant, iuxta Prophetam dicentem: Diuiſi ſunt contriti, vt euellant & euertant ad ſe nonnullos ſimpliciores. Et quemadmodum gauiſi ſumus pro tua reſtitutione, quam Deus operatus eſt, & vnione facta Eccleſiæ: ita triſtati ſumus pro ſchiſmaticorum illorum interitu.

† iſta de laudibus ſuis Photius addidit.

Tu † vero qui præſtas ſapientia & prudentia & gratia a Deo tibi largita (quid enim habes quod non accepiſti? & ſi accepiſti, nouimus te non gloriari quaſi non acceperis) omnes tibi deuincire humanitate contendas eos, qui a te procul ſunt ſegregati & diſperſi, miſericordiæ viſcera illis aperiendo, & benignitate illos complectendo, ſimul congregare ne graueris: Vt, quemadmodum ſanctiſſimus Papa Leo Magnus ſcribit, eos qui quærunt humiliari in conſpectu Dei, & vnionem vobiſcum quærere, ſuſcipiamus. Sicut e contra aduerſus eos qui duro ſunt corde, fortitudine & conſtantia & patientia illos vincamus, duritiæ etiam cordis illorū obſiſtamus. Similiter illis qui pœnitentiam quærunt, quæ lapſos ſubleuat; manus adiutrices præbeamus. Non enim eſt deſperatio pœnitentibus, & petentibus miſericordiam non eſt confuſio.

† Ioannes non ipſa habet, ſed vt ipſe miſericordiam coram Synodo poſtulet; quæ Photius ſubtulit ſua & inferius callide admodum.

Quapropter fraternitatem tuam rogamus, vt Chriſti mores imitando, præcipue vero eius humilitatem quam ſuſtinuit pro ſalute generis noſtri, non te † pigeat in Synodo prædicare Dei erga te miſericordiam & auxilium, necnon ſanctiſſimæ Romanorum Eccleſiæ protectionem & tutelam & laborem, quem pro tua dilectione ſuſtinuit, vt hoc pacto ædifices omnes pro communione noſtra & animorum noſtrorum concordia. Quandoquidem quæcumque ab illa petijſti, obtinuiſti etiam. Et ſicut illi mos eſt, vt omnibus qui iniuſte patiuntur, opem ferat; ita eius auxilio tu non caruiſti, ſed diuina ope & huius ſanctæ Sedis labore & ſtudio ad ſedem tuam es reſtitutus.

Qua propter rationi congruum duco, vt huius conſueti auxilij necnon benignitatis, quam ipſis operibus ſingulis diebus experiris; de illa in omnem terram ſonum emittere non obliuiſcaris, ſed etiam ipſam ſequere, & inſtar illius, nulli damnum inferas, nec aliquem a viſceribus miſericordiæ tuæ repellas. Si qui vſque adhuc vnionem cum tua pietate amplecti noluerunt, neque tecum conuenire, ne deſiſtas; ſed potius laborem & certamen ſuſtine, tum docendo, tum etiã ſermocinando, & longanimi admonitione, necnon alacri & benevolo vultu, vt iuxta Apoſtolum, vel omnes vel pleroſque lucrari ſtudeas, & tibi conciliare; ac per te ipſi Deo accedentes, illos ad te, & per te ad Deum ſuſcipere dignare. Sacerdotales etiam honores, & eorum Eccleſias illis reſtitue.

Et quemadmodum ſpiritalis filius noſter Imperator Baſilius pro te nos rogauit, & nos eius petitioni rationabili & iuſtæ & Deo gratæ obſequentes, fecimus cum tua pietate, quod Imperator petierat: eodem pacto te rogamus, vt tu etiam obliuiſcaris malorum quæ aduerſus te commiſerunt, qui a te fuerant abalienati. † Qui ſi reuertantur ex corde, tua pietas honore inſignita apertis vlnis illos recipere dignetur, vt omnes feliciter conſentientes, ad conuerſionem & ad reſtitutionem tuæ ſedis commune gaudium & diem feſtum & lætitiæ peragamus.

† detruncauit hic iterum quæ Ioannes habet in ſua epiſtola de quærendo miſericordiam coram Synodo.

Hoc etiam rogamus fraternitatem tuam, vt nobiſcum decernas, vt in poſterum nullus ſæcularis extempore ad pontificalem ſedem aſſumatur, ſed ſecundum gradum & ordinem procedens, & proprium vnuſquiſque in ſuo gradu progreſſum virtutis oſtendens, ita pontificalis ſedis gradum obtineat. Qui enim aliter aſcendit, Eccleſiaſticis noſtris Canonibus contraria facit. Et volumus morem hunc, qui non eſt probandus, ab initio in veſtra Eccleſia inuentum, in poſterum irritum abolere. Hoc † autem dicimus iuxta Canonem editum in Synodo tempore Hadriani ſanctiſſimi Papæ & Taraſij beatæ memoriæ Patriarchæ Conſtantinopolitani.

† hic falſarius Constantinopolitanus aliquotiens conuertit eos Hadrianum. Primum quod dixit Ioannes de Hadriano II. ſatis expreſſe. Ait id tum de cauſa ab eo factum quod per illa verba Ioannes probare ſe ſignificaret Synodum Octauam ſub Hadriano habitam Iniuſtam.

Syno-

Universidad de Deusto
Biblioteca

† de abrogatione Synodi hîc Photium facta nihil penitus in litteris Ioannis, ex posteriori hac impostor, vt apud Apostolicæ Sedis auctoritate dimanet (quod postea factum fuit) Octauam Synodum sub Hadriano habitã. Porro cum hæc impostor opposuit, detexitque quæ in conditione opposita Ioannes habet de restituenda diœcesi Belgrorum.

Synodum † vero contra pietatem tuam ibidem habitam irritauimus & annullauimus, immo & abijcimus, tum propter alia, tum etiam quod beatus Papa Hadrianus prædecessor noster illi non subscripsit. Reliqua vero omnia de Ecclesiasticis rebus quæ tua epistola nobis insinuauit scribere omittimus, quoniã de illis in commonitorio scripsimus, cui etiam subscripsimus omnes pro tua restitutione, & illud Petro religiosissimo presbytero Cardinali & Legato nostro dedimus, quem misimus, vt vna cum Eugenio & Paulo religiosissimis Episcopis Legatis nostris Dei timorem præ oculis habentes, & suam conscientiam immaculatam conseruantes, omnino vobiscum faciant, quæ vestræ Ecclesiæ conferre nouerint. Deus te conseruet vsque ad finem, dilecte frater reuerendissime & comminister noster.] A

Ecce tu iam vidisti, & conferens vtraque exemplaria cognouisti, Lector, quo tandem progressa impostoris audacia, & ausa sit falsarij animosa procacitas, vt tribus versibus istis ad epistolam Ioannis vltimo loco additis, tantam molem illam, Oecumenicam inquã Octauam Synodũ, quam Occidens & Oriens, Pontifex & Imperator vna cũ Episcopis & magistratibus tanto labore sunt conati erigere & stabilire (quantũ in ipso fuerit) Photius mendaci stylo sit demolitus. Vt plane iterũ repetendæ, quin & aliæ innumeræ sint addendæ Deo gratiæ, quod ad tam immane periculum euitandum, & immensum scandalum anteuertendum, voluerit diuina prouidentia remanere integra exemplaria Ioannis epistolarũ, vnicum remedium ad falsitatem hominis perditissimi arguendam & impostura aperiendam; quo nomine pariter (vt vidimus) & ipse de quo egimus, Pontifex Nicolaus summas gratias Deo rependit, quod ad conuincendas falsitates eiusdem Photij in suis litteris impudenter admixtas, earũ exemplaria Romæ seruauerit, sic dicens [a] in epistola ad Michaelem Imperatorem: Verumtamen nos quomodocumque falsitati vel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione, & fidelia eius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permissu qui hæc vel authenticam ipsam scripsere, supereſſe noscuntur.] hæc ipse. Sed nos dupliciter Deo gratias rependere obligamur, & quod Ioannes, sicut & Nicolaus, missarum a se litterarum exscripserit, & retinuerit exemplaria, & quod eadem cum codice, quem Regestum vocant, sint in hanc diem in Vaticana Bibliotheca integra post tot naufragia Romanæ Ecclesiæ conseruata; vt quod earum translatio facta per Photium fraudulenter, posset argui falsitatis. cum in multis alijs, tum in ijs, quæ operatus est ad demoliendam funditus Oecumenicam Octauam Synodum, tam quod citationem eiusdem Synodi Octauæ sub Hadriano habitæ, qua conuincitur, eam recipere & comprobare Ioannẽ, omnino erasit atque penitus aboleuit; quam etiam quod disertis verbis addiderit, ab eodem Ioanne Pontifice iam illam prorsus damnatam, irritam (vt ait) ac nullam redditam esse. B C D

[a] Nicol. ep. 9.

In hoc ipsum enim totus incubuit homo profanus, vt aduersum se collectam Oecumenicã Synodum, in qua cubitalibus litteris (vt ita dixerim) eius scelera multipliciter notata essent, abolendam, extinguendamq. penitus, vt nec nominaretur amplius, laboraret. Sed & quod sciretur testificatione historiarum tũ Græcorum, tum Latinorum Octaua Synodus Oecumenica celebrata esse Constantinopoli: ipse eodem in loco haberi, eodemq. quoque nomine appellari voluit suam pseudosynodum quã supponeret recitatis superius ad ipsum scriptis sed ab ipso falsatis litteris Ioannis Papæ. ex quibus pariter detegas alias eiusdem nebulonis versutissimi impostura. Quamuis enim idem Ioannes Pontifex, tum in ipsa epistola ad Photium scripta, tum in recitata superius ad Imperatorem citando dictam Oecumenicam Synodum; vt dictum est, eam visus est comprobasse; & nihilominus in additamentis Photij idem ipse eius damnator asseritur: nõ ista ipsi satis sunt visa, sed & ab illo falsatum est commonitorium ab eodem Pontifice datum Petro Legato. Est mentio huius commonitorij in eiusdem Ioannis epistola ad alios Apostolicæ Sedis Legatos Constantinopoli adhuc manentes Paulum Anconitanum, & Eugenium Ostiensem, hoc pariter anno, eademq. citata die conscripta, quæ sic se habet [b]. E

[b] Ioan. ep. 203.

DE COMMONITORIO DATO PETRO LEGATO.

Reuerendissimis Paulo Anconitano Eugenioq. Ostiensi Episcopis.

Quamuis contra nostram egeritis voluntatem, & Constantinopolim peruenientes, inquisita causa pacis Ecclesiæ & vnitatis Romam reuerti, nobisq. omnia sub certa relatione

latione debebatis referre; & quia primam legationem vobis commissam idonee non peregistis, secundam vobis ideo committere non debebamus: tamen Apostolicæ miserationis benignitate vtentes, & in hac secunda legatione fideliter perficienda, vos huic Petro religioso presbytero Cardinis nostri, familiariq. nostro sociamus. Quatenus ea quæ pro pace & vnitate Ecclesiæ Dei agenda sunt, secundum Apostolicos nostræ auctoritatis apices, & secundum commonitorij nostri tenorem capitulatim descriptum, sagaci valde intuitu simul agatis, & ita definiatis, vt gratiam nostram, quã prius inobedienter agendo exasperastis, nunc fideliori deuotione operando, placabilem habere possitis. Data mense Augusti Indictione duodecima.] Commonitorium autem ipsum reperitur recitatum, sed falsatum a Photio ex more, in Actione secunda Synodi Photianæ, Octauæ mendaciter dictæ: quod etsi non sit inuenire inter Latinos scriptas epistolas ipsius Ioannis, vt ex autographo possit argui falsitatis: tamen ex multis alijs idipsum consequi facile possumus, vt patebit. ipsum autem Græce scriptum, & Latine a Metio redditum, sic se habet. A B

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei. Commonitorium fratribus Paulo & Eugenio Episcopis, similiter & Petro presbytero Cardinali, nostris Constantinopoli Legatis.

COMMONITORIUM A PHOTIO FALSATUM.

Cum primum, diuina fauente gratia, & intercessionibus sanctorum Apostolorum Constantinopolim ingressi fueritis: illuc diuertite quo præcipiet Imperator. Et antequam Imperatorem visitaueritis, nulli alij Apostolicas litteras tradere velitis. Cum coram Imperatore fueritis, litteras illi tradetis huiusmodi verbis illum alloquentes: Salutat vestrum ex Deo Regnum spiritualis vester pater domnus Ioannes Apostolicus Papa, tuam ex Deo potentiam suis orationibus, singulis diebus sancto Deo commendans, vt ille qui vobis hoc dedit desiderium propter Ecclesiasticam pacem, tribuat vobis gratiam suam, & consoletur vos sua felici protectione, & perficiat in bonis desideria vestra. Si rogauerit Imperator, antequam litteras legat siue capitula responsionis nostræ, huiusmodi verbis illi respondete: Si iubet Imperium vestrum, videat epistolas. Et si dixerit: Quid continent epistolæ? illi respondete: Salutationes continent, & omnino recte perficiunt. C

Postridie salutaturi Photium sanctissimum accedite, & epistolam illi tradite, salutantes illum decenter, talibus verbis: Salutat te domnus noster Ioannes Apostolicus Papa, & vult habere te fratrem & comministrum, sicut scripsit Imperator, vt propter pacem Ecclesiæ reciperemus sanctissimum Patriarcham Photium fratrem & comministrum nostrum, exaudiremus preces vestras, & præciperemus vt coram nobis veniat ad Synodũ: & vt recipiat ipsum vniuersa Ecclesia: iuxta tenorem litterarum nostrarũ, illum recipite vt comministrum nostrum, atque vt Ecclesiæ Romanæ gratiam habeat. Surgentes, illi dicite: Mandat dominus noster sanctissimus Papa, vt omnes qui in diuersis locis extra terminos extiterint, siue Episcopi, siue presbyteri, siue quiuis alij fuerint, & noluerint hucusque vobis communicare, vestro opere & labore vniantur Ecclesiæ Dei, & fiant vnum vobiscum. Qui si venerint, recipite illos, vt pater recipit filios, eosq. monebit sæpius, vt propter pacem Dei Ecclesiæ idem sentiant cum Apostolico, vt vnius sint cum ipso voluntatis: recipientes videlicet Photium sanctissimum Patriarcham & cum illo vna communicantes. Si autem venerint quicumque antea fuerant ordinati, recipiant sedes suas; qui vero deinde fuerant ordinati, accipiant ab Episcopis ipsis victum & vestitum necessarium. D E

† Præsidentibus vobis in Synodo vna cum prædicto sanctissimo Patriarcha & Legatis Orientalibus, vna cum reliquis Archiepiscopis & Metropolitis, & omnibus sacerdotibus Constantinopolitanæ Ecclesiæ, primum legantur litteræ ad Imperatorem missæ. & interrogetur Synodus, si illas recipit, & si obseruat testimonia, quæ continent litteræ ipsæ. Quibus annuentibus, hæc dicite: Dominus noster sanctissimus Papa omnium Ecclesiarum curam gerens, salutem etiam vestram & vnionem & pacem procurans, misit nos seruos suos, vt dispersos congregemus, & dissidentes conciliemus, & Ecclesiæ misericordiæ manum porrigamus, lapsos erigamus, vt omnes vno ore glorificemus Patrem cum Filio & Spiritu sancto.

† Hic dempta aliqua superius notata de petendo veniam coram Synodo, Photio imposita, addita vero alia, ex recitatis litteris intelligere potes.

Sequentes Canones nostrorum Patrum dicimus, vt post obitum Photij sanctissimi Patriar-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Patriarchæ nullus a ciuili dignitate Constantinopolitanam sedem ascendat, quemadmodum etiam litteræ nostræ testantur. A

† Nũ preces tantum sed excommunicationẽ continent Ioannis litteræ de Bulgarorum causa.

† Volumus etiam, vt coram Synodo prædictum Photium sanctissimum Patriarcham oretis, vt neque pallium in Bulgariam mittat, neque ordinet quemquam in ipsa prouincia. Si enim hoc fecerit, iuxta sacros Canones illum arguemus.

† Volumus præterea vt coram vniuersa Synodo promulgetur, quod Synodus habita aduersus prædictum Patriarcham Photium tempore Hadriani sanctissimi Papæ tum Romæ, tum Constantinopoli, ex nunc habeatur nulla, & irrita & non numeretur cum alia sancta Synodo.

† Videtur idem additamentum hic a falsario, quod supra de abolita Octaua Synodo fuit appositum.

Aduertite, vt iuxta mandatum nostrum ita ambuletis, neque muneribus vos corrumpi sinatis, neque adulationibus, neque minis & terroribus declinetis siue ad dextram siue ad sinistram, sed regiam viam incedite, tamquam habentes locum & potestatem nostram, quam vobis propter Ecclesiæ pacem sumus impertiti, vt vestro labore & diligentia digne gratiam nostram & Apostolicæ Sedis obtineatis, & nostræ communionis sitis heredes. B

Subscriptiones Episcoporum qui interfuerunt Romanæ Synodo, ex quæ prodijt commonitorium & litteræ Petro Legato datæ.

Zacharias Episcopus Ecclesiæ Anagninæ & Bibliothecarius Apostolicæ Sedis in hoc commonitorio pro receptione Photij sanctissimi Patriarchæ propria manu subscripsi.

Martinus Episcopus Ecclesiæ Narniẽsis in hoc cõmonitorio Apostolicæ Sedis pro restitutione Photij sanctissimi Patriarchæ propria manu subscripsi. sic & aliqui sequẽtes. C

Dominicus Episcopus Triuenti.
Florius Episcopus Marturensis.
Gaudericus Episcopus Velitrensis.
Stephanus Episcopus Ferentinas.
Leo Episcopus * Gabiensis. * Sabinensis.
Petrus Episcopus Forosempronensis.
Leo Episcopus Tarracinensis.
Vualpertus Episcopus Portuensis.
Simeon Episcopus Fundensis.
Ioannes Episcopus * Siminorum. *
Benedictus Episcopus . . . . . .
Gregorius Episcopus Siluæ Candidæ.
Bonifacius Episcopus Bleranorum.
Theodorus Episcopus Gallesiensis.
Stephanus Episcopus Nepesinus.

Presbyteri Cardinales.

Germanus presb. tit. SS. Ioannis & Pauli.
Petrus presbyter tit. S. Chrysogoni.
Benedictus presbyter tit. S. Balbinæ.
Hadrianus presbyter tit. S. Laurentij.
Ioannes presbyter tit. S. Cæciliæ.

Diaconi Cardinales.

Paulus diaconus subscripsi.
Leo diaconus subscripsi. D

Audisti, Lector, additamentũ Photij de abrogatione Cõcilij Oecumenici Octaui sub Hadriano Pontifice celebrati, iam superius apertissime redargutum falsitatis, ex recitata Ioannis Papæ epistolis. Sed detegitur in eodem cõmonitorio eadem etiam impostura ex ipsa subscriptione Episcoporum, qua (vt vidimus) profitentur omnes, se commonitorio pro Photij restitutione subscribere. Quod si ex Synodi sententia definita fuisset damnatio Oecumenicæ Synodi, eademq. commissa Legatis in dato illis commonitorio: vtique magis eam suis subscriptionibus expressissent, quam Photij restitutionem. His accedit etiam patens demonstratio illa, quod cum ipse Ioannes in recitata epistola ad Basilium Imperatorem sæpe profiteatur vti se in eo restituendo dispensatione: certe non dissipationem & destructionem Concilij voluisse significat: nam si illud Concilium abrogare constituisset, dispensatione vti opus non fuisset: dispensatio enim alicuius est legis dispensatio: si abrogata sit lex, nõ est vbi legis dispensatio locum habeat: dispensatio itaque legis non abrogationem ipsius, sed moderationem semper intelligit: ac proinde manente integro Concilio Oecumenico, in illa parte qua Photium condemnauit, dispensationem locum voluit habuisse. E

At quod in his sumus, vt impostoris Photij falsitatum officinam penitus perscrutemur: adhuc aliæ ex eius penetralibus falsitates produntur in lucem. Calumniatus est insuper eumdem Ioannem Pontificem, quod eadem cum Græcis senserit de processione Spiritus sancti. Ad quod probandum epistolam confinxit eiusdem Ioannis nomine ad se scriptam; sed eam multiplici nomine in promptu est redarguere falsitatis. epistola autem sic se habet ex Græco in Latinum a Metio nostro translata.

Ioan-

NOMINE IOANNIS PAP. CONFICTA A PHOTIO EPISTOLA.

A Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei Photio reuerendissimo & Catholico fratri Patriarchæ Constantinopolitano, gratiam desuper ad opera salutarem.

Non ignoramus quod nonnulli eorum, qui apud vos sunt, pacis parum studiosi de nostra Ecclesia & de nobis ipsis, veritate neglecta, male loquuntur. Resq. eo progressa est, vt parum absit, quin tua fraternitas de nobis, & de ijs qui nobis sunt subditi, male sentiat. Et illi quidem nacti sunt occasionem, sicut etiam ego ipse affirmarem huiusmodi proposito satis congruam. Veritas tamen ipsa, vti se habet, nullo pacto est adulterata, neque vitiata, vt procedens sermo rem manifestam faciet, & Deus hoc ipsum nobis suo testimonio desuper confirmabit. Verum illi instar eorum, qui vinum aqua miscent & adulterantur, nonnulla a seipsis falsa fingentes & excogitantes adhibent. Oportet enim, vt dæmon, qui ab initio mali opifex fuit, & inter nos & B Deum inimicitias posuit, ac deinde nostrum primum parentem a Dei amore separauit, & creatori suo inimicum illum constituit, etiam nunc aliquos habeat sui ministros, & hos ipsos impellat, vt inter Ecclesias scandalum aliquod concitent.

Ego vero ad Deum potius auctorem & largitorem oculos dirigens, qui inimicitias etiam in Cruce sua morti tradidit, pro viribus, illorum hominum, qui malis delectantur, ora obstruere contendo. Et hac de causa etiam antequam tua fraternitas aliquid mihi significet, hæc tibi manifesta facere decreui, vt de rebus nostris satis edoctus, aures minus præbeas ijs, qui contendere & conuiciari student. Sed ipsos reijcias potius & respuas, efficias præterea, vt alij eorum verbis fidem non adhibeant.

C Nouit etiam tua fraternitas, quod cum nuper ad nos accessit is qui a te missus est, & de sancto Symbolo nos consuluit, quomodo inuenit nos illud inconcussum, sicut nobis ab initio traditum est, conseruare, neque aliquid addidisse, vel detraxisse, cum recte nouerimus, quod eos qui talia facere audent, grauis condemnatio expectat. Reuerentiæ itaque tuæ iterum significamus, vt de hac additione in Symbolo (EX FILIO scilicet) tibi satisfaciamus, quod non solum hoc non dicimus, sed etiam quod eos qui principio hoc dicere sua insania ausi sunt, quasi transgressores diuini verbi condemnamus, sicut Theologiæ Christi Domini euersores, & sanctorum Pontificum, & reliquorum sanctorum Patrum qui synodice conuenientes sanctum Symbolum nobis tradiderunt, & vna cum fuda illos collocamus, quod eadem ipsa quæ ille patrare non sunt veriti; non quia Dominicum corpus morti tradiderunt, D sed quia Dei Fideles, qui sunt eius membra, schismate segregarunt, & inuicem diuiserunt; & ita æterno igni illos præcipites dantes, & multo magis seipsos, vt fecit prædictus Iudas indignus Christi discipulus, suffocarunt.

Arbitramur autem tuam reuerentiam recte nosse, cum sis sapiens & doctrina, præditus, quod dum, vt reliqui nostri Episcopi nobiscum idem sentiant, totis viribus contendimus, non mediocrem id nobis molestiam affert. Et reuera rem adeo grauem tam cito commutare, nullus id facere posset, licet breui tempore ortum habuerit, nec multorum annorum spacio fuerit confirmata. Et hac de causa rationi congruum nobis visum est, ne violenter aliquis cogatur a vobis additionem illam dimittere, quam ipse adiecisse Symbolo se nouerit, sed potius mansuetudine aliqua huiusmodi homines admonere, & paulatim a blasphemia reuocare. Pasci- E te (inquit summus [a] Apostolorum Petrus) qui in vobis est gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee, neque vt dominantes in Cleris, sed forma facti gregis. Qui igitur ita nos accusant, ac si talia male sentiamus, non iure nos accusant. Tuam itaque decet fraternitatem, neque scandalum aliquod aduersus nos pati, neque a reliquo Ecclesiæ corpore proscindi, sed potius nobiscum Fidei agones sustinere cum prudentia & longanimitate; & alios qui a veritate declinauerunt, ad illam amplectendam reuocare, vt pro his eamdem nobiscum mercedem recipias. Vale in Domino, reuerendissime & Catholice frater.] hæc apud Photium Ioannis Papæ nomine commentum & impostura eiusdem vtique Photij, pro arbitrio scripta fingentis, nisi potius alicuius alterius Græcorum eiusdem sententiæ assertoris illud sit opus. [a] 1. Pet. 5.

Siquidem ipse Photius in epistola illa, quam eo argumento ad Archiepiscopum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aquileiæ conscripsit, quam suo loco inferius reddituri sumus, eius epistolæ a Ioanne A
Papa ad se conscriptæ nullam penitus habuit mentionem: quam si accepisset, magno
certe præconio exhibuisset, vel saltem citasset, qui etiam mentiendo (vt videbis) alios
quos ex Romanis Pontificibus eius assertores sententiæ fuisse tradit; at de ipso Ioanne cum verba facit, nihil de eiusmodi epistola ab ipso scripta, vel leuiter saltem meminit, sed tantum de Legatis ipsius Constantinopolim missis, & in Synodo antiquæ Fidei professioni subscribentibus eo additamento, FILIOQVE, carenti. Sed de his calumnioſe nomine Synodi Oecumenicæ per Photium tunc gestis, hoc eodem anno, paulo inferius dicturi sumus.

His autem Ioannis Papæ temporibus in Romana Ecclesia absque aliqua ambiguitate vsu receptum, vt Spiritus sanctus a Patre Filioq. procedere diceretur, inter alia ar-
a Ioan. Diac. vit. Greg. lib. 4. cap. 75. gumento est, quod Ioannes [a] S. R. E. Diaconus scribens ad hunc ipsum Ioannem Pon- B
b Greg. Dial. lib. 2. cap. vlt. tificem quatuor a se elaboratos libros vitæ S. Gregorij Papæ, vbi agit de Dialogis ab eo scriptis, & in Græcum a Zacharia Papa translatis, iuste queritur, quod cum ipse [b] S. Gregorius in eis asseruerit disertis verbis, Spiritum sanctum a Patre Filioq. procedere, illi textum corruperint, illaq. verba, FILIOQVE, abradendo inde abstulerint. eos magnopere redarguens, quod audacter nimis, sicut & impudenter, S. Gregorij textum ita corruperint; plane significans Romanam Ecclesiam nihil diuersum ab ipso S. Gregorio Papa sentire, nec Ioannem ad quem scribit, ab ea sententia discrepare.] sed ad legationem Ioannis Papæ missam Constantinopolim redeamus.

Dedit eidem Petro presbytero Cardinali Legato Ioannes Papa epistolam ad Clerum
c Ioan. ep. 200. Constantinopolitanum, itidemq. & Patriarchas trium Orientalium Ecclesiarum, cu- C
cunda Synodi Photianæ, quam hic verbatim reddere, ne tua patientia, Lector, abuti videamur, omittimus. Satis sit illud non ignorare, hanc sicut ceteras recitatas passam esse perditissimi hominis Photij impostura, vt in illis Ioannis verbis: Venerabilem fratrem Photium coram Synodo misericordiam quærendo Patriarchatus honore sun-
ALIA FALSATA A PHOTIO EPISTOLA. gi volumus, &c.] abrasit ista ille superbus professionem humilitatis insinuantia, & logiosissimus frater noster non dedignetur in conspectu Synodi gratiam & studium nostrum, quin potius viscera misericordiæ Romanorum Ecclesiæ prædicare, quod ab
d Idem ep. 202. ea sit receptus, &c.]

Dedit & alias [d] litteras Ioannes eidem Petro Legato, ijs qui Photium abhorrentes, D
nullo pacto adduci valebant, vt cum eo communicarent, monens eos, vt quem reciperet bono pacis Romana Ecclesia, ipsi eum recipere non recusarent; alioquin dedisse in mandatis Legatis, vt extra Ecclesiam facerent omnes, qui Photium ab Ecclesia receptum recipere denegarent.

His Ioannes Papa datis Petro litteris, dimisit eum Constantinopolim proficisci: quē illuc eodem anno ante mēsem Nouembris, vt suo loco patebit, certū est peruenisse, vbi redditis omnibus quas attulerat a Ioanne Pontifice litteris, ceteris antea missis iunctus
e Eccl. 4. Legatis est. Sed non accidit secundum quod in sacris sententijs est: [e] Funiculus triplex
LEGATI APOSTOLICI SEDVCTI A PHOTIO. difficile rumpitur. Siquidem arte sua Photius illū in tenuissima fila resoluit, & pro arbitrio vsus, telæ suæ, quā erat orditus, intexuit: etenim ad omnia & præ omnibus ab eo, vt muta pecora ducti sunt, magna cum Sedis Apostolicæ ignominia, vt numquam tam sordida, tamq. indigna ab Apostolica Sede legatio missa fuerit, si vera esse dixerimus, E
& non conficta sunt a Photio, quæ in sua Synodo Constantinopoli celebrata hoc anno, leguntur. Procurauit contextor impostura rum, & falsitatum consutor Photius, vt litteræ omnes a Ioanne conscriptæ in suas manus deuenirent; quas legendas in Synodo ipse Græco sermone reddens, pro arbitrio voluntatis aptauit, alia (vt vidisti) addens, alia minuens, mutans alia, adeo vt in omnibus quæ ipse vellet, Romanum Pontificem in litteris suis cogeret loqui Ioannem & profiteri.

De his acturi, illud in primis contestamur, nos non profiteri omnino, rei veritate gesta esse, quæ facta dicuntur; sed quæ facta scriptis reperiuntur asserta, nos integre reddituros. Quis enim ea omnia a Photio, falsitatum omnium architecto iure dicendo, ordinata, disposita, concinnata, descripta, vera fuisse, audeat affirmare? Mendaci in re præsertim graui, quis credat? Impostoris operibus fidem quis adhibeat, atque

A atque falsarij quis tute scripta recipiat? Talis plane est condicio pseudosynodi Photianæ vna cum auctore in imis inferis obruendæ. Attamen a mendaciorum officina, & contextore commentorum & falsitatum, quæ in eis sunt inuenta, depromimus, vt mala scias, quæ exsuffles, & secundum illud Apostoli: [a] Omnia probate: quod bonum *a 1. Thess. 2.*
est, tenete] ex contrarij cognitione scias verum quod amplectaris. At ne tu putes nos nouissimos tantummodo in Photium ista proferre, & in pseudosynodum ab eo habitam declamare: siquidem (vt suo loco dicturi sumus) tam Orientales, quam Occidentales, tum Imperatores, tum Romani Pontifices idipsum abundantius præstiterunt; vt non nouum aliquid nos proferre sentias, sed vetera de thesauro antiquitatum, adhuc tamen nota paucis, in lucem prodere, quæ antiquitus reperiuntur esse conscripta. Continet tum Vaticana Bibliotheca, tum Columnensis Acta huius Sy-
B nodi Photianæ Græce conscripta, ex quibus summatim prodimus ista, cum tamen ipsam integram ad verbum ex Græco Latinam redditam ab eodem Metio possideamus.

In prima Actione Synodi Photianæ perperam ab ipso eius auctore Octauæ nuncu- SYNODVS PHOTIANA FALSO DICTA OCTAVA OECVMENICA.
patæ, non habentur ex instituto antiquo Ecclesiæ vsu, dies & Consul, sicut in alijs subsequentibus Actionibus. Totus enim fuit Photius in componendis suo more, nominibus Episcoporum. In prima enim Actione recitatur numerus Episcoporum trecentorum octogintatrium. In omnibus magna adulatio & Græca vanitas & leuitas. Inter alia autem præfatus in Synodo Photius iactat se, quod Ioannes Romanus Pontifex semel & iterum per suos Legatos eum inuiserit, nimirum primum per Paulum & Eugenium, deinde per Petrum, sed falso. siquidem, vt vidimus in litteris Ioannis, nequaquam cum eo cōmunicauerunt primi Legati Paulus & Eugenius, de quo idem
C ipse Photius conquestus legitur in litteris ad Ioannem ipsum datis.

Post hæc eadem Actione Ioannes quidam Heracleæ Thraciæ Episcopus multa effutijt contra Romanam Ecclesiam, quam omnium illorum quæ acciderant malorum originem appellauit; ad quæ euertenda & curanda, illa esset Synodus congregata: multa etiam contra Nicolaum Papam & eius successorem Hadrianum oblatrans ingesit; contra vero, ipsum Ioannem Romanum Pontificem valde laudauit. deplorat vero post hæc multa quæ (vt dicebat) iniuste passus sit Photius. Inducit insuper Actio illa Legatos Apostolicæ Sedis munera Photio offerentes, nempe sacerdotales vestes, & ornamenta Episcopalia, de quibus nihil in Ioannis Pōtificis litteris, in quibus eiusmodi erant solita scribi. & sic post alia quædam friuola finem accipit Actio prima.

Secunda Actio habita legitur decimasexta die Nouembris, Indictione decimatertia, ACTIO II.
D in qua primum lectæ sunt litteræ Ioannis Papæ ad Imperatorem, deinde aliæ eiusdem Pōtificis ad Photium, quæ superius sunt recitatæ duplicis editionis. Quibus lectis Photius interlocutus suas laudes extollit, præcipue suam humanitatem falso ostentat erga Ignatium exhibitam, qua etiam iam defunctum eum prosequuturum vane pollicitus est. Lecta post hæc fuit epistola Michaelis Patriarchæ Alexandrini ad Imperatorē ad finem illum tendens, vt Octaua Synodus Oecumenica destruatur. His lectis introductus est Thomas Metropolita, qui fuit vnus ex Legatis tribus Orientalium sediū in Octaua Oecumenica Synodo, alijs duobus (vt illic dicitur) mortuis. procuratum est a Photio, vt hic pœnitens recātet palinodiam de ministerio exhibito in dicta Oecumenica Synodo. Lecta est post hæc epistola Theodosij Patriarchæ Hierosolymorum ad Photium scripta, tota, vt Photius voluit, encomiastica. postquam autem lecta est epi-
E stola Patriarchæ Antiocheni pariter Theodosij nominati eius itidem argumenti, & alia eiusdem generis Abrahamij Metropolitæ Amydorum, continens acrem inuectiuam contra Octauam legitimam Synodum: terminata est Actio secunda Synodi Photianæ.

Tertia vero quæ sequuta est Actio incidit in decimumoctauum diem eiusdem men- ACTIO III.
sis Nouembris eiusdem decimætertiæ Indictionis. in qua lecta primum est epistola Ioannis Papæ ad Constantinopolitanam Ecclesiam, & Episcopos ipsi subiectos, & ad Patriarchas Orientis, eiusdem argumenti quo priores superius recitatæ. Quod autem ijsdem litteris Pontifex profitetur pacem se procurare Orientalis Ecclesiæ: hinc magna sequuta est concertatio asserentium, quod iam ante Ioannis litteras pace fruerentur, sequentes Photium Patriarcham, arguentes Pontificis litteras vti superfluas. Et quod de diœcesi Bulgariæ scripserat, ad Imperatorem reijciendum

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse negotium clamitarunt, cum agatur (vt aiebant) de Imperij terminis, qui sub A eius sunt ditione. Lecta post hæc epistola Theodosij Episcopi Hierosolymorum ad Imperatorem, qua deplorat miserias suas, quas pateretur a Sarracenis, prouocans Imperatorem ad eleemosynas largiendas. Lectum post hæc fuit commonitorium a Ioanne Pontifice Legatis datum, suo loco superius recitatum. & sic clausa est eius diei Actio tertia.

ACTIO IIII. Contigit quarta Actio celebrari eodem mense Decembris, feria quinta in Vigilia Natiuitatis Domini, eadem decimatertia Indictione, quæ tamen in alia eiusdem pseudosynodi editione hæc ponitur ordine prima, vtpote quod omissis tribus alijs superius positis Actionibus hæc prima incipit numerari, & sic deinceps vsque ad quartã. In hac igitur Actione primo habetur de Legato recens misso a Patriarcha Antiocheno, afferente litteras etiam a Patriarcha Hierosolymitano, qui ingredi iussus litteras de- B dit. lectæ sunt ipsæ multa in laudem Photij & de communicatione mutua conseruata cum ipso continentes, necnon assertionem illam, Legatos nimirum Patriarchalium sedium missos antea ad Octauam Synodum, fuisse non Patriarcharum, sed Legatos Sarracenorum, istiusmodi inculcãtes in destructionem Oecumenicæ Synodi, quæ vere creditæ sunt e Photij officina depromptæ. Post hæc introducti sunt duo Patricij pœnitentes de his quæ in Octaua Synodo contra Photium egissent, affirmantes se a falsis Legatis fuisse deceptos. Lecta sunt capitula quinque tamquam a Legatis Romanis proposita, primum de diœcesi Bulgariæ; secundum de non eligendo amplius laico in Episcopum Constantinopolitanum; tertium ne ab alia sumatur Ecclesia; quartum de Synodo habita contra Photium vt abrogetur; quintum vt qui cum Photio non communicarent excommunicati essent. Quæ omnia recepta a Synodo fuerint præter illud C de Bulgarorum diœcesi, quod Imperatoris voluntati commissum est. & sic exitum illum est consecuta Actio quarta quem Photius voluit.

ACTIO V. Quæ autem quinta est Actio celebrata, ponitur anno sequenti die vigesimasexta mensis Ianuarij eadem Indictione decimatertia, in qua Photius de Septima Synodo sermonem instituit, calumniamq. ex ea struxit aduersus Romanam Ecclesiam, quod de Septima Synodo recipienda, essetne Oecumenica, dubitasset, cui Legati satisfecerunt. Et firmatum est omnium sententia, vt Oecumenica Septima Synodus diceretur. His successit citatio Metrophanis Metropolitani Smyrnensis Ecclesiæ, cuius summa cum laude est crebra mentio in legitima Octaua Synodo, accedere iussus vt schismaticus, qui sequutus Ignatij partes, cum Photio noluerit vllo pacto communicare. Inter hæc facta est suggestio (seu potius a Photio ficta) Legatorum Apostoli- D cæ Sedis, vt ex sententia Ioannis Pontificis Canon constitueretur, quo iuberetur, vt excommunicati vel depositi a Romano Pontifice, a Photio non susciperentur, sicut e contra qui depositi essent a Photio vel excommunicati, non restituerentur, nec absoluerentur a Romano Pontifice.

SANCITI IN EA CANONES. Sicq. confectus de his est primus Canon: quo quis non videat summa Photij calliditate interceptas esse appellationes ad Apostolicam Sedem & recursum ad eam? siquidem ablata fuit per Canonem istum auctoritas Romani Pontificis, vt iudicare non posset quos Photius condemnasset. Quis animo concipere potest, Legatos Apostolicæ Sedis adeo oscitantes & prodigentes iura Apostolicæ Sedis, vt & aduersus contra ea obnitentes non tantum non restiterint, sed vt isthæc sancirentur, ipsi suggesserint? an non manu palpantur commenta Photij? E

Statutus est autem post hæc, eodem suggerente Photio, Canon secundus, ne quis relinquens Episcopatum transiens ad statum monasticum, Episcopatum retinendi haberet amplius facultatem, nec ad illum reuertendi aditus patefieret. Hic non prætereundum, quod Gratianus male consultus Canonem hunc tamquam ex legitima Octaua Synodo descripsit totidem verbis in libro [a] Decretorum, qui plane odio Photij impostoris fuerat exsufflandus. Additus est in hac etiam Actione tertius Canon aduersus sæculares magistratus carceri mancipantes vel verberãtes Episcopos. Sequuta sunt hæc subscriptiones omnium, in primis vero Legatorum Apostolicæ Sedis, cũ detestatione omnium Synodorum sub Hadriano Pontifice contra Photium collectarum.

[a] 7. q. 1. c. 45. temporis & hoc nequaquam.

ACTIO VI. Conuenerunt postea ijdem die decima mensis Martij, fuit feria tertia, Indictione decimatertia, non in Ecclesia, vt antea, sed in Palatio, in Aureo triclinio loco ita dicto,

A dicto, vbi Actionem sextam habuerunt, cui Imperator interfuit, qui ex suggestione Photij Fidei definitionem a Synodo postulauit. sicq. consensu omnium exhibita est definitio Fidei comprobata in septem Synodis Oecumenicis, contestationibus appositis, ne quid ab aliquo adderetur, vel minueretur omnino; recitatumq. est Nicænum Symbolum siue Constantinopolitanum dictum. Ita sugillantes Latinos, quod apposuissent verba illa, FILIOQ. His approbatis ab omnibus, subscripsit Basilius Imperator, improbans sua subscriptione cuncta quæ contra Photium acta essent in Octaua legitima Synodo, cui ipse subscripserat vna cum filijs, quos & huic pseudosynodo pariter subscribere voluit. Sicq. sexta Actio est consummata, acclamationibus præcedentibus.

SEPTIMA ACTIO. Post triduum vero, nempe decimatertia mensis Martij, die Dominico eiusdem de- B cimætertiæ Indictionis habita est septima atque nouissima Actio in magna Ecclesia, vbi iussa est legi Fidei definitio in præcedenti Actione probata, additis & multiplicatis anathematismis, si quis quid ei adderet vel minueret. Sicq. absoluta est Photiana Synodus, Octaua dicta & generalis. cui non sicut in commonitorio iussi sunt præsidere Legati Apostolicæ Sedis, sed Photius semper primo loco legitur præfuisse, assistentibus Legatis Apostolicæ Sedis. Hanc Græci lambunt, hanc venerantur, & vt diuinum quoddam oraculum obseruant, atque custodiunt. Sed quomodo paulopost eadem fuerit cum suo auctore condemnata, dicturi sumus inferius suo loco. Quod autem ipse Ioannes Papa Photianam synodum hanc non receperit cum additamento condemnationis Octauæ Synodi Oecumenicæ, suo item loco, anno sequenti, ex eius litteris tunc datis, dicturi sumus. atque pro ratione temporis quæcumque aduersus C eam tam in Oriente, quam in Occidente sunt declamata, Annalibus intexemus. hactenus de Photiana synodo hoc anno cœpta, & sequenti consummata.

De qua illud admiratione dignum, quod non sit aliquis ex Græcorum historicis res Basilij Imperatoris prosequutis, qui huius Photianæ Synodi meminerit; cum contra ferme omnes de Octaua legitima Oecumenica, in qua Photius est e throno depositus, mentionem faciant; certe non Curopalates, non Cedrenus, non Zonaras, non Glicas, non Constantinus Manasses de huiusmodi Photiana synodo vel verbum vnum: cum tamen, si talis fuerit, tamq. numerosa, & quæ Oecumenicam damnasset, haud videri possit silentio prætermissa. Vnde de ea suspicio augetur, vt ea tota ita fuerit Photij stylo conficta, & eiusdem penicillo mendacij colorata, sicut ab eo alias factum esse, superius est demonstratum.

PRÆSTIGIA SANTABARENI. D Interea vero Basilius Imperator, cum Constantini filij obitu inconsolabili dolore afficeretur, iuste quidem a Deo punitus, vt primogenito priuaretur, cum Photium recipit, qui de illius successione commenticijs scriptis fuerat læta admodum falso vaticinatus: factum est vt Theodori Euchaitarum Episcopi, cognomine Santabareni, præstigijs ac necromantia eiusdem filij defuncti potiretur aspectu. de his Zonaras verbis istis: Hic Imperatori factus familiaris ob summam de eius virtute persuasionem, quod etiam miracula edere crederetur. Is igitur fertur Imperatori defunctum filium ostendisse viuentem, cum effecisset, vt Constantinus equo insidens patri occurrere videretur, quem cum amplexus & deosculatus esset, non amplius viderit Imperator. Sed & alijs similibus factis Santabarenus, Imperatore in admirationem adducto, effecerat, vt is totus ex ipso penderet, & fidem ei haberet, E neque vlla in re diffideret. Imperator igitur hoc modo in Santabarenum affectus fuit.

LEO FILIVS BASILII OPERA SANTABARENI PERICLITATVR. Sed Leo filius eius iam adultus, & Martinacij filia vxore ducta a patre Imperator salutatus, Santabareno non delectabatur, sed eum veneficum appellabat, & præstigiatorem, & Imperatoris deceptorem. His ille veluti spiculis quibusdam ictus, ad vltionem insurgit, simulataq. erga Leonem beneuolentia: Cũ sis, inquit, adolescens, Imperator, & cum patre veneris & equites: pugio etiam tibi deferendus est, quo & contra feram vtaris, & patri porrigas, cum res tulerit, aut etiã insidiatores eius vlciscaris. Is dolo non animaduerso, pugionem, vt ille suaserat, in calceo fert. Eo pugione Santabarenus ad delationem Leonis vsus: Imperator, inquit, filius tuus tibi insidiatur. Iudicio illud est, quod in venatu pugionem occultum gerit. His auditis venatum exit Basilius, Leo patrem comitatur. inuentus est pugio in calceo Leonis occultatus: visus est vera di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

xisse delator. Rei defensio non admittitur, ardet iracundia pater contra filium. A
In quodam Imperatorio cubiculo ipsum concludit: & (vt quidam tradunt) ei oculos
eruere in animo habebat, Santabareno ad id eum instigante. idq. omnino futurum
fuisset, nisi Patriarcha & princeps Senatus multis precibus Imperatorem a sententia
deduxissent.] hæc Zonaras, & ante eum Curopalates, & alij. Quomodo vix post
longum tempus Leo fuerit liberatus, suo loco dicturi sumus. Sicq. non vno tantum
Constantino, sed & Leone Basilius infelix, vel saltem ad tempus, orbatus est opera
impostoris Photij promotoris Santabareni, quo idem Photius Legato vsus fuerat (vt
dictum est) ad Ioannem Pontificem Romam pro sua restitutione impetranda, & au-
ctoritate Apostolica confirmanda.

Quod vero ad ipsum Ioannem Papam pertinet: reperiuntur & aliæ anni huius ab
eo res gestæ sparsæ in pluribus epistolis eius hoc anno datis non obruendæ silentio, B
sed saltem breuiter memorandæ. Misit Legatum ad Regem Bulgarorum, sed fru-
stra, cuius legationis plures eius extant epistolæ [a]. excommunicat Ansbertum [b] Ar-
chiepiscopum Mediolanensem, quod vocatus ad Synodum Romam non venisset, nec
excusationem misisset. Celebrata ab eo fuit Synodus Romæ kalend. Maij, vt aliæ ip-
sius ad eumdem datæ litteræ [c] indicant; sed quod idem excommunicatus Missas cele-
brauerit; absolui non meruit. cum & ad Ecclesiam Mediolanensem [d] scribit, vt alium
eligant in locum eius Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopum.

Insuper non prætereundum, quod cum sanctus Methodius Morauorum Ecclesijs
præfectus Archiepiscopus ab Hadriano Romano Pontifice, Apostolicum munus di-
gne persoluens, apud Ioannem ipsum Pontificem calumniam passus esset, quod aliter
doceret, quam coram Apostolica Sede professus fuisset: ea de causa, hoc anno, eum C
idem Ioannes Pontifex Romam vocat, vt Fidei suæ atque prædicationis susceptæ red-
deret rationem. extant de his Ioannis [e] epistolæ. Venit ipse, sed anno sequenti, seq. ve-
re Orthodoxum ostendit, de quo suo loco dicendum.

Eodem anno cum nonnulli Italiæ Principes & populi, suæ priuatæ causæ prospi-
cientes, publicam negligentes, cum Sarracenis fœdus inijssent: Ioannes Papa, vt con-
tractum fœdus dissoluerent, sub pœna excommunicationis eisdem præcepit. Illo-
rum caput fuit Pulcharius Præfectus Amalphitanus, ad quem eo argumento scriptæ
extant [f] litteræ ipsius Ioannis Pontificis. Hoc etiam præcepit Athanasio Episcopo
Neapolitano, præfecturam seu ducatum eius ciuitatis agenti, cuius pariter argumen-
ti eiusdem Ioannis Papæ plures ad eum extant [g] epistolæ; siquidem Athanasius ipse
oblitus se iam Episcopum, non solum quæ Episcopi essent pietatis officia prætermi- D
sit, sed quæ etiam boni Principis essent munera neglexit, & quæ sunt tyranni secta-
tus, magno omnium Fidelium scandalo fœdus inijt cum Sarracenis, quorum
viribus dominari posset: cuius execrandi sceleris causa plurimæ in ipsum fuere
Ioannis Papæ querelæ comminationibus iunctæ, de quibus rursum inferius suo loco
dicendum.

Eodem anno Capuanam ciuitatem liberat ab incursione Guaiferij Principis Saler-
nitani Ioannes Papa, præcipiens ei sub excommunicationis pœna abstinere ab infe-
rendo bello Capuanis. extant ea de re plures eiusdem Pontificis [h] litteræ. Narrat Leo
Ostiensis [i] Ioannem ipsum Pontificem profectum esse Neapolim atque Salernum; ad-
ditq. hæc de obedientia Guaiferij: Porro Guaiferius Salernitanus Princeps in omnibus
Papæ obtemperans, & fœdus Sarracenorum rupit, & plurimos ex eis trucidauit.] & E
in primis de eius fine: Sub idem tempus Guaiferius Princeps memoratus lãguore cor-
reptus, monachus effectus est, rogans se ad hoc Cassinense monasterium deferri. Ve-
rum quia propter incursionem Sarracenorum huc inferri non potuit: defunctus in
monasterio apud Theanum, corpus eius humatum est.

At quod pertinet ad ipsam Capuanam Ecclesiam, idem Leo Ostiensis in eadem hi-
storia Cassinate hæc habet: [k] His diebus, Capuani, expulso Landulpho Episcopo cano-
nice electo, Landenulphum quemdam de suis nobilibus coniugatum atque neophytũ
sibi in Episcopum elegerunt; multisq. precibus iam dictum Papam fefellerunt, vt eis il-
le consecraretur Episcopus. Quocirca Bertharius venerabilis Abbas Cassinensis, &
Leo Theanensis Episcopus Romam profecti, summum Pontificem orabant, ne iniu-
stæ postulationis precibus vllis annueret, ex qua grauis populo ruina immineret, &
multa

[a] Ioan ep.174. 175. 176. 184. 189. 192.
[b] Idem ep.177.
[c] Idem ep.182. 196. 204.
[d] Idem ep.220. 221.
S. METHODIVS MORAVIAE ARCHIEPISC. ACCVSATVR.
[e] Ioan. ep.194. 195.
DISSOLVI IVBET PAPA FOEDERA INITA CVM SARRACENIS.
[f] Ioan. ep.209. 225. 227. 242.
[g] Idem ep.241. 263. 270. 294.
[h] Idem ep.214. 215.
[i] Leo Ost. lib. 3. c. 42. 44.
[k] Idem lib. 3. c. 43.

A multa effusio sanguinis consequeretur. Atque vt apertius scias Apostolice (inquit Ab-
bas) si id fieri permittas: magnum profecto ignem, qui te quoque corripiat, succendes.
Tunc ille primo tanti viri constantia territus; postmodum iniquitate prævalente, neo-
phytum, hoc est laicum hominem, vt petebatur, consecrari permisit. Hac ciuili discor-
dia Sarraceni opportunitatem nacti, rursus vniuersa diripiunt, iterum cuncta popu-
lantur. Cuius rei gratia Apostolicus est Capuam venire coactus. Videns igitur ipsi CAPVA NVS EPISCOPATVS QVA OCCASIO NE DIVISVS.
contigisse, quod noster illi prædixerat Abbas: indoluit animo, ac pœnitentia ductus,
Landulphum, quem supra depulsum memorauimus, in Ecclesia beati Petri Apostoli
Capuæ veteris ordinauit Episcopum. Landenulphum vero Capuanæ Ecclesiæ præ-
esse constituit, cunctumq. Episcopatum mandauit inter vtrumque æqua sorte distri-
bui.] hæc Leo. his respondent eiusdem Ioannis Papæ epistolæ, dum eodem tempore
B Landulphum & Landenulphum Capuanos ostendunt Episcopos.

Porro ne error irrepat, prædecessorem Landulphi, eodem nomine Landulphũ fuis-
se nominatum eiusdem [a] testificatione Ioannis Papæ apparet, vbi de vacante hoc an-
no, Indictione duodecima, Capuana Ecclesia agitur, & de discordijs inter ciues exor- [a] Ioan. ep. 205. & 206.
tis mentio habetur. Sed de electione Landulphi extat epistola ad dictum [b] Leonem
Episcopum Theanensem & ad ipsum [c] electum. De Landulpho autem iam facto Epi- [b] Idem ep. 207
scopo Capuano, deq. diuisione Ecclesiæ inter vtrumque, alia [d] epistola data anno [c] Idem. ep. 208
sequenti ad eumdem Landulphum, quem vocant Episcopum Suricorum, ostendit. ita [d] Idem ep. 245
vt omnia ad amussim respondeant ijs quæ a Leone Ostiense scripta recitauimus. Sed
& in eadem epistola idem Pontifex ostendit, Landenulphum hunc Episcopum Capua-
num fuisse germanum Pandenulphi, quem eiusdem ciuitatis Capuanæ modo Princi-
C pem, modo Comitem, modo Iudicem vocat. Quanta autem huius occasione illata
sint mala in Romanam Ecclesiam, sic idem Leo pergit dicere.

Post hæc Pandenulphus qui tunc Capuæ præerat, in Papæ fide perdurans, orauit
eum, vt ditioni suæ Caietam subijceret. Namque, eo tempore, Caietani Romano tan-
tum Pontifici seruiebant. Quod cum illi Papa concessisset, Caietanos tam acriter in-
festare cœpit, vt illis vel vsque ad Molas egredi non liceret. Docibilis quidem tunc
eis præerat Dux. Is tantum dedecus sibi suisq. illatum minime ferendum putans: mi-
sit Agropolim & Sarracenos ibi degentes euocans, primum illos ad lacum Fundanum
per mare deduxit in locum, qui Sancta Anastasia dicitur. Inde per fluuium Fundos
vsque ascendentes, ibi scaphis egressi, cunctaq. per circuitum depopulantes, Caietam
tandem peruenerunt, & in Formianis collibus castra posuerunt. His Papa compertis,
D pœnitentia ductus, blandis alloquijs & epistolis ac pollicitationibus multis Caieta-
nos lenire cœpit, vt eos sibi conciliaret, atque a Sarracenis abduceret. Cuius monitis
Docibilis Princeps obtemperans, rupto fœdere bellum cum Sarracenis protinus inijt,
in quo tamen Caietanorum plurimi cæsi & capti sunt. Rursum Sarraceni cum Doci-
bile fœdus inierunt, captiuisq. redditis, Garilianum ad habitandum ab eo directi sunt.
Vbi annis ferme quadraginta constituti, innumera vndique mala gesserunt, multumq.
Christiani sanguinis effuderunt. Quo in loco dum eos crebro Principes nostri de-
bellare tentassent, diuino iudicio vsque ad id tempus inuicti perstiterunt.] hæc Leo.

Porro profectum esse Caietam ipsum Ioannem Papam, suis [e] litteris ipse docet. De [e] Idem ep. 250. & 270.
rumpendo autem fœdere icto cum Sarracenis, & de Caietanis & alijs Ioannes Papa in
epistola ad fœderatos cũ Sarracenis ista habet anno sequenti: [f] Idcirco vobis inducias [f] Idem. ep. 227
E vsque ad kalend. Decembr. istius tertiædecimæ Indictionis, ad illam pacem cum Sar-
racenis frangendam largimur, & tam vos, quam Caietanos, atque Amalphitanos lu-
crari volentes, si vsque ad idem tempus omnem Sarracenorum amicitiam, necnon &
omne fœdus dissoluere solito contempseritis: vtrosque sententiæ Ecclesiasticæ iaculis
feriemus, & perpetuo anathemati submittemus, vt qui socij disciplinæ esse non vul-
tis, communionis quoque nostræ non sitis participes.] hæc Ioannes. Quæ autem
hæc secuta sint, a Leone Ostiense iam audisti. Ex alijs Ioannis Papæ litteris, hoc an-
no datis, aliæ ab eo res gestæ panduntur. Sed prolixius anni huius rerum ab ipso ge-
starum curriculum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

OCTINGENTESIMVS octogesimus incipit annus, Indictione decimatertia con-
signatus, quo absoluta (vt dictum est anno superiori) pseudosynodo Photiana,
LEGATORVM REVERSIO. Legati Apostolicæ Sedis in Vrbem reuersi sunt, litteras ad Ioannem Pontificem ab Im-
peratore & a Photio deferentes, quibus de restitutione Photij, cuius causa tantum-
modo missi erant, ipse Pontifex certior redderetur; tacerentur vero reliqua, quæ
de Synodo Oecumenica abroganda, fuissent in pseudosynodo Photij opera constitu-
ta. His acceptis Pontifex litteris, respondens ad eas, congratulatus ipsis de pace
reddita Ecclesiæ illi: ad finem vero caute admodum, sic se probare dicit, quæ in Sy- B
nodo Acta essent de restitutione Photij Legatis in mandatis data, vt si quid ipsi præter
voluntatem Apostolicæ Sedis plus his operati essent, nullius esset penitus auctorita-
[a] *Ioan. ep.* 251 tis. Sed quas Ioannes Papa reddiderit ad Imp. litteras, videamus. sic se habent [a].
IOAN. PAP. AD BASIL. IMP. EPIST. Post innumeras solicitudines, quibus nimium oneratur Imperiale fastigium, lauda-
bile clementiæ vestræ cognoscimus Christianissimi Imperatoris esse propositum, per
quod summotis omnibus discordiarum & zizaniorum seminibus, quæ in agro Domi-
nico humani generis inimicus asperserat, sanctæ Catholicæ Ecclesiæ pijssimæ mentis
affectu consulere voluistis. In quo scilicet animi voto & desiderio, quantum rebus
humanis fauore prouidentia diuina dignetur, solicitudo clementiæ vestræ spiritu
Dei incitata demonstrat, quæ in Catholica Ecclesia misericordem per auctoritatem
& iudicium Sedis Apostolicæ, quæ Christo Domino delegante, totius Ecclesiæ reti- C
net principatum, nihil impacatum, nihil voluit esse diuersum, cum omnes schisma-
tica prauitate diuisos, vel zelo quolibet separatos atque dispersos clementi affectione
vel studio, ad veræ pacis soliditatem, concordiæq. sinceríssimæ vnanimitatem reuo-
care, & in vno Christi ouili cum proprio pastore, Photio videlicet, confratre & com-
ministro nostro aggregare curauit. Pro quibus videlicet nostri pastoralis magisterij
officium est, apud serenitatis vestræ Augustalem clementiam assidua semper solicitu-
dine omnimodis intercedere, vt vestræ pietatis maiestas, more Christianissimorum
Imperatorum benigna circa omnes existat, & quasi Deo contemplante populum Do-
mini sibi commissum felici regat & gubernet semper intuitu, nec amplius patiatur
eos aliquibus sæculi huius procellis illidi, aut malignis perturbationibus concuti, qua-
tenus post hoc vitæ præsentis Imperium, cæleste adipisci, & in æternum cum Domi- D
no retinere valeatis.

QVAE BASILIVS ERGA SED. APOST. Nunc itaque pro tanta deuotione, animiq. vestri sinceritate, quam non solum ver-
bis, sed etiam lucifluis operibus circa Ecclesiam sancti Petri & nostram paternitatem
ostendistis, immensas post Deum serenitati vestræ gratias agimus. Primo quidem,
quod dromones, *naues scilicet*, vestros, qui pro defensione terræ sancti Petri in nostro
manerent seruitio, nobis misistis. Secundo quod monasterium sancti Sergij iuxta ve-
stram regiam vrbem constitutum, quod sancta Romana Ecclesia iure proprio quon-
dam retinuit, diuina inspiratione repleti pro honore Principis Apostolorum nostro
Præsulatui reddidistis. Tertio vero vobis grates multas referimus, quia Bulgarorum
diœcesim pro amore nostro gratanti animo, sancto Petro, vt iustum erat, permiseri-
tis habere.] Fuit sane ista ostentatio Græca atque deceptio fraudulenta potius quam E
exhibita re ipsa munificentia Imperatoris; siquidem naues vix visæ recedunt, & ad-
uersus Sarracenos Orientis litora infestantes se conferunt, & ipsi quoque Bulgari sub
Photio sunt retenti, vt redditæ aliæ Ioannis ipsius litteræ postea datæ declarant. per-
git Ioannes.

Vnde obnixe petimus, vt vestro potenti solatio sanctam Romanam Ecclesiam in-
hoc periculoso tempore in omnibus adiuuare, defendereq. non dedignemini; quate-
nus ex hac vestra Imperiali gloria, Apostolicis suffragantibus meritis, per cunctas
mundi partes magis ac magis accrescat, & apud omnipotentem Deum dignam retri-
butionem percipiat. Et iterum humiliter petimus, vt huius bonæ voluntatis ac pie-
tatis affectu, quem pro amore Dei circa Ecclesiam Christi habetis, immobiles perma-
neatis; quoniam nos Augustalem excellentiam vestram vlnis extensis more paterno
amplectimur, & honore debito veneramur, atque assiduis orationibus nostris iuxta
sacrosancta beatorum Apostolorum Petri & Pauli corpora fusis, omnipotenti Domi-
no commendare studemus, vt pro tantis beneficijs, quæ sancto Petro impenditis, ipse
vobis, & in hoc præsenti sæculo vestrum sanctum Imperium cum omni prosperitate
magis ac magis conseruet incolume, clarisq. semper dignetur vbique decorare trium-
phis; & in cælesti postmodum regione sempiternam gloriam & beatitudinem cum
Sanctis & electis suis habere concedat. Nam & ea quæ pro causa restitutionis reueren
dissimi Photij Patriarchæ synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt,
recepimus. Et si fortasse Legati nostri in eadem Synodo contra Apostolicam præce-
ptionem egerint, nos non recipimus, nec iudicamus alicuius existere firmitatis. Da-
ta Id. Augusti, Indictione decimatertia.] ad Photium vero sic. [a] *a Ioan. ep.* 250

IOANNIS AD PHOTIVM LITTERAE. B Hoc nostri semper certaminis & laboris fuit, hoc nostri voti extitit, vt pro Ortho-
doxæ Fidei integritate, seu pro statu & pace omnium Dei Ecclesiarum, quarum cura
constringimur, adeo operam demus, quatenus dispersa congregentur, congregata
conseruentur; & vt quidquid inhonestum, vel aliter quam se rectitudo habet, per pro-
uidentiam Dei, sanctorum Apostolorum meritis suffragantibus corrigatur, omni ani-
mo iuxta officium nobis commissum speculando satagimus. Huius rei gratia more
Apostolico sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ misereri volentes, decreuimus vt
vnius incrementum, nullius fieret detrimentum, quin potius omnium manifestum
existeret adiutorium. Conuocata nostra Ecclesia, quantum ad præsens tempus coe-
git necessitas, auctoritate & potestate Apostolica dictæ Constantinopolitanæ Eccle-
siæ consuluimus, & Legatis nostris directis, vt inoffenso pede incederent, instituimus.
C De cuius scilicet vnitate pacis siue concordia gratulamur, & cunctipotenti Domi-
no gratias immensas referentes (licet ei qui tanta bona seruis suis largitur, condignas
grates agere non possimus) hunc benedicimus, & assiduis vocibus glorificare stude-
mus. Gloria namque sit illi & omnis laus & virtus cuius Maiestate & semper perlau-
dabili gratia * certam ad rectitudinem reducuntur, praua diriguntur, contumacia re- * *al.* curuata
scinduntur, humilitas exaltatur, zizania quandoque euelluntur, scandala amputan-
tur, & omnis bonitas augmentatur. Vnde non in nobis, sed in eodem Domino glo-
riemur, iucundemur & exultemus in misericordia eius qui dicit: [b] Confidite quia ego *b Ioan.* 16.
vici mundum. & in alio loco: [c] Sine me, inquit, nihil potestis facere.] his præmis- *c Ioan.* 15.
sis, Ioannes redarguit Photium, quod multa sint facta secus atque ipse facienda esse
præcepisset; plane insinuans, Legatos suos, eius impulsu, esse transgressos mandata.
D ait enim.

DE QVIBVS REDARGVATVR PHOTIVS A IOANNE. Sed cum nos scriptis & verbis misericorditer tecum specialiter agendum esse decre-
uerimus: mirandum valde est, cur multa quæ nos statueramus, aut aliter habita, aut
mutata esse noscantur. Et nescimus cuius studio vel neglectu variata monstrentur.]
Redarguit eum propterea, quod cum scripsisset Ioannes, ab Apostolica Sede miseri-
corditer cum ipso agendum fore, ob idq. ipse coram Synodo misericordiam eius im-
plorare debuisset: non solum id facere neglexisset, sed superbo fastu vane iactasset, se
nihil perperam egisse, cuius rei gratia, misericordia indignus factus esset. pergit enim.

Ceterum scribens subintulisti, quod * innuens, non nisi ab iniqua gerentibus mi- * *al.* defendêt, vel excusans,
sericordia sit quærenda, quod & nos de his qui Deum se scire noscantur, licet dispen-
satorie, fatemur: tamen nos quod lectum est, exaggerare nolumus, ne quod dignum
E est, iudicare cogamur. Ideoq. talis excusatio sileat, ne hoc dicentes illa sententia tan-
gat, qua [d] dicitur: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit *d Luc.* 16.
corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominabile est apud Deum. Igitur
laudabilis tua prudentia, quæ dicitur humilitatem scire, non moleste ferat, quod ab
Ecclesia Dei miserationem iussa est postulare: quin potius ei vt exaltetur, humiliet se, &
fraternum discat erga sui miserentem seruare affectum. Quia nos, si tu debitam de-
uotionem & fidelitatis incrementa erga sanctam Romanam Ecclesiam & nostrã par-
uitatem obseruare studueris: & vt fratrem amplectemur, & vt charissimum proximũ
retinebimus. Nam & ea quæ pro causa tuæ restitutionis synodali decreto Constanti-
nopoli misericorditer acta sunt, recipimus. Et si fortasse nostri Legati in eadem Syno-
do contra Apostolicam præceptionem egerunt: nos nec recipimus, nec iudicamus ali-
cuius existere firmitatis.] hæc ad Photium Ioannes.

NON OMNIA PROBAT PER LEGATOS EFFECTA.

Qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui tenax nimis pacis illius Deo inuisæ, quam [a] non quomodo Deus, sed quomodo mundus dat, obtulit & accepit; lenitate olij, non ferro chirurgi (vt opus erat) in Photij vlcerosis apostematibus vsus est exemplo prædecessorũ sanctissimorum Pontificum Nicolai & Hadriani: tempus [b] belli, & tempus pacis; & paci præstat bellum, verbis Domini sanctificatum dicentis: [c] Non veni pacem mittere in terram, sed gladium, veni separare filium a patre, &c.] Sed Deo agendæ sunt gratiæ, quia etsi in maximũ discrimẽ per Legatos Apostolicæ Sedis Romana Ecclesia est adducta, vt a Photio plurima indigna pati coacta fuerit: tamen pro defensione eiusdem Ecclesiæ, vt perseueret illibata absque macula & sine ruga, dederit eidem Ioanni Vicario suo, vt si non gladio, saltem clypeo vius sit, nimirum vt cum apud Imperatorẽ, tum apud Photium Patriarcham aperte contestaretur, se nihil recipere ex ijs quæ in Synodo facta essent, nisi quod ipsis Legatis in mãdatis datum esset, Photium videlicet misericorditer restituere. Clypeus inquam oppositus Græcorum audaciæ fuit, quo Ecclesia Romana seruaretur illæsa, nullaq. fœdaretur participatione eorum, quæ in Photiana pseudosynodo procaciter nimis & impie contra Oecumenicam Octauam Synodum facta essent, dum expresse professus sit, ijs se minime consensisse, vel fore aliquando consensurum. Hæc sunt quæ ex litteris eius constant, nec aliquo pacto in dubium reuocari possunt, omnino certa atque secura.

A

B

a *Ioan. 14.*

b *Eccli. 3.*

c *Matth. 10.*

CVM PAX NON EXPETENDA, ET QVOD BELLVM EXOPTANDVM.

MARINVS LEGATVS A IOANNE AD PHOTIVM.

Porro has litteras Ioannem dedisse Marino Episcopo, qui sibi in Sede successit, & ad hoc missus est, vt vir animo constantissimus, cuncta quæ perperam per tres Legatos gesta essent irrita redderet: ex litteris Stephani Papæ ad Basilium Imperatorem datis, inferius suo loco recitandis satis apparet, vbi inter multas Marini laudes, hæc verba leguntur: Neque enim hoc dicimus ad tui contumeliam: Te enim in vniuerso orbe Deo dilectum prædicamus, sed tantum ad nostram defensionem & Marini maiorem gloriam, qui eadem sensit & sapuit cum prædecessore & doctore nostro sanctissimo Papa Nicolao. Et qui dum voluit adimplere quæ illi de ea visa fuerant, gemina scilicet legatione, Constantinopoli in maximum deuenit apud vos contemptum & ludibrium diuinus ille Marinus. Et cum noluerit simul duci cum ijs qui aliena sentiebant, & quæ ipse coram tua maiestate synodice gesserat, dissoluere & annullare, ac irrita reddere: propterea triginta diebus carcere fuit detentus, id sibi gloriæ potius tribuens, quam contumeliæ pro veritate pati.] hæc Stephanus Papa Marini successor ad Basilium Imperatorem. quæ hoc vel sequenti anno contigisse necesse fuit: nam post sequentem Ioanne mortuo, ipsi subrogatus est Pontifex. Hoc igitur anno vel sequenti missus Constantinopolim, quæ destruxerunt tres illi Legati, iste vere dignus Episcopus, vere Apostolicus, & a Deo missus plenus Spiritu sancto Legatus, multa passus egregie reparauit, cuius rei causa eum Basilius Imp. immenso prosequutus est odio.

C

D

Quod ad Ioannẽ pertinet, certe quidem post hæc ab ipso damnatum fuisse Photium, Formosi Papæ litteræ ad Stylianum edocent, ad quarũ finem cum ponitur series synodicarũ sententiarum & decretorum Romanorum Pontificum, quæ pronuntiata sunt aduersus Photiũ; vbi recitatæ sunt quæ a Nicolao Papa, quæ etiã ad Hadriano aduersus eũ sunt promulgatæ sententiæ: vbi ad successorem Hadriani Ioannem hunc ventũ est, primo ponitur sententia ab ipso cõtra Photiũ, cũ adhuc esset Hadriani Archidiaconus, publice recitata, & deinde quæ postea cum esset Pontifex dicta est. hæc enim ibi scripta reperiũtur: Hanc sententiã promulgauit Papa Hadrianus, & Archidiaconus eius Ioannes, qui illi successor fuit. atque alta voce coram ipso ita proclamauit: In Photio completum videmus, domine sanctissime & Oecumenice Papa, illud Psalmi: Dixit [d] peccator vt delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos eius: Posuit [e] in cælũ os suum, & graueolens eius guttur aperuit Photius aduersus Clauigerum Apostolicæ Sedis. Accendatur itaque vt ignis zelus tuus, & accingere vt vir super femur tuum, & contumeliam Apostolicæ Sedis, vt iustus iudex, vindica, & falce sententiæ tuæ abscinde memoriam eius, & illos qui eum sequuntur, vel tuentur anathematis vinculo constringe, & nisi propria voce vel scriptione ipsum damnauerint, vt neque laicali communione recipiantur. Qui hæc dixit Ioannes, Hadriano in Sede successit, & anathemate Photium damnauit, quando ille seduxit Eugenium & eius socios, qui pro rebus Bulgariæ venerant: Cum enim accepisset Euangelium, & ambonem conscendisset, omnibus audientibus ita dixit: Quicumque non habet damnatum Photium diuina sententia, sicut ipsum reliquit Nicolaus & Hadrianus sanctissimi Papæ prædecessores mei: sit anathema.] hæc ibi, descripta autem ex superius citato codice Columnensi numero quadragesimoprimo, vbi cuncta quæ ad causam Photij spectant, collecta habentur, & post legitur ibidem Ioannis Papæ Noni epistola ad Stylianum, qua profitetur, eadem sentire se, & eodem loco habere Photium & omnes Patriarchas Constantinopolis ab Ignatio vsque ad Antonium, quo habuerunt omnes sui prædecessores Romani Pontifices, inter quos numerat & Ioannem his verbis.

IOAN. PAP. EXCOMMVNICAT PHOTIVM.

d *Psal. 35.*

e *Psal. 71.*

E

Volumus igitur, vt etiam nunc secundum eamdem regulam, decreta sanctissimorum Pontificum prædecessorum nostrorum inconcussa maneant. Quapropter & Ignatium, & Photium, & Stephanum & Antonium, sicut sanctissimus Papa Nicolaus, Hadrianus & Ioannes, & Sextus Stephanus & vniuersa Romanorum Ecclesia hucusque tenuit, etiam nos eodem ordine recipimus & tenemus, &c.] Superius etiam in eodem codice, post recitatum decretum continens probationem Octauæ Synodi sub Hadriano habitæ, quod in dextero aditu magnæ Ecclesiæ Constantinopoli contineri dicitur, hæc ibi scripta leguntur: Damnatur Photius anathemate a nouem Romanis Pontificibus, a Leone, Benedicto, antequam Photius esset assumptus in Patriarchã, ob communionem scilicet cum Gregorio Syracusano, postea vero a Nicolao, Hadriano, Ioanne, Marino, Hadriano altero, Stephano, & Formoso.] & de Ioanne Papa Octauo hæc subijciuntur.

A

B

Ioannes vero occasione Bulgariæ prouinciæ misit Eugenium & eius socios adhuc superstite Ignatio Patriarcha, quos cum detinuisset Photius & varijs modis coegisset, adduxit eos vt secum communicarent, & alios etiam errare fecerunt, qui Romam reuersi a Ioanne in ambone illos anathemate damnante, fuerunt depositi.] hæc ibi. Quæ cum ita reuera se habuerint, accedet ad hæc probanda illud euidens argumentũ, quod nusquam amplius in litteris eiusdem Ioannis Papæ ab anno præsenti, vsque ad finem sui Pontificatus conscriptis mentio de Photio habetur, vt interrupta penitus mutua communicatio visa sit. Cum enim Ioannes minus assequi se posse cognouit promissam restitutionem Bulgaricæ diœceseos, cuius causa inductus Græca astutia fuerat, vt Photium restitueret, & illusum se fuisse planius intellexit, atque etiam quæ contra Oecumenicam Synodum Octauã facta essent certius adinuenit, & falsatas ab eo suas litteras cognouit, & alia innumera ab impostore illo perpetrata esse resciuit: tunc (quod dictum est) Marinum ad ea infirmanda Legatum misit, & Legatos a se antea missos præuaricatores inuentos damnauit, atque Photium omnium malorum auctorem perpetuo anathemate perculit. at de Photio hactenus.

LEGATI APOSTOLICAE SEDIS A IOANNE DAMNATI

C

D

Hoc anno ingenti victoria est potitus Basilius aduersus Sarracenos Orientis oras infestantes, expugnata eorum classe, de qua est celebris mentio apud Curopalatem & alios Græcos historicos, verumtamen cæca illa antiqua rerum gestarum memoria & obscura, quæ nulla face certi temporis illustratur: porro hoc anno illam contigisse ex Ioannis Papæ epistola ad [a] Carolum Imperatorem compertum habetur, vbi post alia hæc habentur: Postremo, fili charissime, quod scisciatamini de Græcis atque Ismaelitis, & ceteris quibusque exteris nationibus vel conciuibus, qualiter res agantur: breuissime respondemus. Sed vt hæc omnia ex intimo corde atque dolenter aduertatis, omni mentis conamine exhortamur. Tamen Deo sint grates, quia Græcorum nauigia in mari Ismaelitarum victoriosissime strauerunt phalanges, & eos (prout Dominus voluit) debellarunt. Sed nos tamen tam ipsi dicti Ismaelitæ, quam alij conciues nostri impugnant, ac persequuntur, vt extra muros Vrbis nullatenus vel qui labore manuum suarum viuere valeant, vel qui (vt ita dixerim) Christianitatem suam, sicut decet, obseruent, egredi libere possint. Ac per hoc, immo pro his omnibus, si citissime & omnibus occasionibus, omnibusq. excusationibus post positis & contemptis ad omne nobis & huic regioni valde afflictæ solatium conferendum non veneritis: proculdubio scire potestis, quia ad peccatum vestrum, & ad damnum omnium hæc terra peribit. Vnde pro Deo festinanter iter ad nos veniendi assumite: Et vt bella Domini, vice illius præliemini, ad beatorum Apostolorum Limina, Deo præduce, pro Christianorum omnium auxilio properate.] hæc Ioannes Papa, tertio kal. Nouembris ad Carolum Imperatorem scripsit.

a *Ioan. ep. 255*

SARRACENORVM CLASSIS EXPVGNATA A BASILIO IMP.

VRBIS ROMANAE STATVS INFELIX.

E

Venit

Universidad de Deusto
Biblioteca

S. METHODIVS APOSTOLVS MORAVORVM ROMAM VENIT.

Venit hoc anno sanctus Methodius Apostolus Moraviæ Romam, vocatus anno superiori, vt audisti, a Ioanne Pontifice, rationem reddere Fidei, quam prædicabat, sicut olim Paulus [a] ex Arabia venit Hierosolymam Euangelium conferre cum Petro. Vana enim est cuiusque, quantumlibet sanctissimus appareat, prædicatio, nisi Petri sit consentiens Euangelio; vnde etiam de hæreticis, qui sese in Ecclesia iudices dogmatum constituunt, dictum possit intelligi Dauidicum illud: [b] Absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum.] Methodius igitur vbi Romam venit, quam profiteretur & prædicaret Fidem coram Pontifice palam exponens, ab eodemq. verus probatus Apostolus, ad opus ministerij reuerti iubetur, cui reuertenti Ioannes litteras ad eius prouinciæ Principem dedit, quæ cum contineant nouæ coalescentis Ecclesiæ illius cunabula, hic describendæ erunt, sic enim se habent. [c]

a Gal. 1.
b Psal. 140.
c Ioan. ep. 247.

A
B
C
D
E

IOANN. PAP. AD PRINCIPEM MORAVORVM.

Dilecto filio Sfentopulchro glorioso Comiti.

* Morauensis

Industriæ tuæ notum esse volumus, quoniam confratre nostro Methodio reuerendissimo Archiepiscopo sanctæ Ecclesiæ * Marauensis vna cum Semisisno fideli tuo ad Limina sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, nostramq. Pontificalem præsentiam veniente, atque sermone lucisluo referente, didicimus tuæ deuotionis sinceritatem, & totius populi tui desiderium, quod circa Sedem Apostolicam & nostram paternitatem habetis. Nam diuina inspirante gratia, contemptis alijs sæculi huius Principibus, beatum Petrum Apostolici ordinis principem, Vicariumq. illius habere patronum, & in omnibus adiutorem ac defensorem pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis, & cum omni populo terræ tuæ, amore fidelissimo elegisti, & vsque ad finem sub ipsius & Vicarij eius defensione colla submittens, pio affectu cupis, auxiliante Domino, vtpote filius deuotissimus permanere. Pro qua scilicet tanta fide ac deuotione tua & populi tui, Apostolatus nostri vlnis extensis, te quasi vnicum filium amore ingenti amplectimur, & cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostræ gremio, velut oues Domini nobis commissas, recipimus, vitæq. pabulo clementer nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti Domino commendare studemus, quatenus sanctorum Apostolorum suffragantibus meritis, & in hoc sæculo aduersa omnia superare, & in cælesti postmodum regione cum Christo Deo nostro valeas triumphare.

Igitur hunc Methodium venerabilem Archiepiscopum vestrum interrogauimus coram positis fratribus nostris Episcopis, si Orthodoxæ Fidei Symbolum ita crederet, & inter sacra Missarum solemnia caneret, sicuti sanctam Romanam Ecclesiam tenere, & in sanctis sex vniuersalibus Synodis a sanctis Patribus secundum Euangelicam Christi Dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat: ille autem professus est, se iuxta Euangelicam & Apostolicam doctrinam, sicut sancta Romana Ecclesia docet, & a Patribus traditum est, tenere & psallere. Nos autem illum in omnibus Ecclesiasticis doctrinis & vtilitatibus Orthodoxum & proficuum esse reperientes: vobis iterum ad regendam commissam sibi Ecclesiam Dei remittimus, quem veluti pastorem proprium, vt digno honore & reuerentia, ceteraq. mente recipiatis, iubemus, quia nostræ Apostolicæ auctoritatis præcepto Archiepiscopatus & priuilegium confirmauimus & in perpetuum, Deo iuuante, firmum manere statuimus, sicut antecessorum nostrorum auctoritate omnium Ecclesiarum Dei iura & priuilegia statuta & confirmata consistunt; ita sane, vt iuxta canonicam traditionem omnium negotiorum Ecclesiasticorum curam habeat ipse, & ea velut Deo contemplante dispenset. Nam populus Dei illi commissus est, & pro animabus eorum hic redditurus erit rationem.

NOVVS EPISC. IN PROVINCIA MORAVIAE ORDINATVS.

Ipsum quoque presbyterum nomine Vuichinum, quem nobis direxisti electum, Episcopum consecrauimus sanctæ Ecclesiæ Nitrensis, quem suo Archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti sancti Canones docent, esse iubemus & volumus: vt pariter cum ipsius Archiepiscopi consensu & prouidentia alterum nobis apto tempore vtilem presbyterum vel diaconum dirigas, quem similiter in alia Ecclesia, in qua Episcopalem sedem noueris esse necessariam, ordinemus Episcopum, vt cum his duobus a nobis ordinatis Episcopis præfatus Archiepiscopus vester, iuxta decretum Apostolicum per alia loca, in quibus Episcopi honorifice debent & possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbyteros vero, diaconos, seu cuiuscumque ordinis clericos, siue Sclauos,

A Sclauos, siue cuiuslibet gentis qui intra prouinciæ tuæ fines consistunt, præcipimus esse subiectos & obedientes in omnibus iam dicto confratri nostro Archiepiscopo vestro, vt nihil omnino præter eius conscientiam agant. quod si contumaces & inobedientes existentes scandalum aliquod, aut schisma facere præsumpserint, & post primam & secundam admonitionem se minime correxerint: quasi zizaniorum seminatores ab Ecclesia & finibus vestris auctoritate nostra præcipimus esse procul abijciendos, secundum auctoritatem Capitulorum, quæ illi dedimus & vobis direximus.

VT MORAVI LINGVA SCLAVONICA IN ECCL. VTANTVR.

Litteras denique Sclauonicas a Constantino quodam philosopho repertas, quibus Deo laudes debitas resonent, iure laudamus; & vt in eadem lingua Christi Dei nostri præconia & opera enarrentur, iubemus: neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis, Dominum laudare, auctoritate sacra monemur, quæ præcepit dicens: [a] Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi: & Apostoli [b] repleti Spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia Dei. hinc & Paulus cælestis quoque tuba insonat, monens: [c] Omnis lingua confiteatur, quia Dominus noster IESVS Christus in gloria est Dei Patris. De quibus etiã in prima ad Corinthios Epistola satis & manifeste nos admonet, quatenus linguis [d] loquentes, Ecclesiam Dei ædificemus. Nec sanæ fidei vel doctrinæ aliquid obstat, siue Missas in eadem Sclauonica lingua canere, siue sacrum Euangelium, vel Lectiones diuinas noui & veteris Testamenti bene translatas & interpretatas legere, aut alia horarum officia omnia psallere: quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebræam scilicet, Græcam & Latinam, ipse creauit & alias omnes ad laudem & gloriam suam.

a Psal. 116.
b Act. 2.
c Philip. 2.
d 1. Cor. 14.

VT MISSA LATINE DICATVR.

Iubemus tamen, vt in omnibus Ecclesijs terræ vestræ propter maiorem honorificentiam Euangelium Latine legatur, & postmodum Sclauonica lingua translatum in auribus populi Latina verba non intelligentis annuntietur, sicut in quibusdam Ecclesijs fieri videtur. Et si tibi & iudicibus tuis placet, Missas Latina lingua magis audire, præcipimus, vt Latine Missarum tibi solemnia celebrentur. Data mense Iunij, Indictione decimatertia.] hæc Ioannes Papa, ita natam recens Ecclesiam lacte nutriens paruulorum, sperans opera eius, qui linguas infantium facit disertas (sicut qui cum paruulus est loquitur vt paruulus, cum creuerit in virum perfectum, sit euacuaturus quæ paruuli erant) fore, vt Morauensis Ecclesia, Matris ex qua genita est, lingua perfecte loquutura esset. Extat vero eiusdem Pontificis [e] epistola ad ipsum Methodium data anno sequenti, decimo kalend. Aprilis.

e Ioan. ep. 268.

Eodem anno mense Nouembris, Indictione decimaquarta Ioannes Papa Adelbertum Marchionem Tusciæ, qui multa mala intulerat Vrbi vna cum Lamberto Duce Spoletino, conuersum ad pœnitentiam absoluit, cuius absolutionis extant litteræ [f] Apostolicæ.

f Idem ep. 258.

IESV CHRISTI IOANNIS PAP. VIII. CAROLI III. IMP. 1. BASIL. MACED. IMP. 15.

ANNVS 881. ANNVS 9.

SYNODVS ROMAE CONTRA ATHANASIVM.

ANNVS sequitur Redemptoris octingentesimus octogesimus primus, Indictione decimaquarta, quo mense Martij, celebrata Romæ Synodo, Ioannes Papa excommunicauit Athanasium Neapolitanum Episcopum, qui etiam sæculari dominio eidem præerat ciuitati. Iste quippe etsi (vt audisti) ob eius cultum erga Romanam Ecclesiam, olim inueniatur sæpe a Ioanne Papa [g] laudatus; postmodũ in transuersum actus, & conuersus in arcum prauum, scelestissimus euasit. De ipso enim Leo [h] Ostiensis ista habet: Idem vero Athanasius Princeps illi, nempe Sergio subrogatus, firmata cum Sarracenis pace, Beneuentum, Capuam, Salernum Romamq. depopulari cum eis cœpit; multaq. tunc monasteria, & Ecclesiæ cum villis & vrbibus impiorum incendio conflagrarunt.] hæc Leo. Extant plures Ioannis [i] epistolæ, quibus cum admonuit, vt fœdus ictum cum Sarracenis dissolueret, alioquin anathemate feriendus esset. Quid insuper? Ipse Ioannes etiam Neapolim se contulit ad hoc agendum, vt reuocaret scilicet Athanasium a fœdere inito cum Sarracenis, sed omnia frustra. cuius rei gratia vbi in Vrbem redijt, Synodo conuocata, ipsum tradidit anathemati, atque has litteras [k] mox dedit ad Episcopos circumpositos.

E
g Ioan. ep. 66. 161. 162.
h Leo Ost. lib. 1. cap. 42.
i Ioan. ep. 251. 265.
k Idem ep. 270.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE ATHANASIO EXCOMMVNICATO LITTERAE.

Omnibus Episcopis Caietam, Neapolim, Capuam, Berolasim, & Amalphim, Beneuentum, & Salernum incolentibus. A

Quæ & quanta ab Athanasio Neapolitano Episcopo Christi Ecclesia patiatur aduersa, optaremus vobis non esse dicturos, nisi essent supra modum grauia: Ecce enim vt ipsi iam ex maxima parte non ignoratis, ad perditionem totius Christianitatis a multis retro temporibus cum filijs Ismael, & Deo scilicet odibilibus Sarracenis pactum faciens, omnem istam terram ad nihilum redegit, vt iam non sit, qui eam prorsus inhabitet. Super quo scelere eum sæpissime commonuimus, & corpori nostro omnimodo non parcentes, vsque Neapolim properauimus, multumq. argenti ei contulimus, & rogauimus vt ab eorum se societate diuideret, & tandem aliquando resipiscens, tantam pestem deleret. Qui, vt ita dixerim, importunitatem nostram, licet ficte, non tolerans, promisit se ita esse facturum, & pactum cum Sarracenis habitum B soluturum, sub ea dumtaxat condicione, vt si deinceps hoc malo se quoquo modo misceret, & sacerdotio esset priuatus, & anathemati subiaceret. Sed, heu, pro turpi lucri commodo, quod ab ipsis Sarracenis, de præda eorum partes recipiendo, huius promissionis oblitus, noluit adimplere, quod multis coram positis scriptis & verbis promisit.

Rursum nobis non modici argenti adauctis ponderibus & apud Caietam peruenientibus, per suos Legatos ei mandauimus, vt si intra triginta dierum spacia cum Sarracenis habitum fœdus non rumperet, aut ea quæ nobis tergiuersando abstulerat, non transmitteret, nostro iudicio iterum sententiam, quam ipse in se protulit, prorsus exciperet. Sed tam varia iuramenta, quam absolutas promissiones postponens, nos de die in diem delusit, & foris omnibus dissipatis, intus vero per suam calliditatem C multis nostris ablatis, hactenus nec cum Sarracenis habitum pactum dissoluit, nec reliqui Dei populi voluit misereri. Quin potius cum ipsis conuersans, de ipsis malis in peius creuit, & Dei mandata contemnens, sacerdotij etiam sui oblitus, non solum similis illis effectus est, sed etiam in multis deterior. Huius rei gratia apud beatum Petrum Apostolum synodice in eum sententiam protulimus, & cum omnibus sibi consentientibus siue fauentibus omni Ecclesiastica communione sub anathematis interpositione priuauimus. Modus autem excommunicationis hic est.

SENTENTIA EXCOMMVNICATIONIS.

Athanasium Neapolitanum Episcopum sæpissime admonitionibus, & multis argenti ponderibus datis, vt pactum cum Sarracenis habitum disrumperet, admonuimus. Ille autem idem pactum se omnimodo soluturum, & ab eorum societate separaturum esse promittens sub ea condicione, vt si denuo cum illis quoliber modo fœ- D dus habuisset, omni esset sacerdotali honore priuatus & anathematizatus. Sed hæc omnia paruipendentem, & ad perditionem Christianorum cum eis pactum habentem, & nos sæpissime deludentem, & de præda eorum partem recipientem, iudicio & auctoritate Dei omnipotentis & beatorum Apostolorum Petri & Pauli simul & nostra, cum omnibus sequacibus suis & omni Ecclesiastica communione priuamus, & quousque se ab ipsis Sarracenis penitus separauerit, velut totius Christianitatis inimicum anathematizamus. Dat. . . . . mense April. Indict. decimaquarta.]

LEGATIO ATHAN. AD IOAN. PAP.

Quid autem Athanasius ipse post hæc? Misit Legatum ad Ioannem Pontificem Petrum diaconum suum, vt absolutionem ab excommunicatione peteret. Sed qui ab ipso delusus sæpe fuisset, nullam ipsi adhibendam fidem putauit, nisi primum Sarracenis ab ipso necatis vel captis, sic pœnitentiæ suæ certa signa edidisset; tunc fore vt E absolutionem consequuturus esset: cuius rei gratia Marinum Episcopum, qui ipsi Ioan

a Ioan. ep. 294.

ni in Sede successit, ad ipsum misit, his eidem breuioribus datis litteris.[a]

b Matt. 18.

IOAN. PAP. AD ATHAN. EPIST.

Boni pastoris eximio informati exemplo, qui[b] venit quærere & saluare quod perierat, tantopere te per deuia errantem, abiecto Christi leui iugo, cum infidelibus iugũ obscena cupiditate ducere non dubitantem (quamuis sero ad te percutientẽ reuerti velle mandasti) alacriter recipimus, & inter ceteros consacerdotes nostros præcipue honorabilem cupimus retinere; prout ipse nos iam olim fecisse, proculdubio reminiscens. Sed quia tua exigẽte sceleris tanti audacia, sancti Spiritus iudicio te a cõsortio nostro diuini mysterij iure submouimus: nunc secũdum preces tuas & relationem Petri venerabilis diaconi tui, si modo pactum quod hactenus cũ impijs Agarenis habuisti, manifesta deuotione fregeris, & ab eorũ nequissima societate toto conamine te separaueris, atque si præ-

A præsentibus his Missis nostris, Marino scilicet reuerendissimo Episcopo & sanctæ Sedis nostræ Arcario, & Sicone egregio viro, maiores Sarracenorum, quanto melius potes, quos nominatim quærimus, cum alijs omnibus ceperis, & iugulatis alijs, eos nobis direxeris: a vinculo excommunicationis absoluimus, & iuxta præcedentem consuetudinem Episcopale officium reddimus. Eo scilicet modo, vel tenore, vt captis & traditis antea, vt dictum est Sarracenis, deinceps nullum cum eis vlterius fœdus quoquo modo inire præsumas. Nam si cum illis pactum aliquod facere tentaueris, in eamdem te excommunicationẽ incurrere sancimus, & auctoritate Dei omnipotentis & beati Petri Apostolorum principis & nostra, omni Episcopali honore te priuandum, & perpetuo anathemate damnandum esse decernimus.] hæc Ioannes Papa, quæ sequuta sint, ignoramus.

CAROLVS CRASSVS CORONATVR IMPERATOR A IOAN. PAP.

B Hoc pariter anno, die Natalis Domini, Carolus cognomento Crassus, Romæ Imperator coronatur. Non ante hoc tempus ipsum coronam Imperij a Ioanne Papa consecutum esse, vt Imperator meruerit appellari, testatur in primis Regino huius temporis scriptor, vbi ait: Anno Dominicæ Incarnationis octingentesimo octogesimoprimo Carolus de Alemania egressus, Longobardorum fines occupauit, ac in paucis diebus totam Italiam in deditionem accepit, & Romam perueniens, a Præsule Apostolicæ Sedis Ioanne & Senatu Romano fauorabiliter exceptus, cum magna gloria Imperator creatus est.] hæc Regino, quæ in die Natalis Domini facta esse testatur [a] Aimoinus: quamobrem primus annus Imperij Caroli præsens annus cœptus est numerari in commentarijs illorum temporum, cuius rei euidens est testimonium eiusdem Imperatoris diploma, in quo annus Redemptoris octingentesimus octogesimusquar- C tus anno quarto Imperij Caroli consignatur. Sic igitur maiorum exemplo ex hoc tempore, & non ab obitu prædecessoris Imperatoris annos Imperij Caroli Crassi aggredimur numerare; quod maiores nostri non censuerint Imperatoris nomine dignum quemlibet successorem heredem, nisi per coronationem Imperator a Romano Pontifice crearetur. Ex nuper autem citato diplomate ista accipe.

[a] Aim. lib. 5. c. 60. prope finem.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Carolus, diuina fauente clementia Imperator Augustus, &c. Nouerit igitur omnium fidelium nostrorum præsentium & futurorum industria, qualiter nos per petitionem Richardæ dilectæ coniugis nostræ, necnon & Linthuuardi sanctæ Vercellensis Ecclesiæ Episcopi, & dilecti Archicancellarij nostri, quasdam res proprietatis nostræ ad partem sanctæ Mariæ, & sancti Lamberti Ecclesiæ Tungrensis & Leodiensis, cui præest venerabilis Franco Episcopus, iu- D re perpetuo in proprietatem concessimus, idest in pago Scarponnensi villam, quæ dicitur, Magdera, &c.] Signum domini Caroli Imperatoris Augusti. + Data sexto kalend. Iulij, anno Incarnationis Domini octingentesimo octogesimoquarto, Indictione secunda, anno vero Imperij pijssimi Karoli Imperatoris quarto. Actum Metis ciuitate in Dei nomine feliciter. Amen.

Vualdo Episcopus ad vicem Linthuuardi Archicancellarij recognoui.] acceptum ab Arnoldo a Vuachtendonck fidelissimo.

Quo pariter tempore, vbi in Imperium idem ascendit Carolus, ad eumdem Hincmarus Rhemensis Episcopus paræneticam scripsit epistolam, quæ hactenus integra conseruatur in Spirensi bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ, quæ incipit: Domino Carolo Imperatori glorioso, Hincmarus Episcopus Dei famulus, præsentem & futuram E optat prosperitatem & gloriam. Audiens laudabilis fidei vestræ benignitatem, &c.] Est autem hæc eius summa. Commendat Carolo Crasso Imperatori Ecclesiam Gallicanam, vt eam pene collapsam restituat, Regni dissidia tollat, Ludouici Balbi filijs idoneos Consiliarios tribuat, qui eos doceant priuilegia Ecclesiastica tueri, sacerdotes venerari, diuinum auxilium sæpe implorare, orphanorum & pupillorum patrocinium suscipere, improborum societatem fugere, humilitatem, charitatem & mansuetudinem erga omnes sectari.] hæc de epistola Hincmari ad Carolum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CHRISTI Redemptoris annus sequitur octingentesimus octogesimus secundus, Indictione decimaquinta inchoatus, quo Ioannes Papa, cum tam Italiæ Principum, quam etiam Sarracenorum grassationibus premeretur, pluribus litteris interpellat Imperatorem, vt valida manu succurreret. Extant ipsius plures eo argumento litteræ [a] scriptæ, misitq. ad eum pro munere benedictam ex more palmam, Legatos quoque adiecit, quorum munus exigeret tanta necessitas. Delecti sunt ad hanc functionem Zacharias Episcopus Bibliothecarius & Petrus Consiliarius. Patiebatur præter alios Romana Ecclesia magnopere infestum Vuidonem Marchionem Spoletinum, cuius milites ciuitates & loca reliqua Romanæ Ecclesiæ hostili animo solerent inuadere. de his agens idem Ioannes [b] in epistola ad Anselmum Archiepiscopum Mediolanensem hæc habet: Inter innumeras rapinas, deprædationes, & mala quamplurima, ad augmentum doloris nostri, quidam sceleratus, Longobardus nomine, homo Vuidonis Marchionis octogintatres homines cepit, manibus singulis detruncatis apud Narnien sem ciuitatem. plures ex tali sunt incisione sine mora perempti.] eodem argumento scripsit etiam epistolam ad [c] Imperatricem, qua deplorat miserandum statum Romanæ Ecclesiæ, his verbis.

a Ioan. ep. 269 277. 279. 293. IOANN. PAP. INTERPELLAT IMP. ADVERSVS PERSECVTORES ECCLESIAE.

b Ioan. ep. 299.

c Ioan. ep. 298.

LAMENTA IOAN. PAP.

Tanta cordis nostri angustia, tantusq. dolor & gemitus hinc inde cum irriguis lacrymarum riuulis nostram ætatem quatiunt & quassant, tantusq. etiam luctus pro desolatione terræ istius, quam iam funditus a Christiani nominis inimicis & Deo odibilibus Sarracenis deprædatam cernimus, nos affecit, & intima nostra dissoluit, vt & somnus ab oculis, & a gustu cibus effugiat, vt etiã cum [d] Ieremia decantare compellar: Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lacrymarum? & reliqua. Siquidem expectauimus lucem, & ecce tenebras: quæsiuimus adiutorium, & muros Vrbis egredi non audemus. Nam ante vestrum Romam aduentum, *anno scilicet superiori cum Carolus eius coniux coronatus est Imperator*, qualiscumque erat nobis tranquillitas; modo vero intolerabilis & importabilis persecutionis extat tempestas; quia neque spiritalis filius noster Augustus, neque alicuius alterius gentis homo nobis confert auxilium. Et nisi diuinitas summa subueniat, aut in desperationem aliquam lapsi (quia non solum duplum, sicut Dominus [e] dicit, sed etiam triplum & quadruplum exercitum contra nos venire conspicimus) ea quæ pacis sunt, postulabimus; & certe non solum iugo illorum coacti subdemur, sed etiam ab eis capti, impie iugulabimur. Quia sicut scitis sæpissime reclamauimus, neque ipse Augustus (vt prætulimus) qualemcumque defensionem nobis exhibuit, neque homines ciuitatum nostrarum, qui contra Deum & contra omne priuilegium nostrum ab alienigenis, ac si nostri nõ fuerint, detinentur, ad seruitium sanctæ Romanæ Ecclesiæ faciendum, sicut solitum erat, ab eorumdem alienigenarum iugo subtraxit. His ergo, charissima filia, clamoribus & vlulatibus nostris auditis (quia sapientibus loquimur) continuo propter Deum, & propter sanctos eius Apostolos iam dicto spiritali filio nostro Augusto, flexo poplite suggere, vt omnibus omnino necessitatibus omissis, aut certe suspensis, sanctæ Matris suæ calamitati subueniat, & conculcationem, immo perditionem illius aduertens, antequam pereamus, citissimum conferat adiutorium, aut congruum sine mora donet consilium, quia vita nostra nobis non prodest, & in extremo positi, etiamsi non optaremus, iam mors se palam prodit videndam, &c.] hæc Ioannes.

d Ierem. 9.

e Isai. 40.

PRVDENTIA CARNIS MAXIME DAMNOSA ECCLESIAE DEI.

In quo non possumus non admirari vehementer consilium Dei. Quod enim ob auxilium hominum consequendum nonnihil visus est deflexisse Ioannes a præscripta a prædecessoribus inuiolabili obseruantia Ecclesiasticæ censuræ in gratiam Principum, sperans ab eis auxilium (vt sæpe superius est demonstratum) plane contrarium accidit; cum non solum ab ipso Orientis, sed nec ab Occidentis Imperatore aliquid præsidij obtinere potuerit, immo multiplicati fuerint hostes, & ipsi etiam Episcopi (vt audisti) fœdus inierint cum Sarracenis. Nihil plane sanctæ Apostolicæ Sedi adeo damnosum

A nosum (quod sæpius est repetendum) quam si Præsules eius prudentiæ innitentes carnis, in gratiam Principum posthabeant obseruantiam sacrarum legum.

In his igitur Ioannes Papa constitutus angustijs, pressusq. molestijs, occasione legationis ab Hispania ad se missæ a Rege Aldefonso Magno & ab Episcopis sub eius Regno constitutis, redditis ad Regem litteris, ab eodem equos mitti petijt aduersus Sarracenos ingruentes armandos, vt ex litteris ad eumdem Regem ab eo missis apparet. Quod autem in primis ad eam legationem spectat, tria sunt quæ tum Episcopi, tum Rex ab eodem Pontifice petiere. Primo nimirum, vt consecrandi Ecclesiam Compostellanam, ab eodem Rege magna impensa augustissime constructam, licentia daretur. Secundo, vt Ouetensis Ecclesia dignitate Archiepiscopatus donaretur. Tertio vero, vt congregandi prouinciale Concilium facultas concederetur. Qui autem hac sunt
B functi legatione, fuerunt duo presbyteri Seuerus, & Desiderius, qui Sidericus a Sampyro vetere scriptore deprauate legitur. His igitur redeuntibus idem Ioannes Pontifex cum suis litteris Arnaldum coniunxit Legatum suum. Hæc autem omnia ex ipsius Ioannis Papæ litteris perspecta habentur, quæ ab eodem auctore positæ ita leguntur.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei, Aldefonso Regi Christianissimo, seu cunctis venerabilibus Episcopis, Abbatibus vel Orthodoxis Christianis.

IOAN. PAP. EPIST. AD ADEFONSVM REG.

Quia igitur in cura nos totius Christianitatis beati Petri Apostolorum principis sempiterna prouidentia successores ea Domini nostri IESV Christi constringimur adhortatione, qua beatum Petrum Apostolum monuit, dicens quadam * voce: [a] Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claues Regni cælorum, & reliqua: Hinc rursus, imminente Domini nostri articulo glorioſæ passionis,
C inquit: [b] Ego pro te rogaui, ne non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Ideoq. quia vestræ notitiæ fama per hos fratres Limina Apostolorum lustrantes, per Seuerum & Desiderium presbyteros nobis miro odore bonitatis est reuelata, paterna vos adhortatione commoneo, in cœptis bonis operibus, gratia duce, perseuerare, quatenus copiosa vos beati Petri protectoris vestri & nostra protegat benedictio. Et quoriescumque, filij charissimi, ad nos venire quilibet vestrum, aut transmittere voluerit, tota cordis exultatione & animi gaudio de vltimis Gallæciæ finibus, cui vos præter me, Dominus rectores constituit, tamquam iure filios nostros, vos colligimus. Et Ecclesiæ Ouetensis, quam vestro consensu & assidua petitione Metropolitanam constituimus, omnes vos subditos esse mandamus. Et concedimus etiam prædictæ sedi, vt ea quæ Reges, seu Fideles iuste obtulerunt, vel in futurum,
D Domino opitulante, contulerint; rata, firma & inconcussa manere, in perpetuum præcipimus. Hos quoque latores litterarum nostrarum omnes hortor vt habeatis commendatos. Bene valete. *Item alia epistola ab eodem Papa Romano directa per Arnaldum gerulum mense Iulio.*

a Matth. 16.

b Luc. 22.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Aldefonso glorioso Regi Gallæciarum.

IOAN. PAP. ALIA EPIST. AD ADEFONSVM REG.

Litteras deuotionis vestræ suscipientes, quia deuotum vos esse cognoscimus erga vestram sanctam Ecclesiam: gratias vobis multiplices referimus, Dominum exorantes, vt victor Regni vestri * abundet de inimicis vestris victoriam vobis concedat. Nam nos, filij charissimi, sicut petistis, sedulas preces Domino fundimus, vt Regnum vestrum gubernet, vos saluos faciat, custodiat & protegat, & super inimicos vestros
E . . . . . Ecclesiam autem beati Iacobi ab Hispanis Episcopis consecrari facite, & cum eis Concilium celebrate. Et nos quidem, glorioſe Rex, sicuti vos, a paganis iam constringimur, die ac nocte cum illis bella committimus, sed omnipotens Deus * dat nobis de illis triumphum. Huius rei gratia rogamus dilectionem vestram, & * animum deprecamur, vt quia (vt diximus) valde a paganis opprimimur: aliquantos vtiles & optimos Mauriscos cum armis (quos Hispani cauallos Alpharaces vocant) ad nos dirigere non omittatis. Qualiter nos recipientes, Dominum collaudemus, vobis gratias referamus, & per eorum portionem de benedictionibus sancti Petri vos remuneremus. Bene vale, dilectissime fili, & clarissime Rex.] hucusque Ioannis Papæ epistolæ ad Regem Gallæciæ & Episcopos. Porro occasione ingruentium bellorum, tum ciuilium, tum externorum ipsa dedicatio Ecclesiæ Compostellanæ dilata aliquamdiu fuit.

* vice

* det

* nimium

Universidad de Deusto
Biblioteca

At quid post hæc de Ioanne? illud tantum ex eius epistolis proditur, ipsum rursum A
Gallias versus iter arripere statuisse, vt dissidentes inter se Francorum Principes simul
conciliaret, vt ita eos, bello ciuili sedato, promptos & expeditos habere posset, ad fe-
rendum auxilium Ecclesiæ Romanæ periclitanti. huius sane argumenti est penultima
[a] Ioan. ep. 307 eius epistola, qua monet Supponem Comitem, ad quem [a] scribit, vt sibi in Galliam
proficiscenti ad montem Cinisum occurrat. Verum ne id faceret, mors intercessit: si-
MORITVR IOANNES PAPA. quidem in fine anni huius inter tot tantasq. ærumnas, confectus curis, mœrore con-
sumptus, decimooctauo kal. Ianuar. moritur ipse Ioannes Papa, cum sedisset annos
decem & diem vnum, cuius res gestæ desiderantur apud Anastasium, fortasse præter-
missæ ob odiosam restitutionem Photij. Sepultus est autem ante Ecclesiam sancti Pe-
tri iuxta portam, quæ appellatur Iudicij, in cuius sepulchro eiusmodi fuit incisum epi-
taphium, a Petro Manlio vna cum alijs monumentis basilicæ Vaticanæ descriptum, B
sed scriptoris vitio, vel alio casu decurtatum.

Præsulis Octaui requiescunt membra Ioannis
Tegmine sub gelido marmorei tumuli.
Moribus, vt paret, fulsit qui * *nempe beatus*
* mente *Altisonus comptusq. actibus & meritis.*
Iudicij custos mansit, pietatis amator,
* f. Altisonis *Dogmatis &* * *varij plurima verba docens.*
* f. veri *De segete ac Christi pepulit Zizania sæpe.*
Multaq. per mundum semina fudit ouans.
Prudens & doctus verbo, linguaq. peritus,
Solertem sese q. omnibus exhibuit.
Et nunc cælicolas cernit super astra phalanges, C
. . . . . .

Quod autem ad reliquas eiusdem Pontificis res gestas pertinet, reperitur in Vati-
[b] Liber Canonum inscriptus num. canæ [b] bibliothecæ monumentis eiusdem Ioannis Papæ Octaui, de iure Cardinalium
CONSTITVTIO IOANN. VIII. DE CARDINALIBVS. Constitutio his verbis: Itemq. ex nostra præsenti Constitutione bis in mense, vel eo
amplius, vel apud illum, vel illum Titulum, siue apud illam, vel illam Diaconiam,
siue apud alias quaslibet Ecclesias vos conuenire mandamus. Et ob vestram & infe-
riorum clericorum vitam, & mores & qualitates, & habitus vestium perscrutando,
& qualiter quilibet Præpositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis Præposi-
tis non obediant, & ad quæque illicita amputanda, clericorum quoque & laicorum
querimonias, quæ ad nostrum iudicium pertinent, quantum fieri potest definiendas. D
Quippe cum sicut nostram mansuetudinem Moysi, ita & vestram fraternitatem sep-
tuaginta seniorum, qui sub eodem causarum negotia dijudicabant, vicissitudinem
gerere, certum habeamus. Item monasteria Abbatibus viduata & Abbatum, nostra
præcedente conscientia, substitutionem his qui sunt inter nos, vel fuerint monasticæ
professionis, disponenda committimus.

Propter solicitudinem autem Ecclesiarum & clericorum earumdem disciplinam, siue laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomada ad sacrosanctum
Palatium, iuxta decreta prædecessoris nostri Leonis Quarti, vos conuenire man-
damus.

Item sancimus de parochijs nostris, quantumq. Pontifici competit, Pontificale
beneficio vos in perpetuum possidere, & in principalibus Ecclesijs iuxta primatum E
vestræ consecrationis vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus, salua
semper Cardinalium diaconorum prisca cõsuetudine, æqualiter participare tam pro-
pter vsum vestrum, quam in Ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes.]
hucusque Ioannis Octaui Constitutio.

Cum vero post Ioannis obitũ sedes vacasset tribus diebus, exæstuans zelo Romanus
Clerus, eum ipsi substituendum curarunt, quem scirent ardentissimũ Photij impugna-
torem; sicq. quinto kal. eiusdem Marinum elegit, qui olim diaconus cum esset missus
est cum Donato atque Leone Constantinopolim ad Photium excõmunicandum a san
ctissimo Põtifice Nicolao. sed & ab Hadriano Nicolai successore missus est cũ Donato
& Stephano Episcopis Constantinopolim ad eumdem Photium deponẽdum & resti-
tuendum Ignatium, atque Oecumenicam Synodum celebrandam, virum laudatissi-
mum

A mum, quem expetierant magna instantia Bulgari, vt eum ipsis Hadrianus Papa daret
Episcopum, sed non obtinuerunt. Atque postremo (vt vidisti) missus est a Ioanne iti-
dem Constantinopolim ad ruinam reparandam, quæ facta fuerat per tres Legatos il-
luc ad Synodum pro Photio restituendo missos; qui summa constantia agens contra
Photium & Imperatorem, cuncta ab eis perperam facta damnauit. Hunc igitur iam
Episcopum confessionis corona gloriosa redimitum sibi in Pontificem eligendum abs-
que controuersia Romanus Clerus instituit. Talem quidem decebat nobis creari Pon-
tificem, cui dicerent: Tu noster dux eris: ruina hæc in manu tua.]

Porro decepit plures, quod cum in duabus prioribus legationibus Marinum Sedis
Apostolicæ diaconum legunt, putant ipsum ex diacono factum esse summum Ponti- MARINVS PAPA.
ficem. At nequaquam id accidit: sed ipsum auctum fuisse Episcopatu, & ex alterius Ec-
B clesiæ gubernaculis, ob excellentem animi eius virtutem (quod fieri minime consue-
uit) ad summũ Pontificatum Romanæ Ecclesiæ translatum esse: neque enim hunc aliũ
putamus esse quam Marinum illum Episcopum, quem diximus Ioannem Papam
misisse Legatum Neapolim ad Athanasium, vt ipsius litteræ [a] docent: vbi & ostendit [a] Ioan. ep. 294.
ipsum fuisse Arcarium sanctæ Sedis Apostolicæ. Cuiusnam autem Ecclesiæ Episcopus
fuerit, non satis nobis exploratum, Gallesio autem ipsum oppido oriundum, æque
omnes affirmant. Sane quidem de Marini Episcopatu ante pontificatum est firma
certaq. assertio Stephani Papæ Sexti in epistola ad Basilium Imp. inferius suo loco in-
tegre recitanda.

Accidit enim, vt cum ipso suo ingressu Pontificatus Marinus Photium damnasset, MARINVS PAPA DAMNAT PHOTIVM.
simulq. cunctas res ab eo gestas ad munus Episcopale spectãtes: moueret amplius se-
C mel exulceratum animum Basilij Imperatoris ad iracundiam: qui furore incensus Ro-
mam scribens, dicebat, Marinum non esse Pontificem, eo quod alterius Ecclesiæ iam
fuisset Episcopus ordinatus. multaq. alia ignominiosa aduersus eumdem sanctissi-
mum Papam effutiens, eum solio deponere satagebat: sed aduersus eum pro Marino
laudatissimo Pontifice Stephanus Papa successor eius locupletissime satisfecit, vt suo
loco dicturi sumus.

Mortuus est hoc anno Ludouicus Germaniæ Rex decimotertio kalen. Decembris. EXCIDIVM TREVIRENSIS CIVITATIS.
Northmanni hoc audito, Treuirensem appetunt ciuitatem, qua potiti Non. Aprilis in-
cenderunt: tunc & Vuala Metensis Episcopus præter ius fasq. egressus pugnare ad-
uersus eos, occisus est. hæc veteres Annales Francorum a Pithœo editi. Regino autem
obitum Ludouici ad xiij. kalend. Septembris collocat. reliqua de his anno sequenti.

D Porro hoc ipso anno Hincmarum Rhemensem Episcopum obijsse, Frodoardus in-
eius vita testatur, vbi ait: Excrescentibus tandem flagitijs, gens Northmannorum per
omne Francorum diffunditur Regnum; & quoniam ciuitas hæc Rhemensis tunc abs-
que muro habitabatur, accipiens ille quod sibi charius in thesauris habebat, corpus vi-
delicet B. Remigij, siluestria loca trans fluuium Matronam expetijt, & apud villam
Sparnacum aliquanto tempore custodiuit. Denique cũ ibi moraretur, diem suum clau HINCMARI EPISC. RHEM. OBITVS.
sit extremum; cuius corpus Rhemos relatum, post ipsius Sancti tumulum, in tumulo
quem ipse sibi parauerat, est sepultum. Obijt anno Incarnationis octingentesimo octo-
gesimosecundo, Episcopatus trigesimoseptimo & amplius.

De ipsius autem sepultura & epitaphio eidem inscripto, hæc idem auctor: [b] Corpus [b] Frod. hist. Rhe-
eius in monasterium S. Remigij allatum, in tumulo quem a tergo sepulchri S. Remi- mens. li. 3. c. 17
E gij, cum hoc epitaphio Latino sequente pro sua sepultura parauerat, conditum, se-
pultumq. fuit.

Nomine non merito præsul Hincmarus, ab antro HINCM. EPITAPHIVM.
Te lector tituli, quæso, memento mei:
Quem grege pastorem proprio Dionysius olim,
Rhemorum populis, vt petiere, dedit.
Quiq. humilis magnæ Rhemensis tegmina plebis
Rexi pro modulo: hic iam modo verme voror.
Ergo animæ requiem nunc, & cum carne resumptæ
Gaudia plena mihi hæc quoque posce simul.
Christe tui clemens famuli miserere fidelis:
Sis pia cultori sancta Maria tuo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dulcis Remigi sibimet deuotio profit,
Qua te dilexit pectore & ore, manu.
Quare hic suppetijt supplex sua membra locari:
Vt bene complacuit denique sic obijt.] hactenus epitaphium.

Porro si de ipso quid sentiendum æquo iudicij libramento dicendum sit: quod ad scientiam pertinet, si agitur de peritia Canonum, plane dixeris eruditissimum, licet interdum nimis eis fauens super Apostolicæ Sedis Decreta eos extulerit. si de Theologicis facultatibus, ipsum quidem inuenimus excultissimum, vt in his quæ contra Gotheschalcum Prædestinatianum hæreticum abunde scripsit, aduersus quem præ ceteris laborauit: in reliquis etiam talem existimatum, quem consuluerint plures diuersis quæstionibus, sed non in omnibus ita feliciter, vt ex responsionibus ad eas apparet. quarum hic illa vna in medium adducenda; de qua ita Frodoardus: [a] Item Hincmarus scripsit pro libello historiæ de ortu sanctæ Mariæ, & homilia beati Hieronymi de Assumptione ipsius Dei Genitricis. Quæ quidam monachus Corbeiensis monasterij non esse recipienda contendebat. Ad quæ respondens idem dominus Hincmarus, dixit, præfatam historiam nos habere ad lectionem, non ad proferendam auctoritatem.] optime ista quidem. Non enim Ecclesia in diuinis laudibus ita se habet, vt parem cum diuina Scriptura quam adhibet, ceteris quibus vtitur scriptis tribuat auctoritatem. pergit vero Frodoardus.

[a] *Frodoar. hist. Rhem. lib. 3. c. 22.*

Homiliam vero eamdem a S. Hieronymo asserit Catholice esse dictatam, sicut & stylus, & cautela, & sensus, & intellectus, & alia certa indicia monstrant, & certæ personæ, per quas de partibus Orientalibus tempore certo delata ad regiones nostras peruenit, fidem faciunt.] hæc de his Frodoardus ex Hincmari scriptis. Verum quod ad dictum de Assumptione libellum Hieronymi nomine editum pertinet; dum Hieronymi esse defendendum putauit, cæcutijsse non dubium est, vt ex ijs quæ in Notis diximus ad Romanum Martyrologium, patet. Quod ad reliqua Hincmari, nempe ad mores pertinet, qualiter fuerit comparatus, sua ipsius scripta tamquam eius imago in tabula docent. Sed & quod Domino suo stat aut cadit, & secundum illud antiquitus vulgatum, Nihil in mortuum: temperandum est humano iudicio de his ferre sententiam. Sed alia occasione de ipso inferius pluribus dicendum, hic modo de eius obitu & sepultura: cui idem tradit auctor successisse Fulconem, virum certe tanta Ecclesia dignum, sacerdotali vigore & libertate vigentem, de quo sæpe inferius dicendum erit.

Ceterum de his quæ spectant Rhemensium fugam ob Northmannorum incursionem, hoc anno cœptam, & sequenti propagatam, habet ita Aimoinus: [b] Vsque Laudunum castellum Northmanni venerunt, & quæ in agro ipsius castelli erant deprædati sunt, & incenderunt, disponentes Rhemos venire: indeq. per Suessiones & Nouiomagum pergentes ad præfatum castellum expugnandum rediere. Quod pro certo audiens Hincmarus Episcopus, cuius homines de potestate Rhemensis Episcopij cum Carolomanno, vix noctu cum corpore S. Remigij, & ornamentis Rhemensis Ecclesiæ * (sicut infirmitas corporis eius poscebat) sella gestatoria deportatus, & Canonicis ac monachis atque sanctimonialibus hac, illacq. dispersis, vitra Matronam ad quamdam villam, quæ Sparnacus nominatur, vix fuga lapsus peruenit. Scara autem Northmannorum plenum exercitum præueniens, vsque ad Rhemensem portam peruenit: quæ ijs quæ extra ciuitatem inuenit, deprædatis, villulas quasdam incendit. Sed ciuitatem, quam nec murus, nec humana manus defendit, Dei potentia, Sanctorum merita, ne in illam ingrederentur, defenderunt.] hæc ipse.

[b] *Aim lib. 5. c. 61.*

* *Cum Sanctorum in his preces non fuerint exauditæ; alia vero pro quibus rogarentur, ipsis tunc a Domino obtinentibus. vt plane acciderit secundum Propheticum illud:*

INGENTES CLADES A NORTHMANNIS ILLATAE.

At non hic finis malorum, sed & Leodium, Traiectum castrum, Tungrensem vrbem incendunt. Repetita rursum incursione Ribuariorum finibus effusi rapinis & incendijs cuncta deuastant, Coloniam Agrippinam, Bonnam ciuitates cum adiacentibus castellis; itemq. Tulpiacum, Vulpiacum, & Nouesium igne comburunt. Post hæc

CIVITATES SVCCENSAE.

Aquisgranense palatium, inde & Malmudarienſe & Stabulense monasterium in fauillas redigunt, Arduennam percurrentes, Prunienſe cœnobium ingrediuntur in die Epiphaniæ Domini, interfectis omnibus quos ibi inuenerunt, monasterium igne consumunt. hæc in actis [c] S. Gudilæ pluribus, cuius quoque nobile monasterium pariter concrematũ est. De his vero a [d] Notgero qui interfuit, seorsum scripta est historia de incensione Stabulensis monasterij S. Reclami, & miraculis tunc editis, quam tu consulas,

[c] *Apud Sur. die 8. Ian. prope finem.*
[d] *Notg. de miracc. S. Reclami lib. 2. apud Sur. die 3. Septemb.*

vbi

A vbi sequens annus signatur tantæ cladis octingentesimus octogesimustertius. In quibus omnibus magnæ iræ Dei certa illa demonstrata sunt argumenta, quod cum in translationibus corporum diuersorum Sanctorum, ne a paganis illis incendio absumerentur, plurima reperiuntur edita esse miracula; vt autem ijdem reprimerent grassantes barbaros, nullus istud obtinuit apud Deum, cum in alijs eorum vbique potentia, alijs editis ab ijs signis, innotuerit, vt dictum est de Rhemis ciuitate per sanctum Remigium liberata, de Oratorio S. Seuerini [a] Episcopi Colonienſis, quod barbari conflagrante vrbe, incendere minime valuerunt. Alij vero Sancti sua siuere comburi monasteria & Ecclesias, qui alia tamen tunc temporis miracula ediderunt, vt de S. Martino dictum, & S. Reclamo tunc scriptum proditur, & alijs Sanctis, quorum reliquiarum tunc facta translatio legitur: vt appareat, magna ira Dei ista permissa fieri,

DIVINAE IRAE EVIDENS SIGNVM.

[a] *Apud Sur. de transl. S. Seuerini die 23. Oct. infra.*

B cum Sanctorum in his preces non fuerint exauditæ; alia vero pro quibus rogarentur, ipsis tunc a Domino obtinentibus. vt plane acciderit secundum Propheticum illud: [b] Si bestias pessimas induxero super terram vt vastem eam, & tres viri isti, Noe, Daniel, & Iob fuerint in ea: Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia nec filios nec filias liberabunt, sed ipsi soli liberabuntur, terra autem desolabitur, & c.]

[b] *Ezech. 14.*

His igitur (vt dictum est) auditis a Northmannis illatis cladibus, Carolus ab Italia refert pedem in Gallias opem laturus periclitanti iam populo vniuerso. Qui non ferro sed auro, alijsq. promissis Northmannorum duces auertit, Godefridũ, & Sigefredum, illi concessa Frisia, & regia puella matrimonio iuncta: cui auri & argenti ingenti copia e Metensi Ecclesia sublata, sunt numeratæ bis mille & octoginta libræ, solidis viginti pro libra computatis. Porro autem non prætermittimus quod reddunt præci-

PAX CONTRACTA INTER FRANCOS ET NORTHMANNOS.

C puã veteres Francorũ Annales hanc causam, cur ab vtraque parte pax animo concordi inita fuerit. [c] Mira itaque res & stupenda obsidentibus Francis & obsessis a Carolo Northmannis quadam die occurrit. Nam xij. kal. Augusti post medium diem tenebrosa subito caligo tota castra operuit, fulgure & tonitru concrepante, & talis grando, vt nullus antea mortalium se tale quid vidisse profiteretur, non vt solitum est, lapides descẽdere plena & æquali superficie, sed cornuta & inæquali, & aspera facie, omnibus cernentibus insolitum & magnum præbuit spectaculum (mirabile & incredibile dictu) vt vix grossitudo eorũ potuerit pollice & digito medio circumdari. Nam & ita equi stupefacti fuerunt, vt effractis fudibus & habenis, partim extra castra, partim in castris errore & stupore verterentur. Ciuitatis quoque quam obsederant, propter impetum aeris, magna pars corruit, ita vt vna cohors coaceruatim posset equitando ingredi, nisi

[c] *Aim. lib. 5. c. 61. & Regino ann. 882.*

D vallo quod circumerat, suspensa constaret. Igitur per tot dies obsidens tam magnus exercitus æstiuo in tempore propter putredinem cadentium hominum ægritudine correptus & pertæsus est. Nec minus incluſi simili molestia premebantur.] Sicq. inita pax est dictis condicionibus, quas obsessi sibi proficuas ab obsidentibus præter morem acceperunt.

* Cum autem regiam puellam Gislam nomine Lotharij Regis filiam Godefridus in matrimonium accepisset, baptizatum fuisse, & ab ipso Carolo e baptismo susceptum, Regino tradit. Porro hæc omnia de clade per Northmannos illata & eo modo redempta, hoc anno cœpta, sequenti sunt consummata. Roricum etiam eiusdem gentis regulum ad Fidem conuersum constat: de quo Frodoardus vbi relegit Hincmari scripta, hæc inter alia habet: [d] Alia eiusdem Hincmari epistola Rorico Northmanno ad Fidem

GODEFRIDVS DVX NORTHMANNORVM FIT CHRISTIANVS.

[d] *Frod. histor. Rhem. lib. 3.*

E conuerso, vt semper in Dei voluntate, & mandatorum illius obseruatione proficiat, sicut eum velle ac facere, per multos audiebat; & vt ei nemo persuadere valeat, quod contra Christianos paganis auxilium aut consilium præstet, quia nihil ei proderit baptismum Christianitatis accepisse, si contra Christianos per se vel per alios quoscumque peruersa vel aduersa fuerit machinatus, & c.]

Hoc eodem anno incensum a Sarracenis fuisse insigne monasterium sancti Vincentij ad Fontes Vulturni, atque nongentos monachos ab eisdem decollatos, scribit Ioannes monachus eiusdem monasterij, qui vixit tempore Paschalis Papæ Secundi, deq. his pluribus agit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

OCTINGENTESIMVS octogesimustertius annus Redemptoris sequitur, Indictione prima inchoatus, quo Marinus Papa perperam facta Ioannis Papæ rescindens, inter alia Formosum Episcopum Portuensem restituit in Vrbem & in Episcopatum, quem damnans Ioannes iurare coegerat, se numquam repetiturum Episcopatum, sed laica communione contentum quiescere. Sed sicut causæ ignorantur, cur fuerit a Ioanne depositus ab Episcopatu, alijs alias opinantibus, ita nescitur restitutionis per Marinum factæ modus, an scilicet absolutus fuerit a iuramento vi extorto, atque declarata nulla Ioannis Papæ sententia fuerit. Sed illud valde indecens, quod ob reassumptum Episcopatum, in eumdem nonnulli rerum gestarum ignari temere obloquuntur: nam istum quidem (sicut superius suis locis vidimus) si quem alium vmquam, præclara gesta commendant. Apostolatum hic a sanctissimo Nicolao Papa accepit ad Bulgaros, vbi annis pluribus degens, gentem illam ad Christi Fidem conuertit, & magnum inde sibi gloriam comparauit, alijsq. postea legationibus perfunctis honorificentissime maiori gloria auctus est. Quod autem a Ioanne fuerit condemnatus, haud adeo mirandum, quippe quod Ioannes ipse, vt vidisti, magno suo dedecore auersari visus est prædecessorum res bene dispositas, restituendo Zachariam Anagniæ Episcopum, præuaricationis damnatum a Nicolao, laica tantum communione ab Hadriano donatum, quem & honorifico munere Bibliothecarij Apostolicæ Sedis auctum, Consiliarium suum fecit & legationes credidit, cum & restituit Photium ab ijsdem prædecessoribus sæpe damnatum. Fortasse accidit, vt non ferens Formosi in ipsum isthæc vel alia huiuscemodi exprobrantis libertatem, vt rebellem habitum, quod ipsi restiterit, ex Albo Episcoporum abraserit. Marinus vero virum insignem, fulgentem insignibus Apostolatus, & aliarum legationum meritis ornamentis, sed obrutum ignominia, (vt par erat) erutum in statum pristinum reuocauerit. Sic igitur quod apud Zachariam prophetam est de Zorobabel:

FORMOSVS RESTITVITVR IN EPISCOPATVM.

a Zach. 3. [a] Cum vestimenta sordida sublata sunt ab eo, positaq. est cidaris munda super caput eius, Formosus Episcopus per Marinum Pontificem est consecutus.

Eodem tempore ad eumdem Marinū Papam scripsisse reperitur litteras Fulco successor Hincmari Archiepiscopus Rhemēsis, de quibus litteris habet ista Frodoardus in vita ipsius Fulconis: Præmisso viro Dei ad patres suos apposito, successit in Episcopatu Rhemensi Fulco vir nobilis & Palatinis assuetus officijs. Qui Fidei suæ tenorem Marino Papæ delegans, pallium ab eo antecessorum suorum de more suscepit. Cui etiam litteras misit pro concedendo debito Rhemensis Ecclesiæ priuilegio, atque pro commendatione Regis Carolomanni, in quibus se significat ab eodem Papa dudum fuisse cognitum, tempore Ioannis Papæ, quando cum Carolo Imp. idem Fulco fuerat Romæ. Item pro quodam monasterio, quod frater ipsius nomine Rampo, ab eo construi testamento delegauerat ex rebus suæ proprietatis, quas postea Eruinifridus quidam peruaserat, qui vxorem ipsius Ramponis viduam sibi copulauerat, pro quo idem Papa Euerardo Senonensi Archiepiscopo, in cuius parochia idem monasterium constructum fuerat, litteras direxit. sed & Ioanni Archiepiscopo Rothomagensi, in cuius idē Eruinifridus diœcesi degebat, præcipiens, vt eum admoneret ab hac sacrarum rerum peruasione cessare, quod si facere nollet, canonicam subiret vltionem.]

FVLCO RHEM. ARCHIEP. AD MARINVM PAPAM.

Eodem anno Marinus Papa Scholam Anglorum Romæ existentem, Aelfredo Rege deprecante, a tributo liberam fecit, qui etiam Regi præfato dona transmittens plurima, dedit ei inter cetera portionem non modicam illius Crucis salutiferæ, in qua Dei Filius pro salute mundi pependit.] hæc totidem verbis Matthæus Vuestmonasterienſis res Anglicanæ Ecclesiæ ex antiquioribus monumentis accuratius prosequutus.

SCHOLA ANGLICANA.

Eodem tempore Aelfredus Rex Angliæ, qui Romæ coronam (vt dictum est) a Leone Papa acceperat, post varios casus, multaq. pericula, a quibus diuinitus est liberatus, Regnumq. vendicatum a Danis, grati animi opus exoluit, duplicis officio legationis, alteram mittens ad sacras Memorias Apostolorū Romam, ad Indos alteram ad corpus S. Thomæ Apostoli. De duabus legationibus istis hæc Vuilelmus [b] Malmesburiensis:

AELFREDI REGIS ANGLI PIETAS.

b Vuilel. de gest. Reg. Ang. lib. 2. cap. 4.

Elee-

A Eleemosynis intentus, priuilegia Ecclesiarum, sicut pater statuerat, roborauit. Et trans mare Romam, & ad sanctum Thomam in Indiam multa munera misit. Legatus ad hoc missus Sigelinus Schireburgensis Episcopus, cum magna prosperitate (quā quiuis hoc sæculo mittitur) Indiam penetrauit: indeq. rediens, exoticos splendores gemmarum, & liquores aromatum, quorum illa humus ferax est, reportauit. Præterea munus omni auro obrizo pretiosius, partem Dominici ligni a Papa Marino Regi missam.] Legatum Romam missum cum eleemosynis fuisse Etheltem Comitem Vuiltumtiensium, Rogerius tradit anno octingentesimo octogesimosexto. Anno nono Regis ipsius id accidisse de legationibus ad Apostolos missis, testatur Henricus Huntindonienſis, additq. hæc omnia ex nuncupato voto ab eodem impleta fuisse.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ, legatio inter hæc decernitur ab Aquileien- PATRIARCHA AQVILEIENSIS SCHISMATICVS.
B si Patriarcha ad Photium Patriarcham agentem Cōstantinopolitanum, a schismatico ad schismaticū, & ad perfidum a perfido. Quo autem nomine fuerit appellatus Aquileiensis, nondum licuit scire. Iste quidem non solum ab Ecclesia Romana auersus, sed omnibus Ecclesijs Occidentis, Latinis inquam omnibus contrarius, schismaticis Græcis inhærens, audacissime impugnabat Latinorum stabilitam per sæcula multa sententiam de processione Spiritus sancti. Quod vero solus ista conatus inter Latinos inueniretur: a Photio per legationem ac litteras implorat auxilium, nimirum vt ab ipso epistola redderetur contra Latinos. Quibus ille acceptis, præstitit quod petijt abunde satis, has rescribens litteras ad ipsum, quas inuentas Romæ in Vallicellana bibliotheca diligentia Federici Metij, ab eodemq. diligenter Latinitate donatas hic reddimus, quibus veneno conspersis nos antidotum in fine parauimus. sic se habet titulus.

C Photij Patriarchæ Constantinopolitani ad Archiepiscopum Aquileiæ, videlicet Venetiarum, de his qui blasphemo ore Spiritum sanctum a Filio etiam procedere affirmant.

PHOTII EPISTOLA AD PATRIARCHAM AQVIL.

Beatitudinis tuæ litteræ nobis allatæ significabant quidem primo mentem tuam, quod sit secundum Deum, Spiritus etiam dilectionem, quod magna sit & excelsa, & vulgarium hominum condicionem superet. Admirati deinde sumus illum qui nobis eas attulit: præter alias virtutes & prudentiam mentis, etiam constantia & fortitudine præstat: per quæ, quasi per speculum sacram tuam & Deo venerandam beatitudinem intueri nobis licuit aperte & perspicue quæcumque litteræ ipsæ explicare non poterant; & tanti viri virtute delectati sumus & lætati. Vidimus enim hominem prudentia magis quam canitie venerandum, virtute præterea non minus quam pru- COMMENDATVR LEGATVS.
D dentia exornatum, & mentis constantia prudentiam suam firmantem, atque (vt vnico verbo dicam) tali gratia præditum, qua par est eum fulgere, qui a Deo accipit, vt sacerdos statuatur tremendorum mysteriorum nostrorum, vestra etiam dignum doctrina & manuum impositione. Talem quidem esse eum, qui litteras beatitudinis tuæ nobis attulit, experientia ipsa nos docuit. & sicut licebat certo conijcere, quod ille qui primas ferebat, & auctor, & causa istiusmodi missionis ad nos fuerat, tu videlicet, plenus sis diuinarum gratiarum, & vitæ splendore fulgeas, & dogmatum ardenti zelo, & charitate præstes, & salutis exemplar existas illis qui te intuentur.

Nisi enim tuis secundum Deum documētis & institutionibus fuisset edoctus is qui VERBOSA ADVLATIO.
gratiam pontificalem a te accepit: nullo pacto illis adeo delectaretur. licet nihil mi-
E rum, si quis tantum gratiæ a tuarum virtutum fonte hauserit, nec propterea ad eam deuenit præstantiam, quæ pontifices Dei decet: non semper enim seruant vel in aliquo breui splendore & lumine similitudinem ij qui sequuntur illos qui ipsos præcesserunt. & in his omnibus habenda est Deo gratia creatori omnium & benefactori, qui vt in partibus Orientis, ita etiam in Occidente, luminaria quædam & duces sacerdotū quotidie lucere facit, & multorū animas & mentes in pontificali dignitate illustrare.

Sed cum ita de tua virtute sentiremus, & tuis rebus gestis lætaremur & gestiremus, quod nuper ad nostras peruenit aures (& vtinam numquam peruenisset: animi enim & corporis est magnus dolor) effecit, vt deponeremus magnam, quam conceperamus, spem; & mœrorem nostrum aperire tibi necessarium duximus. Delatum siquidem nobis fuit, quod nonnulli in Occidente (nescio quomodo absque INVEHITVR IN LATINOS.
dolore dicere valeam) vel Dominicis verbis non satis instructi, vel nullam de Patrum & Synodorum decretis & dogmatibus rationem habentes, vel nescio quid aliud

dicere

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicere quis posset, tamen vtinam non esset: peruenit, inquam, ad nostras aures, quod A nonnulli Occidentalium diuinum & sanctissimum Spiritum non solum ex Deo Patre, verumetiam a Filio procedere, nouo dogmate introducunt. Quod nullo pacto est ferendum. Et multum praeterea detrimentum propter hanc vocem apud eos qui adducuntur, vt id credamus, afferunt. Quod si aliquo rationabili praetextu facerent, non tanta fortasse, licet magna, essent reprehensione digni. Cum vero de hac re fuerit proposita quaestio, & eorum error apertus, & manifeste declaratus fuerit, non solum sacris litteris, sed etiam ipsismet verbis Dominicis repugnare; nisi quam primum ab huiusmodi absurda opinione resipuerint, & perniciem, ad quam deferuntur, agnoscentes repulerint, & pietatis filios & discipulos prompto & alacri animo seipsos ostenderint: ad quantam blasphemiam istiusmodi homines prolabantur, & quantae damnationis reos seipsos efficiant, licet nullus id affirmet, vnicuique tamen B est compertum. Cadent enim vna cum alijs bonis a pietatis gloria, & ab ipsomet diuino Spiritu, dum ipsius sancti Spiritus detrahunt dignitati, dicentes illum a Filio procedere, & secunda quadam processione illum contumelia afficientes, quasi vnica processione non sint contenti.

Quomodo enim non erit absurdum, vel potius quomodo non omnem blasphemiae excessum superat, ipsismet Dominicis verbis aduersari? traditioni etiam & doctrinae refragari, quae vbique apud magnas Patriarchales sedes viget? Atque vt eius praedecessores omittam; Leo siquidem Romanus Pontifex, tum senior, tum illum sequutus iunior, eadem sentire cum Catholica & Apostolica Ecclesia, & sanctis Pontificibus, qui eos praecesserunt, & Apostolicis Decretis agnoscuntur. Et prior quidem Leo in Quarta generali sancta Synodo multas laudes est assecutus non solum pro saeris illis viris, quos nomine suo Legatos misit; verum & pro sua epistola, qua Nestorius & Eutyches damnati fuerunt, in qua Spiritum sanctum a Patre procedere praedicauit, iuxta praecedentia synodica decreta, non autem a Filio.

PHOTIVS ABVTITVR LEONIS MAGNI AVCTORITATE.

C

Similiter & iunior Leo, qui non solum nomen, verumetiam fidem illius est aemulatus: hic siquidem Leo iunior pietatis feruens zelator, vt nullo pacto barbara lingua corrumperetur immaculata nostrae Fidei doctrina, Graeca lingua, vt initio dictum est, Occidentalibus sanctam Trinitatem glorificandam & celebrandam tradidit. Et non solum sermone & mandato id faciendum curauit, verumetiam quibusdam ancilibus quasi clypeis constructis, & columnis erectis illam inscripsit, & in conspectu omnium statuens, ad Ecclesiae valuas collocauit, vt hoc pacto facile & incorrupte possent omnes pietatem edisce re, & nullo pacto istiusmodi occultis deprauatoribus & nouatoribus pateret aditus deprauandi nostram Christianorum pietatem, & secundam causam Filium introducendi praeter Patrem Spiritus sancti, qui procedit a Patre, eodem honore & dignitate, qua genitus est Filius.

LEONIS IVNIORIS EXEMPLVM MALE VSVRPATVR.

D

Nec hi duo soli sacri viri, qui in Occidente micuerunt, pietatem integram conseruarunt: (non ita enim Occidentalium Ecclesia Doctorum copia caret) verumetiam alius ipsorum innumerabilis numerus, qui vna cum superius dictis viris pietate praestant. Cum igitur Romana Ecclesia vna cum quatuor alijs Patriarchalibus sedibus eadem sentiret & confiteretur, & in petra verborum Domini fundata & firmata esset Ecclesia (contra quam neque inferi portae, ora videlicet haereticorum portis carentia, vllo pacto praeualere posse, ipsamet Veritas confirmauit) vnde, & ex quibus noua haec emersit aduersus Spiritum sanctum blasphemia? Et quomodo non erit multis lacrymis digna atque suspirijs?

VANE IPSAM ROM. ECCL. TESTEM ADDVCIT.

E

Et multa quidem opus est diligentia ad cohibendum huius mali progressum, nec amplius videre morbum istum deuorare & deprædari eos, qui in grege Christi sunt numerati. Hac igitur de causa humilitas mea te tamquam magnum quemdam Ecclesiae propugnatorem, & quasi speculatorem positum domui noui Israel, praestantia tuam virtute fulgentem aduocat, vt zelum Dei, quem in corde habes, in medium excites, & quasi sacerdotij lucernam accendens, omnibus qui errant, salutare lumen lucere facias, & errorem ipsum propellas, & pietatem manu ducas, quae per vniuersum orbem est diuulgata.

COMMILITONEM APPELLAT AD PVGNAM.

Primum etenim, vt diximus, Dominicam habes vocem quouis lumine lucidiorem praefulgentem, Spiritum sanctum scilicet a Patre procedere. Ad quam quidem vocem

A vocem respicientes illi, quamuis sero, qui a Filio Spiritum sanctum procedere blasphemo ore pronuntiarunt, abstineant in posterum ab huiusmodi tenebris & errore; & lumine pietatis illustrati ad orthodoxiae splendorem vna cum Orthodoxis reuertantur, veriti in primis Euangelistam Ioannem, qui e pectore Domini caelestium dogmatum compos factus, & Theologi nomen adeptus est; & per eum veniam adipisci procurent, si aduersus ipsum & Magistrum eius, & alios discipulos vmquam insurgere ausi sunt. Dicere enim a Patre & a Filio sanctissimum Spiritum procedere, duas omnino est causas & principia in sanctissima Trinitate introducere. & ita monarchia omnino euanescet; duas siquidem aperte dicunt essentias, qui hoc dicunt, & duas causas praedicant. ex quibus etiam sequitur, vt vnum principium in duo principia simul diuidatur. haec autem blasphemia vertatur in caput aduersa-

FALSA MVLTA ASSVMVNTVR A PHOTIO CONTRA LATINOS.

B riorum.] Tam ista, quam cetera quae sequuntur in redargutionem Catholici dogmatis a Photio robusta argumentatione allata: vt leuissima demonstrata, & vanissima confutata sunt ab Hugone Aetheriano, Gennadio, & alijs pluribus qui in eo scribendi argumento versati sunt, quos si tu maiori consulas ocio: plane videbis quam insaniat fraudulentus eunuchus, qui pergit:

Praeterea si perfecta est a Patre processio: quid opus est secunda processione? Primum enim qui audet hoc dicere, sanctissimae Trinitati perfectissimae imperfectionem aliquam tribuit: ex duobus enim imperfectis Spiritum sanctum omnia perficientem constituit, necnon compositum ipsum facit, quasi ex duabus quibusdam causis conflatum, & ita (o linguam incontinentem & mentem stultam!) ex vtroque imperfecto modo Spiritum sanctum procedere. Si vero in huiusmodi blasphemiam

PHOTIVS VEL IMPERITVS VEL CALVMNIATOR MAXIMVS.

C tandem deuenient: & Spiritum sanctum quasi nepotem dicere non erubescent: etsi hanc vocem vitant Orthodoxorum metu, tamen hanc sententiam, vt ex eis quae docent licet conijcere, tuentur. Si enim ex Patre per generationem Filius procedit, Spiritus vero sanctus ex Filio per processionem: ad neporis ordinem vtique deueniet Spiritus sanctus. Et quomodo hoc ferendum illis, qui pietatem colunt, & Christianorum numero recensentur?

ENORMES BLASPHEMIAS CALVMNIOSE LATINIS IMPINGIT PHOTIVS.

Tu vero mihi, hominum religiosissime, absurdam istorum opinionem ex inferis emergentem, ita argue. Si enim cum Filij generatione procedit etiam Spiritus sanctus, & simul alter quidem, Filius scilicet, generatur, alter vero Spiritus sanctus ex genito Filio procedit, nihil minus quam Filius, etiam Spiritus sanctus a Patre processionem acciperet per generationem. Generat siquidem Pater Filium, & Spi-

D ritus sanctus vna cum Filio per generationem procedente simul procedit. Si enim aliud tempus, in ipsis Filium quidem a Patre per generationem procedentem statuit, aliud vero tempus, quo Spiritus sanctus ex Filio procedit (fortasse enim & hoc consequens fingent) omnino Spiritum sanctum posteriorem Filij generatione constituere necesse erit. Si vero has apertas blasphemias & periculum hoc cum perspexerint, a sua opinione non recedent: proculdubio Spiritum sanctum genitum esse, fateri cogentur.

Audio autem istos diuinum etiam Paulum ad suae haeresis confirmationem adducere non vereri. Inquiunt enim ex sancto Paulo: [a] Misit Deus Spiritum Filij suj in corda vestra clamantem, Abba, pater. Sed illi, qui verbis istis Apostoli suam inscitiam confirmare credunt: illud nouerint, quod quibus verbis sancti Pau-

a Gal. 4.

E li seipsos tueri putant, ijsdem potius ipsi errare arguuntur. Non enim in ijs quae Paulus praedicat, illos reprehendimus; sed quia diuinas Scripturas deprauant, ipsos accusamus. Et quoniam quae nec dixit vmquam ille, nec cogitauit quidem, impudenter ad eius contumeliam adducunt, vt hac de causa ipsimet contra seipsos damnationem inferre deprehendantur: Spiritum igitur sanctum Filij Spiritum vir ille, qui in caelum elatus est, asserit a Patre missum. dic etiam & tu eamdem cum Paulo vocem. Est enim Spiritus sanctus Filij Spiritus, quandoquidem nec est ab eo alienus, neque ipsi contraria loquitur, neque contraria illi sancire visus est vmquam; sed quemadmodum eiusdem est substantiae & potentiae, ita eiusdem est consilij & sententiae, & similiter ad vnum Deum Patrem se habet, ex quo alter quidem Filius scilicet, genitus est, alter vero Spiritus sanctus processit. & ita dixit Paulus, Spiritum sanctum esse Filij Spiritum. Ita quoque illi dicant, & nul-

DISSOLVERE NITITVR ARGVMENTVM LATINORVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lus ipsos hæreseos accusabit. Non enim dixit Paulus: Procedit a Filio Spiritus. Si A
vero hoc aliqui dixerint, & Pauli doctrinam afficient contumelia: & seipsos hæresi reddent obnoxios. Sin autem quoniam Spiritus sanctus Filij dicitur Spiritus, opinantur etiam, hac de causa, illum procedere a Filio, vtique Patrem quoque hoc pacto a Filio procedere affirmabunt; dicitur enim Pater vbique Filij. Multos præterea productores & causas Spiritus sancti statuent isti: dicitur siquidem etiam Spiritus sanctus, sapientiæ spiritus & cognitionis, & scientiæ & fortitudinis, & aliarum istiusmodi rerum, quæ Deo conueniunt. Si igitur cum istarum rerum dicatur Spiritus sanctus: non propterea sequitur, vt ab illis itidem procedat: licet itaque illis aperte videre suæ mentis insipientiam, ad quod erroris barathrum illos præcipites agat.

FALSA ASSVMPTIO. Alio præterea modo, alia iterum blasphemia ex eorum opinione videtur oriri. B
Si enim procedit Spiritus sanctus a Filio: non vtique posterius neque prius Filij generatione procedet. In sanctissima enim Trinitate aduerbia huiusmodi tempus significantia omnino procul absunt. Si igitur simul quidem procedit a Patre Spiritus: simul etiam & a Filio, & simul distinguitur ipse qui procedit Spiritus ab ipsorum personis qui illum producunt; duo etiam pro vno erunt Spiritus, alter quidem Patris, alter vero qui a Filio procedit. Nihil enim est tale nouum, neque in ijs quæ per generationem fiunt. diuersa enim licet videre secundum hypostasim, quæ ex vna & eadem hypostasi procedunt. Vnum vero & idem secundum hypostasim ex diuersis rebus procedere, & non simul distingui per hypostases illud producentes, neque generatio ipsa hoc agnoscit, neque siquid erit generatione præstantius.

XVRIVM CAVILLATVR PHOTIVS. Filij etenim multi sæpenumero ex vno & eodem vtero & simul & seorsum C
videntur in lucem edi, & eadem manus & verberat, & scribit, & beneficia confert, & ad Deum laudandum attollitur; sed scribere quidem magis est opus congruum, & pedis similiter ambulare: eodem pacto vtrumque dictorum: vel contra, videre oculi & aurium munus esse, vel huiusmodi, numquam aliquis sana mente crederet; sed quemadmodum membra propria descriptione sunt inter se distincta, ita etiam singulorum operantium naturæ congrua opera tribuentur, & ab alijs distinguentur etiam in ijs quæ distinctam hypostasim sunt sortita, & idem speculationis ordo seruatus conspicitur. Quænam igitur alia illis relinquetur occasio qui blasphemare cupiunt? Facile enim qui praua est mente, ad errorem labitur, quamuis angularis lapidis sapientia & fortitudo per suos seruos eorum gressus, qui praui sunt, facile confringit. D

AD ALIAM RESPONDET OBIECTIONEM. Sed quid restat istiusmodi hominibus ad blasphemandum? Domini etiam vocem vsurpant; non sibi satis esse arbitrantes per seipsos Dominum blasphemare, nisi etiam Dominum ipsum qui blasphematur, istiusmodi blasphemiæ accusent. *a Ioan. 16.* Dixit enim (inquiunt) Dominus: [a] Ille de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Sed siquidem hoc ab illis pro ipsis, vel potius contra ipsos nobis afferebatur ad demonstrandum, quod a Patre accipit Spiritus sanctus, & ex cælo, sed non propterea ex Filio procedit: quodnam aliud subterfugium, ne coarguantur, excogitabunt? Quæ igitur ipsorum insaniam aperte hæreseos arguunt, hæc proponunt ad huiusmodi hæresis confirmationem. Et quomodo non habendi sunt miseri mente, & miseriores electione & voluntate sua? Quid enim esset clarius hac Dominica voce illis, qui eam afferunt ad conculcandam ipsorum impudentiam? Quid apertius ad confirman- E
dum, quod non ex Filio, sed ex Patre procedit Spiritus sanctus?

SVSPICIONIS PRO TESTIS INTERPRETATIO. Quod enim alibi dixit Saluator, Spiritus sanctus a Patre procedit: hoc ipsum & nunc propositis verbis aperte docet, dum inquit, Spiritus sanctus de meo accipiet. Non enim, inquit, ex me, sed de meo, videlicet Patre, nisi quidem vellet præter Patrem, etiam Spiritum sanctum esse & dici Filij. Si igitur ita aperta contra se argumenta pro se stare putant: cuiusnam auxilium & opem sibi poterunt comparare suæ deprauatæ mentis? Sed vt videntur isti, neque eas voces, quæ omnibus notæ sunt intelligentes, neque triuialium rerum notitiam habentes, ferre non possunt, vt ab alijs edoceantur, quæ ipsi ignorant. Licet orare alios deberent, & magna cum diligentia quærere, vt se ignoratione liberarent: isti vero contra seipsos suorum errorum magistros constituunt. Quomodo enim eos non pudet, cum Saluator inquit,

quod

A quod Spiritus sanctus de meo accipiet & annuntiabit vobis: ipsi illud, de meo, non eo pacto, quo dixit Saluator, accipientes, deprauant, pro eo, ex me, ponentes. Hoc enim illis visum est, eorum consilium confirmare. Et licet ita dixerit, quod numquam dixit: neque hoc pacto eorum calumnia vim haberet. Non enim semper illud accipere, pro procedere sumitur, sed aliquando multam * . . . . . innuit. Aliud est accipere, aliud est procedere ab aliquo. Ita neque circa has ipsas nominum significationes mentem rectam habent; & si quid aliud affertur ab ipsis, eiusdem delirij vitio laborat, & ab eodem ignorantiæ fonte proficisci videtur, & ad eumdem impietatis interitum tendit. Sed, inquiunt, magnus Ambrosius, & Augustinus, & Hieronymus, & nonnulli alij eiusdem classis & condicionis, qui magnum nomen pro sua virtute & innocentia vitæ reliquerunt, Spiritum sanctum multis in
B locis ex Filio procedere, docuerunt, & hac de causa cum satis aperte pateat, illos hæc dicere & sentire: non oportet sanctos Patres ita dedecore afficere, & tamquam hæreticos accusare.

* *f.* differentiã *Lacuna eadem in textu Græco.*

QVO PRAETEXTV PATRES REICIAT. Ad hæc autem licet primo respondere, quod omnibus est manifestum, quod si decem vel viginti ex Patribus hanc vocem dixerint, contra vero sexcenti nequaquam dixerunt. Quinam Patres iniuria afficiant? Illine, qui respuunt illos, qui refragantur, & aduersantur Oecumenicis Synodis, & innumerabili sanctorum Patrum turbæ; vel illi qui multifariam sibi concordes Patres accipiunt? Iniuria aliquis afficit sanctos Patres (tu dicis) si non dixerit, Spiritum sanctum ex Filio procedere: illi enim ita loquuti sunt. Et quomodo non iniuria afficit longe plures alios, qui hoc inquit? numquam enim vllubi hoc dicere illi Patres voluerunt. Sed iniu-
C ria afficit Patres ille, qui præter illud quod ipsi loquuti sunt, loquitur. Et quomodo non iniuria afficit communem Patrem & Dominum, qui eius vocem deprauat & corrumpit, & alium sibi illius loco theologiæ magistrum & doctorem proponit? Sed quid hoc dico? Quisnam est iniurius contra Augustinum & Hieronymum & Ambrosium? Illene qui istos communi Domino & magistro contraria dicere facit; vel ille qui nihil tale operatur, communis Domini decretis omnino inhærendum censens? Sed, inquit aliquis: Si recte quidem docuerunt, oportet etiam eorum sententiam fouere, quicumque illos Patres agnoscunt; si vero impie loquuti sunt, oportet eos vna cum hæretica eorum sententia explodere. Hæc quidem, inquiunt, qui circa pietatem inique se gerunt. Non enim ipsis (vt licet conijcere) magnum videtur conuersio ad impietatem, sed imperfectum censent opus suum, nisi quærant facere
D Patres suis erroribus suffragari, & inepta quadam inquisitione, & verendorum Patrum detectione, vt ipsos iniuria afficiant, ostendunt seipsos etiam in hoc germanos & veros discipulos [a] Cham, qui patris turpitudinem non cooperuit, sed impuden- *a Genes. 9.*
ti facie derisit. Ecclesiæ vero alumni, & sacrarum disciplinarum non obliti, instar Seth & Iaphet, paternam turpitudinem occultare norunt, & Cham imitatores reprehendentes, illos auersantur.

ASTVTA OB NON RECIPIENDIS SEMPER PATRIBVS TERGIVERSATIO. Præterea vero, siquidem illi, quos supra enumerauit sermo, communi Domino non aduersantur neque nos illi aduersamur. Si vero vos dicitis, quod Dominicis verbis aduersantur: sit vobis etiam illis Dominum postponere, & illos propter Dominicum præceptum neglectum & paruipensum, ad irreuocabile iudicium proij-
E cere. Quid vero pro beatis viris illis dicere aliquis posset? illud certe: Quod circumstantiæ rerum multos coegerunt, alia quidem dicere præter animi sui sententiam, alia vero propter dispensationem, alia etiam propter inobedientium hominum pertinaciam, alia item rerum ignoratione (vt fieri solet) homines decipi. Alius enim cum hæreticis contendens, alius auditorum imbecillitati se demittens, & alius aliud facere curans (tempus habens, quod nos hortatur, vt multa ab exacta rerum inquisitione aliquando remittamus pro perfectiori fine adipiscendo & consilio) dixit & fecit: quæ nobis neque facere, neque dicere licet. Quemadmodum, vt alios prætermittam, considera mihi admirabilem illum sanctum Paulum & Doctorem orbis, quæ scribat de castitate, de radenda barba, ac de dispensatione, quomodo lacte sint nutriendi, qui nuper ad disciplinam sunt admissi, non cibo solido. Et siquis sacrorum virorum chorum percurrat, talia facientium & scribentium, vni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersam vitam tereret istiusmodi enumerando. Sed siquis huiusmodi verborum & A
actionum pro auditorum imbecillitate & verbi dispensatione exempla, quasi dogma sibi proponeret & foueret: illos ipsos qui ea dixerunt & fecerunt, inueniet contra seipsum iustam sententiam protulisse.

QVAM ASTVTE DECLINET SENTENTIAS PATRVM.

Præterea siqui prædicta verba dictorum sanctorum Patrum in memoriam reuocantes, nobis refragantur, & ad contumaciam quamdam nos hortantur: permaneant illi quidem in eadem suæ opinionis peruersione, & in illa vitam suam cum reprehensione absoluant. necesse est enim, istos cum sua superbia dimittere. Patres vero si quid oblocuti sunt, vel ob aliquam causam nobis ignotam a recta via declinarunt, nec veritatis inueniendæ cura, quæ par erat, illis est adhibita, neque ad cognoscendam veritatem vllus ipsos excitauit: Patres nihilominus ipsos nos vocabimus, ac si nihil tale commiserint, propter eorum vitæ splendorem & virtutis reue- B
rentiam, & pietatem eorum circa alia inconcussam. In illis tamen verbis, quibus eos errare contigit, nullo pacto ipsos sequemur. Quicumque vero conantur illos contrarium testimonium verbis Domini proferre: voce quidem nuda Patrum eis nomen tribuunt, opere vero & omni cura in parricidarum & hostium classe seipsos statuunt.

PROTIVS CAVILLATVR NE RECIPIAT PATRES.

At nos quoniam & alios quosdam sanctorum Patrum nostrorum & Doctorum multis in rebus sæpe a rectorum dogmatum exacta via recessisse, deprehendimus: in ijs quæ a recto recesserunt, non admittimus eos: in alijs tamen recipimus & veneramur. Eodem etiam pacto, si qui illorum deducti sunt, vt dicerent Spiritum sanctum a Filio procedere: illud quidem quod repugnat Dominicis verbis, non susc ipimus: ipsos tamen veneramur, & a Patrum numero non segregamus. Dionysium etenim Alexandrinum sanctorum Patrum choro adscribimus: quæ tamen ab ipso voces Arianæ prolatæ sunt in Sabellium Africanum, non solum non recipimus, verumetiam omnino auersamur. Magnum præterea inter martyres Methodium, qui Patarorum rexit Ecclesiam, necnon Irenæum Lugdunensium Episcopum, Papiam etiam Hierapoleos, quorum vnus martyrij coronam, alij vero Apostolici viri fuerunt, & vitæ innocentia & miraculis claruerunt: nihilominus quoniam veritatem paruipenderunt, & aduersus communia & Ecclesiastica dogmata loqui lapsi sunt: in ijs quidem illos non sequimur, sed paterno nihilominus honore & gloria ipsorum quemquam non defraudamus. Deficeret me dies, si viros omnes vellem enumerare, quos Patrum honore veneramur, sed in illis, quibus ipsi a veritate aberrarunt, eos nullo pacto imitamur. D

NVGATVR PHOTIVS.

Ita igitur siqui etiam essent, qui viderentur præter Domini verba, quæ nos omnes illuminant, dicere, Spiritum sanctum ex Filio procedere: vtique nouitatem istam, tamquam Domini verba deprauantem & corrumpentem auersamur; illius vero sententiæ Patrem & auctorem præsertim tacentem, & non præsentem, neque contradicentem nullo pacto damnamus: quando enim reus non adest, neque per seipsum neque per alios qui eius partes tueantur, nullus quidem sanæ mentis homo aduersus eum actoris munus exercet & accusatoris; accusatione vero & querela non existente, neque sententia delicti promulgatur: & sententia reum damnante non promulgata, quicumque ausus fuerit reum afficere iniuria, qui ab huiusmodi circumstantijs longe abest, non potius contra reum, quam contra seipsum huiusmodi contumelia conuertitur. E

FALSO DE PATRVM NVMERO GLORIATVR.

Sed inquiunt, dixerunt Patres, Spiritum sanctum a Filio procedere: dixerunt, non nego, sed isti quidem pauci numero, longe vero plures hoc dicere non ausi sunt. Dixerunt pauci Patres, sed sanctarum Synodorum decreta, illos qui aliquid contra huiusmodi vocem protulerunt, respuerunt. Dixerunt pauci Patres. sed quid est opus dicere de numero eorum qui hoc dixerunt? Si enim vniuersa creatura vocem aliquam emitteret: nō propterea Creatorem & opificem ipsum aliquis relinquens, & eius dogmata & sacra mysteria, inhærere vellet vllo pacto creaturæ aduersanti ipsi Creatori: neque creaturæ lex Creatoris, & opificis leges cōculcari sinit. Patres quæris tuæ sententiæ fautores, dum habes Dominum ipsum, Oecumenicas Synodos, chorum vniuersorum diuinorum Patrum numero longe maiorem? Quatuor superius dicti Romani Pontifices inde

A inde edocti, & per Fidei sanctam doctrinam expositam cōsubstantialitatis sanctissimæ Trinitatis inculpatum dogma cum accepissent, in vniuersis Occidentis partibus tradiderunt, nec solum Leo ille sacer, qui in Oecumenica Quarta sancta Synodo ita celebris fuit; sed is etiam qui pietate & nomine illi similis claruit. Hadrianus quoque, qui eamdem etiam Apostolicam tenuit Ecclesiam, in his quæ ad sanctissimum & beatum Tarasium nostrum maiorem patruum rescripsit, aperte videtur sentire, Spiritum sanctum a Patre, & non a Filio procedere.

LEGATOS APOST. SEDIS IN CRIMEN VOCAT.

Illud etiam non mihi videtur prætermittendum, licet omnibus sit perspicuum propter temporis propinquitatem, Legatos in memoriam reuocare, qui nostris temporibus, non solum semel & iterum, sed etiam tertio ab antiqua Roma ad nos venerunt, & de pietate (vt par est) cum nos verba faceremus, nihil deprauatum de
B Fide, quæ per vniuersum orbem diffusa est, nec quidquam illi dixerunt, nec contraria nobis sentire inuenti sunt, sed potius contra disertis verbis nobiscum, Spiritum sanctum a Patre procedere, prædicarunt. Quinimmo congregata Synodo pro quibusdam Ecclesiasticis capitibus & rebus, Legati, qui inde missi sunt sancti Ioannis Papæ Romani, ac si ipse adesset, & vna nobiscum pietatem ac religionem Theologice scrutaretur, Symbolo Fidei, quod ab omnibus Oecumenicis Synodis, iuxta Dominicam vocem prædicatur & promulgatur, nobis concordes & voce & lingua, & proprio chirographo subscripserunt.

Cum hæc igitur ita se habeant, & Romana Ecclesia vna cum alijs quatuor Patriarchalibus sedibus eadem sentiat & decernat: quomodo isti Cham imitatores, suorum patrum (vt fertur) turpitudinem denudare non erubuerunt, & ad contumeliam &
C ludibrium illos omnibus proponere? oporteret enim ipsos, si quærunt Patrum voces, ad synodica confugere decreta, ad voces Romanorum Pontificum se conuertere, ad chorum etiam aliorum sanctorum & diuinorum Patrum; & non appellare quosdam Patres, ac deinde illos perperam & grauiter calumniari, dum eos communi Domino contrarios statuerunt. Præterea istis tamquam gnomonibus & regulis quibusdam Fidei vti illi deberent; necnon illud etiam animaduertere, quod multo maiore iniuria Patres afficiunt, dum ipsos aduersus Dominum obijciunt, & non eo, quo par est, honore colunt, quos Patres appellant. Sed nisi illis curæ est paterna contumelia; metuere saltem & vereri deberent illius maledictionem & sententiam, qui aduersus parricidas eam diuinitus promulgauit, & nullo pacto Cham ipsum imitari, nec patrum pudenda detegere & reuelare, sed illa potius occultare, si quo pacto
D patres suos aliqua in re turpiter agere viderent, nec eius actionum esse imitatores, nec etiam maledictionis eius sint consortes.

Sed misericors est Christus Deus noster, qui a parricidarum iniuria illos subtrahat, & ne aduersus leges suas & doctrinam insurgant, eos edoceat, & benigne illos deducat ab eiusmodi tenebris & ignoratione, atque cum illis, qui eius diuinitatem offenderunt concilietur, vt sui emendationem procurent, & illa benedictione, quam adepti sunt, qui paternam turpitudinem contexerunt, dignos faciat, & in posterum, nullum eorum permittat fieri cibum & prædam feræ illius pessimæ, quæ est omnium malorum causa, dum religiosissima anima tua pro illorum salute labores sustinet, & aduersus communem humani generis hostem trophæa erigit, & eorum qui a veritate recesserant, salutem a Deo procurat. Per quæ etiam erga nos diuinæ dilectionis amor,
E religiosissime pater, inconcussus conseruetur in ipso Christo nostro solo & vero Deo, precibus beatissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis, sanctorum Angelorum, & omnium Sanctorum. Amen.] hactenus Photij battologia, quæ ineruditis ac rerum ignaris posset pauorem incutere, vt pueris laruati stipites; quos si denudes semel, laruaq. & superpositis exuas indumentis, eosdem statim ad risum conuertas. Quod facere nescientes Græci schismatici (quis a reuelabit faciem indumenti eius) tale spectrum, suum statuerunt idolum, captantes inde responsa Pythonis, quæ dicunt Photij.

PHOTII LARVA DETEGITVR.

a *Iob.* 41.

Audisti Lector, quo ambitu orationis, quibus verborū phaleris, qua Photius arte Pelasga sic ducat, vt seducat legentem; quem primo instar anguis mendaciorum spiris inuoluat, & stringat, inde vero vipereis morsibus venenum infundat; vt plane sit necesse præsentaneum antidotum præparare, quo venena lethalia, Lector illæsus sumens

ADVERSVS PHOTII VENENA ANTIDOTVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ac vomens, eadem intelligat esse detestanda penitus & execranda. Qua in re id quod A ratio instituti a nobis exegit (extra enim egredi nō licet) hic tantum ea quæ ad veritatem historicam pertinent, disquiramus, & quam breuissime possumus erroris arguamus quæ falsa esse fuerint comprobata: cum in reliquis quæ ad citata diuinæ Scripturæ loca spectant, sint scriptores innumeri Latinorum atque Græcorum Orthodoxorum qui ista tractauerint & disputauerint aduersus schismaticos aduersantes; quos ipsos tum scriptis tum edictis in publicis, frequentibusq. Patrum conuentibus redarguerint & confutarint.

PHOTII DENVDANTVR INANES CONATVS.

Primum autem omnium illud subdolum aperiendum commentum, quo impugnans Photius Latinos omnes asserentes Spiritum sanctum a Filio æque sicut a Patre procedere, falso asserit pro se stare Romanos Pontifices, incipiens a Leone aduersus Latinos, pugnareq. contra eosdem Latinos plusquā sexcentos (vt ait) auctores, sanctis- B simos Patres, eisdē insuper contradicere Concilia Oecumenica, atque omnes Ecclesias Orientis, præcipue vero Patriarchales sedes eosdem damnare Latinos id asserentes; quin etiam Legatos Apostolicæ Sedis a Ioanne Pontifice missos, vna cum Photio eadem esse professos, atque demum eamdem ipsam Romanam Ecclesiam in his omnibus aduersus eosdem de processione Spiritus sancti a Filio, Græcis fuisse consentientem. Quis hæc audiens, non consternatus, Photio cedendum putet, obrutus numero testium, eorumdemq. talium, quorum sit fides constans & firma, atque auctoritas irrefragabilis, quæ nullo modo labefactari vel reuocari possit in dubium? Ita quidem, nisi in promptu sit aperire, & apertissima luce monstrare, falsitate Photium agere, solemniterq. mentiri, cum inter tot innumeros citatos testes, nec vel vnus sit inueniri, qui hac in re, de qua agitur, Latinos impugnet, aduerseturq. illis, damnans quod asse- C rant, procedere quoque a Filio Spiritum sanctum. Attende quæso, & Græcam tibi aperiam technam.

Versutus homo quotquot inuenisse potuit suis asseruisse scriptis, Spiritum sanctum a Patre procedere (quod nemo Catholicus profiteri non potuit, cum id totidem verbis assertum inueniatur in Euangelio [a], dicente Domino: Spiritus veritatis qui a Patre procedit, &c.) quotquot, inquam, dixisse reperijt ex Euangelij præscripto, Spiritum sanctum a Patre procedere, siue id sit frequenter repetitum in Fidei Symbolo, siue alio quouis modo assertum, & ex eodem fonte deductum: mox omnes hos sentire contra Latinos inclamat, cum tamen etiam ipsi Latini omnes Orthodoxæ Fidei professores idipsum asserant & prædicent, & negantes impugnent. At vero non simulac dictum est obiter a Patribus quouis scriptorum genere, cum nulla de his D controuersia verteretur, Spiritum sanctum a Patre procedere, additum ab ipsis est, a Filio vero nequaquam, vel quouis alio modo id ab eis reperitur esse negatum. Probare id numquam Photius potuit, vel a Concilijs, vel qualibet alia scriptione, quauis occasione a Patribus, quos plurimos citat, vel semel dictum. Sic igitur quem vidisti magno fastu de communi attestatione omnium gloriari, nec vnum quidem potuit inuenisse, qui expresse negarit procedere etiam a Filio Spiritum sanctum; plurimos vero e contra reperiri qui disertis verbis sint professi a Filio quoque procedere, dicente Domino eodem verborum contextu: [b] Cum venerit paracletus, quem ego mittam a Patre, Spiritum veritatis, &c.]

[a] Ioan. 15.

TESTES CITATI NIHIL CONTRA LATINOS.

[b] Ibid.

Sed quam calumnioſe ante omnes ipse citet contra Latinos sanctum Leonem Papā quem & antesignanum falso constituit contra eos: attende quæso, vt aperte videas E ac rideas impostorem. Primum quidem quod sanctus Leo dixit cum Symbolo Fidei, Spiritum sanctum a Patre procedere, nequaquam negasse inueniet quis, a Filio æque procedere, vt dici possit, contra Latinos esse loquutus. Quid amplius? audi quod mireris. Quem (vt diximus) ipse in prima acie primum constituens antesignanum, pugnare facit contra Latinos, eumdem ipsum reclamantem aduersus Photium, primū ostendemus assensorem eiusdem venerandi dogmatis, quiq. auctor fuerit Ecclesijs Occidentalibus, vt omnes æque profiterentur, Spiritum sanctū sicut a Patre ita a Filio quoque procedere, id ipso Leone totidem verbis ad Turibium Episcopū Asturicensem in Hispania scribente, idipsum omnibus Hispaniarum Ecclesijs, tum vniuersalibus eorū Concilijs Toletanis disertis itidem verbis repetentibus & affirmantibus, & singulis

CALVMNIOSE PHOTIVS LEONEM SVI ERRORIS AVCTOREM PONIT.

creden-

A credentibus profitendum necessariò proponentibus, legibusq. Gothorum firmatum & stabilitum, quæ integræ hactenus extant: quod & doctissimæ Gallicanæ Ecclesiæ ex Romano fonte, a tanto Pontifice deriuatum dogma suscipientes, firmiter retinuerunt semper, & illibatum, vt sacrosanctum religiosissime custodierunt. Ex quibus redarguas procacem Photium & imperitum, dum audacter nimis nouitatem dogmatis Latinis impingit, quod a sancto Leone cognomento Magno, promulgatum decretalibus, ijsdemq. Apostolicis litteris constat ante annos quadringentos quadragenos. Hæc autem omnia fusius narrata habes superius sexto Annalium tomo, anno Redemptoris CCCCXLVII. in ipso sancto Leone Pontifice pluribus explicata, verbatim expressa, sigillatim asserta, non aliunde quam ex ipsis fontibus, ex synodalibus Actis deducta, omniq. fide munita; cum alioqui ante sanctum Leonem Papam idipsum assertum, B scriptisq. mandatum a sancto Damaso Papa in Romano Concilio, ibidem demonstretur. Non te pigeat, Lector, citatum locum consulere annorum numero consignatum, cum eamdem narrationem hic repetere, superfluum iudicauerimus & onerosum. Videbis plane quanta dementia Photius laborauerit, dum petulāter nimis sanctum Leonem Magnum contra Latinos obijcit, quem præcipuum ijdem habent dogmatis auctorem, assertorem, atque promulgatorem.

Habes ibidem explicatum de Leone alio eius nominis Tertio Papa, quod vane obijcit Photius de clypeis ab eo suspensis in basilica sancti Petri Symbolo exaratis Latino atque Græco charactere, in quibus inscriptum esset, Spiritum sanctum (vt idem habebat antiquum Symbolū) a Patre procedere, cur id tunc fecerit Pontifex: quod & ex Actis publicis, cum id in controuersiam deductum est cum Legatis Caroli Magni C Imperatoris, anno Christi octingentesimonono Annalium tomo nono, euidentius est demonstratum, non sic Leonem voluisse absque illo additamento, FILIOQ. Catholicæ Fidei Symbolum Latine atque Græce scribi, quod ipse non crederet, nec assereret, Spiritum sanctum a Filio, sicut a Patre procedere: siquidem ex ijsdem Actis totidem verbis ibidem recitatis, satis euidenter apparet, ipsum sanctum Leonem Catholicum dogma cognoscere, & comprobare atque coram ipsis Legatis publice profiteri, scilicet Spiritum sanctū a Filio sicut a Patre procedere. Sunt enim de his ista ibi recitata verba Leonis Papæ: Ita sentio, ita teneo, ita cum his auctoribus & sacræ Scripturæ auctoritatibus. si quis aliter de hac re sentire vel docere voluerit, defendo: & nisi conuersus fuerit, & secundum hunc sensum tenere voluerit, contraria sentientē funditus abijcio.] hæc ipse, qui & inferius eadem confirmat. Sed tamen adduci non potuit, vt D additamentum illud Symbolo apponeretur ab ipsa Romana Ecclesia, quod factum fuerat ab Hispanis & Gallicanis Ecclesijs, auctoritate sancti Leonis Papæ promotis, quod suis litteris decretalibus id asseruisse, inuentum esset. Cur autem id facere, licet Legati peterent, Leo Pontifex recusauerit: est ibidem demonstratum, nempe quod non videretur sibi esse necesse (quod pluribus disputat) vt omnis veritas Catholicæ Fidei Symbolo inseratur.

CONSILIVM LEONIS PAP. III.

Quando vero, & qua vrgente causa, & necessitate id exigente, factum sit, vt illæ quatuor syllabæ FILIOQ. Symbolo adderentur, modo aperiendum. Quamdiu ea veritas non sic impugnata est, vt penitus negaretur; nihil huiusmodi vmquam ab Ecclesia Romana præsumptum est, vt syllabæ illæ inferrentur in Symbolum Nicænum, siue dixerimus Constantinopolitanum, licet (vt vidimus) id vehementissime exigeretur per Lega E tos a Concilio Aquisgranensi sub Carolo Magno Romam missos, resistente (vt audisti) Leone Tertio Romano Pontifice; eo clypeorum argenteorum nobili monumento antiquitati Ecclesiasticæ consulente. Vbi autem schismaticorum procacitas eo deuenit, vt Catholicum dogma non impugnarēt tantum, sed destruerent atque tamquam alienum a Fide Catholica condemnarent, & explauderent velut hæreticum; idq. non priuatis tantummodo agerent scriptionibus, sed collectis conciliabulis, mentitoq. (vt vidisti) nomine vniuersalis Concilij, idipsum decretis synodalibus confirmarent, atque confirmatū promulgarent, quod a Photio factum magna præsumptione vidisti: id vbi magno præiudicio Catholicæ Fidei cum præsumptū viderent Romani Pontifices, vbi nec spes esset aliqua correctionis; ad retundendam schismaticorum temeritatem, non tam inferendas in Nicænum Symbolum illas quatuor syllabas, FILIOQVE, quam diu antea illatas recipere, sapientissime decreuerunt, quo significaretur, non commu-

CVR IN SYMBOLVM ILLATAE ILLAE DVAE DICTIONES FILIOQ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nicare Catholicæ Ecclesiæ, qui a Symbolo ab Ecclesia Romana recepto dissentire in- A
ueniretur. Quoniam pacto quæso ijdem paterentur, a schismaticis haberi hæreticos, & vt hæreticos in ipsorum concilijs condemnari huiusmodi veritatis professores omnes Romanos Pontifices; atque inconsulta Romana Ecclesia, Patriarchas Constãtinopolitanos heredes Photianæ impietatis de dogmatibus definire sententias, & omnes Occidentales Ecclesias condemnare? Quamobrem recipiendum esse cum illo additamento, seu potius explanatione Nicænum Symbolum statuerunt, consentiente vniuerso Occidentali orbe Catholico, cum plura in Hispania primum, inde in Gallijs generalia Concilia (vt est demonstratum) id decreuissent, atque etiam promulgassent. Quod insuper schismatici Orientales obstinate adeo resilijssent, vt ausi essent inferre anathema (vt vidisti) in Romanos Pontifices id sentientes: ipsis renitentibus, inconsultis id facere iure placuit. B

A QVO PONTIFICE RECEPTVM IN SYMBOLO, ILLVD. FILIOQ.

Quisnam autem Romanorum Pontificum primus id statuerit, vt reciperetur Symbolum cum ijsdem duabus dictionibus, FILIOQVE: scimus viros doctos in his inuestigandis plurimum laborasse, & ad tempora Nicolai vel circa id retulisse. verum si id fuisset: certe Photius altius in ipsum Nicolaũ Pontificẽ declamasset, qui ea in Symbolum intulisset: sed cum duabus epistolis acerbissime in Romanam Ecclesiã inuehatur, numquam eum eo nomine sugillat, quod ea in Nicænum Symbolum intulisset. Auctor Græcus anonymus, qui inter alia Græcorum monumẽta positus habetur in Vallicellana bibliotheca, id primũ factum a Christophoro Papa tradit, atque affirmat, vsque ad illud tempus omnes, qui præcesserunt, Romanos Pontifices in ipsorum Fidei professione asseruisse absque aliquo additamento Spiritum sanctum a Patre procedere; aitq. post recensitos prædecessores Pontifices: Qui vero ipsum sequuti sunt Formosum, C
Bonifacius, Stephanus Romanus, Theodorus, Ioannes, Benedictus, Leo successores nouæ huiusmodi doctrinæ Formosi, in omnibus fuerunt ipsi discordes, qui secreto, a Filio quoque procedere Spiritum sanctum asserebat; cum tamen in epistola ad sedes Patriarchales misse de solo Patre fecerit mentionem. post quos cum Christophorus Papa Romanus creatus fuisset, in Fidei confessione quam misit ad Constantinopolitanum Patriarcham, nempe in Symbolo, a Filio quoque Spiritum sanctum procedere, ausus est dicere. Qua de causa postea a Sergio Patriarcha qui præcessit Cerularium, e diptychis ipse Christophorus expunctus est.] hæc ibi.

Subijcit vero eumdem Christophorum omnes qui post eum successerunt Pontifices, esse sequutos, vt pariter in Symbolo ponerent FILIOQ. hæc sunt quæ ex Græcorum fontibus, cœnosis licet, hausta deponimus. Verum nullo pacto possunt tribui D
ista Christophoro, qui inuasor Apostolicæ Sedis, mox sede pulsus perbreui tempore
EX MAGNA CAVSA ADDITVM FILIOQ. eam tenuit tumultuose. Ceterum rem tantam serio factam esse, summa tranquillitate, conuocato Romæ Concilio, qui de his aduersus Græcos scripsere commentarios testati sunt. Græci autem calumniose a Christophoro id factum dixere, quem nouere infami ingressu turpissimum. Cum tamen rem tantam maiori ocio, consultu totius Occidentalis Ecclesiæ, & vrgente necessitate esse peractam, & a Pontifice qui in Sede Petri legitime sederit: absque controuersia a Latinis omnibus affirmetur.

Quod enim a Romano Pontifice legitimo Petri successore, congregato Concilio, sit factum: Aetherianus affirmat, qui & de ipsius definitione obiter partem decreti recitat paulo post hic describendam. Quod etiam necessitate vrgente in Concilio Florentino
a Concil. Flor. sess. 7. Ferrar. habita. verbis istis asseritur: [a] Maximo in Gallia & in Hispanijs schismate imminente, cum iam E
EX FILIOQ. passim celebraretur: Romano Pontifici fuit necesse in multorũ Occidentalium amplæ dignitatis, magniq. consilij Patrum conuentu, addito EX FILIOQ.
CONCILII AVCTORITATE FACTVM. Symbolum magis illustrare.] hæc ibi. Idipsum Eugenius Papa in decreto confirmationis eiusdem Concilij, factum docet licite & rationabiliter, vt ait, declarandæ veritatis gratia, vrgente necessitate. A Pontifice Romano itidem congregato Concilio id actũ,
b Aether. de haresi. lib. 3. c. 16. to. 9. Bibl. sanct. [b] Aetherianus docet his verbis: Nulla insimulatione, nulla reprehensione, nullaq. calumnia notandus est antiquioris Romæ Antistes, quod causa interpretationis dictionem vnam, dico autem EX FILIO procedere Spiritum, sanctorumq. plurium Episcoporum, scientissimorum Cardinalium consensu habito, apposuerit. Licuit enim ei, semperq. licebit fratres confirmare, decreta edere, cudere interpretationes, sicubi aliquid obscure scriptum sit, & de voluntate scriptoris argumentari, iudicio voluntatis illius

illius relicto facere, hoc persuadente. Is enim est, cui oues & agni commissi sunt; & A
idcirco non solum scripti recitator esse debet, verum interpres illorum quæ adscripta non sunt, vt caput ouium, Dei pastor.] & post nonnulla eodem argumento inculcata subijcit, dicens: Qua in re manifestum, antiquioris Romæ Præsulem potestatẽ
* al. in Petro * a Petro accepisse, Fidem renouandi (vt verbis Patrum vtar) habendi curam & regnum omnium sacerdotum, quin etiam omnium Christianorum. Ergo qui resistunt primæ Sedis, immo totius orbis Præsuli, Christi dispositioni resistunt, & nisi resipiscant, contumaciæ iudicio plectentur.] & inferius.

Quare palam & publice fit ex his, nequaquam licere cuipiam omnium calumniari sanctissimam & magnam, omniumq. principem Romanam Ecclesiam, quasi aliam Fidem conscripserit, aut composuerit, aut docuerit: Nam neque affert, neque per-
B docet, neque aliud tradit Symbolum, si editum a sanctis Patribus interpretatur, non perpetiens Fidem labefactari apud quos semper effulsit: Quæ licet primatum habeat, attamen humiliat seipsam, respondendo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondam se calumniantibus respondit: Iniuste (inquit) arguor, dum non Fidem, sed memoriam renouo: non apposui, non ademi salutari Symbolo, si dictionem occultã manifestaui. Renouaui enim vt Patres antedicti Fidem, & apposui Nicænæ, Constantinopolitanæ, atque Chalcedonensi Synodis, sed nullo modo illis contraria, quia dum illorum Patrum vestigia persequor, solummodo quæ tunc quæsita non sunt, tempore post, per interpretationem & appositionem verbi; quod non perspicue ab omnibus intelligatur, enucleaui.] his subijcit ista Aetherianus: Aequum igitur est ratum habere, quod tanta Ecclesia decernit, quod tantus Pontifex enuntiat. Sed quisnam fuerit
C Pontifer iste, silentio reliquit obscurum, qui illis temporibus notus omnibus, etiam absque aliqua expressione, quis esset, habebatur expressus. Idemq. auctor post multa in eamdem sententiam hac definitione quæ sunt dicta restringit. Quicumque ergo nauiculam Petri spernit, incaute nauigat; & nisi plumbeas moles peruicacitatis reijciat: influent maria, &c.] hæc cum Aetherianus dicat, atque de voce addita, FILIOQ. recitet verba decreti Romani Pontificis, nonnisi Romani Pontificis auctoritate id factum esse aperte significat. Porro idem pariter [a] Aetherianus eodem cõmentario Pho- *a Aether. de haresib. lib. 2. c. 15. 16. 17. 18.*
tij de eadem quæstione in Latinos scribentis quæ retulimus argumenta egregie soluit.

Quam insuper Photius (vt reliquas calumnias in dicta epistola sparsas confutemus) quam inquam calumniose suæ ipsius sententiæ assertorem appellet Hadrianum Romanum Pontificem eius nominis Primum, nempe ipsum in litteris ad Tarasium
D datis esse professum, Spiritum sanctum a Patre procedere & non a Filio: ne te, Lector, diutius in his detineam, & eadem sæpe repetere, iterumq. tædio describere sim coactus, perlege quæ superiori Tomo suo loco sunt dicta anno Redemptoris octingentesimo septimo, in Actione septima Nicæni Concilij posterioris, vbi plura inuenias, quibus redarguas impostorem.

Ad postremum vero, quod pertinet ad Patriarcham Aquileiensem, qui sua (vt au- PATRIARCHAE AQVIL. LEVITAS. didisti) legatione de his consuluit Photium, & schismaticus adhæsit schismatico: non possum non mirari hominis leuitatem & imperitiam. Si enim (vt decet sacerdotem) animo constans, & doctus fuisset: vtique instituisset suorum prædecessorum vestigijs, illorum præsertim qui doctrina & sanctitate claruerunt, qualis fuit sanctus Paulinus Patriarcha Aquileiensis, qui congregato Concilio Foroiulensi tempore Caroli Ma-
E gni, de sacro dogmate, quod Spiritus sanctus a Patre, Filioq. procederet, diffusius disputauit. extat ipsa Synodus, tu vero consule quæ de ea a nobis dicta sunt superiori Tomo Nono, anno Redemptoris septingentesimo nonagesimoprimo, ex quibus redarguas (vt dictum est) huius Patriarchæ Aquileiensis qui scripsit ad Photium, immensam leuitatem cum imperitia plane coniunctam. at de his satis. iam quæ sunt reliqua anni huius, addamus pauca.

Moritur hoc anno [b] magni nominis huius temporis Ioannes Scotus, licet (vt supe- *b Matth. Vuestmonast. hoc anno.*
rius dictum) eius scripta erroris fuerint redarguta: de quo accipe quæ [c] Vuilelmus *c lib. 2. cap. 4.* Malmesburiensis scripserit in suis commentarijs de rebus gestis Regum Anglorum: IOANNIS SCOTI OBITVS. Succedentibus (inquit) annis, munificentia Aelfredi Regis allectus venit in Angliam, & apud monasterium nostrum, a pueris quos docebat, graphijs, vt fertur, perforatus etiam martyr æstimatus est. Quod sub ambiguo ad iniuriam sanctæ animæ non dixerim,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rim, cum celebrem eius memoriam sepulchrum in sinistro latere altaris & epitaphij A
prodant versus scabri quidem & moderni temporis lima carentes, sed ab antiquo non adeo difformes.

Clauditur hoc tumulo sanctus sophista Ioannes:
Qui ditatus erat iam viuens dogmate miro.
Martyrio tandem Christi conscendere Regnum
Quo, meruit, Sancti regnant per sæcula cuncti.

] hæc de Ioanne Scoto, licet causam eur ea passus sit, vt martyr possit haberi, nullus prodat.

IESV CHRISTI ANNVS 884. HADRIANI PAP. III. ANNVS 1. CAROLI III. IMP. 4. BASIL. MACED. IMP. 18.

MARINVS PAPA MORITVR. HADRIANVS TERTIVS CREATVR.

ANNO Christi octingentesimo octogesimoquarto, Indictione secunda, decimo-
quinto kal. Febr. Marinus Papa, vbi sedisset in Pontificatu vnum annum atque
dies viginti, laudabiliter Apostolico munere perfunctus, ex hac vita migrat ad Deum,
successoribus relinquens exemplum, Photium impœnitentem, in deterius prolaben-
tem execrandi; neque vllis Græci Imperatoris blanditijs vel minis ad cõmunionem cũ
eo ineundam moueri. Cum vero post Marini obitum Sedes vacasset dies duos, decimo-
tertio kalend. eiusdem mensis Februarij creatur Hadrianus Romanus, eius nominis
Tertius, qui inhærẽs sancti prædecessoris vestigijs, execratus est & ipse Photium, tam-
quam laicum agentẽ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, nullum prorsus cũ
eo participans communionis symbolum, quamuis ab Imperatore Græcorum Basilio C
magnopere rogaretur. Accesserat ad detestationem perfidi hominis, quod scripta ab
eo epistola ad Aquileiensem Patriarcham contra Latinos, iam vulgata fuisset.

LAVDE DIGNVS HADRIANVS PAP.

Basilius autem Imperator vbi constantiam perseuerantem in singulis successoribus
Romanorũ Pontificum est intuitus, magna indignatione commotus, euomens quam
in stomacho continuerat diu bilem, hostiles plane ad Hadrianũ Papã litteras scripsit,
contumelijs plenas, quas tamen Romam sero perlatas post obitum Hadriani, accepit
eas ipsius successor Stephanus Papa. Quænam autem ipse rescripserit Imperatori, suo
loco dicturi sumus. Hæc autem de Hadriano ex ipsius Stephani Papæ litteris accepta
proferuntur. quæ satis ad laudem, quod inhærens ipse Hadrianus prædecessorum suo-
rum vestigijs, nihil faciens in gratiam Imperatoris, eius indignationem pati meruerit.

Ad hunc Hadrianum Papam scripsisse hoc anno, quo creatus est Pontifex, gratula- D
torias litteras, & alias commendaticias pro Carolomanno Frãcorum Rege Fulconem
Archiepiscopum Rhemensem, testatur Frodoardus in eiusdem Fulconis vita. ait enim:
Hadrianum quoque Papam ipsius * Martini successorem litteris initio Pontifica-
tus eiusdem visitare studuit, congaudens ipsius honori, & se Romam velle petere si-
gnificat, si Deo pacem tribuente valuerit. Exemplaria quoque priuilegiorum a Leo-
ne, Benedicto & Nicolao Pontificibus Romanorum Rhemensi sedi concessorum huic
petit recitanda, & ab eo sibi conseruanda & roborandaatque augmentanda. De præ-
fato quoque monasterio, cuius res Eruinifridus prædictus inuaserat, suggerit, vt præ-
missis etiam Archiepiscopis Euerardo & Ioanni suæ auctoritatis præceptionẽ dirigat,
iubens quod in eum fieri debeat, &c. Item pro commendatione præcõmemorati Regis
Carolomanni, atque pro defensione Frotharij Bituricẽsis Archiepiscopi, qui ferebatur E
accusatus apud eumdem Papam per quemdam suæ diœceseos monachũ, quod scili-
cet post suæ ciuitatis deiectionem a paganis factam, in alterius sedis inuasionem insi-
liuerit; ostenditque, quod ab Episcopis ipsius diœceseos omniq. Clero & populo eius-
dem ciuitatis petitus sit & electus; & quod prædecessor ipsius Marinus ad eorum pe-
titionẽ pium in hoc præbuerit assensum, insuper & pallio eum donauerit, & ipsius in
Bituricensi Ecclesia promotionem scriptis roborauerit, &c.]

* Marini SCRIPTA FVLCONIS AD HADRIANVM PAP.

CASSINENSE MONASTERIVM A SARRACENIS INCENSVM. a *Leo Ost. lib. 1. cap. 45.*

Quod autem ad statum Italiæ spectat, Campaniæ pars illa finitima Sarracenis in-
gentem passa est cladem. Etenim cum euanuisset spes omnis de exercitu Imperatoris
in Gallias reuocati anno superiore: sicut liberius ita audacius grassati isti, igne, cædeq.
miscentes omnia peruenerunt ad nobile monasterium Cassinense, quod combusserũt,
occiso sancto Berthario Abbate. De his agens Leo * Ostiensis hæc habet: Per idem-

tem-

A tempus monasterium beati Patris Benedicti, vbi sanctissimum eius corpus requiescit, a prædictis Sarracenis occupatum, destructum, incensumq. est anno Dominicæ Incarnationis octingentesimo octogesimoquarto Indict. ij. pridie nonas Septemb. Nec multo post, vndecimo videlicet kal. Nouembris, monasterium maius, quod erat inferius, barbarica immanitate succenderunt: multosq. ibi perimentes, ipsum etiam honestum ac venerabilem Bertharium Abbatẽ trucidauerunt iuxta altare beati Martini. Cumq. eamdem Domini Saluatoris Ecclesiam, subiecto plerisque in locis igne, inflammare molirentur, Dei iudicio perficere id nequiuerunt: sicq. ea tantum de toto monasterio impiorum flammis erepta est. Illi monasterij spolijs onusti, triumphantesq. Garilianum reuersi sunt. Monachi vero quidquid supellectilis vel thesauri, seu monumentorum huius Ecclesiæ surripere potuerunt, sumentes vna cum domno Angelgario tũc
B temporis Præposito Theanum habitaturi profecti sunt, ipsumq. Angelgarium sibi Abbatem constituentes, in cella quæ in honorem beati Patris Benedicti constructa fuerat, manere cœperunt: anno & Indictione supradicta, exactis a Petronace Abbate vsque ad illud tempus annis centum sexagintasex. Sepultus est autem memoratus Abbas & martyr Christi sanctus Bertharius in superiori monasterio iuxta Ecclesiam sancti Benedicti in Capitulo fratrum.] hæc Leo.

Quo pariter anno, fœdere icto inter Adefonsum Regem Gallæciæ & Regem Arabum Cordubæ regnantem Maomed ad sexennium, per Dulcitium Toletanum presbyterum facta est translatio corporum sanctorum martyrum Eulogij atque Locritiæ, qui TRANSLATIO SS. MARTYRVM.
Cordubæ martyrium subierant, illicq. sepulti fuerant, Ouetum; exceptaq. fuere ab eodem Adefonso Rege atque eius sedis Archiepiscopo Hermenegildo. in eisq. in sanan
C dis ægris virtus miraculorum eluxit. Ita visum Catholico Regi, vt Ecclesiam Ouetensem, quam per Ioannem Octauum Papam erigendam curauit in Archiepiscopatum, eamdem non solum ditaret oblationibus, sed & illustraret reliquijs sanctorum Martyrum, qui decenti illic honore sunt culti.

IESV CHRISTI ANNVS 885. STEPHANI PAP. VI. ANNVS 1. CAROLI III. IMP. 5. BASIL. MACED. IMP. 19.

HADRIANVS PAPA MORITVR.

D SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus octogesimusquintus, Indictione tertia, quo Hadrianus Papa, vbi sedisset annum vnum, menses tres, dies decem & nouem, obijt septimo Idus Maij: atque cum vacasset dies . . . . . suffectus est in locum eius Stephanus nobilis viri Hadriani filius ex presbytero sanctorum quatuor Coronatorum eius nominis Sextus ordine, dictus Quintus. De cuius ab adolescentia institutis hæc apud Anastasium leguntur.

Iste quidem beatissimus Pontifex nobiliũ parentum Romanorum quoque prosapia ortus, dum per Dei gratiã crescceret, sacris est edoctus dogmatibus studio & solicitudine Zachariæ sanctissimi Episcopi consanguinei sui & Sedis Apostolicæ Bibliothecarij. Quem scilicet cum inspiceret piæ memoriæ Hadrianus Iunior Pontifex moribus bonis pollentẽ, & litterarum studijs feruentem, a prædicto inclyto genitore suo eum auferẽs, ad subdiaconatus, Deo fauente, gradum prouexit, statuens eum inter alios sibi familia-
E rem, & in Patriarchio Lateranensi Ecclesiasticũ peragentem officium. Et hoc honore percepto, vitã ipse duxit mirabilem. Erat enim corpore castus, animo beneuolus, vultu hilaris, eloquio prudens, operibus largus, ingenio fœcundus, merentiũ consolator, pupillorũ & inopum enutritor, & vt generaliter comprehẽdam, omnium virtutum floribus adornatus. Quamobrẽ idem eminentissimus Præsul in Romanæ Ecclesiæ seruitio perdurans, & magis ac magis spiritualibus studijs vacans reuerendæ memoriæ Marino summo Pontifici bene notus, & ab eo amatus, familiaribus eius est adscitus obsequijs. Huius namque cum castimoniam & prudentiam atque fidelitatem idem Marinus summus Papa per omnia intueretur, ob fidei suæ & prudentiæ meritum dum ad . . . . . sibi delegauit, & . . . . speciali conuersatione, tituli beatorum quatuor Coronatorum presbyterum consecrauit, & in nullo a se, dum vixit, separari permisit.

STEPHANVS SEXTVS DICTVS QVINTVS CREATVR PAPA.

Igitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

Igitur defuncto recordandæ memoriæ Hadriano Papa, qui eidem beatissimo Papæ A
Marino successerat, super fluuium * Scultinum in villa quæ Vuilezachara nuncupatur,
cuius tempore Romani ciues multa tam locustarum deuastatione, quam pluuiæ ste-
rilitate, seu famis inopia passi fuerant incommoda, credentes se posse huius venera-
bilis viri sanctitate releuari: per Dei misericordiam facto conuentu sanctissimorum
Episcoporum, & totius clericalis ordinis, necnon nobilium senatorum & virorum
illustrium cœtu, acclamantibus omnibus vna cum omni populo, & vtriusque sexus
vulgi multitudine: * Domnum Stephanũ presbyterum Deo dignum omnes volumus,
omnes quærimus & petimus nobis præesse Pontificem; quia proculdubio credimus,
eius sanctitate nos posse liberari ab imminentibus periculis.

* est fluuius in Aemilia

POSTVLATVR STEPHANVS PAPA.

Tunc iam nominatus Hadrianus Pontifex Romæ reliquerat Ioannem venerabilem
Ticinensem Episcopũ, & Missum Caroli excellentissimi Imperatoris pro tuitione Vr- B
bis, qui omnes vnanimes venerũt ad domum vbi cum patre ipse almificus Stephanus
sancta meditabatur colloquia: & fractis foribus tenetur ac ducitur electus Dei Pōtifex
ad eumdem titulum sanctorum quatuor Coronatorum sibi creditum, reluctatus pluri
mum simul cum patre, reclamantibus vtrisque & indignos se tanto honore profitẽti-
bus. Vbi & omnes sanctæ Romanæ Ecclesiæ Scholæ gaudentes coniunctæ eumdem
venerabilem electum trahentes, ad Lateranense, Christo præduce, perduxerunt pala-
tium, cum omni honore & debita reuerentia.

DEDVCITVR IN LATERANVM.

PLVVIA OPTATA CONCESSA.

Priusquam autem ad sacrum peruenirent palatium, tanta pluuiarum cælitus facta
est inundatio, quæ sua vbertate terram a multo retro tempore aridam reficeret, vt
aperto iudicio Deus ostenderet, tanti almigeri viri meritis ac precibus, omnibus se
velle propitiari populis. Quo scilicet in eodem residente palatio, gaudent vtriusque C
ordinis proceres, & debitam fidelitatem cœperunt exhibere.

Adueniente autem proximo die Dominico, ad beatissimi Apostolorum Principis
Limina omnis Romana Ecclesia eum honorabiliter detulit. Vbi etiam consecratus
Pontifex, Missarum ex more celebrauit solemnia. Et rediens, cum debito honore ac
honorificentia ad Lateranense palatium, suum ministerium miris cœpit decorare ope-

PATRIARCHIVM APOSTOLICVM EXPILATVM INVENTVM.

ribus. Deinde cum venerabilibus Episcopis & Augustali Legato ac honorabili Senatu
per omnia sacri palatij perrexit vestiaria: quæ in tantum deuastata reperit, vt de sa-
cratis stratis, quibus mensas ornare festis diebus Pontifices consueuerant, paucissima
inuenirentur. De reliquis vero opibus nihil omnino. Sed quid mirum si a vestiario om-
nes gazas ablatas reperit, qui sacraria perquirens, de pluribus donarijs, & Ecclesiarum
ornamentis pene nihil inuenit? Crux autem aurea illa famosissima, quam Belisarius D
patricius in honorem beati principis Apostolorum Petri instituit, & plurimæ sanctis-
simorum altarium aureæ vestes cum reliquis pretiosis ornamentis defuerunt. Nam
ideo ipse beatissimus Papa coram tantis testibus ea requirere præuidit, vt cuncti co-
gnoscerent, nihil tale suis temporibus esse * ademptum. Idcirco graui mœrore affe-
ctus est, quia deuastatis vestiarijs, horrea simul & cellaria vacua inuenta sunt; & quod
erogaret Clero & Scholis non habebat, vel vnde captiuos redimeret, orphanos & vi-
duas pasceret, in tanta validissima, quæ instabat, fame carebat.] Iam enim proh do-
lor, proh nefas! inoluerat pessima illa consuetudo, vt mortuo summo Pontifice,
inuaderent homines Sedis Apostolicæ Patriarchium, atque deprædarentur ipsum.
id quidem constat ex ijs quæ habentur in Synodo habita sub Ioanne Nono Papa, de
qua dicendum suo loco inferius. pergit Anastasius. E

* attentatum

DE PATERNIS SVBSTANTIIS SVBVENIT EGENTIBVS.

Quid faceret? conuersus est ad patrem: atque facultates, quas inclyti sui parentes
possidebant, abstulit, & larga dextera, prout posset, pauperibus erogauit. Et ita Deo
miserante, factum est, vt famis inopiam suo studio mitigaret. Ministros itaque & fa-
miliares hinc inde perquirens tales suis obsequijs aggregauit, qui & vitæ sanctitate
& fidei sinceritate, & sapientiæ doctrina, & eloquentiæ facundia, & morum probita-
te pollerent. Cum ad prandium sedebat, orphanos quotidie aduocabat, quos vt fi-
lios alebat: conuocatos vero nobiles, cum corporeis pasceret cibis, spiritualibus epu-
lis refouebat; & tantum Dei timorem mentis oculis ferebat, & in diuinis laudibus in-
sistebat, vt ad eius prandium sacra per singulos dies lectio recitaretur. Missarum
autem solemnia quotidie celebrabat, nisi cum vtilitatem populi ad se reclamantis
perficere cupiebat, vt oppressos subleuaret & afflictis subueniret.] Quomodo au-
tem

A tem qui a Deo pluuiam in sui electione impetrauit, locustas pariter ingruentes dissi-
pauerit, audi.

Cum clades itaque locustarum, quæ prædecessoris sui Hadriani videlicet totam
patriam pene consumpserant, male multiplicato germine nasci cœpissent, & omnia
repleuissent: misertus idem sanctissimus Papa afflicti populi, primum quidem diuul-
gauit, vt si quis de ijs vnum sextarium caperet, & sibi attulisset, quinque vel sex de-
narios ab eo perciperet. Hoc autem populi audientes, cœperunt huc illucq. discur-
rere, easq. capere, & misericordissimo Patri ad emendum portare. Sed cum illas ta-
li argumento delere nequisset, ad Domini misericordiam confugiens, in Oratorium
beati Gregorij, vbi eius lectus habetur, iuxta Ecclesiam Principis Apostolorum ve-
niens, sese cum lacrymis in orationem dedit. Cumq. diutius orasset, surrexit, &
B aquam proprijs manibus benedicens, Mansionarijs præcepit, dicens: Tollite, & sin- LOCVSTAE AQVA BENEDICTA EXTINCTAE.
gulis distribuite, monentes, vt in nomine Domini agros suos circumeant, & hanc
aquam spergant per sata & vineas, petentes diuinum sibi suffragari subsidium. Quo
facto tanta omnipotentis Dei subsequuta est misericordia, vt vbicumque ipsa aqua
aspersa est, nulla penitus locusta remaneret. Hæc circumquaque vicini audientes,
ad Vrbem confluunt, subueniri sibi deposcunt; omnem terram in pulueris modum
locustis coopertam clamitant, quos benignus Papa benigne commonuit, de cælo au-
xilium petere debere contra flagellum imminens . . . . . & mox læta . . . . .]
hucusque in Vaticano codice res Stephani Papæ, reliqua desunt.

Sed quæ simul ac Petri cathedram conscendit Stephanus, scripsit ad Basilium Impe BASILIVS SCRIPSIT AD HADR. PAP. CONTRA MARINVM PAP.
ratorem, videamus. Quod enim mirum in modũ Basilius Imperator exasperatus esset
C ex eo quod tum Marinus, tum eius successor Hadrianus Pontifices nequaquam Pho-
tium vt Patriarcham habentes, cum eo communicare voluerunt, sed vt laicum eum
habentes vehementer detestati sunt, litterasq. (vt dictum est) scripsissent ad Hadrianum
Papam plenas blasphemijs atque conuicijs, cum is qui eas detulisset, inuenisset Pa-
pam Hadrianum iam ex hac vita migrasse, Stephanus eius successor eas accipiens
legit, qui perstans in Photij execratione atque detestatione, inhærens prædecessorum
vestigijs, rescripsit ad Imperatorem epistolam, eum redarguens, quod pro Photio
homine penitus laico excommunicato tantopere laborans, eum defendendo aduer-
sus Romanos Pontifices, ipsam Romanam Ecclesiam adeo afficeret contumelijs
atque conuicijs. Extat magno Dei beneficio istiusmodi Stephani Papæ epistola inter
Græca monumenta, quæ appendix posita est contra Synodum Photianam Octa-
D uam ab ipso cognominatam, ex eodem codice Columnensi numero quadragesimo-
quinto signato, quam ex Græco a nostro Metio Latinitate redditam accipe, vtpote
ex qua multa accipies quibus nonnulla historicorum mendacia confutes, & veritatem
sinceram cognitam colas. sic se habet eius titulus.

Epistola Stephani Papæ Romani ad Basilium Imperatorem, postremis videlicet
eius temporibus, quando a Photio seductus, scripsit Romam aduersus sanctum Mari-
num Papam ad Hadrianum.

Litteras serenitatis vestræ ad Hadrianum prædecessorem nostrum missas accepi- EPIST. STEPHANI PAP. VI. AD BASIL. IMP.
mus. Et mirati sumus magnificentiam tuam, quomodo talia scribere potuisti, cum
sis iustitiæ æquilibrium, præsertim cum recte nouerit pia potentia tua, quod manui
regiæ non subijciatur sacerdotalis & Apostolica nostra dignitas. licet enim ipsius
E Christi Imperatorum similitudinem in terris geras, rerum tamen mundanarum &
ciuilium tantum curam gerere debes: quod etiam precamur, vt ad multos annos
præstare valeas. Quo igitur pacto a Deo largitus es nobis, terrenis rebus præesse:
ita etiam nos per principem Petrum spiritualibus rebus Deus præfecit. Accipe, quæ-
so te, benigna fronte quæ sequuntur. Datum est tibi curare, vt tyrannorum impieta-
tem & feritatem gladio potentiæ concidas, vt iustitiam ministres subditis tuis, vt le-
ges condas, vt terra mariq. militares copias disponas. Hæc est præcipua cura poten
tiæ & principatus tui. Gregis cura vero nobis commissa est tanto præstantior, quan-
tum distant a cælo ea quæ in terris sunt. Audi Dominum dicentem [a] Petro: Tu es a Matt. 16.
Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præua-
lebunt aduersus eam. De potestate vero & imperio tuo quid [b] ait? Nolite timere illos b Ibid. 10.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui occidunt corpus; animam vero non possunt occidere. Et iterum de ministerio A
nobis commisso ait: [a] Tibi dabo claues Regni cælorum, & quæ sequuntur.

a *Matt.16.*

REDARGVIT PAPA IMP.

Oro itaque pietatem tuam, vt inhæreas decretis Principum Apostolorum, vt nomen eorum honores & dignitatem. Institutio enim & sacerdotium omnium quæ in orbe sunt Ecclesiarum a principe Petro ortum accepit, per quem etiam nos sincerissima & purissima doctrina monemus omnes & docemus. Regnum vero tuum non minimarum rerum argumento ad ea quæ præstantiora sunt, scrutanda se erigat, sed animaduertat qua auctoritate hæc facere aggreditur. Ille quidem qui aduersus sanctissimum Marinum sacras aures tuas contumelijs maculauit: aduersus Dominum nostrum IESVM Christum, qui nutu suo vniuersum orbem regit, blasphemias effutire, proculdubio non dubitauit. Quis inquam ille fuit qui aduersus immaculatum eius sponsum & sacerdotem, & aduersus Ma- B
trem omnium Ecclesiarum talia dicere est ausus? Decipitur profecto quicumque
b *Matt.10.* putat, quod [b] discipulus sit supra magistrum, & seruus supra dominum suum. Obstupescimus sane, dum tuam perfectam & illustratam prudentiam seductam videmus, vt talia contra sanctum illum virum cogitauerit: Qualis enim ille fuerit,
c *Psal. 30.* licet nos silentio prætereamus, lapides isti clamabunt: Muta [c] fiant labia dolosa, quæ loquuntur aduersus Deum iniquitatem, vel aduersus iustum.

Si ouis Dei existis (quod in votis habemus) ne transgrediaris limites Principum Apostolorum. Dic quæso te: Quis te seduxit, vt Pontificem Oecumenicum comico more scommatibus lacesseres, & sacram Romanorum Ecclesiam maledictis incesseres, cui cum omni veneratione subditus esse debes? An ignoras, IVSTA AC DIGNA REPREHENSIO. quod hæc omnium Ecclesiarum princeps exstitit? Quis te Pontificum iudicem C
constituit, quorum sacris doctrinis dirigi debes, & a quibus preces pro te Deo offeruntur? Scis sacrum illud elogium, quod ait: [c] Nolite tangere christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. Hæc de omnibus sacerdotibus dicta sunt.
d *Malach.2.* Deo te æqualem facis, qui eius Angelos iudicare audes. Dicit enim [d] Propheta: Labia sacerdotis loquentur iudicium, & legem exquirent de ore eius: Angelus enim est Domini omnipotentis. Quomodo iudicabis sacerdotes, qui solius Dei sententiæ subijciuntur, & qui soli facultatem habent ligandi atque soluendi? Vide ad quodnam profundum te præcipitem dedisti.

Audio in te, magnificentissime Imperator, laudari mansuetudinem, & patientiam Iob: quapropter mirari satis non possum, quomodo ita turpiter lapsus sis. Scripsisti illum non esse Episcopum. Quomodo id nosti? Si vero id ignoras, quo- D
modo ita præceps in eum sententiam tulisti? Magna quidem est Pontificum potentia. Non te latent res beati Ambrosij, & quid ipse fecerit aduersus Theodo-
QVAE OBIICIVNTVR IN MARINVM DILVVNTVR. sium Imperatorem. Quicumque dicunt, Marinum fuisse antea Episcopum, ac proinde non potuisse ad aliam sedem transferri: ostendant illi id aperte. Scito dilecte & omni honore digne Imperator, quod licet illi impedimento fuisset, quod obijcitur de Canone, cum tamen id numquam fuerit: multitudo tamen sanctorum Patrum & illorum auctoritas & iudicium potuit illum constituere in primo gradu. Et diuina prouidentia prænoscens Ecclesiæ Dei vtilitatem, in Sede principis Apostolorum Petri illum collocauit. Quid vero magnus ille Gregorius cognomento Theologus, nonne Nazianzo translatus est, & Meletius Sebaste Antiochiam, & Dositheus Seleucia Tarsum Ciliciæ, & Reuerentius Archiphœnice Tyrum, E
Ioannes Gordolia Proconnesum, Theodorus Apamea Selymbriam, Alexander Cappadocia Hierapolim? & multi alij diuersis in locis translati sunt e suis sedibus ad alienas.

Dicat celsitudo tua, quibus accusatoribus, & quibus testibus affirmantibus, beatum Marinum fecisse quæ tu dicis, illum condemnasti? An ignoras, in prima Nicæna Synodo quod beatus Siluester Papa proclamauerit per Legatos, præsidente ibidem sancto Constantino, Vt prima Sedes a nemine iudicetur? Quid deliquit sancta Romano-
MVLTA IN PHOTIVM STEPHANVS PAPA. rum Ecclesia, vt aduersus eam linguam tuam vibrare, & concitare seductor is te induxerit? Num iuxta antiquum morem, de Synodo Constantinopoli habenda, ad te litteras non dedit? Num pro eadem Synodo curam non gessit? Peto a te: Cuinam scri-

beret

A beret Romanorum Ecclesia? laico scilicet Photio? Si enim haberes Patriarcham, frequentius nostra Ecclesia illum litteris visitaret. Sed hei mihi, quod ista gloriosa & a Deo custodita ciuitas Constantinopolis, Pastoris solatio est orbata, & sola regia tua potentia illustratur! & nisi amor, quo te prosequimur cohibuisset, vt ferremus iniuriam nostræ Ecclesiæ illatam: coacti fuissemus aduersus præuaricatorem Photium, qui contra nos impura euomuit verba, grauiores pœnas infligere quam prædecessores nostri.

Neque enim hoc dicimus ad tui contumeliam. Te enim in vniuerso orbe Deo dilectum prædicamus; sed tantum ad nostram defensionem, & Marini maiorem gloriam, qui eadem sensit & sapuit cum prædecessore & doctore nostro sanctissimo Papa Nicolao. Et qui dum voluit adimplere, quæ illi antea visa fuerant: in maximum deuenit
B apud vos contemptum & ludibrium diuinus ille Marinus. Et cum noluerit simul duci cum ijs qui aliena sentiebant, & quæ ipse coram tua maiestate synodice gesserat, dissoluere & annullare ac irrita reddere, propterea triginta diebus carcere fuit detentus: id sibi gloriæ potius tribuens quam contumeliæ, pro vnitate pati. Sed, o iunior Constantine, quomodo non es illum magnum imitatus Constantinum, qui sacerdotum libellos acceptos in ignem proiecit, affirmans se non esse dignum, vt sacerdotes iudicaret? Te itaque monemus, spiritualis noster fili, ne aduersus sanctam Romanorum Ecclesiam insurgas. Cum vero audiuerimus, quod ex semine tuo filium ad sacerdotium dedicasses: magno hac de causa repleti sumus gaudio.] Erat hic filius minimus natu Stephanus nomine, quem Imperator, alijs ad Imperium euectis (vt dictum est) Ecclesiasticis functionibus mancipauit. ista ingerit Stephanus Papa,
C vt eum inducat, quo electo Photio, ipsum instituret Patriarcham, quod factum est post illius Imperatoris obitum ab eius filio successore Leone. Ad postremum vero commendans Romanam Ecclesiam laborantem Sarracenorum incursionibus, ista subiecit.

MARINVS ACERRIMVS DEFENSOR OCTAVAE SYNODI.

Oramus etiam vt Chelandrium munias, & omnia quæ in eo sunt necessaria adhibeas a mense videlicet Aprilis ad Septembrem mensem; mittas præterea qui mœnia nostra custodiant ab Agarenorum incursionibus. Reliqua vero silentio præterimus, cum neque oleum sit nobis pro luminaribus Ecclesiæ iuxta debitum Dei honorem. Cui gloria sit in sæcula sæculorum. Amen.] hæc Stephanus, cuius hæc vltima verba bene respondent ijs quæ nuper dicta sunt, quod expilatum ita inuenerit Patriarchium, vt opus fuerit e domo paterna petere cuncta, quibus indigeret pro se atque
D pauperibus.

COMMENDAT ROM. VRBEM.

Porro litteræ istæ hoc anno datæ non nisi sequenti perlatæ esse Constantinopolim reperiuntur, & cum iam Basilius ex hac vita bono totius Ecclesiæ Orientalis subductus esset. Ita plane, simul ac blasphemias in Dei sacerdotes effutire non est veritus: Dei indignationem in se conuertit; & qui Photij communionem numquam deseruit, a Deo deseri meruit, atque ex hac vita subduci. quæ autem tunc acciderunt, suo loco anno sequenti dicturi sumus.

Quæ autem eodem exordio Pontificatus Stephani Papæ transacta sint inter ipsum atque Fulconem Rhemensem Archiepiscopum, [a] Frodoardus in historia Rhemensium Episcoporum, ex vtriusque litteris vltro citroq. datis docet his verbis. *a Frod. lib. 4. hist. Rhem. c. 1.*

Stephano quoque huius Hadriani successori litteras mittens, gratiarum actiones re-
E ferre curauit, quod cum & Ecclesiam ipsius litteris Apostolatus sui visitare, & inter varias mundi pressuras consolari dignatus fuerit, & quia fratris cum & amici vocabulo voluerit honorare, quod ipse tamen noluit appetere, sed magis seruus & abiectus existere. Significatq. se ad ipsum Papam videndum properaturum fuisse, nisi paganorum vallaretur obsidione, hosq. deno tantum milliario a sua ciuitate abesse. Ciuitatem quoque Parisiorum ab ipsis tunc obsideri; hãcq. infestationem huic Regno ab octo annis iam præteritis inferri, vt nemini extra Castella procul liber abitus patere videretur. Addit denique, audisse se de insidijs quorumdam pestilentium, quas ipsi Papæ molicbantur, & satis ægre tulisse; opemq. ferre si licuisset, optare, vnum quod quibat agere, precibus videlicet pro eo insistere.

Pro Vuidone quoque affine suo, quem idem Papa in filium adoptauerat memo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rat, tam se quam ceteros consanguineos suos, quibus id notificauerat, debitam exhibituros eidem Papæ reuerentiam. De eo etiam quod illi scripserat, roborare se promptum fore, quæcumque necessaria Dei Ecclesiæ significarentur: eius suggestionem se multum per omnem modum effecisse ipsius fidelitati obnoxium, seq. cum suffraganeis Coepiscopis in cultu debito sanctæ Sedis Romanæ perseueraturum, & si quid contrarium sanæ Fidei contra ipsam emerserit, omnimodis confutare, Deo auxiliante, paratum existere. Sedem vero Rhemensem notum habeat ab antecessoribus suis præ Gallicanis omnibus Ecclesijs semper fuisse honoratam, vtpote cum primus Apostolorum beatus Petrus primum destinauerit huic vrbi sanctum Sixtum Episcopum, & totius Gallicanæ regionis dederit ei primatum. Hormisda quoque Papa sancto Remigio vices suas in Galliarum partibus commiserit. hoc ideo se commemorare, ne sedes Rhemensis suis in diebus sineretur dehonestari. Annectens etiam de priuilegijs sibi iniunctis quæ petijt, ab eius prædecessoribus Marino & Hadriano cõcessis. Itemq. de iam dictis rebus Ramponis, & earum peruasore, quam præmissi Pontifices iusserant ab Archiepiscopis Senonensis ac Rothomagensis vrbis excommunicari. Quibus eamdem excommunicationem differentibus, idem peruasor adhuc rapta possidebat. Vnde petit, vt ab ipso Apostolica feriatur sententia, præcipiatq. hic Papa præfatis Archiepiscopis, ne vllam in eumdem excommunicando afferant amplius dilationem. De quibusdam præterea rebus Rhemensis Ecclesiæ, quas quidam abstulerant inuasores, poscit vt ipse Papa suggerat Imperatori Carolo, qui iam magnam ex his partem restituerat; vt bonum quod cœpit, eius precatio perficiat, & de his quæ egit, ipse gratias ei agere dignetur, &c.

Ad quæ ille respondens asserit se oppido fuisse lætatum, quod eum circa Sedis Apostolicæ reuerentiam cognouerit anhelare. Hortans vt in hac dilectione semper ardentius accendatur. Memoriam quoque Vuidonis Ducis gratissime se suscepisse, quem vnici loco filij se tenere fatetur. De Northmannorum infestatione, quam Regnum nostrum patiebatur, dolere vti propria, Dominum deprecari pro huius populi defensione per Apostolorum Principum interuentionem; & vt incolumis hic præsul perducatur ad Apostolorum Limina, quatenus etiam corporeis eum valeat vlnis amplecti, & conferre de priuilegijs quibus scripserat sibi. Ad Archiepiscopos etiam quas petierat, litteras se direxisse, necnon ad Imperatorem pro Ecclesiæ Rhemensis iustitia deprecatorias, & pro collocata benignitate gratias illi referentes.

Item litteras idem præsul ad eumdem Papam dirigens, de prosperitate ipsius lætificari se inter multas tribulationum quas a paganis patiebatur angustias refert; præfati quoque Vuidonis satagit commendare fauorem. De prænominato necnon Erminifrido querimoniam repetens, qui admonitus a prænominatis Archiepiscopis inobediens extiterat: flagitat, vt iterum commoneatur ab auctoritate Papæ, Archiepiscopo hunc asperius increpante; & si peruasa non reddiderit Ecclesiastico feriatur iudicio. Interrogat præterea, sibiq. remandari poscit: si rite valeat fieri Episcoporum ordinatio in qualibet Sanctorum festiuitate, nisi tantum die Dominica, &c.

Ad hæc etiam rescribens idem Papa gratias agit pro ipsius erga Sedem Apostolicam charitate & solicitudine, condolens de ipsius afflictione, ac pro ipsius preces se Domino fundere pollicetur alleuatione; & confortans monet in Domini confidere consolatione. Item scribit eidem præsuli pro quodam Dominico a filijs & cognatis propijs oppresso vel expulso, hortans, vt id diligenter inquirat, & eius inde adiutor existat. Item pro quorumdam susceptione Anglorum. Item scribit eidem cum Aureliano Lugdunensi, Adelgario, Geilone, Emmenone, & reliquis per Galliam constitutis, pro querimonia Bituricensis Ecclesiæ, super inuasione Frotharij Burdegalensis Episcopi, qui etiam Pictauensem aliquamdiu tenuerat sedem, cui postea Bituricensis fuerat a Ioanne Papa ad tempus propter infestationem barbaricam tali tenore concessa, vt hac remota necessitate, id etiam remoueretur quod necessitas imperarat. Vnde præcipit Papa Stephanus præfatis Archiepiscopis, vt ad propriam sedem illum remeare compellant. Quod si Apostolicis monitis obedire contempserit,

pserit, nouerint eum Spiritus sancti iudicio perpetuis anathematis vinculis innodatum.

Item pro Teutboldo Lingonensi Episcopo, significãs ad se huius Lingonensis Ecclesiæ querimoniam peruenisse, quod abeunte Isaac Episcopo incõsulto Clero & populo, Egilone quemdam monachum nuper de sæculo venientem in Episcopum Aurelianus Lugdunensis ordinauerit, eisq. illata vi præposuerit nolentibus. Quo diuina vocatione homine excedente ne in idipsum incurrerent concordi voto Clerus & populus Teutboldum ipsius Ecclesiæ diaconum eligentes, ab ipso Papa, sibimet in Episcopum consecrari petierint. Sed ille vniuscuiusque Ecclesiæ priuilegium inconcussum seruare volens id agere distulerit, eumq. præfato Aureliano direxerit, scribens ad eum, vt si Cleri populiq. vota in eum concordarent, & sacri Canones illi non obuiarent, manus huic imponere non differret. Quod fieri si ratio prohiberet, & id ipsum sibi rescriberet, interim tamen alterum inibi ordinare nullo modo se inconsulto præsumeret: simulq. & Oirannũ Senogalliensem Episcopum a suo latere direxerit executorem. Quem deludens Aurelianus ad Lingonensem præmiserit vrbem, pollicitus se citissime subsecuturum. Quo cum diu expectaretur, nec ipse aduenerit, nec suæ moræ causam innotescere vel Papæ remandare præuiderit. Quocirca intantum Clerus & populus cum decreto manu omnium roborato, præfatum electum Romam remiserint obnixe sibimet illum consecrari petentes. Sed nec tunc id agere acquieuerit, volens Lugdunensi Ecclesiæ collatum priuilegium immutilatum consistere. Ideoq. iam dicto Aureliano iterato rescribens, mandauit, vt quia concordi voto Clerus & populus iam dictum diaconum expetebat, aut ipsum consecraret, aut quid in eo reprehensibile iudicaret, rescribere maturaret. Sed is priori inobedientiæ contumaciam adijciens, non solum oblatum consecrare, sed quid in eo reprehensibile iudicaret, sibi rescribere contempserit. Verum contra interdicta & sacrorum Canonum statuta quemdam extraneum & eidem Ecclesiæ ignotum, in angulo ordinatum illis ingerere niti præsumpserit. At hi potius laborem subire, quam subijci ignoto eligentes ad se redierint implorantes, ne pateretur Ecclesiastica iura violari.

DE CAVSA LINGON EPISCOPI.

Nos autem, inquit Papa, qui omnium Ecclesiarum in beato Petro Apostolorum principe curam susce pimus, scientes inter Episcopos nõ haberi eum qui neque a Clero electus neque a populo est expetitus, sæpedictum Teutboldũ venerabilem diaconum, ipsorũ lamentabilibus precibus inclinati Lingonensi Ecclesiæ Episcopum cõsecrauimus, condigna sententia præuaricatoribus illata, licet & alijs præuaricationibus fuerint impediti. Quapropter tuæ iniungimus sanctimoniæ, vt his nostris Apostolicis litteris perceptis, post posita dilatione, ad Lingonensem accedas Ecclesiam, & eumdem Teutboldum a nobis solemniter consecratum Episcopum eximde reuestias, omnibusq. Archiepiscopis & Episcopis innotescas pro tantæ contumaciæ vltione, nos eiusdem Ecclesiæ specialem solicitudinem susce pisse pro tanti laboris macerat ione & apprehensionis illatæ reuelatione. Quidquid autem idem venerabilis Episcopus Teutboldus vobis ex nostra parte retulerit, credite, & effectui mancipare nullo modo ambigite, vtpote qui tuam reuerentiam circa nos deuotam consistere credimus.

SENTENTIA STEPHANI PAPAE.

Ad hæc idem præsul Fulco rescribens, gratias agit pro consolatione litterarum ipsius, asserens se præfatum fuisse & esse quæcumque sibi ab ipsius Papæ celsitudine iniuncta fuerint adimplere: præfatam vero præceptionem de Teutboldo Episcopo sine mora explere voluisse, sed Odonis Regis sui consultu interim intermissum, dum Rex idem Legatos suos ad eumdem Papam dirigeret, ac per eos iussionem ipsius certissime cognosceret. Super his autem quæ litteræ ipsius Papæ prosequutæ sunt, velle scilicet se omnibus Ecclesijs sua instituta & priuilegia inconfuso ordine intemerata seruari; valde gaudens vniuersos Episcopos in quorum præsentia hæc recitari fecerat. Consulit autem eius auctoritatem deposcens, vt sibi scriptis remandet, si liceat Coepiscopis suffraganeis suis, qui in eius diœcesi consistunt, ordinationem vel Regis vel alterius alicuius personæ sine sua licentia & cohibẽtia, seu permissione agere, vel aliud aliquid inconsulto suo Metropolitano aut cõtra interdicta sui primatis præsumere. Priuilegium quoque denique a Sede Romana quæsitum, idem Papa huic concessit, scriptumq. transmisit præsuli super rebus Ecclesiasticis huic Rhemensi Ecclesiæ colla-

Universidad de Deusto
Biblioteca

collatis vel conferendis, vt nemo eas inuadere vel detinere præsumeret. Et vt post A eius decessum nullo modo aliquis hunc Episcopatum vel Episcopij res occupare illicite auderet cum interminatione hæc inhibens Apostolicæ Sedis censuræ.

DE CONTROVERSIA INTER COLON. ET HAMB. ARCHIEP.

Item scribit ei pro altercatione quæ versabatur inter Herimannum Colonien sem Archiepiscopum & Adelgarium Hamburgēsem & Bremensem Episcopum, pro qua Herimannus eidem Papæ & suam direxerat querimoniam, Adelgarius autem & suam direxerat, & postmodum per semet accesserat proclamans ab Herimanno Ecclesiæ suæ priuilegia violari; ideoq. in suam præsentiam commonuerat vtrumque venire: sed quoniam Adelgario veniente, Herimannus defuit, tantæ liti finem imponere Papa distulit, ne quispiam propere iudicare videretur, vnde rediuiua contentio futuris temporibus oriretur. Quocirca iniungit huic præsuli nostro sua ipsius Papæ vice Synodum conuocare apud Vangionem ciuitatem, cum vicinis suffraga- B neis limitaneisq. Episcopis, ad quam Herimannum Archiepiscopum Coloniæ & Soudecoldum Moguntinum cum suis suffraganeis, necnon & eumdem Adelgarium occurrere iusserat, quatenus quid cuique debeatur, diligens examinatio declararet. Monet etiam fraternitatem ipsius domini Fulconis, ne sibi suam specialem præsentiam si omnimodis fieri possit, exhibere cum eis quoquo modo differat; quoniam & hæc & alia quæ imminebant Ecclesiastica negotia cum ipso tractanda eiusq. terminanda consultu prouiderat. De quo scilicet ipsius aduentu satis gratularetur, volens ad Ecclesiastica deliberanda negotia eius habere præsentiam. Alioquin monet, vt assertione iuridica per strenuum Episcopalis ordinis virum vna cum ipsis abeuntem notificet, qualiter se super hoc veritas habeat; quibus si veniendi facultas defuerit, suos cum eo dirigant Legatos, qui eorum *vicatione perfuncti disceptandi & deliberandi C libertatem possideant, vt nullo vlterius tempore perfecta finitiua sententia de hac re necessarium sit nectere quæstionem.] hucusque Frodoardus, quæ vsque ad obitum ipsius Stephani Papæ fuisse propagata noscuntur ex ijs quæ idem Pontifex ad eius successorem Formosum scripsit.

* pro vice

OBITVS CAROLOMANNI REGIS. a *Ann. lib. 5. cap. 45.*

Hoc item anno moritur Carolomannus Rex, cui successit in Regno eius filius Ludouicus, cui Ignauus cognomētum fuit, siue quod Regno potitus (inquit [a] Aimoinus) nil strenue gessit, siue quod sanctimonialem quamdam (sicuti a maioribus accepimus) Kale monasterio puellarum abstractam, coniugio copulans suo, peccatum quo nullum maius esse noscitur, perpetrauit.] hæc ipse. reliquus erat ex Ludouici filijs Carolus cognomento Simplex genitus ex Adelaide posteriori vxore postremus, sex tantum annorum puer, cuius patrocinium suscipiens Fulco Rhemensis Archiepiscopus, litte- D ris hortatus est Carolum Crassum Imp. vt eius defensionem susciperet. de his autē hæc habet Frodoardus in vita ipsius Fulconis. Totius itaque Regni curam gerens idem dominus Archiepiscopus Fulco, litteras dirigit Imperatori Carolo Regis Ludouici Trās-rhenēsis filio pro tutela & defensione Regni Francorū, quod in his partibus a Northmannis multipliciter opprimebatur, asserens hactenus illud auxiliante Deo fuisse protectum, quamdiu patrui & æquiuoci eius ac filiorum ipsius regebatur dominatione. Tunc vero illis feliciter humana excedentibus, postquam se proceres Regni eius Imperiali commiserant ditioni, eos vndique multi supergrauarent casus: memoratq. ciuitatem Parisiorum, quam caput asserit & introitum Regnorum Neustriæ atque Burgundiæ, barbarica cingi obsidione, citoq. capiendam, nisi Dei subuenta fuerit clementia, quæ si capta fuerit, totius dispendium Regni se perpessuros; tamq. pericu- E losse hæc mala grassari, vt a prædicta vrbe Rhemos nil tutum remanserit, multosq. Christianos deserentes religionem, paganorum societati commixtos, ac tuitioni subditos esse.] hæc ipse de tutela Francorum Regni: scriptam vero ipsam fuisse epistolam tempore obsidionis Parisiensis, nempe anno post sequentem. Quamdiu autem supersites fuit Carolus Crassus Imperator, nihil tumultuosum a proceribus gestū, quæ autem moliti sint post obitum eius, suo loco dicetur.

CAROLVS SIMPLEX COMMENDATVR CAROLO CRASSO.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus octogesimus sextus Indictione quarta, quo Basilius Imperator moritur. ad annum enim vndeuigesimum post Michaelem occisum, eius Imperium esse propagatum, Curopalates & alij omnes post eum affirmant. Quo autem mense, antiquorum nemo (quod sciam) prodit; & mihi peculiare magis profiteri nescire, quod nesciam, quam diuinare. Quæ autem obitum eius præcesserunt, hic primum recensenda erunt. Meminisse debet Lector, quæ dicta sunt superius de malis artibus atque fallacijs Theodori cognomento Santabareni; cu- B ius etiam eo processit audacia, vt solita fraude commouerit Basilium Imperatorem aduersus filium, Leonem nominatum, vt eumdem Imperatorem antea creatum, in ordinem redactum carceri manciparit, sicq. detineretur in præsentem vsque annum, pauloq. ante Basilij patris obitum liberaretur e vinculis.

BASILII IMP. OBITVS.

Quomodo autem id factum, sic narrat Curopalates: Multo interiecto tempore, ex quo in carcerem coniectus est, cum Senatus sæpe pro ipso voluisset deprecari, & varijs de causis prohibitus fuisset, tamdem opportuna oborta est ei occasio, qua posset quod in animo habebat, & studiose curabat, perficere. Erat quædam auis in Regia, in cauea inclusa ad spectaculum & oblectationem audientium & videntium, psittacus aui est nomen, quæ humanam vocem imitans, multum loquitur: quæ quidem siue ab aliquo edocta, siue alioquin casu, sæpe, heu, heu, domine Leo, pronuntiabat. Cumq. C aliquando lautum fecisset Imperator conuiuium, & accersiti principes Senatus cum eo simul essent, auisq. sæpe id quod modo diximus loqueretur: mœsti conuiuæ a cibis abstinentes cogitabundi sedebant. Quod animaduertens Imperator, causam ab eis, cur non comederent, percontabatur. At illi perfusi lacrymis: Quem cibum, inquiunt, o domine, comedemus, quibus ab* istius rationis expertis aue tale quid dicitur conuicium, cum tamen ratione præditi, & domini nostri studiosi habeamur? Nam hoc animal ratione carens, suum dominum requirit. nos autem genio indulgentes, dominum, qui nihil peccauit, obliti sumus. Qui si peccasse conuincitur, & in parentem dexteram armasse: omnes nos manu nostra eum interficiemus, neque eius vmquam explebimur sanguine. Si vero, de quibus accusatus est, calumniam coarguit: quoad lin- D gua calumnians tantum in ipsum poterit? Mollitus igitur talibus verbis Imperator, tunc ipsos sedere iussit, seq. rem diligentius spopondit exploraturum: neque sane multo post ad suum ingenium rediens, e custodia eductum sibi præsto esse iubet filium, ademptaq. ei lugubri veste, & superuacua quæ in luctu excreuerat coma, pristinum ei Imperij honorem restituit. Neque sane multo post, diarrhœæ morbo correptus, paulatim tali tabe consumebatur, ordinatisque, vt sibi videbatur, Imperij rebus, instituto hærede & successore Leone, decessit e vita, cum regnasset cum Michaele Imperatore annum vnum, deinde solus vndeuiginti.

LEO IMP. BASILII FILIVS LIBERATVR E CARCERE.

Commendatur Basilij pietas in exædificandis atque restituendis Ecclesijs & exornandis, reditibus locupletandis. de quibus idem ista Curopalates: Basilius autem Imperator sacrorum templorum, quæ superioribus terræmotibus conuulsa & conquas- E sata fuerant, quædam etiam funditus deiecta, curam dignam suscepit, alijs recens conditis, alijs collabentibus refectis, alijs item ornamentum & decorem adiunxit. Primum quidem Dei magnæ Sophiæ templi apsidem magnam sublimemq. in multas partes discissam, ruinamq. minantem, artificum peritia compaginatam, tutam, stabilemq. effecit, in qua Dei Genitricis imaginem, vlnis infantem sustinentem depinxit, ac Petrum & Paulum principes Apostolorū ad vtramque partem collocauit: reliquasq. ruinas, & detritas partes murorum instaurauit, annuos item reditus imminutos auxit: cum ob olei penuriam parum abesset, quin sacræ lucernæ extinguerentur, maximæ possessionis dono, quod Manthæa appellatur, lumen perpetuis lucernis, quod numquam extingueretur, subministrauit, & hymnopolis sacri templi, id est, diuinas laudes celebrantibus obsonia copiosius tribui curauit ex annuo possessionis reditu.

DE QVIBVS LAVDETVR BASILIVS.

TEMPLA RESTITVTA ET ERECTA A BASILIO.

Sacrumq. Apostolorum templum, quod pristinū decorem amiserat, fulcris & earū partium quæ consumptæ erant, instauratione vnitum ita refecit, vt recenter conditum

Universidad de Deusto
Biblioteca

videretur. Et Dei Genitricis templũ in Fonte, quod priſcam pulchritudinem amiſerat, A renouauit. Alterum Dei Genitricis templum, quod Sigma vocatur, quodq. motu terræ exciderat, a fundamentis inſtaurauit, & ſtabile ac pulchrius quam prius fuerat effecit. Templum quoque in Aurelianis Stephani protomartyris, quod vſque ad fundamentum corruerat, a fundamentis iterum conſtruxit. Duo templa Ioannis Baptiſtæ, in Strobilæa, & Macedonianis, alterum a fundamentis, alterum ex maxima parte reficiendum curauit. Templum quoque Apoſtoli Philippi, & Euangeliſtæ Lucæ ad Occidentem ſitum, quæ graui ruina exciderant, a fundamentis iterum condidit. Magnum etiam templum fecit Motij martyris, cuius aditum ad terram deiectum, ita vt ſacra menſa frangeretur, adhibita diligentia reſtituit, ipſiq. vicinum Andreæ primo vocati templum collapſum, in priſtinam formam redegit. Et S. Romani, & ſanctæ Annæ in Secundo, & magni martyris Demetrij, & martyris Æmiliani in Rabdo, ex B veteribus noua fecit.

ALIA SACRORVM LOCORVM MONVMENTA RESTITVTA.

Ad hæc templũ S. Nazarij collapſum erexit, & in Roſtris Domini templum Chriſti Reſurrectionis, & Anaſtaſiæ martyris elegantiſsimũ adornauit, lapideum pro ligneo tectum fabricatus. & illud Platonis maximi martyris collapſum reſtituit, & ipſi propinquum glorioſorum martyrum Heſperi & Zoes condidit. Et martyris Acacij in Heptacalo ruinam minans, ne corrueret, inſtaurauit. Et ſimiliter prophetæ Eliæ ad Pitium ſplendide renouauit, nouumq. conſtruxit in aula regia in nomen Domini IESV Chriſti, & principis Angelorum, & Eliæ prophetæ, itemq. Dei Genitricis, & Nicolai celeberrimi Epiſcopi pulcherrimum templum hoc, quod Nouam Eccleſiam appellant, formoſitate pulchritudine & decentia nulli alij cedens, aut exuperandi, vel adæquandi ſibi locum relinquens: annuos item reditus conſtituit ad vſum luminum C & ſacerdotum hymnos celebrantium. Et quid longioribus opus eſt verbis? ipſum opus ſpectatoribus propriam pulchritudinem, & ſumptuoſam magnificentiam repræſentat. Multa alia ſacra templa in palatio ædificanda curauit in nomen Eliæ prophetæ, martyris Clementis, Saluatoris Chriſti, & Apoſtoli Petri, & principis militiæ Michaelis, quorum pulchritudinem exprimere nec poetica poſſet magniloquentia.] & inferius poſt recenſita Regiarum ædificia, iſta ſubdit: In foro quoque elegantiſsimum templum condidit in honorem Dei Genitricis, vt negotiantes haberent orationis domum, ſi quando negotia eos diutius retardarent. Et ſancti Phocæ templum in Steno conſtructum, adornatumque, monachorum domum effecit, annuis reditibus idoneis conſtitutis. Renouauit etiam magnum templum principis militiæ Michaelis in Soſtenio iam collapſum, & ad eam quæ nunc apparet pulchritudinem D redegit.

Plurimos etiam Iudæos munerum pollicitationibus & largitione, pretioſis donis allectos ſuſcepit & attraxit.] hos autem poſtea Iudaizantes Leo Imp. Baſilij filius, edi-
a Leo nouel. 55 ta[a] nouella conſtitutione, compeſcuit. Inſuper, ſubdit Curopalates: Et Bulgarorum
RVSSORVM CONVERSIO. genus, quod nuper diuino ſe cultui addixerat, miſsis eo religioſis monachis, & virtute præditis ſacerdotibus in Fide confirmauit. Et Rhos, *Ruſsis dictis*, inito cum illis fœdere, vt ſalutaris Baptiſmi participes eſſent, auctor fuit, miſſo ad eos Archiepiſcopo. Verum miraculum illud quod tunc accidit, operæpretium eſt enarrare. ſic enim ſe habet. Cum autem adhuc ſuperſtitione tenerentur, & ipſe Princeps & proceres illius, & adeo omnis natio, ſuumq. priſtinum cultum examinarent, & Chriſtianorum Fidem: Archiepiſcopum illum qui ad eos nuper venerat accerſitum Princeps interrogauit, quæ- E nam eſſent quæ ille annuntiaret, quæ ipſum docere poſſet. Qui cum ſacrum diuinæ Scripturæ librum protuliſſet, & quædam miracula recenſeret a Deo, quando humana forma aſſumpta, apud homines erat, facta: Niſi aliquod (Rhos multitudo reſpondit)
b Dan. 3. ſimile nos conſpiciamus, & maxime quale aſſeris [b] trium puerorum in fornace, nequaquam tibi crediturí ſumus: Ille vero numquam mentienti fide habita verbo illius,
c Ioan. 14. qui dixit: [c] Quodcumque petieritis in nomine meo, accipietis. &c.: Qui credit in me,
RVSSI POPVLI VISO INGENTI MIRACVLO AD FIDEM CONVERSI. opera quæ facio & ipſe faciet, & maiora his faciet: Etſi, inquit, haud licet tentare Dominum Deum: attamen ſi ex animo decreuiſtis ad eum accedere, petite quodcumque vultis, & hoc faciet omnino propter Fidem veſtram Deus, quamuis nos minimi ſimus & indigni. Ipſi autem ſtatim petierunt, diuini Euangelij volumen in ignem a ſe incenſum proijci, quod ſi illæſum ſeruaretur, ad eum ſe acceſſuros Deum qui ab ipſo præ-

A ſo prædicaretur. Viſum eſt id faciendum. Et cum ſacerdos, ſublatis ad Deum oculis & manibus dixiſſet: Oſtende glorioſum ſanctum nomen tuum IESV Chriſte Deus noſter in oculis nationis huius: in fornacem proiectus eſt liber, incenſaq. fornace ad horas aliquot, & deinde penitus extincto & conſumpto igne, ſacrum illud volumen inuentum eſt permanſiſſe inuiolatum & illæſum, nullo ab igne accepto detrimento. Quod conſpicati barbari, & miraculi magnitudine perculſi, ſine vlla controuerſia ad Baptiſmum confugere.] hæc Curopalates, & alij omnes Græcorum hiſtorici. MIRACVLVM DE LIBRO EVANG.

Retulit a Deo Baſilius Imp. iſtiuſmodi benefactorum operum multiplicia præmia; ſiquidem tam terra quã mari ſæpe deuicit hoſtes, vt idem Curopalates & alij veteres recẽſent auctores. Inter alias vero victorias Dei beneficio acceptas, illa magis proficua & memorabilis, qua magna gloria atque potentia elatos hæreticos Manichæos ſub
B Theophrices eorum ciuitatis Principe Chryſochire militantes ſic proſtrauit, vt eorum innumera tũc multitudo collecta vt fumus euanuerit. Sed & in eo prælio magnopere eſt demonſtrata diuina potentia, quod geſtum eſt ab ipſo per Andream Ducem pium valde virum aduerſus Sarracenos Tarſi regnantes, ad quem cum eorum Princeps (inquit idem Curopalates) litteras miſiſſet ſuperbiæ & maledictorum plenas, & hæc indicantes: Nunc videbo an Mariæ filius, eiusq. parens tibi proderit, cum contra te cum meo exercitu progrediar. Quas litteras conuicij plenas acceptas ipſi imagini Dei Genitricis appendit, hæc locutus: Vide o Mater Dei, tuq. ipſius Filius & Deus, qualia exprobrauit, & ſuperbe dixit contra tuum ſuperſtitem populũ barbarus iſte arrogans. Quibus dictis, aſſumptis Romanis copijs, contra Tarſum proficiſcebatur, & cum ad Podandum peruenisſet, ibi cum hoſtibus congreſſus, multa cæde fundit & fugat
C barbarorum multitudinem, cum prius ibi eorum dominus occubuiſſet; pauci vero vix ſe Tarſum incolumes recipiunt. Sepultis autem ſuis, & hoſtibus in vnum locum coactis, magnaq. erecta ad poſterorum memoriam columna, in patriam redijt cum ſpolijs, &c.] EXPROBRATOR FIDEI CHRISTIANAE SARRACENORVM PRINCEPS VINCITVR.

Accepit a Deo & illud beneficium Baſilius Imperator, vt Scytharum barbaræ nationes Chrouatæ dicti & Seruij, miſſis ad eum Legatis, ſponte ſeipſos ſubiecerint, accedentesq. ad Imperatorem datæ ſunt illis ad habitandum prouinciæ illæ, quæ ab ipſis nomen accepere, vt Croatia & Seruia dicerentur.

De eodem Baſilio hic attexendum fragmentum ex Aquitanica hiſtoria e Pithœi bibliotheca in lucem prodita, quod ſic ſe habet: Iiſdem temporibus rebellantes Bulgari Græciam nimis exaſperauerunt, & Baſilius Imp. ſuper eos nimis irritatus, voto ſe
D obligauit Domino, monachum fieri, ſi Græcis eos ſubderet, & per annos quindecim cum hoſte ſuper eos laborans, ad vltimum Regibus eorum proſtratis Samuele & Aaron, omnem terram eorum obtinuit, & fortiſſimas ciuitates confregit, & Græcos animi præſidia contra eos vbique ordinauit, populumq. Bulgarorum maxima ex parte in Græciam captiuauit, & ſicut voto promiſerat, habitum monaſticum Græca figura indutus in reliquum eſt, omni vitæ ſuæ tempore a concubitu & carnibus abſtinens, & Imperiali ſchemate extrinſecus circumdabatur. Deinde Hiberiam repugnantem per annos ſeptem ita edomuit, vt omnia ad Imperium illius exerceret.] hæc ibi. quam autem ſint conſentientia ijs quæ a Curopalate narrata de ipſo ſunt, conſidera.

Ceterum fuiſſet plane inter ſummos Chriſtianos Principes numerandus Baſilius, tum ob pietatem, tum etiam ob res bellicas præclare geſtas, quas idem qui ſupra Curo-
E palates, & alij poſt eum diligenter enarrant, niſi ſeductus a Photio, præuaricator factus eſſet Octauæ Oecumenicæ Synodi cui ſubſcripſerat, & tum ipſius, tum Santabareni præſtigijs dementatus in Romanam Eccleſiam pro eodem Photio inſurrexiſſet. Ita infelix Græcia, ſi quos habuit præſtantes Imperatores barbaris metuendos, vt Iuſtinianum, Heracleum, atque Baſilium, de quo eſt ſermo, mox vel hæreſis vel ſchiſma inglorios reddiderunt atque funeſtos, opera nefandorum hominum ſanctitudinem vitæ extrinſecus præſeferentium.

Ad poſtremum de Baſilio illud memoriæ non ſubtrahatur, quod ſcribendum curauit librum de Iure: ex quo iam deperdito, pauca hæc quæ ſcripta remanſerunt in libro Iuris Græcorum, hic deſcribenda putauimus, ſic ſe habent, ſub hoc titulo: Officium & definitio Patriarchæ. Patriarcha eſt imago Chriſti viua & animata, operibus & verbis in ſeipſa veritatem exprimens.

Sco-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scopus Patriarchæ propositus est. Primum quidem, vt quos a Deo accepit, in pie- A
tate ac honestate vitæ conseruet. Deinde & omnes hæreticos pro virili sua conuertat ad rectam veritatis sententiam, & vnitatem Ecclesiæ. Vocantur autem hæretici tam legibus, quam Canonibus, qui Catholicæ Ecclesiæ societate non continentur. Præterea vt infideles quoque claris & illustrissimis & admirabilibus factis suis stupefaciens, imitatores Fidei reddat. Finis Patriarchæ, creditarum sibi animarum salus, & Christo quidem viuere, mundo vero crucifixum esse. Propria Patriarchæ, facultate docendi pollere, atque erga vniuersos tam sublimes quam humiles æqualiter absque animi contradictione semet gerere, ac mansuetum esse erga omnes se conuenientes. Etiam in docendo & redarguendis contumacibus acrem. Pro veritate, æqui, iustiq. conseruatione, proq. pietate coram Imperatore loqui non erubescere.

Cum Respublica ex partibus & membris ad similitudinem corporis humani con- B
stet, amplissimæ huius, maximæq. necessariæ partes sunt Imperator & Patriarcha. Ideoq. subditorum pax & felicitas tam animi ratione quã corporis est Imperij, atque Pontificatus in omni vnanimitate consensus.] hucusque ibi.

ADMONITIONES A BASILIO DATAE LEONI.

Idem insuper Basilius Imp. vna cum hereditate filio suo Leoni Imperatori egregia monita scriptis reliquit, sexagintasex capitibus comprehensa, quorum principes litteræ hanc efficiunt sententiam.

BASILIVS IN CHRISTO ROMANORVM IMPERATOR LEONI CHARO FILIO ET IMPERII COLLEGÆ.

Aureæ quidem sunt sententiæ, digno Christiano Imperatore bene philosophante, qualem cupit ipse parens Basilius filium esse. extant ipsæ quidem ex Græco fonte in- C
alueum Latinitatis eductæ, quarum ne sis penitus expers, ex eis hic [a] vnam, vel duas ad summum accipe, sic enim tertia se habet post Fidem Catholicam primitus commendatam.

[a] cap. 3. extant tom. 5. biblioth. S. Marg. in fine.

DE CVLTV RELIGIONIS.

Sanam habe mentem in his quæ ad rectæ Fidei doctrinam pertinent, & summo honore prosequere Matrem tuam Ecclesiã, quæ in Spiritu sancto te lactauit, & capiti tuo, ad Dei per Christum laudem Imperij coronam mecum imposuit. Si enim quos natura tibi dedit parentes, debes venerari, multo magis eos, qui te in Spiritu sancto genuerunt, omni pietatis officio debes colere. Illi enim duraturam ad tempus vitam liberis per generationem impertiuntur: isti vero æternam per regenerationem largiuntur. Honora ergo Ecclesiam Dei, vt tu vicissim ab ea in honore habeare, & sacerdotes eius reuerere tamquam spirituales patres, & deprecatores pro nobis ad Deum. Honor enim qui sacerdotibus habetur, in Deum refertur; & sicut propter te mini- D
stros tuos in honore habere iustum est, ita & propter Deum sacerdotes eius magnificere, & in pretio habere sanctum. Quemadmodum enim honor qui eis habetur, ad Deum pertinet; ita eorum contumelia & contemptus longe etiam grauius eius iram prouocat.] hæc Basilius post Fidem Catholicam bene custoditam, appposuit tamquam fundamentum & basim quamdam, super quam vniuersa moles Imperij collocata, firma consistat. Sed accipe aliam salubrem impertitam filio eidem admonitionem [b] ad rem nostram spectantem.

[b] Ibid. c. 56.

DE LECTIONE HISTORIARVM.

Euoluere ne vmquam cesses historias veterum, ibi enim reperies sine labore quæ alij magno cum labore congesserunt. At inde bonorum virtutes, & improborum vitia cognosces, & vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuersiones, mundi huius instabilitatem, & Imperij ad cadendum pronitatem discres. Breuiter ma- E
lefactorum pœnas, & bonorum præmia leges, quorum illa effugies, ne vltionis quæ inde sequitur seueritatem patiaris; hæc autem amplecteris, vt præmia quæ ex ijs manant consequi merearis.] Ita Basilius ad Leonem, secundum quod argumentum, memini me præfatum esse in epistola nuncupatoria ad Regem Catholicum tertio Annalium tomo.

Ista & alia quæ tu maiori consules ocio Basilius ad Leonem, qui ea accipiens, & custodire laborans, consecutus est præ ceteris illud insigne nomen, vt meruerit cognomento Philosophus appellari, quasi per eum illam felicitatem Orientale sit Imperium consequutum, quam ille pollicitus est sapiens, si vel philosophi regnent, vel si Reges philosophentur. Sed an impleuerit ille ista omnia, ex factis intelliges.

Ad eumdem Basilium rursum spectat (ne quid prætermittatur antiquitatis) quod scriben-

A scribendum curauit, & augendum Græcorum Menologium; quod etiam exornauit imaginibus, quibus singulorum exprimerentur certamina. In cuius fronte eiusmodi scriptum inuenimus iambis versibus epigramma in scripto codice Vincentij Pinelli Patauio ad nos Ferrariam, cum illic essemus cum Pontifice, misso.

Basilius Imperator huius climatis
In pace præstans, atque rebus bellicis,
Fecit volumen sicut alterum polum
E pellibus pactum, sequens ex ordine
Pulchras ferens imagines vt sidera.]

Extat autographum ipsius Basilij volumen imaginibus magni pretij decoratum per dies singulos, singulosq. Sanctos, de quibus mentio habetur in versibus. Vidimus
B & legimus nobis concessum a Paulo Sfondrato sanctæ Cæciliæ Cardinali, nepote felicis memoriæ Gregorij Papæ Decimiquarti. Iam vero reliqua prosequamur.

LEO VI. IMPERAT.

Defuncto itaque Basilio Imp. eadem die Leo eius filius Imperium moderandum susscepit. qui mox occasione captata, quod Photius cum Santabareno consilium inisset de eligẽdo in Imperatorem cognato ipsius Photij: eum e throno deponit, relegatq. in monasterium Armenorum, in eiusq. locũ germanum suum Stephanum subrogandum curauit. Impostorem vero illum Santabarenum flagris cæsum, oculis priuat, & Arhenas in exilium mittit, hominem secta Manichæum, professione magum (vt Constantinus Manasses affirmat) simulatione vero Christianum, & imposturis quibus miracula affectabat, a Basilio Imp. creditum sanctum.

DEPONITVR PHOTIVS ET SVBROGATVR STEPHANVS. EXCAECATVR SANTABARENVS.

Porro substitutio Stephani in locum Photij haud ita perfunctorie facta est, inconsul-
C to Romano Pontifice Stephano: nam ab eo vt dispensaretur, quod ordinatus fuisset a Photio diaconus, opus erat; & lex erat Ecclesiastica, vt ordinati a Photio cessarent omnino, nec maiori gradu eleuarentur. Audi igitur quæ in dicto codice Græco post litteras Stephani Papæ superius recitatas subijciantur de ipsis.

Hæc epistola ad Basilium Imperatorem missa fuit, sed illam accepit Leo eius filius, cum iam pater vita defunctus esset. Qui cum epistolæ vim intellexisset, & omnia Photij facinora cognouisset: quamprimum reuocauit omnes sacerdotes veritatis, qui a Photio anathemate damnato, graues passi fuerant persecutiones; & ecto tyranno & inuasore Photio, fratrem suum germanum introduxit, aduocato etiam Styliano Neocæsareæ Metropolita, cognomento Mapa, & alijs eius in persecutione commilitonibus, Episcopis, Præpositis, presbyteris, diaconis, & alijs pie-
D tatis sectatoribus, ait illis: Nostrum ex Deo Imperium, perpensa veritate, iniquum illum hominem Photium a sede Patriarchali eiecit, & vestram persecutionem sedauit. Nec vllo pacto cogam quemquam vestrum, vt inuiti cum illo communicetis. quin potius oro pietatem vestram, vt communicetis cum fratre meo, & fiat vnum ouile. Sin autem inconsultis Romanis, qui Photium damnauerunt, nolueritis fratri meo conuenire, quoniam videlicet a Photio diaconus fuit ordinatus: venite scribamus, & mittamus vna Romam ad Pontificem, vt dispenset absolutionem anathematis ijs qui a Photio fuerunt ordinati. Scripsit igitur propterea Imperator epistolam ad Pontificem, similiter etiam Mapa Metropolita Cæsareæ & eius socij. epistola vero Metropolitæ ita se habet.

Sanctissimo ac beatissimo Stephano, domino ac Oecumenico Papæ Stylianus Epi-
E scopus Neocæsariæ Euphratesiæ prouinciæ seruus seruorum Dei, & qui mecum sunt Episcopi, necnon omnes Episcopi & presbyteri & diaconi sanctissimæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, & omnes Præpositi per Occidentem & Orientem constituti, & presbyteri monachi quietam vitam agentes.

EPIST. STYLIANI ET ALIORVM AD STEPH. PAP. CONTRA PHOTIVM.

Dei Catholica & Apostolica Ecclesia semper præualet aduersus eos qui illi bellum concitant. Scriptum est enim, quod Dominus imbecilles reddit eius hostes. Et qui aduersus Ecclesiam bellum gerit, Dei se hostem constituit. Variæ igitur, o sacrum & venerandum caput, humani generis hostis sunt fraudes, diuersis temporibus alios alijs rationibus a recta via ad vias obliquas homines subtrahentis. Hoc vero præcipue in Dei Ecclesia ille facere consueuit, vbi recta quidem agere, laude dignum est; sicut e contra a recto recedere, formidabile existit. Cum itaque in Dei Ecclesia multa iniquitatis vasa inuenisset, venerationem quæ sacris imaginibus exhibetur, tum

Chri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Christi, tum purissimæ eius Matris & seruorum eius, ab Ecclesiastica disciplina remouere conatus est; sed diuina fauente gratia, nostrorum piorum Imperatorum auxilio nostra Ecclesia suum decorem nunc recepit, & abominabilem illum errorem hæresis circa imagines procul abiecit. Quid vero dæmon bonorum operum osor? Nouam igitur concitat tempestatem. Iterum enim Gregorium suscitat cognomento Asbestam, id est, inuestigabilem, & Eulapium & Petrum, & eorum socios, ac per eos Christi membra ab inuicem diuellere, & a sanctissimo Ignatio Patriarcha abalienare non dubitauit. Hos itaque Patriarcha sæpius synodice aduocatos, & qua decebat humanitate tractans, vt nullo pacto a Dei Ecclesia segregati, præda dæmonis fierent, efficere non potuit. Quapropter priuatione tandem & anathemate ipsos damnauit. Illi vero litteras miserunt & Legatos ad sanctissimum tunc temporis Pontificem Romanum beatum Leonem, petentes vt ab ipso, quasi iniuria passi, vindicarentur.

Pontifex vero ad Patriarcham Ignatium scripsit, rogans eum, vt aliquem mitteret suo nomine in Vrbem Romam, vt per eum discere posset, quomodo res se haberet de schismaticis illis. Quod Patriarcha Ignatius facere non tardauit, sed misit Lazarum monachum & Confessorem vna cum litteris, qui rem omnem de Gregorio recte nouerat, & Pontificem de singulis edocuit. Quapropter Pontifex & ipse damnauit eodem modo quos Ignatius damnauerat, tamquam schismaticos. Sed beato Papa Leone vita functo, iterum illi Benedicto Papæ successori molestias intulerunt. At Benedictus sanctissimus, re iterum diligenter examinata, eorum damnationem cũ Ignatio confirmauit. Qui deinde Photio cuidam schismatico ab Ecclesia Constantinopolitana, & in dignitate constituto inhærentes, & eius fauore vtentes apud Bardam Principem & auunculum Michaelis Imperatoris; qui & ipse arguebatur a Patriarcha Ignatio turpis incæstus gratia, Ignatium ipsum e Patriarchali sede violenter eijciunt, multas calumnias aduersus eum fingentes, vt Imperatorem ipsum ita subduxerint, vt Photium pro Ignatio in Patriarchali sede collocarit, a schismaticis electum, & a damnato Gregorio eo die ordinatum. Quando pontifices ipsi, & insigniores ex sacerdotibus, & quicumque in Ecclesia potiores erant segregati sunt propter illegitimam intrusionem schismatici Photij, inter quos etiam ipse fui minimus omnium. Deinde vero multos ille ad se conuulsit, alios quidem perterrefaciens, alios vero male tractans, alios muneribus decipiens. Chirographum præterea propria scripsit manu, numquam se aduersus Ignatium, nec eos qui ab illo fuerant ordinati aliquid mali tentaturum. Nec deinde magnum temporis spacium interceſsit, & nulla habita ratione proprij chirographi, in celebri templo sanctorum Apostolorum conciliabulo congregato, depositione & anathemate Patriarcham Ignatium damnat mœchus ipse & adulter Photius.

Deinde vero suam iniquitatem ex superabundanti confirmare volens, ad vestram Vrbem Romam, & tunc temporis Pontificem Nicolaum misit Episcopos cum litteris Imperatoris, & petijt ab illo Legatos mitti ad Constantinopolitanam Ecclesiam, qui perpenderent quæ ipse contra Ignatium gesserat. quod factum est. Missi enim sunt Rodoaldus & Zacharias cum commendaticijs litteris ad Michaelem Imp. & Photium. Legati itaque cum Constantinopolim venissent, congregata est Synodus, & Legati subducti quidem a Photio muneribus, minis vero ab Imperatore, nihil fecerunt eorum, quæ ipsis fuerant mandata, sed potius Ignatium damnarunt, Photium vero contra, præter Pontificis mandatum in Patriarchali sede confirmarunt; & ita ad Apostolicam Sedem cum litteris Imperatoris & Photij sunt reuersi. Quando scilicet zelo quodam motus monachus ille Theognostus, qui & Archimandrita, clam etiam ipse sub mentita laicali veste Romam proficiscitur, & sanctissimum Nicolaum Papam de his omnibus docet, quæ aduersus Ignatium gesta fuerant. Quapropter Pontifex congregata Synodo, suos Legatos Rodoaldum & Zachariam damnauit, quod fecissent præter illa quæ sibi fuerant demandata. Aliam item Synodum congregat, & Photium mœchum & inuasorem anathemate damnat, Ignatium vero contra Patriarcham Constantinopolitanum litteris suis declarat, necnon quæcumque gesta fuerant, tum Michaeli Imperatori, tum Phorio aperte significauit.

Cum vero post Michaelem ad Basilium Imperij sceptrum deuenisset, diuino zelo Patriar-

motus ille, Acta quæ in Vrbe Roma a Papa Nicolao gesta sunt, de Photij eiectione, & de Ignatij restitutione confirmauit, & Ignatium ab exilio reuocauit, & Photium a Patriarchali sede ejecit, & ab vtraque parte, Ignatij videlicet & Photij Legatos, vna cum litteris suis ad Apostolicam Sedem destinauit, mittens præterea figmentum illud Photij pseudosynodi aduersus Nicolaum Papam; qui inuentus est a Legatis vita functus. Hadrianus vero Nicolao cum successisset, ostensa sunt illi quæ missa fuerant. Iterum igitur Hadrianus Papa localem Synodum congregauit; & eadem quæ beatus Papa Nicolaus, aduersus Photium decreuit, & cum elegisset pios viros, Constantinopolim misit, & Oecumenica Synodo congregata, præsentibus etiam Legatis Orientalium sedium, iterum sententia promulgatur aduersus Photium, quod vt mœchus & adulter Ecclesiam Constantinopolitanam inuaserit. Quapropter deponitur, & anathemate damnatur, & Ignatius restituitur. Nec tamen propterea Photius quietem habuit, sed iniquos homines & maleficos & deceptores cõgregauit, & calumnias falsas fingendo non destitit, quousque beatissimum Ignatium vitam misere relinquere procurauit. Neque hoc solum, sed etiam dum iam Ignatius in propria sede resideret, Photius ab Oecumenica Synodo damnatus & anathematizatus in Constantinopolitana dioœcesi varias habuit ordinationes. Quin etiam cum militari manu, sicut quondam impius ille Macedonius, in sanctam Dei Ecclesiam prosilijt, dum nos comministri sacrum in celebri templo sanctæ Sophiæ faceremus. Qui cum vidissemus Photium ita impudenter in Dei tabernaculum ingredientem, relicto imperfecto sacro, aufugimus.

Photius vero sacerdotes Domini & comministros nostros magna vi & multis verberibus vel inuitos ad se conuulsit. Ego vero & qui mecum erant Episcopi, presbyteri & diaconi, & omnes per Occidentem & Orientem Præpositi monachorum & quietam vitam agentes, infinitus videlicet numerus, diuina gratia inconcussi permansimus, quamuis neque antea neque postea Photio communicauimus: qui cum illegitime (vt dictum est) Ecclesiam inuasisset, dubitationem multis iniecit dicentibus, quod hunc, Photium videlicet non recipimus, nisi illum confirmauerit Romæ Apostolica Sedes: quod cum ille didicisset, simpliciores ita decepit. Paulum enim & Eugenium Episcopos a Ioanne Papa ad Ignatium Patriarcham missos, vt cum illo de rebus Bulgarorum prouinciæ agerent: Qui cum inuenissent quod beatus Ignatius iam demortuus erat: Photius illos muneribus corruptos decepit, & Imperatoris minis coegit, vt dicerent coram omni Clero & Episcopis, & reliquo populo, quod contra Ignatium a Ioanne Papa essent missi, vt illum anathemate damnarent, & Photium Patriarcham promulgarent. Quapropter plerique comministrorum nostrorum sunt decepti. Ille vero etiam vestram Apostolicam Sedem fraudibus eludere volens, litteras composuit nomine Ignatij Patriarchæ & comministrorum eius, quibus orabat beatitudinem Apostolicæ Sedis, vt Photium reciperet, & has litteras ad nos miserunt. Quapropter Petrus presbyter a vobis in vrbem regiam cum venisset cum Paulo & Eugenio, Photium ab Apostolica Sede receptum promulgarunt.

Hinc capta occasione etiam politicas curas in se suscepit, & ita regiam potestatem vsurpare contendebat. Abbatulum enim quemdam ignobilem & humilem atque maleficum sibi familiaritate coniunxit, cuius pater Santabarenus cognomento dicebatur, Manichæus quidem secta, & veneficus professione, qui cum agnitus esset, & capi dubitaret, ad Bulgaros confugit, adhuc impietatis morbo laborantes, vbi ille Christianorum Fidei abrenuntiauit. Huius itaque filius, Abbatulus prædictus Constantinopoli adhuc iuuenis manens, traditur Studitarum monasterio a Barda Cæsare, & ibi alitur. Cum vero ad perfectam venisset ætatem, & omnem iniquitatem calleret, adhæret Photio suo simili, quem Photius sacerdotem ordinauit in priore illa sua intrusione ad Patriarchalem dignitatem. Cum vero Photius a Patriarchali sede fuisset eiectus, post Oecumenicæ Synodi promulgationem, Santabareni filius prædictus Abbatulus suggerit Photio, vt aliquem inueniret domesticorum Imperatoris: affirmabat enim per hunc iterum Photium se posse restituere. Inuentus itaque Nicetas cognomento Plorans, qui multis muneribus deceptus, quæ a Santabareno venefico magica pocula & esculenta fuerant parata, apponens Imperatori, facit vt Pho-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tius ille exosus, amicus videretur. & sanctissimo Ignatio Patriarchalem sedem tenente, Photium ad palatium reuocauit ex eo loco qui Angustus dicitur,& in palatio contubernalem Photium habebat, vt Photius magis esset Patriarcha quam Ignatius ipse, licet in Patriarchali sede ipse Ignatius resideret. Quapropter (vt supra diximus) ordinationes habebat, & ita Imperatorem aduersus Ignatium irritauit, vt ei vitam male abstulerit. A

Qui cum ita male fuisset mortuus, statim Photius eiusdem sedem occupauit, secum habens Santabarenum illum, quem Imperatori familiarissimum reddidit,& Euchaitarum Episcopum constituit; insignia etiam monasteria in alijs diœcesibus constituta & alijs Episcopis subdita, ab illis abstulit, eaq. tradita Santabareno, vt illa Euchaitarum Ecclesiæ aggregarentur, & Episcopi in illis a Santabareno ordinarentur. Santabarenus præterea iste vna cum Photio aduersus pijssimum Imperatorem B nostrum Leonem, qui nunc rerum potitur, malum consilium inijt, & eius patrem Basilium aduersus eum irritant, affirmantes Leonem insidiari, & aduersari paternæ voluntati. Cum vero insanabili morbo laboraret Basilius, & iam morti propinquus esset, putauerunt, quod illo volente, & filio iam procul absente, facile ipsi Imperium obtinerent, vt per se, vel per alium quem vellent, illud administrarent. Sed Dei prouidentia non permisit eorum iniquitatem impleri. Licet enim Leo filius a patre Basilio inter priuatos homines haberetur, quinimmo carcere detineretur custoditus: post patris obitum ad Imperiale solium euectus est. Qui Photium quamprimum eiecit, tamquam multarum iniquitatum auctorem. Nos vero qui illi non obediebamus, & præterea multa mala passi sumus, illis miserijs idem Leo Imperator liberauit. C

Quoniam vero scimus,quod a vestra Apostolica Sede corrigi,& iuxta Canones corripi debemus: hac de causa humilibus his nostris litteris tuã oramus venerabilitatem, vt misericorditer nobiscum agas, cum populo videlicet,qui non sine rationabili causa Photij ordinationem recepit,vt ne qui Apostolicæ Sedis Legatos Rodoaldũ & Zachariam, qui initio Photium confirmarunt in Constantinopolitana sede, deinde Eugeniũ & Paulum, qui secunda vice cum Photio communicarunt, excepit, vna cum Photio interitu damnetur, nec alius infinitus numerus ab Ecclesia pellatur. Hoc enim facere consueuit Ecclesia. Oecumenica enim Synodus Quarta Dioscorum iniquitatis principem & auctorem, Flauiani interfectorem beati, videlicet Patriarchæ Constantinopolitani, damnauit & homicidam & hæreticum, vt qui ausus est sanctissimo Papæ Leoni excommunicationem irrogare: eos vero qui a Dioscoro fuerant ordinati, D vel lapsi fuerant, cum tamen pietatis sectatores fuissent, per pœnitentiam illos suscepit. Nicæna etiam Septima Synodus auctores hæresis Iconomachorum damnauit,illorum vero sequaces per pœnitentiam admisit. Quapropter decet etiam tuam singularem virtutem, Photium quidem tamquam ab initio schismaticum, & a schismaticis illegitime ordinatum, & propter alia multa, quæ operatus est mala, expellere: eos vero qui ab ipso decepti sunt, misericorditer cum illis dispensari rogamus, vt Ecclesiæ Constantinopolitanæ pax & tranquillitas ita restituatur, & non alij quidem
a 1.Cor.1. [a] Apollo, alij Cephæ sint, & alij Pauli, & sic vnum corpus Ecclesiæ diuidatur, sed omnes vnanimes, tamquam vnum caput habentes, Christum Deum & Saluatorem omnium nostrum, omnes communiter illi laudes offeramus, & eius præcepta similiter prædicemus. Neque propter vnum hominem peccatorem tantus numerus E pereat.

Nos enim (vt diximus) Imperatorum Christi dilectorum nutu Constantinopolim venientes; dum multi nos ad communionem impellunt, & iuramento affirmant se ab Apostolica Sede dispensationis indultum obtinuisse, vt absque impedimento sacerdotalem dignitatem exercitare possent: nullo tamen pacto illis fidem adhibuimus, a tua sanctitate expectantes aliquid firmi & certi. Hoc autem ausim affirmare, o venerandum caput, Deum adhibens testem, quod nullus eorum, qui cum Photio communicarunt, propria id fecerit voluntate, sed potius Principum violentia. Quapropter tuam rogamus beatitudinem, vt populum (parum abest) desperatum misericorditer suscipias. Rogat te Petrus, cuius Sedem administrandam

A dam obtines, qui ab omnium Domino edoctus fuit, vt [a] septuagiessepties ignosceret, etiam ijs qui scienter deliquerint. Exaudi nos, vt etiam tu a Deo benignitatem desuper obtineas, & longo tempore Ecclesiam Apostolicam regere valeas precibus sanctissimæ Dei Genitricis, cælestium Potestatum, Apostolorum,Prophetarum,Martyrum, Confessorum, & omnium Sanctorum. Amen.] hactenus ille. Desiderantur Leonis litteræ eodem tempore (vt superius dictum est) Romam ad eumdem Pontificem missæ. Nam posthæc subijciuntur in dicto codice litteræ Stephani Papæ ad eosdem Episcopos redditæ, quæ sic se habent. a Matt.18.

Stephanus Episcopus seruus seruorum Dei vniuersis Episcopis & reliquis clericis, &c.

Catholica Christi & Dei nostri Ecclesia fundata super firmam petram, Apostoli videlicet Petri confessionem, licet plurimis tempestatibus & fluctibus agitetur, B nihilominus confirmatur & augetur. Nec mirum si humani generis hostis membra Ecclesiæ tentare aggreditur, qui caput ipsum Dominum nostrum IESVM Christum tentare non dubitauit. Nec igitur mirum si Photium satis exosum ab Ecclesia damnatum eieciſtis, qui salutiferam Domini Crucem ita delusit, per quam videlicet venerandam Crucem omnia dona sacerdotalis ministerij perficiuntur, & sancti Baptismatis lauacrum sanctificatur. Prædictus itaque Photius laicus homo, si regiam viam ambulasset, & decretis sanctorum Patrum inhæsisset, ad tantam insaniam numquam deuenisset. Quapropter qui Christi humilitatem, venerandam scilicet Crucem contemnunt, percussi sunt tamquam [b] primogenita Aegypti: tunc enim b Exod.12. Israelitarum primogeniti cum essent signati, seruati sunt ac custoditi: quid vero erat C ille sanguis agni in limine Israelitarum, nisi Crux passionis Christi, quæ in frontibus Fidelium imprimitur? Quicumque igitur salutarem Crucem paruipendit, Euangelico ense interimitur. STEPHANI PAP. EPIST. AD EPISC. ORIENTIS.

Sed de Photio quidem ita vos scripsistis, illas vero Imperatoris litteras cum legissemus, easdem a vestris procul abesse comperimus. Ita enim se habebant, quod Photius quietam vitam elegit. Quapropter in dubitatione versamur. Multum enim interest, abrenuntiasse, & expulsum esse. Nos igitur absque diligenti inquisitione qualecumque iudicium proferre non possumus. Quapropter nunc sententiam prorogauimus. Et opus est, vtriusque partis religiosissimos Episcopos mitti, vt perpensa omni dubitatione, & veritate vtrimque manifestata, dicere possimus quod Deus voluerit. Romana enim Ecclesia instar speculi & exemplaris reliquis D Ecclesijs constituitur. Et quodcumque definierit, in sempiternum manet incorruptum, & hac de causa sententias magna cum inquisitione ferre decet.] hactenus ad Episcopos Stephanus Papa.

Ita quidem magna consideratione suspendit iudicium. Etenim si acquieuisset Papa ijs quæ scripta erant ab Imperatore de Photio sponte se abdicante, eius sessionem illegitimam quodammodo probasse videri potuisset. Ceterum nullus esse poterat locus renuntiationi ei, qui numquam legitime sedisset; nemo potest dimittere quod non habuit; sed eijciendus vt latro, qui non sua diu mala fide possedit. Ne igitur probasse eo modo Stephanus Photij restitutionem videri posset, non renuntiationem illius, sed eiectionem potius tam ab Imperatore, quam ab Episcopis expectat audire. CONSILIVM ET CAVTELA STEPH. PAP.

E Vides igitur quanto pondere Sedis Apostolicæ iudicia suspendantur, cuius sententiæ leges sint atque Decreta sancita perennia? Ita actum cum Episcopis: ceterum quod petebatur, vt dispensaretur cum Stephano germano Imperatoris, qui Subdiaconatum suscepisset a Photio, dispensatum fuisse, & vt oportuit rei consultum ab ipso Romano Pontifice existimandum: nam ille sedisse, atque cum ipso idem Stephanus Papa communicasse inuenitur.

Eiectus autem hoc anno (vt audisti) penitus Photius, nec amplius restitutus, sed in monasterium relegatus, quando obierit,quomodove diem extremum clauserit, in obscuro est; idq. dolo schismaticorum, ipsum auctorem, ductoremq. suum mire colentium. At quid insuper ijdem ipsi schismatici? Quod autem scirent ex synodalibus scriptis sub Pontificibus Nicolao, Hadriano,alijsq. monumentis rerum gestarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVID SCHISMATICI DECREVERINT.

S.Ignatij aduersus ipsum, vel aliorum valde perstringi Photium atque adeo verberari, vt puderet ipsos eum sequi magistrum atque auctorem schismatis. Quid egerunt? Silentio ea omnia quæ transacta sunt inter Ignatium atque Photium obruenda putarunt, statuentes, scripta illa omnia aboleri, idq. iterata sæpe in ipsa Ecclesia Constantinopolitana aduersus transgressores sententia anathematis. quod testatus est Marcus Ephesius in Concilio Florentino, his verbis: [a] Tempore ex eo in Constantinopolitana Ecclesia hucusque solet celebrari, videlicet: Quæcumque in sanctos Patriarchas Ignatium & Photium scripta vel dicta sunt: Anathema sunto.] hæc Ephesius.

[a] *Concil. Flor. sess. 6. Ferrar. habita.*

DEI CONSILIO CONSERVATA SCRIPTA DE PHOTIO.

At Deus nolens obliuione deleri ipsa vetera monumenta, quibus adeo egregie Photius suis coloribus pingitur: non siuit ea penitus perire, sed in hanc vsque diem magna ex parte integra conseruauit, quæ modo in lucem prodita accepisti ex ipsis Græcorum fontibus, præter illa quæ ex Latinis sunt superius recitata. Ceterum attende fatuitatem in tanta calliditate Græcorum schismaticorum. Qui sua ipsorum constitutione dum conuellere conantur quæ in Ignatium atque Photium scripta essent: plane vtriusque scriptiones condemnant. Si enim quæ in sanctum Ignatium sunt scripta reijcienda esse definiant: plane scripta Photij esse abijcienda consentiunt. Contra vero si quæ contra Photium essent edita, explodenda esse sanxerunt, vtique omnes sancti Ignatij lucubrationes oportuit ipsorum sententia esse proscriptas, male ipsi merentes de tanto suo Patriarcha, quem ijdem ipsi, ceteriq. omnes Orientales vt sanctissimum colunt. Sic sunt opera impiorum schismaticorum & hæreticorum, vt suæ ipsorum sententiæ obliquitate damnentur.

SCHISMATICI MALE MERITI DE SANCTO IGNATIO.

Sed quanam æquitate, pari sententia quæ contra Photium, & quæ contra sanctum Ignatium essent scripta censentur, cum alter eorum ab ipsis & vniuersa Catholica Ecclesia colatur vt Sanctus, alter vero secus? Ita illi in gratiam Photij omnia conuertentes, quem haberent auctorem schismatis, quæcumque contra illum conscripta fuissent, quibus non ipsius Photij tantum scelera scriberentur, sed cum illis sua ipsorum leuitas in talem hominem sequendo, argueretur, vbique ac semper abolenda, iterato annis singulis anathemate, censuere. Lucratus tamen ex hoc illud fuisse videtur homo nefarius, vt sui ipsius obitus, quo auctor schismatis schismaticis sui similibus, apostaticisq. iunctus est angelis, qualis fuerit, nusquam inuenire potuerimus: qui si clarus extitisset & non tenebrosus, certe discipulorum præconijs orbi vniuerso innotuisset, sicut ipsius per eos prædicati vbique inueniuntur errores. Hactenus de rebus quæ spectant ad Orientalem Ecclesiam: ad ea vero quæ sunt Romæ gesta se conuertat oratio.

Hoc eodem anno, die decimaseptima Ianuarij, quarta Indictione, primo nondum impleto anno Pontificatus Stephani Papæ, facta est ab eodem Pontifice solemnis trãslatio corporum SS. martyrum Diodori, Mariani, & aliorum plurimorũ Martyrum ex cœmeterio viæ Salariæ in Vrbem. Hi enim Martyres cum olim conuenissent ad venerationem Chrysanthi & Dariæ recentium martyrum frequenti cœtu, occlusa a Gẽtilibus per parietem ianua, ipsi quoque pari martyrij corona decorari meruerunt, sub Stephano Primo Romano Pontifice. Cumq. ad præsentem annum eorum sacræ reliquiæ latuissent, Dei prouidentia factũ est, vt eædem diuinitus reuelatæ fuerint huic Stephano Sexto Papæ, cuius diligentia effossæ & erutæ, solemni pompa translatæ sunt in Vrbem. Huius quidem rei gestæ historia tunc scriptis diligenter commendata, Dei beneficio ad nos vsque integra perseuerat, ex qua ea tantum quæ ad inuentionem atque translationem pertinent, hic describenda putauimus, quæ sic se habent [b].

[b] *apud Sur. die 27. Ian. tom. 1.*

Hic thesaurus in paradiso collocandus, iniquissimi Cæsaris perfidia, montium ruina absconditus per plura latuit tempora. Et licet a plurimis sit exquisitus Pontificibus, a nullo tamen reperiri potuit. Sed omnipotens Deus, qui immutabilis perseuerans, mutabiliter dispensat tempora, suorum Martyrum gloriam reuelare voluit

STEPH. PAPA DIVINITVS ADMONITVS QVAERIT CORPORA MARTYRVM.

sacris Fidelibus. Vnde sanctum Stephanum suæ sanctæ præfecit Apostolicæ Ecclesiæ. Cuius ad hoc inspirauit animum ardore mirabili, vt tantorum Sanctorum quærere aggrederetur thesaurum ruina obrutum. Hic igitur fossores aduocat, & benedictione munitos, vbi, & qualiter fodere debeant, instruit. Reliquit fossas, quas prædecessores sui plurimi plures fecerant, & ostendit eis locum vbi fodere debeant,

debeant, quem ei reuelatum diuino affamine non ambigimus. Incipiunt fossores terram egerere, sed plus omnibus ipse insistit Deo digno operi. Nam illi fodiunt manibus: hic Deo dignus orat precibus. Illi quærunt fodiendo, hic orando inuenit.

MARTYRVM CORPORA QVAERVNTVR A STEPH. PAPA

Hoc quis ambigat diuina factum prouidentia? circa primi namque Stephani martyris tempora, cum ipse Romanorum gubernaret Ecclesiam, hæc in Christi Martyribus persecutio exorta est; & Sexto Stephano Romanæ præsidente Ecclesiæ ipsorum facta est inuentio. Ille itaque martyrij coronatus est gloria; hic omnium virtutum redimitus est diademate. Circa illius tempora cœtus Sanctorum per diuersa tormenta ad cælorum gaudia Angelicis choris aggregatus est; huius temporibus per eius sacræ doctrinæ documenta plurimi quotidie eruditi ad virtutes conuertuntur a vitijs. Illius inquam exemplo plures coronam consecuti sunt martyrij; istius exemplo plures bonis operibus locupletati, ad paradisi mœnia festinant, diuersis virtutibus adornati. Ab eo constituti sunt qui Sanctorum triumphos scribendo innotescerent posteris; ab hoc statuti sunt, qui quæsitos & inuentos prodant veneratione Fidelium.

COLLIGVNTVR OSSA SS. MARTYRVM.

Inuento igitur sacratissimo thesauro nullis copijs coæquando, ipse prior accinctus cryptam ingreditur, & stipatus diuersis venerabilis sacerdotij gradibus, ac cœtu populi Orthodoxæ Fidei, Deo dignas laudes cum exultatione referens, inter ruinas & lapidum congeries proprijs cœpit manibus omni mundo venerabiles margaritas legere de Sanctorum corporibus; nec cessauit suo sancto studio, donec omnia fragmina artuum a ruinæ segregaret congerie. Collectis itaque artubus, per dies aliquot, propter maximam ruinæ montium congeriem, tanti odoris nectar inerat in loco, vt omnes reficeret qui aderant. Quamobrem fossores magis ac magis labori operam dare exardescebant, lassitudinis & corporei alimenti immemores. Nocturno siquidem tempore Angelicæ voces in crypta audiebantur & psalmodiæ hymnizantium, tantusq. splendor illam illustrabat, vt nullus auderet nocturno tempore accedere.

TRANSLATIO SANCTORVM MARTYRVM.

Peracto autem opere, idem sanctissimus Papa litaniam indixit, & congregato omni cœtu Cleri & populi Romanorum ciuium, discalceatus pedibus, cum lampadibus & crucibus, omniq. apparatu Ecclesiastico adueniens, in feretris cum psalmis & canticis spiritualibus Sanctorum corpora introduxit in Vrbem, ipseq. prior incedens, & feretrum proprijs gestans humeris, cum exultatione & iubilo, sub die decimosexto kalendarum Februariarum, anno Incarnationis Domini nostri IESV Christi octingentesimo octogesimosexto, Pontificatus vero sui anno primo *nondum exacto*, Imperij autem domini Caroli excellentissimi Augusti anno * sexto, Indictione quarta. Quorum in Lateranensi palatio aliquos, maiorem partem apud Ecclesiam, quam idem iam ruinæ proximam a fundamentis renouauerat, quæ Ad Apostolos dicitur, alios per diuersos Cardinales titulos condidit digna honorificentia, alios etiam circumquaque per diuersa largitus est monasteria, vbi plurimis hodieq. coruscant miraculis, ad laudem & gloriam Domini Dei & Saluatoris nostri IESV Christi, cui est honor & gloria in sæcula. Amen.] his vero ista mox subijciuntur ab eodem auctore conscripta.

* *al.* quinto

MIRACVLA QVAE TVNC FIERI CONTIGERVNT.

Sanctorum Diodori & Mariani, sociorumq. suorum reuelationis tempore, quæ Deus dignatus est miracula ostendere, operæpretium dicere duxi. Erat igitur vir quidam illustris & genere & nomine, Franco, quem dominus Stephanus sanctissimus Papa fossoribus præesse instituit, vt & operi admoniti ardentius insisterent, & de inuento cælesti thesauro ipsius solicitudine, vel quidpiam fraudare nequirent. Quo narrante sub protestatione diuina didici quæ dico. Cum propter inæstimabilem scopulorum ruinam Sanctorum fragmina graui labore legerentur, per dies plurimos tanta inibi fragrantia inerat, ac si lapidum congeries in rosarum flores ac liliorum inæstimabilem multitudinem verteretur. Hic prudentiori consilio lampadem aqua plenam, desuper oleo modico misso, vix ad crassitudinem vnius digiti accendi in crypta præcepit, quatenus lumine locus non indigeret, qui tanto odore fragrabat. Accensa igitur lampas, continuis septem diebus ac noctibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

semper arsit, vt nec oleum deficeret, nec eius flamma vllo ventorum flamine extingueretur. Quibus indicijs manifeste datur intelligi, quanta gloria digni habeantur in cælis, quorum fragmina artuum inter ruderum cœnum talibus virtutibus coruscant. A

DAT PŒNAS QVI FVRATVS EST RELIQVIAS MARTYRVM.

Prædictus autem vir cum die quadam opportuno commodo, aliquantum decreuisset abesse, quem fidelem sibi arbitrabatur Adalfredum quemdam sua vice, donec rediret, operi præfecit. Sed hic sacerdotis cuiusdam nomine Albini exhortationibus suasus, de inenarrabili thesauro Sanctorum artuum partem quamdam furatus est, non ob sanctitatis venerationem, sed pro lucri venalis amore, prout res gesta demonstrat. Hic redeunte domino, licentiam petijt propriam domum reuisendi, volens furtum quod fecerat, suo domino nesciente, abscondere. Sed domum veniens, scrinio furtum reposuit & celauit. Nocte autem eadem graui languore percussus, B cœpit tremere, & toto corpore emortuo, acerrime vexari, & quantum poterat balbutire, reum se in Sanctos clamabat, nullum cibum, nullumq. potum appetens, somni numquam sopore vel ad momentum quiescens. Cumq. per aliquot dies semiuiuus commissum lueret, & omnibus horis mortuus crederetur: tandem clamare cœpit Seniorem ex nomine.

Cui cum nuntiatum fuisset, compassione motus, ad visitandum eum profectus est supra memoratus Franco. Venit igitur ad domum, in qua semiuiuus iacebat languidus: quam cum ingressus fuisset idem Franco; mox vt eum æger conspexit, qui ab omnibus exanimis putabatur, sub celeritate surgens, prostrauit se ad pedes eius, & furtum quod de Sanctorum artubus persuasus fecerat, anxius prodidit. Cumq. interrogaretur, an se conualescere posse speraret, ait: Ad hoc mihi aliquantæ indu- C ciæ concessæ sunt, & spaciolum vitæ præstitum, vt tuis reddam manibus, quod furari reus ausus sum. Nam duos reuerendissimos viros in vestibus albis vultu terribili ad me veniſſe conspexi, & vt eorum corpora redderem, aut quomodo ea auderem contingere acerrime cœperunt exigere. Quod cum nimio terrore emortuus negare vellem, & eorum me numquam corpora tetigisse assererem, his qui astabant dixerunt: Findite eum a vertice vsque ad pedes, & de occultis ipsius abditis ossa nostra abstrahite. At ij euaginato gladio imminentes, caput, gulam, pectus, ventrem, & ilia findentes, hinc inde trahere me cœperunt, sola dorsi spina cum ceruice & occipitio scissa non est. Tenuerunt etiam cor, & stringentes illud, acerrime me cruciabant. Quoties autem cor quantulumcumque relaxabant, anhelitus reddebatur, & respirare mihi modicum dabatur: quoties vero cor tenebatur, moriebar inter D manus eorum; & de pectore meo ossa, quæ male suasus rapui, omnium gemmarum fulgore splendidiora trahebantur. & ita per continuos hos septem dies punior similiter & per noctes. Modo vero priori fissura iuncta, retro per occipitium & ceruicem & dorsi spinam findendus sum, quamobrem nullo modo me euasurum scio, quia ad hoc tantummodo relaxatus sum, vt hæc proderem, & quod furto rapui redderem.

Hæc dicens accessit ad arcellam, in qua Sanctorum pignora absconderat, quam ita clausam reperit, vt nisi securi incisa, nullo modo aperiri posset. Quod ideo factum credo, ne vas in quo Sanctorum pignora celata fuerant, alio vsui deinceps habile aptaretur. Reddito igitur furto, & impetrata a Seniore venia, cœpit cum lacrymis & graui gemitu coram ipsis pignoribus petere indulgentiam. Et vt citissime E de domo eius deducerentur, obnixe popoſcit. Quæ cum educta essent, ille ad lectum rediens, continuo se findendum expectabat. Sed omnipotentis Dei misericordia, qui in Sanctis suis mirabilis est, & neminem perire, sed omnes vult saluos: vltra eos, quibus ad puniendum datus fuerat, non vidit; sed ab ipsis venerabilissimis viris commonetur, vt hæc palam nuntiet, & vlterius de eorum corporibus nihil præsumat attingere. Post hæc ergo cœpit cibum quærere, qui continuos septem dies nullo alimento percepto, continuatim sub tanta angustia languerat. Et post paucos dies pristinæ est sanitati redditus. Verum ne quis hæc me arbitretur fingere: in veritate fateor, Francone sub protestatione Domini IESV Christi nominis narrante, audiui.] hæc auctor.

Cuius

A Cuius etsi nomen non prodatur, non alius mihi videtur, quam Anastasius Bibliothecarius huius pariter temporis historicus, qui (vt diximus) eiusdem Stephani Papæ res gestas conscripsit; sed eædem nobis haud integræ conseruatæ, quæ decurtatæ in multis habentur: nam inter alias desideratur mentio de inuentione eorumdem SS. Martyrum, quæ cum inibi scripta esset, excisa pagina, ex ea hæc tantummodo reliqua remanserunt: de locis, in quibus eædem sunt collocatæ sacræ reliquiæ, quæ totidem ferme verbis in vita eiusdē Stephani Papæ scripta reperiuntur, vt superius notata legun tur, nimirum: Alios Martyres per diuersos Cardinales titulos, alios etiam circūquaque per diuersa largitus est monasteria, vbi plurimis coruscant miraculis; maximam vero partem digna honorificentia collocauit apud Ecclesiam, quæ Apostolorum dicitur. Hanc senio consumptam & ruinæ proximam idem sanctissimus Papa a fundaB mentis renouauit.] hæc ibi. eam vero esse basilicam sanctorum Philippi & Iacobi Apostolorum, idem auctor Anastasius ibidem paulo superius ita declarat: Ecclesiam beatorum Apostolorum Iacobi & Philippi, quæ nimio senio consumpta, ruinæ proxima erat, a fundamento renouauit; quam collato calice & patena aurata, suo nomine, Græcis & Latinis litteris inscripta ornauit: contulit & cortinam lineam, & vela tria serica in circuitu altaris. hæc ibi.] Ad postremum illud non prætereat, hunc Stephanum (sicuti est) a citato auctore dici Sextum & non Quintum ordine Romanum Pontificem; vt intelligas, ab antiquis Pontifices eius nominis bene esse numeratos.

ANASTASIVS BIBLIOTHECARIVS AVCTOR HVIVS HISTORIAE.

IESV CHRISTI ANNVS 887. STEPHANI PAP. VI. ANNVS 3. CAROLI III. IMP. 7. LEONIS VI. IMP. 2.

C

CHRISTI Redemptoris annus sequitur octingentesimus octogesimus septimus Indictione quinta, quo Northmannorum obsidione Parisiensis ciuitas laborans, Dei misericordia implorata, precibus Dei Genitricis, cui ciuitas dedicata est, & sancti Germani Episcopi, atque sanctæ Genouefæ & aliorum Sanctorum eius Ecclesiæ patronorum liberata tandem fuit. sed præcipue tunc nituit virtus eiusdem sancti Germani in edendis miraculis. Cecinit eiusmodi obsidionem duobus carminum libris Abbo, qui Aimoini historici fuit discipulus, vt idem auctor in eorumdem librorum præfatione testatur. Fuit & idem Abbas, ad quem Aimoinus inscripsit præfationem suaD rum historiarum. Porro idem Aimoinus ad hæc tempora producens historiam de rebus Francorum, seorsum scripsit duos [a] libros de miraculis eiusdem sancti Germani Parisiensis Episcopi, de quibus superius.

PARISIORVM CIVITAS OBSESSA.

a Extant apud Sur. tom. 7. die 5. Iulij.

Scripsit tunc temporis Fulco Rhemensis Episcopus epistolam ad Carolum Crassum, pro obsidione Parisiensi auxilium implorans: Scripsit idem ad Stephanum Papam, de quibus litteris Frodoardus agit in vita ipsius Fulconis Archiepiscopi Rhemensis, in quibus meminit de Parisiensi obsidione.

Hoc anno habita legitur Synodus Colonienſis, [b] in qua actum aduersus raptores rerum Ecclesiarum, oppressores pauperum, & incæstas nuptias contrahentes.

b Extat tom. 4 Concil. Venet. edit.

Quo etiam anno laborat Ecclesia Anglicana tyrannide Hastingi Dani, qui simulate baptisma susciens, eo ad inferendam cladem populo vsus est, cuius etiam sæE uitia Galliæ ingemuere.

IESV CHRISTI ANNVS 888. STEPHANI PAP. VI. ANNVS 4. LEONIS VI. IMP. ANNVS 3.

SEQVITVR annus Christi octingentesimus octogesimus octauus sexta Indictione inchoata, quo pridie Idus Ianuarij [c] Carolus Imperator moritur, iam antea repudiatus a suis, magno quidem Dei iudicio factum est, vt ipse Augustam Richardem ex leuibus quibusdam suspicionibus, testantem publice, se licet iunctam Carolo, adhuc intactam virginem permanere, contra ius fasq. repudians, mense Nouembris in

c Regin. hoc anno.

CAROLVS CRASSVS IMP. MORITVR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ARNVLPHVS REGNO NON IMPERIO SVCCEDIT.

conuentu Triburiēsi repudiaretur a suis, tradito eius Regno Arnulpho Carolomāni filio; adeoq. Dei voluntate Carolus ad ima depressus est, vt victum quotidianum ab Arnulpho supplex exposceret. hæc pluribus Regino, qui ipsum laudat ex multis. [a] Fertur libellus eiusdem Caroli de visione ipsi ante triennium ostensa de locis inferis & purgatorijs, quibus complures torqueri vidit Principum & Episcoporum, qui bellorum ciuilium fomitem succendissent. habetur in auctario ad Bedam, & recitatur a [b] Vuilelmo Malmesburiense.

a Add. ad Bed. lib. 2. c. 4.

b Vuilel. lib. 2. c. 2. in fine.

Post hæc scissio Imperij, malaq. plurima, ex tyrannorum plurium simul exurgentium factionibus orta sunt. Nam Berengarius Dux Foroiulienſis in Regem eligitur. Vuido, siue Guido filius Lamberti Ducis Spoleti Imperatoris nomen assumit, vel potius iam diu ante assumptum retinet. In Gallijs Comes Parisiensis Otho, siue Odo pariter in Regem prouehitur, cum viueret Carolus Simplex legitimus heres. Sed & Rodulphus Corradi filius sibi Regis nomen imposuit. Sic itaque Italia & Galliæ hoc potissimum anno sunt ex ijs tyrannis emergentibus magnopere afflictatæ. Quod autem deterius videri potuit & plane monstruosum, illud fuit, quod tam Episcopi quam Abbates armati ad bella procederent, in hostes irruerent, cæderent ipsos, & cæderentur ab ipsis. execrandum plane diu istiusmodi facinus inoleuit in Gallijs, cuius merito accidisse putamus, vt externis atque ciuilibus bellis eædem prouinciæ afflictarentur. sed eo deterius, quod ijdem etiam ab eius temporis scriptoribus laudati reperiuntur nomine bellicæ fortitudinis: cum tamquam sacrorum Canonum violatores & muneris pastoralis & nominis desertores detestandi fuissent.

CONCILIVM MOGVNTINVM.

Eodem anno occasione noui Regis Arnulphi celebrata est Synodus [c] Moguntina, de qua illud primum considerandum, eumdem Arnulphum numquam ab antiquis scriptoribus Imperatorem esse nominatum, sed semper Regem, eo quod nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud esset ab Apostolica Sede collatum: quamobrem perperam agere conuincuntur, qui statim post obitum Caroli Arnulphum nominant Imperatorem tamquam heredem Imperij.

c Extat tom. 4 Concil. Venet. edit.

STATVS INFELIX ECCLESIARVM GERMANIAE.

Quanam autem ex causa eiusmodi Synodus collecta esset, in eius præfatione produnt Patres, qua etiam quisnam status infelicissimus Germaniæ Ecclesiarum, his docent verbis: Videte & considerate quam præclara & nobilia seruorum Dei ædificia destructa & incensa sint & funditus ad nihilum redacta; altaria defossa & penitus conculcata; ornamenta Ecclesiarum Dei valde pretiosa & mirifica direpta, & igne exusta. Episcopi & sacerdotes, & ceteri ordinis Ecclesiæ viri gladio truncati, & diuersis pœnarum generibus morti addicti: Omnis ætas vtriusque sexus gladio & igne diuerso mortium genere consumpti. Quid ergo amplius his dici posset? omnia desiderabilia & pretiosa nobis ablata sunt, veluti olim sub comminatione & euersione Iudaici templi illis dictum [d] est: Ecce ego tollam a vobis desiderabilia oculorum vestrorum super quo pauet anima vestra: Multi ergo nostrum, quibus hoc malum contigit, nobilium ædificio templorum, gregiq. sibi commisso metuebant: quæ omnia vt oculis intuentium patent, ablata sunt & penitus subuersa. Cuius subuersionis periculum incolæ monasteriorum vtriusque sexus metuentes, huc illucq. vagantur incerti, penitusq. omni solatio destituti, quid agendum, quoue declinandum, errabundi cum periculo suæ professionis, & sine pastore ignorant.] hucusque Patres, deplorantes illatas quas recensuimus clades a Northmannis. subijciunt ijs funestiora, quæ pati cogerentur a Christianis raptoribus publice grassantibus, de quibus hæc sequuntur.

d Ezech. 24.

QVANTA MALA EX PVBLICIS GRASSATORIBVS.

Sed his interea malis amaricati, & pene vsque ad mortem afflicti, aliud e vicino malum nos coangustat & opprimit; quod quanto vicinius, tanto grauius, nobisq. qui pastores dicimur, periculosius. Ecce enim a latere turba raptorum & schismaticorum sæuit, qui pauperes & humiles Christi opprimunt & interimunt, neque Dei respectum habentes, neque vllam hominis personam verentes. Ab his namque, si deesset paganorum sæuitia, redigeretur in solitudinem terra, quia nec sexui, nec ætati, nec paupertati parcere sciunt; sed omnes quos possunt, absque Dei respectu & misericordia despoliant, & crudeliter sui immemores aut igni, aut gladio, aut quocumque mortis genere interimunt; hocq. nihil putant & paruipendunt.] hæc sunt quæ ob omnium oculos lugenda Patres, & corrigenda quoquo modo proponunt. Statuti sunt in Synodo Canones vigintisex, quorum tres primi ad Arnulphum Regem

gem spectant, quibus admonetur, quomodo se gerere debeat in Regni bene disponendo regimine.

QVANDO VNCTVS IMP.

Qui autem hoc anno Vuido Dux Spoletinus non Regnum tantū Italiæ, sed & Imperium sumpsit, eum Romam profectum & Imperatorem inunctū testatur Luitprandus his verbis: [a] Cuius tamen interitum, *nempe Caroli de quo dictum* Vuido vt audiuit, Romam profectus est, & absque Francorum consilio totius Franciæ vnctionem suscepit Imperij.] ne pures statim id factum sub eodē Stephano Papa: nam non sub ipso, sed sub eius successore Formoso id fieri contigisse, ipsius Formosi litteræ ad Fulconem Rhemensem Episcopum datæ significant, de quibus inferius suo loco agendum erit. Cum igitur de Vuidonis arrepto post Carolum Imperio, quod testatur etiam Regino, constet, magnopere miramur, quomodo recentiores Chronographi in serie Occidentalium Imperatorum mox eodem anno quo Carolus Crassus Imperator mortuus ponitur, hoc ipso videlicet anno, Arnulphum collocent Imperatorem, quem veteres eius sæculi Scriptores omnes Regem tantummodo nominant, & nullus Imperatorem, nisi postquam Romæ coronatus est post annos octo, vt suo loco dicturi sumus: sed neque (vt dictum est) ipsa Acta Conciliorum eum ad illud vsque tempus Imperatorem appellant. Vuidonem vero vnctum a Romano Pontifice tradunt Imperatorem, ac proinde legitimum successorem.

a Luitprād. lib. 1. c. 6.

CHRONOGRAPHORVM REDARGVITVR ERROR DE ARNVLPHO IMP.

S. REMBERTI OBITVS.

Hoc eodem anno sanctus Rembertus magnus ille Danorum Apostolus successor S. Ansgarij in ea functione, & scriptor vitæ eius & imitator egregius, ex hac vita discessit. Ita apud antiquum Chronographum [b] Adamū monachum: Obijt, inquit, anno Domini octingentesimo octogesimooctauo, Indictione sexta, cuius depositio est tertio Idus Iunij. Sepultus est extra basilicam sancti Petri ab Oriente, vt ipse rogauit.] hæc ipse. qui eum sedisse annos vigintitres affirmat [c] ex monumentis monasterij Corbeiensis, meminitq. vitæ eius scriptæ a fratribus eiusdem cœnobij, quam illam puto, quæ a Surio sine auctore edita [d] reperitur. quem testatur a Nicolao Pontifice pallium accepisse, multaq. de miraculis eius leguntur, quæ omnia breuitatis causa prætereuntes, cupido Lectori seorsum legenda relinquimus. Habuit Rembertus successorem Adelgarium, quem idem auctor tradit sedisse annis viginti, atque a Stephano Romano Pontifice pallium [e] accepisse. sicq. Sedis Apostolicæ auctoritate, qua cœperat, eamdem esse Ecclesiam propagatam semper apparet.

b Adam. lib. 1. c. 38. in fine.

c Idem lib. 1. c. 32.

d Sur. tom. 1. die 5. Febr.

e Adam. lib. 1. c. 39.

STEPHANVS PATRIARCHA CONSTANT. MORITVR. ET ANTONIVS CREATVR.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur Stephani Patriarchæ Constantinopolitani, ipse ex hac vita migrauit. id ex Curopalate accipitur, qui ait: In sequenti anno, nempe tertio Imperatoris Leonis, Stephanus Imperatoris frater & Patriarcha excessit e vita, in cuius locum suffectus est Antonius cognomento Cauleos.] idipsum constat ex serie Græca Patriarcharum [f] Constantinopolitanorum, in qua ponitur Stephanus iste sedisse tantum annos tres. Relatus hic legitur in Menologio Græcorum inter Sanctos, eiusq. anniuersaria dies natalis agitur decimaseprima Maij hoc elogio.

f Extat in eod. Iuris Grae. Romani. tom. 1. pag. 301.

S. Stephani Patriarchæ Constantinopolitani Basilij Imp. filij memoria.

Hic Basilij quidem illustris Romanorum Imperatoris filius fuit. Et propter simplices eius mores atque prudentiam & quietem, virtutisq. sublimitatem, adhuc iuuenis Imperatoris & sacræ Synodi, Cleriq. totius ac populi suffragio, Dei beneplacito atque judicio Constantinopoleos Patriarcha fuit electus. In magno autē & sacro throno collocatus, & magnum habens creditum gregem, totius illius Ecclesiæ curam gerens, vigil custos & verus pastor ad Orthodoxæ Fidei pascua proprias agens pecudes, mendicos miserans, viduas & orphanos protegens, injuriamq. patientes ab iniquorum eruens manibus, Deumq. colens in omnibus. Sic itaque faciens, & carnem continentia consumens, in ipso ætatis flore ad Christum migrauit.] hæc ibi. Scias autem ob admirandam eiusdem Stephani innocentiam, quod Nicephorus philosophus in oratione funebri, quam habuit in obitu eius successoris Antonij, testatur hunc a fascijs sanctum fuisse. Porro ad hunc eumdem Stephanum Patriarcham extant complures Leonis Imperatoris nouellæ constitutiones diuersorum argumentorum ad statum tamen Ecclesiasticum pertinentes, quas tu consulas.

LEGATIO AELFREDI REGIS CVM ELEMOSYNIS ROMAN.

Hoc insuper anno Aelfredus Rex Angliæ Aethelinum Vuintonienſem Episcopum Romam misit, qui illuc eleemosynas ferret. Sed & sequenti anno collectam vniuersalem tam clericis, quam laicis indixit pro colligendis pecunijs, quas mitteret tum Romam

Universidad de Deusto
Biblioteca

mam tum etiam Hierosolymam. ipse vero ex suo thesauro partem haud mediocrem A
adiecit. hæc ex veteribus monumentis Matthæus Vuestmonasterienſis collegit. qui &
alia innumera refert, quæ Rex maxime pius in religione Christiana colenda & propaganda operatus est.

Sed & hoc eodem anno quid mirandum Aurelianis in Gallia acciderit, sic accipe ex
a Glab. lib. 2. cap. 5. Glabro: [a] Anno Christi incarnati octingentesimo octogesimooctauo contigit in vrbe
Aureliana Galliarum admodum memorabile atque formidolosum portentū. Constat
ergo in eadem vrbe monasterium in honorem Apostolorum Principis antiquitus con-
stitutum, in quo primitus Collegium sanctimonialium virginum omnipotenti Deo
MIRACVLVM DE CRVCIFIXI IMAGINE. deseruisse dignoscitur, quod etiam exinde cognomento, Puellare dicitur. In cuius
denique monasterij medio defixum stabat Crucis vexillum, præseferens ipsius Saluatoris pro salute humana mortem patientis imaginem. A cuius scilicet imaginis oculis B
per aliquot dierum spacium continue, multis cernentibus, riuus emanauit lacrymarum. Ad quod nimirum terribile spectaculum inspiciendum multitudo maxima conuenit hominum: plerique tamen cum illud cernerent, admodum animaduertentes,
quoddam esse diuinitatis præsagium, videlicet illius vrbis superuenturæ calamitatis.
Quemadmodum enim ipse per se Saluator præsciens imminere vrbi detrimentum
Hierosolymitanæ, fleuisse illam perhibetur: sic denique & hanc, videlicet Aurelianam paulo post imminentem cladem passuram, per expressam suæ imaginis figuram
fleuisse comprobatur. Contigit ergo post paululum in eadem ciuitate inauditæ rei id
ipsum (vt putatur) portendens euentus. Denique cum vna noctium custodes videlicet
maioris Ecclesiæ, scilicet Episcopij, ex more exurrexissēt, atque ipsius Ecclesiæ portas,
quibuslibet ad matutinales laudes properantibus aperuissent: subito lupus affuit, Ec- C
clesiamq. ingressus, & funem signi ore arripiens, agitansq. illud, insonuit. Cernentes nimirum qui aderant, mentis stupore concussi: tandem clamore emisso, etsi inermes nisu quo valuere illum exturbantes, ab Ecclesia expulerunt.

Sequenti vero anno tota illius ciuitatis humana habitatio cum domibus Ecclesiarum terribiliter igne cremata est. Vnde etiam nulli venit in dubium, quoniam vnius cladis euentus vtriusque rei præcessisset portentum. Erat igitur tunc temporis prædictæ ciuitatis pontifex venerabilis Arnulphus, qui videlicet genere & doctrina sapientiæ pernobilis, ac paternorum fundorum reditibus locupletissimus, cernens excidium scilicet propriæ sedis, desolationemq. sibi commissæ plebis, potiore vsus consilio, magnum colligens apparatum, cœpit domum maioris Ecclesiæ, quæ olim dicata fuerat in Crucis Christi honorē, iugiter a fundamentis ædificare. Qui dum acerrime cœpto D
operi cum suis omnibus intenderet, scilicet vt quantocyus honestissime consumma-
THESAVRVS IN FVNDAMENTO REPERTVS. ret, nimium euidenter præstitum illi diuinum iuuamen contigit. Igitur quadam die
dum cæmentarij fundamenta basilicæ locaturi, soliditatem perscrutarentur ipsius tel-
luris, vt reperirent copiosa auri pondera, quæ scilicet ad totius quamuis magnæ basilicæ fabricam reformandam certissime crederentur sufficere, &c.] hæc de his Glaber eiusdem temporis scriptor.

IESV CHRISTI ANNVS 889. STEPHANI PAP. VI. ANNVS 5. LEONIS VI. IMP. ANNVS 4. E

HVNNI VOCATI IN GERMANIAM. REDEMPTORIS annus agitur octingentesimus octogesimusnonus, septima Indictione eius exordio consignatus: idemq. bellicorū tumultuū frequentia vbique turbatus, funestissimus vero redditus Germanis & Gallis ob Hunnorum in eas regiones immissiones per Regem Arnulphū, cuius impietatem Luitprandus ita deplorat. O cæcam Arnulphi regnandi cupiditatem! O infelicem amarumq. diem! vnius homunciones deiectio, nempe Zuuentebaldi, quē aduersarium patiebatur, sit totius Europæ contritio. Quot mulieribus viduitates, patribusq. orbitates, virginibus corruptiones, sacerdotibus populisq. Dei captiuitates, Ecclesijs desolationes, terris inhabitatis solitudines, cæca ambitio paras? &c.] reliqua bellorum tum in Gallia tum in Italia, quæ inter se mutuo digladiantes Principes, perpetuo gessere, quod non sint nostri instituti, idem

A ti, idem te docebit, si cupis ea Lector, Luitprandus historicus. Nos res Ecclesiasticas
prosequamur.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur a tempore, quo a Stephano Papa scriptæ
sunt litteræ Constantinopolim ad Imperatorē Leonem & Episcopos Catholicæ com-
munionis, ab eodem Imperatore Leone atque ab ijsdem etiam Episcopis legationes LEGATIONES AB ORIENTE AD STEPHANVM PAPAM.
mittuntur ad Stephanum Romanum Pontificem, prout ipse antea mittendas iusse-
rat. Testantur hæc ipsæ litteræ Episcoporum, quibus ista præmissa leguntur in dicto
Græco [a] codice Columnense in appendice addita contra pseudosynodum Photianam. a Cod. Colum. num. 45.

Alia epistola deprecatoria missa est post annos tres ab eodem Metropolita Neocæ-
sariæ ad eumdem Stephanum Papam Romanum. Quo etiam tempore ex diuersis
partibus iuxta Pontificis mandatum, Metropolitæ venerunt, atque Imperatoris ho-
B mo cum litteris Imperatoris.

Sanctissimo & beatissimo Stephano Oecumenico Papæ Stylianus Episcopus Neocæsariæ, & qui mecum sunt Episcopi, Eusebius Episcopus Nazianzi, Ioannes Episcopus Comanorum, Ioannes Episcopus Leontepoleos, & reliqui Episcopi, qui epistolæ
subscripserunt.

Diuinas & sacras litteras sancti & excellentissimi Pontificatus tui nostra humilitas *tra in scripto codice.*
cum accepisset, magno affecta est gaudio, &c. Et post proœmium epistolæ in quo ha-
betur encomium Apostolicæ Sedis, scripta sunt quæ sequuntur. Diuini tui Pontifica- EPIST. STYLIANI ET ALIORVM EPISCOPORVM AD STEPHANVM PAP.
tus venerabiles litteræ asserebant, quod in litteris sereniſſimorum Imperatorum no-
strorum, & nostræ humilitatis magnum est discrimen, cuius discriminis hæc causa
est, quod ij qui Photium abrenuntiasse scripserunt, ijdem ipsi illum receperunt in sa-
C cerdotem. Nos vero qui ne vestigium quidem sacerdotij illum habere affirmamus,
iuxta legitimam & canonicam sententiam æternorum & beatorum Pontificum Nico
lai & Hadriani, sicut etiam sancta & generalis Synodus Constantinopoli congregata
Legatis Apostolicæ Sedis & trium sedium Orientalium promulgauit, quomodo po-
tuimus scribere, illum renuntiasse, qui ita fuerit condemnatus? Mirati vero sumus,
quomodo eum, quem amotum a firma petra Christo ipso epistolæ proœmio, eum-
dem in illius fine, vt legitimum pontificem, iudicari debere scripseris. Quomodo
enim, qui iam reprobatus est, iterum iudicabitur? Hoc enim pacto prædecessorum
sanctorum virorum decreta de ipso lata irritantur. Nihilominus quanto magis volue-
rit aliquis res Photij examinare, eo magis puto damnationem maiorem illi irrogabit;
cuius, vt alia omittamus, vbinam pones ea quæ aduersus inculpabilem reuera * . . . * f. Nicolaum
D . . . . . & aduersus sanctissimum Papam Marinum finxit & commentus est? quæ
omnia te non ignorare, certo scimus; quemadmodum litteræ tuæ ad Imperatorem
nostrum satis declarant.

Nos vero iterum priores iteramus preces pro ijs qui Photium inuiti receperunt; &
petimus vt circulares mittas litteras ad Orientalium sedium Patriarchas; vt ipsi no-
strum dispensationem recipientes admittant atque confirment, intercessionibus sa-
pientissimi nostri Imperatoris, qui eduxit nos de tenebris & vmbra mortis, & largi-
tus est nobis lumine libere frui. Non enim a Canonibus est alienum, Photium quidem
damnatum esse, & eos qui illum inuiti receperunt, & nunc pœnitentiæ signa exhi-
bent, recipi. Hoc enim etiam magnus Athanasius Alexandriæ Patriarcha ad Ru-
finum scripsit, quod oportet in synodicis conuentibus principes hæresum & schis-
E matum damnatos reijcere, reliquos vero cum dispensatione recipere. Pax mundo
& nobis in Christo IESV augeatur intercessionibus sanctissimæ Dominæ nostræ Dei
Genitricis, sanctorum Angelorum, & glorioſorum Apostolorum, & omnium Sanctorum.] hucusque Orientales Episcopi. posthæc in eodem codice ista subijciuntur.

Epistola, qua respondetur superiori epistolæ, scripta est a sanctissimo Papa & suc-
cessore beati Stephani Papæ Formoso ad eumdem Stylianum. Stephanus cum mor-
te præuentus, respondere minime potuisset, rescripsit Formosus.] quamobrem non-
nisi post sequentem annum oportuit eam Romam esse perlatam: etenim eumdem
Stephanum Papam certum est sedisse annis sex.

IESV

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNVS Redemptoris octingentesimus nonagesimus, Indictione octaua sequitur, idemq. vltimus annus Stephani Papæ numeratur; ad sextum enim ipsum peruenisse annum liquet; qua de causa, reliqua eiusdem Pontificis præclare gesta, quæ certo anno consignari minime contigit, hic ad finem Pontificatus eius recensenda putauimus, vt in alijs facere consueuimus, atque in primis quæ ex scripto codice Anastasij Bibliothecarij sæpe citato accepimus, in quo ista ita leguntur.

Intuitus sanctissimus Papa Stephanus insolentiam populi & cæcitatem cordis eius vaniloquijs & nefarijs fabulis, & ociosis sermonibus vacantis in Ecclesia; & audiens B quosdam, vulgante fama, maleficijs & incantationibus vti: hac allocutione, Missam celebrans, populum admonuit.

SERMO STEPHANI PAP. Filiationem vestram charissimi commonemus, vt conuenientes ad sacratissimum Dei templum, id diligenter pertractare studeatis ad quod venistis. Si enim veraciter templum Dei esse creditis illud, ad quod conuenitis: id proculdubio inibi operari debetis, quod placeat ei, cuius templum est, ad quod conuenitis. Cum enim vbique Dominus sit: in suo tamen templo specialiter debet requiri. Et quantum ipse inspirare dignatus fuerit, id inibi quod ei placeat, debet expeti. Est ergo misericors Dominus, ita tamen suam misericordiam vnicuique disponit impertiri, vt rogantibus eam tribuat non ingratis; & tanto largiori illam tribuat vnicuique pietate, quãto maioribus gemitibus & ardentiori animo a quolibet sit deprecatus, sicut ipse dicit: [a] Dimittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Est namque templum Dei locus orationis, sicut ipse alicubi dicit: [b] Domus mea domus orationis est cunctis gentibus. & Psalmista: [c] Domum tuam decet sanctitudo Domine. quippe si orationis domus est, id ibi oportet peragere, quod vocatur; idest orare, psallere, peccata confiteri, amaris oculorum lacrymis & mentis gemitibus delicta abluere, & fiducialiter veniam de commissis culpis implorare. Est quippe ibi specialiter respectus diuinus, assistunt ibi Angelici ordines, Sanctorum chori, qui Fidelium vota & preces sacerdotis pro populo deprecantis ad aures perferunt Domini Sabaorh.

a Luc.7. C
b Matth.21.
c Psal. 91.

Qua ergo fronte in sacratissimo Dei templo assistit, qui inanibus fabulis & ociosis verbis insistit? Nam si de omni verbo ocioso in die Iudicij ratio est reddenda: de his maxime reddetur ratio, & exigetur vindicta, quæ in conspectu tantorum Sanctorum D proferuntur contumaciter in loco Deo dicato. Qua inquam spe veniam consequi de præteritis arbitratur delictis, qui non solum peccata sua negligit abluere, sed potius contendit augere? Pauescite illum, qui flagello facto de funiculis, eiecit vendentes & ementes de templo: remissius scilicet est vtiliter negotiari, quam inaniter & ociose confabulari.

Cum conuenitis ad locum orationis, cum silentio state, intento corde Dominum deprecamini, vt orantis pro vobis sacerdotis vota suscipiat, preces exaudiat, habentes præ oculis monentem Dominum & dicentem: [d] Cum statis ad orationem dimittite si quid habetis aduersus alterum, vt & Pater vester cælestis dimittat vobis peccata vestra. Hæc meditantes, & diuina gratia inspirante, facientes; & Euangelicis & Apostolicis documentis imbuti, impetrata ab omnipotenti Deo misericordia, cum fructu bonorum operum, quasi lampadibus illuminati, cum gaudio & Christo repræsentari, & cum Sanctis coronari merebimini. E

d Matt.12.

De cetero charissimi, nosse vos volumus, quod legem Dominus populo suo instituens, Moyse teste, intulit dicens: [e] Maleficum non patiaris viuere. In hac itaque ADVERSVS MALEFICOS. Vrbe (quod dolens dico) inueniuntur quidam, qui non solum maleficos non increpant, sed potius tuentur & fouent, per quos incantationibus quibusdam dæmones consulere non perhorrescunt, & diuinæ legis & Apostolicæ doctrinæ immemores, quæ intonat, dicens: [f] Quæ participatio luci ad tenebras, aut conuentus Christo & Belial? In hoc enim quod Christo contempto, dæmones, Gentium more, consulunt, Christianos se omnimodis non esse fatentur. Quod quam horribile, quamq. sit profanum, vt Christo contempto, dæmones Christianus adoret; vnusquisque perpendat,

e Exod.22.
f 2. Cor. 6.

A dat, vt tale facinus fieri perhorrescat. Quamobrem quisquis deinceps tali contagio se polluere tentauerit: alienum viuifici fieri corporis & sanguinis Domini nostri IESV Christi, Spiritus sancti iudicio, donec a tanta resipiscat ignauia, iudicamus. Qui vero tam salubribus interdictis contemptor extiterit, & in eadem pestifera pertinacia perseuerans, resipiscere neglexerit: in perpetuum a Deo Patre & IESV Christo Filio eius sit anathema.] hactenus sermo Stephani Papæ ab Anastasio recitatus, qui post hæc subijcit.

Cumq. talis iste præstantissimus Præsul existeret, & in his quæ diuino cultui conueniunt, finetenus perseueraret: tanta illi est diuinitus gratia concessa, vt quidquid habere posset sacris daret Ecclesijs, captiuos redimeret, solicitus existens pro salute omnium. quia cum fama eius nominis atque actuum tam per Orientales, quam per B Occidentales partes diffamaretur: pene omnes ad eum accurrebant, vt eius benedictionem perciperent.]

ABVSVS CORRECTVS A PONTIFICE.

Præter hæc autem non tacendum quod idem auctor subdit de prauo vsu qui tũc irrepserat, cum qui Missas celebrarent in Ecclesia sancti Petri Apostoli, aliquid donare eiidem Ecclesiæ ministris ab eis exigeretur. Etenim adeo ingens erat desideriũ sacerdotum in loco tam celebri facultatem Missas celebrandi accipere, vt Ecclesiæ eidem aliquid donarent gratitudinis causa, quod postea illiberaliter exigi ab ædituis consueuit, ait enim: In supradicta venerabili basilica cum idem sanctissimus Papa omnium vitiorum fortissimus extirpator malam consuetudinem inueniret, vt presbyteri, qui ibidem quotidie Domino sacrificium offerebant, omni anno vnam vuittam † consuetudinaliter darent. quam consuetudinem sanctæ memoriæ domnus Marinus Papa C antecessor eius fregerat; sed cum subreptionibus quorumdam hominum, tempore Hadriani Papæ Tertij repullulasset: sub forti obtestatione Stephanus Papa præcepit, vt nullus vmquam ab eis non solum hoc, verum etiam aliquod aliud tributum acciperet, sed cum omni honore, sicut sacerdotes oportet, suum peragi officium eis liceret.] hæc ipse, qui subijcit de donis diuersis Ecclesijs oblatis, & alijs restauratis, sed codex mutilatus habetur: nam quæ vsque ad finem eius sunt gesta desiderantur; nec quo mense vel die decesserit ipse Stephanus Papa continet. porro extat Stephani huius rescriptum [a] ad Romanum Episcopum Rauennatem de electione Episcopi Imolensis. necnon aliud ad Heribertum Archiepiscopum Moguntinum, quo asseritur non probari purgationem per ferrum candens & aquam feruentem.

† puto legendum Praestitum Breuium vocabulum in quo Capitularium lib. 6. cap. 68. quod mercedem significat, quæ solet imperari expediens.

a dist. 63. c. 12.

Hoc item anno moritur vir insignis sanctitate atque doctrina Samson Abbas S. Zoi- D li Cordubæ ciuitatis, qui tempore persecutionis ab Eulogio descriptæ claruit, vitamq. in hunc vsque annum propagauit in iugi confessione nominis Christi, vexantibus Ecclesiam Regibus persecutoribus. At non solum aduersus eos fuit illi certandum, sed aduersus malos Christianos Martyrum derisores, inter quos qui eminebant alter fuit Episcopus, Comes alter, ambo egregiæ impietatis homines, Sarracenorum Principum amicissimi. Colliguntur ista non ab alio aliquo auctore, quam ex scripto tunc ab ipso Apologetico litteris Gothicis, quod Toleti in bibliotheca asseruari adhuc, qui vidit & legit Ambrosius Morales testatur; dum in scholijs ad librum primum Memorialis Sanctorum hæc ait: Viuebat Cordubæ hoc ipso tempore presbyter, qui is Abbas postea sancti Zoili fuit, Samson nomine, vir doctus & subtili ingenio, in philosophiæ & sacrarum litterarum studijs versatus. id abunde declarat eius Apologeticũ opus, quod E tribus libris distinctum scripsit contra Hostigesium Malacitanum Episcopum, qui ipsum in Concilio Cordubensi hæreticum cum conuicio dixerat, quemadmodum ipse in præfatione libri secundi late commemorat. Ibi se Abbatem Ecclesiæ S. Zoili martyris Era nongentesima prima, hoc est anno Domini octingentesimo sexagesimotertio factum ostendit. est is annus post Eulogij martyrium tertius vel quartus.] & inferius idem auctor.

S. SAMSONIS ABB. OBITVS.

In præfatione (inquit) libri secundi de Seruando Comite Christiano, sed nefario homine ita ait: Postquam multa mala, quæ Christianis viuentibus intulerat, recensuit: Deinde viuorum mortibus non contentus, quiescentium (quorum animabus impedire requiem non potuit) ne vel ipsis parcere videretur: corpora, vt fuerant sub aris Dei posita, e suis loculis insignis vespillo traxit, & fidelibus Regis, vt fuerant ancipiti ense truncata, monstrauit; vt hoc facto animos regios in nostrorum perniciem excita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ret, quatenus probarentur apud eum debito mortis obnoxij, qui ausi essent humare A
illius prostratos pugione.] hucusque ex Samsone ille, qui & ad eius sepulchrum exaratum huiusmodi recitat epitaphium cum hoc titulo.

Epitaphium quod idem Cyprianus presbyter in sepulchro domini Samsonis edidit metro heroico.

Quis quantusve fuit Samson clarissimus Abbas,
Cuius in vrna manent hac sacra membra sub aula,
Personat Hesperia, illius famine fota.
Flecte Deum precibus, Lector, nunc flecte peroro,
Aethera, vti culpis valeat conscendere tersis.
Discessit longe notus, plenusq. dierum,
Sextilis namque mensis die vigesima prima. B
Sextilis namque mensis primo & vigesimo sole.] ita ibi incomposite, & post hæc.

Era DCCCCXXVIII.] est is annus Domini octingentesimus nonagesimus. Scriptum est eiusmodi epitaphium a Cypriano presbytero Cordubensi, vt idem qui supra auctor testatur; a quo vtinam ipsum editum fuisset Samsonis Apologeticum, digna horum temporum fax.

Quo pariter anno sanctum virum eremi cultorem qui in Orensi diœcesi claruit, esse defunctum, inscriptio ad eius sepulchrum posita docet, quæ sic se habet.

HIC. REQVIESCIT. FAMVLVS. DEI.
VINTILA. QVI. OBIIT. DIE. X.
KALENDAS. IANVARIAS. ERA.
DCCCCXXVIII. C

Vbi colitur vt sanctus antiqua traditione maiorum.

Eadem pariter nota Eræ consignatum habetur testamentum Regis Adefonsi Magni, quo multa largitur monasterio sancti Hadriani & Nataliæ martyrum. In quo plura præfatus de proficua sanctorum Martyrum intercessione, hanc habet in fine subscriptionem, post hanc temporis inscriptionem.

Facta scriptura testamenti vel confirmationis die nono kalendas Februarij Era DCCCCXXVIII.

Adefonsus seruus Christi hoc testamentum quod fieri elegi confirmo.

Xemena vernula Christi hoc testamentum confirmo.

Sub Christi nomine Hermenegildus sedis regiæ Oueti Episc. conf.] Simili modo Sisnandus Frensis Episcopus, Nausti Corimbrensis Episcopus, & Ranulphus Astu- D
ricensis Episcopus, & Abbates & proceres subscripsere.

Hoc eodem anno Ecclesia in Morauia admodum afflictata est occasione defectionis eius Principis ab Arnulpho Rege: qui in eam ingressus prouinciam, omnes quas in ea reperit demolitus est vrbes. hæc Regino hoc anno.

Quo pariter anno (idem inquit auctor) Dux Britanniæ Alanus coadunata omni Britannia tale votum vouit: Vt si aduersarios per diuinam virtutem superare posset, decimam partem omnium suorum bonorum Deo & sancto Petro Romam destinaret. Omnibusq. autem Britonibus idem votum spondentibus, ad pugnam procedit, & commisso prælio, tanta strage hostes fudit, vt vix quadringenti viri ex quindecim millibus ad classem repedarent.] erant isti Northmanni hostes, audacissimi sicut & potentissimi. E

Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno moritur Antonius Patriarcha Constantinopolitanus, vbi tantum annos duos sedisset. Ita in serie Patriarcharum Constantinopolitanorum in corpore Iuris Orientis intexta. Claruit iste egregia sanctitate, proq. pace & vnitate Ecclesiæ laborauit, quam & feliciter est cõsecutus, vt testatur Nicepho rus philosophus ea oratione, quam in eius funere habuit. quam inuenies apud Metaphrastem die duodecima Februarij. contexuit ipse eo panegyrico eius vitã, atque eius post obitum facta miracula. Successit huic Nicolaus cognomento Mysticus: erat id nomen dignitatis primæ post magnum Chartularium, de cuius insignibus Curopalates, inquit, sunt tiara, & prætexta vittata loris.] ita ipse in libello de officijs Constantinopolitanæ vrbis.

IESV

SEQVITVR Christi annus octingentesimus nonagesimus primus, nona Indictione, quo Stephano Papa defuncto, vbi sex annis sedisset, in locum eius est subrogatus Formosus ex Episcopo Portuensi. FORMOSVS PAPA POST STEPHANVM.

De hoc autem dicturi, antea opus est, vt errores arguantur nonnullorum auctorum in his quæ spectant ad successionem Romanorum Pontificum, & in primis [a] Leonis Ostiensis, qui in historia Cassinate Formosum Papam collocat post Hadrianum ante Stephanum Papam, cui non præcessisse, sed successisse, exploratissimum est. Sed quod B deterius est, quod patrauit sacrilegium Sergius Papa schismaticus, tribuit ipse absurde nimis eidem laudatissimo Pontifici Stephano. Marianus Scotus autem post Marinum Papam Agapetum eius successorem somniat, & post Hadrianum Basilium numquam visum vel auditum Pontificem collocat, & post Basilium ponit Stephanum: Eodem quoque errore de Agapeto atque Basilio imaginarijs Pontificibus abducitur Sigebertus, & si qui alij eos sequuti; qui cum ex antiquis omnibus Romanorum Pontificum scriptoribus erroris arguantur, etiam Græcorum huius temporis auctorum monumentis toto cælo errare conuincuntur. In sæpe enim citato codice Græco Columnensi, ibi cum redarguitur pseudosynodus Photiana, atque successorum Nicolai & Hadriani Romanorum Pontificum series texitur, hæc habetur: Post Hadrianum hunc Ioannes, post Ioannem Marinus, post Marinum Hadrianus, alter deinde Stephanus Sex- C
tus, deinde Formosus, post hunc alij quatuor, videlicet Bonifacius, Stephanus Romanus, & Theodorus, & post hos Ioannes qui hæc scripsit.] hæc ibi ab auctore eius temporis contra Photium ea scribente, posteris tradita. CORRIGVNTVR ERRORES DE SERIE ROMANORVM PONTIFICVM.

Mortuus autem Stephanus, sepultus est in basilica sancti Petri, quem ad sextum sui Pontificatus annum peruenisse, eius sepulchri epitaphium docet, quod a Manlio conseruatum ex antiquis basilicæ Vaticanæ monumentis hic tibi describendum curauimus. sic enim se habet.

Accedis quisquis magni suffragia Petri
Cælestis regni poscere clauigeri:
Intentis oculis, compuncto corde locellum
Conspice perspicuum, quo pia membra iacent.
*Hic tumulus * sexti sacratos continet artus* D *al. quinti
Præsulis eximij Pontificis Stephani.
Bis ternis annis populum qui rexit & Vrbem,
Et gessit Domino quæ fuerant placita.
Suscepit tellus consumptum puluere corpus,
Aethera sed scandit spiritus almus ouans.
Vnde peto: Cuncti venientes dicite fratres:
Arbiter Omnipotens, da veniam Stephano.]

Quod autem pertinet ad electionem eius qui Stephano successit Formosi: cum ignoretur dies obitus prædecessoris & tempus cessantis Sedis, æque Formosi dies electionis tuto affirmari non potest. Ceterum tumultuariam eius fuisse electionem, eleuante se E
contra eum Sergio diacono, ex Luitprando possumus intelligere, qui [b] ait: Causa enim simultatis inter Formosum Papam & Romanos hæc fuit. Formosi prædecessore defuncto, Sergius quidam Romanæ Ecclesiæ diaconus erat, quem Romanorum pars quædam Papam sibi elegerat; quædam vero pars non infima nominatum Formosum Portuensis ciuitatis Episcopum pro vera religione, diuinarumq. Scripturarum & doctrinarum scientia Papam sibi fieri anhelabat. Nam dum in eo esset, vt Sergius Apostolorum Vicarius ordinari debuisset: ea quæ Formosi partibus fauebat pars, cum non mediocri tumultu & iniuria Sergium ab altari expulit, & Formosum Papam constituit.] hæc Luitprandus temporis huius scriptor, & eorum quæ non auditu sed visu (vt ipse in præfatione testatur) cominus percepisset. FORMOSVS PAPA ELIGITVR ET SERGIVS CONTRA EVM.

Laudatissimus itaque Formosus extitit (vt Luitprandus ait) tum religione tum morũ integritate atque doctrina, ipsum enim insignia merita suis locis superius enarrata mi-

[a] Leo Ost. lib. 1. c. 48.

[b] Luitprand. hist. lib. 1. c. 7.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum in modum cõmendabant;quem & Anastasius Bibliothecarius in Nicolao magnæ sanctitatis Episcopum nominat. de quo est & egregiũ ex epistolis Hincmari Rhemensis Archiepiscopi, quas Frodoardus [a] recensuit, testimonium. Cognita enim eius sanctitate & scientia ipse Hincmarus,magnopere optauit,se ipsius amicitiæ insinuare,cuius rei assequendæ causa ad ipsum litteras dedit, quarum tantum summarium sic ipse recitat Frodoardus: Formoso eiusdẽ Romanæ Ecclesiæ Episcopo suffraganeo scilicet scripsit,collaudans eius quam audierat sanctitatis & scientiæ famã;quærensq. eius habere familiaritatem. Et vt ipse pro se dignaretur orare, vicem rependere spondens, & quædam ei munera mittens,vt sui memoriam in orationibus habeat. Item postquam litteras suas idem Formosus ei miserat,in quibus de charitate erga eum significauerat, intimat, quia magnã in ipso haberet fiduciam.] hactenus Frodoardus de Formoso ex Hincmari Rhemensis Archiepiscopi litteris:quibus,quantæ existimationis vbique terrarum longe lateq. esset,facile innotescit; vt non adeo mirũ sit,si bono totius Ecclesiæ Catholicæ ex Episcopatu Portuensi translatus fuerit ad moderandas habenas totius Catholici orbis,hoc potissimum tempore, quo ipsa Romana Ecclesia adeo afflictaretur pessimorum tyrannorum inuasione.

[a] *Frod. histor. Rhem.li.4.c.20*

FORMOSVS EX SANCTITATE ATQVE SCIENTIA LAVDATISSIMVS.

LITTERAS ORIENTALIVM FORMOSVS ACCIPIT.

Hic igitur vbi Apostolicum thronum conscendit, litteras ab Oriente Romam allatas ad Stephanum prædecessorem conscriptas, ipso defuncto accepit; & cum ea quæ in eis continerentur intellexisset, quas & superius recitauimus: vt in re magni momenti, adhibito in omnibus cum fratribus consilio, ad Stylianum rescripsit. Extant ipsæ litteræ in sæpe citato codice Columnensi, quibus ista quæ sequuntur, tamquam ipsarum titulus, præmittuntur. Epistola qua respondetur superiori epistolæ, scripta a sanctissimo Papa & successore beati Stephani Formoso ad eumdem Stylianum. Stephanus enim cum morte præuentus respondere minime potuisset, rescripsit Formosus.] his verbis.

FORMOSI PAPAE EPIST. AD STYLIANVM PRO ECCL. CONSTANTINOP. CVRANDA.

Litteras sanctitatis tuæ ad Apostolicam Sedem missas, &c.] ita decurtatæ in codice habentur, & post multa breuitatis causa omissa hæc sequuntur. Petis misericordiam, & non scribis, quomodo sit exhibenda, neque cui, sæculari videlicet vel sacerdoti. Si enim sæcularem dixeris: venia dignus is erit, tamquam a sæculari dignitatem adeptus. Si vero sacerdotem dicas: non adhibes mentem, quod dignitatem præbere non potuit, qui dignitatem non habebat. Nihil potuit dare Photius præter damnationem quam habuit per impositionem obliquæ manus; & damnationem præbuit. Quomodo dignitatem potuit accipere qui particeps factus est condemnato? Quoniam pro ordinato misericordiam obtinere petis: animaduerte, quod ordinatorem potius foues, iuxta Domini sacrum eloquium: [b] Vel facite arborem bonam & fructus eius bonos:vel facite arborem malam, & fructus eius malos: numquid potest ficus vuam producere, vel vitis ficus? oportebat igitur istam Ecclesiam,in qua talia deprehenduntur facta, grauissimas dare pœnas, vt huiusmodi pœnis vestra Ecclesia purgaretur. Continet autem nos benignitas & fratrum dilectio,quæ nobis persuadet, vt alia quidem toleremus, alia vero omnino e medio tollamus. Quapropter misimus e latere nostro religiosissimos Episcopos Landenulphum Capuanum,& Romanum, quibuscum sanctitatem etiam tuam hortamur conuenire, necnon Theophylactum Metropolitanum Ancyræ, & Petrum fidelem nostrum: vt ita ante omnia in Photium præuaricatorem & legum euersorem sententia a prædecessoribus Oecumenicis Pontificibus ante omnia synodice prolata, necnon a nostra humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat.

[b] *Matt.12.*

Cum ijs vero,qui a Photio fuerunt ordinati,misericorditer nos gerentes,decernimus, vt oblatis libellis, se deliquisse fateantur, & pœnitentia veniam deprecentur, pollicentes se numquam tale quid commissuros. Deinde his peractis,quæ sequuntur omnia, quæ nostris litteris mandata conspiciuntur, vna cum prædictis viris sanctitas tua peragat,nec aliquid addendo, nec diminuendo aut commutando. Ista enim & a nobis, & a reuerentia tua in communionem Fidelium receptis vt laicis, scandalum delebitur. His vero peractis, si quis ipsorum communicare renuerit: nouerit seipsum a communione nostra alienum fore. In Domino valete.] hæc Formosus sapienter admodum ad sananda simul Ecclesiæ Constantinopolitanæ vulnera diuturnitate temporis putrescentia.

Hoc

Hoc anno defuncto in prælio Sunzo Archiepiscopo Moguntino, in locum eius subrogatur Atto Abbas Augiensis monasterij, totius Germaniæ bono, vtpote qui ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam plurimum laborauit,cuius rei causa generalis conuentus Episcoporum collectus est, de quo suo loco dicturi sumus.] hæc ex Reginone.

IESV CHRISTI ANNVS 892. FORMOSI PAP. ANNVS 2. VVIDONIS IMP. 1. LEONIS VI. IMP. 7.

ANNVS sequitur Redemptoris octingentesimus nonagesimussecundus,Indictione decima, quo Vuido Imperator Romæ coronatur a Formoso Pontifice. De his autem vt nulla possit esse dubitatio, litteræ testantur eiusdem Formosi Papæ,quarum scriptor huius temporis meminit [a] Frodoardus in historia Rhemensium Episcoporum in Fulcone eius Ecclesiæ hoc tempore Archiepiscopo, cuius auctoris de eodem Formoso Papa monumenta, vna simul inferius reddituri sumus.

VVIDO IMPERATOR CREATVS.

[a] *Frod. histor. Rhem.lib.4.c.2*

Id autem cum præstitisset Formosus Papa, concitauit contra seipsum inuidiam eorum, qui eiusdem Imperij coronam cuperent, nempe Arnulphi,& Berengarij; quin etiam Romanos ciues infensos sibi reddidit, vt exitus declarauit. Sic igitur primus hic annus est numerandus Vuidonis Imperij, quo re vera dicendus fuit Imperator, coronatus ex more ab ipso Romano Pontifice; cum alioquin iam longe ante se Imperatorem gessisse atque appellasse, ex diplomate ab ipso scripto ante annos quindecim satis apparet, cum auctus est filio Lamberto: quod repertum apud Ioannem monachum monasterij sancti Vincentij ad Fontes Vulturni in chronico eiusdem monasterij ab ipso sub Paschali Papa Secundo conscripto,hic tibi describendum curauimus,quod sic se habet.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Vuido Imperator Augustus diuina clementia.

VVIDONIS IMP. DIPLOMA.

Cum Augustalis sublimitas in omnibus rebus non solum terrenis, verum etiam Ecclesiarum, monasteriorumve, cura, vt perficiantur, Deo fauente, sedula intentione oportet vt sit peruigil, quatenus dignis digna tribuamus, cum etiam præcepto diuino inimicis bona præbere, dignum est. Et ideo notum sit omnibus, tam præsentibus quam absentibus nostris fidelibus, quia a Beneuento redeuntes nostra cum conIuge, tandem peruenimus Balbam, cui instabat pariendi tempus: angebatur etenim maxime, quo loco diuerteretur. Tandem vero per suggestionem Leonis venerabilis Abbatis nostri fidelissimi in cellam sui monasterij adeo opulentam deuenimus,quæ in honorẽ sancti Rufini constructa est in loco qui dicitur,Campus de rocca. Post tertium diem dilectissimus filius noster Lambertus natus est nobis.Quocirca vt superna clemẽtia nobis illum ad Imperij gubernacula concedat, per rogationem nostræ coniugis pro merito concedimus monasterio beati Vincentij martyris Christi Ecclesiam sancti Marcelli, quæ est constructa in loco Florinæ, cum seruis & ancillis, & omnibus suis pertinentijs. Insuper offerimus in præfato monasterio auri puri libras, quantum idem charissimus noster pensat filius. Et vt hæc nostra concessio robur perpetuum habeat, & vt ab omnibus obseruetur, veriusq. credatur, annulo nostro subter sigillari iussimus. data Idus Nouembris, Indictione decima. Actum in Balba.] siue Valua, est ciuitas apud Marsos haud longe ab antiquo Corsinio, sedesq. Episcopalis facta.

Hoc eodem anno Germanorum Ecclesia rursus Northmannorum grassationibus deuastatur; cum & nobile monasterium Prumiense ijdem depopulati sunt: post quam cladem Regino ipse tunc ibi monachus a monachis Abbas eligitur, sed ad modicum temporis spacium cum præfuisset, inuidorum persecutione deijcitur. Scribebat tunc ipse historias huius temporis, perduxitq. (vt ipse in præfatione testatur) vsque ad annum Redemptoris nongentesimum octauum.

RHEMENSE CONCIL. PRO CREANDO NOVO REGE.

Eodem anno Carolus Simplex quatuordecim tantum annorum puer filius Ludouici Balbi Francorum Regni legitimus successor a Fulcone Rhemense Episcopo vngitur Rex Francorum, reiecto Odone Comite, qui Regis titulum tyrannice vsurpauerat. Quod factum in Concilio Episcoporum & procerum hoc anno Rhemis colle-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cto, vt firmaretur, idem Fulco promotor pro eius defensione litteras dedit ad Arnulphum Germaniæ Regem, & ad Vuidonem Imperatorem, sed & ad [a] Formosum Romanum Pontificem iteratas. Quæ omnia Frodoardus huius temporis scriptor ex litteris eiusdem Fulconis affert, nimirum quod Odo cum regali abuteretur potestate, Fulco Archiepiscopus Rhemensis & alij proceres conuenerunt, ac sententijs dictis, censent Regnum Carolo deberi, eo quod Franci ex successione Reges habere cõsueuerint, & hic solus ex regia progenie supereſſet consanguineus Arnulphi. Itaque exauctorato Odone, Carolus Fulconi inungendus est traditus; vnde contentiones & bella statim sunt exorta: Cum Odo & qui partibus eius fauebant, hoc factum grauiter ferrent.

[a] Regino in chron. hoc anno in fine.

CAROLVS SIMPLEX VNGITVR A FVLCONE.

Porro hæc omnia ex litteris Fulconis ad Arnulphum Regem, & alijs ad Formosum & Stephanum Romanos Pontifices datis facilius ac certius intelligi possunt, de quibus hoc ordine meminit in Fulcone idem [b] Frodoardus, nimirum. Quod Fulco Arnulpho Regi Transrhenensi litteras mittens pro causa Regis Caroli, quem paruulum adhuc vnxerat Regem, reddit causas eius prouectionis, eo quod audierat, motum fuisse animum ipsius Arnulphi contra se pro hac perpetratione; commemorans quod decedente Carolo Imperatore huius Arnulphi auunculo, in ipsius Arnulphi seruitium fuerit profectus, cupiens eius suscipere dominium & gubernationem, sed ipse Rex eum sine vllo consilio vel consolatione dimiserit. Vnde cum nec in eo sibi spes vlla remansisset, coactus sit eius hominis, videlicet Odonis dominatum suscipere, qui a stirpe regia existens alienus, regali tyrannice abusus fuerat potestate, cuius & inuitus hactenus dominium sustinuit. Et quoniam huius Arnulphi dominium desiderauit, idcirco ad ipsius seruitium profectus fuerit. At postquam nullum consilium in eo reperire valuit: hoc solum quod restabat egit, eligens eum Regem habere, quem solum post ipsum de regia habebant progenie, & cuius prædecessores & fratres exiterant Reges.

[b] Frod. histor. Rhem. lib. 4. c. 5

FVLCONIS APOLOGIA AD ARNVLPHVM.

De hoc etiam, quod idem Rex Arnulphus in culpã trahebat, quare non id ante fecissent, reddit rationem: Quod quando Carolus Imperator decessit, & idem Arnulphus regimen huius Regni suscipere noluit, hic Carolus adhuc admodum corpore simul & scientia paruulus existebat, nec Regni gubernaculis idoneus erat, & instante immanissima Northmannorum persecutione, periculosum erat tunc tenerum eligere. Vt vero ad eam viderunt illum perductum ætatem, in qua salubre sibi consilium dantibus assensum præbere nouerat; susceperint eum secundum Dei honorem, vt Regno consuleret, volentes eum ita instituere, quatenus huic Regno & ipsi Arnulpho proficuus valeret existere. De eo quoque quod sine ipsius Arnulphi consilio præsumpserint hoc agere: morem Francorum gentis asserit sequutos se fuisse, quorum mos semper fuit, vt Rege decedente, alium de regia stirpe vel successione sine respectu vel interrogatione cuiusquam maioris aut potentioris Regis eligerent. Hoc more hunc Regem factum ipsius fidelitati & consilio committere voluerunt, vt ipsius adiutorio & consilio vteretur in omnibus, & eius subderetur tam Rex quam vniuersum Regnum præceptis & ordinationibus.

Præterea quod audierat huic Regi suggestum, quia contra fidelitatem ipsius, & propter priuatum hoc egit commodum; infert, quod clericus ipse, qui hæc iactasse videbatur, antequam de re huiusmodi aliquid idem Archiepiscopus agere conaretur, venerit ad se, præsentibus Hereberto & Elfrido Comitibus, & consilium simulq. auxilium quæsuerit quid agere deberet de iussionibus Odonis, qui res importabiles ei præcipiebat. Ex parte quoque filiorum Goffredi consilium petierit de malo, quod Odo eis facere conabatur: rogare itaque, vt tale caput communi consilio statueretur, per quod securi possent esse subditi, intendentes vel in Vuidonem, vel in hunc regiæ prosapiæ Carolum: & simul considerantes quotquot fuerant, ad quem melius attendere deberent, visum illis est propter acquirendi Regis vtilitatem, & ipsius Arnulphi cauendam contrarietatem, propterq. rectum, congruumq. regij generis principatum, vt ad hunc Carolum se conuerterent, credentes quia Arnulphus hoc de propinquo suo gratum haberet, ipsiq. & Regno præsidium ferret. Quod autem iactatum audierat causa Vuidonis hoc eum fecisse, vt hac arte illum subintroduceret in Regnum, & dimisso paruo Carolo, se verteret ad Vuidonem,

asserit

asserit liuore inuidiæ contra se scienter hæc falso fuisse iactata. Ait etiam quod qualis erat ipse, qui talia diffamabat, talem eumdem posse fieri sentiebat: ipse vero non se talẽ fore, nec talibus ortum natalibus recognoscebat. prædecessores quoque ipsius Regis nequaquam talia ingenia a progenitoribus suis experti fuerant, quos in omni fidelitate & Regni vtilitate probatos habuerint, ideoq. honorifice illos sublimauerint: quapropter erubescendum eidem Regi fuisset, vt hoc de se crederet vel infamia se tali notaret.

Denique de hoc quod audierat ipsi Arnulpho dictum fuisse, quod hic Carolus filius Ludouici non fuerit: asseuerat, neminem se posse credere fore, qui eum si viderit, & parentem ipsius agnouerit, non agnoscat illum de regali processisse progenie: quædã etiam signa Ludouici patris sui gestare, quibus agnoscatur filius illius fuisse. poposcit ergo Arnulphi regiam maiestatem, vt hæc vera dignanter accipiat, nullusq. animum ipsius contra Regem innocentem propinquum suum commouere valeat. Sed vtrum hæc quæ asserit, ita se habeant, in sua præsentia, fideliumq. suorum examinari faciat, & ad debitum finem perducat, cogitans qualiter antecessores sui Regni statum gubernauerint, & quomodo regalis culminis successio semper hucusque viguerit. Cum vero ille tantum Princeps Carolus de tota regali stirpe remanserit: perpendat quid contingere possit, si cum debitus cunctis casus repoposcerit: cum tot iam alieni a stirpe Reges existant, & adhuc sint plures, qui sibi regium nomen affectent. Quis post ipsius decessum iuuabit eius filium, vt ad debitum sibi Regni conscendat hereditatem, si contigerit hunc sibi propinquum cadere Carolum.

Annectit etiam quod in omnibus pene gentibus notum fuerit gentem Francorum Reges ex successione habere consueuisse, proferens super hoc testimonium beati Gregorij. Subijcit etiam ex libris Theutonicis de Rege quodam Hermenrico nomine, qui omnem progeniem suam morti destinauerat, impijs consilijs cuiusdam Consiliarij sui. Supplicatq. ne sceleratis hic Rex acquiescat consilijs, sed misereatur gentis huius, & regio generi subueniat decidenti, satagens vt in diebus suis dignitas successionis suæ roboretur: & ij qui ex alieno genere Reges extabant, vel existere cupiebant, non præualerent contra eos, quibus ex genere honos regius debebatur. Asseritq. se misisse Alerannum ad eumdem Arnulphum, suggerendo, vt quoscumque sibi placeret, ex ijs qui Carolum Regem constituerant, in suum seruitium pergere præciperet, qui coram sublimitate ipsius hoc ita esse rationabiliter ostenderent. Flagitans etiam orat, vt hæc præmissa benigno Rex tractet animo, & hanc sciat ipsius esse deuotionem, vel intentionem erga ipsius fidelitatem, vt Carolus ad ipsius consilium in omnibus quæ acturus est, respiciat, & ipsius pietate tutus consistat, & vt nemo Regis animum ab auxilio istius Regni, vel eiusdem Caroli deflectere valeat.]

FRANCORVM REGNVM SVSE HEREDITARIVM.

Subdit idem Frodoardus de alijs litteris a Fulcone eodem Archiepiscopo ad ipsum Arnulphum datis eodem argumento. Sed & scripsit quoque idem Fulco ad Vuidonem (alij Guidonem appellant) Imperatorem ex Spoletano Duce, vt idem Frodoardus [a] in vita ipsius Fulconis his verbis significat: Vuidonem Imperatorem legationes suarum visitans litterarum admodum se de ipsius gaudere fatetur gloria & exaltatione. Mirari vero atque turbari, quia nullis nuntijs iam longo transacto tempore sibi aliquid de statu & prosperitate sua notificauerit. Exorat autem vt Regi suo Carolo suffragium impendat, & talis erga ipsum existat, qualem eum erga propinquum existere decet; & vt celerius eum scire faciat, qualem voluntatem circa ipsum habeat.

FVLCONIS INDEFESSVM PRO CAROLO STVDIVM.

[a] Frod. lib. 4. histor. Rhem. c. 2.

De Arnulpho quoque Rege significat, quod non velit eidem Vuidoni pacem seruare. Carolum denique Sedi Apostolicæ suam epistolam dirigere, orationibus se commendando Papæ, atque ipsius petere roborari benedictione. Et vt idem Papa huius Vuidonis eum coniungat amicitiæ. Poscit etiam, vt eidem Regi de amicitia sua per suum Missum, aut scripta Vuido remander, sed & suis, vel Ecclesiæ sibi commissæ cõpatiatur iniurijs, quas fidelitatis ipsius causa tolerabat.] reliqua vero transacta inter Formosum Papam & Fulconem Rhemensem Archiepiscopum, suo loco dicentur inferius.

De eodem etiam Fulcone pro Carolo Rege laborãte, hæc Frodoardus [b] subijcit verbis istis: Porro ex hac eadem Rhemensi Synodo scriptũ fuisse ad Balduinum Comitem Flandrensem, inuadentem res Ecclesiasticas liquet, ad quem etiã Fulconem antea scri-

[b] Idem cap. 2.

MONETVR BALDVINVS A SYN. RHEM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pfisse, idem Frodoardus affirmat, cum subdit: Scripsit post Hincmarum Fulco Balduino Comiti Flandrensi, redarguens eum pro eo quod monasterium monachorum sibi vsurpauerat,& insurrexerat contra Regem infidelitate & periurio. Item ad eumdē scribens cū Episcopis suis ex Synodo Rhemensi habita anno octingentesimo nonagesimosecundo, arguit eum, quod Ecclesiastica simul & regalia iura contemneret, locum sacrum monastici ordinis peruadens, & Abbatis sibi nomen vsurpans, vnde communi decreto Episcoporum iudicatum fuerat eum auctoritatis canonicæ anathematē ferien dum; sed quoniam Ecclesiæ & publicis vtilitatibus Regni videbatur accōmodus, censura suspenditur,& emendandi spacium reseruatur.] hactenus de his quæ spectant ad Synodum Rhemensem hoc anno habitam ex diuersis tunc scriptis epistolis Frodoardus. Porro Arnulphus ipse primo præsto fuit Carolo, inde vero Odoni contra Carolū fauit, vt Regino tradit & alij assentiuntur. Quid præterea hoc anno acciderit de nece Arni Episcopi Vuirzeburgensis, a Ditmaro [a] sic accipe.

[a] *Ditm. lib. 1.*

ARNVS EPISC. ET SOCII MARTYRES.

Non longe a prædicto amne Caminizo, in pago Cutizi dicto Arnus Episcopus sanctæ Vuirzeburgensis Ecclesiæ nonus, cum ab expeditione Boemorum reuersus, iuxta plateam in parte septemptrionali, fixo super vnum collem sibimet tentorio, Missam caneret, hostili circumuallatus agmine, præmissisq. omnibus per martyrium; cum socijs semetipsum obtulit Deo Patri, octingentesimo nonagesimosecundo Dominicæ Incarnationis anno, temporibus Arnulphi Imperatoris, cum oblationibus consecratis in officium laudis, vbi hodie sæpe accensa videntur luminaria, & sanctos Martyres hos esse, nec Slaui dubitant.] pergit dicere auctor de Ecclesia ab eodem Episcopo erecta in suo Episcopatu, deq. reliquijs Chyliani martyris illic positis, & miraculis ibidem editis. At hæc ad institutum satis.

IESV CHRISTI ANNVS 893. FORMOSI PAP. ANNVS 3. VVIDONIS IMP. 2. LEONIS VI. IMP. 8.

ANNVS Redemptoris octingentesimus nonagesimustertius Indictione vndecima sequitur, quo Formosus Papa ob graues perturbationes, quibus vexaretur Dei Ecclesia, generalem Synodum indicit celebrandam hoc anno kalend. Martijs eadem Indictione vndecima, ad quam vocauit etiam Transalpinos Episcopos, & inter alios Fulconem Rhemensem Archiepiscopum. Testatur [b] id Frodoardus, dum de ipso Fulcone agit, quibus & ista præmittit de alijs rebus gestis ab ipso Fulcone cum Formoso Pontifice, dicens.

SYNODVS A FORMOSO PAPA INDICTA.

b Frod. li. 4. c. 1.

Super his quoque, nempe vt se conferret in Vrbē, Stephani Pontificis successori Formoso dominus Fulco litteras mittens, qualiter hæc a præfato Stephano Papa sibi iuncta sint significauit, & vt sibi auctoritatis suæ in his exequendis scripta dirigeret, expetijt. Vnde & iterum scribens, vehementer admirari se dicit, si litteræ suæ ad eius præsentiam peruenerint, quid causæ fuerit cur adhuc responsum huius Papæ non meruerit recipere. Grates inter hæc referens, quod sui memoriam dignatus sit habere, & per Abbatissam Bertham verba sanctæ consolationis sibi mandare, cumq. se videre velle, & collato sermone mutuo verba conferre. Quam rem fatetur immensum sibi gaudium peperisse, vt magis desideret præsentiam, adijciens sibi ab eo tempus, quo ad eū veniat, remandari, locumque, & quod eius sataget præceptis obtemperare. postea postulat vt priuilegium Ecclesiæ Rhemensis sui nominis auctoritate fieri iubeat, sicut etiam prædecessores suos fecisse constat, & res huic Ecclesiæ per suam humilitatem acquisitas perpetua firmitate contra omnes aduersarios muniat.

QVAE CVM FORMOSO FRODOARDVS.

Annotat etiam qualiter Euerardus Marchio S. Callisti Papæ & martyris venerabile corpus a Romana Sede impetrauerit, atque in eius honorem monasterium in prædio suo constituerit, quod prædium post eius obitum ad filium ipsius Rodulphum Abbatem hereditario iure deuenerit, qui res ipsas simul cum memorati Martyris gleba, vitæ suæ diebus absque vlla contradictione tenuerit, & de sæculo migraturus eas dem cum monasterio & corpore sacro Rhemensi sanctæ Dei Genitricis Ecclesiæ delegauerit, eamdemq. rerum suarum heredem instituerit. Tunc vero Hucboldus quidam sororis huius Rodulphi maritus munus eiusdem Abbatis calumniabatur, & ab Eccle-

Ecclesiæ Dei Genitricis iure conabatur auferre. Proinde precatur, vt quid sibi sit in talibus agendum, suis eum instituat sacris litteris, & harum collationem rerum æterna stabilitate corroboret, atque contradicentes digna excommunicationis vltione percellat.

Scrupulum denique sibi dicit & singultum mouere, quod audierat a quibusdam sanctam Sedem Romanam turbari; paratumq. se totis viribus pro ipsius honore omnimodis decertare, & eidem Papæ veluti domino & magistro in cunctis obsecundare. Subnectit etiam de quibusdam Episcopis Galliarum, qui sibi pallium indebite a Romana poscebant Sede, Metropolitanos suos tali spernentes tenore: asserens, quod res eadem nisi prudenti præcauta foret solicitudine, confusionem non mediocrem generaret Ecclesiæ, magnumq. charitati dispendium valeret inferre. Vnde tam se, quam omnem precari dicit Ecclesiam, ne cito alicuius irrationabili petitioni sine generali assensu & litteris consentiat, ne per hoc Ecclesiasticæ dignitatis honor vilescere incipiat, si res indebitæ quæ temere affectantur inconsulte tradantur.

PALLIVM OMNI PETENTI NON DANDVM.

Cui rescribens idem [a] Papa Formosus, monet eum compati debere Romanæ Ecclesiæ, atque imminenti eius subuenire ruinæ, nec ei suam præsentiam denegare: adiungens hæreses vndique ac schismata pullulare, nec qui ad resistendum occurreret esse. Dicitq. longo retroacto tempore pernicioſas hæreſes Orientem confundere, & Constantinopolitanam Ecclesiam nociua schismata perturbare, simul etiam regionis Africanæ Legatos insistere, responsa petentes pro dudum exorto inter Episcopos ipsarum prouinciarum schismate. Diuersarum quoque partium legationes diuersa responsa petentes instare. Cuius rei gratia generalem Synodum die kalendarum Martiarum Indictionis vndecimæ se inchoare dispoſuisse, ad quam eumdem remota omni dilatione admonet festinare, vt colloquendo largius de his valeant pertractare, & affluentius ad consulta singula respondere. Northmannicæ gentis procellis, quibus asserebat se perturbari, plurimum dolere; & vt eos Excelsi dextera reprimat Apostolorum Principum suffragijs interuenientibus implorare; litteras vero quas significauerat ad eum per quasdam personas primum se direxisse, ad ipsum minime peruenisse. Miserat etiam alias pro hac eadem Synodo celebranda pridem * hinc mense Indictionis decimæ, in quibus litteris fatetur Italiam tunc semel & secundo horrida bella perpessam & pene consumptam. Orientalium vero partium se deflere væsanam hæresim in Christum IESVM blasphemiam continentem.

[a] *Vrsi. lib. 4. cap. 2.*

DE STATV DIVERSARVM ECCLESIARVM.

Mittit præterea Fulco ad Formosum petitum super quibusdam præstarijs priuilegium, commemorans B. Remigium genti Francorum Romanæ Sedis auctoritate cum gratia Dei Apostolum constitutū. Bernam quoque villam, quæ inique dudū subtracta fuerat, Ecclesiæ Rhemensi restitutā tradit, Duodenacum quoque; sed & ea quæ domnus idem Fulco per precarias obtinuerat, Todennum videlicet, & Margolium, Lesteumam & Giuglerium atque Virtudem, necnon Abbatiam quæ dicitur Capellis, Ateias etiam & Maniacū, aliasq. res, quæ dudum ablatæ, tunc redditæ fuerint Ecclesiæ Rhemensi, restitutas auctoritate cōfirmat Apostolica, vt eas vel ceteras Ecclesiæ possessiones nemo præsumat auferre vel inuadere. Sāciens insuper auctoritate B. Petri, vt nemo Regum, nullus Antistitum, nemo quilibet Christianus decedente Rhemorum Episcopo, vel res ipsius Ecclesiæ suis compendijs applicet, neque sub suo dominio teneat, præter ipsius ciuitatis Episcopum. Sed eamdem Metropolim nō vltra constitutionem canonicam sine conueniente pastore ex regulis Ecclesiasticis manere cogat, neque aliter ibidem Episcopum, nisi vt sacri Canones iubent constitui faciat. Promulgans etiam ac statuens idem Pontifex, vt ea quæ idem venerabilis præsul Fulco de villis huius Ecclesiæ, ac facultatibus earum vsibus Ecclesiasticorum ornamentorum, vel luminarium censu stipendijs Canonicorum ac monachorum atque sanctimonialium, seu matricullariorum & hospitum vel pauperum constituerat, perpetuo inconuulsa permaneant, hanc auctoritatem sui decreti sub anathematis vinculo violatoribus innodatis corroborans. Imperatorem quoque Vuidonem coronatum eodem anno significans Indictione decima.

Item ad ipsius domni Fulconis petitionem misit aliud eidem priuilegium pro eo monasterio, quod Rodulphus Abbas in honorem S. Callisti martyris & Papæ ex hereditario proprietatis suæ iure constructum, huic Rhemensi concesserat Ecclesiæ, tam eadem

Universidad de Deusto
Biblioteca

eadem cœnobia, quam omnes possessiones liberalitate regali, vel aliorum Christicolarum munificentia collatas Ecclesiæ, siue quas idem præsul acquisierat, aut deinceps acquisiturus erat, eidem Ecclesiæ Apostolicæ corroborans & stabiliens potestate.] A

LAMBERTVS VNGITVR IMP.

Ad postremum, hoc eodem anno qui & secundus est, ex quo Vuido Imp. Romæ a Formoso Papa vnctus est Imperator, eius pariter filius Lambertus ab eodem Formoso vngitur Imperator. Constat istud quidem ex Frodoardo, dum meminit de Formosi Papæ litteris ad Fulconem Rhemensem Archiepiscopum, aitque: Hic quoque Lambertum filium Vuidonis anno secundo Imperij patris ipsius, nouum Imperatorem factum fuisse designat. Tunc item pro diœcesanis prouinciæ Rhemēsis Episcopis, quod audierat eorum quosdam huius Archiepiscopi sui audientiam contemnere, scribens eidem vt suos conueniat Coepiscopos, ceterorum quoque quod ipsi visum fuerit, Episcoporum collegium conuenire denuntiet, vt de tanto neglectu synodali simul actione perquirant, & quidquid oportuerit, canonica atque Apostolica muniti auctoritate decernant. Subijciens vt nemo a tam Deo digno se subtrahat opere, qui Apostolicæ ipsius particeps voluerit communionis existere. B

BELLVM BVLGARICVM.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno bello acerrimo excitato inter Bulgaros & Leonem Imperatorem, eodemq. per plures annos propagato, Turcæ & Hunni aduersus eosdem ab eodem sunt Imperatore vocati, Simeone Bulgarorum Rege validissime resistente. ex quo factum est, vt dissoluto inter Bulgaros & Constantinopolitanum Imperatorem pacis vinculo, æque spiritualis præfectura, quam Græci sibi (vt vidimus) vindicauerant, e medio tolleretur: ijdemq. Bulgari Romanæ Ecclesiæ, a qua donis & blanditijs Græcorum desciuerant, se ipsi ponte subijcerent. De bello autem isto plura apud Curopalatem inuenies. C

IESV CHRISTI ANNVS 894. FORMOSI PAP. ANNVS 4. VVIDONIS IMP. 3. LEONIS VI. IMP. 9.

FORMOSVS PAPA LABORAT PRO CAROLO REGE FRANCORVM.

ANNVS Redemptoris octingentesimus nonagesimusquartus Indictione duodecima consignatus sequitur, quo Formosus Papa solicitus, vt stabiliret in Francorum Regno Carolum legitimum successorem, scribit ad Fulconem Rhemensem Archiepiscopum, de quibus Frodoardus:[a] Item pro Caroli prouectione ad regimen Regni, quem dominus idem Fulco ad regium culmen adhuc puerum prouexerat, litteras dedit. Et de criminibus Odonis Regis vel correptione ipsius, qualiter esset agēdum. Pro quibus idem Archiepiscopus huic Papæ scripta sua consilium & auxilium ab eo petendo direxerat. Vnde & ad eumdem Regem Odonem, qui Regnum occupauerat, litteras suas idem Papa delegauit, vt ab illicitis eum reuocaret, ne eūdem Regem Carolū, vel quæque ipsius essent infestaret, induciasq. belli differendo daret, donec idem præsul Fulco scilicet Apostolicam Sedem adire studeret. Item Formosus Papa[b] ad Archiepiscopos & ceteros Episcopos Galliarum scripsit, monens vt conueniant atque commoneant eumdem Regem Odonem, ne illicita perpetrentur, & ne aliena vsurpentur, sed bellum sedetur, & omnis hostilis commotio sopiatur; vel induciæ belli, donec Fulco Romam, ceu dictum est, adeat, edicantur; ipsiq. studeant interim cuncta differre, & pacem ac vnanimitatis concordiam recreare. Item Formosus huic quoque Regi Carolo congruam dirigens admonitionem, eiusq. congratulans eminentiæ atque deuotioni, quam Rex idem se significauerat erga Sedem Apostolicam gerere, qualiter ei in Regno sit agendum, succincte lucideq. demonstrat, quem petierat ei benedictum panem pro pignore mittens; & de itinere præfati præsulis nostri ad Sedem Apostolicam monens, eidem quoque domino Fulconi litteras suas dirigens, hæc supradicta ad præmissas personas se destinasse scripta commemorat, ipsius videlicet suggestione de pace vel inducijs belli inter Odonem & Carolum differendi. Idem Papa scribit ipsi pro discordia sedanda, quam audierat insurrexisse pro Manigauldi ab Alberico perpetrata interemptione. Item petens eumdem pro quibusdam Grimlaici dilecti filij sacerdotis, ad Episcopatum, vbi se locus obtulisset, promotione.] hæc de Formosi Papæ litteris Frodoardus, de Fulconis autem ita. D E

a Frod. hist. Rhemens. lib. 4. c. 2. in fin.

b Ibidem.

Idem

Idem quoque præsul Fulco nonnulla præfato Papæ præter præmissa reperitur direxisse scripta, tam pro sua vocatione qua vocabatur ab ipso ad Sedem Apostolicam, quam pro contentione quæ versabatur inter Reges Odonem & Carolum; necnon pro oppressione quā Rhemensis patiebatur Ecclesia, petens vt Papa Regibus scribēdo pacem impetraret; Arnulpho quoque Transrhenensi auctoritate Apostolica præciperet, ne Caroli Regnum inquietaret, quin potius ei auxilio esset, vt propinquum propinquo deceret; Odonem vero mandaret, ne Regnū istud inuadere aut deprædari præsumeret. Quod nisi audiret, Apostolicæ Sedis sententiam reformidaret. Item scripsit, quia post admonitionem ipsius Papæ, nec Arnulphus orbitati Caroli subuenire voluit, nec Odo a peruasione Regni, rapinis, ac depopulatione cessauit. sed & Arnulphus res Ecclesiæ Rhemensis, tam eas quas aliquamdiu iniuste sublatas ipsi restituerat, quam eas etiam quæ numquam prius subtractæ fuerant, abstulit; ob id tantummodo quia temerariam eius inuasionem hic præsul recipere noluerit, & quod Odo ciuitatem Rhemensem obsederit, innumeras etiam cædes & deprædationes exercuerit, & res Ecclesiæ Rhemensis suis satellitibus dederit, huius Ecclesiæ insistens rapinis, donec Carolus cū valido exercitus apparatu aduenies eum ab obsessa ciuitate depelleret; significans etiam quod Robertus homo Arnulphi ex parochia Herimanni Colonienſis Episcopi, res huius Ecclesiæ inuaserit ac diripuerit, donec eum vi ac si canem rabidum ab earum deuastatione repulerit: de quo petit, vt nisi admonitus resipuerit, auctoritatis Apostolicæ sententia feriatur. his semper turbationibus Regni obsessum impossibile fore significans, ad eius Apostolicam se properare præsentiam, dum semper expectetur bellum; nec aliter posse Regni res componi credatur; sed ipse semper bellum distulerit, nō quod inferiores vel impares fuerint, aut de iniusta causa dubitauerint, sed ne vires Regni bellis attritæ paganorum proderentur inuasionibus. Vnde dato placito inter se dexteras securitatis inuicem vsque ad tempus præfinitum dederint, & cetera. A B C

QVAE AD FORMOSVM PVLCO.

NEGOTIA ARCHIEP. RHEM. CVM FORMOSO PAPA.

Item pro eodem Rege Carolo & Imperatore Lamberto, gratiarum referens actiones, quod notificauerit sibi de ipso Lamberto patre se curam habere, filijq. charissimi loco eum diligere, atque inuiolabilem cum eo concordiam se velle seruare. Asserens quod non illum tantum diligeret pro consanguinitatis necessitudine, quia illi deinctus habebatur, verum multo magis quia huius Papæ venerator & amator existeret. Precatur autem vt idem Carolus Rex cum prædicto Lamberto in amicitia iungeretur, & Odoni vel proceribus Regni pro causa pacis Papa rescribat, quo Carolus ad Regnum hereditario sibi iure debitum proficiat: & quamuis tunc totum non posset susципere Regnum, saltem partem aliquam honori suo condignam concorditer & iuste diuidendo Regnum illi conseruent. Subiungens acturum se, quod sibi Apostolicus idem Pontifex præceperat super transgressoribus & sacrorum violatoribus Richardo, Manasse, atque Rampone, mox vt Coepiscopos suos in vnum potuerit congregare; tantum Papa remandet, quoniam æterno illos anathematis vinculo innodauerat, si liceat eis ad pœnitentiam conuersis aliquid impendi misericordiæ, vel eos ad pœnitentiam susципi, seu quis modus ipsius debeat esse pœnitentiæ. De Rampone vero asseuerat, quia in solum Teutbaldum Episcopum reus existeret, nihil culpæ in Vualterium Senonensem admiserit, ad quem comprehendendum, nec præsens fuerit, nec adiutorium vel consensum ad id agendum præbuerit, & cetera. D

Item pro Heritaudo Taruanensi Episcopo, cuius Episcopio a Northmannis depopulato eum, necessitate cogente, & ad se veniente, sicut oportebat, susceperat, quemq. visitatorem cuidam viduatæ Ecclesiæ constituerat, vt visitando sustentationem, interim dum Episcopus ibi ordinaretur, ex illa caperet. At quia homines præfatæ Taruanensis parochiæ barbaricæ videbantur esse feritatis & linguæ: supplicat vt responso Papæ mereatur certificari, si hunc viduatæ debeat præponere plebi, & alterum ei liceret in præmemorata ipsius Ecclesia subrogare, qui acceptior propter parentelam & linguam in eodem loco posset existere. E

Idem vero Papa rescribens ei, laudibus attollit eumdem, congratulans eius dilectioni atque solicitudini, quam gerebat erga Lambertum Imperatorem, de cuius fidelitate & stabilitate monet eum fieri semper persolicitum, veluti consanguinitatis propinquum, asserens se cum ipso tantam pacis & dilectionis habere concordiam, vt nequeant aliqua iam ab inuicem prauitate seiungi. Notificat quoque Richardum, Manassem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

na ſſem,atque Ramponem excommunicatos a ſe atque perpetuo ligatos anathemate, A pro eo quod tam nefandiſſima perpetrauerint, vt quod Teutbaldo Lingonenſi Epiſcopo oculos eruerint, Vualterium Senonenſem propria ſede depulſum cuſtodiæ mancipauerint: mandans vt ſecum de his conſentiat, & conuocatis ſuffraganeis omnibus ſuis Epiſcopis, canonicum ſuper his quod exercuerat iudicium pari modo determinet.

Item ſcribit eidem Archiepiſcopo pro Bertario quodam presbytero, quem Clerus & plebs Eccleſiæ Catalaunenſis conſenſu Regis Odonis ad Epiſcopatum dicebatur elegiſſe, ſuccenſens quod hunc vocatum canonice noluerit conſecrare; ſed in tranſitu defuncti Epiſcopi Eccleſiam ipſam Heritaudo Taruanenſi Epiſcopo beneficiali more ferebatur contuliſſe: poſtea quemdam Mancionem nonnullis criminibus irretitum in eadem Eccleſia quaſi Epiſcopum ordinauerit. Cumq. prænominatus Bertarius Apo- B ſtolicam præſentiam adire vellet, comprehenſus ſit a quodam Conrado huius domini Fulconis vaſſallo,de Eccleſia tractus,& in exilium per vnum menſem relegatus. Vnde & euocans hunc noſtrum præſulem mandat expreſſe, ſed fraterne, vt ſuam denominato tempore non deferat ei extero præſentiam,habens ſecum præfatum Mancionem, & iam dictum Conradum cum quibuſdam denominatis Coepiſcopis ſuis,& cetera.] hucuſque ex Frodoardo,quæ ad res geſtas Formoſi ſpectant.

ARVAE LAMBERTI IMP.

Quod rurſum ad Lambertum pertinet, hoc anno, Imperatorem a Formoſo Papa creatum: quem vidimus natum Indictione decima, ſuperioris Indictionum periodi, hoc anno oportuit fuiſſe annorum decem & ſeptem. quibus bene conſentiunt, quæ de ipſo Luitprandus [a] habet, ipſum adhuc ephœbum fuiſſe, cum poſt obitum patris ſolus habenas ſuſcepit Imperij). Cum autem litteris Formoſi Papæ de his certior red- C ditus eſſet idem qui ſupra Fulco Rhemenſis Archiepiſcopus:ad eumdem Lambertum recens Imperatorem coronatum litteras parænetieas ſcripſit, quarum idem qui ſupra Frodoardus meminit, easq. ſummatim collectas ſic recitat.

[a] *Luitp. lib.1. cap.10.*

QVAE FVLCO AD LAMBERTVM IMP.

Lamberto Imperatori congratulationis apices dirigens, notificat quid ſibi de ipſo dominus Formoſus Papa ſuis litteris intimauerit, quod ſcilicet eumdem Imperatorem multum diligeret, & in omnibus ei conſulere loco filij chariſſimi, atque indiſſociabilem vellet ad eum ſeruare concordiam. Hortatur ergo hunc Principem, & admonendo flagitat, vt rantæ benignitati eiuſdem Papæ gratus exiſtat, illum vt patrem pijſſimum diligat, omnemq. illi fidelitatem & obedientiam ſeruet, eiusq. ſacris monitis vt verus filius obtemperet, & Sedem Romanam digna veneratione honoret. Ita enim veſtrum, inquit, perenni ſoliditate ſtabilietur Imperium, & contra omnes D inimicos & hoſtes veſtros diuinum vobis auxilium ſuffragabitur; fietq. vt omnibus aduerſarijs veſtris diuino adiutorio ſemper ſuperior & fortior ſitis. Recordamini, quæſo, auunculi veſtri & æquiuoci Lamberti illuſtriſſimi,qualis erga ſanctam Romanam Sedem fuerit, qualemq. exitum conſecutus ſit, & cauete ne in idem exemplum deueniatis, ſi aliquid ſimile agere volueritis. Domnum etiam Apoſtolicum deprecamini, vt eum dignetur abſoluere, & pro illo apud Deum interuenire. Pro me quoque attentius poſtulo vt eius mihi concilietis beneuolentiam, quatenus tam de me, quam etiam de ſede Rhemenſi mercedem dignetur habere,& ſua illi priuilegia inuiolabiliter cuſtodire, ſicut omnes ſancti illius prædeceſſores ſemper feciſſe noſcuntur. Et ſi aliquis vmquam aures clementiæ ipſius inquietare,& de nobis aliquid ſiniſtri dicere præſumpſerit, non prius obloquentibus credere velit, donec per me, aut certe per E ſuum vel meum Miſſum,quod verum ſit,poſſit agnoſcere.

De cetero cognoſcat Imperialis dignitas veſtra Ramponem propinquum veſtrum & meum,ab eodem domino Apoſtolico excommunicatum,ſicut ex eius litteris agnouimus, pro quo obſecro magnitudinem veſtram, vt eum deprecemini, quatenus illi locum pœnitendi, & quod admiſit emendandi non deneget, nec eum perpetuo anathemate innodatum irrecuperabiliter perire ſinat; ſed quæ illi placet, pœnitentiam & ſatisfactionis menſuram ipſi iniungat. Nobis etiam & vniuerſis Italiæ vel Galliæ Epiſcopis, quibus de eius damnatione ſcripſit, viciſſim de ſua miſericordia quid illum agere, & qualiter eſſe conueniat, reſcribi iubeat.] Quæ autem inſuper Fulco ſcripſerit aduerſus Nicolaitarum repullulantem hæreſim, idem Frodoardus mox ſubijcit iſta ſic dicens.

Albra-

A Albrado Regi tranſmarino amicabiles litteras mittens grates refert, quia tam bonum virum & deuotum,Eccleſiaſticisq. regulis congruentem deſtinauerit Epiſcopum in ciuitatem Cantaburg nomine: audierat enim quod peruerſiſſimam ſectam paganicis erroribus exortam, & in illa gente tunc vſque relictã verbi mucrone ſatageret amputare,quæ ſecta ſuggerere videbatur Epiſcopis & presbyteris ſubintroductas habere mulieres,ad propinquas quoque generis ſui quiſquis vellet accedere. Inſuper & ſacras Deo feminas inceſtare, vxorem habens, concubinam ſimiliter habere. Quæ omnia quam ſanæ Fidei ſint aduerſa,documentis manifeſtat euidentiſſimis ex ſacrorum Patrum prolatis auctoritatibus.] hactenus Frodoardus.

Quo pariter anno Formoſus Papa pro Eccleſia Anglicana ſolicitus, quæ Danorum incurſionibus ac bellis diuturnioribus, pene deſtituta erat Epiſcopis (plurimæ B namque Eccleſiæ viduatæ paſtoribus manſerant) ſuis litteris tum Regem tum Epiſcopos excitauit, vt omnibus Eccleſijs ſui ordinarentur Epiſcopi. Horum meminit antiquus hiſtoricus [a] Vuilelmus Malmesburienſis,ſed puto vitio ſcriptoris quod factũ eſt hoc anno octingenteſimo nonageſimoquarto, ſcriptum legi anno nongenteſimoquarto, ad quod tempus certum eſt non potuiſſe peruenire Formoſum, ſed longe ante eſſe defunctum. ait enim.

[a] *Vuil. de geſt. Reg. angl. lib.2.*

Anno quo a Natiuitate Domini tranſacti ſunt anni * nongentiquatuor, miſit Papa Formoſus in Angliam epiſtolas, quibus dabat excommunicationem & maledictionẽ Regi Eduuardo,& omnibus ſubiectis eius,pro benedictione quam dederat beatus Gregorius genti Anglorum a Sede S.Petri. Nam per ſeptem annos plenos deſtituta fuerat Epiſcopis omnis regio Geuiſorum, ideſt Vueſtſaxonum. Quo audito,cõgregauit Rex C Eduuardus Synodum Senatorum gentis Anglorum, cui præſidebat Pleimundus Archiepiſcopus Cantuarienſis, interpretans diſtricte verba Apoſtolicæ legationis. Tunc Rex & Epiſcopi elegere ſibi ſuisq. ſalubre Cõcilium:& iuxta vocem Dominicam(Meſſis quidem multa,operatij autem pauci)elegerunt & cõſtituerunt ſingulos Epiſcopos ſingulis prouincijs Geuiſorum, & quod olim duo habuerunt, in quinque diuiſerunt. Acto Cõcilio, Archiepiſcopus Romam cum honorificis muneribus adijt, Papam cum magna humilitate placauit,decretum Regis recitauit, quod Apoſtolico maxime placuit. Rediens in patriam,in vrbe Cantuariæ vno die ſeptem Epiſcopos ſeptem Eccleſijs ordinauit,Frideſtanum ad Eccleſiam Vuintonienſem,Adelſtanum ad Cornubienſem, Vuerſtanum ad Schirebornenſem,Athelelmum ad Vuellenſem,Eidulphũ ad Cridienſem in Deuonia. Sed & alijs prouincijs conſtituit duos Epiſcopos, Auſtralibus Saxo- D nibus virum idoneum Bernegum, & Mercijs Cenulphum ad ciuitatem Doreeſtriæ in pago Oxoniæ.Hoc etiam totum Papa firmauit,vt damnaretur in perpetuum,qui hoc infirmaret decretum.] hæc ipſe.

* DCCCXCIV.

Quod autem eo argumento plures ſcriptas fuiſſe epiſtolas ab eodem Papa Formoſo, idem auctor affirmet, accipe vnam ex ijs ab ipſo ad Epiſcopos Angliæ ſcriptam, recitatam ab eodem auctore in commentario de rebus geſtis pontificum Angliæ. ſic enim ſe habet [b].

[b] *Vuilel de geſt. Pontif. Anglia lib.1.*

Fratribus & filijs in Chriſto omnibus Epiſcopis Angliæ Formoſus.

Audito,nefandos ritus paganorũ partibus in veſtris repullulaſſe,& vos tenuiſſe ſilentium,vt canes non valentes latrare:gladio ſeparationis a corpore Dei Eccleſia vos ferire deliberauimus.Sed quia,vt nobis dilectus frater noſter Pleimundus intimauit,tandẽ E euigilaſtis,& ſemina verbi Dei olim venerabiliter iacta in terra Anglorum cœpiſtis renouare:mucronem deuotationis retrahentes,Dei omnipotentis & B.Petri Apoſtolorũ principis benedictionem vobis mittimus,orãtes, vt in bene cœptis perſeuerantiam habeatis. Vos enim eſtis,fratres,de quibus loquens Dominus inter alia inquit: [c] Vos eſtis ſal terræ,& ſi ſal euanuerit,in quo ſalietur? & iterum: Vos eſtis lux mundi: ſignificare volens per verbi ſapientiam condiri mentes hominum a vobis debere;& in moribus & in vita veſtra bonæ actionis ſtudium quaſi lumen apparere Fidei, per quod gradientes ad vitam, quomodo caute ambulent, videant, vt ad promiſſionem æternæ beatitudinis ſine offenſa currentes, valeant peruenire.

[c] *Matt.5.*

Nunc accingimini ergo,& vigilate cõtra leonem,qui [d] circuit quærens quem deuoret, & non patiamini vlterius in regione veſtra,penuria paſtorum Chriſtianam Fidem violari,gregem Dei vagari,diſpergi,diſſipari. Sed cum vnus obierit, alter qui idoneus

[d] *1.Petr.5.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] Hebr. 7. [b] Psal. 44.

fuerit,canonice protinus subrogetur.Nam secundum legem,plures[a] facti sunt sacerdotes,eo quod morte prohiberentur permanere. Quod Dauid considerans, & in spiritu, Christi Ecclesiam fore permansuram ad finem sæculi prospiciēs,ait:[b] Pro patribus tuis nascentur tibi filij,constitues eos principes super omnem terram. Nulla itaque mora sit subrogandi alium,cum quilibet sacerdotum ex hac vita migrauerit; sed mox vt illi, qui primæ sedis principatū gerens inter vos, ceteris Episcopis præesse dignoscitur, fratris obitus fuerit denuntiatus,facta electione canonica,alter cōsecratus succedat. Quis autem inter vos principatum tenere debeat, quæve sedes Episcopalis ceteris præpolleat,habeatq. primatum: ab olitanis temporibus notissimum est. Nam, vt ex scriptis beati Gregorij, eiusq. successorum tenemus, in Doroberniæ ciuitate Metropolim, sedemq. primam Episcopalem constat esse Regni Anglorum, cui venerabilis frater noster Pleimundus nunc præesse dignoscitur; cuius honorem dignitatis nos nullo pacto imminui permittimus, sed ei vices Apostolicas per omnia gerere mandamus. Et sicut beatus Gregorius Papa primo vestræ gentis Episcopo Augustino omnes Anglorum Episcopos esse subiectos constituit; sic nos prænominato fratri Doroberniæ siue Cantorberiæ Archiepiscopo, eiusq. successoribus legitimis eamdem dignitatem confirmamus. Mandantes, & auctoritate Dei & beati Petri Apostolorum principis præcipientes, vt eius canonicis dispositionibus omnes obediant; & nullus eorum quæ ei, suisq. successoribus Apostolica auctoritate concessa sunt, violator existat. Si autem quiuis hominum contra hæc aliquando niti,ac imminuere ista tentauerit:sciat se proculdubio mulctandum fore graui anathemate, & a corpore S. Ecclesiæ, quam inquietare molitur,perpetuo, nisi resipuerit, separandum.] hucusque Formosus Papa.

IESV CHRISTI ANNVS 895. FORMOSI PAP. ANNVS 5. VVIDONIS IMP. 4. LEONIS VI. IMP. 10.

CONCILIVM TRIBVRIENSE.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus nonagesimusquintus Indictione decimatertia, quo opera Attonis Archiepiscopi Moguntini præsente Arnulpho Rege celebrata est Synodus Triburiensis in Germania mense Maio. Miseratus sanctus præsul cladem & deformitatem eius Ecclesiæ, quos valuit collegit Episcopos tempore isto tumultuoso & ærumnoso, celebrauitq. dictam Synodū hoc anno, vt eius præfatio docet, & Regino æque testatur. in qua Episcopi ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam quinquagintaocto Canones statuerunt:extant ipsi omnes, quibus ante omnia actum de Ecclesiastica immunitate inuiolata conseruanda.

[c] Cone. Tribur. cap. 3. [d] Ibid. cap. 8. [e] Ibid. cap. 9.

Atque primum [c] illud, vt excommunicati ab Episcopis, si contemnant, nec ad pœnitentiam reuocentur, tamquam rebelles capiantur, & ad Regem ducantur. Statutum [d] etiam ne quis bannum ab Episcopis impositum contemnat, nec transgrediatur, sed ipsi obediant omnes. Sed & illud etiam Rex voluit definitum, vt si concurrat ad populum facta iussio Episcopi, vel Comitis loci præsidis, semper populus præferre debeat Episcopi iussionem. sunt hæc verba [e] Canonis.

EPISCOPO POTIVS QVAM COMITI OBEDIATVR.

Cum autem Episcopus Ecclesiam a Domino Deo sibi commissam regens, Episcopatum circumeundo perrexerit, & placitum canonice constitutum decreuerit, populumq. sibi creditum illo inuitauerit. Atque Comes eadem die sciens placitum ab Episcopo condictum, vel nesciens, placitum cum populo suo condixerit, & per bannum illuc venire præceperit: placitum Comitis omnes postponant, & Comes ipse idemq. populus post Episcopum festine pergant, &c.] & illud: [f] Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniæ controuersiam, Episcopo* regente, sine personarum acceptione finiatur, &c.] hæcq. secundum antiqua Ecclesiastica iura, de quibus suis sæpe locis superius dictum est. Vnde erubescant & confundantur Ecclesiæ Dei hostes, Politici dicti, discipuli Nouatorum.

[f] Ibid. cap. 21. * al. præcipiente.

Præter Canones causæ quædam & lites versantes inter Episcopos in eadem Synodo cognitæ sunt, vt inter alias causa Bremensis Ecclesiæ, inter Adelgarium Bremensem siue Hamburgensem Episcopum,& Herimannum Archiepiscopum Colonienſem,satagentem

A tem subiacere sibi eamdem Bremensem Ecclesiam; causa autem diutius ventilata,adiudicata est tandem, assentiente Formoso Pontifice, Archiepiscopo Colonienſi. rem gestam narrat [a] Adam in sua historia Ecclesiastica.

[a] Adam. hist. lib. 1. cap. 41.

Quod autem in his tumultibus bellicis plerosque mentitis vti Apostolicis litteris cognitum est: visum est ijsdem Patribus aduersus eiusmodi temerarium ausum legem statuere dignam plane tanto confessu, quæ sic se habet [b]:

[b] Conc. Tribur. cap. 30.

In memoriam beati Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam & Apostolicam Sedem; vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis,esse debeat magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas: vt licet vix ferendum ab illa sancta Sede imponatur iugum,conferamus,& pia deuotione toleremus. Si vero (quod non decet) quilibet siue sit presbyter, siue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando redarguatur falsam ab Apostolico detulisse epistolam, vel aliud quid, quod inde non conuenerit: salua fide & integra circa Apostolicum humilitate,penes Episcopum sit potestas vtrum eum in carcerem,aut in aliam detrudat custodiā, vsquequo per epistolam, aut per idoneos suæ partis Legatos Apostolicam interpellet sublimitatem, vt potissimum sua sancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine lex Romana statuat definire, vt & is corrigatur,& ceteris modus imponatur.] hactenus sancta Synodus.hæcq. satis ad institutum.

DE CVLTV ERGA NOM. ECCLESIAM.

IESV CHRISTI ANNVS 896. FORMOSI PAP. ANNVS 6. VVIDONIS IMP. 5. LEONIS VI. IMP. 11.

ANNVS Redemptoris octingentesimus nonagesimussextus, decimaquarta Indictione inchoatus sequitur, quo (inquit Regino) Arnulphus secundo Italiam ingressus, Romam venit, & Vrbem Romam cū consensu summi Pontificis armis cepit.] & paulopost: Arnulphus ciuitatē ingressus,a Formoso Apostolicæ Sedis Præsule,magno honore susceptus, ante Confessionem S. Petri coronatus, Imperator creatus est.] hæc ipse, qui in eo quod subdit, quod mater Lamberti Imperatoris, quæ illic a filio in præsidium relicta fuerat, cum suis latenter aufugit, putauit ante annum vita functum Vuidonem Imp. Ceterum tum ex eius diplomate, tum ex Luitprando adhuc plures vixisse annos apparet. Verum Romana Synodus sub Ioanne Nono Papa hanc ipsam Arnulphi vnctionem, per surreptionem (vt ait) factam, vt nullā reiecit atque condemnat, confirmans eam quæ Lamberto vnctio legitime collata est, vt suo loco sub eodem Ioanne Papa dicturi sumus. Sane quidem,qui vnxerat Vuidonem atque eius filium Lambertum Imperatores Formosus,nonnisi per surreptionem adduci potuit,vt vngeret (vt Synodus declarauit) Arnulphum. Sic igitur nonnisi ex præscripto sacrorum Canonum, & auctoritate Apostolicæ Sedis, omisso Arnulpho, in serie Imperatorum Occidentalium Lambertum posuimus, & prosequemur annos Imperij numerare vsque ad eius obitum; & sic corrigatur error Chronographorum, post Carolum Crassum Arnulphum Imperatorem ponentium, nulla penitus de Vuidone & Lamberto habita ratione; quod priuata scriptorum Germanorum affectio, non veritas persuasit.

ARNVLPHVS CREATVS IMP.

Quanta autem a Romanis ciuibus Formosus sit passus, in eos illata vindicta ab Arnulpho declarat. Sic enim Luitprandus ait: [c] Hoc in tempore Formosus Papa religiosus a Romanis vehementer afflictabatur,cuius & hortatu Rex Arnulphus Romam aduenerat. In cuius ingressu, vlciscendo Papæ iniuriam, multos Romanorum Principes obuiam sibi properantes decollari præcepit.] Quæ omnia Formoso summum cum inuidia odium pepererunt. Ex his habes atque etiam ex Reginone,hoc anno Formosum fuisse superstitem; quibus redarguas omnes qui ponunt eum defunctum anno octingentesimo nonagesimoquinto, sedisseq. tantum annos quatuor & semis, cum non ex Reginone tantum, sed ex Adamo quoque monacho antiquo chronographo constet, ad finem vsque præsentis anni peruenisse: nam ipse Adam superuixisse Formosum anno secundo a Concilio Triburiensi [d] testatur. annus enim & menses septem interceduntà Concilio Triburiensi vsque ad obitum eius, qui ex hac vita migrauit decimonono kalendas Ianuarij, vir sane a scriptoribus huius temporis plurimum commendatus, vt quæ de ipso superius diuersis locis sunt dicta, declarant.

[c] Luitpr. lib. 1. cap. 8.

ARNVLPHVS VLTVS INIVRIAS PAPAE.

[d] Adam lib. 1. FORMOSI PAPAE OBITVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BONIFACIVS INVASOR SEDIS A STEPH. PELLITVR.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus nonagesimus septimus, Indictione decimaquinta, quo Bonifacius inuadens Sedem tenuit dies quindecim, non numerandus inter Pontifices, vtpote qui damnatus fuit in Romana Synodo sub Ioane Papa Nono, vt suo loco dicetur, homo nefarius, iam antea bis gradu depositus a diaconatu primum, inde a presbyteratu. Sed aduersus eum Stephanus Septimus dictus Sextus subrogatur, pulso Bonifacio intruso pariter ab intruso. Ista omnia per vim & metum extorta, maximam irrogarunt ignominiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Quod autem intrusorum Pontificum alij vt Pontifices postea recepti inueniantur, alij vero penitus B abrogati, vt iste de quo agimus Bonifacio, inde euenit, quod illi quantūlibet tyrannice adepti fuerint Sedem, tamen accedente consensu Cleri, satius esse existimātis eos qualescumque tolerandos, quam Ecclesiam schismate conscindendam, vt legitimi Pontifices nouis comitijs, consuetis ritibus sint electi: Hæc vt dicamus, illud plane necessario cogit, quod vniuersa Ecclesia Catholica eos vt legitimos Pontifices coluit, ijsq. obediuit, atque vt Christi Vicarios, Petriq. successores cognouit, ac cultu, germano Pontifice digno, eosdem frequentauit. quod nequaquam factum fuisset, nisi de facta postea electione legitima constitisset.

a Luitpr. lib. 1. cap. 8.

Hoc anno contigere illa nefanda, quæ [a] Luitprandus & alij recensent, sed male tribuunt Sergio, quæ Stephano huic Septimo synodalia adscribūt Acta, quibus fides maior iure sit adhibenda. Lapsum vero memoria Luitprandum horum auctorē oportuit, C vt adscripserit Sergio Papæ quod factum per Stephanum liquet. Sed audiamus quæ narrat ipse Luitprandus: Formoso, inquit, defuncto, atque Arnulpho in propria reuerso, is qui post mortē Formosi Papa constitutus est, expellitur, Sergiusq. Papa per Adelbertū constituitur. Quo constituto, vt impius, doctrinarumq. sanctarū inscius, Formosum e sepulchro extrahere, atque in Sedē Romani Pontificatus, sacerdotalibus indumentis indutū collocare præcepit. Cui & ait: Cum Portuensis esses Episcopus, cur ambitionis spiritu Romanā vniuersalem Sedem vsurpasti? His expletis, sacratis mox exutum vestimentis, digitisq. tribus abscissis: *quibus benedicere moris est*, in Tyberim iactare præcepit; cunctosq. quos ipse ordinauerat, gradu proprio depositos iterū ordinauit.] ita furore percitus homo non quod iure liceret, sed quod exæstuans rabies suasit, impleuit. non enim fuit error in fide, sed violenta tyrannis in facto. Pergit ille detestans D facinus, reclamantibus (vt Sigebertus ait) qui aderant, perpetratum.

WEPANDVM SACRILEGIVM IN FORMOSI CADAVER.

Quod quam male egerit, pater sanctissime, in hoc etiā animaduertere poteris, quoniam & hi qui a Iuda Domini nostri IESV Christi proditore ante proditionem salutē, seu benedictionem Apostolicam perceperant, ea post proditionem, proprijq. corporis suspensionē minime sunt priuati, nisi quos improba forte fœdarūt flagitia. Benedictio siquidem, quæ ministris impenditur, non per eum qui videtur, sed qui non videtur, sacerdotē infunditur. [b] Neque enim qui rigat est aliquid, neque qui plātat, sed qui incrementum dat, Deus. Quantæ autē auctoritatis, quantæq. fuerit religionis Papa Formosus, hinc colligere possumus: Quoniam dum a piscatoribus postmodū esset inuentus, atque ad B. Petri Apostolorum principis Ecclesiam deportatus: Sanctorum quoque imagines hunc in loculo positū venerabiliter salutarunt: hoc namque a religiosissimis E Romanæ Vrbis viris persæpe audiui.] hucusque Luitprandus, Sergio factū sacrilegum adscribens, quod ipse fuerit ad illud perpetrandum auctor & auctor. Ceterum grauiorem culpā Stephani Papæ fuisse liquet: qui nefarium scelus, impium, & detestandum Synodo collecta probauit, quæ rescissa postea, igniq. tradita fuit a Ioanne IX. vt suo loco dicemus, cum ista omnia per Stephanū Papam synodice acta, Ioannes postea conuocato ad hæc Concilio (vt testantur ipsa Acta eiusdem Romani Concilij) penitus aboleuit, ex quibus erroris arguantur, qui ista de Formoso negant & conficta putant.

b 1. Cor. 3.

SACRAE IMAGINES SALVTARVNT FORMOSVM PAP.

En illa infelicissima Ecclesiæ Romanæ tempora, atque omnium luctuosissima, quibus ipsam cōtigit domestico bello exagitari, atque persecutione vexaris quæ nunc cœpta, multo tēpore, maximo damno eamdem Ecclesiam affecerūt; illata ipsa per Adelbertos Marchiones potentissimos Tusciæ (ita nominat eos Luitprandus, non autem Comi-

A Comites, vt alij, Tusculanos, illi enim postea, licet ex eadem radice prouenerint) Principes audacissimos. De isto enim qui Stephanum intrusit, hæc idem auctor: [a] Tantæ quippe Adelbertus erat potentiæ, vt inter omnes Italiæ Principes, solus ipse cognomento diceretur, Diues: huic erat vxor nomine Berta, &c.] Istos quidem, quo viciniores, eo infestiores Romana Ecclesia sensit: etenim (vt suo loco patebit) munitione sancti Angeli ad ripam Tyberis, olim mole Hadriani dicta potiti, quæ non sunt ausi in Romanam Ecclesiam? Vt absque vlla controuersia dici possit: nullam vm- ECCLESIAE PERSECVTIO OMNIVM MOLESTISSIMA.
quam siue a Gentilibus, siue ab hæreticis, siue a schismaticis, alijsve perduellibus, qui ferro, qui scriptis, qui dictis, alijsve quibuslibet modis eam exagitarint, durio-
rem, diuturniorem, atque molestiorem passam esse persecutionem illa, quam
pertulit ab istiusmodi Adelbertis Tusciæ Marchionibus. Etenim cum Gentiles Im-
B peratores eam persecuti sunt gladio, tunc clariores celebrioresque, vtpote laurea
martyrij decorati effulsere Romani Pontifices; cum vero hæretici multiplicis gene-
ris in eam insurrexere, ijdem eminentiores auctoritate & sapientiores pietate, atque
doctrina illustriores enituere; & cum schismatici eam scindere quam sæpissime labo-
rarunt, capiteq. germano truncare: eo magis compage vnitatis & charitatis ipsum
visibile caput coniunctum vni corpori, cuius caput sit inuisibile Christus, decus &
ornamentum Ecclesiæ est demonstratum, pulchreq. laudatum. Cum vero hos Ro-
mana Ecclesia passa est tyrannos Tusciæ Principes, dominantes siue pecunijs siue
armis populo Cleroq. Romano, per quos intrusi in cathedram Petri, solium Christi,
sunt homines monstruosi, vita turpissimi, moribus perditissimi, vsquequaque fœ-
dissimi: vestimentis exuta gloriæ atque lætitiæ, mœrens, dolens, & lugens, sedit in
C tristitia [b] domina Gentium. *b Thren. 1.*

Ceterum etsi interdum deforme valde turpeq. contigerit apponi Ecclesiæ ca-
put: tolerandum tamen fuit ipsi, quod non penitus amens sit inuentum, sed Fide CVR DEVS PERMITTAT IN ECCLESIA ROMANA MALOS AL I QVANDO PRAESESSE PASTORES.
Catholica sibi constans, Dei vero permissione supra cetera corporis membra pro-
uectum non sine causa vel ratione, sed magno sui iudicij libramento: etenim [c] pon-
dus, & statera iudicia Domini sunt.] quæ etsi inscrutabilia prædicentur, per tran-
sennam tamen mortalibus intuentibus fiant aliqua saltem ex parte perspicua. Vt
enim Deus significaret, eamdem suam Ecclesiam nequaquam humanum esse fig-
mentum, sed plane diuinum inuentum: oportuit ostendisse, eam nequaquam pra-
uorum Antistitum opera perdi posse, & ad nihilum penitus redigi, sicut de alijs di-
uersarum gentium Regnis, & bene statutis Rebuspublicis factum constat: quæ tam-
D diu constitisse leguntur, quamdiu fuere per viros prudentes & virtute præditos ad-
ministratæ; perisse vero penitus, vbi viris sceleſtibus tradita sunt earum gubernacu-
la moderanda. Ita quidem illæ, quæ vt humanæ, ab hominibus siue bonis siue ma-
lis accepisse noscuntur, siue emolumentum, vel detrimentum, statum, vel casum.
At non sic diuina; quæ nullo possunt labefactari hominum vitio, nec mutari, perdiq.
peccato, sed permaneant opus sit in æternum. Sedes igitur Apostolica, Romana ipsa
Ecclesia, cum Sedes sit Petri, eadem vt manifestetur hominibus esse Christi, quæ di-
cta sunt prophetice de ipsius Sede, in ista voluit adimpleri, vt eadem semper ma-
neat, soli assimilata vel lunæ; cum dicitur: [d] Sedes eius sicut sol in conspectu meo, & *d Psal. 88.*
sicut luna perfecta in æternum.] Vtpote quod licet sol semper sit idem, eademq. lu-
na semper existat, interdum tamen obice nubium eadem sydera minus luceant, &
E eclipsibus intercurrentibus reddantur obscura. Noli igitur nimis rigide in Apostolica
Sede maiora requirere, quam quæ in symbolicis signis fuerint diuinitus demonstrata.
Sed & recogites velim tu adeo austerus exactor, quod cum Christus non dedigna-
tus sit adeo sceleſtos atque adeo impios in sua genealogia habere prædecessores: quid
adeo mirandum & indecens, ipsum etiam habere passum esse successores huiusmodi
homines peccatores, licet numquam impios sicut illos?

Sed redeamus ad Stephanum, quem non auderem inter Romanos Pontifices nu-
merare, nisi id factum a maioribus inuenissem, vtpote tanto indignum nomine, INAVDITVM STEPHANI SACRILEGIVM.
qui primus & solus nefando & inaudito sacrilegio Petri Sedem adeo deturpauit.
Iste siquidem (vt habent Acta Concilij sub Ioanne Papa Nono, suo loco inferius re-
citanda) vi summa collecto conuenticulo Episcoporum, simulq. presbyterorum Car-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dinalium sibi similium, Sergio, Benedicto, atque Martino, diaconis etiam Ioanne, Paschali, alteroq. Ioanne, hominibus perditissimis, violatoribus Pontificiæ sepulturæ, Formosi venerandum cadauer effossum, e sepulchro extractum, tamquam viuentem hominem ad iudiciũ adductum iudicari voluit, atque damnari, & in pœnam tribus digitis amputatis in Tyberim demergi. Intentatum hactenus scelus, quod non Christianorum tantum aures exhorreant, sed & auertat quoque inhumanos & feros barbaros ab auditu, a fide reuocet, & præ sui immanitate fiat omnibus incredibile. Adiecit perfidus, vt omnes ab eodẽ Formoso Pontifice sacris ordinibus initiatos exauctoraret. Execrati autem, proh nefas! & lapides tale portentum, sua tunc voce, mutua collisione, clamarunt, spontaneam libentius pati ruinam, quam Romana Ecclesia scandalo tanto depressa, subsistere.

RVINA PORTENTOSA LATHRANENSIS ECCLESIAE.

Accidit enim tunc, vt sacrosancta basilica Lateranensis, primaria Pontificis sedes, impulsore angelo malo, ab altari vsque ad portas penitus solo prostrata corruerit. Quomodo possent stare parietes, tanti facinoris terræmotu primaria concussa cardinis petra? Visum est enim veluti certis characteribus mystice designatum, in tanta Ecclesiæ Romanæ ruina Sanctuarium tantummodo relictum integrum, in quo Sedes illius existeret, aduersus quam nec ipsæ portæ inferi prævalerent. Facta sunt ista in basilica, in cuius Patriarchio Stephanus habitaret. In basilica vero Principis Apostolorum, vbi Formosi erant sacra pignora collocata, ipsæ parietum sacræ imagines (vt audisti ex Luitprando) Formosum sint veneratæ; vt plane acciderit secundum illud Sapientiæ: [a] Condemnat iustus mortuus viros impios.] sed ad res Francorum.

a Sap. 4.

Cum delatum esset in Gallias, defuncto Formoso Pontifice, subrogatum illi fuisse Stephanum, quem tot tantaq. nefaria crimina infamarent: nullus tamen fuit principalium sedium Episcoporum, qui ob id se subtraheret a cultu, reuerentia, atque obedientia, quæ impertiri soleret Romanæ Ecclesiæ Pontificibus; probe scientes quique essent doctissimi atque sanctissimi, primæ Sedis Pontificem minorum sedium non subiacere iudicio. Quamobrem eum ex more omnes frequentant litteris, & consuetis venerantur obsequijs, cumulantq. officijs recens creatis Pontificibus exhiberi solitis, non ignorantes etiam in successoribus indignis eos venerari Petrum, atque in Petro Christum, atque eos spernentes, spernere Petrum non sine Christi contemptu. Inter alios autem qui Stephanum hunc suis litteris Pontificem salutarunt, fuisse reperitur Fulco Rhemensis Archiepiscopus: nam de ipso Frodoardus [b] testatur, hoc exordio Sedis Stephani intercurrisse litteras inter eumdem Fulconem Rhemensem Episcopum, atque ipsum Stephanum assertum Papam, quarum cuius argumenti singulæ fuerint, docet his verbis.

b Frod. lib. 4. cap. 4.

Stephano quoque huius Formosi successori scribens idem dominus Fulco, deuotionem quam erga Romanam Sedem gerebat, conabatur ostendere, & quod Limina creberrime cupiuerat Apostolorum adire, sed diuersis obstantibus discriminum causis hæc vota nequiuerit adimplere. Vbi significat Odonem & Carolum Reges in pacis tandem concordia se studente connexos. Cui remittens hic Papa litteras, suas a se susceptisse fatetur, ipsius non admittens, sed reprehendens excusationem, eo quod alij homines eamdem adirent, & ipse fateretur fas adeundi non fuisse concessum. Denuntiat ergo, Synodum se per mensem Septembrem imminentis Indictionis decimæquintæ certissime celebrare statuisse, ad quam censendo vocans hunc Archiepiscopum monet expresse, quatenus omni mora repulsa, omniq. excusatione remota, eodem tempore suam specialem præsentiam eidem, Synodoq. omnino exhibere maturet. Quod si prætermiserit, canonicam in eum ferre sententiam minime retractabit.

Rescribens autem hic venerabilis præsul eidem, quam semper habuerit deuotionem circa gloriosam Principis Apostolorum Sedem, eiusq. sanctos Præsules pandere nititur, asserens se tunc varijs oppressionibus præsentia corporali eamdem adire Sedem non valuisse. Dilectos autem filios huius Ecclesiæ illuc destinasse, ad itineris sui enarrandũ incommoditates viua voce, quemdam quoque consacerdotem suum ad id exequendum se direxisse. Plura se scribere non præsumpsisse, quia senserit in epistola sibi ab ipso directa dura se satis inuectione mulctatum & hoc sibi non modicum incussisse

mira-

A miraculum, quod ita tunc primæ ipsius litteræ grauiter eum perculerunt, cum hactenus ab ipsa Sede nil aliud nisi mellitũ ac dulce, prædecessoribus sibi scribentibus, venire consueuerat: quod peccatis tamen suis imputans, vt de malo suo se merito contristari, sic de correptione ipsius se fatetur lætificari, reuoluens fieri potuisse, seu * quidam designat ad se perlato rumore, vt a quibusdam vicinis charitate repletus aliter de se audisset, quam veritas se haberet. Vnde petit ne facile huiusmodi personis aurem accommodet, donec, vt scriptum est, rem quam nescit diligentissime inuestiget. Annectens simpliciter vt ab ipsis pene cunabulis educatus canonicis fuerit disciplinis, donec a glorioso Rege Carolo Imperatoris Ludouici filio, in palatinis ac domesticis eius sit assumptus obsequijs, sicq. in aula palatij perseuerans vsque ad tempora Carolomanni Regis Ludouici minoris filij nepotis eiusdem Caroli, quando a sanctis pro-

FVLCONIS APVD STEPH. PAPAM EXCVSATIO.

* quidam

B uinciæ Rhemensis Episcopis, necnon a Clero & plebe huius vrbis electus & ordinatus sit Episcopus. Vbi qualiter hanc Ecclesiam paganorum infestatione laborantem repererit, & vt pro pace ipsius ad posse desudauerit: a Legatis suis, vel aliorum hæc scientium petit explorari narratione; asseuerans præmissa se non arrogantia explicare, sed vt nouerit conijciens, quia qui sic enutritus & taliter fuerit ante Episcopatum conuersatus, hoc sibi potius onus quam honorem, non elationis instrumentum, sed humilitatis esse seruitium.

Subnectit autem quod si aliqua Regno quies concessa fuerit, & ab Odone Rege licentiam impetrare valuerit, ad ipsius beatitudinis vestigia tandem aliquando properare studebit, dum sibi viæ patuerint, quæ tunc ab Rendeboldo Arnulphi Regis filio erant obstructæ, qui Ecclesiam quoque Rhemensem affligebat iniurijs, res eiusdem

CVLTVS ROMANORVM PONTIFICVM.

C suis impertiens subditis, cuius tyrannidem Apostolica petit auctoritate reprimi dicens: quia in tam periculoso, & necessitudinibus pleno tempore suam Ecclesiam noxium sit deserere.] hucusque Frodoardus, quibus vides miram obseruantiam Orthodoxorum Antistitum, atque Principum erga Apostolicam Sedem, etiam cum in ea sedere viderint homines scelestissimos; atque tantum abfuit, vt eos spernerent, contemnerent, vel non obedirent, vt etiam summopere colerent, atque frequentarent obsequijs, ipsorumq. gratiam per intercessores summo studio venarentur, vt fecisse noscitur idem Fulco, tantus vir, primarius Galliarum Antistes, qui per Ioannem Episcopum, vnum ex suffraganeis sanctæ Romanæ Ecclesiæ eumdem Stephanum Papam sibi conciliare magnopere laborauit; nam de litteris ad eum eo argumento conscriptis hæc inferius idem [a] Frodoardus.

a Frod. lib. 4. hist. Rhem. c. 6.

D Ioanni cuidam Romano præsuli suffraganeo scripsit, commemorans affectionem dilectionis, quam habebat erga eum, ita vt diceret, nullum se inuenisse recordari, cum quo sic concorditer suo coniungeretur charitatis affectu, rememorans magna se quondam beneuolentia susceptum ab eo fuisse, liberalissimaq. humanitate tractatum, magnisq. beneficiorum impendijs accumulatum. Asseritq. se quantocyus, pace reddita, dignis seruitijs ostensurum tam erga eum, quam erga dominum Papam Stephanum gratam animi deuotionem; precaturque, vt eum suo fauore tueatur apud ipsius excellentiam Papæ, & in quibus necessarium viderit, ei (sicut optime in ipso confidit) assistat.] hucusque Frodoardus ex Fulconis litteris.

Obtinuit autem idem Rhemensis Archiepiscopus ab eodem Stephano Papa, vt quoniam vocatus ad Synodum, ob bellorum fragores præsens adesse minime posset, id per

E Legatos expleret. De his enim hæc ex ipsius epistolis [b] Frodoardus. Item pro iussione Stephani Papæ, qua mandauerat domino Fulconi, data ei licentia interim, vt petierat, remorandi; quatenus tunc Honoratum Catalaunensem, & Rodulphum Laudunensem Rauennam mitteret ad Synodum ibidem celebrandam: vnde monet, vt sicut Papa iubet, eius petitioni obtemperent.] hæc de his ipse. Porro de ista Synodo celebranda a Stephano Papa Rauennæ mentio nusquam.

b Ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNVS Redemptoris octingentesimus nonagesimusoctauus, Indictione prima inchoatur, quo in Gallijs pace fracta paulo ante composita inter Odonem & Carolum, de qua ex litteris Fulconis Rhemensis Archiepiscopi ad Stephanum Papam superiori anno audisti: Carolus diffisus suis viribus, haud adeo potentibus, quibus aduersus tantum aduersarium vincere posset, cum Northmannis inire fœdus, & eorum auxilijs bellum gerere in consilio habuit. Quod statim vt audiuit idem Fulco Rhemensis Archiepiscopus vir præstantissimus, sacerdotali constantia restitit, atque ipsum ab instituto reuocauit, grauissimam ad eum scribens epistolam, ex qua ista recitat [a] Frodoardus sic de Fulcone dicens.

CAROLVS CONTRA ODONEM RVRSVM AGIT

[a] Frod. histor. Rhem. lib. 4. c. 5

Carolo Regi suo scribens indignatur valde sibi perlatum, quod prauis quorundam consilijs vellet idem Rex se sociare Northmannis, vt illorum auxilio ad Regni decus obtinendum iuuari posset, sic scribens.

FVLCONIS AD CAROLVM EPIST. DIGNA SANCTO PONTIFICE.

Quis enim, inquit, qui vobis sicut oportet fidelis est, non expauescat, vos inimicorum Dei amicitiam velle, & in cladem ac ruinam nominis Christiani pagana arma & fœdera detestanda suscipere? Nihil enim distat, vtrum quis se paganis societ, an abnegato Deo idola adoret. Nam si, vt ait Apostolus, bonos mores colloquia mala corrumpunt: quanto magis corrumpitur castitas animæ Christianæ inimicorũ ex consilijs & societate? Neque enim poterit non imitari quod assidue viderit; quin potius assuescet paulatim, & quasi vinculo malæ consuetudinis trahetur ad facinus. Certo progenitores vestri Reges depositio Gentilitio errore, diuino cultui se humiliter subdiderunt, & a Deo semper auxilium expetierunt, propter quod & feliciter regnauerunt, & Regni hereditatem ad suos posteros transmiserunt. Vos e contra nunc Deum relinquitis, (dicam certe licet nolens, quia Deum relinquitis, cum vos eius hostibus sociatis) vnde & merito prophetica illa vox ad vos dirigitur, quæ quondã ad Regem Israel simi-
b 2. Paral. 19 lia facientem directa est: [b] Quia impio præbes auxilium, & his qui oderunt Deum amicitia iungeris. Et certe cum deberetis malis præteritis terminum ponere, & rapinis & deprædationibus pauperum renuntiare, ac pro his omnibus pœnitentiam agere: nunc ad maiorem iram Dei prouocandam his qui Deum ignorant, & in sua feritate confidunt, vos coniungitis. Credite mihi, quia numquam sic agendo ad Regnum peruenietis, immo velociter disperdet vos Deus quem irritatis. Hactenus quidem de vobis meliora sperabam: nunc vos video cum omnibus consentaneis vestris perituros, si tamen hoc vultis vere agere, & talibus consilijs acquiescere. Re vera qui tale vobis dant consilium, non fideles, sed per omnia infideles esse comprobantur, quod si audire volueritis, terrenum simul & cæleste Regnum amittetis.

PERVTILIS ADMONITIO REGI FACTA.

Deprecor itaque vos per Deum, vt tale deseratis consilium, neque velitis vos in æternum præcipitare interitum, & mihi ceterisque, qui secundum Deum vobis fideles sunt, æterni dolosis afferre dispendium. Melius enim fuerat vos non nasci, quam diaboli patrocinio velle regnare, & illos iuuare quos deberetis per omnia impugnare. Sciatis enim quia si hoc feceritis, & talibus consilijs acquieueritis, numquam me fidelem habebitis; sed & quos vtcumque potuero a vestra fidelitate reuocabo, & cum omnibus Coepiscopis meis vos & omnes vestros excommunicans æterno anathemate condemnabo. Pro fidelitate quam vobis seruo, hæc gemebundus scribo, quoniam cupio vos secundum Deum & secundum sæculum semper esse honoratum, & non satanæ, sed Christi adiutorio ad debitum vobis conscendere Regni fastigium. Regnum enim quod Deus dat, firmum habet fundamentum; quod vero per iniustitiam & rapinas acquiritur, caducum est, & cito deciduum, nec diu poterit permanere.] hucusque ex litteris Fulconis recitat Frodoardus, dignis illis quidẽ sanctissimo sacerdote, & libero ab humano affectu põtificis pectore, qui vera, atque salubria ingerat Christianissimo Regi.] Procul longe abest, vt eidem Regi suasissent ista Politici Nouatores, eos inquam hæreticos nostri temporis, qui regnandi iure prosternunt omnia, fidem, iustitiam, ipsamq. etiam religionem, ita pessime de Regnis & Regibus consulẽtes. Quam enim præstet, quamq. proficuum sit in regnandi iure religionis in primis præ cunctis ratio-

rationem habere, eamq. ceteris humanis, & quas suadet prudentia carnis, rationibus, præferre, custodire, illibatamq. seruare: præterinnumera annis superioribus recensita, doceat præsens exemplum. Etenim cum Carolus salutaribus monitis sanctissimi sacerdotis, iusta, digna, honesta & vtilia suadentis in omnibus acquieuisset, protinus auxiliator astitit Deus ipsi, qui auxilia reiecit infidelium: sustulit siquidem aduersarium quam citissime, quem nec copiæ Northmannorum vmquam vel multo tempore debellassent. Etenim, teste etiam Reginone, anni præsentis exordio, nempe tertia Januarij, Salutis anno octingentesimo nonagesimooctauo, idem Odo, quem vocat Ottonem, diem clausit extremum; cum (vt subdit) Principes in vnum congregati pari consilio & voluntate Carolum super se constituunt Regem.] qui tenuit post hæc pacificum Regnum vsque ad annum Redemptoris nongentesimum vigesimumtertium; atque diutius possedisset, nisi ipse sibi in primis detrimento fuisset.

SEQVITVR annus Redemptoris octingentesimus nonagesimusnonus, Indictione secunda, quo moritur Arnulphus Imperator, vt habet Chronicon Reginonis, consentitq. Luitprandus & alij. Regino enim ait: Eodem anno, Arnulphus Imperator tertio kalendas Decembris migrauit e sæculo.] de cuius exitu, seu potius exitio [a] Luitprandus agens, hæc ait: Profectusq. in propria, turpissima valetudine expiratum reddidit. Fertur autem quod præfati vermes adeo scaturirent, vt nullis medicorum curis minui possent. Vtrum vero pro tam immenso scelere, Hungarorum scilicet immissione secundum [b] Prophetam, duplici sit contritione contritus, an vt ex præsenti supplicio consequeretur veniam in futuro: solius Dei scientiæ dimittamus: quod & Apostolus dicit: [c] Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique a Deo.] hæc Luitprandus, qui & paulo ante, eumdem Arnulphum reum fuisse grauissimorum criminum tradit, cum agit de mentis deliquio quod est passus per soporiferam potionem, quam vxor Vuidonis Imp. eidem propinandam curauit. ait enim: Credo autem Arnulphum Regem iusta seueri Iudicis censura huiusmodi pestem incurrisse. Secundæ enim res dum Imperium huius vbicumque magnificarent, virtuti suæ cuncta tribuit, non debitum omnipotenti Deo reddidit. Sacerdotes Dei vincti trahebantur, sacræ virgines vi opprimebantur, coniugatæ violabantur. Neque enim Ecclesia confugientibus poterat esse asylum. In his namque symbola faciebant, gestus turpes, cantus ludicros & debacchationes: sed & mulieres eodem publice prostituebantur.] hæc ipse, quibus plane conueniens finis successit, quem audisti.

ARNVLPHI OBITVS.

a Luitpr. lib. 1. cap. 9.

b Ierem. 17.

c 1. Cor. 4.

Eodem quoque anno defunctum esse Vuidonem Imperatorem, dum insequeretur Arnulphum, idem [d] Luitprandus affirmat, dum ait: Sicut enim præfati sumus, dum redeuntem Arnulphum Vuido e vestigio sequeretur, iuxta fluuium Tarum defunctus est.] hæc ipse. Ex quibus redarguas Reginonem, dum hoc ponens anno Arnulphi obitum, Vuidonis refert ante annos quinque, nempe anno Salutis octingentesimo nonagesimoquarto, tempore primi aduentus Arnulphi in Italiam: nam liquet post secundum aduentum aduersus ipsum Vuidonem pugnasse; & eum cum insequeretur (vt audisti) defunctum esse.

VVIDONIS IMP. OBITVS TEMPVS.

d Luitpr. lib. 2. cap. 10.

At hic finis sæculi huius, multis ex causis vniuersæ Ecclesiæ ærumnosi, Romanæ vero potissimum laborioſi ob diuersas tam aduersus Occidentales quam Orientales Principes perdifficiles contentiones: in primis vero ob dirum schisma Græcorum auctore Photio partum; sed ob intestina, eademq. implacabilia bella in ipso sinu eiusdem Romanæ Ecclesiæ agitari cœpta, ceteris lugubrius est redditum atque funestius, cum videlicet stertentibus omnibus, quibus ad regimen fuerat vigilandum, immo ijsdem ipsis, vt Apostolica nauis fluctibus obruta penitus mergeretur, operam dantibus:

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus: non nisi diuinum debeat existimari miraculum, si ipsa tot tantisq. iactata procellis, contusa fluctibus, ventis impulsa, atque illisa sæpe obuijs quibusque scopulis, detrusaq. crebro violenter in syrtes, potuerit aliquo modo tot malis esse superstes. Vt plane quam apertissimo fuerit demonstratum experimento, non humano tantum eam gubernari regimine, sed certe diuinis regi præsidijs, fulciri subsidijs, supernaq. omnino incolumem conseruari potentia. Vt ijs qui ipsa inter tanta discrimina vecti, cum seipsos incolumes ad portum insperatum pertigisse cognouerint, sit illud pro dulci celeusmate canendum: [a] Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: nisi quia Dominus erat in nobis, & quæ sequuntur, ex Dauidis canticis vsurpatum; cum videlicet tandem senserint, Christum ipsum nauis gubernaculum tenuisse, Petrum astitisse, institisseq. Apostolos ceteros remis, ipsosq. Angelos nauiter ministrasse. Tu igitur qui in eadem es naui, ista sedulo meditare; & mirabiles [b] elationes maris videns, pariter intellige mirabilem in altis Dominum. Sed iam ad sequentis sæculi enauigandas syrtes, auspice Christo, vela soluamus.

[a] Psal. 123.

[b] Psal. 91.

IESV

EN incipit annus Redemptoris nongentesimus, tertia Indictione notatus, quo & nouum inchoatur sæculum, quod sui asperitate ac boni sterilitate ferreum, maliq. exundantis deformitate plumbeum, atque inopia scriptorum appellari consueuit obscurum. In cuius limine constituti, ob ea quæ pro foribus adeo flagitiosa nuper contigit aspexisse, antequam progrediamur vlterius, hic Lectorem monendo, præfari aliquid necessarium duximus, ne quid scandali pusillus animo patiatur, si quando videre cõtigerit [a] abominationem desolationis in templo; sed magis miretur, & cognoscat in eius custodia diuinam inuigilare potentiam, cum non vt olim, abominationem tantam secuta mox fuerit desolatio templi; intelligatq. solidioribus illo niti hoc fundamentis, nempe promissionibus Christi, firmioribus terra cæloque, vt ipse testatus est, dicens: [b] Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.] Opus namque Dei cum sit, idipsum verbo suo, quo firmati sunt cæli, tunc statuit esse perpetuum, cum collocans fundamentum super seipsum firmam petram, petræ petram insolubili compagine iungens dixit: [c] Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiã meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.] vt sicut primam, hanc superpositam esse contingat immobilem, atque desuper structam Ecclesiam esse perennem; nec posse destrui, vt opus Salomonis peccatis hominum, ædificium Dei: [d] ecce enim, vt ait, plus quam Salomon hic.

AVCTORIS DE SEQVENTI SAECVLO ADMONITIO.

[a] Dan. 9.

[b] Matt. 24.

[c] Idem 16.

[d] Matt. 12.

Procul autem & longius abest, vt sicut hominum, sint opera Dei (quod superius attigimus:) Siquidem illa quantumlibet ortu pulchra, progressu florida, simulq. fortia videantur: vbi autem culpa illis infelix inhæserit, contingat ipsa vt ariete firmissimo quati, dissolui, in terramq. prosterni; vt numquam fuerit adeo bene stabilitum Imperium, firmatum Regnum, atque optimis legibus instituta Respublica, quæ non corruerint, vbi in illis superabundauit iniquitas. Cuius rei certum ex diuinis oraculis exhibetur exemplum in typico simulachro [e] Nabuchodonosor Regi per visum ostẽso, quod aureo capite fulgens, in metalla viliora declinans, vbi tandem postrema desierunt in lutum, lapidis percussione fuit Deo vltore confractum. Quod autem est opus Dei, ipsum mysticum corpus Ecclesiæ, sub vno capite Deo coagmentatum & connexum compaginatione Fidelium, ita verbo Domini, virtute Spiritus sancti consolidatum existit, vt non possit culpis hominum destrui, etiam si aliqua cohærẽtia ipsi membra reddita terrea, exundantia peccatorum in lutum resoluta, defluxerint, sed eadem permaneat semper integra, viuens semper Ecclesia, vti altera Arca Noe [f] super fluctus omnes illæsa. Id quidem cum sæpe superius multis exemplis demonstrari contigerit; hoc tamen sæculo frequentioribus, sicut & euidentioribus declaratur experimentis, cum in immensum scelerum excrescente diluuio, eo penitus obrui videri potuisset omni pene destituta remigio nauicula Petri, quæ vniuersæ typum gerit Ecclesiæ, nisi custodita fuisset summa potentia promissionis Christi, qua dixit: [g] Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam.]

QVAM DIVERSVS STATVS ECCL. A SAECVLARIBVS PRINCIPATIBVS.

[e] Dan. 2.

[f] Gen. 7. 8.

[g] Matt. 16.

Certe quidem in nullo vmquam grauiori visa est versari discrimine, nec manifestiori pereundi penitus constituta periculo, quam cum ingruentibus sæculo isto est iactata procellis: nam cuncta quæ olim passa est sub Gentilibus Imperatoribus, vel quæ ab hæreticis siue schismaticis, alijsve quibuscumque persecutoribus horum comparatione sunt æstimanda lusus quodammodo puerorum, immo referenda in lucrum, & computanda in certum emolumentum, cum ex illis ipsa Ecclesia effecta sit pulchrior, aucta amplior, atque reddita glorioſior, dum egregium semper reuexerit de impietate prostrata triumphum. At quænam mala ista, dices, & vnde tanta omnium acerbissima tempestas exorta? Est plane, vt vix aliquis credat, immo nec vix quidem sit crediturus, nisi suis inspiciat ipse oculis, manibusq. contrectet, quàm indigna, quamq. turpia atque deformia, execranda insuper & abominanda sit coacta pati sacrosancta Apostolica Sedes, in cuius cardine vniuersa Ecclesia Catholica vertitur, cum Principes sæculi huius quantumlibet Christiani, hac tamen ex parte dicendi tyranni sæuissimi, arrogauerunt sibi tyrannice electionem Romanorum Pon-

PESSIMVM OMNIVM MALORVM SIT SAECVLARES DOMINENTVR ECCLESIAS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pontificum. Quot tunc ab eis, proh pudor! proh dolor! in eamdem Sedem, Angelis A
reuerendam, visu horrenda intrusa sunt monstra? Quot ex eis oborta sunt mala, consummatæ tragœdiæ? Quibus tunc ipsam sine macula & sine ruga contigit aspergi sordibus, putoribus infici, inquinari spurcitijs, ex hiisq. perpetua infamia denigrari?

DETESTATIO EORVM QVI PRINCIPIBVS NIMIS FAVENT.

Quæ cuncta considerans quisque sapiens plane horrescens, in hanc prorsus sententiã mecum ibit: Nihil penitus Ecclesiæ Romanæ contingere posse funestius, tetrius nihil atque lugubrius, quam si Principes sæculares in Romanorum Pontificum electionem manus immittant. Atque iure existimabit horum pessimos suasores hostes esse eiusdẽ Romanæ Ecclesiæ infensissimos; procos inquam illos impudentissimos & procacissimos (quos numquam Deus esse permittat, nec fieri voti compotes) nefarios dico illos summæ dignitatis sicut auidissimos ita & audacissimos competitores, qui turpis assentationis lenocinio, vt ad Petri cathedram sibi parent accessum, ad subijciendam B
ipsam ijsdem Principibus sæcularibus, dantes manus ijsdem, vt serui dominis famulantur, atque indigne nimis & turpiter assentantur.

BENE CONSVLITVR ROM. ECCLESIAE LIBERTATI.

Qui vero eidem sanctæ Sedi bene cupiunt, atque consultum volunt impertitæ ipsi per Petrum a Christo diuinitus libertati, & zelo exæstuant paternarum legum: cum quid huiusmodi fieri viderint (quod numquam videri contingat) magno animi vigore & fortitudine semper ex aduerso consurgant, omniq. conatu resistere, obsistereq. sacerdotali constantia non formident: robustoq. & obfirmato pectore obijciant se
a Ezech. 13. pro muro domui Israel, atque etiam, si opus sit, lucroso vitæ dispendio veloces occurrant, ne castissima atque sanctissima Mater nostra, princeps omnium Ecclesiarum, ipsa Romana Ecclesia prostituatur Principibus sæcularibus pro ipsorum arbitrio abutenda; sed Christi sanguine partam, defensamq. sanguine, sanguine pariter sibi sta- C
tuant conseruandam semper illæsam auream eiusdem Ecclesiæ libertatem. Hæc licet obiter dicta, perpetuo tamen maneant vti in ærea fusum columna de incolumitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ aduersus infestiores hostes iugiter conseruanda, semper loquens immo clamans indelebile monumentum posteris profuturum. Iam vero, his occasione sæculi calamitosi monitionibus opportune præmissis: quæ nobis occurrunt in agro sterili, spicas tenues colligamus.

STEPHANI PAP. INTERITVS INFAMIS

Hoc anno Stephanus Apostolicæ Sedis inuasor & ipse pulsus, detruditur in carcerem, vbi pariter strangulatur. ista quidem ex eius sepulchri epitaphio nota fiunt, quæ temporis obscuritate a nullo scriptore inuenimus enarrata. Petrus Manlius, qui sub Alexandro Tertio vixit, collegit sanctæ Vaticanæ basilicæ vetera monumenta in libellum vnum, quem imperitia scriptorum admodum deprauatum, plurium exemplarium adhibita diligenti collatione, quantum licuit, emendauimus: in eo autem inter D
alia inuenimus eiusmodi epitaphium a Sergio Christophori successore, ipsoq. pariter Sedis Apostolicæ inuasore, post annos decem ita descriptum.

EPITAPHIVM STEPHANI PAP.

* al. VII.

Hoc Stephani Papæ clauduntur membra locello:
**Sextus dictus erat ordine quippe Patrum.*
Hic primum repulit Formosi spurca superbi
Culmina qui inuasit Sedis Apostolicæ.
Concilium instituit, præsedit Pastor & ipsi
*Leges satis fessis * iure dedit famulis.*
Cumq. pater multum certaret dogmate sancto,
Captus, & a Sede pulsus, ad ima fuit. E
Carceris interea vinclis constrictus, & vno
*Strangulatus * nerbo, exuit & hominem.*
Post decimumq. regens Sedem eum transtulit annum
Sergius huc Papa, funera sacra colens.]

* f. neruo

Ita quidem passus facinorosus homo, quiq. vt fur & latro ingressus est in ouile ouium, laqueo vitam adeo infami exitu, vindice Deo, clausit.

STATVS INFELIX ROM. ECCLESIAE.

Ita quidem omnia Romæ tam sacra quam profana factionibus miscebantur, vt penes illam partem esset promotio ad Apostolicam Sedem Romani Pontificis, quæ potentior appareret, vt modo Romanorum proceres, modo Etruriæ Princeps intruderet sæculari potentia quem vellet, & deijceret quem posset Romanum Pontificem a contraria factione promotum. Quæ toto hoc ferme sæculo sunt actitata, quousque Ger-

A Germaniæ Imperatores Ottones medij interessere vtrique parti contrarij, arrogantes licet & ipsi sibi pariter Papæ electionem atque electi deiectionem.

Inter hæc autem prævalente in Vrbe Romanorum factione aduersus Adelbertum Tusciæ Marchionem, sublato de medio (vt audistis Stephano dicto Papa Sexto, creauerunt quemdam nomine Romanum, patria Galesiano natum patre Constantino, quem tradunt vixisse tantum menses quatuor & dies viginti, quonam mense vel die, ex antiquis haud facile potest accipi monumentis.

Quod autem ad tempus Sedis Stephani, vsque ad postrema tẽpora anni huius peruenisse, ex diplomate priuilegij concessi monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni possumus intelligere, quod datum habetur mense Septembri, iam inchoata Indictione quarta; hæc enim in eius fine leguntur: Scriptum per manum Andreæ Scriniarij
B sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Septembri, Indictione quarta. datum per manum Stephani Primicerij anno Pontificatus domini Stephani * Sexti, quinto. * al. VII.

Eodem anno laudatissimus ille, de quo sæpe superius, Archiepiscopus Rhemensis Ecclesiæ Fulco, columen Francorum Ecclesiæ iussu impij Balduini Flandriæ Comitis interficitur, quod ipsum inuadentẽ res Ecclesiarum priuatis litteris atque synodalibus monuerat, atque arguerat sacerdotali libertate pariter & charitate, cuius rei causa potissimum sibi eum reddidit perinfensum. Hic ille est Balduinus, qui Caroli Calui Regis filiã Iudith viduam sibi rapuit in vxorem, de quo plura superius sub Nicolao Romano Pontifice. Propinquior autẽ illatæ necis illa causa præcessit, quod Abbatia sancti Vedasti, quã inuaserat & possidebat, per Regem ab ipso vendicata fuerat; cuius rei gratia sub pacis inuolucro hostilem occultans animũ, idem Balduinus ipsum crudeliter per suos
C satellites necandũ curauit. Quomodo autem hoc se habuerit, a Frodoardo sic accipe.[a]

BALDVINVS QVID IN FVLCONEM EPISC.

a Frod. lib. 3. cap. 9.

Cuius, inquit, anxietatis, Abbatiæ causa sublatæ, dolore succensus tam Balduinus, quam omnes ciues Comitatus, dum quærunt qualiter se vlcisci possint, amicitiam cũ eodem præsule sancire se fingunt, quærentes vltionis locum, explorantesq. quando e metatu suo ad Regis Collegium, stipatoribus vallatus proficisci soleret. Quadam die dum paucis admodum comitatus Regis peteret alloquium: eum in via Duce quodam Vuinsmaro aggredientes intercipiunt. & primum quidem quasi de amicitia, & de recuperatione Balduini affantur; demum vero improuisum lanceis impetunt, prosternunt, & perimunt. Quidam vero suorum sese ob nimium eius amorem super ipsum prosternentes, pariter cum eo transfixi & interempti sunt. Ceteri qui superfuere, ijs qui ad hospitalia remanserant, hoc maximi doloris sui nuntium portant. Qui rei no-
D uitate perculsi, armisq. muniti, percussores Episcopi conantur vltione adoriri. Quibus minime repertis, exanimes immensis eiulantes plangoribus corpus leuant, & secum ingenti suorum omnium luctu, Rhemensem ad vrbem deferunt. Vbi tamen lotum corpus eius & dignis exequijs honoratum, decenti est sepulturæ mandatum. cuius Antistitis hoc habetur epitaphium.

FVLCO RHEM. EPISC. OCCISVS DITVR.

S. FVLCONIS.

EPITAPHIVM S. FVLCONIS EPISC. RHEM.

Hoc tumulo magni Fulconis membra leguntur
Rhemorum sedis præsulis egregij.
Germine nobilium quem Francia protulit ortum,
Aulaq. de scholis sumpsit & excoluit.
Hunc Deus assumptum statuit virtute probatum
E *Ecclesiæ speculum, pontificemq. pium.*
Septenos, denosq. simul cui præfuit annos
Tres menses, denos insuper atque dies.
Auxit Episcopium, superaddens plurima rerum,
Vrbis & istius mœnia restituit.
Orbis honor, patriæ tutor, pietatis amator,
Pro studio pacis consoditur iaculis.
Septenum denumq. diem iam mensis agebat
Iunius, & dira morte peremptus obit.
Cui Matris Domini pariter quoque præsulis almi
Remigij pietas obtineat requiem.
Amen.]

Universidad de Deusto
Biblioteca

At quæ dira secuta sit vltio viri sanctissimi interfectorem ipsum Ducem, idem qui supra Frodoardus ita mox subijcit. Denique Vuinsmarus eius interemptor ab Episcopis Regni Francorum est cum suis complicibus excõmunicatus & anathematizatus; insuper insanabili a Deo percussus vlcere; ita vt putrescentibus carnibus, & exundãte sanie, viuus deuoraretur a vermibus. Et dum propter immensitatem fœtoris nullus ad eũ accedere posset, miserrimam vitam miserabili decessu finiuit.] hæc de vltione diuina in sacrilegum Ducem Frodoardus, qui vbi & epistolas ab ipso ad diuersos scriptas enumerauit, earumdemq argumenta perstrinxit, quibus res ab eo præclare gestæ facile innotescunt: subijcit eiusmodi narrationem de Ecclesia Rhemensi ab ipso mirifice illustrata, & inter alia de reductione corporis sancti Remigij. Venerabile quoque beatissimi Remigij corpus ab Orbacensi monasterio ad vrbem Rhemensem reuocauit. In qua relatione multa & magna sunt ostensa miracula superius a nobis partim declarata. Eo tempore Northmannis Francorum terras infestantibus, & diuersa loca depopulantibus, hic pontifex plures tam sacerdotes, quam ceteros clericos & monachos ad se vndecumque confluentes benigne suscepit, & paterne fouit: Inter quos etiam monachos sancti Dionysij cum ipsius martyris pretioso corpore, aliorumq Sanctorum pignoribus recepit & aluit; corpus etiam beati Callisti, concessa sibi vel Ecclesiæ Rhemensi Abbatia eiusdem Sancti, Rhemos deduci fecit, & post altare sanctæ Mariæ venerabiliter collocauit. iuxta illud pignora beati Nicasij & sanctæ sororis eius Eutropiæ ab Ecclesia tituli sancti Agricolæ honorifice delata constituit, &c.] subijcit de alijs Sanctorum corporibus in eamdem Rhemensem Ecclesiam per eum translatis. De scholis vero ab eo institutis subijcit ista: Vocato Remigio Antisiodorensi magistro, liberalium artium studijs adolescentes clericos exerceri fecit; ipseq. cum eis lectioni ac meditationi sapientiæ operam dedit; sed & Hucbaldum sancti Amandi monachum, virumq. disciplinis sophicis nobiliter eruditum accersiuit, Eccleſiamq. Rhemensem præclaris illustrauit doctrinis.] Huic autem tanto pastori, idem auctor tradit subrogatum hoc eodem anno Heriueum siue, Herueum dictum, virum pariter ab eodem satis laudatum, de quo inferius suis locis dicendum erit.

A

5. FVLCONIS DIGNA OPERA.

B

C

D

E

ENCAENIA COMPOSTELLANA.

Hoc item anno Ecclesiæ Compostellanæ ab Adefonso Magno erectæ Encænia sunt celebrata, quæ licet in aliud tempus facta referant alij: ex diplomate tamen hoc anno contigisse, exploratum reddit [a] Ambrosius Morales, cuius nota temporis ita in fine descripta habetur: Facta donationis charta, anno trigesimoquarto Regni religiosi Principis Adefonsi præsentibus Episcopis & Comitibus in medio Ecclesiæ Dei, die Dedicationis templi. ij. Nonas Maij. Era nouiescentena trigesimaoctaua.] est hic ipse annus Redemptoris nongentesimus. porro rei gestæ historia describitur a Sampyro antiquo Chronographo, qui inter alia cum & altaria consecrata ab Episcopis narrat, eos non esse ausos tangere altare, quo venerandæ reliquiæ sancti Iacobi continebantur, quod consecratum iam antiquitus esse putarent, affirmat. quomodo autem post hæc, vndecim elapsis mensibus, ex concessione eiusdem Ioannis Octaui, vt superius dictum est, congregatum est Concilium Ouetense; suo loco anno sequenti dicetur.

[a] *Ambrof. Morales. chron. Hispa. lib. 15. c. 20.*

LVDOVICVS IV. IMPERATOR.

Eodem anno, de Imperio in Italia acerrime certatum est: defunctis enim anno superiori duobus Imperatoribus Arnulpho atque Vuidone sibi inuicem aduersantibus, rursum eadem ex causa ruunt in arma Berengarius Dux Foroiuliensis, atque Ludouicus Bosonis filius. De his agens Luitprandus, hæc in primis habet de Berengarij conatu: Vuidonis obitum Berengarius vt audiuit, venit festinus Papiam, Regnumq. potenter obtinuit.] & alibi: Inter Ludouicum & Berengarium in Italia plurimæ congressiones fiunt. Nouissime Ludouicus Berengarium fugat, Romam ingreditur, vbi a summo Pontifice coronatus, Imperator appellatur.] hæc ipse de Imperio Ludouici, qui eo potitus est (vt ait) vsque ad annum Domini nongentesimumquartum, quo ab eodem Berengario Imperio captus, oculisq. priuatus est, vt suo loco dicetur.

ANNVS Redemptoris nongentesimus primus, Indictione quarta incipit, quo defuncto Romano Pontifice subrogatus est Theodorus Secundus eius nominis, patria Romanus ex patre Photio, qui sedit tantum diebus viginti. quonam autem die obierit, antiquorum nemo prodit, recentiorum fides ex diuinatione comparata vacillat. Theodoro autem subrogatur Ioannes Nonus patria Tiburtinus patre Rampoaldo, professione monachus, ordine diaconus, de quo suo loco plura dicturi sumus.

THEODORVS PAPA.

IOANNES IX. PAPA.

Eodem anno Nicolaus cognomento Mysticus, ita ex præfectura antea nominatus, Constantinopolitanus Episcopus cũ sedisset annos vndecim, e throno deponitur iussu Leonis Imperatoris. ita habet Græce scripta series Constantinopolitanorũ Episcoporum. Quænam autẽ causa præcesserit eius deiectionis narrat Curopalates in ipso Leone Imp. nimirum quod cum Imperator, tertia vxore defuncta, quartã superinduceret, Zoen nomine, eas nuptias Nicolaus Patriarcha benedicere recusauit, sed & Thomam presbyterũ qui benedixit, presbyteri honore priuauit. Quin insuper ab ingressu Ecclesiæ Imperatorem prohibuit: qui licet rogatus, cum recipere in Ecclesiam eum nollet, persuasione Samonæ patricij Imperator eum a solio exturbatum exulare iussit, relegariq. in monasterium ab ipso conditum dictum Galacrenorum. Facta sunt hæc initio mensis Ianuarij. cum nec multo interlapso tempore, substitutus est in locum eius Euthymius, vir pius & summa virtute præditus, quem aiunt, sacerdotium reuentem diuino fuisse oracluo impulsum, vt illud susciperet.] hæc Curopalates.

NICOLAVS MYSTICVS EJICITVR.

Fuit iste Euthymius genere Isauricus, professione monachus, qui in monte Olympo diu monasticam vitam exercuit, inde translatus ad monasterium ad Sinum Astatonum positum; cumq. venisset Constantinopolim, ab Imperatore cognitus, Patriarchæ Syncellum constituit, quo electo, suffragio totius Ecclesiæ deligitur Patriarcha. hæc omnia de ipso habet Areta Cæsarienſis Archiepiscopus in oratione funebri in eius translatione habita. subijcit autem his ista Curopalates.

EVTHYMIVS PATRIARCHA CONSTANTINOP.

Cogitabat Imperator, sibi multis viris ad id operam nauantibus, legem ferre, qua liceret homini eidem tres vel quatuor vxores ducere, verum hoc omnibus viribus prohibuit fieri Patriarcha.] hæc cum audis, ne putes introducere sua lege voluisse Imperatorem, vt vir tres vel quatuor vxores simul habere posset; minime gentium, sed successiue, vna defuncta, acciperet aliam vsque ad dictum numerum quaternarium. Porro iam antea promulgata ab eodem Imperatore constitutio fuerat, quæ prohibuit tertium matrimonium, vt illud contrahentes pœna per sacros Canones statuta plecterentur, sic enim ipsa se [a] habet.

[a] *Leon. Imp. Conſt. 90.*

Oportebat nos, *& infra.* Multorum brutorum animantium genera, coniuge mortuo, perpetuam viduitatem amplectuntur, alterisq. nuptijs priores, velut congesta terra obtegere nolunt. Verum quoniam hanc imbecillitatem turpem non esse, quamquã turpissima sit, existimãs natura primo suo matrimonio contenta nõ est, sed nullo pudore tacta, ad secundum etiam procedit. Quin cum illam hic saltem sistere deberet: non tamen id facit. Et quamquam per sacrã legem non liceat, a secundo matrimonio ad tertium prorumpit, haud dubie constitutam in tertium matrimonium pœnam, quod nõ exerceatur, contemptui habens, idq. eo magis quod ciuilis lex, qua nescio de causa Spiritus pœnam constituentis decreto non consentiat, sed hos a reprehensione porro liberat, qui post alterum matrimoniale consortium a matrimonijs abstinere nolint. Idcirco quæ Spiritui placent, sequentes, statuimus, vt qui ad tertium matrimonium peruenerint, pœnæ, quam in ipsos sacer Canon [b] promulgauit, obnoxij sint.] hactenus Leonis constitutio. Verum qui hæc sanxit, tertia defuncta, adhuc quartam vxorem accepit, cuius rei causa a Nicolao Patriarcha ab Ecclesia eiectus est, omnesq. turbæ illæ sunt subsecutæ in eius eiectione & Euthymij subrogatione, cum schismate diuisa Ecclesia illa, Nicolao alij, alij vero Euthymio inhærerent.

LEONIS IMP. LEX DE TRIGAMIA.

[b] *Concil. Neocæſ. c. 3. 7. Baſil. ad Amphil. c. 4. 32. q. 1. de his qui.*

At quomodo se habuerit quadrigamia ista Leonis Imp. in coniugum successione, sic accipe ex præambulis Constantini in Porphyronanati ad edictum vnionis.

Iuris Orientis. lib. 2. Nouel.

Imperator ille doctissimus Leo primam quidem vxorem habuit sanctam Theopha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE QVATVOR LEONIS VXORIBVS.

nonem, ex qua filiam procreauit. Sed ea cito rebus humanis excessit. Itaque cum A
hæc sancta mulier migrasset ad Dominum, Zoe, Styliani Tzautzæ, qui ex proceribus
& amicis Imperatoris erat, filiæ iungitur. Illa quoque breui temporis spacio sine libe-
ris extincta, tertiam duxit vxorem Eudociam ex Opsicij prouincia oriundam, *olim dicta Maxonta*, formæ nomine selectam: quæ in puerperij doloribus vna cum infante mo-
ritur. Imperator autem ineffabili dolore correptus, quod nullos sustulisset liberos,
eorum gignendorum desiderio quartam quoque duxit vxorem Zoan Carbonopsinæ
filiam, quæ ei Constantinum parit. Verum Patriarcha Nicolaus & Metropolitani
Imperatorem ab Ecclesia segregant, eamq. segregationem nonnulli pontificum bre-
ui spacio definiendam, non in longum tempus extendendam aiebant, illis in hoc non
assentientibus. Itaque diffidia inter eos erant, magnaq. seditio, atque Imperatorem
magnopere deprecantem & orantem alij recipiebant, alij contumaciter reijciebant. B

EIECTO NICOLAO SVBROGATVR EVTHYMIVS.

Cum autem Princeps ipse prudens esset, atque vnde discordia pontificum orta es-
set, haud ignoraret: loco Patriarcham Nicolaum mouet, Ecclesiæq. finibus expellit,
vt mendacem, & qui multoties quidem iureiurando confirmasset ac promisisset, se
Imperatori gratiam pœnæ facturum; at totidem vicibus animum mutasset, remq. da-
ta opera extraheret. Eius loco Patriarcham constituit patrem suum spiritualem Eu-
thymium, virum multis annis exercitationæ solitariæ nobilitatum, denique prophe-
tici spiritus participem. Is Imperatorem a pœna facit immunem, atque a vinculo
diuturno liberat, & ad communionem admittit. sed erant adhuc multi pontifices,
qui dispensationi Patriarchæ non assentiebantur, præsertim ij, qui ab expulsi Nicolai
partibus stabant.] hæc de his ibi, quibus apertam habes causam scissionis Constanti-
nopolitanæ Ecclesiæ, ita diutius permanentis. C

Quod vero ad Theophaniam seu Theophanonem primam Leonis coniugem Au-
gustam spectat, magnæ sanctitatis femina habita est, adeo vt edidisse quoque mira-
cula feratur, quorum gratia vbi defuncta est, inter Sanctos a Græcis annumerata est
die decimasexta Decembris, hoc elogio.

Beatæ Theophaniæ Leonis sapientissimi Principis sponsæ memoria.

THEOPHANIA AVGVSTA SANCTA.

Beata Theophania Constantinopoleos fœtus & Regina, Constantini filia fuit illu-
stris, trium Imperatorum consanguinea; cuius mater Anna similiter erat sterilis vt il-
la prior Anna Samuelis prophetæ genitrix, sed cum viro frequenter orans sanctam
Dominam nostram Dei Genitricem, quæ præsertim ad Bassi colebatur, sanctam
concepit Theophaniam, & natam virtutibus instruxit, litteras quoque docens.
Cum vero Basilius illustris Imperator filio Leoni sapientissimo vellet vxorem coniun- D
gere, nec hac meliorem inueniret, ipsam illi desponsauit. Coronata vero & Impe-
ratrix effecta, pauperum tamen non obliuiscebatur, sed solitam retinens virtutem &
eleemosynam, Deo, qui sibi cælorum quoque donauit Regnum, pie famulabatur.]
hæc ibi. porro Glicas de eius miraculis meminit. Addit Curopalates, eumdem Impe-
ratorem Leonem in honorem Theophaniæ defunctæ coniugis erexisse templum pul-
cherrimum proximum Ecclesiæ sanctorum Apostolorum.

LEO IMP. CAPITE PERCVTITVR.

Post hæc autem in magnum vitæ discrimen adductus est hoc eodem anno idem
Leo Imperator, dum procedens solemni pompa ad Ecclesiam sancti Mocij martyris ex
antiqua Imperatorũ consuetudine, ab insano percutitur vecte in capite, cui prædicitur
a Marco Abbate fore vt nõ moreretur, sed ad decennium vitam propagaret. quod & fa-
ctum est. porro solemnis illa processio ab eodẽ Imperatore sublata est.] hæc Curopala- E
tes & alij pluribus. At de rebus Orientalibus hactenus, ad Occidentales euocatur oratio.

Eodem anno, mense Martij, vndecim elapsis mensibus post Encænia Compostellana,
de quibus superius dictum, celebratũ est in Gallæcia Ouetense Concilium, vt iam a tem
pore Ioannis Papæ Octaui fuerat ordinatum, sed propter ingruentia bella dilatum. In
quo inter alia ex eiusdem Pontificis concessione ipsa Ouetensis Ecclesia, cum Adefon-
sus Magnus illic regiam sedem collocasset, Metropolitana aucta est dignitate. Interfuit

OVETENSE CONCILIVM.

inter alios huic Cõcilio Theodulphus Episcopus Legatus missus a Rege Francorũ. reli
qui autẽ qui ex propinquis Ecclesijs cõuenere, numerati sunt decem & septẽ Episcopi.
Primũ igitur omnium (quod dictum est) constituta sede Metropolitana Ecclesia Oue-
tensi, Ermenegildus eius Antistes Archiepiscopus est appellatus, sicq. ea dignitas, quæ
antea inhærebat Ecclesiæ Lucensi illi proximæ, in Ouetensem est tunc translata. Actũ

est

A est etiam vt inuigilarent Episcopi atque ministri eius Ecclesiasticæ disciplinæ, cuius rei
perficiendæ causa, bis in anno (vt antiqui Canones docent) Synodum cogerent, in-
qua ea quæ essent emendanda corrigerent. Additum præterea vt Episcopi illarum
Ecclesiarum, quæ fuerant a Sarracenis destructæ, Ouetum se conferentes, in ea Eccle-
sia militantes, stipem consequerentur, curantes alias circumpositas sub eadem dioe-
cesi constituras Ecclesias. Accidit autem, vt ex multitudine Episcoporum sedibus
carentium, & Ouetum confluentium, dicta reperiatur ab antiquis Ouetum Ciuitas
Episcoporum. His constitutis, appositum est anathema ea non seruantibus. Ab ipsoq.
Rege hortatorio ad Episcopos sermone dicto, atque ab Ermenegildo iam Archiepi-
scopo eiusdem generis oratione habita, Episcopis ex more acclamantibus, laudarunt
Regem, qui ingentia latifundia eidem Ecclesiæ Ouetensi tribuit, & concessa a præde-
B cessoribus eidem priuilegia confirmauit. His autem & alijs ad politicum totius Re-
gni statum pertinentibus constitutis, absoluta est Synodus die decimaquarta mensis
Iunij, Era nongentesima trigesimanona, præsenti scilicet anno Redemptoris nongen-
tesimoprimo. porro ipsa integra eiusdem Concilij Acta ab eodem, quem diximus,
Sampyro exacte descripta leguntur, cuius ad maiorem veritatis elucidationem tu le-
gas quæ ab Ambrosio Morale sunt declarata, & nomina Episcoporum posita, a quo
& quæ singulis Episcopis sede carentibus datæ sunt Ecclesiæ in eadem dioecesi Oue-
tensi, ex antiquis pariter monumentis proditur in lucem.

EDVVARDI REGIS DIGNVM FACINIS.

Eodem anno Eduuardus Rex Angliæ filius Aelfredi Regis in Regem coronatus, ob
sanctimonialis virginis raptum parauit exercitum aduersus raptorem Aethelualdum
Clitonem suum propinquum, qui tantum sacrilegium perpetrarat, adegitq. eum li-
C cet potentem in fugam, sanctimonialemq. illam in suum monasterium, quod sancta
Cuthburga Inæ Regis germana constructum erat, reuocauit. hæc pluribus ex antiquiori-
bus monumentis Matthæus Vuestmonasterienſis hoc anno.

IESV CHRISTI ANNVS 902.	IOANNIS PAP. IX. ANNVS 2.	LVDOVICI IV. IMP. 3. LEONIS VI. IMP. 17.

REDEMPTORIS annus nongentesimus secundus sequitur, Indictione quinta,
quo (vt colligitur ex Curopalate atque Cedreno) contigit expeditio Himerij a
secretis Imp. Leonis primarij aduersus Sarracenos, quãdo reuelari contigerunt res ad-
D mirandæ Theoctistes Lesbiæ in eremo Paros insulæ vitam degentis. Elegans est hi-
storia, & omni fide scripta a Legato eiusdem Imperatoris tunc misso in Cretam insu-
lam ad Arabes ibi degentes. sic enim se habet.

EXPEDITIO HIMERII IN SARRACENOS.

Cum essem aliquando in [a] Paro insula: fui autem. Nauigabam enim in Cretam, a
beato & pio Imperatore missus, qui fuit re vera felix & ciuitatem Romanorum simul
cum suo sepulchro sepelijt. Mittebar autem, partim quidem simul militans cum cla-
rissimo illo Himerio, viro ducendi exercitus peritissimo, qui vniuersæ classi impera-
bat, & (vt verius dicam) ipsis etiam animi perturbationibus. Ne vero si de eo quod
est laudibus dignum, de imperatoria, inquam, eius virtute leuiter, & per transitum
dixero, eius paruam faciens mentionem, eum afficiam dedecore, vt qui taceam præ-
clara eius facinora, quæ non potest consequi oratio: accedo ad præsens argumentum,
E illius mentionem opportune facturus. Mittebar ergo cum illo militaturus, & dedu-
cendus ad actiones artis Imperatoriæ, non secus ac pullus ad matrem, ad præclaris-
sima eius stratagemata exiliens. is autem erat scopus & propositum beati mei Impe-
ratoris; partim autem legatione functurus ad Arabes, qui tunc tenebant Cretam.

[a] *apud Metaphr. die 10. Nouembr. & Sur. tom. 6.*

PARVM TEMPLVM DEI GENITRICIS EX PARIO LAPIDE.

Cum autem fuissemus in Io insula, & ne vlterius progrederemur ventus aduersus
prohibuisset: nauigauimus in Parum, in transitu visuri situm insulæ, & contempla-
turi quod illic esset templum Dominæ nostræ Dei parentis. Cum autem delati esse-
mus in portum, qui spectat ad Naxum (is vero sensim & paulatim fit profundus,
apteq. & eleganter secedit a fluctu, perinde ac si esset ad hoc constructus, & montis
concauitate inclusus, vt facile hiemarent & æstiuarent nauigia) descendimus, & cum
Parum processissemus, ad templum venimus. Cum autem thurificassemus, & de mo-
re precati essemus, admirantes id circumibamus. Erat vero id aspectu dignissimum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& seruans ad hoc reliquias veteris pulchritudinis. Erat enim iusta vndiq. constructum symmetria, & frequentibus erat fultum columnis ex lapide basilico; & secto lapide vestiti erant eius parietes non secus ac columnis. Lapidem vero adeo tenuem & subtilem fecerat artifex, vt viderentur parietes induti esse textis byssinis. Marmoreus vero nitor tantum ostendebat candorem & splendorem, vt vel margaritarum superarent fulgorem. tam egregius erat lapis, vel potius studium artificis, qui etiam contendit naturæ tribuere similitudinem. Cum autem venerandæ & diuinæ mensæ quod est supra impositum tegumentum, intra portam vidimus, stupuimus elegantiam: ita erat ornatum, vt non videretur habere naturam lapidis, neque ferro & arte, & manibus esse excisum, sed simile erat cuidam succo lacte commixto, cuius suffusio fabrefacta erat ad tecti figuram. Tali ergo lapide vidi aliquando lunam currum agentem tauris.] At hic obiter in mentem venit quod dicebat Cicero lepide satis admiranti muros ciuitatis insulæ Pari ex candidissimo Pario structos lapide: magis fuisse mirandum, si ex Tiburtino lapide ædificati fuissent; quod scilicet haud admiratione dignum videretur in Paro insula Pario lapide construi ædificia. Pergit auctor: Atque iacebat illud quidem confractum. nos autem cucurrimus & prope stetimus execrantes & maledictis omnino insectantes eum qui contriuerat. erat omni id donarium domo Dei plane dignum.

Cum ergo astaremus & admiraremur, & in eum qui confregerat, exclamaremus: videmus repente monachum profectum e solitudine & progredientem nemore & ad nos venientem vultu pallidum, genis macilentis, nudis pedibus, totum squalidum, tunica e pilis contexta, superhumerali & capitis tegumento tunicæ similibus. Zona pellicea cinctum circa lumbos, perinde ac feram hirsutum, tamquam Angelum propitium: neque enim erat similis viro qui cibo vescitur, sed carnis propemodum experti & exangui, & vt semel dicam, virtutum vel ipsius potius Dei habitaculum. Accedens ergo, nos salutauit; & nos eum vicissim. & rogauimus vt diceret, quisnam esset, patriamq. & genus, & an solus hic viueret. Patriam quidem (inquit) & genus & alia, quibus gloriantur ij qui habitant ciuitates, non possum dicere: neque enim est mihi curæ aliquid ex ijs quæ sunt in terra, neque delector ijs quæ fluunt. Pater mihi & Dominus est Deus, cui soli vitam ago, propter quem solus per hanc errans solitudinem plusquam triginta annis perseuero. Est autem mihi nomen Symeon, dignitas autem, humilis monachus & sacerdos, & minister & mysta viui & incruenti sacrificij. Nos autem viri virtutem reueriti tam ex verbis quam ex aspectu & indumentis, præterea vero ex exercitatione, & maxime quod erat Dei sacerdos, ad pedes eius procidentes, preces postulauimus & veniam, quod eum dignouerimus. Ille autem est precatus, & porrexit verba exhortationis, & iussit vt nos ipsos attenderemus, & non essemus tristi & anxio animo. Est enim, inquit, Deus misericors & patiens, & eos qui ad ipsum conuertuntur, vltis excipit sicut filium prodigum. cum has & huiusmodi alias dedisset exhortationes, siluit.

SYMEON SANCTVS ANACHORETA.

Ego autem cum essem curiosior, & satis pulchre viri mores intelligerem: rogaui magnum, & supplex ab eo petij, vt nos doceret aliquid ex ijs quæ sunt nobis arcana: neque enim mihi videbatur esse expers diuinæ consuetudinis. Ille vero: De his quidem, inquit, satis: nondum enim sum dignatus talibus. Huc enim veni vt mea lugerem, non vt quæ sunt supra me quærerem. Hæc autem dicebat, an fingens, an vera dicens. Cum me autem dextera apprehendisset, & demulsisset tamquam iam familiaris; etenim sic eum affecit simplicitas: animæ enim magnorum virorum cum sint participes eius quod est præstantius ad ipsum contendunt accedere, & ipsius primi boni participatione fiunt omni ex parte boni, sinceri, simplices, separati ab his omnibus quæ sunt in nobis, quomodo etiam hic magnus, cum esset iucundus & bonus, videbatur deinceps, eo quod esset alienus a simulatione, esse vnus ex nobis. Deinde iussit nos sedere in sedibus arte non elaboratis, sed quæ se forte obtulerunt. Erant autem lapides & columnæ, ex eo quod corruerat, & herba densa & viridis, & fons, ex quo scatebat aqua dulcis ad bibendum, & totus locus erat plenus quiete, & silentio, & diuinis dignus narrationibus. Cum ergo sedisset super herbam, & me iuxta sedere fecisset, videbatur lætari quod in nos incidisset. Fixis autem ego eum intuens oculis: tempus est tibi, inquam, o pater, narrandi si quid hic vidisti pulchrum & dignum quod refe-

referatur. Sed iam loqui incipe, & refer: quisnam confregit mensæ diuinæ operculum; & quænam est ea fera & agrestis anima, quæ ausa est tale opus confringere? etenim cogitabam eum paulatim inducere ad perfectiora: ille vero dicere cœpit.

Audisti de illo Nysiri qui imperauit Cretæ copijs naualibus. Is cum hic fuisset, & admiratus esset eius elegantiam, in animo habuit id in Cretam transmittere. Postquam autem portas est dimensus, & deinde hoc sacrum & diuinum tectum, & pulchre visum est se habere: deiecit humi, & ad portas traxit, vt duceret. Id vero repente factum est maius, & maius, idq. sæpe, donec tandem cessit Arabs. Cum autem frustra laborasset, & scopum non potuisset attingere (nolebat enim, vt videtur, res diuina inquinari, & execrandis seruire sacrificijs: studebat enim, vt dicitur, id deponere in synagoga donariorum Agar) furore correptus, cogitabat id confringere. Hæc cum audissem, maledictis insectabar sceleratum illum & execrandum. Ille autem dicit: Ne cures. Dedit autem is haud multo post pœnas insolentiæ, vt qui nauem fregerit in Euboeæ promontorio, quod vocatur Xylophagus, & fuerit in eo submersus.

NYSIRIS DVX ARABVM TEGVMENTI ALTARIS FRACTOR.

Rogaui autem diuinum illum virum, vt cibum sumeret, & vt consolaretur animi nostri ægritudinem, susceptam propterea, quod non vlterius procederet nauigatio. Videbamur anni tempus terere, aduersis ventis nobis spirantibus. Ille vero cibum sumpsit, & nihil celans, mihi dixit: Nauigabis quidem Naxum, & cum illic in portu nauem tenueris vno die, secundo die post nauigans, tertio die venies Cretam, nihil aduersi reformides; & tibi impositum munus obibis vt voles, & vt tibi iussit Imperator, & reuersus pulchre accipieris ab eo qui te misit. Atque hæc quidem postea facta sunt, vt ille dixit, & finem acceperunt. Cum autem precati essemus, & hymnos in templo dixissemus, descendimus in nauim cum magno illo sene. Mane autem transmisimus in Naxum, cum esset fretum solum decem stadiorum. Ipse vero cum Deo diuinum peregisset ministerium, & nos diuinis impertijsset sacramentis, nobiscum cibum sumpsit.] sumpto cibo, quæ rogauit eum vt scriberet sunt ista.

Venatores quidam ex Cretæa insula huc venerunt non multis ab hinc annis. Habet enim insula magnam copiam ceruorum & caprearum. Eorum vnus vir pius, & qui suæ curam gerebat animæ, narrauit narrationem valde consentaneam Dei magnificentiæ, qui suo tempore facit mirabilia, & quæ sunt præter hominum opinionem. Venit, inquit, aliquando huc venator, & cum ascendissem ad diuinam ædem Dei Genitricis, adoraui, & precatus sum sicut mihi semper erat mos. cum autem post preces circumspexissem, vidi in solo parum aquæ in fossa, & pauca grana lupinorum, quæ madefiebant. Locus enim hic alit lupinos, quomodo reliquæ insulæ herbas diuersas: nam alia quidem producit magnam marathri multitudinem, aliæ autem solummodo rutam, & alia satureiam, & alia thymum, aut aliquid aliud. quod vero fert inter omnia eximium insula, hoc magis nutrit, quam alia, redditq. floridius. Vidi ergo lupinos qui reddebantur teneri, & me quædam subijt cogitatio, quod esset omnino aliquis, qui hos demisisset in lacum, & quod vt est verisimile, vir aliquis diuinus hanc habitet solitudinem. Hoc ego reputans, festinabam venire ad socios, qui iam intrauerant siluam. optabam autem magnam hanc prædam consequi: sperabam enim fore, vt magnum aliquod lucrum ab eo acciperem, & cum multum quidem venati essemus, tendebamus ad nauem. sed illi quidem iuerunt ad nauem, ego vero me conuerti ad preces. Ingressus itaque hoc templum Dominæ nostræ, orabam. Video autem ad dexteram sanctæ mensæ templi velut quoddam subtegumen, quod vento agitabatur, & rursus visus sum videre telam aranceæ.

DE THEOCTISTE HISTORIA.

EREMI CVLTRIX FEMINA.

Postquam autem progressus volui discernere quod apparebat: audiui vocem dicentem: Siste gradum, neque vltra progrediaris, o homo, neque accedas propius: Erubesco enim, cum sim femina, a te nuda conspici. Hæc ergo cum audissem, & obstupefactus fuissem re admirabili, volebam fugere: a carne enim mea pili exilierant, & erant spina acutiores: nam quod inaspectatum repente apparet, deijcit ac deprimit spiritus, etiam siquis videatur esse audacis animi. Stabam itaque obstupefactus, & ore aperto. Postquam ad me redij, animo confirmatus, rogaui quisnam esset, & quomodo hanc habitet solitudinem: rursus vox extitit, dicens. Iace mihi, rogo, tunicam, & cum recta fuero, quantum mihi iubet diuina voluntas, non dubitabo dicere. Cum me itaque superiori amictu exuissem, eum dimisi, & extra portam sum egressus. Illa autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum accepit, & se induit. Paulopost vero reuersus, video eam stantem vbi prius. & A
erat figura quidem mulier: id autem quod apparebat, erat supra hominem, pili albi, vultus niger, ostendens parum alboris, pellis quæ membrorum cõtinebat compagem, cum nulla inesset caro, vmbræ similis, forma quæ solum humanam seruabat similitudinem. Hæc ergo (inquit ipse) cum vidissem, timebam, contremiscebam, maledictis incessebam & meam reprehendebam importunitatem, quod cum essem curiosus, meos socios reliquissem. Tremebundus autem & pronus humi cadens, rogabam vt precaretur; & obsecrabam, vt ab ea benedicerer. Illa autem primum conuersa ad Orientem, vt quæ forte vellet meum sedare animum, ne ea videretur esse spectrum, extensis manibus, precabatur, parum submurmurans. Conuersa autem ad me, dicit: Deus, o homo, tui misereatur. Sed quanam de causa venisti in hanc solitudinem? & quo opus habens venisti ad insulam, quæ minime habitatur? sed quoniam diuina huc te duxit B
voluntas, meæ, vt æstimo, gratia humilitatis, de me te omnia edocebo, vt voluisti. Cum me autem rursus humi prostrauissem, ea sic cœpit loqui.

THEOCTISTES LESBIAE VITA IN EREMO DVCTA.

Mihi, inquit, patria est Lesbos, Methymna ciuitas, nomen Theoctiste, vitæ institutum monachatus. Cum autem essem adhuc infans, orbata parentibus, a cognatis tradita sum in monasterium virginum, & induta sum habitu monastico. Nata vero decem & octo annos in diebus Paschalibus excurri in vicum propinquum ciuitati salutatam sororem: habitabat enim in vico cum coniuge. Noctu autem irruentes Arabes Cretenses, quorum dux erat Nysiris, omnes abduxerunt captiuos. Mane autem cum pæana cecinissent, enauigarunt, & huic insulæ appulerunt. Adductis autem captiuis, cum quærerent pecuniam & pretia statuerent, ego accepta occasione, contendens in- C
siluam, cursu feror in intima siluæ; & de cetero non destiti fugere, donec petris, & acutis lignis pedes perforaui & conscidi, & sanguine terram infeci, & tandem defecta viribus, cecidi semimortua, & totam quidem noctem, non ferens dolorem vulnerum, acerbe transegi. Mane autem cum sceleſtos prædones vidissem nauigantes: liberata sum ab omni dolore, & repleta sum maxima animi voluptate. Et nunc iam triginta-quinque annos, & paulo plus hic alor perpetuo lupinis & herbis quæ nascuntur in so-
a Matt. 4. litudine, vel potius Dei verbo, recordata diuinorum [a] eloquiorum, quod non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit per os Dei. Nuda autem euasi confractis mihi pannis, cum quibus adducta sum captiua. Induor autem & tegor manu diuina, quæ continet omnia. Hæc cum dixisset, & manus in cælum sustulisset, egit gratias.

Cum autem parum intermisisset, quoniam videbat me tacite terram intuentem, D
nec audentem quidem eam fixis aspicere oculis, dixit rursus incipiens: Res quidem meæ, quemadmodum se habeant, narraui, o homo: peto autem vt vna in re mihi

EVCHARISTIAM PETIT SIBI AFFERRI.

gratificeris propter Dominum. Quando anno sequenti nauigaturus es in hanc insulam venandi causa (scio enim te omnino venturum si Deus velit) vt in vase mundo mihi accipias vnum ex intemeratis donis Corporis Domini nostri IESV Christi. Ex quo enim hanc habito solitudinem, tali dono numquam sum dignata. Hæc ergo cum dixisset, & iussisset nulli quidquam de his dicere: cum precatione me dimisit ad socios. Ego vero me omnia impleturũ pollicitus, abij lætus quod Deus meum adimplesset desiderium, quod me dignum censuisset, qui talem thesaurũ consequerer. Quomodo ergo sancta mihi iusserat, quando eram cum socijs exiturus ad venandos ceruos & capreas, quas hæc insula alit multas, & aliarum maximas & visu & narratu admirabi- E
les: nã ceruis sunt colore similes, ceruis autem maiores magnitudine: est autem eis cornu longum nempe duorum palmorum, non vt ceruorum, ornatum ramis, & adnatis propaginibus, sed totum rectum, & quod vnum solum habeat porrectum stipitem.

† olim vigebat mos ille in Oriente, vt portandi foras Eucharistiam laico licentia esset, quod item diu ante in Occidentali Ecclesia, vt superius dictum est, consitas fuisse vetitum.

Cum ergo essem (vt dictũ est) nauigaturus ad venationem, accepta † in pyxide parte diuinæ Carnis Domini, eam tuli ad Beatam. Cum autem venissem in insulam, & descendissem in ædem Dei Matris, eam non offendi; an vero adesset, & lateret, quoniam mecũ ascenderant quidam ex socijs, an vero abesset, nescio: hoc autem scio, me non offensum in templum: & protinus sacrosancta mulier apparuit, induta tunica, quam a me prius acceperat. Cum autem me in terram proiecissem, accurrit, & cum lacrymis dixit eminus: Nequaquam hoc facias, o homo, nequaquam hoc facias, diuinum donum

asse-

A afferens; ne vras miseram, diuina dedecore afficiens. Me itaque tunica apprehensum erexit. Ego autem e sinu meo eduxi pyxidem cum Carne Domini. Cum illa autem in terram cecidisset, diuinum donum accepit, & lamentationibus & lacrymis terram rigans, dixit: Nunc dimittis ancillam tuam Domine: quoniam viderunt oculi mei salutare tuum: quoniam remissionem peccatorum in manibus accepi. nunc abibo quo me tua iubet potentia. Hæc ergo cum dixisset, & manus diu in cælum extendisset, me precibus prosequens, dimisit ad socios.

Cum paucos autem dies venati essemus, & prædam satis magnam cepissemus, reuersi sumus. Et illi quidem reuersi sunt ad nauem: ego autem cucurri, vt illius Beatæ preces acciperem vitæ comites. Cum autem venissem ad templum, & deinde circumspicerem vt eam viderem, vidi eam in eo loco, in quo prius videram, emigrasse. Cum
B ergo procidissem, & beatos illius pedes essem amplexus, & rigassem lacrymis, stabam mutus, diu dubitans quidnam facerem. Atque videbar quidem sapienter, & vtiliter facturus, si cum lacrymis Deo supplicans, & Sanctæ motus reuerentia rogarem, vt huic rei a Deo prouideretur, & quomodo is ostendisset, diuinum iussum exequerer. Quod si hoc non essem assecutus, secunda erat (vt dicitur) ineunda natigatio, nempe vt hanc rem socijs communicarem, & cum eis sepulturæ mãdarem Beatæ reliquias hymnis & canticis prosequens pro viribus: sed, vt videtur, non facile contigit se sapienter gerere. Ego itaque non sum assecutus id quod erat honestum & decorum, sed rusticitate & ingenij leuitate (quid enim & venator & imperitus noui excogitassem?) feci rem audaciorem, fide quidem vt mihi videbar, sed minime Deo grata. Nam cum eius manum amputassem, & linteo texto inuoluissem, ascendi in nauem.

C Cum profundo autem vespere e terra soluissemus, & vela expandissemus secundis ventis spirantibus, ferebamur tamquam volantes, & sperabamus nos mane venturos in Euboeam. Cum autem dies illuxisset, inuenti sumus rursus stantes in eodem portu, perinde ac si ab anchora aut aliqua remora teneretur nauis. Metus ergo omnes inuasit, & nos inuicem circumspicientes, tremebundi quærebamus causam rei, scisscitantes & inquirentes, num nefarium quidpiam a nobis factum sit, cur arceremur. Cum vero alius aliud dixisset, intelligens ego audax meum facinus, insscientibus omnibus in templum sum reuersus, & cum posuissem manum in corpore Sanctæ, descendi in nauem. Hortatus autem socios cœpi iter ingredi. Cum autem multum proiecti essemus, erat deinceps cymba volucris, velum replente vento, fuitq. rectus cursus absque impedimento. Et tunc ego narraui socijs, & quemadmodum Beatam illam
D inuenissem, & quemadmodum res eius se habuissent, renuntiaui, & quemadmodum donum diuinum attulissem, & ea dormijsset, & eius manum habens, ingressus sum vespere, & propter eam retenti sumus, & sperabamus nauigare. & nunc recto cursu ferimur, quia deposui reliquias.

Hæc cum illi audissent, & me multum reprehendissent, proram protinus obuerterunt, & magno studio in Parum sunt reuersi. Omnesq. simul cursu in templum contendimus, timentes quidem & contremiscentes, fide autem freti, tamen accedimus: & vidimus quidem locum in quo posita erat, seruantem veluti figuram corporis, corpus autem euanuerat. Atque omnes quidem inuasit admiratio & stupor, & huc atque illuc currebamus, considerantes, & circumspicientes, num alicubi cecidisset, aut in vitam esset reuocata. & totam siluam & saltus obibamus, eam inuestigantes, & si-
E cubi diuinus ille lateret thesaurus, miseri, insipientes, & crassi homines, & ea persequentes, quæ reuera non possunt comprehendi, & diuinorum ignari miraculorum, neque Elisæi reueriti miraculum, qui eos, qui a Rege [a] Syrorum missi erant ad eum a 4. Reg. 6.
comprehendendum latuit, cum esset in medio eorum, & cum eos priuasset videndi potestate, duxit in Samariam & Regi tradidit. Mitto enim dicere de magno Thaumaturgo, qui eos qui ipsum inuestigabant, vt comprehenderent, in monte orans latuit, vt arbor effectus. Cum ergo (inquit) sic frustrati essemus venerandis illis beatis reliquijs, ad nauem descendimus, & a terra soluentes, domum abiuimus, Deum laudantes & hymnis celebrantes, qui semper facit res magnas & admirabiles.] hæc sunt quæ a Symeone sene tunc accepit Legatus Imperatoris, qui & eius petitione eadem scriptis mandauit. Res innotuit, atque ex nobilitate cum egregia probitate, & integritate narrantis auctoris fidem inuenit, adeo vt inter Sanctos in Menologio nomen

eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

HVNNI GALLIAM CISALPINAM INVADVNT.

eius adscriberetur. Græci enim colunt eam decima die Nouembris. Iam vero in his A adeo iucundis diu morata, ad luctum rerum Occidentalium est oratio reuocanda.

Hoc anno Hunni, vulgo Vngari dicti, e Pannonia egressi, in Italiamq. progressi, ingenti clade afficiunt transpadanas nobilissimas ciuitates, Ecclesias deuastantes, cunctaq. præda atque incendio pessumdantes; Berengariumq. obuium cũ immenso exercitu præter spem aggressi vicerunt, nec recesserunt quousque ingenti pecunia pacta, eademq. ab eodem Berengario exacta, potiti, anno sequenti ad propria sunt reuersi. Post hæc accidit, vt idem Berengarius commiseratus clades nobilium ciuitatum, eis multa suppeditando præsto fuerit, Ecclesijsq. bona cõtulerit: nam eius in diuersas Ecclesias munificentia [a] diplomatibus adhuc integris permanentibus, testata remansit. Incensum inter alia tunc fuit famosissimum monasterium Nonantulanum, sed reparatum per Petrum Abbatem, qui illuc etiam tunc transtulit veneranda corpora sanB ctorum martyrum Synesij & Theopontij ex alio monasterio prope Tamisium sito ad ijsdem incenso.

[a] Tenet ea Sig. lib. 6. de Reg. Ital.

IESV CHRISTI ANNVS 903. IOANNIS PAP. IX. ANNVS 3. LVDOVICI IV. IMP. 4. LEONIS VI. IMP. 18.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus tertius, sexta Indictione inchoatus, prorsus obscurus, nulla alia rerum gestarum ad institutum spectante memoria illustratus. C

IESV CHRISTI ANNVS 904. IOANNIS PAP. IX. ANNVS 4. LAMBERTI IMP. 1. LEONIS VI. IMP. 19.

ANNVS salutis agitur nongentesimusquartus, Indictione septima, quo (vt auctor est Regino) Ludouicus Imp. captus a Berengario tyranno, oculis simul cum Imperio priuatus est: perseuerante in Italia Lamberto Imperatore, qui a Formoso (vt dictum est) coronatus fuerat anno octingentesimo nonagesimotertio, cuius hic sit annus Imperij ab eo tempore iam vndecimus inchoatus, ab obitu vero Vuidonis pa- D tris quintus: porro hic primus ex quo Italiæ Principes eum Italiæ Regem nominant, deficientes a Berengario. Ipse vero Lambertus, secundum initam superius rationem ortus eius, ex diplomate parentis ipsius, hoc anno fuisse reperitur ætatis annorum vigintisex, & plane grandior quam describatur a Luitprando verbis istis: [b] Quia semper Italicenses geminis vti dominis volunt, quatenus alterum alterius terrore coerceant: Vuidonis Regis defuncti filium nomine Lambertum elegantem iuuenem adhuc ephœbum, minusq. bellicosum Regem constituunt. Cœpit denique hunc populus adire, Berengarium deserere. Cumq. Berengarius Lamberto cum exercitu magno Papiam tendenti occurrere non auderet, Veronam petijt, isticq. securus degit.] hæc ipse.

LVDOV. IMP. CAPTVS A BERENGARIO OCVLIS ET IMPERIO PRIVATVR.

[b] Luitp. lib. 1. cap. 10.

BERENGARII TYRANNIS EXOSA.

Antequam autem ista fierent, contigit, ipsum Berengarium Romam armato exer- E citu contendisse, coronamq. Imperij ab ipso Ioanne Pontifice violenter extorsisse, sicq. tyrannice Imperatoris nomen vendicasse. Contra vero, eo recedente, vocatum Lambertum Romam ab eodem Pontifice, hoc cupiente Imperatoria corona solemnibus ritibus coronatum. Cum & ipse Pontifex Synodo Episcoporum Romæ collecta, in eodem conuentu Patrum vtriusque Regis causam proposuit, & vtriusque iuribus examinatis, in eam sententiam ab omnibus itum est, vt Berengarij coronatio tamquam vi extorta penitus abrogaretur, Lamberti vero, in quem libera vota Romani Pontificis

ROM. CONC. IN CAVSA IMPERII.

conspirassent, esse legitima iudicaretur. Facta sunt ista Romæ hoc anno, eademq. recitata postea in Synodo Rauennate ab eodem Romano Pontifice congregata. Quod enim haud liberum esset Romæ degere ipsum Ioannem Papam, studentibus nonnullis aduersæ parti contra Lambertum, fauentibusq. Berengario: consultius visum est eidem

A est eidem Pontifici inde recedere, atque Episcopos Rauennam ad Synodum conuocare, in qua complura grauioris momenti tractanda forent, nempe abrogatio rerum gestarum per Stephanum prædecessorem aduersus Formosum, quæ minus secure Romæ tractari possent.

Meminit huiusmodi Concilij Rauennatis Sigebertus anno superiori, cum ait: Hic etiam ad confirmandam Formosi ordinationem, quem Stephanus Papa deposuerat, Synodum LXXIV. Episcoporum, præsentibus Francorũ Archiepiscopis & Rege apud Rauennam statuit. Et coram eis combusta est Synodus, quam Stephanus in damnationem Formosi fecerat.] hæc Sigebertus. Extant apud nos tam Romanæ quam Rauennatis Synodi Acta, ex codice Antonij Augustini Romam misso, ex quo ea hic tibi describimus. sic enim se habent. CONCILIVM RAVENNAE.

B Synodus Acta Rauennæ, tempore domni Ioannis Noni Papæ & Lamberti Imperatoris.] Ita titulus de Actis Synodi Rauennatis, in qua primum quæ gesta sunt in Romana Synodo, sic recitantur: CAP. I. ACTA ROMANAE SYNODI SVB IOAN. IX.

De abrogatione pseudosynodi habitæ a Stephano prædecessore.

Synodum tempore piæ recordationis * Sexti Stephani Papæ, decessoris videlicet * al. Septimi nostri celebratam, in quam venerabile corpus Formosi venerandi Papæ de sepultura violata per terram tractum est; & quasi ad iudicium deductum, iudicari & damnari præsumptum est; quod numquam decessorum nostrorum temporibus factum fuisse traditũ est, penitus * abdicamus. Et ne vlterius præsumatur fieri per quodlibet Spiritus * al. abrogamus sancti iudicium, interdicimus: quia ad iudicium vocari mortuus non potest, cũ persona quæ ad iudicium vocatur, ideo vocatur, vt aut fateatur obiecta, aut cõuincatur obiectis.

C Et omnibus patet, quia mortui cadauer pro se nec respondere, nec satisfacere potest.] Hic considera, Lector, quanta solerent successores Pontifices quantumcumque reprehensibiles prædecessores reuerentia prosequi, vt Ioannes Stephanum suum prædecessorem tum Sedis inuasione, tum etiam sessione in omnibus plane execrandis facinoribus detestabilem, piæ tamen recordationis Stephanum appellet. Pergunt reliqua in eadem Synodo constituta.

Episcopi & presbyteri, & reliquus Clerus, qui eidem Synodo interfuerint, quia ipsi CAP. II. veniam petentes, coactos se terroris metu ac formidine interfuisse, confessi sunt: prece sanctæ Synodi eis indulsimus, statuentes & decernentes, vt nullus futuris temporibus Episcopis vim inferre, vel eos temere lacerare præsumat, quatenus cum ad Synodum conuenerint, libere eis tractare, & statuere liceat, quæ sanctorum Patrum canonica D censura decreuit. Nullusq. eos lacerare, vel sacris Canonibus conceptis absque audictia & iusta examinatione inquietare, facultatibus nudare, aut quoquo modo in custodiam retrudere absque status sui periculo pertentet, dicente Domino: * Nolite tãgere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Indignum quippe est vt sacerdotium Senatus præiudicet, cum pateat populum sequendum nõ esse, sed docendum. * a Psal. 104.

Quia necessitatis causa de Portuensi Ecclesia Formosus pro vitæ merito ad Apo- CAP. III. stolicam Sedem prouectus est: statuimus & omnino decernimus, vt id in exemplum nullus assumat, præsertim cum sacri Canones hoc penitus interdicant, & præsumentes tanta feriant vltione, vt etiam in fine laicam eis prohibeant communionem. Quippe quod necessitate aliquoties * indultum est, necessitate cessante, in auctoritatem * summam non est permissum. Sed neque de gradu Ecclesiastico synodice iectum, * fumi E & non canonice restitutum ad altiora prouehere vllus præsumat, prout de Bonifacio primum de Subdiaconatu, postmodum de Presbyteratu depositum popularis manus agere præsumpsit. Si vero cuiuscumque sit ordinis vel potestatis, contempto Deo, & calcatis sanctorum Patrum statutis, id quoquo modo tentauerit, non solum Apostolico iudicio anathemate feriatur, sed etiam Imperialem indignationem experiatur, quatenus sanctæ Ecclesiæ status inuiolabiliter persistat, & iniquorum præsumptio accipiat vltionem. * inductum BONIFACII ELECTIO IMPROBATVR.

Episcopi igitur seu presbyteri atque diaconi, necnon & subdiaconi, ceteriq. alterius CAP. IV. ordinis sanctæ Sedis Apostolicæ, qui ab eodem venerando Papa Formoso canonice consecrati, & pro quorumdam libitu temere deiecti sunt: in proprios ordines & gradus communi sanctæ Synodi consultu reducimus, perpetuoq. robore ac canonica censura stabilitos, Deo auctore, decernimus. RESTITVVNTVR ORDINATI A FORM.

Reor-

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. V. Reordinationes, seu rebaptizationes, & sedium mutationes sancti Patres in Africano Concilio congregati omnimodis interdixerunt: quos secuti & nos interdicimus, A
statuentes, vt Ecclesiæ, cui regulariter præpositi, perpetuo consistant; nec eis sine canonicæ auctoritatis publica censura electis, alij ordinentur, & Ecclesia diuisionem sustineat: sed secundum quod sancti Patres statuerunt, vnusquisque Episcopus suæ Ecclesiæ curam habeat, & Ecclesiasticarum rerum potestate potiatur, ne quoquo modo scissuram sancta patiatur Ecclesia, quia nec militibus Christum crucifigentibus eius tunicam scindere permissum est.

CAP. VI. PROBATVR VNCTIO LAMBERTI BERENGARII VERO REIICITVR. Vnctionem itaque sacri Chrismatis in spiritualem filium nostrum dominum videlicet Lambertum excellentissimum Imperatorem actam, perpetua stabilitate, dignitatibus decoratam, firmam & in æternum stabilitam esse, sancto suffragante Spiritu, decernimus. Illam vero barbaricam Berengarij, quæ per surreptionem extorta est, omnimodis abdicamus. B

Consignationes autem sacri Chrismatis & olei, vel quæque pro statu Ecclesiæ gestit, firma & immutilata, vt omni tempore permaneant, Apostolica auctoritate sancimus.

CAP. VII. IGNI DAMNATVR CONC. ROM. SVB STEPHANO. Ea siquidem quæ de ipso prænominato Concilio scripta esse noscuntur, quoniam irrita, & contra canonicam auctoritatem præsumpta sanxistis: decernimus vna cum consultu omnium vestrum (si placet) igne crementur, sicut de Latrocinali Ariminensi Synodo, & Ephesina secunda scriptum continetur: & de his quæ contra sanctissimum Papam Leonem ab hæreticis acta sunt, & secundum quod tempore domni Hadriani iunioris Papæ synodali conuentu illa, quæ contra domnum Nicolaum beatissimum Papam Constantinopoli nequiter acta fuerant, igne cremata in sancta Romana Ecclesia constat fuisse. C

CAP. VIII. SACRILEGI CONDEMNATI. Sergium, Benedictum, atque Marinum dudum presbyteros sanctæ Romanæ Ecclesiæ, seu Leonem, Paschalem, & Ioannem dudum diaconos sanctæ Sedis Apostolicæ iuste & canonice damnatos, & a gremio sanctæ Dei Ecclesiæ sequestratos si aliquis homo, sacratissimis auctoritatibus fractis, illos inter Ecclesiasticos viros, nobis inconsultis, habere voluerit, aut in ipsos gradus, quibus canonica auctoritate priuati sunt, reducere quoquo modo aliquando maluerit, siue eos sacerdotes vocare, aut habere tentauerit, sciat se fore anathemate percussum a Patre, Filio, sancto q. Spiritu, tamquam qui sanctorum Canonum violator extiterit.

CAP. IX. Violatores namque seu corruptores sacri tumuli eiusdem domni Formosi Papæ, qui sub fœdere conspirationis ad capiendum thesaurum, corpus illius trahentes, in fluuium Tyberim iactare non timuerunt: diuina auctoritate, synodaliq. nostro consultu, nisi resipuerint, sint a sanctæ Dei Ecclesiæ liminibus separati. D

CAP. X. IVRENTVR INTERESSE LEGATI TVMVLTVS TANTVM VITANDI CAVSA. Quia sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore præsidemus, plurimas patitur violentias, Pontifice obeunte: quæ ob hoc inferuntur, quia absque Imperatoris notitia, & suorum Legatorum præsentia, Pontificis fit consecratio, nec canonico ritu & consuetudine ab Imperatore directi intersint Nuntij, qui violentiam & scandala in eius consecratione non permittant fieri: Volumus id vt deinceps abdicetur, & constituendus Pontifex, conuenientibus Episcopis & vniuerso Clero eligatur, expetente Senatu & populo qui ordinandus est, sic in conspectu omnium celeberrime electus ab omnibus, præsentibus Legatis Imperialibus consecretur. Nullusq. sine periculo, iuramentum vel promissiones aliquas noua adinuetione ab eo audeat extorquere, nisi quæ antiqua exigit consuetudo, ne Ecclesia scandalizetur, vel Imperatoris honorificentia minuatur. E

CAP. XI. DE PATRIARCHIO EXPILANDO PRAVA CONSVETVDO. Quia sceleratissima etiam consuetudo inoleuit, vt obeunte sanctæ Romanæ Ecclesiæ Sedis Pontifice, ipsum Patriarchium deprædari soleat; & non solum in ipso sancto Patriarchio, sed etiam per totã ciuitatem & suburbana eius talis bacchatur præsumptio: necnon quia & id inultum hactenus neglectum est, adeo vt omnia Episcopia eadem patiantur vniuscuiusque Ecclesiæ, obeunte pontifice: quod ne vlterius præsumatur, omnimodis interdicimus. Quod qui facere præsumpserit, non solum Ecclesiastica censura, sed etiam Imperiali indignatione feriatur.] *post hæc in Codice interpositæ leguntur duodecim capita alterius cuiuspiam Concilij; posteq. ista sequuntur, quæ ad hoc ipsum Rauennæ habitum Concilium spectant. Porro illa duodecim capita ponentur inferius post Acta Concilij sub eodem Ioanne Papa habiti.*

Perni-

A Pernicioſa inoleuit conſuetudo, vt iudex publicus vel miniſter peccata populi, quæ CAP. XII.
ab Epiſcopis ſunt inquirenda, quibus animarum ſolicitudo commiſſa eſt, quaſi inquirenda vendant, & ea occaſione licenter ſceleſta vitia augmententur; & ſi in proprietate Eccleſiæ vel clerici feminas inueniant adulteras, infamant, comprehendunt, dilaniant, donec domini earum vel parentes eas redimant, pro quo conſanguinei earum in non modicam deueniunt paupertatem. & eo ordine liberius poſt venditionem fornicari non metuunt, dicentes nihil pertinere ad Epiſcopum, quæ a publico examinata dignoſcitur & redempta. quod omnino irregulariter inoleuiſſe manifeſtum eſt. Habeant igitur Epiſcopi ſingularum vrbium in ſua diœceſi liberam poteſtatem adulteria & ſcelera inquirere, vleiſci, & iudicare ſecundum quod Canones cenſuerunt, abſque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit, ad compri-
B mendos rebelles & contemptores publicum placitum conuocent non ad præiudicandum, ſed potius ad ea quæ Deo placita ſunt, & ſaluti animarũ conueniunt, proſequendum.] Hic finis Romanæ Synodi, quæ Rauennæ eſt recitata. At quæ ſequuntur, ad Rauennatem Synodum, quæ facta eſt coram Imperatore Lamberto, ſpectare noſcuntur, ita præloquente Pontifice.

Quia diuina inſpirante miſericordia, veſtra nobiſcum conuenit fraternitas, vt nutu ſancti Spiritus, qui ſuis numquam deeſt Fidelibus, communi omnium veſtrum conſultu, fratres chariſſimi, ea quæ neceſſaria ſanctæ Dei Eccleſiæ præuidimus, vna cum ſpirituali filio noſtro, glorioſiſſimo videlicet Imperatore Lamberto & veſtro ſancto collegio, & quæ nociuo ſurculo pullulare conabantur in agro ſanctæ Eccleſiæ, canonico ſarculo eradicare ſtudeamus, quæ capitulatim annotata ſunt, ſi om-
C nibus placent, in conſpectu omnium legantur, examinentur, & examinata, manibus omnium pro futura memoria roborentur, ne vlli vmquam ſine ſtatus ſui periculo eadem violare liceat, ſed rata & firma in perpetuum conſiſtant ad ſtatum & munimen ſanctæ Dei Eccleſiæ, ad ſaluationem omnium Fidelium per Dei miſericordiam. HIC INCIPIVNT DECRETA SYNODI RAVEN. PRAESENTE IMP. CELEBRATAE.

RESPONSIO.

Immenſas Deo Saluatori noſtro laudes referimus, qui talem vos ſuæ præfecit Eccleſiæ eius opportunitatem decernere, vt omne ab ea zizanium eradicare conemini, prout in hac ſancta Synodo cunctis nationibus apertis declaratur indicijs. Capitula etiam quæ pro generali omnium cautela ad robur & munimen ſanctæ Eccleſiæ conſcripta ſunt, ſi veſtræ placet pietati, legantur, qualiter per ea omnes doceamur, quæ
D obſeruare, vel quæ cauere debeamus, ne in aliquo a regulis ſanctorum Patrum (quod Deus auertat) deuiare inueniamur.

Si quis ſanctorum Patrum regulas contempſerit, & glorioſiſſimorum Imperatorum Caroli videlicet Magni Imperatoris, & Ludouici atque Lotharij, necnon & filij eius Ludouici, quæ de Eccleſiaſticis decimis in eorum Capitularibus ſtatuta atque ſancita ſunt, non obſeruauerit: & qui dat & qui recipit, auctoritate ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & ſanctione ſanctæ Synodi excommunicationi ſubiaceat.] CAP. I.

Imperator autem iſta ſeruanda propoſuit. Si quis Romanus cuiuſcumque ſit ordinis, ſiue de Clero, ſiue de Senatu, ſeu de quocumque ordine gratis ad noſtram Imperialem maieſtatem venire voluerit, aut neceſſitate compulſus ad nos voluerit proclamare: nullus eis contradicere præſumat, & neque eorum res quiſpiam inuadere, vel deprædari,
E aut eorum perſonas in eundo, vel redeundo, vel morando inquietare præſumat, donec liceat Imperatoriæ poteſtati eorum cauſas, aut perſonas, aut per Miſſos noſtros deliberare. Qui autem eos inquietare, eundo, redeundo, vel morando tentauerit, vel eorum quidpiam rerum auferre: poſtquam per noſtram miſericordiam ſe proclamauerint, Imperialis vltionis indignationem incurrat. CAP. II.

Vt priuilegium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quod a priſcis temporibus per pijſſimos Imperatores ſtabilitum eſt atque firmatum, ita nunc a nobis firmetur, & diebus noſtris (ſicut condecet) immutilatum ſeruetur, & ſancta Romana Eccleſia Mater noſtra exaltetur, protegatur, ac defendatur, quoad Imperij noſtri eſt.] CAP. III.

Pontifex his ſubijcit iſta. Vt Synodus, quæ veſtris temporibus in baſilica beati Petri Apoſtoli pro nonnullis malis eradicandis, & maxime pro cauſa domni Formoſi ſanCAP. IIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

APPROBATVR SYNODVS ROMANA HABITA IN CAVSA FORMOSI PAPAE. CAP. V.

christissimi Papæ acta est, vestro Imperiali consensu, & venerabilium Episcoporum & optimatum vestrorum roboretur, ac perpetualiter stabilita seruetur. Quæ non inuidiæ zelo, sed rectitudinis gratia canonice peracta. A

Vt tantæ impietates, pro quibus nos ad vos venissemus, quas etiam per territoria nostra vidimus in tractationibus, deprædationibus, incendijs, rapinis, & violentijs, a vobis diligentissime inquirantur, & prout necesse est, legaliter emendentur. quoniam tanto dolore perculsi sumus talia contemplantes, quod magis mori cupieramus, quã talia in nostris diebus * cernissemus, de quibus, si emendata non fuerint, vos & nos a summo Iudice distincte quæremur. Ideo petimus, & per Christum Dominum adiuramus, vt talia impunita non dimittatis.

* al. creuissemus,

CAP. VI. Vt pactum, quod a beatæ memoriæ vestro genitore domino Vuidone, & a vobis, pijssimis Imperatoribus, iuxta præcedentem consuetudinem factum est, nunc reintegretur, & inuiolatum seruetur. B

CAP. VII. De locis autem atque rebus, quæ in eodem pacto continentur, præcepta nonnulla illicita facta sunt, quæ petimus vt in eadem Synodo terminentur, & quæ non recte facta præcepta sunt, corrumpantur.

CAP. VIII. Vt patrimonia, seu suburbana, atque massæ & colonitiæ, necnon ciuitates quæ contra rationem, quasi per præcepta largita sunt, petimus reddantur, ipsaq. . . . . .

CAP. IX. Vestræ igitur maiestati non manet incognitum, qualiter illicitas coniunctiones Romani & Longobardi simul & Franci contra Apostolicam & Imperialem voluntatem facere præsumpsere in territorijs B. Petri Apostolorum principis: petimus vt sicut a vestris antecessoribus Imperatoribus prohibitum est, ne quoquo modo fierent, ita amodo vestro Augustali decreto omnimodis prohibeantur, & synodaliter, ne amodo ac deinceps fieri tententur, in perpetuum firmiter statuatur atque firmetur. C

CAP. X. De hoc sane præ omnibus condolemus, quia ad tantum Apostolicum culmen gratia Christi prouecti, cum Ecclesiam Domini Saluatoris, quæ Constantiniana vocatur, destructam cerneremus: direximus pro illius aliqua restauratione ad trabes incidendas; sed qui directi sunt a nobis, quæ necessaria erant, ob malitiosorum hominum infestationem facere nullo modo valuerunt. Super quibus omnibus, charissime fili, videte nobiscum, & quantum sit indecens, quantamq. violentiam sancta Mater

IN QVEM STATVM REDACTA ROM. ECCLESIA.

Romana Ecclesia sit passa, medullitus considerate. & vt amodo & deinceps vestro Imperiali studio ad optatum vigorem perducatur, sicut dilectissimus eius filius & Imperator sublimissimus, operam date. Sed hoc scire vos volumus, quoniam sancta Romana Ecclesia tantum est ad nihilum deducta, quod & eleemosynæ, quæ pauperibus pro sospitate vestri Imperij distribui solebant, & stipendia clericorum ac famulorum eius omnimodis sunt euacuata. pro quibus vero ad stabilitatem Imperij vestri magis vos oportet cum vestris fidelibus prudenter tractare, vt sicut prædiximus, alicui restaurationi ipsius, quæ nimium est afflicta, operam detis.] his lectis, Papa ad Episcopos conuersus sic perorat. D

PONTIFICIS EXHORTATIO

Quia vestra omnium fraternitas concordi voce sibi placere profitetur, quæ Christi Dei nostri gratia inspirante præfiximus: hortamur vt secundum debitam solicitudinem commissæ sibi a Deo Ecclesiæ curam vnusquisque vestrum agere studeat, & gregem Christi sanguine redemptum bonis exemplis ac salutaribus documentis instruat, habens semper præ oculis illum tremendum Iudicem, qui suum sacratissimum sanguinem pro omnibus fudit, vt cum ante ipsius tribunal steteritis, vnicuique vestrum dicat: [a] Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium domini tui. E

a Matt. 25.

DE PECCATORVM EXPIATIONE INDICENDA.

Cumq. Deo auxiliante ad propria veneritis, ieiunium indicite, litaniam celebrate, rogantes & obsecrantes pium & misericordem Dominum, vt furorem mitiget, iram a populo auertat, pacem tribuat, schismata & seditiones comprimat, discordiam auferat, retroacta peccata tergat, & miserando aboleat; quatenus indultis omnibus delictis, misericordiam rogantibus largiatur, & ad protectionem & exaltationem sanctæ suæ Ecclesiæ spiritualem filium nostrum, excellentissimum scilicet Imperatorem Lambertum conseruet, & superbarum gentium illi colla subijciat sua potenti dextera IESVS Christus Dominus noster, cui est cum Patre & Spiritu sancto honor

A honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.] hic finis Synodi Rauennatis hoc tempore coram Lamberto Imperatore habitæ a Ioanne Nono Romano Pontifice. Modo vero hic subijcienda sunt duodecim capita illa, quæ (vt diximus) interposita in dicto codice reperiuntur, quæ sic se habent, digna quidem quæ ob venerandam antiquitatem edantur.

1. Vt Comes inter honores suos, rapinam exercitus legi subijciat.

2. Vt Imperiales homines ad colloquium siue seruitium Imperatoris properantes, suis stipendijs sint contenti.

3. Vt nullus Comitum † Arimannos in beneficia suis hominibus tribuat.

† sc. legendum Herimannos, vox Francica, frequentata lib. 3. Capitul. cap. 24. 28. 35 67. 68. & ibi a Sebastiano pro tributo usurpata ponitur, sed hic pro persona.

4. Vt homines Comitum nullatenus in domibus Arimannorum resideant, sed domos Reipublicæ instaurent, ibiq. resideant.

B 5. Vt scriptoribus publicis nullatenus interdicatur res Arimannorum transcribere, si quando eis fuerit opportunum. Quod si occasione * vitandi exercitus, aut placitum venditæ fuerint, & ipsi eas pendere superfederint, exigatur ab eis vtrumque, sicut ante transcriptionem.

* al. victandi

6. Vt ipsi Arimanni frequentius quam in lege statutum est, ad placitum ire non cogantur, nec a Comitibus nec a Sculdalisijs.

7. Vt bannum Missi exercitus Imperialis solummodo exigant.

8. Vt pastus Imperatoris ab Episcopis & Comitibus, secundum antiquam consuetudinem soluatur. Quod si nouo tempore Fiscus Comitialis in ius Ecclesiasticum conuersus est, augeatur stipendium Imperiale ab Ecclesia, iuxta quod res publicæ fuerint minoratæ.

C 9. Vt omnis decimatio ab Episcopis, vel his qui ab eo subsstituti sunt præbeatur, nullusq. eam ad suam Capellam, nisi forte concessione Episcopi conferat. Quod si fecisse contigerit, primum legibus subiaceat humanis, postea excommunicatione populi constrictus, ad vltimum ipsa Capella, quæ magis contentionem quam vtilitatem aliquam præstat, destruatur.

10. Vt plebes Ecclesiæ nullatenus aut Comitibus, aut Episcoporum vassallis, aut vllis laicis in beneficia tribuantur.

11. Vt in domibus Ecclesiarum, neque Missus, neque Comes, vel Iudex quasi pro consuetudine neque placitum, neque hospitium vendicent, sed in publicis vicis domos constituant, in quibus placitum teneant, & secundum antiquam consuetudinem hospitentur.

D 12. Vt singulæ plebes Archipresbyterum habeant. propter assiduam ergo populi Dei curam singulis plebibus Archipresbyteros præesse volumus, qui non solum imperiti vulgi solicitudinem gerant, verumetiam eorum presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam iugi circumspectione custodiant, & qua vnusquisque industria diuinum opus exerceat, Episcopo suo renuntient, nec obtendat Episcopus, non egere plebem Archipresbytero. Quod si ipse gubernare valeat, quia est valde idoneus, decet tamen vt partiatur onera sua. & sicut ipse Matrici præest, ita presbyteri præsint plebibus, vt in nullo titubet Ecclesiastica solicitudo. Cuncta tamen ad Episcopum referant, nec aliquid contra eius decretum ordinare præsumant.] hucusque capita illa interposita.

Hoc eodem anno sanctus Grimbaldus presbyter vir magnæ sanctitatis in Anglia ex

E hac vita migrauit, simulq. religiosissima femina Asuuitha Regina mater Eduuardi Regis Anglorũ. hæc exhibent veteres Annales Anglorum, ex quibus Matthæus Vuestmonasterienſis suam historiam texuit.

IESV CHRISTI ANNVS 905. BENEDICTI PAP. IV. ANNVS 1. LAMBERTI IMP. 2. LEONIS VI. IMP. 20.

REDEMPTORIS annus nongentesimus quintus, Indictione octaua sequitur, quo Ioannes Papa Nonus vbi sedisset annos tres & dies quindecim obijt, qui & sepultus est apud sanctum Petrum pro foribus ante portam dictã Guidoneam, in cuius

IOANNIS IX. OBITVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sepulchro eiusmodi sculptum erat epitaphium, quod inter alia a Manlio descriptum, ex codice emendatiore sic accipe. A

Ecclesiæ specimen, clarissima gemma bonorum,
Et mundi dominus hic iacet eximius.
Ioannes meritis, qui fulsit in ordine Nonus
Inter Apostolicos quem vexit Altitonans.*
Concilijs docuit ternis qui dogma salutis
** Obseruarent, Deo munera sacra ferens.*
Temporibus cuius nouitas abolita mali est,*
Et firmata Fides quam statuere Patres.
Qui moriturus eris, Lector, dic: Papa Ioannes
Cum Sanctis capiat regna beata Dei.] B

* obseruare

Ex hoc discimus non duo tantum, sed tria ab eo fuisse Concilia celebrata, tribus his quibus vixit annis, ex quibus summam sibi laudem comparauit, vtpote qui in his turbulentissimis temporibus, a Deo vt alter Ieremias, ad hoc sit missus, vt euelleret, destrueret, & dissiparet, quæ a prædecessore Stephano male plantata, atque pessime ædificata fuissent. Sed antequam ad eum, qui in locum ipsius subrogatus est, Benedictum deueniamus, quæ eiusdem sanctissimi Papæ Ioannis reliqua sunt monumenta hic describamus. Reperimus in dicto scripto codice Antonij Augustini a nobis sæpe citato epistolam eiusdem Ioannis Papæ ad Heruеum Rhemensem Episcopum Fulconis successorem, hoc titulo notatam.

IOAN. LAVDATVS PONT.

Rescriptum domni Ioannis Papæ ad consultum Heruei Rhemorum Archiepiscopi de Northmannis nuper ad Fidem conuersis, quorum alij baptizati fuerant & rebaptizati, & post baptismum gentiliter vixerant, qualiter illis consulendum sit. vbi demum habetur absolutio sui, suorumque. C

IOANNIS IX. EPIST. AD ARCHIEP. RHEM.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei reuerendissimo confratri nostro Heruео Rhemorum Archiepiscopo.

Vestræ fraternitatis, vestræq. reuerendæ sanctitatis mellifluas litteras libentissime susципientes, ac diligentissime pertractantes, & tristes admodum, & vehementer extitimus exultantes. Mœrentes itaque de tantis calamitatibus, tantisq. pressuris atque angustijs non solum paganorum, verumetiam Christianorum in vestris partibus (vt tua assertio litterarum edocet) accidentibus; gaudentes siquidem de ipsa gente Northmanna, quæ ad Fidem, diuina inspirante clementia, conuersa: quæ olim humano sanguine grassata, lætabatur; nunc vero vestris exhortationibus, Domino cooperante, ambrosio Christi sanguine se gaudet fore redemptam, atque potatam. Vnde multipliciter ei, a quo procedit omne quod bonum est, immensas gratiarum actiones rependimus, suppliciter obsecrantes, vt eos in soliditate vera confirmare, & æternæ Trinitatis gloriam agnoscere faciat, atque in visionis inenarrabile gaudium introducat. D

DE NORTHMANNIS AD FIDEM CHRISTI CONVERSIS.

Nam quod de his vestro eloquio nobis innotuit fraternitas, quid agendum sit, qui fuerint baptizati & rebaptizati, & post baptismum gentiliter vixerint, atque paganorum more, Christianos interfecerint, sacerdotes trucidauerint, atque simulachris immolantes, idolothyta comederint. Equidem si tyrones ad Fidem non forent, canonica experirentur iudicia. Vnde quia ad Fidem rudes sunt: vestro vtique libramini, vestræq. censuræ committimus experiendos, qui & illam gentem vestris confinijs vicinam habentes, studiose aduertere, vt illius mores, actusq. omnes pariter & conuersationem agnoscere præ ceteris valeatis. E

Quod enim mitius agendum sit cum eis quam sacri censeant Canones, vestra satis cognoscit industria, ne forte insueta onera portantes, importabilia illis fore (quod absit) videantur, & ad prioris vitæ veterem, quem expoliauerant, hominem, antiquo insidiante aduersario, relabantur. Et quidem si inter eos tales inuenti fuerint, qui secundum canonica instituta se per pœnitentiam macerare, & tanta commissa scelera dignis lamentationibus expiare maluerint, eos canonice iudicare non respuatis. Ita in omnibus erga eos peruigiles existentes, vt ante tribunal æterni Iudicis cum multiplici animarum fructu venientes, gaudia æterna cum beato Remigio adipisci mereamini.

Munus

A Munus vero quod nobis vestra sanctitas dirigere dignata est, eo dilectionis amore susципimus, quo a vobis fuit destinatum. Diuina maiestas, vos, vobisq. omnes subiectos ita concedat temporaliter viuere, vt intercedente beato Petro Apostolorum principe, omnium peccatorum vestrorum vincula soluat, & ad cælestis Regni gloriam sine vlla offensione perducat. Optamus sanctitatem vestram bene valere, & ad pijssimum Dominum pro nobis, pijs supplicationibus intercedere.] Hucusque Ioannes ad Heriueum Rhemensem Archiepiscopum.

Commendat item Frodoardus eiusdem Heriui Archiepiscopi studium exhibitū in conuersione Northmannorū, aitque:[a] De Northmannorū quoque mitigatione atque conuersione valde laborauit, donec tandem post bellum, quod Robertus Comes cōtra eos Carnotenus egit, Fidem Christi susципere cœperunt, concessis sibi maritimis quibusdam pagis in Rothomagensi, quam pene deleuerant, vrbe. & ijsdem subiectis ad petitionem quoque Vuictonis tunc Rothomagensis Episcopi collecta ex diuersis auctoritatibus sanctorum Patrum vigintiquatuor capitula, qualiter ipsi Northmanni tractari deberent, eidem Archiepiscopo delegauit. Insuper etiam apud Romanū Pontificem super horum conuersione, quæ exequenda forent, insinuare non destitit.] hæc Frodoardus plane consentientia ijs quæ modo sunt recitata. Ista de Northmannis, qui Gallias inuaserunt. B

[a] Frod. histor. Rhe. lib. 4 c. 12.

DE NORTHMANNIS CONVERSIS AD FIDEM.

Apud eos vero qui suas sedes habebant in Dania, diximus prima semina larga manu iacta fuisse Fidei a sancto Ansgario, inde vero ab eius successore Remberto, qui & miraculis satis admirandis eamdem Ecclesiam coalescentem irrigauit; quæ maioribus in dies incrementis profecit. Item in Gallijs ex eos plures ad Fidem esse conuersos. C

Rursum vero reperitur eiusdem Ioannis Noni epistola ad Stylianum Episcopum Neocæsariæ cognomento Mapam, cum eum ille consuluisset suis litteris. extat in codice[b] Columnensi sæpe citato post Octauam Synodum, vbi eius temporis auctor ista præfatur ante dictam Ioannis epistolam: Sciendum præterea (inquit) quod Mapas Metropolita Neocæsariensis Stylianus, cum accepisset epistolam Papæ Formosi, vt supra scriptum est, transactis nouem annis, ab amicis & propinquis victus, cum rectam viam veritatis reliquisset, ad contrariam conuersus est, *nempe vt communicaret cum ordinatis a Photio*, & scripsit ad Vrbem Romam, petens vt sibi concedatur facultas cum illis communicandi. Papa vero Ioannes cum accepisset Mapæ petitionem, animaduertit quo pacto tentans hæc ille scripserat, vt videret, an Romani hoc essent facturi. Quapropter neque illi facultatem concessit, neque proprium chirographum, quod patebat emisit. Rescripsit autem illi in hunc modum. D

[b] Cod. Colum. num. 41.

STYLIANVS CONSVLIT SEDEM APOST.

Eas quas par est, dilectioni tuæ gratias agimus, honorande frater, quod numquam a Matre tua sancta Catholica & Apostolica Ecclesia Romana declinare voluisti. Neque enim tormenta vlla, neque exilia, neque fraudes adulterorum hominum a Matre tua te diuellere potuerunt. Spero tamen tuarum precum fauore duritiem cordis eorum, qui saluari debent, leniendam, & optatam pacem redituram, quod apertis argumentis futurum apparet, & schisma quadraginta fere annorum ad priorem sanitatem reuersurum. Quæ enim tua Mater reprobauit, tu etiam hucusque reprobasti, & quæ illa approbauit, etiam tu approbasti.

EPIST. IOAN. PAP. IX. AD STYLIANVM.

Volumus igitur, vt etiam nunc secundum eamdem regulam decreta sanctissimorū Pontificum prædecessorum nostrorum inconcussa maneant. Quapropter Ignatium, & Photium, & Stephanum, & Antonium, sicut sanctissimus Papa Nicolaus, & Ioannes, & Sextus Stephanus, & vniuersa Romana Ecclesia hucusque tenuit, etiam nos eodem ordine illos recipimus & tenemus, & illis qui supersunt, ex eorū ordine, eodem pacto manus præbemus; & vt ipse eodem pacto nobiscum manus præbeas, hortamur; & pacis & communionis illis concedimus vnitatem, dum ipsi eodem pacto regulas seruauerint. Tuum vero chirographum, quod nobis fecisti, quamuis multum quæsierimus, inuenire tamen minime potuimus.] Hucusque epistola Ioannis a Federico Metio Latinitati donata, cum alijs quæ sequuntur. Nam idem subijcit auctor, Scholiastem agens. E

QVI PATRIARCHAE RECEPTI.

Perpendenda (inquit) sunt huius epistolæ excogitata verba. Papa enim iste neque ab-

Universidad de Deusto
Biblioteca

soluit, neque recepit Photium, vel eius ordinationem, sed confirmauit decreta prædecessorum suorum. Cum enim dixisset, quod neque tormenta vlla, neque exilia, neque fraudes adulterorum hominum potuerunt te diuellere a Matre tua Romana Ecclesia: tyrannum & persecutorem adulterum aperte declarauit Photium. Vlterius vero procedens, ostendit etiam alios post ipsum qui non sunt saluati, neque bene se habent, quadraginta annis sacerdotis nomine permansisse, & præcepit incocussa custodiri decreta prædecessorum suorum, sancita videlicet aduersus Gregorium Syracusanum & Photium & eorum ordinationes. Et cum dixisset: Hac definitione & regula prædictorum illorum etiam nos recipimus, & tenemus, Ignatium quidem consecratum aperte, reliquos vero consecrationis expertes significat. Sextus autem a Nicolao Stephanus numeratur: primus enim Nicolaus Photium condemnauit, & Ignatium confirmauit, deinde Hadrianus, & post hunc Ioannes, post quem Marinus, & post Marinum Hadrianus alter, & Sextus Stephanus, deinde Formosus, & post hunc alij quatuor, videlicet Bonifacius, Stephanus, Romanus, Theodorus, & post hos Ioannes, qui hæc scripsit. Cum vero dixisset, quod sicut vniuersa Romana Ecclesia hucusque tenuit: complexus est omnes Pontifices, qui ipsum præcesserũt, & qui sunt secuti, quorum decreta dixit se ipsum etiam tenere. Vt fieri minus possit, hæc duo simul esse, decreta, videlicet illum tenere, & eos qui eorum decretis sunt reprobati, recipere ad sacerdotium, sed tantum pacis & benedictionis illos obtinere communionem, vt sæculares, satis aperte demonstrauit.] hactenus Græcus Scholiastes. Quod superest de eodem Ioanne Nono, Leo [a] Ostiensis tradit dedisse petitum priuilegium monachis Cassinatibus, quod & fecisse Stephanum Papam prædecessorem affirmat. Atque de Ioanne satis, post cuius obitum cum vacasset Sedes diem vnum, successit Benedictus eius nominis Quartus, natione Romanus, ex patre Mammolo: qui magnam sibi laudem in primis ex amore pauperum conciliauit, de quo inferius.

[a] *Leo Ost. lib. 1. cap. 50.*

BENEDICTVS PAPA CREATVS.

Eodem [b] anno (quod ad res Hispaniæ pertinet) qui ea quæ Dei sunt, studio propensiori curauit Rex Adefonsus cognomento Magnus, rebus Ecclesiasticis optime consulens, nouissime vero (vt dictum est) Quetensi Concilio auctoritate Romani Pontificis celebrato, eas cum in optimum (vt licuit) statum reposuisset: aduersus Arabes bellum gerens, ingentem de ipsis est victoriam consecutus, cadente in prælio illorum duce primario Alcaman nominato, eodemq. a suis vti propheta culto. Ita plane Deo præuio, semper de infidelibus triumphauit, qui ad Christianam religionem oppressam subleuandam, ac propagandam omnem suam semper adhibuit facultatem. Sed quomodo qui iustus erat, necesse fuit magnis tentationibus agitari, quo apud Deum sanctior, & apud homines clarior redderetur: suo loco dicendum erit.

[b] *Ambr. Moral. Chron. Hisp. lib. 15. cap. 28.*

IESV CHRISTI ANNVS 906.	BENEDICTI PAP. IV. ANNVS 2.	LAMBERTI IMP. 3. LEONIS VI. IMP. 21.

ANNVS Redemptoris nongentesimus sextus Indictione nona, rerum gestarum nulla face perspicuus, penitus remansit obscurus.

IESV CHRISTI ANNVS 907.	BENEDICTI PAP. IV. ANNVS 3.	LAMBERTI IMP. 4. LEONIS VI. IMP. 22.

MORITVR BENEDICTVS IV.

ANNVS sequitur Christi nongentesimus septimus Indictione decima inchoatus, quo defunctus est Benedictus Papa eius nominis IV. sepultusq. est apud S. Petrũ iuxta aditum quo itur ad S. Gregorium, vbi & eius sepulchrum eiusmodi exornatum fuit epitaphio, quod olim exscriptum a Manlio in libello rerum antiquarum basilicæ Vaticanæ, sic se habet ex emendatiori codice redditum.

Mem-

Membra Benedicti hic Quarti sacrata quiescunt
Pontificis, magni, Præsulis eximij:
Qui merito dignus Benedictus nomine dictus,
Cum fuerit largus omnibus atque bonus.
Huic generis decus & pietatis splendor opimus
Ornat opus cunctum iussa Dei meditans.
Prætulit hic generale bonum lucro specialt,
Mercatus cælum, cuncta sua tribuit.
Despectas viduas necnon inopesq. pupillos
Vt natos proprios assidue refouens.
Inspector tumuli, compuncto dicito corde:
Cum Christo regnes, o Benedicte, Deo.] Ecce quod vnicum extat tanti Pontificis monumentum. Subrogatus est in locum ipsius Leo eius nominis quintus patria Ardeatinus. quem breuitas temporis, quo sedit, reddit obscurum: nam tantum dies quadraginta Ecclesiam gubernasse tradunt veteres, res Romanorum Pontificum prosequuti; pulsum vero atque detrusum in carcerem a Christophoro, quem sedisse post eum, affirmant; sed nec Christophori sedem stetisse immotam, sed post menses septem deturbatam a Sergio inuasore æque confirmant, quod contigit anno sequenti. Sunt hæc plane tempora, inopia scriptorum obscura, & tyrannide Sedem Apostolicam inuadentium tetra.

LEO V. CREATVR QVO SVBLATO SEDIT CHRISTOPHORVS.

CIESV CHRISTI ANNVS 908.	CHRISTOPHORI PAP. ANNVS 1.	LAMBERTI IMP. 5. LEONIS VI. IMP. 23.

CHRISTI anno nongentesimooctauo, Indictione vndecima inchoato, rursum prauorum turbis & factionibus, inuasionibus & grassationibus tyrannorum Romana vehementer perturbatur Ecclesia: siquidem Christophorus violenter e Sede pellitur, vinculis stringitur, in carcerem truditur, atque vitam monasticam amplecti cogitur: vbi autem mortuus est, sepultus fuit in basilica sancti Petri, cuius sepulchro hanc vnico versu appositam inscriptionem, Manlius qui exscripsit sic recitat.

CHRISTOPHORO EIECTO SERGIVS SEDEM INVADIT.

HIC PIA CHRISTOPHORI REQVIESCVNT MEMBRA SEPVLTI.]

Exurgit rursus hoc eiecto Sergius ille nefandus, quem audisti in Formosum Papam ita sæuisse. potens iste armis Marchionis Tusciæ Adelberti, homo vitiorum omnium seruus, facinorosissimus omnium, quæ intentata reliquit? Inuasit iste Sedem Christophori non Formosi (vt memoria lapsus asseruit Luitprandus) quem quidem constat post malum ingressum, deterioremq. progressum, pessimum demum esse consecutum egressum. De quo Sigebertus hæc, anno superiori, habet in sua Chronographia: Sergius Romanæ Ecclesiæ centesimus vigesimus præsidet. Iste est Sergius diaconus propter Formosum a Papatu reprobatus, qui ab eodem Formoso Episcopus factus, ad Francos tamen se contulit, & eorum auxilio Christophorum inuasorem capiens & in carcerem trudens, latenter Romam ingressus, Papatum inuasit, & Romanos minis & terroribus perpulit, vt omnes ordinationes Formosi irritas haberent, &c.]

Sed hæc superius, suo loco, sunt dicta de sacrilegio ab ipso in Formosum post eius obitum perpetrato. In quibus corrigendus Sigebertus, dum ordinatum a Formoso Episcopum Sergium dicit, quem Acta synodalia superius recitata nonnisi presbyterum nominent, Luitprandus vero eum ex diacono arripuisse sibi nomen Pontificis tradit. Ceterum ab omnibus non legitimus Pontifex, sed conclamatur inuasor, vt non mireris si (quod audisti ex Sigeberto) ordinationes Formosi repulit, sed parum istud, nisi alias superinduxisset ordinationes.

REORDINATIONES INVASORVM FVISSE PONTIFICVM.

Sunt hæc infelicissima illa tempora, cum alter alterius res gestas, intrusus quisque Pontifex aboleret. quæ damnans & execrans huius temporis auctor Auxilius nomine, suo prosecutus est stylo, de quo hæc Sigebertus, cum agit de scriptoribus Ecclesiasticis, viris illustribus: Auxilius (inquit) scripsit Dialogum sub persona Infensoris & Defensoris, diuinis & canonicis exemplis munitum, contra intestinam discordiam Roma-

AVXILIVS SCRIPTOR HVIVS TEMPORIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

næ Ecclesiæ, scilicet de ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus, & superordinationibus.] hæc de argumento, in quo Auxilius suo versatus est commentario. Perpetrata sunt ista ab inuasoribus & intrusis in Apostolicam Sedem Pontificis nomen vsurpantibus, & illegitime thronum Apostolicum inuadentibus. Verum legitime creati Romani Pontifices (vt Ioannes Nonus, de quo nuper) ista vehementer sunt execrati. A

Ceterum cum huiusmodi inuasores Sedis Apostolicæ inualuere, quid adeo mirandum sit, si inconcessa sacris legibus ab illis tentata fuerint & vsurpata? quid minus habet alienorũ inuasor a grassatore? At ab istis quis iusta, legitimaq. requirat? At quod mirandum est, isti licet tales fuerint, tamen eo honoris & reuerentiæ fideles omnes præsertim longe positi Boreales populi prosequebantur Romanam Ecclesiam, vt quemcumque in ea sedentem, audirent nominetenus Pontificem, eumdem, mirum dictu, nulla habita discussione eius ingressus, vt Petrum colerent. Sic enim ab hoc eodem Sergio [a] Colonien sis Archiepiscopus reperitur petijsse & accepisse pallium, & Hogerus successor Adalgarij in Ecclesia Hamburgensi hoc anno ab eodem Sergio æque accepisse pallium tam ipse, quam præcessor viri sanctissimi, cui coadiutorem dederat & priuilegia renouarat. Hic igitur vtcumque Pontificem agens Formosi Papæ synodalia decreta rescidit. Etenim qui adhuc in Formosum odio exæstuabat immenso, quæcumque statuta fuissent in Concilio Triburiensi eiusdem auctoritate Formosi, nimirum, vt Bremensis Ecclesia suffraganea censeretur Colonien sis Ecclesiæ, iste rescidit, diplomataq. Pontificia, quibus eximeretur a Colonien sis Episcopi potestate, ipsi concessit. hæc [b] Adam monachus. Ab eodem quoque ita Pontificem agente obtinuisse priuilegia monachos Cassinates, Leo [c] Ostien sis affirmat. Cum tamen eosdem Sedis Apostolicæ inuasores, non Apostolicos, sed apostaticos esse dicendos, Ecclesiastica bene dispositа [d] censuit disciplina. B C

[a] Craut. hist. Eccl. Sax. lib. 3. c. 1. & lib. 2. c. 24.

[b] Adam. lib. 1. c. 42.
[c] Leo Ostien. lib. 1. c. 54.
[d] Dist. 79. c. 1. & 9.

SERGIVS VITA TVRPISSIMVS.

Cuius præter vim tyrannicam in Pontificatum inuadendo ab auctoribus eius sæculi scriptis proditam, turpitudo quoque vitæ ab eisdem tradita posteris magna infamiæ nota est reddita manifesta. [e] Luitprandus enim obscena ista nota reliquit his verbis: Theodora scortum impudens, huius Alberici qui nuper hominem exuit, auia (quod dictu etiam nefandissimum est) Romanæ ciuitatis non inuiriliter monarchiam obtinebat, quæ diras habuit natas, Maroziam atque Theodoram sibi non solum æquales, verum etiam Veneris exortiuo promptiores. Harum vna Marozia ex Papa Sergio, cuius supra fecimus mentionem, Ioannem, qui post Ioannis Rauennatis obitum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio, ex Alberto autem Marchione Albericum, qui nostro post tempore Romanæ vrbis Principatum vsurpauit, &c.] Audisti temporis huius deploratissimum statum, cum Theodora senior nobile scortum monarchiam (vt ita dicam) obtineret in Vrbe?

[e] Luitpr. lib. 2. cap. 13.

THEODORA NOBILE SCORTVM.

Sed vnde infami mulieri tanta dignitas? Erat ista nobilis Romana femina senatoria orta propagine, excellens pulchritudine, ingenio versutissima, consuetudine Adelberti Tusciæ Marchionis potentissimi reddita procacissima, ex quo etiam quas audisti genuit filias; sicq. ex adulteri potentia etiam sibi peperit monarchiam. Nam cum (vt suo loco inferius dicetur) munitio sancti Angeli inexpugnabilis reddita ex mole olim Hadriani, Augustorum sepulchro, possideretur ab eodem Tusciæ Marchione, qui ea potiretur, Vrbi quoque pariter dominari facile posset: hæc pessima femina ea arte dominium Vrbis est consecuta, possidens arcem, illudq. in posteros propagare curauit, filias prostituens Pontificibus Sedis Apostolicæ inuasoribus & Tusciæ Marchionibus, ex quibus tantarum inualuit meretricum imperium, vt pro arbitrio legitime creatos dimouerent Pontifices, & violentos ac nefarios homines, illis pulsis, intruderent. D E

Quis ista considerans, non obstupescens, scandalumq. patiens putarit, Deum oblitũ Ecclesiæ suæ, quam meretricũ arbitrio permiserit infamari? Sane quidem sanctorũ Patrum fuit ista querela, cum superexcrescẽtibus fluctibus vndique pene obrutã viderent Ecclesiam, ea interdum ipsorũ animos suggestione pulsante, num Deus dereliquisset Ecclesiam suam. nam audi [f] Magnũ Basilium ita malis obrutum ad Alexandrinos ista scribentem: Accessit autẽ ad hasce animi mei disceptationes & ista cogitatio: An Ecclesias suas prorsus reliquerit Dominus, &c.] dũ videlicet (quod ait ex nostris [g] Beda) non-

[f] Basil. epist. 71 VISA INTERDVM SANCTIS ECCLESIA PENE RELINQVI A DEO.
[g] Bed. homil. in Mar. c. 6.

nonnumquam Ecclesia a tantis Gentilium pressuris non solum afflictata, sed & fœdata est, vt (si fieri posset) Redemptor ipsius eam prorsus deseruisse ad tempus videretur, &c.] Turturis lugentis, Ecclesiæ lamentantis vox illa est: [a] Ego derelicta & sola.] sed non ita, quia in his potius cognita est diuina prouidentia erga suam Ecclesiam solicitior inuigilare, atque protectione, solicitudine, curaq. propensiore eidem inhærescere. Siquidem cum tanta ista vrgerent toto hoc sæculo mala, & scandala increbrescerẽt: tamen nõ est inuentus qui ea de causa se ab ipsa Ecclesia Romana abscinderet schisinate, vel hæresi eamdem impugnaret; sed omnes vbique gentium eidem fidei vinculo, & obedientiæ fœdere iuncti persisterent. Vt ad hoc illud [b] Nahum aptari possit: Quid cogitatis contra Dominum? Consummationem ipse faciet, non consurget duplex tribulatio.] nã cum his vrgeretur malis Ecclesia: non permissa est schismatibus scindi, & proscindi hæresum fraudibus, sed omnes Deus Fideles illi fecit obsequentes. Quod factũ plane non esset, nisi Deus eius incolumitati & integritati summa vigilantia prospexisset; sic vt quo longius ab eadem Ecclesia foris visus est recessisse, eo magis intime eidem cognitus sit inhæsisse, manumq. subiecisse, ne prauorum hominum impulsibus agitata corrueret. quod loco miraculi habendum quis neget? Cum maior in eo Dei potentia cognoscatur, si quod in igne est positum, non incendatur, quã si longe remotum ab eo conseruetur illæsum. Et cum sententia Pauli, [c] quale cuiuscumque sit opus probabit ignis: plane opus Dei esse Romanam Ecclesiam, quæ tot admotis facibus non potuerit ad interitũ vsque consumi, & ad nihilum redigi, facti euidentia declarauit. Stetit sane, stabitq. semper immobilis de Sede Petri sententia atque promissio Christi, quod portæ inferi non præualebunt aduersus eam. A B

[a] Isai. 49.
[b] Nahum. 1.
[c] 1. Cor. 3.

Eodem anno tædio longæ præfecturæ patris Regis Adefonsi Magni eius filius primogenitus Garsias nomine, adiuuante matre & fratribus conspirat in patrem: sed qui Magni nomen digne est consecutus ob debellatos sæpissime Arabes: in hoc ipso, cum nolens ciuili & domestico bello exhauriri Regni vires in vtilitatem hostium Sarracenorum, sponte filio cessit, seipsum superans, non curans quæ sua sunt, plane vt diceretur Maximus dignus fuit. Res tunc gestas, ex Sampyro atque Tudensi & alijs antiquis monumentis prodit [d] Ambrosius Morales & alij. C

ADEFONSI MAGNI MAXIMA VIRTVS.

[d] Ambros. Moral. Chron. Hispa. lib. 5. c. 30.

D

ANNVS Redemptoris nongentesimusnonus, Indictione duodecima sequitur, quo in pago Suessionen si in loco Trosleio dicto, prouinciale Concilium celebratum est ab Herueo, seu Heriueo Archiepiscopo Rhemensi, dignum quidem quod describeretur hic integrum, cum tamquam fax in tanta temporum & Ecclesiasticæ disciplinæ obscuritate splenduerit. Inuenimus illud in scripto codice Antonij Augustini, acceptum (vt ibi dicitur) ex bibliotheca sancti Remigij Rhemensis. in cuius præfatione satis quidem diserte hæc habentur de his quæ ad temporis notam pertinent: Vnde anno Dominicæ Incarnationis nongentesimonono, Indictione duodecima, sexto kalendas mensis Iulij conuenerunt venerabiles Patres & doctores Ecclesiæ Herueus E scilicet sanctæ Metropolis Rhemorum Archiepiscopus, totius plebis Dei famulus, & Coepiscopi Rhemensis diœcesis, quorum nomina subtus tenentur descripta. In pago Suessionico, loco Trosleio, de statu Ecclesiæ & totius Regni vtilitate tractaturi, & facta solemniter salutatione, omnibusque, vt mos est, ordine residentibus, Archiepiscopus sic exorsus est.

CONCILIVM SVESSIONE CELEBRATVM

Quoniam per aliquot annos, partim infestatione paganorum, partim etiam grauissimis Regni perturbationibus, ac quorumdam falsorum Christianorum infectationibus præpediti, iuxta decreta Canonum nequiuimus congregari: nunc quia annuente Domino congregandi nobis facultas, iuxta decreta Canonum data est, cum Dei gratia conuenientibus nobis in vnum, &c.] In primis autem ob oculos ponitur præsentis temporis miserrimus status, tamquam tempus vltionis Domini. nam inter alia: Videtis quam sit euidens furor Domini, & manus eius ad feriendum extensa? Ecce enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

enim quot anni sunt, ex quo terram nostram * ægre sterilitate damnatam aspicimus; A
quibus cladibus quotidie intereat populus: iam vidimus depopulatas vrbes, destructa vel incensa monasteria. Agri in solitudinem sunt redacti, ita vt dicere possimus, peruenit gladius vsque ad animam, &c.] his pluribus deploratis, primum omnium de Episcoporum correctione ponitur saluberrima institutio, quæ incipit: Denique ne nobis parcere videamur qui aliorum errata corrigere debemus, &c.] his prælocutis, primum omnium de honore & cultu Ecclesiarum ponitur [a] constitutio. Deinde ipsi Regi vt potissimo post sacerdotes Ecclesiæ membro, præscribitur recta secundum pietatem norma viuendi ex sanctorum Patrum sententijs concinnata. atque ex ijsdem fontibus exhortatio ad eumdem Regem subijcitur, quæ sic incipit: Et quoniam a nobis ratio exigitur omnium & Principum & subditorum ab eo qui sine exceptione iudicat personarum; & pro ipsis Regibus Regi Regum sumus reddituri rationem: ser- B
mo exhortationis ad vestram, domine Rex, nobis habendus est excellentiam, &c.] Tertio vero loco regularium ponitur reformatio, & disciplinæ collapsæ integra restitutio. de quibus agentes Patres, primum omnium quo miserando statu essent tũc monasteria Gallicana, verbis istis immenso dolore deplorant.

MONASTERIA ET DISCIPLINA MONASTICA COLLAPSA.

De monasteriorum vero non statu sed lapsu, quid dicere vel agere debeamus, iam pene ambigimus. Dum enim mole criminum exigente, & iudicium a domo Dei incipiente, quædam a paganis succensa, vel destructa, quædam rebus spoliata & ad nihilum prope sunt redacta: Si tamen quorumdam adhuc videntur esse vestigia, nulla in eis regularis normæ seruantur instituta: siue namque monachorum, siue canonicorum, siue sint sanctimonialium, proprijs & sibi iure competentibus carent rectoribus, & dum contra omnem Ecclesiæ auctoritatem prælatis vtuntur extraneis, in eis degen- C
tes, partim indigentia, partim maleuolentia, maximeq. inhabilium sibi præpositorum facientium inconuenientia, moribus viuunt incompositis, &c.] deplorant præterea quod laici eadem a Regibus in beneficia præter ius, fasq. acceperant, adduntque: Nunc autem in monasterijs Deo dicatis, monachorum, canonicorum & sanctimonialium Abbates laici cum suis vxoribus, filijs & filiabus, cum militibus morantur & canibus, &c.] hæc detestati admodum Patres, ex sacris Canonibus Conciliorum & Francorum Regum Capitularibus corrigunt. Sed & quoniam sicut in Vrbe ita in orbe sacrilegij illud genus inualuit, vt defuncto Episcopo, eius bona ab omnibus publice diriperentur; ne id fieret amplius, conati sunt reprimere Patres, canonicarum obice sanctionum. Hæc & alia emendantes quindecim scripsere capita, multiplicibus Canonibus & sententijs Patrum contexta, vt quot capita, tot dixeris esse catechē- D
ses ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam, & euellendos qui irrepserant in omnes hominum ordines prauos mores,

Inter alia autem in fine decimiquarti capitis, quam accepissent ab Apostolica Sede admonitionem de peruersa Orientalium doctrina auctore Photio, his significant verbis. [b]

PHOTII DAMNATVS ERROR DE SPIRITV SANCTO

Sane quia innotuit nobis sancta Sedes Apostolica, adhuc errores & blasphemias cuiusdam vigere Photij in partibus Orientis in Spiritum sanctum, quod non a Filio, nisi tantum a Patre procedat blasphemantis: hortamur vestram fraternitatem, vt vna mecum, secundum admonitionem domini Romanæ Sedis Præsidis, singuli nostrum, perspectis Patrum Catholicorum sententijs, de diuinæ Scripturæ pharetris acutas proferamus sagittas potentes ad conficiendam belluam monstri renascentis, & ad tere- E
brandum caput nequissimi serpentis.] hæc sanctissimi Patres illi. Quibus in primis declaratur perseueraſſe eos, qui quomodocumque præsidebant Romanæ Ecclesiæ, in Photij detestatione & anathemate, vt qui nullo addito titulo Patriarchali, nominetur vt laicus. Sed & ex ijsdem commendatur modestia & reuerentia Gallicanorum Episcoporum erga Romanam Ecclesiam, dum minime merita ista scribentis Sergij attendentes, ea tantum quæ ab eo dicerentur considerantes, ipsius obediunt iussionibus, secundum quod fuerant olim admoniti a [c] Christo discipuli de sedentibus super cathedram Moysi Scribis & Pharisæis, vt facerent quæ illi dicerent, & nòn quæ facerent.

Quæ autem istis subiecerunt ijdem sanctissimi Patres exordio capitis decimiquinti, hic sunt totidē reddenda verbis, quibus agũt de conseruata illibata quam accepissent a Petro & eius successoribus Fide Catholica; cui vt superædificent bona opera, cum hortantur,

* *al.* agri

[a] *Cod. Concil. cap. 2.*

[b] *Cod. Concil. cap. 14.*

[c] *Matt. 23.*

A tantur, compendio quodam quæcumque debeat facere quilibet Christianus admonent toto capite illo, in cuius exordio habentur ista.

OMNES ECCLESIAE OCCIDENTALES FVNDATAE A PETRO VEL EIVS SVCCESS.

His ita prælibatis, nos omnes generaliter alloquamur: qui iuste & pie volunt viuere in communione sanctæ Ecclesiæ Catholicæ, quæ est vnum corpus Christi, cuius vnus est Dominus, vna Fides, vnum Baptisma. Quæ cum generaliter ab vno capite Christo super petram, ideſt super Confessionem Petri sit ædificata: manifestum tamen est, per omnem Italiam, Gallias & Hispaniam, nullum instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Petrus, aut eius successores constituerunt sacerdotes. Et quoniam Ecclesia in nostris quoque partibus (vt dictum est) super hanc petræ soliditatem non tantum fundata, sed ab eo eiusq. successoribus etiam est edocta: cum dei gratia, ipsius beati Petri suffragantibus meritis, firmitatem Fidei, quam primo percepit, ha-
B ctenus inconcussam seruare studuit, nullaq. perfidorum consortia recepit. At vero quia multi fide tantum Christiani sunt, opere vero a Christiana doctrina dissentiunt, attestante [a] Iacobo Apostolo, dicimus, fidem non solum ociosam, sed etiam esse mortuam sine operibus, &c.] *a Iac. 2.*

Ad finem ante nomina subscribentium Episcoporum ponuntur ista, Herueus Rhemorum Archiepiscopus . . . . . Rothomagensis Archiepiscopus, Rodulphus Laudunensis Episcopus, Erluinus Bellouacensis Episcopus, Rambertus Nouiomagorum Episcopus, Letholdus Catalaunensis Episcopus, Abbo Sueſſionensis Episcopus, Stephanus Cameracensis Episcopus, Hucbertus Meldensis Episcopus, Stephanus * Maurmorum Episcopus, Oscarius Ambianensis Episcopus.] hæc de his quæ spectant ad Synodum, ex multis pauca. Porro non semel a viro dignissimo Synodus celebrata legi-
C tur, sed plane multoties, testante id [b] Frodoardo, qui ait: Conuentus denique synodales sæpe cum Episcopis diœceseos habuit, in quibus de pace & religione sanctæ Dei Ecclesiæ, statuq. Regni Francorum salubriter, competenterq. tractauit, &c.] *b Frod. histor. Rhem. li 4. c. 15*

IESV CHRISTI ANNVS 910. ANASTASII PAP. III. ANNVS 1. LAMBERTI IMP. 7. LEONIS VI. IMP.25.

ANNVS Redemptoris nongentesimus decimus, Indictione decimatertia inchoatus sequitur, quo defunctus est Sergius Papa: quem haud diutius superuixisse, quæ dicenda erunt in Ioanne decimo, manifeste demonstrant. Sicq. ipsum Sergium non
D septennio (vt produnt nonnulli) sed triennio dumtaxat inuasam Sedem occupasse, apparet. Defuncto igitur Sergio in locum eius Anastasius subrogatur, patria Romanus, Luciani filius, qui sedisse ponitur annos duos & totidem menses. De Anastasio asseritur, quod exposcente Berengario, Ticinensem Ecclesiam plurimis ijsdemq. magnificis decorauit [c] ornamentis, concedens nimirum vmbellæ vsum, equoq. vehi albo, crucem præuiam in itinere habere, & in Concilijs a læua Pontificis assidendi.

TICINENSIS ECCLESIA AD MODVM ILLVSTRATA.

c Sigon. de Regn. Ital. lib. 6. in Anast.

Ad hæc etiã tempora propagatum esse Lamberti Imperiũ, ex [d] Luitprãdo possumus intelligere, cum ait, quinquennio illi aduersatum fuisse Raginfredum Mediolanensem Comitem, cum antea idem Imp. aliquantisper pulso Berengario imperasset. Hunc ab Vgone Comite Mediolanẽsi in venatione occulte necatum, ipse [e] Luitprandus ma-
E gnopere deplorauit, de cuius indole ista recensẽt: Inerat namque illi honesta morum probitas, sancta & formidolosa seueritas, & quem iuuentus ornauerat in corpore splendida, mentis canicies decorabat sancta. Plane plus ille Reipublicæ, quam Respublica decoris ei contulerat. Quod si non cita mors hunc raperet, is esset, qui post Romanam potentiam totum sibi orbem viriliter subiugaret.] hæc ipse dum citam (vt ait) eius mortem deplorat; erat enim hoc anno ipse suæ ætatis annorum trigintaduorum, vt ex patris diplomate reddita superius diligenti suppurationē annorum eius, anno nongentesimo quarto est demonstratum. Ex quibus corrigas errores asserentium longe ante natum, Imperatoremq. creatum atque defunctum.

d Luitp. lib. 1. c. 10.

e Idem lib. 1. in fine.

LAMBERTI IMP. OBITVS.

At hunc quantumlibet probatum moribus, spectataq. virtute clarum, qui summam de se expectationem concitasset, sustulit de medio Deus, ne malitia mutaret cor eius. Sed & quod vindicans Deus peccata parentum in filios vsque in tertiam & quartam generationem, noluit eum in Romano Imperio propagari, cuius progenitores

Universidad de Deusto
Biblioteca

tores (vt vidisti) toties Romanam Ecclesiam inuadentes, deprædati sunt. Sublato A
de medio Lamberto, Berengarius (vt idem Luitprandus testatur) summa rerum potitus est, & Adelbertus Tusciæ Marchio ad suum pristinum reuersus est principatum.

IESV CHRISTI ANNVS 911. ANASTASII PAP. III. ANNVS 2. LEONIS VI. IMP. ANNVS 26.

ANNVS Redemptoris vndecimus supra nongentesimum decimaquarta Indictione incipit, quo Leo Imperator (vt auctor est Curopalates) vndecima mensis * Iunij ventris profluuio ægrotans ex hac vita decessit. ad vigesimum quintum an- * Mail LEON. IMP. OBITVS.
num eius Imperium peruenisse & menses tres testatur Zonaras, Constantinus Manas- B
ses, & Glicas; sicq. inchoasse ipsum annum vigesimum sextum affirmant. Scriptores rerum ab ipso gestarum cum plures sint, omnes tamen e Curopalate accepisse noscuntur. qui cum confusa nec singula singulis reddant annis, nec nos id in omnibus præstare potuimus. Extant eiusdem Leonis centum & tredecim Nouellæ constitutiones diuersorum argumentorum ad res vel personas etiam Ecclesiasticas pertinentes: voluit enim imitari Iustinianum, vt pro arbitrio sicut de profanis, ita de sacris æque decerneret, sibi sumens quod summorum Pontificum est. quam autem ista præsumentes delirent Imperatores, dictum est superius in Iustiniano.

Extat præterea adhuc eiusdem Leonis Imperatoris epistola ad Regem Sarracenorum de Christianæ Fidei veritate, & Sarracenorum impietate, cuius hic est titulus: C
Leonis cognomento Philosophi Imperatoris Constantinopolitani ad Omarum Sarracenorum Regem de Fidei Christianæ veritate & mysterijs, & de varijs Sarracenorum hæresibus & blasphemijs, Symphoriano Camperio Lugdunesi ex Chaldaica in linguã Latinam interprete, ante annos [a] nonaginta. In qua (vt prætermittamus cetera) illud obseruandum, quod dum Imperator probe doctus de sanctissima Trinitate doctrinam ingerit, Spiritum sanctum a Patre Filioq. procedentem absque dubitatione vel hæsitatione aliqua profitetur sic dicens: Ego sum Dominus Deus tuus, Creator tuus, Lumen de lumine, Verbum de Patre, ex quibus Spiritus sanctus procedit.] vnde intelligas eam Orthodoxam de Spiritu sancto doctrinam huius temporis viros disertos recepisse; exclamasse tamen, quod sine Oecumenici Concilij auctoritate in Symbolo posita esset.

[a] Extat. tom. 3 Bibl. Maugar. col. 1058.

SCRIPTA LEONIS IMP. Sed quæ eiusdem Leonis Imp. cognomine Sapientis extent adhuc scriptorũ monu- D
menta in Vaticana Bibliotheca, licet admodum deprauata, enumerare non erit otiosum, numero signando codices, in quibus sparsa leguntur.

Codice 106. Leonis Imperatoris variæ Orationes. num. 204. Itemq. præcepta moralia vna cum interpretatione, sed an ipsius vel alterius incertum.
Numero 254. Eiusdem Imp. de instruendis aciebus.
Numero 566. Constitutiones Leonis & Basilij.
Numero 803. Eiusdem Imp. Orationes trigintatres, videlicet.
In admirabilem & glorioſam Ascensionem Domini.
In aduentum Spiritus sancti in specie ignis.
In Spiritum sanctum, quod propria auctoritate adoptionem filiorum Dei hominibus largitus est. E
In omnes Sanctos.
In magnum Apostolum orbis Paulum.
In glorioſum prophetam Eliam.
In glorioſam Domini transfigurationem, Orationes tres.
In transitum beatæ Virginis.
In Decollationem Præcursoris.
In Natiuitatem beatæ Virginis.
In exaltationem sanctæ Crucis.
In admirabilem & glorioſum Domini discipulum Thomam, duæ Orationes.
In glorioſum & a Deo coronatum Demetrium, Orationes duæ.
Quando domus Imperatoris fuit consecrata.

In san-

A In sanctum Ioannem Chrysostomum.
Quando ingressa est beatissima Virgo in sancta.
In fulgentissimum Ecclesiæ lumen Nicolaum.
In Natiuitatem Domini secundum carnem.
In sanctum Stephanum.
In sancta lumina.
In sanctum Clementem Ancyranum.
In glorioſum martyrem Tryphonem.
In occursum Domini.
In capite sacratissimi ieiunij tres orationes.
Epistola Catholica hortatoria.
B In festum Palmarum.
In Sabbatum sanctum.
Numero 831. Leonis ænigmata.

At vero ne in tot paratis spiritualibus ferculis permaneas omnino ieiunus, hic saltem apponendam pro ientaculo putauimus epistolam seu orationem circularem, qua tamquam vbique præsens omnes sibi subditos ad vitam bene instituendam hortatus est, imitatus in his Episcopos, qui huiusmodi encyclicis litteris pastoralibus populum sibi subditum admonere consueuerunt. accipe ipsam a nostro Federico Metio Latinitati donatam, licet ex codice admodum deprauato.

Leonis Imperatoris in Christo sempiterno Rege & Imperatore, Oratio trigesima, vel epistola parænetica Catholica ad quoscumque videlicet Christifideles scripta
C hortatoria ad bene sancteq. viuendum.

Benedictus Deus Pater, qui per dilectum Filium suum Dominum nostrum IESVM ORATIO IMP. ENCYCLICA.
Christum liberauit nos a diaboli seruitute, & in portione Sanctorum suorum nos collocauit cum filios & heredes inuisibilis gloriæ suæ nos constituerit, & a turpitudine passionum nos segregauerit, & integram nobis eam pulchritudinem instauraverit, in qua initio creati fuimus, vel potius ea longe meliorem nobis largitus nunc fuerit. Non enim quemadmodum tunc temporis, malus ille dæmon, qui terram comedit, ita nunc libere potest ad nos accedere, præsertim cum non valeat fixis oculis intueri eorũ faciem, qui cælum ipsum pro sua patria sunt assecuti. Benedictus inquam etiam Deus, Filius, qui nouissimis diebus in similitudinem hominum factus ex muliere, & in tempore cum apparuerit ille, qui vna cum Patre creauit sæcula, vt cacodæmonem ipsum
D destructorem vasis fictilis, naturæ scilicet humanæ, in simili figura apparens, contereret, & hominem iam perditum in nouum hominem, & incorruptibilem reformaret, & per mortem suam, perpetuam illam mortis incursionem, & imperium sisteret, ac in sanguine testamenti sui firmatam pacem scriberet, & concordiam in cælo, & in terra firmaret, assumpta videlicet nostra humana natura in sortem Regni sui, qui dum sibi carnis tabernaculũ formauit, nos ex corruptibili tabernaculo ad incorruptibilem mansionem in cælis transformauit, & in diuino lumine fiduciam illam nobis restituit, quam perdidimus illius liuore, qui in lumine permanere noluit, principis tenebrarum; in quo etiam nos dum essemus mortificati in erroris corruptela, nunc ad vitã sumus iterum reuocati, absorpta illa mortalitate per ipsius luminis efficaciam & virtutem, maiorem scilicet participationem & communionem prioris illius largiti nobis
E luminis adepti, in gloria magnitudinis eius. Benedictus etiam Deus, Spiritus videlicet Dei, qui replet omnia, & in quo cælesti gratia digni facti sumus, & delictorum nostrorum remissionem sumus consecuti, soluta in die condemnationis, & destructa peccati ipsius damnatione.

Liberi itaque a seruitutis iugo, quo tenebamur, in libertate ambulemus, nec iterum priori seruituti nos subijciamus. Si enim, qui temporalem adepti sunt libertatem, ferre nullo pacto possunt, vt libertate neglecta, iterum ad seruitutis iugũ reuertantur; quãto magis nos, qui sempiternam sumus assecuti libertatem, ipsius libertatis gloriam conseruare debemus, nec iterum seruitutis ignominia affici? quiq. non vanum libertatis quoddam nomen adepti sumus, quæ in hac vita tantũ nos liberos faceret, sed quæ sempiterno tempore mortem vna cum seruitute conculcaret. Hoc enim erat nostræ seruitutis obsonium, & hac de causa eo magis nostram libertatem tueri debemus, ea in memoriam reuocantes, quæ dum serui essemus passi sumus: illud præcipue meditantes,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidnam sit, quod pro nobis datum est pretium; non aurum videlicet,non argentum, A
sed dilecti Filij Dei pretiosus sanguis, quem Pater ipse Deus pro nobis tradidit morti,
nec illi pepercit propter magnam charitatem, qua nos dilexit. Ne itaque tanti doni
immensitatem,quod nobis largitus est Deus,contemnamus,nos iterum seruos statuen
tes. non enim amplius libertatem huiusmodi iterum assequemur, cum semel dilectus
Dei Filius proprium sanguinem fuderit, vt nos a peccatis liberi iustitia repleamur.

Repleti igitur sanctitate illius,qui omnia replet,thesaurum nostrum nobis largitum
integrum custodiamus,nec illum nobis a quoquã surripi permittamus. non enim am-
plius erit excusationis locus. Tunc etenim,licet absque vlla vtilitate, fuit tamen relicta
aliqua excusatio: nunc vero,quænã esse poterit, cum nulla sit dæmoni facultas ad nos
accedendi? sed potius ille nos fugiat, vt a conspectu ignis, & si illi obuiam steterimus,
fugiet nos proculdubio: sin autem accesserit, eueniet, vt conculcetur sub pedibus no- B
stris, tamquam is, qui rapinam est operatus. Confidentes hac de causa, non nobis ip-
sis, immo illi potius, qui ipsum nobis conculcandum reddidit potentia magnitudi-
nis suæ, securi viuamus, non iterum stulte appetentes cibum cognitionis boni & mali,
sed Angelorum cibo contenti simus, quem qui degustant, numquam illos pœnitere
contingit. Quisnam vero cibum nactus ad fruitionẽ vitæ,& suauitatis idoneum,ama-
ritudinis & mortis cibum gustare vmquam voluerit? Præterea si in cibis corruptibili-
bus nullus coinquinari cupit; quonam pacto fieri poterit, vt nos, qui sempiterna frui-
mur suauitate, cibis amaritudinis cupiditatum carnis coinquinari permittamus? Nul-
lus seipsum (quæso vos) seducat. omnis quidem concupiscentia carnis esca est, & in-
centiuum quoddam,modicam afferens suauitatem: deinde vero ad mortem nos præ-
cipites ducit. C

Cum igitur cibum habeamus æternæ vitæ,caueamus ne diaboli escarum delectatio-
ne allecti, ad mortem prolabamur; sed sanctitatis illius, qui nos ab omnibus inquina-
mentis nostris purgauit,participes facti sancti efficiamur: Hac enim de causa factus est
a 2. Cor. 5. pro nobis ipse [a] peccatum,ne amplius in nobis regnet peccatum: mortuus etiam est ip-
se, ne peccati opera amplius viuant, dum in nobis iustitiæ vixerint opera. Misericor-
diam fratres, & humanitatem diligamus. hæc enim est vitæ cælestis aggregatio, &
eos, qui ipsam diligunt, licet sint in carne, cælestes efficit: quandoquidem etiam ip-
sum cælestem Deum in carne fieri ipsa effecit, & ea quæ inter se immenso distant spa-
cio, in vnum coniunxit. Volutemus animo quantum intersit inter luti massam, & fi-
gulum. Quid igitur figulus, vt faciat vas vtile ad aliquod ministerium, suscipit luti
massam, & lutum ipsum non suscipiet seipsum? & seipsum abnegabit? At quomodo D
fieri secus poterit vas congruum ad aliquod ministerium, nisi per manus figuli accipiat benedictionem? tunc enim, vt ex eo aliquid formetur vtile est lutum,quando est
bene dispositum ad figuli voluntatem. Efficiamur itaque etiam nos bene dispositi,ex-
acta videlicet, & perfecta cum figulo vnione, & ex bono semine bonum fructum affe-
ramus, misericordiam videlicet & clementiam; nec a bono semine malus fructus oria-
tur, & vitis ad lætitiam plantata in amaritudinem conuertatur,cum recte nouerimus,
quod fructus ille, qui non est proprij seminis germanus, benedictionem non obtinet,
sed maledictionem,& laborem agricolæ inutilem reddit, & spem lætitiæ in mæstitiam
illi conuertit. Ex bono igitur semine fructum diuersum & alienum non afferamus, ne
mæstitiam agricolæ præbeamus, & maledictionis sententiam incurramus. Sed bonum
operemur, bonum agricolam præ oculis habentes, neque malum in bono admisceamus. E
non enim est credendum, dum Rex quiescit, latronem arma depositurum. Hac
igitur de causa ad nobilem Regis domum, quæ nos ipsi sumus, arma homicidæ caco-
dæmonis irrumpere ne permittamus. Dicit enim Deus, inhabitabo inter ipsos,& de-
ambulabo. malus vero dæmon & homicida ab initio hominem odio habuit, cum su-
perbus sit, & supplantator,& per eum inuidia ortum habuit,& per inuidiam mors re-
gnauit in nobis. Christus autem cum venisset tyrannum eiecit,quo eiecto nihil eorum
amplius operatur, quæ antea in ipso operabantur.

Quomodo igitur operabuntur aliquid quæcumque potestatẽ habebant antequã ty-
rannus eijceretur? si videlicet Domini victoriã irritam reddamus, & tyrannũ eiectum,
quasi adhuc regnantẽ colamus,& veneremur. Cuique autem satis patet,quam sit hoc
damnabile. conuertamus igitur aduersus eũ arma,quæ ipse male in malitia sua sibi pa-
rauit,eum videlicet odio prosequentes,& inuidiã contra ipsum assumentes quandocũ-

que

A que ipse iam morti destinatus suarum viriũ periculum facere contra nos voluerit,ac si
adhuc viueret. Bonum vero charitatis vinculum inter nos adinuicem sine querela
conseruemus,illum imitantes, qui nos dilexit,Dominum,& non eum, qui nos est odio
prosecutus, dæmonem; & sicut Christus Dominus iniquitates nostras ipse portauit,
& dum dilexit nos indignos licet aliquo honore, summam sibi gloriam comparauit;
ita etiam nos æquo ferentes animo adinuicem opprobria, & contumelias,gloriã nobis
comparemus,salutẽ consecuti. Typum enim,& exemplar seipsum nobis ille tradidit,
quomodo oporteat opẽ ferre & suscipere imbecillos,qui ad infima nostræ imbecillita-
tis cum descendisset,qui est supra omnes cælorum virtutes,nihili pendit omnia incom
moda, cum nullo pacto aliter nos infirmos sanari licuisset. Illa sectemur Domini ve-
stigia,per longanimitatem,nos ipsos humiles reddentes, & aliorum defectus in chari-
B tatis victoria æquo ferentes animo;non irascentes,sed potius pro illis orantes: quando-
quidem etiam Christus pro illis orabat, qui eum in Cruce pro sua fragilitate afficiebãt
iniuria. non enim cognoscebant,neque quid facerent intelligebant,& hac de causa eũ
concusserunt,qui terræ fundamenta concutere solet. id etiam nobis declarauit,non so-
lum ea longanimitate,qua perferebat iniurias, verum etiam ex nostra in carne, quam
assumpsit, humilitate.

Quid enim vilius corruptione, quã caro ipsa hereditatis loco obtinet? nihilominus
nullus irascitur imbecilli parti corporis,sed compatitur potius illi,fouet illam,& ei fert
opem. Si igitur in rebus quæ sunt obnoxiæ corruptioni ita fieri solet;quanto magis in
his rebus,quæ corruptione carent? ne propter iniquitatem iniqui fiamus, sed vinca-
mus in misericordia, vt Deo facti boni, etiã nos ab eo diligamur. Neque propter alio-
C rum infirmitatem etiam nos infirmi reddamur, sed potiũs,si fieri potest,ex nostra fir-
ma valetudine aliquid infirmis largiamur, vt illi sanentur, nec amplius claudicet, qui
claudus est,& festuca ab eius oculis remoueatur, & videat frater noster,quæ bona sunt
& recta. quemadmodum enim pes sanus non claudicat, ita oculus non alucinatus
videbit recta,iræ etiã omnis exacerbatio oritur ex infirmitate. Si vero corporis mem-
bra non percutiamus,sed potius fouebimus, cur eum qui secundum spiritum infirmus
est, non miserabimur? sed vulnera potius infligemus, nostram conscientiam pariter
vulnerantes? Sed talia facere non est illum imitari, qui per vulnera deuicit fortem hu-
mani generis hostem,& qui debilia confirmauit. Sumus inuicem membra: custodia-
mus propterea mystici corporis integritatem,ne perdamus nosmetipsos. nullus enim
suamet perdit membra. Si vero aliquid amittit, hoc quidem defectu potius euenire
D solet, non autem excessu.

Quomodo igitur nos virtutem adepti, qua excedere possimus, propter illius exces-
sum virtutis, qui nos diuites reddidit, iterum in defectu ambulemus,non agnoscentes
diuitias virtutis nostræ? Perficiamus ad inuicem,quæ nobis desunt in miserationibus:
custodiamus harmoniam illam,in qua nos Spiritus sanctus Dei constituit: singuli ad
inuicem communicantes quam ab ipso consecuti sumus virtutem,& quam apud nos
licet habeamus,illa tamen ipsi egemus,vt per omnia glorificetur caput omnium Chri-
stus; ne singuli sibimet ipsis satis esse putemus. nullus enim sibi ipsi sufficiens est, sed
sufficientia nostra ex Deo ad omnia præbetur abunde per largitionem beneplaciti sui,
qua replet omnia. Nos etiam aperiamus viscera nostra, & compatientia nostra fra-
trum nostrorum flammas extinguamus,vt ita nostrum etiam extinguatur incendium.
E Eleemosynis enim remittitur peccatum, & in miserationibus pauperum dissipantur
diuitiæ male pactæ, per eum, qui in paupertate ad cælestes diuitias suas nos vocauit.
Ambulemus in simplicitate &nõ in dolo & iniquitate alijs inuidẽtes,quod fuit omniũ
malorum radix, & origo: neque iter teneamus illud,per quod malum omne in orbem
introiuit. Si enim peccatum non deliquisset,nullo pacto mala cognoscerentur. hac de
causa dolum & iniquitatem omittamus, quoniam simplices & recti iungentur Deo.
Et quis vmquam poterit illum peruertere, qui omnem superat rectitudinem? Tran-
seamus etiam in spiritus simplicitate dæmonis laqueos, nec in illos impingamus, ne
quo pacto ad propriam necem seruemur. Si quis enim proximo suo machinatur ma-
la, seipsum alit ad diem interitus, & carbones coaceruat ad seipsum comburendum,
& sibimet spinas seminat, vt in illis suffocetur. ne itaque spinas nobis ipsis seramus,
ea videlicet facientes alijs, quæ nobis fieri nolumus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quid autem si tu alium conspicias in terra sua bona,semina serentem mala,propter A
eum terram etiam tuam ipse perdes? nullus in fructibus istis qui corrumpuntur, malum agricolam imitatur in ijs quæ deteriora sunt; sed potius diligenter incumbit, vt Deo fructuum largitori in lætitia pro acceptis fructibus, gratiam referat. omnis fructus pro quo non referuntur gratiæ, non est ab ipso Agricola Deo, nec ortum habet a seminatione in diuino lumine facta, sed potius ab occulta noctis tempore zizaniorum superseminatione, & hac de causa tempore messis fructus ille comburendus traditur. Quis inquam sibimet ignem accendit? quis opus suum ad dolorem sibi parat, & non ad tranquillitatem? vel quis, dum Rex aliquis ipsum ad quietem, & Imperium inuitat, miseriæ opera quæret? Fugiamus miseriam,quæ est in hoc nostro mortali corpore, dum spiritus, qui regnat, nos inuitat ad Regnum.

Si vero etiam molestias patimur,hoc erit propterea,vt regnemus,non vt vniuersam B
vitam agamus in dolore,sed vt per transitoriam angustiã,ad eam quæ numquam deficit,tranquillitatem transeamus,& per penuriã diuites efficiamur,& in labore quiescamus: quemadmodũ Lazarus [a] ille Euangelicus per labores quietem adeptus est,& per vlcera in sinu Abrahæ foueri meruit. Si quis vero nunc quidem infeliciter agit,futurã suam lætitiam iniquitate aliqua non maculet;inueniet enim ita pro breui labore & calamitate sempiternum gaudium & lætitiam. Igne namque purgatur aurum,& anima miseriarũ flamma suum splendorem adipiscitur. Cum gratiarum actione speremus in eum,qui sibi complacuit, vt per combustionem in carne largiretur nobis probationem: Non tardabit diu spes ista,& aduenier expectationis tempus,& tunc manifestabitur eorũ beatitudo,qui in patientia tamquã igne sunt probati: nec erit amplius labor, neque dolor,vel fames, vel frigus, sed lætitia,& cibus cælestis,& suauitas sempiterna. C

a Luc. 16.

Quicumque vero cum temporali aliqua delectatione meliorem vitam nacti sumus, quam vt igne probemur: non propterea ab ipsa delectatione nos vinci sinamus, & quæ nobis data sunt ad salutem, faciamus, vt miseriæ sint nobis occasio sempiternæ; sed quasi fideles præpositi domus, villicationis nostræ rationem inculpabilem reddere nos paremus illi, qui eam nobis commendauit, nec comessationibus & ebrietatibus & immunditijs voluptatum nos ipsos reddamus obnoxios; sed potius præsenti felicitate vtamur ad gratiarum actionem illius, qui nos discreuit in altitudine diuitiarũ suarum, & cum essemus ex eadem luti massa, nos præ alijs honorauit, fratres nostros nobis subijciendo, ita tamen vt & nos subijciamur in sancta humilitate & subiectione, non imperiose regnantes in animi elatione, & arrogantia, sed cum misericordia in visceribus spiritualibus alijs tamquam filijs imperantes, & imbecillioribus tamquam D
potentes, & omnes cum omnibus misericordiam exercentes, vt hoc pacto nos ipsos lucremur, nec illum propter mundum amittamus, qui vicit mundum; & beneficij loco digni odio habeamur, sed diligamur potius, & cum ille venerit, qui nos dilexit, lucremur præterea pro his nostris rebus, quæ nihil sunt, mercedem in gloria Dei, cui laus & honor in sæcula sæculorum. Amen. Valete in Spiritu sancto,corruptionis imbecillitatem patientia superantes, virtute incorruptibilitatis confirmati, & roborati.] hactenus epistola circularis Leonis Imp.

Ita plane cum vel philosophi Christiani regnant, vel Reges philosophantur. Porro
b De bellic. appar. 13. suæ pariter vestigia pietatis impressa reliquit etiam in [b] commentario, quo res bellicas pertractauit, vbi inter alia,vt pridie eius diei quo prælium & certamen sit ineundum,curare debeat dux exercitus per sacerdotem vniuersum exercitum expiari aqua E
lustrali, vel benedicta (quod Græci dicere solent ἁγιάζειν, ideſt aqua sancta aspergere, ἁγίασμα. Sic apud Græcos Ecclesiastico more dici solet aqua benedicta:) præterea habetur ibidem,vt quotidie mane & vespere vniuersus exercitus dicere debeat Trishagium hymnum.

Ne quid de Leone Imp. prætermittamus, scribit de eo Curopalates ædificasse templum, in illudq. intulisse corpus sancti Lazari & corpus sanctæ Mariæ Magdalenæ sororis eius. Verum Galli Narbonenses hæc se possidere, constantius profitentur. sed de his alias.

ALEXANDER ET CONSTANTINVS IMPP. Leone autem vita functo (inquit Curopalates) Alexander frater eius iuuenis qui vigesimum ætatis annum transegisset, habenas Imperij susceptit, simul regnante Constantino Leonis filio puero.] Verum in numerum annorum ætatis Alexandri errorem

A rem irrepsisse non dubium est, cum idem auctor in Basilio dicat, tertio anno eius Imperij tertium filium nomine Alexandrum Cæsarem ab eodem Basilio creatum esse, qua ratione dicendum est Alexandrum hoc tempore excessisse annum ætatis quadragesimum ex quo a patre Cæsar creatus est. verum non scribentis error, sed obliuiscentis auctoris fuisse apparet ex eo, quod Cedrenus ex Curopalate cuncta depromens, eadem totidem verbis de ætate vicenaria Alexandri conscribit. erratum quoque in ætate Constantini Imp. Leonis filij, dicturi sumus inferius.

EJICITVR EVTHYMIVS, RE VOCATVR NICOLAVS.

Alexander igitur simulatque ad Imperium peruenit (inquit Curopalates) accersitum mittit Nicolaum Patriarcham iam antea eiectum, e Galacrenis, vbi degebat exul, & de sede Euthymio eiecto, Nicolaum iterum reduxit. Et cum eo sedens in Magnaura, facto silentio, Euthymium Patriarcham abdicauit, quem addicti Nicolao cleri-
B ci simulatque abdicatus est, veluti agrestes in eum inuadentes feræ, percutere, pugnos infligere, colaphis cædere, sacram barbam euellere, in ceruicem impellere, aliasq. intolerabiles pœnas ipsi infligere, equitem vocantes & adulterum, vt qui ad alienam vxorem ingressus esset,nempe Nicolai Ecclesiam accepisset. At religiosus ille vir clementer & æquo animo hæc perferebat.] ita se habent res Constantinopolitanæ Ecclesiæ Imperatoribus omnia præter fas iusq. sibi vendicantibus, pro arbitrio deponentibus,& intrudentibus Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarchis. Quænam vindicta diuinitus consecuta sit sacrilegum clericum illum Nicolai participem, qui Euthymij barbam euulsit,idem Curopalates sic subdit: Clericus vero qui illius canos euulserat, eadem hora domum suam reuersus, eamdem igne consumptam reperit, & filiam male affectam & dissolutam, quæ multos deinde annos ita vixit, vt mendicare cogeretur,
C & tolerandæ vitæ rationes inquirere.] De Euthymio vero Patriarcha ista: Euthymius in exilium ad Agathi loca missus, paulo post excessit e vita. Et in vrbem introductus in suo monasterio sepelitur.

Deplorat Aretas Archiepiscopus Cæsarienſis, quod cum ista adeo inhumana & prorsus feralia in venerandum senem a sceleratis pseudoclericis illis committerentur, adessent Legati Sarracenorum spectatores. Vbi enim recensuit acerbissimi clericorum illorum odij in Euthymium causam, nimirum quod eos palam simoniæ intentos coercuisset: Hinc (subdit ipse) præter ceteros in hunc quoque virum sanctitate plenissimum superbæ, contumelioſæq. silentio prætereundæ illæ nunc a nobis iniuriæ: nefas namque mihi arbitror esse,si recensenda denuo earum turpitudine linguã inquinẽ meam,cum eas etiam barbarorũ merito quique auersari,abhorrereq. debuissent;quan-
D doquidem aderant etiam legationis causa Sarraceni, & totius illius maioris quam scenicæ aut tragicæ vllius fœditatis participes fuere, actorum similes spectatores, quando nefas erat alioqui, vt hæc impiorum theatro spectarentur, quæ tam sceleratа ab impijs agebantur. Huiusmodi porro præclara initio munera illa mox etiam sequebantur, mulcta exilij, notorum ab eo omnium propter imminentes formidines in rebus asperis fuga, &c.] hæc de rebus gestis in Euthymium Aretas.

IESV CHRISTI ANNVS 912. LANDONIS PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 1.

E SEQVITVR Christi annus nongentesimus duodecimus, Indictione decimaquinta, quo moritur Anastasius Papa, qui & sepultus est in basilica sancti Petri, in cuius sepulchro eiusmodi insculptum fuisse epitaphium,testatur Manlius qui exscripsit, sicq. se habet ex emendatiori codice depromptum.

Vatis Anastasii requiescunt membra sepulchro:
Sed numquam meritum paruula claudit humus.
Rexit Apostolicam blando moderamine Sedem
Tertius existens ordine Pontificum.
Ad Christum pergens, peccati vincula sperat
Omnia clementer soluere posse sibi.
Vndique currentes huius ad Limina templi,
Vt præstet requiem,poscite corde Deum.] In locum autem ipsius subrogatus

Universidad de Deusto
Biblioteca

est Lando, patria Sabinus, Trani filius, de quo dicendum est inferius: modo autem A
nouum portentum orationem auocat Constantinopolim.

OBITVS ALEXANDRI IMP.

Hoc enim anno sexta die mensis Iunij (vt tradit Curopalates) Alexander Imperator moritur infami exitu. Ait enim: Alexander autem sexta Iunij mensis, lotus & pransus, vinoq. ebrius, post meridiem pila lusurus descendit, exortoq. labore quodam in ipsius intestinis, præ cibis, quibus se ingurgitauerat, atque ebrietate, reuersus in palatium, multo e naribus ac pudendis effuso sanguine, postridie mortuus est.] Sed ipsum ita confectum ira Dei, ob contemptum diuinitatis, Aretas [a] Cæsariensis Archiepiscopus testatur in hæc verba, dum agit de prauorum hominum consuetudine, quam delegerat: Cetera quidem videor mihi missa facturus quæcumque contumeliosus ille in sanctos viros effecit: eaq. commemorabo tantummodo, vnde pulcherrime existimo, me morum eius peruersitatem declaraturum. Mos erat Regibus Chri- B
stianorum, qui idem illis communis est cum omnibus Christianis, vt quotiescumque
b 1. Cor. 11. Dei basilicas ingrediuntur, aperto eas capite ingrediantur: quem quidem [b] Paulus ipse Apostolus primus induxit, atque omnibus in Christiana Republica obseruandum mandauit. Hunc morem cum sapientissimi videlicet illi familiares Alexandri atque optimi viri sustulissent: persuaserunt homini, Alexandro scilicet, crassæ cutis ac de suillo genere tantum non grunnienti (cui enim quæso æquius comparari ille poterat quam sui Bæoticæ) vt cooperto capite in loca sacrosancta ingrederetur. Quam quidem disciplinam ille cum admisisset, atque ad maiora etiamnum perdiscenda facinora se paratum præberet, nimirum pulchre ille quoque consecutus est casus.

a Extat apud Lipom. tom. 3.

Etenim vbi hominem sic persuasum illum introduxere, & violacei coloris amictum
tectum sacræ mensæ dimoueret, magno cum suo, tum illius futuro dedecore (quan- C
QVAE PASSVS IMPIVS IMP. do vt opinor, pœna hæc illatæ viro sancto necis erat futura) consestim ille post facinus istud tam audax, mente captus est, nec ex ea die in potestate sua amplius fuit. Nã & audacissimum, non tamen omni ex parte reprehendendum facinus maiori mox ac pernicioſiori alio cumulauit. Cum enim statuis ijs quæ in Hippodromo sunt, solitum Baccho sacrificium fieri feciſſet: sane meritam eius rei mercedem ilico reportauit. Siquidem ijs nondum peractis sacrilegijs, miserabiliter sublimis intra cubiculũ suum est
c Act. 12. asportatus. Casu nihilo mitiore, quam fuit ille Herodis, [c] qui cum Iacobum Zebedæi filium in gratiam eorum qui Christum occiderant, interemisset, ac Petrum ipsum Apostolorum principem simili modo fuisset adortus, meritum ipse quoque facinoris sui præmium est consecutus; quippe qui in maxima, quæ ad diem solemnem hominum frequentia conuenerat, regio satellitum comitatu subnixus, summo cru- D
VOX IMPIA POENA VELOX ciatu, scatentibus vndique ex eius corpore vermibus, decessit e vita.] hæc de miserando & prodigioso impij hominis obitu Aretas.

Apud Erempertum in rebus gestis Longobardorum huius temporis narratur, quod idem Alexander intuitus statuas illas deorum Roma Constantinopolim olim delatas, blasphemam eam emisit vocem: Heu quando istas colebant Romani, potentissimi & inuicti perseuerarunt! iussitq. eas serico operiri. tunc sequenti nocte per quietem vir aspectu lucidus ei apparens, seuere admodum eum arguens, & percutiens, dixit: Ego sum Romanorum princeps Petrus. & statim euigilans timore vehementi correptus, sanguinem ore vomens exitiali morbo correptus, extinctus est. Sed quæ de funere ipsius idem qui supra Aretas subijciat, accipe.

FVNVS INFAVSTVM ALEX. IMP. Nostis profecto quemadmodum miserrime ille fuit elatus, quantaq. in eius fune- E
re faciendo adhibita festinatio: sella regia, qua eius corpus portabatur, confracta, perinde quasi ægre tulisset sceleratissima illa sarcina pressam fuisse. Meminisse præterea potestis, quam grauiter, fœdeq. infelix illud corpus fœteret, quantusq. & quam teter esset odor ille, quem occurrentium sibi naribus afflaret, eiusmodi videlicet, qui aromatum, quæ incenderentur omnium odorem confunderet. Intumuerat præterea mirandum in modum. Atque hæc quidem diuinæ prouidentiæ etiam nunc in rebus humanis vitæ huius indicia fuere. Nam & colliquescente iam in putorem corpore, eius adhuc spirantis tabidas carnes ex inferioribus aiunt partibus effluxisse. Quo quidem factum est, vt vix ad destinatum sepulchrum delatum turpiter fuerit, ignominioseq. proiectum.] & paulo post: Ad ea quæ diximus & illud accessit, quod neque solita quidem viris pijs post mortem adhiberi exequiarum iusta ei persoluta fuere;

A fuere; neque regia exhibita a magistratibus pompa, præter paucissimos quosdam, eosdemq. contemptissimos, qui cuilibet etiam de vulgo solitum officium præstaturi fuissent.] & paulo inferius etiam de eius sectatoribus ista. Quid vero eius consilij primarij auctores, maximeq. illa circumcirca nefarium caput palpitans cauda? Aliorum nimirum iam exitum vidimus, quorum memoria cum sonitu perijt. Alijs etiam ex propinquo iam imminere videmus: neque enim gemitus pauperum peribit in finem. Canetq. chorus iuuencularum, nostri inquam sæculi Ecclesiarum, victoriæ carmen, nouo & importuno Pharaone vna cum curribus, vectoribusq. demerso. Siquidem huiusmodi exitum expectabat morum asperitas, durities, implacabilitasq.] hæc Aretas cum agit de translatione Euthymij Patriarchæ, de qua suo loco dicendum.

Defuncto itaque Alexandro solus imperat Constantinus puer Leonis filius sub tu- CONSTANTINVS VIII. IMP. SOLVS.
B toribus, quem cum tunc septennem fuisse dicunt Curopalates & alij, omnino errasse videntur. Quomodo enim septennis, qui natus est antequam deponeretur e throno Nicolaus Mysticus Patriarcha, quod contigisse vidimus anno Redemptoris nongentesimo primo, ante quod tempus natus iam ille erat, & baptizatus ab eodem Patriarcha Nicolao? Inter tutores autem Imperatoris, idem restitutus Nicolaus Patriarcha est annumeratus.

Quod ad res pertinet Occidentales, ipsamq. Romanam Ecclesiam, hoc anno (quod Luitprãdus [a] enarrat) Theodora potentissimo scorto ac impudentissimo agente, Lãdo a Luitpr. lib. 6 cap. 15.
Papa Ioãnem, quem illa turpissime deperibat, ex Rauennate presbytero creatum Epi-
scopum Bononiensem, defuncto tunc Petro Episcopo Rauennate, in eius Ecclesiæ Archiepiscopatũ transtulit. Quo facto, eumdem Landonem, modico interlapso tempore,
C ex hac vita migrasse testatur. Porro Theodora non quieuit, donec eumdẽ Ioannem ex LANDON. PAP. OBITVS.
Archiepiscopo Rauennate in cathedram Petri violenter intrusit. Duplici causa tanta aucta est meretrix potestate, tum quod eius filia Marozia (vt dictum est ex eodem auctore) fuisset Sergio pseudopapæ prostituta; tum etiam quod altera filia Theodora Adelberto Marchioni Tusciæ iuncta adulterio esset, ex qua Albericus est natus, qui patris potentia Vrbi dominabatur. Hic status infelix sanctæ Romanæ tunc temporis Ecclesiæ, vt arbitrio potentissimæ meretricis Theodoræ matris omnia mouerentur. Accessit vero ad potentiam eius, quod defuncto Adelberto Marchione Tusciæ, loco ipsius regnans filius eius ex Berta coniuge Vuido nomine, Maroziam scortum Sergij in vxorem acceperit. hæc omnia [b] Luitprandus eius temporis scriptor: Quanta autem b Idem lib. 3. c. 4. in fin.
esset potentia Tusciæ Marchionum, ex eodem auctore probe intelligere potes, dum
D de ipso hæc ait: [c] Hic Rex potius quam Marchio poterat appellari, in nullo quippe c Idem lib. 2. c. 10 in fin.
mihi est inferior, nisi solummodo nomine.

Quæ tunc facies sanctæ Ecclesiæ Romanæ! quam fœdissima, cum Romæ domina- FACIES LVRIDA ROM. ECCL.
rentur potentissimæ æque ac sordidissimæ meretrices? quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur Episcopi, & quod auditu horrendum & infandum est, intruderentur in Sedem Petri earum amasij pseudopontifices, qui non sint nisi ad consignanda tantum tempora in catalogo Romanorum Pontificum scripti. Quis enim a scortis huiusmodi intrusos sine lege legitimos dicere posset Romanos fuisse Pontifices? Nusquam Cleri eligentis vel postea consentientis aliqua mentio, Canones omnes pressi silentio, decreta Pontificum suffocata, proscriptæ antiquæ traditiones, veteresq. in eligendo summo Pontifice consuetudines, sacriq. ritus, & pristinus vsus prorsus extincti. Sic
E vendicauerat omnia sibi libido, sæculari potentia freta, insaniens, œstro percita dominandi. Dormiebat [d] tunc plane alto (vt apparet) sopore Christus in naui, cum hisce d Matt. 8.
flantibus validis ventis, nauis ipsa fluctibus operiretur. Dormiebat, inquam, qui ista non videre dissimulans, sineret sic fieri, dum non exurgeret vindex. Et quod deterius videbatur, deerant qui Dominum sic dormientem clamoribus excitarent discipuli, stertentibus omnibus. Qualesnam reris delectos ab hisce monstris presbyteros & diaconos Cardinales fuisse putandum: cum nihil tam naturæ insitum sit, quam vnumquemque sibi similem generare? quos in omnibus ijs a quibus delecti fuerint, consensisse dubitare quis poterit? imitatosq. esse ipsos, sectatosq. eorum vestigia quis non facile credat? & optasse hos omnes, Dominum dormisse semper, & numquam in iudicium surrecturum, euigilaturum numquam ad ipsorum cognoscenda & punienda facinora, quis non intelligat?

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVOD SEMPER IN ECCLESIA CHRISTVS.

Sed vna illa reliqua consolatio pijs: quia etsi Dominus dormiuit, in eadem tamen A
naui dormiuit; in eadem naui, quæ typum Ecclesiæ gerit, constitit, nec ab ipsa recessit,
semperq. in Ecclesia mansit, in qua (vt ita dixerim) tenetur suis promissionibus vin-
ctus, & suis verbis arctius alligatus, cũ dixit: [a] Vobiscum sum vsque ad consummatio-
nem sæculi.] obligatusq. sponsionibus suis, ita Petro nauis huius archinautæ clauum
tenenti pollicitus: [b] Rogaui pro te, Petre, vt non deficiat Fides tua.] &: [c] Tu es Petrus
& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi nõ præualebunt ad-
uersus eam.] Qui ergo dormit ad tempus Dominus, tandem [d] vigilat, vt perficiat ver-
bum suum. vt hac ex parte dici possit: Ecce non [e] dormitabit, neque dormiet qui cu-
stodit Israel. Iustus igitur qui ex fide viuit, ista considerans, securitate Domini pro-
missionum & certitudine fidei, securus cum Domino dormit, vigilans precibus ad in-
terpellandum ipsum vt iustificetur in sermonibus suis: vt quæ promisit adimpleat. B

Scandalum vero ille tantum patitur in hac horrida tempestate, qui fidei expers, ad
fluctus obruentes nauim intentus oculis, Domini in eadem commorantis naui peni-
tus obliuiscitur, atque inesse non putat, illud impium mente voluens: [f] Quomodo
scit Deus, & si est scientia in excelso.] sicut impij Nouatores Euangelicæ Fidei, quam
profitentur exortes, talibus obrui fluctibus videntes Petri nauiculam, non esse in ea
Christum, impie blasphemantes, posseq. eam mergi immo demersam contra Christi
promissiones obganniunt; plane cæci atque cæcorum duces, cum Christum in naui
dormientem non vident, nec sentiunt Dei præsentiam ex grandi miraculo. Quodnam
hoc dices? Euidens plane illud, quod cum nauicula sic esset operta fluctibus, mersa
non est, onusta tanto pondere peccatorum. Cur non mersa? cur non vortice maris
absorpta? quia Christus semper est inuentus in ea: alioqui plane perire necesse erat, si C
cura tantum hominum regeretur. Sed quia Christus in ea, & ipsa in Christo Romana
Ecclesia semper fuit, hactenus incolumis perseuerat. Non mersa igitur operta hisce
fluctibus nauis, quia in ipsa licet dormiens, Christus erat. quod velis, nolis, necesse
est fatearis, infidelis & impie; qui huiuscemodi impietate tua maiores quam venti isti
immittis fluctus in nauim, Deo magis odibilis impietate, quam illi libidine.

Hinc est illud quod excitatus a discipulis Dominus, antequam increparet ventum
(secundum [g] Matthæum & Lucam) suos discipulos primo arguit infidelitatis; inde
vero ventum redarguendo compescuit, mareq. sedauit; quibus videlicet symbolicis
signis edoceremur, maioribus fluctibus concuti Ecclesiam Dei, si fides infirma vacil-
let, quam omni genere persecutionum extrinsecus afflictetur. Quod si redarguendi
fuerunt illi modicæ fidei: quanto isti ex infidelitate & impietate, quibus tamquam ve- D
hementioribus fluctibus nauiculã hanc, qua vehitur Christus, quatiunt, ab ipso vt cor-
ripiantur, sunt digni? Blasphemant isti vt impij, filij autem Ecclesiæ Deo grati, Deum
benedicunt & laudant, quod tandem & ab his etiam sicut ab alijs fluctibus Petri na-
uiculam liberauerit, atque cum illis miraculi magnitudinem admirati pariter dicunt:
[h] Quis putas hic est, quia & ventis & mari imperat, & obediunt ei?] Ipse est Deus no-
ster, verax in sermonibus suis, & sanctus in operibus suis, qui ab eiusmodi cœnosis flu-
ctibus, quibus obrui videbatur (suo tempore, cum visum est ipsi) sanctam Romanam
Ecclesiam liberauit: modo vero his tentari passus est eam, cum tam deformia patien-
tem nec prohibens quasi dormiens, dissimulauerit se videre, cum adhuc fluctus emi-
nentiores immiserit in nauiculam ventus, dum Landone illo defuncto, Sedem Petri ita
inuasit Ioannes Rauennas Archiepiscopus potentia Theodoræ. E

De hoc dicturi, in primis quod ad tempus pertinet, hoc anno cum sedere cœpisse,
ex Chronico [i] Cassinate certum colligitur argumentum, quod cum ingentem vi-
ctoriam de Sarracenis contigisse dicat anno Redemptoris nongentesimo decimo-
quinto Indictione tertia, inuasionis vero Ioannis anno tertio, vtique hoc ipso anno se
in Sedem Apostolicam intrusisse, opus est affirmare. hæc de tempore. De inuasio-
ne autem idem [k] auctor iterum fidem facit; vt plane nonnisi pseudopontificem, &
Antipapam eum opus sit appellare, cuius exordia turpitudinis Luitprandus est prose-
cutus in vita Theodoræ nobilis scorti, quam citat. eo enim peruenere huius tempo-
ris infortunia, vt etiam famosissimæ meretricis vita scriberetur. ait enim exordiens hi-
storiam matris & filiarum impudentissimarum feminarum his verbis alia occasione
superius recitatam.

Quo

g Matt. 8. Luc. 8.

a Matt. 28.

b 16. 22.

c Matt. 16.

d Ierem. 1.

e Psal. 130.

f Psal. 31.

CHRISTVS ET CET DORMIENS SEMPER EST IN NAVI.

i Leo Ost. lib. 1. cap. 55.

IOANNES X. PSEVDOPAPA.

k Ibid. & cap. 57. in fine.

Quo tempore venerandæ Romanæ Sedis Ioannes Rauennas summum Pontifica- A
tum tenebat. (hic autem tam nefando scelere contra ius fasq. Pontificij culmen obti-
nuit.) Theodora scortum impudens huius Alberici, qui nuper hominem exuit, auia
(quod dictu etiam fœdissimum est) Romanæ ciuitatis non inuiriliter monarchiam
obtinebat. Quæ duas habuit natas Maroziam, atque Theodoram, sibi non solum co-
æquales, verumetiam Veneris exortiuo promptiores. Harum vna Marozia, ex Papa
Sergio, cuius fecimus mentionem, Ioannem, qui post Ioannis Rauennatis obitum,
sanctæ Romanæ Ecclesiæ obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio; ex Adelber-
to autem Marchione Albericum, qui nostro post tempore Romanæ Vrbis principa-
tum vsurpauit.] hæc summatim de omnibus illis impudicissimis feminis, deq. earum
sobole tanta aucta potentia. pergit vero originem pseudopapæ huius, & progres- B
sum recensere.

DE IOANNIS PSEVDOPAP. PRIMORDIIS.

Per idem tempus Rauennatis sedis, qui secundus post Romanum Archierium Ar-
chipræsulatus habebatur, Petrus pontificatum tenebat. Qui dum subiectionis officio
debitæ nominatum Ioannem Papam, qui suæ minister Ecclesiæ tunc temporis habe-
batur, Romam sæpius & iterum domino dirigeret Papæ: Theodora (vt testatur vita
eius) meretrix impudentissima, Veneris calore succensa, in huius speciei decorem ve-
hementer exarsit, secumq. hunc scortari non solum voluit, verumetiam atque etiam
post compulit. Hæc dum impudenter aguntur, Bononiensis Episcopus moritur, &
Ioannes iste loco eius eligitur. Paulopost, ante huius diem consecrationis, nominatus
Rauennæ Archiepiscopus diem obijt, locumq. eius Ioannes, Theodoræ instinctu, prio-
re Bononiensi Ecclesia deserta, ambitionis spiritu inflatus, contra sanctorum Patrum
C institutа sibi vsurpauit. Romam quippe aduenies, mox Rauennatis Ecclesiæ ordi-
natur Episcopus. Modica vero temporis intercapedine, Deo vocante, qui eum iniuste
ordinauerat Papa, defunctus est. Theodora autem Glycerij mens peruersa, ne amasij
ducentorum milliarium interpositione, quibus Rauenna sequestratur a Roma, rarissi-
mo concubitu potiretur: Rauennatis hunc Ecclesiæ Archiepiscopatum coegit desere-
re, Romanumque, proh nefas! pontificium vsurpare.] hucusque de ingressu pseudo-
papæ, nefario inuasore, meretricis viribus Romæ pollente. reliqua inferius suis locis.

Hoc anno habita est Synodus Confluentana in Gallia, de qua ista apud Iuonem:
[a] Anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo duodecimo apud Confluentiam, ius- a Iuo. p. 9. e. 66.
su venerabilium Principum Caroli videlicet & Henrici Regum reuerendissimorum
congregati sunt Episcopi numero octo, Herimannus Agrippinensis Archiepiscopus,
D Theido Vuirzeburgensis Episcopus, Luitharius * Mundanensis Episcopus, Dodo Os- * Mindensis
naburgensis Episcopus, Rihgnouunno Vuormatiensis Episcopus, Rithuuius Straz-
burgensis Episcopus, Vnuuanus Padeburnensis Episcopus, cum Abbatibus, alijsq. sa-
cri ordinis viris quamplurimis. Qui ipso cooperante, & sententias eorum confirman-
te Domino Christo, in synodali residentes conuentu, multa vtilia ac sanctæ Dei Ec-
clesiæ profutura saluberrimo tractantes consilio, inter cetera quæ statuerunt, hoc ma-
xime necessarium, & instanti (proh dolor!) tempore per abusionem frequentissimum
cognationis incestum, summa cautela vitandum firmauerunt: hoc est, ne vllus Chri-
stianus infra septimam generationem nuptias copulare præsumat.] hæc apud Iuonē.
præter hæc de ipsa nihil. sed ad res Hispaniarum.

OBITVS ADEFONSI MAGNI.

In hunc vsque annum superstitem fuisse Regem Adefonsum Magnum, cum re-
E gnasset annis quadragintasex, duobus illis annis computatis, quibus cesserat Garsiæ
filio, ex veteribus monumentis, ijsdemq. fide dignis, Ambrosius in supputatione tem-
porum reliquis præferendus rerum Hispaniarum historicis, tradit, deq. eius sepultura
pluribus agit. Paulo enim ante obitum non vt Rex, sed vt dux exercitus militans sub
Rege filio ingens modestiæ & animi summissionis specimen edens, ingenti victoria de
Mauris potitus, dignus a Deo est habitus, qui triumphare deberet in cælo. In quo vno
potissimum Deus ostendit, quantum possint arma Fideliũ aduersus infideles semper
præuia pietate. Tenuit haud diu Regnum post patris obitum Garsias filius, infelix he-
res parentis optimi: nam qui non expectata morte patris Regnum inuasit, a Deo vl-
tore post triennium ex hac vita subtrahitur, vt euenerit illi secundum sacram paroe-
miam: [b] Hereditas ad quam in principio festinatur, in fine benedictione carebit.] b Prou. 20.

Hoc eodem anno Berno Abbas ordinis sancti Benedicti Gigniacensis, Cluniacensis

cœno-

Universidad de Deusto
Biblioteca

CLVNIACENSIVM ORDINIS INSTITVTIO.

cœnobij & instituti fundator moritur, in cuius locum Odonem hoc pariter anno fuisso substitutum, Sigebertus ponit in Chronicis. Inter sanctos autem Abbates Cluniacenses, Odonem primo loco, eiusq. successores, Maiolum, Odilonem, Hugonem numerat sanctus [a] Bernardus. Ceterum nec primus Odo, nec tantummodo recensiti egregia sanctitate floruisse narrantur, sed ante Odonem, primus numeratur atque laudatur Berno Abbas, cui succesit Odo, & huius successor, qui ponitur Ademarus, & plurimum commendatur Hildeprandus, qui bis incitatus vt fieret Abbas, recusauit semper, magis appetens obedire, quam præesse, vt testatur [b] Odilo, cum sancti Maioli prædecessoris vitam breuiter scripsit, originemq. Cluniacensem repetens, ista habet, deplorans monasticum institutum in Gallia remissum & dimissum; cum Deus qui illud reuiuiscere facerent, viros sanctissimos excitauit. aitque: Salutaris igitur propositi pernicioſa remissio, atque prolapsio ad illud vsque tempus latenter irrepserat, quo fauente Guilelmo Christianissimo Aquitanorum Principe, beatæ memoriæ Abbas Berno in Burgundiæ regione, Maricensi cespite, pago, quem Cluniacum vocant, monasterium cœpit extruere, atque in ea structura quantum potuit, operæ & studij posuit, tandemq. piæ deuotionis affectu, & multo labore ad laudabilem perduxit exitum. Eius enim & merito & exemplo complures inuitati, tranquillum vitæ monasticæ portum expetunt, & ad Deum, contempto sæculo, conuertuntur, e quibus vnũ nobis commemorandum suscepimus, quem multorum saluti destinatum fuisse, compertum est. Odo ille dictus est, vir sane per omnia valde dignus, beatissimo Martino Turonensi Episcopo deuotissimus, & Turonensis Ecclesiæ clericus atque canonicus.] de quo ita Sigebertus de illustribus Ecclesiæ scriptoribus: [c] Odo musicus ex archicantore Turonense monachus, & primus Abbas Cluniacensis, in homilijs scribendis & declarandis, & maxime componendis in honorẽ Sanctorum canentibus elegans ingenium habuit.] hæc ipse. Sed quod primum Abbatem Cluniacensem ipsum appellat, eidem supra Odiloni repugnat, qui primum Abbatem loci illius Bernonem appellat, atque eius successorem Odonem fuisse, de quo sic pergit: Iste igitur vir honestus & valde vtilis in regulari exercitatione probe institutus, post supradicti patris Bernonis obitum ad monasterij regimen multorum Fidelium electione successit. Vt vero idem ipse ad virtutum fastigia conscenderit, studijs eius id palam testantibus, Romanus orbis cognouit, &c.] hæc de his Odilo, de eius post hæc successoribus subijciens narrationem.

a Bernard. ad Guilelmum Ab. hist. Cluniac.

b Extat apud Sur. die 11. Maij.

c Sigeb. tod. lib. cap. 123.

DE BERNONE ET ODONE PRIMIS ABB. CLVNIAC.

Sic igitur non Odo, sed Berno fuit primus institutor & fundator Cluniacensis monasterij, qui cum esset (vt dictum est) Abbas Gigniacensis Cœnobij, in cella eiusdem Cœnobij fundauit Cluniacense Cœnobium ex bonis auiæ suæ Comitissæ, & ipse ex Comite monachus, vt idem [d] Sigebertus testatur. Alio namque claruit tempore alius Berno Augiæ Abbas, vir doctrina insignis, numeratus inter claros scriptores Ecclesiasticos [e]. Reperitur fuisse iste Berno Hincmari Rhemensis Ecclesiæ Episcopi discipulus, cuius meminit idem Hincmarus in epistola ad Æneam Parisiensem Episcopum, quam vnicam in bibliotheca Vaticana repertam, hic tibi edendam putauimus, perbreuem illam his verbis.

d Idem an 895

DE BERNONE ABBATE AVGIENSE.

e Idem de clar. scrip. Ecclesiast. cap. 137.

Hincmarus nomine non merito Rhemorum Episcopus ac plebis Dei famulus, dilecto fratri ac venerabili Episcopo Æneæ salutem.

Nostri fratres de monasterio S. Dionysij per licentiam domni Abbatis Hludouici ad educandum atque erudiendum commiserunt mihi quemdam adolescentem nomine Bernonem, quem vestra fraternitas Acoluthum ordinauit. propterea quoniam sine vestra licentia eum nolumus in nostra Ecclesia diutino tempore immorari, petimus dilectionem vestram, vt de illo nobis litteras canonicas faciatis, quatenus eum in nostra Ecclesia possimus regulariter ordinare.] Ad illum vero sic Æneas.

Venerabili in Christo patri Hincmaro Rhemorum Archiepiscopo Æneas sanctæ Parisiensis Ecclesiæ Episcopus in Domino salutem.

Canonica atque Ecclesiastica sancit auctoritas, vt nemo Episcoporum alterius Ecclesiæ ordinatum, sine consensu vel litteris dimissorijs illius Episcopi, cuius ordinatus fuerat, in propria parochia retinere, aut ordinare præsumat. Hanc denique institutionem sanctorum Patrum plenissime retinentes, rogastis nobis quemdam Ecclesiæ nostræ filium, & a nobis nuper Acoluthum ordinatum nomine Bernonem, qui causa discendi

discendi atque educandi vestris in partibus quondam missus . . . . .] hucusque tantum in scripto codice Antonij Augustini, reliqua desunt.

Quod spectat rursus ad Cluniacense cœnobium erectum, in fragmentis Floriacensis Chronici hæc leguntur: His temporibus Guilelmus Comes Aruernorum & Dux Aquitaniæ Cluniacum fundauit cœnobium. S. Giraldus Aureliacum fundauit monasteriũ. Ebbo quidam Princeps partium Bituricensium Dolense cœnobiũ ædificauit.] hæc ibi, vt plane dicendũ fuerit post duras hiemes: Flores apparuerunt in terra nostra.

Eodem quoque anno defuncto Ludouico Rege Germaniæ, Conradus Dux in Regem eleuatur, regnauitq. annis septem. In Ludouico autem finem accepit progenies Caroli in Regibus Germanorum. Ita veteres chronographi Adam & alij. Ludouico enim Arnulphi filio Caroli in Gallia regnantis fratrueli nullus fuit filius, adeo vt opus esset ex alia familia Regem quærere; & licet in Othonem Henrici patrem Ducem Saxoniæ vota omnium conuenirent, ipse ætate grauior recusauit accipere, & Conradum præposuit quem elegerunt.

CONRADVS REX IN SAXONIA PRIMVS POST CAROLIGENAS.

Hoc pariter anno Rollonem Ducem Northmannorum Galliarum inuasorem, Christianam religionem amplexatum, sacro Baptismate initiatum, veteres Annales docent, quos collegit Matthæus Vuestmonasterienſis, qui rem gestam pluribus narrat.

ROLLONIS AD FIDEM CONVERSIO.

IESV CHRISTI ANNVS 913. IOANNIS X. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 2.

ANnvs Redemptoris nongentesimus decimustertius, Indictione prima notatur, quo habetur consignatum diploma illud memoria dignum Ragneri Ducis Lotharingiæ pœnitentis. Hic enim cum prius Ecclesiastica bona, nullo Dei timore coercitus, sæpius inuasisset, ac deprædatus esset: tãdem pœnitens, in se reuersus, donatione amplissimi latifundij satisfaciens, suæ donationis diploma confecit, quo seipsum redarguens & accusans, vere pœnitentis posteris reliquit exemplum: quod acceptum ex monasterio sancti Matthiæ Treuirensis Ecclesiæ cusum habetur inter monumenta antiquitatum commentarij Stemmatum Lotharingiæ, istis verbis.

DIPLOMA DE POENITENTIA RAGNERI DVCIS.

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Amen. Ragnerus omnibus Matris Ecclesiæ filijs, & eã filiali amore complectentibus salutem ab eo qui in medio terræ salutem humani generis operatus est, eamdem salutem, in eodem loco, & etiam in pluribus alijs locis necdum desinit operari.

Quia Deus corda multorum dura & inflexibilia per infusionem Spiritus sancti in medio ventris sui facit esse liquentia, sicut & ea, medicamento charitatis appositio, ad modum ceræ ante faciem ignis liquescens dimollescit. Nouerit igitur diuersitas omnium præsentes litteras inspectura, vt rebus Deo dicatis fidem debitam reddat, ac deinde ab Ecclesiarum turbatione, audita nostra fortuna, caueat: quod habita super me terribili examinatione diuina propter Ecclesias Dei a me iniuste & sine causa oppressas ac vastatas, quare iuste mortem æternam merueram, sed per suam misericordiam, ipse qui non desiderat mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur & viuat; & qui est Deus non vnius misericordiæ, sed Deus misericordiarum ac totius consolationis, me sanans, tempus pœnitendi, & satisfaciendi locum dedit saluti meæ.

Ego qui persecutor Domini ac sponsæ suæ Ecclesiæ fui, videlicet Ragnerus, qui non sum dignus vocari Dux, sed prædo, iusti ac boni Sadigeri filij Ferrici, filij Loheri, filij Lamperti, ex beato sanctoq. genere beatorum Martini, Clodulphi, Arnulphi filij † Arnoaldi, filij iusti Ducis Ansberti clari Romanorum Senatoris, filij Vamberti senis, filij Alberici, filij Clodij criniti, filij Pharamundi, filij Marcomiri, filij Clodij, filij Dagoberti, ex præclara Troianorum familia orti Francorum Orientalium & Occidentalium Regum & Ducum filius, prouidere cupiens, bonosq. paternos ac pios mores, quos impie desideria effrænatæ libidinis sequi volens, dereliqueram, iterum resumens, ad iram Dei debite placandam, quam certe in me veniſſe fateor ob delicta mea, & faciliorem peccatorum meorum remissionem habendam, ac de bonis Ecclesiarum a me male & iniuste ablatis restitutionem iustam ac bonam faciendam, consilium Domini

† consuetum apponi Regum successiones in diplomatibus, ab ipso Ragnero, & aliis eiusdem familiæ Ducibus, alia testantur ipsorum diplomata, recitata singula in eodem commentario Stemmatum Lotharingiæ Ducũ.

a longe

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Luc.16. a longe pro posse faciens,dicentis: [a] Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt A
cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula: de bonis meis, non meis meritis
mihi restitutis, sed sua sola misericordia, quæ dicit: [b] Quacumque hora ingemuerit
peccator, iniquitatum non recordabor. &: Si fuerint peccata eius vt coccinum, quasi
nix dealbabuntur, & si fuerint rubra sicut vermiculus, velut lana alba erunt. * pro-
b Isai.1. pterea: [c] Petite scilicet iuste & accipietis,quærite pie & inuenietis, pulsate reuerenter
* praterea. c Matt.7. & aperietur vobis: aliquid in gazophylacio Domini cum Zachæo principe publica-
norum ponere decreui.

Igitur nouerint omnes tam præsentes quam futuri, quod ego supradictus Ragne-
rus prædo Lotharingiæ superioris, Mosellanicæ inferioris, Arduanæ, Moselant, seu
Hasbaniæ, Buillon, Alsatiæ, Metensium, Verdunensiumq. Princeps dominus & Dux
immeritus per præsentes litteras, ob amorem acerbissimæ passionis Domini nostri B
IESV Christi, cuius sanguine redemptus sum, ac beatæ Mariæ Virginis Matris eius-
dem Domini, & reuerentiam SS. Apostolorũ Petri & Pauli, ac glorioſi Matthiæ Apo-
stoli martyris, necnon sanctorum Episcoporum & Confessorum Eucharij, Valerij, &
Materni, libere, pure, sine fictione & contradictione, cum magna cordis contritione
restituere cupiens quæ iniuste rapueram:do reuerendo patri ac domino Abbati & fra-
tribus monasterij S.Eucharij (quod modo dicitur monasterium S.Matthiæ) extra mu-
ros vrbis Treuiricæ constructi, ac iuxta flumen Mosellæ ædificati, villam nostram Be-
deosdorf, cum omnibus appenditijs & allodijs. Item & curtes in Conehan super
Mosellam, quatenus ipsi qui sine intermissione coram Domino astant iugiter offe-
rentes sacrificium laudis,& die,noctuq. interpellare dignentur misericordiam Dei pro
me maximo peccatore, pro mea vxore domina Ermingarda Franciæ Regina iam ab C
humanis exempta, pro filijs ac filiabus meis tam viuis quam defunctis, videlicet Gisil-
berto, Rigimiro, seu Recuino, Theoderico, Othone Comite, Pirardo Episcopo, Er-
mingarda, Bertha, Vigeberto, Hidelberto, Eua, Beatrice, Adella, Stephano, necnon
pro toto populo a Domino sua gratia mihi tradito, ac etiam pro redemptione anima-
rum parentum meorum, prædecessorumq. Ducum ac toto populo Christiano. Et vt
hæc meæ donationis ac testamenti mei auctoritas firmiter, sine contradictione, seu hæ-
sitatione a successoribus meis obseruetur, in filiorũ meorum viuorum, ac magnatum,
totiusq. populi præsentia subter eam signaui, & sigilli mei impressione ac appensione
iussi roborari. Data Treuiris, nona die mensis Maij, anno ab Incarnatione Domini
nongentesimo decimotertio.] *Subscriptio autem sic*.

Ragnerus Lotharingorum Dux & prædo, quia Ecclesiam Dei persecutus sum.] D
hactenus ibi.

IESV CHRISTI IOANNIS X. PAP. CONST. VIII. SOLIVS IMP.
ANNVS ANNVS ANNVS
914. 3. 3.

BVLGARICVM BELLVM PER SYMEONEM REGEM GESTVM.

ANNVS Redemptoris nongentesimus decimusquartus, Indictione secunda no-
tatur, quo aduersus Constantinum Imperatorem Bulgaricum exoritur bel-
lum obsidente Symeone eorum Rege Constantinopolim, cum repulsus ille & in Heb-
domum reuersus a Patriarcha Constantinopolitano tutore Imperatoris conuenitur, E
& ad pacem componendam suadetur; eiq. annuens Symeon, ab eo benedictionem ac-
cipit, ipsiq. impositio capitio pro corona; & conuiuio ab Imperatore acceptus, pace
stabilita, donatus muneribus ad propria redijt. hæc pluribus Curopalates, & alij ex
ipso eadem enarrantes. Verum pax haud diu constans fuit, Bulgaris Thraciam rur-
sus infestantibus,& Hadrianopolim inuadentibus. Post hæc autem Patriarcha ipse tu-
tor Imperatoris per Zoen Augustam matrem Imperatoris e palatio eijcitur.

Eodem anno Ioannes Apostolica auctoritate quam vsurparat, Ioannem Archidia-
conum Ecclesiæ Capuanæ cõsecrat Abbatem monachis Cassinensibus, defuncto Leo-
ne, tenuitq. annis decem & nouem ac menses septem, primum non ex gremio, sed ex
d Leo Oft.lib.1. cap.56. clerico redditum monachum, constitutum Abbatem. Cuius res gestas [d] Leo Ostiensis
stylo prosecutus est.

IESV

ANNVS nongentesimus decimusquintus, Indictione tertia sequitur, quo Sar-
raceni, qui in Campania apud Garilianum diu multumq. sedes tenuerant ma-
ximo Christianorum damno, debellati penitus profligantur, & in nihilum rediguntur. Quod primum ad tempus spectat, hoc anno id accidisse, consignatum habetur in antiquo Chronico Cassinate apud Leonem Ostiensem verbis istis, re gesta iam narrata: Hoc modo auxilio & misericordia Dei, Sarraceni ab his partibus eliminati sunt anno Dominicæ Incarnationis nõgentesimo decimoquinto,Indict.iij.mense Augusti.] SARRACENI IN CAMPANIA PENITVS EXTINCTI.
B anno tertio absoluto,& quarto inchoato (vt superius habet) ex quo Ioãnes pseudopapa Romanam Sedem(vt ait)inuaserat.hæc de his quæ ad tempus spectant,cuius in primis ratio habenda est,vt veritas firma consistat, quæ temporum inconstantia nutat.

Porro quæ hoc anno sunt finem consequuta, plures ante annos sunt pertractata. Quod enim ijdem Sarraceni fœdere iuncti essent cum Neapolitanis, Caietanis, & alijs populis finitimis, exceptis Capuanis, formidolosi & inuincibiles videbantur. Quamobrem in eo primum laborandum fuit, vt Christiani Principes ab eorum societate diuellerentur omnino. Laborasse in his vidimus magnopere Ioannem Papam Octauum, nec tamen penitus consecutum quod voluit. Cumq. res in deterius quotidie laberentur, id aggressus est facere Atenulphus Princeps Capuanus, qui ad Leonem Imp.tunc adhuc viuentem filium suum Landulphum Legatum misit. a quo per-
C suasus Imperator misit Nicolaum Patricium in Italiam cum copijs, atque muneribus ad Principes Christianos, nempe Patriciatus dignitatem ad Gregorium Neapolis Ducem,necnon ad Ioannem Ducem Caietæ, quos hac arte diuulsit a Sarracenis. Contra vero curatum est, vt sancto fœdere simul iungeret vna cum istis Principem Salernitanum Gaimarium simulq. Appulos atque Calabros. His autem accesserunt copiæ Ioannis Papæ, qui cum Alberico filio Adelberti Marchionis Tusciæ fœderatis se iungens, cum eodem venit in prælium. Quorum omnium ingenti numero Sarraceni vallati tribus mensibus ab ijs obsessi, fame cogente erumpentes fugerunt in proximos montes & siluas, quos Christiani insecuti, vix paucis elapsis, omnes interemerunt,dicto anno atque mense. ista omnia in Chronico Cassinate Leo Ostiensis. Discrepat in
D his [a] Luitprandus, dum legationem ad Græcorum Imperatorem non a Principe Capuano, sed ipso suadente,a Ioanne qui agebat Pontificem missam tradit, additq. hæc ad postremum: Græcis igitur, Latinisq. quotidie conflictantibus, Deo miserante, Pœnorum ne vnus quidem superfuit (ita vocati Sarraceni, qui ex Africa venerunt) qui non aut gladio trucidaretur, aut viuus continuo caperetur. Visi sunt autem a religiosis Fidelibus in eodem bello sanctissimi Apostoli Petrus & Paulus, quorum precibus Christianos credimus meruisse, quatenus Pœnos fugarent, & ipsi victoriam obtinerent.] hæc ipse. CHRISTIANI PRINCIPES VNITI ADVERSVS SARRACENOS. a Luitp. lib.2. cap.14.

Quod ad Ioannem Papam nuncupatum spectat, potuit contigisse, vt qui inuasor, fur, & latro ingressus erat, accedente Cleri consensu, haberi cœperit legitimus Romanus Pontifex: cuius quidem rei argumento sunt legationes ex diuersis orbis partibus ad eum missæ, magis vero cultus fuit cum eius opera Sarraceni,ita vt audisti, sunt
E extincti.His quam felicissime prælijs confectis,eodem anno Berengarius ab eodẽ Ioanne agente Põtificem Imperator inungitur mense Septẽbri; quod eius plura [b] diplomata attestantur: quod factum ab eodem Pontifice putatur, ad referendam gratiã ob auxilium impetratũ in bello aduersus Sarracenos susceptum, atque feliciter confectum. BERENGARIVS IMP. b Sigon. eadem etiat de Regn. Ital. lib.6.hoc anno.

Quo etiam anno Ordonius filius Adefonsi Magni, defuncto fratre Garsia, regnare cœpit, qui & primus transtulit Regni sedem Oueto Legionem, & appellatus est Rex Legionensis, non amplius Asturicensis. Idemq. conuocata Synodo duodecim Episcoporum, ibidem solemni ritu sacram vnctionem qua vngi consueuere Reges accepit, pietate insignis, dum Regiam in basilicam cathedralem conuertit; hæcq. secundo vel tertio sui Regni anno facta esse, Ambrosius Morales existimat, quem consulas. Porro sub eodem Rege (vt ex recta temporum ratione Ambrosius ipse colligit) duo insignes sanctitate Episcopi ex hac vita migrarunt, nempe Attilanus Episcopus Zamo- ORDONIVS REX LEGIONENSIS.

 rensis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rensis, & Gennadius Episcopus Asturicensis. Attilanus autem ab Vrbano Secundo re- A
peritur inter Sanctos esse relatus.

Quo item anno S. Hogerus Archiepiscopus Hamburgensis, cum sedisset annos septem, ex hac vita migrauit sanctitate celebris, cum Ecclesia Saxoniæ eo tempore ab irruentibus vndique hostibus magnopere vastaretur. de his enim hæc Adam antiquus chronographus: [a] In diebus illis immanissima persecutio Saxoniã oppressit, cum hinc Dani, & Slaui, hinc Bohemi & Vngari laniarent Ecclesias. Tunc parochia Hamburgensis a Slauis, & Bremensis Vngarorum impetu demolita est. Interea Confessor Dei Hogerus obijt, & sepultus est in Ecclesia S. Michaelis cum decessore suo anno Domini nongentesimo decimoquinto; decimotertio kalend. Ianuarij eius depositio habetur. Huius corpus Episcopi cũ post annos centum viginti, diruta senio capellula quæreretur, præter Cruces pallij & ceruical Episcopi nihil potuit inueniri. Et credimus resurre- B
ctionem huius impletam esse, quod alias traditur in Dauide & Ioanne Euangelista cõtigisse veraciter.] hæc ipse, a nobis relata ad significandam potius eius sanctitatem, vt talis de eo opinio haberi potuerit, quam vt eius ea de re sententiam certam probemus. De eius successore agendum anno sequenti: deq. ijs quæ tunc aduersus Ecclesiarum incensores diuinitus contigere.

[a] *Adam lib. 1. cap. 45.*

SAXONVM ECCLESIA DIRA PERSECVTIONE VEXATVR.

IESV CHRISTI ANNVS 916. IOANNIS X. PAP. ANNVS 5. BERENGARII IMP. 2. CONST. VIII. SOLIVS IMP. 5.

REDEMPTORIS annus nongentesimus decimussextus, Indictione quarta incipit, quo Vngaris siue Hunnis Saxonum Ecclesiam deuastantibus, inter alias Bremensem comburentibus, diuina sunt ostensa aduersus incensores prodigia, cum Hogero successisset Reginuardus, cuius tempore hæc contigisse, Adam sic enarrat: [b] In- C
diebus illis grande miraculum fertur a posteris Bremæ contigisse, Vngaros scilicet incensis Ecclesijs, sacerdotes ante altaria trucidasse, Clerum vulgo mixtum aut impune occisos, aut ductos in captiuitatem. Tunc etiam Cruces a paganis truncatæ ludibrio habitæ, cuius signa furoris vsque ad nostram ætatem durauerunt. Sed Deus zelotes, cuius passio ibi derisa est, incredulos abire nõ passus est inultos. Nam subito & mirabilis orta tempestas a semicremis Ecclesiarum tectis scindulas eleuauit, quas in facies atque ora paganorum rotans, dum fugæ præsidium quærunt, aut in fluuium præcipitari compulit, aut in manus ciuium concludi.] hæc ipse adeo detestatus paganos Cruces D
frangentes, atque ludibrio afficientes. Quid si ista tempora præuidisset, cũ non a paganis, vel exteris hostibus, sed ab ipsis Saxonibus Christianis proh pudor! hæc & his deteriora aduersus sanctissimas Cruces & sanctas Ecclesias fieri contigerunt: plane paganis scelestiores suos Saxones deplorasset, & cõclamasset. Sed spes est, vt pristinæ fidei memores, maiori accensi ardore resipiscentes, ista cõdemnent, atque cũ fœnore emendẽt. Potuit ad tempus Fides Catholica apud Christianissimos Saxones prauorum hominum opera iacturam pati, sed extingui penitus (quod Deus auertat) numquam crediderim. Quem vero successorem habuerit Reginuardus, qui vix annum sedit, dicetur suo loco anno sequenti. Hac pariter Hunnorum incursione Augustanam Ecclesiã incensam penitus ac deuastatam fuisse sub Hiltino eius Episcopo, in vita S. Vdalrici eius successoris, qui incensas Ecclesias restaurauit, describitur. E

[b] *Idem c. 46.*

BRE MENSIS ECCL. QVAB PASSA AB HVNNIS ET QVID IPSI A DEO.

IESV CHRISTI ANNVS 917. IOANNIS X. PAP. ANNVS 6. BERENGARII IMP. 3. CONST. VIII. SOLIVS IMP. 6.

NONGENTESIMVS decimusseptimus annus Christi, Indictione quinta inchoatur, quo vir sanctissimus, humilis spiritu Vnni nomine in Saxonia egregia sanctitate clarens, successit Reginuardo, palliumq. petijt & accepit a Ioanne Pontifice Romano nominato. De isto enim hæc Adã: [c] Vnni Archiepiscopus sedit annos decem & octo. Annos eius obitumq. vt supra cognoui memoriæ traditum est a fratribus, cum Reginuardus transisset, Leidradũ Bremensis chori præpositũ a Clero & populo electũ. Qui hoc Vnni pro capellano vtens, ad curiam venit. Rex autem Conradus, diuino (vt cre-

VNNI EPISC. ACCIPIT PALLIVM A IOAN. ASSERTO PONTIFICE.

[c] *Idem c. 47.*

A (vt creditur) Spiritu afflatus contempta Leudradi specie, paruulo Vnni, quem retro stare conspexerat, virgam obtulit. Cui etiam Papa Ioannes Decimus (vt priuilegium indicat) pallium dedit. Erat autem vir, sicut in electione & transitu eius videri potest, sanctissimus, pro qua sanctitate Conrado & Hemiro Regibus familiaris & reuerendus fuit.]

Audisti, Lector, virum Apostolicum ab eo, qui in Sede Apostolica vtcumque sedebat, pallium accepisse, non merita in cathedra Petri sedentis animo disquirentem, vel eius ab eo factam Sedis inuasionem examinantem; vtpote qui probe sciret vir sanctus, non carere mysterio, etiam vmbræ Petri, quæ non est ipse Petrus, magnam Deum contulisse virtutem in miraculis, vt Acta [a] testantur, edendis. *a Act. 5.*

Subdit vero Adam: In diebus suis, *huius scilicet Archiepiscopi Vnni*, Vngari non solum B
nostram Saxoniam, verum circa Rhenum, aliasq. trans Rhenum prouincias, Lotharingiam & Franciã demoliti sunt: Dani quoque Slauos auxilio habentes primo Transalbianos Saxones, deinde circa Albim deuastarunt, magno per Saxoniã terrore grassantes. Apud Danos eo tempore filius Ardeuich Gorm regnauit, crudelissimus, inquam, vermis, & Christianorum populis non mediocriter infestus. Ille Christianitatem, quæ in Dania fuit, prorsus delere molitus, sacerdotes Dei a finibus eius depulit, plurimos per tormenta necauit.] hæc ipse de persecutione Danorum Ecclesiæ, quæ numeratur prima a Ragnerio, secunda ab Ericio, tertia a Gorm Regibus excitata. Quomodo autem factum per Vnni Archiepiscopum Hamburgensem hoc anno creatum, vt collapsa ibidem in Dania Christianitas iterum sit reparata, inferius dicturi sumus sub Henrico Rege, quando ea fieri contigerunt.

DANORVM ECCLESIA PERSECVTIONEM PASSA ITERVM.

C Eodem anno Indictione quinta, sexta mensis Augusti bello conflato in Oriente inter Romanos & Bulgaros, victoria potiti Romani, mox versa alea, improuisa fuga ijdem victos Bulgaros fecere victores. Rem gestã pluribus describit Curopalates, ex quo alij accepere. præerat tunc Bulgaris regia potestate Symeon, qui cæsis Romanis, Constantinopolim obsessurus, a ciuibus in fugam vertitur ipse cum suis.

BVLGARICVM BELLVM REPETITVM.

IESV CHRISTI ANNVS 918. IOANNIS X. PAP. ANNVS 7. BERENGARII IMP. 4. CONST. VIII. SOLIVS IMP. 7.

D ANNVS Redemptoris nongentesimus decimusoctauus Indictione sexta inchoatur, quo legatio [b] missa est a sancto Episcopo * Sisenando, & ab Ordonio Rege Legionensi ad Ioannem X. Romanum Pontificem: qui ea functus est legatione Ioãnes, aliter, Ioannellus, appellatus reperitur. hæc omnia ex veteri historia Compostellanorum Episcoporum, in qua licet certus annus legationis huius non habeatur expressus, tamen ex eo quod ibi asseritur eumdem Legatum annum integrum Romæ fuisse detentum, & paulopost ipsum Sisenandum ex hac vita migrasse confectum senio, anno Redemptoris nongentesimo vigesimo, vtique hoc anno potius quam alio aliquo eam contigisse legationem, possumus opinari. hæc de his quæ ad tempus spectant.

[b] *Amb. Moral. Chron. Hisp. lib. 15. cap. 47.*
* *al.* Sifnando

LEGATIO MISSA AB EPISC. SISENANDO ET ORDONIO REGE.

Quod autem ad legationem a Sisenando missam pertinet, eam præcessisse occasionem, eadem Compostellana Acta docent, quod Ioannes Papa, vt qui ex pluribus delictis conscientia sauciatus, animi dolore languescret, inter alia salutis suæ remedia, il- E
lud excogitauit, vt nomine suo Legatum mitteret Compostellam ad venerandum corpus Iacobi Apostoli. Cum & litteras dedit ad dictum eiusdem loci Episcopum S. Sisenandum, vt iuges preces pro se funderet apud eumdem sanctum Apostolum, vt propitius sibi esset in hac vita, & in hora obitus sui. Qua præuia occasione, idem Episcopus ad Ioannem Pontificem, eumdem quem diximus Ioannem presbyterum legauit, cui & Ordonius Rex cum pretiosis muneribus ad ipsum Papam litteras dedit. Legatus vbi Romam peruenit, digne exceptus est ab eodem Pontifice, atque honorifice habitus, retentusq. (vt dictum est) anno integro Romæ, sed non ociose. Siquidem occasione Missalis Mozarabi, quod tunc erat vsui in pluribus Hispaniarum Ecclesijs, magna oborta est controuersia: nam cum Sisenandus in peruestigandis Romanæ Ecclesiæ sacris ritibus totus intentus, eos inuenisset in multis plane diuersos ab ijs, qui in eodem codice continerentur; ex illis hos emendandi in ijs qui

IOAN. X. LEGATIO AD S. IACOBVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

grauioris viderentur esse momenti, ab eodem Pontifice facultatem accepit. Cuius A etiam explendi muneris gratia idem Apostolicæ Sedis Legatus ab eodem Papa decernitur. Qui multos ab Vrbe receptos secum deferens libros, redijt in Hispaniam, & simul conferens, quamuis multa ritu diuerso, in nullo tamen ea discrepare inuenit a Catholica veritate. Quamobrem ad eumdem Pontificem rediens, visa ac cognita retulit in Synodo tunc coram eodem Pontifice congregata. Cui visum est, omissis reliquis vt leuioris momenti, vt Romano ritu sacratiora illa potissimum verba, quibus ipsum diuinitus institutum sacrificium incruentum perficitur, proferrentur quæ aliquibus additis vel mutatis ita in dicto Missali scripta essent, videlicet: HOC EST CORPVS MEVM QVOD PRO VOBIS TRADETVR.] &: HIC EST CALIX NOVI TESTAMENTI IN MEO SANGVINE, QVI PRO VOBIS ET PRO MVLTIS EFFVNDETVR IN B REMISSIONEM PECCATORVM.] Sic igitur tunc ea controuersia definita, quæ tamen multos post annos (vt suo loco dicetur) est repetita.

DE DIVERSIS RITIBVS CONTROVERSIA SEDATA.

IESV CHRISTI ANNVS 919. IOANNIS X. PAP. ANNVS 8. BERENGARII IMP. 5. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. 8.

ANNVS Redemptoris nongentesimus vndeuigesimus, Indictione septima inchoatur, quo bello ciuili flagrante Constantinopoli, insurgentibus tyrannis aduersus puerum Constantinum, ad eos euitandos Romanus Patricius classis præfe- C ctus assumitur ab eodem collega Imperij: vigesima enim quarta mensis Septembris inauguratus est Cæsaris dignitate, mense vero Decembris Imperij diademate coronatur, tyrannis male mulctatis; Zoe vero Augusta matre Imperatoris e palatio abducta, & in sanctæ Euphemiæ monasterium detrusa, ibi tonderi & monasticam profiteri vitam coacta est. Quæ omnia vinculis nuptialibus sunt cautius stricta ne soluerentur, iuncta nimirum Romani filia Helena nomine matrimonio Constantino. hæc cunctapluribus Curopalates, hocq. esse peracta anno demonstrat.

ROMANVS COLLEGA IMPERATORIS CONSTANTINI AVG.

Eodem anno veteres Chronographi obijsse ponunt Conradum Regem Saxonum, atque Francorum, eumq. transtulisse Regnum in Henricum filium Othonis Ducis Saxoniæ. De his acturi, quod in primis ad tempus spectat, cum alij in aliud tempus ingressum Henrici in Regnum ponant, cum tamen omnes consentiant annis eum de- D cem & septem illud tenuisse, constet vero ex Frodoardo huius temporis scriptore, eum obijsse anno nongentesimo trigesimosexto: vtique hoc eum anno regnare cœpisse dicendum. Consentiunt Frodoardo Lambertus, Sigebertus, Marianus Scotus, & alij. Hunc vero ita electum, cum vellet Archiepiscopus Moguntinus Herigerus vngere, minime acquieuit, respondens se vnctione indignum esse. Porro ipsam non sine damno ab eo prætermissam, diuinitus ostensum est sancto Vdalrico Augustano Episcopo per visum, cum ei ab Apostolo Petro ad id significandum ostensi sunt duo gladij, alter cum capulo, sine capulo alter, dictumq. ab eo ipsi: Dic Henrico Regi: Ensis ille qui sine capulo est, significat Regem, qui sine benedictione Pontificali Regnum tenebit: capulatus autem, qui benedictione diuina Regni tenebit gubernacula.] hæc in vita eiusdem sancti Vdalrici. Citat eamdem visionem Vdalrici Ditma- E

HENRICVS REX GERMANIAE.

a Ditm. lib. 1.

rus [a] huius sæculi scriptor, qui & de eodem Henrico ista habet:

Henricus pater Othonis filiam Eruini senioris viduam velatam ducit vxorem. Redarguitur a Sigismundo Halberstatensi Episcopo, qui eos ad Synodum citat, sed intercedente Imperatore, cuius Henricus auxilium petijt, res non est vltra progressa.] & inferius: Audiui quod hic Henricus Romam causa orationis petens, plus pedibus quam equo laboraret, & a multis interrogatus, cur sic ageret, culpam profiteretur.] pœnituisse enim, & ea relicta, aliam duxisse vxorem, Matildem nomine, ex qua tres suscepit filios, idem Ditmarus testatur.

HENRICI REGIS POENITENTIA.

IESV

IESV CHRISTI ANNVS 920. IOANNIS X. PAP. ANNVS 9. BERENGARII IMP. 6. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. 9.

A SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus vigesimus, Indictione octaua, quo (vt testatur Curopalates) mense Iulio Ecclesia Constantinopolitana diuisa schismate ab ijs qui sectabantur partes Euthymij, & alijs qui Nicolao fauebant, inita inter eos pace atque concordia, simul vnitur. Sunt hæc verba Curopalatis: Iulio autem mense Indictione octaua Ecclesiæ vnio facta est, vnitis Metropolitanis & clericis, qui a Nicolao Patriarcha & Euthymio diuisi fuerant.] Sic igitur illo sublato schismate, quo alij sectantes Nicolaum, Euthymium alij, ab inuicem scissi erant, re- B stabat tamen adhuc quæstio de polygamia disquirenda, occasione Leonis Imp. exorta, quæ anno sequenti terminata est.

VNIO IN CONSTANTINOP. ECCL. FACTA.

Facta, hoc anno, vnione, pariter procuratum ab Euthymianis, vt ipsius Euthymij in exilio defuncti corpus Constantinopolim transferretur, de qua translatione ista habet Aretas Cæsarienſis: [a] Atque is etiã qui nefarie fuerat damnatus, suis saltem post obitũ restitutus est, vt haberet etiam denuo sacra promissionis terra dilecti ossa Ioseph, quibus per lectissimos quosque ex sacro ordine viros iusta soluerentur. Commodum enim edictum Reges promulgant, *nempe Constantinus atque Romanus:* atque vndique extemplo, velut ex composito (quamobrem enim hæc magna adeo cum celebritate non fierent?) ingens confluens multitudo, maxima quadam pompa victorem illum ab exilio re- C deuntem cœpit comitari innumerabilibus facibus, quarum bonam partem regia pietas suppeditabat, mare totum colluſtrans, suauissimisq. incensis odoribus, molestam illam maris nauseam discutiens, & perpetua hymnorum modulatione pontificem mire concelebrans. Ceterum simul vt ad Virgam (litoralis tractus est nomen) appulerũt, sublatum est de regio lembo sacrosanctum illud tabernaculum, atque in S. Aemiliani ædem illatum, ibiq. similiter appositis hymnis, decantatus est Dei seruus, & laudatione cuiusdam de pontificum numero honestatus.

a Aret. Cæsar. apud Lipom. to. 5.

TRANSLATIO CORPORIS EVTHYMII PATRIAR. CONSTANTINOPOLIM.

His ita peractis, cum sublatum inde sacrum gestaretur feretrum, atque in honestissimum hunc ipsum locum inferretur: sustolli vndique ab omnibus cœptus est clamor, magistratibus, priuatis, locupletibus, tenuibus, viris, feminis, paruis, puberibus, impuberibus, quorum partim eum secundum Deum parentem vocabant, partim pastorem requirebant, alij propugnatorem desiderabant: nam & nutritorem illum D suum egeni appellabant, mulierculæ suum, cum adeo discesserit, defensorem primarium, pueri disciplinæ suæ moderatorem vociferabantur; omnes denique pro sequisque eum, in quo opportunum sibi subleuandis indigentijs suis positum esset profugium. Itaque dum huiusmodi cum laudatione funus celebratur, in hoc religiosissimum templum ab omnibus conuenitur, vbi peractis reliquis quæ ad persoluenda funeri iusta deerant, cum iam periculum esset, ne quod superfuerat sanctissimi viri tabernaculum, propter eorum qui eo confluxerant fidem, discerperetur: violenter de raptorum manibus extortum, excussumq. est, atque hoc modo in sacrosancto hoc, quem videmus, loculo, sacrosanctum vere Dei hominem conciliauimus.] hucusque de Euthymij facta tunc translatione Aretas Cæsarienſis, hæc oculis intuitus.

Eodem anno rebellantes Principes Francorum a Carolo Rege, cognomento Simplice, eo quod ipsis contemptis propensior ille esset erga Haganonem Laudunensem E virum ignobilem, quem præ ceteris conaretur extollere, Herueus Archiepiscopus Rhemensis non sine magno labore Carolo conciliauit. hæc Regino & Frodoardus. Porro idem Carolus hoc eodem anno legationem misit ad Henricum Saxoniæ Regem, & cum ea sancti Dionysij sacra pignora, tanto munere illud libere professus, vna cum sanctorum Martyrum venerandis reliquijs transferri e Francis in Saxones Regnũ pariter atque reliqua bona omnia; idq. haud vane iactari, sed experimento iã esse perspicue demonstratum, nimirum ex translatione S. Viti martyris ex Gallia in Saxoniã facta, cum eo simul ad Saxones veluti fato quodã (si ita dicere Christiano liceret) Francorũ gloriam commigrasse. Hæc autem ne putes vana esse commenta, audi quæ de his habet Vuitichindus sæculi huius scriptor: Quoniam Henricus Rex Rhenum transierat ad dilatandum super Lotharios imperium suum: occurrit ei Legatus Caroli, &

LEGATIO CAROLI REGIS AD HENRICVM REGEM SAXONVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

salutato eo verbis humillimis: Dominus meus, inquit, Carolus regia quondam po- A
testate præditus, modo priuatus, misit me ad te, demandans, quia nihil ei ab inimicis
circumuento iucundius nihil dulcius esse possit, quam de tui magnifici profectus glo-
ria aliquid audire, ac fama virtutum tuarum consolari. & hoc tibi signum fidei & ve-
ritatis transmisit: protulitq. de sinu manum pretiosi martyris Dionysij auro gemmisq.
inclusam. Hoc, inquit, habeto pignus fœderis perpetui & amoris vicarij. Hanc par-
tem vnici solatij Francorum Galliam inhabitantium, postquam eos deseruit insignis
martyr Vitus, & ad nostram perniciem, vestramq. perpetuam pacem Saxoniam
visitauit, communicare tecum maluit: neque enim postquam translatum est corpus
eius a nobis, ciuilia vel externa cessauere bella: eodem quippe anno Dani & North-
manni regionem nostram inuaserunt.

S. VITI MART. CVLTV REGNVM SAXONVM DILATATVM.

Rex autem munus diuinum cum omni gratiarum actione suscipiens, prosternitur B
reliquijs sanctis, & deosculatus eas, summa veneratione veneratus est.] Narrauit
Legatus post hæc Henrico historiam martyrij sancti Viti, eiusq. sub Ludouico fa-
ctam translationem sacri corporis in Saxoniam. Ex quo (illud rursus inculcans) res
Francorum cœperunt minui, Saxonum vero crescere, donec dilatatæ ipsæ iam sua
magnitudine laborant (vt videmus) in amore mundi, & totius orbis capite patre
tuo, cuius potentiæ maiestatem non solum Germania, Italia, atque Gallia, sed to-
ta fere Europa non sustinet. Colite itaque tantum patronum, quo adueniente, Saxo-
nia ex serua facta est libera, ex tributaria, multarum gentium domina. Neque enim
talis ac tantus summi Dei amicus tui gratia indiget, nos vero famuli ipsius indige-
mus. Vnde vt eum possis habere intercessorem apud cælestem Imperatorem: ha-
beamus te aduocatum apud terrenum Regem, tuum scilicet patrem atque fratrem.] C
hucusque Legatus. Subdit autem auctor propagationem Regni per Henricum fa-
ctam in exteras nationes. refert enim has vicinas ipsi nationes ab eo redditas tri-
butarias Abotretos, Vulcos, Hacellos, Dalamancos, Bohemos, atque Redarios,
præter Alemannos & Baioarios, quorum Reges in deditionem accepisse, idem super-
rius testatur auctor.

IESV CHRISTI ANNVS 921. IOANNIS X. PAP. ANNVS 10. BERENGARII IMP. 7. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. 10.

VNIONIS EDICTVM DE QVADRIGAMIA EXPLOSA.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus vigesimusprimus, Indictione no- D
na, quo mense Iulio sublato in Ecclesia Constantinopolitana schismate de tri-
gamia edictum vnionis est promulgatum, quo definitum est, matrimonium post ter-
tiam vicem iterare non licere, ita testante Theodoro. Tempore enim Leonis Sapien-
tis Imperatoris quarto nubentis occasione (vt dictum est) magna discordia in Eccle-
sia Constantinopolitana oborta, trigamiam pluribus admittentibus, respuentibus
eam alijs; perseuerauit ea vsque in præsentem annum, quo vnionis edictum est pro-
mulgatum, datum autem anno superiori, quo definitum est, quando trigamia
permitti possit, & quando secus, de quo agit Theodorus Balsamo in Photij [a] No-
mocanone, & in Notis ad epistolam canonicam sancti Basilij ad [b] Amphilochium,
qui hæc de ipso edicto atque promulgationis tempore habet: Vnionis vero deci-
sio, & tomus qui editus est sub Constantino Porphyrogenito & Romano, Constan- E
tino quidem imperante, socero autem eius Romano patris Imperatoris auctoritatem
& dignitatem obtinente, anno *ab origine mundi scilicet* sex millesimo quadringentesimo
vigesimonono, Indictione nona, & qui singulis annis legitur in suggestu, mense Iulio,
hæc dicit circa finem.

[a] *Theod. in Nomoc. Photii tit. 3. de laic.*
[b] *Idem in epist. Basil. ad Amphil. cap. 4.*

Deinceps autem communi sententia ac iudicio pronuntiauimus, ex præsenti anno
sexmillesimo quadringentesimo vigesimonono, Indictione nona, neminem oportere
se quarto matrimonio iungere, sed esse omnino reijciendum. Et siquis ad eiusmodi
coniugium venire voluerit, esse omni Ecclesiastica congregatione priuatum, & ab
ipso in sanctum templum ingressu alienum, donec in coniugio permanserit. Hoc
enim etiam sanctis Patribus qui nos præcesserunt visum est. Nos vero etiam senten-
tiam apertiorem reddentes, ipsum vt a Christiana Republica alienum abdicamus.]

hæc

A hæc ex Theodoro de Orientalium vsu. Diuersam autem de his consuetudinem ab an-
tiquo tempore esse seruatam in Ecclesia Occidentali, suo loco demõstratum est, in qua
ad euitandam fornicationem, secundum illud [a] Apostoli: Melius est nubere quam vri,] [a] 1. Cor. 7.
nullus positus terminus ducendi vxorem. nam narrat S. Hieronymus sub Damaso no-
uisse vxorem, quæ sepelisset vigintiduos viros, & virum qui superuixisset viginti & vni
vxoribus. narrat ista in epistola ad Ageruchiam; & aduersus Iouinianum libro primo:
Non damno (inquit) digamos, immo nec trigamos, & si dici potest octogamos, &c.]
sed hæc omnia ex indulgentia, secundum illud eiusdem [b] Apostoli: Qui infirmus est, [b] Rom. 14.
olus manducet.] Porro hæc de inita concordia in Ecclesia Constantinopolitana gesta
fuerunt ibidem Constantinopoli in synodali conuentu. Synodum enim ad illa omnia
componenda oportuit congregari, quam tunc etiam consultam fuisse a monachis
B extra vrbem illam morantibus de quibusdam dubitationibus, responsiones ex eadem
Synodo ad eos redditæ docent, quæ adhuc extant. [c]

[c] *Extat tom. 6 bibl. Mangav. col. 621.*

At hic reddendũ est ipsum vnionis edictũ, datum anno superiori hoc autem promul-
gatũ legitur. sic enim se habet ex Græco redditũ & cusum in volumine, Iuris Græcorũ.

Tomus vnionis, siue expositio factæ vnionis in Ecclesia Constantinopolitana, Con-
stantini & Romani tempore: quorum ille tunc imperabat, hic ea dignitate fulgebat,
quod Imperatoris pater audiret.

VNIONIS EDICTVM.

Dominus Deus noster IESVS Christus discipulis suis, & Apostolis, atque ijs qui
cum his digni euaserunt hereditate ipsius, eximium quoddam bonum, nimirum pa-
cem reliquit, hoc suis indicium tradens affectionis erga ipsum, si vinculo pacis con-
C strícti, spiritus vnionem non dissoluerent: cum prius ipse suo nobis exemplo, quæ-
nam eius de pace sententia sit, ostendisset; qui supra omnem sublimitatem positus,
ad infimam nostram extremitatem descenderit, perindeq. ac nos, carnis & sanguinis
particeps factus sit, vt a se inuicem diuisos ad vnitatem redigeret. Hinc illis etiam qui
eius in doctrina sunt instituti, hereditatem hanc reliquit, vt pacem inter se colant. Ne-
que dumtaxat hoc, verum etiam vt alios inter se dissidentes ad pacem trahant. Enim-
uero cum res ita comparata sit, inde ab initio in hoc vsque tempus haud cessauit illius
mali seditiosa improbitas sacrum Ecclesiæ corpus, modo hanc, modo illam causam
mouens, perturbare. Sed enim hic talis est. At pacis auctor ac magister Christus,
Deus ille noster, qui dixit inferorum portas Ecclesiæ suæ non præualituras; semper
ista scandala in ipsius mali caput conuertens, Ecclesiæ suæ pacem illibatã conseruat.
Hic ipse Christus, pax nostra, Deus, Pater, Pontifex, verus pastor, sanctis castissimæ
D sponsæ suæ, nimirum Ecclesiæ, liberis a se inuicem diuulsis, prouidentia gratiaq. sua
vnionem restituit, eosq. rursus ad matris inculpatum sinum congregauit: atque ipsi
quidem matri concessit, vt ob congregationem liberorum gauderet; sibi vero gloriæ
ac laudis oblationem, ab ore vno, atque vno corde profectam, tribui; omnibus autem
illis, qui non ad turbulentam dæmonis voluntatem declinant, sed pacis auctoris man-
datum colunt atque obseruant, gratiarum actionis præstationem. Enimuero supe-
rioribus temporibus accidere scandalorum occasiones tales, quales eæ sane fuerunt:
& quouis tempore, malo se commouente, sapientes Ecclesiarum gubernatores ido-
neam medicinam inuenerunt.

Nunc autem quod Ecclesiam ex causa matrimoniali perturbari contigerit, quando
istud ipsum matrimonium reprehensione non caret, ad eius prohibitionem sacrum
E Ecclesiæ iudicium fert, ne progressio fiat vlterius, hæve nuptiæ locum inueniant. Sic
enim & nunc & in posterum a vigentibus scandalis immunes sese reddent, quicumque
contentionem & rixam non potius amant, quam Christi pacem. Quippe remota oc-
casione, ex qua nata fuere scandala; causa nulla est quæ prohibeat, quo minus pacis
studiosi pacem colant. In quouis enim negotio sic comparata res est. Cum causa
fallax procreationis absurdorum remota est, ad elegantiam pristinam redeunt, quæ
inde vitium contraxere: sic cum a morbo corpus est occupatum, vbi morbi causa re-
cessit, integra valetudo redit. Et mari ventorum violentia turbato, postquam tem-
pestas cessauit, tranquilla serenitas reuertitur. Quamobrem nos publice congregati
pontifices atque sacerdotes, quibus non sibimetipsis (nam mitto dicere alijs) placere
lubuit, sed visum potius est, Ecclesiæ pacem seditionibus anteferre; quando de ma-
trimonialibus occasionibus scandala nata fuerunt, ea ipsa expurganda putauimus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

atque cauendum, ne deinceps ipsis in hominum vitam irrepentibus, tum Ecclesia A
perturbetur, tum eorum vita, quibus sic viuere libitum est, damnabilis euadat. Ac proinde sententia iudicioq. communi decernimus, ne ab hoc anno præsenti, qui est annus mundi sexmillesimus quadringentesimus vigesimusoctauus, Indictionis octauæ, quartas nuptias vllus contrahat, sed vt prorsus eæ reijciantur. quod si quis ad eiusmodi coniugium progredi decreuerit, ab omni cœtu Ecclesiastico exclusus esto, & ab ipso in sanctam ædem ingressu tantisper alienus, donec in hoc coniugio permanserit. Hoc enim sanctis quoque Patribus, qui ante nos vixere, visum fuit. Ac nos sane sententiam reddentes apertiorem, eum velut alienum a Republica Christianorum abdicamus. Et in hunc quidem modum de quarto matrimonio.

Ceterum vt & illa quæ ad alia matrimonia pertinent, honestius constituantur, & conciliationem vita Christianorum non indignam habeant; de tertio quoque matri- B
monio definimus, ne simpliciter atque temere perficiatur. Nam permissum id quidem est a Patribus, velut inquinamentum quoddam, cum necdum id temporis, vti nunc, res citra pudorem perageretur, ac late diffusa foret. Sed ita contingeret, ac si quis illapsas in domum sordes, in angulo forte sitas negligat. Nunc vero cum spaciũ sibi quoddam audaciæ sumpserit, & magnam ad frequentiam progrediendo, nihil turpitudinis habere, nihil sordium existimetur: recte visum est repurgandum, sicuti nec fœdum aliquid non iam amplius in angulum reiectum, sed per ædes ipsas diffusum, vllo modo relinquimus, sed expurgamus, & nauseam ex eo prouenientem remouemus. Itaque tam imbecillitati humanæ nos accommodantes, quam honestatis vitam Christianorum decentis rationem habentes, hoc in tertijs nuptijs seruandum statuimus, vt si quis ad annum quadragesimum prouectus, & neque naturæ motus C
reuerentia, neque vitæ decentis & honestæ, quæ a Christianis requiritur, habita ratione, sed vitiosa tantum libidine victus, ad tertium se matrimonium proiecerit: omni accuratione ac diligenti obseruatione adhibita, perceptionis Sacramenti ad quinquennium exors sit, neque de hoc tempore vllo modo quidquam decidatur.

Nam qui post annum ætatis quadragesimum in Ecclesia Christi & esse, & appellari amat inquinamentum, quodnam in corrigenda vita studij certum præbebit argumentum, propter quod Sacramentorum perceptionis tempus ei minuendum sit? quin ne postea quidem, quàm ad illibatam hanc perceptionem admissus fuerit, ei licitum erit, vt ad perceptionem hanc alio tempore accedat, quã in sola salutari Christi Deiq. nostri Resurrectione, propter factam (quanta sane fieri potuit) ex præcedenti ieiuniorum abstinentia repurgationem. Hæc autem dicimus, cum nulli de prioribus matri- D
monijs extant ijs liberi, qui iam post annum ætatis quadragesimum vxorem ducere voluerint. Quippe si liberi sint, tertium ei coniugium permittendum non erit. Est enim sane quam iniquum, intempestiuæ libidini patrem indulgere, nec liberis e prioribus matrimonijs susceptis prospici atque caueri, vt mœroris expertes sint, & perturbationis, & aliorum quæ generi mortalium ex fecunda multorum liberũm procreatione solent accidere. Quin etiam si quis annos triginta natus, & liberos ex prioribus coniugijs susceptos habens, vxori tertiæ copuletur; & ipse citra vllam impetrationem veniæ perceptionis Sacramentorum ad annum quartum exors esto, cum satis pateat eum nulla alia re, quam intemperantia motum, & quod carnalis libidinis mancipium sit, ad eiusmodi se matrimonium conferre.

Itidem posteaquam mysteriorum perceptionem impetrauerit, ter dumtaxat ijs E
fruendi quotannis facultatem habebit, semel in salutari Christi Deiq. nostri Resurrectione, secundo in obdormitione immaculatæ Dominæ nostræ Deiparæ, tertio, Natalitio die Christi Deiq. nostri. propterea quod in his ieiunium præcedat, & emolumentum ex eo proueniens. quod si liberi nulli superstites sunt, quandoquidem sobolis procreationem appetere non eiusmodi quiddam est, quod veniam non mereatur; condonandum erit hoc matrimonium, & ea tantum pœna, quæ dudum & hucusque fuit in vsu mulctandum. Atque hæc de tertijs etiam nuptijs. Enimuero nec secundas nec primas citra cautionem admittimus, sed eas quoque sic contrahendas statuimus, nullam vt improbam causam habeant, vel ex raptu, vel ex præcedente clandestino stupro: sed vt legitimæ sint, & inquinationibus huiusmodi ac impuritate scortationum careant.

Si quis

A Si quis igitur indicatis hisce constitutionibus spretis ad coniugalem consuetudinem primam, vel alteram, coiuerit: eum Christi Ecclesia, quæ pura est, nec labem vllam, vel rugam habet, salutaribus censuris subijciens, non prius ad sacrorum perceptionem mysteriorum admittet: quam definitum ob scortationem tempus accurate compleuerit: (nisi forte necessarius e vita discessus vrgeat) hoc est, donec annus septimus completus fuerit. Sacerdos autem, qui neglecta lege iam sancita, quemquam horum ad sacram aliquam perceptionem audebit admittere, de gradu suo periclitabitur; & is qui contra sanctionem promulgatam ad communionem sacram admissus fuerit, rursus inter exortes communionis referetur, donec annus septimus impleatur.] hucusque tomus siue edictum vnionis.

At si hæc oportuit facere, certe quidem quæ maioris erant momenti, non debue- B
runt prætermitti, immo vehementi studio primum omnium curari, nempe vnio cum Romana Ecclesia, a qua scissi Photij communicatione fuere. Fruſtra namque cum fratribus pacem quærit, qui a Matre, ipsa Ecclesia Catholica alienus, vt inimicus oberrat. Porro licet hæc compositа per edictum visa sint: tamen in maiorem rursus discordiam eruperunt, adeo vt vix post annos octoginta fuerint sub Basilio & Constantino iterum sancita concordia ad vnitatem reuocata.

Hoc tempore Romanus Imperator secundo loco nominari (vt par erat) solitus, in- ROMANVS IMP. PRIMVM SIBI VENDICAT LOCVM.
edictis vel alijs publicis monumentis; primo vero Constantinus Porphyrogenitus, fastu tumens, primum vendicans sibi locum, vt secundo loco Constantinus nominaretur effecit, ex quo sibi (quod est commune superborum omnium, vt qui se exaltant humilientur) exitium comparauit, vt inferius suo loco dicetur. plura de his Curopalates.

C Quod ad res Occidentales pertinet, flagrant omnia ciuilibus bellis, barbaris insuper ANGLI PEREGRINANTES ROMAM OCCISI A SARRACENIS.
vbique grassantibus, Hunnis & Sarracenis. Tunc & accidisse tradit Frodoardus infaustum, vt Angli ex more quamplurimi peregrinãtes ad Limina Apostolorũ inter angustias Alpium a Sarracenis intercepti lapidibus obruti fuerint.] Verum nec his ingruentibus malis cohiberi potuit Anglorum pietas, quin more solito magno cœtu frequentarent Limina Apostolorum: nam secundum illud Cantici canticorum: Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam:] maiori fidei ardore ex Anglia Romam proficiscentes, rursus post sequentem annum in idem incidere discrimen, & ab ijsdem cæsi sunt Sarracenis, vt idem Frodoardus eo anno testatur.

Quæ ad præsentem rursus annum spectant: addit his idem auctor, quod eodem anno habita est Synodus apud Trosleium in Gallia, cui præfuit Herueus Rhemensis
D Archiepiscopus, præsente Carolo Rege. desiderãtur eius Acta: Adijcit insuper Northmannos a Roberto Comite superatos, eosdemq. ita edomitos, Fidem Christianam suscipere incepisse.

IESV CHRISTI ANNVS 922. IOANNIS X. PAP. ANNVS 11. BERENGARII IMP. 8. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. 11.

E CHRISTI annus nongentesimus vigesimus secundus, Indictione decima incipit, quo vigesima Februarij Theodora Augusta Romani Imp. vxor moritur, & declaratur Augusta Sophia nurus eiusdem Romani Imp. vxor vero Christophori eius filij. hæc pluribus Curopalates, & alia multa de Bulgaris iterum atque iterum Constantinopolim oppugnantibus. Ita se habuerunt res Orientales.

Quod vero spectat ad Occidentales, hoc eodem anno Ioannes qui Romæ Pon- IOAN. PAP. IVDICAT CAVSAM INTER HILDVINVM ET RICHARIVM.
tificem agebat, reiecto Hilduino a Clero electo Tungrensi Episcopo, Richarium ordinauit a Rege propositum: ante annos enim duos ista orta contentio, & Romam perducta causa ab eodem Pontifice est iudicata. Narrat Frodoardus partis vtriusque merita ab eius exordio verbis istis: Hoc anno, nempe vigesimo supra nongentesimum anno, & sequenti quoque agitatur inter Hilduinum Episcopum & Richarium Abbatem de Episcopatu Tungrensi contentio. Siquidem Rex illud Episcopium Richario, quia Hilduinus a se desciuit, cui prius ipsum concesserat, dedit: Hermannus vero Archiepiscopus Hilduinum ibi Episcopum eligente Clero & populo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

populo, fauente quoque Gisleberto, quem plurimi Lotharienses Principem relicto Carolo Rege delegerant, ordinauit. Carolus vero reuersis ad se Lothariensibus & ipso Gisleberto, Richario Abbati, & non Hilduino ipsum Episcopatum concessit.] hæc ibi, & præsenti anno ista: Richarius qui Romam profectus fuerat propter Episcopium Tungrense reuersus est ordinatus a Ioanne Papa Episcopus, Hilduino ab ipso Papa excommunicato.] hæc Frodoardus, ex quibus, sicut & ex alijs multis, apparet, orbem Christianum cognouisse summum Pontificem Ioannem Inuasorem, nemine sibi arrogante de Apostolica Sede iudicium tanti ponderis, existimans vnusquisque nomen etiam male licet vsurpatum ipsius Romani Pontificis veneratione dignum; quod semel susceptum ab aliquo, nemo auderet contemnere. tantopere coluere maiores vel ipsum nomen Romani Pontificis. Quod si tanti vitrum, quanti margaritum?

ROBERTVS COMES VNGITVR REX FRANCORVM.

Accidit vero item in Gallijs, vt rursum proceres Francorum Carolo Rege relicto, eadem ex causa, quod Haganonem deperiret, ergaq. eum omnia eius studia, spretis ceteris, conuerterentur, elegerint Robertum Comitem Regem, solemniq. ritu eumdem Archiepiscopus Rhemensis vnxerit, de quibus hæc Frodoardus: Franci Robertum seniorem eligunt ipsiq. sese committunt. Robertus itaque Rhemis apud sanctũ Remigium ab Episcopis & primatibus Regni constituitur. Heriueus Rhemorum Archiepiscopus obijt tertia die post consecrationem Roberti Regis, scilicet, sexto Nonas Iulij, quarta die antequam vigesimum secundum sui Episcopatus expleret annum.] & inferius eodem anno. In pago quoque Parisiaco in villa quæ dicitur * Gesedis, multa miracula in Ecclesia sancti Petri a quarto superiore anno, ex quo scilicet reliquiæ de barba ipsius Apostoli illuc sunt relatæ, facta memorantur: ita vt inter cæcos & claudos vel contractos amplius quam centum septuaginta sanitate donati referantur, dæmoniaci vero quotquot illuc abierant, sano sensu, pulsis dæmonibus redierint, præter alia innumerabilia quæ ibi sunt acta.] hæc Frodoardus, res sui temporis scriptis prosequens. miranda sunt hæc, nec perfunctorie transeundo, inconsiderata relinquenda. Etenim ita Deus Petri nomen fecit tunc esse celebrius atque potentius, dum & eius barbæ pilos, qui sunt excrementa corporis, tanta voluit præstare virtute, & fulgere miraculis: cum illud magis infamaretur ab eius Sedis inuasore Ioanne, vt eo amplius ostenderetur in radice viresc ere, quod existimari posset exiccatum in ramis; vt non dubitares super hanc petram esse ædificatam Ecclesiam, & portas inferi aduersus eam non præualere, quantumlibet etiam ipsi qui super eius Sedem sedent, eam impugnent moribus prauis.

* Iesedis

BERENGARIVS SVPERATVS A RODVLPHO.

Sed & in Italia feruent bella ciuilia, hoc anno (vt Frodoardus notat) Berengario Imperatore per Rodulphum Galliæ Cisalpinæ Regem (vt ait) siue vt Luitprandus, Burgundiæ Principem in Italiam vocatum, bello superato.

IESV CHRISTI ANNVS 923. IOANNIS X. PAP. ANNVS 12. BERENGARII IMP. 9. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. 12.

IOANNES MITTIT PALLIVM AD ARCHIEP. RHEMENSEM.

Annvs sequitur Redemptoris nongentesimus vigesimustertius, Indictione vndecima, quo Ioannes Papa mittit pallium ad Seulphum nuper creatum Rhemensem Archiepiscopum post Heriueum defunctum.

Eodem quoque anno, Martij mensis die vigesimosexto passa est in Hispania sancta Eugenia martyr sub Rege Sarracenorum Habdarraghman huius nominis quarto, Regni eius anno duodecimo. Hic enim quo odio flagraret in Christianos: ex cognomine, quod ipse sibi sui Regni exordio indidit, poterit quis intelligere. Etenim Auanzer Abemdin Ala (vt est apud Rudericum Archiepiscopum Toletanũ) se vocari præcepit, quod, Legis diuinæ defensor interpretatur, quam a Christianis contemni sciret, & subsannari. Sed & illud sibi ipse addidit cognomentum, vt dici voluerit Amomiramolin, quod Rex credentium sonat, vt idem testatur auctor.

S. EVGENIAE MARTYRIVM IN HISPANIA

Hic igitur cum Christianorum sæuissimus hostis fuerit, eius in Christianos persecutionis acerbissimæ periere monumenta. de duobus tantum martyribus ab eo neci traditis memoria viget, Eugeniæ inquam, quæ passa reperitur hoc anno, & Pelagij qui post

post sequentem de impio barbaro egregie triumphauit. Cum vero perijssent Eugeniæ martyris Acta, quod e ruderibus refossum est epitaphium vetustate pene consumptum, sed ab Ambrosio primo omnium interpretatum, & ex acrostichis eiusdem Eugeniæ martyris nomine reddito, fecit eius memoriam, quæ perierat, rediuiuam. Sic enim haud pridem apud Cordubam in vico dicto Marmoleios, e domus erigendæ fundamentis effossis eiusdem martyris epitaphio eruto, vti ab ipso repertum est, describitur.

S. EVGENIAE MART. EPITAPHIVM.

e . . . . . .
u . . . . . LIS . . . . VVLNERA . . . .
GENV . . . . . VS TRVCVLENTVM
EX . . . . . QVI FOECVNDA.
NOBIS HIC . . . . . RETENTAT
IN CAELO DE HINC MERVIT PER SAECVLA VIGENS
ADIVNCTA POLLET CVRIE, SANCTORVM IN ARCE
MERCEDES IPSO RVTVLI SVB SOLE CORVSCAT.
AMBIENS SACRI GLORIAM DE MERCE CRVORIS.
REX TRIBVIT CVI CORONAM PER SECLA FVTVRA.
TV ITAQVE NVTIBVS MARTYR NOS MANDA DIVINIS.
IDEM SVB ERA NOVIES CENTVM IVGVLATOR
r . . . . . SEXAGIES ET VNO. SEPTEM DECEM CALENDIS APRILIS.

Hæc ita vt vides exarata, & ex parte frequenti transitu abolita pedibus sunt inuenta, sed Dei prouidentia factum, vt saltem EVGENIA MARTYR legi potuerit in acrostichis, hoc est primis singulorum versuum elementis, illis hic additis alio charactere litterulis, quæ desiderari videbantur, & necessario exigebat ceterarum litterarum contextus, alijs adhuc integris permanentibus, quibus annus, mensis ac dies, quibus est passa, essent expressi.

Hoc pariter anno Rex Carolus ingentem conflaturus exercitum, vt Robertum Regem profligaret, etiam Northmannos solicitauit contra consilium & admonitionem Fulconis Rhemensis olim Archiepiscopi: factumq. vt quemadmodum cum eius parens monitis Northmannos in auxilium vocare desiit, Deum cito habuerit adiutorem, qui tyrannum statim e medio tolleret: ita e contra modo eos vocans, Regnum penitus cum libertate perdiderit. Quomodo autem ista se habuerint, narrat quam exactissime Frodoardus, quæ sic summatim collecta legas: Carolus Rex contra pactas inducias cum exercitu contra Robertum imparatum irruens, conflato prælio illum occidit, ipse vero victus ab eius filio Hugone fuga sibi consuluit; dolo demum Eriberti Comitis captus, in carcerem detrusus est. Cum proceres Rodulphum Richardi filium e Burgundia vocatum in Regem eligunt Suessione in monasterio sancti Medardi, Robertiq. filia Emma dicta Rhemis ab Archiepiscopo consecratur Regina. ita in Gallijs res Francorum hoc anno se habuerunt.

RODVLPHVS REX FRANCORVM CREATVS.

Insuper eodem reperitur anno defunctus Galterus Archiepiscopus Senonensis, cuius extant salubres canonicæ [a] constitutiones.

Eodem quoque anno (vt auctor est [b] Ditmarus) xix. kal. Februarij, Indictione vndecima ex hac vita migrat Sigismundus Halberstadẽsis Episcopus sanctitate vitæ perspicuus, ex cuius prædictione ei subrogatur Bernardus.

a tom. 6. bibl. Marg. col 642.
b Ditm. lib. 1. Chron.

IESV CHRISTI ANNVS 924. IOANNIS X. PAP. ANNVS 13. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 13.

Annvs Redemptoris nongentesimus vigesimusquartus, Indictione duodecima incipit, quo Berengarius Imperator a suis occiditur. rem gestam pluribus narrat Luitprandus Ticinensis. Quod ad tempus necis eius pertinet, testem habemus Frodoardum huius temporis accuratum chronographum. Dignas quidem suscepit Berengarius pœnas, quod fœdere iam antea cum Hunnis inito, eosdem hoc anno iterum

BERENGARIVS IMP. OCCIDITVR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum maiori agmine in Italiam intulit, in odium Rodulphi a quo ante annum bello A
fuerat superatus, illo hoc tempore detento in Gallijs iam anno superiori Rege Francorum electo.

PAPIA AB HVNNIS INCENDITVR.

Quam autem cladem Hunni siue Vngari hoc anno intulerint Galliæ Cisalpinæ, idem Frodoardus sic breuiter narrat ante obitum Berengarij: Vngari ductu Regis Berengarij, quem Longobardi pepulerant, Italiam depopulantur, Papiam quoque vrbem populosissimam, atque opulentissimam igne succendunt, vbi opes periere innumerabiles, Ecclesiæ quadragintatres succensæ, vrbis ipsius Episcopus cum Episcopo Vercellensi qui secum erat, igne fumoq. necatur, atque ex illa pene innumerabili multitudine ducenti tantum superfuisse numerantur, qui ex reliquijs vrbis incensæ, quas inter cineres legerant, argenti modios octo dederunt Vngaris, vitam murosq. ciuitatis vacuæ redimentes. His expletis Vngari per abrupta transeuntes Alpium B
iuga venerunt in Galliam, quos Rodulphus Cisalpinæ Rex Galliæ & Hugo Viennensis inter angustias collium Alpinorum claudunt. Vnde in primo loco per deuia montis euadentes Gothiam impetunt, quos insequentes prædicti duces sternunt ex eis, quos reperire potuerunt.] hæc Frodoardus. Vsta est autem (inquit Luitprandus eius ciuis) infelix olim formosa Papia anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo vigesimoquarto, quarto Idus Martij, Indictione duodecima, feria sexta, hora tertia. Quorum memoriam qui ibidem combusti sunt, vos & quicumque legeritis, faciatis, vehementer exoro.] hæc ipse, subdens de eius restitutione narrationem.

RODVLPHVS REX AEGROTANS DIVINVM PER SANCTOS IMPLORAT AVXILIVM.

Aegrotans hoc anno idē Rodulphus Rex Francorum, quibus pietatis studijs nisus sit conualescere, dignum est ex eodem auctore Frodoardo hic recitare: Grauissimo (inquit) languore corripitur, cuius a recidiuo, dum iam conualescere putabatur, op- C
primitur, & pene desperatus, a pluribus Rhemos ad sanctum Remigium se deferri fecit. vbi nonnulla dona largitus. Ceterum præter vxoris partem, quidquid sibi thesaurorum supererat, per monasteria Franciæ, Burgundiæq. direxit, & quatuor hebdomadibus apud sanctum Remigium demoratus, tandem reintegrata sanitate, Suessonicam petijt vrbem, &c.] hæc Frodoardus, qui & de Synodo hoc item anno habita in Gallijs, subijcit ista:

SYNODVS ALIA APVD TROSLEIVM.

Synodus Episcoporum Rhemensis diœcesis apud Trosleium Octobri mense habita, Seulpho Archiepiscopo Rhemensi præsidente, in qua Isaac Comes ad emendationem & satisfactionem venit pro his quæ praue aduersus Ecclesiam Cameracensem perpetrauerat, & vadatus argenti libris centum, pacatur cum Stephano præfatæ vrbis Episcopo, præsente Heriberto & pluribus Franciæ Comitibus.] hæc ipse in Chronico & in D
historia Rhemensi, quibus adijcit quædam miracula hoc anno diuinitus edita.

S. VDALRICVS EPISCOPVS AVGVSTANVS

Accidit præterea vt hoc anno, bono totius Christianæ religionis, lucerna ardens & lucens non amplius subtus modium abscondita teneretur, sed luceret super candelabrū exaltata, cum videlicet sanctus Vdalricus nobili genere ortus, nempe ex Huebaldo Comite Kyburgensi & Ditperga Burchardi Sueuiæ Ducis filia, ab ipsis incunabulis mirificis sanctitatis indicijs in eo diuinitus patefactis, Augustæ Vindelicorum est electus Episcopus, Apostolico more, secundum præcedentes prophetias. Res ab eo præclare gestas licet rudi verborū stylo, candido tamen & expolito sinceritate & veritate illius æqualis est prosequutus; sed pertæsi alij rusticitatem fontis, easdem aquas inde acceptas argenteo melius vase propinandas sitientibus existimarunt, Gebeardus videlicet eiusdem ciuitatis Episcopus & Berno Augiæ Abbas. Sed quæ Verbū incarnatum pan- E
nis inuolutum non lacinijs ac pretijs indumentis sui exordio Christiana simplicitas diuinitus datum accepit, ipsa pura, integra, incorrupta, omni ex parte suo candore fulgente, suismet collustrata radijs, veritate gaudet & acquiescit. Quo nomine bene precamur viro maxime pio atque discreto Marco Velsero Augustano, qui latentem & pene obrutum terra fonticulum, vt iterum flueret laborauit; dum inquam eiusdem Vdalrici vitam primitus scriptam ab auctore, qui eum oculis vidit, & cum eo conuersatus est, iam obliuione sepultam, typis cudendo, & notis illustrando reuocauit ad vitam. In qua (quod ad electionem Vdalrici in Episcopum pertinet) de præcedenti Romæ audita a Marino, qui postea fuit Pontifex, prophetia hæc habentur.

Interim vero libuit eum Limina visitare beatorum Apostolorum Petri & Pauli: eumq. illuc peruenisset, a venerando Papa * Martino bene susceptus est. Et ab eo interro-

* Marino

A terrogatus, de qua prouincia vel ciuitate esset natiuus. qui respondens, dixit: De prouincia Alamannia, & de ciuitate Augusta oriundus sum, versorq. in seruitio Adalberonis eius ciuitatis Episcopi. Ne turberis, inquit, animo, o frater, ille de quo mihi dixisti, senior tuus Adalbero migrauit a sæculo, & Deo iubente, te eiusdem matriculæ, *hoc est Ecclesiæ cathedralis siue matricis*, decet esse pastorem. Eo quidem renuente, inquit: Cur recusas destinationem Dei? si nunc inconcussam & indesolatam accipere & gubernare refragaris in tranquillitate: inantea vero destructam & deprædatam in perturbatione accipies, & cum labore gubernabis & reædificabis. Altero vero die, sine licentia Papæ, propter tristitiam defuncti domini sui, & ne ab eo plus verbis constringeretur, exiuit e Roma, Augustamq. reuisit, & inuenit ita sicut præfatus Papa prædixit.] addit vero post Adalberonem suffectum Hiltinum, eumdemq. præfuisse ei-
B dem Ecclesiæ annos quindecim, ipsiq. subrogatum sanctissimum, virum Vdalricum.

Hæc autem cum annos ante quindecim contigisse certum sit, anno nimirum Redemptoris nongentesimonono, quo plane constat Sedem Apostolicam occupatam fuisse detentam ab infami Sergio illo de quo supra, non legitime electo Pontifice, sed inuasore: Vnde quem auctor nominat Marinum Papam, fortasse is tunc temporis legitimus habebatur Pontifex; sed quoniam obscurissime ea tempora transierunt, de eodem Marino quod tunc sederit, non alibi quam hic mentio inuenitur; quamobrem ea fuit Velseri doctissimi scholiastis interpretatio, vt per anticipationem ibi dictus Marinus sit Pontifex appellatus, qui tamen sedisse reperitur post annos decem & octo. Corrigendus tamen est Sigebertus qui aduentum Vdalrici in Vrbem sub Pontificatu eiusdē Marini Papæ recenset, anno videlicet Redemptoris nongentesimo quadragesimosec-
C cundo, quod procul abhorret a veritate.

STATVS REVM HISPANIAE.

Quod ad statum Ecclesiarum Hispaniæ spectat: quæ Cordubæ erat (vt vidimus) sub Sarraceno Principe laborabat, reliquæ vero sub Legionensi Rege Ordonio auctæ magis in dies ab eodem Rege reditibus ac donis quieuerunt, in eam spem erectæ, quod ingenti barbarorum exercitu ex Africa per Regem Cordubæ conuocato, per eumdem Ordonium superato, pax perpetua stabilieda esset. Sed turbauit mox omnes insperata mors Comitum Capellæ, qui vocati a Rege ad prælium, cum venire renuissent, vel alia causa (vt produnt alij) perducti postea Legionem, truncari capite iussi sunt; ipseq. Rex qui Arabum terror erat hoc ipso anno mortuus est, cum regnasset nouē annis & mensibus sex, vt Sampyrus & Tudensis affirmāt. Successit Ordonio frater Froila, nominis huius Secundus nullo iure sed inuasione tyrannica, tenuitq. tyrannice Regnū mensibus qua-
D tuordecim, qui ex nece insontium cognomen adeptus, vt Crudelis appellaretur. quo factum est, vt eo sublato de medio, rebus ad interregnum deductis, duo fuerint creati iudices, quibus bellandi aduersus hostes, & iudicandi populum libera est concessa potestas. Post annum autem creatus est Alfonsus huius nominis Quartus cognomento Monachus, filius Garsiæ (vt Tudensis affirmat) siue Ordonij, vt plures consentiunt: cum ex aduerso in Asturia iam quartus filius Alfonsi Magni Regnum sibi vendicasset Ramirus. hic status rerum vndique fluctuantium summatim collectus. sed ad res Anglorum.

Hoc anno, defuncto Eaduuardo seniori Anglorum Rege, qui in locum eius successit Aethelstanus, liberatus ab Elfredo aduersario Romæ extincto, cum ad Confessionem sancti Petri periurare non timuisset, in sua donatione facta sancto Petro ista ma-
E nu sua eidem appendicem posuit, quibus res gesta clarius innotescit.

Sciant sapientes regionis nostræ non has præfatas terras me iniuste rapuisse, rapinamq. Deo dedisse; sed sic eas accepi, quemadmodum iudicauerunt optimates Regni Anglorum, insuper & Apostolicus Papa Romanæ Ecclesiæ Ioannes. Elfredo defuncto, qui nostræ felicitati & vitæ æmulus extitit, nequitiæ inimicorum nostrorum consentiens, qui me voluerunt, patre meo defuncto, cæcare in vrbe Vuintonia, si non me Deus sua pietate eripuisset; sed denudatis eorum machinamentis, remissus est ad Romanam Ecclesiam, vbi se coram Apostolico Ioanne iureiurando defenderet. Et hoc fecit coram altari sancti Petri. sed facto iuramento cecidit coram altari, & manu famulorum suorum portatus est ad Scholam Anglorum, & ibi tertia nocte vitam finiuit. Et tunc Apostolicus ad nos remisit, & quid de eo ageretur, a nobis consuluit, an cum ceteris Christianis corpus eius poneretur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

His peractis & nobis renuntiatis, optimates regionis noſtræ, cum propinquorum illius turma efflagitabant omni humilitate, vt corpus illius per noſtram licentiam cum corporibus poneretur Chriſtianorum: noſq. illarum efflagitationi conſentientes, Romam remiſimus, & conſentiente Papa, poſitus eſt ad ceteros Chriſtianos, quamuis indignus. Et ſic iudicata eſt mihi tota poſſeſſio eius in magnis & modicis. ſed & hæc apicibus prænotauimus litterarum; ne quamdiu Chriſtianitas regnat, aboleatur. Vnde mihi præfata poſſeſſio, quam Deo & ſancto Petro dedi, donatur; nec iuſtius noui quam Deo & ſancto Petro hanc poſſeſſionem dare, qui æmulum meum in conſpectu omnium cadere fecerunt, & mihi proſperitatem Regni largiti ſunt.] hactenus Regis chirographum ad donationem illam appoſitum, deſcriptum vero a [a] Vuilelmo Malmesburienſi vna cum ceteris ad eumdem Regem ſpectantibus.

[a] *Vuil. de Geſt. Reg. Angl. lib. 2 cap 6.*

IESV CHRISTI ANNVS 925. IOANNIS X. PAP. ANNVS 14. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 14.

SEQVITVR Chriſti annus nongenteſimus vigeſimusquintus, Indictione decima tertia, quo dum ſub iugo barbarico aſſidue gemit Hiſpania, egregio martyrio Pelagij pueri annorum tredecim læta vireſcit: quod etſi non armis, pietate ſaltem vincat, & per puerum ducat de impio tyranno triumphum, atque præclara terra cæloq. ſpectata trophæa in æternum māſura ſublimet. Tantæ rei vigent in tota Hiſpania vbique memoriæ, altaribus, & Eccleſijs conſignatæ; dieſq. natalis inſignis Martyris ſacrificijs, ſacriſq. laudibus ducendus annis ſingulis eſt religioſe præſcriptus; cuius & præconia omni dicendi genere, hiſtorico atque poetico celebrata leguntur. Virgo enim Saxona, quæ his tēporibus claruit, poetria præclariſſima Rhoſuuinta nomine, vt olim tympaniſtria Dauidi de Goliath triumphanti, puero virgini ſimul & martyri occurrens cecinit laudes, eaſdem aucto numero ex virginitate centeno, atque ex prærogatiua martyrij multiplicato milleno.

S. PELAGII PVERI INSIGNE MARTYRIVM.

Plures ſunt qui Pelagij præclarum martyrium conſcripſere, antiquior autem ceteris, qui tum vixit, eodemq. in loco verſatus interfuit Raguel totius rei geſtæ hiſtoriam eſt proſequutus, qui primum cauſam, cur puer decennis detineretur in carcere, eam aſſerit, quod cum in bello aduerſus Gallæciam ab Arabum Rege excitato, captiuus Ermoigius Epiſcopus remanſiſſet, ductus Cordubam, vt ſe nexibus liberaret, eumdem Pelagium ſobrinum ſuum, decem annorum reliquerit obſidem puerum elegantiſſimæ formæ atque ſpectatæ virtutis; quiq. totum illud triennium & ſemis, quo manſit incluſus, venturi præſcius, ad martyrij præparationem impendit. Cum vero venuſtus facie non ad martyrium, ſed ad delicias tyranni educeretur e carcere, ab eodemq. mille modis ſuaderetur ad turpia: magnis ille animis renitens, comparauit ſibi ea occaſione martyrium. quod quonam modo tranſactum fuerit & conſummatum, ab eodem auctore ſic accipe:

ACTA MARTYRII S. PELAGII.

Interea poſt conſtantem ſcilicet fidei exhibitam confeſſionem, cum eum ioculariter Rex tangere vellet, *abuti ſcilicet*; Tolle canis (inquit ſanctus Pelagius) numquid me ſimilem tuis effeminatum exiſtimas? Et ilico veſtimenta, quæ indutus erat ſcidit, & fortem in palæſtra ſe athletam conſtituit, eligens potius digne pro Chriſto mori, quam turpiter cum diabolo viuere, & vitijs inquinari. Ipſum vero adhuc ſuaderi poſſe Rex exiſtimans, ſuis præcepit tyronibus, vt eum ſuaſorijs delinirent lenocinijs, ſi forte apoſtatando, tantis acquieſceret regalibus pompis. Sed ille, adiuuante Domino, fortis ſtetit, & intrepide permanſit, Chriſtianum ſe ſolummodo prædicans, eiuſq. per ſæcula præceptis obſecundare ſe dicens. Cuius feruentiſſimum Rex ſpiritum contra ſe perſiſtere videns, atque in ſuis deſiderijs ſpretum eſſe intelligens: ira ſtimulatus; Appendite, inquit, illum in forcipes ferreas, ac ſtrictum tamdiu ſurſum, deorſum viciſſim leuantes deponite, quouſque aut animam exhalet, aut Chriſtum eſſe Dominum deneget. Quod beatus Pelagius forti animo pertranſiens, ſtabat intrepidus, qui adhuc pro Chriſto pati penitus non recuſabat. Cuius cum immobilem Rex conſtantiam videret: iuſſit eum membratim gladio

gladio ſcindi, & in flumen proijci. Qua miniſtri poteſtate accepta, per tam immania in eum, exerto pugione, ludibria debacchati ſunt, vt putares ſacrificia componere de eo, quem immolari, eis inſcijs, in conſpectu Domini noſtri IESV Chriſti erat neceſſe. Et qui iam electus manebat in cælis, adhuc duriter patiebatur in terris. Nam alius brachium radicitus amputauit, alius tibias deſecauit, alius etiam ceruices ferire non deſtitit. Interea ſtabat Martyr intrepidus, ex quo guttatim ſanguis diſtillabat pro ſudore profluus, nullum interim præter Dominum IESVM Chriſtum inuocans, pro quo pati non recuſabat, dicens: Domine eripe me de manu inimicorum meorum. Quem ſane diuina poteſtas non deſeruit, faciens illum in pœnis Confeſſorem, ac ſub gladij mucrone glorioſum in cælis martyrem. Porro manus quas ille ad Deum leuabat, illi ſceleratiſſimi gladio amputabant. Inter quæ beatiſſimus Pelagius feſſus anhelabat. Et quia qui hominum miſeraretur non aderat, Deum ſolummodo inuocabat. Clamabat quidem athleta fortiſſimus, ſed præſens certamini præerat Dominus, Veni, inquiens, accipe coronam, quam tibi ab initio mundi promiſi. Inter hæc ſpiritus migrauit ad Deum, corpus vero proiectum eſt in fluminis alueum. Sed poſt hoc nullatenus defuere Fideles, qui illud quærerent, atque in ſepulchrum honorifice deferrent, cuius quidem caput cœmeterium tenet ſancti Cypriani, corpus vero ceſpes ſancti Geneſij.

CRVDELISSIME CAEDITVR MARTYR.

O vere dignum Deo martyrium, hora ſeptima cœptum, veſpere autem eodem die conſummatum! Quis vmquam tale donum vllis compenſare valebit ſermonibus, &c.] paulo poſt vero ad eumdem conuerſus Martyrem, ijs eum compellat precibus: O beatiſſime teſtis Pelagi, qui inter delicias, minaſq. Chriſtum confiteris, ac blandicijs cedere nolis, eligens magis mori pro veritate, quam viuere ſæculo & carere iuſtitia. Et quem iam Chriſtus in ſorte habebat electorum, promiſſionibus noluit cedere perditorum: Vnde quæſumus, ſancte Martyr, Eccleſiæ patrocinare, eamq. foueto indefeſſe præſidijs, quam tibi famulari conſpicis votorum obſequelis, quatenus coram Deo habeat patronum, quem Gallæcia oriundum, ſed martyrij ſanguine Corduba tenet glorioſum.

TEMPVS MARTYRII.

Igitur hic beatiſſimus Pelagius ætate circiter tredecim & ſemis paſſus eſt annorum Cordubæ, vt dictum eſt, ciuitate, Habdarraghman Rege imperante, die videlicet Dominica, hora decima, ſexto kalendas Iulias, Era nongenteſima ſexageſimatertia, regnante Domino IESV Chriſto, qui viuit & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti, vnus in Trinitate Deus in ſæcula ſæculorum Amen.] hactenus ſcriptio Raguelis, quam appendicem ad Eulogium poſitam, Ambroſius ſcholijs illuſtrauit, reliqua addens quæ ſpectant ad factam poſtea tranſlationem, & cultum Martyris celeberrimi. Sed inuiſamus res Francorum.

Cum autem graſſantibus vbique tyrannis, Gallicanæ Eccleſiæ vaſtarentur, quæ ceteris viribus præſtabat Rhemenſis Eccleſia, in maximo diſcrimine conſtituitur. Quod enim apud eam ſacra Regum vnctio ſeruaretur, & in eo qui eidem Archiepiſcopus præſideret, collocata videretur eſſe poteſtas vngendi Regem, & ſic totius Regni cardo in ea verti quodammodo videretur: ſicut a legitimis Francorum Regibus eius Archiepiſcopi ſummo colebantur honore: ita e contra a tyrannis innumeris conſueuit affligi moleſtijs.

HERIBERTVS INVASOR RHEMENSIS ECCL.

Præ ceteris autem qui hoc tempore poſt Regem emineret in Gallijs Heribertus Comes Aquitaniæ, erat Rodulpho Regi qui Regnum inuaſerat præ cunctis metuendus. Hic igitur Rhemenſi inhians Eccleſiæ, opportuna oblata occaſione, pro ea liberanda ab infeſtatione eam inuadentium dominorum, pactum iniiſſe traditur cum eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopo Seulpho, vt ſuus filius Rhemenſi præficeretur Eccleſiæ. Verum eiuſdem Comitis miniſtri moræ impatientes e medio ſuſtulere eumdem Archiepiſcopum propinato veneno, hoc ipſo anno, qui tertius eius eſt ſedis. Hæc pluribus Frodoardus. [a]

[a] *Frod hiſt. Rhemenſ lib. 4. cap. 17. 18.*

Seulpho ita, vt audiſti, ſublato de medio, quid tum accidit? Illud plane tunc primū contigit in Eccleſia Dei videri monſtrum, numquā hactenus in orbe Chriſtiano viſum nec auditum, immo nec puto mente conceptum; cum videlicet puer nondū quinquennis nondū alicuius inferioris ordinis capax, vix ferula prima addiſcens elementa, Rhemen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

PVER NONDVM QVINQVENNIS ARCHIEP. RHEMENSIS.

mensis eligitur Archiepiscopus. Tanta ista adeo noua, adeo turpia ac detestanda, so- A
lo auditu horrenda atque pudenda ne fabulam putes anilem, prodo eius auctorem, ex quo etiam cuncta verbatim describimus Frodoardum huius temporis scriptorem eiusdem Ecclesiæ filium, qui rem gestam sic narrat: [a] Nec mora, post ipsius Seulphi Rhemensis Archiepiscopi obitum Heribertus Comes Rhemos venit, aduocans Abbonem Suessonicum Episcopum & Bononem Catalaunicum. Quibus sibi iunctis, tractans electionem huius Rhemensis Ecclesiæ, tam clericos quam laicos ad voluntatem suam intendere fecit. Sequentes igitur eius consilium, ne forte per extraneas personas Episcopatus diuideretur, eligunt filium ipsius admodum paruulum, qui necdum adhuc quinquennij tempus expleße videbatur. Patrata ad Regem deferunt, properant eius auctoritatis impetrandæ gratia. Rodulphus igitur Rex, hac electione comperta, præfatorum Episcoporum consilio Rhemensem Episcopatum commit- B
titit Heriberto æquitatis censura disponendum & regendum ab ipso.

[a] Frod. lib. 4. cap. 19. eadem in effect. hoc anno.

CONFIRMAT IOAN. PAP. PRAESVMPTVM SCELVS

Quin etiam Legatos Ecclesiæ cum Abbone præsule Romam mittere satagit, huius electionis decretum secum ferentes, & assensum Papæ super ea petentes. Ioannes itaque Papa, interueniente præsule Abbone, petitioni eorum consensum præbens, Episcopatum Rhemensem Abboni Episcopo delegat, quæ sunt Episcopalis ministerij ab ipso in eodem Episcopatu tractanda atque definienda decernēs. Heribertus itaque Comes potestate potitus Rhemensis Episcopij: iniuste priuauit tam me * qui interfuerā præmissæ electioni, quam nonnullos alios & clericos & laicos beneficijs possessionum Ecclesiasticarum, quibus a prædecessoribus Episcopis munerati videbantur obsecundationis gratia, quæ pro libitu suæ voluntatis quibus sibi placuit, impertiuit, &c.] hucusque Frodoardus. C

* qui non

Vidisti Lector, cuius auctoritate Pontificis (si tamen ipse Pontifex est dicendus) id primum fuerit introductum in Ecclesia Dei, Ioannis Decimi, quo turpior nullus, cuius sicut ingressus in cathedram Petri infamissimus, ita & exitus nefandissimus. Non ista Nicolaus vel audire tulisset, aliquisve alius legitime electus Pontifex, sed opus illo dignum quē infamis femina, infami opere in Petri solium intrusisset. At vero quod in tanta Ecclesia male fuit a malo Principe vsurpatum, in exemplum cito transijt aliorū, vt cōplures huius sæculi Principes sibi sanguine coniunctos adolescentulos in summas cathedras c urauerint promouēdos, quod hoc ipso sæculo nō sine magno dedecore factum etiam Romæ, Constantinopoli, & in alijs præclaris ciuitatibus, inferius dicturi sumus. At vtinam quod hoc sæculo ortum, cum eodē sæculo fuisset extinctum, & non in posteriora sæcula propagatum tantum nefas, quo iura omnia Ecclesiastica sauciantur. D

IESV CHRISTI ANNVS 926. — IOANNIS X. PAP. ANNVS 15. — CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 15.

HVGO REX ITALIAE.

ANNVS Christi sequitur nongentesimus vigesimusextus, Indictione decima quarta; quo Hugo Comes Arelatensis, siue Prouinciæ dictus, in Italia regnare cœpit, Rodulpho eiecto, de quo hæc Frodoardus hoc anno: Hugo filius Bertæ Rex Romæ super Italiam constituitur, expulso Rodulpho Cisalpinæ Galliæ Rege, qui Regnum illud peruaserat, & alteri feminæ, viuente vxore sua se copulauerat, occiso E
quoque a filijs Bertæ Burchardo Alamannorum Principe ipsius Rodulphi socero qui Alpes cum ipso transmeauerat in Italiā Regni gratia recuperandi genero.] hæc ipse. Porro de his agens [b] Luitprandus, hunc Hugonem Comitem tradit fuisse Prouinciæ, siue Arelatensium, eumq. delatum nauigio Pisas Tusciæ ciuitatem. Cumq. (inquit) eodem peruenisset, affuit Romani Papæ, Ioannis scilicet Rauennatis Nuntius. Assuerunt etiam pene omnes Italicenses Nuntij, qui hunc vt super eos regnaret, inuitabant.

[b] Luitp. lib. 3. c. 4. in fine.

His autem, vt erat longo tempore hæc cupiēs, percitus, venit Papiam, cunctisq. conuenientibus, Regnum suscepit. Post paululum Mantuam abijt, vbi & Ioannes Papa ei occurrens, fœdus cum eo percussit. Quo tempore Berta matre Hugonis mortua, Vuido filius eius, quem ex Alberto genuerat (sicut prædiximus) Tusciæ Marchiam tene-

A tenebat, qui Maroziam scortum Romanum sibi vxorem acceperat.] sed de Hugone inferius sæpe.

Signatur quoque præsens annus nobili pietatis memoria, dedicationis videlicet Ecclesiæ sanctorum Hadriani martyris & Nataliæ coniugis apud Legionem in Hispania. Cultu quippe Sanctorum semper claruit Ecclesia Hispana, adeo vt a longe posi- VIGENS CVLTVS SANCTORVM IN HISPANIA.
sitis vndique prouincijs Sanctorum semper reliquias perquisierit, licet prædiues sanctis martyribus in ea passis eadem Ecclesia fuerit. acceptis igitur eorumdem Sanctorum, qui Nicomediæ in Bithynia sunt passi reliquijs, eorumdem Memorias erexere, Oueti primum regia munificentia Adefonsus Magnus, inde in parochia Legionensi pij Christiani Gisundo & eius coniux Leubina, cuius Ecclesiæ dedicationis hoc anno factæ eiusmodi extat vetus [a] inscriptio.

B Hanc Christi aulam sanctorum Hadriani & Nataliæ nomine dicaram instruxit Dei famulus Gisundo cum coniuge Leubina. Era discurrente nouies centena octaua quinquagena.

[a] apud Ambr. Moral. Chron. Hisp. lib. 9. c. 5.

Sit tibi Domine ratum famulorum ratissimum votum, quod tibi alacri deuotione in honorem Sanctorum testium parauerunt. Suscipiantur a te, pie Deus, orationes miserorum.

Quisquis hic tristis ingreditur, fusa prece, lætior inde redeat. Consecratumq. est templum ab Episcopo Cixilanensi. Era DCCCCLXIIII. IV. Idus Octobris.] *& super Ecclesiæ portam.*

Qui hanc Christi aulam ingreditur sine mente bona, nec vota valent nec dona. Ergo malas mentes deponant ingredientes.] *in altari autem vbi sacræ reliquiæ asseruantur*
C *habentur ista.*

Hic iacent duorum sanctorum Martyrum sacrata ossa, quorum virtute Deus quotidie multa facit miracula.] *hæc ibi.*

IESV CHRISTI ANNVS 927. — IOANNIS X. PAP. ANNVS 16. — CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 16.

SYNODVS APVD TROSLEIVM.

CHRISTI sequitur annus nongentesimus vigesimusseptimus, Indictione decima
D quinta, quo in Gallia apud Trosleium rursum est Synodus cōgregata, in qua Heruinus Comes publicam egit pœnitentiam, eo quod duxisset vxorem, alia superuiuente. Meminit huius Synodi Frodoardus in Chronico hoc anno. qui addit, hoc pariter anno ob simultatem exortam inter Heribertum Comitē atque Rodulphum Regem Francorum, ab eodem Comite eductum esse de carcere Carolum Regem: quod Ioannes Papa vt faceret, litteris comminatorijs iubebat, cum Heribertus ipse (idem inquit Frodoardus) cum Carolo Rhemos veniens, inde litteras mittit Romam Ioanni Papæ, significans ei de restitutione & honore Caroli, vt ille sibi etiam sub excommunicationis interminatione mandauerat, se pro viribus decertare.] verum pace composita cum Rodulpho, rursus Rex Carolus est coniectus in carcerem anno sequēti, cum iam eumdem Ioannem Papam sciuisset e throno depositum atque carceri mancipatum, esse defunctum anno sequenti.

E Alia Synodus hoc eodem anno celebrata [b] ponitur apud Duisburgenses occasione Bennonis Metensis Episcopi, qui ante biennium, dum vitam eremiticam in Alpibus duceret, electus Metensis Episcopus, hoc anno ab ipsis Metensibus excæcatur, cuius immanis sacrilegij causa dicta est Synodo celebrata, in qua omnes illius sceleris auctores excommunicantur, & Adallera loco ipsius substituitur. Porro Benno ipse patienter omnia tolerans, exemplo relictus magnæ tolerantiæ viri, cognominatus est Benedictus: meminit eiusdem sequenti anno Frodoardus.

[b] In addit. ad Regin. Chron. SYNODVS DVISBVRGENSIS.

Hoc [c] etiam anno Adefonsus quartus huius nominis Rex in Hispania sponte se abdicans, vitam monasticam amplexus est, Ramiro relinquens Regnum, de quo superius; sed cum desertor sacræ militiæ factus, recuperationi relicti Regni operam daret, ab eodem Ramiro captus, oculis orbatus est. qua etiam pœna mulctati sunt

[c] Ambr. Moral. lib. 16. c. 7. 9. 10. ADEFONSVS REX MONACHVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tres filij Froilæ defuncti Regis, cum aduersus eumdem Ramirum insurrexissent, quod A
fieri contigit anno Redemptoris nongentesimo trigesimo. Porro Ramirus patratæ
sæuitiæ pœnitens, delictum bonis operibus expiare curauit, monasteria erigens, mul-
taq. donans Ecclesijs. hæc pluribus qui sunt prosecuti res Hispaniarum.

IESV CHRISTI ANNVS 928. LEONIS VI. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 17.

IOAN. PAP. IN CARCEREM DETRVDITVR.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus vigesimusoctauus, Indictione B
prima, quo contigit Ioannem Papam, olim Sedis inuasorem e Sede deponi, in
carceremq. detrudi. Ad hunc vsque annum illum sedisse, huius temporis scriptor Fro-
doardus aperte testatur, sicq. errare eos certum est, qui quatuordecim dumtaxat nu-
merant annos eius Sedis: nam quem constat ex antiquis Chronicis Cassinatibus sedere
cœpisse anno nongentesimo decimotertio, & ad præsentem peruenisse, decimum-
quintum liquet implesse. Ait igitur hoc anno Frodoardus: Interea Missus Heriberti
Comitis Roma reuertitur, nuntians Ioannem Papam a Vuidone fratre Hugonis Re-
gis propter simultatem quamdam exortam reclusum in carcere.] & rursum anno
sequenti: Ioannes Papa a quadam potenti femina cognomine Marozia Principatu
priuatus sub custodia detinetur, & quidam vi, vt plures asserunt, actus angore de-
fungitur.] hæc ipse. Porro rem gestam paulo latius [a] Luitprandus his verbis:

[a] *Luitp. lib. 3. cap. 12.*

Vuido interea Tusciæ prouinciæ Marchio cum Marozia vxore de Ioannis Papæ eie- C
ctione cœpit vehementer tractare, atque hoc propter inuidiam quam in Petrum fra-
trem Papæ habebant. quoniam quidem illum Papa quasi fratrem proprium honora-

IOAN. PAP. MALE PERIIT

bat. Contigit itaque Petro Romæ degente, Vuidonem clam multos habuisse milites
congregatos. Cumq. die quadam Papa cum fratre, paucisq. alijs in Lateranensi
palatio esset, Vuidonis & Maroziæ milites super hos irruentes, Petrum fratrem, ipsius
ante oculos interfecerunt, eumdem vero Papam comprehendentes, custodiæ manci-
parunt, in quo non multo post defunctus. Aiunt enim quod ceruical super os eius po-
suerint, sicq. eũ pessime suffocarint.] hæc Luitprandus. Subijcit vero de Ioannis Papæ
Vndecimi, filij Sergij creatione, sed ille post Lonem & Stephanum sedit. de hac eadẽ

[b] *Leo Ost. lib. 1. cap. 57. in fine.*

facta hoc anno eiectione Ioannis, hæc Leo [b] Ostiensis in Chronico Cassinate: His die-
bus pulso a Romanis Ioanne prædicto qui Apostolicam inuaserat Sedem, Leo Sextus D
ordinatus est Pontifex.] Sic igitur dignum suis sceleribus finem accepit inuasor, & de-
tentor injustus Apostolicæ Sedis Ioannes. vt qui per impũdicam feminam sacrosanc-
tam Apostolicam Sedem violentus arripuit, æque per impudicam mulierem eiectus,
& coniectus in carcerem, ea simul cum vita caruerit. Subrogatus est autem in locum
eius Leo eius nominis Sextus Christophori primicerij filius, quem sedisse omnes affir-
mant tantum sex menses ac dies quindecim, sed hæc anno sequenti.

RATERIVS EPISC. VERONENSIS.

Quo pariter anno Raterius Lobiensis monachus, vir miræ simplicitatis, sed expe-
rientia liberalium artium nominatus cum Hilduino, qui in Lotharingia Episcopa-
tum Leodiensem olim ambierat, in Italiam ad Hugonẽ Regem profectus, Veronæ Epi-
scopus ab Hugone constituitur, Hilduino Mediolani Episcopo ordinato.] hæc Si-
gebertus hoc anno. quando autem inde idem Raterius sit expulsus, suo loco dicetur. E

SYMEON REX BVLG. AGGREDITVR CONSTANTINOPOLIM.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno mense Septembri inchoata Indi-
ctione secunda, iterum Symeon Rex Bulgarorum adortus Constantinopolitanam ci-
uitatem grauissima intulit suburbijs damna, donec inita pace redempta muneribus,
est reuersus ad propria. Rem gestam enarrat diligenter Curopalates signans cuncta,
vt memoria digna, certa temporis nota his verbis.

Septembri autem mense, Indictione secunda, Princeps Bulgariæ Symeon omnem
exercitum Constantinopolim ducit, & Macedoniam prædatus loca Thraciæ com-
burit, & omnia quæ ante pedes ei erant, in suam redegit potestatem. Cumq.
prope Blachernas castra posuisset, postulauit vt ad se mitterentur Nicolaus Patriar-
cha & nonnulli eorum qui magistratum gererent, vt de pace agerent. Acce-
ptis

A ptis igitur vtrimque obsidibus, ne vllæ possent insidiæ instrui & Patriarcha freto
iureiurando, in consultatione propositum est, quem senatorij ordinis oporteret
cum ipso exire. Delectus est igitur Michael Stypiotes, & Ioannes Mysticus, & qui
apud Imperatorem res moderabatur. Iam enim Ioannes Rector ad Imperatorem
delatus, e palatio egressus, in suo monasterio capillos totonderat. Cum igitur hi ad
Symeonem accessissent, de pace collocuturi, eos dimisit, & ipsum Imp. Romanum
velle se dixit aspicere, quem certior factus erat, virum esse prudentem, ac verum.
Huic rei Romanus libenter consensit. Mittens igitur ad litus Cosmidij viros ad id
idoneos, in mari descensum munitissimum construxit, vt Imperatoria triremis naui-
gans ibi, velut in portu maneret, ipsum vndique septum mari diligenter curans. im-
perauitq. in medio fastigium construi, vbi inter se colloquerentur.

B At Symeon missis militibus sanctissimum Dei Genitricis templum ad Fontem cõ-
bussit, quod Iustinianus Imp. ædificarat, & omnia quæ circum erant incendit. ex quo
perspicuum erat, nolle pacem. Sed Imperator cum ad templum Blachernarum cum
Patriarcha venisset, in sanctum sepulchrum ingressus, adhibitisq. precibus cum cantu
Deo, & sumpto omophorio, id est velo superhumerali, Dei Genitricis e templo egres-
sus est armis tutis constipatus. Igitur decora instructa classe, quam secum habebat,
ad statutum locum peruenit: nona dies erat Nouembris mensis, qua hæc gesta sunt.]
ad quem locum etiam vbi cum suis peruenisset Symeon: quæ eo congressu inter eos
mutuo tractata sint, sic inferius Curopalates.

CONGRESSVS ROMANI IMP. CVM REGE BVLGARORVM

Aiunt igitur Romanum Symeoni dixisse: Audiui te hominem Christianum, & Dei
C cultorem esse, sed facta nequaquam video verbis consentire. Si enim re vera Christia-
nus es: parce tandem nefarijs cædibus, & impiæ sanguinis effusioni, & fœdus ini no-
biscum qui Christiani sumus, cum & ipse Christianus sis & voceris, neque velis Chri-
stianorum dexteras sanguine Christianorum eiusdem Fidei contaminari. homo es
etiam ipse & mortem expectas, & resurrectionem, & iudicium & præmium eorum
quæ gesseris in vita. hodie es & cras in puluerem despolieris. si diuitiarum amore cap-
tus hæc facis: ego te his ad satietatem explebo: tantum amplectere pacem, & ama
concordiam, vt etiam ipse tranquillam vitam agas & incorruptam, & Christiani tan-
dem desinant arma contra se mouere. hæc dixit Imperator. Symeon vero pudore per-
fusus ob eius humilis animi virtutem, pollicitus est se pacem facturum, & ita data &

PAX COMPOSITA CVM REGE BVLG.

accepta salute, discessere, cum Imperator magnificis donis Symeonẽ prosequutus es-
set.] hactenus de congressu atque inita concordia. addit autẽ post hæc idem auctor.

FILII IMP. ROM. AVCTI DIGNITATIBVS IMPERATORIIS.

D Die autem festo Christi Natali, Indictione secunda, Romanus Imperator duobus
filijs suis coronam imposuit, Stephano, & Constantino, in magno templo, tertium fi-
lium Theophylactum Patriarcha in clericum totondit, subdiaconum ipsum eligens,
cum etiam ante Syncellum creatum iam prius ad sancta transisset cum ordine subdia-
conorum.] hæc facta hoc anno recitat Curopalates.

IESV CHRISTI ANNVS 929. STEPHANI VIII. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 18.

E ANNVS Redemptoris nongentesimus vigesimusnonus, Indictione secunda in-
choatur, quo Carolus Rex Francorum, cognomento Simplex in carcere mo-
ritur, relicto filio Ludouico, qui educabatur in Anglia apud Alstanum Regem auun-
culum suum, de cuius vnctione inferius dicendum. interim vero Rodulphus regnare
pergit. hæc Frodoardus [a], qui ait, & in hunc vsque annum peruenisse Ioannem Pa-

[a] *Frodoard. in chron. hoc an.*

pam detentum in carcere, obijsseq. misere miserum diem. quo etiam qui in locũ eius
fuerat subrogatus Leo, cum & ipse detrusus in carcerem, defunctus est post sex menses
& dies quindecim, subrogatus est in locum eius Stephanus eius nominis Octauus, di-

OBITVS LEONIS SVBROGATIO STEPH. PAPAE.

ctus Septimus, natione Romanus, Theudemundo parente genitus. ita vetus codex
Vaticanus de Romanis Pontificibus.

DE SACRA LANCEA QVAM HENRICVS REX EST ADEPTVS.

Eodem anno de lancea ex Christi clauis confecta, quid referat Sigebertus in primis
sic accipe: Lanceam mirandi operis ex clauis IESV Christi Crucifixi sanctificatam,
quæ dicitur primi & magni Constantini Imp. fuisse, donatam Rodulpho Regi Bur-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gundionum & Italiæ a Sampsone Comite Rex Henricus precibus, minis, muneribus, A
addita etiam parte prouinciæ Sueuorum a Rodulpho extorquet, & hanc ad insigne & tutamen Imperij posteris reliquit.] hæc Sigebertus. sed tantæ rei paulo latiorem audi narrationem in rebus gestis S. Gerardi, qui hoc tempore egregia claruit sanctitate. hæc enim ibi [a].

[a] Apud Surium. tom. 3. cap.

Henricus Rex Othonis Saxonum Ducis filius, vt erat Deum timens, & amator religionis Ecclesiasticæ, vbi percepit Rodulphum Burgundionum Regem habere tam cæleste & inæstimabile donum, quod idem Rodulphus pro summo amicitiæ munere a Sampsone Comite acceperat, missis ad eum Legatis, tentauit multis oblatis muneribus si ab illo impetrare, sibiq. aduersus tum visibiles tum inuisibiles hostes arma inuictissima, triumphumq. perpetuum comparare posset. At Rodulpho Regeid se nulla vmquam ratione daturum, asseuerante: modis omnibus Henricus Rex, B
quem muneribus emollire non posset, minis intentatis frangere conatus est, affirmans se omne eius Regnum ferro & flammis vastaturum. sed quia illud quod petebatur munus eiusmodi erat, quo olim Deus terrena cælestibus, vtraque pacificans coniunxit, Rodulphi Regis animus tandem diuinitus est emollitus, ita vt iusto Regi iustapetenti annueret. Quo autem amore donum hoc eximium Rex Henricus complexus sit, hoc ipso vel maxime declarauit, quod non modo auri & argenti muneribus Rodulphum Regem honorauit, verumetiam Sueuiæ prouinciæ non minima parte donauit.

Deus autem qui cordium inspector est, & bonas muneratur voluntates, qua mercede huius rei causam pium Regem Henricum in æterna vita affecerit, quibusdam indicijs etiam in hoc sæculo prodere voluit, quando hostes in ipsum incurrentes, hoc C
victorioso præeunte signo, semper terruit atque fugauit. Tali igitur occasione, diuina fauente voluntate, sanctam illam lanceam Rex Henricus adeptus est, quam filio, de quo nobis in præsentiarum sermo est, e vita decedens dereliquit vna cum Regno, non minori veneratione ab eo conseruandam, vti non paucæ testantur victoriæ, quas per eam orando obtinuit.] hæc ibi. Verum quod dicitur ex clauis Dominicis illam esse confectam, verius puto esse dicendum ex aliqua parte claui, alio ferro coniuncta illam elaboratam: nam de clauis Domini alijs locis positis, & ad alium vsum adhibitis, suo loco superius pluribus dictum est. Hic vero tu lauda Christiani Principis pietatem in cultu sacrarum reliquiarum exhibitam. Porro eadem pariter de lancea scripsit [b] Luitprandus, dum recenset ingentem Othonis Henrici filij victoriam eiusdem lanceæ auxilio consequutam. D

[b] Luitp. lib. 4 c. 12.

Sed & de alia lancea eidem Henrico ab Hugone in Gallia regnante missa, sic accipe ex historia de Gestis Anglorum, sed prius de gladio ista: [c] Ensem Constantini Magni misit scilicet, in quo litteris aureis nomen antiqui possessoris legebatur: in capulo quoque super crassas auri laminas clauum ferreum affixum cerneres, vnum ex quatuor, quos Iudaica persecutio Dominici corporis aptarat supplicio. Lanceam Caroli Magni pariter misit, quam Imperator inuictissimus contra Sarracenos exercitum ducens si quando in hostes vibrabat, numquam nisi victor abibat. Ferebatur esse eadem, quæ Dominico lateri Centurionis manu impacta pretiosi vulneris hiatu paradisum miseris mortalibus aperuit: vexillum item misit Mauritij beatissimi martyris, & Thebææ legionis principis, quo idem Rex in bello Hispano quoslibet infestos & confertos inimicorum cuneos disrumpere & in fugam solitus erat cogere.] & cetera E
quæ ibi recensentur munera ab Hugone ad Henricum missa, cuius in cultu sacrarum reliquiarum pietas maxime commendatur.

[c] De Gest. Angl. post Bed. lib. 2. cap. 8.

SACRA MVNERA MISSA AB HVGONE REGE AD HENRICVM REG.

IESV CHRISTI ANNVS 930. STEPHANI VIII. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 19.

ANNVS sequitur Redemptoris trigesimus post nongentesimum, tertia Indictione cœptus, quo, inquit Sigebertus, Henricus Rex Reges Northmannorum & Abroditarum Christianos facit.] ita quidem Rex maxime pius ab his quos vincebat barbaros, duo exigere consueuit, Fidem Catholicam videlicet, & tributum. Factum

A ctum est autem cum idem Rex cum exercitu penetrasset in Daniam, & eius Principes sibi fecisset obsequentes, vt ibi prædicatione sanctissimi viri Vnni Archiepiscopi Hamburgensis Christianitatem, quam consecuti olim fuerant ab Ansgario Dani, receperint. De his enim vetus Chronographus Adam sæpe citatus hæc habet: [a] Tunc beatissimus noster Archiepiscopus Vnni videns ostium Fidei Gentibus apertum esse, gratias Deo egit pro salute paganorum, præcipue vero quoniam legatio Hamaburgensis Ecclesiæ pro temporis importunitate diu neglecta, præueniente misericordia Dei & virtute Regis Henrici, locum & tempus operandi accepit. Igitur nihil asperum & graue se arbitrans subire posse pro Christo, latitudinem suæ diœcesis per seipsum elegit circuire. Secutus est eum (vt aiunt) grex vniuersus Bremensis Ecclesiæ, boni pastoris absentia mœsti, secumq. in carcerem & in mortem ire parati.

[a] Adam hist. Eccl. lib. 1. cap. 49 50. 51. DANORVM ECCLESIA REFLORESCIT.

B Postquam vero Confessor Dei peruenit ad Danos, vbi tum crudelissimum Gorm diximus regnare: illum quidem pro ingenita flectere nequiuit sæuitia. Filium vero Regis Haraldum sua dicitur prædicatione lucratus, quem ita fidelem Christo perfecit, vt Christianitatem, quam pater eius semper odio habuit, ipse haberi publice promitteret, quamuis nondum Baptismi sacramentum perceperat. Ordinatis ita in Regno Danorum per singulas Ecclesias sacerdotibus, Sanctus Dei multitudinem credentium commendasse fertur Haraldo. Cuius etiam fultus adiutorio & Legato, omnes Danorum insulas penetrauit, euangelizans verbum Dei Gentibus, & Fideles quos inuenit illic captiuos, in Christo confortans. Deinde vestigia secutus magni prædicatoris Ansgarij, mare Balticum remigans, non sine labore peruenit in Bircam, quo iam post obitum S. Ansgarij annis septuaginta nemo Doctor ausus pertingere, præter solum (vt C legimus) Rimbertum. ita persecutio nostros retinuit.] & inferius post loci descriptionem hæc de eiusdem prædicatione.

In eo portu Confessor Domini egressus, insolita populos appellare cœpit legatione. Quippe Sueones & Gothi, vel (si ita melius dicuntur) Northmanni propter barbaricæ excursionis tempora, qua paucis annis multi Reges cuncto Imperio dominati sunt, Christianæ religionis penitus obliti, haud facile poterant ad Fidem persuaderi. Accepimus a sæpedicto Rege Danorum Suen, tunc apud Sueones imperitasse quemdam Ring cum filijs Erich & Emund, ipsumq. Ring ante se habuisse Amund, Biorn, Olaph, de quibus in gestis S. Ansgarij legitur, & alios, quorum non occurrit vocabulum. Est credibile, athletam Dei Vnni eosdem Reges, quamuis non crediderint, adijsse, eorumq. licentia Regnum Dei per Sueoniam prædicasse. Meo autem arbitratu, sicut inutile videtur eorum acta scrutari, qui non crediderunt: ita impium D
est præterire salutem eorum qui primum crediderunt, & per quos crediderunt. Sueones igitur & Gothi a S. Ansgario primum in Fide plantati, iterumq. relapsi ad paganismum, a sancto patre Vnni sunt reuocati. Sufficit hoc scire, ne si plura dicimus, mentiri velle dicamur: Melius est enim (vt ait B. Hieronymus) vera dicere rustice, quam falsa diserte proferre.] hæc veritatis amantissimus auctor de coalescente noua Ecclesia inter barbaricas vepres.

Quo pariter anno Constantinopoli defuncto Nicolao Patriarcha, in locum eius subrogatur Stephanus Archiepiscopus Amaseæ. hæc ex Curopalate.

E IESV CHRISTI ANNVS 931. IOANNIS XI. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 20.

ANNVS sequitur Christi nongentesimus trigesimus primus, quarta Indictione inchoatus, quo Stephanus Octauus, Septimus dictus, cum sedisset annos duos, menses vnũ, & dies quindecim, ex hac vita migrauit. Cũ in eius locũ potentia Vuidonis Tusciæ Marchionis & Maroziæ matris intruditur Ioãnes Sergij pseudopapæ ex dicto scorto Marozia filius. Talia pati coacta est S. Dei Romana Ecclesia, vt sic deformiter a tãto mõstro inuasa cõculcaretur. De cuius inuasione hæc habet Luitprãdus: [b] Quo mortuo (de prædecessore Pontifice loquens) ipsum Maroziæ filium, nomine Ioannem, quem ex Sergio Papa meretrix ipsa genuerat, Papã constituunt] Vuido scilicet Tusciæ pro-

STEPH. PAP. OBITVS ET IOAN. XI. INVASIO.

[b] Luitp. lib. 3. cap. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

prouinciæ Marchio & ipsa Marozia eius coniux. Porro pseudopontificem Ioannem A
hunc adhuc ætate iuniorem fuisse oportuit, qui matrem talem meretricem haberet ætate florentem, amoribus aptam, adeo vt sua pulchritudine Hugonem Italiæ Regem post mariti Vuidonis obitum prouocarit, & immenso eius damno in Vrbem protraxerit, vt suo loco dicturi sumus. Ita plane tantæ vires Marchionibus Tusciæ in Vrbe erant, vt pro arbitrio quos vellent e Pontificali Sede deponerent, & alios intruderent, vt ex eodem huius temporis scriptore Luitprando facile intelligi potest. Cum enim (quod dictum est) occupassent munitionem pontis Hadriani, dictam ab Ecclesia in vertice collocata, Sanctum Angelum, dominabātur Vrbi; cum & diuitiarum potentia Romanos sibi etiam deuinxissent. quamdiu igitur viguit horum tyrannis, infelicissimus fuit in omnibus Romanæ Ecclesiæ status, vt sæpe contigerit eam non habere legitime creatos Pontifices, sed quos sæcularis potentia intrusisset. B

MVNITIO S. ANGELI.

IESV CHRISTI ANNVS 932. IOANNIS XI. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 21.

ANnvs Redemptoris nongentesimus trigesimussecundus, Indictione quinta inchoatur, [a] quo nouis motibus Italia quatitur, Arnoldo Baioariæ Duce aduersus Hugonem Italiæ Regem Veronam vsque progrediente, sed repellitur ab Hugone, a quo pariter [b] Raterius Veronensis Episcopus, qui eum vocauerat, Verona deducitur, & Papiā relegatur, vbi de sui exilij ærumna librum conscripsit. De Arnoldo quem alij Arnolphum nominant, S. Vdalricus Augustæ Vindelicorum Episcopus per quietem vidit, in concilio Sanctorum ipsum accusari & iudicari vti sacrilegum, destructorem monasteriorum, & eorum bona laicis diuidentem. de quo Othonis Frisingensis est quoque similis accusatio, cum de ipso ait: [c] Hic est Arnolphus, qui Ecclesias & monasteria Baioariæ crudeliter destruxit, & possessiones earum militibus distribuit.] Occisus autem ipse, vbi eius est completa nequitia, post ciuitatem Augustanam ab eo deprædatam. Has tantum fruges sterilis annus in horrea Annalium infert.

a Sigeb. hoc anno.

b Luitp. lib. 3. c. 14. in fine.

ITALIA PER ARNOLDVM TVRBATA.

c Otho. lib. 6. c. 18.

C

IESV CHRISTI ANNVS 933. IOANNIS XI. PAP. ANNVS 3. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 22.

D

CHristi annus sequitur nongentesimus trigesimustertius, Indictione sexta, quo infaustus Ioannes pseudopapa, sicut violenter Romanam ingressus est Sedem, ita violenter quoque deijcitur, in carceremq. detruditur. De his dicturi, in primis quod ad temporis pertinet rationem, Frodoardus huius temporis scriptor accuratus hæc habet: Anno octingentesimo trigesimotertio Missi Rhemensis Ecclesiæ Giso & Almalricus Roma redeuntes pallium Artaldo præsuli deferunt, nuntiantq. Ioannem Papam filium Mariæ, quæ & Marozia dicitur, sub custodia detineri a fratre suo nomine Alberico, qui matrem quoque suam clausam seruabat, & Romam contra Hugonem Regem tenebat.] hæc ipse. Porro causa cur ista obuenerint, Luitprandus [d] aperte referat, remq. gestam sic narrat.

IOAN. PSEVDOPAPA DETRVSVS IN CARCEREM.

d Luitp. lib. 3. c. 12.

Marozia vero scortum impudens nimis suos nuntios post Vuidonis mariti sui obitum Hugoni Regi dirigit, eumq. inuitat, vt se adeat, Romamq. sibi nobilissimam ciuitatem assumat. hoc autem non aliter posse fieri testabatur, nisi eam sibi Rex Hugo vxorem faceret.] Erat autem idem Hugo ex eadem matre, qua Vuido vir eius defunctus, genitus, Berta nomine vxore Adelberti Tusciæ Marchionis; sicq. Hugo iste frater erat Vuidonis Maroziæ viri. Cuius rei causa in feminam incestuosam his ita versibus idem Luitprandus exclamat: E

MAROZIAE EXECRANDA VRPITVDO DECANTATA A LVITPRANDO.

Quid Veneris facibus compulsa Marozia sæuis?
Coniugis ecce tui spectas tu suauia fratris;
Nubere germanis satagens Herodia binis,
Immemor aspiceris præcepti cæca Ioannis,
Qui fratrem vetuit fratris violare maritum.

Hæc

A *Hæc tibi Moyseos non præstant carmina Vatis.*
Qui fratri sobolem fratris de nomine iussit
Edere, si primus nequeat sibi gignere natum,
Nostra tuo peperisse viro te sæcula norunt.
Respondes (scio) tu: Nihil hoc Venus ebria curat.
Aduenit optatus ceu bos tibi ductus ad aram
Rex Hugo, Romanam potius commotus ob Vrbem:
Quid iuuat, o scelerata virum sic perdere sanctum?
Crimine dum tanto satagis Regina videri,
Amittis magnam Domino tu iudice Romam.] hæc ipse in sceleratissimam feminam. pergit vero idem Luitprandus locum describere, in quem aduenientem Romam
B tunc recepit ipsa Hugonem.

In ingressu, inquit, Romanæ Vrbis, quædam est miri operis, miræq. fortitudinis constituta munitio, ante cuius ianuam pons est pretiosissimus super Tyberim fabricatus, qui primus Romam ingredientibus atque egredientibus est; nec est alia nisi per eum transeundi via: hoc tamen nisi concessu custodientium munitionem fieri non potest. Munitio autem ipsa (vt cetera desinam) tantæ altitudinis est, vt Ecclesia quæ in eius vertice videtur in honorem summi & cælestis militiæ principis Archangeli Michaelis fabricata, dicatur ECCLESIA SANCTI ANGELI VSQVE AD CAELOS. Rex denique ob munitionis confidentiam, derelicto longe exercitu cum paucis Romam aduenit. Qui decenter a Romanis susceptus, in prædictam munitionem ad prædictæ Maroziæ meretricis thalamum declinauit. Cuius incesto dum po-
C titus esset concubitu, Romanos quasi iam securus despicere cœpit. Habuerat sane Marozia filium nomine Albericum, quem ex Alberico Marchione ipsa genuerat. Qui dum matris hortatu Regi Hugoni vitrico scilicet aquam funderet vbi manus ablueret: ab eo pro correctione in faciem cæsus est, eo quod non moderate & prudenter aquam effunderet.

HVGONIS CONIVGIVM INCESTVOSVM CVM MAROZIA.

Is vero vt illatam sibi posset vlcisci iniuriam, congregatis in vnum Romanis huiusmodi eos sermone conuenit: Romanæ Vrbis dignitas ad tantam est stultitiam ducta, vt meretricum etiam imperio pareat. Quid enim fœdius, quidve turpius, quam vt vnius mulieris incestui Romana ciuitas pareat? Romanorum aliquando serui scilicet Burgundiones Romanis imperent? Si meam priuigni scilicet sui faciem cæcidit, cum præsertim nouus habeatur hospes, quid vobis iam inueteratum facturum creditis?]
D hæc & alia locutus in detestationem Hugonis; quæ sint post hæc secuta subijcit, dicens: Nec mora, his auditis, Hugonem Regem cuncti deserunt, atque eumdem Albericum sibi dominum eligunt, & ne spacium quidem milites introducendi suos Rex Hugo haberet: munitionem confestim oppugnant. Liquet diuinæ dispensationis esse hoc consilium, vt quod Rex Hugo tam nefario turpiter cœperat scelere, id tum omnimodo obtinere non posset. Tanto quippe est terrore coactus, vt præsertim seipsum ea ex parte qua ciuitatis muro munitio inhærebat, deponens, eam desereret, atque ad suos confugeret. Expulsus igitur est Rex Hugo, & cum præfata Marozia Romanæ Vrbis monarchiam Albericus tenuit, fratre Ioanne suo summi atque vniuersalis præsulatus Sedi præsidente.] hucusque Luitprandus. reliqua de carcere Ioannis pseudopontificis & Maroziæ ab ipso Frodoardo narrata desiderantur, quæ Legati ab Vrbe
E venientes, fideles nuntij retulere.

ALBERICVS ADVERSVS HVGONEM REGEM ROMANOS CONCITAT.

Hic mirari non desino, quod cum tale monstrum Sedem Apostolicam occupasset, cui non ætas, non natalitia, non legitima suffragaretur electio, & qui nihil nisi nomen Pontificis malis vsurpatum artibus retineret: tamen nomen tantum reueriti Pontificis Episcopi qui procul essent, omnem ei exhibuere reuerentiam, vt est in exemplo Artaldus, de quo diximus ex Frodoardo Rhemensi Archiepiscopo, qui dictos Legatos ad eum misit, vt pallium peteret. Erat autem Artaldus ipse ex monacho factus Rhemensis Archiepiscopus ante biennium, ejecto Hugone puero, qui annorum quinque ætatis fuerat a patre in eam sedem intrusus. Electus Artaldus ob insignem animi virtutem, quā & ostendit, vbi in ea sede locatus esset, antequā etiam pallium accepisset, Milonem Comitem excommunicauit ob Catalaunense Episcopium deprædatum, vt idem Frodoardus enarrat. Tantus vir ergo tanti facit Romani Pontificis nomen in

DE ARTALDO RHEM. ARCH. PALLIVM A IOANNE PETENTE.

homine

Universidad de Deusto
Biblioteca

homine immerito,illegitime collocato: non ipso neque vllo alio audente super Roma- A
num nominatum Pontificem sibi arrogare iudicium.

HENRICVS PIATATE PRAECIPVA SVPERAT HVNNOS.

Eodem anno iteratos motus Vngarorum in Germaniam Frodoardus recenset,contra quos,vt ait,Henricus Rex profectus eos ad internecionem deleuit,triginta sex millibus ex eis occisis,ceteris captis,aut flumine absorptis. sed de his pluribus Vuitichindus [a], qui de eo scribit quod vt suos hortaretur ad bellum, inter alia hæc tunc pro concione dixerit: Consulite igitur vobis ipsis, & quid super hac re faciendum eligite. Thesaurum diuinis officijs sanctificatum tollamne, & dabo pro nostra redemptione inimicis? An certe addam cultui diuino pecuniam & honorem,vt ab ipso potius redimamur, qui vere noster extat Creator & Redemptor? Ad hæc populus leuauit voces in altum, inquiens: se a Deo viuo & vero redimi omnimodis desiderare, quia fidelis & iustus sit in omnibus vijs suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Operam suam B
deinde promittens Regi contra gentem acerrimam, dextris in cælum eleuatis, pactum firmauit.] Sicq. præuia pietate, reddito sibi propitio numine, tantam quam audisti omnibus sæculis memorandam de inuictis, pauendisq. omnibus obtinuit Rex ope diuina victoriam. De eodem idem enarrat auctor, quo eiusdem maxime religio commendatur, nimirum primarium Henrici vexillum nominatum fuisse ANGELVM, eo quod illud esset Angeli imagine insignitum. Vnde recentiores illi in hæresim abducti miseri Saxones erubescant, qui hodie cultum sanctarum detestantur imaginum, longe degeneres a pietate maiorum, quos ingenti præconio omnia sæcula commendarunt. De eadem insigni victoria agens [b] Luitprandus, tradit vo- C
uisse tunc Henricum Regem, de suo Regno simoniacam hæresim euulsurum fore, quæ altas in eo fixerat radices prædecessorum conniuentia, si de Hunnis victoria potiretur; quam hisce pietatis officijs est consecutus. Addit etiam ab eodem Rege curatum, vt victoria eadem in suo cœnaculo pictura insigniter exprimeretur,in qua ob sui excellentiam, rem, inquit, veram potius quam verisimilem videas.

[a] Vuitich. de reb.Sax.lib.1.

[b] Luitp lib.2. cap.2. 9. in fin.

Quod ad res Græcorũ spectat,eodem hoc anno defunctus est Stephanus Constantinopolitanus Patriarcha,cũ præfuisset Ecclesiæ illi annos duos & menses vndecim.cum hæc Curopalates & alij de tempore eius sedis plane testentur, & in Græco catalogo Episcoporum Constantinopolitanorum habeatur expressum: corrigendus est error illapsus in Curopalatem & alios qui ab eo de mendoso codice acceperunt, vbi legitur ipsum Stephanum defunctum decimaquinta Indictione. Sed res accidit quæ numquã in ea Ecclesia est audita,vt post Stephanum non alius nisi temporaneus substitueretur Antistes, nempe Tryphon monachus, qui sedit vsque dum Theophylactus filius Imperatoris legitimæ esset ætatis, vt posset fieri Patriarcha. Ceterum secundum Curopalatem qui numerat annos sedis Theophylacti vigintitres, hoc anno ipsum reuera oportuit fuisse creatum Patriarcham, sed loco ipsius Tryphonem subrogatum administratorem eius Ecclesiæ; alias dicendum esset, duos vno tempore Patriarchas vnius eiusdemq. Ecclesiæ esse creatos. Porro Theophylactum sexdecim tantum annorum, hoc tempore, fuisse puerum, idem in eius obitu tradit Curopalates.

TRYPHON TEMPORANEVS PATRIARCHA CONSTANT.

THEOPHYLACTVS PATRIARCHA.

D

IESV CHRISTI ANNVS 934. IOANNIS XI. PAP. ANNVS 4. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 23.

E

ANNVS Redemptoris nongentesimus trigesimusquartus Indictione septima incipit, cum opera Alberici Romæ tyrannidem exercentis, graue Ecclesiæ Romanæ inflictum est vulnus, cogente ipso Ioannem Papam concedere inconcessa Patriarchæ Constantinopolitano. Quænam ista fuerint a Luitprando in relatione suæ legationis ita narratur: Sed quid hoc commemorem? cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia nostræ sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ merito sit subiecta. Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum pallio non vti,nisi sancti Patris nostri permissu. Verum cum impijssimus Albericus,quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleuerat, Romanã ciuitatem sibi vsurparet, dominũq. Apostolicum quasi seruum proprium in conclaui teneret: Romanus Imp. filium suũ Theo-

QVID ALBERICVS COGIT IOANNEM PRAESTARE.

A Theophylactum eunuchum Patriarcham constituit. Cumq. eum Alberici cupiditas non lateret, missis eo muneribus satis magnis, effecit, vt ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ litteræ mitterentur, quarũ auctoritate tum ipse, tum successores absque Paparum permissu pallijs vterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inoleuit, vt non solum Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ pallijs vtantur. Quod quam absurdum sit, censere opus non est.] hæc Luitprandus. & quidem quæ conuersa sunt in magnum detrimentum etiam ipsius Constantinopolitanæ Ecclesiæ, ista indebita accipientis, & abalienantis se magis ea occasione a sinu Matris.

Hoc eodem anno diuersis in locis Galliarum miranda contigisse Frodoardus narrat,atque in primis: Rhemis,inquit,in Ecclesia beatæ Genitricis Dei Mariæ, solemni- QVAE MIRANDA ACCIDERINT RHEMIS.
tate Annuntiationis Domini, dum sacra Missarum ab Artaldo præsule inibi celebra- B
rentur,quidam iuuenis contractis poplitum neruis repere solitus, repente resolutis, extensisq. genuum crurumq. compagibus assurgit, retentatoq. gressu, iam diu oblita recepit vestigia. Item in Ecclesia S. Hilarij ante portam Martis cæcus quidam nomine Paulus illuminatur, admonitus prius in somnis, vt ad ipsum locum veniret, ibiq. lumen recipere deberet.] & inferius: Eodem anno diaconus quidam Virodunensis, nomine Adelmannus languore depressus, spiritum visus est amisisse. Sed antequam feretro imponeretur, reuersus, ita surrexit validus,vt sibi videretur nihil ægritudinis fuisse perpessus. Qui se diuersa suppliciorum vel refrigerij loca vidisse testatur, seq. loco pœnali deputatum; Dei vero Genitricis precibus, beato quoque Martino intercedente, ad agendam pœnitentiam præsenti vitæ redditum. hæc omnia Frodoardus hoc anno.

C

IESV CHRISTI ANNVS 935. IOANNIS XI. PAP. ANNVS 5. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 24.

ANNVS Redemptoris nongentesimus trigesimusquintus, Indictione octaua sequitur,quo Rhemis apud S. Macram Synodus celebratur præsente Artaldo Ar- SYNODVS AD S. MACRAM.
chiepiscopo Rhemensi, in qua prædones & Ecclesiasticarum rerum inuasores ad correctionem vocantur, vt Frodoardus testatur. de ea vero nihil præterea.

D

IESV CHRISTI ANNVS 936. LEONIS VII. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 25.

ANNVS Redemptoris nongentesimus trigesimussextus, Indictione nona, quo moritur Christianæ religionis decus Henricus Rex Germaniæ, relicto Regno HENRICI REGIS GERM. OBITVS ET OTTONIS SVCCESSIO.
filio suo Ottoni,patri pietate,atque fortitudine militari non impari. Quod ad tempus spectat, id hoc anno contigisse, testis est huius temporis scriptor Frodoardus. Sed & Ditmarus etiam huius sæculi scriptor testatur, eum hoc anno obijsse, sexto Nonas Iulij, anno suæ ætatis sexagesimo, Regni decimosexto. De eius vero obitu ita E
Vuitichindus Saxo: [a] Perdomitis itaque cunctis circumquaque Gentibus, postremo Romam proficisci statuit, sed infirmitate correptus, iter intermisit. cumq. se iam grauari morbo sensisset, conuocato omni populo, designauit filium suum Ottonem Regem, &c.]

[a] Vuitich. lib. 3. in fin.

Porro vt qui de religione Christiana bene meritus est Henricus cõmendatur ab omnibus;qui & [b] asseritur,duas nouas sedes erexisse, alteram in Valletfleue in terra Lune- [b] Crant.in Metrop.lib.3.c.11.
burgensi, cui & primum Episcopum Marcum præficiendum curauit,virum sanctitate vitæ conspicuum, miraculis clarum; alterum vero Episcopatum in oppido Misna ad Albim fluuiũ constituit;aliaq. monasteria ædificauit; & vbi multipliciter pietatis post se egregia monumenta reliquit,a Deo ad requiẽ vocatus est,relicta coniuge valde pia Mathilda nomine, de qua ista [c] Luitprandus,dum agit de eiusdem Henrici sepulchro: [c] Luitp. lib. 4. cap.7.
Henrici corpus in Saxoniam deportatũ in nobilissimarum ac religiosissimarum mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nasterio puellarũ, quod in ipsius Regis prædio, vocabulo Quintelingaburch situm li- A
quet, in Ecclesia cũ immensa est veneratione repositũ. Vbi & venerabilis eius coniux,
Regniq. consors ex eadẽ gente nomine Mathildis, vltra omnes quas viderim & audie-
rim matronas pro delictorum expiatione celebre exequiarum officiũ, viuam Deo ho-
stiam offerre nõ desinit.] Addit Ditmarus, per eumdem Henricũ Cuusum Daniæ Re-
gem ad Christi Fidem cõuersum, & Danos ipsos ab immolatione hominum per eum
reuocatos: post obitum vero Mathildem coniugem multis diuersisq. sanctis operibus
OTTO INVN- eius animã Deo commendasse. hæc ipse libro primo. Idem addit, quod defuncto Hen-
GITVR REX. rico, Otto eius filius inunctus est Aquisgrani ab Hildeberto Archiepiscopo Mogũtino,
habita licẽtia a Vigfrido Archiepiscopo Colonien si, in cuius diœcesi Aquisgranũ esset.

Quo pariter anno cogitur conuentus Episcoporum & procerum Lauduni, vbi reci-
RODVLPHO pitur & Rex inungitur Francorum Ludouicus filius Caroli Simplicis, in Anglia hacte- B
REGE FRAN- nus conseruatus, ob inuasores Regni tyrannos. De his enim hoc anno Frodoardus his
CORVM MOR- verbis, vbi de Rodulphi Regis obitu enarrasset, quem hoc pariter anno contigisse tra-
TVO LVDOVI- dit: Hugo Comes trans mare mittit pro accersendo ad apicem Regni suscipiendum
CVS REX VN- Ludouico Caroli filio, quem Rex Ethelstanus auunculus ipsius, accepto prius iureiu-
GITVR. rando a Francorum Legatis, in Franciam cum quibusdam Episcopis & alijs fidelibus
suis dirigit. Cui & Hugo & ceteri proceres Francorum obuiam profecti: mox nauim
ingresso in ipsis litoris arenis apud Bononiam sese committunt. Deindeq. Laudunum
ab ipsis deductus, & regali benedictione ditatus vngitur atque coronatur a domino
Artaldo Archiepiscopo Rhemensi præsentibus Regni Principibus cum Episcopis vi-
ginti & amplius.] hæc ipse. Sicq. ad progeniem Caroli Magni per Ludouicum Regnũ
Francorum reuertitur, sed quamdiu manserit, quæ suis locis dicentur inferius declara- C
bunt; nimirum per successores vsque ad annum Redemptoris nongentesimum octo-
gesimum septimum. iam reliqua anni huius videamus.

OBITVS IOAN. Eodem quoque anno moritur intrusus Papa Ioannes, Sedis Apostolicæ potius in-
PAP. XI. LEO- quinator quam rector, de quo Frodoardus huius temporis scriptor: Ioanne Papa fra-
NIS VII. SVB- tre Alberici defuncto, Leo quidam Dei seruus Romæ Papa constituitur.] hæc ipse.
ROGATIO. Ex quo necesse est erroris arguas, qui hunc sedisse annos quatuor & decem menses
tradunt, cum hunc ad annum sextum peruenisse, ex Frodoardi testificatione hæc spe-
ctantis opus sit affirmare.

Addit his ista idẽ Frodoardus eodem anno: Hugo Italiæ Rex Romam nisus cape-
re, afflicto suo exercitu fame, & equorum interitu, pacta tandem pace cum Alberico,
dans ei filiam suam coniugem, ab obsidione desistit. Repertisq. quibusdam fratris sui D
Bosonis contra se, vt fertur insidijs, eumdem fratrem suum dolo capit atque in custo-
diam mittit.] At de Hugonis Regis Romam aduentu, & pace cum Alberico contracta
a Luitp lib. 4 c. 1. 2. 3. Luitprandus [a] pluribus agit. Fuisse autem sequestrem huius componendæ pacis
Odonem Abbatem a Leone Papa vocatum, paulo inferius dicturi sumus. subijcit
vero ista.

IANVENSIS Per idem vero tempus in Ianuensi vrbe, quæ est in Alpibus Coccijs octingentis sta-
CIVITAS A dijs a Papia distans super Africanum mare constituta, fons sanguinis largissime fluxit,
SARRACENIS subsecuturam cunctis patenter ruinam insinuans. Eo quippe anno Pœni cum multi-
CAPTA. tudine classium illo perueniunt, ciuibusq. ignorantibus ciuitatem ingrediuntur, cun-
ctos, pueris exceptis ac mulieribus, trucidantes, cunctosq. ciuitatis & Ecclesiarum Dei
thesauros nauibus imponentes, in Africam sunt reuersi.] hæc de his ipse. E

Sed & quod nouũ immensum malum Dei Ecclesiam deturpare tunc cœperit, præ-
ter alia multa, quibus iam sacris silentibus omnino legibus, hoc deplorato sæculo est
MANASSES mirum in modum afflictata, sic narrare pergit: Hoc in tempore Manasses Arelatensis
PLVRES SIBI ciuitatis Episcopus, agnita Regis Hugonis potentia, a cuius ipse sanguine affinitatis
VENDICAT lineam traxerat, deserta commissa sibi Ecclesia, ambitionis spiritu, multas violaturus,
EPISCOPATVS immo laceraturus Ecclesias, Italiam petijt. Hugo autem Rex se Regnum securius ob-
tinere sperans, si affinitate coniunctis Regni officia largiretur, contra ius fasq. Veronẽ-
sem, Tridentinam, Mantuanam, commendauit illi, seu (quod verius est) in escam dedit
Ecclesias.] qui nec his contentus, Ecclesiam Mediolanensem inuasit, vt idem auctor
inferius pluribus narrat. Sed, vt aliquo velamento, tamquam ficus folijs, peccatum ob-
tegeret nefarius homo, id se agere exemplo tradebat Principis Apostolorũ, qui Antio-
chenam,

A chenam, Romanam, & Alexandrinam possedisse Ecclesias. Hæc ipsum rude, & in-
concinne, temereq. garrientem idem auctor Luitprandus, acri (vt par erat) inuectiua
exagitauit. qui de eodem homine, Dei eiusq. legum contemptore addit, neque his
acquieuisse, sed Marchiam Tridentinam ab affine Rege obtinuisse, atque armis indu-
tum in eiusdem Regis exercitu militasse.

Hoc item anno ex hac vita migrat sanctissimus vir ille, decus Saxoniæ, Vnni Hama VNNI ARCHIE-
burgensis Archiepiscopus, potens opere & sermone, de quo plura superius. testatur PISC. HAMA-
id Adam [a] antiquus Chronographus, de quo ait: Perfecto autem legationis suæ mini- BVRGENSIS
sterio, cum tandem redire disponeret, Euangelista Dei apud Bircam ægritudine cor- OBITVS.
reptus ibidem fessi corporis tabernaculum deposuit, anima vero cum multo [*] anima- [a] Adam lib. 1. cap. vlt. [*] al. Angelorũ
rum triumpho stipata, cælestis patriæ Capitolium semper lætatura conscendit. Tunc
B discipuli pontificis exequias eius cum fletu & gaudio procurantes, cetera quidem
membra sepelierunt eodem loco vel oppido Birca, solum caput reportantes Bremam,
quod decenti honore condiderunt in Ecclesia sancti Petri coram altari. obijt autem
peracto boni certaminis cursu in [*] Scythia (vt scribitur) anno Dominicæ Incarnatio- [*] Suecia
nis nongentesimo trigesimosexto, Indictione nona, circa medium Septembris, hic est
annus Ottonis Magni primus, a transitu sancti Vuillehardi primi Episcopi Bremensis
centesimus quadragesimusoctauus.] ad hæc autem idem auctor adijcit hanc apostro-
phen: Eia vos Episcopi, qui sedentes, gloriæ, lucri, ventris, & somni breues delicias
in primo Episcopalis officij loco ponitis: respicite, inquam, istum pauperem & modi-
cum sæculi, immo laudabilem magnumq. sacerdotem Christi, qui nuper tam nobi-
li fine coronatus, exemplum dedit posteris nulla temporum vel locorum asperita-
C te vestram pigritiam excusari posse: cum per tanta pericula maris & terræ feroces
Aquilonis populos ille pertransiens ministerium legationis suæ tanto impleret stu-
dio, vt in vltimis terræ finibus expirans, animam suam pro Christo poneret.] hæc ipse,
iuste, digneque, qui & de eius in Episcopatu non indigno successore ista subijcit [b]. [b] Idem lib. 2. cap. 1.

Adaldagus Archiepiscopus Vnni successor, sedit annos quinquaginta tres. Iste est ADALDAGVS
qui nobis (vt dicetur) Remp. restituit genere illustris, decorus specie, morumq. probi- ARCHIEPISC.
tate speciosior, a choro sumptus est Hiltenes hermensi, consanguineus & discipulus B. HAMABVR-
Adaluardi Ferdensis Episcopi, cuius tunc vita probata, fama illæsa, & fides in palatio GENSIS.
erat cognitissima. Quem ferunt etiam doctrina & miraculis celebrem Slauorum po-
pulis eo tempore prædicasse, quo in Scythas Legatus extitit: eius nimirum opera &
testimonio commendatus in curia Adaldagus ferulam pastoralem suscepit a Magno
D Ottone, pallium sumpsit Archiepiscopalem a Papa Leone Septimo, manus imposi-
tionem, sicut prædecessores eius, a Moguntino præsule.] hæc Adam.

Hoc eodem anno contigit Odonem Abbatem Cluniacensem Romam proficisci, vo- ODO ABB. CLV-
catum a Leone Põtifice ob instaurationem monasterij S. Pauli, cum in via visitans ser- NIAC. ROMAM
uum Dei Adhegium cognouit de vnctione Ludouici Francorum Regis, id ipsi reuelan VOCATVS A
te S. Martino. scribit hæc omnia Ioannes eiusdem Odonis discipulus, qui eidem Odo- LEONE.
ni adhæsit, vt ipsemet testatur [c] in vita ipsius Odonis, quam post obitum scripsit, vbi [c] Ioan. in Odon. lib. 1. apud Sur. tom. 6. die 10. Nouemb.
hæc in eius exordio: Institutus primus Abbas Cluniacensis, Franciæ, Aquitaniæ, Hi-
spanorum, & Romanæ Vrbis cœnobiorum dux fuit. Cumq. Romam venisset, me mi-
serum terrenis implicatum nexibus offendit, motusq. misericordia, cum me ad suum
traxit rete, ad Ticinense S. Petri monasterium perduxit, &c.] Visum est Leoni Pon-
E tifici sanctum virum magniq. nominis e Gallijs Romam accersire, vt collapsam in Vr-
be in monasterijs disciplinam monasticam restitueret, inciperetq. a monasterio famo-
sissimo S. Pauli.

At non ea tantum causa Romam vocatur a Leone Papa Odo, sed etiam vt pacis cõ-
ponendæ inter Hugonem Regem Italiæ, & Albericum Romæ Principem sequester
esset. hoc etenim anno Hugonem venisse cum exercitu ad expugnandam Vrbem, te-
stis est Frodoardus in Chronico, & Luitprandus, de quibus nuper est dictum.
Quod autem spectat ad legationem Odonis cum Romam ad has componendas di-
scordias a Leone Romano Pontifice vocatus esset, hæc Ioannes eius discipulus & pe-
regrinationis comes: [d] Sub idem tempus a Leone summo Pontifice in Italiam missi su- [d] Idẽ li. 2. apud Sur. to. 6. die 18. Nouemb.
mus pacis componendæ causa inter Hugonem Longobardorum *Italiæ Regem*, & Albe-
ricum Romanæ Vrbis Principem.] & inferius de obsidione Vrbis: Cum Romuleam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vrbem propter inimicitias quæ erant cum Alberico Principe, Hugo Rex, cuius ante A
meminimus, obsideret: vir sanctus & intra & extra Vrbem discurrens, hortabatur eos ad mutuam pacem, Regisq. furorem sedare, & Vrbem obsidione liberare connitebatur.] quod, vt dictum est, eo modo transactum est fœdere nuptiarum, data filia Hugonis Regis Alda nomine in coniugem Alberico; vt Luitprandus testatur. Recenset idem Ioannes complures sancti viri tum in via, tum in Vrbe præclare res gestas, quibus ingentis charitatis atque humilitatis specimen haud vulgare dedit, e quibus sat erit hic vnum vel alterum exemplum attexere.

ODONIS ABB. ROMAE EXISTENTIS EGREGIA FACTA.

Interim accidit (inquit) vt euntem illum iuxta beati Andreæ Apostoli monasteriũ, quod Cliuum Scauri vocant, rusticus quidam cum propter aquæ lagunculam eum occidere meditaretur (vt enim Scriptura dicit: Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter) ille more suo nulli nocens, nihilq. mali suspicans, demisso gradiebatur capite. In tantum enim ille studiosus erat obseruandæ regulæ, vt longo vsu vbicumque esset, siue stans, siue ambulans, aut sedens, semper inclinato esset capite, fixoq. in terram vultu, quod quidem in causa fuit, vt a quibusdam a tempore conuersionis suæ, per iocum appellatus sit fossorius. Cum autem fossor ille caput eius ictu appeteret, quotquot iuxta illam viam erant, clamoribus editis eius manus cohibuerunt. At Pater mitissimus nescio quos denarios mutuo acceptos ei dono dedit, beneficium pro maleficio reddens. Vbi vero Princeps memoratus id comperit Albericus, manus illi amputare voluit, sed vir pius admodum obnixe pro illo deprecans misero veniam impetrauit.] hæc tunc sanctus Odo. sed pergit auctor. B

Et ad multorum, & ad vestras aures peruenit, quid cuidam furi Pater noster Odo, non ita pridem Romam veniens fecerit, quod tamen mihi annotare libet, non tam vt C
vestræ industriæ innotescat, quam ne in obliuionem abeat, si non sit litteris commendatum. Permanente igitur illo intra Vrbem orationis causa, visum omnibus fuit, vt frater noster Godefridus in agrum mitteretur equorum pastoribus inuigilaturus. Eadem nocte somno oppressis pastoribus, & Godefrido in precibus vigilante, fur affuit, raptumq. conscendit equum, & fugam inijt. Videbat id quidem Godefridus, sed equũ perdere maluit, quam frangere silentium ex regula constitutum, quod si rupisset, fur ille mox relicto equo, in pedes, *nempe in fugam*, se coniecisset. Attamen vnum e pastoribus excitans, id quod fiebat, signis ei indicabat. Nocte exacta, mane vident furem non procul remotum cum equo consistere. Itaque comprehensum illum, iniectis vinculis ad Patrem Odonem remittunt. Is vero mox quinque solidos argenteos ei dari iubet, dicens: Fas non est absque iusta mercede dimittere, qui tota nocte magnos esset per- D
pessus labores. Postea vero, cum Deo trahente, monasticum essem amplexus institutum, & deinde fratres me esse suum Priorem voluissent, sæpe illum furem mihi indicabant, & quod filius esset molendinarij nostri, qui quoties pater eius venisset cõtra ipsorum voluntatem, solidos illos repetere me cogebant.] hæc & alia plura Ioannes, qui ab eodem Odone, restituto monasterio S. Pauli, eidem præfectus est Abbas. Quando vero iterum contigit Romam reuerti post biennium, suo loco dicturi sumus.

IESV CHRISTI ANNVS 937. LEONIS VII. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 26.

E

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus trigesimus septimus, Indictione decima, clade Vngarica in Italiam illata memorabilis, præcipue vero Campanis, de qua ista habet Leo Ostiensis: [a] Indictione decima venientes innumerabiles Vngari, omnia circa Capuam prædati sunt. Eadem vero & Beneuenti fecerunt, Sarnum vsque ac Nolam discurrentes, & deuastantes omnia, peragrantesq. Liburiam, iterum Capuam reuersi, diebus duodecim in campo Gariliano commorati sunt. Quo scilicet tempore multos ex hominibus nostris Cassinensis scilicet monasterij captiuos duxerunt. In quibus redimendis ea expendimus quæ infra notantur: Coronam argenteam magnam cum catenis argenteis, pocula argentea quatuor, thuribulum argenteum inauratum, cochlearia argentea tria ponderis libræ, turenos viginti, planetam diarodinam Byzantiorum viginti, planetam aliam cum listis

[a] *Leo Oft. lib. 1. cap. 58.*

VNGARI CAMPANIAM INVADVNT.

A stis argenteis Byzanteorum sexdecim, planetam aliam cum leonibus, vlnas de pallio longitudine passuum quatuor, latitudine palmorum trium, pannum altaris diarodinum pro Byzanteis octo, ostiales tres pro Byzanteis tredecim, Astancas duas pro Byzanteis octo, puluinaria serica tria pro Byzanteis decem. Et inde victoria elati onusti præda Marsorum fines ingressi sunt, & eadem facere cœperunt, incendentes & depopulantes omnia. Nutu igitur Dei, Marsi ac Peligni in vnum conuenientes, in eos dispositis insidijs irruunt, & omnibus fere trucidatis, ingentem prædam retulerunt. quicumque autem ex eis euasere Marsorum gladios, fuga dilapsi ad suos se receperunt.] hæc de Vngaris Leo.

Quo pariter anno alia pars eorumdem inuadens Gallias, ingentem cladem intulere, de qua ista admiratione digna Frodoardus hoc anno habet: Cæli pars ardere vi-
B sa est, & Vngarorum persecutio ab eadem parte per Franciam insecuta est, qua villæ & agri depopulati, domus, basilicæq. conflagratæ, captiuorum educta multitudo, nonnullas tamen Ecclesias, ignibus applicitis, non valuere succendere. Ecclesiam S. Mariæ apud Rhemos, duabus etiam segetum metis quæ parietibus pene ipsius quibus inhærebant exustis, incendere nequiuerunt. In Ecclesia beati Basoli cum quidam Vngarorum ascendere super altare nitens, aræ manum applicuisset, ipsa manus eius altaris inhæsit lapidibus, nec omnino quiuit auelli, donec ceteris Vngaris aræ saxum circa ipsam manum incidentibus, partem lapidis qui manui eius inhæserat, in admirationem omnium, perferre conatus ethnicus. Quidam presbyter de Bauonis Curte (sic enim villa vocatur eius Ecclesiæ) nomine Adalgarius captus est ab eis & adductus vsque ad pagum Bituricensem. Qui cum esset in vinculis & com-
C pedibus ferreis, noctu visio cuidam concaptiuo apparuit, iussumq. est, vt diceret eidem presbytero, quatenus fugam caperet, vt se resolutum videret, pariterq. cum visione catena ipsius reserata est. At ille mortem metuens, quam barbarus illi sæpe minabatur, si eum de fuga forte reprehendisset: catena sibi pedes reuinciens, & seram quæ exilierat in compede requirens, iterum munire sibi sera studuit vincula, non ausus cuadere fuga. Nocte altera iterum visio memorata facta est captiuæ, quæ presbyterum ad eamdem fugam roboraret, iterumq. vincula ipsius resoluta sunt. Animatus ad id tunc tandem presbyter fugam petijt, & in palude quadam diebus aliquibus latens, vbi præterijsse barbaros comperit, patriam tum demum repetijt.

Is nobis retulit quod viderit in eadem hac captiuitate quemdam Orbacensis cœ-
D nobij monachum nomine Hucbaldum, quem frequenter ethnici trucidare voluerunt, nec carnem eius incidere valuerunt: Deum ergo eum esse dicebant. Equidem (vt hic presbyter refert) nudum eum vidit in medio positum, & sagittis vndique appetitum, nec summotenus saltem cute præcisa vulneratum: resiliebant enim ab eius corpore, vt ab adamante, recisæ sagittæ, nec signum ictus vllum eius apparebat incute. Sed & gladio cum omni conatu eum nudum se vidisse percuti dicit, ac nihilominus caro ipsius intemerata permansit.] hæc miranda satis Frodoardus de captiuis detentis ab Vngaris.

AQVISGRANI VNGITVR OTTO REX.

Eodem anno Aquisgrani conuentus generalis habetur Regni procerum & Episcoporum, in quo Otto in fine anni superioris a patre relictus Regni heres, nouis comitijs confirmatur, & ab Archiepiscopo Moguntino sacris ritibus vngitur. Hæc autem quo-
E modo se habuerint, ita Vuitichindus eius temporis scriptor enarrat: [a] Defuncto itaque patre patriæ & Regum maximo optimo Henrico, omnis populus Francorum atque Saxonum, iam olim designatum Regem a patre filium eius Ottonem eligit sibi Principem. Vniuersalis electionis notantes locum, iusserunt esse ad Aquisgrani palatiũ. Est autẽ locus ille proximus Iulo, a conditore Iulio Cæsare cognominato. cumq. illo ventum esset, Duces ac præfectorum principes, cum cetera principum militumq. manu congregata in xysto basilicæ magni Caroli cohærenti, collocauerunt nouum Ducem in solio itidem constructo, manus ei dantes ac fidem pollicentes, operamq. suam contra omnes inimicos spondentes, more suo fecerunt eum Regem. Dum ea geruntur a Ducibus ac cetero magistratu, pontifex maximus (*ita auctor nominat præcipuum illorum Antistitum Archiepiscopum Moguntinum*) cum vniuerso sacerdotali ordine, & omni plebe infra in basilica præstolabatur processionem noui Regis.

[a] *Vuitich. li. 2.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quo procedente, pontifex obuius læua sua dexteram tangit Regis, suaq. dextera lituum gestans, *pastoralem videlicet baculum*, linea indutus stola, planetaq. infulatus, progressusq. in medium vsque fani, substitit. & reuersus ad populum qui circumstabat, (nam erant deambulatoria infra supraq. in illa basilica in rotundum facta, quo ab omni populo cerni posset) En, inquit, adduco vobis a Deo electum, & a domino rerum Henrico olim designatum, nunc vero a cunctis Principibus factum Regem Ottonem. Si vobis ista electio placet, dextris in cælum eleuatis, significate. Ad hæc omnis populus dextras in cælum leuans cum clamore valido imprecati sunt prospera nouo Duci. Proinde procedit pontifex cum Rege, tunica stricta more Francorum induto, pone altare, super quod insignia regalia posita erant, gladius cum baltheo, chlamys cum armillis, baculus cum sceptro ac diademate. Eo quippe tempore erat summus pontifex nomine Hildebertus Franco genere, monachus professione, nutritus & doctus in Fulda monasterio, & ad id honoris merito progrediens, vt pater eiusdem loci constitueretur, deinde summi pontificatus Moguntiacæ sedis fastigium promeruisset. Hic erat vir miræ sanctitatis, & præter naturalem animi sapientiam, litterarum studijs satis clarus, qui inter cetera gratiarum dona, spiritum prophetiæ habuisse prædicatur. Et cum quæstio esset pontificum in consecrando Rege, Treuiris videlicet & Coloniæ Agrippinæ; illius quia antiquior sedes esset, & tamquam a beato Apostolo Petro fundata; istius vero, quia eius ad diœcesim pertinebat locus: & ob id sibi conuenire arbitrati sunt huius consecrationis honorem. Cessit tamen vterque eorum Hildeberti cunctis notæ almitati.

Ipse autem accedens ad altare, & sumpto inde gladio cum baltheo conuersus ad Regem: Accipe, inquit, hunc gladium, quo eijcias omnes Christi aduersarios, barbaros, & malos Christianos, auctoritate diuina tibi tradita omni potestate totius imperij Francorum ad firmissimam pacem omnium Christianorum. Deinde sumptis armillis ac chlamyde, induit eum: His cornibus, inquit, humitenus demissis, monearis, quo zelo fidei feruere, & in pace tuenda perdurare vsque ad finem debeas. Exinde sumpto sceptro, baculoque: His, inquit, monitus paterna castigatione subiectos corripias. primumq. Dei ministris, viduis ac pupillis manum misericordiæ porrigas, numquamq. de capite tuo oleum miserationis deficiat, vt in præsenti & in futuro sempiterno præmio coroneris; perfususq: ilico oleo sancto, & coronatus diademate aureo ab ipsis pontificibus Hildeberto & Vuigfrido, ac omni legitima consecratione completa, ab eisdem pontificibus ducitur ad solium, ad quod per cochleas ascendebatur, & erat inter duas marmoreas miræ pulchritudinis columnas cõstructum, vnde ipse omnes videre, & ab omnibus videri posset. Diuina inde laude dicta, sacrificioq. solemniter celebrato, descendebat Rex ad palatium, & accedens ad mensam marmoream regio ornatam apparatu, resedit cum pontificibus & omni populo, Duces vero ministrabant.] hactenus de sacra Ottonis Regis inauguratione tunc facta. Et quidem diuina per sacrum huiusce modi ministerium vnctionis perfusus gratia, barbaros ingruentes nullo ferme negotio superauit, & ciuilibus armis sæpe circumseptus & obrutus victor semper euasit, vt pluribus docent eius temporis scriptores, qui res ab eo præclare gestas sunt prosecuti Vuitichindus & Luitprandus. Ab hoc igitur anno, quo in Regem vnctus est, cœptum est numerari tempus Regni eius, ita testante Rotgero monacho in Brunone.

[a] *Rotg. in vit. S. Brun. cap. 6.*

IESV CHRISTI ANNVS 938. — LEONIS VII. PAP. ANNVS 3. — CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 27.

VICTORIA INGENS ADVERSVS ARABES IN HISPANIA REGNANTES.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus trigesimusoctauus Indictione vndecima, quo die sexta mensis Augusti, ipso natali SS. martyrum Iusti atque Pastoris Hispanis in primis solemni, Ramirus Rex Legionensis in Hispania de Arabibus Cordubæ regnantibus, & Africam incolentibus arma simul aduersus Christianos Hispanos communicantibus, votis nuncupatis, conciliato numine, Deo fauente, victo-

victoriam plane ingentem est consecutus, omnium scriptorum genere etiam hostium eam narrantium celebratam. Accidit enim, vt cum iterum copiæ Regis Abderragham tunc Cordubæ regnantis cæsæ ab eodem Ramiro Rege fuissent: ira fremens ille maiorem quam vmquam antea aduersus eum expeditionem parandã curaret, vt acceptas vlcisci omnino posset iniurias. quamobrem præter eum quem ipse congregauit ex sibi subditis, ex Africa petitis militibus, collegit exercitum cẽtum quinquaginta milliũ peditum, equitum vero quinquaginta millium. Sed cum longe numero esset impar exercitus Christianorum, vt cum tanta barbarorum multitudine congredi posset: pius Rex ad diuinum implorandum auxilium se conuertit, nuncupatisq. diuinitati votis, aggressus est hostes præuijs (vt aliqui tradunt) duobus Angelis equestrium militum formam præseferentibus, quorum ope est parta victoria, cæsis octoginta millibus hostium, ducto captiuo Rege Mauro nomine Abenain Cæsaraugustæ regnante, ceteris in fugam conuersis & dispersis, ipsoq. Rege Abderragham vix elapso, cum paucis profugo Cordubam reuertente. Scripserunt hæc Sampyrus atque Tudensis, & ipsi quoque Arabes suis ista Annalibus intexuere. Exactaq. temporis multipliciter ratione deducta, id hoc ipso anno accidisse Ambrosius [a] Morales egregie posteris testatum reliquit. His feliciter actis, Deo debitæ persolutæ sunt gratiæ, votaq. nuncupata impleta, prout eiusdem Regis diplomata fidem faciunt.

[a] *Ambr. Moral. Chron. Hispan. lib. 14. c. 15. 16.*

Porro his addunt nonnulli qui prosequuti sunt res Hispaniæ, ipsum Arabum Regem Abderragham, hac accepta clade, vbi Cordubam reuersus est, magnam aduersus Christianos sibi subditos persecutionem excitasse, tuncq. passum sanctum Victorem, necnon etiam Euphrosynam pari decoratam corona martyrij.

ODO ABB. CLVNIAC. ITERVM ROMAM OB MONASTICAM DISCIPLINAM ADIT.

Hoc eodem anno (vt ad res Vrbanas conuertamus orationem) accidit vt Odo Abbas Cluniacensis, qui ante biennium Romam a Leone Papa ad restituendam in monasterijs Vrbis collapsam regularem monasticam disciplinam vocatus fuerat: ad liberandam Vrbem ab Hugonis Regis obsidione per pacis remedium, iterum Romam veniret, & quas bene plantauerat plantas sanctæ monasticæ institutionis, sua præsentia atque monitione rigaret. Quæ autem tunc contigerint admiratione digna, hic describenda putaui. Qui tunc Romæ aderat eius discipulus, præfecturamq. gerebat monasterij sancti Pauli Ioannes, in rebus ab eo præclare gestis a se conscriptis inter alia, quæ ad præsentem annum spectant, hæc habet:

Ante triennium nobis Romæ apud sanctum Paulum agentibus, Abbas Balduinus rogauit Odonem, vt vitam beati Martini Episcopi, quam Sulpitius in Galli & Posthumiani dialogo scribit, quibusdam scholijs illustraret: paruit ilico vir sanctus, & accito fratre Othecario, operi manum admouit. Interim dum sunt in opera, pulsatur campana hora vespertina. Mox illi (vt habet regula) relictis illis quæ in manibus habebant, ad Ecclesiam properant, relicto codice aperto, in loco illo, vbi resederant. Erat autem tunc hiems. Eadem nocte tanta vis imbrium e cælo ruit, vt omnes monasterij officinæ implerentur.

MIRACVLVM DE CODICE.

Porro locus ille, in quo codex ab eis relictus erat, ita situs est, vt aqua quæ ex obliquo e vicinis tectis labitur instar torrentis in eum decidat. Mansit itaque apertus codex, fluxerunt aquæ illa nocte copiosissimæ, & quamuis codicis abluerent margines, scripturam ipsam attingere ausæ non fuere. Mane coram omnibus exhibitus est liber, stupebant fratres nihil esse læsum a pluuia. sed vir sanctus mira prudentia vsus: Quid miramini, inquit, fratres? Non dubitetis aquam non fuisse ausam attingere sancti Martini vitam. Dicebat autem id ore iucundo. Quidam autem tunc frater qui erat promptus ad loquendum, accepto codice: Intuemini, inquit, & videte, quam vetustus est hic liber, & a tineis exesus, & vsque adeo nec humefactus, vt plane squalidus videatur, & ecce Pater noster dicit, eum dudum lotum, nunc aquam attingere formidasse. Tunc vero venerandus Pater: Tace, inquit, nec sic loqui pergas: Non est enim difficile Martino simile, cuius laus apud omnes Gentes celebratur. Ita vir sanctus, quæ eius causa fecerat Dominus, in sancti Martini laudem retulit.] subijcit vero mox ista de miraculo valde insigni sancti viri a Deo precibus impetrato.

Per idem, inquit, tempus Albericus Princeps contulit nobis monasterium sanctæ Eliæ, cuius beatus Gregorius in Dialogo meminit. Cum sit autem durum (vt idem beatus Gregorius ait) in mente veteri noua meditari: monachos quos illic inuenimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ab esu carnium retrahere non potuimus. Constituit autem ibidem Pater noster Præ- A
positum vnum e fratribus nostris Theodoardum nomine. Is vt vidit se virtute & sanctitate ab eo vitio eos reuocare non posse: cœpit in finitimis regionibus pisces emere, vt vel sic eorum satisfaceret voluntati. Iam enim penitus defecerant equi, quos ei pater Odo reliquerat huc illucq. discurrentes. Eam vero illorum improbitatem, suumq. laborem Præpositus Patri nostro identidem significauit. Illo igitur Dominum deprecante, vallis cui monasterium præeminet, non ita procul, coniunctis inter se collibus, ita concluſa est, vt exiguo torrenti per eam manante, aditus præcluderetur. Inde igitur paulatim magna aquarum collecta vis lacum effecit, vt nec deinceps opus fuit Præposito pisces emere, lacu illo eos suppeditante. Cui vero hoc tribuendum esset, quidam imperiti homines minime aduerterunt, eo quod eius preces, quas eadem causa beatus Odo ad Dominum fuderat, auribus suis non percepissent. Non B
a Psal. 10. attendentes illud [a] Psalmographi: Desiderium pauperum exaudiuit Dominus, præ-
b Ibidem. parationem cordis illius audiuit auris tua. itemq. [b] illud: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.] In quo plane impletum illud quod est
c Matth. 17. in promissionibus Domini, [c] vt qui habuerit fidem quantum granum sinapis, montes e loco moueat.

Ita plane magnus Odo hoc deploratissimo sæculo a Deo electus, vt alter Ieremias,
d Isa. 58. vt euellat & destruat, dissipet, plantet & ædificet, vocandus secundum illud [d] prophe-
ODO RESTITVTOR MONASTICAE DISCIPLINAE. ticum, ædificator sepium. nam cũ quamplurima monasteria obseruantiæ penitus monachalis expertia in diuersis prouincijs a diuersis accepissent Principibus, qui ea sibi vendicarant; eadem ad custodiam regularis disciplinæ, non sine magno labore perduxit. Hinc factum est, vt Cluniacense nomen per Cluniacensis Abbatis alumnos in diuersas C
prouincias dispertitos, fuerit breui tempore mirifice propagatum. Qui hæc pluribus cupit, consulat Ioannem iam dictum peregrinationis ipsius aliquando comitem.

VVENCESLAVS MARTYR. Hoc ipso anno Princeps Boemiæ Vuenceslaus vir sanctus a fratre suo Boleslao occiditur ambitione capiendi principatus seducto. In cuius vltionem Rex Otto bellum Boleslao indixit, & longa inter eos concertatio per annos quatuordecim perducta est. relatus est autem ipse ab Ecclesia Romana inter Martyres die natali ipsius, quarto kalendas Octobris.

Eodem anno, rebellantibus aduersus Ottonem Regem Henrico fratre, Eberardo Duce Francorum, atque Gisleberto Duce Lotharingiæ, comparatoq. validissimo exercitu, Ottone vero aduersus eos expeditionem parante: vt ostenderet Deus, non vinci hostes armis tantum, sed precibus, & prævalere iustam causam omni apparatui validissimo, atque fidendum potius diuinæ quam humanæ potentiæ: in transitu Rheni D
sic permisit Ottonis discidi copias, vt alijs ad ripam vlteriorem transmissis, alijs inciteriore remeantibus cum Ottone, necesse fuerit illis qui transmiserant amnem, ex improuiso apparente ingenti exercitu hostium, cum illis conferre manus. Et quamuis pauciſſimi numero essent, eos tamẽ vicerunt atque fugarunt, incruenta parta victoria.
e Vuitich. lib. 2 f Luitp. lib. 4. cap. 11. g Sigeb. hoc anno. Vt autem ista se habuerunt, [e] Vuitichindus Saxo describit, & [f] Luitprandus & [g] alij: Tunc Rex (inquit Luitprandus) denique suorum tantam constantiam non sine diuino instinctu considerans: quoniam fluuio intercedente, corporali præsentia suis subuenire non poterat, recordatus populi Domini, qui repugnantes sibi Amalechitas orationibus Moysi serui Dei deuicerat, protinus de equo descendit, seq. cum omni populo lacrymas fundens ante victoriferos clauos manibus Domini nostri IESV Christi E
affixos suæq. lanceæ impositos, in orationem dedit. quantumq. iusti viri (secundum
b Iac. 5. iusti viri sententiam [h] Iacobi) tunc valeret oratio, res manifesta probauit. Eo namque
OTTO REX PRECIBVS AD DEVM SVPERAT HOSTES. orante, cum ex suis nullus occumberet, hostes sunt in fugam conuersi; nonnulliq. eorum cur fugerent, penitus ignorabant.] hæc Luitprandus.

ANno sequenti nongentesimo trigesimonono, Indictione duodecima, Otto Rex in Alsatia circumdatus potentissimo exercitu aduersariorum, insperata potitur alia

A alia Deo ministrante, victoria, de qua Vuitichindus & Luitprandus. Quod in primis ad tempus spectat, eam illo contigisse anno, quo Gislebertus Dux Lotharingiæ infelix occubuit, Frodoardus est auctor. Sed quibus egregrie factis idem Otto ad tantam victoriam consequendam absque labore, in summo discrimine positus, aperuerit sibi viã, disces a Luitprando, dum ait: [a] Vnum autem, vnum pater egregie, velim diligenter attendas (sic compellat Episcopum Liberitanum, ad quem historiam illam scribit) quod, cum audieris plus Ottonem animi passiones quam hostes vicisse, miraberis: Huiusmodi vincere aduersarios, permittente Deo, nonnumquam & peccatores possunt; inconcussam animi tenere virtutem, prosperis scilicet non extolli, & aduersis non frangi, perfectorum solummodo est. Audi igitur in tanta hac fluctuante procella (cum scilicet desereretur a suis) quo fidei supra petram, quæ Christus est, sit ardo-
B re fundatus.

OTTONIS VIRTVS LAVDATA.

a Luitp. lib. 4. cap. 15. 16.

Comes quidam tunc prædiues cum eo erat, cuius multitudo militum Regis aciem condecorabat. Hic itaque videns quamplurimos ex Regis acie desertores ac transfugas fieri, non interiorem sed exteriorem considerans hominem, tacitus hæc secum loqui cœpit: Quidquid a Rege in hac perturbatione constituto petiero, sine dubio impetrabo, præsertim cum & acre bellum immineat, ac ne se deseram, timeat. Nuntijs itaque directis, Regi supplicat, vt Abbatiam quamdã Lauresheim dictam, prædijs ditissimam, sibi concedat cũ suis possessionibus, vt quod sibi deerat, militibus suis ministrare prævaleat. Rex autem columbina non solum, sed vt erat viperina calliditate suffarcinatus, non hoc quid portenderet, minime aduertere potuit: vnde & his nuntijs apologeticum dedit dicens: Illi quid super hac re sentiam, verbis potius ex-
C plicabo quam nuntijs. Quod qui eos direxerat audiens, immensa est affectus animi lætitia, sperans quod popposcerat impetrasse. Vnde & moræ impatiens Regem adijt, eumq. sententiam super hac re promere postulauit. Cui Rex populo circumstante: Obedire, [b] inquit, magis oportet Deo, quam hominibus. Quis enim sanum sapiens, ignorat, te hæc non humilitate petitionis, sed comminationis auctoritate dixisse? Scriptum est enim: [c] Nolite sanctum dare canibus. Quod quamuis de Doctoribus spiritualiter intelligendum esse prædicetur: ego tamen satis me dare canibus sanctum censeo, si monasteriorum prædia, quæ a religiosis viris Deo sunt militantibus tradita, tulero, & sæculo militantibus dedero. Tibi vero tam procaciter iniusta petenti, sub testimonio totius populi, nec hoc nec aliud vmquam te a me accepturum esse te-
D stificor. si cordi tibi est cum ceteris infidelibus auolare: quanto citius, tanto melius. His auditis (quia facies speculum est mentis) cordis verecundiam vultus rubore nudauit, concitusq. Regis ad pedes corruens se peccasse, se grauiter deliquisse, confessus est.] hæc de his ipse. Sed quomodo insperatam, Deo duce, de aduersarijs sit victoriam consequutus, attende quid subijciat.

EGREGIVM FACTVM OTTONIS REGIS.

b Act. 5.

c Matt. 7.

Euerardus & & Gislebertus, audito Regem in Alsatia esse, quoniam neminem qui eis resisteret, verebantur: permagno collecto exercitu, Rheni alueum ad Andernacum pertranseunt, Regisq. fideles circumquaque demoliri procedunt. Vdo sane Hermanni Ducis Sueuorum frater, necnon & Conradus cognomento Sapiens, quos superius diximus Regi esse fideles, ipsis in partibus erant. sed quia eorum copiæ istorum copijs impares extiterant, his occurrere trepidabant. Verum iubente Deo, non locutionis, sed inspirationis modo, hos cum multis spolijs redeuntes pone sequuntur. Cumq.
E paululũ processissent; quidam eis flens & eiulans obuiam venit sacerdos. Qui rogatus ab eis, quo iret? cur fleret? Ab istis, inquit, prædonibus ego venio, qui paupertatis meæ ærumnam, vno quod possidebam iumento ablato, dilatarunt. Quod cum præfatus Vdo & Conradus audirent: An Gislebertum atque Euerardum viderit, examussim sunt scisitati. Quo respondente; quoniam cum præda cunctis pene trans Rhenum missis, ipsi soli cum eorum electis militibus (quod nec bene vertat) capiunt cibũ: tanta celeritate super eos irruunt, vt si videres, non eos currere, sed diceres transuolare. Quid plura? Euerardus gladijs occiditur, Gislebertus Rheni vndis submergitur, quas quoniam exuperare præ multitudine non potuit, anima recedente defecit. Ceterorum vero nullus aufugit, qui non aut viuus caperetur, aut gladio truncaretur. Vides igitur quemadmodum super Regem tribulantes Dominus manum miserit, quem in vijs suis ambulantem cognouit.] hæc de victoria Luitprandus huius tempo-

INSIGNIS OTTONIS VICTORIA IN REBELLES PRINCIPES.

ris

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris scriptor, subijciens his ingentes gratiarum actiones, quas Otto Deo retulit, vbi de victoria nuntium accepisset, cum ad Ecclesiam tunc temporis Deo iustissimam causam suam commendaturus accederet. Sed & Henrico fratri rebellionis principi supplicibus votis veniam petenti benignus indulsit, immo & Ducatu Burgundiæ ipsum donauit. A

DE GISLEBERTI DVCIS PIETATE.

Quod ad Gislebertum Ducem Burgundiæ, eiusmodi factionis in Ottonem Regem vnum ex principibus spectat, qui sororem ipsius Ottonis filiam Henrici Regis duxerat vxorem, non prætereundum, eumdem ipsum, nisi regnandi cæca fuisset cupidine captus, inter sapientes piosq. Principes fuisse annumerandum, vtpote qui fermè solus in Gallijs, alijs res omnes Ecclesiasticas dissipantibus, diuinum cultum propagare animo ardenti curarit. Ipse enim oraculo diuino commonitus, nobile sancto Gerardo, inuito licet, monasterium Bromiense contulit, vt monasticam illic collapsam restitueret disciplinam. Auctor [a] qui in rebus gestis sancti Gerardi ista fusius est prosecutus, de eodem Gisleberto ista subnectit: Verum ne Gislebertus Dux sine laude a nobis abscedat, fuit ille erga sanctum Gisleni locum siue monasterium satis humanus & valde munificus, quædam prædia subtrahens militibus suis, quibus non pauca beneficij loco contulerat, eaq. iure perpetuo possidenda tradens ibidem Christo militaturis. Vbi sane vnum est quod moneo repetens, iterumq. monebo. tibi dico Vrsidonge Cellensis monacho, qui Ducis Gisleberti largissima stipe victitas, ne sis aliquando immemor animæ eius; sed incomprehensam clementissimi Saluatoris benignitatem precibus importunis pulses, aurea perpetuæ vt contingat præmia vitæ. Et ne forte desperabundus obmurmures, quod aduersus dominum suum Romanum Principem rebellarit: cogites eum durissima morte luisse pœnas, & dominum IESVM non bis vindicare in idipsum.] hæc ipse. Extant huius Gisleberti duo diplomata data Abbatibus diuersorum monasteriorum, sed alterum ex his, quod notatum habetur anno sequenti, errore factum apparet, nam ad dictum annum non peruenit. B C

[a] Extat apud Sur. die 3. Octobris tom. 5.

Quod vero spectat ad sanctum Gerardū, de quo est mentio, eluxit hoc sæculo tenebroso ipse egregia sanctitate prosapia nobilis ex Austratiarum Ducibus ortus, qui solitariam primo vitam eligens ad restituendā collapsam penitus monasticā disciplinam a Deo vocatus, vtiliter hoc est functus munere, adeo vt decem & octo monasteria ad regularem reuocarit obseruantiam, quibus ipse vigilantissimus cura pastorali præerat.

LEO PAP. MORITVR STEPHANVS IX. SVROGATVR

Eodem anno defuncto Leoni Papæ, cum sedisset annis tribus & sex mensibus, subrogatur Stephanus Nonus, dictus Octauus, patria Germanus, quem idem, qui nuper nominatus sanctus Gerardus Romam veniens adijt, vt acciperet ab eo Apostolicas litteras pro munimine monasterij Bromiensis, quas & libenter impertitas accepit. hæc in ipsius Gerardi vita pluribus. D

IESV CHRISTI ANNVS 940. STEPHANI IX. PAP. ANNVS I. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 29.

STEPH. PAPA SCELERATIS VVLTV DEFORMATVS

SEQVITVR annus nongentesimus quadragesimus, Indictione decimatertia, quo Stephanus Papa natione Germanus cum a Romanis, posthabitis Cardinalibus, esset electus, opera Ottonis Regis tyrannorum in se odium concitauit, adeo vt a quibusdam sacrilegis fuerit crebris ictibus facie deformatus. Albericus enim qui his temporibus (vt superius dictum est) Principatum in Vrbe gerebat, ratus non posse Vrbis se dominium retinere securum, si non gentilis suus, & ipsi probe notus atque fidelis Pontifex Romæ sederet, in eumdem Stephanum se exhibuit parum æquum, ita sinens eum manibus impiorum lancinari. Ipse vero Stephanus Papa ita vultu vulneribus deturpatus, a publico abstinuit congressu hominum. licet reuera non dedecori, sed ornamento sint quæque stigmata propter iustitiam a satanæ ministris illata, & eo pulchriora, quo magis perspicua spectantibus fiunt. Hæc de Stephano a Romanis adeo male habito vetus liber de Romanis Pontificibus, ex quo reliqui accepisse creduntur, scripta continet. Quod vero Germanus natione electus Pontifex adeo male habitus a Romanis fuerit: Ottonis Regis excitauit animum in eos vlciscendi, agendiq. vt eiusmodi vis tyrannica in promotione Pontificum auferretur. quamobrem factum est, vt E immi-

A immiscendi se ipse in electione Romanorum Pontificum, occasionem aliquam cœperit cogitare: quando autem id perfecerit, suo loco dicetur.

Hoc etiam anno defuncto Ethelstano Anglorum Rege, successit Edmundus, qui cū mox sanctum Dunstanum suum consiliarium elegisset, sed suasione æmulorum eiecisset: suo didicit periculo, quanti Principes facere debeant viros veritatis amatores, Deum timentes. Rem gestam exacte narrat [a] Osbertus in Dunstano verbis istis: Sublato ex hac vita Rege Ethelstano, successit ei in Regnum Edmundus frater eius. Hic post aliquot consecrationis suæ dies, missis nuntijs, rogat Dunstanum venire ad se; sciens quippe qua ratione, qua prudentia, qua omnis probi consilij gratia præditus fuerit, magnopere desiderabat illum sibi proximum esse, cuius industria fultus tam se, quam Regnum sibi commissum sub æquitatis virga facilius gubernaret. Dunstanus itaque Regi quasi præcellenti, secundum Apostoli [b] præceptum, obediendum esse perpendens, Regem adijt, & salua in omnibus reuerentia ordinis sui, eius imperio se subiecit. Ipse suo consilio Regni negotia disponebat, ipse lites & contentiones, si quando oriebantur, destruebat, ipse pacem & concordiam inter omnes nutriebat. Nullus in qualibet causa vmquam de iniuria sibi illata conquestus est, si ad comprobandam iudicis sententiam Dunstanus mediator aut arbiter sederet. Rex ipse & princeps, *quiq. ita ei submissi erant, vt contra id quod ipse iuberet, ordinaret, nemo quidquam faceret. Magnus itaque habebatur a cunctis. Hæc omnium bonorum inuidus hostis attendens, & quo modo ea turbaret, sua arte perquirens, inuenit quosdam, quorum corda bene nouerat virum non sincere diligere, sed ei specietenus sui amorem prætendere. Hos ad dissipandum bona quæ non amabat, ardenter contra virum inflammat ac primo clam, postea palam ad detractionem eius illorum ora relaxat. Quid dicam? in tantam discordiam profecerunt verba malignantium, vt subuersa omni pace, Dunstanus non solum pristino honore priuaretur, sed & curia depelleretur. B C

[a] Osbert. in vit. Dunstani c. 13. 14. apud Sur. die 19. Maij. tom. 3.

[b] 1. Petr. 2.

REX IN IMMENSVM PERICVLVM AD DVCTVS.

Quo facto, die tertia Rex in siluam venatum iuit; silua autem ipsa montem magnæ altitudinis occupat, qui mons in summitate sui interruptus, ingēs præcipitium & horridā abyssum offert. Cum ergo fugitantē ceruum hac illacq. Rex insequeretur: ceruus ad præruptū montis hiatum perueniens introrsum ruit, ac in partes discissus interijt, Insectantes canes par ruina inuoluit. Equus quem Rex sedebat, ruptis habenis effrænis effectus obstinato cursu Regem post bestiam portans ad vltimam sortē Regi præceps barathrum patens intentat. Ille trepidat & angustiatur. Occurrit interim animo iniuria Dunstano illata; ingemuit, & se quam citissime illam multiplici commendatione correcturum (solummodo imminentem sibi mortem eius meritis ad horam auertat Deus) celeri mentis sponsione Deo promittit. Cuius cordis præparationem auris Dei e vestigio audiens, illius misertus est. Equus namque ilico substitit, & Regem a periculo mortis liberatum valde gratiosum Deo reddit. Inde ad hospitium Rex reuersus, adunatis Principibus suis, rei quæ acciderat ordinem pandit, & Dunstanum cum honore & reuerentia adduci præcepit. Actaq. coram eo pœnitentia pro iniurijs, quas ei intulerat, veniam ab eo cum humilitate postulat. Qua potitus, fidum se amicum viro deinceps omni tempore futurum, nec vlterius cuiusquam maledicis verbis de eo crediturum pollicitus est, &c.] Subdit his de accepto dono Regis loco ædificandi monasterium, deq. eius erectione, quod Glascouia nuncupatur. D

EDMVNDI REGIS ANGLIAE ERGA DVNSTANVM OFFICIA.

CONFLAGRATVM MONASTERIVM AGAVNENSE.

Eodem anno nobile Agaunense monasterium S. Mauritij a Sarracenis inflammatur. De quorum grassationibus in peregrinos Romam petētes & occupatione eius monasterij Frodoardus meminit. Verum quæ post conflagrationem eiusdē monasterij acciderint in rebus gestis S. Vdalrici Augustani Episcopi ab auctore eius temporis scriptis hæc leguntur: [c] Regionem quoque Burgundionū tempore alio adijt, & ad Agaunensium locum, vbi S. Mauritius cum suis sequacibus propter nomen Domini martyrium sumpsit, magnæ humilitatis studio visitauit: quia antea a Rege Burgundionum promissionem accepit, vt vnum de sanctis Martyribus ex eius datione & adiutorio inde ad Augustam referre mereretur. Et cum illuc die Sabbati peruenisset, monasterium nouiter exustum a Sarracenis inuenit, & nullum de habitatoribus ibi conspexit, nisi vnum ædis ædilem, combustum monasterium custodientem. Cumq. ille totam noctem in Dei laudibus ibi permaneret, & mane cum radius solis primum latitudini terræ lu- E

[c] Vit. S. Vdalr. a Marco Velsero edita c. 13.

Universidad de Deusto
Biblioteca

næ lucem diffunderet, Missam de sancta Trinitate celebrauit. Qua expleta, cum alteram statim venerationi diei Dominicæ congruentem celebrare cœpisset, duodecim clerici cum multitudine populi aduenientes, ministerij sui celebrationem audientes perstiterunt. Quo peracto, sanctus Episcopus eosdem fratres salutauit, & muneribus honorauit: & ob quam rem illuc deueniret, notum fecit. Qui hilaritatis eius dulcedinem & sanctitatis religionem persentientes, ne delectabili desiderio priuatus abiret, aperta collocationis Sanctorum spelunca in scopulo excisa, plurima parte sanctarum reliquiarum donatum lætificauerunt. A

REDITVS AD SVAM ECCLESIAM S. VDALRICI.

Cum vero optabili licentia clericorum & amantissima dimissione populi inde rediret, Constantiam ciuitatem causa orationis visitauit, & inde ad Augiam insulam venit, & ab Aleuuico Abbate charitatiue susceptus, & omnimodis commodis bene procuratus est. cumq. amabili colloquio inter se sermocinarentur: omnia quæ ei in itinere B acciderunt, nota fecit. Beneuolentia autem Abbatis, cum audiret eum pro amore sanctarum reliquiarum exire, desiderio eius satisfaciens, non modicam partem de corpore sancti Mauritij, & de aliorum multorum Sanctorum reliquijs ei donans lætum abire permisit. Augustæ vero ciuitati cum appropinquaret præmissis nuntijs demandauit, vt ad optiuum donum sanctarum reliquiarum, quod secum attulerat, honorifice clerici cum populo & cum Crucibus & incenso pigmentorum, aquaq. benedicta occurrerent, & suscipiendo gloriose, cum laudibus & melodijs congruis perducerent honorifice cum illo in Ecclesiam in honore sanctæ Dei Genitricis Mariæ consecratam. Illuc cum perductum esset, ab Episcopo caute collocatum est in arcam auro & argento coopertam ad laudem Dei omnipotentis, & in auxilium populi aduenientis in nomine Domini nostri IESV Christi, cui est honor & gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.] hucusque tum viuens & forsan etiam iisdem præsens auctor. C

DE PLVRALITATE MISSARVM VNIVS DIEI.

Quod vero audisti celebrasse Sanctum duas Missas eodem mane in Ecclesia monasterij Agaunensis, accipe quæ idem auctor de ipso ait superius capite tertio: Missas autem tres vel duas, aut vnam, secundum spacium temporis cantare quotidie non desijt, si infirmitas corporis, aut aliquod studium bonum ei non subtraxit.] Vbi apponit ista nobilis Scholiastes Velserus: Liberum olim erat sacerdotibus, quot vellent vna die Missas celebrare, quod ex Vualafrido colligas capite vigesimoprimo, & fortasis ex S. Leonis Papæ epistola septuagesimanona ad Dioscorum capite secundo. Concilium vero Salegustadiense, cui Bruno Augustanus interfuit, anno millesimo septuagesimotertio, constituit capite quinto, ne quis trium Missarum numerum excederet. Alexander vero Pontifex, qui obijt anno millesimo septuagesimotertio ad vnam D reuocauit. [a]

[a] c. sufficit de consecr. dist. 1.

Hoc pariter [b] anno apud Narbonam in oppido cui nomen, Fons coopertus, Concilium celebratum est, in quo controuersia agitata reperitur de finibus diœceseos inter Episcopum Vrgellitanum & Pallarienſem, decretumq. vt Pallaria vrbs sacra peteret ab Vrgellitano Episcopo. Quæ præterea in eo Concilio decreta fuerint, ignorantur.

[b] Marian. de reb. Hisp. lib. 8. cap. 5. hoc anno 940.

IESV CHRISTI STEPHANI IX. PAP. CONST. VIII. CVM ROM. IMP.
ANNVS ANNVS ANNVS
941. 2. 30.

E

SYNODVS SVESSIONENSIS.

ANNVS Redemptoris nongentesimus quadragesimus primus, Indictione decimaquarta sequitur, quo (vt auctor est [c] Frodoardus) apud Suessiones Synodus habetur in causa altercationis inter duos, qui se Archiepiscopum Rhemensem esse profiteretur, Hugonem videlicet, qui puer (vt dictum est) in gratiam patris eius electus fuerat, & Artaldum, qui eo pulso, in eam sedem ex monacho fuerat cooptatus. In qua Synodo idem iussus est cessare Artaldus, eo quod iurasset, se numquam in eum Archiepiscopatum intromissurum: Hugoq. receptus, eo quod Clero populoq. petente vocatus esset, factum est, vt ordinaretur Episcopus. qui vt sedem recepit, ab exilio eumdem reuocauit Frodoardum, qui anno superiori cum peregrinaretur ad sepulchrum S. Martini, tentus fuit ab Heriberto Comite Hugonis patre, atque mensibus quinque detentus. His peractis qui Suessione conuenerunt Episcopi, Rhemos profecti in Ecclesia

[c] Frodoard. in chron. hoc an. & histor. Rhem. lib. 4. c. 27.

A clesia sancti Remigij consecrant Hugonem eius ciuitatis Archiepiscopum, cui anno sequenti (vt suo loco dicetur) a Stephano Romano Pontifice missum est pallium, a Rhemensibus publica legatione petitum.

Quo itē anno Fridericus Archiepiscopus Moguntinus iterū postulatus iudicio defectionis atque cōiurationis initæ hoc ipso anno ab Henrico Ottonis fratre, & alijs Principibus, in quos ipse Otto animaduertit: purgauit se publica testificatione per corporis & sanguinis Christi perceptionem. hæc apud Reginonē hoc anno. Addit his [a] Vuitichindus: Igitur cum bella intestina externaq. cessarent, legesq. diuinæ atque humanæ auctorali vigore pollerent; grauis persecutio monachis oritur in diebus illis, affirmantibus quibusdam pontificibus, melius arbitrari, paucos vita claros, quam plures negligentes inesse monasterijs oportere, oblitis, ni fallor, sententiæ [b] patrisfamilias prohibētis B seruos zizania colligere, sed vtraque crescere oportere & zizania & triticum vsque in messem. Quo factum est, vt plures propriæ infirmitatis consci, deposito habitu, & relictis monasterijs, graue onus sacerdotum deuitarent. Fuerunt autem quidā qui summum pontificem Fridericum hoc non pure sed ficte fecisse arbitrati sunt, quatenus venerabilem virum & Regi fidelem Abbatem Fuldensem Hadumarum, quoquo modo posset, dehonestaret: ipse enim erat magnæ prudentiæ & industriæ: sub cuius temporibus templum famosum Fuldense igne consumptum est, & ab eo restauratum, & multo maiore decore perfectum. Hic pontificem Fridericum sub custodia tenuit secunda coniuratione culpabilem, primum honorifice, sed cum litteras ab eo scriptas deprehendisset, satis seuere. Pontifex vero dimissus, dum vltionem quærit, & contra tantum virum leges non præualerent, humillima monasteria auctorita- C te tentauit, vt ad excellentissima æqualiter procederet. sed huiusce modi simulationes incassum profusæ: nam Abbas in gratia & amicitia Regis permansit, & causis interuenientibus pontifex quod cogitauit, non impleuit.] hæc Vuitichindus.

[a] Vuitich. lib. 2. prope fin.

IN MONACHOS PERSECVTIO PER FRIDERI CVM EPISC. MOGVNT.

[b] Matt. 13.

Quod ad res Italiæ spectat, nihil præterea quod prodamus inuenimus, nisi diploma priuilegij concessi ab Hugone & Lothario filio Italiæ Regibus monasterio sancti Vincentij ad fontes Vulturni posito, quod recitat Ioannes eiusdem monasterij monachus in suo Chronico, quod ab exordio mundi vsque ad tempus Paschalis Papæ Secundi perduxit, ex quibus antiquitatis monumentis certa quæ in eis tempora consignantur, suscepto conducunt instituto. Est eius exordium: Si feruore charitatis accensi de statu & restauratione Ecclesiarum Dei diligenti cura & indagatione tractamus: Regnum nostrum stabilire, ac feliciter nos regnare cum Christo, nequaquam D ambigimus, &c.] collata confirmat priuilegia eidem a Desiderio Rege Longobardorum, & Galliarum Imperatoribus Carolo, Ludouico, atque Lothario. in fine autem tempus eius consignatum ita habetur.

Giseprandus Camerarius ad vicem Bosonis Episcopi Archicancellarij recognouit. Data xiij. kal. Augusti, anno Incarnationis nongentesimo quadragesimoprimo; Regni vero domini Hugonis decimoquinto, Lotharij vero decimo, Indictione decimaquarta, in Campania iuxta oppidum Romaniæ feliciter.]

Quod ad res pertinet Orientales, hac decimaquarta Indictione, Iunio mense, tradit Curopalates, Russorum classem ab Imperatore superatam esse, ac penitus profligatam, ita vlciscente numine aduersus eos, qui Christianis immensa intulerant mala: nam de his Curopalates: Quæ vero isti mala perpetrarint, antequam debellarentur, E ea superant omnem tragœdiam. Nam ex his quos ceperant alios in crucem egere, alios clauis in terram affixere, alios quasi scopos propositos sagittis petiere. Qui vero ex captis sacerdotij dignitate præstabant, horum capita acutis clauis traiecere. Sacra quoque templa non pauca combussere.] hæc ipse.

RVSSORVM CLASSIS SVPERATA A GRAECIS.

Porro huius gloriosæ victoriæ meminit etiam [c] Luitprādus; hosq. quos Græci Russos vocant, ipse Northmannos appellat, cuius pariter ratione omnes populi Boreales essent appellandi Northmanni. nam (vt ait) Nord, Aquilo, man, vir dicitur; ita vt Nordman, idem quod Aquilonaris sonet. Horum autem Ducem seu Regem Inger nominatum tradit.

[c] Luitp. lib. 5. cap. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DAMASVS LEGATVS A STEPHANO PAP. MISSVS.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus quadragesimussecundus, Indictione decimaquinta, quo Francorum proceribus aduersus Ludouicum Regem rebellantibus, & recipere eum detrectantibus, Legatus Stephani Papæ (inquit Frodoardus) nomine Damasus Episcopus Romæ ob hanc legationem peragendam ordinatus in Franciam venit, afferens litteras Apostolicæ Sedis ad Principes Regni, cunctosq. Franciæ vel Burgundiæ habitatores, vt recipiant Regem suum Ludouicum; quod si neglexerint, & eum amplius hostili gladio persecuti fuerint, excommunicationis depromens interminationem. Pro qua re colloquẽtes Episcopi Rhemensis dioceseos cum Heriberto Comite, deprecati sunt eum, vt intercederet apud Hugonem Principem pro receptione Regis.] & paulo post: Legati Rhemensis Ecclesiæ Romam regressi pallium deferunt Hugoni Episcopo ab Stephano Papa transmissum. Cum quibus pariter legatio venit Principibus Regni, vt Ludouicum Regem recipiant, & sic Legatos suos Romam dirigant. Quod si vsque ad Natiuitatem Domini facere non procurarint, excommunicandos tunc fore se nouerint.] hactenus de his Frodoardus. qui & paruisse Principes Romano Pontifici docet; vt plane tũc maxime quanti fecerint Principes Romani Pontificis auctoritatem, omnibus innotuerit. Sic igitur Ottone etiã Germaniæ Rege Ludouico studẽte, diu ingenti pace idẽ Ludouicus regnãs potitus est.

IVDE BELLVM INTER HVGONEM ET ALBERICVM.

Qui vero extra prouincias Italiæ trans montes ad conciliandos Principes Stephanus Papa mittit legationem: Romæ frustra laborat, vt Italiæ Regem Hugonem & Albericum Romanum Principem, iterum fracta pace, bello recrudescente, Hugone Romanos iugi bello hostiliter impetente, inter se fœdere sancto conciliet atque mutua concordia iungat. De Hugonis namque Regis conatibus hæc habes in [a] Luitprando: Ea tempestate Hugone Rege turpiter expulso, Albericus (vt præfati sumus) Romanæ ciuitatis monarchiam obtinebat, quem Rex Hugo quotannis grauiter opprimebat, gladio & igne, quæ poterat, vniuersa consumens, adeo vt ciuitates præter Romam, in qua ipse confederat, omnes auferret. sed & ipsam sine dubio, tum depopulando, tum ciues muneribus corrumpendo conquisiuisset, nisi occulta & iusta Dei sententia illi prohibuisset.] hæc Luitprandus.

a Luitp. lib. 5. cap. 1. in fine.

ODO CLVNIACENSIS ITERVM ROMAM CAVSA PACIS VENIT.

Porro sanctus Odo Cluniacensis Abbas, qui ante annos sex eadem ex causa, vt Hugonem & Albericum pacis vinculo iungeret, a Leone Papa vocatus fuerat, eosdemq. mutuo nuptiarum fœdere colligarat: ad idipsum opus exhibendum Romam iterum a Stephano Romano Pontifice reuocatur. De quo pauca tantũ hæc Frodoardus hoc anno: Domnus Odo Abbas pro pace agenda inter Hugonem Regẽ Italiæ & Albericũ Romanum Patricium apud eumdem Regem laborabat.] hæc ipse. Porro ipsum S. Odonem & Romam venisse, & illuc ad vltimum fere spiritum ægrotasse, qui res ab eo gestas fideliter prosecutus est Ioannes eius discipulus monasterij sancti Pauli Abbas, comesq. peregrinationis ipsius fideliter narrat his verbis. [b]

b Extat apud Sur. die 18. Nouembr. tom. 6.

ODO LABORAT INFIRMITATE CORPORIS.

Postquam autem aduentauit tempus illud, quo erat ad æternam perducendus requiem, & pro recte factis suis mercedem recepturus, Romæ manentem acuta eaq. perpetua corripit febris. membra dolore franguntur, frigidus ignis ipsas cum carnibus medullas absumit, diuersaq. perpessionum genera in vno eodemq. homine adeo cumulantur, vt magno essent argumento, eum iam iamq. a Domino accitum iri. Et vir ille sanctus sic se affectum sentiens, toto pectore nihil cupit aliud, quam dissolui, & esse cum Christo, Apostolum imitans. [c] Percurrerat iam sanctorum laborum certamen, & totius virtutis cursum egregium compleuerat, vt non immerito considerare, diuinæ benignitatis gratia, in cælis repositam sibi esse iustitiæ coronam. Sed cum interim de sua vocatione hæreret, cupidus admodum fuit Martini sui orationis gratia prius inuisendi, & ei extremum spiritum cum corporis fauilla commendandi. Ab ipsis enim incunabulis eximium quemdam erga illum amorem conceperat. Nec defuit pijs votis beati viri diuina clementia.

c Philip. 1.

Sequenti nocte vidit virum quemdam præstanti forma, auditq. in visione eum talia sibi dicentem: Iam quidem, o sancta & Deo dilecta anima, instat tempus vocationis & disso-

& dissolutionis tuæ, sed Martinus retinet te precibus suis, vtq. possis redire in patriam, vires subministrat. Cum autem eo perueneris, mox tibi vita pro morte, & beata electorum societas pro laboribus tuis a Christo donabitur. Visionem illam non dubiam efficiunt signa mox sequentia: ægritudo corporis mox fit remissior, salus accelerata redit.

Dat igitur se itineri quam molesto, corpusq. præ ætate graue & præmortuum negligens duros exantlat labores pro beatissimi Martini amore, tanto iam in spirituali obsequio deuotior, quanto de præmio securior. tandem post multas itineris difficultates venit Turones, imminente iam beati Martini celebritate. Gemina tunc vrbi illi importata lætitia, tum ex annua beati Martini solemnitate, tum ex domni optata Odonis Patris præsentia cunctis gratissima. In ea autem celebritate beatus Odo quã pius & deuotus fuerit, quas preces beato Martino lacrymis permixtas obtulit, quæ contriti cordis sacrificia, tamquam hostia viuens in salutari illa ara immolauit, nos ob virium tenuitatem pro dignitate explicare non valemus. De sua enim vocatione solicitus, animo erat ad Deum suspenso, & labentium rerum immemor puro mentis intuitu sola cælestia contemplabatur. Atque eum in modum totam illam diem transigens, cum videret se differri ab expectata e corpore migratione, angi animo cœpit. Ecce autem quarto inde die febris redit; tum vero ille tamquam voti compos de Dei misericordia fit securus, & quamuis corporis deficerent vires,

Sed mens læta Deum cernit, suspirat, anhelat:
Vltima vox resonat: Tu Christe parce redemptis
Martinum ingeminat: Martinum suspicit: orat.

Porro monachos vndique aduolantes, & acerbissime suam desolationem deplorantes sermonibus instruit, precibus Deo commendat, impertit benedictionem, ijsq. non sine lacrymis vltimum vale dicit. Decimoquarto kalendas Decembris, in quem diem etiam incidit octaua Martinianæ celebritatis, cum sacrosancta Eucharistia prius se communicasset, beatus ille spiritus corruptibilibus carnis vinculis absolutus, liber abit ad superos, & beatissimo Martino duce, creditorum sibi talentorum fructum multiplicem fideliter repræsentat, atque illic præmia amplissima recipiens, Sanctorum cœtibus admixtus, beatæ immortalitatis splendet candore, præstante Domino nostro Iesv Christo, qui viuit & regnat in sæcula sæculorum Amen.] hæc Ioannes.

S. ODO MIGRAT EX HAC VITA.

Porro hoc quidem anno eius ad Deum migrationem contigisse, idem qui supra testatur Frodoardus, qui de ipso in fine anni huius hæc ait: Dominus Odo venerabilis Abbas multorum restaurator monasteriorũ, sanctæq. regulæ reparator Turonis obijt, & sepultus est apud sanctum Iulianum.] hæc ipse, quæ habebat præ oculis. Ex quo erroris redarguas Sigebertum, qui eumdem Odonem decessisse ponit ante annos quinque, nempe nongentesimo trigesimoseptimo Redemptoris. Successit autem ipsi in monastica præfectura Adamarus, quem beatæ simplicitatis & innocentiæ filium nominat Odilo in vita [a] sancti Maioli, quem in monasterio successorem aluit in Christo, commendatus ab eodem patientiæ nomine, quod oculorum luminis priuationem mira patientia tolerasset.

a Extat apud Sur. die xi. Maij tom. 3.

Porro quod ad restitutionẽ pertinet monasticæ disciplinæ, nõ ipse Odo tantum Abbas Cluniacensis ad hæc præstanda hoc tẽpore laborauit, sed incumbit in opus Adelbero Metensis Episcopus, de quo ista [b] Sigebertus Gemblacensis in vita quã edidit S. Guiberti Confessoris: Ad hæc, inquit, inter primos a Deo missus est Adelbero primus huius nominis Metensis Episcopus, qui nobilium Christianissimus, & Christianorum nobilissimus (erat enim frater Friderici Ducis) in hoc primum regiminis sui dedit exercitium, vt sæculari potentia & Episcopali censura exturbaret a sua diœcesi irreligiositatis vitium. Huius bonæ intentionis oculum intendens primum super monasticam disciplinam, elaborat eam ad Apostolicæ vitæ redigere normam; & incipiens a Gorzia, quæ ceteris monasterijs erat præstantior in sua parochia, vbi institutæ religionis vix ipsa apparebant vestigia, non prius destitit, quam monasticæ vitæ professores a sæculi vanitate retractos rectæ viæ reddidit, & ante omnia radicem malorum, & malam monachorum nouercam, scilicet proprietatum concupiscentiam mucrone pastorali extinxit, & qui in sæculi compitis patebant luporum morsibus, Dominico ouili incluſit. Collaborabat sibi ad hoc opus Abbas Agenoldus, restaurandæ religionis

b Sigeber. Gembl. in vit. Guib. c. 8. apud Sur. tom. 3 die 23. Maij.

ADELBERO METENSIS EPISC. RESTITVTOR MONASTICAE DISCIPLINAE.

Universidad de Deusto
Biblioteca

adiutor opportunus. Itaque extirpatis nociuis radicibus de Dominici horti areola, A Adalberone Episcopo plantante, Agenoldo rigante, Deo autem incrementum dante, crescebant subito virtutum plantaria. Quicumque ergo abrenuntiantes sæculo suaue iugum Christi tollere volebant: quam mites & humiles corde exemplo Christi esse deberent, hic addiscebant. Quicumque ex militari habitu in timore Domini fortitudinem suam mutabant; hic quasi in campo diuini tyrocinij experimentum sui capiebant. Quicumque ex clericali sorte ad altiorem humilitatis gradū optabant ascendere: hic cum [a] Iacob non in somnis, sed reuera scalam cælos attingentem merebantur videre, per quam Angelos ascendentes & descendentes possent videre. Cum ergo hic tantus religionis feruor tam longe, & tam late caloris sui diffunderet flammas: huc ad disciplinam Domini omnis confluebat nobilitas, omnis dignitas, omnis sine personarum discretione professio concurrebat & ætas. Nec quisquam vel initium conuersionis se credebat arripuisse, cui non contingeret Gorziensi regulæ initiatum esse, &c.] pergit dicere de conuersione & professione monastica cum vitæ sanctitate sancti Guiberti illuc ex nobili militia fugientis, de quo inferius latius dicturi sumus. B

a *Genes.* 28.

Hoc anno mense Aprilis datum habetur priuilegium a Constantinopolitanis Imperatoribus Romano Constantino & alijs Romani filijs monasterio sancti Vincētij ad fontes Vulturni, quod in suo Chronico vna cum alijs monumentis ad idem spectantibus Ioannes monachus earum rerum scriptor intexuit. Flagrantia in Italia bella ciuilia effecerunt, vt Constantinopolitani Imperatores potirentur Calabria, Apulia, atque ea Campaniæ parte, quam Vulturnus alluit, posita antea sub ditione Ducum Longobardorum Beneuenti & Capuæ. Priuilegium autem ipsum ex Græco male translatum vti descriptum charactere Longobardo inuenimus, ita reddimus, sicut se habet. C

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Romanus & Constantinus, Christophorus & Stephanus & Constantinus Christi amicissimi & fidelissimi in Domino benigni Imperatores disposuimus istud præsens nostrum benignum sigillum.

DIPLOMA ORIENTALIVM IMP.

Nostra Imperialis magnifica prouidentia non solum sacerdotalibus actibus decet concedere iuuamen, sed & his qui monasticam vitam eligunt, opportunum illorum iuuamen amplificat, vt in omnibus rectitudo prouidæ nostræ virtutis ostendatur. Ergo & in ipsa venerabili mansione beati Vincentij, quæ adiacet in ipsa amica Christi in nostro Themate existente Longobardia, cum his quæ sub ea sunt monasterijs, & omnibus rebus eorum sigillum excusationis illud, quod & Deo nostro charum Imperium nostrum concedere præcepit, vt excusentur ipsa prædicta monasteria & hereditates eorum ab omni tentatione & angaria publica, & ab ipsis Patricijs & Strategijs Græco- D rum, & ab Imperialibus qui in Tassidijs diriguntur, ab Imperio nostro, & a Trinarchis, Drungarijs & Comitibus Thematum, & a iudicibus, & vsque a quocumque homine, cui creditur seruitium publicum Imperij nostri. Insuper ab ipsis Longobardis Patricijs & Castaldæis, vel ab omni homine Græco & Longobardo, cui creditur seruitium publicum, & tantum attendere ministerio ipsius Mansionis, & ipsis quæ sub ea sunt monasterijs & rebus eorum, vt orent pro Imperio nostro.

Sancimus vero licere, & potestatem tribuimus ipsius mansionis Abbati per præsens nostrum benignum Chysobolum & sigillum, vt ea quæ ablata sunt loca eius & monasteriorum, & eorum res a diuersis faciebus potentissimis, ista exquirere, cum iusta ratione eripere & habere sub sua potestate, & a nemine contra fieri, neque a Græco, neque a Longobardo iudice: sed vt dictum est, perquirere ista, & cum iusta ratione E recolligere, & habere sub sua dominatione. Præcipimus vero & istud, vt habeant licentiam, & non contra fiat a quolibet, vt ascendere Abbas aut transmittere hominem suum ad Imperium nostrum secundum petitionem suam, sustinens, qui præsumpserit contrarium in his quæ sunt præcepta a nobis, aliquid operari, atque ex nostra increpatione aduenient ei periculum. Sufficiens omnibus ostensio tantummodo istius præsentis nostri benigni sigilli facti secunda Aprilis mensis quintadecima Indictione. In quo & illud a Deo coronatum Imperium nostrum per cinnabrim consuetam Imperialis magnificentiæ subscriptionem propria manu composuit, & aurea bulla signari præcepit.] hucusque diploma Imperatorium.

IESV

REDEMPTORIS annus nongentesimus quadragesimus tertius, Indictione prima, ordine sequitur, quo Stephanus Papa vbi sedisset annos tres, menses quatuor, & dies quinque (vt habet vetus codex Vaticanus de Romanis Pontificibus) ex hac vita migrauit: quoto autem mense vel die non dicit, sed tantum in locum ipsius fuisse subrogatum Secundum huius nominis Marinum, quem alij Martinum nominant, natione Romanum, qui omissis insanabilibus tumultibus bellicis, totum se tradidit ad componendam Ecclesiam, tam in Cleri, quam in monachorum reformatione, & in basi- B licarum restauratione, & cura pauperum. Litteris vero egit vt inter Christianos Principes mutuo decertantes pax componeretur. hunc iam olim fuisse dono prophetiæ imbutum res gestæ Vdalrici Episcopi Augustani declarant, de quibus nos suo loco superius egimus.

MORTVO STEPHANO SVCCEDIT MARINVS.

Eodem quoque anno defuncto Heriberto Francorum Comite, rursum per Artaldum de Archiepiscopatu Rhemensi negotiū facessitur Hugoni eius filio, de quo anno superiori. Quomodo autem non nisi sub Agapito Papa eiusmodi controuersiæ habita Synodo definiri valuerunt, suo loco pluribus ex Actis synodalibus dicturi sumus.

IESV CHRISTI ANNVS 944. MARINI II. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. CVM ROM. IMP. ANNVS 33.

C

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus quadragesimus quartus Indictione secunda, quo post celebratam Constantinopoli Synodum, in qua dolose depositus est Tryphō Patriarcha Constantinopolitanus, in locum eius substitutus est Theophylactus filius Imperatoris. Quomodo autem ista se habuerint, ita Curopalates narrat: Exacto autem definito tempore, quod Tryphon Patriarcha definierat, nolebat vt pollicitus fuerat, de sede decedere, sed iudicium quærebat & crimina sibi obijci, quibus ab Ecclesia merito pelleretur. Et cum Imperator hac in re quid consilij caperet, ignoraret: Cæsarias Theophanes, quem Charrinum etiam appellabant, eloquens vir tristem cernens Imperatorem, neque illusionem, neque dolum Tryphonis æquo ani- D mo ferentem, pollicitus est ipsi incœpta ad exitum perducturum. Imperator autem cum approbasset illius pollicitationem, dolo aggreditur Patriarcham, & ad ipsum accedens, dixit: Multum, o domine, contra te conatur Imperator, & causas inquirit, quibus te de sede merito detrahere possit, sed cum multum laboret, non tamē inuenit. quomodo enim insonti culpa adscribi aliqua potuerit? Verum vnam causam afferunt, qui tibi detrahere studentes aiunt te litteras prorsus ignorare. Si igitur hanc remouere possimus, lupus inhians videbuntur ij, qui contra te machinantur. Si quid igitur mihi auscultes, tota Synodo præsente, in charta non scripta scriptum tuum nomen & sacerdotij dignitatem mittito Imperatori, vt certior de hac re factus, de spe decidat, desistatq. contra te aliquid moliri.

TRYPHON PATRIARCHA CONSTANT. DEPONITVR.

Visum est illi vtile consilium. Statim igitur cunctam Synodum alloquitur Patriar- E cha: Qui me de sede iniuria detrahere cupiunt, o sacri ministerij collegæ, multis admotis machinis, vt probabili causa inuenta, me expellerent, non inuenere. Ad extremum hoc mihi obijciunt: expertem me litterarum esse aiunt. Nunc igitur coram omnibus vobis has litteras inscribo, vt videntes, ac certiores facti calumniatores, desinant iniuria mihi negotium facessere. Dixit, & sumpta charta non scripta, coram omnibus ita scripsit. Tryphon miseratione diuina Archiepiscopus Constantinopolis nouæ Romæ & Oecumenicus Patriarcha. Et scripta per protothronum mittit Imperatori. Quibus ille acceptis, & alia in non scripta charta desuper contenta, causam cur se abdicaret, scripsit, videlicet indignum se throno cuicumque volenti cedere. Et hac excusatione ad Synodum allata, ab Ecclesia Tryphon remouetur, multum conquerens de fraude, & protothronum grauiter accusans: anno vero post & mensibus quinque (tantum enim temporis requirebatur ad perfectam Theophylacti ætatem,

TRYPHON DECEPTVS ABDICAT SE.

RVANDO THEOPHYLACTVS PATRIARCHA REGIMEN SVSCIPIT.

FILIA HVG. REGIS IVNCTA FILIO CONSTANT.

qua Princeps sacerdotum deligeretur) Februarij mense, Indictione secunda creatur Patriarcha Theophylactus Imperatoris filius.] hæc Curopalates. A

Eodem quoque anno, dictaq. Indictione secunda, idem auctor tradit, missam fuisse legationem a Constantino Imp. Leonis filio ad Hugonem Italiæ Regem, vt filio suo Romano eius filiam Bertam nomine iungeret matrimonio, quod & factum, intercurrente pariter ab ipso Rege Hugone ad eumdem Imp. legatione, pro mittenda classe aduersus Sarracenos. Qui functus est legatione Imperatoris fuit (vt ait Curopalates) Paschalis Protospatharius Dux Longobardus. ab Hugone autem suum vitricum fuisse missum, [a] Luitprandus affirmat. Misit igitur [b] Bertam filiam suam ex concubina genitam Constantinopolim per Sigefredum Parmensem Episcopum iungendam Romano filio Constantini Porphyrogeniti, Bertam autem ipsam Græco mutato nomine Eudoxiam vocauere. præstitit quod pollicitus fuerat Constantinus classem B mittens, quæ omnes Sarracenorum naues exussit, quæ Sarracenis Fraxineti commorantibus erant auxilio. Factum insuper vt ipse Hugo armis potens ipsum caperet Fraxinetum, Sarracenis fuga lapsis in montes proximos. Quibus hactenus felicicer actis, infelicissime accidit, vt timens Hugo Rex Italiæ Berengarium Marchionem Eporregiæ ciuitatis, tyrannum Italiæ, cum ijsdem Sarracenis fœdus iungeret. Qui sic securi redditi hostes Christianæ Fidei, sicut antea, Christianos inde transeuntes, vt ex more Apostolorum Limina frequentarent, neci tradiderunt. Ait enim [c] Luitprandus: Eo vero loco constituti Sarraceni quam multorum Christianorum ad beatorum Apostolorum Petri & Pauli Limina transeuntium sanguinem fuderint, ille scit solus numerum, qui eorum nomina tenet in libro viuentium.] Sane quidem Frodoardus, qui per singulos annos res gestas sui temporis digessit, frequentissime id factum memorat. C

a Luitp. lib. 5. cap. 5.
b Idem lib. 5. cap. 9.

SARRACENI FRAXINETI RECIPIVNTVR IN FOEDVS AB HVGONE.

c Idem lib. 5. cap. 7.

In ipsum autem Hugonem cum Christianæ religionis hostibus fœdus ineuntem ita inuehitur Luitprandus: Perquam inique tibi Rex Hugo, Regnum defendere conaris. Herodes ne terreno Regno priuaretur, innocentes multos occidit; tu vt obtineas, nocentes & morte dignos dimittis.] & paulo post: Puto, seu (quod verius est) credo te non legisse, nec audiuisse, qualiter iram Domini incurrit [d] Rex Israel Achab, dum Regem Syriæ morte dignum fœderatum dimitteret Benedad, &c.] Sane quidem vbi Hugo inijt fœdus cum Sarracenis, omnia ipsi infelicissime ad obitum vsque cessere.

d 4. Reg. 13. 2. Paral. 16.

IMAGO CHRISTI EDESSA CONSTANTINOPOLIM TRANSLATA.

Sub eadem Indictione secunda Curopalates de famosissima illa imagine Christi Redemptoris miraculo expressa, ipso Christo viuente, & ad Abagarum missa (de qua suo loco superius fusius dictum est) & Constantinopolim Edessa translata hæc habet: [e] D Cum vero Romanorum copijs Edessa obsideretur: Edesseni malis obsidionis grauiter oppressi, Legatos ad Imperatorem miserunt, petentes vt exercitus ab obsidione recederet; seq. polliciti sunt pretium daturos sanctam Christi effigiem. Soluta igitur obsidione, tradita est imago, & ad regiam vrbem perducta, eam excipiente Imperatore cum splendido atque decenti satellitio per regij cubiculi præfectum Theophanem.] hæc Curopalates, & alij ex eo.

e Extat apud Metaph. die 16 Augusti.

Verum hæc quæ summatim Curopalates & alij ex eo scriptis prodidere, ipse tamen Constantinus Porphyrogenitus Imperator prolixiorem de eadem sacra imagine historiam prosequutus, vbi de eius origine & progressu orationem instituens plura locutus esset: demum ad ea, quæ ad hanc de qua est sermo translationem pertinent, sermonem conuertens, exactam de his narrationem habet his verbis. E

DE SACRAE IMAGINIS TRANSLATIONE ORATIO CONST. IMP.

Postquam autem ad hanc vrbium Reginam vndique confluxerunt quæ sunt optima & pulcherrima, eratq. Dei voluntas, hanc quoque sacram imaginem hic recondi cum alijs thesauris: Romanus qui erat Romanorum dominus Imperij studium adhibet, vt per ipsum ciuitatum Regina hanc consequatur. Diuersis vero temporibus mittens Edessam, petebat vt ea cum epistola quam Dominus sua manu scripserat ad eum mitteretur. Et promittebat se contra eis daturum in permutatione Sarracenos numero ducentos, & argenti duodecim millia. Edesseni autem dicebant sibi non conducere, suæ ciuitatis custodem & conseruatricem argento & hominibus mortalibus permutare. Cum autem ille sæpe petendo instaret, illi vero preces reijcerent: tandem sexies millesimo quadringentesimo secundo anno ab origine mundi, misit Amiras Edessenus, rogans, vt scripta cautione per aureum signaculum, quod habe-

haberet firmitatem fideiuberet Imperator, non esse Romanorum exercitus hostiliter inuasuros quatuor ciuitates, dico autem Rhocam, quam vox barbara vocat Edessam, Charram, Sarotze, & Samosatam; neque ex eorum agris prædas esse acturos, aut eos qui in illis habitant redacturos in captiuitatem; tradendos autem esse sibi ducentos Sarracenos ex contribulibus cum ea quæ prius fuit promissa quantitate pecuniæ. Quod si faceret, sciret se ad eum esse missurum illam quæ quærebatur, imaginem & Christi epistolam. A

ABRAM IVS EPISC. LEGATVS AD SVSCIPIENDAM IMAGINEM.

Imperator vero eius boni desiderio concedens omnia, quæ fuerant proposita, cum dedisset ea quæ petebantur, misit Abramium Deo charum Samosatæ Episcopum, qui illo tempore hic agebat, ad diuinam illam suscipiendam imaginem, & Christi Dei nostri epistolam olim ad Abagarum missam. Aduertens autem & qui misit, & qui erat B minister, ne in ea tradēda callide deciperetur, & ne descripta & nō vera traderetur pro ea quæ tunc fuit descripta propter Persicum casum; has ambas cum alia quæ celebratur in Ecclesia Nestorianorum, quæ ipsa quoque (vt est verisimile) sumpta fuerat ex prima, quæsitas accepit ad fidem faciendum; quæ rursus sunt redditæ, retenta sola principali & vera. Sed hoc quidem postea. Tunc autem excitabatur magnus tumultus a Fidelibus qui erant Edessæ, alijs quidem persuasis, alijs vero coactis, alijs etiam minis mortis territis, effecit vt ea traderetur.

Cum autem tonitrua & fulgura cum pluuia vehementissima diuina prouidentia subito erupissent, dum Edessa esset exitura imago & Christi epistola: rursus mouebantur ij qui ea prius retinebant, & affirmabant, Deum ijs quæ fiebant, significare, diuina voluntate non fieri rerum sanctissimarum ex eo loco translationem. Sed cum præ- C fectus Sarracenorum, penes quem erat vniuersa potestas, statuisset, standum esse conuentis, & implendum esse promissum: egreditur e ciuitate effigies pretiosissima, & epistola a Deo scripta, & huc afferebatur. Et viam quidem conficientes ij qui ea fe- MIRACVLO DEI VOLVNTAS DECLARATA. rebant, peruenerant ad Euphratem, & rursus tumultus excitatur nullo priorum minor, Edessenis dicentibus, quod nisi diuinitus ostensum fuerit signum aliquod, nullo modo dimittent id, quo continetur omnium securitas. Datur ergo eis signum, cum essent infideles & tentarent: Nauis enim cum qua erat ijs propositum transmittere Euphratem, cum adhuc esset in portu a partibus Mesopotamiæ, vbi eam solum ingressi sunt Episcopi diuinam imaginem afferentes & epistolam, cum seditiosi tempestate adhuc retinerentur: repente sine remigibus, sine eo qui gubernaret, aut traheret, appulit ad terram quæ erat ex aduerso, gubernata sola diuina potestate. Quod qui- D dem omnes qui conuenerant stupore impleuit & admiratione, & persuasit, vt non inuiti concederent emissionem.

Hinc perueniunt Samosatam ministri eorum quæ ferebantur. Erant autem Samosatorum, & Edessæ pontifex & eius primus presbyter, & alij quidam religiosi Christiani, cum quibus vna erat etiam minister Amiræ, qui Roma reuertebatur. Hic cum aliquot dies morati essent, multis illic factis miraculis, rursum iter sunt ingressi. Et rursum in via innumerabilia fiebant miracula a sacra imagine & Christi epistola: cæci enim ex improuiso aspiciebant, & claudi reddebantur sani membris integris: saltabant qui longo tempore in lecto decubuerant, & sani fiebant quibus erat manus arida, & (vt semel dicam) fugabatur omnis morbus & infirmitas. Et qui sani erant Deū glorificabant, & laudabant eius admirabilia.

E Cum autem multum iam viæ confecissent, veniunt etiam ad sanctissimæ Deiparæ monasterium, quod vocatur Eusebij monasterium, quod quidem est in loco qui dicitur, Optimatum. In templo vero huius monasterij, quo par fuit honore, reponitur capsa, quæ miraculorum effectricem tegebat imaginem, & multi qui accesserunt pura & sincera affectione curati sunt a suis morbis. Quo etiam venit quidam vexatus a dæmone, quo tamquam instrumento vtens malus spiritus, & multa per ipsum eloquens quæ pertinebāt ad laudem imaginis & epistolæ (nam olim quoque: [a] Nouimus quod sis sanctus Israel, dicebant qui erant earumdem cum illo partium) tandem hæc quoque est vaticinatus: Accipe, inquit, o Constantinopolis gloriam & lætitiam, & tu Constantine Porphyrogenite, tuum Imperium. His dictis fuit homo curatus, & statim liberatus a dæmonis vexatione. Horum autem verborum fuerunt multi testes. Nam cum Imperator misisset obuiam ei quod desiderabat, magistratus & primos totius Se-

a Mar. 1. Luc. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

natus, & multi ex satellitibus simul cum eis exiuissent, accidit vt Magistri & Patricij A
cum inferioribus ordinibus ea audirent, & de his ferrent testimoniũ. Et quoniam quæ
prædicta fuerant, cito euenerunt, iure est dubitandum, vndenam præscientia accesserit
ad dæmones: non enim creduntur eam ex se habere, cum a diuina gloria exciderunt,
& pro luce dicti fuerunt tenebræ. Sed clarum est, quod quomodo diuina virtus vsus
est [a] Balaamo ministro eius quæ tunc fuit prædictionis, & alias alijs sæpe ea re indi- [a] Num. 22. & 23.
gnis sapienti quodam & solerti consilio: ita nunc quoque virtus quæ erat in diuina
effigie vsa est dæmone, & ideo per eum præsignificauit, quæ mox erant ventura. Sed
cum hoc quidem sic euenisset, eius meminisse interim non fuit fortasse alienum. per-
gemus autem ad ea quæ sequuntur, narranda.

QVANDO SACRA PIGNORA DELATA CONSTANT.

Decimoquinto mensis Augusti, Imperatoribus de more festum celebrantibus sem-
per Virginis & Dei Matris Mariæ in venerabili templo quod est in Blachernis, circa B
crepusculum illuc peruenerunt ministri harum rerum pretiosarum, & reposita est in
superiori oratorio huius templi arca, quæ intus habebat imaginem & epistolam. Quo
venientes Imperatores, eam extra reuerenter adorauerunt; deinde cum honorifico
magno comitatu & multis lampadibus ad regiam eam portassent triremem, cum ea
venerunt in Regiam, & in templo quod illic est, & nominatur Pharos, propterea for-
tasse, quod sicut vestis splendida id sit egregie ornatum, eam reposuerunt die sequen-
ti, qui erat mensis decimussextus: & pie & reuerenter salutantes eam rursus & ado-
rantes. Illinc sacerdotes, & iuuenes Imperatores (senex enim domi manserat propter
corporis infirmitatem) cum psalmis & hymnis & copioso lumine, per descensum ad
mare, ea in triremi regia rursus imposita, prope vrbem remigantes, vt quodammo-
do vrbem conseruaret, per ipsum maris ingressum appulerunt extra muros ciuitatis, C
qui sunt ad Occidentem. Quo in loco egressi e naui, pedibus ingredientes Imperato-
res & totus Senatus & sacrorum Antistes cum tota Ecclesiæ congregatione, eo quo
par fuit, comitatu prosequuti, tamquam aliam arcam, vel potius super eam vas con-
ducebant, quod illa sanctissima & pretiosa custodiebat. Et cum qui erant extra mu-
ros transmisissent vsque ad portam Auream, deinde ingressi ciuitatem cum psalmo-
dijs & hymnis sublimibus & canticis spiritualibus & infinito lumine lampadum pu-
blicam celebrantes deductionem, iter faciebant per mediam ciuitatem, sanctificationis
& roboris per hoc esse participem ciuitatem credentes, illæsamq. & inexpugnabilem
esse in æternum conseruandam.

SANATVR PARALYTICVS.

Ociosa autem turba concurrente ad spectaculum, homo quidam paralyticus & im-
becillus, & qui iam longo tempore suis innitebatur famulis, surrexit, vt videret diui- D
nam imaginem transeuntem, qui simulatque eam aspexit, præter opinionem sanus
effectus, cum cognouisset esse confirmatas & corroboratas bases suorum pedum: ac-
currit ambulans ipsis pedibus, & exosculatus est capsam imaginis, & Deum magni-
ficauit, narrans quod in se factum fuerat miraculum. Quem cum vidissent omnes qui
simul aderant, & verba eius audiuissent, emiserunt gloriam Deo vniuersorum, qui
semper facit mirabilia. Tam multæ autem lacrymæ præ gaudio sunt profusæ, & tam
multæ ad Deum preces & gratiarum actiones factæ sunt ab vniuersa ciuitate, diuina
imagine & veneranda epistola transeunte per mediam ciuitatem, vt verbis explica-
ri nequeant, vtpote quod vidit oculus, non possit consequi oratio. Res enim quæ
sunt excellentes, pulchrius est videre quam audire, solentq. talia a tergo relin-
quere.

E

Cum ergo ad forum, quod est ante Augusteum, venissent duces celebritatis, & a
via recta parum declinassent ad sinistram: veniunt ad clarissimum templum sanctæ
Sophiæ. Et intra adytorum propitiatorium reponunt pretiosam imaginem & epistо-
lam. Cum hic autem adorasset tota Ecclesiæ congregatio, & (vt par erat) honoras-
set: illinc rursus egressi sunt cum sancto onere qui peragebant processionem, & cum
venissent in Regiam, in atrio quod cognominatur Triclinion, super thronum Imperа-
torium, in quo consueuerunt respondere de rebus magnis, tunc diuinam collocant
imaginem; cathedram omnino sanctificari Imperatoriam, & simul iustitiam & be-
nignitatem eis plane largiri qui in ea sedebant, non immerito credentes. Intensa au-
tem de more facta oratione, post eam impletam, hinc sublata fuit diuina imago, & in
prædicto Phari templo, in dextera parte quæ vergit ad Orientem, conseruata fuit &

IN REGIAM DEFERVNTVR SACRA PIGNORA.

reposita

A reposita ad gloriam Fidelium, & custodiam Imperatorum, & ad tutelam totius ciui-
tatis, & status Christianorum. Sed o diuina similitudo eius, quæ mutari non potest, APOSTROPHE AD S. IMAGINEM.
Patris similitudinis! o character characteris diuinæ substantiæ! o venerandum & om-
ni honore dignum signaculum primariæ pulchritudinis Christi Dei nostri (tecum
enim loquor tamquam cum re animata) conserua & custodi semper eum qui pie &
moderate nobis imperat, & tui aduentus memoriam luculenter celebrat. Quem cum
tua benignitate ad auitam & paternam sedem extulisti: conserua eius germen, & ge-
neris successionem, & sceptrorum perpetuitatem: statum pacificum præbe Reipu-
blicæ: concede, vt hæc Regina ciuitatum maneat inexpugnabilis, & vt nos placentes
archetypo tuo Christo Deo nostro, admittamur in eius Regnum cæleste, eum glori-
ficantes & celebrantes. Quoniam eum decet gloria & adoratio in sæcula sæculorum.
B Amen.] Ceterum hæc oratio quæ nomine Constantini Porphyrogeniti Imp. habetur
inscripta, non patris sed filij eiusdem nominis Imperatoris fuisse apparet. Filius enim
quoque Porphyrogenitus Constantinus est dictus; omnes enim qui nati purpura in-
duebantur, vel in Porphyro palatio nascebantur, Porphyrogeniti dicebantur. Porro ip-
sa dies decimasexta Augusti, qua eadem sacrosancta imago Constantinopolim delata
est, ex eo tempore fuit perpetua memoria consecrata, annisq. singulis ritibus solemni-
bus celebrata. In Menologio enim ipsorum dicta die hæc scripta leguntur.

Commemoratio imaginis non manufactæ Domini Dei & Saluatoris nostri IESV
Christi ex vrbe Edessa egressæ, in hanc a Deo seruatam & regiam vrbem deportatæ.]

At vero postea bellis ingruentibus, ipsa Constantinopolitana ciuitate sæpe capta, &
ab hostibus direpta, atque a Catholica primum communione sæpe discissa, Dei proui-
C dentia factum est, vt eadem imago veneranda fuerit Romam perlata, vbi hactenus co-
litur in titulo S. Siluestri.

Quod rursus ad hanc eamdem imaginem spectat, non tacendum est, quod contigit
sub eodem Constantino Porphyrogenito, describiturq. fidelissime in vita sancti
Pauli in Latio, a loco ita nominati Anachoretæ, qui hoc tempore miranda claruit
sanctitate, his verbis: Photium illum, qui Patriciatus honore clarus, moribus etiam S. PAVLI ANACHORETAE DIGNA MEMORIA.
clarior fuit, eoq. nomine Constantino Imperatori inter præcipuos ministros lectissi-
mus, hanc ad Sanctum miserat cum litteris. Qui cum ad eum peruenisset, datisq. &
receptis iam litteris, ad reditum accingeretur: vnum ab eo Sanctus petijt, vt non ma-
nufactæ Christi imagini, quam Mantile sanctum appellare mos est, lineum æquale
velum applicaret; idq. sibi mittere ne grauaretur. Factum est quod postulabat, mis-
D sumq. velum ex animi sententia: quod cum expandisset, Christi effigiem in eo ada-
mussim expressam, & figuræ figuram exactissimam vidit, alijs autem nihil tale appa-
rebat.] hæc auctor, qui subdit de eodem Photio ista.

Patricio huic Photio, dum apud diuinum Patrem versatur, curæ fuit, externa etiam
hæc obseruare, qualis eius facies esset, quales oculi, vox, gressus & alia, tum in primis,
quales oculi & aspectus. Etenim hoc etiam illi in mandatis dederat Constantinus Im-
perator: conatus itaque est iussa exequi, sed nulla ratione potuit. Discedens enim de-
ducenti se Symeoni arcanum prodens, fassus est: Conatus, inquit, persæpe in eius fa-
ciem oculos defigere, numquam potui. Nam ex ea tamquam radius quidam solis
emissus oculos meos perstringebat, & claudere cogebat.]

Porro egregia eius sanctitas conspicuum eum fecit non Orientali tantum orbi, sed
E etiã Occidentali; frequentatus enim est vndique Principum legationibus, quod sciretur
in primis Fide esse Catholicus, & communicatione iunctus Apostolicæ Sedi. nam ibi-
dem auctor eius temporis: Notus fit omnibus, adeo vt Petrus Bulgariæ Princeps per-
humanis illum epistolis modestissimisq. crebro salutaret; & vt pro salute sua Deum
deprecaretur, orabat. Papa etiam Romanus (sic enim appellari solet) cum eius au- COLITVR PAVLVS ETIAM A ROM. PONT.
res tanti viri fama impleret, monachum quemdam prouectum ad eum misit, non
alia de causa, quam vt eum salutaret, vitamq. ipsius & formam penitus agnosceret;
reuersusq. postea omnia ipsi vt se haberent, explicaret.]

In primis autem coluit eum Constantinus, quem diximus, Imperator, cuius com- CONSVLVIT PAVLVM IMP.
plures epistolas adhuc integras cõseruari ad eum missas, idem testatur auctor, in Lau-
ra, cuius idem Sanctus curam aliquando gessit. Omnia quidem dextere eidem con-
tingebant Imperatori, quæ ex Pauli eiusdem sententia ageret, infeliciter vero si con-

tra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tra. nam audi quid idem ibi auctor enarret: Parabat, inquit, ille classem, quam instruxerat sane numerosissimam aduersus Cretenses mittere, *Sarracenos scilicet*, qui iamdiu insulam illam occupatam adhuc detinebant. Scripsit autem ad magnum hunc Patrem, vt de illo consuleret bello scilicet. Rescripsit is: nullo modo ex sententia Dei expeditionem illam videri. & hoc quidem ipse.

Imperator autem immensarum opum sumptus, quos in paranda classe fecerat causatus, consilio non paruit. Quos vero neglecti consilij fructus acceperit, & quomodo missæ copiæ a Cretensibus habitæ sint, norunt omnes, & Imperatorem ipsum haud leuiter pœnituit. Sed haudquaquam in hoc vno pœnitentia stetit: sed quo etiam tempore ad celeberrimum illum inter Sarracenos, Chaundam dico, nomine ipso notissimum pro captiuorum Christianorum permutatione Basilium Rhodium misit: tunc etiam monuerat idem Sanctus, ne mitteret, inutilemq. & sine fructu suum conatum fore. ex his vero, quæ Legato aduersa obtigerunt, didicit ille, quam inconsulto fecerit, non obtemperando.] Ceterum cultu & obedientia & obseruantia erga sanctum virum quam cuncta alia illi prospera cesserint, quamq. liberatus tyrannide suorum ad plurimos annos Imperium propagauerit, quæ a Curopalate & alijs scripta sunt, fidem exploratam faciunt. De eodem autem Paulo rursus alia occasione dicendum inferius.

ROMANVS ET FILII EIVS IMPERIO PRIVATI.

Eodem anno, decimasexta Decembris, inchoata iam tertia Indictione, Romanus Imperator, qui cum in honore esset, non intellexit, ex collega in quem a Constantino assumptus erat, iam in dominum mutatus, sibi filijsq. suis assumens & tribuens primatum Imperij, nomen tantum inane Constantino legitimo heredi Leonis Augusti relinquens: a Stephano suo filio, Imperatore ab ipso pariter declarato capitur, exuitur Imperio, & attonsus in monachum relegatur in Insulam, cum vigesimumsextum annum in Imperio degisset. Sed & post mensem elapsum & dies quinque, nempe vigesimaprima Ianuarij eiusdem tertiæ Indictionis, idem Romani filius Stephanus & Constantinus fratres inter se mutuo de Imperij primatu certantes, ambo in mensa tenti, & in Insulas deportati sunt. sicq. (vt prius erat) vni Constantino Leonis filio est relictum Imperium. Præstitit hoc illi in Imaginis suæ aduentu Constantinopolim IESVS Christus qui semper exaltauit humiles, superbos e sede deponens.] hæc pluribus Curopalates alijq. Græcorum historici, & ex Latinis [a] Luitprandus profusius, sed ad res Occidentalis Ecclesiæ.

[a] *Luitp. lib. 5. cap. 9. 10. 11.*

QVAE ADMIRANDA IN GERMANIA ACCIDERE.

De rebus Germanicis valde mirandum, quod hoc quidem cõtigisse anno Frodoardus sic narrat: In Transrhenensibus Germaniæ regionibus quidã homo erat, cuius manus abscissa fuerat, & post annos quatuordecim (sicut asserunt qui eum nouerunt) solito dum noctu dormiret, ei ex integro restaurata est. In ijsdem partibus per quosdam pagos ignei globi ferri videbantur in aere, quamquam nullas illic circumuolantes incenderent domos & villas. A quibusdam vero locis, crucibus oppositis cum benedictione Episcopali & aqua benedicta, repellebantur.] hæc Frodoardus sui temporis res gestas posteris fidelissime tradens.] Vuitichindus [b] & ipse sui temporis scriptor, de manu homini restituta rem paulo diuersam sic narrat: Hominis etiam cuiusdam manus sinistra ferro amputata, post annum fere integrum restituta est ei dormienti, quæ pro signo miraculi sanguinea linea loco coniunctionis notabatur.] hæc ipse. Sed liberat fidem suam Frodoardus diuersa scribens, dum aliorum relatu se ea accepisse testatur.

[b] *Vuitich. lib. 2.*

Hic ad finem anni huius describemus vnicum quod extat monumentum Marini Papæ, nempe diploma hoc anno datum, continens priuilegium concessum monasterio sancti Vincentij super Vulturni fontes, recitatum in suo Chronico a Ioanne monacho eiusdem monasterij, qui claruit & scripsit tempore Paschalis Secundi, quod scriptum charactere Longobardo, accepimus ab eiusdem monasterij Abbate & Patriarcha Alexandrino Camillo Caietano viro dignissimo, meiq. amantissimo. sic enim se habet.

DIPLOMA MARINI PAP.

Marinus Episcopus seruus seruorum Dei Leoni venerabili Abbati in monasterio Christi martyris Vincentij, quod situm est in partibus Samnij territorio Beneuentano super fontes Vulturni fluminis, & per te cunctis successoribus tuis in eodem venerabili monasterio regulariter promouendis in perpetuum.

Quo-

A Quoniam pia solicitudine conuenit nos pro vniuersis Dei Ecclesijs semper inuigilare, & tota mentis intentione venerabilium locorum integritates procurare: ideo vtilitati illorum, & maxime pro quiete monachorum optamus subsidia conferre, vt diuinæ misericordiæ remunerationem in sidereis arcibus consequamur. Igitur quia petistis a nobis, vt monasterium beati Vincentij martyris vna cum omnibus sibi pertinentibus monasterijs, cellis, capellis, terris & castellis, seruis & ancillis, cum vniuersis redditionibus suis sub iurisdictione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore deseruimus, nostri priuilegij auctoritate muniremus: Idcirco vobis, tuisq. successoribus legitimis Abbatibus illud concedimus detinendum, vt nullius alterius Ecclesiæ ditionibus submittatur, sed cum omnibus sibi subiectis monasterijs & cellis, hoc est monasterium beati Petri Apostoli, positi iuxta fluuium Sab . . . . . territorij iam dicti
B Beneuentani monasterij sanctæ Dei Genitricis Mariæ in Locosano, monasteriũ Domini Saluatoris quod positum est in Alifo, monasterium sanctæ Mariæ in loco Apiniaci territorij Marsicani, monasterium sanctæ Mariæ ad Duas basilicas, monasterium sanctæ Mariæ in Castaneto, monasteriũ sanctæ Mariæ in Poliue territorij domo . . . monasterium sanctæ Mariæ in Planisi, monasterium sancti Petri in Vipera in ipso casale Leonis, monasterium sancti Petri in Concola, monasterium sancti Petri in Trita, monasterium sanctæ Mariæ in Musano, monasterium sanctæ Mariæ in Arola, monasterium sancti Georgij in Salerno, monasterium sancti Vincentij in Capua, monasterium sancti Martini, & monasterium sanctæ Crucis in monte Marsico, monasterium sanctæ Columbæ in Sora, monasterium sancti Donati cum inclyta valle Sorana. Hæc omnia cum omnibus sibi pertinentibus rebus sub tutela Sedis Apostolicæ per-
C maneant.

Conceditur etiam vobis, vestrisq. successoribus Abbatibus licentia Apostolicæ Sedis nostræ, vt quamlibet Christianitatem indigentibus in prædicto venerabili monasterio quemuis Episcopum ad inuitandum ire volueritis, habeatis omnimodo potestatem; similiter ad sanctas Ecclesias consecrandas, & ordinationes de sacerdotibus & diaconibus per tempora faciendas, & de omni gradu ibidem adimplendo. Protestamur etiam, vt nullus Episcopus debeat exinde sacerdotem vel diaconum ad suam Synodum prouocare, nisi suæ fuerit propriæ voluntatis, aut Abbates vel monachos quoquomodo iudicare vel excommunicare. Volumus etiam, & Apostolica iniungimus auctoritate vobis & vestris futuris Abbatibus, vt de qualicumque Ecclesia sacerdotes vel clerici si venerint ad habitandum in congregatione fratrum, siue ad mona-
D sticum susciendum habitum se contulerint, statim recipiantur. Chrisma vero & Formatas a quolibet Episcopo vobis voluntas fuerit impetrandi, liceat semper secundum quod diximus sub Apostolica nostra potestate. Et omnem cuiuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato venerabili monasterio quamlibet ditionem habere potest Sedes Apostolica prohibemus, ita vt nisi ab Abbate monasterij fuerit inuitatus, nec Missarum solemnia ibi celebrare præsumat. Statuentes Apostolica insuper censura, sub diuini iudicij obtestatione, sed & validis atque atrocibus anathematis interdictionibus prohibemus, vt nullus vmquam præsumat cuiuscumque dignitatis præditus & potestatis, vel in eodem monasterio vel eius causis incumbere, aut de rebus & possessionibus, vel Ecclesijs subiectis, vel quidquid de his iuris eius esse videatur, aut quoquo modo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam, aut iacturæ molestiam ibi-
E dem, siue pacis, siue barbarici belli tempore aliquo modo inferre.

Item præfatum, sicut dictum est, monasterium, perpetua stabilitate decernimus sub iurisdictione sanctæ Romanæ Ecclesiæ permanendum. Promulgantes vero & hoc auctoritate beati Petri Apostolorum principis coram Deo & eius terribili examine, per huius nostri priuilegij constitutiones sancimus ac decernimus, vt loca quæ a quolibet Episcopo vel Abbate coempta sunt, necnon diuersorum locorum possessiones, quæ a Regibus, Ducibus, Principibus, Castaldæis, & a ceteris Christianis concessa eidem venerabili loco, vel postmodum concessa vel oblata fuerint, ipsius iure monasterij in perpetuum permanenda statuimus. Nec liceat (sicut dictum est) ex eis vel omnibus eiusdem monasterij pertinentibus, cuilibet magnæ vel paruæ personæ auferre, vt perfecte iuxta id quod dictum est, subiectum idem venerabile monasterium Apostolicis constitutis aut priuilegijs consistat, & inconcusse permaneat. Et liceat eos-

dem

Universidad de Deusto
Biblioteca

dem monachos de sua congregatione Abbatem semper eligere: & liceat ipsi Abbati suos monachos iudicare, & non solum virile, sed & muliebre monasterium sibi subiectum.

Siquis autem (quod non optamus) nefario ausu præsumpserit, quæ a nobis ad laudem Dei nostri pro stabilitate iam dicti venerabilis monasterij statuta sunt, refragari, aut in quoquam transilire voluerit: anathematis vinculo innodatus, & cum diabolo & angelis eius atque Iuda traditore Domini nostri IESV Christi æterno incendio cõcremandus deputetur. At vero qui pio intuitu obseruator in omnibus extiterit, custodiens huius nostri priuilegij constitutum, ad cultum Dei respiciens: benedictionis gratiam a Domino Deo nostro misericordissimo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur. Bene vale.

Scriptum per manum Hadriani Scriniarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio, Indictione secunda. Dat. per manum Stephani Primicerij Defensorum huius Apostolicæ Sedis, anno Pontificatus domni Marini summi Pontificis secundo, in sacratissima Sede beati Petri Apostoli.] hactenus diploma Marini, ex quo si non aliud, certe exactum temporis eius Sedis quisque in tanta obscuritate inueniet rationem.

IESV CHRISTI ANNVS 945. MARINI II. PAP. ANNVS 3. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 34.

HVGO REX ITALIAE CEDIT LOTHARIO FILIO REGNVM.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus quadragesimusquintus, tertia Indictione, quo (inquit Frodoardus) Hugo Rex Italiæ Regno depulsus a suis, & filius ipsius in Regnum susceptus est.] hæc pauca satis ad temporis notam consignandam, atque significandam a Deo fuisse reiectum Regem, simulac fœdus iniit cum Sarracenis. Sed qui Manassi affini suo plures (vt diximus) dedit Episcopatus, vt eo modo (quod putabat) Regnum sibi stabiliret: iusto Dei iudicio eum primum rebellem sensit, cupiditate illectum potiundi Archiepiscopatu Ecclesiæ Mediolanensis a Berengario sibi pollicito: sicq. eidem Berengario Italiam repetenti aperuit ostium, & vt alij Principes Italiæ ab Hugone deficerent, procurauit. Sic igitur secundum illud

a Psal. 9. Dauidicum: [a] In operibus manuum suarum comprehensus est peccator,] tunc accidit. Porro rem gestam pluribus prosequitur Luitprandus, qui & quomodo Hugonis

b Luitp. lib. 5. cap. 13. filius Lotharius sit receptus in Regnum, ita describit: [b] Eo namque Mediolani degente, ac Italicas dignitates sibi adhærentibus dispensante, Rex Hugo Lotharium filium suum non ad Berengarium solum, verum ad totius populi præsentiam dirigit, petens, quia se eis non morigerum, abdicarunt: filium qui nihil in eos deliquerat, saltem pro Dei amore suscipiant, ac voluntatibus eorum morigerum reddant. Lothario itaque Mediolanum petente, Rex Hugo Papia omni cum pecunia egressus, Italiam deserere, atque in Burgundiam ire cogitauit. Sed res ista eum retinuit, quoniam dum misericordia inclinati Lotharium in Ecclesia beatorum Cõfessoris & martyrum Ambrosij, Gerualij & Protasij ante Crucem prostratum erigerent & Regem sibi constituerent, quãprimum ad Hugonem dirigunt nuntium, per quem illum iterum super se regnare promittunt.] Porro hæc omnia dolo acta esse, vt Hugonem Regem cum thesauris suis Berengarius in potestatem acciperet, idem Luitprandus affirmat. Verum Hugo nihil sibi tutum videns, tandem in Prouinciam, vnde venerat Arelatensis Comes, re-

c Leo Ost. chron. Cassin. lib. 2. c. 64. in fin. uersus est, nec diu post vixit. Leo [c] Ostiensis in Chronico Cassinate hæc amplius de eodem Hugone Rege habet: Ipse Hugo cum omni thesauro suo in Burgundiam properans, monasterium illic permagnificum construxit sumptibus proprijs, quod sub titulo sancti Petri appellari voluit: ibiq. omnibus traditis, ipse monachus effectus est.] hæc Leo Ostiensis.

HVGO REX MONACHVS.

Eodem anno rursum recrudescentibus bellis in Gallijs inter Ludouicum Regem atque Hugonem Francorum Ducem: cum vir sanctissimus Theotilo Archiepiscopus Turonensis, vt inter eos pacem componeret, laborasset, re imperfecta, ex hac vita migrauit, de quo Frodoardus hoc anno his verbis: Domnus Theotilo venerandus vrbis Turonensis præsul obijt. qui dum de pace inter Regem & Principes componenda certaret,

THEOTILI EPISC. TVRONEN. OBITVS.

taret, hisq. studijs occupatus a Lauduno rediret, ægritudine corporis in ipso deprimitur itinere. Cumq. vltimum exhalasset spiritum: apparuit signum quoddam luminis per aera discurrens cubitum longitudinis habere visum, cuius lumine ad depellendas noctis tenebras sufficienter perfuncti sunt, qui funus eius deducebant, taliq. potiti solamine, per millia fere (ceu fertur) ducenta, Turonicam vsque corpus eius perferunt vrbem. quodq. in monasterio sancti Iuliani, quod idem vir sanctus summa instituerat religione, iuxta sepulchrum domni Odonis reuerenter humatur. Et exinde ipsum templum diuinis illustrari miraculis declaratur.] hæc Frodoardus. qui & eodem anno hæc inferius de clade immissa cælitus & curata diuinitus habet.

In pago Parisiensi, necnon etiam per diuersos pagos hominum diuersa membra ignis plaga peruaduntur, quæq. sensim exusta consumebantur, donec mors tandem finiret supplicia. Quorum quidam nonnulla Sanctorum loca petentes, euasere tormenta. Plures tamen Parisijs in Ecclesia S. Dei Genitricis Mariæ sanati sunt. adeo vt quotquot illo peruenire potuerint, asserantur ab hac peste saluati: quos Hugo quoque Dux stipendijs aluit quotidianis. Horum dum quidam vellent ad propria redire, extincto refuescunt incendio, regressiq. ad Ecclesiam liberantur.] hæc Frodoardus.

LVDOVICVS REX FRANCORVM CAPITVR.

Eodem anno Ludouicus Rex Francorum dolo Hugonis Principis comprehensus est a Northmannis, quos putabat sibi fideles, & per annum integrum in custodia detinetur, nec solutus nisi dato Hugoni quod petierat castro Laudunensi. hæc Frodoardus anno præsenti, ac sequenti. Quomodo autem ad firmandum Ludouico Regnum Francorum, oportuerit successorem Marini Agapitum Papam in Gallias Legatum a latere mittere, suo loco dicetur. Non destiterunt Romani Pontifices, oblata occasione, occurrere semper periclitantibus Francorum Regibus, eisq. pro viribus Apostolica auctoritate suppetias ferre; atque frequentioribus legationibus e latere missis, eosdem aduersus hostes reddere tutos, ipsumq. Regnum a tyrannis liberum stabile, id præstantes ex animo, vtpote grati, memores beneficiorum antiquitus acceptorum, cũ scilicet Christianissimi Reges tam prompto animo toties descenderint in Italiã, ad liberandã Romanam Ecclesiam, oppressam multiplicium hostium inuasione, atque vendicandã subactam in pristinam libertatem, & restituendam spoliatam in bonorũ possessionem.

IESV CHRISTI ANNVS 946. AGAPITI II. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 35.

MARINI II. PAP. OBITVS.

CHRISTI annus sequitur nongentesimus quadragesimussextus, Indictione quarta inchoatus, quo (inquit Frodoardus) Marinus Papa decessit, cui successit Agapitus.] Quoto autem mense vel die, apud veteres vbique silentium: sedisse autem Marinum annos tres, menses sex, dies tredecim, habet vetus codex Vaticanus de Romanis Pontificibus. De rebus gestis eiusdem Pontificis, quæ habet Leo Ostiensis in Chronico Cassinate tantum nota habentur, reliquis obscuritate temporis obuolutis. Leo igitur agens de Balduino Franco Abbate Cassinate, hæc ait: [a] Hic priuilegium sumpsit a domno Marino Papa Secundo de consuetudine huius monasterij.

a Leo Ost. lib. 2. c 60. 61. 62.

His temporibus Sico Episcopus Capuanus contra instituta diuina & humana agens, Ecclesiam sancti Angeli, quæ tunc ad Arcum Dianæ dicebatur, quia illic Dianæ fuerat templum, nunc autem dicitur ad Formam, quam prædecessor suus monacho nostro, vt ibi monasterium construeret, dudum concesserat, violenter eripiens, cuidam suo diacono in beneficium dedit. Quod cum eidem sancto viro Papæ ab ipso monacho fuisset indicatũ: mox Apostolicæ auctoritatis litteras eidem Episcopo scripsit, acriter in illum inuectus, ignorantiam Canonum, litterarum inscitiam, familiaritatem sæcularium, temerariamq. transgressionem illi exprobrans, mandansq. vt eamdem Ecclesiam monacho sine dilatione restituat, vt in ea monasterium, sicuti ab antecessore suo illi sub anathematis obligatione constitutum fuerat, construere posset. quod scilicet monasterium, tam ab ipsius Episcopi, quam ab omnium successorum suorum inquietudine ac molestia liberum ex tunc sub custodia & potestate sancti Benedicti monasterij, quod tunc Capuæ erat, perpetuo esse constituit. Diaconum vero illum, cui Ecclesiam eamdem Episcopus ipse concesserat, præterquam in officio al-

Universidad de Deusto
Biblioteca

taris ab omni ipsius Episcopi consortio alienum esse mandauit, quibus in rebus nisi A
obtemperasset Episcopus, sacerdotali se honore priuatum & excommunicationis nodis astrictum sciret.] & inferius.

Quo tempore venerabilis Papa Marinus eamdem Ecclesiam S. Mariæ de Capua cum omnibus iuribus suis Cassinensi cœnobio per priuilegium ex integro confirmauit: quod itidem confirmauerunt Ioannes Decimusquintus, Benedictus Octauus, Benedictus Nonus, Leo ac Stephanus IX. Abbatibus nostris Balduino, Aldigerio, Mansoni, Athenulpho, Theobaldo ac Friderico. Per idem tempus cum monasterium S. Sophiæ de Beneuento Principum vi per annos aliquot fuisset cœnobio nostro subtractum, hic idem Abbas ostensis Romanorum Pontificum, Regumq. præceptis, qui prædictum monasterium huic loco firmauerant, recuperatum iterum sub nostri monasterij ditionem redegit. Post hæc a memorato Pontifice Marino Romam euocatus, B
* al. ipsi quoniam vir magnæ prudentiæ, multumq. potens visus est: monasterium S. Pauli * sibi Marinus Papa commisit,] defuncto, vt puto, Ioanne illo, qui ipsi monasterio ab Odone Cluniacense, Leone Pontifice (vt dictum est) iubente, præfectus fuerat. hæc sunt quæ de Marino Papa scripta reperiri potuerunt. pergit vero Leo Ostiensis.

Rursus autem cum sanctæ Sophiæ monasterium a Principibus peruasum, monasterioq. subductũ esset, & sub his ferme diebus defuncto Marino Agapitus ei in Sede Apostolica successisset, Abbasq. inde coram illo questus esset: scripsit idem Apostolicus Principibus dictis, acriter arguens, cur talia tentare præsumerent. Quod si secus facerent, scirent se anathematis mucrone feriendos.] & paulo inferius: His etiam diebus cum monasterium quoque nostrum quod erat Capuæ sub ditione sua, cupiditatis seu lucri gratia Principes memorati redegissent, & per hanc occasionem fratres C
ibi morantes sæculariter viuerent: comperto hoc memoratus Pontifex, conquerente Abbate nostro, scripsit continuo præfatis Principibus Apostolicæ auctoritatis acres nimium litteras, illorum nequitiam vehementer increpans, cur tantum scelus perpetrare ausi essent. præcipiens quod nullam vlterius dominationem in eodem monasterio exercere præsumerent. omnes autem monachi ad suum Cassinense cœnobium, relictis ibi duobus aut tribus tantum senibus fratribus cum omnibus monasterij rebus, protinus redirent, ibidem sub Abbate proprio Domino seruituri. Sin autem vel Principes vel monachi secus agerent, seu quispiam ex eius monasterij rebus aliquid inuadere auderent, nisi resipiscerent, auctoritate Apostolica communione priuandos. Aliud quoque priuilegium ab ipso tandem Pontifice memoratus Abbas accepit de monasterio sancti Stephani iuxta Tarracinam, quod beatus Benedictus, vt D
in vita eius legitur, per visum apparens mirabiliter construi iusserat, & loca singula ibi, quid ædificandum esset, subtiliter designauerat.] hæc in ingressu Agapiti Leo.

Florebat hoc tempore sanctitate clarus Guibertus, cuius præclaras res gestas Sigebertus scriptis mandauit, lucerna plane inter tot tenebras ardens & lucens, a quo inter alia egregia sanctitatis monumenta, hoc eodem anno est erectum in Gallia nobile monasterium Gemblacense, quod tum Ottonis Regis, cum ipse apud eum nonnihil presuræ passus fuit ab inuidis, tum etiam Agapiti Romani Pontificis priuilegijs communitur. De his enim ista habet Sigebertus eiusdem cœnobij monachus in Guiberto:
a Apud Sur. die 23. Maij. to. 3. a De rebus Ecclesiæ traditis, & de libertate eius loci charta conscripta Imperiali est edicto confirmata, & anuli impressione Imperialis auctorizata, quæ auctorizatio fa- E
cta est solemniter Leodij duodecimo kalend. Octobris anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo quadragesimosexto, Indictione quarta, Regni domini Ottonis Primi, anno vndecimo, cathedram Traiectensis Ecclesiæ regente Vhogone.

MONASTERIVM GEMBLACENSE AGAPITI PAPAE PRIVILEGIIS MVNITVM.

Ad hanc confirmationem Imperialis potestatis accessit etiam Apostolicæ Sedis auctoritas, dum a Benedicto Septimo huius nominis Papa decretum est, vt rata esset in perpetuum Gemblacensis cœnobij prærogata immunitas. Decretum est etiam vt de alio monasterio Abbas ibi non constituatur, sed ipsi serui Dei secundum sancti Benedicti regulam viuentes ex sua propria congregatione Abbatem eligendi potestatem habeant, & vt Abbas ipse priuilegijs Sedis Apostolicæ, infulis decoretur, & vt ipsum monasterium sub iurisdictione sanctæ Romanæ Apostolicæ

A stolicæ Sedis constitutum, nullius alterius Ecclesiæ iurisdictionibus submittatur, interminantes ex auctoritate beati Petri Apostolorum principis, sub diuini obtestatione iudicij, ac validis anathematis interdictionibus, vt nulla aliquando vel magna vel parua persona aliquid de rebus & possessionibus ad idem monasterium pertinentibus auferre, vel alienare præsumat. Hoc scriptum per manum Bonifacij Notarij Regionarij atque Scriniarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ datum est viij. kalendas Aprilis per manus Stephani Episcopi & Bibliothecarij sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Pontificatus domini Benedicti Septimi Papæ nono, imperante Ottone a Deo coronato magno & pacifico Imperatore anno decimosexto, qui est annus Domini nongentesimus quinquagesimustertius.] hæc ibi. Sed corrige quæ de nomine Imperatoris habentur, nondum enim Otto Imperator erat, sed Rex tantum, cum
B ista fierent. Verum & si reliqua ad annum decimumsextum eiusdem Ottonis (vt habet) referre velis, sic opus est corrigas. Agapiti Papæ Secundi anno sexto, Christi vero nongentesimo quinquagesimoprimo. sed de his satis.

Hoc eodem anno Anglicana Ecclesia, nouo Rege Edredo subrogato fratri suo Edmundo, bene disponitur, dum sancto Dunstano tantum Regnum gubernandum committit, quod tenuit annos nouem. sub quo etiam claruit S. Aelfegus Vuintoniensis Episcopus, de quo anno sequenti.

Eodem anno apud Nouiomum in Gallia reperitur & eleuatur venerandum corpus S. Hunegundis virginis, quæ egregia claruerat sanctitate sub S. Eligio eiusdem ciuitatis Episcopo. rei gestæ admirandæ satis historiam eius temporis auctor scriptis mandauit verbis istis: a Cum diu sacrum corpus eius sub terra conditum iacuisset, quædam
C sanctimonialis, Berta nomine, miræ abstinentiæ, multæ patientiæ, paupertatis valde studiosa, eximiæ humilitatis, misericordiæ operibus dedita, ieiunijs & vigilijs & precibus intenta, ex diuina reuelatione locum sepulturæ eius cognouit, anno salutis nongentesimo quadragesimosexto, Ludouico regnante. Cumq. immenso affecta gaudio tantum thesaurum subito eleuare vellet, venerandus presbyter Gito sanctorum pignorum Quintini & Victorici martyrum custos, casu superueniens eam obiurgauit, dicens fas non esse sine auctoritate Episcopi sacrum corpus leuari. Ita ad dies triginta duos intactus mansit sarcophagus iam apertus, apud quem diu noctuq. sacris vigilijs incumbentes, Episcopi aduentum sustinebant. Quo spacio multa illic diuinitus sunt declarata miracula, atque ingens splendor perpetuo ad sacrum corpus permansit, ita vt a pectore virginis & sursum, pro sordibus puluetibus scintillis aspicientium reuerberarentur obtutus. Tanta etiam ibidem sentiebatur odoris fragrantia, vt omnium nares ineffabili satietate complerentur. Quicumque autem ad sacrum illud corpus intueri poterant, quocumque essent affecti morbo, ilico curabantur. Porro odoris illius semper increscebat suauitas.

CORPVS S. HVNEGVNDIS VIRG. REPERTVM ET ELEVATVM.
a Apud Sur. die 2. Aug. tom. 4.

Inter cetera autem miracula ipso die eleuationis sanctissimæ virginis, cum sæuissimus morbus totum illum pagum adeo occuparet, vt vix esset domus in qua non iaceret ægrotus, omnes illi cum eleuato sacro corpore simul e suis lectulis sani surrexere. Tandem accersito Rodulpho Nouiomensis Ecclesiæ Archidiacono, postea eiusdem vrbis religioso Episcopo, & ex collegio beatissimi martyris Quin-
E tini a certis Patribus, Gitone, Roberto, alijsq. pluribus magnæ pietatis viris, peractis Missarum solemnijs, itum est ad tumulum, ibidem etiamnum circa caput & pectus sanctæ virginis, illo quod diximus cælesti lumine adeo coruscante, vt nemo posset ad plenum intueri. Leuatum est sanctum corpus e sepulchro septimo Idus Nouembris, &c.] subijcit hic auctor complura alia miracula Dei operatione, virtute tantæ virginis edita, sed ista ad institutum satis.

Quod ad res pertinet Orientales, eodem tempore (Luitprandus b inquit) Constantinus Imperator, qui deiectis Romano, filijsq. eius Constantinopoleos regebat Imperium, audito Berengarium potentia præstare Lothario, per Andream, qui ab officio Comes Curiæ dicebatur, litteras Berengario dirigit, in quibus continebatur, vehementer se Berengarij nuntium velle videre, cuius in reditu cognosceret, quanta eum charitate diligeret. Scripsit etiam ei commendaticias litteras pro Lothario, vt fi-
b Luitp. lib. 6. cap. 1.

LEGATIO CONSTANT. IMP. AD BERENG.

Universidad de Deusto
Biblioteca

delis ei esset administrator, cui Deo largiente, extiterat gubernator. Constantinus numquam solicitudinem non paruam Lotharij pro salute habebat, religiose ob amorem nurus suæ cogitans, quæ Lotharij soror extiterat.] hæc de legatione Constantini Augusti Luitprandus. Ab ipso vero Berengario ad Constantinum mittitur idem ipse Luitprandus historicus, qui suam ipsius largitionem describit [a], multaq. admiratione digna narrat, quæ vt curiosa ad institutum nostrum nihil spectantia, prætermittimus recitare.

LVIT PRANDVS LEGATVS CONSTANT.

a Luitpr lib. 6. cap. 2. 5.

IESV CHRISTI ANNVS 947. AGAPITI II. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 36.

B

SYNODVS VIRDVNENSIS.

CHRISTI annus sequitur nongentesimus quadragesimusseptimus Indictione quinta, quo habita est Synodus Virduni, cuius celebrandæ causa extitit lis inueterata inter Hugonem olim puerum ordinatum Archiepiscopum Rhemensem, & Artaldum contra eum postea ordinatum; quem pulsum, anno superiori a Ludouico Rege in sedem illam fuisse restitutum, Frodoardus affirmat, annitente illo contra eum, & alijs pro eo proceribus laborantibus. Cum vero, inquit, horum causa tam Ludouicus Rex quam Hugo Dux magnopere turbarentur, ad has sedandas turbas, Synodus hoc anno (inquit Frodoardus) circa medium mensis Nouembris habenda denuntiatur. Interim vero sedes Rhemensis Artaldo conceditur.] & inferius: Eodem anno Synodus Virduni habita est, præsidente Rotberto Treuirensi Episcopo C cum Artaldo Rhemensi, Adelrico Aquensi, Adelberone Metensi, Goslino Tullensi, Hildebaldo Transrhenensi, Mirnegardo Vurdensi, Israele Britone, præsente Brunone Abbate fratre Regis Ottonis, Agenoldo quoque & Odilone cum alijs quibusdam venerandis Abbatibus.] hi sunt quos potuit temporis importunitas Episcopos in vnum colligere. Quid autem in ea actum sit, hæc ipse.

Ad quam Hugo Episcopus euocatus, missis etiam duobus ad eum deducendum Episcopis, Adelberone & Goslino, venire noluit. Vniuersa vero Synodus domno Artaldo Rhemensi tenendum iudicauit Episcopium. Indicitur etiam Synodus Idibus Ianuarij habenda.] hæc de his Frodoardus hoc anno. At quoniam negotium perarduum haud videbatur posse per prouinciales Episcopos terminari, & causa valde implicita definiri: placuit vt plenum Concilium conuocari deberet ex Episcopis videli- D cet Galliæ atque Germaniæ, quod factum est anno sequenti coram Apostolicæ Sedis Legato.

HVGONIS SYNODOLA LEGATIO AD AGAPITVM PAP.

Sed quid inter hæc Hugo? probe sciens quanti ponderis esset Romani Pontificis auctoritas in eiusmodi definiendis controuersijs, Sigeboldum clericum suum legat Romam ad Agapitum Papam, tradens ei litteras falsas, quas finxit conscriptas esse ab Episcopis Rhemensis diœcesis, quibus petebatur, vt Episcopatus eiusdem Rhemensis Ecclesiæ eidem ab Apostolica Sede confirmaretur Hugoni. His nuntius acceptis litteris, Romam ad Pontificem proficiscens, eas ipsi obtulit, quarum fide ab eodem Agapito Papa surripuit dolose litteras ad Episcopos Galliæ atque Germaniæ, quibus significabatur, vt Hugo Rhemensis Ecclesiæ sedere deberet Episcopus. Quomodo autem eædem litteræ ab ipsa Synodo anno sequenti celebrata præsente E Apostolicæ Sedis Legato ostensæ sint falsæ, suo loco dicetur.

b Flor. histor.

S. AELFEGI EPISC. VVINTONIENSIS OBITVS.

Moritur hoc anno sanctus Aelfegus [b] Vuintonensis in Anglia Episcopus, sanctitate clarus, & spiritu prophetiæ imbutus, de quo ista scripta reperimus hoc anno quo fuit eius transitus: De beato quoque Aelfego legitur, quod in die Cinerum, cum de more pœnitentes de Ecclesiæ liminibus remoueret, hortatus est eos vt tempore Quadragesimali ieiunio & castitati vacantes, diebus illis vxorum etiam delicijs abstinerent. Quorum vnus, ceteris Episcopi iussionibus reuerenter obtemperantibus, ioculari cœpit, dicens, se abstinere non posse a venere, a cibo, pariter & coniugio. Cui Episcopus: Contristas me miser oppido, nesciens quod tibi pariat dies ventura. Et sic homo ille recedens duram beati Aelfegi prophetiam nebulo experitur, dum

A dum postera luce in cubiculo sit repertus exanimis, incertum vtrum a diabolo suffocatus. Altero quoque tempore, dum sacros ordines celebrasset, tres monachos ad ordinem promouit presbyteratus. Completis itaque ordinibus, præsul sanctæ recordationis astantibus dixit: Hodie tribus monachis manus imposui, quorum duo pontificalis ordinis gratiam obtinebunt, vnus in ciuitate Vuigorniæ, ac deinde in Cantia, alter meam sedem quandoque implebit. Tertius voluptatum petulantia accensus exitum miserabilem sortietur. Quam vtique sancti præsulis prophetiam, vt prædixerat, rerum exitus comprobauit.] Qui enim Vuigornij, & deinde Cantiæ Antistes extitit, fuit sanctus Dunstanus; qui autem sedem Vuintoniensem post eum accepit, fuit Ælffinus, vt ex Osberto patet, tertius autem nobis incompertus.

B Hoc eodem anno, qui vndecimus Regis Ottonis numeratur, septimo kalend. Februarij, moritur eius coniunx Ædita Regina sanctitate præclara, quam & post obitum miraculis claruisse, Ditmarus [a] eius temporis scriptor testatur.

Celebrata est hoc [b] pariter anno nongentesimo quadragesimoseptimo Asturiæ in Hispania sub Salomone eius ciuitatis Episcopo Synodus, in qua nonnulla de rebus ad Christianam disciplinam bene disponendam & conseruandam tractata feruntur. at desiderantur eius Acta, quibus hæc possint sigillatim fieri notiora.

a Ditm. Chron. lib. 2.

b Ambr. Moral. Chron. Hisp. lib. 16. cap. 18.

IESV CHRISTI ANNVS 948. AGAPITI II. PAP. ANNVS 3. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 37.

C

LEGATIO MISSA AB AGAPITO PAP. IN GALLIAM.

SEQVITVR Christi annus nongentesimus quadragesimusoctauus, Indictione sexta, quo Agapitus Papa Legatum a latere Marinum misit in Galliam, cum ad stabiliendum Ludouici Regnum, quod factione Hugonis Principis varijs nutabat tumultibus; tum etiam ad cognoscendam cum illarum partium Episcopis causam Rhemensis Ecclesiæ, quisnam eius legitimus esset Episcopus, Artaldus vel Hugo. De his omnibus abunde Frodoardus eiusdem Ecclesiæ Rhemensis presbyter, omnia ista ob oculos habens, ab his incipit.

Anno nongentesimo quadragesimooctauo, Synodus prædicta, quæ scilicet indicta fuerat celebranda hoc anno Idibus Ianuarij, celebratur in Ecclesia sancti Petri D ante conspectum castri Mosomi a domno Rotberto, ceterisq. Treuirensis diœceseos Episcopis, & aliquibus Rhemensis. Veniens illuc Hugo & locutus cum Rotberto Treuirensi Archiepiscopo Synodum noluit ingredi, litteras vero quasdam ex nomine Agapiti Papæ misit ad Episcopos per clericum suum qui eas Roma detulerat, nihil auctoritatis canonicæ continentes, hoc tantum præcipientes, vt Hugoni Rhemense redderetur Episcopium. Quibus lectis, ineuntes Episcopi consilium cum Abbatibus & ceteris sapientibus qui aderant, responderunt, non esse dignum vel congruum, vt mandatum legationis Apostolicæ, quam dudum Rotbertus Archiepiscopus, deferente Friderico præsule Moguntinensi, coram Regibus & Episcopis tam Galliæ quam Germaniæ susceperat, & partem iam petitionis ipsius exegerat, propter illas litteras intermitterent, quas insidiator Artaldi præsulis E exhibebat: immo quod regulariter cœptum fuerat, canonice pertractaretur. Sicq. præceptum est, vt recitaretur capitulum decimumnonum Carthaginensis Concilij, de accusato & accusatore. Quo recitato, iudicatum est, secundum definitionem ipsius capituli, vt Artaldo præsule retinente communionem & parochiam Rhemensem, Hugo, qui ad duas Synodos euocatus venire contempserat, a communione & regimine Rhemensis Episcopij abstineret, donec ad vniuersalem Synodum, quæ indicebatur ad kalendas Augusti, sese purgaturus occurreret. Ipsumq. capitulum mox in charta describi fecerunt Episcopi coram se, subnectentes hanc etiam definitionem suam, & eidem Hugoni miserunt. Qui post alteram diem eamdem chartam Rotberto præsuli remisit, hoc verbis remandans, quod ipsorum iudicio nequaquam obediturus sit.

SYNODVS AD CASTRVM MOSOMI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SYNODVS IN GVLEHEIMEN SIS. Cal. Engelenheim

Interea proclamationis litteræ a domno Artaldo diriguntur ad Sedem Roma- A
nam. Domnus igitur Agapitus Papa Vicarium suum Marinum Episcopum mittit
ad Ottonem propter euocandam & congregandam generalem Synodum, litteræq.
ipsius Papæ mittuntur ab Vrbe Romana speciatim quibusdam Episcopis Galliæ,
Germaniæq. vocantes eos ad Synodum. Quæ Synodus congregata est ex præce-
pto præfati Papæ in *Englehem palatio regali in Ecclesia beati Remigij honore di-
cata, septimo Idus Iunij, causa videlicet maximarum dissensionum, quæ agitaban-
tur inter Regem Ludouicum & Hugonem Principem, inter Artaldum quoque Rhe-
mensem Episcopum & Hugonem illicite substitutum eiusdem vrbis præsulem, quæ
dissensiones omne perturbauerant Regnum Francorum. ad quam Synodum cele-
brandam, aduenientе prædicto Marino Sedis Apostolicæ Vicario, conuenerunt etiã
Germaniæ præsules cum quibusdam Galliarum Episcopis. B

Rotbertus videlicet Treuirensis Archiepiscopus.

Artaldus Rhemensis.	Zethardus Hildesheimensis.
Fridericus Moguntinensis.	Bernardus Halberstadensis.
Vuigfridus Colonensis.	Dudo Paderbornensis.
Adaldagus Hamaburgensis.	Michael Ratisponensis.
Hildebaldus Mitnegardonurdensis.	Farabertus Tungrensis.
Goslenus Tullensis.	Lioptacus Ribunensis.
* Adelbero	* Adalbero Metensis.	Dodo Osnaburgensis.
Berengarius Virdunensis.	Eueris Mindensis.
Fulbertus Cameracensis.	Baldricus Traiectensis.
* Laudunensis	Rodulphus * Litudunensis.	Heroldus Salsburgensis. C
Ricoo Vuarmacensis.	Adelbertus Bazoensis.
* Reimboldus	* Raimbaldus Spirensis.	Starcandus * Cistadiensis.
* Cistinensis	Roppo Vuirzeburgensis.	Horat Leouicensis.
Conradus Constantiacensis.	Vuicardus Basiliensis.
Odelricus Augustensis.	Lidac Ribuensis.

Residentibus his præsulibus in Ecclesia dicti loci post præmissas preces, secundum
ordinem celebrandi Concilij, & post lectiones sacræ auctoritatis, ingressis glorioſis
Regibus Ottone ac Ludouico, & simul residentibus, post allocutionem præfati Ma-
rini Sedis Apostolicæ Legati, exurgens Ludouicus Rex e latere & consensu domni
Regis Ottonis proclamationis suæ querimoniam propalauit coram præmisso Ro-
manæ Sedis Vicario, ceterisq. considentibus Episcopis, referens, qualiter accersitus D
fuerit a transmarinis regionibus per Legatos Hugonis, ceterorumq. Franciæ Princi-
pum ad suscipiendum suæ paternæ hereditatis Regnũ, cunctorumq. votis & acclama-
tionibus procerum, militiæq. Francorum sublimatus & consecratus sit ad apicem re-
galis moderaminis obtinendum; postea vero eiectus sit a præfato Hugone, & dolis ap-
petitus ac comprehensus per annum integrum sub custodia fuerit ab eo detentus, nec
aliter eius absolutio potuerit obtineri, nisi Landunum castrum, quod solum tunc Re-
gina Gerberga cum fidelibus suis regijs sedibus retinebat, Hugone id occupante, di-
mitteret. de his omnibus malis, quæ post Regni susceptionem passus fuerat; si quis
obijceret, quod sui facinoris causa eidem fuissent illata, inde se iuxta synodale iudi-
cium & Regis Ottonis præceptionem purgaret, vel certamine singulari defenderet.

Deinde surgens Artaldus Archiepiscopus protulit secundum iussionem Papæ Ro- E
mani, quam ei delegauerat, litis initium atque tenorem, quæ versabatur inter ipsum
& Hugonem subrogatum sibi Ecclesiæ Rhemensis Antistitem.

Post quam litterarum recitationem, & earum propter Reges iuxta Teotiscam lin-
guam interpretationem, ingressus Synodum quidam Sigeboldus præmissi Hugonis
clericus attulit litteras, quas Roma detulerat, quasq. iam in alia Synodo Mosomi pro-
palauerat, asserens easdem litteras sibi Romæ ab ipso qui aderat Marino Vicario da-
PRIMA SESSIO IN QVA ARTALDVS EXDICATVR LEGITIMVS EPISC. RHEM. tas. Qui Marinus proferens litteras, quas idem Sigeboldus Romam tulerat, præcepit
eas coram Synodo recitari. In quarum recitatione repertum est (prout ipsæ litteræ
fatebantur) quod Vuido Episcopus Suessionicus, Hildegarius quoque Bellouacensis,
Rodulphus Laudunensis, ceteriq. cuncti Rhemensis diœceseos Episcopi easdem lit-
teras

A teras ad Sedem delegauerant Apostolicam pro restauratione Hugonis in sede Rhe-
mensi & expulsione Artaldi. Post quam lectionem exurgentes Artaldus, & præfatus
Rodulphus, qui in ijsdem litteris memorabatur, Fulbertus quoque Cameracensis An-
tistes, easdem litteras refutarunt, astruentes quod eas antea numquam viderint, vel
audierint, neque in earum delegatione consensum præbuerint. Quibus cum idem
clericus contraire non posset, licet in eos calumnijs obstrepens: præcepit domnus Ma-
rinus, suggerens vniuersæ Synodo, vt sibi consilium & rectum iudicium proferrent
super huiusmodi calumniatore, & calumniarum in Episcopos delatore. At illi, post-
quam delator publice confutatus est falsa detulisse, lectis capitulis de huiusce modi ca-
lumniatoribus: iudicant & vnanimiter censent, eum quo fruebatur honore, priuari
debere, ac secundum capitulorum tenorem in exilium detrudi. Diaconatus igitur
B quo fungebatur ministerio mulctatus, a conspectu Synodi reprobatus abscessit, Ar-
taldo vero præsuli, qui omnibus se Synodis præsentabilem fecerat, non refugiens sy-
nodale iudicium, Episcopium Rhemense iuxta Canonum constituta & sanctorum
Patrum decreta, omnino retinendum atque disponendum decernunt, laudant atque
corroborant.

Secunda confessionis die post recitatas diuinæ auctoritatis lectiones, & Marini Vi- SECVNDA SES SIO IN QVA DAMNATVR HVGO INVA- SOR SEDIS RHEMENSIS.
carij allocutionem, suggessit domnus Rotbertus Treuirensis Archiepiscopus, vt quo-
niam iuxta sacræ legis instituta restauratum atque restitutum fuerat Rhemense Ar-
taldo præsuli Episcopium; in eiusdem sedis inuasorem synodale perageretur iudicium.
Præcepit itaque Marinus Vicarius, vt canonicam super hac præsumptione Synodus
proferret sententiam. Iubentur ergo sanctæ legis Catholicæ recitari capitula. Qui-
C bus recitatis, secundum sacrorum Canonum & sanctorum decreta Patrum Sixti, Ale-
xandri, Innocentij, Zosimi, Bonifacij, Cælestini, Leonis, Symmachi, ceterorumq.
sanctorum Ecclesiæ Doctorum, excommunicauerunt, atque ab Ecclesiæ Dei gremio
repulerunt prædictum Hugonem Rhemensis Ecclesiæ peruasorem, donec ad pœni-
tentiam & dignam satisfactionem venire procuraret.

Ceteris quoque diebus tractata sunt quædam necessaria de incestis conjugijs, & Ec- QVAE IN RE- LIQVIS SES- SIONIBVS.
clesijs, quæ presbyteris in partibus Germaniæ dabantur, immo venundabantur inde-
bite, & auferebantur a laicis illicite: Prohibitum igitur atque statutum est, ne id om-
nino præsumeretur ab aliquo. Sed & de alijs Ecclesiæ Dei vtilitatibus tractata sunt, &
definita nonnulla.] hucusque de Synodo Frodoardus, in qua vt audisti, definita fuit
causa Rhemensis Ecclesiæ. quæ autem reliqua erat causa definienda inter Ludouicum
D Regem atque Hugonem Principem, delata ipsa fuit ad Synodum Treuiris hoc eodem
anno celebrandam, ad quam interim idem Hugo Princeps vocari deberet litteris Ma-
rini Apostolicæ Sedis Legati, de qua idem Frodoardus hoc eodem anno post enarra-
ta nonnulla de militaribus copijs hinc inde deductis aduersus alterutrum per Ludoui-
cum & Hugonem, ista narrare incipit.

Posthæc Artaldus Archiepiscopus Rhemensis Treuiros proficiscitur ad Synodum SYNODI TRE- VIRENSIS PRI MA SESSIO.
cum Episcopis Vuidone Suessionico, Rodulpho Laudunensi & Vuicfredo Morinensi.
Quo peruenientes Marinum sese præstolantẽ repererunt cum Rotberto Archiepisco-
po Treuirensi. Ceterorũ vero Lothariensium atque Germanorum præsulum illuc inue-
nere neminem. Considentibus igitur illis, sciscitari cœpit Marinus Vicarius, quid
egisset post præmissam Synodum Hugo Princeps erga ipsos & Regem Ludouicum.
E At illi referunt supra memorata; quæ ipsis & Ecclesijs eorum intulerat mala. Requi-
rit ergo de vocatione ipsius Principis Marinus: Vtrum perlatæ ei fuissent litteræ voca-
tionis, quas ei perferendas delegauerat. Cui respondetur ab Artaldo Archiepiscopo,
quod quædam eorum perlatæ sunt, quædam vero perferri non potuerunt, earum ge-
rulo ab ipsis grassatoribus intercepto: vocatus tamen fuerit tam litteris, quam inter-
nuntijs. Requiritur itaque si adsit aliquis ex parte ipsius Legatus. Vbi cum nullus
fuisset inuentus, decernitur expectandum, si forte aduenturus esset in crastinum.

Quod cum minime contigisset, & omnes qui aderant tam clerici quam illustres lai- SECVNDA SES SIO.
ci excommunicandum esse acclamarent, definitur ab Episcopis, hanc excommunica-
tionem differendam vsque ad diem tertiam. Tractatur autem de Episcopis qui voca-
ti fuerant, & venire distulerant, vel his qui ordinationis Hugonis participes extite-
rant. Et Vuido quidem Suessonicus se culpabilem, prostratus coram Marino Vicario

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Artaldo Archiepiſcopo confitetur. intercedentibus autem pro eo apud Marinum A
Rotberto & Artaldo Archiepiſcopis, abſolui ab hac noxa meretur. Vuicfredus Morinenſis immunis ab hac ordinatione reperitur. Adeſt Tranſmarini Nouiomenſis Epiſcopi Legatus quidam presbyter, aſtruens, eumdem præſulem ita graui languore detentum, vt ad eamdem Synodum venire non valuerit. id quoque noſtrates qui aderant, teſtabantur Epiſcopi.

TERTIA SESSIO.

Tertia tandem die, inſiſtente præcipue Liudulpho Legato & Capellano Regis Ottonis, quoniam idem Rex id omnino fieri præcipiebat; excommunicatur Hugo Comes inimicus Ludouici Regis pro ſupra memoratis malis ab ipſo perpetratis, eo tamen modo, donec reſipiſcat, & ad ſatisfactionem coram Marino Vicario vel Epiſcopis, quibus iniuriam fecit, deueniat. Quod ſi facere contempſerit, Romam pro abſolutione ſui proficiſcatur. Excommunicantur & duo pſeudoepiſcopi ab Hugone damna- B
to ordinati, Thetbaldus & Iuo, prior poſt expulſionem ipſius in Ambianenſi vrbe, alter poſt damnationem eiuſdem Hugonis in Siluanectenſi ab eo conſtituti. Excommunicatur etiam clericus Laudunenſis nomine Adelomus, quem accuſauit Rodulphus Epiſcopus ſuus, eo quod Thetbaldum excommunicatum in Eccleſiam introduxerit. Vocatur Hildegarius Bellouacenſis Epiſcopus litteris præfati Marini, vt veniat coram eo, vel eat Romam rationem redditurus coram domno Papa pro illicita ordinatione prædictorum pſeudoepiſcoporum, cui interfuerat. Vocatur & Heribertus Heriberti Comitis filius ad ſatisfactionem venire pro malis, quæ contra Epiſcopos agebat. His geſtis, Epiſcopi reuertuntur ad ſua. Liudulphus autem Capellanus Ottonis Marinum Vicarium deducit ad Regem ſuum in Saxoniam, vbi conſecraturus fuerat Eccleſiam Fuldenſis monaſterij: poſt cuius conſecrationem idem Marinus, exacta hieme, Ro- C
mam reuertitur.] hactenus de Synodis hoc anno celebratis, & rebus geſtis a Marino Legato Frodoardus.

IESV CHRISTI ANNVS 949. AGAPITI II. PAP. ANNVS 4. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 38.

STNODVS ROMANA.

SEQVITVR annus Redemptoris nongenteſimus quadrageſimusnonus, Indictione ſeptima, quo ab Agapito Papa Romæ eſt Synodus celebrata, de qua pauca iſta habet Frodoardus hoc anno: Agapitus Papa Synodum habuit apud ſanctum Petrum, in qua damnationem Hugonis Epiſcopi apud Ingelenheim factam confirmauit, ex- D
communicans etiam Hugonem Principem, donec Ludouico Regi ſatisfaciat.] hæc ipſe.

DANORVM ECCLESIAE FELIX PROPAGATIO.

Eodem anno debellatis ab Ottone Rege magna victoria Danis, iiſdemq. in Chriſtianam religionem acceptis, & Eccleſijs in Dania ordinatis, Agapitus Papa eorum Metropoli Hamburgenſi Eccleſiæ gratulatus, eidem priuilegia a prædeceſſoribus data innouauit, quæ facta eſſe hoc anno, quo numeratur duodecimus ſedis Adaldagi Archiepiſcopi, teſtatur [a] Adam vetus Chronographus, qui ſummatim iſta complexus hæc habet: Otto igitur Rex diuino fultus auxilio, quamprimum ab inſidijs fratrum ſuorum ereptus eſt, iudicium & iuſtitiam populis fecit. Deinde poſtquam omnia ferme Regna, quæ poſt mortem Caroli defecerant, ſuo imperio ſubiugarat: in Danos arma corripuit, quos antea pater eius bello compreſſit. Enimuero tunc rebellare mo- E
liti, apud Hedaby Legatos Ottonis cum marchione trucidarunt, omnem Saxonum coloniam funditus extinguentes. Ad quam rem vlciſcendam Rex cum exercitu ſtatim inuaſit Daniam, tranſgreſſusq. terminos Danorum, apud Sliaſuuigh olim poſitos, ferro & igne vaſtauit totam regionem vſque ad mare nouiſſimum, quod Northmannos a Danis dirimit. Et vſque in præſentem diem, a victoria Regis, Otteſund, dicitur. Cui egredienti Haraldus apud Sliaſuuigh occurrens, bellum intulit, in quo vtriſque viriliter certantibus, Saxones victoria potiti ſunt. Dani victi ad naues ceſſerunt, tandemq. condicionibus ad pacem inclinatis, Haraldus Ottoni ſubijcitur, & ab eo Regnum ſuſcipiens, Chriſtianitatem in Dania recipere ſpopondit. Nec mora baptizatus eſt ipſe Haraldus cum vxore Gunild & filio paruulo, quem Rex noſter a ſacro fonte ſuſceptum, SuenOtto vocauit.

[a] *Adam lib. 2. cap. 2.*

Eo tem-

A Eo tempore Dania Ciſmarina, quam Iutland incolæ appellant, in tres diuiſa Epiſcopatus Hamburgenſi Epiſcopatui ſubiecta eſt. Seruantur in Bremenſi Eccleſia præcepta Regis, quæ ſignant, Ottonem Regem in ſua ditione Regnum Danicum tenuiſſe; adeo vt etiam Epiſcopatus illi donarit. In priuilegijs autem Romanæ Sedis videri poteſt, quod Agapitus Papa Hamburgenſi Eccleſiæ de ſalute Gentium congratulatus, omnia quæ a deceſſoribus ſuis Gregorio, Nicolao, Sergio & ceteris Bremenſi Archiepiſcopatui conceſſa ſunt: & ipſe conceſſit Adaldago. Cui etiam ſua vice ius ordinandi Epiſcopos tam in Dania, quam in Septemtrionis populis Apoſtolica auctoritate conceſſit. Igitur beatiſſimus Archiepiſcopus noſter primus ordinauit in Dania, Haroldum ad Sleſuich, Liaſdagum ad Ripam, Reginbrundum ad Arhuſiam. Quibus etiam commendauit illas Eccleſias, quæ trans mare ſunt, in Fionia, Seland, & Scane, ac in
B Sueonia. Anno Archiepiſcopi factum hoc eſt duodecimo. Et hæc quidem initia cæleſtis miſericordiæ ſecutum eſt tale incrementum, Deo cooperante, vt ab illo tempore vſque in hodiernum diem Eccleſiæ Danorum multiplici Borealium Gentium fructu redundare videantur.

INCREMENTVM DANORVM ECCLESIAE.

Quod autem interceſſerit ingẽs miraculum, vt Haraldus Danorum Rex fieret Chriſtianus, accipe a [a] Vuitichindo temporis huius ſcriptore, qui ait: Dani antiquitus erant Chriſtiani, ſed nihilominus idolis ritu Gentili ſeruientes. Contigit autem contentionem ſuper cultura deorum fieri in quodam conuiuio, Rege præſente, Danis affirmantibus Chriſtum quidem eſſe Deum, ſed alios fore eo maiores deos, quippe qui potiora mortalibus ſigna & prodigia per ſe oſtenderent. Contra hæc clericus quidam, nunc vero religioſam vitam ducens, Epiſcopus nomine Poppo, vnum verum Deum Patrẽ
C cum Filio vnigenito Domino noſtro IESV Chriſto & Spiritu ſancto, ſimulacra vero dæmonia eſſe, teſtatus eſt: Haraldus autem Rex, qui velox traditur fuiſſe ad audiendum, tardus ad loquendum, interrogat ſi hanc fidem per ſemetipſum declarare velit. Ille incunctanter velle reſpondit. Rex vero cuſtodiri clericum vſque in craſtinum iubet. Mane autem facto, ingentis ponderis ferrum igne ſuccendi iubet, clericumq. ob Fidem Catholicam candens ferrum portare iuſſit. Confeſſor Chriſti indubitanter ferrum rapit, tam diuq. deportat, quo ipſe Rex decernit. manum incolumem cunctis oſtendit: Fidem Catholicam omnibus probabilem reddit. Ad hæc Rex conuerſus, Chriſtum Deum ſolum colendum decernit; idola reſpuenda ſubiectis gentibus imperat; Dei ſacerdotibus & miniſtris honorem debitum deinde præſtitit. Sed hæc virtutibus merito patris ſui, Ottonis Regis ſcilicet adſcribuntur, cuius induſtria
D in illis regionibus Eccleſiæ ſacerdotumq. ordines in tantum fulſere.] hucũſque Vuitichindus. Huic miraculo adſtipulatur etiam præter alios [b] Ditmarus, qui hoc ipſo ſæculo claruit, atque ſcripſit. Adam [c] etiam de his agens, iſta ſubijcit quæ ſequuntur.

[a] *Vuitich. li. 3.*

FIDES PROBATA MIRACVLO.

[b] *Ditmarus Chron. lib. 2.*
[c] *Adam lib. 2. cap. 3.*

Ferunt etiam eo ipſo tempore eumdem fortiſſimum Regem Ottonẽ vniuerſos Slauorum populos ſuo imperio ſubieciſſe: quoſq. pater eius vno grandi prælio domuerat, ipſe Otto tanto deinceps Dei adiutorio conſtrinxit, vt tributum & Chriſtianitatem pro vita ſimul & patria libenter offerrent victori. Baptizatuſq. eſt totus Gentilium populus. Eccleſiæ in Slauonia tunc primum conſtructæ, de quibus rebus circa finem, vt geſtæ ſunt, opportunius ſumus aliquid dicturi.] hæc Adam Bremenſis Eccleſiæ canonicus. Addit Ditmarus his temporibus accidiſſe plurimas animarum ſenſibiles ap-
E paritiones, ad indicandam, inquit, earum immortalitatem, quam Slaui negabant. Hæc ipſe huius temporis ſcriptor ſui Chronici libro primo. Sed ad res Italiæ.

SLAVI AD FIDEM CONVERSI.

Hoc eodem anno Vngari inuaſuri rurſus Italiam, ingenti oblata pecunia a Berengario, continentur. Quomodo autem eiuſmodi opportuna vſus occaſione idem Berengarius a clericis tributum exegit, [d] Luitprandus ita recenſet: Per idem tempus Taxis Vngarorũ Rex magno cum exercitu in Italiam venit. Cui Berengarius non ex propria pecunia, ſed ex Eccleſiarum ac pauperum collectione decem modios nummorum dedit. Fecit autem hoc non vt populi curam haberet, ſed vt hac occaſione magnam pecuniam congregaret, quod & fecit. In omni enim ætate omniſq. ſexus, tãq. ablactatus, quam lactens pro ſe nummum dedit. quibus æs commiſcens, ex paucis decem modios fecit. ceteram vero partem, & quidquid ex Eccleſijs tulit, ſibi retinuit.] hæc ipſe. Quomodo autem ijdem Vngari ex Italia in Aquitaniam tranſiere, poſt ſequentem annum Frodoardus narrat.

[d] *Luitp. lib. 3. cap. 15. in fine.*

VNGARORVM NOVA INCVRSIO PECVNIA REDIMITVR.

IESV

Universidad de Deusto
Biblioteca

A

LOTHARII REGIS OBITVS.

SALVTIS annus agitur quinquagesimus post nongentesimum, Indictione octaua, quo Lothario Rege Italiæ veneno sublato e medio, Berengarius vendicat sibi Italiæ Regnum. hæc Frodoardus hoc anno. Porro vxor Lotharij Adelais filia Rodulphi Regis intra munitionem Canusinam se continens, litteris Ottonem Regem ad sui liberationem vocare non desistit. qui comparato exercitu, anno sequenti (vt suo loco dicetur) in Italiam descendit. Leo autem Ostiensis de Lotharij morte agens, [a] sic ait: Lotharius post annos ferme quatuor in phrenesim subitam incidens, diem clausit extremum: ipseq. deinceps in Italia regnandi Francorum Regibus terminum dedit. Eo B defuncto vxor eius Adelais ad Attonem propinquum suum sese in Canusinam munitissimam arcem contulit.] vbi mansit quousque Otto Rex veniens, Berengarium ab Italia fugauit.

[a] Leo Ost. lib. 1. cap. 64.

AGAPITVS PAPA OTTONEM ADVERSVS BERENGARIVM VOCAT.

At non litteris Adelaidis tantum, sed & Agapiti Romani Pontificis vocatum epistola Ottonem Regem, vt liberaret Italiam a tyrannide Berẽgarij, testatur Anonymus, qui olim scripsit vitas Romanorum Pontificum. Equidem cum sanctissimus Pontifex vidisset tyrannum manus misisse in personas Ecclesiasticas, ab eis tributum exigentem, haud diutius id tolerandum ratus, auxilium a Rege maxime pio expetendum putauit, quod & feliciter consequutus est, vt dicetur anno sequenti.

[b] Ambr. Moral. lib. 16. c. 19. & alij.

Quo pariter [b] anno quinto Ianuarij, Ramirus Rex Legionensis in Hispania post multas insignes de Arabibus victorias consecutas, ac nouissime paulo ante obitum ijsdem C in prœlio apud Talauera ad internecionem vsque deletis, Deo gratias redditurus, Ouetum profectus est, vbi plurimorũ Sanctorum sacræ reliquiæ asseruabantur; illicq. ægrotare incipiens, Legionem delatus, in Vigilia Epiphaniæ (vt omnes veteres scriptores rerum Hispaniarum æque consentiunt) moritur: Facta (inquiunt) confessione Episcopis & Abbatibus qui secum aderant, deuote suscepit Sacramentum corporis & sanguinis Domini IESV Christi. Quo facto, se a Regno quod a patre susceperat, abdicauit, proclamans cum lacrymis: Nudus egressus sum de vtero matris meæ: nudus reuertar illuc. Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. His ita peractis, vitam finiuit, & in monasterio sancti Saluatoris, quod filiæ suæ construxerat, tumulatur,] cum regnasset annos decem & nouem, menses duos & dies viginti quinque. cui mox successit Ordonius eius filius huius nominis tertius. Laudatissimus D plane Ramirus habetur tum religione, tum bellica fortitudine, quibus simul iunctis semper accidere consueuit, vt hostes cedant, cunctaq. alia bene succedant. Tenuit Ordonius Regnum annos quinque & menses septem, quibus ciuili bello magis quam externo cum contigit fatigari, rebellantibus aduersus eum Sancio fratre, & cum eo Castellæ Comite. Sed de his pluribus qui prosecuti sunt res Hispanas.

RAMIRI REGIS OBITVS.

IESV CHRISTI ANNVS 951. AGAPITI II. PAP. ANNVS 6. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 40.

E

CONIVGIVM OTTONIS CVM ADELAIDE.

REDEMPTORIS annus sequitur nongentesimus quinquagesimusprimus, Indictione nona, quo Otto Rex in Italiam veniens, fugatis Berengario Regem agente, & eius filio Adelberto, duabusq. eius filiabus captis & in Germaniam missis, Adelaidem Reginam Lotharij olim coniugem accepit vxorem. hæc [c] Leo Ostiensis. Eadem [d] Frodoardus hoc anno, qui & addit: Sarraceni meatum Alpium obsidentes a viatoribus Romam petentibus tributum accipiunt, & sic eos transire permittunt.]

[c] Leo Ost. lib. 1. cap. vlt.
[d] Frodoard. in Chron. hoc anno

Porro ista non esse facta ante mensem Octobris videri possunt ex Berengarij diplomate priuilegij concessi monasterio sancti Vincentij ad fontes Vulturni, in cuius fine ista legũtur: Hubertus Cancellarius ad vicẽ Bruningi Episcopi & Archicancellarij recognoui & subscripsi. Dat. vj. kal. Octobris anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo quinquagesimoprimo, Regni vero domni Berengarij atque Adelberti pijssimorum

A rum Regum primo, Indictione decima. Actum in Plebe S. Marini, in Dei nomine feliciter. Amen.]

Quo pariter anno Amalaphus tyrannus in Anglia cum adeo inualuisset, vt eius Regni partem dimidiam possideret, alteram Eadmundus legitimus Rex teneret: vbi aggressus est incendio tradere Ecclesiam sancti Balteri, mox numine vindice, repentina morte percutitur: sicq. absque armis factum, vt vniuersa [a] Angliæ monarchia idem pius Rex potiretur Eadmundus.

[a] Flor. histor. Mart. Vuestmonast. hoc anno.

IESV CHRISTI ANNVS 952. AGAPITI II. PAP. ANNVS 7. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 41.

B

OTTONI NON CONCEDITVR VENIRE ROMAM.

SEQVITVR Christi annus nongentesimus quinquagesimusecundus, Indictione decima, quo Otto Rex cum inuitatus fuisset ab Agapito Papa venire Romam, prohibente Alberico Principe, qui (vt dictum est) Vrbi dominabatur, venire non potuit, & licet id ipse Rex missa legatione petijsset, non impetrauit. hæc Frodoardus hoc anno.

Quo etiam, Augusti mense, Augustæ Rætiæ prouinciæ publicus habetur conuentus Episcoporum, necnon Principum Francorum, Saxonum, Bauarorum, Alemannorum & Longobardorum, vbi Berengarius cum filio Adalberto sese subijciens Ottoni, ab eo, vt subditus, recipit regendam Italiam. Sed quibus infectus erat prauis moribus, & in ijsdem ab adolescentia enutritus & auctus, in senectute non caruit: nam ab C ijsdem vt mancipium vile possessus, vbi redijt in Italiam, Episcopos & Principes male habuit, quorum omnium odium & inimicitiam in se conuertit. hæc apud Reginonem hoc anno. Porro ista de subiectione Berengarij & eius filij Adelberti per visum ostensa diu ante fuisse sancto Vdalrico Augustano Episcopo, qui eius res gestas est prosequutus, eius temporis scriptor affirmat. Otto autem Rex haud ingratus pro acceptis a Deo beneficijs, gratias ipsi rependens, inter alia hoc ipso anno multa donauit Ecclesijs, præcipue vero [b] Osnaburgensi, quæ omnia qui prosecuti sunt res Saxonum, numerant.

BERENGARIVS RVRSVS IN ITALIA REGNAT.

[b] Crant. Metrop. Sax. lib. 3. cap. 25.

IESV CHRISTI ANNVS 953. AGAPITI II. PAP. ANNVS 8. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 42.

D

ANNVS Redemptoris sequitur nongentesimus quinquagesimustertius, Indictione vndecima, quo Otto Rex in gratiam Adelaidis coniugis eius matri Bertæ contra ius fasq. Abbatiam dedit Merenstein appellatam: Sed suo graui damno; tunc enim in eum conspirationes eius filij * Lindulphi & Chunradi Ducis sunt cœptæ, omniaq. turbata. De his pluribus apud Reginonis appendicẽ, & Vuitichindum & alios res gestas Ottonis prosequutos. Inter has turbas cum sanctus Vdalricus Augustanus Episcopus vna cum suis pro Rege staret, Arnolphus Comes Palatinus filius Arnolphi Ducis Bauariæ, qui aduersus Ottonẽ partes eius filij Luithulphi sectabatur, Augustanã ciuitatem cum suis ingressus, eam est deprædatus. Quæ autem diuina hos secuta sit vltio, E auctor eius tẽporis, fideli, licet rudi stylo, prosequutus res gestas S. Vdalrici sic narrat.

* al. Luithulphi

OTTO NIMIS INDVLGENS CONIVGI INCONCESSA SVO DAMNO TENTAVIT.

MALE MVLCTATI QVI AVGVSTAM SVNT PRÆDATI.

Nullus enim eorum, qui antea sibi spolia Augustæ ciuitatis in contrarietatem sanctæ Dei Genitricis Mariæ vendicauerunt, impunitus euasit, nisi qui se suis proprijs rebus cum indulgentia reuerendi Episcopi redimere non distulerunt. Manus proprias vnus ex his lacerando, vicinis suis in veritate dicentibus, perdito sensu, spiritum exhalauit. Alius autem cum ablato de Augusta ciuitate libro caballum sibi bene placentem comparauit, & secum adduxit in domum suam; vxoriq. suæ monstrauit & dixit: melius mihi placet istum formosum caballum habere, quam librum cum quo hunc comparaui, in Augusta relinquere. Cuius verbis respondit vxor eius dicens: Vtile tibi forte fuisset, si manus tua hunc librum iniuste non tetigisset. Interim vero ille leuigando manu in posteriora tangebat caballum. Et statim ab eo percussus, mortuus est. Nouis & improuisis his cladibus, & alijs multis formidolosis rebus in reis peractis, a multitudine populi compertis, timor magnus inuasit eos, qui se esse reos cognouerunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt de prædicta prædatione Augustæ ciuitatis: non solum in eos qui illuc peruenerunt, sed & qui aliquid de iniuste acquisitis ab eis acceperunt, & ideo ad pœnitentiam & lamentationem conuersi, digna emendatione, & restitutione abstractarum rerum, & cum efflagitatione indulgentiæ Episcopi, studuerunt se cum Christo, & cum sancta Maria Matre eius pacificare. Non post multum vero temporis præfatus Arnolphus, qui se præsumpsit res sanctæ Mariæ hostiliter inuadere, & incorrigibilis sine pœnitentia perdurauit, obsessa Ratispona ciuitate, paratus ad prœlium, exiuit, & statim in articulo tumultus occisus est. Quidam etiam homo de Episcopatu qui dicitur Eihstetten, partem vilissimi mensalis ad suam proprietatem portauit, & statim a dæmonio occupatus, nullum abscondendi locum ab eo inuenire potuit, neque in Ecclesia, neque extra Ecclesiam, neque aspersus aqua benedicta, quin iuxta eum semper videretur manere, donec Augustam regrediens, iniuste inde rapta reportauit, & Episcopum cum scopis ei flagella imponere pro Christi nomine postulauit, & insuper indulgentiam præfati delicti condonare, sicq. liberatus a dæmonio, saluatus recessit.] hæc ibi. Quod autem ad Arnolphum malorum omnium architectum spectat, iam ante plures annos idem sanctus Vdalricus de eius damnatione visum acceperat, quod accusaretur in Sanctorum concilio de multorum monasteriorum ab eo facta destructione, & quod eorum bona laicis in beneficia contulisset, quæ omnia idem auctor accurate describit.

LEGATIO BRVNONIS AD AGAPITVM PAP.

Legatio inter hæc mittitur pro pallio accipiendo Romam a Brunone Archiepiscopo Colonienſe, qui hoc eodem anno (vt auctor est Frodoardus & alij) defuncto Vuicfredo Archiepiscopo Colonienſi, in locum eius legitima electione subrogatus est. Erat idem Bruno frater Ottonis Regis, qui ab ineunte ætate vsus magistro Israele, sic dicto Scotorum Episcopo, multũ profecit doctrina & pietate. Porro res ab eo præclare gestæ scriptæ sunt a Rotgero monacho, qui proximus his temporibus vixit. qui de pallio ad eum ab Agapito Papa misso,[a] eiusmodi texuit historiam: Seruus Domini Bruno secundum dignitatem sedis suæ, Romanæ quoque Sedis & Apostolicæ benedictionis priuilegijs debuit insigniri, & cum eis pariter, qui traditam a beato Petro Apostolo sanam seruauere doctrinam, Catholicæ Fidei integritate in vera confessione & inuiolabili veritate prædicationis vniri. Synodicam suam epistolam per Hadamarum venerabilem Fuldensis monasterij Abbatem Romam ad Agapitum miræ sanctitatis Papam direxit, in qua cuius spiritus esset, & quia pastor ab ouibus electus, a Domino missus esset, innotuit; appellatusq. est ibi concors & conciuis Apostolorum, princeps & propagator Domini præceptorum. Legatus inde cum magna mentis alacritate reuersus, pio pastori, cui antehac gratia Dei collatum est (secundum [b] Prophetam) oleum gaudij pro luctu, tum attulit pallium laudis pro spiritu mœroris. Spiritus namque Dei cordato homini, & sacramento huius magnificæ virtutis magis quam his quæ visibiliter gerebantur, intento diuinitus inspirauit, vt erigeret cor suum in spem per gaudium spirituale, ne tristaretur in eo, quem sensit imminere, labore: Cor enim quod nouit amaritudinem animæ suæ, in gaudio eius non miscebitur extraneus. Sapientiæ [c] hæc verba sunt.

[a] Rotger. in vita S. Brun. c. 23 apud Sur. tom. 5. die 11. Oct.

[b] Isai. 61.

[c] Prou. 14.

AGAPITVS PAP. PALLIVM MITTIT AD BRVNONEM EPISC. COLON.

Legatus ergo (vt loqui cœpimus) Roma rediens, bonum nuntium Coloniam ferre accelerauit, portans sacrum habitum ab vniuersali Papa missum prætendentem iugum Domini suaue & onus leue, & ipsum quod sub eo dispensatur, humile ministerium, quod verba Domini testantur dicentis:[d] Qui maior est vestrum, erit minister vester. Ferens simul reliquias de proprio corpore sancti Pantaleonis martyris, & priuilegium Apostolicæ sublimitatis auctoritate traditum. quo & eodẽ pallio, præter consuetudinem sacerdos Domini, quoties vellet, indui permissus, & cõcessis omnibus quæ petebantur, ipse præ magnitudine virtutis & sapientiæ, in participatum eius operis & prope in confessum tantæ dignitatis admissus est. Properauit in occursum eius læta ciuitas, vndique iubilans accurrit multitudo. Conuenerunt in suburbio prope antiquum locum, vbi Ecclesia eiusdem pretiosi Martyris erat inculta adhuc & ruinæ proxima: ibi deportata sunt grata onera, deinq. suo quæque loco reposita.] hæc de his Rotgerus.

[d] Matt. 20.

ALBERICI GRITVS ET SVCCESSIO OCTAVIANI.

SEQVITVR annus Christi nongentesimus quinquagesimusquartus, Indictione duodecima, quo (inquit Frodoardus) Alberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cum esset clericus, principatum adeptus est. Quiq. postea, defuncto Agapito, suggerentibusq. sibi Romanis, Papa Vrbis efficitur.] Sic Frodoardus ista intuitus scriptor temporis huius, quiq. post annos duodecim ex hac vita migrauit. ex quo iure mendacij arguas omnes qui dixerunt per patrem Albericum eius filium Octauianum esse promotum ad Pontificatum: nam iam ante ille decesserat, quam eius filius pontificatum inuaderet, quod contigit anno sequenti. Remansit ergo clericus princeps, qui de arripiendo sibi Pontificatu, statim agere cœpit, quod (vt dictum est) sequenti anno perfecit.

CORPVS S. MATTHAEI SALERNVM TRANSLATVM.

Eodem anno corpus S. Matthæi Apostoli Salernum esse translatum, Leo [a] Ostiensis in Chronico Cassinate sic narrat: Quinto huius Abbatis, nempe Aligerni anno, qui est a natiuitate Domini nongentesimus quinquagesimusquartus, beatissimi Apostoli & Euangelistæ Matthæi corpus, quod primo apud Aethiopiam, vbi passus est, postmodum vero apud * Britanniam per multa tempora quieuerat, eiusdem sancti Euangelistæ reuelatione repertum atque Salernum translatum est.] hæc Leo.

[a] Leo Ost. lib. 2. cap. 5.

* al. Bithyniã

Accidit hoc item anno, vt S. Vdalricus Augustanus Episcopus ad Ottonem Regem ac filium eius Liutholphum habentes exercitus ad pugnam paratos, sequester pacis accedens, eos inter se mutuo conciliauerit, vt de eo illud elogium [b] Ecclesiasticum iure occini potuisset: Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus, & in tempore iracundiæ factus est reconciliatio.] de his enim ita rebus ab eo gestis: Cum Rex Otto in Alemannia propter eos qui cum Luitholpho filio eius ditioni suæ regalis potestatis contradicere voluerunt, cum exercitu conuersaretur iuxta flumen quod Hilara vocatur, in campo oppidi quod dicitur Tussa, & ibi sæpedictus filius eius Luitholphus cum alio exercitu obuius ad pugnandum contra eum deueniret, & cum tanta vicinitate coniuncti essent, vt nulla ambiguitatis spe detenti manerent in vtrarumque partium multitudine, ni bellum ab eis committeretur: tunc amabilis Deo Vdalricus Episcopus in Deũ tota fiducia confidens, assumpto Curiensis Ecclesiæ Hartberto religioso Episcopo, legationes inter eos facere cœpit, & ad pacis concordiam exorare, & ne populus qui a Deo illis commendatus est ad regendum, pro eorum reatu duceretur ad perditionem, Deo autem annuente duræ eorum mentes Patris scilicet Ottonis & filij eius Luitolphi de proficua admonitione & doctrina venerandorum Episcoporum in mollitiam versæ, pactum pacis inter se placitauerunt, & turbine belli mitigato, in sua cum pace redierunt.] hæc ipse, eademq. ex eo Berno Abbas. quod factum hoc anno, decimosexto kal. Ianuarij, Marianus affirmat. Opera insuper Brunonis Colonienſis Archiepiscopi factum esse, vt pater filio reconciliatus ei Italiæ Regnum delegarit, scribit Rotgerus [c] monachus in Brunone.

[b] Eccl. 44.

PAX INTER OTTONEM ET FILIVM.

[c] Rotger. in vita S. Brun. c. 35

LVDOVICI OBITVS ET LOTHARII SVBROGATIO.

Quo pariter anno (vt Frodoardus testatur) moritur Ludouicus Rex Francorum, cuius filius Lotharius puer apud sanctum Remigiũ Rex consecratur ab Artaldo Rhemensi Archiepiscopo, fauente Hugone Principe & Brunone Archiepiscopo Colonienſi, ceterisq. præsulibus & proceribus Franciæ, Burgundiæ & Aquitaniæ.] Sed & eodem anno defuncto Friderico Archiepiscopo Moguntino, subrogatus est in locum eius Vuilelmus filius Ottonis, cuius magna est laus ex sacerdotali constantia apud Petrum Damianum. agemus de eo suo loco. Firmauit ipse suo chirographo tempus quo sedere cœpit, quod sic recitatum inuenies apud Marianum Scotum: Eodem vero anno ego Guilelmus tantæ successionis indignus, loco eius cũ consensu Cleri & populi eiusdem tantæ sedis, decimosexto kalend. Ianuarij (ipsoq. die pace inter Regem Ottonem & filium eius Luitholphum facta) in loco Aranstedi sum electus, & die nono kal. Ianuarij Moguntiæ ordinatus.]

Eodem anno celebrata est a Rodulpho Nouiomensi Episcopo Synodus, & inter alia in ea stabilitum de feriando die sanctæ Hunegundis virginis, cuius corpus haud pridem inuentum fuerat. In non seruantes autem sanctæ Synodi decretum, diuina

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt ostensa prodigia, vt illud inter alia quod post decennium accidit, quod sic recitatur in [a] appendice ad vitam eius. A

[a] Apud Sur. die 25. Iun. tom. 4.

Anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo sexagesimoquarto, in ipsis ferijs beatæ Hunegundis, in villa quæ dicitur Safnulphi, messores frumenta secabant. Eos presbyter illorum crebro reprehenderat, dicens, se interfuisse Synodo, in qua Rodulphus Nouiomensis Episcopus iussisset sanctæ Hunegundis festum deuotissime celebrari. At illi se excusabant, quod vicinos suos cernerent laboribus insudare. Itaque Rotgildis puella, presbyteri huius (sicut ipse nobis retulit) ex sorore neptis, colligebat spicas quas illi messores relinquebant. Ecce autem dum se inclinat ad eas colligendas, eam, quam primum sustulit, recenti sanguine madentem conspicit. Admirans vnde ille esset sanguis, reijcit spicam: tollit alteram, tollit tertiam, quartam, quintam, & multas alias, & omnes videt sanguinolentas. Territa valde currit ad patrem suum, B qui tum forte in agrum exierat, indicat quid sibi acciderit. Pater ceu puellari leuitate ductam reprehendit, iubet redire ad cœptum opus. Illa vero trepidante, sequitur eam pater, simulq. plurimas colligunt spicas cruore madidas. Inquirunt, num quis ex messoribus digito saucio sit. Illis obstupescentibus, & sancte affirmantibus, nullius læsam esse manum, quasdam spicas ad Ecclesiam ferunt, offerunt presbytero, remq. ei omnem exponunt. Ille ait, nisi certiora afferant documenta, se hominibus incredulis non ausum esse pro concione id indicare. Illo hoc dicente, quasi crassæ quædã lacrymæ ex spicis sanguineæ prorumpentes, guttæ in terram decidunt. Tunc ille pene exanimis effectus præ timore, sicut prius timuerat indicare illud populo: ita nunc multo etiam magis celare timet, ne sua negligentia tardius ad populi notitiam perferatur.

EX VIOLATIS INDICTIS A SYNODO FERIIS MIRACVLVM.

Dato igitur signo, populum ad Ecclesiam conuocat; eius inobedientiam reprehen C dit, diuinum exponit miraculum. Illi audito tam insolito miraculo animis consternantur: ad agendam pœnitentiam se promptissimos exhibent. Denique ab Ecclesia egressi, circumquaque vicinis suis denuntiant, ne deinceps vacent operi, sed ad Ecclesiam se conferant, rem stupendam visuri. Exterrentur omnes, missa faciunt opera, haud aliter quam si imminentes hostes fugerent. orant supplices, ne cælesti vltione plectantur. Interea rusticus quidam Rotbertus nomine in eadem villa frumentum excutiens, dum hæc ad ipsum perferuntur; proijcit e manibus flagellum, promittit se ab opere cessaturum. Sed homo ineptus, quasi id leuius esset, scopas arripit, conterrit in area frumentum. Mox vero brachium eius obrigescit; humiq. prostratus clamat se reum, & ilico e vita abiturum. Ea res superiorem timorem auxit.

Presbyter vero circumquaque discurrens, sanguinolentas spicas vicinarum Eccle- D siarum Episcopis ostendit. Turbantur omnes, conuocatisq. suarum parochiarum hominibus, cum crucibus & cereis simul omnes nudis pedibus cum votis supplicibus, comitante etiam illo, cuius brachium obriguerat, & puella spicas sanguinolentas ferente, ad monasterium perpetuæ Virginis Mariæ & sanctæ Hunegundis propere contendunt: ibiq. prostrati fatentur culpam suam, petunt humiliter, vt Fratres pro ipsis Dominum deprecentur: quod etiam factum est. Eant iam qui non credunt huic signo, & calumnientur pariter cum eo, quod item in sanguine patratum est sub Pharaone in [b] Aegypto. Nos vero benedicamus Deum, qui mirabilis [c] est in Sanctis suis, qui dat virtutem & fortitudinem plebi suæ. Benedictus Deus in sæcula. Amen.]

[b] Exod. 7.
[c] Psal. 67.

Hoc eodē anno [d] Ratherius vir illustris inter scriptores huius temporis, idemq. Epi- scopus Veronensis, inuidorum persecutione pulsus ab ea Ecclesia, a Brunone Colo- E nienſi Archiepiscopo susceptus in patrocinium, ab eodem præficitur Ecclesiæ Leodiēsi. de quo ista Rotgerus in Brunone: Ratherius Veronæ, quæ ciuitas est Italiæ, ordinatus præsul, cum ex quadam leui suspicione, vt mos est gentis illius, ab honore sedis illius esset expulsus, Leodiensi cathedræ vacanti magna eius industria secundum statuta Canonum incardinatus est. Quod quidem propter abundãtem doctrinam & eloquentiam copiosam, qua inter sapientissimos florere visus est, non eidem Ecclesiæ solum cui præfuit, sed & multis alijs circumquaque valde proficuum fore putatum est. Simul, quia in illis partibus per zelum & contentionem, vnde fieri solet [e] inconstantia & omne opus prauum, quidam etiam sacerdotes Domini plerumque (quod dictu nefas est) terrenæ plus iusto confisi potentiæ populum imperitum scandalizabãt: sæpedictus, sæpedicendus dominus Bruno Colonienſis Archiepiscopus, cui iam to-

[d] Rotgerus in vit. Brun. Episc. Colon. cap. 38. apud Sur. tom. 5. die 11. Oct.

RATHERIVS EX VERON. ELIGITVR LEOD. EPISC.

[e] Iac. 3.

tius

A tius Regni dispensandi cura imminebat, ratus id quod verum fuit, hunc electum antehac & neglectum, hoc tanto beneficio ad illud fidei & veritatis fœdus adduci, vt a nemine posset reduci, ita demum os loquẽtium * inimica obstruere posse credidit, si nul- * al. iniqua
la occasio scandali posset in eorum Episcopo reperiri. Sed ad suam perniciem pars sinistra præualuit. Quidquid pro eorum salute gestum est, hoc sibi pestiferum æstimabant. Quid multa? erratum est, sæuitum est, nec cessatum est, donec expulsione eius crudelitati suæ & nequitiæ satisfacerent. Ablata est omnis spes restitutionis eius. conspiratio enim grauissima facta est; quæ, nisi & hic penitus amoueretur, & eumdem locum Baldricus, qui erat de magnatum terræ illius prosapia oriundus, subrogaretur, sedari non posse visa est. Ad hanc sentinam tempestates vndique & innumeræ confluxerunt. nauis Ecclesiæ, laborante remige, fluctuauit; gubernator ipse procellosæ
B tempestatis impetum ferre non potuit. Cessit igitur, cessit ne vinceretur a malo, sed vinceret in bono malum. cessit aduersantium voluntati, vt suo eos gladio iugularet. sibi obstricti sunt sacramentorum fide spontanei, vt si accipere mererentur Episcopum quem petebant, inuicta exinde firmitate auctoritatem Ecclesiæ & ius Imperatorium tuerentur. At ne quid in huiusmodi negotio imperfectum restaret, quod curiosis alienarum rerum inuestigatoribus scrupulum commoueret, cum Imperatore germano suo id effecit, vt Ratherio Episcopo bis iam destituto antiqua sedes Veronensis Ecclesiæ redderetur.] hactenus de Ratherio Brunonis opera dato Episcopo Leodiensibus, & restituto in sedem pristinam Veronensem.

Porro obiectionem potius, quam canonicam depositionem fuisse Ratherij ab Ecclesia Veronensi, sicut & Petri ab Ecclesia Rauennate, testantur [a] Acta Rhemensia sub Ger- a Acta Rhem.
C berto, his verbis: Item quæ circa Ratherium Veronensem Episcopum vsu vel consue- cap. 44.
tudine prouenerunt, ab omnibus abrogata sunt. Vterque enim nec abdicationis porrecto libello, nec sacerdotalibus depositis insignibus, successorem acceperat, Ratherius quidem Milonem, Petrus Honestum monasterij beati Apollinaris Abbatem, quẽ Honestum dominus Ioannes Papa, cognomento Bonus ad consecrandum prius sibi allatum vidit, quam de Petri deiectione vel fama nuntiante cognouerat.] hæc ibi.

At non hic finis eius augustiarum, siquidem iterum Verona pulsus est ab Hugone in Italia regnante, cuius expulsionis eam afferunt causam, quod in eius prauos mores inuectus est: prius vero eiectionis ea prætexta fuit causa, quod in suspicionem adductus esset, quod in Italiam contra eumdem Hugonem Arnoldum vocasset. ob idq. de triplici sua eiectione ipse lusit hoc versu.

D *Veronæ præsul, sed ter Ratherius exul.*] reuersum autem post tertium exilium in suum monasterium Lobiense, vnde progressus erat, obijsseq. ibi diem extremum anno primo Ottonis Secundi, qui numeratur nongentesimus septuagesimustertius, Sigebertus affirmat, in suo autem tumulo, humilitatis ergo hæc scribi voluisse, Henricus testatur:

CONCVLCATE PEDES HOMINVM SAL INFATVATVM.

Eius autem ingenij lucubrationes istæ relictæ fuerũt, liber scriptus in primo exilio de SCRIPTA RA-
suis ærumnis. alius in secundo exilio, inscriptus Phrenesis. tertius in tertio, Inefficax, ti- THERII.
tulo prænotatus. Insuper ab eo constat scriptum librum de corpore & sanguine Domini. Rursum alium contra Anthropomorphitas, quorũ error in Gallia Cisalpina eo tempore valde coaluerat. Alium Antagonisten nominatum, Confessionũ quoque librum
E vnum, insuper & vitam sancti Vrsmari Episcopi, ex cuius præfatione, sicut ex vnguibus leo, cognoscitur vir fuisse eximiæ virtutis, dum (quod est in sacris [b] sententijs) Iustus in b Prou. 18.
principio sermonis accusator est sui,] Dei prouidentiæ & iusto eius iudicio cuncta tribuens, hæc habet, cum meminit de suo exilio: Apud venerabilem nuper S. Comanæ Ecclesiæ iusto Dei iudicio exulans Episcopum, reperi libellum, &c.] & in fine. Precor interea inter huius mundi miserrime fluctuantem naufragia orationum vestrarum contineat anchora: idipsum ab exiguitate licet postuletis mea, modo tanti peccatoris non dedignetur Dei pietas intendere suffragia, &c.] hæc ipse. Hicq. status luctuosus nobilissimæ Ecclesiæ Veronensis, cui hoc tyrannorum tempore frui non licuit Episcopo suo Ratherio huius temporis magni nominis viro, quæ alias sæpe digna fuit quã plurimos sanctissimos habere pastores, quibus tabulæ Ecclesiasticæ decorantur; illustratur vero adhuc amplius hoc nostro sæculo integerrimo viro Augustino Valerio digno eius Episcopo antiqua probitate antiquioribus prædecessoribus merito compa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rando, doctrina autem pluribus præferendo, noſtri quidem ſacri Cardinalium Collegij ornamento. A

[a] Ditmarus li. 2. Chron.

Eodem anno (Ditmarus [a] ait) cruces in veſtibus apparuerunt, quod ſignum digne accipientibus profuit, irridentibus autem obfuit.

IESV CHRISTI ANNVS 955. AGAPITI II. PAP. ANNVS 10. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 44.

OBITVS AGAPITI PAPAE.

ANNVS Redemptoris ſequitur nongenteſimus quinquageſimusquintus, Indictione decimatertia, quo ingens perturbatio Eccleſiam Romæ inuaſit: quo ſanctiſſimo Agapito bene functo munere paſtorali ex hac vita migrante, cum annos de- B cem, menſes & dies decem ſediſſet (quonam autem menſe vel die deceſſerit, antiquorum nemo prodit, recentiores vero ſuo id arbitratu diuinant) ipſe quem diximus anno ſuperiori Octauianus Alberici filius Vrbis Princeps Apoſtolicam Sedem inuadit. cui etſi omnia quæ conueniunt ad legitimam electionem ſuppetijſſent, ex ætate tamen longe diſpari, vt legitime ordinari potuiſſet Epiſcopus, redarguitur illegitime electus, qui (vt oſtendetur) iuuenculus erat vix pubertatis annos excedens. De inuaſione vero eius Sedis acturis nobis repetenda ſunt hic recitata anno ſuperiori verba Frodoardi temporis huius ſcriptoris fideliſſimi, hæc dicētis: Alberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cum eſſet clericus, principatum adeptus eſt: quiq. poſtea, defuncto Agapito, ſuggerentibuſq. ſibi Romanis, Papa Vrbis efficitur.] hæc anno ſuperiori.

IOANNES XII INTRVDITVR PAPA.

Albericus autem pater eius munitionē ſancti Angeli, quæ dominabatur Romæ, Hugone Rege pulſo (vt dictum eſt) occupauerat, & Romanæ Vrbis principatum ſibi pariter vendicauerat; cuius ſucceſſor filius & ipſe tyranni heres, tyrannus duplex efficitur malorum conſilio, dum etiam in Eccleſia ambiens Principatum, ſummum Pontificatum vſurpat, quo totius orbis Chriſtiani Principibus ſpirituali regimine præſit. Addunt faces homines factioſi inſano puero, vt quæ eius ætatem ſuperant, audeat atque perficiat. An autem ipſe hoc tempore plenam pubertatem expleuerit, ex his quæ Luitprandus, qui cuncta habebat præ oculis, ſcribit, poſſumus dubitare, dum recitat Ottonis Imperatoris verba de ipſo dicentis: Puer eſt, facile bonorum mutabitur exemplo virorum. Hæc Otto dum excuſat in adoleſcentulo audita ſcelera, plane ſignificans eius ætatem, qua plenam ephœbiam non exceſſerit. D

Verum & illud magnopere conſiderandum eſt ad rei veritatem inueſtigandam, quod quando Otto Imperator dicebat iſta, octauum ipſe agebat in Pontificatu annum, vt quæ ſuo loco inferius dicturi ſumus declarabunt: At quot annorum Octauianus hoc tempore eſſe potuit, qui puer & puerilia gerens, nominatus fuit ab Imperatore poſt annos octo [2] erit & hoc haud adeo difficile reperire, ſi nuptiarum patris & matris eius recta ratio certi temporis habeatur. Conſtat quidem, Luitprando auctore & alijs, quod pater eius duxit vxorem Aldam Hugonis Regis filiam (vt dictum eſt) anno nongenteſimo trigeſimoſexto circa finem eius: adeo vt ipſe etiā ſi primogenitus fuit, non potuerit naſci ante annum trigeſimum ſeptimum: qua ratione dicendū eſſet, ipſum ad ſummū nonniſi annos decē & octo habere potuiſſe, cum inuaſit Pontificatū.

AETAS IOANNIS CVM PONTIFICATVM INVASIT.

Verum ipſum non fuiſſe primogenitum, ex eo poſſumus intelligere, quod cum conſtet antehæc vitam clericalem amplexum eſſe, alium cui Principatus deberetur, natum eſſe ante ipſum oportuiſſe. Sed demus, primogenitum ipſum fuiſſe, primoq. anno coniugij natum, certe (vt dictum eſt) nonniſi agentem decimumoctauum creatum Pontificem oportuit. Abortiuum iſtum tunc parturijt Romæ tyrannis vi pollens, armis omnia miſcens, omnia audens atque ſubuertens, vt nullo pacto dicendus tunc fuerit legitimus iſte Pontifex, in cuius electione lex nulla ſit ſuffragata, ſed omnia vis & metus impleuerint: cum qui nec ætate diaconus eſſe potuit, oſtenſus ſit tamquam in ſcena mimus Pontificem agens. Attamen accedens conſenſus, hunc tolerandum vtcumque perditiſſima illa tempora ſuaſerunt magis, quam Eccleſiam ſchiſmate ſcindere, cuius vitandi cauſa, vtpote mali omnium peſſimi, vniuerſa Catholica Eccleſia eum eſt venerata Pontificem, minoris ſciens eſſe mali monſtruoſum quantumlibet caput

CVR RECEPTVS PONTIFEX ILLEGITIMVS.

ferre,

A ferre, quam duobus capitibus infamari, & ſecari corpus vnum in duo. Hic autem reuera primus inuentus qui mutauit ſibi nomen, vt qui ex Octauiano, voluerit nominari Ioannes, pro mutata, non exuta tyrannide: nam qui dictus eſt a patre ob temporale Vrbis dominium Octauianus, ob ſpirituale nomen Ioannes appellari idcirco voluit, vel quod eo nomine eius patruus, Ioannes XI. Papa ſit appellatus, vel vt in nomine ſaltem bene poſſet audire in adulatorijs acclamationibus, quibus male vſurpatum proferi ſoleret ſacrum illud elogium: [a] Fuit homo miſſus a Deo, cui nomen erat Ioannes.] [a] Ioan. 1.

EX OCTAVIANO IOANNES.

Hoc eodem anno magno Dei beneficio contigit, vt Otto Rex Germaniæ infeſtiſſimos barbaros Hunnos in Germaniam ſe confertiſſimo exercitu infundentes deleuerit. teſtatur id Frodoardus hoc anno. quam quidem victoriam longe ante fuiſſe a ſancto Vdalrico diuina reuelatione præcognitam, qui res ab eo geſtas fideliter eſt B proſecutus, affirmat: Indicauit ei (inquit) venturam ſupergreſſionem Vngarorum, & loca belli, & quamuis laborioſe, tamen victoriam Chriſtianis conceſſam eſſe nuntiauit.] & inferius: Altero pro certo ſtatim anno, quod eſt, anno Incarnationis Domini noſtri IESV Chriſti nongenteſimus quinquageſimusquintus tanta multitudo Vngarorum erupit, quantam tunc temporis viuentium hominū nemo ſe antea vidiſſe in vlla regione profitebatur, & Noricorum regionem a Danubio flumine, vſque ad nigram ſiluam, quæ pertinet ad montana, ſimul deuaſtando occupauit, & cum Licum tranſcenderet, & Alemanniam occuparet, Eccleſiam ſanctæ Afræ concremauit, & totam prouinciam a Danubio vſque ad ſiluam deprædauit, & maximam partem vſque ad Hilaram fluuium igne combuſſit: Auguſtam autem ciuitatem obſedit, quæ tunc imis fine turribus circumdata muris, firma ex ſeipſa non fuit. Sanctus autem Anti- C ſtes magnam valde multitudinem optimorū militum ſecum intra ſepta ciuitatis collocatam habebat, ex quorum agilitate & audacia ciuitas fortiter firmata, Deo iuuante conſiſtebat.] ſubijcit auctor de diligenti ſtudio ab ipſo ſancto Epiſcopo tunc exhibito, quando ſtola tantum ſacerdotali munitus, non galea, non clypeo tectus, huc & illuc equo vectus diſcurrens inter arma perſeuerauit illæſus. hæc die: nocte autem quid ageret, ſic ſubdit.

VNGARORVM NOVA ET OMNIVM NVMEROSISSIMA IRRVPTIO.

S. VDALRICVS PROPVGNATOR AVGVSTANAE CIVITATIS.

Ille autem totum ſpacium noctis in oratione pernoctans, religioſas mulieres in ciuitate congregatas concitabat, vt vna pars earum cum crucibus ad Dominum deuote clamando intra circumirent; & altera pars clementiam ſanctæ Dei Genitricis Mariæ pro defenſione populi & pro liberatione ciuitatis ſtudioſiſſime pauimento proſtrata flagitaret. Ipſe autem minimam particulam noctis ante matutinam horam corpus D requici ſoporis indulſit, vt matutinis laudibus expletis, aurora primum irrumpente, ſalutaris ſacrificij hoſtiam Deo libare licuiſſet. Miniſterio ſacro peracto, viatico ſacro omnes recreauit, humiliq. admonitione perſuaſit, vt in fide recta perſiſtentes, ſpem ſuam in Domino componere non dubitarent, indicens eis omnigenā ſponſionem conſolationis, & annuntians pſalmographi Dauid verba dicentis: [b] Si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es, &c.] Sic plane accidit ſecundum illud [c] Apoſtoli: Sancti per fidem caſtra etiam verterunt exterorum,] vt [c] Hebr. 11. plane non minori virtute ipſe Auguſtanam defenderit ciuitatem, quam Otto Rex eos pugnando deleuerit: de quo mox ſubijcit iſta. [b] Pſal. 22.

Rex igitur cum tantum exercitum Vngarorum perſpexiſſet: æſtimauit non poſſe ab hominibus ſuperari, ni Deus omnipotens eos occidere dignaretur; in cuius adiuto- E rium confidens, ſuorumq. conſolationibus Principum roboratus, bellum viriliter cum eis agere cœpit, & cum mutua cæde vtrobique cecidiſſent, & his interfectis qui ad occiſionem a Deo prædeſtinati erant: glorioſa victoria Ottoni Regi a Deo, cui nihil eſt impoſſibile, data eſt, ita vt exercitus Vngarorum in fugam verſus virtutem præliandi vltra non haberet. Et quamuis incredibilis numerus illorum occiſus fuiſſet, tantus tamen adhuc exercitus eorum remanebat, vt hi qui de propugnaculis Auguſtæ ciuitatis eos venire conſpexerunt, non pugna laceſſitos eos redire exiſtimauerant, donec prætereuntes ciuitatem, vlteriora Lici fluminis litora feſtinando repetere cognouerunt. Rex autem cum ſuis eos ſequens, & quibus ſe coniungere potuit occidens, veſpertina hora diei peruenit ad Auguſtam.] Sed & ſequenti die eoſdem inſequendo deleuiſſe teſtatur, eorumq. Reges Ratiſponam perductos, in ipſorum ignominiam laqueo ſuſpendiſſe. Celebrata eſt omnium ore tanta victoria, quam obtentam tra-

INGENS OTTONIS VICTORIA ADVERSVS VNGAROS

Universidad de Deusto
Biblioteca

dunt die S. Laurentij, ex qua vix septem vel sex fugientes euasissent. Numquam autem apud nostrates talem esse auditam victoriam, apud Reginonem testatur auctor, qui Auctarium ad eius historiã appoluit. De hac victoria Ottonis aduersus Vngaros meminit etiã Ditmarus huius temporis scriptor, aitq. quod pugnaturus Otto aduersus eos in die S. Laurentij martyris, vouit eidem Sancto dedicare Episcopatum Mersepurgensem, quando & exurgens post celebratam Missam a sancto Vdalrico Confessore Episcopo Augustano, post sacram acceptam ab eo communionem, hastam sacram accepit, & pugnauit & vicit. hæc quidem ipse libro secundo sui Chronici. His quoque addimus de eadem perinsigni victoria tunc aduersus Vngaros obtenta, quæ & ipse vltimus scriptor [a] Rotgerus in vita Brunonis Archiepiscopi Colonienſis, ait his verbis: Imperator indici ſanxit ieiuninm ipſa die, quæ tunc erat in Vigilia ſancti Laurentij martyris, pro cuius interuentu ſibi populoq. ſuo ipſum Deum popoſcit eſſe refugium.] hæc fuit Christiani Principis ad victoriam ſtrata via, nempe ieiunium, per quod Sanctorum ſibi conciliaret auxilium.

a Apud Sur. to. 5. die 11. Oct.

Porro ingentes gratiarum actiones repensas Deo, Deiq. Genitrici Mariæ, omnibusq. Sanctis pro tam glorioſa conſecuta victoria, qui res Saxonum proſecutus eſt [b] Crantius tradit. Qui vero ſuis præſto fuit propugnantibus ciuitatem præſul ſanctiſſimus Vdalricus, eoſdem poſt bellum quos liberauit, aluit ciues, clericiſq. inopia laborantibus neceſſaria miniſtrauit, locaq. ſancta incenſa reſtituit, S. Afræ Eccleſiam in loco ipſi diuinitus oſtenſo ædificauit, aliaq. addidit pia opera tanto Antiſtite digna.

b Crant. hist. Sax lib. 4. c. 6. 7

Hoc pariter anno Anglicana Eccleſia defuncto optimo Rege Edredo, ſiue Eadredo, ſuccedente Eduino Edmundi Regis filio, voluptuoſo viro, ſacrarum legum contemptore, nonnihil eſt perturbata; S. Dunſtano ipſo Regni exordio in exilium relegato, eo quod ipſe eum e ſinu impudentiſſimæ feminæ violenter abſtraxiſſet. Quomodo autẽ iſta ſe habuerint, narrat [c] Osbertus his verbis: Erat in illis diebus mulier quædam ex magna & alta progenie filiam adultam ſecum habens. Vtramque, quantum ad corpus ſpectat, formoſa ſpecies decorabat. Sed quod pudicis mentibus non paruæ offenſioni erat, libidinoſus animus & habitus, qui iuxta in eis operabantur, eamdem ſpeciem valde decolorabant. Hæ præfato Regi Eduino aſſidue adhærebant ſuis blanditijs & nutibus illecebroſis, pro viribus operam dantes, quatenus vnam earum ſibi in coniugium copularet. Ad quas ille, impudico illiciti amoris deſiderio feruens, indecenti amplexu, nunc hanc, nunc illam, neutrius ad aſpectum in hoc erubeſcens, diſtringebat. Præterea die quo ipſe Eduinus in Regem eſt conſecratus, a loco conuiuij, in quo cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, totiuſq. Regni Principibus ſedebat, iam pranſus exilijt, & relictis omnibus in cameram, vbi præfatæ feminæ erant, ſolus ſecedit, capitiq. corona ſublata, ſe inter illas medium iecit. Quod optimates cognoſcentes, oppido indignati ſunt, & rem tractantes inter ſe, Odonem Archiepiſcopum Cantuarienſem, qui dignitate ceteris eminebat, vnanimiter hortari cœperunt, quatenus viros mitteret qui Regem ſiue volentem, ſiue nolentem feſtine reducerent.

c Osberr. in vit. S. Dunst. S. Tim. cap. 22. apud Sur. d. 19. Maij. tom. 3. & Flor. hist. Matt. Vuest monast. hoc anno.

DVNSTANVS REGEM E MEDIO IMPVDICARVM FEMINARVM ABSTRAHIT.

Ad quod agendum cum hi & illi regiam iram metuentes ſe excuſarent, tandem ſuper Dunſtanum & eius conſanguineum Kinſinum Epiſcoporum ſententia verſata eſt. qui ex præcepto ſummi pontificis & aliorum omnium ingreſſi ad Regem, eum (vt dixi) in medio duarum illarum decubantem repererunt. Tunc Dunſtanus primũ in ignominioſas mulieres aſpera increpationis verba vultu & voce contorquens, laſciuias earum, ſicut verum caſtitatis amatorem decuit, deteſtatus eſt. Deinde Regem vt ſe tanti opprobrij exortem faceret, monens; ad proceres eum redire, eoſq. ſua præſentia exhilarare, ſummiſſa voce precatus eſt. Qui animi ſui furore ſimiliter & vultus ſui rubore perfuſus, dum ſe rediturum omnino negaret; Dunſtanus manum illius arripuit, & a loco violenter abſtractum, impoſito capiti eiuſdem diademate, ad conuiuantes introduxit. Quod mulieris ignominia nullatenus æquanimiter ferens, ſæuis verborum inuectionibus in virum ſurrexit, & ſe eum confuſioni perpetuæ traditurum, garrula conteſtatione deuouit. Et hoc quidem deteſtabile votum, non tepeſcente malitia eius, facto exercere ſolicita poſtmodum fuit. Effecit namque apud Regem, vt cuncta, quæ in Dunſtani monaſterio habebantur, diripi ac deuaſtari, & ipſum e Regno eliminatum in exilium pelli iuberet.] hæc Osbertus eius temporis auctor. Quomodo autem, vindice Deo, Rex ob ſcelus in virum ſanctum commiſſum pellen-

pellendo eum e Regno, ipſe e Regno ſit expulſus, & quæ cauſa eius exilij fuerat femina ſceleſtiſſima, ab ijſdem Regis perſecutoribus necata ſit, idem auctor inferius narrat. ſed hæc nobis ſatis ad inſtitutum.

Eodem anno defuncto Ordonio Rege Legionenſi, relicto filio Veremundo adhuc impubere, Regni habenas moderandas ſuſcepit Sancius Craſſus ipſius Ordonij frater. Quod fertur de ingenti victoria monitu Pelagij Eremitæ hoc tempore obtẽta per Ferdinandum Gundiſaluum, an veritate ſubſiſtat, conſule Ambroſium, ceteris a nobis hiſtoricis rerum Hiſpanarum præferendum.

IESV CHRISTI ANNVS 956. IOANNIS XII. PAP. ANNVS 1. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 45.

SEQVITVR annus Chriſti nongenteſimus quinquageſimuſextus, Indictione decimaquarta, quo grauiſſima peſtilentia vexauit Boreales prouincias, prodigioſis antea in veſtibus crucibus apparentibus. Ea [a] autem & ipſe Otto tactus, ſancti Viti martyris interceſſione liberatur. De eo enim ita Vuitichindus: [b] Eo tempore Imperator (ita per anticipationem appellat, qui tantum Rex erat) & ipſe ægrotare cœpit; ſed meritis Sanctorum, quibus fidele iugiter obſequium præbet, maximeq. patrocinio inclyti martyris Viti, cui aperuit os ſuum, de infirmitate conualeſcit, & mundo, vt ſol lucidiſſimus, poſt tenebras ad omnem decorem & delicias condonatur.] hæc ipſe.

a Apud Regin. hoc an.
b Vuitich. de reb Sax. lib. 3.

Hoc eodem anno moritur Theophylactus Conſtantinopolitanus Patriarcha, homo omni ex parte turpiſſimus, de quo iſta Curopalates: Menſis Februarij vigeſima ſeptima, Indictione decimaquarta, deceſſit e vita Theophylactus Patriarcha, ſacerdotio functus annis viginti tribus, diebus vigintiquinque, ſexdecim annos natus, quando contra Canones Eccleſiæ accepit gubernacula, & ſub pædagogis, heu, vſque ad aliquod tempus vitam tranſegit: atque vtinam id ſemper ille feciſſet. Videbatur enim grauis & moderatus; ſed cum iam ad maturiorem peruenisſet ætatem, permiſſus ſuo modo viuere, nihil ex ijs quæ turpiſſima eſſent, aut omnino interdicta prætermiſit, venales proponens Eccleſiaſticos ordines, & creationes Epiſcoporum, & alia faciens, quæ veris Epiſcopis indecora ſunt, equorum cupidine inſaniens, & venationibus deditus, aliaq. turpia patrans facinora, quæ ſigillatim enarrare, præterquam quod haud decet, etiam nefas eſt. Sed vnius tantum facienda eſt mentio, vt illius mens a diſciplina abhorrens oſtendatur. Amore intolerabili tenebatur equos poſſidendi, & ſupra duo millia ſibi comparaſſe dicitur, quibus alendis ſemper plurimum ſtudebat, non fœnum aut hordea illis apponens, ſed pinorum fructus, & amygdala, & piſtacia, itemq. dactylos & caricas & vuas paſſas molliores odoratiſſimo vino miſcens, & crocum, cinnamomumq. & balſamum, atque alia aromata cum ijs quæ diximus ſingulis equis apponebat ad alios cibos.

THEOPHYLACTVS PATRIARCHA MERITVR.

Aiunt etiam ſacra peragenti, magna illa quinta ſacræ Cœnæ die, & preces myſteriorum legenti, miniſtrum illum, cui fuerat equorum commiſſa cura, hoc bonum nuntium attuliſſe, maxime inſignem illam phorbantem equam, addito nomine, peperiſſe. Et illum præ nimio gaudio quod reliquum erat ſacrificij vtcumque peracto, curſu ad ſtabulum contendiſſe; conſpectoq. nato pullo, abſurdo ſpectaculo explero, ad magnum templum redijſſe, vt abſolueret ſanctæ Dei & Saluatoris noſtri Paſſionis hymnum. Illius item opus fuit, mos qui etiamnum viget, in ſacris & publicis populi celebritatibus contumelia afficiendi Deum, & Sanctorum memoriam per quædam indecora cantica ac riſus, & temerarijs exclamationibus, dum matutino tempore hymni perficiuntur, quos oportuit afflicto atque contrito corde pro noſtra ſalute Deo adhiberi. Coacta enim frequentia hominum infamium, ipſiſq. præfecto Euthymio quodam cognomento, Cæſne, quem ipſe Eccleſiæ domeſticum creauerat, ſatanicas ſaltationes, & indecoros clamores, & cantica ex triuijs atque fornicibus percepta, eos celebrare docuit. Et ita viuens, vitam finit, dum temere equitans ad quemdam maritimum murum illiſus, ſanguinem ex ore expuit. & biennium morbo laborans, cum in hydropiſim incidiſſet, mortuus eſt.

NEFANDA SCELERA THEOPHYLACTI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

POLYEVCTVS CREATVR PATRIARCHA CONST.

Ac tertia Aprilis mensis eadem Indictione in locum ipsius Patriarcha eligitur Polyeuctus monachus, Constantini alumnus atque discipulus,a parentibus exectus,diutiusq. in monastica vita laudabiliter versatus,quem Imperator ob excellentem sapientiam & simplicitatem morum & inopiam delegit Patriarchã,non Heracleæ Episcopo (vt mos erat)sed Basilio Cæsareæ manus imponẽte.Nicephorus enim Heracleæ præses Imperatori quadã de causa inuisus, haud permissus est manus imponere. Ex quo non mediocris infamia insusta est, non modo qui delegit & manum imposuit, verumetiã ipsi electo, vt qui manus sibi imponi non secundum Canones consensisset: attamen electus, & veritatem libere professus, multum studij adhibebat,vt insolentia propinquorum senis Romani in iudicium vocaretur: & magno Sabbato Imperatorem in magnum templum ingressus adduxit ad vlciscenda patrata facinora, quod ipse haud libenter fecit. quin etiam Basilius,qui postea regij cubiculi præfectus fuit e serua natus seni Romano, quiq. Helenam sororem suam Imperatori traditam nuptui Reginam effecerat, ita effecit Constantinum, atque ei persuasit, vt non solum Patriarchæ condemnaret creationem,sed etiam causam quæreret & occasionem,qua eum de sede deijceret, multum etiam Theodoro Cyzico in ipsum hunc instigante.] his de Theophylacto & successore narratis, ad recens emersum Ioannem Romanum pseudopontificem idem Curopalates stylum conuertit,sic dicens.

Quasi vero tempus ambitiose decertaret,vt simul consentientes & concordes ostenderentur Patriarchæ: etiam Romanorum Occidentis Ecclesiam gubernandam sortitus est Ioannes Alberici filius ad omnem lasciuiam & vitium propensus. Quem Otto Francorum Imp. cum eiecisset, in eius locum alterum pastorem præfecit Ecclesiæ.] sed id postea. At paulo post: Adducta est, inquit,eodem tẽpore ex Antiochia in vrbem regiam veneranda Præcursoris manus, a quodã diacono,Iob nomine,furto rapta: quæ cum ad Chalcedonem peruenisset, Imperator missa regia trireme, & Senatorij ordinis principibus, egresso quoque obuiam Patriarcha Polyeucto cum omni Clero, cum facibus & lampadibus & thure eam in Regiam perduxit.] hæc Curopalates, & alij recentiores ex eo.

MANVS S. IOAN. BAPT. CONST. TRANSLATA.

Hoc eodem anno,qui supputatione Græcorum a mundi origine numeratur sexmillesimus quadringentesimus sexagesimusquartus, decimaquarta currẽte Indictione,ex hac vita in cælum migrauit magnus ille Paulus anachoreta, de quo superius mẽtio facta est. Prænouit suũ exitum fore decimaquinta mensis Decembris,cuius rei causa lætior effectus, Sanctorum natales dies hilarior celebrauit. præcipue vero quam alacrius colere consueuit S. Æcaterinæ,de cuius festa die hæc in eius vita auctor fidelis: Et aliorum quidem Sanctorũ memoriæ hilaritatis ansam Paulo dabant: martyris vero Æcaterinæ non solum voluptate Sanctum replebat, sed propemodum exultatione & tripudio. Etenim celebrabat illam non corporis tantum sensu, sed admixta simul spirituali lætitia: aut potius præcipuum id erat, quod spiritui dabat. Ferianti igitur, & sub dio epulanti cum fratribus largus imber imminebat, monachosq. surgere parantes ipse inhibuit. & pluuia cursum tamquam iussa repressit, ne gutta quidem vel tenui lapsa, quoad sublatæ sunt mensæ. Idem vero surgendi initium fuit & pluuiæ cadendæ: mox enim magno impetu & copia ferri,quasi tessera data,cœpit.]Demum vero sancti Nicolai die,spirituali tantum epulo celebrata mystagogia,cum suis refici voluit; vbi febre correptus, quod reliquum fuit vitæ temporis vsque ad obitum in Dei laudibus perseuerans & hortationibus ad suos, versum illum Dauidicum insonans: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, ex hac vita ad Deum recessit,cuius in cælum migrationis visiones haud dubiæ factæ sunt pluribus, quos auctor recenset, simulq. miracula post obitum etiam edita, quæ breuitatis causa prætermittimus.

ORTVS S. PAVLI ANACHORETAE.

FESTA DIES, AE CATERINAE SOLEMNIOR.

Illud tantũ summatim de eo sic habeto,quod patria fuit Elæa ciuitate Pergamo vicina,patre Antiocho Comite naualis exercitus,matre Eudocia, eadẽq. sanguine propinqua S.Ioãnicio anachoretæ,de quo plura Tomo superiori:sequutus est fratrem Basiliũ vitam anachoreticã agentem in Brachianis montibus,quo defuncto,ipse Paulus verticem montis Latri nominati conscendit, in cuius vertice saxum attollitur columnæ instar, in quo vitam Angelis parem exercuit annis pluribus: locus haud ignotus,quem antea incoluerat sanctus Athanasius anachoreta tempore Michaelis Imp. Iconoclastæ. de quo ista breuiter auctor: Athanasius qui Michaelis temporibus vixit, eius qui

DE ATHANASIO ANACHORETA.

insanam

insanam Iconomachorum hæresim complexus est. Ea ergo hæresi sæuiente, reginam vrbium deserens, Latrum montem petijt, & columnam hanc nullius manu laboratam conscendit. Saxum id præcelsum erat, nubes ipsas pene attingens, in cuius vertice natiua spelunca visebatur,quam subiens,duos & viginti annos inclusus in ea mansit. Postea hinc exiens,monasterio exceptus est,quod Phrygiæ adiacet nomine Aphapsis, vbi vitam clausit maximis & pluribus miraculis illustris.]

Porro & illustrem fuisse montem illum Latrum dictum habitatione monachorum Sinaitarum, qui ob Sarracenorum incursus inde profecti Dei monitu illuc migrarunt, ipse testatur, habitasseq. in eo Acacium, de quo Ioannes Climax scribit, idem testatur. At vero admirandam Pauli vitam hactenus Latinis incognitam,ex antiquo Græco codice Sfortianæ Bibliothecæ Romæ existentis acceptam Iacobus Sirmundus Aruernus Ricomagensis societatis IESV professor, vir sane doctissimus primus Latinitati donauit.

IESV CHRISTI ANNVS 957. IOANNIS XII. PAP. ANNVS 2. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 46.

NONGENTESIMVS quinquagesimusseptimus Redemptoris annus Indictione decimaquinta ordine sequitur, quo Ioannes qui agebat Romanum Pontificem, inuasa potius Sede,iuuenili ardore spirans minarum & cædis, exercitum colligit, auxiliares copias ex Spoletano Ducatu conducit, ducitq. aduersus Principem Capuanũ Pandulphum, qui auxilio fultus Gilulfi Principis Salernitani, Ioanni restitit, atque ad propria remeare coegit. Ad quem postea ipse Ioannes pacis legationem misit,quam benigno Princeps accipiens animo, eidem fœdere iunctus est. hæc ex historia Longobardorum Principum Beneuentanorum & aliorum,quæ antiquitus scripta asseruatur Romæ in Columnensi bibliotheca.

IOAN. PAPAE GNATVS IN PRINC. CAP.

Accidit his diebus in Oriente, vt nimia seueritate Episcopi presbyter a Fide factus apostata, innumerabilia mala aduersus Imperium perpetrarit. rem gestam sic breuiter prosequitur Curopalates: Cum autem Ameras Tarsi, dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatum misissет, quidam presbyter Themel nomine sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem: relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserant propulsauit, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere, postquam non impetrauit veniam, ad Agarenos se contulit,& Christianam Fidem eiurauit,atque cum ipsis egressus non solum Cappadociam,& finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam quæ Minor dicitur, peruenit: & quanta detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est.] hactenus ipse. Sed ad res Occidentales.

PRESBYTER APOSTATA IVNCTVS SARRACENIS.

Hoc eodem anno Anglia depressa ob regimen Eduini Regis, eo pulso, & substituto ex parte Edgaro, respirare cœpit: nam statim reuocauit ab exilio S.Dunstanum, inuitumq. præfecit Episcopum Ecclesiæ Vuigornienſi, in cuius consecratione accidit illud mirandum,vt S.Odo Cantuarienſis Archiepiscopus expressis verbis cõsecrauerit eum in Cãtuarienſem Archiepiscopum,prophetice quod esset futurũ præsignans:sicq. Apostolico more secundum præcedentes prophetias ad summum illum thronum, suo tempore, vt dicturi sumus, ascendit. Erat plane idem Odo (inquit rem narrans Osbertus in Dunstano) vir quidem sanctus, & magnarum virtutum prærogatiuis ornatus. Hic Dunstanum in pontificem * Vuineiorum consecraturus,administrantibus qui astabant, omisso ipsius Ecclesiæ titulo, ad Archiepiscopatum Cantuarienſem titulauit,& quasi successorem seu consortem sibimet consecrauit. Vnde a præsentibus, cur hoc faceret rogatus,respondit: Non constringitur lege donum & vocatio Dei. Vtique vir iste scio quis sit,& ex dono gratiæ video,quod eum Spiritus sanctus elegerit.ex quibus verbis meritum vtriusque turba quæ circumstabat, præclarum esse coram Deo animaduertit.] hæc Osbertus de magno Anglicanæ Ecclesiæ lumine.

EDGARVS REVOCAT IN ANGLIA, QVI REVOCAVIT DVNSTANVM.

* Vuigornienſem

IESV

Universidad de Deusto
Biblioteca

NONGENTESIMVS quinquagesimusoctauus Christi annus Indictione prima incipit, quo, defuncto anno superiori Luitholpho Ottonis Regis filio a patre misso ad coercendã tyrannidem Berengarij: tyrannus solutus timore impune grassatur, absque delectu profana sacraq. deuastans; sub cuius duro iugo vsque ad Ottonis ipsius aduentum Italia gemuit. Quo pariter anno Otto ipse in Slauos ducit exercitum, eosq. debellat, occiso eorum Regulo [a]. Hic in memoriam reuocandum, quod de eodem Ottone scribit Curopalates hoc tempore, nempe Turcarum Regem siue ducem, Fidei Christianæ desertorem ab Ottone captum, suspensum fuisse in patibulo. Totius autem rei gestæ seriem sic narrat:

BERENGARII TYRANNIS IN VALESCIT.

a Sigeb. hoc an.

Non desistebant etiam Turcæ in Romanorum regionem irrumpere, eamq. depopulari, quoad Bolesodes ipsorum dux, cum decreuisset Fidem Christianorum amplexari, venit Constantinopolim, & baptizatus, a Constantino Imp. suscipitur, Patriciatus dignitate donatus, ac multæ pecuniæ compos effectus. deinde domum reuersus est. Paulopost etiam Gylas ipse quoque Turcarum dux Constantinopolim ingressus baptizatur; paribusq. & ipse affectus muneribus & honoribus discessit. Assumpsit autem & secum monachum quemdam Hierotheum nomine, qui habebatur religiosus & pius, Turciæ Episcopum a Theophylacto delectum. Qui eo profectus, multos a barbaro errore in religionem Christianorum traduxit. Verum Gylas in Fide permansit, neque ipse Romanos inuadens, neque captos Christianos negligens, C sed redemptos pretio curans, in libertatem vendicabat. Bolesodes autem violato fœdere diuino, sæpe omnem exercitum in Romanos adduxit. Quod cum in Francos quoque facere decreuisset, captus ab Ottone ipsorum Rege in crucem actus est. Et ea quæ fuerat vxor ducis Rhos, qui contra Romanos classem adduxerat, Elga nomine, mortuo ipso viro, Constantinopolim se contulit, & baptizata cum sincere Fidei cultum se susciperе instituisse ostendisset; & pro sui propositi dignitate ornata domum redijt.] De ista est mentio apud Reginonem anno sequenti, quam nominat Helenam his verbis: Legati Reginæ Rugorum, siue Russorum, quæ sub Romano Imp. Constantinopoli baptizata est, ficte (vt postea claruit) ad Regem Ottonem venientes Episcopos & presbyteros eidem genti petebant.] Ceterum de dicto duce Turcarum ab Ottone capto, & morte mulctato, apud Latinos nusquam mentio. D

PROPAGATIO FIDEI IN TVRCIS.

b Idem hoc an. Mol. de Sanct. Belg.

Moritur hoc anno [b] sanctus Gerardus Abbas Bromiensis monasticæ disciplinæ restitutor & propagator, die tertia Octobris, cuius res gestæ ad Gontium Abbatem scriptæ fideliter adhuc extant.

S. ODO CANT. EPISC. MORITVR, ET EALSFINVS SVCCESSOR MALE PVNITVR.

Insuper hoc anno moritur S. Odo Cantuariensis Episcopus, successoremq. habuit Ealsfinum nequissimum hominem, qui malis artibus in eam sedem irrumpens Romam venturus accipere pallium, infelici exitu in via extinctus est. Res gesta ita narratur ab auctore, qui ante annos prope trecentos claruit, Matthæo Vuestmonasteriense monacho: Eodem anno sanctus Odo Cantuariensis Archiepiscopus Regem Eadrinum, siue Eduinum, & Ælginam ab inuicem separauit, vel causa consanguinitatis, vel quia illam vt adulteram adamauit. Quo etiam anno idem Odo vir ingenio clarus, virtute laudabilis, & spiritu prophetiæ pollens, humanis rebus exemptus, in E paradisum est Angelorum manibus deportatus. quo ad cælestia translato, Ealsfinus (*Edelsinum hunc nominat Osbertus in Dunstano*) Vuentanæ vrbis Episcopus, datis muneribus profusis per internuntios Regem Eadgarum circumuenire studens, cum Simone Mago thronum Cantuariensis Ecclesiæ, pecuniæ interuentu, conscendit. qui primo introitus die abstinere non potuit, quin furias mente diu conceptas euomeret: ad tumulum sancti Odonis accedens, illudq. pede conculcans, dixit: Pessime senex, nunc animam licet sero emisisti, & meliori locum faciens, recessisti. Nunc vero quod diu concupieram teneo, te inuito; & inde tibi malas gratias ago. Et sic fatus, cum rabidus ille sopori membra dedisset sequenti nocte: vidit beati Odonis effigiem sibi astare, atque improperare conuicium, atque velox illi exitium comminari. Sed Ealsfinus somnij vanitatem esse quod viderat existimans, non minus ab obtinendum palliũ Romam

A Romam properabat (ita enim antiquo more Cantuarienses Archiepiscopi non per alium, sed per seipsos Romam adire, & pallium petere consueuerunt) vbi cum per Alpes viam expediret inceptam; nihil aliud remedij habere potuit, dum niuali tempore esset congelatus, nisi vt exenteratorum equorum adhuc calentibus extis pedes immergeret, quibus sanctissimi viri conculcauerat sepulturam. Sed nec sic algore deficiente, sed potius inualescente, vitam flagitiosam morte misera terminauit.] hæc ipse. Porro eidem sedi paulopost, cedente Bixtelino, S. Dunstanus est præfectus Antistes, de quo suo loco inferius dicturi sumus.

B ANNO Redemptoris nongentesimo quinquagesimonono Indictione secunda, Legati Helenæ Reginæ Rugorum, quæ sub Romano Imp. Constantinopolitano Constantinopoli est baptizata, ficte (vt post claruit) ad Regem Ottonem venientes, Episcopum & presbyterum eidem genti petebant.] hæc apud Reginonem hoc anno, sequenti vero ait, Sibutium ex cœnobitis S. Albani ab Adaldago Hamburgensi Episcopo Rugorum Episcopum ordinatum; eum vero anno sequenti diem obijsse, in locumq. eius subrogatum fuisse Adalbertum monachum ex cœnobitis S. Maximini in Rugorum siue Russorum Episcopum, qui anno sequenti a sua ordinatione male a populis illis acceptus, vix fuga lapsus euasit, occisis nonnullis ex suis, ipse vero benigne ab Ottone susceptus apud Vuilelmum Moguntinum Episcopum honorifice retinetur, donec defuncto Vutitz Burgensi Abbate, ab eodem Ottone eidem monasterio præficitur Abbas. hæc omnia apud Reginonem.

ADALBERTVS RVSSORVM EPISCOPVS.

Quo pariter anno Frodoardus tẽporis huius scriptor recitat Arnulphi Marchionis Flandriæ Rhemos aduentum, cum sacris oblationibus, vt religiosum Principem decet. ait enim: Arnulphus Comes Rhemos venit, & Ecclesiam sanctæ Mariæ non modico argenti pondere munerauit. Vnde arcæ, in quibus sancti Callisti, sancti Nicasij, & sanctæ Eutropiæ membra, ceterorumq. Sanctorum quondam pignora continentur, ornatæ & coopertæ sunt: sed & quemdam Euangeliorum librum auro argentoq. decorauit. Monasterio quoque S. Remigij dona contulit.] hæc ipse. Quomodo autem iste per sanD ctum Gerardum Abbatem Bromiensem, de quo anno superiori dictum est, occasione morbi calculi ab eo iam antea curati ad meliorem frugem conuersus fuerit. haud erit ociosum hic enarrare ex fideli eiusdem temporis scriptore, [a] rem gestam ita persequentẽ.

ARNVLPHI MARCH. FLANDRIAE OBLATIONES.

a Apud Sur. die 3 Oct. tom. 3.

Per hoc tempus Arnulphus Marchio Flandriæ dominabatur, vir valde opulentus quouis genere diuitiarum, vti hodieq. claret in ditiori eius sobole. is morbo grauissimo vexatus, nullam ex tantis opibus ei potuit adhibere curationem: recte enim quadrabat versus ille:

Aeger diues habet nummos, se non habet ipsum.

perpetuis enim cruciamentis conficiebat eum calculus, morbus intolerabilis, vrinæ meatus obstruens. Multi quidem ad eum aduolabant medici, suam peritiam egregie iactantes, vt scilicet a pecuE nioso homine nummos, & lautas epulas emungerent. Aiebant illi, incisione opus esse, & sine ea nullam posse ei fieri medicinam: sed Princeps veritus, ne dum remedia vitæ captat, vitam prorsus amittat, non patitur se vlla ratione incidi. Porro medici ei animum addere volentes, illo inspectante octodecim eodem affectos morbo inciderunt, eosq. omnes dempto vno, qui mortuus est, breui curarunt. Sed ille vnus e vita ablatus facile confirmauit Comitis animum, ne se pateretur incidi. Tandem Deo illi suam gratiam aspirante, ad se reuersus, spem quam inconsulte in hominum arte posuerat, in eo collocat, qui omnia curat solo sermone.

CVRATVR ARNVLPHVS A S. GERARDO.

Hausto enim bono odore famæ beati Gerardi, præsertim ex illuminatione cæcæ mulieris: submisse admodum per celerem nuntium eum rogat, vt ad ipsum venire minime grauetur. Venit ille, & Princeps honorifice occurrit venienti, eumque, vt par erat, officiosissime excipit. indicat cum lacrymis morbi acerbitatem; orat vt pro ipso Deũ omni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnipotentem deprecetur. At vir Dei, crede mihi, inquit, mi frater, non ego tantæ A
mihi virtutis ac meriti conscius sum, vt tu quidquam huiusmodi a me homine vilissimo debeas expectare; perfectorum istud est, eorum maxime qui iam corpore exuti Domino semper assistunt. Ego vero quisnam sum, vt a me homine vilissimo rem tam difficilem exigas? Si vis perfectam, Domino committe medelam. At Comes e diuerso: Sentio, inquit, mi pater quid velis: occasionem quæris ne id mihi præstes beneficij. Sed quæso te, præpotentis Dei benignitate fretus, ne mihi differas afferre remedium, quod ego certissime mihi in tanta doloris acerbitate per tuas preces affuturum polliceor. Noli obsecro inhumanum te mihi exhibere, sed miserere mei hominis moribundi, vt tui quoque Deus misereatur.

Beatus vir sic respondit lacrymanti: Ne videaris frustra a me petijsse remedium, indicabo tibi quod facias: Iacta semper in Dominum cogitatum tuum; & quia multis B
auctus es diuitijs, aliquid ex eis erogato in pauperes, & poteris abolere enormitatem scelerum tuorum: propter peccata enim interdum huiusmodi mala accidunt. Vbi vero hac ratione tibi Christum propitium reddideris, etiam optatam licebit recuperare salutem. Ad hæc Comes: Gratissimum est, inquit, quod hortaris, serue Dei, modo possim Christi experiri clementiam. Ecce instar Zachæi illius Euangelici, [a] dimidium bonorum meorum do pauperibus, si tamen sopiri queat morbus grauissimus, me misere depascens. Deinde præcipit domesticis suis, vt fideliter sancti viri consilium exequantur.

a Luc. 19.

Porro autem indicit ei vir Dei triduanum ieiunium, ipse pariter cum eo ieiunans, vt ea victus parsimonia purificati, immo spirituali refectione recreati, digni ad percipienda Christi mysteria ambo accederent. Eo ieiunio religiose, vt res exigebat, ex- C
pleto, Sanctorumq. suffragijs lacrymose imploratis, vir Dei diuinis accingitur armis, Missamq. suo more lacrymabundus celebrat. Cumq. iam sacram sumpsisset Eucharistiam, & Marchioni quoque inhianter expectanti eam impertijsset: confestim reddendi lotij appetitu Marchio corripitur. Itaque secedens cum vrina nullo negotio calculum eijcit, & pristinæ sanitati mirabiliter restitutum se gratulatur. Quæ illius animum tum exultatio obtinuerit, quas Dei laudes omnes illi fauentes deprompserint, quanta erga virum Dei extiterit veneratio, nemo, ni fallor, requirit, cum nulla id possit a nobis oratione explicari.] Subdit auctor de eiusdem S. Gerardi contemptu diuitiarum, cum ab offerente Arnulpho ingentem pecuniæ thesaurum accipere noluit. susceptit vero laborem, nempe oblatam curam monasteriorum totius Flandriæ, quæ reuiuiscere fecit monastica disciplina. Ipse vero Comes curatus corpore, & D
anima pariter conualuit pristinæ vitæ renuntians.

EDVINI REGIS ANGLIÆ OBITVS ET SALVATIO.

Hoc eodem anno perfectam pacem obtinet Ecclesia Anglicana, defuncto Eduino Rege, & succedente in monarchiam Regni totius Edgaro. Hæc Osbertus, & alij qui prosecuti sunt res Anglicanas. Porro precibus sancti Dunstani quem afflixerat, ne penitus ad inferos damnaretur, animam eius ereptam, ita idem narrat Osbertus: Interea Eduinus e vita præsenti subtractus est, & anima ipsius Dunstano in orationibus occupato a quibusdam teterrimis hominibus cursim e vestigio est præsentata. Cuius miseriam miseratus suarum iniuriarum immemor, pro liberatione eius immensos omnipotenti Deo lacrymarum imbres effudit, nec ab eis destitit, donec se pro eo exauditum agnouit. Facto igitur non grandi interuallo, Mauri illi ad Dunstanum sua præda vacui redeunt. Et quia suas iniurias vlcisci superuacue venerant, calumniosa E
voce depromunt; quorum ille furores nihili pensans, Deo super ineffabili misericordia eius gratias egit.] hæc ipse. Porro miser Eduinus magis procacis meretricis impulsu, quam sua voluntate peccauerat, haud omnino malus, natus ex Regina sancta, cuius precibus factum, vt in fine suorum scelerum pœnitens ex hac vita discesserit.

IESV CHRISTI ANNVS 960. IOANNIS XII. PAP. ANNVS 5. CONST. VIII. SOLIVS IMP. ANNVS 49.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus sexagesimus, tertia Indictione, quo Ioannes assertus Papa, tyrannidem Berengarij haud amplius ferens, aduersus eum

A eum legationem misit ad Ottonem Regem, de qua hoc anno apud Reginonem agitur, deq. alijs aliunde ab Italia eadem ex causa ad eum concurrentibus legationibus: quas omnes recenset Luitprandus [a] his verbis de singulis agens:

a Luitp. lib. 6. cap. 6.

Pugnantibus, immo sæuientibus in Italia, & vt verius fateamur, tyrannidem exercentibus Berengario atque Adelberto, Ioannes summus Pontifex & vniuersalis Papa, cuius tunc Ecclesia supradictorum Berengarij atque Adelberti sæuitiam erat experta, Legatos sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Ioannem videlicet Diaconum Cardinalem & Azonem Scriniarium serenissimo atque pijssimo tunc Regi, nunc Augusto Cæsari, destinauit Ottoni, suppliciter litteris & Regum signis orans, quatenus pro Dei amore, sanctorumq. Apostolorum Petri & Pauli, quos delictorum suorum cuperet esse remissores, se sibiq. commissam sanctam Romanam Ecclesiam ex suorum inimicorum fau-
B cibus liberaret; ac saluti, & pristinæ libertati restitueret.] hæc continentur in ista legatione. cum eodem tempore, eodem motu sancti Spiritus alij aliunde (vt dictum est) ad eumdem Regem confluxere ex eadem causa Legati, de quibus subdit:

QVERELAS VNDIQVE DE TYRANNIDE BERENGARII.

Hæc dum Romani Legati conquererentur: vir venerabilis Vualbertus sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus semiuiuus ex supradictorum rabie Berengarij atque Adelberti liberatus, superius memorati Ottonis potentiam adijt, indicans se non posse pati Berengarij Adelbertique, necnon Vuillæ sæuitiam, quæ Manassem Arelatensem Episcopum contra ius fasq. Mediolanensis Ecclesiæ sedi præfecerat. Aiebat sane hanc Ecclesiæ suæ calamitatẽ, quæ quod se suosq. capere oporteret, interciperet. sed Vualdo * Cumanus Episcopus hunc pone est sequutus, non disparem a Berenga-
C rio atque Adelberto & Vuilla, quam Vualbertum contumeliam se esse perpessum clamitans. Venerant & nonnulli alterius ordinis ex Italia viri, quos inter illustris Marchio Otbertus cum Apostolicis concurrerat nuntijs, a sanctissimo Ottone tunc Rege (vt dixi) nunc Augusto Cæsare auxilium expetens.] hæc Luitprandus, his subijciens eius in Italiam expeditionem, quæ contigit anno sequenti. Quod ad Vuillam pertinet, de qua sunt allatæ ad Ottonem querelæ, filia fuit Bosonis Marchionis Tusciæ fratris Hugonis, vxor Berengarij, impudicitiæ, sæuitiæ, atque omnium denique vitiorum laborans infamia; quam iure omnium feminarum nequissimam fuisse, idem [b] Luitprandus affirmat.

* al. Comanus vel Comensis

b Idem lib. 4. cap. 5.

Porro sic vocauit Ioannes Papa Ottonem in Vrbem, vt tamen ante Legatis Apostolicæ Sedis ille iuramento promitteret, sibi, Romanæq. Ecclesiæ fore bene consulturũ, omniaq. Romanæ Ecclesiæ bona a tyrannis sublata restituere. Quibus etiam iura-
D mento dato, Otto consensit. Forma ipsa tunc iuramenti concepta & Legatis exhibita, recitatur a Gratiano verbis istis [c]:

c dist 63. c. 33. Tibi Domino.

OTTONIS REG. PROMISSIO IVRATA IOANNI PAPAE.

Tibi domino Ioanni Papæ ego Rex Otto promittere & iurare facio per Patrẽ, & Filium, & Spiritum sanctum, & per lignũ hoc viuificæ Crucis, & per has reliquias Sanctorum, quod si permittente Domino, Romam venero: sanctam Romanam Ecclesiam & te rectorem ipsius exaltabo secundum posse meum. & numquam vitam, aut membra, & ipsum honorem quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione perdes. Et in Romana Vrbe nullum placitum aut ordinationem faciam de omnibus quæ ad te, aut ad Romanos pertinent, sine tuo consilio. Et quidquid in nostram potestatem de terra S. Petri peruenerit, tibi reddam. Et cuicumque Regnum Italicum commisero, iurare faciam illum, vt adiutor tui sit ad defenden-
E dam terram sancti Petri, secundum suum posse. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.] hucusque ibi. Eadem habentur in Vaticana bibliotheca in codice a Cencio Camerario scripto, in quo Romanæ Ecclesiæ factæ donationes, & multiplices iuramentorum formæ inter alia expressa leguntur. Meminit eiusdem Ottonis promissionis istius Ioannes ipse, cum per Legatos ad eum missos quereretur, nõ fuisse sibi seruata promissa. vt ex appendice ad [d] Luitprandum sumus inferius suo loco reddituri. Ioãnes igitur male conscius de sua in Sedem Apostolicam intrusione, sic liberationem Romanæ Ecclesiæ ab Ottone quem vocat, exoptat, vt tamen antea voluerit sibi esse consultum, ne sui Põtificatus quoquo modo iacturam pateretur. innatum est a natura latronibus, vt omnes semper timeant, etiam socios, atque adiutoribus non se credant.

d Luitp. lib. 6. cap. 6.

Ceterum vice versa ipse Ioannes per Legatos suos promisit Ottoni Regi Imperij titulum ex more exhibendum, simulq. ea omnia tum ipsum tum successores eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

præstaturos Imperatori, quæ Eugenius Papa & Leo promisissent sponte Imperatori- A
bus: quænam ista fuerint, intexta habentur in ipsius Ottonis diplomate donationis
factæ eidem Ioanni Pontifici, quod inferius suo loco ponetur.

Eodem quoque anno venit Romam S. Dunstanus Cantuariensis creatus Episcopus
ad Ioannem Pontificem, vt ab eo pallium acciperet. de eo enim ista Osbertus in Dun-
stano: [a] Post hoc temporis, opportunitate accepta, beatissimorum Petri & Pauli Limi-
na petijt, & eum summæ Sedis Pontifex magno sinceræ dilectionis affectu illo venien-
tem excepit, secumq. postea familiariter agens, & agendo, templum S. Spiritus esse
cognoscens, magnifice illum honorauit, ac stola sui Apostolatus pro qua venerat de-
centissime decorauit. Sicq. delegata ei legatione Apostolicæ Sedis, genti Anglorum
pastorem ac salutis eorum prouisorem destinauit. Itaque vir Dei Roma reuersus, & in
Patriarchatum primæ sedis Britanniarum receptus, in ipsum mundi principem quasi B
gigas surrexit, & armaturam Dei verbi a dextris & a sinistris constanti virtute in eum
vibrare, & membra eius circũquaque debellare, & prosternere cœpit ac eneruare, &c.]
forma autem concessionis sic Apostolicis litteris expressa est.

[a] *Ann. Sur. die 19. Maij. tom. 3.*

S. DVNSTANVS CANTVAR. AR CHIEP. ROMAM VENIT.

Vuilel. de Gest. Pontif. Angl. in Dunstano.
* idem Cantuariensis

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei, cõfratri Dunstano * Dorobernensis Eccle-
siæ Archiepiscopo vitæ perpetuæ permanendam in Christo salutem.

Si pastores ouium solem, geluq. pro gregis sui custodia, die ac nocte ferre contenti
sunt, & oculis conspectant vigilantibus, ne aliqua ex ouibus aut errando pereat, aut
laniata morsibus rapiatur: quanta cura, quantoq. sudore debemus esse peruigiles ob
salutem animarum, qui dicimur pastores esse earum? Attendamus igitur, nos offi-
cium exhibere erga custodiam ouium Dominicarum; ne, quasi lupo veniente, territi
fugiamus: ne in die diuini examinis pro desidia nostra ante summum Pastorem & C
negligentia vestra excruciemur, vnde modo honoris reuerentia in sublimiore arce ce-
teris dijudicamur. Primatum itaque tuum, in quo tibi ex more antecessorum tuo-
rum vices Apostolicæ Sedis exercere conuenit, ita tibi ad plenum confirmamus, sicut
B. Augustinum eiusq. successores præfatæ Ecclesiæ pontifices habuisse dignoscitur.

Pallium vero fraternitati tuæ ex more ad Missarum solemnia celebranda commen-
damus: quo tibi non aliter vti concedimus, quam eo vsu, quo antecessores nostri pro-
diderunt, Ecclesiæ tuæ priuilegijs in suo statu manentibus. Neque tua prudentia
hoc incognitum habet, vel cuicumque, quantum indumenti honor moderatione
actuum tremendus erit. Honestati morum tuorum hæc ornamenta conueniunt,
quatenus, Deo auctore, posses esse conspicuus, ita vt vita tua filijs tuis sit regula:
& in illa, si qua fortitudo illis inest, dirigantur, dum in ea quæ imitentur, aspiciant.] D
& in fine epistolæ.

Sancta Trinitas fraternitatem vestram gratiæ suæ protectione circumdet, atque
ita in timoris sui viam te dirigat, vt post vitæ huius amaritudinem, ad æternam per-
uenire simul mereamur dulcedinem. Et hoc scriptum est per manum Leonis Scri-
niarij Sedis Apostolicæ in mense Octobris Indictione quarta, die primo kalend. Octo-
* sexto, Ioan. Pont. XII. bris, anno * duodecimo summi Pontificis Ioannis.] Vidisti extrema duo, Episcopum
sanctissimum, Pontificem vero moribus perditissimum, attamen illum hunc reuereri,
colereq. obseruantissime, recognoscens in illo personam Petri. At de his hactenus, iam
vero ad ea quæ spectant ad Orientale Imperium conuertamus orationem.

CONST. IMP. A FILIO VENENO POTATVS.

Hoc eodem anno, die nona Nouembris Constantinus Imp. veneno moritur, quæ au-
tem causa præcesserit de veneno a filio ipsi propinato hæc habet Curopalates: Roma- E
nus autem Cõstantini Imp. filius cum iam ad maturiorem peruenisset ætatem, neque
sustinere posset a parente suo res administrari, consilium cepit de eo e medio tollendo,
conscia etiam sua vxore caupone. Cum enim Constantinus poculum ad sese expur-
gandum sumpturus esset: illi clam venenum miscuerunt, & Nicetæ mensæ præfecto
permiserunt, vt illud Imperatori porrigeret. Quod ille sumpturus positum ante ve-
nerandas imagines, siue casu quodam, siue etiam sponte lapsus, maiorem partem ef-
fudit, reliquum autem a Constantino epotum, quod nimis exiguum esset, ociosum &
inutile fuit, amissa propria vi. Verumetiam sic Constantinus vix potuit superesse, gras-
sante in illius latere veneno, & male ipsum afficiente.

Anno autem sui Imperij *post Romanum* quintodecimo, Septembri mense, Indictione
tertia, anno mundi sexmillesimo quadringentesimooctauo, exit Constantinus Imp. in
Olym-

A Olympum montem, specie quidem vt Patrum qui illic degebant, precibus armare-
tur, reuera autem, vt cum Theodoro Cyzici præsule coniungeretur, qui tum ibi com-
morabatur, cumq. eo de abdicando Polyeucto Patriarcha Constantinopolitano con-
sultaret. Illuc igitur profectus, siue corporis morbo, siue rursus a filio veneno infectus
dolens, recessit, & ad extremum Septembris mensis in lecto decumbens ad regiam vr- CONSTANTI-
bem peruenit, nonaq. Nouembris mensis vita functus est, infectis rebus, de quibus con- NI IMP. OBI-
suluerat, relictis, cum vixisset omne vitæ tempus annos quinquagintaquatuor, & men- TVS ET AE-
ses duos, regnasset autem cum patre & Alexandro puero, atque matre annos trede- TAS.
cim, deinde cum Romano qui tyrannidem occupauit, annos vigintisex, & postquam
ille Imperio excidit, solus rerum potitus, annos quindecim.] Ab Alexandri autem obi-
tu annos quadragintanouem inchoatos. Mortuusq. sepelitur cum suo parente, vsque
B ad extremum spiritum Polyeucto infestus, ac de eo deijciendo cogitans.

Quibusdam diebus ante ipsius obitum, ad quoddam tempus continenter appetente
vespera, lapides superne emissi, & intra illius domos multo impetu dilapsi eximios LAPIDES PRO
strepitus edebant: cum vero existimaret a superioribus locis magna vi eos deferri, cu- DIGIOSE IM-
stodes ad multas noctes instituit, si quem deprehenderent id ausum, sed frustra se la- MISSI.
borare nescius erat, quippe cum non ab hominibus ea res accideret, sed a superiori po-
tentia fieret.] hæc Curopalates de obitu Constantini. qui & de eius vitæ moribus su-
perius agit, cum vino deditum reprehendit, & oscitantiam in rebus publicis admini-
strandis, sæuitiam in puniendo, & in deligendis magistratibus neglectum maximum.
de his autem quæ in eo laudem meruerunt subijcit ista:

Non omnino laudabilium actionum expers fuit Constantinus: quæ enim sumus in LAVDABILES
C præsenti commemoraturi, & laude & administratione digna, obscurare, & veluti vm- MORES CON-
bra quadam tegere potuere multa illius vitia. Etenim doctrinas, Arithmeticam, Astro- STANTINE
nomiam, Geometriam, & omnium præstantissimam philosophiam, quæ iamdiu ne- IMP.
gligentia, & superiorum Principum inscitia defecerant, proprio studio recuperauit,
perquisitis in vnaquaque ipsarum peritissimis ac probatissimis viris inuentis, magi-
strisq. constitutis; & probos homines approbans, & apud se retinens, expulsa temeri-
tate auctor fuit, vt breui Reip. administratio ad probabiliorem rationem traduceretur.
Curam item suscepit earum artium, quæ cum manu tractentur mechanicæ dicuntur,
& ad magnum incrementum eas perduxit. Fuit etiam erga Deum pius, religiosus, &
liberalis, neque vmquam cum supplicationes fierent ad sacra templa, accessit inanis,
neque sine fructu coram Deo conspectus est, verum magnifica dona, qualia deceret
D amatorem Christi Imperatorem, afferebat.

Ad postremum autem hic reddamus eiusdem Constantini Imp. admonitionem ad
Romanum filium suum pariter Imperatorem, de non ineundo connubio cum externis
gentibus, quod fragmentum esse videtur excerptum ex prolixiori eiusdem Constanti-
ni ad filium scriptione. Accepimus autem id Parisijs delatum ex bibliotheca Ca-
tharinæ Mediceæ Reginæ Franciæ Græce scriptum, Latinitate autem donatum a no-
stro Petro Morino Parisiensi his verbis:

Agedum vero inde transi: & ad aliud postulati genus a ratione alieni, & indecori, FRANCORVM
decentes & conuenientes rationes exquire ac edisce: si qua enim vmquam natio ex ANTIQVA NO-
infidelibus his Borealibus gentibus postulauerit, vt cum Romanorum Imperatore affi- BILITAS.
nitatem iungat, ac vel filiam eius sponsam accipiat, vel propriam dedat filiam, vt vxor
E sit Imperatoris, vel filij eius: vtere his verbis, & eiusmodi illorum irrationabilem peti-
tionem repelle, ac dicito: De hoc negotio atque argumento præceptum esse ac formi-
dabilem Constitutionem atque indeprecabilem Magni & sancti Constantini in sacra
mensa Catholicæ Christianorum Ecclesiæ S. Sophiæ descriptam: Ne vmquam Roma-
norum Imperator affinitatem cum natione contrahat, diuersis moribus ac peregrinis
a Romanorum statu vtente, maxime vero quæ alterius fidei sit, nec sacro initiata ba-
ptismo, præterquam cum solis Francis. Hos enim solos magnus ille vir Constanti-
nus sanctus excepit, quod & ipse habuit a partibus illis ortum, ita vt cognatio, mul-
tumq. commercium sit Francis ac Romanis. Et cur Imperatores hortatus est vt cum
illis solis connubia inirent? propter antiquam partium illarum ac gentis claritudi-
nem atque nobilitatem: coniunctionem autem cum alijs interdicens sanciuit, vt qui id
ausus esset, tamquam transgressor paternarum institutionum, ac sanctionum Impera-

Universidad de Deusto
Biblioteca

toriarum, alienus iudicaretur a Christianorum cœtibus & anathemati traderetur. A

DE LEONE EDICTI CONTEMPTORE.

At memoratus ille Imp. Leo, qui & coronam (vt ante dictum est) ab Ecclesia sumpsit, ac sibi imposuit absque eius sententia qui tum Patriarcha erat, ac breui improbi sui conatus dignas pœnas exoluit: ausus est sancti illius Imperatoris præceptum, quod iã expositum est in sancta mensa descriptum, spernere, & pro nihilo habere, ac postquam semel a Dei, mandatorumq. eius timore desciuit, instituit cum Chagano Chazariæ fœdus nuptiale, eiusq. filiam vxorem duxit, magnumq. ex eo probrũ & sibi infixit, & Romanorum Imperio, vt qui maiorum violauerit præcepta, ac nihili fecerit. Verumtamen ne ille quidem Christianus orthodoxus erat, sed hæreticus atque Iconomachus. Quamobrem huiusmodi scelerum causa in Ecclesia Dei assidue abdicatur, & anathematizatur, vt & Dei & sancti magniq. Imp. Constantini constitutionis transgressor ac euersor. Nequaquam enim capit, Christianos cum infidelibus nuptialem so- B cietatem facere, & inire affinitatem, Canone id prohibente, atque ab vniuersa Ecclesia statuq. Christianorum talem alienum existimante, qui sapientum Imperatorum Romanorum sanctiones infregerit.

DE ROMANO EDICTI TRANSGRESSORE.

Quod si obijciatur: Quomodo igitur domnus Romanus Imp. cum Bulgaris affinitate se iunxit, ac domno Petro Bulgaro propriam neptem dedit vxorem? Defendendum est, domnum Romanum idiotam & illiteratũ hominem fuisse, nec ex ijs qui antea in Regia educati erant, moresq. Romanos a principio secuti, neque a genere regio ac nobili, ideoq. arrogantius licentiusq. multa fecisse: nec in eo tunc Ecclesiæ vetanti paruisse, neque mandatum ac edictum Magni Constantini sequi voluisse; ideoq. mente, sententiaq. audaci ac arrogante, suumq. sequente consilium, ac omnis ignara honesta- C tis, recusanteq. quod decorum est, atque pulchrum amplecti, & a maioribus traditas constitutiones tenere, id facere esse ausum; cum hanc solam prætexeret rationabilem causam, vt tantam multitudinem captiuorum Christianorum tali facto liberaret, Bulgariq. Christiani essent, ac nobiscum Fide sociati. sed nec alioqui Imperatoris & legitimi Regis filia erat, quæ dabatur nuptum, sed tertij & vltimi, ac etiam alienæ subditi manui, nec in negotijs Imperij vllam habentis potestatem. Et verisimile id fuit, ac si aliqua ex consanguineis Imperatoris cognatione longinquior, nec proxima regiæ nobilitati collocaretur ad nuptias propter aliquod publice vtile obsequium cuiusdam postremi hominis, & nihil ferme pollentis.

Postquam autem id domnus Romanus perpetrauit contra regulam & traditionem Ecclesiasticam, magniq. & S. Constantini edictum ac præceptum: tum vitio illi hoc exprobratum est, criminiq. datũ, ac exosus fuit Senatui, populoq. vniuerso atque ipsi Ec- D clesiæ; quod odium exitu eius declaratum est: tum post mortem similiter cõtemnitur, & incusatur, & damnationi subiacet, quippe qui nouo exemplo rem designauit indecoram, ac nobilitate Reip. Romanæ indignum. Vnaquæque enim gens suos mores habet, ac leges & iura, quæ ab alijs differunt. debetq. sua tenere, ac ex eadem quisque delectu habito vitæ inire ac exercere societatem. Quemadmodum enim singula animalia cum suo genere consociantur: ita iustum est, singulas nationes non ex alienæ gentis, & alia lingua vtentibus, sed ex generis ac linguæ suæ hominibus contubernia nuptiarum contrahere. nã inde concordia & consuetudo, amabilisq. cõgressus & societas vitæ, naturæ vi oritur. Alieni vero mores ac dissimiles leges offensionem gignere ac odium & seditionem solent. Ex quo non amicitia & communio, sed inimicitiæ dissidiaq. nascun tur. Propterea non oportet eos qui ex legibus imperare volunt, ea imitari ac sequi, quæ E a nonnullis male per imperitiam vel per temeritatem gesta sint: verum eorũ qui conuenienter legibus ac iuste regnarunt, præclarà facta habere tamquam bonas imagines, ad imitationis exemplũ, & quæcumque agunt, ad eorũ æmulationem conari dirigere. Exitus demum, quem is habuit ob facinora ex consilijs suis nata, dominus nempe Romanus, idoneum exemplũ est ad resipiscendum ei qui velit quæ ab eo male gesta sunt, æmulari.] hactenus ibi.

ROMANVS IMP.

Defuncto Constantino Romanus eius filius succedit Imperator, qui & eodem anno Basilium filium suum per Polyeuctum Patriarcham voluit coronari.

Claruit hoc tempore in Oriente S. Lazarus monachus in Galesio mõte iuxta Ephesum, cuius vitam scripsit Georgius Patriarcha.

IESV

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus sexagesimus primus, Indictione quarta, quo Otto Rex Germaniæ vocatus in Italiam legationibus Ioannis Papæ & aliorum, antequam recederet e Germania, Vuormatiæ comitia habuit, in quibus filium suum Ottonem ex Adelaide genitum creauit Regem, quem Vuilelmo Mogun- OTTO FILIVM OTTON EM GERMANIAE REGEM FACIT. tino Archiepiscopo eius ex alia matre filio nutriendum commisit. quibus peractis, nullo obice in Italiam venit, atque Papiæ constitit. Inde vero Romam anno sequenti profecturus præmisit Attonem Abbatem Fuldensem ad habitacula statuenda. hæc B apud Reginonem hoc anno. De his agens Luitprandus hæc ait: [a] Horum, inquit, Rex pijssimus lacrymosis questibus inclinatus, non quæ sua sunt, sed quæ IESV Christi, cogitans, filium suum sibi cognominem, contra morem puerilibus in annis, Regem constitutum in Saxonia dereliquit: ipse collectis copijs in Italiam percitus venit. Qui tanto Berengarium atque Adelbertum celerius expulit, quanto euidentius constat, quod commilitones Petrum & Paulum sanctissimos Apostolos habuit. Bonus itaque Rex dispersa colligens, & confracta consolidans, quod cuique proprium fuit, restituit.] hæc ipse. qui bene Principibus Apostolorum tantã sine sanguine partam victoriam tribuit. Etenim bellici apparatus Berengarij ad resistendum haud mediocres erant, sed eos Deus cito dissoluit. Quomodo id acciderit, historia Longobardorum Ducum Beneuentanorum aperit his verbis:

[a] Luitp. lib. 6. cap. 6.

C Adelbertus Berengarij filius venit cum magno apparatu, populusq. nimis valde ad Clusas venit fauces (istæ sunt Alpium ora per quæ Transalpini se consueuerunt immittere in Italiam) qualiter cum Ottone certamen inirent; feruntq. plurimi, sexaginta millia pugnatorum fuisse cum Adelberto; sed cum vna die vnaq. nocte ibi morarentur, & Ottonis exercitus non appropinquaret, Comites ad Adelbertum dixerunt: Vellemus, domine, vt Papiam cum paucis pergas, & tuo genitori dicas, quatenus Lõgobardorum Regnum sub vestra ditione committat, quia nos minime sub illius potestate amplius iam durabimus. Si vobis committit Regnum, nos totis viribus pugnabimus; sin autem, Italiæ Regnum extero Regi committemus; quia sæuitiam illius, eiusq. coniugis omnimode sustinere nequimus. Sed dum patri & matri quod dictum ei fuerat, intimasset, & pater dictis obtemperasset, mater vero Vuilla dictis eius nullo modo D assensum dedit. Quapropter ad Clusas reuersus est, & suis Comitibus omnia propalauit. At illi omnes exinde irati sunt, protinusq. illum reliquerunt, & vnusquisque in suas vrbes remeauit. Sicq. Otto Rex sine impedimento in Italiam introiuit, atque Italiæ Regnum obtinuit.] hæc ibi. quæ desiderantur in alijs, sicq. (quod ait Luitprandus) auxilio Apostolorum Petri & Pauli, difficillimum bellum Otto magna gloria absque vllo labore confecit. Quomodo vero his magna felicitate confectis, est profectus in Vrbem, suo loco anno sequenti dicturi sumus.

ABSQVE BELLO OTTO ITALIAE REGNVM CONSEQVITVR.

Hoc eodem anno ab Ottone Rege translatum fuisse Magdeburgum corpus S. Mauritij ducis Thebæorum legionis, & aliorum quorumdam suorum sociorum, illicq. de- cenli honore eosdem Martyres cultos esse, testatur Ditmarus huius temporis scriptor libro secundo sui Chronici.

S. MAVRITII CORPORIS TRANSLATIO

E Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno, Indictione quarta, tradit Curopalates, Cretam insulam, postquam annis ferme quadraginta a Sarracenis fuerat occupata, a Nicephoro Phoca eiusq. germano Leone recuperatam, Sarracenis inde deiectis, ac penitus victis & profligatis. Cum autem longa possessione Sarracenorum propemodum iam in ea Christianitas defecisset, alijs metu, blanditijs alijs ad Mahometanum cultum abductis, dirutisq. Ecclesijs omnibus, ijs exceptis, quas ipsi in sacrilegum vsum suæ impietatis conuerterant: consilium Dei fuit, vt ad tantam Cretensis Ecclesiæ desolationem instaurandam, virum sanctissimum Niconem mitteret Armenum genere, cuius res præclare gestas Græce conscriptas, ex Sfortiana bibliotheca acceptas Iacobus Sirmundus Aruernus Ricomagensis (quem alicubi, errore Parisiensem nominaui) Societatis IESV professor, in Latinum conuertit. Hic quippe non a Græcis tantum, sed a Latinis honore Sanctorum cultus inuenitur: die

CRETA INSVLA RECVPERATA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

enim vigesimasexta Nouembris a Græcis in Menologio, & a Latinis in Romano Martyrologio eius nomen inter Sanctos relatum habetur, annis singulis publice in Ecclesia recolendum. Cuius primordia (vt res summas summatim perstringam) sic breuiter accipe.

Ortus iste in Ponto Polemoniaco parentibus honestissimis, ijsdem inscijs, vbi adoleuit, fugam arripiens, ad monasterium Aureæ petræ dictum, situm in finibus Ponti & Paphlagoniæ, religione sanctissimum sese contulit: ibiq. sub eius monasterij Abbate viro religiosissimo, ad duodecimum annum monasticam vitam omnibus numeris perfectionis excoluit. Cũ vero diuinitus admonitus eius Abbas, ipsum ad plurimarũ gentium conuersionem vocatum e monasterio abire cogit ad Apostolatus sui munus implendum: vt plane de eo illud Ioannis elogium haud incongrue vsurpari possit: [a] Fuit homo missus a Deo.] quippe qui vt alter Ioannes, Vox clamantis in deserto, & illud vbique iugiter inclamantis: POENITENTIAM AGITE, ab ijsdem vocibus cognomentum acceperit, vt dictus sit μετανοῶν, id est, Pœnitentiam agite. Qui primũ Orientis vbi peragrasset regiones, Apostolatus sui primitias in conuersione Armenorum ab innumeris quibus detinebantur erroribus, Deo dicitur cõsecrasse. ista tamen ab auctore non recensentur, eo quod ipse res ab eo gestas in Græcia tantum, vbi & defunctus est, vt sibi notiores, scribendas suscepit. Vbi vero Dei omnipotentis misericordia, Creta insula est recuperata a Christianis, ad eius culturam idem Nicon ab Oriente euocatus, a Deo mittitur. Quæ autem ibi operatus sit, sic accipe ab auctore narrata:

NICONIS APOSTOLATVS.

[a] *Ioan. 1.*

Cum igitur regiones non paucas Orientalium partium peragrasset, & publica pœnitentiæ prædicatione innumeras gentes ad salutis portum per pœnitentiam, melioris q. vitæ mutationem perduxisset: ad Cretam insulam nauigandũ sibi esse intellexit. Illuc enim diuino quodam nutu vocabatur. Etenim simulatque Insulam ingressus est ab Agarenorum iugo nuperrime liberatam, Romanoq. Imperio restitutam per Nicephorum, fœdis autem detestandæ Agarenorum superstitionis vestigijs adhuc plenam & refertam, cuius scilicet incolæ diuturna atque assidua cum Sarracenis consuetudine, ad illorum mores, proh dolor, abrepti, nefanda etiam & profana eorum orgia fuerant amplexi: Vt igitur eo delatus, solemne illud suum, Pœnitentiam agite, inclamare cœpit: attoniti peregrino & inaudito prædicationis genere Insulani, animisq. incensi, vehementer in eum commoti sunt; adeo quidem, vt manus etiam inferre cogitarent: manifestum enim ad furorem illos adegerat res noua & inusitata, præoccupatos nimirum, deditosq. (vt diximus) superstitiosis Sarracenorum cæremonijs.

NICON IN CRETA PRAEDICAT.

Videns ergo immitis atque intractabilis gentis ingenium, sentiensq. tantam duritiẽ, nisi prudenti quadam arte perdomari non posse: secundam (quod aiũt) nauigationem, priore omissa, instituit, sapientumq. medicorum exemplo, eorum curationem apposite simul ac solerter aggressus est. Habebat enim Paulum in ea re ducem ac magistrum. Itaque missam faciens insolitam illam prædicandi rationem: quod ex vsu futurum in eo iam elucens perspicax futurorum gratia præmonebat; seorsum aliquos abducens, quos reliquis intelligentiores, & ad bonum excipiendum paratiores norat, blandis primum verbis illorum ferocitatem lenire, duritiemq. animi emollire cœpit; deinde sensum cor permouere, occulta cuiusque facta (vt meus IESVS olim Samaritanæ) vitæq. flagitia redarguens. Quo factum est, vt eximiam eius virtutem agnoscentes, confestim iras ponerent, animorumq. impetus reuocarent, & quem malo nunc affecerant, eumdem magno suo bono venerarentur; propositamq. ab eo rectam Fidem amplectentes, odij modum ad beneuolentiæ, profectusq. sui cumulum conuerterent. Consuetudo enim (vt ait ille) ad maiora & perfectiora viam munit. Itaque sapiens, si minus verborum copia, at veritatis facultate piscator erat, hominum animas venari sciens, easq. ad immortalitatem diuinis eloquijs & non humanæ sapientiæ, sed Spiritus sancti doctrina traducere. Ex illo igitur tempore Cretenses Niconem tamquam a Deo missum Apostolum habuerunt; totamq. Insulam eius fama complerunt. Confluebant ad eum vniuersi, & sicut Deo, illi adhærebant, ita vt vim legis quidquid præceperat, obtineret.

EIVS RATIO INSTITVTI IN PRAEDICATIONE.

Quare cum securo iam animo ad solitam prædicationem redijsset: ad baptismum omnes, veræq. Fidei disciplinam perpulit. Tum errore omni e medio sublato, Ecclesijs per totam Insulam ædificatis, sacerdotibus, diaconis, ædituisq. designatis; reli-

CRETENSIVM CONVERSIO.

reliquis etiam ritibus & cæremonijs apte distributis, viuendi legibus descriptis, omnibus denique quæ in animo erant, ne quem Cretensium boni expertem relinqueret, ordine constitutis, Gortyna discessit, triumq. dierum iter progressus, quodam in loco sub noctem constitit, vbi antiquissimi templi, quantum ex ruderibus conijcere erat, vestigia cernebantur. Hoc in loco cum nocturno hymno rite decantato, & crucigero baculo humi defixo, somno se dedisset: lucernarium quasi lumen ante baculum in aere libratum videre visus est. At somno decusso cum surrexisset, non iam somnium, sed vera visio obiecta est. diuina quædã lampas haud materialis a Cruce irradiãs, ad diluculum vsque astanti & oranti, Deoq. gratias pro tanto munere agenti lumẽ exhibuit.

Cumq. iterum, Deo (vt patuit) sic volente, somno indulsisset; ornatæ mulieris species apparuit, quæ dirutum templum instaurari iubebat, omnium Domino sic placere confirmans. Illo autem interrogante, quænam esset, quæ talia pro imperio iuberet: Photina sum, inquit, martyr & famula Christi. Quod nisi reipsa quod volo expleueris, pedem ex Insula non efferes. Experrectus ad hæc Sanctus, propter visionis varietatem, ambiguo animo erat, vt inane potius insomnium fuisse crederet, quam diuinæ gratiæ illustrationem. Quare quæ audierat contemnens, cœptum iter tenebat. Cum repente adeptam sibi oculorum aciem sensit: eoq. tandem indicio diuini numinis imperium id fuisse cognouit: quod vbi iussa exequi constituit, visum mox recepit. Sed quoniam nec ligo in promptu erat, nec pala, nec adiutor vllus, o mira Domine & arcana opera tua! nocte insecuta, finitimis loci accolis ignea ibi columna per tenebras lucens apparuit; prodigioq. exciti, subito accurrerunt, & cum ex Nicone quæ viderat, didicissent, suam quisque operam conferre iussi, communi omnes consensu imperio paruerunt. Itaque sedula eius solicitudine, vigilantia, alacritate, opus exactum, templumq. Martyris biennij spacio perfectum est. In qua postea aram erigendam ac rite consecrandam curauit, sacerdotesq. in ea instituit, simulq. omnia iuxta Ecclesiasticos ritus peragi præscripsit. Omnibusq. posthæc valere iussis, nauigium conscendit, ac secundo cursu prouectus Epidaurum, quod Damalam incolæ cognominant, die quinto peruenit, &c.] at de rebus Cretensibus hactenus.

PHOTINAE MART. APPARITIO.

Quomodo autem vniuersam Græciam pœnitentiam prædicando peragrarit, pluraq. miracula operatus sit, atque vberes fructus ex sua prædicatione collegerit: idem auctor pluribus narrat Abbas monasterij eiusdem sancti Niconis nomine nuncupati, qui patria Lacedæmonius eius vitam scripsit anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo, vt ex ipsius scriptis apparet.

IESV CHRISTI ANNVS 962.	IOANNIS XII. PAP. ANNVS 7.	OTTONIS IMP. 1. ROMANI IMP. 2.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus sexagesimus secundus, Indictione quinta, quo (inquit Frodoardus sui temporis res gestas per annos singulos digerens) Otto Rex Romam pacifice adijt, & amabiliter exceptus, atque honore illic Imperiali sublimatus est.] hæc ipse multa paucis constringens. quæ sic distincte magis apud Reginonem inuenies, cum ait: Eodem anno nongentesimo sexagesimo secundo Rex Natalem Domini celebrauit, *Papiæ scilicet*, indeq. progrediens Romæ fauorabiliter susceptus acclamatione totius Romani populi & Cleri ab Apostolico Ioanne filio Alberici, Imperator & Augustus vocatur & ordinatur. Papa quoque multa illum secum charitate detinuit, & diebus vitæ suæ numquam ab eo se defecturum promisit.] hæc ibi, reliqua postea. Addit his Luitprandus qui præsens ijsdem esse poterat, restituta fuisse omnia ab Ottone quæ essent Romanæ Ecclesiæ per tyrannos ablata, aliaq. addita munera: Ait enim de Ottone cum in Italiam venit: Quod cuique proprium fuit, restituit: dehinc Romam similia facturus adijt, vbi miro ornatu miroq. apparatu susceptus; ab eodem summo Pontifice & vniuersali Papa Ioanne vnctionem suscepit Imperij: Cui non solum propria restituit, verumetiam ingentibus gemmarum auri & argenti muneribus ipsum honorauit. Iusiurandum vero ab eodem Papa Ioanne supra pretiosissimum corpus Petri, atque omnibus ciuitatis proceribus, se

OTTO ROMAM VENIENS CREATVR IMPERATOR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

numquam Berengario atque Adelberto auxiliaturum, accepit. Post hæc in patriam properanter repedauit.] sed hic corrige textum, atque loco, Patriam, Papiam restitue. sic enim apud Reginonem, vbi dicitur: Otto postquam vocatus est Imperator, Papiam redijt, illicq. Pascha Dominicum celebrauit. A

OTTO IMP. ROM. ECCLESIAE ABLATA RESTITVIT.

Sic igitur qui vocatus est Pontificia per Ioannem legatione in Italiã Otto, vt liberaret in primis Romanam Ecclesiam a tyrannis: repẽdere minime prætermisit quod acceperat beneficium, cum a Ioanne creatus est Imperator, idq. exemplo piorũ prædecessorũ Impp. Quid ni Romanæ præstaret Ecclesiæ, quod vnicuique suis in Italia spoliato, pius Imperator, iustitiæ cultor, sponte atque libenter exhibuit? & cumulate redderet ipsi, a qua Occidentalis orbis auctus esset Imperio, bona, quæ nec ipsi absque tyrannide, & infamiæ nota, & anathemate possidere vllo pacto liceret? Quidni obseruaret, quod (vt audisti) fuerat iuramento antea ad Ioannem misso Romam pollicitus? Sic igitur rerum potitus, sua Petro, cuius ope nec gutta sanguinis fusa, vel gladius saltem exertus, pulsis tyrannis, iure restituenda constituit. De quibus quod hactenus integrum conseruatur diploma hic describendum putauimus. Extat Autographum aureis exaratum litteris, asseruaturq. Romæ in Castello sancti Angeli, duo vero exscripta exemplaria habentur in Vaticana bibliotheca; ex quibus ista. B

OTTONIS IMP. DIPLOMA CONFIRMATIONIS IVRIVM ECCLESIAE ROM.

In nomine Domini Dei omnipotentis Patris & Filij & Spiritus sancti. Ego Otto Dei gratia Imperator Augustus vna cum Ottone glorioso Rege filio nostro, diuina ordinante prouidentia spondemus atque promittimus per hoc pactum confirmationis nostræ tibi beato Petro principi Apostolorum & clauigero Regni cælorum, & per te Vicario tuo domno Ioanni summo Pontifici & vniuersali XII. Papæ, sicut a prædecessoribus vestris vsque nunc in vestra potestate atque ditione tenuistis & disposuistis ciuitatem Romanam cum Ducatu suo, & suburbanis suis, atque viculis omnibus & territorijs eius, montanis & maritimis, litoribus atque portubus, seu cunctis ciuitatibus, castellis, oppidis, ac viculis Tusciæ partibus, idest Portum, Centumcellas, Cerem, Bledam, Marturianum, Sutrium, Nepem, Castellum Gallisem, Ortem, Polimartium, Ameriam, Tudam, Perusiam cum tribus insulis suis, idest, Maiore, Minore, Puluensim, Narniã, & Vtriculum cũ omnibus finibus ac territorijs ad suprascriptas ciuitates pertinentibus. Necnon Exarchatum Rauennatem sub integritate, cum vrbibus, ciuitatibus, oppidis & castellis, quæ piæ recordationis domnus Pipinus & domnus Karolus excellentissimus Imperator prædecessores videlicet nostri beato Petro Apostolo, & prædecessoribus vestris iamdudum per donationis paginam contulerunt, hoc est ciuitatem Rauennam, & Aemiliam, Bobium, Cesenam, * Forum populi, Forum Liuij, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, Comiaclum, & Hadrianis atque Gabellum, cum omnibus finibus, territorijs atque insulis, terra mariq. ad suprascriptas ciuitates pertinentibus, simul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Pisaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Ausimum, Humanam, Hesim, Forum Sempronij, Montem Feltri, Vrbinum, & territorium Balnense, Calles, Luciolis, & Eugubium cum omnibus finibus & territorijs ad easdem ciuitates pertinentibus. C D

* Forum Pompilii

Eodem modo territorium Sabinense, sicut a domno Karolo Imperatore antecessore nostro beato Petro Apostolo per donationis scriptum concessum est sub integritate. Item in partibus Tusciæ Longobardorum Castellum Felicitatis, Vrbem veterem, Balneum Regis, Ferentum, Viterbium, Ortem, Martam, Tuscanam, Suanam, Populonium, Rosellas cum suburbanis, atque viculis omnibus, & territorijs ac maritimis, oppidis ac viculis seu finibus omnibus. Itemq. Almus cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardonis, deinde in Berceto, exinde in Parma, deinde in Regio, exinde in Mantua, atque in monte Silicis atque prouincia Venetiarum & Istria, necnon & cunctum Ducatum Spoletanum, seu Beneuentanum vna cum Ecclesia sanctæ Christinæ posita prope * Papiam iuxta Padum, quarto milliario. E

* Paduam

Item in partibus Campaniæ Soram, Arces, Aquinum, Arpinum, Theanum, & Capuam, necnon patrimonia ad potestatem & ditionem vestram pertinentia, sicuti est patrimonium Beneuentanum, & patrimonium Neapolitanum, & patrimonium Calabriæ superioris & inferioris. De ciuitate autem Neapolitana cum Castellis & territorijs & finibus & insulis suis sibi pertinentibus, sicut ad easdem respicere videntur, necnon patrimonium Siciliæ, si Deus nostris illud tradiderit manibus. simili mo-

A li modo ciuitatem Caietam & Fundum cum omnibus earum pertinentijs.

Insuper offerimus tibi, B. Petre Apostole, Vicarioq. tuo domno Ioanni Papæ, & successoribus eius pro nostræ animæ remedio, nostriq. filij & nostrorum parentũ de proprio nostro Regno ciuitates & oppida cum piscarijs suis, idest Reatẽ, Amiternũ, Furconẽ, Nursiam, Baluam, & Marsim, & alibi ciuitatem Interamnẽ cum pertinentijs suis.

Has omnes supradictas prouincias, vrbes, ciuitates, oppida & castella, viculos & territoria, simulq. & patrimonia pro remedio animæ nostræ & filij nostri, siue parentum nostrorum, ac successorum nostrorũ, & pro cuncto a Deo conseruato atque conseruando Francorum populo, iam dictæ Ecclesiæ tuæ, beate Petre Apostole, & per te Vicario tuo spiritali patri nostro domno Ioanni summo Pontifici & vniuersali Papæ eiusq. successoribus vsque ad finem sæculi, eo modo confirmamus, vt in suo detineat B iure, principatu atque ditione.

Simili modo per hoc nostræ delegationis pactum confirmamus donationes, quas piæ recordationis domnus Pipinus Rex, & postea domnus Carolus excellentissimus Imperator beato Petro Apostolo spontanea voluntate contulerunt: necnon & cẽsum vel pensionem, seu ceteras dationes, quæ annuatim in Palatium Regis Longobardorum inferri solebant siue de Tuscia, siue de Ducatu Spoletano, sicut & in suprascriptis donationibus continetur, & inter sanctæ memoriæ Hadrianum Papam, & domnum Carolum Imperatorem conuenit, quando idem Pontifex eidem de suprascriptis Ducatibus, idest Tuscano & Spoletano suæ auctoritatis præceptum confirmauit, eo scilicet modo, vt annis singulis prædictus census ad partem Ecclesiæ beati Petri Apostoli persoluatur, salua super eosdem Ducatus nostra in omnibus dominatione, & illo- C rum ad nostram partem & filij nostri subiectionem. Ceterum, sicut diximus, omnia superius nominata ita ad vestram partem per hoc nostræ confirmationis pactum robo ramus, vt in vestro permaneant iure, principatu atque ditione, & neque a nobis neque a successoribus nostris per quodlibet argumentum, siue machinationem in quacumque parte vestra potestas imminuatur, aut a vobis inde aliquid subtrahatur de suprascriptis videlicet prouincijs, vrbibus, ciuitatibus, oppidis, castris, viculis, insulis, territorijs, atque patrimonijs, necnon & pensionibus atque censibus, ita vt neque nos ea facturi simus, neque quibuslibet ea facere volentibus, consentiamus. Sed potius omnium quæ superius leguntur, idest prouinciæ, ciuitates, vrbes, oppida, castella, territoria, & patrimonia, atque insulæ, censusq. & pensiones ad partem Ecclesiæ beati Petri Apostoli atque Pontificum in sacratissima illius Sede residentium, nos in quan- D tum possumus defensores esse testamur, ad hoc, vt ea in illius ditione, ad vtendum & fruendum, atque disponendũ firmiter valeant obtineri, salua in omnibus potestate nostra, & filij nostri, posterorumq. nostrorum, secundum quod in pacto & constitutione ac promissionis firmitate Eugenij Pontificis, successorumq. illius continetur, idest.

DE ROM. PONTIFICVM ELECTIONE.

Vt omnis Clerus, & vniuersa populi Romani nobilitas propter diuersas necessitates, Pontificum irrationabiles erga populum sibi subiectum asperitates retundendas, sacramento se obligent, quatenus futura Pontificum electio (quantum vniuscuiusque intellectus fuerit) canonice & iuste fiat; & vt ille qui ad hoc sanctum atque Apostolicũ regimen eligitur; nemine consentiente, consecratus fiat Pontifex, priusquam talem in præsentia Missorum nostrorum, vel filij nostri, seu vniuersæ generalitatis facit promissionem pro omnium satisfactione atque futura conseruatione, qualem domnus & E venerandus spiritalis Pater noster Leo sponte fecisse dignoscitur.

Præterea alia minora huic operi inserẽda præuidimus, videlicet, vt in electione Pontificum, neque liber neque seruus ad hoc venire præsumat, vt illis Romanis, quos ad hanc electionem per constitutionem sanctorum Patrum antiqua admisit consuetudo aliquod faciat impedimentum. Quod si quis contra hanc nostram institutionem ire præsumpserit: exilio tradatur.

Insuper vt nullus Missorum nostrorum cuiuscumque impeditionis argumentum componere in præfatam electionem audeat, prohibemus: Nam & hoc omnimodis instituere placuit, vt qui semel sub speciali defensione domni Apostolici, siue nostra fuerint susceptι, impetrata iuste vtantur defensione. Quod si quis quemquam illorum, qui hoc promeruerunt, violare præsumpserit, sciat se periculum vitæ suæ esse incursurum.

Illud

Universidad de Deusto
Biblioteca

Illud etiam confirmamus, vt domno Apostolico iustam in omnibus seruent obedientiam, siue Ducibus ac Iudicibus suis ad iustitiam faciendã. Huic enim institutioni hoc necessario annectendum esse perspeximus, vt Missi domni Apostolici seu nostri semper sint constituti, qui annuatim nobis, vel filio nostro renuntiare valeant, qualiter singuli Duces ac Iudices populo iustitiam faciant. Hanc Imperialem constitutionem quomodo obseruent qui Missi, decernimus, vt primum cunctos clamores qui per negligentiam Ducum seu Iudicum fuerint inuenti, ad notitiam domni Apostolici deferant. & ipse vnum e duobus eligat, aut statim per eosdem Missos fiant ipsæ necessitates emendatæ, aut Misso nostro nobis renuntiante per nostros Missos a nobis directos emendentur. Hoc vt ab omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, & nostris firmũ esse credatur, propriæ manus signaculo, & nobilium optimatum nostrorum subscriptionibus hoc pactum confirmationis nostræ roborauimus, & bullæ nostræ impressione obsignari iussimus.

✠ Signum domni Ottonis serenissimi Imperatoris, ac suorum Episcoporum Abbatum & Comitum.
✠ Signum Adaldagi Hamaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi.
✠ Signum Hartberti Curiensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Druogonis Osnabrugensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Votonis Argentinensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Otuuini Hilsensheimensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Landuuarti Mindonensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Otgeri Nemetinensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Gezonis Tortonensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Hucberti Parmanensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Vuidonis Mutinensis Ecclesiæ Episcopi.
✠ Signum Attonis Fuldensis monasterij Abbatis.
✠ Signum Guntharij Herolfesfeldensis monasterij Abbatis.
✠ Signum Eberarti Comitis.
✠ Signum Guntharij Comitis.
✠ Signum Burgharti Comitis.
✠ Signum Vtonis Comitis.
✠ Signum Cronratis Comitis.
✠ Signum Ernustes.
✠ Signum Thietheris, Ricdages, Liupen, Hartuuiges, Arnolues, Ingilthies, Burchartes, Retinges.

Anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo sexagesimosecundo, Indictione quinta, mense Februarij, decimotertio die eiusdem mẽsis, anno vero domni Ottonis Imperij inuictissimi Imp. vigesimoseptimo, facta est hæc pactio feliciter.] ita numerans a tempore adepti Regni, eosdẽ annos iungens cum Imperio, cuius hic primus est annus numerandus, reliquos autẽ annos præteritos proprios esse Regni, eiusdem Ottonis diplomata docent, atque Acta synodalia cuncta, quibus nihil constantius. Vt appareat, impropriè a tempore Regni numerari æque annos Imperij, quod hoc anno (vt vidisti) accepit initium, a quo tempore & nos annos Ottonis Imperij incipimus numerare. Porro ista de electione Rom. Pontificis, vt decernerentur, ius tyrannorum effecit, vt alias sæpe superius dictum est, aduersus quos Imperatoris opus fuit auxilium implorare.

OTTO PERSEQVITVR ITALIAE TYRANNOS.

Quæ autem hoc anno ab eodem Ottone Imp. sint gesta, vbi Papiam redijt, apud Reginonem ita narratur: Imperatore Augusto ab Vrbe recedente, & Papiæ Pascha celebrante, Berengarius in quodam monte, qui dicitur, Ad sanctum Leonem (*est in Vmbria locus, tamquam Vlyssis Ithaca, vt nidus in vertice montis altissimi vndequaque prærupti positus*) plurimis vndique secum copijs attractis se muniuit. Et Vuilla in lacu maiori in quadam insula, quæ dicitur Ad sanctum Iulium, se inclusit, filij vero Adelbertus & Guido huc illucq. incerti vagabantur, quasdam tamen munitiones cum suis sequacibus adhuc possidebant, hoc est Grad Castellum, & Traualium, & insulam in lacu Comano. Tunc Vuilla in primis hostiliter additur, & redempto omni de lacu exitu, quotidianis fundibulariorum & sagittariorum, aliorumq. belli instrumentorum impugnationibus fatigatur, & non plenis duobus mensibus obsessa capitur,

& ad vltimum clementia Imperatoris dimissa, quo vellet, ire permittitur, quæ quanta potuit celeritate Berengarium adijt, & ne se Imperatori dederet, omnibus modis persuasit.] hæc ibi. reliqua anno sequenti.

Tunc Otto pius Imp. recuperatam insulam sancti Iulij in dioœcesi Nouariensi positam restituit Ecclesiæ Nouariensi, cuius diploma in Archiuo eius Ecclesiæ hactenus custoditum sic se habet.

In nomine sanctæ indiuiduæq. Trinitatis, Otto diuinæ dispositione prouidentiæ Imperator & Rex, &c.

OTTONIS DIPLOMA DE INSVLA S. IVLII

Diuino cultui locis mancipatis viscera nostræ largitatis, seu donationis, si patefecerimus, plurimum nobis ad Imperij nostri stabilitatem animæq. nostræ remedium, atque æternæ remunerationis emolumentum proficere minime titubamus. Quapropter notum sit omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium nostrorumq. præsentium scilicet, ac futurorum vniuersitati: Nos non immemores beneficiorum trinæ inscrutabilisq. Maiestatis, quæ semper circa nostræ imbecillitatis fragilitatem operatur; specialiter tamen ideo quod misericorditer nobis victoriam tribuens quoddam Castellum, videlicet insulam sancti Iulij, iamdudum per Berengarium Regem ab Episcopatu Nouariensi sublatam, & sibi vsurpatam, necnon contra nos in rebellionem positam, nostræ subdiderit ditioni; per nostræ Imperialis auctoritatis paginam tribuisse, & omnino concessisse Ecclesiæ in prædicto Castro sitæ; in honorem vero sancti Iulij Confessoris Christi, cuius corpus humatum requiescit, quasdam res nostro iuri & dominationi hactenus subiectas infra Comitatum Plumbientem iacentes, hoc est curtes duas Barazolam, & Agredade; quarum vna quæ dicitur Barazola habens Mansos viginti & tres; & altera quæ dicitur Agredade habens Mansos decem & septem; in sumptum & vsum canonicorum ibidem Deo & sancto Iulio Confessori Christi famulantium vna cum terris, campis, vineis, pratis, siluis, aquis, aquarum decursibus, piscationibus, molendinis cultis & incultis, seruis & ancillis, Aldionibus & Aldiabus omnibusq. in integrum ad prædictas res penitus pertinentibus, cum accessibus, & ingressibus eorum superioribus & inferioribus. hoc autem sancimus, & omnino per nostrum Imperiale præceptum statuimus; vt nullus Episcopus præfatæ Nouariensis Ecclesiæ, qui pro tempore fuerit, præsumat iam prædictas res de victu cum stipendio canonicorum subtrahere, & sibi vendicare. Sed de nostro iure & dominio in vsum, & sumptus canonicorum atque prouidentiam, qui pro tempore fuerint, transfundimus, atque delegamus; vt habeant, teneant, & fruantur in perpetuum, omnium hominum inquietudine vel controuersia remota; & pro criminum ablutione nostrorum cunctis diebus, quibus Deus eumdem locũ perseuerare tribuerit, precationibus misericordẽ Dominum placare sategerint; quatenus in die districti examinis repudiato setigero, laneo hæreamus consortio.

Si quis igitur huius nostræ cõcessionis præcepti violator extiterit culpabilis, soluere cogatur centum libras auri optimi, medietatẽ cameræ nostræ, & medietatẽ canonicis S. Iulij, quibus illata iniuria. Quod vt verius credatur, diligentiq. cura ab omnibus obseruetur, manu propria roborantes, anuli nostri impressionem inferius affigi iussimus.

Signum domini Ottonis + inuictissimi Imperatoris. Data IV. kalend. Augusti anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXII. anno vero Imperij domini Ottonis serenissimi Augusti primo, Indictione quinta, actum in Villa quæ dicitur Horta, prope lacum eiusdem sancti Iulij feliciter. d. o. c.]

Vidisti, Lector, quam male consulant Nouatores Politici Regibus suis bona Ecclesiarum subijcientes ipsis? Berengarius abstulit quæ erant sancti Iulij dono piorum Principum collata bona, & perdidit Imperium; Otto qui restituit, illud acquisitum propagauit ad posteros. Inhient, inhient (vt volunt) in damnum suum rebus, iuribusq. Ecclesiarum. Quid erit? vtique (iuxta Sapientem) id quod fuit. Vt nisi desistant ab huiusmodi sacrilegijs, ipsi a Christo vltore sint omnino suis ipsorum bonis iuste priuandi. Si enim nec pretio licuit absque immenso damno suo [a] Achab Regi accipere vineam Naboth parentum suorum antiquam hereditatem: licebit impune Principi Christiano Ecclesiarum antiquitus possessa bona quibusuis coloribus rapere, & excogitatis artibus quibuscumque (vt sæpe vidimus factum) auferre? Nequaquam ista relinquentur inulta. Vindex exurget Deus.

[a] 3. Reg. 21.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SYNODVS MELDENSIS IN CAVSA RHEMENSIS EPISCOPI.

Eodem anno celebrata est in Gallia Synodus Meldensis, occasione vacantis sedis A Rhemensis, defuncto anno superiori Artaldo, in qua fauore Lotharij Regis cum a quibusdam Episcopis electus esset Hugo, qui (vt dictum est) iam puer quinquennis in eam intrusus fuerat, sed per Agapitum Papam electus: rescripto Ioannis Pap. XII. a cœptis cessatur, & alius eligitur. De his omnibus Frodoardus ista habet, hoc anno: Synodus tredecim Episcoporum in pago Meldensi supra Maternam fluuium ex Rhemensi videlicet ac Senonensi diœcesi celebratur, præsidente Senonensi præsule, satagentibus quibusdam Episcopis, vt Hugoni sæpedicto redderetur Rhemense Episcopium. Renitentibus autem præcipue Roricone Laudunensi & Gibuino Catalaunensi præsulibus, & asserentibus quod a tot Episcopis excommunicatus, a minori numero absolui non poterat. Ita relinquitur vsque ad interrogationem Papæ Romani.] & inferius eodem anno: Legatio veniens ab Ioanne Papa, insinuat, præfatum Hugonem tam ab B ipso Papa, quam ab omni Romana Synodo excommunicatum, sed & ab alia Synodo apud Papiam celebrata. Cuius legationis redditi certiores per Brunonem Archiepiscopum, elegimus ad Episcopium Rhemense Odalricum illustrem clericum Hugonis cuiusdam Comitis filium, fauente Lothario Rege cum Regina matre, præfatoq. Brunone.] hæc ibi. Ex quibus intelligis (quod sæpius inculcandum est) qua reuerentia Episcopi colerent Apostolicæ Sedis Antistitem, licet sedentem in ea iuuenculum, & prauis moribus deprauatum Pontificem: quem ipsum sic obseruant & venerantur, vt omnis ille conuentus inter se dissidens ex eius responsione quiesceret.

S. GVIBERTI OBITVS.

Eodem anno decimo kalendas Iunij moritur sanctus Guibertus Abbas fundator monasterij Gemblacensis, cuius res præclare gestas Sigebertus scriptis est prosequutus. extant ipsa.[a] C

[a] *Apud Sur. to. 3. die 23. Maij.*

IESV CHRISTI ANNVS 963. IOANNIS XII. PAP. ANNVS 8. OTTONIS IMP. 2. ROMANI IMP. 3.

RES GESTAE AB OTTONE ANTE IN VRBEM ADVENTVM

NONGENTESIMVS sexagesimustertius Christi annus, Indictione sexta sequitur, quo Ioannes Papa, deficiens ab Imperatore, ab eodem Synodo conuocata in ordinem redigitur. Hæc omnia magni momenti, quomodo se habuerint, per scriptores eius temporis accurate sunt depromenda. Sed primum accipe quæ apud Reginonem descripta leguntur:

Hoc anno Otto iterũ Papiæ Natalem Domini & Pascha celebrauit. Interim Adel- D bertus huc illucq. discurrens, quoscumque poterat, sibi vndique attraxit, sed & Corsicam, ibi se tueri nitens, intrauit, Romanum etiam Pontificem in suum adiutorium solicitauit.] quæ autem post hæc sequuta sint auctor [b] Luitprandus assertus, licet diuersus ab eo, quisquis ille fuerit, ea cuncta ob oculos habens descripsit.

b Luitpr. lib. 6. cap. 6.

Sed antequam quæ ab eo sunt tradita hic, reddamus: de ipso auctore iure differendum videtur: num reuera capita illa a sexto vsque ad vndecimum sexti libri sint Luitprandi, cuius superiores libri esse nosc̃untur. Scimus ita censeri, nec eam rem hactenus in controuersiam esse deductam. Verum existimo capita illa esse potius appendicem ad Luitprandum ab auctore adhuc incerto elaboratam, quam Luitprandi continuatum opus. Styli in primis id opinari facit diuersitas. Sed illud magis persuadet, quod eadem capita extra terminos certos operi suo ab ipso Luitprando præscriptos E posita esse inueniuntur, sicq. eius assertione & auctoritate suos esse negari penitus. Ipse enim in præfatione præposita libro tertio, vbi de nomine operis Antidosis, & de termino quo clauditur opus, nempe legatione sua Constantinopolim agit: asserit scriptioni illi se finem imposuisse in Paxo insula, iam legatione, de qua ipso agit in fine, ad Constantinum Imperatorem functus, cum regnaret adhuc Berengarius. At illa quæ scribuntur postremis capitibus illis de Ioanne duodecimo Romano Pōtifice longe postea contigisse nosc̃untur; adeo vt si esset istud eiusdem auctoris opus; illud plane aliud a priori ab eo elucubratum esse diuersum, necesse sit affirmare. Insuper alterius potius esse auctoris ex ea etiam coniectura concipio, quod cum auctor illorum capitum in illis mentionem habeat Luitprandi iam non amplius diaconi Ticinensis, sed Episcopi Cremonensis, alium diuersumq. ab eo se esse auctor ostendit, cum alioqui Luitprando mo-

DE AVCTORITATE HISTORIAE DE IOANNE XII.

A do moris fuisse nosc̃atur, nomen suum in scriptis suis non quasi alterius obiter præterire, sed gloriæ titulis bene exornatum relinquere. Fuisse autem eumdem Luitprandum diaconum Ticinensem & Luitprandum postea creatum Episcopum Cremonensem, tum nomen, tum munus iteratum, repetita nempe legatio, vt ipse de se fatetur, satis ostendit. sed de legatione posteriori suo erit loco dicendũ. His si coniũgantur Græcarum litterarum par eruditio & Poeticæ ceterarumq. litterarum facultas eadem hoc sæculo haud adeo inuentu facilis, plane tamquam ex multis lineamentis, eumdem esse senties hominem; auctorem autem appendicis capitulorum illorum esse diuersum, eumq. addictissimum Ottoni Imperatori, & priuato studio ea scripsisse in ipsius gratiam, odium vero Ioannis. qui rem gestam sic aggreditur enarrare:

IOANNES PAPA PERIVRVS IVNGIT SE ADELBERTO.

Interea præfatus Papa iuramenti & promissionis oblitus, quam fecerat sancto Impe- B ratori: ad Adelbertum, vt se adeat, mittit, iureiurando ei affirmans, se illum contra sanctissimi Imperatoris potentiam adiuturum. Adeo enim eumdem Adelbertum Ecclesiarum Dei, eiusdemq. Papæ Ioannis persecutorem Imperator factus terruerat, vt omnem Italiam deserens Fraxinetum adiret, seq. Sarracenorum fidei commendaret. Imperator autem iustus, qui, cur Adelbertum Ioannes Papa, quem prius vehementi odio insequebatur nunc diligeret, satis mirari non potuit, accersitis quibusdam familiaribus, an hoc verum esset, Romam dirigit percontatum. Cumq illo ijdem Nuntij peruenissent, huiusmodi non a quibuslibet, aut paucis, sed ab omnibus Romanis ciuibus responsa suscipiunt.] quæ autem Romam adeuntes Nuntij a Romanis acceperint, idem auctor sic narrat:

QVAE NVNTII DE IOANNE ACCEPERINT.

Non dispar videtur ratio, cur Ioannes Papa sanctissimum Imperatorem, suum sci- C licet ex Adelberti manibus liberatorem, & diabolus oderit Creatorem. Imperator, quemadmodum re ipsa experti sumus, ea quæ Dei sunt, sapit, operatur, diligit, Ecclesiastica & sæcularia negotia armis tutatur, moribus ornat, & legibus emendat: Ioannes Papa his omnibus aduersatur. Non clam est, quod fatemur. Testis est *Rainera sui ipsius militis vidua, quam cæco captus igne, multis præfectam vrbibus, sacrosanctis beati Petri donauit aureis crucibus atque calicibus. Testis est Stephana eius amica, quæ in effusione eius quẽ ex eo conceperat recens hominem e vita exiuit. Quod si cuncta taceant, Lateranense palatium, Sanctorum quondam hospitium, nunc prostibulum meretricum, non silebit amicam coniugem, Stephanæ patris concubinæ sororem. Testis omnium gentium præterquam Romanorum, absentia mulierum, quæ sanctorum Apostolorum Limina orandi gratia timent visere; cum nonnullas ante dies paucos hunc audierint coniugatas, viduas, virgines vi oppressisse. Testes sunt D sanctæ Apostolorum Ecclesiæ, quæ non stillatim pluuiam, sed totum intrinsecus supra ipsa etiam sacrosancta altaria imbrem admitterent. Quanto nos terrore tigna afficiunt, cum diuinam opem ibidem deposcimus? mors in tectis regnat, quæ nos orare multa volentes impedit, atque domum Domini mox relinquere cogit. Testes sunt non solum *iuncearum curaturæ, sed & quotidianarum formarum mulieres, cui eædem sunt, & filices pedibus quæ conterunt, & quæ magnorum subeuntur adiutorio iumentorum. Atque hoc rei est, quod tanta ei cum Imperatore sancto discordia est, lupis & agnis quanta sortito obtigit. Illi hoc vt impune liceat, Adelbertum sibi tutorem & defensorem parat.] hæc sunt quæ Romæ Nuntij acceperunt. Quibus auditis, Ottonem ista respondisse, idem auctor affirmat, cum ait: E

* locus depraratus

Hæc dum a redeuntibus Nuntijs Imperator audisset: Puer, inquit, est, facile bonorum immutabitur exemplo virorum: spero eum obiurgatione honesta, suasione liberali facile ex illis sese emersurum malis, dicemusq. tunc cum [a] Propheta: Hæc est mutatio dexteræ Excelsi, & adiecit: Quod prius rerum ordo deposcit, Berengarium in Feretro monte resistẽtem propulsemus; dein paterna *abdicatione dominum Papam conueniamus: si non voluntate, verecundia saltem in virum perfectum sese muret; sicq. forsitan deuictus, bene consuescere studebit his desuescere. His expletis, Papiæ nauim conscendit, ac per Eridani alueum Rauennam vsque peruenit, indeq. progrediens, Montem Feretrum (quod oppidum sancti Leonis dicitur) in quo Berengarius & Vuilla erant, obsedit.

[a] *Psal. 76.*

* admonitione

OTTO OBSIDET BERENGARIVM.

Quo & præfatus Papa Leonem venerabilem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Protoscrinia- LEGATIO IOAN. PAP. AD OTTONEM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rium, nunc in eadem Sede Petri Apostolorum Principis Vicarium, necnon Demetrium Optimatem Romanorum illustrissimum sancto Imperatori Nuntios dirigit, mandans, haud mirum esse si hactenus iuuentutis igne deuictus quid puerile gesserit, iam tempus instare, cum alieno cuperet viuere more. Mandauit etiam dolose, quod quemdam Leonem Episcopum & Ioannem diaconum Cardinalem suos infideles suscepisset, & quod sanctus Imperator promissionis suæ fidem violaret, dum eos, qui eo loci manebant, iuramento non ipsi, sed sibi astringeret.] hactenus quæ suggerenda per Legatos suos Ioannes Imperatori mandauit. Quæ autem Otto ad ista responderit, mox idem subijcit auctor istis verbis:

OTTONIS AD LEGATOS RESPONSIO.

Quibus Imperator. Pro correctione, inquit, ac morum immutatione quam promittit, gratias ago: de promissis vero fidem mutare, cuius me arguit, an verum sit, ipsi perpendite: omnem terram sancti Petri, quæ nostræ potestati subiecta est, Ecclesiæ promisimus reddere. Atque id rei est, quod ex munitione Berengarium cum omni familia pellere laboramus. quo enim pacto terram hanc ei reddere possumus, si non prius eam ex violentorum manibus ereptam potestati nostræ subdamus? Leonē Episcopum & Ioannem Cardinalem diaconum suos infideles, quos nos suscepisse accusat, his temporibus non vidimus, nedum suscepimus. Constantinopolim domino Papa eos ad iniuriam nostram proficiscentes dirigente, Capuæ sunt (vt audiuimus) capti. Quibuscum etiam Saleccum natione Bulgarum, educatione Vngarum domini Papæ familiarissimum, & Zachariam virum reprobatum diuinarum atque humanarum litterarum inscium, a domino Papa Episcopum nouiter consecratum, & Vngaris ad prædicandum, vt super nos irruant, destinatum, eodem captos esse loco audiuimus. Hæc dominum Papam nullis narrantibus fecisse crederemus, nisi litteræ fidem admitterent, quæ plumbo signatæ eius nominis characteres monstrant.] Respondit ista Legatis Ioannis Otto, nec his contentus, alios rursus sibi visum Legatos mittere pro sua excusatione ad ipsum Pontificem. Quinam isti fuerint, & quæ nuntianda præceperit, idem auctor sic narrat:

A B C

* Mindensem LEGATIO OTTONIS AD IOAN. PAP.

His expletis, Landoardum a Saxonia * Numendensem, & Luitprandū ab Italia Cremonensem Episcopos, cum præfatis Nuntijs Romam dirigit, domino Papæ se inculpabilem esse, satisfacturos. Quorum etiam militibus hoc Imperator iustus imposuit, vt si secus dominus Papa non crederet, duello verum esse approbarent. Præfati igitur Landoardus & Luitprandus Episcopi Romam ad domini Papæ præsentiam venientes, tanto sunt in honore susceptī, vt non eos lateret, quanto sanctum Imperatorem tædio fastidirent. Ordinatim tamen, prout eis iniunctum fuerat, enarrantes non iureiurando, non duello satisfactionem Papa recipere voluit, sed in eadem qua fuerat, duritie permansit.] quomodo autem aliam ad eumdem Imperatorem misit Ioannes legationem, ita declarat:

D

IOANNIS LEGATIO ALIA AD OTTONEM ET OTTONIS ROMAM ADVENTVS.

Subdole tamen Ioannes Papa post dies octo Ioannem Episcopum Narniensem & Benedictum Cardinalem diaconum, cum istis domino Imperatori destinauit, putans hunc suis posse deludere versutijs, cui nimis est verba dare difficile. Ante quorum reditum, Adelbertus, inuitante Papa, a Fraxineto rediens, Centumcellas aduenit, deinde Romam profectus, non vt debuit, repudiatus, sed a Papa honorifice est susceptus. hæc dum aguntur, Phœbi radijs graue Cancri sidus inæstuans Imperatorem Romanis arcibus propellebat. Sed cum virginale sidus gratam rediens temperiem ferret, collectis copijs, clam Romanis inuitantibus, Romam aduenit; quid clam dixerim, cum maior Romanorum pars Optimatum sancti Pauli Castellum inuaserit, sanctumq. Imperatorem, obsidibus etiam datis, inuitauerit? Quid multis morer? iuxta Vrbē Imperator castrametatus est. Roma Papa simul atque Adelbertus aufugiunt.] Quæ autem per ciues Romanos, quæve ab Imperatore Romæ dum esset, gesta sint, idem auctor narrare sic pergit:

E

PROMISSIO OTTONI FACTA DE ELECTIONE ROM. PONT.

Ciues vero sanctum Imperatorem cum suis omnibus in Vrbem suscipiunt, fidelitatemq. promittunt, hæc addentes & firmiter iurantes, numquam se Papam electuros, aut ordinaturos præter consensum atque electionē domini Imperatoris Ottonis Cæsaris Augusti, filijq. ipsius Regis Ottonis.] Iurasse aliquos ex Cardinalibus, & inter alios Benedictum Archidiaconum, quæ vltimo loco dicentur ab eodem auctore, significant.

A cant. Ceterum, vt expressum est, non omnibus Ottonis Imperatoris successoribus Augustis id a populo Cleroq. iuratum est, sed ipsi dumtaxat Ottoni, vniq. eius filio Ottoni Iuniori.

At cuius ponderis esse potuit ista promissio siue a Romanis laicis, siue a Cardinalibus facta absque consensu tum existentis Romani Pontificis? certe nondum damnatus atque cessare iussus Ioannes erat, vt ipso inconsulto & non consentiente aliquid decerni potuerit in re præsertim tanti momenti; vt plane fatendum sit, nullius eam fuisse firmitatis, quæ tunc fuit de electione Pontificis Ottoni & filio eius facta promissio. Quæ autem post promissionem a Romanis factam Ottoni sequuta sint, sic accipe ab eodem auctore, dum pergit: Post triduum rogantibus tam Romanis Episcopis, quam plebe, magnus in sancti Petri Ecclesia fit conuentus: sederuntq. cum Imperatore Archiepiscopi. *Ab Italia* pro Angelfrido Aquileiensi Patriarcha, quem in eadem vrbe languor repente (vt fit) ortus arripuerat. Rodulphus diaconus.

B

Vualbertus Mediolanensis.
Petrus Rauennas.
A Saxonia.
* Adeltac Archiepiscopus, &
Landolardus Episcopus Numedensis.
A Francia.
Otgerius Episcopus Spirensis.
Buptus * Parmensis.
Ab Italia.

C

Luitprandus Cremonensis.
Hermelandus Regensis.
A Tuscia.
Conradus Lucensis.
Euerarius Ariciensis.
Pisanus * Senensis.
Florentius Pistorienſis.
Ex alijs Italiæ locis.
Petrus Camerinensis.
Romanus Spoletinus.
Gregorius Albanensis.

D

Sico Ostiensis.
Benedictus Portuensis.
Lucidus Cannensis.
Theophylactus Prænestinus.
Vuido Siluæ candidæ.
Leo Velitrensis.
Sico Blerensis.
Stephanus Senensis.
Ioannes Nepesinus.
Ioannes Tiburtinus.
Ioannes Foroiulienſis.

E

Romanus Ferentinensis.
Ioannes * Hormensis.
Ioannes Verulensis.
Martinus Sutrinus.
Ioannes Narniensis.
Ioannes Sabinensis.
Ioannes Gallacensis.
. . . . . Phalarensis.
. . . . . Alatrensis.
. . . . . Hortanus.
Ioannes Anagnienſis.
. . . . . Trebensis.

Salibatinus Tarraconensis.] hucusque Episcopi, sequuntur Cardinales.
Stephanus Cardinalis Archipresbyter tit. Balbinæ.
Dominicus tit. Anastasiæ. * Adaldagus
Petrus tit. Damasi.
Theophylactus tit. Chrysogoni.
Ioannes tit. Equitij.
Ioannes tit. Susannæ. * al. Bremensis
Petrus tit. Pammachij.
Adrianus tit. Callisti.
Ioannes tit. Cæciliæ.
Adrianus tit. Lucinæ.
Benedictus tit. Sixti.
. . . . . tit. Quatuor Coronatorum.
Stephanus tit. Sabinæ. * al. Saonensis
Benedictus Cardinalis Archidiaconus.
Ioannes diaconus.
Bonfilius Card. diaconus primicerius.
Georgius Secundicerius.
Stephanus Adminiculator.
Andreas Arcarius.
Sergius Primicerius Defensorum.
Ioannes Sacellarius.
Stephanus.
Theophylactus.
Adrianus.
Stephanus.
Benedictus.
Azo.
Adrianus.
Romanus.
Leo. * Normensis
Benedictus.
item Leo, &
Leo Scriniarij.
Leo Primicerius scholæ Cantorum.
Benedictus subdiaconus & Oblationarius
Azo.
Benedictus.
Demetrius.
Ioannes.
Amicus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sergius. Vrso.
Benedictus. Ioannes.
Benedictus subdiaconus Subpulmentarius.
Stephanus Archidiaconus cum omnibus Acolythis & Regionarijs.] hucusque ex Clero Romano. Interfuerunt & proceres Romanorũ ab eodem Luitprando sic recensiti.

Ex primatibus Romanæ ciuitatis.

Stephanus filius Ioannis Superista. Leo de Carmizuli.
Demetrius Melioſi. Richardus . . . . .
Crescentius Caballi marmorei. Petrus de Canaparia.
Ioannes cognomento Nuzina. Benedictus cum Bulgamino filio suo ex plebe.
Stephanus de Muza.
Theodorus de Rusina. Petrus qui & Imperiola est dictus, cum omni Romanorum militia.]
Ioannes de Primicerio.

Hic scripta Episcoporum nomina legi admodum deprauata & mutilata, non est dubium, quod senties ex his quæ apud Reginonem auctor temporis huius scripsit dicens: Cui Synodo interfuerunt omnes prope Romani & Italiæ Episcopi, Angelfridus etiam Aquileiensis Patriarcha, qui tunc temporis etiam ibi obijt; sed & de nostratibus interfuerunt Adaldagus, Henricus, Landoardus, & Otgerus Episcopi. Fuit Adaldagus Archiepiscopus Hamaburgensis, Henricus Treuirensis, Landoardus Mindensis, & Otgerus Spirensis.] hæc ibi. pergit vero [a] idem auctor hoc modo.

[a] Luitp. lib. 6. cap. 7.

OTTO IMP. ALLOQVITVR SYNODVM.

His ita residentibus, silentiumq. summum tenentibus, ita sanctus est Imperator exorsus: Quoniam decorum esset, tam claro sanctoq. Papam Ioannem interesse Concilio: cur tantum declinauerit cœtum, vos, o sancti Patres, consulimus, quibus communis labor Ecclesiasticus ac communis negotium existit.

QVAE IOANNI OBIECTA SINT CRIMINA.

Tunc Romani Pontifices, *Episcopi scilicet suffraganei*, & Cardinales presbyteri ac diaconi cum vniuersa plebe dixerunt: Miramur sanctissimam prudentiam vestram nos hoc velle percontari, quod nec Babylonicos, nec Ibericos, nec Indicos incolas latet: ita aperte diabolica pertractat negotia, vt nihil circuitionis vtatur. Imperator respondit. Iustum nobis videtur, vt accusationes nominatim exprimantur. Deinde quod agendum est, communi consilio pertractetur.

Tunc consurgens Petrus Cardinalis presbyter, se vidisse illum Missam celebrasse, & non communicasse, testatus est. Ioannes Episcopus Narniensis, & Ioannes Cardinalis diaconus, se vidisse illum, diaconum ordinasse in equorum stabulo non certis temporibus, sunt professi. Benedictus cum ceteris condiaconis & presbyteris dixit, se scire, quod ordinationes Episcoporum faceret pretio, & quod annorum decem Episcopum in Tudertina ciuitate ordinarit. De sacrilegio non est necesse percontari, quia plus videndo quam audiendo scire potuissemus. De adulterio dixerunt, quod oculis non viderant, sed pro certo scirent, viduam Rainarij, & Stephanam patris concubinam & Annam viduam cum nepte sua abusum esse; & sanctum palatium lupanar & prostibulum fecisse: Venationem dixerunt publice exercuisse. Benedictum spiritualem patrem suum lumine priuasse, & mox mortuum esse. Ioannem Cardinalem subdiaconum virilibus amputatis occidisse, incendia fecisse, ense accinctum, galea & lorica indutum fuisse, testati sunt. Diaboli in amorem vinum bibisse, omnes tam clerici, quam laici acclamarunt. In ludo aleæ, Iouis, Veneris, ceterorumq. dæmonum auxilium popoſcisse dixerunt. Matutinas & Canonicas horas eum non celebrasse, nec signo Crucis se munisse professi sunt.] hactenus accusationes.

CVR DE INVASIONE SEDIS ACCVSATIO NVLLA.

Sed mirum, quod de eius intrusione in Sedem Apostolicam cum adolescens esset decem & octo annorum, nullum sit factum illi negotium. At scias id illi non humanitatis gratia esse donatum, & indultum miserationis ergo; sed magno artificio prætermissum: etenim si fuisset Ioannis electio offensa nulla: æque Ottonis Imperium, quod acceperat a Ioanne, fuisset illegitimum declaratum, vtpote collatum ab eo, qui Pontifex non fuisset. Sic igitur abstinuit ab his Otto, ne sui abrogationem Imperij, eius damnatione, procuraret. pergunt Acta.

His auditis Imperator, quia Romani eius loquelam propriam, ideſt Saxonicam, intelligere nequibant: Luitprando Cremonensi Episcopo præcepit, vt Latino sermone hæc Romanis omnibus quæ sequuntur, exprimeret. Surgens itaque sic cœpit:

Persæpe

Persæpe [a] contigit, & nobis experti credimus, vt in dignitatibus constituti inuidorum infamia maculentur: displicet bonus malis, quemadmodum & malus bonis. Atque hoc rei est, quod hanc in Papam accusationem, quam modo Benedictus Cardinalis diaconus legit, & vobiscum fecit: amphibolam retinemus, incerti vtrum e zelo iustitiæ, an impietatis liuore proruperit. [a] Luitp. lib. 6. cap 8.

OTTO DVBITAT AN CALVMNIOSE IOANNES SIT ACCVSATVS.

Vnde mihi indigno secundum concessæ dignitatis auctoritatem omnes obtestor per Deum, quem fallere, & si vult, nemo potest, sanctamq. eius Genitricem intemeratam Virginem Mariam, perq. pretiosissimum Apostolorum Principis corpus, in cuius hæc recitantur Ecclesia, vt nulla in dominum Papam iaculentur conuicia, quæ non sint ab ipso patrata, atque a viris probatissimis visa.

PVBLICA OMNIVM CONCLAMATIO DE FACINORIBVS IOANNIS.

Tunc Episcopi, Diaconi, Clerus, & cunctus Romanorum populus, quasi vir vnus, dixerunt: Si non & quæ per Benedictum diaconum lecta sunt, hisq. turpiora & ampliora Ioannes Papa indigna commisit facinora; non nos a peccatorum vinculis absoluat Apostolorum princeps beatus Petrus, qui verbo cælum indignis claudit, iustis aperit: simus anathematis vinculo innodati, atque in die nouissima in sinistra parte positi cum eis qui dixerunt [b] Domino Deo: Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Quod si fidem nobis non adhibetis, exercitui domini Imperatoris saltem debetis credere, cui ante quinque dies ense accinctus, clypeo, galea, lorica indutus occurrit. Solus Tyberis qui interfluxit, ne sic ornatus ab exercitu caperetur, impediuit. Mox sanctus Imperator dixit: Tot sunt huius rei testes, quot sunt nostro in exercitu bellatores. Sancta Synodus dixit: Si placet domino Imperatori: Mittantur litteræ domino Papæ, vt adueniat, seq. ex his omnibus purget. Tunc eidem sunt litteræ destinatæ, quæ sic se habent: [b] Iob. 21.

SYNODALIS EPISTOLA AD IOANNEM.

Summo Pontifici & vniuersali Papæ domino Ioanni, Otto diuinæ respectu clementiæ Imperator Augustus, cum Archiepiscopis Liguriæ, Tusciæ, Saxoniæ, Franciæ in Domino salutem.

Romam ob seruitium Dei venientes, dum filios vestros, Romanos scilicet Episcopos, Cardinales presbyteros, diaconos, & vniuersam plebem de vestra absentia percontaremur, & quid causæ esset, quod nos Ecclesiæ vestræ, vestriq. defensores videre noluissetis: talia de vobis, tamq obscena protulerunt, vt si de histrionibus dicerentur, nobis verecundiam ingererent. Quæ ne magnitudinem vestram lateant omnia, quædã vobis sub breuitate describimus, quoniam si cuncta nominatim exprimere cuperemus, dies nobis non sufficeret vnus. Noueritis itaque, non a paucis, sed ab omnibus tam vestri quam alterius ordinis vos homicidij, periurij, sacrilegij, & ex propria cognatione, atque ex duabus sororibus incesti crimine esse accusatos. Dicunt & aliud auditu ipso horridum, diaboli vos in amorem vinum bibisse: in ludo aleæ, Iouis, Veneris, ceterorumq. dæmonum auxilium poposcisse. Oramus itaque Paternitatem vestram obnixe, venire, atque ex his vos omnibus purgare, non dissimuletis. Si forte vim temerariæ multitudinis formidatis, iuramento vobis affirmamus, nihil fieri præter sanctorum Canonum sanctionem. Dat. viij. Idus Nouembris.] pergit auctor.

QVAE RESCRIPSERIT IOAN. PAP. AD SYNODVM.

Hanc epistolam cum legisset, huiusmodi Apologeticum scripsit.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei omnibus Episcopis. Nos audiuimus dicere, quod vos vultis alium Papam facere. si hæc feceritis: Excommunico vos deo Deo omnipotenti, vt non habeatis licentiam vllum ordinare, & Missam celebrare.

Cum hæc epistola in sancta Synodo legeretur, aduenerunt qui prius defuerant religiosi a Lotharingia, Hericus Treuirensis Archiepiscopus, ab Aemilia & Liguria Vuido * Mutiensis, Gezo Tortonensis, Sigulphus Placentinus. quorum consilio domino Papæ ita rescribunt:

* Mutinensis

ALIA EPIST. E SYNODO AD IOAN. PAP.

Summo Pontifici & vniuersali Papæ domino Ioanni Otto diuinæ respectu clementiæ Imperator Augustus, sed & sancta Synodus Romæ ob seruitium Dei congregata, in Domino salutem:

Præterita Synodo, quæ celebrata est octauo Idus Nouembris, litteras vobis direximus, in quibus accusatorum vestrorum verba atque accusationis causæ continebantur. Rogauimus etiam ijsdem litteris magnitudinem vestram, quemadmodum iustum est. A vobis, non quales temporis qualitas, sed inconsultorum vanitas expoſcit hominum, litteras accepimus. Non veniendi ad Synodum rationabilis esse excusa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio debuit: sed & præsentes magnitudinis vestræ debuerunt nuntij interesse, qui aut A ægritudinis, aut certæ difficultatis causa satisfacerent sanctam vos Synodum declinasse. Est & aliud vestris in litteris scriptum, quod non Episcopum, sed puerilem ineptiam scribere deceret: Excommunicastis enim omnes, vt non habeamus licentiã canendi Missam, ordinandi Ecclesiasticas dispositiones, si alium Romanæ Sedi constitueremus Episcopum. ita enim scriptum erat: Non habeatis licentiam vllum ordinare. Nunc vsque putauimus, immo credimus, duo negatiua vnum facere dedicatiuum, nisi vestra auctoritas priscorum sententias infirmaret auctorum. Nos vero intentioni vestræ non verbis respondeamus. si ad Synodum venire, & obiecta purgare non differtis: auctoritati vestræ proculdubio obediemus. sed si (quod absit) venire, & obiecta vobis capitalia crimina purgare dissimulatis, cum præsertim vos venire nihil impediat, non maris nauigatio, non corporis ægritudo, non itineris longitudo; tunc B excommunicationem vestram paruipendemus: eam potius in vos retorquebimus, quoniam quidem iuste facere possumus. Iudas Domini nostri IESV Christi proditor, immo venditor cum ceteris prius ligandi atque soluendi potestatem a Magistro in hæc verba accepit: [a] Amen dico vobis, quæcumque ligaueritis super terrã, &c. Quamdiu enim bonus inter discipulos fuit, ligare atque soluere valuit: postquam vero cupiditatis veneno homicida factus, vitam occidere voluit: quem postea ligatum soluere, solutum ligare potuit, nisi seipsum, quem infelicissimo laqueo strangulauit? Data decimo kalendas Decembris, & missa per Hadrianum Cardinalem presbyterum & Benedictum Cardinalem diaconum.

a *Matt.* 18.

IOAN. NON INVENTVS.

Qui cum ad Tyberim peruenissent, eum nõ inuenerunt; pharetratus enim in campestria iam abierat; nec quisquam erat, qui vbi ipse erat, indicare posset. Cumq. eum C inuenire non possent, cum ijsdem litteris ad sanctam Synodum, quæ tunc tertio est habita, sunt reuersi.

OTTONIS IN IOANNEM QVERELAE.

Mox Imperator ait: Expectauimus aduentum eius, vt præsente eo, quod nobis egerit, quereremur. Verum quoniam eum non affuturum certo scimus: quam perfide nobiscum egerit, vt diligenter agnoscatis, etiam atque etiam flagitamus. Notum itaque vobis facimus Archiepiscopis, Episcopis, presbyteris, diaconis, reliquoq. Clero, necnon & Comitibus, & Iudicibus, omniq. plebi, quod idem Ioannes Papa oppressus a Berengario atque Adelberto rebellibus nostris, misit in Saxoniam nuntios, rogans, vt pro amore Dei in Italiam veniremus, & Ecclesiam sancti Petri, & seipsum ex faucibus eorum liberaremus. Nos vero, Deo adiuuante, quantum fecerimus, non est necesse dicere, vt in præsentiarum videtis. Ereptus vero mea opera ex eorum ma- D nibus & honori debito restitutus, oblitus iuramenti & fidelitatis, quam mihi supra corpus sancti Petri promisit, eumdem Adelbertum Romam venire fecit, & contra me defendit, seditiones fecit, & videntibus nostris millitibus dux belli factus, lorica & galea est indutus. Quid super hoc sancta Synodus decernat, edicat.

PVBLICA IN IOANNEM DECLAMATIO.

Ad hæc Romani pontifices *suffraganei scilicet Episcopi*, reliquusq. Clerus, & cunctus populus dixerunt: Inauditum vulnus, inaudito est cauterio exurendum; si corruptis moribus sibi soli, & non cunctis obesset; quoquo modo tolerandus esset: Quot prius casti huius facti sunt imitatione incesti? quot probi huius exemplo conuersationis sunt reprobi? petimus itaque magnitudinem Imperij vestri, monstrum illud nulla virtute redemptum a vitijs, a sancta Romana Ecclesia pelli, aliumq. loco eius constitui, qui nobis exemplo bonæ conuersationis præesse valeat, & prodesse sibi: recte viuat, & be- E ne viuendi nobis exemplum præbeat.

Tunc Imperator: Placet, inquit, quod dicitis; nihilq. gratius nobis, quam vt talis, qui huic sanctæ & vniuersali Sedi præponatur, inueniri possit.

LEONIS IN IOANNIS LOCVM ELECTIO

His dictis, omnes vna voce dixerunt: Leonem venerabilem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Protoscriniarium virum approbatum ad summum sacerdotij gradum nobis in pastorem eligimus, vt sit summus & vniuersalis Papa Romanæ Ecclesiæ, reprobato ob mores improbos Ioanne apostata. Cum hoc omnes tertio dixissent, annuente Imperatore, nominatum Leonem ad Lateranense palatium, secundum consuetudinem cum Cardinalibus ducunt, & certo tempore in Ecclesia sancti Petri ad summum sacerdotium sancta consecratione attollunt, & fideles se ei affuturos iureiurando promittunt.

His

A His ita gestis, sperans sanctissimus Imp. cum paucis Romæ se degere posse, ne consumeretur Romanus populus ob multitudinem exercitus, multis, vt redirent, licentiã dedit.] hucusque anni huius res gestæ; quæ sequuntur, anno sequenti facta noscuntur, nosq. suo loco dicturi sumus. Addit his Sigebertus, Leonem ipsum laicum adhuc fuisse, cum electus est Pontifex, contra decreta [a] Nicolai, Hadriani, & Stephani Romanorum Pontificum superius recitata.

a *apud Grat. d. 79. c. 3 4.*

PEDARGVITVR MVLTIPLICITER PSEVDOSYN. ERRORIS.

Audisti, Lector, ipsam Synodum, integra eius Acta, iudicium de abdicatione Ioannis Papæ, & subrogatione Leonis. In qua grauissima actione, sed leuissime ac perfunctorie pertractata, quam multipliciter peccatum sit, quamq. enormiter erratum, nec puto pro dignitate me consequi verbis posse. Vnum loco omnium hoc satis habeto, numquam me legisse, Orthodoxorum conuentum synodalem aliquando habi- B tum, in quo magis Ecclesiasticum ius offensum, magis Canones violati, vulnerata traditio, conculcata, oppressa, atque maiore dedecore prostrata iustitia. Mentiar, nisi tu ipse ista cuncta cum videris, manibus tetigeris (si cultor es iustitiæ) præ animi indignatione exclamare cogaris, o indignum facinus audax & insolens! nisi tamen te cohibeant tum turpis vita Ioannis, tum zelus Imperatoris, de quo illud Apostoli congrue dici potest: [b] Testimonium ipsi perhibeo, quod zelum habet, sed non secundum scientiam.] Qua carentes Episcopi illi, in quibus esse debebat, sibi, alijsq. parauere ruinam, sicut [c] si cæcus cæcum ducat ambo in foueam cadant.] Quo nomine ea di- c *Matt.* 15. uina sententia ipsi primum priuandi fuerant sacerdotio, sic apud [d] Oseam Prophetam d *Osee* 4. Domino contestante: Quia tu scientiam repulisti: repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.]

b *Rom.* 10.

IN HAC PSEVDOSYNODO OMNIA PERPERAM FACTA.

C Ex quo enim (vt ipsi fassi sunt) habitus est ab eis Ioãnes vere summus Pontifex: quod etiam suis litteris sunt professi: vnde ipsis cogendi Concilij facultas contra Pontificem absque ipsius consensu? Id quidē contestati sunt omnes Episcopi in Romano Concilio sub Symmacho Papa, cum ipse Pontifex aduersariorũ accusationibus obrueretur, non licere dicentes, ab alio aliquo nisi ab ipso Synodum conuocari in causa sua; cum Theodoricus Rex hoc non negans, excusauit tamen se, dicens de cogenda ea Synodo litteras ab ipso Symmacho accepisse, prout suo loco superius est demonstratum. Insuper vbi sufficiens testium numerus? quem septuagintaduorum esse debere, contestati sunt sanctissimi illi Patres, qui ad iudicandum Marcellinum Papam sunt conuocati. Rursus in quanam Synodo, licet contra aliquem hæresiarcham conuocata, non præcessit citatio trina antequam in eum esset lata sententia? At Ioannem Papam bis vocatum dumD taxat, synodalia ipsa Acta declarant. Sed & cui reorum, quamuis vili homuncioni, non ante sententiam aliqua data a iure perendina dilatio? sed nulla Ioanni, bis vocatus, statim damnatus eadem qua secunda citatus est die, vt eadem Acta significant. Audi monstruosiora: In quanam Synodo petitum est ab Episcoporum consessu, Imperatorem condemnare Episcopum vel clericum aliquem, & non potius ab Imperatore postulatum est, vt sancta Synodus hominem Ecclesiasticum damnet? At secus in hoc conuenticulo factum videmus: Nam vniuersa Synodus rogasse dicitur Imperatorem, Ioannem expelli, & alium in locum ipsius subrogari.

At quis aliquando accusatus hæresiarcha, vel infamissima quæque persona conuicta in Synodo, absque sententia lata, omniumq. subscriptione firmata, publiceq. recitata legitur e throno deposita, in ordinem redacta, & alia in eius locum suffecta? E At hic vna breuiq. interlocutione Imperatoris, immo nec interlocutoria sententia, sed rogatione ipsius Imperatoris successor est datus Ioanni, nulla in eum prorsus sententia lata. Nam rogante Synodo Imperatorem (vt habent Acta verbatim quam fidelissime ab eodem auctore conscripta) ob immania flagitia Ioannem pelli, & alium aliquem virum frugi subrogari, hæc ad eos Imperator: Placet quod dicitis, nihilq. gratius nobis, quam vt talis qui huic sanctæ & vniuersali Sedi præponatur, inueniri possit. His dictis, omnes vna voce dixerunt: Leonem venerabilem nobis in pastorẽ eligimus, &c.]

Vidisti monstrum, suffectum caput, priori capite nulla præciso sententia? Attendisti prodigium, executionem absque sententia, cum omnis executio sententiæ dicatur executio? relatiue enim se habet ipsa executio ad sententiam. Sed vbi ista? nusquam, nec prolata verbis, nec scriptis edita reperitur.

Sed etsi omnia rite, rectoq. ordine iudiciario peracta fuissent: nonne sua sponte om-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nia ſtatim corruunt,cum ab excommunicatis ab ipſo Pontifice omnia conſtet eſſe peracta? Vbi vmquam viſa tanta ignorantia Canonum, iudicium tam abſurdum auditum in re tam graui, tantiq. momenti? tanta temeritas, ex quo Chriſti Eccleſia eſſe cœpit, in Orthodoxis Epiſcopis vbi inuenta? Cum plurima contigerint aduerſus Romanos Pontifices ab ipſis conuocata cogi Concilia, in quibus licet ſæpe audaciſſimi aſtiterint accuſatores accuſationibus nefandiſſimis, numquam tamen permoueri potuerunt Patres, niſi hæretici ipſi fuerint vel ſchiſmatici, vt in Romanum Pontificem ſententiam ferrent; quod non licere, omnes conſtantiſsime affirmarent. Ita Patres ſanctæ Synodi in cauſa Marcellini thurificationis exhibitæ aræ deorum conuicti: Tuo ore iudica cauſam tuam, dicebant, non noſtro.] ac rurſum: Noli audiri a noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam: quoniam ex te iuſtificaberis, ex ore tuo condemnaberis,teſtimonio noſtro excuſaberis.] & illud: Noſtrorum nemo vmquam iudicauit Pontificem, nec ſacerdos præſulem ſuum. Quoniam prima Sedes non iudicatur a quoquam.] Idipſum repetitum in Concilio Romano in cauſa Symmachi, cum aduerſus eum horrendæ fuiſſent prolatæ calumniæ, aſſertumq. quod numquam Antiſtes Romanæ Sedis ſubiacuit minorum iudicio.] Namque in his quæ ad mores ſpectant, totam cauſam Deo reſeruandam eſſe, in Damaſi Papæ iudicio comprobatum; fuiſſeq. remiſſos eius accuſatores a Gratiano Imp.ſuo loco eſt ſuperius demonſtratum.

Quid demum (vt alia prætermittamus iudicia) cum cauſa Leonis Tertij tractaretur in Romano Concilio, cui interfuit Carolus Magnus? hæc vna vox omnium Epiſcoporum tam Francorum quam Italorum: Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum, iudicare non audemus. Nam ab ipſa nos omnes, & a Vicario eius iudicamur. Ipſa autem a nemine iudicatur; quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed ſicut ipſe ſummus Pontifex conſueuit, iubeat; & canonice obediemus.] hæc illi ſanctiſſimi atque doctiſſimi Patres ab his longe diſpares,ſcientia,& probitate,ſiquidem quam iſti ſcientia rudes,& leues,quamq. fuerint moribus proterui,ex rebus geſtis apparet.

Audi adhuc deformiora: Quam inſuper ille intolerabilis in his error, & inter hæreſes numerandus, dum illud erroneum & hæreticum aſſerunt Epiſcopi iſti, quod exemplo Iudæ cõfirmant,nimirum propter peccata auferri a Pontificibus clauium poteſtatem, ligãdi atque ſoluendi a Deo traditam facultatem? profeſſi ſunt hæc ipſi ſuis ſcriptis, epiſtola tunc ad Ioannem Pontificem data: quod eſſe hæreticum Catholicus quis negabit? Sed quanta in illis Epiſcopis inſcitia cum nouitate? Quæ illa noua phraſis ab Eccleſiaſtica conſuetudine abhorrens, qua Romanos vocant Epiſcopos, ſiue Romanos Pontifices, ipſos Romanæ Sedis ſuffraganeos? Quæ illa Latinæ vocis ignorantia, dum ſtulte reprehendunt Ioannem, quod in ſua reſponſione dixiſſet: Non habeatis licentiam vllum ordinare, redarguentes quod duabus negationibus affirmarit, quod prohibere voluiſſet: putantes iſti, idem eſſe, vllum, quod nullum; cum (niſi Epiſcopalis dignitas prohiberet) dupliciter fuiſſent ad ferulã reuocandi, ac feriendi,eo quod Pontificem recte loquentem ita petulanter arguiſſent, atque ipſi vocis illius ignari, eam in ſignificationem contrariam conuertiſſent. at ſinamus puerilia iſta. Sed non tacendum de præpoſtera nomenclatura illa, atque inuerſo penitus loquendi vſu, qui in Actis illis eſſe reperitur, in quibus ſanctiſſimus nominatur Imperator, & Romanus Pontifex,magnus, cum toties reperantur verba illa, Magnitudo veſtra, & non moremaiorum, Sanctitas veſtra. Puto abſtinuiſſe illos a nomine ſanctitatis, quod tot eum tantisq. ſceleribus cumulatum aſſererent,neſcientes ante ſententiam non debere reum conſuetis honoris titulis minui; huncq. eſſe antiquum Eccleſiæ morem, prout in Actis magnæ Synodi Chalcedonenſis in Neſtorio factum apparet, qui quamuis hæreſiarcha accuſatus & conuictus, numquam eum niſi poſt prolatam in eum ſententiam deſiuerunt Patres reuerendiſſimum ſiue ſanctiſſimum nominare. Hæc quæ ad pſeudoſynodum ſpectant.

Ex quibus omnibus probe, puto, intelligis,Lector, nulla ex parte ſubſiſtere potuiſſe de condemnatione Ioannis eiuſmodi ſpurium,& ſacrilegũ iudicium ſynodale,omniq. ex parte illud inualidum reddi ac penitus nullum; ſimulq. ſubrogationem Leonis factam in locum ipſius eodem iure cenſeri; quẽ tamen, non quia,ſicut plerique alij male aſſerti,inter Romanos Pontifices numeratus reperitur:idcirco vere legitimum dixerimus

LEO VIII. NON LEGITIMVS PAPA.

xerimus fuiſſe Pontificem. Scriptorum error nullum afferre poteſt veritati præiudicium, nec numerata Leonum ita nominatorum Pontificum ſeries eſſe facit quod nõ eſt: ſicut nec canem aliquem leonis nomine inſignitum, vere eſſe leonem ipſa nominatio vel numeratio tantum facta conſtituet. hæc,vt ſcias e numero Leonum Pontificum hunc pſeudoleonem explodere.

Qui vero iſta adeo vera,adeoq. aperta minime conſiderarunt,cæco errore ducti,in odiũ Ioannis impuriſſimi,quem iure deteſtentur omnes boni,eo prolapſi ſunt,vt eiuſdem Ioãnis condemnatione probata, æque eãdem pſeudoſynodum vt legitimam acceperint; inſuper & Leonem VIII. dictum ab ea Pontificem creatum, vt canonice electũ receperint,Benedictum vero poſt Ioannis obitum creatum eiecerint. Sicq. ignorantiæ tenebris obuoluti in tam graues impegerunt errores, quorũ numerus adeo excreuit, vt vix pauci, quibus inquirendæ veritatis amor fuerit, & ſtudium eius perſcrutandæ maius inhæſerit, inuenti ſint, qui obrutam veritatem vendicarint in lucem. Ex antiquis Otto Friſingenſis Epiſcopus & ipſe Germanus & in Germania ſcribens, cum factum non probet, redarguere tamen non auſus, hæc de his [a] ait, vbi ſummatim rem geſtam recenſet: Quæ omnia vtrum licite,aut ſecus acta ſint,dicere,præſentis non eſt operis: res enim geſtas ſcribere, non rerum geſtarum rationem reddere propoſuimus. Inueni tamen in quibuſdam Chronicis, ſed Teutonicorum,præfatum Ioannem reprehenſibiliter vixiſſe, ſed frequenter ſuper hoc ab Epiſcopis, alijsq. ſubditis ſuis conuentum fuiſſe. Cui rei durum videtur fidem accommodare, quia Romana Eccleſia hoc ſpeciale priuilegium ſacerdotibus ſuis adſcribere ſolet,quod meritis Petri ſuper firmam petram fundati, nulla eos porta inferorum, vel turbo tempeſtatum ad exitialem ruinam inuoluat.] hæc ſanctus Epiſcopus,adeo magnifice ſentiens de ſucceſſoribus Petri. At non tanta nos vendicamus, vt eſſe non poſſit, quin fœdus, turpisq. moribus irrepat, vel irrumpat in Sedem illam, Fide autem impius nullo modo.

[a] Otto Friſing. lib.6.cap.25.

Ceterum, admonendus eſt Lector, quod ſcriptores huius temporis, vt auctor qui appendicem ad Luitprandum affixit, nonnihil viſi ſunt adulari Ottoni Imp. vt ex eorum ſcriptis haud obſcure perſpicitur, fauiſſeq. electioni ab ipſo Ottone factæ Leonis; quodq. æque omnes deteſtati fuerint Ioannis Papæ nefanda ſcelera, iuſte ipſum abrogatum putauerunt, & ſcripſerunt, re tamen haud funditus perſcrutata: vt non mireris ſi eos legeris,fauere vna cum Imperatore Leoni, in Ioannem vero & eius ſucceſſorem Benedictum, vt in pſeudopontifices declamare. at de his modo ſatis.

AVCTORES HVIVS TEMPORIS FAVERVNT LEONI.

Hoc eodem anno datum reperitur ab Ottone Imperatore priuilegium monaſterio S. Vincentij ad fontes Vulturni. extat integrum vna cum ſigillo deſcriptum a Ioanne monacho in Chronico, charactere Longobardo, vbi in fine iſta leguntur quæ ad tempus conſignandum ſpectant. Arnulphus presbyter ad vicem Vuidonis Epiſcopi Archicancellarij recognoui & probaui. Data xj. kalend. Septembris, Ottonis Imperatoris anno ij. Indictione ſexta. Actum in Capuana ciuitate.

Quod ad rerum Orientalium ſtatum pertinet, hoc anno(inquit Curopalates)quintadecima Martij menſis, Indictione ſexta, anno ſexmilleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimoprimo ab orbe condito, mortuus eſt Romanus Imp. vigintiquatuor natus annos, cum annos tredecim regnaſſet, menſes quatuor, dies quinque (computatis annis quibus cum patre regnauit) vt aliqui aſſerunt, exhauſto corpore turpiſſimis & voluptuarijs rebus; vt autem alij auctores ſunt, veneno peremptus; cui licet filij ſucceſſiſſent Baſilius & Conſtantinus pueri, tamen affectantibus alijs Imperium, Nicephorus Phocas clarus victorijs ab exercitu Imperator acclamatus & Conſtantinopolim conuocatus, hoc eodem anno decimaſexta menſis Auguſti Imperator a Polyeucto Patriarcha coronatur. At quæ inter eumdem Patriarcham & Imperatorem ſint obortæ contentiones ex eodem auctore ſic accipe, ab ipſa coronatione incipiente his verbis:

ROMANI IMP. OBITVS.

NICEPHORVS PHOCAS IMPERAT.

Hunc igitur coronat Polyeuctus in magni templi edito loco. dies erat Dominica, decimaſexta Auguſti menſis, Indictione ſexta. Miſſoq. monacho & Syncello Studij Antonio a Regia Theophanen deijcit (erat iſta Romani vxor) & ad Petri palatia tranſmittit.] quam poſtea hoc eodem anno, vigeſima menſis Septembris in vxorem accepit. Cuius occaſione ſimultates cum Polyeucto ſunt exortæ,duplici ratione apud ipſum eodem Nicephoro reo conſtituto, prima quidem, quod cum aliam habuiſſet vxorem,

vxorem, secundam ducere non liceret absque pœnitentia quadam, alia vero, quod A
assereretur, ipsum Nicephorum in baptismate suscepisse Theophanes filium. Quomodo autem Polyeuctus his de causis ipsi restiterit, sic idem narrat Curopalates:

POLYEVCTVS PATR. DVPLICI RATIONE NICEPH. IMP. RESTITIT.

Perfectis nuptijs in nouo ad palatium templo, cum ingressurus esset ad altare, manu ipsum detinens Polyeuctus, & sacris cancellis appropinquans, ingreditur ipse inadyta, illum vero retro expulit, asserens non prius ipsum concessum iri, vt ad altare ingrediatur, quam pœnas solueret eorum qui alteram ducunt vxorem. offendit hac re Nicephorum, neque destitit ei vsque ad obitum irasci. Diuulgata etiam erat vbique fama, haud mediocriter illum Ecclesiã perturbasse, quia Nicephorus a sancto baptismate vnum ex filijs Theophanes susceperat. Hanc famam, vt probabilem causam nactus Polyeuctus, vel separandum ipsum ab vxore contendebat secundum Ecclesiæ Canonem, vel ab Ecclesia ei recedendum, quod fecit retinens Theophanen.] Exprobrat & Luitprandus in relatione suæ legationis eiusmodi Nicephori cum commatre B
sua Theophane matrimonium, eaq. de causa eum silueſtri asino comparat. pergit autem idem qui supra Curopalates:

CONC. CONST. COGITVR IN CAVSA IMP.

Conuocatis autem peregrinis Episcopis, qui erant in vrbe, & præstantioribus Senatus, consultandam rem proposuit: Omnes hi legem Copronymi esse dixerunt, & statuerunt non esse seruandam. Et idcirco scriptum repudij libellum ipsius arbitrio permiserunt. Et diu recusantem Polyeuctum cum Imperatore loqui, ipse Cæsar certo firmauit, se eum non suscepisse puerum. Quin etiam Stylianus Protopapa magni palatij, ex quo primum talis fama cœperat diuulgari coram Senatu & Synodo, neque vidisse se, neque alicui dixisse aiebat, Bardam vel Nicephorum suscepisse puerum. Polyeuctus autem quamuis aperte nosset Stylianum peierare, crimen synteriæ, id est, C
eum qui e baptismo filium suum vel alterius suscepit, condonauit. Et quidem institerat, vt ei secundarum nuptiarum pœnæ imponerentur, hoc quoque peccatum deinde ei remisit.] hæc de his Curopalates, in quibus illud mirum, quomodo adulantes Imperatori ausi sunt dicere, impedimentum ex cognatione spirituali procedens legem fuisse Copronymi, cum veterum Canonum censura id constet esse vetitum.]

Quod ad reliquas res gestas anni huius Nicephori Imp. hæc habet Curopalates: Nicephorus autem primo Imperij sui anno contra Sarracenos qui in Sicilia erant, Patricium Manuelem misit nothum filium patrui sui Leonis, qui declaratus fuerat Domesticus scholarum etiam sub Romano.] hoc factum tradit a Nicephoro, vt Orientale Imperium eximeret a pensitatione tributi, quod soluebat Sarracenis a tempore Basilij Macedonis Imp. sed ob imperitiam ducis male pugnatum est, & dux ipse cum D
exercitu interemptus, animatis Sarracenis aduersus Græcos quod legissent in vaticinijs Hippolyti Episcopi in Sicilia, Sarracenos non vincendos & conterendos a Græcis, sed a Francis. hæc Luitprandus in relatione suæ legationis, de qua inferius dicendum.

IESV CHRISTI ANNVS 964. IOANNIS XII. PAP. ANNVS 9. OTTONIS IMP. 3. NICEPH. PHOCÆ IMP. 2.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus sexagesimusquartus, Indictione septima, quo Romani in Ottonem atque in Leonem ab eo iussum creari Pontifi- E
cem arma conuertunt, vbi viderunt ipsum Imperatorem parte magna exercitus diminutum. Rem gestam auctor qui asseritur Luitprandus, cuncta sigillatim recensens, sic narrat: [a] His rebus gestis (quæ spectabant scilicet ad Leonis successionẽ) sperans sanctissimus Imp. cum paucis Romæ posse degere, ne cõsumeretur populus Romanus ob multitudinem exercitus: multis vt redirent, licentiam dedit. Cumq. hoc Ioannes, qui deiectus est Papa, cognosceret, non ignorans quam facile Romanorum mentes pecunia posset corrumpere, clam Romam mittit nuntios, beati Petri, omniumq. Ecclesiarum pecuniam repromittens, si super pium Imperatorem & dominum Leonem Papam irruerent, eosq. impijssime trucidarent. Quid multis morer? Romani quam mox exercitus paucitate confisi, immo decepti & pecuniæ promissione animati, buccina concrepante, super Imperatorem, vt eum occidant, festinare contendunt.

[a] *Luitp. lib. 6. cap. 11.* ROMANI CONTRA OTTONEM IMP.

Quibus

A Quibus Imperator super pontem Tyberis, quem Romani plaustris impeditum habebant, occurrit. Cuius fortes milites assuefacti bello, pectore & armis intrepidi, eos inter prosiliunt, & quasi accipitres auium multitudinem, nullo resistente, proterunt: non latibula, non corbes, non concaua ligna, non cryptæ sordium receptacula fugientibus tutelæ esse possunt. Occiduntur itaque, & (vt assolet contingere viris fugientibus) passim a tergo vulnerantur. Quis tunc Romanorum cladis huius superstes fieret, si non Imperator sanctus misericordia, quæ eis nulla debebatur, inclinatus, suos adhuc interficere sitientes retraheret & reuocaret? Itaque deuictis omnibus, atque ijs qui supererant, obsidibus acceptis, venerabilis Papa Leo pedibus Imperatoris prouolutus, orat, vt Romanis obsides reddat, seq. eorum fidei commendet. Rogatu denique venerabilis Papæ Leonis Imperator sanctus Romanis obsides reddit, non incer-
B tus quod prosecuturus sum incepturos.] hæc auctor, cui tamen repugnat eiusdem temporis scriptor apud Reginonem, vbi ait: Non Romanos aggressos esse Ottonem, sed tantum de aggrediendo molitos insidias, quibus detectis, in eos Otto ipse sæuierit. pergit vero idem apud Luitprandum auctor:

OTTO IN ROMANOS SAEVIT.

Igitur Romanorum fidei eumdem Papam, quemadmodum lupis agnum commisit. Deinde Roma exiens, Camerinum, Spoletumq. versus, vbi Adelbertum esse audierat, properauit. Interea mulieres, quibuscum Ioannes, qui dictus est Papa, voluntatis suæ ludibriũ exercebat, non ignobiles & plures concitauerunt Romanos, vt Leonem summum Pontificem & vniuersalem Papam a Deo & ipsis electum perderent, & Ioannem in Vrbem susciperent. Quod cum fecissent, Deo miserante, ex eorum ma-
C nibus est venerabilis Papa Leo liberatus, paucisq. ipsum comitantibus, ad pijssimi Imperatoris misericordiam est profectus. Imperator denique sanctus tantum dedecus ægre ferens, tum ex domini Papæ Leonis eiectione, tum ex Ioanne Cardinale diacono & Azone Protoscriniario, quorum alterum manu dextera, alterum lingua, duobus digitis, naribusq. abscissis Ioannes abdicatus defœdauerat: reparato exercitu Romam redire disposuit, &c.]

LEO PSEVDOPAPA FVGIT AD IMP.

Antequam autem rem gestam vlterius prosequamur, sciendum quod apud Reginonem, non præsens annus tantum, sed dies quoque describuntur, quibus eiusmodi res gestæ sunt, nempe tertio nonas Ianuarij ingentem stragem de Romanis insidias Imperatori parantibus ab Imp. Ottone patratam: sequenti vero die pridie nonas eiusdem centum obsides a Romanis datos Imperatori, & super corpus Petri ab ijsdem Romanis fidelitatem eidem Imperatori iuratam, dies octo adhuc eumdem Romæ
D mansisse, inde Spoletum profectum & Camerinum. Interea a Romanis reuocatum Ioannem Papam in Vrbem, ab eoq. non solum quos diximus male habitos, sed Otgerum Spirensem Episcopum comprehensum & flagellatum, dimissumq. tandem, quo per eum posset ab Imperatore consequi veniam. Prætermittunt autem tum ipse, tum etiam auctor apud Luitprandum alias res gestas a Ioanne Papa, cum est regressus in Vrbem quæ a Sigeberto ita in Chronico narrantur:

Ioannes Synodo collecta, Leonem deposuit & eius Gesta cassauit: statutum quoque est publico omnium iudicio, Synodum a Leone habitam nec nominandam Synodum, sed prostibulum fauens adulteris (nimirum quod adulter Leo dicendus esset, qui alterius sponsam ipsam Romanam Ecclesiam inuasisset) Quicumque eo ordinante, erant damnati, iussi sunt suam ipsorum proscriptionem præsentare in charta hæc cõ-
E tinente verba: Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit. & sic depositi remanserunt in illis gradibus quos habuerant non a Leone ordinati. Si qui autem digni iudicantur, vt non accepta prius consecratione, ordinentur, indicto illis eodem decreto, quod & damnatis a Constantino Neophyto.] hucusque Sigebertus, qui ipsius Acta Synodi legisse visus est, cum illa ita summatim collecta exacte recensuit. At præstat hic ipsa Acta integra recitare quæ nobis adhuc seruantur legitima atque sincera. Siquidem vetera nobis exhibent monumenta illud ipsum Concilium quod celebratum est hoc anno ab ipso Ioanne Papa, quod etiam [a] Nouatores non negant, sed ipsum integrum inter alias hoc centenario celebratas Synodos describere. sic enim se habet:

DEPONITVR LEO PSEVDOPAPA IN SYNODO.

[a] *Conc. 10. col. 444.*

[b] Anno Domini nongentesimo sexagesimoquarto domini Ottonis Imperatoris ter-
tio, Indictione septima, habitum est Concilium in Ecclesia beati Petri Apostolorum
Principis, quinto kalend. Martij, hoc est mense Februarij die vigesimasexta, Indict. vij.

[b] *Ex scripto cod. Vat.* CONC. ROM. SVB IOAN. XII.

Positis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Positis in medio sacrosanctis Christi quatuor Euangelijs, præsidente pijssimo & coangelico domno Ioanne summo Pontifice, S. R. E. duodecimo Papa, in venerabili basilica eiusdem, præsidentibus etiam cum eo reuerentissimis Episcopis, videlicet Ioanne Gallesianæ Ecclesiæ Episcopo, item Ioanne Ecclesiæ Anagniæ Episcopo. Ioanne item Narnienſis Ecclesiæ Episcopo, Ioanne Numentanæ Ecclesiæ Episcopo. Item Ioãne Ecclesiæ Verulenſis Episcopo, Vuidone S. Siluæ candidæ Ecclesiæ Episcopo, Gregorio S. Albanenſis Ecclesiæ Episcopo, Lunisſo sanctæ Ecclesiæ Lauicanenſis Episcopo, Romano sanctæ Ecclesiæ Ferentinatis Episcopo, Sabbatino sanctæ Ecclesiæ Ferrarienſis Episcopo, Zachæo sanctæ Ecclesiæ Gentianæ Episcopo. Ioãne *Marturanenſis Ecclesiæ Episcopo. Item Ioanne S. Sabinenſis Ecclesiæ Episcopo. Item Ioanne sanctæ Nepesinæ Ecclesiæ Episcopo, Benedicto sanctæ Treuicenſis, Ioanne sanctæ Salernitanæ Ecclesiæ Episcopo. Seu venerabilibus presbyteris, Stephano Archipresbytero tituli SS. Nerei & Achillei, Leone presbytero tit. S. Balbinæ, Domno presbytero tituli S. Anastasiæ, Petro presbytero tituli S. Laurentij, Hadriano presbytero tituli S. Mariæ, Theophylacto presbytero tituli S. Chrysogoni. Item Theophylacto presbytero tituli SS. Quatuor Coronatorum, Ioanne presbytero tituli SS. Siluestri & Martini, Stephano presbytero tituli S. Sabinæ, Benedicto presbytero tituli S. Sixti, Ioanne presbytero tituli S. Cæciliæ, Hadriano presbytero tituli sancti Laurentij in Lucina. Astantibus diaconis videlicet Benedicto Archidiacono. Item Benedicto diacono, Bonfilio diacono, seu reliquis astantibus.

* *al.* Mantuanenſis

CONCILIVM SCHISMATICORVM DAMNATVR.

ACTIO PRIMA. Ioannes pijssimus ac sanctissimus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Papa dixit: Scitis dilectissimi fratres, me fuisse expulsum Imperiali vi a propria Sede per duos menses. Quapropter vos plurimum rogo, si dici potest regulariter Synodus illa, quæ habita est me absente in Ecclesia mea, quarto videlicet Decembris, ab Ottone Imp. suisq. Archiepiscopis atque Episcopis, an non? Sanctum Conciliũ respondit: Prostibulum fauens adultero, inuasori scilicet alienæ sponsæ, *nempe Leoni intruso*. Pijssimus ac sanctissimus Papa dixit: Ergo damnanda est a nobis? Sanctum Concilium respondit: Auctoritate sanctorum Patrum damnanda. Tunc pijssimus ac sanctissimus Papa damnauit eam in perpetuum, cum eorumdem Episcoporum consona responsione.

DE ORDINATORIBVS LEONIS SCHISMATICI.

Post hæc autem interrogauit idem Papa sanctum Concilium, dicens: Dicite, dilectissimi fratres, si Episcopi a nobis ordinati, in nostro Patriarchio ordinationem facere potuerunt, an non? Sanctum Concilium respondit: Minime. Pijssimus ac sanctissimus Papa dixit: Quid censetis de Sicone Episcopo a nobis dudum consecrato, qui in nostro Patriarchio Leonem Curialem & neophytum atque periurum nostrum, iam Ostiariũ, Lectorem, Acoluthum, Subdiaconũ, Diaconum, atque subito Presbyterum ordinauit: eumq. sine aliqua probatione, contra cuncta sanctorum Patrum statuta in nostra Apostolica Sede consecrare non formidauit? Sanctum Concilium respondit: Deponatur ipse qui ordinauit, & qui ab eo est ordinatus. Pijssimus atque sanctissimus Papa dixit: Nescitur vbi latet. Sanctum Concilium respondit: Requiratur diligenter, si placet, vsque ad tertium conuentum. Quod si minime repertus fuerit, canonica feriatur sententia. Pijssimus ac sanctissimus Papa dixit: Placet.

Tunc sanctissimus Papa consuluit Concilium, dicens: Quid igitur, reuerentissimi fratres, sancitis de istis duobus Episcopis a nobis ordinatis, Benedicto scilicet Portuensi, & Gregorio Albanensi, qui super præfatum Curialem & neophytum atque periurum nostrum orationes dederunt? Sanctum Conciliũ respondit: Simili pœna mulctentur, sed vestræ interim relinquantur potestati vsque ad tertium conuentum. Pijssimus ac sanctissimus Papa dixit: Quid ergo de illo Curiali & neophyto, periuro, atque inuasore nostræ Sedis censetis? Sanctum Concilium respondit: Omnino damnetur, vt nullus deinceps Curialium, aut neophytorum, aut iudicum, aut publice pœnitentium ad summum Ecclesiæ gradum aspirare præsumat. Tunc pijssimus ac sanctissimus Papa dixit:

LEO SCHISMATICVS DAMNATVS.

Sit Leo Curialis ac neophytus ac periurus noster Domini omnipotentis ac BB. Apostolorum principum Petri & Pauli, & omnium simul Sanctorum, atque venerandorũ & vniuersalium Conciliorum auctoritate, necnõ & Spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus. Ita vt si post hanc Cõstitutionem diuina inspiratione depromptam, & vnanimitate atque concordia sancti Concilij promulgatam, tentauerit in Apostolico throno residere: aut si vlte-

A si vlterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis cõtingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis; sed anathematis vinculis innodatus maneat vna cum socijs suis atque fautoribus perpetuo, Dei per nostram mediocritatẽ iudicio ac sententia, & sacrũ corpus & sanguine Domini nostri IESV Christi, nonnisi vicino mortis periculo, omnino percipiat. Quicumque autẽ prædicto Curiali & neophyto, atque inuasori S. Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ consilium, aut adiutorium dederit ad percipiendum Ecclesiasticum honorem, quo regulariter expoliatus est: anathema sit. Pijssimus atque sanctissimus Papa dixit: Quid sentitis de ijs qui ab eo ordinati sunt? S. Concilium respondit: Priuentur honore, quem ab ipso acceperunt. Tunc idem benignissimus Papa præcepit

DE ORDINATIS A SCHISMATICO.

B ingredi eos in Concilium cum vestimentis, planetis, atque stolis, & vnumquemque eorum in chartula scribere fecit huiusmodi verba: Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit. Et sic eos exutos priuauit honore, quem dederat eis ipse inuasor & neophytus atque Curialis, & reuocauit eos in pristinum gradum.

ACTIO SECVNDA. Ioannes pijssimus atque benignissimus Papa dixit: Recordari credimus vestram dilectionem, qualiter de Sicone refuga Episcopo hesterno die definitum est in præsentia vestra, vt diligenter inquireretur. Sed plurimum quæsitus inueniri non potuit. Nunc vero decernite, quid agendum sit de eo. Sanctum Concilium respondit: Suspendatur eius damnatio, si placet, vsque in tertium Concilium. Pijssimus ac mitissimus Papa dixit: Fiat secundum vestram sanctionem.

Tunc cõuocauit Episcopos Benedictũ Portuensem & Gregoriũ Albanensem, qui super ipsum neophytũ orationes dederant. Et fecit tenere eos chartulas in manibus, con-

C tinẽtes hæc verba: Ego Benedictus Episcopus S. Portuẽsis Ecclesiæ, viuente Patre meo, consecraui in loco eius Leonem Curialem & neophytum atque periurum illius contra statuta SS. Patrum. Ego Gregorius Episcopus sanctæ Albanensis Ecclesiæ, viuente Patre meo, consecraui in loco eius Leonem Curialem & neophytum atque periurũ illius contra statuta SS. Patrum. Post hæc autem pijssimus atque sanctissimus Papa consuluit Concilium, dicens: Quid agendum sit de his, dicite. Sanctum Concilium respondit, dicens: Suspendantur & isti, si placet, vsque ad tertium Concilium.

SENTENTIA IN ORDINATORES SCHISMATICI.

Tunc idem pijssimus ac sanctissimus Papa consuluit iterum Cõcilium, dicens: Quid censetis, dilectissimi fratres, de his qui præfato neophyto pretium accommodauerunt ad *tuendam gratiam Dei quæ vendi non potest? S. Concilium respondit: Si Epi-

* *al.* obtinendã

D scopus fuerit, aut presbyter, aut diaconus, proprij gradus periculo subiaceat. Si vero monachus aut laicus, anathematizetur. Benignissimus atque sanctissimus Papa dixit: Recte iudicastis. Idem sanctissimus Papa dixit: Dicite quæso quid agendum sit de Abbatibus nostris, qui supradictæ damnatæ Synodo interfuerunt. S. Concilium respondit:

SENTENTIA IN SCHISMATICOS.

Hi autẽ vestro relinquantur iudicio, in cuius potestate consistunt. Pijssimus atque sanctissimus Papa dixit: Potest aliquis vendere suũ Ecclesiasticum gradum cuiquã, an nõ? S. Conciliũ respondit: Minime, quoniã neque vendi, neque emi ab aliquo potest. Benignissimus atque sanctissimus Papa dixit: Hoc etiã statuite, vt numquam minor maiori suo gradum tollere præsumat: si autẽ fecerit, cõmunione priuetur vsque ad emẽdationẽ. Simili modo statuite, vt monachi in locis, quibus sæculo renuntiauerunt, habitent; sin alias fecerint, reuocentur ad loca, quæ dimiserint, aut cõmunione priuentur, donec resipuerint. S. Concilium dixit: Statutum atque confirmatum hoc nobis maneat.

E ACTIO TERTIA. Ioannes pijssimus atque sanctissimus Papa dixit: Reuerentissimi fratres, Domino protegente, iam ad tertium venimus Concilium: modo finite de Sicone Episcopo ordinatore ipsius neophyti, quid agendum sit. Nã a nostris diu quæsitus, sed minime inuentus est. S. Concilium respondit: Canonico mucrone feriatur. Tunc benignissimus atque sanctissimus Papa dixit: Siconem, qui S. Ostiensi Ecclesiæ

SENTENTIA IN SICONEM EPISC. OSTIENSEM.

irregulariter, atque Deo contempto præfuit, & Leonem Curialem & laicum, necnõ & periurum nostrum subito consecrare in Pontificali honore non formidauit: sancimus, & iuxta canonicã deliberationem Apostolica auctoritate definimus atque statuimus, omni sacerdotali carere atque priuatum fore ministerio: ita vt nullo modo liceat ei in qualibet Synodo restitutionis spem, aut locũ habere satisfactionis. Quod si de reliquo præsumpserit in sacro officio more sacerdotis, quouis tempore ministrare: anathema sit. Et omnes communicantes ei ab Ecclesia abijciantur: sed & ipsi anathema sunto. Eos vero quos ipse Leo neophytus & inuasor S. Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ec-

Universidad de Deusto
Biblioteca

clesiæ in quolibet Ecclesiastico ordine prouexit, Apostolica atque canonica auctorità- A
te & synodali decreto in pristinum reuocamus gradũ, quia ordinator eorum nihil sibi
habuit, nihil illis dedit. Sicuti olim noster prædecessor piæ memoriæ Papa Stephanus
sententiã tulit de ijs qui ordinati fuerant a Constantino quodam neophyto & inua-
sore sanctæ Sedis Apostolicæ, & postmodum quosdam eorum sibi placabiles presby-
teros aut diaconos consecrauit, statuens, vt hi qui ab eo consecrati erant, numquam ad
superiorem honorem ascenderent, nec ad pontificatus culmen promouerentur, ne ta-
lis impiæ nouitatis error in Ecclesia pullularet.

CANONES SANCTI IN HAC SYNODO.

Pijssimus atque sanctissimus Papa dixit: Et hoc nefarium est: statuite, si placet, dile-
ctissimi fratres, vt in circuitu altaris, aut in presbyterio nullus laicorũ stare præsumat,
quoties Missarum solemnia celebrantur: quod si fecerit quis, communione priuatus
maneat vsque ad emendationem. Sanctum Concilium respondit: Hoc quoque omni- B
bus placet. secuta subscriptio. Ioannes S. Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ
Episcopus huic decreto a nobis, vt supra legitur, promulgato subscripsi. & sic ceteri
præfati Episcopi fecerũt. & finis impositus est præsenti Concilio.] hucusque in scripto
codice de Synodo Romana sub Ioanne Pontifice hoc anno habita, eademq. legitima.
Ita quidem in eneruato lasciuijs homine neruos Ecclesiasticæ disciplinæ Deus, cui ip-
sa Petri cathedra curæ est, seruãs, eos in schismaticos tetendit, & secundũ illud Dauidi-
a Psal. 77. cum: [a] Percussit inimicos suos in posteriora, opprobrium sempiternum dedit illos.]
quos voluit ab Apostolica Sede emisso sua potentia fulmine (cuiuscumque manu non
interest) iacere prostratos.

Faceſſat igitur eorum, qui post tempora ista vixerũt insciti a, qui schismaticum An-
tipapam inter legitimos S. Romanæ Ecclesiæ Pontifices numerarunt: damnetur vero C
illorum, qui ista tunc perpetrarunt, occasionemq. posteris ita errandi dedere, temeri-
tas, & in sacerdotibus non toleranda vel excusanda sacrorum Canonum ignorantia, &
antiquarum traditionum Ecclesiæ imperitia. Imperatoris vero factum excusetur Apo
b Rom. 10. stoli verbis, dicentis: [b] Testimonium illis perhibeo, quod zelum habent, sed non se-
cundum scientiã,] leuiter nimis existimantis vna cum moribus deprauatis, minui at-
que penitus tolli Romani Pontificis auctoritatem, quod erroneum, immo vero & hæ-
reticum dictum nullus vmquã Catholicorum reperitur hactenus protulisse, sed e con-
tra æque omnes pariter Ecclesiasticos tractatores, præcipue vero S. Augustinum pluri-
bus in locis pugnantẽ contra Donatistas ea caligine obuolutos, esse tantam hæresim
detestatos, vtpote quæ omnem simul perdat Ecclesiasticam œconomiam, quo errore
cum Donatistis inuolui vnumquemque necesse est, qui sciẽs volensq. abrogarum velit D
per conciliabulum Ottonis auctoritate collectum Pontificatu Ioannem, & subroga-
tum ab eo illi Leonem legitimum dici debere Pontificem.

Sed iam videamus quæ de infausto eiusdem Ioannis exitu posteris tradiderit auctor
qui asseritur Luitprandus. (quisquis ille fuerit, aduersarium fuisse liquet, atque schis-
maticorum complicem.) Quæ an vera sint, non deducimus in controuersiam, sed esto
ita se habere, vti narrantur ab aduersario homine: nullum tamen ob ea pati dispen-
dium Fidem Catholicam, nec periclitari in Petri cathedra Apostolicã auctoritatem,
cum sanctis Patribus omnibus, cunctaq. Ecclesia Catholica certo certius affirmamus,
c Luitpr. lib. 6. cap. 11. atque ingenue profitemur. habet hæc ipse [c].

OBITVS IOANNIS PAPAE, ET BENEDICTI SVBROGATIO.

Priusquam autem sancti Imperatoris copiæ essent congregatæ, volens cunctis sæcu-
lis innotescere Dominus, quam iuste esset Ioannes Papa a suis Episcopis & omni plebe E
repudiatus, quamq. postmodum iniuste receptus: quadam nocte extra Romam dum
se cuiusdam viri vxore oblectaret: in temporibus adeo a diabolo est percussus, vt intra
dierum octo spacium eodem sit vulnere mortuus.] At non quia iuste damnatus, & in-
iuste receptus; sed quia tot tantisq. vexationibus a Deo admonitus nec a peccatis con-
suetis abstinuit, iuste meruit a Deo tandem puniri. Contigisse autem Ioannis obitum
pridie Idus Maij, apud Reginonem asseritur; vbi & de successoris eius ordinatione
hæc habet: Tunc Romani non modice metuentes Imperatoris aduentum, Benedictum
quemdam Romanæ Ecclesiæ diaconum, fidei & electionis domini Imperatoris immemores, eligunt, & ordinatum Sedi Apostolicæ imponunt.

OTTO ROMAM REVERSVS.

Quo audito, Imperator, collecta vndique secũ fideliũ suorũ multitudine, Romã adijt;
& firma eã omni parte obsidione, ne quis pateret exitus, muniuit. Sed prædictus Bene-
dictus falso nomine Apostolicus, diutius vt Imperatori resisterent, Romanos anima-
uit;

A uit; ipseq. Imperatori, suisq. fidelibus excommunicationem cõminans, muros Vrbis
ascendit, & elatiori se fastu, quam Apostolicum decuerat, ostendit. Ad vltimũ Roma-
ni fame & obsidione constricti, se errasse, contraq. Imperatorem iniuste deliquisse pœ-
nitentes: in Vigilia Præcursoris, id est, nono kalendas Iulij portas Vrbis aperiũt, & Im-
peratore cũ honorificentia debita intromisso, Benedictũ sacrilegum & periurũ Impe-
ratoriæ ditioni reddũt, & dominum Leonem in Sedem Apostolicã restituunt.] de coa-
cta vero tunc statim Romæ pseudosynodo a Leone intruso Põtifice, hæc Luitprãdus [a]: a Luitp. lib. 6. cap. 11.

PSEVDOSYNODVS LATERANENSIS SVB LEONE ANTIPAPA.

Residentibus itaque domino Leone summo & vniuersali Papa in Ecclesia Latera-
nensi, necnõ & Imperatore sanctissimo Ottone, & Episcopis Romanis, Italicis, a Lotha
ringia & Saxonia Archiepiscopis, presbyteris, diaconis, omniq. Romanorum plebe,
quorũ nomina superius adscribũtur, aduenit Benedictus Apostolicæ Sedis inuasor, eo-
B rum qui se elegerant manibus adductus, Pontificalibus vestibus indutus. Quem Bene-
dictus Cardinalis Archidiaconus tali est sermone aggressus: Qua tibi auctoritate, qua-
ve lege, o inuasor, hæc Pontificalia indumenta vsurpasti, superstite hoc præsente domi-
no nostro venerabili Papa Leone, quem tu nobiscum, accusato & reprobato Ioanne, ad
Apostolatus cũlmen elegisti? Num inficiari potes, præsenti domino Imperatori
iuramento promisisse, numquam te cum ceteris Romanis Papam electurum aut or-
dinaturum absque illius, filijq. sui Regis Ottonis consensu?

BENEDICTVS PAPA EXAVCTORATVS.

Benedictus respondit: si quid peccaui, miseremini mei. Tũc Imperator, effusis lacry-
mis quam misericors esset, ostendens: rogauit Synodum, ne Benedicto præiudicium
fieret. si vellet, & posset, ad interrogata responderet; quod si non posset, aut nollet, ac
se culpabilem redderet: tamen pro timore Dei misericordiam aliquam inueniret. Quo
C audito, ad domini Leonis Papæ pedes, ipsiusq. Imperatoris idem Benedictus concite
procidens, se peccasse, seq. S. Romanæ Sedis inuasorẽ esse acclamauit. post hæc palliũ
sibi abstulit. quod simul cũ Pontificali ferula quã manu gestabat, domino Papæ Leoni
reddidit. quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo ostendit. Deinde Bene-
dictum in terra sedere præcepit. Cui casulam, quam planetam vocant, cũ stola pariter
abstulit. Post autem omnibus Episcopis dixit: Benedictum sanctæ & Apostolicæ Sedis
Romanæ inuasorẽ omni Pontificatus & presbyteratus honore priuamus: ob eleemosy
nam vero domini Imperatoris Ottonis, cuius sumus opera in Sedem debitam restituti:
diaconatus eum ordinem habere permittimus, & non iam Romæ, sed in exilium desti-
namus.] hucusque auctor male inscriptus Luitprandus finem suæ imponens historiæ,
nisi mutilata remanserit. Porro sicut in Ioannem, ita & multo magis in Benedictum se
D ostendit iniquum, fauens plus satis Ottoni, quem & Germaniæ scriptores integerri-
mi hoc nomine (vt dicetur inferius) reprehendunt. Errauit valde ipse auctor assertus
Luitprandus, & alijs errandi amplam satis aperuit viam, viuificans (vt ait [b] Propheta) b Ezech. 13.
qui non viuunt, & interficiens, qui non moriuntur. dum quos iudicare non potuit Sy-
nodus, condemnatos abijcit, & quem alio viuente ipse eligere nec potuit nec debuit, vti
legitimum colendum exhibuit Papam Leonem VIII. Quomodo vero scelus statim
vendicauerit Deus, apud Reginonem ista subijciuntur:

PESTIS IN EXERCITV IMP.

Celebrata vero B. Ioannis natiuitate, & SS. Apostolorum festiuitate, Imperator ab
Vrbe Romana reuertitur, & infeliciori quam sperauerat omine in redeũdo fruitur. Nã
tanta exercitum eius pestis & mortalitas inuasit, vt vix sanus quis a mane vsque ad ve-
E speram, & a vespera vsque ad mane se victurum speraret. Ex qua pestilentia obierunt
Henricus Archiepiscopus Treuirẽsis, & Gerricus Abbas Vuirtzeburgensis, & Godefri-
dus Dux Lothariensis, aliorumq. innumera multitudo tam nobilium quam ignobiliũ:
tandem miseratione diuina pestilentia cessante, Imperator in Liguriam peruenit, &c.]
sane quidẽ eam cladem passum Imp. ob iniurias illatas Benedicto Papæ, testatur Dit-
marus huius tẽporis scriptor nobilissimus, de quo inferius suo loco dicendũ pluribus.

c dist. 63. c. 23.

Fertur autem apud Gratianum [c] inconsiderate nimis ista tractantem, Synodi huius
sub Leone pseudopõtifice celebratæ eiusmodi Canon de concessione ab ipso facta Ot-
toni Imp. de ordinatione Apostolicæ Sedis, & Ecclesiarum inuestituris his verbis:

LEONIS NOMINE CONSTITVTIO EDITA.

In Synodo congregata Romæ in Ecclesia S. Saluatoris. Ad exemplum B. Hadriani
Apostolicæ Sedis Antistitis, qui domino Carolo victoriosissimo Regi Francorũ & Lon
gobardorum Patriciatus dignitatem, & ordinationem Apostolicæ Sedis, & inuestiturã
Episcoporum concessit: Ego quoque Leo Episcopus seruus seruorum Dei cũ toto Cle-
ro & Romano populo constituimus & confirmamus & roboramus, & per nostrã Apo

Universidad de Deusto
Biblioteca

stolicam auctoritatem concedimus atque largimur domno Ottoni Primo, Regi Teu- A
tonicorum,eiusq. successoribus huius Regni Italiæ in perpetuum facultatem eligendi successorem,atque summæ Sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi,ac per hoc Archiepiscopos seu Episcopos,vt ipsi ab eo inuestituram accipiant, & consecrationem vnde debent,exceptis his quos Imp. Pontificibus,& Archiepiscopis concessit,vt nemo Princeps cuiusq. dignitatis vel religiositatis eligendi vel Patricium,vel Pontificem summæ Sedis Apostolicæ,aut quemcumque Episcopum ordinandi habeat facultatem absque consensu ipsius Imperatoris, quod tamen fiat absque omni pecunia, & vt sit Patricius & Rex. Quod si a Clero & Populo quis eligatur Episcopus,nisi a supradicto Rege laudetur & inuestiatur,non consecretur. Siquis contra hanc regulam & Apostolicam auctoritatem aliquid molietur: hunc excommunicationi subiacere decernimus;& nisi re-
RED ARGVITVR FALSITATIS CONSTITVTIO LEONIS NOMINE EDITA. sipuerit,irreuocabili exilio puniri,vel vltimis supplicijs affici.] hæc ibi. Quam quidem B
Constitutionē etsi vere fieri contigit, nullius esse roboris constat, quod a non legitimo Papa sit promulgata. Ceterū hanc ipsam adscititiam esse & impostu ram,multis argumētis probatum est superiori Tomo,vbi egimus de falsa concessione composita a Sigeberto Hadriani Papæ nomine facta Carolo Magno, de qua hic mentio habetur, ostendimusq. quod sicut falsa est illa quæ hic citatur, ita & falsa ista quæ illum citat.

[a] *Annal.tom.9. ann. 774. edit. Rom. pag. 224. E. 8.*

Prouoco te, Lector, ad ea quæ ibi sunt dicta [a] anno Redemptoris septingentesimo septuagesimoquarto,vbi tamen sic corrige illapsum errorem,cum dicitur:*Vt quid huiusmodi*, dicas: *In quo quid huiusmodi*,quæ si non sufficiant,addimus alia adhuc esse, quibus eadem Constitutio arguatur manifestæ falsitatis. Atque primum, si (vt superius dictū est)Otto a Ioanne Papa(quod omnes testantur)consecratus est Imp.quid opus fuit,vt hic a Leone eidem concedatur,vt sit Patricius atque Rex? An non cum Imperio,& di- C
gnitas Patriciatus concessa, fuit & magis est dici Rex quam Imperator? Præterea quod illic in fine legitur,vt vltimo afficiatur supplicio, si quis eius Cōstitutionis inuenietur esse transgressor: quam illud abhorret a Romanorum Pontificum Constitutionibus,vt violatoribus pœna mortis etiā irrogetur? Vt ex his plane impostura noscatur,
IMPOSTVRA DETEGIT IMPOSTVRAM. sed ab insipiēte fictore inepte cōposita. Sed cuius roboris (etiā si vera esset Leonis ipsius hæc Constitutio)esse potuit,quæ ab eo edita est,qui nec est dignus,qui Pontifex nominetur,sed(vt pluribus superius dictū est) intrusus & occupator sit potius nominandus?
Sed adhuc insuper ex falsitate manifesta alterius eiusdē Leonis nomine edita Cōstitutionis, euidētius hoc cōmentum intelliges: sic enim fraus fraudē aperit,& mendaciū mendacio declaratur. Hic igitur ad finem ponendā duximus Cōstitutionem quādam nomine Leonis VIII.confictā, qua profitetur ipse Pontifex restituere Ottoni Imp. quæ- D
cūque ipsum Romanū Occidētale Imperiū possedisset atque donasset Ecclesiæ Romanæ. Inuentum haud dubium eorumdem,qui tempore schismaticorum Impp. fauebāt eisdem schismaticis Imperatoribus. sed Deo gratias,quod impostor insulsus, ineptus, stolidus talis extiterit,qui adeo affectata mēdacia vestire nesciuit,sed opprobrio sempi-
[b] *Crant. Metr. Sax. lib.4. cap. 10.* terno nudata deridenda reliquit. Reddimus eam,vti se habet apud Crantiū [b] recitata.
Leo Episcopus seruus seruorum Dei Ottoni spirituali in Christo filio nostro Imp. Augusto,& omnibus successoribus eius Imperatoribus ac Italiæ Regibus.
IMPOSTVRA SCHISMATICORVM DE FICTA CONSTITVTIONE LEONIS PAPAE. Quæ dominus Carolus Rex Francorum & Longobardorum & Patricius Romanus, necnon Pipinus pater eius de regalibus rebus huius Regni Italiæ tribuerunt in S.Roma-
na Ecclesia B.Petro Apostolo,siue per instrumēta fuerunt per Etheriū Notariū,siue per sacramenta vel donationes,siue per alios modos obuenerunt a Iustiniano Imp.& Aritperto Rege: hæc omnia largimur,& definimus vobis Ottoni Imp.& Adelaidæ coniugi E
tuæ,Regniq. cōsorti, vestrisq. cōsortibus huius Regni Italiæ successoribus in perpetuū, præsentibus sacrosanctis Euāgelijs & patrocinijs pluribus Sanctorū, videlicet de Cruce Domini,& de caligis pedum suorū,de vestimento incōsutili,& super corpus B.Petri.& infra: Vt hæc omnia habeatis & possideatis in perpetuū ad vsus Curiæ militiarū vestrarum ad bellandū & expugnandū paganos,& contra rebelles Romano Imperio. Ideoq; per huius nostri auctoritatē instrumēti cōfirmamus & corroboramus in omnibus progeniebus vestris a generatione in generationem in perpetuū. Nā si quisquam hanc nostram auctoritatem destruxerit,& huius violator repertus fuerit,siue contra hoc agēs, sciat se in iram B.Petri principis Apostolorum,& nostram,nostrorumq. prædecessorū casurum. Insuper nisi a malo resipuerit, subiaceat legi Iuliæ reus regiæ maiestatis & Reip.vt hi,qui contra Remp.vel cōtra Imperatoris maiestatem aliquid moliti fuerint,

animæ

A animæ amissionem sustineant, & bona eorum publicentur. In his actis interfuere Archiepiscopi & Episcopi de vicinis Comitatibus.

Archiepiscopus Calaritanus Episcopus Citonatus.
Eustachius Albanensis Episcopus.
Gratiosus Prænestinus Episcopus.
Martinus Narniensis.
Benedictus Tiburtinus.
Beardus Castrensis.
Ioannes Perusinus.
Georgius Ottenensis.
Georgius Tudertinus.
Valentinus Merenensis.
Andreas Nomentanensis.
Theodosius Milecensis.
Sanianus Feranensis.
Albertus Lucerinus.
Damianus Alanus,Episcopi.]

Subijciuntur his Cardinales presbyteri.

B Georgius ad Vincula.
Benedictus S.Mariæ Ad præsepe.
Leo sanctæ Ierusalem.
Ianuarius S. Cæciliæ.
Andreas Patriarchatus Lateranensis.
Iulianus item Lateranensis presbyter.
Faustinus S. Petri, Cardinales omnes presbyteri.

Sequitur subscriptio Romanorum ciuium.

Faustinus caput Senatus Exconsul.
Probinus Exconsul de palatio Luciano.
Romanus de Forma Traiana.
Paulus de templo Palatino.
Ioannes de via Claudia.
C Leo de via Salaria.
Remigius de via Aurelia.
Stephanus de via Mamertina.
Romulus de via Ardeatina.
Gardus de via Flaminia.
Marcus de via Portuensi.
Gorbus de via Latina.
Sauinus de via Appia.
Mecianus de via Tiburtina.
Gardus de macello Lydiæ.

His ita actis etiam interfuere de omnibus his Regionibus.

Regio Vicopatricij.
Regio Via lata.
Regio Caput Tauri.
Regio Cælimontis.
Regio Riui argentarij.
Regio prima Auentini.
Regio Ad duos montes.
Regio vrbis Rauennæ.
D Regio octaua, sub Capitolio.
Regio ad Gallinas albas.
Regio Lybantica.
Regio Horea.
Regio Sictim.
Regio secunda Mamertini.
Regio secus portam Metroni.
Ianuarius ex Neta Græcorum.
Traianus de Ponte Molbis.
Ioannes Consul de palatio Sosaritano.
Amacius Consul de palatio Vaticano.
Iobianus de Monte aureo.
Petrocius de Cirto.
Gregorius de Cella noua. Scripta per manum Gregorij Archinotarij nostri. Datum in Patriarchio Lateranensi tertio kalendas Maij, anno Sedis nostræ secundo,& dicti Ottonis secundo feliciter.]

Hæc autem eiusmodi esse reperiuntur,vt vere dici possit, plures errores continere quam verba,præter styli diuersitatem, quo temporibus his Romana Ecclesia vti consueuit,de quo parum aut nihil est vt negotium faciamus,cum ad falsitatem patentem arguendam, alia quamplura afferenda sint maioris momenti.
RED ARGVITVR FALSITAS MVLTIPLICITER.

Ac primum de his quæ ad rationem temporis spectant,data habetur iij.kal.Maij in Lateranensi palatio. At ex auctore temporis huius constat,Imp.Ottonem vna cū Leo-
E ne Papa non esse Vrbem ingressum hoc anno ante nonum kalend. Iulij,in ipsa vigilia natiuitatis Ioānis Baptistæ: ita disertis verbis apud Reginonem notatum inuenies. qui annus non secundus Ottonis,vt commenticia constitutione dicitur;fuit,sed tertius.
In subscriptione autem Episcoporū quanta falsitas? nā omnino omnes diuersi sunt nomine ab illis,qui anno superiori itidem Romano Concilio interfuerunt in exauctoratione Ioānis Papæ earumdem Ecclesiarū Episcopi, quæ recensentur ab auctore qui interfuit,adeo vt ne vnus quidem in his inueniatur qui concordet cum illis. Etenim anno superiori in Concilio Romano subscriptus reperitur Gregorius Albanēsis, hic vero Eustachius Albanensis;illic Theophylactus Prænestinus,hic Gratiosus Prænestinus; illic Ioannes Tiburtinus,hic vero Benedictus Tiburtinus; illic Ioannes Narnienſis, hic vero Martinus Narnienſis,& sic de alijs,adeo vt opus esset dicere,omnes Episcopos, qui interfuerunt anno superiori Concilio Romano,esse defunctos; & alios alijs nominibus in locum ipsorum subrogatos huius anni Concilio interfuisse. Sed nec hoc fingi potest,si-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidem Ioannes Narnienſis Epiſcopus,qui interfuit Concilio anni ſuperioris,non po- A
tuit diem obijſſe, & ſuffectum Martinum,qui huic anni huius Concilio interfuit: nam ſuperuixit Ioãnes ipſe Narnienſis Epiſcopus, qui poſtea ex Epiſcopo Narniẽſi creatus eſt Rom.Pont. & dictus Ioannes XIII. An non ex his manifeſta colligitur impoſtura?

His inſuper adde,quod eamdem diuerſitatem inuenies in nominibus Cardinalium, inſuper & in nominibus Romanorum ciuium optimatum, vt ne vnus quidem ſit inuenire qui cum illis concordet, cum tamen ijdem eſſe debuiſſent qui in vtraque Synodo ſederunt eiuſdem Leonis fautores. Adde rurſum: Quid eſt quod dicitur reſtitui ab ipſo Leone Papa inter alia quæ Iuſtinianus Romanæ donauit Eccleſiæ? At quis reperire potuit, Iuſtinianum vnam tantum terræ glebam Eccleſiæ Romanæ donaſſe, ſemper in ipſam Eccleſiam parum æquum? eiusq. Pontificum Siluerij & Vigilij perſecutorẽ? Præterea quomodo inter Titulares Cardinales nominati reperiuntur presbyter tituli Lateranenſis,& tituli S.Petri,necnon & presbyter tituli S.Mariæ Ad præſepe? B
quando vmquã eiuſmodi primariæ Patriarchales Eccleſiæ reperiri poterunt vel antea vel poſt in Titulos annumeratæ? prætermittimus alias verrere quiſquilias,cũ totum quod eſt, quiſquilias & ſordes eſſe,ſatis perſpicue intelliget Lector; impoſturamq. ſed ineptiſſimi compoſitoris,ſchiſmaticorum tamen defenſoris eſſe cognoſcet.

EX OTTONIS CONSTITVTIONE FRAGMENTVM.

Sed quod in his ſumus,vt face veritatis admota,quæ ſunt falſa,manifeſti arguantur erroris: apud Gratianum diſtinctione ſexageſimaquarta inferius recitatur huius Ottonis Conſtitutio,hoc appoſito titulo: Conſtitutio Primi Henrici,& Primi Ottonis cum Romanis Pontificibus.] ex qua ibidem recitatur fragmentum,hic a nobis ſubijciendũ. Sed antea admonẽdus eſt Lector, quod ex verbis tituli huius vane collegit Nauclerus, Henricum æque dictum fuiſſe primum eius nominis Imperatorem; cui repugnant di- C
plomata Henricorum Imperatorum,quod in eis non Secundus aut Tertius ab hoc,ſed Primus & Secundus reperiuntur eſſe nominati ab ijſdem ipſis in ſuis eorũ ſcriptis: Adde quod ex eo etiam euaneſcit penitus inanis eius argumentatio: nam titulus iſte ibi errore poſitus eſſe conuincitur.Siquidem omnia illa ſub dicto titulo recitata, accepta noſcuntur ex Conſtitutione ipſius Ottonis Imp. ſuperius ſcripta, facta ab ipſo de reſtitutione prouinciarum ac ciuitatum,aliorumq. iurium ademptorum, adeo vt nihil penitus ſit,quod pertineat ad Henricum Regem Ottonis patrem. ſunt autem hæc:

Vt nullus Miſſorum noſtrorum cuiuſcumque impeditionis argumentum in electione Romani Pontificis componere audeat,omnino prohibemus. *Item.* In electione Romanorum Pontificum, neque liber neque ſeruus ad hoc venire præſumat, vt illis Romanis,quos ad hanc electionem per Conſtitutionem SS.Patrum antiqua admiſit con- D
ſuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quod ſiquis contra hanc noſtram Conſtitutionem facere præſumpſerit:exilio tradatur.] hæc ibi,accepta (vt dictum eſt)totidem verbis a dicta ipſius Ottonis Conſtitutione. ſed de his hactenus. Inter hæc autem idem

BERENGARIVS CVM VXORE IN BAIOARIAM DEPORTATVR.

Otto Imp. (quod ad res bellicas pertinet) victo Berengario, expugnatoq. Caſtello S. Leonis,ipſum vna cum Vuilla eius coniuge exulatũ in Baioariam mittit,ibiq. vſque ad obitum permanſerunt: Adelbertus interim fuga lapſus manus euaſit Imperatoris.

Hoc item anno ab eodem Ottone conceſſa ſunt priuilegia monaſterio Caſſinati, de quibus Leo Oſtienſis his verbis agit: [a] Per idem tempus Primus ac magnus Otto, tertio Imperij ſui anno,interuentu coniugis ſuæ Adelaidis Imperatricis, generale præceptum huic monaſterio fecit,cõfirmans omnia quæ hactenus per diuerſa loca huic fuerant attributa. Item poſt quatuor circiter annos Paulus Abbas S. Vincentij eũ adiens, E
atque ex parte dicti noſtri Abbatis efflagitans, aliud ab eo præceptum plenius de confirmatione totius monaſterij ad priorũ Impp.inſtar obtinuit.Nec multo poſt per aliud præceptum idem Imp. Abbati noſtro monaſterium S.Angeli de Barregio cum omnibus cellis ſuis, pertinentijsq. conceſſit. quod videlicet monaſterium, eo tempore Albericus Marſorum Epiſcopus quoad viueret, per ſcriptum ab eodem Imperatore impetrauerat. Eidemq. monaſterio S. Angeli Imperator de confirmatione omnium ipſius rerum priuilegium iam ante quinquennium fecerat.] hæc Leo.

[a] *Leo Oſt.lib.2. cap.4.*

PRIVILEGIA CONCESSA AB OTTONE MONAST. CASSINATI.

CYPRVS INSVLA ET CILICIA VENDICATAE A SARRAC. ET ANTIOCH. CAPTA.

Quod ſpectat ad res Orientalis Imperij, hoc anno ſecundo ſuæ dominationis Nicephorus Imp.e manibus Sarracenorum vendicat inſulam Cyprũ,eoſdemq. obſidet Tarſi ac Mopſueſtiæ,quas ciuitates expugnat, cruces a Chriſtianis ablatas recuperat, atque anno ſequenti Cõſtantinopolim rediens ſecum tulit templo offerens, de hoſtium manubijs decimam Deo perſoluens. hæc omnia pluribus hoc anno & ſequenti Curopalates;

A palates; qui addit amplius quam centum vrbes ab eodem Imperatore ſublatas armis poſſeſsas a Sarracenis;ſacra vero apud eos inuenta,venerandam Chriſti imaginem, & reliquias Sanctorum, præcipue vero Ioannis Baptiſtæ detuliſſe magna reuerentia Conſtantinopolim.Sed & Antiochia Syriæ diu poſſeſſa ab ijſdẽ Sarracenis per ſuos duces eſt capta,cum ipſe Imperator degeret Conſtantinopoli. Magna ſunt iſta,quibus Nicephorus Imperij ſui primordia immortalitati feliciter conſecrauit. ſed cum deſertor factus eſt pietatis, deſertus & ipſe a Deo,longe imparibus progreſſibus ad finem inglorius peruenit Imperij. Quænam iſta fuerint, qui res Græcorum ſunt proſequuti ſcriptores enumerant, quorum antiquior Curopalates cauſas recenſens, cur adeo de Rep. benemeritus, tot ciuitatibus & prouincijs e Sarracenorum iugo deductis, & in libertatem vendicatis, omnibus tamen eſſet inuiſus, ſic ait:

B Primum enim quando initio delatum ad ipſum eſt Imperium, infinitis iniurijs laceſſentibus populum ipſius militibus, nullam rationem habebat, quod diceret, nihil mirum ſi in tanta populi frequentia aliqui indignantur; & rurſus vrbem ingreſſus, multis tum nobilibus tum priuatis correptis, nullam ſontibus infligebat pœnam, ſed abſurda & turpia deſpiciebat, triumphans laſciuijs, quibus intemperantes homines addicti, male ciues afficiebant,præſertim quorum haud mediocri opera fuerat vſus ad res recuperandas. Deinde quoque crebro ad exigenda tributa,male ſubiectum ſibi populum vexabat, non ſolum noua imperando tributa, & ex omnibus rebus exactiones; verum etiam haud tolerandis prædis præter ea quæ diximus, adempta etiam eorum munerum, quæ conuocato Senatui præberi conſueuerant, parte, quod ſe ad bella pecunia indigere aſſereret.] huius prætextus cauſa etiam iniecit manus in ſacra ac Impe-

QVIBVS NICEPH. IMP. GLORIAM SVAM DENIGRARIT.

C ratori penitus inconceſſa. quænam autem iſta fuerint idem auctor ſic ſubdit:

Inſuper quæ conſueta præberi dona ſacris domibus & templis, quæ moueri nefas erat, vſurpabat, male aſſerens ab Epiſcopis pauperum pecuniam conſumi, milites inopes eſſe. Et quod omnium grauiſſimum eſt, legem quoque tulit, cui quidem inſtabiles Epiſcopi & adulatores ſubſcripſere, ſtatuentes, non eſſe aut decernendum aut eligendum Epiſcopum ſine illius conſilio & iuſſu. Mortuoq. Epiſcopo, regium hominem miſſum iuſſit in funere præfinitos ſumptus facere, at ea quæ ſuperfuere accepit. & alia quædam ſtatuit omnem neceſſitatis formam exuperantia, quæ vt ſigillatim percurrantur, & magnam mentem & eloquentem linguam requirunt.] hæc de his Curopalates, eademq. ex ipſo totidem verbis Cedrenus,Zonaras,Glicas & reliqui recentiores omnes ſacrilegium deteſtantes. Eſt querela Epiſcopi Leucatenſis, quod

QVAE NICEPH. CONTRA IVS FASQ. SIBI SACRILEGE VENDICARIT.

D annis ſingulis Eccleſia ſua penderet pro tributo Nicephoro ſupra centum aureos: ſic & aliæ, plus, minuſve, ſecundum vires ſuas. iſta habet in relatione Luitprandus Cremonenſis Epiſcopus. decernebantur iſta in Synodo Conſtantinopoli collecta ab ipſo,in qua ei fauerunt adulantes Epiſcopi. Quod autem omnia ad militum vtilitatem, libertatem, gloriamq. referret, quid inſuper & in Synodo decernendum propoſuerit, ab eodem Curopalate ſic accipe:

Curauit quoque legem ſanciendam, vt milites qui in bello occubuiſſent, digni cenſerentur præmijs, perinde ac Martyres; ſolo bello, non alia re cæſis ſalutem animarum contineri. Inſtititq. vt Patriarcha & Epiſcopi dogmati conſentirent. Verum quidam admodum reſiſtentes, eum ab incepto coercuere propoſito, in medium Magni Baſilij Canone adducto, iubente, ad triennium communionis expertes eſſe, qui

MILITES IN BELLO CAESOS FRVSTRA INTER MARTYRES NVMERANDOS LABORAT NICEPHORVS.

E hoſtem in bello occidiſſent.] eſt iſte Canon decimustertius ex epiſtola ſancti Baſilij ad Amphilochium, vbi Theodorus Balſamo hiſtoriam iſtam totam de Nicephori rogatione ad Synodum facta recenſet, cui ſubijcit & iſta: Cum autem multi ſacerdotes,& vnus quidem ex eis Epiſcopus ſe iuſſu Imperatorio ſynodaliter ſtitiſſent,& cum hoſtibus ſe manus conſeruiſſe faſſi eſſent; diuina & ſancta Synodus conſequenter huic Canoni & quadrageſimoquinto eiuſdem Sancti, & alijs diuinis Conſtitutionibus volebant ipſos non amplius ſacra celebrare. Complures autem & qui erant paulo magis militares, eos etiam præmijs dignos eſſe contendebant.]hæc ipſe.His igitur (vt dictum eſt) Nicephorus non ſolum egregie ſibi partam gloriam obſcurauit,verumetiam ſummam ſuperinduxit ignominiæ notam,diuinamq. vindictam in ſe maxime concitauit.

PRO RATIONE TRIBVTI FORMARI SOLERE NVMISMA.

Sed quæ de tributorum graui indictione idem his addit Curopalates, ſic accipe: Et nummum imminuit, excogitato eo qui quadrans dicitur. & ex eo tempore,dupli-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cato numiſmate, exactio publicorum tributorum grauius poſtulabat: cum vero erogandum aliquid eſſet, leuius diſtribuebatur.] hæc ipſe. eadem Cedrenus, Zonaras & alij; ex quibus intelligi poteſt (quod obiter conſiderandum occurrit) veterem adhuc viguiſſe Romanorum Imperatorum conſuetudinem, vt pro tributi penſitatione certum præſcriptum eſſet numiſma ſiue grauius ſiue leuius pro Imp. arbitrio, quod cũ primo Annalium tomo certa Lampridij aſſertione docuerimus, non placere ſibi aſſerit ille qui de cẽſus Cæſaris numiſmate Chriſto oſtenſo ſermonẽ votiuum edidit. ſed cum nauſeans ſtomachus cibum male dijudicet, ſanioris palatus conſulendus eſt guſtus. Certe quidem non eſt reſpuendus ob id, quod non de illo, de quo agitur tempore Tiberij Cæſaris, ſit locus ille Lampridij: neque enim mea illa aſſertio ad Tiberij tantum tempora reſtricta proponitur, ſed generatim ad Romanos Imperatores; vnde locus Lampridij non ob id fuerat contemnendus, eo quod non loqueretur de Tiberij Imp. temporibus, ſicut nec reijciendus citatus & recitatus hic præſens locus Nicephori Phocæ. quibus duobus locis intelligat Lector eumdem vſum in Romano Imperio perduraſſe, cum alia loca alioqui non deſint id comprobandi. Sed de his nunc obiter.

PALATIVM IN MVNITIONEM NICEPHORVS CONVERTIT.

Reuertamur ad Curopalatem, qui adhuc aliam affert cauſam odij ciuium in Nicephorum Imp. Offendit eum (inquiens) præter alia ſuperius numerata, muri palatiorũ conſtructio. Multis enim circa palatium magnificis & pulcherrima arte elaboratis ædificijs euerſis arcem tyrannicam contra miſeros ciues condidit, officinis intus ac horreis & equorum ſtabulis & fornacibus extructis, cibariiſq. completis. Ei enim prædictum fuerat, intra palatium ipſi moriendum eſſe; ignorabatq. miſer, niſi [a] Dominus cuſtodiat ciuitatem, fruſtra vigilare qui cuſtodit eam. Nam perfecto muro, ipſe eadem die interijt, quando claues is, cui hæc cura commiſſa fuerat, ei allatas tradidit.] ſed hæc poſtea. Addit his iſta Cedrenus: Quo tempore murus palatij condebatur, nocte quadam per mare ſubuectus aliquis ita vociferatus eſt: O Imperator, erigis muros! Et tamen ſi vel ad cælos eos educas, intus cum ſit malum, vrbs caDIVINVM ORACVLVM. ptu facilis eſt. Qui hæc dixit diu multumq. quæſitus, non tamen inuentus.] hæc ipſe. Sunt & alia plura, quibus Nicephorus animos omnium a ſe alienauit, quæ ijdem recenſent Hiſtorici. ſed de his ad inſtitutum ſatis.

[a] Pſal. 26.

IESV CHRISTI ANNVS 965. | BENEDICTI V. PAP. ANNVS 1. | OTTONIS IMP. 4. NICEPH. PHOCÆ IMP. 3.

OTTO IMP. REVERTITVR IN SAXONIAM

ANNVS Redemptoris nongenteſimus ſexageſimusquintus, Indictione octaua inchoatur, quo (vt eſt apud Reginonem ab auctore huius temporis additum) Imperator Papiæ Natalem Domini celebrauit. peractaq. feſtiuitate ſtatim in patriam, diſpoſitis in Italia Regni negotijs, redijt. Cui filij ſui Otto & Vuilelmus Archiepiſcopus in confinio Franciæ & Alemanniæ in villa Heimbodesheym occurrerunt, & cum magna ibi eum alacritate ſuſceperunt. Inde Vuormatiam progreſſus, fratrem ſuum Brunienſem, alias Brunonem Archiepiſcopum in Purificatione ſanctiſſimæ Mariæ Virginis ſibi obuium habuit, ſicq. tota Quadrageſima in Francia commorans, in Ingelſheim Paſcha cum magno gaudio celebrauit. inde nauigio Coloniam attingens matrem ſuam dominam Mathildem & ſororem ſuam Gerbergam Reginam, filiumq. eius Lotharium ſibi obuios condigno amore & honore tractauit. ſicq. in Saxoniam iter ſuum direxit.] hæc auctor qui fortaſſe præſens, quam exactiſſime itinera relegit.

BENEDICTVS PAPA EXVLAT IN SAXONIA.

Teſtatur Ditmarus, Ottonem Imp. ex Italia redeuntem multa corpora Sanctorum ſecum detuliſſe, collocaſſeq. ea in Eccleſia Magdeburgenſi recens erecta, atque in ſingulis columnarum capitibus eorumdem Sanctorum collocaſſe reliquias. hæc ipſe ſecundo ſui Chronici libro, additq. ſecum Benedictũ etiam illum depoſitum Papam ab Vrbe Roma in Saxoniam aduexiſſe, quem Adaldago Archiepiſcopo Hamburgenſi cuſtodiendum commiſit. de quo iſta Adamus vetus Chronographus habet. [b] Reuerſus ergo in patriam Archiepiſcopus, ſicut audiuimus & cognouimus, & patres noſtri narrauerunt nobis, duxit in comitatu ſuo Benedictum Papam ordinatum, ſed item ab Ottone depoſitum, quem ille Hamburg cuſtodiæ mandari præcepit. Archie-

[b] Adam. lib. 2. cap. 6.

chiepiſcopus vero eum magno honore detinuit vſque ad obitum eius. Nam vir ſanctus, litteratuſq. dicitur fuiſſe, & qui dignus Apoſtolica Sede videretur a populo Romano, niſi quod per tumultum electus eſt, expulſo eo, quem ordinari iuſſit Imperator. Igitur apud nos in ſancta conuerſatione viuens, alioſq. ſancte viuere docens, cum iam Romanis poſcentibus, a Cæſare reſtitui deberet, apud Hamburg in pace quieuit. tranſitus eius quarto nonas Iulij contigiſſe ſcribitur.] hæc ipſe eius regionis auctor. quoto autem anno Benedictus obierit, non ſcribit. paulo poſt autem de eodem Epiſcopo iſta: Archiepiſcopus autem reliquias ſanctorum Martyrum, quas ab Vrbe Roma portauit, magna per parochias ſuas diligentia diſtribuit: nempe ex corporibus ſanctorũ martyrũ Cyriaci, Cæſarij, Victoris, Coronæ, Felicis, & Felicianæ, Coſmæ & Damiani.] Porro [a] exploditur iure fabula de Benedicto iſto, quod a Ludouico Imp. ad prædicandum Euangelium ductus ſit in Germaniam; inde vero Vuandalorum incurſu fuerit trucidatus vna cum ſexaginta presbyteris. At vero alia ratione dicendus Martyr, nempe quod a Leone, quem oſtendimus pſeudopontificem, tam dira tamq. contumelioſa ſit paſſus, & exul ipſe legitimus Romanæ Eccleſiæ Pontifex ſit defunctus, vt ſancti martyres ijdemq. Pontifices Pontianus atque Martinus in exilio vita functi. Quod autem vt martyr coleretur Benedictus; ne ob id Ottonis nomini nota inureretur, fingendi aliam cauſam martyrij occaſionem datam eſſe exiſtimamus.

BENEDICTVS PAPA QVARATIONE MARTYR.

[a] Crant. in Metrop. Sax. lib. 3. c. 20. 21. 22. 23.

Subijciendus hic alius inſignis locus de innocentia Benedicti ex ſcriptore eiuſdem ferme temporis: Extat Chronicon Ditmari Epiſcopi Merſepurgij, quod incipiens ab Ottone Imp. perduxit ad annum vſque milleſimum decimumoctauum, quo tempore ſe vixiſſe teſtatur. vbi hæc de Benedicto iſto libro ſecundo: Romanorum (inquit) præpotens Imperator Otto Secundus (ſic enim appellat Ottonem Magnum habito reſpectu ad eius auum patrem Friderici, Ottonem pariter nominatum) valentiorem ſibi in Chriſto, Dominum Apoſtolicum Benedictum nomine, quem nullus abſque Deo iudicare potuit, iniuſte (vt ſpero) accuſatum deponi conſenſit. & (quod vtinam non feciſſet) exilio ad Hamaburg relegari præcepit.] Eodemq. libro ſecundo peſtem immiſſam ob exilium Benedicti teſtatur, vtpote iniuſte depoſitum oſtendens. & de eodem libro quarto: Obijt (inquit) in exilio Benedictus Pontifex, oſſaq. eius Romam ſunt relata.] hæc ex Ditmari Chronico, quod citat, & eadem recitat [b] Papirius Maſo in Benedicto Septimo, quem errore putat fuiſſe Benedictum, qui exulauit Hamaburgi, quem conſtat eius nominis Benedictum Quintum fuiſſe. De tranſlatione autem corporis Benedicti Papæ Romam facta, ſuo loco dicturi ſumus.

[b] Maſo de Epiſc. Vrb. lib. 4. in Benedicto 7.

LEO VIII. MORITVR. IOAN. PAPA XIII. CREATVR.

Leo autem pſeudopapa hoc anno obijt diem, vt auctor apud Reginonem affirmat, qui de ſubrogato Ioanne decimotertio Papa in locum eius ſic enarrat hiſtoriam: Eodem etiam anno dominus Leo Papa obijt. tunc Legati Romanorum, Azo videlicet Protoſcriniarius & Marinus Sutrienſis Eccleſiæ Epiſcopus Imperatorem pro inſtituẽdo quem vellet Romano Pontifice, in Saxoniam adeuntes, honorifice ſuſcipiuntur & remittuntur. & Otgerus Spirenſis Epiſcopus, & * Linzo Cremonenſis Epiſcopus cum ijſdem Romam ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Ioannes Narnienſis Epiſcopus eligitur, Sediq. Apoſtolicæ Pontifex inthronizatur. Qui ſtatim maiores Romanorum elatiore animo quam oporteret, inſequitur, quos in breui inimiciſſimos & infeſtos patitur. Nam ab Vrbis præfecto, & quodam Rotfredo comprehenditur, & Vrbe expulſus in Campania cuſtodiæ mancipatur] hæc ibi.

* al. Luitprandus

De eodem etiam hæc [c] Leo Oſtienſis: Huius Abbatis, Aligerni ſcilicet anno decimonono, Ioannes Papa Roma pulſus exilio, Capuam venit. & a memorato Principe *Pandulpho* rogatus, tunc primum in eadem ciuitate Archiepiſcopatum conſtituit, conſecrato fratre ipſius Principis Ioanne in Archiepiſcopum.] hæc Leo. Ceterum quamdiu vixit Benedictus (neſcitur tamen certus eius obitus annus) nullus alius potuit dici legitimus Romanus Pontifex, cũ eius damnatio nullius potuerit eſſe momẽti.

[c] Leo Oſt. Chr. Caſſ. lib. 2 c. 9.

Hic ipſe notatur annus, quo accolæ antiquæ Sarmatiæ, Slauorum propago, recentiori nomine Poloni nuncupati, Chriſto nomen feliciter dantes, Chriſtiano ſunt nomine inſigniti. Cum alioqui ad Sarmatas antiquitus Chriſti Euangelium penetraſſe, veteres ſcriptores teſtati ſint. id namque tradit Tertullianus contra Iudæos; quamobrem vinea deſerta repaſtinanda fuit. Quonam autem Euangelium prædicante iſti crediderint, haud ſatis exploratum haberi poteſt: ſed illud tantum indubitatum per mu-

POLONI AD FIDEM CHRISTI CONVERSI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mulierem fidelem Principem conuersum infidelem, & Principe ipso ad Fidem Christi A
conuerso, eodem satagente, Fides Christiana vbiq. locorum sui dominij propagatur, & quasi momento subditi omnes ad religionem sunt Christianam perducti. Etenim commercio propinquorum Christianorum Boemorum, & aliorum Miczislaus ad meliorem frugem conuersus, abdicatis à se concubinis septem, e quibus nullam prolem consequi potuisset, duxit legitimam vxorem Boleslai primi Boemorum Ducis filiam virginem eamdemq. Christianam, nomine Dambronuucham ea lege, vt ipse fieret Christianus, quod & perfecit, & alios sibi subditos idipsum præstare curauit. Cuius rei gratia opus habuit de his omnibus certiorem reddere Romanum Pontificem, petens ab eo aliquem mitti, qui eam prouinciam Christiano ritu cultam, feracem redderet ad salutem in ea habitantium animarum.

Vbi ista tam læta accepit Ioannes Pontifex stupore simul & gaudio affectus secun- B
dum illud [a] Isaiæ: Dices in corde tuo, Quis mihi genuit istos. Ego sterilis & non pariens, transmigratus & captiuus, & istos quis enutriuit? Ego destitutus & solus, & isti vbi erant?] continuo ad ipsos decernēs legationem a latere, misit Aegidium Tusculanum Episcopum, qui credentem Regem cum populo stabiliret in Fide, & Episcopatus diuersos erigeret, sacerdotesq. & ministros reliquos in ijsdem ad omnes erudiendos constitueret. Quot autem tunc erectæ fuerint sedes Episcopales in Polonia, Chromerus & alij, qui res Polonorum sunt prosequuti, diffuse narrant, quos tu consulas. Illud vero non prætermittendum, edicto regio cautum, omnia idola, & reliqua ad ipsorum cultum spectantia monumenta confringi atque cremari. quod magna animositate ab omnibus factum atque perfectum est septima die mensis Martij, posteris tam egregio opere memorabili. Sic igitur Polonorum Regnum hactenus ob- C
scurum nec nominatum diuinæ lucis radijs illustratum, Christiana religione susceptа mox cœpit esse toto orbe Christiano conspictum, de quo sæpe dicendum, vt planè quasi nouus fluuius se immittat in latum alueum Ecclesiasticorum Annalium tractatio rerum ad eam Ecclesiam pertinentium.

[a] Isa. 49. LEGATIO MISSA A IOANN. PAP. XIII.

De alia legatione per eumdem Pontificem in Vandaliam missa hæc apud Stani-
slaum [b] Orichouium Roxolanum: Admonitu piorum virorum quorumdam, Meiscone monarcha, cum audiuissemus esse ciuitatem quamdam Dei, cuius Antistes esset Romanus Petrus, penes quem auctoritas esset summa, ex seruitute diaboli in libertatem Christi homines vendicandi: ab hoc ipso istius ciuitatis Antistite Meiscone monarcha opem aduersus diaboli vim implorauimus. Itaque Ioannes Decimustertius Vicarius IESV Christi, Simonis autem Petri successor exoratus a Monarcha, Se- D
natu ac populo, doctissimos viros Italos, videlicet Vuillibaldum, Prochorium, Iordanum, Gotfridum, Lucidum, Angelotum, Octauianum, Iulinum ad nos Vandalos ac Lechitas doctum misit. Qui & Meiscone monarcham & genus nostrum illi subiectum sacri baptismatis vndis ab originali culpa abluerent, & ex ciuitate diaboli ablutos ac mundatos in ciuitatem Dei transferrent, in Christiq. Ecclesiam dicarent, quod etiam est factum. Nam illi viri sanctissimi Vandaliam (siue tu malis Poloniam dici) ingressi, prædicabant nobis Christum, & gratiam eius, qua nos in communionem suorum Deus conuocauerat, celebrabant: homines turmatim ad flumina confluentes baptizabant, idola ex Vandalia exterminabant.] hæc ipse.

[b] Apud Sand. de Visib. Monarchia num. 695.

IOAN. PAPA MITTIT PRAEDICATORES IN VANDALIAM.

Quomodo autem sit cooperatus Otto Imp. ad confirmationem Ecclesiæ Vanda-
lorum, inferius suo loco dicturi sumus. Diuersam hanc fuisse legationem ab ea quæ in E
Poloniam missa est, diuersitas plane Legatorum ostendit, & alia plura. Quod audis Vandalos nomine Slauorum esse comprehensos; scias in plures amplissimasq. prouincias Slauoniam esse partitam, & inter alias Vandaliam esse comprehensam: omnes vero ad Fidem Christi conuersas esse, quæ de ijsdem prouincijs dicturi sumus, inferius declarabunt.

Eodem anno Bruno Archiepiscopus Colonienſis germanus Ottonis Imp. vir Du-
catu pariter & Episcopatu dignissimus, quinto Idus Octobris obijt.] hæc apud Reginonem. Extat eius vita conscripta a [c] Rotgero monacho. Laudatur Bruno iste magnopere a [d] Ditmaro, quem intercessione sancti Pauli Apostoli receptum tradit inter Beatos in cælum. Ab eodem citatur liber scriptus de vita ipsius, eiq. successisse tradit fratrem suum, cui nomen Gero, in cuius consecratione visos sanctum Petrum Apostolum

[c] Extat apud Sur. tom. 5. die xi. Oct.

[d] Ditm. lib. 2. Chron.

A lum, & sanctum Ambrosium fundentes oleum, testatur; Regem vero detrectantem adhibere consensum, ab Angelo minis exterritum tradit. Cuius & mater Hidda peregrinata Hierusalem, illic clara virtutibus, sancto fine quieuit.

IESV CHRISTI ANNVS 966.	IOANNIS XIII. PAP. ANNVS 1.	OTTONIS IMP. 5. NICEPH. PHOCÆ IMP. 4.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus sexagesimusextus, Indictione nona, cuius autumnali tempore Otto Imp. in Italiam redijt, non propter Adel- IOANN. PAP. ROMAM REVOCATVR.
B bertum solum adhuc regium nomen gerentem & omnia perturbantem, sed propter Ioannem Pontificem, quem a Romanis eiectum accepit. Tunc Romani (inquit auctor, qui apud Reginonem Auctarium iunxit) Imperatoris metuentes aduentum, Rotfredo Vrbis præfecto, qui ab Vrbe Ioannem eiecerat, mortuo, a custodia qua tenebatur, Ioannem Apostolicum absoluunt, & veniam pro malis quæ ei ingesserant, poscentes, in locum & Sedem suam illum restituunt.] & paulo post: Eodem anno quondam Italiæ Rex Berengarius exul moritur, & in Bamberge regio more sepelitur. Cuius vidua Vuilla antequam sepeliretur, sibi velum sanctimoniale assumpsit.] hæc ibi.

Ceterum de his quæ spectant ad Ottonis vindictam, qua prosequutus est hostes ipsius Ioannis Romani Pontificis, hæc insuper accipe ex Auctario ad Anastasium: præter pulsos Consules ex Italia & Tribunos necatos suspendio, Præfectum ipsum, qui succesſerat Rotfredo, fuisse nudatum & asino impositum, vtreq. redimitum, ad ludibrium
C circumductum fuisse, virgis cæsum, carceri demum traditum. Cadauer vero Rotfredi Præfecti e sepulchro extractum in diuersa loca distractum ac dissipatum. talia sunt passi Romani in Pontificem perduelles. Exprobrauit autem postea Nicephorus Imp. Ottoni hanc quam exercuit in Romanos sæuitiam, dicens: Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculis alios priuauit, exilio alios relegauit & Imperij nostri insuper ciuitates homicidio aut incendio sibi subdere tentauit.] hæc Nicephorus: quem tamen redarguit Legatus Ottonis Luitprandus, vt auditurus eris in eius relatione ad Ottonem Imp. scripta. Porro aduentus Ottonis in Vrbem in fine anni huius contigit, cum & diem Natalis Domini ibi celebrauit.

IESV CHRISTI ANNVS 967.	IOANNIS XIII. PAP. ANNVS 2.	OTTONIS IMP. 6. NICEPH. PHOCÆ IMP. 5.

D ANNO Redemptoris nongentesimo sexagesimoseptimo, Indictione decima, Otto Imp. (vt apud Reginonem legitur) vbi Natalem diem Domini Romæ celebrasset, Rauennam profectus est vna cum Ioanne Romano Pontifice, vbi celebrato CONCILIVM RAVENNAE CELEBRATVM
Paschate plurimos ex Italia & Romania Episcopos coadunauit, & habita Synodo, multa ad vtilitatem sanctæ Ecclesiæ adinuenit. Et Apostolico Ioanni vrbem, & terram Rauennatium, aliaq. complura multis retro temporibus Romanis Pontificibus ablata reddidit. Eumq. inde Romam cum magna lætitia remisit. Ipse vero in partes
E Tusciæ secedit.] hæc de his apud Reginonem. Verum ista de restitutione ablatorum facta iam fuerant, vbi Otto a Ioanne Duodecimo coronatus est Romæ, scriptoq. diplomate insinuata, atque ipsius Imperatoris & Episcoporum ac Comitum subscriptione firmata. Quamobrem quæ hic in Concilio Rauennate hac de re facta dicuntur, nihil præterea quam confirmatio præteritæ concessionis fuisse videtur, cum aliquo additamento, nimirum eius quæ a Leone Papa concessa fuerant ipsi Ottoni Imp. promissionis, vt apparet ex eodem diplomate superius recitato.

Quæ autem post hæc ab eodem Imperatore gesta sint, sic accipe ex dicta ad Reginonem appendice: nimirum Papam Ioannem inuitasse Ottonem Imp. ad celebrandum Natale Domini, Romam. Misisse autem hoc anno Ottonem Legatos ad Vuilelmum Archiepiscopum Moguntinum, & ad alios Germaniæ Principes, vt filium suum OTTO IVNIOR CORONATVR IMP.
Ottonem in Italiam mitterent ad Imperiales insulas suscipiendas, Lambertus testatur;

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur; anno vero sequenti Romæ coronatum, Sigebertus affirmat. Sed anno superiori id factum, docet antiquum diploma monasterij S. Felicitatis Florentiæ sub Sichelmo Episcopo Florentino, cuius exordio numeratur annus Magni Ottonis Imp. vndecimus, Ottonis filij vero Imperij quintus. Datum mense Septembri inchoante Indictione prima. Ita vt anno superiori id factum appareat in fine ipsius die Natali Domini, si annos numerare incipias a kalendis Ianuarijs (vt nos facimus) sin vero a Natali Christi die, hoc anno, primo eius die ipsum coronatum opus est affirmare. Quo anno aliud diploma eiusdem Ottonis senioris datum reperitur monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, in cuius fine (quod ad certa cognoscenda tempora spectat) hæc leguntur: Ambrosius Cancellarius ad vicem Huberti Episcopi & Archicancellarij recognoui & probaui. Datum pridie kalend. Iul. anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo sexagesimoseptimo, Imperij vero domini Ottonis serenissimi Cæsaris sexto, Indictione decima. Actum in monasterio, vbi Stabulum Regis dicitur, in Dei nomine feliciter. Amen. A B

STATVS REBVM HISPANARVM.

Quod pertinet ad rerum Hispanarum statum: luctuosus quidem ille fuit. Moritur enim hoc anno [a] Sancius cognomento Crassus, Rex Legionensis in Hispania, cum regnasset annos decem & septem, qui vrgentibus bellis ciuilibus, Ordonio cognomento Malo aduersus eum erecto, & alijs ab eodem in illum excitatis, ad Arabum opem implorandam confugit ad Regem Abraham Cordubæ regnantem, a quo impetrauit translationem Pelagij martyris, de quo dictum est supra. Sicq. Christianorum discordia potentia Arabum sub prædecessoribus Regibus inclinata, in damnum ipsorum magis ac magis inualescit. Successit autem ipsi eius filius Ramirus eius nominis tertius quinque annorum puer, sub tutela matris Teresiæ. Ceterum quod ad rationem temporum spectat, exacte redditam habes ab Ambrosio, quem veritate constantiorem in his sequimur. C

a Ambros. Mor. Chr. Hisp. lib. 16. cap. 30.

IESV CHRISTI ANNVS 968. IOANNIS XIII. PAP. ANNVS 3. OTTONIS IMP. 7. NICEPH. PHOCÆ IMP. 6.

ANNVS Redemptoris sequitur nongentesimus sexagesimusoctauus, Indictione vndecima, quo Otto Imp. coronato filio Ottone iuniore, in Campaniam proficiscens, apud Capuam Legatos Nicephori Imp. audiuit. Quæ autem cum illis transacta essent, his litteris ad suos, præcipue Germanos datis [b] significauit.

b Apud Vuitichindum lib. 3. in fine.

LEGATI NICEPH. IMP. AD OTTONEM IMP. EPISTOLA OTTONIS AD SVOS DVCES GERMANOS.

Otto diuino nutu Imperator Augustus Hermanno & Theodorico Ducibus, ceterisq. publicæ rei nostræ præfectis omnia amabilia. D

Deo volente, salus, omniaq. prospere succedunt. Ceterum nuntij Constantinopolitani Regis dignitate satis insignes nos adeunt, pacem, vt intelleximus, admodum quærentes. Quoquo modo res geratur, bello, Deo volente, nos nullo modo tentare audebunt. Apuliam & Calabriam prouincias, quas hactenus tenuere, nisi conueniamus, dabunt. si vero voluntati nostræ paruerint, præsenti æstate coniugem cum æquiuoco nostro Ottone scilicet iuniore in Franciam dirigentes, per Fraxinetum ad destruendos Sarracenos, Deo comite, iter arripiemus, & sic ad vos disponemus.

Præterea volumus, si Redares (sicut audiuimus) tantam stragem passi sunt (scitis enim quam sæpe fidem fregerint, quas iniurias attulerint) vt nullam nobiscum pacem habeant. Vnde hæc cum Hermanno Duce ventilantes totis viribus instate, vt in destructione eorum finem operi imponatis. Ipsi si necesse fuerit, ad eos ibimus. Filius noster in Natiuitate Domini coronam a Domino Apostolico in Imperij dignitatem susceptit. Scripta decimoquinto kal. Februar. in Campania, iuxta Capuam.] De rebus ab Ottone gestis aduersus Græcos Apuliam & Calabriam occupantes antiquus auctor, qui res Longobardorum Principum est prosequutus, Rencpertus nomine, quē Erchempertum [c] Leo Ostiensis appellat, pluribus narrat. E

c Leo Oft. hiſt. Caſſ. lib. 3. c. 62

PENVRIA INGENS CONSTANTINOPOLI.

Porro Principes Beneuentanum & Capuanum recepit Otto Imp. in tutelam suam, cum defecissent illi a Nicephoro Imp. cuius rei causa idem Nicephorus valde commotus est in Ottonem, vt in sua relatione affirmat Luitprandus, de qua dicturi, primum omnium, quis status esset rerum Orientalium anni huius, aperiendum. Inter alia mala, quibus obruebatur, hoc anno ingenti exorta penuria, quam Nicephorus Imperator ad

A tor in suum lucrum conuertens, auctum est ciuium in eum immensum odium.

De causa autem penuriæ huius ista Curopalates. Flarunt etiam venti mense Maio eadem vndecima Indictione sæui & æstuosi, qui fruges vna cum ipsis vitibus atque arboribus corrupere, ita vt inde vsque ad duodecimam Indictionem, ingenti fame laboratum sit; cumq. habenda esset ratio Imperatori salutis eorum, qui sibi subiecti erant, ille vero regium frumentum sordide & illiberaliter vendens, studensq. ciuium suorum calamitati, gloriabatur, quasi aliquid præclare egisset, quod cum modius numismate venderetur, ipse duobus vendi imperasset, haud imitatus Basilium Macedonem Imp. qui noua Dominica ingressus in magnum sanctorum Apostolorum templum, conspicatusq. quosdam ciues decoris vestibus indutos & graues, alios autem tristes & mæstos ad se accedere iussos: Cur non etiam ipsi die festo splendidas vestes gestarent, in- B terrogabat, sed velut in vrbis magna calamitate lugerent? Cui vnus ex illis respondit: Te, o domine, eosq. qui tibi proximi sunt, decet splendidis vestibus indutos gaudere; quibus vero iā mors imminet, eos talia dedecēt. An ignoras, duos frumenti medimnos numismate venire propter ventorum asperitatem? Ad hæc alte suspirans Imperator, misericordia motus, collacrymauit; eosq. multis verbis consolatus in Regiam redijt, ibiq. accersitos ad se qui ciuilia negotia & regia munera obibant, infinitis probris ac maledictis affecit, quod sibi nihil de frumenti inopia indicassent. statimq. exposito regio & publico frumento duodecim medimnos numismate vendi iussit. Cuius bonam mentem Deus approbans, impertitus est multam hominibus abundantiam. Verum ad illius laudem hæc dicta sint. Nicephorus autem magis gaudebat, quam opitulabatur, cum ciues videret oppressos. Neque ipse solus, sed & Leo frater eius C cibariorum mercaturæ addictus, multis varijsq. calamitatibus orbem terrarum vexauit, &c.] hæc de penuria dicta sunto.

NICEPH. IMP. AVARITIA.

Ex penuriæ huius tēpore annus certus definiri potest legationis Luitprandi Cremonensis Episcopi, cū ab Ottone Imp. missus est Constantinopolim causa nuptiarū, inter ipsius Ottonis filium & Annam Romani filiam Imp. priuignā vero Nicephori, cum in Relatione suæ legationis testetur, ingentem reperisse Constantinopoli penuriā. At non ex his tantum præsentem annū eius legationis definire licet nempe ex penuria; sed etiā ex solis deliquio, quod hoc anno accidisse cum Curopalates testetur, idem etiam in eadem sua Relatione factum Luitprandus affirmat; sed & adhuc illud certius argumentum declarat, quod cum idem testetur, eo anno, quo ea est functus legatione, incidisse diem sanctum Pentecostes septima mensis Iunij, ex reuolutione Astronomicarum ta- D bularum & Ecclesiastico computu non nisi hoc anno eam oportuit contigisse, quo cucurrit Aureus numerus xix. & littera Dominicalis E. D. ipsumq. sacrum Pentecostes festum dicta die septima Iunij. Magno sane Dei beneficio factum puto, vt hactenus ea Luitprandi Relatio conseruata sit, paucis quæ desunt exceptis, tamquam fax quædam ad obscuritatem huius temporis illustrandam; quam repertam in Treuirensis ciuitatis primariæ ædis bibliotheca a Christophoro Brouuero Societatis Iesv professore, missam vero Augustam ad nostrum Marcum Velserum, typis excudendam curauit Henricus Canisius in Academia Ingolstadiensi ordinarius professor, quibus omnibus de antiquitate Ecclesiastica adeo bene merentibus bene precamur.

LEGATIONIS LVITPRANDI CERTVM TEMPVS.

Constat etiam ex eadem Relatione, hoc pariter anno a Ioanne Pontifice Romano missos esse Legatos Constantinopolim ad eumdem Nicephorum Imp. pro ijsdem nu- E ptijs contrahendis, quas diximus inter Imperatoris priuignam, & Ottonem Iuniorem Imp. sed causam, cur eos perfidus Nicephorus spreuerit, & suum in Romanam Ecclesiam odium patefecerit, eadem Relatio notam facit. Sed & cur in Ottonem, sicut in Romanum Pontificem idem Nicephorus se valde infensum ostenderit, ex ipsa Relatione cognoscitur, nimirum quod ipse Otto se Imperatorem nominaret, & Romanus Antistes Occidentalibus Regibus supremam Imperij dignitatem & nomen contulerit, proxime vero Iuniorem Ottonem ijsdem Imperatorijs decorarit insignibus; magis autem in Ottonem seniorem commotus, quod Principes Beneuentanum & Capuanum, necnon etiam Salernitanum ab ipso Nicephoro Imperatore diuulsos in suam tutelam receperat: quæ cuncta fusius ex ipsa Relatione auditurus eris. sed antequam eam hic describamus, quæ sunt reliqua anni huius rerum Occidentalium prosequamur.

LEGATIO MISSA A IOANNE PAP. AD NICEPH. IMP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

NORTHMANNI INVADVNT GALLÆCIAM

Hoc eodem anno, qui secundus nominatur Ordonij Tertij Regis Legionensis in Hispania (vt veteres omnes atque recentiores [a] Chronographi testantur) Northmanni sub Gunderedo duce classe centum nauium comparata, inuasere Gallæciam, cunctaq. ferro igneq. miscentes, biennali prælio eam prouinciam afflixere, Compostellamq. tentantes Sisenandum eius Episcopum arma potius quam sacra tractantem, & militum ducem agentem, primaq. acie resistentem peremerunt, ciuitatemq. ipsam destruxerunt. Dedit pœnas vir factiosus, qui antea sede ejectus, eã inuadendo, pellens subrogatum sanctum Rodesindum, violenter recepit; sicq. vlciscente numine, sede simul atque vita priuatus interijt. Verum quod nihil magis quam vita nefaria sacerdotum flagella in populum prouocat: eo diuina vindicta sublato de medio, in Northmannos tamquam ob id immissos, expiato eius nece delicto, Deus vltionem conuertit. Siquidem vicinarum prouinciarum exeuntes armati Fideles sub duce Gundisaluo Sancio Castellæ Comite, præuio sancto Christi Apostolo Iacobo, cuius deuastarant ciuitatem, eosdem Northmannos præda onustos, prosperis euentis elatos, redditosq. securos inuadentes, omnes vel peremere cum ipsorum duce Gunderedo, vel duxere captiuos, aut profugos cum paucis relictis ab incendio nauibus ad propria remeare coegerunt. His enarratis iam ad res Orientis conuertamus orationem, & quæ gesta sint per Legatos tum a Ioanne Pontifice tum ab Ottone ad Nicephorũ Imp. Constantinopolim missos videamus ex legatione Luitprandi, cuius hic titulus.

[a] Sãp. Fundensis Rudericus Toler. Ambros. Mor. lib. 16. c. 32. & alij.

Legatio Luitprandi Cremonensis Episcopi ad Nicephorum Phocam Imp. Constantinopolitanum pro Ottonibus Augustis & Adelhaida, *ad illorum temporum vsum, & Græcorum cum factum, tum insolentiam plusquam barbaricam intelligendam. Nunc primum in lucem edita studio & opera Henrici Canisii Nouiomagi I. C. & SS. Canonum in Academia Ingolstadiensi Professoris ordinarij.*] Subijcitur præfatio ad Lectorem, cum iudicio de auctore qui scripsit, quæ sic se habet.

Legationem hanc Luitprandi Cremonensis Episcopi descripsit ex codice manuscripto Bibliothecæ primariæ ædis Treuirensis, R. P. Christophorus Brouuerus Societatis IESV *Sacerdos, antiquitatis illustrandæ studiosissimus, eamq. ad communem illum omnium eruditorum amicum Marcum Velserum Vlluirum Augustanum misit; inde huc perlata, nunc tandem post tot sæcula ex tenebris in publicum exit. Quis Luitprandus hic fuerit, certo affirmare non ausim. Fuisse Ticinensis Ecclesiæ Leuitam & diaconum (cuius extant libri sex rerum ab Europæ Imperatoribus & Regibus gestarum) suadent cum alia, tum idem prorsus dicendi genus. Deinde, quod opinionem hanc verisimillimam reddit: Luitprandus noster bis se Constantinopoli legationem obijsse asserit; primam, cum adhuc diaconus esset, auctoritate Berengarij, tempore Constantini Græcorum Imperatoris. Postea alteram, mandato Ottonis Magni & filij eius & vxoris Adelheidæ ad Nicephorum Phocam, qui mortuo Romano, filio prædicti Constantini, Imperium Constantinopolitanum inuaserat. At Luitprandus Ticinensis diaconus & historicus, ab eodem Berengario Italiæ tyranno potius quam Rege, se Constantinopolim ad Constantinum Imperatorem Legati nomine missum testatur lib. 6. hist. cap. 1. & seq. Vbi fuse describit quomodo a Constantino Constantinopoli exceptus fuerit, & quæ spectacula ibidem viderit. Vnde conijcere licet, vnum & eumdem esse, hunc nostrum, & qui historiam conscripsit: cum & historicus sub Ottonibus claruerit, & temporis diuersitas non obstet. Et forte si Luitprandi libri integri extarent, inuentremus non minus posteriorem sub Ottone legationem, quam illam priorem sub Berengario; nec dubitarem pro certo & explorato affirmare, nisi ipse Luitprandus scrupulum injiceret, qui cap. 6. libri 6. mentionem facit Luitprandi Cremonensis Episcopi, eumq. ait, cum Landoardo Saxone, Episcopo Numedensi, ab Ottone Magno Romam missum esse, ad Ioannem Pontificem: Et in Concilio Romæ in causa eiusdem Ioannis celebrato, cum Otto Romam occupasset, fugato Ioanne & Adelberto, inter Episcopos Italiæ, qui Concilio interfuerunt, numeratur Luitprandus Episcopus Cremonensis, qui & eiusdem Ottonis in eodem conuentu interpres fuit: Nam quæ Otto Saxonica lingua loquebatur, hæc Luitprandus Cremonensis Episcopus, Latine reddebat ceteris Episcopis. Adeo, vt vix credibile videatur Luitprandum historicum de se, quasi de alio locuturum fuisse, si ipsemet fuisset: cum longe minutiora de se, rebusq. a se gestis, absque ambagibus commemorare soleat.*] Sed euacuantur ista per ea, quæ a nobis superius demonstrata sunt de appendice illa, eam scilicet ipsius Luitprandi non esse, sed alterius, prorsusq. ab eo diuersi auctoris. At ipsam iam audi Relationem, quæ præmissa titulo superius recitato, sic se habet.

LEGATIO LVITPRANDI.

Ottones Romanorum inuictissimos Imperatores Augustos, glorioſissimamq. Adelheidem Imperatricem Augustam, Luitprandus sanctæ Cremonensis Ecclesiæ Episco-

Episcopus semper valere, prosperari, triumphare, anhelat, desiderat, optat.

Quid causæ fuerit, quod prius litteras siue nuntium meum non susceperitis, ratio subsequens declarabit. Pridie Nonas Iunij Constantinopolim venimus, & ad contumeliam vestram turpiter susceptì, grauiter turpiterq. sumus tractati; palatio quidem satis magno & aperto, quod nec frigus arceret, sicut nec calorem repelleret, inclusi sumus: armati milites appositi sunt custodes, qui meis omnibus * exitium, ceteris prohiberent ingressum. Domus ipsa solis nobis inclusis peruia; a palatio adeo sequestrata, vt eo nobis non equitantibus, sed ambulantibus anhelitus truncaretur. Accessit ad calamitatem nostram, quod Græcorum vinum, ob picis, tædæ, gypsi commixtionem nobis impotabile fuit. Domus ipsa erat inaquosa, nec sitim saltem aqua extinguere quiuimus, quam data pecunia emeremus. Huic magno væ, væ aliud appositum est, homo, * Sciliorum custos, qui quotidianos sumptus præberet, cui similem si requiras, non terra, sed infernus forsan dabit; is enim quidquid calamitatis, quidquid rapinæ, quidquid dispendij, quidquid luctus, quidquid miseriæ excogitare potuit, quasi torrens inundans, in nos effudit. Nec in centum viginti diebus vna saltem præterijt, quæ non gemitus nobis præberet & luctus.

Pridie Nonas Iunij, vt superius scripsimus, Constantinopolim ante portam *Caream venimus, & vsque ad vndecimam horam cum equis, non modica pluuia, expectauimus. Vndecima vero hora non ratus Nicephorus nos dignos esse, tam ornatos vestra misericordia equitare, venire iussit, & vsque in præfatam domum marmoream, inuisam, inaquosam, patulam sumus deducti: Octauo autem, id * est, Sabbato primo dierum Pentecostes, ante fratris eius Leonis Coroplati & Logothetæ præsentiam sum deductus, vbi de Imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati. Ipse enim vos, non *Imperatorem*, ideſt, βασιλέα, sua lingua; sed ob indignationem ῥῆγα, ideſt *Regem*, nostra, vocabat. Cui cum dicerem, quod significatur idem esse, quamuis quod significat diuersum; me, ait, non pacis, sed contentionis causa venisse. sicq. iratus surgens, vestras litteras, vere indignans, non per se, sed per interpretem suscepit, homo ipse ad personam satis procerus, falso humilis, cui si innisus homo fuerit, manum eius perforabit.

Septimo autem, id * est, ipso videlicet sancto die Pentecostes, in domo, quæ dicitur Στεφάνα, id est, *Coronaria*, ante Nicephorum sum deductus, hominem satis monstruosum, pygmæum, capite pinguem, atque oculorum paruitate talpinum, barba curta, lata, spissa & semicana fœdatum, ceruice digitali turpatum, prolixitate & densitate comarum satis * Iopam, colore Aethiopem, cui per mediam nolis occurrere noctem, ventre extensum, natibus siccum, coxis ad mensuram ipsam breuem longissimum, cruribus paruum, calcaneis pedibusq. æqualem, * villino, sed nimis veternoso, vel diuturnitate ipsa fœtido & pallido ornamento indutum, Sicyonijs calceamentis calceatum, lingua procacem, * ingenio vulpem, periurio seu mendacio Vlyssem. Semper mihi domini mei Imperatores Augusti, formosi, quanto hinc formosiores visi estis? Semper ornati, quanto hinc ornatiores? Semper potentes, quanto hinc potentiores? Semper mites, quanto hinc mitiores? Semper virtutibus pleni, quanto hinc pleniores? Sedebant ad siniſtram, non in eadem linea, sed longe deorsum duo paruuli Imperatores, eius quondam domini nunc subiecti, cuius narrationis initium hoc fuit:

Debueramus, immo volueramus, te benigne magnificeq. suscipere, sed domini tui impietas non permittit, qui tam inimica inuasione Romam sibi vendicauit, Berengario & Adelberto contra ius fasq. vitam abstulit, Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculis alios priuauit, exilio alios relegauit, & imperij nostri insuper ciuitates homicidio aut incendio sibi subdere tentauit: & quia affectus eius prauus effectum habere non potuit, nunc te malitiæ huius suggestorem atque impulsorem, simulata pace, quasi * ἄσκοπον, ideſt, exploratorem, ad nos direxit.

Cui inquam ego, Romanam ciuitatem dominus meus non vi aut tyrannice inuasit, sed a tyranni, immo tyrannorum iugo liberauit. Nonne effeminati dominabantur eius? & quod grauius siue turpius, nonne meretrices? Dormiebat, vt puto, tunc potestas tua, immo decessorum tuorum, qui nomine solo, non autem reipsa Imperatores Romanorum vocantur.

* al. Sicilliorum

* f. Aureã

* f. Idus

Curopalata. Corrip. lib. 2. factus mox curæ palati. Et lib. 1. Vocitatus curæ palati.

* Idus NICEPHORI IMP. DESCRIPTIO.

* al. hirtum

* al. byssino

Basilius & Constantinus Romani Imperatoris Constantinopolitani filij.

NICEPHORVS CVRTAM ABIECTE LVITPRANDVM EXCEPERIT ET HABVERIT.

* f. κατάσκοπον

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVIT PRANDVS EXPROBRAT NICEPHORO ROM. ECCL. NEGLECTVM.

Si potentes, si Imperatores Romanorum erant, cur Romam in meretricum potestate sinebant? Nonne sanctissimorum Paparum alij sunt relegati, alij a te afflicti, vt neque quotidianos sumptus, nec eleemosynam habere quirent? Nonne Adelbertus contumelioſas litteras Romano & Constantino, decessoribus tuis Imperatoribus, misit? Nonne sanctissimorum Apostolorum Ecclesias rapinis expoliauit? Quis ex vobis Imperatoribus, zelo Dei ductus, tam indignum facinus vendicare, & sanctam Ecclesiam in statum proprium reformare curauit? Neglexistis vos, non neglexit dominus meus; qui a finibus terræ surgens, Romamq. veniens impios abstulit, & sanctorum Apostolorum Vicarijs potestatem & honorem omnem contradidit. Postmodum vero insurgentes contra se & dominum Apostolicum, quasi iurisiurandi violatores, sacrilegos, dominorum suorum Apostolicorum tortores, raptores, secundum decreta Imperatorum Romanorum Iustiniani, Valentiniani, Theodosij & ceterorum, cæcidit, iugulauit, suspendit, & exilio relegauit: quæ si non faceret, impius, iniustus, crudelis, tyrannus esset. Palam est, quod Berengarius & Adelbertus sui milites effecti, Regnum Italicum sceptro aureo ex eius manu susceperunt, & præsentibus seruis tuis, qui nunc vsque supersunt, & hac in ciuitate degunt, iureiurando fidem promiserunt. Et quia, suggerente diabolo, hanc perfide violarunt, iuste illos quasi desertores, sibiq. rebelles, Regno priuauit: quod ita subditis tibi & postmodum rebellibus faceres.

Sed non, ait, Adelberti hoc profitetur miles. Cui inquam: Si secus dixerit, meorum aliquis militum, si iubes, cras ita rem esse duello declarabit.

* al. terram

Esto, inquit, fecerit hæc, vt ais, iuste. Nunc cur Imperij nostri * terminos bello incendioq. aggressus sit, expedi. Amici eramus, societatemq. indissolubilem, nuptijs interpositis, facere cogitabamus.

Terram, inquam, quam Imperij tui esse narras, gens, incola, & lingua, Italici Regni esse declarat. Tenueruntq. illam potestatiue Langobardi; quam & Ludouicus Langobardorum seu Francorum Imperator, de manu Sarracenorũ, multitudine prostrata liberauit. Sed & Landulphus Beneuentanorum & Capuanorum Princeps septennio potestatiue eam sibi subiugauit. Nec a seruitutis eius seu successorum suorum iugo vsque ad præsens exiret, si non, immensa data pecunia, Romanus Imp. nostri Regis Hugonis amicitiam emeret. Et hæc causa fuit, quod nepoti suo, & æquiuoco Regis nostri, eiusdem Hugonis spuriam coniugio copulauit. Et vt considero domino meo non gratiam, sed impotentiam adscribis, quod post Italiæ seu Romæ acquisitionẽ, tot annis eam tibi dimiserit. Societatem vero amicitiæ, quam te parentela voluisse facere dicis,

* al. inducias

fraudem nos dolumq. tenemus. * pausanas exigis, quas nec te exigere, neque nos cedere ratio ipsa compellit. Verum vt fallacia exsculpatur, veritas non reticeatur, misit me dominus meus ad te, vt si filiam Romani Imperatoris & Theophanæ Imperatricis, domino meo, filio suo Ottoni Imperatori Augusto, in coniugium tradere voluerit, iuramento mihi affirmes, & ego pro gratiarum recompensatione, hæc & hæc dominum meum tibi facturum, & obseruaturum iureiurãdo affirmabo. * Sed & * optimã amicitiæ arabonam fraternitati tuæ nunc dominus meus contulit, cum Apuliam omnem potestati subditam, meo interuentu, cuius hoc suggestione malum factum esse dicis. Cuius rei tot sunt testes, quot sunt totius Apuliæ habitatores.

Filia hæc fuit Annæ.
Vide Cedrenũ.
Alij vocãt Theophaniam.
* *Hic deest aliquid.*
» *al.* optimum arrabonem

Secunda, inquit Nicephorus, hora iam transijt: προέλευσις, ideſt, processio nobis est celebranda. Quod nunc instat agamus. Contra hæc, cum opportunum fuerit, respondebimus.

PROCESSIO NICEPH. IMP. DESCRIBITVR

Non pigeat me προέλευσιν ipsam describere, & dominos meos audire. Negotiatorum multitudo copiosa ignobiliumq. personarum, ea solemnitate, collecta, ad susceptionem & laudem Nicephori, a palatio vsque ad sanctam Sophiam, quasi pro muris, viæ margines tenuit, clypeolis tenuibus satis & spiculis vilibus dedecorata. Accessit & ad dedecoris huius augmentum, quod vulgi ipsius potior pars, ad laudem ipsius, nudis processerat pedibus. Credo sic eos putasse, sanctam ipsam potius exornare προέλευσιν. Sed & optimates sui, qui cum ipso per plebeiam & discalceatam multitudinem ipsam transierunt, magnis & nimia vetustate rimatis tunicis erant induti. Satis decentius quotidiana veste induti procederent. Nullus est cuius atauus hanc nouam haberet. Nemo ibi auro, nemo gemmis ornatus erat, nisi ipse solus Nicephorus, quem Imperialia ornamenta ad maiorum personas sumpta & composita, fœdiorem reddiderant. Per salu-

A salutem vestrã, quæ mihi mea charior extat, vna vestrorum pretiosa vestis, procerum, centum horum & eo amplius pretiosior est. Ductus ego ad προέλευσιν ipsam in eminentiori loco, iuxta psaltas, ideſt cantores, sum constitutus.

Codinus Curopalat. lib. de offic. aulæ Constantinop. Ἔρχεται τοῦ τὸν βασιλέα φαγλοῦσι, οἱ ψάλται αὐτίκα ψάλλουσι τὸ πολυχρόνιον *simul atque apparet Imperator cantores statim canunt, ad multos annos, quod Curopalata vocat* πολυχρονίζειν. *Et ipsam actionem seu cantionem multos annos precandi,* πολυχρόνιομα. * *al.* aram

Cumq. quasi reptans monstrum illud procederet, clamabant adulatores psaltæ: Ecce venit stella matutina, surgit Eous, reuerberat obtutu solis radios: pallida Sarracenorum mors, Nicephorus μέδων, ideſt, Princeps: Vnde & cantabatur: μέδοντι, ideſt Principi Nicephoro, πολλὰ ἔτη, ideſt, plures anni sint. Gentes hunc adorate, hunc colite, huic tanto colla subdite. Quanto tunc verius canerent: Carbo exstincte veni, μέλε, anus incessu, Siluanus vultu, rustice, lustriuage, capripes, cornute, bimembris, setiger, indocilis, agrestis, barbare, dure, villose, rebellis Cappadox. Igitur falsidicis illis inflatus nænijs S. Sophiam ingreditur, dominis suis Impp. se a longe sequentibus, & in pacis osculo ad
B terram vsque adorantibus. Armiger huius sagitta calamo immissa * Aeram in Ecclesia ponit, quæ prosequitur, quo nimirum tempore imperare cœperit, & sic Aeram, qui id non viderunt, intelligunt.

Hac eadem die conuiuam me sibi esse iussit. Non ratus autem me dignum esse cuipiam suorum præponi procerum, quintusdecimus ab eo absque gausape sedis meorum nemo comitum non dico solum mensæ non assedit, sed neque domum, in qua conuiua eram, vidit. Qua in cœna temporis satis, & obscena, ebriorum more, oleo delibuta, alioq. quodam deterrimo piscium liquore aspersa, multa super potentia vestra, multa super Regnis & militibus me rogauit. Cui cum consequenter & vere responderem: Mentiris, ait: Domini tui milites equitandi ignari, pedestris pugnæ sunt inscij, scutorum magnitudo, loricarum grauitudo, ensium longitudo, galea-
C rumq. pondus neutra parte eos pugnare sinit; ac subridens, impedit, inquit, eos & gastrimargia, hoc est, ventris ingluuies. quorum Deus venter est; quorum audacia, crapula; fortitudo, ebrietas; ieiunium, dissolutio; pauor, sobrietas. Nec est in mari domino tuo classium numerus. Nauigantium fortitudo mihi soli inest, qui eum classibus aggrediar, bello maritimas eius ciuitates demoliar; & quæ fluminibus sunt vicina, redigam in fauillam. Quis, cedo, mihi etiam in terra copiarum paucitate resistere poterit? filius non affuit: vxor non defuit; Saxones, Sueui, Baioarij, Italici omnes cum eo affuerunt, & cum ciuitatulam vnam sibi resistentem capere nescirent, immo nequirent, quomodo mihi resistent venienti? quem tot copiæ prosequentur, Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos, quot cælum stellas, quot mare in flatibus vndas.

D Cui cum respondere, & Apologeticum, dignum inflatione hac euomere vellem, non permisit; sed adiecit quasi ad contumeliam: Vos non Romani, sed Langobardi estis; cui adhuc dicere volenti, & manu, vt tacerem innuenti, commotus inquam: Romulum fratricidam, ex quo & Romani dicti sunt, porniogenitum, hoc est, ex adulterio natum chronographia innotuit; asylumq. sibi feciſſe, in quo alieni æris debitores, fugitiuos, seruos, homicidas, ac pro reatibus suis morte dignos susceperit, multitudinemq. quamdam talium sibi adsciuit, quos Romanos appellauit: ex qua nobilitate propagati sunt ipsi, quos vos Kosmocratores, ideſt, Imperatores appellatis: quos nos Longobardi scilicet, Saxones, Franci, Lotharingi, Baioarij, Sueui, Burgundiones tanto dedignamur, vt inimicos nostros commoti, nil aliud contumeliarum, nisi, Romane, dicamus, hoc solo, ideſt, Romanorum nomine, quidquid ignobilitatis,
E quidquid timiditatis, quidquid auaritiæ, quidquid luxuriæ, quidquid mendacij, immo quidquid vitiorum est, comprehendentes.

NOMEN ROMANVM IMPROPERII LOCO VSVRPATVM. *Ex Niceta Choniate, Curopalata & alijs notũ est, Græcos nomen Romanorũ sibi propriũ feciſſe. Hinc factum, vt Græcorũ hostibus nomen Romanorum tam hostile fuerit: quippe cum Græci se solos Romanos, reliquos vero Latinos vocarent.*

Imbelles vero nos & equitandi insçios quia dicis, si Christianorum peccata promerentur, vt in hac austeritate perdures, quales vos estis, quamve pugnaces nos simus, bella proxima demonstrabunt.

LVIT PRANDVS ANICEPH. IMP. PESSIME HABITVS.

Talibus Nicephorus exacerbatus dictis, manu silentium indixit, mensamq. sine latitudine longam auferri, meq. in inuisam domum, seu vt verius fatear, carcerem reuerti præcepit. Vbi post biduum cum indignatione, tum æstu & siti, magno sum languore affectus. Sed & assectarum meorum nemo extitit, qui non eodem ebriatus poculo, diem sibi vltimum imminere formidaret. Cur quæso non ægrotarent, quibus erat potus pro optimo vino salsugo; pro culcitra, non fœnum, non stramen, non saltem terra, sed durum marmor, pro ceruicali lapis? quibus patula domus non calore

Universidad de Deusto
Biblioteca

EPIST. LVITPRANDI. Logotheta δρόμου Ioannes Zimisca fuit Nicephori successor, de quo Zonaras: τὸν στρατιωτικὸν ἀρχὴν παύσας αὐτὸν (Nicephorus) εἰς πολιτικὴν μετατίθησι λογοθέτην τοῦ δρόμου. παρακοιμώμενος, id est Cubicularius.

non imbrem, non frigus arcebat. Ipsa si vellet Salus his circumfusa, vt vulgo loquimur, eos saluare non posset. Proprio ergo atque meorum debilitatus angore, conuocato ad me custode, immo persecutore meo, non precibus solum, sed pretio obtinui, vt epistolam meam hunc modum continentem Nicephori fratri deferret. A

Leoni Coroplati, & Logothetæ τοῦ δρόμου Luitprandus Episcopus. Si Imperator sereniſſimus petitionem, ob quam veni, perficere cogitat, non fatigant me, quas hic sustineo, passiones: Litteris solummodo meis & nuntio, vt instruatur dominus meus, me hic moram ab re non facere. Quod si secus res sese habet, nauis & hic Veneticorũ, onerariaq. proficisci festinat, hanc me ægrotum ingredi sinat, vt si dissolutionis meæ tempus aduenerit, cadauer meum genitale saltem solum suscipiat. Quas cum legisset, se post quatriduum me iussit adire. Sederunt cum eo ad disceptationem vestram secundum eorum traditionem, sapientissimi viri, Attico pollentes eloquio, Basilius B Paraknoumenos, Proto a secretis, Protouestiarius, & duo Magistri, quorum hoc fuit narrationis initium:

GRAECORVM ARROGANTIA

Quid causæ sit, quare te huc fatigasti, frater, edissere. Quibus cum parentelæ gratia, quæ esset occasio infinitæ pacis, edicerem; inquiunt: Inaudita res est, vt Porphyrogeniti Porphyrogenita, hoc est, in purpura nati filia, in purpura nata, gentibus misceatur. Verum quia tam excellentem rem petitis, si datis quod decet, accipietis quod libet; Rauennam scilicet & Romam cum his omnibus continuatis, quæ ab his sunt vsque ad nos. Si vero amicitiam absque parentela desideratis, Romam liberam esse dominus tuus permittat: Principes autem Capuanum scilicet & Beneuentanum, sancti nostri Imperij olim seruos, nunc rebelles, seruituti pristinæ tradat.

Quibus, dominum meum, inquam, potentiores habere Schlauos Petro Bulgaro- C rum Rege, qui Christophori Imperatoris filiam in coniugium duxit, etiam ipsi non ignoratis. Sed Christophorus, aiunt, non Porphyrogenitus fuit.

Roma vero, inquam, quam vos liberam esse velle perstrepitis, cui seruit? cui tributa persoluit? Nonne prius meretricibus seruiebat? & vobis dormientibus, immo non valentibus, dominus meus Imp. Augustus a tam turpi seruitute liberauit? Con-

DONA ROM. ECCL. A CONSTANTINO MAGNO ET OTTONE IMP. COLLATA.

stantinus Imp. Augustus, qui hanc ex suo nomine condidit ciuitatem, sanctæ Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, vt erat Kosmocrator, multa donaria contulit, non in Italia solum, sed in omnibus pene Occidentalibus Regnis, necnon de Orientalibus atque Meridianis, Græcia scilicet, Iudæa, Perside, Mesopotamia, Babylonia, Aegypto, Libya, vt ipsius testantur priuilegia, quæ penes nos sunt. Sane quidquid in Italia, sed in Saxonia, Baioaria, omnibus domini mei Regnis est, quod ad Apostolorum beato- D rum Ecclesiam respicit, sanctissimorum Apostolorum Vicario contulit. Et si est, vt dominus meus ex his omnibus ciuitates, villas, milites aut familiam obtineat, Deum negaui. Cur Imperator vero non itidem facit, vt ea, quæ suis insunt Regnis, Apostolorum Ecclesiæ reddat, & per laborem atque munificentiam domini mei ditem & liberam, ditiorem ipse ac liberiorem reddat?

Sed hoc, ait Basilius Parakimomenos, faciet, cum ad nutum suum Roma & Romana Ecclesia ordinabitur. Tum, homo, inquam, quidam, multam ab alio passus iniuriam, his Deum aggressus est verbis: Domine, vindica me de aduersario meo. Cui Dominus, faciam, inquit, in die cum reddam vnicuique secundum opera sua. At ille, quam tarde, infit.

Tunc omnes præter fratrem, cachinno commoti, disceptationem dimiserunt, meq. E in inuisam domum reduci præceperunt, magnaq. custodiri cautela vsque in sanctorũ Apostolorum religiosis cunctis celebrem diem. Qua celebritate me satis ægrotum, necnon & Bulgarorum nuntios, qui pridie venerant, ad sanctos Apostolos sibi obuiare præcepit. Cumq. post næniarum garrulitatem, & Missarum celebrationem, ad mensam inuitaremur; in citeriori mensæ margine, quæ erat sine latitudine longa, Bulgarorum nuntium, Vngarico more tonsum, ænea catena cinctum, & vt mens mihi suggerit, catechumenum, mihi præponit; ad vestram plane, domini mei Augusti, con-

CONTEMNITVR OTTO IMP. IN SVO LEGATO.

tumeliam. In vobis contemptus, in vobis spretus, in vobis abiectus. Sed gratias ago Domino IESV Christo, cui vos seruitis omni spiritu vestro, quod habitus sum pro nomine vestro dignus contumelias pati. Verum, domini mei, meam non considerans, sed vestram iniuriam, mensam reliqui. Cumq. indignans abire vellem, Leo Coropla-

A roplates, Imperatoris frater, & Proto a secretis Symeon, pone me sequuntur, hæc latrantes: Cum Christophori filiam Petrus Bulgarorum Vasileus coniugem duceret, symphona, ideſt, consonantia scripta iuramento firmata sunt, vt omnium gentium apostolis, ideſt nuntijs, penes nos, Bulgarorum apostoli præponantur, honorentur, diligantur. Bulgarorum ille apostolus, quamquam, vt dicis, & verum est, tonsus, illotus, & catena ænea cinctus sit: Patricius tamen est, cui Episcopum præponere, Francorum præsertim, nefas decernimus, iudicamus. Et quoniam te id indigne ferre cognoscimus, non te nunc, vt putas, ad hospitium redire sinimus, sed in diuersorio quodam cum Imperatoris seruis cibum gustare compellimus.

LVITPRANDVS CVM FAMVLIS IMP. COMEDERE COGITVR.

Quibus ob incomparabilem cordis dolorem nil respondi, sed quæ iusserant, feci; *indignum iudicans mensam, qua non dico mihi, ideſt, Luitprando Episcopo; sed B Bulgarorum nuntius vestro præponitur nuntio. Sed leniuit dolorem meum Imperator sanctus munere magno, mittens mihi ex delicatissimis cibis suis hœdum pinguem, ex quo ipse comederat, allio, cepe, porris laute suffarcinatum, garo delibutum, quem vestræ tunc mensæ inesse optaui, vt qui delicias sancti Imperatoris faustas esse non creditis, saltem his perspectis crederetis.

* Indignam iudicans causam.

SEMESA FERCVLA AB IMP. DONO ACCIPIT.

Transactis ergo octo diebus, cum Bulgari iam abessent, putans me mensam magnifacere suam, in eodem loco me satis ægrotum secum conuiuare coegit. Affuit cum pluribus Episcopis & Patriarcha, quibus præsentibus, plures mihi quæstiones de Scripturis sacris proposuit, quas cum Spiritu sancto afflante eleganter exposui, nouissime autem, vt de vobis ludum haberet, quas Synodos haberemus rogauit. Cui cum Nicænam, Chalcedonensem, Ephesinam, Antiochenam, Carthaginensem, Ancyranam, C Constantinopolitanam edicerem; Ha ha he, ait, Saxonicam dicere es oblitus, quam si rogas, cur nostri codices non habent, rudem esse, & ad nos necdum venire posse respondeo.

Patriarcha hic fuit Polyeuctus.

Cui inquam: In quo membro regnat infirmitas, illud est cauterio exurendum: hæreses omnes a vobis emanarunt, penes vos viguerunt: a nobis, id est, Occidentalibus hic sunt iugulatæ, hic sunt occisæ. Romanam siue Papiensem Synodum, quamquam essent sæpe, his non connumeramus. Romanus enim Clericus, postmodum vniuersalis Papa, Gregorius, qui a vobis appellatus est Dialogus, Eutychium Constantinopolitanum Patriarcham hæreticum ab eiusmodi hæresi liberauit. Aiebat idem Eutychius, nec solum aiebat, sed etiam docebat, clamabat, scriptitabat, nos in resurrectione non veram, quam hic habemus, sed phantasticam quamdã carnem assumptu- D ros, cuius erroris liber a Gregorio orthodoxe est combustus. Sed Euodius Papiensis Episcopus, propter aliam quamdam hæresim huc, id est, Constantinopolim a Romano est Patriarcha directus, quam compressam, in Catholicam atque orthodoxam reformauit. Saxonum genus, ex quo sanctum lauacrum & Dei accepit notitiam, nulla est hæresi maculatum, vt ibi Synodus fieret, qua errorem, cum nullus esset, corrigeret. Rudem quia dicis Saxonibus esse Fidem, idipsum & ego affirmo: semper enim apud eos Christi Fides rudis est, & non vetus, vbi Fidem opera sequuntur. Hic Fides non rudis, sed vetus est, vbi Fidem opera non comitantur, sed quasi præ vetustate, vt vestis contempta, contemnitur. Sed hanc Synodum factam esse in Saxonia certo scio, in qua tractatum est & firmatum, decentius ensibus pugnare, quam calamis; & prius mortem obire, quam hostibus terga dare: quod vel tuus exercitus experitur; in E corde meo dixi, & quam sint pugnaces re ipsa experiatur.

GRAECIA HAERESVM MATER.

EVTYCHIS ERROR.

SAXONES DEFENSI.

Verum hac eadem die post meridiem, adeo impotentem & transfiguratum me reuertenti ad palatium sibi præcepit occurrere, vt obuiantes mihi, quæ prius in stuporem mentis mulieres versæ, * Mana, mana, clamabant; miseriam meam pugnis pectora tunsæ dicerent, παπαῦ ἡ ταλαίπωρος. Cui, Nicephoro scilicet venienti, & vobis absentibus, quid tunc manibus in cælum erectis optauerim, proueniat vtinam. Sed mihi velim credatis, ad risum me non parum illexit. Impatienti enim atque effræni insidens equo, satis paruus, satis magno, puppam ipsum mens sibi depinxit mea, quam Schlaui vestri equino colligantes pullo matrem præcedentem sequi effrænate dimittunt.

* id est, mater mater.

NICEPH. IMP. RIDICVLVS.

His expletis ad conciues & cohabitatores meos, quinque leones, in prænominatam inuisam domum sum deductus, vbi post hebdomadarum spacium trium, nullius

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisi meorum sum colloquio visitatus. Qua ex re Nicephorum numquam me velle A
dimittere mens sibi depinxit mea, ac tristitia immodica languorem languori adeo superimposuit, vt vita excederem, nisi mihi hanc Dei Genitrix a Creatore & Filio suo precibus obtineret; quemadmodum non phantastica, sed vera est mihi visione monstratum.

His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim metastasin, id est, stationem, in loco qui dicitur εἰς πηγάς, id est, Ad fontes, eodemq. me venire præcepit. Et cum tamen languidus essem, vt non solum statio, sed ipsa etiam sessio grauis mihi moræ videretur, discooperto capite, quod malæ valetudini meæ nimis contrarium erat, ante se me stare coegit; cui & ait: Domini tui Regis Ottonis nuntij, qui præterito te præcesserunt anno, iuramento mihi promiserunt, & iusiurandi litteræ in præsentiarum sunt, numquam illum in aliquo nostrum scandalizare Im- B
perium. Vis maius scandalum, quam quod se Imperatorem vocat, Imperij nostri Themata sibi vsurpat? Vtraque non sunt ferenda, etsi vtraque importabilia, istud est non ferendum, immo nec audiendum, quod se Imperatorem nominat. Sed si confirmas eadem, quæ ipsi fecerunt, fortunatum te atque locupletem Imperij nostri maiestas cito dimittet. Id autem eo non dixit, vt vos, si mea hoc stultitia faceret, * conseruatos sperarem, sed voluit habere præ manibus, quod in laudem suam & contumeliam nostram ostenderet futuris temporibus.

* f. seruaturos sperarem,

Cui inquam, nuper sanctissimus dominus meus, vt est sapientissimus & spiritu Dei plenus, hæc prænoscens, quæ asseris, ne terminos quos constituit mihi, transcenderem, ἐνταλῶ, id est, præceptum conscripsit, quod & sigillo signauit suo, ne secus facerem. Scis domine mi Auguste, qua id fiducia dixerim? ἐνταλῶ istud in medium proferatur, C
& quidquid iusserit, iuramento a me tibi firmetur. Sed præteriti nuntij præter iussionem domini mei promiserunt, iurauerunt, conscripserunt, ita est, vt Plato ait: Causa penes optantem, Deus extra culpam.

His expletis ventum est ad nobilissimos Principes, Capuanum & Beneuentanum, quos ipse seruos nominat, & ob quos intestinus ipsum agitat dolor. Seruos, inquit, meos dominus tuus in tutelam recipit suam, quos si non dimiserit & in pristinam seruitutem redegerit, nostra amicitia carebit; ipsi in Imperium nostrum, vt recipiantur, flagitant, sed recusat eos nostrum Imperium, vt cognoscant & experiantur, quam periculosum sit, seruos a dominis declinasse, seruitutem effugere. Et est decentius domino tuo, vt mihi eos tradat amicus, quam mihi dimittat inuitus. Experientur plane, vita comite, quid sit herum fallere, quid sit seruitutem deserere; &, vt puto, sen- D
tiunt nunc, quod dico, operantibus hoc nostris, qui sunt vltra mare, militibus.

OTTONI MINATVR NICEPHORVS.

Fuit is Bardas, quem Nicephorus Imperium adeptus Cæsarem salutauit.

Quibus respondere me non permisit, sed abire cupientem, ad mensam suam redire præcepit. Cui pater assedit, homo, vt mihi videbatur, natus centum quinquaginta annis. Cui itidem, vt filio, Græci in laudibus, immo inuentis suis, Deus annos vt multiplicet, conclamant. Qua in re, quam sint Græci stulti, quamve huius gloriæ amatores, quamve adulatores, quam cupidi, hinc colligere possumus: optant soli non sola, sed silicernio, quod naturam ipsam non pati certo sciunt. gaudet & silicernium ea sibi

* f. sibi

optari, quæ nec Deum facere, nec * tibi prodesse, sed obesse, etiamsi faceret, nouit. Quod quæso Nicephorum gaudere pacis . . . . . illum & phosphorum clamabant. Impotentem, virilem; stultum, sapientem; breuem magnum; nigrum, album; peccatorem, sanctum dicere, mihi credite, non laus, sed contumelia est. Et qui aliena E
magis gaudet sibi acclamari, quam propria, auibus omnino est similis, quarum intuitum nox illuminat, dies cæcat.

* *al.* vociferatus, ex quo corrigo voce elata.

Sed redeamus ad rem; hac in cœna, quod prius non fecerat, * voce Latina beati Ioannis Chrysostomi homiliam in Apostolorum Actibus legere iussit. Post cuius lectionis terminum, cum ad vos redeundi licentiam quærerem, capite se ita facturum innuens, recipi me ad conciues & cohabitatores meos leones persecutori meo indixit. Quod cum fieret, non sum ab eo visus vsque in tertiumdecimum kalend. Augusti, sed diligenter custoditus, ne cuiuspiam fruerer sermone, qui suos mihi actus indicaret. Interea Grimizonem Adelberti nuntium se adire iussit, quem cum nauali suo exercitu redire præcepit. fuerunt chelandia vigintiquatuor, Russorum naues duæ, Gallicæ duæ, si plus miserit, quas non viderim, nescio. Vestrorum, domini mei Imperatores Augusti,

A gusti, militum fortitudo non eget, vt aduersariorum impotentia animetur. quod in his sæpe expertum est gentibus, quarum etiam vltimi, & ceterorum comparatione, impotentes, Græcam fortitudinem strauerunt, tributariam fecerunt. Sicut enim vos non terrerem, si fortissimos illos & Alexandro Macedoni similes prædicarem; sic & vos instigo, cum impotentiam eorum, quæ vera est, narro. Mihi credatis velim, & credetis scio, omnem ipsum exercitum * quadringentis vestris, si fossa murive non im- * f. a quadringentis vestris occidi
pediant, posse * occidere, cui exercitui, vt puto, ad contumeliam vestram, hominem quamdam (sed quamdam eo dixi, quia mas esse desijt, mulier fieri nequit) præposuit. Adelbertus octo millia loricatorum se habere Nicephoro mandauit, quibus cum Argiuo adminiculante exercitu, vos fugare aut sternere dicit, rogauitq. æmulum vestrũ, vt pecunia illi mitteretur, qua illos auidius ad pugnam instigaret.

B Sed nunc, domini mei, accipite insidias Danaum; & crimine ab vno discite omnes: Nicephorus mancipio illi, cui collecticium atque conducticium commendauit exercitum, pecuniam satis magnam hac ratione dedit, vt si Adelbertus cum septem millibus loricatorum, & eo amplius, sicut mandauit, se adierit, tunc donatiuum eis illud distribuat. Cona frater suus cum ipso & Argolico exercitu vos impugnet; Adelbertus vero Bareis diligenter custodiatur, donec potitus victoria frater redeat. Quod si veniens tot hominum millia non duxerit, vt capiatur, vinciatur, vobisq. eo venientibus tradatur. Insuper & pecunia, quæ ei debebatur, vestras in manus conferatur, edixit. O bellatorem, o fidelem! prodere cupit, * cui defensorem parat; defensorem parat, * *al.* qui
quem perdere cupit: in neutro fides, in vtroque infidelitas: fecit, quo non eguit, eguit, quod non fecerat. Sed esto, fecerit, vt Græcos decuit; nos ad propositum re-
C deamus.

Quartodecimo kalendas Augusti collecticium ipsum naualem exercitum, me ab inuisa domo spectante, dimisit. Decimotertio autem, quo die leues Græci raptionem FESTVM RAPTIONIS HELIAE.
Heliæ prophetæ ad cælos ludis scenicis celebrant, me se adire præcepit, cui & ait: Imperium nostrum copias in Assyrios ducere cogitat, non super Christicolas, quemadmodum dominus tuus: præterito quippe anno idipsum facere volui, sed audito, quod dominus tuus Imperij nostri terram inuadere vellet, dimissis Assyrijs illum versus habenas retorsimus: obuiauitq. nobis in Macedonia Dominicus Venedicus nuntius suus, qui multo labore & sudore nos, vt reuerteremur, delusit, iureiurando nobis affirmans, numquam dominum tuum esse id cogitaturum, nedum facturum; reuertere ergo (quod cum audissem tacitus Deo gratias dixi) & hæc atque hæc tuo domino nuntia-
D to: si me compotem fecerit, ipse redito.

Cui, iubeat, inquam, sanctissimum * Imperatorem tuum me in Italiam cito aduola- * f. Imperium
re, certa ratione, quod dominus meus, quæ vult Imperium tuum, compleat, & lætus ego ad te redeam. Quod qua mente dixerim, nec ipsum, proh dolor, latuit. Nam subridens, simul capite innuit, meq. contra tenus se adorantem, atque abeuntem extra, foris manere, atque ad cœnam allio & cepa bene olentem, oleo & garo sordidam venire præcepit; magnisq. die illa effeci precibus, vt munus meum, quod sæpe aspernatus erat, dignaretur accipere.

Residentibus itaque nobis ad mensam sine latitudine longam * pallingi latitudine * *al.* pallii, *vel* palmi
tectam, longitudine seminudam, ex Francis, quo nomine tam Latinos, quam Teutones comprehendit, ludum habuit: rogauitq. me, vt, quo in loco Episcopatus mei
E ciuitas esset, quove nomine frueretur, edicerem. Cui, Cremona, inquam, Eridano fluuiorum Italiæ Regi satis vicina, & quia Imperium tuum chelandia eo mittere properat, prosit mihi te vidisse, prosit agnouisse, da pacem loco, vt per te saltem possit subsistere, qui tibi non potest resistere, Sed vafer ille hæc εἰρωνικῶς me dixisse cognouit, submissoq. vultu se ita facturum promisit, iurauitq. mihi per sancti sui virtutem Imperij, nil me mali passurum, sed prospere suis cum chelandijs vsque in Anconitanum portum cito peruenturum; & mihi id tunso digitis pectore iurauit.

Verum quam impie peierauerit, animaduertite. Hæc acta, hæc dicta sunt decimotertio kalendas Augusti, secunda feria, quo ex die vsque in nonum stipendiorum nihil ab eo recepi, cum tanta esset Constantinopoli fames, vt vigintiquinque asseclas meos, & quatuor custodes Græcos tribus aureis vna cœna nequirem reficere. Quarta feria ipsius hebdomadæ, Nicephorus Constantinopolim egreditur, in Assyrios profecturus.

Quin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quinta feria frater ſuus me accerſiuit, quem ita conuenit: Sancto Imperatore præmiſſo, domi hodie diſpoſitionis eiuſdem cauſa ſubſtiti; nunc ſi te ſanctum Imperatorem viſendi deſiderium obtinet, & ſi quidquam, quod necdum prodideris habes, ediſſere. Cui, inquam, nec ſanctum Imperatorem videndi, nec rei nouæ narrandæ habeo cauſam. vnum hoc peto, ſecundum ſancti Imperij promiſſionem, vt chelandijs in Anconitanum portum vſque deducar. Quo audito (vt ſunt Græci per caput alterius ſemper iurare parati) per Imperatorium caput, per vitam propriam, per liberos, quos Deus ita, vt verum dixit, conſeruet, ſe id completurum iurare cœpit. Cui cum, quando? dicerem; mox diſcedente, inquit, Imperatore: Delongaris enim, ſub cuius manu nauium eſt omnis poteſtas, recedente ſancto Imperatore, curam tui aget. Hac ſpe ludificatus, lætus ab eo receſſi.

MOS IVRANDI APVD GRAECOS.

Poſt ſequentem vero diem, Sabbato ſcilicet, in Vmbriam, qui eſt locus decem & octo milliaribus Conſtantinopoli diſtans, Nicephorus me accerſiri iubet. cui & ait: Putabam te quidem virum magnum & honeſtum ea gratia huc veniſſe, vt completa omnimodo voluntate mea, perpetuam inter me, & dominum tuum conſtitueres amicitiam. Et quoniam ob cordis tui duritiem id facere nolis, vnum ſaltem, quod facere iuſta ratione poſſis, efficito; ſcilicet dominum tuum Principibus Capuano & Beneuentano ſeruis meis, quos oppugnare diſpono, nullum conſilium collaturum. Sua qui non largitur, noſtra ſaltem dimittat. Noua res eſt, quod eorum patres & aui noſtro Imperio tributa dederunt: at id iſtos, breui tempore facturos, Imperij noſtri exercitus laborabit.

Cui inquam: Principes iſti apprime nobiles, & domini mei ſunt milites, qui ſi ſenſerit exercitum tuum ſuper eos irruere, eis copias mittet, quibuſcum tuos conterere, & duo illa Themata, quæ vltra mare habes, tibi prævalebunt auferre.

Tunc bufonis in modum tumefactus & commotus: Diſcede, inquit, Per me, per qui me talem genuere parentes, faciam, vt aliud dominus tuus, quam deſertores ſeruos defendere cogitet. Cumq. abirem, iuſſit interpreti, me ſibi conuiuam fieri: accitisq. eorumdem Principum fratre & Byſantio Bariſiano, magnas in vos, gentemq. Latinam, & Teutonicam contumelias euomere iuſſit. Verum cum a ſordida cœna ipſe diſcederem, nuntijs interpoſitis, clam mihi mandauerunt & iurauerunt, ſe quæ latrauerant, non ſponte, ſed Imperatore volente & comminante dixiſſe.

περιόλους. Germ. Thurgart.

Sed & idem Nicephorus in eadem cœna me interrogauit, ſi vos periuolia, id eſt, briolia, vel ſi in periuolijs onagros, vel cetera animalia haberetis. Cui, cum vos briolia, & in brolijs animalia, onagris exceptis, habere affirmarem. Ducam te, inquit, in noſtrum periuolium, cuius magnitudinem, & onagros, id eſt, ſilueſtres aſinos, te vidiſſe miraberis. Ductus itaque in periuolium ſatis magnum, montuoſum, fructuoſum, minime amœnum, cum pileatus equitarem, meq. Coroplates a longe proſpiceret, filio celeriter directo, mihi mandauit fas non eſſe quempiam, vbi Imperator eſſet, pileatum, ſed teriſtratum incedere. Cui, Mulieres, inquam, noſtræ tiaratæ & teriſtratæ, viri equitant pileati. Nec decet vos compellere patrium me hic mutare morem: cum veſtros, nos adeuntes, patrium morem tenere ſinamus: manicati enim, faſciati, * fibulati, criniti, talari tunica induti penes nos equitant, incedunt, menſæ aſſident: &, quod noſtris omnibus nimis turpe videtur, ipſi ſoli capite operto Imperatores noſtros deoſculantur. Quod non amplius fieri Deus permittat, tacitus dixi.

* al. vipolati

Reuertere ergo inquit: quod cum facerem, occurrunt mihi commiſti capreis, quos ipſi dicunt, onagri. Sed quæſo quales onagri? Quales ſunt Cremonæ domeſtici. color idem, forma eadem, auriti itidem, vocales ſimiliter, cum rudere incipiunt, magnitudo non diſpar, velocitas vna, dulces lupis æque. quos cum viderem, coequitanti Græco inquam: Huiuſmodi numquam in Saxonia vidi. Si, inquit, dominus tuus ſancto Imperatori morigeratus fuerit, multos illi huiuſmodi dabit, eritq. illi non parua gloria, cum ipſe poſſidebit, quod nemo dominorum deceſſorum ſuorum vidit. Sed mihi credite domini mei Auguſti, confrater & coepiſcopus meus dominus Antonius poteſt non inferiores dare, vt commercia teſtantur, quæ fiunt Cremonæ, atque ipſi non onagri, ſed domeſtici; non vacui, ſed onerati procedunt. Sed cum ea ſuperius ſcripta verba idem Nicephoro nuntiaſſet, tranſmiſſis mihi duabus capreis, vt abiret, licentiam dedit. In craſtinum autem Syriam verſus profectus.

Sed

Sed cur exercitum non in Aſſyrios duxerit, quæſo aduertite. Habent Græci & Sarraceni libros, quos ὁράσεις ſiue viſiones Danielis vocant; ego autem Sibyllinos: in quibus ſcriptum reperitur, quot annis Imperator quiſque viuat: quæ ſint futura, eo imperitante, tempora; pax, an ſimultas; ſecundæ Sarracenorum res, an aduerſæ. Legitur itaque, huius Nicephori temporibus Aſſyrios Græcis non poſſe reſiſtere, huncq. ſeptennio tantum viuere: poſt cuius obitum Imperatorem iſto deteriorem (ſed timeo quod inueniri non poſſit) & magis imbellem debere ſurgere: cuius temporibus prævalere debent adeo Aſſyrij, vt in Chalcedoniam vſque, quæ diſtat Conſtantinopoli haud longe, poteſtatiue cuncta debeant obtinere. Conſiderant enim vtrique tempora, vna eademq. re Græci animati inſequuntur, Sarraceni deſperati non reſiſtunt: tempus expectantes, cum & ipſi inſequantur, Græci * iterum non reſiſtunt.

VISIONES DANIELIS SEV LIBRI SYBILLINI.

* al. interim nõ reſiſtant.

Sed Hippolytus quidam Sicilienſis Epiſcopus eadem ſcripſit & de Imperio veſtro, & gente noſtra, noſtram nunc dico omnem, quæ ſub veſtro Imperio eſt gentem: atque vtinam verum ſit, quod de præſentibus ſcripſit iſte temporibus. Cetera, vt ſcripſit, ſunt vſque huc completa, quemadmodum per ipſos, qui horum librorum ſcientiam habent, audiui: & ex multis eius dictis vnum id proferamus in medium. Ait enim nunc completum iri ſcripturam, quæ dicit: λέων καὶ σκύμνος ὁμοδιώξουσιν ὄναγρον. Græce ita. Latinum autem ſic: Leo & catulus ſimul exterminabunt onagrum. Cuius interpretatio ſecundum Græcos: Leo, id eſt, Romanorum ſiue Græcorum Imperator, & catulus Francorum ſcilicet Rex, ſimul his præſentibus, temporibus exterminabunt onagrum, id eſt, Sarracenorum Regem Africanum. Quæ interpretatio eo mihi vera non videtur, quoniam leo & catulus, quamuis diſparis magnitudinis, vnius tamen ſunt naturæ & ſpeciei ſeu moris, atque vt mihi mea ſcientia ſuggerit, ſi leo Græcorum Imperator, inconueniens eſt vt catulus ſit Francorum Rex. quamuis enim vtrique homines ſint, ſicut leo & catulus vterque animalia, diſtant tamen moribus tantum, non dico ſolum quantum ſpecies ſpeciebus, ſed quantum ſenſibilia inſenſibilibus. Catulus a leone nil niſi tempore diſtat, forma eadem, rabies vna, rugitus idem. Græcorum Rex crinitus, tunicatus, manicatus, teriſtratus, mendax, doloſus, immiſericors, vulpinus, ſuperbus, falſo humilis, parcus, cupidus, allio, cepe & porris veſcens, balnea bibens: Francorum Rex contra pulchre tonſus, a muliebri veſtitu veſte diuerſus, pileatus, verax, nil doli habens, ſatis vbi competit, miſericors, ſeuerus vbi oportet: ſemper vere humilis, numquam parcus, non allio, cæpis, porris veſcens, vt poſſit animalibus eo parcere: quatenus non manducatis, ſed venundatis pecuniam congreget. Audiſtis differentiam, nolite hanc interpretationem ſuſcipere: aut enim futura eſt, aut hæc vera non eſt: impoſſibile eſt enim, vt Nicephorus, ſicut ipſi mentiuntur, ſit leo, & Otto ſit catulus, qui ſimul exterminent aliquem. Ante enim pererratis amborum finibus, exul, aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tygrim, quam Nicephorus & Otto amicitia coeant, & fœdera iungant.

HIPPOLYTI EPISC. SICIL. VATICINIVM EIVSQ. INTERPRETATIO.

GRAECI, ET LATINI IMPP. DIFFERENS HABITVS ET MORES.

Audiſtis Græcorum, audite nunc Luitprandi Cremonenſis Epiſcopi interpretationem. Dico autem, & non ſolum dico, ſed affirmo, ſi ſcriptura hæc præſentibus eſt implenda temporibus, leo & catulus, pater & filius, Otto & Otto in nullo diſpares, tempore diſtantes tantum, ſimul hoc præſenti tempore exterminabunt onagrum, id eſt, ſilueſtrem aſinum Nicephorum: qui non incongrue ſilueſtri aſino comparatur, ob vanam & inanem gloriam, inceſtumq. dominæ & commatris ſuæ coniugium. Si onager iſte nunc a leone & catulo noſtro Ottone & Ottone, patre ſcilicet & filio Auguſtis Romanorum Imperatoribus exterminatus non fuerit, nec quod Hippolytus ſcripſit verum erit: Græcorum enim illa ſuperior abijcienda interpretatio eſt.

NICEPH. IMP. ONAGRO COMPARATVS.

Theophanonẽ quæque Roman⁹ affinitate a baptiſmo iunctus, eam denique in thalamum rapuit, inuito quoque Patriarcha. Compatriatus ergo, & tunc impedimẽtum matrimonij.

Sed, o IESV bone, Deus æterne, Verbum Patris, qui nobis indignis loqueris non voce, ſed inſpiratione, nullam aliam interpretationem quam meam in hac ſententia velis. Iube, vt leo & catulus iſti hunc exterminent & humilient onagrum corpore, quatenus in ſe reuerſus, dominisq. ſuis Baſilio & Cõſtantino Imperatoribus ſubditus, in die Domini ſpiritus ſit ſaluus.

Sed Aſtronomi hoc idem de vobis & Nicephoro pronuntiant. Res, inquam, mira. Cum quodam ſum locutus Aſtronomo, qui veſtram, domini mei Auguſti, æquiociq. veſtri Auguſti, formam, mores, vt ſunt, vere dixit, cunctaq. mea præterita, quaſi præſentia dixit. Nec præterijt quiſquam amicorum vel inimicorum, de quibus mens

mihi

Universidad de Deusto
Biblioteca

mihi suggesit, vt interrogarem, cuius habitum, formam & mores non diceret. Quid- A
quid calamitatis mihi hoc in itinere accidit, futurum esse prædixit. Sit mendacium
* omne omen quod dixit; vnum, quæso, solummodo sit verum, quod vos esse facturos Nice-
phoro prædixit, fiat vtinam, vtinam fiat, & tum nil me mali passum esse intelligam.

SARRACENI A FRANCIS DEBELLANDI.

Scribit etiam præfatus Hippolytus, Græcos non debere Sarracenos, sed Francos conterere, qua lectione Sarraceni animati, ante triennium cum Manuele Patricio, Nicephori nepote, iuxta Scyllam & Charybdim in mari Siculo, bellum parant; cuius immensas copias cum prostrauissent, ipsum comprehenderunt, capiteq.* truncū suspenderunt: cuius socium & commilitonem cum caperent, qui neutrius erat generis, occidere sunt dedignati, sed vinctum ac longa custodia maceratum tanti vendiderunt, quanti nec vllum huiusmodi mortales sani capitis emerent.

* f truncatum
Fuit is Niceta Eunuchus τοῦ ϛόλου δρουγγάριος.

Nec infirmiori animo, eadem confirmati lectione, haud multo post Magistro Exa- B
contæ occurrunt, quem dum in fugam verterent, eius copias omnibus modis contriuerunt.

Est & aliud, quod nunc Nicephorum compulit copias in Assyrios ducere: Argorum enim omnem regionem, instans tempus, Deo iubente, eo vsque fames attriuit, vt neque tritici duo Papienses sextarij aureo comparentur, hocq. vbi vbertas quasi regnat. Hanc pestem, muribus cooperantibus, ita dilatauit, vt messionis tempore, quidquid vbique terrarum annonæ erat, minimo dato pretio, possessoribus eiulantibus, congregarit. Quod cum iuxta Mesopotamiam faceret, vbi frugum copia muribus absentibus creuerat, arenæ maris multitudini annonæ multitudinem coæquauit. Igitur cum vili hoc commercio turpiter fames vbi vbi desæuiret, octoginta millia mortalium, obtentu militiæ, secum congregauit; quibus per continuū mensem quod C
vno emerat aureo duobus vendidit. Hæ sunt, domine mi, res, quæ Nicephorum copias in Assyrios nunc ducere compulerunt. Sed quales, quæso, copias? vere, inquam, non homines, sed hominibus similes: quibus lingua tantum procax, sed frigida bello dextera. Non inspicit in his Nicephorus qualitatem, sed solam quantitatem: quod quam periculosum illi sit, tum sero pœnitebit eum, cum imbelles plurimi, multitudine animati, a nostris perpaucis bella scientibus, immo sitientibus conterentur.

EXERCITVS NICEPHORI IMBELLIS.

Cum obsideretis Bareas, trecenti tantummodo Vngari iuxta Thessalonicam quingentos Græcos comprehenderunt, & in Vngariam duxerunt. Quæ res, quia prospere successit, compulit ducentos Vngariorum haud longe Constantinopoli in Macedonia similiter facere: ex quibus, cum incaute per angustam redirent viam, quadraginta sunt capti; quos nunc Nicephorus de custodia eductos, pretiosissimisq. vestibus D
ornatos, patronos sibi & defensores parauit, secum in Assyrios ducens. Verum qualis sit eius exercitus, hinc potestis conijcere, quoniam qui ceteris præstant, Venetici sunt & Amalphitani.

Nunc his omissis, quid mihi acciderit animaduertite. Sexto kalend. Augusti extra Constantinopolim in Vmbria a Nicephoro licentiam accepi ad vos redeundi, cumq. Constantinopolim venirem, Christophorus Patricius eunuchus, qui Nicephori vicem eodem gerit, mihi mandauit, non posse me tunc recedere, quia Sarraceni tunc occupauerunt mare, & Vngarij terram: expectandum mihi esse, donec ipsi discederent: sed vtrumque, proh dolor, fuit mendacium. Tunc appositi sunt custodes, qui mihi
GRAECI QVAM INIQVI IN LVITPRANDVM. & meis a domo mea exitum prohiberent. Latinæ linguæ pauperes, qui me eleemosynarum gratia adierunt, comprehendentes cæciderunt, custodiæ tradiderunt: Græ- E
colonon meum, id est, Græcæ linguæ gnarum non permittebant egredi, saltem vt sumptus emeret, sed cocum solum Græcæ linguæ ignarum: qui non signorum signis, sed digitorum seu capitis nutibus cum venditore emptor loquebatur; tantiq. nummis emebat quatuor, quanti Græcolonus obsonium vno.

Et cum amicorum quidam aromata, panes, vinum, poma mitteret, solo cuncta fundentes, nuntios colaphis satis oneratos dimiserunt. Et nisi diuina pietas parasset in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me, vna mihi parata mors foret accepta. Sed qui permisit tentari, dedit tunc misericorditer pati. Huiuscemodi me periculum secundo Nonarum Iunij vsque ad sextum Nonas Octobris, Constantinopoli diebus scilicet centum viginti maceraui.

Verum vt augerentur calamitates meæ, in Assumptione sanctæ Dei Genitricis &
Virginis

A Virginis Mariæ, meo omine non bono venerunt domini Apostolici & vniuersalis Papæ Ioannis nuntij cum litteris, quibus rogabant Nicephorum Imperatorem Græcorum, vt parentelam, firmamq. amicitiam faceret cum dilecto spiritualiq. filio suo Ottone Romanorum Imperatore Aug. Quæ vox, quæ inscriptio secundum Græcos peccatrix & temeraria, quomodo latorem non occiderit; cur, priusquam læderetur, non oppresserit, qui in alijs rebus sæpe videor spermologus & multisonus, in hac, vt piscis, videor insonus. Obiurgabant Græci mare, imprecabantur æquori, plus iusto mirantes, cur peccatum illud portare potuerit, cur fretum dehiscens nauim non absorbuerit.

GRAECI TITVLO LITTERARVM IOAN. PAP. OFFENSI.

Imperatorem, inquiunt, vniuersalem Romanorum, Augustum, magnum, solum Nicephorum scripsisse Græcorum hominem quemdam barbarum, pauperem Roma-
B norum non piguit. O cælum, o terra, o mare! Sed quid, inquiunt, faciemus hominibus istis sceleratis, criminosis? Pauperes sunt, & si eos occidimus, manus nostras sanguine vili polluimus; pannosi sunt, serui sunt, rustici sunt, si eos flagellamus, non ipsos, sed nos dedecoramus, qui nec Romana scutica deaurata, nec huiusmodi sunt crucibus digni. O vtinam alter Episcopus, alter Marchio esset, culeis enim suti post acerbos virgarum ictus, post barbæ seu capillorum distractionem, in mare demergerentur. Sed seruentur, inquiunt, & quousque sanctissimus Imperator Romanorum Nicephorus LEGATI APOSTOL. IN CARCEREM CONIICIVNTVR.
hæc resciscat mala, graui custodia macerentur.

Dum hæc resciscerem, felices eos, quoniam pauperes; me infelicem, quia diuitem iudicaui. Cum domi essem, mea me voluntas pauperem excusabat; Constantinopoli vero positus, Crœsi me habere diuitias timor ipse dicebat. Semper mihi pauperies
C grauis, tunc visa est leuis, tunc accepta, tunc amplectenda. Amplectenda vtique, quæ suos perimi, subiectos sibi flagellari non patitur. Et quia hæc paupertas Constantinopoli solum suos ita defendit, eodem sit solummodo diligenda.

Igitur Apostolicis nuntijs in carcerem traditis, publicana illa epistola Nicephoro in Mesopotamiam mittitur, vnde vsque ad quintum Idus Septembris non est reuersus, qui afferret apologeticum nuntium. Qua die cum rediret, & me lateret, post biduum, decimooctauo scilicet kalendas Octobris, precibus, muneribusq. effeci, vt viuificum atque salutiferum adorarem lignum: vbi tanto in tumultu populi clam custodibus quidam me adierunt, qui mentem meam lugubrem, furtiuis sermonibus hilarem reddiderunt.

Decimoquinto autem kalendas Octobris, mortis vitæq. medius, ad palatium sum-
D conuocatus. Cumq. ad Christophori Patricij Eunuchi præsentiam venirem, benigne me suscipiens, mihi cum tribus alijs assurrexit: quorum huiusmodi fuit narrationis initium.

Ostendunt pallor in ore sedens, macies in corpore toto, crinitum caput, prolixa contra morem barba, immensum cordi tuo inesse dolorem, eo quod redeundi ad dominum tuum terminus est dilatatus. Verum ne sancto Imperatori, neve nobis succenseas, oramus. Reddimus autem tarditatis tuæ causam. Papa Romanus (si tamen Papa est vocandus, qui Alberici filio apostatæ, adultero, sacrilego, communicauit, comministrauit) litteras nostro sanctissimo Imperatori se dignas, illoq. indignas misit. Græcorum illum & non Romanorum Imperatorem vocans: quod tui domini consilio actum esse non est ἀμφίσβητον.

E Quod, inquam mecum, verbum audio? perij: haud dubium est, quin in prætorium recta proficiscar via. Sed Papa audi, aiunt, omnium hominum stolidior, scimus dicere, dicere vis, nosq. id profitemur. At ego non id aio. Audi ergo: Sed Papa fatuus, insulsus, ignorat Constantinum sanctum Imperialia sceptra huc transuexisse, Senatum omnem, cunctamq. Romanam militiam. Romæ vero vilia mancipia, piscatores scilicet, GRAECI ROMANOS CONTEMNVNT.
cupediarios, aucupes, nothos, plebeios, seruos tantummodo dimisisse. Numquam ille hoc nisi tui suggestione scriberet Regis: quod quam periculosum ambobus fuerit, nisi resipuerint, proxima tempora declarabunt.

Sed Papa, inquam, simplicitate clarus, ad laudem hoc Imperatoris, non ad contumeliam scribere putauit. Constantinum Romanum Imperatorem cum Romana militia huc veniisse, ac ciuitatem istam suo ex nomine condidisse certo scimus. sed quia linguam, mores, vestesq. mutastis, putauit sanctissimus Papa, ita vobis di-
splicere

Universidad de Deusto
Biblioteca

PAPA ROM. PRO OMNIBVS SOLICITVS.

splicere Romanorum nomen, sicut & vestem : quod in futuris, vita comite, ostendetur epistolis; quarum superscriptio hæc erit: Ioannes Papa Romanus Nicephoro, Constantino, Basilio magnis Romanorum Imperatoribus atque Augustis. quod quianam dixerim, quæso aduertite.

Nicephorus periurio atque adulterio Regni apicem est adeptus. Et quoniam Christianorum omnium salus ad Romani Papæ pertinet solicitudinem, mittat Nicephoro dominus Papa epistolam sepulchris omnino similem, quæ foris sunt dealbata, intus plena sunt ossibus mortuorum: improperet illi intrinsecus, qualiter periurio & adulterio acceperit super dominos suos monarchiam: inuitet eum ad Synodum, & si non venerit, anathemate feriat. Si superscriptio huiusmodi non fuerit, nec ad ipsum vsque feretur.

Nunc ad propositum redeamus. Superscriptam ex superscriptione promissionem a me memorati Principes cum audissent, nil inesse doli putantes, Grates tibi persoluimus, aiunt, o Episcope: decet enim sapientiam tuam tantis mediatricem intercedere rebus. solus es ex Francis, quem nunc diligamus; sed cum deprauata, te hortante, correxerint, & ipsi diligentur: tuq. iterum ad nos cum veneris, non indonatus abibis. Corona aurea sceptroque, cum huc vltra rediero, me Nicephorus donabit, tacitus dixi.

Sed dic, inquiunt: vult dominus tuus sanctissimus cum Imperatore firmare amicitiam fœdere nuptiarum? Cum huc venirem, voluit, inquam, sed quia me diu hic morante litteras non recepit, σφάλμα, id est, vitium a vobis, meq. captum putat & vinctum, æstuatq. animus eius totus, vt leænæ, catulis raptis, donec vindictam iusta faciat acerbitate, & nuptias abhorreat, atque iram in vos euomat.

Si ceperit, inquiunt, non dicimus Italiam, sed nec ipsa capiet eum, in qua ortus est, pauper & gunnata, id est, pellicea Saxonia: pecunia, qua pollemus, omnes nationes super ipsum inuitabimus, & quasi * Keramicum, id est, vas fictile, quod confractum reformari nequit, confringemus. Et quoniam te in decorem suum quædam pallia emisse putamus, vt in medium proferantur, edicimus: quæ sunt vobis digna, plumbea notentur bulla, vobisq. sinantur; quæ vero κωλυόμενα, id est, nationibus omnibus, præ nobis Romanis, prohibita, pretio reddito auferantur. Quod cum fieret, quinque mihi pretiosissimas purpuras abstulerunt: indignos vos, omnesq. Italos, Saxones, Francos, * Bagoarios, Sueuos, immo cunctas nationes huiusmodi veste ornatos incedere indicantes. Quod quam indecorum quamq. contumeliosum sit, molles, effeminatos, manicatos, tiaratos, teristratos, mendaces, * neutros, desides, purpuratos incedere; heroas vero, viros scilicet fortes, scientes bellum, Fidei, charitatisq. plenos, Deo subditos, virtutibus plenos non: quid est, si non hæc contumelia est?

Sed vbi est, inquam, Imperatorius sermo? vbi Imperialis promissio? cum enim illi valedicerem, rogaui, vt in Ecclesiæ honorem quantiuis pretij me permitteret pallia emere. Qui ait, Qualia vis & quanta? ποιότητα καὶ ποσότητα, id est, qualitatem & quantitatem ponens, differentiam plane non posuit, vt diceret his & illis exceptis. Testis est Leo Coroplates frater eius; testis est & interpres Euodisius, Ioannes, Romanus. testis sum ipse, qui quod Imperator diceret, etiamsi interpres abesset, intellexi. Sed κωλυόμενα, id est, prohibita sunt hæc, inquiunt. Et cum, quæ asseris, Imperator diceret, de talibus saltem, vt somniares, non potuit cogitare: vt enim diuitijs, sapientia; ita & ceteris nationibus præstare veste debemus: vt quibus est singularis in virtutibus gratia, sit singularis & in pulchritudine vestis.

Haudquaquam singularis, inquam, hæc vestis fieri potest, cum penes nos obolariæ mulieres, & mandrogerontes his vtantur. Vnde, inquiunt vobis? A Veneticis & Amalphitanis institoribus, inquam, qui nostris ex victualibus, hæc ferendo nobis, vitam nutriunt suam. Sed non amplius hoc facient, aiunt. Scrutabuntur plane, & si quid huiusmodi inuentum fuerit, verberibus cæsus, crine tonsus, pœnas dabit.

Temporibus, inquam, beatæ memoriæ Constantini Imperatoris huc veneram, non Episcopus, sed Diaconus; nec ab Imperatore aut Rege, sed a Berengario Marchione missus, & multo plura ac pretiosiora pallia emi: quæ neque scrutata, nec a Græcis visa, nec plumbo sunt signata. Nunc, Deo miserante, Episcopus, & a magnificis Impera-

* al Baioarios,

GRAECOS SIBI SOLIS PVRPVRAM TRIBVVNT.

* Eunuchos intelligit.

VSVS PVRPVRAE APVD OCCIDENTALES PRAEQVENS.

Imperatoribus Ottone & Ottone patre & filio missus, tanto inhonestior, vt Veneticorum more pallia mea notentur, & quæ, quantiuis pretij videntur, auferantur, cum in Ecclesiæ mihi commissæ vsus ferantur. Non tædet vos contumeliarum mearum, immo dominorum meorum, in quibus contemnor? quod sum custodiæ traditus, quod fame sitiq. cruciatus, quod non ad ipsos redirem, hucusque retentus, nisi etiam, ad cumulum dedecoris eorum, proprijs expolier rebus? Auferte saltem, quæ sunt empta, dimittite, quæ sunt dono ab amicis donata.

Constantinus, inquiunt, Imperator, homo lenis, in palatio manens perpetuo, huiusmodi rebus amicas sibi nationes effecerat: Nicephorus vero Basileus homo πολύχαρε, id est, militiæ deditus, palatium ceu pestem abhorret; & vocatur a nobis prope simultatis amator, atque argumentosus, qui non pretio sibi gentes amicas, sed terrore & gladio sibi subditas facit. Atque, vt cognoscas, quanti dominos tuos Reges habeamus, quæ data sunt coloris huiusmodi, & quæ empta, via eadem ad nos reuertentur.

Vnde & Zonaras τῆ στρατιωτικῆ μεταχειρισει συγγραφέως.

His dictis atque completis, χρυσοβύλλιον, id est, epistolam auro scriptam & signatam mihi dederunt, vobis deferendam; sed non vobis dignam, vt mens credit mea. Tulerunt autem & alias litteras argento signatas, atque dixerunt: Papam vestrum Imperiales recipere litteras, indignū esse dijudicamus. mittit autem illi Coroplates, Imp. frater, non per suos pauperes nuntios, sed per te epistolam, se satis dignam, vt nisi resipuerit, funditus se perijsse cognouerit.

Hanc eum accepissem, vale mihi dicentes, dimiserunt, oscula præbentes satis iucunda, satis amabilia. Sed dum recederem, legationem mihi non me, sed illis satis dirigunt dignam; scilicet quod mihi soli, meisq. equos darent, sarcinis nullum: sicq. nimis, vt res poscebat, turbatus, διασώση, id est, ductori meo quinquaginta aureorum res pretio dedi. Et cum non haberem, quod pro malefactis Nicephoro tunc redderem, hos in pariete inuisæ domus meæ, & in mensa lignea versiculos scripsi:

EVITPRANDI VERSVS IN GRAECORVM IMPROBITATEM.

Argolicum non tuta fides: procul esto Latine.
Credere, nec mentem verbis adhibere memento.
Vincere dum posit, quam sancte peierat Argos.
Marmore, quæ vario magnis patet alta fenestris
Hæc inaquosa domus, concluso peruia soli,
Frigora suscipiens, æstum nec sæua repellens.
Præsul ab Ausonia Luitprandus in vrbe Cremonæ
Constantinopolim pacis profectus amore
Quattuor æstiuis concludor mensibus istic:
Induperator enim Bareas conscenderat Otto,*
Cæde simul flammisq. sibi loca subdere tentans,
Sed precibus remeat Romanas victor ad vrbes
Inde meis. Nurum promisit Græcia mendax,
Quæ nec nata foret, nec me venisse doleret,
Nec rabiem Nicephore tuam perpendere quirem,
Priuignam prohibes qui nato iungere herili.
Imminet ecce dies furijs cum pulsus acerbis,
Ni Deus auertat, toto Mars sæuiet orbe,
Crimine paxq. tuo cunctis optanda silebit.

* f. Barim. siue Barium.

His conscriptis versibus sexto Nonas Octobris hora decima, ex illa quondam opulentissima & florentissima, nunc famelica, periura, mendace, dolosa, rapace, cupida, auara, cenodoxa ciuitate cum diasoste meo lintre egressus, diebus quadraginta & nouem, asinando, ambulando, equitando, ieiunando, sitiendo, suspirando, flendo, gemendo Naupactum veni, quæ est Nicopoleos ciuitas, in qua diasostes meus me deferens, duabus paruis impositum nauibus, duobus me mandatoribus, qui Hydruntem me per mare conducerent, commendauit.

Verum cum entolin, id est, præceptum iuscaptionis a Græcorum Principibus non haberent, vbi vbi spernebantur: nec iam nos ab ipsis, sed ipsi a nobis alebantur. Quamsæpe illud Terentianum mecū stomachabar: Tutore opus est, quos defensores paras.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Igitur nonis kalendis Decembris Naupactum egressus, biduo ad *Offidarim fluuium vsque perueni, *vt meis comitibus non in nauiculis, quæ eos capere non poterant, residentibus, sed secus litus pergentibus. Positi itaque in Offidaro flumine, Patras alio maris in litore, decem & octo milliaribus distare prospeximus: Quem Apostolicæ passionis locum, quia Constantinopolim ascendendo visitauimus, adorauimus: nunc eum visitare & adorare (confiteor peccatum meum) distulimus. Fecit hoc, domini mei Augusti, reuertendi ad vos & videndi ineffabile desiderium, & ni hoc solum esset, perpetuo, vt puto, perierim. A

* al. Ophidarin.
* Locus imperfectus.

PERICLITATVR LVITPROB NON VISITATVM LOCVM SACRVM.

Pugnauit contra me insensatum Auster, mare flatibus ab imis turbans, sedibus. Cumq. hoc continuis diebus ac noctibus faceret, pridie kalendas Decembris, ipso scilicet passionis die, intellexi meo mihi hoc accidisse delicto. Sola vexatio intellectum dedit auditui. Fames quippe nos vehementer oppresserat. Terræ incolæ, vt nostra nobis auferrent, interficere nos cogitabant; mare ne effugeremus, fluctibus æstuabat. Tum conuersus ad Ecclesiam, quam videbam, flens & eiulans inquam: Sancte Andrea Apostole, compiscatoris, confratris & coapostoli tui Simonis Petri sum seruus. Passionis tuæ locum non abhorrui, nec superbia declinaui: vrit me domum redeundi Augustalis visio, Augustalis amor. Si te ad indignationem commouit peccatum meum, eliciat ad misericordiam meorum meritum Augustorum. Non habes, fratri quod conferas; confer diligentibus fratrem Augustis, inhærendo ei qui omnia nouit. Nosti tu quanto labore & sudore, quantisq. vigiliis & impensis Romanam fratris tui Petri Apostoli Ecclesiam, ex impiorum manibus ereptam ditauerint, honorauerint, exaltauerint, & in statum proprium reformauerint. Si mea me præcipitant opera, ipsorum saltem liberent merita: Quosq. vult prædictus, fide & sanguine frater tuus, Apostolorum princeps Apostolus Petrus, in alijs rebus gaudere & prosperari, in hac, id est, in me, quem ipsi direxerant, minime contristari. B C

Non est, domini mei Augusti Imperatores, verum dico, non est adulatio hæc, nec consuo nunc puluillos sub cubito manus; res, inquam, vera est: post biduum vestris meritis tanta est fretum tranquillitate sedatum, vt, cum nautæ a nobis aufugerent, ipsi Leucaten vsque nauigaremus, milliaribus scilicet centum & quadraginta, nihil discriminis aut tristitiæ patientes, nisi parum in faucibus fluminis Acheloi; vbi discurrentes velociter fluctus eius maris vnda reuerberat.

Quid ergo, præpotentes Augusti, retribuetis Domino, pro omnibus quæ retribuit in me vobis? Dicam quid. Hoc Deus vult, hoc petit; & quamuis sine vobis hoc facere possit, vult tamen huius rei esse hypurgos, id est, ministros: ipse enim quod ei offeratur dat; custodit quod exigat, vt possit coronare quod præstat. Aduertite igitur quæso. D

Nicephorus cum omnibus Ecclesijs homo sit impius, liuore, quo in vos abundat, Constantinopolitano Patriarchæ præcepit, vt Hydruntinam Ecclesiam in Archiepiscopatus honorem dilatet, nec permittat in omni Apulia seu Calabria Latine amplius, sed Græce diuina mysteria celebrari. Mercatores dicit fuisse præteritos Papas, & Spiritum sanctum vendidisse, quo viuificantur & reguntur omnia, qui replet orbem terrarum, qui scientiam habet vocis, qui est cum Deo Patre & Filio eius IESV Christo coæternus & consubstantialiter, sine initio, sine fine, permanens verus, qui pretio non æstimatur, sed a mundis corde tanti emitur, quanti habetur. Scripsit itaque Polyeuctus Constantinopolitanus Patriarcha priuilegium Hydruntino Episcopo, quatenus sua auctoritate habeat licentiam Episcopos consecrandi in Acirentila, Turcico, Grauina, Maceria, Tricario, qui ad consecrationem domini Apostolici pertinere videntur. E

CONSTANTINOP. ECCLESROM. SVBIECTA.

Sed quid hoc memorem, cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia nostræ sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ merito sit subiecta? Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum, pallio non vti, nisi sancti Patris nostri permissu. Verum cum impijssimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleuerat, Romanam ciuitatem sibi vsurparet, dominumq. Apostolicum, quasi seruum proprium in conclaui teneret; Romanus Imperator filium suum Theophylactum eunuchum, Patriarcham constituit: cumq. eum Alberici cupiditas non lateret, missis ei muneribus satis magnis, effecit, vt ex Papæ nomine Theo-

A Theophylacto Patriarchæ litteræ mittarentur: *qua auctoritate cũ ipse, tum successores eius absque Paparum permissu pallijs vterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inoleuit, vt non solum Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ pallijs vtantur. Quod quam absurdum sit, censore opus non est.

* f. quarum GRAECI FRAVDE ET MERCEDE PALLII VSVM OBTINVERVNT.

Est ergo meum consilium, sanctam fieri Synodum, & ad eamdem vocari Polyeuctũ, quod si venire, & σφάλματα sua, id est, vitia superius scripta canonice emendare noluerit; quod sanctissimi Canones decreuerint, fiat.

Vos interim, præpotentes Augusti, vt cœpistis, laborate: efficite, vt si nolit vobis Nicephorus, quem canonice arguere disponimus, obedire, audiat vos, quorum copijs non audet cadaueroſus occurrere. Hoc, inquam est, quod nos apostoli domini & commilitones nostri facere volunt. Non est a Græcis Romanus vilis tenendus locus, quia re-
B cessit inde Imperator Constantinus; verum eo magis colendus, venerandus, adorandus, quia venerunt illuc Apostoli doctores sancti Petrus & Paulus. Ac de his satis me scripsisse sufficiat, donec Deo largiente, sanctissimorumq. Apostolorum orationibus, ex Græcorum ereptus manibus, vos adeam. Et tunc non tædeat dicere, quod hic nunc piguit scribere. nunc ad propositum redeamus.

Octauo Idus Decembris Leucatem venimus, vbi ab Episcopo ipsius loci Eunucho, sicut & vbique ab alijs, inhumanissime susceptI & tractati sumus. In omni Græcia, veritatem dico, non mentior, non reperi hospitales Episcopos. Diuites sunt, pauperes sunt: diuites, aureis quibus plena luditur arca: pauperes ministris seu vtensilibus. Soli mensulæ assident nudæ, *paximacium sibi apponentes, balneaq. tunc vitro per-
C modico non bibentes, sed sorbillantes. Ipsi vendunt, ipsi emunt; ostia ipsi claudunt, ipsi aperiunt; ipsi dapiferi, ipsi agasones, ipsi capones; sed, ha, caupones volui scribere; verum res ipsa, quæ vera est, veritatem etiam nolentem compulit scribere: dicimus enim, quia capones sunt, id est, Eunuchi, quod canonicum non est: sunt & caupones, id est, tabernarij, quod contra Canones est: quorum incipit & claudit cœnam lactuca tenacem, Glaudere quæ cœnas lactuca solebat auorum. Felices eos, si paupertatem Christi hæc imitaretur, pauperes iudicarem. facit hoc asper nummus & auri sacra fames. Verum pareat illis Deus. Hoc eo illos puto facere, quoniam eorum Ecclesiæ sunt tributariæ. Leucatensis mihi iurauit Episcopus, quotannis Ecclesiam suam debere Nicephoro aureos centum persoluere, similiter & ceteras plus minusve secundum vires suas. Quod quam iniquum sit,
D sanctissimi patris nostri Ioseph acta demonstrant, quia cum Aegyptum totam famis tempore tributariam Pharaonis faceret, sacerdotum terram a tributo liberam esse permisit.

* id est, panem nauticum

INHOSPITALITAS EPISC. GRAECORVM.

ECCLESIAE GRAECORVM TRIBVTARIAE.

Igitur decimonono Kalendas Decembris Leucatem exeuntes, ipsiq. quoniam, vt superius scripsimus, nautæ effugerant, nauigantes, decimoquinto ad Coriphus peruenimus, vbi ante nauis egressionem, occurrit nobis strategos quidam Michael nomine, Chersionitis, a loco scilicet Chersona: homo ipse canus capite, facie hilaris, sermone bonus, risu semper iucundus, sed, vt post patuit, mente diabolus: quod & Deus apertis mihi monstrauit indicijs, si mea tunc mens hoc potuisset conijcere. mox enim, vt pacem, quam corde non ferebat, mihi osculo dedit, tota Coriphus magna scilicet insula tremuit: nec solum semel, sed ter eadem die pertremuit. Postq. triduum autem, decimoquinto scilicet kalendas Decembris, dum in mensa
E positus panem comederem, qui ampliabat super me calcaneum suum, verecundatus sol facinus tam indignum, lucis suæ radios abscondit, & *eclipsin passus, Michaelem illum terruit, sed non immutauit.

TERRAEMOTVS.

*Fuisse hoc anno solis eclipsin 22. Decemb. Europalates testatur.

Dicam ergo; quid illi causa amicitiæ fecerim, quidnam ab eo pro recompensatione perceperim. Dum Constantinopolim ascenderem, illud vestrum pretiosissimum scutum miro opere deauratum & fabricatum, quod mihi domini mei Augusti dedistis, ceteris cum muneribus, vt amicis meis Græcis darem, filio ipsius contuli. Nunc Constantinopolim rediens patrem pallio donaui pretiosissimo; pro quibus omnibus gratias distribuit eiusmodi. Scripsit Nicephorus, vt quacumque hora se adirem, absque mora chelandio impositum Leoni Kitonitæ dirigeret: quod ipse non fecit: verum diebus viginti me retentum non suis, sed proprijs me stipendijs aluit, donec a præfato Leone Kitonita nuntius venit, qui illum cur me moraretur, obiurgauit. Verum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum obiurgationes meas, lamenta, & suspiria mea ferre non posset, recessit, meq. A homini tam iniquo & pessimo commendauit, vt sumptus saltem me emere non permitteret, donec a me cortinam, libræ argenti pretio dignam, acciperet, & cum post viginti dies inde discederem, nuntius ipse, cui cortinam dederam, nauclero iussit, vt post acroteria, id est, promontorium quoddam me positum fame perire permitteret. Hoc autem eo fecit, quoniam ne purpuras haberem absconditas, mea pallia regyrauit: ex quibus dum vnum vellet accipere, non accepit.

O Michaeles, Michaeles, vbi vos tot simul talesq. reperi! Custos meus ille Constantinopolitanus Michaeli suo riuali me commendauit, malus pessimo, pessimus iniquo. Michael vocatus est & diasostes meus, homo quidem simplex, cuius sancta simplicitas tantum mihi pene nocuit, quantum & istorum peruersitas. Sed ab his paruulis Michaelibus impegi in te Michaelem magnum, semieremitam, semimonachum. Dico, & verum dico; non proderit tibi balneum, quo te assidue potas in amore beati Ioannis Præcursoris. Qui enim ficte Deum quærunt, numquam inuenire merentur B

Cetera desunt in M. S. . . . . .] Quæ autem hæc sequuta sint, dicentur anno sequenti.

Hoc eodem anno, cum Otto Imperator Capuæ moraretur, & vna cum eo esset Ioānes Papa, contigit vt (quod ex Leone Ostiensi superius meminimus) ipsa Capuana Ecclesia ab eodem Pontifice Archiepiscopatus dignitate, gratitudinis ergo, insigniretur. Ibi siquidē fugatus ab Vrbe, honorifice susceptus, digneq. habitus, & ab aduersariorum insidijs custoditus est a Pandulpho Principe Capuano. Quod autē in primis ad

a Leo Ost. lib. 2. rationem temporis spectat, id hoc anno contigisse, ex ipso Leone Ostiensi [a] satis redditur exploratū, dum ait, factum esse anno decimonono Aligerni Cassinensis Abbatis,

b Idem lib. 2. cap. 1. & 5. quem ex eodem [b] Leone liquet, anno Redemptoris nongentesimo quadragesimonono C Abbatem fuisse creatum, a quo tempore si numeres annos decem & nouem, plane hoc anno nongentesimo sexagesimooctauo opus est fatearis id contigisse. & quidem prima omnium (quod inuenerim) Ecclesia Capuana ea Archiepiscopatus dignitate in Regno Neapolitano fuit illustrata, cum ipse Ioannes Papa eidem Ecclesiæ præfecit Archiepiscopum Ioannem eiusdem Principis fratrem. De his enim ita Leo Ostien-

c Leo lib. 2. c. 9. sis [c]: Huius Abbatis Aligerni videlicet anno decimonono, Ioannes Papa Roma pulsus exilio, Capuam venit, & a memorato Principe rogatus, tunc primum in eadem ciuitate Archiepiscopatum constituit, consecrato fratre ipsius Principis Ioanne in Archiepiscopum.] hæc ipse.

Porro consignatum tempus non ad Ioannis exilium, quod longe antea contigit, sed ad collatam illi Ecclesiæ Archiepiscopatus dignitatē, referri necessario debet. subijcit D vero idem Leo successores Archiepiscopos, dicens: Post quem domnus Leo huius monasterij Cassinensis videlicet monachus in eadem ciuitate quatuor annis & sex mensibus Archiepiscopatu functus, Gerberto nihilominus huius cœnobij monacho sedem pontificalem reliquit.] hæc Leo Ostiensis. his vero diebus, quibus hæc scribimus (quod non tacendum) maximum accessit eidem Ecclesiæ ornamentum, dum vacante eadem sede obitu Cæsaris Costæ Archiepiscopi, mei in iure ciuili publice interpretando olim in Vrbe præceptoris, delectus est a sanctissimo domino nostro Clemente Papa VIII. ad nobilissimæ Ecclesiæ regimen vir doctissimus ac religiosissimus Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis, virtutum meritis toti Christiano orbi conspicuus, exoptatus votis, collaudatus suffragijs, atque exceptus plausu, illud sacro Collegio conclamante, Dignus dignæ. E

Sed ad Ioannem Pontificem reuertamur, qui Capuæ his peractis, in Vrbem rediens, cum Imperator ibi adhuc moraretur, contigit primariam Lateranensis Ecclesiæ campanam miræ magnitudinis recens ære fusam super Cāpanile eleuari: quam prius idem Pontifex sacris ritibus Deo consecrauit, atque Ioannis nomine, puto Baptistæ, cuius Ecclesiæ esset vsui, nuncupauit. Qui sacer ritus in Ecclesia perseuerauit, vt eo modo, quo ipse vsus, campanæ in Ecclesijs collocandæ, Deo primum, impositio eis nomine, dicarentur. quod testantur veteres codices Rituales. licet errore vulgi pro arbitrio vrentis vocibus, dicantur baptizari campanæ, cum ita ab Episcopis benedicuntur, non aliunde baptismi in re longe dispari mutuati nomen, nisi quod sicut in baptismo nomen imponitur baptizato, ita in ea consecratione nomen campanæ daretur, idq. siue ea ratione, vt distingui posset a ceteris, vel quod magis conduceret ad pietatem, si voce

Sancti

A Sancti alicuius diceretur populus ad Ecclesiam conuocari: cum alioqui nihil commune cum sacramento baptismatis habeant ceremoniæ illæ, sed magis cum alijs sacrorum vasorum benedictionibus in sancta Catholica Ecclesia antiquo vsu receptis.

Hoc pariter anno datum reperitur diploma donationis Gerbergæ Reginæ Ecclesiæ sancti Remigij. Fuit ista (vt testatur Frodoardus) soror Ottonis Magni Imperatoris, relicta Gisleberti Ducis Lotharienſium, nupta Ludouico Francorum Regi. In cuius fine ad temporis rationem cognoscendam (quod nobis satis) datum habetur iiij. Id. Februarij anno Incarnationis Dominicæ D CCCC LXVIII. in præfato Comitatu in villa quæ dicitur Hartra, anno Ottonis septimo. DE DONATIONE GERBERGAE REGINAE.

Apposita sunt signa, atque primum ipsius Reginæ, his verbis: Signum dominæ Gerbergæ glorioſæ Reginæ, quæ regiæ auctoritatis manu hoc scriptum quod fieri iusB sit dignanter corroborauit & alijs confirmari mandauit, &c.] subijciuntur plurium procerum subscriptiones ac signa. sed hæc satis.

IESV CHRISTI ANNVS 969. IOANNIS XIII. PAP. ANNVS 4. OTTONIS IMP. 8. NICEPH. PHOCÆ IMP. 7.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus sexagesimusnonus, Indictione duodecima, quo Nicephorus Imp. legationem ad Ottonem Imp. Græca fraude misit, sub falso prætextu nuptiarum, quarum occasione anno superiori (vt audisti) ab ipso Ottone & a Ioanne Pontifice Legati missi fuerant ad ipsum Constantinopolim,
C reuera tamen, vt eum nuptijs occupatum imparatum offendens bello superaret. Sic igitur Græci Imperatoris Legati fraudulenter & proditorie rem agentes, effecerunt, vt Latini, dum nuptias Imperiales pararent, a Græcis improuisi offensi, neci traditi sint. Sed audi Vuitichindum ista narrantem his verbis:

Legatis itaque Græcorum Imperator satis credens, misit partem exercitus cum plerisque principalibus viris ad condictum locum, quo eis secus sponsionem Legatorum puella traderetur, & cum honore filio adduceretur. Græci vero ad artes paternas con- GRAECI DOLO APPETVNT LATINOS. uersi (nam erant ab exordio fere mundi plurimarum gentium domini, & quos virtute nequibant, arte superabāt) subito super improuisos & nihil aduersi suspicantes irruūt, castra diripiunt, plures occidunt, plures capiunt, quos Constantinopoli Imperatori suo præsentant. Qui vero effugere poterant, reuersi ad Imperatorem, quæ acta sunt,
D nuntiabant. At ille super his commotus, ad hoc dedecus diluendum, cum graui manu viros eminentes domesticis & externis rebus iam sæpe claros factos, Guntharium & Sigefridum mittit in Calabriam.

Græci autem præterita victoria elati & minus cauti ceciderunt in manus eorum. Ex quibus innumera multitudine cæsa, qui supererant, capientes, obtruncatis naribus nouam Romam remeare permiserunt, tributum in Calabria & Apulia extorserunt, taliq. victoria illustres facti, & spolijs hostium ditati, ad Imperatorem reuersi sunt.

Populus autem Constantinopolitanus a suis audiens male pugnatum, consurrexerunt aduersus Imperatorem suum, & machinatione coniugis propriæ cuiusdam mili- OCCIDITVR NICEPH. ET IOANNES ZEMISCES IMPERAT. tis insidijs occiderunt: loco autem domini militem designantes: fuit iste Ioannes cognomento Zemisces. Constitutus autem Rex continuo captiuos absoluit, puellam
E cum magno exercitu & claris muneribus ad Imperatorem Ottonem destinauit. Quā ipse statim filio tradidit, celebratisq. magnifice nuptijs, omnem Italiam super hoc & Germaniam lætiores reddidit.] hanc Theophanen, siue Theophaniam appellatam, a Ioanne Papa coronatam Imperatricem, Sigebertus testatur, ab eodemq. Pontifice sacris ritibus Ottoni coniunctam. hucusque de his ipse. Curopalates pluribus prosequutus necem Nicephori, eum interfectum ait hoc anno, vndecima mensis Decembris, qua ratione non ante annum sequentem dictæ nuptiæ cum Ottone iuniore contigisse potuerunt.

Hic finis Nicephori rerum Ecclesiasticarum inuasoris; qui antequam eiusmodi sacrilegijs inquinaret, credi vix potest, quot & quantas paucis diebus fuerit de Sarracenis memorādas in perpetuum victorias consecutus; sed vbi in bona Ecclesiæ manus iniecit, omnibus se exuit bonis, & malis obuoluit, atque Deum seuerum expertus est

Universidad de Deusto
Biblioteca

vindicem. eadem de eo sentiũt Græci omnes historici, nimirum ipsum ob eiusmodi sacrilegia male perijsse, suo exemplo relinquens sancitam Principibus disciplinam.

VLTIO DIVINA IN TRIBVTORVM EXACTOREM.

Quod autem exempla Regũ perfacile propagantur in magistratus, post Nicephori quoque obitum aduersus sacra loca, Deoq. dicatos viros sæpe insilijt regiorum ministrorum tyrannis; sed sicut Nicephorus, vlciscente numine, pœnas dedit, ita in eos diuinam inuigilasse vindictã, inuenimus. sunt de his exempla in rebus gestis S. Niconis, qui sub eodem Nicephoro Phoca claruit, quæ post eius obitum contigerunt, hic autem opportune, quod in his versetur oratio, describenda, sic enim se habent: Venit Cubicularius quidam ab Imperatore aurei tributi causa missus; qui vt pecuniæ, turpisq. lucri percupidus erat, magnas cum ceteris ciuibus tum sancto in primis cœnobio molestias exhibebat. Solent enim ciuitatum imperia & exactiones non æquis & benignis, sed durioribus, vt plurimum, & inhumanioribus delegari. Frustra autem monachi, quibus B auri nihil erat, immitem, ferumq. linire precibus studebant, qui aurũ sitiens, velut aspis ad incantantium voces obsurdescebat, & tamquam spinarum sonum sub lebete (quod scriptum est) omnia illorum verba contemnebat. quin & ferocius insolescens, post atroces minas in carcerem eos detrusit, ac monasterium ipsum expilare, deprædariq. vecors meditabatur. Quod ceteri audientes qui in eo exercebantur, ad Sanctum precibus exorandum se conuertunt, præsentemq. eius opem sine mora experti sunt.

Etenim proxima nocte, minaci atque indignabundo vultu ad Cubiculariũ veniens S. Nicon, multis eum verberibus excepit, Eo quod, inquiens (eius enim verbis vtendum est) monasterij curatores, cum ipsi nihil deliquissent, vinculis mancipasti: quod nisi eos statim exemeris, acerbus præterea te vitæ exitus manet. Profuit palatino ad saniorem mentem hæc afflictio. Mane igitur & vinctos eduxit, & ad templum properans, C sacræ thecæ aduolutus cum lacrymis audaciæ suæ veniam à Sancto petijt, discessurum extemplo Lacedæmone promittes, & ciuibus aurum quod exegerat, relicturum, quod re ipsa præstitit. Nam aureis * septuaginta duobus ad beati loculum abiectis, conscenso equo, protinus abscessit. Aurum ergo qui monasterio tum præerat, Constantinopolim misit ad Præpositum. Is vero coemptis hoc pretio sacris pyxidibus, alijsq. pretiosis vasculis non paucis, ad monasterium omnia detulit, quæ ad hunc vsque diem templi vsibus percommoda cernuntur, & splendorem illi non paruum addunt, varijs alioqui & egregijs omnium generum ornamentis referto, cura in primis studioq. eiusdem Præpositi. Hic enim vir optimus & magnificentissimus diuino zelo succensus, omnem operam posuit, vt templi vetustatem abstergeret, eiusq. speciem penitus renouaret, quod & donarijs deinde quamplurimis auxit, columnarum fulgore, polirorum D lapidum coloribus varijs, picturarumq. præstantissimarum varietate condecorauit, porticibus etiam & vestibulis, gradibusq. circumcinxit: ad eam denique dignitatem extulit, quæ hodie spectatur, & præclarum diuini viri consilium, pietatemq. tacito præconio declarat.] subijcit autem auctor mox ista:

* septingentis

SCELESTVS ANTIOCHVS A S. NICONE PERCVSSVS.

Sed ad impium Antiochum conuertenda est oratio. Præerat is ducis potestate Ethnicorum regioni. Eo autem inter cetera vitæ flagitia processerat amentiæ, vt ipsum Beati testamentum violare non dubitaret. Itaque finitimum Ethnicorum oræ prædium inuadens, sedem in eo, reclamantibus monachis, tentoriumq. fixit. Et ne quid sceleri deesset, cum locum perfuso circumcirca cruore, contaminasset, impuro in libidinum cœno, nefandisq. flagitijs, suo illic more volutabatur, quoad dignos temeritatis suæ fructus a Sancto percepit. Is ergo per noctem formidabili truciq. ore illi E astans, post horribiles incussos terrores, crucigero demum baculo latus lethali plaga percussit. Qua excitus, cum exeuntem e tentorio percussorem notasset: famulis quidem, vt eum comprehenderent, cruda & lamentabili voce imperabat. verum illi neminem videbant. Ex quo demum mali fontem miser agnoscens, Sanctum fuisse intelligebat, qui vulnus inflixerat, inuasoremq. suum ex suis sedibus pellere satagebat. Quare conscenso mox equo, Lacedæmonem contendit. Sed stadia haud amplius triginta processerat, cum doloris acerbitate victus, ex equo descendens, media in via turpiter in suorum manibus exanimatus interijt, req. in eo, quod in Prouerbijs legitur, expletum est: [a] Animæ iniquorum immaturæ peribunt, & peruersi in morte repentina. Miserum porro illius cadauer Spartam delatum, sequenti nocte (vt constans fama est) ignis, incertum vnde, in loculum irrumpens, vtrumque simul consumpsit,

a Prou. 3. sec. LXX.

& in

A & in cinerem redegit.] hucusque de vindicta in Antiochum diuinitus per sanctum Niconem illata, sed & adhuc audi quæ his haud minora subijcit:

MICHAEL SAEVIENS IN MONACHOS DAT POENAS.

Non minus (inquit) pauendum est quod sequitur. Michael ille Chærosphactes, vir scilicet illustris, nulliq. inter Lacedæmonios nostros honore, gloria, opibus secundus: ad hæc facundia, indole, forma, suauitate morum, sapientia, aliaq. omni laude præstans erat, adeo vt in ore omnium cum suauissimo sensu versaretur. Sed quam difficile est humanæ naturæ hostis insidijs numquam succumbere, recteq. iter vsque ad finem inoffenso pede decurrere! Deflexit vir incomparabilis, & inuidiæ face accensus contra monasterium impudenter exarsit, leuissimo cuiusdam agri prætextu, quem lædere monasterij pecora dicebantur. Ergo collecta facinorosorum hominum manu, cum ad locum venisset, primum quidem Zosimum monachum annis grauem, qui B monasterij res procurabat, nihil eius canos, nec virtutem veritus, veste sua spoliatum, atque in terram prostratum, pugnis, fustibusq. ita vexauit, vt tantum non exanimatum reliquerit; deinde Syracusanum illum Dionysium imitari volens, in agrestes etiã operas famulosq. sæuire parabat, nisi fuga saluti suæ consuluissent. Tum vero monasterij res omnes Mysorum prædæ exposuit, non caulis ipsis, pecorumq. septis parcens, quibus etiam flammas subiecit, ne quid esset quo tegi capræ, oues q. & a furum, ferarumq. insidijs defendi possent. Ita demum, quasi parta victoria, ouans, in equo miser exultabat, cum subitam illatæ Sancto iniuriæ vindictam expertus est.

Nocte insecuta, terribili, vt in his solebat, aspectu dormienti S. Nicon se obijcit, grauissimisq. & acerrimis verbis increpans: Quid tibi mecum, ait, vt tantũ audaciæ, furorisq. concipere, & contra nos, Deumq. ipsum insurgere non formidares? Sed diuturni arC rogantiæ huius conatus non erunt; sentiesq. tandem haud optabilem exitum fore, ac docebit experientia quantum mali sit temeritas, & proiecta in Deum, eiusq. seruos arrogantia, atque his dictis recessit. Michaelem vero ardentissima ilico febris inuasit, & cum febre paralysis. Ita domum relatus, mortem expectabat. Cum iterum ipsi tamquã in mentis excessu oblatus Nicon, succẽsebat porro, eademq. cum minis exprobrabat. Vnde ad consanguineos qui aderant, conuersus: Non videtis, ait, monachum istum, qui mihi dira omnia minitatur? Tũ expelli & abigi eum rogabat atque iubebat.

Verum illi quia neminem videbant, amplius morabantur. Paulo post cum ad se quodammodo redijsset: ex vtriusque visi argumentis mali sui causam coniectãs, stultitiam suam reprehendere, calamitatemq. lamentari cœpit: Heu, heu, inquit, quia mihi nunc contra quam [a] Iob contigit: Timor enim, quem non timebam, euenit mi- a Iob 3.
D hi, & quod non verebar, accidit. Deinde sceleris emendationem pœnitentia promittens, & quod tum cetera quæ inconsulto egerat, corrigeret, tum caularum cancellos ferreis repagulis obuallaret: morbi finem vnice deprecabatur. Ceterum eius preces a Deo exauditæ non sunt. Dominus enim qui finxit sigillatim corda nostra, prauum fictumq. hominis animum intuens, qualis in plerisque solet esse mortalium; qui tempore quidem afflictionis Dei recordantur, aspernantur autem cum exempti malis fuerint: irritam atque inanem abire eius orationem passus est. Quare, ingrauescente vi morbi, in luctuosis illis vocibus oppressus est; graui ferocibus, superbisq. documento, vt ira sua moderate vti discant, Deiq. iudicia reformident.] hucusque de his ibi. Hic vero ad impietatis auctoris exornandum tumulum, Nicephori inquam Imperatoris, paria diuinæ vindictæ exempla perpetuo affixa permaneant, tamquam publica doE cumenta iræ cælestis aduersus eos, qui nec Deum timent, nec Dei seruos, neque Deo dicata loca, & quæ ad ea spectant, qua par est reuerentia prosequuntur, vt sciant se non mortalibus, sed Deo ipsi horum vltori bellum inferre.

DVORVM PATRIARCHARVM NECES.

Hoc eodem anno duorum Patriarcharum necem illatam ob Sarracenos a Nicephoro prælio victos, sic narrat his verbis Curopalates: Sarraceni autem post expugnatas in Syria & Cilicia vrbes, Archiepiscopum Hierosolymitanum Ioannem viuum combusserunt, quod videlicet eius monitis putabant fore, vt ipsos Nicephorus inuaderet. Incenderunt etiam pulcherrimum Dominicæ sepulturæ templum. Hoc idem fecerunt Antiochenses interfecto suo Archiepiscopo Christophoro.] hæc ipse, cum de Ioannis noui Imperatoris progressibus agens, subijcit inter alia de reuocatione Episcoporum ab exilio, quos Nicephorus ea de causa damnarat, quod subscribere illius decreto impio noluissent, moxq. subdit:

Atque

Universidad de Deusto
Biblioteca

PATRIARCHA RESISTIT IMPERATORI.

Atque ita constitutis rebus, eadem nocte, ab omni suspicione liberatus, confert se A cum paucis Imperator ad magnum templum, vt Patriarchæ manibus diadema susciperet. Quem venientem ad se ingredi non permisit Polyeuctus Patriarcha, indignum asserens, qui ad sacrum templum accederet illud, cuius manus adhuc recenti ac cognato sanguine stillarent. Cum autem Ioannes æquo animo reprehensionem tulisset, omniaq. se libenter & obedienter facturum pollicitus esset: excusans & purgans se, quod non proprijs manibus interfecisset Nicephorum, verum Balantes, & Atzipo Theodorus Reginæ Theophanæ iussu: hanc Patriarcha iussit e palatio eiectam, in aliquam insulam relegari, atque in exilium mitti Nicephori interfectores, & decretum illud abscindi, quod ad confundendas res Ecclesiæ Nicephorus proposuerat. Statim igitur & illos Ioannes Imp. e ciuitate eiecit, & Theophanã in Proconnesum relegauit. Quæ postea inde clam effugiens, cum ad magnum templum confugisset, per Basilium B excubiarum præfectum ejecta, in regionẽ Armenorum relegata est in monasterium ab Imperatore recens constructum, Damidæam nomine, cum prius illa multa probra in Imperatorem coniecisset & in Basilium, Scytham cum vocans & barbarum, cuius etiã maxillam pugno percussit. Cum ipsa quoque relegata est mater eius in Montineum. Allatumq. decretum confessum est, & Ecclesiæ pristina reddita libertas.

IOAN. IMP. PER POENITENTIAM OBTINET CORONAM.

His igitur ita gestis, cum pollicitus esset Ioãnes ad placandum Deum ob admissum facinus pauperibus facultates, quas priuatus possidebat, distributurum, Polyeuctus ei concedit ingressum & die festo, quo Christi Domini nostri Natalis celebratur, ipsum Imperij diademate coronat.] Hucusque Curopalates de his quæ præcesserunt coronationem Ioannis Imperatoris, quam non nisi præuia pœnitentia & obedientia a Patriarcha potuit impetrasse. C

Iam vero ad ea quæ hoc anno Romæ contigisse Sigebertus narrat, conuertamus orationem: Quidam (inquit) Comes Ottonis Imperatoris, eius familiaris, Romæ ante oculos omnium a diabolo arreptus, ita vt seipsum dentibus discerperet: iussu Imperatoris ad Ioannem Papã adductus, vt catena sancti Petri collo eius circumdaretur. Dum a fallacibus clericis semel & bis sed alia catena furenti adhiberetur, nec quidquam remedij proueniret, vbi nihil virtutis inerat: tandem vera sancti Petri catena allata, & collo furentis circumdata, diabolus spumans & multum clamans abscessit. Qua catena Theodoricus Metensis Episcopus arrepta, cum diceret, se eam, nisi manu eius abscissa, non dimissurum: tandem Imperator, sedato litigio, a Papa Ioanne obtinuit, vt anulum huius catenæ exectum Episcopus mereretur.] & inferius eodem anno idẽ de eodem Metensi Episcopo subijcit ista: D

MIRACVLVM DE CATENA S. PETRI.

DE SANCTORVM RELIQVIIS A THEODORICO METENSI EPISCOPO TRANSLATIS.

Theodoricus Metensium Episcopus, Imperatori, sanguine, dilectione ac familiaritate ceteris deuinctior, dum in Italica expeditione per triennium sub eo militaret, multa capita & pignora Sanctorum de diuersis Italiæ locis, quocumque modo potuit, collegit. Primum e Marsia S. Elpidium confessorem, cuius socium Eutychium Episcopum ipse Imperator iam sustulerat. Ab Amiternis Eutychetem martyrem cum reliquijs Maronis & Victorini sociorum eius, a Fulgineo Felicianum Episcopum & martyrem, a Perusio Asclepiodotum martyrem, a Spoleto Serenam martyrem cum Gregorio Spoletano martyre, a * Corduno pignora Vincẽtij martyris & Leuitæ, ab Hispania olim a duobus monachis Capuam, a Capua vero illuc deportata, a * Meuauia alterum Vincentium Episcopum & martyrem, a Vincẽtia Leontium Episcopum & martyrem, a Florentia Miniatem martyrem, ab vrbe Tudertina Fortunatum Episcopum E & Confessorem, a Corfinio Luciam Syracusanam virginem & martyrem, a Foroaldo Duce Spoletanorum olim a Syracusis illuc translatam. A Sabinis partes corporum Proti & Hyacinthi martyrum: hæc omnia cum parte catenæ sancti Petri Apostoli, cum capillis eiusdem, & sanguine sancti Stephani protomartyris, & parte craticulæ sancti Laurentij martyris a Papa Ioanne sibi donata cum alijs multis Sanctorum pignoribus præsul Theodoricus in Galliam hoc anno transtulit, & in Ecclesia sancti Vincentij martyris a se in insula vrbis constructa locauit.] hæc Sigebertus. Porro cum audis translata corpora, ita accipias, vt partem ex illis acceperint non ipsa integra. vt in dictis locis quæ adhuc visuntur atque coluntur, dictorum Martyrum reliquiæ, fidem faciunt haud dubiam.

IESV

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus septuagesimus, Indictione decimatertia, quo Polyeuctus Constantinopolitanus Episcopus, cũ sedisset annos quatuordecim, ex hac vita migrauit post dies triginta quinque ex quo Ioannem Imp. coronauerat, in cuius locum Basilius monachus Scamandrenus boni nominis vir subrogatus est. ita Curopalates & alij. Cedrenus addit eumdem Imp. Antiochenæ Ecclesiæ diu viduatæ pastore præficiendum curasse Theodorum, de quo ista: MORTVO POLYEVCTO SVBROGATVR BASILIVS.

Cum autem Antiochia ad Orontem fluuium sita aliquamdiu summo pontifice caB ruisset, ad id minus prouehit Imp. Theodorum quemdam monachum omnibus florentem bonis, qui ei etiam prædixerat Imperio potiturum, Deo ipsum ad hoc culmen elaturo: hortatusq. fuerat, ne præcipitanter ageret, alioqui si monitus suos sperneret, suæ ipsius vitæ se insidiatum fuisse intellecturum. contenderat etiam ab eo, vt Manichæos per totum Orientem serpentes, & contagione suæ impostura religionis omnia corrumpentes, in Occidentem, in desertam aliquam solitudinem deportaret.] Horũ Scriptorũ quoque testificatione traditur, Ioannẽ Imperatorẽ Sarracenos suis omnibus vndique comparatis viribus obsidentes Antiochiã profligasse. & Roxolanos seu Russos aliorum barbarorũ copijs annitentes, exercituq. trecentorum & octo milliũ militũ pollentes pariter superasse. hæc de rebus Orientis, videamus res Occidentalis Ecclesiæ.

Celebratur [a] hoc item anno a sancto Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo auc- *a Matt. Vuestmonast. Flor. hist. hoc anno*
C toritate Ioannis Romani Pontificis generale Concilium aduersus incontinentiam cleri- *b Apud Sur. die 15. Oct. tom. 5.*
corum, de quo ista in Actis S. Osuualdi Episcopi Vuigornienſis habentur: [b] Per idem CONCILIVM GENERALE IN ANGLIA.
tempus auctoritate Ioannis Papæ Dunstanus Archiepiscopus coacto generali Concilio statuit, & decreto firmauit, vt canonici omnes, presbyteri, diaconi, subdiaconi aut caste viuerent, aut Ecclesias quas tenebant, dimitterent. Habebat autem Regem Edgarum hac in re fidelem adiutorem & egregium defensorem.

Porro huius decreti executio demandata est Osuualdo Vuigornienſi, & Etheluuoldo Vuintonienſi Episcopis: Itaque beatus Osualdus in sua diœcesi septem monasteria, eiectis clericis insolenter viuentibus, construxit, Abbatesq. eis præfecit. In ijs Abbas Persorensis Fulbertus bene moratus & religionis monasticæ feruens zelator, sed tamen in subditos sæuiens nimium, quod in eo valde reprehendebatur, cum eſD set ad extrema perductus, & post obitum in feretro repositus, redeunte spiritu erexit se, cunctis trementibus, aitq. se a beato Benedicto ad conspectum Dei perductum fuisse; Deumq. ipsi peccata sua ob merita dilecti sui Osuualdi remisisse, eiusq. sanctitatis declarandæ causa, se reuixisse. His dictis conticuit, & percepto Dominici corporis viatico, dimidium superuixit diem, rursumq. defunctus est.

In alijs etiam Angliæ locis insignes Ecclesias beatus Osuualdus ob eamdem causam eiectis clericis, monasticæ institutionis viris tradidit, puta Ecclesiam sancti Albani, sanctæ Ethelredæ virginis in Eli, & eam quæ apud Beamfledam honorabilis habebatur. In Ecclesia sancti Albani Elfricum Abbatem Brithnotum, in Beamfledensi Gotmannum. Quæ vero monasteria constituit, ea inuisere solebat, & tum sermone, tum opere, ea quæ ad animarum salutem pertinerent, illis paterno affectu ministrare.

ABBO FLORIACENSIS ABBAS MARTYR.

E Porro in monasterio Rameſciæ Abbo Floriacensem monachum degere voluit, morum sanctitate præclarum & litteris egregie eruditum, vt monachos doceret, scholis præesset, & tum regularem siue monasticam disciplinam, tum litterarum scientiam promoueret. Is Abbo Dunstani hortatu beati Edmundi Regis & martyris passionem accurate conscripsit. Tandem Floriacum reuersus, & Abbas effectus, a suis monachis occisus est.] hæc in Actis sancti Osuualdi habentur.

DECRETO IOAN. PAP. CORRIGVNTVR CLERICI INCONTINENTES.

Porro ista de clericorum incontinentium ex licentia Ioannis Romani Pontificis expulsione pluribus prosequutus est Osbertus monachus qui hoc tempore viuebat, in- *c apud Sur. die 19. Maij tom. 3. cap. 28.*
rebus gestis sancti Dunstani a se conscriptis. Sed primum de correctione incontinentiæ Regis Edgari ista his præmittit verbis: [c] Quadam enim vice Rex in monasterium vir- ** al. Mulsimiæ*
ginum quod * Vuiltoniæ situm est, venit. Ibiq. captus specie cuiusdam puellæ, quæ de nobilibus Anglorum nata, inter non velatas nutriebatur, & custodiebatur. Eam in suum

collo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

colloquium adduci secretius iussit. Illa cum duceretur, timens pudori suo, raptũ ab A
vna sanctimonialium capiti suo velum imposuit, eo modo se protegi sperans, si forte
Rex quid inhonesti a se exigere vellet. Quam ipse velatã intuens: quam subito, inquit,
sanctimonialis effecta es? arreptumq. velum detraxit capiti eius, illa conatu quo pote-
rat, frustra obnitente. Abusus siquidem ipsa est, & graui scandalo quoque per Angliã
religiosi ex hoc mente vulnerati sunt. quod scandalũ eo vehementius fuit, quod Rex
idem legitimam vxorem habebat, Elfiedam videlicet cognomine Candidam Ordineri
præpotentis Orientalium Anglorum Ducis filiam, de qua & S. Eduardum genuerat.

Vbi vero res Dunstano innotuit, acerbo mœrore percussus est. Igitur cum in re
non segnis ad Regem veniret, & ille venienti, pro more, occurreret, eumq. per ma-
num ad solium suum perducere vellet: manum Dunstanus turbato vultu retraxit,
nec eam ab homine contingi passus est. Ad quod ille attonitus (non enim illum scire B
putabat, quod clanculum a se factum existimabat) cur manum sibi non dimitteret,
inquisiuit. Ait: Tu, postposito omni pudore, adulterium commisisti: tu despecto
Deo, & signum castitatis non veritus, virgini suam integritatem præripuisti:
& cur manum summo Patri Virginis filium immolanti impuris manibus non tra-
dam, quæris? Laua prius per pœnitentiam manus tuas a sordibus suis, & tunc de-
REX POENITENS SVSCIPITVR A S. DVNSTANO. mum, quo gratiæ Dei reconcilieris, honora & amplectere manum pontificis. Ter-
ritus ille ad hæc, terræ procumbit, pedes Antistitis petit, se peccasse, gemitu verba
interrumpente contestatus. Quod Dunstanus videns, tantum in Rege humilitatis
exemplum vehementer complectitur. Velocius ergo illum erexit, & pacato vultu
cum eo familiariter quæ salutem animæ eius operarentur, loquens, septennem ei pœ-
nitentiam iniunxit. At ille pontificali absolutione potitus, omni studio iunctæ sibi C
pœnitentiæ operam dare, & multa quibus Deum placaret, pietatis opera ipsi pœni-
tentiæ, instinctu & consilio Patris sui, solicitus cœpit superaddere.

Ipse præterea omni ordini hominum in suo Regno consistentium legibus sibi in
Christiana religione sancitis vti præcipiebat, ipse secus agentes, indicta vindicta, cor-
ripiebat: ipse in prauitate persistentes condigno examine puniebat. exempli causa.
CORRECTIO INCONTINENTIVM CLERICORVM. Ordo clericalis plurimum ea tempestate erat corruptus, & canonici cum presbyteris
plebium voluptatibus carnis plus æquo inseruiebant. Quod malum Dunstanus cor-
rigere cupiens, auctoritate Ioannis Apostolicæ Sedis Antistitis apud Regem obtinuit,
quatenus canonici qui caste viuere nollent, Ecclesijs quas tenebant, depellerentur, &
monachi loco eorum intromitterentur.] Ad hæc exequenda in Concilio statuta dele-
ctos fuisse duos sanctissimos Episcopos, Osuualdum, & Etheluuoldum, iam dictum D
est, & quid alter eorum egerit Osuualdus pariter patefactum; modo reliquum est, vt
quæ memoria digna gesta fuerint ab Etheluuoldo, ex eodem auctore Osberto hic de-
scribamus, pergit enim:

Præsidebat ea tempestate Vuentanæ Ecclesiæ Etheluuoldus vir eximiæ sanctitatis
& educatione patris Dunstani non parum insignis. Hic cognita de canonicis Eccle-
S. ETHELVVOLDVS CORRECTOR INCONTINENTIVM CLERICORVM siæ suæ, quod nimium sæculares existebant, voluntate Dunstani, monuit eos semel
& sæpius, mores & actus mutare, correctionis vitæ semitas, relictis feminis, arripere.
At in præsentiarum quidem id sibi possibile esse negantes, voce coruina semper in cra-
stinum correctionem sui pollicebantur. Quod ipse gnarus, non diu sustinuit. Para-
tis namque quamplurimis monachorum cucullis, die quo Communio, Seruite Domi-
no in timore, cantabatur: Chorum intrauit, vestes, quas parauerat, secum deferri E
faciens. Et proiectis illis in medium, canonicis ait:

Animaduertistis quid modo cantaueritis? Animaduertimus, inquiunt. Igitur, in-
a Psal. 2. quit, Si [a] seruire Domino in timore, & ei vultis exultare cum tremore: apprehendite
disciplinam, vestem scilicet monachalem, ne pereatis (sicut cantastis) de via iusta.
Ad quod illi obstupefacti, more solito inducias petunt: id se facturos in futuro, pro-
mittunt. Tunc ille, mihi credite, amplius non credam huic vestræ responsioni coru-
inæ. Sed aut disciplinam in præsenti apprehendetis; aut loci istius beneficijs & con-
CLERICI IN MONACHOS CONVERSI. uersationi hinc eliminati, iamiam cedetis. Itaque nonnulli ex illis statim, abiecto
clericali habitu, monachi facti sunt, ceteris verbo pontificis de Ecclesia eliminatis.
Ceterum quia isti qui nouiter fuere conuersi regularis disciplinæ normam sine aliorum
magisterio docte seruare nequibant: monachi de Abendonia illuc ab eodem pontifice
addu-

A adducti sunt, qui monasticæ institutionis tramitem ibi docerent.] quæ autem post
hæc secuta sint de duobus Concilijs eadem de causa celebratis, Vuintonienſe & Calen-
se, inferius suis locis opportune dicetur.

Ad idem Concilium generale (ita ab eis nominatum, quod omnes Angliæ Episco-
pi in idem conueniissent) spectat, quod de publica Comitis incestuosi pœnitentia ibi
facta idem Osbertus scribit his verbis: [a] Comes quidam præpotens cognatam suam il- a Osbertus in Dunst. cap. 31. apud Sur. die 19. Maij tom. 2.
licito sibi matrimonio copulauerat, & a Dunstano semel, secundo & tertio redargutus;
incestum suum diuortio expiare nolebat. Quapropter gladio Spiritus sancti a viro Dei
percussus, a liminibus est sanctæ Ecclesiæ separatus. Qui typo tactus superbiæ, Regem
adit, Dunstanum impiæ & immoderatæ seueritatis accusat, regia sanctione se ab eius
tyrannide liberum constitui, querula voce precatur & obsecrat. Cuius verbis Rex ac-
B quiescens, Dunstano mãdat, vt hominem cum ea quam duxerat, in pace manere sinat,
& a quibus ipsum suspenderat, liminibus sacris restituat. Miratur ille ad audita, & do-
let religiosum Regem per mendacem hominis linguam, ante rei inquisitionem & exa-
minationem esse seductum. Ponit tamen hominem ad rationem, & tam pro commis-
so crimine, quam & propter iniustam sui criminationem apud Principem terræ factã
paulo durius increpat, cupiens eo modo ad pœnitentiam & correctionem cor illius
emollire. At vbi vidit ipsum non solum verbis suis non consentire, sed insuper contu-
maci spiritu contra se furere, minarique: supra id quod ab ingressu domus Dei suspen-
derat, vt dixi, omnem ei communionem Fidelium, donec a sua prauitate discederet,
interdixit. Tunc ille seipso deterior effectus, immani est furore correptus, & nihil eo-
rum quæ possidebat, alicuius esse momenti reputans, ad hoc solum se totum studebat
C impendere, vt Dunstano excitaret scandalum, & Christianæ legis iugum, quo a sua li-
bidine coercebatur, sibi faceret alienum. Legatos itaque suos Romam destinat, & ta-
libus assueta quorumdam Romanorum corda & ora in suam causam largo munere
largiori sponsione permutat. Quid inde? Præsul Apostolicæ Sedis Dunstano, pecca-
tori homini condescendere, verbis ac litteris mandat, & eum Ecclesiæ gremio integre
conciliare monet, hortatur, imperat.] Sed si pœnitens peccatum relinqueret, voluit
mandatum intelligi: nec enim aliter potuit intellexisse. pergit enim:

Ad quæ Dunstanus ita respondet: Equidem cum illum, de quo agitur, sui delicti pœ- COMES INCESTVOSVS IN CONCILIO PVBLICE POENITET.
nitudinem gerere videro, præceptis domini Papæ libens parebo. Sed vt ipse in pecca-
to suo iaceat, & immunis ab Ecclesiastica disciplina nobis insultet, & exinde gaudeat:
nolit Deus. Auertat etiam Deus a me, vt ego causa alicuius mortalis hominis, vel pro
D redemptione capitis mei, postponam legem, quam seruandam statuit in sua Ecclesia
idem Dominus meus IESVS Christus Filius Dei. Hæc ille relata sibi audiens, & Dun-
stanum ex his quæ certo diceret, inflexibilem esse, certissime sciens, & excommunica-
tionis suæ pœna, cum pudore hominum constrictus, tum timore periculorum, quæ ta-
libus nonnumquam accidere solent, perterritus, obstinationem suæ mentis deposuit,
& abdicato illicito coniugio, pœnitentiæ sibi cultum imposuit. Dunstano itaque ge-
nerale totius Regni Concilium de obseruantia Christianitatis celebrante, ipse suimet
oblitus, nudis pedibus, laneis indumentis corpus amictus, virgas manu ferens, Con-
cilio sese medium ingessit, & ante pedes Dunstani gemebundus & eiulans corruit.
Quo viso, moti sunt omnes qui aderant, ad pietatem; & ipse Pater omnium, maiori
præ ceteris pietate motus est. In vultu tamen seruato disciplinæ rigore, vt pote homi-
E nem Deo conciliare desiderans, lacrymas eius ad horam seuerus sustinuit; ac demum
a toto Concilio postulatus, lacrymans & ipse culpam indulsit. Ita ab excommuni-
cationis vinculo absolutum, communioni Fidelium, gaudentibus cunctis, eum resti-
tuit.] hucusque de his quæ ad dictum generale in Anglia celebratum Concilium
spectant.

IESV CHRISTI ANNVS 971. IOANNIS XIII. PAP. ANNVS 6. OTTONIS IMP. 10. IOAN. ZEMISC. IMP. 2.

ANNVS Redemptoris nongentesimus septuagesimus primus, Indictione decimaquarta sequitur, quo habita est Romæ a Ioanne Pontifice Synodus ge-

Universidad de Deusto
Biblioteca

CONCILIVM ROM. GENERALE.

neralis, ad quam inter alia missa est legatio ab Edgaro Anglorum Rege, & a sancto A
Dunstano Archiepiscopo Dorouernensi siue Cantuariensi, (vtroque enim nomine eadem sedes est nominata) vt ab eodem Ioanne Pontifice confirmarentur priuilegia concessa ab eodem Rege monasterio sanctæ Mariæ Glastingebiri. de quo ista in Vuilelmo [a] Malmesburiensi: Recogitans vero Rex Edgarus, quam multa temeritas humanæ leuitatis quibusque solet subrepere; verensq. ne forte quis in posterum vel hæc priuilegia loco illi auferre, vel monachos inde moliretur eijcere: inclyto domino Ioanni Papæ, qui Octauiano in regiminis honore successerat, direxit idem chirographum regiæ liberalitatis, orans vt & ipse hoc roboraret scripto Apostolicæ auctoritatis. Qui benigne directam suscipiens legationem, concordi assensu Romani Concilij sancita ab eis firmauit, scribendo Apostolicæ auctoritatis præceptionem, terribiliter intorquens in violatores, si qui forte emerserint, perpetui anathematis vltionem. Igitur domini B
prædicti Apostolici eidem loco directum testamentum venustæ recordationis Rex Edgarus super aram beatissimæ Dei Genitricis Mariæ ibidem ad perpetuale posuit monumentum, iubens diligenter asseruari in posterum ad notitiam quorumcumque sequentium. Ea etiam vtraque, ne videamur talia commentari, his gratum habuimus subdere aduersus eos, qui non vt pastores per ostium intrare, sed vt fures & latrones in idem ouile sanctæ Mariæ aliunde quærunt irrumpere.] diploma Ioannis Papæ sic se habet.

[a] Vuil. de Gest. Reg. Ang. lib. 2. cap. 8.

* XIII. Nouerit cunctorum notitia Fidelium, quod ego Ioannes * XII. Conditoris clementia sanctæ Romanæ Sedis existens indignus Papa, glorioſi Anglorum Regis Edgari, necnon & sanctæ Dorouernensis Ecclesiæ archipræsulis Dunstani summisso pulsatus rogatu pro monasterio sanctæ Mariæ videlicet Glastingebiri, quod ipsi acti amore su- C
premi Regis in multis & magnis possessionibus ditauerant, monachorum inibi multiplicantes normam, præceptoq. regali firmauerant. quod & ipse facere non differam. Quorum assentiens benignæ petitioni, in sinu Romanæ Ecclesiæ & beatorũ Apostolorum protectione eumdem locum suscipio, & priuilegijs astruo & corroboro: quo finetenus in eo quocumque pollet, permaneat monachali ordine. ipsi quoque monachi de suis sibi adhibeant pastorem. Ordinatio vero tam monachorum quam clericorum in arbitrio Abbatis & Conuentus sit. Decernimus etiam, vt nulli omnino hominum eamdem insulam causa placitandi, vel aliquid aliud perscrutandi, aut corrigendi intrare liceat. Si quis autem id molitus fuerit contraire, aut possessiones eiusdem Ecclesiæ auferre, retinere, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare: ex auctoritate Dei Patris & Filij & Spiritus sancti, sanctæq. Dei Genitricis Mariæ, ac sanctorum D
Apostolorum Petri & Pauli omniumq. Sanctorum, perpetuæ sit addictus maledictioni, nisi resipuerit. Omnibus vero eidem loco iusta seruantibus sit pax Domini nostri IESV Christi. Amen. noſtraq. stipulatio inconuulsa permaneat. Actum tempore * Aelfardi eiusdem monasterij Abbatis. prædicti Regis Edgari duodecimo anno, qui est Dominicæ Incarnationis * DCCCCLXV. quo præfatus Papa Romæ in generali Synodo auctorizauit, cunctosq. potioris dignitatis, qui præfuerunt eidem Concilio generali, ea corroborare imperauit.] subijcit vero his ista idem auctor:

* al. Eluufardi
* DCCCCLXXI.

EADEM POTESTAS SVCCESSORVM PETRI QVAE FVIT PETRI.

Perpendant ergo contemptores tantæ comminationis, quantæ subiaceant sententiæ excommunicationis. Equidem beato Petro Apostolo principi Apostolorum Christus ligandi, soluendiq. præsulatum, claueſq. simul tradidit Regni cælorum. Cuique autem Fideli constat perspicuum atque euidens, quod huius Apostoli Vicarius, potestatisq. potissimum sit heres, Romanæ Ecclesiæ præsidens. Huic sanctæ E
memoriæ Ioannes laudabiliter præfuit suo tempore, vt hodie quoque viget glorioſa recordatione, promotus ad id Dei, totiusq. populi electione. Si ergo decretum beati Petri Apostoli ratum: consequenter & Ioannis Apostolici ratum. Sed nemo vel demens ratum esse Petri * Apostolici decretum denegat. nemo igitur sanæ mentis dissimile fore Ioannis Apostolici decretum repugnat. Aut igitur isti concedentes beato Petro, suisq. successoribus collatam a Christo potestatem transgredi cessabunt tanti interdicti auctoritatem, aut floccipendentes, cum diabolo, suisq. complicibus præscriptæ maledictionis sibi acquirent perpetuitatem, &c.] ista Vuilelmus scribebat anno milleſimo centeſimo quadrageſimo, inter scriptores rerum Anglicanarum post Bedam præcipuus.

* al. Apostoli

Eodem

A Eodem anno Imperator Otto firmato fœdere cum Ioanne Græcorum Imperatore, & Pandulfo [a] Beneuentano Principe restituto, qui captiuus a Nicephoro detinebatur, recessurus ab Italia, vna cum coniuge Rauennam peruenit, vbi eum S. Vdalricus Augustanus Episcopus, cum visitasset Limina Apostolorum, ab Vrbe rediens, conuenit. quid autẽ cum Imperatore trãsegerit de Adalberone suo nepote auctor, qui primus res ab eo gestas est prosequutus [b] enarrat, ac primum de eius in Vrbem aduentu: Animo (inquit) decreuit, quamuis vires corporis de die in diem decrescere sentiret, vt Limina Apostolorum Petri & Pauli deuota intentione laborasset visitare.] iam bis antea magno ardore fidei visitauerat, & modo senectute confectus antequam moreretur rursum visitare magno licet labore conatus. pergit enim:

[a] Chron. Benevent. Long.

[b] Vita Vdalrici cap. 21. 22.

S. VDALRICVS ROMAM TERTIO VENIT ET AVENNAM OTTONEM ADIT.

B Cumq. aliquantulum itineris peregisset in carpento, & ad difficiliores vias peruenire, non potuit vltra iter peragere, antequam in lecto collocatus equis superpositus pergere cœpit, sicq. pergendo, quamuis comitibus eius vbique periculosum videretur, Deo iuuãte, & S. Petro Apostolo, sine periculo peruenit ad Romã, votorumq. ibi antea disposito rum & promissionibus deuotissime expletis, & gratissimorum emolumentorum & indulgentiarum donis acceptis, permissoq. salubri a sancto Petro & Vicario eius Pontifice, ceterisq. Deo ibi & sancto Petro militantibus honorabiliter accepto, felicem reditum inijt, & Rauennam visitare disposuit.

Illucq. cum appropinquaret, Imperatorem glorioſum Ottonem cum Imperatrice Adelaida ibi manere comperit, & ante se misso nuntio, aduentum eius illi indicauit. Et ille statim nuntium sequendo, ad ostium cubiculi Imperatoris peruenit. Imperator vero cum eum in tanta vicinitate manere agnouisset, vno pede calceato, & alio adhuc C
incalceato, causa humilitatis & flagrantia diuini amoris eum ad suscipiendum amabiliter festinauit. Cumq. in cubiculo accersita Imperatrice, suaui colloquio fruerẽtur, & alternis locutionibus diuersarũ rerum prouentus terminarẽt, vir sanctus Imperatorẽ cum auxilio Imperatricis flagitare cœpit, vt filio sororis suæ Adalberoni procurationẽ sui Episcopatus, regimenq. super familiam & omnia negotia sæcularia ad eũ pertinentia fideliter, firmiterq. commendaret, & vt a celsitudine eius Imperialis potentiæ promissum consolationis accipere mereretur, vt post eius discessum cathedram Episcopalis potestatis ei donaret, vt sibi maioris otij ad studium orationis & Ecclesiastici regiminis & Christianitatis stabilitatem facultas concederetur. Cuius petitioni glorioſus & beneuolus Imp. assensum præbens, sæcularium negotiorum commercia Adalberoni commendauit, & Episcopalis honorem cathedræ, post vitam Episcopi, si Deus vel- D
let, ei donare permisit, & insuper multis libris auri Episcopum donatum, amabiliter abire permisit, & eius mansiones cum alio seruitio necessario cum suis fidelibus vsque ad finem illius prouinciæ caute disposuit.

PIVM OTTONIS OBSEQVIVM ERGA S. VDALRICVM

Episcopus autem & præfatus Adalbero cum lætabundi ad Augustam reuerterentur ciuitatem: honorifice sicut decuit suscepti sunt; & omnes qui ibi inuenti sunt, comperta eorum prospera reuersione & honorificatione ab Imperatore eis facta, valde lætificati sunt. Tunc vero præfatus Adalbero, congregatis militibus Episcopi, desiderauit, vt ei sacramenta fidelitatis iurarent. Quod & fecerunt in præsentia Episcopi, similiter & familia per totum Episcopatum fecit. Episcopus autem indumento more monachorum formato induebatur, quorum antea regulam multimodis virtutibus sequi consueuerat. Cumq. hæc ita agerentur, propter quorumdam clerico- E
rum æmulationem, qui se æstimabant post obitum sancti Episcopi, Imperiali celsitudine concedente, Episcopatum posse acquirere, ferulam Episcopalem publice portare præsumpsit.]

ADALBERO SVCCESSOR DECLARATVS.

Hæc autem Vdalrici viri sanctissimi erga suum nepotem in successorem promouendi fuere studia, quæ nec Deo placuisse, nec Ecclesiæ, declarauerunt euenta. Sed ipse & in seipso iam proxime moriturus factum est detestatus, cum ad supremum Iudicium raptus per visum, accepit ea se de causa pœnis mancipandũ purgatorijs. idem enim auctor ita rem gestam [c] enarrat: Altera vero vice, quadã die, quasi de quodã graui somno expergefactus, ei assidentibus, & hæc audientibus ait: Heu, heu, quod illum nepotem meum Adalberonẽ vmquã vidi, quia pro eo quod ei secundum suum desideriũ consentiebam: nolunt me impunitum in suum recipere consortiũ. & his dictis statim tacuit. virtus vero corporis de die in diẽ decrescens, &c.] Plane vnius dumtaxat IESV

[c] Idem in vit. Vdalric. c. 26.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a *Ioan. 14.* Christi Filij Dei fuisse in diuinis Scripturis legitur gloriatio: Venit [a] Princeps mũdi hu- A
ius & in me non habet quidquam.] reliquorũ nemo omnino (eiusdẽ IESV Christi Dei
Genitrice Maria excepta.) Est ipsorum quoque Apostolorum vera confessio: [b] Si di-
xerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis
non est.] & illud: Non est homo, quamuis sanctissimus, [c] qui non peccet, licet aduersus
peccata bellum iurauerit sempiternum, ea detestans, damnans, cauens, fugiens,
abominans, insectans, ac puniens.

DIABOLVS QVIBVS PVGNET ARMIS CONTRA SANCTOS VIROS.

Fallax diabolus, antiquus hostis, decipiendi arte versutus, quos aperto Marte fru-
stra se aggredi posse cognoscit: de longe, specie ostensa recti, fallere Sanctos non fru-
stra laborat. Ecce tibi sanctissimus Vdalricus (ne a longe exempla petamus) annos
natus octoginta & vnum, & proxime moriturus, ablegare cupiens sæcularia (vt au-
disti) a se negotia, quibus semper carere debere rebus diuinis mancipatum, monet B
d *2. Tim. 2.* Apostolus, dicens: [d] Nemo militans Deo implicat se negotijs sæcularibus:] tantumq.
sibi & Ecclesiæ vacaturus, quærens cui illa refundat: nepos in mentem venit: nec putat
absque instinctu diuino factum, quod post laboriosam illam peregrinationem, assiduis
precibus ad Confessiones Apostolorum Romæ faciendum petijsset. His accedebant
nepotis ipsius virtutes, quibus ipse suum alumnum imbuerat. De eo namque idem
e *Id. eadē vit. c 24. in fine.* auctor hæc testatur, fuisse [e] doctum, in seruitio Dei studiosum, in bonis operibus stre-
nuum, in dicendo eloquentem, in donando largum, compatientem aliorum mole-
stijs, ad miseros subleuandos festinum, atque multis virtutibus cumulatum. An non
tot tantisq. pollentem virtutibus, etiam si fuisset extraneus, erat ab eo successor optan-
dus, & dum viueret cooptandus? eoq. magis, quod cum Reges manus iniecissent in
Episcopatus, sæpe contingeret e militia sæculari, militantes inquam in palatina mili- C
tia sese obtrudentes, in Episcopos eligi. At laudauerit ista homo, atque iuste probarit:
a Deo autem improbata, immo & punita admodum seuere fuisse scimus, in primis
Adalberone (vt dicemus anno sequenti) morte repentina ex hac vita subducto, ipso
vero Episcopo, nonnisi expiato peccato, digno Sanctorum consortio iudicato.

At vbi culpa dices, quã necesse est præcedere pœnam? Nouit eam ipse, cum ante di-
uinum illud, terrificumq. tribunal vocatus, audiuit eam quam & ipse in se reuersus,
astantibus patefecit, dicens: Quia secundum desiderium suum consentiebam ei: no-
lunt me impunitum in suum recipere consortium.] quibus indicatum est, non spiritus,
S. VDALRICVS IN QVO DELIQVERIT. sed fuisse carnis illum impulsum, vt nepotem diligeret successorem, illo suadente, ob-
nixeq. petente, & a viro sanctissimo tandem assiduis precibus extorquente; quem vel
ex hoc æstimare debuisset indignũ, dum illud peteret, quod refugit omnis dignus. Po- D
tentissimum diaboli telum est amor affinium, quo etiam Sanctos appetit, quod secun
f *Eph. 5.* dum [f] Apostolum nemo carnem suam odio habet, sed nutrit & fouet eam. Porro eam
g *Luc. 14.* pie odisse debere, monuit [g] Dominus Fideles suos, seq. ad bellum gerendum aduersus
h *Matt. 16.* eos gladium [h] ministrasse æque testatus est: adeo vt cuadat nemo, nisi qui eos non sibi
propinquos, sed esse inimicos intelligat, & in eos, vt in hostes arma spiritualia com-
paret, quibus non obsit, sed prosit, eoq. remedio se suosq. lucretur; perdat vero se
cum suis, quibus indulgeat.

Hoc eodem anno Otto Imperator Magdeburgensem ciuitatem condidit, eidemq.
primum Episcopum auctoritate Ioannis Pontificis sanctum Adelbertum dedit, de quo
i *Adam. lib. 2. 7. 8. 10. 11.* ista Adam vetus Chronographus habet: [i] Ipso tempore magnus Otto, subiugatis, Chri
stianæq. Fidei copulatis Slauorum gentibus, inclytam vrbem Medenburg super ri- E
CIVITAS ET ECCLESIA MAGDEBVRGENSIS ERIGITVR. pam Albiæ fluminis condidit, quam Slauis Metropolim statuens, Adelbertum sum-
mæ sanctitatis virum ibidem consecrari fecit Archiepiscopum. Is primus in Magde-
burg ordinatus, duodecim annis strenue pontificatum administrauit, multosq. Sla-
uorum populos prædicando conuertit. Cuius ordinatio facta est anno Imperatoris &
Archiepiscopi trigesimoquinto, & sunt anni post ordinationem S. Ansgarij centum
triginta septem. Magdeburgensi Archiepiscopatui subiecta est tota Slauonia vsque
ad Penem fluuium: Episcopatus suffraganei quique, quorum Mersiburg Tysca super
Salam flumen condita, Misna super Albiam, Brandenburg & Heuelbierg interius va-
dunt, Sextus Episcopatus Slauoniæ est Aldinburg. Eũ, quod vicinior est nobis, Imperator Hamaburgensi Archiepiscopatui subiecit: ibique Archiepiscopus noster primũ or-
dinauit Episcopum Curacum, vel Eduardum quem Latini dicunt Euagrium.] & in-

A ferius de ipsa Slauonia hic idem auctor: Slauonia igitur amplissima Germaniæ pro-
uincia a Vinulis incolitur, qui olim dicti sunt Vandali: decies maior esse quam nostra
Saxonia fertur, præsertim si Bohemiã & eos qui trans Odderã sunt Polonos, quia nec
habitu nec lingua discrepant, in partem adieceris Slauoniæ. Hæc autem regio cum sit
armis, viris, & frugibus opulentissima, firmis vndique saltuum & fluminum termi-
nis clauditur. Eius latitudo est a Meridie in Boream, hoc est ab Albia fluuio vsque ad
mare Scythicum, longitudo autem illa videtur, quæ initium habet a nostra Hamburgensi parochia, & porrigitur in Orientem, infinitis aucta spacijs vsque ad Benguariam, SLAVORVM PROVINCIA.
Vngriam & Græciam. Populi Slauorum multi, quorum primi sunt ab Occidente
confines Transalbianis, Vagri, eorum ciuitas Aldenburg maritima, deinde sequun-
tur Obotriti, qui *numero Keregi vocantur, & ciuitas eorum Magnopolis. * nomine
B Item versus nos Polabingi, quorum ciuitas Razisburg: vltra illos sunt Lingones, &
Varnahi. Mox habitant Chyzini & Circipani, quos a Tolosantibus & Rheteris sepa-
rant fluuius Panis & ciuitas Dymin, ibi est terminus Hamburgensis parochiæ. Sunt
& alij Slauorum populi, qui inter Albiam & Odderam degunt, sicut Helueldi, qui
iuxta Haloam siue *Hailam* fluuium, & Doxani, Leubuzi, Vilini & Stoderani cum mul-
tis alijs. Inter quos medij & potentissimi omnium sunt Rhetarij. ciuitas eorum vul-
gatissima Rethre, sedes Idololatriæ. Templum ibi magnum constructum est dæmo-
nibus, quorum Princeps Redigast, simulacrum eius auro, lectus ostro paratus (ciui-
tas ipsa nouem partes habet vndique lacu profundo inclusa) pons ligneus transitum
præbet, per quem tantum sacrificantibus, aut responsa petentibus via conceditur, hæc
eo significante causam, quod perditas animas eorum qui idolis seruiunt, congrue no-
C uies Styx interfusa coercet. ad templum ferunt a ciuitate Hamburg iter esse quatuor
dierum.] pergit de ciuitate Iumne admiranda scribere, ac demum ista periodo clau-
dit orationem: Hæc de Slauis & patria eorum, quoniam virtute Magni Ottonis ad
Christianitatem eo tempore omnes conuersi sunt, dicta sufficiant.

Porro vt Magdeburgum redeamus totius prouinciæ metropolim, Otto Imperator
in ea inter alia præclara monumenta [a] fundauit monasterium sub regula sancti Be- a *Cranz. in Sa xon. lib. 3. c. 24.*
nedicti in honorem Petri & Pauli & Innocentij martyris, cuius ibi reliquias collo-
cauit, beati autem Mauritij patrocinio præcipuo locum illum subiecit. Ditmarus
[b] quoque qui hoc sæculo vixit, meminit de præfectura Adelberti Ecclesiæ Magde- b *Ditm. Chron. lib. 2.*
burgensis, aitque, eum illi Ecclesiæ primum Episcopum datum auctoritate Romani
Pontificis. Hic autem opportune monendus Lector, Adelbertum alium diuersum ADELBERTI TRES EODEM TEMPORE IN GERMANIA CLARI.
D ab isto paulo iuniorem hoc sæculo claruisse, præfectum Episcopum Pragensem in Boe-
mia, ac demum martyrio vita functum, quem nonnulli confundunt & constant in vnũ
cum Adelberto Archiepiscopo Magdeburgensi, de quo est sermo, sed nihil inter eos
commune, nisi nomen. His iunge & tertium Adelbertum Rugorum ordinatum Epi-
scopum, de quo suo loco superius dictum est.

Eodem anno Petrus Archiepiscopus Rauennas sponte abdicauit se ab onere pasto- CEDENTE PETRO ARCH. RAVENNATE SVCCEDIT HONESTVS.
ralis curæ, in cuius locum suffectus est Honestus ex Abbate Classensis monasterij.
De Petri abdicatione meminit Petrus Damiani ad Nicolaum secundum scribens de
renuntiatione. Testatur Rubeus extare publica monumenta Ecclesiæ Rauennatis,
quibus præsens annus his consignatus habetur notis: Nonis Aprilis, Indictione deci-
maquarta, anno sexto Ioannis Pontificis, Ottonis patris Imp. decimo, Ottonis filij
E anno quarto.] quæ ad firmandam nostram chronographiam de Ioannis Papæ annis
voluimus hic in testimonium adduxisse. Hic fuit Honestus, qui S. Romualdum mo-
nastico habitu induit, de quo plura inferius.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, teste Ioanne Curopalate & alijs, qui ex
eo quæ narrant descripsere, ope martyrum Georgij & Theodori Ioannes Imperator
ingenti gloria Rossos & Bulgaros, Scythas, Turcas, & alios barbaros aduersus Ro- IOANN. IMP. EXPEDITIO IN BARBAROS ET VICTORIAE.
manos simul fœdere iunctos numero trecentorum triginta millium militum, iteratis
summo labore atque periculis sæpe prœlijs, superauit, atque summa religione qua vi-
cerat, triumphum parauit. bellum accurate descriptum habetur ab eodem auctore si-
gillatim cuncta quæ facta sunt, ordine prosequente, quem qui ea cupit, adeat: nobis ad
institutũ hæc satis scisse, nimirum expugnatam primariam ciuitatem Bulgarorum, vbi
Regia erat, Parasthlabam nominatam, & mutato postea nomine ab Imperatore Ioan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nopolim nuncupatam, captumq. Regem Bulgarorum Borisem cum vxore & liberis, & Bulgarorum Regnum extinctum, superatos ingenti prœlio postea barbaros die sancti Georgij martyris, cui tanta victoria accepta lata fuit. Conuerso post hæc bello aduersus reliquos, qui se Dorostoli munierant, ancipiti periculo & certamine diu multumq. pugnatum, donec diuinum auxilium certis signis Romanis affuit, quibus adiuti vicere penitus barbaros. quænam autem fuerint ista diuina subsidia opportuno allata tempore, audi a Curopalate.

AVXILIO THEODORI MARTYRIS VINCVNTVR HOSTES.

Fertur (inquit) diuinam opem tum Romanos esse consequutos: turbo enim quidã a Noto vẽto in ora Scytharum constitit, haud permittens eos captis vti in bello consilijs. Et quidam vir conspectus est ab omni Romanorum exercitu equo albo vectus in antesignanis pugnare, hostiumq. commouere ac perturbare phalanges, nulli prius aut postea cognitus, quem aiebant vnum esse ex glorioſis martyribus, Theodorum videlicet, quibus tutoribus ac propugnatoribus contra hostes vtebatur semper Imperator. Etenim forte accidit, vt hoc prœlium ea die committeretur, qua celebrare memoriam Militis consueuimus. Cum & mulier quædam nobilis Byzantij, supremæ potestatis, per visum illud ita esse confirmabat vna ante congressum die, in somnis sibi visa Dei Genitrici præsto esse, & cuidam militi dicentem audire: Domine Theodore meus ac tuus Ioannes in periculo versatur: ad eius auxilium propera. Orto sole eadem mulier vicinis rem patefacit. Et quæ visa sunt, hæc fuere. Funduntur rursum Scythæ, qui clausas vrbis portas comperientes, a Sclero Duce per planitiem dissipati mutuoq. conculcati interfecti sunt, & a Romanis cæsi numero infiniti, vulnerati autem fere omnes. Martyri autem debitum reddens honorem Imperator, & auxilij præmia rependens, templum illud vbi sanctum eius corpus conditum est, a fundamentis euersum, maius, pulcherrimumq. ædificauit, attributis ei magnificis possessionibus, quod etiam pro Euchanen, Theodoropolim appellauit.] De triumpho autem, qui paratus est ipsi Constantinopolim redeunti, sic inferius idem Curopalates.

Vrbis Archiepiscopus cum Synodo, & omnes qui magistratum gerebant cum pæanibus & victoriæ laudibus Ioannem Imperatorem exceperunt, coronas afferẽtes, parato quadrijugo curru admodum decoro, in quem eum conscendere volebant, & ita triumphum agere Imperatorem: Ipse vero nihil quod magnificum esset, approbrans, seq. moderatum cupiens ostendere, allatas coronas accepit, & equo albo vectus triũphauit.

TRIVMPHVS RELIGIOSVS IOAN. IMP.

In curru vero, impositis Bulgarorum vestibus, & super ipsis Dei Genitricis imagine, vt ciuitatis patronæ, ipsum præire iussit. Cumq. ad locum quod, Forum, dicitur, peruenisset satis celebratus, Deo Patri & eius Filio, Spirituiq. sancto actis gratijs ob victoriam consequutam, insignia Bulgarici imperij in conspectu ciuium Borisem Regem Bulgarorum exuens (hæc autem erant, aurea corona & tiara ex byssino filo contexta & purpurea calceamenta) inde ad magnum templum profectus, ibiq. Bulgarica corona pro munere Deo dedicata, promotoq. Borisi ad Magistrorum dignitatem, in Regiam se recepit.] & paulo post.] Imperator autem actis gratijs Saluatori Christo, ob parta trophæa templum super æream apsidem nouum cõstruxit, nulli sumptui parcens aut ornamento. remisit etiam ijs qui tributa pendebant, illud quod Capnicum appellaretur. imperauit item in numismate, aureo scilicet solido, atque in obolo sculpi Saluatoris imaginem, quod antea factum non fuerat, in cuius altera parte hæ litteræ inscribebantur CHRISTVS REX REGVM, & hoc subsequentes obseruauerunt Imperatores.] hucusque Curopalates, & ex eo alij.

IESV CHRISTI ANNVS 972. DONI PAP. ANNVS 1. OTTONIS IMP. 11. IOAN. ZEMISC. IMP. 3.

IOANNIS PAP. OBITVS.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus septuagesimus secundus, Indictione decimaquinta, quo Ioannes Papa cum sedisset annos sex & menses vndecim & dies quinque, moritur octauo Idus Septembris, sepeliturq. in basilica sancti Pauli a dextris ingressus basilicæ, vbi adhuc positum eiusmodi legitur epitaphium.

Ponti-

Pontificis summi hic clauduntur membra Ioannis,
Qui prudens Pastor persoluens debita mortis,
Istic præmonuit moriens sua membra locari,
Quo pietate Dei resolutus nexibus atris,
Egregij Pauli meritis conscendat in æthra,
Inter Apostolicos cælorum gaudia metat,
Gaudeat, exultet sociatus cœtibus almis.
Dicite corde pio relegentes carmina cuncti,
Christe tui famuli miserius, scelera purga,
Sanguine qui sancto redemisti crimine mundum.

Hic vero summus Pontifex Ioannes in Apostolica Sede sedit annos septem. Depositionis eius dies viij. Idus Septembris ab Incarnatione Domini anno DCCCC. LXXII.] hactenus sepulchralis inscriptio, qua admonemur pariter de tempore successoris Pontificis. Fuit iste Donus, siue Domnus, aliter Domnio (apud diuersos enim diuerse scriptus reperitur) patria Romanus, qui creatus xij. kalend. Octobris sedit tantum menses tres, obijtq. decimoquarto kalend. Ianuarij. Cetera de ipso remanserunt obscura. sequenti autem die post Doni obitum in locum eius subrogatus Benedictus Romanus, filius Hildebrandi, de quo anno sequenti dicturi sumus.

DONVS PAPA CREATVS.

BENEDICTVS VI. PAP. CREATVS.

Eodem anno Otto Imperator vna cum filio item Imperatore reuersus in Germaniã ad componendas res Ecclesiarum, Synodum per Episcopos cõgregauit in Ingelheim. Quæ autem illic gesta sint, nos præterit præter iudicium Episcoporum exhibitum in causa S. Vdalrici Episcopi Augustani, quod exacte describitur ab eo qui tunc vitam eius scribens, rastro ferreo veritatis aurifodinam reliquit apertam, sic enim [a] narrat: Postea vero, reuertentibus de Italia Imperatoribus, patre scilicet & eius prole ad Franciam, facta est Synodus in loco qui dicitur [*] Ingilunheim, ad quam Archiepiscopi cum ceteris suis suffraganeis sanctum Vdalricum cum suis Legatis honorifice inuitauerũt, Adalberonemq. eius nepotem cum eo venire decreuerunt. Illuc cum peruenirent, & Antistites ibidem congregati Adalberonem baculum Episcopalem publice portare cognouissent, irati sunt contra eum, & dicebant, vt contra canonicæ rectitudinis regulam in hæresim lapsus fuisset, & quod pontificalis honorem sublimitatis, viuente Episcopo, sibi plus iusto vendicaret, & ideo vltra eum Episcopum ordinari non deceret.

SYNODVS INGELHEIMENSIS.

[a] *Vit. S. Vdalr. cap. 23.*

[*] Ingelheim

Quibus ille auditis, prima die synodale colloquium intrare deuitauit, & in alia domo cum cereris clericis Episcopi remanebat. Antistes autem *Vdalricus* cum paucis suis capellanis Synodum intrauit. Cumq. inter se pontifices colloquia habere cœpissent, vniusquisque rationem per Latinitatis locutionem voluerunt terminari. Cũq. causa S. Vdalrici fuisset ventilanda, & ille pro infirmitate, tam sonora voce, vt tota Synodus audire potuisset, rationem proferre non posset, aduocabatur vnus suus clericus nomine Gerardus, qui extra Synodum cum Adalberone remanebat, vt pro eo desiderij sui rationem per Latinitatis locutionem manifestaret. Cumq. vix pro densitate multitudinis in præsentia Imperatorum & Episcoporum præsens stetisset: interrogabatur quid desideraret dominus suus. Quibus interrogationibus multiplicatis, dixit: Non debeo interrogationibus vestris respondere pro domino meo, nisi illo præcipiente. Cui dixit Episcopus: Frater, bene tibi notum est desiderium meum: enarra hoc, & obsecra, vt eorum consilijs & permissionibus, Deo iuuante, expletum fiat. Tunc præfatus clericus Gerardus in præsentia omnium dixit:

Excellentissimi Imperatores, & religiosissimi Antistites, desiderium domini mei est relinquere sæculum, & secundum regulam S. Benedicti sanctam inire vitam, & in contemplatiua vita diem expectare obitus sui. In indumento pro certo habitus exterioris potestis cognoscere voluntatem animi interioris. Istis & alijs rationibus in voluntate domini sui in finẽ deductis, terratenus cecidit ante pedes Imperatorum & Antistitũ, obsecrans, vt petitionem domini sui secundum Dei voluntatem implere non dedignarentur. Qui simul respondendi inducias vsque ad crastinum diem postulauerunt, & postea inter se æstimauerunt, qualiter causa Adalberonis terminaretur. Quidam vero Episcoporum adiutores Adalberonis fuerunt, ne prorsus a spe Episcopalis ordinationis post vitam auunculi sui excluderetur. Hæc cum inter se prolixe sermocinarentur, vltima in vnum ratione coadunati, omnes simul firmauerunt: nisi Adalbero se

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacramento excusaret, quod non sciret hæresim manere, quia Episcopalem potentiam A
cum baculo arripuit: nullo modo vlterius legaliter Episcopus fieri potuisset.

Altera vero die, cum Episcopo etiam Adalbero synodali interfuit colloquio. Et cũ ei prædictum crimen imputaretur, multis obiectionibus diuersorum colloquiorum, cum suis adiutoribus a prædicto crimine se defendere statuit. hoc cum ei adunatio omnium Episcoporum non consentiret, secundum prædictam destinationem Episcoporum sacramentum perfecit per nomen Patris, & Filij, & Spiritus sancti super quatuor Euangelia. Tunc iterum Episcopus Vdalricus petitionis suæ responsa, quæ pridie procrastinata fuerant, per prædictum suum clericum expetiuit, quia desiderauit, vt prædictus suus nepos Episcopus ordinaretur, & ille secundum regulam S. Benedicti in monasterio cum eorum consensu deseruire mereretur. Episcopi autem quamuis eis ex toto non placeret: aperte ei in Synodo contradicere noluere petitionem suam. Sed B
sapientissimi ex ipsis cum consilio aliorum extra Synodum eum ambulare cum illis postulauerunt, ibiq. cum eo & cum suis clericis sapientissimis secretam locutionem habuere, dicentes: Reuerende pater, cui nota est omnium Ecclesiasticorum librorum normula, qui semper callem rectitudinis ambulasti, non deuiando: non decet vt nunc istam viam, quam semper tenuisti, omittens, seminariũ ex te sumat talis error, vt alius in loco tuo, te viuente, ordinetur: quia si ex te talis consuetudo incipit perpetrari, in posterum multis reuerendis & bonis Episcopis ab eorum nepotibus & clericis talia desiderantibus, multa concrescunt aduersa. Melius tibi est, vt in eo ministerio in quo cœpisti Deo seruire, permaneas, quam tuam voluntatem sequens, alijs plurimis scandalum facias: quia ex te canonici & monachi & sanctimoniales, & ceteri Christiani ad rectitudinis statum debent constringi, qui ex semetipsis per climata cadere festinant: qui C
autem incaute ambulando ceciderunt, ex te, Deo adiuuante, erigi posse sperandi sunt. De nepote autem tuo Adalberone, tuæ voluntati satisfaciendo, in commune firmamus, vt nullus alius a nobis post tuum discessum ad illum locum, in quo tu pastor existis, eo viuente, ordinetur, nisi ipse.

His consilijs consentiens sanctus Episcopus Vdalricus, cum eis in Synodum regrediebatur, & tunc cum consensu aliorum Antistitum fecit ab Imperatore Adalberoni commendari in eorum præsentia procurationem sui habere, & sub ipso totius Episcopatus cautam dispositionem in omnibus adimplere. Taliter vero istis terminatis, finita Synodo, Episcopus & Adalbero cum suis ad Augustam reuertebantur.] iudicauit ista Synodus, sed præiudicauit Deus, ne Adalbero succederet ipsi Vdalrico in Episcopatu, quem tanta animi anxietate petebat; effecitque, vt antea nepos quam patruus D
moreretur, nec moratus sententiam iustus Iudex & terribilis in consilijs super filios hominum: siquidem antequam volueretur anni illius curriculum, Deo vocante, repentino exitu efflauit animam. rem gestam idem auctor sic refert [a]:

[a] Eadem vita cap. 24.

Prædicta vero Synodus in autumnali tempore peracta est, & in antea, Paschali tempore adueniente, & sancta hebdomada finita, Episcopus & Adalbero, amabiliter vocante Rinuuino Comite Dietpoldi fratris Episcopi filio, ad castellum Dilinga nominatum venerunt, vt ibi aliquantos dies charitatiue cum eo & cum femina eius Hiltegart nominata manerent. Paucis itaque diebus transactis, Adalbero ibi cum Phlebotomo sibi phlebotomando sanguinem minui fecit, & postea cum Episcopo ad cœnam consedit, & de cœna surgens in lectum se ad requiescendum deposuit, cumq. vnusquisque ad suas diuertisset mansiones, eadem nocte subita morte Adalbero defunctus E
est. Hereuuingus eius presbyter cum ad nuntiandum hoc Episcopo, cubiculum eius intraret, Episcopus sermonem eius præueniens dixit illi: Ecce Adalbero defunctus est. Cui ille respondit: Ideo ego huc intraui, vt tibi hoc nuntiarem. Nullus alius me præibat ad te, & quomodo hoc scire potuisti? Cui ille respondit: Vade & suscita Riuuinum & omnes qui nobiscum sunt, vt cito præparent vehiculum, vt corpus eius ad Augustam ducamus ciuitatem, &c.] hic finis Adalberonis. Porro ipse sanctus Vdalricus anno sequenti quarto Nonas Iulij, ætatis suæ octogintatrium annorum moritur, iam viuens & post mortem clarens miraculis.

Quomodo autem Ioannes Papa Decimusquintus retulit eum in Sanctorum numerum, publicoq. diplomate decretum Pontificium bene testatum posteris tradidit, suo loco dicturi sumus. res ab eo gestas scripsit primum eius discipulus, cuius nomen nescitur,

A scitur, post eum, sed ex eo itidem scripsit Gebehardus Episcopus Augustanus, demum Berno Augiensis Abbas, nos autem e fonte primario deduximus aquas. habes omnia ad eumdem Sanctum spectantia in vnum redactum volumen, lucubratum & notulis illustratum a diserto viro Marco Velsero nobili Augustano, de quo superius mentio facta est. At de rebus anni huius hæc satis.

IESV CHRISTI ANNVS 973. BENEDICTI VI. PAP. ANNVS 1. OTTONIS IMP. 12. IOAN. ZEMISC. IMP. 4.

B CHRISTI annus nongentesimus septuagesimustertius Indictione prima incipit, quo Otto magnus Imperator moritur in Saxonia, loco qui dicitur Mimelieba. Quæ autem præcesserunt Ottonis obitum funera filij atque matris, ex Vuitichindo sunt petenda, qui ait: [a] Eodem tempore quo hæc in Italia geruntur, summus pontifex Vuilelmus Archiepiscopus Moguntinus Ottonis filius ex priori coniuge, vir sapiens & prudens, pius & cunctis affabilis, a patre sibi commendatum regebat Francorum imperium, cuius mater licet peregrina, nimirum Anglicana, Edmundi Regis Anglorum filia nomine Edgitha, nobili tamen genere erat procreata. Hic cum audisset ægrotare matrem Imperatoris, miræ sanctitatis feminam nomine Mathildem, dumq. eius expectat funus proprio funere ipsius funus præcedit. De cuius laude nempe Mathildis si aliquid dicere cupimus, deficimus: quia omne argumentum ingenioli nostri superat virtus tantæ feminæ. Quis enim digne posset explicare eius vigilantiam erga cultum diuinum? omni nocte, omnibus modis & omni genere cellulam suam diuinorum carminum melodia implebat. Erat enim ei cellula Ecclesiæ proxima, in qua modice requiescebat. De qua omnibus noctibus consurgens intrat Ecclesiam, nihilominus cantoribus & cantatricibus intra cellulam, & pro foribus, & in via triformiter constitutis, qui diuinam clementiam laudarent & benedicerent. Ipsa intra Ecclesiam in vigilijs & orationibus perseuerans, Missarum solemnia expectabat: deinde infirmos vbique adiuuit, in vicino visitauit, necessaria præbuit, deinde pauperibus manum porrexit. Hospites qui semper aderant, cum omni largitate suscepit: neminem sine affatu blando dimisit: nullum sine munusculis fere vel necessarijs adiumentis vacuum reliquit. Sæpe viatoribus quos longius de cella prospexit, necessaria transmisit.

[a] Vuitich. lib. 3. in fine.

VVILELMI ARCHIEP. MOGVNTINI OBITVS.

C

Talia opera licet valde humiliter diebus ac noctibus exerceret: nihil tamen de honore regio minuebat. & sicut scriptũ est, quamuis sederet tamquam Regina, circumstante populo, semper & vbique tamen erat mœrentium consolatrix. Domesticos omnes famulos & ancillas varijs artibus, litteris quoque instituit. Igitur plena dierum, plena omni honore, plena operibus bonis & eleemosynis, cunctis diuitijs regalibus distributis seruis Dei & ancillis ac pauperibus, pridie Idus Martias animã Christo reddidit.] Porro relata reperitur in numerum Sanctorum dicta die natalis sui, hoc elogio: Halberstatti in Germania dormitio beatæ Mathildis Reginæ, matris Ottonis Primi Imp. humilitate & patientia celebris.] subijcit his Vuitichindus de obitu Bernardi Episcopi Halberstattensis vita sancta conspicui.

D

S. MATHILDIS MATRIS OTTONIS IMP. OBITVS.

De obitu autem Ottonis ista Vuitichindus: Tertia feria ante Pentecosten, loco deuenit, qui dicitur Mileuu, proxima nocte iuxta morem, diluculo de lecto consurgens, nocturnis & matutinis laudibus intererat. post hæc paululum requieuit. Missarum deinde officijs celebratis, pauperibus iuxta morem manum porrexit, paululum gustauit, iterumq. in lecto requieuit. Cum autem hora esset, procellit lætus, & hilaris ad mensam resedit: peracto ministerio, vespertinis laudibus interfuit; peracto cantico Euangelij, æstuari & fatigari iam cœpit. Quod cum intellexissent Principes circumstantes, sedili eum imposuerunt. Inclinantem autem caput, quasi iam defecisset, refocillauerunt. Expetitoq. sacramento diuini corporis & sanguinis, & accepto, sine gemitu cum magna tranquillitate vltimum spiritum cũ diuinis officijs pietatis Creatori omnium tradidit.] & inferius: Itaque defunctus est Nonis Maij, quarta feria ante Pentecosten Imp. Romanorum, Rex gentium, diuinarum, humanarumq. rerum multa religiosa sæculis relinquens monumẽta.] hactenus de eo Vuitichindus, eadẽ Ditmarus de die obitus, itemq. Eucharistiam sumpsisse tradit. De eodem quoque illud lau-

E

OTTON. IMP. OBITVS.

de

Universidad de Deusto
Biblioteca

de dignum affert, ipsum nimirum in prosperis illud Dauidicum occinere consueuisse: A
Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.] Addit ad laudem, quod nullus post Carolum Magnum sit inuentus dignus Imperator, nisi ipse Otto Magnus. Porro relictam eius coniugem Adelaidem Augustam summis pietatis officijs iugiter esse prosequutam Ottonis animam, idem affirmat.

OTTO IMP. ASSERITVR OB INCESTVM EXCOMMVNICATVS.

At quæ de obitu Ottonis Petrus Damiani ad Desiderium Abbatem scribit, vera ne sint, magno sunt examine disquirenda, sed primum quæ dicat, audiamus, ait enim: Otto Rex Teutonicorum, qui postmodum Imperator creatus est Romanorum, Adelaidem Italiæ Reginam, quæ sibi commater extiterat, suscepit in coniugem, quem filius eius almificus Vuilelmus, qui Maguntinæ præsidebat pastor Ecclesiæ, cœpit constanter arguere, & scelestum, luridumq. coniugium publice condemnare. Pater autem vehementer iratus eum cõprehendi præcepit, & carcerali mox custodiæ man- B
cipauit. quem per annale circiter spacium carcer inclusit, sed a correctione linguam terroris vinculum non ligauit. Cum vero pater eum Quadragesimali decurrente ieiunio, de custodia decreuisset educere; antequam Psalterium expleret, quod aureis extabat apicibus, recusauit exire. Verumtamen cum exiuit, zelo sacerdotalis accensus auctoritatis non quieuit, sed mox in patrem publicæ excommunicationis iaculum intorsit. O vere dignum regio genere sacerdotem, qui in causa Dei non Imperiale fastigium, ob paternum recognouit affectum, sed dum paternam ac regiam auctoritatem in solo Deo constituit, hunc hominem eius legibus resistentem a se prorsus extraneum deputauit! Dixit autem patri: Tu arbitraris me aduersum te insolenter agere, te vero præiudicium sustinere: scito prænoscens, quia die sancto Pentecostes vterque simul astabimus ante Deum, ibiq. ventilabitur inter nos librata iustitiæ lance litigium, ibiq. C
luce clarius apparebit, quis nostrum æquitatis lineam teneat, quis Dei legibus contradicat. Factumq. est, ipso qui dictus est sacrosanctæ solemnitatis die, dum præfatus Augustus Imperialibus insulis redimitus, multorumq. pontificum choris, siue procerum vallatus agminibus Missarũ solemnijs interesset, vt repentino super eum veniente iudicio, repertus est mortuus. Episcopus autem in Domino iam quieuerat. Sic sic qui de incesto coniugio contempsit iudicari inter homines, ad tribunal æterni Iudicis coactus est pertrahi: & qui subiectum sibi dedignatus est audire pontificem, terribilem super se non potuit euadere Maiestatem.] hæc de his ipse.

SCRIPTA A PETRO REVOCANTVR IN DVBIVM.

Visa quidem non sunt huiusmodi, licet a viro integerrimo scripta sint, quæ reuocari non possint in dubium, cum nec ipsemet, vt indubitata prodat, sed hærens ista mox subijciat: Hæc ego, venerabilis pater, & alia quamplurima non sine magnæ for- D
midinis angore conscribo, ne videlicet vel relatores mei meram veritatis semitam non tenuerint, vel ipse quoque relationum in quolibet immemor, obliuione deliquerim. Verumtamen teste conscientia, non hæc mentiendi voto, sed ædificationis affectu, prout melius possum narrata recolere, satago schedulis annotare. Si quid tamen in his obliuionis obrepsit, immo quidquid humanæ condicionis infirmitate deliqui, antequam nexibus huius carnis absoluar, diuina mihi pietas tuis orationibus in memoriam reuocet, ac digne lugere permittat, ne viuenti mihi pœnitendũ aliquod manere possit occultum, quod morientis sit oculis ingerendum.] hæc ipse, veritus ne in aliquo mentitus sit, cum tamen mentiendi voluntas semper procul abfuerit.

Sane quidem, quod ad enarratam historiam spectat, illud omnino procul abhorret a veritate, vt Otto ipso die Pentecostes, & in Ecclesia diem obierit. reliqua vero veri- E
militudine carent multiplici ratione. nemo, quod sciam, prodit, Adelaidem fuisse comatrem Ottonis Imperatoris; sed etsi fuisset, debuissent ista ipso initio obijci, cum eam Otto duxit vxorem, & non post annos vigintiduos, cum iam quatuor suscepisset ex ea filios, & cum eadem consenuisset. Accedit insuper, quod ipse Vuilelmus Archiepiscopus Moguntinus natum ex Adelaide Ottonem filium Ottonis Imp. educauit, fouit, & ad Imperium custodiuit, tantum abest, vt ex incestuoso ortum coniugio ipsum putarit. Demum vero si tanta ista de excommunicato a filio suo Vuilelmo Ottone Imperatore vera fuissent, vt omnibus nota, haud licuisset tegi silentio, quin ab aliquo eius temporis auctore scriptis prodita essent, & in excusationem Ottonis aliqua allata fuissent. sed hæc de his satis.

OTTO IVNIOR SOLVS IMPERAT.

Defuncto Ottone, eius filius Otto iunior solus incepit imperare, qui iam cum patre inchoa-

A inchoauerat annum sextum. nam ipse in diplomatibus hunc annum numerat sui Imperij (vt apparebit inferius) sextum, cumdemq. ab obitu patris primum.

Hoc anno mense Septembris ab Honesto Archiepiscopo Rauennate habita Synodus apud Mutinam reperitur, in qua composita legitur controuersia inter dissidentes inter se germanos proceres Petrum atque Lambertum. cuius apud Rubeum [a] Acta leges in historia Rauennate, ex quibus disces ad lucem temporum nomina saltem subscribentium Episcoporum & Principum, & inter alios Leonem Episcopum Ferrariensem, & eiusdem ciuitatis Marinum Comitem, ex quibus certis monumentis errores corrigas recentiorum historicorum.

SYNODVS MVTINENSIS.

[a] Rub. hist. Rauen. lib. 5. hoc anno.

IESV CHRISTI ANNVS 974. BENEDICTI VI. PAP. ANNVS 2. OTTONIS II. IMP. 1. IOAN. ZEMISC. IMP. 5.

SEQVITVR Christi Redemptoris annus nongentesimus septuagesimusquartus, Indictione secunda, quo Benedictus Papa Sextus, vbi sedisset annum vnum, menses tres, & dies aliquot, a Bonifacio cognomento Francone Romano Ferrutij filio, diacono Cardinale, scelestissimo viro, violenta manu capitur, in carcerem detruditur, vbi & strangulatur. Ipse vero Bonifacius Sedem Apostolicam violenter inuasit, quam tenuit annum vnum ac mensem, dictusq. Bonifacius Septimus, verum vti tyrannus ab antiquioribus non numeratur inter Romanos Pontifices. Nam Leo Ostiensis: [b] Eo- [b] Leo lib. 2. c. 4.
C dem, inquit, tempore, Benedicto Papa Sexto vita functo, Benedictus Papa Septimus, propinquus memorati Alberici Romanorum Consulis in Sede Apostolica eleuatur.]

BENEDICTVS PAPA STRANGVLATVS A BONIFACIO.

Eodem anno Honestus Rauennas Archiepiscopus cum iam tertium suæ sedis annum explesset, Sanctorum reliquias in Vrsianam basilicam augustissime fabricatam & ornatam transtulit, corpus videlicet S. Probi, & reliquias sancti martyris Vrsicini, vt constat ex diplomate donationis eiusdem Honesti de bonis eidem basilicæ hoc anno collatis. de quo locupletius apud Rubeũ in historia Rauennate hoc anno. Rursum vero eiusdem Honesti tertio expleto, & inchoato quarto anno ipsius Episcopatus, Deus in tanta peccatorum caligine Ægypti pene tenebras superante, sua immensa misericordia facem accendit. Quidnam aliud dixerim virum iustum, sanctum, vndique di- S. ROMVALDVS EREMITARVM INSTITVTOR CLARET.
uinæ lucis fulgore coruscum in medio peccantium populorum, quam lucentem in
D tenebris facem? quem etiam si dixeris solem, haud procul a scopo veritatis errabis, di- c Matt. 5.
cente ad suos Discipulos Domino: [c] Vos estis lux mundi.] vtpote, qui multiplicibus vndique micantes radijs, siue ex prædicatione verbi, aut operatione virtutum, vel editione signorum orbem terræ totum offusum tenebris illustrarent. Talis plane extitit vir sanctissimus Romualdus prodiens vt alter Ioannes Baptista ex eremo lucerna ardens & lucens, qui claras Ægypti Nitrias atque Thebaidas Anachoretis fertiles transtulerit in Italiam, inter quos ipse, vt alter Antonius forma factus sit omnibus eiusmodi vitæ arduum institutum arripientibus. Fuit iste Rauennas nobilissima Ducum oriundus stirpe, qui nuntium remittens sæculo, in Classensi cœnobio famosissimo prope Rauennam primo monasticum induit indumentum. Ex quo factum est, vt admirandis progressibus sanctitatis ex cœnobio ad vitam transiens anachoreticam, ita
E fecundus in prole Sanctorum fuerit, vt Occidentalem Ecclesiã sanctis repleuerit Anachoretis, quorum aliqui Apostolatũ ad Gentes meruere, & insigni corona martyrij decorari. Res ab eo præclare gestæ scriptæ sunt a Petro Damiano Rauennate, & ipso sanctitate & doctrina notissimo, qui his temporibus proximus vixit.

IESV CHRISTI ANNVS 975. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 1. OTTONIS II. IMP. 2. IOAN. ZEMISC. IMP. 6.

ANNVS Redemptoris sequitur nongentesimus septuagesimusquintus tertia Indictione, quo Benedictus Romanus ex Albericis proueniens, exagitans, vrgensq.

Bonifa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTVS PAP. VII.

Bonifacium tyrannũ inuaſorem Apoſtolicæ Sedis, eũ abire coegit. Qui nefandiſſimus homo, truculentus prædo, antequam ab Vrbe recederet, baſilicam Vaticanam inuadit, eamq. expilans, ornamentis omnibus ſpoliauit, & ſacrilega onuſtus præda nauigauit Conſtantinopolim. quo factum eſt, vt ita Romana Eccleſia liberata, omnium ſuffragio idem Benedictus ex Sutrino Epiſcopo crearetur Romanus Pontifex. Quod quidem hoc anno contigiſſe, ex ipſius ſepulchri inſcriptione redditur manifeſtum, quam inferius in eius obitu reddituri ſumus. ex qua redarguas eos, qui aliam rationem in numerandis huius Benedicti annis inierunt.

DE SS. MART. HOC ANNO IN HISPANIA PASSIS SVB SARRACENIS.

Hoc eodem anno Hiſpana Eccleſia Martyrum, hoc ſæculo, prole fecunda, certaminibus iteratis, rurſus coronis Martyrum decoratur. Quotquot enim ſub impio Sarracenorum Rege Cordubenſi longo tempore carcer arctabat incluſos, vinculis & inedia maceratos, foras exhibitos gladius vindex obtruncat, nullam capientes redemptionem (quod ait [a] Apoſtolus) vt meliorem inuenirent reſurrectionem. Erant iſti, qui capta & diruta ab ijſdem Sarracenis ciuitate Septimacenſi, immani ciuium cædi ſuperfuere, ductiq. captiui Cordubam, biennali cuſtodia ſunt afflicti, quo Fidei fierent deſertores. Sed qui mundum vicit, victor extitit in his Chriſtus, cum ſuperata impietate, minis, pœnisq. contemptis, ſumma hilaritate fuſo ſanguine, de Sarracenorum perfidia triumpharunt. Quos pene obliuione ſepultos ex Archiuo Compoſtellano Ambroſius Morales in lucem edidit, ex autographo deſcripto diplomate Regis Veremundi, quod confecit de reſtitutione bonorum vnius ex illis Martyribus per Ranimirum Regem occupatis. Porro ipſum diploma ad ſuum Eulogium idem Ambroſius poſuit appendicem, quod hic totidem verbis deſcribendum putauimus, nobile antiquitatis monumentum, hactenus vulgatis hiſtoricis incompertum, ſic enim ſe habet.

[a] Heb. 11.

DIPLOMA VEREMVNDI REGIS.

Regis Veremundi Secundi diploma.

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Dicendum eſt, quod cunctis notum manet, quomodo Domino permittente, & peccatis exigentibus, mucro hoſtilis & crudelitas iniquorum, ſæuiens ſcilicet Iſmaelitica gens, promouit ſe ex Hiſpaniæ partibus aduerſus Chriſtianos, & pergens armata venit vſque ad Septimacenſem ciuitatem, & cateruatim eam circumuallans, atque in arcu & ſagitta eam obſidens, diruptis muris, & aperta ianua, irruit in ipſam ciuitatem. Et ſicut ſcriptum eſt: [b] Qui conterit multos & innumerabiles, & facit ſtare alios pro eis. &: Nec alio loco, nec alio modo moritur homo, præter id quod poſitum eſt: gladio vindice, & hominum ſcelere præualente, quos ibi Chriſtianos inuenit, in ore gladij interemit. Et diruta ciuitate, pauci qui remanſerunt, ad Spaniam in Cordubenſium vrbem ducti in captiuitatem, onere catenarum onuſti, atque ferro vincti, & in carcere truſi, duos annos & dimidium ibi peregerunt, laudantes & benedicentes Deum vnum & trinum ſemper viuum & verum.

[b] Iob 34.

Et quoniam Deo cura eſt de omnibus, maxime de eis qui poſiti in tribulatione, cum ſpe & fiducia Deo animas ſuas ſimul & corpora in benefactis commendant: voluit pietas diuina, quomodo iam prædeſtinatione ordinauerat, illorum ærumnis & laboribus, & etiam temporalibus malis finem imponere. Et vt ad eum, cui famulatum exhibuerant, cum palma martyrij tripudiantes venirent, permiſit ipſum tyrannum, qui eos captiuos duxerat, de ſqualore carceris ipſos eijcere, & gladio interfectos ſanguine proprio laureatos ad Regna cælorum & præmia, atque æterna munera a Deo illis præparata coronandos & remunerandos dirigere. Inter quos fuit vir feliciſſimus, nomine Sarracenus, proles Ioannis, vocitatus, qui dimiſit hereditatem & cortes in ciuitate Numantia, quæ modo Zamora nuncupatur. cum nullum ſuperſtitem vel hereditarium aut propinquum relinqueret, qui ipſam hereditatem poſſideret, ſed remãſerit ſine herede, & ſine alicuius ſerie teſtamenti. Dum ſtarent hæc omnia inteſtata, accepit ea ſæuiſſimus Princeps domnus Ranimirus indecenter, & tenuit ipſa vſque ad obitum ſuum.

His expletis, ego Deo meo trino & vno humillimus Princeps Veremundus, in Regno parentum & auorum meorum nutu diuino præelectus, & ſolio Regni collocatus, antequam ipſi Sancti & electi Dei martyrium acciperent, & adhuc truſi in carcere eſſent: viſum mihi fuit moto pietate in redemptionem animæ meæ eos inde redimere. Et iam nuntij mei in via erant, quos pro illis miſeram, quando ipſum martyrium conſum-

A conſummatum eſt. Quando tale nuntium ad aures meas peruenit, quod ipſi Sancti iam in Regno cælorum eſſent: placuit ſerenitati noſtræ, vt hereditatis ipſius ſupradicti martyris Sarraceni, qui in baptiſmo Dominicus vocitatus eſt, Eccleſiam facere heredem: quia inutile & inconueniens erat, vt ille eſſet in Regno cælorum, & hereditatem eius poſſideret ruſtica & laicalis conuentio. Ob hoc ego iam ſæpedictus Princeps Veremundus, propter bonum teſtimonium in amore Dei & in memoria ipſius ſupradicti martyris Dominici, partem aliquam donare decerno, atque in perpetuum ad habendum concedere, mihi viſum & conueniens eſt, loco Apoſtolico in veneratione ipſius patroni noſtri Apoſtoli, vbi tunc dilectus Dei Petrus Epiſcopus præſulatum tenebat.

Sic do & concedo cortem intus in ciuitate noua, prope Eccleſiam ſanctæ Leocadiæ in omni gyro, ſicut eam ipſe ſanctus Dominicus obtinuit, cum omnibus ſuis vtenſilibus, cupis, torcularibus, & tendis in mercatello, & vineis, quæ ſeruierunt ipſi corti, vbicumque ſunt, ab integro eas concedimus. Et azeniam integram in vado, quem dicunt, domini Garſiæ, & medietatem in alia, in Teliares, & ibi in Teliares quartam portionem in alia azenia, & omnes ſuos hortos, vnum in Aruali, & alium in ripa fluminis Durij, & ſuos ferraginales, vbicumque illos habuit. Et alium hortum in Parales, & etiam cuncta, quæ ipſi domui deſeruierunt, tam ex illa parte fluminis Durij terras & vineas, & omne ſuum debitum, quam quæ ipſi corti deſeruiunt. Adhuc dando & donando adijcimus, quod ipſi corti pertinuit, villam quam vocitant, Alcopam, in ripa riuuli Aroſoi cum omnibus ſuis præſtationibus, quæ intus & foris ſunt, cupis & torcularibus, terris, vineis per ſuos certiſſimos terminos, & omnia quæ ad ipſam villam pertinent, ſicut ille eam obtinuit cum ſuis iugarijs & porcarijs, quæ ibi ſeruierunt, ſiue & peculiare de omnibus vbicumque ſunt, quæ ipſi corti deſeruierunt. Omnia ſupra taxata, quæ reſonant iam ſcripta, iam ſupradicto Apoſtolico loco donare atque concedere curauimus in memoria & veneratione ſancti illius iam dicti Dominici, vt habeant inde habitantes & Deo ſeruientes, atque per ſingulos dies & annos memoriam illius facientes, & ſacrificia & orationes Deo offerentes temporale ſubſidium, & illi cum ſancto Dei Apoſtolo Iacobo etiam in perpetua remuneratione a Deo recipiant collatum præmium inconuulſum.] hactenus de donatione facta de rebus ſancti Dominici martyris Eccleſiæ S. Iacobi. ad quæ roboranda eiuſmodi imprecatio dira ſubijcitur auctoritate aſſiſtentium, & ſubſcribentium Epiſcoporum, his verbis:

B

DOMINICVS MARTYR.

C

D Siquis tamen (quod eſſe non poteſt, nec oportet, & fieri minime credimus) aduerſus hanc teſtamenti ſeriem, ad irrumpendum vel diruendum venire tentauerit, ſiue ex progenie & ſtirpe noſtra, ſiue etiam quilibet Comes, aut pontifex, aut quælibet poteſtas hanc factionem infringere tentauerit: quiſquis fuerit, in primis a corpore Chriſti ſit extraneus, & amborum careat luminibus oculorum, & cum Iuda Domini traditore in inferno ſit damnatus. Facta a ſereniſſimo & pio Principe domino Veremundo ſerie teſtamenti .... Idus Februarij Era poſt millenam tertia ſcilicet & decima.] *eſt annus Domini nongenteſimus ſeptuageſimusquintus.* Subijcitur demum ſubſcriptio iſta.

Veremundus Rex confirmat.	Ferdinandus teſtis.
Sebaſtianus Epiſcopus confirmat.	Suuaricus teſtis.
E Gundiſaluus Epiſcopus confirmat.	Gudeſteus teſtis.
Armentarius Epiſcopus confirmat.	Felix teſtis.
Pelagius Epiſcopus confirmat.	Vlmara teſtis.
Petrus Epiſcopus confirmat.	Munius teſtis.]

E

hucuſque diploma de ſanctis Martyribus, & bonis Dominici martyris.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc eodem anno, ingenti damno Reipublicæ Ioannes Zemiſces Imperator cum in Syriaca eſſet occupatus expeditione, iamq. victor peruenisſet Damaſcum vſque, veneno potatus moritur Conſtantinopoli quarta die menſis Decembris, cum imperaſſet annos ſex, menſes totidem, & dies aliquot. eademq. die ſuccedunt filij Romani iunioris Baſilius & Conſtantinus, quorum Baſilius natu maior vigeſimum agebat annum, Conſtantinus vero

IOAN. IMP. MORITVR, IVS ROGANTVR BASILIVS ET CONSTANTINVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

decimumseptimum, reuocata eorum matre Theophane in solium e quo fuerat ex- A
turbata. hæc Curopalates & alij. Horum Imperatorum cusum numisma cum imagine Saluatoris, vt a Ioanne Imperatore nuper decretum fuerat extat, licet crassa Minerua & a cusore Latinarum litterarum haud satis perito, vt ex eo intelligere potes.

Habet Lelius Pasqualinus in suo Musæo.

B

Eodem anno cum qui tenerent Sarraceni Damascum, diffiderent omnino Christianis qui ibi erant, ne Ioannem Imperatorem admitterent: eorum Episcopum Sergium inter alios foras eijciunt. Qui Romam veniens a Benedicto Romano Pontifice benigne exceptus est. de quo Petrus Damiani ad Nicolaum Papam hæc habet, ignorans tamen causam migrationis, quam credidit voluntariam, quæ fuerat necessaria: Sergius Metropolita Damasci non inconuenienter possit annecti, qui Ecclesiam suam pro Christi amore deseruit, & Romam aduenit. Reperiensq. Bonifacij & Alexij basilicam sacerdotalibus pene officijs destitutam, Benedictum Romanæ Sedis Antistitem adijt, atque vt se monasterialem ibi permitteret regulam constituere, precibus impetrauit. Vbi nimirum congruo post tempore religiose degens vitam finiuit.] hæc ipse. sed quando id factum, suo loco dicetur. C

SERGIVS EPISCOPVS DAMASCENVS VENIT ROMAM.

ANTONIVS STVDITES PATRIARCHA CONST.

Eodem anno & Indictione tertia Constantinopoli Synodus celebratur, in qua Basilius Patriarcha criminis accusatus, deponitur, & in locum eius substituitur Antonius Studites. hæc Curopalates, ex quo & alij recentiores.

Hoc eodem anno Ecclesia Anglicana, defuncto Rege Edgaro, cum regnasset a tempore monarchiæ adeptæ annos sexdecim, clericorum in monachos insurgentium factione nonnihil est perturbata. Sed primum illa de successore Regis controuersia est excitata, alijs filium eius Eduardum, alijs Ethelredum ex secunda vxore genitum expetentibus. quomodo autem res redacta sit ad Episcopale iudicium, sic narratur: [a] Edgaro defuncto, de Rege eligendo magna inter Regni Principes dissensio orta est. Quidam enim filium Regis primogenitum Eduardum, quidam vero fratrem suum de secunda vxore generatum vnanimiter elegerunt. Quam ob causam duo Archipræsules Dunstanus Cantuariensis, & Osuualdus Eboracensis cum Episcopis, Abbatibus & Ducibus in vnum conuenientes, Eduardum (vt pater eius moriens dictauerat) elegerunt, electum consecrauerunt, & in Regem, quibusdam murmurantibus, inunxerunt. Nam nouerca eius Elfdritha filium Ethelredum vix septennem puerulum promouere conabatur, vt potius sub eius nomine regnare videretur. Sicq. post discessum Regis pacifici, Regni status perturbatus est, & in execrationem commutatus. Nam Principes plurimi & optimates, Abbates cum monachis de monasterijs, in quibus Rex Edgarus eos locauerat, expulerunt, & clericos, vt prius, loco eorum cum vxoribus induxerunt. Nam vnus eorum Aelferius nomine omnia pene monasteria, quæ reuerendissimus Etheluuoldus in prouincia Merciorum construxerat, magna vsus insolentia, subuertit. D

[a] *Matt. Vuestmonast. in flor. hist. hoc anno.*

CLERICI INSVRGVNT ADVERSVS MONACHOS.

Sed super his quæstionibus ad beatum Dunstanum delatis, Synodum apud Vuintoniam congregauit, & in medio partium conflictu disputationis, imago Dominica, quæ altercantibus astabat, in Ecclesia expresse locuta ita allegat * . . . . . quod clericos omnes & eorum fautores confusos reddidit & elingues.] hæc ipse. Eadem recitantur in historia de gestis Anglorum apud Bedam. Sed hæc paulo expressius ab Osberto narrantur in Dunstano his verbis: Igitur ex præcepto Regis & Archie- E

SYNODVS VVINTONIENSIS.

* Locus depravatus.

A chiepiscopi coit Vuintonium nobilitas totius Regni, & Rex cum sua coniuge adest ad determinandas querelas negotij huius. Surgunt hinc inde lites, quas Dunstanus propositis rationibus, destruit omnes. Rationabiliter quippe cunctis ostendit, clericos, qui sorte Dei incorrigibiliter per prauitatem vitæ suæ dissiliunt, nihil per rectitudinem sibi vendicare posse ex ijs quæ Ecclesijs data sunt in subsidium eorum, qui in clericatu pura conuersatione se custodiunt. Quibus auditis, omissa omnis controuersia est. Et Rex, atque ex pontificibus plerique clericorum precibus ad pietatem vsque permoti, Dunstanum interpellant, quatenus hac sola vice parcat, & clericos iam quod amodo, si se non correxerint, incursuri sint, re ipsa doctos de Ecclesia sua reuestiat. silet ille ad ista, quidq. potissimum de negotio agendum sit, demisso capite, mente pertractat: silentium ingens occupat omnes, & suspensi ad responsum pon-
B tificis erigunt aures. Tunc subito Crucifixi Dei imago signo Crucis in edito affixa, audientibus cunctis, dixit: NON FIET. NON FIET. IVDICASTIS BENE, MVTARETIS NON BENE. Tremefacto in his simul vniuerso conuentu, intulit pater Dunstanus, & ait: Quid amplius vultis, fratres mei? Diuina sententia audistis definitum negotium præsens. Aiunt: Audiuimus vere. Resederunt ergo monachi Vuintoniæ securi, & quoad clerici ipsi vixerunt, qui eos super ista causa inquietaret, nemo fuit.] hæc Osbertus, qui tamen potius sub dicto Edgaro Rege ista referre videtur. verum hoc ipso anno celebratum esse dictum Concilium, etiam vetustiora de rebus gestis Anglorum ad Bedam addita fidem faciunt. De Synodo autem alia quæ facta est Calnæ eadem ex causa sub Ethelredo Eduardi successore, suo loco dicemus.

IMAGO CHRISTI LOCVTA.

C

IESV CHRISTI ANNVS 976. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 2. OTTONIS II. IMP. 3. BASIL. ET CONST. IMPP. 1.

REDEMPTORIS annus nongentesimus septuagesimussextus Indictione quarta sequitur, quo sub Imperatoribus iunioribus moderante habenas Imperij Basilio præfecto Vigilum, qui e medio Ioannem Imperatorem sustulerat, eodemq. Bardam cognomento Sclerum Orientis Ducem, quem suspectum haberet, in ordinem reducere
D conante: ipse Bardas suorum consilio militum Imperatoris nomen vsurpat & insignia sibi vendicat, confisus (inquit Curopalates) cuiusdam monachi huiusmodi vaticinio, quod per quietem ita fuerat patefactum: Videbatur enim sibi videre homines igneos, qui Bardam assumptum in quamdam celsissimam speculam adducerent, ibiq. occurrere se mulieri humana specie insigniori, quæ sibi regium flagellū traderet. Hoc flagellum Bardas symbolum existimabat Imperij, sed reuera contra Romanos erat diuina ira.] ita quidem: nam magna affecit calamitate Orientale Imperium. Quo pariter anno ob Bardæ rebellionem Antonium Studitam Patriarcham sponte se abdicasse, vacasseq. sedem illam annis quatuor, idem tradit Curopalates. non enim datus est ei successor, quousque idem Antonius vixit. Qui numerant eius sedis annos ad ipsius obitum, quo successor est datus, sex annos ipsius Patriarchatui tribuunt.

BARDA TYRANNVS.

ANTONIVS PATRIARCHA SE ABDICAT.

Ijdem qui habenas Imperij moderandas suscepere Basilius & Constantinus, ad re-
E gendas oras Occidentales, Calabriæ videlicet regionem, misere Leonem Domesticum Comitem, & Nicolaum Protospatharium, de quibus est mentio in vita sanctissimi patris Nili, cuius familiaritatis vsu ijdem ad meliorem frugem conuersi sunt. Fuit Nilus iste ab origine Græca Rossani in Calabria ciuitate natus, doctrina atque pietate insignis, ab infantia Dei cultor eximius, & post matrimonium vitam monasticam sectatus, breui omnes eius instituti professores facile antecelluit, notus vbique tam in Oriente quam in Occidente conspicuus fulgore virtutum. Cuius res gestas Græce conscriptas ab eius discipulo Latinitas hactenus numquam vidit. qui prius ex antiquo codice monasterij Cryptæ ferratæ tradidit Latinitati fuit noster Federicus Metius Episcopus Thermularum, a quo ego primus accepi, & nonnulla ex eis pro ratione temporis nostris Annalibus opportuna occasione contexui. Et quod ad præsentem pertinet annum, qui res ab eo gestas scripsit, primum cum eis habitum congressum

Universidad de Deusto
Biblioteca

NILI ABBATIS CVM IMP. MAGISTRATIBVS CONGRESSVS.

magni ponderis ita narrat: Venit Metropolita Calabriæ Theophylactus, & cum eo A
Domesticus Leo viri litteratissimi & doctissimi. Sed beatus pater noster Nilus fugiens populi tumultū, & dilectum sibi silentium semper complectens, exiuit a ciuitate ad templum sancti Ioannis Baptistæ eremi cultoris, cuius etiam vitam imitabatur, & ibi cum Deo conuersabatur, & meditationi operam dabat. Ingressi autem sunt ad eum alloquendum Metropolita & Domesticus, & principes ciuitatis & multi sacerdotum, & populi magna pars. Inierunt autem consilium in via, quisnam ipsorum interrogare deberet, quodve ex arcanis Scripturæ, non tam cognoscendi causa, quam periculum faciendi cupidi.

Cum vero ex aduersa parte sederet beatus Nilus, & vidisset eos ad se venientes, dicit intra se: Cur nunc isti accedentes, ad vana colloquia nos conijcient? Sed o Domine IESV Christe libera nos a laqueis alienis, & concede nobis intelligere, & lo- B
qui quæ oportet, & facere quæ tibi sunt placita. Et cum orasset, aperit quem præ manu habebat librum, & forte fortuna inuenit reuelationem factam sancto Symeoni in admirabili monte. Cum igitur illi appropinquassent, & post salutationem sedissent, beatus Nilus tradit librum Domestico, vt legeret, vbi erat signum. Ille vero aperiens os suum, cœpit valde diligenter & attente legere. Cum vero venisset ad

QVAM PAVCI SALVENTVR.

locum illum, vbi dicit, quod ex decem millibus vix reperitur vna anima his temporibus quæ ad manum sanctorum Angelorum perueniat: cœperunt omnes quasi vno ore dicere: Absit, hoc non est verum: hæreticus est, qui hoc dicit. Nos igitur frustra baptizati sumus, & Crucem adoramus, & communicamus, & Christiani dicimur? Hæc & his similia cum omnes obijcerent: cum videret beatus Nilus quod Metropolita & Domesticus nihil illis dicunt, humaniter ipse respondit, & dicit: Si vero C
demonstrauero vobis, magnum Basilium, & Chrysostomum, & Ephræm beatissimum, & Theodorum Studitam, sed & Apostolum ipsum, necnon sanctum Euangelium eadem sentientes, & dicentes: quid patiemini vos, qui inconsulte aperientes ora loquimini, & Spiritui sancto aduersamini, & sanctorum Patrum metuenda verba hæreticis tribuitis propter vitæ vestræ iniquitatem? Dico autem vobis fratres, quod ex omnibus quæ feciſtis, nulla erit vobis gratia apud Deum: Quæ enim idola, aut quam hæresim vos reliquistis, & Christo adhæsistis? audetne aliquis vestrum dicere, quod hæreticus sum, &: Ingressus ciuitatem non ab omnibus lapidibus obrutus interficietur? Intelligentes, quod nisi virtute prædita fueritis, & magna etiam virtute prædita, nullus vos liberabit a pœnis inferni. Hæc cum omnes audissent, valde perterriti cœperunt suspirare, & dicere: Væ nobis peccatoribus & miseris. Dicit autem il- D
li Nicolaus Protospatharius: Pater, quare dicit Euangelium, quod quicumque paruum calicem aquæ frigidæ dederit, non amittet mercedem suam? Respondit illi: Propter hoc dictum est illis qui nihil habent, vt nullus excusetur, quod nec habeo ligna, quibus calefaciam aquam. Quid vero facietis vos, qui pauperibus frigidum calicem aufertis?

ALIA MOTA QVAESTIO.

Illo vero tacente, surgit alius, & ait: Scire vellem, sancte Pater, an saluus sit admirabilis ille Salomon, necne? Cum vero spiritu cognouisset Pater, adulterij vitio illum detentum, respondit ipsi: Scire ego etiam vellem de te, an saluus sis necne? Quæ enim vtilitas mihi vel tibi ex salute vel damnatione Salomonis? Non enim il-

a Matt. 5.

li, sed nobis præceptum fuit illud: a Quicumque respexerit mulierem ad cōcupiscendam eam, iam mœchatus est cum ea. & illud: b Siquis templum Dei corruperit, E

b 1. Cor. 3.

corrumpet illum Deus. De Salomone autem nihil vsquam reperimus in sacra Scriptura, quod pœnitentiam egerit post peccatum, sicut de Manasse. Quis igitur de illo dicere poterit quod saluus sit?] pergit auctor dicere curiosas aliorum interrogationes, & sapientes beati Nili responsiones, quas breuitatis causa prætermittimus, illud tantum subijcientes, quod in derisorem terribile manifestatum est Dei iudicium in ira sua ex prædictione eiusdem sancti senis. ait enim:

Non multo post accedunt ad eum Nicolaus Protospatharius & Domesticus Leo, cupientes audire vtilem eius doctrinam & admonitiones ab eo, & cum satis confabulati essent, & illos admonuisset Nilus, ingressus est ad cellulam suam, vt iterum Deo incumberet. Illi vero extra in quodam loco cum super herbam reclinassent, & paruū caputium cuiusdam fratris cum inuenissent, ponebāt illud super capita sua Domesticus

ille

A ille & Protospatharius ridentes simul & ludentes. Quod cum vidisset Nilus per fenestram, & vehementer increpasset illorum scurrilitatem, grauiter illos reprehendit, dicens: Hoc quod nunc vos irridetis, ecce veniet hora, in qua cupietis vehementer illo indui, & non eritis digni. hæc ille. Cum & vna cum prophetico sermone hoc rigor & capitis dolor Domesticum occupauit, qui domum suam quamprimum reuersus, ad cubile se deijciens, præcepit vocari ad se aliquem ex religiosis sacerdotibus, qui cum venisset, & ad cubile appropinquasset, vt diceret, quanam de causa ab eo vocatus esset, inuenit illum iam mortuum. Qua re cognita, timor occupauit eos, qui cum ipso venerant a monasterio, & omnes admirati sunt S. Nili prædictionem.]

Missus est autem post eum Constantinopoli ab Imperatoribus Eupraxius præfectus, qui eamdem prouinciam administraret, qui alias ante eadem perfunctus erat præfe-
B ctura, quocum fuit beato Nilo haud leue certamen, sed gratia Dei summa gloria victor euasit. fuit huiusmodi. Cum itaque reuersus esset Eupraxius cum multa elatione & fastu, cum ab Imperatoribus constitutus ipse esset iudex Italiæ & Calabriæ: omnes quidem Præpositi monasteriorum regionis illius accedebant ad eum cum muneribus & adulationibus, orantes eum singuli, vt ipsos protegeret, & sibi opem ferret. Beatus vero pater Nilus, ne videretur vel comminationes hominum metuere, vel confidere Principibus, quos præ contumelia, filios hominum Propheta a vocauit, in qui-

EVPRAXIVS PRAEFECTVS IN S. NILVM COMMOTVS.

a Psal. 145.

bus non est salus: neque accessit adulaturus, neque donis comminationes superbiæ illius & audaciæ lenire quæsiuit, sed in suo manens monasterio, & quieti incumbens, Deum rogabat, pro totius mundi salute, & pro anima Eupraxij præfecti. Quod quidem ad maiorem furorem & insaniam accendit cor superbi illius: quia cum ab om-
C nibus honoraretur & coleretur, a beato Nilo aperte contemni videbatur. Quapropter non destitit quærere iniquitatis occasionem aduersus iustum illum, cum non inueniret. Non enim cognosci potest vestigium colubri super petram, quemadmodum nec Principis iniquitatem in homine coronato est facile reperire. Interea dum ille animo conflictaretur, multa mala aduersus Nilum meditatur. Repentina imminebat illi mors, sed beati Nili oratio illam præoccupauit.

Morbus quidam, qui cancrena dicitur, circa glandem virilis membri cum illi ortus esset, medicorum inutilem artem esse arguebat: pœnas autem dabat luxuriæ instrumentum, propterea quod incontinentia sua naturæ legem afficiebat iniuria. Ad hæc itaque conuersus, & temeritatem suam, qua aduersus Sanctum vsus fuerat, detestatus (erat enim satis prudens vir ille, licet potestatis magnitudine satis fuerat elatus) sup-
D plex efficitur, qui antea comminationibus obstrepebat, si quo pacto fieri posset, vt eius aspectum tantum intueri obtineret, & benedictionem & absolutionem ab eo accipere mereretur. Beatus vero Nilus in præsentia quidem procrastinabatur coram cum illo agere, cum nec eum ipse reciperet venientem ad monasterium, nec vellet illum adire, & eius preces perficere & adimplere, hoc pacto salutem illi procurando. Sciebat enim congruo tempore grauitate & seueritate vti, vt par est, aduersus eos qui sensu rationis carent. Cum igitur tribus annis morbus ille a Deo immissus paulatim absumpsisset occultas partes, accessit tandem principi membro, & mortem illi comminabatur eius corruptione. Tunc accessit ad eum spiritualis medicus, precibus, aduentu, & epistolis humanissimis. Cum igitur vidisset Eupraxius beatum Nilum, & reuerendos eius pedes amplexus esset, tantam lacrymarum abundantiam effudit, il-
E los deosculando, vt & ipse sanctus Pater, & omnes qui aderant, collacrymarentur cū eo vehementer. Nihil enim aliud licebat videre in ipsis, vel alicui comparare quam peccatrici illi Euangelicæ in contritione tenenti pedes Domini, & remissionem ab eo petenti delictorum suorum. Cum itaque beatus Nilus vidisset ipsum lacrymis satiatum, quasi infantem proprio vbere; extendens manum, eum suscepit & subleuauit. Ille vero cum omnibus præcepisset vt egrederentur, cœpit denudare ei morbum animæ per corporis morbos, & lacrymans dicebat: Ecce venerande Pater, tribus annis, noctu, diuq. torqueor hoc morbo grauissimo, doloribus maximis, & ineffabili fœtore afflictus, quem neque multis vnguentis adhibitis, neque vestium frequenti mutatione (sepies enim in die mutor) vitare potui. erat enim morbus (vt beatus dicebat)

EVPRAXIVS MORBO PERCVSSVS HVMILIATVR.

* . . . . . * desunt aliqua.

Iterum igitur manus beati Nili Eupraxius tenens, lacrymis illas abluendo, aie-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bat: Miserere mei per Dominum,o imitator Christi Domini,& dignare venerandis hi- A
sce manibus tuis me tondere licet omnibus vitijs plenum & inquinatum. Voui enim
EVPRAXIVS FIT MONACHVS. Deo fieri monachus. Dixit autem illi beatus Nilus: Non licet tibi viro prudenti &
valde perito vulgarium hominum verba sapere atque proferre: omnes enim qui sacro
baptismate sunt insigniti, & illud immaculatum ab omni peccato non custodierint,
debent absque voto aliquo iterum suscipere pœnitentiæ baptismum, quem pro ma-
gna sua misericordia & bonitate Deus hominibus largitus est, diuitibus, pauperibus,
Regibus, & Principibus, sacerdotibus & pontificibus, & omni animæ quæ voluerit in
temporis momento regenerari, sicut aquilæ iuuenta,& liberari ab omnibus præteritis
peccatis. Quod autem dixisti vt te tonderem: humilis monachus ego sum, nullum
sacerdotalem gradum adeptus. Hic autem est Metropolita, (aderat enim ibi tunc
temporis Metropolita sanctæ Seuerinæ,) sunt etiam hic Episcopi, & Archimandritæ, B
ipsi desiderium tuum impleant. Ego enim quid sum vt hoc mihi sumam? Ille vero
iterum manus deosculando beati patris Nili orabat, illum obtestando, vt hoc opus nō
demandaret alteri, sed per eum sanctum & Apostolicum habitum susciperet, & me-
diator & protector sibi esset coram Deo. Victus igitur beatus Nilus lacrymis & preci-
bus eius, suis manibus ipsum totondit, & induit eum vestibus venerandæ humilitati
statutis, eum videlicet qui mollibus & latis vestibus paulo ante induebatur, præsente
Metropolita Stephano cum Episcopo Castri, & Præpositis monasteriorum non pau-
cis, & alijs sacerdotibus.

Aderat & Iudæus ille Domnulus medicus, cuius antea mentionem fecimus, spe-
ctator omnium quæ fiebant. Qui egressus inde, & quod gestum erat admiratus, di-
xit illis qui aderant: Vidi hodie mirabilia, quæ olim facta audiui. Nunc vidi prophe- C
tam Danielem cicurantem leones. Quis enim vmquam potuit huic leoni manus im-
ponere? iste vero iunior Daniel & comam totondit illi, & caputium iniecit. Et hæc
quidem dicebat Hebræus. Eupraxius vero, postquam totum angelicum officium
peractum fuit in seipso, hortatus omnes ad prandium, cum seipsum composuisset,&
accinxisset instar famuli, illis seruire satagebat, qui ante multos dies e cubili surgere
non poterat, confirmatus virtute sancti Spiritus, & gratia manuum beati Nili. Cum
vero imperatum illi esset vt sederet prope ipsum: petijt iterum, vt sibi liceret instar fa-
muli ministrare mensæ, & hoc facto, omnes stupebant præ vigore & promptitudine
OBITVS EVPRAXII PRAEFECTI. viri illius, & Deum glorificabant. Post hæc autem cum omnia bona sua pauperibus
dedisset & Ecclesijs, & omnibus egenis & domesticis cum aliquid legasset, & seruos
libertate donasset: tertia die ad Dominum profectus est cum omni contritione & gra- D
tiarum actione, fide & spe secura ad illum properans,qui per Prophetam dixit: Nolo
mortē peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat.] hic finis Eupraxij, qui precibus
Nili ex Saulo Paulus, ex spirante minas & cædes, factus est fundens lacrymas atque
preces,& ex hoste quem habuit antea Nilum,cupijt habere pro salute suæ animæ pro-
tectorem, & ducem ad Deum, quod est feliciter consequutus.

IESV CHRISTI ANNVS 977. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 3. OTTONIS II. IMP. 4. BASIL.ET CONST. IMPP. 2.

E

BENEDICTVS PAP. DAT SERGIO ECCLES. S. BONIFACII. ANnvs Redemptoris nongentesimus septuagesimusseptimus Indictione quin-
ta incipit, quo Benedictus Papa Sergio Damasci Episcopo, de quo superius di-
ctum est, Ecclesiam S. Bonifacij, siue Alexij (vtroque nomine appellata reperitur)
tradidit colendam, in qua ipse collegit monachos, & obseruantia monastica restituta,
vbi annis quatuor illic degisset,sancto fine quieuit. est de his testis inscriptio ad eius se-
pulchrum incisa istis versibus in dicta Ecclesia exarata, licet satis pannosa Musa.

Sergius hic recubat Metropolita sepultus,
Qui quondam fuerat Damasci tempore longo.
Numine perductus ad sacra Limina Petri,
Temporibus pij Benedicti Præsulis almi,
Martyris hoc templum cessit, monachosq. vocauit,

Cœno-

A *Cœnobium sancti Benedicti condidit ipse.*
Primo qui statuit nostræ certamina vitæ,
Quattuor hic annos vixit sub tramite recto.

Anno Incarnationis Domini nongentesimo octogesimoprimo, tertio Idus Nouem-
bris Indictione nona, vixit annis septuagintaquatuor.] hucusque ibi. porro tanto au-
ctore & institutore,factus est locus ille domicilium sanctorum virorum, illuc acceden-
tium & proficientium. de quibus inferius acturi sumus.

ROMVALDVS EREMITICAM VITAM SECTATVR. Eodem anno sanctus Romualdus, vbi triennium exegisset in Classensi cœnobio,vi-
tam æmulatus anachoreticam,Marinum virum sanctissimum idem vitæ genus magna
excolentem obseruantia adijt. apud quem adeo profecit,vt suo exemplo viros nobilis-
simos ac potentissimos ad idem vitæ institutum sectandum attraxerit, & inter alios
B Petrum Vrseolum Ducem Venetiarum, & Ioannem Gradenicum æque nobilem Ve-
netum. de quibus ista habet Petrus [a] Damiani, quæ desiderantur apud eos, qui res
Venetas stylo sunt prosequuti, rem gestam sic ab exordio petens.

[a] *Apud Surium die 19. Iunii. 6.7.8.9*

PETRVS VRSEOLVS DVX VENET. SE ADDICANS VITAM EREMITICAM AMPLECTITVR. Eodem tempore Petrus cognomento Vrseolus Dalmatici Ducatus gubernabat ha-
benas. Qui videlicet ad huius fastigium dignitatis idcirco peruenerat, quia decessō-
ris sui, Vitalis scilicet Candiani peremptoribus fautor extiterat. Cur autem ille a suis
extinctus sit, non ab re esse arbitror, si seruatæ compendio breuitatis exponam. In-
coniugium germanam Hugonis, magni illius Marchionis acceperat, & æmulatione
leuiri suadente, multos ex Longobardiæ & Tusciarū partibus milites,profligatis pe-
cuniarum stipendijs acquirebat. Hoc autem Venetiarum incolæ non ferentes, clam
iniere consilium, vt repentino impetu Ducis palatium armati violenter irrumperent,
C eumq. cum omni domo sua in ore gladij absque vlla retractatione necarent. Huius
vero conuenticuli coniuratione comperta, Vitalis Dux nocturnis, diurnisq. vallatus
excubijs hostiles insidias ad nihilum redigebat. Illis autem hæc & illa tentantibus,sed
ad inceptæ factionis effectum attingere non valentibus, tandem visum est,vt domum
Petri, quæ Ducis palatio adiacebat contigua, prius incenderent, istoq. modo & Du-
cem caperent, & vniuersa eius domestica concremarent. Istius vero rei experiendæ
consensum a Petro,qui tunc eorum consilij particeps fuerat,flagitantes,ita inter se pa-
cti sunt, vt pro vna eius domo, quam igne consumerent, totam illius ditioni Venetiā
subderent, & deiecto illo quem exosum habebant Ducem, hunc loco eius protinus
subrogarent. Hoc igitur modo Petrus Dalmatici Regni adeptus est principatum.]
Qui prosecutus est res Venetorum Sabellicus, de his agens,non Vitalem Candianum,
D sed Petrum id feciisse testatur; Vitalem vero eius filium fuisse; incendiumq. adeo ve-
hemens excreuisse, vt non solum Ducis palatium, sed & sancti Marci basilicam atque
Theodori Ecclesiam simul & trecentas priuatas domos combusserit.

GRADENICI PIETAS. Porro ipsam S. Marci basilicam fuisse ab eodē Petro Vrseolo priuato sumptu & ma-
iore quam antea apparatu restitutam tradit. Quibus peractis, se sponte ab ea abdicarit
dignitate, atque secreto cum paucis sui consilij conscijs in Gallias profectus, illic vs-
que ad obitum magno nomine sanctitatis vitam transegerit: idem vero vitæ institu-
tum vna cum ipso arripuisse Ioannem Gradenicum nobilem Venetum, Petrus Da-
miani æque testatur; qui eo nomine commendatur, quod corpora tyranni atque filij
eius ad macellum allata & canibus proiecta,ab oculis populi furentis subtracta,sepul-
turæ tradenda curauit. Idem vero Petrus cœptam semel de his orationem sic prose-
E quitur, atque de Petro Vrseolo Duce creato hæc ait: Hic postmodum ambitionis suæ
voluptate potitus, respectu diuinæ gratiæ demum corde compunctus est.

GVARINVS ABBAS INSTITVTOR ROMVALDI ET SOCIORVM. Quidam tunc venerabilis Abbas Guarinus nomine ex vlterioris Galliæ finibus ora-
tionis gratia per diuersas mundi regiones peregrinari solitus erat. Hic igitur ad Du-
cem veniens, ab eo protinus, vt sibi ad euadendi tanti reatus periculum consilium
præberet, rogatus est. Itaque accersitis Marino & Romualdo in illis partibus vitam
eremiticam excolentibus, hoc sibi communi iubetur sententia,vt sæculum simul cum
ipso quem per nefas inuaserat, Ducatum relinqueret, quia alienæ potestatis domi-
nium subiugauerat. Ille homo,Petrus nimirum,in potestate positus, quia conuersio-
nem suam manifeste facere ausus non est, tutum putauit hoc vtendum esse consilio.
Imminente igitur festiuitate sancti cuiusdam Martyris, & cuius vocabulo basilicam
in propria possessione adhuc priuatus habuerat, illuc pridie vxorem suam præmisit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſe quaſi mox ſecuturus, hoc ei præcipiens, vt ornatum Eccleſiæ accuratiſſimum A
prouideret,& ſecum venientibus ſumptuoſas epularum delicias in craſtinum præpararet. Ipſe autem poſt coniugem remanens, ijs de ſuis theſauris, quæ videbantur, ablatis, cum quodam ſuo familiari, Ioanne ſcilicet Gradenico, qui prædictæ coniurationis conſcius fuerat, & cum tribus illis beatis viris quos præmiſimus, Guarino, Marino, & Romualdo, nauem aſcendit, deinde in Galliam ad monaſterium Abbatis Guarini magnus Conuerſus aufugit.] At cum vir poteſtatem non habeat (vt docet [a] Apoſtolus) ſui corporis, donec vixerit coniunx eius; quod adeo in Eccleſia vulgatum, haud eſt veriſimile ignoraſſe tres illos ſanctiſſimos viros, qui hoc ipſi faciendum ſuaſerunt, nec qui eorum conſilio paruit Petrus Vrſeolus: ideo dicendum videtur ad excuſationem aliquid interceſſiſſe ex cauſis illis, quibus præuijs, quod fecit, iure facere potuiſſet. B

[a] 1. Cor. 7.

COMMORATIONIS IN EREMO EORVMDEM RATIO.

Quomodo autem profecti ſimul in Gallias ſecuti Guarinũ, haud longe ab eius monaſterio vitam egerint anachoreticam quatuor iſti, Petrus Vrſeolus, Ioannes Gradenicus, Romualdus atque Marinus, victumq. ſibi labore manuum comparantes magna auſteritate carnem domuerint, illicq. peregerint plura annorum curricula; atque demum iam vita bene perfuncta Petrus Vrſeolus migrarit in cælũ; Guarinus vero atque Ioannes, Marinus & Romualdus ſint reuerſi in Italiam, eodem a quo impulſi fuerant in deſertum, monente Spiritu: fuſius narrat idem Petrus Damiani in Romualdo, quem conſulat, qui iſta copioſius cupit. Illud vero non tacendum, quod Vrſeolus filio ad
[b] Apud Sur. to. 2. die 19. Iunij cap. 9. inuiſendum in Gallias venienti futura prædixit. [b] ait enim: Hunc Petrum Vrſeolum filius eius ſibi æquiuocus, vir valde ſecundum ſæculum prudens aliquando viſitauit. cui pater, neſcio vtrum prophetiæ ſpiritu, ſeu reuelatione aliqua quæcumque ſibi eſ- C
ſent euentura prædixit: Noui (inquit) fili mi, proculdubio, quia Ducem te conſtituent, & proſperaberis. Tu tantummodo ſatage, vt & Eccleſijs ſua iura conſerues, & erga ſubditos alicuius amore vel odio a iuſtitia non declines.] hæc Petrus Damiani.

Quæ autem dum in Gallijs viri iſti ſanctiſſimi morarẽtur contigerint de admiranda
[c] Idem cap. 13. & 16. Olibani Comitis conuerſione, ſic accipe ab eodem auctore: [c] Alius quidam Comes Olibanus nomine, in ijs Galliarum Aquitaniæ partibus, ſub cuius iure monaſterium
OLIBANI COM. CONVERSIO. prædicti Guarini Abbatis fuerat poſitum, qui ſublimi quidem culmine terrenæ poteſtatis erectus, ſed multis erat peccatorum molibus aggrauatus. Hic aliquando Romualdum gratia viſitationis adijt, & ceteris extra cellulam manentibus, ſolus cum ſolo geſtorum ſuorum ſeriem narrare, quaſi per confeſſionem cœpit. Cui vir venerabilis, his quæ ab eo referebantur auditis, reſpondit, eum aliter ſaluari non poſſe, niſi D
mundum relinquens, ad monaſterium conuolaret. Comes autem mox mente turbatus, ait, quia ſui ſpirituales viri, qui eius acta cognoſcerent, nequaquam ita ſentirent, neque tam intolerabilem rem ſibi aliquando ſuaderent.

Adſcitis itaque Epiſcopis & Abbatibus qui ſecum venerant, cœpit in commune perquirere, ſi ita, ſicut Dei ſeruus teſtabatur, ſe haberet. Illi autem beati Romualdi ſententiam omnes vnanimi voce confirmant: ſe vera Comiti eatenus non dixiſſe terrore conſtrictos excuſant. Tunc Comes ſemotis omnibus hoc cum beato Romualdo ſecreto valde conſilio pepigit, vt ad Caſſinum montem ſub prætextu orationis pergeret, & in monaſterio ſancti Benedicti diuino ſe ſeruitio irreuocabiliter manciparet.] & inferius: Olibanus autem Comes ſua relinquens filio, cum multa diuitiarum copia, quindecim ſcilicet onuſtis theſauro ſagmarijs, comitantibus eum Guarino & Io- E
anne atque etiam Marino, ad beati Benedicti ſe monaſterium contulit, & vale dicens his qui ſecum venerant, nihil tale de eo vſque tunc ſuſpicantes, multis gemitibus & amaris fletibus ſe affligentes, ad propria remeare coegit, &c.] hæc eadem de Olibano Comite habentur in Chronico [d] Caſſinate a Leone Oſtienſi Epiſcopo ſcripto.

[d] Leo Oſt. Chron. Caſſ. lib. 2. c. 19.

Hoc eodem anno, die prima Martij ex hac vita in cælum migrauit ſanctus Rudeſindus Compoſtellanus Epiſcopus, cuius res præclare geſtæ ab Ordonio ſcriptæ extant, ex quo [e] Ambroſius Morales, pleraque de ipſo, ſed ſummatim perſtricta, in Chronicis habet, & ex condito ab eo pio valde ante obitum teſtamento pauca iſta eius principij ita reddidit, ex quibus cetera mediteris.

S. RVDESINDI OBITVS.

[e] Amb. lib. 16. cap. 36.

Suſcipe quæſo Domine humillimam precem tui licet indigni famuli Rudeſindi, prolis Guterris & Ilduardæ, & da in corde meo vota, quæ ſuſcipias, & da in ore verba quæ

A ba quæ compleas, & da in manibus meis opera quæ complenda approbes, atque operata iuſtifices, &c.] relatus eſt autem inter Sanctos, publicæq. venerationi omnium Chriſtianorum expoſitus ab Apoſtolicæ Sedis Legato Hyacintho S.R.E. Cardinali anno Redemptoris milleſimo centeſimo quinquageſimoſexto ſub Alexandro Papa Tertio, quæ cuncta factus ipſe poſtea Pontifex, nominatuſq. Cæleſtinus Tertius confirmauit, atque ea quæ ad ſolemniores ritus defuiſſent expleuit.

IESV CHRISTI ANNVS 978. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 4. OTTONIS II. IMP. 5. BASIL. ET CONST. IMPP. 3.

B

ANNVS ſequitur Redemptoris nongenteſimus ſeptuageſimusoctauus, Indictione ſexta, quo Otto Imperator offenſionem paſſus a Lothario Francorum Rege, eum perſequitur vſque [a] Pariſios. Quid autẽ tum accidit inſequentes hoſtes pati, cum S. Vuolfgãgi Epiſcopi Ratiſponenſis precibus tranſiſſent ſui exundans flumẽ illæſi, ab auctore accipe, qui tunc viuebat, & eiuſdem Sancti intimus erat: Cum (inquit) Otto Secundus Imperator ob illatam ipſi iniuriam Franciam hoſtili animo & manu ingreſſus Lutetiam vſque peruenisſet in reditu, ad fluuium quemdam peruenere, cuius aquæ intumuerant, ita vt multi illic mergerentur. Vbi autem beatus Antiſtes cum ſuis eo peruenit, tum præſenti periculo commotus ſuſpexit in cælum, & tum ſibi, tum ſuis bene precatus atque benedicens, iuſſit ſuos incunctanter tranſire flumen. Sed illis ad-
C huc cunctantibus, & Francis interim a tergo acriter inſtantibus: ille primus in nomine Domini (quod ſemper in eius verſabatur ore) fluuium ingreſſus ſuos animauit. Nec quiſquam eorum vllum expertus eſt periculum. Tunc vero omnes id admirantes, præ gaudio in Dei laudes eruperunt. Sed vir humillimus, ne id in publicum efferrent, obnixe eos rogauit.] hæc auctor. Porro eam partem exercitus, quæ inſequebatur Ottonem, male perijſſe apud flumen, [b] Aimoinus habet.

[a] Longar. Chro. hoc ann. & Sigeb. eod. anno. 5. VVOLFGANGVS EPISCOPVS RATISP. CLARET.

[b] Aim. lib. 5. cap. 44.

Eodem [c] anno, vt antiqua Anglicanæ Eccleſiæ monumenta docent, Eduardus Rex Angliæ inſidijs ſceleratæ nouercæ occiditur, vt eius filius Ethelredus puer annorum decem Regnum conſequi poſſet. Porro ita innocentiſſimus Rex necatus, miraculis coruſcans cultus eſt ab Anglis vt martyr. Extant [d] Acta necis & miraculorum eius ab incerto auctore conſcripta, in quibus tamen diuerſa afferuntur de tempore necis eius:
D nam aſſerentibus alijs, eum hoc anno cæſum, ille ponit necatum eſſe anno Domini nongenteſimo octogeſimoprimo. Porro tragœdiam tantam, quomodo ſe habuerit, ſic accipe breuitate reſtrictam: Cum Rex Eduardus die quadam in venatione laſſus, & ſiti nimis affectus potum ſolus quæreret, commilitonibus ſuis & miniſtris carens, quocumque caſus duceret inſequentibus, audito quod nouerca eius & frater in villa quadam quæ Corneſgate dicitur, habitarent: concito equitatu illuc pertendit, nihil ſiniſtrum propter innocentiam ſuſpicans, ſed aliorum corda ex ſui pectoris moderamine ponderans. At nouerca eius blandis eum ſermonibus aduenientem alliciens, ſibi fecit intendere. Et poſt oſcula ſibi porrecto poculo, Regem illud auide haurientem per lictoris manus ſica transfodit. Rex vero cum ſe vulneratum lethaliter cognouit, equum calcaribus vrgere cœpit, vt rediret ad ſuos, exundante iugiter cruore, vn-
E de ſuæ mortis indicium ſe quærentibus dedit, in terram cecidit. Tunc Elfdritha mulier illa nequiſſima eiuſq. filius Ethelredus corpus ſancti Eduardi Regis & martyris ſine honore apud Marham ſepeliri iuſſerunt, publicam lætitiam agẽtes & feſtiuam, ac ſi cum corpore pariter & memoriam ſepeliſſent. Inuidebant enim mortuo Eccleſiaſticam concedere ſepulturam, cui viuenti decus regium auferebant.

[c] Appẽd. ad Bed. de geſt. Anglor. lib. 2. c. 12. Flores hiſt. Mart. Vueſtmonaſt. hoc anno.

[d] Apud Sur. to. 2. die 18. Mart.

5. EDVARDVS INSIDIIS NOVERCAE NECATVR.

Sed affuit diuinæ commiſerationis conſenſus, qui innocenter cæſum miraculorum gratia ſublimauit. Nam adeo cæleſtia ibidem viſa ſunt delapſa fuiſſe luminaria, vt etiam cum ipſis luminum radijs, claudis reſtituerentur greſſus, cæcis viſus, mutis loquela, & cuiuſcumque infirmitatis liuore detenti optatæ ſanitatis præmia conſequerentur. Fit concurſus populorum totius Regni ad Martyris ſepulturam, & inter alia, interfectrix illuc iter arripuit. Iamq. equum aſcenſum cum ſtimulis vrgeret, quæ antea ventis promptius auras ipſas præcurrerat, & dominam vrgenter quaſi effrænis

porta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

portare assueuerat: tunc Dei nutu stabat immobilis, præcipue cum ministri hinc ver- A
beribus,illinc clamoribus equum vndique & stimulis agitarent. Inanis labor assumitur, dum equo mutato, casus idem subsequitur. Tunc Elfdritha, viso Dei miraculo, mire pœnituit, adeo vt multis annis carnem suam in delicijs enutritam apud Vuareuellam cilicio domaret, solo prostrata somnum caperet, & cruciatus quoscumque potuit corpori applicaret. Aelferius quoque ille de quo supra meminimus,quod monachorum monasteria destruxisset, de culpa anxie pœnitens sacrum Regis corpus de loco ignobili transferens, apud Scephtoniã digno honore locauit, sed nec sic dignam vltionem effugiens,post annum corpus eius totum vermibus dicitur esse consumptũ.] hæc ibi. reliqua anno sequenti.

Eodem tempore Carolus Dux Lotharingiæ frater Lotharij Regis pugnans aduersus Hermenfredum occupatorem rerum Ecclesiasticarum, accepit ab eo corpus san- B
ctæ Gudilæ virginis & Bruxellas intulit: inuasores autẽ possessionum illius & descen-
a Apud Sur. die 8. Ian to. 1. dentes heredes diuina vindicta iugiter est prosecuta, vt omnes miserando vitam finirent interitu. Hæc ex [a] appendice ad res gestas eiusdem Sancti.

IESV CHRISTI ANNVS 979. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 5. OTTONIS II. IMP. 6. BASIL. ET CONST. IMPP. 4.

ANNVS Redemptoris nongentesimus septuagesimusnonus, Indictione septima sequitur, cum kalend. Maij die Dominica a sanctis Archiepiscopis Dunstano Cantuariensi & Osuualdo Eboracensi & alijs Ecclesiæ Episcopis Ethelredus puer de- C
S. DVNSTANI VATICINIVM. cennis Rex coronatur. In qua coronatione S Dunstanus prophetiæ afflatus spiritu hæc ad Regem: Quoniam aspirasti ad Regnum per mortem fratris tui, quem occidit mater tua,propterea audi verbum Domini. hæc dicit Dominus: Non deficiet gladius de domo tua, sæuiens in te omnibus diebus vitæ tuæ,interficiens de semine tuo, quousque Regnum tuum transferatur in Regẽ alienum,cuius ritum & linguam gens, cui præsides,nõ nouit: nec expiabitur nisi longa vindicta peccatum tuum & peccatum matris tuæ, & peccatum virorum illorum qui interfuere consilio eius nequam. Post hanc Dunstani viri Dei prophetiam nubes per totam Angliam nunc sanguinea, nunc ignea visa est,&c.] hæc Matthæus Vuestmonasterienſis hoc anno.Eadẽ de S. Dunstani prophetia habet,alijs licet verbis,Osbertus inDunstano,& qui martyriũ eius descripsit.

SYNODVS CALMENSIS. Porro cum adhuc idem Rex puer esset,collectum est Concilium Calnæ,cum clerici D
aduersus sanctum Dunstanum reclamarent ob pulsos ipsos & subrogatos loco ipsorũ monachos. De hoc conuentu ista apud eumdem Matthæum Vuestmonasterienſem: Alia Synodus Calnæ cõstituitur,vbi cum in cœnaculo,absente Rege propter imbecillẽ ætatem, considentibus totius Regni Senatoribus magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunstanum quasi Ecclesiæ murum multorum iacula conuiciorum impeterent, nec vincerent: solarium subito totum, quo considebant, cum axibus dissoluitur,& trabibus; omnibusq. interim truculenter elisis,solus Dunstanus stans super vnam quæ superstes erat, trabem,absque læsione euasit. Ceterum omnes partis aduersæ, vel exanimati sunt vel languore perpetuo sunt detenti. Hoc miraculum contulit pacem beato Dunstano & monachis ab impetu clericorum & aliorum, gratia hæc & similia operante diuina.] hæc ipse recenset anno nongentesimo septuage- E
b Dunst. de gestis Angl. lib. 2. cap. 11. simoquinto, cuncta in vnum iungens. Eadem [b] auctor in appendice ad Bedam. Et Osbertus in vita Dunstani, vbi non solum ipsum Dunstanum saluum factum, sed & omnes qui suarum essent partium, tradit.

IESV CHRISTI ANNVS 980. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 6. OTTONIS II. IMP. 7. BASIL. ET CONST. IMPP. 5.

c Lambert. & Sigeb. in Chron. hoc anno & alij. ANNVS Redemptoris nongentesimus octogesimus, Indictione octaua sequitur, quo [c] Otto Imperator in Italiam venit,& cum Veronæ esset, electo sancto Adelberto Pragensi in Boemia Episcopo, per virgam pastoralẽ tradidit possessionem eius, quam

A quam vocabant inuestituram. De tanto vero Vngarorum & Prussiorum Apostolo, martyrio insignito, huius perditissimi sæculi decore maximo,haud perfunctorie mentio facta transeat, sed hæc vt sunt gesta, Annalibus inserantur. Atque primum illud non ignorandum, eumdem primo vocatum Voicechum, inunctum vero sacro chrismate a sancto Adalberto primo Archiepiscopo Magdeburgensi,ab ipso suo nomine vocatum Adalbertum. hæc omnia pluribus, qui res ab eo gestas præclare conscripsit auctor eiusdem temporis. Alia eiusdem vitæ Acta extant antiquitus scripta in codice peruetusto monasterij sanctæ Cæciliæ in Vrbe, in quo plura quæ desiderantur in alijs, habentur: Vbi non Voicechus,sed Vuentius in baptismate vocatus asseritur. horum igitur geminorum Actorum subsidio, quæ de ipso dicenda erunt, omni fide promentur. In prioribus autem Actis, quæ apud Surium extant, promotio eius ad Episcopa-
B tum ita narratur. [a]

S. ADALBERTVS CREATVS EPISCOPVS PRAGENSIS.

a Apud Sur. die 23. Apr. tom. 2.

Moritur interea Episcopus Boemiæ prouinciæ, & sic est (vt audiuimus) corã astantibus desperata voce testatus, quod ab nigris spiritibus immundis ad tartareum chaos deportaretur. Præsens erat tunc Adalbertus, vnus extrema videntium, & verba morientis ante audientium. quem (vt ipse post Abbati in monasterio dixit) visionis illius magnus horror inuasit, & ad primam salutem direxit,exinde emendare mores, fræna ponere animis, desideria carnis æstu diuini amoris excoquere cœpit.] quomodo autem post hæc,comitia pro successoris electione fuerint celebrata, & ipse ab omnibus Sanctus electus, idem auctor narrare sic pergit:

Conueniunt Dux terræ & maior populus,& pro eligendo pastore varias sententias dicunt. Omnes tamen ad vltimum manus leuant, aera clamoribus implent, non ha-
C beri meliorem, nec alium oportere suum esse Episcopum, quam indigenam Adalbertum, cuius nobilitas, diuitiæ, alta scientia,placabiles mores cum tanto honore concordarent. Ergo ad hæc verba leuatur terra Episcopus, mutata veste pius Adalbertus. Hac ipsa die, vbi erat Episcopium, audientibus multis, locutum est dæmonium,cum presbyteri imprecationibus vrgeretur, vt exiens de homine possesso daret honorem Deo viuo. Quid molesti mihi estis, inquit, Væ satis est mihi, amplius hic stare non possum, quia electus est hodie populo terræ Episcopus, quem valde timeo, Christicola Adalbertus. Sic ait, & quasi citius dicto cessit dæmon impius Spiritui sancto, & vt flagello fugatus exiuit, homine sano.] & inferius: Igitur electus Episcopus auricomam Italiam petit, quem obsessæ Clusæ arctas vias egressum prima ciuitas Verona suscepit, quæ in fauce Regni pulchre leuat caput. Ibi eum pastorali virga inuestiuit
D Otto Secundus.] & inferius de Archiepiscopo,qui eum consecrauit: Ergo Archimandrita Moguntinus grauis homo Vuilegisus Adalberto, cui Deus interiore gratia benedixit, venerabile caput oleo vnxit, & in præsentia Imperatoris ad sacerdotij altitudinem prouexit.] quomodo autem reuersus in Boemiam munus Episcopale omnibus numeris (vt decet Sanctos)absoluit, idem auctor pluribus narrat.

At hæc omnia locupletius in Actis,quæ extant in codice sanctæ Cæciliæ superius citato, in quibus & illud inter alia habetur, consecrationem ipsius contigisse in festa die sanctorum Apostolorũ Petri & Pauli. nam audi & de eius reditu Pragam.Consecratus est festo amicorum Domini IESV Petri & Pauli: multo equitatu equitat in dulcem patriam. Equus autem eius, cuius terga insederat, non more frementium equorum, nec properis cursibus gradiebatur, nec auro & argento portabat ful gentia fræna, sed
E in rusticum morem torta canapa ore strictus, incessit ad arbitrium sedentis.] & paulo post. Nouus ille pontifex vincula pedum soluens, nudo pede intrat in vrbem, &c.] Sed & quemadmodum ob morum correctionem tam clericos quam Principes passus est aduersarios & persecutores, vt inde recedere sit coactus, suo loco dicturi sumus. Triennio enim apud suos in Episcopali functione mansisse,exacta ratio temporis perueſtigata declarat.

Eodem anno magnus ille Nilus,de quo superius mentio facta est, præuidens venturos in Calabriã Sarracenos a Græcis aduersus Latinos vocatos, eosdẽq. vt hostes eamdem prouinciam mire vastaturos, vna cum suis recedens,in Campaniã veniens, atque Cassinum,a Cassinatibus honorifice exceptus, ab eisdem incolendum accepit monasterium, Vallem lucis nominatum, id Leo [b] Ostiensis, idemq. fusius eiusdem Patris discipulus, qui res ab eo præclare gestas accurate atque fideliter scripsit,enarrat. aitq.

b Leo Ost. lib. 2. cap. 17.

Hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hoc cum iam cognouisset beatus Nilus oculo suo prophetico, Sarracenos scilicet Calabria potituros, diuinæ indignationi locum dare volens, ad Orientales partes se conferre noluit, veritus opinionem, quam de ipso habebant Orientales (ad ipsos enim etiam Imperatores Christo dilectos fama peruenit virtutis Nili) & honorem fugiens, eligit inter Latinos agere, vt ignotus apud eos. Quo vero magis ille hominum gloriam fugere studebat, tanto magis cælestis gloria ipsum exornabat. & omnes vt vnũ ex Apostolis illum excipiebant, & parem venerationem illi tribuebant. Cum enim Capuam venisset (vt alia omittam propter copiam) & maximo honore affectus esset tum a Principe ipso Pandulpho, tum ab alijs nobilibus ciuitatis, adeo vt decreuerint ipsum sibi Episcopum instituere, & res iam secuta fuisset, nisi mors Principem præoccupasset. Tunc vero cum vocassent Præpositum monasterij Montis Cassini (Aligernus erat iste, ille beatus) illi significarunt, vt daret beato Nilo monasterium ali quod sancti Patris nostri Benedicti, quodcumque ipse vellet.

Beatus itaque Nilus cum ad inclytum illud monasterium accessisset; obuiam illi venit vniuersa monachorum turba vsque ad montis radices, sacerdotes & diaconi sacris vestibus, vt in die festo induti, cereos & thuribula præ manibus habentes, & ita beatum Nilum ad monasterium deduxerunt, nec aliud quidpiam videbantur audire & videre, quam si magnus Antonius Alexandria ad ipsos venisset, vel e mortuis magnus Benedictus surrexisset, diuinus ille ipsorum legislator & magister. Et recte quidem iudicabant, & a scopo non aberrabant. Omnes enim qui ex ipsis vel corporis vel animæ aliquo detinebantur morbo, curati sunt, & vtilia ab ipso sunt lucrati, & qui speculationi incumbebant, doctrinam adepti sunt; qui in bonis erant operibus, ducatum; qui in peccatis correctionem; qui in virtutibus exhortationem; qui bene valebant, abstinentiam; qui male, salutem. Et vnico verbo: quemadmodum olim Israelitis singulis ipsum manna, ad eorum gustum conuertebatur & commodum, quapropter non erat in tribubus eorum infirmus: talem se etiam istis monachis miraculis Nilus præbuit, cum ipsos curasset præsentia sua a Deo missa, & omnes spirituali lætitia cumulasset. Valde etiam ipse gauisus est bono ordine, & eorum statu magna disciplina exornato. Et cum res ipsorum supra quam res nostras, Græcorum scilicet, esset admiratus, deducebatur iterum ab ipso Abbate, & ab insignioribus eius Fratribus ad monasterium, in quo vna cum filijs suis permanere deberet. Illud autem erat sancti Michaelis Archangeli Vallis lucis nuncupatum.

Precati sunt autem ipsum tum Abbas tum Fratres vniuersi, vt ad maximum monasterium descenderet, & Græca lingua in eorum Ecclesia diuinum officium perageret, vt hoc pacto fieret, vt inquit Apostolus, Deus omnia omnibus; quod etiam [a] Propheta prænuntiauit, inquiens, quod leo & bos simul pascentur, & simul stabunt eorum filij.] id ob eam causam, quod ob exorta, vt vidimus, schismata a Græcis Latini se subduxerant. pergit autem: Beatus vero Nilus initio quidem abnuit præ humilitate dicens: Quomodo cantabimus Canticum Domini in terra aliena, qui hodie humiles sumus & abiecti in vniuersa terra propter peccata nostra? nihilominus vt consolemur inuicem nostra fide, & magnum Christi nomen glorificetur, contentus fuit hoc facere. Et cum hymnum condidisset proprio ore, in sanctum Patrem nostrum Benedictum, qui complectebatur omnia miracula quæ in eius habentur vita, cumq. omnes Fratres supra sexaginta suscepisset, ascendit ad Cassini monasterium, & vigilias peregerunt in hymnis & canticis, &c.] Subijcit his auctor diuersas diuersorum monachorum interrogationes eidem ab ipsis propositas, beatiq. Nili responsiones diuino Spiritu plenas, inter quas illam hic intexam, quæ ab illis facta est compellatio de veteri & quam sæpissime agitata controuersia de Sabbati ieiunio, quam Græci contentiosi Latinis exprobare, atque etiam damnare consueuerunt. vt intelligas quam dispari studio eadem controuersia tractetur a pijs, pacisq. studiosis, quam a contentiosis, zeloq. inflammatis inuidiæ, & stimulis æmulationis exagitatis, ait enim.

Quæsierunt etiam de ieiunio Sabbati. Ille vero breuem responsionem cum dedisset, ita se explicuit dicens: [b] Qui comedit non comedentem non spernat: Et qui non comedit comedentem non iudicet: Deus enim vtrosque suscepit. Tu vero, quare iudicas fratrem tuum? Siue igitur comedamus nos, siue vos ieiunetis; omnia ad Dei gloriam faciamus. Si vero accusatis nos, quod Sabbato non ieiunemus: videte ne con-

a *Isai.11.*

b *Rom. 14.*

contraria sanctis patribus & columnis Ecclesiæ facere inueniamini, Athanasio videlicet, & Basilio, & Gregorio, & Ioanni Chrysostomo & sexcentis alijs Sanctis, sanctis etiam Synodis: qui quod non fecerunt, illud ipsum neque lege sanxerunt, Ambrosio præterea doctori vestro, de quo scriptum est in eius vita, quod per totam hebdomadam ieiunabat, præter Sabbatum & Dominicum diem. Ego vero neque sanctum Siluestrum puto aduersatum sanctis Patribus sanxisse hoc ieiunium: neque potestis afferre rationem vel Canones de hac re, præter auctores eius vitæ, cui nullus ita facile credet, cum nulla eius rei aperta appareat demonstratio. Nos nihilominus, omittentes verborum vanitatem (non enim malum est ieiunium) dicamus illud [a] Apostoli, quod cibus non commendat nos Deo, & quæ sequuntur. a *1. Cor. 8.*

Vtinam vero etiam miseri Iudæi Dominum nostrum Cruci affixum adorarent, & si ieiunarent vel ipsos Dominicos dies, non esset mihi cura de hoc. Tunc illi respondent: Et non est peccatum ieiunare Dominico die? Respondet Nilus: Quomodo sanctus Benedictus ieiunans Dominicis & festis diebus vel ipsum Pascha ignorabat, quando esset? Quapropter sciendum quod omnia quæ fiunt propter Deum, bona sunt, & non contemnenda, nec ipsum homicidium, Phinees & Samuel reipsa ostenderunt. Nos igitur benefacimus non ieiunantes Sabbato, vt Manichæis execrandis aduersemur, qui eo die plorant, & vetus Testamentum accusant, quasi non sit a Deo traditum; non abstinemus vero ab operibus, ne similes simus impijs Iudæis Dei interfectoribus: Vos merito ieiunatis, expiantes vos ipsos pro sancto resurrectionis die recte celebrando.] hæc cum illis tunc S. Nilus disseruit de ieiunijs secundum ritum diuersarum Ecclesiarum diuerso modo celebrandis, custodita inter eos perpetua charitate in vinculo pacis. ac de his modo hactenus. De eodem Nilo enim rursus alijs exigentibus occasionibus inferius sermo erit, iam vero longe positas regiones inuisamus.

Eodem anno S. Haraldus Rex Danorum & martyr factione filij ipsius Christianorũ hostis necatus, gloriam Martyrũ est consecutus. Quod ad tempus spectat, hoc id anno accidisse, epitaphium ad eius sepulchrum appositũ his vltimis duobus versibus indicat,

Post Natale Dei, dum scripsimus, octuaginta
Nongentos, meruit scandere celsa poli.]

At quomodo ista se habuerint, [b] Adam sincerus Chronographus illis tẽporibus proximus ita narrat: Nouissimis Archiepiscopi temporibus res nostræ inter barbaros fractæ, Christianitas in Dania turbata est: pulchrisq. diuinæ religionis initijs inuidẽs inimicus homo superseminare zizania conatus est. Nã tunc Suen Otto filius Magni Haraldi Regis Danorum multas in patrem molitus insidias, quomodo eum iam longæuũ & minus validum Regno priuaret; & consilium habuit cum his, quos pater eius ad Christianitatem inuitos coegit. Subito igitur facta conspiratione, Dani Christianitatem abdicantes Suen Regem constituunt, & Haraldo bellum indicunt. At ille ab initio Regni sui totam spem in Deo posuerat, tum vero & maxime Christo commendans euentũ rei, cum bellum execraretur, armis se tueri decreuit, & quasi alter Dauid procedens ad bellum, filium lugebat Absalon, magis dolens illius scelus, quam sua pericula. In quo miserabili & plus quam ciuili bello, victa est pars Haraldi. Ipse autem vulneratus ex acie fugiens, ascensa naui elapsus est ad ciuitatem Slauorũ, quæ Iumne dicitur. A quibus contra spem, quia pagani erant, receptus, post dies aliquot ex eodẽ vulnere deficiens, in confessione Christi migrauit. Corpus eius in patriam reportatum ab exercitu apud Roschild ciuitatem sepultum est in Ecclesia, quam ipse primus constituxit in honorem sanctæ Trinitatis. De cuius fine cum istum pronepotem suum, qui nunc in Dania regnat, Suen interrogare maluerim, velut alter Tydeus, crimen aui reticuit. Me vero parricidium exaggerante, hoc est, ait, quod posteri nos luimus, quod & ipse parricida suo piauit exilio.

b *Adam lib. 2. cap 18.*

HARALDI REGIS DANORVM MARTYRIVM.

At ille noster Haraldus, qui populo Danorum primus Christianitatem indixit, qui totum Septemtrionem prædicatoribus & Ecclesijs repleuit, ille inquam innocens vulneratus, & pro Christo expulsus, martyrij gloria (vt spero) non carebit. Regnauit autem annos quinquaginta. obitus eius contigit in festiuitate omnium Sanctorum. Memoria eius & vxoris Gunild apud nos perpetua manebit.] & post multa hæc de persecutione excitata in Dania post obitum Haraldi ab eius filio [c] Sueno.

c *Idem lib. 2. cap. 21.*

Quo tempore cum magnam Suen Rex persecutionem Christianorum exercuisset in

Universidad de Deusto
Biblioteca

VLTIO DIVINA INSEQVITVR PERSECVTORES CHRISTIANORVM.

Dania, fertur Archiepiscopus supplicibus Legatis & crebris muneribus laborasse vt ferocis animum Regis Christianis redderet mansuetum. Quibus ille relictis, in sua crudelitate ac perfidia sæuire cœpit. Secuta est vltio diuina Regem Deo rebellem. Nam cum bellum susciperet cõtra Slauos, bis captus & in Slauiam ductus, toties a Danis ingenti pondere auri redemptus est; nec tamen adhuc reuerti voluit ad Deum, quem primo in morte patris offendit, & deinde in nece Fidelium irritauit: & iratus est furore Dominus, & tradidit eum in manus inimicorum suorum, vt disceret non blasphemare. Tunc potentissimus Rex Sueonum Hericus exercitu innumerabili sicut arena maris collecto, Daniam inuadit: & occurrit ei Suen derelictus a Deo, frustra sperans in idolis suis. Multa vtrimque bella naualia (sic enim ea gens confligere solet.) Copiæ Danorum omnes obtritæ. Hericus Rex victor obtinuit Daniam. Suen a Regno depulsus, dignam factis suis a Deo zelote recepit mercedem. Et hæc nobis Iunior Suen recitauit in auo suo contigisse iusto Dei iudicio, quoniam illum dereliquit, quem pater eius bonum defensorem habuit.] & inferius de eodem infelici, facto sicut vago & profugo super terram:[a]

[a] Adam lib. 2. cap. 25.

Post vindictam ergo scelerum, quæ in Ecclesias Dei & Christianos commiserat, Suen Rex victus & a suis desertus, quippe quem Deus deseruit, errabundus & inops consilij venit ad Northmannos, vbi tunc filius Haconis Thrucco regnauit. Is quoniã paganus erat, nulla super exulem misericordia motus est. At ille infelix & a toto orbe deiectus, in Angliam transfretauit, frustra solatium quærens ab inimicis. Quo tempore Britannis Adalraad filius Edgari imperauit. Is non immemor iniuriarum, quas Dani ex antiquo Anglis inflixerant, exulem repulit: quem tandem miseratus infortunij Rex Scotorum benigne susceptit. Ibiq. Suen bis septem annos exulauit vsque ad mortem Herici. Hæc parricidæ aui pericula Suen Rex nobis attonitis exposuit.] At quem tandem finem iste consequutus sit, vnde ingentem Dei misericordiam quis annuntiet, ex eodem auctore sic accipe.[b]

[b] Idem lib. 2. cap. 28.

Post mortem diu optatam Herici Suen ab exilio regressus obtinuit Regnum patrũ suorum, anno depulsionis suæ & peregrinationis decimoquarto, & accepit vxorẽ Herici relictam, matrẽ Olaph, siue Olaui, quæ peperit ei Chnut. sed nihil profuit ei affinitas cõnubij, cui Deus iratus est. Olaph Rex Sueonũ Christianissimus erat, filiamq. Slauorũ Estred nomine de Obotritis accepit vxorẽ, ex qua genitus est ei filius Iacobus, & filia Ingred, quam Rex sanctus Gersleff de Russia duxit in coniugem. Olaph sane, qui post obitum patris Herici Regnum super Suecos accepit, cum exercitu superueniẽs infelicẽ Suen Regno expulit, & ipse obtinuit Daniam. Cognouit autem Suen, quod Dominus ipse est Deus, & reuersus in semetipsũ peccata sua præ oculis habuit, pœnitensq. orauit ad Dominum. qui exaudiuit eum, & dedit illi gratiam in conspectu inimicorum. Et restituit eum Olaph in Regnum suum, eo quod matrem suam habuerit, feceruntq. pactũ firmissimum, vt Christianitatem in Regno suo plantatã retinerẽt, & in exteras effunderent nationes.] sed quomodo vbi omissã Christianitatẽ recepit, & peccatorũ pœnituit, ei omnia dextere succesSere, audi adhuc ab eodẽ auctore[c] pauca ista quæ reliqua sunt:

SVEN REX TANDEM POENITET.

[c] Idem lib. 2. cap. 29.

Audiens autem Rex Northmannorum Olaph filius Trucis de coniũctione Regum, iratus est contra Suen: ratus eum quasi derelictum a Deo, totiensq. depulsum, a sua etiam multitudine facile posse depelli. Collecta igitur classe innumera, bellum intulit Regi Danorum. Hoc factum est inter Scaniam & Seland, vbi solent Reges nauali bello confligere (est autem breuis traiectus Baltici maris Helsingburgh, in quo loco Seland & Scania videri potest, familiare latibulum piratis) ibi ergo congressi, Northmanni a Danis victi, & fusi sunt. Olaph Rex qui forte solus remansit, in mare se præcipitans, dignum vitæ finem inuenit. Vxor eius post mortem mariti fame inediaq. miserabiliter vitam consumpsit, vt dignum fuit. Narrant eum aliqui Christianum fuisse, quidã Christianitatis desertorem, omnes autem affirmant peritum auguriorum, seruatorem sortium, & in auium prognosticis omnem suam spem posuisse. quare etiam cognomen accepit, vt Olaph diceretur: nam & artis magicæ (vt aiunt) studio deditus, omnes, quibus illa redũdat patria, maleficos habuit domesticos, eorũq. deceptus errore perijt. Quo interfecto Suẽ duo Regna possedit. Ipse igitur, mox destructo ritu idololatriæ, Christianitatem in Noruegia per edictũ suscipi iussit. Tunc etiam Gotebaldum quemdã ab Anglia venientem Episcopum in Scania posuit doctorem, qui aliquando in Suedia

sæpe

sæpe dicitur euangelizasse, etiam in Noruegia.] at non hic finis. Vsus enim est ipso Dominus vltore ad puniendam sancti Eduardi martyris necem, sicut audisti haud pridem fuisse vaticinatum a sancto Dunstano Cantuariensi Episcopo, nam audi eumdẽ [a] auctorem multa paucis complectentem his verbis.

[a] Adam lib. 2. cap. 36.

Suen Rex Danorum atque Northmannorũ veteres iniurias tam occisi fratris, quam suæ repulsionis vlturus, classe magna transfretauit in Angliam, ducens secum filium Chaut, & Olaph filium Cracabem, de quo supra dictum est. Itaque multo tempore multis prœlijs aduersus Anglos exactis, Suen veteranum Regem depulit Ethelredum, & insulam tenuit sua ditione, verum breui tempore: nam tertio mense postquam victoriam adeptus est, ibidem morte præuentus occubuit.] hic tandem finis Suen Haraldi filij, quæ multis annis confecta hic in vnum voluimus cõgessisse, quo exemplo vnius hominis, quam Deus sit iustus & misericors atque longanimis, intelligatur.

IESV CHRISTI ANNVS 981. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 7. OTTONIS II. IMP. 8. BASIL. ET CONST. IMPP. 6.

ANNVS Redemptoris nongentesimus octogesimus primus, Indictione nona sequitur, quo Antonius Studites Patriarcha Constantinopolitanus, qui timore percitus Bardæ Scleri tyranni Imperium inuadentis, sponte se abdicauit. suffectus est itaque in locum eius Nicolaus cognomento Chrysoberges, qui tenuit sedem annos duodecim & menses octo. ita Curopalates, qui & post hæc recenset Bulgarorum eruptionem in Græciam sub Samuele ipsorum Rege bellicosissimo, de quo ista habet: Samuel Bulgarorum Rex cum bellicosus esset, neque quiescere vlla ratione sciret, occupatis in prœlio contra Sclerum tyrannum exercitibus Imperatorum, securitatem nactus, omnem Occidentem excurrebat, non solum Thraciam & Macedoniã & Thessalonicæ finitima loca, sed etiam Thessaliam & Græciã & Peloponnesum, atque multa oppida in suam ditionem redegit, quorum caput erat Larissa, cuius incolas in interiores Bulgariæ partes cum totis domibus colonos deduxit, quibus in numero suorum militum conscriptis, contra Romanos socijs vtebatur. Transtulit etiam sancti Achillei reliquias, qui Lariſſæ Episcopus fuerat, & in Septa, vbi Regiam habebat, reposuit.] erat enim Samuel Rex Christianus Sanctorum maxime cultor, quorum patrocinijs pluribus noscitur potitus esse victorijs.

NICOLAVS CHRYSOBERGES PATRIARCHA CONST.

Adsunt alia de Bulgaris Græciam inuadentibus, quæ in rebus gestis sancti Niconis, de quo superius, ita leguntur: Non longo post tempore Basilius cognomento Apocaucus Prætoris munere nuper auctus, Corinthi versabatur, Isthmumq. illum præsidio contra Bulgaricos incursus tuebatur. Grauiter autem illum angebat non solum molestus ac difficilis morbus, quo tenebatur, sed multo magis vrgens metus & pauor Bulgaricæ incursionis, fama gliscente, gentem illam tota Epiro grassatam, in Helladam atque in Peloponnesum copias conuertere. Proinde missis Spartam nuntijs Apocaucus Niconẽ auocarat. Enimuero compleuerant eius aures quæ de illo passim narrabantur, præcipue quæ de summa illius in Deum fiducia & libertate acceperat. Ex quo autem virtutis eius illecebris capi cœperat, beatum eius vultum cernere, vocemq. audire, votis omnibus gestiebat. Semper enim apud omnes gentes in pretio & veneratione fuit vera philosophia. Diuinus quidem vir charitate præstans, Apocauci petitionem propenso animo accipiens, antiquius nihil habuit, quam vt Corinthum celerrime contenderet. Quo appellens, non solum morbo ægrum sua præsentia liberauit, sed metu etiam & terrore Bulgarorum, illos alio cursum suum flexisse significans. Ita omni ex parte facta est iucunda Basilio Niconis oratio. Cum ergo dies septem illic posuisset, malorumq. impendentium illius per eum discussa & sublata formido esset, domum reuertit.] hucusque de his auctor Abbas monasterij sancti Niconis, qui & inferius, quod post sancti viri obitum idem Prætor est expertus ex vnguento e corpore eius manante miraculum, ita narrat.

PRECIBVS S. NICONIS BVLGARI PROPVLSATI.

Prætoris munere præcipua cum laude perfunctus Basilius Apocaucus, quem supra memorauimus, priusquam rediret in patriam, Lacedæmonem venit, vt sacram Beati thecam adoraret, suumq. in illum amorem & studium testaretur. discedens autem colle-

Universidad de Deusto
Biblioteca

collectum vasculo sacrum vnguentum, quod sanctificationi, malisq. & morbis omnibus depellendis proficuum esset, domum tulit. Domi ergo quẽdam ex famulis,quem in intimis habebat, graui, lethaliq. morbo decumbentem,ac desperata per medicum valetudine, deploratum nactus, diuino quod gerebat vnguento Gregorium (id enim seruo nomen erat) certa fide spem fulciens inunxit. Res mira! sub mediam noctem e lecto repente desiliens æger, suisq. pedibus gradiens, sonora voce qui modo elinguis erat, vxorem vocat. Apocaucus ad vocis sonum excitus, accurrit; & sanitati, aut vitæ potius restitutum cernens, modum, causasq. interrogat. Tum ille: monachum sibi quemdam affuisse ait, insignem cruce,virgam manu gerentem, cultuq. corporis eremitico, & lethalem morbum protinus depulisse. Astans enim mihi, aiebat, monachus ille (cuius etiam vultus lineamenta signabat,ex quibus Apocaucus Sanctum fuisse didicit) manuq. prehendens: Deus inquit, propter Apocauci fidem vitam tibi Metonoitæ precibus largitur, & cum hoc dicto statim abijt. Ego vero integram valetudinẽ adeptus sum.] hucusque de rebus gestis cum Basilio Prætore S. Niconis Bulgarorũ propulsatoris, quæ vnica fax, hoc tenebroso tẽpore,Orientẽ illustrasse reperitur.

Extat hoc eodem anno datum diploma Ottonis Secundi Imp. idemq. ab ipso impertitum monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni posito. Incipit: Si Ecclesiarum Dei curam habere studuerimus, procul dubio Imperium nostrum stabile erit, insuper & vitam æternam promereri credimus, &c.] in fine autem Ioannes Cancellarius ad vicem Petri Papiensis Episcopi Archicancellarij recognoui & subscripsi. Datum quinto Idus Aug. anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo octogesimoprimo, Regni vero domni Ottonis Secundi xxi. Imperij vero viij. Indictione nona. inest sigillũ eiusdem, aliaq. diplomata eiusdem generis priuilegia continentia ibidem extant,vt illud datum sexto Idus Octobris hoc eodem anno Redemptoris nongentesimo octogesimo primo,Indictione decima inchoata,Imperij a tempore coronationis quartodecimo per manus eiusdem Ioannis Cancellarij,& alia id genus priuilegiorum diplomata.ex quibus illud saltem non leuis momenti declaratum apparet, eosdem Ottones nominis Regis & Imperatoris diuersam habuisse rationem, nec se inscribere solitos Imperatores, nisi postquam Romæ ab ipso Romano Pontifice fuisse coronati. Extant ipsa diplomata in codice scripto antiquitus charactere Longobardo,quo Chronicon continetur Ioannis Monachi,qui scripsit temporibus Paschalis Secundi,de quo ipse in præfatione ad Benedictum Abbatem,cum venisset Capuam: Me intuitus,cum sæpe huc respexisset: Bene,inquit,o fili, magnum opus cœpisti; sed bene cœpta, melius prosequi studе.]accepi ipsum codicem (vt alias dictum est superius)ab Alexandrino Patriarcha Camillo Caietano eiusdem monasterij Abbate Commendatario.

DIPLOMATA OTTONIS SECVNDI IMP.

IESV CHRISTI ANNVS 982. BENEDICTI VII. PAP. ANNVS 8. OTTONIS II. IMP. 9. BASIL. ET CONST. IMPP. 8.

REDEMPTORIS annus nongentesimus octogesimus secũdus,Indictione decima sequitur,quo tempore præter bella ciuilia, & externa aliaq. mala quibus Oriens afflictabatur,peste etiam laborauit,cum ad eam curandam Lacedæmonij destituti humano auxilio, ad opem diuinam implorandam assurgunt, legationemq. decernunt ad Niconem virum sanctissimum,de quo sæpe superius dictum est, de qua in rebus ab ipso præclare gestis ista narrantur: Transactis in ea spelunca diebus octo, a morbo recreatus, Spartam venire abnuens, Amyclas contendit. Quod vt sensere Lacedæmonij,festine ad illum primarij ciues, & alij e plebe certatim conuolarunt enixe orantes, vt Spartam vsque venire velit: inuaserat enim ciuitatem pestifera lues,& plurimos incolas absumebat: propterea venire illum cupiebant, quod se diuinis eius precibus liberandos confiderent; ille vero, & cetera misericors, & in eos maxime, qui eius populus,& sors futuri essent, tamquam futura præsagiens, eoq. in illos propensior, & legationem benigne excepit, annuitq. petitioni,& ingruentis mali propulsionem spopondit,si modo ipsi Iudaicam gentem ex vrbe sua pellerent;ne execrandis eorũ (vt aiebat) moribus,piaculisq. religionis suæ diutius eam cõtaminarent. In his, ait, si me audieritis, & pestis a vobis recedet,& ego quod supereſt vitæ, ducam vobiscum. Quibus verbis

QVA LEGE S. NICON CVRARE PROMITTAT PESTEM.

A verbis monita alia adijciens,sacras etiam Ieremiæ voces subinde aspergebat: [a] Viæ tuæ fecerunt hæc tibi, & iniquitates tuæ præualuerunt, & duro ludo percussa es. Cumq. illi eius oratione commoti, seipsos condemnarent, atque omnia quæ iusserat, facturos promitterent: nihil amplius cunctatus, cum Legatis illis profectus est, non cantherio, aut lectica vectus, nec multo comitatu stipatus, sed solo virtutum choro circumseptus. Ad eius porro aduentum lues cessauit,& Iudæi vrbe pulsi sunt. Nec vero Lacedæmone amplius excedendum, sed in ea perpetuo manendum constituit: ita vt non facile pedem alio efferret,nisi cum necessaria res quæpiam aliquo vocaret,& tunc quoque gradum citius referebat. Videres igitur accurrentes quotidie ex vniuersa Peloponneso ægrorum omnis generis cateruas:quibus ille nõ minus animæ quam corporis curam impendebat: mellitis enim adhortationibus ad pietatis zelum eos accende- B bat, ad salutem cuique suam pœnitentiæ ope disponebat. Fortunata vero Lacedæmon qui talem medicum ciuemq. sortita es, cuius diuinis præceptis ac disciplinis ad omnem virtutis formam multo certius rectiusq. quam inanibus olim Lycurgi legibus effingebare!] subijcit his de structura templi, tum eius hortatu elaborata, cui aduersatus Ioannes quidam cognomento Aratus, Iudæorum patronus, quæ sit passus, ab eodem auctore hanc subijciente orationem sic accipe:

[a] *Ierem. 4.*

LVES A S. NICONE CVRATVR.

Hic (inquit) solus inuidiæ stimulis concitatus,aut dæmonis potius scelere ac fraude impulsus,ira & odio aduersus Niconem insaniebat, diuini operis argumentum ad probrum & iniuriam suam rapiens: procliuior siquidem est malitia, vt ad peiora feratur, quam vt melioribus inhæreat. Non cessabat egregius ille Sancto in os obloqui, cœptoq. operi, ne colophonem adderet, omni ope prohibebat. Prorsus enim cum C reliquis Laconibus illi non conueniebat: vnde & Iudæorum fugam iniuria & immerito factam affirmabat; eamq. ciuibus vitio vertere, atque illos hoc nomine fugillare & traducere non verebatur.

DE ARATO IVDAEORVM PATRONO.

Cumq. opificij cuiusdam obtentu,quo poliri & illustrari textilia solent,Iudæorum vnum in vrbem introduxisset: intercessit ilico Nicon, bellatorq. iuxta Prophetam factus, consueta lenitate paululum intermissa, leoninum animum induit, & fuste qui propter iacebat, arrepto, Iudæum male acceptum foras extrusit, formidabiliorq. hostibus quam Hercules ille sua claua visus est. Iudæorum enim gentem vsque adeo auersabatur, vt nec lingua, nec auribus vsurpare illorum nomen vellet, vt iure in illum Dauidis verba conuenirent: [b] Qui oderunt te Domine oderam,& super inimicos tuos tabescebam: perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi, propterea D nomina eorum labijs meis non commemorabo.

FVSTE S. NICON IVDAEVM PELLIT.

[b] *Psal. 138.*

Hæc vero cum audisset a furore nomen trahens Aratus, rabie tumens (vt semper litium amans & impudens atque ad immania præceps est improbitas)in Sanctũ anhelans irruere cœpit,cõuicijs onerare,proscindere,minis deterrere: quamquã inanis hæc illi strepitus erant,& pro laruæ terriculis habebantur. Qui leni ad eum voce; nec enim contendere prorsus, nec altercari norat: Abi, inquit, & ad te redi, infelix. Dessce scelera tua: breui enim senties,quis arrogantiæ fructus,& qualia nequitiæ sint præmia. His dictis & tamquã in mortui(quod aiunt) aures effusis,ad monasteriũ regressus est: hominis enim animum verba non penetrarant. Quare non destitit amens ab incœpto, quin aduersus Sanctum de more fremeret, proscindens illum, figensq. tota vrbe dignis furore & insania sua probris & contumelijs, quin etiam minas intentabat; ne- E sciens stupidus & vecors, quod non glorietur malitia aduersus virtutem,nec proficiat inimicus contra electos Dei, vt scriptum est: [c] Et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Quid tum autem consecutum est? Tantum abfuit, vt eius minis ac maledictis auocaretur; vt in his potius, Domini exemplo,tamquam laudibus triumpharet. Dominus autem de cælo auditum fecit iudiciũ, & malitiæ iustissimas pœnas dedit. Verba in rem misero abierunt: nam dignos amentiæ suæ fructus tristi & miserabili vitæ exitu percepit. Nec tarda fuit vindicta, qualis sæpenumero diuina bonitate conuersionem præstolante, contingere solet; sed e vestigio, de repente, nec opinantem, vt mox dicam, oppressit.

ARATVS IN SANCTVM CONTVMELIOSVS.

[c] *Psal. 88.*

Nocte proxima obiecti sunt infelici duo senes in somnis, quos alij duo sequebantur, forma quidem eunuchi, sed longe quam humana præstantiore. Ab his vero flagris cædi sibi videbatur, & sic verbis increpari: Quomodo tu eo es prouectus audaciæ,

DAT POENAS ARATVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciæ, vt ſeruum Dei contemnere, & conuicijs appetere non dubitares? deinde in obſcurum poſt verbera carcerem detrudi. Et cum veniam multis oraſſet: vix tandem cædendi finem feciſſe, nec tamen e cuſtodia dimiſiſſe. Experrectus igitur, grauem ſtatim in febrem incidit: accitoq. Nicone, ad eius pedes aduolutus, miſericordiam implorauit. Cui beatus: Quæ in me perpetraſti, ait, ea tibi frater, quantum in me eſt, condonabuntur. ſed quoniam vitæ finis tibi cæleſti decreto præſtitutus eſt: nemo erit de cetero, quemadmodum ait [a] Propheta, qui Dei conſilium diſſipare poſſit. Et his dictis ad monaſterium reuerſus eſt. Illi vero tertia poſt dies infelici morte vitam eripuit. ex quo metus ingens ac trepidatio Lacedæmonios inuaſit: nec repertus eſt quiſquam e minimis & maximis, qui ad Niconem non aduolaret, eiuſq. iuſſis pareret. fidem enim fecerat omnibus exemplum, qui Chriſti ſeruos ludibrio habent: [b] quoniã vtique eſt fructus iuſto, & Deus iudicans eos in terra.] hactenus de his quæ occaſione peſtis ingruentis a ſancto viro propulſatæ dicenda fuerunt.

a Pſal. 32.

b Pſal. 57.

OTTONIS EXPEDITIO IN GRAECOS ET SARRACENOS.

SEQVITVR annus Redemptoris nongenteſimus octogeſimustertius, Indictione vndecima, quo Otto Iunior Imperator expeditione parata, aduerſus Græcos & Sarracenos pugnaturus, in Calabriam venit. Leo Oſtienſis duplicem eiuſdem Ottonis in Campaniam atque Calabriam ponit aduentum, pacificum alterum, alterum cum exercitu pugnaturi aduerſus eoſdem Græcos & Sarracenos: De primo aduentu his verbis: Secundus Otto eius filius cognomento Rufus, Capuam venit, inde Tarentũ, ac Metapontum adijt, deinde Calabriam.] de ſecundo autem ſic: Inde proſpere ad ſuos rediens anno Domini nongenteſimo octogeſimotertio, magno conflato exercitu iterum in Calabriam dimicaturus cum Sarracenis aduenit.] hæc ex antiquis Chronicis Caſſinatibus. Porro ad hunc ſecundum aduentum ſpectare certum eſt, quod Peſtrus [c] Damiani in epiſtola ad Dominicum Loricatum narrat memoratu dignũ, quod ſe accepiſſe teſtatur a Deſiderio Caſſinenſi Abbate, qui fuit poſtea Romanus Pontifex, Vrbanus Secundus. ait enim:

c Petr. Dam. ep. 5. cap. 13. 14.

Porro dum ſtyli huius exaro dictator articulum: ecce Deſiderius religioſus Caſſinenſis monaſterij Abbas accedit: qui nimirum ſicut beato Danieli cognatione iungitur nominis (appellatus eſt enim [d] Daniel a Domino, vir deſideriorum) ſic eum ab illo non ſeparat aſſertio veritatis. Hic itaque mihi aliquando narrauit, quod ipſa ratio perſuadet vt ſcribam: Seruus, inquit, Dei Neapolitanæ regionis in prærupta rupe iuxta viam publicam habitabat ſolitarius, qui nimirum dum nocturno tempore pſalleret, & feneſtram cellulæ horarum explorator aperiret; ecce vidit multos nigros homines tamquã Aethiopes iter carpere, & longo tractu ſarcinarios comminare. Cumq. eos inquireret, qui eſſent, cuiuſve rei gratia hæc iumentorum pabula deuectarent: Maligni, inquiunt, ſpiritus ſumus: hæc paramus non pabula pecoribus alendis, ſed fomenta potius ignium hominibus comburendis.] ita plane ſecundum ſimilitudinẽ illam [e] Apoſtoli, ſupra fundamentum hoc alij ædificant fœnum & ſtipulam; quale cuiuſcumque opus ſit, ignis probabit.] per fœnum & ſtipulam peccata ſignificans, quæ gehennæ accenſa incendio perpetuo peccatores incendent. Pergunt illi: præſtolamur enim in proximo Principem Capuæ Pandulphum, qui iam decumbit, & Ioannem Magiſtrum militum Neapolitanæ ciuitatis, qui adhuc viuit incolumis. Ilico vir Dei præfatum Ioannem impiger adijt: quæ viderat, quæq. audierat, fideliter cuncta narrauit.

d Dan. 9. 10.

VISIO OSTENSA DE PRINCIPIBVS AD INFEROS CONDEMNATIS.

e 1. Cor. 3.

DE PANDVLPHO ET IOANNE DAMNATIS AD INFEROS.

Per idem tempus Otto Imperator Secundus aduerſus Sarracenos præliaturus, in Calabriam feſtinabat. His igitur auditis, Ioannes ait: Modo neceſſe eſt nos Imperatori occurrere, & cum eo ſimul de huius terræ ſtatu prouida conſideratione tractare. Porro poſt Imperatoris abſceſſum ſpondeo, quia & ſæculum deſeram, & mobat, nuntium protinus ad mœnia Capuana direxit. Qui veniens Pandulphum iam mortuum reperit. Ipſe quoque Magiſter militum Ioannes antequam iſtas partes Impe-

Imperator attingeret, vix diebus quindecim ſuperuixit. Quo mortuo, mons Veſuuius, vnde videlicet gehenna frequenter eructat, in flammas erupit, vt liquido probaretur, quia fœnum quod a dæmonibus portabatur, nihil aliud fuit, niſi ignis trucis incendij, qui prauis & reprobis hominibus debebatur. Nam quandocumque in illis partibus reprobus dies moritur, ignis erumpere de prædicto monte videtur, tamquamq. ſulphureæ raſinæ congeries ex ipſo Veſuuio protinus fluit, vt torrentem faciat, atque decurrente impetu in mare deſcendat. Vbi videlicet corporaliter videri poteſt, quod in Apocalypſi [a] Ioannis de reprobis dicitur, quia pars illorum erit in ſtagno ardenti igne & ſulphure, quod eſt mors ſecunda.

a Apoc. 21.

Enimuero & Salernitanus Princeps, huius videlicet Guaimarij æque Principis, qui ante non plures annos pro multis violentijs atque tyrannicis oppreſsionibus, ſuorum gladijs peremptus eſt, auus, cum procul aſpexiſſet quadam die de prædicto monte Veſuuio piceas atque ſulphureas repente flammas erumpere, protinus ait: Proculdubio ſceleratus aliquis dies in proximo moriturus eſt, atque in infernum deſcenſurus. Sed o cæca mens reprobi hominis, immo ſuper nos terribile iudicium Conditoris! ſuperueniente ſiquidem proxima nocte, dum ſecurus cum meretrice concũberet, expirauit. quem illa (vt poſtmodum referebat) quid contigiſſet, ignorans, diutius pertulit. & vix tandem a ſe non hominem ſed cadauer exanime proſtituta deiecit.] quibus cognitum eſt, non reprobos tantum diuites, ſed carnis putredine inquinatos, ac denique peccantes omnes quouis genere mortalium peccatorum, ac ſine pœnitentia morientes, gehennæ ſubituros fore ſupplicium. nam quomodo eamdem pœnam paſſus ſit presbyter arrogans, eiuſmodi idem Petrus mox hiſtoriam ſubijcit, dicens:

PRINCEPS SALERNITANVS DAMNATVS AD INFEROS.

Quidam præterea in Neapolitanis partibus presbyter, volens certius quam non licebat, addiſcere, illuc vbi gehẽnale barathrum feruentius eructabat, præſumptoria decreuit audacia propinquare. Miſſarum igitur ſolemnia celebrauit, ſicq. infulatus, velut armatus iter arripuit: ſed dum vltra quam ſolebant homines, temerarius ſcrutator acceſſit: redire non valens, poſtmodum non apparuit. Alius vero presbyter matrem ſuam Beneuenti reliquerat ægrotantem. Cumque per Neapolitanos fines domino ſuo comitatum præberet, exundantibus flammis intendens, clamorem lugentis audiuit, quem ſuæ matris eſſe, proculdubio cognouit. Notauit horam, & tunc euidentiſſime comperit matrem fuiſſe defunctam.] hucuſque Petrus Damiani vocatus, vt Euſebius Pamphili.

PRESBYTER EXPLORATOR ABSORBETVR.

Licet autem poetice magis quam Theologice credita ſint eiuſmodi ora terræ euomentia iugiter flammarum globos, eſſe inferni portas, & quod idem ignis ſit ille inferni peccantibus præparatus, atque id ſcripſiſſe reperiantur antiqui Theologi non vulgares, vt alias ſuperius meminiſſe recolimus: tamen certum, iſta potius ſimilitudinem gerere illius gehennæ, mortalibusq. in exemplum vel indicium poſita gehennalis ignis illius, qui ſine luce ardens animas ſimul comburit & corpora, cui tantum peccata fomenta miniſtrent. Ceterum externis ſignis his ob oculos poſitis, Deum per viſum quam ſæpiſſime damnationem peccantium & impœnitentium oſtendere conſueuiſſe, non iſta tantum quæ recitauimus, ſed alia innumera exempla declarant.

Sed iam proſequamur Ottonem cum exercitu in Calabriam aduerſus Sarracenos iunctos Græcis proficiſcentem, quem quidẽ præceſſerunt vaticinia ſatis infauſta, cum oſtenſum eſt offenſo numine in Sanctis eius, ingentem eius exercitui parari cladẽ. Deplorarunt ſcriptores eius temporis eiuſdem Ottonis mores, vt pote nonnihil degeneres a parentis vita, cui ſucceſſerat, Ottonis Magni. Inter alios auctor eius temporis, qui res geſtas S. Adalberti fideli proſecutus eſt ſtylo, de ipſo Ottone valde conqueſtus, hæc habet: [b] In tantis aduerſis illum circumfluentibus non reſipiſcit: quid contrarium miniſtro æterni Imperatoris egerit, quid pio Laurentio peccauerit, non recognoſcit. Epiſcopatum, quem pater in ſacrum honorem pretioſiſſimo Martyri erexit, ambitione ſuorum, in peccatum ductus filius deſtruxit non faciens ordinem; quaſi qui aquam in mare fundit, Epiſcopatum deiecit, vt plenum delicijs Archiepiſcopatum ditaret. Tulit Epiſcopũ optimõ Laurentio, poſuit Parthenopoli Archipræſulem noſtro Mauritio. Factum eſt contra ius in Eccleſia Dei, donec aduenies nouus Rex & religioſiſſimus veterem errorem correxit. Poſt tres Ottones Henricus Chriſtianiſſimus ecce ve-

OTTONIS BELLVM INFAVSTVM ADVERSVS GRAECOS.

b Apud Sur. die 23. April. to. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nit, qui male facta correxit.] sed antequam vlterius progrediatur oratio, hic quæ ob- A
scura ab auctore ponuntur, & in Ottonem adeo exaggerantur, quorum causa talia
passum affirmat, hic primum peruestiganda putamus.

Per sanctum Laurentium martyrem scias intelligi Ecclesiam Mersburgensem, in
qua S. Laurentius patronus colitur. Per Parthenopolim autem intelligi Magdebur-
gum, quam in Metropolim ingentem satis (vt suo loco dictum est) Otto Magnus hu-
ius pater erexerat sub titulo sancti Mauritij præcipui eius patroni. Quid accidit? De-
functo hoc ipso anno sancto Adalberto primo eius Archiepiscopo, cum sedisset (vt di-
ctum est) annis duodecim, in locum eius subrogatus est Othricus vir valde insignis,
quo post electionem hoc pariter anno dum Romam iret, iam mortuo, idem Otto
Imperator, alienæ sedis Episcopum, nempe Giselerum Mersburgensem, Magdebur-
gensi præficit, virum valde insignem. Qui aduersus huiusmodi negotium declama- B
tum fuisse, scandalumq. illatum esse sciuit Adam Chronographus, putauit in eo esse
peccatum, quod qui translatus est ad Magdeburgensem Ecclesiam, idem retineret
priorem Episcopatum, sicq. duarum Ecclesiarum vnus esset Episcopus, duarum coniu-
gum vnus sponsus. Verum quæ dicta sunt ex gestis S. Adalberti, rem aliter se habuis-
se significarunt, nimirum extinctũ & transfusum Episcopatum S. Laurentij in Archie-
piscopatum Magdeburgensem, cuius rei gratia idem Otto Imp. sanctum Laurentium
sit passus vltorem. Cererum Adalberti Magdeburgensis Episcopi obitum, & succes-
sionem Giseleri Lambertus refert anno superiori. qui etiam quod dictũ est de Episco-
a Crant. in Metrop. Sax. lib. 2. cap. 28. patu Mersburgensi comprobat, dum anno superiori ista ait: [a] Destructus est Episcopa-
tus in Mersburg, miræ magnitudinis ædificium cecidit, siue cessit in Magdeburg.] sed
& Ditmarus testatur sedem Meresburgensem fuisse his diebus expoliatam Episcopa- C
tu, penitusq. destructam. pergit vero auctor:

OTTO PECCANS IN S. LAVRENTIVM PVNITVR.

Propter hoc peccatum (veluti patet) pugnante Laurentio, victoriam Otto perdidit,
& diebus suis omnem confusionem recepit. Auertente faciem Deo, quæ sit virtus tua,
o homo, specta nunc in homine vno. Quid prodest bellicus ardor? Quid valet virtus
sine suo loco? Age tunc cuncta cum consilio. Quorsum venis sapiens inuito Deo?
b Prou. 21. sicut scriptum est: [b] Non est consilium, non est ratio contra Deum. Quapropter au-
c Psal. 54. diamus bonum consilium, quo dicitur: [c] Omnes curas & cogitatum tuum iacta in
d Psal. 36. Dominum, & ipse te enutriet: [d] Spera in Domino, & ipse faciet. Inspiciamus magnæ
indolis virum, ex multo merito Imperatorem Augustum: ecce dum peccat flagella-
tur, plenus aduersis media vita moritur, iacet nunc inglorius, o vtinam & non repro-
bus, pulchræ virtutis alumnus. Prius vero quam moreretur, vt ad pœnitentiam ho- D
minem stimularet, sicut est solus semper clemens Deus, talem visionem cuidam sa-
pienti ostendit, quam vt auditam recolimus, infra annotare non absurdum putamus.

VISIO DE VENTVRA CLADE OTTONIS.

Nocte intempesta, quando altus sopor solet occupare homines, vidit visum de
quo agimus, Regem Ottonem aureo solio sedentem, sub pedibus eius argenteum
scabellum, Episcoporum & astantium procerum circa ipsum prospexit seriem lon-
gam. Intrauit autem decora facie, instar ignis, iuuenis, quem niuea vestis vestiuit, &
purpurea stola in pectore cinxit. Nec stat. Via vadit, argenteum scabellum sub pedi-
bus Cæsaris cum indignatione subtrahit, & auerso vultu ianuam petit. Quod ægre
ferens, post illum cucurrit tale somnium cernere qui meruit: Quæso, inquit, domine
mi, dedecus ne facias, suppedaneum reddas, quisquis qui tanta audes, obsecro, Re-
gem coram populo ne confundas. (hæc magna potentis Laurentij vera persona E
erat, sicut illi Episcopo post agnoscere Deus concesserat) Immo, inquit, si meum de-
decus non emendat, maiora faciam, subtracto scabello, ipso solio deponam.

Huius visionis terrores, minasq. exitiales cum cognouisset Rex puer, facinus non
correxit, siue amor hominis suasit, siue ira Dei ita iussit. Huic in paruo corpore melior
virtus, magnus amor, & fides suis, larga manus sine querela cunctis, sapientia maior
annis, pia humanitas erga Dei seruos, confessio & oratio bona Regnum tenuerunt;
sed hæc pecunia de statuendis Episcopis (vt est humanum peccare) in plurimis peri-
culose exercuit iocum iuuentutis, cum esset in pulchro vsu super doctrina librorum.
sola infelicitas bellorum victoriam tulit. In medio cursu, cum dulcissima vita & gra-
tissima lux iuuenibus hæc est (non adiuuat honor Regis) fit victima mortis, puluis in
puluerem redit. Videte quantum gloriæ Cæsar reliquit.] hæc auctor de amissa victo-

ria,

A ria, & morte Ottonis Imp. vlciscente martyre Laurentio illatam Ecclesiæ suæ per ip-
sum Principem ignominiam: verum parum fuisset, amisisse victoriam, nisi & totum sũ
perdidisset exercitum. Vnde perpendant Reges quam periculose, quanta cum iactu-
ra, corporis, rerum, animæq. dispendio Ecclesiasticis se rebus immisceant, etiam cum
quid recte, Deoq. gratum facere se existimant.

At vero de clade accepta hæc breuiter Marianus Scotus temporis eius scriptor: Ot-
to Imperator, apud Calabriam occiso a Græcis exercitu eius, de naui exiliens natando OTTONIS EXERCITVS CAEDITVR.
fugit.] sed apud Sigebertum hæc paulo prolixius verbis istis: Græci infensi, quod Im-
perator Otto prouincias Græcorum inuaderet, conducto sibi Sarracenorum auxilio,
Imperatori in Calabria bello congrediuntur. In quo bello omnes Romanorum copiæ
vsque ad internecionem pene deletæ sunt. Imperator natando nitens euadere, a nau-
B tis ignorantibus eum, capitur. & a quodam eorum qui negotiator Sclauorum erat,
agnitus, nec proditus per illum re delata ad Imperatricem, & ad Theodoritum Meten-
sium Episcopum, qui in ciuitate Rhosana rei euentum præstolabantur, difficulter per
Sclauum & Episcopũ liberatur: nautis quippe ad pecunias pro eo redimendo allatas
inhiantibus, Imperator ascenso equo, vix euasit. Omnibus pro infortunio Reipubli-
cæ animo consternatis, sola Imperatrix feminea & Græca leuitate insultabat eis, quod
ab exercitu suæ nationis victi essent Romani. ac per hoc cœpit primatibus exosa ha-
beri.] hæc ipse. Porro accessit ad culpam, quod præter ius fasq. Episcopi Germaniæ
in eodem prœlio militarunt, quorum aliqui sunt interfecti: de quibus & alijs in-
eodem prœlio desideratis proceribus Lambertus hæc ait: In quo prœlio occisus est
Henricus Augustensis Ecclesiæ Episcopus. In quo etiam prœlio Idibus Iulij occisi sunt QVI CAESI IN BELLO CALABRO.
C milites fortissimi, hi scilicet, Vdo, Gebehardus, Gantherus, Bertoldus, cum alijs multis,
& Otto Dux, atque Vuernher Abbas Fuldensis.] hæc Lambertus.

Verum quod pertinet ad Henricum Episcopum Augustanum, in rebus gestis sancti
Vdalrici manifesta est assertio, ipsum ad eum Episcopatum per ostium non intrasse,
sed aliunde, & de eius obitu hæc ait: Anno itaque Incarnationis Domini nostri IESV
Christi nongentesimo octogesimotertio, Imperator cum exercitu Calabriam prouin-
ciam adijt: illuc etiam Episcopus Henricus cum eo peruenit, cumq. ibi pugna cum
Sarracenis ageretur, plurimis ibi ex vtraque parte occisis: heu dolor! siue captus, si-
ue occisus etiam ibi remansit, &c.] deplorat auctor exitum eius, quo cum corpore pa-
riter anima periclitata est. Leo Ostiensis eadem nota annorum numeri consignans
hanc cladem, de alijs ibi necatis hæc addit: [a] In eo prœlio Landulphus Princeps Ca- *a Leo Ost. lib. 2. cap. 9.*
D puanus Pandulphi filius cum fratre Arenulpho, & alijs plurimis corruit.] addit vero
Sigebertus anno sequenti: Theodoricus Metensium Episcopus obijt, & secundum
prophetiam viri Dei vix aliquis Principum, qui in bello Calabrico euasit, diu superui-
xit.] Porro de bello isto, & adepta primum victoria, & a victis quomodo sint superati,
& Otto quonam modo hostium nauigio subtractus sit a periculo, & quemadmodum
ab his se eripuerit: hæc omnia sigillatim describit Ditmarus [b], cuius auunculus Vdo *b Ditm. lib. 3. Chron.*
(vt ipse testatur) in eodem bello peremptus est.

Rediens Romam Otto, mœrore confectus moritur, atque vt Leo Ostiensis [c] testa- *c Leo Ost. lib. 2. cap. 9.*
tur, in labro porphyretico sepultus in atrio Ecclesiæ B. Petri Apostoli, introeuntibus in
Ecclesiæ ipsius Paradisum ad læuam.] contigisse obitũ eius circa finem anni huius, pos-
sumus intelligere, quem superstitem fuisse adhuc mense Nouembris, datum ab eo di-
E ploma pridie Idus Nouembris, de quo inferius, aperte significat: septimo autem
Idus Decembris esse defunctum, Ditmarus [d] docet, qui ista de morte Ottonis Imp. lo- *d Ditm. Chron. lib. 3.*
cupletius sicut & sincerius prosecutus est, aitq. post cladem acceptam, Ottonem de
eligendo filio suo Ottone Tertio successore comitia habuisse Veronæ, inde vero Ro-
mam venisse, vbi & mortuus est. Sed quæ præcesserunt, sic narrat: Imperator cum
Romam veniret, relicta matre sua venerabili in Papia ciuitate, grauiter infirmatus est,
& vt extrema persensit adesse, omnem suã pecuniam partes diuidit in quatuor, vnam
Ecclesijs, secundam pauperibus, tertiam dilectæ sorori Mathildæ, quartam suis mini-
stris ac militibus. Factaq. latialiter confessione coram Apostolico, atque presbyteris,
accepta ab eis optata remissione, septimo Idus Decembris ex hac luce subtractus est,
terræq. cõmendatus, ad introitum orientalis Paradisi domus S. Petri, cunctis patet Fi-
delibus. Et imago Dominica honorabiliter formata veniẽtes quosque stans benedicit.]

Ita

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE IMAGINE SALVATORIS BENEDICENTIS SVPER OTTONIS SEPVLCHRVM.

Ita quidem cernitur adhuc labrum porphyreticum, in quo requieſcit corpus eiuſdē A
Ottonis, perſeuerat adhuc imago illa veneranda Saluatoris ſtantis, & introeuntes benedicentis, habens a dextro latere imaginem ſancti Pauli, a ſiniſtris imaginem ſancti Petri, omnes ex muſiuo antiquitus efformatas. Perſeuerat adhuc vſus ille antiquus, vt qui ingreditur dictum atrium, quod (vt audiſti) Paradiſus antea vocabatur, genuflectens Orientem verſus oret, non vt ſolem adoret orientem, ſed vt ab eo qui repræſentatur in imagine benedicente, ab ipſo, inquam, Saluatore benedictionem accipiat.

Vbi autē Ditmarus hæc de Ottonis obitu eſt locutus, quod ipſe ab eo in ſuo Epiſcopatu Mereſpurgenſi maximum accepiſſet detrimentum, eadem Eccleſia de Epiſcopatu priuata, (vt ſuperius audiſti) has ad poſtremum pro ipſo offert ad Deum preces: Equidem ſortis memor humanæ, multumq. indigens indulgentiæ, cæli, terræq. Deū & Dominum ſupplex efflagito, vt quidquid hic vmquam in mea peccauit Eccleſia, B
clemens remittat, pro beneficijs autem centuplū largiatur, poteſtateq. immerito mihi conceſſa indulgeo, te obnixe ſucceſſorem poſtulans, vt huic veniam nemini in vltimis denegandam, ſemper ex corde tribuas.] hæc Ditmarus, qui de filio hoc anno electo

OTTO III. CORONATVS MAGVNTIAE. Rege Veronæ, & coronato itidem ante obitum patris Aquiſgrani die Natalis, ſubijcit iſta: Otto Tertius die Natalis Domini a Vuillegiſo Moguntino Archiepiſcopo, & Ioanne Archiepiſcopo Rauennate coronatur in Regem, eodem anno nongenteſimo octogeſimotertio. Quo officio cōpleto, venit nuntium de obitu patris Ottonis Imperatoris. Imperauit autem poſt obitum patris annis decem.] hucuſque Ditmarus.

CONC. ROMAE CAVSA GISELERI. Hoc eodem anno a Benedicto Papa celebratum eſt Romæ Concilium, in quo inter alia agitata eſt cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi: defuncto enim S. Adalberto primo eius ſedis Epiſcopo, ipſe eamdem Eccleſiam ab Ottone Imp. obtinuit. rem ge- C
ſtam ſcribit [a] Ditmarus. De his dicturi, quæ ad rationem temporis ſpectant, primum elucidemus. Hoc namque anno defunctum eſſe Adalbertum primum Magdeburgenſem Epiſcopum, ex Adami [b] ſæpe citato antiquo Chronico ſatis perſpectum habetur, dum teſtatur, eum ſedis ſuæ anno duodecimo, qui præſens eſt, diem obiiſſe, eiq. ſucceſſiſſe tradit Geshilarium. Porro hunc Geshilarium, ſiue Giſelerum, malis artibus ab Imperatore eam ſedem obtinuiſſe, Ditmarus tradit, qui & de iudicio ſynodali iſta ſubiungit: Corruptis (inquit) deinde pecunia cunctis primatibus, maximeq. Romanis (quibus cuncta ſunt ſemper venalia) iudicibus, qualiter ad Archiepiſcopatum aliqua ratione veniret, primum ſecreto reuoluit: moxq. palam domini Papæ Benedicti Septimi (qui ſic vocatur ex numero præcedentium æquiuocorum) obnixe petit auxilium. quod cum totius conſilio Senatus ſi poſſet impendi, ex ſua parte ſibi para- D
tum fore & hic promiſit. Poſitum eſt Romæ Concilium generale, ſapientiſſimi conuenerunt. Impletaq. illa Ieremiæ prophetia: [c] Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, &c. Nam cum iudices ab Apoſtolico interrogarentur, ſi liceret Giſelerum iam Epiſcopum Merſepurgenſem promoueri ad Archiepiſcopatū, qui certam non haberet tunc ſedem, ſed ab Epiſcopo iniuſte (vt ſemper ſit queſtus) abſorptum, Hildebrando cōmiſſum hactenus poſſideret. hi hoc auctoritate canonica præcipue, iure, meritoq. affirmabant, exemplis Dauidica trāſgredientes monita: [d] Recte iudicate filij hominum. & illud: Corruptus iudex nequit diſcernere verum. Lector mihi crede, quod piget atque pudet me his longe inferiorem hoc verbis exponere, &c.] Subijcit autem in eumdem Giſelerum plura, ipſum nimirū ſæpe citatum ad Synodum, ſæpe diuerſis occaſionibus ſynodalia iudicia eluſiſſe. Verum longe ab his E
diuerſa de Giſelero a Ditmaro tradit Adam probatæ fidei vetus Chronographus; de eo enim ſic ait: [e] Apud Magdeburgum quoque defuncto pontifice Adalberto, Geshilarius (quod eſt idem quod Giſelerus) ſucceſſit in cathedram, vir ſanctus, qui nouellos Vuinulorum populos doctrina & virtutibus illuſtrauit.] hæc ipſe.

S. ADALBERTVS BOEMOS DESERENS ROMAM VENIT. Eodem anno ſanctus Adalbertus Pragenſis Epiſcopus, cum aduerſos admodum & ſibi contrarios expertus eſſet Boemos ſuos, quibus Epiſcopali præfectura præerat: eos deſerens, ſecundum Euangelicam ſententiam: [f] Si vos non acceperint, excutite puluerem de pedibus veſtris in teſtimonium contra illos, Romam venit, inde Hieroſolymā profecturus. Sed audiamus iſta ab eius æquali ita narrata: [g] Populus duræ ceruicis, ſeruus libidinum factus miſcebatur cum cognatis, & ſine lege cum vxoribus multis: mancipia Chriſtiana perfidis Iudæis vendebant, & dies feſtos eorum confuſa religione

a Ditm. Chron. lib. 8.

b Ad. lib. 2. c. 7.

c Thren. 4.

d Pſal. 57.

e Ad. lib. 2. c. 14.

f Matt. 10.

g Apud Sur. die 23. April. to. 2.

A ne obſeruabant, dies vero ieiuniorum voluptatibus vacantes omnino non curant: ipſi clerici palam vxores ducunt. Contradicentem Epiſcopum odio iniquo oderunt, & ſub quorum tutela, quiq. fuerunt contra ipſum maiores terræ concitauerunt. Erat autem labor plurimus, contradictio creſcens. Et cum emergentia mala emendare non poſſet, vbi piſcatio ſua nihil cepit, ſanctus Epiſcopus locum dare neceſſarium duxit. Itaque ad ſanctam ciuitatem, vbi memoriale ſanctum, vbi ſepulchrum Domini eſt, pedeſter venire affectans, matrem Martyrum, Apoſtolorum domicilium, aureā Romam intrauit. Ibi tum pulchrum lutum, Græca Imperatrix Auguſta, quæ iam longos dies fleuit ſepulti coniugis memoriam,* reperit, dulcem Ottonem eleemoſynis & orationibus cælo commendat.] & inferius enarrata, quæ eius mortem præceſſit, Ottonis culpa, hæc de eadem Auguſta:

* al. tepatas

B Sed peccatum quod viuens Otto neglexit, mortuo marito, emendare vxor ſuperſtes inſtabat, Legatos mittit & eleemoſynas, orationes multorum quærens, per quos propitiū Redemptorem appellaret, & peccatorem Regem ab incendio liberaret. Hæc tum vbi ſanctum virum adeſſe cognouit Adalbertum nominatiſſimum Epiſcopum, & Hieroſolymam properare audiuit: clam ad ſe vocat, oransq. vt pro anima Senioris rogaret, maſſam argenteam obtulit ingentem. Vbi accepit vir Dei onus argenti, ſuo itineri aut neceſſitati parum prouidens, omnia ſequenti nocte pauperibus expendit.]

Porro dum eſſet Romæ, a Romano Pontifice licentiam dimittendi Epiſcopatū obtinuiſſe, & peregrinādi ad loca ſancta, habent etiam alia Adalberti Acta citata ſuperius. hæc ipſa item teſtatur Leo [a] Oſtienſis, qui conſentientia ſcribit auctoribus res ab eo geſtas fideliter enarrantibus, qui & cœpta recenſere ſic pergit: Nec mora, magnam

a Leo Oſt. lib. 2. cap. 17.

C Romam egreſſus, ad ſanctam ciuitatem Hieruſalem, præter ſpem imperfectum iter ſuſcepit. Nam ea via ductus ad montem Caſſinum vſque peruenit, vbi beatus Benedictus poſtremo charam ſedem poſuit. Ibi Abbatis & fratrum pijs monitis caſtigatus, ne inutili vagatione vitam expenderet, ſed loco ſtaret. Ita melius virtutum fructus congregaret: Deum vero propitium bene viuens in omni loco inueniret, vt dicitur in Pſalmo: [b] In omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino. & rurſus S. Hieronymi ſententia [c] bona: Non Hieroſolymis fuiſſe, ſed Hieroſolymis bene vixiſſe, laudandum eſt.

S. ADALBERTVS CASSINVM VENIT.

b Pſal. 102.

c Hieron. ad Paulin. epi 13.

Animaduertit diuinum animal [d] habens oculos ante & retro, ita eſſe vt dicunt, nec ſtetit in ſuis diſtinctionibus, dans locum ſalubribus conſilijs: legerat enim in hoc periculoſum eſſe homini, ſi non maiorum ſpiritualium acquieſceret conſilijs. Nec mo-

d Ezech. 2.

D ra, montem feſtinus deſcendit, & quem in philoſophia Chriſti perfectiorem diſcipulum inuenit patrem Nilum, calida ſpe petijt, ſub quo paruulus factus, iugum Chriſti ferre, & obedientiæ aureas litteras parare ſatagebat. Amplexusq. genua Senis, in hæc firmus hærebat. Non negat pater Nilus: Aſt (inquit) homo ego ſum Græcus, melius conueniunt, cum quibus hoc agas, monachi Latini. Redeas Romam nutricem ſanctorum filiorum. Quære nobilem Abbatem amicum noſtrum Leonem. Dic me miſiſſe te rudem diſcipulum ad talem magiſtrum. Hoc duce itineris, ad prœlia Dei ſecurus accede, ſub hoc patrono contra aduerſantia cuncta animæ ad Deum progrediens, ſaluus enatabis, & maiori flamma, qui nunc in te ardet accenſus, excreſcet quotidie in te Deus tuus & Dei focus. Fecit vt homo Dei bonus dixit.

Ad S. Bonifacium monachalem veſtem accepit, ſub Abbate, regula duce, militauit, S. ADALBERTI MONASTICA INSTITVTIO.

E pedem iunxit obedientiæ imperio, & tamquam ad epulas, ita ad complenda iuſſa feſtinus. Et ſi quis quid præcipit, adeo lætus quo plus vile erat ſeruitium omne libens facit. Cuncta humilia diligenti ſtudio in ſe format, vt ad Dei ſimilitudinem prorſus ſcandat. Obliuiſcitur ſeipſum, factus paruulus in medio fratrum. Coquinas purgat, hebdomadas nitidiſſime procurat, ſcutellas lauat, & ad coquorum neceſſaria cuncta curſu peruolat, manibus fratrum aquam de puteo miniſtrat. Mane ad clauſtra, veſpere & meridie ad menſam aquam humero portat. Vt enim veſpere, mane, & meridie integræ congregationi ſeruiret, talem obedientiam de Abbate, rogans, accepit. Cogitationem tacitam in ſe regnare numquam permiſit. quidquid accedens ad animum, diabolus dixit, ſtatim ſenioribus palam fecit. Acutiſſime autem interrogauit de Scripturis ſanctis, ſedulo percontatus de vitiorū vel virtutū naturis. Sed ad hoc quod ante neſciuit, quærenti illi Abbas reſpondit, vt ipſe non ſemel ad nos dixit: Vnde luce clarius

Universidad de Deusto
Biblioteca

clarius constat, quod inspiratio Dei erat,& gratia discipuli hæc erat.] hæc & alia plura de monasticis institutis ab eo quâ diligentissime omnibus numeris absolutis. Quæ pluribus narrantur etiam in alio eius vitæ codice sanctæ Cæciliæ superius citato. & inter alia,non prius acceptatum a Leone Abbate Adalbertum & indutum monastico habitu, quam consultus Ioannes Papa, hoc faciendum, respondisset. At nec ipsum Adalbertum solum, sed eius germanum Gaudentium idem vitæ institutum cum eo esse in eodem monasterio consectatum habet. A

CONSILIVM DEI IN ADALBERTO.

Ita plane decebat granum frumenti humilibus exercitationibus mortificari, quo Hungarici serendi ab eo agri fructum redderent centuplum. Ita, inquam, Apostolum suum Deus tanta voluit schola virtutum perfici, & excoli Martyrem designatum Christianæ vitæ summa perfectione. Vbi cum totum quinquennium degisse idem auctor affirmet, plane constat, non ante annum nongentesimum octogesimumnonum ab Vrbe discessisse, in eodemq. sancto monasterio, tamquam in palæstra, Christi pugilem se exercuisse. at de ipso quæ postea contigerunt tanto Apostolo digna, pro temporum ratione, inferius suis locis dicturi sumus. Quæ vero hic sunt recitata ex auctore, qui (vt intellexisti) tunc viuebat,confirmantur etiam auctoritate antiqui Chronici [a] Cassinatis, quo tantum hospitem perbreui licet tempore permanentem, perpetuo in chartis suis Patres retinuere notatum. Verum causam cur non remansit cum monachis Cassinatibus,eam intercessisse, Leo Ostiensis affirmat, quod scilicet illic non tamquam monachus sed tamquam Episcopus se a monachis loci illius coli videret. ait enim: B

a Leo Ost. lib. 2.cap.17.

CVR CASSINI NON STETERIT S. ADALBERTVS.

Eodem tempore beatus Adalbertus Slauorum Episcopus relicto Episcopatu ex sententia Romani Pontificis, ad hoc monasterium venit, cupiens Hierosolymam pergere. Verum ab Abbate monasterij, & a senioribus quibusdam ne id ageret hortatus: quasi diuinitus datum consilium amplexus, hic vitam degere instituit, neque vsquam vlterius progredi. Sed cum die quadam seniores illi monasterij dicerent: Bonum est, pater, vt hic nobiscum maneas, hic monasticam suscipias vestem, hic Deo placitam exigas vitam: quoniam cum sis Episcopus, & Ecclesias nostras dedicare, & nostros clericos ad sacros promouere ordines decentissime poteris: molestè hoc tulit. Descendensq. ad virum sanctissimum Nilum, quem tunc ad Vallemlucis cum Græcis aliquibus fratribus religiosissime conuersari didicerat, deuote se contulit. A quo dum eius prouolutus genibus, opportuna consilia quæreret, seq. illic recipi non posse cognouisset (quia enim sic de monasterio nostro discesserat, asserebat prædictus pater, non audere illum retinere, ne ideo ipse cum suis inde pelleretur) consilio tamen ipsius Romam reuertitur, atque in sancti Bonifacij martyris monasterio aliquamdiu commoratus, a Romano Pontifice ad Episcopatum denuo directus est.] sed id postea, vt dictum est. C D

Eodem anno perturbante Ethelredo Rege Anglorum Roffensem Ecclesiam, suo maximo damno pro redemptione pacis ab eius Episcopo argentum accepit, comminante illi & prædicente S. Dunstano ventura mala. Quomodo res se habet, ita ex antiquis Chronographis descripta legitur: [b] Anno gratiæ nongentesimo octogesimotertio surrexit inter Regem Ethelredum & Roffensem Episcopum contentio, sed qua causa habetur incertum. Quocirca contra Roffensium ciuitatem obsidionem componens, eam debellare disposuit. Mandauit Regi beatus Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis,vt desisteret ab inceptis, ne S.Andream illius ciuitatis patronum irritaret.Sed nec propter beati viri admonitionem Rex discedere voluit,priusquam ab Episcopo centum libras accepit. Miratus S.Dunstanus Regis cupiditatem, hæc per suos Regi nuntiauit: Quia prætulisti argentum Deo, pecuniam Apostolo, cupiditatem mihi: violenter venient super te mala,quæ locutus est Dominus, sed hæc me viuente non fient. Iam vero post beati viri obitum, vt ipse prædixerat, Danis omnes portus Regni infestantibus, dum nesciretur vbi ei occurri deberet, decretum est a viris prudentibus, vt vincerentur argento, qui non poterant ferro. Itaque decem millia librarum soluta Danorum auaritiam expleuerunt, vt beati Dunstani vaticinium impleretur.] reliqua postmodum. E

b Matt.Vuestmonast. in flor. hist. hoc anno.

DAMNO SVO REGES ECCL. BONA CAPIVNT.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus octogesimusquartus Indictione duodecima, quo Benedictus Papa vbi sedisset annos nouem, die decima Iulij ex hac vita migrauit, vt docet sepulchralis inscriptio, quæ extat in basilica S. Crucis in Hierusalem dicta,quam hic describendam curauimus, licet vitio eius qui eam incidit in marmore, multa desint, & duo versus prætermissi. vtcumque sit accipe libenter, qui es cultor venerandæ antiquitatis.

** Hoc Benedicti Papæ quiescunt membra sepulchro,*
Septimus existens ordine quippe Patrum.
** Hic primus repulit Franconis spurca superbi*
Culmina, qui inuasit Sedis Apostolicæ.
Qui dominumq. suum captum in castro habebat
. . . . . .
** Carceris interea vinclis constrictus in imo*
Strangulatus vbi exuerat hominem.
** Cumq. pater multum certaret dogmate sancto,*
Expulit a Sede iniquus namque inuasor.
Hic quoque prædones sanctorum falce subegit
Romanæ Ecclesiæ, iudicijsq. Patrum.
. . . . . .
Gaudet Pastor amans agmina cuncta simul.
Hicce monasterium statuit, monachosq. locauit,
Qui laudes Domino nocte dieq. canunt.
** Consouens viduas, necnon inopesq. pupillos,*
Vt natos proprios assidue refouens.
** Inspector tumuli compuncto dicito corde,*
Cum Christo regnes, o Benedicte Deo.

Versus asteriſco notati ob illorum temporum Latina lingua inopiam partim ex Stephani VII. partim vero Benedicti IV. epitaphio corrasi videntur.

* f. Consolans

D.X.M. Iul. in Apost. Sede residens viiij. an. abijt ad Christum Indict.xij.] hæc ibi.

Sub eodem Pontifice,tradit [a] Leo Ostiensis, S.Bartholomæi Apostoli corpus translatum ab Oriente Beneuẽtum, inde tempore Ottonis Tertij delatum in Vrbem, sed de his suo loco dicturi sumus. Idemq. Leo Ostiensis de eodem Benedicto Papa ait, [b] ab ipso donatas quasdam suas possessiones, quas habebat in Comitatu Aprutij,monasterio Cassinensi,eidemq. priuilegium concessum,quando(subijcit)Hildebrandus Comes Soranus vna cum fratribus obtulit S.Benedicto medietatem lacuum Taurini, & Iuliani, cum omnibus quæ ad eamdem medietatem attinebant.] quam donationem confirmatam tradit a Pandulpho,& Landulpho Principibus Capuanis. Porro inopia scriptorum complura de hoc Benedicto remansisse obscura,possumus existimare.

a Leo Ost. lib. 2.c.5. in fin.

b Ibid.cap.6.

Eo autem defuncto, in locum ipsius subrogatus est Petrus Episcopus Papiensis, qui nominatus est Ioannes eius nominis Decimusquartus. Erat hic Archicancellarius Ottonis Imp. vt ex diplomate dato anno superiori ab Ottone Imperatore, concedente priuilegium monasterio sancti Vincentij ad fontes Vulturni posito constat, in cuius fine ista leguntur:

IOANNES PAPA XIV.

Adalbertus Cancellarius ad vicem Petri Episcopi Papiensis Archicancellarij, recognoui & subscripsi. Datum pridie Idus Nouembris anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo octogesimotertio Indictione * X I. anno Regni domni Ottonis Secundi xxiij. Imperij xv. Actum Capuæ feliciter.] hæc ibi. atque satis ad rationem temporis declarandam. In quibus obseruandum, quod non numerantur anni eius Imperij ab obitu patris, sed a tempore, quo Romæ est coronatus Imperator, anno nongentesimo sexagesimoseptimo.

* XII.

SODALITIVM ROMAE INSTITVTVM PRO DEFVNCT. ANIM.

Hoc eodem anno Romæ contractum est sodalitium plurimorum sacerdotum,inter quos & Episcopi nonnulli sunt adscripti ad hoc, vt post obitum singuli consodalium sacrificijs iuuarentur. cuius instituti adhuc extat in Diaconia SS. martyrum Cosmæ & Damiani eiusmodi monumentum in tabula marmorea incisum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE SODALITIO INITO CONSTITVTIO.

CONSTAT NIMIRVM DILECTISSIMI FRATRES DE PROMISSIONE QVAM EX A
CORDE FECIMVS CORAM DEO ET SANCTIS EIVS VT VNVSQVISQVE NOSTRVM
FRATRES SACERDOTES ET EPISCOPI ET POSTERI NOSTRI SACERDOTES IN PER-
PETVVM QVALISCVMQVE EX HAC LVCE MIGRAVERIT XL. MISSAS PRO EIVS
ANIMA PER VNVMQVEMQVE SACERDOTVM QVI SVPERSTITES SVNT CANERE
PROMISIMVS. SI TAMEN INFIRMITATE FVERIT OCCVPATVS NON REPVTETVR
EI IN PECCATVM ET SI RECEPTVS FVERIT IN PRISTINAM SANITATEM HOC
OMNE QVOD SVPRA DICTVM EST ADIMPLEAT. QVI VERO CVSTOS ET OB-
SERVATOR FVERIT HABEAT BENEDICTIONEM DEI PATRIS OMNIPOTENTIS ET
FILII ET SPIRITVS SANCTI ET CAELESTE REGNVM POSSIDEAT CVM OMNIBVS
SANCTIS. ET QVI HOC NON OBSERVAVERIT SIT ANATHEMATIS VINCVLO
INNODATVS ET A REGNO DEI SEPARATVS. B

ISTA VERO PROMISSIO FACTA FVIT ANTE SACR. SANCTVM DOMINICVM
ALTARE HVIVS AVLAE TEMP. DOM. IOAN. XIIII. PAP. MENSE FEBRVARII DIE
XXII. INDICT. XII. ANNO DOMIN. INCARNAT. D CCCC LXXXIIII.
BENED. SACR. EXARAV. ORT. PRO ME PECCAT.] hæc ibi. sed mendose nonnihil.

Eodem anno, Otto Imp. simulac (vt dictum est in fine anni superioris) Imperij habenas moderandas suscepit, suasu piæ matris, corrigendum curauit quod pater deliquerat, ob quod diuinam expertus fuerat vltionem, de sublato ab Ecclesia Marsepurgensi dedicata sancto Laurentio Episcopatu. Ditmarus [a] enim dum de his agit, eius matrem Augustam Theophanen Græcam mulierem plurimum commendat, quodq. tres filias pie valde educatas, contemptrices carnalium nuptiarum effecerit, cælestium vero cupidas, earumq. duas, alteram Adelaidem nomine, Sophiam vero alteram nominatam, in duobus monasterijs monasticam vitam professas. C

[a] Ditm. Chron. lib. 4.

Hoc eodem pariter anno, ipsis kalendis Augusti (vt testatur qui res ab eo sancte pieq. gestas conscripsit [b] Vuolstanus eius discipulus) ex hac vita migrat in cælum S. Etheluuoldus Vuintonienſis Ecclesiæ Episcopus, necnon Roffensis Episcopus æque pietate insignis, quorum præuidens exitum sanctus Dunstanus, doluit in tot discriminibus laborantem Angliam his viris orbari, quod & lacrymis testatus est: de his enim Osbertus ista: [c] Quodam tempore venit Cantuariam supra memoratus Etheluuoldus Vuentanus Episcopus, & aliquot diebus ibi detentus est. Detentus est etiam Roffensis Episcopus, qui illo simul venerat, detinente vtrumque Patre Dunstano charitatiua affectione, dulciflua vitæ perennis contemplatione, diuini verbi collatione, D & sacrorum morum exhortatione, & instructione. Cum autem ipse pontificum pater comitatus ipsos duos Episcopos Cantuaria decederet, & pariter longius remotos quemq. ab altero destinati hospitij via dirimeret, ambo pontifices a Dunstano benedici petentes, ab eo diuertere & suum iter cupiebant accelerare. Verum ipso manum extendente ad benedicendum, subito in lacrymas acerbas erupit, cœptaq. benedictionis verba singultus subsequens interrupit. Illis vero grandi ad rem stupore perterritis, quidnam haberet, quod tam anxie fleret, scisciteti sunt. Respondit: Fleo, quia vos, quos modo sanos & alacres video, in hac vita non amplius me visurum doleo: nam in proximo estis morituri, & ad gaudia Regni cælestis transeuntes me in istius vitæ miserijs relicturi. Cui cum ipsi dicerent: Ne Pater (oramus) de nostra morte ita loquaris: Fixum (ait) quod dixi, tenete, quoniam sic est, & non est mutabile. E
In his dato altrinsecus osculo pacis, ab inuicem diuisi sunt.

[b] Apud Sur. die 1. Aug. Flor. hist. Matt. Vuest. hoc anno. OBITVS SS. VVINTON. ET ROFFENSIS EPISCOPORVM.

[c] Osber. in vit. S. Dunst. apud Sur. die 19. Maij tom. 3.

Igitur Antistes Roffensis, mox vbi sui pontificatus ciuitatem ingressus est, elanguit, & volutis in infirmitate diebus paucis, defunctus est. Vuintonienſis vero, priusquam ad sedem suam venire posset, languore corripitur, & iuxta verbum viri Dei, non longa mora interueniente, finitur. Ex cuius viri obitu grauis mœror Dunstanum corripuit; tum quia tanti viri ingens solatium amiserat, tum quia cui potissimum teneræ adhuc statum Ecclesiæ gerendum committeret dubius fluctuabat. Quos fluctus ingerebant animo eius hinc monachi nuper intromissi, hinc clerici ab Ecclesia illa electi. Monachi quidem suæ professionis virum habere Episcopum peroptabant, clerici vero sui ordinis hominem sibi præfici desiderabant. Illi videlicet per monachum in Ecclesia sibi collata cupientes solidari: isti per clericum Ecclesiæ sibi ablatæ sperantes

A tes reformari. Sed hæc prouidens sapientia, & sapiens prouidentia Dei citius determinauit. Nam per beatum Andream Apostolum, cui speciali quodam deuotionis affectu Dunstanum inhærere, Deus concesserat; Dunstano mandauit, quatenus nihil hæsitans, Elphegum Abbatem Bathonienſem constitueret Vuentanæ Ecclesiæ summum sacerdotem. Lætatus est Dunstanus in istis, & reddita Deo gratiarum actione pro suis beneficijs, in Elphego perfecit quod ei per Apostolum suum Deus ipse præcepit.] huc usque Osbertus. Sic igitur Deus bene consuluit Ecclesiæ Anglicanæ, vt duobus luminibus subductis, penitus non remaneret obscura, sanctissimum Episcopum martyrij candidatum subrogans Antistitem in Ecclesia Vuintonienſi. S. ELPHEGVS CREATVR VVINTON. ECCLES. EPISC.

Eodem quoque anno decimosexto kalendas Octobris pariter in cælum ex hac vita S. EDITAE REGIAE VIRGINIS OBITVS.
B abijt sanctissima virgo Edita soror sancti Eduardi Regis, quam & S. Dunstanus sepeliuit in Ecclesia sancti Dionysij. alumna ista fuit, & exculta institutione eiusdem sancti Etheluuoldi Vuintonienſis Episcopi, vt in eius vita [a] legitur. claruit hæc insignibus post obitum miraculis.

[a] Apud Sur. die 16. Sept. tom. 5.

IESV CHRISTI ANNVS 985. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 1. OTTONIS III. IMP. 2. BASIL. ET CONST. IMPP. 10.

REDEMPTORIS annus nongentesimus octogesimusquintus, Indictione decimatertia incipit, quo nefandus Bonifacius Apostolicæ Sedis inuasor, qui (vt dictum est) necato Pontifice, & expilata basilica Vaticana fugerat Constantinopolim: BONIFACIVS ITERVM SEDEM INVADIT.
C vbi res innouatas accepisset, decessisse nimirum Benedictum Septimum, qui eum Sede expulerat, & Ottonem Imp. esse defunctum, cuius patrocinio fouebatur qui Benedicto successerat Ioannes Papa, Romam, Sedem iterum inuasurus redijt suorum studijs roboratus, vt quam reliquerat Petri cathedram occuparet. Venit sceleratus atque sacrilegus, suorumq. factione potens, quem sedentem in Pontificio throno Ioannem inuenit, inde violentus exturbauit, vinculisq. alligatū detrusit in S. Angeli munitionē, quæ detinebatur a suis: vbi quatuor detentum mensibus fame perire miserum tandem truculentus prædo coegit, duorum Pontificum crudelissimus interfector, inuasamq. iterum Petri cathedram, proh nefas! tenuit tyrannus, mensibus quatuor, qui nec pilum habuisse dici potest Romani Pontificis, siue spectes ingressum, siue progressū, resq. ab eo gestas consideres. Vnde parū consulunt veritati, minusq. pietati, & S.R.E. dignitati, IOAN. PAP. FAME NECATVS.
D qui hunc inter Romanos Pōtifices referunt, annumerandū potius inter famosos latrones, & potentissimos grassatores atque patriæ perditores Syllas & Catilinas, horumq. similes, quos omnes superauit sacrilegus iste turpissima nece duorum Pontificum.

Ioannes igitur necatus proditur, ne quid sperarent amplius qui erant partium Imperatoris; exponiturq. extinctus spectandus omnibus pro foribus munitionis. Mirandum plane, lugēdum omnibus spectaculum tunc exhibitum intuentibus Romanis ciuibus, cadaueris ipsa macie conclamante, fame extinctum ipsum Ioannem Pōtificem. hæc ex veteri codice Romanorū Pontificum accepta, quibus cōsentiunt scriptores omnes. Porro Ioannis venerandum corpus delatum in basilicam S. Petri, ibi sepultum est iuxta Ioannem Octauum, cuius sepulchro sequens est inditum epitaphium:

Præsulis eximij hic requiescunt membra Ioannis,
E *Extiterat dictus qui antea quippe Petrus.*
Sedem Papiæ blando moderamine rexit:
** Imperatori Ottoni dulcis fuit atque præclarus.*
Commissum populum Romanum moribus ornans
. . . . . .
Eloquio cunctis præsertim dulcis amicis
Subiectis placidus, pauperibusq. pius.] defunctus est Ioannes Papa mense Augusti die xx. hactenus ibi.

At quid post hæc accidit? Idem nefandus parricida, cum vix menses quatuor tenuisset violentus quam occuparat Apostolicam Sedem, dimittere cogitur inuitus ac nolens: siquidem Deo vltore punitus, morte repentina percussus est. de quo ista in veteri Pontificum Vaticano codice: Bonifacius post mortem Ioannis sedit menses quatuor, BONIFACIVS ANTIP. DAT POENAS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

IOANNES XV. PAPA OCTAVVS.

repentina morte interijt,& in tantum eum odio habuerunt sui, vt post mortem cæderent eum & lanceis vulnerarent,atque per pedes traherent, nudato corpore, vsque ad campum qui est ante caballum Constantini *(ita tempore illo antiquitatum Romanarum rudes, equestrem statuam æneam Marci Aurelij Antonini Imp. Constantini esse vulgo dicebant)* ibi proiecere eũ atque dimiserunt. Tunc mane venientes clerici,& videntes eum ita turpiter & cũ dedecore iacentem cæsum & lanceatũ,collegerunt & sepelierunt. Quo tyranno sublato de medio,licuit legitimum creare Pōtificem,electusq. est Ioannes eius nominis XV. natione Romanus ex patre Leone postea presbytero ex regione dicta, Ad gallinas albas, quem non nisi ad finem anni huius creatum putamus.

QVOMODO ROMANÆ ECCL. PAX REDDITA.

Quo tempore etsi sectatores Bonifacij quieuerunt,nouus tyrannus exurgit in Vrbe, quæ hactenus fuerat Albericorum violentia conculcata atque depressa. Fuit hic Crescentius Numentanus, qui titulo Consulatus munitionem sancti Angeli possidere aggressus est,quam adeptus,inde infestare nonnihil cœpit ipsum Ioannem Pontificem, qui timore perterritus eorum, quæ passum viderat prædecessorem, secedit in Tusciã: vnde cum legationes ad Ottonem mittere frequentaret: memores Romani,quæ ea de causa,ob iniurias nimirum illatas Pontificibus passi erant maiores ipsorum, tum ab Ottone Primo, tum etiam a Secundo: e vestigio honorifica legatione eumdem Ioannem accersunt, redire rogant, omniq. securitate adhibita, reuocant tandem in Vrbem. cui venienti occurrunt omnes, & pijs officijs & obsequijs Christi Vicarium Petri successorem honorant, seq. illi subijciunt. Sicq. aliquamdiu Romana Ecclesia tranquilla pace potita est.

a Ambr. Moral. Chron. Hisp. lib. 16. cap. 46.

ECCLESIA S. IACOBI DIVINITVS SERVATA.

Hoc[a] anno,secundum exactam temporis peruestigatam rationem,Ramirũ Regem Legionensem,eius nominis Tertium esse dẽfunctum, Ambrosius Morales affirmat,cuius ea ex parte memoria condemnatur,quod iniens fœdus cum Arabum Rege, totius belli vis conuersa est aduersus Castellæ Comites,& Veremundum in Gallia regnantẽ, sicq. plura loca munita ab infidelibus capta sunt,quorũ Ecclesiæ desolatæ,cæsiq. Christiani. Sed & inter alia funestissimũ illud accidit,vt a Ruderico Comite vocati Arabes Compostellam, vsquequaque omnia cæde miscentes,eamdem ciuitatem captã diruerint, mœnibusq. nudauerint, abstinentes, magno miraculo, ab Apostoli Iacobi sepulchro, ipsomet Apostolo non alio ipsum illæsum seruante, sed & hostes graui morbo puniente,quo omnes interisse,Sampyrus Episcopus sui temporis res gestas prosequutus,tradit,& alij omnes post eum.

VEREMVNDVS REX LEGIONEN.

Ramiro autem Rege e medio hoc ipso anno sublato Veremundus in Legionense Regnum succedit huius nominis Secundus,filius Ordonij Tertij. cuius primordia fuerunt laude dignissima,vt qui leges pristinas pene vsu contrario abolitas in obseruantiam reuocauit,nec ciuiles tantum,sed Ecclesiasticas,atque Romanorum Pontificum decreta vt custodirẽtur omnino,lege cauit; præter hæc,suis priuilegijs Ecclesias munit. primumq. omnium Compostellanam Ecclesiam,cuius priuilegij diploma[b] extat, Catholico Rege dignum. Postea vero ob persecutionem illatam Athaulpho Compostellano Episcopo,infamatus inter malos Principes a maioribus numeratur. Siquidem accusationi seruorum cõtra dominum præter ius fasq. fidem adhibens, in Episcopum dolo accitũ taurum immisit,qui mox redditus mansuetus in Episcopi manibus armadeposuit a natura cõcessa,cornua scilicet. Res plane admiranda a tribus antiquioribus historicis enarratur,a Pelagio Episcopo Ouetensi,Luca Tudensi item Episcopo,& Roderico Archiepiscopo Toletano. Sed quomodo tã falsi accusatores, quam Rex persecutor a Deo diram vindictam perpessi iustissime fuerint, ijdem pluribus narrant.

b Idem lib. 17. cap. 1. 2.

IESV CHRISTI ANNVS 986. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 2. OTTONIS III. IMP. 3. BASIL. ET CONST. IMPP. 11.

LOTHARII REGIS FRANCORVM OBITVS ET LVDOVICI SVCCESSIO.

SEQVITVR Christi annus nongentesimus octogesimussextus, decimaquarta Indictione,quo obijt Lotharius Rex Frãcorum,cum regnasset annos triginta & vnũ, relinquens Regni heredem Ludouicum filium, quem commendauit Hugoni Duci. hæc Odorannus, qui hoc tempore vixit. Lotharij vero coniux Emma filia Ottonis senioris & Adelaidis Augustæ, hæc tunc ad matrem scripsit:

Domi-

Dominæ Adelaidi Imperatrici semper Augustæ Emma quondam Regina nunc lumine Francorum orbata.

Elapsa sunt tempora deliciarum mearum,tempora decoris mei,o mi domina,o dulcissima mater: dum is quo florente florebam, quo regnante regnabam, me hactenus coniugem,in perpetuum viduam fecit. O amara dies VI. Non. Martias, quæ mihi virũ eripuit,quæ me in has miserias præcipitauit! Intelligat pia mater gemitũ & angustias filiæ doloribus plenæ. Non esse me penitus præoptarem, nisi diuinitas solatio reliquisset mihi matrem. O quando videbo? quando alloquar? Nostri quidem vestræ præsentiæ me ac filium meum occurrere volunt xv. kalend. Iunij. Sed hæc mora mille annorum mihi est. Noueritis interim,Francorum Principes mihi ac filio meo sacramento firmasse. In hoc & in reliquis, quæ sunt sequenda, quæ vitanda sunt, vestro iudicio vtemur, vt non solum Emmæ Reginæ,sed omnium dicamini mater Regnorum. Recordamini præterea verborum vestrorum,quod virum meum propter me dilexeritis, quodq. ipse propter me vos amauerit. Prosint hi dulces affectus,& quod temporaliter non valetis, spiritualiter exhibeatis per Episcopos, Abbates & monachos.] hactenus Emmæ Reginæ ad Adelaidem Imperatricem viduatæ marito epistola, quam intextam inter epistolas Gerberti edidit Papirius Maso. At maiores angustiæ presserunt Reginam, cum anno sequenti orbata est filio, atque penitus excisum vidit ex Carolinis Francorum Regnum,vt dicemus anno sequenti.

a Leo Ost. lib. 2. cap. 1. & 2.

ALIGERNI ABB. OBITVS ET SANCTITAS.

Hoc eodem anno[a] Aligernus vigesimusseptimus Abbas Cassinensis monasterij,vbi eidem præfuisset annis triginta septem,præclarus meritis ex rebus probe gestis migrauit ad Dominum. Laudatus hic inter alia summopere reperitur in vita S. Nili ab illius temporis auctore conscripta. Cui successit Manso longe dispar, homo voluptuosissimus, quem vt indignum tanto honore, vt S. Benedicti diceretur esse successor, expunxerunt posteri ex Abbatum catalogo, quem Leo Ostiensis ordine temporum texuit, subducto ex Chronicis Cassinatibus libro secundo, capite duodecimo, in quo de eius ingressu agebatur,cuius nec nomen quidem sciretur,nisi obiter ab eodem Leone[b] alibi inferius mentio haberetur. Porro quas dederit pœnas suæ nequitiæ, suo loco inferius dicturi sumus. tenuit iste annis decem eam præfecturam indignus,numerandusq. Abbas ordine non meritis vigesimusoctauus.

b Ibid. cap. 22. & 30.

Quod pertinet ad res Orientis,hoc anno mense Octobris, inchoata Indictione decimaquinta,ingens terræmotus concussit ciuitatem Cõstantinopolitanam, ex quo plura templa corruerunt,& magni templi pars globi.] ista Curopalates habet. Eiusdem terræmotus mentio habetur in rebus gestis S. Niconis,quo non Constantinopolitana tantum ciuitas,sed Græcia mirum in modum quassata est. obiter enim hæc de his ibi, dum agitur de ipsius sanctissimi viri imagine saxo diuinitus impressa: De Sancti vero imagine non hominis arte vel manu facta,quæ olim quidem lapideæ tabulæ impressa medio in templo visebatur; postea autem in templi vestibulo iuxta sacrarium defixa est,in qua crucigeræ etiam virgæ species ad viuum reddita cernitur,longum esset commemorare,cum miraculum id omnium linguis ad hanc diem celebretur,& tabula ipsa fulgentem sine coloribus effigiem gerens omni voce clarius rẽ exprimat. Quemadmodum scilicet in ea stante Sancto, Deumq. precibus placante, quo tempore Lacedæmoniorum regio vniuersa terræmotu propemodum deleta est, Deo ciuiũ intemperantiæ,flagitijsq. irato, vt pijs quibusdam viris tunc temporis significatum est, relicta in saxo orantis imago fuerit, quæ argumento esset summæ illius erga Deum fiduciæ & gratiæ, & quid sperare per eum possint, qui intus afflicti, tanti patroni opem aduocarint.] ita veluti voce sublimi clamante lapide egregiam viri sanctitatem, vt non ipsi tribueretur si non fuerit exauditus, sed peccatis populi Dei vindictam absque remissione aliqua promerentis.

IESV CHRISTI ANNVS 987. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 3. OTTONIS III. IMP. 4. BASIL. ET CONST. IMPP. 12.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus octogesimusseptimus Indictione decimaquinta, quo Ludouicus Francorum Rex nouissimus Carolinorum moritur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVDOVICVS VLTIMVS REGVM STIRPIS CAROLI MORITVR.

ritur, anno vix vno Regno potitus. Cumq. sine liberis decessisset, Regnum Francorum non collatum est Carolo Lotharij Regis defuncti fratri, sed magis eo contempto, ad extraneos est delatum, nempe ad Hugonem Ducem Parisiensem. De tempore obitus Ludouici hæc Odorannus eius temporis scriptor: Anno nongentesimo octogesimoseptimo obijt Ludouicus Rex iuuenis, qui nihil fecit. donato Regno Hugoni Duci, qui eodem anno Rex est factus a Frãcis, & eodem anno Robertus eius filius Regum pijssimus Rex est ordinatus.] hæc ipse. eadem & Glaber monachus Cluniacensis eiusdem quoque temporis scriptor. Cur autem a Francorum proceribus repudiatus Carolus fuerit Lotharij frater, ea potissimum ratio affertur, quod ipse nimis esset Principibus Germanorum addictus; Francos autem haud facile passos exteris esse subiectos. Ceterum ipsum Carolum male audisse apud Francos, litteræ, quas extare ad ipsum apud Gerbertum tradit Maso, satis significant.

HVGO CAPETVS EX GENERE CAROLI MAGNI FVISSE PROBATVR.

De genere Hugonis cognomento Capeti siue Caputij, ex eius temporis scriptoribus Odoranno, & Glabro & alijs recentioribus patet, ipsum nimirum ex patre natum Hugone Magno, auo Roberto, Principibus; ex materno vero stemmate, ex sorore Ottonis senioris genitum tradunt. adeo vt vanitati poeticæ nullus sit locus fingendi, eum vilissimo patre natum. Ceterum progeniem Carolinam non defecisse in Ludouico, nec in Caroli fratris Lotharij filio, sed Hugonem hunc ipsum Magni Hugonis filium ex eadem esse progenie, demonstrat Chronicon Vuilelmi Mangij monachi sancti Dionysij, quod in lucem Pithœus edidit; quin & auctor qui texuit genealogiam S. Arnulphi, ex quo Carolinum manauit genus, idipsum affirmat, atque demonstrat. habet & hunc ipsum auctorem idem volumen editum a Pithœo; profitetur hoc etiam Innocentius Papa in epistola ad Ludouicum Regem eius nominis Sextum, qua asserit genus suũ, quod deriuatur ab Hugone Capeto, processisse ex progenie Caroli Magni.

EX PROMISSIONE SANCTORVM REGNVM IN HVGONEM TRANSLATVM.

Addit etiam Mangius ex repromissione Sanctorum accepisse Francorum Regnum Hugonem hunc, citatq. Acta translationis sanctorum Ricarij & Valerici, aitque: Hugo Magnus Comes Parisiensis pater istius Hugonis ipsorum Sanctorum corpora, quæ translata ab Ecclesijs suis in Flandriam fuerant, & reposita in Ecclesia sancti Bertini apud sanctum Audomarum, terrore Northmannorum, qui tunc Franciam deuastabant, per visionem admonitus ad suas fecit Ecclesias reportari. Ipsi vero Hugoni Magno post hoc factum per visionem a S. Valerico dictum fuit: Propter hoc quod fecerat, eius generatio post ipsum in Regno Francorum vsque in septimam generationẽ, & in perpetuum regnaret. sic Hugo iste Rex Francorum factus videtur per Domini voluntatem.] hæc ipse. porro ex Chronicis Bertinensis monasterij reductionem eorũdem Sanctorum corporum factam esse ab hoc ipso Hugone Capeto, traditur a Molano in natalibus Sanctorum Belgij vigesimasexta mensis Aprilis. Vbi autem Hugo est vnctus in Regem, ad euertenda quæ exoriri potuissent bella ciuilia, Carolum Lotharij fratrem coniecit in carcerem Aurelianis, sed id post annum tertium bellorum ciuilium. Porro filium Caroli Ludouicum patri successisse, idem tradit, in Ducatum Lotharingiæ; alij vero affirmant Ottoni eiusdem Caroli filio eumdem Ducatum esse traditum.

BELLVM CIVILE IN ORIENTE INGRAVESCIT.

Quod ad res pertinet Orientis, inualescente bello ciuili, Sclerus Bardas cognomento Phocas tyrannus, Imperator acclamatur, ac coronatur. de his autem ciuilibus bellis, quibus diutius afflictatum fuit Romanum Imperium in Oriente, pluribus Curopalates & alij, qui ab ipso accepere, quæ scripserunt. Nos autem ea prætermittimus enarrare, quæ magis politici sint status, quam historiæ Ecclesiasticæ. Siquis autem ea cupit, habet quem consulat citatum nuper auctorem. Cum tamen ea minime prætermittamus, quæ ad pietatem spectare noscuntur, atque instituto congrua esse videntur, vt quæ narrantur in rebus gestis sanctissimi viri Niconis, qui hæc omnia licet longe absens, nouit, & quæ essent ventura prædixit Gregorio Prætori: in vita enim ipsius ista leguntur: Huic ipsi Gregorio Prætori & de Scleri Bardæ rebus, & post eius e Babylone reditum, audire cupienti (nec enim abdita intuendi gratiæ exortẽ illum esse Prætor arbitrabatur) narrauit Nicon, Sclerum quidem ad Imperatorem reconciliatum festinasse; eius vero cognominem alterum ipsius audaciæ ac rebellioni successisse. Attamen nec illi profuturam tyrannidem, nec Imperatoribus superiorem fore. His ergo prædictionibus consentaneus fuit euentus, & eum qui prædixerat, admirabilem declarauit. At Prætoris quidem Gregorij Sanctiq. res hoc modo se habent.] hæc Abbas monasterij sancti Niconis. Porro Gregorius iste, quo Sanctus familiarissime vsus est, & ipse Sanctum reuerentissime coluit, haud pridem idem Nicon senserat aduersantem ac plane inimicum; sed Dei vindicta eruditus, conuersus, eumdem vt par erat, plurimum dilexit & obseruauit. Ista vero quomodo se habuerint, ab eodem auctore sic accipe memoria dignam historiam.

GREG. PRAETOR IN S. NICONEM AVDAX.

Peragebantur (inquit) aliquando vespertinæ laudes; prima autem hebdomadis dies erat, cum Sphæristarum aperto gymnasio, iuuenum frequens manus infra sacram ædem constitit, atque inter alios Prætor Gregorius, pars ipse certaminis, cum indigenis ludens: Ludi enim amans erat, ludicrisq. supra modum capiebatur. Et quoniam incondita clamantium voces, tam ludentium, quam spectantium exaudiebantur, adeoq. perstrepebant, vt a sacris hymnis auocarent, & mentem in illis figere non sinerent: zelo Dei percitus Nicon celeriter approperat, belluinamq. hominum barbariem libera voce, qua iustos decet, libertate castigat. At Prætor vir amari alias ingenij, & tum maxime ludo intentus, vt qui a paribus se vinci doleret: impotenti aduersus Sanctum actus rabie, proscindere maledictis, manusq. ad vindictam ausus attollere, vrbe denique expelli iussit. Iamq. ducebatur hilari, pacatoq. vultu, Domini sui exemplo, leuiusq. iniuriam, quam ceteri maximos honores, ferebat.

VLTIONEM CITAM EXPERITVR.

Ceterum nec sera, nec pedibus (vt Poeta dixit) tarda fuit vltio. quin velocius, iunctisq. vestigijs contumeliosum secuta est. Nam cum primum ad excipiendam sphæram manum sustulit: paralysi repente icta est. Idem porro membris omnibus statim solutus & eneruatus, ad Catholicam Ecclesiam aliorum manibus delatus est. Vbi acutissimis & grauissimis doloribus excruciatus, mortem præ illis in lucro ponens, lamentabiles questus edebat. Cumq. magna medicorum sedulitate curaretur, & remedia omnia infra malum essent, ita vt inanis & vana omnis ab illorum arte spes esset: causam exquirit Episcopus, cur eum repentinus morbus inuasisset: erat enim & ipse medicæ artis peritissimus. At ille, quæ in Niconem admiserat, vel inuitus exposuit; hunc mali sui fontem & caput esse non dissimulans. Quo cognito Episcopus obiurgauit ille quidem hominis temeritatem non leuiter. Tum opportuno consilio auctor fuit, vt factum poneret, & a Nicone supplex illatæ iniuriæ veniam peteret. Norat enim, vnde certa medicinæ spes esset.

GREG. PRAETOR POENITENS CVRATVR.

Paruit ille, abiectoq. fastu, ac prætoriæ potestatis supercilio, Niconem multis precibus per nuntios accersit. Qui quidem acceptæ iniuriæ oblitus, dicto citius affuit: didicerat enim vt contumelias pati, sic easdem vltro remittere, aut potius benefactis & officijs compensare. Prætor autem vt illum vidit, ad eius pedes se abijcit, & qui modo turgidus, animisq. ferox iras tantum & iniurias spirare videbatur: supplex factus, erroris veniam lugubri voce rogat, eiusq. preces, vnicum salutis suæ pharmacum implorat. Semper nimirum imbecilla res est vitium, fortis autem & stabilis virtus. Quid ergo ad hæc diuina mens? An exprobrauit homini amentiam, effrænatamq. audaciam? aut aspernari orantem, & tantisper abnuere visus est? minime gentium. Qui enim faceret, qui discipulus, aut acerrimus potius mitis illius & pacifici imitator erat ad benefaciendum magis quam ad plectendum natura comparati? Itaque non solum veniam dedit, sed sanitatem etiam precibus suis, admota manu restituit. Ita vt statim cibum sumeret incolumis, & libere atque expedite loqueretur, miraculo vel ocu-
lis ipsis qui spectabant, fidem vix faciente.] hucusque de his auctor, subijciens quæ dicta sunt de intima inter vtrumque conciliata ob ea quæ acciderant amoris necessitudine. atque de his satis.

IESV CHRISTI ANNVS 988. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 4. OTTONIS III. IMP. 5. BASIL. ET CONST. IMPP. 13.

REDEMPTORIS annus nongentesimus octogesimusoctauus sequitur, Indictione prima inchoatus, quo reliquis rebus gestis in obscuro latentibus, illud vnum (quod ad res Ecclesiasticas pertinet) tantum innotuit, hoc scilicet anno a Ioanne Romano Pontifice, præcipua, qua vniuersæ Catholicæ Ecclesiæ præsidet auctoritate, pallium

HAMBVRGVM ECCLESIA SVB LIBENTIO ARCHIEP. HAMBVRG. FLORET.

pallium datum Libentio Archiepiſcopo Hamburgenſi, qui eodem ipſo anno ſucceſ- A
ſit Adaldago, qui vbi ei ſedi præfuiſſet annis quinquaginta tribus, hoc anno, quarto
kal. Maij moritur ab omnibus collaudatus. De ſucceſſore autē Libentio hæc [a] Adam
eius Eccleſiæ exactam texens Chronologiam: Vir litteratiſſimus, & omni morum
probitate decoratus ab Italia quondam pontificem ſequutus eſt Adaldagum, cuius
vitam æmulatus & magiſterium, ſolus ex diſpoſitione tanti Patris dignus inuentus
eſt, cui Hamburgenſis cura parochiæ crederetur. Dicunt aliqui Vicedominum Otto-
nem licet auunculo gloriatus ſit pontifice Adaldago, ceſſiſſe tamen huius electioni
Libentium, in quo nihil reprehenſibile vel inimicus poſſit obijcere. Dicunt eum tantæ
caſtitatis, vt raro ſe mulieribus videndum præbuerit, tantæ abſtinentiæ, vt pallida
ieiunijs ora portauerit, tantæq. humilitatis & charitatis, vt in clauſtro ſicut vnus fra-
trum vixerit. Multæ virtutes eius, quippe contentus acquiſitis, raro curiam adijt pro B
acquirendis: domi ſedens quietus, parochiæ ſuæ curam egit diligentiſſimam, totūq.
ſtudium vertens ad lucra animarum, diſtrictiſſima (vt aiunt) regula cuſtodiuit om-
nes congregationes ſuas. Archiepiſcopus etiam per ſe curam hoſpitalis egit, fra-
tribus infirmis quotidiano miniſtrans obſequio: ipſe quoque vice ſua xenodochium
nepoti commendauit Libentio. Dum adhuc pax eſſet in Slauia, Tranſalbianos po-
pulos frequenter viſitauit, & matrem Hamburg, *Eccleſiam videlicet*, paterno fouit amo-
re, legationem ſuam ad gentes magno, vt deceſſores eius, ſtudio executus, licet
obſtaret dierum malitia.] ſic auctor. Idemq. de eo eidem Eccleſiæ præfuiſſe annis vi-
ginti quinque tradit, ſediſſe nimirum vſque ad annum Redemptoris milleſimum de-
cimumtertium.

[a] *Adam lib. 2. cap. 19. 20.*

[b] *Idem lib. 2. cap. 26.*

ADALDAGVS IVNIOR EPISCOPVS RIPENSIS.

Porro (ne error in nomine oboriri poſſit) ex eodem [b] auctore ſciendum, claruiſſe C
ſub Libentio alium Adaldagum virtutibus clarum, ſed Ripenſem Epiſcopum. Is enim
nepos Odincar ſenioris, qui in Suedia, Seland, Scane, & Fionia prædicans, multos
ad Chriſtum conuertit, cumq. nomine ipſius diceretur Odincar Iunior, baptizatus ab
Adaldago, eius nomine placuit nuncupari: qui ex ſuo patrimonio fundans Epiſcopa-
tum Ripenſem, eidem ab eodem Libentio eſt præfectus Antiſtes, qui illuſtri vita ſan-
ctæ conuerſationis Deo & hominibus acceptus erat, & Chriſtianitatem fortiſſime in
Dania defendit.] hæc ipſe.

Moritur hoc pariter anno mirificus ille Dunſtanus Archiepiſcopus Cantuarienſis,
quem egregia vitæ ſanctitas, ſacerdotalis immota conſtantia, claritudo miraculorū,
& omnia Spiritus ſancti chariſmata illuſtrarunt, vt hac ex parte Anglia non habue-
rit, quod inuideret alijs nobiliſſimis ciuitatibus. res ab eo præclare geſtæ, ex quibus D
nonnullæ ad Annales ſpectantes diuerſis locis ſuperius pro ratione temporum collo-
cauimus, ab Osberto monacho diligenter fuere conſcriptæ. Plane accidit, quod &
vaticinatus eſt, vt poſt mortem eius multa mala Angliam occuparent.

IESV CHRISTI ANNVS 989. — IOANNIS XV. PAP. ANNVS 5. — OTTONIS III. IMP. 6. BASIL. ET CONST. IMPP. 14.

SYNODVS ROM. IN CAVSA ADALBERTI.

SEQVITVR annus Redemptoris nongenteſimus octogeſimusnonus, Indictione
ſecunda, quo Romæ Synodus celebratur in cauſa Adalberti Pragenſis in Boemia
Epiſcopi. hic enim (vt ſuperius ſuo loco dictum eſt) vbi licentia ſummi Pontificis reli- E
quiſſet Epiſcopatum, & monaſticum Romæ eſſet inſtitutum amplexus in monaſte-
rio ſancti Bonifacij, ibiq. quinquennium tranſegiſſet, requiſitus a ſuis, vt ad derelic-
tam reuerteretur Eccleſiam, interpellataq. ea in re Romani Pontificis auctoritate: ip-
ſe Pontifex ad hæc decernenda ſynodalem conuentum collegit. Quomodo autem iſta
ſe habuerint, & quid decretum in Synodo fuerit, qui tunc temporis res eiuſdē Adalber-

[c] *Apud Sur. die 23. Apr. tom. 2.*

ti collegit, ſic [c] narrat: Quinquennio pleno miles Chriſti in monaſterio erat, dulcedi-
ne morum cunctis placens, altitudine virtutum longe antecellens: Si cui forte venit
inuidia ſuæ ſanctitatis, hunc humilitate cito placabat. Proficiebat de die in diem,
de virtute in virtutem. In hoſpitio ſuo hoſpes Chriſti tamquam in gradibus ebur-
neis Rex coronatus procedens proceſſit, & vſque ad perfectum diem creſcere fe-
cit. Poſtea populus terræ Epiſcopum ſuum reuocat. Sancti viri pappatem, radium
ſapien-

A ſapientem, & qui fratre charior domino terræ fuit: Chriſtianum monachum, virum
eloquentem in hoc opus eligunt. Hi duo cum litteris Metropolitani Romā veniunt,
ac de reditu paſtoris Papā appellant, populo pœnitenti matrem ſuam requirunt: pro-
mittunt ex ore populi errata corrigere, quæ deliquerunt ſoluere, deſinere a malis, ſtu-
dium dare bonis. Abſceſſus viri contrarius erat domino Papæ, talem margaritam a
ſuo corpore auellere, durum erat magnæ Romæ. Sed facta Synodo, ratio obtinuit,
quia gens ſua plenam ſatisfactionem pollicens vocat, dimiſſum gregem contra volun-
tatem repetat.

Porro decretum Pontificis extat in Actis alijs ſancti Adalberti conſcriptis in codice
ſanctæ Cæciliæ, his verbis in eadem Synodo promulgatum: Tunc Apoſtolicus non
tam voluntate, quam iure Dei permotus talia reſpondit: Reddimus quod iuſte quæ- DECRETVM PONT. DE REDITV S. ADALBERTI.
B runt male merentes filij. Sed dabitur eis hac lege: Si audierint eum, teneant cum be-
nedictione Dei, & faciant ſub eo fructum centuplum. Si autem a conſueta iniquita-
te recedere nolunt, hoc eſt, ſi ad voluptates ſuas & deſideria luxuriante malitia redi-
rent, abſque periculo ſui capitis malorum conſortia declinet. Hæc vbi dicta dedit, fi-
nita eſt Synodus, &c.] duos autem Epiſcopos miſſos ab Archiepiſcopo Moguntino
Romam ad ſanctum Adalbertum repetendum, eadem Acta ſignificant. pergunt prio-
ra Acta recitari cœpta:

Amborum Papæ & Abbatis imperio, fracto ſuo libitu, flens Epiſcopus ad Epiſco- S. ADALBERTVS IN BOEMIAM REDIT.
patum redijt, pro cuius regimine virgam, pro pignore anulum, dante Apoſtolico,
accepit. Dominica die veniens venit domum ad vnam ciuitatem, vbi ipſa die merca-
tus erat magnus. quæ viſio non parum adduxit triſtitiæ ſancto viro. Ad eos vero, qui
C ſe reduxerant, increpando ſic ait: Ecce veſtra promiſſio bona: pœnitentes veſtri nec
feriantur hac die ſacra. Stetit tamen in Epiſcopio ſuo paſcens macrum populum di-
uino pabulo, & ſi mallent, potans ſalutari poculo. Primo nouo aduentu paſtorem
verentur, quaſi viui fideles Matrem Eccleſiam petunt, & Patrem, repreſſa mala con-
ſuetudine, quaſi cum Chriſtianis actibus Chriſtum adorant. Verum noua religio ci-
to deorſum venit, antiqua conſuetudo ſuperiorem manum tenuit. Spreto Deo car-
nalem populum caro traxit, delectata iniquitas deſideriorum vias currere præcepit,
voluptas pro lege erat. Verum Dominum, cui ſeruire regnare eſt, nolunt, ad ignomi-
niam ſuam, vt multis dominis ſeruitia agant. nectunt ſibi funes peccatorum, quibus
trahi valeant ad æternum exitium: quia diſcere nolunt, vbi [a] ſit ſapientia, vbi ſit vita, [a] *Baruch. 3.*
lumen oculorum & pax.] Sed quonam poſtea recenti perculſus eorum facinore, rur-
D ſum ipſos reliquerit, ſic auctor fideliter narrare pergit:

Accidit, vt ſolet humanis erroribus, vt quædam matrona ingenitam nobilitatem
oblita, ſcortum ſe faceret, & palam peccato facto, maritus vitam mulieris quæreret.
ipſa vero ad Epiſcopum concita ala pedum confugit, quam ille in Oratorio S. Georgij
retro altare abſcondit, vt ſatisfactionem ſuaderet, & vitam ſeruaret. Ecce adeſt ex
improuiſo armata manus, & ſi non redderet mœcham, ambobus, & Epiſcopo & fe-
minæ minantur gladium. Audiuit ſonitus armorum, & minas verborum procaces
audiuit Epiſcopus lætus; & ſi forte martyrium ſemper optatum, nunc miſerante Deo,
inueniat, tacita cogitatione ruminat, dubio gladio exultat. Ah mala mens, & peior VIOLATVR SACRVM ASTLVM.
vox: index venit, ſecretum prodidit: vbi lateret mulier, digito monſtrauit. Quid pro-
deſt refugium ad ſancta Sanctorum? Quis curat, regnante barbariſmo, fas Chriſtia-
E num? Frangunt templum: mulierem tremulam prehenſis adductam crinibus, capite
truncant. Vnde cogitans Epiſcopus, quod nec illis, nec ſibi caſſus labor prodeſſet, ani-
mæ vero ſuæ talis ſtatio obeſſet, pappati ſuo ait: Scias certum, aut vbi ego ſum ve-
nias, aut amplius me numquam videbis. Interim tamen ipſi erat labor magnus, non
prætermittere, quo minus admoneret Clerum & populum, ſecundum quod ætas, di-
ſcretio gradus, & qualitas criminis poſtulauit; nec dabat ſomnum oculis ſuis, qua-
arte, qua virtute compeſcere poſſet naſcentes errores, inquirens.

Non tacendum, quod iuxta poſitis Vngaris nunc nuntios ſuos miſit, nunc ſe ipſum S. ADALBERTVS VNGARORVM APOSTOLVS.
obtulit. Quibus & ab errore parum mutatis, vmbram Chriſtianitatis impreſſit.] hæc
tantum de Apoſtolatu eius ad Vngaros auctor, intentus magis eiuſdem Sancti mona-
ſticos recenſere progreſſus, cum ad ſuos quos reliquerat monachos Romā rediens, eſt
iterum reſtitutus. At quantum S. Adalbertus ſuo Apoſtolatu profuerit Vngaris, & illa
vmbra

vmbra illa Christianitatis, quam ibi (vt auctor ait) impressit, in immensum creuerit, A
translata iam in veritatem, aliunde petamus, nempe a Cartuitio Episcopo ad Colonanum Regem, qui cunabula Vngaricæ Ecclesiæ stylo fidelissimo prosequutus,
[a] *Cartuis. in vita Steph. Vngar. Reg. cap. 1. 2. apud Surium die 25. Aug. to. 4.* hæc ait: [a] Ea quidem tempestate, qua Vngarorum gens Dei Ecclesiam populabatur, fuit in ea Princeps quidam, quartus ab eo qui Vngaris in Pannoniam ingressuris ducem se præbuit. Is Geisca dicebatur, seuerus sane & crudelis homo in suos, potenter eis imperans, erga alios vero, præsertim Christianos, humanus, misericors & liberalis. Etsi autem paganismi sui erroribus esset implicitus, attamen cælestis gratiæ luce spirituali appropinquante, cum omnibus vicinis circumquaque prouincijs de pace cœpit accurate tractare, vt iam in illo liceret animaduerti, cuius optaret esse filius,
[b] *Matt. 5.* dicente in Euangelio Domino Saluatore: [b] Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Edicto namq. proposito, iussit Christianis omnibus in ipsius ditionem siue Du- B
catum ingredi volentibus hospitalitatis & publicæ fidei studium & curam impendi. Porro clericis & monachis fecit potestatem in ipsius quoque conspectum veniendi, eosq. propenso animo audiuit. Atque ita factum est, vt Orthodoxæ Fidei semen in pectoris eius horto satum in fruges erumpere gestiret.

GIESCA PRIMVS PRINCEPS VNGARORVM CHRISTIANVS. *f. Christianissimum

Quid multa? Adest tempus cælitus dispositum. Credidit ipse cum familiaribus suis. Vndis salutaribus expiatus, omnes ditionis suæ homines pollicetur se ad *Christianissimum perducturum. Cum autem multum esset solicitus de edomandis rebellibus, ritibus sacrilegis abolendis, ad sanctæ Ecclesiæ profectum pro sua æstimatione statuendis Episcopatibus: mira quadam prouisione, nocte eum Dominus consolatus est. Misit enim ad eum iuuenem speciosissimum, qui diceret ei: Pax tibi, Christi electe, faceßat cura hæc & solicitudo. Non fiat per te id quod meditaris. Habes enim C
manus humano sanguine pollutas. Nascetur autem tibi filius, qui diuinæ prouidentiæ consilio id efficiet, quod tu animo concepisti. Erit is Rex, & ex eorum Regum numero, quos Dominus elegit, coronam Regni temporarij æterna commutaturus. Tu vero hominem spiritali legatione apud te functurum, honorifice excipito, exceptum reuerenter habeto, eius cohortationibus sincerum pij pectoris affectum adhibeto. Expergefactus Princeps, stupens ad visionem, prius secum, deinde cum Christianis & suis hominibus pertractans, humi totus prostratus, expansis manibus, humiliter gratias egit Deo; seq. principatumq. suum cum filio nascituro, curæ illius qui non dormit, neque dormitat, lacrymabundus commendat.

S. ADALBERTVS BENIGNE SVSCIPITVR A GEISCA.

Admirante autem eo de viro diuinitus ipsi prædicto: nuntiatur illi, beatum Adalbertum Boemensis Ecclesiæ Antistitem ad ipsum venire, ad Christianam religionem, D
Fidemq. non fictam eum traducere, & ob Fidei profectum Domino laudis hostiam immolare cupientem. Is nuntius nouis Christi tyronibus ineffabilem attulit lætitiam. Dux procedit obuiam seruo Christi cum Fidelibus quibusque, honorifice eum excipit, & vt in visione erat admonitus, modis omnibus se obedientiæ filium fore demonstrat. Deinde iubente ipso, fit vbique congregatio indomitæ gentis. per sanctum Episcopũ fiunt conciones, eius exhortationibus mox illi conuertuntur & baptizantur, multis in locis Ecclesiæ conduntur. Luce enim illa, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum, profligatis tenebris, cœpit Vngaria enitere. & completum est in ea,
[c] *Isai. 9.* quod [c] Propheta ait: Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam. Lux lucis inuisibilis Christus est, quem tunc Gentiles videre meruerunt, quando e tenebris reuocati, illum esse & verum Deum & hominem verum, perfecte crediderunt. E

Non est autem silentio prætereundum, vt omnis ambiguitas tolleretur de medio, & ne parum fidei habere videretur visio Duci oblata, etiam vxorem eius iam partui propinquam eiusmodi diuinitus consolatione affectam. Apparuit illi beatus Leuita & protomartyr Stephanus, Leuitici habitus insignibus ornatus, ita eam compellens: Confide mulier in Domino, & certa esto, te filium parituram, cui primo huius gentis & Regnum & corona debetur. Tu vero illi nomen imponas meum. Cum autem femina non sine admiratione scisciteretur ab eo, quisnã esset, aut quomodo vocaretur. sic respondit: Ego sum Stephanus protomartyr, qui primus pro Christi nomine martyrium obiui. His dictis disparuit. Nascitur itaque (vt prædictum erat) filius Principi, notus Domino, secundum [d] Prophetam, priusquam in vtero conciperetur, & per Stephanum protomartyrem a Domino appellatus antequam natus. Eum vero beatus

S. ADALBERTVS BAPTIZAT STEPHANVM REGEM VNGAR.
d Luc. 2.

A tus & Deo dilectus Episcopus Adalbertus baptizauit, & nomen Stephani ei impositum est, & non sine nutu & consilio Dei, vt nos quidem persuasum habemus.] hucusque ibi de rebus gestis quæ pertinent ad Adalbertum Vngarorum Apostolum. At ipse sciens Apostolatus munus non sponte sua a quoquam, sed Dei nutu ab eo, qui primariam in Ecclesia Catholica retinet a Deo concessam auctoritatem, suscipiendum, Romam rursus statuit proficisci, vbi si Deus id vellet (vt fecit) a Romano Pontifice acciperet ipsum ad Gentes Apostolatum. Quando autem id contigerit, suo loco dicemus. Porro ista omnia hoc anno cœpta de reditu Roma in Boemiam, & de Boemia in Vngariam profectione, haud vnius anni spacio perfici potuisse putamus.

THEOPHANE IMPERATRIX ROMAM VENIT.

Hoc anno Theophane Imperatrix Ottonis Regis mater Romã venit, vt Italiæ Prin-
B cipes in officio contineret, filioq. fideles perseuerarent, rebellesq. comprimeret, mansitq. ibi triennio, vsque ad annum Redemptoris nongentesimum nonagesimumprimum, quo ex hac vita migrauit. Ista Lambertus in Chronico. cuius tempore res Vrbanæ tranquillo statu quieuerunt. Ditmarus eam obijsse tradit, anno septimo Ottonis Regni, decimo septimo kal. Iulij.

IESV CHRISTI ANNVS 990. — IOANNIS XV. PAP. ANNVS 6. — OTTONIS III. IMP. 7. BASIL. ET CONST. IMPP. 15.

LEGATIO IOANNIS PAP. IN ANGLIAM

SEQVITVR Redemptoris annus nongentesimus nonagesimus, Indictione tertia,
C quo a Ioanne Romano Pontifice decernitur legatio ad Angliæ Regem atque Ducem Northmannorum inter se inuicem dissidentes. eo functus est munere Leo Vice-episcopus Treuirensis, qui eos in concordiam reuocauit. [a]

[a] Matth. Vuestmonast. in flor. histor. hoc anno

De legatione hac Leonis a Ioanne Papa in Angliam missi, & de concordia inter Principes inita, extat diploma eiusdem Pontificis apud [b] Vuilelmum Malmesburiensem datum anno sequenti, hoc titulo.

[b] Vuillel. de gestis Reg. Angl. lib. 2. cap. 10.

Epistola Ioannis Papæ Decimiquinti.

Ioannes Quintusdecimus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Papa omnibus Fidelibus salutẽ.

Nouerint omnes sanctæ Matris Ecclesiæ Fideles, & nostri vtriusque ordinis per climata sæculi dilatati, qualiter nobis relatum est a compluribus de inimicitia Ethelredi Saxonum Occidentalium Regis necnon & Richardi Marchionis: Vnde nimium tri- DE PACE LITTERAE APOSTOLICAE.
stis effectus, vtpote de filijs nostris spiritualibus, tandem inito salubri consilio, accer-
D siui quemdam Apocrisarium nostrum Leonem, Viceepiscopum sanctæ Treuirensis Ecclesiæ, & misi eum illuc cum litteris nostris exhortatorijs, vt resipiscerent ab hac *superstitione. Qui transiens vastas intercapedines terrarum, tandem marinos transmeauit fines, & in die Natiuitatis Domini peruenit ante conspectum Regis præfati; moxq. ex parte nostra salutato obtulit litteras, quas illi miseramus. Qui accersitis cunctis sui Regni fidelibus vtriusque ordinis sapientioribus, ob amorem & timorem Dei omnipotentis, necnon & sancti Petri Apostolorum principis, & per nostram admonitionem paternam, firmissimam concessit pacem cum omnibus filijs & filiabus suis, præsentibus & futuris, & cum omnibus fidelibus suis sine dolo.

* dissensione

Qua de re misit Edelsinum sanctæ Schireburnensis Ecclesiæ præsulem, necnon Leolfstanum filium Alfuuoldi, & Vulstani filium Ederelnothum, qui transierunt mari-
E nos fines, & peruenerunt vsque ad Richardum præfatum Marchionem. Qui & monita nostra pacifice susciperis, simulq. audiens decretum suprafati Regis, libenti animo pacem firmauit eamdem cum filijs suis & filiabus præsentibus & futuris, & cum omnibus fidelibus suis eo rationis tenore, vt si aliquis eorum, vel ipsi iniuste aliquid contra alium perpetrauerint, digna emendatione purgentur; paxq. maneat perpetualiter & inconuulsa, sacramentorum vtriusque partis stigmate stipulata. Ex parte scilicet Regis Ethelredi Edelsinus præsul sanctæ Schireburnensis Ecclesiæ, Leolfstanus Alfuuoldi filius, & Ederelnothus Vulstani filius. Ex parte Richardi Rogerius Episcopus, Rodulphus Hugonis filius, Trutheno filius Thurgis. Actum Rothomagi, kalendis Martij, anno ab Incarnatione Domini nongentesimo nonagesimoprimo, Indictione quarta.] *additum*: Et de hominibus Regis, vel de inimicis suis nullum Richardus recipiat, nec Rex de suis sine sigillo eorum.]

Hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

S. ADALBERTVS ROMAM REDIT.

Hoc ipso anno sanctus Adalbertus Pragensis Episcopus Romam veniens sancti Bo- A
nifacij monasterium, vbi quinquennio manserat, iterum adijt: ibiq. totidem annos expleuit. Erat plane in Vrbe locus ille Sanctorũ colonia, vbi qui his temporibus floruere sanctitate viri celebres habitarunt. Vt non mirum, si adhuc iterum ad locum hunc beatorum, quasi in terrestre cælum, Adalbertus posthabitis, tot, tantisq. alijs in Germania & Gallia & in Italia monasterijs, tantummodo conuolauerit, quod perauide requisierit. Sed audiamus eum qui ista ob oculos habuit, huius temporis auctorẽ, qui
a Vit. S. Adalb. apud Sur. die 23. Apr. tom. 2. rerũ inspector exacte cuncta conscripsit. [a] ait enim: Ergo diuinus heros ascendit equos, dulcem Romã reuisit, & quasi post pericula maris quassa nauis occupat optatum portum. Sic secretos monasterij sinus, charam requiem intrat, amplexus pulchram Rachel, obliuiscitur laboriosam Liam.] & paulo post de præstantibus sanctitate viris qui illic erant, hæc subijcit: Vsus vero illi maximus erat, colloquia quærere spiritualium B
& seniorum, qui porro illuc pro claritate Abbatis plures confluxerunt. Græci inquã optimi venerunt, Latini similes militauerunt. Superioribus quatuor pius Basilius, inferioribus quatuor magnus Benedictus dux, siue rex erat. Inter quos medius incedens, Deum sitiens Adalbertus, verba vitæ sumit & glutit, raptus in altum, cum fratribus dulcius contemplatur Deum. O quoties obortis lacrymis memini dicentem, cum causa ædificationis accessissem ad Ioannem Abbatem: Vbi sunt, inquit, margaritæ meæ? Vbi sunt dulces cibi animæ meæ? Vbi conuenerunt sancti viri, pluebant ibi sermones Dei, accensæ sententiæ mutuo cursant: arsit ignis super terram cordis: testatur præsentem Deum vnda compunctionis.] quinam fuerint octo insignes Abbates quatuor Græci, & totidem Latini sanctitate celebres, istis idem aperit verbis:

VIRI INSIGNES IN MONAST. S. SONIFACII. Hoc, inquit, faciebat scilicet Gregorius Abbas, hoc Nilus pater, hoc Ioannes bonus C
& infirmus, hoc simplex Stratus & super terram Angelus vnus.] erant isti Abbates Græci, qui perturbatum statum Orientalis Ecclesiæ relinquentes, tamquam columba Noe, oliuam vberem & speciosam vbi consisterent, quæsiuere. Latini autem qui fuerint, docens mox subdit: Hoc ex ratione maiori Dei sapiens Ioannes, hoc similis Theodorus, hoc Ioannes innocens, hoc simplex Leo Psalmorum amicus, & semper prædicare paratus.] hæc de illis qui videbantur esse columnæ, de quorum nouissimo
b Petr. Dam. epist. ad Nicol. Papã de dimittendo Episcopatu. nempe Leone quæ scribat [b] Petrus Damiani, in medium afferemus, vt ex vno, eodemq. nouissimo reliquos perdiscamus. ait enim:

LEO ABBAS NONANTVLANVS. Leo quoque Nonantulanus Abbas ad memoriam redit, qui dum clericalem adhuc speciem gereret, tandem deuotione peracta, cum Hierosolymis remeasset, sic vitã suam instituit, vt nihil aliud præter vnum dumtaxat asinum possideret. Et hoc quotidie D
saltus & pascua circumquaque perlustrans, materias congregabat. quibus ad requisita naturæ necessaria fratribus * acutergia ministraret. peractoq. glorioso huiusmodi opere manuum, psalterioq. cum ipsa simul exercitatione decurso; protinus ad offerenda Domino sacra mysteria non sine multis lacrymis sanctus presbyter accedebat. Postmodum vero ad monasterij requiem violenter attractus aiebat (quod infelix frequenter & ipse deploro) IESVM, inquiens, per pedes tenui, & nunc miser & cæcus, vt Sampson, sæculi moles voluo. Vixq. peracto biennio, in manu Ottonis, qui tunc Imperij sceptra regebat, pastoralem baculum reddidit, deinde apud S. Bonifacium intra Romana mœnia perseuerans, ex omni quod sibi vitæ huius residuum fuit, nihil aliud quam æternæ vitæ sibi compendia procurauit. Ad cuius postmodum sepulturam cæcus veniens, luci pristinæ asseritur restitutus.] hæc Petrus de Leone. Porro hic iste E
Leo qui iam Abbas eiusdem monasterij sancti Bonifacij, scriptus postea reperitur in synodalibus Actis cum legatione functus est, in Gallias missus ab eodem Ioanne Pontifice, vt inferius suo loco patebit.

Eodem anno celebratur in Gallia Concilium Siluanectense. Quanam autem occasione celebrari contigerit, & quid in eo gestum, ex Actis Rhemensis Synodi post annum sequentem celebratæ, de qua suo loco dicendum, hic reddemus historiam. Ar-
RHEMENSIS CIVITAS CAPTA. nulphus Rhemensis Archiepiscopus Hugonis Regis Francorum fauore promotus ad eam dignitatem fuit, ita visum Hugoni, vt hunc licet non legitimum, regio tamen stemmate ortum, vtpote Lotharij Regis filium, & Caroli adhuc regnantis nepotem, ætate iuniorem his beneficijs in suas partes adduceret & contineret. Accidit autem, vt cum vix sex menses ea sede potitus esset, proditione cuiusdam Gisleberti Rhemensis

A sis presbyteri ea ciuitate Carolus potiretur, cum & ipse Arnulphus captiuus deductus est. Quod vero suspicio non leuis de ipso esset Arnulpho, quod eius iussu ciuitas Carolo patruo prodita esset: ipse aduersus omnes, qui tam nefaria perpetrassent, excommunicationis sententiam in hunc modum intorsit: [a]

a Gerb. in Concil. Rhem. c. 12. EXCOMMVNICATIO IN EOS QVI RHEM. CIVIT. INVASERVNT.

Arnulphus gratia Dei Archiepiscopus Commonitorium prædonibus Rhemorum.

Quid tibi vis prædonum Rhemensium scelerata manus? Nihil ne te mouent pupilli & viduæ lacrymæ, nec aduocatus eorum? Velis, nolis, ipse Dominus tuus, ipse testis est & iudex, & grauis vltor, cuius iudicium non effugies. Vide quid ante oculos ipsius egeris: sanctam pudicitiam virginum non erubuisti, matronas etiam barbaris verendas, nudas reliquisti, orphanum & pupillum non respexisti. Parum tibi hoc: Accessisti ad templum Matris Dei cunctis mortalibus reuerendum, eius atrium per-
B fregisti, polluisti, violasti: quod oculi ibi viderunt, concupiuisti: Quod manus attrectare potuerunt, rapuisti. Et nos quidem contra diuinum & humanum ius misericordia abutentes, quod cibi & potus abstulisti non indulgemus, sed propter impia tempora non exigimus; exigimus autem reliqua omnia, quæ pollutis manibus peruasisti, ac retines. Redde ergo, aut sententia damnationis in peruasores rerum Ecclesiasticarum a sacris Canonibus promulgatam, eam in te latam, multotiesq. ferendam accipe.

Anathema in prædones.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus sancti, interueniente & adiuuante beata Maria semper Virgine, auctoritate quoque & potestate Apostolis tradita, nobisq. relicta, excommunicamus, anathematizamus, maledicimus, damnamus, & a liminibus sanctæ Matris Ecclesiæ separamus vos Rhemensium præ-
C donum auctores, factores, cooperatores, fautores, & a proprijs dominis rerum suarum sub nomine emptionis abalienatores. Obtenebrescant oculi qui concupierunt, arescant manus quæ rapuerunt, debilitentur omnia membra quæ adiuuerunt. Semper laboretis, nec requiem inueniatis, fructuq. laboris vestri priuemini: formidetis, & paueatis a facie persequentis & non persequentis hostis, vt tabescendo deficiatis. Sit portio vestra cum Iuda traditore Domini in terra mortis & tenebrarum, donec corda vestra ad plenam satisfactionem conuertantur. Hic autem sit modus plenæ satisfactionis, vt omnia iniuste ablata præter cibum & potum proprijs dominis ex integro restituatis, coramq. Rhemensi Ecclesia pœnitendo humiliemini, qui sanctam Rhemensem Ecclesiam reueriti non estis. Ne cessent a vobis maledictiones scelerum vestrorum persecutrices, quamdiu permanebitis in peccato peruasionis. Amen.
D Fiat, fiat.] hucusque sententia anathematis per Arnulphum illata, de qua [b] Gerbertus: Post hæc Arnulphus suos prædones sub anathemate posuit, atque vt idem facerent, Galliarum Episcopis imperauit.] quod & egregie præstiterunt collecti in vnum in Synodo Siluanectensi.

b Idem epist ad Vuilderod. Epis.

CONCILIVM SYLVANECT. Collectis igitur in vnum Episcopis, expositaq. ob oculos omnium lugubri tragœdia Rhemensis cladis, paribus animis, zelo offensi numinis æstuantibus aduersus eos, qui adeo nefaria perpetrasse ausi fuissent, oratione primum inuectiua acriter agentes, eos demum sententia anathematis damnauere. recitata sunt ista omnia postea in Rhemensi Concilio, atque inde in suum commentarium a [c] Gerberto translata in hunc scilicet modum.

c Idem de Concil. Rhem. c. 14.

Oratio inuectiua Episcoporũ Rhemensis diœceseos vice decreti habita Siluanectis.

INVECTIVA IN INVASORES RHEMENSIS CIVITATIS.

E Quousque se extendet effrænata licentia vestra, alterius proditores, ludæ satellites? Ad quem finem progreditur incepta audacia vestri ducis, ducis dicimus Adalgeri presbyteri, qui nomen sacerdotalis dignitatis suo nomine polluit? Te igitur interpellamus, funeste presbyter. Quid tibi visum est, post illa cruenta arma, quibus te Lauduni exercuisti, vt iterum vilis apostata factus, Arnulphum Rhemorum Archiepiscopum traderes, cum ante, velut fidissimus custos, cubares, conuiua assiduus esses, consilia disponeres, sacrosancta administrares? Num rigorem Ecclesiasticæ seueritatis, vel iudicium omnipotentis Dei effugere te putasti? Vrbis portas aperuisti, hostes introduxisti, venerabile templum Matris Dei, atque ipsis barbaris reuerendum, velut hostium castra oppugnasti. Nunc etiam vos prædonum maxima portio, qui Ecclesiæ ingentibus beneficijs eratis obligati; qui dicitis: Hereditate possideamus sanctuarium Dei: qui signa militaria loricati, galeati, cum scutis & lanceis ante aram bea-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tæ Dei Genitricis intuliſtis: qui pollutis manibus paſtorem cum Clero & populo inter A
ſancta Sanctorum comprehẽdiſtis, cuſtodiæ diſtribuiſtis, carceri mancipaſtis, & adhuc
retinetis. Num inquam, vos diuina iura effugietis? Vos quoque, quorum dolo &
fraude, conſilio & auxilio tantum ſcelus factum eſt, cum his qui principes tanti fa-
cinoris fuerunt, conſociandi eſtis, vt pœnam peccati ſimul feratis, qui cauſa pec-
cati ſimul conſpiraſtis, bonaq. ciuium Rhemenſium prædones impijſſimi, velut ſub
haſta diſtraxiſtis. Nec etiam vos abeſſe debetis, qui in Adalberonem Laudunenſem
NOVA HAERE SIS PVLLV LANS. Epiſcopum non minus leuia perfeciſtis. Et vt pullulantem hæreſim reſcindamus, quæ
dictitat, omnia licere Carolo, etiam in locis ſacris: Rhemenſem ſimul & Laudunen-
ſem Eccleſiam, vtramque ſacrilegio, quamuis diſſimili, pollutam a ſacris remoue-
mus officijs, donec legitime reconcilietur vtraque. Et ne quis nos talibus monſtris ho-
minum fauere, talibus negotijs aſſenſum præbituros putet, ſed pro fide qua viuimus, B
omnibus expoſitos periculis, ſententiam noſtram ita confirmamus, ſtabilimus, corro-
boramus.

Anathema in eos.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus ſancti, interueniente & ad-
iuuante beata Maria ſemper Virgine cum omnibus Sanctis; auctoritate quoque & po-
teſtate Apoſtolis tradita, nobiſq. relicta, excommunicamus, anathematizamus, dam-
namus, & a liminibus ſanctæ Matris Eccleſiæ ſeparamus Adalgerum presbyterum,
diaboli membrum, Epiſcopi, Cleri & totius populi Rhemenſis traditorem. Eos quo-
que qui huius traditionis extiterunt inuentores, auctores, factores, cooperatores, fau-
tores, ciuiumq. depopulatores, & a proprijs dominis rerum ſuarum ſub nomine em-
ptionis abalienatores. His adiungimus Laudunenſis Epiſcopij peruaſores, ac ipſius C
a *Pſal. 82.* Epiſcopi grauiſſimos tortores. Fiat ſicut [a] Scriptura dicit: Qui dixerunt, hereditate
poſſideamus ſanctuarium Dei, Deus meus pone illos vt rotam, & ſicut ſtipulam an-
te faciem venti. Sicut ignis qui comburit ſiluam, & ſicut flamma comburens montes,
ita perſequeris illos in tempeſtate tua, & in ira tua turbabis eos: Imple facies eorũ igno-
minia, & quærant nomen tuum Domine, erubeſcant & conturbentur in ſæculum ſæ-
culi, & confundantur & pereant: Et cognoſcant, quia nomen tibi Dominus, tu ſo-
lus altiſſimus in omni terra. Et quia pupillum & viduam non miſerati ſunt, neque
templum Dei reueriti, dominiumq. Eccleſiarum ſibi vſurparunt; fiant filij eorum or-
phani & vxores viduæ. Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam eorum, & diripiant
alieni labores illorum: nutantes transferantur filij eorum & mendicent, & eijciantur
* *al.* Principa- tum de habitationibus ſuis. Fiant dies eorum pauci, & * Epiſcopatum eorũ accipiat alius: D
& duplici contritione contere eos Domine Deus noſter, niſi reſipiſcant, & Eccleſiæ
Catholicæ fructuoſa pœnitentia ſatisfaciant. Amen. Fiat, Fiat.]

CVR A CAROLINIS DEFECERIT REGNVM FRANCORVM. Et plane factum eſt, quod diro anathemate imprecati ſunt Patres. Siquidem anno
ſequenti captus eſt ab Hugone Carolus, & penitus ex ſtemmatis eius ramo ceſſauit
Regnum Francorum, tunc penitus exciſum, cum (vt audiſti nuper a Patribus) hæ-
reſis pullulare cœpit, qua dicerent Caroli ſtudioſi, omnia licere Carolo etiã in Eccleſijs.
Sicq. eo vſque ſunt a Deo tolerata peccata Regũ illius ſtemmatis, quamdiu ea peccata
non ſunt defenſa vt iure facta; vti vero cœperunt obſtinate defendi, vt error ſit repu-
tata iuſtitia, & inde hæreſis oriri cœperit: tunc ira Dei effuſa eſt ſuper Principes, & præ-
ciſum eſt Regnum ab eo, & datum ipſius æmulo, & de Saul tranſlatum in Dauid. Vi-
deat ergo quam male conſulant Principibus Nouatores noſtri temporis, hæretici in- E
quam dicti Politici, eadem quæ hoc tempore ſunt cœpta doceri, penitus profitentes.
Quæ autem hæc ſint ſequuta, dicemus anno ſequenti.

IESV CHRISTI ANNVS 991. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 7. OTTONIS III. IMP. 8. BASIL. ET CONST. IMPP. 16.

LEGATIONES IN CAVSA ARNVLPHI AD ROM. PONT. SEQVITVR annus Redemptoris nongenteſimus nonageſimus primus, Indictione
quarta, quo increbreſcente aduerſus Arnulphum Rhemẽſem Archiepiſcopũ ſpar-
ſo rumore de proditione Rhemenſis ciuitatis: Hugo Rex eũ ſubijcere ſynodali iudicio
cogi-

A cogitauit. reluctabatur ipſe audiri ab alijs quam a Romano Pontifice, quem ſolum ſci-
ret habere ſuperiorem, apud ipſum vero experiri paratum. Quod autem id quod iu-
ſtiſſimum eſſet negari non poſſet, aduerſus eum ſcribuntur litteræ ad Ioannem Roma-
num Pontificem tum ab Hugone Rege, tum ab Epiſcopis Rhemenſis prouinciæ; ab iſ-
demq. duæ ad eumdem legationes decernuntur; ita tamẽ, vt ſpecietenus rem agerent,
cum omnibus illis in propoſito eſſet, eamdẽ cauſam tractari inter Epiſcopos Rhemen-
ſis prouinciæ & aliarũ Eccleſiarũ Galliæ ſacerdotes: quod exitus declarauit, vt inferius
dicturi ſumus. Præceſſit autem pro Arnulpho Heribertus Comes ad eumdem Ioannẽ
Pontificem Legatus. hæc autem omnia huius anni exordio facta eſſe, [a] Gerbertus qui
interfuit, docet, dum decem & octo menſes tradit interceſſiſſe ab eo tempore vſque ad
Synodum Rhemenſem habitam anno ſequenti, menſe Iunij. Porro Regis ad Ioannem
B Papam epiſtola ſic ſe habet. [b]

[a] *Gerb. de Concil. Rhem. & epiſt. ad Vuilderodum.*

[b] *Ibid. cap. 25.*

Beatiſſimo Papæ Ioanni Hugo gratia Dei Francorum Rex.

HVGONIS REGIS EPIST. AD IOAN. ROM. PONT. Nouis atque inuſitatis rebus ſummo ſtudio ſummaq. cura veſtra conſilia expeten-
da decreuimus. quippe cum ſciamus, vos omne tempus in humanis ac diuinis ſtudijs
exegiſſe. Conſiderate ergo quæ ſunt facta, & facienda præſcribite, vt & ſacris legibus
ſuus honor reddatur, & regalis poteſtas non annulletur. Arnulphus Regis Lotharij
(vt dicunt) filius poſt graues inimicitias ac ſcelera, quæ in Regnum noſtrum exercuit,
loco parentis adoptatus eſt a nobis, ac metropoli Rhemorum gratis donatus; iuſiuran
dum præbuit, quod contra præterita & futura valeret ſacramenta; libellum fidelitatis
ſub nomine chirographi conſcripſit, recitauit, corroborauit, corroborariq. fecit: mili-
tes ac omnes ciues iurare coegit, vt in noſtra perſiſterent fide, ſi ipſe aliquando in po-
C teſtatem hoſtium deueniret. Contra hæc omnia (vt certiſſimi teſtes ſunt) ipſe portas
hoſtibus patefecit; Clerum ac populum ſuæ fidei creditum captiuitati & prædæ diſtri-
buit. Sed eſto, eum eſſe addictum alienæ poteſtati (vt ipſe videri vult) cur ciues & mi-
lites peierare coegit? Cur arma contra nos comparat? Cur vrbem & caſtra contra
nos munit? Si captus eſt, cur non patitur liberari? Si vi hoſtium oppreſſus, quare non
vult ſibi ſubueniri? & ſi liberatus eſt, cur ad nos non redit? Vocatur ad palatium, &
venire contemnit. Inuitatur ab Archiepiſcopis: nihil ſe eis debere reſpondet. Ergo qui
vices Apoſtolorum tenetis: ſtatuite, quid de altero Iuda fieri debeat, ne nomen Dei
per nos blaſphemetur; & ne forte iuſto dolore permoti, ac veſtra taciturnitate vrbis
Rhemenſis ſcilicet excidium, totiusq. prouinciæ moliamur incendium; nec Iudici Deo
excuſationem prætendetis, ſi nobis quærentibus atque rogantibus formam iudicij da-
D re nolueritis.] hæc ad Ioannem Romanum Pontificem Hugo Rex Francorum, qui &
commouit aduerſus eumdem Arnulphum Rhemẽſem Archiepiſcopum omnes com-
prouinciales Epiſcopos, vt contra eum litteras ſcriberent ad eumdem Ioannem Papã,
quem rogarent, vt ipſum Arnulphum Epiſcopatu priuaret, & alium in locum ipſius
ſubrogaret. Ipſæ autem litteræ ſic ſe habent. [c]

[c] *Ibid. cap. 26.*

Domino ac reuerendiſſimo Papæ Ioanni Epiſcopi Rhemorum diœceſeos.

EPIST. EPISC. RHEM. DIOEC. AD IOAN. PAP. Non ſumus neſcij, beatiſſime Pater, iamdudum oportuiſſe nos expetere conſulta
S. R. E. pro ruina atque occaſu ſacerdotalis ordinis; ſed multitudine tyrannorũ preſſi,
longitudine terrarũ ſemoti, deſideria noſtra hactenus implere nequiuimus. Nunc ita-
que veſtro examini non ſine magno dolore perferimus nouum atque inuſitatum cri-
men Arnulphi Rhemorum Archiepiſcopi, qui famoſus apoſtata factus locum Iudæ
E traditoris olim, in Eccleſia tenet. Qui filius quondam Eccleſiæ Laudunenſis, cum Epi-
ſcopum ſuum dolo & fraude ceperit, Eccleſiam eius peruaſerit; ad cumulum ſuæ dam-
nationis Rhemenſem ſibi creditam cum Clero & populo captiuauit. Nec mouet eum
noſtra vocatio, vel potius ſaluberrima exhortatio, non Archiepiſcoporum compro-
uincialium multoties repetita canonice facta coram Deo & Angelis eius profeſſio, non
chirographi in conſpectu Eccleſiæ recitata deſcriptio, non numeroſa ſacramenta mi-
ris excogitata conſilijs. Stant ſuo vitio quamplures Eccleſiæ paſtoribus viduatæ. Pe-
reunt innumerabiles populi ſine ſacerdotali benedictione & confirmatione. Ipſe fa-
ctione tyrannica, diuina humanaq. iura contemnẽs, tyrannidem exercet. Regibus no-
ſtris, *Hugoni videlicet & Roberto eius filio*, a quibus tantam gloriam gratis conſecutus eſt,
interitum meditatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ergo tandem ad mõstra perditissimi hominis expergefacti, iuimus in sententiã Domini dicentis:[a] Si peccauerit in te frater tuus: vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si autem te non audierit; adhibe tecum adhuc vnum vel duos, vt in ore testium duorum vel trium stet omne verbum. quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Adesto pater, ruẽti Ecclesiæ, & sentẽtiam ex sacris Canonibus promulgatam, vel potius ab ipsa veritate prolatam profer in reum. Sentiamus in vobis alterum Petrum defensorem & corroboratorem Christianæ Fidei. Ferat sancta Romana Ecclesia sententiam damnationis in reum, quem vniuersalis damnat Ecclesia. Suffragetur nobis vestra auctoritas, & in huius apostatæ deiectione, & in eius qui domui Dei præesse possit Archiepiscopi noua ordinatione, simulq. inuocatis Episcopis nostris fratribus, necessaria promotione; vt sciamus & intelligamus, cur inter ceteros Apostolatum vestrum præferre debeamus.] hucusque ad Ioannem Pontificem Episcopi Rhemensis prouinciæ. Sicq. duæ legationes, a Rege vna, altera vero ab Episcopis tunc simul eadem ex causa missæ sunt Romam.

[a] Matt. 18.

At sicut aduersus Arnulphum ab Hugone Rege & Episcopis (vt vidisti) missæ sunt Romam litteræ; ita e contra pro Arnulpho ab Heriberto Comite (hic erat socer [b] Caroli Regis Francorum) missi sunt Legati ad eumdem Pontificem. Si in causa propria credendum est Gerberto de Actis quæ scripsit Rhemensis Concilij, cum agit [c] de his duabus legationibus Romam ad Ioannem Pontificem missis, tradit peruenisse Legatos Heriberti Comitis, eosdemq. muneribus præoccupasse Ioannem Romanum Pontificem. ita quidem ipse, qui eiusdem Pontificis auctoritate iussus ab occupata a se Rhemensi sede ignominiose deponi, in eumdem commotus, nihil remisit iniuriarum; & non ob aliam causam post suam degradationem eiusdem argumenti diuersa scriptorum genera elaborauit, atque edidit, quam vt in eumdem Romanum Pontificem, ipsamq. Apostolicam Sedem contumeliarum plaustra componeret.

[b] Aim. lib. 5. c. 44. in fine.

[c] Gerb. de Concil. Rhem. c. 27.

Ita qui monachus quondam Auriacensis cœnobij, liberalibus artibus potius quam theologicis litteris excultus, sub specie instituendi filiũ Hugonis Regis Robertum, cũ monasterio, monasticam quoque verecundiam missam fecit, curialis inter curiales (secundũ illud propheticum:[d] Conuersati sunt inter Gentes, & didicerunt opera eorum) sic profiteri cœpit, vt garrulitate, dicacitate, oblocutione, detractione, adulatione, animi duplicitate ad simulandum atque fallendum summa dexteritate compositus omnes facile antecelleret, prout quæ inferius non aliunde quam ex eius scriptis intelliges, fidem sicut apertissimam ita & certissimam faciunt: cum alioqui ab huius temporis scriptoribus non ab his diuersis coloribus repræsentetur, cum hominem ingenio acerrimum, in suis ad altiora progressibus valde prouidum (vt docuerunt euenta) fuisse demonstrent, dum homo ignobilis, vt [e] Glaber testatur, primo ad regiam aulam, inde ad Rhemensem Archiepiscopatum sibi aditum præparauit, postea ad Rauennatis Ecclesiæ præsulatum aperuit viam; atque demum vt Imperatoria manu ad Apostolicam Sedem, ceteris eminentiorem Petri thronum extolleretur, præparauit tamquam summus summæ gloriæ suæ artifex & architectus idonea ad id perficiendũ instrumenta composita inuentione Dedalica, quamuis plerique dixerint, diabolica, nempe vetita magia, quæ per dæmonum inuocationem perfici consueuit.

[d] Psal. 105.

[e] Glab. lib. 1. cap. 4.

Verum non sic comparati sumus, vt quæcumque de malo homine scripta feruntur, absque disquisitione diligenter exhibita admittamus, sed illa dumtaxat quæ veris certisq. testificationibus proferantur. Immo (quod tu mireris) cum de isto agemus Romanæ Ecclesiæ perduelle, non alterius cuiusque magis quam sui ipsius ad significandum qualis fuerit, scriptis vtemur; vt ipsius calamus sit penicillus, quo eius naturalis effigies efformata, qualis ipse fuerit tamquam in tabula expressus picturæ vultus omnibus innotescat.

Extant siquidem eiusdem Gerberti eadẽ scriptorum monumenta, ab ipso in hac causa Arnulphi, multiplici genere edita, sed vno argumento, non tam historico more, quã (vt ipse profitetur) rhetorico, dum versatur totus in acerrimis inuectiuis, tuncq. tẽporis ab eo concinnata, cũ exæstuaret vehementi iræ calore, quod ipso ab adepta malis artibus sede reiecto, in eam a Ioanne summo Pontifice Arnulphus fuerat restitutus. Porro istiusmodi scripta Gerberti, tamquam ingens thesaurus inuentus, a Nouatoribus in odium Romanæ Ecclesiæ sunt in lucem prodita, dupliciq. editione vulgata, altera [a] cum alijs intextis blasphemijs & annexis mendacijs, altera seorsum anno superiori millesimo sexcentesimo Francofurti apud heredes Andreæ Vuechelij hoc titulo cusa.

[a] Centur. 10. cap. 9. col. 457.

Synodus Ecclesiæ Gallicanæ habita Durocortori Rhemorũ sub Hugone A. & Roberto Francorum Rege cum Apologia eiusdem Synodi scripta a Gerberto tum quidẽ Archiepiscopo Rhemensi, postea Romano Pontifice, ex vetusto codice Miriacensis quondam monasterij.] At si a titulo incipias controuersiam, plane consenties in eo magnopere erratum esse, cum non Synodus, sed pseudosynodus dicenda fuisset. Quomodo enim nominanda Synodus illa, quam posteriori Concilio legitime congregato, cui cum Gallicanis Episcopis legatio interfuit Apostolica, abrogatam fuisse constat, nemine discrepante, nisi misero Gerberto, qui in ea depositus fuit, consentientibus cum Episcopis ipsis etiam Francorum Regibus Hugone atque Roberto, recipientibus ijsdem restitutum Arnulphum? Sed de his fusius suo loco agendum erit inferius: modo autem rerum gestarum inchoatam historiam prosequamur, quæ prodantur ab eodem ipso Gerberto in Romanam Ecclesiam, a qua sede priuatus fuerat, tunc infensissimo, cui non nisi eadem quæ hosti fides debeat adhiberi. Cum enim de legationibus his hoc anno Romam contra Arnulphum missis agit, hæc ait: [b] Legatos tantum scripta porrexisse Romano Pontifici, primoq. se blande acceptos esse. Postea vero quam Heriberti Comitis Legati equam corpore præstantem, niueo colore insignem cum alijs muneribus Pontifici obtulerunt, se per triduum ante ianuas palatij defatigatos, nec admissos, infecto negotio redijsse.] o longanimes Legatos, qui expectatione trium dierum fessi, vlterius expectare noluerunt in tanta vndique ex toto Christiano orbe cum multiplicibus negotijs aduentantium, velut imbre, frequentia! pergit Gerbertus, alio ex capite notam inurere Ecclesiæ Romanæ laborans:

DE PSEVDOSYNODI HABITA PRO GERBERTO.

[b] Gerb. de Syn. Rhem. cap. 27. RES CVM LEGATIS ROMAE TRANSACTAE

Astipulantur, inquit, etiam huic rationi, de causa scilicet, cur re infecta Legati inauditi recesserint, Brunonis Episcopi præsentes clerici; qui se pro eius captione Romanum Pontificem adijsse dicebant, a quo maledicta in reos, nempe anathema ex auctoritate Apostolica expeterent: cuius ministri summam solidorum decem dari censebant. Quibus derisis, eo quod si pecunia redimi posset, nec mille talenta moras inferrent: hoc tandem in responsis ab ipso Pontifice acceperunt, vt is pro quo captus esset, bene illi prospiceret.] hæc Gerbertus, plane significans, pecuniam a ministris petitam, non a Pontifice acceptam, qui alia via captiuo Episcopo consulendum esse respondit, non excommunicatione quam venerant accepturi. Inferius vero ipsius etiã Gerberti testificatione probatur eiusmodi exactionem fieri solitam a Crescentio tyranno ipsam Vrbem, atque cum ea Pontificem occupante.

Sed antequam vlterius progrediamur, detegam opus est, aduersariorũ in depositione Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi vafrum consiliũ, quod ex ijsdem Actis accurate perueſtigatis detegitur, illud nimirum; quod cum Rex ipse Hugo nihil magis optaret, quam eumdem Arnulphum e throno deponere, in ordinemq. redigere, & ad hoc plurium sibi fauentium induxisset Episcopos: cum id perficere ipsis nullo modo daretur, Sede Apostolica inconsulta, penes quam essent iudicia Episcoporum & Archiepiscoporum deferenda, omnesq. maiores causas spectare scirent ad ipsum Romanum Pontificem; cumq. vererentur ob iniquam quam agerent causam, ipsum Romanum Pontificẽ aduersantem se fore passuros: illud quod audisti sunt meditati perficere, nempe cum quod iuberent leges Ecclesiasticæ de adeundo Romanum Pontificem, ipsi videri volebant expleſſe; quod tamen minus perfici vellent, pro excusatione tantummodo ipsis esse deberet; sicq. ipsis Legatis dederint in mandatis, vt redditis litteris Apostolico, post triduum ab Vrbe, re infecta recederent, vnde ipsi ansam arriperent, vt Arnulphi causam tractarent, & iudicarent, eo quod Apostolica Sedes duplici legatione conuenta, inauditos siuisset abire Legatos; satis sufficere existimantes, eo modo Sedem Apostolicam pro Arnulphi causa interpellasse. Id autem illis fuisse in consilio, hocq. meditatos esse, declararunt euenta, cum in ipsis Actis nihil frequentius inculcarint, & vehementius exaggerarint, quam quod iure agerent in Arnulphum, cum de ipso consultus Romanus Pontifex, rem silentio præterire voluisset, nec refragatus vel in minimo esset, sicq. ex eo silentio intelligi debere, iudicandi fa-

VAFRVM REGIS CONSILIVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cultatem in Francorum Episcopos deuolutam. Qui eo modo iudicium inchoantes, A eumdem Arnulphum vocarunt ad Synodum, vbi reus assisteret iudicandus. Cum vero ipse Arnulphus existeret apud Carolum, excusaretq. se ab illo haberi captiuum, nec alio proficiscendi posse impetrare licentiam: Tunc Hugo Rex Francorum illud omni studio agere cœpit, vt Arnulphum vi captum constitueret in Synodo condemnandũ, quod ex sententia euenit; factumq. id anno sequenti, vt suo loco dicturi sumus. Hæc satis de eiusmodi controuersia in his quæ ad anni huius res gestas spectare noscuntur, reliqua suo loco anno sequenti dicturi sumus.

MEISCONIS DVCIS POLONIAE PRIMI CHRISTIANI OBITVS.

Hoc ipso anno, qui numeratur Ottonis Regni octauus, moritur Miseco alias dictus Meisco primus Dux Polonorum Christianus. Ditmarus enim huius temporis auctor id testatur, & quomodo per coniugẽ ad Fidem Christi sit perductus describit; primũq. narrat ipsum vxorem accepisse sororem Boleslai Ducis Poloniæ, feminam Christianã, B

* Dobberam *a Ditm. lib. 4. Chron.*

*Dabrauam nomine dictam (quæ vox Sclauonica interpretatur Latine Bona) quomodo autem per mulierem fidelem conuersus est vir infidelis, ita describit:[a] Hæc (inquit) Christo fidelis dum coniugem suum gentilitatis errore detẽtum sedula reuoluit angustæ mentis deliberatione, qualiter hunc sibi sociaret in Fide, ei omnimode placere ostẽdit, non propter triformem mundi huius nociui appetitum, quin potius propter futuræ mercedis laudabilem, ac vniuersitati Fidelium nimis desiderabilem fructum, qui coniunctionem prædictam proxime sequebatur.

Hæc sponte sua fecit ad tempus male, vt postea diu operari valuisset bene. Nam in Quadragesima cum ex se abstinentia carnis & afflictione corporis sui decimationem Domino acceptã offerre conaretur, dulci promissione a viro suimet propositum frangere rogatur. Illa autem ea ratione consentit, vt alia vice ab eodem exaudiri facilius C potuisset. Quidam dicunt eam in vna carnem manducasse Quadragesima, alij vero tres. Audisti Lector delictum eius, modo considera fructum elegantem piæ voluntatis illius: laborauit enim pro conuersione coniugis sui, ac exaudita est a benignitate Conditoris sui, cuius infinita bonitate persecutor suimet studiosius resipuit, cum crebro dilectæ vxoris hortatu innatæ infidelitatis toxicum euomuit, & in sacro baptismate næuum originale detersit. Et protinus caput suum & Seniorem dilectum membra populi hactenus debilia subsequuntur, & nuptiali veste recepta, inter ceteros Christianos adoptiuos numerantur. Iordan primus eorum Antistes multum cum eis sudauit, dum eos ad supernæ cultum vineæ sedulo, vel verbo vel opere inuitauit. Tunc gratulabantur legitime coniugati, prædictus mas & nobilis femina, illisq. subdita omnis familia gaudebat se in Christo nupsisse. Post hæc peperit bona mater longe sibi degene- D rem filiũ, multarumq. perniciem genitricum, quem nomine fratris sui Boleslaũ appellauit.] hæc omnia Ditmarus, subditq. de eiusdem obitu piæ feminæ; post quam idem Dux iunxit sibi monialem, Odam nomine, ex qua tres filios generasse tradit. ita rudis in fide, æque opere incultus adhuc permanens inconcessa tentauit; quem defunctum hoc anno (vt dictum est) tradit octauo Tertij Ottonis regnantis.

IORDAN VIR APOSTOLICVS

* Aruara CAPVAE PRINCIPATVS ALOARAE DATVS.

b Leo Ost. lib. 2. cap. 9. & 15.

Hoc anno defuncta *Aloara Pandulphi Capuani Principis relicta vidua vxore, defecit ex ea stirpe Capuæ Principatus, Deo iustum sanguinem vlciscente, sicut sanctus Nilus illi prædixerat. Hæc autem memoriæ digna vt exacte noscantur, sciendum est ex Leonis [b] Ostiensis testificatione, ipsum Pandulphum Principem occisum esse in clade illa postrema Ottonis Secundi Imperatoris, cuius munificentia datus est Principatus tam vxori Aloaræ quam duobus eius filijs. Tenuit vero ipsa annos octo, quem acce- E pit Principatum anno Redemptoris nongentesimo octuagesimotertio. Quomodo vero crudelis femina propagare satagens Principatũ in filios, & ipsum perdidit Principatũ atque filios, in vita sanctissimi Nili ab eius cõscripta discipulo enarratur his verbis:

Mortuo prædicto Pandulpho, qui erat Princeps Capuæ, eius vxor Aloara dicta non secus ac si maritus viueret, vniuersæ illi regioni præerat & dominabatur. Hæc dominij zelo, vel potius satanica inuidia occupata instigat duos filios suos qui remanserant, vt interficerent vnum ex Comitibus nepotẽ illius existentem quasi potentia præstantẽ, & ab omnibus honoratũ. Quod illi effecerunt: ipsa enim illius consanguinea cum illũ allocutura ad se vocasset, & ipse absque malitia ad eã intrasset, occasionẽ opportunã eius rei nacti eius filij prosilierunt in ipsum, & gladio interfecerunt. Horum mater pœnitentiã simulando, accersit supplex B. Nilum ad se tamquam acceptura ab eo peccati

dignam

A dignam pœnitentiam. Beatus vero Nilus eius precibus annuens, cum ad ciuitatem veniisset, currebant omnes ad vias publicas, vt viderent reuerendum eius aspectum, & obtinerent eius benedictionem. In quibus diaconissa quædam monasterij præposita cum suo sacerdote iuuene existente & ætate florente ac robusta, cum collegisset etiam alias virgines suas quibus ipsa præerat, exijt vt obuiam iret beato Nilo. Ille vero cum prophetico spiritu conspexisset eorum gesta, occursum ipsarum non curauit, sed potius vt gladius ignitus austera voce & terribili vultu se ipsis obiecit, inquiens: Quid vobis & iuueni isti, vt vos quæ videmini virgines, cum ipso simul habitetis? An ignoratis, quod hic est vir, & ipse ignorat quod vos estis mulieres? Si Deum non timetis, homines cur non reueremini? Reuera in vobis non video iustitiæ fructum. His illæ auditis, cum oporteret vereri & horrere beati Nili ingenuitatem, recesserunt dicen- B tes: Non est hic seruus Dei, sed diabolus. Et statim sequenti die inuentus fuit presbyter ille cubans cum diaconissa illa sua consanguinea, & hoc auditum est per vniuersam ciuitatem illam.

S. NILVS RECVM DARGVITDIA CONISSAM.

Venit itaque beatus Nilus ad palatium Aloaræ. Quæ cum illum vidisset, tremens facta, procidit ad pedes eius, errorem suum confitendo, vt veniam obtineret. Ille vero cum ipsam subleuasset: Ne facias hoc, dixit, quoniam ego etiam homo sum pecca- QVAE S. NILVS AD ALOARAM. tor, nec habeo facultatem ligandi & soluendi: Vade ad Episcopos, qui hæc iudicare possunt, & quodcumque tibi dixerint illi, facito. Illa vero respondit: Episcopis peccatum meum confessa sum, & illi præceperunt mihi, vt psalterium legerem ter in hebdomada, & eleemosynas facerem indigentibus. Precor etiam sanctitatem tuam, serue Dei, vt a te audiam, quod vtile est, & veniam obtineam peccati mei. Beatus Nilus C respondit: Psalterium percurrere, & dare eleemosynam, tibi & indigentibus vtilitatem affert; illi vero qui occisus est, salutem non confert, neque mœrorem eorum qui plorant interitum eius, soluet: quid enim tantum das, quantum offendisti? Si vero omnino volueris etiam a me humili consilium accipere, & facere voluntatem Dei: ecce dico tibi: Trade vnum ex filijs tuis propinquis defuncti, vt de eo faciant quodcumque voluerint: & ita a peccatis eris absoluta. Dixit enim Deus, quod ex manu hominis fratris eius requiram animam, ipsius videlicet hominis. & [a] Quicumque fuderit san- *a Num. 35.* guinem hominis, pro illius sanguine sanguis ipsius fundetur. & iterum: [b] Quicum- *b Matt. 26.* que gladium apprehenderit, gladio morietur. Non enim tu es impotentior Saul Rege, nec Iudice Iephte, qui propria voluntate filios suos morti tradiderunt.] hæc Sanctus ille prophetico afflatus spiritu (vt patefecit euentus) bene consuluit feminæ illi, D præstare nimirum alterum filiorum aduersariorum manu necari, quam fratris, vt accidit. Ad quæ illa respondit: Non possum hoc facere: vereor enim ne aliquo pacto ipsum occidant. Tunc beatus Nilus zelo diuino plenus respondit: Hoc dicit Spiritus sanctus: Sanguis filij tui effundetur pro illo sanguine, quem tu iniuste effudisti, & peccatum hoc non delebitur e domo tua in sæculum: nec vllus amplius ex semine tuo imperabit huic ciuitati. Sed eijcietur & conculcabitur ab hostibus suis, eo quod confisa es potentiæ tuæ, & non didicisti, quod Dominus pauperes facit & ditat, humiliat & subleuat.

Quibus illa auditis cœpit flere, & lamentari, & cum implesset manus suas auro, offerebat illud beato Nilo, putans se illum ita placaturam. Ille vero ab omni affectu alienus, reuera neque lacrymis mulieris fractus, neque captus auri copia, neque po- E tentiam eius veritus, cum disrupisset cubiculi velum, vt ceruus prosiliens, abijt, hoc secum cogitans (vt ipse dixit) quod diabolus ita affirmauit: Iste monachus puluis est, irrigabo illum aqua lacrymarum mulieris, & iam efficiam ipsum lutum, vt eum effingere & formare possim vt volo. Et hoc pacto Nilus opere perficiebat illud: [c] Esto- *c Matt. 10.* te prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Similiter implens Apostolicum præceptum, quod ait: [d] Ne communices peccatis alienis. Et tunc beatus Nilus *d 1. Tim. 5.* secessit in monasterium suum. Nec multum temporis intercessit, & eius prædictio effectum est consecuta: filius enim iunior prædictæ Aloaræ Principatus zelo maiorem fratrem in Ecclesia orantem gladio interfecit. Ille vero e contra a Rege Francorum hac de causa vinctus agebatur. Et tandem breui tempore tota illorum superbia defecit, & eorum potentia perijt.] hæc de his verax auctor. consentientia his etiam habet [e] Leo Ostiensis, addens, quod his deficientibus, Principatus Capuæ datus est tunc *e Leo Ost. lib. 2. cap. 10. & 15.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

ab Ottone Tertio Imperatore cuidam Ademario Balsami clerici filio secum a puero A
educato, quem vnice diligebat. sed de his hactenus.

IESV CHRISTI ANNVS 992. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 8. OTTONIS III. IMP. 9. BASIL. ET CONST. IMPP. 17.

ANNVS Christi nongentesimus nonagesimus secundus sequitur, quinta Indictione inchoatus, quo apud Rhemos in Gallijs celebrata est pseudosynodus aduersus Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum, in qua ipse est exauctoratus Arnulphus, & in eius locum subrogatus Gerbertus, de quo anno superiori. De ipsa- B

DE RHEMENSIS PSEVDOSYNODI TEMPORE.

cturi, primum omnium de tempore elucidanda obscuritas, quæ vitio scriptorum irrepsisse videtur, cum vno eodemq. contextu diuersa ponantur, nimirum cum primum ponitur hoc ipso anno Redemptoris nongentesimo nonagesimosecundo celebrata, sed tamen quarta ponitur habita Indictione, quæ potius quinta ponenda fuisset. Verum cum statutæ dictæ Chronologiæ annorum Christi alia cohæreant, dicendum omnino in numerum Indictionis mendum irrepsisse, vt loco quartæ, quinta restituenda sit: Nam dum in priori [a] editione id factum ponitur anno Ottonis Imp. nono, præsentem quidem annum demonstrat; dumq. etiam in posteriori editione id pariter gestum scribitur anno quinto Hugonis Regis Francorum, idipsum firmius astruit, cum hic ipse annus eiusdem Regis numeretur. Ita enim in priori editione: Anno ab Incarnatione Domini nostri IESV Christi nongentesimo nonagesimosecundo, Indi- C

[a] Cent. 10. cap. 9. col. 480.

* quinta

ctione * quarta, anno Regni domini Ottonis Augusti nono, & excellentissimi Regis Hugonis quarto, congregata est Synodus in territorio Rhemensi, &c.] & in posteriori editione sic: Anno ab Incarnatione Domini nongentesimo nonagesimoprimo Indictione quarta, anno quinto Hugonis, &c.] hæc de his quæ ad tempus spectant, iam vero reliqua videamus quæ congessit Gerbertus in Romanum Pontificem.

ACTA SYNODI A GERBERTO QVALITER EDITA.

Quod autem ad ipsius conciliabuli acta pertinet: ipsa quidem (quod optãdum fuisset) pura, simplicia, sincera sicut ab exceptoribus, notarijs, vel alijs scripta fuere, absque aliquo additamento, vel interpretatione paraphrastice addita, mutationeve aliqua facta minime extant, sed ea tantum, quæ ab aduersario in sui defensionem contra Romanum Pontificem scripta sunt ad eiusdem conciliabuli roborandã auctoritatem, ex quo ipse exauctorato Arnulpho, consecutus est Rhemensis Ecclesiæ Archiepiscopatum. D
Ita plane esse reddita a Gerberto eadem Acta Rhemensia, eiusdem testificatione scriptis prodita, proxime auditurus eris. His igitur quanta sit fides adhibenda, quæ aduersarius exæstuans furore ob ademptam sibi a Romano Pontifice cathedram tam sublimis Ecclesiæ scripsit, pro qua obtinenda sæpe certasse Principes cõstat: quisque animo liber, nulla priuata præpeditus affectione consideret. Par erat, si qua apud ipsum de iusta causa fuisset parta fiducia, ipsa synodalia Acta, vt se habuerint, sinceriss ime absque vel vnius apicis mutatione descripta, recognita, obsignataq. testificatione Patrum, omni fide munita edere, vt docuere maiores, præcipue Augustinus de Gestis cum Donatistis.

DE MALA FIDE GERBERTI.

At nec ita quidem ab eo in omnibus, quibus iure tenebatur astrictus, plene, omninoq. satisfactum fuisset, ea tantũ edendo, quæ contra aduersarium in sui fauorem transacta E
esse scirentur, relinquendo obuoluta, immo penitus sepulta silẽtio, quæ duabus sequentibus Synodis contra se scirentur synodali iudicio actitata, quibus fuit e sede ignominiose deiectus, & qui fuerat inde depositus, restitutus. Hæc exiguntur ab homine libero, iustæ causæ fidente, veritate pollente, vt ob oculos omnium cuncta penitus quæ sunt gesta, intuenda proponat, considerandaq. relinquat, securus conscientia, iustitia tutus, secundum illud Prouerbiorum: [b] Iustus vt leo cõfidens absque terrore erit.] contra vero quærat diuerticula, recessus, anfractus, latibula captet, cui ex conscientia nulla fiducia, ex veritate nulla securitas, & ex iustitia munimen abest; prout plane fecisse Gerbertus videtur, sese vti serpens spiris inuoluens, & abdens; sed tunc capite prodiens, cum linguis micans ore trisulcis, blasphemat. At liberaliter donemus ei cuncta quæ de hac Synodo gesta refert, vere tunc inter eius Synodi Episcopos esse transa-

[b] Prou. 28.

A transacta: nihil est tamen quod de his lucrum capiant Nouatores, qui ea cuncta ad sugillandam Romanam Ecclesiam e latebris eruentes tamquam e sepulchro cadauer graue olens, iterum edidere: vtpote quod ea esse constet abolita tamquam iniqua atque blasphema a posteriori Synodo Rhemensi, de qua inferius suo loco erit agendum.

EX POSTERIORI PRIORI SYNODO DEROGATVR.

Sed etsi ista ad eludendum omnes Gerberti & recentium Nouatorum conatus satis superq. esse cuique prudenti videri possint, cum nemo posteriori eidem Synodo, nisi vnus Gerbertus fuerit refragatus, qui eius sententia a Rhemensi sede male occupata exulare sit iussus, reliqui vero Episcopi, & ipsi Francorum Reges Hugo atque Robertus, nullo resistente, nemine discrepante, in Apostolicæ Sedis Legati sententiam sponte omnes abierint: tamen ad cuncta quæ idem Gerbertus in Ecclesiam Romanam oblatrat, suis ipsius scriptis siue inuectiuis siue apologeticis, respondeamus; & quam B
in cunctis amens & furens insanierit ac delirauerit, aperiemus. iam vero rei gestæ seriem aggrediamur.

ARNVLPHVS CAPTIVVS AD SYNODVM DVCTVS.

Vbi, sicut audisti, reuersi sunt missi Legati ad Romanum Pontificem, atque se ab eo non fuisse auditos retulerunt; tam Rex quam Episcopi ipsi morem gerentes, celebrandæ aduersus Arnulphum Synodi consilium inierunt. Cum vero sæpe vocatus Arnulphus non affuerit, excusans quod a Carolo Rege (vt asserebat) Lauduni detineretur in vinculis: factum vt proditione eiusdem Laudunensis ciuitatis Episcopi, ab Hugone Rege eadem ciuitas, & qui in ea erat Arnulphus pariter caperetur, quem ita captiuum deduci iussit ad hanc tunc collectam Synodum iudicandum. Cuius si ingressum scire cupis atque progressum, & totam vsque ad finem summatim comprehensam historiam, feliciter ex legitimis Actis id præstitit Eginaldus, cuius est adiectum ad Ai-
C moinum Auctarium, in quo ista ipsa leguntur [a]:

[a] Aim. lib. 5. cap. 45.

* filius

In illis diebus in Rhemensium ciuitate erat Archiepiscopus vir bonus & modestus * frater Lotharij Regis ex concubina, nomine Arnulphus. Hugo autem Rex inuidebat ei, volens exterminare progeniem Lotharij Regis. Congregansq. in vrbe Rhemensi Synodum, in eum locum idem Hugo Rex inuitauit Archiepiscopum Senonicæ vrbis nomine Seguinum cum Suffraganeis suis. in quo Concilio fecit degradari dominum Arnulphum Archiepiscopum Rhemorum dolo nepotis sui, quem tenebat in carcere, dicens, non debere esse Episcopum natum ex concubina. in loco autem eius consecrari fecit dominum Gerbertum monachum philosophum, qui Gerbertus magister fuit Roberti Regis filij istius Hugonis & domini Leutherici Archiepiscopi successoris venerabilis Seguini: Arnulphum autem mãcipari custodiæ in Aureliana ciuitate.

SVMMA REBVM GEST. IN CAVSA ARNVLPHI.

SEGVINI ARCHIEP. SPECTATA VIRTVS.

D Venerabilis autem Seguinus Archiepiscopus non consensit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti: iussio autem Regis vrgebat. Alij vero Episcopi licet inuiti tamen propter timorem Regis degradauerunt Arnulphum, & ordinauerunt Gerbertum. Seguinus autem plus timens Deum quam terrenum Regem noluit consentire nequitiæ Regis, sed magis quantum potuit redarguit ipsum Regem; propter quam causam ira Regis contra eum efferbuit.

ARNVLPHVS DAMNATVS DETRVSVS IN CARCEREM.

Cum magno itaque dedecore expelli iussit Arnulphum de Ecclesia beatæ Genitricis Mariæ Rhemensis, & sic alligatum retrudi in carcerem. Alligatus autem in carcere Aurelianæ ciuitatis, vbi detinebatur nepos eius Carolus, mansit ibi annis tribus. Nuntiantur hæc omnia Præsuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinauerant.
E Misit quoque Leonem Abbatem a Sede Apostolica ad dominum Seguinum Archiepiscopum vrbis Senonicæ, qui vice sua in vrbem Rhemensem Synodum congregaret, mãdans illi, vt sine dilatione reuocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in vrbe Rhemensi, ex iussione Apostolica reuocatus est Arnulphus de custodia, & cum honore magno receptus est in propria sede. Gerbertus autem intelligens quod iniuste pontificalem susceperisset dignitatem, pœnitentia ductus est. Altercationem autem Gerberti pontificis & Leonis Abbatis valde vtilem plenius inuenies in Gestis pontificum Rhemorum.] hucusque de his auctor ex scriptis quæ citat, ijsdemq. publicis publice conseruatis, in compendiumq. a se redactis, quibus longe maior sit fides adhibenda, quam illis Actis Synodi hoc anno habitæ a Gerberto descriptis, & in sui defensionem tunc editis.

Quæ quidem sola, omissis ceteris, cum edita esse reperiantur a Fidei Catholicæ per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] perduellibus, ad infamandum Romanum Pontificem, in quem multa falsissima congesserunt: prouocandi ijdem essent ad scriptam postea altercationem illam habitam inter Gerbertum ipsum & Leonem Apostolicæ Sedis Legatum si extaret, ex qua causa euicta, ipse Gerbertus condemnatus turpiter loco cedere iussus est, atque restitutus Arnulphus; vel si non extat, ex certa tamen eius definitione & lata sententia contra Gerbertum, cui omnes Episcopi & ipse Hugo Rex acquieuerunt, omnis illa Gerberti confarcinatio penitus euanesceret. De qua nobis agendum proponimus, ne causæ iustæ diffisi eam hac tergiuersatione eludere potius quam confutare videri possimus versipellis hominis totam confertam mendacijs scriptionem. In qua dum ipse præfatur, sui afferat rationem instituti: eamdem præfationem tibi legendam proponimus, vt quæ multos annos fatigauit Episcopos, Regem, atque Romanum Pontificem, causam magni momenti, satis notam atque perspectam habeas, quo cuncta quæ ab Apostolicæ Sedis aduersarijs ingeruntur, noscas quam facillime confutata. ipsa autem Gerberti præfatio sic se habet:

[a] *Conc. 10. c. 4. de Syn. col. 457.*

PRAEFATIO GERBERTI IN ACTA CONC. RHEM.

Licet æmuli mei dentes in me exacuant, dictaq. & facta proscindere parent: plus tamen amicorum obsequio, quam inuidorum odio promoueor.] ita ipse, quod Hugonem Regem, & omnes qui ab ipso dependerent, & cum ipso agerent, haberet obsequentes. præstabat dicere fiduciam sibi partam ex iusta causa, patrocinante veritate, cui Deus assistere teneatur. Sed non est in animo singula ab ipso dicta perperam factaue refellere, prolixiore enim opus esset tractatione; satis obiter aliqua annotare ex quibus cuncta, tu prudens Lector, poteris iudicare. pergit ipse:

Non enim vbi non erat timor, timere didici, nec amicorum infecta relinquere negotia. Accingar igitur & summarum quidem genera causarum in Rhemensi Concilio expositа, breui attingam, vt & gestorum veritas innotescat, & quæ a summis viris retractata sunt agnoscantur. Peto autem ab huius sacri conuentus Prælatis, si quid minus graue, vel parum comptum expressero: non suæ iniuriæ, sed meæ adscribi ignorantiæ; ab auditoribus quoque, ne me aliena, vel parum dixisse denotent. Siquidem triplici genere interpretationis vtendum fore censeo, scilicet. Vt quædam ad verbum ex alia in aliam transferantur linguam: In quibusdam autem sententiarum grauitas, & eloquij dignitas dicendi genere confirmentur. Porro in alijs vna dictio occasionem faciat, & abdita inuestigare, & in lucem istos affectus manifeste proferre. quæ si ad plenum assequi non potuero, his tamen modis doctissimorum hominum sententias conabor interpretari. Sed earum amplificationes, digressiones, & si quæ eiusmodi sunt, quodam studio refringam, ne odio quarumdam personarum, potissimumq. Arnulphi proditoris moueri videar, quasi ex eius legitima depositione Rhemense Episcopium legitime sortitus videri appetam. Alterius hoc erit operis, alijsq. implicitum quæstionibus, cum de proprijs, communibus & differentijs Episcoporum, Archiepiscoporum, vel Metropolitanorum, Patriarcharum, siue primatum, vel etiam Romani Episcopi potestate (vt animo concepi) prolixius disputabo.] hucusque Gerberti præfatio, ex qua (vt profitetur) apparet, non ab ipso edi Acta illa Rhemensis Synodi pura atque sincera absque aliquo (vt par erat) additamento vel vnius apicis, sed ab ipso pro arbitrio, vt audisti, diuersimode posita & expositа, interpretata atque paraphrastice recitata, vel in aliquibus mutilata. Vt nequaquam ea sint dicenda synodalia Acta Rhemensia, sed potius opus Gerberti in Acta ipsa Rhemensia. in quo quid præstiterit, quanta possum, breuitate perstringam.

QVAE GERBERTVS PRAESTITERIT.

Primum omnium vbi celebratæ Synodi certus descriptus est annus, etiam dies notatur, qua ipsa Synodus est inchoata, & locus pariter, vbi conuocati conuenerunt Episcopi. nam ita ibi: [b] Igitur xv. kalendas Iulij collecti sunt in basilica domni Bassoli Confessoris Rhemorum quidam diœcesani, &c.] nominantur diœcesani Episcopi sex, præter Archiepiscopos aliarum prouinciarum, vt Lugdunensis, Aquitaniæ, & Senonensis, Episcoporum omnium qui interfuerunt certus numerus non describitur, decem vero Episcopi delecti ad iudicandum leguntur, professi omnes se voluntate Hugonis Francorum Regis esse collectos, de consensu Sedis Apostolicæ verbum nullum, cum absque voluntate ipsius nec debuit, vel potuit ea Synodus cõgregari, nec de Metropolitano Episcopo vllatenus iudiciũ terminari, cum præsertim inter priuilegia Rhemensis Ecclesiæ Archiepiscopis cõcessa speciatim illud præstitum scitur, ne ab alio aliquo, quam

[b] *Gerb. de Cõc. Rhem. cap. 1.*

IVDICII APPARATVS.

A quam ab Apostolica Sede iudicari possent, licet communi iure id deberetur. Porro sicut certi ad causam terminandam delecti sunt iudices; ita admissi sunt, qui Arnulphi causam defenderent, ne reus indefensus existeret. Defensores autem ipsius hi nominati apud Gerbertum inueniuntur: [a] Ioannes Scholasticus Antisiodorensis, Rhanulphus Abbas Senonensis, atque Ebbo rector cœnobij Floriacensis.

[a] *Gerb. Ad. Rhem. c. 19.*

DEFENSORES ARNVLPHI.

Porro ex defensoribus licet interdum causæ merita æstimare, cum viris optimis dedecori adscribatur, si turpissimum quemquam defendendum susceperint: certe quidem qui vltimo loco hic nominatur Ebbo, siue Abo ab alijs dictus, Abbas Floriacensis, vir plane sanctissimus ab omnibus prædicatur, qui etiam (quod ad summam laudem accedit) meruit postremo martyrio coronari, vt testatur huius temporis scriptor Glaber Rodulphus, necnon Sigebertus, qui & eum in vtraque scientia tam profana
B quam sacra doctissimum prædicat. De collegis autem defensoribus alijs duobus, haud ita clara est memoria, scriptorum inopia. Qui omnes nõ tam pro Arnulpho astitisse noscuntur, quam etiã pro Apostolica Sede, sine cuius auctoritate tantum sibi sumpsissent iudicium Episcopi Gallicani. De his enim ita Gerbertus in epistola ad Vuiderodum Episcopum Argentinæ: Defensorum studia bifariam se scindunt: alij quippe, Regem sacerdoti Arnulpho omnium peccatorum veniam tribuisse dicunt: alij Romano Pontifici iniuriam factam videri volunt, quia sine eius auctoritate, & sine suis iuribus resumptis deponi non debuerit.] hæc ipse, qui de ijsdem agens hæc ait: Aderant, inquit, acerrimi defensores, scientia & eloquentia insignes, superius nominati.]

Porro ijdem ipsi ad Arnulphi defensionem eo potissimum nisi sunt argumẽto, quod scilicet Episcoporum, & aliæ maiores causæ Ecclesiasticorum negotiorum deferendæ
C essent ad Romanum Pontificem, idq. comprobarent pluribus auctoritatibus in ijsdem Actis recitatis, quæ breuitatis causa omittimus recensere, illa tantum hic reddituri, quæ ab ipso vel alijs in Romanam Ecclesiam dicta esse noscuntur. Cum autem hoc agerent, vt eius causa cognosci deberet ab eodem Romano Pontifice: hæc aduersus ista ab Arnulpho alio Aurelianensi Episcopo dicta fuisse, Gerbertus prodens in medium, primum ait: [b] Multa super his pater Arnulphus publice locutus est, multa cum tantum sibi assidentibus contulit, quæ ne forte minus suauitatis habeant ita sparsim posita, vt sunt ab eo prolata, ea in vnum colligere maluimus, vt continuata oratio plus virilitatis studioso Lectori conferat.

[b] *Ead. Ad. c. 28.*

ARNVLPHI AVREL. CONTRA ARNVLPHVM RHEM. ORATIO.

Nos vero, inquit, reuerendissimi Patres, Romanam Ecclesiam propter beati Petri memoriam semper honorandam decreuimus, nec decretis Romanorum Pontificum
D obuiare contendimus, salua tamen auctoritate Nicæni Concilij, quod eadem Romana Ecclesia semper venerata est; statuta etiam sacrorum Canonum diuersis locis, diuersis temporibus sub eodem Dei Spiritu cõditorum in æternum valere præcipimus, ab omnibus seruanda censemus. Duo autem sunt, quæ magnopere a nobis præuideri debent, id est, si Romani Pontificis silentium, aut noua Constitutio promulgatis legibus Canonum præiudicari potest. Si enim silentium præiudicat omnes leges, omnia priorum decreta eo silente, silere necesse est. si autem noua constitutio, quid prosunt leges conditæ, cum ad vnius arbitrium omnia dirigantur? Videtis quia his duabus causis admissis, Ecclesiarum Dei status periclitatur.]

Quod silentium dicit Rom. Pontificis, ad illud spectat, quod eorum legatione Pontifex interpellatus nihil responderit, vt suo loco anno superiori demonstratum est.
E Porro eo cuncta ista tendunt, vt nolint Romanum Pontificem posse aliquid supra Canones, sed illis sit ipse subiectus. Sed quomodo ista, si eius decreto indicuntur Synodi, & sanciti in ijs Canones confirmantur, vt robur in Ecclesia consequantur, alioquin nullus stat Canon, nisi vim subsistendi ab eodem Romano Pontifice accipiat? supra Canones ergo ille censeri debet, qui vim & auctoritatem Canonibus impartitur. Sed pergit ille his deteriora & absurdiora subiungens.

SVPRA CANONES ROMANVS PONT.

Quid ergo, inquit, num priuilegio Romani Pontificis derogabimus? minime. sed si Romanus Episcopus is est quem scientia & vitæ meritum commendet, nec silentiũ, nec noua Constitutio metuenda sunt. Quod si vel ignorantia, vel metu, vel cupiditate abalienatur, vel conditio inuidiam facit (quod fere sub hoc tempore vidimus Romæ tyrannide prævalente) tunc multo minus idem silentium & noua Constitutio formidanda sunt. Non enim is qui quolibet modo contra leges est, legibus præiudicare po-

QVAE IN ROM. ECCL. DICTA REFERVNTVR.

Universidad de Deusto
Biblioteca

poteſt.] o fatua, ac deridenda prorſus quam confutanda inanis aſſertio, dum vult in A
vitæ moribus & in ſcientia ineſſe auctoritatem Pontificis, quibus ſi careat, pariter ca-
a Matt. 23. dat ab omni pontificia auctoritate! Et vbi illud Domini: [a] Facite quæ vobis dicunt,
& non quæ faciunt? quaſi poteſtas ſit ab homine & non a Deo. Et vbi illud Apoſtoli:
b 1. Cor. 3. [b] Non qui plantat, non qui rigat eſt aliquid, ſed qui incrementum dat Deus? Per-
ſtans vero in eadem falſiſſima opinione eo deducit orationem, vt velit auctorita-
tem Apoſtolicæ Sedis, ob prauos qui in ea ſederunt Pontifices, defeciſſe, iſta ſubiun-
gens:

Sed o lugenda Roma! quæ noſtris maioribus clara Patrum lumina præbuiſti, no-
ſtris temporibus monſtruoſas tenebras futuro ſæculo famoſas offudiſti. Olim acce-
pimus claros Leones, magnos Gregorios, quid dicam de Gelaſio & Innocentio, qui
omnem mundanam philoſophiam ſua ſapientia & eloquentia ſuperant? Longa ſe- B
ries eorum eſt, qui ſua doctrina mundum repleuerunt. Eorum itaque diſpoſitioni, qui
vitæ merito, & ſcientia cunctos mortales anteirent, recte vniuerſalis Eccleſia credita
eſt, quamuis & in hac ipſa felicitate hoc priuilegium tibi ab Africanis Epiſcopis con-
tradictum ſit, has credo quas patimur miſerias magis quam typum dominationis for-
midantibus. Nam quid ſub hæc tempora non vidimus?] tu de his quæ ſpectant ad
Africanos Epiſcopos, quos in exemplum ingerit, conſule quæ ſuo loco ſub Bonifacio
Pontifice dicta ſunt, & inuenies ex S. Auguſtini teſtificatione quid ſentias. Subijcit Ger-
bertus, ſiue Arnulphus Aurelianenſis, quos hoc ſæculo paſſa eſt Romana Eccleſia pon
tifices tanto faſtigio prorſus indignos, aitque:

Vidimus Ioannem cognomento Octauianum in volutabro libidinum, etiam contra
eum Ottonem, quem Auguſtum creauerat, coniuraſſe. quo fugato, Leo neophytus in C
Pontificem creatur; ſed Ottone Cæſare Roma diſcedente, Octauianus Romam re-
dit, Leonem fugat, Ioannem diaconum, naſo, dextrisq. digitis, ac lingua mutilat,
multaq. cæde primorum in Vrbe debacchatus, in breui moritur. Cui Benedictum dia-
conum, cognomento Grammaticum Romani ſubſtituunt. Eum quoque Leo neo-
phytus cum ſuo Cæſare non longe poſt aggreditur, obſidet, capit, deponit, perpetuoq.
exilio in Germaniam dirigit.

Succedit Ottoni Cæſari Cæſar Otto, natura, ætate, cunctos Principes armis, conſi-
† Vita pro Bonifacio, quod nec nominandum inter Pontifices diximus. lio, & ſcientia ſuperans. Succedit Romæ in Pontificatu horrendum monſtrum * Ma-
lefacius, cunctos mortales nequitia ſuperans, etiam prioris Pontificis ſanguine cruen-
tus. Sed hic etiam fugatus, & in magna Synodo damnatus eſt. Poſt obitum diui
Ottonis Romam redit, inſignem virum Apoſtolicum Petrum Papienſis Eccleſiæ prius D
Antiſtitem, data ſacramentorum fide, ab arce Vrbis deijcit, deponit, ſqualore carceris
affectum perimit. Num talibus monſtris hominum ignominia plenis, ſcientia huma-
narum & diuinarum rerum vacuis, innumeros ſacerdotes Dei per orbem terrarum
ſcientiæ & vitæ merito conſpicuos ſubijci decretum eſt?] vtique. Nam ſi prauos dixe-
c Heb. 13. ris, Apoſtolus hoc indixit, dicens: [c] Obedite præpoſitis veſtris, etiam diſcolis. addit Pe-
d 1. Petr. 2. Rom. 13. trus: [d] Eo quod omnis poteſtas a Domino Deo eſt; Et vt doctus ſubijciatur indoctis, ille
e Matt. 11. qui dixit: [e] Diſcite a me, quia mitis ſum & humilis corde, exemplo monſtrauit, quippe
f Luc. 2. qui cum eſſet ipſa Sapientia increata & æterna, ſubditus fabro erat, atque Virgini ma-
tri, qui vt teſtatur [f] Euangeliſta paulo ante: Non intellexerunt eius verbum quod locu-
tus eſt ad eos.] de his breuiter velut tranſiens ago, cũ poſſem ipſum innumeris obrue-
re ſanctorum Patrum ſententijs hæc ipſa teſtantium. ſed his furore ebrius funeſtiora E
coniungit Gerbertus, dum miſerandum Romanæ Eccleſiæ ſtatum deplorans, mox
hanc addit apoſtrophen, Arnulphi ore ita depromptam, dicens:

Quid eſt hoc, reuerendiſſimi Patres, vel quonam vitio fieri credendum eſt, vt ca-
put Eccleſiarum Dei, quod in ſublime erectum, gloria, & honore coronatum eſt, ita
in infima deiectum, ignominia & dedecore deturpatum ſit? noſtrum, noſtrum hoc
eſt peccatum, noſtra impietas qui quærimus quæ noſtra ſunt, non quæ IESV Chri-
ſti.] Sapere hic cœpiſti, vtpote memor, quod ſæpe pro meritis ſubditorum a Deo
g Iob. 34. præſules dentur, qui propter [g] peccata ipſorum regnare permittit hypocritas, & po-
h Oſe. 13. pulo deuio comminatur, dicens: [h] Dabo vobis Regem in furore meo. Subijcit vero
iſta: Si enim in quouis ad Epiſcopatum electo, morum grauitas, vitæ meritum,
diuinarum ac humanarum rerum ſcientia ſubtiliter inueſtigatur: quid in eo qui om-
nium

A nium Epiſcoporum magiſter videri appetit, inueſtigandum non eſt? Cur ergo in ſum-
ma Sede ſic infimus conſtituitur, vt etiam in Clero nullum habere locum dignus inue-
niatur?] At quid inſultas in miſeram? perinde ac ſi ipſa eſſe velit, quod inuita inter-
dum patitur, omni ex parte lugubris, & non potius ipſa reluctante ſit coacta ferre ty-
rannos, principes ſæculi huius, qui eadem quæ tu dicis monſtra in Romanam ipſam
Eccleſiam intruſerunt; laude tamen etiam hac ex parte ipſa digniſſima, quæ eiuſmo-
di coniuncta monſtris, cum amatoribus non ſit fornicata, nihil impium ex hæretico-
rum doctrina ſuſcipiens, ſed vni viro, ſecundum [a] Apoſtolum, virgo caſtiſſima de- a 2. Cor. 11.
ſponſata Chriſto, ſemper remanſerit incorrupta.] ſed quæ monſtruoſa ſubijciat, tu
Lector attende, cum ait:

Quid hunc, reuerendi Patres, in ſublimi ſolio reſidentem, veſte purpurea & auro ra- GERBERTI SI VE ARNVLPHI HORRENDA BLASPHEMIA.
B diantem; quid hunc, inquam, eſſe cenſetis? Nimirum ſi charitate deſtituitur, ſolaq.
ſcientia inflatur & extollitur, Antichriſtus eſt in templo Dei [b] ſedens, & ſe oſtendens b 2. Theſſ. 2.
tamquam ſit Deus; ſi autem nec charitate fundatur, nec ſcientia erigitur, in templo
Dei tamquam ſtatua, tamquam idolum eſt: a quo reſponſa petere, marmora conſu-
lere eſt.] Quid facis iſta ita definiens, vt dicendus non ſit Epiſcopus, ſed Antichriſtus,
ſi deſtituitur charitate, & non paſtor, ſed idolum, cum & ſcientia caret? plane iſta defi-
niendo, tu definiris eſſe ſchiſmaticus & hæreticus, teq. ipſum in Donatiſtarum claſſem
conijciens, atque intra Pelagianorum ergaſtula claudens, Orthodoxos omnes tam
Orientales quam Occidentales ſcriptores Eccleſiaſticos tibi conſtituis aduerſarios,
Concilia omnia, cunctaq. decreta Pontificum; ipſam traditionem, vſum Eccleſiæ, ac
denique (vt vna ſententia perſtringam) omnia quæ ſunt, aut fuerunt vmquam Ec-
C cleſiæ Catholicæ membra in te concitas, quæ neceſſe eſt patiaris infeſta, in omnibusq.
contraria, dum tam abſurda proponis, vt defectu charitatis legitime ordinatus Epi-
ſcopus mox transformetur in Antichriſtum, & ſcientia vacuus, ſit idolum; cum
plane tu ipſe ex his ſcientia vacuus dum appares, tua ſententia eſſe conuincaris
idolum, ex ſatana reſponſa depromens, & ipſiſſimus Antichriſtus ſentiens & præ-
dicans contra Chriſtum, qui deteſtabiles [c] Phariſæos & Scribas, quorum praua eſ- c Matt. 23.
ſent opera, vitare admonens, vtpote mortifera, eorum tamen præceptis parere iuſ-
ſit; qui & ſuos elegit diſcipulos piſcatores humanis plane litteris deſtitutos. ſed reli-
qua proſequamur.

Quo ergo (inquit) conſultum ibimus? Euangelium docet [d], quemdam in ficulnea d Luc. 13.
ter fructum quæſiſſe, & quia non reperit, ſuccidere voluiſſe; ſed admonitum expectaſ-
D ſe. Expectemus ergo primates noſtros quoad poſſumus: atque interim diuini verbi
pabula, vbinam reperiri valeant, inueſtigemus. Certe in Belgia & Germania, quæ
vicinæ nobis ſunt, ſummos ſacerdotes Dei in religione admodum præſtantes inueni-
ri, in hoc ſacro conuentu teſtes quidam ſunt. Proinde ſi Regum diſſidentium animo-
ſitas non prohibeat, inde magis Epiſcoporum iudicium petendum fore videtur, quam
ab ea Vrbe, quæ nunc temporis venalis expoſita ad nummorum quantitatem iudicia
trutinat.] Vnde tibi tanta facultas, homo inanis, vt pro arbitrio, quos velis, Archi-
epiſcoporum iudices deligas; & quis te docuit, pro ratione ſcientiæ iudicandi po-
teſtatem in Eccleſia eſſe collatam, vt (ſecundum tuam ſententiam) ille ſit ſuper om-
nes iudex habendus, qui ſcientia ceteros antecellit? O ſtoliditas, quæ omnem
ſtultitiam & amentiam ſuperet, ſui deformitate monſtra omnia vincat, quæ vmquam
E portæ inferi parturierint!

Quod autem ſubijcis de Vrbe venali, antiqua iſta querela eſt, & magis tunc tem- DE VRBE VE-
poris frequentata, cum Paulus viueret, qui non ob id refugit iudicium Vrbis, ſed illud NALI QVERE-
appellans, magis [e] expetijt. Sed illud tu cautius, dum de venalitate agens, non LA. e Act. 25.
ipſum Pontificem nominatim in crimen adducis, quod ſcires venalitatem iſtam ex
ipſo ſummo ſanctiſſimoq. Pontifice non prodire, ſed a tyranno Vrbem tunc occu-
pante Creſcentio, teſtantibus id veſtris Epiſcopis in plena Synodo (de quo ſuo loco
dicetur inferius) ita locutis: Regij ac noſtri Legati Romam profecti, & epiſtolas Pon-
tifici porrexerunt, & ab eo indigne ſuſcepti ſunt. Sed (vt credimus) quia Creſcen-
tio nulla munuſcula obtulerunt, per triduum a palatio ſecluſi, nullo accepto re-
ſponſo redierunt. quod peccatis noſtris exigentibus prouenire, non dubium eſt,

vt Romana Eccleſia, quæ Mater & caput Eccleſiarum omnium eſt, per tyrannidem A
oppreſſa debilitetur.] querela igitur de venalitate hic inculcata & inferius repetita veſtra ſententia non in Pontificem ipſum, ſed in Creſcentium tyrannum redundare manifeſte cognoſcitur. Sed quid poſt iſta Gerbertus, accipe.

Sed cum hoc tempore Romæ nullus pene ſit (vt fama eſt) qui litteras didicerit, ſine quibus (vt ſcriptum eſt) vix oſtiarius efficitur: qua fronte aliquis docere audebit, quod minime didicit? Ad comparationem quippe Romani Pontificis in alijs ſacerdotibus ignorantia vtcumque tolerabilis eſt: in Romano autem, cui de Fide, vita, moribus, diſciplina ſacerdotum, deq. vniuerſali Eccleſia Catholica iudicandum eſt, intolerabilis videri poteſt. Is enim eſt (vt quibuſdam placet) qui, ſecundum
a Ezech. 40. Ezechielem [a] prophetam, moratur in gazophylacio, quod reſpicit viam meridianam, & excubat in cuſtodijs templi. Cur autem loco prior, ſcientia inferior, non B
æquo animo ferat iudicium loco inferioris, ſcientia prioris? Certe ipſe Apoſtolorum Princeps non abnuit iudicium quamuis loco minoris Pauli ſcientia prioris in faciem ſibi reſiſtentis, quoniam non ſana videbatur doctrina magiſtri.] Sed id quam ſit perperam dictum, conſulat quæ ſuperius a nobis ſuo loco ſunt diſputata.

At quod indoctus Pontifex conſulere doctos debeat: non eo ſe faſtu erigere Romani Pontifices ſoliti ſunt, vt minores audire ſpreuerint, immo ſic comparati eſſe conſueuere, vt quamuis doctiſſimi, conſulere tamen non recuſauerint doctos viros abſentes, & præſentes ſecum adhibere in conſultationibus, quæ ex toto orbe illuc influerent Eccleſiaſticis: vt feciſſe ſcitur ſanctus Damaſus de ſancto Hieronymo, ſanctus Leo Magnus de ſancto Proſpero, quos ſcientia eminentiſſimos Pontifices in exemplum adduxiſſe ſit ſatis; cum ceteroqui omnes reperiantur æque in rebus arduis adhi- C
buiſſe conſultores, non ſolum eius lateri inhærentes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſed & Epiſcopos, quos a munere nominare conſueuere Aſſiſtentes vel Suffraganeos.

Sed & quod blaterans addit, nullum ferme hoc tempore Romæ fuiſſe qui didicerit litteras: de hoc te ipſum appello Gerberte, quod velis, nolis, fateri conaberis id quod publica habita diſputatione in Synodo poſteriore Rhemenſi tranſactum eſt, vbi Leo Apoſtolicæ Sedis Legatus Abbas Monaſterij ſancti Bonifacij in Vrbe tecum diſſerens, quantumlibet propriam cauſam agente Archiepiſcopatus Rhemenſis, quem poſſidebas iniuſte, feruentiſſimus diſputator exiſtens, te reddidit prorſus elinguem, & vinculis fortiſſimorum enthymematum vinctum, etiam te ſacerdotalibus veſtibus, quas male indueras, ſpoliauit. tuo didiciſti tunc damno, ſi, qui D
ſunt Romæ, litteras ſcirent. quanta illum oportuit imbutum fuiſſe ſcientia, cum non aduerſus te ſolum dimicans, ſed aduerſum omnes Epiſcopos, qui huic priori Rhemenſi Synodo interfuerunt, & Canonum plauſtra in eamdem Synodum inuexerunt, diſputans, vt omnes potentiſſime confutaret? qua dicendi eum oportuit eſſe præditum arte, qui tot Epiſcopos palinodiam cogeret recantare, a ſententia Regis diuelleret, & in ſuam volentes atque conſentientes adduceret? Sane quidem haud erant viri non doctiſſimi tanta præſtare. Sed quid poſt hæc ingeris, alio te conuertens, videamus.

Sed eſto (inquis) ponamus nunc Romæ eſſe Damaſum: quid contra eius decretum actum eſt? nempe ſi bene recordor, primum capitulum fuit, quod Epiſcoporum & ſummorum negotiorum Eccleſiaſticorum cauſæ ſemper ad Sedem Apo- E
ſtolicam ſint referendæ. Vtique relatæ non ſolum ab Epiſcopis, ſed etiam a Principe noſtro ſereniſſimo, Hugone ſcilicet Rege, liberaq. poteſtas Sedi data eſt Apoſtolicæ, & vera inueſtigandi & cognoſcendi, & dijudicandi per temporum interualla nimis prolixa. Nec prius ad cauſam acceſſimus, quam deſperatione iudicij eius protraheremur. Conſultus eſt ergo Romanus Epiſcopus, vt oportuit, & de huius Arnulphi depoſitione, & de eius qui domui Dei digne præeſſe poſſet, ſubſtitutione. Sed cur nihil reſponderit, quorum intereſt, ipſi viderint.]

Sed quid inani tergiuerſatione cauſaris, & in crimen adducis ſilentium Romani Pontificis? nonne tua ſunt verba recenſita ſuperius, non amplius quam triduo reſponſionem expectare voluiſſe Legatos, cum in cauſa tam ardua, tanti Archiepiſco-

A ſcopi, tantæ ciuitatis, ex regio ſtemmate nati, perbreuis videri debuiſſet menſium trium expectatio. Sed apparuit, nihil magis Legatos timuiſſe, quam ab eodem Pontifice reſponſum accipere, quo haud dubium, inchoatum iudicium de tanto Epiſcopo ſuſpenderetur, & in Vrbem cauſa euocaretur, vel Legatus aliquis (vt poſtea factum eſt) ad iudicandam cauſam e latere mitteretur, ob idq. ijdem quam citiſſime ab Vrbe diſcedere præuenerunt. Verum ea celeritate abeuntes, ac ſi non veniſſent, habendi, cum prudentum reſponſis liqueat, quod non dicitur veniſſe qui non ſtetit. Ac poſt nonnulla de Epiſcopis damnatis, ſed tyrannice, abſque ſcientia Apoſtolicæ Sedis, hanc infert inſtantiam:

Quid ergo, ſi barbarorum gladijs circum ſæuientibus licentia commeandi Romam includatur, vel ſi Roma barbaro cuilibet ſeruiens, motu libidinis eius in aliquod
B Regnum auferatur: num interim aut nulla Concilia erunt, aut orbis terrarum Epiſcopi ad ſuorum Regum damna vel interitus, ab hoſtibus diſponendarum rerum conſilia, & Concilia expectabunt?] Fuerunt iſta ſemper in mundo, prœlia, hoſtes, tumultus, & Pontifices interdum exilio relegati, male mulctati, carceribus mancipati, ſed numquam legitur, ſiluiſſe penitus ipſos, quod verbum Dei non eſt alligatum, nec ad longum temporis ſpacium eiuſdem Sedis Apoſtolicæ iudicia intercepta. Regnabat in Vrbe Theodoricus Rex Arianus, & poſt ipſum ſucceſſores eius omnes itidem Ariani Principes, ſed numquam apparuit Eccleſiæ Romanæ tribunal vacuum ſine Pontifice iudicante, ad conſultationes etiam tranſmarinas reſpondente, & reliqua velut in ſumma libertate tractante. Tenebatur obſeſſa Vrbs tempore ſancti Gregorij a Longobardis, ſed ipſe liber ad quatuor orbis partes decretales ſcri-
C bebat epiſtolas. Vidimus hoc ipſo ſæculo & ſuperiori obſeſſas a Sarracenis cuſtodiri Alpium fores, ſed nihilominus e remotiſſimis orbis partibus cum maximo vitæ diſcrimine ad Limina ſanctorum Apoſtolorum accurrere peregrinos; vt non poſſis tot fingere caſus, & maiores ipſis, quos non ſuperauerit feruens in cordibus Fidelium pietas Chriſtiana, cui inſitum ſit a Spiritu ſancto, ſinum matris quærere, & vocem patris audire. Sed inſpiciamus quid ad poſtremum ipſe declamans adijciat:

Sed o, inquit, infelicia tempora, quibus patrocinio tantæ fruſtantur Eccleſiæ! Ad quam deinceps vrbium fugiemus, cum omnium gentium dominam humanis & diuinis deſtitutam ſubſidijs videamus? Vt enim planius dicamus, palamq. fateamur, poſt Imperij occaſum hæc Vrbs Alexandrinam Eccleſiam perdidit, Antio-
D chenam amiſit, & vt de Africa taceamus & Aſia, ipſa iam Europa diſcedit. Nam Conſtantinopolitana Eccleſia ſe ſubduxit. Interiora Hiſpaniæ eius iudicia neſciunt. Fit ergo diſceſſio, ſecundum [a] Apoſtolum, non ſolummodo gentium, ſed etiam Eccleſiarum. Quoniam *cuius miniſtri Gallias occuparunt, nos quoque totis viri- * eius
bus premunt, Antichriſtus inſtare videtur, & vt idem Apoſtolus ait: [b] Iam myſterium operatur tantum, vt qui nunc tenet, teneat, donec de medio fiat, vt ille perditionis filius reueletur, qui aduerſatur & extollitur ſupra Dei nomen Deiq. culturam. quod iam in aperto ſit, vt Romana potentia conquaſſata, religione profligata, nomen Dei frequentibus periurijs impune humilietur; ipſius diuinæ religionis cultus etiam a ſummis ſacerdotibus contemnatur. Ipſa inſuper Roma iam pene ſola a ſeipſa diſcedit, dum neque ſibi, neque alijs conſulit.] ita ipſe his prætextibus ſub-
E terfugiens Eccleſiæ Romanæ iudicium, perſuadere conatur quod maxime cupit, nullum iam in ea iudicantis eſſe tribunal.

a 2. Theſſ. 2.
b Ibid.

Quid ſi etiam (quod impoſſibile eſt) vel ad tempus defeciſſent ab ipſa illi omnes? audi quid dicat Apoſtolus: [c] Quid enim ſi quidam illorum non crediderunt: num- c Rom. 3.
quid incredulitas illorum Fidem Dei euacuabit? abſit.] numquid inanis euaneſcet promiſſio Dei, qua ſuam in Petro Eccleſiam ſtabiliuit, dicens: [d] Tu es Petrus, d Matt. 16.
& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt aduerſus eam?] Qui pereunt, ſibi pereunt, qui deficiunt ſibi deficiunt. ipſa namque ſemper permanens, eadem ſubſiſtet Eccleſia, ſicut luna non ita deliquium patitur, vt deficiat, quæ eadem ſemper manet ſuo orbe perfecta.

Sed quod in primis ait, ipſam Romanam Eccleſiam iam penitus deſtitutam, ni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

REFELLVNTVR GERBERTI INANES OBIECTIONES.

hil esse vt ad ipsam confugere quis possit: ignorassene valuit ipse, quæ ante biennium (vt res tantum sub eodem Pontifice proxime gestas attingamus) facta sunt? potuit inquam nescisse relationem ante biennium ex Anglia toto (vt dicebant) orbe diuisa, ad eumdem Pontificem perlatam, de bellis ciuilibus inter Principes componendis, quibus insula illa flagrabat; quorum sopiendorum causa ab eodem Pontifice legatio missa est, & ex sententia re bene gesta, sublatis tanti Pontificis opera ciuilibus bellis, tranquilla pax reddita est, de qua recitata sunt eiusdem Pontificis tunc data diplomata? sed Gerbertus etiam sui oblitus, rem tantam vbique publicis litteris decantatam cum ignorasse non potuerit, silentio obuolutam reliquit. A

Sed in eo grauius deliquit, cum turpiter mentitus est, dicens attenuando Apostolicæ Sedis vires: Interiora Hispaniæ eius iudicia nesciunt.] An non superius, anno primo scilicet eiusdem Ioannis Pontificis, regium edictum de legibus Ecclesiasticis, ipsisq. speciatim Decretis Romanorum Pontificum custodiendis promulgatum fuisse in Gallæcia demonstrauimus? qua igitur fronte ita mentiri potuit? Sed quas pene dicit extinctas Sedis Apostolicæ vires tempore isto Ioannis Pontificis: quam vigerent illæ, etiam si ipsa esset domestica depressa tyrannide Crescentij pro libitu Romæ cuncta miscentis, expertus est suo damno ipse Gerbertus, senseruntq. illi fauentes Episcopi Gallicani, & ipse Rex potentissimus Hugo, cum quæ eius iussu gesta essent Rhemis, cuncta Acta synodalia aduersus Arnulphum sunt iussa deleri, abrogariq. pontificatum male collatum ipsi Gerberto Rhemensis Ecclesiæ, in eumq. ipsis inuitis & contradicentibus restitutum Arnulphum. Cumq. non solum Episcopi sunt coacti silere atque parere Decreto Pontificis, sed ipse Rex eidem consensit laudabiliter obedire; ex quo non dedecus quod cesserit tantæ Sedis auctoritati, sed summam fuit gloriam consecutus, quod cum omnibus sciret armorum potentia magna præesse, vni se subditum esse nouerit Romano Pontifici, cuius iussa capesseret. Sed de his inferius: O si non in tanta obscuritate temporum versaremur, quot quantaq. his similia essent tibi de eodem Pontifice ostendenda? Sed ex paucis his disce reliqua, & ex vngue cognosce leonem. B C

Quod autem calamitatem hanc Ecclesiæ Romanæ quam describis, & tot mendacijs ornas, discessionem appellas, & vtique illam ab [a] Apostolo descriptam, quæ Antichristi aduentum præcedat: præterid quod falsus inuentus sis vates, non ex Deo, sed a teipso futura prænuntians, parum est quod tibi debeant qui hæc tua ostentant recentiores hæretici, qui rabido ore latrantes, ipsos Romanos Pontifices (proh scelus!) esse prædicant Antichristum, quem post discessionem quam ponis, venturum affirmas, & nondum venisse dicas, quam illi iam venisse in singulis Pontificibus fabulantur. Sed quam proprius, si illos, per quos fit discessio, esse dixeris Antichristos, impios inquam hæreticos atque schismaticos, de quibus illa viget sententia Saluatoris: [b] Qui non colligit mecum dispergit; & qui non est mecum, contra me est; at contra Christum esse, hoc est fieri Antichristum. D

a 2. *Thess.* 2.

b *Luc.* 11.

Ceterum siue Gerbertum, siue recentiores hæreticos dicas, insanijsse prorsus intelliges ex euentis. Nam quomodo discessionem illam postremam per Paulum descriptam iam adesse Gerbertus ipse & Nouatores cum eo delirant, si hoc ipso tempore (vt iam vidisti, & proxime visurus es) Danos, Slauos, Northmannos in Gallijs degentes, Boemos, Polonos, Hungaros, constat ad Christum esse conuersos, & Romanæ Ecclesiæ compagine sacramenti esse coniunctos? sed & hoc ipso sæculo nostro, non prouinciarum tantum, sed noui orbis ad Romanam Ecclesiam accessionem esse factam quis nescit? Vnde non ab illo, neque ab istis ignominiosa discessio fuerat exprobranda, sed accessio numerosa pariter & glorioſa potius prædicanda. E

His ita in detestationem S. Romanæ Ecclesiæ a Gerberto turpiter inculcatis: ea tandem sententia atque conclusione vniuersæ [c] argumētationi finem imponit, qui primus fuerat in intentione, nimirum quod cum ipsorum Romam Legati missi non fuerint auditi, liceret ipsis Arnulphi causam tractare, atque prolata sententia definire. Quibus pro arbitrio comprobatis, ait, Arnulphum in Synodum reum inductum, ip-

c *Act. Rhem. Syn. c. 31. 41. vsque ad fin.*

ipsumq. negantem, redargutum testimonio presbyteri iam confessi se ciuitatis portas aperuisse hostibus, sed Arnulphi mandato. Demum Gerbertus Acta synodalia prosequutus, numquam ex eis probare potuit, Arnulphum aperiendi portas mandatum Adalgero presbytero dedisse confessum esse, sed seorsum a Synodo petijsse audiri se a tunc nominatis quatuor Episcopis, quibus secreto (ait) multa crimina cōfessum esse, eūdemq. petijsse, alium in sui locum Episcopum subrogari. Porro eius confessionem fuisse ab his qui audierunt iuramento exceptam, ne penitus confessa crimina reuelarent. Reuocatum autem ad Synodum coram Regibus Hugone ac Roberto filio ipsius, nihil publice confessum, nisi tantum ista dixisse: Palam dico & profiteor me errasse, & a fidelitate regia deuiasse: reliqua autem generalitate ipsum inuoluisse, & secreto confessum esse, atque damnationis sententiam accepisse. hucusque Gerbertus, qui reliqua mala fide silentio obsignata reliquit, nempe de sui facta in Arnulphi locum subrogatione, & reclamatione interposita a primario iudice Seguino Archiepiscopo Senonensi, quam superius recitatam audisti, hic autem opportunius repetendam, quæ sic se habet [a]: A B

a *Aim. lib. 5. cap. 43.*

Venerabilis autem Seguinus Archiepiscopus non consensit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti, iussio autem Regis vrgebat. Alij vero Episcopi, licet inuiti, tamen propter timorem Regis degradauerunt Arnulphum, & ordinauerunt Gerbertum. Seguinus tamen plus timens Deum, quam terrenum Regem, noluit consentire nequitiæ Regis, sed magis, quantum potuit, redarguit ipsum Regem: propter quam causam ira Regis contra eum efferbuit. Cum magno itaque dedecore iussit expelli Arnulphum de Ecclesia beatæ Dei Genitricis Mariæ Rhemensis, & sic alligatum detrudi in carcerem. Alligatus autem in carcere Aurelianæ ciuitatis, vbi detinebatur nepos eius Carolus, mansit ibi annis tribus:] donec scilicet per eumdem Ioannem Romanum Pontificem in Gallias Legato misso, omnis ista textura Rhemensis Synodi contra Arnulphum est eius auctoritate penitus dissipata, vt suo loco inferius dicturi sumus. C

RECLAMATIO SEGVINI EPI SCOPI.

Scripsit præterea de his omnibus idem Gerbertus epistolam ad Ottonem Imperatorem, qua damnationem Arnulphi proclamans, eam omnibus voluit prius suis litteris innotescere quam aliorum, auresq. præoccupare Imperatoris, antequam his diuersa ab aliquo alio fortasse perciperet. Ex qua quidem epistola recitat ista Papirius [b] Maso:

b *Maso Annal. Franc. lib. 5.*

Arnulphus Regis Lotharij (vt fama est) filius, propterea quod suum Episcopum dolo & fraude circumuentum cum propria vrbe *Laudunensi scilicet* captiuauit, post multum cruorem humani sanguinis a se effusi, post prædas & incendia, in conuentu Episcoporum totius Galliæ damnatus est; ac deinde post obitum beatæ memoriæ Adalberonis a solo Adalberone Episcopo Laudunensi reconciliatus, spe obtinendæ pacis Metropoli Rhemorum donatus est, acceptis ab eo terribilibus sacramentis, & libellari professione pro fide suis Regibus conseruanda, quam & viua voce in conuentu Ecclesiæ recitauit, & propria manu subscribendo corroborauit. necdum a sua ordinatione sextus mensis elapsus erat, & ecce quasi tempestas vrbem ab eo proditam hostis inuasit, sanctuarium Dei polluit, spolia diripuit, Clerum & populum captiuauit. D

QVAE GERBERTVS AD OTTONEM.

Post hæc vero Arnulphus suos prædones sub anathemate posuit, atque vt idem faterent Galliarum Episcopi, imperauit. prædia Ecclesiæ quæ per sacramentum suis militibus dederat, abstulit, hostibus contulit. Coniuratorum manum contra suum Regem eiusq. exercitum in aciem sub signis Caroli produxit. Interea Legatis & litteris synodicis Romanus Pontifex, vt Ecclesiæ turbatæ subueniat, admonetur; sed neque Legatis, neque litteris consulentibus consulit. Itaque grauium Episcoporum facto consulto, litteris synodicis, aut miti admonitione Arnulphus conuentus, decem & octo continuis mensibus, vt a cœpto furore desisteret, seq. a sceleribus proditionis & rebellionis, quibus impetebatur, regulariter purgaret, noluit. Sed cum a se maximos fautores nequitiæ suæ discedere sensit, territus Regem adijt, nouisq. sacramentis ac nouis rerum condicionibus regiæ mensæ particeps factus est, atque ita Regis ira sedata, omni se crimine exutum credidit; indeq. mox rediens, fidem sacra- E

Universidad de Deusto
Biblioteca

mento rupit condicionibus non seruatis, atque ij quorum intererat toties se decipi, A
toties bonis suis priuari non ferentes, Lauduni arcem occupant. Arnulphus inter hostes Regis inuenitur, Synodo præsentatur, pro tot tantisq. flagitijs rationem reddere deposcitur. Qui diu secum atque cum suis familiaribus multum deliberans, sua sponte in confessionem suorum peccatorum erupit, suisq. confessoribus alios testes adhibuit, crimina sua in libellum retulit, eiq. a se viua voce coram Ecclesia recitata subscripsit, insignia sacerdotij deposuit, eoq. se abdicauit, confessoribus atque testibus attestantibus & respondentibus: Secundum professionem tuam cessa ab officio.] hucusque ex dicta epistola Maso. Porro libellus ille Arnulphi (ne quid desideres) sic reperitur ab eodem Gerberto recitatus in Actis ijsdem Rhemensis Synodi [a].

[a] *Act. Synod. Rhem. c. 54.*

LIBELLVS ARNVLPHI OBLATVS SYNODO.

Ego Arnulphus quondam Rhemorum Archiepiscopus recognoscens fragilitatem B
meam, & pondera peccatorum meorum: testes confessores meos Seguinum Archiepiscopum, Daibertum Archiepiscopum, Arnulphum Episcopum, Gothesmannum Episcopum, Gualterum Episcopum, *Brunonem Episcopum*, Milonem Episcopum, Adalbertum Episcopum, Odonem Episcopum, Guidonem Episcopum, Heribertum Episcopum constitui mihi iudices delictorum meorum, & puram ipsis confessionem dedi, quærens remedium pœnitendi & salutem animæ meæ, vt recederem ab officio & ministerio pontificali, quo me recognosco esse indignum, & alienum me reddens pro reatibus meis, in quibus peccasse me secreto ipsis confessus sum, & de quibus publice arguebar, eo scilicet modo vt illi sint testes alij succedendi & consecrandi in loco meo, qui digne præesse & prodesse possit Ecclesiæ, cui hactenus indignus præfui. Et vt inde vltra nullam repetitionem aut interpellationem C
auctoritate canonica facere valeam, manu propria mea subscribens firmaui. Quo perlecto ita subscripsi. Ego Arnulphus Archiepiscopus quondam subscripsi, &c.]

IOAN. PAP. DAMNAT ACTA RHEMENSIS SYNODI.

Sed quid post iudicium absolutum, & sententiam promulgatam? apud Aimoinum ita: Nuntiantur hæc omnia Præsuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinauerant.] hæc ibi. Sic igitur tantum abfuit, vt Ioannes Romanus Pontifex quæ gesta sunt in Arnulphum probaret, vt ea omnia penitus abolenda conscripserit: interdixerit vero sacris (vt audisti) & excommunicauerit omnes illos Episcopos, qui in eadem Synodo aduersus Arnulphum sententiam tulissent. Apostolicis autem hisce litteris exacerbatus valde Gerbertus, in ipsum Romanum Pontificem ad Seguinum Archiepiscopum Senonensem litteras dedit, equidem virulentas ex D
animo exacerbato admodum proditas, Catholico homine prorsus indignas. nam totus in eo versatur, vt excommunicationem latam aduersus omnes Episcopos, qui iudicauerunt causam Arnulphi, ab ipso Ioanne Romano Pontifice, contemnendam esse demonstret. epistola autem ipsa sic se habet.

Gerbertus Seguino Senonensi Archiepiscopo.

GERBERTI EPIST. CONTRA ROM. PONT.

Oportuerat quidem prudentiam vestram callidorum hominum versutias euitasse, & vocem Domini audire, dicentis: [b] Si dixerint vobis, ecce hic est Christus, aut ecce illic, nolite sectari. Romæ dicitur esse, qui ea quæ damnatis, iustificet; & quæ iusta putatis, damnet. Et nos dicimus, quia Dei tantum & non hominis est, ea quæ videntur iusta, damnare; & quæ mala putantur, iustificare.] Quid insanit Gerbertus, vt dicat Dei esse damnare iusta, & iustificare mala? Numquid iniustus est Deus, E
& vt ista faciat, peccatis obnoxius? putaui codicem deprauatum, sed in vtraque editione hæc eadem syllabatim plane leguntur.] pergit ipse.

[b] *Matt. 24.*

[c] *Rom. 8.*

[d] *Matt. 18.*

[e] *Act. 5.*

[f] *Gal. 1.*

Deus (inquit [c] Apostolus) est qui iustificat: quis est qui condemnet? consequitur ergo: Si Deus condemnet, vt non sit qui iustificet. Deus dicit: [d] Si peccauerit in te frater tuus: vade & corripe eum, &c. Quomodo igitur vestri æmuli dicunt, quia in Arnulphi deiectione Romani Episcopi iudicium expectandum fuit? Poteruntne docere, Romani Episcopi iudicium Dei iudicio maius esse? sed primus Romanorum Episcoporum, immo ipsorum Apostolorum Princeps clamat: [e] Oportet obedire Deo magis quam hominibus. clamat & ipse orbis terrarum magister Paulus: [f] Si quis vobis annuntiauerit præter quod accepistis, etiã si Angelus de cælo, anathe-

A thema sit. Num quia Marcellinus Papa Ioui thura incendit, ideo cunctis Episcopis thurificandum fuit? Constanter dico: Quod si ipse Romanus Episcopus in fratrem peccauerit, sæpiusq. admonitus, Ecclesiam non audierit: hic inquam Romanus Episcopus præcepto Dei est habendus sicut ethnicus & publicanus: quanto enim gradus altior, tanto ruina grauior.]

REDARGVTIO OBIECTORVM A GERBERTO

Audisti hominis constantiam profitentis, summam inconstantiam, ingentem procaciam atque temeritatem? Sed & (si tamen verba furentis digna sunt vt examinentur, & non potius contemnantur) attende audaciam & arrogantiam, & obstupesce superbiam: qui lapsum Marcellini in exemplum adducit ad exprobrandum, ipsum synodalia Acta Marcellini redarguunt. Professa est enim tunc Synodus, super Romanum Pontificem maximi criminis accusatum, legitimo testium numero conuictum, B
atque propria confessione reum criminis comprobatum, nullum se eum damnandi ius habere, illud proferens, atque sæpius iterans & inculcans: Prima Sedes a nemine iudicatur. &: Ex ore tuo te iudica, tuaq. sententia damna, vel conuictum absolue atque iustifica, quod scilicet prima Sedes a nemine iudicari debeat.] & illud: Nemo enim vmquam iudicauit Pontificem, neque præsul sacerdotem suum, quoniam prima Sedes non iudicabitur a quoquam.] Cum igitur vniuersa Synodus sanctorum Episcoporum eorumdemq. tempore persecutionis acerbissimæ Confessorum super vnum legitime conuictum sponte confessum Romanum Pontificem ferre sententiam recusauit: vnus Gerbertus intrusus Episcopus non in vnum Ioannem tantum, sed in omnes generatim Romanos Pontifices peccantes, & ab Ecclesia tantum admonitos, nec conuictos neque damnatos, sententiam audacissime profert, dicens: C
Constanter dico: quia si ipse Romanus Pontifex in fratrem peccauerit, sæpiusq. admonitus Ecclesiam non audierit: is Romanus Episcopus præcepto Dei habendus est ethnicus & publicanus.] O sententiam homine tantum siue magno aliquo hæretico, siue impudenti valde schismatico dignam, qua sacra simul Concilia abrogantur, Canones iugulantur, traditiones suffocantur, & cuncta denique iura Ecclesiastica pessundantur! vt impossibile videatur, a Catholico homine somniari ista, nedum adeo procaciter effutiri. Sed amor priuatus seipsum nimis amantis hominis furore prorsus ebrij fecit talia delirare. At prosequamur reliqua, pergit enim eadem percitus phrenesi.

ALIA GERBERTI DELIRAMENTA.

Quod si propterea sua communione nos indignos ducit, quia contra Euangelium sentiendi nullus nostrum consentit; non ideo a communione Christi nos separare po- D
terit. Cum etiam presbyter nisi confessus aut conuictus ab officio remoueri non debeat; præsertim cum Apostolus dicat: [a] Quis nos separabit a charitate Christi? & iterum: Certus sum, quia neque mors neque vita, &c. Et quænam maior separatio, quã a Filij Dei corpore & sanguine, qui quotidie pro nostra immolatur salute, quemlibet Fidelium remouere? Quod si hic qui vitam adimit corporalem, vel sibi, vel alteri, homicida est: hic qui sibi vel alteri vitam adimit sempiternam, quo nomine appellandus est? Neque vero Gregorij sententia in populum relata in Episcopos referri potest: Siue, inquit, iuste siue iniuste obliget pastor, sententia pastoris gregi timenda est: non enim Episcopi grex dicitur, sed populus dicitur.]

[a] *Rom. 8.*

At contra te, Gerberte, omnes ferme sacræ legis interpretes prouocas, qui locũ Ioannis de Christo dicente Petro: [b] Pasce agnos meos, pasce oues meas, pascendos datos Pe- E
tro Episcopos omnes cum populo intelligunt: neque S. Gregorius aliud sensisse cõstat, quem patet plures excommunicasse peccantes Episcopos. Quod ergo Seguinus Archiepiscopus paruisset Pontificis excommunicationi: mox indignans, eos omnes redarguens, ista subijcit: Non igitur a sacra communione, quasi criminosi confessi, vel conuicti suspendi debuistis: neque vero veluti rebelles & refugæ, qui sacrosancta Concilia numquam deuitastis, maxime cum actus & conscientia sit pura, nec legalis sententia damnationis in vos adhuc sit lata, nec legibus inferri possit. Legalis ideo notata est, quia Gregorius dicit: Sententia sine scripto perlata, nec nomen sententiæ habere meretur.] At scriptis Apostolicis inserta ex more sententia, quomodo sine scriptis lata asseri potest? pergit vero:

[b] *Ioan. 21.*

REDARGVTIO OBIECTORVM

RVRSVS GERBERTVS INSANIENS.

Non est ergo danda occasio nostris æmulis, vt sacerdotium, quod vbicumque vnum est, sicut Ecclesia Catholica vna est, ita vni subijci videatur, vt & pecunia, gratia,

Universidad de Deusto
Biblioteca

metu, vel ignorantia corrupto, nemo sacerdos esse possit, nisi quem sibi hæ virtutes commendauerint. Sit lex communis Ecclesiæ Catholicæ, Euangelium, Apostoli, Prophetæ, Canones spiritu Dei conditi & totius mundi reuerentia obseruati, decreta Sedis Apostolicæ ab his non discordantia. Et qui per contemptum ab his defecerit, per hæc iudicetur, per hæc abijciatur. Porro hæc seruanti, & pro viribus exequenti sit pax continua, & continuo sempiterna. Vos bene valere optamus.] Subijcitur statim ista numeri nota sed deprauate, XXCCV. atque mox ista. Iterum valete, & a sacrosanctis & mysticis suspendere vos nolite. Qui enim accusatus ante iudicem tacet, confitetur. Et qui iudice iudicante pœnæ se addicit, confitetur. Confessio autem fit, aut salutis, aut proditionis causa: salutis, cum quis confitetur de se vera, proditionis, cum falsa de se confingit, vel in se patitur confingi. Tacere ergo ante iudicem, confiteri est, confiteri porro falsa & mortalia crimina, homicidæ est: Quia omnis qui sibi causa mortis fuerit, maior homicida est, & Dominus dicit: [a] Ex ore tuo te iudico. Repellenda igitur est falsa accusatio, & contemnenda illegalis iudicatio; ne dum volumus videri innocentes, coram Ecclesia efficiamur nocentes.] hucusque Gerbertus, conuincēdus plane ex epistola ista schismaticus, nisi tandem in sequenti, quod celebratum est Rhemensi Concilio longa disputatione conuictus a Leone Abbate Sedis Apostolicæ Legato, eidem licet inuitus acquieuisset, vt inferius suo loco dicetur.

a Luc. 19.

Vidisti Lector, quænam isti, qui talia ediderunt, Attalica suspendant aulæa ad ornandam impietatem, ter miseri Nouatores, hostes implacabiles Romanæ Ecclesiæ, quæ tantum abest, vt horum perfidia obscuretur, quod potius illustretur, dum summa veritatis potentia de omnibus istis triumphet, sicut de alijs, qui ad hanc vsque diem Catholicam Ecclesiam infestarunt, hæreticis trophæa semper erexit.

DE ALIA GERBERTI EPISTOLA VIRVLENTA.

At satis ista aduersus Gerbertum insanientem, licet per transitum, obiter dicta nobis sunt visa; verum vbi nacti sumus posteriorem quam diximus eiusdem operis editionem, eamq. auctam epistola apologetica ab eodem Gerberto tunc scriptam ad Vuilderodum Argentinæ ciuitatis Episcopum: additum oneri, vt quæ potissimum in ea aduersum Romanum Pontificem, ipsamq. Romanam Ecclesiam dicta reperiuntur, diligenter examinemus. Non enim ista ab instituto sunt aliena, sed maxime congrua, vtpote his quæ accedunt ad historiam Ecclesiasticam controuersijs quam vtilissima disquisitio, atque prorsus necessaria disceptatio, cum non sine magno præiudicio veritatis falsa atque calumniosa pro veris a Nouatoribus venditentur, & de Gerberti nugis nundinationem, ad miseros decipiendos exerceāt. nugatum quidem se litteris illis, idem ipse Gerbertus profitetur in fine, dum ait: Hæc sunt, dulcissime frater, quæ Rhetorum nugis complexus sum, amicitiarum pariendæ societatis, retinendæ beneuolentiæ causa. Insuper vobis & vestris me, meaq. impensurus. proinde vestrum diligens expecto iudicium, cum in his, tum in Rhemensi Concilio a me vtcumque interpretato. In quo opere res, genusq. dicendi doctis auribus si placuerit: erit mihi tutissima merces id effeciisse, quod summis viris potuerit placuisse.] hæc ibi ipse. quibus intelligas vanissimi hominis scopum, & in re tam seria ludum. Prolixa satis epistola est, & plane opus illud, de quo ad finem præfationis in Synodum Rhemensem est pollicitus ista, dum ait: Alterius erit hoc operis, alijsq. implicitum quæstionibus, cum de proprijs, communibus, & differentijs Episcoporum, Archiepiscoporum, vel Metropolitanorum, Patriarcharum, seu primatum, vel etiam Romani Episcopi potestate, vt animo concepi, prolixius disputabo.] hæc ipse de totius epistolæ argumento.

QVAE GERBERTVS CONTRA EPIST. DECRETALES.

Nos vero, omissa quæ diffuse satis de Arnulphi causa disputat iam superius in tractatione de Rhemensi Concilio propalata, alijsq. ad ipsius iudicium pertinentibus, ea tantummodo prosequemur, quæ spectant ad Romanum Pontificem. Et quod in primis ipso ferme inculcat exordio, cum aduersus pontificiam potestatem disputationem instituit, multus in eo est, vt decretalium epistolarū Romanorum Pontificū auctoritatem minuat. Sed quibus verbis, quove argumento sic accipe: Et ne, inquit, fortasse ad placitum loqui videar, iniuriamq. decretis Pontificum Romanæ inferre Ecclesiæ: Gelasium Romanæ Sedis Pontificem sententiæ meæ primum afferam testē. Hic quippe in catalogo diuinorum librorum, authenticis præmissis scripturis.] &c. a Concilijs Oecumenicis incipiens; deinde (subijcit ipse) qualiter ipsius Sedis decreta acci-

accipienda sint, hoc modo distinguit: Item decretales epistolas, quas beatissimi Papæ, diuersis temporibus ab Vrbe Roma pro diuersorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.] At quid excogitari potest Gerberto impudentius, cum hæc ipsa, quæ a sanctissimo pariterq. doctissimo Papa Gelasio in auctoritatem ac munimentum decretalium epistolarum Romanorum Pontificum adeo clara atque expressa, pontificia potestate voluit reliquisse: ipse sit ausus conuertere in destructionem earumdem epistolarum? At quibusnam rationibus, ab ipso sic accipe, cum mox ista subiungit: Et sic nominatim quædam specialia determinans legenda, solertissime ac discretissime tam de epistolis, quam de specialibus opusculis quid foret sentiendum expressit: Sed cum hæc, inquit, in manus Catholicorum deuenerint, Pauli Apostoli præcedat sententia: [a] Omnia probate, quod bonum est, tenete.] & inferius ex Hincmaro quem citat: Suscipiendas igitur illas epistolas venerabiliter cum beato Gelasio dico, vt cum leguntur (sicut ipse præcepit Gelasius) Apostolica illa præcedat sententia, quæ dicit: Omnia probate, quod bonum est tenete.]

a 1. Thess. 5.

Hic tu attende fraudem, considera dolum, & obstupesce versutiam horum hominum aduersantium Romanorum Pontificum epistolis decretalibus, & impostura exclama, atque in ipsos impostores declama, cum primum Gelasij textum sumens, ac perlegens diligenter videris, quæ, qualia, quanta interposita maneant a recitata illa ipsius sententia de epistolarum decretaliū firmata solida auctoritate vsque ad citatam ac recitatam illā Pauli sententiā, Omnia probate, quod bonū est tenete.] Post enim illa de epistolis decretalibus dicta, subinfertur de Gestis sanctorum Martyrum in genere quid sentiendum, speciatim vero de Quirici & Iulitæ atque Georgij martyrum Actis, quæ ab hæreticis esse scripta scirentur, ob idq. in Ecclesia Romana minime legerentur. His subijcitur tractatio de Vitis sanctorum Patrum, & eis quæ essent scriptæ a sancto Hieronymo. Quibus adijcit mentionē de actibus sancti Siluestri Romani Pontificis, probanda ipsa sint necne. Mox de Crucis inuentione historiam, necnon aliam illi similem de inuentione capitis Ioannis Baptistæ, haud adeo certam: Et tunc de his ista Gelasius ita perorat: Sed cum hæc ad Catholicorum manus aduenium: beati Pauli Apostoli præcedat sententia: Omnia probate, quod bonum est tenete.]

FRAVS GERBERTI ET HINCMARI.

Vidisti, Lector, de quibus sit dicta illa a Gelasio sententia Pauli, & ad quæ referant illam mali consarcinatores, commissuram alterius panni male consuentes cum altero, doli fabricatores, linientes (vt [b] Propheta ait) parietem absque temperamento, fraudum opifices, quæque obuia pro arbitrio adulterantes? Cum si bona fide rem egissent, vtique considerare debuissent singula quæque scriptorum genera ab eodē Gelasio sua quaque speciali sententia definita concludi, & configata relinqui; vt plane pro monstro habendum sit, si quod priuatim de aliquo est statutū, alteri tribuatur, nō secus ac si quod Apostolus ibi tradit [c] de nouis prophetijs dicens: Prophetias nolite spernere, omnia probate, quod bonum est tenete, quis referendū esse velit etiam ad Euangeliū Christi, de quo ipse Apostolus eadem epistola ante meminit, ijsdem Thessalonicensibus scribens, vt sub arbitrio cuiuscumque recipiendum vel non recipiendum constituat Euangelium.

b Ezech. 13.

c 1. Thess. 5.

INSTANTIA DIGNA PROPOSITA.

Quod & si volunt isti, vt ea Pauli sententia ad ea etiam quæ superius dicta sunt referatur, cur non etiam Concilia Oecumenica superius recensita ipsi subijcias, vel proxime iunctam Leonis Papæ Catholicam epistolam contra Eutychen promulgatam? dices, quod scilicet eamdem absque ambiguitate vlla esse recipiendā, idem Gelasius declararit. bene quidem, sed quæso te, quæ ambiguitas est relicta, cum decretales epistolas venerabiliter esse recipiendas, sanctissime definiuit, vt opus sit ad illam Apostoli reuocare sententiam, Omnia probate, quod bonum est, tenete?] facessant ista deliria non solum quolibet viro Catholico indignissima, sed a quouis homine rationis compote alienissima. Sic igitur eiusmodi adulterino commento humiliare, atque prorsus humi pedibus omnium transeuntium conculcanda prosternere conatus est Gerbertus post Hincmarum ipsa sacrosancta Decreta Romanorum Pontificum, dum quemque, ea adhibita sententia Pauli, vult posse pro arbitrio probare & non probare, quæ ab illis hactenus reperirentur fuisse decreta, quam tantam blasphemiam ab vllo ne vmquam hæreticorum, vel schismaticorum in hanc diem prolatam fuisse, memoria non tenemus. adeo vt auctores erroris Hincmarus atque Gerbertus summo dedeco-

decore dici debeant, siue potius Hincmarus auctor, Gerbertus autem propagator sit A
appellandus; siquidem super fundamenta, quæ posuit Hincmarus, Gerbertus superædificauit, qui eumdem citans auctorem in hac eadem epistola, nonnulla in eamdem suam sententiam recitat ex illa prolixa Hincmari epistola, quam scripsisse vidimus contra nepotem suum æque Hincmarum dictum Laudunensem Episcopum, dum iste aduersus ipsum pro epistolis decretalibus defendendis insurrexisset; aitq. de dicta a se prolata & male interpretata Gelasij de epistolis decretalibus eius sententia: Hunc locum differentiarum etiam Hincmarus Rhemorum venerabilis Antistes nepoti suo æquiuoco scribens interpretatus est, &c.]

Idē vero cū ex eo recitet alia plura, quibus Hincmarus eo stultitiæ venit, vt eatenus dicat esse recipiendas decretales epistolas, siue decreta Romanorum Pontificum, quousque Concilia ab eis diuersos Canones non statuerint: plane demōstrat quod eis lon- B
ge præferat Canones Conciliorum, vtpote quod velit eos esse perpetuos, decreta autem Romanorum Pontificum temporaria, ita male accipiens illa verba Gelasij, quibus dixit: Item decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diuersis temporibus ab Vrbe Roma pro diuersorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.]

QVAE HINCMARVS INDE CRETALES EPISTOLAS.

nam ad hæc Hincmarus, quem recitat, habet ista: Quantum enim distet inter illa scilicet Concilia quæ custodienda & recipienda decreuit, & inconuulsa, firmaq. deinceps Patres Catholici manere voluerunt; & illas epistolas, quæ diuersis temporibus pro diuersorum consolatione datæ fuerunt, quas venerabiliter suscipiendas dicunt: nemo dogmatibus exercitatus ignorat. Si enim quædam ex his quæ in quibusdam illis epistolis continētur, tenere & custodire velle inceperimus: aduersus ea quæ ante seruare voluimus, faciemus; & a Concilijs sacris, quæ perpetuo nobis recipienda, tenenda, C
custodienda, atque sequenda sunt deuiabimus: nam & beatus Gelasius easdem epistolas non solum sacris Canonibus in quibusdam aduersas, sed etiā sibiipsis diuersas ostendit, cum dicit, illas diuersis temporibus pro diuersorum consolatione datas. Et hinc forte aduersum me dices: ergo calumniaris Apostolicam Sedem in sanctis eius Pontificibus eo quod male senserint, & non tenenda decreuerint. Inde tibi respondebo, quod de lege non Iudaice seruanda, contradicentibus sibi atque dicentibus: Lex ergo
a Rom. 7. aduersus promissa Dei, respondens Apostolus [a] ait, Absit, lex quidem sancta & mandatum sanctum & iustum & bonum, sed personis & temporibus congrua, quæ propter transgressiones posita est.] & paulo post: Decretales epistolas cum Gelasio Apostolico viro venerabiliter suscipiendas dico, quæ suis temporibus congruentes fuerunt, donec per sacra Concilia Patres nostri in vnum conuenientes (sicut eiusdem Apostoli- D
cæ Sedis Pontifices protestantur suggerente sibimet sancto Spiritu, quoniam aliter credendum non est) mansuras vsque ad finē sæculi leges condiderunt. Et sicut dicit de
b Gal. 3. lege Apostolus; [b] Si enim esset, quæ posset viuificare, vere ex lege esset iustitia. Ita salua reuerentia Sedis Apostolicæ dico, quia illa, quæ in ijsdem epistolis continentur, & suis temporibus congrua fuerunt, subsequentibus temporibus, ita vt in ijs temporibus continentur, omnia & simul custodiri valerent & seruari & teneri congruerent: Patres nostri Catholici, doctiq. Pontifices in Concilijs sacras leges mansuras vsque in sæculi finem non conderent. Suscipiendas igitur illas epistolas venerabiliter cum bea-
c 1. Thess. 5. to Gelasio dico, & cum leguntur, sicut ipse præcepit Gelasius, [c] Apostolica illa præcedat sententia, quæ dicit: Omnia probate, quod bonum est tenete. & hæc dico, non vt in eis dicam quædam non esse bona, sed non per omnia sacris Canonibus Patrumq. E
d Rom. 7. Concilijs consona. Sicut & Apostolus dicit: [d] Lex quidem bona & sancta, & mandatum sanctum, iustum & bonum, sed temporibus suis.] hucusque ibi Gerbertus ex Hincmaro.

HINCMARVS CONFVTATVR

At quantum alucinatus sit Hincmarus ista delirans, iam paucis ostendamus. Ex his omnibus recitatis a Gerberto ex Hincmaro tres haud leues numerantur errores, atque primus ille, ex quo reliqui, dum videlicet subijcit Decreta Romanorum Pontificum quibuscumque Canonibus Conciliorum; dum enim illa temporaria, perpetui isti ab eodem asseruntur, & illa per istos abrogari tradit: plane significat maioris esse auctoritatis in Ecclesia Dei Canones Conciliorum decretis Pontificum. Hæc quam sint absurda, & ab omni ratione penitus aliena, quæ sæpe superius sunt allata, demonstrant, hic breuiter repetenda. Si enim (quod sæpe pariter est demonstratum) quid-

quid

A quid virium Canones habent, hoc totum ab eis est, id scilicet concedente Romano Pontifice suis litteris decretalibus; quomodo non maioris auctoritatis sunt illæ Canonibus? Sine illis quippe nec Synodum congregare (quod plurimis exemplis & auctoritatibus superius contigit demonstrari) nec sancita licet promulgare, nec robur habere Canones, vel edi possunt vel recipi, & in auctoritatem assumi. Si igitur non nisi suo interposito decreto per scriptas ad Synodos epistolas decretales, condi Canones, & conditi probari, ediq. possunt: quomodo non maioris auctoritatis decretales epistolæ censeri debeant, a quibus, vt sint, nominentur, citentur, vim omnem accipiunt? Quam ista sint vera (vt taceamus de reliquis) exemplum de Oecumenicis Synodis afferamus, earumq. omnium ex Episcoporum numero maxima, nempe Chalcedonensi, deq. ea non quid reliqui, sed Gelasius ipse scriptum reliquerit, cuius asser-
B tam sententiam adeo Hincmarus cauillatur, vt plane contrarium ab eo, quod sensit ac scripsit, ipsum sensisse atque scripsisse testetur: Ipse inquam Gelasius quomodo Romani Pontifices suis decretalibus litteris vim & auctoritatem dent vel adimant Synodis Oecumenicis, dum agit de Concilio Chalcedonensi sic ait: [a] Ita quod firmauit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit, quod refutauit, hoc habere non potuit firmitatem, & sola rescidit, quod præter ordinem congregatio synodica putauerat vsurpandum.] at quomodo factum istud, nisi sancti Leonis magni litteris decretalibus, quæ extant adhuc ad Anatolium Constantinopolitanum Episcopum datæ & alios?

a Gelas. de vinc. Anathem.

At ne tu putes Oecumenicas tantum Synodos a Romano Pontifice confirmari, ceteras vt minores negligi, rursum eumdem audi Gelasium, cuius & sententiam quoque
C Gerbertus ex Hincmaro in dicta sua recitauit epistola: sunt hæc Gelasij verba: Confidimus, quod nullus iam Christianus veraciter ignoret, vniuscuiusque Synodi institutum, quod vniuersalis Ecclesiæ probauit assensus, nullam magis exequi sedem quā primam, quæ vnamquamque Synodum & sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet Principatu, quem beatus Petrus Apostolus Domini voce præceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper & retinet.] Litteris suis igitur decretalibus Pontifices sicut confirmant, ita etiam custodiūt Canonum obseruantiā, nec contra has ipsi Canones quidquam virium habent; sed veluti quodam gratitudinis iure totum Sedi Apostolicæ rependerunt, quod se ab ea accepisse, vt essent, intellexerunt, cum decreta Apostolicæ Sedis ante omnia & præ omnibus esse seruanda docuerunt. nam quid in hanc sententiam idem Gelasius, qui ita male tradu-
D citur ab Hincmaro, scribat ad Faustum, diligenter attende: Nobis opponunt Canones, dum nesciunt, quid loquantur: contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primæ Sedi sana rectaq. suadenti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad huius Sedis examen voluere deferri, ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium, nec de eius vmquam præceperunt iudicio iudicari, sententiamq. illius constituerunt, non oportere dissolui, cuius potius Decreta sequenda mandarunt.] hæc Gelasius. plurima alia in hanc essent sententiam afferenda, sed parcimus, ne molestiam inferamus Lectori, quem rogamus, vt reliqua ad eamdem Gerberti epistolam pertinentia patienter attendat.

SECVNDVS ERROR HINCMARI CONFVTATVR.

Secundus Hincmari error, qui elicitur ex scriptis ipsius a Gerberto nuper recitatis,
E ille est, quod cum Gelasius dixerit venerabiliter suscipiendas epistolas Romanorum Pontificum diuersis temporibus a diuersis Pontificibus datas: eas non perpetuo duraturas, sed temporarias fuisse dixerit, legiq. veteri assimilatas, nempe ad tempus datas, donec quod perfectius est, per Canones sanciretur. Redarguit in primis errorem hunc ipse vsus totius Ecclesiæ, dum in hanc diem quæ ante mille annos per epistolas decretales constituta fuere, ab omnibus ad causarum definitiones citari consueuere, quod & ipse Hincmarus fecisse de antiquioribus, sua ipsius scripta significant. Si autem posterius sanciti Canones aliqua decreta Romanorum Pontificum (quod nec est nominatim reperiri) abrogasse inuenirentur, vtpote temporibus illis incongrua: tunc dicendum per posteriores decretales epistolas, quibus Pontifices illa Concilia & Canones confirmauere, priora, abrogata, vt accidere consueuit pro ratione diuersarum personarum, locorum & temporum, vt idem Princeps priora posterioribus mutet, si-

ne qui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne quibus posterioribus datis litteris, id nullo liquet licere Concilio, vt iam est demon- A
stratum. Præterea in his astruendis quam longe dispari, & incongrua sit Hincmarus
vsus de lege veteri similitudine, nemo non videt. Siquidem lex vsque ad præfinitum
tempus noui Legislatoris Christi statuta est; decreta autem Romanorum Pontificum
perpetuo valitura, donec per aliquem successorum Pontificum abrogentur, Ecclesia su-
scipit obseruanda, nisi qui sanciuit decretum Pontifex, noluisset illud esse perpetuũ, vel
commune cunctis in exemplum trahi, vt interdum de priuatis rescriptis in dispen-
sationibus fieri contigit, licet eas litteras quibus ista perficit, haud proprie esse dixeri-
mus litteras decretales.

TERTIVS ERROR HINCMARI CONFVTATVR.

Tertius Hincmari error ille, quod calumniose interpretatur Gelasiũ dum ait, ipsum
ostendisse epistolas decretales non solũ sacris Canonibus in quibusdã aduersas, sed etiã
sibi ipsis diuersas, dum dicit Gelasius, illas diuersis temporibus pro diuersorũ consola- B
tione datas. At calumnia ista confutatione non indigens, plane redarguit ipsum suũ
auctorem Hincmarum, dum nihil est, quod ex Gelasij verbis quouis modo interpre-
tatis quidquam huiusmodi deduci possit. Numquid enim, quia illæ diuersis sunt tem-
poribus datæ pro diuersis occasionibus: mox necesse sit dicere aduersas esse Canonibus,
licet ostenderentur inter se esse diuersæ? Sed audi quid ipse inferius, cum hac ipsa sen-
tentia totam claudit Hincmarus orationem, adijciat: Et hæc dico, non vt in eis dicam,
quædam non esse bona, sed non per omnia sacris Canonibus, Patrumq. Concilijs con-
sona. Sicut & Apostolus dicit: Lex quidem bona & sancta, & mandatum sanctum
& iustum & bonum, sed in temporibus suis.] ista ipse, in illud ipsum relabens, vt ve-
lit, decretales epistolas pro tempore editas, pro tempore tantum validas. sed hæc sunt
confutata superius. Quas enim ipsi voluere Pontifices suas decretales epistolas ro- C
bur perpetuo obtinere, certum est in Ecclesia perpetuo vigore nitescere; quas autem
edidere, non vt sancirent legem, sed vt exposcente causa dispensarent in lege, eas ipsi
proculdubio noluerunt esse perpetuas, nec dici leges, sed dispensationes, quæ tamen
non abrogent leges, sed dispensent in eis ad tempus, illud semper cauentes, ne sanci-
a Gal. 2. tis legibus leges contrarias edant, secundum illud Apostoli: [a] Si quæ destruxi, hæc ædi-
fico: præuaricatorem me constituo.] neve quid contra fidem & bonos mores vel mi-
nimum quidem quauis occasione præsumant, scientes aduersus huiusmodi non esse
b 2. Cor. 13. legem, eodem Apostolo ita dicente: [b] Non enim possumus aliquid aduersus veritatẽ,
sed pro veritate.] At de erroribus Hincmari hactenus: qui sane ista delirans fuisset in-
ter hæreticos recensendus atque schismaticos, nisi sæpe suis scriptis reperiretur prote-
status esse, nullo se pacto contra Romanam Ecclesiã aliquid sentire velle, nec pati vllo D
pacto ab eadem separari. vt suis locis superius est demonstratum.

DICTA SS. PATRVM MALE VSVRPATA AB HINCMARO.

Posthæc autem ex eodem Hincmaro multa Gerbertus ingerit, sanctorum Patrum
abutente auctoritate, nempe Augustini primum, dum ille agit de litterarum Episcopo-
rum auctoritate, cum non de Romani Pontificis litteris decretalibus ipse tunc agat;
siue cum citat Hieronymi sententiam in excusationem ad postremum hæc dicens: Et
ne quis nos in inuidiam adducat, quasi priuilegijs Romanæ Ecclesiæ derogantes, au-
diat Hieronymum dicentem: si auctoritas quæritur: orbis maior est Vrbe.] At ni-
c Hieron. ep. 85 hil improprius. Non enim ipse sanctus Hieronymus [c] ea epistola ad Euagrium agit
de alio decreto Romani Pontificis abrogando, sed de abusu qui irrepserat, cum dia-
coni aduersus totius Catholicæ Ecclesiæ consuetudinem in presbyteros plus iuris sibi
vendicarent, quam par esset: At quis neget in Vrbe Roma in tanta omnium Gentium E
confluentium multitudine semper posse praui aliquid in moribus latenter irrepere,
quod sit falce Apostolica succidendum? Ceterum cum casus accidit, vt quid de sacris
dogmatibus a Romano Pontifice fuerit statuendum, illudq. ipsum decretalibus suis
litteris promulgandum: tunc plane tantæ Sedis auctoritate, toto orbe Vrbem esse ma-
iorem inuentam. Cuius rei tanti momenti exempla si quæras, consule, quæ dicta
sunt superius tomo secundo Annalium in Stephano Papa & martyre in famosissima
controuersia illa de baptismate hæreticorum.

DE GERBERTI APOSTROPHE

Posthæc Gerbertus ad causam Arnulphi recurrit, quem vult iuste in Synodo Rhe-
mensi esse depositum, iniuste vero per Romanam Ecclesiam restitutum. aduersus
quam latrans, hac apostrophe claudit epistolam. Sed vna salus hominis, o Christe, tu
es: ipsa Roma omnium Ecclesiarum hactenus habita mater, bonis maledicere, malis
bene-

A benedicere fertur, & quibus nec Aue dicendum est, communicare; tuamq. legem
zelantes damnare, abutens ligandi & soluendi potestate a te accepta, cum apud te non
sententia sacerdotum, sed reorum vita quæratur, nec possit hominis esse impium iu-
stificare, iustumq. damnare.] ista Gerbertus, cui satis obijcere non vnius tantum Ioan-
nis Papæ sententiam, sed omnium illorum Francorum Episcoporum, qui duabus Sy-
nodis posthæc celebratis interfuerunt, quibus & Reges pariter consenserunt. sed &
ipsa relata in publica monumenta disputatio illa, quam cum ipso Gerberto in vltimo
Rhemensi Concilio Leo Abbas ab Apostolica Sede Legatus missus habuit, quam ip-
sum redarguerit, & penitus confutarit, qui ad Aimoinum Auctarium adiecit, osten-
dit. quæ si extaret, & a Nouatoribus ista cariosa prodentibus bona fide edita esset, non
adeo nobis in his laborandum fuisset. Sed quæ sunt anni huius iam reliqua prose-
B quamur.

S. OSVVALDVS EPISC. VVIGORNIENSIS MIGRAT IN CAELVM.

Hoc eodem anno magnus ille Osualdus Vuigornensis in Anglia Episcopus ex hac
vita migrauit in cælum, vbi sedisset annis triginta, quippe qui creatus fuit Episcopus
anno Christi nongentesimo sexagesimo secundo. cuius cum vita fuerit admiranda, obi-
tus quoque talis extitit, qui digne Annalibus intexatur, eiusmodi enim fuit: Die qua-
dam (ait fidelissimus scriptor [a] vitæ illius) egressus cum suis ex Oratorio, sub diuo
stans, in cælum intentissime oculorum aciem defixit, Christum quem suspirabat, pio
corde & ore attentius orans. Nec vero oculos, vt fit, cito retraxit; sed perinde ac si
noui quid piam cum summa animi voluptate contemplaretur, diutissime in eo quod
intuebatur, defixus fuit: rogatus ecquidnam videret, ita respondit: Contemplor id
C quo tendo, idq. crastino die, etiam me tacente, res ipsa vobis declarabit. Aeterna nam-
que beatitudo, cuius causa in terris hucusque laboraui, nunc instat. Nec ante crasti-
na occumbet lux, quam me in eam Dominus meus, sicuti est pollicitus, introducat.
Reuersusq. in Oratorium, conuocatis fratribus, hortatur eos, vt impendant ipsi mi-
nisterium sacræ vnctionis cum viatico Dominici corporis. Nocte sequente oblitus ad-
uersæ valetudinis suæ in templum se contulit, officium diuinum expleuit, & reliqua
noctis spacia in Dei laudibus expendit. Mane solito more linteo præcinctus, pedes pau-
perum lauit, atque extergens, quindecim Psalmis, quos in illo ministerio dicere sole-
bat, persolutis, subiunxit GLORIA PATRI ET FILIO, Cumq. pauperes
pro more gratias agentes surgerent; ille autem diceret SPIRITVI SANCTO,
ante illorum pedes in manus Christi spiritum reddidit. Cum autem corpus eius ad
Ecclesiam quam construxerat deferretur, niuea columba e cælo descendens, expansis
D alis, lento volatu illud protegere visa est. Ignea quoque sphæra cælitus lapsa super
feretrum apparuit, depositoq. ante altare sacro corpore, visio illa tamquam locum
sepulturæ eius designatura ad australem Ecclesiæ plagam iuxta altare diuertit, sicq.
ab oculis intuentium subducta est, &c.] sequuta sunt ista admiranda signa, quibusq.
virum sanctissimum cum Christo in cælo regnare, quam certissime docuere. At hæc
ad institutum satis.

a Extat apud Sur. die 15. Oct. cap. 15. tom. 5.

IESV CHRISTI ANNVS 993. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 9. OTTONIS III. IMP. 10. BASIL. ET CONST. IMPP. 18

E

SYNODVS ROMANA IN CANONIZATIONE S. VDALRICI.

SEQVITVR Redemptoris annus nongentesimus nonagesimustertius, Indictione
sexta, quo a Ioanne Papa relatus est in numerum Sanctorum Vdalricus Augusta-
nus Episcopus, de quo plura superius dicta sunt. extant ipsa Acta in diplomate eius-
dem Pontificis ea in re confecto Romæ in synodali conuentu, a nostro Velsero in lu-
cem vendicata, quæ sic se habent.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei omnibus Archiepiscopis Episcopis & Ab-
batibus in Gallia & Germania commorantibus salutem in Domino, ac Apostolicam
benedictionem.] ita inscriptio Actis imposita quæ sequuntur.

Cum conuentus esset factus in palatio Lateranensi pridie kalendas Februarias, resi-
dente Ioanne sanctissimo Papa cum Episcopis & presbyteris, astantibus diaconibus,

& cuncto Clero, surgens reuerendissimus Luitolphus Augustæ Episcopus inquit: Domine sanctissime Præsul, si vobis placet, & omnibus Episcopis & presbyteris hic residentibus, libellus quem præ manibus habeo, coram vobis legatur de vita & miraculis venerabilis Vdalrici sanctæ Augustanæ Ecclesiæ dudum Episcopi, & quid libitum vobis fuerit decernatur. Quia Spiritus sancti testatur præsentia & congregatio sacerdotum, certum esse quod legimus, quia nec potest Veritas nostra mentiri, cuius in Euangelio ista est sententia: [a] Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi & ego sum in medio eorum. quod cum ita sit, nec huic tam breui numero Spiritus sanctus deest: quanto magis eum nunc interesse credamus, quando in vnum conuenit turba sanctorum: sanctum namque est pro debita veneratione collegium.

[a] *Matth.* 18.

DECRETVM IOAN. PAP.

Cumq. perlecta esset vita prædicti sanctissimi Episcopi: ventum est ad miracula, quæ siue in corpore, siue extra corpus gesta sunt, videlicet, cæcos illuminasse, dæmones ab obsessis corporibus effugasse, paralyticos curasse, & quamplurima alia signa gessisse, quæ nequaquam calamo & atramento illustrata sunt.

Quæ omnia lepida satis vrbanitate expolita recepimus: & communi consilio decreuimus memoriam illius, idest sancti Vdalrici Episcopi, affectu pijssimo & deuotione fidelissima venerandam: quoniam sic adoramus & colimus reliquias Martyrum & Confessorum, vt eum, cuius Martyres & Confessores sunt adoremus: honoramus seruos, vt honor redundet in Dominum, qui dixit: [b] Qui vos recipit, me recipit. Ac proinde nos qui fiduciam nostræ iustitiæ non habemus, illorum precibus & meritis apud clementissimum Deum iugiter adiuuemur, quia diuina saluberrima præcepta, & sanctorum Canonum ac venerabilium Patrum instabant efficaciter documenta omnium Ecclesiarum pio considerationis intuitu, immo Apostolici moderaminis annisu, vtilitatum commoditatem, atque firmitatis perficere integritatem, quatenus memoria Vdalrici iam præfati venerabilis Episcopi, diuino cultui dicata existat, & in laudibus Dei deuotissime persoluendis semper valeat proficere. Si quis interea (quod non credimus) temerario ausu contra ea quæ hac nostra auctoritate pie ac firmiter per hoc priuilegium constituta sunt, contraire tentauerit, vel hæc quæ a nobis in laudem Dei, & pro reuerentia iam dicti Episcopi statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi: sciat se auctoritate beati Petri principis Apostolorum, cuius vel immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum. At vero qui pio intuitu obseruator extiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur. Scriptum est per manum Stephani Notarij Regionarij & Scriniarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Februario; Indictione sexta, anno nongentesimo nonagesimotertio.

[b] *Matth.* 10.

Ego Ioannes sanctæ Romanæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus huic decreto a nobis promulgato consensi & subscripsi.

Ioannes Episcopus sanctæ Anagninæ Ecclesiæ consensi.
Benedictus Episcopus sanctæ Pipernensis Ecclesiæ consensi.
Dominicus Episcopus sanctæ Ferentinæ Ecclesiæ consensi.
Crescentius Episcopus sanctæ Siluæcandidæ Ecclesiæ consensi.
Annisо Episcopus sanctæ Cerensis Ecclesiæ consensi.
Bonizo Archipresbyter & Cardinalis sanctæ Luciæ consensi.
Benedictus presbyter & Cardinalis sancti Stephani consensi.
Leo presbyter & Cardinalis sancti Nerei consensi.
Ioannes presbyter & Cardinalis sancti Damasi consensi.
Leo presbyter & Cardinalis sancti Sixti consensi.
Ioannes presbyter & Cardinalis sanctorum Apostolorum consensu.
Ioannes presbyter & Cardinalis sanctorum quatuor Coronatorum consensi.
Ioannes presbyter & Cardinalis sancti Clementis consensi.
Crescentius presbyter & Cardinalis sancti Callisti consensi.
Benedictus Archidiaconus.
Ioannes diaconus & oblationarius.
Benedictus diaconus.
Ioannes diaconus. Hi omnes consenserunt & subscripserunt.

Data

Data tertio *kalendas Februarij per manum Ioannis Episcopi sanctæ Nepesinæ Ecclesiæ & Bibliothecarij sanctæ Sedis Apostolicæ. anno Pontificatus domini nostri Ioannis sanctissimi XV. Papæ octauo, mense dicto & Indictione sexta.] ita plane hoc anno octauus annus Ioannis Papæ absoluitur, & nonus inchoatur. Sic igitur solemni ritu relato in Album Sanctorum sancto Vdalrico, eius dies natalis publice cœpta coli, quod non nisi Dei voluntate peractum euidens illud miraculum comprobauit, quod inter alia multa post vitam ipsius descripta, sic legitur: [a]

* Nonas

[a] *Mirac. S. Vdalrici cap. 27.*

Quidam vero homo iuxta Danubium, cum cunctus populus sua sponte natalitiũ S. Vdalrici solemniter celebraret, fœnũ cum rastellis cõgregauit in cumulos, diem sanctũ spernendo. qui cum altera die cum plaustris veniret, vt hoc in fœnarium suum duceret, exterius formosum inuenit, cum autem bidenti ligno interius tangeret, totum in fauillas immutatum inuenit, & diem sanctum quem antea celebrare non voluit, postea præ timore contemnere non audebat.] hæc ibi, & alia multa sanctitatem viri sanctissimi declarantia miracula subijcit, quæ breuitatis causa omittimus.

Non est autẽ prætermittendũ, canonizationis Sanctorum vsum hoc tempore in Ecclesia frequentem reperiri. Nam Petrus Damiani in epistola ad Henricum Rauennatẽ Episcopum hæc [b] habet de pluribus, qui tunc floruere sanctis Episcopis: Nostra quippe ætate, inquit, beati viri videlicet Romualdus Camerinensis, Amicus Ramibonensis, Guido Pompesianus, Firmanus Firmensis, & quãplures alij sanctæ conuersationis studio floruerunt, super quorum videlicet veneranda cadauera ex sacerdotalis Concilij auctoritate sacra sunt altaria erecta, vbi nimirum diuina mysteria, miraculis exigentibus offeruntur.] & paulo post meminit de beato Arduino presbytero his temporibus miraculis claro. Concedere autem licentiam ex synodali decreto, vt supra corpus defuncti erigeretur altare, hoc ipsum erat inter Sanctos annumerare, vt anniuersaria memoria de eis agi posset, quod idem narrat de sancto Romualdo Rauennate in fine vitæ ipsius. Quod rursum ad S. Vdalricum in Album Sanctorum pontificia auctoritate relatum pertinet, hic ad postremum perbreuem subijciemus epistolam Gregorij [c] Papæ Septimi, qua humili voto petenti Patriarchæ Aquileiensi concedit, vt in die natalis sancti Vdalrici, & sanctæ Afræ eiusdem Augustanæ Ecclesiæ patronæ pallio vti posset, vt innotescat quam celebris esset cultus eiusdem Sancti. sic enim se habet:

[b] *Pet. Dam. ep. 16. cap. 29.*

[c] *Greg. lib. 6. ep. 38.*

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei Henrico charissimo in Christo fratri, & Coepiscopo Aquileiensi salutem & Apostolicam benedictionem.

PALLII VSVS IN DIE S. VDALRICI.

Tuæ dilectio fraternitatis per Legatum suum humiliter exorauit, quatenus sibi præter eas solemnitates, quæ in priuilegio Ecclesiæ vestræ continentur, in beati Vdalrici Confessoris Christi atque pontificis, sed & in beatæ Afræ martyris festiuitatibus vsum pallij concederemus. Cuius Ecclesiastici honoris excellentia, sicut prauis & inobedientibus iuste denegatur; ita bonis & honestate præditis Apostolica moderatione pro meritis quandoque supereroganda fore videtur. Proinde quia te sinceræ dilectionis erga nos affectum habere confidimus, quia Legatos nostros, Albanensem videlicet Episcopum & Paduensem benigne tractasse, & fideliter (sicut oportuit) adiuuisse dignosceris; postremo quia pro componenda pace multum desudasse probaris, petitionem tuam libenter accepimus. Huius igitur tibi præcepti auctoritate concedimus, vt in solemnijs beati Vdalrici Confessoris atque pontificis, & beatæ Afræ martyris in Missarum celebritate pallio vtendi licentiam habeas. quod tamen tibi in tua vita, non loco tuo concessum esse cognoscas. Datum Romæ decimosexto kal. Iulij, Indictione secunda.]

Hoc eodem anno (vt Glaber Rodulphus est auctor) cum admirandæ flammarum eruptiones e mõte Vesuuio contigissent: crebra quoque per diuersas prouincias ciuitatum incendia prodigiosaq. contigere: cum & Romana conflagrante Vrbe, basilica Vaticana incendi cœpta diuinitus est liberata. Sed audi Glabrum ipsum huius temporis scriptorem: Contigit, inquit, interea pene vniuersas Italiæ & Galliæ ciuitates igniũ incendijs deuastari, ipsamq. Vrbem Romanam ex parte maxima igne cremari. quod dũ fieret: B. Petri Ecclesiæ tigna idẽ ignis arripuit; cœpitq. sub æreo tabulatu consumendo lambere ligna: quod cernens vniuersa hominũ multitudo quæ aderat, nullam omnino compescendæ cladis artem reperiens, conuersi vnanimes voce clamantes terribili, ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipsius Apostolorum Principis cucurrere Confessionem, eum imprecantes, si non A
peruigil propriæ foret ad præsens defensor Ecclesiæ, multos in orbe terrarum a suæ
Fidei professione decedere. Statim vero vorax flamma abiegnas deserens trabes di-
sparuit.] hæc Glaber septimo ante millesimum anno.

Quo etiam anno (vt mox subijcit) sanctus Maiolus Abbas Cluniacensis admirandæ
sanctitatis vir ex hac vita migrauit. testatur hoc ipsum Sigebertus in Chronico & alij
plerique, contigit autem tunc, cum idem sanctus [a] Maiolus vocatus esset ab Hugone
Rege Francorum Parisios, qua autem occasione [b] Odilo eius successor sic narrat: Hu-
go quoque Gallorum Rex, quoties illum vidit, humiliter ac deuote suscepit eum,
& valde honorifice tractauit, idemq. quodam tempore rogauit eum, vt ad ipsum
veniret, idq. eo animo vt sancti Dionysij monasterium eius consilio & ope rectius pos-
set constitui. non recusauit vir sanctus, iterq. lætus suscepit, regiæ obsecundans vo- B
luntati, sed cum Siluiniacum peruenisset, Deo vocante plenus dierum & sanctitatis
ex hac vita migrauit quinto Idus Maij, sexta feria, illucescente post sacratissimam so-
lemnitatem qua Christus ascendit in cælum, & fideli seruo suo Maiolo post se scanden-
di viam ostendit.] hæc ipse, qui plurima narrat quibus egregia viri sanctitas innote-
scit; sed & crebra miracula ad sepulchrum eius fieri solita, re vera in cælum scandisse
monstrarunt. in locum autem eius communi consensu Cluniacensium monachorum
subrogatus est idem qui supra S. Odilo eius discipulus, quem idem Sanctus viuens suc-
cessorem sibi delegerat. tenuit eius regimen annos quinquaginta sex, vt Petrus Da-
miani testatur, qui vitam eius conscripsit. Sed de Odilone alias.

a Sigebertus in Chron.
b Extat apud Sur. die 2. Maij tom. 3.

OBITVS MAIOLI ABBATIS CLVNIACENSIS.

IESV CHRISTI ANNVS 994. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 10. OTTONIS III. IMP. 11. BASIL. ET CONST. IMPP. 19. C

LEGATIO HVGONIS REG. FRANC. AD IOAN. PAP.

SEQVITVR annus nongentesimus nonagesimusquartus, Indictione septima, quo
Hugo Rex Francorum legationem iterum misit ad Ioannem Pontificem: quem
cum alia ad eum antea missa minime placare valuisset, præsenti iterata, inuitat eum
in Gallias ad componendas discordias Rhemensis Ecclesiæ. Cum enim audisset idem
Hugo ipsum Pontificem vehementer esse commotum ob electionem & carcerem
Arnulphi Rhemensis Episcopi, quod legatione & litteris synodalibus, vt dictum
est, significauerat: eum vt placaret, legationem hanc adiecit, atque ad ipsum has D
litteras dedit.

HVGONIS REG. FRANC. LITTERAE AD IOANNEM PAP.

c apud Mason. lib. 3. Annal. Franc.

Hugo Rex Papæ [c] Ioanni.

Beatitudini vestræ ego & Episcopi mei per Ioannem Archidiaconum Rhemensis
Ecclesiæ scripta direximus, in quibus Arnulphi rationes vobis explanauimus. Sed
nunc obsecrando superaddimus, vt mihi meisq. iusta decernatis, nec dubia pro certis
recipiatis. Nihil nos contra Apostolatum vestrum gessisse scimus: Quod si absenti-
bus non satis creditis, præsentes de præsentibus vera cognoscite. Gratianopolis ciui-
tas in confinio Italiæ & Galliæ sita est, ad quam Romani Pontifices Francorum Re-
gibus occurrere soliti fuerunt. hoc si vobis placet iterare, possibile est. At si nos & no-
tem ac redeuntem debitis obsequijs prosequemur. hoc ex integro affectu dicimus, vt E
intelligatis & cognoscatis, nos & nostros vestra nolle declinare iudicia. Petimus ita-
que vt Ioannis Archidiaconi legationem benigne suscipiatis; & dum quod petit, ob-
tinuerit, nos in suo aduentu efficiat lætos, & in vestro obsequio feruentissimos.] ha-
ctenus noui Regis Francorum ad Pontificem Romanum epistola, qua erga Apostoli
Sedem consuetam Francorum Regum propensionem significat, cuius se suosq.
iudicio subijcit, quod non solum verbis, sed rebus præstitit, passus quæcumque in cau-
sa Arnulphi fuissent synodalia decreta definita, irrita ab eo reddi atque penitus abole-
ri, vt ea quæ anno sequenti dicentur, ostendent.

His acceptis Ioannes Papa a Rege Francorum litteris, quid rescripserit, ignoratur:
certum tamen est ipsum in Gallias non esse profectum, misisse autem anno sequẽti Le-
gatum

A gatum delectum ad munus, virum sanctissimum Abbatem monasterij sancti Boni-
facij in Vrbe Leonem nomine. quæ autem per eum gesta sint, anno sequenti suo loco
dicetur.

IESV CHRISTI ANNVS 995. IOANNIS XV. PAP. ANNVS 11. OTTONIS III. IMP. 12. BASIL. ET CONST. IMPP. 20.

ANNVS sequitur Redemptoris nongentesimus nonagesimusquintus, Indictione
octaua, quo a Ioanne Papa misso Legato Leone Abbate in Gallias, duabus habitis
B Synodis restituit Arnulphum Rhemensem Episcopum in sedem suam. quomodo au-
tem ista se habuerint, ex auctoribus illius temporis, quo exploratior veritas habeatur,
petẽda sunt, atque primum ex scriptis Gerberti, qui eam ex ipsis historiam texuit [a] Pa-
pirius Maso, ipsiq. immerito fauet, hæc ait: Ioannes Papa in Galliam non venit, ac illi
satis fuit Legatum mittere Leonem Romæ in monasterio sancti Bonifacij Abbatem, a
quo Synodus Mosomi habita est, anno nongentesimo nonagesimoquinto, Indictione
octaua, quarto nonas Iunij. Mosomum est oppidum Belgicæ Rhemensi Metropoli
subiectum, hodieq. priscum nomen retinens. Gerbertus, qui exauctorato Arnulpho suf-
fectus in eius locum fuerat, patientissime auditus est. Inter cetera dixit, Arnulphum
conuentum & commonitum litteris a Legatis Episcoporum Galliæ, vt a cœpto furo-
re desisteret; & si valeret, quoquo modo se a proditionis scelere purgaret: dum mo-
C nita salubria contempsit, habitum esse tamquam publicanum, exclusumq. a Rhemen-
si Ecclesia, sibi vero reluctanti onus sacerdotij sub diuini nominis obtestatione impo-
situm. Cum orationem suam Leoni scriptam porrexisset, ipse Leo aliam Synodum
kalend. Iulij Rhemis habendam denuntiat. Interim monachum suum idem Legatus
ad Reges Francorum duci iubet, & per Episcopos Gerberto mandat, vt a diuino officio
vsque ad denuntiatam Synodum abstineat.] hucusque ipse. extat autem ipsa oratio
apologetica in hac Synodo a Gerberto habita, quæ sic se habet.

a Maso Annal. Franc. lib. 3.

SYNODVS MOSOMI HABITA

Oratio Gerberti Archiepiscopi habita in Concilio Mosomensi.

GERBERTI ORATIO SYNODALIS.

Semper quidem, reuerendissimi Patres, hunc diem præ oculis habui, spe ac voto ad
eum intendi, ex quo a fratribus meis admonitus, onus hoc sacerdotij non sine pericu-
lo capitis mei subij. Tanta erat apud me pereuntis populi salus, tanta vestra auctori-
D tas, qua me tutum fore existimabam. Recordabar præteritorum beneficiorum, dul-
cis atque .... affabilitatis vestræ, qua præstantium sæpenumero cum multa laude
vsus fueram. Cum ecce subito contrarius rumor vos offensos insinuat, vitioq. dare,
quod magna paratum virtute inter alios constabat. Horrui, fateor, & quos antea
formidabam gladios, præ indignatione vestra posthabui. Nunc quia propitia diui-
nitas coram tulit, quibus salutem meam semper commisi, pauca super innocentia
mea referam, & quonam consilio vrbi Rhemorum prælatus sim, edisseram.

Ego quidem post obitum diui Ottonis Aug. cum statuissem non discedere a cliente-
la patris mei Adalberonis: ab eodem ignorans ad sacerdotium prælectus sum. At-
que in eius discessu ad dominum, coram illustribus viris futurus sum pastor Eccle-
siæ designatus, sed simoniaca hæresis in petræ soliditate me stantem inueniens, repulit,
E Arnulphum prætulit. Cui autem plusquam oportuit, fidele obsequium exhibui,
donec eum per multos & per me apostatare palam intelligens, dato repudij libello,
cum omnibus suis apostaticis dereliqui, non spe, non pactione capessendi eius hono-
ris, vt mei æmuli dicunt, sed monstrosis operibus diaboli virtutis in effigie hominis
latitantis; non idem inquam illum dereliqui, sed ne illud propheticum incurrerem: [b]
Impio præbes auxilium, & his qui oderunt me amicitia iungeris, & idcirco quidem
iram Domini mereberis. Deinde sanctionibus Ecclesiasticis per longa temporum spa-
cia in eum peractis, legeq peremptoria consummata, cum nihil aliud restaret, iudi-
ciaria potestate Principis coercetur, & tamquam seditiosus sed & rebellis a principa-
li cathedra remouetur lege Africani Concilij.

b 2. Paral. 19

Iterum a fratribus meis & Regni primoribus conuentus & commonitus sum, vt ex-
cluso apostata, curam discissi & dilaniati susciperem populi. quod quidem diu distu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

li, & postea non satis sponte acquieui, quoniam quæ tormentorum genera me comitarentur, omnimodis intellexi. hæc est viarum mearum simplicitas, hæc innocentiæ puritas, & coram Domino & vobis sacerdotibus in his omnibus munda conscientia. Sed ecce ex aduerso calumniator vocum nouitatibus, vt maior fiat inuidia, delectus obloquitur: Dominum tuum tradidisti, carceri mancipasti, sponsam eius rapuisti, sedem peruasisti. Itane ego dominum tradidi, cuius numquam fueram seruus, cui etiã nullum sacramenti genus vmquam præstitissem? Sed si illi ad tempus famulatus sum, fecit hoc imperium patris mei Adalberonis, qui me in Rhemensi Ecclesia commorari præcepit, quoad vsque pontificis mei sacrati mores actusq. dignoscerem. Quod dum opperior, hostium præda factus sum; & quæ vestra munificentia, magnorumq. Ducum largitas clara & præcipua contulerat, violenta prædonum manus abstulit, meq. nudum pene gladios euasisse doluit. Denique postquam illum apostatam deB reliqui, vias & itinera illius non obseruaui, nec quolibet modo ei communicaui: quomodo ergo eum tradidi, qui vbi tunc temporis fuit, nesciui? Sed neque eum carceri
* fidelium mancipaui, qui nec nuper sub præsentia *filiorum testium conueni, vt propter me nec admonitum vlla detineretur custodia.

Si enim auctoritas vestra pro me staret, tantum Arnulphus vilesceret, vt mihi obesse minimum valeret. Quod si contraria (quod absit) sententia vestra decerneret; quid mea interesset, vtrum Arnulphus an alius Rhemorum constitueretur Episcopus? Iam de rapta sponsa, sedeq. peruasa, quod dicitur, ridiculum est. Dico enim primũ numquam illius fuisse sponsam, quam pro legitima donatione spiritualis dotis, collatis ante beneficijs expoliauit, proscidit, dilaniauit. Hæc dum sacerdotali insignitus erat .... & iam omnia quæ notatæ sponsæ fuisse videbantur, satellites Simonis C vastauerant. Dico etiam si concedatur, quolibet modo illius sponsam fuisse: vtique esse desijt, postquam eam pollutam & violatam, & (vt ita dicam) adulteratam suis prædonibus prostituit. Non igitur eam aut quam non habuit, vel quam suo scelere perdidit, illius sponsam rapui. Sedem autem multitudine populorum refertam aduena & peregrinus, nullius fretus opibus, peruadere qui potui? Sed forte Apostolica Sedes nobis opponitur, tamquam ea inconsulta, summum hoc negotium discussum sit vel ignorantia vel contumacia. Certe nihil actum est, vel agendum fuit, quod Apostolicæ Sedi relatum non fuerit, eiusq. per xviij. menses expectata sententia. Sed dum ab hominibus consilium non capitur, ad Filij Dei supereminens eloquium recurritur:
a Matt. 5. [a] Si oculus, inquit, tuus scandalizat te, erue eum, & proijce illum abs te. Et fratrem peccantem coram testibus, coram Ecclesia commonitum & non obtemperantem deD cernit [b] habendum tamquam ethnicum & publicanum. Conuentus ergo Arnulb Matt. 18. phus & commonitus litteris & Legatis Episcoporum Galliæ, vt a cœpto furore desisteret, & si valeret, se quodammodo addictionis scelere purgaret: dum monita salubria contemnit, habitus est tamquam ethnicus & publicanus. Nec tamen idcirco diiudicatur, vt ethnicus & publicanus ob Sedis Apostolicæ reuerentiam, sacriq. sacerdotij priuilegia, sed a seipso in seipsum sententia damnationis prolata, hoc solum in omni vita sua prædicare egisse, iudicatum est; quia nimirum si eum, seipso damnante Episcopi absoluerent, pœnam sceleris eius incurrerent. Si, inquit magnus Leo Papa, omnes sacerdotes & mundus assentiat damnandis, damnatio consentientes inuoluit, non præuaricationem consensus absoluit. Hoc enim Deus omnium iudicauit, qui peccantem mundum generali diluuio interemit. & Papa Gelasius: Ergo, inE quit, qui semel est cum suo auctore damnatus, * impartite quolibet prauæ communionis effectu execrationem sui gestat & pœnam.
*

Excluso itaque illo ab Rhemensi Ecclesia, mihi reluctanti, multumq. ea quæ passus sum & patior formidãti a fratribus meis Galliarum Episcopis hoc onus sacerdotij sub diuini nominis obtestatione impositum est. Quod si forte quidpiam a suis legibus deuiatum est: non id malitia, sed temporis importauit necessitas. alioquin tempore hostili, omne ius, omneq. licitum cauere, quid est aliud quam patriam perdere, & necem
* Odo inferre? Silent equidem leges inter arma, quibus ille * Otto feralis bestia ita hoc tempore abusus est, vt reuerendissimos sacerdotes Dei quasi vilia mancipia manciparet, nec ab ipsis sacris altaribus temperaret, commeatus publicos intercluderet.

Redeo ad me, reuerendissimi fratres, cui specialiter ob salutem pereuntis populi, to-

A li, totiusq. Reipublicæ curam, mors furibunda cum suis incubuit copijs. Hinc dira egestas, horrea, & apothecas armata manus sibi vendicat. Illic foris gladius, intus pauor dies ac noctes reddiderunt insomnes. Sola vestra auctoritas, vt tantorum malorum leuamen fieret, expectata est, quæ tantam vim habere creditur, vt non solum Rhemensi, sed etiam omni Ecclesiæ Gallorum desolatæ, & pene ad nihilum redactæ subsidio esse valeat, quam diuinitate propitia expectamus, & vt fiat, omnes in commune oramus.] ita Gerbertus perorauit, appellans Gallorum Episcopos, vt non obscure apparet, aduersus sibi aduersantem & per Leonem Legatum vrgentem Apostolicam Sedem. At quam mala fide gestum est, vt omnia quæ scripserit atque dixerit pro se Gerbertus, sint edita a Nouatoribus, quæ autem contra ipsum obiecta, sint sepulta silentio. Cur non edita pariter, quæ contra ipsum in eadem Synodo Leo ApoB stolicæ Sedis Legatus copiosissime disputauit, quæ inter Acta Rhemensiũ Episcoporum fuisse recondita, idem qui supra apud [a] Aimoinum auctor affirmat. Nos vero ea- a Aim. lib. 5. dem ipsa verbatim, quæ contra Apostolicam Sedem fuere per Gerbertum illata, & per cap. 45. Nouatores aduersus eamdem edita, hic descripsisse voluimus, ne quid Lectorem prætereat; sed intelligat rem nos agere sincere absque dolo & fallacia, vtpote qui certo scimus veritatis luce filios lucis gaudere fideles; tenebras vero, noctem, & latibula filios tenebrarum amare.

Quæ autem sint ista sequuta, etsi ipsa synodalia deficiant Acta, satis tamen expressa, dilucidaq. ex eius temporis scriptoribus remansere: nempe (vt audisti) Gerbertum patientissime auditum esse, ipsumq. eamdem orationem quam dixit, scriptam Leoni Legato Sedis Apostolicæ porrexisse, a quo plenior fuit Synodus Rhemis indicta, vt C vbi male Arnulphus fuisset ab Episcopatus gradu depositus, & pessime in eum eleuatus Gerbertus, ibidem iam in suam auctoritatem sacris legibus vindicatis, suo vigore pollentes sternerent, quem magis regia potentia quã Ecclesiastica iura in cathedram inuexissent, & restituerent quem præter ius fasque, vrgente Rege & Episcopis illi fauentibus, se abdicare coegissent.

Sic igitur hoc eodem anno, cum summa diligentia vocati Episcopi ad proxime ce- SYNODVS RHE lebrandam Rhemis Synodum se contulissent, ibidem kalend. Iulijs, Episcopi qui Ar- MENSIS POnulphum sede sua deiecerunt, Rhemis sunt a Leone auditi. Dicebant in totius Regni STERIOR. discrimine nihil melius & vtilius fieri potuisse, quam vt tyranno excluso, vtilis populo & Regno pastor constitueretur.

Quod vero arguebantur, sine Sedis Apostolicæ auctoritate id factum, respondebant D his verbis: Regij ac nostri Legati Romã profecti, & epistolas Pontifici porrexerunt, & ab eo indigne susceptι sunt. Sed, vt credimus (Gerbertus ista insinuat) quia Crescentio nulla munuscula obtulerunt, per triduum a Palatio secluſi, nullo accepto responso, redierunt. Quod peccatis nostris exigentibus prouenire non dubiũ est, vt Romana Ecclesia, quæ Mater & caput omnium Ecclesiarũ est, per tyrannidem oppressa, omnia membra debilitẽtur. Deinde nihil sine præsentia Legati Apostolicæ Sedis in causa Arnulphi factũ esse, docuerunt his verbis: Certe Seguinus venerabilis vitæ Senonensium Archiepiscopus domini Papæ Ioannis vices per Gallias sibi creditas Romæ innouauit, & ita a latere Apostolici cum decreto priuilegij veniens, eius vices vsque ad præsens, omniũ Episcoporum Galliæ consensu prosecutus est: In huius ergo præsentia Arnulphus seipsum sacerdotio exuit, atque iuxta decreta Apostolicorum virorum Zosimi, Leonis, E atque Gregorij petitorio, & confessionis, seu ita placet dici, abdicationis accepto libello, sacerdotalia deposuit signa. pro qua re ad iudicium aduocamur, quasi innocentem oppresserimus. Nos vero illum non solum non oppressimus, sed etiam per decem & octo menses, bella, seditiones, Regni dissidia molientem tolerauimus.] hæc ex Gerberto, sed causam propriam agente. Verum aliter rem se habuisse de Seguino Archiepiscopo Senonensi, quæ superius sunt dicta declarant, nempe ipsum numquam consensisse aduersarijs depositionem Arnulphi machinantibus.

Sed videamus quæ ex appendice ad [b] Aimoinum addita, superius cœpta recitari, b Ibid. sunt reliqua: Nuntiauit (inquit auctor) hæc omnia Præsuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinauerant. Misit quoque Leonem Abbatem a Sede Apostolica ad dominum Seguinum Archiepiscopum vrbis Senonicæ, qui vice sua in vrbe Rhe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

RESTITVITVR ARNVLPHVS, DEPONITVR GERBERTVS.

mensi Synodum congregaret: mandans illi, vt sine dilatione reuocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in vrbe Rhemensi, ex iussione Apostolica reuocatus est Arnulphus de custodia, & cum honore magno receptus in propria sede. Gerbertus autem intelligens quod iniuste pontificalem suscepisset dignitatem, pœnitentia ductus est. Altercationem vero Gerberti pontificis & Leonis Abbatis valde vtilem plenius inuenies in Gestis pontificum Rhemorum.] hucusque de his ibi. quæ ex legitimis Actis quæ citat empta videntur, & magis vera quam quæ ex epistolis Gerberti suam ipsius causam agentis, sunt prodita.

Hic spectare licet, quanta coluerit obseruantia Hugo Rex Francorum Ioannem Pontificem, vt nulla habita ratione eorum quæ in Arnulphum Synodus decreuisset, neque (quod plurimum apud Reges etiam Christianos valere solet) iuris regnandi, vt obsequatur ipsi Romano Pontifici, in Ecclesiam Rhemensem restitui Arnulphum eductũ de carcere patitur, quem semper vt germen Carolinæ regnantis hactenus stirpis sibi aduersantem expertus esset. Est plane in hoc & illud amplius mirãdum, quod hoc præsertim tempore tanti fecerit Hugo Romanũ Pontificem, quando esset contemptui apud suos, & a Crescentio veluti vinctus, vel saltem obsessus (vt audisti) detineretur in palatio, vt nonnisi quẽ Crescentius vellet, aditum ad illum habere posset, & qui Romæ contemnitur a tyranno, in Gallia adeo colatur a Rege. Porro Gerbertus e throno Rhemensi depositus, ex hoc ipso furore percitus, relicto Hugone Francorum Rege, se totũ addixit Ottoni, cumdemq. comitatus est in Italiam venientem. sed id anno sequenti, vt proxime dicturi sumus. Porro ex ipsis synodalibus Actis, & scriptis epistolis ab huius temporis scriptoribus, liquido constat Ioannem Pontificem eius nominis Decimumquintum, hoc anno adhuc fuisse superstitem: ex quibus redarguas eos qui ante biennium decessisse tradunt. sed reliquas anni huius res gestas videamus.

GERBERTVS DEPOSITVS SE CONTVLIT AD OTTONEM.

a *Psal. 77.* Qui autẽ in hoc mundo vlciscens Dominus fecit [a] semitam iræ suæ, relinquens diuinæ vindictæ vbique impressa vestigia mortalibus intuenda, quo ijdem caueant, ne peccando in se prouocent iram eius, qua cogantur vltorem Dominum experiri: idem in fine anni huius memorandum exercuit iudicium cõtra quemdam voluptuosum Cassinensem Abbatem Mansonem nomine, atque aduersus eum, qui ipsum, vt inuaderet sancti Benedicti hereditatem, excæcandum curauit. Quod igitur ad ipsum Mansonem, quem successorem Aligerni vigesimumoctauum ordine Abbatem diximus, pertinet, hæc habentur in vita viri sanctissimi Nili Abbatis ab auctore huius temporis Græce scripta: Cum igitur mortuus esset æternæ memoriæ Aligernus, qui recte & religiose monasterium sancti Benedicti administrauit, eius loco præfectus fuit quidam qui ignorabat beatum Nilum qualis esset, vel vt verius dicam, nec ipsum Deum cognoscebat, quod declarabit id quod breuiter dicam: Cum aliquando ad ipsum beatus Nilus accessisset, inuenit casu ipsum in monasterio inferiori, in quo est pulcherrimum sacellum S. Germani aquarum pulchritudine circumdatum. Inuenit autem Præpositum ipsum cum insignioribus monachis magni monasterij lotum & in cœnaculo comedentem. Cum itaque expectaret ipsum beatus Nilus in Ecclesia cum suis fratribus, audit quod citharœdus quidam ingressus erat in cœnaculum citharam pulsans. Tunc beatus Nilus dixit ad eos qui secum erant: Memoria tenete, fratres, verbum hoc, quod breui tempore veniet ira Dei super homines istos. surgite, & hinc discedamus. Et hoc cum dixisset, recessit. Nec annus transiuit, & Præpositus ipse captus defectionis siue seditionis causa, eruti sunt illi oculi, & monachi graui morbo oppressi, alij quidem vsque ad mortem afflicti sunt, alij perierunt. Citharœdus ille profectus vt raperet, & captus est, & post multa tormenta eruti sunt illi oculi. Et sic omnes biberunt calicem iræ Domini, iuxta S. Patris Nili prædictionem. Beatus itaque Nilus cum in monasterio, quod dicitur Vallis lucis, stetisset quindecim annos, recessit inde, &c.]

IN MANSONEM ABB. DIVINA VINDICTA.

b *Leo Oss. lib. 2. cap. 16.* hæc eius discipulus. sed audiamus Leonem [b] Ostiensem quæ de ipso Mansone scribat.

Præter alia multa, inquit, illius strenue (& vt pressius de tanti loci Patre loquar) sæculariter gesta, cũ sibi equites plurimos, & plurimos serico indutos famulos parasset, & Vltramontani Imperatoris curiam haud segniter frequentaret: ob memoratæ maxime arcis constructionem ingentis odij fomitem in toto Principatu contra se accendit; adeo vt non multo post a Capuanis captus, cæcatusq. sit, quod non modo Abbatiam, sed & principatum omnem sibi vendicare velle videretur. Inflammauit eam inuidiam Albe-

A Alberici nequitia Marsorum Episcopi, qui dum filio suo ex meretrice procreato Episcopatum tradidisset, ad huius monasterij dominatum adipiscendi, si quo posset pacto, animum exacuebat. Comperto igitur, Abbatem memoratum Capuanis infensum esse; alloquitur primo quosdam nequissimos monachos, ac postmodum aliquos Deum ignorantes Capuanos, pecuniam se daturum spondens, si cæcato prius Abbate monasterium sibi Cassinense contraderent, quod deinceps tali fultus auxilio, absque vllius contradictionis obstaculo possideret; ita videlicet, vt dimidium pecuniæ ad præsens illis per suos necessarios mitteret, dimidium reliquum tum eis traderet cum Abbatis oculos teneret in manibus. Quod cum inter eos firmatum esset, vtrique pollicitationem suam implere satagebant.

Congesta igitur pseudoepiscopus ille vndecumque pecunia, misit quod pollicitus
B fuerat. Ea namque illi suscepta, eos quidem qui detulerant, in Abbatis *quibusdam abscondunt. Abbatem vero adeuntes, in dolo orant, vt Capuam proficiscatur, vbi si quam aduersus aliquem habet querelam, possit exponere, & legitimam inde iustitiam sumeret. Abbas quoniam illorum inuidiam iamdudum compertam habebat, negat se illuc vlla ratione venturum. Tunc illi Dei timore contempto, minimeq. vitato periurio, mox adhibitis Euangelijs iurant, se illum & incolumem Capuam ducturos, atque inde nihilominus incolumem ad sanctum Benedictum reducturos: hoc in mente sua statuentes, vt Capuam deductum, ad sancti Benedicti monasterium, quod intra Capuam est conditum, ducerent. Seductus huiusmodi promissionibus Abbas, egreditur, & bona cum illis fide Capuam vsque contendit. Illi qui iamdudum [a] dolorem
C conceperant, iniquitatem tandem peperere. Mox enim vt illum in monasterium Capuanum induxerunt, vincientes, oculos illi eruerunt, inuolutosq. linteo clam Episcopo deferendos, his qui pecunias tulerant nuntijs, tradunt. His illi susceptis, hilares effecti, ad dominum suum, a quo missi fuerant, protinus remeant.

*f. ædibus

IMMANE FACINVS IN ABB. CASSINENSEM PATRATVM.

a *Psal. 7.*

Sed (o diuinæ iustitiæ numquam dormiens oculus, semperq. pauenda sententia!) iam illi prope Marsiam in campo Mezio peruenerant, ibiq. securi subsidentes, labore itineris fatigati, cibos sumpsere. Cum ecce subito peregrinus quidam superueniens, requisitus ab eis (vt viantibus mos est) an quidpiam haberet noui: Episcopus, ait, ciuitatis defunctus est. Hac illi voce vehementer attoniti, fallacem eum & impostorem mordaci cum irrisione dicentes, credere omnino renuebant. Sed cum ille maiore constantia id asseueraret, diemq. & horam illius obitus diligenter exponeret; illi continuo ibidem defossis oculis, quos iam frustra ferebant, ad domum Episcopi, quæ non lon-
D gius aberat, conscensis equis perniciter aduolant. & eadem hora vita priuatum Episcopum discunt, qua prædictus Abbas lumine fuerat orbatus oculorum. die videlicet xviij. kal. Decembris. Ex ijs autem nuntijs, quos ad tantum scelus iam dictus Episcopus destinauerat, vnum ego, Andream nomine, presbyterum adhuc paruulus vidi vix se in lecto mouere valentem, qui centenariam supergressus ætatem hæc omnia auunculo meo sanctæ memoriæ Ioanni Sorano Episcopo quotiens rogatus esset, cum lacrymis referre solebat.] Porro hunc ita cæcatum superuixisse ad octauum Idus Martij idem testatur; eiq. substitutum tradit Ioannem vigesimumnonum ordinis Cassinensis Abbatem, qui vno tantum tenuit anno, atque postea anno sequenti, qui est Domini nongentesimus nonagesimusseptimus, alter Ioannes est creatus Abbas, vt ex eodem Leone apparet.

DIGNA VINDICTA IN SACRILEGVM EPISC. MARS.

E Quod spectat ad res Orientalis Ecclesiæ, hoc anno Indictione octaua (vt affirmat Curopalates) Nicolaus Chrysoberges Patriarcha Constantinopolitanus cum sedisset annos duodecim & menses octo, moritur. in cuius locum substituitur Sisinnius, qui tenuit annos tres, qui (idem inquit Curopalates) dissensiones ob quartum matrimonium in concordiam redegit.] At non Sisinnio, sed eius prædecessori Nicolao tribuuntur ista in synodalibus Actis tunc confectis, vt de his nulla dubitatio esse possit. Cuius initæ concordiæ monumentum extat post edictum de vnione ante annos octoginta promulgatum, in codice Iuris Græcorum his verbis [b]:

SISINNIVS PATRIARCHA CONST.

b *Iuris Grac. lib. 2.*

Nunc vero ex Patris & Filij & Spiritus sancti beneuolentia & gratia sacerdotes, atque monachos iam ante nonaginta annos ob prædictam causam & occasionem a se inuicem diuulsos, sereniſſima maiestas Imperatorum nostrorum a Deo coronatorum Basilij & Constantini coniunxit & vniuit, vnamq. generalem & Apostolicam Ecclesiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

siam effecit. Quamobrem prædicandi, magniq. faciendi veniunt, qui opus tam gratum Deo, tamq. magni momenti ad exitum perduxere.] hæc ex Actis synodalibus, quæ mox istæ sunt sequutæ acclamationes. A

ACCLAMATIONES. Multi anni Imperatorum Basilij & Constantini. Orthodoxorum Imperatorum nostrorum multi sint anni. Religiosissimæ Augustæ Theophanonis multi anni. Nicolai sanctissimi & vniuersalis Patriarchæ multi anni. Basilij & Constantini & Romani, Christophori, Romani, Nicephori, & Ioannis, qui Regnum cæleste cum terreno commutarunt, æterna sit memoria. Eudoxiæ & Theophanonis, Theodoræ & Helenæ pijssimarum Augustarum, æterna sit memoria. Germani, Tarasij, Nicephori, & Methodij celebrium, beatorumq. Patriarcharum, æterna sit memoria. Ignatij, Photij, Stephani & Antonij, Nicolai & Euthymij, Stephani, Tryphonis, Theophylacti, Polyeucti, & Antonij orthodoxorum Patriarcharum æterna sit memoria. B

ANATHEMATISMI. Vniuersa quæ contra sanctos Patriarchas Germanum, Tarasium, Nicephorum, & Methodium scripta vel dicta sunt, anathema.] addit Marcus Ephesius in Concilio Florentino (quod & superius dictum est) pari anathemate proscripta fuisse scripta omnia quæ aduersus Ignatium vel Photium promulgata fuissent. post hæc autem ista: Vniuersa quæ præter Ecclesiasticam traditionem & doctrinam & dispositionem sanctorum Patrum innouata, gestaq. sunt, vel in posterum agentur, anathema. item:

Calumniantibus sanctam Ecclesiam, quod quartas nuptias admiserit ob dispensationem Dei benignitate factam, atque propter assumptionem, vnionemq. fratrum nostrorum, quos præcedentium scandalorum causa seiunxerat, anathema. itemque:

Audentibus dicere, quod Ecclesia illibatam puritatem sanctimoniæ suæ non retineat, sed inquinamento quodam affecta sit propter eam filiorum ipsius iunctionem, C quæ per Dei gratiam facta est, diuisorum quidem a se inuicem per scandalum iam olim admissum, vt per abolitionem & abdicationem eiusdem denuo copulatorum, anathema. atque demum ista:

Contemptui sacros, diuinosq. Canones sanctorum Patrum nostrorum habentibus, qui & sacrosanctam Ecclesiam fulciunt, & vniuersam Rempublicam Christianam ornantes, ad diuinam pietatem redigunt, anathema.] hucusque ibi. Hic plane videre est versutum satanæ consilium in his controuersijs detinentis Orientales, ne quod longe maioris momenti erat, attenderent, nempe se manere discissos a communione Catholicæ Ecclesiæ, & Apostolicæ Sedis, quod tanti fecere maiores ipsorum, & vniuersi qui Catholici dici voluerunt filij Dei & sanctæ Matris Ecclesiæ: vt ita diuturnitate temporis obliuioni traderent, quod esse deberent, Pharisæis persimi- D
a Matt. 23. les redditi, [a] qui decimantes mentham, anetum, & cyminum, quæ præcipua legis diuinæ essent, omitterent.

IESV CHRISTI ANNVS 996. | GREGORII V. PAP. ANNVS 1. | OTTONIS III. IMP. 13. BASIL. ET CONST. IMPP. 21.

OBITVS IOAN. PAP. XV. NONGENTESIMVS nonagesimusextus annus, Indictione nona incipit, quo defunctus est Ioannes Papa Decimusquintus Nonis Martij, vbi sedisset annos decem, menses . . . . . dies duodecim. Sepultus est autem in basilica sancti Petri in Oratorio S. Mariæ, ad cuius sepulchrum hoc fuisse exaratum epitaphium, Manlius E qui descripsit affirmat.

Clauditur hoc tumulo venerabilis ille Ioannes,
Qui legis sacra diffundere nouerat amnes.
Egregius doctor verbo quæcumque docebat,
Moribus & vita tribuens exempla gerebat.
Hunc a canonici destricto iure rigoris,
Non timor, aut lucrum, non gratia flexit amoris.
Det Deus æternus cælorum lumine pasci,
Qui dat Romæ *mori, dederat bene gaudia nasci.*
Quando vir iste obijt, si vis cognoscere verum:
Septima lux Martij fuit illi meta dierum.]

Ab

A Ab eius autem obitu post mensem vnum & dies sex in locum ipsius mense Iunij subrogatur Gregorius Quintus. Quomodo autem ista se habuerint, vt intelligamus, quæ præcesserunt, sunt in medium adducenda prius. Cum Crescentij tyrannis, de qua superius mentio facta est, magis magisq. inualesceret, & omnino intolerabilis esset, ad tantam propulsandam calamitatem Otto Rex Germaniæ Romam venire rogatur. quod quidem nauiter præstitit, descendensq. in Italiam cum exercitu, Rauennæ aliquantisper constitit. GREGORIVS V. PAPA.

Vbi inuentum eius ciuitatis Archiepiscopum ex hac vita migrasse, in locum eius subrogandum curauit Gerbertum, quem diximus anno superiore coactum fuisse a Ioanne Papa deserere Rhemensem cathedram, quā contra Canones contradicente ipso Rom. Pont. possedisset. Vt autem Gerbertus (vt audisti sæpe superius) de Romana Ecclesia GERBERTVS CREATVS EPI SC. RAVEN.
B pessime quidem meritus, & sententia Apostolicæ Sedis Legati Rhemensi priuatus Episcopatu, Rauennæ ordinaretur Episcopus: dicere opus est, eum pœnitentem recantasse palinodiam, & ad meliorem frugem conuersum, talem extitisse, qui non ab Ottone Imp. solum, sed a populo in Rauennatis Ecclesiæ Episcopum peteretur, vt huius temporis auctor apud [a] Aimoinum tradit, & sic ab ipso Gregorio Romano Pontifice ordinaretur. Ceterum non abrogasse Gregorium quæ a prædecessore Ioanne XV. Romano Pontifice constituta essent, sed ipsius institisse vestigijs, inde certum deducitur argumentum, quod Arnulpho Archiepiscopo Rhemensi per eumdem Ioannem Papam, depositio Gerberto, iam restituto pallium misit: quod, inquit Maso [b] qui vidit: Ex epistola Abbonis Floriacensis didicimus ad Gregorium scripta, quæ est prima totius operis epi- b Pap. Mas. Annal. Fran. lib. 3.
C stolarum eius, quod nondum in lucem prodijt.] hæc ipse. Sic igitur qui restitutionem Arnulphi ratam habuit, & pallij ornamento firmauit, idem electionem Gerberti iudicio contra se lato a Sede Apostolica acquiescentis pariter comprobauit. sed reliquas Rauennæ res gestas prosequamur. a Aim. lib. 5. cap. 45.

Tunc cum ibi esset adhuc Otto Imp. accidit, quod Petrus Damiani scriptis prodidit, nimirum præfectum ab eodem Ottone Rege sanctum Romualdum Classensi cœnobio, sic enim ab eo res gesta narratur: [c] Eodem tempore Otto iunior Imp. Classensem Abbatiam ordinare desiderans, optionem fratribus dedit, vt quem ipsi vellent, indubitanter eligerent. At illi continuo vnanimiter expetunt Romualdum, qui tunc habitabat insulam Peretum dictam, duodecim milliaribus Rauenna distantem. Imperator autem diffidens, beatum virum ad Regiam euocari posse per nuntium: ire ad eum per semetipsum voluit, & ad cellam eius, sole iam occidente, peruenit. Cui Ro- S. ROMVALDVS CLASSENSIS MON. ABBAS. c Petr. Dam. in Romual. c. 22. apud Sur. to. 3. die 19. Iunij.
D mualdus quia magnum hospitem in parua domo susceperat, lectulum suum ad requiescendum dare dignatus est. Coopertorium autem Rex noluit, quia asperrimum iudicauit. Mane autem facto Rex eum secum ad palatium duxit, tandemq. & instare, vt Abbatiam susciperet, multis precibus cœpit. Qui cum reluctaretur, & regiæ petitioni assensum penitus denegaret, Rex autem e contrario excommunicationem & anathema ab omnibus Episcopis & Archiepiscopis & tota Synodo minaretur: tandem imminente necessitate succubuit, & animarum regimen coactus accepit. Referebat tamen hoc sibi non videri nouum, sed ante quinquennium ei fuisse reuelatum.]

His peractis Romam se contulit Otto ad expugnandum tyrannum Vrbem occupantem, Crescentium: qui audito Ottonis aduentu, in S. Angeli munitione inexpugnabili se cum suis clausit. Aduenientes autem Otto potitur Vrbe, munitionem autem in qua
E ille se continebat, nequaquam valuit expugnare. Tunc autem dum ista agerentur in Vrbe, contigit mori Ioannem Decimumquintum Romanum Pontificem (vt dictum est) & vbi mense & sex tantum diebus Sedes vacasset, pridie idus Iunij in locum eius ope Imperatoris suffectus est vir Germanus, Bruno appellatus, & Gregorius Quintus dictus. de quo Ditmarus: [d] Otto, inquit, Romam veniens, glorioſe nepotem suum Brunonem Ottonis filium Ducis in loco Ioannis Papæ nuper defuncti, cum omnium laude præsentium constituit.] hæc ipse. d Ditm. lib. 4.

Commendatur Bruno iste a Ruperto [e] Abbate Tuitiensi in vita quam scripsit Hereberti Archiepiscopi Colonienſis huius Brunonis æqualis, quod vix vi adduci potuit vt presbyter ordinaretur. Hæc autem de creatione Gregorij V. quod scilicet vbi Otto Romam venerit, creatus fuerit Pontifex, quamuis Ditmari, sed deprauata lectione, fulciantur auctoritate, tamen assertione plurium impugnantur, qui tradunt, ante- e Rupert. Abb. in Heribert. cap. 5. apud Sur. to. 2. die 16. Mart.

quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam Romam se Otto conferret, iam creatum fuisse Brunonem, vocatum Gregorium Quintum Papam, & post hæc contra eum fuisse eleuatum in Sedem Ioannem alium Episcopum Placentinum natione Calabrum per Crescentium, appellatum Ioannem Decimumsextum, sicq. duobus simul creatis Pontificibus, esse schisma conflatum. Quid autem de his scriptum reliquerit Glaber [a] Rodulphus monachus Cluniacensis his temporibus proximus. vtpote qui sub Henrico Primo Francorum Rege claruit, & horum temporum historiam scripsit, videamus. hæc enim habet:

[a] Glaber lib. 3. cap. 4.

OTTO ROMAE CREATVS IMPERATOR.

Contigit, inquit, initio Imperij Ottonis (*hoc namque anno quo Romæ creatus est Imperator, a quo sunt anni eius Imperij numerandi legitime, & non a parentis obitu*) vt Sedis Apostolica Vrbis Romæ proprio viduaretur Pontifice. Ipse vero ilico Imperiali vsus præcepto, quemdam suum consanguineum cuiusdam Ducis filiũ delegit, atque ex more in Sede Apostolica sublimari mandauit. Quod vtique dum sine mora peractum esset, prægrandis calamitatis occasio extitit. Erat enim quidam Crescentius Romanorum ciuis præpotens, qui (vt illorum mos est) quantum onerosior pecunia, tantum pronius seruit auaritiæ. Hic autem non plane parti fauebat Ottonis: nam ipsum Pontificem, quem, vt diximus, ordinari Otto iusserat, idem Crescentius destitutum honore a Sede expulit, alterumq. procaciter in eius locum subrogauit. Sed mox vt Otto hoc factum comperit, ira accensus cum permaximo exercitu Romam properauit. Quod cum cognouisset Crescentius, illum scilicet appropinquare Vrbi, conscendens cum suis turrim, quæ est extra ciuitatem, trans Tyberim, ob altitudinem sui, Inter cælos, vocatam, vallauit, eam defensurus pro vita. tandem cum peruenisset Imperator ad Vrbem, primitus iussit comprehendere illum male securum Pontificem, videlicet Crescentij arrogantia constitutum: comprehensumq. præcepit eius manus quasi sacrilegas amputari, deinde aures abscindi, atque oculos euelli.

SCHISMA INTER GREGORIVM V. ET IOAN. PLACENTINVM.

Post hæc comperiens Crescentium turri vallatum, quæ scilicet post, illum crudeli erat redditura neci: præcepit eamdem circumduci densa obsidione sui exercitus, ne videlicet Crescentio quoquo modo locus daretur confugij. Interea iubente Imperatore, construuntur in gyro machinæ ex lignis celsarum abietum, nimirum artificiose compositæ. Cernens quoque Crescentius nullam se posse euadendi viam aperire, licet tardius pœnitudinis aduenerit consilium, non tamen ei præstitit miserandi aditum.

CRESCENT. AD PEDES VENIT IMPERATORIS SVPPLEX.

Quadam igitur die, quibusdam de Imperatoris exercitu consentientibus, egrediens latenter Crescentius de turre, scilicet birro indutus, & operto capite, veniensq. improuisus, corruit ad Imperatoris pedes, orans, se ab Imperatoris pietate vitæ seruari. Quem cum respexisset Imperator, cõuersus ad suos, vt erat, amaro animo dixit: Cur, inquiens, Romanorum Principem, Imperatorum decretorem, datoremq. legum, ordinatorem Pontificum, intrare siuistis mapalia Saxonum? Nunc quoque reducite eum ad thronũ suæ sublimitatis, donec eius honori condignam videlicet præparemus susceptionem. Qui susceptientes illum scilicet, vt iustum fuerat, illæsum reduxerunt ad turris introitũ. Ingressusq. nuntiauit secum pariter recluſis, quoniam solummodo tantum contingeret illis viuere, quamdiu ipsa turris tueri valeret ab hostium captione, nec vllam prorsus salutem vltra sperare debere.

At Imperatoris exercitus a foris vrgendo impulit machinas, paulatimq. euntes applicitæ sunt turri, sicq. pugnæ inito certamine, dumq. alij desuper contẽdentes intrare, alij prorupere ad ostium turris, illudq. concidentes euellunt, sursumq. certatim gradientes ad turris superiora peruenerunt. Respiciens quoque Crescentius, cernit se teneri ab his quos putabat pugnando longius arcere se posse. Capto namque ipso ac grauiter vulnerato, ceteris qui cum eo inuenti sunt, trucidatis: miserunt ad Imperatorem, quid de eo præciperet. Qui ait: Per superiora propugnacula illum deijcite, ne dicant Romani, suum Principem vos furatos fuisse. Quem vt iussum fuerat, proijcientes, deinde post terga boum religatum, per paludes *marũ plurimum deuoluentes, ad vltimum in conspectu ciuitatis in trabe excelsa pendere dimiserunt. Jhæc de fine Crescentij Glaber. quibus tamen vehementer repugnant quæ scripta sunt a Petro Damiani temporis huius & ipso scriptore, nimirum Crescentium in munitione inexpugnabili se continentem, inde nonnisi dolo & iuramento firmata promissione deduci potuisse ab Ottone Imp. & ita deceptum de ipso capitis obtruncatione fuisse captum supplicium, quod & testatur [b] Leo Ostiensis.

[b] Leo Ost. chron. Cass. lib. 2. cap. 18.

Porro

Porro sublatum Crescentij corpus clandestino funere est sepultum extra Vrbem iuxta portam Aureliam in cœmeterio Calepodij, vbi antiquitus erecta permanet Ecclesia S. Pancratij, in cuius pauimento hodie legitur sequens inscriptio:

Vermis homo, putredo, cinis, laquearia quæris,
His aptandus eris sed breuibus gyaris.
Qui tenuit totam feliciter ordine Romam,
His latebris tegitur pauper & exiguus.
*Pulcher in aspectu domnus Crescentius * Dux,*
Inclyta progenies quem peperit subolem.
Tempore sub cuius valuit, Tyberinaq. tellus
Ius ad Apostolici valde quieta stetit.
Nam fortuna suos conuertit lusibus annos,
Et dedit extremum finis habere tetrum.
Sorte sub hac quisquis vitæ spiramina carpis,
Da vel huic gemitum, te recolens socium.]

At huius occasione Crescentij, alterius eius nominis Ducis, qui hoc pariter sæculo in Vrbe claruit, & honesto, sanctoq. fine diem clausit extremum, hic describendum putauimus epitaphium, quod in Ecclesia sancti Bonifacij in Auentino monte posita, dicta alio nomine S. Alexij ex Abbatia conuersa in titulum Cardinalium, ita in pauimento descriptum legitur, iam pene attritum vestigijs & vetustate consumptum.

Corpore hic recubat Crescentius inclytus ecce,
Eximius ciuis Romanus, Dux quoque magnus.
Ex magnis magna proles generatur & alta,
Ioanne patre, Theodora matre nitescens.
Quem Christus animorum amans, medicusq. peritus,
Corripuit languore pio, longæuo, vt ab omni
Spe mundi lapsus, prostratus limina sancti
Martyris inuicti Bonifaci amplexus, & illic
Se Domino tradidit, habitum monachorum adeptus.
Quod templum donis amplis ditauit, & agris.
Hinc omnis, quicumque legis, rogitare memento,
Vt tandem scelerum veniam mereatur habere.

Et obijt DIE VII. MENS. IVL. ANN. DOMINIC. INCARN. DCCCCLXXXIIII. C. R. M. iam ante annos duodecim.

Quod autem iste Ioannis & Theodoræ asseritur filius, in mentem veniunt Ioannes & Theodora illi, de quibus Luitprandus * agit, & nos suo loco scripsimus; nomina consentiunt atque tempora, necnon potentia, qua in Vrbe pollebant.

* Luitp. lib. 2. cap. 13.

Sed & tertium his adijcimus de alio Crescentio, qui hoc etiam vixit tempore epitaphium, quod scriptum extat in diaconia sanctorum Cosmæ & Damiani his versibus:

Quisquis ab occasu properas huc, quisquis ab ortu,
Axe vel a gelido, siue calente polo.
Flecte precor geminos carmen lecturus ocellos,
Sortis & humanæ flebilis esto memor.
Es quod amice fuit tumulo qui clauditur isto,
Nunc cinis & puluis, quodq. futurus eris.
Ei mihi non vero Crescentius omine dictus * Hei
Stamina cum nesset fors breuiora sibi.
Vngue sed a tenero pietatis vomere sulcos
Excoluit mentis semina grata serens.
Hospitibus tectum nudis largitus amictum,
Esuriem dapibus expulit, amne sitim.
Sed cum ter denis subijt sexquialtera aristis,
Quod terræ est liquit sumere certus idem.
Sic tibi sic cuncti post mortem talia reddant,
Carmen in hoc tumulo quisquis amice legis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dic rogo dic lacrymis pietatis clausula, IESV A
Parce tuo famulo *Ypsiuremeta pie.

* id est, Altitonans.

OBIIT M. APREL. D. XXVI. INDICT. VIII. AN. DOMIN. INCARN. MIL. X.] quatuordecim post annos. hæc de Crescentijs viris clarissimis huius temporis. Factum vero creditur, vt nomina Crescentiorum transierint in eam nobilem Familiam, quæ dicitur Crescentiorum, & hactenus Romæ viget. Sed ad reliquas anni huius res gestas conuertamus orationem, nempe ad schisma, quo sancta Romana Ecclesia laborauit.

SCHISMA INTER IOAN. ET GREG. PAP.

Hoc siquidem anno dirum schisma inter Gregorium Quintum & Ioannem ex Placentino Episcopo electum a Crescentio Papam ingentis collatione pecuniæ, conflatum est. Petrus Damiani in secunda epistola ad Cadaloum pseudopapam hæc de his habet, in exemplum ponens illi, quæ Ioannes Placentinus supplicia pati meruit ab Ottone Imp. ait enim: B

Sed vt noueris quia molimen hoc nequaquam faustum concedat in exitum: de propria tibi atque contigua regione præbemus exemplum. Conuicanea autem tibi regio Placentia est, cuius Episcopus non diu ante nostram ætatem subdolæ calliditatis artifex extitit, & ad instar tui, subtilitatis & gloriæ satis superq. ambitione flagrauit. adeo vt prius ante se gestandam, sicut & tu nunc agere diceris, Crucem argenteam imperarit. Quin etiam cum Imperatrice quæ tunc erat, obsceni negotij dicebatur habere mysterium. Deinde sensim ad maiora prosiliens, vt tandem Apostolicam Sedem familiaris sibi pecuniæ patrocinio violenter inuaderet. Eiecto itaque Gregorio Imperatoris Ottonis vtique consanguineo, Romanæ Ecclesiæ cathedram, non vt sacerdos magnus, sed vt fur & tyrannus obtinuit. Sed paulo post, re-

QVAM MALE HABITVS SCHISMATICVS PAPA. C

sipiscente Quiritum populo, atque in zelum dignæ vltionis vnanimiter exardescente, irruentes in eum manus injciunt, oculos eruunt, aures, naresq. præcidunt. Expertus est itaque quod & tunc sibi, sed & nunc tibi per [a] Ezechielem prophetam Deus comminatur, dicens: Venient super te instructi curru, & nota multitudo populorum, lorica & clypeo & galea armabuntur contra te vndique, & dabo coram eis iudicium, & iudicabunt te in iudicijs suis. & ponam zelum meum in te, quem exercebunt tecum in furore: nasum tuum, & nares tuas præcident, & quæ remanserunt gladio concident. Et vt attentione tua condignam vsque ad finem prosequamur hi-

[a] *Ezech. 23.*

[b] rependissent.

storiam: Postquam Romani (vt dictum est) [b] respondissent Pontifici: mox ante retro conuersum in asello gloriosum equitem posuerunt, tenentemq. sui vectoris caudam in manibus, per publicam totius Vrbis viam, hæc vt caneret impulerunt: TALE SVPPLICIVM PATITVR QVI ROMANVM PAPAM DE SVA D SEDE PELLERE NITITVR.] hactenus de his Petrus.

Hic vero monendum putamus esse Lectorem, Ioannem hunc appellatum Decimumsextum Romanum Pontificem, natione Calabrum, patria Rossanensem, proprio nomine ante arreptum Pontificatum nominatum fuisse Philagathum, reperiri in Actis sancti Nili Abbatis eius conciuis ab auctore huius temporis exacte conscriptis, omnia ista ob oculos habente, cuius de his narratio hic est intexenda, quæ incipit ab eo tempore, cum eum futura prænoscens vir sanctissimus admonuit, vt quam male occupauerat Sedem, dimitteret. ait enim:

Ita etiam fecit cum conciue suo Philagatho Archiepiscopo, scribendo scilicet ad eum litteras, quando prædictus Philagathus Romanam Sedem occupauit insatiabili quodam desiderio, non contentus mundi gloria, qua Deus ipsum mirabiliter exal- E tauit: in vtroque enim Imperio gloriam fuerat assequutus. Beatus vero Nilus futura prænoscens, scripsit illi, eum orans, vt vale diceret mundi gloriæ, cum iam hac ad satietatem potitus fuisset, & in quiere ad monasticam vitam declinaret. Ille vero non destitit ab instituto suo, quousque egressus est Imperator cum priore Præsule iam ejecto, & eorum indignationis opus factus est Philagathus; orbatus enim ab ipsis membris suis maxime necessarijs, oculis inquam & lingua, & naso, in carcerem conjectus est, miserabilis factus, & omni ope destitutus. Hæc cum audisset B. Nilus, corde afflictus, coactus fuit, senio & morbo confectus licet (*nonagenariam enim, vt alibi idem auctor testatur, excedebat ætatem*) & non satis tempore congruo, Quadragesima enim erat, Romam venire, & Imperatorem adire, pro gratia impetranda.

Imperator igitur & summus Pontifex cum eius aduentum intellexissent, iuerunt illi obuiam,

A obuiam, *magna siquidem erat eius vbique spectata tam Orientalibus, quam Occidentalibus fama*, & cum illum tenuissent hinc inde e manibus, duxerunt illum ad Patriarchium, & cum illum medium collocassent, & salutassent, alter a dextris, alter a sinistris eius manus deosculabantur. sed B. Nilus, licet hæc omnia obsequia ægre ferebat, & molestè, tolerabat tamen omnia, si quo pacto obtinere posset quod petebat. Et inquit illis: Ignoscite mihi peccatori (per Dominum) super omnes homines, & semimortuo seni: indignus enim sum tanto honore, quin potius meum est adorare venerandos pedes vestros & venerari dignitates vestras. Veni tamen ad gloriam vestram non honorem cupiens, vel munera, vel prouentus magnos, sed gratiam pro eo qui vobis multum inseruiuit, & male a vobis tractatus fuit: qui vtrumque vestrum ex fonte baptismatis suscepit, & a vobis oculi illi sunt eruti. precor pietatem vestram, vt illum mihi dono detis, vt mecum in
B posterum sedens, ambo peccata nostra deploremus.

Tunc Imperator modicũ lacrymatus (neque enim reuera tota res eius consilio peracta est) respondit beato Nilo: Præsto sumus, vt omnia quæ videntur sanctitati tuæ perficiamus, si etiam tu exaudies petitionem nostram, & dignaberis accipere monasteriũ in hac ciuitate, quodcumque volueris, & esse nobiscum sempiterno tempore. Cum vero B. Nilus renueret in Vrbe morari, proposuerunt illi S. Anastasium extra turbas existentem, & semper nostro generi, Græcis scilicet, attinentem. Et iam accepisset B. Nilus condicionem, studens, vt quam petebat gratiam, obtineret. Sed durus ille Papa non cõtentus malis quæ aduersus prædictum Philagathum patrauerat: cum illum adduxisset, & sacerdotales vestes ei dilaniasset, per totam Vrbem circumduxit.] & alia omnia quæ dicta sunt superius pati coegit: quod cum sanctus senex audisset & magnopere
C tristatus esset, nõ amplius petijt ab Imperatore Archiepiscopum Philagathum. Quod cum animaduertisset Imperator, misit vnum ex suis Archiepiscopis valde loquacem, vt senem Nilum placaret. Cui dixit B. Nilus: Vade & dic Imperatori & Papæ: Hæc dicit senex ille . . . . . Donastis mihi cæcum istum non mei timore, nec magna mei potentia, sed tantum Dei amore. Nunc igitur quæcumque insuper feciſtis, non illi sed mihi feciſtis, vel potius Deum ipsum contumelia affeciſtis. Scitote igitur, quod quemadmodum vos non peperciſtis illi, neque misericordiam ostendiſtis erga illum, qui a Deo manibus vestris traditus est; sita neque Pater vester cælestis parcet peccatis vestris. Sed Archiepiscopus ille loquax non desinebat excusare Imperatorem & Papam. Tum B. Nilus, inclinato capite, dormitari simulabat. Vbi vero ille vidit B. Nilum suis verbis mentem non adhibere, surgens abijt. Beatus autem Nilus quamprimum cum fratri-
D bus quos secum habebat, conscensis equis, tota illa nocte ad suum peruenit monasterium, *iuxta Caietam in loco arduo constructũ*, orationi & sibi incumbens, & Deum indesinenter placans precibus. Non multos post dies, Papa quasi tyrannus quidam inde vi ejectus fuit (vt a quibusdam audiui qui hæc dicebant) & oculis orbatus, sepulturæ traditus fuit. Imperator vero pœnitentiam pollicitus, pedes ab Vrbe ad Garganum montem iuit ad sanctum Michaelem Archangelum, &c.] sed de peregrinatione ista agemus postea.

Quod autem de successore Philagathi dictum est, eũ scilicet paucos post dies vi pulsum, & excæcatum, mortuumq. etiam ac sepulturæ mandatum: cum ista quidem de Gregorio V. dici aliquo modo non possint: necesse est, vt dicamus vel duos successiue ista tunc passos esse Pontifices, vel quod haud adeo secure aliorum testificatione audi-
E tum, vt asserit, liberans fidem suam, minime verum fuerit; cum nullus alius auctor inueniatur, qui de alio aliquo ista testetur. sed iam reliqua prosequamur.

LEGATIO PETRI CARD. AD DEDICANDAM ECCLESIAM.

Ad hunc ipsum Ioannem pseudopontificem spectat, dum Romæ aduersus Gregorium in schismate sedit, quod Glaber Rodulphus scribit de legatione ab ipso in Gallias missa. Cum enim Fulco Comes Andegauensis egregiam erexisset Ecclesiam, nec inducere potuisset Archiepiscopum Turonensem, in cuius diœcesi erat erecta, vt eam consecraret, Romam ad Ioannem Romanum Pontificem se contulit, a quo & impetrauit, vt aliquem mitteret, qui eam ipsius Pontificis nomine consecraret. Qui autem a summo Pontifice missus fuit, Petrus Cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesiæ extitit. Rem gestam obseruatione dignam, idem qui supra Rodulphus huius temporis scriptor ita [a] narrat:

[a] *Glab. hist. lib. 2. cap. 4.*

Expleto denique quantocyus basilicæ opere: protinus misit ad Hugonem Turonen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sem Archipræsulem, in cuius scilicet constituta erat diœcesi, vt illam sacraturus, A
quemadmodũ decreuerat, aduenire. Qui venire distulit, dicens, se minime posse illius
votum, dicando Domino cõmittere, qui videlicet Matri Ecclesiæ sedis sibi commissæ
prædia & mancipia subripuerat non pauca. Hocq. potius illi videbatur competere, vt
primitus, siquid iniuste diripuerat alicui, restitueret; sicq. deinceps iusto Iudici Deo
propria quæ vouerat, offerre deberet. Cumq. igitur ista Fulconi a suis perlata fuissent,
diutina feritate resumpta, nimium indigne ferens Episcopi responsa; insuper comminatus illum valde, ac sublimius inde quod valuit adegit consilium. Mox denique
copiosa auri & argenti assumpta pecunia, Romam pergens, Ioanni Papæ causam
suæ profectionis exposuit. Ac deinde poscens quod ab illo optauerat, plura ei munerum dona obtulit.

Qui protinus misit cum eodem Fulcone ad prædictam basilicam sacrandam vnum B
ex illis, quos in beati Petri Apostolorum principis Ecclesia, Cardinales vocant, nomine Petrum. Cui etiam præcepit, veluti Romani Pontificis auctoritate assumpta,
quidquid agendum Fulconi videba ur, intrepidus expleret. Quod vtique audientes Galliarum quique præsules, præsumptionem sacrilegam cognouerunt ex cæca
cupiditate processisse, dum videlicet vnus rapiens, alter raptum suscipiens, recens
in Romana Ecclesia schisma creauissent. Vniuersi etiam pariter detestantes, quoniam nimium indecens videbatur, vt is qui Apostolicam regebat Sedem, Apostolicum primitus ac canonicum transgrediebatur tenorem. Cum insuper multiplici sit
antiquitus auctoritate roboratum, vt non quisquam Episcoporum in alterius diœcesi
id præsumat exercere, nisi præsule cuius fuerit, compellente, seu permittente.

Igitur die quadam mensis Maij congregata est innumerabilis populi multitudo C
ad dedicationem scilicet prædictæ Ecclesiæ. Ex quibus multo etiam plures illuc
Fulconis terror, ob suæ elationis pompam conuenire compulit. Episcopi tantum,
qui eius ditione premebantur, coacti interfuere. Cœpta igitur die constituto satis
pompatice huiusmodi dedicatione, atque peracta, Missarumq. ex more solemnijs
celebratis, postmodum quique ad propria rediere. Denique imminente ipsius diei
hora nona, cum flabris lembus serenum vndique consisteret cælum: repente superuenit a plaga australi vehementissimus turbo, ipsam repellens seculam, ac replens
eam turbido aere, diu multumq. concutiens, deinde vero solutis laquearibus, vniuersæ eiusdem Ecclesiæ trabes, simulq. totas teges per pignam templi eiusdem occidentalem in terram corruentes, euersum ierant.

Quod cum multi per regionem factum comperissent: nulli venit in dubium, quo- D
niam insolens præsumptionis audacia irritum constituisset votum, simulq. præsentibus ac futuris quibusque, ne huic simile agerent, euidens indicium fuit. Licet namque
Pontifex Romanæ Ecclesiæ ob dignitatem Apostolicæ Sedis ceteris in orbe constitutis reuerentior habeatur, non tamen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem. Sicut enim vnusquisque orthodoxæ Ecclesiæ pontifex ac sponsus
propriæ sedis vniformiter speciem gerit Saluatoris: ita generaliter nulli conuenit
quidpiam in alterius procaciter patrare Episcopi diœcesi.] hæc Glaber.

IVSTA REPREHENDIT VR GLABER.

Sed sicut in recensenda historia fidelis, ita in perueſtiganda atque definienda causa
ruinæ templi valde alucinatus errauit: dũ nihil vult in aliena diœcesi posse præsumere
Romanum Põtificem plusquam ceteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita
diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse, vane existimauit, contra omnes Ec- E
clesiasticas leges, vsumq. ipsum, atque antiquam traditionem. An non iure, sancte,
pieq. Ioannes Papa & martyr consecrauit Constantinopoli Ecclesias quæ erant Arianorum in vsum Catholicorum? An non verior illa causa, quod ostenderit eo signo
Deus, oblationes impiorum sibi non esse gratas, vt demonstratum olim fuit in Ecclesia ædificari cœpta ab impio Iuliano Apostata cognominato? Nam scriptum est in
a Eccli. 34. Ecclesiastico: [a] Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes
iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. &: Qui
offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium ante conspectum
patris sui.] quanto magis execrabilis Deo sacrilegus, qui ex bonis Ecclesiarum
sublatis aliquid Deo offerat? Tunc plane iratus Deus fecit quod minatur in Mala-
b Malach. 2. chia: [b] Maledicam benedictionibus vestris.]

Quis

A Quis igitur aliam quærat causam de diruto, diuino miraculo, templo, quam exprobrata antea per Antistitem illi homini sacrilegia, quorum causa, se illud consecrare templum sanctus Episcopus iuste, religioseq. renuit? cum præsertim etsi ista cuncta ex Fulconis parte cessassent, satis ad culpam, quod non per legitimum sed schismaticum Pontificem, Sedis inuasorem ista mandata fuissent. Quod autem idem qui supra Glaber hæc accidisse demonstret in Ioanne, qui aduersus alium sedit in schismate: plane non ad prædecessorem Ioannem Decimumquintum aptari possunt, qui pacifice absque aliquo aduersante schismatico Papa sedit, sed ad hunc referas opus est, qui contra Gregorium sedit. at de his satis.

Conciliata Ecclesiæ pace post male mulctatum Ioannem, hoc ipso anno, Otto Imp. coronatur ab eodem Gregorio Papa. Hoc quidem anno eius coronationem referunt CORONATIO OTTONIS IMP.
B Lambertus, Odorannus, & alij veteres Chronographi. Nec enim temporis ratio patitur, vt ante præsentem facta fuerit annum, cum omnium testificatione constet, eam a Gregorio Quinto factam esse. De qua ea quæ ab auctore qui interfuit, vel interesse potuit, in Gestis sancti Adalberti Pragensis Episcopi scripta sunt, hic sunt in lucem in tanta obscuritate promenda, sic enim ait: In purpura natus Otto Rex Tertius, causa scandendi Imperij culmen (vt mos est a Carolo Magno Regum Francorum) multo comitatu Romam venit, optatum diu caput Latinæ terræ. ostendit se quasi post Deum altera iustitia veniat: iniqui omnes tremunt, boni magno gaudio gaudent. Fecit propter quod venit. Quem ipse in sacellum suum tractum posuit Papa Gregorius Cæsarem, benedixitque: & populus Kyrie eleison celsa voce cantauit. Ascendit ille vnctus cum corona Imperij Imperator Augustus, gerens sidereos vultus, & bonæ vo-
C luntatis plena præcordia ferens.] hæc ipse de coronatione Ottonis Imperatoris. subijcit de Synodo tunc ab eodem Papa Romæ collecta, sed de ipsa inferius dicturi sumus. modo autem reliqua Ottonis Imp. anni huius gesta prosequamur, qui vt pacificum Vrbis statum Pontifici relinqueret, discessurus ex Vrbe, laborauit vt omnes qui fauissent Crescentio tyranno comprimeret, inter quos fuit populus Tiburtinus, cui, ne penitus deleretur, præsto fuit S. Romualdus, quem opportune Deus hoc tempore misit ad eumdem Imperatorem, occasione dimittendi Classense monasterium ab eodem acceptum, vt ad meliorem frugem monachos illos reduceret. sed hæc quomodo se habuerint, sic accipe ex Petro Damiani in Romualdo.

Regebat itaque monachos sub districta regula disciplinæ, neque alicui ab ea declinare licebat, nemo ex illis per actus illicitos in dextram læuamq. partem deflectere,
D aut a rectæ conuersationis audebat rectitudine deuiare. Vir namque sanctus cordis oculos in cælum figens, vt Deo in omnibus obtemperaret, non timebat hominibus displicere. Hoc autem fratres sero considerantes, semetipsos prius accusant, quia hunc sibi præesse poposcerant. Deinde multis eum detractionum susurrationibus lacerant, & duris scandalorum equuleis vexant. Romualdus itaque videns, & suam perfectionem aliquatenus minui, & illorum mores procliuius ad deteriora conuerti, Regem impiger adijt, & eo non leuiter reluctante, vna cum Archiepiscopo Rauennate in vtriusque conspectu virgam proijcit, monasterium dimisit.

Porro autem Rex Tiburtinam tunc ciuitatem obsidebat: Ciues enim inclytum eius ROMVALDVS INTERCEDIT PRO TIBVRTINIS.
Ducem, Matholinum nomine, interfecerant, ipsum quoque Regem correptis armis, a suis mœnibus exturbauerant. Vnde non dubium est, beatum Romualdum illuc ex
E diuina prouidentia missum, qui imminens tot animarum periculum sequestra pace deleuit. Hoc etenim inter eos pactus est, vt Tiburtes in honorem Regis partem murorum diruerent, ac obsidem darent, Ducis vero interfectorem ad eius matrem catenatum dirigerent. Quæ sancti viri fusis ad eam precibus mitigata crudeli homicidæ crimen indulsit, & incolumem ad propria redire permisit.] & inferius post narrationem de Venerio viro sancto ista subijcit:

Apud prædictam quoque ciuitatem conuertit beatissimus vir Thammum quemdã Teutonicum, qui (sicut dicitur) in tantum Regi familiaris & charus extiterat, vt vtriusque vestes vtrumque protegerent, & amborum manus vna paropsis communi sæpe conuiuio satiaret. Crescentius namque Senator Romanus indignationem Regis incurrens, in montem qui dicitur sancti Angeli, confugium petijt. Et quia munitio inexpugnabilis est, obsidente Rege, ad defendendum se fiducialiter præparauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ei vero Thammus ex præcepto Regis iusiurandum securitatis præstitit. & ita ille de- A
ceptus, annitente Papa, qui sibi inimicus erat, quasi reus maiestatis capitalem sententiam subijt. Cuius vxorem postea Imperator in concubinam accepit. Quia igitur Thammus & fraudis conscius, & periurio tenebatur obnoxius: idcirco a beato Romualdo iussus est relinquere sæculum. Qui mox a Rege licentiam expetens, non modo facilem reperit, sed nimis etiam alacrem fecit. Erat autem prædictus Imperator monastico ordini valde beneuolus, & nimia circa Dei famulos affectione deuotus. Ipse quoque Imperator ex eodem crimine beato viro confessus, pœnitentiæ causa nudis pedibus de Romana Vrbe egrediens, sic vsque in Garganum montem, ad S. Michaelis perrexit Ecclesiam.] sed id postea, vt suo loco dicetur. pergit autem:

OTTON. IMP. DE PERIVRIO POENITENTIA.

Per totam vero Quadragesimam in Classensi monasterio beati Apollinaris, paucis sibi adhærentibus mansit, vbi ieiunio & psalmodiæ prout valebat intentus, cilicio ad B
carnem indutus, aurata desuper purpura tegebatur. Lecto insuper fulgentibus pallijs strato ipse in storea de papyris confecta tenera delicati corporis membra tenebat. Promisit denique beato Romualdo, quod Imperium relinquens, monachicum susciperet habitum. Et cui innumeri mortales erant obnoxij, iam ipse pauperculo fratri cœpit esse subiectus.] ita plane Dei imperium exigit ab imperantibus, vt sint subditi sanctis viris, a quo nec obstinatus Pharao, nec sceleſtus Herodes exortes fuere. de illo

a Exod. 7. dictum ad Moysen: [a] Faciam te deum Pharaonis. de isto ab Euangelista narratum:

b Marc. 6. [b] Metuebat autem Herodes Ioannem, & audito eo multa faciebat.] vt non adeo mirum sit, si Romualdo viro sanctissimo Otto pareret Imperator maxime pius. Porro de accessu eiusdem Imp. ad montem Garganum pœnitentiæ causa, quam S. Romualdus

c Leo Ost. lib. 2. cap. 24. indixerat, testis est etiam Leo [c] Ostiensis in Chronico Cassinate. C

Sed videamus quæ de eodem Romualdo idem subijcit Petrus Damiani, cũ ex Vrbe cum suis, quos abripuerat e sæculari palatina militia, profectus est in nobile monasteriũ Cassinense, pergit enim: Romualdus autem cum eo, de quo iam diximus, Thãmo, & cũ Bonifacio viro clarissimo, quem nunc felicissimum martyrem se habere Russiana gloriatur Ecclesia, & cum alijs conuersis Teutonibus a Tiburis oppido ad monasteriũ S. Benedicti, quod in Cassino constitutum est monte, deuenit. Ibi vero grauiter infirmatus est, sed cito ex diuina misericordia conualuit. Habebat autem equum satis egregium, quem sibi Busclauinus Sclauonici Regis filius dono dederat, factus ab eo monachus. Hunc vir sanctus humilitatis studio permutauit, & pro eo asinum laudabilis negotiator accepit. nimio quippe Redemptoris nostri desiderio, qui asellæ tergo insederat, vir venerabilis hoc ipsum animal libentius equitabat. Cum his igitur omni- D

** al. Piretum* bus superius nominatis Romualdus ad [*] Pereuam, vbi diu habitauerat, redijt. Ibiq. his & alijs multis Fratribus aggregatis, & per cellulas singulas constitutis, tanto feruore Dominicæ conuersationis rigorem in se & in alijs tenuit, vt illorum vita omnibus, ad quos fama eorumdem peruenire poterat, mirabilis haberetur, &c.] De huiusmodi

d Idem cap. 18. autem Romualdi cum suis accessu ad Cassinense monasterium [d] Annales huius cœnobij memoriam conseruarunt.

S. BONIFACII OTTONIS IMI CONVERSIO.

Sed quonam modo idem, de quo supra mentio facta est, Bonifacius vir illustris ad Christum conuersus sit, Petrus Damiani ibidem mox subijcit ista: Hic Regis fuerat consanguineus, & ita charus, vt Rex illum non alio vocaret nomine, nisi Anima mea. Erat autem apprime liberalium artium doctrinis instructus, maximeq. in modulationis musicæ studijs approbatus. Is itaque cum in Capella regia moraretur, videns E
Ecclesiam antiqui martyris Bonifacij, *quæ est Romæ in Auentino*, mox exemplo sui æquiuoci ad martyrij desiderium prouocatus, ait: Cur ergo etiam ipse martyr esse non debeo? Post hæc igitur monachus factus, tanta se abstinentiæ frugalitate constrinxit, vt sæpe Dominicis diebus tantum & Feria quinta per hebdomadam manducaret. Nonnumquam autem, vbi vrticarum vel etiam veprium cerneret densitatem, illuc se proijciens volutabat, &c.] Quando autem accepta licentia a Sede Apostolica ad prædicandum Euangelium Russis profectus est, suo loco dicturi sumus.

Sciendũ præterea, petijsse eumdem Ottonem Imp. monasteriũ Cassinense, eidemq.

e Idem cap. 22. in fin. priuilegium contulisse, & oblationes. testatur id Leo [e] Ostiensis in Chronico Cassinate. At hoc an primo vel secundo aduentu Ottonis in Italiam factum sit, ignoratur: sicut & alia nonnulla quæ anni huius periodo sunt collocata.

Quid

A Quid autem acciderit Ottoni Romæ dũ moraretur cogitãti expellere monachos, & introducere canonicos in basilicam S. Pauli, sic accipe a [a] Glabro Rodulpho: Contigit igitur ipso in tempore, vt idem Imperator, suggerente tam ipso Pontifice, quam alijs quibuscumque [*] cælum profectus religionis domus Dei gerentibus: quoque in beati Pauli Ecclesia nomine tenus monachos, ceterum praue degentes, inde expellere deberet, ac alterius instituti (quos videlicet canonicos dicimus) in eodem loco seruituros, vt ei suggestum fuerat, substituturus esset. Cumq. hoc appeteret implere decretum: apparuit ei noctu per visum beatissimus Apostolus Paulus, atque eumdem Imperatorem huiusmodi monere curauit: Si vere (inquiens) zelus diuinæ seruitutis, optimi operis te adurit: vide ne huius propositi institutum præsumas in monachis immutare expellendis. Non enim omnino expedit, cuiusque Ecclesiastici ordinis, quam-

a Glabr. hist lib. 1.

** f. zelum perfectum*

B uis ex parte deprauati, propositum vmquam abijci, seu immutari. In eo namque vnusquisque iudicandus est ordine, in quo se primitus vouit Deo seruire: reemendari tantum licet corrupto cuique in eadem propriæ vocationis sorte. Taliter quippe monitus Imperator retulit suis quæ audierat ab Apostolo, curamq. agens, qualiter eorum institutum scilicet monachorum quiuisset in melius reformare, non expellere a loco, licet immutare.] hucusque Glaber.

CONCILIVM ROMANVM.

Porro hoc ipso anno compositis rebus, redditaq. pace Ecclesiæ, Gregorius Papa consilio Ottonis ad stabiliendum statum Ecclesiæ adijciens animum, necnon ad electionem Imperatorum pacifice absque tumultu in posterum faciendam, Concilium Romæ collegit Episcoporum. Quod licet ipsum exciderit, eiusq. Acta omnino perierint, fragmenta tamen, quæ in hoc vsque tempus sunt conseruata, prodemus: sic per

C pauca quæ supersunt, ea quæ perierunt, & obscura penitus remanserunt, reuocabuntur in lucem, vt liceat saltem per transennam aspicere quæ antea celabantur. Mentio in primis huius Concilij Romæ habiti sub Gregorio Quinto Romano Pontifice extat in rebus Gestis sancti Adalberti a scriptore huius temporis (vt sæpe dictum est) scriptis, quibus significatur, in hac Synodo etiam agitatam esse causam sancti Adalberti Pragensis Episcopi iudicio postulati ab Archiepiscopo Mogũtino de faciẽda in sua Ecclesia, quã reliquerat, residentia. Qui enim ea tunc temporis scriptis mandauit, sic narrat:

EX CONCILIO S. ADALBERTVS IN BOEMIAM REDIRE IVBETVR.

Post hæc facta est Synodus, & zelo iuris ductus Moguntinus Archiepiscopus anti- quam cantilenam cantat, & Episcopum sanctum a quiete monasterij ad relictos greges reuocare instituit. Assensit Papa Gregorius, & semel susceptum gregem non posse impune eum dimittere, Scripturæ sententijs affirmat. Velit, nolit vir Dei, eat, in-

D quiunt Episcopi sedentes: aliter vinculis nectatur anathematis. At ille secretum petens, ad Papam ait: Hostis quieti meæ inuidet, qui vos suo stimulo instigat, vt eo me redire compellatis, vbi animarum fructum non faciam, detrimenta autem capiam animæ meæ immania: mitiga ærumnam meam, defectui meo remedium appone, tristi recessui meo da vel vnum solatium: Si audiũt oues meæ quam clamo vocem, viuens moriar cum eis: sin minus, pietas tua mihi succurrat, vt verba vitæ eis spernentibus, cum licentia tua vadam ad exteras & incultas gentes, quæ nesciunt nomen Domini. Acquieuit libens voluntati hominis Dei Papa Gregorius, vt erat satis bonus, quantum permisit vaga iuuentus. Reliquit sanctus Adalbertus monasterium non sine magno planctu suo & fratrum, molestе ferens ruptam quietem, sed habens de illo martyrio spem viuam, cuius in suo pectore ardebat longum desiderium, &c.] ista tunc in Sy-

E nodo. At huius quoque Concilij mentio habetur in vita sancti Burchardi Vuormatiensis Episcopi, vbi pariter dicitur interfuisse eidem Concilio Franco tunc Episcopus Vuormatiensis, accepisseq. ab eo tunc Abbatiam, cuius inuestituram in eadem Synodo recitatam tradit, eumq. hoc anno esse defunctum.

DE ELECTORIBVS IMPERII.

Quod autem maioris momenti est, ad hoc ipsum Concilij a Gregorio Quinto celebratũ referri debere videtur, quod de Imperatoris Electoribus ab eodem Pontifice multorũ assertione traditur constitutum. Siquidem res magni momenti, nonnisi consultis Patribus, collectis Episcopis, in Synodo fieri consueuerunt. At quod nos sciamus, rem tantam magna esse controuersia agitatã, refragantibus Nouatoribus, ac negantibus ius eligendi accepisse Electores a Romano Põtifice, sed ab Ottone Imperatore Tertio illud eis esse concessum; alijs vero asserentibus, id non eos accepisse a Gregorio Quinto, sed Decimo eius nominis Romano Pontifice; de his accuratissime nobis agendũ erit. Quod

Universidad de Deusto
Fondo Antiguo

NOVATORES ASSERTORES VERAE ORIGINIS ELECTORVM.

pertinet ad Nouatores cuncta hæc tribuẽtes Imperatori, nihil concedẽtes Romano Põtifici, cũ liberioris essent affectus, & non hominũ gratia ducerẽtur, his verbis veritatem libere sunt professi: [a] Gregorius suam patriã insigni aliqua dignitate ornaturus, sanxit, vt penes solos Germanos esset ius eligẽdi Regẽ, qui post diadema a Romano Pontifice acceptũ, Imperator & Augustus appellaretur.] hæc tota illa schola Nouantiũ cõmuni consensu, pari sententia, perpetua memoria reliquere testata, suisq. chirographis consignata, palamq. edita, eadem legenda cunctis tradita; sicq. veritatem aliquando profitentes, in eademq. perstantes, ad calcem eiusdem tomi, vt tandem quæ disseruerant de edita per Romanos Pontifices sanctione de Electoribus, stabilirent, auctoritate nitentes Blondi, verbatim quæ ab eo de ea re scripta essent, recitant: Blondi verba (inquiunt) hic inseremus: [b] Paulo enim post quam redierat, Gregorius Papa scilicet, eam fecit de Imperatoris electione sanctionem, quam hucusque super annos quadringentos seruatam videmus, solis licere Germanis, qui inde Electores dicti sunt, Principem deligere, qui Cæsar tunc & Romanorum Rex dictus, si a Romano Pontifice coronabitur, Imperator Augustus appelletur. Suntq. hi Electores, &c.] quibus recensitis subijcitur: Annum, in quo hæc sanctio a Pontifice Gregorio facta est, secundum supra millesimum Christianæ salutis fuisse inuenimus.] hucusque ex Blondo ipsi in rebus gestis Ottonis Tertij, ibiq. asserunt istud ipsum de Electoribus deligendis ex Germanis fuisse primum consilium eiusdem Imperatoris, generali sententia & auctoritate eiusdem Gregorij Romani Pontificis confirmatum ac promulgatum. Alios præterea recitantes auctores studuerunt idipsum plurimorum assertione relinquere bene testatum, roboratum, atque penitus stabilitum.

[a] Cent. 10. cap. 10. pag. 549. 3.

[b] Cent. 10. cap. 16. pag. 720. 47

DE NOVATORE PRAEVARICATORE.

At illorum antesignanus primus desertor factus, ab asserta & professa multoties veritate recedens, de translatione Imperij seorsum edidit commentarium, in quo inter alia, impugnat impudenter eam, quam vna cum ceteris Collegis defenderat & sartam tectam bene confirmatam statuerat veritatem, nec nisi affectatis pudendisq. mendacijs: quæ foris spectanda aperta luce exposuit, ac potenter valideq. confutauit fortis Ecclesiæ Catholicæ Antagonista doctissimus Bellarminus eodem titulo scripto cõtradictorio Commentario, in cuius tertio libro eumdem de Electoribus multipliciter mentientem sic redarguit, vt fortissimorum enthymematũ laqueis miserum strangulet, vt non modo ipse, intercepto spiritu, respondendi amiserit facultatem, sed nec ex sectarijs eius quis inuentus, qui singulis respondere sit ausus. & cum plurimos reliquerit impij dogmatis sectatores, nullum tamen habuerit, qui singula singulis redargueret responsionibus, defensorem. Aduersus quos omnes (licet videri posset esse superfluum, pro ratione tamen tenemur instituti, cum historicæ id esse facultatis, omnes norunt) adeo liberaliter in hac concertatione nobis agendũ proponimus, vt omissis innumeris testibus historiarum scriptoribus, quorum aliquibus & ipsi in eadem veritate astruenda sunt vsi, nonnisi sanctissimorum Romanorum Pontificum publicis asserta litteris testimonia afferamus. Et ne dicatur, domesticis nos vti testibus, eorumdem ipsorum Electorum testificationes ab ipsismet scriptis proditas atque subscriptas & obsignatas in mediũ adducemus, quin & addemus litteras Imperatorias, quas præ dignitatis excellentia sacras, nuncupare consueuit antiquitas, vt nec inuenire possit, qui flagrat contradicendi libidine, quæ respondeat, nisi qui multa febre phrenetici linguæ vertigine tantum vsi absque vlla mentis ratione ad quæque insana promenda veloces existunt, ne se superatos atque conuictos humili confessione fateri cogantur. Rem vero aggrediamur.

ELECTORES IMPERII A ROM. PONTIFICIBVS IVS ELIGENDI HABVISSE.

Est firma & in omnibus constans assertio, sicut Imperium auctoritate Romani Pontificis ex Oriente in Occidentem translatum est, ita ius eligendi Imperatorem Germanis concessum, vel dixerimus, Regem in Imperatorem promouendum ab eorumdem Romanorum Pontificum auctoritate & concessione manasse. Accipe quæ de his Innocentius [c] Tertius Papa scripserit ad Ducem Caringiæ siue Thuringiæ: Illis Principibus ius & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure antiqua consuetudine noscitur pertinere. præsertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede peruenerit, quæ Romanum Imperium in personam magnifici Caroli a Græcis transtulit in Germanos.] hæc Innocentius. In Concilio Viennensi eadem [d] Clemens Quintus his verbis: Roma-

[c] Ext. de elect. c. Venerabilem 34.

[d] Clement. de iureiur. cap. 1.

Romani Principes Orthodoxæ Fidei professores sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cuius caput est Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem eiusdem Redemptoris Vicarium feruore Fidei & claræ deuotionis promptitudine venerantes, eidem Romano Pontifici, a quo approbationem personæ ad Imperialis promptitudinis apicem assumendæ, necnon vnctionem, consecrationem, & Imperij coronam accipiunt, vt sua submitterent capita non reputarunt indignũ, seq. illi & eidem Ecclesiæ, quæ a Græcis Imperium transtulit in Germanos, & a qua ad certos eorum Principes ius & potestas eligendi Regem, in Imperatorem promouendum peruenit, astringere vinculo iuramenti, &c.] id quidem adeo sine contradictione a maioribus receptum est, vt semper ipsi Electores & Imperatores ab eis electi ingenue hoc ipsum professi sint, intellexerintq. pariter, eius esse facultatis qui dedit, & auferre pariter, cum viderit expediens esse Reipublicæ Christianæ. quod & cetera exempla demonstrant.

Cum vero ante ipsam collatam a Romano Pontifice concessionem eligendi Imperatorem Electoribus ipsis, eo iure carerent etiam Imperatores, vt successorem sibi deligerent: Magno Ottoni id primum a Romano Pontifice reperitur esse concessum. Extat de his Leonis Papæ Octaui decretum ad Ottonem Primum Imperatorẽ datũ, quod & recitant ipsi Nouatores, [a] cum inter alia ipse Pontifex, quo pertrahat ipsum Imperatorem ad liberandam Romanam Ecclesiam a tyrannis oppressam, concedit ipsi facultatem eligendi sibi successorem. sunt hæc verba ab ijsdem pariter recitata: Nos quoque Leo seruus seruorũ Dei, Episcopi similiter cum cuncto Clero, & vniuerso populo Romano, omnibus ordinibus huius almæ Vrbis (sicut in ipsis conscriptis apparet) constituimus, confirmamus, corroboramus, & per nostram Apostolicam auctoritatem concedimus atque largimur domino Ottoni Primo Teutonico Regi dilectissimo spirituali in Christo nostro filio, eiusq. successoribus huius Regni Italici in perpetuum tam sibi facultatem successorem eligendi, &c.] idq. factum, vt auctoritate diplomatis huius ipse sibi filium elegerit successorem in Regnum primo, inde in Imperium promouendum. Ex præscripto igitur Romani Pontificis factum videmus, vt non Rex eligeretur ab Electoribus, sed ipsi Imperatores Primus & Secundus Otto successores Regni in Imperium promouendos filios nominauerint. Otto autem Tertius, quod prole caruerit, per Pontificem Gregorium aliter Imperio consulendum putauit, nempe vt Electoribus Principibus id concederetur ab ipso.

[a] Cent. 10. cap. 10. pag. 7. 26. vers. 9.

IPSI IMPERATORES PRIMO CONSTITVTI A ROM. PONT. ELECTORES.

Audisti Romanorum Pontificum facultate Imperatoribus primo cõcessum ius eligendi Regem promouendum in Imperatorem. Audisti insuper & testificatione Romanorum Pontificum idipsum concessum certis Principibus Electoribus: reliquum est modo (quod polliciti sumus) vt & ipsorum Electorum testificatione, necnon Imperatorum assertione idipsum firmemus.

Non vnius ex eis est ista assertio, sed omnium id suis litteris ad Romanum Pontificem datis significantium, publicis atque patentibus monumentis testantium, quæ licet diuersis locis sicut & diebus datæ reperiantur, non solum vnum idemq. earum argumentum est, sed eadem quoque sunt verba, vt appareat certam quamdam præscriptam formam ab eis, qua idipsum vniuerso Christiano orbi voluerint innotescere, & relinquere posteris bene testatum. Extant inquam litteræ Marchionis Brandeburgensis vnius ex Electoribus, quarum hic est titulus. Otto Marchio Brandeburgensis vniuersis præsentem paginam inspecturis.

QVID ELECTORES IMPERII SINT PROPRIE SI SVIS SCRIPTIS.

Datæ autem, vt in fine habetur, anno millesimo ducẽtesimo septuagesimonono, pridie Idus Septemb. anno sexto Rodulphi Imp. Aliæ Ioannis & Adalberti Ducum Saxoniæ, eodem titulo, datæq. eodem anno, die vero & mense diuerso, nempe decimoquarto kalendas Aprilis. Aliæ Ludouici Comitis Palatini Rheni, eadem die datæ & anno, iuxta quam præscriptam ab ipsis formam & reliqui Electores scripsere. quibus omnes pariter confirmant donationes factas, vel innouatas a Rodulpho Romanorum Rege & alijs prædecessoribus Imperatoribus Romanæ Ecclesiæ. Extant ipsæ in scripto codice eodem tempore vna cum alijs monumentis de donationibus & priuilegijs a diuersis Ecclesiæ Romanæ collatis quæ asseruantur seorsum a Vaticana bibliotheca Romæ in Castello S. Angeli loco tutiori, vbi selecta maioris momenti monumenta recondita habentur, ne pereant. Porro satis erit ex omnibus recitare vnas, cũ (vt diximus) vnum idemq. sit argumentũ omnium, atque totidem verba. Comitis Palatini sunt istæ: Ludo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ludouicus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bauariæ, vniuersis præsentem A
paginam inspecturis salutem in Auctore salutis.

Complectens ab olim sibi Romana Mater Ecclesia, quadam quasi germana charitate Germaniam, illam eo terrenæ dignitatis nomine decorauit, quod est super omne nomen temporaliter tantum præsidentium super terram, plantans in ea Principes tamquam arbores præelectas, & rigans illas gratia singulari: illud eis dedit incremen tum mirandæ potentiæ, vt ipsius Ecclesiæ auctoritate suffulti, velut germen electum per ipsorum electionem, illum qui fræna Romani Imperij teneret, germinarent. Hic est illud luminare minus in firmamento militantis Ecclesiæ per luminare maius Christi Vicarium illustratum. Hic est qui materialem gladium ad ipsius nutum excutit & conuertit, vt eius præsidio pastorum pastor adiutus, oues sibi creditas spirituali gladio protegendo communiat, temporali refrænet, & corrigat ad vindictam malefactorum, laudem vero credentium & bonorum. Vt igitur omnis materia dissensionis & scandali, seu etiam rancoris occasio inter ipsam Ecclesiam & Imperium auferantur, & duo gladij in domo Domini constituti debito fœdere copulati seipsos exerceant: in vtilem reformationem regiminis vniuersi, & nos in actu voluntatis & operis inueniamur filij deuotionis & pacis, qui tam Ecclesiam quam Imperium confouere tenemur: quidquid per Dominum nostrum Rodulphum Dei gratia Romanorum Regem semper Augustum sanctissimo patri & domino nostro Nicolao Papæ Tertio, eiusdemq. successoribus, & ipsi Romanæ Ecclesiæ recognitum, confirmatum, ratificatum, innouatum, denuo donatum, declaratum siue concessum, iuratum, & actum, seu factum est per priuilegia vel quæcumque alia scripta quorumcumque tenorum super recognitionibus, ratificationibus, approbationibus, innouationibus, confirmationibus, donationibus, concessionibus, & factis seu gestis tam aliorum Imperatorum & Regum Romanorum prædecessorum Regis eiusdem, quam ipsius Regis super fidelitate, obedientia, honorificentia per Romanos Imperatores & Reges Romanis Pontificibus & ipsi Ecclesiæ impendendis, ac possessionibus, honoribus & iuribus eiusdem Ecclesiæ, & nominatim super totam terram quæ est a Radicofano vsque Ceperanum, Marchia Anconitana, Ducatu Spoletano, terra Comitissæ Mathildis, Ciuitate Rauennæ, & Aemilia, Bobio, Cesena, Foropopuli, Foroliuij, Fauentia, Imola, Bononia, Ferraria, Comaclo, Adrianis atque Gabello, Arimino, Vrbino, Monteferetro, Territorio Balnensi, Comitatu Brectonorij, Exarchatu Rauennæ, Pentapoli, Massa trabaria cum adiacentibus terris suis, & omnibus alijs ad prædictam Ecclesiam pertinentibus, cum omnibus finibus, territorijs atque insulis in terra mariq. prouincijs, ciuitatibus, territorijs ad loca prædicta quoquo modo spectantibus, necnon super ciuitate Romana, & Regno Siciliæ cum omnibus ad eam spectantibus tam citra Pharum, quam vltra, Corsica quoque atque Sardinia, & ceteris terris ac iuribus ad ipsam Ecclesiam pertinentibus, nos nostri nomine Principatus in omnibus & per omnia approbamus & ratificamus, ac ijsdem omnibus & singulis & quibuscumque alijs super ijsdem per eumdem Regem quoquo modo factis, & in posterum faciendis voluntatem nostram, assensum, atque consensum vnanimiter atque concorditer exhibemus, & promittimus, quod contra promissa vel aliquod promissorum nullo vmquã tempore veniemus. Sed ea omnia & singula pro posse nostro procurabimus inuiolabiliter obseruari. Et vt hæc nostra voluntas, approbatio, ratificatio, assensus, consensus atque promissio a nobis eisdem Romanis Pontificibus & Ecclesiæ in perpetuum obseruentur, hoc præsens scriptum inde fieri fecimus, nostrorumq. sigillorum munimine roboratum. Actum & datum anno Domini M.CC.LXXIX. decimoquarto kal. Aprilis, Indictione septima, regnante prædicto domino nostro Rodulpho Romanorum Rege glorioso, Regni eius anno sexto.] hæc ipse. Eadem seorsum reliqui litteris singulis. Ex quibus omnibus Nouatores sugilles, qui non ab Apostolica Sede id eos consecutos Electores affirmant, sed ab ipso Ottone Imp. cum Electores ijdẽ profiteantur suo dicto recitato diplomate se ab Apostolica Sede tanto honore nobilitatos. At quomodo id præstitisse ius eligendi Otto Imp. potuit, qui nec id ipsum habuit, & cum voluit, a Romano Pontifice (vt vidisti) illud expetijt & impetrauit?

ELECTORVM CONFIRMATIO DONATIONVM ROM. ECCLESIAE.

B

C

D

E

Sed & eadem hæc ipsa adeo perspicua & solida firmitate constantia adhuc roborentur litteris Imperatoris, quæ eodem scripto codice continentur. Sunt istæ post annos

A nos vigintiquatuor datæ ab Alberto Imperatore; quibus describitur iuramentum fidelitatis ab eo exhibitum Bonifacio Octauo Romano Pontifici, & continetur confirmatio & ratificatio priuilegiorum omnium per alios prædecessores Imperatores Ecclesiæ Romanæ concessorum. Quod cum sit valde prolixum, hic sit satis summatim describere; atque ea quæ ad rem de qua agimus spectant, totidẽ verbis & syllabis reddere.

Recognoscit in primis, vt gratus, Romanum Imperium per Sedem Apostolicam e Græcis in Germanos translatũ, ac ab eadem ius eligendi Electoribus esse concessum. his subijcit iuramentum fidelitatis solitis formulis exhiberi consuetum. Addit his confirmationem iuramenti pariter fidelitatis exhibiti a patre suo Rodulpho, & alia omnia ab alijs omnibus Imperatoribus præstita. Confirmat itidẽ priuilegia ab eodem Rodulpho & alijs Imperatoribus eidem Ecclesiæ Romanæ concessa. Ratificat quæ statuta
B & iurata fuerant per Ludouicum Imp. Paschali Papæ, & per Ottonem Ioanni Pontifici. Et post reuerentiam patri exhibitam, & filialem amorem insinuatum Ecclesiæ iura defendit, primatum, & libertatem eiusdem Ecclesiæ profitetur defensurum aduersus quoscumque eiusdem perturbatores, aduersus quos bella mouere si opus sit pollicetur, spondens suam cum exercitu in Italiam aduentum, si placeat. Datum vero habetur apud Noremberg anno Domini M. CCC. III. Indictione prima, decimosexto kalend. Augusti, Regni vero anno quinto; sed quæ ad rem spectant (vt promisimus) sic verbatim accipe ab eius exordio, cum isto titulo præfixo diplomati.

Sanctissimo in Christo patri, & domino nostro, domino Bonifacio, diuina prouidentia sacrosanctæ Romanæ ac vniuersalis Ecclesiæ summo Põtifici Albertus Dei gratia Romanorum semper Augustus, deuota pedum oscula beatorum.

C Profiteor, beatissime pater, me bonorum omnium largitori, ac vobis & sanctæ Ecclesiæ tuæ fore pro innumeris misericordijs & immensis beneficijs obligatum. Profiteor quod desiderij mei recepi desideratum effectũ, & diffiteri nõ audeo quod & plus quam desiderasse sciuerim, adinueni: mirans sic in præteritis esse prouisum, quod de ijs quæ circa talia in futuro peti poterant, spes miserationis habetur. Assurgens itaque Deo & sanctitati vestræ, ac eidem Ecclesiæ Matri meæ ad gratiarum deuotissimas & humillimas actiones, totum me deuoueo, totum me offero & expono ad gratificationis debitum per omnia in quantum humanæ imbecillitatis condicio patitur, exoluendum. Ad hæc, licet pridem, antequam circa negotium electionis de me ad Romanum Regnum & Imperium celebratæ, ac alia quæ in hac parte incumbebant, esset per sanctitatis vestræ beneficentiam mei status essentia solidata, fecerim infrascripta, &
D super his meas beatitudini vestræ litteras duxerim destinandas, ac in soliditate huiusmodi procuratores mei ad hoc specialiter constituti, & in vestra præsentia renouauerint: Ecce nunc tamen, vt gratus reddar, & ipsa in maiori firmitate procedant, illa duxi præsentibus innouanda.

Recognoscens igitur quod Romanum Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis translatum est in persona magnifici Caroli in Germanos, & quod ius eligendi Romanorum Regem in Imperatorem postmodum promouendum, certis Principibus Ecclesiasticis & sæcularibus est ab eadem Sede concessum, a qua Reges & Imperatores qui fuerunt, & erunt pro tempore, recipiunt temporalis gladij potestatem ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum: pia deuotione & sincero corde profiteor, quod Romanorum Reges in Imperatores postmodum promouendi per Sedem
E eamdem, ad hoc potissime & specialiter assumantur, vt sint sanctæ Romanæ Ecclesiæ aduocati, Catholicæ Fidei, ac eiusdem Ecclesiæ præcipui defensores, &c.] habes igitur, Lector, rem tantam publicis monumentis Romanorum Pontificum, ipsorum Principum Electorum atque Imperatoris adeo egregie testatam & patefactam, vt rubore suffundi necesse esset, qui contraria his scripsit, si viueret, etiam quod perfricta fronte, & mendaciorum obducto calle didicisset non erubescere, profligato indito a natura ipsa pudore virtutum custode. Quod si de his quis dubitet, ostendi locum, vbi asseruantur autographa, petant ipsa; & ego curabo, quo bene consultum sit veritati, vt liberaliter ostendantur.

DE CONCESSA A GREG. QVINTO FACVLTATE ELECTORIBVS ELIGENDI.

His inspectis atque perspecte cognitis, quæ spectant ad auctoritatem concessam a Romanis Pontificibus Electoribus eligendi in Regem, qui esset in Imperium assumendus; iam agamus de concessa ab ipso Gregorio Quinto Electoribus facultate id ipsum præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

præstandi. Sane quidē dum Otto Romæ fuit, tractasse inter alia quæ ad Regni iura pertinent, [a] Sigebertus affirmat. Si Concilij Romani, de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum esset in perquirendo qualis fuerit ista ab ipso Pontifice ijsdē Electoribus tributa concessio: num scilicet ipsa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantum sex, vel septē certis nominatisq. expressis Principibus (vt nunc sunt) Ecclesiasticis atque laicis exhibita. Certe quidem reuocandum non est in dubitationem, generalem saltem concessam Germaniæ Principibus omnibus eamdem facultatem eligendi Regem in Imperium promouendum. Etenim id omnino asserere, etiam si alia quæque testimonia deessent, facta ipsa non modo suadent sed cogunt. Cum enim (vt audisti) concessum fuerit a Leone Octauo Ottoni Primo eiusq. successoribus successores eligere Reges in Imperium promouendos, & ab eis factum vsque ad Tertium Ottonem constat, & post ipsum numquam id tentatum ab ipsis fuisse inueniatur: plane dicendum est, eam facultatem demptam fuisse Imperatoribus ipsis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio quam a Romano Pontifice, cuius dumtaxat id esset auctoritatis, quod (vt nuper audisti) Electores & electi Imperatores publicis scriptis ingenue sunt professi.

A

B

Vt autem non ab alio quam ab ipso Gregorio id factum sit, multa sunt quæ nos id affirmare cogunt. Atq. in primis quem diximus, ipse rei vsus, cum post ipsum Gregorium Ottone Imp. defuncto, non amplius per Imperatores, sed per Electores Principes constet fuisse successores electos, quod scriptores omnes affirmant, & quæuis vetera monumenta testantur, speciatim vero complures Auctores qui suorum temporum res scripserunt, id absque controuersia aliqua asserunt; quod & ipsi etiam refractarij Nouatores (vt dictum est) profitentur.

C

Ista autem decernendi Gregorio ipse Otto Imp. fuisse auctor videri potest. Cum enim absque liberis esset, & spes omnis dempta, vt in filium (quod fecerunt prædecessores) transferret Imperium: ne post eius obitum inter omnes sibi consanguinitate & affinitate coniunctos & alios æmulos eiusdē honoris Principes exoriri possent bella ciuilia, quibus idem conflagrans perderetur Imperium, in Electores eam refundendam potestatem auctoritate pontificia, consultius existimauit. Et quod videret æmulos gloriæ Germanorum Francos, explosis Carolinis, ignominiæ nomine sugillatos, nouos, eosdemq. pugnacissimos habere cœpisse ex alia linea Reges, ne illis Imperium pariter affectandi, & ad Francos, e quibus in Germanos fluxerat, reuocandi aliqua quærentibus pateret occasio: bene consultum rebus Germanorū putauit, si Apostolica auctoritate firmaret, vt ijdem tantum essent Germani, quibus facultas esset creandi Regem, quem idem Romanus Pontifex promoueret in Imperatorem. ita tamen quod si causa aliqua esset id negandi, libere facere posset, nec aliquo necessitatis nexu, quem ipsi elegissent in Regem, compelleretur probare atque vngere Imperatorem. Nam audi [b] Innocentium Tertium idipsum Electoribus his verbis insinuantem: Sed & Principes recognoscere debent, & vtique recognoscunt (sicut ijdem in nostra recognouere præsentia) quod ius & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promouendam ad Imperium, ad nos spectat, qui eum inungimus, & coronamus. est enim regulariter & generaliter obseruatum, vt ad eum examinatio personæ pertineat, ad quem impositio manus spectat. Numquid enim si Principes non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumque vel excommunicatum in Regem, tyrannum, vel futurum hæreticum eligerent, aut paganum: nos inungere, consecrare, ac coronare hominem huiusmodi deberemus? Absit omnino.] hæc Innocentius. Porro quis non intelligat, quod si personam electam in Imperatorem assumendam ex causa ipse potest reijcere Pontifex: multo magis ipsos Electores ab electione repellere potest ex causa, præsertim vero si inquinatus sit hæresi, in qua nec recipiendus, sed spernendus ab eo esset Imperator electus?

D

E

b Ext. de Elect. cap. veneravilem.

Porro non sic ius eligendi in alios transtulit Romanus Pontifex, vt illud apud se noluerit remansisse, & cum opus fuerit, & necessitas exegerit, eo pro arbitrio vti posset, hunc recipiendo, abijciendo autem illum, prout opportunitas postularet. Nam audi quid dicat [c] Glaber Rodulphus horum temporum probatus scriptor, vt qui ab hoc tempore vsque ad millesimum quadragesimumquintum historiam scripserit ad S. Odilonem Abbatem suum: Illud (inquit) nihilominus nimium condecens & perhonestum

c Glab. hist. lib. 1. cap. 5.

a Sigeber. ann. 1002.

A stum videtur, atque ad pacis tutelam optimum decretum scilicet, vt ne quisquam audacter Romani Imperij sceptrum præproperus gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eiq. commiserit insigne Imperiale.] hæc ipse, haud ignorans, quæ assidue ante eius oculos versabātur, per Principes Imperij feudatarios eligi, qui esset in Imperium promouendus, probe noscens, summam rerum penes Pōtificem esse, vt probaret, vel non probaret, quem elegissent, qui ius habuerant eligendi.

DE SEPTEM ELECTORVM ORIGINE ET INSTITVTIONE.

Hæc igitur & alia quæ superius de Electoribus auctoritate pontificia munus obeuntibus dicta sunt, cum a nemine iure reuocari possint in dubium: illud reperitur magnopere controuersum, & prolixa disceptatione agitatum: Num septem tantum Electorum selectio & electio, qui Romanorum Regem crearent, fuerit eiusdem Gregorij
B Papæ V. institutio vel alterius Rom. Pontificū. Huius rei occasione, scimus Panuinum commentarium de Comitijs Imperatorijs elaborasse, quo nihil aliud probare nititur, quam septem Electores non a Gregorio V. institutos fuisse, sed a Gregorio eiusdem nominis X. nullū alium habens suæ sententiæ quem sequatur auctorem, nisi infectā hæresis scabie bestiam, [a] quē indigne nimis ipse homo Catholicus pectine scalpat eburneo, dum eum prædicat virum esse disertum: quem si cominus inspexisset lucerna Cleantis, eum potius sicut pietate ita & doctrina intellexisset omnino desertum, nullo aliē modo disertū, vt cum ex multis alijs, tum ex ipso, in quo sequitur eum quem laudat, & in quo laudat errantem, intelliges; quos ambos turpiter errātes egregie corrigit, quē iure laudauimus, [b] Bellarminus vere doctissimus, ostendēs (quod ipsos latuit) cōplures eosdemq. fide integros scripsisse ante Gregoriū X. auctores, de septē Electoribus iam antea
C constitutis, adeo vt nequaquā vel fingi potuerit, eosdē ab ipso Gregorio X. originē ducere, quorū ante eius Pontificatū fieret mētio a diuersis eiusdē tēporis claris auctoribus.

a Auentinum auctor intelligit qui libro 5. Ann. Boior. id asserit.

b Bellarm. de translat. Rom. Imp. lib. 2.

DE NVMERO ELECTORVM.

Explosis igitur Nouatorum falsis opinationibus, repudiatisq. nouitatibus eorumdē, nec sic definita remanet quæstio, vt factū a Gregorio Quinto affirmare possimus, quod a Gregorio Decimo institui potuisse negatur. Siquidem etsi in controuersiam reuocari non potest (vt dictum est) id quod tributum fuerat a Rom. Pontifice Ottonibus Imperatoribus eligere successores, per Gregorium V. transfusum ad Germaniæ Principes: haud tamen adeo liquet, per ipsum fuisse Electores ipsos numero senario vel septenario definitos; sed & si factum fuerit, constare tamen, nequaquam id fuisse vsu receptum. De his ergo modo nobis agendum, ac demum a quo potissimum Romano Pontifice id primum inuenerimus institutum, in medium adducendum.

FEVDATARII IMPERII IDEM ELECTORES.

D Sane quidem nemo iure inficias ire poterit, post Tertij Ottonis Imp. obitum, ducentis & amplius annis, quotquot electi fuerunt Romanorum Reges, Imperatores designati, eosdem non septem dumtaxat Electorum, sed omnium Principum Germanorum qui ad Comitia conuenissent suffragijs fuisse ad regium culmen electos: quod præterquam singulorum promotiones, perspicue satis edocent, vt dubitationi nullus possit locus esse relictus, quæ adhuc extant de ipsis promouendis litteræ diuersorum Pontificum Romanorum ad Germaniæ Principes datæ: & inter alias, quas [c] Gregorius scribit ad omnes Episcopos, Duces atque Comites Teutonicos de noui Regis electione facienda, si Henricus in Synodo excommunicatus non resipisceret, ostendens illorum omnium ius esse par in eligendo Rege in Imperium promouendo. Ita etiam perseueraſſe tempore Innocentij Papæ Tertij, anno Redemptoris millesimo du-
E centesimo, cum mortuo Henrico Sexto Imperatore, Principes Germaniæ scissi sunt inter se, eligentibus alijs Ottonem Quartum, alijs vero Philippum, litteræ ambarum partium ad Innocentium Papam datæ significant, quibus manifeste apparet, non penes septem tantum fuisse ius eligendi, sed penes omnes tam Ecclesiasticos quā laicos feudatarios Imperatoris in vtraque Germania Principes. Extat scriptus tunc codex omnium illarum epistolarum, quæ in ea causa vltro citroq. datæ fuere, asseruaturq. in Archiuo Apostolicæ Sedis in Castello sancti Angeli in Vrbe, nimirum litteræ [d] Balduini Comitis Flandriæ vnius ex Electoribus, [e] aliæ Comitis Daburgensis & Metensis eodem munere perfungentis, [f] Adolphi Archiepiscopi Colonienſis, & [g] aliorum qui elegerunt Ottonem: quæ cum non sint adeo prolixæ, hic exempli causa recitandas esse haud duximus ociosum. sic se habent:

c Greg. 7 lib. 4. ep. 3.

d Eod. cod ep Innocen. Pap. ep. 7.
e eod. cod. ep 8.
f eod. cod. ep. 9.
g eod. cod. ep. 10

Sanctissimo Patri ac domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Sedis summo Pontifici

Universidad de Deusto
Biblioteca

tifici Principes & Barones Alemanniæ, clerici & laici debitam in Christo reuerentiam A
& sinceritatem obsequij.

Cum placuisset ei qui aufert spiritum Principum, & magnus & terribilis est super Reges terræ, dominum Henricum Imp. de medio auferre: necessariũ nobis fuit visum, de substituendo Rege tractatum & colloquium habere. Conuenimus ergo sæpius, & miserias & oppressiones, quas hactenus sustinueramus, recensentes, per vniuersos Regni . . . . . animos nostros ereximus, & quid honori Ecclesiæ Dei, & paci ac quieti subiectorum expediret, deliberantes, nunc vnum, nunc alium quasi finaliter eligere putabamus. Verum quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium, nisi per Deum: Placuit ei qui Abrahæ filium immolare volenti victimam prouidit, & Dauid fratribus iuniorem de post fœtãtes accepit, atque Matthiam ex discipulorum numero ad sortem Apostolatus elegit: serenissimum dominum nostrum Ottonem quondam B
Henrici Ducis Saxoniæ filium ad regimen Romani Imperij de terra peregrinationis suæ ex inopinato offerre nobis. Inuocata itaque sancti Spiritus gratia, prædictum dominum Ottonem, Christianæ Fidei cultorem deuotissimum, atque sanctæ Romanæ Ecclesiæ aduocatum & defensorem fidelissimum, & iudiciariæ potestatis obseruatorẽ iustissimum de longa & antiqua Regum prosapia ex vtraque linea specialiter editum ad Romani Regni fastigium iuste & rationabiliter elegimus; & sicut debuimus ipsius electioni cõsensimus, ipsumq. in Augustorũ sede a Carolo Magno apud Aquisgranum huic dignitati deputata locauimus, & corona, & Regni diademate per manũ domini Adolphi Colonensis Archiepiscopi, ea qua decuit, solemnitate, feliciter coronauimus.

Nos autem Principes, qui iam dictum dominum in Regem elegimus, feuda nostra, quæ ab Imperio tenemus, a manu ipsius recipiẽtes, Hominium sibi fecimus & fidelita C
tem iurauimus. tantæ igitur dignitatis munus excellẽtissimus Princeps diuinæ potius gratiæ quam suis meritis adscribẽs, primitias huius honoris asserens Domino, propria voluntate iuramento firmauit in primis sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, deinde omnia Ecclesiarum iura bona fide seruare & manutenere, & subiectos Imperij, exheredatos maxime & a suis possessionibus violenter ejectos, in sua iustitia, pro posse, iuuare & cõseruare. Prauam illam consuetudinem insuper, quam Imperatores antecessores sui in occupandis rebus mobilibus vel se mouentibus decedentium Episcoporum vel Abbatum Principum hucusque seruauerunt, penitus extirpans, nos Ecclesiasticos Principes ex hac indebita vexatione regali beneuolentia liberos dimisit, & decedentium bona suis successoribus seruanda liberaliter statuit.

Paternitati ergo vestræ dignum supplicare duximus, quatenus fidem & deuotionẽ D
domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi patris sui Henrici Ducis Saxoniæ, qui ab obsequio sanctæ Romanæ Ecclesiæ numquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti nostræ & vestræ, intuitu Dei ac nostri obsequij prouidentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate vestra confirmare, & Imperiali coronatione armare, paterna pietate dignemini. Sanctitatem insuper vestram obnixe rogamus, quatenus Principes & Barones a tam rationabili electione discordes Ecclesiastica censura ad concordiam reuocetis, & ab illicita fidelitate partis aduersæ claue sancti Petri resolutos, ad præstandam Regi domino nostro fidelitatem & subiectionem, auctoritate vestra compellatis. Vt autem a domino Rege nostro iura Romanæ Ecclesiæ (vt prædictum est) integra & illibata seruentur, nos in bona fide spondemus, & pro domino Rege nostro fideiubemus. E

† Ego Adolphus Colonensis Archiepiscopus elegi & subscripsi.
† Ego Berardus Paderbornensis Episcopus elegi & subscripsi.
† Ego Thietmarus Mindensis Episcopus elegi & subscripsi.
† Ego Vuidichindus Condeiensis Abbas elegi & subscripsi.
† Ego Gerardus Tudensis Abbas elegi & subscripsi.
† Ego Eribertus Vuerdensis Abbas elegi & subscripsi.
† Ego Henricus Dux Lotharingiæ, qui & Brabantiæ, Marchio Romani Imperij elegi & subscripsi.
† Ego Henricus Comes de Kuke cõsensi & subscripsi.] Porro hos omnes legitimos fuisse Electores, ipse Innocentius Papa suis est sæpe litteris testatus ad Germaniæ Episcopos & Principes datis, eodem codice comprehensis. Sed neque aduersarij ipsi negarunt,

A runt, hos legitimos fuisse Imperij Electores, sed tantum fuisse numero pauciores obiecere, eosdemq. auro corruptos ab Anglorum Rege eidem nepoti suo Ottoni fauente.

Sed vt scias reliquos Electores Philippo Sueuiæ Duci studuisse, quem in Regẽ elegerunt: ex titulo litterarum earumdẽ ad Innocentium Papam tunc scriptarũ sic accipe:

Reuerendo in Christo patri domino Innocentio sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontifici Germaniarum Principes & Magnates in Christo filij, Magdeburgensis Archiepiscopus, Treuirensis Archiepiscopus, Bisuntinæ sedis Archiepiscopus, Ratisponensis Episcopus, Frisingensis Episcopus, Augustanus Episcopus, Constantiensis Episcopus, Eistetensis Episcopus, Vuormatiensis Episcopus, Spirensis Episcopus, Buxiensis Electus, Hildesheymẽsis Episcopus Imperialis aulæ Cancellarius, Abbas Fuldensis, Abbas
B Hesuuoldensis, Abbas de Tergente, Abbas Ebuuacensis: Item Rex Boemiæ, Dux Saxoniæ, Dux Bauariæ, Dux Austriæ, Dux Morauiæ, Marchio de Ruuesperg, alijq. Alemanniæ nobiles.] & infra.

Magnitudini vestræ duximus declarandum, quod mortuo inclyto domino nostro Henrico Romano Imperatore Augusto, collecta multitudine Principum, illustrem dominum nostrum Philippum in Imperatorem Romani solij rite & solemniter elegimus, &c.] in fine autem numerantur & alij Principes absentes, qui per litteras consensum præstiterunt. Incipit epistola: Existimare non valet ratio, &c.] & ista est, ad quã respondet Innocentius illa, quæ habentur descripta in capitulo Venerabilem. Ex quibus redarguas Ostiensem, dum interpretans [a] decretalem illam, hos, quos ipse Papa re- *a cap. Venera. bilem ext. de elect.*
darguit, existimauit fuisse illos septem vulgatos ore omnium Electores: nam ex his
C perspicue intelligimus, quam procul absit, vt temporibus Innocentij Papæ Tertij septẽ tantummodo fuerint Electores, cum liqueat ex dictis epistolis omnes Imperij feudatarios Ecclesiasticos, Archiepiscopos, Episcopos & Abbates & sæculares Principes, Duces, Marchiones, Comites & Barones legitimos esse habitos Electores Romanorum Regis designati Imperatoris. sed neque id mutatum reperitur, cum anno millesimo ducentesimo duodeuigesimo post Ottonem Fridericus Secundus creatus est Cæsar, vt apparet ex comitijs tunc ea de causa habitis. Hæc cũ ita luce meridiana perspicua habeãtur: attamen nõ vsque ad Gregorium Decimum fuit septẽ Electorum dilata creatio; quæ a quonam Romano Pontifice fuerit primitus decreta, & vbi locorum, & qui electi fuerint, certo certius ex synodalibus Actis in promptu est demõstrare, vt ea tuto affirmare possimus. Et ne de impostura vel leuis suspicio possit oriri, ipsos etiã S. Ecclesiæ Romanæ hostes acerrimos & implacabiles, suis libris asserentes, & in medium affe-
D rentes, & aliud licet agentes, id tamen ingenue profitentes, adhibebimus testes, quorum alter suis temporibus res gestas conscripsit, & ex epistolis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, aliorumq. Principum, necnon ex Conciliorum Actis, alijsq. publicis monumentis ex integro recitatis historiam texuit; alter vero ex recentioribus huius tẽporis Nouatoribus, qui in odium quo flagraret aduersus Romanã Ecclesiã, illum e latebris erutum edidit Commentarium. hæc autem vt exacte percipias, attende.

Vixit temporibus illis Matthæus Parisiensis, monachus S. Albani in Anglia, qui Anglicanam historiam aggressus est scribere ab anno Redemptoris millesimo sexagesimosexto, perduxitq. eam vsque ad annum millesimum ducentesimum quinquagesimum, vt in fine ipse testatur his verbis: Hic terminantur fratris Matthæi Parisiensis, monachi S. Albani Chronica, quæ pro vtilitate posteritatis subsecuturæ, Dei pro amo-
E re, & B. Albani Anglorum protomartyris honore, ne memoriã euentuum modernorũ vetustas aut obliuio deleat, litteris commendauit.] his vero mox subijcit versus istos:

Virginis a partu tam mille volumina Phœbus
Cum bis centenis & quinquaginta peregit
Annua: sed visum non est, sub tempore tanto,
Aprilis sexto fuerit quod Pascha Kalendas
Dum quinquagenus orbem percurreret annus.
Hoc tamen euenit anno, cui terminus hic est.] addit vero: Fluxerũt vtique ab Incarnatione Domini viginti & quinque annorũ quinquagenæ, &c.] hæc ad tẽpora auctoris cognoscenda, quibus vixit, & scripsit, dicta sunto. Qui suis scriptis quam fuerit animo infensissimo in Apostolicam Sedem (iuxta illud: [b] Loquela tua manifestũ te facit) *b Matt. 26.*
quiuis facile poterit intelligere (nisi probra illa fuerint additamenta potius eius qui edidit Nouatoris, hæretici hominis, cũ peculiare sit illis, libros quos potuerint depra-

CERTA FIDES DE TEMPORE QVO CREATI SVNT SEPTEM ELECTORES.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uare) dum nulla in eo libro prætermittitur occasio carpendi Romanos Pontifices, im- A
mo & sine occasione, omnia ipsorum facta in deteriorem accipiens partem, cordis se-
creta rimans, & in malũ sensum semper interpretãs, in eos, eorumq. ministros acerbis-
sime inuehitur semper, nec parcit vmquam, vt plane de illo sit iure meritoq. dicendũ:
Malus homo de thesauro suo profert mala.] cum & secundũ illud dictum Saluatoris
acciderit ipsi: [a] Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tenebrosum erit.] dum
etiam quæque sancta, quæque iusta ac pia in prauum sensum accipiens, fugillat pa-
riter & infamat. sed quid accidit? cum liber iste indignus luce a maioribus iudicatus,
occultatus cum lateret in angulo: his ipsis temporibus nostris, magno præconio tam-
quam præuia face, emersit in lucem, Nouatoris opera editus Londini in Anglia, anno
Redemptoris millesimo quingentesimo septuagesimoprimo. A quo libro si quis de-
mat calumnias, inuectiuas, dicacitates, & blasphemias in Apostolicam Sedem frequen- B
ter iteratas, aureũ sane dixerit Commentariũ, vtpote quod ex publicis monumentis,
totidem verbis redditis (vt dictum est) egregie contextum & coagmentatũ inueniatur.

[a] Matth. 12.

DE CONCILIO OECVMENICO SVB INNOCENTIO PAPA QVARTO.

In quo quidem inter alia nobilia monumenta habentur Acta Concilij Lugdunensis
Oecumenici, cui interfuerunt in primis ipse qui indixit, Innocentius Papa Quartus, an-
no Redemptoris millesimo ducentesimo quadragesimoquinto, simulq. duo Patriar-
chæ Orientales, Constantinopolitanus videlicet & Antiochenus, suamq. præsentiam
eidem exhibuit Imp. Constantinopolitanus, præter alios Principes, Regumq. Legatos,
post præsides diuersarum Ecclesiarum. In eo autem post excommunicationis senten-
tiam promulgatam ab ipso Pontifice in Fridericum Imp. post tractationem eorum,
quæ spectant ad expeditionem in subsidium Terræ sanctæ, complura alia ad statum
Ecclesiæ bene disponendum constituta sunt, & inter alia titulus est additus de Electio- C
nibus, ob litium decisionem, in eoq. simul septem definiti ab eodem Pontifice Electo-
res Imperatorum leguntur his verbis:

SEPTEM PRIMITVS INSTITVTI ELECTORES.

ELECTORES IMPERATORVM.

LAICI: Dux Austriæ.	PRAELATI: Archiepiscopus Colonien.	Principales.	
Dux Bauariæ.	Archiepiscopus Moguntinus.		
Dux Saxonum.	Salsburgensis.		
Dux Brabantiæ qui & Louaniæ.	*Sequuntur hæc.*		

Isti ducentur in insulam quamdam Rheni, & dimittentur soli in ea, & amouebun-
tur omnes nauiculæ, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Nec adueniat aliquis
ad eos, donec sint cõcordes. Huic negotio præerit Archiepiscopus Colonien sis, secun-
dus Moguntinus, tertius Salsburgensis.] hæc de Electoribus septenario numero defini- D
tis. Stetit numerus conscriptus, perseuerauitq. in futurum, personæ autem quatuor
mutatæ, nempe vt pro Salsburgensi positus fuerit Archiepiscopus Treuirensis, proq.
tribus illis Ducibus, Austriæ, Bauariæ, atque Brabantiæ fuerint subrogati, Comes
Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, atque Rex Boemiæ, qui potius locum
teneret Definitoris, si discrepent Electores, quam vnius ex Electoribus ipsis.

A quonam autem, retento Electorum septenario numero, facta fuerit ista mutatio,
num ab eodẽ Innocentio, vel alio aliquo ex successoribus eius: hoc (fatemur) nos latere.
Ex conuentione autẽ Germaniæ Principum id esse sancitũ, qui sui temporis Chroni-
con scripsit, perduxitq. vsque ad annum ducẽtesimum quinquagesimum sextum, post
dictum sub Innocentio Quarto Concilium Lugdunense annos vndecim, Albertus Ab-
bas Stadensis, quod haud pridẽ Helmistadij cusum est, anno Domini M. D. LXXXVII. E
hæc habet: Ex prætaxatione Principum & consensu eligunt Imperatorem, Treuiren-
sis, Moguntinus, & Colonien sis.] & de sæcularibus: Palatinus eligit (inquit) quia Da-
pifer est, Dux Saxoniæ quia Marescalcus, & Margrauius de Brandeburg, quia Came-
rarius; Rex Boemiæ, qui pincerna est, non eligit, quia non est Teutonicus.] hæc ipse. Ex
quibus illud in primis intelligere possumus, id ipsis exposcentibus Principibus simul
consentientibus (nam hoc est illud quod ait ex prætaxatione Principum & consensu)
vel ab ipso Innocentio Quarto post Lugdunense Concilium factum esse, vel sub eius
successore Alexandro Quarto, cuius annus secundus incidit in annum Redemptoris
M. CC. LVI. ad quem dictus auctor suum perduxit Chronicon, & non ab ipsis Princi-
pibus sua sponte: nam cuius fuit de septem Electoribus legem condere, non alterius
quam ipsius esse potuit eam aliquo modo mutare, vel quomodolibet moderari.

Elicitur etiam ex dicta Alberti assertione, ipsum Regem Boemiæ nondum in Electo-
rem

A rem vel definitorem inter Electores ad numerum septenarium cooptatum fuisse, ante scilicet dictum annum quinquagesimum sextum post millesimum ducentesimum, quo ea ipse scribebat. Quod vero qui ab Innocentio electi Principes Electores Dux Austriæ, Dux Bauariæ, & Dux Brabantiæ cesserint alijs: inde prouenisse videri potest, quod magis cuperent eligi, quam eligere Imperatores; sicq. inter eligendos potius quam inter Electores locum habere maluerint.

Porro ante hæc tempora nullum historicorum inuenire est, qui vel nominetenus septem Electorũ meminerit. Qui primus horum meminisse reperitur Martinus Polonus, qui claruit sub eodem Innocẽtio Papa Quarto, in Ottone Tertio de istis agit his verbis:

Et licet isti tres Ottones per successionem generis regnauerint: tamen postea fuit
B institutum, vt per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui sunt septem, videlicet primi tres Cancellarij, Moguntinus Germaniæ, Treuirensis Galliæ, Colonien sis Italiæ, Marchio Brandeburgensis Camerarius est, Palatinus Dapifer, Dux Saxoniæ ensem portat, Rex Boemus pincernam agit. Vnde versus.

Moguntinensis, Treuirensis, Colonien sis,
Quilibet Imperij sit Cancellarius horum,
Et Palatinus Dapifer, Dux portitor ensis,
Marchio præpositus Cameræ, pincerna Boemus.
Hi statuunt dominum cunctis per sæcula summum.] hæc Martinus primus omnium auctor, qui septem meminit Electorum, in Ottone Tertio referens quæ postea suo tempore facta essent. Vnde irrepsit error, vt sub Ottone Tertio, sub quo id ab eo scriptum inuenerunt, multi putauerint septem fuisse creatos Electores; scripse-
C rintq. a Gregorio factum, quod scriptum repererunt sub eodem Gregorio Papa Quinto, nimirum ab ipso eosdem septem constitutos fuisse Electores. Cum tamen illud quod Martinus ait: Tamen postea fuit constitutum, vt per officiales Imperij, &c.] ad sua ipsius Martini tempora (vt audisti) sit referendum. Et cum non alius quam Martinus (vt dictum est) primus auctor huius assertionis habeatur (nullus enim, quod repetendum est, ante eum repertus est auctor, qui vel nominetenus septem Electorũ meminerit:) ad ipsum alludisse oportuit sanctum [a] Thomam, dum de regimine Principum scribens hæc obiter ait: Otto Imperium tenuit vsque ad tertiam generationẽ, quorum quilibet vocatus est Otto. Ex tunc (vt historici tradunt) per Gregorium Quintum genere similiter Teutonicum prouisa est electio, vt videlicet per septem Principes Alemanniæ fiat, quæ vsque ad ista tempora perseuerat, quod est spacium
D ducentorum septuaginta annorum vel circiter, & tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, quæ supremum gradum in Principatu tenet, Christi Fidelibus expediens iudicauerit.] hæc sanctus Thomas, qui cum numeret ducentos septuaginta vel circiter annos a Gregorio Quinto: vtique ad vltima tempora eiusdem sancti Doctoris ea est scriptio referenda, cum ipse obijsse dicatur anno septuagesimoquinto post millesimum atque ducentesimum annum.

[a] Thom. de reg. Princ. lib. 3. c. 19.

Ceterum etsi Martini historia hæc excedat tempora, vt quæ perueniat vsque ad annos Redemptoris mille ducentos septuagintasex, eam prius editam, annuis accessionibus, dum vixit, auctam possumus existimare. Cum igitur sanctus Doctor his, quæ asserit de septem Electoribus citet historias, nec aliæ vsquam sint inuentæ, quæ septem Electorum meminerint, nisi Martini in Ottone Tertio: ipse eum sequutus, quod ip-
E sum sensisse putauit, bona fide conscripsit, sicut & ceteri postea eadem scribentes fecisse noscuntur. Verum non dixit Martinus, Post Ottonem id fuit obseruatum, sed sic: Postea fuit institutum, vt per officiales Imperij, &c.] quando autem acciderit illud, Post ea, certe non ante Innocentium Quartum, vt est demonstratum. Verum amphibologia Martini, scriptores illos omnes fecit errare, qui constitutionem septem Electorum Gregorio Quinto tribuerunt, qui tantum auctor reperitur fuisse, vt electio Regis in Imperatorem promouendi (vt superius dictum est) ad omnes Germaniæ Principes & prælatos Imperij feudatarios pertineret. at hæc his satis qui purã diligunt veritatẽ.

His peractis, absoluta Synodo, Otto Imp. in Germaniã reuertitur, & cum eo S. Adalbertus Pragensis Episcopus, qui antequam rediret in Boemiã, perrexit in Gallias ad visitandum corpus S. Martini, inde vero Floriacum veniens, S. Benedicti venerandas reliquias coluit, vt testatur auctor, qui tunc præsens adesse poterat in eiusdẽ Adalberti vita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic vero quod ad reditum Ottonis in Germaniam spectat, opportune admonendum Lectorem putamus, confundere & inuertere omnia eos, qui vnum tantum aduentum Ottonis in Italiam fuisse putarunt, cum bis saltem ex Ruperto Tuitiensi Abbate, eum venisse, sit exploratum in vita quam scripsit Heriberti Colonienſis Episcopi. Immo antiquiores Chronographi, ter in Italiam venisse ipsum Ottonem Tertium tradunt, vt [a] Adam in Chronico, cui Ditmarus etiam consentire videtur. Nos autem pro virili tres ab inuicem diuersos aduentus in Italiam Ottonis distinguentes, quæ in vnoquoque gessit, hic describenda curauimus. Ditmarus temporis huius historicus, vbi agit de hoc primo aduentu Ottonis in Italiam, & ejus reditu in Germaniam, ista tunc accidisse tradit: Reuersus (inquit) Aquisgranum, Caroli Cæsaris ossa vbi requiescerent cum dubitaret: rupto clam pauimẽto, vbi ea esse putauit, fodere, quousque hæc in solio inuenta regio, iussit. Crucẽ auream quæ in collo eius pependit cum vestimentorũ adhuc imputribiliũ parte sumens, cetera cũ magna veneratione reposuit.] hæc Ditmarus.

[a] Adam lib. 2. cap. 29. 30.

DE CAROLI MAGNI SEPVLCHRO REPOSITO.

SEQVITVR Christi annus nongentesimus nonagesimus septimus, Indictione decima, quo sanctus Adalbertus Pragensis Episcopus, dum accepti muneris Apostolatus numeros explet, martyrium est in præmium consecutus. Quod ad tempus spectat, restatur id Cartuitius Episcopus in vita S. Stephani Regis Vngariæ, necnon Lambertus in Chronico, & alij his recentiores. Quomodo [b] ista se habuerint, qui res ab eo præclare gestas est prosecutus, auctor eius temporis exacte describit; nempe primũ de futuro, hoc anno, martyrio suo, & suorũ fratrum cæde per Boseslaũ Regem Boemiæ facta prænognita per eam quam Deus ostẽdit antea visionem; inde vero de prohibitione quam accepit ab eodem Rege, ne penitus ad suam rediret Ecclesiam. cum ipse compedibus, quibus tenebatur residendi in Ecclesia Pragensi solutus, ad Prussios profectionẽ instituit. Prima autem statio in ea peregrinatione fuit Gnesna ciuitas, in qua Missam celebrasse Sanctum, & quamplurimos baptizasse testatur. In Prussiam vero venientẽ derisione & verberibus exceptum, & abire iussum cum suis, idẽ auctor enarrat. vbi repulsi, cum ad vicinos Luiticos populos profectionem arriperent, reuersuri rursum opportunius ad Prussios: ab ijsdem vinculis vinciuntur, atque ducuntur ad superciliũ montis, vbi sanctissimus Adalbertus septem confossus lanceis, martyr migrauit in cælum.

ADALBERTVS REPVDIATVS A SVIS ABIT IN PRVSSIAM

[b] apud Sur. die 23. Apr. tom. 2.

MARTYRIVM S. ADALBERTI

Porro eiusdẽ S. Adalberti martyrium tamquã præsentes per visum spectarũt Romæ monachi monasterij S. Bonifacij, magnus ille Nilus Abbas, de quo superius, & Ioannes Abbas, & alius presbyter, qui vt idem auctor ait, dum Missam faceret, & sacram hostiam iuxta ritum religionis offerret, reuelans spiritus ad aures dixit, vt beati Adalberti martyris suffragia laboranti mundo imploraret. Paret ille libens monitis diuinis; & intra memoriam SS. Martyrum Adalbertũ vocat, vt pro nostris erroribus apud diuinã misericordiam mactata hostia intercedat.] passus est vigesimatertia mensis Aprilis, & post mortem miraculis coruscans illud fecit in Gentium conuersione, quod viuens facere concupiuit. Quod testatur Petrus Damiani in [c] Romualdo, dum tradit barbaros illos pepercisse S. Bonifacio prædicanti in Russia, quod timerent, ne si martyr fieret, sicut sanctus Adalbertus, miraculis cælitus illustratus ad Fidem Christianam populos illos conuerteret. Qui prosequuti sunt res [d] Polonorum, tradunt corpus sancti Adalberti redemptum fuisse æquali auri pondere a Prussis, illudq. translatum in Gnesnensem Ecclesiam, vbi immensis claruit miraculis: quorum fama permotus Otto Imp. ab Italia Gnesnam vsque fuerit peregrinatus, vt suo loco dicetur.

MARTYRIVM S. ADALBERTI ROMAE COGNITVM.

[c] Petr. Dam. in Romualdo c. 89

[d] Idem Petr. ibid. cap. 88.

S. BONIFACII APOSTOLATVS AD PRVSSOS.

Quod autem martyr martyrem pariat, accidit eodem tempore, vt S. Bonifacius cognatus Ottonis Imp. de quo superius, relinquens florens sæculum, sequens Romualdũ, vitam monasticã sit amplexus; qua bene institutus valeret ad martyrij coronam pertingere. Qui audiens Adalbertum iam coronatũ, impatiens moræ illud ipsum vitæ stadium sibi currendum proposuit. At quomodo istud: a Petro Damiani sic accipe: Cum igitur post diuturnã eremiticæ disciplinæ cursum, ad prædicandũ iam ire disponeret: Romam primũ pergere studuit. Et ab Apostolica Sede cõsecrationẽ Archiepiscopatus acce-

accepit. Retulit autem mihi quidam senex monachus, qui eum illuc de Rauennæ finibus comitatus fuerat, quia in toto illo itinere vir venerabilis, cum omnibus quidem qui eum sequebantur, pedester ibat, sed ipse iugiter psallens, & ceteros longe præcedens, nudis semper pedibus incedebat. pro labore quidem itineris quotidie comedebat, per singulos dies de medio pane & aqua viuens. in diebus festis, ignoto videlicet omni liquamine, quotidiano victui poma quælibet vel herbarũ radices addebat. Postquam autem consecratus est, quotidie obseruabat & monasticum pariter & canonicum in celebrandis horarum officijs ordinem.

S. BONIFACII PROFECTIO AD CONVERSIONEM GENTIVM.

Cum vero iam Vltramontanos peteret fines, equo quidem vehebatur, sed venerabilis pontifex (sicut dicitur) nudis cruribus semper & plantis adeo intolerabilem frigidissimæ regionis sufferebat algorem, vt volens descendere, non pedem a subhærente ferro disiungeret, nisi aqua calida subueniret. ad Gentiles autem postremo perueniens, cum tanta cœpit feruidi pectoris constantia prædicare, vt iam nullus ambigeret, quia vir sanctus martyrium flagitaret. Illi vero timentes ne sicut post martyrium beati Adalberti coruscantibus miraculorum signis, Sclauonicæ gentis plerique conuersi sunt, ipsis quoque similiter eueniret: longo tempore a beato viro manus artificiosa malitia reprimunt, & cupidissimo mori, nolentes occidere, crudeliter parcunt.] Iam ante diu Euangelium in Russia (vt dictum est superius) fuerat prædicatum, & quamplurimi eorum Christiani effecti erant, sed ingruentibus iugiter bellis vix aliqua Christianitatis memoria residua erat, cum prouincia illa Bonifacij prædicatione atque miraculis bene culta, rursus virere atque florescere cœpit, aucta vero magno frugum prouentu, cum meruit ipsius Bonifacij martyris sanguine irrigari. Quando autem id contigerit, & qua occasione, suo loco dicturi sumus.

QVIS VERVS APOSTOLATVS.

Huc prouoco Nouatores, vt discant (si quæ tamen scintilla innati omnibus cognoscẽdæ veritatis luminis in eis reliqua est) quales sint veri Apostolici viri, & a quo Apostolatũ ad Gentes accipere consueuerint, vt legitimi vocarentur, & non aduiterini Christi Dei ministri: vt veri Apostolatus intuentes signa, quæ vel ante præcesserunt, vel quæ comitata sunt eos, & quæ sunt postea subsequuta: in seipsos miseri conuertentes oculos, stigmata sibi inusta arte diaboli superbiæ charactere, apostasiam non Apostolatum significantia, videant & expaueant. cetera autem de Bonifacio inferius.

[a] Cartuit. in vita S. Steph. Reg. Hungar. apud Sur. die 20. Augusti. tom. 4. c. 4.

Hoc eodem anno (vt auctor est [a] Cartuitius) Geisa primus Dux Christianus Hungariæ, de quo plura superius, ex hac vita migrauit in cælum, cui succedit S. Stephanus eius filius, qui ætate licet adolescens, tamen sapientia canus erat, atque in primis religione præstans quod simulac pater decessit, ciuile bellum causa Christianæ Fidei est exortum, extinxit. Res digna memoria, quam his verbis idem auctor est prosequutus: [b] Diaboli instinctu populus Gentilis Christianæ Fidei iugo colla supponere noluit, & cum Principibus domini sui imperio subducere se moliebatur. Itaque depopulabantur eius vrbes, prædia vastabant, possessiones diripiebant, ministros cædebant, & vt cetera taceam, etiam ipsi insultabant. Cumq. ab huiusmodi improbitate reuocare se nollent, nec suo furori & amentiæ modum statuerent, Dux ipse diuinæ virtuti confidens, ad edomandam illorum rabiem cum sui exercitus copijs sub signis Dei dilecti pontificis Martini, & clarissimi martyris Georgij mouit in hostes, qui tum forte vrbem obsidebant, quem vulgo Vesprinum vocant. Quod quidem illi in eius fecere contumeliam, vt quem ad locum ille familiarius consueuisset accedere, ibi ipsi considerent, essetq. ex eo loco facilior ipsi aditus ad alia præsidia occupanda. At ille diuina fretus ope & clementia illos aggressus est, & illis quidem suis armis confidentibus, ipso vero Fide armato, vtrimque congressi sunt.

[b] Ibid. cap. 5.

S. STEPHANVS DVX VNG.

ERIGIT MONASTERIVM S. MARTINI.

Victis tandẽ hostibus, & partim cæsis, partim captis, Dux victor abscessit, & sapienter quidem de illorũ villis & agris siue possessionibus statuens, non quemadmodum olim Saul, qui superatis Amalechitis, contra quã Dominus iusserit, ex eorũ spolijs optima quæque seruauerat, sed quia Pãnonia beatissimũ Martinum apud se natum gloriatur, cuius etiã meritis vir Christi fidelis (vt iam dictum est) ex hostibus victoriam reportauit, nihil de rebus eorum in suos vsus conuertit, sed ex Dei amantium consilio, iuxta eiusdem sancti præsulis fundũ, eo loco, qui Sacer mons dicitur, vbi S. Martinus, cum in Pannonia degeret, precari solitus erat, sub eius nomine monasterium cõstruxit, possessiones & redditus sufficientes ei tribuens. Idem vero de Episcopis constituit, ex illorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

captiuorum facultatibus decimas persolui volens, idq. adeo exacte, vt si quis decem A
haberet proles, decimam prolem S. Martini cœnobio daret. Ita igitur hostibus sub iugum missis, Christi miles gaudio spirituali perfusus, omnem ingenij sui vim contulit ad consectandam doctrinam Euangelicam, &c.] reliqua enim de ipso, & de Hungarica Ecclesia bene disposita, dicturi sumus inferius suo loco.

IESV CHRISTI ANNVS 998. GREGORII V. PAP. ANNVS 3. OTTONIS III. IMP. 15. BASIL. ET CONST. IMPP. 23.

ROBERTVS REX FRANCORVM SOLVS.

SEQVITVR annus Redemptoris nongentesimus nonagesimusoctauus, Indictio- B
ne vndecima, quo mortuo Hugone Francorum Rege, eius filius qui cum patre regnare cœperat, solus summa rerum potitur. hic autem ob illicitum contractum cum affine atque commatre coniugium coercitus est. Cum enim ea de causa celebrata esset in Gallijs Synodus, in qua adulatione Episcoporum, concessum eidem fuit tale coniugium: reclamante Gregorio Romano Pontifice est dissolutum, & delinquentes Episcopi pœnitentia castigati. Est de his epistola Leonis Papæ Noni ad Henricum Roberti filium, in qua inter alia habet hæc verba: Pater tuus Robertus laude & consultu Episcoporum Regni tui, Bertam matrem Odonis Comitis sibi duxit vxorem: ob quam rem, quoniam sibi erat affinitate coniuncta, ab antecessore nostro Gregorio Quinto cum Episcopis qui placito interfuerunt, reprehensi sunt. Postea ad Sedem Apostolicam venientes, cum satisfactione sumpta pœnitentia, redierunt ad propria.] C
hæc ipse, quæ recitat Iuo Episcopus Carnotensis in Panormia.

Porro suasione Abbonis Floriacensis Abbatis magni nominis viri, Robertum Regem dimisisse eamdem commatrem suam, vinculo etiam affinitatis coniunctam, testatur Helgaldus monachus in vita ipsius Abbonis. Sic igitur illa dimissa, vxorem duxit Constantiam filiam Vuilelmi Comitis Arelatensis. Petrus Damiani in epistola ad Desiderium Abbatem Cassinensem de eiusdem Roberti Regis agens coniugio, ostendit Episcopos Galliarum ita coercitos a summo Pontifice, postea sub anathemate cohibuisse Regem ab eiusmodi coniugio, ex quo non dulcis & chara soboles orta est, sed monstrum horrendum. ita tali signo factum execrandum Deum detestari, ostensum fuit. sed audi iam Petrum:

MONSTRVM EX ILLICITO CONIVGIO.

Sæpe Deus omnipotens terribile exhibet etiam in hac vita iudicium, nec tamen mi- D
seri homines desinunt iterare plectendum: nam Robertus Gallorum Rex, auus istius Philippi, qui in paterni iuris sceptra successit, propinquam sibi copulauit vxorem, ex qua suscepit filium, anserinum per omnia collum & caput habentem. Quos etiam, virum & vxorem omnes fere Galliarum Episcopi communi simul excommunicauere sententia. Cuius sacerdotalis edicti tantus omnem vbique populum terror inuasit, vt ab eius societate vniuersi recederent, nec præter duos seruulos ad necessarij victus obsequium illi remanerent; qui tamen & ipsi omnia vasa in quibus Rex edebat & bibebat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabula ignis exhibebant. His autem Rex coarctatus angustijs, ad sanum consilium rediens diuortium fecit, inijtq. legale connubium.] Eadem de monstro genito habentur in historiæ Aquitanicæ fragmentis ex Pithœi collectione editis, vbi hæc verba: E

Dum enim de eodem Rege eadem mulier concepisset: credens se parituram filiũ, peperit monstrum. Quæ res Regem perterruit, & librum repudij eidem mulieri dare compulit. Quo facto, absolui cum toto suo meruit Regno.] hæc ibi. Helgaldus monachus, qui vitam eius fidelissime scriptam habet, dum comparat eum Dauidi peccanti, sicut illũ per Nathan, ita hunc per Abbonem sanctum Abbatem reuocatum ad pœnitentiam tradit, dum ait: Istum æque per dominum & venerabilem Abbonem Floriacensium a Deo prælectum Abbatem, nunc Christi fauente gratia, miraculis coruscum, spreta mortis formidine, dure increpatum priuatim & publice. Cuius sancti viri increpatio tam diu perstitit, donec Rex mitissimus reatum suum agnosceret, & quam male sibi copulauerat mulierem, prorsus derelinqueret, & peccati maculam grata Deo satisfactione dilueret.] hæc Helgaldus Floriacensis monachus. Porro quam pius

A pius quam sanctus idem Rex vsque ad obitum perseuerauerit, idem auctor texens res ab eo præclare gestas enarrat.

Insuper hoc eodem anno, scilicet duodemillesimo (vt a Glabro[a] ponitur) nouis motibus contigit Galliam agitari, cum sancti Odilonis virtus innotuit. Quinam isti fuerint, ab eodem auctore sic accipe: Sequenti, inquit, denique anno ascendit Robertus Rex in Burgundiam cum magno exercitu pugnatorum, ducens etiam secum Richardum Rothomagorum Comitem cum triginta millibus Northmannorum, quoniam Burgundiones ei fuere rebelles, nolentes eum suscipere in ciuitatibus & castris, quæ fuerant Ducis Henrici eius videlicet auunculi, quin potius sibi in proprias diuisere partes. Deueniens quoque Rex primitus cum omni exercitu ciuitatem Antisiodorum, eam obsidione circumdedit. Qui diu ibi crebris assultibus fatigatus recedens, non
B aduersus eam præualuit, quæ fertur numquam fraude vel hoste fuisse * decepta. Relicta namque ciuitate, Rex cum vniuerso bellico apparatu, conuertit se ad castrum beati præsulis Germani expugnandum, quod munito aggere præpollens, hæret ciuitati: vallauerat enim illud Landrici Comitis exercitus, necnon eiusdem loci familiares viri, hostium siquidem metuentes sacri gregis diremptionem. Occurrit interea furenti Regi Odilo venerabilis Abbas Cluniacensis monasterij, cupiens interuenire inter partes vtrasque: sic quidem vt Regi exhiberetur honorificentia, solidaretur concordia Principum, pax patriæ firmaretur. Qui minus posse fieri cernens quod decreuerat: hortabatur Fratres octo tantummodo, qui ad Confessoris custodiam relicti fuerant (nam ceteros cum suo Abbate Hilderico nomine iussio Regis inde exire compulerat) vt orationi instarent assidue, si forte Domini pietas eos, pariterq. locum a tanta obsi-
C dione dignaretur eripere.

* capta.

Sexto igitur obsidionis die illucescente, nimio Rex arreptus furore, indutus lorica simul & galea, omnemq. exercitum dictis acuens, habens etiam secum Hugonem eiusdem vrbis pontificem, solum ex omni Burgundia parti Regis fauentẽ. Eidem namque Regi in procinctu iam constituto occurrit supradictus Abbas Odilo, illum increpans, eiusq. primates redarguens, cur aduersus tantum Dei pontificem scilicet Germanum hostili manu insurrexissent, cui specialiter (vt in Gestis illius inuenitur) vsui fuit, Dei auxilio, & bella compescere plurima, & Regum ferocitati resistere. Cuius verbis minus auditum præbentes, quo tendebant, peruenerunt, cingentesq. supradictum castrum in coronæ modum: certatim illud expugnaturi prœlium inierunt. Alternis quoque partibus diu multumq. decertantibus, domus suæ parti, Dei subito affuit præsens au-
D xilium. Nam eiusdem castri vniuersa capacitas ita repleta est hora prœlij tererrima nebula: vt nemini hostium aforis peruius foret iaculandi aditus, cum ab intro repugnantibus cernerent se graui cæde prosterni, sicq. cum suorum, maxime Northmannorum concisione dimiserunt castrum incolume: quos licet tarde, pœnituit aduersus magni meriti locum arma sumpsisse. Contigit etiam vt hora, qua Regis exercitus aduersus locum sacrum certamen inire cœpisset, vir religiosus Gislebertus, eiusdem loci monachus super altare beatæ Mariæ semper Virginis, quod decentius ceteris in vertice eiusdem constat Ecclesiæ (quemadmodum hora diei tertia quotidie consueuerat) Missarum sacramenta celebrare inciperet: quod scilicet factum satis cælitus præstitæ congruit victoriæ. Sequenti igitur die egrediens Rex inde processit, igne cremando res hominum præter ciuitates & castra tutissima vsque ad superiores Burgun-
E diæ partes. qui Franciam rediens, post hæc tamen licet tardius ad se reuersis Burgundionibus, prospere vniuersam obtinuit regionem.] hucusque Glaber.

[a] Glab. lib. 2. cap. 8.

Quod autem Richardi Comitis Rothomagensis, ac principis Northmannorum Robertum Regem sequentis mentio facta est, primi eius nominis Ducis: hic opportune de huius temporis statu Ecclesiæ Northmannorum eorumq. principum religione Christiana, ex eodem auctore dicendum est, qui ait: [b] Indeq. orti *Northmannorum* Duces excellentissimi, Guillermus videlicet, atque post ipsum quique denominati paterno seu auito iure, Richardi. Illorum quippe Ducaminis principatus fuit metropolis ciuitas Rothomagorum. Cum igitur prædicti Duces vltra ceteros viguerint militiæ armis: tum perinde præ ceteris gratia communis pacis ac virtute liberalitatis. Nam omnis prouincia, quã illorum ditioni subijci contigerat, ac si vnius consanguinitatis domus vel familia inuiolatæ fidei concors degebat: nempe furi ac prædoni apud illos

[b] Idem lib. 2. cap. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

illos comparabatur, quicumque hominũ in aliquo negotio plus iusto vel falsum quid- A
piam venundandum mentiens subtrahebat alteri. Egenorum quoque & pauperũ, omniumq. peregrinorum, tamquam parentes filiorum, curam gerebant assiduam. Dona etiam amplissima sacris Ecclesijs pene in toto orbe mittebant, ita vt etiam ab Orien-
[1] f. Rothoma- te, monte scilicet denominatissimo Sina, per singulos annos monachi [1] Rothomagi-
gum ni venientes, qui a prædictis Principibus plurima redeuntes auri & argenti suis deferrent xenia. Hierosolymam vero ad sepulchrum Saluatoris centum auri libras, Secundus misit Richardus; ac quosque cupientes illuc deuote peragrare, donis iuuabat immensis.] hæc de primitiua Northmannorum in Gallijs consistentium Ecclesia Glaber.

ARABES PROFLIGATI A HISPANIS. Quod vero ad statum pertinet rerum Hispaniarũ, in hunc vsque diem sub Veremun
do Rege magis ac magis labefactatæ miserando interitu ita sunt attritæ atque prostra- B
tæ, vt amisso Legionensi Regno, & Gallæciæ ciuitate Compostella excisa, & Ecclesijs dirutis, vix sepulchro sancti Apostoli Dei virtute illæso seruato, in vltimum discrimen essent adductæ: cum exiguæ vires Christianorum Principum in vnum collectæ, quæ bellis ciuilibus non disiunctæ tantum, sed mutuis confectæ cædibus debilitatæ admodum fuerant, aduersus Almanzorem Regem Arabum numerosissimo pollentem exercitu non restitere tantum, sed & superauere quã felicissime, desideratis ex peditibus eius (vt ipsæ Maurorum produnt historiæ) septuaginta millibus, equitum vero quadraginta millibus. Cum & ipse exercitus dux ex desperatione abstinens cibo, noluit tantæ acceptæ cladi esse superstes. Nulla hac victoria glorioſior, vel cessit vtilior, vel opportuniori tempore a Deo concessa est, vt tum veteres, tum recentiores affirmant. Porro ipse Rex Veremundus anno sequenti decessit, multis bonis operibus C
pro suis expiandis delictis ante præmissis, quod & eius sepulchri inscriptio licet perbreuis dicere non prætermisit, quæ sic se habet:

H. R. REX VEREMVNDVS ORDONII. ISTE IN FINE VITÆ SVÆ DIGNAM DEO POENITENTIAM OBTVLIT, ET IN PACE QVIEVIT.
ERA M. XXXVII.

Successit autem Veremundo anno item sequenti eius filius Adelphonsus eius nominis Quintus, puer annorum quinque. quæ autem post hæc contigerint, sequens Tomus suis locis significabit.

Porro autem vix credi potest, quantũ contulerit semper pietas ad hostes Fidei pro- D
fligandos, in quo genere cum plura sint superius exempla narrata, illud quod his temporibus sub Garsia Fernando Castellæ Comite aduersus itẽ Arabes pugnante accidit, est dicendũ. Etenim cum eius principatus initio aduersus hostes confligeret apud Gormatium oppidum, pietate ac fide nobilis iure Ferdinandi Autolini, exercitus hostium est profligatus, pugnante sub eius specie Angelo. Nam cum ille moraretur in Eccle-
PIETAS VINCIT HOSTES. sia illic posita, vt precibus suis victoriam impetraret; ignauiæ illi ab æmulis tributum est, quod timore percitus, securitatis causa templum adisset. Sed Deus manifestis voluit signis ostendere, pietate potius quam armis parari victoriam. Siquidem sub specie eius visus est Angelus ante alios fortiter prœliari, hostes sternere, in fugam adigere, adeo vt ea victoria ipsi tributa fuerit, cuius equus & arma inuenirentur diuino miraculo sanguine esse conspersa, iaculatus tamen cum ipse esset non missilibus sed precibus in hostes. Porro ipse Garsias Fernandus peruenisse reperitur vsque ad annũ Re- E
demptoris millesimum quintum, vti veteres rerum Hispaniarum scriptores produnt.

Hoc eodem anno (Ditmarus ait) decimoquarto kalendas Ianuarij Tertij Ottonis Imp. auia, Primi vero Ottonis vxor gaudens moritur, ædificata ciuitate Olsa, collectis ibidem monachis. Cuius fideli seruitio iusta recompensans præmia Dominus, ad tumbam eius plurima hodie operatur miracula.] hæc Ditmarus huius temporis scriptor.

IVSTVM IVDICIVM IVSTISSIMI IMPERATORIS. [a] Crant. in Sax. lib. 4. cap. 26. Gotefr. chron. p. 117. in Ott. iij.

Inter hæc autem Imperator Romam cogitans cum Mutinam peruenisset, iuxta ipsam, in villa Amula dicta hospitio susceptus est. Accidisse autem tunc ipsi ea [a] tradunt, quæ magna admiratione digna metro scripsit Gotefridus Viterbiensis, nempe coactum fuisse, id iustitia ab eo exigente, Augustam vxorem suam, Mariam nomine, filiam Regis Aragonum, necis Comitis innocentissimi ream, publice cremandam iudi-

A iudicare. Coniecit enim femina procax oculos in dictum Comitem virum integerrimum, forma pulcherrimum: quæ a viro castissimo passa repulsam, illum de pertentata pudicitia calumnioſe accusauit apud Imperatorem, qui facile nimis adhibens fidem ipsi, Comitem morte damnauit. Quem cum capite amputatum audisset eius vxor, magna audacia, quam pudoris nescius dolor ministrauit abunde, Ottonem conuenit pro tribunali sedentem, clamans de nece iustissimi viri vindictam, proiectoq. capite viri in medium, ipsum Imperatorem reum sanguinis innocentissimi apud ipsum iura reddentem accusat. Probationem per contrectationem ferri candentis, veritatis indicem offert. consentit ille, paratur ignis, ferrum candens exhibetur, mulier conscia innocentiæ viri sui, arripit illud illæsa, contrectat inusta, quia iusta, stringit vt flores ignitum metallum, quo solum exuruntur præcordia ipsius Imperatoris. Cui tunc in-
B sultans victrix femina, vindictam in Imperatorem a gladio exigit imperantis. Fatetur ille culpam, nec refugit pœnam, spondens iugulum, sed poscit inducias. Interim proceres accurrunt, pro vita feminam exorant Imperatoris, sed frustra diu laboratum: at tandem ea est condicione transactum, vt auctrix sceleris Augusta, ex qua causa processerat viri necis, flammis comburenda daretur. Quo facto, suam redemit vitam iustissimus Imperator, qui eamdem donatam tribus castris, solutus ipse ac liber subeundi supplicij, eam abire rogauit. hoc tantæ tragœdiæ est argumentum, quod (vt dictum est) Viterbiensis Gotefridus carmine cecinit, alij vero soluta oratione scripserc.

His igitur ita decursis, Imperator Romam versus dirigit iter; vbi dum esset in discrimen adducitur maximũ a proditoribus ciuibus tyrãnidem affectantibus. De hoc enim
C secũdo aduentu habet hæc Ditmarus: [a] Rursus, inquit, venit Romam, vbi ab Apostolico, ceterisq. Episcopis magnis laudibus susciptur. Post hæc Gregorius ciuis Romanus, qui valde Cæsari charus erat, dolo eum capere nisus, occultas tendebat insidias. Quibus collectis, & ex improuiso aduersus eum insurgentibus, Imperator de porta cum paucis euasit, maxima suorum caterua sociorum inclusa. & vulgus numquam suis contentum dominis, malum huic pro ineffabili pietate restituit. Dehinc nuntio suimet omnes Cæsar suos familiares cõuenire illuc rogat, & præcipit demandans singulis quibusque: si vmquam de honore sui vel incolumitate curauerunt, ad vlciscendum eum, & amplius tuendum armato ad se milite properarent. Romani autem vt manifestati sunt, sceleris culpa erubescentes, seq. inuicem supra modum redarguentes, omnes inclusos emisere foras, gratiam Imperatoris & pacem modis omnibus suppliciter [*] ex-
D pectantes. Quos vbicumque, vel in rebus lædere potuit, verbis eorum mendacibus diffidens, nocere non tardauit.] hæc huius temporis auctor Ditmarus.

[a] Ditm. lib. 4. ROMAM REDIENS OTTO QVAE PASSVS A ROMANIS.

[*] expectantes

Exatiatus sanguine ciuium Otto, rebusq. compositis, & in tuto collocatis, profectus est Beneuentum, vbi dum esset, venit ad eum Herebertus vir sanctissimus electus Archiepiscopus Colonienſis, vt ex more ab eo inuestituram acciperet, qua accepta, Romam venit, & a Gregorio Papa pallium accepit. testatur id qui res ab eo præclare gestas prosecutus est [b] Rupertus Abbas Tuitienſis. qui cum id accidisse dicat triennio ante Ottonis obitum, vtique ad præsentem referendum est annum. Reueritus est Otto virum hunc sanctissimum, de quo subijcit ista mox Ditmarus:

S. HEREBERTVS COLONIENSIS EPISCOPVS.

[b] Rup. Abb. in vit. eius. l. 1. c. 10. apud Sur. die 16. Mart. to. 2.

Conueniente tunc eum Hereberto S. sedis Agrippinæ Archiepiscopo cum plurima Fidelium turba, Imperator lætatur. At quamuis exterius vultu semper hilari se simu-
E laret, tamen conscientiæ secreto plurima ingemiscens facinora, noctis silentio vigilijs & orationibus intentus, lacrymarum quoque riuis abluere non destitit. sæpenumero omnem hebdomadam, excepta quinta feria, ieiunus perducens, eleemosynis valde largus extitit.] hæc Ditmarus de pœnitentia Ottonis, de qua quidem admiranda narrãtur in vita Burchardi Episcopi Vuormatienſis ab auctore eius temporis scripta. quæ dicentur anno sequenti suo loco.

Quod ad res spectat Orientis, sub hoc anno [c] Curopalates Ioannis Malaceni accusati apud Basilium Imperatorem, quod Bulgarorum partibus fauisset, narrat historiam, eumq. ab eodem vocatum tradit Constantinopolim: quæ autem sequuta fuerint, absolutus ne, an condemnatus, silentio obuoluta reliquit; sed in rebus gestis S. Niconis, de quo plura superius, egregia de his narratur historia, his scilicet verbis: Lacedæmonem vix redierat sanctus Nicon, & veræ philosophiæ monasterium suis redditus tenebat:

[c] Curopal. in Basil. & Const.

MALACENVS INIVSTE ACCVSATVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bat: cum paucis post diebus, quoniam inuidia quiescere nescit, ab improbis quibus- A
dam, maleuolisq. hominibus per calumniam accusatus est Ioannes ille Malacenus nobilitate generis, ac splendore, necnon summæ sapientiæ laude non inter Lacedæmonios modo, verumetiam tota Hellade ac Peloponneso facile princeps: accusatus autem apud eum, qui tum Imperij sceptris potiebatur Basiliũ scilicet Romani minoris filium, Regum omnium fortunatissimum, cuius & vita illustris & Imperij spacium longissimum fuit, & victoriæ & trophæa de hostibus quamplurima, per quem & Bulgaricæ gentis Princeps (vt memorant historiæ) Samuel ille, viribus & robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus & subactus est.

Mittuntur itaque ab Imperatore Satrapæ duo, militum legionem trahentes vt Malacenum ex improuiso comprehendant, vinctumq. ad reginam vrbium ducant: defectionis enim & perduellionis in eum crimen concinnantes æmuli, Imperatoris aures B
falsæ accusationis calumnia oppleuerant. Vt ergo in Lacedæmona peruenerunt, & virum cuius causa missi fuerant, comprehenderunt: euocat ille confestim virum Dei Niconem, quem ob egregia facinora præcipuo in honore habebat: grauiq. dolore anxius: ora, inquit, ora pro me misero, serue Dei, ne Imperatoris ira male peream.
PRAEDICTIO S. NICONIS MALACENO. Quem Sanctus blandis contra, mellitisq. verbis respondens, cõfirmare animum iussit, nihilq. tristius formidare. Tum eximia quadam vi charitatis mensæ simul accubans, & lætitiæ poculum, ceu poeticum illum Gygeona, malorum omniũ obliuionem mœrenti propinans, oraculum adiecit: Regiam potius beneuolentiam adepturum, vitam anteacta beatiorem acturum, altiores ad honorum gradus conscensurum, de omni denique molestia & calamitate triumphaturum: & me (inquit) videbis. & in patriam sub C
vitæ finem reuerteris. Nam & hac quoque Nicon (vt supra dictum est) a Patre luminum gratia ornatus erat, vt futura æque ac præsentia præuideret. Atque omnia sane, vt prædixerat, euenerunt.

Malacenus ergo tamquam a prophetica & diuinitus agitata lingua hæc audiens, nihilq. penitus ambigens, vehementer exhilaratus est, nauigationemque, salutato Nicone, securo animo exorsus est. Postquã ad Imperatorem peruenit, & confícta ab æmulis criminatio veritatis luce, sed Niconis maxime precibus discussa est: maiorem deinMALACENVS LIBERATVS ET HONORIBVS AVCTVS. ceps apud Imperatorem gratiam, ampliores honores, gloriam & famam adeptus est, adeo vt principem in Senatu locum obtineret.] quem tunc cum profectus est Constãtinopolim, Protospatharium tantum fuisse, virum alioqui prudentem & eloquentia insignem, narrat idẽ qui supra Curopalates. sed quæ post hæc secuta sunt, vbi Nicon ex hac vita migrasset, ab eodem scriptore vitæ Niconis, memoratu digna sic accipe: D

Transacto post hæc tempore non breui, cum Malacenus Constantinopoli adhuc esset, Nicon ad immortalem, beatamq. sortem transijt. Quod ille cum accepisset, & dulcem illam spem, qua futurum ex eius verbis non dubitarat, vt optabilem eius vultum aspiceret, sibi quodammodo ereptam sentiret: vehementer angi animo, varijsq. cogitationibus æstuare cœpit, grauem præterea vitam ducere, nisi quod ille promiserat, perfici videret.

Fide igitur confirmatus (neque enim illius expers erat scientiæ, qua cognosci Dei mysteria solent) quid agit? quo se conuertit? Pictorem aduocat arte, manuq. insignẽ, & qualis habitu, veste, capillis Sanctus fuisset, verbis designat: tum aptis coloribus intabula totam eius imaginem exprimi iubet. Reuersus domum pictor, operæ pretiumq. ratus quod iussus fuerat, quã accuratissime posset, exequi: post varios conatus, frustra E
tandem se laborare animaduertit: nec enim ex sola narratione poterat, quamuis peritissimus artis & exercitatissimus esset, quem numquam viderat, ad veram similitudinẽ exprimere. In hac igitur cura versanti, vehementerq. dolenti, quod oris lineamenta effingere non posset: ante oculos repente extitit monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta veste amictus, coma squalens, capillitio, barbaq. niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgã manu gerebat, cuius apex in crucem desinebat. Qui pictore comiter salutato, mœroris, solicitudinisq. causam scisciatus est. Ille vero & causam mox aperuit, & operis difficultatem demonstrauit. Tum leni ad eum voce monachus: Me, inquit, aspice, frater,
MALACENVS COMPOS FIT IMAGINIS S. NICONIS. mihi per omnia similis est, quem depingis. Vt ergo acrius in illum oculos intendit pictor, penitusq. circumspexit: illũ ipsum esse agnouit, quem Malacenus verbis designarat.

A rat. Quare ad tabulam reflexus, vt conspectam formam imitaretur, o rem admirandã! sacrã ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt. Cũq. miraculo obstupefactus, ad Sanctum subito, Kyrie eleison, cũ horrore inclamans, se vertisset, illum amplius non vidit. Iam enim auolauerat. Itaque ad delineatam diuinitus formam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem, qualis hodieq. in sacro Beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit, statimq. ad spectabilẽ Malacenum cum illa properans: omnia illi, vt acciderant, ordine percensuit. Quibus ille auditis, cum ex oblata pictori Niconis specie, ne in hac quidem parte inanem fuisse eius prædictionem, animaduerteret: ingenti gaudio perfusus, mirabilium Dei operum laudes, & quantã a Spiritu sancto gratiã sortitus Nicon esset, prædicare numquã destitit. sed Malaceni quidẽ, & sacræ imaginis historia sic se habet.] hucusque de his auctor.

B Subijcit autem his quæ de Malaceno narrauit, mox Curopalates, eumdem Basilium Imperatorem, quo sibi Venetos conciliaret, eorum Duci in matrimonium iunxisse Argyri filiam, Romani postea Imperatoris sororem. Porro istam putamus illã de qua Petrus Damianus sic scribit ad Blancam Comitissam: Sed ad id, inquit, quod asserimus roborandum, congruum est, vt etiam de viua carne exempla proferamus. Veracis itaque & honesti viri didici relatione, quod narro. Dux Venetiarum Constantinopolitanæ vrbis ciuem habebat vxorem, quæ nimirum tam tenere & delicate viuebat, & non DVCI VENETORVM IVNCTA ROMANI SOROR. modo superstitiosa, sed & artificiosa (vt ita loquar) iucunditate se mulcebat, vt etiam communibus se aquis dedignaretur abluere: sed eius serui rorem cæli satagebant vndecumque colligere, ex quo laboriosum illi balneũ procurarent. Cibos quoque suos non tangebat, sed ab eunuchis eius alimenta quæque minutius cõcidebantur in frusta, quæ
C mox illa quibusdam fuscinulis aureis atque bidentibus ori suo liguriens adhibebat. Eius porro cubiculum tot thymiamatum, aromatumq. generibus redolebat, vt & nobis narrare tantum dedecus fœteat, & auditor forte non credat. Sed omnipotenti Deo quantum huius feminæ fuerit exosa superbia, manifesta docuit vlciscendo censura. Vibrato itaque super eam mucrone diuini iudicij, corpus eius omne computruit, ita vt membra corporis vndique cuncta marcescerent, totumq. cubiculum intolerabili prorsus fœtore complerent. nec quisquam tantam perferre narium iniuriam potuit, non consueta seruitia, non seruulus, vix vna dumtaxat ancilla non sine speciei redolentis auxilio in eius obsequij sedulitate permansit. Eadẽ tamen raptim accedebat, & protinus fugiens abscedebat. Diutius ergo hoc languore decocta, & miserabiliter cruciata, amicis quoque lætantibus, diem clausit extremum. Quid ergo sit caro, doceat ipsa ca-
D ro: quodq. perhibet mortua, testetur & viua.] hucusque Petrus.

IESV CHRISTI ANNVS 999. SILVESTRI II. PAP. ANNVS 1. OTTONIS III. IMP. 16. BASIL. ET CONST. IMPP. 24.

ANNVS Redemptoris nongentesimus nonagesimusnonus Indictione duodecima sequitur, quo pridie nonas Februarij moritur Gregorius Papa, cum sedisset annos duos, menses circiter octo: sepultusq. est in basilica Principis Apostolorum duodecimo kalendas Februarij, vt apparet ex eius epitaphio, quod extat ad sepulchrum eius exaratum his versibus:

E *Hic quem tegit humus, oculis vultuq. decorum,* GREC. PAP. V. EPITAPHIVM.
Papa fuit Quintus nomine Gregorius.
Ante tamen Bruno Francorum regia proles,
Filius Ottonis de genitrice Iudith.
Lingua Teutonicus, Vuangia, doctus in Vrbe,
Sed iuuenis cathedram sedit Apostolicam
Ad binos annos & menses circiter octo,
Ter senos Februo connumerante dies.
Pauperibus diues, per singula sabbata vestes
Diuisit, numero cautus Apostolico.
Vsus Francigena, vulgari, voce Latina
Instituit populos eloquio triplici.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertius Otto sibi Petri commisit ouile,
Cognatis manibus vnctus in Imperium.
Exuit & postquam terrenæ vincula carnis
Aequinoci dextro substituit lateri.

GERBERTVS SVCCEDIT GREGORIO.

DECESSIT XII. KAL. MARTII.] Ditmarus vero ex his corrigendus, dum ait: Papa quoque Gregorius, bene disposítis Romæ omnibus, pridie nonas Februarij obijt, Gerberto mox sibi succedente] Archiepiscopo Rauēnate, qui mutato nomine dictus est Siluester II. Hæc eadem testantur æque Hermannus, Lambertus, Marianus eiusdem sæculi scriptores, ac ceteri omnes. Rauennatis Ecclesiæ ex Rhemensi (vt dictum est) hic tunc erat Archiepiscopus, secutusq. Imperatorem Romam venientem. Ne autem Pontificatus, quo perfunctus fuerat Germanus homo Gregorius, in aliquem relaberetur Romanum (suspectam & nusquam tutam fidem Otto expertus fuerat Romanorum) ipsum Gerbertum mox summum Pōtificem eligendum curauit, hominem alioqui astutum, & in gratiam se Principum insinuandi maximus artifex, tanta Sede (vt libere fatear) indignissimus, cuius & hostis extiterit infensissimus, vtpote qui aduersus eam tempore Ioannis Decimiquinti Papæ, cum ab eo exturbaretur ab Archiepiscopatu Rhemensi, quem male occupauerat, quæcumque potuit improperia calumniose collegit, scriptisq. mandauit, quæ suo loco superius sunt confutata. cuius e stomacho atra bile æstuante emissum olim turpiter vomitum sorbentes nostri temporis Nouatores (vt vidisti) in eamdem sanctam Ecclesiam rursum effundunt, quem refusum vidisti in ipsos. Quem igitur ante negauit non timore compulsus, sed amore primatus illectus, plane redditus est indignus thronum Apostolicæ confessionis ascendere, nisi idem ipse qui cum Petro negauit, & cum Petro antea fleuisset amare, cui & Christus diceret sicut Petro: Diligis me plus his? Pasce oues meas.] Illud autem omnino possumus affirmare, nullum hactenus in Petri Sedem fuisse promotum, qui eamdē Sedem suis scriptis ita prosciderit, vt Gerbertus. Ista adeo indigna pati coacta est Romana Ecclesia, cum per Principes sæculi electiones Romanorum Pontificum factæ sunt. Sic per Ottonem Primum homo laicus Leo intrusus est, sic & modo Gerbertus, quem adulatus eidem Imperatori Romanus populus dicitur [a] postulasse.

[a] *Aim. lib. 5. c. 45.*

QVAE DE SILVESTRO CONFICTA.

Porro eius tam cita, tamq. inopinata promotio & continuata prosperitas magnis aucta progressibus, viri præsertim, qui in conuentu Episcoporum, iudicio Apostolicæ Sedis depositus e throno Rhemensis Ecclesiæ, redactus antea in ordinem fuerat: insueta atque adeo miranda de ipso opinandi, atque scribendi tribuit occasionem: ipsum nimirum magicis incantationibus ad Apostolicæ Sedis culmen prouectum esse, pacta pro mercede diabolo anima, quam statuto loco, Hierosolymis (sic nuncupata in Vrbe S. Crucis Ecclesia) exactor violentus extorserit. Ad ingerenda autem ista simplicium auribus, additum est argumentum non leue, quod in tam rudi sæculo, Mathematicæ scientiæ, præcipue vero Astrologiæ hic scientissimus esset. Isti fuere colores, quibus ad tam absurda ac monstruosa fingenda schismaticus homo, qui sequenti hominū ætate vixit, est vius ad eū adeo deformem repræsentandum illis qui non nouere Siluestrum.

Fuit iste Benno, qui se Cardinalem Archipresbyterum nominat, quiq. ex schismaticorum scissione sibi nomen tantæ dignitatis abripuit post annos octuaginta, cum Romanæ Ecclesiæ Hildebrandus, qui & Gregorius VII. Pontifex præsideret, & aduersus eum Henricus Imp. schismaticus bellum gereret: iste inquam fuit primus fingendæ fabulæ architectus, cuius auctorem prodidisse solum, sit confutasse.

BENNO SCHISMATICVS AVCTOR FABELLAE.

Extare dicuntur ipsius scripta, quæ nō legi, sed ab eo qui legit omnia, accipe argumē tū, a Papirio inquā Masone, qui in Gregorio VII. habet ista primum: Siquis Bennonem legit, qui se Archipresbyterū Cardinalem vocat, isq. odium eius in omnes retro Pontifices vsque ad Gregorium V. & maxime in Hildebrandū exacte considerat; nullā ei fidem habendā existimabit: odij enim natura est, vt nec dormire cū veritate, nec vigilare possit. Ergo librum illū plenū maledictis, & a Cæsarianæ factionis homine (vt apparet dictatū) facile respuo, &c.] & in Siluestro, Bēnonem hunc eius primū auctorem fabulæ asserit, & quidem certe, eo quod nullus ante eū de Siluestro ea scripsisse reperiatur. Ipse enim primus eam de Siluestro fabulā narrat, qui & alios Gregorij VII. prædecessores magiæ accusat, & vt maleficos damnat. Nemo penitus scriptorum, qui ante Bennonē scripserunt, eius commenti vel leuissimam mentionem fecisse reperitur, dum de eius Pon-

Pontificatu scripserunt. contra vero qui sub eius Pontificatu vixerunt, honorificam de eo mentionem habuerunt, vt Ditmarus [a] scriptor grauissimus, dum ait: *a Ditm. lib. 6.*

Superius de vniuersali Papa Brunone disputans, cum successorem eius Gerbertum tantum nominarem, vt de eo latius aliquid scribam, non incongruum est. Erat is natus de occiduis regionibus, a puero liberali arte nutritus; & ad vltimum Rhemensem vrbē ad regendum iuste promotus. Optime callebat astrorum cursus discernere, & contemporales suos variæ artis notitia superare. Hic tandem a finibus suis expulsus, Ottonem petijt Imp. & cum eo diu conuersatus, in Magdeburg horologium fecit, illud recte constituens, considerata per fistulam quadam stella nautarum duce.] hæc ipse; sed illud male, dum ait, eum ad Rhemensem Ecclesiam iuste promotum. Affirmat idem qui supra Papirius, extare codicem eiusdem epistolarum ad Robertum Regem Francorū, & Ottonem III. Imp. & alios eius temporis præstantissimos viros, quæ dignæ essent viro diserto & dicendi perito. quibus hactenus frui non licuit.

QVAE DE GERBERTO VETERES.

DE EIVS EPITAPHIO.

At quod vanam prorsus illā fabulam arguit falsitatis, est epitaphium eius sepulchro insculptū in basilica Lateranēsi, auctore Sergio successore Romano Pontifice, plane dignum quouis magni nominis Romano Pontifice, vt prorsus impossibile videatur, vt tā probroso exitu palam extinctus Pontifex, potuerit tali elogio commendari, eo præsertim in loco, vbi talia fieri contigissent. reddemus illud in obitu eius Tomo sequenti.

Ad postremū quæ de ipso habet huius temporis auctor, Helgaldus monachus Floriacensis, qui summa fide scripsit vitam Robertī Frācorum Regis, filij Hugonis, de quo superius, cuius Gerbertum hunc fuisse magistrum affirmat, professione vero monachū Benedictinum; deq. eius promotionibus ad sedem Rhemensem, Rauennatem, & Romanam, sic accipe: Is quippe Gerbertus pro maximo suæ sapientiæ merito, qua toto radiabat in mundo, donatiuo Regis Hugonis munere pontificium adeptus Rhemense, nō multis annis illud ordinauit splendide in his quæ forent necessaria Ecclesiæ sanctæ. Eo namque derelicto, Rauēnatium factus est Rector ab Ottone III. de quo ad Apostolatum Petri Apostoli sanctissimi festinus conscendens, multa in eo virtutum operatus est insignia, & præcipue in eleemosyna sancta, quam fortiter tenuit, dum fideliter vixit. Inter cetera de se lætus & hilaris ita in, R, littera lusit:

Scandit ab R, Gerbertus in R, post Papa viget R,

Hoc aperte demonstrans, quod hi tres Episcopatus honores, quos professione regularis vitæ Patris Benedicti monachus factus, susceptit, rexit, & tenuit, huius R, litteræ signo in capite sunt declarati.] hæc Helgaldus.

ERROR RECENTIORVM ALIQVORVM DE GERBERTO.

Rerum ignari recentiores, qui post præsentem ætatem claruere scriptores, adeo Bennonis perculsi sunt testimonio, vt reuocarint in controuersiam, num Siluester iste esset inter Pontifices annumerandus, quem crederent a diabolo fuisse promotum, vt apparet ex [b] Sigeberto, qui post annos ducentos suum Chronicon scripsit. At non ista qui præsenti sæculo claruere scriptores, Ditmarus, Glaber, Helgaldus, Lambertus, Hermannus, & Marianus Scotus, qui res suæ ætatis quas cominus sunt intuiti scripsere: qui omnes absque controuersia, nulla vel leui dubitatione, Siluestrum post Gregorium V. legitimum recensent Romanum Pontificem. Extat præterea fragmentum veteris Chronici Floriacensis, a Pithœo editum, in quo hæc verba: Hic Otto Tertius Gerbertum Archiepiscopum Rauennæ propter summam philosophiā summo amore excolens, ordinauit eum Papam, vocauitq. nomen eius Siluestrum.] sed etsi tot manifestæ probationes deessent, nonne satis ex seipsa fabula ipsa conuincitur falsitatis, dum de thesauro abdito in campo Martio narrationem adijcit, qualem vetula rotans fusum solet simplicibus narrare puellis ad lucernæ lumen, ne dormiāt? Prudens igitur Lector vno fasce constringat, eadēq. lance eiusdem ponderis appendat fabulā hanc cū illa de Ioanna Papissa, nisi quod illam leuitas excogitauit; istam autem (vt audisti) nequitia.

[b] *Sigeb. ann. Dom. 998.*

FRANCO EPISCOPVS VVORMATIENSIS MORITVR.

Eodem anno, vbi Otto Imp. iam annum in Italia commoratus esset, Franco Vuormatiensis Episcopus egregiæ sanctitatis vir Romæ (vti antea ipsi reuelatum fuit) diem clausit extremum. De rebus tunc ab eo gestis Romæ cum eodem Imperatore, hæc memoria digna narrantur in vita Burchardi eiusdem Ecclesiæ Episcopi ab auctore eius temporis, qui ait: Franco Episcopus Vuormatiensis rebus Ecclesiasticis rationabiliter ordinatis in expeditionem Italicam cum Imperatore profectus est. Ibiq. plusquam anni spacio in seruitio Imperatoris vigilanti animo studebat, eiusq. secretis semper intererat, & quando de rebus maioribus tractandum aliquid erat, tanta familiaritate &

Universidad de Deusto
Biblioteca

auctoritate, quamuis iuuenis esset, apud Imperatorem habebatur, vt sine eius consilio A raro aliquid statueretur. Cunctis affabilis erat, cunctis benignus extitit, & plurima donando gloriam non modicam apud cunctos quæsiuit, vnde & omnes maximo honore ac dilectione illum habebant, & quasi sanctum iam diuinabant, & idcirco ab Imperatore multum honoratus & charus præ alijs habitus, illius consilio & malos coercebat, & Remp. in pace regebat. Vnde contigit, vt Imperator Abbatiam Saurissatensem Vuormatiensi Ecclesiæ cõcederet, & charta & priuilegio perpetuo stabiliret, & in conuentu ac Concilio Romanorũ hanc traditionẽ recitari ac pronuntiari præcepisset.

PIAE LATEBRAE IMP. ET FRANCONIS EPISCOPI.

Eodem tempore Imperator & prædictus Episcopus induti cilicijs, pedibus penitus denudatis quamdam spelunCam iuxta S. Clementis Ecclesiam clam cunctis intrauerunt, ibiq. in orationibus ac ieiunijs, necnon in vigilijs quatuordecim dies latuerunt. Ferunt quidam, visionibus & allocutionibus diuinis fuisse consolatos. Nos autem hanc B rem parum nobis compertam, existimationi vulgi ruminandã relinquimus: sed tamen hoc pro certo scimus, quod Episcopo dies & hora obitus sui diuinitus prænotata est. Et hoc ipse postquam domum reuersi sunt, Imperatori prænuntiauit. Qua re Imperator multum contristatus, quem in locum ipsius habere, vel cui Episcopatum eius cõmittere debuisset, multum lacrymando, ab eo exquisiuit. tunc tandem quasi coactus, sic respondit: Fratrem vnum habeo, si Deo placuisset, hunc mihi successorem rogassem. Super hæc autem omnia Deus prouideat, in quo sibi bene complaceat.] Certe quidem haud carnalis affectio viri Dei ista fuit de promouendo fratre, doctrina atque sanctitate conspicuo, lucido eius temporis Germaniæ sole. pergit auctor:

Tunc Imperator sub testamento Dei iurauit, antedictum Episcopatum fratri illius se daturum: & vt melius ac facilius recordari potuisset, epistolam deprecatoriam pro C hac re ab Episcopo accipit, quam in sacculum suum ad testamentum posuit. Quid plura? Eadem die & hora, qua ipse prædixit morte succubuit, corpusq. suum Romæ cum magno honore in pace sepultum est.] hæc auctor, qui narrare pergit quomodo certo diuinæ voluntatis iudicio germanus illius Burchardus, vbi reuersus est Imperator in Germaniam, Vuormatiensis est creatus Episcopus; ceteris morte e medio sublatis, qui seipsos tantæ dignitati auide nimis ingesserant.

ROMANVM CONCILIVM.

Quod autem de Concilio hoc anno Romæ habito nuper mentio facta est, in quo recitari voluit Imperator concessum Ecclesiæ Vuormatiensi priuilegiũ: meminit eiusdem Concilij paucis his Ditmarus, vbi agit de rebus gestis in hoc secundo eius in Vrbẽ aduentu: Synodus Romæ tũc, in qua accusatus Giselerus Archiepiscopus Magdeburgensis, quod duas parochias teneret, percussus ille paralysi venire nõ potuit, res repo- D sita ad Concilium prouinciale Germaniæ.] subdit mox ista: Cæsar auditis mirabilibus, quæ per dilectum sibi martyrem Dominus fecit Adalbertum, orationis gratia, eo pergere festinauit.] & infra: Nullus Imperator maiori vmquam gloria a Roma egreditur, neque reuertitur.] & post iter ipsius descriptum: Videns, inquit, a longe *Gnesnam* vrbem desideratã, nudis pedibus suppliciter aduenit, & ab Episcopo eiusdẽ Vngero venerabiliter susceptus, in Ecclesiam introducitur, & ad Christi gratiam sibi impetrandã Martyris interCessio profusis lacrymis inuitatur. Nec mora fecit ibi Archiepiscopatũ, vt spero, legitime, sine consensu tamen præfati præsulis, cuius diœcesi omnis hæc regio subiecta est, cõmittens eumdem prædicti Martyris fratri Kadimo, eiq. subijciens Reinbernum sanctæ Cholbergiensis Ecclesiæ Episcopum, Popponem Cracuensem, Ioãnem Vuiotislanensem, Vngero Posnanienſi excepto. Factoq. ibi altari, sanctas in eo honori- E fice reliquias condidit.] hæc & alia Ditmarus, describens, quam digne exceptus fuerit a Boleslao Poloniæ Duce, & magnis muneribus donatus.

DE ARCHIEPISCOPATV ECCL. GNESNENSIS.

Porro cum audis tot sacra munia exhibita ab Imperatore: scias male ipsi vt auctori esse tributa, quæ Legatus a latere cum eo missus Archidiaconus Cardinalis S. R. E. sua auctoritate facienda curauit; Legati namque auctoritate factum oportuit, quod narrat de Archiepiscopatu ibidem tunc erecto. Verum an ista a Romano Põtifice probata fuerint, vehementer dubito: siquidem assertione [a] Gregorij VII. Romani Pontificis apparet vsque ad sua tempora nondum fuisse institutam sedem Archiepiscopalem in Polonia. Nã ipse scribens ad Boleslaum Ducem Poloniæ, cũ Legatos illuc mittit ad hoc ipsum agendũ, hæc ait: Illud nobis primo attendendũ est, quod Episcopi terræ vestræ nõ habentes certum Metropolitanæ sedis locum, nec sub aliquo positi magisterio, huc atque illuc pro sua quique ordinatione vagantes, vltra regulas & decreta SS. Patrum, libe-

[a] *Greg. VII. lib. 2. ep. 73.*

A liberi sunt & absoluti. Deinde vero quod inter tantã hominũ multitudinẽ adeo pauci sunt Episcopi, & amplæ singulorũ parochiæ, vt in subiectis plebibus curam Episcopalis officij nullatenus exequi, aut rite administrare valeant: pro his igitur, &c.] Data est epistola vij. Kalend. Maij Indictione xiij. anno Christi millesimo septuagesimoquarto. hactenus de rebus gestis ab Ottone in hoc secundo reditu in Italiam, & eiusdem in Germaniam regressu. Contigit vero ipsum adhuc tertio in Italiam venire, nec amplius in Germaniam redire præuentum morte. sed de his suo loco dicendum. hic vero quæ Ditmarus subijcit describenda.

VINDICTA IN RERVM ECCL. INVASORES.

Nec sileo, inquit, quoddam miraculum temporibus præfati Cæsaris *Ottonis Tertij* Romæ cælitus exortum. Nam cum Ducis Hermanni milites monachorũ S. Pauli prata vi sua comprehenderent: suppliciter ab eis sæpe rogati, discedere noluerunt. Et cõ-
B tinuo nubes variæ ascendunt, fulmina micant, terrorem Dominicũ monstrantes. Tonitru terribile protinus subsequitur, & ex eorum numero optimos quatuor occidens, ceterosq. fugans, pauperes Christi in hoc mundo non esse contemptibiles ostendit. Protector enim talium misericors Dominus & hos honorantes, & in necessitate sua exaudientes digna retributione prouehit, eorumq. persecutores, aut hic (quod leuius habetur) aut in futuro (quod grauius) punit.] hæc Ditmarus.

Eodem quoque tempore factam esse translationem venerãdi corporis Benedicti Papæ V. ex Hamburgo, siue Hamaburgo, vbi exulans, relegatus ab Ottone Primo diem clausit extremum, idem Ditmarus narrat; vt plane, licet sero, cognitus fuerit Benedictus legitimus Ecclesiæ Romanæ Pontifex: Nam schismatico digne punito, & in exilio mortuo, qui tantus post mortem honor, vt eius venerandæ reliquiæ ab extremis Ger-
C maniæ finibus transferrentur in Vrbem Imperatoris auctoritate per Episcopale ministerium? Quod si vel sero saltem emendauit Otto nepos, quod deliquisset auus Otto, vt restituerit (vt licuit) Benedictũ in suam, a qua fuerat exturbatus, Ecclesiam: Leo sane qui eam tunc occupauit, inter spurios & schismaticos pseudopontifices est numerandus. Sed Ditmarum audi, ait enim: Raco *electus Bremensis Episcopus*, iussu dilecti Senioris sui, *nempe Ottonis Tertij Imperatoris* ossa supradicti Papæ Benedicti (sicut ipse prælocutus est) de Hamburg Romam reduxit. Namque pater venerabilis, domi- BENEDICTI PAPAE CORPVS ROMAM DELATVM.
nus inquam Apostolicus, dum in exilio esset in Christi seruitio studiosus, & adhuc Aquilonaris hæc pars optata pace gauderet: hic, inquit, fragile corpus meum debet resolui: & post hæc omnis ista regio gentili gladio desolanda, ferisq. inhabitanda relinquetur, & ante translationem meam non videbit indigena pacem firmam: quan-
D documque vero domi resideo, Apostolica intercessione, paganos quiescere spero.] hæc Ditmarus. quæ omnia vt prædixit sanctus Pontifex sunt sequuta. Scribit enim idem ipse superius de eiusdẽ Ecclesiæ Hamburgẽsis desolatione per Sclauos facta, his verbis [a]: [a] *Ditm. Chron. lib. 3.*

Sclaui qui susceperant Fidem, superbia Theodorici Ducis aggrauati rebellant. Ita primo Brãdeburgensis Ecclesia a bellis inuasa deuastatur, clerici cæsi, omnia expilata. a Boemis Ecclesia Cicensis deuastata, item Hamaburg sedes Episcopalis euersa. Tum cõflagrante Ecclesia visa est etiam ab hostibus manus expansis digitis, quæ plena, cunctis videntibus, redijt. Creditum, reliquias Sanctorum inde sublatas, quæ incendio perituræ essent.] Quomodo autem ijdem hostes victi fuerint, idem subdit, nimirum quod collecti milites, audita sabbato Missa, & Eucharistia accepta, in hostes irrumpentes, eos vicerunt, ingente strage peracta.] pluribus ista Ditmarus.

SERGIVS PATRIARCHA CONST.

E Quod ad res Orientales pertinet, hoc anno defuncto Sisinnio Patriarcha Constantinopolitano cũ sedisset annos tres, subrogatus est in locum eius Sergius Abbas ex progenie Photij schismatis auctore, cuius secutus vestigia eo amplius obfuit, quo diutius præfuit, propagato sedis tempore vltra vigesimum annum. huius nomine contra Occidentales inuenitur alicubi scripta epistola, quam Photij vere esse, & eius titulo restitutam superius recitauimus.

IESV CHRISTI ANNVS 1000. SILVESTRI II. PAP. ANNVS 2. OTTONIS III. IMP. 17. BASIL. ET CONST. IMPP. 25.

MILLESIMVS Christianæ religionis numeratur annus, decimatertia inchoatus Indictione, vbi tu Lector aliquantisper, rogo, subsistens, illud propheticum men-

Universidad de Deusto
Biblioteca

te volue: [a] Mille anni ante oculos tuos tamquã dies hesterna,quæ præterijt.] Et quod A
ait Petrus: [b] Vnus dies apud Dominum sicut mille anni,& mille anni sicut dies vnus.]
ANACEPHALAEOSIS ANNORVM MILLE DECVRSORVM. Ac meditare vniuersum istũ decursum status Ecclesiæ, millenariũ hoc ipsum tempus
annorum, tamquam diem vnum, in quo licet sol nocte non luxerit, & die, obice nubium, sæpe latuerit,atque ventorum turbine, tonitruis, atque fulminibus, grandine, pluuia, apparuerit permolestus; numquam tamen dixeris perditum esse solem, &
diem, non Dei; sed de certa veritate securus, cum Propheta cantabis: [c] Tuus est dies,
& tua est nox.] eo quod [d] sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.] Ita plane contem-
plari licet Dei Ecclesiam huius millenarij curriculo circumductam vnius instar
diei, in quo nec ad momentum quidem reliquerit eam sol iustitiæ Christus, qui si-
cut ille sol ad hoc creatus est vt [e] præsit diei, ad hoc factum est Verbum caro, vt præ-
sit Ecclesiæ; sed fortius istud, siquidem dicat: [f] Cælum & terra transibunt, verba au- B
tem mea non præteribunt.] Siue igitur Ecclesiam vidisti luce clarescere, siue tenebris
obscurari, numquam tamen eamdem (si sapis) fuisse dixeris sine Christo, aut sine Ec-
clesia Christum, sed quod sit in Christo semper Ecclesia, & in Ecclesia IESVS Chri-
stus [g] heri & hodie ipse & in sæcula.]hæc pro anacephalæosi annorum mille dicta sun-
to: iam quæ sunt anni huius,res gestas videamus.

Nitidus illuxit præsens millenarius annus, quem diuina luce coruscum, ad vespe-
ram arte diaboli obscurare nubeculæ visæ sunt, sed statim euanuerunt. de his enim
Glaber temporis huius auctor,testisq. fidelis agens,de stultis hominibus hæreses disse-
minare conantibus,hæc habet: [h] Extitit circa finem millesimi anni homo plebeius in
Gallijs apud vicum Virtutis vocabulo,in pago Catalonico, Leutardus nomine,qui (vt
finis rei probauit)satanæ Legatus credi potuit, cuius etiã vesaniæ peruicacia hoc exor- C
dium habuit. Morabatur enim aliquando solus in agro quidpiam ruralis operis pera-
cturus, qui ex labore somno depressus, visum est ei, vt grande examen apum in eius
corpus per secreta ingrederetur naturæ, quod etiam per illius os nimio cum strepitu
erumpens,crebris illum punctionibus agitabat. Ac diu multumq. agitato stimulis,lo-
qui ei videbantur,& multa hominibus impossibilia præcipere,vt faceret.Tandem fati-
gatus exurgens,venit domum,dimittensq. vxorem,quasi ex præcepto Euangelico, fe-
cit diuortium. Egressus autem velut oraturus,intrans Ecclesiam, arripiensq. Crucem
& Saluatoris imaginem contriuit. Quod cernentes quique territi pauore, credentes
illum(vt erat) insanum fore. Quibus etiam ipse persuasit,sicut sunt rustici mente labi-
les, vniuersa hæc patrare ex mirabili Dei reuelatione.

Affluebat igitur nimium sermonibus vtilitate & veritate vacuis, doctorq. cupiens D
apparere,dedocebat magistrum doctrinæ. Nam decimas dare dicebat esse omnimo-
dis superfluum & inane. Et sicut hæreses ceteræ,vt cautius decipiant, Scripturis se di-
uinis,quibus etiam cõtrariæ sunt,palliant, ita & iste dicebat,profanas ex parte narras-
se, vtilia ex parte non credenda. Cuius etiam fama, quasi alicuius mente sani ac reli-
giosi in breui ad se traxit partem non modicam vulgi. Quod comperiens vir eruditis-
simus Lebuinus senex Episcopus,in cuius scilicet erat diœcesi,accersiti illum ad se ius-
sit. Quem cum interrogasset de vniuersis, quæ dixisse, vel fecisse compererat: cœpit
venenum suæ nequitiæ occultare: cupiensq. quod non didicerat, de Scripturis sanctis
testimonia sibi assumere. audiens vero sagacissimus Episcopus non esse conuenientia,
immo non magis turpia quam damnabilia, ostendens hominem insanientem hæreti-
cum factum,reuocauit ab insania populum ex parte deceptum, Catholicæ plenius re- E
stituit Fidei. At ille cernens se deuictum, atque ambitione vulgi destitutum, semet
puteo periturus immersit.] hic finis pseudoapostoli a satana missi, sui Apostolatus si-
gna prima proferens Iconoclastiam, crucisq. contemptum,vt scias pariter a quonam
missi sint reliqui omnes qui eadem præsenti sæculo factitarunt. De alio autem æque
insano a diabolo eluso hæresiarcha subdit mox ista:

DE VILGARDO NOVO HAERETICO VANISSIMO HOMINE. Ipso quoque tempore non impar apud Rauennam exortum est malum. Quidam
igitur Vilgardus dictus studio artis Grammaticæ magis assiduus quam frequens,sicut
Italis semper mos fuit,artes negligere ceteras, illam sectari. Is enim cum ex scientia
suæ artis cœpisset inflatus superba stultior apparere: quadam nocte assumpsere dæ-
mones poetarum species, Virgilij & Horatij atque Iuuenalis: apparentesq. illi, falla-
ces retulerunt grates, quoniam suorum dicta voluminum charius amplectens, exerce-
ret's seq. illorum posteritatis felicem esse præconem: promiserunt ei insuper suæ gloriæ
post-

[a] *Psal.* 89.
[b] *2. Petr.* 3.
[c] *Psal.* 73.
[d] *Idem* 138.
[e] *Gen.* 1.
[f] *Matt.* 24.
[g] *Heb.* 13.
[h] *Glab. hist. lib. 2. cap. 11. 12.*

A postmodum fore participem. Hisq. dæmonum fallacijs deprauatus, cœpit multa turgide docere Fidei sacræ contraria: dictaq. poetarum per omnia esse credenda asserebat. Ad vltimum vero hæreticus est repertus, atque a pontifice ipsius vrbis Petro damnatus. Plures etiam per Italiam tempore huius pestiferi dogmatis reperti, quiq. ipsi aut gladijs, aut incendijs perierunt. Ex Sardinia quoque insula, quæ his plurimũ abundare solet,ipso tempore aliqui egressi, partem populi in Hispania corrumpentes, & ipsi a viris Catholicis exterminati sunt. Quod præsagium [a] Ioannes prophetiæ con- *a Apocal.* 20
gruit, qua dixit, satanam soluendum expletis mille annis.] ita quidem qui de se ista
esse scripta diabolus non ignorauit, pristinas tentans experiri vires, in crucem Christi,
qua senserat se fuisse prostratum, primum impetum fecit, inde vero idololatriam,qua
olim orbem triumphauerat vniuersum, conatus est per suum pseudoapostolum, arte
B Grammaticum restituere. sed prosequamur cetera.

OTTO PEREGRINATVR AD CORPVS S. ADALBERTI. Hoc eodem anno Otto Imperator ex Polonia,quo pietatis ergo (vt audisti) fuerat peregrinatus ad visitanda sacra pignora S. Adalberti martyris,Romam rediens sacras reliquias secum detulit eiusdem Martyris, quibus vbi collocarentur, erigendum curauit Ecclesiam in insula Tyberina,loco Vrbis notissimo, suiq. antiquitate omnium rerũ Romanarum scriptorum memoria famosissimo.de qua quidem translatione appẽdix ad vitam eius in scripto codice habet ista: Quo audito,nempe post martyrium,fama miraculorum eius,Otto Tertius Imp. ardorem tanti Martyris non ferens, cum Senatu Romano & Episcopis & clericis extra montes in Slauoniam pergit ad educendas Romam reliquias beati martyris Adalberti: Qui manus eius auferens, auro & gemmis mire exornauit; & Ecclesiam nomini eius inter duos pontes fabricauit, & magnæ di-
C gnitati tradidit. Tunc incepit inquirere corpora sanctorum Martyrum,& præcepit, vt vbicumque inuenta fuissent, ad Ecclesiam beati Adalberti deportarent. Et nuntiatum est illi, quod in Ecclesia beatorum Abundij & Abundantij martyrũ, quæ est iuxta montem Soractem,erant plura sanctorum Martyrum corpora; qui misit suos nuntios Episcopos, clericos & monachos, vt cum omni honore & diligentia cum hymnis ad Ecclesiam S. Adalberti ea deferrent. Qui protinus abierunt,& cœperunt inquirere,vbi essent tumuli eorum. Et inuenerunt in vno tumulo corpora sanctorum Abundij & Abundantij posita, & in alio tumulo corpus S. Theodoræ, quæ illos in prædio suo sepelierat. Inuenerunt etiam inter eos sanctos Martyres, qui habebant inauratas vestes & mire exornatas,& super altare eorum mensam sculptam & nimis decoratam, & deportata sunt omnia secundũ iussum Imperatoris ad Ecclesiam S. Adalberti martyris.] hæc ibi. Verum cum haud multum intercederet temporis,ex quo idem Otto ex
D hac vita migraret,dicti Martyres alio translati sunt: nam S. Abundij & Abundantij veneranda corpora delata inde sunt ad diaconiam SS. martyrũ Cosmæ & Damiani,vnde etiam paucos ante annos solemni pompa delata sunt in basilicam Societatis IESV.

CORPVS S. BARTHOL. APOST. TRANSLATVM ROMAM. Otto vero, quo inchoatam a se Romæ Ecclesiam quam plurimis posset sacris Sanctorum reliquijs exornaret: consilium inijt, vt corpus S. Bartholomæi Apostoli Beneuenti consistens, illinc Romam deduceret, necnon famosissimi Confessoris Paulini Nolani Episcopi corpus pariter inde Romam transferret. Cuius rei explendæ ea occasione Beneuentum veniendi vti opportune voluit, vt Deo debitam ex promissione ad Memoriam S. Michaelis Archangeli ad montem Garganum in Apulia situm pedestri itinere peregrinationem exolueret. Quod hoc anno factum ab ipso, Leo Ostien-
E sis ex antiquis Cassinatis monasterij monumentis affirmat, licet ipsi plurimum contradicatur,dum ait, a Beneuentanis aliud corpus loco S. Bartholomæi tunc fuisse suppositum. Sed audi ipsum, qui sic ait: [b] Huius Abbatis anno tertio, qui est millenarius *b Leo Ost. lib. 2. cap. 24.*
ab Incarnatione Domini,memoratus Imperator Beneuentum venit,& pœnitẽtiæ gratia,quam illi vir Dei Romualdus indixerat,montem Garganum adijt,reuersusq. Beneuentum, S. Bartholomæi corpus ab eis postulauit. Qui cum illi negare nihil auderent: callide pro corpore Apostoli,beati Episcopi Paulini Nolani corpus,quod erat in maiori Ecclesia ciuitatis,honorifice conditum,ostendere. Ille nihil fraudis suspicans,eo sublato,recessit. Sed hoc vbi ille resciuit,nimis indignans,corpus quidẽ Confessoris Christi Romam ad insulam honore congruo condidit,sequenti vero tempore Beneuentum rursum aduenit, eamq. diebus multis vndique obsidens, cum nihil ex obsidione proficeret,Romam iterum redit,&c.] hæc Leo. cui (vt dictum est) a pluribus contradicitur, asserentibus omnino eiusdem Apostoli corpus in Ecclesia in honorem S. Adalberti ex-

DE CORPORE S. PAVLINI ROMAM DELATO.

 tructa,

tructa, certo certius asseruari. cuius veritatis in testimonium adducuntur Romanorum Pontificum sacra diplomata, atque Friderici Imperatoris litteræ, Constitutionis vim habentes, datæ anno millesimo centesimo sexagesimo septimo.] accedunt his Acta synodalia sub Alexandro Tertio, de quibus suo loco inferius dicendum.

TESTIMONIA DE VERA TRANSLATIONE.

Porro coegit necessitas, vt post multum temporis eædē Apostoli sacræ reliquiæ de-regerentur, & veritas innotesceret: quod Robertus, qui ad Sigebertum adiecit appendicem, anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo septimo sic enarrat: Circa hoc tempus inundatione Tyberis facta non modica, Romæ in quadā insula eiusdem fluminis in Ecclesia antiqua inuentum est in quodam sarcophago corpus B. Bartholomæi Apostoli totum integrum, excepto corio, quod remansit Beneuenti, quando Otto Imp. capta eadem ciuitate, corpus prædicti Apostoli transtulit Romā, sicut tabulæ æreæ demonstrant scriptæ litteris Græcis & Latinis, quæ repertæ fuerunt in corpore Apostoli. Repertum est in eadem Ecclesia corpus beati Paulini Nolani Episcopi.] hæc ipse.

ECCLESIA S. BARTHOLOMAEI.

Factum est autē, vt illatione corporis S. Bartholomæi in Ecclesiā sub titulo Adalberti martyris inchoatam, transierit ipsa in nomen & cultum eiusdem Apostoli Bartholomæi, memoriaq. Adalberti hoc modo fuerit paulatim obliuione deleta. Nā qui restituit eamdem Ecclesiam Paschalis II. post centū & tredecim annos, hos versus in superlimi nari portæ maioris eiusdē Ecclesiæ inscribendos curauit, qui hodie quoque ita legūtur.

Tertius istorum Rex transtulit Otto piorum
Corpora, queis domus hæc sic redimita viget.
Quæ domus ista gerit si pignora noscere quæris:
Corpora Paulini sint credas, Bartholomæi.] Et post hæc in fine.

Tempore Paschalis II. Papæ, anno Dominicæ Incarnationis M. C. XIII. Indictione septima mense Aprili die quarta.] hæc ibi. Ex quibus manifesti erroris redarguuntur illi, qui sub Ottone Secundo id factum esse scripsere.

CVR ECCLESIA MINOR TANTO APOSTOLO DONATA.

At si quæras, cur tanti Apostoli corpus non in aliqua amplissimarum basilicarum sit reconditum, sed in Ecclesia nullo modo patriarchalibus basilicis comparanda: plures possunt afferri causæ, vel quod (vt plerique aiunt) delaturus illud Otto in Germaniā, illic ad tēpus dumtaxat voluit collocasse: vel quod quā extruere inchoauit Ecclesiam, eam (vt audisti) quāplurimis quærens nobilitare reliquijs, & Apostolico pignore reddere celeberrimam: si vixisset, in longe augustiorem formam extruxisset.

Quod vero translationem hanc ab Ottone III. factam audisti, cum ad Garganum montem peregrinationem illam indictam a Romualdo suscepisset: congressum eiusdem Imperatoris tunc temporis habitum cum viro sanctissimo Nilo Abbate (de quo plura superius) in volumine rerum ab eo gestarum conscriptum hic reddere, dignum existimamus. quem recitat eiusdem temporis auctor, idemq. eiusdem Nili discipulus.

Imperator vero pœnitentiam pollicitus, pedes ab Vrbe ad Garganum montem iuit ad S. Michaelem Archangelum. Et inde reuersus, per beati Nili hospitium transiuit. Cum igitur venisset ad monasterium, & vidisset fratrum tuguria circa Oratorium constructa dixit: Ecce tabernacula Israel in deserto: Ecce habitatores Regni cælorum. Isti non vt habitatores, sed vt peregrini manent hic. Beatus vero Nilus, cum percepisset thuribulum suum (quod moris erat) obuiam illi iuit cum vniuersis Fratribus, & cū omni humilitate & veneratione ipsum excepit honorifice. Imperator autem suppositā manu, Nilum subleuans, & sustentans, ingressus est cum eo in Oratorium. Deinde facta oratione, dixit Imperator S. Nilo: Dominus [a] noster IESVS Christus, dum erat cum Apostolis, præcepit illis, ne peram, aut baculum, aut duas vestes possiderent. Cum vero accederet passioni, iterum dixit illis: [b] Sed nunc qui habet sacculum, tollat simul & peram. Tu igitur quoque cum iam senueris & debeas proficisci ad Regnum cælorum, sit tibi curæ de tuis alumnis, ne post te angustiati loci difficultate, recedentes dissipentur. Nos dabimus tibi monasterium & prouentus, vbicumque volueris in vniuersa prouincia nostra. Cui Beatus ita respondit: Dauidem audiui dicentem: [c] Salua me Domine, quoniam defecit Sanctus, quoniam defecit veritas a filijs hominum. & iterum: [d] Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Si omnino sunt monachi fratres mei, & custodient pro virili Christi mandata: ipse qui vsque adhuc mecum curam gessit de ipsis, multo maiorem geret absque me de ijs qui sperant in eius misericordia. Hæc & alia multa cum dicta essent, surrexit Imperator, vt discederet. Et iterum conuersus ad senem, dixit illi: Pete a me tamquam a filio tuo quodcumque volueris; & cum

CONGRESSVS S. NILI CVM OTTONE IMP.

a Luc. 10.

b Idem 22.

c Psal. 11.

d Psal. 13.

& cum omni alacritate perficiam tibi. Beatus vero Nilus cum extendisset manus ad pectus Imperatoris, dixit illi: Nihil aliud peto ab Imperio tuo, præter salutem animæ tuæ. licet enim Imperator existas, tamquam vnus de hominibus debes mori, & ad Iudicium venire, & rationem reddere eorum quæ fecisti, bonorum siue malorum operū. Hæc cum audisset Imperator, guttas lacrymarum profundebat ex oculis suis. Deinde coronam suam in manibus S. Nili deponens, ab ipso benedictionem adeptus cum omnibus qui cum illo erant, iter suum prosequutus, &c.] Ita plane S. Nilus se suosq. ad monasticam vitam composuit, vt nusquam firmas fixerit sedes, sed peregrinantium more, vbi aliquo in loco aliquamdiu mansisset, aliqua occasione captata, vna cum suis alio transmigraret, ita expedire iudicans ad omnes numeros perfectissimæ monasticæ obseruantiæ exoluendos, vt affectus liberos ab omnibus terrenarum rerum compedibus conseruaret.

S. STEPHANVS TITVLO REGIS INSIGNITVR AB APOSTOLICA SEDE.

Quartus hic numeratur annus sancti Stephani Vngarorum Regis, cum Legatos misit ad Romanum Pontificem, a quo & Regni coronam accepit, vt qui hactenus Dux dictus fuerit Vngarorum, ex hoc anno Rex cœperit appellari; ipse vero Regnum ipsum eidem Ecclesiæ Romanæ donarit. Rem gestam a [a] Cartuitio Episcopo in vitā eiusdem sancti Regis, quam scripsit ad Colomannum Regem, sic accipe: Deinde quarto a patris obitu anno diuinitus permotus eumdem Astricum præsulem, qui etiam Anastasius dictus est, ad sanctorum Apostolorum Limina misit, a Petri Apostolorum principis successore petitum, vt recens conuersæ Pannoniæ largam benedictionem impertiret, Strigonienſem Ecclesiam sua auctoritate Metropolim constituret, reliquos Episcopatus sua benedictione firmaret, & ipsum Ducem regio diademate cohonestaret, vt eo fultus honore, quæ diuinæ gratiæ adiutorio cœpisset, ea magis magisq. promouere, ac stabilire posset. Per idem tempus etiam *Meisca Polonorum Dux Christianam complexus Fidem Legatos suos Romam misérat, vt Pontificis benedictionem, & regium ipsi titulum impetrarent. Assenserat quidem Pontifex, & iam coronam egregio opere confici curauerat, quam ei mitteret, sua benedictione adiuncta. Sed quia nouit Dominus qui sunt eius, qui etiam duobus Apostolis propositis Matthiam socio suo prætulit, & cum Apostolis annumerandum curauit: illa corona Stephanum ornari voluit, postea felicius gloria sempiterna coronandum.

a Cart. in vit. S. Stephani Reg. c. 7. apud Sur. tom. 4. die 20. Aug.

*Meiscæ filius Boleslaus

MONETVR DIVINITVS PONTIFEX QVID AGAT.

Nocte enim eius diei, quo statuerat Pontifex coronā Polonorum Principi dare perferendam; apparuit ei Angelus Domini, aitq. ad eum: Noueris, cras, hora diei prima, ignotæ gentis nuntios ad te venturos, suo Duci coronam regiam, & Apostolicæ benedictionis munus abs te expetituros. Eam ergo coronam, quam parari iussisti, illis incunctanter tribue, ad ipsorum Ducem eam asportaturis, nec dubites illi eam cum Regni gloria pro vitæ eius meritis deberi. Itaque crastina luce, ea hora qua prædictum erat, præsul Astricus ad Pontificē venit, demandatumq. sibi officiū prudenter exequēs, sanctiq. Ducis res gestas ordine referens, a Sede Apostolica Regni coronā petijt, ostendens dignum esse Ducem eo honore & dignitate, quippe qui diuina fretus ope multos sibi populos subiugasset, multosq. infideles sua potentia ad Christum conuertisset. ijs auditis mire exhilaratus Pontifex, precibus illius libenter annuit: crucemq. ante Regē, ceu Apostolatus insigne gestandam adiunxit. Ego, inquiens, sum Apostolicus, at ille merito Christi Apostolus dici potest, cuius opera tantum populum sibi Christus requisiuit. Atque ea causa, quemadmodum diuina gratia ipsum docebit, Ecclesias Dei vna cum populo nostra vice ei ordinandas relinquimus. Omnibus impetratis, quæ postularat, Antistes Astricus lætus ad suos reuertitur, illud secum ferens, cuius causa iter illud emensus erat. Allatis vero Apostolicæ benedictionis litteris cum corona & cruce, Præsules cum Clero, Comites cum populo in laudes Dei prorumpunt, & Deo dilectus Stephanus Princeps vngitur in Regem, & diademate regio feliciter coronatur.] hæc Cartuitius.

POLONORVM DVCI NON DATA CORONA AB OTTONE.

At indigne hæc ferentes rerū Polonarum [b] scriptores, coronā scilicet paratam Duci Poloniæ, Dei monitu datā Duci Vngarorum: tradunt regium nomen atque regiū diadema Duci Poloniæ datum ab Ottone Imp. tunc cum in Poloniam ipse (vt prædictum est) ad S. Adalberti recentis martyris visendum corpus profectus est. At in his minime ipsis assentiri possumus: si enim accepissent ab Ottone Imp. cur opus fuit postea quærere ab ipso Romano Pōtifice post Ottonis obitū, Imperante Henrico Imperatore? non igitur id factum per Ottonē putamus, magis persuasi auctoritate sæculi huius scriptoris

b Chron. lib. 2. in Boleslao.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ptoris laudatissimi Petri Damiani Episcopi Ostiensis S.R.E. Cardinalis, veritatis in omnibus amantissimi. ipse enim in rebus gestis S. Romualdi opportuna occasione diuertens ad res Polonorum sub Sclauorum nomine recensendas, ait discipulos S. Romualdi petitos ab Ottone illuc esse missos ad prædicandum, quorum causam martyrij cum enarrat, meminit de legatione ab eodem Duce Boleslao (quem corrupto vocabulo, vel deprauato textu, Busclauum legimus) ad Romanum Pontificem missa pro corona regia consequenda, elegantemq. eiusmodi contexit historiam: [a]

[a] Habes apud Sur. tom. 5. die 19. Iun. ibid. cap. 22.

BOLESLAVS PRO CORONA LEGATIONEM MITTERE CVRAT AD ROM. PONT.

* Boleslaus

* Busclauus autem volens coronã sui Regni ex Romana auctoritate suscipere: prædictos venerabiles fratres obnixa cœpit supplicatione deposcere, vt ipsi plurima eius dona Papæ deferrent, & coronam sibi a Sede Apostolica reportarent. Qui regiæ petitioni assensum penitus denegantes, dixerunt: Nos in sacro ordine positi sumus, tractare nobis sæcularia negotia minime licet. Et ita relinquentes Regem ad cellam reuersi sunt. Quidam vero Regis familiares agnoscentes eius desiderium, sed quid sancti viri respondissent, ignorantes, copiosum auri pondus, quod mittendum Papæ fuerat, secũ eos detulisse ad cellulam, falso opinati sunt. Deinde intra se condicione pacta condicunt, vt noctu eremum latenter ingressi, & monachos interficerent, & pecuniam asportarent. Quos cum beati viri tentantes irrumpere persensissent, aduentus eorum causam protinus agnoscentes, confessionem inter se fecere, & sanctæ crucis se cœpere vexillo communire: Erant autem ibi duo pueri, eorum obsequio ex aula regia deputati, qui prout vires dabant, stare pro Sanctis & furibus resistere nixi sunt.

OCCIDVNTVR A FVRIBVS IOANNES ET BENEDICTVS.

Fures reperto tandẽ aditu, irruentes, extractis gladijs, omnes pariter occidere. Tunc thesaurũ anxie perquirentes, sed euersis omnibus & nihil inuenientes: vt tanti reatus crimen obtegerent, & humana suspicio nõ armis, sed flammis potius quod fuerat, deputaret: cellã incendere, & ipsa Martyrũ conati sunt cadauera cõflagrare. Sed admoti ignes amissis naturæ viribus, nil omnino consumere, vllis hominum studijs potuere. ita enim eos ipsa etiam parietum materia repellebat, ac si pro lignis durissimi silices essent. Frustrati itaque fures in fugam se conferre nituntur. sed & hoc illis ex diuina prouidentia denegatur. tota siquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem saltuum, per opaca siluarum viam anxiati sunt quærere, quam nullatenus valuere errantibus vestigijs inuenire. sed neque pugiones in vaginas arefactis brachijs recondere potuerunt. Vbi vero Sanctorum iacebant corpora, copiosum lumen vsque ad diem splendescere, & dulcissima angelicæ cantilenæ non desijt suauitas resonare.

CONSILIVM DVCIS DE SVMENDO SVPPLICIO.

Aduenientе autem die, quod factum fuit, Regem latere non potuit. Qui ilico ad eremum cum copiosa populi multitudine festinauit, & ne fures euaderent, facta corona hominum, totam siluam vndique circumcinxit. Qui tandem reperti sunt manifesti criminis rei, & ad gladios suos adhuc vltione diuina ligati. Rex autem quid de eis faceret habita consideratione deliberans, hoc postremo decreuit, vt nequaquam eos, sicut merebantur, occidi præciperet, sed ferreis catenis vinctos ad sepulchra Martyrum destinaret, quatenus aut ibi vsque ad obitum in vinculis viuerent miserabiliter, aut si sanctis Martyribus aliter videretur, ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad Sanctorum tumulũ fuissent ex præcepto Regis attracti: mox ineffabili diuinitatis omnipotentia fractis sunt nexibus absoluti. Deinde facta super Sanctorum corpora basilica, innumerabilia non solum tunc, sed & nunc ibi fiunt ex diuina virtute prodigia.] hæc de Martyribus Petrus, quorum nomina sunt superius recitata, nempe Ioannes & Benedictus, S. Romualdi discipuli. ex quibus & illud apparet, ista facta esse non sub Meisca (vt Cartuitius ponit) sed sub Boleslao filio transacta; nec sub Ottone tantum, sed sub eius successore Henrico Imp. talia petere a Romano Pontifice perseuerasse, ex his quæ subijcit idem Petrus, possumus intelligere, ait enim: [b]

[b] Petr. Dam. ibid. c. 34.

* al. Boleslai

HENRICVS IMP. PROMOTIONEM BOLESLAI IMPEDIRE CONATVS.

Imperator autem Henricus * Busclaui consilium non ignorans, vndiq. vias custodiri præceperat: vt si Busclauus Romam nuntios mitteret, in eius ilico manus deuenirent. Monachus igitur qui nuper missus a sanctis Martyribus fuerat, demum captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus. Nocte vero illum Angelus Domini in carcere visitauit, & consummatos eos esse, quorum legatione fungebatur admonuit, statimq. aperto diuinitus carcere, præparatum sibi esse nauigium in fluuio quem transiturus erat, asseruit. Quo festinans monachus, Angelicæ promissionis fidem veram esse probauit.] hactenus de his Petrus non tam rebus Polonicis, quã Romualdi intentus: ea enim obiter per digressionẽ attigit. quibus apparet nullatenus ab Ottone Imp. vt tradunt

dunt, Regis titulum Boleslaum obtinuisse, quem constat esse quæsitum tempore Henrici Imp. eius successoris, non ab Imperatore, quem (vt audisti) sibi expertus fuerat aduersantem, sed a Romano Pontifice, a quo id petere primum cœpit.

Sed vt ad S. Stephanum Regem Vngarorum reuertatur oratio, cur ipse tantam diuinitus reuelatam gratiam promeruit, vt alteri paratam coronam acceperit: ex epistolis Gregorij Papæ Septimi causam possumus intelligere eam fuisse, quod scilicet ipse Regnum Vngaricum Romanæ Ecclesiæ donarit. Sunt de his haud obscura testimonia pluribus eiusdem Pontificis [a] litteris comprobata, ex quibus vel vnas hic describere necessarium duximus, sic se habet. [b]

[a] Greg. lib. 2. ep. 13 63. 70. & lib 3. ep. 25.

[b] Idem lib. 2. ep. 13.

Gregorius seruus seruorum Dei Salomoni Regi Vngarorum salutem & Apostolicam benedictionem.

DE REGNO VNGARIAE OBLATO APOST. SEDI.

Litteræ tuæ ad nos tarde propter moram nuntij tui allatæ sunt: quas quidem multo benignius manus nostra suscepisset, si tua in causa condicio non adeo beatum Petrum offendisset. Nam sicut a maioribus patriæ tuæ cognoscere potes, Regnum Vngariæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ proprium est, a Rege Stephano olim B. Petro cum omni iure & potestate sua oblatum & deuote traditum. Propterea Henricus piæ memoriæ Imp. ad honorem S. Petri Regnum illud expugnans, victo Rege & facta victoria ad corpus B. Petri lanceam, coronamq. transmisit, & pro gloria triumphi sui illuc Regni direxit insignia, quo Principatum dignitatis eius attinere cognouit. Quæ cum ita sint, tu tamen in ceteris a regia virtute & moribus longe discedens, ius & honorem S. Petri, quantum ad te, imminuisti & alienasti, dum eius Regnum a Rege Teutonicorum, in beneficium (sicut audiuimus) suscepisti. Quod si verum est, qualiter gratiam B. Petri, & nostram beneuolentiam sperare debeas, tu ipse, si iustitiam vis attendere, non ignoras, videlicet, te non aliter eam habiturum, nec sine Apostolica animaduersione diu regnaturum, nisi scriptum Regni quod tenes, correcto errore tuo, Apostolicæ, non regiæ maiestatis beneficium recognoscas. Neque enim nos timore, vel amore, aut aliqua personali acceptione (quantum Deo adiuuante poterimus) debitum honorem eius, cuius serui sumus, iure quæsitum relinquemus. Verum si hæc emendare, & vitam tuam (vt decet Regem) instituere, & Deo miserante adornare volueris: proculdubio dilectionẽ sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut Matris dilectus Filius, & nostram in Christo amicitiam plene habere poteris. Datum Romæ quinto kal. Nouembr. Indictione decimatertia] est annus Redemptoris millesimus septuagesimustertius. Iure igitur illa de Vngaris [c] Glaber huius temporis scriptor: Ipsa denique Vngarorum gens post tot patrata flagitia, post tot flagella Gentibus illata cum suo Rege ad Catholicam Fidem conuersa, quæ prius consueuerat crudeliter rapere aliena, libens impertitur pro Christo propria. A quibus etiam iam dudum diripiendo captiuabantur, vndecũque in miserrima mancipia distrahendi, qui reperiebantur Christiani: ab ijsdem quoque fouentur nunc ceu fratres vel liberi.] Matri vero omnium Ecclesiarum Apostolicæ Sedi, Patriq. omnium Vicario Christi summæ pietatis ergo seipsos cum suis penitus deuouere.

[c] Glab. lib. 1. cap. 5.

ROMANAM ECCLESIAM PECVLIARI PROVIDENTIA REGI A DEO.

Quis ista considerãs non miretur, & obstupescat, dum quo tempore (secundum humanam prudentiã, quæ tãtum terrena sapit, & quæ ea solũ quæ ante oculos habet considerat, nec ad diuinam prouidentiam oculos figit) ipsa Romana Ecclesia cæsura, & interitura penitus videri potuisset, tot improbis, sceleratis, impudicis, prædonibus, inuasoribus, sanguinarijs & grassatoribus hoc sæculo (vt audisti) Sedem Apostolicam inuadentibus, eamq. deprauatis moribus conspurcantibus, tam vitioso in primis ingressu, quam detestando prauorum morum exemplo, qua etiam occasione eius dominium sibi Imperatores vendicantes, pro arbitrio statuerent in Sede Petri, quem vellent, sic reddita iam prorsus vili, & contemptibili, effecta ancilla Regum domina Gentium, & conculcata pedibus filiorum, & præsidentium attrita vestigijs, expositaq. ludibrio transeuntium: eodem tempore externi longe positi veniant Reges ad Apostolicam Sedem, quam recognoscant, & venerentur vnicum orbis templum, asylum pietatis, columnam & firmamentum veritatis, petram immobilem innixam super Christi Dei vi solidam, firmamq. promissionem: Ecce inquam Reges, non vt olim ad Christi cunabula duce stella ab Oriente veniant, sed a Septemtrione, vnde (quod [d] scriptum est) consueuit progredi omne malum in Italiæ damnum, quod ab ijsdem (vt audisti) haud pridem pauendis exercitibus irrumpentibus, sæpe passa fuerat: modo accedãt humiles, præuia Fide, ad tugurium piscatoris, ipsam Romanam Ecclesiam, non munera tantum

[d] Ierem. 1.

ex suis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex suis thesauris accepta, sed ipsa Regna afferentes ad eam, & Regna petentes ab ea? A
z *Psal. 106.* Quis [z] sapiens & custodiet hæc, & intelliget misericordias Domini?] Quis inquam ista prudens expendens, non cognoscat Romanam Ecclesiam non hominum arbitrio regi, qui eam sæpius perdere laborarint, sed imperio Christi disponi, & diuinis promissionibus custodiri?

Adhuc in his considera mirandũ illud, nõ alterius quam Dei inuentũ, quod eo tempore, quo Imperatores sibi electiones Romanorum Pontificum vsurparunt: tunc versa vice Regnorum ab Ecclesia Romana titulos Principes peterent, sicut fecisse noscuntur Duces eximij Hunnorum ac Polonorũ, qui non ab Imperatoribus, sed a Romanis Pontificibus coronam regiam postularunt, quorum alter illud præstitit amplius, vt quod accepit Regnum, dono offerret sancto Petro, eidemq. subijceret gentem illam, quæ iugum ferre nescia, sub iugo gemere vbique populos, & sub gladio (vt audisti) omnes B
b *Iudic. 14.* contremiscere fecerat nationes: adeo vt in hoc locum habere possit illud Samsonis ænigma: [b] De comedente exiuit cibus, & de forti egressa est dulcedo.] dum comminuens dentibus ferreis & vorans fera gens populos, se offerat cibum illi cui dictum est
c *Act. 10.* a Deo: [c] Macta & manduca.] & rabie ora illa spumantia olim, nunc mella fundant dulcedine charitatis. Sunt ista miracula Christi, opera Dei. Nam quis alius vel sperare
d *Isai. 49.* potuit ista, nisi qui de gloria Ecclesiæ venturæ prædixerat: [d] Ecce isti de longe venient: & ecce illi ab Aquilone.] &: Erunt Reges nutricij tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu in
e *Idem 61.* terram demisso adorabunt te, & puluerem pedum tuorũ lingent.] & [e] erit corona gloriæ de manu Domini, & diadema Regni in manu Dei tui, & non vocaberis vltra Derelicta, sed vocaberis Voluntas mea in ea.] Quæ ipsa S. Ecclesia hodie millesimum ortus
f *Idem 61.* sui annum festiue celebrans, illud propheticum hilaris occinat: [f] Gaudens gaudebo in C
Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumentis iustitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis.] cui semper sit honor & gloria in sæcula. Amen.

PERORATIO CVM GRATIARVM ACTIONE.

Quod ad millenarium annum Christianæ religionis, Deo fauente, stylo nostro perD
g *1. Tim. 1.* uenimus: sit nobis pro Sæculari carmine illud [g] Apostoli: Regi sæculorum immortali & inuisibili soli Deo honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.] Et pro Sæcularibus ludis, iugis gratiarum actio perseueret. Iste sit nobis cum diuina Sapientia ludus, vt reciproca largitione certantes, magis tamen vinci, quam vincere gaudeamus. Ludere ipsa quidem fertur
b *Prou. 8.* [h] in orbe terrarum cum hominibus Sapientia, dum sic dat, vt recipiat, sicq. recipit, vt abundantius reddat, sed inde vt vberiorem mensuram in gratiarum actione suscipiat, vnde præstantiora dona retribuat; atque sic ista iugiter iterans, velut maris euripo, fluxu atque refluxu festiue cum mortalibus ludat; cum tamen æque totum sit eius, quod in nos influit, & refluit per gratiarum actionem in ipsam, licet pro imbecillitate naturæ longe impares in retribuendo inueniamur. Quænam autem tibi digne, Domine, referri possunt a nobis gratiarum actiones, E
quod nos incolumes (quod vix spe conceperamus) ad annum hunc millenarium perduxisti? Quod cymbam tenuem oceano vastissimo creditam ad talem deduxisti stationem, ex qua ad portum haud adeo difficilis nauigatio sit? Rependam quid digne? Hoc ipsum quod præstitisti, pro gratiarum actione offero Millenarium, nostro labore decursum. Tu vero, qui sic accipis minima, vt maxima reddas: adijce iam illud tuum indesinens
i *Apoc. 20.* [i] Millenarium per infinita sæcula reuoluendum in Regno cælorum, interueniente pro nobis apud te Dei Genitrice Maria; vt quæ est in labore semper adiutrix, eadem conciliatrix sit præmij sempiterni in gloria Beatorum. Amen.

Annalium Tomi Decimi Finis.

APPEN-

APPENDIX EX IIS QVAE AB AVCTORE adduntur, elucidantur, vel corriguntur; quibus sequens præfatio ab eo præfigitur.

AVCTOR LECTORI.

PRima illa censeri debet Scriptorum felicitas, si a veritate numquam pedem efferre contingat. Sed istud diuinis dumtaxat libris esse concessum, vt nullũ penitus in eis sit reperiri mendaciũ, grauissimi Ecclesiæ [a] Doctores affirmant; quamuis nec cum eis ita feliciter actum sciamus, quin librariorum incuria, vel interpretum imperitia aliquod mendum irrepserit, quod corrigatur. Secunda vero felicitas illa debet existimari, si quæ humana imbecillitate errata noscuntur, eadem cognita emendare: quam nos assequi cum exoptemus, ita comparati sumus, vt monitores nostros tamquã insignes colamus benefactores; a quibus nec etiam separemus eos, qui seipsos aduersariorum loco constituunt, dum nostra infenso animo carpunt, & tamquam Harpyiæ, vbi laute sunt epulati, quæ supersunt, putore detractionis inquinant; & vt muscæ in corpore sano saniem, sicubi sit, auide quærunt. At quod a detrahentium dicacitate nullus immunis sit (inquit S. Hieronymus [b]) nisi qui nihil scripsit: conuertamus in nostrum lucrum aliena dispendia, & si quid vane obiectum, confutemus, si quid ostendatur erratum, corrigamus, si quid obscurum, elucidemus; insuper & si quid superaddendum deuenerit in manus, pariter adijciamus. Nihil cum oritur, statim perfectum est; neque in longa ac perdifficili via illæso semper incedere pede conceditur; atque vbi multæ vigiliæ, nõ leuem saltem irrepere somnum haud patitur humana condicio. Boni consule, pie Lector, & pro nobis Deum precare.

a *Hier. epist. 67. & Aug. ep. 79. apud eumdem.*

b *Hier. præfat. in Euseb. chron.*

Quod diuersæ sint Annalium editiones, nec aptari idem possit numerus paginarum ad reperienda loca singula: satis consultum visum, si ad signanda quæque loca annus Christi ponatur, & Iureconsultorum more, hac nota, §, caput citetur, primis verbis expressis.

Tomo 1. in Apparatu. §. E Græcis nobilissimus Theologorum Gregorius — *ibi* — nauant operam — *addas ista* — Ex quorum societate debuit puduisse nouum interpretem, qui oblatæ Deo Mariæ virginitati repugnat; exhorruisse vero magis, dum in tota semper Ecclesia omniũ Orthodoxorum prædicatam summis præconijs Dei Genitricis virginitatem adeo contemptibilem reddidit, vt non modo cuiuslibet sanctimonialis Deo oblata esset præferenda virginitas (quod dictu nefas) Mariæ virginitati; sed coniugatas ipsi (quod cogitatu execrabile) anteponendas, dicente S. Augustino: [c] Nec nos hoc in virginibus prædicamus, quod virgines sunt, sed quod Deo dicatæ pia continentia virgines: nã (quod non temere dixerim) felicior mihi videtur mulier nupta quam virgo nuptura, &c.] Facessant ista ab auditu Orthodoxorum deliramenta, Heluidio magis digna, quã Catholico tractatore. Teneat quem tenuit semper primarium & omnium eminentissimum in Ecclesia locum Mariæ Virginitas, Angelis reuerenda, & Deo, cui oblata, super omnes acceptissima — Sanctissimæ igitur —

c *Aug. de virg. cap. 1.*

Tomo primo in fine Apparatus ista addas: — Licet autem supputatio ista nostra de nato Christo Redemptore sub Consulatu Lentuli & Messalini, omni testificationum genere (vt audisti) munita atque roborata hactenus absque contradictione processerit; idipsum sentientibus etiam ijs qui hoc nostro sæculo ex supputatione temporum aliquam sibi gloriam compararunt [d]: adhuc tamen nuper hæc obiectio facta est: Si sub Lentulo & Messalino Conss. natus est Christus: ergo annus Iulianus millesimus & sexcentesimus non erit Bissextilis.] ex his deducens, non posse dici natum Christum sub dictis Consulibus Lentulo & Messalino, sub quibus (vt putauit ipse) non potuerit incidisse Bissextilis annus. Vt autem demonstremus eiusmodi obiectionem nullius esse momenti, & abhorrere prorsus a veritate; Chronologiam vero a nobis assertam, atque multipliciter demonstratam de nato Christo sub ijsdem Consulibus Lentulo & Messalino etiam hac ex parte constare, magis, magisq. muniri atque firmari: hæc quæ sequuntur adijcere compulsi sumus.

d *Auctor Comitij atque Scaligerum significare videtur, qui eadem sentiunt cum ipse.*

Sciat igitur Lector, omni ex parte ad amussim concordare periodos Bissextiles cum anno, quo natum ponimus Christum sub Consulatu Lentuli & Messalini. Sicq. anno Vrbis, quo Consules fuerunt Lentulus & Messalinus, bissextum incidisse; ac proinde cum his Consulibus natus in Annalibus Ecclesiasticis dicitur Christus, anno bissextili, vt debuit, eius ortum re ipsa consignari, duplici ratione demonstrari potest. Primum ex decursu sequentium Consulatuum, si vno quopiam designato, in quo Bissextum fuisse constet, ostendamus numerum annorum, qui inter vtrosque Consules intercessit, ita esse comparatum, vt in quaternos absolute diuidi possit. Sic enim fiet, vt quemadmodum postremus ex hypothesi est bissextilis, primus similiter bissextilis necessario comprobetur. Cum igitur ex Ammiano Marcellino [e] certum sit, Iouiano Aug. & Varroniano Cæs. Coss. bissextum fuisse, & Consules hi vt in Annalibus Ecclesiasticis ex perpetua Fastorum serie probatum est, concurrant cum anno Christi CCCLXIIII. quem numerum bissextilem esse nemini dubium est, cum ex XCI. quaternarijs consurgat: fatendum est plane, Lentulo item ac Messalino Coss. vnde numerus ille annorum

e *Lib. 26. in principio.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Christi ducitur, Bissextum fuisse; aut docendum, in recensendis inter vtrosque Consulatibus vitium irrepsisse. Sed quoniam hoc ipsum fortasse obtendi posset ab aduersario, & longum esset trecentorum sexagintaquatuor annorum Consules retexere, & singulos stabilire, tametsi accurate in Annalibus id factum est, deprehensis, notatisq. eorum erroribus, qui plures, pauciores ve numerabant: breuior altera & certior via est, qua non sequentes sed præcedentes Consulatus, qui & pauciores numero, & certi apud omnes sunt, relegendo, & ad illum vsque annum regrediendo, quo primum institui vel vsurpari Bissextum cœpit: ex eo ipso pariter insita quaternariorum ratione colligatur, his nostris Consulibus Bissextum recurrisse.

Quod vt ordine declaretur, meminisse oportet, Iulium Cæsarem imitatum Aegyptios, vt Macrobius [a] obseruat, dum annum ciuilem Solis cursui conformare studet, quia Sol CCCLXV. diebus & quadrante Zodiacum lustrat, totidem dies anno deputasse; & ne quadrans deesset, statuisse, vt quarto quoque anno dies vnus, qui ex quadrantibus illis conflabatur, Aegyptiorum more intercalaretur; non quidem Sextili mense, vt [b] illi solebant, sed Februario, sexto Kalendas Martias, vnde Bissextum est appellatum. Hæc autem Cæsare ipso III. & M. Lepido Coss. acta fuisse, auctor est Censorinus [c], hoc est anno ante Lentulum & Messalinum Coss. quadragesimoquarto. Quod si anno illo emendationis Iulianæ, quem Macrobius confusionis vltimum vocat, post intercalationem dierum ac mensium, quos Cæsar, vt superiorum temporum defectum expleret, interposuit, aliud nihil intercalatum fuisset, haud dubium, quin ab eo ipso anno bissextorum ex Cæsaris institutione ducendum exordium fuisset, ita vt primum quarto post illum anno, M. Lepido II. L. Planco Coss. collocaretur. quo pacto per quadriennia descendendo, vndecimum Bissextum non in quadragesimumquartum, sed in quadragesimumquintum a correctione annum, hoc est non in Lentulum & Messalinum, sed in Augustum XIII. & Plautium Consules incidisset: quibus scilicet Christi ortum assignat Onuphrius. At res secus habuit.

Anno enim illo, præter intercalationem dierum integrorũ, quadrans etiam diei, vt Solinus [d] docet, a Cæsare adiectus. Quem vt intercalaret, quia solus addi non poterat, necesse fuit vt in quartum annum differretur: quoad scilicet ex quadrante illo & tribus alijs sequentium trium annorum dies exurgeret, qui tum demum per Bissextum intercalaretur. Ita quidem ita se habent, neque alium prorsus in sensum trahi possunt verba Solini, vt necesse sit hæc ita se habere, vt diximus. Itaque primum Bissextum non quinto a correctione anno, vt alioqui futurum dicebamus, sed quarto (qui præcedenti correctionem anno respondebat) seu post tertij anni circuitum Vibio Pansa, A. Hirtio Coss. obseruari iussit; reliqua deinceps post quartum quemque annum ab hoc primo. Quamquam sacerdotes, penes quos intercalandi cura erat, eo fortasse, quod primum Bissextum post tertium annum locatum viderent, errore ducti, sequentia similiter post tertium quemque vsurparunt; annumq. Romanum triginta sex annorum spacio ita deprauarunt, vt pro nouem diebus duodecim interposuerint: quoad Augustus, animaduerso tandem errore, vt illum corrigeret, & tres eos dies, qui supra numerum accreuerant, resecaret, duodecim sequentes annos sine Bissextili intercalatione transigi iussit, C. Censorino & Asinio Gallo Coss. vt Solinus ideni, Macrobius, & ceteri [e] testantur.

Nunc ergo vt paucis concludatur, cum primum ex Cæsaris institutione Bissextum Pansa & Hirtio Coss. obseruatum fuerit, vt ostensum est, & annus hic ante Lentulum & Messalinum Consules quadragesimusprimus numeretur, sequitur necessario vndecimum Bissextum, iisdem Consulibus intercalari ex eadem Cæsaris lege debuisse; licet reuera intercalatum eo anno non fuerit, propterea, quod is quintus erat ex duodecim, quos Augustus ad corrigendum sacerdotum errorem sine intercalatione transigi iusserat: ac proinde cum CHRISTVS in Annalibus Lentulo & Messalino Coss. natus asseritur, anno Bissextili natum recte affirmari. Immo ne in alios quidem Consules referri eius natalem posse, nisi quis velit eum, aut anno non Bissextili natum dicere, quod absurdum est, cum ex centesimo quoque anno Christi, quo Bissextum recurrit, liqueat eum, quo natus est, Bissextilem quoque fuisse; aut certe quarto ante illos Consules, vel quarto post eosdem anno, id est proximo bissextili natum credere; quod vt nemini hactenus in mentem venit, ita plurimis, grauissimisq. patet incommodis. Ex quo errare etiam [f] eos liquet, qui cum Christi Natale iisdem quibus nos Consulibus agnoscant, primum tamen Bissextum vno tardius anno, hoc est non tertio, sed quarto Iuliano constituunt: vnde fit, vt Christus non sit natus anno Bissextili. Hæc autem omnia ex sequenti laterculo, qui singula oculis subijcit, facilius intelligentur; in quo addita etiam est series annorum Iulianorum, qui consurgunt, vt Censorinus ait, ex quarto Cæsaris Consulatu, quod is primus apud Romanos annus fuerit, qui trecentos sexagintaquinque dies iuxta Iulij Cæsaris emendationem complexus sit: non quod horum obseruatio ad rem nostram valde faciat, sed vt eorum deprehendatur error, qui Bissextiles annos cum Iulianis concurrere putarunt; cum primus Bissextilis, vt videre est, non primo, sed tertio Iuliano respondeat.

Constitutæ igitur a nobis Chronographiæ, vt natus sit Redemptor humani generis sub Consulatu Lentuli & Messalini tam ex supputatione Olympiadum, quam Vrbis annis, atque numero annorum Imperij Augusti, in primis vero Euangelica assertione probatæ, vt suo loco perspicue demonstratum est, consensione veterum Latinorum atque Græcorum initæ, vsuq. ab Ecclesia Catholica vbique receptæ, atque nouissime (vt audisti) Bissextilibus rationibus in omnibus consentaneæ comprobatæ: documenta publica adstipulantur omnia, nimirum Acta Conciliorum, Decretales epistolæ Romanorum Pontificum, Constitutiones Principum; & (vt vno verbo dicam) quæque vetera siue recentia, siue publica siue priuata monumenta, siue inscripta chartis, aut incisa lapidibus, in quibus insit aliqua temporis nota eamdem recipere, comprobare, atque confirmare: inferius sequentibus singulis Tomis sæpius demonstrare continget.

ANN.

[a] Lib. 1. Satur. c. 14. Dio item lib. 43. Sueton. in Iulio.
[b] 4. Kal. Sept. Beda de rat. temp. c 36.
[c] de die Natal. cap. de annis Rom.
[d] Polyhist. c. 3.
[e] Plin. lib. 18. hist. nat. c. 25. Suet. Aug. c. 31.
[f] Scaliger fugillatur de emend. temp. lib. 4. & 6.

Annorũ Vrbis conditæ exordium ex a. d. xj. kalend. Mai. Olympiadũ, a Solstitio æstiuo. Iulianorum, ab ineunte Ianuar. Augustanorum, ab Idibus Mart. quibus Cæsar interfectus est.

ANNI IVLIANI.	OLYMPIADES.	ANNI VRBIS.	CONSVLES.	ANNI AVGVSTI.	Bissexta, vt obseruari debebant.	Bissexta ex errore sacerdotum.
1		709	C. Iulius Cæsar IV. sine collega.			
2	184	710	C. Iulius Cæsar V. M. Antonius.	1		
3		711	C. Vibius Pansa. A. Hirtius.	2	B	1 B
4		712	M. Aemilius Lepidus II. L. Munatius Plancus.	3		
5		713	L. Antonius. P. Seruilius Isauricus.	4		
6	185	714	Cn. Domitius Caluinus. C. Asinius Pollio.	5		2 B
7		715	L. Martius Censorinus. C. Caluisius Sabinus.	6	B	
8		716	Ap. Claudius Pulcher. C. Norbanus Flaccus.	7		
9		717	M. Agrippa. L. Canimius Gallus.	8		3 B
10	186	718	L. Gellius Publicola. M. Cocceius Nerua.	9		
11		719	L. Cornificius. Sex. Pompeius.	10	B	
12		720	M. Antonius II. L. Scribonius Libo.	11		4 B
13		721	C. Cæsar Octauianus II. L. Volcatius Tullus.	12		
14	187	722	Cn. Domitius Ahenobarb. C. Sosius Nepos.	13		
15		723	C. Cæsar Octauianus III. M. Valerius Messala.	14	B	5 B
16		724	C. Cæsar Octauianus IV. M. Licinius Crassus.	15		
17		725	C. Cæsar Octauianus V. Sex. Apuleius Nepos.	16		
18	188	726	Imp. Cæsar Octauian. VI. M. Agrippa II.	17		6 B
19		727	Imp. Cæsar Octau. VII. M. Agrippa III.	18	B	
20		728	Imp. Cæsar Augustus VIII. T. Statilius Taurus II.	19		
21		729	Imp. Cæsar Augustus IX. M. Iunius Silanus.	20		7 B
22	189	730	Imp. Cæsar Augustus X. C. Norbanus Flaccus.	21		
23		731	Imp. Cæsar Augustus XI. Cn. Calpurnius Piso.	22	B	
24		732	M. Claudius Marcellus. L. Arruntius.	23		8 B

Hoc anno intercalari cœpit, nõ sequente, qui quartus erat ab emendatione, propter quadrantem diei, de quo Solinus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25		733	M. Lollius. Q. Aemilius Lepidus.	24		
26	190	734	M. Apuleius. P. Silius Nerua.	25		
27		735	C. Sentius Saturninus. Q. Lucretius Vespillo.	26	B	9 B
28		736	P. Lentulus Marcellinus. Cn. Cornelius Lentulus.	27		
29		737	C. Furnius. C. Iunius Silanus.	28		
30	191	738	L. Domitius. P. Cornelius Scipio.	29		10 B
31		739	M. Liuius Drusus Libo. L. Calpurnius Piso.	30	B	
32		740	Cn. Lentulus. M. Licinius Crassus.	31		
33		741	Ti. Claudius Nero. P. Quinctilius Varus.	32		11 B
34	192	742	M. Valerius Messala. P. Sulpitius Quirinus.	33		
35		743	Paulus Fabius. Q. Aelius Tubero.	34	B	
36		744	Iulius Antonius. Q. Fabius Maximus.	35		12 B
37		745	Nero Claudius Drusus. T. Quinctius Crispinus.	36		
38	193	746	C. Martius Censorinus. C. Asinius Gallus.	37		
39		747	Ti. Claudius Nero II. Cn. Calpurnius Piso II.	38		1
40		748	D. Laelius Balbus. C. Antistius Vetus.	39		2
41		749	Imp. Cæsar Augustus XII. L. Cornelius Sulla.	40		3
42	194	750	C. Caluisius Sabinus. L. Passienus Rufinus.	41		4
43		751	L. Lentvlvs. M. Messalinvs.	42		5
44		752	Imp. Cæsar Augustus XIII. M. Plautius Siluanus.	43		6
4		753	Cossus Cornelius Lentulus. L. Calpurnius Piso Augur.	44		7
46	195	754	* Imp. Cæsar Augustus XIV. L. Aemilius Paulus.	45		8
47		755	P. Vinicius Nepos. P. Alfinius Varus.	46		9
48		756	L. Aelius Lamia. M. Seruilius Geminus.	47		10
49		757	Sex. Aelius Catus. C. Sentius Saturninus.	48		11
50	196	758	L. Valerius Messala. Cn. Cornelius Cinna.	49		12
51		759	M. Aemilius Lepidus. L. Arruntius Nepos.	50	B	

Censorino & Gallo Coss. Augustus annum correxit, & Sextilem, Augustum appellauit. Censor. Suet. 31.

Annus Christi Natalis.

Hic annus 36. ab Hirtio & Pansa, Coss. siue a primo Bissexto. quo temporis spacio anni 12. a Sacerdotibus intercalati, cum nouem tantũ debuerint. Ideo Augustus vt tres dies resecaret, duodecim annos sine intercalatione transigi iussit.

Anni duodecim sine Bissextis Augusti iussu transacti.

* C. Iulius Cæs. Aug. F.

Hoc anno Bissextũ resumptũ est, primumq. omnium legitime obseruatum. & inde cetera ad nostram ætatem.

Tom. 1. anno Christi 3. eius exordio cum incipit: Anno Christi tertio Caius Cæsar, & Lucius Aemilius Paulus Consulatum gesserunt. *his adde ista:* Ita Fasti Consulares Onuphrij, quos nos sequentes, fero licet, errasse cum ipso sensimus ex Dione, qui hoc anno non Caium Consulem, sed Augustum decimumquartum ponit vna cum eodem Paulo Aemilio collega. idemq. Dio testatur, petitum

tum quidem fuisse a Caio Consulatum, sed ab Augusto negatum, quod ei non liceret per ætatem, nec mores suffragarentur. hæc itaque cum adeo constent ex accuratissimo historico Dione, cuanescit obiectio illa ex dicto Consulatu Caij male asserto aduersus ea quæ dicta a nobis sunt in Apparatu, Cyrinum siue Quirinum in Syriæ præfectura successisse Caio, quasi errantes dixerimus, Caio defuncto Quirinum ante natum Christum in præfectura Syriæ successisse, quem constaret adhuc Christi anno tertio fuisse superstitem, & Consulatum cum P. Aemilio collega gessisse. Ceterum qui hæc obiecit, haud de Quirini præfecturæ tempore meum assecutus est institutum. Quod illud fuit, vt multiplici ratione, atque auctoritate ex Iosepho Iudæo petita, eumdem ipsum adeo delirantem de tempore eiusdem præfecturæ Quirini, quam non ante annum a Christo nato decimumsextum ponit, exacto iam a Regno Archelao, sub Tiberio Imperatore, contra ipsam Euangelicam veritatem, erroris multipliciter redarguerem, demonstrans testificatione Taciti, Quirini præfecturam in Syria tempore Herodis senioris non semel tantum, sed iterum contigisse, ex quo vt dixi idem Iosephus manifesti redargueretur erroris, dum videlicet ostendi priorem eius in Syria præfecturam post eiusdem Quirini Consulatum, posteriorem vero tunc contigisse cum Caio in Syriam proficiscenti datus est ab Augusto Rector, cui & successit post mortem; adeo vt tum Caio viuente, & post eius obitum eamdem prouinciam Syriæ Quirinus administrasse reperiatur. Sicq. contra Iosephi deliria certo appareret, sub Augusto Imperatore, viuente Herode seniore, reperiri duplicem, immo triplicem Quirini in Syria præfecturã, primam post Consulatum ipsius, quæ exemplo aliorum potuerit esse prolixior, secundam cum Caio, ipsi inhærente Rectore, & tertiam post eius mortem, cum eam solus administrauit. Hæc autem cum ex eodem auctore ad Iosephum arguendum monstrauimus, nequaquam diximus descriptionem illam famosam sub Quirino factam, contigisse post obitum Caij, vt sic potuissem iure coargui ex falso asserto dicto eius Consulatu hoc tertio Christi anno, quo nec Caius (vt dictum est) ponendus est Consul, sed Augustus Decimumquartum — Sequenti anno Vinit —

Tom. 1. anno Christi 16. §. 1. in fine ibi — vltimo contigisse ait exilium Archelai in Galliam. *his hæc adde:* — Aduersus autem ista hæc nobis obiectio facta est ex Iosepho Iudæo: Si post tot Christi annos vixisse ponatur Herodes: non potuit (vt a Iosepho asseritur) eijci ab Augusto in exilium Archelaus.] Cui primo respondeam, si Iosephum quis sibi sequendum proponat, deserat necesse est Euangelicam veritatem, vtpote qui Iudæus auctor (vt ostendimus) ante Christũ natum ponat Herodis senioris obitum. Sed redarguimus eiusdem auctoris leuitatem & inconstantiam ex ipsiusmet scriptis superius recitatis. Porro siquis eidem ita secum pugnanti, & Euangelicæ veritati penitus repugnanti fidem adhibendam putauerit: hac ex parte Celsum, Porphyrium & Iulianum impietate se superare cognoscat, cum ijdem licet Christianæ religionis hostes intensissimi, & contradictores acerbissimi, numquam tamen ausi reperiantur præponere Iosephum Euangelistis. At cum non solum (quod satis erat) Euangelica veritate redarguerimus Iudæum historicum, sed ex suis ipsius scriptis sæpenumero, aperta luce, eum mendacissimum ostenderimus, & in hoc ipso de annis Herodis adeo diuersa & plane contraria locutum viderimus: quomodo non magis sequendus nobis fuit Eusebius, quem scimus ea quæ huius sunt temporis esse mutuatum a Phlegonte Chronographo omnium antiquissimo ac famosissimo? Qui quidem Eusebius ponit vltimo Augusti anno exilium Archelai, vbi nouem regnasset annos, vltimo autem tantummodo inchoato. Eusebium sequutus est Beda de sex ætatibus, & alij nobiliores Chronographi. At vero qui ea obiecit seuerus exactor, vt excludat tempus Augusti ab exilio Archelai, nouem ipsius Regni annos ex Iosephi sententia vult numerari plenissimos, non inchoatos tantum, vt diximus, ita magis fauens vni Iudæo, quam pluribus Christianis, & Iosepho sibi ipsi contradicenti, quam Eusebio ex Phlegonte vera prodenti, & inhæreat Iudaicæ historiæ magis quam Euangelicæ veritati: sed ostendat ipse primum Iosephum multipliciter mendacij redargutum, non adeo enormiter & frequenter errasse: vt sui prærogatiua sit ceteris præponendus. Sed ad eiusdem Archelai proscriptionem redeamus — Quænam autem —

Tom. 1. anno Christi 33. §. Post hæc autem conuocata turba — *ibi* — Nazareth vero contra Orientalẽ plagam ab eo distare quindecim milliarijs — *fic corrige:* — Nazareth vero contra Legionem in quintodecimo eius milliario ad Orientalem plagam iuxta montem Thabor, ita Hieronymus. Distare autem Nazareth a monte Thabor sex dumtaxat milliaribus ad Occidentem, prodidere, qui scripsere de locis sanctis. — Auctor est Beda —

Tom. 1. anno Christi 34. §. Quid autem actum sit die sequenti — *ibi* — Hæc autem quantumlibet vera esse dixerimus — *vsque ad illa verba:* — Certe quidem neque in diuinis Scripturis — *dele omnia vtpote hæreticorum, neque veritate sibi constantia. & in fine ibi* — nulla est dubitatio — *ista subijcias:* Quod igitur ea, quæ in Dei cultum exhiberi tantummodo consueuerunt, viderent exhibita Christo Redemptori nostro: hinc illa Iudæorum molesta in ipsum facta compellatio: Audis quid isti dicunt? Arguentes nimirum, quod qui Dei solius esset, collatum a plebe honorem sibi sumpsisset — His insuper —

Eodem anno 34. §. Vigebat apud Hebræos ea consuetudo — *ibi* — fuisse paratũ suo loco dicemus — *his adde ista:* Non vno eodemq. animo affectos fuisse Iudæos omnes aduersus Christum, Passionis tempore, satis declarat Lucas Euangelista, dum ait: Sequebatur autem illum turba populi & mulierum, quæ plangebant & lamentabantur eum.] Quid ergo mirum si quæ vberes lacrymas dabant, commiserationis vero causa conditum illi vinum ex consuetudine darent? Vt his non possit aptari illud Dauidicum: Et sustinui qui simul contristaretur & non fuit, & qui consolaretur & nõ inueni.] Fuerunt siquidem qui simul cõtristarentur, nec caruit etiam illa saltem consolatione, cũ crucis est onere alleuiatus, cõducto licet inuito Simone Cyreneo, qui portaret eam. alius ergo verborum illorum requirendus est sensus, cum tamen non dubitem ea cuncta ad Christi passionem pertinere. — Ceterum myrrh —

Eodem anno 34. §. Sed quænam reuera esset myrrha — *& quæ sequuntur tota illa quæstione de myrrha* —

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ sit vsque ad §. Ad hæc insuper ob quæstionem — *quæ cuncta ab Annalibus tollenda censemus, cum alienos errores de veritate myrrhæ defendere nequaquam velimus, ne si errasse contigerit virum disertissimum a quo ea accepimus, nobis iam adscribatur error, si a pluribus iam redargutus, adhuc retineatur in chartis nostris. Sit inter Physicos controuersia ista, quorum variæ & ab inuicem contrariæ adeo scribuntur sententiæ, pugnent inter seipsos, & me eximant, qui auctorem citando, liberaui fidem meam.*

Eodem anno 34. §. Et quod ad vitem auream — *ibi:* idem ipse Iosephus testatur — *sic corrige* — testatur Strabo Cappadox, ex quo Iosephus accepit —

Eodem anno 34. §. At nos in eam opinionem adducimur, vt existimemus Matthæum — *& inferius ibi in fine:* magna solet ad indagandam veritatem accessio fieri — *his hæc adde* — Scimus his obiectum, quod Græcus Matthæi interpres ex Hebræo non transtulit ἔσπερον, sed per ὀψὲ vertit aduerbium, quod numquam significat stellam matutinam. Sed dico quod Græcus textus cuius fidei sit, nisi collato cum Hebræo originali, affirmare non possumus, nec tute asserere, an ille ipse sit, quem se transtulisse, S. Hieronymus in cõmentarijs in Matthæum tradit, cum idem ipse dicat de Scriptoribus Ecclesiasticis Matthei Euangelium, iam ante ab alio nescio quo in Græcum fuisse translatum. Ceterum cum est controuersia in textu Latino Euangelij Matthæi, non prouocandum est ad textum Græcum, ex sententia eiusdem sancti Hieronymi, qui id testatur in præfatione ad Damasum in quatuor Euangelia, vbi cum agit de Matthæi Euangelio, hæc ait: Hoc certe cum in nostro sermone discordat, & in diuersos riuulorum tramites ducit, vno de fonte quærendum est,] Hebraico textu scilicet, quem extitisse suo tempore, & a se descriptum, testatur in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis. ipse igitur qui ex fonte Hebraico textum Matthæi Latinum emendauit, non dixit sero, sed vespere. At si ista non placent, sequendum in his præ ceteris interpretibus proponimus Maldonatum. At de his —

Tom. 1. anno Christi 41. §. Porro quod primum omnium — *ibi* — in Latinum sermonem se transtulisse — *corrige* — ex Hebraico fonte se descripsisse testatur — sic enim in —

Tom. 1. anno Christi 45. §. Quod vero sicut hoc anno — *vbi inferius dicitur* — inconfesso est apud omnes — *adde* — vt ita hyperbolice dicam, cum alioqui complures sint, qui per Babylonem, vniuersum regnum diaboli interpretentur. Porro inter veteres Tertullianus — sic & Bab —

Ibid. sequenti §. ibi cum dicitur in fine ipsius — Episcopus Babylonis in Aegypto — *adde ista* — nisi post annos quingentos sub Iustino iuniore primum reperitur nominatus Episcopus Babylonis in Aegypto Zosimus Cilix apud Sophronium.

Eodem anno 45. §. Rursus vero cum in ipsa — *ibi* — Verum non hoc sensu accipiendum puto quod scripta sit a Petro illa epistola ad fratres dispersionis, quasi illi aliqua dispersione dispersi fuerint, sed — *sic corrige* — Verum & si superius anno Christi trigesimoquinto dictum sit, tam Petrum, quam Iacobũ scripsisse ad fratres dispersionis illius, quæ facta est post necem Stephani, non autem ad alios Iudæos in diuersis orbis locis positos: tamen re accuratius considerata, nihil est quod prohibeat etiã ad alios Iudæos eam scriptam esse epistolam, eo quod soliti sint — *& quæ sequuntur.*

Eodem anno 45. inferius. §. Ad hæc, neminem puto existimaturum — *ibi in fine* — Græce reddita — *adde ista*: Quod autem aliquis ista nostra impugnans existimarit, fuisse opus interprete sanctis Apostolis in cõmuni colloquio, eo quod sicut his, qui cetera Spiritus dona, vt prophetiæ, vel signorũ gratiam adepti sunt, non semper est in eorum potestate illa præstare, sed cum id iuberet idem Spiritus sanctus: ita Apostolos linguarum donum a Domino consecutos, non semper habuisse in potestate linguis loqui, sed cum vellet ipse Spiritus sanctus priuato quodam impulsu, quo si carerent, tum in familiaribus colloquijs opus habuissent interpretibus, in hocq. inseruisse Paulo Titum, & Marcum Petro ad conuersionem Gentilium. At istis plane aduersantur quæ habet Paulus in prima epistola ad Corinthios capite decimoquarto, cum reprehendens eos qui ὀστentationis causa potius quam ædificationis loquerentur linguis: satis ostendit in eorum fuisse arbitrio collocatum, loqui linguis — sed de interpretibus hactenus.

Tom. 1. anno 47. in fine vbi illa verba — Hæc de Thecla satis — *ista præponas* — Quod vero in Theclæ Actis, ad finem ipsorum asseritur, ipsam diuinitus liberatam a paratis triplicis generis mortis periculis, in solitudinem secessisse, ibi perseuerantem nonagenariam decessisse: Istud quidem ex omnibus illis nobis haud arridet, cum de his penes antiquiores quos recitauimus selectissimos Patres verbum nullum; qui omnes de ipsa, vt martyre, & consummata martyrio visi sint meminisse, potissimum, vero Gregorius Nazianzenus, cum inter insigniores Martyres pro Christo necatos eam connumeret, vt vidisti. & S. Ambrosius [a] cultor studiosissimus S. Theclæ, in cuius memoriam primaria Ecclesia Mediolani fuit erecta, inter alia hæc de ipsa: At certe Theclam non senectus, sed virtus probauit.] ita ipse, cum agit de velandis sacris virginibus, in quibus mores potius quam ætatem spectandam proponit. & S. Augustinus [b] cum agit de virginitate quæ debeat coniunctam habere humilitatem, ne per superbiam virgo super coniugatas se efferat, quas fortasse contingat coronari martyrio, quo careat ipsa, ait: Vnde, inquam, scit, ne forte ipsa non dum sit Thecla, iam sit illa Crispina?] consummatam plane martyrio Theclam significans, dum consummatam martyrio coniugatam opponit, vt de martyrio facta comparatio æque respondeat. hæc & alia in eamdem sententiam adduci possunt. Puto autem, quod de perditis antiquioribus Actis illis martyrij S. Theclæ, ijsdemq. (vt audisti) ab hæreticis deprauatis, quæ omnium traditione præ ceteris prædicarentur de illa adeo inexpectate liberata de tribus illis præparatis sæuissimis mortis periculis, ea vt magis ore omniũ decantata, transmissa fuisse ad posteros. Qui vero postea ea scripsit, dum quo mortis genere consummauerit ipsa martyrium, haud adeo exploratum habuerit, sicut acceperat liberatam: ea opinandi atque scribendi occasionem inuenerit, ne pulcherrimam virginem relictam liberam ex consuetudine hominum in suspicionem adduceret. Ceterum qui perhibetur Theclæ vitam scripsisse Basilius Seleuciæ Episcopus, non fuisse illũ Ba-

[a] *Ambros. de virg. lib. 3.*

[b] *Aug. de virg. cap. 44.*

Basiliũ ad quem S. Ioannes Chrysostomus scripsit de sacerdotio, sed qui post septuaginta ferme annos interfuit Chalcedonensi Concilio, suo loco perspicue [a] demonstrauimus. — Hæc de Thecla satis.

[a] *Ann. to. 4. anno 382. prope finem.*

Tom. 1. anno Christi 51. §. Ceterum quoniam S. Hieronymus — *vbi hæc verba* — tot Pauli res gestæ duorum ad summum annorum — *corrige sic* — tot Pauli res gestæ quinque annorũ — *& inferius eodem capite ibi in fine* — Sed tantum quatuordecim interfuerint — *adde quæ sequuntur* — Ceterum si magis placet eiusdem S. Hieronymi sententiam sequi, & velimus (quod apud omnes in confesso est) hoc anno habitum esse Concilium Apostolorum: tunc opus est, ad primum annum post Domini Ascensionem, reuoces sancti Pauli conuersionem, & triennium illud, cuius meminit in epistola ad Galatas, non consummatum, sed tantum inchoatum intelligas, atque pariter quatuordecim ipsos annos non exactos sed tantum cœptos, opus est numeres ab eo tempore vsque ad annum præsentem, quo idem est celebratum Concilium. Sit igitur in Lectoris arbitrio, quam velit sequi sententiam. — Hæc de his —

Tom. 1. anno Christi 53. §. Qui eodem vixit tempore Hilarius — *& inferius ibi* — hæc Hilarius — *adde ista* — de formulis Fidei agens, quas nullas scriptas nouisse hactenus Ecclesiam Gallicanam, magna gloria iure testatur. Nam ipsum simplex Apostolicum Symbolum quod profiterentur, illud non tradi scriptis Competentibus, sed verbis acceptum ab illis memoriæ mandari consueuisse, & reddi suo tempore ab Ecclesia præscripto, suo loco satis est demonstratum. Non igitur (vt ab aliquo obiectum fuit) hic Hilarius de Euangelio, alijsve diuinæ Scripturæ libris intelligit, quos iam scriptos siue ab Irenæo, siue Dionysio, vel alijs diu ante Gallias accepisse, dubitare nemo debet, sed de scriptis Fidei formulis, quas hactenus Gallia non nouisset, sed traditum Apostolicum Symbolum possideret — Dicant ergo —

Tom. 1. anno Christi 57. §. Quod vero spectat ad Ecclesiarum antiquum ornatum — *ibi* — hactenus Canon — *his ista quæ sequuntur subijciae*: — Dubitauit nuper pius ac doctus vir, an in versione Canonis ipsius Synodi Antiochenæ sanctorum Apostolorum pro sacrarum imaginum veneratione, aliquod mendum subesset. Dubitationis vero causæ (vt ipse pius vir affirmat) duæ fuerunt: altera, quod minime verbum verbo ab interprete redditum videatur; altera consilium, & mens sanctorum Patrum, in Canone illo sanciendo.

Quod autem pertinet ad interpretis versionem non satis exactam, & ad verba verbis minime reddita, obseruet primo, verba illa (pingant & effigiem) non haberi in contextu Græco. cum ἀνιχνίζειν (vt ipse ait) non significet pingere; sed potius genibus flexis venerari. σὴλω deinde non posse verti effigiem; sed cippum, vel columnam, quæ in sepulchris statuebatur, aut in qua fœdera inscribebantur, aut alia quæ posteritati mandare cuperent, vel lapidem titularem; dicit etiam alia ex pluribus auctoribus excerpta, pulchra quidem omnia; sed cum ex deprauato textu, quem doctus & pius vir secutus est, omnis hæc dubitatio ortum habeat, videtur (pace sua) parum vtilis tantus labor. Non enim legendum ἀνιχνίζειν vllo pacto, quod nusquam reperitur; sed ἀντικονίζειν, quod significat ex aduerso aliquid pingere. ita enim legitur in manuscriptis codicibus Synodi Septimæ, in qua dictus Canon habetur a Gregorio Episcopo Pessinuntis allatus Actione prima: ita etiam apud Turrianum in apologia pro Canonibus sanctorum Apostolorum aduersus Centuriatores [b]. Nec σὴλη ponitur simpliciter pro effigie, sed pro cippo, seu columna, vel lapide titulari, quod ipse pius vir affirmat. Quinimmo vna cum verbo ἀντικονίζειν, id est ex aduerso pingere, præscribit modum, quo sacræ effigies, & imagines IESV Christi veri Dei & Saluatoris nostri, necnon seruorum eius & Sanctorum collocentur, & statuantur quasi trophæa quædam sacræ nostræ Religionis in cippo vel columna, quẽadmodum antiquissima & celeberrima illa Dei Genitricis imago, quæ dicitur del Pilar in Hispania; vel lapide titulari vt venerationi habeantur a Christianis, quos Canon Apostolicus Saluatos appellat, vt hoc pacto non solum a Iudæis procul abesse dignoscantur Christiani, cum Iudæi imagines habeant nullo pacto; verum etiam ab ethnicis, qui adorant sua idola deorum instar, & ideo idololatræ dicuntur, Christiani vero non ita. venerantur enim imagines sacras, sed relatione quadam & analogia & habitudine ad earum prototypa quæ referunt, & repræsentant. Quod cum aliquando Iconomachorum, & Iconoclastarum causa, quorum præcipuus fautor fuit [c] Theophilus Imperator, in Oriente facere minus licuisset, post eius obitum Theodora Augusta pijssima femina, cum totius Ecclesiæ Dei magna exultatione faciundum curauit, & hac de causa instituta fuit in Orientali Ecclesia solemnis illa celebratio annua Erectionis & exaltationis sacrarum Imaginum, vt ex Triodio Græcorum est videre, qui diem festum huiusmodi erectionis sacrarum imaginum singulis annis prima Dominica Quadragesimæ agunt, quam Dominicam Orthodoxiæ appellant hac de causa: quod eo die post sacrarum Imaginum erectionem & exaltationem celebratam, Orthodoxis omnibus multos annos & felicia omnia deprecantur; Iconomachis & Iconoclastis contra ac alijs hæreticis omnibus, aqua & igni & diris interdicitur. Ex restitutione itaque contextus Græci ἀντικονίζειν, pro ἀνιχνίζειν, & σὴλης, vera intelligentia tollitur omnis dubitatio, & Canonis Apostolici versio cõgrue facta dignoscitur: quemadmodum veterem interpretem eiusdem Canonis deprauatum alia ratione textum habuisse, satis patet. Ille enim ἀνιχνιζειν legit, & hac de causa perperam (pugnandum contra) vertit, vel potius euertit. Quod vero spectat ad consilium sanctorũ Patrum (fuit enim hæc altera dubitandi causa) non erat illud præcipue, vt discrimen hoc inter sacras imagines Christianorum, & idola ethnicorum statueretur, inscriptio videlicet & titulus. Nec enim idola ethnicorum inscriptione carebant, vt habetur Act. Apost. de [d] ignoto Deo: & apud Iustinũ martyrem de Simone magno Deo. Sed consiliũ illud fuit, vt Christiani, quos Canõ Apostolicus Saluatos appellat, sacras imagines, quo dictũ est supra modo, venerarentur; quod deinde in secunda Synodo Nicæna post multa sæcula iterum statutum est. Omitto quod cum imagines sint indoctorum libri, & longe plures indocti quam docti reperiantur,

[b] *Apolog. c. 25.*

[c] *Ann. Tom. 9.*

[d] *Act. 7.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

solis doctis talibus inscriptionibus consultũ foret, indoctis non ita. nec doctis omnibus: cum enim tot essent genera linguarum inter Christianos, quonam idiomate, & quibus characteribus fieri deberet inscriptio, incertum futurum esset; pro qua tollenda difficultate vel ipse titulus Dominicæ Crucis triplici lingua, litteris Græcis, Hebraicis, & Latinis, omnium scilicet communissimis scriptus fuit. Facilior itaque & communior fuisset dignoscendi ratio sanctis Apostolis, si hoc facere voluissent, alio aliquo signo vel symbolo, quam inscriptione, cuius forent imagines declarare, vt cum Apostolorum Principem significare volumus, claues illi tribuimus, & alios alijs symbolis: Addendum postremo coronidis instar, idem fuisse consilium sanctorum Patrum in Canone sanciendo de sacrarum imaginum veneratione (sanctorum videlicet Apostolorum) quod & sanctorum Patrum Secundæ Synodi Nicænæ, Septimæ scilicet Vniuersalis. hac enim de causa sanctorum Apostolorum auctoritate vtitur Gregorius Episcopus Pestinuntis loco supra citato Septimæ Synodi, vt seipsum & Septimam Synodũ eadem sentire & statuere aperte declararet, quod tot antea seculis sancti Apostoli senserant, & suo Canone nobis sentiendum statuerant. quæ vero supra diximus, & veritati ipsi, & Synodo Nicænæ Secundæ consona esse, cuique facile patet — Sed nec hoc —

Tomo 1. *anno Christi* 58. §. Sed quam rogo prætexere — *ibi* — ignorasse facile potuit — *adde ista*: Sed nec tamen incessere maledictis licebat eum etiam quem licet non putaret summum sacerdotem, tamen constaret esse principem sacerdotum, lege prohibente, quam in suam defensionem adduxit dicens: Scriptum est enim: Principem populi tui non maledices.] in quam peccasse, ea dicens, confiteretur. His consideratis, nihil est, quod dici possit, nisi quod dictum est superius, Herodem scilicet, qui Sanedrim sustuliſſe dicitur, ita tamen fuisse concilia illa colligi, vt nulla in eo esset summi sacerdotis, vel principis sacerdotum in consessu prærogatiua loci, vel in vestibus aliqua honoris insignia, ne in eo aliquis emineret vt princeps. quod tyranno intolerabile esse solet, qui solus velit haberi princeps — Videns insuper —

Eodem anno 58. *prope finem.* §. Sed iam vt ad Paulũ redeamus — *ibi prope principium* — hoc anno æstiuo tempore, prope mensem Augusti — *sic corrige* — hoc anno extremo Autumni tẽpore, mense Nouembri, instante iam hieme: quod ex ipso Luca colligitur, dum relegens per singulos ferme dies eam nauigationem, ait, quod cum peruenissent ad Cretam insulam, de illic hiemando consilium inierunt, eo quod non esset amplius tuta nauigatio, quod (vt inquit Lucas) ieiunium iam præterijsset, quod creditur fuisse ieiunium decimi mensis solemne Iudæis: nam de ieiunio quod præcedit, septimi mensis, haud videtur intelligi potuisse, cũ longe ante tempus hiemis illud præcedat, nec eo tempore nauigatio interdicta videri possit. Confirmant ista, quod cum post dies quatuordecim tempestate iactati, in Melitã insulam illi peruenissent, ibidemq. hiemassent, tribusq. mensibus in hibernis consumptis, Romamq. versus soluentes, illam mense Iulij ingressos esse, publica Ecclesiæ monumenta testantur suo loco citanda: relegendo igitur nauigationem istam & tempus in hibernis consumptũ, dicere opus est, ipsam Pauli nauigationem nonnisi prope hiemem cœptam, etiam si daremus longe ante Iulij mensem eius Romam aduentum contigisse; sicq. omnia congrue conuenire, vt expleto Felicis sub Nerone biennio, sub eius successore Festo cuncta quæ Lucas recensет, impleri potuerint, & sic illud biennium de Felicis magistratu, sub Nerone administrato sit necessario intelligendum, si cum Patribus dicere voluerimus, anno sequenti contigisse Pauli ipsius Romam aduentum. Cum præsertim nihil est quod biennium illud aptari aliter possit, & referri ad aliud tempus, cum singulos annos qui præcedunt a tempore certo quo pulsi sunt edicto Claudij Roma Iudæi, alijs haud dubijs eiusdem Pauli rebus gestis ex Lucæ scriptis consignari contingat (quod iterum superius est demonstratum) vt nullus sit locus vel anni vnius nedum biennij. Sed & quod cum biennium illud dicatur a Luca sub Felice transactum, antequam venisset in prouinciam Festus, nihil est etiam quod numerari possit sub Festo, vt fingi possit, post biennium contigisse Pauli Romam aduentum. Sicut & impossibile demonstratur, biennium illud aptari posse carceri Pauli, licet plures id sint interpretati, quem (vt eadem refricemus) haud ante præsentem annum potuisse Hierosolymam aduenisse, quæ ab edicti Claudij tempore per annos singulos sunt dicta demonstrant. His de tempore elucidatis, iam de ipsa Pauli nauigatione agamus, quam Lucas ita —

Tomo 1. *anno Christi* 60. §. Eodem plane modo — *ibi prope finem* — legibus Ecclesiasticis est postea interdictum — *hæc adde* — hinc est, [a] quod Episcopi qui aduersus Paulum Samosatenum Antiochiæ sunt congregati plurimi numero, in synodali epistola ad Dionysium Romanum Pontificem & Maximum Alexandriæ Episcopum data, vitio vertunt illi inter alia, quod mulieres introduxerit, in Ecclesia canere, & suas laudes — De antiquo —

[a] *Concil. Ant. apud Euseb. lib. 7. c. 24.*

Tomo 1. *anno Christi* 81. *in principio vers. 6. vbi hæc verba*: Sed nonus erit Domitiani si ille primus pariter annumeretur, quem suffectus gessit tempore Claudij — *de ista, quorum loco hæc subijcias*: — Sed & nonus hic est Vespasiani, si anno septuagesimoquinto (vt factum est) loco Consulatus Domitiani ponatur Consulatus quartus Vespasiani, vt diximus ex Dione, exq. publico monumento dedicationis templi Pacis, eius sexto Consulatu signatæ —

Ex Tomo II.

Tom. 2. *anno Domini* 100. *in principio* — *ibi* — ad culmen Imperij esse prouectum — *hæc his addas* — natum tamen patre Tribuno, nam illius Traiani creditur esse filius, qui in bello Iudaico sub ijsdem Imperatoribus militauit — At sicut — *& post sex versus, ibi* — totius orbis Imperium — *adde*: Filio suo, Traiano huic, sit adeptus — vt plane —

Tom. 2. *anno* 103. §. Difficillimi belli — *ibi* — eiusdem Traiani — *adde* — parentis vt puto — olim in bel — *& sequenti versu* — *ibi* — Traianus ipse — *corrige*: Traianus ille — duct —

Tom. 2. *anno* 109. §. Quando autem eadem Dionysij — *ibi* — ad Carolum Caluum Imperatorem — *adde*

adde quæ sequuntur — his necessario addenda putaui quæ Romæ accepi a nostro Henrico Spondano Gallo Vascone Typographiæ Vaticanæ in correctione edendorum librorum inseruiente, viro sane integra fide & doctrina conspicuo, qui testatus est se accepisse a Iacobo Dauy de Perronio Episcopo Ebroicense, quem hoc nostro sæculo in omni genere litterarum quisque iure vocabit antistitem, ipsum vidisse, Venetijs cum esset, orationem illam Chrysostomi Græce scriptam, in qua elogium illud de Dionysio recitatur, eiusq. homiliæ titulum esse, Cygnea vox Chrysostomi, quam scilicet habuerit Constantinopoli, antequã in exilium proficisceretur. Insuper oblatum ibidem fuisse librum illum Dionysij in Areopagitam, quem in modum catenæ compositum esse dicebat. Adhuc, Deo fauente, superest ipse magno Catholicæ Ecclesiæ beneficio — Cyrillum quoque —

Tom. 2. *anno* 127. *in principio, ibi* — post quem Ephræm — *adde* — inde Ioses — inde —

Tom. 2. *anno* 140. *in princip. vers.* 7. *ibi* — accipere solitos, certum est — *adde ista*, adeo vt in ijs, quibus non ante Imperium, sed cum Imperio collata est Tribunitia potestas, pro numero collatæ Tribunitiæ potestatis, totidem annos Imperij liceat numerare, secus si cui ante Tribunitia potestas obtigerit; nec aliter accipias, quod sæpe a nobis infertur, & pro numero eiusdem Tribunitiæ potestatis anni pariter numerantur Imperatorum, hæcq. ex Dione, vt suo loco dicetur — Singulis enim —

Tom. 2. *anno* 175. §. Hoc ipso anno. Anicetus — *ibi* — cum sedisset annos nouem — *corrige* — annos octo

Et paulo post ibi — Cresconiana series nouem tantum annos — *corrige* — octo tantum annos tribuit —

Tom. 2. *anno* 195. §. Cum vero Romanum Imperium — *ibi* — Idibus Augusti apud Carnutum — *adde* — vel potius Idibus Aprilis, ita enim legendum apud Capitolinum putamus. — Tunc Seuero —

Tom. 2. *anno* 233. §. Hanc fidei Catholicæ regulam — *ibi* — anno septimo eius Pontificatus — *adde* — codex a Cencio Camerario collectus, in quo inest Relatio eorumdem Apocrisiariorum de rebus gestis in ea legatione cum Patriarcha & Imperatore. Incipit: Anno millesimo ducentesimo trigesimo tertio (is est annus septimus Gregorij Papæ Noni) Ibi in professione fidei eorumdem Legatorum, inest Gregorij Thaumaturgi fidei professio recitata vsque ad illa verba: Imago Dei sermo efficax &c.] — porro —

Tom. 2. *anno* 237. §. Occiso, vt dictum est Alexandro — *ibi* — tenuit annos duos — *corrige* — tenuit annos tres — Sed quid —

Tom. 2. *anno* 253. §. Porro quod tum hic — *ibi* — Notis vberius — *his hæc addas* — hic autem modo sit satis ex S. Ambrosio recitare, quomodo cum harum vocum vna sit significatio, vsu tamen postea inductum est, vt diuerso sensu accipi in Ecclesia consueuerint. ipse enim in precatione posteriori præparantis ad Missam, ita perorat: Martyrum preces deposco, qui pro veritate non dubitarunt sanguinem fundere, nec dilexerunt animas suas vsque ad mortem, vt mortis superarent auctorem. Confessorum orationes expostulo, qui bella tentantis inimici, dum pie viuerent in Catholica pace, vel etiam hæreticorum conflictationem diuturno certamine pertulerunt, atque (vt verum dicam) longioris, occultiq. martyrij palmas acceperunt.] sed reuertamur ad lapsos — Cum igitur —

Tom. 2. *anno* 254. §. Ex hac pariter Infelicissimus — *ibi* — antesignanus ab omnibus nominaretur — *adde ista* — At ne fallaris, quod audisti Felicissimum creatum fuisse à Donato diaconum: alium plane diuersum a Felicissimo presbytero hunc esse cognosce: nam iste iam presbyter erat, cum S. Cyprianus est creatus Episcopus; hic autem Cypriano iam Episcopo, a Donato diaconus electus est —

Tom. 2. *anno* 257. §. Quod autem vel ibi, vel in Eccles. — *ibi* — sequantur antiquæ inscriptiones — *adde ista* — Quod autem in nostris Notis ad Romanum Martyrologium negatum est, Lucium esse passum sub Volusiano: ex Annalibus errorem corrige; sicq. semper cum videris discrepare ab ijsdem Notis Annales, eas ex his emenda. Numquam hactenus concessum dolco vt eadem singulas recognoscerem, licet lucri cupidus Typographus eas ab auctore posuerit esse recognitas in pagina liminari.

Tom. 2. *anno* 262. §. Explosis igitur — *ibi* — Gallienum tertio — *corrige ex præmissis* — Gallienum quarto.

Tom. 2. *anno* 263. §. Porro vt Theodotus — *ibi* — Eusebius Syrus & Anatolius Alexandrinus — *sic corrige* — Eusebius & Anatolius Alexandrini

Eodem anno. §. Alij autem seipsos seducunt — *ibi* — hic est Dei similis & — *corrige sic* — quam ibi dat similiter — quorum agens —

Tom. 2. *anno* 275. *in princip. vers.* 6. — *ibi* — Sed cum Romanum Martyrologium — *& quæ sequuntur vsque ad illa verba*. Ex quibus plane — *dele omnia*

Tom. 2. *anno* 292. *in princip. vers.* 13. — *ibi* — aduersus Christianos — *corrige* — pro Christianis aduersus Gentiles.

Et paulo post vers. 5 *ibi* — siue errore irrepsit — *& quæ sequuntur vsque ad illa verba* — sed error parens est — *sic corrige* — irrepsisse errorem in nomen Constantini, siquidem error parens est —

Tom. 2. *anno* 302. §. Hæc vero a nobis veritatis studio — *vsque ad vers.* 18. *ibi* — Hæc puto a nobis ex munere — *deleas omnino*

Et paulo inferius. §. Quantũlibet enim consenserimus — *ibi in fine* — hæc Augustinus — *His hæc addas* — Porro his addere ista compellimur, quod post euulgata ista nostra, diligenterq. examinata a viris sane doctissimis, eosdem scriptis suis vehementissime nos compellasse, indigne ferentes, Marcellini Papę integritatẽ male traduci commenticijs Actis illis nullius ponderis existentibus, leuissimisq. argumentis (vt aiunt) nomen Marcellini ab antiquioribus omnibus bene acceptum & magnæ æstimationis habitum, infamari, asserentes Acta illa non nisi callide excogitatum commentum fuisse Donatistarum; idq. validis sane argumentis probare conati, de Martyrologio atque Breuiario Romano queruntur, quod

ista

Universidad de Deusto
Biblioteca

ista in Ecclesia recitanda contineant. Sed sciant velim, Romanam Ecclesiam antiquitatis tenacissimã, quæ ante octingentos annos ita publice lecta reperijt, haud adeo facile conuellenda quamuis sibi valde molesta putauit. Ceterum eamdem ipsam Romanam Ecclesiam, non sicut Euangelium (quod Gelasius monuit) legere consueuisse, vel legenda proponere quælibet Sanctorum Acta, sed potius ea cuncta Apostolica illa lance libranda relinquere, omnia probate, quod bonum est tenete. Porro ipsam haud adeo vane leuiterq. ista hactenus recitanda reliquisse, quæ habentur inferius, cum agetur anno sequenti de Sinuessano Concilio, declarabunt — Iam de Marcell. —

Tom. 2. anno 304. *in principio, ibi* — vndecimo Kalendas Maij ambo Impp. Parilibus ipsis se Imperio abdicarunt — *adde quæ sequuntur* — ita quidem putauit Panuinus, sed tu loco Maij, ponas, Martij: erroris namque illum arguere necesse est, dum affirmat, id factum esse, nondum expleto biennio persecutionis indictæ, cum Eusebij constet auctoritate, eam cœptam mense Martij, quo mense liquet fuisse promulgatum persecutionis edictum. Ex his etiam eos erroris arguas, qui id anno superiori asserunt contigisse: nam sub huius anni Consulibus Diocletiani Nono & Maximiani Octauo id factum esse, æquæ Zosimus asserit verbis istis — A consulatu Chilonis & — *recitata autem Zosimi sententia, post illa verba*, hæc Zosimus — *ista addas* — At vero quod ipse interlapsos dicat annos centum & vnum a Consulatu Chilonis & Libonis, quo ludos sæculares contigit celebrari sub Seuero Imperatore, vsque ad abdicationem horum Imperatorum sub eorumdem dicto Consulatu factam: plane in dictũ annorum numerum esse illapsum errorem, dicendum; restituendumque, centum duo minus anni, qui interlapsi reperiuntur vsque ad præsentem Consulatum, quo se abdicauerunt ijdem Imperatores, vt etiam ipse testatur. Siquidem idem Libonis & Chilonis Consulatus incidisse reperitur anno Christi ducentesimo sexto. Vel dicendum, quod idem Consulatus Chilonis & Libonis non suo loco sit positus a Cassiodoro & alijs anno ducentesimo sexto, sed sub anno Christi ducentesimo tertio sit collocandus, quod vt magis dici debeat ea quoque ratio fauet, quod cum testetur Zosimus, ludos sæculares quolibet centesimo & decimo anno solitos celebrari, vt appareat, centum & decem interlapsos a ludis sæcularibus sub Seuero vsque ad illos sub Constantino celebratos anno Christi trecentesimo decimotertio, vt suo loco dicetur: plane dicendum Chilonis & Libonis Consulatum non nisi in annum ducentesimum tertium incidere potuisse.

Verum cum (vt dictum est superius) constet eosdem ludos sæculares sub dicto Consulatu Chilonis & Libonis celebratos, incidisse in annum Seueri duodecimum, qui est annus Christi ducentesimus sextus, e suo loco minime conuellendus est; adeo vt error irrepsisse dicendus sit in annorum numerum Zosimi, vt loco centum & vnum annorum, vt dictum est, restituendum sit, centum duo minus anni. Sed nec semper verũ quod asserit, quolibet centesimo decimo anno celebrari solitos ludos sæculares: non enim vna eademq. semper seruata reperitur in ijs celebrandis annorũ periodus, vt est videre apud Panuinum qui commentariũ eo argumento conscripsit: sed & si non quando celebrati sunt, sed celebrari debuerunt, ratio habenda erat, adhuc dicendum secundum eamdem periodum centum & decem annorum bene subsistere dictum Consulatũ Chilonis & Libonis sub anno Christi ducentesimo sexto: nam cum constet auctoritate Dionis, anno ab Vrbe condita septingentesimo trigesimo septimo, sub Consulatu Furnij Nepotis & Silani sub Augusto celebratos esse ludos sæculares: secundo autem curriculo sub Seuero; vtique necessario habitos esse oportuit, anno ab Vrbe condita, nongentesimo quinquagesimo septimo, quo incidisse ponitur Consulatus Chilonis atque Libonis, qua ratione, nullo modo conuellendus est Consulatus eorum e suo loco, sed Zosimus omnino sit arguendus erroris. hoc demonstrato, pergamus ostendere, quod cœperamus, hoc ipso anno eosdem Imperatores se Imperio abdicasse — Auctor item —

Ex Tomo III.

Tom. 3. anno Christi 309. §. Quamobrem haud mirum — *ibi* — illa omnino libera permanente, vt appareat, hanc — *sic corrige* — sed & illa itidem coronam martyrij est adepta, vt ex Romano Martyrologio liquet. Porro hanc (vt corrigamus quæ dicta sunt in Notis ad idem Martyrologium) apparet esse diuersam ab —

Eadem pagina. §. At præter hæc — *ibi* — quæ vulgaris poeta ille — *& quæ sequuntur vsque ad finem, paulo acriora sic temperanda* — quæ vulgaris poeta ille, quãuis celebratur a multis, nimia licentia, dicam & temeritate, non sine dedecore pietatis, in fabulas est ausus transferre quas cantat; non veritus sacra ac veneranda martyris Acta in poeticum figmentum conuertere. At de virgin —

Tom. 3. anno 311. §. Hoc eodem anno vigesima sexta Sept — *ibi* — dies sexdecim — *corrige* — dies viginti vnus — cum ali —

Tom. 3. anno 312. §. Clarissima Romæ fuit Lateranorũ familia — *in fine ibi* — & ædibus hactenus — *his hæc addas* — Sed non prætermittendum, nos vidisse paucos ante annos ibidem dum fundamenta ædium effoderentur, repertas Aquæductus fistulas plumbeas impressum habentes Laterani nomen. Porro his Faustæ ædibus inhæserunt ampliores ædes Constantini, quas idem Imperator maxime pius postea in basilicam commutauit, vt suo loco inferius dicetur. Sicq. factum, vt primo domus Laterani, Faustæ cesserit, eademq. facta domus Pontificum, donoq. Constantini a quo aucta Constantiniana basilica fuerit nominata — Cum igitur —

Tom. 3. anno 313. *ibi* ἐφαρχῶ — *corrige* — ἐφαύρῳ, sed facili mutatione aliquem, ἐφαρχῶ scripsisse, vnde postea facillime ἐφ' ἑαυτῷ factum fuerit

Tom. 3. anno 324. §. Verum quid aduersus hæc ipse. — *ibi* — hæc ipse non admittens omnino Crispum à Constantino iussum occidi — *his hæc addas* — nisi magis ad Sozomeni excusationem dicere velimus, non eo tendisse argumentum ipsius, vt neget Crispi necem a patre Constantino inferri iussam, sed magis, cum Gentiles scriptores dicerent, ex nece Crispi euenisse Constantini ad Christum conuersio-

uersionem. ipse Sozomenus vt hoc impugnaret, vtpote commentum eorum, probare nisus sit, longe ante Crispi obitum, Constantinum iam fuisse Christianũ; ipsumq. Crispum plures vixisse annos, postquam pater religionem amplexus est Christianam, qui vna cum eo pro Christianis rescripta dedisse, inueniretur, superstes ipse vsque ad annum vigesimum Constantini — Quod vero ad —

Tom. 3. anno 325. §. Sed enormior Photij error — *ibi* — regulam temporis transgrediuntur — *his hæc adde* — Sed ad dictorum omnium Græcorum auctorum excusationem dici posse existimauit doctissimus Iacobus Dauy Episcopus Ebroicensis, librariorum potius fuisse vitium, qui pro πρεσβύτης (quod est senex) ἰσύλιος scripserint; dixisseq. Photium Siluestrum senem mutuatum à Sozomeno nomen (licet ipse neminem proprio vocet nomine) atque librarius itidem quod duo putauit esse illa nomina propria, pluralem addiderit numerum, dixeritq. Romanæ Ecclesiæ Pontificibus. ita ipse pio semper animo quærens quomodo quemque excuset, magis quam erroris arguat — Sed hæc de —

Tom. 3. anno 325. §. Sed iterum ad sensum Canonis — *in fine ibi post illa postrema verba* — cumq. a petitione repulsum — *ista addas* — Nec ab his diuersam rationem Patriarchalium sedium Gelasius Romanus Pontifex inijsse reperitur, dum in eo Romano Cõcilio, in quo actum est de librorũ censura, tres enumerans ab ipso Petro, vel Petri nomine institutas Sedes, tradit Romanã, Alexandrinã, & Antiochenam Sedes esse Petri, earumq. præcipuam esse Romanam, reliquas huic subiectas vicem ipsius in suis prouincijs representare. in quarum exemplũ ceteras posteriores sedes Patriarchales postea ex priuilegio id ab ipsa Romana Ecclesia consecutas esse eodem modo, quo institutæ reperiuntur antiquæ, sicq. in nouarum institutione sedium intelligantur quæ fuerint in antiquis seruata: ex quibus etiam verba illa, de quibus est controuersia, intelligi facile possint. Exempli causa, reperitur Nouella constitutio Iustiniani Imp. centesima trigesimaprima de Ecclesiasticis titulis, ibiq. capite tertio, vbi agitur de erectione Ecclesiæ Primæ Iustinianæ in sedem Patriarchalem, hoc ipsi ex more legitur priuilegium datum, vt in subiectis sibi prouincijs locum obtineret Sedis Apostolicæ Romanæ. hæc inquam exempli causa inducta aperiunt satis sensum verborum illorum: Quod Romana Ecclesia semper habuit primatum &c.] cum scilicet ipsa ex parte aliqua in alias propaget Ecclesias, quas constituit Patriarchales, quod accepit per Petrum à Christo — Qui autem —

Eodem anno 325. *paulo inferius.* §. Sed illud absurdius — *ibi* — tamen quid hac de re — *his hæc adde* — professus sit Gelasius in nuper citato Romano Concilio, sic accipe: Quamuis (inquit per orbem Catholicæ Ecclesiæ vnus thalamus Christi sit: sancta tamen Romana Catholica & Apostolica Ecclesia nullis synodicis constitutis ceteris Ecclesijs prælata est, sed Euangelica voce Domini & Saluatoris nostri primatum obtinuit: Tu es Petrus, inquientis, & super hanc petram &c.] id ipsum quoque reliqui omnes, cum de his agendi necessitas incubuit, sed & quid præsertim Nicol. —

Eodem anno 325. §. Ceterum tantum abest vt — *ibi* — verba Ioannis Hierosolymorum Episcopi, qui post Cyrillum — *sic corrige* — verba S. Hieronymi ad Ioannem Hierosolymorum Episcopum, qui post Cyril —

Et sequenti versu ibi — ab eodem S. Hieronymo recitata — *dele ista sicq. intelligatur toto illo capite, ea verba esse S. Hieronymi, non Ioannis,*

Item post sequentem versum ibi — in qua hæc inter alia legebantur — *sic corrige* — de qua epistola agens S. Hieronymus, in eum sic inuehitur. Tu, qui —

Et post sex versus — ibi — sic igitur dum ipsemet Hierosolymitanæ Ecclesiæ Episcopus profitetur aduersus se — *sic corrige* — sic igitur dum S. Hieronymus tradat ipsum interpellari potuisse —

Et post tres versus — ibi — testificatione eiusdem sedis Episcopi — *sic corrige* — testificatione tanti patris ibidem Hierosolymis habitantis, quam procul —

Eodem anno 325. §. Ceterum Nicænos Canones — *in fine ibi* — nescio quo casu penitus excidisse — *his hæc addas* — At hæc quantumlibet iure dici posse videantur: tamen considerando, quod qui post Nicænum Concilium scripti reperiuntur Canones sacrorum librorum catalogum continentes, vt à Concilio Laodiceno, siue à Patribus, vt Athanasio, Gregorio Nazianzeno, Amphilochio, vel alijs, in illis liber Iudith inter Hagiographa non numeretur: haud affirmandũ omnino existimarem, Canonem de libris sacris statutum esse a Nicæno Concilio, a quo neminem ausum fuisse recedere, iure debet existimari. Sed non ex Canone de sacris libris cõfecto id asseruisse S. Hieronymum, verum potius ex Actis eius, in quibus obiter citatus idem liber inuentus fuerit. Nisi dixerimus, librum, quem apud Occidentales in Canone sacrorum librorum inuenerit, cum alijs Hagiographis annumeratum, existimauerit ex Nicæni Concilij fonte manasse. Rursum vero —

Eodem anno & eadem pagina. §. Rursum autem Episcopi ipsi Africani — *& quæ sequuntur vsque ad finem capitis dele.* — Insuper —

Eadem pagina sequenti. §. Insuper quod quæ antea — *ibi in fine* — hæc Athanasius — *adde ista.* At quidem sicut cuncta ista superius recitata, ex Nicæno prodisse Concilio, dubitandi locus nullus relictus esse videtur tantis testibus id asserentibus: ita certos de his sancitos fuisse Canones, & non magis ex eiusdem Concilij Actis prodijsse, haud adeo facile affirmandum putarem. — Ceterum —

Tom. 3. anno 335. *prope finem.* §. Hoc eodem anno pridie kal. — *ibi* — menses decem & diem vnum — *corrige* — menses vndecim, vno minus die — Quod autem —

Tom. 3. anno 336. §. Quod autem ad Marci Papæ annos — *ibi* — decimaquarta die Februarij — *corrige* — decimasexta Ianuarij — *& versu sequenti — ibi* — sexta mensis Octobris — *corrige* — septima mensis Octobris — *& sequenti versu — ibi* — menses octo, minus diebus octo — *sic corrige* — menses nouem minus diebus nouem — De eodem —

Eodem anno 336. *inferius.* §. Addit Socrates ædificatum a Constantino — *ibi* — hæc Procopius — *his ista adde* — Extant apud Dungalum aduersus Claudiũ Taurinensem recitati S. Paulini versus complures

Universidad de Deusto
Biblioteca

plures ex Natali (vt citat) XI. S. Felicis de translatione facta per Constantinum Imp. sanctorum Andreæ atque Timothei Constantinopolim, qui sic se habent —

Nam Constantinus proprij dum conderet vrbem
Nominis, & primus Romano in nomine Regum
Christicolam gereret, diuinum mente recepit
Consilium, vt quoniam Romanæ mœnibus Vrbis
Æmula magnificis strueret tunc mœnia cœptis,
His quoque Romuleam sequeretur dotibus Vrbem:
*Vt sua Apostolicis *numeret mœnia latus*
*Corporibus, tunc Andream *deuxit Achiuis,*
Timotheumq. Asia: geminis ita turribus extat
Constantinopolis magnæ caput æmula Romæ.
Verius hoc similis Romanis culmine muris
Quod Petrum, Paulumq. pari Deus ambitione
Compensauit ei, meruit quia sumere Pauli
Discipulum cum fratre Petri. Nam quanta per istam
Sanctorum per longa viam diuortia terræ
Creuerit vtilitas ad nostræ munia vitæ,
Ipsa docent hodieq. loca, in quibus illa beati
Rheda capax oneris posita statione resedit,
Omnibus in spacijs, quacumque aut mansio sanctis
Corporibus, requiesq. fuit vectantibus illos
Sacratos cineres miris clamantia signis.
Nam diuina manus medica virtute per omnes
Est illic operata vias, qua corpora sancta
Impressere sacro vestigia viua meatu.
Inde igitur suadente fide, data copia fidis
Tunc comitum studijs, quædam vt sibi pignora vellent
Ossibus a sanctis meruit decerpere fructum,
Vt quasi mercedem officij, pretiumq. laboris
Præsidia ad priuata domum sibi quisque referret,
Ex illo sacri cineres quasi semina vitæ
Diuersis sunt sparsa locis, quacumque ex osse minuto
*De modica sacri stipe *caperis exiguus ros*
Decidit ingentes illic pia gratia fontes
At fluuios vitæ generauit gutta fauillas.

* munires
* deuexit
* corporis

] hucusque S. Paulinus apud Dungalum. Quæ accepi a viro doctissimo Nicolao fabro Parisiensi vna cum alijs fragmentis eiusdem auctoris quæ extent. Tribuit eamdem translationem S. Hieronymus in Vigilantium eidem Constantino Imp. alij autem Constantio, de quo dicetur inferius anno Christi 359 — Fuisse autem —

Tom.3. anno 339. prope finem. §. Nec mora — *ibi in fine* — Georgij — *corrige* — Gregorij facta —

Tom.3. anno 342. §. Hic rursus lectorem — *ibi* — Arbetione & Lolliano Consulibus — *sic corrige* — Constantio & Iuliano Consulibus — anno Domi —

Tom.3. anno 347. §. Prouinciæ autem Catholici orbis — *ibi* — ab eo numerantur trigintaquinque — *corrige* — ab eo numerantur triginta sex — pror — *& sequenti versu ibi* — apud Socratem — *corrige* — apud Theodoretum — *& post sequenti versu — ibi* — nonnullæ sunt prętermissæ — *corrige* — vna est prætermissa. *ibid. in margine vbi legitur* — Socrat. lib. — *corrige* — Theodoret. &c. —

Tom.3. anno 348. §. Quoniam autem prius — *ibi* — vna cum triginta collegis — *corrige* — vna cum trigintaquinque collegis — Afric —

Tom.3. anno 351. §. Hæc autem lex — *ibi* — abhorrerem penitus — *adde* — vt abhorruimus in Notis ad Martyrolog. Rom. quas corrigas ex his quæ dicturi sumus, vt quæ a Seuero —

Eodem anno 351. §. Hoc eodem anno antequam Constantius — *ibi* — vltimum Pauli exilium — *adde* — per Philippum iussum — quem sępe —

Tom.3. anno 352. §. Certe quidem si elapsa — *ibi* — quisquam ex Orientalis Eccleśię Episcopis — *adde* — excepto Paulo, de quo anno superiori dictum — ab Ecclesia —

Tom.3. anno 355. §. Antequam autem cogeretur — *ibi* — hucusque Arianorum ad Eusebium epistola — *his ista subijcias* — Vocatus est autem idem Eusebius litteris Constantij Imperatoris, cui ipse istam rescripsit epistolam quam accepimus nuper à Ioanne Stephano Ferrerio Episcopo Vercellensi, ex Archiuo eius Ecclesiæ, quę sic se habet:

Eusebius Constantio Imp. Augusto Sal.

Ego, clementissime Imperator, videns animum tuum Deo deuotum hoc cupere, quemadmodum per orbem terrarum firma pax Ecclesiastica permaneret: satis cum gaudio litteras tuas accepi. Suscepi etiam litteras fratrum & Coepiscoporum meorum, quibus hoc intimare dignati sunt, vt plena mihi relatio per ipsos, quos tuæ parere * hoc necessarium duxi, Mediolanum venire properarem. Quidquid, domine Imperator, cum in presentiam venero, iustum fuerit visum & Domino placitum: id me facturum promitto. Deus te custodiat, gloriosissime Imperator.] hucusque Eusebij epistola — Sed & ipsi Legati —

* iussioni, in hoc

Tom.3. anno 355. §. At quid in Eusebium — *in fine post illa verba* — & Italiæ metropolis — *his hęc adde*

de — Quod autem nos Maximi nomine citauerimus sermonem illum qui apud S. Ambrosium numeratur sexagesimus nonus: id Gennadius persuasit, qui libro quem scripsit de illustribus scriptoribus Ecclesiasticis capite quadragesimo, recensens S. Maximi Taurinensis Episcopi scripta, hæc inter alia habet: Fecit & duos de S. Eusebij Vercellensis Episcopi & Confessoris vita tractatus.] cumq. totidem sint qui apud S. Ambrosium extant de S. Eusebio sermones, & nihil sit, quo S. Ambrosio tribui possint, vt ex ipsis apparet, alios ipse secutus, citaui eos nomine Maximi, cum tamen re magis accurate perspecta, nec eos esse Maximi, dici posse, inde certum colligitur argumentum. Nam cum citatus sermo scriptus esse inueniatur ab auctore qui vixit tempore Exuperantij Episcopi discipuli S. Eusebij, cuius illic honorifica mentio est, qui subscriptus habetur vna cum S. Ambrosio Concilio Aquileiensi, celebrato anno Domini C C C LXXXI. plane diuersum a Maximo Taurinensi constituere eum oportet auctorem: nam idem S. Maximus longe post hæc vixit tempora, vtpote qui subscriptus reperitur Concilio Romano sub Hilario Papa anno C C C C L X V. Quamobrem quinam duorum illorum sermonum vere sit, adhuc quærendum remanet — Sed antequam —

Tom.3. anno 359. §. Cum igitur ambarú — *ibi* — sanctus Venantius — *corrige* — sanctus Gaudentius.

Eodem anno inferius. §. Hoc eodem anno dum adhuc — *ibi* — quinto Kalendas Septembris — *corrige* — quinto Kal. Octobris — atque —

Tom.3. anno 460. §. Christianæ haud dubium erant — *ibi* — dedicata vero opere Constantinæ — *sic corrige* — At Damasus totum id tribuit Constantinæ filiæ Constantini, quæ nupsit Gallo — prout —

Tom.3. anno 461. §. Reliqua vero, quæ ad eius mores — *ibi* — anno Domini trecentesimo vigesimoseptimo — *sic corrige* — anno Domini trecentesimo trigesimoseptimo —

Eodem anno inferius. §. Eustathius itaque sine — *ibi* — quod ex Eunomio videtur accepisse — *sic corrige* — quod ex Manichæis videtur accepisse, ab ipso vero Eunomius — quæ cuncta —

Et eadem pagina inferius. §. Siquis per superbiam — *ibi* — ex officina impij Eunomij, vt dictum est, hoc ipsos mutuatos esse, vel a Manichæis accepisse dici potest — *sic inuersa locutio corrigenda* — ex officina Manichæorum, vt dictum est, & ex eis Eunomium accepisse dici potest, quem post Gangrense Concilium, quod celebratum constat Osij tempore, vixisse liquet, vt hac ex parte etiam ea Eustathio Sebasteno minime posse conuenire, certum, exploratumq. reddatur — vt plane intel —

Ex Tomo IIII.

Tom.4. anno Christi 362. §. Porro hos ignominia — *in fine ibi* — in Ecclesia celebratur — *hæc addas* — Sed quod dictum est, vsque ad tertium idus Octobris Iulianum mansisse Constantinopoli: dicendum est, non vltimæ inde migrationis tempore hos Chalcedone esse passos, sed ante, cum contigit, Iulianum illuc tam propinquum locum animi causa esse profectum, vt omnes consueuerunt Imperatores, & alij Constantinopoli commorantes. Ceterum quod ad tempus spectat migrationis Iuliani Constantinopoli, ex Ammiano Zosimus mendacij redarguitur, dum ait, decem illic menses mansisse, ac proinde non ante tertium idus Octobris Iulianum Constantinopoli recessisse, quem iam ante illud tempus Antiochiam peruenisse idem Ammianus ostendit, dum postquam illic Iulianus aliquamdiu commoratus esset, Daphniticum templum illud famosissimum conflagrasse testatur vigesimasecunda mensis Octobris. Ceterum eumdem Iulianum recedentem Constantinopoli venturum Antiochiam in ipso itinere pluribus in locis aliquantisper substitisse dum ostendit, æque demonstrat longe impossibile, quod ex Zosimo infertur, vt non recesserit Constantinopoli ante tertium idus Octobris, dum vult illic mensibus decem mansisse — Post hæc —

Eodem anno post sequentem paginam. §. Ceterum has omnes contumelias — *ibi* — diximus in nostris ad Romanum Martyrologium Notis — *his hæc addas* — Quod autem tam eius Martyris, quam aliorum, de quibus agetur inferius, natales dies consignati in tabulis Græcorum vel Latinorum, consentire minime reperiantur temporibus illis, quibus Iulianus ijsdem in locis mansisse legitur: plane dicendum est (quod & in Notis est sæpius demonstratum) non semper in Menologijs, seu Martyrologijs, poni diem quo sancti Martyres passi sunt, sed interdum eum notari quo inuenta, vel translata sunt eorumdem veneranda corpora, vel in eorum memoriam basilica dedicata, adeo vt ex notata die in Ecclesiasticis monumentis haud semper possit certa temporis eorum martyrij ratio definiri.

Eodem anno inferius. §. Hanc quidem orationem — *ibi* — Libanium Rectorem Antiochenum scriptorum Iuliani, vt dictum est, cognitorem & arbitrum — *sic corrige* — Libanium Rectorem Antiochenum, cuius scripta Iulianus (vt dictum est) adeo admirari consueuit — Cum tamen —

Eodem anno inferius. §. Cum vero quæstio de Artemio — *vbi ista habentur* — biduo post Artemij martyrium accidisse oportuit: nam eius Acta passum illum esse decimotertio Kal. Nouembris — *adde ista* — adeo vt vel in Ammiano vel in illis Artemij Actis errorem inesse oporteat, in quibus non ante incendium templi, sed biduo post Artemius martyrio coronatus habetur — Porro ante —

Eodem anno inferius. §. Fuit autem hic Iulianus — *in fine ibi* — vera conscripsimus — *adde ista* — Sed error in dierum numero reperitur: nam ex Ioanne Chrysostomo atque Sozomeno conuincitur ante eiusdem templi incendium Theodoriti martyrium contigisse.

Eodem anno inferius. §. Id temporis ad hunc modum — *in fine ibi* — de cuius diuisionis origine suo loco superius actum est — *adde ista* — Sed nec sic liberatur Theodoritus quin arguatur erroris: nam ab eo tempore non anni octogintaquinque, vt ait, intercedunt vsque ad Alexandri electionem, sed tantum sexagintaocto, adeo vt dicendum sit, errorem in Theodoretum irrepsisse — eadem quoque —

Tom.4. anno 364. §. Imperator Valentinianus & Val — *vbi dicitur* — æquissimus iudex & vindex — *adde ista* — Si demus vnum eumdemq. fuisse Cæsarium, Gregorij fratrem, & hunc ad quem præsens rescriptum datum inuenitur, sed hoc quidem multipliciter deprauatum inuenitur, ac primum dum in eius inscriptione vterque Imperator Valentinianus & Valens prænotatus habetur, & dies promulgatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gationis conſcribitur pridie Non. Februarij. Nam eo tempore tantum abeſt vt Valens fuerit coaptatus in Imperium a fratre (quod accidiſſe quinto Kalend. Aprilis, dictum eſt ſuperius ex Ammiano) vt nec ipſe Valentinianus adhuc creatus eſſet Imperator, quod contigit circa quintum Kal. Martij, vigeſimo ſaltem die poſt datum reſcriptum. Nec eſt rurſus vt in annum ſequentem illud reſcriptum referri poſſit, cum datum habeatur Coss. Iouiano atque Varroniano. Sed & cum datum dicatur Mediolani ſecundum antiquam lectionem, neceſſario dicendum ſit, ipſum tunc ſcriptum, cum illuc Valentinianus aduenit hoc ipſo anno; erratum vero fuiſſe in reſcripto, vt vitio librariorum loco Sep. ſcriptum fuerit Feb. Sed & cum datum ipſum reſcriptum habeatur ad Cæſarium Comitem rerum priuatarum, diuerſum hunc a Cæſarij fratre fuiſſe, poſſumus intelligere, quem creatum fuiſſe Quæſtorem, non Comitem rerum priuatarum habet Gregorius eius germanus; ſed & remanſiſſe in Oriente, in Occidentem vero tranſiſſe numquam, ex eodem poſſumus intelligere, ac proinde non ſub Valentiniano, ſed ſub Valente munus Quæſturę exercuiſſe in Oriente. Vt ex his pateat duos eodem tempore fuiſſe Cæſarios, alterum ſub Valente in Oriente Quæſtorem, in Occidente alterum ſub Valentiniano Comitem rerum priuatarum — legitur —

Tom. 4. anno 373. §. In his vero illud in primis obſerua — *ibi cum dicitur prope finem* — a reliqua Eccleſia communicandum eſſet — *his adde iſta* — At non eo ſenſu a quoquam accipi velim hæc noſtra verba: Fidei decreta ſancire, & ſanctita mutare] vt dictum exiſtimet, quod ſemel de Fide Catholica ab ipſo Romano Pontifice definitum eſt; idem ab ipſo mutari poſſe, atque contraria priori decreto ſanciri. Abſint hæc ab auditu fidelium. nimis enim craſſæ ſtultitiæ eſt id Orthodoxum quempiam affirmare. Sed ſecundum quod a Domino dictum eſt Ieremiæ: Conſtitui te ſuper gentes & regna, vt euellas & plantes, deſtruas & ædifices] non vt ab ipſo Propheta voluerit ſimul præſtari contraria, vt eadem quæ euelleret plantaret, & quæ deſtrueret, rurſum ædificaret, abſque præuaricationis nota, ſecundum illud Apoſtoli: Si quæ ædificaui hæc deſtruo, præuaricatorem me conſtituo] ſed intellexiſſe haud dubium voluit, vt operaretur illa circa diuerſa: ita dictum accipias de Romano Pontifice, ſancire decreta Fidei atque ſancita mutare; nimirum rectam fidem decreto ſancire, male vero ſancitam a peruerſoribus delendo mutare, a cuius decreto ceteri Orthodoxi ita dependeant, vt quæ recipienda pronuntiet, omnino recipiant, quæ vero reijciendo mutauerit, auerſentur; prout S. Gregorius Theologus, de quo eſt ſermo, feciſſe cognoſcitur ab eo dependens, vti perfectiſſimus orthodoxus (quod profiteretur) in recipiendo vel damnando, ex ipſo Romanæ Sedis arbitrio Apollinariſtas, nempe reijciendo ipſos quos ſciret damnatos ab ipſa, recipiendo eoſdem quos ab eadem ſciret eſſe receptos, vtpote iam rectæ Fidei conſentientes. His igitur —

Ierem. 1.

Gal. 2.

Tom. 4. anno 377. §. Hoc pariter anno, magno fauore — *ibi in fine inſcriptionis Symmachi hæc addas* — hactenus inſcriptio Symmachi, de qua monitus, errorem corrigimus, ſiquidem ſecuti fallaces duces, cum ipſis errauimus, dicentes hunc ipſum eſſe Symmachum Vrbis Præfectum, qui pro Ara Victoriæ laborauit. Verum erratum corrigimus, aſſerentes hunc ab eo diuerſum, parentem tamen ipſius prænomine Lucium Auianum, filium vero Quintum eſſe dictum, cuius tamen Vrbana præfectura non ante annum Domini trecenteſimum octogeſimumquartum contigerit, poſt annos ſeptem — *Quæ vero ſequuntur ab illis verbis*: — Adeo homo dexterrimus — *vſque ad illa verba* — At viſis his quæ Principes — *omnino expungenda ſunt*.

Tom. 4. anno 381. §. Qui autem Aquileiæ — *ibi* — poſt longa diſſidia Ambroſio admonente — *iſta deleas, necnon citationem in margine* — Ambroſ. epiſt. 82.

Eodem anno inferius. §. Auennius autem Sirmienſ — *in fine poſt hæc verba* — Laudenſis inter Sanctos relati — *adde iſta* — Qui ſequitur ordine Exuperantius Epiſcopus Dertonenſis, ille eſſe putatur diſcipulus S. Euſebij Epiſcopi Vercellenſis, de quo magna cum laude fit mentio in ſermone ſexageſimonono, ſed primo de S. Euſebio, apud S. Ambroſium — Qui autem —

Tom. 4. anno 382. §. Annuit Helladius Gregorio — *ibi* — ex more ab iiſdem ordinandum curauit — *adde iſta* — non adhuc autem conſolidata fuiſſe videntur & vſu recepta, quæ de facta diuiſione prouinciæ Cappadociæ in duas, ſunt dicta ſuperius, per quam Nazianzum ſub Metropolim Tyanenſem redacta videbatur: nam ſi conſtitiſſet, non Cæſarienſis Archiepiſcopi ſed Tyanenſis id muneris erat — ſed quid —

Eodem anno inferius. §. De Euſtochio vero minores ſunt — *ibi* — at de Euſtochio & Paula ſæpe dicendum inferius — *quæ autem ſequuntur poſt hæc de obitu Prætextati vſque ibi* — reditus virginibus Veſtalibus iure debitos pendiſſe — *vt cuncta ſuis reddantur annis, agemus de eo poſt ſequentem annum, quo eum ex hac vita migraſſe, tribus Symmachi epiſtolis reddimur certiores. hic vero iſta ſubijcias* — Quod rurſum ad res geſtas anni huius ſpectat: promulgatum conſtat edictum ab Imperatoribus aduerſus Gentilicium idolorum cultum, nempe vt reditus qui pendi Romæ ſolerent pro ſacris faciundis virginibus Veſtalibus, pendi omnino ceſſarent. hoc quidem hoc anno contigiſſe ex eo poſſumus affirmare, &c. — *vt inferius poſt ſequentem paginam.* §. Hoc quidem anno —

Tom. 4. anno 384. *in principio ibi* — de quo ſuo loco dicendum — *his iſta ſubijcias* — Hoc itaque anno, quo præfecturam Vrbanam Symmachus geſſit, Prætextatus magni nominis Senator, ſed Gentilis, Conſul eſt deſignatus in annum ſequentem. ſed infeliciter accidit, vt antequam Conſulatum adierit, hoc ipſo anno moreretur. De tempore obitus ſatis liquet ex tribus Symmachi epiſtolis tunc datis de eius obitu ad Imperatores, quorum poſtrema de erigenda in eius honorem ſtatua, ſic ſe habet.

[a] *Symmach. lib. 10. epiſt. 23. 24. 25.*

DD. Theodoſio & Arcadio ſemper Augg. Symmachus V. C. Præfectus Vrb.

Licet Vectius Prætextatus naturæ lege ſolutus ſit, viuit tamen in memoria & amore cunctorum: atque hoc vno punit inuidiam, quod tantum ei mors ad gloriam contulit, vt huic quoque fortunæ liuor

uor debeat inuidere, domini Imperatores. Nam præter illum populi Romani inuſitatum dolorem, etiam Senatus impatiens diſpendij ſui, ſolatium petit de honore virtutis, veſtrumq. numen precatur, vt virum noſtra ætate mirabilem, ſtatuarum diuturnitas tradat oculis poſterorum. Non quod ille præmia terrena deſideret, qui gaudia corporis etiam cum hominem ageret, vt caduca calcauit, ſed quia ornamentis bonorum incitatur imitatio, & virtus æmula alitur exemplo honoris alieni. Hinc factum eſt, vt ruſticis adhuc ſęculis optimi quique ciuium manu & arte formati in longam memoriam mitterentur. Atque vtinam huic decori nihil facilitas adulantium poſtea derogaſſet; quamuis paria non ſint, quæ diſpari arte quęruntur. Dignum eſt igitur, vt qui in pectoribus plurimorum manet, ſit in ore plurimorum. Ille ſemper magiſtratibus ſuis celſior, in alios temperatus, in ſe ſeuerus, ſine contemptu facilis, ſine terrore reuerendus. Cui ſi quod commodum ſucceſſionis euenit, id ad teſtatoris proximos mox reuertitur, qui nullis proſperis fractus eſt, nullius riſit aduerſa, indecorę neſcius largitatis. Ille quem ſemper inuitum ſecutus eſt honor, cuius æquitati conterminus quiſque limites ſuos credidit. Plura de eo vellem, plura de eo deberem, ſed clementiæ veſtræ teſtimonio cuncta ſeruanda ſunt. Illuſtrior enim laus eſt de cæleſti profecta iudicio. Ergo vt probitatis patroni bona temporum veſtrorum futuris quoque viſenda proponite. Certe ille eſt Prætextatus, quem iure Conſulem feceratis, vt Faſti memores celebre nomen extenderent. Alijs vtiles fatalia damna reparate. Abierit cum homine præmium, ſed iudicium poſt hominem perſeueret. Probate, caſibus aduerſus gloriam nihil licere. Nam quod meruit a ciuibus, ſingulare eſt: illud multis commune quod perdidit.] hucuſque Symmachi ad Imperatores epiſtola de licentia erigendæ ſtatuæ Prætextato, more maiorum. Non eſt reiecta petitio, quando quidem obtinuit quod petijt Symmachus ab Auguſtis, vt memoria Prætextati ſtatua inſigniretur: nam quæ hactenus in eius baſi inſcriptio integra conſeruatur id admonet, quæ paulo inferius recitabitur. Erat adhuc Romæ tunc, cum iſta contigerunt, S. Hieronymus ſacra volumina Paulæ & Euſtochio alijsq. ſanctiſſimis feminis Senatorijs explicans: id enim importune nimis illæ ab eo preſente extorquere ſolebant, quod ab eo etiã abſente per litteras id facere conſueuerunt — *his autē addas quæ ſuperius non ſuo loco poſita anno* 382. §. De Euſtochio vero memores — *ab illis verbis* — Porro cum Romæ eſſet idem ſanctus Hieronymus hoc tempore eidem ſanctæ Paulæ — *& quæ ſequuntur per totam paginam & ſequentis initium vſque ad illa verba* — de quibus omnibus pluribus egit Symmachus — *inclusiue. poſtea mox ponere pergas quæ ſunt huius anni exordio ſcripta ab illis verbis* — Cum igitur Symmachus vrbana fungeretur prefectura —

Tom. 4. anno 392. §. Metuo ne & tu nobis — *ibi* — minus diebus duobus — *corrige* — minus diebus octo contigit numerari: tot enim deſunt dies a decimaquinta Maij quo obijt, vſque vigeſimamtertiã Nouembris, qua fuerat adſcitus in Imperium, vt impleatur menſis — ſiquidem —

Tom. 4. anno 393. §. Inter hæc autem dum controu — *ibi* — epiſtolam Ioannis — *corrige* — epiſtolam Epiphanij.

Tom. 4. anno 395. §. Iam habes Lector occaſione Conſulum — *ibi* — ex Probo & Proba genitos filios quatuor, Olybrium, Probinum, Probum, & Iulianam, ex Iuliana & eius viro Claudio Hermogeniano Olybrio — *ſic corrige* — ex Probo & Proba genitos tres filios, Olybrium, Probinum & Probum, ex Olybrio & Iuliana prognatam vnicam — *Sic & ſuperius & inferius ſequenti Tomo, vbicumque dictum inuenis Iulianam filiam Probæ, pro filia corrige nurum, & in Proba loco matris, ſocrum reſtituas. inferius vero cauſa huius correctionis apponetur ſuo loco.*

Ex Tomo V.

Tom. 5. anno Chriſti 397. §. Quod autem tertium hoc dicatur Conc — *ibi* — ſed errore quidem lapſus, dum ante illud exiſtimauit *&c. vſque ad ſequentis capitis exordium quod incipit* — Rurſum vero — *dele illa, atque eorum loco iſta reſtitue* — Secundum vero nominauit quod ante iſtud collocauit, celebratum (vt ponitur) Valentiniano Quarto & Theodoſio Conſulibus. Sed manifeſtus eſt ibi error in Conſulum nota, ſiquidem nuſquam reperitur Valentinianus Auguſtus geſſiſſe Conſulatum cũ Theodoſio ſed cum Neoterio, anno Chriſti trecenteſimo nonageſimo. Nec eſt, quod dici poſſit, pro Neoterio, vitio librariorum Theodoſium ſcriptum, ſiquidem Alypius qui in ea Synodo nominatur Tagaſtenſis Epiſcopus adhuc presbyter tunc tantum erat, quem creatum fuiſſe Epiſcopum Tagaſtenſem anno Redemptoris trecenteſimo nonageſimoquarto, ſuperius eſt demonſtratum. Quod autem pluribus notis qui huic ſecundo nuncupato Concilio præfuit Genedius, abſque controuerſia cognoſcitur fuiſſe Carthaginenſis Epiſcopus, vtpote qui non ſolum primo loco ſedit, primusq. omnium ſententiam dixit, ſed & ſuis ipſe litteris Synodum conuocauit, quod nonniſi Primati licuiſſe S. Auguſtinus docet in epiſtola ad Victorium: exiſtimatum fuit a docto viro, hunc in ſede Carthaginenſi ſucceſſiſſe Grato, præceſſiſſe vero Aurelium, qui in eadem Synodo, ſecundo loco nominatus reperitur Epiſcopus; ita vt ſicut Auguſtinus Valerio, ita Genedio Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus hæſerit. ſic ipſe in perdifficili quęſtione a nemine hucuſque tentata, nedum ſoluta. quam nos diligentiori examine pertractare aggredimur. Atque in primis quod ad eiuſdem Concilij tempus ſpectat, reperimus longe abeſſe vt dictum Concilium ſub Genedio celebratum dici ſecundum poſſit, ſicut eſt poſitum a Collectore, quin potius poſtremum omnium eorum quæ ab eo ſunt numerata ſeptem, eſſe ponendum, contendimus. Ad hoc probandum hac in primis euidenti vtimur ratione. Interfuiſſe huic Synodo, ſententiamq. dixiſſe reperitur Valentinus Numidię Primas, qui non ante ſextam ac ſeptimam Synodos Carthaginenſes potuit eam eſſe conſecutus dignitatem, ſiquidem ante ipſum in Concilio Mileuitano, quod celebratum eſt anno quadringenteſimoſecundo ſub Conſulatu quinto Arcadij & Honorij Augg. cum alijs ſediſſe Numidię Primatem Xantippum, eiuſdem Concilij Acta ſignificant; adeo vt nullo pacto ante illud tempus celebratum dici poſſit illud ſub Genedio Concilium Carthaginenſe, vt ſit neceſſe illud referre ad tempora Zoſimi, Bonifacij, & Cęleſtini Romanorum Pontificum, ſub

[a] *Aug. ep. 211.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibus idem Valentinus reperitur fuisse Numidiæ Primas; vtpote qui inter fuisse habetur sexto Concilio Carthaginensi, primumq. locum tenuisse post Aurelium Episcopum Carthaginensem: quod Concilium celebratum reperitur anno Christi quadringentesimo decimooctauo, sub Consulatu Honorij duodecimo & Theodosij octauo; sed & in synodalibus litteris ad Bonifacium Papam datis, cum æque post Aurelium ponitur Valentinus, sicut in litteris redditis ab Orientalibus ad Africanos, nempe ab Attico Constantinopolitano & Cyrillo Alexandrino, in quibus dum æque post Aurelium Carthaginensem Episcopum legatur Valentinus, plane possit intelligi, ipsum illum fuisse Primatem Numidiæ. Reperies idipsum factum pariter in litteris Concilij Africani ad Cælestinum Romanum Pontificem, in quibus statim post eumdem Aurelium nominatum habes Valentinum, sed in edito codice perperam pro Valentino legitur Palentinus, quod ex antiquis scriptis codicibus corrigas. Porro ipsum Concilium Africanum (ita dictum, vt in eius exordio declaratur, quod quæcumque Concilia sub Aurelio Carthaginensi sunt celebrata illic per epitomen sint collecta) celebratum reperitur tempore Cælestini Romani Pontificis, vt apparet ex synodali epistola ab eadem Synodo ad eumdem Pontificem data, quæ in eiusdem Concilij vltimo capite descripta habetur, eiusdem vero Cælestini Papæ anno primo, nempe sub Consulatu Castini atque Victoris. Post ipsum vero celebratum esse dictum Concilium sub Genedio, inde ducimus argumentum. Cum enim in eius secundo Canone, in quo agitur de continentia clericorum, citetur Canon præfati Concilij, qui trigesimusseptimus esse reperitur eiusdem Concilij Africani; sed & in Canone tertio eiusdem Concilij sub Genedio citetur pariter Canon de non reconciliandis a presbyteris publice pœnitentibus, qui esse reperitur decimus ordine in dicto Concilio Africano: plane dicendum est dictum Concilium sub Genedio esse habitum post dictum Concilium Africanum celebratum anno primo Cælestini Pontificis. Ad quod etiam tempus perseuerasse in Africa Faustinus Episcopus Potentinus in Piceno Legatus a latere a Bonifacio Papa missus videri potest, nisi reuersus antea, iterum sit missus a Cælestino; siquidem ipsum sententiam dixisse in dicto Concilio sub Genedio, ex addita ad secundum Canonem eius Concilij antiqua lectione, habetur expressum. Ex quibus adeo expressis notis tempus Concilij sub Genedio intelligere quilibet potest. Sed quod illud ipsum signatum his Consulibus habes in edito codice, Valentiniano IV. & Theodosij: scias vitio librariorum inuersum ordinem, vt loco Theodosij iunioris XI. & Valentiniani, qui Consulatum gesserunt post Castinum & Victorem, secundo anno Cælestini Papæ absoluto, posuerint Consules Valentinianum & Theodosium, & loco IVnioris - IV. posuerint vt numeri notam. His de tempore eius Concilij accurate perspectis, & omnibus sibi probe consentientibus cognitis: intelligere possumus quid sit, quod primo loco Genedius tamquam vere Carthaginésis Episcopus ponitur, & secundo loco Aurelius recitetur, quem hactenus fuisse Primatem, primumq. locum in omnibus tenuisse omnibus constet, nimirum nihil esse aliud quod dici possit, quam ipsum iam senio fatiscentem (iam enim diu ante in alijs Synodis Africanis senem Aurelium inuenies nuncupatum) refudisse in Genedium onus Episcopatus, vt Valerium in Augustinum, & ipsum Augustinum in Eradium, & fecisse idem Senerum Mileuitanum, idem Augustinus testatur, sicq. sederit Aurelius cum Genedio, honoris causa, concessa ab alijs ipsi prærogatiua suffragij. At hæc iam satis de his quæ spectant ad Concilium Carthaginense vltimum, errore autem secundo loco positum. qua ratione nec tertium erit tertium, nec reliqua eo quo censentur ordine numeranda — Rursum vero —

Tom. 5. anno 398. §. Sic igitur extincto Gildone — *ibi* — ab ijsdem Imperatoribus reperitur datum esse rescriptum — *sic corrige* — Ab Honorio & Theodosio Imperatoribus reperitur datum esse rescriptum — ad Don —

Tom. 5. anno 399. §. Quænam autem post scriptas hoc anno ab Anast — *ibi* — Hoc autem anno id confectum est, vt vno eodemq. tempore — *sic corrige* — Quo quidem anno & non antea id confectum est, vel potius sequenti, secundum alios — vt vno —

Tom. 5. anno 402. §. Sed vnde hæc querela Chrysostomo — *ibi* — quam aduersus Rufinum sequenti anno — *corrige sic* — quam aduersus Rufinum post hæc præsenti anno — scripsisse —

Eodem anno 402. §. Verum ante hæc quæ inter se — *ibi* — Rursum idipsum — *& cetera quæ sequuntur sequenti versu vsque ad illa verba* — Tertio vero loco — *exclusiue dele.*

Tom. 5. anno 404. §. Quod rursus ad Africanæ Ecclesiæ res gestas — *in fine post illa verba* — Felix his gestis subscripsi — *his hæc adde* — Post hanc Felicis subscriptionem subijcienda sunt ista, quæ inter cetera antiqua monumenta a Nicolao Fabro Parisijs accepta, ex Bibliotheca Col. Geruasiani descripta, in cuius codice in fine libri S. Augustini de hæresibus ad Quoduultdeum, hæc posita leguntur — Ego C. vnus ex Manichæis scripsi, quia si discessero antequam gesta subscribantur, sic sum habendus, ac si Manichæum non anathematizauerim. Felix conuersus ex Manichæis dixi sub testificatione Dei me omnia vera confiteri, de quo scio esse Manichæos vel Manichæas in partes Cæsarienses Mariam & Lampadiam vxorem Mercurij Argentarij. cum quibus etiam apud Electum Eucharistum pariter orauimus, Cæsariam & Lucillam filiam suam Candidam quę commoratur Thipasæ Victorinam Hiperanam, Simplicianum Antonini patrem, Paulum & sororem suam qui sunt Hippone, quas etiam per Mariam & Lampadiam sciui esse Manichæas. hoc tantum scio. quod si aliud inuentum fuerit me scire supra quam dixi, me reum ego ipse confiteor.] Subijciebatur his præterea eiusdem S. Augustini admonitio de recipiendis Manichæis, nouem complectens anathematismos, quam Commonitorium nominat, atque sic se habet.

Commonitorium S. Augustini Episcopi Ecclesiæ Catholicæ quomodo sit agendum cum Manichæis qui conuertuntur, & quos pœnitet huius nefandi erroris.

Cum anathematizauerint eamdem hæresim Manichæorum secundum formam infrascriptam, libellumq. dederit vnusquisque eorum confessionis & pœnitentiæ suæ, atque anathematis eorum, pe-

tens

tens in Ecclesia vel catechumeni vel pœnitentis locum, si libellus eius Episcopo placuerit, eumq. susceperit, det ei epistolam cum die & Consule, vt nullam de superiore tempore molestiam, vel de publicis legibus, vel de disciplina Ecclesiastica patiatur. & post ipsum diem si aliquibus indicijs Manichæus apparuerit, sentiat iustitiæ seueritatem, quæ talibus rebus adhibenda est, id est, vt ab eius consortio vel amicitia vel quacumque societate Christiani se abstineant, secundum Apostolicam disciplinam. Commendentur autem qui epistolas ab Episcopo acceperint, religiosis Catholicis vicinis, vel cohabitatoribus suis siue clericis siue laicis, per quorum erga se curam frequentent ad audientiam sermonis Dei, & quorum testimonio possint innotescere, nec facile admittantur ad Baptismum si catechumeni sint, nec ad reconciliationem si pœnitentiæ locum acceperunt, nisi periculo mortis vrgente, vel si eos aliquanto tempore probatos esse cognouerunt Episcopi per eorum testimonium, quibus fuerint commendati. Formam ergo secundum quam debent hanc hæresim qui corriguntur anathematizare, ista est.

Qui credit duas esse naturas diuersis principijs existentes, vnam bonam, quod est Deus, alteram malam, quam non creauit Deus, habentem principes suos, & mala sua quæ non creauit Deus: Anathema sit.

Qui credit duas naturas bellum inter se gessisse, & partem naturæ Dei in eodem bello principibus tenebrarum, & omnibus gentibus ad malam naturam pertinentibus fuisse permixtam, & ab eis teneri colligatam, oppressam, inquinatam, per quod & credi facit Dei naturam esse mutabilem & coinquinabilem: Anathema sit.

Qui credit partem Dei ligatam & inquinatam teneri in dæmonibus, & in omnibus animalibus, fruticumq. generibus, & per escas Manichæorum Electorum solui atque purgari, vt credatur pars Dei polluta teneri in cucumeribus & melonibus & radiculis & porris & quibusque vilissimis herbulis, & eis subueniri, cum ab Electis Manichæorum ista comeduntur: Anathema sit.

Qui credit hominem primum, qui est appellatus Adam, non a Deo factum, sed a principibus tenebrarum genitum, vt pars Dei quæ in eorum membris captiua tenebatur, copiosius & abundantius in terra teneretur, & isto modo creatum, cum masculi & feminæ principes tenebrarum concubuissent, & fœtus suos maiori principi tenebrarum dedissent, & ille omnes comedisset, & cum sua coniuge concubuisset, atque ita ex illa Adam generasset, ligans in illo magnam partem Dei quæ ligata fuerat in omnibus fœtibus principum tenebrarum, quos ei manducandos dederunt: Anathema sit.

Qui credit principes tenebrarum ligatos esse in cælo, habentes in se colligatam in angustijs atque angoribus vitalem substantiam, hoc est partem Dei, & eo modo liberari de membris eorum, cum beatus Pater qui lucidas naues habet diuersoria & habitacula, id est solem & lunam, virtutes suas transfigurat in feminas pulchras, quas opponit concupiscendas masculis principibus tenebrarum, & in masculos pulchros, quos opponit concupiscendos feminis principibus tenebrarum, vt per ipsam concupiscentiam soluatur ex eis vitalis substantia, id est pars Dei, & ex eorum membris liberata purgetur: Anathema sit.

Qui credit partem Dei, quæ de commixtione gentis tenebrarum non potuerit liberari atque purgari, damnari eam & in æterno affligi horribili globo, in quo globo includitur gens tenebrarum: Anathema sit.

Qui credit legem quæ data est per Moysem, non esse a bono & vero Deo datam, nec Spiritu Dei boni & veri locutos prophetas qui fuerût in populo Israel, & in Canone Scripturarum diuinarum habentur apud Catholicam Ecclesiam: Anathema sit.

Qui credit non habuisse veram carnem Filium Dei D. N. Iesvm Christum, nec natum esse de Virgine Maria, neque veram carne mortem fuisse perpessum, & a mortuis reuixisse, sed tantummodo spiritum fuisse sine carne: sic autem apparere voluisse, vt & caro putaretur quæ non erat, atque hoc modo contradicit Euangelio, vbi legitur Domino ipso dicente: Videte manus meas & pedes meos, palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Qui ergo sic confitetur Christum Dominum vt verum & integrum etiam hominem neget: Anathema sit.

Qui credit Manem siue Manichæum, qui suprascripta omnia quæ anathemate & damnatione sunt dicta digna, prædicauit & docuit, Spiritum sanctum habuisse paraclitum; cum ea omnia docere non potuit Spiritus veritatis, sed spiritus falsitatis: Anathema sit. & præcipue ipse Manes siue Manichæus, qui omnes suprascriptas impietates & alias sacrilegas & damnabiles fabulas docuit & conscripsit & credendas miseris persuasit, intendens spiritibus seductoribus & doctrinis dæmoniorum mendaciloquorum: Anathema sit.] *his subijciuntur ista:*

Item forma epistolæ quam dat Episcopus conuersis, ista est.

Quoniam te Manichæorum Auditorem pœnitet fuisse, vt ipse confessus es, anathema dicens blasphemijs, & impijssimæ atque immundissimæ hæresi eorum, ex qua te nonnisi Fides Catholica saluum fecit, habebis hanc epistolam aduersus eos qui tibi temporis præteriti errorem, quantum ad istam nefariam pertinet sectam, obijciendum putauerint. quæ scripta est die illo & Consule illo.

Electis vero Manichæorum qui se conuerti dicunt ad Catholicam Fidem, etiamsi & ipsi secundum superiorem formam eamdem hæresim anathematizauerint, non facile dandæ sunt litteræ, sed cum Dei seruis esse debebunt, siue clericis siue laicis in monasterio vel xenodochio, donec appareant penitus ipsa superstitione caruisse, & tunc vel baptizentur, si non fuerint baptizati, vel reconcilientur, si pœnitentiæ locum acceperint; ne acceptis cito litteris, loca in quibus fuerant commendati deserant.

Commonitorium B. Augustini Episcopi de hæresi Manichæorum sub execratione anathematis explicit — Felix igitur —

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tom.5. anno 406. §. At res tanta nihil est vt — *in fine ibi post illa verba* — hæc Paulinus — *his hæc adde* — Sanctus vero Paulinus ille Nolanus Episcopus tribuit tanta ista Apostolorum principibus Petro & Paulo Vrbisq. martyribus, cuius hos versus ex Natali XII. sancti Felicis recitat Dungalus scribens contra Claudium Taurinensem cum hoc titulo:

De exercitus Gothorum cum suo Rege interitu.

Pluribus hæc etenim causa est curata patronis,
Vt Romana salus & publica vita maneret.
Hic Petrus, hic Paulus proceres, hic Martyres omnes,
Quos simul innumeros magnæ tenet ambitus Vrbis,
Quosq. per innumeras diffuso limite gentes
Intra Romuleos veneratur Ecclesia fines,
Sollicitas simul impenso duxere precatu
Excubias, felix mens his velut vnus eorum
In precibus pars magna fuit, sed summa petiti
Muneris ad cunctos nulli priuata, refertur.] hucusque de his Paulinus. — sed de tanta vict —

Tom.5. anno 407. §. Cum inter hæc omnia trimestris — *in fine ibi* — menses septem & dies octo — *sic corrigito* — menses sex & dies viginti — De funere —

Eodem anno 407. §. Hoc eodem anno Honorius Imperator qui seueris edictis — *ibi* — sub duobus Constantijs Consulibus, seu Constantino & Constantio data legitur — *quæ sequuntur vsque ad exordium sequentis* §, *qui incipit*: Hoc eodem anno Vuandali — *delenda sunt, quorum loco ista subijcias* — nisi potius ex Codice Iustinianeo emendandos esse dicamus errores, qui in Gregorij epistolam irrepserunt, vt cum male iungitur Consulatus septimus Honorij cum tertio Theodosij: nam octauus illius cum tertio non cum secundo Consulatu huius in Fastis ponitur. Sed & ex ipso Legis titulo, qui inscribitur vtrobique Honorij & Theodosij, suademur vt inhæreamus lectioni codicis Iustinianei: nam sub hoc septimo Honorij Consulatu Theodosium nondum imperare cœpisse sed sequenti anno post mortem Arcadij, certum est. Adeo vt vel in Gregorij epistola coniungendum sit, vt loco septimi ponatur Honorij Consulatus octauus cum tertio Theodosij, vel sequenda sit lectio codicis Iustiniani, vt sub duobus Constantijs lex illa sancita dicatur — Hoc eodem anno Vuandali —

Tom.5. anno 408. §. At nos quæ hinc inde — *ibi cum dicitur* — Vigebat recens lata lex Honorij pro ecclesiastica immunitate — *& quæ sequuntur vsque ibi* — Sed & accidit — quæ delenda sunt, & eorum loco hæc restituenda — At necdum lata esse potuit tunc lex illa Honorij pro Ecclesiastica immunitate de confugientibus ad Ecclesiam, anno superiori a nobis recitata, vbi & correctum est mendum in eam illapsum, demonstratumq. non ante sequentem annum potuisse esse sancitum sub tertio Theodosij Consulatu cum Honorij tertio — Sed & accidit —

Tom.5. anno 410. §. Quod autem hic dicitur à S. Hieronymo — *inferius ibi* — fuisse eidem sanctissimæ feminæ duos filios, quorum prior — *sic corrige* — fuisse sanctissimæ feminæ, vt nuper dictum est, tres filios, quorum Olybrius ante vrbis ex — *& paulo post vbi dicitur* — sed quonam pacto Demetrias — *vsque ad ea verba* — Quomodo autem Probæ — *deleas, eorumq. loco ista ponas* — Ex hoc loco S. Hieronymi & duobus alijs S. Augustini, emendamus quod auctoritate antiquarũ inscriptionum, quæ a nobis positæ sunt in fine Tomi superioris, & auctoritate Augustini alicubi dicentis Iulianam filiam Probę, posuimus, cum tamen re vera Probam non matrem Iulianæ sed socrum, Iulianamq. non filiam, sed nurum eius fuisse, idem S. Augustinus pluries docet, vt in epistola ad Probam de orando Deum, & in libro ad Iulianã ipsam de bono viduitatis, in quibus eius scriptis illa socrus, ista nurus nominata reperitur, quibus consentiunt quæ audisti hic ex Hieronymo recitata, dum Demetriadem filiam filij Probæ fuisse habet, vt de his nulla penitus dubitatio esse possit. Sed quærendum adhuc remanet, quæ fuerit illa Iuliana quæ in recitatis inscriptionibus dicitur filia Probæ, ab hac Iuliana matre Demetriadis plane diuersa — Quomodo autem Probæ —

Et paulo post eodem anno. §. Hic vero tantum — *ibi* — Proba cum Iuliana filia — *corrige* — Proba cum Iuliana nuru —

Tom.5. anno 414. *in fine.* §. Hoc item anno qui Cyrilli — *ibi* — primus numeratur — *corrige* — secundus inchoatus numeratur — die —

Tom.5. anno 419. §. Cum igitur ex his omnibus quæ — *ibi* — triginta eiusdem prouinciæ Episcopi — *corrige* — triginta quinque (vt Athanasius docet) eiusdem prouinciæ Episcopi — præsto —

Et inferius. §. Quod si neges — *ibi* — triginta Episcopi Africani — *corrige* — triginta quinque Episcopi Africani — interf —

Tom. 5. anno 422. §. Quæ autem tunc acta — *ibi* — cum Auxentio — *corrige* — cum Pascentio —

Tom. 5. anno 423. *in principio* — *ibi* — menses quinque & dies vndeuiginti — *sic corrige* — menses septem minus diebus duobus — Vixit autem —

Tom.5. anno 425. §. Hoc eodem anno Atticus — *ibi* — hæc Socrates — *adde ista* — Sed error irrepsit in assertum ab eo numerum annorum sedis Attici, nam non annos viginti vnum, sed tantum decem & nouem, menses septem, minus diebus tribus sedisse, reuera reperitur: nam idem ipse atque Sozomenus testantur, sedere cœpisse anno Christi quadringentesimo sexto, tertio Idus Martij, & hoc anno, sexto Idus Octobris mortuus est. Vacauit —

Tom.5. anno 430. §. Theodosij igitur haud mens fuit — *ibi* — successit hic Quoduultdeo, qui Aurelio fuerat subrogatus — *sic corrige* — successit hic Genedio, qui a viuente adhuc Aurelio sibi fuerat subrogatus, vt superius cum actum est de secundo Concilio Carthaginensi, est demonstratum. Caprcolum autem

autem ante non post Quoduultdeum sedisse, ex Victore Vticensi possumus intelligere. hæc quo ad S. Augustini ad Synodum vocationem — Considera —

Tom.5. anno 431. §. Quod rursum ad legationes Occidentales — *ibi* — qui in locum (vt dictum est) Quoduultdei fuerat subrogatus — *sic corrige* — qui in locum Genedij, vt dictum est, fuerat subrogatus. — Iste igitur —

Eodem anno 431. *inferius.* §. Illi tamen Deo volente — *ibi* — a tempore nimirum aduentus Ioannis Episcopi Antiocheni — *sic corrige* — a tempore quo Cyrillus & alij Episcopi ad Synodum conuenerunt circa principium mensis Iunij — quo huiusmodi —

Tom.5. anno 432. §. Illis vero non credentibus sed contradicentibus — *in fine post illa verba* — hucusque Gregorius — *hæc addas* — sed vbi Laudiacum dicitur, restitue Langiacum. est oppidum sex millibus Gallicanis distans ab ipsa Turonensi ciuitate, situm ad flumen Ligeris, quod vulgo vocatur Langey —

Tom.5. anno 436. §. Hoc eodem anno Ioannes — *& quæ sequuntur vsque ad finem, quæ omnia hinc diuouenda, restituendaq. in locum suum, anno Christi* 440. *in fine ipsius, totidem verbis, tantummodo his mutatis, vt cum dicitur.* verum cum anno sequenti — *corrige* — verum cum anno præsenti — extent — *& paulo inferius ibi* — Theodoreti ad Domnum epistolam reddemus suo loco anno sequenti — *corrige sic* — Theodoreti ad Domnum epistolam reddimus suo loco anno præsenti.

Tom.5. anno 438. *in principio* — *ibi* — decimosexto Kal. Februarij — *corrige* — sexto Kal. Februarij — venerand —

Ex Tomo VI.

Tom.6. anno Christi 441. §. Rursum vero qui huic — *ibi* — quæ falso nomine inscribuntur Eusebij Emisseni — *his hæc adde* — cum alioqui haud dicendum sciamus, illas omnes esse Eucherij, cum inueniantur aliquæ esse Hilarij Arelatensis, Fausti vero Rhegiensis aliquæ. Porro alias a Lugdun —

Et eodem anno inferius. §. At quod non prætermittendum est — *ibi* — cum tamen nonnisi vnum Eucherium — *& quæ sequuntur vsque ad finem* — *sic corrigito* — Cum tamen etsi duo Eucherij cogniti habeantur, vt suo loco dicendum est inferius, vtrumque tamen fuisse Episcopum constat. præter hunc de quo est sermo, scimus & alium hoc sæc —

Eodem anno inferius. §. Qui huic — *ibi* — post Rauẽnium Eonius — *adde* — & post eũ Leontius, cui —

Tom.6. anno 442. §. Sub eodem Dioscori Consulatu — *ibi* — sed cur non potius pro Vasense Vasatense dixerimus. *& quæ sequuntur vsque ad illa verba* — Admonemus accuratum Lectorẽ — *sunt delenda, & eorum loco ista restituenda post illa verba* — Vasionensem appellandum putant — *hæc adde* — non autem Vasatensi a Vasatis (quod corrigendum perperam dictum proponimus) nam sunt Vasates populi prope Burdegalam, verum qui huic synodo interfuerunt Episcopi, Arelatensis potius fuisse prouinciæ certum est, & procul abhorret vt ipsi Vasatis conuenisse dicantur —

Et quod eodem capite habetur inferius — *ibi* — seu potius Vasatensi — *corrige* — seu potius Vasionense — *Sic & anno* 463. §. Fuit autem tunc — *ibi* — seu Vasatensi — *corrige* — seu Vasionense —

Tom.6. anno 444. §. Nullum quidem verius — *ibi* — ante annos septem — *corrige* — ante annos quatuor — *& paulo post* — ante septem quidem annos — *corrige* — ante quatuor quidem annos — *& inferius eodem capite* — *ibi* — iam septimum annum — *corrige* — iam quartum annum —

Tom.6. anno 445. §. Suis vnaquæque prouincia — *ibi* — erat Leontius iste Episcopus Foroiulij in Gallia Narbonensi celebris fama vir — *his hæc addas* — At plane ab hoc diuersus ille fuit Leontius, qui postea eiusdem Arelatensis Ecclesiæ Episcopatum rexit, de quo suo loco dicendum — ad quem —

Eodem anno 445. §. Ceterum quod ad sancti Honorati genus — *ibi in fine* — Gennadius auctor est — *adde ista* — quem tamen corrigas ex his quæ dicentur inferius anno quadringentesimo quadragesimo nono, ad quem annum S. Hilarius peruenisse demonstratur, decessisseq. sub Consulatu Asterij & Protogenis sub Theodosio & Valentiniano Impp. — Hucusque in pref —

Tom.6. anno 446. *in fine post illa vltima verba* — Marcellinus affirmat — *adde ista* — quorum ipse meminerat anno superiori, sed per anticipationem, vt alias fecisse noscitur: nos vero vt singula quæque singulis reddamus annis, hic eadem collocamus.

Tom.6. anno 449. §. His igitur dispositis, ad Kalendas Augusti — *inferius post hæc verba* — hæc de indicta Synodo Liberatus — *his hæc addas* — Cum autem ista de Oecumenico celebrando Concilio ore multorum iactari cœpissent; hæcq. litteris Domni Episcopi Antiocheni Theodoretus Cyri Episcopus accepisset: existimans ista curari per Dioscorum Alexandrinum Episcopum quem patiebatur aduersarium, quo futuræ Synodi Oecumenicæ decreto duodecim illa vulgata Cyrilli capitula, quorum causa diu multumq. fuerat altercatum, comprobarentur: hanc tunc ad eumdem Domnum epistolam reddidit, quæ inter eius epistolas Græce scriptas in codice Vaticano numeratur centesima duodecima, atque sic se habet:

Theodoretus Episcopus Cyri Domno Episcopo Antiochiæ.

Sperauimus iam nostra mala quieuisse, vbi nobis nonnulli significarent, iam pacatam Imperatoris Victoris & Triumphatoris indignationem, & quod iam inducię factæ sunt inter eum, & religiosissimũ Episcopum Flauianum, & quod iam sedata est Synodi conuocatio, & pax Ecclesiarum reuersa est. Quæ vero nunc a tua pietate scripta sunt, magna nos affecerunt molestia. Nihil enim boni licet expectare ab ea quæ mussitatur Synodo, nisi clementissimus Deus consuetam nostri curam gerat, & sedauerit technas & machinas turbulentiarum a demonibus concitatarum. In magna enim Synodo, quæ Nicææ fuit congregata, vna cum Orthodoxis idem decreuerunt etiam illi qui Arij partes sectabantur, & Apostolicæ fidei expositioni per manus subscriptionem consenserunt. Fuerunt tamen reuebantur, & Apostolicæ fidei expositioni per manus subscriptionem consenserunt. Fuerunt tamen reuera hostes, nec vnquam quieuere illam oppugnare, quousque corpus Ecclesiæ consciderunt; & triginta

Universidad de Deusto
Biblioteca

annis inter se communicarunt, atque Apostolica dogmata prosequebantur etiam qui Arij morbo laborabant. Cum vero Antiochiæ postrema habita esset Synodus, quando Dei hominem, magnum illum Meletium in Apostolico illo throno constituerunt & confirmarunt, ac deinde post paucos quidem dies Imperatoris auctoritate illum eiecerunt, propositus quidem fuit Euzoius Arij morbo aperte laborans, & quamprimum se abalienarunt illi qui Euangelica dogmata protegebant. Et ex eo tempore diuisio & schisma remansit.

Illa igitur intuens anima mea tristis, ac similia prœuidens, gemit ac lamentatur, nihil boni expectans. Neque enim sciunt qui ex alijs diœcesibus sunt venenum, quod inest duodecim illis capitibus, sed auctoritatem eius qui illa scripsit intuentes, nihil mali suspicantur. Et arbitror eum qui illius in sedem successit Dioscorus, hæc omnia agere, vt altera Synodo eadem confirmentur. Qui enim mandato & iussu hæc ante scripsit, & anathemati denuntiauit eos, qui illis assentiri & stare minime voluerint: quid nõ faciet in Oecumenica præsidens Synodo? Et scito domine, quod nullos eorũ, qui eam hæresim, quæ in ipsis latebat, cognouerunt, accipiet, quamuis bis totidem id decernant. Cum enim etiam plures hæc confirmauerint Ephesi, illis aduersati sumus, nec ante communicauimus Cyrillo qui illa scripserat, quousque doctrinam & professionem fidei edidit consonam ijs quæ a nobis edita sunt, nulla de illis capitibus facta mentione. Idq. cognitu facile est tuæ beatitudini, si præceperit, vt perquirantur quæ gesta sunt. Sunt enim iuxta morem consuetum Synodi, plura quam quinquaginta synodica gesta & scripta, quæ duodecim capitum damnationem ostendunt. Ante enim quam ad Ephesum accederemus, beatus Ioannes Antiochenus scilicet Episcopus scripsit ad religiosum Episcopum Eutherium Thyanorum & ad Firmum Cæsareæ Episcopum, & Theodotum Ancyræ, Apollinarij doctrinam hæc capita nuncupando. Et ea quæ a nobis Ephesi damnatio facta fuit contra Alexandrinum & Ephesinum Episcopum hinc ortum habuit, quoniam capita illa ediderunt & confirmarunt.

Et litteræ multæ synodales Ephesi ad Victorem & Triumphatorem Imp. & ad magnos Principes de his scriptæ sunt, similiter etiam ad populum Constantinopolitanum & religiosissimum Clerum. Et Constantinopolim nos vocati quinque controuersias de nobis ipsis coram Imperatore habuimus, & egimus, & tres alias deinde cum testibus ad ipsum misimus, Deoq. dilectissimis Occidentis Episcopis, Mediolanensium inquam, & Aquileiæ & Rauennæ de his scripsimus, significantes quod Apollinarij nouitate & vanitate repleta sunt ea capita. Et ipsimet cum Cyrillo qui illa scripsit, beatus Ioannes scribendo, beati Pauli auctoritatibus aperte illa arguit & confutauit: similiter etiam beatæ memoriæ Acacius, & (vt paucis tua sanctitas omnia cognoscat) ego misi exemplar illius epistolæ, quam beatus Acacius & Ioannes ad Cyrillũ beatæ memoriæ scripserunt, vt cognoscas, quod dum de pace & conuentione inter se scriberent, illamet capita accusabant, & damnabant. Ac ipsemet Cyrillus dum scriberet ad beatum Acacium, suam de his capitibus mentem & animum declarauit, cum dixerit, se illa scripsisse, vt se obijceret, & opponeret ad illius nouitatem & vanitatem. & quod composita pace, erant omnia clara & manifesta. Hæc igitur excusatio accusationem confirmat, nisi etiam exemplar eorum, quæ tempore conuentionis & pacis scripta sunt, vt noris, domine, quod nullam de his mentionem fecit, & quod oportet eos qui ad Synodum irent, afferre ea quæ conuentionis tempore scripta sunt; & (vt aperte dicam) quænam fuerunt dissensionis causæ, & qua ratione quæ inter se dissidebant, conuenerunt & conciliata sunt. Oportet enim eos, qui ad pietatem tuendam & propagandam vocantur, omnem susципere laborem & diuinum inuocare auxilium, vt eam quam nostri maiores nobis reliquerunt sortem, inuiolatam conseruemus. Decet autem animaduertere tuam sanctitatem, & eos religiosissimos Episcopos qui nobiscum sentiunt & conueniunt, illos de profectione docere, ac eos etiam religiosissimos clericos, qui pro pietate zelum habent, ne a nostrismet socijs proditi, vel cogamur aliquid facere eorum quæ Deo omnium displicent, vel soli relicti facile opprimamur ab hostibus. Fides est (hortor te) in qua spem habemus salutis; & oportet omnem lapidem mouere, vt nihil adulterinum, vel deprauatum introducatur, neque Apostolica doctrina corrumpatur. Hæc ego, licet procul absim, lugens & gemens scribo. & communem nostrum Dominum oro, vt atram hanc tempestatem dissipet, & dissoluat; & claram & perspicuam serenitatem nobis largiatur.] hactenus ad Domnum Antiochenum Theodoreti epistola a Metio Thermularum Episcopo Latinitate reddita. ex qua vides quo animo ipse perseuerauerit aduersus duodecim capita illa Cyrilli, quæ adeo timeret œcumenicæ Synodi auctoritate firmari. Innotuerunt puto ista Imperatori, qui cum suo edicto vocasset ad Synodum Episcopos, vetuit ne Theodoritus adesset, vt audisti a Liberato, & ex ipso Imperatoris apparebit edicto — sed describamus hic ipsum —

Inferius eodem anno 449. §. Quod autem nobis hactenus fuerat incompertum — *post recitatam Leonis epistolam, & hæc quæ subijciuntur verba* — cõsentiens his quæ ex Gennadio superius diximus, ipsum iam obijsse diem tempore Theodosij & Valentiniani — *sic corrige* — Ex quibus redarguas Gennadium, asserentem, eum defunctum esse tempore Valentiniani & Marciani Impp. — Quo pariter anno —

Tom.6. anno 450. §. At nec in his quidem fides — *ibi* — vt inde transferendum peteretur corpus eius — *adde ista* — sed in eo manifesti erroris redarguendus est Nicephorus, dum ait septem annos Pulcheriam in Septimo vitam priuatam duxisse, cum eius ibi mansionis vix annos quatuor numerari contingat, cum eo profecta sit non ante quam post obitum Procli in eius locum Flauianus est subrogatus Constantinopolitanus Episcopus. Porro sedisse Proclum vsque ad annum quadringentesimum quadragesimum sextum, quo famosissimus ille euenit terræmotus, quod omnium testificatione probatur, dubitari, & in controuersiam adduci non potest. pergit vero —

Tom.6. anno 451. §. Conflagrasse vero — *ibi* — Regium in Aquitania — *corrige* — Aquitaniam ipsam — sancti —

Tom.6. anno 453. §. Sed dubitatio hic haud leuis insurgit — *in fine ibi* — vt suo loco dictum Arelatense

tense Concilium restituatur, hic de ipso nobis agendum fuit — *his hæc addas* — Ita quidem in priori editione res insoluta relinquenda fuit, cuius, nisi restitutio fiat deprauati admodum textus, solutio sit impossibilis. Erratum quidem in eo est, vt dum in codice legeretur celebratum Concilium Arelatense sub Consulatu Opilionis, qui gessit Consulatum cum Iustino Imp. iterum Consule anno Redemptoris quingentesimo vigesimoquarto, nec additus inueniretur collega, quod sæpe factum inuenitur in monumentis Occidentalibus, prætermisso Orientali Consule, poni tantum Occidentalẽ: male cautus sibiq. nimis sapiens visus collector, addendum putauit Vincomalum collegã, qui hoc anno vna cum Opilione Consul creatus est; sicq. ea additione septuaginta & vnius annorum errorem induxit, simulq. rerum gestarum confusionem, atque inextricabiles perplexitates inuexit. Qui primus his tenebris facem admouit, fuit Iacobus Sirmondus Aruernus Societatis IESV professor, a me alias testis fidelis adduci solitus, qui humaniores litteras Theologicis admodum decore coniunxit, qui non ad Opilionis Consulatum anni huius, sed ad eum, qui alterius Opilionis nomine reperitur notatus in Fastis anno Redemptoris D XXIIII. præsens Arelatense Concilium esse referendum ostendit ex præsentia Cæsarij Arelatensis Episcopi, qui hoc tempore nondum natus, tunc reperitur reuera sedisse Arelatensis sedis Episcopus, successor Leontij, qui post Aconium sedit Rauennio substitutum. Firmantur hæc magis, dum omnes ferme Episcopi qui huic Arelatensi Concilio interfuisse leguntur, isdem Concilio Arausicano secundo subscripti reperiuntur, de cuius certo tempore proxime suo loco dicendum erit, & corrigendi errores pariter in eum illapsi. Hanc ergo Synodum Arelatensem suo loco restitue, sub Consulatu alterius Opilionis anno D XXIIII. & simul cum eis iunge, quæ hic de Cæsario narrata habes.

Tom.6. anno 454. §. Sanctus Leo Romanus Pontifex — *ibi* — idus Martij — *corrige* — sexto idus Martij — *& sequenti capite, ibi* — tertio idus Martij — *corrige* — sexto idus Martij —

Tom.6. anno 456. §. Ceterum ob odium — *ibi* — cum Alaricus infans esset, apud quem nuper pro Maximo egit, qui ante apud patrem eius functus erat legatione — *dele ista, quorum loco ista subijcias* — iamq. ea, de qua idem Sidonius scribit legatione apud Theodoricum Regem pro Maximo functus esset — Quomodo igitur —

Tom.6. anno 463. §. Hoc eodem anno celebrata est Synodus Arausicana posterior — *& omnia quæ sequuntur vsque ad sequentem paginam, vsque ad §.* Hoc eodem anno data reperitur in Gallias epistola — *cuncta quæ ibi habentur de Concilio Arausicano tollenda penitus: nam de Synodo Arausicana posteriori inferius agetur anno quingentesimo vndetrigesimo. hic vero ista ponas*: Positum hic erat in priori editione Concilium Arausicanum posterius, vbi collocatum erat a veteri Conciliorum collectore. Verum ab ipso erratum vel sero cognouimus, sicut ab alijs eodem errore deceptis, qui eamdem rationem temporis inierunt. Quamobrem in sequentem Tomum reponendum suo loco curauimus, vbi Lector exactam de his cunctis redditam rationem inueniet. — *deinde subijciuntur quæ sequuntur ab eo. §.* Hoc eodem anno data reperitur in Gallias — *& cetera vsque ad finem præsentis anni.*

Tom.6. anno 466. §. Hoc eodem anno sanctus Prosper — *ibi* — in Aquitania — *corrige* — in Gallia Narbonensi — *& rursum eodem §. ibi* — in Aquitania — *item corrige* — in Gallia Narbonensi — *& ceteris locis in quibus Regiensis ciuitas legitur in Aquitania, eodem modo corrige.*

Tom.6. anno 467. §. Hoc namque anno quarto idus — *ibi* — cum sedisset annos sex — *corrige* — cum sedisset annos quinque —

Tom.6. anno 475. §. At vero tot, tantisq. ærumnis — *ibi* — cui dedit Deus vt apud barbarum Regem & Arianum hominem misericordiam inueniret — *vsque ibi* — Quantum igitur — *ea deleas, quorum loco ista subijcias* — Cui dedit Deus, vt apud Burgundionum Regem, qui tunc Lugdunensibus dominabatur, non autem Gothorum Rex, summam gratiam inueniret, vt tam Rex ipse quam Regina virum sanctissimum plurimum colerent & obseruarent — Quantum igitur —

Tom.6. anno 482. §. Hoc eodem anno sub Consulatu Seuerini — *ibi* — huic Concilio Turonensi absens subscripsit — *his hæc adde* — Cur autem non posuerimus ipsum sub Consulatu illo Seuerini, qui habet collegam Dagalaiphum, anno videlicet Christi 461. vt proposueramus, cum de Concilio Andegauensi sermonem habuimus anno 453. quæ proxime dicentur de festo die, ad quem vocati sunt Episcopi, atque de sancto Perpetuo Turonensi Episcopo, facient manifestum — sanciti in eo —

Tom.6. anno 484. §. Porro hunc ipsum Orentium — *ibi in fine* — hæc de Orentio satis — *his hæc addas* — Post priorem vero nostrorum Annalium editionem contigit, opportune in lucem edi Antuerpiæ Commonitorium eius Orientij, industria Martini Delrio Societatis IESV presbyteri, ab eodemq. doctis notis elucidatum, cui bene precamur, atque gratias agimus, optantes nobile eius ingenium in huiusmodi sapientiæ thesauris terra obrutis Ecclesiæ vsui restituendis indefesso studio laborare.

Tom.6. anno eodem 484. *in fine post illa postrema verba* — sedisse eius successorem Euphrasium — *ista addas* — At cogimur post priorem editionem his ista addere, ob calumniam quam patimur a nouo Scholiaste in Sidonium Apollinarem, cum de Aprunculo agens, hæc ait: Male etiam Baronius hunc Aprunculum putat esse Aprum, de quo supra lib.4. epist.21.] non ista dixi, vt vides Lector (te appello) eumdem esse Aprunculum cum Apro, sed tantum ex eadem patria & cognatione nominis videri illum ad hunc spectare. quod existimare vel opinari quis prohibet? ita ipse contradicendi & redarguendi quodam velut percitus œstro stylo mendaci; cum vero ex nostrorũ scriptorum proficit lectione tacet, & suo vult ingenio tribui quod inuenit alieno multo labore paratum. quam digna sint ista animo libero, iudicent omnes; cum tamen ipsi non ingrati, cum quid iure corrigendum admonuit, eidem gratias agamus & bene precemur. de quibus autem sumus calumniam passi vindex erit Iacobus Sirmondus, qui etiam quantum scholia illa schola indigeant viri peritioris, vt vel voces ipsas auctor discat Ecclesiasticas, & quam multipliciter in eis errauerit: cuique intuenti apertissime demonstrabit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

strabit, cum suas in Sidoninm ante ipsum elucubratas edet Notationes: deponetq. tunc plane fastum, cum sentiet se discipulum, qui magnus sibi visus est esse magister; erubescetq. cum viderit se redactũ sub ferulam, & ingemiscet Sauarus sentiens non se verum.

Tom. 6. anno 490. §. Porro Faustus ipse cum — *ibi* — miramur ab aliquibus impudenter sane inscribi Sanctum — *his hæc adde* — ista quidem priori editione ex adductis diuersorum scriptis affirmasse, non indecens quidem fuit. At vero ex postea cognitis & adductis, rursus ad iudicium ipsum reuocandum, haud existimamus indignum, cum tamen de eius scriptis immotæ maneant sententiæ Patrũ. Quod enim vsque ad hæc tempora nostra eumdem Faustum continuit inter Sanctos Martyrologium Gallicanum, a quo ipsum Molanus primum expunxit: Quod etiam vt accepimus Ecclesia Regiensis in Gallia, vbi ipse sedit Antistes, semper eum vt Sanctum coluerit, celebrans eiusdem natalem decima-septima Ianuarij: ibiq. in eius memoriã antiquitus erecta basilica eius nominis titulo insignita hactenus eius cultu a fidelibus frequentetur: Quodq. tot sæculis, Christiano orbe spectante, Ecclesia Romana tacente, nemine penitus (quod sciatur) contradicente ista eidem Fausto exhibita intelligantur: opinari non prohibemur, de eodem Fausto accidere potuisse (quod de multis viris sanctis asseritur) quod delinquens errauerit, cũ quæstio illa fuerit auctoritate Sedis Apostolicæ definita, & eius opinio aliorum Patrum sententia condemnata, ipse suum errorem fuerit scriptis contrarijs detestatus, quæ potuerint, vt alia quamplurima perijsse, vel ipsum ante suorum scriptorum factam ab Ecclesia damnationem diem obijsse (incertus est enim eius obitus annus) habentem in animo in his sequi, quod sequendum doceret Ecclesia. Ita quidem ipsum compositum animo fuisse, alijsq. innotuisse, inde facile potest intelligi, quod semper (vt indicant Acta Conciliorum Arelatensis & Lugdunensis superius recitata) communicationem habuit cum sanctissimis Orthodoxis Galliarum Episcopis. Maneant igitur Fausto integra iura sua, nec ex nostris scriptis sentiat præiudicium: neque priuato iudicio nouitati liceat conuellere antiquitatem — sed de eodem —

Tom. 6. anno 493. §. Porro Dripanius — *ibi* — is videtur esse — *sic corrige* — diuersus plane est ab eo, cuius Sidonius — *& post sequentem versum ibi* — quod si ita est — *corrige* — De eo etiam —

Tom. 6. anno 502. §. Verum quod inusitatum — *in fine post illa verba* — iam ad res gestas deueniamus — *his hæc adde* — Verum describendæ hic sunt primo loco Theodorici Regis litteræ, & Episcoporum, & alia quæ interuenerunt in hac causa, digna memoria monumenta, quæ Parisijs missa a nostro Nicolao Fabro, cui hoc nomine plurimum nos debere fatemur, accepta, ab antiquitate licet nonnihil læsa, vt videre poteris, pluribus locis corrupta, quæ coniecturis in margine positis sanari, si non penitus, ex parte possint. sic enim se habent.

Præceptio quæ missa est per Germanum & Carosum Episcopos.

Dominis sanctis, & venerabilibus patribus Laurentio, Marcelliano, & Petro, & cunctis Episcopis in Vrbe residentibus Theudoricus Rex.

Vos quidem rem feciſtis proposito congruentem, nos potius directo vestro secundo consulere, quam indictum * consilium alienæ facultatis imitatione disserere, ne discedentibus vniuersis sub manifesta deserti dispositione iudicij maior vrbem regiam seditiosis motibus turba concuteret. Sed non optauimus commisisse sanctæ congregationis examinationis sub hac protrahi dilatione negotium, nec * vniuersitas animum * grauius præiudicio pendere suspensum. Quia nec tranquillitati Vrbis definitionis mora, nec sacerdotali proposito. Sententia potest conuenire discordiæ. Molesta igitur accepta confusione, quæ nata est * ceterum quæ discessum, quia propter turbam quæ aut casu vitio aliquorum contigit, iterata quæ cœperunt relinquere iudicia. Qui tamen si dixerit potius cogitassent, exemplo vestro in vrbe residere expectantes de his quæ illic facta de nostræ prouidentiæ * ordinare remedium. Cum in multas vias cogitatio nostra dispersserit. * Adhuc si tramitem consilij cura conuertit, vt rursum ad calendarum Septembrium diem eumdem censuerimus sacerdotum numerum conuenire, qui dudum fuerat conuocatus. Ergo in grabantis sanctitatem reliquorum præsentia conuenit operire, vt * cum præso tumultu & dissensione submota, quæ ab omnibus * certa est ab omnibus causa peragatur. Nam * reuennam, quemadmodum speratis non putauimus reuocandum esse Concilium, dum aliorum labore, * dierum permouemur ætate, parati vt nisi secundo conuentu causæ finem iudicium synodale posuerit iuxta desiderium vestrum, quos nos poscitis esse præsentes; occupationibus nostris Romæ quietis amori postpositis, nos potius Romam Deo auctore veniamus, vt præsentibus saltem nobis citra confusionem atque discordiam, secundum Dei timorem tanta causa terminum sortiatur. Vt non diutius vrbs regia turbarum tempestate fatigetur, sed vestri æquitate iudicij redeat ad quietem. Ne mora vobis videatur onerosa, fas est vestræ æstimare prouidentiæ, si quomodo sit, aut sub nostrorum temporum tranquillitate tolerandum, solutus ne in aliqua definitione Concilio sub incerto Ecclesiam, sub hoc certamine Romanam perdere ciuitatem. alia manu. Orate pro nobis domini ac venerabiles patres. Datum sub die 5. idus August. sed Ecclesia. Rufo magno, Fausto Auieno. VV. CC. Cons.

Senatus vel Marcellini Episcopi cum ceteris, & alia præceptio, quæ data est per maiorem domus Regis.

Præceptio Regis iiij. missa ad Synodum.

Flauius Theudoricus Rex vniuersis Episcopis ad Synodum conuocatis.

Romanæ Ecclesiæ pacem, Episcopo Symmacho criminosis propositionibus impedito sub ea quam cernitis confusionem turbæ quoniam * non magis potuit prouidentia nostra consulere, quam vt iuxta petitionem Senatus & Cleri, ad congregandos ex diuersis prouincijs causam reuocare & Antistites, & de religiosæ actione personæ Sanctum facere. * Indicare Concilium, in oculis sunt dudum ab vniuersis Synodum destinatam, & conscientię nostræ adstipulatur oracula, quibus * solus integritatis affe-

* concilio alienæ facilitatis imitatione deserere.
* vniuersitatis
* grauiori
*
* ordinatione
* Ad hunc se a
* compresso
* orta
* Rauennam
* aliorum
* non, *adiecit Faber ex coniectura.*
* solius *vel* solis

affectum hoc ius Pontificibus commisimus euocatis, vt sub synodalis æquitate sententiæ, aut propter obiecta conuictus reatui subiaceret. Post huiusmodi constituta, quis finem tanto dandum dubitarit esse negotio? quis de tam numeroso concilio sacerdotum magis nasci crediderit confusionis ambiguum? quid profuit * sine vita de prolixo itineris citra ad nos impositis negotio? quid tantarum Ecclesiarum absentibus sacerdotibus fuisse suspensum? quid peteret reliquum si tanto exitum non datur impetrare conuentu. Sed transacta sufficiant, quæ ad hoc tantum in memoriam satis est reuocare, * quid desinat. Bona est præteritorum recordatio, si quæ displicent secuta cura correptionis emendet. Non saltem discedentibus aliquibus delatoq. negotio ad secundæ concordationis venientis repetita iudicia pro Fide, pro innocentia, pro æquitate concordis remotis studijs aliquibus * dissentit integritas. hoc petitione nostra Romanæ confertur ciuitati, vt sacerdotali consideratione proposito delegato terminum detis sine contentione negotio, scientes examen vestrum de his, securum esse iudicium. Cogitate matrem confusionis esse discordiam, & quemadmodum consensu dubia solidantur, ita etiam firma dissensione dissolui. Numquid laboriosa, numquid conscientiæ vestræ grauia, numquid inimica proposito ab antistitibus suis pacem poscit Ecclesia, & ab his quibus per * regiones professionis vestræ cura debeat esse propensior, fidem tumultuosam expectat? intentio est vobis seruandæ iustitiæ in cognitione libertas remotis omnibus occasionibus integro si vestræ voluntatis obiectorum criminum causa examinate iudicium, dummodo studiosa certamine defendi amore, & omne confusionis amputetur ambiguum maxime cum hanc vobis pro religionis reuerentiæ consideratione iustitiæ nostræ oracula tribuant facultatem, vt sicut vobis est inquirendæ in hoc negotio voluntas & cura veritatis, personis illic omnibus constitutis, per quas potest fides rerum quæsita præstare, vos noueritis, & Deus quid in ipsa causa iudicare debeatis pacem modis omnibus Clero, Senatui, & Romano populo post iudicium reddituri; ne qua turbatio, nulla discordia in ciuitate remaneat, siue vultis, vt quod propositum est transeat sine discussione negotium, vos sciatis, & Deus qualiter ordinetis. dummodo pax Clero, Senatui, Populoq. Romano sub vestra ordinatione reddatur. Ecce coram Deo & hominibus arbitrio vestro committentes vniuersa, conscientiam nostram, sicut decebat absoluimus, tantum est sub iusta ordinatione rem fuisse finitam, & ciuitatem redditam * dissedentibus incidet. Neque enim tolerabile est ob hanc negligentiam regiæ ciuitatis amor quo tenemur adremittit, vt rebus omnibus Deo auctore pacatis sola tranquillitate erigi, & in media vrbe confundi vt desideratur ciuilitas in archi latiora, quæ est sub hostium vicinitatis cura, & neque omisisse videamur cũ * necessia crediderit Episcopi Symmachi in cognitione præsentiam, Gudilam & Bedulphum sublimes viros, maiores domus nostræ quos de præsente misimus cum Conzatrierno. Ne quid dubitationis habeat iussio nostra sacramenta præstabunt satisfacturi designatio Episcopus, quemadmodum æstimauerit ordinatio vestra suffecerit vt vocatus ad Concilium, citra Vrbem & molestiæ metu securus occurrat. Orate pro me domini sancti & venerabiles Patres. Datum sub die vj. kal. Septembr. Rauenna.

Relatio Episcoporum ad Regem.

Agimus Deo gratias, qui Regum corda pietatis suæ manu & gubernat & temperat, quando ab ipso venit quod clementia vestra * extra more suo præceptis ad nos moderatissimis per maiores domus Gudilam & Bedulphum sublimes vestros missis ostendit. Sic enim mansuetos principes cæli Dominus fecit esse quos diligit, & quibus est propitiata diuinitas eos in causis omnibus mandatis suis ordinat obedire quod scriptum est, dicente Deo: Sine me nihil potestis facere. Quod vtique, boni intelligendum est, Deoq. nostro toto affectu & obsequio iussioni vestræ parere voluimus, & ad Papam, qui impetebatur quater cum sacerdotes nostros ex * secunsanda Synodo direximus, vt ad iudicium conueniret. Sed occurrere se audientiæ nostrę penitus non * posit statutus, mandans. Primo ad conuentum vestrum quando Romę veniſtis, sine aliqua dubitatione properaui, & priuilegia mea voluntati Regiæ submisi, & auctoritati Synodi dedi sicut habet Ecclesiastica disciplina, restauratione Ecclesiarum regulariter popoſci: sed nullus mihi a vobis effectus est. deinde cum venirem cum Clero meo crudeliter mactatus sum, vlterius me vestro examini non committi in potestate Dei est, & domini Regis quid de me deliberet ordinare. Post Episcopos tamen, qui maioris domus vestræ * illustris vero argenno direximus, cui quid responſi dederit sua suggestione renuntiat, & * in te manus tamen sereniſſimo domno, quia nobis quid possimus facere non remansit, nec inuitum ad disceptationem nostram adducere possumus. Ipsi per Canones appellationes omnium Episcoporum commisse sunt; & cum ipse appellat * egiret faciendum? nec in absentem valemus ferre sententiam, nec contumacis locum deputare, qui se iudicibus occurriſſe prędamat; maxime quia cum noua est res Pontificem sedis istius apud nos * adire, nullum constat exemplum. Voluimus quod restabat paceni iuxta præceptum & voluntatem reddere ciuitati, quæ res & proposito nostro amica est, & beatitudini vestrorum temporum congruebat. Qua * confessione tantę ciuitatis & gemimus, & horrescimus. Ad amplissimum Senatum, collegasq. nostros secundum direximus, orantes ex verbis Apostoli, qui monet: Quod ex vobis est cum omnibus pacem habentes, non vosmetipsos vindicantes chariſſimi, sed date locum irę. Scriptum est etiam: Mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus, nec admonitioni clericorum defuimus, quibus regulariter voluimus subuenire, qui etiam salutare monitum cõtempserunt, & ideo vestri erit * temperij nutuo Dei respicere Ecclesię redintegrationem, Romanæ ciuitatis, & prouinciarum quietem. Nunc rogamus vt infirmitatibus & * deunitatis nostræ quod pij domini est, succuratis, quomodo calliditati sæculari sacerdotum simplicitas nõ sufficit, & iam diutius nostrorum mortes & pericula propria Romę pati non possumus? sed concedente nobis optatissimo præcepto vestro, vt ad Ecclesias nostras liceat nos reuerti, quia post hęc quæ suggerimus, nihil est quod a nobis possit ordinari, optamus vobis domine pri ceb.

* ex amore suo
* sacrosancta
* posse statuit
* illustrem virũ Agerium
* intimauimus
* ecquid
* audiri
* confusione
* imperijmeu
* f. indemnitati

Præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Præceptio Regis. Flauius Teudoricus Rex vniuersis Episcopis ad Synodum conuocatis.

Decuerat quidem beatitudinem vestram diuinæ considerationis reuerentia excitum iam finire negotium: vt vobis ordinantibus submoueri potuisset tanta de ciuitate confusio, maxime cum prætentis affectibus iusserimus quemadmodum vestrum visum fuisset arbitrium, memoratum vos terminare debere certamen, dummodo sub iusta ordinatione finitum dissentientes vnitati & concordiæ redderentur. post quę miramur denuo fuisse consultos cum si nos de presenti ante voluissemus iudicare negotio, habito cum proceribus nostris de inquirenda veritate tractatu, Deo auspice, potuissemus inuenire iustitiam, quæ nec præsenti seculo, nec futuræ forsitan displicere potuisset ætati? Sed quia non nostrum iudicauimus de Ecclesiasticis aliquid censeri negotijs. Ideoq. vos de diuersis prouincijs fecimus euocare, vt sub diuini timore iudicij, totius certaminis vobis disponentibus causa *transierit, vrbiq. nostrę, Deo fauente, optata per vos concordia redderetur. Nunc vero eadem quę dudum præsentibus intimamus oraculis, nos coram Deo & hominibus absoluentes, vt causam Dei, quam vestrę congregationi *amplissimam Senatus & *pace clerici sperantes, commisimus, quemadmodum visum vobis fuerit *nec a nobis ordinis vestri expectetur forma iudicij, sed vos qualiter vultis ordinate, siue discussa, siue indiscussa causa, proferte sententiam, de qua estis rationem diuino iudicio reddituri, dummodo, sicuti sępe diximus, hoc deliberatio vestra prouideat, vt pax Senatui Populoq. Romano, submota omni confusione reddatur, ne qua, quod absit, post iudicium turba, aut aliqua remaneat in ciuitate discordia, sin autem secundum mandata nostra concordia sacratissimæ vrbi a vobis fuerit restituta: Tunc vniuersitas agnoscere potuerit iustum sacri ordinis vestri extitisse iudicium. Orate pro nobis domini sancti ac venerabiles Patres. Datum sub die cal. Octob. Regum Synodi Ecclesiastici *vos an agnoscite Regis.

*transigeretur

*amplissimi
*Cleri pacem spectantes
*transigatis, addit F.

*f. vocem

Primo salutandi Episcopi, & dicendum eis causa quæ agitur.

Si mihi visum fuisset, aut iustitia habuisset, vt ego debuissem audire cum Proceribus Palatij mei, potueram tractare quomodo & Deo placuisset, & posteritati ingratum non fuisset: sed quia causa est Dei, & clericorum: ideoq. modo ad petitionem Senatus vel Cleri ex diuersis ciuitatibus conuenire antistites *vt & Deo medio secundum quod legitis in Euangelio ex Apostolo ad Corinthios hoc sequamini. Si vero vobis visum fuerit sine discussione causam finire, aut discussam aut indiscussam, quemadmodum visum fuerit, iudicate? meam personam nolite metuere, reddituri rationem ante conspectum Dei, tantum est vt Senatum, Clerum, & populum pacificum dimittatis, & quod iudicaueritis scribatis. Nos autem hoc probabimus vos bene ordinare, si Populo, Senatui, Clero pacem integram reddatis? Quod si minime feceritis, ostendetis vos vni parti fauisse. Nullius ergo personam ante oculos habeatis, quamuis si ex vobis aliquis violenter vellet quæ iniusta sunt imponere, remissis rebus vestris iustitiam custodire debetis. Nam multi & vestræ & nostrę regionis Episcopi propter Dei causas, & de Ecclesijs vt de rebus suis iactati sunt, & tamen viuunt. Ego non solum impono, sed etiam rogo, vt faciatis quę Deus præcepit, & quę legistis in Euangelio & Apostolo. Si autem discutitis causam, vel sub aliquo colore melius causam iudicatis. Si autem indiscussum dimiseritis, datis exemplum sacerdotibus omnino male conuersandi. Hęc cum diceret, proposuit similitudinem: Aliquando *Asparia a Senatu dicebatur, vt ipse fieret Imperator; qui tale fertur dedisse responsum. Timeo ne per me consuetudo in Regno nascatur, *ita dico, vt modo ne irascantur sancti Patres nostri, ne per eos cum non discusserint & ita iudicauerint, consuetudo peccandi omnibus sacerdotibus *generaliter. Item si voluerint discutere causam, vt securus egrediatur, Arigerisus, Gudila, & Bedulphus sacramenta ei præstabunt. De area vero vel de domo Lateranensi prout iudicatum fuerit eadem Synodus reddat *de vindictam; quæ sperant discussionem si eis placuerit, aut ipsi vindicent, aut nos deputemus legibus exequantur culpas.] hæc sunt quæ a Fabro nuper accepimus, iam quæ spectant ad ipsam Synodum prosequamur — Qui ad Synodum —

* inssi, addit F.

*Aspari
*mala, addit F.

*generetur

*debitam quæ sperabatur

Tom. 6. anno 508. in eius exordio, cum sic incipit — Christi annus quingentesimus octauus descriptus habetur in Fastis Consulatu Decij iunioris & Celeris — *his hæc addas* — Ita Fasti Panuini pro arbitrio addentis vel mutantis passim nomina, quem in priori editione me secutum pœnituit. Etenim Cassiodorus Decium non habet, sed Venantium iterum & Celerem; sed & apud Marcellinum Comitem nulla de iuniori Decio prorsus mentio. Porro in Consulibus error, alios parit errores. Cum igitur hi Consules ordinarij in antiquioribus Fastis positi habeantur, nec de Clodoueo qui litteris Anastasij fuerat designatus, vsquam mentio, plane opinari licet — respuis —

Tom. 6. anno 518. §. Mortuus est igitur — *ibi* — & dies vigintitres — *corrige* — & dies tres — *Ibi proxime errorem illapsum scito in Moguntinam editionem, dum loco numismatis Anastasii Imp. positum habetur Leonis atque Zenonis Augg. sicut & anno 474. Anastasii numisma errore positum est loco numismatis dictorum Impp. restitue cuique suum.*

Ex Tomo VII.

Tom. 7. anno 526. §. Turris lateritio opere — *ibi in fine secundæ inscriptionis* — exijt e medio — *his hæc addas* — His adijcimus aliud Epigramma Gerberti Episcopi Rauen. post Pontificis Romani, sub Ottone III. Imp. quod sic se habet inscriptum ad imaginem eiusdem Boethij.

DE BOETHIO.

Ex lib. 2. Epig. vet. pag. 65.

Roma potens dum iura suo declarat in orbe,
Tu pater & patriæ lumen Seuerine Boethi,
Consulis officio rerum disponis habenas,
Infundis lumen studijs, & cedere nescis
Græcorum ingenijs: Sed mens diuina coercet
Imperium mundi. gladio bacchante Gothorum

Libertas

Libertas Romana perit: tu Consul & exul
Insignes titulos præclara morte relinquis.
Nunc decus Imperij summas qui prægrauat artes,
Tertius Otto sua dignum te iudicat aula,
Æternumq. tui statuit monumenta laboris,
Et bene promeritum meritis exornat honestis.] — Habuit Boethius —

Tom. 7. anno 529. §. cum incipit: Basilij iunioris absque collega præsens annus Domini quingentesimus vndetrigesimus annotatur — *his hæc adde* — in Fastis Panuini pro arbitrio mutantis vel addentis nomina Consulum. Ceterum Cassiodorus Decium tantum habet, Occidentalem Consulem ponens, & Marcellinus Orientalem, Iustinianum solum habet. Sane quidem hunc illum esse Consulatum Decij iunioris, quem habent Acta Conciliorum Arausicani, Epaunensis, & Carpentoratensis, plura sunt quæ demonstrent; quorum ignorantia factum est, vt Conciliorū Collector male retulerit ea Concilia ad tempora Leonis Romani Pontificis, sicut & Panuinus & alij, qui ante annos ferme centū, nempe quadringentesimo quadragesimotertio Christi anno eadem Concilia posuere. Nec nos errorem vitare potuimus, licet longe postea, nimirum ad quadringentesimum sexagesimumtertium annum eadem Concilia retulerimus, quod hic, licet sero, corrigimus. Vt igitur hic in primis collocandum esse dicamus Concilium Arausicanum posterius (vt ante meminimus) admonent tempora Cæsarij Episcopi Arelatensis, qui eidem Concilio præfuisse legitur. Porro cum hoc, & non alio vixisse tempore, atque ei Ecclesiæ præfuisse, docent complures ad eum a diuersis scriptæ epistolæ, & suis in locis in Annalibus recitatæ; quem & peruenisse vsque ad annum Christi quingentesimum quinquagesimumquartum, dicetur inferius. Insuper tempus ipsum Patricij Præfecti Galliarum, qui huic Concilio subscripsisse reperitur, vt error cognoscatur & corrigatur, admonet. In quo etiam illud in primis aduertendum, falso referri huic interfuisse Concilio quatuor Præfectos Prætorio (vt textus deprauatus habet) sed vt Codex Vaticanus habet, quatuor sunt illa nomina personæ vnius, nempe, Petrus Marcellinus Felix Liberius, sicut Lucius Aurelius Auianus Symmachus, & alia plura id genus; nam & ex ipsius Synodi exordio non quatuor qui interfuerint ibi Præfecti, sed vnus dumtaxat Liberius Patricius nominatur. quod & illud euidentius reddit, quod hoc ipso tempore Athalarici Regis non quatuor Præfectos Prætorio Præfecturam Galliæ administrasse, sed vnum hunc Liberium, patet ex eiusdem Regis epistola ad eumdem Liberium data [a]. Porro hic idem esse Liberius inuenitur, cui Theodoricus Rex Athalarici prædecessor eiusdem Galliarum Præfecturæ fasces antea crediderat, qui omnium laudatissimus haberetur, commendatus & ex eo potissimum quod Italos Gothis consociarit, tertia agrorum parte illis cōcessa, de quibus extat eiusdem Theodorici Regis epistola [b] ad Senatum de Venantio eiusdem Liberij filio. Vnum igitur eumdemq. fuisse Liberium, de quo Theodoricus scribit, & ad quem Athalaricus epistolam dedit, docet eiusdem Liberij sepulchralis inscriptio, quæ Arimini posita, cunctis olim perspicua recitata habetur a Petro Pithœo in sua collectione antiquorum Poetarum his versibus, quibus significatur, ipsum longam vixisse ætatem, iterumq. Gallicanam Præfecturam administrasse.

[a] *Cassiod. lib. 8. epist. 6.*

[b] *Idem lib. 2. epist. 15.*

Humano generi legem natura creatrix
Hanc dedit, vt tumuli membra sepulta tegant.
LIBERII soboles, matri, patriq. superstes
Triste ministerium mente dedere pia.
Hic sunt membra quidem, sed famam non tenet vrna:
Nam durat titulis nescia fama mori.
Rexit Romuleos fasces currentibus annis;
Successu parili Gallica iura tenens.
Hos non imbelli pretio mercatus honores,
Sed pretio maius detulit alma fides.
Ausonijs populis Gentiles rite cohortes
Disposuit, sanxit fœdera, iura dedit.
Cunctis mente pater toto venerabilis æuo
Ter denis lustris proximus occubuit.
O quantum bene gesta valent! Cum membra recedunt,
Nescit fama mori: lucida vita manet.] Extant ad eumdem quoque Liberium Ennodij epistolæ [c], ex quibus hoc tempore vixisse, non ambigas.

* Ter senis] *quæ lectio verior habetur.*

[c] *Ennod. epist. 274. & 284.*

At quod ad ipsum Arausicanum Concilium spectat, eius celebrandi auctor fuisse videtur Felix Romanus Pontifex, qui his temporibus Romanæ præsidebat Ecclesiæ, permotus ipse ex scriptis eiusdem sancti Cæsarij Episcopi Arelatensis, quæ his diebus miserat ad eumdem Felicem Papam, de quibus Gennadius verbis istis: [d] De gratia quoque & libero arbitrio edidit testimonia diuinarum Scripturarum & sanctorum Patrum iudicijs munita, vbi docet, nihil hominem de proprio aliquid agere boni posse, nisi cum diuina gratia præuenerit. Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit.] hæc Gennadius. Scholiastes autem alucinatus secutus Trithemium errat vehementer, putans Cæsarium vixisse circa annum Domini sexcentesimum septuagesimum. Cum autem Gennadius ait: Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit:] alludere plane videtur ad capita illa, quæ a Romano Pontifice esse in Gallias missa ad Episcopos, testantur Patres ipso exordio Actorum eiusdem Concilij Arausicani, his verbis: Secundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apostolicæ, iustum & rationabile visum est, vt pauca capitula ab Apostolica nobis Sede transmissa, &c.] Hæc autem cum adeo euiden-

[d] *Gennad. c. 86.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia pateant: vnde manauit occasio, vt ad Leonis Papæ tempora idem Arausicanum Concilium a Collectore relatum fuerit, & ab alijs creditum? In primis (quod dictum est) id inde prouenit, quod ijsdem Cæsarij tempora haud adeo explorata fuere, quem ex Ennodij ad eum datis epistolis, ex Cypriano huius temporis auctore, qui res ab eo gestas ad Cæsariam Cæsarij sororem scripsit, & ex alijs quæ, cum de Cæsario actum est, dicta sunt, his vixisse temporibus exploratissimum redditur, atque ex ipso denique Gennadio, qui ad hæc Felicis Papæ tempora Cæsarium vixisse docet, quod & asserta superius certitudo de tempore Liberij Præfecturæ confirmat. Quod insuper eidem Concilio Arausicano sicut & ceteris superius nominatis subscriptus reperitur Prosper (licet cuius Ecclesiæ Episcopus fuerit non scribatur) cum creditus sit hic idem Prosper cum illo, qui sancti Leonis Papæ scitur vixisse temporibus: error exortus est, vt pariter existimatum fuerit, idem Concilium Arausicanum celebratum esse tempore sancti Leonis Papæ: sed longe hic ab illo diuersus. Sed & quod Eucherius Lugdunensis Episcopus eidem Concilio subscriptus habetur, sicut & priori Arausicano: ad superiora tempora idem reuocandum putarunt; sed confundendus fuerat Cyprianus, qui alium ponit Eucherium iuniorem Lugdunensem Episcopum, qui eumdem Cæsarium plurimum coluit. vt plane ex his adeo notis duo sint Eucherij, senior, de quo superius, atque iunior, de quo modo agitur, statuendi. nec noua ista est assertio, siquidem & Honorius [a] Augustodunensis inter scriptores Ecclesiasticos duos pariter Eucherios numerat Lugdunenses, alterum scilicet presbyterum, de quo [b] Gennadius, qui ponit eum vixisse sub Valentiniano & Marciano, Episcopum alterum: ex quibus omnibus corrigi debeant quæ a nobis his contraria dicta sunt anno Christi quadringentesimo quadragesimoprimo in priori editione, vbi nonnisi vnum Eucherium nouimus. Verum ambos fuisse Episcopos cum plura alia, tum Conciliorum Acta significant, præsertim vero Arausicanorum, in quorum priore celebrato anno Redemptoris quadringentesimo quadragesimoprimo, legitur subscriptus Eucherius Episcopus, nempe senior, & in posteriori Arausicano hoc, vt vidimus, anno celebrato, post nonagintaduos minus annos a priore iunior Eucherius reperitur eidem esse subscriptus, licet nec hic nec ibi cuius Ecclesiæ Episcopus fuerit, asseratur. Ceterum priorem Eucherium fuisse Episcopum, ex Claudiani testificatione satis superius est demõstratum, & posteriorem reuera Lugdunensem Antistitem nominat Cyprianus, cum elegantem de ipso atque Cæsario hanc historiã narrat [c]: Cum aliquando circa Alpes iter ageret, vir venerabilis sanctus Eucherius cum illo erat. Accidit tum, vt in media via infelix & morbida mulier eis occurreret, manibus & pedibus contractis per terram reptans. Quam cum esset intuitus beatus Cæsarius, interrogauit sanctum Eucherium: quid hoc esset quod illa per terram ita se traheret. Eucherius interrogat feminam. Illa respondet, se multis annis membris omnibus fuisse contractam. Beatus Cæsarius dicit sancto Eucherio: Descende & consigna eam. Illo quasi trepidante & excusante sese, Cæsarius instat, & vrget. Tandem Eucherius descendit, & consignat eam, aitque: Feci quod iussisti. Dicit ei Cesarius: Extensa manu, apprehende manum illius, & erige eam. Ille respondit: Quidquid aliud iusseris, non recusabit Eucherius tuus: istud vt faciam, adduci non potero. Tuum est hoc facere, cui præstitit Deus gratiam & animas & corpora languentium curandi. Cesarius ait: Tu interim facito quod dico. Illo plane renitente, & cum multa modestia & lacrymis sese excusante, diuq. facere detrectante, Cæsarius dicit: Tune obedientię causa in ignem ingressurus es, qui nec misericordia adduci potes, vt facias quod charitas iubet? Mitte in nomine Domini manum tuam & erige eam. Tunc ille obediens, porrigit feminę manum & subleuat eam. Illa vero mox integre sanata abijt ad hospitiolum suum.] hactenus de S. Eucherio atque Cæsario Cyprianus.

[a] Honor. de illustr. scrip. Eccl. cap. 63.
[b] Gennad. c. 63.
[c] Cypri. in vit. Cæs. c 22. apud Sur. d. 27. Aug.

Sed ad ipsam Synodum Arausicanam, cui Cesarius præfuit & Eucherius subscripsit, redeamus. De qua illud in primis considerandum, quomodo dimicaturi sanctissimi atque doctissimi Patres aduersus hostes gratię Dei, plus satis quam par esset libero arbitrio tribuentes, nullo potentiori modo id facere sibi visum, quam auctoritati sacrosanctæ Apostolicæ Sedis inniti, cui obniti vel minimum, illicitum esse scirent. Recitant igitur capita in Gallias ab ipso Romano Pontifice missa, numero vigintiquatuor. Quibus recitatis ita inter alia Patres ad calcem: Hoc etiam salubriter profitemur & credimus, quod in omni opere bono non nos incipimus, & postea per Dei misericordiam adiuuamur; sed ipse nobis, nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem & amorem sui prius inspirat, &c.] profitentes ea cuncta haud recentem esse Ecclesiæ doctrinam, sed antiquorum Patrum definitionem, eamdemq. (vt audisti) Apostolicæ Sedis auctoritate firmatam, quæ (vt suis locis superius est declaratum) S. Augustini se professa est de gratia & libero arbitrio probare sententiam. Nihil igitur præterea nouitas sibi vendicet, & præsumptio humana presumat. Quot igitur Arausicani Canones, tot sunt Catholicæ Ecclesię stabilitæ sententiæ, a quibus absque preuaricationis piaculo haud licear fideli recedere. Quod autem ijdem ferme qui huic Arausicano subscripti reperiuntur Episcopi, Carpentoratensi & Vasensi interfuisse reperiuntur: eodem tempore eadem celebrata Concilia intelliguntur. At de Arausicano Concilio hactenus, quod in suum locum restitutum habes. Hoc eodem anno, ipsis kalendis Ianuarij — *& quæ sequuntur eodem anno Christi 529. de obitu S. Fulgentij* —

Tom. 7. anno 584. in fine post illa vltima verba — possumus intelligere — *hæc adde* — Extat hoc anno Tiberij Imperatoris sexto, ex quo cum Iustino regnare cœpit, data epistola Pelagij Papæ ad Auxanium Episcopum in Gallia, qua rogat eum, vt suadeat Francorum Regibus opem ferre Romanæ Ecclesię laboranti incursionibus Longobardorum, atque a confœderatione eorundem Longobardorum recedere. accepimus eam cum alijs monumentis ad Ecclesiasticos Annales spectantibus a Nicolao Fabro Parisiensi viro insigni. sic enim se habet:

*Auxanio Episcopo Arelatensi. de quo superius.

Dilectissimo fratri *Aunanio Pelagius Vrbis Rome.

Laudanda tuę charitatis vota relegimus, quibus te, nisi Gentilis motus obsisteret, ad nos venire voluisse

voluisse significas. Licet enim spiritaliter & simul & vnum simus semper in Domino, verumtamen præsentias corporales & antiquiores Patres & ipsos quæsisse inuenimus Apostolos. Sed dum tua desideria, causasq. quibus obstareris exponeres, mirati sumus minus te illud, quod ipsis obuiaret excusationibus attendisse. Si enim mundo venerabilem iudicatis hanc vrbem, si ad pacem Sedis Apostolicæ cunctarum regere Ecclesiarum moderamina prædicatis: cur non & tribulationes nostras, & temporales angustias charitatis compassione gemitis, scientes diuino per Apostolum nobis ore mandari, vt nos inuicem diligamus, vt onera inuicem nostra portemus, vt quotiens fratrum quicumque vritur, nos vramur, dum pene in conspectu vestro tantus sanguis innocentium sit effusus, ita sacra violentur altaria, ita Catholicæ Fidei ab idololatris insultetur. Nouimus & nos quod temporalia ista flagella sint, vt ad probationem, sicut de cælesti confidimus miseratione, proficiant, *& proximum vobis sicut scribitur, Dominus noster de tribulatione dat gaudium, quia qui nequiter agunt exterminabuntur, & inimici Dei mox vt exaltabuntur, sicut fumus deficient; & generaliter peribunt gentes de terra eius. Propter quod vos decuerat, qui illic Catholicæ membra estis Ecclesiæ, vni corpori vnius capitis gubernatione coniuncta, omnibus quibus viribus valeretis, paci quietiq. nostræ pro ipsa Spiritus sancti vnitate concurrere. Nec enim credimus ociosum, nec sine magna diuinæ prouidentiæ admiratione dispositum, quod vestri Reges Romano Imperio in Orthodoxæ Fidei confessione sunt similes: vt huic Vrbi, charissime frater, ne dum Regibus vestris iuuandi nos virtus sit data diuinitus, charitatis vestræ circa nos leuitas arguatur, qui illis & in fide & in consilijs vestro sacerdotio sic *debetis nuotis suadere talia aut negligitis, aut differtis. Sacras autem reliquias quas & tua charitas, & gloriosissimus filius noster petijt dirigendas: cum cohærenti sibi sanctificatione transmisimus. Propter quod nihilominus admonemus, vt quo ad virtutem quæritis, eorum templa a pollutione gentium liberari, in quantum vobis est possibile festinetis: & vestris Regibus instantissime suadeatis, quatenus ab amicitijs, & coniunctione nefandissimi hostis Longobardorum salubri se prouisione segregare festinent, ne dum illorum vindictæ tempus aduenerit, sicut & celere fieri diuina miseratione confidimus, & eorum etiam illi inueniantur esse participes, quia scriptum est: Non solum qui ea faciunt, sed etiã qui consentiunt facientibus puniendos. Deus te incolumem custodiat charissime frater. Datum iij. Non. Octob. Imperante domno Tiberio Constantinopoli Aug. anno VI. Conf. eiusdem ann. Regum.] Sic V. C.

*& sicut proxime a vobis scribitur

Ex Tomo IX.

Tom. 9. anno 739. §. Ex ijs primus fuit Ioannes — *ibi* — qui Frisiæ gentis — *corrige* — qui Frisingensis Eccl —

Tom. 9. anno 741. §. Nam & Centumcellensis ciuitatis — *ibi* — pro tempore sacerdotem] — *adde ista* — Extat adhuc in basilica S. Pauli eiusmodi oblationum Gregorij Papę Tertij ad Missas celebrandas antiquum monumentum, vetus inquam in marmorea tabula inscriptio ipsius Gregorij, qua & sub anathemate prohibet ne posteri easdem impendere prætermitterent. sic enim se habet, expurgatis ijs quæ scriptoris vitio irrepserant mendis.

In nomine Dei Saluatoris nostri Iesv Christi. Breue factum a me Gregorio Tertio Papa de oblationibus quę debentur per singulos dies in Ecclesia S. Pauli Apostoli.

Statui enim offerri in prima Missa ad Corpus Oblatam vnam. In secunda Missa ad S. Timotheum Oblatam vnam. In tertia Missa ad Imaginem Saluatoris, quæ & Apostolorum, Oblatam vnam. In quarta Missa ad S. Gregorium, ad ianuas Oblatam vnam. Deinde in Missa quinta ad Altare maius Oblatas duas. Quod simul fiat quotidianis diebus Oblatæ sex: quæ ab Ecclesia offerantur in basilica tua, domine meus beate Paule Apostole. Quem Breuis titulum auctoritate Apostolica omni tempore confirmamus sub anathematis interdictu. Vt nulli liceat successorum nostrorum minuere predictas oblationes. Sed, si voluerit, ad laudem & honorem eiusdem beati Apostoli augere, augeat. Nos vero ideo dedimus huic maiori Altari monachos, vt hæc omnia fiant omni tempore.] hucusque Gregorij Papę Tertij inscriptio, quam Breue nominat, idemq. quod Indiculum, de qua voce superius actum meminimus.

At quas Oblatas nominat, alio nomine, Oblationes maiores nuncupari consueuere, de quibus cum primo Annaliũ Tomo, tum alibi diuersis locis sparsim dictũ est. Erant itaque istæ Oblatæ, quas vocat, certa mensura panis & vini, quæ ex eius decreto, e Patriarchio per Oblationarium, vt ait Anastasius (erant diaconi Oblationarij nominati huic vsui inseruientes) pro Missis illis celebrandis in basilicam S. Pauli diebus singulis portaretur. prout hodie in quibusdam Ecclesijs fieri consueuit. Ceterum quod ad voces ipsas pertinet, inter Oblatas & Oblationes differre putamus sicut inter genus & speciem: siquidem Oblationum nomine quidquid Deo offertur cuiusuis speciei intelligi debet, Oblatarum vero nomine quod offertur tantum pro celebrando sacrosancto Missæ sacrificio. Cum alioqui panis etiam offerri a populo soleret ad eulogias conficiendas, cum panis ipse communiori benedictione benediceretur, qui in populo diuideretur, qui vsus adhuc in pluribus viget Ecclesijs. Rursus vero Oblatarum nomen vsurpatum interdum inuenimus pro ipsa Eucharistia apud antiquos Rituales, communius autem pro ipso pane & vino quod offertur sacrificij celebrandi causa. de qua Remigius Antisiodorensis de celebratione Missę dum agit, post alia hæc habet: Surripit, inquit, interim sacerdos a populo Oblatam, vt ipse qui est inter Deum & ipsum populum Mediator, preces eorum & vota Deo offerat.] ex huiusmodi Oblatis olim ea pars tantum ad sacræ Eucharistiæ vsum sumebatur, quæ ad communicandum populum satis esset, vt ex sancto Cypriano [a] colligitur, dum redarguens diuitem feminam sine eiusmodi oblatione ad Ecclesiam venientem, hæc improperat, dicens: De sacrificio quod pauper obtulit sumis.] & S. Augustinus: [b] Erubescere, inquit, debet homo idoneus, si de aliena oblatione communicauerit.] quæ autem supererant, nec consacrarentur ex pane & vino, in vsum sacerdo-

[a] Cypr. de opul. & eleem.
[b] Aug. Serm. 215. de temp.

cerdotum offerentium sacrificium, & clericorum ministrantium cedebant. postea autem cum est factum, vt quę in sacrificium offerenda essent, sacerdotum diligentia pararentur: omnes illæ diuersorum Oblatę absque diminutione, ijsdem cessere ministrantibus. Ac tandem ad Gregorium redeamus, eiusmodi Oblatas ad Missas celebrandas non solum in basilicis Vrbis, sed etiam in cœmeterijs circumquaque positis ab eo fuisse decretas, Anastasius, vt audisti, testatur — Rursus autem —

Tom. 9. anno 760. §. Sed hic opportune — *ibi* — sanctus Hincmarus — *dele*, sanctus —

Tom. 9. anno 770. §. Sed hic illud iure — *in fine posi illa verba* — hactenus non inuenimus — *his hæc addas* — Dum in Vrbe ipsa geruntur, contigit illic mori Ioannem Nepesinum Episcopum, quem vidimus superius subscripsisse Concilio Romano sub Paulo Papa, cuius sepulchri in Ecclesia monasterij S. Sabæ Romæ positi adhuc extat inscriptio his versibus atque Notis marmori incisa:

Hoc humata iacent Iohannis membra sepulchro.
Qui Nepe fuerat Præsul in vrbe quidem.
Ne Nepa sæua sibi noceat, succure redemptor.
Et quæ contraxit crimina . . . . . .
Nempe loco sancto voluit sepelirier isto,
Quo per hos sanctos inueniat requiem.
Extensum per Θ. P. Q. E. Δ. conexa
Christi annum monstrant, quo transiit iste sacerdos.
Obiit in pace 11. KL. NOV.
Θ P Q E Δ O I

Θ. 9
P. 7
Q. 500
E. 250
Δ. 4

Si colligantur numeri quinque harum litterarum, partim Latinarum, partim Græcarum, fiunt anni 770. vt videatur epitaphium Ioannis illius Episcopi Nepesini, qui Pauli Papæ Constituto subscripsisse legitur anno 761. Genus numeri haud ab omnibus vsu receptum, & si aliquando receptum, dissuetudine iam abolitum: quod ad alia noscenda, si quando acciderit, his signata notis vetera monumenta, hic describendum putauimus. sic enim se habet:

CCCCC	CCC	C. 100	CCCCC	
A	B	C	D	
CCL	XL	CCCC	CC	C. 100. cum circulo mille.
E	F	G	H	I
CL	L. 50.	CIↃ Mille.	CCIↃ 900.	XI
K	L	M	N	O
VII	CCCCC	XXC	VII	CLX
P	Q	R	S	T
V. 5.	X. 10	CLIX	CIↃ CIↃ 2000	
V	X	Y	Z	

* *Possidet A, numero quingentos ordine recto.*
Et B, trecentum per se retinere videtur.
Non plusquam centum C, littera fertur habere.
Littera D, velut A, quingentos significabit.
E, quoque ducentos & quinquaginta tenebit.
Sexta quaterdenos gerit F, quæ distat ab alpha.
G, quadringentos demonstratiua tenebit.
H, quoque ducentos per se designat habendos.
I, C, compar erit, & centum significabit.
K, quoque centenos & quinquaginta tenebit.
Quinquies L, denos numero designat habendos.
M, caput est numeri quem scimus mille tenere.
N, quoque nongentos numero demonstrat habendos.
Vndenos facit O, cognoscas sic numerando.
P, similem cum S, numerum monstratur habere.
Q, velut A, cum D, quingentos vult retinere.

* *Apud Valerium Probum, Petrũ Diacon. & alios qui de antiquis Notis scripserunt.*

Octo-

Octoginta dabit tibi R, si quis eam numerabit.
S, vero septenos numeratos significabit.
T, quoque centenos & sexaginta tenebit.
V, vero quinque dabit tibi, si recte numerabis.
X, duplex denos numero tibi dat retinendos.
Y, dat centenos & quinquaginta nouenos.
Vltima Z, canens finem bis mille tenebit.] hæc Ioannis Nepesini Episcopi tumuli inscriptionis occasione dicta sufficiant — Quod insuper ad res Francorum —

Ex Tomo X.

Tom. 10. anno 855. prope finem. §. Eodem anno, vt Regino & alij tradunt — *in fine posi illa verba* — in Cantica — *hæc addas* — Sed accipe inscriptionem sepulchralem eiusdem Lotharij Imp. quæ falso alicubi sub nomine Henrici Tertij scripta reperitur. Quod autem nonnisi Lothario huic conueniat, dicetur inferius. Extat etiam in Codice Vaticano Conciliorum Galliæ absque nomine Imperatoris, ex quo descripsimus.

Cæsar tantus eras quantus & orbis,
At nunc exigua claueris vrna.
Posi hac quisque sciat se ruiturum,
Et quod nulla mori gloria tollat.
O quanto premitur Roma dolore,
Tam claris subito patribus orba.
Infirmata prius morte Leonis,
Nunc Auguste tuo funere languet.
Florens Imperij gloria quondam
Desolata suo Cæsare marcet,
Hanc vltra speciem non habitura,
Quam tecum moriens occuluisti.
*Leges a senibus *rite statutas,*
Quas elapsa diu raserat ætas.
Omnes vt fuerant ipse reformans
Romanis studuit reddere causis.
Tu longinqua satis Regna, locosque,
Quos nullus potuit flectere Cæsar,
Romanos onerans viribus artus,
Ad ciuile decus excoluisti.
Quæ te non timuit patria viuum,
Aut quæ non doluit Cæsar obisse?
Sed quæ te timuit patria viuum,
Hæc te nunc doluit Cæsar obisse.
Nam sic mitis eras iam superatis,
Et sic indomitis gentibus asper,
Vt qui non doluit iure timeret,
Et qui non timuit, iure doleret.
Luge Roma tuum nomen in vmbris,
Et defuncta tuo lumine luge.
Arcus frange tuos: sicq. triumphum
De te Roma tuis hostibus aufer.

* patribus actas

] Quod autem epitaphium hoc siue apud Pithœum, siue alibi editum inueniatur Henrici Tertij nomine: non liquet quo pacto conuenire illi possit, cum Henrici Tertij tempore Leo Papa nullus fuerit; hic autem paulo ante Imperatoris obitum Leo quidam Papa Romæ obisse significetur. Sed neque Henrico II. tribui potest, quia Leo IX. qui eo imperante sedit, toto biennio, ac fere triennio ante illum decessit; & in Henricum II. minime quadrant, quæ in his versibus dicuntur. Nec porro Leonis V. VI. VII. VIII. temporibus vllus fuit Imperator, cui aptari hæc possint: conueniunt autem optime singula Lothario Imperatori. Nam Leo IIII. altero mense ante illum obijt, hoc est 16. kal. Augusti hoc anno 855. cum Lotharius subito eodem anno iij. kalend. Octobris migrarit e vita. Ad hæc, Lotharius Imp. leges Romanis condidit, vt dictum est, & notum x. Dist. x. & in præfatione Capitularium, & bella longinqua gessit in Gallia, Italia, Germania. quorum omnium hic mentio fit, vt iam de his dubitatio nulla omnino esse possit — Quod ad res pertinet Orientis —

Tom. 10. anno 885. §. Cum clades ista locustarum — *in fine posi illa verba* — reliqua sunt — *hæc addas* — porro Anastasij Bibliothecarij nomine ista citauimus, eo quod in eius codice de rebus gestis Romanorum Pontificum includantur, nec in vno volumine dumtaxat, sed omnibus quæ hactenus reperire potuimus exemplaribus. Qui autem res Anastasij parum compertas habuerunt, putarunt ipsum cum vita Nicolai finem scribendi fecisse; reliqua autem quæ in eius codice reperiũtur siue de Hadriano Secundo, siue de Stephano Sexto scripta, esse Petri Guilelmi, siue Guilermi Bibliothecarij: Sed scias fuisse istam diuinationem Panuini. Verum cum constet superstitem diu fuisse post Nicolaum Anastasium, & adhuc vixisse tempore Ioannis Papæ Octaui, vt quæ de eo sunt superius recitata declarant, & ab obitu Ioãnis Octaui, vt vidisti, vsque ad Stephanum hunc, de quo est sermo, non nisi anni tres intercedant: haud adeo impossibile erit, ista etiam de Stephano Sexto ab eodem Anastasio esse conscripta,

quæ (vt diximus) eo quod eodem eius codice includuntur, nomine Anastasij haud perperam puto, citare consueuimus. Cum præsertim nullus sit codex in Vaticana Bibliotheca vel extra (quod viderim) in quo Romanorum Pontificum vitæ scriptæ legantur, qui habeat, Guilermum Bibliothecarium ab Hadriano Secundo vel Stephano Sexto scribere cœpisse vitas Romanorum Pontificum. Sed nec adeo repugnat, vt non possit eorum esse auctor Anastasius, eo quod in Hadriano Secundo eiusdem Anastasij summa cum laude mentio fiat: nam non est nouum, vt auctor de se ipso tamquam de alio in suis scriptis mentionem ingerat. De ipso vero Petro Guilermo Bibliothecario dicendum fusius alias — Sed quæ —

Tom. 10. *anno* 951. §. Quo pariter anno — *in fine hæc adde* — Consignatur hic pariter annus Eræ nota Gomesani Hispani presbyteri præfatio in commentarium S. Ildefonsi de laude perpetuæ Virginitatis Dei Genitricis Mariæ, quam exscripsit petente Gotiscalco Episcopo in Aquitania. accepimus eam vna cum alijs antiquitatis monumentis a Nicolao Fabro Parisijs missis, quæ ne pereant suis quibusque locis intexenda curauimus. sic enim ipsa se habet:

Ad Gotiscalcum Episcopum Gomesanus.

Ego quidem Gomesanus licet indignus, presbyterij tamen ordine functus in finibus Pampiloniæ abba Hyldensis architerij in atrio sacro ferente reliquias sancti ac beatissimi Martini Episcopi regulariter degens sub regimine Patris almi videlicet Dulquitti Abbatis inter agmina Christi seruorum ducentorum fere monachorum compulsus a Gotiscalco Episcopo, qui gratia orandi egressus a partibus Aquitaniæ deuotione promptissima, magno comitatu fultus ad finem Galliciæ pergebat, concitus Dei misericordiam sanctiq. Iacobi Apostoli suffragium humiliter imploraturus, libellum libenter conscripsi a B. Ildefonso Toletanæ sedis Episcopo dudum luculentissime editum. In quo continetur de laude Virginitatis S. Mariæ perpetuæ Virginis Iesv Christi Domini nostri Genitricis. Vbi prædictus Ildefonsus Episcopus diuino spiramine afflatus, oraculis Propherarum imbutus, Euangeliorum testimonijs roboratus, Apostolorum documentis instructus, cælesti simul & terrenorum contestatione firmatus, gladio verbi Dei armatus Iouiniani perfidiam vulnerauit, & pugione verissimæ rationis Heluidij errorem destruxit, Iudæorum quoque duritiam non solum adstipulatione Angelorum & hominum, sed etiam dæmonum prolata confessione iugulauit. Iam vero quam dulcia quamq. diuino munere compta prompserit eloquia, quisquis in hoc libello solerter legerit, facile præuidebit. ex quo & credulus hauriet suauitatem, & anceps reperiet vnde a se procul repellat erroris prauitatem. Vnde æstimo incunctanter vt pari gloria ditetur a Christo pontifex Gotiscalcus, qui hanc laudem Genitricis Domini nunc Aquitaniæ sanctæ Mariæ Anitio in propriam sedem specialiter aduexit. Sicut Ildefonsus Episcopus, qui eam vniuersæ Ecclesiæ Catholicæ dudum generaliter tradidit. quia & si materia defuit laboris, tamen sacra deuotio retributio mercedis. Mihi autem exiguo atque miserrimo Gomesano concedat Christus gloriosæ Genitricis suæ interuentu placatus, hic emundari a sorde facinorum, & post expletum vitæ huius cursum, cum Sanctis omnibus in Regno cælorum perfrui gaudio feliciter sine fine mansuro. Transtulit hunc libellum sanctissimus Gotiscalcus Episcopus ex Hispania ad Aquitaniam tempore hiemis diebus cœptis Ianuarij mensis, currente feliciter Era nongentesima octogesimanona, regnante Domino nostro Iesv Christo; qui cum Deo Patre & Spiritu sancto vnus Deus gloriatur in sæcula sæculorum. Amen.] hactenus ibi, ex quibus etiam peregrinationis antiquus vsus ad corpus S. Iacobi in Gallæciam innotescit.

Quæ omissa sunt ista reddas suo loco superius.

Tom. 4. *anno* 371. §. Eodem quoque anno, quo Eusebij — *in fine post illa verba* — manifeste declarant — *hæc addas* — Quod autem secundum Apostolum, sapientibus & insipientibus debitor sum: hic, vbi agitur de Luciferi obitu, quod contemnens omiseram, addere, impulsus ab amicis, non prætermittam aduersus delira prorsus scripta cuiusdam Ioannis Arcæ natione Sardi, qui dum de Sanctis Sardiniæ insulæ volumen edidit: in tertio eius libro, vbi agit de Lucifero Calaritano, eum nouo miraculo ex schismatico conflat in Sanctum, sed in conflatorio mendaciorum conflator ipse apertissimus falsitatum. Nam in primis cum hæc ait: Calaritana Ecclesia, in qua mortuus & sepultus suum tam sanctum venerata Præsulem, natalem eius celebrauit sanctissime, erecto sub eius nomine prope Calarim templo, in quo sancti martyres iacent Cesellus & Camerinus. Sic enim habet de martyribus istis vetustissimus codex.] hæc dum dicit ipse, quem citat antiquum codicem, vbi locorum esset, significare debuisset, sed voluit eiusmodi verborum inuolucro mendacia quæ texuit operire. Sed nolens idem ipse illa detexit, vbi in fine eius opusculi, cum recitat kalendarium Sanctorum Sardiniæ Insulæ, ab omnibus hactenus receptum & custoditum, in quo per singulos menses certis diebus Sancti qui ibi colantur, positi annotantur: cum in nullo totius anni curriculi die viderit legi Luciferum, ad calcem ista ipse addidit temere admodum: Sanctus Lucifer. Quo mense tamen, nescimus.] hæc audax homo, addere præsumens Sanctum Kalendario, quod nec eius loci Archiepiscopo facere licuisset, Sede Apostolica inconsulta. Sed attende quomodo mendacia dum tegit, detegit: Qui nuper dixerat, ac mentitus fuerat, Calaritanam Ecclesiam venerata esse Luciferum, natalemq. eius sanctissime celebrasse: quomodo non solum quo die celebrandus fuerit eius Natalis, sed nec quo mense, notum esse, negauit? Sed & si verum esset, quod numquam probare poterit, celebratum ibi natalem Luciferi statim post obitum eius, & tunc certa sciretur dies, sed intermissa fuerit obliuione deleta: tunc ipsum rogo, dicat, quæ potuit causa intercessisse intermissionis huiusmodi specialis in Lucifero, cum de nullo alio Sanctorum illorum, qui in eadem coluntur Insula, id factum appareat? nisi quod si quando ibi eius solemni cultu dies natalis fuerit celebrata, eadem iure vetita penitus exoleuerit, vt etiam ab omnium memoria omnino recesserit. Verum nec celebratam aliquando, vel semel saltem quis poterit demonstrare, quod ipse asseruit mentiendo. Sed & turpius mentitus conuincitur, cum ait, eiusdem Luciferi nomine erectum fuisse templum, ipsi tribuens quod in Martyrum memoriam longe ante Luciferum fuerat ædificatum. Absque memoria autem, sine Ecclesia, inquam, illic peculiares loci Martyres cultos esse, quis dixerit? Porro ab ipsis Gentilibus suis Romæ degentibus, quos de his rogaui, mendax idē conclamatur auctor atque vesanus, qui ista finxerit de tēplo Luciferi, quod numquā extiterit. Quod vt credamus, inde magis inducimur, dum & in his quę ibidē scribit de Vercellensi Ecclesia, reperimus insigniter esse mentitū, ait enim: Coniuncta Calaritanę Vercellensis Ecclesia diuinas laudes in hymnis Eusebij persequens, auxilium a Lucifero implorare consueuit & opem.] At aduersus ista adeo falsa reclamat & exclamat eadem ipsa Vercellensis Ecclesia, querens se pati calumniam. Nam qui & hodie in Vrbe est ipsius Ecclesiæ Episcopus Ioannes Stephanus Ferrerius, vir præstanti fide atque doctrina, qui res S. Eusebij, & aliorum eiusdem Ecclesiæ Episcoporum digne conscripsit, his auditis, exhorruit, mendaciumq. pudentissimum id esse testatus, & detestatus, asseruit nullam mentionem prorsus in Vercellensi Ecclesia de Lucifero, nisi historice fieri, in precibus nullo modo eius opem & auxilium implorari. Explosis igitur falsis ab auctore prolatis, exsufflemus iam inania ad suam vanam sententiam probandam adducta. Nititur auctoritate Petri de Natalibus, qui Luciferum in suo Sanctorum catalogo scripserit. sed non eius est facultatis, non sanctos sua scriptione reddere sanctos, quem in Notis redarguimus, etiam hæreticos in illo suo catalogo miscuisse cum Sanctis. Nec sunt maioris auctoritatis quos citat dixisse, Luciferum defunctum esse Catholicum. cum alioqui respectum ijdem habuisse potuerint ad successores Luciferianos, qui ex schismate transierunt in hæresim, a qua Lucifer abhorruisse sciatur. Somniat vero cum ceteris qui dixere, Luciferianos non a Lucifero Calaritano esse denominatos, sed a confecto quodam Lucifero Smyrnensi Episcopo; antiquioribus penitus refragantibus, Hieronymo, Augustino, Ambrosio, Rufino, Socrate, & etiam Marcellino eiusdem scholæ professoribus, eiusdem sæculi scriptoribus, & alijs innumeris hos secutis. Delirat magis, cum ait, Luciferum errorem suum deposuisse in Synodo Alexandrina, quem constat ad illud vsque tempus numquam erasse, postea vero schismate deuiare cœpisse. Sed & frustra in subsidium sanctum Hieronymum nominat, quod aliquando Luciferum beatum dixerit: nam ad illa priora Luciferi tempora ipse respectum habuit, cum ille omni gloriæ titulo dignus esset; quem idem paulo post, ab Ecclesia scissum schismate docet, dolens viri tanti naufragium. Quem vtinam ostendi posset non erasse, vel de errore palinodiam recantasse. Quam mihi iucundum & optatum foret, offusam caligine stellam iterum suo nitore fulgentem in Regno cælorum (quod est Ecclesia) cernere; & quod cecidit potius quam occidit Lucifer astrum iterum post mille ducentos atque triginta annos nouum inferens orbi Catholico diem conspicere. Sed Dei non hominis arbitrio cælum hoc vertitur, cuius est (quod ait sanctus Iob[a]) stellas claudere quasi sub signaculo: ipseq. clauis Dauid, quæ claudit, & nemo aperit.] Quod autem ad eiusdem Luciferi consortes schismatis pertinet, præcipue vero quod spectat ad Gregorium —

[a] Iob 9.

Tom. 9. *anno* 771. §. Verum quod huiusmodi de causa — *in fine post illa verba* — vixisse sanctitate conspicuum — *ista adde* —. At vero post primam eiusdem Tomi noni editionem inuenimus in illis duobus libris postea editis rerum gestarum Caroli Magni a monacho Sangallensi conscriptis, de causa diuortij eiusmodi, ista totidem verbis asseri: Filiam Desiderij Longobardorum Principis Carolus duxit vxorem: qua non post multum temporis, quia esset clinica, & ad propagandam prolem inhabilis, iudicio sanctissimorum sacerdotum, relicta velut mortua: iratus pater, &c.] Porro vt ista Episcopi illi decreuerint, ista oportuit concurrisse, nimirum quod reddita esset ex morbo penitus impotens ad concubitum, & hoc impedimentum iam fuerit ante contractum matrimonium, nullaq. amplius esset spes probabilis etiam si conualuisset aptam reddi ad copulam coniugalem. ista quidem ex sententia iuris Canonici Consultorum.

Tom. 9. *anno* 772. §. Simulac autem Hadrianus — *in fine post illa verba* — Ista Sabellius — *hæc adde* — Carolus Magnus etiam vt audiuit creatum esse Romanum Pontificem Hadrianum, legationem ad ipsum misit. qui ea functus est, fuit Engelpertus discipulus Alcuini, qui eidem suas quoque litteras dedit ad eumdem Hadrianum Pontificem, quibus inter alia ipsi precatur vitam in Pontificatu prolixam, quod est feliciter consecutus. ipsa autem epistola sic se habet[b]:

[b] Epist. 28. tom. 1. Antiq. lect.

Beatissimo & omni honore dignissimo & Pontifici Magno Hadriano Papæ humilis omnium sanctæ Ecclesiæ filiorum Albinus æternæ beatitudinis salutem.

Venerabilis atque toto orbe laudabilis vestræ bonitatis, Pater optime, pietas mihi vltimo sanctæ Dei Ecclesiæ seruulo quantulamcumque attulit fiduciam, vestram deprecandi clementiam, vt me licet indignum paternæ pietatis amore in gremium sanctissimæ intercessionis vestræ colligere dignemini. Scio certissime vestræ deuotionem sanctitatis pro populo iugiter totius orbis intercedere Christiano: tamen specialius aliquid pro his egisse, qui vestræ Almitati seipsos obnixæ humilitatis obsecratione commendant, & maiore credulitate ad tantæ auctoritatis confugiunt suffragia. Scio me per sacri baptismatis adunationem de illius esse ouili pastoris, qui pro suis ouibus animam ponere non dubitauit, quas etiam post altissimam suæ resurrectionis gloriam beatissimo Petro principi Apostolorum ob trinam magnificæ dilectionis confessionem pascendas commendauit, cui etiam cælo, terrisq. æternam ligandi atque soluendi potestatem delegauit. Huius te, excellentissime Pater, vt Vicarium sanctissimæ Sedis agnosco, ita & mirificæ potestatis heredem esse confiteor.

Ecce ego vna sum regiminis vestri ouicula, sed valde peccatorum maculis morbida. Quapropter me totum tuæ offero sanctitati, Pastor pijssime sanandum, & medicinali potentia, quæ tibi post me totum longas sanctorum Patrum series hereditaria successione a Deo Christo tradita esse dignoscitur, me iubeas

Universidad de Deusto
Biblioteca

iubeas salutiferæ pietatis verbo a peccatorum vinculis esse solutum. Nam mihi cum Euangelicæ humilitatis regula fas esse video dicendum: [a] Domine non sum dignus, vt intres sub tectum: dic verbo & sanabitur puer meus. Qui mox vt sperauit, inuenit; vt credidit, accepit. O beatissima lingua oris vestri, in qua est æterna medicina salutis, per quam cæli aperiuntur credentibus. Numquam, obsecro, sileat: semper admoneat, & sanet; semper aperiat perpetuæ beatitudinis ad se confugientibus portas.

a Matth. 8.

O, Domine Iesu, fac eum longæua valere & viuere prosperitate. Et qui talem populo tuo dedisti pastorem: hunc pietatis tuæ dextera multis temporibus conseruare digneris, quatenus cum multiplici laboris sui mercede ante thronum tuæ veniens gloriæ audire mereatur: [b] Euge serue bone & fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Iam aliquas petitiones proprias necessitatis meæ his quoque litteris insererem, sed quia electissimus domini mei Regis Missus, filius equidem meus charissimus. †I.L. ad beatissimam summæ auctoritatis vestræ dirigitur paternitatem: non esse necesse putaui litteris exarare, quod ille vir fidelis & prudens melius viua voce, secundum mandatum domini Regis auribus excellentiæ vestræ poterit intimare. Nam inter ceteras fidelissimæ dilectionis quam ad vos habet, legationes, meæ quoque necessitatis postulationes eidem præfato regiæ voluntatis secretario commendauit, quem omnibus amicis valde fidelem esse probauimus, maxime vobis, vt vere dignũ est, sanctissime Pater, qui vestram laudabili voce bonitatem sæpissime domno Regi sub præsentia multorum testium narrare solebat, & egregie pietatis per vos gesta puræ fidei verbis de vobis proferre studuit, quatenus piæ dilectionis fidem ostenderet, & vestræ almitatis amorem plurimorum mentibus ingereret.] hactenus Alcuinus ad Hadrianum Papam, apud quem ipse vna cum alijs anno sequenti ab eodem Rege Carolo functus est legatione, vt dicetur anno sequenti — sed ad res vrbanas —.

b Ibid. 25.

† Notæ iste certi nominis communes omnibus, Scholiastes interpretatur hunc fuisse Engilbertum.

Tom. 9. anno 778. prope finem. §. Hucusque Alcuini versus — *post hæc verba* — describi vix potuerunt — *adde ista* — Post autem emendicata hinc inde non sine labore de Alcuino fragmenta, iamq. edito præsenti Annalium Tomo, contigit diligentia Henrici Canisij Nouiomagi Canonum professoris in Academia Ingolstadiensi, de antiquitate Ecclesiastica bene merentis, vna cum alijs veteribus Antiquæ lectionis (hoc enim titulo inscripti leguntur duo tomi ab eo editi) in lucem prodi eiusdem Alcuini ad diuersos epistolas sexagintaseptem, ex quibus nonnihil præsens Tomus fuisset locupletandus, si ante eius editionem, ijsdem potiri licuisset. Verum in hac Appendice (vt de alijs multis fieri conuenit) quę maioris momenti esse cognouimus, hic addenda atque edenda curauimus. In primis vero illud, quod cum eiusdem Alcuini tempore in Scotia primum seminari cœpissent pessima zizania illa, quæ hoc nostro sęculo densa segete Boreales prouincias occuparunt, quibus affirmaretur illud infaustum hactenus inauditum ostentum, Confessionem peccatorum non esse faciendam sacerdoti, sed Deo tantum: idem vir sanctissimus atque doctissimus Alcuinus vna ad eos epistola scripta, eadem zizania exorta prędidit, immo conuulsit illa radicitus, vt amplius visa non fuerint nec audita. Ipsa autem epistola, tamquam arma victricia, quibus primum diabolus horum auctor est superatus, hic in Christi templo suspensa resplendeat, quæ sic se habet [c]:

c Flac. Alcuin. epist. 26.

Dilectissimis viris fratribus & Patribus in prouincia Scotorum humilis Ecclesię Christi vernaculus Albinus diuinam salutem.

Plurima vestrę sagacitatis & religionis laus nostris sępius insonuit auribus, seu propter sacratissimam monachorum vitam, seu propter laicorum religiosam conuersationem, dum illi ab omni stremam vitã degere dicuntur .... Isti intercessores suos præsentis vitæ solatijs sustentare gestiunt, quod quisque gratiam benedictionis sibi a Deo datam, sibi in alterutrum refundat. Vnde & nos vestræ pietatis exemplis edocti, nostri nauigij cursum orationibus vestræ sanctitatis ad portum quietis dirigi precamur.

Nos quoque mutuo charitatis officio vestræ sanctitati aliquantulas pię admonitionis litterulas dirigere curauimus propter quasdam consuetudines, quę vestris inoleuisse, fertur, regionibus. Dicitur vero, neminem ex laicis suam velle confessionem sacerdotibus dare: quos a Deo Christo cum sanctis Apostolis [d] ligandi, soluendiq. potestatem accepisse credimus. Quid soluit sacerdotalis potestas, si vincula non considerat ligati? cessabunt opera medicorum, si vulnera non ostendunt ęgroti. Si vulnera corporis carnalis medici manus expectant: quanto magis vulnera animę spiritualis medici solatia deposcunt? Deo vis, o homo confiteri; quem volens, nolens, latere non poteris: Ecclesię Christi in qua peccasti, satisfacere negligis? Cur ipse Christus [e] leprosum quem mundauit, sacerdotibus se iussit ostendere? Cur Lazarum [f] quatriduanum resuscitatum alios soluere iussit? Numquid fasciamenta mortui eodem verbo soluere non potuit, quo mortuum vitæ redditum de sepulchro prodire iussit? Cur interrogauit cęcos ad se clamantes, quid voluissent? An ignorare cordis eorum voluntatem potuit, qui optatum lumen oculis illorum reddere valuit? Forte si Deum latere, sicut hominem potuisses: nec Deo plusquam homini confiteri voluisses. Superbię hoc genus esse videtur, sacerdotem iudicem despicere.

d Matth. 16. & 18.

e Ibid. 8.

f Ioan. 11.

Si dicis: [g] Bonum est confiteri Domino. Sed bonum est huius confessionis te habere testem. Licet non semper confessio pœnitentiam significet, sed sępissime laudem, vt in Euangelio ipsa Veritas dixit: [h] Confiteor tibi Pater cæli & terrę, ideſt: Laudo te, Pater cęli & terræ. & in Symbolo dicitur, Cõfiteor vnum Baptisma. & cetera quę sequuntur ad idem respicientia verbum. Quod verbum, id est, Confiteor, in hoc loco confessionem Fidei, non peccatorum designat. Erubescis homini in salutem tuam ostendere, quod non erubescis cum homine in perditionem tuam perpetrare? Ancillam tuam iniquitatis tuę consciam vis habere: & sacerdotem Christi reconciliationis tuę non vis habere adiutorem?

g Psal. 91.

h Matth. 12.

torem? Per inimicum corruisti: & non vis per amicum resurgere? Multum offendisti Dominum, & alium non vis habere reconciliatorem nisi teipsum? Confidis per orationes tuas saluari? spernis Apostolicum præceptum, dicentis: Orate pro inuicem vt saluemini. & iterum: Si quis peccator est, oret pro eo sacerdos vt saluetur. Quid ad hæc dicis, quæ in hac epistola leguntur: [a] Confitemini alterutrum peccata vestra, vt deleantur delicta vestra? Quid est illud alterutrum? nisi homo homini, reus iudici, ægrotus medico? Ipsaq. Sapientia per Salomonem dixit: [b] Qui abscondit scelera sua non dirigetur: id est, non dirigetur in viam salutis qui peccata sua celare studet. Numquid Deo abscondi possunt scelera nostra, qui omnia videt, nouit, & considerat? Homini possumus abscondere quæ agimus, & non Deo. Nonne Dauid præsente Nathan Propheta, qui se arguebat pro suo peccato dixit: [c] Peccaui Domine? Ecce tantus vir testem confessionis suę voluit habere Prophetam. & quia non erubuit confiteri quod impie gessit, statim audiuit: Ecce Dominus transtulit peccatum tuum. Homini patefecit vulnus suum, & a Deo mox remedium accepit. Nam & in Leuitico [d] sæpissime, Domino mandante, peccator ad sacerdotem mittitur cum victima, quam offerens Deo, oret pro eo, & dimittatur ei. Quæ sunt nostrę victimę pro peccatis a nobis commissis, nisi confessio peccatorum nostrorum? quam pure Deo per sacerdotem offerre debemus, quatenus orationibus illius nostræ confessionis oblatio Deo acceptabilis fiat, & remissionem a Deo accipiamus, cui est sacrificiũ, spiritus [e] contribulatus, & cor contritum & humiliatum non spernit.

a Iac. 5.

b Prou. 28.

c 2. Reg. 12.

d Leuit. 5. 9. 12. &c.

e Psal. 50.

Christus pro nostris scelęribus ab inimicis iudicari in hunc mundum venit, vt nos redimeret a diaboli seruitute: & nos dedignamur a sanctis Dei sacerdotibus iudicari, vt liberemur a vinculis peccatorum nostrorum? Ille absque omni peccato, hominum adsistere, & hoc impiorum iudicio non renuit: & nos cum multis peccatis hominum iudicia, & hoc Sanctorum subire contemnimus? Nonne in sacro Baptismate sacerdotibus Christi nostrę Fidei confessionem, & abrenuntiationem satanæ dare debemus, & sic sacerdotali ministerio, diuina operante gratia, ab omnibus ablui peccatis? Cur etiam & in secundo pœnitentiæ Baptismate per confessionem humilitatis nostrę ab omnibus post primum Baptisma peractis, eadem diuina miserante gratia, sacerdotali similiter auxilio non debemus absolui peccatis?

Si peccata sacerdotibus non sunt prodenda, quare in Sacramentario Reconciliationis orationes scriptę sunt? Quomodo sacerdos reconciliat, quem peccare non nouit? Si consilijs, iuxta Salomonem, tractanda sunt bella: quali audacia sine consilio Ecclesiasticorum ducum pugnare nos aduersus diabolum confidimus? Item eodem dicente, legimus: Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma est. Quem adiuuat sacerdos Christi, dux exercitus Dei, & rector castrorum illius, si nullus ab eo suæ salutis auxilium quærere dignatur? Si nemo occulta diabolicæ fraudis vulnera illius medicinali dexteræ tractanda ostendit? Inaniter itaque posita sunt in Ecclesijs remedia, & synodali auctoritate litteris mandata contra omniũ peccatorum nostrorum vulnera, quæ vel antiqui hostis versutia, vel negligentia mandatorum Dei spiritaliter aut carnaliter nobis infliguntur: si non his qui in Ecclesia Christi statuti sunt ad sananda putrida scelerum nostrorum vulnera, reuelantur. Corde enim creditur, dicit Apostolus [f], ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. non solum Catholicæ Fidei, sed etiam pura peccatorum confessio, cordis compunctione nobis ad salutem proficit sempiternam, dicente Scriptura: [g] Dic prior iniustitias tuas, vt iustificeris. & iterum: [h] Iustus in principio accusator est sui: si iustus, quanto magis peccator?

f Rom. 10.

g Isai. 43.

h Prou. 18.

Si forte dicis cum Psalmista: [i] Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & ego cum eodem dicam: Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea. & iterum cum alio Propheta: [k] Computruerunt iumenta in stercore suo. Quid est iumenta in stercore suo putrescere, nisi criminosos quosque in putredine peccatorum suorum iacere? Qui peccat iacet: qui confitetur, surgit: Qui pœnitentiam agit, reuertitur ad patrem suum, sicut prodigus filius in Euangelio legitur dixisse: [l] Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccaui in cælum & coram te. Sed semel sacerdoti in præsentia diuinæ pietatis confessio facienda sufficit: Semper autem Domino cum lacrymis & cordis contritione esse faciendam arbitramur. Omnis enim qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius: qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo facta. Vos igitur, viri fratres, filij lucis estis & non tenebrarum, populus acquisitionis, & non perditionis, gens sancta Christi sanguine acquisita: ambulate vt filij lucis in omni bonitate & pietate, & castitate, exuentes veterem hominem cum peccatis suis, & induentes nouum, qui secundum Deum creatus est. sit [m] conuersatio vestra cælestis, & non terrena: diligite iustitiam & odio habete iniquitatem. Qui sanus est, defendat se scuto Fidei, ne clandestina antiqui hostis sagitta eum vulnerare valeat: si quis vero propter fragilitatem carnis, vel propter negligentiam circumspectionis vulneretur: citius ad confessionis medicinam recurrat, ne per illecebram malæ consuetudinis vix eradicari valeat peccatum. Tres enim mortuos Dominum Iesum Christum Euangelica narrat historia suscitasse, filiam Archisynagogi in domo, filium viduæ extra portam ciuitatis, Lazarum quatriduanum de monumento ad vitam vocauit. Qui sunt hi tres mortui, nisi tria peccantium genera, quæ modo quotidie diuina confitentibus suscitare solet gratia. Filiam suscitat in domo, dum consentientem in corde peccare reuocat a peccati perpetratione. Filium viduæ extra portam ciuitatis suscitat, dum peccantem foris in opere, ad pœnitentiæ medicamenta confugere facit. Fœtentem vero in mala consuetudine peccati, dum lacrymas pœnitentię elicit ex corde, suscitat, & ex Ecclesiastica auctoritate soluere eum iubet, vt dignus sit communione Domini, & particeps sacri altaris efficiatur.

i Psal. 31.

k Ioel 1.

l Luc. 15.

m Ephes. 4.

Hæc cogitate charissimi fratres, & in qualicumque horum trium mortuorum genere siquis iaceat: citius ad confessionis probatissima medicamenta confugiat, salutifero pœnitentiæ se abluat medi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

camine, vt non ad iudicium damnationis, sed ad salutem sanctificationis communicet corpore & sanguine Domini nostri IESV Christi, & cum gratiarum actione semper rememorate, quomodo vos diuina misericordia de terra tenebrarum & frigoris, de regione ignorantiæ & iniquitatis transtulit in loca lucis & lætitiæ, in tabernacula abundantiæ & iustitiæ, & elegit vos sibi in filios pietate paterna, vt per vos nomen illius annuntietur in Gentibus. Sequimini vestigia sanctorum Patrum, & nolite in Catholicæ Fidei religionem nouas inducere sectas. Cauete vobis venenosum erraticæ inuectionis fermentum: sed in sinceritate & veritate mundissimos sacrę fidei panes comedite: & vinũ quod diuina electis suis miscuit Sapientia bibite, & cantate Deo vestro in concordia pacis, & vnanimitate charitatis perpetuę canticum laudis, & cum militia cælesti consona voce laudate Dominum, & dicite: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Diuina vos præueniat gratia, & subsequatur vbique clementia, & in omni opere bono florere faciat, viri fratres dilectissimi, & sanctissimi Patres.] hucusque ad Scotos epistola Albini siue Alcuini, qui & de eadem confessione sacramentali ad sacerdotis aures fieri solita in alijs [a] epistolis agit. sic in omnibus agitans nouam hæresim — At de Alcuino —

[a] *Epist. 2. 23. 37. 47.*

Tom. 9. anno 791. §. Disputans insuper idem Paulinus — *in fine vbi dicitur* — suos clericos cohabitare — *ista addas* — Commendatur magnopere eiusdem Paulini sanctitas & doctrina ad oppugnandas emergentes hæreses ab Albino Flacco eius intimo familiari, qui his diebus has ad eum litteras dedit, quibus hortatur nauiter agere aduersus hæreticos pro dogmatibus Ecclesiasticis, pro quibus libellum quem scripserat, ad eumdem Albinum miserat, ad quem ita rescripsit [b].

[b] *Albin ep. 60. tom. 1. Antiq. lect.*

Domino & in Domino dominorum dilectissimo & pio patri Paulino Patriarchę salutem.

Videor aliquod me refrigerium habere animi mei, vt flamma charitatis in corde abscondita aliquam fortasse scintillam elicere valeat, ne totum torpescat quod intus ignescit, dum opportunum mihi tempus aliquid tuæ scribere charitati occurrit. Quid? Cum beatitudinis vestræ litteras omni fauo dulciores intueri mereor: nonne videor mihi inter varios paradisi flores totus conuersari, & auida desiderij mei dextera spiritales exinde carpere fructus? Quanto magis cum sacratissimæ Fidei vestrę libellum recensui, Catholicæ pacis puritate ornatum, eloquentiæ venustate iucundissimum, sensuum veritate firmissimum. Totius animi mei habenas in lętitiam laxaui, vbi de vno lucidissimo & saluberrimo paradisi fonte quatuor virtutum flumina non solum Ausoniæ fertilitatis prata, sed totius Ecclesiasticę latitudinis rura irrigare conspexi: vbi & auriuomos spiritualium sensuum gurgites gemmis scholasticæ vrbanitatis abundare intellexi. Quamplurimis vero profuturum & perneccssarium feciſti opus in Catholicæ Fidei taxatione, quod diu optaui, & sæpius domno Regi suasi, vt Symbolum Catholicę Fidei planissimis sensibus & sermonibus luculentissimis in vnam cogereretur chartulam, & per singulas Episcopalium regiminum parochias omnibus daretur presbyteris legendum memorięq. commendandum, quatenus licet lingua diuersa loqueretur, vna tamen Fides vbique resonaret. Ecce quod mea optauit humilitas, vestra impleuit sublimitas. habet apud salutis nostræ auctorem perpetuam scilicet, & huius bonæ voluntatis mercedem, & huius perfecti operis apud homines laudem.

Semper feruentissima charitas vestra castra perpetui Regis vndique inuictissimis Fidei clypeis muniat, ne antiqui hostis versutia aliqua ex parte aditum suæ nequitiæ inuenire valeat. Et si ille mille habet artes nocendi, multo magis nobis necesse est mille habere artes defendendi, credentes in eum qui ait: [c] Confidite, ego vici mundum, cuius pietas nobis præuidebat agonis tempus transitorium & remunerationis esse perpetuum. Ille prior calcauit caput leonis & draconis, nobisq. dedit potestatem calcandi super [d] serpentes & scorpiones, & omnes hereticas prauitates, quæ sunt portæ inferi, superandi. Tu vero vir Dei apostolice hac armatus potestate viriliter pugna, fortiter vince, vt feliciter regnes cum Christo.

[c] *Ioan. 16.*

[d] *Luc. 10.*

Heu, proh dolor, multi solent desuper contextam Christi tunicam hæreticis scindere vnguibus, & in pace Ecclesiæ facere quod milites in passione Christi non ausi sunt facere. Quapropter, venerande pater & doctissime athleta, & dulcissime doctor, simus semper in castris Christi commanipulares, & in vna acie sub vexillo S. Crucis concordi consilio & virtute præliantes, vt suos aduersarios per nos vincat, qui vinci non potest. Nunc iterum antiquus serpens de dumis Hispanici ruris, & de speluncis venenatæ perfidiæ contritum, non Herculea sed Euangelica clava caput releuare conatur, & prioribus nequitiæ poculis noua maledictionis toxica immiscere. Sed & frigidissimus Aquilo ventus alio de latere solidæ Ecclesiæ impellens parietem sacri baptismatis, Catholicę consuetudinis regulam immutare nitens, & sub inuocatione sanctæ Trinitatis vnam asserẽtes mersionem fieri debere, triduanamq. nostri Saluatoris sepulturam in Baptismo imitari negligentes, cum Apostolus diceret: Consepulti enim estis cum Christo in Baptismo. Alij vero trinam volentes facere mersionem, & in vnaquaque mersione inuocationem sanctæ Trinitatis, ac per hoc totas tres personas nominare studentes, dũ ipsa Veritas præciperet: [e] Ite docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: quid opus est tertio replicare, quod semel dictum sufficit?

[e] *Matth. 28.*

Est quoque in quibusdam clancula dubitatio: An animæ sanctorum Apostolorum & Martyrum, aliorumq. perfectorum ante diem Iudicij in cæleste recipiantur regnum. His & huiusmodi spiculis de pharetris (vt æstimo) exemptis perfidiæ, vnitatem sanctæ & Catholicæ Ecclesiæ, & veritatem vniuersalis Fidei aliqui vulnerare nitentes, etiam & spurcissimis errorum fœcibus limpidissima Ecclesiasticæ Fidei pocula inficiunt, & nuptiale vinum, quod Christus ex aqua Virgini matri, Ecclesiæ scilicet sanctæ salubriter potanda conuertit, iterum in aquas stultitiæ conuerti conantur.

Sed tuum est, o pastor electe gregis, & custos portarum ciuitatis Dei, qui clauem scientiæ potente dextera

dextera tenes, & vt lapides mundissimos læua recondis, blasphemantes exercitum Dei viuentis Philisthæos in superbissimo [a] Goliath vno veritatis ictu totos conterere: nostrum est eleuare cum Moyse manus in cælum, humilitatis precibus te adiuuare, & spectare cum Dauid in munitissima ciuitatis . . . donec Speculator ex alto culminis fastigio clamitans, nobis tuam annuntiet victoriam. Ad te omnium aspiciunt oculi, aliquid de tuo affluentissimo eloquio cæleste desiderantes audire, & feruentissimo sapientiæ sole frigidissimos grandinum lapides, qui culmina sapientissimi Salomonis ferire non metuunt, per te citius resolui expectantes. Tu vero lucerna ardens & lucens; nos in tua luce exultare gaudemus; vt te lucente & ducente, ad lumen quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, eiusdem æternæ lucis gratia adiuuante peruenire mereamur.] hactenus Albinus ad Paulinum — Hoc eodem —

[a] *1. Reg. 17.*

Tom. 9. anno 795. prope finem. §. Bellum vero — *in fine post illa verba* — hæc Ado — *ista subiungas* — est de his mentio in epistola Albini Flacci ad Paulinum Patriarcham Aquileiensem, vbi hæc legũtur: [b] In cuius potentia & gratia, *Dei scilicet*, mirabiliter de Auarorum gente triumphatum est. Quorum Missi ad domnum Regem directi subiectionem pacificam, & Christianitatis fidem promittentes. Et si hoc, diuina eos præueniente gratia, verum est: quis se seruorum Dei tam pio & laudabili labori subtrahere debet, vt diaboli diruatur sæuitia, & Christi Domini crescat seruitium? Sed quamplurimorum in te, pater optime, oculi respiciunt, quid vestra veneranda sanctitas facere velit; quia & vicinitas locorum tibi competit, & sapientiæ decus suppetit, & auctoritatis excellentia tibi appetit, & cuncta conueniunt, quæ tali operi necessaria esse videntur, &c.] — conuersos vero post hæc —

[b] *Albin. ep. 61. tom. 1. Antiq. lect.*

Tom. 9. anno 796. §. Rursum vero hoc eodem anno — *in fine post illa verba* — hæc ipse — *ista addas* — Dedit insuper eidem Legato Engelberto, seu Engilperto ad eumdem Leonem Papam Albinus Flaccus, qui & Alcuinus, epistolam dignam quidem multiplici nomine, vt hic describatur. sic se habet: [c]

[c] *Albin. ep. 27. tom. 1. Antiq. lect.*

Domino beatissimo atque omni honore nominando Leoni Papæ humilis Leuita Albinus æternæ in Christo gloriæ salutem.

Suscipiat, obsecro, sanctissima pietas vestra, Pater glorioſissime, benigno animo nostræ paruitatis litterulas, & me deuotum vestræ dilectionis famulum agnosce. Semper sanctę Romanæ Sedis beatissimos, quantum valui, Principes & Pastores amaui, cupiens illorum sanctissimis intercessionibus inter oues Christi numerari, quas Dominus Christus post resurrectionis suæ gloriam beato Petro principi Apostolorum pascendas commendauit. Quod vere dignum esse fateor, omnem illius gregis multitudinem suo pastori, licet in diuersis terrarum pascuis commorantem vna charitatis fide subiectam esse, & sicut pio pastori concedat magnam sibi commissi gregis curam habere, & sedula pietatis admonitione & sanctitatis intercessione prouidere, ne aliqui ex illis per præcipitia errorum a via veritatis, vel perpetuæ pascuis vitæ exorbitare incipiant. Gregis sanitas gloria est pastoris, & multiplicatio illius merces æterna.

Ecce tu, sanctissime Pater, Pontifex à Deo electus, Vicarius Apostolorum, heres Patrum, Princeps Ecclesię, vnius immaculatę columbæ nutritor. In te fides resplendet, deuotio fulget, charitas abundat. Congrega nos filios sanctæ Dei Ecclesię & paternæ miserationis affectu, tuis sanctissimis orationibus, & dulcissimis sacrarum litterarum exhortationibus intra firmissimum Ecclesię soliditatis ouile, ne aliquis ex nobis errabundus lupina rapacitate foris inueniatur deuorandus. Nam splendentia cælestis mandrę agmina Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi gaudia primo pastoribus, qui supra suos deuote vigilarant greges nuntiare venerunt. Ecce tuis sanctissimis vigilijs, ac pastorali solicitudini probatissime Archimandrita, Angelicas a supernis sedibus visitationes adstare non dubitamus, quarum auxilio quæcumque diuinam popoſceris pietatem, impetrare te posse credimus.

Vnde ego vltimus sacratissimi ouilis vernaculus, & morbida peccatis ouicula, spe, pace bonitatis vestræ animatus, ante sanctissimos paternitatis tuæ pedes animo prostratus, suppliciter depoſco, quatenus durissima peccatorum meorum vincula per Ecclesiasticam Apostolicę auctoritatis potestatem soluere digneris; & paternæ pietatis precibus cursum vitæ meę, qui restat, ad perpetuæ portas ciuitatis dirigere studeas. Grandia poſco quidem, sed charitas grandia nouit dare. poſcentem pro filia viduam Christi clementia non spernit, sed ait: [d] O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Fides me hortatur hæc poſcere: spes confirmat impetrare: charitas, credo, negare non præsumit. Christus pro nobis, cum inimici essemus, mori non dubitauit: quanto magis te, Pater sancte, pro amicis velle orare, credendum est?

[d] *Matth. 15.*

Sub te pastore augeatur grex Christi. Tu consolator mœrentium, adiutor laborantium, spes ad te clamantium, lux vitę, religionis decus. Locus in quo stas, omnibus te honorabilem facit, & morum nobilitas laudabilem, & pietatis deuotio amabilem. Et qui sedem sanctorum tenes Patrum, eorum exemplis inhæreas semper, vt cum illis multiplici laboris mercede Domini Dei tui gaudia intrare merearis. Iste filius meus chariſſimus Engilpertus vobis patefacere valet nostrę paruitatis erga Apostolicam Sedem deuotionem, etiam & voluntatis nostrę petitiones, quem vestrę paternitati valde fidelem esse agnoui, & ideo nostrę necessitatis causas illi iniunximus, vt per os illius pietatis vestrę aures mei cordis audiant obsecrationes.] hucusque Albinus ad Leonem Pontificem — Insuper vero —

Tom. 9. anno 799. §. Quo audito per diuersas — *in fine post illa verba* — viros iniquos deduxit — *hæc adde* — Porro de his omnibus Carolus Magnus Albinum Flaccum reddidit certiorem, qui horrẽdum facinus detestatus rescribens ad Carolum hęc de his habet: [e] Ecce in te solo tota salus Ecclesiarum Christi inclinata recumbit: Tu vindex scelerum, tu rector errantium, tu consolator mœrentium, tu exaltatio bonorum. Nonne Romana in Sede, vbi religio maxime pietatis quondam claruerat, ibi extrema impietatis exempla emerserunt? Ipsi cordibus suis excæcati excæcauerunt caput proprium.

[e] *Albin. ep. 4. tom. 1. Antiq. lect.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nec ibi timor Dei, nec sapientia, nec charitas esse videtur. Quid boni esse potest vbi nihil horum inuenitur? Si timor Dei esset in eis, non auderent. Si sapientia numquam voluissent. Si charitas numquã fecissent. Tempora sunt periculosa olim ab ipsa Veritate prædicta, quia [a] refrigescet charitas multorum. Nullatenus capitis cura omittenda est. Leuius est pedes dolere, quam caput. Componatur pax cum populo nefando. Si fieri potest, relinquantur aliquantulum minæ, ne obdurati fugiant, sed in spe retineantur, donec salubri consilio ad pacem reuocentur, &c.] ita Albinus, cuius consilium Carolus sequutus esse videtur, vt dicta declarant. Pergit vero Anastasius de Carolo dicens — Quidum —

a Matth. 24.

Tom. 9. anno 800. in principio post quatuor versus ibi hæc verba — primo dicendum — *his hæc addas* — Cogitans Romam Carolus, optauit secum ducere Albinum Flaccum virum prudentissimum, qui tunc Turonensem Abbatiam curabat. Sed renuit ipse, hęcq. ad eumdem rescripsit inter alia: [b] Sed & de hoc quidem mihi improperare voluistis, me fumo sordentia Turonorũ tecta auratis Romanorum arcibus præponere. Scio vestram legisse prudentiam Salomonicum illud elogium: [c] Melius est, inquit, sedere in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa in domo communi, & vt pax dictat: Magis ferrum nocet oculis quam fumus.] ita plane alludens ad Leonem Pontificem ferro excæcatum. Pergit autem. Turonis enim fumosis tectis contenta, Deo donante, per vestræ bonitatis prouidentiam in pace permanet. Roma vero quę fraterna discordia initiata est, mistum dissensionis venenum hucusque tenere non cessat, vestręq. venerandæ dignitatis potentiam ad huius partis cognoscendam perniciem e dulcibus Germanię sedibus festinare compellit, &c.] scripta inquam videntur ista dum Carolus Romam cogitaret anno superiori, cum nondum missus in Vrbem Leo fuisset, de quo in fine epistolæ.

b Albin. epist. 7. tom. 1. Antiq. lect.

c Prou. 21.

Qui tristis venit, redeat iam lætus ad Vrbem
Per pia dona patris, consiliumq. sacrum.]
Quod petit inueniens, quicquid sperauit adeptus,
Hinc Christo laudes hymnidicas referens — Cum vero accepisset Albinus iam Carolum Romam versus iter arripere, ipsi in via occurrendum putauit. Sed quæ ista præcesserint —

Tom. 9. anno 802. §. Sed & hoc anno defunctum esse ipsum Paulinum — *in fine post illa verba* — hæc Strabo — *addas ista* — Laudatissimus plane vir, cui cum Albino Flacco huius sęculi face summa familiaritas intercedebat. quod testantur plures quæ adhuc extant eiusdem Albini ad eum epistolæ, in quarum vltima hæc ad finem: [d] Contende meritis esse, quod nomine vocaris: clama, ne cesses, exalta quasi tuba vocem tuam. Sit guttur tuum tuba Dei, prædica importune, opportune. Tu gallus in prædicatione, succinctus in castitate. Tu aries in veritate fortissimus, cui nullus Regum resistere poterit. Tu lucerna super candelabrum in domo Dei. Tua lingua cælum claudit & aperit; aperit primum per prædicationis deuotionem.] hæc & alia ad eius Apostolatum congruentia. Coluit eum Luitgardes, siue Liutgardes vxor Caroli Magni, de cuius ad eum munusculis hæc idem Albinus: [e] Tertium pro filia mea Liutgarde femina religiosa, Deo deuota: Nam illa sanctitati tuæ duas direxit armillas auri obryzi pensantes XXIV. denarios minus de noua moneta Regis quam libram plenam, vt orares pro ea cum sacerdotibus tuis, quatenus diuina clementia dies suos disposuisset in salutem animæ suæ, & sanctæ suæ exaltationem Ecclesiæ.]

d Albin. ep. 59. 60. 61. 62. 63. tom. 1. Antiq. lect.

e Albin. ep. 62.

Tom. 9. anno 810. prope finem. §. Hæc sunt quæ vsque — *vbi post illa verba* — hactenus Eginhardus — *ista subijcias* — Pro pace confirmanda tunc misit Nicephorus Imperator Arsacium ad Pipinum Italiæ Regem, sed eo iam proxime ex hac vita sublato, Carolus ipse Imperator eamdem legationem suscepit, pacemq. rogatam concessit, hasq. litteras ad Nicephorum Augustum conscripsit, quæ inter litteras Alcuini, vtpote ab ipso Caroli nomine conscriptæ, habentur hoc titulo prænotatę. Epistola nona nomine Caroli Magni ad Nicephorum Imp. Constantinopolitanum. [f]

f Alcuin. ep. 9. tom. 1. Antiq. lect.

Cum in omni humanæ actionis initio, Domini sit auxilium inuocandum: maxime in hoc quod modo inter nos, Deo mediante, agitur negotio, Domini & Saluatoris nostri Iesu Christi omnimodo sunt imploranda suffragia, vt qui nomine illius signati sumus, & in dispensatione Passionis eius ab æterno mortis periculo nos redemptos esse confidimus, ea quæ ipso inspirante inchoamus, ad honestum & vtilem perfectionis terminum perducere mereamur, in cuius nomine atque honore Legatum fraternitatis tuæ, quem ad bonæ recordationis filium nostrum Pipinum Regem misistis, Arsacium scilicet gloriosum Spatharium ad nos cum verbis & litteris . . . tuæ benigne atque honorifice suscepimus. Et quamuis ad nos missus non fuisset, veluti ad nos missum, adhibita diligenti cura & audiuimus, & cum eo de his quæ detulit, quia prudentem animaduertimus, collocutionem habuimus. nec immerito, cum tanta esset non solum in litteris quas attulit, sed etiam in verbis quæ ex ore illius nostris auribus insonuerunt, optatæ atque semper optandæ pacis copia, vt valde nobis & quibuscumque Deum amantibus huiuscemodi legatio placere potuisset. Quæ vtique tanto fuit charitatis ac pacis fauo respersa, vt in palato cordis cuiusque fidelis veram possent sapere dulcedinem; possetq. iudicari penitus insipiens, cui talia videntur insipida.

Propter quod, postquam illum in fines Regni nostri peruenisse comperimus, veluti præscij optimæ & Deo complacitæ legationis eius, temperare nequiuimus; opportune eum ad nostram præsentiam venire fecimus, maxime tamen, quod is, ad quem illum missum constabat, dilectus filius noster Pipinus Rex diuino iudicio iam rebus humanis excesserat. neque nos illum cum infecto negotio tanto, ad quod perficiendum directus erat, vacuum reuerti, pati potuimus. Et non solum propter hoc, sed etiã, quod ex tempore, quo primo Imperij tui anno, Michaelem Metropolitanum & populum, Assiduum Abbatem, Callistumq. gloriosum Candidatum ad constituendam nobiscum pacem, & fœderanda atque adunanda hæc duo in Christi charitate longæua tua misit dilectio: veluti in specula positi, longa fuimus

fuimus expectatione suspensi præstolantes, siue per Legatum, siue per epistolam, quando meritorum scriptis nostris amabilia fraternitatis tuæ responsa susciperem. Iamq. vt se habet humanę mentis infirmitas prope desperatio cordi nostro incipiebat oboriri: Sed fidentes sperabamus in eo, qui numquam deserit sperantes in se, quod secundum Apostolum labor noster in ipso vacuus & inanis esse non deberet, ac desiderium nostrum, quod, vt confidimus, ipsius inspiratione concipimus, secundum diuitias misericordiæ suæ complere & quandocumque ad effectum perducere deberet. Idcirco audito aduentu memorati Legati dilectionis tuæ, Arsacij glorioſi Spatharij, magnopere gauisi sumus, confidentes nos de rebus incertis ad optatam certitudinem peruenturos, & de his quæ prædictis Missis tuis ad te perferenda dedimus, responsum esse recepturos. & reuera ita factum est. Sensimus enim ex parte mea, quod desiderabamus, ad completionem votorum nostrorum diuini fauorem auxilij, & in verbis ac litteris, quæ per legationem memorati Legati perlata sunt, quamuis ad filium nostrum scripta & directa essent, non minimam nos desideratæ responsionis accepisse portionem. Proinde omnipotenti Deo, non quales debuimus, sed quales potuimus gratias agimus, quod cordi dilectionis tuæ quam quæsiuimus ac desiderabilem pacis voluntatem inspirare dignatus est, orantes secundum Apostolum, vt Deus, qui vobis in hac pace velle tribuit, ipse perficere tribuisset. Propter quod nihil morantes, sed omni cunctatione ac dubitatione penitus abiecta, Legatos nostros præparauimus ad tuam amabilem fraternitatem dirigendos.] hucusque epistola Caroli ad Nicephorum, & vt puto fine carens — Porro fœdus —

Ex Tomo X.

Tom. 10. anno 865. pag. 283. B. 2. vbi hæc verba — vbique laudatum — *addas ista quæ sequuntur* — ita etiam Ioannes Diaconus huius temporis scriptor in vita S. Gregorij Papæ, dum agit de Iudæis Deo & hominibus, ipsisq. Romanis Pontificibus potissimum inuisis, hæc dicens: [a] Hinc est, quod sicut a maioribus traditur, & nos quoque vsque ad nostra tempora, dum adhuc pubescerемus, oculis nostris conspeximus, consuetudo vetus obtinuit, vt omnes superstitionis illius homines quantumcumque pulcherrima mercimonia detulissent, numquam Pontificalibus alloquijs fruerentur, numquam obtutibus Apostolicis potirentur; sed extra velum longissimæ porticus non quidem in scamnis, sed in marmoreo pauimento sedentes susceptа pretia numerabant; ne videlicet viderentur aliquid de manu Pontificis accepisse. Nam reuerendæ memoriæ Nicolaus Pontifex Arsenium quondam Hortanæ ciuitatis Episcopum Iudaicas tum primum pellicias introducere molientem adeo auersatus est, vt ei Palatinam processionem vellet adimere, nisi superstitiosæ gentis * vestibus adiurando, cum sacerdotalibus infulis consuetudinaliter procedere studuisset.] hucusque Ioannes Diaconus, atque hactenus de Arsenio: prosequamur modo quæ idem Nicolaus Pontifex post illa, quę sunt superius enarrata ex Anastasio, egerit — In primis autem —

a Ioann. Diac. vit. S. Greg. lib. 4. c. 30.

* legendum videtur, vestes abiurando

Tom. 10. anno 945. §. 1. in fine vbi hæc verba — hæc Leo Ostiensis — *his ista adde* — Porro hoc eodem anno datum habetur diploma ab eodem Hugone Rege & filio eius Lothario de concessione facta Canonicis Vercellensibus, quod acceptum ex Archiuo eiusdem Ecclesiæ, hic tibi putauimus describendum. sic se habet:

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Hugo & Lotharius diuina clementia Reges.

Quæ sanctis & venerabilibus locis diuino cultui mancipatis, more bonorum Christianorum, denotissime contulerimus nostri muneris suffragio, certissime credimus, nos, nostrumq. Regnum intercessionibus Sanctorum cælesti iuuamine semper subleuari, atque diuinis beneficijs sublimari. Quocirca nouerit omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium . . . . dilectum illustremq. Marchionem nostram monuisse clementiam, vt pro amore Dei omnipotentis, sanctiq. Eusebij, qui prædicando fidem Catholicam, palmam martyrij est decentissime consecutus, Canonicis Vercellensis Ecclesiæ, cui venerabilis Atto præesse videtur Episcopus, alueos fluminum Serui & Sicidæ largiremur: hanc petitionem satis omnibus pene Principibus huius Regni ratam suscipientibus, per præceptum nostræ auctoritatis alueos prędictorum fluminum Canonicorum Vercellensium dominio, prout iuste & integraliter possumus, præsentialiter concedimus & elargimur, sicut posita sunt compita a Briulle vsque ad ripam quæ est iuxta Capellam S. Columbani intra hos fines decurrentium flumina cum insulis & eorum ripis nobis pertinentibus, prædictis Canonicis S. Eusebij, vt dictum est, largimur, perinde vt piscatores, nauium redibitores atque riparum eorum vsui famulentur. Vercellinos vero portus per hoc præceptũ veluti prædecessores nostri pio amore ordinauerunt, ad vsum luminarij Ecclesiæ S. Eusebij, in qua sanctissimum eius corpus requiescit, & ad indumenta clericorum ibi iugiter famulantium concedimus. Si quis igitur huius nostri præcepti statutum aliquando, quomodocumque, instigante diabolo, infringere conatus fuerit: sciat se compositurum auri optimi libras mille, medietatem Cameræ, & medietatem Ecclesiæ prædictę S. Eusebij, suisq. clericis, qui ibi pro tempore fuerint. Et vt verius credatur, diligentiusq. ab omnibus obseruetur, manibus proprijs roborantes, anulo nostro insigniri iussimus. Dat. & act. Papiæ Idus Augusti anno Incarnationis Domini DCCCCXLV. Regni vero D. Hugonis XX. Lotharij XV. Indict. III.] Sed non tanti meriti pauca ista apud Deum fuerunt, vt iustam Dei vindictam de facinoribus perpetratis potuerint anteuertere. Quæ tamen & dici misericordia potuit, quæ animæ ipsius profutura esset, secundum illud Dauidicum: Contra brachium peccatoris & maligni quæretur peccatum & non inuenietur.

Gisleprandus Episcopus & Cancellarius ad vicem Bosonis Episcopi & Archicancellarij recognoui.] hactenus diploma datum, haud dubium antequam Hugo & Lotharius in molestias enarratas incidissent — Eodem anno —

Tom. 10. anno 999. prope finem. §. Sclani qui susceperant fidem — *post illa verba* — pluribus ista Dit-

Universidad de Deusto
Biblioteca

marus — *hæc adde* — Dum autem adhuc Romæ Otto moraretur hoc annō, agente apud eum Siluestrō Papa, erga Vercellensem Ecclesiam se munificentissimum præbuit, donans ei ipsam Vercellensem ciuitatem cum Comitatu, necnon Comitatum S. Agathæ. est de his adhuc integrum eiusdem Imperatoris diploma in Archiuo eiusdem Ecclesiæ Vercellensis, quod acceptum vna cum alijs ab eius Episcopo Ioanne Stephano Ferrerio exemplar, hic tibi ipsum, vt nobile tanti Principis monumentum, edendum curauimus. sic enim se habet.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Otto, diuina fauente clementia, Romanorum inuictissimus Imperator Augustus.

Notum sit omnibus Dei cultoribus, & nostri Imperij fidelibus, quoniam respectu diuini amoris, & pro petitione optimi Hugonis nostri illustrissimi Marchionis, supplicante domno Papa Siluestro, & interueniente Heriperto nostro dilectissimo Cancellario, concedimus Leoni fideli nostro Episcopo, suæq. sanctæ Vercellensi Ecclesiæ, vbi sanctus Eusebius requiescit, totam ciuitatem Vercellensem in integrum cum omni publica potestate in perpetuum, more prędecessorum nostrorum, vt constantiam fidelis nostri constanter remuneremus. Et vt ceteri promptiores ad obsequium nostrum consurgant, liberalitas nostri Imperij pro Dei & sancti Eusebij amore donauit prædicto Leoni, omnibusq. suis successoribus in perpetuum totum Comitatum Vercellensem in integrum cum omnibus publicis pertinentijs, & totum Comitatum quem dicunt S. Agathæ in perpetuum cum omnibus castellis, villis, piscationibus, venationibus, siluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, & cum omnibus publicis pertinentijs, cum mercatis, cum omnibus telonijs, cum omnibus publicis functionibus; vt demota omnium hominum omni contrarietate, tam Leo sanctæ Vercellensis sedis Episcopus, quam & successores ad honorem Dei omnipotentis, & ad reuerentiam S. Eusebij magnifici Episcopi, inuicti contra hæresiarchas militis & in ciuitate Vercellensi intus & foris, & in toto Comitatu Vercellensi intus & foris, & in toto Comitatu S. Agathę & in omnibus eorum pertinentijs liberam habeant potestatem placitum tenendi, legem nouam faciendi, omnem publicum honorem, omnem publicam potestatem, omnem publicam actionem, & omnem publicam reditionem habendi, exigendi, secundum propriam voluntatem & potestatem iudicandi, quia omnem potestatem & omne dominium publicum quod ad nos inde pertinuit, in potestatem & dominium sanctæ Vercellensis Ecclesię, & Leonis nostri Episcopi & omnium sibi successorum dedimus, largiti sumus, & omnino concessimus in perpetuum. Nostra igitur Imperiali maiestate pręcipimus, vt nullus Dux, Marchio, nec etiam Iporensis Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, nullaq. nostri Imperij magna aut parua persona, nullus Italicus, nullus Theutonicus audeat sanctam Vercellensem Ecclesiam, aut prædictum Leonem Episcopum, aut aliquem eius successorem de Comitatu Vercellense, aut de Comitatu sanctę Agathę, aut de aliqua eorum pertinentia inquietare, molestare, disuestire, aut vllum placitum tenere, aut vllum districtum ibi habere, aut vllam publicam exactionem vllo ingenio ibi exigere, aut mercatum, aut telonium ibi quęrere: & si aliquis aliquod scriptum de mercatis aut telonijs, ad Comitatum Vercellensem & ad Comitatum sanctę Agathę pertinentibus ostenderit, sit inane, sit vacuum, nullius vmquam auctoritatis habendum, aut firmitatis: Sed liceat tam Leoni Episcopo, quam successoribus eius ad honorem Dei & sancti Eusebij omnem liberam potestatem habere in perpetuum in ciuitate & in toto Comitatu Vercellense, & in toto Comitatu sanctæ Agathæ, & in omnibus eorum pertinentijs, vt libere & secure permanentes Dei Ecclesiæ, prosperetur Imperium nostrum, triumphet nostræ corona militiæ, propagetur potentia Populi Romani, & restituatur Respublica, vt in huius mundi hospitio honeste viuere, de huius vitæ carcere honestius auolare, & cum Domino honestissime mereamur regnare. Si quis autem contra hoc nostrum præceptum per aliquod ingenium ire præsumpserit: componat mille libras auri, Cameræ nostræ medietatem, & sanctæ Vercellensi Ecclesiæ alteram. Quod vt omnino credatur, & in æternum conseruetur, manu nostra firmauimus in æternum Deo auctore victura, & tribus sigillis pręcepimus insigniri: quia amor sanctæ Trinitatis pro qua pugnauit S. Eusebius, ad hoc nos traxit, vt suam Ecclesiam, suumq. successorem tali & tanto honore donaremus. Qui hoc præceptum seruauerit, sancta Trinitas eum benedicat: qui autem fuerit transgressor, sancta Trinitas eum maledicet & inter hæreticos damnabitur.

Signum D. Ottonis gloriosissimi Romanorum Imperatoris Augusti.

Heribertus Cancellarius vice Petri Comani & Archicancellarij recognouit.

Dat. Non. Maij, anno Dominicæ Incarnationis DCCCCXCIX. Indictione XII. Anno Tertij Ottonis Regis XVI. Imperij * IIII. Actum Romæ feliciter. Amen.] hucusque diploma, in quo sicut in alijs omnibus ab eo datis publicis monumentis apparet, annos Imperij ab eo incipi numerari non a tempore quo parenti successit Imperatori, sed ab eo potius anno, quo est coronatus a Romano Pontifice, antea vero non Imperatorem sed Regem dumtaxat nominari voluisse. quod erratum scias in hac editione, dum incaute ab eo tempore quo parenti successit, eius anni Imperij notati ponuntur, qui sunt Regni tantummodo numerandi: corrigat errorem typographus in sequenti editione, quod & alias nos monuisse meminimus — Quod ad res Orientales —

* *al.* III.

Ex Tomo V.

Tom. 5. anno 431. 8. Quod vero Victor res Vuandalorum — *post illa verba* — ad Pacatum inscripta profitetur — *hæc adde* — Post hæc autem a nobis edita, contigit ad nos mitti Florentia a Magno Duce Etrurię Ferdinando epistolas eiusdem S. Paulini, descriptas ex antiquo codice bibliothecæ Mediceæ, post quas inerat Vranij de vita & obitu ipsius Paulini ad Pacatum scriptio. in qua integre absque vnius apicis diminutione legitur tota illa historia de redempto a S. Paulino sui permutatione filio viduę

duę vsque ad eius ex Africa Nolam reditū, prout a S. Gregorio descripta legitur, vt euidēter appareat, ea quæ ab eo in Dialogis de S. Paulino scripta leguntur, ab Vranio ipsum totidem verbis exscripsisse. Sed quid accidit? Cum videret librarius, vel quisquis alius ille fuerit, eadē quæ ab Vranio narrantur, scribi pariter a S. Gregorio: superfluum existimans repetere eadem, decentius vero ipsa exscribere ex S. Gregorio Papa longe celebrioris nominis auctore; eadem præterijt in Vranio, quæ inferius describeret ex Gregorio. Verum fidelius actum per scriptorem Medicei Codicis, quem non piguit post descripta ea omnia, vt inuenit in illa Vranij lucubratione, rursum eadem (relicto Codice vt inuenit integro absque decurtatione) describere ex S. Gregorio. cui hoc nomine debemus plurimum, dum adeo nobilem historiam ex quo primum fonte manarit, ostendit, nempe ex Vranio, qui eiusdem S. Paulini tempore vixit, ex eo vero ipsa fluxerit in Gregorium, qui post eum annis ferme ducentis ea descripserit. non autem econtra ex Gregorio in Vranio consutam vllo modo aliquis dicere poterit, qui in Vranio connexionem verborum & sententiarum ipsius accurate considerabit, in quibus scissuram facile recognoscet. At de ipsa historia ab Vranio primum descripta hactenus — Porro eius obitum —

Universidad de Deusto
Biblioteca

ERRATA SIC CORRIGITO.

Pagina		linea	mendum	emendatio
36	D	10	nam ambitus	ambitum
80	C	1	eiusdem probrosi	de eiusdem
38	D	in marg.	Leo.10.	Leo Ost.
39	C	2	fuiscabat nubes	nube.
42	D	in marg.	Lup.ep.64.	epist.63.
43	C	4	hiis	is
48	D	5	aliquot	aliquod
50	A	8	& Leonis adde	decreto
51	B	3	adeo amabilis,	a Deo amabilis.
	D	10	delicatum	dedicatum
55	A	1	inuestigatione	intigatione
58	B	10	quidem	quidam
60	E	vlt.	adde pro termionis	consequentia, opor-
76	C	8	quingentesimus	quinquagesimus
85	E	7	assiit	assistit
88	E	5	præfertur	profertur
97	B	11	pernesse	pernersa
	E	6	persequerentur	persequeretur
105	G	4	quod fuit	quo
		8	pecunias	pecunia
111	A	10	pertactans	pertractans
	B	1	Burdugalensi	Burdegalensi
114	B	7	omisiisset	omisisset
118	D	5	alterius	vlterius
119	B	9	parœchias	paroecias
120	D	3	Thymiatherium	Thymiamaterium
134	A	7	quarta Kal.	quarto Kal.
146	D	1	nutritori suo	nutritoris sui
153	E	8	furoris	leonis
160	A	8	viderimus adde	conuenite,
161	A	3	Ligeri.	Ligeris
165	C	11	obliterato	obliterato
170	E	5	obliteratus	obliteratus
174	D	3	Lagiensis	Sagiensis
175	B	1	Felice	Felici
	C		agente vestro	a gente vestra
181	A	10	nullo celebriorem	nullum
183	A	8	consistentibus	consistentes
187	G	1	vbique	vtique
188	C	4	Hilarij	Hilari
189	C	9	eumq.	eumdemq.
	E	10	tumulentus	temulentus
194	D	5	lineamenta	ligamenta
196	E	5	duo	duos
203	C	5	Proconessi	Proconnesi
206	E	11	perpetrasse	perpetrasset
225	A	5	sit	sint
227	E	9	consiliatorum	consiliariorum
232	B	9	difiamamus	definiamus
234	B	7	factus	fatus, siue affatus
235	A	7	fieri	fieri
236	D	10	Petri & Pauli adde	Limina
240	in annis		861. 5. 7. 21.	863. 6. 8. 22.
243	D	2	prælati	præfati.
253	B	9	sexcentos	sexcentis
255	B	6	Arphtadocitarum	Aphartodocitatum
256	D	1	Suessionensis	Metensis
	B	11	Suessionensi	Metensi
	D	7	refertari adde	semper
259	B	2	subscripta	subscriptam
		3	vellet	vellem
	C	6	& vna	vt vna
263	B	3	ante omnia	non tamen omnia
281	E	6	eadem via dele	vel alio charactere
282	A	1	Pontificis	Principis
285	D	2	illa	ille
289	A	1	iudicandi	indicanda
	A	4	Episcoporum	Episcopos eorum
	B	10	suis priuilegijs	sua priuilegia
290	E	10	antequam	atque qui
292	A	2	sit	sis
299	A	4	paralismos	parilis mos
301	A	4	vt eisdem	vt ex eisdem
	D	6	exempla	exemplo
303	B	8	prosperе	prospera
304	C	3	quantitatis	paruitatis
309	A	7	ora	oram
312	C	8	tantum	tantam
	C	11	obseruasse	obsecrasse
317	D	11	militia	malitia
319	A	4	in pœnis	in prius
	D	7	commendatus est	adde terræ
325	D	2	flabunt	instabunt
326	E	5	incipit	incipiunt
327	D	7	moratus	moratis
332	C	5	decernemus	decernimus
337	A	9	præceptum	præreptum
339	C	5	nostræ	vestræ
342	D	7	erga	ergo
343	A	2	lege	leges
346	C	6	recipiantur	non recipiantur

Pagina		linea	mendum	emendatio
348	E	9	nostro	vestro
349	E	4	ceruntur	cernuntur
350	E	6	decimaquarta	decimaquinta
352	A	2	Synodi	Synodo
354	E	8	ipsum	ipsam
361	A	6	nostra	vestra
369	A	2	cobibentibus	conniuentibus
370	A	1	viginti & vnus adde	secundi Anastæ
				sum, qui vult eū
		8	excessit &c. adde	defunctum. 13.
			Anastasius ante	Nouembris.
			13. Nouembris.	
371	A	1	eo	eos
372	C	2	Thermutarum	Thermularum
373	E	7	debet	debes
374	A	11	vitra	intra
375	D	9	frustratim	frustatim
384	C	4	vt	dele
	D	11	reuerente	reuertente
387	A	3	esset	essent
389	A	2	quantitatem	qualitatem
393	E	6	non valeret	valeret
		11	Hadriani	ad Hadrianum
398	B	10	nxuo	nexu
402	C	in marg.	Papa	Papæ
403	B	8	via	vestram
404	B	8	vestræ	nostræ
405	B	2	compatiendo	compatiendi
406	B	3	ille	illud
	C	1	descripsis	descripsimus
413	B	7	verba	verbis
418	A	7	incœptæ	in coptæ
419	B	1	qua	cuius
422	A	11	itaque	itemq.
424	E	10	eorumdem	earumdem
426	D	9	potueritis	poteritis
437	A	8	corrosam	corrasam
438	D	6	nos elegit	non eligit
	E	7	sine	siue
440	B	11	vos	nos
441	B	10	venatorum	pennatorum
442	E	1	Regi	regi
444	B	6	sint	sit
460	E	7	construxerit	construxerit
462	A	5	vocem	necem
469	C	9	non diceret	diceret
472	A	1	eis	dele
	B	2	gratisseas	gratifica
		5	decentium	indecentium
		9	scenopherlaca	scenophylaca
477	A	10	illi optabant	ille optabat
				adde auis
487	B	8	vocabili	vocabuli
494	E	8	pistacium	pitacium
498	E	8	nobis	notis
510	C	6	puerum	pueri
		8	virtutis	virtutes
	D	1	libere	libera
513	D	9	terræ	terræ
		10	tantum	tamquam
514	C	5	temulento	temulentæ
	D	1	vno	vna
526	A	4	viris	viribus
		6	matris	matri
		10	spem	spe
530	A	1	Oriuscensis	Orinscensis
532	D	11	religionis	religiosi
547	C	7	adductis	abductis
552	D	4	Ecclesia	Ecclesiæ
553	C	10	quod	quo
555	E	5	horum	harum
556	E	10	resumens	resumentes
560	B	11	computamus	amputamus
569	E	10	indicio	indicio
572	B	10	fauore	fauere
574	A	2	olij	olei
578	B	3	turpi	turpis
582	D	11	Pontificale	Pontificali
586	B	6	magnum	magnam
	C	5	missæ	missia
594	A	2	exegit	exigit
601	B	3	spergant	spargant
	C	2	voluerunt	noluerunt
	E	1	Imperatorum	Imperatoris
602	E	7	præsidente	præsente
604	B	3	quam	quem
610	B	10	digno	dignæ
612	A	5	igitur	iterum
	E	vlt.	Patriar	motus
615	B	1	Apostolici	Apostoli
617	D	7	corrusсant	coruscant
631	B	9	debitum	debitam

Pagina		linea	mendum	emendatio
632	D	in marg.	Frodoardus	Fulco
635	C	5	patre	& patre
636	B	8	hoc anno	superiori anno
637	E	2	deuotationis	deuorationis
642	B	10	viros	vinos
644	D	4	quod	quos
649	A	5	Galesiano	Galesianum
	D	7	legunur	tegunur
658	E	12	porphyronanati	porphyrogeniti
672	A	2	Zoe	Zoz
674	A	3	ad hoc	adhuc
	B	6	superarent	superaret
	B	8	omni	omne
676	B	8	salutarem	salutarem
678	A	in marg.	ventat.	citat
680	D	7	interfint	interfuit
685	D	2	patebat	petebat
672	C	in marg.	Mangar.	Margar.
673	B	9	Latinitati	Latinitate
682	C	2	canentibus	cantibus
701	A	6	posititis	positis
	E	4	Synodo	Synodus
702	C	10	Lonem	Leonem
703	C	5	despolieris	despoliaberis
715	E	11	sanctæ	sancti
716	A	8	manante	mananti
	C	4.6.	Boleslao	Bolesiao
717	A	3	egregie	egregie
718	C	6	Austratiarum	Austrasiarum
729	C	5	Latio	Latio
732	B	5	exactum	exactam
736	A	5	largitionem	legationem
747	B	10	obiectionem	abiectionem
758	C	9	cuicumque	quicumque
765	D	10	facit	faciat
766	E	10	additut	aditur
768	E	2	suos	sua
769	D	6	curaturæ	curatura - itē dele in marg locus deprauatus & aiteriscū, & pone, Ex Terēt. in Eunucho
770	A	4	dolose	dolere se
774	D	4	militibus	militibus
784	C	9	edita	editæ
791	D	1	computu	computo
798	B	2	Paraknoumenos	Parakimomenos
802	C	11	briolia	briolia
804	B	1	exaconte	exarchontæ
812	D	2	præstantissimorum	prestantissimarum
815	B	1	minus	munus
816	B	5	immolanti	immolantem
822	C	8	approbrans	approbans
825	A	3	redactum	redacta
837	A	in marg.	Longar	Lamber
862	A	1	illa	dele
	B	10	prouisione	præuisione
	E	5	compellens	compellans
869	A	in marg.	Pseudosydi	Pseudosynodo
874	A	10	afferat	affert
	B	5	promoueor	permoueor
875	C	9	virilitatis	vtilitatis
	D	6	præiudicari	præiudicare
876	C	in marg.	quod	quem
878	D	2	erant	erat
879	C	8	frustantur	frustrantur
880	D	4	quam	quem
898	D	8	Martij	Maij
	E	10	Qui	Cui
		12	Romæ	Roma
			Martij	Maij
901	A	8	Dux	& Dux
911	B	5	suam	suum
		11	Romanorum adde	Imperator
915	A	9	Buxiensis	Brixinensis
916	A	9	cum lateret	lateret
918	C	3	Bosesiaum	Bolesiaum
922	D	4	iure	viri
925	D	3	Februarij	adde vt Ditmarus ait,
		4		circiter dele
			octo	adde & dies quatuor : sed verius quod mortuus
		7	Februarij	Martij
929	E	3	auctore	auctoris
935	C	3	scriptum Regni	sceptrum
949	App.	51	Rectorem	Rhetorem
950		33	monitus	moniti
956		28	cum Cyrillo dele	cum
		35	nisi etiam	misi etiam
958		24	Dorpanius	leg. Drepanius

INDEX
IN TOMVM DECIMVM
ANNALIVM ECCLESIASTICORVM.

A

Aaron Bulgarorum Princeps a Basilio Imp. superatur. pag.609.d
S.Abacum translatus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem. 64.e
Abbas monasterij Chroyland a Danis cum suis monachis sub diuino officio in Ecclesia trucidatur. 510.a
Abbates nonnulli Romam eunt cum Ludouico Lotharij filio. & quare. 13.c. Romano Pontifici insensi. ibid. suadent vt Romam subiuget. ibid. d. in genua cadunt ante Confessionem B.Petri. 14.c. a Sergio confusi discedunt. 15.d. iram in illum deponunt. ibid. postulant vt Romani Ludouico iurent. ibid. frustrantur petitione. ibid.
Abbatia S. Columbæ. 173.d
Abbatia S. Reclami Ebboni Archiepiscopo Rhemensi concessa. 356.e. S. Columbani etiam. ibid.
Abbatum & Episcoporum pia de communicandis inuicem precibus conuentio. 172.a
Abbo Antisiodorensis Episcopus subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem missæ. 174.b
Abbo Maurogensis Episcopus subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum datæ. ibid.d
Abbo Niuernensis Episcopus interfuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a. item Trecensi. 358.d
Abbo Aimoini discipulus miracula S.Germani versu conscripsit. 619.c
Abbo Suessionensis Episcopus subscribit Synodo prouinciali sub Heruco Rhemorum Archiepiscopo habitæ. 671.b. Heriberto Comiti Aquitano consensum præbet in promouendo filio ad Archiepiscopatum Rhemensem. 700.a. pro dispensatione Romam missus. ibid.b
Abbo Floriacensis monachus scholis præficitur a S. Dunstano. 815.e. vitam Edmundi Regis martyris scribit. ibid. Abbas Floriacensis creatus a monachis perimitur. ibid.
Abderragham Rex Sarracenorū huius nominis quartus. vide Habderraghman.
Abenain Maurorum Rex Cæsaraugustæ regnans a Ramiro Hispaniarū Rege in prælio capitur. 715.b
Abimelech Sarracenorum Rex creatur. 509.c
Abraham Rex Sarracenorum Cordubæ regnans a Sancio Crasso Rege in auxiliū vocatus fuit. 792.b. eidem translationem S. Pelagij martyris concessit. ibidem.
Abrahamus Cretensis imperite Concilio Florentino octauæ Synodi Oecumenicæ nomen & titulum præposuit. 436.a. exploditur cum sibilo. ibid.b
Abramius Episcopus Samosatæ Legatus ad suscipiendam imaginem Christi ab Edessenis. 727.a
Absolutio in Ecclesia data quando in cœlo valeat aut non. 398.d
Abundantia frumentorum copiosa tempore Nicolai Papæ. 390.d
Abundius martyr Cordubæ. 116.c
Abusus spoliandi Patriarchium Lateranense in obitu Pontificis. 600.c. alius edituorum B. Petri Apostoli, exigentium mercedem a sacerdotibus Missam ibi celebrantibus a Stephano VI. Papa abrogatur. 625.b
Abusus intrudendi pueros & nepotes in Episcopatus quando cœperit. 700.c
Acacius montem Latrum habitauit. 753.a
Acaricus monachus Ferrariensis ad Limina Apostolorum accedens a Lupo Abbate Benedicto Pontifici commendatur. 137.d
Acceptus pistor monasterij S. Gregorij eiusdem iussu certior fit de sua morte. 135.c
Acclamationes in Concilio Lateranensi factæ. 217.d. aliæ de Nicolao Papa. 399.e. aliæ Imperatori Basilio & Imperatrici, & Pontificibus Romanis factæ. 427.e. aliæ ob sublatam de quadrigamia quæstionem. 898.a
Accusatio in Ignatium Patriarcham, & sententia. 197.d. alia grauissima Hincmari Laudunensis Episcopi. 495.e. alia Berengarij apud Ottonem Regem. 757.a.b. alia Ioannis XII. de nefandis sceleribus. 769.c. 772.c. alia Ottonis Imp. contra Ioannem XII. Papam. 774.c. alia Arnulphi Rhemensis Archiep. apud Ioannē XV. Papam. 867.b.d
S. Achillei reliquiæ a Salomone Bulgarorum Rege Larissa in suam Regiam transferuntur. 843.c
Achioris de populo Iudaico sententia apud Holofernem differentis verissima, & quænam sit. 73.c
S. Aciscius Pampilonam transfertur. 20.d
Acta Concilij Tullensis quænam & qualia fuerint. 170.d. & seqq.
Acta Synodi Metensis compendio narrata. 246.a
Acta Synodi Suessionensis sub Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo habita a Nicolao Papa reprehenduntur. 336.e
Acta Rhemensis Synodi contra Arnulphum Archiepiscopum congregata hæretici recentiores quam diligenter conquisiuerint, & quare. 869.a
Acta Synodali Metensis de Regno Lotharij ad Carolum Caluum transferendo. 448.a. & seq.
Acta coronationis Caroli Calui. 513.d. & seqq.
Acta Synodi Pontigonensis. 518.a. & seqq. Romam deferuntur vt confirmentur. 528.e
Acta Synodi Rhemensis sub Fulcone Archiepiscopo habita. 629.e. 631.e. 632.a
Acta martyrij S. Pelagij pueri. 698.d
Acta Synodi Treuirensis sub Marino Legato Apostolico.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lico. 739.d. & seq. Synodi Romanæ sub Agapito. 740.d
Actа Synodi Meldensis in causa Rhemensis Episcopij. 768.a.b
Actа Synodi Romanæ contra Ioannem Papam XII. collectæ. 772.c. & seqq. ab Auctore multipliciter coarguuntur, & inualida ostenduntur. 775.a. & seq.
Actа Synodi Romanæ contra Leonem pseudopontificem congregatæ. 780.b. & seqq.
Actа pseudosynodi contra Benedictum V. a Leone pseudopontifice coactæ. 783.a.b
Actio S. Vdalrici de subrogando nepote in Episcopatu a Deo improbata. 819.e
Actlardus Nannetensis Episcopus ordinat Electranium Episcopum Redonensem. 350.d. interest Synodo Trecensi. 358.d. a Northmannis sua Ecclesia spoliatus, & a Britannis plurima passus ad Hadrianum Papam Romam contendit. 402.c. digne excipitur, & victu pallioq. ornatur. ibid. Episcopis Synodi Suessionensis ab eodem commendatur, ibid. & seq. item Carolo Caluo. 403.d. eius constantia laudatur. 404.e. Hincmaro Rhemensi ab eodem commendatur. 405.e. item & Erardo Turonensi. 406.a. priuilegium pallij in vita obtinet. 406.c. legatione fungitur nomine Synodi Duziacensis ad Hadrianum Pontificem. 492.e. 493.c. quibus legibus Turonensis Episcopus sit creatus. 494.e. 501.c
Actiones Synodi Octauæ Oecumenicæ Constantinopoli celebratæ. 420.c. & seqq.
Actiones Octauæ Synodi Oecumenicæ vbi integræ, & veræ reperiantur. 441.a
Actiones Synodi Photianæ. 567.b. & seq.
Actorum Photij breuis enumeratio. 240.a. & seq.
Adalardus laicus considerat pacis Capitula inter Reges Francorum initæ. 190.d
Adalardus Comes Ludouici Regis ad Carolum Caluum Imp. Legatus. 518.c
Adalbero Episcopus Augustanus a Marino Papa mortuus prædicitur S. Vdalrico. 697.a
Adalbero S. Vdalrici Augustani Episcopi nepos Imperatori Ottoni commendatur. 819.c. rerum secularium Episcopatus curam obtinet ab Imperatore. ibid. fidelitatis iuramentum ab omnibus Episcopatui subiectis exigit. ibid.d. ferulam Episcopalem publice circumfert, & quare. ibid.e. eius virtutes. 820.b. in offensionem Episcoporum lapsus, Synodum Ingelheimensem ingredi timet. 823.c. de hæresi accusatus ob arreptum viuente Episcopo pastoralem baculum per iuramentum se excusat. 824.a. cum Synodi consensu curam Episcopatus suscipit. ibid.c. Augustam reuersurus in via sanguinem sibi demit, & sequenti nocte improuisa morte occumbit. ibid.e
Adalbertus laicus cognoscit Capitula pacis inter Reges Francorum initæ. 190.d
Adalbertus monachus S. Maximini Russorum Episcopus creatur. 755.b. 821.d. ad mortem quæsitus fuga elabitur. ibid.c. ab Ottone Rege humaniter susceptus apud Vuilelmum Moguntinum Archiepiscopum honorifice alitur. ibid. Burgensi cœnobio Abbas præficitur. ibid.
Adaldagus S. Vnni successor in Ecclesia Hamburgensi. 711.c. eius laudes. ibid. discipulus B. Adalwardi Ferdensis Episcopi. ibid. ad Synodum Ingelheimensem accedit. 738.b. Sibutium S. Albani monachum Russorum Episcopum ordinat. 755.b. eo mortuo Adalbertum S. Maximini monachum substituit. ibid. diplomati donationis Ottonis Imp. restitutæ patrimonij Romanæ Ecclesiæ subscribit. 766.b. Synodo contra Ioannem XII. congregatæ interfuit. 771.b. accipit Benedictum Papam ab Ottone Imp. cuius iudicium. 788.e. moritur. 860.a
Adaldagus Ripensis Episcopus Borealium Apostolus. ibid.e
Adalfredus quidã Albini sacerdotis persuasione reliquiarũ partem furatur. 618.a. ob furtum tormentatur. ibid.b. genera tormentorum explicat. ibid.c. redditis reliquijs sanitati restituitur. ibid.e
Adalgarus Capitula Caroli Calui pro pacificandis rebellibus ad Francos defert. 140.e
Adalgarius Episcopus Augustodunensis a Carolo Caluo cum Legatis Apostolicis Romam mittitur. 519.d. 521.a. Acta Synodi Pontigonensis Pontifici defert. 526.e. a Stephano Papa quid in mandatis acceperit. 604.e
Adalgarius presbyter de Curte Bauonis ab Hunnis captus per visionem diuinitus conceptiuo exhibitam, abiectis catenis abire iubetur. 713.c. moram trahens ob barbarorum metum rursus idem iubetur. ibid. abiectis catenis liber abit. ibid.
Adallera Episcopus Metensis. 701.e
Adalraad Anglorum Rex. Vide Ethelredus.
S. Adaluardus Ferdensis Episcopus Adaldagi Hamburgensis Archiepiscopi magister. 711.c. Slauorum Apostolus. ibid.
Adam Chronographus. 149.a. 150.b. 319.b. 340.c. 621.b. 686.a. ibid.c.e. 705.a. 711.a. eius ad desidiosos & voluptuarios Episcopos apostrophe. ibid.b. citatur. 740.d. 741.d. 788.e. 841.c. 850.c. 860.a
Adamarus S. Odonis Abb. successor laudatur. 723.d
Adefonsus V. regnat. 922.c
Adelais Lotharij Regis vxor viro defuncto, metu Berengarij Canusinam munitionem occupat. 742. Ottonem Regem per litteras in sui auxilium euocat. ibid. ab eodem in vxorem accipitur. ibid.e. monasterio Cassinati priuilegium obtinet. 786.d
Adelais Ottonis II. filia fit monialis. 854.c
Adelardus Veronensis Ecclesiæ Episcopus Carolo Caluo Imp. manus subscriptione fidem spondet. 517.a
Adelardus Caroli Magni propinquus Abbas Corbeiensis. 528.c
Adelbero Metensis Episcopus restitutor monasticæ disciplinæ. 723.d. interest Synodo Virdunensi. 736.c. item Ingelheimensi. 738.b
Adelbertus Comes Rom. cum Anastasio schismatico se coniungit in deiectionem Benedicti III. 131.a
Adelbertus Marchio Tusciæ pœnitens a Ioanne Papa absoluitur. 577.d. Romanam Ecclesiam exagitat. 640.e. 641.a. Stephanum Papam VII. intrudit. 641.a. cognomento Diues nominatur. ibid. Sergium hominem nequissimum in Sedem Romanam intrudit. 667.d. ad suum principatum reuertitur. 672.a. moritur. 679.c
Adelbertus Bazsoensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.c
Adelbertus Berengarij filius cum patre Italia pellitur ab Ottone Rege. 742.c. ab eodem restituitur. 743.b. Ottoni ad fauces Alpium occurrẽs, ab exercitu destituitur, & quare. 761.c. vagabundus oberrat. 766.e. quoscumque potest in auxilium suum adducit. 768.d. Corsicam defendendi se causa intrat. ibid. Romam veniens a Ioanne XII. contra pactum suscipitur. 770.d. aduenciente Imperatore cum patre fugit. ibid.e. patre cum matre ab Imperatore captis iterum fugit. 786.d
S. Adelbertus primus Magdeburgẽsis Archiepiscopus creatur. 820.d.e. Slauorum fuit apostolus. ibid. moritur. 848.a. 850.c
Adelbertus Pragensis Episcopus martyr. 821.d. quomodo ab Ottone Secundo per virgam pastoralem Episcopatus inuestituram acceperit. 838.e. & seq. Voicechus ante baptismum appellatus Adelberti nomen a S. Adelberto Magdeburgensi Episcopo hereditat. 839.a. prima conuersionis suæ causa quæ fuerit ibid.b. totius Regni consensu Episcopus creatus est. ibid. dæmonis voce populo absenti creatio eius annuntiatur. ibid. in Italiam contendens Veronæ baculum pastoralem suscepit. ibid. quam abiecto equo vsus sit. ibid.d.e. Pragam reuersus nudis pedibus vrbem intrauit. ibid. Bohemos admodum sibi aduersantes deserit & Romam redit, Hierosolymam peregrinaturus. 850.e. acceptam ab Imperatrice argenti massam pro fundendis pro Ottone orationibus, sequenti nocte pauperibus distribuit. 851.b. Episcopatui cum licentia Pontificis renuntiauit. ibid. ad montem Cassinum pergit. ibid. monitis Abbatis & Fratrum castigatus peregrinationem dimittit. ibid. ad S. Nilum accedens ab eodem Romam remittitur. ibid.d. monasticum habitum suscipit. ibid. laudatur ab humilitate. ibid.e. cur in monte Cassino non permanserit. 852.b. eius laus multiplex. 860.e. præcepto Pontificis in Bohemiam redire iussus, flens abit. 861.b. reprehendit Bohemos de violatione diei Dominicæ. ibid.c. mœcham ad se ob mortis metũ confugientem abscondit. ibid. Hungarorum apostolus est. ibid.e. ad Geisam Vngarorum ducem accedens honorifice excipitur. 862.d. Vngaros prædicando ad Christum perducit. ibid. Stephanum primum Vngarorum Regem baptizat. 863.a. Romam reuersus in suum monasterium redit. 864.a. rursus iubetur ad suum Episcopatum reuerti. 907.c. cum Ottone III. Roma discedens in Gallias proficiscitur, vt corpora SS. Martini & Benedicti visitet. 917.e. a Bohemis repudiatus in Prussiam abit. 918.b. martyrium complet. ibid.
Adeleidis Secunda Ludouici Balbi Imp. vxor. 549.d
Adelgarius Archiepiscopus Hamburgensis Herimãnum Colonienſem apud Stephanum Papam accusat. 606.a. S. Remberti successor. 621.c. litem de Ecclesia Bremensi cõtra Colonienſem perdit. 639.a
Adelgisus Comes a Ludouico Imp. cum Notingo Episcopo iubetur Anastasium Card. Romam reducere. 100.e. 101.a
Adelgisus Dux Beneuentanus ciuitates Ludouico Imp. subiectas ad Græcos deficere persuadet. 502.e. de Ludouico prodendo consilium init. 503.a. cum Sangdam Sarracenorum duce proditionẽ exequitur. ibid.b. publico Concilio a Ludouico Imp. accusatus, a Senatu Rom. Reipublicæ hostis iudicatur. 507.b. metu belli contra se parati in Corsicam fugit. ibid. intercedente Ioanne Papa eidem reconciliatus dicitur. ibid.d. in Romanam Ecclesiam perfidus & iniquus est. 522.c. cum Sarracenis fœdus habet. ibid.
Adella Ragneri Lotharingiæ Ducis filia. 684.c
Adelmannus Viredunensis diaconus mortaliter ægrotans subito conualescit, & plurima de pœnis inferni & refrigerijs narrat. 709.b
Adelomus clericus Laudunensis ob introductum in Ecclesiam excommunicatum pseudoepiscopum Thetbaldum excommunicatur. 740.b
Adelricus Aquensis Episcopus interest Synodo Virdunensi. 736.c
Ademarus qui & Adremarus monachus monasterium construxit. 55.b. 124.d
Ademarus Cluniacẽsis Abbas sanctitate clarus. 682.a
Adelstanus siue Helinstanus Episcopus Anglus vir pietate insignis Etheluulphum Regem optimum, sua doctrina efficit. 58.c
Adelstanus Episcopus Cornubiensis consecratur. 637.c
Adbegius seruus Dei Odonem Abbatem Cluniacensem de vnctione Ludouici Francorum Regis docet ex reuelatione S. Martini. 711.d
Adhortatio Nicolai Papa ad Episcopos sub Lotharij Regno constitutos. 303.a. & seq. alia eiusdem ad Reges Francorum de mutua inter se conseruanda pace. 307.d. alia pia ad Michaelem Imp. 323.c. alia ad Bardam Cæsarem. 324.a. alia ad milites Ludouici Imperatoris. 327.c. alia ad Episcopos Gallorum, vt depositis domesticis rixis toti incumbant in defensionem Latinæ Ecclesiæ. 366.c. & seq.
Adhortatio pulcherrima Basilij Imp. ad laicos post Octauam Synodum finitam. 432.c
Admonitio Episcopalis Guenilonis Archiepiscopi Senonensis ad suos. 141.b. Nicolai Papæ ad Clericos Rhemensis Ecclesiæ restitutos. 349.a. Hadriani Papæ ad Vualdradam Lotharij pellicem. 398.d. eiusdem alia ad Basilium Imp. vt in bono perseueret. 418.a. Synodi Rhemensis ad Balduinum Comitem Flandrensem rerum Ecclesiasticarum occupatorem. 631.c. & seq. Fulconis Rhemensis Archiepiscopi ad Carolum Simplicem Regem Gallorum. 644.d. Constantini VIII. Imp. ad filium de non incundo cum exteris nationibus præterquam cum Francis connubio. 759.d
Admonitiones Basilij Imp. ad filium Leonem. 610.b
Ado Viennensis scriptor. 76.c. 539.a. quousque suum Chronicon produxerit. 541.e. inter Sanctos relatus. ibid. Martyrologium scripsit. ibid.
Ado Bellouacensis Episcopus Synodo Trecensi interest. 358.d
Adolphus Archiepiscopus Colon. Ottonem IIII. Regem Romanorum coronat. 914.b. pro eodem de fidelitate Romanæ Ecclesiæ seruanda spondet. ibid.e
Adrianus. vide Hadrianus.
Aduentitius Abbas Metensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ interfuit. 61.a
Aduentius Episcopus Mediomatricorum qui & Aduentus, ad Ludouicum Regem pro pace facienda Legatus mittitur. 166.d. subscripsit synodali epistolæ ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem directæ. 174.b. Capitula pacis inter Francorum Reges sancitæ cognoscit. 190.d. ad Synodũ Aquisgranensem conuenit. 225.e. commentum excogitat nouum pro Lothario Rege aflutum sed impium. 227.b. eiusdem de eadem re narratio. ibid.c. vitam suam commemorat. 228.b. deprehensa fraude in Lotharij defensione excommunicatur a Nicolao Papa. ibid.d. mittitur a Carolo Caluo cum pacis condicionibus ad Lotharium Regem. 230.c. Theutgaudo Treuirorum Episcopo secreto de eodẽ scribit. 238.d. se purgat apud Nicolaũ Papam per epistolam. 256.e. & seq. eiusdẽ capitula. 157.c. & seq. de participatione cum Engeltruda se purgat, & alienum monstrat. 258.b. ad Carolum Caluum mit-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tit pro obtinendis apud Nicolaum Papam litteris commendaticijs. 259.a. a Drogone anteceſſore nutritus, & cultus fuit. ibid.b. abſoluitur condicionaliter. 260.c. 261.a. excuſat ſe quod Romam ad Synodum venire non poſſit. 273.c. de obtenta venia gratias agit, & Arſenium Apoſtolicæ Sedis Legatum humaniſſime exceptum ſcribit. 303.e. & ſeq. excuſat ſe de negligentia, cuius a Nicolao arguebatur. 304.c. laudat de ſinceritate Arſenium Legatum. ibid.e. Rodoaldum Portuenſem culpat. ibid. Regimarum Abbatem ad Nicolaum Papam Legatum dirigit cum munuſculis. 305.a. Lotharij nomine ad eumdem ſcribit. 329.c. eumdem in omnibus Pontificis præceptis obedire aſſerit. 330.d. Legatus nomine Epiſcoporũ Galliæ ad Germanos. 354.b. ad Hattonem Epiſcopum ſcribit de conſulendo Lothario Regi, vt pœnitentiam agat. 385.a. Capitola Synodi Metenſis de Regno Lotharij ad Carolum Calaum transferendo populo denuntiat. 448.a. & ſeq.

Aduentus Lotharij Regis ad Vrbem. 412.c

Aduentus S. Nili Abbatis celeberrimus ad montem Caſinum. 840.b

Aduerſitates ſuas explicat, & aggrauat diſerte Photius. 746.c. & ſeqq.

Adulatio Photij ad Baſilium Imp. 477.e. alia eiuſdem ad Patriarcham Aquileienſem. 587.d

Adulphus monachus Ferrarienſis ad Limina Apoſtolorum proficiſcens Benedicto Pontifici a Lupo Abbate commendatur. 137.d

S. Aecaterina a S. Paulo anachoreta vehementer culta. 752.c

Aedita Regina Ottonis Regis vxor moritur, & miraculis claret. 737.b

Aegrotatio Rodulphi Regis Galliarum. 696.b

Aegidius Tuſculanus Epiſcopus Legatus ad Polonos a Ioanne XIII. amandatur. 790.b

Aegroti ex tota Peloponneſo ad S. Niconem accurrunt. 845.a

S. Aelfegus Vuintonienſis Epiſcopus. 735.b. moritur. 736.e. eius ad populum in die cinerum de bonis operibus admonitio quæ fuerit. ibid. ab vno ex illis deluſus prophetice ipſi interitum prædicit. ibid. prophetiæ ſpiritu clarus. ibid. & ſeq.

Aelferius Princeps Angliæ monaſteria Regni Merciorum deſtruit. 830.e. corpus S. Eduardi Regis loco decenti ſepelit. 838.a. vermibus conſumptus moritur. ibid.

Aelfredus qui & Alfredus a Leone IIII. Romæ coronatus patri in Regnum Anglorum ſuccedit. 502.d. Gitronem Danorum Regem bello ſuperans Chriſtianum efficit. 548.e. quorum auſpicijs rurſus ad Regnũ aſpirauerit. 549.a. Magni cognomentum obtinet. ibid. pietatẽ & doctrinã in Anglia reſtaurat. ibid.b. S. Gregorij dialogos in linguam Anglicanam transferri curat. ibid. quos præcipue viros doctos in Angliam vocarit. ibid. tributi ſcholæ Anglicanæ immunitatem a Marino Papa obtinet, & donis ab eodem cumulatur. 586.e. pro liberata a Danis Anglia duas legationes adornat, Romam alteram, alteram ad corpus S. Thomæ in Indiam. ibid. aliam Romam mittit cum eleemoſynis. 621.e

Aemilienſes cum Senatoribus Rauennatium Nicolaum Papam orant vt Rauennam cõtendat. 216.a

Aemulatio iniqua Græcorum in Occidentalem Imperatorem. 437.a

Aeneas Pariſiorum Epiſcopus ſubſcribit ſynodali epiſtolæ ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ. 174.c. Concilio Secundo Sueſſionenſi interfuit. 346.a. item Trecenſi. 358.d. quid ad litteras Hincmari Rhemenſis de Bernone reſpõdeat. 682.e

Aetas Hadriani II. Papæ quando thronum Pontificium conſcendit. 392.b

Aethelingeie inſula Aelfredi Anglorum Regis latibulum. 548.e

Aethelredi Occidentalium Saxonum Regis conſtantiſſima fides. 502.c. vnde colligatur. ibid.

Aethelſtanus Rex Anglorum ſuccedit Eduardo Seniori. 697.d. pro liberatione ab Elfredo aduerſario donatione facta S. Petro, quomodo ſe innocentem probet. ibid.e. Ludouicum Caroli Simplicis filium accepto a proceribus Francorum iuramento, in Gallias dimittit. 710.b. moritur. 719.a

Aethelualdus Eduardi Angliæ Regis cognatus monialem rapiens ab eodem in fugam vertitur. 653.c

S. Afræ Eccleſia a Hunnis comburitur. 749.b. a S. Vdalrico reficitur. 750.b

S. Agapitus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem tranſlatus. 64.e

Agapitus Papa creatur. 733.d. Principes monaſteriorum inuaſores acriter increpat. 734.b. ab Hugone Rhemenſi quondam Archiepiſcopo falſis litteris deceptus, eumdem iubet ſedere Archiepiſcopum. 736.d. Legationem in Gallias mittit & quã de cauſa. 737.c. 738.a. Synodum Romæ cogit pro confirmatione damnationis Hugonis Principis. 740.d. Hamburgenſis Eccleſiæ priuilegia innouat. ibid. Ottonem Regem contra Berengarium tyrannum in Italiam vocat. 742.b. Brunoni Archiepiſcopo Colonienſi pallium dat. 744.d. eidem reliquias S. Pantaleonis mittit. ibid.e. moritur. 748.a

Agareni auxilio Presbyteri apoſtatæ quanta mala Romano Imperio inferant. 753.d

Agatho Tudertinæ Epiſcopus Concilio generali Romæ habito ſub Leone IIII. ſubſcribit. 102.e. Anaſtaſio ſchiſmatico relicta Vrbe ſe iungit contra Benedictum Papam. 131.c

Agaunenſium monaſterium nobile a Sarracenis ſuccenditur. 719.e

Agdila Sarracenorum Princeps diuinitus immiſſa trabe perit, & quanam de cauſa. 509.b.e

Agenoldus Abbas in reſtaurandis monaſterijs Adelberoni Metenſi Epiſcopo coadiutor. 723.e. intereſt Synodo Virdunenſi. 736.e

Ager Beneuentanus, & loca vicina terræmotu vexantur. 55.d. a Sarracenis vaſtatur. 326.e

Ἁγιάζειν, ſanctificare aquæ luſtralis aſperſione. 676.e

Ἁγίασμα idem quod aqua benedicta apud Græcos. ibid.

S. Agrippinus quintus Neapolis Epiſcopus. 506.a

Aicardus Luxouienſis Epiſcopus ſubſcribit ſynodali epiſtolæ ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ. 174.d

Aimoinus hiſtoricus. 26.b. corrigitur in ſupputatione temporis. ibid. & c. vitam S. Germani compilat. ibid.d. citatur. 28.b. 30.b. 38.b.d. 413.b. 430.c. ſemet qualis fuerit, prodit. 436.d.e. 445.c. erroris arguitur. 453.e. citatur. 460.a. 486.b. 493.a. 507.d. 508.c. 512.c. 519.e. 527.a. 536.c. 541.b. 606.c

Aio Beneuentanus Epiſcopus certior fit a Ioanne Papa de conſilio diſſoluendi fœdus Chriſtianorum cum Sarracenis. 523.e

Airbuleus Comes manus ſubſcriptione Carolo Caluo Imp.

Imp. fidelitatis iuramentum promittit. 517.b

Aiulfus Archiepiſcopus ſpontaneæ Ebbonis depoſitioni præſens fuit. 90.b

Aius qui & Agius Aurelianenſis Epiſcopus Concilio Sueſſionenſi præſens. 88.a. ſubſcribit epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ. 174.c. affuit in Concilio Sueſſionenſi ſecundo. 346.a

Alanus Britannorum Dux B. Petro Apoſtolo votum facit ſi Northmannos bello vincat. 626.d. eoſdem maxima ſtrage delet. ibid.

Alardus Abbas Capitula Caroli Calui de pacificando populo ſibi rebelli ad Francos defert. 140.e

S. Albani Clauſtrum Synodi Moguntinæ celebrationẽ celebre. 56.c

Albella locus Hiſpaniæ. 17.c

Albericus Comes, Carolo Caluo fidem manus ſubſcriptione promittit. 517.b

Albericus Manigauldi interfector turbas in Regno Francorum commouet. 634.e

Albericus Romanæ Ciuitatis Princeps ex fornicatione conceptus. 668.d. fœderatis Italiæ Principibus contra Sarracenos ſe iungit. 685.c. fratrem ſuum Ioannem pſeudopontificem in carcerem conijcit, & matrem cuſtodia claudit. 706.d. Romam contra Hugonem Vitricum Italiæ Regem defendit. ibid. quare matrem cuſtodiæ mancipauerit. ibid.e. vitrico aquam fundens cæditur. 707.c. iniuriam ægre ferens Romanos contra eumdem concitat, & in ſuam ſententiam adducit. ibid.d. turpiſſimam Romanæ Eccleſiæ notam inurit. 708.e. a Romano Imperatore Conſtant. auro corruptus quidnam cogat Ioannem Vndecimum Græcis concedere. 709.a. 808.e. cum Hugone vitrico pacem facit accepta filia ipſius vxore. 710.c. 712.a. ruſtico S. Odonem Cluniacenſem Abbatem interficere conanti manum præſcindi iubet. ibid.b. a S. Odone precibus victus ruſtico condonat. ibid. monaſterium S. Eliæ eidem concedit. 715.e. parum æquus in Stephanum Nonum Pontificem, & quare. 718.e. expulſo Hugone Romanæ Ciuitatis monarchiã obtinet. 722.c. Ottonem Romam venire cupientem non admittit. 743.b. moritur. 744.a

Albericus Marſorum Epiſcopus monaſterium S. Angeli de Barregio in vitam ab Ottone Imp. obtinuit. 786.e

Albertus Lucerinus a Schiſmaticis fingitur approbaſſe Leonis VIII. Conſtitutionem de reſtitutione bonorum Rom. Eccleſiæ ad Imperium. 785.a

Albianus locus. 38.e

Albini de Rabano ad Gregorium IV. Epigramma. 10.b

Albinus Amerinæ Epiſcopus ſubſcripſit Concilio Romæ habito generali a Leone IIII. 102.e

Albinus presbyter Adalfredum quemdam reliquiarum cuſtodem perſuadet particulam inde auferre, & ſibi dare. 618.a. quodnam inde miraculum euenerit. ibid. & ſeq.

Albradus Rex tranſmarinus. 637.a. laudatur a pietate. ibid.

Alcaman Sarracenorum Dux, & Propheta in prælio contra Adefonſum Regẽ Hiſpaniæ occumbit. 666.c

Alda Hugonis Italiæ Regis filia Alberico Romano Principi matrimonio iungitur pacis cauſa. 710.c. 712.a

Aldagiſus Comes Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam proficiſcentem comitatur. 15.c

Aldeberti vel Adelberti tres eodem tempore in Germania clari. 821.d. & quinam fuerint. ibid.

Aldemarius Caſtaldæus pecuniam è monte Caſſino exportat. 11.d

Aldinburg ſedes ſuffraganea Hamburgenſis Archiepiſcopatus. 820.e

Aldo Lemouicenſis Epiſcopus interfuit Concilio ſecundo Sueſſionenſi. 346.a

Aldricus Cenomanorum Epiſcopus cum ceteris ex Synodo Turonenſi Nomenoio ſcribit. 69.a

Aleraunus quidam Fulconis Rhemenſis Archiepiſcopi ad Arnulphum Regem Legatus. 631.c

Aleuuicus Abbas Augiæ S. Vdalricum honorifice ſuſceptum parte reliquiarũ S. Mauritij donat. 720.b

Alexander Baſilij Imperatoris filius a patre Imperator creatur. 470.c. Imperium obtinet cum Conſtãtino Leonis Imp. filio. 676.e. Nicolaum Myſticum ab exilio reuocat. 677.a. infauſta morte perit. 678.a. primus Imperatorum Chriſtianorum tecto capite in Eccleſiam ingreſſus mente captus eſt. ibid.e. ſui Beoticæ comparatur. ibid.b. ſtatuis in Hippodromo collocatis ſacrificiũ Bacchi fieri curat. ibid.c. vox eius blaſphema. ibid.d. funus eiuſdem infelix, & horribile. ibid.e

Alexander Papa vnam Miſſam ſolam quotidie dici a ſacerdote permiſit. 720.d

S. Alexandri corpus in Saxoniam Roma transfertur. 127.e

Alexius Sampſihunol Michaelis Bulgariæ Regis nomine legatione fungitur in Synodo Octaua. 430.e

Alfonſus ſiue Adefonſus Magnus Regnum Galleciæ ſuſcipit. 218.a. laudatur. ibid. theſauros a patre relictos Eccleſijs, & pauperibus diſtribuit. ibid. Eccleſiam S. Iacobi magnifice extruit. ibid. plures Eccleſias ædificat. ibid. varias aduerſus Arabes victorias obtinuit. ibid. Oueti munitionem conſtruit, vbi tuto reliquias aliunde translatas collocet. 548.a. in Eccleſia Saluatoris crucem miræ magnitudinis offert. ibid.b. Legationem ad Ioannem Pontificem mittit, & quare. 581.a. inducias paciſcitur cum Maomed Arabum Rege. 599.b. excipit corpora SS. Eulogij, & Leocritiæ martt. ibid. eiuſdem teſtamentum donationis monaſterio SS. Hadriani, & Nataliæ factæ. 626.c. encænia Eccleſiæ Compoſtellanæ celebrat. 650.c. Arabes ingenti prælio vincit. 666.b. filio ſibi inſidianti ſponte cedit Regno. ibid. eiuſdem ſumma virtus, & laus. ibid. eiuſdem obitus, & tempus Regni. 681.e

Alfonſus IIII. cognomento Monachus Garſiæ filius Rex Hiſpaniæ creatur. 697.d. Regno ſe abdicans monachum profitetur. 701.e. de Regno recipiendo cogitans a Ramiro ſucceſſore oculis priuatur. ibid.

Algarda Abbatiſſa bona quædam Rhemenſis Eccleſiæ donante Carolo Caluo occupauit. 35.c

Aligernus Abbas Caſſinenſis moritur. 857.b

Alim Tarſi Princeps. 24.d. Manichæos ad ſe confugientes recipit. ibid. cum iiſdem Romanorum fines vexat. ibid. in regionem Armeniorum profectus cum exercitu perit. ibid.

Alipertus Fundenſis Epiſcopus Concilio Romano generali a Leone IIII. habito ſubſcripſit. 102.d

Almaricus Turonenſis Archiepiſcopus Concilio Sueſſionenſi interfuit. 88.a.e. iudex eligitur. 89.d

Almalricus Rhemenſis Eccleſiæ Legatus redit. 706.d pallium Artaldo Archiepiſcopo defert. ibid.

Almanzor Arabum Rex ingenti prælio ab Hiſpanis vincitur. 922.b. fame ſe necat. ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alodia cum sorore Nunilone post varias tentationes cæsa gladio pro Christo occumbit.78.a. earum corpora a Mahometanis occultata, & venerata. ibid.
Aloysius Episcopus Bellunensis Græcas quasdam Photy epistolas congregauit. 468.d. 476.c. 479.c
Alstanus Schireburnensis Episcopus. 127.c
Alfridus qui & Alefridus Episcopus Hildesheimensis Synodo Moguntinæ sub Rabano coactæ præsens. 61.a. litteras a Gunthario Coloniæ Archiepiscopo de prodigijs ibidem factis accipit. 144.a. cognoscit Capitula pacis initæ inter Reges Francorum Confluentiæ.190.c. mittitur a Carolo Caluo ad Lotharium nepotem cum pacis condicionibus. 230.e
Altiuillare monasterium in Gallia. 92.a
Altmarus aulicus nonnulla Rhemensis Ecclesiæ bona permittente Carolo Caluo tenuit. 35.d
Aluarus B. Eulogij frater exulat. & vbi. 18.c.20.a
Aluarus B. Eulogy vitæ scriptor.78.d.165.a. eius in B. Eulogium exclamatio. ibid.e
Amacius Consul Vaticani consensisse fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium. 785.c
Amadeus Episcopus Pinnensis Ludouico Lotharij filio Romam eunti socius datus. 15.c
Amalphitani coacta classe Romanæ Ecclesiæ contra Sarracenos auxilium præstant. 66.b
Amalaphus Angliæ tyrannus ob incendium Ecclesiæ S.Balteri morte repentina perit. 743.a
Amator Tuccitanus pro Christo mortem oppetit.134.d
Ambasium ab Hastingo Northmannorum duce succensum. 30.e
Ambrosius Episcopus Lucensis Lotharij filium Ludouicum Romam subsequitur. 15.b
Ambrosius Morales historicus. 17.a. 72.c. 548.c. 650.c. 681.e. interpretatur epitaphium S. Eugeniæ martyris. 695.a. citatur. 836.e. 856.c
Ambrosius Mediolanensis e laico ad Episcopatum perductus.212.a.& quare.222.d.223.a. miraculose Episcopus factus. ibid. eius natiuitas miraculosa. ibid. male ipsius asseritur expositio in epistolas B.Pauli. 226.d. cum S.Petro Apostolo in consecratione Geronis Archiepiscopi Colonensis oleum fundere cernitur.791.a. per totam hebdomadam præter Sabbatum & Dominicum diem ieiunare solebat. 841.a
Ambrosius Cancellarius diploma Ottonis Imp. monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni datum recognoscit & probat. 792.a
Amelbertus clericus aulicus Caroli Calui, ipso largiente in partem possessionis Rhemensis Ecclesiæ inductus. 35.d
Amer præfectus Ameræ Melitenes Manichæos suscipit. 24.d. cum ijs Romanum Imperium inquietat. ibid. intestina discordia laborat conspiratione collegæ. ibid. cum Carbea Manichæorum duce se coniungit. ibid.e
Amera Melitenes Ameri ciuitas Manichæorum.24.c
Ameras Tarsi Princeps Romanorum fines vastat. 753.c
Amerina ciuitas a Leone IIII. instaurata. 82.a
Amicus, proprium viri, interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771.e
Amicus Ramibonensis sanctitate clarus.891.b. canonizatus. ibid.c
Amiras Edessenus quo anno imaginem Christi Constantinopolim miserit. 726.e
Ammiredæ tres a Ludouico Imp. cæsi. 490.e
Amomiramolim vox Arabica & cognomentum Regis Sarracenorum quid sonet. 694.e
Amor religionis ante omnia Regibus necessaria.644.e
Amor immensus equorum Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani. 751.d
Amphilochius Cyzici Metropolita cum quibusdam socijs ad destruendam aram ab Ignatio extructam mittitur. 220.b. a Photio Niceam transfertur. 546.d. moritur. ibid.
Amund Rex Daniæ. 705.c
Anachoreta a demonibus certior factus de condemnatione Ioannis militum Magistri, eumdem de emendatione frustra admonet. 846.e. 847.a
Anachoretæ quatuor celeberrimi in Gallys, & quinam sint. 836.b
S. Anacletus Papa a S. Petro presbyter ordinatus est. 140.a. quid sentiat de furto in bonis parentum commisso. ibid.
S. Anastasius e cœmeterio in Vrbem a Leone IIII. translatus. 65.a
Anastasius Bibliothecarius. 9.b. eius diligentia ponderata & taxata. ibid. eiusdem opinio de Ludouico a Sergio Papa vncto Rege Longobardorum reijcitur. 15.e. excusatur. 16.a. citatus. 38.b. 40.a. 45.a. multa de Sergio II. omisit. 47.a. citatus. 50.d 53.e. 54.c. 55.b. 60.a. 64.a. 79.e. 99.b. 112.a. 114.a 115.a. 119.c. 120.b. 130.a. 134.e. 136.c. 145.d. 161.c. 181.b. 182.d. 195.b. defendit Ignatium Patriarchā a calumnia. 198.a. citatur. 216.c. 243.b. 246.c. 249.e. 268.c. 277.b. 281.d. 282.e. 308.e. 320.a. 352.c. 389.d. quanta ipsi cum Hincmaro Rhemēsi necessitudo intercedat. 407.c. citatur. ibid.e. 415.d. 419.b. legatione fungitur pro Ludouico Imp. apud Basilium Imp. 430.b.e. citatur. 436.b. 437.c. Octauam Synodum e Græco in Latinum quomodo verterit. 441.c. 445.a. citatur. 470.c. cum Cæsario Abbate Neapolim ab Hadriano Papa directus eā excommunicat. 505.b. vitam S. Dionysii Areopagitæ Latine a se redditam Carolo Caluo Imp. mittit. 522.c. suspectus ob amicitiā cum Photio. 534.e. citatur. 599.d
Anastasius Cardinalis tit. S. Marcelli ob desertam suam parochiam in Concilio Rom. deponitur. 99.e. per tres vocatus Episcopos ad Concilium contemnit venire. ibid. prima eius depositionis causa & fundamentum. 100.a.b. Sedem Romanam opera Legatorū Lotharij Imp. occupat, sed a populo ejicitur. 130.a.b. immania eius in basilicā S. Petri scelera. 131.e. Patriarchium Lateranēse inuadit, & thronum Pontificium conscendit. ibid. & 132.a. iubet Benedictum III. deponi, vestibus sacris exui, verberari, & in carcerem conjci. ibid. turpiter a Patriarchio ejicitur. ibid.e. data satisfactione sub Hadriano Papa inter ceteros communicat. 393.c
Anastasius e Tribus tabernis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. congregato subscribit. 103.a
Anastasius presbyter Fidem Christi defendens Corduba martyrio coronatur. 106.e
Anastasius monasterij S. Gregorij præfectus timore penuriæ Fratrum pauperibus stipem, a S. Gregorio erogari iussam subducit. 129.c.d. monenti de imminente sibi morte etsi contremiscat, tamen fidem non adhibet. ibid. parietem ardere videns extinguere conatur. ibid.e. febri grauissima corripitur, & moritur. ibid.
Anastasius quondam diaconus pro falso in Ignatium dicto

dicto testimonio ad pœnitentiam recipitur. 429.e
Anastasius III. Papa creatur. 671.d. patria Romanus, patre Luciano ortus. ibid. Ticinensem Ecclesiam pluribus priuilegijs auxit intercedente Berengario tyranno. ibid. moritur. 677.c. eius epitaphium & sepultura. ibid.
Anathema Nicolai Papæ in falsatorem suæ epistolæ ad Michaelem Imp. missæ. 317.c
Anathema Hadriani Papæ in Photium ter repetitum. 409.b
Anathema Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi in inuasores Rhemensis ciuitatis. 865.b. aliud Episcoporum Galliæ in eosdem. 866.b
Anathematismi in Octaua Synodo in Photium prolati. 427.e. alij in calumniatores Orthodoxorum Patriarcharum, & quadrigamiæ. 898.b
Anatolius quid ad Quartam Synodum clanculum adiecerit. 440.d
Anathema solemniter prolatum in resistentes electioni Carosi Calui. 516.c
Ancona. 443.a
Ancyræ Metropolita vagina ensis percutitur, & vulneratur a Photianis. 206.b
Andegauum pagus Galliæ. 31.e. 35.e. Synodo celebris. ibid. a Sarracenis capitur. 96.c
Andreas Ausimanæ Episcopus subscribit Concilio generali a Leone IIII. Romæ habito. 102.e
Andreas Ecclesiæ Aleranæ Episcopus eidem subscribit. 103.a
Andreas Calliensis item. ibid.b
Andreas fundi Barbiliani conductor cur a Ioanne presbytero moriente ad mortem vocetur. 128.e. statim ægrotat & marcessit. 129.b. peccatum suum detegit & animam efflat. ibid.c
S. Andreas cum S. Gregorio Ioanni presbytero ad diuinum iudicium rapto patrocinatur. 128.c
Andreas laicus ex S. Gregorij præcepto de morte sibi imminente fit certus. 135.c
Andreas Colessensis Episcopus defendit Synodum Octauam Constantinopolitanam. 435.e
Andreas Florentinæ Ecclesiæ Episcopus manus subscriptione Carolo Caluo fidelitatē pollicetur. 517.a
Andreas Basilij Imp. exercitus præfectus Principem Tarsi Fidei Christianæ exprobratorem auxilio B. Virginis superat. 609.b
Andreas S.R.E. Scriniarius scripsit diploma monasterio S. Vincentij ad Fontes Vulturni concessum. 649.a
Andreas Comes Curiæ Legatus Constantini VIII. Imp. ad Berengarium. 735.e
Andreas Arcarius interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ. 771.d
Andreas Nomentanensis Constitutionē Leonis VIII. de bonorum restitutione Romanæ Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur. 785.a
Andreas Patriarchatus Lateranensis approbasse scribitur Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Andreas presbyter Episcopi Marsorum ad Capuanos Legatus pro oculis Mansonis Cassinensis Abbatis. 897.d
Andronicus Dux crudeliter Manichæos vexat, & enecat. 24.c. numerus interfectorum. ibid.
Angelberta Ludouici Imperatoris vxor cum marito ad expeditionem contra Sarracenos susceptam in Italiam venit. 326.e. Beneuentum proficiscitur. 486.c. ob arrogantiam exercitui exosa. ibid. cum exercitu contra Adelgisum Principem Beneuenti mittitur. 507.c. mortuo Ludouico Imp. monialis fit. 512.a
Angelfridus Patriarcha Aquileiensis Romæ moritur. 772.b
Angelgarius præpositus montis Cassini S. Berthario Abbas substituitur. 599.b
Angeli cantant in crypta viæ Salariæ ad corpora Martyrum. 617.c
Angelotus Italus ad prædicandū Vuandalis a Ioanne XIII. mittitur. 790.c
Angelus Abbas Græcus Romæ in cœnobio S. Bonifacy vitam degit. 864.c
Angilbertus Archiepiscopus Mediolanen. cum Ludouico Lotharij filio Romam venit. 15.a
Angilranus Episcopus Metensis quas dignitates a Sede Apostolica obtinuerit. 259.c
Angli religiosi fama sanctitatis Nicolai Papæ cum donis Romam veniunt. 281.e
Angli Romam peregrinantes in Alpibus a Sarracenis lapidibus obruuntur. 693.c. rursus ab ijsdem alij peregrinantes opprimuntur. ibid.
Anglia Hastingi Danorum ducis sæuitia vexatur. 619.d
Anglicana Ecclesia perturbatur sub Eduino Rege. 750.b
Anglus quidam B. Aelfegi admonitionem ludibrio excipiens postero die exanimis in cubiculo reperitur. 736.e. & seq.
Anima Ludouici Pij quamdiu pœnis Purgatorij fuerit detenta. 509.a
Animæ duæ in vno homine a Photio asseruntur. 244.a
Animositas Sarracenorum aduersus Græcos vnde ortum habuerit. 778.d
Animus refractarius Hincmari Rhemensis. 463.b
Anna quæ & Theophane Romani Imperatoris filia ab Ottone Imperatore Ottoni filio vxor petitur. 793.c. a Ioanne Zemisce Imperatore cum maximis muneribus ablegatur. 811.e. Ottoni Iuniori coniuncta a Ioanne Papa Imperatrix proclamatur. ibid.
Anniso Episcopus Cerensis Ecclesiæ subscribit decreto canonizationis S. Vdalrici. 890.d
Annonæ caritas Constantinopoli. 793.a.801.e
Anonymi opinio de auctore dictionis in Symbolo Nicæno interpositæ. 596.b
Anscarius Subdiaconus Lingonensis viuo Episcopo sedem occupans ad Synodum Tullensem euocatur. 171.a. publica confessione delictum fatetur & dānat. ibid.b. qua pœna mulctatus sit. ibid.c
Ansegisus Capitula Ecclesiastica Caroli Magni & Ludouici Pij Impp. primus collegit. 34.e
Ansegisus Senonensis Episcopus cum tribus alijs in Gallias a Ioanne Papa mittitur ad euocandum Romam Carolum Caluum. 512.b. primatum Galliæ & Germaniæ nomine Sedis Apostolicæ tenet. ibid.e. a Carolo Caluo ad Synodum Pontigonensem euocatur. 517.d. cum Legatis Apostolicis Romam mittitur. 519.d. 521.a
Anselmus Lucensis. 517.c
Anselmus Archiepiscopus Mediolanensis. 580.b
Ansgardis Ludouici Balbi Imp. vxor. 549.d
Ansgarius diœceseos Moguntinæ Episcopus Synodo a Rabano coactæ interfuit. 56.b
Ansgarius Hamburgensis Ecclesiæ Episcopus. 149.a quando sit mortuus. ibid.c. Septemtrionalium Apostolus factus. ibid.e. intrepide Regem Danorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

adit. 150.b. *ad Fidem conuertit. ibid. Remberto discipulo Ecclesiam Ripensem committens Hamburgum redit, & illos corrigit. ibid.c. Frisios diem Dominicum non celebrantes igne cælesti mulctat. ibid. Congregationes instituit. ibid. hospitalia conflruit. ibid.d. pauperibus ministrat. ibid. corpus S. Vuillehadi transfert. ibid. moritur. 319.b.d. quot annos sederit. ibid. eius sepultura. ibid. primus fuit Gothorum & Sueonum Apostolus.* 705.d

Anspertus Mediolanensis Episcopus Caroli Caluo Imp. fidelitatem manus subscriptione promittit. 516.c. *de itinere Ioannis Papæ in Galliam euntis docetur.* 535.a. *ad Synodum Romam a Ioanne Papa euocatur, & nouum Galliarum Regem creare prohibetur.* 549.c. *venire renuens excommunicatur.* 550.a. 570.b

Antheus monachus ab Ebbone ordinibus initiatus, ad Concil. Suession. intromittitur. 88.d

Anthropomorphitæ Ratherij Veronensis Episcopi scriptis in Gallijs oppugnati. 747.d

Antigonus Bardæ Cæsaris filius. 375.c. *Domesticus Scholarum.* ibid.

Antiocheni Christophorum Patriarcham suum interimunt. 813.e

Antiochus Comes naualis exercitus S. Pauli anachoretæ pater. 752.e

Antiochus Ethnicorum regionis præfectus prædium S. Niconis inuadens omnis generis ibi flagitia perpetrat. 812.d. *percutitur a S. Nicone & e somno excitatus percussorem videt, & a famulis comprehendi iubet. ibid.e. ipsis neminem videntibus S. Niconem esse intelligit. ibid.e. confenso equo discedens doloris acerbitate in via expirat. ibid. igni miraculose cum loculo absumitur.* ibid.

Antiquitas doctrinæ de processione SPIRITVS sancti a PATRE FILIOQ. 565.b

Antisiodorenses cum Episcopo & Clero corpori sancti Martini obuiam eunt. 98.c. *de oblationibus iuxta S. Martini corpus exhibitis cum Turonensibus clericis contendunt. ibid.d.e*

Antisidorum vel Antisiodorum ciuitas Galliæ, refugium corporis S. Martini. 98.c

Antonij Augustini liber Canonum ex Hispania Romam missus citatur. 100.a. 138.b. 145.b. 151.b. 280.e. 448.a. 451.e. 507.e. 659.b. 669.d

Antonio monacho prædicitur mors iussu S. Gregorij. 135.c

Antonium Cyzici Episcopum Romam mitti ex parte Ignatij petit Nicolaus Papa. 316.c

Antonius de Aquino Episcopus Sarnensis codicem manuscriptum historiæ Longobardorum ab Eremperto confectæ Auctori dono mittit. 486.b

Antonius Abbas S. Saluatoris Neapoli in Curiam delatus Sergium Ducem de scelere in patruum S. Athanasium admisso arguit. 504.b

Antonius Cauleos Patriarcha Cõstantinopolitanus. 621.c. *Stephano Basilij Imp. filio succedit. ibid. diem obit.* 626.e. *sanctitate claruit. ibid.*

Antonius monachus & Studij syncellus a Polyeucto missus Theophanem Imperatricem e Regia expellit. 777.e

Antonius Studites depositio Basilio Scamandreno Patriarcha Constantinopolitanus creatur. 830.c. *ob Bardæ Scleri tyrannidem se abdicat.* 831.d

Antrum Galliæ monasterium iuxta Nannetũ. 96.e. *ob metum Northmannorum a monachis deseritur. ibid. ab ijsdem expilatur & incenditur.* 97.b

Anullo soror S. Eulogij. 19.e

Aphapsis monasterium iuxta Phrygiam. 753.a

Apollinaris Abbas Bassacium Cassini Abbatem in visione alloquitur & consolatur. 39.a

Apollinaris hæreticus. 224.e

Apologetica Hincmari Rhemensis Archiepiscopi ad Nicolaum Papam. 293.a. & seqq.

Apologetica Lotharij Regis ad eumdem officij plenissima. 331.d

Apologetica Hincmari Rhemensis ad eumdẽ. 359.d

Apologetica Ludouici Imp. ad Basilium Imp. pro defensione nominis Imperialis. 486.e. & seqq.

Apologeticum quando & quare ab Eulogio scriptum sit. 144.b.e

Apologia Auctoris pro Ignatio Patriarcha. 543.e

Apologia Fulconis Rhemensis Archiepiscopi ad Arnulphum Regem de coronato in Regem Carolo Simplici. 630.c

Apostolatus munus ad Gentes a Romano Pontifice petendum. 863.a.919.c

Apostolatus verus quis sit. 919.c

Apostolorum Principes in prælio contra Sarracenos visi a pys hominibus. 685.d

Apostoli pares honore, sed non potestate fuerunt. 260.d. 285.d. 294.c

Apostrophe Photij ad suos Episcopos. 484.e. *Ragnelis scriptoris ad S. Pelagium puerum.* 699.b.c. *Adami Chronographi ad desidiosos & voluptuarios Episcopos.* 711.b. *Auctoris ad Nouatores.* 30.c. 69.d. 150.a. 708.b. 919.e

Apparatus Bulgarorũ ad bellum & progressus qualis. 322.b. *a Nicolao Papa mutatur.* ibid.c

Apparitiones sensibiles animarum in Slauonia, & quare. 741.d

Appellatio ad Sedem Romanam terminum certum decursi temporis non requirit. 335.d

Applausus Orientalium ad vocem Hadriani Papæ Nicolaum Papam commendantis. 399.d

Apum examen B. Ambrosio adhuc puerulo in os inuolans & euolans quid portenderit. 222.d.e

Aqua benedicta locustas extinguit. 601.b

Aqua Constantinopoli pecunijs empta a Legatis Imperatoris & Pontificis. 795.a

Aquæductus in Vaticano collapsus in subsidium pauperum restauratur a Nicolao Papa. 309.a

Aquileiensis Patriarcha schismaticus quæ ad Photium scribat. 587.a. *leuitatis conuincitur.* 597.d

S. Aquilina translata e cœmeterio in Vrbem a Leone IIII. 65.a

Aquinum ciuitas. 55.c. *eius ager a Sarracenis vastatur.* ibid.

S. Aquinus translatus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem. ibid.

Aquisgranense palatium Northmannorum incursione flammis perit. 584.e

Aquisgranensis Synodus pro vnctione Ottonis Regis Germaniæ celebratur. 713.d

Ara ab Ignatio erecta iussu Photij diruitur, & alia constituitur. 220.b

Aram supra defuncti alicuius corpus synodali decreto ædificare quondam canonizare fuit. 891.c

Arabes Hispaniæ dominantur. 71.d. *maxima clade in Hispanijs a Ramiro Rege afficiuntur octuaginta ex eis millibus cæsis.* 715.a.b

Arabum Principis solitum nomen, Protosymbolum. 488.d

Aragus Hispaniæ fluuius, eiusq. ortus. 19.b

Aran-

Aranstedum locus Germaniæ. 745.e

Aratus Iudæorum patronus. Vide Ioannes Aratus.

Arcæ reliquiarum Rhemensis Ecclesiæ argẽto ab Arnulpho Flandriæ Marchione oblato vestiuntur. 755.c

Archa ngarius Laicus Capitulorum pacis inter Reges Francorum factæ considerator. 190.d

Archi episcopi Romam proficiscuntur cum Ludouico Lotharij filio. & quare. 13.c. *odio habent Romanum Pontificem. ibid. Ludouico auctores vt Romam tyrannice occupet. ibid.d. geniculantur ante Confessionem B. Petri.* 14.c. *vicuntur a Sergio doctrina & confusi discedunt.* 15.d. *odium in eumdem remittunt. ibid. petunt Romanos Ludouico iuramentum dare. ibid. repulsam patiuntur. ibid.*

Archiepiscopi Meldensis Concilij quot & quinam fuerint. 40.e

Archiepiscopi Arelatenses ab antiquo Romanorum Pontificum vices in Gallijs sustinuerunt. 280.d. 281.b

Archiepiscopi ante acceptum pallium Episcopos consecrare nequeunt. 536.c

Archiepiscopo Cyzici digiti iussu Photij franguntur. 205.e

Ardoicus Vesontionum metropolitanus epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem missæ subscribit. 174.c. *alteri item ad Episcopos Britanniæ.* 175.a. *præest synodo latrocinali ab Hincmaro Rhemensi contra Hincmarum Laudunensem congregatæ.* 462.c

Arduinus presbyter miraculis coruscans canonizatus. 891.c

Arechisius Rex Longobardorum. 505.d. *Ecclesiam B. Petri in monte Cassino extruxit. ibid.*

Arenulphus Princeps Capuanus in prælio aduersus Græcos & Sarracenos necatur. 849.d

Aretas Archiepiscopus Cæsariensis funebrem orationem scripsit Euthymij Patriarchæ Constantinopolitani. 651.c. *deplorat eius iniurias, & quare.* 677.c. *turpissimam Alexandri Imp. mortẽ, eiusq. causam recitat.* 678.a. & seq. *Euthymij translationem refert.* 689.b

Argentræus historicus. 450.b. 451.b

Argi fame & sterilitate vexantur. 804.b

Argimirus monachus martyr Cordubensis. 143.d

Argumenta Photij contra Latinos de processione Spiritus sancti a quibus fint confutata. 589.b. *ab Auctore membratim dissoluuntur.* 594.a. & seq.

Argumentum litterarum Michaelis Imp. ad Nicolaum Papam pro Photio. 207.c. *aliud litterarum Nicolai Papæ ad Michaelem Imperatorem.* 322.d. *aliud eiusdem ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum.* 341.c. *aliud vtriusque epistolæ sancti Maximi ad Marinos scriptæ.* 372.b. *aliud epistolæ Nicolai Papæ ad Lotharium Regem missæ.* 384.e. *aliud epistolarum Octauæ Synodi Vniuersalis.* 436.c. *aliud Hadriani ad Synodum Duziacensem.* 493.d. *aliud Hincmari Rhemensis ad Galliæ Episcopos.* 511.e. *aliud illarum quas Hincmarus Rhemensis ad Ludouicum Balbũ Imp. dedit de optime gubernando.* 528.b. & seq. *aliud earum quas ad Rachildem Imperatricem scripsit. ibid.e. & seq. aliud earũ quas Fuleo Rhemensis Archiepiscopus ad eamdem pro correctione misit.* 529.d. *aliud illius quam Hincmarus Rhemensis ad Hugonem Lotharij Regis filium scripsit, prædas agentem.* 530.d. *aliud nonnullarum ipsius epistolarum.* 540.e. & seq. *aliud alterius ad Carolum Crassum Imp.* 579.e. *aliud epistolæ Fulconis Rhemensis Archiepiscopi.* 586.d. *aliud eiusdem scriptorum ad Hadrianũ III.* 598.d. *aliud eiusdem epistolarum ad Stephanum VI. Papam.* 603.d. & seq. *aliud rerum gestarum Fulconis Rhemensis cum Formoso Papa.* 632.d. 635.a. *aliud Formosi ad Fulconem.* 633.e. & seqq. *aliud Fulconis epistolæ parænetica ad Lambertũ Imp.* 636.c. *aliud litterarum Stephani VII. Papæ & Fulconis litterarum.* 642.d. *aliud litterarum Alberti Imperatoris, Romanum Pontificem Imperij Germanorum auctorem recognoscentis.* 911.a

Aritpertus Rex Romanæ Ecclesiæ propagator. 784.e

Arius hæreticus. 250.d

Armenia a S. Nicone conuersa. 762.b

Armeni Bulgariam hæresi & superstitione inficiunt. 321.e

Armenorum errores diuersi. 255.b. & seq. *eorumdem canon de cibis.* 256.a. *sacrificia pro mortuis. ibid.c*

Armenmune ciuitas Manichæorum. 24.c

Armentarius Episcopus subscribit diplomati Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 829.e

Armis duplicibus res Ecclesiæ vindicandæ. 327.d

Arnaldus Ioannis VIII. ad Adefonsum Magnum Legatus. 581.b

Arnoldus Abbas Lubecensis quid de imagine B. Virginis in Saidanaida scribat. 471.a

Arnoldus a Vuachtendonck diploma Caroli Crassi de donatione Ecclesiæ Tungrensi concessa Romam misit. 579.d

Arnoldus Baioariæ Princeps aduersus Hugonem Italiæ Regem contendens ab eodem pellitur. 706.b. *quænam de ipso per visionem viderit S. Vdalricus. ibid. post deprædatam a se ciuitatem Augustam occiditur.* ibid.c

Arnolphus Vualuensis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato subscripsit. 102.e

Arnolphus Comes Palatinus Arnolphi Bauariæ Ducis filius Augustam Vindelicorum deprædatur. 743.d. *in prælio apud Ratisbonam cadit.* 744.a

Arnolues subscribendo approbat diploma ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ factum. 766.d

Arnulphus laicus Capitula inter Reges Francorum Confluentiæ celebrata de conseruanda ad inuicem pace cognoscit. 190.d

Arnulphus Tullensis Episcopus subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ. 174.d. *ad Synodum Aquisgranensem conuenit.* 225.e. *Synodo Metensi pro Regno Lotharij congregatæ interest.* 448.e

Arnulphus Carolomanni Regis filius Carolo Crasso Imperatori in Regno non Imperio succedit. 628.a. *quare Rex tantum & non Imperator vocetur. ibid.c. Hunnos in Germaniam vocat totius Europæ dãno.* 622.e. *Morauiam ob defectionem Principis penitus demolitur.* 626.d. *irascitur Formoso Papæ ob collatum Vuidoni Spoletino Imperium.* 629.b. *instabilis est nunc vni nunc alteri succurrendo.* 632.b. *Ecclesiam Rhemensem infestat.* 635.a. *secundo Italiam ingressus Vrbem Romam conniuente Formoso capit.* 639.c. *ab eodem Imperator creatur. ibid. per surreptionem vnctionem obtinuit. ibid.d. iniurias Formoso Papæ illatas a Romanis vleiscitur. ibid.e. pediculari morbo consumptus*

mori-

Universidad de Deusto
Biblioteca

moritur. 645.c. *causa illius quæsit.* *ibid.* & *seq.*
Arnulphus Aurelianorum Episcopus maiorem Ecclesiam flammis absumptam suis impensis restaurat. 622.c. *in fundamentis nouæ basilicæ ingentem thesaurum diuinitus reperit.* *ibid.* d
Arnus Vuirtzeburgẽsis Episcopus Nonus inter Missarum solemnia cum socijs martyrium subit. 632.b
Arnulphus Flandriæ Marchio Rhemos cum muneribus proficiscitur. 755.c. *calculo grauatus posthabito medicorum consilio S. Gerardi Abbatis opem implorat.* *ibid.* d. e. *ab eodem quomodo liberetur.* *ibid.* & *seq.*
Arnulphus presbyter priuilegij Ottonis Imp. monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturnij dati cognitor. 777.d
Arnulphus illegitimus Lotharij iunioris Francorum Regis filius ab Hugone Gallorum Rege ob nobilitatem Rhemensis Archiepiscopus creatur. 864.e. *Gisleberti presbyteri proditione Rhemensi ciuitate capta, in carcerem conijcitur.* 865.a. 873.d. *excommunicat Rhemensis ciuitatis inuasores, & quare.* *ibid.* *apud Ioannem XV. de proditione insimulatur.* 867.a.b.d. *in pseudosynodo deponitur.* 872.a. *quos & quales defensores habuerit.* 875.a. *quantorum criminum apud Ottonem Imp. accusatus sit.* 881.d. *libellum Synodo qualem spontaneæ depositionis obtulerit.* 882.b. *a Ioanne Papa restituitur.* 893.a. 896.a
Arnulphus Aurelianensis Episcopus contra Romani Pontificis auctoritatem perorat. 875.c. *ineptiæ conuincitur.* 876.a. *vitia quorumdam Romanorum Pontificum narrat.* *ibid.* b. *horrende blasphemat.* 877.a.b. *ab Auctore hæreticus & schismaticus ostenditur.* *ibid.* b. *iudex in causa Arnulphi constituitur.* 882.b
Arnustus laicus pacis Capitula initæ inter Reges Francorum considerat. 190.d
Arphtadocitæ Trinitatem passam dicunt. 255.b
Arrogantia Græcorum in contemnendis Occidentalibus Imperatoribus. 798.b
Ars & natura hæreticorum. 61.d
Ars subdola Græcorum in causa diœcesis Bulgaricæ. 439.e
Ars fraudulenta Photij in condemnando Nicolao Papa. 466.d
Arsa qui & Arsabir Protospatharius Legatus Michaelis Imp. ad Nicolaum Papam. 182.e. 183.a. *pro falso in Ignatium testimonio pœnitet.* 429.c
Arsaber Magister Mariam Theodoræ Imperatricis filiam vxorem accipit. 134.c
Arsenius Eugubij Episcopus Imperatorum Legatus in via cum Legatis Populi Rom. colludit in deiectionem Benedicti Papæ. 130.e
Arsenius Sedis Apostolicæ Apocrisarius, in Gallias Legatus mittitur. 283.a. *Episcopus fuit Hortensis.* *ibid.* b. *litteras ad diuersos secti ab Vrbe defert.* 302.e. *commendatur Episcopis Regni Lotharij.* 303.d. *honorifice in Gallijs exceptus.* 304.d. 305.b. *laudatur a sinceritate.* 304.e. *eius diligentia & res gestæ in obeunda legatione.* 305.b. *a Regibus Galloru & Germaniæ cum muneribus exceptus.* *ibid.* c. *Coloniæ Placito interest.* *ibid.* *maiestatem Apostolicam in alloquio Lotharij præfert.* *ibid.* d. *quas ipsi condiciones ponat.* *ibid.* *Vualdradam Lotharij Regis pellicem Romam ire iubet, & rationẽ reddere.* *ibid.* e. *excommunicationem in Engeltrudam Bosonis vxorem renouat.* 305.e. *eamdem Vuormatiæ excipiens iuramẽtum accipit.* *ibid.* *post datum iuramentum fugientem litteris ad omnes Episcopos datis persequitur, & Christianæ conuersationis exortem facit.* 306.a.b
Arsinius monachus a Photio ignauiæ persstringitur. 468.e
S. Arsenius e cœmeterio in Vrbem a Leone IIII. translatus. 65.a
Artaldus creatur Rhemensis Archiepiscopus eiecto Hugone puero, Heriberti Comitis filio. 707.e. *eius laudes.* *ibid.* *Synodum ad S. Macram indicit contra prædones, & Ecclesiasticarum rerum inuasores.* 709.c. *Ludouicum Caroli Simplicis filium Regem Francorum vngit.* 710.b. *ab Archiepiscopatu deponitur restituto Hugone.* 720.e. *eidem negotium facessit.* 725.b. *rursus eiecto Hugone restitutus cum eodem litigat in Synodo Virdunensi.* 736.b. *ad sequentem vsque Synodum Archiepiscopatus curam habere iubetur.* *ibid.* *ad aliam Synodum Virdunensem concurrit.* *ibid.* c. *renuente ad iudicium occurrere Hugone, Rhemorum Archiepiscopus confirmatur.* *ibid.* *litteras proclamationis ad Sedem Apostolicam transmittit.* 738.a. *ad Synodum Ingelheimensem accedit.* *ibid.* b. *litis causam inter se & Hugonẽ eidem Synodo offert.* *ibid.* e. *synodice Archiepiscopus declaratur.* 739.b. *ad Synodum Treuirensem proficiscitur.* *ibid.* d. *Lotharium puerum Ludouici Francorum Regis filium Regem consecrat.* 745.d. *moritur.* 768.a
Artes Photij Basilio Imperatori se insinuandi. 542.c
Artes diuersæ diaboli homines oppugnandi. 820.a
Artziburzes quid significet. 256.b
Artziburzia ieiunium Armeniorum & quale. 236.a & *vnde deductum.* *ibid.*
Aruara siue Aloara Pandulphi Principis Capuani vxor per filios Comitem quemdam dominij gratia necari curat. 870.e. *pœnitentiam delicti ab B. Nilo ficte petit.* *ibid.* *ad Episcopos ab eodem mittitur.* 871.b. *consilio B. Nili non acquiescit.* *ibid.* c. *ex prophetia eiusdem punitur.* *ibid.* e
Asceterium B. Zachariæ visitatur a S. Eulogio. 19.b. *vbi situm, & quam celebre.* *ibid.*
Asericbus monachus Fuldensis monasterij. 21.a. *librum Rabani de S. Crucis mysterijs Romam defert.* *ibid.*
Asino siluestri cur a Luitprando Ticinensi comparetur Nicephorus Imperator. 778.b. 803.d
Aspres primus Neapolitanus Episcopus a B. Petro Apostolo consecratus. 506.d
Assentatores Episcopi in Synodo Aquisgranensi Lothario Regi Francorum de repudio vxoris legitime cogitanti fauent. 225.c
Asserus Annalium Britanniæ scriptor e Gallijs per Aelfredum Regem in Angliam accitur. 549.b
Astricus prælatus S. Stephani Vngarorum Regis ad Sedem Apostolicam Legatus. 933.b.d
Astronomus quidam Luitprando Ticinensi præterita ad vnguem dicit, & Ottones Imperatores naturaliter describit. 803.e
Asturicensis Synodus sub Salomone eius ciuitatis Episcopo. 737.b
Astutia Photij pseudopatriarchæ Constantinopolitani in subtrahendo Orthodoxos Episcopos ab Ignatij communione. 181.b.c.d. 186.a. 208.a. 209.e. 215.a 243.e. 422.b. *alia eiusdem in tegendo cur a Romana Ecclesia se absciderit.* 373.c
Astutia Basilij Imperatoris. 473.c

Asuuitha Regina mater Eduuardi Regis pijssima moritur. 663.e
Asylum sacrum Ecclesiæ a Bohemis violatur & quare. 861.e
Ateias locus Sedis Apostolicæ auctoritate Rhemensi Ecclesiæ redditus. 633.d
Atenulphus Princeps Capuanus primus de delendis Sarracenis cum Leone Imp. fœdus iniit. 685.b
Aternacum Castellum Germaniæ ad Rhenum. 969.e
S. Athanasius Sergij Ducis Neapolitani filius Episcopus Neapoli creatur. 76.b. *a Leone IIII. consecratur.* *ibid.* *Deo dicatus antequam natus.* *ibid.* *a Nicolao Primo ad Cõcilium Lateranense euocatus tertio loco sedet.* 216.c. *cautiones eiusdem legere iubetur.* *ibid.* *monens Neapolitanos fugere Sarracenorum consortia expellitur.* 492.a. *moritur.* 503.d. 505.d. *res ab eo gestæ compendio recitantur.* *ibid.* e. *quam multa a nepote suo passus sit & quare.* 504.a. *thesaurum Ecclesiæ signans anathemate confirmat.* *ibid.* d. *a periculo Ludouici Imp. auxilio eripitur.* *ibid.* e. & *seq.* *Neapolim deflet.* 505.c. *miraculis claret.* *ibid.* e
S. Athanasius a Photio in exemplum cognatæ miseriæ adducitur, & quare. 476.e
Athanasius Sergij Ducis Neapolitani frater S. Athanasio Episcopus a fratre sufficitur. 505.c. *monet suos iussu Pontificis fœdus cum Sarracenis initum dissoluere.* 523.e. *Fratrem Sergium Neapolis Ducem a Pontifice ob fœdus cum Sarracenis retentum excommunicatum capit, excæcat, & Romam mittit.* 524.a. *laudatur de facto per litteras a Ioanne Papa.* *ibid.* *fœdus cum Sarracenis initum ab eodem iubetur dissoluere.* 570.c. *a Ioanne Papa excommunicatur.* 577.d. 578.e. *quæ mala perpetrauerit.* *ibid.* e. *per Legatum absolutionem petit.* 578.d
S. Athanasius anachoreta primus Latri montis incola. 752.e. & *seq.*
Athaulphus Compostellanus Episcopus a seruis ad Veremundum Regem delatus ab eodem iniurijs afficitur. 856.d. *taurum ferocem sibi iussu Regis immissum mansuetum reddit.* *ibid.*
Athelelmus Episcopus Vuellensis sit. 637.c
Atramenti loco Christi sanguine vtuntur in subscribendo damnationi Photij Episcopi in Octaua Synodo. 428.b
Attilanus Episcopus Zamorensis vitæ sanctitate celebris moritur. 685.e. *ab Vrbano II. inter Sanctos relatus.* 686.a
Attiniacum villa. 462.c
Atto laicus Capitula pacis inter Reges Francorum initæ considerat. 190.d
Atto Episcopus Virdunensis eadem perpendit. *ibid.* *ad Synodum Aquisgranensem conuenit.* 225.e. *Legatus Romam mittitur ab Episcopis Regni Lotharij.* 233.c. *ab Aduentio Metensi Episcopo monetur Lotharium ad pœnitentiam perducere.* 385.a. *interest Synodo Metensi.* 448.e
Atto Abbas Augiensis totius Germaniæ bono Archiepiscopus Moguntinus fit. 629.a. *Ecclesiasticæ disciplinæ reformator.* *ibid.* *eius auspicijs Synodus Triburiensis celebratur.* 638.c
Atto Fuldensis Abbas ab Ottone Romam præmittitur ad habitacula constituenda. 761.a. *subscribit donationis diplomati Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concesso.* 766.c
Atzipo Theodorus Nicephori Phocæ interemptor a Ioanne Zemisce Imperatore exulatum mittitur. 814.a
Auanzer Abemdin Ala, cognomen Habdarraghman Sarracenorum Regis quid significet. 694.e
Auaritia Nicephori Imperatoris. 793.a
Auaritiæ Curia Romana insimulatur. 817.c. 850.c. 877.d
Auctores fabulæ de Papissa Ioanna pluribus mendacij conuincuntur. 111.a. & *seqq.* *plura ipsi antepapatum nomina fuisse inconstantissime asserunt.* 113.b
Auctoris ad Hagiomachos cum exclamatione apostrophe. 30.e. *eiusdem in Politicos declamatio.* 41.a. *eiusdem ad cõemptores litterarum Apostolicarum apostrophe.* 69.d. *acerrima eius disputatio de Ioanna papissa.* 109.b. & *seqq.* *eamdem fabulam potentissime & manifestissime confutat.* 111.d.e. 112.a. & *seqq.* *eiusdem ad Danos & Septemtrionales populos cum admonitione apostrophe.* 150.a. *eiusdem de Nouatoribus querela.* *ibid.* *excusat Michaelem Imperatorem de iniquo in Nicolaum Papam animo.* 189.e. *Photium accusat corruptionis litterarum Apostolicarum.* 201.a. *exclamat in Hincmari peruersitatem.* 268.a. *in hæreticorum huius temporis peruersitatem inuehitur.* 319.a. 379.e. *Marcum Ephesinum refutat.* 435.b. *Hincmarum Rhemensem alloquitur.* 457.b. *confutat singula eiusdem verba.* 459.a. & *seq.* *ad singula dicta Caroli Calui refractarie ad Hadrianum missa respondet.* 500.a. *Ioannem Papam VIII, arguit ob nimis celerem Carolo Caluo impertitam pro Imperio vnctionem.* 517.c. *Ignatium Patriarcham in Catholica communione mortuum ostendit.* 543.e. *cur Ioannes VIII. Papissa creditus fuerit, causas asserit.* 551.a.b. *eumdem calumnijs purgat.* *ibid.* d. *eumdem culpat, quod a vestigijs antecessorum deflectens prudentiæ carnis nimis inhæserit.* 580.e. *Photij argumenta de processione Spiritus sancti docte & grauiter refutat.* 594.a. & *seq.* *in Chronographos Arnulphum Regem in serie Imperatorum collocantes inuehitur.* 621.a.b. *Nouatores Politicos carpit.* 638.e. *eiusdem ad Lectorem de sterilitate bonorum sæculi noni admonitio.* 647.a. *faciem luridam Romanæ Ecclesiæ sub meretricum imperio gementis deplorat.* 679.d. *in Ioannem Decimum pseudopapam inuehitur.* 700.c. *in Ioannem item Vndecimum Sedis inuasorem.* 707.e. *eius ad Saxones apostrophe.* 708.b. *Nouatores Politicos perstringit.* 767.e. *dubitat de auctore eximemorum librorum Luitprandi historici.* 768.d. *Synodum Romanam contra Ioannem XII. collectam refellit & exagitat.* 775.a. & *seq.* *confutat falsitatem Constitutionis, nomine Leonis VIII. a schismaticis conficta.* 785.d. & *seq.* *carpit auctorem de numismate census Cæsaris.* 788.a. *confutat relationem Petri Damiani de incestu Ottonis Magni Imp.* 826.d. *Indictionem anni pseudosynodi Rhemensis corrigit.* 872.b. *eamdem pseudosynodum relegendo Gerberti amentiam & furorem in Romanum Pontificem detegit.* 873.b. *eumdem & Arnulphum Aurelianensem hæresis conuincit, & luculenter confutat.* 877.b. & *seqq.* 883.a. *hæreticos modernos perstringit.* 880.d. *plurimis & lucidissimis rationibus probat, & demonstrat ius eligendi Imperatorem Electores a Romano Pontifice habuisse.* 908.e. & *seqq.* *Siluestrum Secundum contra calumniatores defendit.* 927.b. *eiusdem fabulæ*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iæ commentatores exſibilat. ibid.e. eiuſdem de anno milleſimo digreſſio. 930.a
Auctoritas Romanæ Eccleſiæ. 58.e. 59.a. 89.d. 182.c. 187.c. 221.c. 222.a. 223.c. 286.d. 289.d. 342.e. a Chriſto ipſi conceſſa. ibid.e
Auctoritas & poteſtas Romani Pontificis in Reges & Imperatores defenditur. 458.d. & ſeqq. 596.e. item in eorum coronatione. 515.b
Auctoritas S. Petri plene in ſucceſſoribus. 818.d
Auctoritas Franconis Vuormatienſis Epiſcopi apud Ottonem III. Imp. 927.e
Audacia præceps Photij pſeudopatriarchæ. 371.b
S. Audifax a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem illatus. 64.e
Auegium villa Galliæ. 35.e
Auellanæ monaſterium ſuppeditauit autographum verſionis Latinæ Octauæ Synodi. 441.d
Auentinus hæreticus ſolus Gregorium X. ſeptem Electorum auctorem aſſerit. 913.b
Augurius Cucumerus Ignatium Patriarcham ad Conciliabulum Photy congregat. 197.b
Auguſta Vindelicorum ab Arnolpho Comite Palatino ſpoliatur. 743. d. a S. Vdalrico contra Hunnorum exercitum quam ſtrenue defendatur. 749. b. & ſeq.
Auguſtana Eccleſia penitus deſtruitur a Hunnis. 686.d
S. Auguſtinus quid in fures rerum Eccleſiaſticarum. 140.c
Auguſtinus Valerius Cardinalis Epiſcopus Veronenſis ſanctis illius Eccleſiæ Epiſcopis ob ſingulares virtutes comparandus. 747.c. & ſeq.
S. Auitus. 542.a
Aulicorum natura egregie expreſſa. 152.d
Aurea clariſſima virgo martyr Cordubenſis. 143.e
Aurea porta Conſtantinopoli. 795.b
S. Aureæ Eccleſia ad Oſtia Tyberina. 66.d
Aureæ petræ monaſterium S. Niconis primum latibulum. 762.a
Aureliacum monaſterium a quo ſit fundatum. 683.a
Aureliani ciuitas Galliæ portentis terretur. 622.b.c. tota flammis abſumitur. ibid.
Aurelianus Lugdunenſis a Stephano Papa quid in mandatis accipiat. 604.e. Girannum Senogallienſem eludit. 605.b
Aurelius martyr Cordubenſis, 83.b
Aurum a Cubiculario regio Lacedæmone exactum, & timore S. Niconis proiectum in pios vſus conuertitur. 812.c
Autographum diplomatis Ottonis Imp. de reſtitutione omnium quæ Romana Eccleſia antiquitus tenuit, aureis litteris ſcriptum in mole Hadriani Romæ aſſeruatur. 764.b
Autprandus Legatus Ludouici Imp. ad Baſilium Imp. pro defenſione Imperialis nominis. 486.d. 492.e
Auxentius Arianorum Epiſcopus Mediolani ſedit. 222.e
Auxilio S. Theodori militis vincit Ioannes Zemiſces Scythas. 822.a.b
Auxilius ſcriptor inteſtinæ diſcordiæ Sedis Romanæ. 667.e
Aymo diaconus Eſinatæ Eccleſiæ nomine Epiſcopi Anaſtaſii Concilio generali Romæ habito a Leone IIII. ſubſcribit. 103.a
Azo Eporedienſis Epiſcopus ſubſcriptione mauus Carolo Caluo Imp. fidelitatem iurat. 516.e
Azo Sedis Apoſtolicæ Scriniarius nomine Ioannis Papæ legationem obit ad Ottonem Regem, & quare. 757.d
Azo quidam adeſt in Synodo Romana contra Ioannem XII. coacta. 771.d. alius eiuſdem nominis. ibid.e. lingua priuatur a Ioanne XII. 719.e
Azo Protoſcriniarius cum Marino Sutrienſi Epiſcopo in Saxoniam proficiſcitur ad Imperatorem, vt Leoni VIII. mortuo alium ſubſtituat Pontificem. 789.d

B

Baculo Iudæus Lacedæmone pellitur a S. Nicone. 845.c
Baculus paſtoralis, cui Photius innixus in Cœlium introducitus fuit, eidem auferri quare iubeatur. 427.d
Baderadus Epiſcopus Ebbonis ſpontaneæ depoſitioni interfuit. 90.b
Babanes Præpoſitus Ignatium ad Conciliabulum Photy euocat. 197.b. mittitur a Baſilio Imp. ad colligenda Photy ſcripta. 378.d. quid Apoſtolicæ Sedis Legatis mandatum Pontificis oſtendere renuentibus reſponderit. 420.d. rogat Apoſtolicæ Sedis Legatos ordine pandere damnationem Photij a Nicolao Papa factam. 422.e. a Photio interpellatur, & quare. 478.c. eidem occulte amicus. ibid.e.
Baierna villa. 173.a
Balantes vnus ex Nicephori Phocæ interfectoribus a Ioanne Zemiſce Imp. in exilium pellitur. 814.a
Baldricus Archiepiſcopus Dolenſis quo tempore vixerit. 176.c. hiſtoriam Eccleſiæ Dolenſis ſcripſit. ibidem.
Baldricus Traiectienſis Epiſcopus adeſt in Concilio Ingelheimenſi. 738.b
Baldricus nobilis Veronenſis a populo Epiſcopus conſecrari petitur. 747.a
Balduinus Flandriæ Comes Caroli Calui vaſſallus eius filiam rapit, & in Regnum Lotharij aufugit. 230.b. 231.a. Romam properat, & Nicolaum interceſſorem apud Carolum Caluum poſtulat. 236. d. eodem intercedente veniam conſequitur, & celebratis nuptijs ſummo honore a ſocero afficitur. 269. d. res Eccleſiaſticas per nefas occupans a Fulcone Rhemenſi e Synodo admonetur. 631.e. & ſeq. eumdem ob reprehenſiones ſibi factas, & ablata per Regem S. Vedaſti Abbatiam in via interceptum confodi iubet. 649.b.c
Balduinus Abbas S. Pauli Romæ S. Odonem rogat vitam ſancti Martini ſcholijs illuſtrare. 115.c. a Marino Secundo priuilegium pro monte Caſſino obtinuit. 733.d
S. Bulteri Eccleſia in Anglia ſuccenſa ab Amalapho tyranno numine diuino vindicatur. 743.a
Bulticum mare. 705.b
Barba S. Petri Apoſtoli in Gallias delata multa miracula operatur. 694.c. & quare. ibid.
Bardas frater Theodoræ Imperatricis. 24.e. Michaelis Imperatoris curam habet. ibid. curat Theoctiſtum tutorem eiuſdem interfici. 117.b. Imperij cupidiſſimus Imperatori cauſa & auctor nequitiarū. ibid. 134.b. cum Imperatore conſilium init de tollenda matre. ibid. excommunicatus ab Ignatio Patriarcha ob inceſtum, non obtenta venia, ad vindictam conuertitur. 162.b.c. de pluribus illum apud Imp. accuſans in exilium eijcit. ibid. Photium Secretarium Patriarcham conſtituit. ibid.e. ſolus curam Imperij gerit. 180.c. ſcholas litterarum erigit. ibid. potentiſſimus eſt. 189.c. 190.a. terroribus conti-

continui terræmotus conceptam in Patriarcham, inuidiam deponit. 203.e. liberum in monaſterio agere iubet. ibid. eedrus myſtice a Nicolao Papa appellatur. & quare. 324.b. malorum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ auctor, vocatus ad pœnitētiam ab eodem inuitatur. ibid. viſionem videt & qualem. 374.a. eamdem communicat cum Philotheo Logotheta. ibid.d nihil remittit de ſæuitia in Ignatium Patriarcham. 375.a. inſulam in qua Patriarcha degit, cuſtodibus arcte muniri præcipit. ibid. expeditionem cum Imperatore in Cretenſes parat. ibid.b. rurſus pericula perſentiſcit. ibid. amicis conuocatis legat munera tamquam moriturus. ibid. quam miſere trucidetur. ibid.c
Bardas Sclerus Orientis Dux conſilio militum Imperatoris nomen vſurpat. 831.c. monachi cuiuſdam viſione perſuaſus inſignia Imperialia corripit. ibid.d. quænam illa fuerit. ibid. Imperator acclamatur & coronatur. 858.d
Bariū ciuitas Sarracenorum a Ludouico Imperatore quadriennium obſidetur. 327.a. capitur. ibid.b. 486.c
S. Bartholomæi Beneuentum & inde Romam tranſlatio a quo & quando facta ſit. 853.c. 931.e
Bartholomæus Archiepiſcopus ob crimina depoſitus inter laicos communionem obtinet a Sergio Papa. 16.a
Baſala locus Germaniæ. 170.a
Baſilei nomen vlli præter ſe dari moleſte fert Baſilius Imperator. 487.d. quam ſit omnibus gentibus commune. ibid.
Baſilica Conſtantiniana prima in orbe terrarum. 239.d. a dæmone impulſa corruit. 642.b
Baſilica Vaticana flammis correpta oratione populi ad S. Petrum fuſa liberatur. 891.e. & ſeq.
Baſilicas Principum Apoſtolorum extra Vrbem poſitas nullum paſſas incendium vnde colligatur. 38.e
Baſilicinus regij dromonis remex a Michaele Imp. purpura indutus ad Imperium euehitur. 377.b
Baſilio Chartophylaci Ignatij defenſori lingua præſcinditur. 163.d
Baſiliſcus ſtatu ſuo & viſu Populum Romanum perimens a Leone Papa IIII. orationibus fugatur. 54.a.b
Baſilius Macedo Michaelem Imp. ebrium multa ſcelera fieri iubentem impedit. 189.e. coniuratos in Bardam Cæſarem animo cadentes ad facinus inſtigat. 375.d. Imperator a Michaele Imp. creatur. 376.b. 377.a. Photij artes deprehendens, eumdem odio proſequitur. ibid.e. ſolus Imperium adeptus reuocat Legatos Photij in Occidentem ad perferendum Nicolai Papæ anathema miſſos. 378.b. Photium Patriarchatu priuat, & in monaſterium deturbat. ibid. Ignatium Patriarcham reducit. ibid.c. 380.a. ſcripta Photy deferri ſibi iubet. ibid. d. eius progenies & patria. 380.c. Eudociam Michaelis Imp. concubinam vxorem habuit. ibid. a Photio Imperator coronatus. ibid. per viſionem Chriſtum videt cum Michaele Imp. exprobrantem ſibi domini necem. ibid. crimen ſuum deplorat, & eleemoſynis incumbit. ibid.d. Eccleſiam cognomento Nouam extruit. ibid. Nicolai Papæ litteris e tenebris erutis, ſecundum eas Ignatium reſtituit. 381.a. de eo Nicolaum Papam per litteras certiorem facit. ibid.b. de ordinatis a Photio quid agendum ſit cōſulit. ibid.d. pro lapſis ſed pœnitentibus intercedit. ibid.e. Legatum dirigit ad Nicolaum Papam. 382.a. laudatur a Photio. 383.a. Conſtantinum filium Collegam Imperij adſciſcit. 397.c. legationem ad Hadrianum Papam dirigit. 407.e. falſo a Photio libello contra Nicolaum Papam conficto ſubſcripſiſſe fingitur. 408.e. de rebus geſtis ab Hadriano Papa laudatur. 416.a. vt monachos Roma fugientes remittat ab eodem rogatur. 417.e. vt in bono perſeueret admonetur. 418.a. commendantur ipſi Legati Apoſtolici & ſuus. ibid. b.c. obuiam mittit Legatis Apoſtolicis Theſſalonicam vſque. 419.b. in chryſotriclinium venientibus aſſurgit, & litteras Apoſtolicas oſculata manu ſuſcipit. ibid.d. eius ad Legatos Apoſtolicos oratio, & quænam. ibid. eiuſdem aurea ad pſeudoepiſcopos Photianos redire nolentes exhortatio. 425.c. eiuſdem ſtupenda humilitas. ibid.e. prophetice de Photij per artes diaboli reſtitutione loquitur. 426.c. d. ad laicos poſt completam Octauam Synodum quā præclaram habeat admonitionem. 432.c. renuit ante nomina Legatorum Patriarchalium ſedium ſuum & filiorum Impp. nomina ad finem Synodi poni. 433.a. ingratitudinis erga Sedem Romanam conuincitur, & quare. 441.d. 443.d. libellos Epiſcoporum pœnitentium e cubiculo Legatorum Sedis Apoſtolicæ per cuſtodes auferri curat. 441.e. eoſdem reſtituit. 443.a. Photium cum familiaribus in exilium eijcit. 468.a. Leonem ſecundum filium Imperatorem creat. 470.c. Alexandrum ite, Stephanum Deo dedicat, filias in monaſterijs collocat. ibid. Legatos mittit vna cum Ignatio pro diſpenſationibus Romam. 471.d. ad Hadrianum Papam quales litteras ſcribat. 473.a fingit ſe neſcire de Legatorum Apoſtolicorum infelici itinere. ibid.c. dona quænam Pontifici tranſmittat. ibid.e. victoriam de barbaris conſequitur. 475.e. litteras increpatorias per Legatum ad Ludouicum Imp. mittit quod nomen Imperatoris affectet. 486.c. multipliciter ab eodem refutatur, & mendaciorum arguitur. ibid.e. & ſeqq. reprehenditur ab eodem de neglecta ſalute & cura Legatorum Apoſtolicorum. 491.b. offenſus acutiſſimis Ludouici Imp. litteris ad dolos conuertitur. 502.e. legationem honorificam & munera ad Ludouicum Germaniæ Regem dirigit. 507.a. Legatos Apoſtolicos iterum Conſtantinopolim mitti pro pace illius Eccleſiæ componenda a Ioanne Papa flagitat. 532.a. a Theophane regio clerico deceptus Photium Conſtantinopolim reuocat. 542.e. a Deo amiſſione filij primogeniti punitur & alijs vindictis. 546.e. 547.c. pro Photio in communionem recipiendo Legatos Romā mittit ad Ioannem Papam. 550.b. improbat, quæ in Octaua Oecumenica Synodo probauerat contra Photium. 569.a. arte necromantica Santabareni aſpectu Conſtantini filij defuncti fruitur. 569.d. eiuſdem fallacijs Leoni filio peſſima minatur. 570.a officioſus erga Eccleſiam Romanam. 572.d. Sarracenos Orientis oras infeſtantes ſuperat. 575.d. quid in Marinum Papam Photium damnantem obijciat. 583.c. irascitur Hadriano III. Pontifici quod ſuis blanditijs de Photij damnatione nihil remittat. 598.c. contumelioſas eidem litteras dirigit. ibid. ob eaſdem a Stephano VI. ſucceſſore Hadriani redarguitur. 601.d. & ſeq. ſenatus intercessione & pſittaci voce querula Leonem filium e carcere educi iubet. 607.d. diarrhœa correptus moritur. ibid. quamdiu regnauerit. ibid. a pietate

Universidad de Deusto
Biblioteca

commendatur. ibid. & seq. Iudæos plurimos ad Fidem conuertit. 608.d. monachali habitu ad extremum vitæ ex voto vsus, & quare. 609.d. quænam de Iure Græcorum conscripserit. ibid. e. & seq. eiusdem ad filium Leonem documenta. 610.b. auctor Menologij Græcorum. 611.a. Constantinopolim fame laborantem intelligens quam seuere Præfectos vrbis increpauerit. 793.b

Basilius Cretæ quondam Episcopus Michaelem Imp. constanter monet de non contigendis sacris muneribus. 219.c. grauiter ab Imperatore vapulat. ibid.d

Basilius quidam monachus Roma fugiens, de Ecclesia Occidentali apud Orientales cõqueritur. 254.a

Basilius Thessalonicæ Episcopus ex parte Ignatij Romam mitti a Nicolao petitur. 316.c

Basilius Spatharius Basilij Imp. ad Nicolaum Papã Legatus. 382.a. Hadriano Papæ se præsentat 408.b. quantum laboret pro ordinatis a Photio. 417.b. ab Hadriano Imperatori commendatur. 418.c

Basilius monachus Constantinopolim absque licentia Sedis Apostolicæ Roma fugiens, ab Hadriano, vt remittatur, petitur. 417.c

Basilius Sacellarius Sedis Apostolicæ Legatos excipit Constantinopoli. 419.c

Basilius in Synodum introductus negat se libellum aduersus Nicolaum Papam attulisse. 428.d

Basilius regius Mandator pœnitentiam accipit de falso in Ignatium dicto testimonio. 429.b

Basilius Spatharius sacrorum illusor ad pœnitentiam admittitur. 429.c

Basilius Rhodius frustra conatur permutare captiuos cum Chaunda Sarracenorum Duce. 730.a

Basilius Cæsareæ Metropolita præter morem Polyeucto Patriarchæ Constantinopolitani manus imponit. 752.a

Basilius regij cubiculi Præfectus e serua natus Constantinum Imperatorem in Polyeuctum instigat. 752.b

Basilius anachoreta S. Pauli anachoretæ frater, & doctor. 752.c

Basilius Romani iunioris filius Imperator. 760.c. cũ fratre Constantino patri in Imperium succedens ambo a Nicephoro suppriminuntur. 777.c. ponem in processione subsequentes honoris causa in terram vsque adorant. 797.b. Imperatores creantur. 829.c. matrem ab exilio reuocant. 830.a. numismata cum imagine Saluatoris cudunt, ex instituto Ioannis Zemiscis Imperatoris. ibid. Leonem Domesticum & Nicolaum Protospatharium in Calabriam Præfectos mittunt. 831.c

Basilius Paraknoumenos proto a secretis. 798.b

Basilius Excubiarum Præfectus Theophanam Imperatricem e magno templo extractam in Armeniam exulatum mittit. 814.b

Basilius Scamandrenus monachus vir religiosus Patriarcha Constantinopolitanus subrogatur. 815.a. in Synodo Constantinopolitana criminis accusatus deponitur. 830.c

Basilius Præfectus sub Basilio & Constantino Imperatoribus, Ioannis Zemiscis Imperatoris interfector. 831.c. Bardam Sclerum Orientis Ducem in ordinem redigere tentat. ibid.

Basilius Apocaucus Prætor Corinthi ægrotans, aduocato S. Nicone sanatur, & metu Bulgarorum liberatur. 843.d.e. Lacedæmonem ad thecam S. Niconis orationis causa proficiscitur. ibid.e. oleo secum a theca allato seruum lethaliter ægrotantem curat. 844.a

Basilius cum Constantino fratre Impp. quæstionem de quadrigamia in Ecclesia Constantinopolitana componit. 896.e. Ioannem Malacenum apud se calumnijs proditionis accusatum ad se vinctum perduci iubet. 924.a.b. detectis calumnijs eumdem honorifice colit. ibid.c. vt Venetos sibi promptos habeat, Argyri filiam eorum Duci matrimonio iungit. 925.b

Bassacius Abbas Cassinensis creatur & quando. 11.b.d. a S. Apollinari Abbate contra metum Sarracenorum animatur. 39.a. visionem sibi ostensam monachis enarrat. ibid.b. Ludouicum Imp. contra Sarracenos in Italiam precibus euocat. 76.d

Baturatus diœcesis Moguntinæ Episcopus Synodo præsens interfuit. 56.b

Beardus Castrensis Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium consensisse fingitur. 785.a

Beatæ Virginis inuocatio. 1.c

Beatæ Virginis imago in Saidanaida iuxta Damascum miraculosa. 471.a

Beatrix Ragneri Lotharingiæ Ducis filia. 684.c

Beclas, vox ficta a Photio pro obtinenda Basilij Imp. gratia, excogitata. 542.d

Bella quomodo incipienda. 322.c

Bellum Fontanicum. 452.d

Bellum Caroli Calui Imp. contra Ludouicum nepotẽ quam infelix. 519.e. & seq.

Bellum aliquando expetendum & non pax. 574.a

Bellum aduersus Ecclesiam gerens Deum sibi hostem constituit. 611.c

Bellum Bulgaricum cum Leone Imp. gestum. 634.b. cum Constantino filio renouatur. 684.d. 687.c

Bellum ciuile inter Hugonem & Albericum principem. 722.c

Bellum ciuile in Oriente incrudescit. 858.d

Bellicositas Francorum Græcis obijcitur. 490.c

Bellarminus S. R.E. Cardinalis Archiepiscopus Capuæ creatur. 810. Centuriatorem de origine Electorum Imperij Romani turpiter mentientẽ, quam potenter conuicerit. 908.c. correxit Auentinum hæreticum & Onuphrium Panuinum, asserentes Gregorium X. septem Electorum auctorem. 913.b

Bellouacense Concilium celebratur. 24.e. quid in eo actum. ibid. 25.b

Belluacum vel Bellouacum ciuitas. 32.a

Benedicto monacho ex præcepto S. Gregorij mors sua annuntiatur. 135.c

Benedictus Leuita Capitula Ecclesiastica Caroli Magni & Ludouici Pij Impp. tribus libris digessit, & Ludouici Pij tribus filijs dedicauit. 34.c. eiusdem præfixum epigramma. ibid.d. vnde illa excerpserit. 284.b

Benedictus Papa III. ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo deceptus confirmat Synodum Suessionensem. 93.a. eius de confirmatione Synodi Suessionensis epistola per Hincmarum corrupta. ibid.b.c.d.e. 94.a. succedit Leoni IIII. 129.e. 130.a. eius patria & parentes. 130.a. ab Anastasio Antipapa e Sede opera Legatorum Imp. eicitur & restituitur. ibid. eius virtutes, & sub diuersis Pontificibus, ad dignitates progressus. ibid.b. & seq. cũ lacrymis se ab onere Pontificatus eximere conatur. ibid.d. Legatos ad Imp. Missos mittit cum litteris.

131.c. iussu Anastasij e Sede depellitur, vestibus sacris spoliatur, & verberibus afficitur. 132.a. in carcerem conijcitur. ibid. cum summa celebritate e carcere in basilicam Ad præsepe ducitur. 133.a. schismaticos ad se redeuntes humaniter suscipit. ibid.b. in solium Patriarchale restituitur. ibid.c. laudatur a bonis naturæ. ibid. quæ dona diuersis Vrbis Ecclesijs sui Pontificatus exordio contulerit. ibid.d.e. 145.e. & seqq. Legatos cum muneribus Constantinopoli venientes accipit. 136.c. Acta synodalia in depositione Gregorij Syracusani habita ab Ignatio Patriarcha transmissa cõfirmat. 137.a. litteras consultatorias accipit a Lupo Ferrariensi. ibid.c. litteras comminatorias dat contra Hubertum Subdiaconum prædatorem ad Episcopos Galliarum. 142.a. moritur. 145.d. tempus Sedis eius colligitur. ibid. eiusdem Constitutio. 147.b. ordinationem vnam habuit, & quot ea creauerit. ibid. sepultus in basilica Vaticana. ibid.c. prudenter Synodum Suessionen. cum condicione confirmauit. 337.e

S. Benedictus e cœmeterio in Vrbem elatus per Leonem IIII. 65.a

Benedictus Nepesinæ Ecclesiæ Episcopus subscribit Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato. 102.c

Benedictus tit. S. Callisti presbyter Concilio generali sub Leone IIII. coacto subscribit. 103.c

Benedictus diaconus duplex idem subscriptione confirmant. 103.c

Benedictus Cremonensis Episcopus Carolo Caluo manus subscriptione fidem pollicetur. 516.e

Benedictus presbyter tit. S. Balbinæ Card. subscribit Commonitorio Legatis Apostolicis pro recipiendo Photio transmisso. 564.c

Benedictus Episcopus eidem pro Photio recipiendo ad Sedis Apostolicæ Legatis misso subscribit. 564.c

Benedictus Cardinalis diaconus homo peruersus Stephani VII. socius. 642.a. a Ioanne Nono condemnatur. 660.c

Benedictus Quartus Papa Ioanni Nono succedit. 666.c. Romanus patria patre Mammolo oriundus. ibid. moritur. ibid.e. eiusdem sepultura & epitaphium. ibid. & seq.

Benedictus Cardinalis diaconus a Ioanne XII. ad Ottonem Imp. Legatus mittitur. 770.d

Benedictus Episcopus Portuensis præsens est in Synodo Romana contra Ioannem XII. congregata. 771.d. in Synodo Romana contra Leonem pseudopapam congregata reus peragitur impositionis manus. 781.c

Benedictus Portuensis,
Benedictus tit. S. Sixti,
Benedictus Card. Archidiac.
Benedictus alius,
Benedictus quidam alius,
Benedictus Subdiaconus & Oblationarius,
Benedictus alius,
Benedictus quidam alius,
Benedictus Subdiaconus subpulmentarius,
Benedictus ciuis Romanus,
interfuerunt Synodo Romæ contra Ioannẽ XII. cõgregatæ. 771. c.d.e. 772.a

Benedictus Cardinalis diaconus cũ Hadriano Card. presbytero litteras ad Ioannem Papam defert nomine Synodi. 774.b

Benedictus Treuicensis,
Benedictus tit. S. Sixti,
Benedictus Archidiaconus,
Benedictus diaconus,
adsunt in Synodo Romana contra Leonem pseudopontificem collecta. 780.a.b

Benedictus Papa Quintus creatur Pontifex. 782.e. Romanos contra Imperatoris impetus animat. ibid. a ciuibus penuria coactis Imperatori deditur. 783.a. in pseudosynodum introductus a Benedicto Cardinali Archidiacono verbis amaris agitatur. ibid.b. sacris vestibus a Leone Papa exutus, diaconus manere permittitur, & in exilium exturbari iubetur. ibid.c. in Saxoniam ab Ottone Imperatore abductus Adaldago Hamburgensi custodiendus committitur. 788.e. eius laus a doctrina. 789.a. quomodo martyr censendus sit. ibid.b. in exilio obyit. ibid.c. Romam transfertur. 929.b.c. quænam Saxonibus de sui corporis translatione prophetauerit. ibid.

Benedictus Cardinalis Archidiaconus, Benedictum Papam in pseudosynodum introductũ quibus verbis exagitet. 783.b

Benedictus Tiburtinus, & Benedictus tit. S. Mariæ Ad præsepe, finguntur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium consensisse. 785.a.b

Benedictus VI. Romanus Pontifex creatur. 823.b. a Bonifacio Cardinali nequissimo capitur & in carcerem conijcitur. 827.b. strangulatur. ibid.

Benedictus Papa VII. creatur. 827.c. Bonifacium inuasorem Roma cedere compellit. 828.a. Sergium Episcopum Damascenum a Sarracenis ciectum humaniter excipit. 830.b. eidem Ecclesiam S. Bonifacij siue Alexij colendam confert. 834.e. S. Adelberto Pragensi Episcopo facultatem concedit Episcopatui renuntiandi. 851.b. moritur. 853.a. eius epitaphium. ibid. quæ Cassinensi monasterio donauerit. ibid.d

S. Benedictus semper ieiunans etiam diem Pascha ignorabat. 841.b

Benedictus Episcopus Pipernensis subscriptione approbat canonizationis sancti Vdalrici decretum. 890.d

Benedictus presbyter & Card. S. Stephani idem confirmat. ibid.

Benedictus Archidiaconus idem manus subscriptione roborat. ibid.e

Benedictus item diaconus. ibid.

Benedictus S. Romualdi discipulus cum Ioanne socio martyrium in Polonia subit. 934.c

Beneficia suo cuidam adhærenti Photius exprobrat. 483.c

S. Benenatus a Leone IIII. translatus e cœmeterio in Vrbem. 65.a

Beneuentani Radelchi exosi. 10.e. Siconulphum Tarento Salernum comitantur. ibid. coniunctio cum Francis & Longobardis exercitu Romam cingũt. 16.b. segetes vastant. ibid. vtrum Ottonem III. S. Bartholomæi corpus ab ipsis petentem suppositio S. Paulini corpore deceperint nec ne. 931.e. vbi Leo Ostiensis erroris arguitur. ibid. tenuerunt pellem S. Bartholomæi. 932.a

Beneuentum a Sarracenis capitur siue Mauris. 10.e

Benignitas Hadriani Papæ. 405.a

Benildis femina martyr Cordubæ. 107.b

Benno eremita a Metensibus Episcopus creatus ab ijsdem excæcatur. 701.e. ob maximam patientiam Benedictus cognomento vocitatur. ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Benno schismaticus Cardinalis Archidiaconus quam absurda de ingressu Silvestri Secundi ad Pontificatum & exitu mendaciter scripserit. 926.d
Beorredus Merciorum Rex a Danis victus Romam confugiens ibi moritur. 509. d. ob pietatem commendatur. ibid. diploma donationis fecit monasterio Chroyland pro auersione hostium paganorum. ibid.
Berardus Episcopus Paderbornensis pro Ottonis IV. fidelitate erga Sedem Apostolicam seruanda tamquam Elector Imperij spondet. 914.e
Berengarius lator Capitulorum Caroli Calui pro pacificandis rebellibus ad Francos. 140.e
Berengarius laicus pacis Capitula inter Reges Francorum initæ cognoscit. 190.d
Berengarius Dux Foroiulienſis Rex Italiæ eligitur. 620.a. Formoso Papæ ob creatum Vuidonem Imperatorem irascitur. 629.b. audita eiusdem morte festinus Papiam occupat, & Regnum obtinet. 650. c. a Ludouico Bosonis Comitis filio prælio victus fugit, & Italiam deserit. ibid. Hunnis Galliam Cisalpinã vastantibus occurrens superatur. 658.a. eosdem tributo dato recedere facit. ibid. ciuitates & Ecclesias ab Hunnis vastatas donis cumulat. ibid. Ludouicum Imperatorem captum oculis & Imperio priuat. ibid. c. a Principibus Italiæ deseritur. ibid. d. Veronam contendit timore Lamberti Imperatoris. ibid. Romam proficiscitur, & violenter coronationẽ Imperij a Papa extorquet. ibid. æ. mortuo Lamberto Imperatore summa rerum in Italia potitur. 672. a. Imperator inungitur. 685. e. a Rodulpho Galliæ Cisalpinæ Rege vincitur. 694. d. a suis occiditur, & merito. 695.e
Berengarius Princeps Luitprandum historicum ad Constantinum Imp. ablegat. 736.a. Hunnos Italiam rursus inuadere minitantes pecunijs ab incepto reuocat. 741.e. occasione pecuniæ Hungaris numerandæ quantos thesauros colligat. ibid. sublato morte Lothario Rege Regnum Italiæ occupat. 742. a. ab Ottone Italia pellitur. ibid.e. priuilegium concessit monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni. ibid. ab Ottone Italiam regendam vt subditus recipit. 743.b. Episcopos & Principes male habet. ibid.e. totam Italiam vexat. 754.a. varijs Italorum legationibus apud Ottonem Regem accusatur. 757.a. contractis copijs in monte S. Leonis se munit. 766.e. victus ab Ottone in Baioariam exulatum cum vxore mittitur. 786.d. moritur. 791.b
Berengarius Virdunensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.b
Berna villa Sedis Apostolicæ auctoritate Ecclesiæ Rhemensi restituitur. 633. d
Bernardus Abbas monasterij Floriaci Concilio Suessionensi interest. 88.b
Bernardus Comes Romanus cum Anastasio schismatico se coniungit in deiectionem Benedicti III. 131.a
Bernardus Matisconensis Episcopus interfuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a
Bernardus Comes Carolo Caluo Imp. manus subscriptione fidelitatem promittit. 517.b. contra eumdem coniurat. 527.d
Bernardus Gothiæ Marchio cõtra Carolum Caluum Imp. conspirat. ibid.
Bernardus Episcopus Halberstadensis creatur ex prædictione antecessoris Sigismundi. 695.d. interest Synodo Ingelheimensi. 738.b. moritur. 825.d
Bernegus Austrialium Saxonum Episcopus consecratur. 637. d
Bernhardus, qui & Bernardus Dux Barcinensis. 18.b. a Carolo Caluo interimitur, & quare. ibid. clades ex ipsius nece quæ sint ortæ. ibid. filius Vuillelmus suam necem vindicat, & quomodo. ibid.
Bernoldus visione accipit Ebbonem Rhemensem Archiepiscopum cum alijs Episcopis purgatorio torqueri. 79.c
Bernoldus laicus pacis initæ Capitula inter Reges Francorum habita cognoscit. 190.d
Berno Abbas S. Benedicti Gigniacensis, monasterij Cluniacensis fundator moritur. 681. e. sanctitate conspicuus. 682.a. quando illud fundauerit. ibid.b. eius nobilitas. ibid.d
Berno Abbas monasterij Augiæ inter claros scriptores relatus. 682.d. Hincmari Rhemensis Archiepiscopi discipulus. ibid. scripsit vitam S. Vdalrici Augustani Episcopi. 696.e. 825.a
Berolis. 507.d
Berta Richuini vxor ter a S. Remigio in visione iubetur discedere. 4.b. ab eodem percussa intumescit & moritur. ibid. in Ecclesia sancti Remigij sepelitur. ibid.
Berta Adelberti Marchionis Tusciæ vxor. 641. a. mater Vuidonis Romanæ ciuitatis tyranni. 679.e
Berta Hugonis Italiæ Regis filia. 726. a. matrimonio coniuncta Romano Constantini VIII. Imp. filio. ibid. mutato nomine Eudoxia vocata. ibid.b
Berta sanctimonialis deuotissima diuina reuelatione inuenit corpus S. Hunigundis virginis. 735. b. a Gitone presbytero interueniente reprehenditur de audacia eleuandi sacrum corpus absque Episcopi præsentia. ibid.c. triginta diebus continuis apud sepulchrum cum presbytero in vigilijs perseuerat. ibid.
Berta Adelaidis Ottonis Regis vxoris mater ab eodem Abbatiam Merenstein obtinet. 743. d
Berta Odonis Comitis mater Roberto Gallorum Regi sanguine iuncta nubit. 920.b.e. monstrum parit. ibid.d. repudiatur. ibid.e
Berta Abbatissa nuntia Formosi Papæ ad Fulconem Rhemensem Archiepiscopum. 632.d
Bertha Ragneri Lotharingiæ Ducis filia. 684.e
Bertarius presbyter electus Ecclesiæ Catalaunensis Episcopus. 636. a. Apostolicam Sedem appellans in exilium mittitur. ibid.
Bertharius Abbas Cassinensis Ludouicum Imperatorem honorifice suscipit. 326.e. Ioanni Papæ VIII. dissuadet, ne Landenulphum laicum Capuanum Episcopum creet. 570.e. mala inde ventura prædicit. 571.a. a Sarracenis interimitur. 598.e
Bertharius clericus Laudunensis. 538.b
Bertholdus Episcopus Mediolacensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ interfuit. 61.a
Bertoldus Ottonis II. Imp. miles fortissimus cæditur a Græcis in prælio. 849.c
Bertrandus Argentræus. 96.c. 450. 451.b
Bertulfus Abbas translator & reconditor reliquiarũ S. Stephani protomartyris. 37.c
Bertulfus Treuirensis Archiepiscopus præsidet in Synodo Latrocinali contra Hincmarum Laudunensem Attiniaci congregata. 462.c
Bessarion in Cõcilio Florentino pro Latinis certamen suscipiens Maximi Philosophi sententiam egregie interpretatur. 373.b

Besto-

Bestoualdus Britanniæ Episcopus vtrum pallium a Seuerino Papa acceperit dubitatur. 176.a
Betto monachus ad Carolum Caluũ mittitur ab Aduentio pro commendaticijs litteris apud Nicolaum Papam. 259.a. Romam profectus commendatur ab eodem Nicolao Papa. ibid.d
Bibliotheca Columnensis quondam Cardinalis Sirleti. 59.c. 183.c. 207.d. 441.d. 486.e. 554.e. 601.d. 623.a. 628.b. 665.c. 753.a
Bibliotheca Vallicellana. 250.b. 587.b. 596.b
Bibliotheca Nicolai Fabri. 347.d
Bibliotheca Sfortiana. 244.e. 411.d. 761.e
Bilduinus Ebroiacensis Episcopus præsens fuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a
Biorn Rex Daniæ. 705.c
Birca ciuitas Daniæ. 705.b
Bixtelinus cedit S. Dunstano in Archiepiscopatu Cantuariensi. 755.a
Blandimenta Græcorum Impp. in minas conuertuntur contra Nicolaum Papam, & quare. 369.a
Blasphemia horrenda Gerberti, vel Arnulphi Aurelianensis Episcopi. 877.a.b
Blasphemiæ Photij contra Octauam Synodum Oecumenicam. 467.e
Blithgarius res Ecclesiæ emit in villa Tenoilo. 4.d. famulos S. Remigij flagellis eijcit. ibid. inuocantes sanctum Remigium irridens intumescit & crepit. ibid.
Bodo Aquensis Episcopus Carolo Caluo Imp. manus subscriptione fidelitatem promittit. 517.a
Bodradus Comes Palatij manus subscriptione fidem spondet Carolo Caluo Imp. ibid.b
Bogaris Princeps Bulgarorum. 23. a. Theodoræ Imperatrici fœderis ruptionem minatur. ibid. verbis Imperatricis confusus fœdus renouat. ibid.b. nuntios accipit a sorore captiua. ibid. a Cuphara in Fide instructus. ibid.d. infidelis perseuerat. ibid. Deum Christianorum pro depellenda fame inuocat. ibid. qua depulsa Christo credit. ibid. baptizatur. ibid. venationis studiosus. ibid. quæ pingi curet, & quantum ex pictura extremi iudicij profecerit. ibid. subditos rebelles signo crucis vincit, & Christianos efficit. ibid.e. ab Imperatrice nouam regionem petit. ibid.
Bohemi Francos auxilio dæmonis prælio vincunt & fugant. 75.d. Saxoniam vastant. 686.a. S. Adelberto Pragensi Episcopo resistunt. 850.e. mancipia Christiana Iudæis vendunt. ibid. plurimis vitijs scatent. 851.a. iudaizant. ibid. S. Adalberto Episcopo necem minantur ob absonsam ab illo mœchã. 861.d. sacrum asylum violant, & mulierem inde abstractam capite truncant. ibid.e. Ecclesiam Cicensem & Hamburgensem vastant. 919.d. a Saxonibus perimuntur. ibid.
Boleslaus qui & Busclauus Meisconis Poloniæ Ducis filius peruersus. 870.d. legationem Romam mittit pro obtinenda corona regali. 934. a. interfectores Martyrum eremitarum capiens qua morte damnet. ibid.d
Bolesodes Turcarum Dux Constantinopolim venit, & baptizatur. 754. b. a Constantino Imperatore honoribus & muneribus auctus in patriam reuertitur. ibid. Romanos contra pactum oppugnat. ibid.e. Francos aggredi tentans ab Ottone capitur & suspenditur. ibid.
Bona Episcoporum post ordinationem congesta Ecclesiæ sunt. 295.b
Bona Ecclesiæ duplicibus armis vindicanda. 327. d. Dei sunt. 349.e
Bonfilius Cardinalis diaconus interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771. c. item alteri ab eodem contra Leonem pseudopontificem collectæ. 780.b
Bonifacij pseudopapæ nequitia. 876.e
S. Bonifacius a S. Eucherio iubetur Caroli Martelli sepulchrum aperire, & quare. 154. e. quæ ibi conspexerit. ibid. tempore Caroli Martelli Rhemensis & Treuirensis Ecclesiarum curam gessit, & quare. 300.e
Bonifacius Bleranæ Episcopus commonitorium pro recipiendo Photio Apostolicis Legatis transmissum subscriptione probat. 564.c.
Bonifacius VI. homo nefarius & bis gradu emotus Formoso Papæ populi violentia succedit. 640. a. eius electio improbatur a Ioanne Nono. ibid. 659.e
Bonifacius S.R.E. Scrimiarius priuilegium Gemblacensi monasterio concessum scribit. 735.a
Bonifacius Cardinalis Romanus Benedictum Papam VI. capit, & in carcere strangulat. 827. b. Sedem Apostolicã vi occupat, & huius nominis Septimum se vocat. ibid. a scriptoribus vitarum Pontificum silentio transitur. ibid. vrgente Benedicto VII. & spoliata Ecclesia Vaticana Constantinopolim fugit. 828.a. Constantinopolim redit. 855.b.c. Ioannem XIIII. in vincula conijcit, & in Hadriani mole fame necat. ibid. mortalium nequissimus fuit. ibid.d. morte repentina percussus moritur. ibid.e. a suis asseclis post mortem lanceis perfossus nudus abijcitur. 856.a. a clericis ad sepulchrum defertur. ibid.
Bonifacius Ottonis III. Imperatoris intimus amicus a S. Romualdo conuersus. 906.d. a scientia litterarum & musicæ peritia laudatur. ibid. sancti Bonifacij nomine incitatus ad martyrium, in monasterium ingreditur. ibid.e. ieiunijs & tormentis carnem domat. ibid. vitam eremiticam profitetur. 918.e. iter eius ad Prussos, & victus parcitas describitur. 919.a. quantum frigore afflictus fuerit. ibidem.
Bonipertus Signinæ Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. congregato subscribit. 103.b
Bonizo Archipresbyter & Card. S. Luciæ subscribit decreto de canonizatione S. Vdalrici. 890.d
Bonna ciuitas a Northmannis incenditur. 584.e
Bono Catalaunensis Episcopus consensum præbet Heriberto Comiti Aquitaniæ, vt filius Archiepiscopus Rhemensis creetur. 700.b
Boreales populi grauissima & prodigiosa peste consumuntur. 751.b
Borealium populorum erga Sedem Apostolicam summa reuerentia. 668.a.b. 670.e. 768.b
Borises Bulgarorum Rex capitur cum vxore a Ioanne Zemisce Imperatore. 822.a. insignibus regalibus ab eodem spoliatur & Magistri dignitatem obtinet. ibid.d
Bosestaus Bohemiæ Princeps S. Vuenceslaum fratrem Principatus occupandi causa trucidat. 716.c
Boso Comes Ludouicum Lotharij Imp. filium Romã comitatur. 15. c. pluribus modis vxorem Engeltrudem per Regna Galliarum vagantem reuocare nititur. 229.c. Romam proficiscitur ad Nicolaum Papam. ibid.d. de Lothario Rege vxorem suam in eius Regno habitare permittente conqueritur. ibid.
Boso laicus considerat Capitula pacis inter Reges.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Francorum celebrata. 190.d
Boso Dux sacri Palatij Archiminister Carolo Caluo Imp. manus subscriptione fidelitatem promittit. 317.a.
Boso Comes Legatos Apostolicos apud Ticinum detinet. 520.d. *Ioannis Papæ litteris eos dimittere iubetur. ibid. dimisit. ibid. e. in Carolum Caluum coniurat.* 527.d
Boso Princeps Ioannem Papam Romam reduxit. 537.d. *ab eodem in filium adoptatur.* 541.b
Boso Hugonis Italiæ Regis frater ob insidiarum suspicionem in carcerem conijcitur. 710.d
Brachiani montes receptaculum Basilij & S. Pauli fratrum anachoretarum. 752.e
Brandeburg Episcopatus suffraganeus Magdeburgensi Archiepiscopatui. 820.e
Brandeburgensis Ecclesia a Slauis misere deuastatur. 929.d
Branimirus Princeps a Ioanne Papa VIII. benedictus fuit. 536.c
Brannus Nomenoij Britanniæ Principis filius donationem monastery Salomonis approbauit. 451.e
Brema Colonensi Ecclesiæ prius suffraganea. 149.b. *postea Hamburgensi adiudicata.* 668.b
Bremensis Ecclesia cum Hamburgensi coniungitur. 149.a. *Colonensi adiungitur a Formoso Papa.* 639.a. *rursus a Sergio Sedis Apostolicæ occupatore Hamburgensi submittitur, & quare.* 668.b. *ab Vngaris deuastatur.* 686.a
Breona villa in Gallia. 173.b
Britanni Gallis semper fuere vectigales. 175.e. *cum Alano suo Principe S. Petro votum facientes maximo prælio Northmannos vincunt.* 626.d
Britanniæ Episcopi primum Turonensi Metropolitano subiecti fuere, & quando ab eius subiectione exempti sint. 176.b
Britones cum Rainaldo Nanneti Comite confligunt. 96.c. *fugiunt. ibid. in hostem reuertuntur, & vincunt. ibid.* d
Bruchis milites Græcorum ob multitudinem & ignauiam comparantur. 490.c
Brunichildis Regina. 457.b
Bruningus Episcopus Berengarij tyranni Archicancellarius. 742.e
Brunnuuart Abbas Hirsfeldensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ præsens fuit. 61.a
Bruno Augustanus Episcopus Salegustadiensi Concilio interfuit. 720.e
Bruno Abbas Ottonis Regis frater interest Synodo Virdunensi. 736.c *creatus Archiepiscopus Colon. Romam ad Agapitum pro obtinendo pallio mittit.* 744.b. *Israele Scotorum Episcopo usus plurimū in doctrina & pietate profecit. ibid.c. ab Agapito Papa quam præclaris titulis ornetur. ibid. Luitholphū nepotem patri reconciliat, & ei Regnum Italiæ obtinet.* 745.d. *Ratherium Veronensem Episcopum pulsum suscipit, & Leodiensi Ecclesiæ præficit.* 746.c. *Ottoni Imperatori ab Italia redeunti occurrit.* 788.d. *moritur.* 790.e. *intercessione S. Pauli in cælum receptus est. ibid.*
Bruno Episcopus constituitur iudex in causa Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi. 882.b
Bubali portentose Constantinopolim ingrediuntur. 220.c. *vnus ex illis Ecclesiam præcipuam petit, & ad ambonem peruenit. ibid. quodnam hoc sit iudicatum portentum. ibid.*
Bulgari fame vexantur. 23.c. *pro ea depellenda Deum, Christianorum inuocant. ibid. obtento auxilio in Christum credunt & baptizantur. ibid. Græcis a Romana Ecclesia deficientibus ipsi accedunt.* 320.a. *prœliantur inter se & quare.* 321.b. *decepti a Græco quodam sacerdotē se asserēte, quam pœnam ab eodem expetierint. ibid.d. Patriarcham sibi dari petunt, sed non obtinent. ibid.e. vt crucis vexillo loco equinæ caudæ in bello vtātur, a Nicolao Papa suadētur.* 322.b. *consuetudo eorum in procedendo ad bellum qualis. ibid. a Nicolao Papa mutatur. ibid.c. baptizantur a Legatis Apostolicis.* 352.c. *tentantur a Græcis, vt a Romana Ecclesia deficiant.* 439.c. *primum Episcopum a Græcis accipiunt.* 467.d. *a Basilio Imp. domiti.* 609.d. *cum Leone Basilij filio bellum crudelissimum renouant.* 634.b. *ad obedientiam Ecclesiæ Romanæ redeunt. ibid. Constantinopolim obsident.* 684.d. *pace inta, & muneribus acceptis domū reuertuntur. ibid.e bellum renouantes primo victi postremo victores euadunt.* 687.c. *Constantinopolim obsidentes fugantur. ibid. rursus Constantinopolim cingunt, & suburbijs grauia damna inferunt.* 702.e. *a Ioanne Zemisce Imperatore vincuntur.* 821.e. *duce Salomone Rege Græciam infestant.* 843.c
Buptus Bremensis Episcopus interest Romanæ Synodo contra Ioannem XII. congregatæ. 771.b
Burchardus laicus considerat Capitula pacis inter Reges Francorum factæ. 190.d
Burchardus Alamannorum Princeps in auxilium Rodulphi Regis generi profectus in Italia trucidatur. 700.e
Burchardus Franconi fratri in Episcopatu Vuormatiensi ab Ottone III. substituitur. 928.c
Burchartes confirmat diploma donationis Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessum. 766.d
Burdegala Galliæ ciuitas. 26.b. *a paganis infestatur.* 519.a
Burghartus Comes subscriptione confirmat diploma donationis ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ factum. 766.c
Burgundia Roberto Francorum Regi rebellis ab eodem hostili exercitu peruaditur. 921.a
Buselauinus Regis Sclauonici filius a S. Romualdo monastico habitu indutus. 906.c
Bysantius Barisianus iussu Imperatoris Nicephori scommata in Latinos euomens, discedente Luitprando Legato veniam petit. 802.c

C

Cadalous pseudoepiscopus exemplo Ioannis Placentini Sedis Apostolicæ inuasoris ad meliorem frugem redire admonetur. 902.b
Cadauer Formosi Papæ sacrilege tractatum a Stephano VII. Papa. 640.c. 642.a. *miraculose ab imaginibus salutatur. ibid.d*
Cadeloris factiosus synodali epistola Concilij Tullensis monetur. 177.c
Cæcus in somnis admonitus vt Ecclesiam S. Hilarij Rhemis accedat, visum recipit. 709.b *alius quidā ad sepulchrum Leonis Nonantulani monasterij Abbatis visum recepit.* 864.e
Cædes ingens in Dania ob non receptum Euāgelium. 150.b. *alia Principum Romanorum ob iniurias Formoso Papæ illatas.* 639.c. *alia Hunnorum maxima in Germaniam irrumpentium.* 708.a. *alia eorumdem in finibus Marsorum.* 713.a. *alia eorumdem maxima in Germania.* 749.e. *alia Romanorum ob factam in Ottonem Imp. coniurationem.* 779.a
Cælum in Gallijs ardere visum Hunnorum aduentum prænuntiat. ibid.
Cæsar Costa Archiepiscopus Capuanus moritur, & successorem habet doctrina & virtutibus Illustrissimum Robertum Cardinalem Bellarminū. 810.d
Cæsarius Sergij Magistri militum filius a Leone IIII. excipitur, & de aduentu inquiritur. 66.c
Cæsarius Abbas cum Anastasio Bibliothecario Neapolim profectus, iussu Hadriani Papæ eam excommunicat. 505.b
Cæsarius Theophanes quo astu Tryphonem Patriarcham Constantinop. adegerit vt deponeretur. 725.d
Cæsarodunum Carolo Caluo ab Hadriano Papa commendatur. 495.c.d
Caietani collecta classe Romanæ Ecclesiæ aduersus Sarracenos opem ferunt. 66.b. *a Sarracenis cæduntur & capiuntur.* 571.d
Calamon locus in quo Photius sua scripta abdit. 378.d
Calbilium collis in Hispania. 17.c. *nobilis apparitione S. Iacobi. ibid.*
Calnensis Synodus indicitur propter tumultuantes contra S. Dunstanum clericos. 838.d
Calphon Rex Sarracenorum. 11.a. *colitur a Radelchi. ibid.*
Calumnia in Methodium Patriarcham fabricata, & quænam. 2.b. *alia Photij in eos, qui sibi adhærere recusantes Romam commeare maluerunt.* 215.b. c.d. *alia Nicephori Imperatoris in Romanos Pontifices.* 808.d
Calumniæ Græcorum in Latinam Ecclesiam. 366.b. *& seq* 372.a.b. *explodūtur. ibid.d. aliæ Photij in Latinos.* 589.b.*& seq.*
Calumniatores S. Dunstani in Synodo Calnensi lapso diuinitus cœnaculo eliduntur. 838.d
Camillus Catetanus Patriarcha Alexandrinus Abbas S. Vincenty super Vulturni fontes. 730.e. 844.d
Caminizus fluuius. 632.b
Campanarum vsus vnde & quando apud Græcos cœperit. 319.b
Campanas in Ecclesiis consecrandi vsus vnde ortum habeat. 810.e. *improprie baptizari dicuntur. ibid.*
Campania a Sarracenis deuastatur. 525.c. *ab Vngaris diripitur.* 712.e
Campsis Michaelis Bulgariæ Regis ad Synodum Octauam Legatus. 430.e
Campus Neronis. 131.d
Cancio Senensis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato subscribit. 102.d
S. Candida translata e cœmeterio a Leone IIII. in Vrbem. 65.a
Canes muti vocati Episcopi, qui laicorum vitia dissimulant. 33.b
Caniculum quid sonet. 433.b
Canon Africani Concilij de prouocatione citatus. 89.c *alias Eliberitani contra falsos accusatores clericorum.* 91.e. *alius Sardicensis contra Clericos saltu ordinatos.* 92.b. *alius contra impedientes electionē Pontificis.* 100.a. 102.b. *alius Concilij Valentini de instituendis litterarum scholis.* 180.a. *alius Photij de promotione laicorum.* 202.a. *alius contra promotionem Patriarchæ. ibid.b. alius Sardicensis de non iudicando Episcopo e sede electo.* 205.c. *alij duo Synodi Romanæ contra Theopaschitas.* 224.e. *alius Ilerdensis in incestuosos.* 226.d. *alius Armenorum peruersus de cibis.* 256.a. *alij in Synodo Triburiensi constituti.* 638.d. *alius Leonis pseudopontificis Ottoni Imp. pro electione Summi Pontificis concessus.* 783.e. *inualidus censetur, & quare.* 784.d
Canones in Synodo Octaua recitati quinam & quales. 431.a.*& seq.*
Canones in pseudosynodo Photiana subdoli & iniqui. 568.d
Canones Romano Pontifici subiecti. 875.e
Canonizatio S. Vdalrici Augustani Episcopi. 889.e
Cantaburg ciuitas nouæ sectæ sedes. 637.a. *quænam illa & quam peruersa. ibid.*
Canusium locus Italiæ. 327.b
Capellis Abbatia Rhemensi Ecclesiæ Sedis Apostolicæ auctoritate restituitur. 633.d
Capillorum resectio quid in religiosis significet. 211.e
Capillos mittere apud barbaros aliquos summa fidei pignus olim fuit. 439.e
Capitula Caroli Magni & Ludouici Pij Impp. ab Anegiso collecta. 34.c. *a Benedicto Leuita tribus libris distincta, tribus filijs Ludouici Pij dedicata. ibid. quando fuerint promulgata per Lotharium Imp.* 49.e. 50.a
Capitula a Carolo Caluo & Principibus ex Concilio Meldensi excerpta, & approbata. 40.e. *alia eiusdem ad Synodum Suession. addita.* 94.c.d.e. 95.a. b.c.d.e. 96.a. *alia Synodi Lingonensis de erroribus Gothescalci apud Concilium Tullense lecta reponuntur.* 170.b. *alia Synodi Confluentanæ de pace inter Reges Francorum factā.* 190.d.*& seq. alia Synodi Aquisgranensis sub Lothario Rege Francorum habitæ.* 225.e.*& seq. alia Romanæ Synodi in causa Colonensis & Treuirensis Archiepiscoporum.* 247.b. *alia Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaum Papam.* 257.c.*& seq. alia centum sex Nicolai Papæ ad consulta Bulgarorum remissa.* 322.b. *alia decem Græcorum Impp. calumniose Latinæ Ecclesiæ obiecta diluuntur.* 370.c. *alia quinquaginta duo falsa Photy contra Ignatium Patriarcham confecta.* 379.d. *alia Synodi Metensis pro Lotharij defuncti Regno ad Carolum Caluum transferendo.* 448.a.*& seq. alia Caroli Calui quondam contra bannitos & latrones lata renouantur, & quare.* 508.b. *alia duodecim ignotæ Synodi.* 663.a.*& seq.*
Capitulum Leonis Papæ de conseruando vnicuique Metropolitano suo iure quomodo intelligendum. 260.c
Capua exuritur a Sarracenis. 10.c. 11.b. *a Guaiferio Salernitano Principe obsessa liberatur a Ioanne VIII. Papa.* 570.d. *Archiepiscopatu honoratur.* 789.e. 810.b
Capuana Ecclesia omnium prima in Regno Neapolitano Archiepiscopatus dignitate exaltatur. 810.c
Capuani Radelchim timent. 10.c. *ad Siconulphum Tarenti exulantem confugiunt. ibid. eum sibi Principem eligunt. ibid. eumdem Salernum comitantur. ibid. Ludouico Imp. corpus S. Germani obuiam placandi causa mittunt.* 503.a. *electo Landulpho legitimo Episcopo Landenulphum nobilem coniugatum in sedem intrudunt.* 570.e. *Mansonem Cassinensem Abbatem captum cæcant, & quare.* 896.e. 897.b
Capuanus Episcopatus diuiditur & quare. 571.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Captiuitas Ottonis II. Imp. 849.b
Caput S. Pelagij pueri vbi custodiatur. 699.b
Caput S. Vnni Archiepiscopi Hamburgensis Bremam delatum. 711.b
Carbeas Theodoti Præfecti Orientis minister. 24.c. *Manichæus. ibid. patrem in crucem actum dolet. ibid. collectis aliquot Manichæis fugit. ibid. recipitur a ciuibus Armenmunis. ibid. cum ijs Romanorum fines infestat. ibid.d. Sarracenis se iungit.* ibid.
Cardinales in Ecclesia septuaginta seniorum apud Iudæos, personam sustinent, Pontifex Moysis. 582.d
Cariſſiacum locus Galliæ. 138.a. 508.b.c. 519.d
Carnellum, antiquitus Liris, flumen. 38.c
Carolina stirps in Ludouico Lotharij iunioris Regis Francorum filio extinguitur. 857.e. *cur ab ea Regnum defecerit.* 866.d
Carolinorum in Germania Regni finis. 682.a
Caroliuenna locus in Gallia. 27.a. 28.b
Carolomannus Caroli Calui filius a patre extra Regnum electus Hadriani Papæ intercessione liberatur. 460.a. *Gallias latronum multitudine infestat.* 508.b
Carolomannus Ludouici Germaniæ Regis filius a patre cum exercitu in Italiam mittitur contra Carolum Caluum. 511.c. *muneribus ab eodem corruptus & deceptus Italiam deserit. ibid. eumdem iam Imperatorem in Italiam euntem bellico apparatu subsequitur.* 527.c. *Imperatorem suo aduentu in fugam vertit. ibid.d. rumore falso de Imperatoris cum Pontifice ad se aduentu perterritus fugit. ibid.e. tacite affectat Imperium a Ioanne Papa obtinere.* 531.d. *moritur.* 606.c
Carolomannus Ludouici Balbi Imp. filius. 549.d. *ab Hincmaro de Regno gubernando instituitur. ibid. ob corporis debilitatem inhabilis ad Regnū. ibid.e*
Carolus cognomento Caluus cum fratre Ludouico, Lothario Imp. fratri Regnum restituit. 3.d. *Deo gratias agit quod Lotharius frater resipiscat. ibid.e. ad Episcopos & sacerdotes se remittit.* 4.a. *Fulconē seu Fulquum presbyterum ab Episcopio Rhemensi eycit. ibid.b. Episcopium Rhemense inter suos diuidit. ibid. Bernhardum Ducem Barcinensem interficit.* 18.b. *& qua de causa. ibid. quo anno eadem patrarit. ibid.c. Synodum Bellouaci conuocat.* 25.a. *quæ tractanda proponat. ibid.b. gaudet ob electium Hincmarum. ibid.c. a Britannis euocatur, & quare.* 26.a. *partem exercitus inuocato S. Dionysio contra Northmānos ducit.* 27.b. *eidem Sanctō a patre commendatus. ibid.d. pro monasterio S. Dionysii mori constituit. ibid. Legatos Northmannorum excipit.* 29.b. *eius permissu celebratur Cōcilium Meldense anno Regni sexto.* 32.b. *reprehenditur ab Episcopis eiusdem Concily.* 33.c. *Capitula sibi dedicata, ab auo & patre Impp. concinnata promulgat.* 34.e. 35.a. *Decreta Patrum Meldensis Concily non recipit. ibid. ablata Rhemensi Ecclesia bona in gratiam Hincmari restituit. ibid.b. Diploma conficit de restitutione bonorum Rhemensis Ecclesiæ. ibid. duo alia eiusdem diuersa diplomata pro eadem Ecclesia Rhemensi.* 36.a. *Gauzlino Gauzberti filio Præfecturam monasterij Fossatensis donat.* 37.a. *ob non accepta omnia sibi ab Episcopis Concily Meldensis proposita Capitula Northmannis parere cogitur.* 40.c.d. *Odulpho Comiti Cellam S. Iudoci a monachis Ferrarienſibus ablatam donat.* 41.d. *post inuasionem rerum Ecclesiasticarum semper bello inferior fuit.* 42.b. *litteras accipit a Lupo Ferrariensi acutissimas.* 42.e. 43.a.b.c.d. *Northmannos timore in partem Regni accipit.* 73.a. *a maiorum suorum fortitudine degener, & quare. ibid.& b. a Lupo Ferrariensi, vt feliciter viuat, instituitur. ibid.e.* 74.a.b.c.d.e. 75.a.b.c *nepotes suos Pipinum & Carolum ex Pipino fratre, in monasterium cur detrudat.* 87.d. *Concilio Suessionensi interfuit. ibid.e.* 88.b. *ciecto Ebbone Hincmarum Archiepiscopum Rhemensem constituit. ibid. intercedit pro clericis, qui Episcopos falso de restitutione Ebbonis accusarant.* 92.d. *capitula quædam ad Synodum Suessionensem adiungit.* 94.c. *& seqq. Synodum apud Cariſſiacum congregat.* 138.a. *eidem pulcherrime præfatur. ibid.b.& seq. Conuentum habet apud S. Quintinum, & quare.* 145.a. *accusatur a suis apud Ludouicum Regem Germaniæ.* 151.a. *qua occasione laicis bona Ecclesiastica distribuerit.* 155.c. *bello Northmannorum occupatus a fratre oppugnatur.* 161.a. *ex inopinato Regnum suum recipit, & qua occasione. ibid. de fratre apud Pontificem, & Imperatorem per Legatos conqueritur. ibid. cum fratre ac nepote in Rheni insula colloquium habet.* 169.e. *curat Concilium apud Tullum celebrari generale.* 170.a. *libellum Concilio offert aduersum Vuenilonem Archiepiscopum. ibid.b.* 171.c. 172.c. *& seqq. quanti Episcopos faciat. ibid.e. a Vuenilone Rex consecratus est. ibid.* 173.c. *rebellibus suis publica Synodo culpam admissam ignoscit.* 193.b. *de facto iuramento fratri & nepotibus præstito apud Nicolaum Papam accusatur. ibid.d. Lotharij nepotis amicitiā fugit, & quare.* 230.b. *reconciliatus, mittit pacis conditiones ad eumdem. ibid.c. eius aduersus Lotharium contestatio ad Ludouicum fratrem missa. ibid.d. ad Nicolaum Papam scribendo Aduentium Metensium Episcopum commendat.* 259.a. *& seq. Bettonem item monachum litterarum portatorem. ibid.d. ad Rhotadum Suessionensem Episcopum collocuturus accedit.* 264.d. *Synodo se obedire promittit. ibid. vestem splendidissimam B. Petro offert.* 269.a. *moleste fert Pontificem pro filiæ suæ raptore intercedere. ibid.b. cur Episcopos suos ad Synodum in causa Lotharij indictam venire non iuerit.* 273.a. *omnibus modis Synodum in causa Lotharij congregandam impedire conatur.* 274.c. *rogat Nicolaum Rhotaldi patrocinium non suscipere. ibid.e. rogatur & iubetur Rhotaldi protectionem suscipere.* 291.a. *conquestus apud Nicolaum Papam de Rhotaldo, ab eodem cohibetur.* 292.b. *honorifice Arsenium Legatum Apostolicum excipit.* 305.c. *scribit ad Nicolaum Papam responsoriam.* 347.d. *Hincmari in Sedem Apostolicam obedientiam commendat.* 348.a. *ingratus in eumdē.* 359.b. *litteras synodales effringit & inspicit. ibid. alias litteras suo nomine in Hincmarum scriptas Romam perferri iubet. ibid. ad Lotharium nepotem profiscitur, vt eū ad obediendum Sedi Apostolicæ adhortetur.* 387.a. *occupato Lotharij demortui Regno per Hadriani Papæ legationē illud restituere iubetur.* 445.c. *in Synodo Metensi quæstam promittat.* 448.d. *coronatur ibidem pro Regno Lotharij.* 449.d.e. *Legatos cum muneribus ad Hadrianum Papam placandum Romam mittit. ibid. Ludouicum fratrem timore belli in partem Regni Lotharij*

tharij suscipit. 451.e. *increpatur ab Hadriano.* 452.b.c. *iratus infectō negotio Legatos Apostolicos dimittit.* 460.a. *struthioni comparatur, & quare. ibid.b. digne filium rebellem patitur, & quare.* 461.e. *libellum precum quotidianarum sibi conscribi iubet. ibid.e. ab Hadriano de murmuratione increpatur.* 494.a. *ab eodem laudatur. ibid.b.* 495.d. *contumaciſſimas ad eumdem litteras reddit.* 499.b. *Capitula contra bannitos & latrones a se promulgata renouat.* 508.b. *audito Ludouici Imperatoris obitu Italiam inuadit, & omnes thesauros corradit.* 511.b. *bello petitus a Carolomanno Ludouici Regis filio, ad fraudes conuertitur, & fugit. ibid.c. eodem muneribus extra Italiam expulso, Romam properat. ibid. Populo Romano muneribus corrupto Imperator a Ioanne Papa coronatur. ibid.d. alio modo eius coronatio refertur.* 512.b.c. *abunde laudatur a Ioanne Papa.* 514.a.& seq. *Legatos Apostolicos Pontigonem ad futuram Synodum euocat.* 517.d. *habitu Imperiali in Synodum cum Legatis Apostolicis ingreditur & residet. ibid.e. ibidem Legatos Ludouici Regis fratris sui audit.* 518.c. *Legatos Apostolicos muneribus donatos e Synodo Pontigonensi Romam remittit.* 519.d. *Senonensem & Augustodunensem Episcopos ijs adiungit. ibid. alios Legatos Apostolicos ad fratrem & eius filios ac Episcopos mittit. ibid. Cariſſiaci eumdem obijsse certior fit. ibid. a Ludouico Ludouici Regis filio, quem iniusto bello persequitur, turpiter fugatur. ibid.e. diuinitus superatus est.* 520.c. *Sennacherib comparatur. ibid. pro Romanæ Ecclesiæ auxilio a Ioanne Papa rogatus, nil minus cogitat.* 522.b. *ab Erico monacho Antisiodorensi de studio restituendi bonas litteras laudatur. ibid.d. virorum doctorum sui temporis Mœcenas.* 523.b. *rursus a Pontifice pro ferendo contra Sarracenos auxilio imploratur. ibid.c. a Pontifice ramis benedictis palmarum donatur, & quare.* 526.c. *Concilium Compendij celebrat, & quare. ibid. quibus de causis.* 527.a. *in Italiam veniens Ioannem Papam obuiam habet. ibid.c. in occursum illius suos mittit. ibid. ipse eidem occurrit, & cum eo Papiam contendit. ibid. audito Carolomanni nepotis bellico aduentu Papiam cum Pontifice deserit. ibid. suorum coniurationem animaduertens, & Carolomanni aduentum timens, fugit. ibid.d. imaginem Crucifixi auream B. Petro dono mittit. ibid. a Sedechia medico Hebræo veneno potatus necatur.* 528.a. *Vercellis sepultus post septennium Parisios transfertur.* ibid.
Carolus Magnus Ecclesiarum defensor & patronus. 32.d. *Galliæ Regnum ampliauit. ibid. eius laus.* 500.d. 513.c. *eiusdem sepulchrum ab Ottone III. aperitur, & viso corpore clauditur.* 919.b
Carolus Pipini Caroli Calui fratris filius, & Caroli Calui nepos, ab eodem in monasterium cur sit detrusus. 87.d
Carolus successor Rabani in Archiepiscopatu Moguntino. 143.a. *Concilium celebrat. ibid.e.* 144.a
Carolus Martellus ob inuasionem rerum Ecclesiasticarum apud inferos condemnatus. 154.d. *quo signo sit compertum.* ibid.e
Carolus Caroli Calui filius patrem offensum habens, Hincmarum Rhemensem ad eumdem intercessorē mittit. 293.d
Carolus Ludouici Germaniæ Regis filius minimus Francofordiæ a diabolo arripitur. 508.c. *causa illius assignatur. ibid. quoties contra patrem conspirauit, toties se malo dæmoni traditum fatetur. ibid.e*
Carolus Posthumus Ludouici Balbi Imperatoris filius. 549.d
Carolus Crassus Ludouici Germaniæ Regis filius a Ioanne Papa vt Legatos Romam mittat, monetur. 550.a. *Regnum Longobardiæ obtinet. ibid. Imperator Romæ coronatur.* 579.b. *Ecclesiam Tungrensem dotat. ibid.c. ob Northmannorum per Gallias grassationes ab Italia redit.* 585.b. *Northmannorum Duces pecunijs a Gallis auertit. ibid. moritur.* 619.e. *ad summas miserias quare redactus fuerit.* 620.a. *visionem habuit de inferis, & qualis fuerit.* ibid.
Carolus cognomento Simplex Ludouici Balbi Imp. filius. 606.c. *a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo Carolo Crasso Imperatori commendatur. ibid.d. ab eodem Rex Francorum inungitur.* 629.e. *ab eodem Vuidoni Imperatori & Arnulpho Regi commendatur.* 630.a. *pacem init cum Odone.* 642.d. *eadem soluta bellum parat.* 644.a. *Northmannos in auxilium vocare cogitans a Fulcone increpatur & reuocatur. ibid. Haganonem virum ignobilem Principibus suis præferens ijsdem causam rebellionis præbet.* 689.e. 694.b. *reconciliatur ijsdem ab Hereuco Rhemorum Archiepiscopo. ibid. legationē dirigit ad Henricum Saxonum Regem. ibid.e. reliquias S. Dionysii eidem mittens prophetat se Regnum Francorum mittere. ibid. Northmannos contra Robertum Regem in auxilium aduocans ex prædictione olim Fulconis, Regno excidit.* 695.c.d. *Robertum ex improuiso adortus occidens, ab Hugone filio necis paternæ vindice in fugam vertitur. ibid. dolo Heriberti Comitis in carcerem deturbatur. ibid. Ioannis Decimi iussu ab eodem liberatur.* 701.d. *quo e throno deposito in eumdem retruditur. ibid. moritur.* 703.e
Carolus Lotharingiæ Dux Hermenfredum rerum Ecclesiasticarum occupatorem bello petit. 838.b. *corpus S. Gudilæ virginis ab eodem aufert, & Bruxellas transfert.* ibid.
Carolus Lotharij Regis iunioris frater a Regno excluditur, & quare. 858.a. *ab Hugone Rege Francorum in carcerem conijcitur. ibid.d.* 866.d. *ciuitatem Rhemensem proditione capit.* 865.a
S. Carpophorus a cœmeterio per Leonem IIII. in Vrbem elatus. 64.e
Cartuitius Episcopus Stephani Hungarorum Regis vitæ scriptor. 862.a. 918.b. 933.b
Cassinense monasterium S. Benedicti. 11.b. *quomodo a Sarracenorum inuasione ereptum.* 39.a.b.c. *expoliatur a Siconulpho omnibus diuitijs, & donarijs Regum. ibid. visitatur a Ludouico Imp. & confirmatis priuilegijs, donis ab eodem augetur.* 327.a
Castellæ Comes contra Ordonium Tertium rebellat. 742.d
Castellum S. Viti a Sarracenis capitur. 55.c
Castitas maxima Libentij Hamburgensis Archiepiscopi. 860.a
Castitatis insigne exemplum monialiū Collinghamensis monasterij. 463.e.& seq.
S. Castorius translatus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem. 64.e
Castrum Rotundum in Græcia S. Ioannis Euangelistæ Ecclesia celebre. 419.c

Ca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Castrum S. Germani a Roberto Francorum Rege oppugnatur. 921.b.c. hora prœlij densissima circumfusum nebula ab hostium insultu defenditur. ibid.d
Catena S. Petri Comitem Ottonis Imperatoris dæmonio obsessum liberat. 814.c
Catholicum nomen quam nequiter Photius sibi assumat. 483.b
Caualli Alpharaces Hispanici bello idonei. 581.e
Cauda equina bellicum insigne apud Bulgaros. 322.b
Causa Dei magis curanda quam hominis. 57.c
Causa Ebbonis iusta esse demonstratur. 340.c. tota repetitur. 355.d
Causa ficta electionis Photij a Zonara adducta. 380.d
Causa contentionis de diœcesi Bulgarica arte subdola a Græcis vni interpreti demandatur. 439.c
Causa proditionis Ludouici Imp. duplex. 503.b
Causa ob quam Deus tot miracula perpetrauerit in Gallijs per barbam S. Petri eo allatam. 694.c
Causam & auctorem virilium putrefactorum Methodius amicis aperit. 2.e
Causæ vastationis Northmannorum in Gallijs quænam. 27.c
Causæ legationis Photij ad Nicolaum Papam missæ quænam & quam subdolæ. 181.d
Causæ Episcoporum ad Romanum Pontificem pertinent. 285.e
Causæ odij Imperatorum Græcorum in Romanam, & totam Latinam Ecclesiam. 364.d. & seq.
Causæ, ob quas Romana Ecclesia sub Ioanne Papa tot miserias passa sit. 517.c. 580.e
Causæ plures assignantur quibus Ioannes Papa Photium in communionem receperit. 550.c
Causæ ob quas dictio FILIOQ. in Symbolo Nicæno sit interposita. 595.d
Causæ odij Nicephori Imperatoris contra Ottonem Imperatorem, & Ioannem XIII. Papam. 793.e
Causæ recitantur, cur corpus S. Bartholomæi non sit reconditum in celeberrima aliqua Romæ Ecclesia. 932.c
Cedrenus historicus citatus. 24.a. 547.c
Celebritas maxima translationis Nicephori Patriarchæ. 22.d
Celebritas Græcorum siue festiuitas in honorem Nicephori Imperatoris describitur. 796.e
Cella S. Apollinaris Abbatis. 38.e
Cella S. Iudoci a Carolo Magno Alcuino data, a Ludouico Pio Abbatiæ Ferrariensi concessa a laico inuasa. 41.b. a quo liberata ab alio occupatur. ibid.c
Cellæ SS. Sergij ac Stephani a Sarracenis cõbustæ. 39.c
Cencius Camerarius. 757.c
Centumcellæ ciuitas a Sarracenis destructa, a Leone IIII. alio loco per visum ipsi monstrato constructa. 115.d. eius nomine Leopolis appellata. ibid.e. dedicatur. ibid.
Centuriatores Acta Rhemensis Synodi contra Arnulphum coacta in odium Romani Pontificis e tenebris eruerunt, & prælo mandarunt. 869.a. ab Auctore perstringuntur. 884.b. veram originem Electorum Imperij Romani astruunt. 98.a
Cenulphus Merciorum Episcopus consecratur. 637.d
Ceruus ingentis magnitudinis Basilium Imperatorem in venatu sublimem effert. 443.e
Charitatis laus & vis callide a Photio offenditur. 207.e
Chaunda Sarracenorum Dux frustra tentatur de permutatione captiuorum. 730.a
Childebertus Rex Francorum. 457.a
Chirographum Aethelstani Anglorum Regis ad donationem S. Petro factam appositum. 697.e. & seq.
Chnut qui infra Chaut filius Suen Danorum Regis. 842.c. cum patre ad expeditionem Anglicam proficiscitur. 843.a
Chrisma Photij a Legatis Sedis Apostolicæ reijcitur. 466.d
Christi est præceptum tenendum quod ab vniuersa Ecclesia est definitum. 428.e
Christi sanguine vtuntur Episcopi Orientales in subscriptione anathematis Photij. 428.b
Christi imago Edessa Constantinopolim translata, & qua occasione. 726.d
Christi effigies expressa in lineo velo applicato Imagini Christi. 729.d
Christiani Hispani contra Sarracenos Deum tota nocte inuocant. 17.c. eosdem inuadunt. ibid.d. clamor ipsorum quisnam. ibid.e. Sarracenis superatis in castra latabundi redeunt. ibid. alij aliquot in stipites aguntur a Northmannis. 27.b. alij diuersis modis enecantur. ibid. alij apud Northmannos captiui dimittuntur, & quare. 30.b. aliqui ob terrorem persecutionis a Fide deficiunt. 104.a. censum capitibus Christianorum impositum ementes crudeliter exigunt. 105.a.b. aly Limina SS. Apostolorum visitantes a Sarracenis occiduntur. 726.b
Christianorum & Iudæorum ratio castigandi a Deo obseruatur diuersa. 38.a
Christianorum Cordubensium timor. 83.e. quorumdam ex ijs a Christianismo defectus. 84.a. eorumdem in Confessores querela. 85.c
Christianorum in Dania persecutio. 841.e
Christianus laicus pacis inter Reges Francorum stabilitæ Capitulorum considerator. 190.d
Christianus Episcopus cognoscit Capitula pacis inter Reges Francorum facta. ibid.
Christianus monachus Bohemorum ad Ioannem XV. Legatus pro reuocando S. Adalberto Pragensi Episcopo. 861.a
Christianitas in Noruegia plantatur. 842.e
Christus adductio ad manum Michaele Imp. per visionem Basilio Imperatori apparet, & eum de nece domini sui increpat. 380.c
Christus etsi aliquando dormire videatur, semper tamen est in naui Ecclesiæ. 680.a.b
Christophorus Obrius Theologus Sorbonicus. 25.a. Typographiæ Vaticanæ corrector. ibid. Bellouacense Concilium e lingua Gallica in Latinam transfert. ibid. moritur. ibid.
Christophorus monachus martyr Cordubensis. 83.b
Christophorus Brouerius Societatis IESV professor Acta Synodi Aquisgranensis collecta mittit, & alia. 225.d. 256.e. Relationem legationis Luitprandi Episcopi e tenebris eruit. 793.d
Christophorus regius Spatharius ob falsum in Ignatium dictum testimonium ad pœnitentiam admittitur. 429.c
Christophorus Præpositus Caniculi. 433.b
Christophorus Papa inuasor Sedis Apostolicæ Leonem V. in carcerem detrusit. 667.b. tyrannide victus e Sede eijcitur, & in carcerem detrusus vitam monasticam amplecti cogitur. ibid.c. eius obitus & sepultura cum epitaphio. ibid.
Christophorus Patricius eunuchus mendacijs Luitprandum Constantinopoli retinet. 804.d. quid ad eumdem loquatur. 805.d
Christophorus Archiepiscopus Antiochenus a suis ob victos a Nicephoro Sarracenos interimitur. 813.e
Chromerus scriptor rerum Polonicarum. 790.b
Chronicon Hirsaugiense a Trithemio scriptum. 60.e
Chronicon Engolismense. 70.d
Chronographi Arnulphum Germaniæ Regem Imperatorem vocantes ab Auctore refelluntur. 621.a.b
Chroyland monasterium in Anglia Regis Beorredi munificentia ditatur. 509.d. a Danis destruitur. 510.a
Chrysochirus Manichæorum Dux Imperij Romani deprædator a Basilio Imp. coercetur. 475.e. ab eodem prælio maximo superatur. 609.b
Chuanradus laicus Capitulorum pacis inter Reges Francorum celebratæ cognitor. 190.d
Chunradus Dux in Ottonem Regem cum eius filio conspirat. 743.d
Chyzini Slauoniæ populus. 821.b
Cinædus per ludum Patriarcha a Michaele Imp. Constantinop. constituitur. 110.a
Cinisus mons. 582.a
Circipani populus Slauoniæ. 821.b
Circumductio corporis S. Martini annuatim a Turonensibus obseruata quando cœperit, & vnde originem habeat. 31.b. quo nomine appelletur. ibid.
Ciues Turonenses ob euersum a Northmannis maius monasterium lugent. 97.c. 98.a
Ciues Constantinopolitani terræmotus causam iniuriam Patriarchæ suo illatam asserunt. 203.d. auditis vocibus e terra & mari erũpentibus metuunt. 219.c
Ciues Neapolitani in Ducem consurgunt pro sancto Athanasio suo Episcopo. 504.b
Ciues ducenti ex Papiensi ciuitate solummodo residui Hunnos auro e flammis rapto saturantes abire curant. 696.a
Ciues Romani Ottonem in Vrbem recipientes eidem iurant se numquam inuito Imperatore Pontificem electuros. 770.e
Ciues Romani pecuniarum promissione corrupti a Ioanne Papa in necem Imperatoris conspirant & Leonis Pontificis. 778.e
Ciuitas Magdeburgensis ædificatur. 820.d
Ciuitates diuersarum prouinciarũ conflagrant. 891.e
Ciuitatum imperia durioribus plerumque & inhumanioribus commendari solent. 812.a
Clabeianum locus Galliæ refugium corporis S. Martini. 98.b
Clades ingens a Deo immissa in populum Lotharij Regis, ob communicationem cum Vualdrada eius pellice. 413.a
Clades a Northmannis illata Gallijs. 584.e
Clades maxima Northmannis illata a Britannis auxilio B. Petri Apostoli. 626.d
Clades diuinitus immissa per diuersa Galliæ loca. 733.a
Clades Ottonis Secundi Imp. a Græcis & Sarracenis accepta. 849.a
Classis Veneta a Sarracenis superata Papam Leonem IIII. timore afficit. 60.d
Classis Sarracenorũ a Basilio Imp. expugnata. 575.e
Classis Russorum a Græcis superata. 721.d
S. Claudius e cœmeterio a Leone IIII. in Vrbem illatus. 64.e
Clauserus Laconicum Chalcosondylam mala fide Latinum reddidit. 112.e. falso illi fabulam de papissa Ioanna tribuit, quam ipsemet finxit. ibid.
Claustrum S. Albani, vbi Moguntina Synodus sub Rabano celebrata. 56.c
Clautium potestatem ob peccata amitti asserere hæresis est. 776.c
Cleanthis lucerna. 285.c
Clemens VIII. laudabiliter, & prudenter Indulgentias ad antiquum vsum restringere aggressus est. 46.b. Robertum Cardinalem Bellarminum Archiepiscopum Capuanum creat. 810.d
S. Clementis corpus Chersona Romam transfertur. 389.a
Clerici ab Ebbone Archiepiscopo Rhemensi ordinati publico Concilio condemnantur. 87.e
Clerici ab Ebbone quondam Archiepiscopo Rhemensi consecrati, ab Hincmaro deponuntur. 334.e. a Nicolao Papa eidem commendantur. 335.a. restitui ab eodem iubentur. 340.b
Clerici ab Hincmaro Romam missi insidiarum metu peregrinorum more incedunt. 359.a. Papam Nicolaum moribundum reperiunt. ibid.b
Clerici Nicolai Mystici Patriarchæ summis iniurijs Euthymium Patriarcham afficiunt. 677.b
Clerici Anglicani incontinẽtes passim e suis Ecclesijs a S. Osualdo Vuigornensi Episcopo eijciuntur. 815.c.d. Edgaro Rege mortuo contra monachos insurgunt. 830.c. a Principibus Angliæ expulsis monachis, suis Ecclesijs cum vxoribus restituuntur. ibid.e. in Synodo Vuintoniensi ab Imagine Saluatoris crucifixi miraculose reprehensi ab incepto desistunt. ibid. & 831.b
Clericorum Antisiodorensium & Turonensium de oblationibus ad corpus S. Martini factis contentio. 98.d.e
Clericus Nicolai Mystici, qui Euthymio sanctissimo Patriarchæ barbam euulsit, quibus diuinitus pœnis affectus sit. 677.b
Clerus & Populus Rom. Sergium diuino instinctu Pontificem acclamant. 12.d
Clerus Nannetensis cum Episcopo ad Ecclesiam SS. Petri & Pauli ob metum Northmannorum confugit. 96.e. gladio trucidatur. 97.a
Clerus Constantinopolitanus sacrorum Canonum negligentiæ a Leone Nono incusatur. 109.e
Clerus & populus Romanus decretum de electo Benedicto III. Papa Lothario & Ludouico Impp. transmittunt. 130.e. grauiter lugent ob deiectum Benedictum Papam & inuasam ab Anastasio Sedem. 132.b
Clerus Romanus in titulo Aemilianæ conueniunt. 132.b. minis & verberibus a Legatis Imperatoris cõpelluntur ad consentiendum intrusioni Anastasij pseudopapæ. ibid. constanter resistunt. ibid.e. mortuo Benedicto eum lacrymis & ieiunijs illi similem Papam a Deo dari poscunt. 148.a. pari consensu Nicolaum Papam eligunt. ibid.b. ab Imperatorijs fustibus cæsi, & quare. 503.e
Clerus Neapolitanus in Sergium Ducem quare consurgat. 504.b
Clerus Romanus cur Marinum Ioanni Octauo Papam substitui voluerit. 582.e
Clerus Rhemensis ab Heriberto Comite Aquitaniæ persuasus filium eius Archiepiscopum creat. 700.a
Cliuus Scauri Romæ. 128.a. 135.b
Cluniacense monasterium vbi situm, & a quo fundatum & quando. 682.b. quam celebre fuerit. 716.c
Cluniacensium Ordinis institutio. 682.a. quot in eo sancti

Universidad de Deusto
Biblioteca

sancti fuerint Abbates. ibid.
Codex Mariani Scoti typis ab Heroldo excusus & pluribus locis deprauatus. 110.c
Codex Canonum quomodo & quisnam intelligatur. 283.c. *quando primum & a quo in Gallias aduectus.* 284.a.b
Codex Actionum conciliabuli Photiani depictus a Gregorio Syracusano quæ continuerit. 378.e
Codex vitæ S. Martini miraculose a pluuia conseruatur. 715.d
Cœnaculum Calnensis Synodi miraculose lapsum conuiciatores S. Dunstani elidit, ipso solo incolumi. 838.d
Collectio Canonum ab Isidoro Mercatore facta non admodum antiquis probata. 284.e. 285.b
Collector Conciliorum de tempore Moguntinæ Synodi sub Rabano reprehenditur & corrigitur. 55.e
Collegium Græcorum Romæ. 250.b
Collinghammense cœnobium in Anglia celebre. 463.d
Colloquium trium Regum Caroli Calui Ludouici & Lotharij. 169.e
Colo Reatinæ Episcopus subscribit Concilio generali sub Leone IIII. Romæ habito. 102.d
Colonia e Corsica in Portum Romanum ducta a Leone IIII. & bonis locupletata. 81.a.e
Colonia Agrippina a Northmannis destruitur. 584.e
Colonense Synodus, & eius Acta. 463.c
Columba virgo martyr Cordubæ. 107.b. *eius constantia.* ibid.c.d. *ad supplicium ducta lictorem præmio honorat.* ibid.e. *in Ecclesia S. Eulaliæ virginis sepelitur.* ibid.
Columba candida ex aere in corpus B. Eulogij mortui descendens iaculis petitur Sarracenorum. 165.e *turrim conscendit corpori sancto proximam.* 166.a
Columba niuea e cælo descendens S. Osualdi Vuigornensis Episcopi mortui corpus contegit. 889.d
S. Columbani Abbatia Ebboni quondam Rhemensi Archiepiscopo pro sustentatione conceditur. 356.e
Columna ignis nuntiat in monte Olympo S. Ioannicij anachoretæ mortem. 44.b
Columna lucis triginta diebus fulget super corpus S. Vulstani. 70.e
Columna Iustini Imp. portentose concisa corruit. 219.c
Columnæ in Basilicis Principum Apostolorum collocatæ declarant, nullum eas passas incendium. 38.c
Columnensis bibliotheca quondam Sirleti, 59.c. 183.c. 207.d. 447.d. 486.e. 554.e. 601.d. 623.a. 628.b. 665.c. 753.a
Combustio solemnis epistolæ blasphemæ Michaelis Imp. Romæ peracta. 409.d
Combustio solemnis omnium Photij scriptorum in Octaua Synodo. 428.d
Comes quidam Abbatiam sibi ab Ottone dari poscens quam egregie confusus sit. 717.b
Comes quidam Ottonis Imperatoris a diabolo Romæ arreptus virtute catenæ S. Petri liberatur. 814.c
Comes incestuosus impœnitens constantia S. Dunstani commouetur. 815.a.b.c. *in generali Concilio publice pœnitentiam agit.* ibid.d
Comites cum Ludouico Imp. Romam profecti quinam. 13.a. 15.a
Comites Capellæ in Hispania renuentes venire ad bellum ab Ordonio Rege capite plectuntur. 697.c
Comitia Vuormatiæ habentur ab Ottone Rege Germaniæ. 761.a. *quid in ijs actum.* ibid.
Commemoratio causarum odij Imperatorum Græcorum in Romanam & Latinam Ecclesiam. 364.d. & *seq. alia translationis Imaginis Christi & epistolæ Constantinopolim in Menologio qua die.* 729.b
Commendatio Legatorum Apostolicorum. 213.e. *alia Caroli Calui apud Nicolaum Papam pro Aduentio Metensi Episcopo.* 259.a. & *seq. alia Legatorum Nicolai Papæ Constantinopolim missorum.* 322.e. & *seq. alia Actardi Nannetensis Episcopi ab Hadriano Papa ad Synodum Suessionen. missa.* 402.c. & *seq. item ad Carolum Caluum.* 403.d. *alia Theognosti Exarchi apud Basilium Imperatorem.* 410.a. *eiusdē alia apud Ignatium Patriarcham.* ibid.e. *alia Euthymij Spatharij apud eumdem.* 411.b. *alia Basilij Legati Imperatoris apud ipsum Imperatorem.* 418.c
Commendationes variæ Hadriani Papæ ad Imperatorem Basilium. ibid.b
Commenta Photij contra Ignatium Patriarcham. 218.e
Commentum de papissa Ioanna denudatum & confutatum. 111.b
Comminatio Hadriani Papæ ad Carolum Caluum. 445.d. *alia eiusdem ad Principes Regni.* 446.d. 453.c
Commonitorium Legatis ad Ludouicum Regem mittendis datum ab Episcopis Galliarum, & quale sit. 166.d. & *seq. aliud Nicolai Papæ Legatis datum ad Concilium Metense proficiscentibus.* 237.d. *aliud eiusdem eisdem datum.* ibid.e. & *seq. aliud Arseny Legati Apostolici de non suscipienda vsquā Engeltrudæ fugitiua ad omnes Episcopos Germaniæ & Galliæ.* 306.c. *aliud Ioannis Papæ Legatis suis datum.* 562.e. *a Photio falsatum.* 563.b. *aliud Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi in inuasores ciuitatis Rhemensis.* 865.a
Comœdia Photy in celebrando suo conciliabulo instituta. 567.b. & *seq.*
Comparatio pulcherrima Metropolitanorum ad Pontificem Romanum. 294.b
Compendium rerum a Photio gestarum. 465.c. & *seq.*
Compendium locus Galliæ. 527.a
Complutum ciuitas. 20.b
Compostellanæ Ecclesiæ encænia celebrantur ab Adefonso Magno. 650.c
Conatus vani & improbi Photij in Sedem Romanam. 310.a. *aly Basilij Imp. contra Marinum Papam.* 583.c
Concessio pallij a Ioanne XII. S. Dunstano facta. 758.b
Conciliabulum Cordubense consilio malorum Episcoporum a Rege Sarracenorum congregatum. 79.c. *quid in eo tractatum.* ibid. & 82.c. 83.a. 84.d. *quo anno sit celebratum.* 84.c. *aliud a Photio contra Ignatium Patriarcham congregatur, & quare.* 181.c. *aliud schismaticorum a Photio Constantinopoli habitum numerosum valde, & Nicæno Concilio comparatum.* 186.a.b. *Latrocinale vocari solitum a Nicolao Papa.* 198.d. 199.a.c. *aliud ibidem ab eodem celebratum, & Octauæ Synodi vniuersalis nomine appellatum.* ibid.d. *eius Acta.* ibid. *aliud Photij contra Nicolaum Papam.* 376.c
Concilia annuatim in Gallijs frustra celebrata. 31.e
Concilia frequentia sub Nicolao Papa coacta. 225.a
Concilij Romani sub Gregorio V. habiti fragmenta. 907.c

Concilij Oecumenici Lugdunensis celebritas ob præclara eius Acta & maximarum personarum præsentiam. 916.b
Concilium Suessionense in causa Ebbonis Archiepiscopi Rhemensis. 87.e. *a Nicolao Papa annihilata.* 88.a. *quinam ad eam Episcopi conuenerint, & Abbates.* ibid. *eius prima Sessio.* ibid.c. *Sessio secunda.* 90.a. *Sessio tertia.* ibid.d. *quarta, quinta, sexta.* 91. *septima.* 92.b. *a Sede Apostolica vt falsum improbatum.* 92.e. *eius confirmatio per Hincmarum Archiepiscopum a Nicolao Papa subrepta.* 261.c.d. *quomodo sit & qualiter ab eodem confirmatum.* 261.d. & *seqq. aliud Eliberitinum quo tempore sit celebratum.* 91.e. *aliud generale Romæ habitum sub Leone IIII.* 99.b.c. *capitula in eo præcipue discussa, & numerus Episcoporum.* ibid. & *seq. recapitulatio eiusdem.* 103.d. *aliud Constantinopolitanum sub Ignatio Patriarcha.* 116.d. *quid in eo actum.* ibid. & *seq. aliud Valentinum in Gallys.* 118.a. *sub Leone IIII. non Benedicto III. celebratum.* ibid.b. *cur sit congregatum.* ibid. *capitula præcipua in eo tractata.* ibid.c.d. *aliud Moguntinum sub Carolo Archiepiscopo.* 143.e. 144.a. *aliud a Ludouico Rege Germaniæ in Gallia indicitur, & quare.* 151.a. *aliud generale Tullense.* 170.a. *quare potissimum sit congregatū.* ibid. *Capitula in eo ventilata & definita.* ibid.d. & *seqq. aliud Nicænum numerosissimum.* 196.a. *quot in eo Patres fuerint congregati.* ibid. *aliud Lateranense a Nicolao Primo cōgregatum.* 216.b. & *seq. quid in eo tractatum sit.* ibid. & *seq. acclamationes ibidem factæ.* 217.d. *aliud apud villam Sablonarias.* 229.d. *qui ad id conuenerint Principes, & Episcopi, & quot numero.* ibid. *Acta eiusdem.* ibid. & 230.c. & *seq. aliud Romanum in causa Legatorum Rodoaldi Portuensis, & Zachariæ Anagniæ Episcoporum habitum.* 239.b. *quid in eo tractatum.* ibid.d. *eius Acta.* 240.a. & *seq. aliud Siluanectense in causa Rhotadi Suessionensis Episcopi.* 262.c. *aliud Romæ habetur a Nicolao Papa de mittendis Constantinopolim Legatis.* 320.c. *aliud Suessionense in Gallys a Nicolao Papa celebrandum indicitur.* 334.d. 335.b. *quid in eo tractatum.* ibid. & *seq. aliud Constantinopolitanum sub Nectario celebratum, Spiritus sancti diuinitatem asseruit.* 371.c. *aliud Romanum sub Ioanne Papa VIII. in causa Ludouici Imp. celebratur.* 507.b. *quid in eo determinatum.* ibid.c. *aliud Pontigonense iussu Ioannis VIII. Papæ celebratur.* 512.d. *quare.* 517.d. *quænam ibi acta.* 518.a. & *seq. aliud Ticinense a Ioanne VIII. Papa celebratur pro confirmatione coronationis Caroli Calui.* 513.b. *ad præfationem Ioannis respondet.* 515.c. 516.b. *aliud Compendij habitum iussu Caroli Calui Imp.* 527.a. *eius Acta.* ibid. *aliud generale Rauennæ celebrandum a Ioanne Papa indicitur.* 531.c. *aliud Trecense præsente Ioanne Papa celebratur.* 536.d. *quid in eo actum.* ibid.e. *aliud Ouetense celebratur.* 652.e. *quā ob causam.* ibid. & *seq. aliud Romanum pro legitimo Imperatore definiendo.* 658.e. *eius Acta.* 659.b. *aliud Rauennatense a Ioanne Papa celebratur.* 659.a. *quare Romæ non sit celebratum.* ibid. *eius Acta.* 661.b. & *seq. aliud Salegustadiense quando sit habitum.* 720.c. *aliud Fontis cooperti in causa diœceseos Episcoporum Vrgellitani & Pallarensis.* 720.d. *aliud Constantinopolitanum in causa Nicephori Phocæ Imp.* 778.b. *aliud Rauennense ab Ottone Imperatore cogitur, & quare.* 791.d. *aliud generale Anglicanum contra incontinentiā clericorum a S. Dunstano celebratur.* 815.c. *aliud Romanum generale a Ioanne XIII. cogitur.* 818.a. *aliud ibidem sub Benedicto VII. in causa Gisleri Magdeburgensis Archiepiscopi.* 850.b. *aliud Siluanectense in Gallijs celebratur, & quare.* 864.e. *aliud Romanum in causa Giseleri Magdeburgensis Archiepiscopi.* 928.c.d. *reliqua vide in verbo Synodus.*
Concio Henrici Regis Germaniæ ad milites contra Hunnos pugnaturos. 708.a
Concordia Cleri & Populi Romani in electione Hadriani Papæ. 392.b
Concordia de quarto matrimonio Constantinopoli initur. 897.e
Concupiscentia proprietatum mala nouerca monachorum. 723.e
Concursus ad corpus S. Martini maximus. 98.c
Condemnationem Methodij hæretici auidissime expectant. 2.c. *detecta eorum fraude Methodij intercessione a morte liberantur.* ibid. *pœna temporaria mulctantur, & quanam.* ibid.
Condemnato per iudicem Eucharistia non deneganda. 57.e
Condiciones ab Arsenio Legato Apostolico Regi Lothario propositæ. 305.d. *aliæ Athanasio Neapolis Episcopo a Ioanne Papa VIII. transmissæ, vt ab excommunicatione absoluatur.* 578.d
Confessariorum iudicium in imponenda pœnitenti pœna. 57.e
Confessio Zachariæ Anagniæ Episcopi de peruerso iudicio habito in deiectione Ignatij, & electione Photij. 239.e. *alia Caroli Ludouici Germaniæ Regis filij de conspiratione contra patrem.* 508.e *Confessores multi vltro e montibus & siluis progredientes pro Fide morti se offerunt, & Sarracenorū sectam detestantur.* 72.b
Confirmatio Concilij Suessionensis, & priuilegiorum Rhemensis Ecclesiæ subripitur ab Hincmaro Nicolao Papæ. 261.c.d. *alia priuilegij ab Edgaro Anglorum Rege concessi monasterio Glastingebiri.* 818.b. & *seq.*
Confluentana Synodus & eius Acta. 681.c.d
Confluentiæ conuentus Regum Francorum, & pacis confirmatio. 190.b
Confraternitas Romæ instituitur pro animabus defunctorum. 853.e
Confutatio Auctoris dictorum Hincmari Rhemensis. 459.a. & *seq. alia omnium obiectionum Basilij Imp. quibus sibi soli nomen Imperatoris vendicare nititur, Occidentalibus auferre.* 487.c. & *seqq. alia Auctoris Photij argumentorum de processione Spiritus sancti a Patre solo.* 594.a. & *seq. alia luculenta impiæ orationis Arnulphi Aurelianensis.* 875.c. & *seqq. alia Hincmari Rhemensis Archiepiscopi Decreta Romanorum Pontificum Canonibus subijcientis.* 886.e
Congregationes a S. Ansgario institutæ. 150.c
Congressus Romani Imp. Constant. cū Symeone Bulgarorum Rege. 703.b
Coniectura, cur Ioannis VIII. Formosum Portuensem virum optimum damnauerit. 586.c. *alia Auctoris de mutatione nominis in Pontificatu Ioannis Duodecimi.* 749.a
Coniugium illegitimum Roberti Regis Francorum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& monstruosus ob pœnam ex eo natus filius. 920.d
Coniurati in Bardæ Cæsaris necem facinus perpetrare timent. 375.c
Connoyon Abbas Redonensis ob Northmannorum grassationes cum monachis profugus a Salomone Britanniæ Rege monasterium obtinet. 451.b. in eodem sepelitur. ibid.d
Connubium Græcis Imperatoribus interdictum cum alijs gentibus præterquam cum Francis. 760.a
Conradus laicus Capitula pacis inter Reges Francorum factæ perlustrat. 190.d
Conradus Dux Saxoniæ Rex Germanorum eligitur. 683.a. Vnni Hamburgensi postea Archiepiscopo post Leidradum dominum Hanti virgam benignitatis signum porrigit. 687.a. translato in Henricum Ottonis Saxoniæ Ducis filium Regno moritur. 688.d
Conradus cognomento Sapiens cum Vdone Duce Sueuiæ in Gislebertum & Euerardum Ottonis hostes insiliunt, eosq. necant. 717.e
Conradus Constantiensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.c
Conradus Lucensis Episcopus interest Synodo contra Ioannem XII. Romæ congregatæ. 771.c
Consensus Synodi Ticinensis in coronatione Caroli Calui. 515.e
Consensus Sedis Apostolicæ necessarius in congregandæ Synodo. 874.e
Consilia sacerdotum vt oracula solent excipi. 16.d
Consiliary Romanorum quales fuerint. 75.a
Consilium Regum Francorum de reuocando a peccatis Lothario. 308.c. aliud Ludouici Imperatoris de liberanda a Sarracenis Sicilia. 492.d. aliud Photij astutum de redeundo Cõstantinopolim. 542.b.& seq. aliud Photij in falsandis litteris Ioannis Papæ VIII. 554.d. aliud astutum schismaticorum pro defendendo a calumnia futuris temporibus Photio. 616.a. aliud subdolũ Hugonis Francorum Regis & Episcoporum in deponendo Arnulpho Rhemensi Archiepiscopo. 869.e
Consistorium conuocare, Ecclesiam, aut presbyterium colligere, idem. 216.b
Consolatoria Nicolai Papæ ad Rhotaldum Suessionẽsem Episcopum. 275.a
Constantia Actardi Nannetensis Episcopi laudatur. 404.e. 406.e
Constantia Vuilelmi Arelatensis Comitis filia nubit Roberto Francorum Regi. 920.c
Constantinopolim transfertur Edessa imago Christi. 726.d
Constantinopolis terræmotu grauiter concutitur, & quare. 203.d. reducto Ignatio Patriarcha cessat. ibid.e. alio rursus agitatur. 218.b. 219.c. bello ciuili ardet. 224.b. alio terræmotu concutitur. 470.a. 857.c. a Bulgaris obsidetur. 684.d. 702.e. annonæ caritate premitur. 793.a
Constantinopolitana Ecclesia Romanæ subiecta. 808.e
Constantinopolitana Synodus in causa Basilij Seamandreni Patriarchæ. 830.c
Constantinopolitani quanta celebritate Legatos Apostolicos excipiant. 419.c. in Nicephorum Imperatorẽ vim facientes machinatione coniugis per Ioannem Zemiscem necant. 811.d
Constantini Magni maxima erga sacerdotes reuerentia, & aurea sententia. 199.b
Constantinus Vrbinatensis Episcopus Concilio generali sub Leone IIII. Romæ celebrato subscribit. 103.a
Constantinus Baluzius Sophiam Theodoræ Imperatricis filiam in vxorem ducit. 134.c
Constantinus Philosophus reprehendit Photium de assertione duplicis in vno homine animæ. 244.b
Constantinus Larissæ Episcopus Romam mitti ex Ignatij parte a Nicolao petitur. 316.e
Constantinus Præfectus Michaelis Imp. turbam ob Bardæ Cæsaris necem excitatam prudenter sedat. 375.d
Constantinus Basilij Macedonis filius a patre Imperator creatur. 397.c. moritur. 546.e
Constantinus regius Spatharius confessus culpam de falso in Ignatium dicto testimonio, pœnitentiã accipit. 429.b. alius eiusdem nominis & dignitatis pro eodem pœnitet. ibid.e
Constantinus Chartularius ob idem crimen contra Ignatium admissum volens pœnitentiam accipit. 429.c
Constantius Imperator Arianus. 457.e
Constantinus Manasses Græcus historicus. 542.d
Constantinus philosophus litterarum Sclauonicarum inuentor. 577.a
Constantinus pater Romani Papæ. 649.a
Constantinus VIII. Leonis VI. Imperatoris filius puer ad Imperium solus prouehitur. 679.a.b. plurimis insidys petitus, ad sui defensionem Romanii Patricium in Imperium assumit. 688.c. Helenam Romani filiam vxorem ducit. ibid. mira astutia Tryphonem Patriarcham deponit. 725.c. Legationem ad Hugonem Italiæ Regẽ mittit. 726.a. eiusdem filiam Bertam filio suo vxorem postulat. ibid. classem ex pacto cum Hugone Rege facto aduersus Sarracenos mittit ibid. orationem habet de sacræ imaginis Edessa allatæ translatione. ibid.c. 729.a. eius erga eamdem pietas. 728.b.c. S. Paulum anachoretam consulere solitus. 729.e. omnia ex S. Pauli consilio acta prospere ipsi succedunt. ibid. ob non auditum S. Pauli consilium a Cretensibus vincitur. 730.a. Romanum Imperij collegam attonsum cum filijs Imperio priuat, & in exilium relegat. ibid.c. legationem mittit ad Berengarium, vt Legatum ad se mittat. 735.e. Lotharium eidem commendat. ibid. a Romano filio ob longiorem vitam veneno inficitur. 758.d.e. casu veneno effuso mortem euadit. ibid. in Olympum contendit specie precum, vt Polyeuctum e throno eiciat. ibid.& seq. Constantinopolim reuersus moritur. 759.a. eius atas, & Imperij tempus. ibid. eiusdem virtutes & vitia. ibid.b.c. bonarum artium studiosus & propagator. ibid. de non ineundo cum exteris nationibus præter Francos connubio, filium admonet. ibid.d
Constantinus Romani Imp. filius Imperator creatur. 703.d
Constantinus Magnus quantis muneribus Romanã Ecclesiam ditarit. 798.c
Constitutio Ioannis VIII. de quibusdam a Cardinalibus obseruandis. 582.c. alia Leonis Imperatoris de non permittenda trigamia. 651.d. alia nomine Leonis VIII. pseudopapæ a schismaticis in præiudicium Romanæ Ecclesiæ commenta. 784.d
Consuetudo prisca pro grauioribus delictis Romam adeundi. 388.c.d. alia de vendendis xenijs per Hadrianum Papam abrogatur. 393.c. alia Bulgarorum barbarica quãdo ad bellum procedunt. 322.b. a Nicolao Papa mutata. ibid.c
Consuetudines diuersæ & differentes in Ecclesia Latina & Græca. 210.e. 211.a
Consultatio Ignatij Patriarchæ de lapsis. 383.c.d
Consultationes a diuersis mundi partibus ad Nicolaũ Papam. 282.a
Contemptus Apostolicarum litterarum quam ingens scelus. 69.c
Contemptus diuitiarum in S. Gerardo Bromiensi Abbate. 756.c
Contemptor Occidentalium militum Nicephorus Imperator. 797.b.c
Contentio inter Græcos & Latinos de Bulgarorum diœcesi. 437.e.& seq. alia Colonensis & Hamburgensis Archiepiscoporum a Stephano Papa Fulconi Rhemensi determinanda demandatur. 606.a. alia inter Hilduinum & Richarium Tungrenses electos Episcopos a Ioanne Decimo iudicata sedatur. 693.e
Contentionis causa inter Polyeuctum Patriarcham & Nicephorum Phocam Imp. 777.e.& seq.
Contestatio Caroli Calui aduersus Lotharium nepotem. 230.d.& seq.
Contestatio vehemens Hadriani Papæ ad Lotharium Regem & proceres eius ad sacram mensam accedentes. 412.e. 413.a
Controuersia inter Latinos & Græcos de loco corporis S. Helenæ. 70.e
Controuersia de Missali Mozarabi in Hispania excitata, & quare. 687.e. a Ioanne Decimo sedatur. 688.a
Controuersia Hugonis & Artaldi Rhemensium Archiepiscoporum. 736.b
Contumacia Hincmari Rhemensis Episcopi. 267.d.e. reprehenditur. 276.e
Contumacia Caroli Calui in Hadrianum Papam, a Politicis vt reliquiæ adorata. 499.b
Conuentio pia Episcoporum & Abbatum de communicandis inuicem precibus. 172.a
Conuentus apud S. Quintinum a Carolo Caluo habetur, & qua de causa. 145.a. Capitula in eo confecta. ibid.
Conuentus apud villam Turissiacum Regum Francorum pro pace confirmanda. 308.c. alius Ludouici Regis Germaniæ publicus apud Francofordiã. 508.c. alius procerum Francorum pro constituendo Ludouico Caroli Simplicis filio Rege. 710.b. alius Augustæ in causa Berengarij Italiæ tyranni. 743.b
Conuersio Rutenorum. 253.d. item Bulgarorum ad Sedem Romanam. 320.a. item Polonorum. 789.e. item Slauorum. 510.e. 820.d.e. item Olibani Comitis Aquitaniæ. 836.e. item Geisca ducis Vngarorum & populi. 862.b
Corbenium palatium Caroli Calui. 370.a
Corduba ciuitas. 20.a. patria S. Eulogij. ibid.b. Martyribus nobilis. 71.a. 83.b.c. olim Patricia dicta. ibid.d
Coriphus insula Græcorum terræmotu quatitur. 809.d.& quare. ibid.
Cormiacum locus Rhemensis Ecclesiæ, eidem a Carolo Caluo restituitur. 35.e
Cornesgate locus in Anglia vbi S. Eduardus Rex insidys nouercæ trucidatus est. 837.d
Coronatio Caroli Calui pro Lotharij demortui Regno. 449.d.e. alia Ludouici Imp. apud B. Petrum Romæ. 486.b. alia Caroli Calui. 511.d. 512.b.c. alia Caroli Crassi Imperatoris. 579.b. alia Ottonis Regis. 713.e. alia Ottonis III. Imperatoris. 850.b. reliquas sub nominibus Pontificum & Imperatorum quære.
Coronatio summi Pontificis vere Imperatorem efficit. 488.a. iuste ab ipso vendicata. 489.b
Corpora Sanctorum ob metum Northmannorum transferuntur. 27.d. alia SS. Martyrum e cœmeterys effossa a Leone IIII. in Vrbem pro custodibus inuecta. 64.d.e. alia SS. Eulogij & Leocritiæ martyrum Corduba Ouetum transferuntur. 599.b. alia SS. Lazari & Mariæ Magdalenæ vbi reperiantur. 676.e. alia nonnullorum Sanctorum ab Ottone Imp. ex Italia in Saxoniam transferuntur. 788.e. alia diuersorum Martyrum diuersis e locis conquirit Theodoricus Metensis Episcopus, & secum defert. 814.d
Corpora SS. Abundij, Abundantij, Theodoræ, & aliorum a monte Soracte Romam in Ecclesiam S. Adelberti iussu Ottonis III. transferuntur. 931.e. vbi iam quiescant. ibid.d
Corporum SS. Eusebij & Pontiani in Gallias translatio. 319.b
Corpus S. Helenæ in Gallias translatũ. 70.e. S. Hermetis in Gallias a Lothario Imp. transfertur. 76.e. S. Magni a Francis Fundis sublatum, & Sutrium translatum, Romam diuino iussu defertur. ibid.d. S. Alexandri in Saxoniam transfertur. 127.e. S. Germani e monte Cassino a Ludouico Imp. in Gallias defertur. 327.c. a Capuanis placandi causa Ludouico Imp. obuiam missum. 503.a. S. Hunegundis Virginis reperitur & eleuatur. 735.b. S. Matthæi Apostoli inuentum Salernum transfertur. 745.b. Eduardi Anglorum Regis miraculis coruscat. 837.e. S. Gudilæ a Carolo Lotharingiæ Duce Bruxellas transfertur. 838.b. S. Bartholomæi quando Romam translatum sit. 853.c. 931.e. inundatione Tyberis detectum integrum reperitur. 932.a. cur non sit in aliqua celeberrima Vrbis Ecclesia repositum. ibid.c. S. Adelberti redemptum æquali auri pondere Gnesnam delatum est. 918.e. Benedicti Quinti e Saxonia Romam transfertur. 929.b.c
Correctio incontinentium Clericorum in Anglia. 815.c.d. 816.c
Corsica Sarracenis sæpius afflicti Romam fugiunt. 81.a.b. Leoni IIII. suas miserias exponeant. ibid. quando cœperint Sedi Apostolicæ inseruire. ibid.c. in ciuitatem Portuensem transferuntur, & possessionibus locupletantur. ibid.d.e
Crantius historicus in nota Indictionis correctus. 149.c. citatur. ibid.d. 750.b. 784.d
Crescentius Tribensis Episcopus subscribit Concilio Romæ habito generali a Leone IIII. 103.a
Crescentius Caballi marmorei nobilis Romanus interest Synodo contra Ioannem XII. collectæ. 772.a
*Crescentius Numentanus nouus Romæ tyrannus. 856.a.b. molem Hadriani sub titulo Consulatus occupans Ioannem XV. infestat. ibid. Ottonem Imp. venientem timens in castrum S. Angeli se cõfert. 899.d. Gregorium V. expellit & Ioannem Placentinum Papam constituit. 900.a.b. e turri latenter exiens & ante pedes Imperatoris corruens veniam poscit. ibid.c. reducitur in turrim iussu Cæsaris vi expugnandus. ibid.d. captus ad Imperatorem adducitur. ibid.e. e summitate turris de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deijcitur, & tergoribus boum alligatur hinc inde raptatur. ibid. eius sepultura & epitaphium. 901. a
Crescentius Episcopus Siluæcandidæ subscribit decreto canonizationis S. Vdalrici. 890. d
Crescentius presbyter Card. S. Callisti idem subscribendo approbat. ibid. e
Crescentiorum familiæ vetustas & nobilitas. 902. a
Cresconius primus Canonum collector. 284. a
Creta Insula Sarracenorum iugo eximitur a Nicephoro Phoca & fratre Leone. 761. e
Cretenses a Fide apostatæ ob dominium Sarracenorū, a S. Nicone ad pœnitentiam vocantur. 762. c. in eumdem commouentur. ibid. paulatim iras sedant, & prædicationem admittunt. ibid. d. Fidem recipiunt. ibid. e
Crimina Ioannis Archiepiscopi Rauennatensis. 216. d
Crimina nefanda Ioanni XII. Papæ obiecta. 769. c. 772. c
Croatæ Scythiæ populi missis ad Basilium Imp. Legatis illi se subdunt, & Croatiam inhabitandam accipiunt. 609. c
Cronratus Comes approbat diploma donationis factū ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ. 766. c
Crucem aureā ante Pontificem præferri solitam, furto vero sublatam reficit Leo IIII. 54. c. 55. a
Cruces a paganis in Ecclesia Bremensi comminuuntur. 686. c
Cruces miraculose in vestibus apparent. 748. a. 751. b
Cruces a Sarracenis, Christianis ablatas recuperat Nicephorus Imp. & Constantinopolim transfert. 786. e
Crucis signo rebelles suos vincit Bogaris Bulgarorum Princeps. 23. e
Crucis signum Ignatij manu per vim apprehensa a quodam Theodoro formatur tamquam signum consensus in sua depositione. 202. e
Crucifixum aureum a Carolo Caluo Imp. B. Petro dono mittitur. 527. d
Crucifixum Aurelianis miraculose per multos dies lacrymatur. 622. b. quid portenderit. ibid.
Crux ingens Ecclesiæ Saluatoris Oueti cum inscriptione ab Adefonso Magno donatur. 548. b
Crux ante S. Stephanum Hungarorum Regem, tamquam Apostolatus insigne deferri permissa auctoritate Sedis Apostolicæ. 933. d
Crudelitas Hincmari Rhemensis Archiepiscopi in presbyterum quemdam innocentem. 265. a
Cubicularius Imperatoris Lacedæmonem venit tributi impositi causa. 812. a. monachos S. Niconis pecuniarum inopes in carcerem detrudit. ibid. b. monasterium deprædari parans, inuocato a monachis S. Nicone, noctu ab eodem grauiter cæditur. ibid. timore perculsus monachos dimittit, & ad tumulum S. Niconis veniam petens abiectis ibi pecunijs e vestigio inde discedit. ibid. c
Cultus SS. Martyribus adhibitus a Leone Quarto. 120. b
Cultus sacrarum imaginum a Synodo Romana stabilitur. 242. e
Cultus S. Viti apud Ranos populum Slauoniæ. 511. a
Cultus Romanæ Ecclesiæ impendendus. 639. a
Cultus Sanctorum in Hispania viget. 701. a
Cumarus trium filiorum homicidij reus ad Sedem Apostolicam pro minuenda sibi pœna iniuncta properat. 388. d
Cumbrs Galliæ locus corpus S. Germani excipit. 27. d
Cunibertus Comes Carolo Caluo Imp. fidelitatis iuramentum manus subscriptione confirmat. 517. b
Cupiditas omnium malorum radix. 179. a
Cupido regnandi quæ mala secum afferat. 193. d
Cura omnium Dei Ecclesiarum Romano Pōtifici incumbit. 281. c. 288. d. 312. c. 806. a
Curaccus, qui Eduardus, siue Euagrius Latine, primus Aldinburgensis Episcopus instituitur. 820. e
Curia Romana de auaritia & venalitate fugillatur. 817. c. 850. c
Curticius Armenorum dux a Basilio Imp. in Fidem recipitur. 475. e
Custos virtutum pudor. 911. e
Cutis S. Bartholomæi Beneuenti mansit. 932. a
Cutizi pagus. 632. b
Cuusus Daniæ Rex ab Henrico Saxonum Rege ad Fidem perductus. 710. a
Cymilia Ecclesiæ quid sint. 431. c
Cyprianus Ignatij Patriarchæ discipulus, & socius fugæ. 203. b
Cyprianus presbyter Cordubensis auctor epitaphij in sepulchro S. Samsonis Abbatis incisi. 626. a. b
Cyprus per Nicephorum Phocam a Sarracenorum iugo vindicatur. 786. a
Cyrillus monachus cum Methodio itidem monacho corpus S. Clementis Chersona Romam transferunt. 389. a
Cyzici Archiepiscopo iussu Photij digiti franguntur. 205. e

D

Daemon Francum quemdam ex Ludouici Imp. exercitu arripit, & quare. 14. b. vindex pro Ecclesia S. Petri iussu Dei insurgit. ibid. alius in Bohemia per energumenum populo creatum S. Adelbertum Pragensem Episcopum nuntiat. 839. c. eumdem se timere fatetur. ibid. energumenum deserit. ibid.
Dæmones monasterium S. Gregorij ad Cliuum Scauri infestant, & quare. 129. e. excidium Syracusanum nuntiant. 547. d. Episcopum Bohemiæ ad infernum morientem pertrahunt. 839. b. eremitæ cuidam interroganti de itinere quod faciebant, narrant se Capuanum & Neapolitanum Principes ad infernum breui ducturos. 846. d. e. Poetarum species assumentes quomodo Vilgardum Grammaticum apud Rauennam in hæresim pertrahant. 930. e
Daibertus Archiepiscopus ab Arnulpho Rhemensi in eius causa iudex constituitur. 882. b
Damasus Papa Constantinopolitanum Concilium sub Nectario celebratum Oecumenicum appellari permisit. 371. c. primus asseruit SPIRITVM SANCTVM EX PATRE PROCEDERE ET FILIO. ibid. d
Damasus Legatus a Stephano Papa missus in Franciam. 722. a
Dambronucha Bolesłai primi Bohemorum Ducis filia Christiana Miezislao Polonorum Principi pagano nubit. 790. a. eumdem ad Christianismum perducit. ibid.
Damianus Alanus Episcopus falso asseritur consensisse Constitutioni Leonis VIII. de restituendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ. 785. a
Damidæa Armeniæ monasterium. 814. b

Dani-

Damna Romanæ Ecclesiæ Imperio communia. 522. a
Damna Romanæ Ecclesiæ a Lamberto Comite Spoletano illata. 535. b. alia vide in Romana Ecclesia.
Damnatio Photij in Concilio Romano sub Nicolao Papa. 240. d. e. quotuplex fuerit. 467. c. item Gregorij Syracusani. 241. d. Rodualdi Portuensis Episcopi. 271. e. Formosi Portuensis cur facta nescitur. 518. e. Leonis pseudopontificis & gestorum eius in Synodo Romana a Ioanne XII. post reditum congregata. 779. d. & seq. 786. e
Dani miraculo candentis ferri in Christi Fide stabiliuntur. 741. b. recedunt rursum. 841. c. Angliam infestantes Deo vindice, pecunia satiati remeant. 852. e
Dania ab Ottone Rege ferro & flamma vastatur ob interfectos suos Legatos. 740. e
Danorum Ecclesia in Fide Christiana quantum profecerit. 741. a. b. periclitatur. 841. c
Danorum varia bella. require Northmannos.
Daniel Magister militum Gratianum Magistrum militum Romanorum falso ad Imperatorē defert. 119. c. publice eumdem accusans publice mendacij arguitur. ibid. e. conuictus aduersario traditur puniendus. 120. a. intercedente Imp. a morte liberatur. ibid.
Debeltum locus a Bulgaris Zagura appellatus. 24. a. limes regionis ab Imperatrice Theodora Bogari concessæ. ibid.
Declamatio iusta in politicos. 41. a. alia in Nouatores. 57. a. Synodi Romanæ in Ioannem XII. Papam. 774. d. Auctoris in Synodum contra Ioannem Papam XII. coactam. 775. c. & seqq.
Decreta Apostolicæ Sedis contra Photium confecta subscriptione Episcoporum Græcorum confirmari iubentur. 417. d. e
Decreta Romanorum Pontificum a Veremundo Hispaniæ Rege in Gallæcia iubentur obseruari. 856. d
Decretales epistolæ Romanorū Pontificum omnes recipiendæ. 287. b. e. a Gerberto quomodo conuellantur. 884. e. maioris esse auctoritatis quam Canones ab Auctore clare probatur. 887. a
Decretalis epistola Nicolai Papæ acerrima ad Episcopos Synodi Siluanectensis. 285. c. & seqq.
Decretorum & iurium Romanæ Ecclesiæ peruersor Hincmarus Rhemensis. 498. c
Decretum Leonis IIII. in condemnationem Anastasij Cardinalis. 101. c. aliud electionis Episcopi Electrannij Redonensis. 351. a. aliud Ioannis XV. de restitutione S. Adalberti Pragensis Episcopi. 861. a
Dedicatio nouæ ciuitatis a Leone IIII. constructæ. 80. b. alia alterius. 115. e. 116. a. alia Ecclesiæ SS. Hadriani & Nataliæ apud Legionem Hispaniæ. 701. a
Defensionem Romanæ Ecclesiæ quantum boni Principes procurare debeant. 648. b
Defensores Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi quinam & quales fuerint. 875. a
Degradatio Ignatij Patriarchæ publice facta. 198. b
Dei causa magis curanda quam hominis. 57. c. eius inuocatio in Concilijs necessaria. 337. a. eiusdem mirabile iudicium in Hincmaro Laudunensi Episcopo. 539. b. eiusdem in Basilium Imp. vindicta. 546. e. eius consilio scripta, res Photij continentia, integre conseruata. 616. a
Deus cibum famelico de interficiendo puero deliberanti diuinitus subministrat. 76. a. quomodo pater nobis sit & Ecclesia mater. 140. b. facilius in Ecclesijs orantes exaudit. 624. b. cur Ecclesiam Romanam permittat aliquando a malo capite gubernari. 641. c. in persecutionibus Romanæ Ecclesiæ ostendit se eius curam maximam gerere. 669. a. & seq. quam seuere puniat delicta parentum in filijs & posteris. 671. e. paganos miraculose vlciscitur Ecclesiam Bremensem subuertentes. 686. c. aliquando peccantium & impœnitentium damnationem ostendere consueuit. 847. d. pauperum curam gerit, & eorum iniurias seuere vendicat. 929. a. prouidentia singulari Romanam Ecclesiam gubernat. 935. d
Deliciæ summæ, & fidem excedentes vxoris Ducis Venetiarum. 925. b. c
Delirium Nouatorum de fidei sine operibus sufficientia vnde conuincatur. 57. a
Demetrius Optimas Romanorum a Ioanne XII. ad Ottonem Imperatorem mittitur. 770. a. interest Synodo contra eumdem Romæ coactæ. 771. e
Demetrius Melioſi præsens est Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ. 772. a
Denuntiatio Caroli Calui aduersus Lotharium nepotem Francorum Regem. 230. d. & seq. Aduentij Metensis Episcopi de transferendo ad Carolum Caluum Lotharij Regno. 448. a. & seq.
Depositio Ignatij Patriarchæ iniqua. 162. a
Descriptio templi B. Virginis in Paro insula. 654. a. alia monachi eremitæ e deserto Pari insulæ exeuntis. 654. b. alia S. Theoctistes eremi cultricis. 656. a. alia habitationis S. Pauli anachoretæ in monte Latro. 752. e. & seq. alia pulchra & ridicula Nicephori Imp. 795. c. d. 799. e. item processionis Imperatoriæ. 796. e. alia itineris Luitprandi Cremonensis in reditu. 807. e. alia totius Slauoniæ secundum longitudinem & latitudinem. 821. a
Desiderius presbyter legatione fungitur nomine Adefonsi Magni & Episcoporum Hispaniæ ad Ioannem Papam. 581. b
Desiderius Rex Longobardorum monasterio S. Vincentij priuilegia contulit. 721. d
Desiderius Cassinensis Abbas postmodum Vrbanus Secundus Papa. 846. c
Detestatio Episcoporum Galliæ ad bellum proficiscentium. 620. b
Detestatio eorum, qui ob consequendum summum in Ecclesia honorem Principibus adulantur. 648. a
Deuotio maxima Mathildis Ottonis Magni Imp. matris. 825. b. c
Diaboli variæ artes oppugnandi homines. 820. a
Diabolus fatetur se Francos contra Bohemos dimicantes fugasse. 75. d
Diabolus omnibus hominibus tempore mortis apparet. 152. c
Diaconissa cum sacerdote iuuene in occursum S. Nili veniens ab eo grauiter reprehenditur. 871. a. in incestu cum eodem deprehenditur. ibid. b
Diaconus quidam ab Ignatio Patriarcha ob sua vitia degradatus, ipsum publice spoliat. 198. b. alius Hugonis Rhemensis olim Archiepiscopi ob falsas ad Synodum allatas litteras synodice iudicatur & condemnatur. 739. a. b
Dialogi S. Gregorij Papæ per Herefridum Vuigornienſem Episcopum in linguam Anglicam transferuntur. 549. b
Dialogus Auxilij scriptoris de intestina Romanæ Sedis discordia. 667. e

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dictum Michaelis III. Imp. Constantinopol. impium. 218.d
Didericus Tricassinensis Episcopus in Concilio secundo Suessionensi adfuit. 346.a
Dies festus S. Aegaterinæ quanta celebritate coli consueuerit a S. Paulo anachoreta. 752.d
Differentia habitus & morum inter Græcum & Latinum Imperatores. 803.c
Digna virgo a S. Agatha ad martyriam incitatur. 106.d. *ab eodem rosam accipit. ibid. c. magna eius humilitas. ibid. monasterio tacite egreditur & iudicem adit, increpat, & Christum confitetur.* 107.a. *decollatur. ibid.*
Dignitas Pontificis Romani & præeminentia. 294.b
Dignitas Mystici, apud Constantinopolitanos quæ sit. 626.c
Digressio Auctoris de anno millesimo. 930.a
Dilinga castellum. 824.d
Diodori inuentio sub Stephano VI. Papa. 617.b. *quam seuere castiget sua ossa furantem.* 618.b. & *seq.*
S. Diogenes a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem delatus. 65.a
S. Dionysius cum socijs Martyribus cur non sit cum reliquis Sanctorum corporibus translatus ob metum Northmannorum. 27.d. *ipsi Carolus Caluus a patre in tutelam datus. ibid. eius vita Latine reddita ab Anastasio Bibliothecario Carolo Caluo Imp. transmittitur.* 522.c. *non extat. ibid.d*
Dioscorus hæreticus. 250.d. 251.a. 477.a
Diploma Caroli Calui de restitutione bonorum Rhemensis Ecclesiæ. 35.b. *aliud Etheluulphi Regis Anglorum Ecclesiæ Anglicanæ factum.* 127.b. & *seq. aliud a Beorredo Rege Merciorum monasterio Chroyland impertitũ pro obtinendo contra paganos diuino auxilio.* 509.d. *aliud Episcoporum Galliæ de confirmata a se in hostes Ecclesiæ Romanæ prolata a Ioanne Papa excommunicatione.* 536.e. & *seq. aliud Caroli Crassi Imp. de donatione Ecclesiæ Tungrensi facta.* 579.c. *aliud Vuidonis Imp. monasterio S. Vincentij factum in natiuitate filij sui Lamberti.* 629.c. *aliud donationis Ragneri Ducis Lotharingiæ pœnitentis.* 683.c. *aliud concessum monasterio S. Vincentij ab Hugone & Lothario Italiæ Regibus.* 721.c. *aliud Orientalium Impp. eidem traditum.* 724.c. *aliud Marini Papæ eidem collatum.* 730.e. *ad* 732.c. *aliud Berengarij tyranni ibidem concessum.* 742.b. *aliud Ottonis Imp. quo Romanæ Ecclesiæ bona antiquitus donata reddit.* 764.b. & *seq. aliud Ottonis Imp. de restitutione insulæ sancti Iulij ad Nouariensem Ecclesiam.* 767.a. *aliud Gerbergæ Reginæ Ottonis Magni sororis, Rhemensi Ecclesiæ concessum.* 811.a. *aliud Ioannis Papæ XIII. pro confirmatione priuilegiorum ab Edgaro Anglorum Rege concessorum monasterio Glastingebiri.* 818.b. & *seq. aliud Veremũdi Regis de bonis vnius Martyris per Ramirum occupatis.* 828.c. & *seq. aliud Ioannis XV. de Legatione in Angliam missa.* 863.c *aliud canonizationis S. Vdalrici.* 890.b. *aliud Ludouici Palatini Rheni & Bauariæ Principis de confirmatione iurium Rom. Ecclesiæ a Rodulpho Romanorum Rege innouatorum.* 910.a. *alia Caroli Calui in gratiam Rhemensis Ecclesiæ confecta.* 35.a. 36.a. *alia diuersa Ottonis Imperatoris diuersis monasterijs concessa.* 792.a. *alia Ottonis Secundi varijs religiosis locis concessa.* 844.b
Disciplina monastica in monasterijs Gallorum collapsa deploratur ab Herueo Rhemorum Archiepiscopo. 670.b
Discopoterium genus poculi a Michaele Imp. magnæ Ecclesiæ Constantinopoli offertur, 377.e
Discordia quantum sit malum. 167.c. 178.a
Discretio potestatis in similitudine honoris fuit inter Apostolos. 260.d. 285.d. 294.c
Discrimina Luitprandi Cremonensis ob non visitatum locum S. Andreæ Apostoli. 808.a
Dispensare, solius Romanæ Ecclesiæ est. 471.d
Dispensatio Ecclesiastica quare necessaria. 416.c. *quid sit.* 564.e
Dispositio Ecclesiæ a Christo facta, & quomodo. 285.d
Disputatio acutissima Auctoris de Ioanna Papissa. 109.b. & *seqq. alia Nicolai Papæ, qua confutat Episcopos Synodi Siluanectensis, non recipientes omnes epistolas decretales.* 285.c. & *seqq.*
Dissensio magna Principum Angliæ de electione noui Regis. 830.d. *Episcopali iudicio terminatur. ibid.*
Ditio Magdeburgensis Archiepiscopatus quam fuerit magna. 820.c. *quot sub se suffraganeos Episcopatus habuerit. ibid.*
Ditmarus Chronographus. 632.b. 688.c. 710.a. 741.d 748.a. 761.d. 790.e. 849.d. 870.a. 899.c. 918.a. 923.c. *erroris arguitur in supputatione temporis mortis Gregorij V.* 926.a. *citatur.* 927.a
Ditperga Burchardi Ducis Sueuiæ filia S. Vdalrici Augustani Episcopi mater. 696.d
Diuersitas status Ecclesiastici & secularis. 647.c
Diuitiarum maximus contemptor S. Gerardus Abbas Bromiensis. 756.c
Dobbera Bolesłai Poloniæ Ducis filia quomodo Meisconem Poloniæ Ducem maritum ad Fidem conuerterit. 870.b
Docibilis Græcorum Imperatoris minister Ioanni Papæ auctor est de dissoluendo fœdere inter Christianos & Sarracenos contracto. 523.d. *Caietanorum Dux est.* 571.c. *ægre fert Caietanos a Ioanne Papa Pandenulpho Capuano subdi. ibid. Sarracenos contra Caietanos adducit. ibid. a Ioanne Papa persuasus rupto fœdere contra Sarracenos armavertit. ibid.d. rursum eum ijsdem fœdus pacisćs, receptis captiuis Garilianum illis habitandum concedit. ibid.*
Doctrina Latinorum de processione Spiritus sancti. 372.c
Doctrina Latinorum de Spiritus sancti processione a Photio carpitur. 587.e. & *seq.*
Documenta Regi conuenientia Carolo Caluo a Lupo Ferrariensi scripta. 73.e. 74.a.b.c.d.e. 75.a.b.c
Documenta Basilij Imp. ad filium Leonem. 610.b
Dodichindus Abbas appendicem addit ad Chronicon Mariani Scoti. 109.c
Dodo Andegauorum Episcopus. 69.a. *ex Synodo Turonensi cum ceteris Episcopis Nomenoio scribit. ibid. Concilio Suessionensi præsens.* 88.b
Dodo Abbas S. Sabini eidem Concilio præsens. ibid.
Dodo Osnaburgensis Ecclesiæ Episcopus adest in Concilio Confluentano. 681.d. *item Ingelheimensi.* 738.b
Dolensis Ecclesia cum Turonensi de primatu contendit. 176.a. & *seq.*
Dolensis monasterij fundator quis fuerit. 683.a
Doli mali Photij pseudopatriarchæ. 376.e. 408.e. 423.b. *alij Basilij Imperatoris contra Ludouicum Imperatorem.* 502.e
Dolus ciuitas Britanniæ vbi sita. 176.a

Dolus

Dolus ingens Gerberti Rhemensis. 885.b
Doliechus Græce idem quod Ludouicus Latine. 376.c
Dominatus sæcularium in Ecclesia pessimũ omnium malorum. 647.e
Dominicus Centumcellensis Episcopus subscribit Concilio generali Romæ sub Leone IIII. congregato. 102.d
Dominicus Fulginensis Episcopus eidem Concilio subscribit. ibid.e
Dominicus Gallicensis Episcopus idem subscriptione approbat. 103.b
Dominicus Triuensis Episcopus in Bulgariã ad prædicandum verbum Dei a Nicolao Papa destinatur. 352.d. *ab Hadriano Papa dimittitur.* 397.d
Dominicus Triuentensis Episcopus ab Hadriano Papa in Bulgariam ablegatur, & quare. 445.b. *commonitorio pro recipiendo Photio Sedis Apostolicæ Legatis misso subscribit.* 564.b
Dominicus tit. S. Anastasiæ interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ. 771.b
Dominicus Venedicus Ottonis Imp. ad Nicephorum Imp. Legatus. 801.c
S. Dominicus ante baptismum Sarracenus appellatus, martyrium subit. 829.a
Dominicus Episcopus Ferentinus subscribit decreto canonizationis S. Vdalrici. 890.d
Domnulus Iudæus medicus videns Eupraxij humilitatem coram S. Nilo quid exclamet. 834.b. *B. Nilum Danieli prophetæ, & Eupraxium leonibus comparat. ibid.c*
Domnus tit. S. Anastasiæ presbyter adest in Synodo Romana contra Leonem pseudopontificem congregata. 780.a
Domnus Donus siue Domnio patria Romanus Papa creatur. 823.b. *quamdiu sederit. ibid.*
Dona diuersis Vrbis Ecclesiis a Sergio II. collata. 45. & *seqq. alia a Leone IIII. oblata.* 50.d. & *seqq.* 64. & *seqq.* 82. & *seqq.* 120. & *seqq. alia a Benedicto III.* 133.d.e. 145.d. & *seqq. a Nicolao Papa.* 161.c.d. *alia ab eodem.* 195.d. *alia ab eodem.* 217.e. *alia eiusdem.* 281.d. & *seq. a Michaele Imp. in Ecclesias Constantinopolitanas.* 377.e. *alia Nicolai Papæ Ecclesiis hinc inde donata.* 390.b.c. *alia Patriarchæ Hierosolymæ ad Ignatium Patriarcham missa.* 421.c. *Caroli Calui ad S. Petrũ.* 449.e. *alia Salomonis Britanniæ Principis ad Hadrianum Papam.* 450.c. *alia Ignatij Patriarchæ ad eumdem.* 473.a. *alia Basilij Imp. ad eumdem. ibid.e. alia Ioannis Papæ ad Carolum Caluum Imp. & Imperatricem.* 518.e. *aliud Caroli Calui ad S. Petrum.* 527.d. *aliud Adefonsi Magni ad Ecclesiam Saluatoris Oueti.* 548.b. *Arnulphi Flandriæ Marchionis ad Ecclesiam Rhemensem.* 755.c. *Ottonis Imperatoris Ioanni XII. collata.* 763.e. *qualia Constantinus Magnus & quam magna Romanæ Ecclesiæ dederit.* 798.c
Dona sacra ad Henricum Germaniæ Regem ab Hugone Galliæ Rege missa, & quænam. 704.d
Donatio Athelstani Anglorum Regis S. Petro facta, qualis & quare. 697.e. & *seq.*
Donatus Episcopus Fesulanæ Ecclesiæ cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam profectus. 15.b
Donatus aulicus Caroli Calui dono in partem possessionis Rhemensis Episcopij immissus. 35.d
Donatus Episcopus Ostiensis Legatus Constantinopolim mittitur. 320.c. 322.e. *in via iussu Michaelis Imp. cum collegis detinetur, & iniurijs afficitur.* 353.a. *cum Leone Siluæ candidæ, & Petro Cauensi Episcopis consecrat Hadrianum Papam.* 393.b. *ab eodem Legatus Constantinopolim mittitur.* 415.d. *Basilio Imp. commendatur.* 418.b
Dorobernia ciuitas Anglorum totius Regni sedes Metropolitana. 638.a
Dositheus Osii Dij Egumenus Romam mitti ex parte Ignatij petitur a Nicolao Papa. 316.c
Doxani Slauoniæ populus. 821.b
Draco visus exire e sepulchro Caroli Martelli. 154.e
Drogo Metensis Archiepiscopus. 13.c. *cum Ludouico Lotharij filio Romam proficiscitur. ibid. patruus Lotharij & Caroli Calui. ibid. aliquot ex eius consiliarijs fulmine ictu pereunt ibid.e. commouet suos contra Romanos.* 15.a. *Aduentium Metensem Archiepiscopum nutriuit, & inter familiares habuit.* 259.b
Druogo Osnaburgensis Episcopus subscribit diplomati donationis ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ conceſſæ. 766.b
Dubia in Octaua Synodo relicta ab Hadriano dissolui petit Ignatius Patriarcha. 472.d
Dubium Auctoris, num extremi libri historiæ Luitprandi Ticinensis eiusdem sint scriptoris. 768.d
Duces Northmannorum Christiani in Gallijs pessimi, & iustissimi. 921. & *seq.*
Ducis Venetiarum vxor Romani Imperatoris soror Argyri filia quam delicate & tenere vixerit. 925.b. *ex cæli rore sibi balneas procurat. ibid. a Deo grauissime quomodo puniatur. ibid. moritur. ibid.*
Ducum Northmannicæ gentis in Gallijs iustitia & pietatis zelus. 922.a
Dudo Paderbornensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.b
Duellum prohibitum, & quæ in exercentes duellum pœna sit lata. 118.d
Dulcitius Archiepiscopus Cantabriensis. 18.a. *præsens fuit Ranimiro tributum S. Iacobo vouenti. ibidem.*
Dulcitius presbyter Toletanus transfert corpora SS. Eulogij & Leocritiæ martyrum Corduba Ouetum. 599.b
Dunstanus vir optimus & prudentissimus ab Edmũdo Anglorum Rege Consiliarius assumitur. 719.a. *Regnum totum administrat. ibid.b. calumnijs oppressus honore & aula priuatur. ibid.c. reuocatur ab Edmundo, & vt veniam det iniuriæ rogatur. ibid.d. ab Edredo Edmundi successore totius Regni habenas accipit.* 735.b. *monachus fit, & postmodum Vuigornij & Cantiæ Episcopus creatur.* 737.a. *Regem Eduinum manu e medio duarum feminarum extrahit, & in conuiuium procerum reducit.* 659.d. *in impudicas feminas inuehitur. ibid. in exilium pellitur. ibid.e. ab Edgaro Rege reuocatur & Vuigornienſi Ecclesiæ præponitur.* 753.d. *ad sedem Cantuariensem transfertur.* 755.a. *Eduinum precibus & lacrymis a pœnis infernalibus eruit.* 756.d. *Romam venit ad pallium obtinendum.* 758.a. *iussu Ioannis XIII. Concilium generale indicit in Anglia contra clericorum incõtinentiam.* 815.c. *Edgarum Regem adulterum grauiter reprehendit, & ad pœnitentiam hortatur.* 816.b.c. *quam immobilis erga Comitem incestuosum impœnitentẽ permanserit.* 817.a.b.c.d. *Legatum mittit ad Concilium Romanum generale, & quare.* 818.a. *Synodum Vuintoniæ congregat pro tumultu inter clericos & monachos exorto.* 830.e.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro Clericis interpellatus silet, & omnium animos suspendit. 831.a. *Ethelredum puerum Regē creat, & prophetice de calamitatibus ipsi imminentibus vaticinatur.* 838.c. *in Synodo Calnensi ob clericorum incontinentium eiectionem multorum conuiciys impetitur, ibid.d. aduersarys diuinitus in cœnaculo oppressis solus illæsus euadit. ibid. Ethelredum Regem inique Roffensem Ecclesiam diuexantem arguit, & de imminentibus ipsi malis certum reddit.* 852.e. *benedicturus Vuintoniēsem & Roffensem Episcopos illacrymatur.* 854.d. *ijsdem mortem prædicit. ibid. iussu diuino Elphegum Abbatem Bothontensem Etheluuoldo Vuintontensi Episcopo substituit.* 855.a. *moritur.* 860.c

Duodenacum villa Ecclesiæ Rhemensi auctoritate Sedis Apostolicæ restitutum. 633.d

Dux Polonorum coronam regiam a Sede Apostolica petens iussu diuino repulsam patitur. 933.c

Duziacensis Synodus in Gallia. 492.e

Dymin Slauorum Circipanorum ciuitas. 821.b

Dyrrachium ciuitas. 443.a

Dysenteria pereunt Northmanni. 29.b.c

E

Eadredus Anglorum Archiepiscopus Ioannem Papam consuluit. 531.e

S. Eadmundus Angliæ Rex a persecutione Northmannorum cinctus in Ecclesiam confugit. 464.d. *ab ijsdem captus ad eorum Ducem ducitur, ibid. ad arborem alligatus iaculis confoditur. ibid.e. decollatur. ibid.*

Ealsfinus homo nequissimus Cantuariensem sedem malis artibus occupat. 754.d. *quid in sepulturam S. Oadonis Archiepiscopi impie egerit. ibid.e. in somno eumdem videns iniuriam sibi improperantem, & exitium prædicentem audit. ibid.e. Romam contendit ad petendum pallium.* 754.d. 755.a. *frigore miserabiliter in Alpibus extinguitur. ibid.*

Ebba Collinghammensis monasterij Abbatissa. 463.d. *moniales in vnum conuocat, & conseruandæ pudicitiæ consilium dat. ibid. quodnam illud. ibid. cū monasterio & virginibus flammis datur.* 464.a

Ebbo Gratianopolitanus Episcopus, vide Hebbo.

Ebbo Rhemensis Episcopus. 16.a. *a dignitate Episcopali deiectus. ibid. inter laicos communicandi licentiam obtinet. ibid. in Ludouicum Pium coniurauit. ibid.b. eius causa Archiepiscopis Galliæ cognoscenda a Papa commissa.* 44.d. *euocatus ad Synodum non comparet. ibid.e. moritur.* 79.c. *pœnis Purgatorij torquetur cum alijs Episcopis. ibid. viuentium suffragia & quænam petat. ibid. ijs obtentis alleuiatur. ibid.d. quibus testibus præsentibus se Episcopatu abdicauerit.* 90.b. *ordinationes eius post abdicationem præter baptismum nullæ.* 91.c. *iniuste depositus ostenditur.* 340.c. *B. Ansgario familiarissimus fuit. ibid. cur a Sergio Papa sit repulsus. ibid.e. tota eius causa repetitur.* 355.d. *per Lotharium restitutus.* 356.d. *duabus Abbatys post renuntiatum Archiepiscopatum donatus est. ibid.e. varias legationes pro Lothario Imp. obiuit. ibid. Constantinopoli legatione fungi recusans Abbatys spoliatur.* 357.a. *Ludouici Regis Germaniæ liberalitate Episcopium Hildesheimense obtinuit. ibid. quando mortuus sit.* 360.c

Ebbo Princeps Bituricensium Dolense monasterium fundat. 683.a

Ebbo, qui & Abbo cœnobij Floriacēsis rector Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi in Synodo defensor. 875.a. *sanctitate & martyrio celebris. ibid.*

Ebenhardus Lotharij Imp. ad fratres pro pace & Regni restitutione Legatus. 3.d

Eberardus, qui & Euerardus Francorum Dux contra Ottonem Regem conspirat. 716.c. *diuinitus Ottonis precibus a paucis vincitur. ibid.e. rursus cōiunctis cum Gisleberto viribus cōtra Ottonem pergit.* 717.d. *a Conrado Sapiente & Vdone Principe Sueuiæ trucidatur. ibid.e*

Eberartus Comes confirmat diploma donationis Ottonis Imp. Romanæ Ecclesiæ factum. 766.e

Ecclesia S. Martini Turoni a Northmannis incenditur. 96.b

Ecclesia quomodo nobis mater sit, & Deus pater. 140.b

Ecclesia S. Stephani Cathedralis Metensium. 257.e

Ecclesia Rhemensis cum Treuirensi quomodo in dignitate conueniat & discrepet. 301.a. *periclitatur.* 699.d. *quare. ibid.*

Ecclesia Bituricensis proprio Episcopo destituta a Vulfado Clerico Rhemensi ad tempus curatur. 348.b

Ecclesia Neapolitana quantum sub S. Athanasio Episcopo floruerit. 506.d

Ecclesia Nitrensis in Morauia nouo Episcopo a Ioanne VIII. augetur. 576.e

Ecclesia S. Saluatoris in mōte Cassino subiecto a Sarracenis igne cremari nequit. 599.a

Ecclesia Papiensis maximo priuilegio a Ioanne Papa donatur. 541.c. *alys pluribus ab Anastasio III. rogante Berengario tyranno.* 671.d

Ecclesia Saxonum a paganorum incursibus dira persecutione vexatur. 686.a

Ecclesia Augustana a Hunnis destruitur. 686.d

Ecclesia Danorum persecutionem patitur. 687.b. *quota fuerit. ibid. auxilio Henrici Germaniæ Regis reflorescit.* 705.a. *& seq. incrementa capit.* 741.a

Ecclesia Constantinopolitana Euthymij & Nicolai Patriarcharum contentione diuisa vnitur. 689.a. *Romanæ est subiecta.* 808.e

Ecclesia Cordubensis sub persecutione gemit. 697.c. *Legionensis sub Ordonio prosperatur. ibid.*

Ecclesia SS. Hadriani & Nataliæ Legione in Hispania dedicatur. 701.a

Ecclesia Fuldensis monasterij a Marino Sedis Apostolicæ Legato consecratur. 740.c

Ecclesia S. Balteri in Anglia ab Amalapho tyranno succensa numine diuino vindicatur. 743.a

Ecclesia Osnaburgensis ab Ottone Rege muneribus cumulata. 743.c

Ecclesia S. Afræ ab Hunnis in Germania succenditur. 749.b. *a S. Vdalrico restituitur.* 750.b

Ecclesia Nouariensis insula S. Iulij ab Ottone Imp. donatur. 767.a

Ecclesia Capuana omnium prima in Regno Neapolitano Archiepiscopali dignitate condecoratur. 810.c

Ecclesia Hispanorum rursus martyribus fecundatur. 828.b

Ecclesia S. Marci Venetijs comburitur, & qua occasione. 835.d. *a Petro Vrseolo Duce luculentius restauratur. ibid.*

Ecclesia S. Laurentij Mersburgensis Episcopalis, ab Ottone Secundo illicite Magdeburgensi Archiepiscopali incorporatur. 848.b

Eccle-

Ecclesia Roffensis ab Ethelredo Anglorum Rege perturbatur. 852.d.e

Ecclesia Compostellana S. Iacobi miraculose a Sarracænis illæsa custoditur. 856.c. *a Veremundo Rege Legionensi diplomate confirmatur. ibid.d*

Ecclesia Vaticana ardens liberatur a flammis populi oratione ad S. Petrum fusa. 891.e. *& seq.*

Ecclesia Orientalis vafro diaboli consilio ab Ecclesia Romana seiuncta permanet. 898.c

Ecclesia ab Hugone Andegauensi Comite constructa, diuinitus excitata tempestate in terram deijcitur. 904.c

Ecclesia Brandeburgensis a Slauis vastatur. 929.d

Ecclesia S. Bartholomæi Romæ in insula Tyberina cōstructa fuit in honorem S. Adelberti Pragensis Episcopi martyris. 931.b. *quando S. Bartholomæi nominata fuerit.* 932.b

Ecclesiæ Latinæ & Græcæ diuersæ consuetudines. 210.e. 211.a

Ecclesiæ dispositio a Christo quomodo facta. 285.d

Ecclesiæ bona duplicibus armis vindicanda. 327.d

Ecclesiæ Hierosolymitanæ status tempore Octauæ Synodi quis fuerit. 421.a

Ecclesiæ Græcorum luctuosus status. 444.b. *vnde ortum habeat. ibid.*

Ecclesia S. Petri Coloniæ dedicatur. 463.c

Ecclesiæ Neapolitanæ bona diripiuntur. 505.a

Ecclesiæ Constantinopoli sub Basilio Macedone Imp. restauratæ. 607. *& seq.*

Ecclesiæ Lateranensis portentosa ruina. 642.b

Ecclesiæ B. Virginis in Paro insula descriptio. 654.a

Ecclesiæ omnes Occidentales a S. Petro vel eius successoribus institutæ. 671.a

Ecclesiæ S. Basoli, & S. Mariæ Rhemēsis in Gallia ab Hungaris succendi nequeunt. 713.b

Ecclesiæ Veronensis laus. 747.e

Ecclesiæ Anglicanæ perturbatio sub Eduino Rege. 750.b

Ecclesiæ Græcorum tributariæ. 809.c

Ecclesiæ plures in Anglia a S. Osberto Vuigornensi Episcopo eiectis clericis incontinentibus in monasteria conuertuntur. 815.c.d

Ecclesiæ Magdeburgensis prima fundamenta. 820.e

Ecclesiæ Cicensis & Hamburgensis a Bohemis vastātur. 929.d

Ecclesiam, aut presbyterium colligere, & Concilia conuocare idem. 216.b

Ecclesiarum Hispaniæ status lugubris. 84.d

Ecclesiarum facultates quid sint. 140.b

Ecclesiarum bona Dei bona. 349.e

Ecclesiarum Germaniæ infelix status. 620.c. 629.e

Eclipsis solis portentosa. 809.e

Edelbartus Abbas Legatus ad Ludouicum Regem Germaniæ. 150.e

Edelsinus Schireburnensis Ecclesiæ præsul ab Ethelredo Anglorum Rege ad Northmannorum Ducem pro pace stabilienda mittitur. 863.d

Edessa, voce barbara Rhoca dicta. 727.a

Edesseni a Romanis obsidentur. 726.d. *imaginem Christi promittunt pro obsidionis solutione. ibid.*

Edgarus Rex Anglorum ex parte instituitur. 753.d. *S. Dunstanum ab exilio reuocat, & inuitum Vuigornensi Ecclesiæ Episcopum constituit. ibid. totius Angliæ Regnum obtinet.* 756.d. *S. Dunstano in promouendo Concilio generali contra incontinentiam clericorum operam nauat.* 815.c. *in monasterium virginum ingressus specie cuiusdā puellæ non velatæ capitur. ibid. eamdem ad se vocatam vi opprimens scandalum maximum Anglis generat. ibid. & seq. a S. Dunstano grauiter reprehensus pœnitentiam agit.* 816.a.b. *Legatum mittit ad Concilium Romanum generale, & quare.* 818.a. *moritur.* 830.c

Edgitha Vuilelmi Archiepiscopi Moguntini mater, Edmundi Anglorum Regis filia. 825.b

Edictum Constantinopoli habitum de explodenda quadrigamia. 690.d. 691.b

Editha S. Eduardi Regis Angliæ soror diē obit. 855.a. *miraculis claruit. ibid.b*

Edmundus Anglorum Rex Aethelstano fratri succedit. 719.a. *Dunstanum virum prudentem in cōsiliarium accipit, & statim reijcit. ibid. in venatione in periculo vitæ constitutus de iniurijs Dunstano illatis ingemiscit. ibid.d. Deo vouet Dunstani restitutionem, & a præcipitio saluatur. ibid. domum regressus, & reuocato Dunstano humiliter coram eo veniam postulat. ibid. moritur.* 735.b

Edredus Anglorum Rex Edmundi fratris successor subrogatur. 735.b. *S. Dunstano Regni curam cōmisit. ibid. moritur.* 750.b

Eduardus Rex Anglorum a Formoso Papa excommunicatur. 637.b. *collecto Concilio de obsequendo Papæ consultat. ibid.b. moritur.* 697.d

Eduardus Aelfredi Regis filius Rex Anglorum coronatur. 653.b. *Aethelualdo cognato ob raptam monialem bellum indicit. ibid. eumdem in fugam vertit, & receptam monialem in monasterium reducit. ibid.*

Eduardus primogenitus Edgari Angliæ Regis filius iudicio Episcopali Rex constituitur. 830.d. *venatum profectus siti affligitur.* 837.d. *ad nouercam contendens, dum ab ea potum accipit fica confoditur. ibid. ad suos vulneratus aufugiens moritur. ibid. absque honore tumulatur. ibid.e. miraculis coruscat. ibid.*

Eduinus Edmundi Regis filius Rex Anglorū creatur. 750.b. *voluptuosus, & sacrarum legum contemptor. ibid. duobus scortis inhæret. ibid.c.d. eorum persuasione monasterium S. Dunstani diripi iubet, & ipsum in exilium pelli. ibid.e. ipsemet e Regno exturbatur.* 753.d. *moritur.* 756.d. *precibus & lacrymis S. Dunstani a pœnis infernalibus liberatur. ibid.*

Effigies Basilij & duorum filiorum Impp. in numismate cusum. 470.d

Effigies S. Nili in tabula miraculose ter depicta a pictore conspicitur. 925.a

Egbertus Legatus Lotharij Imp. ad fratres pro pace & Regni restitutione. 3.d

Egbertus Anglorum Rex Etheluulphi pater. 58.b

Egilmarus Archiepiscopus Viennensis Concilio Valentino præst. 118.b

Egilo Senonensis Archiepiscopus, vide Hegilo.

Eginhardus rerum Saxonicarum scriptor, miracula per S. Vuillehadum facta describit. 150.e

Eginaldus Synodum Rhemensem in causa Arnulphi Archiepiscopi coactam fideliter refert. 873.b

Egotbaldus Moguntinæ diœcesis Episcopus, Synodo interfuit. 56.b

Eidulphus Episcopus Cridiensis in Deuonia consecratur. 637.c

Electio Benedicti Papæ V. 783.c

Eibstetten Episcopatus. 744.a

Einhardus Abbas Selgenstetensis Synodo Moguntinæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

næ sub Rabano secundæ præsens fuit. 61.a
Eiulatio S. Vdalrici ob visionem sibi ostensam. 819.e
Electio B. Ambrosii miraculosa. 222.e.223.a
Electio Episcoporum libera debet esse, non a Regibus conferri. 431.b.432.a
Electio Caroli Calui confirmatur. 516.b
Electio Romani Pontificis libere & canonice facienda. 765.d
Electionis modus in ordinando Episcopo. 350.d
Electores Imperij Romani a Gregorio V. constituti. 908.a.e. & seqq. dignitatem Electoratus Imperij a Romano Pontifice datam suis litteris affruunt. 910.a. & seq. an ab eodem septem tantum fuerint instituti, vel ab alio Pontifice. 913.a.& seq. quando ad certum numerum septenarium, & vbi sint reducti. 916.c. quinam fuerint & hodie sint. ibid. & d. quomodo in electione procedere debeant. ibid. quod vniuscuiusque officium sit in Imperio. ibid.e. 917.b
Electrannius Redonensis sedis Episcopus creatur. 350.d
Eleemosynæ Ludouici Regis Germaniæ per monasteria & Ecclesias hinc inde distributæ. 450.a
Eleemosynæ pro Ottonis II. Imp. anima maximæ distribuuntur ab Augusta. 851.a.b
Elfdritha Edgari Anglorum Regis secunda vxor, filium Ethelredum ad Regnum promouere conatur. 830.d. repulsam patitur. ibid. e. per insidias Eduardum Regem priuignum confodi iubet. 837. d. eiusdem corpus absque honore sepeliri iubens cũ filio tripudiat. ibid.e. cum ceteris ad miracula eius conspicienda volens concurrere, equus quo vehitur immobilis consistit. ibid. miraculum agnoscens pœnitet, & multis annis carnem cilicio & alijs pœnis domat. 838.a
Elfleda Regis Edgari vxor, sancti Eduardi mater. 816.a
Elfredus Anglorum Rex. Aethelstani aduersarius, contra eumdem peierans ad Confessionem S. Petri extinguitur. 697.e
Elfretus diaconus monachus monasterij Chroyland cum ceteris in Ecclesia a Northmannis trucidatur. 510.a
Elfricus Ecclesiæ S. Albani in Anglia Abbas creatur. 815.d
Elfridus Comes. 630.e
Elga Bolesodis Turcarum Ducis vxor Constantinopolim ad suscipiendum baptismum proficiscitur. 754.c. baptizata muneribus ab Imperatore honoratur, & domum redit. ibid. Helena appellata. ibid.
Elias Carnutum Episcopus cũ reliquis e Synodo Turonensi Nomenoio scribit. 69.a
Elias regij exercitus Drungarius a Basilio Imp. mittitur ad reducendum ab exilio Ignatium. 378.c
Elias Tyri Episcopus locum Antiocheni Patriarchæ tenet in Synodo Octaua Oecumenica. 420.e
Elias Syncellus Hierosolymorum Patriarchæ Legatus ad Octauam Synodum dona ab eodem Ignatio defert. 421.d
S. Eligius Nouiomensis Episcopus. 735.b
Elisabeth mater S. Eulogij. 19.e
Elogium præclarum Nicolai Papæ. 304.a
Eloquentia copiosa & artificiosa Photij in commemorandis suis aduersitatibus & malis. 746.t. & seqq.
Elphegus Abbas Botoniensis S. Ethelnuoldo Vuintoniensi Episcopo subrogatur. 855.a
Eluufardus monastery Glastingebiri in Anglia Abbas. 818.d
Emila martyr Corduhensis. 83.c
Emma Roberti Regis filia Regina Francorum consecratur. 695.d
Emmæ Lotharij Regis vxoris ad matrem Adelaidem Augustam epistola lugubris. 857.a
Emmanuel Patricius Tabellariorum Præfectus Metrophanem Smyrnæ Episcopum rogat, vt Photij vitam & gesta conscribat. 465.c
Emmenon Episcopus quid a Stephano Papa curare iubeatur. 604.e
Emmo Nouiomagensis Episcopus. vide Himmo.
Emund filius Ring Regis Daniæ. 705.c
Encœnia Ecclesiæ Compostellanæ ab Adefonso Magno celebrantur. 650.c
Encomia pulcherrima Leonis Magni Papæ. 417.a. alia Ludouici Imperatoris. 446.a.453.a. 510.d. Basilij Imperatoris. 474.a. Caroli Calui. 494.b. 495.d. alia Neapolis. 505.e. & seq. alia Caroli Calui. 514.a. & seq. alia eiusdem de conatu restituendi scientias liberales. 522.d. alia præclara Libenty Hamburgensis Archiepiscopi. 860.a
Encyclica Photij longissima & eloquentissima ad omnes suos. 479.c. & seqq.
Energumeni apud corpus S. Ignatij Patriarchæ curantur. 544.d
Engelberga Ludouici II. Imp. vxor. vide Angelberga.
Engeltrudis nobilissima femina Mattefridi Comitis filia moribus impudica. 229.b. 248.a. Bosone Comite marito relicto per Gallias discurrit, & corpus prostituit. ibid.c. in Regno Lotharij tuto degit. ibid.d. excommunicatur. 248.a. e Regno Lotharij eijcitur. 280.b. ab Ansenio rursus excommunicatur. 305.e. Vuormatiæ se eidem repræsentat, & obedientiam iurat. ibid. 306.e. iuramentum frangit, & in Gallias reuertitur. 306.a
Ensis Constantini Magni ab Hugone Galliæ Regi Henrico Germaniæ Regi missus describitur. 704.d
Enumeratio succincta malorum quæ Ignatius Patriarcha sustinuit a Photio. 163.e
Enumeratio Actorum Photij sub compendio. 240.a. & seq.
Epanagnosticum Basilij Imp. 420.d
Epidaurum ciuitas Peloponnesi. 763.c
Epigramma Hincmari Rhemensis Archiepiscopi de translatione S. Remigij. 87.a
Epigramma ante Menologium Basilij Imp. præfixum. 611.a
Epilogus Auctoris. 936.d
Episcopale munus quodnam. 212.d
Episcopatus Capuanus diuiditur a Ioanne VIII. & quare. 571.a
Episcopi Galliarum lugentes cladem a Northmannis illatam conueniunt, & causam aperiunt. 31x. congregant Meldense Concilium. ibid. miseriam a principio ad finem vsque commemorant. ibid. d.e. & 32.a.b.c. aliud Parisiis congregant. 40.b
Episcopi aliquot Romam contendunt cum Ludouico Lotharij filio, & quare. 13.c. odio flagrant in Rom. Pontif. ibid. Ludouico suadent, vt Romam tyrannice opprimat. ibid.d. procidunt ante Confessionem S. Petri. 14.c. victi a Sergio confusi discedũt. 15.d. iram in Sergium mitigant. ibid. instant vt Romani Ludouico iurent. ibid. non obtinent. ibid.
Episcopi impij in conciliabulo Cordubensi quam callide impium suum decretum ponant de non subeundo martyrium. 84.e. persecutores Martyrum fiunt. 85.a
Episcopi Concilij Ticinensis capitula Ludouico Imp. in aulam præter consuetudinẽ confirmanda transmittunt. 119.c
Episcopi Cardinales, & totus Clerus Romanus Legatis Impp. fortiter resistunt. 132.b.c
Episcopi Galliarum Ludouicum Regem suspectum habentes ad Cõcilium ab eo indictum recusant venire, & se excusant. 151.a.b. & seq. mortis illi tempus ob oculos ponunt. 152.c. de extremo Iudicio admonent. 153.a. accusant de malis ab exercitu suo illatis. ibid.b. rogantur ab eodem pacem componere, & pœnitentiam sibi iniungere. 166.c
Episcopi non debent iurare Regibus, & quare. 159.d. eorum est paci consulere. 160.b
Episcopi aliquot Græci pessima sustinent, quod deiectioni Ignatij Patriarchæ non consentiunt. 162.e. cedunt Bardæ Patricio minis & pecunijs. ibid.
Episcopi in communione Ignatij persistentes grauissimam persecutionem sustinent. 163.c. 164.a.b
Episcopi throni Dei cur vocentur. 172.e
Episcopi Britanniæ quando primum a subiectione Metropolitani Turonensis desciuerint, & quo auctore. 176.b
Episcopi in Synodo Confluentana congregati ad Nicolaum Papam de laudibus Ludouici & Lotharij Regum scribunt. 195.a
Episcopi Ignatio adhærẽtes a Photio, substitutis alijs, e sedibus eijciuntur. 201.c
Episcopi in Synodo Aquisgranensi Lothario Regi Francorum de repudio vxoris causam quærenti inique fauent, & assentiuntur. 225.c. 227.b. canes muti effecti. ibid. scribunt ad Nicolaum Papam. 233.c
Episcopi a Photio deiecti a Nicolao Papa restituuntur. 242.d
Episcopi in Regno Lotharij indocti. 245.e. veniam delicti in Synodo Metensi admissi petunt. 246.b. condicionaliter a Nicolao Papa excommunicantur. 247.e. Nicolao per libellum supplicantes veniam obtinent, & quomodo. 256.d. de negligentia in increpando Lothario accusantur. 303.a
Episcopi Galliarum, auditis quæ in Metensi Synodo fraude Legatorum Nicolai Papæ acta essent, de ipsomet Papa sinistre suspicantur. 261.b. amarissimas ad eumdem ex Siluanectensi Concilio litteras scripsere. ibid. quid responsi acceperint. ibid.
Episcopi Synodi Siluanectensis iussui Nicolai tandem obedientes Rothaldum e carcere dimittunt, sed Romam ire non permittunt. 275.d. reprehenduntur acriter ab eodem. 285.c. & seq.
Episcopi Lotharij quam sint erga suum Regem constantes. 333.e. reprehendunt Episcopos Caroli Calui. 334.a
Episcopi Concilij Suessionensis secundi a Nicolao Papa negligentiæ reprehenduntur. 339.b. præsumptionis accusantur. 340.d. iubentur a Guntharij & Theutgaudi communione abstinere. 342.d. scribunt ad Nicolaum Papã de actis in Synodo. 343.c. eorum nomina. 345.e. & seq.
Episcopi eligendi modus & ordo. 350.d
Episcopi Galli per litteras Germanorum Episcopos ad Synodum Trecensem inuitant. 353.c. synodalem epistolam ad Nicolaum Papam mittunt. 354.e. pro Vulfado pallium petunt. 358.e
Episcopi Occidentales Hadrianum Papam monent Nicolai antecessoris vestigijs insistere. 399.a
Episcopi quidam Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo lites mouent, & insidias. 359.a
Episcopi lapsi in Synodum Octauam intromissi quid de Photij artibus testentur. 423.b
Episcopi anathematizationi Photij in Octaua Synodo subscripturi calamum in Christi sanguinem intingunt loco atramenti. 428.b
Episcopi Regibus adulantes reprehenduntur. 431.e
Episcopi Concilij Pontigonensis quantum resistant primatui Ansegisi Senonensis Episcopi. 519.b
Episcopi Hispaniæ facultatem obtinent a Ioanne VIII. Compostellanam Ecclesiam consecrandi. 581.d
Episcopi Francorum audita Formosi Papæ morte, & Stephani pessimi hominis subrogatione, nil remittunt de solita erga Romanam Ecclesiam veneratione. 642.c. 670.e
Episcopi Græcorum aliqui adulandi causa legi Nicephori Phocæ de non constituendis absque illius licentia Episcopis subscribunt. 787.e
Episcopi Græcorum quam sint inhospitales. 809.b.c
Episcopi Germaniæ cum Ottone Imp. II. in bellum abeuntes cæsi. 849.b
Episcopi Galliarum excommunicant inuasores Rhemensis ciuitatis. 865.d. eorumdem in eosdem inuectiua. ibid.e
Episcopi Rhemensis diœcesis Arnulphum Archiepiscopum apud Ioannem XV. accusant. 867.d. quod de deponendo eo consilium ceperint. 869.e
Episcopi, qui Arnulphi Rhemensis depositioni consenserant, quomodo se purgent coram Legato Apostolico. 895.d
Episcopo potius quam Comiti obediendum. 638.d
Episcoporum nomina & numerus, qui cum Cardinalibus damnationi Anastasii Card. subscripsere. 102.d
Episcoporum & Abbatum de cõmunicandis inuicem precibus pia conuentio. 172.a
Episcoporum & nobilium laicorum nomina, qui pacem inter Ludouicum Regem Germaniæ, Carolum Caluum, & nepotes factam considerarunt. 190.c.d
Episcoporum causæ ad Romanum Pontificem pertinent. 285.e. quo loco in Ecclesia sint. 288.b
Episcoporum bona post ordinationem acquisita Ecclesiæ sunt. 295.b
Episcoporum nomina qui Synodo Trecensi interfuerunt. 358.d
Episcoporum exiguus numerus, qui ex toto Oriente soli Orthodoxi tempore Photij manserunt. 420.c. publice laudati. ibid.d
Episcoporum Regni Caroli Calui iuramentum super Regno Lothary Regis defuncti. 508.a. item laicorum. ibid.
Episcoporum nomina, qui in Synodo Ticinensi præsente Ioanne Pontifice Carolo Caluo fidelitatem iurarunt. 516.e
Episcoporum & presbyterorum nomina, qui Commonitorium pro recipiendo Photio subscriptione approbarunt. 564.b.e
Episcoporum Galliæ ad bella proficiscentium detestatio. 620.b. causa sunt ciuilium & externorum bellorum. ibid.
Episcoporum responsio ad præfationem Ioannis Noni in Concilio Rauennatensi. 661.e

Universidad de Deusto
Biblioteca

Episcoporum Borealium erga Sedem Apostolicam reuerentia & obedientia. 668.a.b. 670.e. 768.b
Episcopus Cordubensis Regi Arabum & conciliabulo sub eo coacto resistens in carcerem detruditur. 84.d. *fuga e manibus Sarracenorum labitur.* 106.b
Episcopus a sede eiectus iudicare non debet, antequã eidem restitutus fuerit. 205.c
Episcopus Armenorum quidam mortuo cane, populo septem dierum ieiunium indicit luctus causa. 256.b. *obseruatur ab Armenis.* ibid.
Episcopus Bohemiæ moriens desperata voce se testatur a dæmonibus ad infernum rapi. 839.b
Epistola Benedicti III. qua Synodum Suession. confirmat. 93.b.c.d. 94.a. *per Hincmarum Rhemensem falsata.* ibid.
Epistola Michaelis Imperatoris in Sedem Apostolicam blasphema incendi iubetur a Nicolao Papa. 317.d
Epistola duplex S. Maximi defensiua pro doctrina processionis Spiritus sancti distinguitur. 372.b. *argumentum vtriusque.* ibid.
Epistolæ diuersorum tomo Decimo Annalium sparsim positæ.
Epistola Lupi Abbatis Ferrariensis ad Guenilonem Senonensem Archiepiscopum. 28.a. *alia eiusdem querulosa ad Lotharium Imp.* 41.a. *alia eiusdem generis ad Hugonem.* ibid.d. *alia eiusdem subiecti ad Hincmarum Archiepiscopum Rhemensem.* ibid. & seq. *alia eiusdem ad Ludouicum Abbatem.* 42.d. *secunda ad Hincmarum eiusdem argumenti.* ibid. *alia eiusdem ad Carolum Caluum querulosa.* ibid.e. & seq. *alia eiusdem ad Marcuardũ Abbatem Pruniacensem.* 43.e. *alia Hincmari ad Nicolaum Papam de erroribus Gothescalci.* 61.b. & seq. *alia eiusdem synodalis nomine Episcoporũ ad Nomenoium.* 69.a. *alia eiusdem exhortatoria ad Carolum Caluum cum documentis regijs.* 73. & seqq. *alia eiusdem ad Reginfridum Episcopum.* 122.d. *alia ad Marcuardum Abbatem de sua legatione.* ibid.d. *alia eiusdem consultatoria ad Benedictum Papam.* 137.c. *alia de Galliarum miserando statu ad Guenilonem.* 140.d. *alia Guenilonis ad suos admonitoria.* 141.b
Epistola Benedicti Papæ cõminatoria aduersus Hugonem subdiaconum deprædatorem. 142.a. *alia synodalis Episcoporum Galliæ ad Ludouicum Regem Germaniæ.* 151.b. *alia synodalis ex Concilio Tullensi ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem.* 174.b. *alia ex eodem Concilio synodalis ad ad Britanniæ Episcopos.* 175.a. & seq. *alia ex eodem ad factiosos plenissima pulcherrimis documentis.* 177.c. & seqq. *alia Photy mendacys plena ad Nicolaum Papam.* 183.c. & seq. *alia Nicolai ad Photium.* 186.d. *alia eiusdem ad Michaelem Imperatorem.* 187.b. *alia Ludouici & Lotharij Regum ad Nicolaum Papam accusatoria, aduersus Carolum Caluum.* 193.d. & seq. *alterius Michaelis Imp. ad eumdem, quæ peryit, argumentum.* 207.c. *alia Photy ad eumdem pulcherrima.* ibid.d. & seq. *ad eam Nicolai Papæ responsoria.* 221.c. *eiusdem ad Carolum de admonendo Lotharioyt feminam impudicam Engeltrudem eyciat.* 229.c. *alia Episcoporum Regni Lotharij ad Nicolaum Papam.* 233.c. *eius ad Lotharium Regem.* 234.c. *alia eiusdem ad Synodum Metensem.* 235.c. *eamdem iustitiæ vehementer admonet.* ibid.e. *alia eiusdem ad Hermentrudam Caroli Calui vxorem.* 236.e
Epistola Aduentij ad Theutgaudum Episcopum Treuirensem. 238.d. *alia Nicolai de congregato contra Legatos Apostolicos Concilio.* 239.d. *alia Photy ad Bardam.* 244.c. *alia Nicolai Papæ ad Germaniæ Episcopos de Actis Synodi Romanæ a se habitæ.* 246. & seq. *alia in Nicolaum Papam ficta contumelijs plena.* 248.e. *alia Photy circularis pro cogenda contra Nicolaum Papã Synodo.* 250.c. *alia Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaum Papam purgatoria.* 256.e. *alia Caroli Calui pro eodem ad eumdem.* 259.a. & seq. *alia Nicolai Papæ ad Aduentium.* ibid.e. *alia eiusdem ad Hincmarum Rhemensem Episcopum de confirmatione Concily Suessionensis, & priuilegiorum suæ Ecclesiæ.* 261.c. & seq. *alia Nicolai Papæ ad monachos S. Carilephi.* 270.c. *alia de eadem re ad Episcopos Regni Caroli Calui.* ibid.d. *alia eiusdem ad Hincmarum reprehensoria.* 271.b. *alia eiusdem ad Orientales de Rodoaldi Legati damnatione.* ibid.e. *alia Aduentij Metensis Episcopi, cur ad Synodum venire non possit.* 273.c
Epistola Nicolai consolatoria ad Rothaldum Suessionensem Episcopum. 275.a. *alia eiusdem de eodem ad Hermentrudam Reginam.* 267.a. *alia Lotharij Regis responsoria ad Nicolaum Papam.* 277.d. *alia eiusdem ad eumdem expostulatoria.* 279.b. *alia Nicolai responsoria ad Archiepiscopum Arelatensem.* 280.e. *alia eiusdem decretalis ad Episcopos Galliarum.* 285.c. *alia eiusdem commendaticia pro Rothaldo ad Carolum Caluum.* 291.a. *eiusdem in Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum inuectiua.* ibid.e. *alia Hincmari Apologetica ad Nicolaum Papam de causa Rothaldi.* 293.a. & seqq. *alia Nicolai Papæ increpatoria ad Episcopos in Lotharij Regno morantes.* 303.a. *alia Aduenty de excepto humanissime Arsenio Legato Apostolico, & venia impetrata.* ibid.e. *alia Arseny ad omnes Episcopos de non suscipienda Vspiam Engeltrude* 306.c. *alia Nicolai Papæ responsoria ad contumeliosam Michaelis Imperatoris.* 310.e. *alia eiusdem ad Theodoram Augustã.* 324.e. *alia eiusdem ad Episcopos Galliarum de excommunicata Vualdrada pellice Lotharij.* 327.e. *alia Aduenty Metensis Episcopi ad Nicolaum Papam nomine Lotharij Regis.* 329.c. *alia Lotharij apologetica ad eumdem.* 331.d
Epistola Episcoporum Regni Lotharij ad Episcopos Caroli Calui de fidelitate erga suum Regem. 333.c. *alia Nicolai Papæ ad Henricum Turonensem Archiepiscopum de conuocando Concilio Suessionensi.* 334.d. *alia eiusdem ad Episcopos Concily Suessionensis, annullans Acta prioris Concily ibidem habiti.* 336.a. *alia eiusdem ad Rodulphum Bituricensem de excommunicatis Guntharo & Theutgaudo Archiepiscopis.* 342.a. *alia Episcoporũ Synodi Suessionensis vltimæ ad Nicolaum Papam de rebus in ea gestis.* 343.c. *alia Hincmari Rhemensis ad eumdem.* 346.b. *alia Caroli Calui ad eumdem.* 347.d. *alia Nicolai ad clericos Rhemensis Ecclesiæ restitutos.* 348.c. *alia eiusdem ad nobilitatem Aquitanorum de restituendis Ecclesijs bonis ablatis.* 349.d. *alia Episcoporum Regni Caroli & Lotharij ad Episcopos Germaniæ inuitatoria.* 353.c. *alia synodalis ad Nicolaum Papam.* 354.e. *alia Hincmari synodalis ad eumdem a Carolo Caluo effra-*

ctata & inspecta. 359.b. *alia eiusdem apologetica ad Nicolaum Papam.* ibid.d. *alia Nicolai Papæ ad Episcopos Gallorum de iniurijs Imperatorum Græcorum in Ecclesiam Latinam.* 364.d. *alia Basilij Imp. ad Nicolaum Papam de restituto a se Ignatio Patriarcha.* 381.b. *alia Ignatij de suis rebus.* 382.c. *alia Aduentij ad Hattonem Episcopum, vt Lotharium ad pœnitentiam perducat.* 385.a
Epistola Lotharij Regis, qua astute Nicolai Papæ excommunicationem euadere conatur. ibid.e. *alia Nicolai Papæ intercessoria pro Helletrude Lotharij Regis sorore ad Carolum Caluum.* 387.e. *alia eiusdem ad Ronolardum Episcopum de iniungenda pœnitentia patrium filiorum necatori.* 388.d. *alia Lotharij Regis ad Hadrianum Papam de obtinenda licentia Romam veniendi.* 394.a. *responsoria Hadriani Papæ ad eamdem.* 395.b. *eiusdem alia ad Vualdradam pellicem Lotharij Regis.* 398.b. *eiusdem alia de eadem ad Episcopos Germaniæ.* ibid.e. *eiusdem responsoria ad Synodum Trecensem.* 400.a. *alia eiusdem ad Ludouicum Germaniæ Regem, vt Ludouicum Imperatorem colat.* 401.b. *alia eiusdem de laudibus & commendatione Actardi Nannetensis Episcopi ad Synodũ Suessionensem.* 402.d. *eiusdem alia de eodem ad Carolum Caluum.* 403.d. *alia eiusdem de eodem & causa Lotharij ad Hincmarum Rhemensem.* 405.b. *alia eiusdem de eodem ad Erardum Turonensem.* 406.a
Epistola Michaelis Imp. blasphema in Sedem Apostolicam vna cum maledicto Photij volumine Romæ comburitur. 409.d. *alia Hadriani Papæ ad Basilium Imp.* ibid.e. *aliæ Photy ad Ioannem Patricium & Sacellarium querulosæ.* 411.d. 412.b. *alia Ioannis Patricij ad easdem responsoria.* ibid. *alia Hadriani Papæ ad Principes Regni Lotharij, vt Ludouico Imperatori obediant.* 414.b. *alia eiusdem ad Basilium Imp. de cogenda Synodo.* 415.e. *eiusdem alia ad Proceres Regni Caroli Calui de non inuadendo Lotharij Regno.* 445.e. *alia ad eiusdem Regni de eadem re Episcopos.* 447.a. *alia Salomonis Britanniæ Principis ad Hadrianum Papam pro pallio Dolensis Ecclesiæ.* 450.b. *alia eiusdem ad subditos de concesso monasterio a se ædificato, Connoyoni Redonensi Abbati.* 451.b. *alia Hadriani Papæ ad Carolum Caluum increpatoria.* 452.b. *eiusdem alia ad Episcopos Regni reprehensoria.* 453.e. *alia eiusdem ad Regni Proceres.* 454.d. *alia eiusdem laudatoria ad Ludouicum Germaniæ Regem.* 455.b. *alia hortatoria ad Episcopos Germaniæ.* 456.b
Epistola Hincmari ad Hadrianum Politicorum nutricem. 457.c. *alia Hadriani ad Carolum Caluũ pro recipiendo in gratiam filio.* 460.b. *eiusdem alia ad Regni Proceres pro eodem.* ibid.d. *eiusdem alia pro eodem ad Episcopos Regni.* ibid.e. *alia Metrophanis Smyrnæ Episcopi historica de rebus a Photio gestis.* 465.c. *alia Photy blasphema contra Octauum Synodum Oecumenicã.* 467.e. *alia Photij de suo exilio.* 468.b. *alia eiusdem subiecti.* ibid.d. *alia eiusdem increpatoria ad Arsenium monachum.* ibid.e. *eiusdem alia ad Paulum Cæsareæ Archiepiscopum.* 469.b. *eiusdem alia ad Gregoriũ Syracusanum.* ibid.d. *eiusdem alia ad Gregorium diaconum & Chartularium.* 470.a. *alia Ignatij Patriarchæ ad Hadrianum Papam.* 471.e. *alia Basilij Imp. ad eumdem.* 473.a. *alia Hadriani ad eumdem responsoria.* 474.a. *alia Photy ad Basilium Imp. commiserationis plena.* 476.c. *alia eiusdem ad eumdem.* 478.b. *alia eiusdem querulosa ad Bahanem Præfectum.* ibid.d. *alia encyclica ad suos.* 479.c. *alia eiusdem ad Marcum Siculum, qua odium suum in Occidentales ostendit.* 485.e
Epistola Ludouici Imp. apologetica pro defensione nominis Imperialis acutissima. 486.e. & seqq. *alia Hadriani Papæ ad Synodum Duziacensem.* 493.c. *eiusdem alia ad Carolum Caluum.* ibid.e. *alia ad Hincmarum Rhemensem.* 496.c. *alia ad Carolum Caluum eiusdem argumenti.* 497.a. *alia Caroli ad Hadrianum contumaciissima.* 499.b. *Hadriani ad eam responsio.* 500.e. *alia eiusdem ad eumdem.* 502.b. *alia Ioannis VIII. Papæ ad Carolum Caluum pro auxilio contra Sarracenos & Marchiones.* 521.a. *eiusdem alia laudatoria ad Athanasium Episcopum Neapolitanum.* 524.a. *alia eiusdem ad Carolum Caluum pro subsidio cõtra Sarracenos.* 525.a. *eiusdem alia ad Basilium Imp. de petitis Legatis missis.* 532.c. *alia eiusdem reprehensoria ad Ignatium Patriarcham de occupata Bulgarorum diœcesi.* 533.c. *alia Photij ad Anastasium Bibliothecarium.* 534.d. *alia Ioannis Papæ querulosa ad Ioannem Rauennatẽ.* 535.b. *plurimæ eiusdem aliæ ad diuersos de iniurijs Romanæ Ecclesiæ a Lamberto Comite Spoletano illatis.* 536.a. & seq. *alia eiusdem ad Impp. Constantinop.* 551.e. *a Photio corrupta.* ibid. *alia eiusdem ad Photium ab eodem corrupta.* 559.e. 560.d. *alia Photij conficta nomine Ioannis Papæ de processione Spiritus sancti.* 565.a
Epistola Ioannis Papæ responsoria ad Basilium Imp. 572.b. *eiusdem alia ad Photium.* 573.b. *eiusdem alia ad Episcopos Regni Neapolitani de excommunicato Athanasio Episcopo Neapolis.* 578.a. *alia eiusdem ad ipsum Athanasium de modo recipiendi benedictionem.* ibid.e. *alia querulosa eiusdem ad Richardam Imperatricem.* 580.b. *alia eiusdem responsoria ad Adefonsi Magni & Episcoporum petitiones.* 581.b. *alia eiusdem ad eumdem.* ibid.d. *alia Photij responsoria ad Patriarcham Aquileiensem de processione Spiritus sancti.* 587.c. *alia Stephani Papæ responsoria ad contumeliosam Basilij Imp.* 601.d. *alia Styliani Neocæsariæ Metropolitæ nomine Orthodoxorum ad Stephanum Papam.* 611.e. *Stephani Papæ ad eamdem responsoria.* 615.a. *alia Styliani nomine Episcoporum Orientalium ad eumdem.* 623.b. *alia Formosi Papæ responsoria ad antecedentem.* 628.c. *alia eiusdem ad Episcopos Angliæ.* 637.d
Epistola Fulconis pulcherrima ad Carolum Simplicem. 644.b. *responsoria Ioannis Noni ad consultationes Styliani Mapæ.* 665.d. *alia Leonis Imp. encyclica ad omnes Christianos.* 673.c. & seq. *alia Hincmari Rhemensis de Bernone Augiæ Abbate ad Aeneam Parisiorum Episcopum.* 682.d. *responsoria Aeneæ ad dictam Hincmari.* ibid.e. *alia synodalis ad Ioannem XII. Papam missa, vt ad Synodum accedens de obiectis se purget.* 773.c. *alia Ioannis Papæ responsoria.* ibid.d. *alia nomine Imperatoris & Synodi ad eumdem.* ibid.e. *alia Ottonis Imperatoris de rebus gestis cum Legatis Nicephori Imperatoris.* 792.d. *alia Emmæ Ottonis Primi filiæ ad matrem de obitu Lotharij Regis mariti, lugubris.* 857.a. *alia Ioannis XV. de pace inter*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ethelredum Angliæ Regem & Richardū Northmannorum Ducem conciliata. 863.c. & seq. alia Hugonis Francorum Regis accusatoria contra Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum ad Ioannē XV. Papam. 867.b. alia Episcoporum Galliæ contra eumdem. ibid.d. alia Gerberti virulenta, & homine Catholico indigna ad Senonenſem Archiepiscopum. 882. d. alia Gregorij VII. ad Henricum Aquileiensem de vsu pallij concesso in festis SS. Vdalrici & Afræ. 891.c. alia Hugonis Regis Gallorum ad Ioannem Papam XV. 892.c. alia Ludouici Palatini Electoris Bauariæ Ducis, de auctoritate Electoratus Germaniæ Principibus impertita. 910.a. alia Alberti Romanorum Imp. idem profitentis. 911.c. alia Principum Germaniæ ad Innocentium III. de electo Ottone IIII. Imp. confirmando. 914.a. alia ad eumdem aliorum Electorum pro confirmatione Philippi Sueuiæ Ducis, creati Imperatoris. 915.b. alia Gregorij Septimi ad Salomonem Regem Vngariæ de Regno a S. Stephano Romanæ Ecclesiæ dato. 935.a

Epistolæ Photij commenticiæ nomine Ignatij Patriarchæ scriptæ. 218.e

Epistolas decretales qualiter recipiēdas garriat Gerbertus. 884.e

Epitaphium Sergij Secundi Papæ. 47.b. aliud sepulchro S. Remigy ab Hincmaro Rhemensi inscriptū. 86.c. Rabani Archiepiscopi Moguntini. 143.a. Nicolai Papæ. 391. b. Ludouici II. Imperatoris 510. c. Ioannis VIII. Papæ. 582.b. Hincmari Rhemensis. 583.c. Ioannis Scoti. 598.a. Samsonis Abbatis S. Zoili Cordubensis. 626.a. Stephani VI. Papæ. 627.c. Fulconis Rhemensis Archiepiscopi. 649.d. Ioannis Noni Papæ. 664.a. Benedicti IIII. 667.a. Christophori Papæ. ibid.c. Anastasii III. Papæ. 677.e. Eugeniæ martyris in Hispania. 695.a. Rathery Veronensis Episcopi. 747. d. Ioannis XIII. Papæ. 823.a. Sergij Damasci quondam metropolitæ. 834.c. S. Haraldi Danorum Regis. 841.c. Benedicti VII. 853.b. Ioannis XIIII. 855.e. Ioannis XV. 898.e. Crescentij tyranni, & aliorum eiusdem nominis. 901.a. & seq. Gregorij Papæ V. 925.e

Epitheta Nicephori Imperatoris. 797.a

Epitimium quid significet. 423.d

Equi Caroli Calui Imp. contra Ludouicum nepotem iniuste pugnaturi immobiles hærent. 520.c

Equorum Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani numerus, & delicatus cibus. 751.d

Erardus Turonum metropolitanus iudex in causa Vuenilonis Senonum Archiepiscopi constitutus. 172.c. 174.c. epistolæ synodali ad eumdem directæ subscripsit. 174.d. alteri item ad Episcopos Britanniæ. 175. a. cum ceteris Episcopis ad Nicolaum Papam scribit. 343.c. Hincmarum Rhemensem commendat ab obedientia. ibid.d. interfuit Concilio secundo Suessionensi. 345.e. ordinat Electrannium Episcopum Redonensem. 350.d. Synodo Trecensi præsens fuit. 358.d

Ercamradus Episcopus Parisiensis. 25.b. in electionem Hincmari consentit. ibid. cum ceteris e Synodo Turonensi Nomenoio scribit. 69.a. 90.e

Erchanraus Catalaunensis Episcopus epistolam ad Ludouicum Regem nomine Episcoporum Galliæ defert. 151.b. Legatus pro componenda pace ad Ludouicū Regem mittitur. 166.d. in Concilio secundo Suessionensi interfuit. 346.a. itē Trecensi. 358.d

Erchembertus qui & Ercanbertus Baiocensis Episcopus subscripsit synodali epistolæ ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ. 174.d. præsens fuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a. item Trecensi. 358.d

Erempertus historiæ Longobardorum scriptor. 486.d

Eribertus Comes Aquitaniæ. vide Heribertus.

Eribertus Abbas Vuerdensis Elector pro Ottone IIII. Imp. fidelitatem Sedi Apostolicæ iurat. 914.e

Erich filius Ring Regis Daniæ. 705.c

Ericius Danorum Rex secundus persecutor Christianorum. 687.b

Ericus Abbas Corbionis præsens Concilio Suessionensi. 88.b

Ericus monachus Antisiodorensis vitam S. Germani a se scriptam Carolo Calvo transmittit. 522.d. laudat eumdem de restitutis bonis artibus. ibid. inter illustres Ecclesiasticos scriptores, annumeratur. 523.b

Erloinus Episcopus Constantiensis subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum directæ. 174.d

Erloinus Bellouacensis Episcopus subscribit Synodo prouinciali sub Herueo Rhemorum Archiepiscopo collectæ. 671.b

Ermenegildus. vide Hermenegildus.

Ermenfridus Bellouacensis Episcopus. vide Hermenfridus.

Ermenoldus diaconus libellum querulosum Hincmari Laudunensis ad Rhemensem defert. 497.c

Ermingarda Ragneri Lotharingiæ Ducis filia. 684.e

Ermoigius Episcopus ab Arabibus captiuus ducĕus S. Pelagium puerum sobrinum suum vadem relinquit. 698.d

Ernustes diploma Ottonis Imp. Romanæ Ecclesiæ factum confirmat. 766.c

Erpoinus vel Erpuinus Siluanectensis Episcopus e Synodo Turonensi Nomenoio scribit cum reliquis. 69.a. Concilio Suession. interfuit. 88.a. falso asseritur præsens fuisse Ebbonis restitutioni. 91.c. libellum offert Synodo de modo purgandi eos, qui Ebboni communicarunt. 92.c. subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ. 174.c. Concilio secundo Suessionensi interfuit. 346.a

Error Photij de duabus in vno homine animabus. 244.a

Error Aimoini historici & fides peruersa proditur. 436.d.e

Error Archiepiscoporum, qui ante pallij susceptionem Episcopos consecrare soleant, corrigitur a Ioanne Papa. 536.c

Error Leonis Ostiensis in recensenda serie Pontificum corrigitur. 627.a. item Mariani Scoti. ibid.b. item Sigeberti. ibid.

Error scriptorum veritati præiudicium non affert. 777.a

Error triplex in Hincmari & Gerberti Rhemēsium opinione de Decretis Romanorum Pontificū. 886.c. confutatur ab Auctore. ibid. & seqq.

Error scriptorum recentiorum de Gerberto vel Siluestro Secundo Romano Pontifice. 927.d

Errores Armenorum. 255. b. & seq. Arphtodocitarum. ibid.

Eruinifridus bonorum monasterij a Rampone Fulconis Rhemensis Archiepiscopi fratre ædificati peruasor. 586.d. sub excommunicationis pœna ab ijs abstinere

stinere iubetur. ibid.

Eruptiones flammarum in monte Vesuuio. 891.e

Esperneum locus Ecclesiæ Rhemensi a Carolo Caluo restituitur. 35.c

Estred Slaua Olaph Sueonum Regis vxor. 842.c

Ethardus Legatus Ludouici Regis. 173.d

Ethelredus Edgari Angliæ Regis ex secunda vxore filius cum Eduardo fratre primogenito de Regno contendit. 830.d. repulsam patitur. ibid. puer decem annorum Rex coronatur. 838. c. de futuris sibi calamitatibus a S. Dunstano prophetice præmonetur. ibid. Suen Danorum Regem exulem ad se confugientem reiecit, & quare. 842.b. ab eodem bello petitus Regno pellitur ex vaticinio S. Dunstani. 843. a. magno suo malo pecuniam a Roffensi Episcopo pro libertate concedenda accipit. 852. e. a S. Dunstano obiurgatur, & de imminentibus sibi malis prophetice docetur. ibid. Danos Regnum Angliæ infestantes auro satiatos auertit. ibid. cum Richardo Marchione Northmannorum Duce intercessione Ioannis XV. pacem init. 863.c. Legatos mittit ad Richardum Northmannorum Ducem de pace iussu Pontificis Romani firmanda. ibid.d

Ethelstanus Rex Anglorum. vide Aethelstanus.

Etheluuoldus Vuintoniensis Episcopus decreti contra clericorum incontinentiam executor. 815.c. sæpius suos clericos ad continentiam adhortans, & nihil proficiens, confectis cucullis in Ecclesiam ingreditur. 816.d. ijsdem in medium proiectis eosdem aut vestem monachalem arripere, aut suis cedere beneficijs iubet. ibid.e. moritur. 854.c

Etheluulphus Anglorum Rex siue Athulphus ad Limina Apostolorum peregrinatur, & quare. 58.b. a Leone IIII. excipitur. ibid. partē Insulæ a patre Regno adiectā Romanæ Ecclesiæ vectigalem facit. ibid. legem sancit de tributo vnius denarij S. Petro annuatim persoluendo. ibid. scholam Anglorum ab Offa Merciorum Rege extructam, & incendio absumptam restaurat. ibid. c. Roma in Angliam reuersus erga subditos clementissimus. ibid. Romam veniens Aelfridum secum ducit & a Leone IIII. coronari obtinet. 127.b.e. donationem Ecclesiæ Anglicanæ facit. ibid. testamentum condit, & quænam annuatim Ecclesiæ Romanæ leget. 145.b. moritur. ibidem.

Ethelstem Vuiltumtiensium Comes Aelfredi Angliæ Regis ad Marinum Papam Legatus. 587.a

Etherianus opinionem Photij de processione Spiritus sancti confutat. 252.b

Eua Ragneri Lotharingiæ Ducis filia. 684.c

Euangeliorum liber a Russis in ardentem fornacem proiectus & conseruatus ijsdem conuersionis causa est. 608.e. & seq.

Euagrius qui barbare Curaccus primus Aldinburgensis Episcopus. 820.e

Euchariſtia a laicis circumferri solita. 656.e

S. Eucherius Aurelianensium Episcopus raptus extra corpus quæ cognouerit de Carolo Martello. 154.d quibus signis ea quæ cognouit & retulit, confirmauerit. ibid.e

Eudocia Michaelis III. Imp. concubina Basilij Imp. vxor. 380.c

Eudocia ex Opsicij prouincia oriunda tertia Leonis Imperatoris vxor in partu cū filio moritur. 652.a

Eudocia mater S. Pauli anachoretæ. 752.e

Eudoxia Michaelis III. Imp. coniunx. 326.c. litteras accipit commendaticias a Nicolao Papa pro Ignatio Patriarcha. ibid.

Euerardus laicus perlustrat Capitula pacis inter Reges Francorum habitæ. 190.d

Euerardus Præpositus mensæ Ludouici Imp. legatione fungitur eiusdem nomine apud Basilium Imp. 430.b.e

Euerardus Archiepiscopus Senonensis litteris Apostolicis iubetur monere Eruinifridum monasterij bonorum occupatorem. 586.d

Euerardus Marchio S. Callisti Papæ corpus a Sede Romana obtentum in suum prædium transfert. 632.e

Euerarius Aricienſis Episcopus interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771.c

Eueris Mindensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.b

S. Eugenia sub Rege Sarracenorum in Hispania martyrium subit. 694.e. eius epitaphium. 695.a

Eugenius Paschali Papæ succedit. 12. d. sedit annos tres. ibid.

Eugenius Episcopus Ostiensis cum Vualberto Cardinali Caietam mittitur ad dissoluendum fœdus inter Principes Christianorum & Sarracenos contractum. 523.d. legatione ad Ecclesiam Constantinopolitanam fungitur. 532.c. 533.a. cum Photio communicare renuit. 543.c. ob communionem cum Photio damnatur. 575. c. deceptus fuit a Photio. 613.c

Eulapius Apameæ Episcopus Gregorij Syracusani in ordinando Photio comministet. 163.b. 612.a. anathematizatur in Octaua Synodo. 427.e

Eulampius anathematizatus conciliabulo contra Ignatium congregato interest. 198.e

*S. Eulogius martyr Cordubensis. 18. c. Vuiliesindo Pampilonensi Episcopo scribit de statu Hispaniæ & Galliæ. ibid.c.d. causas suæ peregrinationis refert. ibid. & 19.b. Asceterium beati Zachariæ adit. ibid. Legerense monasterium visitat. ibid. excipitur ab Odoario Abbate. ibid. discedit. ibid. socium peregrinationis habet Theodemundum diaconum. ibid.e. Pampilonam redit. ibid. anxiatur ob suam familiam. ibid. matris eius quod fuerit nomen. ibid. fororum. ibid. fratris iunioris. ibid. petenti Vuiliesindo reliquias S. Zoili promittit. 20. a. Cæsaraugustam peruenit. ibid. moratur apud illius vrbis Episcopum. ibid. b. Complutum descendit. ibid. ab Episcopo Venerio suscipitur. ibid. Toletum regreditur. ibid. Vuistremonium sanctissimū Episcopum visitat. ibid. excusat se de non missis Vuiliesindo reliquijs. ibid.e. vitas Martyrum Cordubensium scripsit. 71.c. 76.e. persecutionem grauissimam commemorat. 77.a.b. ad Floram & Mariam virgines in carcere detentas Documentum martyriale scribit. 78.b. 79.b. easdem consolatur & corroborat. ibid. Romam cogitans a suis detinetur. ibid.e. in carcerem detruditur. ibid. metricos pedes in carcere primus scribit & Hispanis perfecte tradit. 79. b. a quodam apostata grauiter carpitur. 84. c. vehementer de Episcopis sanctis Martyribus detrahentibus queritur. 85. a. Memoriale Sanctorum cur scripserit. ibid. b. Martyrum defensionem suscipit. ibid. præclara eius in apostatantes Christianos inuectiua. 105. b. c. apostrophe eius ad B. Columbam virginem. 108. a. quando & cur Apologeticum scripserit. 144. b. capitur & ad iudicem ducitur. 165. a. rationem reddit de conuersa per se Leocritia virgine. ibid. b. in iudicem

Universidad de Deusto
Biblioteca

inuehitur. ibid.c. suadetur Fidem negare. ibid.
Consiliarijs Euangelium prædicans iubetur ad supplicium duci. ibid.d. alapa ab Eunucho Regis percussus alteram maxillam præbet. ibid. martyrium consummat. ibid. e. eius corpus candida columba tegitur. ibid. sacerdotes cum luminaribus Psalmos recitantes ibidem videntur. 166. a. transfertur Ostium. 599.b
Euodisius Nicephori Imp. interpres. 806.d
Euodius Papiensis Episcopus hæresis in Græcia extirpator. 799.d
Euphemianus Euchaitarum Episcopus, rogante sibi dari Episcopatum Santabareno, a Photio eycitur. 546.d
S. Euphrosyna martyr Cordubensis. 715.b
Eupraxius Præfectus Leoni Domestico extincto succedit in regimine Calabriæ. 833.a. B. Nilo irascitur, quod se non accedat more ceterorum monachorum. ibid.b. occasionē vltionis quærit. ibid.c. morbo venereo percussus humiliatur, & S. Nili affectū quærit. ibid. B. Nili pedes osculatur, & lacrymis rigat. ibid.d. eiectis omnibus, B. Nilo morbum detegit. ibid.e. monachum se fieri petit. 834.a. habitum suscipit. ibid.b. moritur. ibid.d
S. Euseby in Gallias translatio. 319.b
Eusebius hæreticus a Constantino Magno in exilium eiectus. 476.e
Eusebius Episcopus Nazianzi. 623.b
Eustachius Spatharius Candidatus obuiam it iussu Imperatoris Legatis Apostolicis. 419.b. honorifice eos Constantinopolim ducit. ibid. pœnitentiam accipit pro falso in Ignatium testimonio. 429.b
Eustachius Albanensis Episcopus Constitutionē Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur. 785.a
Eustathius Arianorum insidys sæpe oppressus cur a Photio in exemplum adducatur. 476.e
Eustratius quidam subornatas nomine Ignatij ad Papam litteras a Photio accipiēs, eidem publice affert. 218.e. interrogatus de litterarum datore, Imperatori mentitur, & deprehensus vapulat. 219.b
Eutyches hæreticus. 224.e. 250.d. 251.a
Eutychij error a Gregorio Dialogo conuulsus. 799.c
Euthymius Spatharius Basilij Imp. nomine legationem obit apud Hadrianum Papam. 407.e. Ignatio Patriarchæ commendatur. 411.b
Euthymius vir pius & probus sacerdotium summum renuens diuinitus Patriarcha creatur. 651.c. 652.b eius patria & vita institutum. ibid. mortuo Leone Imp. ab Alexandro Imp. ejicitur reuocato Nicolao. 677.a. quas contumelias patiatur a clericis Nicolai Mystici. ibid.b. in exilium eiectus moritur. ibid.c. cur tam male habitus sit a clericis Mystici, causa redditur. ibid. Constantinopolim reportatur. 689.b. quanto honore sit receptus. ibid. & seq.
Euthymius cognomēto Cæsne a Theophylacto Patriarcha Constantinop. præfectus eorum constituitur, qui saltationes & cantiones satanicas celebrabant. 751.c
Exactiones tributorum & ciuitatum gubernacula inhumanioribus committi solent. 812.a
Examen apum B. Ambrosio primum nato in os ingreditur & egreditur. 222.d. quodnam illud fuerit præsagium. ibid.e
Exauctoratio Benedicti Papæ V. 783.c
Excidium Syracusarum per Agarenos. 546.e. 547.c.
per dæmones rusticis narratur. ibid.d
Excidium Treuirorum. 583.c
Exclamatio luctuosa in crudelitatem Northmannorum. 97.b. alia Auctoris de miserabili fato historiarum. 110.d. alia Ignatij Patriarchæ in cæcitatem se accusantium & condemnantium. 197.e, alia Auctoris in Hincmari Rhemensis Archiepiscopi iniquitatem. 268.a. alia in Arnulphum Regem Germaniæ. 622.e
Excommunicatio Guntharij Colonien sis Archiepiscopi. 246.b. 247.d. alia item Theutgaudi Treuirensis. ibid. alia in Engeltrudem Bosonis vxorem. 248.a. 305.e. alia Neapolis. 505.b. alia Ioannis VIII. Papæ in latrunculos & furem. 536.d. alia in peruasores rerū Gallicanæ Ecclesiæ. 537.b. alia Ioannis VIII. in eos qui Photio communicare nolunt. 554.a. alia in occupatores Rhemensis ciuitatis. 865.a. alia Roberto Gallorum Regi ab Episcopis illata, quanti a populo facta sit. 920.d
Excommunicationem Ioannis Papæ in hostes Romanæ Ecclesiæ prolatam publico diplomate confirmāt Galliarum Episcopi in Synodo Trecensi. 536.e. & seq.
Excommunicationis formula a Nicolao Papa in Engeltrudem feminam impudicam emissæ. 248.a
Excommunicationis sententia in Athanasium Episcopum Neapolis a Ioanne VIII. prolata. 578.c
Excursio Northmannorum. 584.d
Excusatio Aduenty Metensis Episcopi, quod ad Synodum Romæ indictam non veniat. 273.c. Ratholdi Argentinensis Episcopi pro eadem causa. 274.b. alia eiusdem apud Nicolaum Papam de negligentia in reprehendendo Lothario. 304.c
Excusatio Hincmari Rhemensis Archiepiscopi de retento Rhotaldo Sedem Apostolicam appellante. 293.e. alia eiusdem Archiepiscopi de non missis ad Sedem Apostolicam Legatis. 346.b. item alia longissima eiusdem. 359.c. & seqq.
Excusatio Hadriani Papæ apud Basilium Imp. de mora Legatorum. 418.e. alia eiusdem apud Carolum Caluum de suarum litterarum austeritate. 494.d
Excusatio Fulconis Rhemensis Archiepiscopi ad Arnulphum Regem. 630.b.e. alia eiusdem ad Stephanum VII. Papam. 642.e
Excusationes a Regibus Francorum allatæ quod non mittant Episcopos suos ad Synodum Romæ inuictam quamnam sint. 273.d
Exemplar vtium subiectionis Regum Francorum erga Sedem Apostolicam. 193.d
Exemplum manifestum de peculiari Græcis insita consuetudine Synodos falsandi. 440.d. aliud hominis ingratissimi in Basilio Imp. 443.e. aliud castitatis celeberrimum S. Ebbæ Colingbammensis monastery Abbatissæ. 465.e. & seq. aliud constantissimæ fidei Aethelredi Anglorum Regis. 502.c
Exercitus Sarracenorum Salernum obsidet. 509.b
Exercitus Ottonis Magni Imp. peste diuinitus absumitur. 783.d.e
Exercitus Nicephori Imp. imbellis. 804.c
Exercitus Ottonis II. Imp. a Græcis & Sarracenis deletur. 849.a. alius eiusdem siccis pedibus flumen transit oratione B. Vuolfgangi Ratisponensis Episcopi. 837.b
Exercitus Roberti Gallorum Regis castrum S. Germani oppugnans infecto negotio ignominiosè recedit. 921.d

Exhor-

Exhortatio aurea Basilij Imp. ad Photianos pseudoepiscopos. 425.c. alia Photij ad quemdam a se deficere nitentem. 484.d
Exilium Ignatij Patriarchæ Constantinopolitani. 162.d
Exilium suum quantum deploret Photius. 476.c. & seqq.
Exordium Episcopatus Britannici a primis fontibus repetitur. 176.a. & seq.
Expeditio Ludouici Imperatoris aduersus Sarracenos. 326.e. alia. ibid.e. & seq. alia Græcorum in Cretenses. 375.b. alia Ioannis Zemiscis Imp. in barbaros. 821.e. ceteras in verbo, Bellum, vide.
Explicatio loci S. Hieronymi, auctoritatem orbis maiorem quam Vrbis asserentis. 888.d
Exprobratio in Christianos quasi martyrium timentes a Mahometanis Principibus intorquetur. 105.d. alia beneficiorum Photij in quemdam amicum. 483.c
Expulsio Ludouici Pij Imp. per filios procurata. 355.d. alia S. Athanasij Episcopi Neapolitani. 492.a
S. Exuperantius e cœmeterio in Vrbem per Leonem IIII. translatus. 65.a

F

Fabula de mutatione nominis in Pontificatu exploditur. 12.a. quis primus nomen mutarit, & quare. ibid. alia anilis de Ioanna Papissa. 109. & seqq. vnde originem habuerit. ibid.d. 551.a.b. alia de ingressu ad Pontificatum & exitu Siluestri II. eiusq. auctor. 926.d. aliæ plurimæ in historiam transeunt, earumq. exempla. 110.d.e
Facies lurida Romanæ Ecclesiæ ab Auctore deploratur. 679.d
Facinus detestandum Photij in corruptione litterarum Apostolicarum. 559.a
Fallacia Gerberti Rhemensis, & dolus insignis. 885.b
Falsitas multiplex in Actis Concilij Suessionensis primi deprehensa a Nicolao Papa. 336.c
Fama sanctitatis Nicolai Papæ vniuerso mundo innotescit. 281.e. 282.a
Fames ingens Bulgaros agitat. 23.c. eosdem ad Christum confugere cogit. ibid. alia vehemens in Germania. 75.e. quanta frumenti caritas. ibid. alia, & annonæ caritas apud Argos. 804.b
Familia Crescentiorum Romæ nobilis, & antiqua. 902. a
Familiares Ignatij Patriarchæ grauia patiuntur. 163.c.d. quot a Scythis crudeliter necentur. 196.e
Famuli S. Remigij a villa Tenoilo flagellis ejiciūtur, & qui illi. 4.d. S. Remigium contra electores inuocantes exaudiuntur. ibid.
Fandila presbyter ianuam martyrij Christianis Cordubæ aperit. 105.e. eius patria, & ab adolescentia vitæ institutum. ibid. 106.a.b. Euangelium apud iudicem Sarracenorū prædicat, Mahometem agitat, & iudicem increpat. 106.a.b. in carcerem conijcitur. ibid. cæditur, & e stipite suspenditur. ibid.c
Farabertus Tungrensis Episcopus accedit ad Synodum Ingelheimensem. 738.b
Fastinianus Britanniæ Episcopus schismaticus epistola synodali ex Concilio Tullensi monetur suo Metropolitano obedire. 175.b. 176.d. ab Hadriano Papa intercessione Regis Salomonis pallium accipit. 451.a
Fauslinus Card. S. Petri fingitur interfuisse Constitutioni Leonis VIII. de reddendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ. 785.b
Fauslinus Exconsul falso asseritur Constitutioni Leonis VIII. de restituendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ consensisse. 785.b
Federicus Metius Nicetam Græcum historicum in Latinum conuertit. 59.c. item epistolam Photij encyclicam. 250.c. Episcopus creatur Thermularum. 372.c. epistolam S. Maximi ad Marinum diaconum Latinitate donat. ibid. aliam Ioannis Patricij ad Photium. 412.a. laudatur ob fidelitatem. 554.c. epistolas Ioannis Papæ ad Basilium Imp. & Photiū, ab eodemq. falsatas Latine vertit. ibid. 560.c. Commonitorium item. 563.b. aliam item Photij de processione Spiritus sancti responsoriā ad Patriarcham Aquileiensem. 587.c. aliam Leonis encyclicam ad populum Christianum. 673.c. vitā S. Nili Latine vertit. 831.e
S. Felicissimus translatus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem. 64.e
S. Felix e cœmeterio effossus a Leone IIII. in Vrbem translatus est. 65.a. alius. ibid.
Felix Cordubensis martyr. 83.b
Felix monachus natione Getulus Cordubæ martyrium subit. 106.d
Felix Abbas S. Saluatoris ad Pinnas Mellarias. 108.c. S. Eulogio vitam S. Columbæ virginis refert. ibid.
Felix Archiepiscopus Rauennas scriptorum Scrinij falsator. 215.e
Felix Britanniæ Episcopus epistola synodali ex Cōcilio Tullensi monetur suo obedire Metropolitano. 175.b. 176.d
Felix Archidiaconus Legatus Salomonis Britanniæ Principis ad Hadrianum Papam. 450.d
Felix Papa. 552.b
Felix testis diplomatis Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 829.e
Femina quædam Damasi Papæ tempore reperta, quæ vigintiduobus viris fuisset nupta. 691.b
Feminæ duæ impudicæ molestè ferentes Eduinū Regem Angliæ e suo complexu euelli, S. Dunstano extrema minantur & exequuntur. 750.d
Feminæ nonnullæ nobiles Romanæ Ioannis Papæ cōcubinæ, Populum Romanum contra Leonem Papam incitant, & Ioannem reduci suadent. 779.b
Ferdinandus Gundisaluus an victoriam tam insignē obtinuerit. 751.a
Ferdinandus testis diplomatis pro restitutione bonorum S. Dominici martyris a Veremundo Rege confecti. 829.d
Ferdinandus Autolinus Angeli auxilio Sarracenos in Hispanijs vincit. 922.d. qua de causa. ibid.
Festum subuectionis S. Martini corporis cur, & quo die celebrandum institutum. 31.b
Festum Aecaterinæ quanta celebritate coli consueuerit a S. Paulo anachoreta. 752.d
Festum raptionis Heliæ a Græcis celebratur. 801.c
S. Festus a cœmeterio in Vrbem trāslatus per Leonem IIII. 65.a
Feudatarij Imperij quondam Electores etiam fuere. 913.d
Fidei professio Photij ab ipso ad Nicolaum Papam missa. 184.c
Fidei professio qualis ab Episcopo ordinando exigi soleat. 352.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fidei constantissimæ Aethelredi Regis Anglorum exemplum. 502.c
Fides aut bona opera absque Sedis Apostolicæ obedientia nil prosunt. 70.a
Fides absque operibus mortua. 671.b
Fidelitas Episcoporum Lotharij erga suum Regem. 333.c
Figmenta absurdissima de malis artibus quibus Siluester Secundus thronum Apostolicæ Sedis conscendisse dicitur. 926.c
Filbertus Comensis Episcopus Carolo Caluo Imperatori fidem pollicetur manus subscriptione. 517.a
Filij Froilæ Secundi Regis Hispaniæ contra Ramirū conspirantes execantur. 702.a
FILIOQ. quando & quare, & a quo in Symbolo Nicæno interpositum. 595.d. 596.b
Filius Roberti Francorum Regis ex connubio illegitimo natus, quam fuerit monstruosus. 920.d
Fines Ribuariorum Northmanni infestant. 584.c
Finis Regni Carolinorum in Germania. 682.a
Firmanus Firmensis sanctitate conspicuus. 891.b.
canonizatus. ibid.c
Flamma ingens Ecclesiis pareit miraculose. 28.c
Flammarum eruptiones in monte Vesuuio. 891.c
Flauianus Episcopus cur a Photio in exemplum adducatur. 476.e
Flora virgo a fratre accusata grauissime cæditur. 78.a. *fratri in custodiam tradita noctu fugit.* ibid. *coronatur martyrio.* ibid.
Florentinum Concilium male nominatur Oecumenicum. 436.a
Florentius Pistoriensis Episcopus interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771.c
Florikingen locus Franciæ. 385.b
Florimundus de Remundo Parlamenti Burdegalensis Conciliarius fabulam de papissa Ioanna refellit. 111.b. 112.c. 113.a. *eius lucubrationes doctissimæ.* ibid.
Florius Episcopus Marturanensis approbat Commonitorium pro recipiendo Photio Legatis Apostolicis missum. 564.c
Fœdera cum Sarracenis pacta dissolui iubet Ioannes Papa. 570.c
Fœdus inter Christianos & Sarracenos contractum, dissoluere conatur Ioannes VIII. Papa. 523.d. *aliud Principum Italiæ contra Sarracenos.* 685.c
Fœnum in die solemni S. Vdalrici collectum, miraculose intus combustum, & exterius saluum. 891.a
Folcritus Trecasinensis Episcopus Synodo Trecensi præsens. 258.d
Fons sanguinis copiose fluens in Ianuensi ciuitate, quidnam eidem portenderit. 710.d
Fons coopertus oppidum Narbonæ. 720.d
Fontis monasterium in Græcia. 472.b
Fontanicum bellum. 452.d
Forma libelli Hadriani Papæ Constantinopolim missi pro recipiendis lapsis. 421.d. *alia pœnitentiæ lapsis Episcopis impositæ in Synodo Octaua.* 423.d. *alia Fidei professionis a Romanis Pontificibus, ante consecrationem recitari solita.* 433.d. *alia iuramenti ab Ottone Rege Legatis Apostolicæ Sedis exhibiti.* 757.d. *alia concedendi pallium S. Dunstano.* 758.b
Formosus Episcopus Portuensis a Nicolao Papa in Bulgariam amandatur ad prædicandum verbum Dei. 320.c. *Bulgaros cum socio baptizat.* 352.c. *a Rege ipsorum Archiepiscopus fieri petitur.* ibid.d. *Romam redit, & lata refert de Bulgarorum conuersione.* 445.a. *legatione fungitur nomine Ioannis Papæ ad Ludouicum Germaniæ Regem.* 507.e. *cum tribus alijs ad euocandum Romam Carolum Caluū in Gallias mittitur.* 512.b. *damnatus quare sit nescitur.* 518.e. 586.a. *a Ioanne Papa captiuus in Gallias ducitur.* 536.c. *a Marino Papa restituitur.* 586.a. *laudatur de rebus præclare gestis.* ibid.b. *creatur Papa.* 627.a. *eius laudes.* ibid.c. 628.a. *litteras ab Orientalibus ad prædecessorem datas accipit, & ijsdem respondet.* ibid.b. *Photij ordinationem condemnationem appellat.* ibid.c. *qualiter a Photio ordinatos recipiendos velit.* ibid.e. *Vuidonem Spoletinum Ducem Imperatorem creat.* 629.b. *Berengarium & Arnulphum Reges sibi infensos reddit, & Populum Romanum.* ibid. *Synodum generalem Romæ indicit.* 632.c. & *quare.* 633.b. *Fulconi Rhemensi nouum priuilegium cōcedit.* 633.e. *pro Carolo Simplici Gallorum Rege admodum solicitus.* 634.c. *eidem panem benedictum mittit.* ibid.e. *de Bertario Episcopo Catalaunensi electo & non consecrato Fulconem Rhemensem reprehendit.* 636.a. *quam solicitus sit pro Ecclesia Anglicana.* 637.a. & *seq. Eduardo Regi Anglorum & subiectis eius excommunicationem mittit, & quare.* ibid.b. *ad Angliæ Episcopos scribit.* ibid.d. *litē inter Hamburgensem & Colonien-sem Episcopos ortam Colonienſi adiudicat.* 639.a. *Arnulphum Imperatorem creat.* ibid.c. *a Romanis grauiter vexatus, ab Arnulpho vindicatur.* ibid.e. *maius sibi ciuium odium conflat.* ibid. *moritur.* ibid. *cadauer eius quæ passum sit a Stephano VII. Papa.* 640.c. 642.a. *a piscatoribus e Tyberi extractum, & ad Ecclesiam S. Petri delatum ab imaginibus Sanctorum salutatur.* 640.d
Fortitudo laudatissima monialium Collinghammensis monasterij. 463.c. & *seq.*
Fortitudo bellica cum religione coniuncta hostium victoria. 742.d
Fortitudo Francorum a Ludouico Imp. laudatur. 490.c. & *seq.*
Fortmundus factiosus epistola synodali Tullensis Cōcilij monetur. 177.c
Fragellæ vicus Cordubæ Ecclesia S. Eulaliæ virginis celebris. 107.e
Fragmenta Concilij Romani sub Gregorio V. habiti. 907.c
Fragmentum epistolæ contumacissimæ Caroli Calui ad Hadrianum Papam a Politicis adoratum. 499.b. *aliud libri Iuris Græcorum a Basilio Imp. compilati.* 609.e. & *seq. aliud Constitutionis Ottonis Imp. de libera Romani Pontificis electione.* 786.c
Franci coniungunt cum Beneuentanis & Longobardis exercitum. 16.b. *Romam multitudine populorum cingunt.* ibid. *segetes conterunt.* ibid. *cum Bohemanis congressi vincuntur & fugiunt.* 75.d
Francorum Regnum inter fratres arbitrio Episcoporum diuiditur. 3.d. *eorū virtus quando enituerit & quando perierit.* 73.b. *eorumdem Regnum non ex electione, sed successione debetur.* 457.a. *eorumdem laus de bellicositate.* 490.c. *eorum Regnum hereditarium.* 631.c. *cum ossibus S. Dionysij a Carolo Simplice Henrico missis in Saxoniam commigrat.* 689.e. *eorum proceres aduersus Ludouicum Regem rebellant.* 722.a. *eorumdem Principes auctoritati Pontificis quantopere detulerint.* 722.b. *eorum antiqua nobilitas.* 759.e
Francus quidam a dæmone arripitur in porticu B. Petri, & quare. 14.b
Franco Tungrensis Episcopus. 174.c. 579.c. *subscripsit synodali epistolæ ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ.* 174.c. *ad Synodum Aquisgranensem conuenit.* 225.e. *veniam postulat a Nicolao Papa, quod non contradixerit Episcopis Rhothaldum deponentibus.* 292.c. *obtinet.* ibid. *Synodo Metensi interest.* 448.e
Franco vir nobilis fossoribus corporum SS. Diodori & Mariani a Stephano VI. Papa præficitur. 617.e *lampadem aqua plenam cum pauculo oleo in crypta accendens miraculose multo tempore ardere conspicit.* ibid. *præficit alterum custodiæ reliquiarum.* 618.a. *eumdem domi ægrotantem ob sublata Sanctorum ossa visitat, & eadem recipit.* ibid.d
Franco Vuormatiensis Episcopus interfuit Concilio sub Gregorio V. habito. 907.e. *moritur.* 927.e. *quantæ auctoritatis & familiaritatis apud Ottonem III. Imp. fuerit.* ibid. & *seq. diem & horam obitus præsciuit.* 928.b
Franconofurt villa. 305.c. 508.c. 519.d
Frater fratrem in Ecclesia orantem, dominij causa Capuæ trucidat. 871.e
Fratellus Episcopus Camerinensis Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam prosequitur. 15.e
Fraude Græcorum Latini trucidantur. 811.e
Fraus hæreticorum in Methodium detegitur. 3.a. *Hincmari Rhemensis Archiepiscopi.* 338.b. *Photij in persuadendo auctoritatem libelli contra Nicolaum Papam confecti.* 408.e. *alia eiusdem insignis insinuandi se gratiæ Basilij Imperatoris.* 542.b. & *seq. alia eiusdem in decipiendis Legatis Apostolicis.* 613.c. *alia maxima Theodori Santabareni in Leonem Imp.* 569.e. *alia Constitutionis fictæ Leonis VIII. de restituendis bonis Rom. Ecclesiæ ad Imperiū detegitur.* 785.d.e. 786.a. & *seq.*
Fraxinetum ab Hugone Italiæ Rege captum. 726.b
Freculphus Lexouiorum Episcopus e Synodo Turonensi cum reliquis ad Nomenoium scribit. 69.a
Fredebertus qui & Fridebertus canonicus Rhemensis ab Ebbone ordinatus in Concilium introducitur. 88.c. *se purgat.* 91.c
Fredebertus Episcopus Basilienſis epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ subscripsit. 174.d
Fredericus Imperator ab Innocentio IIII. in Concilio Lugdunensi fuit excommunicatus. 916.b
Fredericus Archiepiscopus Moguntinus monachos persequitur. 721.a. *ad Synodum Ingelheimensem venit.* 738.b. *moritur.* 745.e
Fridestanus Episcopus Vuintonienſis creatur. 637.c
Frisia Northmannorum incursu inquietatur. 26.c. *Godefrido eorum Duci pro pace ineunda a Carolo Crasso datur.* 585.b
Frisii cum Northmannis ter confligunt. 26.c. *semel vincunt, bis vincuntur.* ibid. *diem Dominicum non celebrantes igne cælesti ab Ansgario puniuntur.* 150.c
Frodoardus historicus. 25.a. 35.b. 36.a. 44.d. 63.d. 87.a. *redarguitur de pallio a Leone IIII. Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo pro quotidiano vsu concesso.* ibid. & e. *citatur.* 170.c. 284.d. 292.d. 370.a. 396.c. 407.c. 462.a. 528.b. 530.d. 539.d. 585.d. 598.d. 603.d. 628.a. 630.b. 631.d. 632.c. 634.c. 642.d. 649.e. 665.a. 693.e. 694.b. 695.d. 696.b. 700.a. ibid.d. 702.b. 706.d. 710.b. 713.b. *restituitur ab Hugone Archiepiscopo Rhemensi,* 720.e. *citatur.* 732.e. 737.c. 739.d. 740.d. 745.a. 755.c. 768.a
Froila Secundus Ordonij Hispaniæ Regis frater vi tyrannica Regnum occupans breui moritur. 697.c. *Crudelis cognomento cur sit cognominatus.* ibid.d
Fronto Ducæus fragmenta rerum Francorum collecta in Vrbem mittit. 68.e
Frotharius, qui alias Irotharius, Burdegalensis Episcopus Concilio Trecensi interfuit. 358.d
Fuga Ignatij Patriarchæ sub mentito habitu. 203.b. *alia Caroli Calui.* 511.b. *alia eiusdem.* 527.d. *alia Carolomanni Germaniæ Regis inopinata.* ibid.e. *alia Ioannis XII. Papæ & Adelberti Berengarij filij.* 770.c. *alia Ioannis XV. in Tusciam timore Crescentij Numentani.* 856.b
Fulbertus Cameracensis Episcopus ad Synodum Ingelheimensem accedit. 738.b
Fulbertus Abbas Persorensis post mortem in feretro positus reuiuiscit. 815.e. *meritis S. Osuualdi Vuigornienſis Episcopi sibi remissa peccata asserens rursus moritur.* ibid.d
Fulco siue Fulquus presbyter à Carolo Caluo Rhemensi Episcopio pellitur. 4.b. *quamdiu illud tenuerit.* 25.b
Fulco Abbas Rhemense Episcopium tenuit. 357.b
Fulco Rhemensis Archiepiscopus quantū laborauerit pro reuocanda a peccatis Rechilde Imperatrice. 529.d. *Hincmari successor dignissimus.* 584.c. 586. *pallium obtinet a Marino Papa.* ibid.d. *quid eidem scripserit.* ibid. *argumentum eorum quæ ad Hadrianum Tertium scripsit.* 598.d. *quæ ad Stephanum VI. Papam.* 603.d. *Carolum Simplicem puerum Carolo Crasso Imp. commendat.* 606.d. *coacto Concilio Rhemis eumdem Regem creat.* 629.e. *Vuidoni Imperatori, & Arnulpho Regi commendat.* 630.a. *Arnulpho coronationem Caroli ægre ferenti se excusat.* ibid.b.c. *pro eodem apud Imperatorem & Reges indefesse laborat.* 631.d. *ad Synodum Romanam generalem a Formoso Papa euocatur.* 632.d. *eius res cum Formoso gestæ.* ibid.d. *apud Stephanum VII. Papam se excusat de dilato in Vrbem aduentu.* 642.e. *pacem inter Carolum Simplicem & Odonem peperit.* ibid.d. *eumdem de Northmannis contra Odonem in auxilium vocandis cogitantē ab instituto reuocat.* 644.a. *pulcherrime ad eumdem scribit.* ibid.b. *per Balduinum Flandriæ Comitē in via trucidatur, & quare.* 649.b.c. *Rhemos ad sepulturam defertur.* ibid.d. *eius epitaphium.* ibid. *quamdiu federit.* ibid.e. *opera eius laude digna.* 450.b
Fulco Comes Andegauensis. 30.e. *Ecclesiam ædificat, Romam ad Ioannem pseudopontificem pro dedicatione proficiscitur.* 903.e. *eumdem muneribus corrumpit.* 904.a
Fulconius Episcopus falso asseritur Ebbonis restitutioni interfuisse. 91.d
Fuldense famosum templum temporibus Hadumari Abbatis igne consumptum, & ab eodem restauratum. 721.b. *restitutum consecratur a Marino Sedis Apostolicæ Legato.* 740.c
Fulmen horribile Ecclesiam Colonienſem dissecat. 144.a. *tres homines diuerso loco consistentes vnico ictu trucidat.* ibid. *alios sex semiuiuos relinquit.* ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fulradus Abbas sancti Dionysii a S. Eucherio ad sepulchrũ Caroli Martelli mittitur, & quare. 154.e. quænam ibi viderit. ibid.
Fundana ciuitas a Sarracenis incensa, & ciues partim trucidati partim abaucti. 38.d
Funus Ignatij Patriarchæ. 544. c. aliud infelix & abominabile Alexandri Imp. 678.e
Fur quidam a Ioanne Papa excommunicatur. 536.d alius equum auferens Godefridi monachi e pascuis fugere nequit. 712.c. comprehensus ad S. Odonem adducitur vt pœnas luat. ibid. ab eodem nummis donatur tamquam qui tota nocte laborasset. ibid.d
Fures pecuniarum auiditate Ioannem & Benedictũ Eremitas S. Romualdi socios in Polonia trucidant. 934.b. frustra conantur eorum corpora igni consumere. ibid. c. pugiones in vaginas recondere nequunt. ibid. capiuntur a Duce Boleslao, & apud Martyrum corpora catenis ligantur. ibid. eisdem miraculose fractis liberantur. ibid.d
Fuste pellitur Lacedæmone Iudæus a S. Nicone. 845.c

G

Gaidulphus Rauennas Fossatense S. Mauri monasterium solo æquat. 36.c. conuocatis ad cõuiuium amicis gloriabundus facinus narrat. ibid.d S. Maurum videt sibi in mensa adstare. ibid. ab eodem calce & ferula percussus amens & cæcus efficitur. ibid. S. Maurum inclamans percussorem, & effusis intestinis expirat. ibid.e
Galacrenorum monasterium in Græcia. 651.b
Galindo Enniconis reliquias Pampilonam defert. 20. d. quænam illæ fuerint. ibid.
Gallæcia a Northmannis vastatur. 794.a
Gallesium oppidum Marini Primi patria. 583.b
Gallia Comata. 18.e. limitat Pampilonam & Seburicos. ibid. opera Comitis Sancij a Carolo Caluo deficit. ibid.
Gallia cur tantopere a Northmannis fuerit afflicta. 27.c. 31.c. quamdiu & quo tempore, & quare floruerit. 32.d. quando cœperit ab Ethnicis subiugari & diuexari. ibid.e. 73.b. rursus a Northmannis infestatur. 96.b. eius status lugubris sub Carolo Caluo. 138.a. 353.d. a latronibus Carolomanno Caroli Calui filio duce infestatur. 508.b. a Ludouico Germaniæ Rege absente Carolo inuaditur & spoliatur. 511.c.d. sub Carolo Caluo Imp. artibus liberalibus floret. 522.d.e. & seq. Cisalpina ab Hunnis inuaditur, & ingenti clade afficitur. 858.a. 713.a
Galterus Archiepiscopus Senonensis moritur. 695.d
Gandulphus Episcopus Capuanus. 518.d
Gantherus Ottonis Secũdi Imp. miles strenuus a Græcis in prælio interimitur. 849.c
Gardus de via Flaminia, Gardus de Marcello Lydiæ } ficta nomina, a schismaticis approbasse asseruntur Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorũ Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Garilianum Sarraceni a Docibili Caietanorũ Principe obtinentes multis annis Christianos vexant. 571.d
Garnobrius Episcopus Britanniæ schismaticus epistola synodali monetur e Concilio Tullensi suo Metropolitano obedire. 175.b.176.d
Garsias frater Ranimiri Regis Hispaniarum. 18.a. præsens fuit promittenti Regi Hispaniam B. Iacobo tributariam. ibid.
Garsias Adefonsi Magni primogenitus tædio diuturni Regni parentis in eumdem conscia matre conspirat. 669.c. moritur. 685.e
Garsias Fernandus Castellæ Comes contra Sarracenos belligerat. 922.d
Gastria monasterium Mammæ Constantinopoli. 134.e
Gatianus Turonensis Episcopus vbi sepultus sit. 495.e 502.a
Gaudentius S. Adelberti germanus monasticum habitum cum fratre suscipit. 852.a
Gaudericus Episcopus Velitrensis. vide Iadericus.
Gaudium Nicolai Papæ de conuersione Bulgarorum. 320.b.e. 321.a
Gauſprandus Episcopus Pistorien. Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam euntem sequitur. 15.b
Gauzlinus Gauzberti filius præfecturam monasterij Fossatensis a Carolo Caluo obtinet. 37.a. pius & religiosus. ibid.b. corpus S. Mauri transfert. ibid.
Gebeardus Augustæ Vindelicorum Episcopus vitæ S. Vdalrici eiusdem ciuitatis Episcopi scriptor. 695.d 825.a
Gebehardus Moguntinæ diœcesios Episcopus ad Synodum accessit. 56.b
Gebehardus miles fortissimus Ottonis Imp. Secundi a Græcis in prælio trucidatur. 849.e
Gebus homo stupidus Constantinopoli pro filio Imperatricis se populo vendit. 162.c. custoditur in insula Acuta. ibid.
Gedebardus Episcopus Capitula pacis inter Reges Francorum celebratæ cognoscit. 190.d
Geilo Episcopus quid per litteras a Stephano Papa moneatur. 604.e
Geisa Hungarorum Dux in suos crudelis in Christianos & agarenas humanus. 862.a. edicto Christianis in suo Regno libertatem constituit. ibid.b. in Christum credit cum suis. ibid. visionem habet in somno, & de futuris edocetur. ibid. expensa visione in terram corruens Deo gratias agit & se cum nascituro filio commendat. ibid.e. S. Adelbertum Pragensem Episcopum ad se venientem honorifice suscipit. ibid.d. moritur. 919.e
S. Gelasius Papa quid de decretis Romanorum Pontificum sentiat. 497.e. quam stricte Patrum statuta dicat obseruanda. 552.b. eius sententia ac robore & auctoritate Decretalium supra Canones explicatur & defenditur. 885.b.& seqq.
Gemblacense monasterium extruitur a S. Guiberto monacho, & priuilegijs Pontificio & Imperiali cõmunitur. 734.d. quale priuilegium a Benedicto Septimo obtinuerit. ibid.e
Gemmoso Carpentario iussu S. Gregorij mors prædicitur. 135.e
Genaldus Northmannus iram Regis Horic veritus & ad Ludouicum Regem se conferens baptizatur. 87.b. suffectus de proditione perimitur. ibid.e
Genealogia Basilij Imp. a Photio fraudulenter confecta. 542.e
Genitalia Bardæ Cæsaris abscissa & hastæ affixa per campum traduciuntur. 375.d
Gentiles Cordubæ lapillos etiam, sanguine Christianorum aspersos lauantes in mare proijciunt, & quare. 144.e. templa & turres Christianorum diruunt. 145.a
Gennadius Patriarcha Photij de processione Spiritus sancti errorem valide confutauit. 589.b
Gennadius Episcopus Asturicensis sanctitate clarus moritur. 686.a
Georgius Syrus monachus martyr Cordubensis. 83.b

Geor-

Georgius Polymartiensis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato subscribit. 102.d
Georgius tit. S. Anastasiæ presbyter idem approbat. 103. b
Georgius tit. S. Laurentij presbyter idem confirmat. ibid. c
Georgius Orphanotrophus Photij scripta Scriniarijs tradit comburenda. 428.d
Georgius fictus a Photio Legatus ad Nicolaum Papam confessa culpa pœnitentiam subit. 430.a
Georgius Strategius classis Græcorum præfectus. 492.c
Georgius Secundicerius præsens est Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ. 771.c
Georgius Ottenensis, Georgius Tudertinus, Georgius tit. S. Petri ad Vincula, } finguntur a schismaticis Constitutioni Leonis VIII. subscripsisse de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785. a. b
S. Georgius cum S. Theodoro Ioanni Zemisci Imp. contra barbaros pugnaturo præsto est. 821.e
Gerardus Laudensis Episcopus Carolo Caluo Imperatori manus subscriptione fidelitatem promittit. 516.e
S. Gerardus vita religiosa conspicuus. 704. a. monasterium Bromiense inuitus suscipit a Gisleberto Lotharingiæ Duce. 718.b. eius sanctitas & nobilitas. ibid.c. quot monasterijs disciplinam monasticam restituerit. ibid. a Stephano Nono litteras Apostolicas obtinet pro confirmatione Bromiensis monasterij. ibid.d. moritur. 754.d. quomodo Arnulphum Flandriæ Marchionem a calculo liberauerit. 755. e. & seq. quantus fuerit diuitiarum contemptor. 756. c
Gerardus S. Vdalrici clericus in Synodo Episcopi sui causam exponit. 823.d.e
Gerardus Abbas Tudensis Elector pro Ottone IIII. fidelitatem Romanæ Ecclesiæ spopondit. 914.e
Gerberga Regina Landunũ castrum Hugoni Franciæ Comiti iussu Ludouici Regis tradit. 738.d. cũ filio suo & matre Imperatoris Ottoni occurrit. 788. e. diploma donationis Rhemensi Ecclesiæ concedit. 811.a. eidem subscribit. ibid.
Gerbertus Cassinensis monachus Ecclesiæ Capuanæ Episcopus. 810.d
Gerbertus Concilij Rhemensis scriptor. 865.d. 867.a. & seqq. contumeliosus & mendax in Pontificem Romanum, & quare. 868.b.c. 869.b. ex monacho curialis peruersissimus & versipellis factus. ibid. in pseudosynodo Rhemensi Arnulpho Archiepiscopo substituitur. 872.a. Acta eiusdem pseudosynodi quam improbe transcripserit. ibid.c.e. magister fuit Roberti Regis Francorum. 873.c. quidnam ante Synodum præfatus sit. 874.b. horrende blasphemat. 877.a.b. hæreticus & schismaticus ab Auctore comprobatur. ibid. quænam de Arnulpho ad Ottonem Imp. scripserit. 881.d. libellum ab Arnulpho Synodo oblatum recitat, & qualis ille sit. 882.b. virulentam scribit ad Seguinum Senonensem epistolam, & homine Catholico indignam. ibid.d. ab Auctore refellitur. 883.a. contra epistolas decretales Romanorum Pontificum improbe blaterat. 884.e. fraudulentus ostenditur. 885.b. quam sinistre de Vrbe Romana loquatur. 888.e. & seq. quid apud Legatum Apostolicum de se & Arnulpho dixerit. 893.b. orationem in Synodo Mosomensi habet. ibid.c. e throno Rhemensi deiectus Ottoni Imp. inhæret relicto Hugone Francorum Rege. 896.b. ab eodem Archiepiscopus Rauennatensis creatur. 899.a. succedit Gregorio V. in Pontificatu, & quare. 926. a. b. Silvester Secundus appellatur. ibid. indignus fuit Sede Apostolica ob multas causas. ibid. illicitis artibus fingitur thronum Sedis Romanæ conscendisse. ibid. c. eius a pueritia vita & mores describũtur. 927.a. Magdeburgi horologium confecit. ibid. quomodo de se in littera R. luserit. ibid.c
Germania fame dirissima vexatur. 75.e. infelix Ecclesiarum eius status. 620. c. 629. e. portentis terretur. 730.d
S. Germani Capuani corpus a Ludouico II. Imp. in Gallias translatum. 327. c. eidem a Capuanis obuiam missum placandi causa. 503.a
S. Germanus Ragenario Northmannorum Duci resistit. 26.d. quomodo sui monasterij depopulatores vltus sit. ibid. transfertur ob metum Northmannorum. 27. d. quantum eius translatio lugeatur. ibid. miraculum edit. 27.e. aliud. 28. a.b. aliud. ibid.d
Germanus monachus vltionis S. Mauri in Gaidulphum monasterij euersorem testis. 36.e
Germanus tit. SS. Ioannis & Pauli presb. Card. Commonitorium pro suscipiendo Photio directum ad Legatos Apostolicos, manus subscriptione confirmat. 564. c
Gero Brunoni fratri Archiepiscopo Colonienſi succedit. 790.e. eius consecratio visione miraculosa clara. ibid. & seq.
Gerricus Abbas Vuirtzeburgensis peste moritur. 783. e
Gerstleff Russorum Rex Ingred Olaph Suecorum Regis filiam duxit vxorem. 842. c
Gesedis villa iuxta Parisios. 694.b
Gesta Synodi Octauæ Oecumenicæ quænam sint. 420. b. & seqq.
Gestorum Photij & vitæ succincta narratio. 465. c. & seqq.
Gezo Tortonensis Episcopus subscriptione confirmat donationis diploma Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessum. 766. c. ad Synodum Romanam venit contra Ioannem Papam XII. collectam. 773. e
Gibuinus Catalaunensis Episcopus restitit Episcopis Hugoni quondam Rhemorum Archiepiscopo fauentibus. 768. a
Gildemannus Episcopus falso accusatur de restitutione Ebbonis. 91.d
Gilibertus, qui & Gislebertus Carnotensis Episcopus subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ 174.c. Concilio Secundo Suessionensi interfuit. 346. a. item Trecensi. 358. d
Gilmeradus Ambianorum Episcopus cum reliquis e Synodo Turonensi ad Nomenoium scribit. 69. a. subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonũ Archiepiscopum directæ. 174.d
Gilpianus prædo ab Hadriano Papa communione priuatur. 393.d
Giluinus aulicus Carolo Caluo donãte bona quædam Rhemensis Ecclesiæ percepit. 35.d
Gilulfus Princeps Salernitanus Pandulpho Capuano contra Ioannem Duodecimum auxilium suppetit. 753.c
S. Giraldus Aureliaci monasterij fundator. 683.a

Gisla

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gisla Lotharij Regis filia Godefrido Northmãnorum Duci in vxorem datur, & quare. 585.d
Gisladus Canonicus Rhemensis ab Ebbone ordinatus in Concil. Suess. introducitur. 88.c
Gislebertus laicus perlustrator Capitulorum pacis inter Reges Francorum factæ. 190.d
Gislebertus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684.c. *Hilduino electo Tungrensi a Clero Episcopo fauet.* 694.a. *contra Ottonem Regem cum alijs conspirat.* 716.c. *precibus Ottonis a paucis diuinitus vincitur. ibid. e. viribus iterum cum Euerardo coniunctis Ottonem petit.* 717.d. *Rheno submergitur. ibid.e. quam pius fuerit.* 718.a. *S. Gerardo Bromiense monasterium donauit. ibid.*
Gislebertus presbyter Carolo Lotharij iunioris fratri Rhemensem ciuitatem prodit. 864.e.& *seq.*
Gislebertus monachus Antisiodorensis sacrificio Missæ impedit Roberti Gallorum Regis in castrum S. Germani impressionem. 921.d
*Giselerus vel Gislerus Merspurgensis Episcopus ab Ottone Secundo ob vitæ probitatem Archiepiscopus Magdeburgensis constituitur.*848.a.b. *malis artibus promotus dicitur.*850.c. *ab Adamo Chronographo de sanctitate laudatur. ibid.e. Vuinulorum apostolus fuit. ibid. accusatur de possessione duplicis parochiæ.* 928.c
Giso Legatus Rhemensis Ecclesiæ pallium defert Artaldo eiusdem Archiepiscopo. 706.d
Gislardus Nanneticæ sedis occupator. 124.c
Gisundo Hispanus cum vxore Memoriam Sanctorũ Legione erigit. 701.a
Gisus Episcopus Firmanæ cũ Ludouico Lotharij Imp. filio Romam proficiscitur. 15.c
Gito presbyter Bertam Monialem S. Hunegundis virginis inuentricem obiurgat, & quare. 735.c. *apud sacrum corpus per dies triginta in vigilijs perseuerat. ibid.*
Gitro Rex Danorum ab Aelfredo Rege Angliæ profugo victus Christianismum suscipit. 548.e. *Aethelstanus nominatur.* 549.a
Giuglerium locus Ecclesiæ Rhemensi auctoritate Apostolicæ Sedis restituitur. 633.d
Glaber Rudolphus historicus. 622.a. 875.a. 891.e. 900.a. *quando floruerit. ibid.* 903.e. *reprehenditur.* 904.d. *citatur.* 907.a.912.e. 930.b
Glascouia monasterium Angliæ a S. Dunstano erectum. 719.d
Glastingebiri monasterium in Anglia Regis Edgari priuilegijs,& Romani Pontificis diplomate munitur. 818.b.c
Gloria parentum apud Francos,filios commendat, nõ filiorum parentes. 490.a
Gloriatio Photij de constantia suorum. 484.a
Gnesnensis Archiepiscopatus ab Ottone III. Imp.constituitur. 928.d. *quos Episcopatus sub se habeat. ibid. vtrum a Papa Romano approbatus fuerit. ibid. e*
Godalsadus Cabillonensis Episcopus Concilio Suessionensi præsens. 88.b. *epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonensem missæ subscribit.* 174.c
Godefridus Northmãnorum Dux Gallias inuadens, & diripiens,a Carolo Calvo in partem Regni assumitur. 73.a. *pacem init cum Carolo Crasso.* 585.b. *Frisiam, Regiam puellam, & ingentem pecuniam pro inita pace aufert. ibid. baptizatur. ibid. d*
Godefridus monachus silentij nocturni conseruandi causa furem sibi equum abducentem abire permittit. 712.e
Godefridus Dux Lothariensis peste moritur. 783.a
Goderannus aulicus a Carolo Calvo partem possessionis Episcopatus Rhemensis dono consequutus est. 35.d
Goirannus Comes Ioanni Papæ Carolo Imp. obuiam procedenti occurrit Imperatoris iussu. 527.e
Gontius Abbas. 754.d
Gorbarthus diœcesis Moguntinæ Episcopus Synodo præsens fuit. 56.b
Gorbus de via Latina fingitur approbasse Leonis Octaui Constitutionem de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Gorm Danorum Rex Christianis infensissimus eosdẽ in suo Regno persequitur. 687.b. *tertius fuit Regum persecutorum. ibid.*
Gorsia monasteriorum Metensium præstantissimum. 723.e
Gortyna ciuitas Græciæ. 763.a
Goslinus Tullensis Episcopus interest Synodo Virdunensi. 736.c. *item Ingelheimensi.* 738.b
Gotebaldus Angliæ Episcopus in Scania prædicat. 842.e. *apud Suecos & Noruegos euangelizauit.* 843.a
Gotfridus Italus ad prædicationem verbi Dei in Vuandaliam a Ioanne XIII. ablegatur. 790.e
Gotefridus Viterbiensis metrice describit supplicium ab Augusta Ottonis Imp. vxore sumptum. 923.e
*Gothescalcus hæreticus Prædestinatianus conuictus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopũ transmittitur.*60.61.e. *condemnatus in Synodo Mogũtina sub Rabano secunda.* 61.a. 118.c. *monachus fuit monasterij Orbei diœceseos Suessionensis.* 61.c. *peruersi eius mores. ibid. famæ auiditate falsos quosdam articulos colligit. ibid.d. magistri nomẽ affectat,& simplices peruertit.ibid. Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo ad custodiendũ mittitur. ibid. ordinem presbyteratus contra Constitutiones Ecclesiasticas a Decano Rhemensi accipit. ibid. e. e monasterio abit & vagabundus multas prouincias obit. ibid. ad Concilium Moguntinum accedit, & libellum erroris sui offert. ibid. cur Rhemensi,& nõ Suessionensi Archiepiscopo sit datus in custodia.* 62.a. *errores eius præcipui.ibid.c.d.e. in carcere positus nihilominus Scripturas sacras torquet, & modo suo explicat.* 63.c. *eius conatus & artes. ibid. & d. Prædestinatianorum princeps.* 118.b
Gothesmannus Episcopus ab Arnulpho Rhemensi iudex eligitur in eius causa. 882.b
Gotmannus a S.Osuualdo Vuigornensi Episcopo Abbas Beamfledensis Ecclesiæ constituitur. 815.d
Gothzelinus Morinensis scriptor rerum a S.Suuithuno Vuintonensi Episcopo gestarum. 239.a
Grabfelden locus Germaniæ. 75.e
Grad castellum ab Adelberto Berengarij filio tenetur. 766.e
Græcia mater hæresum. 799.c. *terræmotu agitata.* 857.d
*Græci scriptorum corruptores audiunt a Nicolao Papa.*200.d. *vnde primum campanas,& quando cœperint habere.* 319.b. *pseudosynodum Photij hodie loco Oecumenicæ Octauæ venerantur.*444.d. *Russorum classem superant.* 721.d. *titulo litterarum Ioannis XIII. offenduntur.* 805.a. *Legatos Apostolicos in carcerem abstrudunt. ibid.b. Romanos mancipia appellant, & contemnunt. ibid.e. vires Ottonis Imperatoris contemnunt.* 806.c. *sibi solis purpuram attribuunt. ibid. dolo Latinos cædunt.* 811.c. *ab ijsdem dolo crudeliter cæduntur. ibid. d. nonnulli ex ipsis naribus truncati Constantinopolim remittuntur. ibid.*
Græcis a Romana Ecclesia deficientibus Bulgari ad eam accedunt. 320.a. *illis admodum peculiare Synodos falsare.*440.d. *exemplo probatur. ibid.*
*Græcorum pluribus prouincys per Vicarium suum Romana Ecclesia præfuit.*188.b. *eorum Imperium cur a Sarracenis & Turcis sit occupatum.* 188.b
Græcorum Collegium Romæ. 250.b
Græcorum obiectiones in Romanam Ecclesiam confutantur. 372.b.d. *eorum in Concilio Florentino perfidia.* 373.b. *eorumdem cum Latinis contentio de diœcesi Bulgarorum.* 437.e. & *seq. eorumdem ob illam causam inuidia.* 439.c. *eorumdem ruina vnde ortum habuerit.*444.b. *eorũ leuitas in transgrediendis Canonibus sugillatur.*475.a. *eorum Episcopi pessimo exemplo adulantur Nicephoro Imperatori.* 787.c. *eorumdem leuitas, & mos in iurando.* 802.a. *eorum naturam versu Luitprandus lusit, & Constantinopoli reliquit.* 807.c. *eorumdem Ecclesiæ tributariæ.* 809.c
Græcus quidam impostor sacerdotem se simulans Bulgaros baptizat. 321.d. *quibus pœnis affectus sit. ibid.*
Grammaticus quidam Vilgardus nomine, iuxta Rauennam hæresis seminator fraude dæmonum. 930.e. 931.a
Grando inauditæ magnitudinis in castris Francorum & Northmannorum miraculose cadens causa pacis est. 585.c
Gratianopolis ciuitas in Gallijs. 892.d
Gratianus Magister militum Apostolicæ Sedis apud Imperatorem falso defertur. 119.c.e. *discussa causa defensus accusatorem in potestatem accipit ab Imp.* 120.a. *intercedente Imp. accusatori condonat. ibid.*
*Gratianus Decretorum compilator nouissimus.*124.e. e. 125.a. 285.b. *deceptus canonem e pseudosynodo Photij loco Octauæ Synodi citat,& qualem.* 586.e. *citatur.* 757.d. 783.e
Gratiosus Prænestinus fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium consensisse. 785.a
Gratitudo Ioannis Zemiscis Imp. erga S. Theodorum patronum pro victoria contra barbaros obtenta. 822.c
*Gregorius IIII. Papa quot annos sederit.*4.e. *moritur. ibid.*& 12.d. *Ecclesias plurimas instaurauit, & donis cumulauit.* 5.6.7.8.9. *fecit ordinationes quinque.* 9.b. *vbi sepultus. ibid. cui successerit.* 12.d. *Sergium postea Papã II. Archipresbyterum ordinauit. ibid.*
Gregorius Archiepiscopus Rauenn. cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam proficiscitur. 15.a
Gregorius cognomento Asbesta Episcopus Syracusanus ab Ignatio publico Concilio deponitur. 116.d. *indulgentia Sedis Apostolicæ abutitur, & Ignatio insolenter se opponit. ibid.e.* & 117.a. *damnatio eius causa schismatis. ibid. Photium ordinat.*163.b. *Ignatio infensus,& quare. ibid. sæpius damnatus nihilominus conciliabulo præsidet.*198.c. *damnatur rursus in Concilio Romano.*241.d. *quæ pinxerit in codice Actionum conciliabuli Photiani.* 378.e. *anathematizatur in Octaua Synodo.*427.e. *a Photio Niceam transfertur.* 546.e. *mortuus a Photio vehementer laudatur. ibid.*
S.Gregorius monacho cuidam per visionem apparens ad Ioannem presbyterum, vt pœnitentiam agat mittit. 128.b. *Ioanni presbytero cum S. Andrea patrocinatur in diuino iudicio, & pro eo vadem se dat. ibid.c. eumdem monachum ad Anastasium Præpositum mittit, & quare.* 129.d. *Ioanni monacho quorumdam monachorũ mortem reuelat, & præcipit, vt annuntiet.*135.c. *male sanum sanitati promittit restituere certo dato signo,& restituit.* 136.b.c. *Theutgaudum excommunicatum increpat in visione quod in suo monasterio degat.* 413.d
Gregorius Episcopus a Benedicto III.ad Legatos Imperatoris missus contra ius Gentium in carcerem conjcitur. 131.c
Gregorius Dux a Benedicto III. Legatis Imp. obuiã mittitur. ibid.
Gregorius VII. qua condicione Iuonem Dolensem, Archiepiscopum consecrauerit. 177.a. *concessit Henrico Aquileiensi Patriarchæ vsum pallij in festo SS.Vdalrici & Afræ.* 891.c. *eius ante Pontificatum nomen.* 926.c. *eius epistola increpatoria ad Salomonem Hungariæ Regem.* 935.a
Gregorius Nazianzenus senior e laico ad Episcopatum perducitur. 212.b
Gregorius frater Ioannis Archiepiscopi Rauennatis rapinæ socius. 216.b. *consors epistolæ contumeliosæ in Nicolaum Papam scriptæ.* 249.e
Gregorius Spatharius sacrorum mimus ad pœnitentiam admittitur. 429.c
Gregorius quidam Nomenclator cum Formoso Portuensi damnatus, sed quare nescitur. 518.e
Gregorius Siluæ Candidæ Episcopus approbat Cõmonitorium pro recipiendo Photio Legatis Apostolicis missum. 564.c
Gregorius Dux Neapolis accepta a Leone Imp. Patriciatus dignitate in fœdus contra Sarracenos conspirat. 685.c
Gregorius Albanensis Episcopus adest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771.c. *alteri ab eodem contra Leonem pseudopontificem coactæ.* 780.a. *reus peragitur ob manus impositionẽ pseudopapæ impertitam.* 781.c
Gregorius de Cella noua interfuisse fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 784.d
Gregorius Archinotarius Acta Constitutionis Leonis VIII. de restituendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ scripsisse fingitur. 785.d
Gregorius Basilij Apocauci famulus lethaliter ægrotans, oleo a S. Niconis theca a domino allato vnctus curatur. 844.a. *recuperatæ sanitatis modum interrogatus explicat. ibid.b*
Gregorius Prætor a S. Nicone discit euentum Bardæ Sceleri in Oriente. 858.e. *aliquando S. Niconi inimicus ob ludum sphæræ,eum conuicijs oneratum ex vrbe ejci præcipit.* 859.a.b. *paralysi percutitur. ibid. S.Niconem precibus reuocat, & ab eodem e vestigio sanatur. ibid.d*
Gregorius Abbas Græcus pietate clarus. 864.e
Gregorius V. natione Germanus, antea Bruno appellatus Papa creatur. 899.e. *coronat Ottonem Imperatorem.*905.a. *Concilium Romæ celebrauit pro statu Ecclesiæ stabiliendo.* 907.b. *S. Adelbertum Pragensem Episcopum ad gregẽ redire iubet. ibid. e. Ger-*

Universidad de Deusto
Biblioteca

e. Germanis ius eligendi Regem Romanorum donat. 908.a. qua occasione Electionem huiusmodi constituerit. 912.c. dissoluit illegitimum matrimonium Roberti Regis Francorum, & Episcopos illi fauentes pœnitentiæ subijcit. 920.b. moritur. 925. d. tempus Sedis eius, sepultura, epitaphiū. ibid. & e

Gregorius ciuis Romanus Ottonem Imperatorem per insidias capere tentat. 923.c

Grimbaldus monachus vir sanctus e Gallijs in Angliam euocatur ab Aelfredo Rege. 549.b. moritur. 663.e

Grimizo Adelberti Italiæ tyranni ad Nicephorum Imp. Legatus. 800.e

Grimlaicus sacerdos a Formoso Papa ad primo vacantem Episcopatum commendatur. 634.c

Grimlandus Cancellarius Lotharij Regis ad Nicolaum Papam Legatus. 333.a

Grimoaldus Siconulphi cognatus pro eodem vadem se dat monasterio Cassinensi. 11.c

Grimoaldus Episcopus ex parte Ludouici Regis Vuormatiæ præsens. 169.c

Grimoaldus Polymartiensis Episcopus in Bulgariam prædicandi causa destinatur. 352.e. iubetur cum collega sacra Bulgarorum dissonere. ibid. ab Hadriano eo dimittitur. 397.d. Romam redit inscio Pontifice. 476.b. quas reditus sui excusationes attulerit. ibid. infamia notatur ob accepta in Bulgaria dona. ibid.

Gryllus cinædus a Michaele III. Imp. vestibus sacris indutus ludibrij causa sacrorum Patriarcha constituitur. 117.c. S. Ignatio in processione obeunti, cum suis occurrens maledicta ingerit. ibid.d. Imperatrici credenti Patriarcham adesse, loco benedictionis oppedit. ibid.e

Guaiferius Salerni Princeps Romanæ Ecclesiæ fidelis. 522.b. a Sarracenorum fœdere abstinere a Ioanne Papa admonetur. ibid.c. Capuam obsidet. 570.d. iussu Ioannis Papæ obsidionem soluit. ibid. fœdus cum Sarracenis initum rumpit & plurimos trucidat. ibid. monachus fit, & in monasterio Theanensi moritur. ibid.e

Gualterus Episcopus in causa Arnulphi Rhemensis iudex eligitur. 882.b

Guarinus Abbas e Gallijs excedens orationum causa totum orbem peruagatur. 815.e. Venetias accedens, & Petrum Vrseolum Ducem conueniens, ab eodem rogatur pro suis delictis pœnitentiæ sibi consilium dare. ibid. iubet eumdem seculum & Ducatum relinquere. ibid. rursus cum socijs in Italiam redit. 836.b

Gudesteus teftis diplomatis Veremundi Regis de restitutione hereditatis sancti Dominici martyris. 829.e

Gudfridus Comes a Ludouico & Lothario Regibus contra Carolum Caluum Romam ad Nicolaum Papam missus. 194.e

S. Gudila Bruxellas transfertur a Carolo Lotharingiæ Duce. 838.b

Guduym nepos Horic Regis Danorum piraticam contra patruum exercet. 116.c

Guego filius Salomonis Britanniæ Regis donationi monasterij a patre extructi subscripsit. 451.e

Guenilo Rothomagensis Archiepiscopus. vide Vuenilo.

S. Guibertus monachus Gemblacense monasterium erigit. 734.d. moritur. 768.b

Guido verba Nicolai Papæ de Gothescalco hæretico refert Hincmaro Archiepiscopo Rhemensi. 61.b

Guido diaconus Romam mittitur, vt Rhotaldum e carcere exemptum Nicolao nuntiet. 275.d

Guido Berengarij filius vagus discurrit. 766.e

Guido Episcopus creatur in causa Arnulphi Rhemensis iudex. 882.b

Guido Pompesianus sanctitate claret. 891.b. canonizatus. ibid.e

Guibardus Nanneti Episcopus. 96.e. cum Clero & populo ad Ecclesiam SS. Petri & Pauli confugit. 97.a. a Northmannis opprimitur. ibid.

Guiheneree Regina Britaniæ Salomonis Regis vxor. 451.c.d. vbi sit sepulta. ibid.

Guillermus Dux Northmannorum in Gallia Christianus. 921.e

Gulielmus Aquitanorum Princeps Christianissimus permittit cœnobium Cluniacense ædificari. 682.b. ipsemet fundat. 683.a

Gumesindus Toletanus martyr Cordubensis. 83.b. vbi sit nutritus. ibid.

Gunthaldus Archiepiscopus Rothomagen. ad Concilium Parisiense conuenit. 40.b. interfuit Concilio Meldensi. ibid.e. cognitor in causa Ebbonis constituitur. 44.d

Guntbertus Ebroicensis Episcopus epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ subscripsit. 174.e

Guntboldus Archiepiscopus ad litem sedandam in Rhemensi Ecclesia ortam a Sergio Papa Treuirim missus. 357.d

Gunderedus Northmannorum Dux classe Gallæciam inuadens ferro & flamma obuia quæque destruit. 794.a. cum suis ad internecionem deletur. ibid.b

Gundisaluus Sancius Castellæ Comes præsuue S. Iacobo Apostolo Northmannos ad internecionem delet. 794.b

Gundisaluus Episcopus confirmat diploma Veremundi Regis de restituta hereditate S. Dominici martyris. 829.e

Gunild Haraldi Danorum Regis vxor baptizatur. 740.e

Guntharius qui alibi Iuntherius Archiepiscopus Colonien sis ad Altfridum Episcopum scribit de prodigijs, quæ Coloniæ acciderunt. 144.a. contendit de præeminentia Episcopatus Bremensis. 149.b. Legatus ad Ludouicum Regem pro componenda pace mittitur. 166.d. epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem directæ subscripsit. 174.c. alteri item ad Episcopos Britanniæ. 175.a. Capitula pacis Cōfluentiæ habita inter Reges Fratrum considerat. 190.c. ad Synodum Aquisgranensem conuenit. 225.d. quomodo deceptus a Lothario Rege eidem consenserit, & alios Episcopos in consensum pertraxerit. 228.e. Romam mittitur cum gestis Synodi Metensis ab Episcopis Lotharij Regis. 246.b.c. Episcopatu a Nicolao Papa priuatur, & excommunicatur. ibid. 247.d. 279.a.c. Beneuentum contendit ad Ludouicum Imp. & Ecclesiam Romanam blasphemijs lacerat. ibid.e. excommunicatus ministerium Episcopale obit. ibid. Imperatorem in Pontificem instigat. 248.c. Photio schismatico adhærens epistolam cōtumelijs plenam fictam in Nicolaum Papam, eidem dirigit. ibid.e. plurima, & quænam fecerit. 249.e. & seq. in dies obstinatior. 256.d. eius temeritas & contumacia a Lothario molestè fertur. 279.e. ab eodem vitatur. 280.a. pœnitentia ductus Romam proficiscitur, & veniam petens repulsam patitur. ibid.c. ob quæ delicta excommunicatus sit. 342.b. & seq. moritur in Italia. 413.b

Guntharius Herolfesfeldensis Abbas confirmat donationis diploma Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessum. 766.e

Guntharius Comes subscribit Ottonis Imp. diplomati donationis Romanæ Ecclesiæ concesso. ibid. contra Græcos cum exercitu mittitur. 811.d

Gutbertus Ebroicensis Episcopus Cōcilio Suessionensi interest. 88.b

Gylas Turcarum Dux Constantinopolim baptismi gratia veniens, a Constantino Imp. honoribus & diuitijs auctus domum reuertitur. 754.b. Hierotheum monachum Turciæ Episcopum electum secum assumit ad conuersionem Gentilium. ibid. Fidem seruat, & Christianos captiuos redimens in libertatem vendicat. ibid.c

H

Habdarrahgman Rex Sarracenorum Vuilelmū Ducem Barcinensem aduersus Carolum Caluum fouet. 18.e. Episcoporum Conciliabulum cogit. 79.c. Christianos a martyrio abterrere nititur. 83.d. Martyrum corpora e superiori ædium loco conspiciens palis affixa comburi præcipit. 85.e. diuinitus percussus obmutescit, & moritur. ibid. quando mortuus sit. 86.a.b

Habdarrhagman huius nominis quartus Sarracenorum Rex Christianorum inimicissimus. 694.e. quæ sibi nomina assumpserit ad significandum contra eosdem odium. ibid. maximo prælio vincitur a Ramiro Hispanorum Rege. 715.a. Cordubā rediens Christianos rursus persequitur. ibid.b

Habentius in Hispania martyr. 77.c. igne absumptus in flumen abijcitur. ibid.d

Habitationis S. Pauli anachoretæ in monte Latro descriptio. 752.e. & seq.

Habitus & mores diuersi inter Latinum & Græcum Imperatores. 803.c

Haconualdus monachus ordinibus ab Ebbone initiatus ad Concil. Suess. ingredi permittitur. 88.d

Hadrianus Cerensis Episcopus subscripsit Concilio generali Romæ sub Leone IIII. habito. 102.e

Hadrianus Episcopus Ferentinatæ. ibid.

Hadrianus tit. S. Vitalis presb. idem approbat. 103.b

Hadrianus tit. S. Marci presb. ibid.

Hadrianus Secundicerius Legatis Imp. obuiam mittitur a Benedicto III. 131.c. ducitur a Legatis Imp. captiuus. ibid.d

Hadrianus presbyter a Leone IIII. depositus Benedictum III. custodiendum accipit ab Anastasio schismatico. 132.a

Hadrianus Primus quam difficulter Tarasium Patriarcham ex laico ordinari, & quare concesserit. 187.e

Hadrianus Secundus Papa succedit Nicolao Papæ. 391.c. eius patria, parentes, & per gradus ætatis vitæ institutio. ibid. eiusdē ingens liberalitas. ibid. d. variæ illius virtutes. 392.a. sæpius ad Pontificatum petitus semper recusauit. ibid. illius ætas quando ad thronum Apostolicum promotus est. ibid.b. consecratur. 393.a. consuetudinem de vendendis xenijs abrogat. ibid.c. raptores Vrbis excommunicat. ibid.d. ad litteras Lotharij Regis quænam respondeat. 395.b. condicionaliter Lotharium ad Vrbem accedere permittit. 397.a. inuidiam sibi maximam conflat, & quare. ibid. 398.a. Nicolai Papæ vestigijs insistens, legationem ab eo ad Bulgaros determinatam dimittit. ibid.c. Basilicam a Nicolao Papa cœptam absoluit. ibid.e. Nicolaitanus dicitur. ibid. ad Vualdradam pœnitere simulantem scribit. 398.b. eamdem ab excommunicatione absoluit. ibid. eius ad eamdem admonitio. ibid.d. ad Episcopos Germaniæ de eadem scribit. ibid.e. ab Episcopis Occidentalibus admonetur Nicolai insistere vestigijs. 399.a. purgat se coram Orientalibus Romæ morantibus. ibid.b. quibus eos officijs & beneficijs demulceat. ibid. eius de Nicolao Papa testificatio quanto applausu suscipiatur. ibid.d. ad epistolam Synodi Trecensis ad Nicolaum Papam missam respondet. 400.a

Pallium Vulfado Bituricensi Episcopo cōcedit. ibid.c

Episcopis Synodi Trecensis memoriam solemnem Nicolai Papæ commendat. ibid.d. refutationem Græcarum calumniarum refricat. ibid.e. Ludouico Germaniæ Regi scribit de Ludouici Imp. pace conseruanda. 401.b. Ludouicum Imperatorem laudat. ibid.d. eidem resistentibus Apostolicæ auctoritatis rigorem minatur. 402.b. Aclardum Nannetensem Episcopum plurima passum digne excipit, & pallio ornat. ibid.e. eumdem laudat & commendat litteris ad Synodum Suession. directis. ibid. & seq. item alijs ad Carolum Caluum missis. 403.d. eius benignitas. 405.a. de Aclardo & causa Lotharij ad Hincmarum Rhemensem scribit. ibid.b. Aclardo priuilegium pallij concedit. 406.c. accipit volumen Photy contra Nicolaum Papam confictū. 408.d. idem viris doctis & peritis scrutandum tradit. 409.b. conuocato Concilio Photium anathemate ter percellit. ibid. idem volumen igni tradit. ibid. ad Basilium Imp. scribit. ibid.e. Theognostū remittens Exarchum eidem commendat. 410.a. item Ignatio. ibid.c. increpat Ignatium Patriarcham, quod nihil scribat. ibid.d. Euthymium Spathariū eidem commendat. 411.b

Quid cum Lothario Rege Romam veniente transigat. 412.c. eumdem & proceres cum contestatione ad sacram communionem inuitat. ibid.e. audita Lotharij morte ad Regni Principes scribit, vt Ludouico Imp. tamquam legitimo heredi obediant. 414.b. rebelles se anathemate percussurum minatur. 415.a. Legatos suos ad celebrandam Synodum Oecumenicam Constantinopolim mittit. ibid.d. quæ illis in mandatis dederit. ibid. de cogenda Synodo ad Basilium Imp. litteras dat. ibid.e. eumdem de rebus præclare gestis laudat. 416.a. quid in Synodo congreganda velit maxime tractari. 417.c. profugos monachos Romam remitti postulat. ibid.e. Imperatorem, vt in bono perseueret, hortatur & rogat. 418.a. eidem Legatos suos commendat. ibid.b. item Basilium Legatum Imperatoris. ibid.c. excusat apud eumdem moram Legatorum. ibid.e. minacem ad Carolum Caluum, & Regni illius Episcopos legationem dirigit pro Lotharij demortui Regno. 445.c. ad Principes Regni Caroli scribit. ibid.e. item pro eadem re ad Episcopos eiusdem Regni. 447.a. pacis valde studiosus. ibid.b. respondet epistolæ Regis Salomonis Britanniæ, & reliquias postulatas dirigit. 450.e

Audita Caroli Calui præsumptione in occupando & diuidendo Lotharij defuncti Regno legationem nouam cum litteris increpatorijs dirigit. 452.b. ad Episcopos Regni Caroli scribit. 453.e. in Gallias se

Universidad de Deusto
Biblioteca

centurum minatur. 453.d. 454.c. 455.d. *proceres Regni alloquitur. ibid.d. laudat Ludouicum Germaniæ Regem quod a Lotharij Regno abstinuerit.* 455.b. *eumdem reprehendit de ordinato absque licentia Sedis Apostolicæ Colonienſi Archiepiſcopo. ibid.e. ad Epiſcopos Regni Germaniæ litteras hortatorias mittit.* 456.b. *liberat Carolomannum Caroli Calui filium sua interceſſione.* 460.a. *epiſtolam pro eodem ad patrem ſcribit. ibid.b. ad proceres etiã Regni. ibid.d. pro eodẽ ad Galliæ Epiſcopos. ibid.e. ab Ignatio per litteras rogatur, vt dubia in Octaua Synodo relicta diſſoluat.* 472.d. *eius ad Baſilium reſponſoria.* 474.a. *de eodem conqueritur. ibid.e,d Ignatium reprehendit de occupata Bulgarica diœceſi.* 475.e.& ſeq. *ad Synodum Duziacenſem ſcribit.* 493.c. *item ad Carolum Caluum. ibid.e. eumdem laudat de virtutibus Rege dignis.* 494.b. *apud eumdem ſe excuſat. ibid.d. eidem Turonenſem Eccleſiam quantum commendet.* 495.a.b. *ad Hincmarum Rhemenſem ſcribens, eidem Laudunenſis Eccleſiæ procurationem commendat.* 496.c. *de eodem ad Carolum Caluum litteras dat.* 497.a. *ad Caroli contumaces litteras quid reſpondeat.* 500.e. *alia eiuſdem ad eumdem.* 502.b. *moritur. ibid.e. quamdiu ſederit. ibid. quantum pro S. Athanaſio Epiſcopo Neapolis laborauerit.* 505.b

Hadrianus claſſis Baſilij Imperatoris præfectus ob tarditatem Syracuſas perdit. 547.c. *per dæmones de illarum excidio certior fit. ibid.d. diem a dæmonibus prædictum notat & fugitiuorum narratione verum comperit. ibid. Conſtantinopolim redit, & metu pœnæ in magnum templum confugit. ibid. inde iuſſu Imperatoris auulſus in exilium eijcitur. ibid.e*

Hadrianus tit.S.Laurentij presb.Card. confirmat monitorium ad Legatos Apoſtolicos miſſum pro recipiendo Photio. 564.c

Hadrianus Papa III. creatus Photium e veſtigio damnat. 598.b. *ob conſtantiam laudatur. ibid.c. moritur & vbi.* 599.d. 600.a

Hadrianus Sedis Apoſtolicæ Scriniarius ſcripſit diploma Marini Papæ conceſſum monaſterio S. Vincentij ad fontes Vulturni. 732.b

Hadrianus tit.S.Calliſti, } *Hadrianus tit.Lucinæ,* } *Hadrianus alius,* } *Hadrianus item alius,* } *interſunt Synodo Romanæ cõtra Ioannem Duodecimum collectæ.* 771. *c.d*

Hadrianus presb. Card. litteras nomine Synodi ſcriptas cum Benedicto Cardinali Diacono ad Ioannem Papam defert. 774.b

Hadrianus tit. S.Mariæ, } *Hadrianus tit.S.Laurentij in Lucina,* } *interſunt Synodo Rom. contra Leonem pſeudopontificẽ collectæ.* 780.b

Hadumarus Abbas Fuldenſis. 721.b. *Fuldenſe monaſterium igne conſumptum reſtaurat. ibid. Brunonis Archiepiſcopi Colonienſis ad Agapitum Papam pro pallio Legatus.* 744.c

Hæreſes quæ tempore Photij in Græcia & Oriente vigerent. 212.e

Hæreſis Prædeſtinatianorum in Africa primum; dein Gallia expugnata a Cæleſtino Papa & S.Proſpero Aquitanico. 62.b. *alia Theopaſchitarum repullulans damnatur.* 224.e

Hæreſis cauſa eſt tranſlationis Imperij Græcorum ad Occidentales. 489.d

Hæreſis aut ſchiſma optimos & bellicoſiſſimos Græcorum Imperatores ſemper infames reddidit. 609.e

Hæreſis eſt ob peccata, clauium amitti poteſtatem aſſerere. 776.c

Hæreſis noua in Gallijs a Synodo Siluanectenſi debellatur. 886.a. *alia Iconomachiæ noua in Gallijs per ruſticum quemdam phreneticum diſſeminari cœpta.* 930.b. *eius principium & finis. ibid.c.d. alia apud Rauennam dæmonum arte per Vilgardum quemdam Grammaticum ſpargitur.* 930.e. 931.a

Hæreſum mater & nutrix Græcia. 799.c

Hæretici ob Methodij electionem inuidia contabeſcũt. 2.a. *mulierem pecunia corrumpunt, vt Methodiũ adulterij accuſet. ibid.c. gaudent de accuſatione. ibid. condemnationem eius expectant. ibid. eorum fraus detegitur.* 3.a. *pudore confunduntur, & quare.* 2.d. 3.b. *interceſſione Methodij a morte liberantur.* 3.a. *qua pœna mulctentur. ibid.*

Hæretici ſcientiam Catholicorum doctorum acuunt. 63.a

Hæretici quinam vocentur. 610.a

Hæretici recentiores ab Auctore leuitatis & mendacij perſtringuntur. 880.d

Hæreticorum natura & ſuperbia deſcripta, & ars decipiendi. 61.d

Hæreticus in Sede Romana non poteſt ſedere, impius ita. 777.c

Hagano Epiſcopus Bergomenſis complex conſilij Lothario Regi dati de dimittenda Theutperga Regina. 246.c. *auctor dicitur epiſtolæ nomine Treuirenſis & Colonienſis Epiſcoporum contumelioſe in Nicolaum Papam ſcriptæ.* 249.d. *Heliud cur appelletur. ibid.e*

Hagano Laudunenſis genere ignobilis a Carolo Simplici Rege Gallorum vnice amatur. 689.e

Halduinus Abbas Altiuillaris monaſterij ab Ebbone diaconus ordinatus, & ab Epiſcopo Catalaunenſi presbyter, deponitur. 92.a.b

Haloa ſiue Haila fluuius Slauoniæ. 821.b

Hamburgenſis Eccleſia a Slauis diripitur. 686.a. *cum Bremenſi coniuncta fuit.* 149.a. *præfectura Daniæ Ciſmarinæ augetur.* 741.a

Hamburgum ſiue Hamaburg Saxoniæ ciuitas. 26.c

Haraldus filius Gorm Danorum Regis ſæuiſſimi prædicatione Vnni Archiepiſcopi in Chriſtum credit. 705.b. *Legatum ſuum eidem per omnes Regni inſulas prædicanti adiungit. ibid. Ottoni Daniam inuadenti occurrit & ſtrenue reſiſtens vincitur.* 740.e. *ſub condicione propagandæ Chriſtianitatis ab Ottone Regnum recipit. ibid. cum vxore & filio baptizatur. ibid. miraculo in fide ſtabilitur & idola e Regno proijcit.* 741.b. *in prælio contra Chriſtianorum hoſtem vulneratus moritur.* 841. c.d. *eius epitaphium. ibid. quot annis regnauerit. ibidem.*

Harduicus Vellaun. Epiſcopus in ſecundo Concilio Sueſſionenſi interfuit. 346.a

Harenna Epiſcopus Britanniæ, Legatus a Salomone eiuſdem prouinciæ Principe ad Hadrianum Papam deſtinatur. 450.d

Harſingus Comes Carolo Caluo Imp. manus ſubſcriptione fidelitatem iurat. 517.b

Hartbertus Curienſis Eccleſiæ Epiſcopus S. Vdalricum ad exercitum Ottonis proficiſcentem pacis cauſa, comitatur. 745.c. *ſubſcribit diplomati donationis Ottonis Imperatoris Romanæ Eccleſiæ factæ.* 766.b

Hartra locus Franciæ. 811.a

Hartuuiges ſubſcribit diplomati donationis ab Ottone Imp. Romanæ Eccleſiæ facto. 766.d

Haſtingus dux Northmannorum Gallijs incenſis Turonum obſidet. 30.e. *ſimulate baptizatus Angliam eius prætextu diuexat.* 619.d

Hatto Epiſcopus Virdunenſis. vide Atto.

Haymo vel Aymo Epiſcopus Halberſtatenſis Synodo Moguntinæ ſub Rabano ſecundæ præſens fuit. 61. *a. moritur.* 114.e

Hebbo, qui & Ebbo pro pace componenda ad Ludouicum Regem Legatus dirigitur. 166.d. *epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Archiepiſcopum Senonẽſem miſſæ ſubſcribit.* 174.d

Hebernus Abbas e latebris extractus theſauros Eccleſiæ, & monachos latentes prodere a Northmannis iubetur. 97.e. *recuſat. ibid. a Turonenſibus cum reſiduis monachis curatur.* 98.a. *corpus S. Martini tranſfert. ibid.b*

Hebo diœceſis Moguntinæ Epiſcopus Synodo præſens fuit. 56.b

Hebræus quidam medicus Sedechias nomine Caroli Caluum Imp. veneno necat. 528.a. *alius S. Nilum Danieli prophetæ comparat, & quare.* 834.b

Hecli ſiue Hetto Archiepiſcopus Treuirenſis Synodo Moguntinæ ſub Rabano ſecundæ interfuit. 61.a

Hedaby locus Daniæ, vbi ab iiſdem rebellantibus Legati Ottonis Regis ſunt interfecti. 740.e

Hedenulphus Epiſcopus in Eccleſia Laudunenſi conſecratus. 529.b. *ab ea abſolui a Ioanne Papa petit.* 539.a

Hegilo, qui alibi Herilo Senonenſis Archiepiſcopus cum ceteris Epiſcopis ſcribit ad Nicolaum Papã. 343.c. *Hincmari Rhemenſis obedientiam commendat. ibid.d. Concilio ſecundo Sueſſionenſi præſens fuit.* 345.c. *nomine Concilij ad Nicolaum Papam mittitur.* 347.b. *intereſt Concilio Trecenſi.* 358.d

Heimbodesheym villa Alamanniæ. 788.d

Heinradus monachus ab Ebbone ordinatus in Conc. Sueſſ. introducitur. 88.d

S.Helena Conſtantini Magni mater in Gallias trãſlata. 70.e

Helena Romani Imp. filia Conſtantino VIII. Imperatori nubit. 688.c

Helgaldus monachus Abbonis Floriacenſis monaſterij Abbatis vitam ſcripſit. 920.c. *quid de Siluestro Secundo ſcribat.* 927.c

Heliæ raptionis feſtum celebrant Græci. 801.c

Helias monachus martyr Cordubenſis. 143.d

Helias Engoliſmenſis Epiſcopus interfuit Concilio ſecundo Sueſſionenſi. 346.a

Helinſtanus ſiue Adelſtanus Epiſcopus Anglus vitæ ſanctitate conſpicuus Etheluulphum Regem optimum ſua doctrina efficit. 58.c

Helletrudis Lotharij Imp. filia ſuis bonis a Lothario fratre ſpoliata ad Nicolaum Papam confugit. 387.e

Helmodus hiſtoricus de conuerſione Slauorum ſcribit. 510.e

Helos locus Peloponneſi, vbi dæmones ruſticis narrãt Syracuſas ab Agarenis exciſas. 547.c

Helſingburgh locus iuxta mare Balticum traiectioni in Daniam aptus. 842.e

Heluеldi Slauoniæ populus. 821.b

Hemmo Moguntinæ diœceſis Epiſcopus Synodo affuit. 56.b

Henricus Turonenſis Archiepiſcopus. 334.e. *litteras accipit a Nicolao Papa de celebrando Cõcilio Sueſſionenſi. ibid.*

Henricus Huntindonenſis verum Anglicanarum ſcriptor. 587.a

Henricus Germaniæ Rex creatur. 688.c. *indignum ſe vnctione proclamat. ibid.d. filiam Eruini Senioris viduam velatam vxorem ducens ab Epiſcopo Halberſtatenſi redarguitur ibid.e. pedibus Romam contendens pœnitentiam agit. ibid. prima vxore relicta aliam ducit, & liberos generat. ibid. ad ſubiugandos Lotharios profectus per Legatum Caroli Simplicis dono accipit manum S. Dionyſij auro incluſam.* 690.a. *quas gentes ſuo Regno adiecerit. ibid.c. Lanceam ex clauis Chriſti confectã a Rodulpho Rege Burgundionum precibus, pretio, & minis obtinet, & ſucceſſoribus ad defenſionem Imperij relinquit.* 704.a. & ſeq. *hoſtes incurrentes eadem terrere ſolitus. ibid.c. ab Hugone Galliæ Rege enſem Conſtantini Magni, & lanceam Caroli Magni ſacra dona accipit. ibid.d. Reges Northmannorum & Abroditarum ad Chriſtum conuertit. ibid.e. quænam a victis ſoleat exigere. ibid. cum exercitu in Daniam profectus prædicationem verbi Dei liberam Vnni Archiepiſcopo aperit.* 705.a. *Hunnos Germaniam repetentes internecione delet.* 708.a. *quid pro concione ad exercitum dixerit. ibid. eius pietas. ibid. moritur.* 709. *d. duos Epiſcopatus erexit. ibid.e. Cuiuſum Daniæ Regem ad Fidem conuertit.* 710.a. *Danos ab immolatione hominum reuocauit. ibid.*

Henricus Ottonis Regis Germaniæ frater cum Ducibus Francorum & Lotharingiæ contra fratrem conſpirat. 716.c. *diuinitus fratris precibus a paucis in fugam vertitur. ibid.e. a fratre veniam & Ducatum Burgundiæ obtinet.* 718.a

Henricus ſcriptor. 747.d

Henricus Canisius Ingolſtadienſis Academiæ profeſſor Relationem Luitprandi Epiſcopi de ſua Conſtantinopolim legatione typis mandat. 793.d

Henricus Epiſcopus Auguſtanus in bello cæditur. 849.b

Henricus Aquileienſis Patriarcha poteſtatẽ obtinet a Gregorio VII. pallium induendi in feſto SS.Vdalrici & Afræ. 891.c

Henricus Dux Lotharingiæ, ſacri Imperij Marchio Elector ſpondet fidelitatem pro Ottone IIII. Imp. Rom. Eccleſiæ. 914.e

Henricus Comes de Kuke Elector idem approbat. ibid.

Henricus ſchiſmaticus Imp. contra Gregorium VII. ſe oppoſuit. 926.c

Herardus Turonenſis Archiepiſcopus, vide Erardus.

Herebertus Comes. 630.e

Herebertus electius Archiepiſcopus Colonienſis Ottonem III. Beneuenti accedit. 923.d. *inueſtituram petit & accipit. ibid. Romam contendit & pallium a Gregorio V. obtinet. ibid.*

Hereboldus aulicus beneficij loco nonnulla Rhemenſis Eccleſiæ bona a Carolo Caluo accepit. 35.d

Hereditas Sarraceni martyris a Ranimiro Principe illicite occupata, a Veremundo Rege in libertatem vindicatur, & locis pijs attribuitur. 829.a

Herefridus Epiſcopus Vuigornienſis dialogos S. Gregorij in linguam Anglicanam transfert. 549.b

Herembertus hiſtoricus cauſam reddit, cur Ludouicus II. Imp. a Duce Beneuentano per proditionem ſit captus. 503.b. 509.c

Heribertus Comes iuſſu Imperatoris Ioãni Papæ obuiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

uiam procedit. 527.c
Heribertus Archiepiſcopus Moguntinus reſcriptum qualenam a Stephano Papa VI. accipiat. 625.c
Heribertus, ſiue Eribertus Comes Aquitaniæ dolo Carolum Simplicem captum in carcerem coïcit. 695. d. *Rhemenſis Eccleſiæ inuaſor.* 699.c. *filium ſuũ cum pacta eiuſdem Archiepiſcopum conatur conſtituere. ibid. eius miniſtri Seulphum Archiepiſcopũ veneno tollunt. ibid. filium conſenſu Regis, Cleri, & duorum Epiſcoporum Archiepiſcopum creari curat.* 700. a. *Carolum Simplicem iuſſu Ioannis Decimi carcere liberat. ibid.d. eumdem, audita Ioannis e throno depoſitione, in carcerem retrudit. ibid. pro Arnulpho Rhemenſi Archiepiſcopo ad Ioannem XV. legatione fungitur.*867.a. *moritur.* 725. b
Heribertus Heriberti Comitis filius a Marino Sedis Apoſtolicæ Legato vocatur, vt a criminibus obiectis ſe purget. 740.b
Heribertus Epiſcopus eligitur iudex in cauſa Arnulphi Rhemenſis. 882.b
Heriboldus Antiſidori Epiſcopus cum reliquis ex Synodo Turonenſi Nomenoio ſcribit. 69. a
Hericus puer ex regia ſtirpe Danorum ſolus e cæde ob non receptum Euangelium ſuperſtes. 150. b. *Chriſtianos expellit & claudit Eccleſias. ibid. ad Chriſtum conuerſus, ſuos edicto ad Fidem compellit. ibid.c. Eccleſiam extruit. ibid.*
Hericus Treuirenſis Archiepiſcopus ad Synodum Romanam venit contra Ioannem Papam XII. collectam. 773.e. *moritur peſte.* 783.e
Hericus Suecorum Rex Daniam inuadit innumerabili exercitu. 842.a. *eamdem obtinet Rege eorum pulſo. ibid. moritur. ibid.c*
Herigerus Archiepiſcopus Moguntinus volens Henricum Regem Germaniæ vngere non admittitur. 688.d
Herimannus Niuernorum Epiſcopus cum reliquis e Synodo Turonenſi Nomenoio ſcribit. 69.a. *Concilio Sueſſionenſi præſens.* 88.b
Herimannus laicus cognoſcit Capitula pacis inter Reges Francorum facta. 190.d
Herimannus Archiepiſcopus Colonienſis de occupatis Eccleſiæ Hamburgenſis iuribus ab Adelgario eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopo apud Stephanum Papam accuſatur. 606. a. *litem vincit cum eodem controuerſam.* 639. a. *intereſt Synodo Confluentinæ.* 681.c
Heriſpogius Nomenoij Britonum Ducis filius exercitum contra Rainaldum Nanneti Comitem ducit. 96.d
Heritaudus Taruanenſis Epiſcopus a Northmannis expulſus a Fulcone Rhemenſi ſuſcipitur. 635.d
Heriueus duplex factioſi vterque ſynodali epiſtola Tullenſis Concilij monentur. 177.c
Heriueus ſiue Heruetus Rhemenſis Archiepiſcopus creatur, & Fulconi ſuccedit. 650. c. *quantum in conuerſione Northmannorum laborauerit.* 665. a. *apud Sueſſiones in pago Troſleio Synodum prouincialem cogit.* 669.d. *quid in ea præloquatur. ibid. e. contra Photij errorem de proceſſione Spiritus ſancti Patres admonet & incitat.* 670. d. *Synodo ſubſcribit.* 671.b. *plurimas alias Synodos celebrauit. ibid.c. rebellantes Francorum proceres Carolo Simplici reconciliat.* 689. e. *aliam Synodum apud Troſleium præſente Carolo Simplici celebrat, cuius Acta periere.* 693.c. *Roberto Comite in Regem vnctio tertio die moritur.* 694.b
Herlefridus presbyter ob iniuriam ab Epiſcopo ſibi illatam ad Sedem Apoſtolicam concurrit. 502.b
Herluinus Epiſcopus Legatus ad Ludouicum Regem mittitur pro componenda pace. 166.d
Herlainus Comes publicam agit pœnitentiam de ducta ſecunda, viuente prima, vxore. 701.d
Hermainus laicus perluſtrat pacis inter Francorum Reges habitæ Capitula. 190.d
Hermanni Ducis milites prata S.Pauli violenter occupantes fulmine pereunt. 929.a.b
Hermannus Contractus ſcriptor. 284.d
Hermannus Dux Ottonis Imperatoris. 792.d
Hermelandus Regenſis Epiſcopus intereſt Synodo Romanæ contra Ioannem Duodecimum congregatæ. 771.c
*Hermenegildus Ouetenſis Archiepiſcopus cum Adefonſo Magno corpora SS. Eulogij & Leocritiæ martt. excipit.*599.b. *teſtamento donationis Adefonſi monaſterio SS. Hadriani & Nataliæ facta ſubſcribit.* 626. c. *vbi Archiepiſcopus appellatus ſit.* 652.c
*Hermenfredus rerum Eccleſiaſticarum occupator a Carolo Lotharingiæ Duce bello vrgetur.*838.b. *tradit ei corpus S.Gudilæ. ibid.*
Hermenfridus Bellouacorum Epiſcopus e Synodo Turonenſi cum aliis ad Nomenoium ſcribit. 69. a. *Concilio Sueſſionenſi intereſt.*88.a. *ſubſcripſit epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ.* 174.b
Hermenricus Rex Theutonicorum toti ſuæ progenici mortem meditatur. 631.c
*Hermentruda Caroli Calui vxor.*236. c. *placatur epiſtola Nicolai Papæ ſuper rapta filiæ.* 237. a. *rogat eumdem vt marito ſuo Carolo Caluo conſentiat in non ſuſcipiendo patrociniũ Rhotadi.* 274.c
S.Hermes a Lothario Imp.in Gallias mittitur, & vbi collocatus ſit. 76.c
Hervodulphus laicus Capitulorum pacis habitæ inter Francorum Reges conſiderator. 190.d
Heroldus codicem Mariani Scoti typis excudens multa in eo corrupit. 110.c
Heroldus Salsburgenſis Epiſcopus intereſt Synodo Ingelheimenſi. 738.c
Herpuinus Siluanectenſis Epiſcopus.vide Erpuinus, vel Erpoinus.
Heruſpeus filius & ſucceſſor Nomenoij fœdus cum Carolo Caluo pepigit. 176.d
Heſſi laicus Capitulorum pacis inter Reges Francorum celebratæ perluſtrator. 190.d
Heuelbierg ſedes ſuffraganea Magdeburgenſis Archiepiſcopatus. 820.e
Hidda mater Geronis Archiepiſcopi Colonienſis Hieruſalem peregrinata ibi moritur. 791.a
*Hierarchia Eccleſiaſtica bene ordinata.*260. d. 285. d. 294.c
*Hiſtremias in Hiſpania martyr.*77.c. *in cinerem redactus in flumen præcipitatur. ibid.d*
S. Hieronymi locus de auctoritate orbis maiore quam Vrbis explicatur. 888.d
Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ſtatus tempore Octauæ Synodi quis fuerit. 421.a
Hierotheus monachus a Theophylacto Patriarcha Turciæ Epiſcopus creatur, & multos ad Fidem ex ijs perducit. 754.b
Hilara ſtnuius Alamanniæ. 745.c
Hildebaldus Epiſcopus tempore Caroli Magni Synodum

nodum celebrauit in Clauſtro S.Albani. 56.c
Hildebaldus Tranſrhenenſis, qui Mitnegardonurdenſis Epiſcopus intereſt Synodo Virdunenſi. 736.c *item Ingelheimenſi.* 738.b
Hildebertus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684. c
Hildebertus Moguntinus Archiepiſcopus Ottonem Regem conſecrat. 710. a. 713.c. 714. a. *eius inſignes virtutes.* 714.b. *Ottoni myſteria ornamentorum regalium explicat. ibid. c*
Hildeboldus Archiepiſcopus Colonienſis Synodo Moguntinæ ſecundæ ſub Rabano affuit. 61.a
*Hildebrandus Sagenſis, qui alibi Lagienſis vocatur, Epiſcopus adeſt in Concilio Sueſſionenſi.*88.b. *ſubſcripſit epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ.* 174. d. *interfuit Concilio ſecundo Sueſſionenſi.* 346.a
Hildebrandus Benedicti VI. Papæ pater. 823.b
Hildebrandus Comes Soranus cum fratribus monti Caſſino medietatem lacuum Taurini & Iuliani offert. 853.d
Hildegarius Meldenſis Epiſcopus ad Ludouicum Regem Legatus pro cõponenda pace mittitur. 166. d. *epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ ſubſcripſit.* 174.c. *interfuit Concilio ſecundo Sueſſionenſi.* 346. a. *item Trecenſi.* 358. d
Hildegarius Bellouacẽſis Epiſcopus a Marino Sedis Apoſtolicæ Legato ad purgandum ſe vocatur, & quare. 740.b
Hildradus Albenſis Epiſcopus manus ſubſcriptione Carolo Caluo Imp. fidelitatem ſpondet. 517.a
Hilduinus Abbas S.Dionyſii. 25.c. *Archicapellanus Capellæ Ludouici Pij. ibid.d. ab offenſo Imperatore relegatur. ibid. interceſſione Hincmari reſtituitur. ibid.*
Hilduinus Ebroicenſis Epiſcopus Synodo Trecẽſi intereſt. 358.d
Hilduinus electus a Clero Tungrenſi Epiſcopus a Ioãne Decimo reijcitur, confirmato quem Rex elegerat. 693.e
Hilduinus Mediolanenſis Epiſcopus ab Hugone Italiæ Rege creatur. 702.d
Hililumus Aſtenſis Epiſcopus Carolo Caluo Imp. fidelitatem manus ſubſcriptione pollicetur. 516.e
*Hilmeradus Ambianenſis Epiſcopus Concilio Sueſſionenſi intereſt.*88.a. *ſubſcripſit epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ.* 174.d. *iniquus in Rhotadum Epiſcopum Sueſſionenſem quæ faciat.* 265.e
Hiltegart Comitiſſa Rinuini Comitis vxor. 824.d
Hiltinus Auguſtanus Epiſcopus. 686.d. 697.a
Himerius Leonis Imperatoris claſſis contra Sarracenos præfectus. 653.d. *laudatur ab arte bellica. ibid.*
Himfridus Morimnenſis Epiſcopus interfuit Conc. ſecundo Sueſſionenſi. 346.a
Himmo, qui & Emmo Nouiomagi Epiſcopus cum ceteris Epiſcopis ad Nomenoium e Synodo Turonẽſi ſcribit. 69.a. *Concilio Sueſſionenſi intereſt.* 88. a. *litteras contra Ebbonem Concilio offert.* 91.b. *falſo aſſeritur affuiſſe reſtitutioni Ebbonis. ibid.d. epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ ſubſcripſit.* 174.d
Hincmarus ſui temporis res geſtas ſcribit. 4.b. *Archiepiſcopus Rhemenſis Ebboni depoſito ſubſtituitur.*24.c.25.b. *monachus fuit S.Dionyſii in Francia. ibid. ordinatur. ibid.c. humaniorum litterarum a iuuentute ſtudioſus.ibid. monaſticam diſciplinam ſub quo adiecerit.ibid. Ludouico Pio familiaris, & quare. ibid. reſtitutor diſciplinæ monaſticæ.ibid. Abbatem ſuum Hilduinum in exilium ſequitur. ibid. d. interceſſione ſua eumdem reſtituit. ibid. præeſt Sanctorum reliquijs.ibid.e. præficitur monaſterio S. Germani. ibid. poſſeſſione ditatur a Rege.ibid. ad Concilium Meldenſe conuenit.* 32.b. 40.e. *eius ibidem prolata ſententia præclara & vera.* 34.a. *Carolo Regi familiariſſimus. ibid. eiuſdem dona Eccleſiæ ſuæ collata, & epigrammate cohoneſtata.* 36.a. *cum alijs Archiepiſcopis Ebboni Rhemenſi diœceſi interdicit.* 44.e. *ad Nicolaum Papam de Gotheſcalco hæretico copioſe ſcribit.* 61.b. *per Odonem Epiſcopum tranſmittit.ibid. mores Gotheſcalci explicat.ibid.e. præcipuos eius errores enumerat.*62.c.d.e. *eius pulcherrima dicta.* 63.a. *diuerſa eiuſdem contra Gotheſcalcum ſcripta. ibid.d.* 118.c
Interceſſione Lotharij Imp. pallii a Leone IIII. obtinet. 68. d. *cum reliquis e Synodo Turonenſi ad Nomenoium ſcribit.*69.a. *tranſfert S.Remigium, & eius ſepulchrum epitaphio exornat.*86.c.d. *eiuſdem de eadem tranſlatione epigramma.*87.a. *ordinatos ab Ebbone clericos recipere renuit.ibid.e.præſidet in Concilio Sueſſionenſi in cauſa Ebbonis.* 88. a.e. *libellum Synodo porrigit.* 89. d. *ordinationis ſuæ cauſa dyudicatur.* 90. d. *varia ſcripta offert in Synodo pro confirmatione ſuæ electionis. ibid. e.* 91.a
Synodum Sueſſionenſem a Leone IIII. approbari petit. 93.a. *repulſus,a Benedicto per ſubreptionem obtinet.ibid. Pontificiam epiſtolam falſat,& quare. ibid. Legatus mittitur ad Ludouicum Germaniæ Regem pro componenda pace.* 166. d. *reſpondet illius petitioni.*169.b. *epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ ſubſcribit.* 174.c. *alteri itẽ ad Epiſcopos Britanniæ.* 175. a. *conſiderat pacis Capitula inter Reges Francorum facta.* 190.c. *ſurripit per dolum Nicolao Papæ confirmationem Concilij Sueſſionenſis, & priuilegiorum Rhemenſis Eccleſiæ.* 261.c. *obtenta confirmatione Siluanectenſe Concilium indicit cõtra Rhotadum Sueſſionenſem Epiſcopum.* 262.c. *eumdem Sedem Apoſtolicam appellantem in monaſterium deturbat, & alium ipſius loco ſubſtituit. ibid. vocat eum poſt appellationem ad Synodum.* 264.b. *renuentem ſæpius venire accuſat,& damnat.ibid.e. iniquus in eumdem.ibid. presbyterum Rhotadi alteri damnato ſubſtitutum abripi iubet, & ſibi adductum male mulctat.* 265.a
eius faſtus. ibid.c. pluribus ſe infamiæ maculis aſperſit. 266. b. *contumaciæ accuſatur a Nicolao Papa.*267.d.e. *miſerandus eius ſtatus ab Auctore deploratur.* 268.a. *in Nicolaum Papam exardet. ibid. b. Rhotaldum iuſſu Nicolai e carcere dimittit, Romam ire non permittit.* 275. c. *redarguitur ab eodem eius pertinacia.*276.e. *ægre Pontifici paret.* 277. a. *Hincmarum Laudunenſem Epiſcopũ Canonum collectorem correxit.* 284.d.285.a. *grauiter a Nicolao Papa increpatur.*291.c. *Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum mendacij arguit,& quare.* 292.d. *eius ad Nicolaum Papam Apologetica.* 293.a. *& ſeqq. interceſſor ſit pro Carolo Czaroli Calui filio apud patrem. ibid. d. excuſat ſe de retento Rhotaldo ad Sedem Apoſtolicam appel-*

Universidad de Deusto
Biblioteca

iante. ibid.e. 295.*c. Pontificem Romanum quanti faciat.* 294.*b*
Astute veteris Testamenti Pontificis & sacerdotum comparationem infert. ibid. causam Rothaldi ordine pandit, ibid.c. & seq. eumdem incuriæ Episcopalis, & sacrilegij accusat. 295.*a. molestè fert toties se Sedis Apostolicæ excõmunicationibus territum.* 300.*a. de commemoratione Ebbonis quondam Archiepiscopi inter nomina Episcoporum defunctorum consulit Sedem Apostolicam.* 302.*c. Clericos ab eodem consecratos deponit.* 334.*c. Acta Concily Suessionensis mendacia Nicolao obtrudit.* 336.*c. inique contra Clericos eosdem se gerit. ibid. d. fraudis accusatur. ibid. subterfugit rationem reddere de iudicio contra Clericos ab Ebbone consecratos prolato.* 337.*d. confirmationẽ Concily Suessionensis sæpius surripere a Romano Pontifice conatur. ibid.e*
Litteras Apostolicas fraudulẽter corrumpit. 338.*a. commendatur ab obedientia erga Sedem Apostolicam.* 343.*d.* 348.*a. Concilio secundo Suessionensi interfuit.* 345.*e. litteras ex eodem Concilio priuatas mittit ad Nicolaum Papam.* 346.*b. excusat se de nõ restitutis Clericis ab Ebbone ordinatis. ibid.c Trecensi Synodo præsens fuit.* 358.*d. a nonnullis Episcopis quæ mala patiatur.* 359.*a. ratione se defendit. ibid. Clericos suos peregrinorum more insidiarum metu vestitos ad Sedem Apostolicam mittit. ibid. apologeticam ad Nicolaum Papam scribit. ibid.d. obrutum se quæritur laboribus plurimis.* 363.*d. magnam habet necessitudinem cum Anastasio bibliothecario.* 407.*c. Gregorij Apostolicæ Sedis Nomenclatoris amicitiam affectat. ibid.d quid in Synodo Metensi præloquatur.* 448.*e. epistolam mittit Hadriano Papæ Politicorum nutricem.* 457.*c. duplici nomine reprehensione dignus.* 458.*c. Hincmaro Laudunensi Episcopo irascitur, quod litteras Sedis Apostolicæ defendat de non excommunicando Carolomanno.* 462.*a. contra eumdem latrocinalem Synodum congregat. ibid.c. Carolum Caluum incitat. ibid. astute, & friuole Sedem Apostolicam eludit.* 463.*b*
Per litteras Apostolicas procurationem Laudunensis Ecclesiæ suscipit. 496.*c. iurium & decretorũ Ecclesiæ Romanæ peruersor est.* 498.*c.* 886.*b. pro Regno Caroli Calui absentis admodum solicitus ad omnes Episcopos scribit.* 511.*e. in Synodo Pontigonensi Carolo Caluo Imp. Ansegisum Senonensem omnes Episcopos præcedere iubenti se opponit.* 518.*b* 519.*c. quænam ad Ludouicum Balbum Imp. scripserit.* 528.*b. & seq. quantum pro Rachilde Imperatrice peccatis diuersis se obruente laborauerit. ibid. e. & seq. quænam ad Hugonem Lotharij Regis filium prædas e Regno Ludouici Balbi agentem scripserit.* 530.*d. accusatus de contemptu Decretalium Romanorum Pontificum apologia se purgat.* 539.*d. subdole de recipiendis illis loquitur. ibid.e.* 540.*c. quid ad Carolum Crassum Imp. scribat.* 579.*e. cum S. Remigij corpore Northmannos fugit.* 583.*d. apud villam Sparnacum custodit. ibid. moritur. ibid. Rhemis apud corpus S. Remigij collocatur. ibid. quodnam sibi epitaphium pararit. ibid.e. eius vitia & virtutes.* 584.*a. b. quid de Bernone Augiæ Abbate scripserit ad Aeneam Parisiorum Episcopum.* 682.*d. confutatur ab Auctore in opinione de Decretis Romanorum Pontificum.* 886.*e*
Hincmarus Laudunensis Episcopus subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem missæ. 174.*c. Canones collegit.* 284.*d.* 285.*a. correctus ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo. ibid. Concilio Suessionensi Secundo interfuit.* 346.*a. item Trecensi.* 358.*d. litteras Apostolicas acriter defendens in offensionem Hincmari Rhemensis incidit.* 462.*a.* 498.*b. tyrannidem patitur. ibid. c. appellans ad Sedem Apostolicam non obtinet. ibid. d. plurima patitur. ibid. e. excæcatur. ibid. libellum fidelitatis præstandæ Regi Carolo & Hincmaro Rhemensi porrigit.* 493.*b. quam grauiter ab Episcopis Synodi Duziacensis sit accusatus apud Hadrianũ Papam.* 495.*e. libellum querelis plenum ad Hincmarum Rhemensem per diaconũ transmittit.* 497.*d. in Synodum Trecensem introductus Ioanni Papæ libellum suæ miseriæ offert.* 537.*e. restituitur.* 539.*a. vestibus Episcopalibus indutus benedicit populo. ibid.b*
Hinguar Danorum Dux nequissimus Angliam inuadit. 463.*d. plurima mala perpetrat. ibid. & seq.*
S. Hippolytus e cœmeterio in Vrbem a Leone IIII. translatus. 64.*c.* 65.*a*
Hippolytus Episcopus Siciliensis quodnam de Sarracenis vaticinum scriptum reliquerit. 778.*d.* 803.*b*
Hispaniarum status luctuosus. 792.*b.* 922.*b*
Histaldus prædo ab Hadriano Papa excommunicatur. 393.*d. veniam deprecatur, & quomodo obtinet. ibid.d*
Historia quomodo felix & infelix. 110.*d*
Historia succincta rerum a Photio gestarum. 465.*c. & seq.*
Historia ficta genealogiæ Basilij Imp.æ Photio astute commenta. 542.*c*
Historici rerum Hispanicarum ex Ambrosio Morali de Regno Ramiri erroris conuicti. 72.*c*
Hogerus Adalgarij Hamburgensis Archiepiscopi successor a Sergio Sedis Apostolicæ inuasore pallium petit & obtinet. 668.*b. moritur.* 686.*a. post multos annos in sepulchro quæsitus, præter pontificalia insignia nil repertum. ibid.b*
Homines nonnulli in Gallijs igni diuinitus correpti pereunt. 733.*a. ad sacra loca fugientes liberantur. ibid.b*
Homicidium quam seuere olim ab Ecclesia fuerit castigatum. 179.*b*
Honestius Abbas B. Apollinaris monasterij Classensis Petro Rauennatensi Archiepiscopo succedit. 747.*c* 821.*d. S. Romualdum habitu monastico induit. ibid.e. Synodum Mutinæ celebrat & qua de causa.* 827.*a. reliquias SS. Vrsicini & Probi in basilicam a se extructam transfert. ibid.c*
Horic Princeps Northmannorũ. 26.*d. audit S. Germani in suos vltionem.* 28.*d. iubet omnes sacrilegos trucidari, & quare.* 30.*a. eorumdem capita Christianis donat. ibid. captiuos Christianos dimittit. ibidem.*
Horologium Magdeburgense a Gerberto postea Siluestro Secundo conficitur. 927.*a*
Horta ciuitas, & eius Roma distantia. 131.*a*
Hortana ciuitas portis & muris a Leone IIII. circumdata. 82.*a*
Hospitalia in Gallijs a Scotis cur ædificata. 33.*e*
Hostigesius Episcopus Malacitanus peruersus a S. Samsone de calumnia illi illata conuincitur. 625.*d*
Hotat Leouicensis Episcopus accedit ad Synodum Ingelheimensem. 738.*e*

Hotho

Hotho Rhemense Episcopium occupat. 25.*b*
Hubaldus qui & Huchaldus monachus S. Amandi poema in laudem Caluorum ad Carolum Caluum Imp. scribit. 523.*b. a Fulcone Rhemensi euocatus philosophiæ docendæ causa.* 650.*c*
Hubertus subdiaconus Bosonis filius Galliarum deprædator. 142.*a. litteris interminatorijs Benedicti Papæ a rapinis cessare iubetur. ibid. quanta mala perpetrauerit. ibid.b.c*
Hubertus Acephale frater Theutpergæ Reginæ Lotharij Francorum Regis vxoris. 227.*d. dicitur vi suã sororem, & miris eidem collocasse. ibid. de incestu cum sorore perpetrato accusatur. ibid.e*
Hubertus Berengarij tyranni Cancellarius subscribit diplomati ab eodem monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni concesso. 742.*e*
Huchaldus Comes Kyburgensis S. Vdalrici Augustani Episcopi pater. 696.*d*
Huchaldus monachus Orbacensis diuinitus contra Hunnorum in se tyrannidem induratur. 713.*d. sæpius gladijs & telis petitur, & illæsus manens deus creditur. ibid.*
Huchertus Meldorum Episcopus cum alijs e Synodo Turonensi Nomenoio scribit. 69.*a. Concilio Suessionensi præsens.* 88.*a. subscribit Synodo prouinciali sub Herueo Rhemensi Archiepiscopo Trosleij habitæ.* 671.*b*
Huchertus Permanensis Episcopus subscribit donationis diplomati ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ concesso. 766.*b*
Hucboldus quidam prædium Ecclesiæ Rhemensi hereditarie donatum occupare nititur. 632.*e*
Hugo Abbas contra Carolum Caluũ coniurat. 527.*d*
Hugo Lotharij Regis filius spurius Regnum Ludouici Balbi infestat, & quare. 530.*c. a Ludouico Balbo in Synodo Neustriæ congregata accusatur. ibid. d. ab Hincmaro per litteras abstinere admonetur. ibidem.*
Hugo Aetherianus Photium Latinos de processione Spiritus sancti calumniantẽ valide confutat. 589. *b. a quo dictionem FILIOQ. in Symbolum Nicænum introductam dicat.* 596.*e. Romanam Ecclesiam defendit.* 597.*a*
S. Hugo Cluniacensis Abbas. 682.*a*
Hugo Roberti Regis filius vlturus necem paternam Carolum Simplicem in fugam vertit. 695.*d*
Hugo Heriberti Comitis Aquitaniæ filius adhuc puer Archiepiscopus Rhemensis creatur. 700.*a. ab Episcopatu eijcitur, electo Artaldo monacho.* 707.*e. cũ eodem in Synodo Suessionensi contendens restituitur Artaldo deposito.* 720.*e. Frodoardum a patre in exilium electum restituit. ibid. pallium a Stephano Papa accipit.* 722.*b. eidem per Artaldum de Archiepiscopatu Rhemensi negocium facessitur.* 725.*b. rursus Artaldo restituto eijcitur & cum eodem in Synodo Virdunensi contendit.* 736.*b. ad secundam Synodum Virdunensem euocatus venire renuit. ibid. c. subdole commendationem Agapiti Papæ surripit. ibid. d. ad Castrum Mosomi veniens in Synodum ingredi recusat.* 737.*d. litteras Apostolicas per clericum suum eo mittit. ibid. Synodice condemnatur.* 739.*b*
Hugo Comes Arelatensis Bertæ filius Adelberti Tusciæ Marchionis Rege Rodulpho electo Rex Italiæ fit. 700.*d. Hilduinum Episcopum Mediolanensem constituit.* 702.*d. a Marozia scorto fratris sui vxore Romam inuitatur.* 706.*e. in Molem Hadriani ab eadem recipitur, & in thalamum incestuosum declinat.* 707.*b. Romanos despicit. ibid. Albericum priuignum aquam manibus effundentem cædit. ibid. c. priuigni opera a Romanis destituitur, & oppugnatur. ibid. munitionem deserens fugit. ibid. Romam capere tentans fame & alijs miserijs coactus cum Alberico pacem init data eidẽ filia pro vxore.* 710.*c.* 712.*a. Bosonem fratrem contra se conspirantem in carcerem conijcit. ibid.d. Manassem Arelatensem Episcopum præter fas pluribus Ecclesijs præficit. ibid.e. perpetuo bello cum Alberico principe confligitur.* 722.*c. expellitur. ibid. filiã suã filio Constantini VIII. Imp. iungit.* 726.*a. classem aduersus Sarracenos a Constantino Imp. legatione petit & accipit. ibid. victoria potitur aduersus Sarracenos. ibid.b. cedit Lothario filio Regnum.* 732.*c. & quomodo. ibid. cum omni thesauro suo in Burgundiam proficiscitur. ibid.d.e. monasterium S. Petri in Burgundia magnificum extruit. ibid.e. monachus fit. ibid. Ratherium Veronensem Episcopum e sede depulit, & quare.* 747.*c*
Hugo Comes vel Princeps Franciæ Ludouicum Caroli Simplicis filium ex Anglia ad suscipiendum paternum Regnum reuocat. 710.*b. eumdem dolo suo a Northmannis comprehensum ad quiduis sibi concedendum adigit.* 733.*b. in Synodo Ingelheimensi ab eodem accusatur.* 738.*d. in Synodo Treuirensi iussu Ottonis Regis excõmunicatur.* 740.*a*
Hugo Dux Parisiensis Rex Fracorum creatur. 858. *a. cognomento Capetus dictus. ibid. b. eius genus & nobilitas cõtra calumniatores asseritur. ibid. ex promissione S. Valerici ad Regnum promotus. ibid. Carolum Lotharij Regis defuncti fratrem in carcerem conjcit. ibid.d. Arnulphum eiusdem Lotharij filium ob nobilitatem ad Archiepiscopatum Rhemense promouet.* 864.*e. eumdem synodali iudicio subycere cogitat, & quare.* 866.*e. & seq. accusatorias litteras contra eumdem ad Ioannem Papam XV. dat.* 867.*b. eius vafrum in deponendo Arnulpho consilium.* 869.*e. S. Maiolum plurimũ coluit.* 892.*a. legationem ad Ioannem XV. mittit, vt in Gallias veniat.* 892.*c. quanti fecerit auctoritatem eiusdem.* 896.*a. moritur.* 920.*b*
Hugo Turonensis præsul eur recuset Ecclesiam a Fulcone Andegauensi constructam consecrare. 904.*a. quænam in Fulconem dicat. ibid.*
Hugo Antisidorensis Episcopus solus ex tota Burgundia Roberto Gallorum Regi inhæret. 921.*c*
Humanitas Ludouici Imp. erga Nicolaum Papam. 148.*c.d*
Humbertus Helmhamensis Episcopus auctor S. Eadmundo, vt armis proiectis ad Ecclesiam concurrat. 464.*d. cum eodem martyrio coronatur.* 465.*a*
Humbra monasteriũ, in quod Photius a Basilio Imp. detruditur. 378.*b*
Humerale S. Iacobi accipit Ignatius Patriarcha dono a Patriarcha Hierosolymitano. 421.*c*
Humilitas Lotharij Regis erga Nicolaum Papam. 331.*d.* 332.*e. alia admirabilis Basilij Imp. erga lapsos refractarios.* 425.*e. alia in anteponenda dignitate Ecclesiastica Imperatoriæ.* 433.*a. alia ingens Henrici Regis Germaniæ.* 688.*d. alia maxima Ottonis Magni Imp. erga S. Vdalricum.* 819. *b.c. alia Eupraxij maxima ex maxima superbia.* 833.*d.* 834.*c. alia ingens S. Adelberti Pragensis Episcopi.* 851.*e*
S. Hunegundis virgo reperitur. 735.*b. miracula operatur.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

ratur. ibid.c. lumine diuinitus circumfulget. ibid. publica Synodo dies ei solemnis annua constituitur. 745.c
Hunfriardus laicus cognoscit Capitula pacis inter Reges Francorum habitæ. 190.d
Hunni ab Arnulpho Rege in Germaniam euocantur. 622.c. a Leone Imperatore contra Bulgaros inuitātur. 634.b. in Italiam se infundentes Galliam cisalpinam ingenti clade afficiunt. 658.a. Berengarium fundunt. ibid. magno ab eodem exāctio tributo recedunt. ibid. Ecclesiam Saxonum diuexant & diruunt. 686.a. Augustanam Ecclesiam penitus delent. ibid.d. prouincias trans Rhenū vastant. 687.b. rursus a Berengario in Italiam cōtra Rodulphū Galliæ Regem inducuntur. 695.c. 696.a. Italiam depopulantur, Papiam incendunt, necato ibidem fumo Episcopo Vercellensi. ibid. Gallias inuadunt, & cæduntur. ibid.b. rursus Germaniam ingrediētes ab Henrico Rege ad internecionē delentur. 708.a. Italiam magna clade afficiunt. 712.c. a Marsis & Pelignis per insidias oppressi vitam cum præda amittunt. 713.a. Gallias inuadunt. ibid. rursus Italiam inuadere minitantes a Berengario pecunia retinentur. 741.c. iterum in Germaniam numerosissimo exercitu irrumpentes ab Ottone cæduntur. 749.a.b. Ecclesiam S. Afræ incendunt, & alia mala perpetrant. ibid. cetera vide in voce, Vngari.
Huto laicus pacis inter Francorum Reges initæ cognitor. 190.d
Hyacinthus S.R.E.Cardinalis S.Rudesindum Compostellanum Episcopum in numerum Sanctorum refert. 837.a. Pontifex creatus & Cælestinus Tertius appellatus eadem Acta confirmat. ibid.
Hydruns sedes sit Archiepiscopalis & quare. 808.d.e
Hynodulphus laicus cognoscit Capitula pacis inter Reges Francorum facta. 190.d

I

Iacobus Vimphelindius typographus. 10.d. primus Rabani opus de mysterijs & laudibus S. Crucis excudit. ibid.
Iacobus Apostolus Hispanorum patronus. 17.a. apparet Ranimiro dormienti in Calbilio colle. ibid.c quæ Regi loquatur & promittat. ibid. Regis manum apprehendit. ibid.d. quæ signa auxilij det. ibid. victoriam contra Sarracenos promittit. ibid. abit. ibid. tributariam accipit Hispaniam. ibid.e. qualenam illud tributum sit. ibid. & 18.a
Iacobus Sirmundus Aruernus Societatis IESV presbyter vitam S. Pauli anachoretæ primus e Græco in Latinum vertit. 753.a. item S. Niconis Armeni. 761.c
Iacobus Olaph Regis Suecorum filius. 842.c
Iadericus Episcopus Velitrensis proscriptus ab Hadriano Papa reuocatur. 397.d. legationem obit nomine Ioannis Papæ ad Ludouicum Germaniæ Regem, & quare. 507.e. ad euocandum Carolum Caluum Romam in Gallias cum tribus alijs mittitur. 512.b. ad Lambertum Spoletinum Comitem cum minis a Ioanne Papa dirigitur, & quare. 531.d. Commonitorium Legatis Apostolicæ Sedis transmissum pro recipiendo Photio approbat. 564.c
Iambi in deiectionem Photij conscripti. 428.a
S. Ianuarius Neapolis patronus. 506.b
Ianuarius tit. S. Cæciliæ fingitur consensisse Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Ianuarius ex Neta Græcorum idem approbasse falso asseritur. ibid.c
Ianuensis ciuitas in Alpibus Coccijs constituta a Sarracenis improuise capta quanta passa sit. 710.d.
Ibo Assisiensis Episcopus Concilio generali sub Leone IIII. Romæ habito subscribit. 103.a
Iconoclastiæ hæresis in Gallia per rusticum quemdam excitatur. 930.b. quem finem habuerit. ibid.c.d.
Iconomachi excommunicantur & anathematizātur. 242.e. in Concilium introducuntur. 428.e
Idola apud Polonos iussu Miezistlai Principis confringuntur. 790.b
Ieiunium triduanum ante Synodum Moguntinam a Patribus præmissum. 56.b. aliud post restitutionem Benedicti III. Papæ. 133.b. aliud Armeniorum impium & ridiculum. 256.a.b. aliud indicit Otto Rex Germaniæ antequam cum Hunnis confligat. 750.a. aliud triduanum iniungit S. Gerardus Bromiensis Abbas Arnulpho Flandriæ Marchioni pro recuperanda sanitate. 756.b. aliud Sabbati Manichæorum quare institutum sit. 841.b. aliud iuge S. Ambrosij præter diem Sabbati & Dominicum. ibid.e
Ieremias martyr Cordubensis. 83.c
Ignatius Nicephori Imperatoris nepos Michaelis Imp. filius. 59.b. cieclo patre ab Imperio castratur & in monasterium detruditur. ibid. ex monasterij Satyri præfecto Patriarcha Constantinopolitanus creatur. ibid. a quo ipsi Patriarchatus sit prædictus. ibid.c. quomodo a Michaele III. Imp. laudatus sit apud Leonem IIII. Papam. 59.d. Concilium celebrat, in quo Gregorium Syracusanum deponit Episcopum. 116.d. confirmari petit a Leone IIII. ibid. cur in Siciliam vsque potestatem Patriarchalem extenderit, ratio. 117.a. legationem ad Benedictum Papam mittit cum Actis synodalibus in depositione Gregorij Syracusani habitis. 137.a. Bardæ Patricij factione e throno deponitur & in carcerem conijcitur, & quare. 162.a.b.c. in exilium ejcitur. ibid.d. Patriarchatum resignare rogatur & minis tentatur. ibid. post varia tormenta in sepulchro Copronymi includitur. ibid. Mitylenem relegatur. ibid. reuocatus publice damnatur. ibid.e. vinctus ad Sacram insulam ducitur. 163.c. in stabulo caprarum includitur. ibid. ad Promethi ductus a Leone Domestico percutitur cū iactura duorum dentium. ibid.d. ferro vinctus angusto carceri includitur. ibid. ad Numera ducitur. ibid. secundo Mitylenem mittitur. ibid. succincta enumeratio eorum, quæ Ignatius a Photio passus sit. ibid.e. 196.d. a Niceta Drungario affligitur. ibid. eius familiares a Scythis trucidantur. ibid.
Patientissimus in perferendis aduersis. ibid.e. vocatur ad Conciliabulum. 197.b. quomodo a Legatis Apostolicæ Sedis venire iubeatur. ibid. pontificalibus indutus iter ingreditur. ibid.c. monachali habitu sub pœna mortis venire iubetur. ibid. a septuaginta duobus falsis testibus pretio coemptis accusatur, & in quo. ibid.d. 198.a. quo Canone condemnetur. ibid. exclamat in cæcitatem accusantium se & condemnantium. 197.d. pontificalibus exuitur vestimentis & laceris induitur. 198.a. degradatur. ibid.b. quæ cum Episcopis suis a Photio sit passus. 201.c. 202.d. apprehensa per vim sua manu
manu crux formatur in consensum suæ depositionis. ibid.e. qua extorta e custodia dimittitur. 203.a. circumdatus a præsidio militum sub habitu laicali euadit. ibid.b. in Sabaiticam regionem aufugit. ibid. fugiens salutatur ab ignoto viro, & omen sequitur. ibid. varias regiones mendicando obit. ibid.c. inquiritur mandato Imperatoris, & inuentus occidi iubetur. ibid.d. audito sibi impunitatem promissam Petronio Imperatoris auunculo se manifestat. ibid.e. accepto Imperatoris torque vadis loco Constantinopolim redit. ibid. originem malorum suorum recenset. 204.b.& seq.
Accusat Legatos Apostolicos acceptæ a Photio pecuniæ. 205.b. pluribus ex causis Photium non posse fieri Patriarcham ostendit. ibid.d. septem dies absque cibo & somno coactus transigit. 206.b. Nicolaum Papam antecessorum enumeratione ad iustitiæ defensionem hortatur. ibid.c. apud Imperatorem falso a Photio delatus in carcerem rursus conijcitur. 219.b. familiares sui ab eodem muneribus corrumpuntur. ibid.e. de restituta ara a Sarracenis euersa accusatur. 220.a. a Nicolao Papa in publico Concilio restituitur Photio excommunicato. 241.e. & seq. a Basilio Imperatore in Patriarchatū reducitur. 378.c. 380.a. 389.d. quomodo depictus sit in codice Actionum Photiani cōciliabuli. ibid.e. & seq. quanto honore sit receptus. 380.b. Photium & ab eo ordinatos suspendit a sacris. ibid. Legatum ablegat ad Nicolaum Papam. 382.a. literas mittit ad eumdem. ibid.c. de Photio quid sentiat. ibid.e. Basilium Imp. laudat. 383.a. de lapsis quid agendum consulit. ibid.c. ab Hadriano Papa reprehenditur quod nil scribat. 410.d. dona accipit ab Hierosolymorum Patriarcha. 421.c. ab Apostolicæ Sedis Legatis adiuratus, ne diœcesim Bulgaricam contingat, quid respondeat. 438.c. & seq.
Primum eo Episcopum dirigit Theophylactum. 467.d. Romam cum Imperatore mittit Legatos pro dispensationibus, & alijs negotijs. 471.d. eiusdem ad Hadrianum ea de re epistola. ibid.e. dubia in Octaua Synodo relicta ab eodem resolui petit. 472.d. munera eidem mittit. 473.a. de Bulgarorum occupata diœcesi reprehenditur. 475.c. & seq. 533.c. excommunicatione nisi obediat feriendus prædicitur. 534.a. Photium recipi petentem reycit. 543.b. moritur. ibid.d. quæ sacrificanti miranda contigerint. 544.a. quam sancte mortuus sit. ibid.b. colitur. ibid. dæmoniacos sanat. ibid.d. eius sepultura. ibid.e. inuocatus a Dicellæ Duce contra Agarenos, apparet & consilium dat. 545.a.b
Ignatius Ignatij Patriarchæ discipulus Photio inhærens dignitatibus augetur. 220.a. magistrum accusat de restituta ara a Sarracenis quondam euersa. ibid.
Ignauia Michaelis Imperatoris. 316.a. alia Episcoporum Galliæ. 458.e. alia Græcorum in bellis fugillatur. 490.c. alia Imperatorum Græcorum a Luitprando Nicephoro Imperatori exprobratur. 796.a. 798.c
Ignis columna 30. diebus fulget super corpus S. Vulfani. 70.e. alia mortem S. Ioannicij nuntiat in Olympo monte. 44.b
Ignis volumen Photij comburens miraculose pluuia tamquam oleo incrementum capit. 409.c
Ignis in Gallia homines diuinitus corripit, & paulatim consumptos necat. 733.a
Ignorantia Photij in rebus diuinis & Ecclesiasticis. 251.e
Illusores rerum sacrarum ad Synodum vocati, & culpam confessi pœnitentiam accipiunt. 429.d
Iluefrannatabam Legatus Michaelis Bulgariæ Regis in Synodo Octaua confidet. 430.e
Imagini Christi applicatum velum effigiem eius exprimit. 729.d
Imagines Ecclesiæ S. Petri relatum cadauer Formosi Papæ salutant. 640.d
Imaginum sacrarum cultus & vsus in Gallijs. 36.b
Imaginum sacrarum cultus a Concilio Romano stabilitur. 242.e
Imago Theodoræ Imperatricis. 326.a. alia B. Virginis in Saidaneida iuxta Damascum miraculosa. 471.a. alia Crucifixi Aurelianis per multos dies miraculose lacrymatur. 622.b. quid portenderit. ibid. alia Christi Edessa Constantinopolim translata, & qua occasione. 726.d. dum Edessa aufertur magnæ tempestates ortæ. 727.b. quando cum epistola Christi Constantinopolim delata. 728.b. qua pompa aducta. ibid.c. quomodo & a quibus Constantinopoli excepta. ibid. cum epistola in Regiam defertur. ibid.e. Romam perlata vbi colatur. 729.c
Imago Saluatoris quando nummis aureis, & alijs monetis Græcorum primum cœperit imprimi. 822.d. & quis illius auctor. ibid.
Imago Dominica in Synodo Vuintonensi clericos incontinentes contra monachos insurgentes miraculose reprehendit & confundit. 830.e. 831.b. Principes in S. Dunstani sententia confirmat. ibid. alia Romæ iuxta sepulturam Ottonis Secundi Imp. honorabilis. 850.a
Imago S. Niconis diuinitus saxo impressa. 857.d. respiciente pictore, ter miraculose in tabula expressa cernitur. 925.a
Impœnitentia Photij. 469.c
Imperator nil iuris habet in res & personas Ecclesiasticas. 601.d. ipse luminare minus, & Pontifex Romanus maius appellatur a Ludouico Palatino Rheni Electore. 910.a
Imperatores Græcorum bona Romanæ Ecclesiæ occuparunt. 188.d
Imperatores quibus Synodis interesse aut non interesse debeant. 199.b. nullum ius habent in monachos. 315.b
Imperatores Primus & Secundus Otto Electores facti a Leone VIII. Papa. 909.b. quare illud in Ottone III. cessauerit. ibid.c. 912.c
Imperatoris nomen Basilius Græcorum Imp. Latinis inuidet. 441.d. 486.c. 487.c. sola Romani Pontificis vnctione & coronatione vere tribuitur. 488.a absque Romani Pontificis collatione suscipere nefas est. 620.c
Imperatorum Græcorum in Latinam Ecclesiam odium. 364.d. & seqq. blandiendo nihil efficientes minando Ecclesiam Rom. se posse terrere persuadet. 369.a
Imperatorum Orientalium diploma concessum monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni. 724.c
Imperia ciuitatum & tributorum exactiones inhumanioribus plerumque mandari solent. 812.a
Imperij Occidentalis ex tyrannorum multitudine post Caroli Crassi mortem scissio. 620.a
Imperium Græcorum cur a Sarracenis & Turcis sit occupatum. 188.d. excommunicatione hæreticorū Impp. primum ab Orientalibus ad Occidentales auctoritate Rom. Pontificis translatū. 459.c. 489.d
Impe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imperium Francorum etsi nouum tamen legitimum. 488. c
Imperium Romanum per Romanum Pontificem in in Germanos a Græcis translatum. 911.d
Impostura Photij maxima. 542.c. 554.d. 562.d *alia eiusdem de processione Spiritus sancti.* 565.a & *seq. alia schismaticorum deprehensa & detecta in Constitutione Leonis pseudopapæ.* 784.d
Improperij loco nomen Romanum a Transalpinis habitum & quare. 797.d
Impudentia Sigeberti refellitur. 13.c. *schismaticus appellatur.* ibid.
Ina Rex Anglorum Regnum B. Petro vectigale fecit. 58.b
Incendium vicum Saxonum depascens precibus & signo Crucis a Leone IIII. extinguitur. 54.c.d. *aliud templi S.Sophiæ Constantinopoli.* 218.b. *multa damna vrbi intulit.* ibid. *aliud ciuitatis Treuirensis.* 583.c. *aliud Aurelianorum Galliæ ciuitatis portentis prædictum.* 622.c. *aliud Ecclesiæ S. Marci Venetijs vnde ortum sit.* 835.d. *eiusdem per Petrum Vrseolum restauratio.* ibid.
Inconstantia Photij & dolosæ artes. 376.a.b
Incontinentia Clericorum in Anglia quibus modis cohibeatur. 815.c.d.e. 816.d.e
Incrementum Ecclesiæ Danorum. 741.a
Increpatio Ignatij Patriarchæ ob tarditatem litterarum. 410.d. *alia Hadriani Papæ ad Carolum Caluum.* 452.b.c. *alia eiusdem ad Episcopos.* 453.c. *alia eiusdem ad eumdem.* 494.a
Inda monasterium corpore S.Hermetis ditatur. 76.e
Indictio communiter mense Septembris incipiens & finiens, a nonnullis numerari cœpta a Natali Domini. 35.e
Inducia inter Adefonsum Magnũ & Maomed Sarracenorum Regem. 599.b
Indulgentia a Ioanne Papa pro sancta Dei Ecclesia decertantibus concessa. 541.d
Indulgentiarum antiquus in Ecclesia vsus. 46.b
Infamia Grimoaldi Polymartiensis Episcopi ob diuitias inter prædicãdum in Bulgaria collectas. 476.c
Infans fame exhaustus mortuæ matris vbera tamquam viuæ sugit. 75.e
Ingelberga Ludouici II. Imp. vxor. vide Angelberga.
Ingelbodus factiosus epistola synodali Tullensis Concilij monetur. 177.c
Ingelheimensis Synodus duabus grauissimis de causis collecta. 738.a. *eius Acta. ibid.e. & seq. alia iussu Ottonis ibidem cogitur in causa Adalberonis & S.Vdalrici.* 823.b
Ingelsheym locus Germaniæ. 788.d
Ingeltrudis. vide Engeltrudis.
Inger Russorum Dux. 721.e
Ingilthies subscribit diplomati donationis ab Ottone Imp. Ecclesiæ Romanæ concesso. 766.d
Ingratitudinis signum Basilij Imp. erga Romanam Ecclesiam. 441.e. *deploratur.* 443.d. *exemplum eiusdem in suum militem.* ibid.e
Ingratitudo Caroli Calui in Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum. 359.b
Ingred filia Olaph Regis Suecorum. 842.e
Ingulphus rerum Anglicanarum scriptor. 509.d
Inhospitalitas Episcoporum Græcorum. 809.b
Iniuriæ propter Christum contemnendæ. 311.c
Iniuriæ Euthymio Patriarchæ Constantinopolitano a clericis Nicolai Mystici irrogatæ quanam. 677.b
Iniurias proprias dissimulat Nicolaus Papa, Ecclesiæ retundit. 311.e. 317.d
Iniquitas ab impijs vbi vires acquirit, pro lege habetur. 546.e
Innocentius PP. ad Victricium Rothomagensem de summa in omnibus causis auctoritate Sedis Apost. scribit. 89.d. *citatur.* 552.c. *quæstionem inter Turonensem & Dolensem Episcopos de pallij iure ortam definiuit.* 176.c. 177.b. *Hugonem Capetum Ducem Parisiensem ortum ducere a Carolina familia affirmat.* 858.c
Insanus sanitatem recipit intercessione fratris a S. Gregorio. 136.c
Inscriptio dedicationis Ecclesiæ SS. Hadriani & Nataliæ. 701.b
Insidiæ Michaelis Imp. in Basilium Imperij collegã. 377.b
Insigne bellicum apud Bulgaros vauda equina. 322.b
Institutio Ordinis Cluniacensium. 682.a
Insulam S. Iuly Ecclesiæ Nouariensi a Berengario tyranno ablatam restituit Otto Imp. 767.a
Interitus miserandus Bardæ Cæsaris. 375.c. *alius Michaelis Imperatoris.* 377.c. *quomodo peractus. ibid.d. alius infamis Stephani VII. Sedis Apostolicæ inuasoris.* 648.c. *alius Sarracenorum apud Garilianum commorantium.* 685.a
Interpres Basilij Imp. Sedis Apostolicæ Legatorum verba pro libitu torquet & peruertit. 439.b
Interpretatio subdola Photij, De meo accipiet, &c. 590.c
Interpretationis ordo ab Anastasio Bibliothecario in versione Octauæ Synodi obseruatus. 441.c
Interregnum biennij a Ludouici Balbi morte vsque ad Caroli Crassi Imperium. 550.a. *aliud in Hispania.* 697.d
Introductio celeberrima Legatorum Apostolicæ Sedis Constantinopolim venientium. 419.c.d. *alia kapsorum Episcoporum Orientalium in Synodũ Octauam, & eorum pœnitentia.* 423.b.d
Inuasores pratorum S.Pauli diuinitus fulmine ictiuntur. 929.a
Inuectiua Nicolai Papæ in Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum. 291.e. *alia Auctoris in eumdem.* 457.b. *alia eiusdem in Episcopos Gallorum.* 459.c. *alia Photij in Archiepiscopum Cæsareæ.* 469.b. *item in suos.* 480.c. & *seq. alia Stephani Papæ VI. in Populum Romanum suo tempore artibus magicis plurimum vacantem.* 624.c. & *seq. alia Auctoris in Nouatores.* 638.e. *alia eiusdem in Ioannem Decimum pseudopapam.* 700.c. *alia Episcoporum Galliæ in deprædatores Rhemensis ciuitatis.* 865.e. *alia Auctoris in Arnulphum Aurelianensem, vel Gerbertum Rhemensem.* 877.b
Inuentio & translatio S. Mauri discipuli S. Benedicti diuina prouidentia curiosa. 36.b. *alia corporum SS. Diodori & Mariani.* 617.b
Inuidia in Hadrianum Papam conflata, & quare. 397.a. 398.a. *alia Græcorum aduersus Latinos ob diœcesim Bulgaricam.* 439.c. *alia Basilij Imp. in Ludouicum Imp. ob vsurpatum ab eo Imperatoris nomen.* 441.d. 486.c
Inundatio subitanea Sarracenos transitu Carnelli impedit. 39.c. *alia vehemens Tyberis.* 134.e. *quæ damna Vrbi attulerit.* 135.b. *alia.* 195.b. *alia. ibid.d. alia detegit corpus S. Bartholomæi.* 932.a
Inuocatio B.Virginis. 1.c

Inuo-

Inuocatio nominis Dei in Concilijs necessaria. 337.a
Ioanna Papissa fabulose asseritur Leoni IIII. subrogata. 109.b. *omnino non fuisse manifestissime probatur.* 111.b. & *seqq. varia eius nomina ante papatum.* 113.b. *quam falso fingatur Athenis philosophiam didicisse.* 180.d
Ioannellus Ordonij Hispaniæ Regis ad Ioannem Decimum Legatus. 686.d. *honorifice exceptus toto anno retinetur, & quare. ibid.e*
Ioannes pseudopatriarcha ob Methodij electionẽ contabescit. 2.a. *calumniam cum suis in eum confingit. ibid.b. mulierem pecunia corrumpit, vt Methodium adulterij accuset. ibid.c. odio habet sacras imagines.* 3.c. *iubet diacono, vt imaginibus oculos effodiat. ibid. iubetur ipsi oculi erui a Regina Theodora. ibid. liberatur piorum virorum intercessione. ibid. crudeliter loris cæditur. ibid. condemnatur cum asseclis.* 242.e
Ioannes Diaconus Pontificatum inuadens cum agresti manu Patriarchium Lateranense petit. 11.e. 12.e. *effractis foribus occupat. ibid. omnes intra Patriarchium timore percellit. ibid. destituitur ab ignobili vulgo, ibid. expellitur a Patriarchio.* 13.a. *conijcitur in carcerem. ibid. spoliatus honore ad necem petitur. ibid. saluatur intercessione Sergij Papæ. ibid.*
Ioannes Episcopus Pisensis cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam properat. 15.b
Ioannes Comes. ibid.c
Ioannes monasterij Legerensis Præpositus S. Eulogiũ comitatur. 89.e
Ioannes Curopalates historicus. 23.a. 24.b. 117.c. 180.c. 374.a. 375.b. *emendatur in temporis nota de Bardæ Cæsaris nece consignata.* 375.c. *citatur.* 377.a. 470.c. 475.c. 607.b. 651.b.c. *erroris conuincitur in supputatione ætatis Alexãdri Basilij Imp. filij.* 676.e. *item in ætate Constantini VIII. Imperatoris.* 679.b. 702.e. *corrigitur.* 708.c. *citatur.* 751.c. 753.c. 777.d. 813.e
Ioannes medicus a Carolo Caluo partem bonorum Rhemensis Episcopij obtinuit. 35.c
Ioannes inclitor Christum confessus, & Mahometũ detestatus martyrium subit. 72.c
Ioannes Episcopus ad euocandum ad Concilium Anastasium Card. missus. 99.e. 101.a
Ioannes Tuscanensis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. congregato subscribit. 102.e. *a Carolo Caluo tamquam Legatus Apostolicus ad Synodum Pontigonensem euocatur.* 517.d. *orationem Synodo præmittit. ibid.e. Apostolicas epistolas publice legit. ibid.* 518.c. *ibid.e. Imperatricem Rachildem in Synodum coronatam introducit.* 519.c. *laudes in Synodo incipit. ibid.*
Ioannes Sutriensis Episcopus eidem Concilio generali subscribit. 102.e
Ioannes Episcopus Belitrensis. ibid.
Ioannes Fanensis. ibid.
Ioannes Furconiæ. ibid.
Ioannes Falaritanæ. 103.a
Ioannes Eugubinæ. ibid.
Ioannes presbyter nomine Benedicti Perusini Episcopi. ibid.
Ioannes Forosempron. ibid.b
Ioannes tit. S.Priscæ presb. ibid.c
Ioannes tit.S.Chrysogoni presb. ibid.
Ioannes Archidiaconus. ibid.
Ioannes Diaconus. ibid.

Ioannes Diaconus scriptor vitæ S. Gregorij Papæ. 128.a. 135.b. 391.a. 413.d. 566.b
Ioannes Præpositus monasterij S.Gregorij ad Cliuum Scauri. 128.a. *ob fornicationis peccatum podagra punitur. ibid. a peccato cessare proponens dolores recedunt. ibid. in idem relapsus ad faciendam pœnitentiam a S.Gregorio monetur, & eleemosynam. ibid.b. morte ipsi nuntiata sua distribuit, & febri corripitur. ibid. ad Iudicium raptus quam districte rationem dederit suæ Prælaturæ. ibid.c. S.Gregorium vadem dat pro vno peccato. ibid.d. monachis secum in Iudicio acta pandit, & reprehendit. ibid. & e. in Andream fundi Barbiliani conductorem exclamat & morti eum deuouet, & quare. ibid.e.* 129.b. *spiritus videns moritur.* 129.a. *peccatum cui satisfacere in Iudicio nequiuit, detegitur, & quodnam sit. ibid.c*
Ioannes presbyter quondam depositus a Leone IIII. iussu Anastasij schismatici Benedictum Papam custodiendum accipit. 132.a
Ioannes monachus spiritu prophetiæ imbutus ægrotans de vita desperat. 135.b. *eidem mors prædicitur. ibid.c. visitatur a S.Gregorio, & sub condicione ipsi sanitas promittitur. ibid. monachis quibusdam mortem iussu S.Gregorij nuntiat. ibid.c. sanatur ab vlcere. ibid. timet Episcopo mortem nuntiare. ibid.d.e. nuntiat. ibid.*
Ioannes Papa VIII. Mahenum Dolensem Episcopũ & ceteros de inobedientia erga Turonensem Archiepiscopum reprehendit. 176.e. *Salomoni Britannorum tyranno scribens monstrat, eius Episcopos Turonensi subiectos. ibid. Ludouicum Imp. iuramento, quod Adelgiso Principi Beneuentano fecerat, absoluit.* 507.c. *eidem Adelgisum reconciliasse dicitur. ibid.d. pallium mittit ad Vuilibertum Colonien sem Episcopum. ibid. legationem mittit ad Ludouicum Germaniæ Regem, & quare. ibid.e. Veronam cum Ludouico Imperatore proficiscitur, & quare.* 508.e. *Carolum Caluum in Imperatorem vngit.* 511.d. *pro Ludouico Imp. quotidie commemorationem facit.* 512.b. *Carolum Caluũ Romam per Legatos euocauit, vt eum Imperatorem vngeret. ibid. & c. Concilium Pontigonense indicit. ibid.d. in Cõcilio Ticinensi præfatur.* 513.d. *electionem Caroli Calui vniuersi Concily consensu cõfirmat.* 516.b. *in refragantes anathema profert. ibid.*
Ab Auctore carpitur ob nimis celerem vnctionem Carolo Caluo pro Imperio consequendo impertitã. 517.c. *nouam legationem ad nouum Imperatorem pro confirmandis Ecclesiæ Romanæ priuilegijs a Regibus Francorum concessis mittit.* 518.d. *dona Imperatori mittit & Imperatrici. ibid.e. ad Bosonem Comitem pro dimittendis Legatis Apostolicis litteras dat.* 520.d. *eosdem quod hominum minis tenerentur, obiurgat. ibid.e. Carolum Caluum Imp. pro auxilio contra Sarracenos & Marchiones per litteras inuitat.* 521.a. *de iniuria quorumdam Principum in Romanam Ecclesiam conqueritur, & aliorum fidem laudat.* 522.b. *iterum Carolum Imp. pro auxilio implorat contra Sarracenos.* 523.c. *Legatos Caietam mandat ad dissoluenda Principum Christianorum cum Sarracenis fœdera. ibid.d. Sergium Ducem Neapolitanum minis iubet fœdus Sarracenorũ rumpere. ibid.e. laudat per litteras Athanasium Episcopum Neapolitanum de vindicta ab impio fratre sumpta.* 524.a. *Traiectum petit ad dissoluendum fœdus Christia-*

no-

Universidad de Deusto
Biblioteca

norum cum Sarracenis. 525.a
ad Carolum Caluum denuo scribit pro petito sapius auxilio contra Sarracenos. ibid. eidem beneficia collata refricat. ibid. d. ramos virides benedictos palmarum mittit. 526. c. Synodum Romæ habet, & quibus de causis. ibid.e. Imperatori in Italiam venienti obuiam proficiscitur. 527.c. intellecto Carolomanni Regis Germaniæ bellico aduentu, consecrata Rachilde Tordonæ Imperatrice, Romam fugit. ibid.d. tributum pro Vrbis liberatione Sarracenis pendit. 531.c. eaute cum Carolomanno Imperium affectante agit. ibid.d. Concilium generale Rauennæ celebrandum indicit. ibid. Anglorum Regem maiorum vestigia sequi, & Episcopis obedire hortatur. ibid.
Eadredum Anglorum Archiepiscopum Episcopali constantia agere monet. 532. a. rogatus a Basilio Imperatore legationem nouam Constantinopolim ablegat. ibid.b.c. ad eum de eadem scribit. ibid. c. reprehendit Ignatium Patriarcham, quod Bulgaricam diœcesim occuparit. 533.c. eidem terminum inde abeundi sub pœna excommunicationis præstituit. ibid.e. & 534.a. a Lamberto Spoletino Comite Vrbem occupante custodia cingitur. ibid. e. eo discedente thesauros Ecclesiæ ad Lateranum transfert, & clausis omnibus Ecclesiæ ostijs in Gallias abit. 535.a. litteris ad Ioannem Rauennatem datis de Lamberti iniurijs conqueritur. ibid. b. eundem si Vrbem in sua absentia inuadat, excommunicat. ibid.e. indefesse pro Romana Ecclesia ad omnes Principes scribens laborat. 536.a. & seq. in Gallias proficiscens Formosum Portuensem captiuum secum ducit. ibid.c. cum Bosone Comite Arelatensi de Vrbe liberanda consultat. ibid. Rostagnum Episcopum Arelatensem pallio donat. ibid. errorem de cõsecrando Episcopo antequã Archiepiscopus palliũ acceperit, corrigit. ibid. Arelatensem Episcopum suũ per Gallias Legatũ constituit. ibid.d latrũculos quosdam sua iumenta abigentes, & aliũ quemdam furem excommunicat. ibid. Episcopos Gallicanos ad Concilium Trecense conuocat. ibid. eosdem vt excommunicationem in hostes Romanæ Ecclesiæ prolatam confirment, hortatur. ibid.e. & vt in eosdem insurgant. 537.c
Ludouicum Balbum Imp. pro eadem re alloquitur. ibid. d. per Bosonem Principem Imperatoris iussu Romam reducitur. ibid. causa Hincmari Laudunensis Episcopi audita, eumdem restituit. 539. a. Bosonem in filium adoptat. 541.b. priuilegium Papiensi maximum impertit. ibid.c. indulgentiam concedit decertãtibus pro Ecclesia Dei. ibid.d. audita Ludouici Balbi Imp. morte Synodum Romæ indicit pro nouo Rege creando. 549.c. Anspertum Mediolanensem vocat, & ne nouum Regem creet prohibet. ibid. in Carolum Crassum Ludouici Germaniæ Regis filium propendet. 550.a. Principi Capuano Pandulpho Legatos Basilij Imp. commendat, vt Romam tuto veniant. ibid. b. cur Photium in communionem receperit. ibid.c. Ob eumdem receptum quãtum Orthodoxos scãdalizauerit. ibid. e. vnde Papissa dici potuerit. 551.a ab Auctore diuersorum calumnijs liberatur. ibid.d. quas ad Basilium & filios litteras scripserit. ibid.e. laicorum in posterum ordinationem ad Patriarchatus sedem prohibet. 553.a. Photium Basilio calide commendat. ibid.d. Photio communicare nolentes excommunicat. 554.a. eiusdem epistola ad Basilium & filios Impp. prout a Photio translata & corrupta fuit. 555. a. eiusdem alia ad Photium ab eodẽ corrupta. 559.c. fingitur ab eodem scripsisse epistolam de processione Spiritus sancti Græcorũ more. 565.a. Legatos ad Bulgaros mittit. 570. b. Ansbertum Mediolanensem excommunicat. ibid. Synodum celebrat, & Mediolanensibus, vt alium Archiepiscopum eligant, scribit. ibid. Methodium Morauorum Archiepiscopum, vt Fidei & prædicationis suæ rationem reddat, Romam vocat. ibid.c. Principes aliquos Italiæ cum Sarracenis fœdus habentes id dissoluere iubet sub pœna excommunicationis. ibid. Capuam obsidione Guaiferij Principis Salernitani liberat. ibid.d. fœdus cum Sarracenis ictum dissolui iubet. ibid. Landenulphum Capuanum ciuem laicum, precibus Capuanorum Episcopum creat, dissuadentibus Berthario Cassinensi Abbate & Leone Theanensi Episcopo. ibid. e
Capuam proficiscitur, & Capuanum Episcopatum diuidit, & quare. 571. a. Caietanorum dominiũ roganti Pandenulpho Principi Capuano concedit. ibid. c. causa multorum malorum. ibid. Docibilem Caietanorum Principem hortatur Sarracenos eijcere. ibid.d. Caietam proficiscitur. ibid. acceptis ab Imperatore litteris de Photij restitutione respondet. 572.b. Photio scribit. 573. b. eumdem de pluribus contra sua præcepta actis reprehendit. ibid.d. eumdem condemnauit. 574. c. Sepulchro Morauiæ Comiti scribit, & eum laudat de amore versus Ecclesiam Romanam. 576. b. nouũ Morauiæ Episcopum consecrat. ibid. e. lingua Sclauonica Morauis sacra peragere permittit. 577.a. Lambertum Spoletinum Ducem pœnitentem absoluit, & Adelbertum Tusciæ Marchionem. ibid. d. Synodum contra Athanasium Neapolitanum Episcopum congregat. ibid. d. eumdem excommunicat. ibid.
Litteras de eo ad omnes circumcirca Episcopos mittit. 578.a. pro absolutione ab eodem postulatus renuit. ibid.d. Marinum Episcopum ad eumdem mittit, & condiciones ponit, quibus benedictionem recipere possit. ibid. Carolum Crassum pro defensione Romanæ Ecclesiæ per Legatos & palmæ benedictæ missionem inuitat. 580. a. ad Anselmum Mediolanensem scribens conqueritur de iniurijs, quas Marchio Spoletinus Romanæ Ecclesiæ infert. ibid.b. apud Rachildem Imperatricem de miserijs Rom. Ecclesiæ lamẽtatur. ibid. cur similia patiatur causæ adducuntur. ibid.e. ab Adefonso Magno Hispaniæ Rege equos petit pro bello contra Sarracenos gerendo. 581.a.e. eidem ad petitionẽ respondet. ibid. b. Ouetensem Ecclesiã Archiepiscopalem constituit. ibid.c. curis plurimis confectus moritur. 582.a. quamdiu sederit. ibid. eius epitaphium. ibid. b. eiusdem de Cardinalibus constitutio. ibid.c. fugillatur ob plura perperam acta. 586.b
Ioannes Patricius cognomento Coxes Ignatio obuiã procedit, & monachali habitu incedere iubet. 197.c
Ioannes Gortynæ Episcopus pessime agitat Ignatium Patriarcham. 202.d
Ioannes Archiepiscopus Rauennatensis in suos iniurius ab ijsdem apud Nicolaum Papam accusatur. 215. c. ab eodem per Legatos monitus contemnit obedire. ibid. eius diuersæ nequitiæ. ibid. d. communione priuatur. ibid. e. ad Ludouicum Imp. Papiam confugit. ibid. eiusdem Legatis stipatus Romam contendit. ibid. spreta Nicolai iussione Ra-

Rauennam redit. 216.a. audito Nicolai aduentu Papiam aufugit. ibid.b. a Papiensibus tecto & commercio prohibetur. ibid. ad Imperatorem supplex confugiens iubetur Nicolao Pontifici humiliari. ibid.c. ab omnibus destitutus Pontificis gratiam implorat & obtinet. ibid. d. chartam iuramenti antea a se falsatam denuo conficit. ibid. e. solemniter iurat. ibid. hæresi se purgat, & communioni restituitur. 217.a. iubetur Rauennatibus & Aemilienſibus sua reddere, & quotannis Romam venire. ibid.b. quæ ipsi a Nicolao præcipiantur. ibid.c. conscius & consors epistolæ contumelioſæ in Nicolaum Papam scriptæ. 249.c
Ioannes Ficodensis Legatus a Nicolao Papa in Franciam ad Concilium Metense dirigitur. 227.c. 234. d. 236.c. 237.a. commonetur a Nicolao de munere legationis suæ. ibid.d. item de matrimonio legitimo Theutpergæ, & Illegitimo Vualdradæ. ibid.e. in Franciam venit. 245.e. corruptus pecunia quale consilium Lothario Regi det. ibid. Romam reuertitur. ibid.
Ioannes vicem Patriarchæ Hierosolymitani sustinens interfuit septimæ Synodo. 254.d
Ioannes Episcopus Cauerac. interfuit secundo Concil. Suessionensi. 346.a. item Trecensi. 258.d
Ioannes Metropolita Sylei Legatus Ignatij ad Nicolaum Papam. 382.a. 383.b. quot annis persecutionem sustinuerit. ibid. Hadriano Papæ se præsentat. 408.b. ab eodem Imperatori commendatur. 418.c
Ioannes cognomento Simonides falso criminatus & proscriptus ab Hadriano reuocatur. 397.d
Ioannes Patricius & Sacellarius Photij audaciam fugillat & superbiam reprimit. 411.e. eidem illudit. ibid. ad Ludouicum Imp. Legatus mittitur a Basilio Imp. & quare. 486.c. quam humaniter a Ludouico Imp. sit habitus. 487.a
Ioannes a secretis Legatos Apostolicos quam solemniter in Magnaura palatio excipiat. 419.d
Ioannes duo Episcopi ab Hadriano ad Carolum Caluum Legati commendantur. 453.d. 454.c. 455.b. 456.a.c
Ioannes Episcopus Heracleæ suas miserias enumerãs a Photio consolatur. 468.d
Ioannes Chrysostomus a Photio cur in exemplum adducatur. 476.e
Ioannes Episcopus Alatrinus cum tribus alijs in Gallias mittitur ad Carolum Caluum Romam euocandum. 512.b
Ioannes Aretinæ Episcopus manus subscriptione fidelitatem Carolo Caluo Imp. spondet. 516.c. ad Synodum Pontigonensem vt Legatus Apostolicus a Carolo Caluo vocatur. 517.d
Ioannes Ticinensis eidem fidelitatem promittit. 516.c. ab Hadriano Papa ad Vrbis custodiam relictus. 600.b. cum Legato Imperatoris & Clero Populoq. Romano Stephanum VI. e domo paterna extractũ in Lateranum perducit. ibid.
Ioannes duo Ioannis Papæ VIII. Legati. 519.d
Ioannes Græcorum Imperatoris ministeꝛ suadet Ioanni Papæ, vt fœdus inter Sarracenos & Christianos dissoluat. 523.d
Ioannes Scotus in Gallijs ob quosdam errores vehemẽter agitatus in Angliam proficiscitur. 549.b. Meldunj docet. ibid.c. apud Nicolaum Papam male audijt. ibid. vitam S. Dionysij e Græco in Latinum vertit. ibid. moritur. 597.c. quænam a discipulis passus sit. ibid. eiusdem epitaphium. 598.a
Ioannes monachus Gallus in Angliam ab Aelfredo Rege euocatur. 549.b
Ioannes Episcopus Siminorum subscribit Commonitorio Legatis Apostolicis pro recipiendo Photio transmisso. 564.c
Ioannes presb. Card. tit. S. Cæciliæ idem confirmat. ibidem.
Ioannes monachus monasterij S. Vincentij ad fontes Vulturni. 585.c
Ioannes Archiepiscopus Rothomagen. litteris Apostolicis iubetur monere Eruinifridum monasterij occupatorem. 586.d
Ioannes Leontepoleos Episcopus. 623.b
Ioannes Comanorum Episcopus. ibid.
Ioannes Nonus Papa creatur. 651.a. eius patria & parentes. ibid. Concilium Romæ cogit pro legitimo Imperatore definiendo. 658.c. aliud Rauennæ celebrat, & quare. 659.a. & seq. quæ in eo sint definita. ibid.b. abrogat Synodum nefariam Stephani VII. Papæ. ibid. Bonifacij electionem improbat. ibid.e. Patriarchij depræadatores sub morte Pontificum excommunicat. 660.c. præfatur in Concilio Rauennatensi. 661.b. moritur. 663.c. eius sedes, sepultura, epitaphium. ibid. & seq. eius laudes. 664.b eiusdem rescriptum ad consultationes Heriuei Rhemensis Archiepiscopi. ibid.c
Ioannes duo Cardinales perditissimi Stephani VII. Papæ socy. 642.a. a Ioanne Nono condemnantur. 660.c
Ioannes presbyter Rauennas, per Theodoram scortũ, a qua impudice amabatur, ad Episcopatum Bononiensem promouetur. 679.b. eiusdem opera Romanam Sedem occupat, & Decimus numeratur. 680. c. Antipapa merito nuncupatur. ibid. occasio eius promotionis succincta recensetur. 681.b. Ioannem Archidiaconum Ecclesiæ Capuanæ Abbatem monasterij Cassinensis consecrat. 684.c. fœderatis Principibus contra Sarracenos se iungens in prælium descendit. 685.c. post victoriam suis auspicijs contra Sarracenos obtentam ab vniuerso orbe veneratus. ibid.d. Berengarium Foroiulienſem Imperatorem vngit. ibid.e. Vnni Hamburgensi Archiepiscopo petenti pallium mittit. 686.c. Legatum dirigit Compostellam ad Memoriam sancti Iacobi Apostoli orationis causa. 687.d. controuersiam de Missali Mozarabi in Hispania ortam sedat, 688.a
Hilduinum a Clero Tungrensi electum Episcopum reijcit, & Richarium substituit. 693.c. omnibus reuerendus. 694.a. pallium mittit Seulpho recens creato Rhemorum Archiepiscopo. ibid.d. consentit electioni filij quinquennis Heriberti Comitis Aquitaniæ in Archiepiscopum. 700.b. Hugoni Italiæ Regi Mantuæ occurrit & fœdus init. ibid.e. e throno electus, in carcerem detruditur. 702.b. suffocatus ceruicali moritur. ibid.c. per impudicam feminam in Sedem intrusus & extrusus. ibid.d
Ioannes Archidiaconus Capuanus a Ioanne Decimo pseudopapa Abbas Cassini consecratur. 684.c
Ioannes Dux Caietæ oblata Patriciatus dignitate a Leone VI. Imp. in fœdus contra Sarracenos conspirat. 685.c
Ioannes Mysticus cum collega ad Symeonem Bulgarorum Regem de pace tractaturi Constantinopoli exeunt. 703.a
Ioannes Vndecimus ex Marozia scorto Sergij pseudopapæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dopapæ filius potentia Vuidonis Tusciæ Marchionis Papa creatur. 705.c. in carcerem detruditur. 706.d. moritur. 710.c
Ioannes monachus Odonis Cluniacensis Abbatis discipulus & vitæ scriptor. 711.d.e. 715.c
Ioannes XII. vocatus Octauianus in Sedem Romanam intruditur puer. 748.c. quot annorum fuerit, quando Pontificatum arripuit. ibid. & seq. primus Pontificum nomen mutauit. 749.a. a Curopalate vituperatur. 752.b. conductis copijs militaribus aduersus Pandulphum Capuanum Principem profiscitur. 753.b.c. Romam redire cogitur. ibid. legationem pro pace ad eum dem mittit. ibid. aliam ad Ottonem Regem de tyrannide Berengarij conquerentem dirigit. 756.e. caute Ottonem iuramento obstringit fidelitatis erga Romanam Ecclesiam. 757.c. eidem titulū Imperij promittit. ibid.e. coronam Imperialem imponit. 763.d. fidelitatem perpetuam promittit. ibid. e. & seq. iuramentum frangit, & Adelbertum Berengarij filium ad se vocat. 769.b. eiusdem scelera recensentur. ibid. c. per Legatos apud Imperatorem dolose se excusat. 770.a
Conqueritur de Ottone Imp. quod inobedientes sibi Cardinales foueat. ibid. proditionis conuincitur. ibid.b. excusationem Imperatoris nullatenus admittit. ibid.d. per alios Legatos se Imperatori excusat. ibid. Adelbertum humaniter in Vrbem excipit. ibid. adueniente Ottone cum eodem Roma fugit. ibid.e. accusatur in publica Synodo de nefandis criminibus. 772.c. cur de inuasione Sedis Apostolicæ non accusetur. ibid.e. per litteras ad Synodum euocatur vt se de obiectis purget. 773.c. minitatur Synodo excommunicationem. ibid. d. alias a Synodo litteras accipit. ibid.e. quæsitus non inuenitur. 774.c. Romanos pecuniarum promissione in necem Ottonis Cæsaris instigat. 778. e. Ioannem diaconum Cardinalem dextera manu mutilat. 779. c. Azoni Protoscriniario linguam præscindit. ibid. Congregata Synodo Leonem Papam & ipsius acta damnat. ibid. d. & seq. a diabolo in temporibus percussus exspirat. 782.e
Ioannes Climax vitæ Asceti scriptor. 753.a
Ioannes Cardinalis diaconus legatione fungitur nomine Ioannis Papæ apud Ottonem Regem aduersus Berengarij iniurias. 757.a
Ioannes Narniensis Episcopus Ioannis Duodecimi ad Ottonem Imp. Legatus. 770. d. Synodo contra eumdem Romæ congregatæ interest. 771. c. quidnam eidem obiciat. 772.c. Pontifex creatus Ioannes XIII. nominatur. 789.d. Romanorum proceres sibi infensos reddit. ibid. ab Vrbis Præfecto comprehensus in exilium ejcitur, & in Campania custodiæ mancipatur. ibid. Capuam profectus, rogatione Pandulphi ibi Archiepiscopatum instituit. ibid.e. 810.b.c. lætus de Polonorum conuersione Legatos ad confirmandam in Fide Christi gentem mittit. 790.b. alios ad Vuandalos dirigit, & quinam fuerint. ibid. d. metu Imperatoris Romam venientis a Romanis in Sedem Apostolicam restituitur. 791.b. Imperatorem ad celebrandum diem Natalem Domini in Vrbe inuitat. ibid. e. pro nuptijs inter Ottonem Iuniorem & Annam Romani Imperatoris filiam legationem Constantinopolim dirigit. 793.d. campanam primariam Lateranensis Ecclesiæ sacris ritibus Deo consecrat, nomine ipsi S. Ioannis imposito. 810.e. Romani Imperatoris filiam a Ioanne Zemisce Imperatore ad Ottonē Magnum missam Ottoni Iuniori matrimonio iungit & Imperatricem creat. ibid.e. Theodorico Metensi Episcopo Ottonis Imp. intercessione annulum ex catena S. Petri impertit. 814.c. Concilium generale Romæ cogit. 818.a. priuilegia monasterio Glastingebiri ab Edgaro Anglorum Rege concessa confirmat. ibid.b. & seq. moritur. 822.e. eius sepultura & epitaphium. 823.a
Ioannes Nepesinus,
Ioannes Tiburtinus,
Ioannes Eaxuidensis,
Ioannes Normensis,
Ioannes Verulensis,
Ioannes Sabinensis,
Ioannes Gallacensis,
Ioannes Anagniensis,
Ioannes Cardinalis tit. S. Equitij,
Ioannes tit. S. Susannæ,
Ioannes tit. S. Cæciliæ,
Ioannes Card. diaconus,
Ioannes Sacellarius,
Ioannes quidam alius,
Ioannes cognomento Nuzina,
Ioannes de Primicerio,
Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ interfuerunt. 771.c.d.e 772. a.b
Ioannes Card. diaconus in quo Ioannem XII. Papam accusat. 772.c. mutilatur ab eodem manu dextera. 779.c
Ioannes monachus monasterij S. Vincentij ad fontes Vulturni Chronographus. 629.c. diploma Vuidonis Imperatoris exscripsit. ibid. item Ottonis Imperatoris. 777.d
Ioannes Gallesianæ Episcopus,
Ioannes Anagniæ,
Ioannes Narniensis,
Ioannes Numentanus,
Ioannes Verulensis,
Ioannes Muntuanensis,
Ioannes Sabinensis,
Ioannes Nepesinæ,
Ioannes Salernitanæ,
Ioannes tit. SS. Siluestri & Martini,
Ioannes tit. S. Cæciliæ,
interfuerunt Synodo Romanæ contra Leonē pseudopontificem & eius acta congregatæ. 780.a.b
Ioannes Perusinus Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur. 785.a
Ioannes de via Claudia similiter. ibid.b
Ioannes Consul item. ibid.
Ioannes primus Archiepiscopus Capuanus. 789.e
Ioannes Zemisces Nicephori Imperatoris miles eumdem Imperatricis dolo trucidat. 811.d. Imperator salutatur. ibid. Latinos captiuos dimittit. ibid. Romani Imperatoris filiam cum maximis muneribus ad Ottonem Imperatorem ablegat. ibid. e. nocte ad Polyeuctum Patriarcham pro Imperiali corona accedens templo arcetur a Patriarcha. 814. a. reprehensionem eiusdem humiliter sufferens a nece Imperatoris se excusat. ibid. interfectores Nicephori & Imperatricem iussu Patriarchæ in exilium ejcit, ibid. per pœnitentiam coronam consequitur. ibid. b. Antiochiæ ad Orontem fluuium Episcopum constituit Theodorum monachum prophetiæ spiritu clarum. 815.b. Russos maximo prælio vincit. ibid. 821.e. Bulgarorum ciuitatem primariam Paruithlabam expugnatam suo nomine Ioannopolim appellat. ibid. S. Theodorum belli ducem

cem habet contra Scythas. 822. a.b. quam erga Sanctum sit gratus. ibid.c. religiose triumphat. ibid. & d. primus solidos aureos, & obolos Saluatoris imagine signari iussit. ibid. veneno necatur. 829.e
Ioannes Archiepiscopus Hierosolymitanus viuus a Sarracenis comburitur. 813.e
Ioānes Gradenicus nobilis Venetus a S. Romualdo ad vitam eremiticam pertrahitur. 835.b.d
Ioannes Cancellarius diplomati Ottonis Secundi monasterio S. Vincētij ad fontes Vulturni cōcesso subscribit, & approbat. 844.b. alia eiusdem recognoscit. ibid. c
Ioannes Aratus Iudæorum patronus S. Niconi se opponit, & electionem Iudæorum Lacedæmonys exprobrat. 845.c. ob Iudæum fuste electum a S. Nicone grauiter in illum inuehitur. ibid.d. a duobus senibus in somno increpatur & percutitur. ibid. e. in febrim lapsus a S. Nicone veniam petit & obtinet. 846.a. moritur. ibid.
Ioannes militum Neapolis Magister a dæmonibus ad infernum condemnatus prædicitur. 846.e. ab Anachoreta de salute admonitus, illam differt & moritur. 847.a. post eius mortem Vesuuius mons flammas statim euomit. ibid.
Ioannes Archiepiscopus Rauennas cum Vuillegiso Moguntino Ottonem III. Imperatorem coronat. 850. b
Ioannes XIIII. ante Pontificatum Petrus Papiensis Episcopus appellatus, Ottonis Secundi Imp. Archicancellarius Papa creatur. 853. d. a Bonifacio Sedis inuasore in carcerem conijctus in Hadriani mole fame perit. 855.c. eius cadauer macie confectum ciuibus spectandum proponitur. ibid. d. eius sepultura & epitaphium. ibid. e
Ioannes XV. Papa patria Romanus creatur. 856. a. a Crescentio Numentano infestatus in Tusciam secedit. ibid.b. Legationibus frequentibus Ottonem III. Imperatorem in auxilium vocans a Romanis reuocatur. ibid. quam honorifice suscipiatur. ibid. Libentio Hamburgensi Archiepiscopo pallium dat. 860.a. Synodum cogit in causa Adalberti Pragensis Episcopi. 860.e. qua condicione eumdem restituat Bohemis. 861.a. legationem in Angliam decernit. 863.b. pacem inter Regem Ethelredum & Richardum Northmannorum Ducem conciliat. ibid.c. Acta Synodi Rhemensis contra Arnulphum Archiepiscopū congregatæ damnat. 882.c. S. Vdalricum in numerum Sanctorum refert. 889. e. decreto canonizationis subscribit. 890.d. ab Hugone Gallorum Rege in Gallias venire rogatur. 892. c. Legatos in Gallias mittit ad Synodum & Arnulphum restituit. 893.a. moritur. 898.e. eius sepultura & epitaphium. ibid.
Ioannes Abbas Græcus in monasterio S. Bonifacij Romæ moratur. 864.c
Ioannes Scholasticus Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi in Synodo defensor. 875.a
Ioannes Anagniæ Episcopus subscribit decreto de canonizatione S. Vdalrici. 890. d
Ioannes presbyter Card. SS. Quatuor Coronatorum idem confirmat. ibid.e
Ioannes presbyter Card. S. Clementis idem approbat. ibid.
Ioannes presbyter Card. SS. Apostolorum. ibid.
Ioannes presbyter Card. S. Damasi. ibid.
Ioannes Diaconus & Oblationarius. ibid.
Ioannes Diaconus. ibid.
Ioannes Nepesinus Episcopus Apostolicæ Sedis Bibliothecarius edit decretum de canonizatione S. Vdalrici. 891.a
Ioannes Archidiaconus Hugonis Francorum Regis Legatus ad Ioannem XV. 892.e
Ioannes Soranus Episcopus. 897.d
Ioannes Abbas Cassinensis vigesimusnonus. ibid.
Ioannes trigesimus Cassinensis Abbas creatur. ibid.
Ioannes Placentinus contra Gregorium V. Papa fit a Crescentio tyranno. 900.a. male mulctatur iussu Ottonis Imperatoris. ibid.b.c. 902.b. in asinum auerso vultu impositus, quænam per Vrbem clamare coactus sit. ibid.c. ante arreptum Pontificatum quomodo sit appellatus. ibid. d. Petrum Cardinalem in Gallias misit ad dedicandam Ecclesiam a Fulcone Comite erectam. 903.e
Ioannes Saxoniæ Dux Imperij Elector. 909.e
Ioannes Abbas Romæ in monasterio S. Bonifacij commorans cognoscit martyrium S. Adelberti apud Prussos completum. 918.d
Ioannes Malacenus vir nobilissimus collusionis cum Bulgaris apud Basilium Imperatorem accusatur. 923.e. 924.a. a Satrapis Imperatoris comprehensus S. Niconis orationes pro se exposcit. ibid.b. a S. Nicone bono animo esse iubetur. ibid. detectis calumnijs summo in honore apud Imperatorem ex S. Niconis prophetia habetur. ibid.c. quantum doleat ob eiusdem mortem. ibid.d. pictori vultum & omnia corporis lineamenta explicans, eumdem depingere iubet. ibid. audito a pictore miraculose impressam ter in tabula S. Niconis imaginem quantis eumdem laudibus extulerit. 925.a
Ioannes Vuiotislauensis Episcopus Gnesnensi Archiepiscopo subijcitur. 928.d
Ioannes Eremita & Benedictus socij in Polonia necati, quæ miracula ediderint. 934.c.d
Ioannicius Anachoreta centum quindecim annorum moritur. 43.e. quo anno natus sit. ibid. quæ documenta ante mortem suis dederit. 44. a. Methodium breui moriturum prædicit. ibid. miracula ad corpus ipsius facta. ibid.b. columna ignis in monte Olympo significat eius mortem. ibid. inter Sanctos adscriptus. ibid. cōsultus a Michaele Imp. de successore Patriarchæ Methodij, Ignatium prædicit. 59.c
Iob diaconus furto manum S. Ioannis Baptistæ Antiochiæ rapit. 752.c
Iobianus de Monte aureo fingitur approbasse Leonis VIII. Constitutionem de reddendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ. 785.d
Ionas Augustodunensis Episcopus Concilio Suessionensi præsens. 88.b
Ionas Heduorum Episcopus epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ subscripsit. 174. d. citatur pro auctoritate translationis Imperij ad Germanos. 908.e. 912.d
Iordan vir Apostolicus Polonis euangelizauit. 870.c
Iordanes Episcopus Tarracinensis subscribit Concilio sub Leone IIII. Romæ coacto. 102.e
Iordanes Castrensis Episcopus idem approbat. 103.b
Iordanus vir doctissimus ad Vuandalos in Fide Christi instruendos a Ioanne XIII. mittitur. 790.c
Ioseph Episcopus Eporediensis cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam contendit. 15.a. ad Concilia generale eodem mittitur ab Impp. 99.c. eidem subscribit. 102.d

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ioseph S.Eulogij frater. 19.*e. deijcitur principatu a Rege Arabum.* 20.*c*
Ioseph vasorum custos cum reliquis Imperatoris officialibus Legatos Apostolicæ Sedis Constantinopoli excipit. 419.*c*
Ioseph Archidiaconus Alexandrinus Legatus in Synodum introductus omnia in ea conclusa rata habuit. 429.*b*
Iosephi Studitæ ossa vbi recondita. 21.*b*
Iosephus Lothary Imp. ad fratres pro pace & Regni restitutione Legatus. 3.*d*
Iouinianus tit. S. Anastasiæ presbyter Concilio generali a Leone IIII. Romæ collecto subscribit. 103.*b*
Ira diuina in schismaticos Græcorum. 373.*d*
Ira Caroli Calui contra Hadrianum Papam. 499.*b. & seq.*
Irene Theodoræ Imperatricis filia Sergio Photij fratri Patricio in matrimonium data. 134.*c*
Irocharius Burdegalensis Archiepiscopus cum ceteris Episcopis ad Nicolaum Papam scribit, & Hincmari Rhemensis obedientiam commendat. 334.*c.d. Concilio secundo Suessionensi præsens fuit.* 345.*e. in Synodo Pontigonensi petit ob paganorum infestationem suam deferre sedem & aliam occupare, sed non obtinet.* 519.*a. obtinuit postmodum a Ioãne Papa VIII.* *ibid.*
Irrisio sacrorũ Constantinopoli per Michaelem Imp. introducta. 218.*c*
Irruptio Hunnorum in Italiam. 658.*a*
Isaac nobilis Cordubensis abdicat se officio, & monachismum arripit. 77.*c. sponte iudicem accedit & Mahometum detestatur. ibid. interimitur, & cõbustus, cineres in fluuium proijciuntur. ibid.*
Isaac diaconus Rhemensis ad Vulfadum decumbentem e Cone. Suess. mittitur. 89.*a.b.e*
Isaac Lingonensis Episcopus subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ. 174.*d. Concilio Suessionensi secundo interfuit.* 345.*e*
Isaac Comes in Synodo Trosleiensi pacisci tur cum Episcopo Cameracensi Stephano de iniurijs illius Ecclesiæ illatis. 696.*c*
Isernia ciuitas cum populo & Episcopo terræmotu perit. 55.*d*
Isidorus B. Eulogij frater. 18.*e. in exilio degit apud Ludouicum Baioariæ Regem. ibid. iuxta Moguntiam.* 20.*a*
Isidorus monachus martyr Cordubensis. 143.*d*
Isidorus Mercator Canonum Põtificiorum collector. 283.*e. sed non primus.* 284.*a. quando vixerit. ibid.d. non admodum ab antiquis probatus. ibid.e.* 285.*b*
Israel Britonum Episcopus interest Synodo Virdunensi. 736.*e*
Israel Scotorum Episcopus Brunonem Ottonis Regis fratrem scientijs & pietate instituit. 744.*c*
Italia Sarracenorum incursibus infestatur. 10.*d. quæ damna sit passa. ibid. per Arnoldum Baioariæ Ducem turbatur.* 706.*b. a Hunnis affligitur.* 712.*e. a Berengario tyranno diuexatur.* 754.*a*
Itali ob Grammaticæ studium artes ceteras liberales contemnunt. 930.*e*
Iter Legatorum Ludouici Imperatoris pro nuptijs ineundis missorum. 443.*a. infelix Legatorum Apostolicorum Constantinopoli redeuntium.* 473.*c.* 474.*c. Ioannis VIII. Papæ Traiectum pro dissoluendo fœdere Christianorum cum Sarracenis.* 525.*a. item in Gallias pro auxilio.* 535.*a. Luitprandi Cremonensis in reditu describitur.* 807.*e. S. Vdalrici ad Limina Apostolorum.* 819.*a. & seq. S. Bonifacij eremitæ ad Prussos durum.* 919.*a*
Iudæi iussu S. Niconis Lacedæmone pelluntur. 844.*e.* 845.*a*
Iudæorum & Christianorum diuersa a Deo obseruata castigandi ratio. 38.*a*
Iudæus a S. Nicone baculo Lacædemone pellitur. 845.*c*
Iudices ob Methodij accusationem indignantur, & quare. 2.*c*
Iudices quales constituendi. 158.*a*
Iudices duo Regnũ Hispaniæ regunt interfecto Froila Secundo Rege. 697.*d*
Iudicij diuini seueritas. 129.*a*
Iudicium Confessariorum in imponenda pœnitenti pœna. 57.*e. aliud iniquum Concilij Suessionensis primi.* 336.*e. aliud Orientalium de lite Bulgaricæ diœcesis ab Apostolicæ Sedis Legatis quare reijciatur.* 438.*d.* 440.*b. aliud mirabile Dei in Hincmaro Laudunensi Episcopo.* 539.*b. aliud temerarium Ottonis III. Imp. in condemnando Comite viro innocentissimo.* 923.*a. quem finem habuerit. ibid. b*
Iuditha Caroli Calui Regis Francorum filia Regi Anglorum matrimonio iuncta in Angliam ducitur. 127.*e. rapitur a Balduino patris vassallo.* 230.*b.* 231.*a. permissu patris nuptias cum eodem celebrat.* 269.*d*
S. Iudoci cella a laico occupatur. 41.*b. a primo liberata a secundo inuaditur.* *ibid.c*
Iuliacum locus. 155.*d*
Iulianus Halicarnassensis hæreticus. 251.*a*
Iulianus Cardinalis nimium Marco Ephesino indulgens derogauit Octauæ Synodo Constantinopolitanæ. 434.*e.* 435.*d. ab Auctore perstringitur.* 434.*e*
Iulianus Apostata. 457.*e*
Iulianus Lateranensis presbyter mendaciter Constitutionem Leonis VIII. approbasse asseritur de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperiũ. 785.*b*
Iulinus Italus ad prædicandum Vuandalis Euangelium a Ioanne XIII. mittitur. 790.*c*
Iulium locus Ecclesiæ Rhemensis a Carolo Caluo restituitur. 35.*c*
Iumne ciuitas Slauoniæ. 821.*c. recipit Haraldum Regem Danorum fugientem.* 841.*d*
Iunemenus Britanniæ Episcopus vtrum ab Hadriano Primo Papa pallium acceperit dubium est. 176.*a*
Iuntherius, vide Guntharius.
Iuo Dolensis Archiepiscopus qua condicione consecratus sit a Gregorio VII. 177.*a*
Iuo Canonum Collector. 861.*c*
Iuo pseudoepiscopus ab Hugone deposito Rhemorum Archiepiscopo consecratus excommunicatur. 740.*b*
Iuramenti apud Bulgaros confirmatio capillorum traditio. 439.*b*
Iuramentum ab Episcopis non debent exigere Reges, & quare. 159.*d*
Iuramentũ Ludouici Regis Germaniæ de conseruanda pace cum fratre & nepotibus inita. 190.*b. aliud Engeltrudis Bosonis Comitis vxoris factum coram Apostolico Legato.* 305.*e. aliud præstandum a nouo creato Pontifice.* 433.*d. & seq. aliud Hincmari Laudunensis Episcopi de fidelitate, & subiectione præstanda Carolo Caluo & Hincmaro Rhemensi.* 493.*b. aliud Episcoporum Caroli Calui super Regno Lotharij Regis defuncti.* 508.*a. ibidem laicorum. aliud Ottonis Regis Ioanni Papæ fidelitatis causa factum.* 757.*d. aliud ciuium Romanorum factum Ottoni Imp. de non eligendo absque ipsius consensu Pontifice.* 770.*e. irritum censendum, & quare.* 771.*a. aliud attestationis totius Synodi contra Ioannem XII. congregatæ de sceleribus ipsi obiectis.* 773.*b*
Iurandi apud Græcos mos & leuitas. 802.*a*
Iurium & decretorum Romanæ Ecclesiæ peruersor Hincmarus Rhemensis. 498.*c*
Ius esse Pontifici Romano in Reges probatur. 458.*d. & seq.*
Ius creandi Imperatorẽ cur legitime a Romano Pontifice vendicatum sit. 489.*b*
Iustini Imperatoris columna portentose concisa cadit. 219.*c*
Iustinianus Imperator semper in Romanam Ecclesiam iniquus fuit. 786.*a. Pontificum duorum persecutor.* *ibid.*
Iustitia summum in Regibus bonum. 457.*b*
Iutland, quæ & Dania Cismarina in spiritualibus Ecclesiæ Hamburgensi subjcitur. 741.*a*
Iuuenis quidam claudus miraculose in Rhemensi Ecclesia sanatur. 709.*a*

K

Kadimus S. Adelberti Pragensis Episcopi frater ab Ottone III. Imp. Archiepiscopus primus Gnesnensis creatur. 928.*d*
Kale monasterium virginum in Germania. 606.*c*
S. Karilephi monasterium priuilegio exemptionis a Nicolao Papa auctum. 270.*a. eiusdem monachos Rotberto Cenomanensi Episcopo obedire iubet. ibid. b*
Karis fluuius. 300.*e*
Karolus successor Rabani in Archiepiscopatu Moguntino. vide Carolus.
Karus fluuius inundans Northmannos Turonum properantes impedit. 97.*d*
Kinsinus S. Dunstani cognatus cum eodem ad reducendum Regem Eduinum in conuiuium mittitur. 750.*d*
Kobbo Legatus Ludouici Regis Bauariorum ad Northmannos. 28.*d. refert Christianis vltionem diuinam in Northmannos sacrilegos.* 29.*a. & e.* 30.*a. Ragenarium de perpetratis in Gallijs gloriantem a Deo puniri conspicit.* *ibid.e*
Kyburg Comitatus. 696.*d*

L

Labor indefessus Ioannis VIII. Papæ in scribendo ad diuersos Principes pro Romana Ecclesia. 536.*a*
Lacedæmonij peste afflicti legationem ad S. Nilum dirigunt. 844.*d. ex pacto cum S. Nilo inito Iudæos expellunt. ibid.e. & seq. visis S. Niconis miraculis eum timent & obsequuntur.* 846.*a*
Laconicus Chalcocondyla historicorum Græcorum vltimus, a Clusero mala fide Latine redditus. 112.*e. falso ipsi tribuitur fabula de papissa Ioãna. ibid. quo tempore vixerit.* 113.*a*
Lacrymæ S. Dunstani ob Vuintonienses & Roffenses Episcoporum præuisam mortem, & quare. 854.*d*
Lacrymæ S. Athanasij Episcopi ab excommunicatam ab Hadriano Papa Neapolim. 505.*c*
Lætitia Neapolitanorum ciuium ob liberatum e carcere S. Athanasium. 504.*d*
Laici in Gallys inconcessa sibi arrogant, & qualia. 32.*e.* 33.*a. multi Moguntiæ a pseudoprophetissa seducuntur.* 58.*a. dona ferunt, & eius se precibus commendant. ibid. in posterum ordinari in Patriarchas prohibentur a Ioanne Papa.* 553.*a*
Laicorum nobilium, & Episcoporum nomina, qui pacem inter Ludouicum Germaniæ Regem, Carolum Caluum, & nepotes factam considerarunt. 190.*c.d*
Laicus non potest licite ad Pontificatum ascendere. 775.*a*
Lambertus transfuga Britonibus suppetias fert, & victores contra Caroli Calui exercitum efficit. 96.*d. cur a Carolo defecerit. ibid. a Britonibus pellitur.* *ibid.*
Lambertus Comes Spoletinus Romam venit sub prætextu auxilij præstandi, & Ioannem Papam molestijs afficit. 527.*e. damnatorum a Ioanne Papa protectionem suscipit.* 531.*d. cum Alberto Bonifacij filio Romam occupans Ioannem Papam cusfodia claudit.* 534.*e. Populum Romanum Carolomanno Germanorum Regi fidelitatem iurare cogit. ibid. quantis Romanam Ecclesiam damnis affecerit.* 535.*b*
Lambertus Vuidonis Imp. filius nascitur. 629.*d. Imperator vngitur.* 634.*a. Rex Italiæ constituitur.* 658.*d. recedente Roma Berengario a Pontifice ad suscipiendam coronam inuitatur. ibid.e. eius præclaræ laudes.* 671.*d. occulte in venatione interficitur.* *ibid.*
Lamenta Ioãnis VIII. de iniurijs quas Romana Ecclesia sustinet. 580.*b*
Lamentatio Auctoris de infelici statu Romanæ Ecclesiæ tempore Marchionum Tusciæ. 679.*d*
Lampas aqua oppleta admixto pauculo olco septem dies & noctes continue ardet miraculose apud corpora SS. Diodori & Mariani. 617.*e*
Lampertus Dux Spoletanus sub consecratione Hadriani Papæ Vrbem tyrannice occupans infinita mala perpetrat. 393.*d. a Ludouico Imp. Ducatu spoliatur. ibid. omnium Gallorum inuidiam incurrit. ibid. a Ioanne Papa pœnitentiam agens absoluitur.* 577.*d*
Lambertus historicus. 849.*b.* 863.*b.* 905.*b*
Lancea Henrici Germaniæ Regis ex Christi clauis confecta, cuius primo fuerit. 703.*e. quot victorias eius virtute Henricus Saxonum Rex obtinuerit.* 704.*c*
Lancea Caroli Magni ab Hugone Galliæ Rege ad Henricum Regem Germaniæ missa quãtæ virtutis fuerit. *ibid.d*
Landenulphus Casinaldæus fideiussor fit monasterio Casinensi pro Siconulpho, & iurat. 11.*c*
Landenulphus ciuis Capuanus coniugatus, electo Episcopo legitimo Landulpho, Episcopus creatur. 570.*e*
Pandenulphi Principis Capuani frater. 571.*b. legationem obit nomine Formosi Papæ ad Constantinopolitanos.* 628.*d*
Lando Casinaldæus argentum ex monasterio Casinensi nomine Siconulphi exportat. 11.*d*
Lando Sabinus Trani filius Anastasio III. in Pontificatu succedit. 678.*a. precibus Theodoræ Scorti nobilissimi Ioannem presbyterum Rauennatem ad*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Episcopatum Bononiensem promouet.679.b. moritur. ibid.
Landoardus Mindensis Episcopus, qui & Landuartus, & Landolardus Ottonis Imp. ad Ioannē XII. Legatus. 770.c. interest iuramento Imperatori facto de non eligendo absque ipsius licentia Pontifice. 771.b. subscribit diplomati Ottonis Imp. de patrimonio Ecclesiæ Romanæ restituto. 766.b
Landulphus Castaldæus Capuanis præest. 10.e
Landulphus Capuanus Episcopus a ciuibus eijcitur. 570.e
Landulphus Pandulphi filius Princeps Capuanus in bello contra Græcos gesto perimitur. 849.c
Lapides prodigiose ab aere cadentes super Constantini VIII. palatium quid portenderint. 759.b
Lapidibus obruti a Sarracenis in Alpibus peregrinantes Romam Angli. 693.c
Lapsorum Episcoporum Orientalium in Synodum introductio. 423.a. eorum de Photij dolis querelæ. ibid.b. quam pœnam subire iubeantur. ibid.d
Lariſſa a Samuele Bulgarorum Rege capitur. 843.e. S. Achillei sui Episcopi reliquijs ab eodem spoliatur. ibidem.
Lateranense Concilium celebratur & quare. 216.b.c
Latini dolo Græcorum trucidantur. 811.c. Græcos ex improuiso adorti immaniter trucidant & mutilant. ibid.d. captiui a Ioanne Zemisce Imp. impune dimittuntur. 811.d
Latinorum de processione Spiritus sancti doctrina quænam. 372.c. a Photio carpitur. 587.e. & seq.
Latranus qui & Landranus Archiepiscopus Turonensis cum suffraganeis & alijs Archiepiscopis Ebboni diœcesi Rhemensi interdicit. 44.e. Synodū Turonensem cogit contra Nomenoiū. 68.e.69.a.176.c
Latrocinalis Synodus Constantinopoli contra Ignatiū congregata. 196.c. cur ita vocata. 198.d. 199.a.c
Latruneuli Ioannis Papæ VIII. iumenta abigentes ab eodem excommunicantur. 536.d
Latrus mons S. Pauli anachoretæ habitaculum. 752.e eius descriptio. ibid.
Laudes plurimæ Sergij II. Papæ. 13.b. alias Occidentalis Imperatores Orientales ægre ferunt. 437.a. aliæ Caroli Magni. 513.e. aliæ Athanasij Episcopi Neapolitani ob vindictam de impio fratre sumptam. 524.a. & seq. aliæ Stephani Patriarchæ Constantinopolitani. 621.e. aliæ Formosi Papæ. 627.e. aliæ Ioannis Papæ Noni. 664.b. aliæ Heriuei Rhemorum Archiepiscopi ob labores in conuersionem Northmannorum impensos. 665.a. aliæ maximæ S. Mathildis Imperatricis. 825.b. & seq.
Laus & vis Charitatis a Photio callide insinuatur. 207.e. alia Arsenij Episcopi Hortensis Legati. 304.e. alia Theodoræ Augustæ. 324.e. alia rerum gestarum Basilij Imperatoris. 416.a. alia Leonis Magni Papæ. 417.a. alia Ludouici II. Imperatoris. 446.a. 452.a. 510.d. 514.a. alia Episcoporum in Regno Ludouici Germaniæ Regis consistentium. 456.b.c. alia virtutum Caroli Calui. 494.b. 495.d. 514.a. aliæ ob restitutas bonas artes. 522.d. alia egregia vrbis Neapolitanæ. 506.a. alia Ordonij Hispaniæ Regis. 685.e. alia insignis Ottonis Primi. 717.b.c
Laudunensis in Gallia conuentus pro vngendo Ludouico Caroli Simplicis filio. 710.b
S. Laurentij dies in Germania celebris ob maximam contra Hunnos ab Ottone Rege victoriam obtentam. 750.a
Laurentio coco monasterij S. Gregorij eiusdem præcepto mors prædicitur. 135.c. moritur. ibid.d
Laurentius presbyter cum litteris Ignatij Patriarchæ ad Nicolaum Papam missus eas non detulit. 204.d
Lauresheim Abbatia Comiti apud Ottonem Primum militanti ab eodem negatur. 717.b
Lauriacus villa Synodo celebris. 31.e
Lazarus monachus & pictor Legatus a Michaele III. Imp. cum muneribus ad Benedictum Papam mittitur. 136.e
Lazarus presbyter & monachus cognomento Cazaris Romam ex parte Ignatij missus ad Leonem IIII. a Nicolao Papa petitur. 316.c. 612.b
S. Lazarus monachus quando claruerit. 760.e
Lazorum Rex quis fuerit Auctoris opinio. 136.e
Legati Imperatorum Lotharij & Ludouici ad Concilium generale mittuntur. 99.b
Legati olim munera Pontifici offerre solebant. 122.e
Legati Imperatorum Lotharij & Ludouici Clerum Romanum in titulo Aemilianæ cogere nituntur, vt intrusioni Anastasij consentiant. 132.b. Episcopos Ostiensem & Albanum secum in cubiculum abducentes varijs modis in consensum pertrahere conantur. ibid.c. acquiescunt demum electioni Benedicti, ibid.e
Legati Apostolicæ Sedis Ignatium Patriarcham ad Conciliabulum euocant. 197.b. Nicolaum Papam mendacijs deceperunt. 206.c. eorum peruersitas. 365.a
Legati Ludouici Imp. cum Ioanne Archiepiscopo Rauennate Romam venientes reprehenduntur. 216.a
Legati Nicolai Papæ in Franciam diriguntur. 234.d. admonentur de obeundo bene legationis munere. 237.a.e. in Franciam perueniunt. 245.e. pecunia corrupti quodnam Lothario Regi consilium dent, ibid. 278.e. in Italiam redeunt. ibid. alij eiusdem Constantinopolim missi commendantur Michaeli Imperatori. 322.e. in via detenti iniurijs afficiuntur. 353.a. infecto negotio domum redeunt. ibid.
Legati Apostolici in Bulgariam venientes digne excipiuntur & Bulgaros baptizant. 352.c
Legati Imperatoris moleste ferunt se præsentes non vocatos ad electionem Hadriani Papæ. 392.d. accepta ratione pacificantur. ibid.e
Legati Apostolicæ Sedis ab Hadriano Papa Basilio Imp. commendantur. 418.b. quam splendide a Basilio Imp. excepti sint. 419.b.c. quidnam Basilio Imperatori de suo munere dicant. 420.a. auctoritatem suam ostendere rogati quidnam, & quam grauiter Octauæ Synodo vniuersali respondeant. 420.d. libellum Pontificis pro reciptendis lapsis legi curant. 421.d. quam sententiam in falsos contra Ignatium testes proferant. 429.c. cur condicionaliter Octauæ Synodo vniuersali subscripserint. 437.b. de causa Bulgaricæ diœcesis quid definiant. ibid.d.e. Romam redeuntes in piratas incidunt & omnibus spoliantur. 443.a
Legati Apostolici a Photio circumuenti & seducti. 566.d. Romam redeunt, & Papam de abrogata Octaua Synodo celant. 572.a
Legati falsi a Photio nominati, in Octauam Synodum introducti culpam fatentur. 430.a
Legati Orientalium Patriarcharum ob immaturum & inualidum de Bulgarica diœcesi iudicium acriter perstringuntur a Legatis Apostolicis. 438.d
Legati Patriarchæ Aquileiensis commendatio a Photio facta. 587.e

Legati

Legati Imperatorij Synodis interesse iubentur tumultus sedandi causa. 660.d
Legati Caroli Simplicis ad Henricum Germaniæ Regem verba quænam fuerint. 690.a
Legati Rhemensis Ecclesiæ pallium Hugoni Roma asferunt. 722.b
Legati Ottonis Regis a Danis trucidantur. 740.e. eorum mors a Rege vindicatur. ibid. alij eiusdem Romam directi ad inquirenda vitia Ioannis XII. quid sibi a Romanis narratum referant. 769.c
Legati Apostolici Constantinopoli in carcerem cur detrudantur. 805.b
Legatorum Apostolicorum machinatio in deiectionem Benedicti III. Papæ. 131.a.b
Legatus Photij ad Hadrianum Papam naufragio perijt. 418.d. & quare. ibid.
Legatio Michaelis Imp. ad Benedictum Papam cum muneribus. 136.c. alia Ignatij Patriarchæ ad eūdem pro confirmatione Actorum synodalium cōtra Gregorium Syracusanū. 137.a. alia Galliarū contra Carolum Caluum ad Ludouicum Regem Germaniæ. 150.e. alia Caroli Calui ad Pontificem, & Ludouicum Imp. de iniuria a fratre sibi illata. 161.a. alia Ludouici Regis Germaniæ purgatoria. ibid.b. alia ad Ludouicum Regem Episcoporum Galliæ. 169.d. & seqq. alia Photij ad Nicolaum Papam. 181.d. Michaelis ad eumdem. 182.b. alia Nicolai Papæ ad Constantinopolitanos. 186.c. pessime habita. 189.b. alia eius in Gallias. 283.a. alia Aduentij ad Nicolaum Papam. 305.a. alia Michaelis Imp. ad Nicolaum contumeliosa, & iniurijs referta. 309.c. alia Michaelis Regis Bulgarorum ad Nicolaum Papam. 320.a.e. alia Nicolai Papæ ad eumdem. ibid.c. digne excepta. 352.c. alia eiusdem ad Constantinopolitanos. ibid. alia Nicolai Papæ ad Constantinopolitanos. 322.e. alia Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaum Papā. 329.e alia Michaelis Bulgarorum Regis ad Sedem Apostolicam. 352.d. alia Ludouici Imp. ad Basilium Imp. pro matrimonio suæ filiæ cum eiusdem primogenito. 430.b. alia Regis Bulgarorum ad Constantinopolitanos. ibid.d. eius mittendæ quæ fuerit causa. 437.c.d. alia eiusdem ad Hadrianum Papam. 445.b. alia Hadriani Papæ ad Carolum Caluum. ibid.c. alia eiusdem ad eumdem & Ludouicum Germaniæ Regem. 452.a. alia Basilij Imperatoris ad Manichæos. 470.e. alia Theognosti ad Hadrianum Papam. 471.d. alia Basilij Imp. ad Ludouicum Imp. de nomine Imperatoris. 486.d. alia Synodi Duziacensis ad Hadrianum Papam. 492.e. alia Basilij Imp. ad Ludouicum Germaniæ Regem. 507.a. alia Ioannis VIII. ad eumdem. ibid.e. alia eiusdem ad Carolum Caluum. 512.b. alia eiusdem ad componendam Ecclesiam Constantinopolitanam. 532.b. alia Basilij Imp. ad Ioannem VIII. pro recipiendo Photio in communionem. 550.b. alia Patriarchæ Hierosolymitani pro eadem re. ibid. alia ipsius Photij ad eumdem idem petentis. ibid. alia Ioannis VIII. ad Athanasium Neapolitanum Episcopum. 578.e. alia eiusdem ad Carolum Crassum. 580.a. alia Adefonsi Magni ad Ioannem Papam. 581.a. alia duplex Aelfredi Angliæ Regis & quare. 586.e. alia eiusdem Romā eleemosynis. 621.e. aliæ Orientalium ad Stephanum Papam. 623.a. alia Formosi ad Constantinopolitanos. 628.d. alia Ordonij Hispaniæ Regis ad Ioannem Decimum. 687.d. alia Caroli Simplicis ad Henricum Germaniæ Regem & quare. 689.e. alia Constantini Imp. ad Berengarium Italiæ tyrannū. 735.e. alia fraudulenta Hugonis quondam Archiepiscopi Rhemensis ad Agapitum Papā. 736.d. alia Agapiti Papæ ad Gallos. 737.c. alia Brunonis Coloniensis Archiepiscopi ad Agapitum Papam pro pallio obtinendo. 744.b. alia Ioannis XII. ad Ottonem Regem de tyrannide intolerabili Berengarij. 756.a. alia eiusdem ad Ottonem Imp. 769.e. & seq. quid ab Imperatore responsi accipiat. 770.a. alia Ottonis Imp. ad eumdem excusatoriæ. ibid.e. alia Ioannis ad Ottonem. ibid.d. alia Ioannis XIII. ad Nicephorum Imp. & qua de causa. 793.d. alia Luitprandi Cremonensis ad Nicephorum Imp. miseriarum plena. 794.e. & seqq. alia Nicephori Imp. fraudulenta ad Ottonem Imperatorem. 811.b.c. alia Ioannis XV. in Angliam & quare. 863.b.c. alia Hugonis Francorum Regis ad Ioannem XV. & quare. 892.c
Legerense monasterium a S. Eulogio visitatur. 19.b. numerus & sanctitas monachorū in eo degentium. ibid.c
Leges Regno Italiæ a Lothario Imp. præscriptæ, earumq. transgressionis pœna. 49.d
Leges Imperatoriæ quando contra Ecclesiasticas personas adhibendæ aut non. 266.e
Lex Leonis Imp. de trigamia non permittenda. 651.d
Legio ciuitas Hispaniæ quando Regni sedes fieri cœperit. 685.e
Leidradus Bremensis chori præpositus a Clero populoq. Episcopus electus. 686.e. Vnni pro capellano vtitur. ibid. a Conrado Saxonum Rege spretus Episcopatum non obtinet, & quare. 687.a
Leo Ostiensis historicus citatus. 10.e. 15.e. 38.d. 55.b. 76.c. 326.d. 486.c. 503.b. 523.e. 570.e. 577.e. 598.e. erroris arguitur in recensenda serie Pontificū. 627.a. citatur. 666.b. 685.a. 702.c. 713.e. 827.b
Leo Episcopus pro Siconulpho apud monasterium Cassinense fidem interponit, & iurat. 11.c
Leo III. Sergium II. adhuc puerum ob illius generositatem ad se vocat. 12.b. ipsum contemplatur. ibid. cantu cum institui curat. ibid.c. gaudet ob illius in litteris profectum. ibid. accoluthum ordinat. ibid. vigesimo Pontificatus anno moritur. ibid. primus fundamenta ciuitatis nouæ in Vaticano exstruendæ iecit. 60.b
Leo ex Argyro Præfectus Manichæos immaniter tractat. 24.c. quot millia ex ijs vario suppliciorum genere trucidauerit. ibid.
Leo IIII. Papa succedit Sergio II. eodem die. 47.d. d. patria & parentes. ibid. plurimæ eius virtutes. ibid. & e. studiorum gratia in monasterium S. Martini a parentibus mittitur. ibid.e. a Gregorio IIII. ob virtutum eius famam a monasterio in Patriarchium transfertur. 48.a. subdiaconus consecratur. ibid. a Sergio sit presbyter, & tit. SS. Quatuor Coronatorum ornatur. ibid. Sergio nondum sepulto Pontifex creatur, & quare. ibid.b.c. Romani eius pedes osculantur. ibid.d. Lothario & Ludouico Impp. electionis Romani Pontificis confirmationem sibi vendicantibus se opponit, & obtinet vt secundum Canones fiat. ibid.e. & 49.a. Lothario & Ludouico Impp. scribit de pacto inito permissionis liberæ electionis Romani Pontificis. ibid. promittit se iura Imperialia a prædecessoribus constituta conseruaturum, & quomodo. ibid. alia ipsius ad eosdem epistola. ibid.b. obtinet vt suis Legibus Ro-

 mani

Universidad de Deusto
Biblioteca

mani viuant. ibid. c. restituit Ecclesiis Apostolorum, quæ Sarraceni ornamenta abstulerant, & quænam. 50.d.e. 51.a. & sequentibus. portas S. Petri argento nudatas a Sarracenis reuestit. 52.e. restaurat Ecclesiam S. Petri, & ædificia ipsi adiuncta. 52.b. Constitutionem facit de non permittendo ingredi tempore Missæ laicos in presbyterio. ibid.e. serpentem teterrimum, populum Romanum visu & flatu perimentem fugat orationibus. 54.a.b. vicum Saxonum conflagrantem crucis signo & precibus liberat. ibid.c.d. cœnaculum restaurat. ibid.e. Crucem auream ante Pontifices præferri solitam, furto vero sublatam, pulcherrimam reficit. ibid.e. & 55.a. Prudentio Episcopo Tricasino scribit de monasterio dedicando & reliquijs ab Vrbe missis. 55.b. 124.d. Ethelwulphum Anglorum Regem ad Limina Apostolorum peregrinantem excipit. 58.b. subdiaconum consecratum ordine absolut, Regni & vxoris sapiendæ causa. ibid. de cingendo mœnibus Vaticano deliberat, & quare. 59.e. 60.a. Lothario Imp. noua de extruenda ciuitate scribit, & auxilium petit. 60.a. lætatur ab Imperatore pecuniâ subministrari pro opere perficiendo. ibid.b. de celeritate ædificationis consultat. ibid.c. quo anno eam aggressus sit & absoluerit. ibid. audito Sarracenorum aduentu Vrbem præmunit. 64.a.b. muros collapsos restaurat. ibid. per muros discurrit, & opus urget. ibid. munitionem super Tyberim excitat. ibid.c. corpora Martyrum e cœmeterijs eruta ad custodiam Vrbis in Vrbem introducit. ibid.d.e. quænam illa fuerint. ibid. circum Ecclesiarum ornatum sumptuosus. 65.a. Titul. in suum exornat. ibid. dona diuersis Ecclesiis & ornamenta collata. ibid. b.c.d.e. de classe Christianorum in Ecclesiæ auxilium coacta certior factus quam caute agat. 66.c. Ostiam petit cum exercitu ad excipiendam classem auxiliarem. ibid. post oscula pedu exercitui Neapolitanorum communionem præbet. ibid.d. oratio eius super copias auxiliares, & benedictio. ibid.e. Lothario Imp. scribit de expeditione contra Sarracenos suscepta. 68.b. eiusdem ad exercitum Francorum epistola contra Sarracenos pugnare hortans. ibid.e. ad Nomenoium Cõmonitoriam misit. ibid.d Deo gratias agit pro absoluta noua ciuitate. 79.e. quanta cura in murorum constructionem incubuerit. 80.a. ciuitatem nouam a suo nomine Leoninam nuncupat. ibid. adhibitis cæremonijs dedicat. ibid. b. triplicem super ea orationem recitat. ibid.c.d. votiua munera populo erogat. ibid.e. coloniam e Corsica ducit in ciuitatem Portuensem. 81.a. Portum ciuitatem roborauit. ibid.e. Corsos possessionibus ditat & priuilegijs. ibid.d.e. aliarum ciuitatum muros & portas reficit. 82.a. munera Ecclesiæ B. Virginis in vico Sardorum offert. ibid.b. Ecclesiam B. Virginis in vico Saxonum a se constructam dotat. ibid.e. varia dona Ecclesiæ B. Petri cõfert. ibid.c.d.e. renuit Synodum Suessionensem approbare. 93.a. Concilium generale Romæ indicit. 99.b. quæ in eo tractauerit. ibid. e. & seq. eius de causa Anastasii Card. depositionis & excommunicationis integra relatio ad Legatos & Episcopos Imperatorum. 100. & seq. eiusdem in eumdem decretum. 101.c. subscribit condemnationi eiusdē. 102.d Centumcellensem ciuitatem a Sarracenis euersam, sed mutato loco restituit. 115.a. de eadem per visum admonetur, & Magistro militum præcipit. ibid.d. eamdem a suo nomine Leopolim nominat & dedicat. ibid.e. dona Ecclesiis ibidem constructis quænam contulerit. 116.a. Ludouicum Imp. cum furore Romam venientem humaniter excipit. 119.d. moritur. 120.a. eius sepultura, Ordinationes habitæ, & tempus Sedis. ibid. inter Sanctos relatus annua memoria celebratur. ibid.b. quam fuerit erga Martyres deuotus, & quæ diuersis Ecclesiis dona contulerit. ibid. & seqq. prædicando plures conuertit. 121.b. Octauam Assumptionis B. Virginis Mariæ celebrari primus instituit. ibid. venientibus ad festum munera erogauit. ibid. Legatos variarum prouinciarum excepit. 122.c.e. consultus a Britannis per epistolas, per epistolam eorum quæstionibus respondit. 123.a.b.c.d. capitula quæ ã. ibid. & seqq. eiusdem ad Vernonē Britanniæ Ducem fragmentū de Gislardo Nanneticæ Sedis inuasore. 124.c. aliarum eiusdem fragmenta epistolarum. ibid.e. 125.a.b eius homilia in Synodis diœcesanis ab Episcopis recitanda pulcherrimis præceptis referta. 125.b. & seqq. cur noluerit Acta Synodi Suessionensis confirmare. 337.b
Leo Silvæ candidæ Episcopus subscribit Concilio generali Romæ sub Leone IIII. habito. 102.d. cum Donato Ostiensi & Petro Cauensi Episcopis consecrat Hadrianum Papam. 393.b
Leo Balneoregis Episcopus. ibid.
Leo Alatrinæ Episcopus item. 103.b
Leo tit. S. Cæciliæ presbyter. ibid.
Leo presbyter vicem agens Stephani Episcopi Montefeltranæ. ibid.
Leo tit. S. Laurentij presb. ibid. c. Constantinopolim Legatus mittitur. 320.c. 322.c. in via iussu Imperatoris detinetur, & iniurijs afficitur. 253.a
Leo tit. S. Cyriaci presb. ibid.
Leo tit. SS. Quatuor Coronatorum presb. ibid.
Leo Acridanius Græcus Ecclesiam Romanam proscindens, quid a Leone Nono Papa audiat. 109.d
Leo Nonus Papa quid scribat de femina Constantinopoli Patriarcha. ibid. Constantinopolitanum Clerum negligentiæ sacrorum Canonum arguit. ibid.e
Leo Domesticus sacrarum largitionum Ignatio Patriarchæ duos dentes excutit. 163.d
Leo nepos Ioannis Patriarchæ philosophiæ dux & magister Constantinopoli. 180.d. vbi artes & scientias didicerit. ibid.e
Leo Creticus Patricius falsis testibus contra Ignatium Patriarcham producĩs præest. 197.c
Leo Michaelis Imp. Legatus Gestorum in conciliabulo Constantinopolitano lator ad Nicolaum Papam. 201.b. 206.d. 207.a. ab Vrbe dimittitur. 221.a
Leo presbyter S.R.E. Legatus Constantinopolim mittitur. 320.c
Leo Pitademes Photij affinis insulam, in qua Ignatius Patriarcha moratur, iussu Bardæ Cæsaris custodia munit. 375.a
Leo Consul publice confitetur se falso iurasse contra Ignatium Patriarcham. 429.d
Leo Episcopus Hadriani Papæ ad Carolum Caluum Legatus in Gallias quare dirigatur. 445.c. Carolo Caluo & Episcopis Galliæ commendatur. 447.a.e
Leo Basilij Imp. filius secundus Imp. a patre salutatur. 470.c. Martinacij filiam vxorem ducit. 569.e Santabarenum odio habet. ibid. eiusdem opera de vita periclitatur, & carceri includitur. ibid. & seq. a pfitaco deploratur. 607.c. senatus precibus a patre veniam obtinet & liberatur. ibid.d. mortuo patre

patre solus Imperij habenas corripit. 611.b. Photium e throno deponit, & in monasterium Armènorum relegat, & quare. ibid. Stephanum fratrem suum illi substituit. ibid. Orthodoxos omnes a Photio exactos reuocat. ibid. c. de impetranda per litteras Stephani fratris in Patriarchatu confirmatione cum Episcopis Orthodoxis consultat. ibid.d. eum Bulgaris bellum gesturus contra eosdem Turcas & Hunnos aduocat. 634.b. Nicolaum Mysticum Patriarcham quare e throno deponat. 651.b. quadrigamiam init. ibid. eius lex de trigamia non permittenda. ibid.d. templum erexit primæ vxori Theophanoni feminæ inter Sanctos relatæ. 652.d. in processione a stulto vecte percussus in vitæ discrimen adducitur. ibid. profluuio ventris ægrotans moritur. 672.a. quænam scripta reliquerit. ibid.b. & seq. stulte de rebus Ecclesiasticis leges ferre præsumpsit. ibid. Spiritum sanctum ex Filio procedere confessus est. ibid.c. eius epistola encyclica pulcherrima ad omnes Christifideles. 673.c. eiusdem præceptum de expiando aqua lustrali exercitu antequam ad prælium procedat. 676.d. templum extruxit in honorem SS. Lazari & Mariæ Magdalenæ sororis. ibid.e. Principes Italiæ quibus artibus a Sarracenorum amicitia distraxerit. 685.e
Leo Apocrisarius Legatus & nepos Ioannis VIII. ad Carolum Caluum Imp. & Imperatricem. 518.d. & quare. ibid. muneribus auctus Romam ab Imperatore dimittitur. 519.d. in via detinetur a Bosone Comite. 520.d. iussu Pontificis dimissus. ibid.e
Leo Episcopus Grauinensis in Concilio Pontigonensi orationem dat super ingredientes. 519.b.d
Leo Catacallos Photij cognatus excubiarum Drungarius Orthodoxos immanissime tractat. 545.e
Leo Episcopus Sabinensis subscribit Commonitorio Legatis Apostolicis misso pro recipiendo Photio. 564.c
Leo Episcopus Tarracinensis idem confirmat. ibid.
Leo diaconus Card. idem approbat. ibid.
Leo Theanensis Episcopus Ioanni VIII. dissuadet ne Landenulphum Capuanum ciuem laicum Episcopum creet. 570.e
Leodium a Northmannis incenditur. 584.e
Leo Tertius Papa a Photio male adducitur de processione Spiritus sancti. 588.c. cur non addiderit in clypeo symbolico, FILIOQVE. 595.b
Leo Abbas S. Vincentij Vuidonis Imp. vxorem parturientem in cellam sui monasterij recipit. 629.d
Leo diaconus Cardinalis perditissimus Stephani Septimi socius. 642.a. a Ioanne Papa Nono condemnatur. 660.c
Leo V. Papa creatur, & Benedicto IIII. subrogatur. 667.b. quot dies sederit. ibid. a Christophoro Sedis inuasore in carcerem detrusus. ibid.
Leo Papa VI. creatus & post in carcerem missus moritur. 703.e
Leo VII. Papa creatur. 710.c. S. Odonem Cluniacensem Abbatem e Gallijs euocat ad restituendam in Vrbe monasticam disciplinam. 711.d. pacis sequestrem facit inter Hugonem Regem & Albericum Principem. ibid.e. moritur. 718.d
Leo Apostolicæ Sedis Scriniarius scribit diploma Ioannis XII. de pallio S. Dunstano concesso. 758.d
Leo Isauricus Imp. Constitutionum Constantini Magni transgressor. 760.a
Leo Coroplates cum Nicephoro Imp. fratre suo Cyprum a Sarracenis recuperat. 761.e. frumentorum mercaturam exercet & mundum fame vexat. 793.c. Luitprandum Cremonensem agitat ob Imperatoris nomen Occidentalibus impositum. 795.b. Luitprando peierat. 802.a. vult Luitprandum pone Imperatorem nudo capite equitare. ibid.b. minacissimas ad Ioannem XIII. litteras quare dederit. 807.b
Leo Protoscriniarius Ioannis XIII. ad Ottonem Imp. Legatus, & quare. 769.e. & seq.
Leo Velitrensis Episcopus interest iuramento Romanorum Ottoni Imp. facto de libera Pontificis electione. 771.d
Leo alius. ibid.e
Leo de Carmizuli nobilis Romanus præsens in conuentu Romanorum, Ottoni Imp. iuramento electionem Pontificis promittentium. 772.a
Leo S. Romanæ Ecclesiæ Protoscriniarius in Ioannis XII. locum Pontifex subrogatur. 774.e. ex laico contra Pontificum decreta ad Pontificatū ascendit. 775.a. illegitime sedisse ex pluribus comprobatur. ibid. & seqq. fugit. 779.b. in Synodo a Ioanne XII. congregata deponitur. ibid.d. damnatur. 780.e. auxilio Ottonis Imp. in sedem restituitur. 783.a. ferulam depositionis spontaneæ signum a Benedicto V. acceptam confringit & populo ostendit. ibid.c. eius qualis Constitutio circumferatur. ibid.e. 784.d. moritur. 789.d
Leo Card. presb. tit. S. Balbinæ præsens est in Concilio Rom. a Ioanne XII. contra Leonem pseudopontificem congregato. 780.b
Leo Cardinalis tit. Hierusalem fingitur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. pseudopapæ, qua patrimonium Rom. Ecclesiæ Imperio restituit. 783.d
Leo ciuis Romanus de via Salaria idem approbasse asseritur. ibid.
Leo Kitonita. 809.e. obiurgat Michaelem Strategum quod Luitprandum Legatum moretur. ibid.
Leo Cassinensis monachus Archiepiscopus Capuanus. 810.d
Leo Domesticus vir litteratissimus S. Nilum accedit. 832.a. ob cucullam monachalem ludibrio habitam a S. Nilo reprehensus capitis statim dolore capitur. 833.a. ex prædictione S. Nili non potuit habere monachum cui peccata confiteretur. ibid. moritur. ibidem.
Leo Viceepiscopus Treuirensis nomine Ioannis XV. legatione apud Anglos fungitur. 863.e
Leo Psalmorum amicus Abbas pijssimus in monasterio S. Bonifacij Romæ moratur. 864.c
Leo Abbas Nonantulanus post reditum a sacratissimo Saluatoris sepulchro paupertatis studiosissimus. ibid. eius humilitas. ibid.d
Leo Abbas monasterij sancti Bonifacij quam docte Gerbertum Rhemensem confutauerit. 878.c. legatione fungitur ad Hugonem Galliæ Regem. 893.a
Leo presb. Card. S. Nerei approbat decretum Ioannis XV. de canonizatione S. Vdalrici Augustani Episcopi. 890.e
Leo presb. Card. S. Sixti eidem subscribit. ibid.
Leoni laico S. Gregorij iussu mors prædicitur. 135.c. moritur. ibid.d
S. Leonis Papæ capitulum de iure vnicuique Metropolitano debito conseruando explicatur. 260.c. reprehendit Anastasium Thessalonicensem Archiepiscopum, quod non expectauerit in maioribus negotijs

Universidad de Deusto
Biblioteca

gotijs auctoritatem Sedis Romanæ. 288.a. eius præclara laus. 417.a. citatur. 552.b. a Photio male exponitur. 588.b. quid ad Turibium Asturicensem Episcopum de processione Spiritus sancti scripserit. 594.e
S. Leonis Papæ brachium Salomoni Britanniæ Principi ab Hadriano Papa transmittitur. 450.e
Leonina ciuitas a Leone IIII. ædificata, & nuncupata quando absoluta. 80.e
Leopolis ciuitas, quæ alias Centumcellæ, a Leone ædificata. 115.e. dedicatur. ibid.
Leocritia Gentilibus nata parentibus, ab Eulogio cõuersa martyrio Cordubæ coronatur. 164.e. 166.b. in basilica S. Geneſii ſepelitur. ibid. Ouetum transfertur. 599.b
Leodoinus Mutinensis Episcopus subscribit electioni Caroli Calui Imperatoris. 517.a
Leontius diaconus Concilio generali Romæ habito sub Leone IIII. subscribit. 103.c
Leontius quidam a Photio mendaciter Alexandrini Patriarchæ Apocrisarius assertus publica Synodo negat. 430.a
Leopardus Episcopus Anconitanus ab Hadriano Papa in Bulgariam mittitur. 445.b
Leouigildus Eliberitanus monachus martyr Cordubensis. 83.c
Leprosus miraculose sanatur a S. Martino, & non Germano. 99.a
Lesleuma locus Ecclesiæ Rhemensi auctoritate Sedis Apostolicæ redditus. 633.d
Letholdus Catalaunensis Episcopus subscribit Synodo prouinciali sub Herueo Rhemorum Archiepiscopo Trosleij habitæ. 671.b
Leubina Gisundonis vxor Martyrum cultui in Hispania deditissima. 701.a
Leudo diaconus Rhotaldi Suessionensis Episcopi ab eodem pro colloquio ad Carolum Caluum dirigitur. 264.d. Legatus eiusdem Caroli ad Nicolaum Papam redit. 293.c
Leuitas Græcorum fugillatur ob transgressiones Canonum. 475.a
Leutardus rusticus dæmonis fallacia sit Iconomachus & hæreticus. 930.b.c. desperatione adductus in puteum se præcipitat. ibid.e
Leuthertus Episcopus Capitulorum pacis inter Reges Francorum stabilitæ perlustrator. 190.d
Leutfridus Lotharij Regis auunculus. 227.d
Leuthericus Archiepiscopus Gerberto monacho præceptore vsus est. 873.c
Leuthulphus laicus cognoscit Capitula pacis confirmatæ inter Reges Francorum. 190.d
S. Leutius martyr. 131.c
Liasdagus primus Ripensis Episcopus ab Adaldago Hamburgensi Archiepiscopo consecratur. 741.a
Libelli pœnitentium in Oticiana Synodo Legatis Apostolicis porrecti furto subducuntur iussu Basilij Imperatoris, & quare. 441.e. & seq. restituuntur. 442.e
Libellus Hincmari Rhemensis in Conc. Suess. conscriptus. 89.d. alius Theognosti de miserijs Ignaty Patriarchæ Romam delatus, & Nicolao Papæ oblatus. 204.a. alius de Gestis a Synodo Metensi ad Nicolaum Papam missus, multa absurda continet, & Papam offendit. 246.c. alius supplex querelarum Rhotaldi Suessionensis Episcopi aduersus Synodum Siluanectensem. 263.a. & seqq. plenus querelis. ibid. alius Hadriani Papæ pro recipiendis lapsis Constantinopolim missus a Legatis legi iubetur. 421.d. a Nicolao Papa primum fuit excogitatus. 422.d. Synodo approbatus fuit. 422.e. alius precum Caroli Calui, quis, & qualis. 461.e. alius Hincmari Lauaunensis Episcopi proclamatorius ad Ioannem Papam. 538.a. alius Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi de sua spontanea depositione Synodo porrigitur. 882.b
Liber Euangeliorum a Russis in fornacem proiectus, & illæsus conseruatus eosdem ad Christum conuertit. 608.e. & seq.
Liber vitam S. Martini continens miraculose sub impluuio apertus relictus a pluuia non madefit. 715.d
Libri duo Photy inter ipsius scripta reperti quæ continuerint. 379.d. solemniter in Synodo combusti. 380.a
Libentius Hamburgensis Archiepiscopus a Ioanne XV. pallium accipit. 860.a. laudatur a diuersis virtutibus. ibid.
S. Liberalis a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem trãslatus. 65.a
Liberalitas Nicolai Papæ in pauperes. 268.e. alia ingens Hadriani Papæ. 391.d. alia Stephani VI. Papæ in pauperes. 600.e. alia eiusdem. 625.a. alia Adelberti Fragensis Episcopi. 851.b
Licinius Sanctorum maximus persecutor. 545.e
Licus Germaniæ fluuius. 749.b
Lidac Episcopus Ribuensis adest in Synodo Ingelheimensi. 738.c
Lidorius primus Turonensium Episcopus. 495.c. 502.a
Ligeris fluuius Galliæ. 96.b.e. vbi situs. ibid.e. sua inundatione Northmannos Turono auertit. 97.d
Liliosa martyr Cordubensis. 83.b
Limina Apostolorũ antiquitus culta, & osculis Christianorum honorata. 17.a. eadem quanta deuotione visitent Angli. 693.c. item S. Vdalricus postea Augustanus Episcopus. 696.e
Lintbertus primus Abbas Hirsaugiensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ præsens fuit. 61.a
Lintbuardus Vercellensis Episcopus apud Carolum Crassum Imp. pro ditanda Tungrensi Ecclesia intercedit. 579.c
Lioptacus Ribuensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.b
Lis inter Dolensem & Turonensem Episcopos vnde originem habuerit, & vter vicerit. 176.a. & seq. alia inter Colonienſem & Hamburgensem Archiepiscopos quænam. 606.a. in Synodo Triburiensi adiudicatur Colonienſi. 639.a
Litteræ diuersorum, vide Epistola.
Litteræ fictæ de Ebbonis restitutione. 91.d. aliæ falsæ Hugonis quondam Archiepiscopi Rhemensis. 736.d. 738.e. aliæ Alberti Imp. de auctore translationis Imperij ad Germanos quid sentiant. 911.a. & seqq.
Litterarum Apostolicarum contemptus quantum crimen. 69.c
Litterarum Sclauonicarum inuentor Constantinus philosophus. 577.a
Liudo Archidiaconus Laudunensis ad Vulfadum ægrotantem e Conc. Suessionensi mittitur. 89.a.b.e
Liudo Augustodunensis Episcopus Synodo Treccnsi interest. 358.d
Liudulphus Ottonis Primi Regis Legatus in Synodo Treuirensi Hugonem Franciæ Comitem excommunicari petit. 740.a. Marinum Apostolicæ Sedis Legatum cur in Saxoniam secum ad Regem ducat. ibid.b
Liupen approbat diploma Ottonis Imp. de prisco Rom. Ecclesiæ patrimonio restituto. 766.d
Loca litterarum Apostolicarum Nicolai Papæ falsata a Photio quæ fuerint. 199.e. & seq.
Loca epistolæ Ioannis Papæ ad Basilium & filium Impp. a Photio corrupta ostenduntur. 551.e. & seq.
Locus de Indictione correctus. 119.a. alius Habacuc de denso luto explicatus. 139.c. alius epistolæ Ioannis Papæ ad Basilium Imperatorem de visitanda a Legatis Bulgaria corruptus schismaticorum malitia. 533.c
Locus sepulturæ S. Hunegundis diuina reuelatione reperitur. 735.c
Locus & mos, vbi, & quo debeat eligi Imperator. 916.c
Locustarum ingens copia segetes Populi Romani depascit. 600.a. sextarijs Stephano Papæ vendũtur. 601.a. ab eodem aqua benedicta extinguuntur. ibid.b
Locustis & bruchis Græci milites cur a Ludouico Imp. comparentur. 490.e
Longobardi cum Francis & Beneuentanis se coniungunt. 16.b. Romam multitudine circumdant. ibid. fata obtorum. ibid. opem Ludouici Imperatoris cõtra Sarracenos implorant. 326.e
Longobardus Vuidonis Spoletini Marchionis minister vassallos Romanæ Ecclesiæ manibus truncat. 580.b
Lotharius Imperator legationibus pacis fratres conuenit. 3.d. Regnum sibi restitui supplicat. ibid. Drogonem Metensem Episcopum cum Ludouico filio, & magno exercitu Romam mittit. 13.c. & quare. ibid. pro restitutione Cellæ S. Iudoci a Lupo Ferrariensi rogatur. 41.b. eius tempore cœpit abusus res Ecclesiasticas laicis dandi. ibid.c. offensus electione Hincmari Rhemensis Archiepiscopi, Sergio Papæ scribit. 44.c. obtinet diplomata a Papa de renouanda Ebbonis causa. ibid.d. arroganti sibi confirmationẽ electi Pontificis Leo IIII. se opponit, & vt canonice fiat obtinet. 48.c. 49.a. eius rescriptum, quo Romanos suis legibus viuere permittit. ibid.c.d. gaudet de consilio Leonis IIII. nouam vrbem in Vaticano excitare volentis, & ad perficiendum hortatur. 60.b. cum fratribus pecuniam mittit ad opus cœptum persequendum. ibid. Placitum habet in villa Theodonis. ibid.d. pallium Hincmaro Rhemensi impetrat. 68.c. Carolo Caluo fratri contra Northmannos auxilium ferens, infecto negotio redit. 73.a. reliquias S. Hermetis in Gallias mittit, & vbi. 76.e. Ebbonem Rhemensem Archiepiscopum restituit. 87.e. Legatos & Episcopos ad Concilium generale Romam mittit. 99.b. condemnationi Anastasij Card. subscripsit. 102.d. diuiso inter filios Regno & relicto Imperio habitum monachalem in Pruniacensi monasterio susçipit. 134.a. moritur. ibid. laudatus fuit de erectione scholarum. 180.b. quomodo patrem persecutus sit. 355.d
Lotharius Rex Lotharij Imp. filius cum patruis conuentum celebrat in Rheni insula. 169.e. alium apud Confluentes. 190.d. & seq. eidem se consentire pronuntiat lingua Teutonica. 193.c. cum patruo Ludouico Rege ad Nicolaum Papam scribit conquerendo de Carolo Caluo, fœdus initum non seruante. ibid.d. nouam excitat tragœdiam. 225.b. Vualdradem feminam in vxorem ducere conatur. ibid. de repudianda Theutperga legitima vxore consilium capiat. ibid.c. 226.b. incontinentem se profitetur. ibid. apud Nicolaum accusatur. 229.a.d. intercedente Ludouico Rege Carolo Caluo reconciliatur. 230.b. accipit pacis condiciones a patruo missas per Episcopos. ibid.c. Sedem Apostolicam appellat, & Legatos in Franciam dirigi petit. 233.b. & quare. ibid. pessime apud Nicolaum Papam audit de repudiata prima vxore. 235.a.b. excommunicatione mulctari nisi resipiscat, iubetur. ibid. libellis proclamationis in Synodo Aquisgranensi pro repudio Theutpergæ Reginæ offert. 245.c. incontinentem se fatetur. ibid. timet Episcopos suos ad Synodum Romæ indictam mittere. 273.a. quomodo Romam venire permittatur a Nicolao. 274.e
Respondet eiusdem litteris ad se datis, membratim. 277.d. maiestatem Nicolai Pontificis extimescit. 278.b. accusationem de corruptis Legatis a se Apostolicis diluit. ibid.c. moleste fert suos Legatos Romæ damnatos, & Carolo Caluo nimium credi. 279.a.c. studium eius, & obseruantia erga Sedem Apostolicam. ibid.b. Theutgaudi & Guntharij damnationem deplorat. ibid.e. audita Guntharij contumacia eamdem abominatur, & ab eius communione abstinet. ibid. & 280.a. Theutgaudum obedientem commendat. ibid. de Engeltrude vagabunda se excusat, & e suo Regno ejectam significat. ibid.b. Suffraganeos Colonienses & Treuirenses immunes a damnatione asserit. ibid. ab Arsenio Sedis Apostolicæ Legato certis propositis condicionibus constringitur. 305.d. Theutpergam repudiatam in matrimonium recipit, adiunctio fidelitatis iuramento. ibid. auxilio venit Imperatori Ludouico expeditionem in Sarracenos facienti. 326.e. audito de Vualdradæ excommunicatione per litteras Aduentij Nicolaum placare nititur. 329.b.c. obedit Papæ iussionibus. 330.d. apologeticam ad eumdem scribit. 331.d
Regni iacturam metuens subobscuras videtur minas iactare. 332.e. Pontifici Romano se subditum profitetur. ibid. quos falsorum accusatorum nomine intelligat. 333.b. Theutpergam Reginam pessime tractat. 384.b. cogit eam scribere ad Nicolaũ Papam se sponte Vualdradæ cedere. ibid. astute conatur excommunicationem euadere. 385.e. Ecclesiæ Romanæ subsidium offert contra paganos. 386.c. a Carolo Caluo resipiscere admonetur. 387.a. peccata peccatis addit. ibid.d. audito Nicolai Papæ obitu per litteras ab Hadriano facultatem sibi dari petit Romam veniendi. 393.e. variæ postulationes eius. 395.a. exprobratur, & admonetur de corrigendis delictis duobus grauissimis. ibid.d. ab eodem excommunicatio ipsi intentatur. 396.c quibus condicionibus ab Hadriano Papa permittatur Romam accedere. 397.a. Romam venit. 412.c. scisçitatus de obedientia Nicolai Papæ iussionibus exhibita, omnia se executum respondet. ibid. ad sacram communionem cum contestatione inuitatur, & quomodo. ibid.e. ad illam impura mente accedens, & Roma discedens ægrotat, & Placentiam perueniens moritur. ibid.e. & 413.a. eius sepultura. ibid.c
Lotharius filius Hugonis Regis Italiæ in Regnum receptus. 732.d. & quomodo. ibid. Berengario Italiæ tyranno commendatur a Constantino VIII. Imp.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imp. 735.*c. veneno moritur.* 742.*a*
Lotharius Ludouici Francorum Regis filius puer patri in Regno succedit. 745.*d. eius obitus.* 856.*c*
Luceria Apuliæ ciuitas. 327.*a*
Lucerna Cleanthis. 285.*c*
Lucidus Cammensis Episcopus adest in conuentu Romanorum Ottoni Imp. iuramento promittentium idoneam Pontificis electionem. 771.*d*
Lucidus Italus vir doctissimus ad prædicandum verbum Dei in Vuandaliam a Ioanne XIII. ablegatur. 790.*d*
Lucius Ficulenus Episcopus monasterij S. Gregorij ad Cliuum Scauri præfectus. 135.*b. de sua morte fit certus. ibid.c. ægrotat. ibid. moritur, & resuscitatur.* 136.*a. secundo moritur.* *ibid.*
S. Lucius Papa in raptores bonorum Ecclesiæ quam pœnam statuat. 140.*b*
Lucius ob translatum corpus S. Germani. 27.*d. alius ciuium Turonensium de subuerso a Northmannis maiori monasterio.* 97.*e.*98.*a*
Luderius Episcopus Bremensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ interfuit. 61.*a*
Ludouicus Rex cum fratre Carolo Caluo Lothario Imp. Regnum restituit. 3.*d. Deum laudat quod Lotharius resipiscat. ibid. ad Episcopos & sacerdotes se refert.* 4.*a. iubet Synodum Moguntiæ celebrari.* 55.*d. pro eius anima quotnam Missas dici Patres in ea constituerint, & Psalteria recitari.* 56.*c. Comitia celebrat Moguntiæ.* 60.*d. Legatos diuersorum audit, & absoluit. ibid. subditos Rabani contra eumdem conspirantes, & conuictos cū Archiepiscopo reconciliat. ibid. Legatos dirigit ad fratrem Lotharium Imp. pro Gisleberto quodam. ibid. Gothescalcum hæreticum ad Rhemensem Archiepiscopum remittit.* *e. a Bohemis prælio vincitur, & fugatur.* 75.*d. Caroli Calui Regnum ingreditur, multatus per Legatos Galliarum, & quare.* 151.*a. Concilium ibidem indicit. ibid. suspectus habetur ab Episcopis Regni Caroli. ibid. in Attiniaco palatio moratur. ibid.b. monetur ab illis de memoria mortis suæ.* 152.*c. de extremo Iudicio.* 153.*a. accusatur de malis ab exercitu suo perpetratis. ibid. b. de Regis officio admonetur.* 154.*a. b. c. exemplo Caroli Martelli tritaui sui exterretur. ibid.d. varijs doctrinis instruitur.* 156. *b. quæ vitare moneatur. ibid. d. comparato exercitu aduersum fratrem contendit.* 161.*a. rebellione exorta in Regnum redire cogitur. ibid. a fratre apud Pontificem & Imperatorem accusatus legatione se purgat. ibid. b. petit cum Legatis Episcoporum pacem componere.* 166.*c. pœnitentiam sibi pro delictis in Regno Caroli admissis iniungi quamcumque postulat. ibid. veniam coram Legatis præsens poscit.* 169.*b. nihil sine Episcoporum consilio vult agere. ibid. d. cum fratre & nepotibus publicum conuentum celebrat. ibid. e. Confluentiæ cum fratre & nepotibus pacem init.* 190.*b. iuramentum edit pacis conseruandæ.* *ibid.*
Admonitio eius de suo ad Synodum Confluentanam accessu. 192.*c. de fœdere a Carolo Caluo rupto ad Nicolaum Papam cum Lothario nepote scribit.* 193.*d. & seq. plurimum laborat in reconciliando Lothario nepote Carolo Caluo fratri.* 230. *b. Concilium ad Sablonarias cogit, & quare. ibid. Contestationem Caroli fratris aduersum Lotharium nepotem accipit. ibid. d. Synodum aduersus eundem Romæ celebrādam impedire omnino conatur.* 274.*c. eximie Arsenium Legatum Apostolicum suscipit.* 305.*c. ægrotat.* 450.*a. thesauros suos monasterijs & pauperibus distribuit. ibid. conualescit. ibid.b. a Carolo Caluo in partem Regni Lotharij nepotis defuncti accipitur.* 451.*e. laudatur ab Hadriano Papa.* 455.*c. ob datum Ecclesiæ Colonienſi Episcopū absque Sedis Apostolicæ consensu ab eodem arguitur. ibid. e. Synodum Coloniæ celebrari curat, & quare.* 463.*c. Legatos Basilij Imp. cum muneribus Ratisbonæ excipit.* 507.*a. Placitum indicit Francofurdiæ.* 508.*c. de Caroli filij sui afflictione a diabolo illata luget, & alterum filium ad pœnitentiam adhortatur. ibid. d. Ludouicum Pium patrem suum per visionem discit Purgatorio detineri.* 509.*a. orationes indicit per totum Regnum pro patris anima. ibid. Caroli Calui Regnum absentis quare inuadat.* 511.*c. e. moritur.* 519.*d*
Ludouicus filius Lotharij Imp. postea Imperator, a patre Rex Italiæ factus. 13.*c. cum exercitu a patre Romam mittitur. ibid. & quare. ibid. coronatur a Sergio. ibid. &* 14.*e. salutatur Imperator, & Augustus. ibid. prauis consilijs seducitur. ibid. d. Romam vi occupare constituit. ibid. quorum illud consilium fuerit. ibid. agrum Bononiensem vastat. ibid. cædibus omnia replet. ibid. ad pontem Capellæ peruenit. ibid. e. cum suo exercitu subitanea tempestate circumdatur. ibid. fulminis ictu aliquot perdit. ibid. animi ferocitatem non deponit. ibid. ad Vrbem atrociter & velociter properat. ibid. occurrunt ipsi Romanorum proceres. ibid. hymnis excipitur. ibid. laudatur. ibid. suscipitur more Imperatorum & Regum.* 14.*a. Cruces sibi obuiam mitti gaudet. ibid. ad B. Petri accelerat. ibid. expectatur die Pentecostes a Sergio & Clero in gradibus aulæ Apostolicæ. ibid. ad Pontificem aduolat. ibid. recipitur a Pontifice. ibid. b. mutuo se complectuntur. ibid. dexteram eius tenet. ibid. ad Ecclesiam cum Pontifice contendit. ibid. excluditur ab Ecclesia. ibid. c. pacifice se Romam venisse dicit. ibid. ingreditur cum Pontifice in Ecclesiam. ibid. ad Confessionem B. Petri tendit. ibid. in genua procidit. ibid. d. accepta a Papa benedictione reuertitur. ibid. hostili animo Romam venisse vnde colligatur. ibid. Rex Longobardorum vngitur. ibid. e. quando Imperator factus sit.* 16.*a. Siconulphum Ducem Beneuentanorum Romæ suscipit. ibid. b. postulata concedit. ibid. Papiam reuertitur. ibid. c. vindicanti sibi confirmationem Pontificis electi resistit Leo IIII. & vt canonice fiat, cuincit.* 48.*c.* 49.*a. quamdiu in animo ipsi insederit cupiditas Ecclesiæ Romanæ dominādi.* 50.*c*
Bassacio supplicante in Italiam venit, & Beneuentum a Sarracenis liberat. 76.*c. d. Radelchim captiuum accipit. ibid. Sarracenos Beneuentanis traditos iugulari iubet. ibid. prouinciam Beneuentanam inter Radelchim & Siconulphū diuidit. ibid. in Franciam reuertitur. ibid. Legatos & Episcopos ad Concilium generale Romam mittit.* 99.*b. c. & seq. Concilium Ticini indicit, & qua de causa.* 119.*a. quæ in eo præloquatur. ibid. Romam properat, & quare. ibid. d. iudicium habet in causa Gratiani militum Magistri apud se accusati. ibid. c. cognita causa eidem accusatorem falsum puniendum tradit.* 120.*a. pro eodem apud Gratianū intercedit. ibid. Ticinum redit. ibid. Anastasium schismaticum, & cōdemnatum pessimo exemplo in Sedem Romanam intrudit.* 130.*a. audita morte Benedicti Papæ Romam redit.* 148.*a. interest Nicolai Papæ coronationi. ibid. b. post epulum cum Pontifice celebratum discedit. ibid. c. extra Vrbem positus a Pontifice conuenitur. ibid. in occursum eius pedes venit, & equum fræno ducit. ibid. redeuntem in Vrbem muneribus cumulat, & pedestris equum Pontificis secundo ducit. ibid. d. post data oscula iter prosequitur. ibid. Item Bremensis & Hamburgensis Ecclesiæ ad Pontificē remittit.* 149.*b Ludouicum patruum Germaniæ Regem per litteras admonet, vt a Caroli Calui Regno abstineat.* 161.*b. Legatos suos cum Ioanne Archiepiscopo Rauennate Romam mittit defensionis causa.* 215.*e. secundo ad se confugientem iubet Pontifici Nicolao humiliari.* 216.*c. eius pulcherrimum, & pyssimū dictum. ibid. munera mittit ad basilicam Apostolorum.* 245.*b. ab Archiepiscopis Colonienſi & Treuirensi contra Nicolaum Papam inflammatus Romam venit, & pro ijsdem cum eo contendit.* 248.*c. frustra eorum absolutionem procurare se cernens Beneuentum redit. ibid. d. exercitum fratre Lothario auxiliante aduersum Sarracenos ducens, eosdem vincit.* 326.*c. rursus in Italiam venit a Longobardis contra Sarracenos euocatus. ibid. e. in montem Cassinum veniens a Berthario Abbate honorifice suscipitur.* *ibid.*
Monasterium superius perlustrans priuilegia ab antecessoribus eidem data confirmat. 327.*a. munera ibidem distribuens monachis se commendat. ibid. Capuam capit & delet. ibid. Beneuentum ingreditur. ibid. cum Sarracenis congressus primo victus postremo victor euadit, & castra eorum occupat. ibid. Materam munitissimam Sarracenorum ciuitatem capit & delet. ibid. b. Beneuentum redit. ibid. Barim capit. ibid.* 486.*b. Seodam Sarracenorū Principem cum omnibus suis iubet trucidari. ibid. corpus S. Germani in Gallias detulit. ibid. c. muneribus ab Imperatore Græcorum Michaele honoratur, & quare.* 376.*c. gaudet de electione Hadriani Papæ.* 392.*e. Legationem dirigit ad Basilium Imp. pro ineundo inter suam filiam & eius filium matrimonio.* 430.*b. pro recuperando Lotharij fratris Regno, a Carolo Caluo occupato apud Hadrianum Papam agit.* 445.*c. laudatur ab eodem.* 446. *a.* 453.*a. Romam venit & Rex Francorum ab Hadriano coronatur.* 486.*b. Beneuentum redit. ibidem.*
A Basilio Græcorum Imperatore ob assumptum nomen Imperatorium reprehenditur. ibid. d. & seq. quam prudenter & acriter eidem respondeat. 487. *c. & seqq. eumdem mendacij arguit.* 488.*d. e. de voce Riga, reprehendit.* 490.*b. bellicositatem Francorum commemorando Græcorum ignauiam fugillat. ibid. c. Slauos sibi confœderatos a Niceta Patricio spoliatos conqueritur.* 491.*b. Neapolitanis excidium minatur, nisi fœdus cum Sarracenis dissoluant.* 492.*a. eius consilium de Sarracenorum bello. ibid. d. ab Adelgiso Beneuentano, & Sangda Sarracenorum Duce per proditionem capitur.* 503. *b. cur a Deo capi permissus sit. ibid. quibus conditionibus dimissus sit. ibid. pro S. Athanasio Episcopo Neapolitano solicitat.* 504.*e. Romam venit & de Adelgisi in se iniurijs conqueritur.* 507.*b. moritur.* 510.*b. eius sepultura & epitaphium. ibid.*
Ludouicus Abbas intimus Caroli Calui. 42.*d*
Ludouicus Cordubensis martyr. 134.*d*
Ludouicus Pius Imp. quomodo a filijs e Regno expulsus sit. 355.*d. quo tempore mortuus sit.* 356.*c. filio noctu apparens indicat se in Purgatorio detineri, & ab eo liberari petit.* 509.*a. pro quibus peccatis tamdiu in Purgatorio detentus fuerit.* *ibid.b*
Ludouicus Balbus Caroli Calui filius patri in Imperium succedit. 528.*a. ab Hincmaro Rhemensi de gubernanda bene Republica per plures epistolas docetur. ibid. & seq. ab eodem Rex vnctus fuit. ibid. Hugonem Lotharij Regis filium apud Episcopos de vastatione sui Regni accusat.* 530.*d. vt Ecclesiæ Romanæ succurrat a Pontifice præsente rogatur.* 537.*d. eumdem per Bosonem Comitem Romam reducit. ibid. e. a Ioanne Papa coronatur.* 541.*b. moritur.* 549.*d*
Ludouicus Rex Ludouici Balbi Imp. filius. 549.*d. ab Hincmaro Rhemensi de Regno bene administrando docetur.* *ibid.*
Ludouicus Ludouici Germaniæ Regis filius a Carolo Caluo bello petitus, post multas preces eumdem viriliter fugat. 519.*e.* 520.*a. quo spectaculo eumdem confuderit.* 520.*a. diuinitus victoriā obtinet. ibid. c a Ioanne Papa litteras de Imperio illi dando accipit.* 550.*a. moritur.* 583.*c*
Ludouicus Ignauus Carolomanni Germaniæ Regis filius patri in Regno succedit. 606.*c. vnde, Ignaui, cognomentum adeptus sit. ibid. moritur.* 683.*a*
Ludouicus IV. Bosonis Comitis filius fugato Berengario Romam contendit, & Imperator coronatur. 650.*e. ab eodem captus oculis & Imperio priuatur.* 658.*c*
Ludouicus Caroli Simplicis filius ex Anglia ad suscipiendam Regni coronam in Gallias reuocatur. 710.*b. ob dissidium Hugonis & Artaldi Rhemensium Episcoporum valde turbatur.* 736.*b. eius Regnum factione Hugonis Principis tumultibus inquietatur.* 737.*c. in Synodo Ingelheimensi quid contra Hugonem Ducem conqueratur.* 738.*c. moritur.* 745.*d*
Ludouicus Lotharij Francorum Regis filius patri in Regno succedit. 856.*c. Hugoni Franciæ Duci a patre commendatus. ibid. moritur, vltimus Carolinæ familiæ.* 857.*e*
Ludouicus Palatinus Rheni Comes, Imperij Electior luculenter suis litteris diplomalibus fatetur & probat translationem Imperij Romani ad Germanos factam per solum Romanum Pontificem. 910.*a. & seq. pulchram inducit Pontificis & Imperatoris in Ecclesia militante comparationem & potestate. ibid. confirmat tamquam Elector patrimonium antiquum Romanæ Ecclesiæ.* *ibid. & seq.*
Luido Eduorum Episcopus affuit Concilio secundo Suessionensi. 345.*a*
Luitbertus Archiepiscopus Moguntinus eidem interfuit. *ibid.*
Luitfridus laicus inspicit Capitula pacis inter Reges Francorum celebratæ. 190.*d*
Luitfridus Comes approbat electionem Caroli Calui Imp. 517.*b*
Luithardus Episcopus Papiensis cum suo populo renuit Ioannem Archiepiscopum Rauennatem tecto recipere. 216.*b*
Luitharius laicus considerat Capitula pacis initæ inter Reges Francorum. 190.*d*
Luitharius Mindensis Episcopus interest Synodo Confluentanæ. 681.*d*
Luitolphus Augustanus Episcopus procurat S. Vdalrici

Universidad de Deusto
Biblioteca

rici canonizationem in Synodo Lateranensi.890.a. libellum de vita & miraculis S. Vdalrici Ioanni Papæ XV. porrigit. ibid.
Luithulphus Ottonis Saxoniæ Regis filius contra patrem coniurat. 743.d. exercitum contra eumdem duxit. 745.c. intercessione S. Vdalrici cum patre pacem init. ibid.d. moritur. 754.a
Luitprandus historicus. 380.c. in Arnulphum Regem amare exclamat. 922.e. citatur. 627.e.639.d memoria lapsus conuincitur ab Auctore. 640.c. 667.c. citatur. 645.c. ibid.d. 668.c. 671.d. 681.a. 695.e. 705.e. 716.d. 735.e. legationem obit nomine Berengarij Italiæ tyranni ad Constantinum Imperatorem. 736.a. citatur. 761.b. 763.e. vtrũ auctor sit librorum post sextum adiectorum. 768.d. ab Ottone Imp. ad Ioannem XII. mittitur. 770.c. interest conuentui Romanorum Ottoni Imperatori iurantium libertatem creandi Papam. 771.c. Ottonis Imp. in Synodo contra Ioannem XII. conuocata interpres. 773.a. citatur. 778.e. quando legationem Constantinopoli obiuerit. 793.c. quam plena miserijs fuerit propter factium Græcorũ. 794.a. & seqq. Nicephorum pulchre describit. 795.c. eidem Ecclesiæ Rom. neglectũ exprobrat. ibid.e. processionem sordidam eiusdem refert. 796.e. ab eodem ad conuiuium vocatus contempte habetur. 797.b. ægrotat. ibid.e. Leoni Coroplati scribit. 798.a. quãtopere spretus sit a Nicephoro. ibid. 799.a. interpretatur Hippolyti Scilicnsis vaticinium. 803.b. Nicephorum onagro comparat. ibid.d
Pretio ad viuificum lignum adorandum admittitur. 805.c. clanculum a Græcis nonnullis consolatur. ibid. carcerem cur timeat. ibid.e. Pontificis Romani sinceritatem defendit. ibid. pallijs purpureis iussu Græcorum ostensis priuatur, & quare. 806.c. quales Constantinopoli versus reliquerit improbitatem Græcorum agitantes. ibid.c. Constantinopoli discedens quam molesto itinere Naupactum peruenerit. ibid.e. ob non visitatum S. Andreæ corpus quantum periclitatus sit. 808.a. quid ad S. Andream oret. ibid.b. Nicephori fastum, & contumeliosa verba recitat. ibid.d. Leucate ab Episcopo quam inhumaniter sit tractatus. 809.b. mores & naturam Græcorum Episcoporũ describit. ibid. quam male a Michaele Chersonite Stratego habitus sit. ibid.d. omnes Michaeles improbitatis insimulat. 810.a
Lunisso Lauicanensis Episcopus interest Synodo Romanæ a Ioanne XII. contra Leonem pseudopontificem congregatæ. 780.a
Lupus Episcopus Textinæ Ludouico Lotharij Imp. filio Romam eunti comes. 15.b
Lupus Abbas Ferrariensis. 26.a. eius ad Guenilonem Archiepiscopum Senonen. epistola. ibid. alia querulosa ad Lotharium Imp. de ablata sibi per Laicũ Abbatia vel Cella S. Iudoci. 41.a. alia de eadem ad Hugonem. ibid.d. alia ad Hincmarum Rhemen. Archiepisc. pro eiusdem cellæ recuperatione. ibid.e. & 42.a.b.c. penuriam suam & suorum explicat. 42.a. alia ad Ludouicum Abbatem. ibid.d. alia ad Hincmarum eiusdem argumenti. ibid. alia ad Carolum Caluum pro restitutione bonorum ablatorũ. ibid.e. & 43.a.b.c.d. Abbas fuit LXXII. monachorum. 43.a. alia ad Marcuadum Abbatem Pruniacensem. ibid.e. alia nomine Episcoporum ad Nomenoium. 69.a. alia ad Carolum Caluum exhortatoria. 73.e. documenta eius ad eumdem.
ibid. 74.a.b.c.d.e. 75.a.b.c. dona ad eumdem mittit. 75.c. interest Concilio Suessionensi. 88.b. libellum Episcopi Cameracensis legit. 90.b. citatur. 114.b. legatione fungitur ad Leonem IIII. 122.c. ad Regensfridum Episcopum de permutanda pecunia scribit. ibid. ad Marcuadum Abbatem item de sua legatione. ibid.d. consultatorias ad Benedictum Papam mittit. 137.c. eidem duos compresbyteros ad Limina Apostolorum peregrinantes commẽdat. ibid.d. de miserabili statu Galliæ scribit. 140.e
Lupus Catalaunensis Episcopus Concilio Suessionensi interest. 88.a
Lupus Episcopus falso de Ebbonis restitutione accusatur. 91.d
Lupus portentose Aurelianis Ecclesiam ingressus campanam sonat. 622.c
Luthardus laicus perlustrat Capitula pacis inter Reges Francorum habitæ. 190.d
S. Luthbertus per somnum Aelfredo Regi Anglorum profugo Regnum restituendum promittit. 549.a
Lux cælitus emissa Ecclesiam S. Germani illustrat. 28.a
Luximon locus Congregatione S. Ansgarij celebris. 150.c
Luxuria intolerabilis Maroziæ scorti Romani potentissimi. 706.e
Lydus Sacellarius Photij suggestione orantes apud S. Ignatij sepulchrum per vim pellit. 545.b. quo prætextu illud euertere conetur. ibid. diuinitus percussus moritur. ibid.e

M

Macedonia a Samuele Bulgarorum Rege occupatur. 843.c
Macedonius hæreticus. 250.d
Maceria locus Calabriæ. 808.e
Machinatio Legatorum Apostolicorum in deiectionem Benedicti III. Papæ. 131.a.b
Magdeburgensis Ecclesia nouis reliquijs ab Ottone Imp. cumulatur. 788.e
Magdeburgum ciuitas ædificatur, & Archiepiscopatu ab Ottone Imp. condecoratur. 820.e. Slauorum metropolis. ibid.
Magdera villa Ecclesiæ Tungrensi a Carolo Crasso donatur. 579.d
Magenardus factiosus synodali epistola Concilij Tullensis monetur. 177.e
Magnaura palatium Constantinopoli celeberrimum. 419.d
Magnopolis Obotritorum ciuitas. 821.a
S. Magnus Fundis a Francis sublatus, & Sutrium delatus, diuino monitu Romam transfertur. 76.d. vbi collocatus. ibid.
Mahenus Dolensis Episcopus a Ioanne VIII. Papa reprehenditur de inobedientia erga Turonensem Archiepiscopum. 176.e
Mahomed Habdarraghman Sarracenorum Regis filius accepto Regno Christianos persequitur. 103.e. 104.a. eosdẽ aula eijcit, & dignitatibus ac stipẽdijs priuat. 104.a. templa Christianorũ dirui præcipit. ibid.c. omnibus exosus maledictis impetitur. 105.a stipendia militum imminuit. ibid. Christianis pessima minatur. ibid.d. inducias facit cum Adefonso Magno. 599.b
Mahometani sæpius ad fabricam murorum S. Petri conficiendam condemnati. 67.e. 68.a

Maie-

Maiestas Nicolai Pontificis Lotharium Regem terret. 278.b
Maio Siconulphi Principis Beneuẽtani cognatus Spoletum contendit. 11.d. pecunijs e monte Cassino ablatis a Siconulpho instruitur. ibid.
Maio Priuernatæ Episcopus subscribit Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato. 102.e
Maio Episcopus a Benedicto III. ad Legatos Imp. directus contra ius Gentium in carcerem detruditur. 131.c
S. Maiolus Abbas Cluniacensis vir sanctissimus. 682.b. moritur. 892.a. summopere cultus fuit ab Hugone Capeto Francorum Rege. ibid.
Malacenus; vide Ioannes Malacenus.
Mala grauissima Ecclesiæ Orientali a Photio illata. 220.d
Malitia schismaticorum in corrumpendo Ioannis Papæ epistolam. 533.b
Malorum omnium pessimum dominatus secularium in Ecclesia. 647.e
Malmudariense monasterium a Northmannis comburitur. 584.e
Mammolus Benedicti IIII. Papæ pater. 666.e
Manasses sacrorum violator. 635.d. a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo excommunicatus. 636.a. & quare. ibid.
Manasses Arelatensis ciuitatis Episcopus Hugonis Italiæ Regis potentia plures Episcopatus occupat. 710.e. armis indutus in Hugonis exercitu militat. 711.a. affinis Hugonis Italiæ Regis. 732.c. Hugoni resistit, & Berengario adhæret, & quare. ibid. contra fas a Vuilla Berengarij vxore Ecclesiam Mediolanensem possidendam accipit. 757.b
Mancio quidam improbus a Fulcone Rhemensi Episcopus creatus. 636.a
Mancusius, genus monetæ tempore Leonis IIII. 115.d
Mandata Nicolai Papæ ad Orientalium Ecclesiarum Patriarchas transmissa. 224.c. Ioannis Papæ VIII. Legatis ad Ecclesiam Constantinopolitanam data qualia fuerint. 533.a
Mandeburdis Ecclesiis, & monasterijs conceditur. 192.d
Manes hæreticus. 250.d
Mangius scriptor. 858.e
Maniacum locus quondam Ecclesiæ Rhemensi ablatus, eidẽ Sedis Apost. auctoritate restituitur. 633.d
Manichæi in Oriente extirpantur. 24.c. quot ex eis millia perierint. ibid. aliquot ex eis duce Carbea fugiunt. ibid. coniungunt se cum reliquis. ibid. Romanorum fines infestant. ibid.d. ad duas vrbes tertiam addunt. ibid. cum Sarracenis sociantur. ibid. a Basilio Imp. de commutandis captiuis solicitantur. 740.e. Bulgariam sua hæresi inficere conantur. ibid.
Manigauldi cædes turbas in Regno Francorum concitat. 634.e
Manlius epitaphia Pontificum in Vaticana basilica sepultorum collegit. 666.e. 667.c. 677.e
Manso Cassinensis Abbas voluptuosissimus lotus & vnctus ad mensam accumbit. 896.d. citharœdum intromittit in cœnaculum. ibid. ex vaticinio S. Nili oculis cæcatur, & quare. ibid.e. quomodo fraudibus Capuam perductus sit. 897.b
Manuale Caroli Calui. 461.e
Manuel Magister militum accusationem Methodij cur moleste ferat. 2.c. accusatricem cognita calumnia tormentis subijcit. ibid.e
Manuel Michaelis III. Imp. tutor ab eodem deponitur. 117.b. moritur. ibid.
Manuel Patricius & Tabellariorum præfectus rogat Metrophanem Smyrnæ Archiepiscopum, vt Photij gesta scribat. 465.b
Manuel Patricius a Nicephoro Imp. contra Sarracenos in Siciliam mittitur. 778.e. ob rei bellicæ inscitiam sinistre pugnat & perit. ibid.d
Manus S. Dionysii Areopagitæ Henrico Germaniæ Regi a Carolo Simplici transmittitur. 690.a. quanta veneratione ab eodem suscipiatur. ibid.b
Manus Vngari in Ecclesia B. Basoli apud Rhemos altare conscendentis miraculose saxo adhæret. 713.b
Manus S. Ioannis Baptistæ furto Antiochiæ sublata Constantinopolim defertur. 752.c
S. Marcellinus per Leonem IIII. e cœmeterio translatus est in Vrbem. 65.a
Marcellinus Papa Ioui thura cremans cur a nullo condemnatus sit Concilio. 883.a
S. Marcellus e cœmeterio a Leone IIII. in Vrbem delatus. 65.a
Marchiones Tusciæ quantæ Romæ auctoritatis & potentiæ fuerint. 706.a
S. Marci Basilica Venetijs conflagrat & quare. 835.d a Petro Vrseolo magnificentius priuatis sumptibus restauratur. ibid.
Marcion hæreticus 250.d
Marcuadus Abbas Pruniacensis Caroli Calui amicissimus. 43.e. litteras de legatione Gallica accipit a Lupo Ferrariensi. 122.d. eumdem muneribus prosequitur. ibid.e
Marcus hæreticus. 224.e
Marcus Ephesinus negat Octauum Synodum vniuersalem sub Hadriano II. Constantinopoli habitam, & aliam fraudulenter illi substituit. 434.e. impudenter mentitur. 435.a. ab Auctore multifariam redarguitur. ibid.b
Marcus Siculus a Photio perstringitur. 486.a
Marcus Ephesius. 616.a
Marcus Abbas prophetiæ Spiritu celebris. 652.d. Leoni Imp. vecte a quodam stulto lethaliter vulnerato vitam ad decennium concessam prædicit. ibid.
Marcus Velserus Augustanus vitam S. Vdalrici e tenebris erutam luci prodidit. 696.e. eamdem notis illustrauit. 825.a
Marcus primus in Valletsleue Episcopus vitæ sanctitate & miraculis claruit. 709.e
Marcus de via Portuensi fingitur approbasse Constitutionem Leonis VIII. de restitutione Patrimonij Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Margolium locus Romanæ Ecclesiæ auctoritate, Rhemensi Ecclesiæ redditur. 633.d
Maria & Flora virgines carcere detinentur. 78.a. a S. Eulogio Documento martyriali corroborantur. ibid. promittunt reliquis Christianis post mortem suam e carcere liberationem, & præstant. ibid.e. securi percussæ in flumen proijciuntur. ibid.d
Maria Theodoræ Imperatricis filia nuptui datur Arsaberæ Magistro. 134.e
Maria Augusta Ottonis III. Imp. vxor libidine incensa Comitem quemdam laudatissimum ad adulterium pellicere tentat. 922.e. 923.a. repulsam passa eumdem ad Imperatorem defert tamquam suæ pudicitiæ insidiantem. ibid. detecta fraude ad rogum condemnatur. ibid.b
S. Mariani inuentio. 617.b. quam seuere sua ossa furantem castiget. 618.b.& seq.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Marianus Scotus auctor fabulæ de Ioanna Papissa. 109.b. *turpiter in tempore obitus Leonis IIII. Papæ. ibid. quo tempore vixerit, & mortuus sit. ibid.c. confutatur ab Auctore, & conuincitur mendacij tempore sedis Ioannæ Papissæ.* 112.a. *erroris arguitur in serie Pontificum enumeranda.* 627.b
Marianus Visitator & Epoptes confessus falsum contra Ignatium Patriarcham iuramentum pœnitentiam arcessit. 429.c
Marinus Comes Ludouico Lotharij Imp. filio Romã euntí socius. 15.c
S. Marius a Leone IIII. e cœmeterio delatus in Vrbem. 64.e
Marinus Diaconus Apostolicæ Sedis Legatus Constantinopolim mittitur. 302.c. 322.e. *in via cum collegis iussu Imperatoris detentus iniurijs afficitur.* 353.a. *ab Hadriano eodem ablegatur.* 415.d. *Basilio Imp. commendatur.* 418.b. *litteras ibidem Apostolicas in publico Concilio legit.* 420.c. *Zachariam & Theophilum pseudoepiscopos Photij defensores mendacij coarguit.* 424.a. *a Michaele Bulgarorum Rege pro Archiepiscopo postulatur.* 445.b. *a Ioanne Papa Constantinopolim mittitur.* 574.b. *constantiæ laudatur. ibid.c. ab eodem Neapolim ad Athanasiũ Episcopũ mittitur.* 578.e. *Papa creatur & quare.* 582.e. *quot legationes obierit, & quanta laude. ibid. & seq. ex alterius Episcopatu ad Sedem Romanam euectus est, & quare.* 583.a. *eius patria. ibid.b. in ipso sui Pontificatus exordio Photium damnans Basilium Imp. contra se inflammat. ibid. Formosum Portuensem a Ioãne VIII. damnatum restituit.* 586.a. *accepta a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo Fidei confessione eidem pallium mittit. ibid.d. scholam Anglorum Romæ existentem a tributis absoluit. ibid.e. Aelfredum Anglorũ Regem muneribus honorat. ibid. moritur.* 598.b. *acerrimus defensor Octauæ Synodi contra Photium congregatæ quæ non passus sit Constantinopoli.* 603.b. *quidnam S. Vualrico prædixerit.* 696.e
Marinus presbyter. 372.b
Marinus diaconus. ibid.
Marinus Spatharius sacrorum illusor tempore Michaelis III. Imp. in Octauam Synodũ introductus pœnitentiam suscipit. 429.e
Marinus Præfectus Amalphitanus iussu Ludouici Imp. S. Athanasium e manibus Sergij Ducis Neapolitani liberat. 504.e. *Sarracenos & Neapolitanos sibi resistentes cædit & fugat.* 505.a
Marinus Papa Secundus ab alijs Martinus succedit Stephano Papa IX. 725.a. *ad componendam Ecclesiam se totum tradit. ibid.b. prophetiæ dono imbutus. ibid. eius priuilegium concessum monasterio S. Vincentij super Fontes Vulturni.* 730.e. *ad* 732.c. *moritur.* 733.d
Marinus Agapiti Papæ ad Gallos Legatus. 737.c. 738.a. *contra Sigeboldum Episcoporum calumniatorem iudicium proferri iubet a Synodo.* 739.a. *in Synodo Treuirensi præsidet. ibid.d. in Saxoniam conducitur.* 740.b
Marinus eremita S. Romualdum instituit. 835.a. *ad Ducem Venetiarum Vrseolum accersitur, & quare. ibid.e. cum eodem eremita facto in Gallias nauigat.* 836.a. *post afflictam in Gallijs vitam in Italiam redit. ibid.b. cum Olibano Comite ad montem Cassinum contendit. ibid.e*
Marmoleios vicus Cordubæ. 695.a
Marozia scortum nobile cum Sergio Sedis Apostolicæ inuasore turpiter viuit. 668.c. *ex eodem filium Ioannem generat postea Romanum Pontificẽ. ibid. Albericum postmodum Romanorum Principem ex Alberto Marchione concipit. ibid.d. Vuidoni Hugonis fratri nubit.* 701.a. *Ioannem Decimum a Papatu expellit, & misere mori cogit.* 702.b.c. *filium suum Ioãnem ex Sergio pseudopapa in adulterio genitum in Sedem Apostolicam promouet.* 705.e. *& seq. Hugonem Regem mariti sui fratrem in thalamum & Regnum vocat.* 706.e. *eius summa turpitudo versu describitur a Luitprando Cremonensi Episcopo. ibid.*
Marsna locus. 155.d. 167.d
Marsorum Episcopus Albericus nomine homo nequissimus qua arte Mansonem Cassinensem Abbatem a Capuanis excæcari curet. 897.a. *subitanea morte perit. ibid.c*
S. Martha e cœmeterio a Leone IIII. in Vrbem delata. 64.e
S. Martini corpus a Turonensibus contra impetum Northmannorum opponitur. 31.a. *Signipotens appellatur. ibid. cum hymnis circumducitur. ibid.b. eius Ecclesia a Northmannis succenditur.* 96.b. *corpus eius a Canonicis Aurelianum primum, inde ad S. Benedictum transfertur metu Northmannorum, inde Clabeianum & Antisidorum.* 98.b.c. *miracula operatur. ibid.* 99.a. *eius auspicijs Stephanus Primus Vngarorum Rex paganos vincit.* 919.c
Martino monacho iussu S. Gregorij mors prædicitur. 135.c
Martinus tit. S. Marcelli presb. Concilio generali sub Leone IIII. Romæ habito subscribit. 103.c
Martinus Abbas monasterij Tabanensis. 105.e
Martinus Episcopus Narniensis Cõmonitorio Sedis Apostolicæ Legatis misso pro recipiendo Photio subscribit. 564.b
Martinus Diaconus, qui & Marinus Cardinalis homo peruersus Stephani VII. Papæ socius. 642.a. *a Ioanne Papa Nono condemnatur.* 660.c
Martinus Sutrinus interest iuramento Romanorum quo Ottoni Imp. Pontificis electionem permittunt. 771.e
Martinus Polonus primus historicorum meminit septem Electorum. 917.a. *quousque suam historiam perduxerit. ibid.d*
Martyrium virginum sacrarum Collinghammensis in Anglia monasterij. 464.a. *aliud S. Eadmundi Anglorũ Regis.* 464.d. *aliud S. Humberti Helmhamensis Episcopi.* 465.a. *aliud monachorum monasterij Croyland in Anglia.* 510.a. *aliud Arni Vuirtzeburgensis Episcopi & sociorum.* 632.b. *aliud insigne S. Pelagij pueri.* 698.d. *& seq. aliud Haraldi Danorum Regis.* 841.c. *aliud S. Adelberti Pragensis Episcopi.* 918.d. *aliud duorum monachorum Ioannis & Benedicti in Polonia, & quare.* 934.b
Martyrum corpora in Vrbem e cœmeterijs translata a Leone IIII. cuiusdam loco. 64.d.e
Massar Dux Sarracenorum in auxilium Radelchis venit. 55.c. *Beneuentanos contemnit & affligit. ibid. plurima mala perpetrat. ibid. transiens monasterium S. Benedicti Cassinense ferocitatem diuinitus deponit. ibid. quæ signa depositæ feritatis dederit. ibid. captus iussu Ludouici Imperatoris decollatur.* 76.d

Ma-

Mater Sergij II. gaudet de tali prole. 12.b. *quando mortua sit. ibid.*
Mater Lamberti Imp. Romæ in præsidio relicta, aduenientе Arnulpho fugit. 639.c. *soporiferam Arnulpho potionem propinauit.* 645.c
Matera munitissima Sarracenorum vrbs a Ludouico Imp. capitur. 327.b. *vastatur. ibid.*
Materna fluuius in Gallia. 768.a
Matfridus laicus inspector Capitulorum pacis inter Reges Francorum. 190.d
Mathematicus quidam Luitprando Cremonensi omnia præterita ad vnguem enarrat. 803.e. *& seq.*
Mathildis Henrici Germaniæ Regis vxor. 688.e. *quantum pro mariti defuncti anima solicita fuerit.* 710.a. *filio Ottoni Imperatori ab Italia redeunti occurrit.* 788.c. *quam fuerit pia.* 825.b. *moritur, & inter Sanctos refertur. ibid.d*
Mathildis Ottonis II. Imp. soror heres ex quarta a fratre instituitur. 849.e
Matrimonia quænam optima sint censenda & stabilora. 760.d
Matrimonium Ottonis Regis cum Adelaide Lotharij Italiæ Regis vidua. 742.e
Matrona fluuius in Gallia. 583.d
Mattefridus Comes Fratriæ Engeltrudis feminæ nequissimæ pater. 229.c
Matthæus Vuestmonasteriensis. 70.e. 463.d. 502.d. 548.a. 588.e. 682.b. *& alibi.*
S. Matthæus Salernum transfertur. 745.b
Matthæus Parisiensis S. Albani monachus rerum Anglicanarum scriptor quo tempore vixerit. 915.d. *offensissimus erga Sedem Romanam. ibid.e*
Mauregetus Hispaniarum Rex Sarracenis virgines tributi loco dare solitus. 17.c
Mauri a Sigenulpho Duce Beneuentano in Italiam vocantur. 10.e. *Beneuentum occupant, & cur sint vocati. ibid.*
Mauringus monachus ab Ebbone consecratus introducitur in Conc. Suess. 88.d
Mauritij genus equorum bello vtilium. 581.e
S. Mauritius cum socijs vbi passus sit. 719.e. *eius ossa ab Ottone Magno Magdeburgum transferuntur.* 761.d
Mauritius Bressius Gallus vir doctissimus. 479.c. *partem Encyclicæ Photij Latine vertit. ibid.*
S. Maurus S. Benedicti discipulus transfertur. 36.& 37.b.c. *monachismi in Gallijs propagator. ibid. Gaidulphum Rauennatem Fossatensis monasterij euersorem quam horribiliter vlciscatur. ibid.d.e. quo tempore in Galliã venerit, & mortuus sit.* 37.c
S. Maximus dogmatis de processione Spiritus sancti ex Patre Filioq. assertor. 371.e. 372.a. *quibus præconijs Romanam Ecclesiam extollat. ibid.e*
Maximus Cynicus in Synodo Oecumenica secunda damnatus. 417.a
Meciacus Galliæ locus. 96.c
Mecianus de via Tiburtina falso dicitur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. qua Patrimonium Rom. Eccl. Imperio restituit. 785.c
S. Medardi monasterium. 88.b
Megistus Episcopus Ostiensis Cõcilio generali Romæ a Leone IIII. congregato subscribit. 102.e. *Apostolicæ Sedis Bibliothecarius.* 128.a
Meisco monarcha. 790.c
Meldense Concilium quo anno habitum. 26.c. 32.b. *cur indictum.* 31.c. *quinam fuerint præcipui in eo Episcopi.* 32.b. *caput primum in eo discussum, de Laicis ineconcessa sibi arrogantibus.* 32.e. 33.a.b.c. *Secundum de vsurpatis ab ijsdem bonis Ecclesiasticis. ibid.c.d. Tertium de occupatis a regijs ministris hospitalibus. ibid.e. Quartum, vt renouentur Capitula a Carolo Magno & Ludouico Pio pro Ecclesijs statuta.* 34.b. *Canones in hoc Concilio statuti quando editi.* 35.a. *aliud in causa Rhemensis Ecclesiæ.* 768.a
Memoriam victoriæ belli S. Martini Turonenses cõsecrant. 31.b
Mendacia Photij speciosa. 184.a. *alia Marci Ephesini.* 435.a. *alia Photij absurdissima in Occidentales.* 486.b. *alia eiusdem ad Ioannem Papam.* 546.c. *alia de Octaua Synodo sua.* 567.b. *& seq. alia pseudosynodi fictæ Lateranensis sub Leone VIII. pseudopontifice colligit Auctor, & detecta spectanda proponit.* 785.d. *& seqq. alia de Siluestri II. ad Sedem Apostolicam promotione.* 926.c. *confutantur ab Auctore.* 927.b
Mendacij conuincitur Basilius Imp. a Ludouico Imp. 488.d.e
Mendum in Curopalate de tempore necis Bardæ Cæsaris emendatur. 375.e
Menigardus Comes Ludouici Germaniæ Regis ad Carolum Caluum Imp. Legatus. 518.c
Menologium Græcorum a Basilio Imp. confectum, & imaginibus auctum. 611.a
Mens humana ex naturalibus euentis futura colligens fallitur. 13.a
Mens subdola Marci Ephesini in asserendo quænam sit Octaua Synodus vniuersalis. 434.c
Mercede & fraude Græci vsum pallij obtinuerunt. 809.a
Mercurius militum Magister Legatus Populi Rom. decretum de creato Benedicto III. Papa ad Impp. defert. 130.e. 131.b. *cum Legato Imperatoris colludit in deiectionem Benedicti. ibid. Hortam missus cum collega coniungit se Anastasio Antipapæ.* 131.a.b
Merenstein Abbatia Bertæ Ottonis Regis vxoris matri concessa diuinam in Regem vindictam cõcitat. 743.d
Meretricum Romæ quanta fuerit potentia. 668.d
Merspurg S. Laurentium patronum colit. 848.a
Metaphrastes quo tempore vixerit. 180.e. *laudatus publica oratione a Psello. ibid. quam bene mortuus sit. ibid.*
Metensis Synodus pro coronatione Caroli Calui coacta Prædatoria cur vocetur. 448.a. *eius Acta. ibid.*
Methodius electus Patriarcha Constantinopolitanus. 2.a. *inuidentia illius hæretici contabescunt. ibid. quinã illi fuerint. ibid.b. calumnijs impetitur. ibid. adulterij accusatur. ibid.c. purgat se calumnia Orthodoxorum causa. ibid.d. pudenda nudat morbo consumpta. ibid. calumniatores confundit. ibid. Orthodoxos exhilarat. ibid. causam & auctorem virilium patrefactorum narrat. ibid.e. pro calumniatoribus suis intercedit.* 3.a. *qua pœna eos afficiat. ibid. calumnijs illustrior factus. ibid.b. corpus S. Theodori Studitæ Constantinopolim transfert.* 21.b. *vbi collocet. ibid. Nicephori item Patriarchæ. ibid.d. Theodoram Imperatricem quibus ad hoc inflammet. ibid. apostrophe eius ad corpus S. Nicephori.* 22.a. *quanta solemnitate transferat. ibid.c. præscit S. Ioannicij ad Deum transitum.* 43.e. *ad eumdem properat, & preces expetit.* 44.a.

Universidad de Deusto
Biblioteca

breui moriturus prædicitur a Ioannicio. ibid. moritur. 58.d. fedis eius tempus. ibid. inter Sanctos relatus. ibid. Magnus a Nicolao Papa vocatur. ibid.e. hæresium profligator. ibid. a Romana Ecclesia doctrinam Catholicam hausit. ibid. Canonē de non appetenda Ecclesiastica præfectura scripsit. 456.c. scitam S. Dionysii Areopagitæ ex aliis scriptis succinctè congestam edidit. ibid.b

Methodius monachus pictor. 23.d. depingit palatium Regis Bulgarorum. ibid. quænam ibidem depinxerit, & quam vtilitatem attulerint. ibid.

Methodius Gangrensium Metropolitanus Michaelis III. Constantinop. Imperatoris Legatus ad Nicolaum Papam. 182.e. 183.a. a communione prohibetur. ibid.

Methodius & Cyrillus monachi Orientales corpus S. Clementis Chersona Romam transferunt. 389. a. ab Hadriano II. ad prædicandum Euangelium Slauis mittuntur. ibid.c

Methodius Morauorum Archiepiscopus apud Ioannem Papam de non orthodoxa doctrina accusatur. 570.b. ab eodem vt Fidei rationem reddat, Romā euocatur. ibid.c. venit & rationem reddit. 576. a. in Morauiam reuerti iubetur. ibid.

Metrophanes quidam Roma fugiens Constantinopoli de Occidentali Ecclesia queritur. 254.a

Metrophanes Smyrnæ Episcopus vt ex parte Ignatij Romam mittatur, Nicolaus petit. 316.c. quo prætextu se a Photio seductum fateatur. 424. b. Zachariam Chalcedonensem Photy causam defendentem confutat. 425.b. a Manuele Patricio rogatus Photij res gestas scribit. 465.b

Metrophanis Smyrnæ Præfecti mater pecunia corrupta Methodium adulterij accusat. 2.c. tormentis subijcitur. ibid. dolum patefacit, & auctores prodit. 3. a

Metropolis Regni Christi Ecclesia. 1. a

Metropolita Ancyræ ensis vagina vulneratur a Photianis. 206.b

Metropolitanorum comparatio ad Pontificem Romanum pulcherrima. 294.b

Mezius campus iuxta Marsiam. 897.c

Michael Studita vitam scripsit S. Theodori Studitæ. 20. b

Michael III. Imperator Constant. adolescens obuiam procedit corpori S. Nicephori. 22.c. ad Leonem Papam de virtutibus & legitima successione Patriarchatus Ignatij scribit. 59.c. damnans per inuidiā Ignatium reprehenditur a Nicolao Papa. ibid. d. cinædum suum Patriarcham Constantinopolitanum per ludum constituit. 110.a. tutores suos deponit, & quare. 117.b. mores eius corruptissimi, & quorum opera. ibid. matrem in monasterium detrudit. ibid. cinædis cinctus incedit. ibid.c. eosdem sacris vestibus indutos in contemptum sacrorum res diuinas peragere cogit. ibid. semet præsulem Coloniæ constituit. ibid. matri ad se euocatæ illudit. ibid. d. e. eamdem in monasterium detrudit cum sororibus. 134.a.b. de tollenda matre consilium habet cum Barda auunculo. ibid. legationem mittit ad Benedictum Papam cum muneribus. 136.c. quænam illa fuerint. ibid. eius quotidiana studia & curæ. 180. c. 189. d. persuasus a Photio scribit Romam de spontanea Ignatij renuntiatione. 181.c. Legationem & munera nomine Photij mittit ad Nicolaum Papam. 182.c. admonetur a Nicolao Papa restituere Romanæ Ecclesiæ ab antecessoribus ablata. 188.c.d. excusatur ab Auctore, de iniquo in Romanum Pontificem animo. 189. c. nihil Imperium curat. ibid.d. Neroni comparatus. ibid.e

Ebriosus, & quæ in ebrietate scelera admitteret. ibid. 377.b. terræmotus continui terrore sæuitiam contra Patriarcham deponit. 203.c. iurat eidem fore deat, libertatem cum suis. ibid. auctor, & introductor contemptus sacrorum. 218.c. impurissimos homunciones ad dignitates Ecclesiasticas promouet. ibid. impium eius dictum. ibid.d. a Basilio Cretæ quondam Episcopo abstinere a sacris muneribus monetur. 219.c. monitione offensus illi dentes pugnis comminuit. ibid.d. iratus ob non probatam Ignatij depositionem, & Photij confirmationem minatur Romam per Michaelem Protospatharium dirigit litteras. 243.a. 309.c. 365.c. dignæ fuerunt tali Imperatore. ibid.c. eius vitia. ibid. minans Vrbi excidium contemnitur a Nicolao Papa. 317.c. al. 315.c. exprobratur ipsi ignauia. 316. a. exemplis impiorum Imperatorū terretur. ibid.e vt Legatos Apostolicos tueatur, a Nicolao admonetur. 322.e. & seq. iubet Legatos in via detineri, & iniurijs affici. 353.a. quid Legatis Bulgarorum de Missis Apostolicis respondeat. ibid. iniuriosus in Latinam Ecclesiam. 364.d. expeditionem parat in Cretenses. 375.b. occasione arrepta Bardam auunculum trucidari iubet. ibid.c. Basilium Macedonicum cubiculi Præfectum Imperatorem creat. 376.b. 377.a. munera & promissiones ad Ludouicum Imperatorem dirigit, & quare. 376.c. reprehensus a Basilio necem ipsi intentat. 377. b. remigem quemdam Basilicinum loco Basilij Imperatorem creat. ibid. Basilium artificio quodam interimere tentat. ibid.c. ab eodem interimitur, & quomodo. ibid.d. eius dona Ecclesiis collata quænam. ibid.e. eiusdem prodigalitas. ibid.

Michael Patriarcha Constantinop. Romanam Ecclesiam proscindens quid responsi accipiat a Leone Papa IX. 109.d

Michael Pfellus magister Leonis philosophi magistri Constantinopolitani. 180.c. quo tempore vixerit. ibid. orationem habuit in laudem Metaphrastis. ibid.

Michael Protospatharius Legatus Michaelis Imp. ad Nicolaum Papam. 243.a. 309.c. insolens & proteruus. 310.c. epistolam contumelys plenam ab Imperatore affert. 365.c

Michael Bulgarorum Rex Legatos mittit ad Nicolaum Papam. 320. a. consulit eum de modo conuertendi gentem suam. ibid. b. Legationem sibi a Pontifice remissam digne excipit. 352. c. nullos prædicatores præter Romanos admittit. ibid. d. Formosum Episcopum Portuensem suæ genti Archiepiscopum dari petit. ibid. Legatos secundo Romam mittit. ibid. d. alios Constantinopolim dirigit, & eorum nomina. 430. d. e. seruum se B. Petri fore, quo gestu & quibus verbis promittat. 439. b. rursum legationem Romam dirigit, & quare. 445. a

Michael Mitylenes Episcopus Photij socius litteras ab eodem accipit. 467.c

Michael Protospatharius querulosas a Photio litteras accipit. 468.b

Michael Stypiotes obses datur Symeoni Bulgariæ Principi, cum Imperatore Romano colloquenti. 703. a

Mi-

Michael Ratisponensis Episcopus conuenit ad Synodum Ingelheimensem. 738.b

Michael Strategus Chersonitis quam male tractauerit Luitprandum Cremonensem Ottonis Imp. Legatum. 809.d. eius lineamenta & peruersitas. ibid.

Michael Charosphactes vir illustris in monasterium & monachos S. Niconis Lacedæmone cur tantopere sæuiat. 813.a. a S. Nicone in somno grauiter obiurgatur. ibid.b.c. febri corripitur, & secundo S. Niconem videns eum baculo abigi iubet. ibid. pœnitentiam de delictis agit. ibid.d. frustra damnum reparare promittit. ibid. moritur in exemplum eorum, qui res Ecclesiasticas nefarie contingere audent. ibid.

Miecislaus Polonorum Dux sit Christianus & quomodo. 790.a

Milites in bello occumbentes frustra inter Martyres annumerare conatur Nicephorus. 787.d

Milites Ottonis Imperatoris per fraudem a Græcis trucidantur. 811.c. 849.a. quam egregie se vendicauerint. ibid.d

Milites Hermanni Ducis prata S. Pauli vi occupantes fulmine pereunt. 929.b

Milo tyrannus Rigobertum Rhemensem Archiepiscopum deiecit. 300.e

Milo S. Amandi monachus tempore Caroli Calui Imperatoris doctrina floruit. 523.b

Milo Comes ob Catalaunense inuasum Episcopium ab Artaldo Rhemensi Archiepiscopo excommunicatur. 707.e

Milo Veronensis Ecclesiæ Episcopus substituitur illicite Ratherio per vim electo. 747.c

Mimeliebа locus in Saxonia vbi Otto Primus Imp. moritur. 825.b

Minæ Nicolai Papæ in Hincmarum & sibi cohærentes Episcopos. 266. e. & seq. aliæ eiusdem in Michaelem Imp. 318.b. & seq. aliæ in Principes Aquitanos bona Ecclesiarum occupantes. 350.c. aliæ Hadriani Papæ in Ignatium Patriarcham ob ordinatos in Bulgaria presbyteros. 474. e. aliæ Ludouici Imp. in Neapolitanos Sarracenorum amicitiam colentes. 492.a. aliæ Stephani Papæ VI. in incantatores. 625. a. aliæ Nicephori Imp. contra Ottonem Imperatorem. 800.c. 802.c

Ministri regij hospitalia a Scotis in Gallia constructa occupant. 33.e. 34.a. eorum natura depicta. 152.d quales esse debeant. 157.b

Miracula apud corpus S. Germani. 27.e. 28.a.e. alia ad corpus S. Vulstani Angli facta. 70.c. alia diuersa apud corpus S. Martini. 98. c. alia Ignatio Patriarchæ inter sacrificandum sæpius ostensa. 544.a. alia S. Ignatius Patriarcha mortuus edit. ibid. d. 545.a.b. alia apud corpora SS. Diodori & Mariani in crypta viæ Salariæ reperta. 617.e. & seq. alia plurima in Gallijs fiunt per pilos barbæ S. Petri. 694.b.c. alia in Gallijs accidunt, quænam & vbi. 709.a. alia in Gallijs tempore incursionis Hunnorum. 713.b. alia apud corpus S. Hunegundis quænam fiant. 735.d. alia plurima facta in transuectione Imaginis Christi. 727.c.d.e. 728.d. alia fiūt in vindictam eorum, qui S. Hunegundis diem festum celebrare contemnunt. 746.a. & seq.

Miraculo declarata Ludouici Baioariæ Regis causa contra Carolum Caluum Imperatorem. 520.a.c. alio in translatione Imaginis Christi, Dei voluntas ostensa. 727.c. alio Haraldus Danorum Rex cum suis ad Fidem Christianam conuertitur. 741.b. & qualenam illud. ibid. & seq.

Miraculum in distributione nummorum Hadriani Papæ. 391.d. aliud quo gens Russorum ad Christum conuersa est. 608.e. & seq. aliud de imagine Crucifixi Aurelianis per multos dies lacrymas emittentis. 622. b. quid portenderit. ibid. aliud circa cadauer Formosi Papæ. 640. d. aliud tegumenti mensæ Ecclesiæ in Paro insula. 655.a. aliud de codice vitæ S. Martini. 715. d. aliud ex catena S. Petri in arrepticio quale. 814. c. aliud ex contemptu festiuitatis S. Vdalrici. 891.a

Mirnegardus Vurdensis Episcopus interest Synodo Virdunensi in causa Hugonis quondam Rhemensis Archiepiscopi. 736.c

Miseras suas in exilio Photius quam eloquenter deploret. 476.c.d

Misna ad Albim fluuium ciuitas ab Henrico Saxoniæ Rege Episcopatu condecoratur. 709.e

Missæ celebratio impedit Robertum Gallorum Regem quo minus posset castrum S. Germani capere. 921. d

Missarum ingens numerus & Psalteriorum pro salute Ludouici Regis dicendorum. 56.c

Missarum pluralitas olim concessa. 720.c. quando & a quo Pontifice ad vnam redacta sit. ibid.d

Missale Mozarabi Hispanicum corrigitur. 687.e

Mitigatio iræ Caroli Calui in Pontificem Romanum. 500.e

Mocius martyr. 652.d

Modestia Nicolai Papæ in rescribendo ad contumeliosas Michaelis Imp. litteras. 310.d

Modestia Caroli Calui in petendo Imperio commendatur. 514.e

Modoinus Episcopus Ebbonis depositioni interfuit. 90. b

Modus dedicandi ciuitates nouiter constructas. 115.e 116.a. alius eligendi Episcopum. 350.d. alius pœnitentiæ pro liberorum interfectione imponi solitæ. 388. d

Mœcenas virorum doctorum fuit Carolus Caluus Imperator. 523.a.b

Moles Hadriani cur S. Angeli vocetur. 706. a. describitur. 707.b. præcipua Romanæ Ecclesiæ monumenta custodit. 909.e

Moluius pons super Tyberim. 131.d

Moguntia siue Maguntia ciuitas Baioariæ. 20.a

Monachi Legerensis monasterij quot & quam sancti. 19.c. mire in diuersis virtutibus contendunt. ibid. alij Cassinenses metu mortis a Sarracenis imminentis ad pœnitentiam & preces confugiunt. 39. a. totam noctem orando transigunt. ibid. accepto de salute responso Deum glorificant. ibid. alij monasterij Antri in Gallia cum sacris thesauris ob metum Northmannorum Nannetum fugiunt. 96.e. in Ecclesiam SS. Petri & Pauli concurrunt & trucidantur. 97. a. alij ducenti pene a Northmannis iuxta Turonum necantur. ibid.d. alij Ioanni presbytero morienti loco orationum detrahunt. 128. c. & seq. alij monasterij S. Carilephi Rotberto Cenomanensi Episcopo obedire iubentur per litteras a Nicolao Papa. 270.c. alij aliquot Græci scelerum conscientia Constantinopolim Roma fugientes ab Hadriano Papa repetuntur. 417.e. alij Corbeienses Slauos ad Christum conuertunt. 510.e. alij nongenti ad fontes Vulturni a Sarracenis trucidantur. 585.e. alij Cassinenses Theanum habitaturi abeūt. 599.b. Angelgarium præpositum Abbatem creant. ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibid. alij eius monasterij voluptuarie viuentes ex S. Nili prædictione varijs calamitatibus obruuntur. 896.*e. alij persecutionem a Friderico Mogutino Episcopo patiuntur.* 721.*a. alij in Anglia expelluntur monasterijs, & ijs substituuntur clerici quondam expulsi.* 830.*e*

Monachorum mala nouerca proprietatum concupiscentia. 723.*e*

Monachus in deserto Pari insulæ se manifestat. 654.*b eius forma & vestitus. ibid.*

Monasteria plura in diœcesi Cordubensi per desertum extructa. 77.*d. turribus Dauid comparata. ibid.*

Monasteria Episcopis subiecta esse debent. 495.*b.* 501.*e. cur plurima in Gallijs perierint.* 495.*e.* 501.*e. alia a Northmannis combusta.* 584.*e. alia ab Henrico Germaniæ Rege hinc inde extructa.* 709.*e. alia in Anglia a S. Osualdo Vuigornienſi Episcopo extruuntur.* 815.*c.d*

Monasterij S. Germani violatores quomodo sint puniti. 26.*d*

Monasterij Collinghammensis in Anglia nobilis memoria. 463.*d.e*

Monasteriorum restauratores, & regulæ reparatores S. Odo & Adelbero. 723.*d*

Monasterium Legerense a S. Eulogio visitatur. 19.*b. quot monachos, & quam sanctos habuerit. ibid. e. Cassinense a Sarracenorum incursu quomodo liberetur.* 39.*a.b.c. B. Virginis in Cingla a Sarracenis vastatur.* 55.*c. Orbeum in diœcesi Sueſſionenſi.* 61.*c. aliud iuxta Turonii a Northmannis euertitur, trucidatis pene ducentis monachis.* 97.*d. Saluatoris ad radices Pinnæ Mellaris in Hispania.* 108.*a. S. Gregorij ad Cliuum Scauri Romæ.* 128.*a.* 135.*b. S. Mauritij priuilegijs Apostolicis munitum spoliatur ab Hugone Subdiacono.* 142.*c. B. Petri Apostoli Luxouij constitutum ab eodem violatur.* 142.*c. S. Carilephi priuilegium exemptionis obtinet a Nicolao Papa.* 270.*a. aliud Corbeiæ ab eodem priuilegijs aucti.* 270.*a. Auellanæ suppeditauit autographum Octauæ Synodi Oecumenicæ ab Anastasio translatæ.* 441.*d. S. Saluatoris in Plelan a Salomone Principe Britanniæ ædificatur.* 451.*c. aliud Croyland in Anglia a Northmannis destruitur.* 510.*a. aliud S. Vincentij ad Fontes Vulturni a Sarracenis incenditur, trucidatis nongentis ibi monachis.* 585.*e. a diuersis Principibus quam multa diplomata obtinuerit.* 629.*c.* 721.*c.* 724.*c.* 730.*e.* 742.*b. Prunienſe a Northmannis spoliatur.* 629.*e. Nonantulanum ab Hunnis incensum a Petro Abbate restauratur.* 658.*a. Cluniacense vbi situm, & a quo primum fundatum.* 682.*b. Aureliacii & Dolense quinam fundarint.* 683.*a. S. Matthiæ Treuirorum.* 683.*c. Agaunense a Sarracenis inflammatur.* 719.*e. Gemblacense in Gallijs fundatur.* 734.*d. Pontificum & Imperatorum priuilegijs communitum. ibid. e. Aureæ Petræ primum S. Niconis fugientis receptaculum.* 762.*a. Cassinense nouis priuilegijs ab Ottone Imp. ditatur.* 786.*d. S. Felicitatis Florentiæ ab Ottone Magno diplomate condecoratum.* 792.*a. aliud monasterio super Fontes Vulturni concessum. ibid. aliud ab Ottone Imp. Magdeburgi constructum.* 821.*c. aliud in honorem S. Martini erigit Stephanus Primus Vngarorum Rex, & ob quam causam.* 919.*e*

Mons Feretri alias oppidum S. Leonis Berengarij fugientis receptaculum. 766.*e. eius descriptio. ibid. ab Ottone Imp. obsidione cingitur.* 769.*e*

Mons Vesuuius flammas tempore mortis Pandulphi Principis Capuani, & Ioannis Neapolitanorum militum Magistri eructat. 847.*a. rursus flammas euomit.* 891.*e*

Montes miraculose precibus S. Odonis coniuncti piscinam efficiunt monasterij S. Eliæ vsibus seruientem. 716.*a*

Montis Latri descriptio. 752.*c*

Monita Fulconis Rhemensis Archiepiscopi saluberrima ad Rachildem Imperatricem. 529.*e. & seq.*

Monitiones Nicolai Papæ ad Synodum Siluanectensem. 266.*e. & seq.*

Monstrum ex illicito concubitu nascitur. 920.*d.e*

Montanus hæreticus. 250.*d*

Montineum locus in Græcia. 814.*b*

Moraui lingua vernacula vti possunt in diuinis officijs permissu Ioannis VIII. 577.*a. ab Arnulpho Rege ob defectionem grauiter puniuntur.* 626.*d*

Morbo calculi Arnulphus Flandriæ Comes liberatus per S. Gerardum Bromiensem Abbatem munera Rhemos defert. 755.*c.d. & seq.*

Morbo venereo Eupraxius Calabriæ Præfectus ob spretum S. Nilum percutitur. 833.*c*

Mores Gotheschalci hæretici praui & peruersi. 61.*c*

Mores populi pulchre describuntur. 209.*a. item Photij pseudopatriarchæ.* 423.*b*

Mores & vita corruptissima Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani enumerantur. 751.*c.d. alij laudabiles Constantini VIII. Imp.* 759.*c*

Mores & natura Episcoporum Græcorum. 809.*b*

Morienna locus. 527.*c*

Mors Guaiferij Principis Salernitani. 570.*d. abominabilis Arnulphi Regis.* 645.*e. causa illius quænam sit. ibid. item Alcamar Sarracenorum Ducis & prophetæ.* 666.*c. infamis Ioannis XII.* 782.*e. violenta Ioannis XV.* 855.*c. infamis Bonifacij Apostolicæ Sedis inuasoris.* 856.*a*

Mortem S. Ioannicij Anachoretæ significat columna ignis in monte Olympo. 44.*b*

Mortem Vuintonienſis & Roffensis Episcoporum prænidens S. Dunstanus deplorat. 854.*d*

Mos vituperandus & abominabilis apud Græcos de pallijs absque licentia Sedis Apostolicæ vtëdis quomodo & quando cœperit. 708.*e.* 709.*a*

Mos cõsecrandi Regem in Ottone Primo describitur. 713.*e. & seq.*

Mos iurandi apud Græcos. 802.*a*

Mos antiquus canonizandi quis fuerit. 891.*d*

Mos & locus eligendi Imperatorem qualis & vbi. 916.*c*

Mosomensis Synodus in Gallia celebratur, & quare. 737.*c. alia ibidem in causa Arnulphi & Gerberti Rhemensium Archiepiscoporum.* 893.*b*

Mosomum Belgicæ ciuitas est. ibid.c

Mulcta Ioanni Placentino antipapæ a Populo Rom. irrogata quænam fuerit. 902.*c*

Mulier quædam pecunia corrupta Methodium adulterij insimulat. 2.*c. mater fuit Metrophanis Smyrnæ præfecti. ibid. cognita calumnia examinatur. ibid.e. tormentis subijcitur. ibid. dolum patefacit.* 3.*a. anro se corruptam fatetur. ibid. auctores doli prodit. ibid. alia fame exhausta pendente ab vberibus puero corruit & moritur.* 75.*e. alia quædam ob iniustam mariti necem Ottonem III. Imp. accusat.* 923.*a. contactu ferri candentis viri innocentiam probat. ibid. Imperatorem ad supplicium poscit, nec intercessiones admittit. ibid.b*

Multitudo ingens omnium nationum Romæ. 314.*e*

Munera olim Pontificibus a Legatis externis in aditu offerri solita & qualia. 122.*e. quænam ad Benedictum Papam per Legatos missa a Michaele III. Imp. Constantinop.* 136.*c. alia ad Nicolaum Papam ab eodem.* 182.*e. alia a Ludouico Imperatore ad basilicam Apostolorum missa.* 245.*b. alia Michaelis Imp. ad Ludouicum Imp. mittuntur, & qua de causa.* 376.*e. alia Theodosii Hierosolymorum Patriarchæ ad Ignatium Constantinopolitanum directa quænam sint.* 421.*c. alia Salomonis Britanniæ Principis ad Hadrianum Papam directa.* 450.*c. alia Ignatij Patriarchæ ad Hadrianum Papam.* 473.*a. alia Basilij Imp. ad eumdem. ibid.e. alia Ioannis VIII. ad Carolum Caluum Imp. & Imperatricem missa qualia fuerint.* 518.*e. alia ab Hugone Galliæ Rege ad Henricum Germaniæ Regem missa.* 704.*d*

Muneribus corrupti Legati Apostolici a Photianis. 205.*b*

Munus diuersa comprehendit. 157.*b*

Munus Episcopale quodnam. 212.*d*

Munus Legatorum Apostolicæ Sedis ab Hadriano II. Constantinopolim missorum. 420.*a*

Munus Romani Pontificis quodnam. 452.*b*

Munus Caroli Calui Imp. ad S. Petrum directum qualenam. 527.*d*

Munuscula Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaë Papam. 305.*a*

Munificentia sancti Adalberti Pragensis Episcopi. 851.*b*

Munitio S. Angeli a Marchionibus Tusciæ occupata, Romanis obedientiæ frænum iniecit. 706.*a. eius descriptio.* 707.*b*

Munius testis diplomatis Veremundi Regis Hispaniæ de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 829.*e*

Mutatio frequens locorum pietati noxia. 851.*c*

Mutina ciuitas. 922.*e*

Mutinensis Synodus ab Honesto Archiepiscopo Rauennate cur celebretur. 827.*a*

Mysi permissu Michaelis Cherosphactis monasterii S. Niconis deprædantur. 813.*b*

Mysteria armorum inter coronandum Ottoni Primo traditorum eidem explicat Hildebertus Moguntinus Archiepiscopus. 714.*c*

Mystici apud Constantinopolitanos quæ sit dignitas, & quæ dignitatis insignia. 626.*e*

N

Nannetum ciuitas a Northmannis capitur, ferro & flammis deletur. 96.*b.e*

S. Narcissus e cœmeterio per Leonem IIII. in Vrbem elatus. 65.*a*

Narratio exordij Episcopatus Britannici. 176.*a. alia originis miseriarum, quas Ignatius Patriarcha sustinuit a Photio pseudopatriarcha.* 204.*b. & seqq.* 612.*b. & seq. alia Aduentij Mediomatricorum Episcopi de coniugio Vualdradæ pellicis stabiliendo.* 227.*c. & seq. alia compendiosa Actorum in Synodo Metensi.* 246.*a. alia damnationis Rodoaldi Portuensis Episcopi.* 271.*e. & seq. alia astuta Hincmari Rhemensis Archiepiscopi de Rhotadi Sueſſionensis Episcopi depositione.* 294.*d. & seqq. alia breuis omnium gestorum in Romanam & Constantinopolitanam sedem.* 364.*d. & seqq. alia visionis Bardæ Cæsari in somnis oblatæ.* 374.*d. alia compendiosa rerum a Photio gestarum.* 465.*c. & seqq. alia Hincmari Laudunensis Episcopi de suis miserijs ab Hincmaro Rhemensi sibi illatis.* 538.*a. alia reuelationis S. Theoctistes virginis in eremo latitantis.* 653.*d. alia breuis de promotione Ioannis Decimi ad Sedem Apostolicam.* 681.*a. & seq.*

Nationes plurimas & quasnam subiecerit Henricus Rex Saxonum. 690.*c*

Natiuitas B. Ambrosii miraculosa. 222.*d*

Natura & ars hæreticorum pulchre descripta. 61.*d. item Politicorum, & studium.* 498.*e*

Nauigatio felix Luitpradi Cremonensis absque opera nautarum. 808.*c*

Naupactum locus. 807.*e*

Nausti Corimbriensis Episcopus subscriptione confirmat testamentum donationis ab Adefonso Magno monasterio sanctorum Hadriani & Nataliæ factæ. 626.*d*

Nazar proconsul Eunuchus, vt ipsi prædictum erat, moritur. 72.*a. horribilis eius interitus. ibid.*

Nazarum ciuitas Maurorum in Hispania. 17.*e*

Neapolis descriptio. 505.*e*

Neapolitanæ Ecclesiæ antiquitas & primordia. 505.*a*

Neapolitani classe contra Sarracenos Vrbi subueniunt. 66.*b. pedem Pontifici exosculantur. ibid.d. ab eodem communionem accipiunt. ibid. cum Sarracenis confligunt. ibid. e. Sarracenis fauent, & Christianos infestant.* 491.*e. S. Athanasium Episcopum vt fœdus cum ijsdem soluant, eos adhortantem, in exilium pellunt.* 492.*a. principes ciuitatis compedibus arctant. ibid. deplorant iniurias S. Athanasio suo Episcopo illatas.* 504.*a. in Ducem suum Sergium conspirant. ibid.c. dimisso viro sancto quantum gaudeant. ibid.d. a Ioanne Pontifice VIII. quod in vindicta impij Ducis Sergij Athanasio Episcopo sint cooperati laudantur.* 524.*e*

Necessitas & vtilitas Synodorum. 353.*e.* 354.*c*

Necessitudo Photij cum Basilio Imp. 476.*c*

Necromantia Santabareni Euchaitarum Episcopi. 569.*d*

Nectarius e laico ad Episcopatum prouectus a secunda Vniuersali Synodo a Photio pro exemplo adducitur. 212.*a. quare ex laico assumptus sit.* 222.*a.* 223.*a*

Negotia totius mundi ad Romanam Ecclesiam deferuntur. 633.*b*

Neothus eremita in Anglia Aelfredum Regem profugum pietatem docens Regnum recepturum promittit. 549.*a*

Nequitiæ Ioannis Archiepiscopi Rauennatensis. 216.*d. aliæ Theodori Santabareni.* 611.*b. aliæ Bonifacij pseudopapæ.* 876.*e*

Nestorius hæreticus. 250.*d.* 477.*a*

Nesundicus Michaelis Bulgariæ Regis ad Constantinopolitanos Legatus. 430.*e*

Nicæna Synodus nihil ausa fuit super Romanam Ecclesiam constituere. 289.*e*

Nicephorus Patriarcha Constantinopolim transfertur. 21.*d. S. Ioanni Chrysostomo comparatur.* 22.*a. quot annis eius corpus integrum duraverit. ibid. e. quanta celebritate deportetur. ibid. & d. vbi collocatum. ibid.d. & e. curat energumenos. ibid. a Photio summe laudatur, & quare.* 210.*b.* 212.*a.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nicephorus Niceæ Metropolita recusat ex forma libelli satisfactorij ab Hadriano Papa missi pœnitere. 423.e. a Synodo reijcitur. ibid. a Photio Episcopatum resignare cogitur, & orphanorum alumnus fieri. 546.d
Nicephorus philosophus in oratione funebri Antonij Constantinopolitani Patriarchæ Stephanum antecessorem in fascijs sanctum prædicat. 621.e
Nicephorus Phocas sub Romano Imp. Cretam Insulam a Sarracenis vindicat. 761.e. Imperator Romano mortuo ab exercitu Imperator acclamatur. 777.e. a Polyeucto coronatur. ibid. Theophanem Romani demortui vxorem in matrimonium assumit. ibid. duabus de causis Polyeucto reus habetur, & quæ sint. ibid. & seq. sacro aditu a Patriarcha arcetur. 778.a. Manuelem Domesticum contra Sarracenos in Siciliam cum exercitu mittit. ibid.c. vincitur ob Ducis inscitiam. ibid.d. Cyprii a Sarracenis liberat. 786.e. eosdem Tarsi & Mopsuestiæ obsidet. ibid. multa Christianis sacra ablata recuperat, & Constantinopolim defert. ibid. quibus rebus gloriam suam initio Impery partam obscurarit. 787.b. militibus nimium indulgens populum vexat. ibid. noua tributa imperat, & vetera donaria tollit. ibid. in res & personas Ecclesiasticas præter ius & fas auctoritatem sibi vendicat. ibid.e. Episcopatibus exactiones imponit. ibid.d
Milites in bello interemptos in numerum Martyrum referre conatur. ibid. numismata noua & inæqualia cudit pro commodo suo. ibid.e. palatiū in castrum commutat. 788.b. voce nocturna conturbatur, & de interitu certus fit. ibid.c. eius auaritia ostenditur. 793.a. a Luitprando Cremonensi secundum corporis lineamenta describitur. 795.c. eius ad Legatum Ottonis Imp. contumeliosa oratio. ibid.e. causam reddit cur tam abiecte Luitprandum accipiat. ibid. processionem celebrat. 796.e. quibus epithetis a Luitprando condecoretur. 797.a. contemnit Ottonis exercitum. ibid.b. irascitur Luitprando. ibid.e. totus ridiculus. 799.e
Ottonem Imp. periury reum conatur peragere. 800.a. eidem minatur ob defensos Principes Capuanum & Beneuentanum. ibid.c. contra eundem fraudulenter exercitum comparat. 801.b. ironice se a Luitprando rogari intelligit. ibid.e. periurus in Luitprandum. ibid. contra Assyrios expeditionem meditatur. ibid. petit Ottonem Imp. non succurrere Beneuentano & Capuano Principibus. 802.b. irascitur, & minas contra Ottonem euomit. ibid.c. in conuiuio Latinos scommatis excipi iubet. ibid. Luitprandum in sua periuolia cōducit. ibid.d. Onagro cur comparetur. 803.d. cur exercitum in Assyrios duxerit. 804.b. mercaturam exercet. ibid.c. Luitprando abeundi veniam tribuit. ibid.d. periurio Imperiū nactus & adulterio. 806.a. παχύτης a Græcis nominatur. 807.a. quam inimico sit animo in Ottonē Imp. 808.d. Legationē fraudulentam ad eumdem mittit, & quare. 811.b. ob cæsum a Latinis Græcorum exercitum fraude coniugis cæditur. ibid.d. quam victoriosus fuerit ante impietatem. ibid.c
Nicetas cognomento Dauid Ignatij Patriarchæ Constantinopolitani vitam scripsit. 59.c. fidelis scriptor & verax. ibid. citatur. 162.b. 181.b. 202.d. 218.b.c. 219.e. 374.c. 542.b. 544.a. Photio non communicat. 547.a
Nicetas Oryphas Drungarius Ignatium Patriarchā affligit. 196.d. ad inquirendum eumdem fuga elapsum Imperatoris edicto mittitur. 203.d
Nicetas Egumenus Chrysopoleos Romam vt ex parte Ignatij mittatur, Nicolaus Papa petit. 316.e
Nicetas clericus Iconoclasta pœnitentiam agit, & ad communionem recipitur. 427.e
Nicetas Patricius Græcorum classis Præfectus a Ludouico Imp. licet iuste illi offenso, Basilio Imp. commendatur. 491.a. confœderatos Ludouici depræ datus est. ibid.b
Nicetas cognomento Plorans magica pocula a Santabareno confecta ad conciliabulum Photio Imperatorem, eidem apponit, & amicum reddit. 613.e
Nicolæ soror S. Eulogij. 19.e
Nicolaus Anagninæ Episcopus Anastasium Card. ad Concilium vocat. 99.e. 101.a. eidem Concilio subscribit. 102.e. Legatus Populi Rom. decretum de electo Benedicto III. ad Imperatores defert. 130.e. 131.b. colludit cum Legato Imperatoris in perniciem Benedicti. ibid. Hortam missus cum collega coniungit se Anastasio Antipapæ. 131.a.b
Nicolaus Diaconus Concilio generali a Leone IIII. Romæ habito subscribit. 103.e
Nicolaus Papa succedit Benedicto III. Pontifici. 147.c. eius patria, parentes, educatio, & puericia. ibid. processio eiusdem ad gradus honorū. d.e. creatur Pōtifex. 148.b. præsente Imperatore cōsecratur. ibid. epulatur cum Imperatore, & post complexū dimittit. ibid.c. morantem extra Vrbem visitat. ibid. Bremensem Ecclesiam cum Hamburgensi coniungit. 149.a.e. litteras monitorias, vt a Regno Caroli Calui abstineat, ab eodem rogatus, dat ad Ludouicum Germaniæ Regem. 161.b. quæ diuersis Vrbis Ecclesijs dona contulerit. ibid.c. Encyclicam scripsit ad Orientales. 182.a. Legatos Imp. Constantinopolitani audit. 183.b. a communione prohibet. ibid. suos Constantinopolim ad cognoscendam causam Photy & Ignatij mittit. 186.c. ijsdem litteras dat ad eumdem. ibid.d. laudat Photium de professione Fidei, reprehendit de assumpto pontificatu. ibid. quæ Legatis Constantinopolim missis mandata dederit. 187.a. eiusdem aliæ litteræ ad Michaelem Imperatorem. ibid.b. accusat grauiter Photium. ibid. commendat eidem Legatorum a se missorum dignitatem. 188.e. conqueritur de Legatis male Constantinopoli habitis. 189.b. 224.a. inuitatur litteris Regum Francorum in Gallias proficisci. 194.d. donaria nonnullis Ecclesijs confert. 195.d. Aqueductum Aecium restituit. ibid. habitaculum pro Pontificibus extruit. ibid. Conciliabulum Constantinopoli contra Ignatium congregatum Latrocinale nominat, & quare. 196.c. conqueritur apud Imperatorem de vi Legatis suis illata, & minis in contrariam sententiam adductis. 198.c. inuehitur in schismaticos, & anathematizatos contra Ignatium congregatos. ibid.e. obiurgat & accusat Imperatorem Michaelem, quod se rebus Ecclesiasticis ausus fuerit immiscere. 199.a. conqueritur apud eumdem de falsatis litteris Apostolicis. ibid.c. 206.e. 224.b. loca falsata adducit. ibid.e. & seq. accipit libellum de miserijs Ignatij compositum. 204.a. admonetur antecessorum exemplo iustitiæ patrocinari. 206.c. cur tarde causam Ignatij cognouerit. ibid. per Legatum Imp. certior fit de Legatorum suorum fraude. ibid. 207.c. litteras a Photio disertissimas accipit. ibid.d nullo modo se Photy electioni aut Ignatij depositioni

ni consensisse affirmat. 215.a. Concilium Lateranense in causa Ioannis Rauennatis indicit. ibid.b.c Ioannem Archiepiscopum Rauennatensem per Legatos monet ab iniuria in suos abstinere. ibid.
Legatos Ludouici Imp. reprehendit. 216.a. rursus Archiepiscopum ad Concilium euocat. ibid. rogatur Rauennam proficisci. ibid. eo contendit. ibid. bona vnicuique sua restituit. ibid.b. Legatos Imperatoris alloquitur. ibid.c. flentem, & veniam petentem Archiepiscopum in gratiam recipit. ibid.d. in basilica Constantiniana purgantem se crimine hæreseos communioni restituit. 217.a. iubet Rauennatibus & Aemilienſibus sua reddi, & ipsum quotannis Romam venire. ibid.b. quæ ipsi obseruanda præcipiat. ibid.c. aduersus Imperatorem & Photium vindex consurgit acerrimus. 220.e. Leonem Imperatoris Legatum Constantinopolim dimittit. 221.a. epistolæ Photij respondet. ibid.c. arguit de Patriarchatu inuaso. 223.a.b. eius ad Patriarchas Orientales commonitiones. 224.c. Synodum Romæ celebrat, & Theopaschitas damnat. ibid.e
Legatos in Franciam ad Concilium Metense misit, & quare. 227.e. litteras dedit ad Episcopos Francorum, quibus Engeltrudem impudicissimam feminam excommunicat. 229.d. alias pro eiectione eiusdem ad Reges Francorum. ibid. Lothario comminatur. ibid.e. ad Carolum Caluum scribit de eadem re. ibid. accipit epistolam ab Episcopis Francorum Regni Lotharij. 233.c. Lothario rescribit. 234.c. item Episcopis Franciæ respondet. 235.a. comminatur grauiter Lothario. ibid.b. ad Synodum Metensem scribit. ibid.c. pro Balduino raptore apud Carolum Caluum intercedit. 236.d. eius ad Hermentrudam Caroli vxorem epistola. ibid.e. Commonitorium Legatis ad Concilium Metense abeuntibus quale dederit. 237.d. aliud. ibid.e. & seq. scribit de congregato contra Legatos præuaricatores Concilio. 239.d. 365.b. summatim omnia Photij acta enumerat. 240.a. & seq. Photium excommunicat & damnat. ibid.d.e. sex Oecumenicas Synodos cur tantum enumeret. 241.a
Restituit Ignatium Patriarcham. ibid.e. & seq. Synodum Metensem damnat, & Legatos Episcoporū Synodi Guntharium & Theutgaudum ab Episcopatu deponit. 246.b. de ijsdem ad eosdem litteras dat. ibid.e. scribit Aduentio Metensium Episcopo. 259.e. de ipsius conuersione gaudet. 260.a. de Guntharij obstinatione conqueritur. ibid.b. Legatorum suorum fraude in suspicionem iniusti iudicij venit apud Episcopos Galliarum. 261.b. eorum litteris super hac re scriptis respondet. ibid. Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo rescribit de confirmatione Concilij Suessionensis, & suæ Ecclesiæ priuilegiorum. ibid.e. quomodo idem Concilium confirmet. ibid.d
Quæ Episcopis in Siluanectensi Synodo congregatis rescripserit. 266.d. variæ eius ad eamdem Synodū monitiones. ibid.e. & seq. conqueritur de contumacia Hincmari. 267.d.e. eius virtus in tentationibus. 268.c. eiusdem in pauperes liberalitas. ibid.e. satisfacit querelis Caroli Calui intercessionē suam pro eius filiæ raptore molestē ferentis. 269.b. acerrimum se defensorē priuilegiorum Sedis Apost. esse significat. ibid.d. Carolum Caluum ad eorumdem obseruantiam acriter hortatur. ibid.e. priuilegium monasterio Corbeiæ contulit, & aliud S. Carilephi. 270.a. Rotberto Genomanensi per litteras obedire iubet monachos S. Carilephi. ibid.c. de eadem re ad Episcopos Regni Caroli scribit. ibid.d
Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum arguit de iniquo in Cenomanensem Episcopum animo. 271.b Rodoaldum Portuensem Legatum damnat. ibid.e. in causa Lotharij Regis de diuortio frustra Synodum indicit. 273.a. prohibet Lotharium Romam venire, & quomodo. 274.d. qualiter eum Romam venire permittat. ibid.e. Carolum Caluū rogat erga Rhotaldum placari, & eumdem Romam dimittere. ibid. Hermentrudi Reginæ de eodem scribit. 376.a. rursus Hincmari pertinaciam reprehēdit. ibid.e. in basilica Præsepis de Rothaldo sermonem habens consensu totius Cleri eumdem restituit. 277.c. sua maiestate Lotharium Regem terret. 278.b. Archiepiscopo Arelatensi respondet. 280.e. ornamenta Ecclesiarum auget. 281.d. fama sanctitatis orbi terrarum innotescit. ibid.e. 282.a. omnes ad se venientes instituit. ibid. Sardos incestis nuptijs se contaminantes per suos Legatos increpat, & excommunicat. ibid.b. Rhotaldū plenius restituens Missam celebrare facit. 282.e. eumdem in Gallias remittit sanctionibus Sedis Apostolicæ munitum. 283.a. Arsenium Episcopum Vrbis Apocrisarium eodem dirigit, & quare. ibid. publicat sententiam de restituto Rhotaldo. ibid.b. totam eiusdem causam refert. ibid.
Cur in citādis Canonibus abstinuerit ab illis ab Isidoro Mercatore collectis. 284.e. eiusdem decretalis epistola ad Episcopos Galliarum, & quare. 285.c. eosdem reprehendit. ibid.e. acerrime disputat de epistolis decretalibus Romanorum Pontificū. ibid. & seqq. Rhotaldum commendat Episcopis & Carolo Caluo. 290.e. 291.a. illi sese opponentes excōmunicat. ibid.d. res & prædia Ecclesiæ Suessionensi ablata restitui iubet. 291.c. eius in Hincmarum Rhemensem inuectiua. ibid.e. Carolum Caluum de Rhotaldo conquerentem redarguit. 292.b. eiusdem ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos increpatoria. 303.a. Arsenium Legatum ijsdem commendat. ibid.d. laudatur eximie. 304.a. solicitus admodum de Lotharij Regis salute. 303.a. & seq. adhortatur Reges Francorum ad conseruandam pacem. 307.d.e. 308.a. restituit Seufredum Placentinum Episcopum e sede eiectum. ibid.e. in gratiam pauperum aquæductum restaurat. 309.a. ciuitatem Ostiensem collapsam reficit. ibid.b. ægrotans licet litteris contumeliosis Michaelis Imp. respondet. 310.c. eius modestia laudatur. ibid.d. eius ad eumdem litteræ. ibid.e. & seqq. suas dissimulat, Ecclesiæ iniurias retundit. 311.e
Excommunicationem tacite Michaeli Imp. comminatur. 312.a. negat se eidem missurum quos ad pœnam exposcit. 314.d. minas eius contemnit. 217.c. al. 315.c. eidem insultat. ibid.d. ignauiam exprobrat. 316.a. Ignatij causam secundo Romæ iudicari indulget, & quos ex eius parte mitti desideret explicat. ibid.c. terret Michaelem Imp. exemplo impiorum Imperatorum. ibid.e. anathema profert in epistolæ suæ falsatorem. 317.c. litteras Imperatoris in Sedem Apostolicam blasphemas incendi publice iubet. ibid.d.e. & seq. Legatis a Rege Bulgarorum acceptis de conuersione eius quantum gaudeat. 320.b. 365.e. duos Episcopos ab Vrbe ad prædicandum destinat. ibid.c. alios Legatos Constantinopolim mittit. ibid. Concilium Romæ congregat & quare. ibid.e. centum & sex capitulis ad consulta

Universidad de Deusto
Biblioteca

sulta Bulgarorum respondet. 322. *b. libros ijsdem & alia ad Christianam Fidem necessaria mittit. ibid. auctor etiam est, vt pro cauda equina crucis vexillum in militia præferant. ibid. commendat suos Legatos, repetita iniuria priorum, Michaeli Imperatori. ibid. e. & seq. eius ad eumdem pia adhortatio.* 323. *c. Bardam Cæsarem de peccatis communibus pœnitentiam agere adhortatur.* 324. *b. c. Ad Theodoram Imperatricem scribit. ibid. e. laudat eam a pietate & fortitudine, & consolatur in miserijs. ibid. & seq. auctor est Ludouico Imperatori expeditionis contra Sarracenos suscipiendæ.* 326. *c. milites Imperatoris hortatur.* 327. *c. Vualdradam pellicem excommunicat. ibid. e. de eadem Episcopos Gallorum per litteras certiores facit. ibid. Lotharium & Vualdradam accusat irriti promissi.* 328. *a Suessionense Concilium in Gallijs cogi iubet.* 334. *d de eodem litteras dat ad Henricum Turonensem Archiepiscopum. ibid. e. oppressis succurrit. ibid. commendat Hincmaro Rhemensi causam Clericorum ab Ebbone consecratorum.* 335. *a. ad Episcopos Concilij Suessionensis scribit, dissoluens quæ ab Hincmaro antecedenti Concilio Suessionensi acta essent.* 336. *a. quam grauiter in eodem sit peccatum demonstrat. ibid. e. pœnitentibus Sedis Apostolicæ auxilium iuste succurrit.* 338. *e*

Episcopos Concilij Suessionensis secundi negligentiæ arguit. 339. *a. eosdem iubet Clericos ab Hincmaro depositos restituere.* 340. *b. Episcopos præsumptionis accusat. ibid. d. scribit de excommunicatione Gunthary & Theutgaudi Archiepiscoporum ad Rodulphum Bituricensem.* 342. *a. & seq. conqueritur de isdem. ibid. ad clericos Rhemensis Ecclesiæ restitutos scribit.* 348. *e. admonet eos obliuionis iniuriarum.* 349. *a. per litteras nobiles Aquitanorum monet Ecclesijs bona ablata restituere. ibid. d. non reddentibus excommuncationem minatur.* 350. *c. iubet Trecensem Synodum conuocari.* 353. *b. moribundus licet contentionibus Basilij & Michaelis Impp. occupatur.* 359. *b. Episcopos Galliarum certiores facit de calumnijs Imperatorij Græcorum in Latinam Ecclesiam. ibid. c. omissis rebus Gallicis totus in solicitudinem Orientalium incumbit.* 364. *c. de ijsdem ad Episcopos Galliarū scribit. ibid. d. quos & hortatur deposuis domesticis contentionibus, totos in defensionem Latinæ Ecclesiæ incumbere.* 366. *c. & seq.*

Hincmarum scriptis Episcoporum Galliæ præponit. 369. *e. a Photio anathematizatur.* 376. *c. accipiēs Legatos a Theutperga Regina de miserijs suis, eam consolatur.* 384. *c. solicitudinem maximam pro ea gerit. ibid. d. quænam Lothario scribat. ibid. prohibet eumdem Romam venire.* 387. *b. ad Carolum Caluum litteras mittit, vt pro Helletrude Lotharij sorore apud eumdem intercedat. ibid. e. eius laudes.* 389. *d. e.* 391. *a. vnicam habuit ordinationē.* 390. *d moritur. ibid. e. defletur a creaturis ratione vtentibus & carentibus. ibid. quot annos sederit. ibid. Eliæ prophetæ comparatur.* 391. *a. in cælum receptus cum S. Gregorio apparet. ibid. ab Orientalibus vt Sanctus statim ab obitu cultus.* 423. *c*

Nicolaus Theoduli cognomento Scatolastis pessime Ignatium Patriarcham tractat. 302. *d*

Nicolaus Study Egumenus a Nicolao Papa Romam mitti petitur ex parte Ignatij. 316. *c*

Nicolaus Faber Parisiensis. 347. *d.* 354. *e.* 366. *e*

Nicolus Mysticus Patriarcha Constantinopolitanus creatur. 626. *e. a Leone Imperatore e throno deponitur.* 651. *b.* 652. *b. causa eius depositionis. ibid. exul in monasterium Galacrenorum ejcitur. ibid. ab Alexandro Imp. Leonis fratre reuocatur ejecto Euthymio.* 677. *a. inter tutores Imperatoris Constantini recipitur.* 679. *b. Symeoni Bulgarorum Principi pacem suadet.* 684. *e. per Zoen Augustam e palatio ejcitur. ibid.*

Nicolaus Patricius a Leone Imp. cum exercitu contra Sarracenos mittitur. 685. *c*

Nicolaus Protospatharius ad Calabriam regendam a Basilio & Constantino Impp. mittitur. 831. *e. quæstionem qualemnam S. Nilo proponat.* 832. *d. ad responsionem obmutescit. ibid. cucullam alicuius monachi iuxta cellam S. Nili reperiens, ludibrij causa capiti imponit. ibid. e.* 833. *a*

Nicolaus Chrysoberges Patriarcha Constantinopolitanus sufficitur abdicante se Antonio Studita. 843. *b. moritur.* 897. *e*

Nicopolis ciuitas. 807. *e*

S. Nicostratus a Leone IIII. in Vrbem e cœmeterio translatus. 64. *e*

S. Nicon Armenorum errores describit. 255. *b*

S. Nicon Armenus ad gentes Apostolatum suscipit. 762. *a. Cretam nauigat. ibid. c. Euangelium prædicat. ibid. quomodo se in gentis illius gratiam primo insinuet. ibid. d. lumen noctu in aere videt, & quale fuerit.* 763. *a. mulierem pulcherrimam in somno conspicit, & quænam sit interrogat. ibid. b. iubetur a S. Photina templum destructum restaurare. ibid. visionem nil curans cæcitate percutitur. ibid. Cretenses conuocans opus aggreditur & discedit. ibid. ad Cubicularium monastery sui peraratorem noctu accedens verberibus excipit, & ni desistat, peiora minatur.* 812. *b. Antiochum præfectum impium & sacrilegum baculo percutit. ibid. e. Michaelem monastery sui perturbatorem acerrime increpans terret.* 813. *b. a Basilio Apocauco vocatus Corinthum contendit.* 843. *d. eumdem morbo liberat, & metu Bulgarorum. ibid. e. Lacedæmonem redit. ibid. a Lacedæmonijs rogatur pestem depellere.* 844. *e. qua condicione eam se propulsurum recipiat. ibid. eo Spartam veniente pestis cessat.* 845. *a. ægrotos ad se venientes anima & corpore curat. ibid. Iudæum Lacedæmone baculo pellit. ibid. c*

Inimicissimus Iudæorum fuit. ibid. Aratum Iudæorum patronum sibi resistentem pœnitere iubet, & eidem interitum prædicit. ibid. d. Gregorio Prætori Sceleri Bardæ tyranni successum enarrat. 858. *e Sphæra ludentes ob clamores iuxta sacrā ædem increpat.* 859. *b. a Gregorio Prætore maledictis proscinditur. ibid. eumdem diuinitus morbo percussum & pœnitentem curat. ibid. d. Malacenum apud Imperatorem accusatum consolatur, & bono animo esse iubet.* 924. *b. moritur. ibid. d. pictorem suam imaginem dipingere conantem in se respicere iubet. ibid. e. ex descriptione Malacenū a pictore agnoscitur. ibid.*

S. Nilus origine Græcus natione Calaber quanta ab ineunte ætate pietate floruerit. 831. *e. fugit populi tumultum & in eremum abit.* 832. *a. venientes ad se Metropolitam Calabriæ & Leonem Domestici cum turba cernens quid ad Deum oret. ibid. Domestico librum tradit vt legat. ibid. b. increpat secum disputantes, & quare. ibid. c. reuelatione cognoscens adulterum quam acute illi respondeat. ibid. d. Nicolaum Protospatharium & Leonem Domesticum cernens cucullam alicuius monachi ridicule capiti imponentes obiurgat, & prophetice de interitu admonet.* 833. *a. Eupraxium Præfectum superbia inflatum contemnens, ab eodem persecutionem patitur. ibid. b. c. ab eodem cancrena infestato sæpius vocatus cur non venerit. ibid. d. quidnam eidem respondeat de voto suscipiendi habitus monastici.* 834. *a. recusat eum tondere & monachum facere. ibid. infantia illius commotus demum radit & habitum induit. ibid. b. ob futuram Sarracenorum in Calabriam irruptionem in Campaniam cum suis descendit.* 839. *e. a Cassinensibus monasterium Vallis lucis habitandum accipit. ibid.*

Quanto bonore a Cassinensibus exceptus sit. 840. *b. hymnum Græce scribit de laudibus S. Benedicti. ibid. c. quid de ieiunio Sabbati interrogatus respondeat. ibid. e. Diaconissam cum sacerdote adolescente inambulantem leuitatis reprehendit.* 871. *a. ab Aloara Capuæ Principissa euocatur, vt illi pœnitentiā iniungat, quid ei consilij det. ibid. c. nec lacrymis nec muneribus Aloaræ commotus e cubiculo cur fugiat. ibid. e. Philagathum Sedis Apostolicæ postea inuasorem ad cōtemptum mundi adhortatus fuit.* 902. *e. pro eodem Romam contendit, & apud Imperatorem intercedit. ibid. renuit Romæ morari.* 903. *b. ad Archiepiscopi cuiusdam verba Ottonem & Pontificem defendentis obdormire se fingit. ibid. c. Ottoni III. Imperatori cum omnibus monachis obuiam it.* 932. *d. quidnam ab Ottone petat.* 933. *a. Imperatorem benedicit cum toto comitatu & dimittit. ibid.*

Nithardus scriptor. 3. *d.* 10. *d.* 18. *c*

Nitrensis Ecclesia in Morauia nouo Episcopo a Ioanne Papa donatur. 576. *e*

Nix copiosa cadit in electione Sergij II. Pontificis, & totam Vrbem complet. 13. *a. quid portenderit. ibid.*

Nobiles Aquitani bona Ecclesiarum occupantes excommunicationis pœna ad restitutionem admonentur. 350. *c*

Nobilitas antiqua Francorum. 759. *e*

Nomen Vuenilonis Archiepiscopi Senonensis infame redditum, & pro proditore acceptum, & quare. 174. *a*

Nomen Catholici quam impudenter sibi vsurpet Photius. 483. *b*

Nomen Basilei quam sit omnibus Gentium Principibus commune. 487. *c. d*

Nomen Imperatoris sola Romani Pontificis vnctio & coronatio confert. 488. *a*

Nomen Domini semper fuit in ore S. Vuolfgangi Episcopi Ratisponensis. 837. *e*

Nomina Episcoporum qui primæ Synodo Moguntinæ sub Rabano præsentes fuerunt. 56. *b. eorum qui secundæ.* 61. *a. eorum, & Cardinalium, qui Concilio generali Romæ sub Leone IIII. habito interfuerunt.* 102. *d. e.* 103. *a. b. c. eorum, & laicorum nobilium, qui pacem inter Reges Francorum Confluentiæ factam considerarunt.* 190. *c. d. eorum qui Concilio Suessionensi secundo interfuerunt.* 345. *e. & seq. eorum qui Trecensi Synodo interfuerunt.* 358. *a. eorum Episcoporum & presbyterorum, qui Commonitorio pro Photio recipiendo subscripserunt.* 564. *b. c*

Nomina Photio in Octauæ Synodi præfatione attributa. 420. *b*

Nomina & numerus templorum a Basilio Macedone Imp. Constantinopoli restauratorum. 607. *d. & seq.*

Nomina Regum & Ducum priscorum Franciæ. 683. *e*

Nomina Regis Habdarraghman ad odium in Christianos significandum excogitata quænam sint. 694. *e*

Nominis Dei inuocatio in Concilijs necessaria. 337. *a*

Nomenoius Britannorum Præfectus. 26. *a.* 68. *d. tyrannidem exercet in populo, & Ecclesias vastat. ibid. &* 68. *d. a Leone IIII. a tyrannide cessare monitus. ibid. & e. Nannetensem & Redonensem Episcopos ejecit. ibid. Leonis epistolam aspectu non dignatur. ibid. mala ab ipso perpetrata membratim recensentur.* 69. *b. c. Lambertum rebellem recipit. ibid. e. percussus ab Angelo repentina morte perit.* 70. *d*

Nomocanon opus Photij pseudopatriarchæ. 201. *e. quænam in eo sint congesta. ibid.*

Nonantulanum monasterium ab Hunnis incensum per Petrum Abbatem reparatur. 658. *a*

Nordalbingi quinam sint. 149. *d*

Norici ab Hunnis vastantur. 749. *b*

Northaudus Episcopus Vercellensis Romam contendit cum Ludouico Lotharij Imp. filio. 15. *a*

Northmanni Gallias inuadunt, & grauiter affligunt. 25. *e.* 26. *b. & e. & vbi. ibid. Christianos prælio vincunt. ibid. Siguinum Vasconum Ducem captum perimunt. ibid. quo anno Gallias inuaserint. ibid. Regnum Caroli vastant. ibid. c. Parisios nauigant. ibid. pecunia accepta discedunt. ibid. in Frisia ter acie decernunt. ibid. Hamaburg in Saxonia depopulantur. ibid. monasterium S. Germani deprædantur. ibid. d. ob hoc dysenteria moriuntur. ibid. Rothomagum nauigant.* 27. *a. quas ibi strages edant. ibid. Caroliuennam perueniunt. ibid. veniente Carolo Caluo cedunt. ibid. b. Christianos vario mortis genere perimunt. ibid. Parisiorum vrbem desertam reperiunt. ibid. Caroliuennæ cellas monachorum ingrediuntur.* 28. *b. Ecclesijs Petri & S. Germani ignem supponere nituntur, & destruere tentant. ibid. d. puniuntur diuinitus. ibid. e*

Alius item quomodo puniatur. ibid. & 29. *a. tenebris percutiuntur.* 29. *a. dysenteria pereunt. ibid. & c. Legatos ad Carolum Caluū mittunt, & quare. ibid. b. alia pœna extinguuntur.* 30. *a. Ambasium & alia loca incendunt. ibid. e. Turonum obsident. ibid. propter positum in muris corpus S. Martini terrore percussi fugiunt.* 31. *a. a Turonicis insequentibus partim capiuntur partim trucidantur. ibid. rursus Gallias inuadunt.* 73. *a. in partem Regni a Carolo Caluo admissi, eam Normandiam appellant. ibid. cur in Gallia sint victores, & in Hispania victi. ibid. c. d. Galliam rursus inuadunt & vastant.* 96. *b. c. e. Turonum capiunt & deprædantur. ibid. Nanneto ciuitate capta illam incendunt, populum trucidant, Episcopum in Ecclesia & Clerum confodiunt. ibid. Andegauum capiunt. ibid. c. ciuili bello inter se pereunt.* 116. *c. resistentes prædicationi Euangelij quam misere sint cæsi.* 150. *b. a Carolo Caluo victi.* 270. *a. in Regno Lotharij cæsi.* 329. *e. Scotiam inuadunt, & plurima mala perpetrant.* 463. *d*

Ad monasterium Collinghammense accedunt, & sta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tim inde refugientes incendunt.464.a. in Occidentali Anglia cæduntur.502.d. Regem Merciorum Beorredum prælijs aliquot fatigatum Regno cedere cogunt. 509.d. monasterium Croyland extirpant. 510.a. audito Ludouici Bauariæ Regis obitu Trcuiros inuadunt & incendunt. 583.c. Rhemos perueniunt, & intrare nequeunt. 584.d.e. quas clades circumuicinis locis inferant.ibid. maxima clade a Britannis auxilio Principis Apostolorum afficiuntur. 626.d. in Gallijs ad Fidem conuertuntur. 665.b. Saxoniam inuadunt,& destruunt. 686.a. a Roberto Comite vicli Fidem Christianam paulatim suscipiunt. 693.d. a Carolo Simplici contra Robertum Regem in auxiliū vocantur.695.c. eorum & Obodritarum Reges per Henricum Saxoniæ Regem Christianismum amplectuntur. 704.e. vnde Northmanni vocentur, 721.e. institutissima classe Gallæciam inuadunt & vastant. 794.a. Sisenandum Compostellanum Episcopum arma corripientem trucidant. ibid. a Gundisaluo Castellæ Comite delentur.ibid.b. eorūdem Ducum in Gallys summa laus. 921.c.& seq.

Nortuinus monachus ab Ebbone ordinatus in Conc. Suess. introducitur. 88.d

Notbo quidam in Episcopio Rhemensi succesit Fulconi Abbati eius occupatori. 357.b

Notgerus S.Reclami vitæ scriptor. 584.e

Notho Archiepiscopus testis depositionis Ebbonis Archiepiscopi Rhemensis. 90.b

Notingus Episcopus Brixiensis ab Impp. Romam ad Concilium generale mittitur. 99.c. 100.e. 101.a. eidem subscribit. 102.d

Nouatorum de sufficientia Fidei absque operibus delirium vnde conuincatur. 57.a. cur fabulam de papissa Ioanna tantopere cōfirmare nitantur. 111.c. eorumdem peruersitas perstringitur.319.a.379.c. falso garriunt Christum Ecclesiam Romanam deseruisse. 680.b. veram de translatione Imperij originem asserunt.908.a. ab Auctore ad cognoscendam veritatem inuitantur. 919.c. ab eodem perstringuntur. 767.e

Nouerca Eduardi Regis quam fuerit in priuignum iniqua & fallax. 837.d

Nouesium a Northmannis comburitur. 584.e

Nouitas Imperij Francorum non reddit illud illegitimum. 488.e

Numantia ciuitas Hispaniæ hodie Zamora. 828.e

Numera locus Græciæ. 163.d

Numeri ibidem carcer fœtidissimus. 466.a

Numerus Patrum in Concilio Nicæno congregatorum. 196.a. exiguus Episcoporum Octauæ Synodo Oecumenicæ subscribentium vnde fuerit. 420.e

Numisma Basilij Imperatoris.470.d. aliud Ioannis Zemiscis Imp. qualenam, & qua inscriptione insignitū. 822.d. aliud Basilij & Constantini Impp. ex instituto Ioannis Zemiscis Imp.imagine Saluatoris condecoratur. 830.a

Nunilo femina cum sorore Alodia patre Mahometano progenita post varias tentationes pro Christo martyrium subit. 78.a. earum corpora a Mahometanis occultata, & culta. ibid.

Nuptiæ incestuosæ Sardorum a Nicolao Papa cohibentur. 282.b

Nuptiæ inter Constantinum VIII. Imp. & Helenam Romani Imperatoris filiam cur celebratæ. 688.e

Nysiris Arabum Dux cur tegumentum admirabile mensæ in Ecclesia B.Virginis in Paro insula constitutæ confregerit. 655.a. naufragium patitur & submergitur. ibid.b

O

Obbo Episcopus Gratianopolit. Concilio Valentino interest. 118.b

Obedientia virtutum omnium magistra. 19.c

Obedientia Sedis Apostolicæ spreta, nihil prosunt aut Fides, aut bona opera. 70.a. maxima erga eamdem Lotharij Regis.331.d. 332.c. item Hincmari Rhemensis. 343.d. 348.a

Obiecta Basilij Imp. in Marinum Papam. 583.c. a Stephano VI. Papa luculenter refelluntur. 602.d

Obiectiones Græcorum in Latinam Ecclesiam. 366.b. aliæ eorūdem diluuntur.372.b. aliæ variæ in Ioānem XII.& quanā illæ.772.c.& seq. aliæ Gerberti cōtra Romanam Ecclesiam ab Auctore luculenter refelluntur. 880.a. & seqq. 883.a. & seq.

Obitus Christophori Obrij doctoris Sorbonici.25.a. S. Methody Patriarchæ Constantinopolitani. 58.d. S.Ansgarij Episcopi Hamburgensis.319.b. Ludouici Pij Imperatoris. 356.c. Bardæ Cæsaris miserabilis. 375.c. Michaelis Imp. 377.c. Nicolai Papæ. 390.e. quantum desleatur.ibid. Hadriani II. Papæ. 502.e. S. Athanasij Neapolitani Episcopi. 503.d. 505.c. Ludouici II. Imperatoris. 510.b. Ludouici Germaniæ Regis. 519.d. Caroli Calui Imp.528.a. Ignatij Patriarchæ.543.d. Ludouici Balbi Imperatoris. 549.d. Ioannis VIII. Papæ. 582.a. Ludouici Baioariæ Regis. 583.c. Ioannis Scoti viri doctissimi. 597.e. Marini Papæ. 598.b. Hadriani III. 599.d. Carolomanni Regis. 606.c. Basilij Macedonici. 607.a.d. Caroli Crassi Imperatoris.619.e. S.Remberti Hāburgensis Archiepiscopi Danorum Apostoli. 621.b. Stephani Patriarchæ Constantinopolitani. ibid.c. S. Samsonis S. Zoili Cordubæ Abbatis. 625.d. S. Ventilæ Eremitæ.626.b. Antonij Cauleos Patriarchæ Constantinopolitani. ibid.e. Stephani VI. Papæ. 627.a. Sunzonis Archiepiscopi Moguntini. 629.a. Formosi Papæ. 639.e. Odonis Regis. 645.a. Regis Arnulphi. ibid.b.c. Vuidonis Imperatoris. ibid.d. Stephani Papæ VII. infamis. 648.c. Fulconis Rhemensis Archiepiscopi.649.b.c. Grimbaldi monachi sanctissimi. 663.e. Asuuithæ Reginæ Angliæ. ibid. Ioannis Papæ Noni.ibid. Benedicti IIII. 666.e. Christophori inuasoris. ibid.c. Sergij Sedis Apostolicæ occupatoris.671.c. Lamberti Imperatoris. ibid.d. Leonis VI. Imp. 672.a. Euthymij Patriarchæ.677.c. Anastasij III.Papæ. ibid.e. Alexandri Imp. infamis. 678.a. Adefonsi Magni Hispaniarum Regis.681.e. Bernonis Ciuniacensis Cœnobij fundatoris.ibid. Ludouici Ignaui. 683.a. Theodoræ Romani Imperatoris vxoris. 693.d. Sigismundi Halberstatensis Episcopi.695.d. Berengarij tyranni.ibid.e. Henrici Germaniæ Regis. 709.d. Ioannis XI. 710.c. S.Vnni Hamburgensis Archiepiscopi.711.a. Leonis VII.718.e Ethelstani Anglorum Regis.719.a. S.Odonis Abbatis Cluniacen.723.c. Stephani Papæ IX.725.a. Heriberti Francorum Comitis. 725.b. Theotili Episcopi Turonen.732.e. Marini II.733.d. Aeditæ Reginæ Ottonis Primi vxoris. 737.b. Lotharij Regis. 742.a. Ramiri Regis. ibid.c. Alberici Romanorum Principis. 745.a. Ludouici Francorum Regis. ibid.d. Agapiti Papæ. 748.a. Ordonij Legionensis Regis. 751.a. Theophylacti Patriarchæ. ibid.c. S.Pauli anachoretæ. 752.c. S. Odonis Cantuarienſis Archiepiscopi. 754.d. Eduini Regis Angliæ. 756.d. Constantini VIII.Imp.758.d. S.Guiberti Abbatis.768.b. Romani Imp. 777.d. Ioannis XII. ibid.e. Benedicti V.in Saxonia.789.c. Leonis VIII. pseudopapæ. ibid.d. Brunonis Archiepiscopi Colonienſis. 790.e. Sancij Crassi in Hispania. 792.b. Ioannis XIII. 822.e. S.Vdalrici. 824.e. Ottonis Magni. 825.b.e. Vuillelmi Archiepiscopi Moguntini. ibid. Mathildis Imperatricis. ibid.d. Benedicti VI. 827.b. Ottonis II. Imperatoris. 849.d. S. Editæ virginis. 855.a. Ioannis XIV. ibid.c. Lotharij Francorum Regis. 856.c. Aligerni Abbatis. 857.b. Ludouici Francorum Regis. ibid.e. S. Dunstani Cantuarienſis Episcopi. 860.c. S.Osuualdi. 889.b. S.Maioli. 892.b. Nicolai Chrysobergis Patriarchæ.897.e. Ioannis XV. 898.d. S.Niconis.924.d. Gregorij V. 925.d. Franconis Vuormatienſis Episcopi. 927.e. Sisinnij Patriarchæ. ibid.

Obiurgatio Regis Edgari ob admissum adulterium,& eius pœnitentia. 816.b

Oblationes a diuersis Pontificibus & Regibus per diuersas Ecclesias Vrbis & alibi factas, require in eorumdem vita.

Oblationes Flandriæ Comitis pro recuperata sanitate ad Ecclesiam Rhemensem, & quænam. 755.c

Oblationum cumulus apud corpus S. Martini. 98.d. Antisiodorensibus clericis inuidiæ fomitem ministrat. ibid.

Obotriti Slauoniæ populus. 821.a

Obotritorum Rex instantia Henrici Saxonum Regis Christianismum suscipit. 704.e

Obsequium humillimum Ludouici Cæsaris erga Nicolaum Pontificē. 148.c. aliud pium Ottonis Imp. erga S. Vdalricum. 819.b

Obsides a Romanis petere præter consuetudinem est. 527.e

Obsidio Salerni per Sarracenos, eiusq. liberatio. 509.e

Berengarij in monte Feretro. 769.e

Occasio mortis Bardæ Cæsaris. 375.b. Photij rursus in sedem Constantinopolitanam se intrudendi.534.c.542.c. quænam fuerit Ottonis Magni immiscendi se in electione Romanorum Pontificum. 719.a

Occidentalis Imperatoris laudes molestè ferunt Orientales Imperatores. 437.a

Occidentalis Ecclesia non ponit terminum nuptijs. 691.a

Octaua Synodus Oecumenica Constantinopolitana quo tempore celebrata sit. 420.c. & quæ ibidē acta. ibid. & seqq. in professionibus Fidei inter ceteras septem annumerari solita. 433.d. quomodo & quando eius nomen obscurari cœptum. 434.d. triplicis generis hostes patitur. 444.a

Octauianus Alberici Romanorum Principis filius patri succedit. 745.a. mortuo Agapito Papa Sedem Pontificalem occupat. 748.b. vide Ioannes Duodecimus.

Octauianus genere Italus a Ioanne XIII. ad prædicandum Vuandalis mittitur. 790.d

Odalpertus Episcopus Populonienſis Concilio generali Romæ a Leone Quarto celebrato subscribit. 103.a

Odalricus clericus ex illustri familia Rhemensis Archiepiscopus eligitur. 768.b

Odelbertus Episcopus Aquensis Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam comitatur. 15.b

Odelricus Augustensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi. 738.c

S.Odilo Cluniacensis Abbas. 682.a. Robertum Gallorum Regem increpat quod arma contra castrum S.Germani vertat. 921.c

Odij causæ Impp. Græcorum in Latinos, & maxime Romanam Ecclesiam. 364.d. & seq.

Odium Hincmari Rhemensis Archiepiscopi in Rhothadum Suessionensem Episcopum. 262.c. eiusdem in Laudunensem Hincmarum nepotem vnde processerit. 462.c. aliud Photij & calumniæ in Occidentales. 485.c. & seq. aliud Habdarraghman Sarracenorum Regis in Christianos vnde colligatur. 694.e

Odinear Suecorum apostolus. 860.e

Odo dono Caroli Calui bona nonnulla Rhemensis Ecclesiæ possedit. 35.c

Odo Abbas Cluniacensis translationem S. Martini scripsit, & miracula. 30.c. 97.c. item S. Mauri. 36.c. clericus fuit Turonensis & S. Martino deuotissimus. 682.b. a Leone VII. Romam euocatur. 711.d. cur vocatus sit. ibid.e. pacem conciliat inter Albericum Principem & Hugonem Regem.712.a a rustico ad necem petitus, & quare. ibid.b. demisso capite semper incedere solitus. ibid. eidem rustico nummos mutuo acceptos dat. ibid. accusatum de concepto homicidio apud Albericum precibus defendit. ibid. furem ad se missum pecunia donat, & quare. ibid.c. secundo Romam venit vt eam obsidione Hugonis liberet. 715.c. rogatur vitam S. Martini scholys illustrare. ibid.d. orationibus montes coniungit & piscinam pro monasterio efficit. 716.a. iterum Romam causa pacis inter Hugonem Regem & Albericum Principem venit. 722.e. ægrotat. ibid.d. visionem videt, & qualem. ibid.e. quanto amore in sanctum Martinum fuerit. 723.a. multorum monasteriorum restaurator, & sanctæ regulæ reparator fuit. ibid.d. migrat ex hac vita. ibid.e

Odo Bellouacorum Episcopus ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo Romam mittitur ad Nicolaum Papam cum litteris Gothescalci errores exprimētibus. 61.b. & seq. responsum accipit ad Carolum Calui de susceptis pacis condicionibus. 230.c. pro confirmatione Synodi Siluanectensis Romam proficiscitur. 262.e. priuilegium obtinet pro exemptione monasterij S.Carilephi. 270.a. interfuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a. Synodo Pontigonensi quænam Capitula approbanda offerat. 519.b. Legationem obit nomine Imperatoris ad Ludouicum Germaniæ Regem. ibid.d

Odo Abbas monasterij Corbeiæ Concilio Suessionensi præsens. 88.b

Odo factiosus epistola synodali Concilij Tullensis monetur. 177.c

Odo prædo ab Hadriano Papa excommunicatur. 393.c

Odo qui & Otthо Comes Parisiensis Rex Gallorum constituitur viuente Carolo Simplici legitimo herede. 620.a. a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo reijcitur vnctо Carolo Simplici. 629.e. Rhemensem Ecclesiam vexat. 635.b. cum Carolo pacem init. 642.d. eadem rupta a Carolo bello petitur. 644.a. moritur. 645.a

S.Odo Cantuarienſis Archiepiscopus S. Dunstanum

Universidad de Deusto
Biblioteca

eiusdem Sedis Archiepiscopum quare consecret. 753.d. moritur. 754.d
Odoarius Abbas monasterij Legerensis S. Eulogium excipit. 19.b. abeuntem comitatur. ibid.e
Odor suauissimus in crypta viæ Salariæ vbi Martyrum corpora à Stephano Papa quæsita reperta sunt. 717.b
Odoranus monachus Senonensis historicus. 512.d. 856.e
Odracus secundi scrinij Notarius Ioanni Papæ a Carolo Caluo obuiam mittitur cum alijs. 527.c
Odulphus Comes Cellæ S. Iudoci a Carolo Caluo beneficij loco impetrat. 41.d
Oecumenicæ septem Synodi, quæ sint, quando, & contra quos congregatæ fuerint. 185.a.b
Offa Rex Merciorum Anglis scholam Romæ ædificat. 58.c. quæ incendio conflagrans ab Etheluulpho restauratur. ibid.c
Officia Cardinalium quæ sint. 582.c.d
Officium Regis quale sit. 154.a.b.c. item Imperatoris quodnam. 601.d
Ogelredus ceroferarius a Northmannis in Ecclesia trucidatur. 510.a
Oirannus Senogalliensis Episcopus Stephani Papæ vices supplet in causa Lingonensis Ecclesiæ. 605.b. ab Aureliano Lugdunensi deluditur. ibid.
Olaph Sueonum Rex Christianissimus fuit. 842.c
Olaph Rex Northmannorum filius Trucis Suen Regem Suetiæ bello nauali petit & qua fiducia. 842.d. victus a Danis in mare se præcipitat & occumbit. ibid.e. auguriorum peritissimus & maleficorum amicissimus fuit. ibid.
Oleum miraculose ex imagine B. Virginis effluens multos languores sanat. 471.a.b
Olibanus Comes S. Romualdum accedens totam illi suam vitam enarrat. 836.c. iubetur sæculum relinquere. ibid.d. ob tam grauem Sancti sententiam conturbatur. ibid. ad consilium Episcoporum se refert. ibid. idem quod S. Romualdus, approbant. ibid. cum B. Romualdo secreto tractat de ingredien do monte Cassino. ibid. eodem cum multis diuitijs contendens, & ibidem se mancipans socios flentes in Franciam redire iubet. ibid.e
Olsa ciuitas ab Adelaide ædificatur. 922.a
Omarus Sarracenorum Princeps a Leone Imperatore de mysterijs Fidei Christianæ institutus fuit. 672.c
Opinio Auctoris de relatione Petri Damiani, Ottonem Magnum incesti damnatum asserentis a filio. 826. a. & seq.
Oratio Leonis IIII. Papæ super copias auxiliares recitata. 66.e. alia eiusdem triplex super noua ciuitate a se ædificata recitata. 80.c.d. alia Ioannis VIII. in Synodo Ticinensi. 513.d. alia Stephani VI. ad Populum Romanum vanitati & incantationibus deditum. 624.b. alia Constantini VIII. Imp. filij de translatione sacræ Imaginis. 726.e. 729.a. alia Luitprandi Cremonensis ad S. Bartholomæum. 808.b. alia Episcoporũ Synodi Ingelheimensis ad S. Vdalricum. 824.b. alia S. Nili ad Deum pro obtinenda ad respondendum prudentia. 832.b. alia inuectiua Episcoporum Rhemensis diœcesis in occupatores rerum Ecclesiasticarum. 865.e. alia Gerberti in Synodo Mosomensi habita. 893.c. quidnam contineat. ibid.& seq.
Orationes indicuntur a Ludouico Germaniæ Rege pro patris sui anima per totum Regnum. 509.a. in templis fusæ cur potentiores. 624.c
Orationibus miraculose hostes vincit Otto Magnus. 716.d.e
Oratorium S. Seuerini. 129.e. aliud B. Gregorij ab Anglis Romã venientibus, donis illustratur. 281.e.
Orbeum monasterium ditionis Suessionensis. 61.c
Ordinatio Photij condemnatio. 628.c
Ordinatores Leonis VIII. pseudopontificis a Ioanne Papa degradantur. 781.c
Ordinerus Anglorum Dux. 816.a
Ordinis Cluniacensium institutio. 682.a
Ordo inter Patres Synodi Moguntinæ quis obseruatus, & quodnam vnius cuiusque officium. 56.d. alius eligendi Episcopum. 350.d
Ordonius Ranimiri Regis Hispaniarum filius. 18.a. patri Regnum B. Iacobo tributarium facienti præsens fuit. ibid. patri succedit. 72.e. quot annis regnauerit. ibid. moritur relicto filio Adefonso Magno herede. 218.a
Ordonius Adefonsi Magni filius in Hispania regnat. 685.e. sedem Regni Oueto legionem transfert. ibid. laudatur ob pietatem, & quare. 685.e. cum S. Sisnando Episcopo ad Sedem Apostolicam legationem dirigit, & quare. 687.d. moritur. 751.a
Origo noui apud Græcos schismatis. 117.a. item malorum Ignatij Patriarchæ detegitur. 104.c. item translationis Imperij etiam ab ipsis Nouatoribus Politicis asseritur, & quæ fuerit. 908.a. & seq. item septem Electorum. 913.a. 915.c. 916.c. 917.b
Oriuacense monasterium. 529.a
Ornamenta regalia Ottoni Magno imposita mystice ab Hildeberto Moguntino Archiepiscopo explicantur. 714.c
Orons fluuius. 815.a
Orthgarius Archiepiscopus Mogũtinus moritur. 55.d
Orthodoxi Methodij accusatione tristantur, & quare. 2.c. detecta fraude gaudent. ibid. alij ciues Romani lacrymantur ob impietatem ab Anastasio schismatico in Ecclesiam B. Petri commissam. 131.e alij caterватim a Photij communione se separantes in se persecutionem eiusdem grauissimam excitant. 243.b.c.d. 545.e. scandalum in Ioanne VIII. Papa patiuntur. 550.c. alij a Photio electi a Leone Imp. reuocantur. 611.c
Osbertus scriptor. 719.a. 750.c. 753.e. 758.a
Oscarius Ambianensis Episcopus subscribit Synodo prouinciali sub Herueo Rhemorum Trosley celebrata. 671.b
Oscellus locus in Gallijs. 173.a
Oschetulus Northmannorum Rex Abbatem monasterij Chroyland ante altare confodit. 510.a
Osculatio pedum Pontificis ex antiquo vsu originem habet. 48.d
Ossa S. Iosephi Studitæ vbi asseruentur. 21.b
Ostia ciuitas a Nicolao Papa restauratur. 309.b
S. Osswaldus Vuigornensis Episcopus septem monasteria in sua diœcesi constituit, electis primo incõtinẽtibus clericis. 815.c. alias Angliæ Ecclesias in monasteria conuertit. ibid.d. cũ S. Dunstano Eduardum electum Regem coronat. 830.d. item Ethelredum puerum. 838.c. moritur. 889.b. quæ sub tempore obitus dixerit & fecerit. ibid.& seq.
Otgarius Moguntinæ diœcesis Episcopus Synodo præsens fuit. 56.b
Otgerus Nemetinẽsis approbat diploma Ottonis Imp. de restitutione Patrimonij antiqui Romanæ Ecclesiæ. 766.c
Otgerus qui & Otgerius Episcopus Spirensis interest con-

uentui Ottonis Imp. Romæ celebrato absente Ioanne Pontifice. 771.b. ad Ottonem Imp. pro nouo eligendo Pontifice in Saxoniam proficiscitur. 789.d
Othecarius monachus S. Odonis Cluniacensis Abbatis socius. 715.d
Otho Comes Legatus ad Ludouicum Regem Germaniæ. 150.e
Otho Fuldensis Abbas Legatus Ludouici Germaniæ Regis ad Imperatorem & Pontificem. 161.b
Otho Saxoniæ Dux in Regem electus, Regnum suscipere renuit. 682.a
Otho Comes Rayneri Lotharingiæ Ducis filius. 684.c
Othricus S. Adelberti Magdeburgensis Episcopi successor. 848.a. moritur in itinere ad Vrbem. ibid.
Otto Frisingensis scriptor. 96.c
Otto Episcopus a Carolo Caluo ad Lotharium Regem cum condicionibus pacis mittitur. 230.c
Otto Henrici Saxoniæ Regis filius Aquisgrani Rex inungitur. 710.a. 713.d. ab Hildeberto Archiepiscopo Moguntino de mysterijs regalium ornamentorum docetur. 714.c. miraculose victoriam contra rebelles Principes orationibus obtinet. 716.d.e. aliã ab ijsdem reportat. 717.a.e. Comitem armatis precibus Abbatiam Laureshеym petentem quam prudenter & acriter castiget. ibid.b. Henrico fratri rebelli veniam petenti indulget, & Burgundiæ Ducatum donat. 718.a. Stephanum Pontificem creat. ibid.d. Hugonem Rhemensis sedis occupatorem excommunicari iubet. 740.a. Daniam vastat & Legatorum necem vindicat. ibid.c. Danos insigni victoria superat. ibid. in Italiam venit & Berengarium tyrannum pellit. ibid. inuitatus ab Agapito Papa Romam venire ab Alberico Principe impeditur. 743.b. Berengario Italiam reddit. ibid. Ecclesias donis cumulat. ibid. c. ob concessam Bertæ vxoris matri Abbatiam Merenstein a Deo punitur rebellione filij. ibid.d. intercessione S. Vdalrici eum Liutholpho filio reconciliatur. 745.c. quid de Ioanne XII. dicat adhuc adolescentulo. 748.c. d. Hunnos fundit maximo prælio. 749.a.c. S. Laurentium in bello inuocat, & eidem quale votum faciat. 750.a. Slauos domat. 754.a. Turcarum ducem captum suspendit. ibid.
A Ioanne XII. contra Berengarium in Italiam reuocatur. 757.a. iurat Ioanni fidelitatem, & Romanæ Ecclesiæ defensionem. ibid. filium Regem creat. 761.a. absque bello Italiam recuperat. ibid.d. corpus S. Mauritij Magdeburgum transfert. ibid. Romam venit & Imperator creatur. 763.d. Ioannem Pontificem amplissimis muneribus ditat. ibid. e. Patrimonium priscum Romanæ Ecclesiæ restituit. 764.b. & seq. tyrannos Italiæ persequitur. 766.e. Insulam S. Iulij Ecclesiæ Nouariensi ablatam reddit. 767.a. nuntios Romam dirigit, qui de voluntate Ioannis XII. Papæ erga se inquirant. 769.b. Berengarium obsidet. ibid.e. acceptis Ioannis Papæ Legatis quid respondeat. 770.a. eidem Legatos suos dirigit. ibid.c. Conuentum contra Pontificem cogens, quid in eo præloquatur. 772.b. cur nullum dubium proponat de legitima Ioannis sessione. ibid.e. dubitat vtrum per calumnias Papa accusetur. 773.a. de eodem conqueritur. 774.c. a Romanis oppugnatur. 778.e. in eosdem sæuit. 779.a
Spoleto Romam reuersus eam obsidione cingit. 782.e. Berengarium cum vxore captum in Baioariam exultatum mittit. 786.d. priuilegia noua Cassinensi monasterio impertit. ibid. in Saxoniã reuertitur. 788.d.e. Benedictum V. Papam secum aduectum Adaldago Hamburgensi in custodiam tradit. ibid. cur a quibusdam Secundus vocetur. 789.c. pro eligendo nouo Pontifice consulitur. ibid.d. rursus Italiam petit, & quare. 791.a. Romæ Natalem Domini celebrat, & Rauennam contendit. ibid. d. in Synodo Rauennensi Ecclesiæ negotia ordinans Romano Pontifici Rauennam cum territorio confirmat. 791.d. Capuam contendit & Legatos Nicephori Imperatoris excipit. 792.c. scribit ad suos Duces in Germaniam. ibid. d. Beneuentanum & Capuanum Principes a Nicephoro Imp. deficientes in suam tutelam accipit. ibid.e
Excipit Legatos Nicephori Imp. 811.c. ijs fidem adhibens exercitum ad conditum locũ dirigit & perdit. ibid. ob fraudes commotus alium eodem dirigit pro iniuria vindicanda. ibid.d. comitem suum a dæmone obsessum iubet catena S. Petri circumdari. 814.c. Theodorico Metensi Episcopo annulum vnum ex catena S. Petri a Ioanne XIII. obtinet. ibid. fœdus cum Ioanne Zemisce Imp. pepigit, & Pandulphum Capuanum Principem carcere liberauit. 819.a. Rauennam contendens cum S. Vdalrico colloquitur, & quid cum eo tractet. ibid. quãta humilitate S. Vdalrico occurrerit. ibid.b. annuit petitioni S. Vdalrici. ibid.c. quando Magdeburgensem ciuitatem ædificauerit. 820.d. & monasterium ibidem extruxerit in honorem S. Benedicti. 821.c. in Germaniam redit cum filio. 823.b. Synodum in Ingelheim congregat, & quare. ibid. moritur in Saxonia. 825.b. summæ eius virtutes & laudes. ibid.e. & seq. vtrum ob incestum a filio sit excommunicatus ex Petri Damiani sententia. 826.a. & seq.
Otto Secundus Rex a patre creatur. 761.a. patrem ab Italia venientem excipit. 788.d. e Germania Romam a patre euocatus Imperator coronatur a Ioanne XIII. 791. & seq. imperat solus. 826.e. Lotharium Regem persequitur. 837.b. monasterium S. Vincentij ad Fontes Vulturni diplomate communit. 844.b. expeditionem contra Græcos & Sarracenos facit. 846.b. Rufus cognomento vocatus. ibid. c. ob peccata in Sanctos admissa contra Græcos & Sarracenos infeliciter pugnat. 847.e. 849.a. quænam illa fuerint. ibid. & seq. natando euadit. 849.a. a nautis captus & agnitus difficulter euadit. ibid.b. Romam reuersus mœrore conficitur & moritur. ibid.d. eius sepultura describitur. ibid. & seq.
Otto III. coronatur Rex. 850.b. ad propulsandam Crescentij tyrannidem Romam contendit. 899.a. Gerbertum depositum Archiepiscopum Rhemensem ad Ecclesiam Rauennatensem promouet. ibid. S. Romualdum anachoretam Classensi monasterio præficit. ibid.c. S. Romualdum visitat, eiusq. lectulo dormit. ibid. Romam occupat. ibid.d. Brunonem nepotem suum Pontificem creat. ibid.e. creatur Imperator. 900.a. 905.a. turrim, qua Crescentius tyrannus latebat, summa vi expugnari iubet. ibid.c. Crescentium ante se procidentem & veniam petentem in turrim reduci iubet, & vi expugnari. ibid.d. captũ e turri præcipitari præcipit. ibid.e. S. Nilum Romam venienti cum Pontifice obuiam procedit. 902.e. & seq. statum Vrbis pacificum Pontifici relinquere studet. 905.c. Tiburti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis intercessione S. Romualdi anachoretæ ignoscit. ibid.e. ob periurium pœnitet. 906. a.b. in Germaniam reuertitur. 917. c. bis in Italiam profectus est. 918. a. ossa Caroli Magni effodi iubet. ibid. Crucem auream cum parte vestimentorum ipsi aufert, & magna veneratione eumdem vt primo sepelit. ibid. iniuste condemnans Comitem ab vxore Comitis iniustitiæ arguitur. 923. a. culpam fatetur, & se pœnas daturum promittit. ibid.b. Imperatricem vxorem suam iniusti iudicij causam igni tradi iubet. ibid. a Romanis insidias patitur. ibid. c. Romanos vendicat. ibid. Hereberto Colonienſi Archiepiſcopo inuestituram dat. ibid. Gerbertum Rauennatensem Archiepiſcopum Pontificem Romanum constituit, & quare. 926.b. pœnitet, & cum Francone Vuormatiensi Episcopo in spelunca per multos dies latet. 928.b. iurat eidem se fratrē ipsi successorem daturum. ibid. c. Gnesnam contendit ad sepulchrum S. Adelberti. ibid. d. 931. b. corpus S. Bartholomæi Romam transfert. ibid. d. ad Garganum montem pedes contendit. 932. d. quid de tugurijs monachorum B. Nili conspectis exclamet. ibid. a B. Nilo quam solemniter excipiatur. ibid. quid ad eumdem loquatur. ibid. c. accepta ab eodem benedictione abit. 933. a. vtrum Duci Polonorum coronam regiam concesserit. ibid.e

Otuuinus Hilsensheimensis Episcopus subscribit diplomati Ottonis Imp. de restitutione prisci Rom. Ecclesiæ Patrimony. 766.b

Ouetense Concilium celebratur. 652.e. quid in eo gestum. ibid. & seq.

Ouetensis Ecclesia intercessione Adefonsi Magni Archiepiscopatus dignitate a Ioanne VIII. augetur. 581. c

Ouetum Hispaniæ ciuitas quondam sedis regalis. 685. e

Oza Arcam cadentem sustentare volens cur morte damnatus. 32. c

P

PActa inter Sarracenos & Imperatorem Græcorū pro imagine Christi. 727. a

Pædagogus Michaelis Imp. ipsi ad omne malum auctor. 117. b

Paganorum violenta & numerosa in Saxoniam irruptio. 686. a

Palatium Regis quale esse debeat. 153. c. 156. e

Palatium Lateranense sub Ioanne XII. meretricum prostibulum. 769. c

Palatium suum in munitionem conuertit Nicephorus Imp. 788. b

Pallaria vrbs in spiritualibus Vrgellitanæ diœcesi subiecta. 720. d

Pallij Episcopalis vsus & robur. 507. d

Pallij vsus & conferendi alijs auctoritas quomodo Græci per fraudem & vim Romano Pontifici extorserint. 708. e. & seq.

Pallium Episcopale quid significet. 363. e

Pallium petit pro Festiniano Dolensi Episcopo Salomon Britannorum Princeps. 450. b

Pallium datur Rostagno Arelatensi Episcopo a Ioanne Papa VIII. 536. c

Pallium Episcopis cum maximo iudicio dandum, & quare. 633. a

Pallium Hugoni Archiepiscopo Rhemensi a Stephano Papa missum. 722. b. cetera sub nominibus Episcoporum & Pontificum quære.

Palma benedicta a Ioanne VIII. ad Carolum Caluum Imp. cur mittatur, & eius mysterium. 526. c. 580. a

Palumbus monachus de morte iussu S. Gregorij sit certior. 135. c

Pampilona ciuitas Hispaniæ. 18. e. Galliam Comatam limitat. ibid. Arago flumine alluitur. 19. b. reliquijs sanctorum Zoili & Aciscli ditatur. 20. d

Pandenulphus Princeps Capuanus. 571. b. Caietanos sibi a Ioanne Papa subdi rogans obtinet. ibid. c. eosdem grauiter vexat. ibid.

Pandulphus Capuanus a Ioanne XII. bello petitus, eumdem infecto negotio Romam redire cogit. 753. c. eidem fœdere iungitur. ibid. quā humaniter Ioannem XIII. exulem exceperit. 810. b. quid gratiarum a Pontifice referat. ibid. c. a Nicephoro Imp. captus ab Ottone liberatur. 819. a

Pando Sarracenos nomine Radelchis euocat. 11. a. Barim regit. ibid. Sarracenos imprudens sub muris vrbis in litore collocat. ibid. causa est deuastationis Bariæ. ibid. in mare deturbatur. ibid.

Panis benedictus Carolo Simplici Regi Gallorum mittitur a Formoso Papa. 634. e

Panis fluuius Slauoniæ. 821. b

Pantaleon Bophron Senator cum socijs ad destruendam aram mittitur ab Ignatio erectam. 220. b

Papa Romanus medicus in Ecclesia vniuersalis. 382. c

Papiam fugit Ioannes Archiepiscopus Rauennas excommunicatus. 215. e. 216. b. ab Vngaris incenditur. 696. a

Papienses Ioannem Archiepiscopum Rauennatem excommunicatum tecto recipere & cibo reficere renuunt. 216. b. in eiusdem assecias inuehuntur. ibid.

Papirius Maso fabulæ de papissa Ioanna confutator. 111. a. fabularum Turpini contemptor. 174. b

Papissa quare dici potuerit Ioannes VIII. Papa. 551. a

Paralyticus sanatur in aduectione Imaginis Christi Constantinopolim. 728. d

Paralysis cum febri occupat Michaelem Cæroſphactem, monasterij S. Niconis destructorem, & interimit. 813. c. d

Pardulus bona Rhemensis Ecclesiæ dono Caroli Calui obtinuit. 35. c

Pardulus Lauduni Episcopus cum alijs ad Nomenoium e Synodo Turonensi scribit. 69. a. Concilio Suessionensi interest. 88. a. iudex eligitur. 89. d

Pardulus diaconus Rhemensis Ecclesiæ. 360. b

Paranesis Fulconis Rhemensis Archiepiscopi ad Lambertum Imp. 636. c

Paranetica Leonis Imp. pulcherrima ad omnes Christianos. 673. c. & seq.

Parisij Galliæ ciuitas. 26. c. a Northmannis infestatur. ibid. obsidetur. 606. d. Sanctorum intercessione liberatur. 619. c

Parium templum antiquum. 653. e. eius descriptio. 654. a

Parochiæ Hamburgensis & Bremensis a paganis destruuntur. 686. a

Paros insula ceruorum & caprearū abundans. 655. c. lupinorum ferax. ibid.

Paschalis Stephano Papæ substituitur. 12. c. Sergium postea II. Rom. Pont. presbyterum creat tit. S. Siluestri. ibid.

Pa-

Paschalis Cardinalis nequissimus Stephani VII. Papæ socius. 642. a. a Ioanne Nono Papa comdemnatur. 660. c

Paschalis Protospatharius Dux Longobardus Legatus Constantini VIII. Imp. ad Hugonem Regem Italiæ. 726. a

Pastenetenus Nomenoij filius approbat donationem Salomonis Britanniæ Principis monasterio S. Saluatoris in Plelan concessam. 451. d

Pater filium interfecturus, & ob famem comesturus e brachijs maternis auellit. 76. a

Patres olim ob nimias persecutiones Ecclesiam a Deo derelictam cur dubitarint. 668. e

Patriarcham sibi dari petunt Bulgari, sed non obtinent. 321. e

Patriarcha Aquileiensis schismaticus & perfidus de processione Spiritus sancti ad Photium scribens Latinos sugillat. 587. a.b. vt in suo dogmate constanter perseueret a Photio incitatur. 588. e. leuitatis conuincitur. 597. d

Patriarchium Lateranense armata manu ab Anastasio schismatico occupatur. 132. a. compilari solitum in obitu Pontificis. 600. c. 660. e. pœna in eius spoliatores. ibid.

Patricij cum Imperatore obuiam procedunt corpori S. Nicephori. 22. c

Patrimonia Rom. Ecclesiæ a Græcis sublata. 188. d

Patrimonium antiquum Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imperatore restituitur. 764. b. & seq. quodnam & quam amplum fuerit. ibid.

Patrocinia S. Petri inuenta in Gallijs. 37. d. quid Patrociniorum nomine intelligatur. ibid.

Paucitas subscribentium Octauæ vniuersali Synodo vnde fuerit. 433. b

S. Paulina e cœmeterio a Leone IIII. in Vrbem delata. 65. a

S. Paulinus Patriarcha Aquileiensis publica Synodo processionem Spiritus sancti a Filio defendit. 597. d

S. Pauli salutaria consilia a Constant. Imp. non audiuntur. 730. a

Paulus Rothomagi Metropolitanus cum reliquis ad Nomenoium e Synodo Turonensi scribit. 69. a

Paulus Diaconus Cordubensis Christum confitendo capite plectitur. 77. e. cum Theodomiro monacho eodem sepulchro conditur. ibid.

Paulus Diaconus, qui inferius Subdiaconus dicitur, Rauennatis Ecclesiæ, in Concilio generali Romæ habito nomine Archiepiscopi sui residet. 99. d. eiusdem nomine subscribit. 102. d

Paulus tit. S. Balbinæ presbyter idem confirmat. 103. c

Paulus monachus martyr Cordubensis. 143. d

Paulus Episcopus Populonienſis a Nicolao Papa ad Sardos mittitur incestis nuptijs se maculantes. 282. b. ijsdem prædicat & excommunicationem intimat. ibid. c. Romam redit. ibid. ad prædicandum in Bulgariam mittitur. 320. c. cum collega Bulgarorum sacra constituere iubetur. 352. e. Romam redit, & de conuersione eorumdem Hadrianum recreat. 445. a

Paulus Diaconus Ecclesiæ Placentinæ Episcopum vi exturbans a Nicolao Papa increpatur, & Episcopatus suffragio priuatur. 308. e

Paulus Heracleæ Ponti Episcopus mitti ex parte Ignatij Romam petitur a Nicolao Papa. 316. c

Paulus Archiepiscopus Cæsareæ Cappadociæ Photio communicans pœnitet, & recedit. 383. e. ob reditum ad Orthodoxos a Photio grauiter perstringitur, & apostasiæ accusatur. 469. b

Paulus scriba regius confitetur se falso contra Ignatium Patriarcham iurasse, & pœnitet. 429. c

Paulus Episcopus Hadriani Papæ ad Carolum Caluum Legatus. 445. c. eidem & Episcopis commendatur. 447. a. e

Paulus Chartophylax per Ignatium Patriarchā Hadriano Papæ commendatur pro dispensatione obtinenda. 472. e. item a Basilio Imperatore. 473. d

Paulus Episcopus Placentinus approbat electionem Caroli Calui Imp. 517. a

Paulus Episcopus Anconitanus Constantinopolim a Ioanne Papa mittitur. 532. c. 533. a. rogatus a Photio sibi communicare renuit. 543. e. a Photio quomodo deceptus fuerit. 613. c

Paulus Diaconus Card. approbat Commonitorum pro Photio recipiendo Legatis Apostolicæ Sedis transmissum. 564. c

S. Paulus anachoreta magnæ sanctitatis quo tempore claruerit. 729. c. a Photio patricio velum lineum æquale Imagini Christi applicari petit. ibid. Christi effigiē expressam in velo solus videt. ibid. d. frequentatur vndique Principū legationib. ibid. e. etiam a Romano Pontifice colitur. ibid. moritur. 752. e. quanta S. Aecaterinæ festum cum alacritate celebrare soleret. ibid. d. miraculose pluuiam impediuit. ibid. eius patria & parentes. ibid. e. vbi vitam anachoreticam duxerit. ibid.

Paulus de templo palatino falso asseritur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. pseudopontificis de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium. 785. b

Pax inter Reges Francorum composita. 190. b. aliquando contemnenda & bellum optandum. 574. a

Pax inter Carolum Crassum & Northmannos miraculo conficitur. 585. c. inter Carolum Simplicem & Odonem Regem opera Fulconis Rhemensis Archiepiscopi conciliatur. 642. d. violatur. 644. a. inter Hugonem Regem & Albericum Romanorum Principem per S. Odonem Cluniacensem constituitur. 712. a. inter Ottonem Magnum & Luitolphum filium opera S. Vdalrici componitur. 745. d

Peccata, ob quæ Ludouicus Pius Imp. in Purgatorio detentus fuit. 508. b

Pedes S. Bonifacij Prussorum Apostoli præ frigore cum stapede congelant. 919. a

Pedum Pontificis osculatio ab antiquo ortum habet. 48. d

S. Pelagiæ pro conseruanda pudicitia mortem oppetentis memorabile dictum. 464. c

S. Pelagius puer decennis in carcere obses detinetur pro Ermoigio Episcopo auunculo. 698. d. ob formæ venustatem a Rege Arabum illicite adamatus e carcere educitur. ibid. quidnam Regi tangere se volenti respondeat. ibid. varijs artibus ad defectionē pellectus Christianum se esse vociferatur. ibid. e. tormentis subijci iubetur diuersis. ibid. Christum continuo confitens immanissime irati Regis iussu dilaniatur. ibid. & 699. a. manibus truncatur & inter tormenta expirat. ibid. b. eius sepultura. ibid.

Pelagius Episcopus approbat diploma Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 829. e

Penuria ingens Constantinopoli. 792. e

Peregrinatio S. Eulogij. 18. d. e. 19. a. b. c. d. e. 20. a. b. c. d. e. alia Etheluulphi Anglorum Regis ad Limina

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apostolorum. 581.b. *quando contigerit.* ibid.d
Perfectus presbyter Cordubensis Martyr, & via ad martyrium monstrator. 71.d.e. *monachus S. Aciseli.* ibid. *spreto Mahometo Christum confitetur.* ibid. *decollatur.* ibid. *sepelitur in Ecclesia S. Aciseli.* ibid.
Perfidia Graecorum in Concilio Florentino. 373.b
Periculum Edmundi Regis Angliae in senatus maximum & quodnam. 719.c. *quare acciderit, & quomodo euaserit.* ibid. *aliud Iuitprandi Cremonensis ob non visitatum corpus S. Bartholomaei.* 808.a
Periurium Elfredi Angliae Principis super corpus S. Petri fatium morte ipsius punitur. 697.d. *aliud Ioannis XII.* 769.a
Persecutio grauis in Hispania aduersus Christianos. 77.a.b. 79.a. *alia Photij peior Gentilium persecutionibus.* 164.e. *Ignatij amicos & Orthodoxos quae varie affligat.* ibid. & 545. c.d. *alia in Orthodoxos crudelissima.* 243. c. *alia a Tusciae Marchione Adelberto & successoribus Romanae Ecclesiae illata omnium grauissima.* 641.a
Persecutio igni quomodo comparetur. 83.c
Persona in Photianum pseudosynodum introducta, & res ab ijs gestae. 567.b. & *seq.*
Personam Apostoli Photius induit, vt suos sibi arctius deuinciat. 485.d. & *seq.*
Pertinacia Hincmari Rhemensis Episcopi redarguitur a Nicolao Papa. 276.e
Peste laborantes Lacedaemonij S. Niconem per Legatos euocant. 844.d. *quibus condicionibus ab eadem liberentur.* ibid.e
Pestis post inundationem Tyberis exorta. 135.b. *alia exercitum Ottonis Imp. consumit.* 783.d
Petitiones Bulgarorum de Marino diacono in Archiepiscopum consecrando reiecit Hadrianus Papa. 445.b
Petronacius Episcopus mittitur ad Anastasiū Card. vt ad Concilium veniat. 99.e. 101.a. *eidem subscribit.* 102.e
Petronas frater Imperatricis Theodorae. 24.e. 134.c. *Dux Thracensium contra Manichaeos & Sarracenos bellum gerit.* ibid. *Domesticus Scholarū.* ibid. *Imperatricem iussu Imperatoris in monasterium cum filiabus detrudit, & tondet.* 134.b
Petronius Patricius Michaelis Imp. auunculus Ignatio Patriarchae torquem Imperatoris loco obsidis tradit. 203.e
Petrus Fullo, vide Petrus Gnapheus.
Petrus Castaldaeus monasterio Cassinensi iurat pro Siconulpho. 11.e
Petrus Episcopus Volaterranen. a Lothario Imp. cum Ludouico filio Romam mittitur. 15.b
Petrus Tudensis Episcopus affuit Ranimiro Regi Hispaniam pro victoria B. Iacobo sub tributo constituenti. 18.a
Petrus Pithoeus Annalium Francorum & Chronici in lucem vindex citatus. 38.c. 55.d. 60.d. 73.a. 87.c. 96.b. 143.a. 151.a. 190.b. 246.a. 280.c. 305.b. 370.e. 507.a. 583.c. 609.c. 920.e
Petrus Diaconus Cassinensis vitae S. Athanasii Episcopi Neapolitani scriptor. 76.b. 215.c. 503.d
Petrus sacerdos pro nomine Christi occumbit. 77.e
Petrus Spoletinus Episcopus ab Impp. Romam mittitur ad Concilium generale. 99.c. 361.a.b. *eidem subscribit.* 102.d. *Legatus a Leone IIII. ad Concilium Suessionen. amandatur.* 337.c
Petrus Aretinus Romam mittitur ad Concilium generale ab Impp. 99.d. 361.a.b. *idem subscriptione approbat.* 102.d
Petrus Gabinensis Episcopus Concilio generali Romae celebrato sub Leone IIII. subscribit. 102.e
Petrus Vrbeuetana Episcopus idem approbat. 103.a
Petrus magister militum accersitus iubetur a Leone IIII. ciuitatem Centumcellensem extruere. 115.d
Petrus Cordubensis martyr. 134.d
Petrus Sardorum Episcopus comminister Gregorij Syracusani in ordinando Photio. 163.b. *anathematizatus fuit.* 198.e. *omnium Metropolitarum sigilla in gratiam Photij furatur.* 546.e
Petrus Dolensis Episcopi clericus litterarum Apostolicarum falsator. 176.e
Petrus Morinus Parisiensis epistolam Photij ad Nicolaum Papam e Graeco in Latinum transfert. 183.e. *aliam eiusdem ad eumdem.* 207.d. *aliam eiusdem ad Bardam.* 244.e. *aliam eiusdem querulosam de suo exilio.* 468.b. *aliam item de eadem re ad Basilium Imp.* 476.c. & *seq. partem item Encyclicae eiusdem.* 479.e
Petrus quidam Episcopus anathematizatus in conciliabulo contra Ignatium congregato praesens fuit. 198.e
Petrus Gnapheus haereticus. 251.a
Petrus Mogus haereticus. ibid.
Petrus presbyter ab Vrbe Roma ad Synodum Septimam missus. 254.d
Petrus monachus monasterij S. Sabae Praepositus Roma ad Septimam Synodum missus. 254.d
S. Petrus non tam thesauris colligendis, quam animarum salutem procurando intentus est. 291.a. *a Barda Caesare videtur, sedens in throno Ignatij Patriarchae.* 374.b. *in eumdem vlciscitur.* ibid. *per se aut suos successores omnium Occidentalium Ecclesiarum fundator.* 671.a
Petrus Notarius Regionarius & S.R.E. Scriniarius scriptor diplomatis Nicolai Papae ad Ecclesiam Sueßionensem de restituto Rhotaldo. 292.a
Petrus Metropolita Sardis Photij ad Nicolaum Legatus. 382.a
Petrus Troadae Episcopus ad Nicolaum Papam ab Ignatio Patriarcha mittitur. 383.b. *plurima passus.* ibid.
Petrus Cauensis Episcopus cum Leone Siluae Candidae, & Donato Ostiensi Episcopis consecrat Hadrianum Papam. 393.b
Petrus quidam monachus sine facultate Roma Constantinopolim fugiens ab Hadriano Papa repetitur. 417.e
Petrus quidam a Photio assertus litterarum lator contra Nicolaum Papam, publice negat. 427.d
Petrus Bulgarorum Regis Constantinopolim Legatus suae missionis causam ibidem explicat. 437.c.d. *Romam mittitur.* 445.a. *infecto negotio redit.* ibid.e
Petrus Hadriani Papae ad Carolum Caluum Legatus commendatur. 453.d. *Episcopis Galliae item.* 454.e. 455.d. 456.a.d
Petrus Siculus Basilij Imp. ad Manicheos Legatus. 470.e
Petrus presbyter Cardinalis Constantinopolim profecturus epistolas Ioannis Papae ad Imperatorem & Photium defert. 554.b. 559.b. 560.b. *item ad Clerum Constantinopolitanū & Patriarchas.* 566.b.e
Petrus Episcopus Forosempronien sis approbat Commonitorium pro Photio recipiendo Legatis Apostolicis directum. 564.e

Pe-

Petrus S. Chrysogoni presbyter Card. idem confirmat. ibid.
Petrus diaconus Athanasii Episcopi Neapolitani pro absolutione Romam mittitur. 578.d
Petrus Ioannis VIII. Consiliarius legatione fungitur ad Carolum Crassum. 580.a
Petrus Abbas monasterij Nonātulani illud ab Hunnis combustum restaurat. 658.a
Petrus Ioannis X. frater a militibus Vuidonis Marchionis ante Patriarchium ducius interimitur. 702.d
Petrus Bulgariae Princeps studiosissimus S. Pauli. 729.e
Petrus Rauennas interest conuentui Ottonis Imp. contra Ioannem XII. congregato. 771.b
Petrus tit. S. Damasi Card. ibid.
Petrus Camerinensis eidem interfuit. ibid.e
Petrus tit. Pammachij Card. ibid.
Petrus de Canaparia. 772.a
Petrus Imperiola. ibid.b
Petrus presbyter Cardinalis quid de Ioanne XII. mali referat. ibid.e
S. Petri catena miraculum operatur. 814.e
Petrus Archiepiscopus Rauennensis sponte se Archiepiscopatu abdicat. 821.d
Petrus Damiani. 821.d. *quid de incestu Ottonis Magni Imp. scribat.* 826.a. & *seq.*
Petrus Episcopus subscribit diplomati Veremūdi Regis, quo bona S. Dominici martyris restituit. 829.e
Petrus Vrseolus Venetorum Dux quomodo ad Ducatum peruenerit. 835.b.c. *Ecclesiam S. Marci incendio absumptam priuatis sumptibus splendidius restaurat.* ibid.d. *a Guarino Abbate remedium animae pro suis delictis petit.* ibid.e. *qua aflutia Ducatum & mundum reliquerit.* ibid. & *seq. conscensa naui in Gallias ad monasterium Guarini se confert.* 836.a. *vitam anachoreticam profitetur.* ibid.b. *filio ad se in Gallias venienti futura praedicit, & ad pietatem & iustitiam adhortatur.* ibid.e
Petrus Episcopus Papiensis Benedicto VII. in Pontificatu succedit. 853.d. *Ioannes XIIII. appellatur.* ibid. *Archicancellarius fuit Ottonis Imp.* ibid. & e. *cetera vide in Ioanne XIIII.*
Petrus Card. a Ioanne Placentino pseudopapa in Gallias mittitur ad consecrandam Ecclesiam. 904.b
Pharao Rex Aegypti terram sacerdotalem etiam tempore famis immunem conseruauit. 33.d
Philagathus Archiepiscopus ob occupatam Sedem Apostolicam quaenam patiatur. 902.d
Philippus quidam sacerdos Chersonam veniens de miraculis S. Clementis scisitatur. 389.b. *cum Episcopo & clero Georgiae ad insulam contendentes fodiunt, & corpus reperiunt.* ibid.
Philotheus Logotheta a Barda Caesare accersitus narrationem audit de illius visione. 374.d. *admonet eum nihil vel iuste etiam contra Ignatium mali perpetrare.* 375.a
S. Photina apparet in Creta S. Niconi. 763.b
Photiani Archiepiscopi Cyzici digitos frangunt. 205.e. *Metropolitā Ancyrae vagina gladij vulnerant.* 206.b. *pessime Ignatium tractant.* ibid.
Photius Romanorum Pontificum implacabilis hostis. 112.b. *laicus & eunuchus in sedem Constantinopolitanam intruditur & consecratur.* 162.a. *Patriarcha delegitur a Barda Patricio.* ibid.e. *quis fuerit, a Niceta describitur.* 163.a. *a Gregorio Syracusano excommunicato consecratur.* ibid.b. *quae in Episcopos Orthodoxos, & B. Ignatium sit molitus.* ibid.c. *peior Gentilibus persecutor.* 164.e. *qua arte Orthodoxos Episcopos ab Ignatij communione se posse separare speret.* 181.b. *conciliabulum congregat aduersus eumdem.* ibid.c. *quam inique in eo se gerat.* ibid. *Legatos Romam mittit, & quo praetextu.* ibid.d. *mentitur Nicolao Papae de renuntiatione Ignatij, & alia.* ibid. *Imperatori idem facere, vt magis sit credibile suadet.* ibid. *quanti faciat Sedis Romanae auctoritatem.* 182.c.d. *epistolam mendacijs plenam scribit ad Nicolaum Papam.* 183.c. & *seq. ad eumdem Fidei professionem mittit.* 184.e
Eius dolosae artes. 186.a. *pessime Legatos Apostolicos habet, & quare.* 189.b. *vna cum Barda Imperium moderatur.* ibid.d. 190.a. *Conciliabulum numerosum congregat.* 197.a. *Ignatium ad id euocari curat.* ibid.b. *litteras Apostolicas falsauit, & detruncauit.* 199.e. *eiectis Orthodoxis Episcopis schismaticos substituit.* 201.c. *in Ignatium & suos Episcopos tyrannice saeuit.* ibid. 202.d. *Nomocanonem scribit.* ibid.e. *varios addit Canones ad Septimam Synodum Oecumenicam.* ibid. *eiusdem Canon de promotione laicorum.* 202.a. *item alius, & quare ab eo constitutus.* ibid.c. *sub persona Ignatij conciliabulo suo subscribit in depositione eiusdem coacto.* ibid.e. *dolos meditari pergit in Ignatium Patriarcham.* 203.a. *eumdem fuga elapsum inquirit, & non inuentum edicto Imperatoris inuestigari curat.* ibid.e
Plurimis de causis ordinari nequit. 205.d. *suo iussu Archiepiscopo Cyzici digiti franguntur, & chirographum aufertur.* ibid.e. *ad Nicolaum Papam disertissime scribit.* 207.d. *callide benevolentiam captat Nicolai.* 208.a. *de consensu Patriarchali throno se excusat.* ibid.b. 209.c. 212.c. *vitam priorem & semet pulchre laudat.* ibid. *deflet.* ibid.d. *honores suos commemorat.* ibid.e. *populi mores describit.* 209.a. *astute obiectionibus occurrit.* ibid.e *exemplis se defendit.* 210.a.c. *diuersas Ecclesiae Latinae, & Graecae consuetudines refert.* ibid.e. 211.a. *rationes affert de sanctis a se Canonibus.* 212.c. *dolose offert, quae a Romana Ecclesia fuere ablata.* 213.d. *Legatos Apostolicos commendat.* ibid.e. *astute Nicolao Papae persuadere conatur, vt non recipiat, qui a se deficientes Romam irent.* 215.a. *calumniatur eosdem.* ibid.b.c.d. *Pharisaeis similis.* ibid.e. *canis mutus, & quare.* 218.d. *falsas comminiscitur litteras, & latorem subornat.* ibid.e. *Imperatori & Bardae easdē ostendens contra Ignatium concitat.* 219.a. *latorem litterarum mendacij ab Imperatore conuictum frustra liberare apud Bardam conatur.* ibid.b. *ab omnibus odio habetur.* ibid.c. *cum mimis frequenter conuersatur.* ibid.d. *turpitudinibus fauet.* ibid. *Ignatij calumniatores sibi familiares reddit.* ibid.e. *eiusdem domesticos muneribus corrumpit.* ibid.
Mittit ad destruendam templi aram ab Ignatio erectam. 220.b. *aliam ipse construi iubet.* ibid. *lues fuit extrema Orientalis Ecclesiae.* ibid. *bubalo comparatur.* ibid.c. *quanta mala Ecclesiae Orientali intulerit.* ibid. *omnia ipsius peruersa acta summatim a Nicolao Papa enumerantur.* 240.a. & *seq. excommunicatur, & damnatur ab eodem.* ibid.d.e. *persequitur Orthodoxos.* 243.c. *aliud schismaticorum conciliabulum colligit.* 243.c. *pessima quaeque*

in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in Nicolaum Papam molitur. ibid. & d. subdolæ eius artes pro conciliandis sibi omnium animis. ibid.e. eius de duabus in vnoquoque homine animabus error. 244.a. reprehensus de assertione duplicis animæ in vno homine quid respondeat. ibid. b. ad Bardam scribit, sicle mansuetus apparere cupiens. ibid.c. Encyclicam scribit epistolam pro cogenda contra Nicolaum Papam Synodo. 250. c. Romanos impietatis arguit. 251.b. calumniatur. ibid.c. ignorantissimus rarum diuinarum & Ecclesiasticarum. ibid.c. de symbolo aucto conqueritur. 254.a. Septimam Synodum vniuersalem recipi & comprobari postulat ab Orientalibus. ibid.c Michaelem Imp. ad omne malum incitat. 309. c. eius improbi & vani conatus. 310.a. auctor iniuriarum Imperatorum Græcorum in Ecclesiam Latinam. 364.c. quibus Romanæ Ecclesiæ obijcere audet. 371.b. auctor schismatis, & quare. 373. c. angelum apostatam imitatur. ibid. Bardam Cæsarem sui amantissimum, post necem vituperat. 376.a. congregato conciliabulo Nicolaum Papam anathematizat. ibid.c. Occidentalem Imp. contra eumdem commouere tentat. ibid. Acta a se in Pontificem conficta in Italiam mittit. ibid. d. 379. c. odium in Ignatium fouet, & quomodo. ibid. eius peruersitas. ibid. e. a Basilio ob suas technas odio habetur. ibid. e Patriarchatu ejcitur, & in monasterium detruditur. 378.b. 389. d. scripta sua ab Imperatore quæsita auehit. ibid.d. Ignatium quomodo in codice Actionum sui conciliabuli depingi fecerit. ibid.e. & seq. scripsit contra Ignatiũ quinquaginta duo falsa capitula. 379. d. ob suam nequitiam ingentem, & Dei longanimitatem omnibus stupori. ibid.e

Ab Ignatio sacris suspenditur. 380.b. Legatum ad Nicolaum Papam mittit. 382.a. Maximo Cynico & Dioscoro hæreticis comparatur. 417.a. eius scripta ab Hadriano Papa iubentur comburi. ibid. c. quænam ipsi nomina in Octauæ Synodi præfatione attribuantur. 420.b. a nullo vnquam Orientalium Patriarcharum receptus fuit. 423. a. eius mores describuntur. ibid.b. in Synodum Oecumenicam introducitur. 424. c. ad interrogata vafre obmutescit. ibid.d. rursus in Concilium introducitur. 426. a. iubetur baculo pastorali, cui innitebatur, ab Apostolicæ Sedis Legatis priuari. ibid. eius scripta publice comburuntur. 427. c. d. eius infames tituli. 429.e. eiusdem vitæ, & rerum gestarum compendiosa narratio. 465.c. & seqq. quoties fuerit excommunicatus. 467. c. callide suam damnationem cum Apostolorum e synagoga eiectione coniungit. ibid.e. in exilium cum amicis quare ablegetur. 468. a. eius de eodem querelæ. ibid.b. & seq. ad plures lamentatorias & adhortatorias ab exilio scribit. ibid. & seq.

Impœnitens est delictorum. 469. c. Gregorium Syracusanum animat. ibid.d. & seq. quomodo semet de suo exilio consoletur. 470. a. b. calamitates sui exilij apud Basilium Imp. per litteras artificiose deplorat. 476.c. necessitudinem suam eidem latenter insinuat. ibid. & seq. Bahanem Patricium in aula potentem in sui patrocinium excitat. 478. c. Encyclicam ad omnes suos dat, qua in sua fide eos contineat. 479.c. in detractorem stylum acuit. ibid. 481.b. pietatis laudem affectat. 480. c. impudenter nomen Catholici sibi assumit. 483.b. exprobrat amicis beneficia. ibid. c. gloriatur de schismaticorum erga se constantia. 484. a. discipulum a se deficere cogitantem blanditijs confirmat. ibid. Apostoli personam induit. 485. a. & seq. quanto odio in Occidentales flagrarit manifestat. ibid.e. & seq. occasionem accipit rursus in sedem Constantinopolitanam se intrudendi. 534. c. Anastasij Bibliothecarij opera Ioanni Papæ se insinuat. ibid. d. Anastasio scribit. ibid.

Consilium fraudulentum eius de redeundo Constantinopolim. 542. b. & seq. genealogiam Basilij Imp. improbe comminiscitur. ibid.c. huiusmodi fraudibus Constantinopolim reuocatur. ibid.e. ab Ignatio reijcitur. 543. b. in palatio Magnauræ sacerdotalia ministrat. ibid. c. quo prætextu S. Ignatij sepulchrum extirpari curet ne fideles ibi orationes fundant. 545. b. rursus sedem Constantinopolitanam inuadit. ibid.c. quam tyrannice B. Ignatij familiares tractet. ibid. sedium translationes frequentes curat, & quare. 456. a. & seq. omnia Ignatij statuta euertit. ibid. rursus mentitur Ioanni Papæ se vi in sedem intrusum, & subscriptiones Episcoporum suffuratur. ibid.c. Gregorium Syracusanum mortuum laudat ob constantiam. ibid. e. a Ioanne Papa in communionem quare sit receptus. 550. c. Ioannis Pontificis litteras falsauit. 551. e. 555. a. ab eodem Basilio Imp. commendatur. 553. d

Cur Ioannis Papæ litteras falsauerit. 554. d. 562. d. pessimus mortalium. 559. a. Commonitorium Sedis Apostolicæ Legatis datum peruertit. 563. b. Ioannem Papam confictis litteris calumniatur tãquam cum Græcis eadem de processione Spiritus sancti sentientem. 564. e. litteras eiusdem ad Clerum Constantinopolitanum & Patriarchas etiam corrupit. 566. c. Legatos Apostolicæ Sedis circumuenit. ibid.d. quam turpiter mentiatur. 567. b. & seq. redarguitur ob plurima contra præcepta Apostolica facta. 573. d. litteris Patriarchæ Aquileiensis respondens quid de Spiritu sancto sentiat. 587. c. Legatum eiusdem quantum commendet. ibid. Patriarchæ adulatur. ibid. d. Latinos carpit. ibid.e. & seq. 589. b. & seq. auctoritate Leonis Magni abutitur. 588. b. Leonis item Secundi. ibid. c. Ecclesiam Romanam pro se adducit. ibid. d. Patriarcham ad constantiam dogmatis hortatur. ibid. c. aßlute Patres & Doctores Ecclesiæ reycit, qui suæ sententiæ refragantur. 591. b. ab Auctore grauiter confutatur. 594. a. & seq. ab Hadriano III. damnatur. 598. b. auctor contumeliarum quas Basilius Imp. in Marinum & Hadrianum Pontifices scripsit. 602. e. cum Santabareno de promouendo suo nepote in Imperatorem consultans, a Leone Basilij filio Imp. ejcitur, & in monasterium Armenorum relegatur. 611. b. Macedonio comparatur. 613. b. eius obitus qualis & quando factus sit nescitur schismaticorum malitia. 615. e. 616. c

Photius Spatharius falsus contra Ignatium Patriarcham testis pœnitentiam suscipit. 429. b

Photius Theodori II. Papæ pater. 651. a

Photius Patricius ab Imperatore mittitur ad considerandum & inspiciendum sanctum Paulum anachoretam. 729. d. eius faciem nequit intueri. ibid.

Pictura Gregorij Syracusani in codice Actionum conciliabuli Photiani. 378. c. & seq.

Pietas Aethelredi Regis Angliæ. 502. c. alia Beorredi Anglorum Regis. 509. d. alia multiplex Basilij Imperatoris erga diuinum cultum. 607. d. & seq. alia Gisleberti Lotharingiæ Ducis commendatur, & in quo. 718. a. alia S. Mathildis Imperatricis. 825. d. quantũ valeat ad vincẽdos hostes. 922. d

Pietatem quam callide Photius simulet. 480. c

Pignus summæ fidei apud Bulgaros & iuramenti capillorum missio. 439. b. c

Pinna Mellaria rupes Hispaniæ. 108. a. vnde dicta. ibid. b

Pipinus Rex causa vastatæ a Northmannis Galliæ. 26. b

Pipinus Caroli Magni pater defensor & propagator Ecclesiarum. 32. d. Galliæ Regnum dilatauit. ibid. Concilium apud Liptinas congregans Ecclesijs bona restituit, quæ pater abstulerat. 155. a. eius pietas. ibid.

Pipinus Caroli Calui nepos ab eo in monasterium cur detrudatur. 87. d

Pirardus Episcopus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684. c

Pisanus Saonensis adest in conuentu contra Ioannem XII. ab Ottone Imp. congregato. 771. c

Piscina miraculose a S. Odone Abbate Cluniacen. conficitur coniunctione duorum montium. 716. a

Pius IIII. fundamenta murorum in Vaticano iecit. 67. c

Pius V. sancti fœderis contra Turcas auctor captiuos Mahometanos ad fabricam murorum S. Petri condemnat. ibid.

Placitum apud Basalam condicitur. 170. a

Plaga ignis hominum corpora in Gallijs inuadit, & paulatim necat. 733. a

S. Platonis ossa vbi asseruentur. 21. b

Pleimundus Cantuarienſis Archiepiscopus Concilio sub Eduardo Rege Angliæ coacto præsidet. 637. c. Romam cum muneribus ad placandum Formosum Papam properat. ibid. in patriam rediens vno die septem Episcopos ordinat. ibid.

Plelanum Britanniæ locus. 451. b

Pluralitas Missarum quando & a quibus interdicta fuerit. 720. c

Pluuia diuinitus missa Stephani VI. electionem confirmat. 600. b

Pœna a Græco quodam impostore expetita apud Bulgaros qualis. 321. d. alia deprædatores Augustana ciuitatis subsecuta quæ sit. 743. e. alia iussu Ottonis III. a schismatico Papa expetita quam grauis fuerit. 900. c. 902. c

Pœnitentia Basilij Imp. de trucidato a se Michaele Imp. 380. d. alia liberorum interfectoribus iniungi solita qualis, & quam grauis. 388. d. alia lapsis Græcorum Episcopis in Synodo Octaua imposita qualis sit. 423. d. alia Regis Edgari de adulterio commisso. 816. b. alia Comitis incestuosi. 817. d. alia Suen Danorum Regis. 842. d. alia Gregorij Prætoris ob admissa in S. Niconem. 839. c. & seq. alia Ragneri Ducis Lotharingiæ. 683. c. d. alia Henrici Germaniæ Regis. 688. e

Pœni vrbem Ienuensem latenter intrantes omnia ferro & flammis prater pueros & feminas excindunt. 710. d. thesauros Ecclesiarum secum asportant, ibidem.

Polabingi populus Slauoniæ. 821. b

Politici reprehensi. 41. a. quam diligenter furiosam Hincmari Rhemensis Archiepiscopi ad Hadrianum Papã epistolam e tenebris eruerint in depressionem Pontificiæ potestatis. 457. c. d. Regum litteras refractarias contra Pontificem vt gemmas colligunt, obedientiales contemnunt. 498. e. Regnorum euersores. 866. c

Poloni Christo nomen dant. 789. e

Polydorus rerum Anglicarum scriptor. 58. e

Polyeuctus Patriarcha Constantinopolitanus creatur. 752. a. Constantino VIII. exosus. 789. a. b. Basilium Romani Imp. filium Imperatorem inungit. 760. e. Nicephorum Phocam Imp. coronat. 777. e. duplici de causa Nicephoro Imp. resistit. 778. a. Concilium contra eumdem conuocat. ibid. b. iussu Nicephori Phocæ Episcopo Hydruntino per Calabriam Græco more Episcopos consecrandi facultatem concedit. 808. c. Ioannem Zemiscem Imperatorem noctu ad magnum templum pro corona venientem arcet, & quare. 814. a. Theophanem Augustam e palatio in exilium ejci iubet. ibid. quibus condicionibus Ioannem Zemiscem ad diadema Imperiale admittat. ibid.b. moritur. 815. a

Pomposa virgo Cordubensis. 108. a. eius parentes, & vitæ cursus. ibid.b. laudes & virtutes. ibid. c. noctu Cordubam ad iudicem Sarracenorum contendit. ibid. e. contempto Mahomete decollatur & in flumen proijcitur. ibid. a mercenarijs in fouea sepelitur. ibid. ad B. Eulaliæ Ecclesiam a monachis transfertur. 109. a

Pons Moluius super Tyberim. 131. d

S. Pontiani in Gallias translatio. 319. b

Pontifex Romanus legitime sibi ius constituendi Imperatorem vendicauit. 489. b

Pontifex Romanus vt Moyses, Cardinales vt septuaginta seniores se habent. 582. d

Pontifices Romani quomodo constanter pro Episcopis in causa legitima Regibus resistere debeant. 276. c. vices suas in Gallijs Archiepiscopo Arelatensi demandare soliti. 280. d. 281. b

Pontifices successores antecessores suos etiam nequissimos tamen reuerenter nominare solent. 659. c. diris modis a Nicephoro Phoca proscinduntur. 808. d

Pontificis Romani dignitas & præeminentia. 294. b. eiusdem quodnam sit munus. 452. b. in Reges ius dicere posse probatur. 458. d. eius vnctio & coronatio vere Imperatorem efficit, & nullius alterius. 488. a. eius est eligere & comprobare Imperatorẽ. 515. b. eiusdem auctoritas. 596. e. illius electionem liberam constituit Otto Imperator. 765. d. e

Pontifici Romano omnium Ecclesiarum solicitudo incumbit. 281. c. 288. d. 312. c. illi non obedire ingens scelus. 317. b

Pontificum Romanorum tenax propositum in defendendis antecessorum suorum decretis. 475. a

Pontificum intrusorum aly cur vt legitimi suscepti sint, alij vero non. 640. b

Pontificiæ maiestatis exemplum. 278. b

Populi mores pulchre descripti. 209. a

Populus Romanus cũ Clero Sergium II. Papã acclamat diuino instinctu. 12. d. Ludouico Lotharij filio Romam venienti occurrit. 13. e. ad B. Petri cum eo procedit. 14. a. Sergium veneratur & quare. 16. e tempore Hadriani III. plurimis miserijs affectus Stephanum Papam tamquam eorum liberatorem vno ore petunt. 600. a. Formosum Papam vexat. 639. d. e. a Clero Romano diuisus, & inter se discors quantas Vrbi miserias peperit. 640. a

Populus Romanus in basilica Saluatoris congregatus constanter Benedictum Papam poscit. 132. d

Populus Constantinopolitanus maxima solemnitate Lega-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Legatos Apostolicos excipiunt. 419.c
Populus Romanus a Lamberto Comite Spolet ino cogitur Carolomanno Germanorum Regi fidelitatis iuramentum dare. 534.e
Populus Constantinopolitanus in necem Nicephori Imp. conspirat & quare. 811.d
Portus circa Constantinopoli. 419.c
Portenta Constantinopoli videntur & audiuntur. 219.c. *aliud ibidem exoritur.* 220.c. *aliud Crucifixi Aurelianis per multos dies lacrymantis.* 622.b. *aliud ibidem de lupo campanam sonante.* ibid.c. *aliud ex contemptu festiuitatis S. Hunegundis.* 746.a.b.c. *aliud in Germania.* 748.a
Portus Romanus a Leone IIII. roboratus Corsis inhabitandus datur. 81.d.e
Postulatio S. Vdalrici in Synodo Ingelheimensi. 823.e 824.a. *non conceditur.* ibid.b
Potentes humiliandi & Episcopis subijciendi. 157.e
Potentia maxima & tyrannica Marchionum Tusciæ in Vrbe Romana. 706.a
Potestas eadem successoribus S. Petri, quæ ipsimet fuit. 818.d.e
Potestatis discretio in similitudine honoris fuit inter Apostolos. 260.d. 285.d. 294.c
Præcipitatio Crescentij Romanæ Vrbis tyranni iussu Ottonis III. 900.d
Præconia pulcherrima Romanæ Ecclesiæ. 372.c. *alia Neapolis.* 506.a. *aliud celebre Nicolai Papæ.* 391.a
Prædestinatiani hæretici primum in Africa, & deinde in Gallijs a Cælestino Papa & S. Prospero Aquitanico conuicti. 62.b
Prædia Suessionensis Ecclesiæ alienata iubentur restitui a Nicolao Papa. 291.c
Prædicatio S. Niconis in insula Creta. 762.a. & *seq.*
Prædictiones de Pontificatu Hadriani II. 392.c
Prædones & rerum Ecclesiasticarum inuasores ad Synodum apud S. Macram vocantur. 709.c
Præfatio lugubris Episcoporum ante Concilium Meldense. 31.d. *alia ante Concilium Parisiense.* 40.b. *alia Octauæ Synodi Oecumenicæ quid contineat.* 420.b. *alia Episcoporum in Synodo Metensi pro coronatione Caroli Calui coacta.* 448.a. *alia lamentabilis Patrum in Synodo Moguntina.* 620.c. *alia Ioannis IX. in Concilio Rauennatensi.* 661.b. *alia Heruei Rhemorum Archiepiscopi in Synodo prouinciali apud Troslejum iuxta Suessiones celebrata.* 669.e
Præsagium de B. Ambrosio adhuc puerulo. 222.d.e
Prætextus Photy, quo se a Romana Ecclesia abscideriit. 373.c
Præuaricator Pontificiorum Decretorum Hincmarus Rhemensis. 498.b. *item eiusdem Sedis iurium peruersor.* ibid.c
Præsit Michaelis Bulgariæ Regis ad Constantinopolitanos Legatus. 430.e
Preces Theophanis ad corpus S. Nicephori. 22.e. *aliæ quotidianæ Caroli Calui.* 461.e. *aliæ Ioannis VIII. ad Carolum Caluum Imp. pro auxilio contra Sarracenos & malos Christianos.* 521.e. 525.b. & *seq.*
Preces sæpe ad Deum fusæ non arma hostes vincunt. 716.c
Precibus hostes vincit Otto Magnus. ibid.d
Presbyter quidam Campanus prædicente S. Gregorio carcere liberatur. 136.b. *alius quidam ob Episcopi sui in se sauitiam apostata factus quanta Romano Imperio damna inferat.* 753.c. *alius curiosus ad montem Vesuuium accedens, & eruptionem incendij conspicere volens euanescit.* 847.c
Presbyterium, aut Ecclesiam colligere, & Consistorium conuocare idem. 216.b
Primatus Romanæ Ecclesiæ. 471.d
Primordia Ecclesiæ Neapolitanæ & antiquitas. 506.a
Princeps Russorum cum sua gente miraculo ad Fidem conuertitur. 608.e. & *seq.*
Princeps Tarsi Andreæ Imperatorij exercitus præfecto Fidem in Christum exprobrans vincitur. 609.b
Principatus Capuanus cur in Aloara defecerit. 870.d
Principes Populi Romani in Ioannem Diaconum offensi. 12.c. *basilicam B. Martini petunt.* ibid. *Sergium presbyterum inde extrahunt.* ibid. *cum hymnis in Patriarchium perducunt.* 13.a. *Ioannē e Patriarchio expellunt.* ibid. *in carcerem conijciunt.* ibid. *bonore spoliatū interimere volunt.* ibid. *intercedente Sergio Papa cessant.* ibid. *cur nondū sepulto Sergio Leonem IIII. Papam creent.* 48.b.c. *vt suis legibus viuant, intercedente Leone, a Lothario rescriptum obtinent.* 49.c.d
Principes Ecclesiastica iura & bona inuadentes quā grauiter puniri soleant exemplo ostenditur. 42.c
Principes Caroli Calui eum adigunt ad contemptum eorum quæ in Concilio Meldensi essent ab Episcopis statuta. 40.d. & *quare.* ibid.
Principes Sarracenorum Christianis martyrium timentibus Martyrum constantiā exprobrant. 105.d
Principes Ecclesiarum iura sibi vendicantes latronibus comparantur. 119.c
Principes Aquitanorum Ecclesiarum bona inuadentes a Nicolao excommunicationis pœna, nisi ea reddant, terrentur. 350.c
Principes prohibentur publico Canone, ne se electioni Episcoporum immisceant. 432.a
Principes Romanorum Arnulpho Germaniæ Regi occurrentes ab eodem trucidantur. 639.e
Principum diuersarum Gentium tituli. 488.d
Principum Italiæ contra Sarracenos concordia, & felix successus. 685.c
S. Frisca per Leonem IIII. in Vrbem translata. 65.a
Priuilegia Romanæ Ecclesiæ super omnia. 260.c. *toti terrarum orbi proficua.* 269.e. *a nullo labefactari possunt.* 276.c. 312.b. *a Christo data.* 289.e. & *seq. æterna sunt.* 312.b
Priuilegia danti obesse non debent. 335.e
Priuilegium sedis Episcopalis Hamburgensis a Gregorio IIII. datum, a Nicolao repetitum. 149.d
Priuilegium a Nicolao concessum monasterijs Corbeiæ & S. Carilephi. 270.a
Priuilegium confirmationis Concilij Suessionensis a Benedicto Papa datum ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo corrumpitur. 338.b
Priuilegium Papiensi Ecclesiæ a Ioanne VIII. Papa concessum qualenam sit. 541.c. *alia eidem data ab Anastasio Papa III. rogante Berengario.* 671.d
Probinus Exconsul fingitur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. pseudopontifici, qua Patrimonium S. Petri Imperio restituit. 785.b
Processio SPIRITVS sancti ex PATRE FILIOQ. in Romana Ecclesia antiquissima. 566.b
Processio Nicephori Imperatoris sordida & ridicula potius quam pia. 796.e. *alia celeberrima monachorum Cassinensium in occursum S. Nili.* 840.b
Prodigalitas Michaelis Imp. 377.e
Prodigium in Ecclesia Colonien si. 144.a. *aliud de lapidibus ex aere in tecto Palatij Constantini VIII. immissis.* 759.b

Pro-

Proditio famuli Ignatij Patriarchæ in domino. 220.a
Profectio Ioannis Papæ in Gallias. 535.a. *alia S. Bonifacij ad conuersionem Gentium.* 919.a.b
Professio Fidei a Photio ad Nicolaum Papam missa. 184.c. *alia ab ordinando Episcopo emitti solita qualis.* 352.a. *alia Episcoporum Caroli Calui, eidem fidelitatem iurantium.* 508.a. *alia subdola Hincmari Rhemensis de recipiendis Apostolicæ Sedis Decretis.* 539.c
Professionis Fidei formula a Pontificibus Romanis ante suam consecrationem recitari solita. 433.d
Profugi ab Oriente ne Romæ recipiantur, astute Photius Nicolao persuadere conatur. 215.a
Promethei locus Græciæ. 163.c
Promissio Ottonis Imp. de fidelitate Ioanni XII. præstanda. 757.d. *alia ciuium Romanorum Ottoni Imp. facta de non eligendo absque illius consensu Papa.* 770.e
Prophetia S. Dunstani ad Ethelredum Anglorū Regem terribilis. 838.c. *alia S. Nili de monachis Cassinensibus.* 896.d. *alia Benedicti V. Papæ.* 929.c
Propinquorum affectus in Hadriano II. Papa. 494.d
Prosapies S. Gerardi Bromiensis Abbatis. 718.c
Prouinciæ Græcorum, quibus Romana Ecclesia per Vicarium præfuit, quænam sint. 188.b
Prouinciæ Slauorum descriptio. 821.a
Prudentia carnis Romanis Pontificibus quam sit noxia. 517.c. 580.e
Prudentia Stephani VI. Papæ. 615.d
Prudētius Episcopus Tricassinus litteris Leonis IIII. iubetur monasterium consecrare. 55.b. *Concilio Suessionensi interest.* 88.a. *iudex eligitur.* 89.e
Prunense monasterium a Northmannis igni traditur. 584.e. *rursum spoliatur.* 629.e
Psalteriorum & Missarum ingens numerus pro salute Regis Ludouici dicendorum. 56.c
Psellus quo tempore vixerit. 180.e
Pseudoprophetissa Moguntiæ plures tam laicos quam religiosos decipit. 57.e. 58.a. *eius prædictiones.* ibid. *in Synodum introducta auctorem & causam doli detegit.* ibid. *publice cæditur.* ibid.
Pseudosynodus Photij loco Oecumenicæ Octauæ a Græcis tenetur. 444.d. *alia Durocortori habita pro Gerberto Rhemensi Archiepiscopo, & quare.* 869.a. & *seqq.*
Psittacus Leonem Imp. a patre Basilio in carcere inclusum deplorat. 607.b.c
Publicatio sententiæ restitutionis Rhotaldi. 283.b
Pudenda morbo consumpta ostendit publice Methodius, & quare. 2.d. *morbi causam amicis rogantibus detegit.* ibid.e
S. Pudentiana in Vrbem e cœmeterio a Leone IIII. translata. 65.a
Puella nobilis in Anglia a Rege Edgaro vocata pudoris tuendi causa velum moniali detrahit & sibi imponit. 816.a
Puer quinquennis in Archiepiscopum Rhemensem promouetur. 699.e
Pulcharius Præfectus Amalphitanus de fidelitate erga Romanam Ecclesiam laudatur. 522.b. *fœdus cum Sarracenis initum dissoluere iubetur a Ioanne Papa VIII.* 570.c
Purgatio Aduentij Metensis Episcopi apud Nicolaū Papam. 256.e. & *seq.* *alia Lotharij Regis apud eundem membratim diuisa.* 277.d. *alia per ferrū candens & aquam feruentem fieri solita a Stephano Papa VI. improbatur.* 625.e
Purgatorij igni destinatus S. Vdalricus, & quare. 819.e
Purgatorio detinetur Ludouicus Pius Imp. 509.a
Purpuræ vsum soli sibi Græci vendicant. 806.e

Q

Quadrigamia Cōstantinopoli publico edicto prohibetur. 690.d
Quæstio de codice Canonum & epistolarum Romanorum priscorum Pontificum, quæ in corpore Canonum non sunt inserta, vtrum loco Canonum habendæ sint soluitur. 283.e. 284.a. & *seq.* *alia vtrum Otto Magnus Imp. incesti accusatus fit vt Petrus Damianus refert.* 826.a. & *seq.*
Quæstiones diuersæ a diuersis S. Nilo propositæ earumq. responsiones. 832.b. & *seq.* 840.e. & *seq.*
Querela Lupi Abbatis Ferrariensis de Abbatia a laico surrepta. 41.a. *alia Patrum Synodi Moguntinæ ad Ludouicum Regem.* 56.e. *alia Eulogij de Episcopis martyrium impedire conantibus.* 85.a. *alia Christianorum.* ibid.e
Querela Caroli Calui aduersus fratrem Ludouicum apud Pontificem & Imperatorem. 161.a. *alia eiusdem de Rhotaldo Suessionensi Episcopo a Nicolao Papa suppримitur.* 292.b
Querela Nicolai Papæ de falsatis litteris Apostolicis. 199.c. 206.e. 224.b. *alia eiusdem de Legatis a Lothario corruptis.* 278.c. *alia eiusdem de iniquis Actis Suessionensis Concilij.* 336.c. *alia eiusdem de Theutgaudo & Gunthario Archiepiscopis.* 342.a.b
Querela Photij multiplex in Occidentales. 251.b. & *seqq.* *alia eiusdem de suo exilio.* 468.b. & *seqq.* *alia eiusdem de ablatis sibi libris, vnico exilij solatio.* 476.e. *alia in detractorem.* 479.c. *aliæ in amicos.* 481.e. & *seq.*
Querela Hadriani Papæ ad Basilium Imp. de Legatorum Apostolicorum iniurijs. 474.c. *alia Ludouici Imp. de Niceta Patricio classis Græcorum præfecto.* 491.b. *alia de Neapolitanis Sarracenorum fautoribus.* ibid.e. *alia de Adelgiso Duce Beneuentano.* 507.b. *alia Basilij Imp. de militibus Ludouici Imp.* 491.d. *aliæ Neapolitanorum ciuium de iniurijs sancto Athanasio suo Episcopo illatis.* 504.a
Querela Ioannis VIII. ad Carolum Caluum Imp. de Sarracenorum inuasionibus. 521.a. & *seq.* item *de iniurijs Principum Christianorum contra Romanam Ecclesiam.* ibid.d. 525.b. & *seq.* *aliæ eiusdem de iniurijs Romanæ Ecclesiæ a Lamberto Spoletano Comite illatis.* 535.b. *itē de Athanasio Episcopo Neapolitano peruersissimo.* 578.a. & *seq.*
Querela Ludouici Francorum Regis contra Hugonem Comitē in Synodo Ingelheimensi. 738.d. *alia multorum apud Ottonem Magnum de tyrannide Berengarij Italiæ Regis.* 757.a. & *seq.*
Querela Ottonis Imp. in Ioannem XII. 774.c. *aliæ Luitprandi Cremonensis de inhospitalitate Græcorum Episcoporum.* 809.b
Querela Gerberti de Vrbe venali. 877.e
Querimoniæ Rhotaldi Suessionensis Episcopi aduersus Synodum Siluanectensem. 263.a. & *seq.*
Quinquagintaduo falsa Photij capitula. 379.d
Quinquennis puer Archiepiscopus Rhemensis creatur. 699.e

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quintelingaburch monasterium virginum in Saxonia sepulchrum Regis Henrici conseruat. 710.a
Quirinus tit. S. Eusebij presb. Concilio generali Romæ a Leone IIII. celebrato subscripsit. 103.b

R

Rabanus Maurus Germaniæ sidus. 9. c. Albini Flacci auditor tricenarius. ibid. scribit sanctæ Crucis mysteria & laudes metrico stylo. ibid. Gregorio IV. dedicat. ibid. eius ad eumdem epigramma. ibid. aliud eiusdem ad eumdem dedicatorium. ibid. Francus est genere. 10.b. quo tempore librum de S. Crucis mysterijs scripserit. ibid. d. laudatur a Poeti. 20.e. librum de Crucis mysterijs Romam mittit. ibid. & 21.a. per Sergium Papam S. Petro offert. ibid. cur Gregorio IIII. non miserit, cui dedicauerat. ibid. Archiepiscopus Moguntinus creatus Synodum congregat iussu Ludouici Regis. 55.d. eius, nomine Synodi ad Ludouicum epistola. 56.b. vertex sui temporis Theologorum appellatur. 57.a. cum suis contra se de conspiratione conuictis, intercedente Ludouico Rege conciliatur. 60.d. secundam Synodum congregat. ibid. e. Gothescalcum presbyterum condemnat. 61.a. alia multa pro Ecclesiæ vtilitate ordinat. ibid. quot pauperes famis tempore quotidie aluerit. 75.c. moritur. 143.a. quam diu sederit. ibid. quo epitaphio eius sepulchrum ornatum fuerit. ibid. eius laudes. ibid.c
Rabanus presbyter. 35.c. Capellam Rhemensis Ecclesiæ a Carolo Caluo beneficij loco tenuit. ibid.
Rabanus nanus aulicus beneficio Caroli Calui bona nonnulla Rhemensis Ecclesiæ obtinuit. 35.d
Rabies Caroli Calui contra Hadrianum Papam vnde & quænam. 499.b. & seq.
Rachildis siue Rechildis Imperatrix Caroli Calui Imp. vxor in Synodum Pontigonensem coronata introducitur. 519.c. cum Imperatore ad bellum contra nepotem profecta, & marito victo in fugam abortum facit. 520.b. a Ioanne VIII. per litteras rogatur, vt ab Imperatore Romanæ Ecclesiæ auxilium impetret contra Sarracenos & malos Christianos. 522.b. 526.d. a Ioanne VIII. Tordonæ Imperatrix coronatur. 527.c. Abbatissam monasterij Oriuacensis eijcit, & pretio corrupta neophytam illi substituit. 529.a. ab Hincmaro Rhemensi suorum delictorum admonetur. ibid. item a Fulcone eius successore. ibid.d.e
Racipertus Episcopus Nucerinen. cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam abit. 15. c. Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato subscribit. 102.d
Radelchis Sigehardi Ducis Beneuentanorum thesaurarius. 10.e. succedit in Principatum. ibid. Capuanis infensus. ibid. Beneuentanis exosus. ibid. petitur bello. ibid. confligit cum Sigenulpho. 11.a. Sarracenos per Pandonem in Italiam euocat. ibid. Regem Calphonem necessitate compulsus amice colit. ibid. eumdem in auxilium vocat & Sigenulphi regionem vastat cum Sarracenis. ibid.b. Capuam incendit. ibid. Ludouico Imperatori traditur. 76.d. medietatem prouinciæ Beneuentanæ accipit. ibid.
Radulphus Abbas S. Medardi Suessionensis, & postmodum Bituricensis Archiepiscopus Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ interfuit. 61.a
Radulphus monachus ab Ebbone consecratus in Conc. Suess. introducitur. 88.d
Ragenarius Dux Northmannorum. 26.d. gloriatur de vastato Caroli Regno, & S. Germani monasterio. ibid. & 29.d. eius de S. Germano mortuo, dictum. ibid. & 29.e. virtute S. Germani expirat. ibid. Legatus fuit ad Carolum Caluum. 29.b. narrat Horich Principi suo seriem rerum gestarum in Regno Caroli. ibid.d. Statuam auream S. Germano fieri iubet, & quare. ibid.e. interit. 30.a
Raginerius Abbas subscribit electioni Caroli Calui Imperatoris. 517.a
Raginfredus Mediolanensis Comes quot annos Lamberto Imp. aduersatus sit. 671.d
Ragnarius Episcopus falso de restitutione Ebbonis accusatur. 91.d
Ragnerus Lotharingiæ Dux pœnitens ob rapta bona Ecclesiarum diploma facit donationis latifundij amplissimi. 683. c. omnes suos maiores recenset. ibid.e
Raguel Pisaurēsis Episcopus subscribit coacto a Leone IIII. generali Concilio. 103.a
Raguel S. Pelagij martyris vitam describit. 698.c
Rainaldus Aquitanicus Nanneti Comes cum Britonibus dimicat. 96.c. primo victor postremo vincitur. ibid.d
Rainerij Ioannis XII. militis vxor multarum ciuitatum imperio, & aureis S. Petri Ecclesiæ crucibus a Ioanne XII. donatur. 769.c
Rambertus Nouiomagorum Episcopus subscribit Synodo prouinciali sub Heruco Rhemorum Archiepiscopo apud Trosleium collectæ. 671.b
Rameſciæ monasterium in Anglia. 815.e
Ramirus Rex Legionensis sit, & Adefonso cognomento monacho, tribusq. filys Froilæ oculos eruit. 701. e. de facinore pœnitet. ibid. ingenti prœlio Arabes fundit. 714.e. quorum auxilio victoriam obtinuerit. 715.a. moritur, & quam pie. 742.c
Rampertus presbyter Ieremiæ Patriensis Episcopi vicem agens Concilio generali Romæ sub Leone IV. habito subscribit. 103.b
Rampo Fulconis Rhemensis Archiepiscopi frater monasterium ædificari testamento iubet. 586.d
Rampo sacrorum inuasor. 635. d. excommunicatus a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo. 636.a. & quare. ibid.
Rampoaldus Ioannis Papæ IX. pater. 651.a
Ramsolæ locus congregatione sancti Ansgarij nobilis. 150.c
Rani siue Rugiani populus idololatriæ dediti ad Christum conuertuntur per monachos Corbeienses. 510. e. S. Vitum pro deo coluerunt. 511.a. inimicissimi Christianorum & sacerdotum. ibid. eorum mores & consuetudines. ibid. Flaminem suum instar Regis honorant. ibid.b
Ranimirus siue Ramirus Rex Oueti. 17.a. Sarracenos maxima clade affecit. ibid. S. Iacobum Apostolum ducem habuit. ibid. causa belli aduersus Sarracenos assumpti quænam. ibid. virgines tributi loco denegat. ibid. iratus magno exercitu terras Maurorum inuadit. ibid.c. ad Nazarum vsque omnia vastat. ibid. pellitur a Sarracenis. ibid. dormit & visionem habet. ibid. qualis illa fuerit, & quænam sibi promittantur. ibid. & d. abiecto somno refert visionem. ibid. Hispaniam B. Iacobo tributariam facit. ibid.b.& e. qualenam illud tributum sit. ibid. quibus præsentibus vouerit. 18.a. per totam vitam Sarracenos affligit. ibid. moritur.

tur. 72. d. eius epitaphium. ibid. cur olim victoriam a Northmannis retulerit. 73.c.d
Ranimirus Rex Hispaniæ illicite Martyrum bona occupauit. 828.e
Ranulphus Astoricensis Episcopus confirmat testamentum donationis ab Adefonso Magno monasterio SS. Hadriani & Nataliæ factæ. 626.d
Raptionis Heliæ festum celebrant Græci. 801.c
Raptores monasterij S. Germani puniuntur & quomodo. 26.d. alij Germaniæ quanta damna inferant. 620.e
Raptus bonorum Ecclesiæ quæ mala generet. 349.c
Ratbertus Valentinensis Episcopus subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem missæ. 174.c
Ratbornus Augustanus Episcopus comprobat electionem Caroli Calui Imperatoris. 517.a
Ratbotus laicus cognoscit Capitula inter Francorum Reges de pace conseruanda facta. 190.d
Ratboldus aulicus bona quædam Rhemensis Ecclesiæ donante Carolo Caluo possedit. 35.d
Ratherius Lobiensis monachus ab Hugone Italiæ Rege Episcopus Veronensis creatur. 702.d. Episcopatu pellitur, & a Brunone Archiepiscopo Colonienſi Ecclesiæ Leodiensi præficitur. 746.e. vtrum legitime, & quare electus sit. 747.b.c. quænam ingenij monumenta reliquerit. ibid.d
Rathinus Episcopus Alethensis subscribit donationi Salomonis Britanniæ Principis, monasterio S. Saluatoris in Plelan concessæ. 451.d
Ratholdus Argentarius Episcopus subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem directæ. 174.c. ad Synodum Aquisgranensem conuenit. 225.e. excusatorias scribit litteras ad Nicolaum Papam. 274.b
Ratio interpretationis Anastasij Bibliothecarij in Octaua Synodo obseruata. 441.c
Ratisbona Baioariæ ciuitas. 450.a
Ratranus monachus Corbeiensis Prædestinatianus ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo scriptis confutatus. 63.c
Rauennatenses Archiepiscopum suum Ioannem apud Nicolaum Papam accusant. 215.c. orant, vt Rauennam se conferat. 216.a. per Nicolaum sua recipiunt. ibid.b
Rauennatense Concilium præsente Pontifice & Ottone Imp. celebratur, & quare. 791.d
Razisburg Polabingorum ciuitas. 821.b
Rebelles, qui a Carolo Caluo ad Ludouicum fratrem defecerant, ab eodem solemniter veniam obtinent. 193.b
Recapitulatio succincta eorum, quæ inter Reges Francorum in Synodo Confluentana sunt facta. 194.b
Reccafredus Episcopus Christianorum in Hispania persecutor crudelissimus. 78.e. cuius Ecclesiæ fuerit ignoratur. ibid.
Reclamatio Seguini Archiepiscopi aduersus Hugonem Francorum Regem de depositione Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi. 881.b
SS. Reclami & Colūbani Abbatiæ Ebboni Archiepiscopo Rhemensi post desertum Episcopatū datæ. 356.e
Recuinus filius Ragneri Ducis Lotharingiæ. 684.c
Recuperatio insulæ Cretæ a Sarracenis per Nicephorum Phocam. 761.e
Redargutio multiplex Auctoris pseudosynodi contra Ioannem XII. coactæ. 775.a.& seqq. alia falsitatis Constitutionis nomine Leonis VIII. pseudopapæ editæ, qua Romano Imperio Patrimonium S. Petri restituit. 784.b. & seq. 785.d. alia obiectorum a Gerberto cōtra Romanum Pontificem prolatorum. 883.a. & seqq.
Redigast dæmonum princeps in statua apud Slauos colitur. 821.b
Reditus Ignatij Patriarchæ ad suum monasterium, terræmotum sedat. 203.e. alius S. Adelberti Pragensis Episcopi in Bohemiam. 861.b. item Romam. 864.a. alter eiusdem eodem. 907.c
Redo Galliæ ciuitas Concilio nobilis. 31.e
Refugium Gerberti Rhemensis quondam Archiepiscopi ad Ottonem Imperatorem. 896.b
Refutatio decem Capitulorum a Græcis Romanæ Ecclesiæ obiectorum. 370.c. alia minuta omnium dictorum Hincmari Rhemensis epistolæ a Politicis bello ciuili Gallico cusæ. 458. d. & seq. alia Basilij Imperatoris. 488.d.e. alia historicorum, qui Arnulphum Germaniæ Regem Imperatorem vocant. 620.e. alia pseudosynodi & Cōstitutionis sub Leone VIII. vt fertur Romæ celebratæ de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium. 784.b. & seq. alia acerrima Auctoris omnium Gerberti Rhemensis quondam Archiepiscopi in pseudosynodo dictorum. 874.a. & seqq. alia errorum trium grauissimorum Hincmari Rhemensis. 886.c. & seqq.
Reges Francorum Cassinense monasterium donis cumularunt, & quinam illi. 11.b. quam fuerint Sedi Apostolicæ obedientes & subiecti. 193.d. de pace mutua inter se conseruanda a Nicolao Papa admonentur. 307.d.e. 308.a. consilium ineunt de reuocando ad piam vitam Lothario nepote. ibid.e
Reges magis debent defendere quæ Dei sunt, quam sua. 57.c. quamuis mali tamen honorandi. 159.b. non debent bona Ecclesiarum sibi vendicare. ibid.d. vinū bibere prohibentur. 190.a. non debere se electioni Episcoporū immiscere in Synodo Octaua vniuersali statutū. 431.b. nec interesse Synodis prouincialibus, sed tantum vniuersalibus. ibid.d. magno suo malo Ecclesiæ bona rapiunt. 852.e
Regis officium quodnam. 154.a.b.c. 168.b. quomodo se gerere debeat. 156. b. c. d. e. magis dare debet quam accipere. 158.c
Regiam suam in basilicam Cathedralem conuertit magna pietatis laude Ordonius Hispaniæ Rex. 685.e
Regimarus Abbas Legatus ad Sedem Apostolicam dirigitur nomine Aduentij Metensis Episcopi. 305.a
Regimirus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684.c
Reginbrundus Arhusiensis Episcopus in Dania consecratur. 741.a
Reginfridus Episcopus a Lupo Ferrariensi pro mutanda moneta Italica litteras accipit. 122.c
Regino historicus. 96.b. 245.b.e. corrigitur in suppputatione temporis. ibid.e. citatus. 246.e. 305.d. 326.c. 391.a. 397.a. 412.e. corrigitur. 413.b. reprehenditur erroris. 456.a. erroris accusatur in tempore mortis Hadriani Papæ. 503.a. citatur. 507.b. 579. b. Abbas monasterij Prunensis eligitur. 629.e. inuidorum paulo post persecutione deijcitur. ibid. quousque suam historiam perduxerit. ibid. erroris conuincitur. 639.c. citatur. 645.b. rursus erroris arguitur. ibid.e. citatur. 754.c. 755.b
Reginuardus Hamburgensis Archiepiscopus creatur. 686.c
Regio Theophricæ a Basilio Imp. vastatur. 475.e
Regnorum diuisiones, & iura sedis Patriarchalium

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam sint diuersa. 438.b
Regnum Francorum arbitrio Episcoporum inter fratres diuiditur. 3.d. ex successione non electione debetur. 457.a. 631.c. cum reliquijs SS. in Saxones quomodo transferatur. 689.e. cur a Carolinis defecerit. 866.d
Regnum Caroli Calui a Northmannis vexatur. 25.c. 26.a
Regnum Vngaricum Romanæ Ecclesiæ proprium est. 935.b
Reimboldus Spirensis Episcopus in Synodo Ingelheimensi præsens. 738.c
Reinbernus Cholbergensis Episcopus. 918.d
Relatio eorum quæ Legati missi ad Ludouicum Regem cum eo transegerunt. 169.b. alia originis miseriarum, quas a pseudopatriarcha Photio Ignatius Patriarcha sustinuit. 204.b. & seqq. alia omnium Ioannis XII. vitiorum. 769.c. alia Legationis Luitprandi Cremonensis, nomine Ottonis Imp. ad Nicephorum Phocam. 794.e. & seqq. vbi Græcorum summa superbia, & alia scitu digna enarrantur. ibid.
Religionis destructio Regni est desolatio. 32.c. eius amor ante omnia a Regibus habendus. 644.e
Religiosi nonnulli Moguntiæ a pseudoprophetissa seducuntur. 58.a
Reliquiæ S. Platonis Staditæ vbi collocatæ. 21.b. aliæ diuersæ iuxta tumulum S. Mauri inuentæ, & quænam illæ. 37.c. aliæ S. Stephani protomart. a Bertulpho Abbate quando & quo translatæ. ibid. aliæ a S. Vdalrico Augustam delatæ quanto honore & solemnitate excipiantur. 720.b.c. aliæ S. Hunegundis virginis reperiuntur. 735.b.c. aliæ diuersorum Sanctorum a Theodorico Metensi Episcopo collectæ in Galliam deferuntur, & quenam. 814.d
Rembertus qui inferius Erembertus, rerum Longobardorum scriptor. 248.d. 486.d
Rembertus qui & Rimbertus S. Ansgarij successor & vitæ scriptor. 150.b. 319.d. moritur. 621.b. quot annos sederit. ibid.c. Danorum Apostolus. 665.b
Remelinus Nouiom. Episcopus in Concilio Suessionensi affuit. 346.a
S. Remigius Rhemorum Episcopus secundo transfertur. 86.c
Remigius Episcopus Lugdunensis Concilio Valentino præest. 118.b. curat Capitula in Synodo Lingoniensi habita de erroribus Gotbescalci Concilio Tullensi offerri. 170.b.c. Episcopos ob renouatam hæresim commotos sedat. ibid. iudex constitutus in causa Vuenilonis. 172.c. 174.e. epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum directæ subscripsit. 174.b. cum alijs Episcopis ad Nicolaum Papam scribit. 343.c. Hincmari Rhemensis obedientiam erga Sedem Apostolicam commendat. 343.d. Concilio Suessionensi secundo interfuit. 345.e. præsidet Synodo Latrocinali contra Hincmarum Laudunensem in Attiniaco conuocatæ. 462.c
Remigius Antisidorensis Rhemos euocatur docendi gratia. 650.b
Rendeboldus Arnulphi Regis filius vias Galliæ obsidet, & Rhemensem Ecclesiam affligit. 643.b
Reordinationes legitimum signum Pontificum eorum qui illicite & per vim Sedem Apostolicam occuparunt. 667.e
Reprehensio Nicolai Papæ in Episcopos Concilij Siluanectensis acerrima. 285.e. & seq. alia Episcoporum Regibus adulantium. 431.c. alia Caroli Calui ob occupatum illicite Lotharij Regis defuncti Regnum. 452.c. & seq. alia Ignatij Patriarchæ de Bulgarorum diœcesi. 476.a. alia Basilij Imp. ad Ludouicum Imp. quod sibi nomen Imperatorium vsurpet. 486.d. alia eiusdem ob occupatam Bulgaricam diœcesim. 533.c. alia Stephani Papæ in Basilium Imp. 602.c. alia Episcoporum desidiæ & voluptuariorum. 711.b. alia acerrima Ottonis Magni in Comitem monasterij bona pro stipendijs militum suorum petentem. 717.c. alia mendaciorum Gerberti Rhemensis olim Episcopi. 880.a. alia Glabri Rodulphi, Romani Pontificis potestatem certis limitibus definientis. 904.d
Repetitio integra causæ Ebbonis quondam Archiepiscopi Rhemensis. 355.d. & seq.
Res gestæ Arsenij Legati Apostolici. 305.b
Res Ecclesiæ duplicibus armis vindicandæ. 327.d. Dei sunt. 349.a
Res gestæ Basilij Imp. ab Hadriano Papæ commendantur. 416.a. item S. Odonis Cluniacensis Abbatis Romæ commorantis. 715.c
Res sacras violantes Deum violant. 813.d
Resectio capillorum quid in religiosis mystice significet. 211.c
Rescriptum Lotharij Imp. quo Romanos suis legibus viuere permittit. 49.c.d. aliud Ioannis Papæ ad consultationes Heriuei Rhemorum Archiepiscopi. 664.c
Responsio Ludouici Imp. acerrima ad Basilium Imp. cum defensione nominis Imperatorij. 486.e. & seqq. alia Episcoporum Synodi Ticinensis ad orationem Ioannis VIII. pro coronatione Caroli Calui habitam. 515.d. alia Episcoporum ad præfationem Ioannis Noni in Concilio Rauennatensi. 661.c. alia Ottonis Imp. ad Legatos Ioannis XII. 770.a.
Responsiones S. Nili ad quæstiones sibi propositas. 832.b. & seq.
Responsum pium Ludouici Imp. Ioanni Archiepiscopo Rauennati factum. 216.e
Resistere Decretis Romanorum Pontificum, est Canonibus resistere. 497.e
Restaurationi templorum Basilius Imp. quantum incubuerit. 607.d. & seq.
S. Restitutæ Neapoli a Constantino Magno Ecclesiæ constitutæ. 506.e
Restitutio Ignatij Patriarchæ. 241.e. & seq. item Episcoporum a Photio deiectorū. 242.d. alia eiusdem. 378.c. 380.a. alia Rhotaldi Episcopi Suessionensis Romæ publicatur. 283.b. alia Seufredi Episcopi Placentini. 308.e. alia sanitatis Arnulphi Flandriæ Marchionis miraculosa per S. Gerardū. 755.c. & seqq. alia synodalis Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi. 896.a
Retinges approbat diploma Ottonis Imp. Romanæ Ecclesiæ Patrimonium restituentis. 766.d
Reuerentia summa Borealium erga Sedem Apostolicam. 668.a.b. 670.e
Rex Arabum consilio malorum Episcoporum conciliabulum cogit, & qualenam. 79.c. de reprimendo Christianorum ad martyrium feruore consultat. 83.d. e supremo adium loco Martyrum corpora stipitibus affixa cernens comburi iubet. 85.e. diuinitus percussus obmutescit, & moritur. ibid. quando mortuus sit. 86.a.b
Rex Saxorum orandi causa ad Limina Apostolorum cum muneribus venit, dimisso Regno. 136.d. Rogam Clero & populo Romano diuidit. ibid.e. domum reuersus moritur. ibid.
Rex vnde dicatur, & quale Regis palatium esse debeat. 153.c
Rex Northmannorum & Abodritarum per Henricum Germaniæ Regem ad Christum conuertitur. 704.e
Rhedetum vrbs, ad quam Photiani Legatis Apostolicis occurrunt, & munera offerunt. 205.b
Rhemense Episcopium dat suis aulicis Carolus Calvus. 4.b
Rhemenses pallium publica legatione a Stephano Papa pro Hugone Archiepiscopo petunt. 721.a
Rhemensis Ecclesia bona a Carolo Caluo sibi sublata per eumdem recipit. 35.b. quænā illa fuerint. ibid.c. ab Arnulpho Rege spoliatur. 635.a
Rhemensis posterior & vera Synodus in causa Arnulphi & Gerberti Archiepiscoporum. 895.c
Rhemi ciuitas proditione capitur a Carolo Rege. 865.a
Rhetarij populus Slauorum. 821.b
Rheteri item. ibid.
Rhetre ciuitas Slauorum idololatriæ. ibid.
Rhoca vox barbara, alias Edessa. 727.a
Rhos, qui alias Russi gens Scythica ferox & effera Legatos Constantinopolim mittit pro obtinendo baptismo. 378.a. miraculo ad Fidem conuertitur. 608.d.e. vide Rutheni.
Rhosuuintha virgo Saxonica carmine cecinit S. Pelagij martyrium. 698.c
Rhotaldus vel Rothaldus vel Rothaldus Suessionum Episcopus cum ceteris e Synodo Turonensi ad Nonnuinum scribit. 69.a. interest Concilio Suessionensi. 88.a. canonicam auctoritatem de electione Metropolitani porrigit. 90.d. alia item scripta exhibet. ibid. subscribit epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonū Archiepisc. missæ. 174.d. deponitur ab Hincmaro in Siluanectensi Concilio. 262.e. appellat Sedem Apostolicam sed frustra. ibid. in monasterium deruditur, & alius eius loco subrogatur. ibid. Ecclesiam suam Regi Carolo & Hincmaro Romam abiturus commendat. 263.c. ad Concilium venire renuit, postquam semel Apostolicam Sedem appellauit. 264.b. cum Carolo Rege colloquitur. ibid.d. Romam sibi proficisci postulat nec obtinet. ibid.d. renuens ad Synodum sæpius vocatus venire, hospitio includitur. ibid.e. de quo sit accusatus. ibid. in carcerē rapitur. 265.d.e carcere Nicolai cūsit dimittitur, sed Romam ire non permittitur. 275.d. Romam venit, & accusatores expetit. 277.a.b. restituitur a Nicolao Papa. ibid.c. libellum Nicolao offert, quo se aduersarijs omni tempore responsurum promittit. 282.e. solemniter restitutus Missam celebrat. ibid. in Galliam remittitur cum sanctionibus Sedis Apostolicæ, & Legato. 283.a. commendatur a Nicolao Papa Episcopis Synodi Siluanectensis. 290.e. refractarius ab Hincmaro accusatur. 294.d. & seq. sacrilegij ab eodem arguitur. 295.a. interfuit Concilio secundo Suessionensi. 346.a. item Trecensi. 358.d
Rhuodingus laicus cellam S. Iudoci per surreptionem a Lothario Imp. obtinet. 41.b
Ribuarij a Northmannis vastantur. 584.e
Ricco Episcopus Asculanen. Ludouico Lotharij Imp. filio Romam abeunti socius. 15.c
Ricdages subscribit diplomati Ottonis Imp. de restitutione patrimonij antiqui Romanæ Ecclesiæ. 766.d
Richarda Caroli Crassi Imp. vxor. 579.c. ab eo leui de causa repudiata. 619.c
Richardus Abbas Redonensis obtinet a Salomone Britanniæ Principe Plelan aulam, & in ea monasterium. 451.c
Richardus Comes confirmat electionem Caroli Calui Imperatoris. 517.b
Richardus sacrorum violator. 635.d. a Fulcone Rhemensi Archiepiscopo excommunicatus, & quare. 636.a
Richardus nobilis Romanus interest conuentui Ottonis Imp. contra Ioannem Papam. 772.a
Richardus Comes Rothomagensis primus Northmanorum Dux. 921.c. æquitate, iustitia, pietate, & bellicositate laudabilis. ibid.
Richarius iudicio Ioannis X. Tungrense Episcopium obtinet. 693.e. 694.a
Ricco Vuarmacensis Episcopus adest in Synodo Ingelheimensi. 738.c
Ricolphus Episcopus tempore Caroli Magni Synodum Moguntinam celebrauit in claustro S. Albani. 56.c
Richuinus Comes obtinet bona Episcopij Rhemensis a Carolo Caluo. 4.b. 35.c. eius vxor a S. Remigio morte mulctatur. ibid.c
Riculfus Archiepiscopus Moguntinus Canones Pontificum ab Isidoro Mercatore collectos primus in Gallias aduexit. 284.b. quo tempore vixerit. ibid.c. subscripsit testamento Caroli Magni. ibid. successit S. Lullo Archiepiscopo Moguntino. ibid.
Riga, pro Rege a Basilio Imp. contumeliæ causa vsurpatum. 490.b
Rigobertus Archiepiscopus Rhemensis a Milone tyranno exturbatus. 300.e
Rihgnouunno Vuormatiensis Episcopus interest Synodo Confluentanæ. 681.d
Ringh Danorum Rex. 705.c
Rinuuinus Comes S. Vdalrici nepos, redeuntem ex Italia patruū ad castellum Dilinga inuitat. 824.d
Rithuenus laicus cōsiderat Capitula pacis inter quinque Francorum Reges factæ. 190.d
Rithuinus Capitulorum Caroli Calui, quibus rebelles pacificat, ad Francos portator. 140.e
Rithuuius Strazburgensis Episcopus adest Synodo Confluentanæ. 681.d
Ritus perantiquus consecrandi campanas Ecclesiarū. 810.e
Riualo Salomonis Britanniæ Principis filius subscribendo confirmat donationem patris monasterio S. Saluatoris in Plelan factam. 451.d
Robertus aulicus iuxta Carolo Caluo bona quædam Rhemensis Ecclesiæ tenuit. 35.c
Robertus Arnulphi Regis subditus parochiam Colonienſem vexat. 635.b
Robertus Comes Carnotenus belligerando Northmānos ad Fidem adegit. 665.a. 693.d. Rex creatur. 694.b. a Carolo Simplici ex improuiso opprimitur. 695.c
Robertus religiosus sacerdos accedit ad corpus S. Hunegundis leuandum. 735.d
Robertus Card. Bellarminus, vide Bellarminus.
Robertus Gallorum Rex solus regnat. 920.b. de incestu cum cōmatre reprehenditur. ibid. suasu Abbonis Floriacensis Abbatis eam repudians aliam ducit vxorem. ibid.c. Burgundiam infesto exercitu ingreditur & Antisidorum obsidet. 921.a. infecto negotio recedit. ibid. castrum S. Germani to-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis viribus oppugnat. ibid. b.c. ab Odilone Abbate increpatur. ibid. nebularum denſitate ab oppugnatione reuocatur. ibid. totam Burgundiam flammis abſumit. ibid. d
Rodericus Lucenſis Epiſcopus interfuit voto, quo Ramirus Hiſpaniam ſanctio Iacobo vectigalem fecit. 18. c
Rodericus rerum Hiſpanicarum ſcriptor. 73. d
Rodericus Caſtellanæ Epiſcopus Concilio generali Romæ ſub Leone IIII. celebrato ſubſcribit. 102. e
Rodoaldus pater Leonis IIII. Papæ. 47. d
Rodoaldus, qui & Radualdus Epiſcopus Portuenſis Concilio generali Romæ ſub Leone IIII. collecto ſubſcribit. 102. d. relicta Vrbe cum Anaſtaſio ſchiſmatico ſe coniungit contra Benedictum Papã. 131. c. Legatus mittitur a Nicolao Papa Conſtantinopolim. 186. c. commendatur Michaeli Imp. 188. e. male Conſtantinopoli habitus. 189. b. cum ſocio Ignatium ad conciliabulum euocari curat. 197. b. ſententiæ in eumdem iniquæ prolatæ ſubſcribit. 198. b. grauiter ab Imperatore territus cõtra voluntatem Papæ egit. ibid. c. 612. d. acceptæ a Photio pecuniæ ab Ignatio accuſatur. 205. b. 207. c. a Photio laudatur. 213. e. mittitur in Franciam ad Concilium Metenſe, & quare. 227. e. 234. c. d. 236. c. 237. a. admonetur a Nicolao Papa de munere legationis ſuæ ſibi iniuncta. ibid. d. item de matrimonio legitimo Theutpergæ, & illegitimo Vualdradæ. ibid. e. in Franciam venit. 245. e. pecunia corruptus Lothario conſilium præbet, & in Italiam redit. ibid. excommunicationem in ſe proferendam timens, vt alter Caim profugus viuit. 248. c. abſens damnatur. 271. c. 272. e. 612. e. vocatus latebras quærit. 272. a. quo prætextu Romã venerit. ibid. b. rurſus fugit. ibid. d. accuſatur ab Aduentio Metenſi Epiſcopo. 304. e. Ignatium inique depoſuit. 466. c
Rodoldus Canonicus Eccleſiæ Rhemenſis ab Ebbone ordinatus in Concilium Sueſſionen. introducitur. 88. c
Rodulphus Bituricum Archiepiſcopus ad Concilium Meldenſe conuenit. 32. b. iudex in cauſa Vuenilonis Senonum Archiepiſcopi conſtitutus. 172. c. 174. e. epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum directæ ſubſcripſit. 174. b. alteri item ad Epiſcopos Britanniæ. 175. a
Rodulphus Caroli Calui Capitula pro rebellibus pacificandis ad Francos perfert. 140. e
Rodulphus Caroli Calui auunculus. 302. a
Rodulphus Corradi filius Regis nomen in Gallijs vſurpat. 620. b
Rodulphus Abbas prædium cum corpore S. Callisti hereditate tenens, poſt mortem Rhemenſi Eccleſiæ delegat. 632. c
Rodulphus Laudunenſis Epiſcopus Synodo Troſleienſi prouinciali ſub Herueo Archiepiſcopo Rhemorũ collecta ſubſcribit. 671. b
Rodulphus Burgundiæ Princeps Berengarium tyrannum fundit. 694. d. Rex creatur. 695. d. ægrotans per Sanctorum interceſſionem diuinum implorat auxilium & obtinet. 696. b. c. timet Heribertum Aquitaniæ Comitem. 699. e. a Samſone Comite lancea Conſtantini Magni ex clauis Chriſti conſecrata donatur. 703. c. & ſeq. minis & promiſſis adductus eamdem Henrico Germaniæ Regi tranſmittit. 704. b. maximis pro hoc munere diuitijs ab eodem cumulatur. ibid.
Rodulphus Nouiomenſis Archidiaconus poſtmodum Epiſcopus accedit ad corpus S. Hunegundis, & leuat. 735. d. publica Synodo iubet obſeruari eiuſdẽ virginis celebritatem. 745. e
Rodulphus Laudunenſis Epiſcopus intereſt Synodo Ingelheimenſi. 738. c. ad Synodum Treuirenſem contendit. 739. d
Roga, genus doni in dedicatione Leopolis a Leone IV. populo Centumcellenſi diuiditur. 116. a
Rogellus monachus Eliberitanus martyr Cordubenſis. 83. c
Rogerius ſcriptor rerum Anglicanarum. 587. a
Rollio Northmannorum Dux Haſlingi ſucceſſor. 97. c. bellicoſus & crudelis. ibid. plurimas ſtrages edit. ibid. d. Cenomanos obſidet. ibid. partem exercitus Turonum ad diripiendum mittit. ibid. Chriſto nomen dat. 682. b
Roma terræmotu concutitur. 55. b. theatro comparatur. 114. e. nutrix omnium nationum. 314. c. linteo e cælo ſubmiſſo & B. Petro oſtenſo comparatur. ibid. ſpoliatur a Lamberto Duce Spoletano. 393. d. 535. b. a Sarracenis infeſtatur. 575. c. conniuente Formoſo Papa ab Arnulpho vi capitur. 639. c
Romana Eccleſia omnium Chriſtianorum mater eſt, & defenſatrix. 58. e. 221. e. Concilia ſua auctoritate probat aut reprobat. 59. a. 223. c. 342. e. eius auctoritas. 89. d. 182. c. 187. c. 221. e. 222. a. 289. d. 341. b. non iudicat niſi vtraque parte audita. 116. e. Vicarium ſuum in multis Græcorum prouincijs antiquitus habuit. 188. b. a Græcorum Imperatoribus patrimonijs & prouincijs ſpoliata. ibid. d. quanta reuerentia ſit culta. 221. e. 222. a. grauiter lapſos ad veniam, non dignitates recipere ſolet. 256. d. eius priuilegia ſuper omnia. 260. c. toti terrarum orbi proficua. 269. e. a nullo poſſunt labefactari. 276. c. 312. b. probat & reprobat. 286. d. auctoritatem ſuam a Chriſto obtinuit. 289. e. & ſeq. eius priuilegia æterna ſunt. 312. b. noua gente augetur. 320. a. quibus præconijs a S. Maximo celebretur. 372. e. a nullo poteſt vel debet iudicari. 431. e. 883. b. plures olim prouincias habuit in Illyrico. 440. a. eius primatus. 471. d. eius dãna Imperio Romano communia. 522. a. plurimas ſuſtinet iniurias a diuerſis Principibus. ibid. c. 523. d. Sarracenis fit tributaria. 531. c. eius ſententiæ æternæ ſunt. 615. d. totius mundi negotijs occupatur. 333. b. quantum ſit honoranda. 639. a. eius ſtatus luctuoſiſſimus. 640. e. 641. a. 648. e. 662. c. 679. d. ſoli comparatur. 641. d. ob nimias eius tribulationes a Deo derelicta videri potuit. 668. e. matrimonijs terminum more Græcorum non ponit. 691. a. tyrannide Alberici graue vulnus accipit, dum Græcis pallij vſum concedere cogitur. 708. e. priſcam hereditatem per Ottonem Magnum Imp. recipit, & quam ampla illa fuerit. 764. b. & ſeq. a nemine iudicari poteſt. 776. c. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ imperat. 808. e. peculiari prouidentia a Deo regitur. 935. d
Romana Synodus. quæ Synodus Romana, aut Romanum Concilium.
Romani non ſolent dare obſides. 527. e. Ottoni Imp. iuramentum præſtant de permiſſa ipſi libera Pontificis creatione. 770. e. vtrum alicuius ponderis ſit iudicandum. 771. a. in eumdem conſpirant. 778. e. pœnas luunt. 779. a. Ioannem XIII. expellunt. 789. d. eumdem metu Imperatoris reuocant. 791. b. ab Imperatore puniuntur. ibid. c. a Græcis contemnuntur. 805. e. in Ottonem III. coniurant. 923. c. varijs modis mulctantur. ibid.
Romanorum Conſiliarij quales fuerint. 75. a
Romanum Imperium auctoritate Pontificia primum ab Orientalibus ad Occidentales Impp. tranſlatum. 459. c
Romanus tit. S. Pudentianæ Archipresbyter Concilio generali Romæ ſub Leone IIII. celebrato ſubſcripſit. 103. b
Romanus tit. SS. Ioannis & Pauli presb. ibid.
Romanus Epiſcopus Balneoregienſis iuſſu Anaſtaſii Sedis Apoſtolicæ inuaſoris deijcit Benedictum III. veſtibus ſpoliat, & verberibus onerat. 132. a
Romanus laicus iuſſu S. Gregorij de morte ſit certus. 135. c
Romanus Epiſcopus Rauennas. 625. c. reſcriptum accipit a Stephano Papa de electione Epiſcopi Imolenſis. ibid. Legatione fungitur nomine Formoſi Papæ ad Conſtantinopolitanos. 628. d
Romanus Papa creatur. 649. a. eius patria, parentes, & tempus Sedis. ibid.
Romanus Patricius claſſis præfectus a Conſtantino VIII. Imperij collega aſſumitur. 688. c. Helenam filiam Conſtantino matrimonio iungit. ibid. ſuperbia elatus primum ſibi in dignitate Imperiali nomen vendicat. 693. b. a Symeone Bulgarorum Rege in colloquium euocatur. 703. a. quid ad eumdem & quam grauiter dicat. ibid. b. c. eum muneribus auctum ad ſoluendam obſidionem inducit. ibid. c. filios ſuos Imperatores creat. ibid. d. qua fraude & via filio Theophylacto pallij perpetuum vſum & & alijs conferendi auctoritatem impetrauerit. 708. e. & ſeq. cum filijs Imperio priuatur. 730. b. & quare. ibid. attonſus in monachum relegatur in inſulam. ibid. c. Theophylactum filium ſuum Patriarcham conſtituit. 808. e. muneribus Albericum Romanorum tyrannum induxit, vt Pontificem iuberet Theophylacto & ſucceſſoribus auctoritatem pallio vtendi concedere. ibid.
Romanus Pontifex S. Paulum Anachoretam colit. 729. e.
Romanus Conſtantini VIII. filius diuturnitate vitæ paternæ pertæſus eidem venenum propinat. 758. e. quibuſnam de rebus a patre admonitus ſit. 759. d. & ſeq. Baſilium filium ſuum Imperatorem inungi curat. 760. e. moritur. 777. d
Romanus Spoletinus adeſt conuentui ab Ottone Imp. contra Ioannem XII. conuocato. 771. c
Romanus Ferentinenſis. ibid. e
Romanus alius. ibid.
S. Romualdus ab Honeſto Rauennate Archiepiſcopo monachali habitu indutus fuit. 821. e. eremita factus incipit virtutibus ſuis orbi illuceſcere. 827. d. eius patria & ſtemma. ibid. in Claſſenſi monaſterio prima monachiſmi tyrocinia poſuit. ibid. pater fuit anachoretarum in Occidente. ibid. e. deſerit Claſſenſe monaſterium & vitam anachoreticam profitetur. 835. a. in Gallias proficiſcitur & ibi in eremo viuit. 836. b. ab Olibano Comite viſitatus, & de anteacta eius vita edoctus eidem vitam monaſticam ſuadet. ibid. c. d. quomodo vnanimi conſenſu Fratrum Claſſenſis monaſterij Abbas poſtulatus ſit. 899. c. ab Imperatore Ottone III. viſitatur. ibid. d. Imperatori noctu ſuum lectulum ſternit. ibid. ab eodem in palatium ductus & rogatus Claſſenſis monaſterij curam ſuſcipere renuit. ibid. anathemate in ſe proferendo territus voluntati Imperatoris acquieſcit. ibid. ante quinquennium id ſibi per viſum oſtenſum fatetur. ibid. pro Tiburtinis apud Ottonem Imp. III. intercedit, & veniam impetrat. 905. d. Thammum Ottoni Imp. chariſſimum periury reum ſæculum deſerere iubet. 906. a. cum Germanis conuerſis ad montem Caſſinum properat. ibid. c. equum Buſclauini Slauorum Regis filij dono acceptum aſino permutat, & quare. ibid.
Romulus de via Ardeatina falſo dicitur ſubſcriptione approbaſſe Leonis VIII. pſeudopontificis Conſtitutionem de reſtitutione bonorum Rom. Eccleſiæ ad Imperium. 785. b
Romulus quibus principijs Vrbem condiderit. 797. d
Ronolardus Epiſcopus. 388. d
Roppo Vuirtzeburgenſis Epiſcopus intereſt Synodo Ingelheimenſi. 738. c
Roricus Northmannorum regulus ad Fidem conuertitur. 585. d
Rorigo Comes monaſterium Foſſatenſe reſtaurat. 37. a
Roſſanum Calabriæ ciuitas S. Nili patria. 831. e
Roſtagnus Epiſcopus Arelatenſis a Ioãne Papa VIII. præſente pallio donatur. 536. c. ab eodem Legatus Galliæ fit. ibid. d
Rotbertus Cenomanenſis Epiſcopus ſubſcribit epiſtolæ ſynodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiſcopum miſſæ. 174. c. per litteras Nicolai Papæ imperium obtinet in monachos S. Carilephi. 270. b. interfuit Concilio ſecundo Sueſſionenſi. 346. a. Electranium Redonenſem Epiſcopum ordinat. 350. d
Rotbertus factioſus epiſtola ſynodali monetur e Concilio Tullenſi miſſa. 177. c
Rotbertus Treuirenſis Archiepiſcopus cum Coepiſcopis Synodum Moſomenſem celebrat in cauſa Hugonis depoſiti Archiepiſcopi Rhemenſis. 737. d. intereſt Synodo Ingelheimenſi. 738. b
Rotbertus ruſticus ob neglectam S. Hunegundis celebritatem diuinitus punitus pœnitet. 746. e
Rotgerus monachus ſcriptor vitæ S. Brunonis. 714. e
Rotgildis puella ſpicas legens eas ſanguine madere conſpicit. 746. a. territa miraculo ad patrem accurrit & indicat. ibid. b. leuitatis a patre reprehenſa ad opus remittitur. ibid. comitante eam patre & ſimul ſpicas colligente ſanguineas, aliquot ad pagi ſacerdotem defert. ibid.
Rothfridus monachus. 542. a
Rothomagum vrbs Galliæ. 27. a. a Northmannis capitur. ibid.
Rothlandus Archiepiſcopus Arelatenſis Concilio Valentino præeſt. 118. b. ob ſuam erga Apoſtolicam Sedem fidelitatem laudatur. 280. d. Nicolaum Papam laudat ob punitos Canonum contemptores. ibid. e
Roxolani, vide Ruſſi.
Rubeus hiſtoricus. 821. d
Rudericus Cordubenſis martyrium ſubit. 144. b
S. Rudeſindus Compoſtellanus Epiſcopus diem obit. 836. e. quid ad Deum oret. ibid. in numerum Sanctorum refertur. 837. a
Ruina Græcorum vnde ortum habuerit. 444. b. alia portentoſa Eccleſiæ Lateranenſis. 642. b
Rumor de claſſe Veneta a Sarracenis victa Leonem IIII. in perficienda celeriter ciuitate noua magis incitat. 60. d
Ruodbertus Comes Caroli Calui contra Northmannos dux. 270. a. ob rerũ geſtarum magnitudinem Iudæ Machabæo comparatus. ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Raterius Abbas Tuitiensis Heremberti Colonien sis Archiepiscopi vitæ scriptor. 899.e. *Brunonem posticæ Gregorium VI commendat.* ibid.
Rutheni qui & Russi & Rhos ad Fidem conuersi. 253. d. *S. Adelbertum eorum Episcopum expellant, nonnullis ex ipsius socijs interemptis.* 755.b. *innumerabili exercitu pollentes a Ioane Zemisce Imp. vincuntur.* 815.b. *eorundem classis superata a Græcis.* 721.d
Rusticus quidam ob lagunculam aquæ S. Odonem perimere conatur. 712.a. *hominum clamoribus impeditus, & ad Albericum Principem delatus, ab eoq. cõdemnatus liberatur intercessione S. Odonis.* 712.b

S

SAba monachus de morte sua certior fit iussu S. Gregorij. 135.c
Sabbati ieiunium Græci Latinis exprobrare solent. 840.c. *quid de eo S. Nilus & ipse Græcus sentiat.* ibid. & seq.
Sabbatinæ aquæductus in commoditatem pauperum a Nicolao Papa restituitur. 309.d
Sabbatinus Tenuensis Episcopus subscribit electioni Caroli Calui Imperatoris. 517.a
Sabbatinus Ferrariensis Episcopus interest Synodo Romanæ a Ioanne XII. contra pseudosynodum Ottonis Imp. congregatæ. 780.a
Sabbatius Logotheta Dromi gener Bardæ Cæsaris, soceri necem imprudens perpetrat. 375.c
Sabigotho martyr Cordubensis. 83.b
Sabinianus monachus in Hispania pro Christo mortem oppetit. 77.c. *combustus in fluuium abijcitur.* ibidem.
Sablonariæ villa Franciæ. 229.b. 233.a
Sacerdotes quomodo Regibus subiecti esse debeãt. 260.b
Sacerdotum consilia vt oracula excipi solent. 16.d
Sacerdotibus olim licuit plures Missas vno die celebrare. 720.e
Sacra insula. 163.c
Sacra Bulgarorum a Legatis Sedis Apostolicæ constituuntur. 352.e
Sacramentum Eucharistiæ condemnato per iudicem non denegandum. 57.e
Sacramentum laicorum Carolo Caluo fidelitatem promittentium. 508.a
Sacrificium Armeniorum pro mortuis ridiculum. 256.c
Sacrilegi Northmanni puniuntur. 28.e. 29.a.b.c.d.e
Sacrilegia Nicephori Imp. eius gloriam obscurarunt. 811.e
Sacrilegium Rhotado Suessionensi Episcopo ab Hincmaro Rhemensi intentatum. 295.a. *aliud Agdilæ & Huprum Sarracenorum Ducis diuinitus punitur.* 509.c. *aliud in Formosi Papæ cadauer commissum, & qualenam.* 640.c. 642.a
Sacrorum irrisio per Michaelem Imp. introducta Constantinopoli. 218.c. *eorundem violator Nicephorus Imp.* 787.e
Sæuitia Cubicularij in monachos S. Nili quomodo retundatur ab eodem Sancto. 812.b.c. *item Michaelis Chærosphactis in eosdem.* 813.a. & seq.
Saidaneida locus iuxta Damascum ob imaginem B. Virginis miracula ibi agentem celeberrimus. 471.a
Sala fluuius Slauoniæ. 820.e
Saleecus Bulgarus Ioannis XII. intimus Capuæ capitur. 770.b
Salegustadiense Concilium tres Missas dici vno die ab vnoquoque sacerdote permisit. 720.c
Salernum a Sarracenis obsessum ab exercitu Ludouici Imp. liberatur. 509.c
Salibatinus Tarraconensis Episcopus residet in conuentu Romæ coacto contra Ioannem XII. 771.b
Salomon Asturicensis Episcopus Ramiro Hispaniam S. Iacobo vectigalem constituenti assit. 18.a
Salomon Moguntinæ diœcesis Episcopus Synodo interfuit. 56.b
Salomon Cordubensis martyr. 144.b
Salomon Episcopus cum priuilegio Hamburgensis Ecclesia a Ludouico Imp. Romã missus ad Nicolaum Papam. 149.d
Salomon Episcopus ex parte Ludouici Regis Vuormatis præsens. 169.c. *cognoscit Capitula inter Reges Francorum de inita pace stabilita.* 190.c. *mittitur ad Lotharium Regem cum pacis conditionibus a Carolo Caluo.* 230.e
Salomon Britannorum tyrannus e Concilio Tudertsi variijs de causis cum interminatione monetur. 175. d. *successor Heruspei filij Nomenoij.* 176.d. *Festiniano Dolensi Episcopo pallium petit ab Hadriano Papa.* 450.b. *quænam ad eundem munera mittat.* ibid.c. *donationem facit monasterio Redonens.* 451.b
Saluatoris imago primo omnium a Ioanne Zemisce Imp. in numismate sculpitur. 812.d. 830.a. *alia in Synodo Vuintoniensi loquitur, & S. Dunstani sententiam approbat.* 831.b
Samonas Patricius Leonis Imp. auctor eijciendi Nicolaum Mysticum Patriarcham. 651.b
Samosata ciuitas a Basilio Imperatore vi expugnata. 475.e
Sampyrus historicus. 581.b. 630.d. 715.b
Samson primus Britannorum Episcopus ex Anglia profugus. 176.a
S. Samson Abbas S. Zoili Cordubensis moritur. 625.d. *eius certamina contra Reges Arabum, & Christianos impios.* ibid. *Apologeticum contra Episcopum Malacitanum scripsit.* ibid. *eiusdem epitaphium.* 626.a
Samson Comes lanceam Constantini Magni ex clauis Saluatoris consecratam Rodulpho Burgundionum Regi dono dat. 703.e. & seq.
Samuel Episcopus Moguntinæ diœcesis ad Synodum venit. 56.b
Samuel Senogalliæ Episcopus subscribit Concilio generali a Leone IIII. Romæ celebrato. 103.a
Samuel Episcopus Chomarum Photij Legatus ad Nicolaum Papam. 181.d. *idem Michaelis Imp. ad eundem.* 182.e. 183.b. *a communione prohibetur.* ibidem.
Samuel Bulgarorum Princeps a Basilio victus ei subditur. 609.d
Sancius Sancionis Comes. 18.e. *Galliam Comatam ab obedientia Caroli Calui auertit.* ibid.
Sancius S. Eulogij auditor in Hispania martyrio coronatur. 77.c. *comburitur & in fluuium proijcitur.* ibid.
Sancius Crassus Ordonij Hispaniæ Regis frater eundem bello ciuili fatigat. 742.d. *eodem mortuo Regnum administrat.* 751.a. *moritur.* 792.b
Sancti quibus armis oppugnentur a diabolo. 820.a
Sanctimonialium Collinghammensis in Anglia monasterij factum memorabile. 464.a. *earundem martyrium.* ibid.

San-

Sanctorum corpora ob metum Northmannorum extumulata alibi occultantur. 27.d. *alia multorum ab Ottone Imp. ex Italia redeunte in Saxoniam transferuntur.* 788.e. *quænam illa.* 789.a
Sanctorum cultus in Hispania quantũ vigeat. 701.a
Sangda Sarracenorum Dux Ludouicum Imperatorem per proditionẽ capit, & custodiæ tradit. 503.b
Sanguine Christi damnationi Photij subscribunt Episcopi Orthodoxi in Oclaua Synodo. 427.b
Sanguinis fons in vrbe Ienuensi largissime sed portentose fluit. 710.d
Sanianus Feranensis falso subscripsisse dicitur Leonis VIII. Constitutioni de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.a
Santabarenus. vide Theodorus Santabarenus.
Santo Moguntinæ diœcesis Episcopus ad Synodum venit. 56.b
Santones Galliæ ciuitas. 26.b
Saponarias villa. 175.a. 177.c
Sardi violentia Sarracenorum patriã relinquunt, & alias sedes quærunt. 82.b. *incestis nuptijs se commaculantes a Nicolao Papa per Legatos increpantur & excommunicantur.* 282.b
Sarraceni Campaniam atque Samnites affligunt. 10. d. *Beneuentum capiunt.* ibid. *Capuam exurunt.* ibid. & 11.b. *contra semetipsos a diuersis Principibus euocantur.* 11.a. *Barim noctu capiunt, & quomodo.* ibid. *homicidijs replent.* ibid. *Pandonem Radelchis Legatum in mare deturbant, & quare.* ibid. *tributum virginum petunt a Ranimiro.* 17.c. *quo denegato bellum mouent.* ibid. *auxilio sancti Iacobi vincuntur, & fugiunt.* ibid. e. *quot millia perdiderint.* ibid. *cessant petere puellarum tributum.* 18.a. *ex Africa classe Romam aduecti suburbia trans Tyberim deprædantur, & basilicas Principum Apostolorum spoliant.* 37.e. 38.b.c.d. 48.b. *ob peccata Christianorum ex Arabia in Occidentem immissi.* 38.a. *per viam Appiam ad Fundanam ciuitatem peruenientes eam succendunt, & ciues trucidant, & abducunt.* ibid.d. *Caietæ castra ponunt.* ibid.e. *exercitum Francorum contra se missum vincunt & fugant.* ibid.e. *Carnellum flumen transeuntes Ecclesiam S. Andreæ incendunt.* ibid. *ad cellam S. Apollinaris peruenientes ad Cassinense monasterium anhelant.* ibid.
Inundatione subitanea Carnelli præpediti ob amissam prædam digitos furore corrodunt. 39.c. *cellas SS. Georgij ac Stephani inflammantes Caietam redeunt.* ibid. *in Africã reuertuntur.* ibid. d. *visionem vident, & gloriantur de sceleribus in Italia admissis.* ibid. *naufragio diuinitus absumuntur.* ibid.e. 48.d. *euocati a Radelchi Beneuentanos affligunt.* 55.c. *plurima mala admittunt.* ibid. *secundo Vrbem deprædari conantur.* 66.b. *Ostiam petunt.* ibid.e. *cum Neapolitanis congredientes vento disiiciuntur.* ibid. & 67.a. *diuersis modis pereunt.* 67.b. *alij capti in lignis suspenduntur, & quare.* ibid. *alij ad murorum fabricam damnati.* ibid. & d.e. *Beneuentum obsidentes a Ludouico Imp. pulsi Beneuentanis traduntur.* 76.d. *omnes iugulari præcipiuntur.* ibid.
Cordubæ Christianos vehementer persequuntur. 77.a.b. *Regi suo de reprimendo Christianorum ad martyrium feruore consulenti, quale consilium dent.* 83.d. *ex Africa noua classe in Italiam aduecti Beneuentanum agrum vastant.* 326.c. *a Ludouico Imperatore vincuntur.* ibid. 327.a. *oleo miraculose ex imagine B. Virginis effluente morbos sanant.* 471.a.b. *a Marino præfecto Amalphitano trucidantur.* 505.a. *nouo exercitu ab Africa euocato Salernum obsident.* 509.b. *in fugam vertuntur.* ibid.c. *Campaniam plurimum infestant.* 521.a. 525.b. *multi ex ijs a Guaiferio Salernitano Principe trucidantur.* 570.d. *occasione arrepta ex contentione ciuium Capuanorum legitimum Episcopum eijcientium, omnia vastant & deprædantur.* 571.a. *a Docibili Caietanorum Principe contra Capuanos euocantur.* ibid.c. *rupto fœdere cum eodem confligunt.* ibid.d. *rursus pacem ineunt, & redditis captiuis Garilianum habitandum obtinent.* ibid.
A Basilio Imp. classe vincuntur. 575.d. *Romam infestant.* ibid.e. *monasterium S. Vincentij ad fontes Vulturni trucidatis nongentis ibi monachis incendunt.* 585.e. *Campaniam deprædati Cassinense monasterium incendunt, & S. Bertharium Abbatem interimunt.* 598.e. *Ecclesiam S. Saluatoris comburere nequeunt.* 599.a. *ab exercitu Basilij Imp. auxilio B. Virginis iuxta Tarsum superantur.* 609.b. *apud Garilianum internecione delentur.* 685.a. *Anglos Romam peregrinantes in Alpibus opprimunt.* 693.c. *occulte Ienuensem vrbem occupantes, ferro & flammis delent.* 710.d. *thesauros Ecclesiarum auferunt & recedunt.* ibid. *in Hispania a Ramiro Rege Legionensi maxima clade afficiuntur.* 714.e
Agaunense monasterium incendio perdunt. 719.e. *in peregrinantes Romam immaniter grassantur.* ibid. *Christianos ad Limina sanctorum Apostolorum proficiscentes occidunt.* 726.b. *ab Hugone Rege Italiæ superati.* ibid. *Fraxineti recipiuntur in fœdus ab Hugone.* ibid. *ab alijs tributũ extorquentes impune Alpes transire permittunt.* 742.c. *a Nicephoro Phoca e Creta pelluntur.* 761.e. *eiusdẽ exercitum in Sicilia delent.* 778.d.e. *quo vaticinio contra Græcos animentur.* ibid. *e Cypro a Nicephoro Imp. eijciuntur.* 786.e. *vicli quibus modis se vlciscantur.* 813.e
Sarracenus proprium viri martyrium subit in Hispania. 828.e
Sasnulphi villa ob neglectam S. Hunegundis celebritatem portentis terretur. 746.a
Satellites Ioannem pseudopatriarcham loris grauiter cædunt, & quare. 3.e
Satyri monasterium. 59.b
Sauinus Subdiaconus monasterij Croyland monachus a Northmannis sub diuino officio perimitur. 510.a
Sauinus de via Appia male dicitur subscripsisse Leonis VIII. Constitutioni de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785.b
Saxoboldus Saiorum Episcopus e Synodo Turonensi cum ceteris Nomenoio scribit. 69.a
Saxones olim Christianissimi, prauorum hominum opera Fidei Catholicæ iacturam passi sunt. 686.d. *eorũ vicus flammis Romæ correptus Leonis IIII. precibus & signo Crucis liberatur.* 54.c.d
Saxonia a paganis vndique vastatur. 686.a. *quando cœperit in Regnum erigi.* 690.b
Saxorum Rex orationis causa cum muneribus ad Limina Apostolorum properat dimisso Regno. 136.d. *Rogam Clero & populo Romano distribuit.* ibid.e. *domum reuersus moritur.* ibid.
Saxus SS. Ioannis & Pauli Abbas ad Sardos a Ni-

co-

Universidad de Deusto
Biblioteca

colao Papa cum increpationibus & excommunicatione mittitur, nisi ab incestis nuptijs se cohibeant. 282.b. Romam redit. ibid.c
Scala sancta a Sergio II. populo exposita. 16.e
Scandalum patiuntur Orthodoxi in Ioanne Papa ob receptum Photium. 550.e
Scania insula maris Septemtrionalis. 842.d. per Odin carum seniorem primum ad Christum conuersa. 860.c
Scelera maxima Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani. 751.c. & seq. alia Ioannis XII. in cumulum conuecta proponuntur. 772.e. & seq.
Scelus ingens litteras Apostolicas contemnere. 69.c. aliud, Pontifici Romano non obedire. 317.b. aliud Alberici Marsorum Episcopi contra Mansonem Cassini Abbatem. 897.a. & seq.
Scemena Adefonsi Magni Hispaniarum Regis vxor. 548.a
Scheri collega Ameri contra eum conspirat. 24.d. vincitur ab eodem. ibid.
Schisma a Photio excitatum Aetnæ flammis comparatur. 220.d. optimos Græcorum Imperatores inglorios reddidit. 609.e. aliud in Romana Ecclesia. 627.e. 640.a. aliud nouum in Ecclesia Constantinopolitana. 651.e. aliud de Quadrigamia ibidem componitur. 690.d. aliud inter Gregorium V. & Ioannem Placentinum. 900.b. 902.a
Schismatici qua occasione finxerint feminam in Sede Romana sedisse. 110.a
Schismatici Episcopi, qui a Benedicto III. Papa defecerant, electo Anastasio in gratiam redeunt. 133.b
Schismatici quam humaniter a Basilio Imp. in Octaua Synodo moneantur ad vnitatem redire Ecclesiæ. 425.c. & seq. impœnitentes permanent. 426.b. quam constanter Photio inhæserint. 484.a. 485.d
Schismaticorum improbitas in peruertendo loco Ioannis Papæ epistolæ de Bulgarorum prouincia visitanda tractante. 533.b. eorumdem astutum consilium pro defendendo a calumnia futuris temporibus Photio. 616.a. eorumdem summa stultitia. ibid. b
Schismatis noui apud Græcos origo & auctor Gregorius Episcopus Syracusanus. 117.a. item Photius, & quare. 373.c
Scholæ in Oriente opera Bardæ restituuntur. 180.c
Scholarum diuinæ & humanæ scientiæ erectio quam sit necessaria, & qui ob illarum curam & studium laudati sint Imperatores. 180.b.c
Scholiastes reprehensus de temporis errore. 18.c
Scientia doctorum Catholicorum, ab hæreticis acuitur. 63.a
Scientiarum liberaliu amator & restitutor fuit Constantinus VIII. Imp. 759.c
Sclauonicarum litterarum inuentor Constantinus philosophus. 577.a
Sclerus Bardas. vide Bardas Sclerus.
Scoti in Gallia hospitalia excitant, & quare. 33.e. alij quidam duce Gothescalco errores de prædestinatione per Gallias disseminant. 118.b
Scripta diuersa Hincmari Rhemensis Archiepiscopi contra Gothescalcum hæreticum. 63.d. alia Photij pseudopatriarchæ a Basilio Imperatore intercepta. 378.d. quæ continuerint. ibid. & seq. alia eiusdē contra Ecclesiam Romanam confecta comburi iubentur. 417.c. publice comburuntur. 427.d. alia eiusdem res gestas continentia Dei consilio conseruata. 616.a
Scripta diuersa Leonis Imperatoris VI. Græcorum. 672.b. & seq. alia Ratherij Veronensis Episcopi. 747.d.e. alia Petri Damiani de incestu Ottonis Imperatoris ab auctore in dubium reuocantur. 826.d
Scriptores Germanorum cur nulla de Imperio Vuidonis & filij habita mentione, post Carolum Crassum statim Arnulphum Imperatorem substituant. 639.e
Scultinum fluuius Aemiliæ. 600.a
Scythæ per Euxinum pontum ingressi quæ mala perpetrent. 196.d.e
Sebastianus Episcopus confirmat diploma Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 829.d
Seburici Galliam Comatam limitant. 18.e
Seburis Hispaniæ ciuitas. 19.b. Aragonis flumine irrigatur. ibid.
Sedechias medicus Hebræus Carolum Caluum Imp. veneno tollit. 528.a
Sedes prima a quoquam non iudicatur. 776.b
Sedis Apostolicæ auctoritas & summum iudicium. 58.e. 59.a. 89.d
Sedium Patriarchalium iura a diuisionibus Regnorum quantum differant. 438.b
Sedium frequentes translationes quare curet Photius. 546.a
Seditiosi & agrestes aliqui Ioannem Diaconum comitantur ad Patriarchium. 12.e. effringunt ianuas. ibid. diffugiunt. ibid.
Segontia oppidum. 20.b
Seguinus Archiepiscopus Senonensis non consentit in degradationem Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi. 881.b. a Gerberto litteras in Pontificem Romanum inuectiuas accipit. 882.d
Seland insula maris Baltici. 842.d
Semisisnus Legatus Sfentopulchri Morauiæ Comitis ad Ioannem Papam VIII. 576.b
Senatus Populusq. Rom. Sergium II. venerantur, & quare. 16.c
Senatus Constantinopolitanus qua occasione pro Leone Basilij Imperatoris filio apud patrem intercedat. 607.b
Sententia Achioris apud Holofernem differentis verissima. 73.c. alia cum accusatione in Ignatium Patriarcham prolata. 197.d. alia aurea Constantini Magni de reuerentia sacerdotum. 199.b. alia damnationis in Photium a Nicolao Papa dicta. 240.d.e. alia Episcoporum in Synodo Aquisgranensi prolata contra Theutpergam Reginam Lotharij Regis vxorem. 245.d. alia a Nicolao Papa in Rodoaldum pronuntiata. 272.e. alia de restitutione Rhotaldi publicatur. 283.b. alia Sedis Apostolicæ & qualis sit. 387.d. alia Legatorū Apostolicæ Sedis in falsos contra Ignatium Patriarcham testes. 427.c. alia excommunicationis a Ioanne VIII. in Athanasium Episcopum Neapolitanum prolata. 578.c. alia nobilissima Basilij Imp. ad filium Leonem de cultu religionis. 610.c
Sententiæ in schismaticos a Ioanne XII. prolatæ, qui contra se congregati fuerant. 780.d. & seqq.
Seoda Princeps Sarracenorum cum suis omnibus captus iussu Ludouici Imp. cæditur. 327.b. in sacris vasis sibi potum dari præcepit, & thuribulis adoleri. ibid.
Septem Electores quando primum fuerint instituti. 916.c. & quinam fuerint. ibid. qui hodie sint. 917.b
Sepulchri Dominici templum Hierosolymis incēdunt Sarraceni, & quare. 813.e
Sepulchri Caroli Martelli a S. Bonifacio & Fulrado Abbate iussu S. Eucherij apertum quale visum fuerit. 154.e. Caroli Magni Otto III. aperit, & viso eius corpore claudit. 918.a. Henrici Saxonum Regis & Mathildis Reginæ vxoris eius. 710.a
Sepultura Ignatij Patriarchæ. 544.e. a Lydo Sacellario violatur. 545.b
Sequana Galliæ fluuius Parisios alluit. 26.e
Sergius Papa II. Gregorio IV. subrogatus. 11.e. natione Romanus patre Sergio natus. 12.a. falso dicitur nomen in Pontificatu mutasse. ibid. illustris eius familia pueritia, iuuentus, & habitatio. ibid.b. a Leone III. cantorum scholæ traditur erudiendus. ibid.c. ingenio præcellit. ibid. acolythus ordinatur. ibid. a Stephano Papa diligitur, & subdiaconus fit. ibid. presbyter tit. S. Siluestri cōsecratur. ibid. a Gregorio IV. Archipresbyter ordinatur. ibid.d. Papa eligitur. ibid. a Principibus Romanis ab Ecclesia S. Martini extrahitur cū hymnis & in Patriarchium deducitur. ibid. & 13.a. ipsius Pontificatus quo signo fuerit a Deo comprobatus. ibid. breuis fuit &ærumnosus. ibid. intercedit pro Ioanne diacono Sedis inuasore. ibid.b. consecratur Pontifex. ibid. plurimæ eius laudes. ibid. Ludouicum Lotharij filium Imperatorem coronat. ibid.c. & 14.e. mittit illi obuiam proceres Romanorum & Iudices. ibid.e. appropinquanti ad Vrbem laudes iubet decantari. ibidem.
Mittit in occursum venerandas cruces. 14.a. eum susceptum iubet more Imperatorum. ibid. eumdem cum Clero die Pētecostes in gradibus Ecclesiæ præstolatur. ibid. mutuo se amplectuntur. ibid.b. in Ecclesiam cum Ludouico abit. ibid. fores Ecclesiæ Ludouico claudi præcipit. ibid.c. quæ ipsi dixerit. ibid. accepto responso portas pandi iubet. ibid. cum Rege ad Confessionem B. Petri festinat. ibid. data super populum oratione reuertitur. ibid.d. exercitum tumultuantem, & Vrbem ingredi nitentem excludi iubet. ibid. cur Ludouicum coronarit, & in Regem Longobardorum vnxerit. ibid. Episcopos Francorum quantitate & prudentia vincit & confundit. 15.d. petentibus Romanos Ludouico fidelitatem iurare negat. ibid. vt Lothario iurent concedit. ibid.
Ebboni Archiepiscopo Rhemensi communionem inter laicos tantum permittit. 16.b Siconulpho pedes sibi osculanti benedictionem tribuit. ibid.c. ob liberatam a Ludouici tyrannide Vrbem summopere colitur. ibid. Deo omnia nil sibi tribuit. ibid. dona quæ diuersis Ecclesiis contulerit. ibid.d. Scalam sanctam populo exposuit. ibid.e. scribit ad Carolum Caluum pro congreganda apud Treuiros Synodo in causa Ebbonis. 44.c. tempus Sedis eius. 45. 47.a. moritur. ibid. varia in diuersas ab eo collata dona Ecclesias & Sanctorum corpora translata. ibid. & b.c.d.e. & 46.b.c.d.e. indulgentias concedit corpora Sanctorum visitantes. 46.b. ordinationem vnam habens quot in diuersis ordinibus creauerit. 47.a. eius epitaphium. ibid.b. cur Ebbonem Archiepiscopum repulerit. 340.e
Sergius III. nomen primus mutauit in Pontificatu, & quare. 12.a
Sergius Vmanensis Episcopus Concilio generali sub Leone IIII. Romæ habito subscribit. 102.e
Sergius Sabinensis Episcopus idem confirmat. 103.a
Sergius tit. S. Clementis presbyter. ibid.b
Sergius Patricius Photij frater Irenem Theodoræ Imperatricis filiam vxorem ducit. 134.e
Sergius confictus a Photio Legatus Antiochenī Patriarchæ, publice fallaciam confitetur. 430.a
Sergius Neapolis tyrānus S. Athanasium Episcopum in exilium eiecit. 492.b. 503.d.e. ab vxore ad omne malum instigatur. ibid.e. virum sanctum in carcerem conijcit. 504.a. ab Antonio Abbate & toto Clero grauissime increpatur. ibid.b. S. Athanasium e carcere dimittit, & ficte ab eo veniam postulat. ibid.c. sibi Ecclesiæ Neapolitanæ gubernacula petit. ibid.e. thesauros Ecclesiæ ad se deferri iubet. 505.a. in homines nequissimos eos distribuit. ibid. defuncto S. Athanasio fratrem suum itē Athanasium Episcopum creat. ibid.e. Romanam Ecclesiam infestat. 522.b. 523.d. ob fœdus cum Sarracenis initum a Ioanne VIII. excōmunicatur. 524.a. ab Athanasio fratre Episcopo Neapolitano excæcatur & Romam ducitur. ibid.
Sergius Antipapa contra Formosum Episcopum Portuensem creatur. 627.e. a fautoribus Formosi consecrandus ab altari expellitur. ibid. defenditur ab immani scelere in eadauer Formosi Papæ commissо. 640.b. rursus coniecto in carcerem Christophoro vi Adelberti Marchionis Sedem Apostolicam occupat. 667.d. a Borealibus reuerenter cultus. 668.a.b. decreta synodalia Formosi Papæ ob odium annullat. ibid. vita turpissimus. ibid.c. filium generat ex Marozia scorto infamissimo Ioannem nomine postea Romanum Pontificem. ibid. moritur. 671.c
Sergius Cardinalis diaconus homo nequam Stephani VII. socius. 642.d
Sergius Primicerius Defensorum præsens est Concilio Romano contra Ioannem XII. congregato. 771.d
Sergius alius. ibid. 772.a
Sergius Damascenus Episcopus a Sarracenis electus Romam confugit. 830.b.c. a Benedicto VII. benigne suscipitur. ibid. S. Bonifacij Ecclesiam ab eodem petens, incolendam accipit, & monachis ibi collectis disciplinam monasticam restituit. 834.e. moritur. ibid. eius sepultura & epitaphium. ibid.
Sergius Abbas Photij sectator & schismaticus Patriarcha Constātinopolitanus eligitur. 929.e. multa mala in Ecclesia operatus est. ibid.
Sermo Ioannis VIII. in Synodo Ticinensi. 513.d
Sermo Romani Imperatoris prudentissimus ad Symeonem Bulgarorum Regem. 703.b.c
Seruij Scythiæ populi sponte Basilio Imp. se subdentes, prouinciam Seruiam incolendam obtinent. 609.c
Seruiodeo Syrus monachus Cordubensis. 83.c
Seruusdei monachus martyr Cordubensis. ibid.b
Sesinandus diaconus decollatur. 77.e. in fluuium proiectus, & repertus in Ecclesiam S. Acisculi transfertur. ibid.
S. Seuerianus e cœmeterio in Vrbem a Leone IIII. elatus. 64.e
Seueritas diuini iudicij. 129.a. alia S. Dunstani in increpando Edgarum Anglorum Regem adulterum. 816.a.b
S. Seuerus a cœmeterio in Vrbem per Leonem IIII. delatus. 64.e
Seuerus hæreticus. 251.a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Saturus presbyter Legatus Adefonsi Magni & Episcoporum Hispaniæ ad Ioannem Papam. 581.b
Saufredus Episcopus Placentinus Pauli diaconi sui violetia sede pulsus a Nicolao PP. restituitur. 308.e
Seulphus Archiepiscopus Rhemensis pallium accipit a Ioanne X. 694.d. *præsidet Synodo apud Trosserum* 696.c. *quare veneno necetur.* 699.e
Sfentopulcher Moraviæ Comes a Ioanne Papa laudatur. 576.b. *deficit ab Arnulpho Rege.* 626.d
Sfortiana bibliotheca. 244.c
Sibutius S. Albani monachus ab Adaldago Hamburgensi Archiepiscopo Rugorum Episcopus creatur. 755.b. *moritur.* ibid.
Sichelmus Episcopus Florentinus. 792.a
Sico vir magnificus a Ioanne Papa cum Marino Episcopo ad Episcopum Neapolis Athanasium mittitur, & quare. 579.a
Sico Episcopus Capuanus Ecclesiam ad arcum Dianæ monacho Cassinensi auferens clerico suo dat. 733.d. *ab Agapito Papa severe increpatur.* ibid.e
Sico Episcopus Ostiensis interest conventui Romæ sub Ottone Imp. contra Ioannem XII. coactæ. 771.c. *a Ioanne Papa deponitur & excommunicatur.* 781.e
Sigardus laicus considerat Capitula pacis inter Reges Francorum factæ. 190.d
Sigebertus schismaticus reprehenditur. 13.c. *falsa de Ludouici Imp. ad Vrbem profectione scripsisse demonstratur. ibid. in cuius gratiam falsa scripserit. ibid.* 70.c. 75.d. 76.e. 96.c. *fabulæ de papissa Ioanna scriptor.* 110.c 523.b. *erroris arguitur in enumeratione Pontificum.* 627.b. 659.a. 667.d. *ab auctore corrigitur. ibid. e. citatur.* 682.b. *corrigitur de tempore aduentus S. Vdalrici ad Vrbem.* 697.b. *citatur.* 703.e. *errat in obitu S. Odonis Cluniacensis.* 723.d. *citatur.* 734.d. 779.d. 814.c
Sigeboldus Hugonis Archiepiscopi Rhemensis depositi clericus falsus ad Agapitum Papam ditteras defert. 736.d. *ab eodem litteras conformatorias acceptas in Synodo Ingelheimensi recitat.* 738.e. *degradatur & in exilium ejcitur.* 739.a
Sigefridus Episcopus Regiensis Romam it cum Ludouico Lotharij Imp. filio. 15.a
Sigefridus Northmannorum Dux pro numerata pecunia pacem init cum Carolo Crasso. 585.b
Sigefridus Episcopus Parmensis Bertam Hugonis Regis filiam matrimonio iungendam Imp. Constantini VIII. filio Constantinopolim ducit. 726.b
Sigefridus Ottonis Primi Imp. Dux contra Græcos cum exercitu mittitur. 811.d. *Græcos immaniter trucidat, & mutilatos Constantinop. mittit. ibid. tributum a Calabris & Appulis extorquet. ibid.*
Sigebardus Dux Beneuentanorum. 10.c. *frater Sigenulphi. ibid. a suis nequiter trucidatus. ibid.*
Sigelinus Schireburgensis Episcopus Aelfredi Angliæ Regis ad corpus S. Thomæ in India Legatus. 587.a. *quasnam opes inde attulerit. ibid.*
Sigenulpus, qui & Siconulphus Dux Beneuentanorum frater Sigebardi. 10.c. *cur Maurus in Italiam vocauerit. ibid. Tarenti exulat. ibid. a Capuanis in Principem assumitur. ibid. Salernum contendit. ibid. contra Radelchim Principem bellum instruit. ibid. acriter dimicat.* 11.a. *Sarracenos ex Hispania accersit. ibid. b. sepius acie decernit. ibid. omnes præter Sipontum ciuitates Radelchi aufert. ibid. Beneventum oppugnat. ibid. Cassinense monasterium sub prætextu mutui donarijs Regum spoliat. ibid. Agarenis distribuit. ibid. post monasterij depræda tionem semper bello inferior. ibid. d. Romam venit cum exercitu.* 16.b. *honorifice suscipitur a Ludouico Imperatore. ibid. Ludouico causam aduentus sui aperit. ibid. a Ludouico postulata obtinet. ibid. Sergium Papam videre desiderat. ibid. benedictionem expetit. ibid. osculatur Pontificis pedes. ibid. c. reuertitur ad exercitum. ibid. medietatem prouinciæ Beneventanæ a Ludouico Imp. accipit.* 76.d
Sigeri lacus pacis Capitula inter Francorum Reges factæ inspicit. 190.d
Sigismundus Episcopus Aprutinen. cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam mittitur. 15.b
Sigismundus monachus ab Ebbone ordinatus in Concil. Suessionensi introducitur. 88.c
Sigismundus Halberstatensis Episcopus Henricum Saxoniæ Regem de illicito matrimonio reprehendit. 688.e. *moritur.* 695.d
Sigloardus relator in Concilio Suessionensi. 88. c. *ad Vulfadum ægrotantem mittitur.* 89.a.e
Signa cælestia Bardæ Cæsaris necem portendunt. 374.a
Signa dignitatis Myflici apud Constantinopolitanos quæ sint. 626.e
Signum crucis Ignatij Patriarchæ manu per vim apprehensa formatur, in consensum suæ depositionis. 1202.e
Significatio armorum quæ Regibus dum coronantur, tradi solent. 714.c
Sigo Aruernensis Episcopus interfuit Concilio secundo Suessionensi. 346. a
Siguinus Vasconum Dux. 26.b. *capitur a Northmannis & trucidatur. ibid.*
Silentij observantissimus Godefridus monachus, & unde colligatur. 712.c
Silices præfectius militum, consilio Ignatij Patriarchæ aciem instruens Saltes Sarracenos vincit. 545.a
Silvanectense Concilium in causa Rhotaldi Suessionensis Episcopi. 262.e
Silvaticum locus in Gallia, vbi Carolus Calvus Capitula aui & patris Impp. edidit. 34.e
Silvester Secundus Papa, vide Gerbertus.
Silvester subdiaconus ab Hadriano PP. in Bulgariã pro Archiepiscopo consecrandus dirigitur. 445. b
Simon magus. 250.d
S. Simplicius a Leone IIII. e cœmeterio effossus in Vrbem translatus est. 64.e
Simulatio Basilij Imperatoris. 473.c
Sinaitæ monachi timore & persecutione Sarracenorum montem Latrum incolunt. 753.a
Sinus Crotoniates. 60.d. *vbi Venetorum Classis a Sarracenis penitus excisa. ibid.*
Sipontum vrbs. 11.b
Sisemondus Segontiæ Episcopus. 20.b
Sisenandus Compostellæ Episcopus armatus contra Northmannos procedens interimitur. 794.a
Sisinnius Protospatharius iussu Basilij Imp. Legatos Apostolicos excipit. 419.b
Sisinnius Patriarcha Constantinopolitanus creatur. 897.e. *moritur.* 929.e
Sisnandus Frienfis Episcopus subscribit testamento donationis monasterio SS. Hadriani & Nataliæ ab Adefonso Magno factæ. 626. d. *legationem dirigit ad Ioannem X. & quare.* 687.d
S. Sixtus primus Rhemensis Episcopus a B. Petro Apostolo creatus. 604.a
Slaui a classe Græcorum spoliantur. 491.b. *Saxoniã deflruunt.* 686.a. *ab Ottone Magno subacti Fidem Christianam suscipiunt.* 741.d. 820.e. *negantes animarum immortalitatem miraculis confunduntur, & quibus. ibid.e. plurimos populos comprehendunt.* 821.a
Slauorum conuersio. 510.e. 820.e. *eorum prouincia quam sit ampla, & quot nationes sub se comprehendat.* 790.e
Slauonia Magdeburgo subiecta fuit. 820.e. *eius descriptio.* 821.a. *eius fertilitas. ibid.*
Sliasuuigh locus & terminus Regni Daniæ. 740.e
Socordia Episcoporum Galliæ. 456.e. *alia Michaelis Imp.* 180.c. 189.d
Sodalitas pro animabus defunctorum Romæ quando instituta fuerit. 853.e. *& seq. quid in ea Sodalibus fuerit agendum.* 854.a.b
Solemnitas maxima Constantinopoli in translatione Euthymij Patriarchæ. 689.b.c.d
Solicitudo omnium Ecclesiarum Romano Pontifici incumbit. 281.c. 288.d. 312.c. 418.e. *alia Nicolai Papæ de salute Lotharij Regis.* 303.a. *& seq. alia S. Athanasii pro Neapolitanis.* 505.c
Solicitudo Formosi Papæ pro Carolo Simplici Rege Gallorum. 634.c. *item pro Ecclesia Anglicana.* 637.a. *& seq.*
Solutio obiectionum Gerberti Rhemensis quondam Archiepiscopi. 879.e. *& seqq. item aliarum.* 883.a *& seqq.*
Somniorum diuersæ causæ. 374.c
Somnium Bardæ Cæsari immissum qualenam fuerit, & eius euentus. 374.a
Sophia Theodoræ Imperatricis filia Constantino Baluzio collocatur. 134.c
Sophia Augusta declaratur. 693.e
S. Sophiæ templum Constantinopoli conflagrat. 218.b. *multa secum damna attulit. ibid.*
Soror Bogaris Principis Bulgarorum captiua. 23.b. *edocta Fidem Christianam, per Legatos fratrem ad eamdem inuitat. ibid.c. liberatur. ibid.*
Soror Romani Græcorũ Imperatoris Duci Venetiarum in matrimonium collocatur. 925.b. *delicatissime viuit, & abiectissime moritur, & quare. ibid.c*
Soudecoldus Moguntinus Archiepiscopus. 606.b
Sparnacum villa in Francia. 583.d
Spectaculum miserabile famis tempore in puero. 75.e
Spiritus sancti diuinitas asserta in Concilio Constantinopolitano sub Nectario celebrato. 371.c
SPIRITVM SANCTVM EX PATRE ET FILIO PROCEDERE antiqua in Romana Ecclesia traditio, & quis primus auctor. 371.d. 566.b
Stabulense monasterium a Northmannis incenditur. 584.c
Stancardus Cistinensis Episcopus præsens est in Synodo Ingelheimensi contra Hugonem Rhemensem Archiepiscopum congregata. 738.c
Stanislaus Orichouius scriptor. 790.c
Stasisereo Michaelis Bulgarorum Regis ad Constantinopolitanos Legatus. 430.e
Status lugubris Galliarum sub Carolo Calvo. 138. a. 353. d. *item infelix Romanæ Vrbis & regionum circumiacentium ob irruptiones Sarracenorum.* 521.a. 640.e. 648.e. 679.d. *infelix Ecclesiarum Germaniæ.* 620.c. *item Hispanicæ Ecclesiæ sub Ordonio Rege Legionensi.* 697.c
Status Ecclesiasticus & secularis Imperij maxima diuersitas. 647.c
Stephana Ioannis XII. concubina in partu moritur. 769.c
S. Stephani protomart. reliquiæ a Bertulfo Abbate quando, & quo translatæ. 37.c
S. Stephani Ecclesia Cathedralis Metensium. 257.e
Stephanus Papa Leoni III. succedit. 12.c. *Sergium postea II. Rom. Pont. subdiaconum ordinat. ibid. parum sedet. ibid.*
Stephanus Narniensis Episcopus Concilio Romæ sub Leone IIII. generali celebrato subscribit. 102.e
Stephanus duplex ad Nicolaum Papam cum litteris Ignatij Patriarchæ missi eas non perferunt. 204.d
Stephanus Archidiaconus anathematismos in Photium & adhærentes prolatos recitat in Octaua Synodo. 426.e
Stephanus Basilij Imp. filius Deo dedicatur. 470.c. 603.b. *mortuo patre, & electo a Leone fratre Imp. Photio, Patriarcha constituitur.* 611.b. *moritur.* 621.c. *inter Sanctos relatus. ibid. d. eius laudes. ibid.e*
Stephanus Surrenti Episcopus S. Athanasii Episcopi Neapolitani frater. 505.b
Stephanus Nepesinus Episcopus socius legationis ab Hadriano Constantinopolim missæ. 415.d. *Basilio Imp. commendatur.* 418.b. *subscribendo Commonitorium Legatis Apostolicis transmissum pro recipiendo Photio approbat.* 564.c
Stephanus Episcopus Ferentinas idem subscribendo confirmat. ibid.
Stephanus VI. Papa dictus V. creatur. 599.d. *eius parentes & adolescentia. ibid. progressus ad honores. ibid. eius virtutes. ibid.e. quare a Populo Romano Pontifex sit postulatus.* 600.a. *in Lateranense Patriarchium renitens deducitur. ibid.b. signo cælesti comprobatur. ibid. vestiaria palatij Lateranensis obit cum Legato Imp. & Senatu Romano. ibid.c. paterna bona pauperibus erogat. ibid.e. pauperes quotidie secum in prandio alit, & verbi prædicatione instruit. ibid. varia remedia contra locustas instituit.* 601.a. *aqua benedicta necat. ibid.b. respondit litteris Basilij Imp. contumeliosis in Hadrianum antecessorem. ibid.d. eumdem de suo officio monet & arguit. ibid. & seq. eiusdem in Marinũ Papam obiecta refutat.* 602.d *eidem defensionem Vrbis commendat.* 603.c. *Frotharij Burdegalensis Episcopi causam Episcopis Galliarum commendat.* 604.e. *de Lingonensi Ecclesia solicitus.* 605.a. *Teutboldum diaconum Lingonensem vnanimi consensu electum Episcopum consecrat. ibid.c. litem Colonensis & Hamburgensis Archiepiscoporum Fuleoni Rhemensi diriendam demandat.* 606.a. *ad litteras Orthodoxorum Orientaliũ respondet.* 615.a. *eius cautela & summa prudentia. ibid.d. diuinitus admonitus Martyrum corpora quærit, & inuenta e cœmeterio viæ Salariæ in Vrbem transfert.* 616.d.e. *& seq. quanta deuotione id peragat.* 617.b. *sermonem acutissimum habet ad ciues diuersis vitijs operam nauantes.* 624.b. *eius liberalitas.* 625.a. *abusum de recipiendo a celebrantibus in Ecclesia S. Petri sacerdotibus donatiuo abrogat. ibid.b. scribens ad Heribertum Moguntinum Archiepiscopum improbat purgationem per ferrum candens & aquam feruentem. ibid.c. moritur.* 627.a. *eius epitaphium & sepultura. ibid.c*
Stephanus Papa VII. aduersus Bonifacium VI. subrogatus eumdem expellit. 640.a. *Synodum nefariam*

Universidad de Deusto
Biblioteca

riam cogit. 640. b. & c. sacrilegium in cadauer Formosi Papæ committit, & qualenam. ibid. c. 641. c. 642. a. ordinatos ab eodem deponit. ibid. e throno iectus, & in carcerem deturbatus strangulatur. 648. c

Stephanus Primicerius S. R. E. publicat diploma monasterio sancti Vincentij ad fontes Vulturni datum. 649. b

Stephanus Cameracensis Episcopus Synodo prouinciali sub Hetueo Rhemorum Archiepiscopo Trosleij celebratæ subscribit. 671. b

*Stephanus * Maurmorum Episcopus eamdem confirmat. ibid.*

Stephanus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684. c

Stephanus Romani Imp. filius a patre Cæsar creatur. 703. d

Stephanus VIII. dictus VII. natione Romanus Papa creatur. 703. e. moritur. 705. e

Stephanus Amasiæ Episcopus succedit Nicolao Patriarchæ Constantinopolitano. 705. d. moritur. 708. c

Stephanus Nonus dictus Octauus natione Germanus Papa creatur. 718. c. pessime ab aduersarijs mutilatur. ibid. e. ob deturpatum vulneribus vultum a publico congressu abstinet. ibid. Damasum Legatum in Franciam mittit. 722. a. frustra laborat vt Hugonem Regem Italiæ & Albericum conciliet. ibid. e. moritur. 725. a. confirmauit Cassinensibus Abbatibus priuilegium Ecclesiæ S. Mariæ de Capua. 734. a

Stephanus & Constantinus fratres filij Romani Imp. in Insulas deportantur, & quare. 730. c

Stephanus Archipresb. Card. tit. S. Balbinæ adest in Synodo Romana contra Ioannem XII. conuocata. 771. b

Stephanus Adminiculator. ibid.

Stephanus alius duplex. ibid. d

Stephanus presb. tit. S. Sabinæ ibidem adest. item alteri interest contra pseudosynodum a Ioanne XII. coactæ. 780. b

Stephanus Archidiaconus ibidem. 772. a

Stephanus Superista. ibid.

Stephanus de Muza. ibid.

Stephanus Archipresb. Card. tit. SS. Nerei & Achillei residet in Concilio a Ioanne XII. conuocato contra pseudosynodum Ottonis Imp. 780. b

Stephanus de via Mamertina falso dicitur confirmasse Leonis VIII. Constitutionem de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium. 785. b

S. Stephanus protomartyr apparet vxori prægnanti Geisæ Vngarorum Ducis. 862. e. eamdem de filio, & nomine ipsi imponendo certam reddit. ibid.

S. Stephanus Vngarorum postea Rex patri nascituro prædicitur. 862. c. e. natus a S. Adelberto Pragensi Episcopo baptizatur. 863. a. patri defuncto in Principatu succedit. 919. d. contra rebelles sui Ducatus sub auspicijs SS. Martini & Georgij exercitum ducit. ibid. eosdem fundit & fugat. ibid. e. ex spolijs hostium S. Martino in Sacro monte monasterium ædificat. ibid. decimam omnium rerum S. Martino consecrat. 920. a. Legatos Romam dirigens quænam a Sede Apostolica petat, & obtineat. 933. b. inspiratione diuina coronam Duci Polonorum præparatam a Pontifice obtinet. ibid. d. facultatem accipit Crucem ante se præferendi more Pontificis, & quare. ibid. vngitur in Regem. ibid. e. Regnum Vngariæ Ecclesiæ Romanæ donauit. 935. a. b

Sterilitas in agris Populi Romani. 600. a

Stirps Regum Daniæ Deo vindicante ciuili bello extirpatur solo puerulo superstite. 116. c

Stoderani populus Slauoniæ. 821. b

Strangulatio Benedicti Papæ VI. in carcere. 827. b

Strages monachorum monasterij Croyland in Anglia. 510. a

Stratagema S. Ethelwoldi Wintanæ Ecclesiæ Episcopi in correctione ordinis clericalis. 816. d

Strategius Spatharius Legatos Apostolicos iussu Imperatoris excipit. 419. d

Stubba Dux Northmannorum sæuissimus Angliam inuadit. 463. d. ferro & flamma vastat. ibid. monasterium Collingbammense cum virginibus igne absumi iubet. 464. a

Studia & socordia Michaelis Imp. 180. c. 189. d

Studium Politicorum in quo maxime occupetur. 498. c

Studium indefessum Fuleonis Rhemensis Archiepiscopi pro Carolo Simplici Rege Francorum. 631. d

Stultus quidam Leonem Imp. in processione cuntem vecte percutit, & in discrimen vitæ adducit. 652. d

Stylianus Mapa Neocæsareæ Metropolita quid ad Stephanum Papam nomine Orthodoxorum scribat contra Photium. 611. c. communicatores Photij excusat. 614. c. aliæ ad eumdem litteræ. 623. b. Ioannem Nonum Papam per epistolam frauaulenter consulit. 665. c

Stylianus Protopapa magni palatij in gratiam Imp. Nicephori peierat. 778. b

Suarius Ouetensis Archiepiscopus. 18. a. Ranimiro Hispaniam B. Iacobo tributariam facienti præsens fuit. ibid.

Suaricus attestatur diplomati Vermundi Regis de restitutione bonorum sancti Dominici martyris. 829. d

Subiectionis vinum exemplar Regum Francorum erga Sedem Apostolicam. 193. d

Submersio Sarracenorum basilicas Principum Apostolorum spoliantium. 48. d. item Legati Photij ad Hadrianum Papam directi diuinitus facta. 418. d

Subscriptio Imperatorum & Episcoporum in Octaua vniuersali Synodo. 433. a

Subscriptiones Episcoporum & laicorum Synodi Tricinensis in electione Caroli Calui Imperatoris. 516. c. aliæ Episcoporum, qui Romanæ Synodo interfuerint, ex qua Commonitorium Ioannis Papæ datum fuit. 564. b

Subsidio S. Theodori martyris vincit hostes Ioannes Zemisces. 822. a

Successio Adalberonis in Episcopatum S. Vdalrici approbat Imperator, improbat Deus. 819. e

Sudalis immaniter Manichæos vexat & perimit. 24. c. interfectorum numerus. ibid.

Suedia per Odincarum Fidem Christi suscepit. 860. c

Suen Haraldi Danorum Regis filius de pellendo e Regno patre consilium capit. 841. c. d. a Dania Christianismum eiurantibus Rex constitutus patri bellum indicit. ibid. Christianos persequitur. ibid. e. diuina vltione punitur, & bis in prælio a Slauis capitur. 842. a. ab Herico Suecorum Rege iterum superatus Regno pellitur. ibid. ad Nordmannos confugit & spernitur. ibid. b. Angliam exul petit, & repellitur. ibid. apud Regem Scotiæ locum delitescendi inuenit. ibid. post obitum Herici Suecorum Regis in Regnum regressus rursus

eodem pellitur ab Olaph Herici filio. ibid. c. de peccatis suis pœnitens cum Deo in gratiam redit, & Regno restituitur. ibid. d. cum Olaph pactum init de propagando in Regnis suis Christianismo. ibid. Regem Northmannorum superat bello nauali. ibid. e. Fidem Christi in Norwegia edicto suscipi iubet. ibid. Regem Anglorum Ethelredum debellans & in fugam vertens Angliam ad suum Regnum adijcit. 843. a. moritur. ibid.

Sueones per S. Ansgarium olim conuersi, & in paganismum relapsi ab Vnni Hamburgensi Episcopo ad fidem reuocantur. 705. d

Suessionensis Synodus prima qualiter a Nicolao Papa sit confirmata. 261. d. & seq. alia ibidem cogitur Nicolao Papa iubente. 334. d. 335. b. quid in eo tractatum sit. ibid.

Suffraganei Colonienses & Treuirenses immunes esse ab Archiepiscoporum suorum damnatione asserunt. 280. b

Sugillatio Græcorum ob leuitatem in transgrediendis Canonibus. 475. a

Sunzo Archiepiscopus Moguntinus in prælio occumbit. 629. a

Superbia Græcorum de potentia. 806. c

Supplicium quomodo euadant Martyrum in Polonia duorum interfectores. 934. d

Suppo Comes Ludouici Imperatoris ad Basilium Constantinopolitanum Imp. pro connubio Legatus. 430. b. in Octaua Synodo cum Legatis Bulgarorum considet. ibid. e. laborat pro restituendis pœnitentium libellis iussu Basilij Imp. Legatis Apostolicis sublatis. 442. a. approbat electionem Caroli Calui Imperatoris. 517. b

Suspiria S. Vdalrici sub mortem, ob studium promouendi in Episcopum nepotem. 819. e. & seq.

Suuaricus testis subscribit diplomati Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 828. c. & seq.

Suuithunus Anglus vitæ sanctitate clarus Ethelwulphum Regem optime instituit. 58. c. S. Helinstano in Episcopatu Wintoniensi succedit, & pietate claret. ibid. d. 127. e. moritur & miraculis coruscat. 239. a

Syllambria locus in Græcia. 419. b

Symeon Episcopus falso de restitutione Ebbonis accusatus. 91. c

Symeon Episcopus Fundensis approbat Commonitorium Legatis Apostolicis pro recipiendo Photio directum. 564. c

Symeon Anachoreta venerabilis se ostendit in Paro insula. 654. c. eius descriptio. ibid.

Symeon Bulgarorum Rex Hunnis & Turcis a Leone Imp. contra se vocatis fortiter restitit. 634. b. Constantinopolim obsidet. 684. d. pace cum Imp. facta, & muneribus acceptis recedit. ibid. e. bellum renouans, primo vincitur demum victoriam reportat. 687. c. obsessurus Constantinopolim a ciuibus in fugam vertitur. ibid. iterum Constantinopolim obsidet & omnia vastat. 702. e. Nicolaü Patriarcham in colloquium euocat. ibid. templum Dei Genitricis a Iustiniano constructum comburit. 703. b. cum Romano Imp. congreditur. ibid. ab eodem muneribus auctus obsidionem soluit. ibid.

S. Symmetrius delatus est per Leonem IIII. e cœmeterio in Vrbem. 65. a

S. Symphorianus item. 64. e

Symphorianus Camperius Lugdunensis epistolæ Leonis Imp. de mysterijs Fidei Christianæ ad Omarum Sarracenorum Regem interpres. 672. c

Syncrianum monasterium. 59. c

Synodi septem Oecumenicæ quæ sint, quid egerint, & contra quos congregatæ. 185. a. b. cur tantum sex a Nicolao Papa & successore enumerentur. 241. a

Synodorum necessitas & vtilitas. 333. c. 354. c

Synodos falsare Græcis peculiare. 440. d

Synodus in Gallia congregata statuit S. Martini corporis subuectionem annua festiuitate celebrandam. 31. b

Synodus Parisiensis. vide Concilium Parisiense.

Synodus Moguntina prima sub Rabano. 55. d. causa illius indicendæ. ibid. & 56. a. triduanum ante congregationem eius ieiunij indicit. ibid. b. primi caput in ea constitutum quodnam. ibid. c. secundum caput quodnam. ibid. d. ordo in Synodo inter Patres obseruatus, & quod eorum officium. ibid. d. Patrum ad Ludouicum querelæ. ibid. e. Canon primus. de immunitate Ecclesiastica. 57. a. secundus Canon. ibid. d. alius de non deneganda condemnato sacra Eucharistia. ibid. e. alius de confessorum iudicio in imponenda pœnitentia. ibid. Secunda sub Rabano quanam in ea præcipue sint acta. 60. d. e. Tertia sub Rabano. 87. c. quæ in ea peracta incognitum. ibid. alia ibidem & quare congregata. 620. c. quot in eo Canones statuti sint. ibid. e

Synodus Turonensis contra Ducem Britonum Nomenoium congregata. 68. e

Synodus apud Carissiacum a Carolo Caluo indicitur, & quare. 138. a

Synodus Confluentana eiusq. Capitula. 190. b. & seqq. alia ibidem. 681. c. quid in ea sancitum contra incestum. ibid. d

Synodus Romana sub Nicolao Papa, & eius Acta. 224. c. 225. a. alia cõtra Archiepiscopos Treuirensem & Colonienſem congregata. 246. d. eius Acta. ibid. & seq. alia de restitutionis Rhotaldi confirmatione celebratur. 282. e. & seq. alia a Ioanne Papa indicitur pro creando nouo Rege post mortem Ludouici Balbi Imp. 549. e. alia contra Athanasium Episcopum Neapolitanum. 577. d. alia generalis sub Formoso Papa. 632. c. alia nefaria Stephani VII. Papæ. 640. a. eius Acta. ibid. & seq. a Ioanne Nono abrogata. 659. b. igni concremanda adiudicatur. 660. b. alia sub Ioanne Nono celebrata coronationem Arnulphi in Imperatorem vt subreptitiam abolet. 639. c. 658. e. eiusdem Acta. 659. b. & seq. alia indicitur pro confirmanda Hugonis Rhemorum Archiepiscopi depositione. 740. d. alia contra Ioannem XII. congregata, eiusq. Acta. 771. a. & seqq. varijs de causis ab Auctore reprehenditur, & illegitima ostenditur. 775. a. & seqq. a Ioanne XII. annullatur. 779. d. alia sub Ioanne XII. contra pseudosynodum aduersus se cõuocata. 780. b. & seqq. eius Acta. ibid. alia illegitima contra Benedictum V. a Leone pseudopontifice congregata. 783. a. & seqq. alia generalis a Ioanne XIII. celebratur, & quare. 817. e. & seq. alia sub Ioanne XV. cogitur in causa reditus S. Adelberti Pragensis Episcopi. 860. e. alia pro canonizatione S. Vdalrici indicitur. 889. e. & seq. alia sub Gregorio V. maximarum rerum & translationis Imperij indicitur. 907. b. alia in causa Giseleri Magdeburgensis Archiepiscopi colligitur, & quænam illa. 928. e

Synodus Aquisgranensis a Lothario Rege Francorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cogitur pro deponenda legitima vxore. 225.c. Acta eiusdem. ibid.d. & seq. alia ibidem in causa repudij Theutpergæ Reginæ. 245.c
Synodus Metensis in causa repudij Theutpergæ Reginæ. 245.b. quo anno sit celebrata. 246.a. aboletur. 247.c. Prostibulum appellatur. ibid. alia pro coronatione Caroli Calui Prædatoria appellanda. 448.a. quæ sint eius Acta. ibid.
Synodus Septima Vniuersalis Iconoclastiam damnauit. 254.d
Synodus Nicæna nihil supra Romanam Ecclesiam ausa fuit constituere. 289.e
Synodus Trecensis iussu Nicolai Papæ indicitur. 353.b
Synodus Octaua Oecumenica quo tempore Constantinopoli celebrata sit. 420.c. eiusdem Acta. ibid. & seqq. ab omnibus præsentibus subscribitur. 433.a. cum reliquis septem in Fidei professionibus annumerari solita. ibid.d. quando & quomodo eius nomen obscurari cœptum. 434.d. triplicis generis hostes habet. 444.a. alia Photiana falso Octaua Synodus Oecumenica nominatur. 567.b. alia contra Basilium Patriarcham celebratur. 830.c
Synodus Latrocinalis in Attiniaco contra Hincmarum Laudunensem congregatur. 462.c. quid in ea sit pertractatum. ibid. & seq.
Synodus Vuermeriensis cur congregata sit. ibid.e
Synodus Colonienſis & eius gesta. 463.c. alia ibidem & eius Acta. 619.d
Synodus Duziacensis in Gallia. 492.e
Synodus Pontigonensis, & eius Capitula. 512.d. & seq. cur sit celebrata. 517.d
Synodus Ticinensis sub Ioanne VIII. eiusq. Acta. 513.d. & seqq.
Synodus in Neustria celebratur, & quare. 530.c
Synodus Rhemensis pro creando nouo Francorum Rege cogitur. 629.e. alia ibidem authentica Rhemensis in causa Gerberti & Arnulphi Archiepiscoporum. 895.c
Synodus Triburiensis celebratur. 638.c. Canones in eo statuti qui & quot sint. ibid.d
Synodus prouincialis apud Suessiones in pago Trosleio habetur ab Heruco Rhemorum Archiepiscopo. 669.d. quid in ea actum. ibid.e. alia ibidem cogitur in causa Hugonis & Artaldi Rhemensium Archiepiscoporum. 720.e. alia sub eodem. 693.c. alia ibidem. 696.c. alia ibidem celebratur. 701.d. quid in ea tractatum. ibid.
Synodus Duisburgensis in causa Bennonis Metensis Episcopi excæcati. ibid.e. excommunicat excæcatores. ibid.
Synodus ad S. Macram indicta cõtra prædones & rerum Ecclesiasticarum occupatores. 709.c
Synodus Virdunensis pro tollenda lite inter Hugonem & Artaldum Rhemenſes Archiepiscopos celebratur. 736.b
Synodus Aſſurieensis in Hispania sub Salomone Episcopo, & quare. 737.b
Synodus Mosomensis in causa Hugonis depositi Rhemensis Archiepiscopi. ibid.d
Synodus Ingelheimensis pro eadem re cogitur. 738.a. alia ibidem indicitur, & quare. 823.b
Synodus Treuirensis in causa Hugonis & Artaldi Archiepiscoporum. 739.d
Synodus Meldensis in causa Rhemensis Archiepiscopi. 768.a
Synodus generalis in Anglia contra incontinentiam clericorum indicitur. 815.c. alia Vuintoniæ contra eosdem cogitur. 830.e. miraculo comprobatur. 831.b. alia Calnæ in causa eorumdem a sancto Dunstano celebratur, & miraculo comprobatur. 838.d
Synodus Mutinensis. 827.a. qua de causa, & a quo sit coacta. ibid.
Synodus falsa Gerberti Rhemensis Archiepiscopi a Ioanne XV. damnatur. 882.e
Syracusæ deletæ a Sarracenis. 546.e. 547.c. quomodo eius excidium per dæmones denuntiatum. ibid.d

T

Tabanense monasterium in Hispania. 105.e
Taxeiq cognomen Nicephori Imp. 807.a
Talarius Minturnensis Concilio generali Romæ sub Leone IIII. celebrato subscribit. 103.a
Talarus postmodum Regionis tertiæ factus Episcopus, Hadriani II. pater. 391.e
Talauera Hispaniæ locus clade Sarracenorum memorabilis. 742.e
Tamimundus Suanensis Episcopus subscribit Concilio generali sub Leone IIII. Romæ habito. 102.e
Tarasius Patriarcha a Photio laudatur, & quare. 210.b. 212.a. ab eodem in exemplum adducitur. ibid. quare permissus sit ex laico Patriarcha fieri. 222.c. 223.a
Tarasius Photij pseudopatriarchæ frater ab eodem de eius miseriis litteras accipit. 468.d
Tarsi Princeps Fidei Christianæ exprobrator ab exercitu Basilij Imp. vincitur. 609.b
Tarus fluuius. 645.d
Techna Græcorum contra Ottonem Imp. 811.c
Tegumentum affabre factum in mensa Ecclesiæ Pari insulæ a Nysiri Sarracenorum duce confractum. 654.a
Telesina ciuitas a Sarracenis capitur. 55.c
Telum diaboli potentissimum amor affinium. 820.d
Temeritas Guntharij Archiepiscopi quondam Colonienſis ab ipsomet Lothario Rege accusatur. 279.c. alia Abrahami Cretensis, Florentino Concilio nomen Octauæ Synodi Vniuersalis præfigentis redarguitur. 436.a.b
Tempestas subitanea exercitum Ludouici Italiæ Regis postea Imperatoris, circumdat. 13.e. aliquot ex eo fulmine icit. ibid. alia cum inundatione subitanea Sarracenos transitu fluuij Carnelli impedit. 39.c. alia inaudita in castris Francorum & Northmannorum pacis causa. 585.c
Templi B. Virginis in Paro insula descriptio. 654.a. item alterius Slauorum idololatriæ & responsorum descriptio. 821.b
Templorum restauratio sub Basilio Macedone Imp. 607.d. & seq.
Templum S. Sophiæ. 3.a. incensum plurima damna intulit. ibid. 218.b. aliud Dei Genitricis in Blachernis. 3.a. aliud S. Petri Coloniæ consecratur. 463.c. aliud S. Photinæ a S. Nicone extrui iubetur, & quomodo. 763.a.b. extruitur. ibid. aliud Dominici sepulchri Hierosolymis incendunt Sarraceni, & quare. 813.e
Temporis errores nisi statim emendentur, secundo mendaciorum germine fœcundescunt. 72.e
Tempus annorum Imperij Constantini VIII. 759.a
Tempus certum Legationis Luitprandi Cremonensis nomine Ottonis Imp. ad Nicephorum Imp. colligitur. 793.e

Tere-

Terebinthus insula, ad quam S. Ignatius Patriarcha relegatur. 162.d
Teresia Ramiri III. Hispaniarũ Regis mater. 799.b.c
Terminus renuntiandi Bulgaricæ ditioni Ignatio Patriarchæ sub excommunicationis pœna a Ioanne Papa præstituitur. 533.c. 534.a
Terræmotus vehemens Vrbem Romam concutit. 55.b. Beneuentanum agrum vexat. ibid. d. domos aliquas apud monasterium sancti Vincentij euertit, & Iserniam cum Episcopo & populo delet. ibid. Constantinopolim concutit, & quare. 203.d. quamdiu duret. ibid. sæuitiam Principum in Patriarcham Ignatium reprimit. ibid.e. reducto eo cessat. ibid. alius ibidem. 218.b. 219.c. alius ingens ibidem. 470.a. alius in insula Coripho, & quare. 809.d. alius Constantinopolim agitat & plurima ciuitati damna generat. 857.c. Lacedæmoniorum prouinciam subuertit. ibid.d
Testamentum Adefonsi Magni donationis monasterio SS. Hadriani & Nataliæ concessæ. 626.e
Testamentum vetus accusant Manichæi omni Sabbato, & quare. 841.b
Testes vilissimi septuagintaduo contra Ignatium Patriarcham deponunt. 197.d. pœnitentiam publice suscipiunt. 429.b
Teutboldus Lingonienſis diaconus Episcopus a Clero electus a Stephano Papa confirmari petitur. 605.a. consecratur. ibid.c. excæcatus est a sacrorum violatoribus. 636.e
Teutlandus monachus ab Ebbone sacris initiatus in Conc. Suess. introducitur. 88.d
Thammus Germanus Ottoni III. familiarissimus ob periurium a S. Romualdo sæculum relinqui iubetur. 905.e. & seq. ad montem Cassinum contendit. 906.c
Thalassius Cæsareæ Episcopus e laico ad Episcopatum perductus. 212.b
Theagisus monachus corpus sanctæ Helenæ in Gallias transfert. 70.e
Theido Vuirtzeburgensis Episcopus interest Synodo Confluentanæ. 681.d
Themel sacerdos inter sacrificandum Sarracenorum irruptionem audiens, relicto sacrificio, habitu sacro indutus eos inuadit & multos interimit. 753.c.d. ab Episcopo suspensus a sacrificio, & venia desperata ad Sarracenos transfugit. ibid. a Fide apostatat & Romanorum prouincias summis cladibus affecit. ibid.
Theodardus S. Eliæ monasterij præfectus frustra conatur monachos ab esu carnium reuocare. 716.a. pisces coemit, vt eorum gulæ satisfaciat. ibid. de eorum obstinatione apud S. Odonem frequenter conquestus eum ad fatendam miraculose piscinam impellit. ibid.
Theobaldus Abbas Cassinensis. 734.a
Theobiste Patricia. 258.a
S. Theoctistes apparitio in Paro insula. 655.c. nidus in Ecclesia B. Virginis destructa degit. ibid. tunicam sibi dari rogat. ibid. qualis apparuerit. 656.a. eius patria. ibid.b. totum vitæ cursum narrat. ibid. sacrosanctam sibi Eucharistiam afferri petit. ibid.d. allatam cum lacrymis sumit. 657.a. moritur. ibid. a venatore, qui ipsi corpus Dominicum attulerat, manus reliquiarum causa abscinditur. ibid.b. inter Sanctos relata. 658.a
Theochistus Michaelis III. Imp. tutor deponitur. 117.b. a Barda Imp. auunculo trucidatur. ibid.
Theodbertus monasterij Fuldensis monachus. 21.d. libellum Rabani de mysterijs S. Crucis Romam defert. ibid.
Theodemundus diaconus S. Eulogij in peregrinatione comes. 19.e
Theodomirus monachus pro Christo martyr effectus in Ecclesia S. Zoili sepelitur. 77.e
Theodonis villa Concilio clara. 31.e
Theodora Imperatrix Ioanni pseudopatriarchæ oculos effodi iubet. 3.c. & quare. ibid. corpus S. Theodori Studitæ Constantinopolim transferri curat. 21.b. Methodio de translatione Nicephori Patriarchæ agenti annuit. 22.a. quæ Bulgarorum Principi superba minitanti responderit. 23.b. fœdus cum eo renouat. ibid. a Cuphara Legatos accipit. ibid. Bogari nouam regionem petenti donat. ibid.e Manichæos extirpare nititur. 24.b. a filio in monasterium detruditur. 117.b. euocata ad accipiendam benedictionem a filio illuditur, & quomodo. ibid.e. molestæ illusionem ferens filio interitum vaticinatur. ibid. ab eodem in monasterium detruditur. 134.a. quot fratres habuerit, & filias. ibid.c. laudatur a Nicolao Papa. 324.c. quando obierit. 325.e. inter Sanctos colitur. ibid. eius imago sculpta. 326.a
Theodora Alberici Principis auia meretrix infamis. 668.c. Romanæ ciuitati dominatur. ibid. duas habet filias matre peiores. ibid. ex nobili familia ortum duxit. ibid.d. quomodo imperium Romanæ Vrbis obtinuerit. ibid. 679.c. Ioannem presbyterũ Raiennatem deperit. 679.b. apud Landonem Papam illi Episcopatum Bononiensem obtinet. ibid.
Theodora iunior scortum, Theodoræ senioris filia. 668.c
Theodora Romani Imperatoris vxor moritur. 693.d
Theodoretus epistolæ Damasi Papæ ad Paulinum falsator. 371.c
Theodoricus Cameracensis Episcopus interest Concilio Suessionensi. 88.a. Scriptum Concilio exhibet de Ebbonis legitima deiectione. 90.b. falso de restitutione Ebbonis accusatur. 91.d
Theodoricus Episcopus ex parte Ludouici Regis Vuormatiæ præsens. 169.c. 173.d
Theodoricus presbyter Legatus Aduentij Metensis Episcopi ad Nicolaum Papam. 329.e
Theodoricus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684.c
Theodoricus Ottonis Imp. dux. 792.d
Theodoricus Metensis Episcopus cernens virtute catenæ S. Petri dæmonem ab obsesso pelli illam arripit, nec nisi manu præscisa dimissurum se clamat. 814.c. intercessione Ottonis Magni a Ioanne XIII. anulum ex ea obtinet. ibid. multas Sanctorum reliquias secum in Gallias transfert, & quenam illæ. ibid.d. vbi eas collocarit. ibid.e. moritur. 849.d
S. Theodori auxilio & S. Georgij Ioannes Zemisces Imp. barbaros maximo prælio fundit & delet. 821.e
Theodoropolis in honorem S. Theodori ab eodem Euchanes ciuitas appellatur. 822.e
Theodorus Studita insignis Confessor transfertur Constantinopolim. 21.a.b
Theodorus S.R.E. Scriniarius dãnationis Acta Anastasii Card. legit. 100.b. 101.c
Theodorus Marturanensis Episcopus Concilio generali Romæ sub Leone IIII. coacto subscribit. 102.c

Universidad de Deusto
Biblioteca

Theodorus Regionarius Nicolai Primi parens. 147.c
Theodorus quidam quam crudeliter tractet Ignatiũ Patriarcham. 202.d. *eius manum semimortui apprehensa Crucem subscriptionis loco format.* ibid.e
Theodorus Patarorum Metropolita cum socijs ad destruendam ob Ignatio erectam aram mittitur. 218.b
Theodorus Syracusanorum Episcopus vt Romam ex parte Ignatij mittatur Nicolaus petit. 316.e
Theodorus Marca fines Bulgariæ & Imperij Constantinopolitani custodiens Legatos Apostolicos vlterius ire non permittit. 353.a. *eosdem iniurijs afficit.* ibid.
Theodorus Cariæ Episcopus Laodiceam a Photio traductus legationem obit pro eodem ad Ludouicum Imp. & quare. 376.d. 379.e. *ab itinere a Basilio reuocatur.* 378.b
Theodorus Christinus Iconomachorum caput in Synodum Oclauam introductus negat cultum imaginum. 427.e
Theodorus Protospatharius publice confitetur se contra Ignatium Patriarcham falso iurasse. 429.b
Theodorus Cariæ Metropolita de lapsu pœnitens dispensari petitur ab Hadriano Papa. 472.e. *eidem a Basilio Imp. commendatur.* 473.d.e
Theodorus Santabarenus Abbas homo nequissimus. 543.a. *magicarum artium callens.* ibid. *Pathmorum Metropolita a Photio constitutus.* 546.c. *legatione fungitur pro eodem apud Ioannem Papam vt in communionem recipiatur.* ibid. 550.b. *quoscumque vult Episcopatus a Photio obtinet.* ibid.d. *ab eodem Protothronus creatur.* ibid. *arte necromantica Basilio Imp. Constantini filij defuncti aspectum exhibet.* 569.d. *Imperatori gratissimus.* ibid. *a Leone Imperatore Basilij filio odio habetur.* ibid.e. *eumdem a se persuasum vt pugionem in venatu deferat, apud patrem insidiarum accusat.* ibid. *ab eodem post parentis obitum flagris cæsus, & excæcatus in exilium deturbatur.* 611.b. *quam fuerit peruersus & nequam.* ibid.
Theodorus Episcopus Gallesiensis approbat Commonitorium pro recipiendo Photio Legatis Apostolicis directum. 564.c
Theodorus II. Papa creatur. 651.a. *eius patria, parentes, & Sedis tempus.* ibid.
Theodorus Balsamo Græcus Conciliabulum a Photio celebratum Oclauæ Synodi Oecumenicæ nomine appellat. 196.b. 201.d. 554.d. *citatur.* 690.d
Theodorus Cyzicus Constantinum VIII. Imperatorem contra Polyeuctum Patriarcha incitat. 752.b
Theodorus de Rusina interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. collectæ. 772.b
Theodorus monachus virtutibus excellens Antiochenus Patriarcha creatur. 815.b. *Ioanni Zemisci Imperium & infortunia prædixit.* ibid. *Manichæos expelli rogat.* ibid.
S. Theodorus pro Romanis contra Bulgaros pugnat. 822.a
Theodosius Imperator Carolo Caluo velut exemplar proponitur. 75.b
Theodosius Hierosolymorum Patriarcha quid de statu Ecclesiæ suæ scribat. 421.a. *quantum Sarracenorum vim timeat.* ibid.b. *sub quo prætextu Legatos suos ad Synodum miserit.* ibid. *munera ad Ignatium Patriarcham quænam, & qualia mittat.* ibid.c
Theodosius Mileensis approbasse male asseritur Constitutionem Leonis VIII. qua bona Rom. Ecclesiæ Imperio restituit. 785.a
Theodotachius Patricius præst falsis testibus contra Ignatium Patriarcham productis. 197.c. *periurij præmio Magistri dignitatem obtinet.* ibid.
Theodotus Melissenus Orientis Præfectus. 24.c
Theodulphus Episcopus Francorum Regis ad Concilium Ouetense Legatus. 652.e
Theodulus Ancyræ Metropolita lapsus renuit ex forma libelli satisfactorij Hadriani Papæ pœnitentiam agere. 423.e. *a Concilio non recipitur.* ibid.
Theognostus Archimandrita libellũ de iniurijs Ignatio Patriarchæ factis componit, & Romam ad Nicolaum Papam defert. 204.a. 612.e. *tarde venit.* 206.c. *a Michaele Imp. ad pœnam quæsitus.* 314.d. *iussu Basilij Imp. Legatos Apostolicæ Sedis excipit.* 419.b. *Legatus ad Hadrianum Papam mittitur, & quare.* 471.d. *eidem a Patriarcha & Imperatore commendatur.* 472.b. 473.c
Theopaschitarum hæresis repullulans, Romæ damnatur. 224.e
Theophane Nicephori Phocæ Imp. vxor iussu Polyeucti Patriarchæ palatio pulsa in exilium deportatur. 814.a. *a filijs ad Imperium prouectis reuocatur.* 830.a
Theophane, siue Theophania alibi Anna Ottoni II. desponsata a Ioanne XIII. Imperatrix creatur. 811.c. *Ducibus suis vilitatem animi obycit ob præliũ contra Græcos & Sarracenos amissum.* 855.b. *a Principibus odio habetur.* ibid. *quantum pro Imperatoris anima sit solicita.* 851.b. *filium Ottonem III. ad pietatem quantum adhortetur.* 854.b. *Romam venit.* 863.a. *moritur.* ibid.
Theophanes scriptor vitæ S. Nicephori Patriarchæ Constantinop. 21.d. *eius ad eumdem apostrophe.* 22.c
Theophanes Confessor, monasterij Syncriani præfectus Ignatio Patriarchatum prædicit. 59.c
Theophanes regius clericus sapientiæ nomine Basilio Imp. gratus fraudes Photij promouet. 542.e. *librũ de Imp. genealogia Basilio ostendit, & a solo Photio intelligi persuadet.* ibid.
Theophanone prima Leonis VI. vxor. 651.e. *miraculis claruit, & inter Sanctos relata.* 652.c
Theophilus Amorij Episcopus Photij Legatus ad Nicolaum Papam. 181.d. *mendacij conuincitur in Oclaua Synodo a Marino diacono Apostolicæ Sedis Legato.* 424.a. *e Synodo ejicitur.* ibid.b
Theophilus Zacynthi Episcopus Legatus Michaelis III. Imp. ad Nicolaum Papam. 182.e. 183.b. *a communione prohibetur.* ibid.
Theophilus Protospatharius nequissimus Patriarcha ab Imperatore lusus causa eligitur. 218.c. *sacra mysteria imitando deludit.* ibid.d
Theophilus laicus Iconomachus pœnitet, & ad Ecclesiam redit. 427.c
Theophrice Manichæorum ciuitas. 24.e
Theophricæ regio a Basilio Imp. vastatur. 475.e
Theophylactus diaconus & Referendarius omnia Photij scripta in Synodum affert vt igni crementur. 427.c.d
Theophylactus primus Bulgariæ Episcopus quis fuerit. 467.d
Theophylactus Ancyræ Metropolitanus. 628.d
Theophylactus Romani Imperatoris filius a patre rebus diuinis mancipatur. 703.d. *a Patriarcha tondetur.* ibid. *dolose in locum Tryphonis Constantinopolitani Patriarchæ substituitur.* 725.c. *quando Patriarchatus regimen susceperit.* 726.a. *homo fuit omni ex parte nequissimus.* 751.e. *moritur.* ibid. *eius scelera recensentur.* ibid. *equorum amore flagrans, quibus eos cibis aluerit.* ibid.d. *diuina officia in cœna Domini deferens ad stabulum accurrit vt pullum recens natum videret.* ibid. *primus induxit morem Dei & Sanctorum festiuitates cantibus obscœnis & ridiculis celebrare.* ibid.e. *quo morbo mortuus sit.* ibid.
Theophylactus tit. S. Chrysogoni interest Synodo Romanæ contra Ioannẽ XII. coactæ. 771.b. *præsens est Synodo Ioannis XII. contra Ottonis Imp. pseudosynodum congregatæ.* 780.b
Theophylactus alius. ibid.d
Theophylactus Prænestinus eidem præsens. ibid.
Theophylactus tit. SS. quatuor Coronatorum eidem adest. ibid.
Theotili Episcopi Turonensis obitus. 732.e
Thesauri Ecclesiæ Neapolitanæ a Sergio Duce impie diripiuntur. 505.a
Thesaurus diuinitus exhibitus Arnulpho Aurelianensium Episcopo pro reædificanda Ecclesia maiore. 622.d
Thessalia a Bulgarorum Rege Samuele debellatur. 843.c
Thetbaldus pseudoepiscopus ab Hugone Rhemorum quondam Archiepiscopo consecratus in Synodo Treuirensi excommunicatur. 740.b
Theudericus Episcopus considerat pacis Capitula facta inter Reges Francorum. 190.d
Theudmundus Stephani Oclaui parens. 703.e
Theudulphus Terdonensis Episcopus approbat subscriptione manus Caroli Calui in Imperatorem electionem. 516.e
Theutpertus raptor ob deprædatam Vrbem ab Hadriano Papa excommunicatur. 393.d. *rapta restituit.* ibid.e
Theutericus Legatus Aduentij Metensis Archiepiscopi ad Nicolaum Papam ab eodem litteras refert. 259.e. *rursus pro eodem ad eumdem cum excusatorijs mittitur.* 273.e
Theutgaudus Treuirorum metropolitanus epistolæ synodali ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ subscribit. 174.c. *ad Synodum Aquisgranensem conuenit.* 225.e. *testis pœnitentiæ Lotharij Regis.* 226.b. *Romam mittitur ab Episcopis Regni Lotharij.* 233.c. 246.b. *accipit litteras ab Aduentio Mediomatricorum Episcopo.* 238.d. *a Nicolao Papa Episcopatu priuatur, & excommunicatur.* 246.b. 247.d. 279.a.c. *Beneuentum ad Ludouicũ Imp. proficiscitur, & Romanam Ecclesiam dicterijs proscindit.* ibid.e. *abstinet ministerio Episcopali.* ibid. *Imperatorem contra Pontificem incitat.* 248.c. *Photio schismatico adhæret, & cum socio fictam in Nicolaum epistolam contumelijs plenam eidem dirigit.* ibid.e. *plurima & quænam mala gesserit.* 249.e. *& seq. pœnitet, & veniam postulat & dignitates.* 256.d. *reiectus, mœrens ab Ecclesia separatus manet, & quamdiu.* ibid. *per epistolam Aduentij Metensis Episcopi se purgat & veniam postulat.* ibid.e. *a Lothario de obedientia commendatur apud Nicolaum Papam.* 279.b. 280.a. *ob quæ delicta excommunicatus sit.* 342.b. *& seq. creato Hadriano Papa, sub eodem ad communionem accedit.* 393.b
Theutperga Regina, Lotharij Regis Frãcorum vxor. 225.c. *incusatur inidonea thoro, & incestuosa.* 226.b. *inuito Lothario collocata ab Aduentio male asseritur.* 227.b. *cum fratre rem habuisse dicitur, & Romæ accusatur.* ibid.c. *ob repudium Sedem Apostolicam appellauit.* 235.a.e. 238.b.c. *sistitur in Synodo Metensi, & testibus productis grauissimi criminis de incestu conuincitur, & mactatur.* 245.b. *damnatur.* ibid.c. *a Lothario in vxorem recipitur.* 305.d. *rursus pessime tractata abitum cogitat, sed absque Nicolai licentia tentare non audet.* 384.b. *cogitur a Lothario scribere, se sponte matrimonio cedere Vualdradæ.* ibid. *a Nicolao patientiæ admonetur.* ibid.c. *ab Hadriano Papa diuortium fieri petit.* 395.e. 396.a. *non obtinet.* ibid.
Thietmarus Mindensis Episcopus Imperij Romani Electior Ottonem IIII. Imperatorem electum sua subscriptione confirmat. 914.e
Thomas presbyter Alexandrini Patriarchæ vicem sustinuit in Septima Synodo. 254.d
Thomas presbyter Constantinopolitanus inuito Patriarcha Leonis Imp. quadrigami nuptias benedicens a sacerdotio deponitur. 651.b
S. Thomas Aquinas Gregorio V. numerum septem Electorum tribuit. 917.c
Thracia a Samuele Bulgarorum Rege in potestatem redigitur. 843.c
Thrucco Haconis filius Northmannis imperans, Suenonem Regem Succorum exulantem spernit. 842.b
Tiberius Primicerius subscribit confirmationi Synodi Suessionensis. 262.e
Tibrica Manichæorum in Armenia ciuitas. 470.e
Tiburtini auxilio S. Romualdi ab Ottone III. veniam & vitam obtinent. 905.c. *in signum obedientiæ partem murorum diruunt.* ibid.e
Ticinense Concilium. 118.e. 119.a. *causa eius congregandi.* 119.a. *aliud ibidem sub Ioanne VIII. eiusq. gesta.* 513.d. *& seqq.*
Ticinensis Ecclesia priuilegio a Ioanne VIII. Papa ditatur. 541.c. *alys pluribus ab Anastasio III. intercessione Berengary tyranni.* 671.d
Ticinum ab Vngaris igne comburitur. 696.a
Tiridates Armeniorum Rex. 542.c
Tituli infames Photij pseudopatriarchæ. 429.e. *alij Principum diuersarum Gentium.* 488.d. *Brunonis Archiepiscopi Coloniensis laudabiles, ex quibus eius sanctitas colligitur.* 744.c
Titulus litterarum Ioannis Papæ ad Nicephorum Imp. Græcos offendit. 805.a
Todenum locus auctoritate Sedis Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ restituitur. 633.d
Toletum ciuitas. 20.b
Tolosantes populus Slauoniæ. 821.b
Tomos cur tomis addat Auctor. 1.c
Tomus Decimus Annal. monti comparatur, & quare. ibidem.
Topos Thraciæ locus. 375.b
Tordona ciuitas. 527.c
Tormenta Ignatio Patriarchæ a Photio illata. 163.e. *quænam Episcopis illi inhærentibus.* 164.a.b
Toringanus Episcopus Concordien. cum Ludouico Lotharij Imp. filio Romam proficiscitur. 15.b
Tortoldus diaconus inuasor Baiocensis Episcopatus ad Concilium Tullense vocatur. 170.e
Trabs miraculose delapsa Agdilam Sarracenorum Ducem sacrilegum interimit. 509.e
Tragœdiæ sedis Constantinopolitanæ principiũ. 162.a
Traianus Imperator tamquam exemplar Carolo Cal

Universidad de Deusto
Biblioteca

no præscriptus. 75.b
Traianus de ponte Molbis asseritur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. de restitutis Imperio bonis Ecclesiæ Romanæ. 785.c
Traiectum oppidum prope Caietam. 525.a
Traiectum in Gallia a Northmannis flammis consumitur. 584.e
Triuius Landonis Papæ pater. 678.a
Translatio SS. Zoili & Acisoli quando quo & a quo sit facta. 20.d. alia Theodori Studitæ quando curata, & quam celebris. 21.a. alia S. Nicephori Patriarchæ. ibid.d. celeberrima. 22.d. alia S. Mauri discipuli S. Benedicti, eiusq. diuinitus inuentio. 36.b. alia & secunda S. Remigij Rhemorum Archiepiscopi. 86.c. alia sancti Vuillebadi Episcopi. 150.d. alia corporum SS. Eusebij & Pontiani in Gallias. 319.b. alia corporis S. Clementis Cherſona Romam. 389.a.b. alia corporum SS. Eulogij & Leocritiæ martyrum. 599.b. alia plurimorũ Martyrum per Stephanum VI. facta. 616.d. alia celebris corporis Euthymij Patriarchæ in exilio mortui. 689.b. & seq. alia corporis S. Viti e Francia in Saxoniam causa translationis Regni Franciæ. 689.e. 690.a. alia Imaginis Christi Edessa Constantinopolim. 726.d. alia corporis S. Matthæi Salernum. 745.b. manus S. Ioannis Baptistæ Antiochia Constantinopolim. 752.c. alia S. Mauritij per Ottonem Magnum in Saxoniam. 761.d. alia S. Pelagij martyris quando & a quo sit facta. 792.b. alia multarum reliquiarum in Gallias ex Italia per Theodoricum Metensem Episcopum. 814.d. alia S. Gudilæ virginis Bruxellas per Carolum Lotharingiæ Ducem. 838.b. alia corporis Benedicti V. Papæ ex Saxonia Romam. 929.c. alia S. Bartholomæi & S. Paulini sub Ottone III. Romam. 931.d.e
Translatio Latina Octauæ Synodi vniuersalis pura & sincera. 441.a
Translationes frequentes sedium a Photio quare fiant. 546.a
Translationis Græcorum Imperij ad Occidentales causa hæresis est. 489.d
Trasulphus Abbas ad Rhotaldum Suessionensem Episcopum iussu Regis & Hincmari properans abitinere impeditur. 264.a
Traualium locus ab Adelberto Berengarij filio occupatur. 766.c
Trecæ locus Galliæ. 354.b
Trecensis Synodus Nicolai Papæ iussu indicitur. 353.b
Treuiri ciuitas a Northmannis occupata incenditur. 583.c
Tributorum exactio prisca quæ fuerit. 788.a
Tributorũ exactor a S. Nicone punitur. 812.b. & seq. ad mentem rediens monachos vinculis dimittit, & relicto auro Lacedæmone fugit. ibid.
Tributum a Romana Ecclesia Sarracenis soluitur. 531.b. aliud clericis imponit Berengarius tyrannus, & qua occasione. 741.c. aliud in Alpibus Romam peregrinantes Sarracenis soluunt & indemnes transeunt. 742.e. aliud imperant in Calabria milites Ottonis Imp. 811.d. aliud capricum ciuibus remittitur a Ioanne Zemisce. 822.d
Tristitia ingens ob mortem Nicolai Papæ. 390.e
Trithemius scriptor citatus. 60.e. corrigitur ibid. alius eius error in Indictione. ibid. descripsit epitaphiũ Rabani Archiepiscopi Moguntini. 143.a. arguitur de tempore mortis Rabani. ibid.c
Triumphus Ioannis Zemisces religiosus ob victoriam de barbaris relatam. 822.d
Troar locus iuxta Sardiniam, classis Sarracenorum statio. 66.b
Trosleium locus Galliæ Synodis prouincialibus celebris. 669.d.e. 693.c. 696.c
Truardus factiosus epistola synodali Concilij Tullensis monetur. 177.e
Trutheno filius Thurgis interest testis pacis inter Regem Anglorum & Richardum Northmannorum Marchionem initæ auctoritate Ioannis XV. 863.e
Tryphon temporarius Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcha instituitur. 708.d. ab Imp. deponitur, & quomodo. 725.c.d.e. deceptus abdicat se. ibid.e
Tudensis historicus citatus. 17.b. 73.d. 715.b. 856.d
Tuderisius Marsensis Episcopus Concilio generali Romæ habito sub Leone IIII. subscribit. 103.a
Tudo Archiepiscopus Mediolanensis Nicolao Papæ auctor excommunicandi Treuirensem, & Colonien sem Archiepiscopos. 247.d
Tulpiacum a Northmannis vastatur. 584.e
Tumultus nouus in Anglia inter Clericos incontinentes eiectos & monachos substitutos. 830.d. miraculo sedatur. ibid.e
Tungri Northmannorum ferocitate comburuntur. 584.e
Turcarum Dux Bolesodes eiurata Fide Christiana Romanorum regna vexat. 754.a.c. contra Francos expeditionem faciẽs ab Ottone Magno capitur, & in crucem agitur. ibid.
Turibius Episcopus Asturicensis. 594.e
Turissiacum villa. 308.c
Turonenses se ad obsidionem tolerandam præparant. 30.c. de sui defensione diffidunt. 31.a. corpus S. Martini hostibus in muro opponunt. ibid. fugientes hostes insequuntur & cædunt. ibid. circumferunt S. Martini corpus triumphantes. ibid. b. eodem loco, quo corpus contra hostes oppositum stetit, Ecclesiã construunt, titulo S. MARTINI BELLI. ibid. lugent ob euersum a Northmannis maius monasterium. 97.c. 98.a
Turonensium & Antisiodorensium clericorum de oblationibus ad sancti Martini corpus factis contentio. 98.d.e
Turonum Galliæ ciuitas a Northmannis obsidetur. 30.e. spoliatur. 96.b
Turpinus fabularum auctor. 110.e
Turpitudo execrãda Marozia Vuidonis Tusciæ Marchionis uxoris a Luitprãdo Cremonẽsi versu describitur. 706.e. alia Ioannis XII. Papæ. 769.e. 772.c
Tussa oppidum Germaniæ. 745.c
Tussiacum locus Galliæ. 230.e
Tyberis inundatio vehemens Romæ. 134.e. quæ damna intulerit. 135.b. alia. 195.b. alia. ibid.d
Tyranni contra Constantinum VIII. Imp. adhuc puerum conspirantes male pereunt. 688.c
Tyrannis Photij in familiares Patriarchæ Ignatij excitata. 545.c.d

V

Vafrities Hugonis Francorum Regis in procurando consensu Sedis Apostolicæ de Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi depositione. 869.d.e
Vagartus Michaelis Bulgarorum Regis ad Constantinopolitanos Legatus. 430.e
Vagri populus Slauoniæ. 821.a
Valentinum Concilium in Gallijs celebratur. 118.a. quare

quare sit congregatum, & quæ in eo tractata præcipue capitula. ibid. & c.d
Valentinus hæreticus. 224.e
Valentinus Merenensis falso subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. de redditis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ fingitur. 785.a
S. Valericus per visionem Hugoni Capeto Duci Parisiensi Francorum Regi successionem Regni ob eius pietatem promisit. 858.c
Valletsleue sit sedes Episcopalis ab Henrico Saxonum Rege. 709.e
Vallicellana bibliotheca. 250.b
Vallis candida in agro Beneuentano. 327.a
Vallis lucis monasterium Campaniæ S. Nilo inhabitandum a Cassinensibus datur. 839.e. 840.c
Vangio ciuitas. 606.b
Varnahi Slauoniæ gens. 821.b
Vastationis causa Northmannorum in Gallijs quæ fuerit. 27.c
Vaticana basilica a Bonifacio Sedis Apostolicæ inuasore spoliatur. 828.a. diuinitus liberatur ab incendio, & quare. 891.e
Vaticinium de Nicolao Papa adhuc puero. 147.d. aliud Hippolyti Sicilienſis de bellis inter Græcos & Sarracenos gerendis. 778.e. aliud S. Dunstani de Ethelredo Anglorum Rege. 838.c. aliud de eodem. 852.e. aliud eiusdem de Vuentano & Rossensi Episcopis. 854.d. aliud S. Nili verax & crudele in Aloaram Capuanam Principem. 871.d
S. Vdalricus Augustanus Episcopus per visionẽ duos gladios conspicit, & quare. 688.d. quando Episcopus sit creatus. 696.d. Limina Apostolorum visitans magnifice a Marino Papa suscipitur. ibid.e. & seq. quænam ab eodem cognoscat. 697.a. audita a Papa Episcopi sui morte absque illius licentia Roma discedit. ibid. quænam de Arnoldo Baioariæ Duce in visione viderit. 706.c. 744.b. in Burgundiam peregrinatur. 719.e. plures vno die celebrat Missas. 720.a. ab Aleuuico Augiæ monasterij Abbate multis reliquijs donatur. ibid.b. Augustanum Clerum in occursum reliquiarum exire iubet. ibid. pacem conficit inter Ottonem Magnum & Luitolphum filium rebellem. 745.c.d. Ottoni Regi futuram Vngarorum in Germaniam eruptionem prædicit. 749.b. Augustanæ ciuitati ab Hunnis obsessæ quanta diligentia propugnet. ibid.c. a Liminibus SS. Apostolorum reuertens Rauennæ Ottonem Magnum Imp. conuenit. 819.a.b. quoties eadem & quam pie visitauerit. ibid. quanta humilitate & reuerentia ab Imperatore susceptur. ibid. & c. de nepote sibi in successore promouendo cum eodem tractat, & obtinet. ibid. muneribus ab Imperatore auctus in patriam reuertitur. ibid.d. habitu monastico induitur. ibid. per visum ad Dei tribunal raptus discit se ob Studium erga nepotem ad Purgatorium condemnatũ. ibid.e. ad Synodum Ingelheimensem inuitatur. 823.c. per clericum suum in Synodo dimissionem Episcopatus petit. ibid.e. repulsam patitur petitionis & quare. 824.b. Augustam proficiscitur. ibid. d. moritur. ibid.e. inter Sanctos refertur a Ioanne XV. 889.e. & seq.
Vdo Hermanni Sueuorum Ducis frater Ottonis Magni Dux contra rebelles. 717.d. per indicia de hostium castris certior factus, eos ad vnum opprimit. ibid.e
Vdo strenuissimus Ottonis II. Imp. miles in bello contra Sarracenos & Græcos instructo perit. 849.c
Venator quidam beatam Theoclistem Lesbiam in insula Paro reperit. 655.e. eidem tunicam petenti proiecit. ibid. sacrosanctam Eucharistiam affert. 656.e. mortuæ repertæ manum deuotionis ergo abscindit. 657.b. ob reliquias nauigare nequit. ibid.e ijsdem repositis commode nauigat. ibid.
Veneno necatur a Sedechia Hebræo medico Carolus Caluus Imp. 528.a. eodem perit Lotharius Rex Italiæ. 742.a. item Constantinus VIII. Imp. 758.d.e. item Ioannes Zemisces Imp. in Syriaca expeditione. 829.e
Veneratio litterarum Apostolicæ Sedis a Basilio Imp. facta quænam. 419.d. item Ignatij Patriarchæ post mortem. 544.d
Venerius Complutensis Episcopus. 20.b
Veneti gloriantur se possidere corpus S. Helenæ. 70.e. Ducem suum Vitalem Candianum cum tota familia incendio perimunt. 835.c. eorum classis a Sarracenis deuicta Leonem Quartum conturbat. 60.d
Veniſſe non dicitur qui non stetit. 879.a
Ventus ingens Sarracenorum classem disiicit, & in scopulos impellit. 67.a
Venusia ciuitas. 327.b
Verba S. Augustini de auctoritate Romani Pontificis quam peruerse explicent Hincmarus & Gerbertus Rhemorum Archiepiscopi. 888.d
Veremundus Ordonij Legionensium Regis filius impuber a patre Regno relinquitur. 751.a. diploma conficit de restitutione bonorum S. Dominici martyris. 828.c. & seq. eius pietas in redimendis captiuis. ibid.e. subscribit suo diplomati. 829.d. Rex creatus statim leges pristinas restituit, & Decreta Romanorum Pontificum proposita pœna obseruari præcepit. 856.d. de Arabibus nobilem victoriam obtinet. 922.b. moritur. ibid.c
Vernandus Comes Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam comitatur. 15.e
Vernum palatium, vbi Synodus indicta. 31.e
Verona ciuitas. 838.e
Versio Latina Octauæ Synodi Oecumenicæ pura & vera. 441.a
Versus a Luitprando Cremonensi in contemptũ Nicephori Phocæ, & Græcorum conscripti, & Constantinopoli relicti. 807.c
Versutia Basilij Imp. 473.c
Vesania Gerberti Rhemensis Archiepiscopi contra Romanum Pontificem. 882.d. & seqq.
Vestis Ignatij Patriarchæ in partes a Fidelibus conscissa reliquiarum loco tenetur. 544.d
Vesuuius mons Pandulpho Principe Capuano, & Ioanne militum Magistro mortuis flammas eructat, & quare. 847.a. quidnam antiqui Theologi de tali montis incendio senserint, & nunc sentiat Auctor. ibid.d. rursus admirabiles flammarum globos euomit. 891.e
Vetus Testamentum a Manichæis Sabbato accusatur, & quare. 841.b
Vexillum S. Mauritij Thebææ legionis principis ab Hugone Galliarum Rege ad Henricum Germaniæ Regem dono mittitur. 704.d
Vgo Mediolanensis Comes Lambertum Imperatorem in venatione clanculum necat. 671.d
Via dicta, Duo Leones. 39.e
Vicarij Orientalium Patriarcharum cum Legatis Apostolicis pro Græcis disputant de diœcesi Bulgarica.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rica. 438. *a. quam acriter a Sedis Apostolicæ Legatis perstringantur.* ibid.d
Vicarius Christi Romanus Pontifex luminare maius, & Imperator luminare minus a Ludouico Palatino Rheni cur vocetur. 910.a
Vicarnarius pacis inter Francorum Reges factæ inspector. 190.d
Vicomia fluuius Galliæ. 96.e
Vices Romani Pontificis in Gallijs ab antiquo Archiepiscopus Arelatensis obtinuit 280.d. 281.b
S.Victor a Sarracenis ob cladem a Ramiro Rege acceptam martyrio afficitur. 715.b
Victoria Ludouici Imp. de Sarracenis. 326.c.& *seq. alia Lotharij Regis de Northmannis.* 329.c. *alia Francorum de Sarracenis parta.* 490.e. *alia miraculosa Ludouici Baioariæ Regis contra Carolum Caluum obtenta.* 520.c. *alia Basilij Imp. de Stratis classe Sarracenis.* 575.e. *alia de Manichæis.* 609.b. *alia de Sarracenis. ibid. alia de Bulgaris. ibid. d. alia celeberrima Britannorum auxilio B. Petri contra Northmänos obtenta.* 626.d. *alia Adefonsi Magni Regis Hispaniæ aduersus Arabes vel Sarracenos.* 666.e. *alia de ysdem apud Garilianum obtenta memorabilis.* 685.a. *alia ingens a Ramiro Rege Legionensi contra eosdem in Hispania.* 714.e. *alia Ottonis Magni contra rebelles duplex, & quibus armis.* 716.e. 717.e. *alia eiusdem omnium celeberrima contra Hunnos obtenta.* 749.a.e. *alia per Ferdinandum Gundisaluum reportata contra Sarracenos vtrum vera necne dubitatur.* 751.a. *alia Ioannis Zemiscis celeberrima de barbaris.* 821.e. *alia nobilissima Veremundi Regis Hispaniarum de Arabibus reportata.* 922.b
Victoriæ Basilij Imp. a diuersis Romani Imperij hostibus obtentæ. 475.e
S.Victorinus a Leone IIII. e cœmeterio in Vrbem translatus. 64.e
Victricius Rothomagensis ab Innocentio Papa litteras accepit de summa Sedis Apostolicæ in omnibus causis auctoritate. 89.d
Vicus Saxonum conflagrans a Leone IIII. precibus & signo crucis extinguitur. 54.c.d
Vicus Sardorum, vbi a Leone IIII. Sardi patriam fugientes constituti, quam procul ab Vrbe distet. 82.b
Vighertus Ragneri Lotharingiæ Ducis filius. 684.e
Vigfridus Archiepiscopus Colonienſis potestatem dat Hildeberto Moguntino Aquisgrani consecrandi Ottonem Primum in Regem. 710.a
Vilgardus Grammaticus dæmonum præstigijs sub specie Poetarum apparentium hæreticus fit. 930.e. *dictis Poetarum per omnia esse credendum asserit.* 931.a
Vilini Slauoniæ populus. 821.b
Villa Iuliaca Richuuino a Carolo Caluo datur in beneficium. 4.b
S.Vincentij monasterium ad fontes Vulturni plurimis diplomatibus confirmatur. 629.c. 721.c. 724.c. 730.e. 742.b
Vincentius Pinellus epigramma Menologio Basilij Imperatoris præfixum Auctori Ferrariam mittit. 611.a
Vindex iniuriarum Sedis Apostolicæ acerrimus Nicolaus Papa, suarum immemor. 311.e. 317.d. & *seq.*
Vindicta diuina in violatorem sepulchri S. Ignatij. 545.b. *alia in Basilium Imp.* 546.e. *alia Leonis Imp. in Theodorum Santabarenum.* 611.b. *alia diuinitus emissa in Vngaros Bremensem Ecclesiam deuastantes.* 686.c. *alia S. Niconis in Michaelem Chærosphactem monasterij sui euersorem.* 813.b. *alia in Mansonem Cassinensem Abbatem.* 896.c. & *seq. alia in Albericum Marsorum Episcopum hominem nequissimum.* 897.c. *alia cælitus exacta a militibus Hermanni Ducis prata S. Pauli sibi vendicantibus.* 929.b
S.Vintila Eremita moritur in Hispania. 626.b
Violatores monasterij S.Germani quomodo sint castigati. 26.d
Vir quidam fame stimulatus de interficiendo filio consilium init. 76.a. *quomodo diuinitus alium cibum adipiscatur. ibid. alius quidam albo vetulo equo fugienti Ignatio Patriarchæ prospera precatur.* 203.b
Viri sancti quibus armis a diabolo expugnentur. 820.a
Viro legitima de causa vxorem peccantem dimittenti licere aliam ducere ex S. Ambrosio defenditur, sed male. 226.e
Virorum doctorum receptaculum fuit Carolus Caluus Imperator. 523.a
Virgines moniales cum sacerdote adolescente in occursum sancti Nili venientes grauiter ab eo increpantur. 871.a
Virginum sanctarum Collinghammensis in Anglia monastery præclarum facinus. 464.a. *earumdem martyrium. ibid.*
Virgo quædam non velata in monasterio Mulsimiæ commorans a Rege Edgaro secreto euocatur. 815.e. 816.a. *virginitati timens vni monialium velum detrahit, & se contegit. ibid. ab eodem vitiatur. ibidem.*
Virtus Nicolai Papæ spectata in tentationibus. 268.c. *alia Francorum a Ludouico Imp. Græcis exprobrata tur.* 490.c. *alia summa Adefonsi Magni Regis Hispaniæ.* 669.c. *item Ottonis Magni.* 717.a
Virtudis locus Ecclesiæ Rhemensis, Apostolicæ Sedis auctoritate eidem restitutus. 633.d
Virtutes Leonis IIII. Pontificis plurimæ & præclaræ. 47.d.e. *Nicolai Papæ.* 389.d.e. *Caroli Calui ab Hadriano Papa commendatur.* 494.b. 495.d. *aliæ Hincmari Rhemensis & vitid.* 584.a.b. *Stephani VI. dicti V. Papæ.* 599.d. *Stephani Patriarchæ Constantinopolitani.* 621.e. *Adalberonis S. Vdalrici nepotis.* 820.b
Visio in somnis qualisnam Bardæ Cæsari sit exhibita. 374.a. *alia Basilio Macedoni ostensa.* 380.c. *alia ægrotantis Odonis Abbatis Cluniacensis.* 722.e. *alia S. Dunstani de anima Eduini Regis Angliæ a cacadæmonibus ipsi præsentata qualis.* 756.d. *alia Bardæ Scleri Orientis tyranni qualis fuerit.* 831.c.d. *alia luctuosa Arato Iudæorum patrono in somnis exhibetur.* 845.e. *alia de condemnatione Principum Capuani & Magistri Neapolis ad inferos.* 846.d. *alia de futura Ottonis II. clade, illiusq. causa.* 848.d. *alia Geiscæ Vngarorum Duci exhibita, & quænam fuerit.* 862.b.c
Vismarus Archiepiscopus cum suffraganeis Cœcilium Meldense celebrauit. 40.e
Vita S. Theoctistes Lesbiæ eremi cultricis pulcherrima. 656.b. & *seq. Sergij Apostolicæ Sedis inuasoris turpissima.* 668.c. *S.Nili per Federicum Metium Episc. Thermularum Latinitate donata.* 831.e

Vita & vitia Bohemorum improba S. Adelbertum in fugam vertunt. 850.e. & *seq.*
Vitæ Sanctorum qui post Metaphrastem vixerunt, quomodo inter vitas a Metaphraste scriptas irrepserint. 181.a
Vitæ & gestorum Photij dilucida commemoratio. 465.c. & *seqq.*
Vitam S. Dionysij Areopagitæ Anastasius Bibliothecarius a se translatam ad Carolum Caluum Imp. mittit. 522.c. *S.Vdalrici plures scripserunt.* 825.a. *eremiticam ducit S.Romualdus.* 835.a. *anachoreticam suasu Guarini Abbatis sectatur Petrus Vrseolus Venetiarum Dux.* 835.e. & *seq. monasticam profitetur S. Adelbertus Pragensis Episcopus.* 851.e
Vitalis Candianus Venetiarum Dux a ciuibus ad necem quæritur, & quare. 835.b. *præsidijs vndique dispositis, cum palatio & familia incendio perit. ibid.c*
Vitia Michaelis III. Imperatoris Constantinopolitani. 309.e
Vitia maxima & impietates Ioannis XII. referuntur. 769.c. 772.c
Vitium maximum singularis dignitatis fastigium. 487.c
S.Vitus Corbeiæ patronus. 511.a. *apud Ranos pro deo colitur. ibid. Regnum Francorum secum in Saxoniam abduxit.* 689.e. 690.a. *sanat Ottonem Magnum.* 751.b
Vlmara testis diplomatis Veremundi Regis, quo bona S. Dominici martyris libera constituit. 829.e
Vltio diuina in rerum Ecclesiasticarum occupatores. 4.b. *alia in Agdilam Sarracenorum Ducem.* 509.c *alia in Vuinsmarū Fulconis Rhemensis Archiepiscopi interfectorem.* 650.e. *alia in Clericum Euthymij Patriarchæ barbam euellentē.* 677.b. *alia in Alexandrum Imperatorem, & quare.* 678.b.c.d. *alia in deprædatores Augustanæ ciuitatis, & quænam.* 743.e. & *seq. alia in sacrilegos.* 811.e. 812.a. *alia in tributorū a sacris locis exactorem, & alios.* 812.a. & *seqq. alia in Georgium Prætorem ob contumelias in S. Niconem effusas.* 859.b
Vltio ciuium Romanorum in Ioannem Placentinum pseudopapam crudelissima. 902.c. *Ottonis III. in Romanos contra se coniurantes.* 923.c
Vnctio solius Romani Pontificis vere Imperatorem efficit. 488.a
Vnctio Ottonis Primi in Regem describitur. 714.a.b
Vngari Saxoniam demoliuntur. 686.a. *quam fœde Bremensem Ecclesiam tractarint. ibid.c. diuina vltione quomodo ibi intereant. ibid. a Berengario euocati Italiam populantur.* 696.a. *quanta mala admittant. ibid. Germaniam inuadunt, & ab Henrico Rege ceduntur.* 708.a. & *seq. Italiam intrant, Campaniam circumquaque vastant.* 712.e. *Marsorum fines ingressi internecione delentur.* 713.a. *Gallias inuadunt & cladibus replent. ibid. & b. Ecclesias quasdam concremare nequeunt. ibid. tertio Italiam petentes ingenti pecunia a Berengario diuertuntur.* 741.e. *numerosissimo exercitu Alemanniam ingredientes ab Ottone Magno funduntur.* 749.a.e. *quanta damna Germaniæ intulerint. ibid. b. post Geiscæ Ducis eorum mortem S.Stephano filio rebellant.* 919.d. *quanta mala perpetrent. ibid.*
Vngaris per se & suos discipulos prædicat S. Adelbertus Pragensis Episcopus. 861.e
Vngarus in Ecclesia S. Basoli altare conscendens manum a saxo altaris retrahere nequit. 713.b. *excisō saxo, & eius parte ad manum hærente liberatur. ibid.a*
Vngariæ Regnum Ecclesiæ Romanæ proprium ex donatione S.Stephani primi Regis. 935.b
Vngerus qui & Vngarius Traiectensis Episcopus subscripsit synodali epistolæ ad Vuenilonem Senonum Archiepiscopum missæ. 174.d. *ad Synodum Aquisgranensem conuenit.* 225.e
Vngerus Posnanienſis Episcopus. 928.e
Vnguentum in theca B. Niconis a Basilio Apocauco collectum omnis generis morbos sanat. 844.a
Vnio in Ecclesia Constantinopolitana. 689.a. *de eadem edictum.* 691.b. & *seq.*
Vnni vir sanctissimus Hamburgensis Archiepiscopus creatur. 686.e. & *quomodo. ibid. & seq. pallium a Ioanne Decimo obtinet.* 687.a. *Danorum Apostolus eosdem ad Fidem traducit.* 705.a. *moritur.* 711.a
Vnuuanus Padeburnensis Episcopus interest Synodo Confluentanæ. 681.d
Voces e terra & mari erumpentes ciues Constantinopolitanos terrore complent. 219.e
Voicechus, qui postea Adelbertus Pragensis Episcopus consecratur. 839.a
Voto Episcopus Argentinensis subscribit di 'omati Ottonis Imp. quo Romanæ Ecclesiæ priscum Patrimonium restituit. 766.b
Votum Basily Imp. de suscipiendo monachi habitu si Bulgaros vincat. 609.d
Vox impia Alexandri Imperatoris. 678.d. *alia e mari ad Nicephorum Imp. fatidica, & quænam.* 788.c. *alia horrenda Episcopi Pragensis morientis.* 839.b
Vraca Regina Hispaniarum. 18.a. *Ranimiri vxor. ibid. quam pia fuerit & deuota erga Ecclesiam S. Iacobi. ibid. Outensem Ecclesiam sancti Saluatoris diuitijs cumulat. ibid.b*
S.Vrbanus Papa quid dicat facultates Ecclesiarum esse. 140.b
Vrbanus II. Papa ante Pontificatum quomodo sit vocatus. 846.e
Vrbs Roma plerumque venalis fuit. 877.e. *incendio conflagrat.* 891.e
Vrsidongus Gellensis monachus admonetur pro Gisleberto Lotharingiæ Duce pio orare, & quare. 718.b
Vrso interesi Synodo Romanæ sub Ottone Imp. contra Ioannem XII. conuocatæ. 772.a
Vrsus Siconulphi cognatus pro eodem monasterio Cassinensi stipulatur. 11.c
Vrsus Tiburtinæ Episcopus Concilio generali Romæ a Leone IIII. celebrato subscribit. 103.a
Vrsus Archidiaconus Petri Theatinen. Episcopi Agēs idem approbat. ibid.
Vrsus Patriciacus Dux Venetiarum Michaeli Imp. cāpanas transmittit. 319.b. *parum æquus in Ioannem VIII. Pontificem.* 531.e
Vsum purpuræ Græci nullis gentibus permittunt. 806.e
Vsum pallij in solemnitate S.Vdalrici concedit Patriarchæ Aquileiensi Ioannes XV. Papa. 891.d
Vsus antiquus in Ecclesia Indulgentiarum. 46.b. *campanarum apud Græcos vnde & quando cœperit.* 319.b
Vsus & robur pallij Episcopalis. 507.d. *alius mittendi palmas benedictas ad Reges & Imperatores quando*

Universidad de Deusto
Biblioteca

quando & quare celebretur in Romana Ecclesia. 526.c. alius de circumferenda per laicum Eucharistia quando viguerit. 656.e
Vtilitas Synodorum & necessitas. 353.c.354.c
Vto Comes confirmat diploma Ottonis Imp. quo priscum Patrimonium Romanæ Ecclesiæ restituit. 766.c
Vuaifridus presbyter cõtra sacras leges Rachildi Imperatrici obedit. 529.a
Vuala Metensis Episcopus contra leges pugnare egressus aduersus Northmannos cæditur. 583.c
Vualabonsus diaconus in Hispania martyr. 77.c. in cinerem redactus in fluuium proijcitur. ibid.d
Vualafridus Strabo testatur olim licuisse sacerdotibus plures Missas vno die celebrare. 720.c
Vualbertus nobilissimus Saxo Romam peregrinatur. 127.c. corpus sancti Alexandri martyris a Leone Quarto impetratum in Saxoniam defert, & colit. ibid.
Vualbertus Fortuensis Episcopus nomine Ioannis VIII. in Franciam Legatus dirigitur ad impetrandum contra Sarracenos & malos Christianos auxilium. 523.d
Vualbertus Mediolanensis Archiepiscopus apud Ottonem Magnum conqueritur de Berengarij tyrãnide. 757.b. interest Synodo Romanæ contra Ioannem XII. congregatæ. 771.b
Vualdeamus vicem gerens Episcopi Asculani Concilio generali sub Leone IIII. Romæ celebrato subscribit. 103.b
Vualdo Abbas Fuldensis Synodo Moguntinæ sub Rabano secundæ interfuit. 61.a
Vualdo Episcopus diplomati Caroli Crassi de donatione Ecclesiæ Tungrensi concessa subscribit. 579.d
Vualdo Comensis Episcopus apud Ottonem Magnum conqueritur de Berengary tyrannide. 757.b
Vualdrada femina pellex a Lothario Francorum Rege adamatur. 225.b. ab Aduentio probatur legitima Lotharij vxor. 227.b. in Synodo Aquisgranensi magna pompa procedit. 245.d. Regina habetur. ibid. Arsenij Legati Apostolici opera repudiata a Lothario Romam ire, & se purgare iubetur. 305.e. sæpius Nicolaum Papam eludens excommunicatur. 327.e. accusatur inflabilitatis. 328.a. & seq.
Vualfridus Baiocensium Episcopus e Synodo Turonensi cum ceteris Nomenoio scribit. 69.a
Vualfridus Comes consentit electioni Caroli Calui Imperatoris. 517.b
Vualtbertus Abriuentensis Episcopus subscripsit epistolæ synodali ad Vuenilonem Archiepiscopum Senonensem missæ. 174.d
Vualterius Vrbis depræda tor ab Hadriano Papa cõmunione priuatur. 393.c
Vualtgarius diœcesis Moguntinæ Episcopus Synodo interfuit. 56.b
Vualtherius Lotharij Regis aulicus quid Aduentio Mediomatricorum Episcopo de suo domino insinuet. 238.e
Vualpertus Episcopus Portuensis subscribit Commonitorio Sedis Apostolicæ Legatis pro recipiendo Photio misso. 564.c
Vuandali olim a depræda tione Vrbis redeuntes naufragio perierunt. 39.e. pro suscipienda Fide Christiana ad Sedem Romanam Legatos dirigunt. 790.c.d. prædicatione Italorum conuertuntur. ibid.
Vuangerus Bosonis Comitis vassallus cum Engeltrude eiusdem Comitis vxore in Gallias aufugit. 305.e
Vuarnarius Episcopus Britanniæ schismaticus epistola synodali e Concilio Tullensi monetur suo obedire Metropolitano. 175.b. 176.d
S. Vuenceslaus Bohemiæ Princeps a fratre propter dominium trucidatur. 716.c
Vuenilo siue Guenilo, siue Vuinilo Archiepiscopus Senonensis. 25.b. 26.a. consentit electioni Hincmari. 26.a. conuenit ad Concilium Meldense. 32.b. 40.e. cum suis Episcopis & alijs Archiepiscopis Ebboni diœcesi Rhemensi interdicit. 44.e. cum reliquis Episcopis ex Synodo Turonensi Nomenoio scribit. 69.a. interest Concilio Suessionensi in causa Ebbonis. 88.a.e. ab Hincmaro iudex eligitur. 89.d. vnus ex illis qui epistolam Episcoporum Galliæ ad Ludouicum Regem deferunt. 151.b. Legatus mittitur ad Ludouicum Regem pro componenda pace. 166.d. a Carolo Caluo deficiens, publice in publico apud Tullum Concilio ab eodem accusatur. 170.b. 172.c. & seqq. iubetur Tortoldum diaconum suum Baiocensis Episcopatus inuasorem ad Concilium perducere. 171.a. nomen Vuenilonis quam fuerit infame. 174.a. varie a diuersis appellatur. ibid.
Vuenilo, qui & Guenilo Rothomagensis Metropolitanus iudex in causa Vuenilonis Senonum Archiepiscopi constitutus. 172.c. 174.e. epistolæ synodali ad eumdem directæ subscripsit. 174.c. alteri itẽ ad Episcopos Britanniæ. 175.a. cum ceteris Episcopis ad Nicolaum Papam scribit. 343.c. Hincmari Rhemensis obedientiam erga Sedem Apostolicam commendat. ibid.d. Concilio secundo Suessionensi interfuit. 345.e. item Trecensi. 358.d
Vuerstanus Episcopus Schirebornensis creatur. 637.c
Vuibbodus Hadriani Papæ ad Carolum Caluum Legatus commendatur. 453.d. 454.c. 455.d. 456.a.d
Vuiebertus monachus ab Ebbone ordinatus ad Conc. Suess. introducitur. 88.d
Vuicardus Basiliensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi contra Hugonem Rhemorum Archiepiscopum conuocata. 738.c
Vuichinus presbyter Moraviæ Episcopus a Ioanne VIII. conseceratur. 576.e
Vuiclo Rothomagensis Episcopus. 665.b
Vuidichindus Corbeiensis Abbas electioni Ottonis IV. tamquam Elector subscripsit. 914.e
Vuido Marchio Spoletinus bona Romanæ Ecclesiæ infestat. 580.b
Vuido qui & Guido, Lamberti Ducis Spoletini filius Imperium Occidentale occupat. 620.a. quando Imperator inunctus sit. 621.a. coronatur a Formoso Papa. 629.b. quanto tempore ante coronationem Imperatoris nomine vsus sit. ibid. nato filio Lamberto diploma donationis facit monasterio S. Vincentij. ibid.c. aurum filio nato pondere æquale appensum offert. ibid.d. Arnulphum insequens in via moritur. 645.d
Vuido Adelberti Tusciæ Marchionis filius Marozia sortitur Sergij Papæ vxorem ducit. 679.c. potens in Vrbe, & Regi similis. ibid.d. cum Marozia vxore Ioannem X. deijcit, & in carcerem detrudit. 702.c. Ioannem XI. in Petri thronum exaltat. 705.e
Vuido Suessionensis Episcopus falsõ ab Hugone Rhemensi Archiepiscopo asseritur pro ipsius confirmatione Romam litteras direxisse. 738.e. interest Synodo nodo Treuirensi contra Hugonem Archiepiscopum Rhemensem congregatæ. 739.d
Vuido Mutinensis Episcopus approbat diploma Ottonis Imp. de restitutione Patrimonij ad Rom. Ecclesiam pertinentis. 766.c
Vuido Siluæcandidæ Episcopus interest Synodo Romæ contra Ioannem XII. celebratæ. 771.d. alteri item a Ioanne XII. contra primam coactæ. 780.a
Vuigfredus Morinensis Episcopus residet in Synodo Treuirensi contra Hugonem Rhemorum Archiepiscopum coactæ. 739.d. immunis ab eiusdem ordinatione probatur. 740.a
Vuigfridus Archiepiscopus Colonensis residet in Synodo Ingelheimensi in causa Hugonis Rhemensis Archiepiscopi celebrata. 738.b. moritur. 744.b
Vuigornensis Synodus contra clericos incontinentes in Anglia celebratur. 815.c
Vuigricus cognoscit Capitula pacis inter Francorum Reges factæ. 190.d
Vuilezachara villa Aemiliæ vbi Hadrianus III. Papa mortuus est. 600.a
Vuilegisus Archimandrita Moguntinus S. Adelbertum sacerdotem consecrat. 839.d
Vuilelmus Malmesburiensis exscripsit donationis diploma Aethelstani Anglorum Regis, qua Regnum suum S. Petro vectigale facit. 698.a. citatur. 818.a. quid de successoribus S. Petri, & eorum potestate sentiat. ibid.d.e. citatur. 863.c
Vuilelmus Ottonis Magni filius Archiepiscopus Moguntinus creatur. 745.e. S. Adelbertum Russorum Episcopum eiectum honorifice apud se retinet. 755.e. eumdem Burgensi monasterio Abbatem præficit. ibid. Francorum Regnum gubernat. 825.b. moritur. ibid. vtrum patrem incesti damnauerit opinio Auctoris. 826.a. & seq.
Vuilfridus monachus ab Ebbone ordinibus initiatus in Conc. Suess. introducitur. 88.c
Vuilibertus Colonensis Episcopus a Ioanne VIII. pallio decoratur. 507.d. Legatione fungitur pro Ludouico Germaniæ Rege ad Carolum Caluum Imp. 518.c
Vuiliesindus Pampilonensis Episcopus. 18.c. 79.e. eius hospitalitas. 19.a. Eulogium sæpius consolatur. ibid. rogat S. Eulogium pro reliquijs S. Zoili. 20.a
Vuilla Berengarij tyranni vxor eiecto Vualberto Mediolanensi Archiepiscopo, Manassem Arelatensem substituit. 757.b. Bosonis Tusciæ Marchionis filia fuit. ibid.c. omnium vitiorum infamia laborat. ibid. in insula S. Leonis inclusa & diu vexata capitur. 766.e. dimissa ab Imperatore, marito suadet non facere pacem. 769.a. ab Imperatore secundo capta cum marito in Baioariam exulatum mittitur. 786.d. velum sanctimoniale assumit. 791.b
S. Vuillehadus a sancto Ansgario translatus. 150.d
Vuillelmus, qui Vulielmius Bernhardi Barcinensis Ducis filius maximi animi iuuenis. 18.b. patris necem vlturus Gallias infestat auxilio Sarracenorum. ibid.& e. Gothiam incursibus perturbat, itinera obsidet. ibid.
Vuillericus corpus S. Vuillehadi primus transtulit. 150.d
Vuillibaldus Italus in Vuandaliam ablegatur a Ioãne XIII. ad Euangelium prædicandum. 790.d
Vuinfridus Comes Ludouicum Lotharij Imp. filium Romam subsequitur. 15.c
Vuinsmarus a Balduino Flandriæ Comite suborna-tus Fulconem Rhemensem Archiepiscopum confodit. 649.c. ab Episcopis Francorum excommunicatus viuus a vermibus deuoratur. 650.c
Vuinzella villa vbi Rabanus moratur, & pauperes fame oppressos alit. 75.e
Vuistremondus in Hispania martyr. 77.c. igne comburitur, & in fluuium spargitur. ibid.d
Vuistremonius Episcopus Toletanus lucerna totius Hispaniæ. 20.b
Vuitesindus martyr Cordubæ. 134.d
Vuitgarius Abbas interfuit examini Capitulorum pacis inter Francorum Regs celebratæ. 190.d
Vuitichindus scriptor. 689.e. 709.e. 716.d. 751.b. 811.c. 825.d
Vuldo Comes Ludouico Lotharij Imp. filio Romam eunti socius. 15.c
Vulfadus Canonicus Rhemensis ab Ebbone ordinatus in Conc. Suess. quæritur. 89.a. in monasterio decumbit. ibid. commendatur a Nicolao Papa Hincmaro Rhemensi. 335.a falsò asserit. Conc. Suess. interfuisse. 336.c. curam Bituricensis Ecclesiæ ad tempus suscipit. 348.b. Synodo Trec[illegible] interest. 358.d
Vulfadus Abbas Capitulorum pacis int[illegible] corum confirmatæ.
Vulgus male dicit campanas baptizari e[illegible] nedicantur.
Vulpiacum a Northmannis vrenditu[illegible]
Vulricus puer ceroferarius a Northm[illegible] sia gladio necatur.
S. Vulstranus Anglus duorum [illegible] mitur. 70.d. miracula ipsi[illegible] mantia.
S. Vuolfgangus Ratisponensis E[illegible] Ottonis II. Imp. Gallorum [illegible] precibus & fide per fluuium [illegible] cit.
Vuolstanus vitæ S. Etheluuoldi [illegible] pi discipulus, & vitæ script[illegible]
Vutitz Burgensis monasterij [illegible] 755.e
Vxor Andreæ Barbiliani fundi c[illegible] maritum diuinitus puniri, eum[illegible] confessionem hortatur.
Vxor Sergij Ducis Neapolitani m[illegible] malum contra S. Athanasium in[illegible] 503.e
Vxor Olaph Regis Northmannorum [illegible] tem fame perit.

na.

X

Xemena vernula Christi testa[illegible] Magni subscribendo confirma. monasterio sanctorum Hadriani & Ela.
Xylophagus promontorium Eubœæ.

Y

Psiuremetes epitheton Dei.

Z

Zacchæus Gentianæ Episcopus præsens est cilio Ioannis XII. contra pseudosyno. Ottonis Imp. collecto.

S.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX.

S. Zachariæ Asceterium a S. Eulgio visitatur. 19. b. eius situs, & celebritas ob severitatem disciplinæ. ibid.
Zacharias tit. S. Chrysogon presbyter Concilio generali Romæ sub Leone Quarto habito subscribit. 103. c.
Zacharias Tauromeniæ Episcopus Legatus Gregorij Syracusani ad Sedem Apostolicam. 116. c. a Michaele Imperatore iterum mittitur ad Nicolaum Papam. 182. c. 183. b. a communione prohibetur. ibid.
Zacharias medicus vnc sanitatem Ioanni presbytero monasterij S. Gregorij Præpositopromittit. 129. a. repellitur a morente. ibid.
Zacharias Notarius Apostolicus priuilegio Hamburgensis Eccles.e dato Archiepiscopo subscripsit. 150. a. iter confirmationi Synodi Suessionensis. 262. d
Zacharias Anagniæ Episcopus Legatus Constantinopolim mittitur. 186. c. commendatur Imperatori. 188. c. nale Constantinopoli habitus. 189. b. Ignatij coad concilibulum euocari iubet. 197. b. inimicam sententiæ in Ignatium prolatæ subscribit. albertus M. d. e. accusatur ab Ignatio & alijs actionem Magotio pecuniæ. 205. b. 207. c. 466. c. a Photio 757. b. 213. c. congregato contra eum Concilio I. citatur cuabilis de electione Ignatij, & Vualamanus Ventij. 239. d. proprio scripto culpam facitio generali se excommunicatur. ibid. 612. c. Hascribit. atenter ceteros ad communionem
Vualdo Abbas Fuldensis monitorio ad Legatos Apostolicos bano secundæ interfuendo Photio subscribit. 564. b
Vualdo Episcopus dictus Surdus Photij Legatus ad Lutione Ecclesiæ Tungrorem, & quare. 376. d. 379. e.
Vualdo Comensis Episcopus Chalcedonensis a Photius factus. ibid. conqueritur de Bellore ab itinere reuocatur. 378. b.
Vualdrada femina pr frustra & vane nititur. 425. b Rege adamatur. 22 opus a Marino diacono Apogitima Lotharij vxo in Octaua Synodo mendacij granensi magna po habetur. ibid. A pudiata a Lotha betur. 305. e. se communicatur. 328. a. & seq.
Vualfridus Batoce nensi cum ceteri
Vualfridus Comes Imperatoris.
Vualthertus Abbas stolæ synodali e nonensem miss
Vualterius Vbis munione p
Vualtgarius interfuit
Vualtherius Mediom nuct.
Vualpertu nitorio tio miss
Vuandal fragio stiana c. d. 1
Vuange
Zacharias Episcopus Bibliothecarius legationem obit nomine Ioannis Octaui ad Carolum Crassum. 580. a
Zacharias homo peruersus & idiota a Ioanne XII. Episcopus creatus & Vngaris destinatus ad commouendum eos aduersus Ottonem Imp. Capuæ in carcerem conijcitur. 770. b
Zelus pro domo Dei non polluit sacerdotium. 524. e
Zeteltandus diaconus ad Hincmarum Laudunensem missus e Synodo. 498. a
Zethardus Hildesheimensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi in causa Hugonis Archiepiscopi Rhemensis coactæ. 738. b
Zifunas Michaelis Bulgariæ Regis ad Constantinopolitanos Legatus. 430. e
Zoe Carbonopsinæ filia quarta Leonis VI. Imperatoris vxor. 651. b. mater Constantini Imp. 652. a. Patriarcham e palatio ejcit. 684. e. e palatio ejcitur & in monasterium detruditur. 688. c
Zoe Styliani Tzautzæ filia secunda Leonis Imperatoris vxor. 652. a
S. Zoilus martyr. 20. a. Pampilonam transfertur. ibid. d
Zonaras historicus. 377. c. 380. d. falsam astruit causam electionis Photij. ibid. schismaticus fuit. ibid. e. citatur. 443. e. conciliabulum Photij loco Octauæ Synodi substituit. 554. d
Zosimus quidam Roma fugiens de Occidentali Ecclesia Constantinopoli conqueritur. 254. a
Zosimus monachus Græcus Roma fugiens Constantinopolim absque venia, ab Hadriano Papa repetitur. 417. e
Zosimus monachus senectute venerabilis a Michaele Chærosphacte male mulctatur. 813. a. & quare. ibid. vindicatur a S. Nicone. ibid. b
Zuentebaldus Arnulphi Regis aduersarius causa vocationis Hunnorum in Germaniam. 622. e

FINIS.

REGESTVM.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm *Mmmm *Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr Sſſſ Tttt Vuuu Xxxx Yyyy.

Omnes sunt terniones, præter ✠ & Mmmm *Mmmm duerniones & Yyyy quaternionem.

ROMAE, Ex Typographia Vaticana.
M D C I I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ROMAE, Ex Typographia V
M DCII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca